

L.
H.
52.

L.
H.
16.

~~XX~~ A. 41

~~1. 1. 1. 1. 1.~~

A C T A
SANCTORUM
SEPTEMBRIS

Ex Latinis & Græcis , aliarumque gentium
Monumentis , servata primigenia veterum
Scriptorum phrasi ,

COLLECTA , DIGESTA ,
Commentariisque & Observationibus

I L L U S T R A T A
A JOANNE STILTINGO,
CONSTANTINO SUYSKENO,
JOANNE PERIERO,
E Societate JESU Presbyteris Theologis.

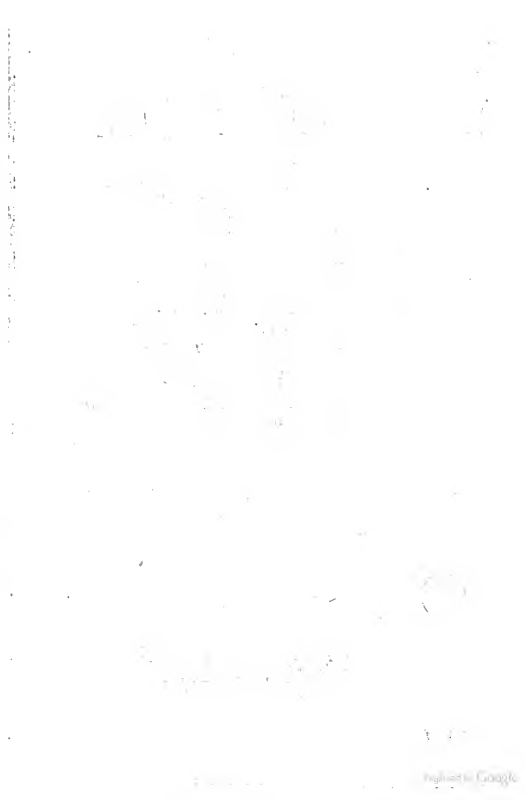
T O M U S IV.

*Quo dies duodecimus, decimus tertius & decimus
quartus continentur.*

VENETIIS, MDCCLXI.

Apud { SEBASTIANUM COLETI
{ ET JO: BAPTISTAM ALBRIZZI HIERON. FIL.
SUPERIORUM PERMISSU, ET PRIVILEGIO.

MARIA ELIZABETH JOSEPH
ARCHIDUX AUSTRIA

MARIA ELISABETH IOSEPHA,
ARCHIDUX AUSTRIÆ. etc. etc.

MARIÆ ELISABETHÆ

REGIÆ PRINCIPI HUNGARIÆ,

BOHEMIÆ, HIEROSOLYMÆ, &c.

ARCHIDUCI.

Duci Burgundiæ, Brabantiz, Luxemburgi, Geldriz, Styriæ, Carinthiæ,
Carnioliz, Mediolani, &c., Comiti Flandriæ, Hannoniæ
Namurci, Tyrolis &c. &c.

Cum attenta mente consideramus, SERENISSIMA ARCHIDUX, tempus illud, quo una cum administratione regnorum suorum patrocinium Operis nostri de Actis Sanctorum Regia clementia suscepit Augustissima Mater Tua, ingenti cum gaudio percipimus, ab eo tempore annis fere singulis novos Operis nostri Patronos ab ea feliciter procreatos. Inter hos loco non ultimo numeraris, REGIA PRINCEPS: nam Augustissima Imperatrix, Regina nostra Clementissima, Mater tui amantissima, totum hunc quartum Septembris Nomini Tuo dedicatum desiderat. Ea igitur benevolentia & Patronam Te Operis nostri constituit & simul non obscure insinuat, quantum cupiat, ut & Sanctorum patrocinio gaudeas, & mores Sanctorum imitari discas. Tam utilis enimvero est hæc scientia, tam honesta, tam necessaria, tam familiaris Progenitoribus Tuis, tam feliciter ea utuntur Archiduces Austriacæ, quæ ea arte ad excelsum virtutum culmen ascenderunt, ut dubitare nequeam, quin ipsa quoque libenter auditura sis, quo maxime modo Sanctorum exempla æmulari valeas. Etenim ea jam dedisti in tenera ætate virtutum specimina, ea pietatis indicia, ut plenior Sanctorum scientiam omnino desiderare videaris. Quapropter dum hunc totum devotissimo animo Tibi offerimus, SERENISSIMA ARCHIDUX, pauca disputabimus de modo, quo Sancti, quorum in eo gesta enarrantur, inter prospera & adversa illæsi pæterint, ac viam sibi securam ad cælestem patriam tam agendo quàm patiando aperuerint. Magna quidem in moribus & gestis Sanctorum erat varietas, cum illam singuli sequerentur vivendi normam, quam statui suo magis congruam noverant. At longe major erat Sanctorum consensus in sententiis, in desideriis, in amoribus.

bus. Omnes non modo unam habebant fidem, non modo unum colebant Deum, non modo ad eundem tendebant finem; sed omnes etiam, certe quamdiu per semitas Sanctorum incesseant, ea erant mente, ut hanc vocem, solidam, sufficientem, abundantem felicitatem crederent, si Creatori suo constanter totis viribus servirent, si Deum certa se & fiducia in omnibus præ oculis haberent, si ardentem Dei amorem in cogitationibus, in verbis, in operibus, in prosperis, in adversis, in lætis ac tristibus indefinenter circumferrent; si nihil magnopere timerent, nihil vehementer horrerent, nihil gravi odio execrarentur & fugerent præter peccatum, malum sane omnium malorum longe gravissimum, quo homo de vera felicitate in calamitatem deturbatur acerbissimam. Hæc erant sensa Sanctorum, hæc vota, hæc desideria, dignissima profecto, PIA ARCHIDUX, quæ animo Tuo alte imprimas, & firmiter in mente insculpas. Fecerunt id Augustissimi Majores Tui, qui, iis imbuti documentis, inter prospera & adversa steterunt securi. Præclara illa Sanctorum sensa quantum profuerint Religiosissimæ Matri Tux, noverunt illi, qui ipsius pietatem propius habuerunt perspectam. Potuit Magna Regina, gravissimo impetrato bello, innumera inter pericula animo esse quieto & imperturbato, quia credebatur, ad felicitatem sibi sufficere Dei timorem & amorem, quem nullus poterat eripere. Potuit illa, tot principum armis, tot artibus undique quasitis, tot tamque diversis modis impugnata, ita animum continere, ut nihil faceret indecorum, nihil Christianæ Principe indignum, quia magis horrebat peccatum, quam amabat imperium, quia maluisset regnis suis, quam Dei amicitia carere. Potuit illa animo vere magno, vere regio, regna sua divinæ voluntati sæpius offerre, ut Dominus de iis pro arbitrio suo dispo-neret, quia beatius esse noverat Deo servire, quam hominibus imperare. Hæc sensa Augustissimam Matrem Tuam inter prospera non minus, quam in bellicis illis tumultibus, servarunt illæsam: hæc Sanctos ita confirmarunt, ut nullis adversis lædi potuerint. Hac de causa S. Joannes Chrysostomus, cujus gesta magnam hujus voluminis partem impleverunt, præclare docuit, neminem lædi posse, si se ipse non lædat. Si quis enim ea imbutus est Sanctorum sapientia, quam statim exposuimus, quanto majora patitur, tanto plura lucratur, eaque longe eminentiora & perpetua. Exempla afferamus, SERENISSIMA ARCHIDUX, quibus dicta elucidentur. Martyres intueri complures, de quibus egimus. Ex his alii aliis graviora passi sunt tormenta, ne fidem ejurarent: mortem violentam, quæ reliquis mundi malis terribilior passim habetur, sustinuerunt omnes. Hosne Christi Athletas læsit tyrannorum injuria, tormentorum crudelitas, carnificum immanitas? Adeo enim vero non læsit, ut ingentia potius ipsis creaverit bona, coronasque nexerit immortales. Non tantum lucri Martyribus contulissent impij principes, si amplissimas ipsis provincias donassent aut dignitates primarias, quantum boni Sanctis attulerunt, dum capita illorum carnificis gladio subjecerunt. Inter prædictos Martyres, quos potentissimi tyranni lædere non potuerunt, rebus præclare gestis mire elu-

xerunt *Coraelius* Papa & *Cyprianus* Carthaginensis episcopus, amicitia invicem conjunctissimi. Hi ambo innumeris laboribus & doloribus fuerunt exercitati, ambo multis schismaticorum calumniis vexati, ambo exiliis relegati a gentilibus. Illisne igitur novauerunt calumniantium mendacia, vexantium multitudo, laborum pondus, dolorum acerbitas, exilii tædia? Minime vero. Etenim probe noverant, præsentis vitæ incommoda & mala eam vim habere non posse, ut vera eripiant bona, si quis divina fretus ope, omnia fortiter ferre decreverit; sed potius fieri seminaria bonorum longe excellentiorum. Quare duplicem ambo consecuti sunt palmam, alteram studiose pro honore Dei laborando, alteram fortiter pro Christi amore patiando. Hæcenus Martyres memoravi fortitudinis ac patientiæ corona insignitos. Noli tamen existimare, REGIA PRINCEPS, laudem tolerantiae ita propriam esse Martyrum, ut ea non exornentur Sancti confessores. Habebant & illi cordibus suis infixæ præclara illa documenta, quæ diximus, verum id hominis bonum esse in hac vita, si Domino suo fideliter serviat, si nec prosperis nec adversis a perpetuo Dei cultu & amore discedat, reliqua vero omnia, quæ mundus dare potest aut promittere, umbram potius bonorum esse, quàm vera bona, nisi quis iis recte uti statuerit, ad Deo melius serviendum. Hæc eruditi scientia, nec adversa tam vehementer horrebant, ut eorum timore a via rectæ virtutis defluerent; nec prospera tam infano amore prosequerentur, ut illorum occasione in barathra vitiorum se darent præcipites. *Amatus* Senonensis episcopus, cujus Vitam damus, e cathedra sua in exilium deportatus est, ibique defunctus. An hunc virum dicemus miserum, an omnino læsum, quia in exilio vitam finivit? At felicem ac beatum fuisse, declararunt miracula, tam in vita, quàm post mortem ipsius patrata. Miser sane, imo miserrimus fuisset, si eo mitti potuisset, ubi Deum non habuisset præsentem, ubi Creatorem suum non potuisset diligere. Verum tanta non est improborum potentia, ut Deum Deique amorem invito homini possit eripere. Itaque exilio illo non lædebatur *Amatus*; sed ad excelsum gloriæ fastigium elevabatur, beatusque erat, teste æterna Veritate, quia patiebatur propter Justitiam. Mitto plures Sanctos, *Eulogium* Alexandrinum, *Maternum* Trevirensen, *Maurilium* Andegavensem, *Amatum* Habendensem, *Venerium* presbyterum, aliosque non paucos, quamvis & hi per varia mortalis vitæ certamina illæsi pertransierint, constantique virtutum exercitio multos thesauros sibi in cælum præmiserint. Visne mulierem Tibi producam, SERENISSIMA ARCHIDUX, similibus armis feliciter munitam, iisdemque & vincentem & triumphantem? Habemus nobilissimam, non natalium splendore, sed virtutum claritate; non divitiarum abundantia, sed magna in pauperes misericordia; non præfecturis urbium aut provinciarum, sed servitio fideliter Deo hominibusque præstito; *Norburgam* dico; conditione quidem ancillam, sed honore & gloria principibus superiorem, miraculis in provinciis Matris Tuz coruscantem, votivis peregrinationibus illustrissimam. *Norburgæ* impedimento non fuit, quo minus perfectam felicitatem consequeretur, vel

nata-

natalium humilitas, vel parentum paupertas, vel serviendi necessitas, vel iracundia dominæ, qua factum est, ut aliquando expelleretur, quia in servitio Dei serventem se exhibebat & constantem. Miraberis fortasse, si dixero, Ancillulam, nihil de gloria apud homines obtinenda sollicitam, sed unice occupatam, ut iussa heri sui impleteret, ac Domino dominantium sedulo serviret, longe majores etiam apud homines consecutus esse honores, quam consequi potuerint viri complures, generis nobilitate illustres, rebus gestis celebres, qui nec labores assiduos, nec sexcenta pericula adire recusarunt, quo famam & gloriam consequerentur. Sic tamen omnino se res habet. Longe illustrior est *Notburga*, ad cuius sepulcrum longe lateque ex variis provinciis accurritur, quàm sint præstantissimi duces, qui rebus bellicis gloriam quaesiverunt. Adeo divina providentia servos suos extollit: adeo quælibet eorum opera incredibili liberalitate solet remunerare. At vereor SERENISSIMA ARCHIDUX, ne suavitas materiæ nobis propositæ me iusto prolixiorē faciat. Attamen omittere nequeo magnum *Chrysostomum*, cuius maxime fensa sunt, quæ Tibi explicanda suscepi. Vel sola hujus Sancti Vita, si diligenter consideretur, abunde docebit, homini divina ope subnixo, & in id unice intento, ut Deo constanter serviat, nec prospera obesse nec adversa. Videamus igitur, quot quantæque mundi illecebræ, quibus a Dei servitio avelli potuissent alii, se juveni *Chrysostomo* obtulerint. Natus erat loco nobili, opibus florebatur, ingenio erat acerrimo & ad magna quævis capaci, eloquentiam in adolescentia consecutus erat tantam, ut ab illa *aurei oris* cognomen traxerit. Quamta hæc omnia spem juveni ingerere poterant, si mundo servire voluisset, si famæ suæ vela dare, si honores & dignitates ambire? Verum talibus minime capiebatur illecebris: amor Dei alio avertit *Chrysostomi* curas. Cœpit forum & hominum congressus fugere, ut vitam duceret solitariam, primum in domo materna, deinde etiam in montibus & speluncis. Quid hic ageret nobilis juvenis? Bellum meditatur, arma corripit, sed læsura neminem: Munit se piis precibus, assiduus jejuniis, aliisque vexationibus corporis. His armis roboratus configere cœpit cum hostibus animæ suæ, videlicet ut iracundiam domaret, avaritiam longe a se relegaret, superbiam excinderet, gulam sibi subiceret, luxuriam & invidiam penitus exstingeret; imo cum omnibus animi affectionibus, quæ virtutum exercitio se solent opponere, bellum exorsus est internecinum. Quando salutare hoc bellum strenue prosequeretur juvenis Pugnæ, multorum simul antistitum consensu ad cathedram episcopalem fuit destinatus. Poterat sane episcoporum judicium ambitionem titillare, præsertim cum episcopalem dignitatem in magno honore haberet Sanctus, eaque instructus esset doctrina & eloquentia, ut officium oblatum non modo egregie obire potuisset, sed mire etiam suis dotibus exornare. Verum ille ambitionem omnem ita abjecerat, ut dignitatem istam consideraverit tamquam laqueum sibi injiciendum, ac fuga se periculo subduxerit. Malebat in solitudinem secedere,

ac

ac severi senis imperio se submittere, ut solida virtutum omnium fundamenta jaceret, quàm in juventute populo præesse, ne forsan pravæ affectiones, quas penitus volebat excisas, reviviscere possent, vireisque resumere majores. Ita plane cogitabat Sanctus ille, sic agebat, neglecta mundi cura, ut divinum amorem in pectore suo magis accenderet. Tanto ardore obibat difficillima vitæ solitaria exercitia, ut duris corporis macerationibus cum anachoretis magni nominis certare videretur. Verum hic mecum considera; PIA ARCHIDUX, quàm sapienter divina providentia *Chrysostomum* ad statum ecclesiasticum reducerit. Morbo gravi correptus, Antiochiam redire cogitur. Itaque primum diaconus, deinde presbyter ac demum Constantinopolitanus creatur episcopus. Hiscæ dignitatibus, minime quæsitis, sed ultro sibi oblatis, ornatus *Chrysostomus*, campum accepit amplissimum, in quo eloquentia sua ad Dei gloriam uti possêt ac deberet. Mutavit igitur, quantum necesse erat, vivendi modum, non mutavit intentionem serviendi totis viribus Domino, cui semper servierat. Tantum laboravit in concionibus, ut vix credibile sit, ab hominè fieri potuisse, quæ ille præstitit. Cum autem pro Dei gloria unice laboraret, omni eloquentiæ vi studebat homines a peccatis detererere, ad bona operæ excitare, vitia excindere, virtutes animis inferere, hæreses radicatus exstirpare, veræ fidei dogmata confirmare, pravas consuetudines tollere, pia exercitia introducere, perversos emendare, probos ad meliora provehere, ignorantes docere, doctos sacre Scripturæ intelligentia majori erudire, atque in omnium demum cordibus flammam divini amoris accendere. Nihil in concionibus quærebat, nisi honorem Dei, & utilitatem proximi. Nulla de re tantum lætabatur, quantum de profectu populi sui. Commoda propria, plausum auditorum, laudem, gloriam, nihili prorsus faciebat, aut etiam oderat. Finem non inveniam, si verbis exponere voluero, quanta charitate miseros quoslibet complexus sit *Chrysostomus*, quam indefinenter diu noctuque omnium utilitati prospexerit, quantum omni industria, studio, contentione pro ovibus sibi commissis vigilaverit, laboraverit, sudaverit Pastor optimus. Quare vela contrahamus, ut eximium illum Dei Servum in exilio etiam contemplemur. Miraberis fortasse, SERENISSIMA DOMINA NOSTRA, dum audies, Virum tam sanctum, tam præclarum Ecclesiæ Doctorem, tam amantem gregis sui Antislitem, imo & Patrem suis dilectissimum, in exilium fuisse missum. Magis etiam obstupesces, tantam integerrimo Sacerdoti injuriam non a gentilibus aut hæreticis, sed a Catholicis fuisse illatam. Monstrum tam deforme peperit invidia, malum adeo perniciosum, ut ipsum quoque Dominum nostrum Jesum Christum in Crucem egerit. Attamen noli *Chrysostomum* plangere; sed ejus potius plange inimicos, illius injuriæ auctores: neque enim læditur ille, qui injuriam fortiter accipit; sed illi gravissime læduntur, qui innocenti injuriam inferunt. Non læditur, inquam, fortissimus *Joannes* exilii malis; coronas vero sibi nectit sempiternas. Potest malitia virtutem premere; opprimere non potest: potest labores creare & dolores; non potest

test patientiam, tolerantiam, fortitudinem frangere, nedum fidem; spem & charitatem evellere. Hisce armis protectus *Cbrysothomus*, divinaque roboratus gratia, innumeras inter calumnias stetit invictus, in gravissimis exilii malis mansit illæsus. Corpus laboribus revera succubuit; at anima, pretiosissimis ditata meritorum thesauris, ad cælestem patriam evolavit. Vides, PRINCEPS REGIA, nec prosperis læsum esse *Cbrysothomum* nec adversis; sed ex utrisque ipsum immensa collegisse lucra, ingentia præmia, quia id unum sibi semper propositum habebat, ut perperuum divinæ Majestati præstaret & fidele servitium. Talis est vita Sanctorum, de quibus agimus in volumine tibi reverenter oblato; hac mente fuerunt; hac via incesse-
runt, hac religione ad Cælestem patriam pervenerunt. Sanctorum mores & virtutes glorioso conatu imitati sunt Augustissimi Progenitores Tui longo ordine, horum vestigiis felicissime insistant Religio-
sissimi non minus quàm Augustissimi Parentes Tui. Quapropter facile videbis, SERENISSIMA ARCHIDUX, qua Tibi sit eun-
dum, quo dirigenda sint desideria Tua, si non solum umbram quam-
dam felicitatis, sed veram, solidam ac perfectam beatitatem conse-
qui desideres. Hanc ut felicius obtinere valeas, precamur Omni-
potentem Dominum, ut patrocinantibus Sanctis omnibus, Te, SE-
RENISSIMA ARCHIDUX, cum Augustissimis Genitoribus,
cum Serenissimis Fratribus & Sororibus, diu incolumem servare, ac
divinis favoribus cumulare dignetur.

SERENISSIMA ARCHIDUX

SERENITATIS TUÆ ARCHIDUCALIS

Devotissimi Clientes

JOANNES STILTINGUS
CONSTANTINUS SUYSKENUS
JOANNES PERIERUS
SOCIETATIS JESU.

SYNOPSIS

TOMI QUARTI

DE ACTIS SANCTORUM SEPTEMBRIS.

Quadragesimus secundus Operis progrediens totus tres dies Septembris elucidat, duodecimum, & duos sequentes. Præter anonymos, in catalogis, ad singulos dies datis, Calices exhibet sexaginta & lapsem. Hæc secunda diversis viæ statum in varias classes de more diviso breviter recensebo. Ante tamcn monco, como præfigendam esse Epistolam S. D. N. Benedicti XIV. anno 1751. ad auctores datam, una cum eorundem responso, præter utraq; Epistola dicto anno primum impressa est.

EX STATU ECCLESIASTICO.

In hoc statu, qui abundantem dedecus benedi materiam primum recensio *Cornelius* Papam & martyrem. Hujus laudabilia gesta, præclaræ certamina contra Novatianos scilicet matricum, ejusque sequaces, gloriosa fidei confessio in persecutione Galli, exilium, martyrium, æ gloriâ posthuma prolixo Commentario sunt exposita: Epistola etiam genuina & supposititiis distincta. Aucta tamen, ut minus accurata & sincera, edenda non censuimus. Cum in Actis *Cornelia* adiungatur foci *Cornelia*, *Salsola* & alii viginti & unus; de hisce quoque breviter actum, licet non videantur simul cum *Cornelia* positi. Duos Italici episcopos confessores, quorum gesta minus innotuerunt, exhibet tomos, *Maurum* Placentinum, & *Silvanum* Veronensem. Plures auxilios obulsi Gallia, omnes confessores. Inter hos alia celebrior est *Maurinus* Andegavensis, cujus Acta edita sunt, ac subjuncta Miracula. De *Liderio* sui *Livio* Turonensi, & de *Sacerdotio* Lugdunensi pauciores sunt nota, uti & de *Nestorio* Augudoduonensi. Exstant item Augudoduonensis ex solis fere Martyrologiis innotuit. *Amator* Senonensis notior est, non gestis in episcopatu suo, sed exilio fortiter se sancte tolerato, quo primum Peronam esse relegatus: deinde in Flandriam missus, ubi & præfectum gestis abbatibus Broylensis, ac beato fine quievit. Martyrologiis omnibus, etiam Gallia, ignotus est *Antoni* vel *Antonius*, qui Beduini in comitatu Vindisicno colitur, crediturque episcopus Carpentoracensis. Accedit *Reverentius*, Bajocis in Normannia infestior, & aliis locis cultus, quem credunt fuisse penthyterum. *Maternus*, primis fidei præconibus in Belgica annuerandus, quem Treverenses, Colonienles & Tongrenses habent episcopum, pluribus ac longioribus disquisitionibus occasionem præbuit. Missus fuit Roma cum SS. Eucharistia & Valerio ad fidem in Belgica prædicandam; quod & feliciter cum illis præstitit. Missos illos fuisse a S.

Petro apostolo, multi a pluribus seculis voluerunt. Verum ostenditur, missionem Eucharistia, Valerii & *Materni* figendam esse seculo III. Apud Belgas fere solus notus est *Fledericus* presbyter, qui prænciam in Vliedersle, agri Alostani in Flandria vicin, tam pie rexit, ut cultum apud suos obtinuerit. Celebrior apud Hiernensis est *Alvius* vel *Albius*, episcopus Immaculatus in Momonia, licet Acta parum accurate sint scripta, ideoque apud nos prætermissa. In Africam transio, ubi mirelaxit *Cyprianus*, antistes Carthaginensis & martyr, præclaris virtutibus, doctrinæque & scriptis Operibus illustris. *Cyprianus* Vita conscripta est a S. Pontio diacono, hæcque edita, uti & proculcularia Acta de Sancti martyrio. Cum eam Vita sit brevior, nec omnia Sancti gesta exponat, præmissa est prolixior Commentaria ad omnia *Cyprianus* tam gesta quam scripta uberior elucidanda. Locum in eo habet celebrissima controversia de baptismo hæreticorum, in qua Ecclesiæ Romana auctoritas, & vera doctrina prævaluit contra eruditionem & facundiam tam *Cyprianus* quam aliorum. Laudandus certo S. Stephanus Pontifex, qui veram sententiam contra viros magnos constanter defendit. Laudandus *Cyprianus*, qui ab Ecclesiæ se separare noluit, sed impetum reprimere didicit, ac tandem se submittere. Exemplum imitetur, qui *Cyprianus* summis laudibus extollunt; nec majorem credunt, qui certavit contra Romanum Pontificem; sed sanctiorem, qui maluit vinci, quam ab Ecclesiâ separari. Inter antistes Orientalis Ecclesiæ locum principem habet *Joannes* Constantinopolitanus, ob insignem eloquentiam *Chrysostomus*, sive *Or* autem dictus, doctus Ecclesiæ præclarissimus. Hic rerum gestarum tot habuit præcones, ut dubitem, an nullus Sancti Vita toties fuerit scriptus. Attamen nulla ex Vitis nobis digna est vis, quæ integra ederet, quæ plerique biographi ab ætate Sancti nimium abstruxerunt; indeque factum est, ut falsa veris immiscuerint. Dialogus Palladii hoc defectu caret, utpote scriptus a contemporaneo & sincero auctore. At de hac quidem integram edendum censuimus, cum quod multa habeat ad *Chrysostomum* nun spectantia, tum quod nec omnia Sancti gesta exponat, nec e ordine, quo conigerunt. Quare maluimus in commodum lectoris longissimum concinnare Commentarium, quo Acta Sancti & scripta ordine chronologico exponerentur. In hæc Commentario studiosus lector inveniet, quicquid Palladius, Socrates, Sozomenus, Theodoretus, aliique scriptores comi de *Chrysostomo* narraverunt. Vel sic tamen major pars Commentarii est ipsi *Chrysostomo* Operibus,

ribus, hunc in finem *scdulo* perleſis, conſuiſſe neque enim aliunde melius intelligi poteſt, quam quauſque fuerit vir plane maximus, quam ex verbis ipſius diligenter capenſis. Chronologia non modo geſſorum data, ſed omnis ſere ſcripta ad ordinem chronologicum recepta huius: nec pratermiſſa plures controverſie incidentes. Viſe hac *Coryſſoſtem* ob viri celebritatem ſeculorum etiam impreſſa eſt. Alexandria *Egypti* habet *Eulogium* episcopum, certaminibus contra hæreticos ſui temporis, & amicitie cum S. Gregorio Magno illuſtre, cujus geſta ex variis collectæ damus. Alexandria martyrio coronatus legitur *Theodorus*, qui episcopus vocatur: ſi non ſuit Alexandrinus. Utrum ex hoc diſtinguendus ſit *Theodorus*, qui ſimiliter Alexandria paſſus legitur, non deſignamus. Adſcendi ſunt aliqui, quorum eccleſiaſtica dignitas habetur ex monumentis non omnino certis. Talis eſt *Autonomus* martyr, in Bithynia paſſus, qui episcopus fuiſſe, & fidem prædicatæ dicitur in Aſia Graecia, quæ edidimus. Talis *Coronatus* vel *Coronatus* martyr, qui et Iconienſis in Lycæonia antileſ celebratur. Talis *Serapion*, cum aliis ſorte Catana in Sicilia paſſus, cui *Cusanenſem* episcopatum probabiliter edidimus. Talis *Julianus*, martyr Ancyra in Galatia, in Aſia præſbyter diſtus. Ita diſtinctione dignitate eſſerit *Cronidi* vel *Heronidi*, qui cum *Leontio* & *Serapione* Alexandria martyri occubuit. *Antonius* denique, *Nicomedenſis* martyr, hoc refertur, quia ſortis *leſſor* fuit.

EX STATU MONASTICO.

Duos dumtaxat offert hic ſtatus, videlicet *Amatus*, Habendenſem ſive Romanicentem in Lotharinga abbatem, cujus Vita data & diligenter illuſtrata, edjctis quoque iis, quæ omiſſe erant in Aſia, & aliunde innoſcebant. Alter eſt *Pavrus*, præſbyter eremita in Tyro Majore, inſule maris Liguriæ, qui diſtinguendus ſuit ab altero Venerio, item eremite, ſed juniore. Vita *Venerii* data, & de geſtis & gloria poſthuma Sancti in Commentario tractatæ.

EX STATU SECULARI.

Plures in hoc ſtatu damus Sanctos, ſed plerique martyres parum noſtos. Roma exhibet *Crescentium M.*, cujus Aſte ſunt editæ. Vict-

na Taſcia habet *Faltem*, *Demonium*, *Heceſium*, *Zerem*, & ſortis alios, in aliis Aſtis additos. Ventum colitur *Nectas*, martyr *Nicomedenſis*, ut fertur; uti & *Ligerius* martyr. Civitas S. Marci in Calabria celebra *Senatore*, *Viaſerem*, *Caffiodorum*, eorumque matrem *Dominam*. Apulia *Feliſſimum* & *Secundianum* attributum aliquot Martyrologia. Alexandria *Egypti* tribuitur *Philippus M.*, qui ſubinde Alexandrinus episcopus perperam aſſectior. *Macarius*, *Gordianus*, *Zoticus*, *Lucianus*, *Heli*, *Palmerius*, *Selenus*, & ſortis illi, qui ſimul memorantur, partim Tomi in Ponto, partim Ancyra in Galatia paſſi videntur. *Meras*, ci-vitas in Phrygia Salutaris, habet *Maendonium*, *Theodiam* & *Toniam*; Aſia *Diſophum*, *Maronem*, *Theolam*, & *Heracium*; Pamphylia probabilius *Syram*: ac denique *Alicia* *Crefcentia*, nam, *Vithorem*, *Reſulam* & *Gerardum*, quos aliqui perperam in martyrio S. Cypriani locos crediderunt. Prædicia martyribus longe notior eſt *Gaido* conſeſſor, deſinſus *Anderſi* ci prope Bruxellas in Brebantia. Hujus Vita ex Ma. edita eſt, & debitis obſervationibus illuſtrata.

EX FEMINEO SEXU.

Præter eas, quas martyrum manipulis adjunc-tas recentimus, duos aſſerimus virginis. Altera eſt *Margarita* Fomanc, tertium Ordinem S. Dominici Matina profeſſa, cujus qualem-cumque cultum oſtendimus, & Vitam ex Ma. erutam dedimus. Longe celebrior eſt *Notburga* ancilla, quæ in arce Rottenburgiſis comitatus Tyrolenſis vitam finivit, ibique plurimis miraculis adeo inclarus, ut frequenter ad Sancta ſepulcrum fierent peregrinationes votivæ. Clariffima hujus Virginis Viſam ſeparato etiam volumine in quarto edemus. Accedit denique ad hunc totam appendix de *S. Philoberta*, in præcedenti ad x. Septembris datæ, Bulle nimirum S. D. N. *Benediti* XIV., qua Officium & Miſſa de *Philoberta* poſt editam a nobis Viſam fuerunt conſeſſa.

NOTA. Nonnullis Commentariis hujus tomii aſſig-næ ſunt ſuperius litteræ J. T. iſe initiales em-ſant nomina P. Jacobi Trentecamp, qui, poſtquam concioneſſet Commentarios iſtos, & ſub-nexa hiis Aſtis illuſtraſſet annotata, propter ma-le aſſectam valetudinem ſtudio noſtris valeſcit.

PROTESTATIO AUCTORUM.

Quod identidem proteſtati ſunt deceſſores noſtri in hoc de Aſtis Sanctorum Opere ſe ſervatas veſſe Urbani Papæ VIII. conſtitutiones; neque ſuis, aliorumve huc relatis Commentariis aliud pondus tribui, quam ſit hiſtorici, ex hominibus errati obnoxiiſ ſcriptum; idem ante hunc Quartum Tomum Septembris dæno proteſtamur.

EPISTOLA
 SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI
 DOMINI
 BENEDICTI
 PAPÆ XIV.

AD PRESBYTEROS SOCIETATIS JESU, QUI ACTA SAN-
 CTORUM EDUNT ANTVERPIÆ,

U N A

CUM RESPONSO EORUMDEM,

AD EUMDEM

SANCTISSIMUM DOMINUM NOSTRUM.

PRÆFATIO EDITORUM

A D

LECTOREM.

Idem de causa, studiose lector, qua Sanctissimus Dominus
 Noster mentem suam de Actis Sanctorum a Bollandi inchoa-
 tis, ac deinde Antverpiæ continuatis, benignissime declara-
 re dignatus est, nos Epistolam hanc publici juris faciendam
 credimus. Etenim per varios amicos moniti sumus; non
 deesse aliquos, cum hic tum alibi, qui credebant, aut certe credi vole-
 bant, BENEDICTUM XIV. Operi nostro minus faventem esse: imo
 nos ipsi satis certo ex quorundam verbis intelleximus, eam opinionem
 necdum omnium animis evulsam esse. Habebunt illi ex hac Epistola ido-
 neas ad mutandam sententiam rationes. Subjungimus etiam Epistolam,
 qua Sanctissimo Domino, non pares beneficiis nobis præstitis, sed quan-
 tas possumus, gratias agimus, ut omnes eruditi, qui Actis Sanctorum
 addicti sunt, magis intelligant & nobiscum admirentur insignem Pontifi-
 cis vere Maximi in Acta Sanctorum benevolentiam.

**

D I.

DILECTIS FILIIS
JOANNI STILTING

SOCIETATIS JESU, ET COLLEGIS PRO OPERE DE
ACTIS SANCTORUM

BENEDICTUS PP. XIV.

*Dilecti Filii salutem & Apostolicam
Benedictionem.*

Um nuper dilectus filius Hieronymus Lombardus, Societatis vestrae sacerdos, tomum tertium de Actis Sanctorum mensis Septembris Nobis nomine vestro obtulerit; munus hoc ea, qua decet, animi jucunditate accepimus, vobisque ob eam causam singulares gratias habentes testamur, supradicti tomi lectionem minime praetermissuros. In omni vitae nostrae statu, sanctorum Confessorum, ac Martyrum, Virginum, Viduarumque evolvendis Vitis, Processibus, Actis, atque Historiis multum operae & laboris impendimus: & quanti fecerimus libros vestros atque Opera, facile poterit quisque colligere ex iis, quae a vobis didicimus, & non sine laude sapius in nostro Opere de Canonizatione Sanctorum, atque alibi, nominatim produximus. Idem fecimus, posteaquam ad hoc Catholicæ Ecclesiæ culmen nullo nostro merito evecti conscendimus: quod quisque potest aperte cognoscere tum ex Praefatione, quam Martyrologio Romano praemisimus, tum ex aliis nostrorum Operum locis, quorum in praesens non subit animum recordatio. His positis, magna Nos perculit admiratio, statim ac rumor inde a vestris regionibus disseminatus huc ad nostras aures pervenit, in Nobis scilicet, mutata opinione, amorem illum deseruisse, quo vos antea complectebamur, laboresque vestros non amplius gratos Nobis esse, ut olim habebantur: cujus fabulae totum fundamentum consistit in Epistola, quam ad Praelatum quemdam conscripsimus jam usque ab anno 1748. die 31. Julii. Sed sufficit Epistolam illam percurrere, ut statim intelligatur, Epistolam familiarem fuisse eam, quae intra privati commercii fines latere oportebat, nec umquam in vulgus produci, ut sacrum est imprudentia atque infidelitate unius, cujus nomen charitas vult ut taceatur, eo magis quod commissum errorem illi ex sincero animi affectu condonavimus. Modo memorata Epistola ad hunc finem conscripta erat, ut persuaderetur Praelato, parum fuisse rationi consentaneum devenire ad proscriptionem Operum viri

cu-

cujusdam omni laude cumulatissimi, & de Romana Ecclesia aliquin bene meriti: tum quia eadem Opera sæpius ad examen in superiori tribunali revocata, tamquam errori minime obnoxia, ab omni censura evaserant immunia: tum quia, cum de Auctoribus res est, qui magnum nomen adepti sunt, quique suis Operibus utiles se præbuerunt Ecclesiæ; si futurum esset, ut eorundem Operum proscriptio majori cum detrimento, quam structa, turbas fuscitaret atque incommoda, prudens Ecclesiastici gubernii administratio requirit, ut nulla damnentur positiva censura, licet cæteroqui nota aliqua iniuri posse videantur: quod multo magis locum habere debet, quando ea, quæ in contrarium afferuntur, ex quadam animi perturbatione, seu potius audacia, manant & fluunt; etiamsi delatores contendunt, accusationes suas ineptas non esse neque frivolas, suasque censuras esse vere theologicas, & stabili ratione fundatas. In hoc enim, non ipsorum, sed sanctæ Sedis judicio standum est. Hic nostræ mentis scopus fuit in ea Epistola conscribenda: cujus explanatio atque interpretatio Nobis unice competit, præterea nemini. Vobis exploratum est, aliqua ex vestris Operibus, nonnulla præsertim a celeberrimo auctore Papebrochio conscripta, incidisse in eam calamitatem, ut multi invenirentur accusatores, qui eadem crudelibus censuris inclementer tractarent. Nos censuras hujusmodi cursim attingere; & solo veluti nuntio indicare, opportunum in illa Epistola judicavimus; quia id convenire argumento videbatur, quod tunc Nobis erat præ manibus: minime tamen ratas eas habuimus, aut approbavimus; quia semper illud Nobis laudi atque honori duximus, & quamdiu vitæ fruemur, & communi spiritui, in ea voluntate constantes futuri sumus, reprobandi id; quod prius ab hac sancta Sede reprobatum fuit aut reprobatur; numquam vero reprobandi id, quod adhuc eadem sancta Sedes non reprobavit aut reprobatur, etiamsi aliqui temere illud reprobare audeant. Nuda hujus facti narratio, & sincera nostræ mentis expositio, vobis, atque etiam aliis quibuslibet, dummodo sui compotes sint, animoque minime malo, satis abunde esse debent.

Sperare non possumus futurum, ut vestrum illud de Actis Sanctorum Opus nostra ætate ad exitum perducatur. Possumus quidem, prout cogitatione assequi licet, conjecturam facere, quod, completo ingenti Opere, nonnulla supplementa aut additamenta apponere necesse erit. Dum volumina jam edita frequenter evolventes assidua lectione percurreremus, animadvertimus, insertas fuisse pluribus in locis Relationes a sacræ Rotæ Auditoribus digestas circa Sanctorum causas, quorum Vitæ iis in locis describebantur. Cum vero ibidem nonnullæ Sanctorum Vitæ habeantur, in quibus præfatæ Relationes desunt, quamvis aliàs minime desiderentur; editas fuisse a vobis conjicimus eas, quarum vobis copia suppetebat, omisis cæteris, quæ ad vestras manus non adhuc pervenerant. Credi vix potest, quanta Nos in minoribus diligentia usi simus, ut Relationes hujusmodi, quotquot inveniri potuerunt, undique colligeremus; quippe qui necessario hoc apparatus minime carere pos-

se videbamus ad ea Opera lucubrandā , quæ postea typis edita in lucem emisimus . Atque adeo operæ pretium fore arbitramur , si vos elenchum texere faciatis Relationum illarum , quas in causis Sanctorum a Rotæ Romanæ Auditoribus exaratas voluminibus jam editis inseruistis ; elenchum item cæterarum , quas habetis , & voluminibus posthac edendis inferere cogitatis : ut duplex iste elenchus ad Nos transmissus , & cum nostrarum Relationum catalogo collatus , Nos moneat , quæ Relationes apud Nos sint , quas vos non habeatis : easque libentissime vobis mittere parati sumus , quotiescumque opportunum id vestro Operi atque utile judicetis ; quod ipsum nostræ erga vos benevolentix argumentum , manifestissimum erit indicium , unde constet , quanti vos faciamus , & quanta in æstimatione studia sudoresque vestros habeamus . Interca , dum Litteras vestras cum significato elencho expectamus , Apostolicam Benedictionem vobis peramanter impertimur .

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem , tertio Nonas Aprilis MDCCLII: Pontificatus nostri anno undecimo .

BEATISSIME PATER

Litteras SANCTITATIS TUÆ, quibus eximia plane benevolentia perpetuum in *Acta Sanctorum* studium ac Paternum in nos animum declarare voluit, nuper accepimus non sine suavi admiratione. Etenim, etsi nec novum nec insolitum nobis fuerit, BEATISSIME PATER, repetita benignitatis in nos Tux testimonia accipere, ideoque minime dubitaverimus, quin totum nostrum tertium Septembris vultu non minus placido exciperes, quam aspexeras præcedentes; tam singularem tamen hisce Litteris gratiam nobis præstitisti, tantam de Operi nostro sollicitudinem ostendisti, tam prudenter ac fortiter inanes aliquot æmulatorum nostrorum constus retulisti, ut hujusce favoris Tui amplitudinem mirari magis possimus, quam verbis explicare; præsertim cum probe perspectum habeamus, quanta inter Majestatem Tuam & tenuitatem conditionis nostræ sit distantia, quantumque ex dignitate Tua præstito nobis beneficio accedat prelium. Istud enim vero non nostræ industria, sed totum beneficentia Tux, propensoque in *Acta Sanctorum* animo acceptum referimus. Noveramus quidem, gratum Sanctitati Tux esse Opus de Actis Sanctorum, litterisque variorum nobis relatum erat, quam benevole de illo frequenter loqueris, ita ut lætaremur labores nostros probati a SUMMO PONTIFICE, tam eruditione, quam dignitate Maximo. At rebus nostris unice intenti, minime cogitabamus de ullis umquam ad Te dandis litteris; quando mira affabilitas Tua, SANCTISSIME PATER, nos ultro attraxit, atque ita attraxit benevola affectus in nos Tui declaratione, ut crederemus de verecundia nostra aliquid remittendum esse, scribendasque ad Te litteras, quibus & debitas gratias ageremus de tanto favore, ac nos Opusque nostrum reverenter Tibi commendarem. Hanc vero fiduciam nostram Tibi gratam fuisse, ostendunt Litteræ Tux non diu post datæ, quibus testaris, nostras magna cum voluptate a Te lectas, quibus & plane persuasum nobis esse vis de amore ac benevolentia in nos Tua, quibus iterum declaras, magnam semper fuisse opinionem Tuam de ingenti Opere, ACTA SANCTORUM nuncupato, quod, inquit, a decessoribus Collegis vestris optimo consilio susceptum, atque incredibili labore continuatum, nunc demum vestro studio ac diligentia in hanc amplitudinem, in qua conspiciatur, perductum fuit. In iisdem demum Litteris ad prosequendum laborem nos suaviter ac benevole sic hortaris: Vos pergit in Sanctorum monumentis colligendis illustrandisque de Ecclesia Dei bene mereri, ac filiali amore Nos prosequi: dum Nos & præclaros labores vestros, & piam vestram erga Nos affectionem confirmaturi, Apostolicam benedictionem vobis amanter impertimur. Hæc verba, BEATISSIME PATER, quæ Tibi suggestit cura ac sollicitudo de utilitate totius Ecclesiæ, quæ benevolentia atque affabilitas Tua dictavit, recitanda censuimus, cum ut orbis universus videat, quantum dudum de Opere nostro curam gesseris, tum ut æmuli nostri magis intelligant, quam imprudenter verba aliquot Tua arripuerint ad nos oppugnandos, salubrique docti rubore non tam leviter impoſitum ad pugnam proſiliant. Litteris porro addere voluisti domum nobis longe gratissimum ac jucundissimum, videlicet Patavinam editionem Operis Tui præstantissimi de Servorum Dei Beatificatione & Beatorum Canonizatione, quam eodem anno accepimus. Accesserunt deinde Tui in nos animi repetitæ declarationes complures. Nunc vero novis rursus beneficiis priorem beneficentiam Tuam au-

ges & superas : nam & publica benevolæ judicii Tui de *Actis Sanctorum* declaratione invidentium nobis animos confutis, & candida verbotum Theorum expositione manibus eorum excuris tela leviter arrepta. Quin & benigne polliceris Relationes ab Auditoribus Rotæ digestas, quas necdum habemus, utilissimum Operi nostro subsidium. Enimvero tam rara & inusitata hæc est gratia, BEATISSIME PATER, ut ab ea acceptanda splendor dignitatis Pontificiæ nos detereretur, nisi eximia modestia & affabilitas Tua nobis persuaderet, Te vera animi magnitudine etiam suprema illa dignitate longe superiorem esse, neque timere te, ne quid Majestati Tuz derivementi inferas, dum illam transper ad humilitatem nostram benigne inclinas. Cum autem clare perspicimus, eo Te esse animo, ut Majestate Tua nolis frui ad pompam inanem, sed uti Dignitate ac potestate Tua ad utilitatem totius Ecclesiæ, reverenter & latissimo animo accipiemus munus tam amanter oblatum, atque hunc in finem hisce adjungimus elenchos a Te petitos.

Novimus quidem nos eo non esse loco, ut Tuis beneficiis vicem reddere possumus: neque enim id permittit aut etiam requirit suprema Dignitas Tua. Attamen possumus beneficia Tua utcumque agnoscere & magni facere. Hæc cum in finem breviter recensimus, sed non omnia: nam & alia habemus optimæ ac beneficiæ Tuz in nos voluntatis indicia, indubiis magnorum virorum testimonio ad nos perlata; certoque novimus, Te ab annis pluribus alia quoque subsidia nobis procurare voluisse, si judicaretur necessaria. Hanc tantam in nos longe diffusam charitatem Tuam, tantam de commodis nostris curam, tantam pro honore Operis nostri sollicitudinem dum attenta mente perpendimus, non incertas de bonitate ac puritate animi Tui facimus conjecturas. Perspicimus, quam benevole affectus sis in pios doctorum labores, qui Majorum nostrorum Lucubrationibus nostrisque conaribus tam propense faves. Consideramus, quantam de utilitate totius Ecclesiæ curam geras, qui ignotis alias scriptoribus omni modo operam ferre desideras, quia ipsorum Opera Ecclesiæ utilia existimas. Intelligimus, quantum averteris inanem solum, qui nexu eleganti amorem cum Majestate componere novisti, ac nos privatos nullisque insignitis titulis familiariter per litteras alloqui non gravaris. Itaque cum Te talem Pontificem & communi aliorum relatione & propria experientia cognoscamus; nequaquam mirari possumus, BENEDICTUM XIV. universali ac pervulgata voce Magnum Sanctumque haberi Pontificem, nomenque Tuum tantæ populorum omnium studiis, tanta veneratione, tanto amore celebrari. Nam vera virtus mirabiles semper sui amores excitat apud prudentes omnes, qui eam norunt æstimare. Vera sapientia, quandocumque innotuerit, incredibili vi animos omnium ad se trahit. Si quis igitur in suprema dignitate lenitatem, affabilitatem, candorem, modestiam, amoremque subditorum cum justitia, prudentia, diligentia ac vigilantia conjunxerit; si non indignum sua Majestate ducat cum humilibus agere, quo magis prodesse valeat omnibus; si clementer, mansuete, juste, moderate, sapienter, diligenter utatur potestate a Deo sibi data, ut omnes protegat, omnibus prospiciat, omnium utilitati, incolumitati ac saluti consulat; quis tandem, nisi plane amens sit, talem Principem laudibus non effuset? in oculis non ferat? summis studiis non prosequatur? incenso amore non complectatur? Jure enim merittissimo ab omnibus diligitur, qui non solis verbis, sed factis, sed cutis de omnium vero bono, sed sollicitudine de omnium salute, sinceram omnium dilectionem ostendit. Ingentem hunc omnium populorum in te amorem luculenter testatur transactis nuper annis Sanctus, quo Jubilæum intelleximus celebratum tanto peregrinorum concursu, quantum alias non audivimus, tanta Romanorum caritate ac pietate, quantam iis inspirare nata erant exempla Tua, studique ardentissima ad divinam gloriam promovendam. Curaverat diligens industria Tua, ut per totam ditionem Ecclesiasticam in commodum peregrinantium viz complanarentur, ut ad eorundem solarium magna ubique cibarium aliorumque ad victum pertinentium esset copia, ut ecclesiæ Urbis insularerentur splendideque exornarentur ad conciliandam divino cultui majorem reverentiam, ut frequentioribus serventium prædicatorum adhortationibus populorum animi ad penitentiam atque ad pietatem inflammarentur, ut demum variis Tuis Constitutionibus dubia in iis occurrentia tollerentur, omniaque in ordinem elegantem dirigerentur. Hisce autem curis ac indefessis laboribus Tuis egregie responderunt populi Romani studia, principum virorum ac mulierum pietas & misericordia, & præ ceteris S. R. E. Cardinalium eminentissima religio, modestissima charitas, insignisque liberalitas ac munificentia. Concursum vero undique adventantium tantum fuisse acceptum, ut non modo

modo longe superaverit numerum eorum, qui ad posteriora Jubileæ accurrerunt, sed nulla quoque superfit memoria Jubilæi illius, ad quod tanta confluit multitudo. Hoc certe nobis relatum est testimonio fide dignissimo. Neque Italos modo, aut alios Europæ populos Roma vidit ad se confluentes; sed Armenia, Syria, Ægyptus, alique remotissimæ Turcici imperii provinciæ non paucos quoque transmiserunt. Nimirum sine recedemus a proposito nostro, BEATISSIME PATER, si enumerare velimus varios animarum fructus, quibus Divina liberalitas anno illo celeberrimo pietatem Tuam, accensaque in veram hominum felicitatem studia, remunerare ac recreare dignata est. Hunc igitur annum merito felicem fortunatamque semper credes, & pro multis annis numerare poteris, cum illum tot ornaveris virtutibus Pontificiis, tot factis præclaris illustrem feceris, tot felicibus successibus abundantem videris, ut prolixum honestarent Pontificatum, si illa omnia in multis divisa fuissent annos. Auget felicitatem ejusdem anni gloriosa plane ac felicissima compositio duraturæ controversiæ de Patriarchatu Aquileiensi, anno Sancto feliciter corpora, & non diu post felicissime perfecta. Hanc decessores Tui intactam reliquerant, magisque optandus videbatur, quam facile sperandis finis tam antiquæ liti. Verumtamen solo salutis animarum studio Pietatem Tuam impellente, mira animi magnitudine hunc seculum amovere voluisti, tantaque constantia, fortitudine ac prudentia recte corpus institui, ut ea glorioso exitu coronaris, consentientibus utrimque Principibus, lætantibus bonis omnibus, applaudente orbe Christiano. Præclaræ ejusmodi alique id genus res gestæ, quibus sanctitatem nominis Tui egregie exprimis & tueris, locum Tibi non minus apud posteros dabunt inter Magoos Sanctosque Pontifices, quam modo dederunt apud viventes. Ad augendam porro nominis Tui celebritatem accedunt Scripta eruditissima & plurima typis edita: in hisce enim viri docti non poterunt non perpetuo admirari accuratum diligentiam, prudentem crism, locupletem ac variam doctrinam, imo & moderationem ac modestiam singularem. Certe ea est nostra, & decessorum nostrorum, qui præstantissimum Opus Tuum de *Canonizatione Sanctorum* videre & legere potuerunt, de illo constans opinio, non raro in libris nostris breviter insinuata, frequenter in privatis congressibus repetita, sæpe visentibus bibliothecam nostram declarata. Quare non dubitamus eoram orbe erudito palam edicere, quod crebro mirari sumus, nullum manibus nostris teri scriptorum posteriorum seculorum, cujus sententia ita constanter sequi posuimus, quam sequendas credidimus Tuas, ubicumque aliquid ex Opere Tuo ad propositum nostrum conducebat. Opera igitur illa, BEATISSIME PATER, eruditione atque acuratione tam insignia, Te samamque Tuam posteritati commendabunt, magnosque inter ac primos nostræ scriptores Ecclesiasticos nomen Tuum merito celebrabitur. Antamen magnas hæc inter doctes, quibus Divina liberalitas SANCTITATEM TUAM munifica manu exornare voluit, & quibus toto vitæ decursu diligentissime usus es tam agendo magna, quam scribendo utilia, suo non carebunt splendore mira illa charitas, lenitas, affabilitas, modestia, quibus tam benigne plurimum de Majestate Tua remittit, ut labores aliorum & studia tuearis, sustines, & promoveas. Nam qui oculo perspicaciori singula soleor ioveri, ex modesta illa Tua charitate facile perspicient, Divini honoris amore ad magna Te impelli, ad Dei gloriam innumeros labores Tuos dirigi, ad utilitatem totius Ecclesiæ exercitatum tot doctis Operibus calamum a Te nunquam deponi. Si quis enim studiis suis aut inanem sectetur magni nominis umbram, aut certe sua magis quærat, quam quæ sunt Jesu Christi: ille aliena non amat Opera, aliena sincere non laudat, alienis non delectatur; nedum opem iis præstare desiderat.

At veremur, SANCTISSIME PATER, ne epistolarem breviteratem longissime excedamus, si omnem candidæ sinceræque charitatis Tux pulchritudinem curiosus investigemus. Imo etiam timemus, ne forte graves simus modestiæ Tux, quam & in priore Epistola Tua, & in aliis occasionibus vehementer admirati sumus. Itaque ad humillimas & maximas de singulari prorsus favore nobis præstato gratias agendas accedimus, numerosamque amicorum agmen nobis adungere cupimus, ut, non pares quidem favoribus Tuis, pares tamen viribus nostris persolvamus grates. Hæc primum nobiscum ager tota Societas Jesu, Operi nostro mire addicta, multisque aliis beneficiis ad grates TUÆ SANCTITATI agendas obstricta. Novimus, quanta cum laude de Scriptoribus Societatis loqui consueveris, illosque in libris Tuis memorare, ut illa favorabili judicio Tuo magis lætari possit ac debeat, quam possit anxie sollicitari, si quis forte privatus scriptor magnum se no-

men

men adepturum speret, modo præcipuos Societatis auctores acerbò calamo exagitaverit, Novimus, quam studiose proprium etiam laborem conferas, ut causæ Servorum Dei, qui eminentibus virtutibus in Societate floruerunt, non minus quam aliorum, rectè dirigantur, ut tandem iudicio falli nescio illos ad supremos Beatorum ac Sanctorum in terris honores provehere tuto valeas. Legimus demum Litteras Pontificias totius Ordinis nostri laudibus plenas, audivimusque varios favores ac privilegia, quibus Societati benignissime voluisti & frequenter gratificari. Nulla igitur est dubitatio, quin Societas tota, tot tantisque dudum devincta beneficiis, ad agendas S A N C T I T A T I T U Æ de novo hoc favore gratus comitem se nobis præbeat. Adjungat se etiam ex omnibus provinciis viri pii atque eruditi plurimi, quos Operi nostro multum faventes ac benevolos novimus, quique de benigna iudicii Tui declaratione vehementer gaudebunt. Tot omnium ordinum socios ad grates referendas colligimus, quia Te sublimiori loco positum agnoscimus & lætamur, quam ut beneficentissimæ Tuæ in nos voluntati similia possimus rependere. Hoc solum possumus, quod animo propensissimo facimus: precibus nimirum Sacrificiisque Omnipotentem Deum, qui Te talem Ecclesiæ universali Rectorem & Patrem benignè dedit, supplices flagitabimus, ut senectam Tibi vegetam diu conservare, & perpetuos labores Tuos uberrimo fructu remunerare dignetur, ut omnium Pontificum maxime longævus orbi præesse Christiano ad Tuum omniumque viventium ac futurorum bonum merearis. Demum, BEATISSIME PATER, quia & hanc fiduciam benignitas Tua nobis præbere videtur, non dubitamus, cum Opus nostrum de *Actis Sanctorum*, quod diligenter profequi cupimus, tum universam Societatem, in omnibus fere orbis regionibus pro salute animarum laborem, cui nos adscriptor gaudemus, continuè benevolentia Tuæ atque affectui vere paterno humillimis precibus commendare: prostratique ad S A N C T I T A T I S T U Æ pedes, quanta possumus reverentia atque animorum submissione, benedictionem Apostolicam humiliter flagitamus.

SANCTITATIS TUÆ

*Humillimi, devotissimi &
obedientissimi servi ac filii*

JOANNES STILTING
CONSTANTINUS SUYSKENS
JOANNES PERIER
JACOBUS TRENTCAMP.

I N.

INDEX S A N C T O R U M AD TOMUM IV SEPTEMBRIS.

A

- A**lbertus. Vide *Albertus*.
 12 *Albeus seu Albeus episcopus Imela-*
ensis, in Mamonia, Hibernia provincia.
 SYLLOGE HIST. CASTICA. §. 1. Sancti sedis
 episcopatus ecclesia: memoria in nonnullis Mar-
 tyrologiis: Missa propria: Acta fabulosa, nec
 edenda 26. §. 11. Tempus adventus ejus in
 Hiberniam, quo a S. Hilario Papa mitti po-
 tuit: gesta in episcopatu, obitus, sepultura 28
 13 *Amarus episcopus Senonensis conf.*, Broyle in
 Flandria Occidentali. COMM. FRÆV. §. 1.
 Locorum notitiae: Fasti sacri, quibus infer-
 tur legitur: tempus natale Sancti & potius
 iocunda: cultus: Acta edenda 120 §. 11. San-
 cti pueritia: episcopatus Sedunensis an Se-
 nonensis? quo ordine Senonensium archiepi-
 scoporum Catalogo inserendus sit: quid de
 Amato eadem de a Sedunensibus rulo fla-
 rui possit 121. §. 111. Sanctus iussu Theo-
 doricus III Personam sub custodiam S. Ulani ab-
 batis exulavit: ejus in praedicta abbatia con-
 versatio: S. Ultano mortuo, Personam Broilom
 adducitur: miraculum, quod in itinere consi-
 gisse scribitur: accessus ad Halmuicem mo-
 nasterium: ibidem a Sancto gesta illustran-
 tur 125. VITA, auctore anonymo, ex *Mt.*
Archevici S. Mariae 128. APPENDIX. De
 variis sacri S. Amati corporis translationi-
 bus, & locis, quibus colitur, & reliqui-
 ejusdem corporis concessa sunt, ex *videtur Mt.*
ecclesiae collegiatae §. Amati Dunensis 131
 13 *Amarus Abbas Habendensis sive Romariensis*,
 in Lotharingis. COMM. FRÆV. §. 1. Acta
 Sancti hic duodecim: vitæ chronotaxis neque ad
 extructum Habendense aeternum 95. §. 11
 Gesta quaedam, a biographo Sancti omisse,
 supplemur ex Vitis S. Eustasii, & eximiamur
 97. §. 111. S. Amati, a synonymis distil-
 guendi, tempus emotuale: memoria in Mar-
 tyrologiis, cultus antiquus 98. §. 1v. Loca
 sacra in honorem Sancti extructa: insignis
 cultus & festivitates annua 100. VITA, aucto-
 re anonymo curato, ex *Mss. Romariensis §. S.*
Maximil Tremorelli, Ultrajectina & alio,
collatis cum editione Mabillonii. PRÆFATUM
CULA. CAP. 1. Sancti natales, vita monasti-
ca & solitaria 103 CAP. 11. Perducitur Lu-
xovium a S. Eustasio: & ipse eo allicit S.
Romariem, quocum Habendense aeternum
construit 104. CAP. 111. Pōstrema Sancti ge-
sta & pius obitus 105
 13 *Ammon mart.* & forsitan lector, Nicomedi-
 dae. Ex *Heteronymiani apographis 10*
Antoninus. Vide Antoninus.
 13 *Antonius vel Antoninus episcopus, ut cre-*
ditur, Carpentrasensis, Beduini in comita-
tu Vindalino. SYLLOGE. De cultu & reli-
quiis: de vitæ & personæ conjectura 21

23 *Antoninus episc. mart.*, in Bichynia. COMM.
 FRÆV. Memoria Sancti apud Græcos & La-
 tinorum cultus apud Græcos die precedunt:
 Acta Græcis Metaphrasibus multo antiquiora
 esse ostenduntur 14. Acta, auctore anonymo, ex
 codicibus Mt. Græcis, cum Latine interpretatione,
 quæ edita est apud Lipsonem tom. 6.
 fol. cccxxv.

C

Cassiodorus cum Senatore &c. Vide *Senator*.
 Cerealis cum Cornelio &c. Vide *Gracianus*.
 14 *Cornelius Papa mart.*, Contimectis in Ecu-
 rria, item Cerealis, Salustia & Socii xix. mart.
 Romæ. COMM. HIST. §. 1. Memoria Sancti
 varie in Martyrologiis relata: antiquissimum
 ejusdem & hodiernus cultus 143. §. 11. Acto-
 rum examen & erroris 145 §. 111. Sancti mar-
 tyrii palastra non Roma, sed Centumcellis in
 Hetruria: conjectura de adiunctis ipsi in mar-
 tyrio Sociis, ac reliquiis Antuerpiam delatis
 147. §. 1v. S. Cornelii patria Romana: acta
 ante Pontificatum: ejusdem ad istum assum-
 ptum post diuturnam sanctæ Sedis vacationem
 170 §. v. Occasio eligendi Pontificis: Cor-
 nelii virtutes & præclara affectio: Noviani
 et Novatiani notitia: schismatis ab his sacris
 causa, modus ac tempus 174. §. vi. Nova-
 tiani molitiones adversus S. Cornelium: ista
 Carthagine de hac controversia: Novatiani
 sacrilega ordinatio & pseudo-Pontificatus: ejus
 legati Carthagine repositi, & Cornelii Pon-
 tificatus ibidem agnitus 178. §. vii. Tempus
 iniit per Novatianum pseudo-episcopatus 182.
 §. vii. S. Cornelii Pontificatus per Africam
 publicatus: Novatianorum molitiones & no-
 va legatio: quorundam confessorum saluberrimos
 & schismate ad Ecclesiam rediens 184.
 §. ix. Concilio Romæ & alibi celebrata, in quibus
 lapsi ad penitentiam & pacem admissi,
 & Novatiani damnoti: Trophimus cum
 maxima plebis parte pœnienti, in Ecclesiam
 receptus 187 §. x. Novatianorum nova legatio
 & molitiones in Africa: eorum hæresis
 in Antiochena synodo damnata, & in Oriente
 reposita: Felicissimus, alter schismaticus, a
 Cornelio repulsi 178 §. x. Persecutio a Gallo
 recusata: contra quam lapsi prospectum:
 Cornelii & Romanorum illustris confessio: No-
 vatiani a persecutione immunes 174. §. xii.
 Sancti exilium: tempus sedis: martyrium
 verissimiliter per supremum supplicium ipsi illu-
 tum: ejusdem epistola genuina, ac supposita:
 Ordinationes ab eo factæ 177. §. xiii. Sancti
 corpus Romam translatum, & a S. Leone
 I. deinde a S. Hadriano I. in Italia ecclesiam
 depositum: ejusdem translatio in Franciam
 181 §. xiv. Sancti reliquiæ & cultus celebra-
 ti

INDEX SANCTORUM

- 10 Iodeni abbatia prope Aquiligranum 129.
- § xv. Sancti reliquiae & cultus Roinati in Flaudia: eorum per haereticos profanatus & per Catholicos recuperatio 127. § xvi. Episcopus Sancti cultus & reliquiae in nonnullis aliis locis 129
- 12 Cornutus vel Cornutus martyr, Iconii in Lyconia. *Ex Martyrologio* 9
- 14 Crecentianus, Viduae, Rosula, Generalis mari. in Africa. *Ex Martyrologio* 148
- 14 Crecentius mart., Romae. *COMM. FR. V. DE SANCTI AFRICA*, cultus, & reliquiae 351. *ACTA, ex tom. N. P. Galloni apud PP. Oratorum Romae* 353
- 12 Cronides vel Hieronides diaconus, Leonisius, & Serapion &c. martyres, Alexandriam in Aegypto. *Ex Falsis Graecorum & Martyrologio Romano* 13
- Cornutus. Vide Cornutus
- 24 Cyprianus, episc. mart., prope Carthaginem in Africa. *COMM. FR. XV. § 1.* Cur de eodem agimus. Vita a S. Pontio diacono scripta, & Acta proconularia, praetermissis aliis, unde edenda: Acta gemini Cypriani consula: Sanctus a viris variis de causa laudatus 191. § 12. Sancti patria Africa, foris Carthago: professus rhetorice, eloquentia, vita ante baptismum astra, & ad fidem converto 194 § 121. Tempus suscepti baptismi incertum: mirabilis morum mansuetudo, & virtutis heroicae ipsius, probabilis adhuc catechumeni 197. § 14. Neophytus in virtutum & sacrarum Litterarum studium incumbit: profanam secundum suam coarctat: scribit epistolam ad Donatum, & librum de Idolorum vanitate 200. § v. Sanctus Neophytus, presbyter, nec multo post Carthaginensis episcopus, minor plectis consensu creatur: obsecrantes suos benigne habet 202. § vi. Episcopales Sancti virtutes: liber de disciplina & habitu virginum, ac epistola 121, 122, 123, 124 & 125. pro disciplina ecclesiastica probabiliter ante persecutionem scriptae 207. § vii. Persecutione a Decio excitata, Sanctus ad leonem pulsatur, secedit, & proscibitor: secessus hic ab omni sinistra suspitione vindicatur 211. § viii. Persecutionis progressus & atrocitas: varia lapsorum in ea genera: in quo positum fuerit libellaticorum crimen 214. § ix. Sanctus de secessu suo episcopatum strenue administrat: per litteras purgas se apud clerum Romanum: tempus, quo epistola 11, 111, & xiv scriptae sunt 218 § x. Quot & quae superius epistolae ex tredecim a S. Cypriano a secessu ad suos scriptae, & in epistola xiv. ab eodem memoratae 221. § xi. E secessu scribit ad clerum suum de cura gregis, pauperum sustentatione, & captivis causa inviolendis: martyres ac confessores hortatur 225. § xii. Aliquot coessores clericorumque in lapsu ad pacem admittendis remissitatem tribuit epistola scribit obsequia 226 § xiii. Scribit epistolam 212 & 213, in quibus aliquam gratiam lapsis concedit, & nimium propter eas ad veniam reprehendit 230 § xiv. An solis lapsi, libellum martyrum habentibus, in periculo moris pacem dari Sanctus permiserit 232. § xv. Coessores lapsorumque arrogantia viriliter se opponit: Romanorum litteras recusat, ad eos scribit: lectorem ac subdiaconum ordinat 235. § xvi. Aliis a Sancto

contra perveraces confessores, clericosque ac lapsos gesta: litterae ad Romanum clerum, & ab hoc & Romanis confessores ad illum datae 237. § xvii. Romanorum litterae vulgari curat: alias ab inde accipit: pax propria ipsi revelatur, ad quam accelerandam suus de orando Deo moniti 240. § xviii. Clero suo curam coessorum ac pauperum committit: Aurelium ac Celsinum lectores creat: ad coessores Romanos scribit: S. Numidicum presbyterum eidem clero adiungit 243. § xix. Illucescente Ecclesiae pace, discolors confessores per litteras corripit: reditum suum prudenter differt: pauperum sustentationem clero denuo commendat 245. § xx. Initium schismatis Felicissimi, qui una cum nonnullis ipsius affectis a S. Cypriano episcopo vicarius excommunicatur 247. § xxi. Novatus cum quatuor presbyteris Felicissimo palam adhaeret: Sanctus gregem suum contra hos instruit, sed reditum suum differe cogitur 251. § xxii. Sanctus de secessu redit Carthaginem: synodum de lapsis celebrat: quid de sacrificiis in ea decretum 253 § xxiii. Libellaticis penitentibus pax a synodo mox concessa: Felicissimus, Novatus, alique damnati: alia ad hanc synodum spectantia 257. § xxiv. Gesta contra Novatianum antipapae schisma: S. Cornelii Pontificatus in Africa agnitus & promulgatus 260. § xxv. Romanos confessores, litteris & libro de Unitate Ecclesiae missis, a schismate reducere nititur: reduci gratulatur 262. § xxvi. Altera Novatianorum legatio & molitiones in Africa: apologia a Sancto pro se omnibusque Catholicis ad Antonianum scripta 264. § xxvii. Liber de Lapsis a Sancto conscriptus: nonnullae penae coram ipso divinitus insintrae: liber de Oratione Dominica ab eodem compositus 267. § xxviii. Respondet ad quaesita de causa lapsorum: synodum celebrat, in qua reclusi Privatus haereticus, actumque de causa Therapiae ac Victoris, & de parvulis baptizandis 270 § xxix. Fortunatianum in persecutione lapsum ab episcopatu suo Assuritano arcendum monet: scribit contra abulum, quo aqua sine vino in Sacrificio offerebatur 272. § xxx. Fortunatus pseudo-episcopus schisma: Sanctus in schismaticis reconciliandis laborat: Maximus pseudo-episcopus ordinatus: legati a Fortunato missi, Romae reclusi 275. § xxxi. Sanctus ad utramque Cornelii epistolam respondet, & pro Ecclesiae disciplina & dignitate contra haereticos tuenda perorat 277. § xxxii. De instanti persecutione divinitus admonitus, Thibarianorum per epistolam hortatur ad martyrium: lapsos pacem dandam in concilio decernit: scribit ad S. Cornelium, ejusque successorem S. Lucium 280. § xxxiii. Utrum persecutione, a S. Cypriano supra praedicta, in Africa sub Gallo exarsit 282. § xxxiv. Sanctus plebem suam ad secutendum pectus infestis insidii oratione accendit: magnam pecuniae summam pro redimendis barbarorum captivitate fidelibus mittit 286. § xxxv. Christianum religionem scripto libro adversus Demetrianum criminatorem defendit 288. § xxxvi. scribit librum de Moralibus, item alterum de Opere & Elementis 290. § xxxvii. S. Stephanum Papam rogat, ut Marcianum Arelatensem episcopum depo-

AD TOMUM IV. SEPTEMBRIS.

deponi jubeat : scribit adversus Basilidem & Martiensem episcopos lapsos in Hispania : Florentium Pupianum criminatorem redarguit 291 §. xxxviii. Connoventis de hereticorum baptismo exorta, Sacodus geminam synodum de ea celebrat, iusque se collegarum sententiam ad S. Stephanum Romanum Pontificem transmittit 295. §. xxxix. Subanum ad partes lues adducit, vel io his confirmat, eique inter cetera librum de Bono patientie mittit : S. Stephani responso accepto, tertiam synodum indicit, & adversus illum scribit : edit librum de Zelo & livece 298. §. xl. Tertia synodus Carthaginensis, in qua prior sententia denovo confirmata : Sancti io hac causa baptismi gesta : nonnullis olim in dubium vocatae 307. §. xli. Afrorum legati a S. Stephano repelli : Firmiliani de hac causa narratio equo vehementiori : haec legatio post tertiam synodum Carthaginensem primum adroata 303. §. xlii. Sanctus scribit de eadem causa ad Firmilianum, & ab eo epistolam recipit : quid S. Augustinus Saodo circa hanc controversiam laudaverit 306. §. xliii. Stephanus numquam excommunicavit S. Cyprinum, sed hic in ipsius & successoris ejus communione semper vixit, & martyrio coronatus est 309. §. xlii. Urum, & quando S. Cyprinus, & ceterique ejus sententiae episcopi, praesulum verorem revocaverant 311. §. xli. Sancti Petri ejusque io Romanam Cathedra successorum primatus a S. Cyprino agnitus & assertus 314. §. xlii. Persecutione sub Valeriano exorta, scribit ad Fortunatum de Exhortatione martyrii : Christum confiteatur, & Crucem relegatur 317. §. xlii. Res ecclesiasticas ordinat : pauperibus prospicit : confessorum literis & elemosinis solatur : Carubi in hortos suos migrat : de novo edicto Veleriani fideles monet, & fugera remuens, ad martyrium se parat 320. §. xlii. Veritus, ut Carthago occideretur, paupers letet : in hortos suos revarius, capitur, Christumque confessus, capite truoctur 321. *VITA, auctore S. Petro, illius diacono, ex editione Raimarti in Albi foveris Martyrum.* CAP. I. Auditoris praefatio : Sancti ad fidem cooverlio : ad sacros Ordines promissio : virtutis studium : episcopatus, & virtutes 325. CAP. II. Sancti proscriptio & secessus : misericordia peste infectis exhibita : exilium : visio de martyrio 328. CAP. III. Sancti gesta in exilio : comprehensio : condemnatio & martyrium 330. *ACTA PROCON- SULARIA, ex editione Ravennii in Albi foveris Martyrum 332. APPENDIX.* De Sancti gloria posthuma, & Operibus ipsi adscriptis. CAP. I. Sancti apparitiones, seu visiones de illo nonnullis martyribus oblati : dux ecclesiae prope Carthaginem ipsi erecti : eadem profanatae, praetrium a Vandalis, & restituta Catholicis 334. CAP. II. Sancti per universam Ecclesiam cultus 337. CAP. III. Sancti corporis translationes, & reliquias variis locis honorate 340. CAP. IV. Sancti Opuscula, exceptis, quae de hereticorum baptismo tradant, magni semper habita : quondam alii ipsi forte adscribenda, alii perperam attributa 342

D

Demetrius cum Felice &c. Vide Felix, 11 Diosolus, Mazonia, Thecla, Heracles

martyres, in Asia. Ex Hieronymianis apographis Dominata cum Senatore &c. Vide Senator.

E

EVantius episcopus, Augustoduni in Gallia. Ex Martyrologio constantino 21
 13 Eulogius episcopus, conf., Alexandria in Aegypto. COMM. HIST. §. I. Memoria Sancti in Falstia sacris : elogium ex Menologio Basiliano : observationes de visionibus S. Eulogii attributa 83. §. II. Eulogius Atonichum presbyter consecratus, deinde episcopus Alexandrinus : de initio episcopatus, & de anno mortis differitur 84. §. III. Gesta aliquae & scripta Sancti ex Phono 85. §. IV. Concilium ab Eulogio habitum in causa Samaritanorum : utrum etiam num essent aliquae Sancti scripta 88. §. V. Amicitia S. Eulogii cum S. Gregorio Papa, ex cujus litteris multa recitantur 90. §. VI. Profectio gestorum Eulogii ex apostolis S. Gregorii 92

F

Felissimus & Secundianus mart., in Apulia. Ex apographis Hieronymianis 57
 24 Felix, Demetrius, Honorius, Zecut & soror alii mart., in Tuscis. Ex apographis Hieronymianis 359
 13 Fledericus presb., conf., in Viderada, vicino agri Alostani in Flandria. SYLLOG. Locut, ubi colitur Sanctus : gesta in vita : beneficia aliquae post mortem 333

G

Generalis cum Crescentiano. Vide Crescentianus.
 Gordianus cum Macrobio &c. Vide Macrobius.
 21 Guido conf., Anderlaci in Brabantia prope Bruxellas. COMM. FAM. §. I. Sancti memoria in Martyrologio : cultus : Acta 36. §. II. Sancti tempus emortuale : transitio corporis e cameterio ad templum : iussuem sollemnis elevatio 38. *VITA ex manuscripse Anderlaciensi, auctore anonymo.* Prologus. CAP. I. Sancti pueritia : ecclesiae Lacensis cura suscepta : ad Terram sanctam & limine Apostolorum peregrinatio : pius obitus 41. CAP. II. Irrevarcena in Sanctum divioitus punita : cultus miraculorum occasione iohannis 44. CAP. III. Corporis a cameterio ad templum translatio : miracula in translatione sacae : sollemnis elevatio 46

H

Heli cum Macrobio &c. Vide Macrobius.
 Heracles cum Diosolo &c. Vide Diosolus.
 Hieronides. Vide Crispin.
 Honorius cum Felice &c. Vide Felix.

I

Ioannes Chrysothomus episcopus Constantinopolitans & doctior Ecclesiae, prope Comanos in Ponto. COMM. HISTORICUS. §. I. Opera Chrysothomi in Comenariis adhibenda : ut & Dialogus, cujus auctor Pal-

INDEX SANCTORUM

Palladius episcopus, alere a Palladio Helenopolitano: an ateraque sobria Catholici 401. §. it. Alii serpentes Vitz & gestorum S. Chrylologi, de quorum fida & auctoritate differtur 405. §. it. Sancti patria, parentes, annus natalis fingitur circa cccxlv. 408. §. xv. Moritur Sancti tum infans pater: uterque patens probabiliter Christiani: Sancti precatores, studia, eloquentia 410. §. v. Sancti amicitia cum Basilio, familiaritas cum S. Meletio, n quo instruitur & baptizatur: lector forsitan ab eodem, forsitan ab alio ordinatus: Sancti periculum 411. §. vi. Sancti juvenis mores post baptismum: studia sacra sub Diodoro & Cariteno: ad vitam monasticam transit Theodorum & Maximum 414. §. vii. Theodoro, post inchoatam vitam monasticam ad mundanum regresso, Sanctus dicit scribit epistolam bene longam, & eundem in viam reducit 416. §. viii. Sanctus, hortante Basilio ad vitam monasticam, matris precibus deinceps, & pie interim ac solitaria vivit in domo matris 420. §. ix. Chrylologus & Basilus queruntur ad episcopatum: prior fe occultat, alter, dissimulante Chrylologo, capitur & consecretur: Sanctus laicum suum excusat 421. §. x. Sanctus quodrennis in monasterio suis sub discipulis faverit lenis, biennio solus in spelunca: qualis effect monachorum illorum vita 426. §. xi. Opuscula scripta, nimirum libri de Sacerdotio, adversus Oppugnatores vite monasticæ, Comparatio regis & monachi 428. §. xii. Alia Opuscula, videlicet liber de Compunctione ad Demetrium, alter ad Sielechem & tres libri ad Stagiriam a damone vexatum 431. §. xiii. Sanctus morbo confectus redit Antiochiam, ubi ordinatur diaconus: gesta tempore discontat, & scripta varia 435. §. xiv. Translatum ad Viduam junioem geminus: liber da Virginitate 436. §. xv. Liber in S. Babyloniam contra Julianum & gentiles: oequit offendit, Sanctum in eo translatum contra historiam S. Babylonis: esse, an aliqui credunt 438. §. xvi. Synopsis S. Scriptura, quam edidit Montanionis, parum potest esse Chrylologi; led non est tota eadem auctoris 441. §. xvii. Sanctus presbyter consecratur, & predicare incipit: mira ipsius humilitas in prima Homilia nunciat 447. §. xviii. De aliquot Homiliis anno cccxxvi. quo contra Ananiam & contra Judæos concionari cepit Chrylologus 449. §. xix. Reliqua Chrylologi contra Acomicos certamina suis concionibus anni cccxxxvi. subinde ininterrupta 451. §. xx. Ferreas Homilia contra Quartodecimanos, tertis Contra Judæos vocata, ad quam varia observantur: reliquæ Sancti contra Judæos Orationes 453. §. xxi. Homilia de Anabaptismo, de Natali Christi, & alia quedam sub finem anni cccxxxvi. & initium cccxxxvii. habita 457. §. xxii. Alia quedam assignantur Homiliis, quæ videntur anno cccxxxvii. illigendæ 461. §. xxiii. Seditio Antiochena ante Quadragesimam anni cccxxxviii. Pascha illo anno celebratum xxv. Aprilis. Quadragesima sex tantum constabat hebdomadis 465. §. xxiv. Ordo Homiliarum Chrylologi ab illa, quæ seditioem præcessit, usque ad secundam hebdomadam Quadragesimæ 469. §. xxv. Profectio carumdem Homiliarum usque ad Pascha 473. §. xxvi. Homilia S. Chrylologi post Pascha usque ad finem anni cccxxxviii. & Quadragesimam anni cccxxxviii. 478. §.

xxvii. Homilia lxviii. in Genesim totam, excepta Dominica ante Quadragesimam, anno vicesimiliter cccxxxviii. alig complures Homiliae interpositæ 482. §. xxviii. Interpretatio Evangelii Joannis secuta videtur expositionem Genesim circa annum cccxxxix. illam vero interpretatio Evangelii Matthæi electa annum cccxc. 487. §. xxix. Homilia Chrylologi to Epistolæ S. Pauli, nimirum ad Romanos, & geminam ad Corinthios 491. §. xxx. Sanctus item Antiochia scribit in Epistolam ad Galatas, ad Ephesios, ad Philippenfes: utramque ad Timotheum, ad Titum, & probabiliter etiam ad Philemonem 494. §. xxxi. Interpretatio Psalmorum, non tota ad nos perducta, item Antiochia conscripta & ad populum dicta, annis versimiliter posterioribus 497. §. xxxii. Ultimum Opus Antiochenum versimiliter est Epistolæ illius usque ad medium caput viii. quæ ad populum dicta videtur 500. §. xxxiii. Homilia alia incerto tempore Antiochia habita, alia etiam loci incerti 502. §. xxxiv. Virescentes aliquæ Chrylologi, quæ innotescunt ex concionibus Antiochenis 505. §. xxxv. Chrylologus iussu Arcadii imperatoris dolo evocatus Antiochia, Constantinopolim perducitur, ibique consecratur episcopus 510. §. xxxvi. Homilia aliquot Chrylologi habita Constantinopoli anno cccxxviii. quæ versimiliter istis diebus agitata 511. §. xxxvii. Sancti in episcopatu vita sobria, austera & solitaria: semper solas cibum sumis, nec redius episcopales pre se usurpat: hospitalitatem tamen exerceat 514. §. xxxviii. Varii conit Chrylologi ad clerum & populum emendandum: Scripta hunc in finem itaque præclare præstita 516. §. xxxix. Insuper Chrylologi modesta & humiliter in episcopatu: charitas proximi, alique virtutes, ex quibus orta est mira ipsius in loquendo libertas 519. §. xl. Chrylologus Novationis infestatur: horum causa acerbior in Sanctum videtur Socrate, cujus asserta examinatur, uti & aliqua Sozomeni 521. §. xli. Quam late se ad omnes homines & ad plures provincias extendit charitas & cura Sancti, qui pro conversione hæreticorum & idololatrarum varia præstet 526. §. xlii. Sanctus operam suam confert, ad conciliandas Flavianio Antiocheno ecclesias omnes: accipit reliquias aliquot Sanctorum, maximeque cum iolemitate alique transfert 528. §. xliiii. Quomodo Sanctus egerit cum Eutropio cubiculario, qui anno cccxciii. consul factus, ac deinde relegatus est & occisus 530. §. xlii. Exilium Eutropi fugandum mente Januarii anni cccxcix. bellum Tribigildi captum anno cccxcviii. Chronaxii mollitionem Gainæ & belli cum eo gesti 531. §. xlv. Quid Sanctus apud Gainam egerit pro Sturnino & Aureliano: compellit Gainam, qui pro Gothis Arrianis petebat ecclesias: ad eundem legatur ab Arcadio 536. §. xlvii. Homilia Chrylologi in Epistolam ad Colossenses & alia quedam ad annum cccxcix. spectantes 539. §. xlviii. Antiochus Ephesus episcopus apud Chrylologum accusatur: causa illa in annum secundum usque ad mortem Antonini protrahitur: Sanctus in Asiam profectus: horum omnium chronologia 543. §. xlviii. Gesta Sancti in Asia: numerus episcoporum tempore illius incerti depositorum: Geronius Nemedensis item depositus 546. §. xlix. Emulatio Severiani episcopi contra Chrylologum:

AD TOMUM IV. SEPTEMBRIS.

mon: hicad luna reverſus magno amice ex-
cipitur: Severianus occasione Serapionis a po-
pulo expulſus, eidem conciliauit a Sancto
548. §. L. Expoſit utramque Epistolam ad
Theſſalonicenſes: S. Porphyrium benignus ex-
cipit & iuvat ad idololatriam excidendam: Eu-
doxia Sancto irata 551. §. LI. Acta Apoſtolo-
rum expoſita Homilix LV. hæ Chryſoſtomo
aſſerunt, cœptæque ſunt in Palæſte anni ecc-
ci. 554. §. LII. Homilix XXXIV. in Epistolam
ad Hebræos. Aliæ quædam Homilix Con-
ſtantiopolim ante primum Sancti exilium diſtæ,
ſunt temporis & loci incerti 558. §. LIII. De
Homilix aliquot dubiæ, de Commentario in
Danielem prophetam, de Liturgia Chryſoſto-
mi 564. §. LIV. Origo diſſenſionis inter Theophi-
lum Alexandrinum & monachos Egyptios.
Theophilus perſequitur S. Iſidorum Hoſpitalia-
rium: deinde monachos multos, qui Conſtan-
tinopolim delati a Chryſoſtomo excipiuntur
566. §. LV. Quid pro monachis expulſis apud
Theophilum egerit Sanctus: diſta quædam S.
Hieronymi non de Chryſoſtomo, ſed de Ru-
fino & aliis prolata 569. §. LVI. S. Epiphanius
venit Conſtantiopolim: quid illi eam Chryſo-
ſtomo & monachi negotii fuerit 572. §. LVII.
Theophilus Conſtantiopolim advenit, mul-
toſque episcopos, clericos, monachos, ipſam-
que imperatricem in partes ſuas trahit contra
Chryſoſtomum 574. §. LVIII. Concilium ad
Quercum prope Caſtledonem inchoatum: ca-
pita aculationum contra Chryſoſtomum cum
aliquot in illa obſervationibus 578. §. LIX.
Citantur ad concilium clerici Conſtantiapo-
litani, & quædam aculationum capita exa-
minantur: quo incipit modo ſe haberet Chryſo-
ſtomus cum ſancti iteraræ citationes &
reſponſiones 581. §. LX. Sanctus depoſitus,
& ab imperatore relegatus, interque hæc im-
perterritus, populo tumultum excitante, ter-
tio die ſe ultro tradit, & io exilium ducitur
583. §. LXI. Theophilus, Severianus, alique
veniunt Conſtantiopolim, & contra Sanctum
loquuntur: hæc major populi tumultus: orto
etiam tertæ motu, revocatur Chryſoſtomus,
reduſque concionatur, fugiente Theophilo
586. §. LXII. Chronotaxis perſecutionis Chryſo-
ſtomi: in omnes ejus inimici ſugerunt ad ſe-
deſſus: an in alia ſynodo ſit abſolutus: ge-
ſta Sancti poſt reditum: Eudoxia iterum irata
590. §. LXIII. Nova moſtioneſ contra San-
ctum, qui a congregatis rurſus episcopis pro
condemnatione habetur, & eccleſia juſſu impera-
toris eſcitur 593. §. LXIV. Clerus & popu-
lus Sancto adhaerent, violentè eccleſia expel-
lunt: alia violentiæ extra urbem paſſus ſiſ-
dem diebus 596. §. LXV. Theophilus ad S. Inno-
centium Papam ſcribit de damnatione Chryſo-
ſtomi: Sancti ad Innocentium: hæc
reſcripti variis ex de re ſumit, ſat pro Chryſo-
ſtomo 598. §. LXVI. Sanctas urbe ab Acre-
dia ejicitur: eccleſia eodem die comburitur:
hic calumnia in Chryſoſtomum, eique ad-
hærentes 601. §. LXVII. Ariſtarcus pro Sancto
ordinatur episcopus, Porphyrius Antiocheus:
primum agnoscere recuſat plurimi, qui gra-
vem paſſurum perſecutionem 603. §. LXVIII.
Multi Romam ire recipiunt, ibique omnia re-
ferunt S. Innocentio Papæ: hujus literæ ad
clerum Conſtantiopolitanum: Honorii vero
& S. Nili ad Acrediam: exilium Sancti divi-
nit, ut crederetur, puniunt 605. §. LXIX. Inter
Septembris Tomus IV.

Chryſoſtomi, geſtaque & ſcripta in itinere,
præſertim Nicææ: apoſtola mxxv. ad Cyriacum
non eſt Chryſoſtomi 609. §. LXX. Aliquot Ep-
istolæ ſcriptæ: Sanctus graviter agrotans veni-
t Calcaream, ibique alias ſcribit Epistolæ
613. §. LXXI. Sanctus dolo Pharetræi Calcareæ
diſcedere cogitur, magnaſque pericula & in-
commoda paſitur: tandem venit Cuculuſi,
ubi optime excipitur, & mox ſcribit ad va-
rios 616. §. LXXII. Aliæ Epistolæ Cuculiſi non
die poſt adventum ſcriptæ: quæ ſcripta eſt
Theodoro episcopo, non eſt data ad Moſpu-
ſtum, ſed ad Tyſanenſem 620. §. LXXIII.
Aliæ Epistolæ ad varios datæ: ac præſertim
ad plurimos amicos Antiocheos 623. §. LXXIV.
Venit ad Chryſoſtomum Libanius Antioche-
us, per quem ad varios Epistolæ mitti San-
ctus, qui & ad alios ſcribit, & dona aliquo-
rum remittit 625. §. LXXV. Epistolæ ad Olympi-
adam anno eccclx. datæ, quarum tres conſola-
torix librorum inſtar proximæ: alia ad Peta-
diam, ad Amprucham, & ad alios 629. §.
LXXVI. Epistolæ aliæ Conſtantiopolim miſſæ
de rebus variis: aliæ quædam ad perſonas lo-
corum ignotorum 634. §. LXXVII. Gravis mor-
bus, quo Sanctus laboravit primis menſibus
anni cccxcv. Epistolæ eodem anno ad Olympi-
adem & ad alios quorundam datæ 638. §.
LXXVIII. Aliæ Epistolæ anno cccxcv. ſcriptæ, ex
quibus ſere omniſbus intelligitur inſignis San-
cti zelus ad promovendam fidei prædicationem
in Phœnicia 642. §. LXXIX. Mortuo Ariſtarcio,
Atticus conſecratur episcopus: conſtat Innocen-
tium Papæ & Honorii imperatoris ad Syno-
dum Theſſalonice congregandam irritus, &
eorum legati ad Acrediam peſſima excepi 645.
§. LXXX. Sanctus ob liſarorum inſanctiones mul-
ta paſitur, & Arabiſſum tranſfertur: gravit
ipſius morbus: Epistolæ variæ anni cccxcvi. &
liber geminus exaravit 648. §. LXXXI. Litteræ
Chryſoſtomi ad legatos Conſtantiopolim miſ-
ſas, alioſque aliquot episcopos: alia deinde
ad Innocentium Papam, variæque episcopos
&c. 652. §. LXXXII. Epistolæ ad Cæſariæ mon-
achum, poſt Chryſoſtomi Epistolæ modo
edici, de qua diu diſputant, nec Calvinis-
tis favet nec Lutheranis, ſed ſola Catholicis:
attamen illa Epistolæ non eſt Chryſoſtomi 656.
§. LXXXIII. Vita S. Gregorii Humaſtorum non
habet Chryſoſtomum auctorem: neque hæc
umquam Cuculiſi concionatus videtur: locum
exilii mutat, in iſioret multa paſitur, ac tan-
dem de obitu monitus a S. Baſilio martyre,
pior moritur 663. §. LXXXIV. Quis fuerit eccle-
ſiarum, & præſertim illius temporis viro-
rum, ſenſus de Chryſoſtomo: elogio qua-
dam necdum datæ 666. §. LXXXV. Chryſoſto-
mus ab Auguſtino mire laudatus, & ab eodem
contra Julianum vindicatus: minime ſun ob-
noxius errori ſemipelagianorum 669. §. LXXXVI.
Inquirunt, an S. Hieronymus de Chryſoſtomo
male ſenſerit: an Theophilus famoſum librum
ſcripſerit contra Sanctum: illumque Latinum
reſiſſerit Hieronymus 674. §. LXXXVII. Me-
morix Chryſoſtomi ubique reſtituta & nomen
ipſius Antiochiæ, Conſtantiopolim, Alexan-
dria, & in toto Oriente diptychis ſcripſum:
hæc occasione Epistolæ aliquot oſtenduntur ſap-
poſitiæ 678. §. LXXXVIII. Feſtivities Sancti cele-
brari cœperat: corpus anno cccclxxxviii. ex Ponto
magne cum ſolemoſitate Conſtantiopolim tranſ-
latum 685. §. LXXXIX. Examinatur due vi-

INDEX SANCTORUM

fines in laudem Stoiti relata: inquiruntur a quo tempore eidem fuerit datum cognomen Chrysothomae 687. §. xc. Cultus Sancti, sive festivitates variae: forma corporis iconibus expressa: ecclesiae eidem dicata: corpus Romae: reliquiae nonnulla aliis locis 691. §. xci. Compendium chronologicum gestorum & scriptorum secundum dispensa in Commentario 695. PARMONITO in Oracionem sequentem. O. RATIO PANEGYRICA, *auslore S. Joanne Damasceno*, ex editione Lepinii, cum ejusdem interpretatione subinde quondam. CAP. I. Ratio scribendi: generalia elogii victorum & scriptorum Chrysothomi: ejus adolescentia, & vita monastica 700. CAP. II. Sanctus in patriam reversus, sit presbyter ac deinde episcopus: praefate docet: exilio relegatur, revocatusque iterum pellitur: mors, sepultura, corpus Constantinopolim relatum 705

13 Johannes presb. mart., Ancyrae in Galatia. *Ex Fikif. saeculi Graecis & Latinis* 714

L

Leonides cum Cronide. Vide Cronides.
12 Lidorius aut Litorius episc. conf., Taronibus in Gallia. SYLLOG. De cultu & gestis Sancti 61
13 Ligerius mart., qui colitur Veneris. SYLLOG. De cultu, miraculis, & reliquiis 57
Etorius. Vide Lidorius.
Locianus cum Macrobio &c. Vide Macrobius.

M

12 **M**acedonius, Theodulus & Tarianus mart., Meri in Phrygia Salutar. SYLLOG. HISTORICA 30
13 Macrobius, Gordianus, Zoticus, Lucianus, Heli, Valerianus, Seleucus, & solian alii mart., Tomis in Ponto, & Ancyra in Galatia. *Ex Fikif. Graecis & Latinis* 55
13 Margarita Fontane virgo vniuersi Ord. S. Dominici. Mortua in Italia. COMM. PAR. Memoria Margaritae apud varios scriptores cum Beate virgine, qui legitimus videtur: cultus publicus reliquiarum: Vita, *ex Rota Desiderio Palmi Ord. Predicatorum, Latine reddita in Mr. Balde, Interpretis J. S. Cap. I. Scriptoris praefatio: Beata patria, parentes: pueritia: iuuentutis, & reliqua vitae virtutes* 155. CAP. II. Gestis ipsius mirabilibus & miraculis: mors & sepultura 157. CAP. III. Qualicumque veneratio & miracula post mortem 158
14 Materius episc. conf., Colonia Agrippinae. COMM. §. I. Gravis controversia de tempore missionis S. Materii in Germaniam & Gallias, ejus examini nonnulla praemittuntur 354. §. II. Argumenta pro seculo primo deducta ex congruis verisimilitudine ac Patrum generalibus assertionibus: aequae ad illa responsiones 355. §. III. Argumenta quoniam a traditione, juxta primae opinionis patrumque antiquissima, & Nixa Adit SS. Eucharistiae, Valerii & Materii ac Gestis seu Historia Trevirorum: in horum aetatem inquiruntur, & nec seculo IX. anteriora reperiri, nec apta ad confirmandam traditionem 357. §. IV. Examinantur argumenta desumpta a testimoniis scriptorum aliorum & Martyrologiis antiquis 360. §. V. Proponuntur argumenta petita ex Adone, Martyrologio Ro-

mano, & Bullis, ac diplomatis, & singulis subducuntur responsa 362. §. VI. Proferuntur ac dilectantur Catalogi episcoporum Trevirensium, allati in subdium traditionis disputatae 364. §. VII. Exhibetur antiquae catalogae, editis habentibus & ipsi traditioni contrarius 366. §. VIII. Catalogi episcoporum Tungrensium & Agrippinensium nihil roboris afferunt traditioni de missione S. Materii a S. Petro 368. §. IX. Materius, qui seculo IX. celeberrimus fuit, verisimilior a nostro diversus non est 371. §. X. Respondetur ad quaedam objectiones contra iam electam sententiam 373. §. XI. Joannis Leunoyi negantia, S. Materium unquam Treviris episcopum fuisse, sententia proponitur, & rejicitur 374. §. XII. Missio Stoiti cum locis Romae Gallias probabilissima est: inecum tamen, an sub medio seculi in, an serius facta sit: qui fuerit sub hac tempora Treviris flatus fidei Christianae 376. §. XIII. Ejusdem materiae prosecutio 377. §. XIV. Reliquia Sancti gesta, in VIII & Historiis enarra, fabulosis esse ostenduntur, vel fabulosis adjunctis exornata 379. §. XV. De baculo S. Petri, cujus tactu S. Materius ad vitam revocatus creditur, ejusque partes horridum effervantur 383. §. XVI. Tempia, quae locis pluribus, ut traditum est, & praefertim in Altitia ac Belgio condita S. Materius 385. §. XVII. Varia Belgii ecclesiae, quae S. Materium fundatorem suum agnoscit 388. §. XVIII. Tempia Coloniae & Bonnae a Sancto adificata: miracula pluribus locis patris 389. §. XIX. Sancti virtutes, obitus, & corpora Colonia Treviro translatio 391. §. XX. Locus primae sepulturae: translatio corporis ad metropolitana Trevirensis: publica ejus apostolus: reliquiae in aliis ecclesiis 394. §. XXI. Reliquiae & cultus Coloniae Agrippinae, Tungriae, Leodii, & Traiecti ad Mosam 396. §. XXII. Reliquiae Sancti in Bohemia ac Hispania, miracula post obitum patris, ac generatim damnae enarra 399. APPENDIX. NOMINA EPISCOPORUM TREVIRENSIUM 400
Mauron cum Diotilo &c. Vide Diotilo.
Maurilio. Vide Maurilio.

13 Maurilius vel Maurilio episc. conf., Andegavi in Gallia. COMM. PAR. §. I. Sancti memoria: cultus & facti corporis translationes 62. §. II. Scriptores, qui Sancti vitam scriptis perhibentur: inquiruntur an Fortunatus Pictaviensis S. Maurili vitam scriptis, quae deinde a Gregorio Turonensi confecta fuerit 64. §. III. Conferunt Vita Gregorio Turonensi attributa cum alia a S. Magabodo concispa: Acta edenda 66. §. IV. Inquirunt, an S. Maurilius a S. Martino laecondes & deinde episcopus consecratus potuerit Tempus amoretis incertum 68. VITA, *auslore S. Magabodo, ex impressu. PRATARIO. VITA 71. MIRACULA, auslore Harmer, ex Mr. educto Remensis* 76
13 Maurus episc. conf., Placentiae in Italia. SYLLOG. HISTORICA. De Sancti cultu, de tempore, quo floruisse & obisse creditur, ac de gestis 77

N

13 **N**estarius episc. conf., Anguloduni in Gallia. SYLLOG. De cultu & gestis 59
14 Nicetas mart. Nicomedensis, ut fertur, cultus 76

SEPTEMBRIS.

Veneris. COMM. PRÆV. De cultu Sancti, Aetia plane fabulosa, & de miracula infre recitandis 6. MIRACULA, auctore anonymo, ex duobus apographis codicis Mr. 7

Comburgensis alba virg., in arce *Rottenburgica* nobilitatur *Tyrolensis*. *COMB.* *PRÆF.* vii. *SANCTÆ*, apud vulgares ante seculum viii. scriptores parum nota; gellorum *Synopsis* & hujus antiquitas 700 s. it. Enumerantur auctores, qui *leo* in *Mss.*, *leo* impressis libris gesta *SANCTÆ* litteris configurant; Adhuc *data* 711. s. iii. De *noto* natali & *eternali* s. *Nothberg* 715. *Vita*, *auctore Hippolyto Guarano* *Germanice* *cupressa* ante *MODELLI*, & *Latine* *edita*, *interprete clariss.* *viro Antonio Rofelmanno*, in *alma nuperitima Orisputans J. U. internis* *OP.* *PRÆFATIO* 717. *CAP. 1.* *Sacellæ* *familium* *apud dynastæ Rottenburgi*; *liberalitas* *ejus* in *pauperes* *prodigio* & *morte* *heræ* *durioris* *comprobat* 718. *CAP. II.* *Sacellæ* *familium* *apud rusticum*; *falsitas* in *acre* *isupendio*; *reditus* *ad Rottenburgicum*, & *hujus* *inde* *prospicitur* 720. *CAP. III.* *SANCTÆ* *obitus*; *mirabilis* *sepultura*; *cultus* *more* *inchoatus*; *templum* & *sacellæ* *ipso* *erectæ* 723. *FRAGMENTA VITÆ* *fulgoris*, *auctore Hippolyto Guarano*, ex *Mss. autographis* *bibliothecæ publicæ Augustæ Therolesæ* *Orisputans descripta*, & ex *Germanice versas in Latium* *translatæ*, *interprete clarissimo domino Antonio Rofelmanno*. *PARS 1.* *Mirabilis* *bonum* *sacrum* *Demoture* *corpus* *deventum* *per* *Oricum* *transitus*; *religiosus itineris ordo* *ad* *sepultura* 725. *PARS II.* *Prodigiorum* in *Vita*, *morie* *ex* *sepultura* *pastororum* *repositio*. *MONITUM* 727. *DIPLOMA* *Hennici dynastæ Rottenburgici* *ante* *MCCCLXXV.* *coscriptum*, *ex* *tabulario* *Sao-Georgiano* 728. *GLORIA POSTHUMA*. *PARS I.* *Cultus* *antiquitatis* & *hodiernus* *to* *Eben* & *hujus* *vici* *q.* *Monumenta* *cultus* *ad* *ipso* *SANCTÆ* *obitu* *inchoati* 730. *q.* *Sacellum* *S. Ruperti* *in* *Eben* *secundum* *seculo* *ix.* *templum* *S. Nothburgæ* *nominis* *in* *figmentum*; *continui* *cultus* *argumenta* *alia* 732. *q.* *Vatorum* *principum*, *maxime* *ex* *Augustiniana* *Domu* *Aufriciæ*, *in* *SANCTAM* *picas* *ex* *munificentia*, *seculo* *xv.* & *xvi.* *cultus* *opus* *ad* *nostra* *tempora* *continuat* & *auctus* 733. *RELATIO* *Interacti* *bo* *seculo* *xviii.* *ex* *examini*, *sollemniter* *translati*, *ex* *publicæ* *expositi* *fieri* *corporis*, & *nonnullorum* *prodigiorum*, *auctore* *clarissimo* *viro* *Antonio Rofelmanno*, *in* *acten* *auspæ* *novæ* *Apollinæ*. *CAP. I.* *Offa* *S. Nothburgæ* & *terra* *elevantur* *ante* *MDCCLXV.* 736. *CAP. II.* *Poll* *secrata* *examina* *super* *cultus* *antiquitate*, *corporis* *identitate*, & *obitus* *beneficiis*, *publicæ* *reliquiarum* *exporio* *decernitur* 737. *CAP. III.* *Decreta*, *quibus* *Brinixensis* *antistes* *reliquias* *publicæ* *exponi*, *atque* *prævis* *Schwazium*, *in* *adibus* *illustriissimi* *comitis* *Tannenberghii* *exornandis*, *transfieri* *permittit* 739. *CAP. IV.* *Sicra* *offa* *ex* *Ebeneis* *ecclesiæ* *Schwazium* *deportata* *illustriissima* *familia* *Tannenberghii* *fidei* *committitur* 740. *CAP. V.* *Templum* *Ebeneis* *de* *novis* *exterioribus* & *munificè* *decoratur*; *epilepus* *ad* *principes* *Brinixensis* *Schwazæ* *examen* *instituit* *super* *cultoris* & *corutæ* *reliquiarum* 741. *CAP. VI.* *SANCTÆ* *offa*, *Schwazii* *lumino* *spendens* *honorata*, *ad* *nostra* *tempora* *continuat* & *auctus* 742. *RELATIO* *Interacti* *bo* *seculo* *xviii.* *ex* *examini*, *sollemniter* *translati*, *ex* *publicæ* *expositi* *fieri* *corporis*, & *nonnullorum* *prodigiorum*, *auctore* *clarissimo* *viro* *Antonio Rofelmanno*, *in* *acten* *auspæ* *novæ* *Apollinæ*. *CAP. I.* *Offa* *S. Nothburgæ* & *terra* *elevantur* *ante* *MDCCLXV.* 736. *CAP. II.* *Poll* *secrata* *examina* *super* *cultus* *antiquitate*, *corporis* *identitate*, & *obitus* *beneficiis*, *publicæ* *reliquiarum* *exporio* *decernitur* 737. *CAP. III.* *Decreta*, *quibus* *Brinixensis* *antistes* *reliquias* *publicæ* *exponi*, *atque* *prævis* *Schwazium*, *in* *adibus* *illustriissimi* *comitis* *Tannenberghii* *exornandis*, *transfieri* *permittit* 739. *CAP. IV.* *Sicra* *offa* *ex* *Ebeneis* *ecclesiæ* *Schwazium* *deportata* *illustriissima* *familia* *Tannenberghii* *fidei* *committitur* 740. *CAP. V.* *Templum* *Ebeneis* *de* *novis* *exterioribus* & *munificè* *decoratur*; *epilepus* *ad* *principes* *Brinixensis* *Schwazæ* *examen* *instituit* *super* *cultoris* & *corutæ* *reliquiarum* 741. *CAP. VI.* *SANCTÆ* *offa*, *Schwazii* *lumino* *spendens* *honorata*, *ad* *nostra* *tempora* *continuat* & *auctus* 742. *RELATIO* *Interacti* *bo* *seculo* *xviii.* *ex* *examini*, *sollemniter* *translati*, *ex* *publicæ* *expositi* *fieri* *corporis*, & *nonnullorum* *prodigiorum*, *auctore* *clarissimo* *viro* *Antonio Rofelmanno*, *in* *acten* *auspæ* *novæ* *Apollinæ*. *CAP. I.* *Offa* *S. Nothburgæ* & *terra* *elevantur* *ante* *MDCCLXV.* 736. *CAP. II.* *Poll* *secrata* *examina* *super* *cultus* *antiquitate*, *corporis* *identitate*, & *obitus* *beneficiis*, *publicæ* *reliquiarum* *exporio* *decernitur* 737. *CAP. III.* *Decreta*, *quibus* *Brinixensis* *antistes* *reliquias* *publicæ* *exponi*, *atque* *prævis* *Schwazium*, *in* *adibus* *illustriissimi* *comitis* *Tannenberghii* *exornandis*,

September Term 1874.

beneficentia templum redoccurat 743. CAP. vii. Eximia principum perlustratio. Istorumque liberalitas in ovum templum S. Norburgae, huius quoque in clementes munificencia beneficiorum probata 745. GLOBE POSTUMAE PARSE ALTEA. Cultus in illas regiones diffusus. §. i. Alaria Sancta exstructa in Tyrol, Illiria & Carniola, in quibuslibet regionibus peculiariter colitur 746. §. ii. Beneficia S. Norburgae Pfinis in Illiria honorata ascripta 749. DILIGENDA HISTORIA de origine & progressu cultus S. Norburgae Tyrolensis ancilla in ecclesia filiali SS. Hermagora & Fortunati in Ebensfeld prope ponsam Ruvii Felicitis, labi parocia Manlypurgen, cum annexa relictione de quibusdam praclaris ac declaratis beneficiis, ac *Ms. G. rmo. ex Latino redditus*. CAP. x. Innocentii Summi in Ebensfeld; altare ei erigitur; reliquiae exponuntur; confluent tuncque peregrini; cultus late diffunditur portum Carnioliam & finitimas regiones 751. CAP. xi. Febria, capitis & latorum dolor, epilepsia fulbens; puerpera periculo parvulata, pecora interius discernimi subdola 753. CAP. xii. Jumenta praeviti periculo oris, amens rationi reddita; variis variis doloribus morbis & defectibus liberati 754. CAP. xv. Junioribus & infantibus varia beneficia collata; morbi a pectoribus abacti 756. CAP. v. Armeniorum lues depulsa; oculi, surculusque humanum membris perflicae affectibus inestegras impetrata 758. CAP. vi. Hominibus & iumentis ad extrema deductis sanitas concessa; pedum dolores ac vulnera curantur 759. CAP. vii. Dolores oculorum, capitis ac dentium, ulcera, oris corruptio, & febris fanatica; agria pecora servata 761. CAP. viii. Cere oculorum & furore aurium curantur; jumenta, vii amissa vel ablata foras tolluntur; inventa; infanti mortuo vita, aliis alia beneficia concessa 763. CAP. ix. Picuum morbi abacti; ligoines, phrenesis, calculi, febres, apoplethas fanata; infans opinione mortuus vita, & vir mortui proximus sanitate redditus 765. CAP. x. Pedum defectus subulatus; hydrophrenata; morbus comitialis exstinctus; moribundus sanitas obtenta; morbi a pectoribus depulsi 766.

P

13 **P** Halippes mar., Alexandria in Egypto.
SYLLOGE 5a

R

13 **R** Everantius presb. conf., Bajocis in Nor-
manna inferiore, SYLLOGE HIST.
De cultu, Aëtii & translationibus 22
Rolula cum Crescentio. Vide *Crescentianus*.

S

13 **S**acerdos episc. Lugdunensis, Parisiis in Gel-
liq. COMM. HIST. §. t. Memoria in vetu-
tullis & recentioribus Martyrologiis dies &
locus emorsualls: gelta unde erudenda: natia,
episcopatus inscriptus, & ecclesiae ab eo
condita §. 1. M. Invenit concilio Aurelian-
ensi w. an etiam Parisiensi 1. 7 fabulosa le-
gisto Hispanica & episcopatus Sarguntius r
mora Parisiis obita: corpus Lugdunum transla-
tarum: ejus sepulcrum & interitio: caput
Sarguntii ascriptum quale 13

4

2.

INDEX SANCTORUM

Salustius cum Cereali & Cornelio. Vide *Cornelius*.
 Secundinus cum Felicissimo. Vide *Felicissimus*.
 Seleucus cum Macrobio &c. Vide *Macrobius*.
 14 Senator, Viasor, Cassiodorus, Dominata
 mart., in civitate S. Marci Citerioris Calabriae.
 SYLLOGA HISTORICO-CRITICA. Cultus &
 martyrium Sanctorum: Acta fabulosa 349
 15 Serapion episc. mart. & loci forte addendi,
 Cetera in Sicilia. SYLLOGE, ex *Festis Hieronymianis* & aliis 5
 Serapion cum Cronide &c. Vide *Cronides*.
 16 Silvinius vel Sylvinius episc. conf., Vatonis
 in Italia. SYLLOGA 13
 17 Syrus mart., probabilis in Pamphylia 13

T

Tasianus cum Macedonio &c. Vide *Macedonius*.
 Thecla cum Diosolo &c. Vide *Diosolus*.
 13 Theodolus episc. mart., Alexandria in Egypto. Ex *Festis Hieronymianis* 56
 14 Theodorus mart., Alexandria in Egypto.
 SYLLOGE, ex *Græcorum Festis* 10
 Theodulus cum Macedonio &c. Vide *Macedonius*.

V

Valerianus cum Macrobio &c. Vide *Macrobius*.

13 Venerius presb. eremita, in Tyro Majore, maris Ligulici insula. COMM. PRÆV. §. 1.
 Memoria in Martyrologiis: cultus antiquus &
 recentior: Vita qualis tot. §. 11. Sanctus a
 cognominis eremita distinctus: ejusdem pa-
 tris, probabilis monachatus, prelatura, in-
 cerdotium, tempus emortuus 110. §. 111.
 Sancti corporis elevatio, strata super co ec-
 clesiam, additoque monasterio: translatio in
 continenter probabiliter facta seculo septi-
 mo vel octavo 112. §. 114. Poltrema corpo-
 ris Regium Lepidi translatio: cetera ad re-
 liquias spectantia 114. VITA, *authore anonymo*,
 ex *Petr. Colo parte 1.*, l. 256. collata
 cum *M. Cernaldulensi & Grævensi*. CAP. 1.
 Sancti patria & pueritiae institutio, vita e-
 remitica, miracula, fuga in Corsicam 115.
 CAP. 111. Reditus in Tyrum, mors, sepulta-
 ra, corporis elevatio, miracula, translatio
 Regium Lepidi facta 117
 Viasor cum Senatore &c. Vide *Senator*.
 Vitor cum Crelesiano &c. Vide *Crelesianus*.

Z

Zelus cum Felice &c. Vide *Felix*.
 Zoticus cum Macrobio &c. Vide *Macrobius*.

INDEX IN APPENDICES,

APPENDIX AD DIEM XIV. SEPTEMBRIS.
 DE SS. CORNELII ET CYPRIANI MM.
 RELIQUIIS AC MIRACULIS IN ABBATIA NI-
 NOVIENSIS IN FLANDRIA. §. 1. Monumentis
 quondam Ninovia accepta, partim edenda: SS.
 Cornelii & Cypriani cultus & reliquie ibidem
 seculo XII. præsertim prioris lippanostheca 769.
 §. 11. Ninovienſis ecclesia Præmonſtratenſibus
 tradita, a quibus nova cum monasterio edificata,
 in qua SS. Cornelii & Cypriani reliquie re-
 positæ: aliquot miracula seculo XVII. & XVI.
 ibidem imperata: sodalicium erectum, nova
 ecclesia condita 771. MIRACULA, *authore a-*
onymo Ninovienſis ecclesiæ sacento Præmon-

ſtratenſi, sub fine seculi XII. ex *M. codicis*
membranato Ninovienſi. CAP. 1. Ecclesia
 Ninovienſis ab igne servata: varii morbi depul-
 si: lippanostheca S. Coronei facta, qua in-
 cendium exstinguitur & brachium aridum vigori
 restitutum: Ninovia immunit igne judiciali
 multi eo laborantes, ibidem sanati 773. CAP.
 11. Varii alii morbi per ejusdem Sancti pa-
 trocinium prodigijs sublati 776
 De S. Pulcheria imperat. virg. Appendix ad To-
 mum 12. Septembris. Sanctissimi in Christo
 Patriæ & D. N. Domini Benedicti Divina Pro-
 videntia PP. XIV. Literæ Apostolicæ in forma
 Brevis 778

INDEX CHRONOLOGICUS.

SECULO III.

Circa *annum* 246 figendus baptisnus S. Cypriani 197 c
Anno 248 *aut* 249 S. Cyprianus, paulo ante presbyter creatus, fit episcopus Carthaginiensis 205
Anno 249 Decius fit imperator, & savissimam contra Christianos persecutionem movet 211 d
Anno 250 S. Cyprianus proscribitur & latet 212 d & seqq.
Anno 251 Felicissimus in Africa schisma excitat 247 & seqq.
Anno 252 S. Cornelius post diuturnam Romanam Sedis vacationem creatur Pontifex: contra hunc schisma suscitatur Novatianus 252 & seqq.
Anno 252 S. Cyprianus Carthagine, post persecutionem, revertitur, & synodum de lapsis celebrat 253 d & seqq.
Anno 252 S. Cornelius Papa, outa Galli persecutione, primum relegatur, deinde martyrio coronatur 243 & seqq.
Circa annum 252 martyrio coronati SS. Cerealis, Salustius & locii viginti & unus 243 b, 248 c f, 249 a b
Anno 252 S. Cyprianus synodum habet, in qua rejectus Privatus hereticus, & de parvulis baptizandis 270 e & seqq.
Circa annum 255 orta est in Africa gravis controversia de baptismo per hereticos collato, variisque conciliis eam ob causam a S. Cypriano habita 296 & seqq.
Anno 256 habitum de baptismo hereticorum tertium concilium Carthagine 302 c
Anno 257 oritur persecutio Valeriani contra Christianos, & S. Cyprianus exilio relegatur 317 f & seqq.
Anno 258 S. Cyprianus martyrii palmam adipiscitur 291, 314 & seqq.
 In eodem Valeriani persecutione, in Africa passi videntur SS. Crescencianus, Victor, Rufus & Generalis 348
Hoc seculo circiter medio est ad finem vergente, figenda missio SS. Eucharis, Valerii & Marceri, primorum Trevirensium episcoporum, qui Roma destinati sunt in Galliam 254 & seqq. ac 376 & seqq.
Hoc seculo Alexandrie coronatus est Philippus martyr 51 b & seqq.

SECULO IV.

Anno 304 S. Serapion episcopus, ut videtur, Catenensis martyrio coronatur 5 a
Circa idem tempus S. Crescentius Romæ martyr 351
 Sub Maximiano passus creditur S. Nicetas martyr, qui colitur Venetiis 6
Anno 313 S. Materius adest concilio Romano,

in causa Cæciliani habito 371 b & seqq.
Anno 314 concilium Arelatense in eadem causa, cui S. Materius similiter interfuit 372
Hoc seculo, ante annum 323 passus est in Bithynia S. Autonomus 14
 Sub *Leone* Ancyra in Galatia passus est S. Julianus presbyter martyr 54
Item sub Leone Tomis in Ponto, & Ancyra in Galatia, passi SS. MM. Macrobius, Gordianus, Zoticus, Lucianus, Heli, Valerianus, Seleucus & forsan alii 55
Circa annum 344 natus est S. Joannes Chrysostomus 408 b
Anno 361 *vel* 362 Meri in Phrygia Salutaris martyres sunt Maecdonius, Theodolus & Titianus 10
Circa annum 370 oblit S. Lidorius ant Lidorius episcopus Turonensis 61
Circa annum 372 S. Chrysostomus lector ordinatur 413 a b
Circa annum 373 Chrysostomus scribit primam Opusculam, videlicet duas Epistolam ad Theodorum lapsam 419 b c d e
Circa annum 374 Chrysostomus queritur ad episcopatum, & se subducit 421 & seqq.
Anno 374 *aut* 375 Chrysostomus fit monachus 426 c d
Anno 375 Valens imperator persequitur monachos, eaque occasione Chrysostomus pro monastica vita scribit 429 b c
Anno 380 *aut* 381 Chrysostomus ordinatur diaconus 435 e
Circa initium anni 386 Chrysostomus creatur presbyter, & predicare incipit 447 & seqq.
Anno 387 ante Quadragesimam, gravis oritur seditio Aniochie contra Theodolum imperatorem, cuius statum despicitur 455 & seqq.
Anno 398, *die xxvi. Februarii*, Chrysostomus ordinatur episcopus Constantinopolitani 510 b & seqq.
Eodem anno templa idolorum in Arcadii iussu clauduntur 517 f
Eodem anno & tempore effuso inchoata rebellio Tribigildi ducti contra Arcadium 534 b & seqq.
Anno 399, *mensis Januarii*, Eutropius cunctus, illius anni consul in Cyprum relegatur: ac deinde eodem anno occiditur 530 & seqq.
Eodem anno Gainas apertè rebellare incipit 535 c & seqq.
Anno 400 Chrysostomus proficiscitur Ephelum, ibique episcopum ordinat, & in concilio aliquot episcopos deponit 545 & seqq.
Hoc aut sequens seculo defunctus videtur S. Reverentius presbyter, Bajocis in Normannia cultus 22

SECULO V.

Anno 402, agente S. Porphyrio Gazenti, & ipsum juvante Chrysostomo, cui tunc irata erat

INDEX CHRONOLOGICUS

rat imperatrix Eudoxia, templa idolorum c-
vertuntur Gaza 554 & seqq.
Anno 403 S. Epiphanius ex Cyprio Constanti-
nopolim navigat, se post moram aliquot die-
rum inde redit, & in navi moritur 573 & 574.
Eodem anno concilium ad Quercum habetur
contra Chrysothomum, qui in eo damnatur,
deinde relegatur, sed postmodum revocatur 578
& seqq.

Anno 404 in alio concilio aequè iniquo confir-
matur sententia damnationis Chrysothomi, qui
relegatur Cucufum 594 & seqq.
Anno 407. S. Joannes Chrysothomus prope Co-
monas in Ponto moritur 606 c d
Anno 408 mortuus est Arcadius imperator
679 c

Circa annum 408 Dialogus Palladii de gestis S.
Chrysothomi habitus & scriptus 403 f
Anno 413 defunctus est Theophilus Alexan-
drinus episcopus 679 c

Circa annum 413 nomen S. Joannis Chryso-
thomi diptycha restitutum 683 c f

Circa annum 417 obitus videtur S. Maurili
episcopus Andegavensis 62 & 71 c

Circa annum 418 corpus celebrari festivitas S.
Joannis Chrysothomi 485 c

Circa annum 430 signata mors S. Mauri, epi-
scopi Placentini 79

Anno 438 translatus Constantinopolim corpus
S. Joannis Chrysothomi 485 & seqq.

Circa medium hujus seculi S. Leo Papa basilicam
exstruit, in eamque transferri corpus S.
Cornelii Papae 181 f

Sub fine hujus seculi defunctus videtur S. An-
tonius vel Anconius, episcopus, ut creditur,
Carpentorensis 81

Hoc seculo floruit & defunctus est, quantum ap-
paret, S. Evagrius episcopus Augustodunen-
sis 21

SEculo VI.

Anno 549 celebratum concilium Aurelianense
v. cui interfuit S. Sacerdos Lugdunensis 33 d
& seqq.

Anno 551 vel 552 defunctus est S. Sacerdos,
Lugdunensis episcopus 31

Circa annum 572. S. Eulogius creatus patriar-
cha Alexandrinus 85 b & seqq.

Anno 588 vel 589 celebratur a S. Eulogio con-
cilium in castra Samaritanorum 88 c & seqq.,
89 a b

Hoc seculo obit S. Albeus seu Ailbens, episco-
pus Imelacensis in Hibernia 26

SEculo VII.

Anno 605 aut 606 obit S. Eulogius, patriar-
cha Alexandrinus 83 & 85

Anno 616 Alexandria a Persis occupata, & de-
functus S. Joannes Eleemolymarius, patriarcha
Alexandrinus 85 b

Eodem anno episcopus fir Georgius Alexan-
drinus, scriptor Vitae S. Joannis Chrysothomi
406 c

Circa annum 620 conditum monasterium Ha-
bendenle in Lotharingia 95 b & seqq.

Circa annum 625 mortuus S. Amatus, abbas
Habendenle sive Romaricensis in Lotharingia
95 & 112 b c

Circa medium hujus seculi sigrodus obitus S.

Venerii presbyteri & cremis 108 & 112
Inter annum 673 & 679 S. Amatus episcopus
Senonensis exilio relegatur 126 a
Anno 690 defunctus S. Amatus episcopus Se-
nonensis 120, 122 a, 128 c
Anno 693 idem Sanctus publico cultu honora-
tus, cretio ejus nomini templo 121 f

SEculo VIII.

Vergente ad finem hoc seculo, Adrianus Papa I.
corpus S. Cornelii Papae M. transferri ad ba-
silicam, eidem exstructam 181, 182 a

SEculo IX.

Circa annum 806 aut 807 ossa S. Cypriani
ex Africa in Galliam translata per legatos
Caroli Magni, depositaeque primum Arlesae,
deinde Lugduni 340

Ante annum 840 prima translatio SS. Amati,
Romarici & Adelphi 101 d

Inter annum 840 & 899 secunda translatio SS.
Amati, Romarici & Adelphi 101 c

Anno 877 Carolus Calvus corpus S. Cornelii
Papae in Galliam transferri, illudque deponi
in monasterio, Compendii exstructo 181 &
seqq.

Circa idem tempus ossa S. Cypriani Compen-
dium translata 340 b

Hoc seculo corpus S. Venerii presbyteri cremi-
sae Regium Lepidi translatum 114 b c

SEculo X.

Inter annum 910 & 920 tertia translatio SS.
Amati, Romarici & Adelphi 101 c

Inter annum 966 & 973 Andegavum trans-
ferri corpus S. Maurili 63 c

Hoc seculo facta est secunda translatio corporis
S. Reverentii presbyteri 24 a b

SEculo XI.

Sub initium hujus seculi Anderleci in Brabantia
obitus S. Guido confessor 36 b & seqq.

Anno 1037 corpus S. Materni Trevirani trans-
latum ad ecclesiam metropolitanam 394 a

Anno 1049 S. Leo Papa IX. Remis habet con-
cilium, ad quod deferri corpus S. Cornelii
Papae 184 f

Anno 1051 quarta translatio SS. Amati, Ro-
marici & Adelphi 101 c

Anno 1058 translatio corporis S. Amati Seno-
nensis 121 c

Inter annum 1078 & 1092 translatus corpus
S. Guidonis conf. 40 d e

SEculo XII.

Sub initium hujus seculi reliquiae SS. Cornelii &
Cypriani Ninoz in ecclesia parocchiali affer-
vae 771 a

Anno 1113 elevatio reliquiarum S. Guidonis
conf. 48 c

Anno 1137 exordia abbatis ordinis Praeco-
statensis, Ninoz in Flandria instituit 770
b c, 771 c f

Anno 1190 corpus S. Materni Trevirani novo
altari impositum 395 a

AD TOMUM IV. SEPTEMBRIS.

SECCULO XIII.

Vita ipsius scribitur

135

Anno 1208 fit altera translatio corporis S. A-
mali Senonensis 131 f
Anno 1239 aperitur theca reliquiarum S. Mau-
ritii, eademque recognoscuntur 63 c

SECCULO XIV.

Anno 1308 inventum est Lugduni io ecclesia
S. Nicetii sepulcrum S. Sacerdotis, episcopi
Lugdunensis 35 h c
Anno 1313 moritur in Tyroli S. Nothorga an-
cilla virgo 723 d
Anno 1346 Angeriacense monasterium ab Ao-
glio everitur 24 d

SECCULO XV.

Anno 1434 templum extruitur & consecratur
S. Nothurgæ ancillæ virginis 723 a & seqq.
Circa annum 1477 reliquie S. Maurilii in pre-
siosiores thecam transferuntur 63 f

SECCULO XVI.

Anno 1512 corpus S. Materni Treviris sole-
mniter extractum & publicæ venerationi ex-
positum 305 b
Anno 1513 moritur Mutinæ B. Margarita Fon-
tana 134 c
Anno 1562 ecclesia Angeriacensis monasterii a
Calvinistis devastata fuit 24 d
Eodem anno iidem hæretici ossa S. Lidorii com-
buerunt nec dissipaverunt 62 a
Anno 1568 Imelacensis in Hibernia episcopa-
tus, a S. Albo fundatus, Castellensis cathedra
adjectus est 26 b
Anno 1573 reliquie S. Cornelii ab hæreticis,
qui Aldeoardum interceperant, disjectæ sunt;
sed iterum collectæ 188 f, 189
Circa annum 1585 transferuntur ad novum se-
pulcrum corpus B. Margaritæ Fontanæ, &

SECCULO XVII.

Circa annum 1606 Roma Decursum translatum
corpus S. Crescentii martyris 351 f
Circa annum 1622 Roma Antverpiam ad ec-
clesiam Societatis Jesu translati corpora Ss.
Fortunati, Innocentii, Cyriaci & Ceresia
martyrum 147 c & seqq.
Anno 1627 elevatum corpus S. Venerii presby-
teri eremita 215 a
Circa annum 1628 sodalium Ninoviz institu-
tum io honorem Ss. Corocelli & Cypriani
nosque ab Urbano VIII. indulgentiis dona-
tum 773 a b
Anno 1636 erectum sacellum cum imagine S.
Guidonia 37 n
Anno 1651 sacellum erectum & consecratum
S. Nothurgæ ancillæ virginis 748 a & seqq.
Anno 1655 solemniter elevatur duodecim cor-
pora sanctorum Martyrum in templo Socie-
tatis Jesu Antverpiæ 150 b

SECCULO XVIII.

Anno 1716 Ninoviz templum splendidissimum
Ss. Corocelio & Cypriano edificari coepit
773 a b
Anno 1718 erutum e terra corpus S. Nothor-
gæ ancillæ virginis 736 & seqq.
Anno 1738 corpus S. Nothorgæ ancillæ virgi-
nis io novo templo solemniter deponitur 743
& seqq.
Anno 1747 reliquie Ss. Cornelii & Cypriani
Ninoviz fuerant recognite 773 d
Anno 1751 Benedictus XIV. PP. pro singulari
suo erga Sanctorum cultum augendum studio
permisit Canonibus regularibus io Lusitania
& sacerdotibus Societatis Jesu memoriam S.
Pulcherie imperatricis virginis Officio ec-
clesiastico quotannis die vii. Julii venerari
778 & seqq.

NOTITIA FIGURARUM.

Praeter Operis Frontispicium, effigiem dedicationi praefigendam & pauculos minoris formae figuras locis suis affixas, figurae in folio aut majores hac ordine ponuntur.

Effigies S. Norburgae, ejusque gesta distinctis iconculis representata Pag. 717
 Vicinia Yenbachenis, seu conspectus facelli parvi & viae regiae in Bavariam 724

Sacellum parvum in Yenbach cum arca oblationum 730

Vicinia Rotholzensis 731

Templum Ebenense & adjacentia loca plurima in duplici folio delineata 742

Vicinia Ebenensis 743

Altare S. Norburgae in templo Ebenensi 744

Arca & cornu reliquiarum SS. martyrum Cornelii & Cypriani Ninoviae 773

NOI RIFORMATORI DELLO STUDIO DI PADOVA,

Concedemo Licenza à *Sebastian Coletti* Stampator di Venezia di poter ristampare il Libro intitolato *Acta Sanctorum* Menfis Septembris Tom. 3. e 4. osservando gli ordini soliti in materia di Stampe, & presentando le Copie alle Pubbliche Librerie di Venezia, & di Padova.

Dat. li 13. Luglio 1759.

(Gio: Emo Proc. Rif.

(Alvise Mocenigo Proc. Rif.

(Marco Foscarini Cav. Proc. Rif.

Registrato in Libro a Carte 14 al Num. 81.

Gio: Girolamo Zuccato Segr.

ACTA

ACTA SANCTORUM SEPTEMBRIS.

TOMUS QUARTUS,

DIES DUODECIMA.

SANCTI, QUI PRIDIE IDUS SEPTEMBRIS
COLUNTUR.

<p>S Scrapion martyr, & Socii
forte addendi, Catana in
Sicilia.</p> <p>S. Nicetas martyr Nicomediensis,
ut fertur, cultus Venetiis.</p> <p>S. Cornutus vel Curnutus mart.
Iconii in Lycaonia.</p> <p>S. Theodorus mart. Alexandrie in
Ægypto.</p> <p>S. Ammon M., & forsan lector
Nicomedie.</p> <p>S. Diosolus }
S. Marrona } Martyres in A-
S. Thecla } sia.</p> <p>S. Heraclia }</p> <p>S. Syrus mart., probabilis in Pam-
phylia.</p> <p>C S. Cronides vel Hie-
ronides diaconus } Martyres
S. Leontius } Alexandrie in</p> | <p>S. Scrapion } Ægypto.</p> <p>S. Autonomus episc. martyr in Bi-
thynia.</p> <p>S. Macedonius M. } Meri in
S. Theodulus M. } Phrygia
S. Tatianus M. } Salutar.</p> <p>S. Evantius episc., Auguloduni in
Gallia.</p> <p>S. Reuerentius presbyter conf.,
Bajocis in Normannia Inferio-
re.</p> <p>S. Silvius vel Sylvius episc. conf.,
Veronæ in Italia.</p> <p>S. Albeus vel Ailbeus episcopus
Imelacensis, in Momonia Hi-
bernæ provincia.</p> <p>S. Sacerdos episcopus Lugdunensis,
Parisii in Gallia.</p> <p>S. Guido conf., Anderlaci prope
Bruxellas in Brabantia.</p> |
|---|---|

PRÆTERMISSI ET IN ALIOS DIES RELATI.

S Anstus Bernardus episcopus in Gallia hodie
legitur in Mtr. addimus Carthage Bravel-
lenti ad Grecos. Infinitus S. Bernardus
Viennensis, ut colligitur ex additis Civitate Roma-
nenis. Nam S. Bernardus Romanense episcopum
constituit, ubi nunc est oppidum, vulgo Ro-
manis dicitur, situmque in Delpinatu ad Ma-
ram flumen: ibique mortuus est & sepultus,
ut videtur postea in Vita ad xxii. Januarii.

S. Iuvenalis Ticiensis hodie reperitur memoris in
Mortyrologio Romano. Idem hodie annuatiatur
cum S. Syro primo Ticiensi episcopo in officio
suo parvo Romano, & apud Aduentum, Officiis
Septembris Tomo II.

dum, Netherum, obsequio expressimus. Nam de
S. Iuvenalis cum Mortyrologio Romano expressimus
ad viii. Februarii.

S. Euphrosyna virginis hodie memoris est in Mtr.
addimus Carthage Bravel-
lenti ad Grecos.

de S. Euphrosyna virginis est xi. Februarii.

S. Vincentius abbas & martyr Oretici in Hispania
hodie annuatiatur apud Favarium in Catalogo
generali Sanctorum, qui in Mortyrologio Ro-
mano non sunt. At Vincentius ille de pre-
dictis memoratur in Romano Legione in His-
pania, ubi passus est. Acta data sunt apud
nos ad xi. Martii.

A

Mo.

A Bona virgo, quæ & Manducorda dicta, quoniam in Ægypto apud Geronimum in Ægypto dicta, etiam apud Cassianum, Marcellinum, Pererianum in Catalogo generali. Hæc virgo præter Petrum de Alchabris in Catalogo 4.8. cap. 71. ubi dicit elegiam, seu vite compositionem sanctæ, quoniam apud sanctum Bonum, apud Ægyptum Manducordem dicitur. Minus tamen, quoniam etiam affectu hoc die seu pridie idem Septembris. Hæc virgo compendiosè adoptavit & Gallienus videtur Geronius in Vita sanctæ virginitatis. Hæc virgo me approbavit ex eo quod Mr. officio quo, et videtur in illo verbis paulo pluribus esset illa una, quæ & Bona comprehenditur deus Petrus de Natalibus, na in via debitorum posita, quæ deo videtur esse Mr. fuerit facta. Unde autem differentia dicitur memini est in nomine Ægypti Bona. Nam tale est Mr. res. Bona apud Latinos, apud sicut vero Ægypti vocatur Germanica. Et apud Petrum de Natalibus pro Germanica legimus Manducorda. Hæc autem nomina, & indicantur in Ægypto multo, in medio ubi sapientiam regunt de sapientia, non tamen illam, quæ deus subleget fuit, sed etiam multam, præterea non quæ Bonam, antequam diceretur, in Germaniam in illa Graecorum est Ordinalium dicta reperitur tamquam videtur in Alibi, quoniam, in qua Ægypto ubi sit aut, quæ in qua multum videri videtur, quæ per se, quæ quæ deus dicitur, quæ per se, Petrus tamen apud debitorum regit, quæ in Antiquis de Bona laudat videtur. Terventia ecclesia, ubi, inquit, hæc colitur. Terventia quidam Castellum, quæ de die habet. Terventia Bona regit. Hæc Castellum, quæ Germaniam dicitur in Ægypto die 2. Septembris, in Alibi præterfuit. Hæc. Virgo sancta Mr. Bona & Carpentaria est eadem. Dicitur autem Carmuchem videtur ignem esse, hic repetit in Bonam ubi tam esse videtur, et cum tamquam Baptisam Op. et autem videtur deferre.

Franciscus Tielmannus presbyter Ordinis Capucinorum deus monachus in Martyrologio Franciscano apud Amstelrum in Monasterio hoc die, & in suis quidem Gallis impressis Londæ, in rebus. Vita, morte & miracula beati patris Fr. Francisci Tielmanni, Religiosi Caputini Leodienensis. Multa de virtutibus, gestisque præclaris Francisci Tielmanni scribitur in Amstelredam Capucinorum ad annum 1557. sed a multis beati religiosi videntur, præter etiam fuit Joannes Moretus Augustinus in Hasslerio, ubi cap. 26. egregium dicit aliquem Tielmannum, quoniam Hasslerio videtur, & Antiochi in agro Romanæ anno 1553. defunctus dicitur. De Franciscis Tielmannis autem agitur Mirari in Fæstis Belgicis & Germanicis. Regit in Amstelredam Natali sanctæ Belgicæ, & sanctæ in Martyrologio Galliarum, sed in omni in Alibi, ubi dicitur. Hæc egregia viri præter, & antequam mortem suam aliquammodum in Amstelredam in Amstelredam, sed de rebus ecclesiasticis ubi quædam videntur. Hæc viri in Amstelredam in Amstelredam, quoniam etiam in Amstelredam in Amstelredam.

C Bona virgo, quæ & Manducorda dicta, quoniam in Ægypto apud Geronimum in Ægypto dicta, etiam apud Cassianum, Marcellinum, Pererianum in Catalogo generali. Hæc virgo præter Petrum de Alchabris in Catalogo 4.8. cap. 71. ubi dicit elegiam, seu vite compositionem sanctæ, quoniam apud sanctum Bonum, apud Ægyptum Manducordem dicitur. Minus tamen, quoniam etiam affectu hoc die seu pridie idem Septembris. Hæc virgo compendiosè adoptavit & Gallienus videtur Geronius in Vita sanctæ virginitatis. Hæc virgo me approbavit ex eo quod Mr. officio quo, et videtur in illo verbis paulo pluribus esset illa una, quæ & Bona comprehenditur deus Petrus de Natalibus, na in via debitorum posita, quæ deo videtur esse Mr. fuerit facta. Unde autem differentia dicitur memini est in nomine Ægypti Bona. Nam tale est Mr. res. Bona apud Latinos, apud sicut vero Ægypti vocatur Germanica. Et apud Petrum de Natalibus pro Germanica legimus Manducorda. Hæc autem nomina, & indicantur in Ægypto multo, in medio ubi sapientiam regunt de sapientia, non tamen illam, quæ deus subleget fuit, sed etiam multam, præterea non quæ Bonam, antequam diceretur, in Germaniam in illa Graecorum est Ordinalium dicta reperitur tamquam videtur in Alibi, quoniam, in qua Ægypto ubi sit aut, quæ in qua multum videri videtur, quæ per se, quæ quæ deus dicitur, quæ per se, Petrus tamen apud debitorum regit, quæ in Antiquis de Bona laudat videtur. Terventia ecclesia, ubi, inquit, hæc colitur. Terventia quidam Castellum, quæ de die habet. Terventia Bona regit. Hæc Castellum, quæ Germaniam dicitur in Ægypto die 2. Septembris, in Alibi præterfuit. Hæc. Virgo sancta Mr. Bona & Carpentaria est eadem. Dicitur autem Carmuchem videtur ignem esse, hic repetit in Bonam ubi tam esse videtur, et cum tamquam Baptisam Op. et autem videtur deferre.

hæc virgo, quæ & Manducorda dicta, quoniam in Ægypto apud Geronimum in Ægypto dicta, etiam apud Cassianum, Marcellinum, Pererianum in Catalogo generali. Hæc virgo præter Petrum de Alchabris in Catalogo 4.8. cap. 71. ubi dicit elegiam, seu vite compositionem sanctæ, quoniam apud sanctum Bonum, apud Ægyptum Manducordem dicitur. Minus tamen, quoniam etiam affectu hoc die seu pridie idem Septembris. Hæc virgo compendiosè adoptavit & Gallienus videtur Geronius in Vita sanctæ virginitatis. Hæc virgo me approbavit ex eo quod Mr. officio quo, et videtur in illo verbis paulo pluribus esset illa una, quæ & Bona comprehenditur deus Petrus de Natalibus, na in via debitorum posita, quæ deo videtur esse Mr. fuerit facta. Unde autem differentia dicitur memini est in nomine Ægypti Bona. Nam tale est Mr. res. Bona apud Latinos, apud sicut vero Ægypti vocatur Germanica. Et apud Petrum de Natalibus pro Germanica legimus Manducorda. Hæc autem nomina, & indicantur in Ægypto multo, in medio ubi sapientiam regunt de sapientia, non tamen illam, quæ deus subleget fuit, sed etiam multam, præterea non quæ Bonam, antequam diceretur, in Germaniam in illa Graecorum est Ordinalium dicta reperitur tamquam videtur in Alibi, quoniam, in qua Ægypto ubi sit aut, quæ in qua multum videri videtur, quæ per se, quæ quæ deus dicitur, quæ per se, Petrus tamen apud debitorum regit, quæ in Antiquis de Bona laudat videtur. Terventia ecclesia, ubi, inquit, hæc colitur. Terventia quidam Castellum, quæ de die habet. Terventia Bona regit. Hæc Castellum, quæ Germaniam dicitur in Ægypto die 2. Septembris, in Alibi præterfuit. Hæc. Virgo sancta Mr. Bona & Carpentaria est eadem. Dicitur autem Carmuchem videtur ignem esse, hic repetit in Bonam ubi tam esse videtur, et cum tamquam Baptisam Op. et autem videtur deferre.

S. Julianus sub Latio virgo, hodie est in Monasterio & in Monasterio Italianis, in sequenti die in Martyrologio Romano. 21. Septembris. S. Editha virgo est in eodem Ægypto Brundisii & in Alibi, adduntur Carolus Brundisii ad Geronium. Hæc dubio quæ dicitur S. Editha, quæ etiam Editha vocatur in eodem Ægypto, & de qua agitur in Alibi. 21. Septembris.

Quimbura in Coeburga virgo, quæ hodie est in Monasterio & in Monasterio Italianis, in sequenti die in Martyrologio Romano. 21. Septembris. S. Editha virgo est in eodem Ægypto Brundisii & in Alibi, adduntur Carolus Brundisii ad Geronium. Hæc dubio quæ dicitur S. Editha, quæ etiam Editha vocatur in eodem Ægypto, & de qua agitur in Alibi. 21. Septembris. S. Editha virgo est in eodem Ægypto Brundisii & in Alibi, adduntur Carolus Brundisii ad Geronium. Hæc dubio quæ dicitur S. Editha, quæ etiam Editha vocatur in eodem Ægypto, & de qua agitur in Alibi. 21. Septembris.

S. Kasilium hodie quoniam. Quoniam & Romanus in Amstelredam. Hæc dicitur in Martyrologio Romano. 21. Septembris. S. Kasilium hodie quoniam. Quoniam & Romanus in Amstelredam. Hæc dicitur in Martyrologio Romano. 21. Septembris. S. Kasilium hodie quoniam. Quoniam & Romanus in Amstelredam. Hæc dicitur in Martyrologio Romano. 21. Septembris.

S. Augustinus virgo, hodie est in Monasterio & in Monasterio Italianis, in sequenti die in Martyrologio Romano. 21. Septembris. S. Editha virgo est in eodem Ægypto Brundisii & in Alibi, adduntur Carolus Brundisii ad Geronium. Hæc dubio quæ dicitur S. Editha, quæ etiam Editha vocatur in eodem Ægypto, & de qua agitur in Alibi. 21. Septembris.

S. Cyranus primus episcopus Carthaginiensis, hodie est in Monasterio & in Monasterio Italianis, in sequenti die in Martyrologio Romano. 21. Septembris. S. Editha virgo est in eodem Ægypto Brundisii & in Alibi, adduntur Carolus Brundisii ad Geronium. Hæc dubio quæ dicitur S. Editha, quæ etiam Editha vocatur in eodem Ægypto, & de qua agitur in Alibi. 21. Septembris.

S. Stephanus primus papa, hodie est in Monasterio & in Monasterio Italianis, in sequenti die in Martyrologio Romano. 21. Septembris. S. Editha virgo est in eodem Ægypto Brundisii & in Alibi, adduntur Carolus Brundisii ad Geronium. Hæc dubio quæ dicitur S. Editha, quæ etiam Editha vocatur in eodem Ægypto, & de qua agitur in Alibi. 21. Septembris.

S. Stephanus primus papa, hodie est in Monasterio & in Monasterio Italianis, in sequenti die in Martyrologio Romano. 21. Septembris. S. Editha virgo est in eodem Ægypto Brundisii & in Alibi, adduntur Carolus Brundisii ad Geronium. Hæc dubio quæ dicitur S. Editha, quæ etiam Editha vocatur in eodem Ægypto, & de qua agitur in Alibi. 21. Septembris.

S. Stephanus primus papa, hodie est in Monasterio & in Monasterio Italianis, in sequenti die in Martyrologio Romano. 21. Septembris. S. Editha virgo est in eodem Ægypto Brundisii & in Alibi, adduntur Carolus Brundisii ad Geronium. Hæc dubio quæ dicitur S. Editha, quæ etiam Editha vocatur in eodem Ægypto, & de qua agitur in Alibi. 21. Septembris.

S. Stephanus primus papa, hodie est in Monasterio & in Monasterio Italianis, in sequenti die in Martyrologio Romano. 21. Septembris. S. Editha virgo est in eodem Ægypto Brundisii & in Alibi, adduntur Carolus Brundisii ad Geronium. Hæc dubio quæ dicitur S. Editha, quæ etiam Editha vocatur in eodem Ægypto, & de qua agitur in Alibi. 21. Septembris.

S. Stephanus primus papa, hodie est in Monasterio & in Monasterio Italianis, in sequenti die in Martyrologio Romano. 21. Septembris. S. Editha virgo est in eodem Ægypto Brundisii & in Alibi, adduntur Carolus Brundisii ad Geronium. Hæc dubio quæ dicitur S. Editha, quæ etiam Editha vocatur in eodem Ægypto, & de qua agitur in Alibi. 21. Septembris.

S. Stephanus primus papa, hodie est in Monasterio & in Monasterio Italianis, in sequenti die in Martyrologio Romano. 21. Septembris. S. Editha virgo est in eodem Ægypto Brundisii & in Alibi, adduntur Carolus Brundisii ad Geronium. Hæc dubio quæ dicitur S. Editha, quæ etiam Editha vocatur in eodem Ægypto, & de qua agitur in Alibi. 21. Septembris.

DE S. SERAPIONE EPISC. MART.
ET SOCIIS FORTE ADDENDIS.

CATANÆ IN SICILIA.

Sylloge ex Fastis Hieronymianis & aliis:

I. 5.

VERUM SIMILITER AR. CCCLV. Episcopus in maris. Nam in aliis Euplus & Serapione conjunguntur, in aliis solus ponitur Euplus, in aliis Serapione sine Euplo, aut solus aut cum Sociis additur, ac in aliis duntaxat Euplo & Serapione Martyres quique alii adduntur.

B Prae notandum Magister Augustinus, in quibus duo praeteritis nominibus coniunguntur. Hieronymianis apud Florentinorum habere. In Sicilia civitate Carina natalis Sanctiorum Eupli, & Serapionis episcoporum. Hieronymianis, ibi in Annuario vetustissimum dictum; in Sicilia Eupli & Serapionis episcoporum. Corbisense illiquaque laudatum: In Sicilia civitate Carinae natali SS. Eupli, & Serapionis episcoporum, sed additur Magni. Eadem plane modo Corbisensi breviter apud nos tom. VII. Inveni: sed ubi additur & Magni & Secundini. Ribbenianse apud nos: Et in Sicilia, Eupli, & Serapionis. Ribbenianse ibidem: In Sicilia, Eupli & Serapionis. Idem quique coniunguntur in primo in Martyrologio, quae subest Martiano ann. 6. Collectivum descriptum pag. 646. sed ibi non ita. Et SS. Eupli & Serapionis. Ex ibidem in. Hieronymianis hoc modo: Et in Sicilia civitate Carina S. Eupli & B. Serapionis episcoporum.

C Ex hisce mirari nequeas Euplum & Serapionem apud martyrologum postissimum semel tantum similiter fuisse coniunctos. Miror tamen, cur illos coniungentes potius die praecedenti, ac ibi in praecedenti observari, quam hoc ipso die XII. Septembris, quae memorantur apud veteres. Quare, ubi aliqui, quod de sancto Euplo & Serapione fere generaliter transierunt, cum totius duo illi simul coniungantur apud veteres? Respondetur, via me dubitari posse, quia S. Euplus fit idem cum S. Euplo vel Euplio diacono, cuius Acta fenerarij data sunt ad an. Augusti, quae sanctus ille videtur.

Ferventibus in amentia talium de consuetudine: Certe in eodem urbe Catanae sanctum Eupli diaconum fuisse Serapionem episcopum, improbabile non est: quod, licet diversis die Martyrium consummaverint, coniungere tamen soluerunt, qui Martyrologum scripserunt. Unde in die natali S. Serapionis Euplum episcopum diaconum iterata veneratione addiderunt. Non inopie est hoc coniectare: cum eodem Euplus in generali persecutione Diocletiani & Maximiani sit passus; factis porro sanctus Eupli vocatissime persecutionem iterari, episcoposque ipse Catanaense apprehendit, ubi non post diaconum fuisse transiebat.

Septemberis Tomus IV.

3 Certe admodum probabile est, S. Serapionem fuisse episcopum Catanaensem, cum iam plurisque indicibus Hieronymianis episcopum videtur, & passim Catanae aut saltem in Sicilia dicatur passus. Præterea loci ipsi vocatur est in Catalogo episcoporum Catanaensem apud Rabinum Pirum tom. 3. Siculus forte pag. 4. neque ibidem ullis recensetur episcopis inter Dorianum, quem circa-cto, sedisse etiam Pirum, & Serapionem, quem figit circa 312. At dubitari non videtur, quin imperatoris Diocletiani, sub quo, antiquitus generalis persecutio erupit, factis quatuor sanctis, aliquis ecclesie Catanaense praefectus episcopos sit. Haec verisimile est, hunc fuisse S. Serapionem, de quo agimus. Hunc autem non eodem die cum S. Euplio diacono passum esse, videtur eviniri ex Aliis S. Eupli, ex quibus de S. Serapione nulla fit mentio, & ex quibus etiam apparet, S. Euplum fuisse episcopum & passum sine sociis. Deinde Serapionem sociis esse passum, verisimile est, quia in eodem Fastis, quando simul celebrantur, Eupli postissimum & neque alia alio observari vix, ubi quoniam Episcopos post Diocletianum postissimum, nisi quod series, videtur passus, quodque Euplus priores fortasse in illa persecutione coronatus sit Catanae.

4 Videmus nunc, quo in aliis Fastis sanctum Serapionem modo, aut solus Euplus, aut solus inipsum Serapionem. Rationem solum Euplum fit habere: Et in Sicilia civitate Carinae natalis Eupli. Apud Merianum tom. 3. Auctarium col. 1613. in antiquo Calendario Lyrensi monasterii solus Serapione ponitur hoc modo: Sancti Serapionis & Marti. Codex Uffianus Brunellianus, cui conscribit Hieronymus apud Sallustium 2. In Sicilia, passus sancti Serapionis episcopi & aliorum tredecim. Hoc ipse videtur fuisse in Florio Sanctiorum M. Gregorius: Item Serapionis episcopi. Codex Florentinus: Item sancti Serapionis. Ex hisce suspicio esse potest, Serapionem passum esse cum aliquo Socio, quorum forte quorundam nomina: non gemina eadem Corbisensi, non. I. laudatur, in eadem aliorum Magni, in altera Magni & Secundini adiunguntur non sufficit, ut suspicemus, quod Serapionis fuisse socium.

5 Euplum a pluribus alijs socium Serapionem videmus: idemque suspicari quis possit, hunc Euplum revera fuisse Serapionem, distindumque ab Euplio diacono, qui 312. Augusti solus, sed id versum valde incertum & minus probabile est, quod Euplus ubique praeparatur Serapioni episcopo, ut ante observavi. Quare de solo Serapione satis probatum existimo, passum esse hoc die, quia episcopos vocatur & Catanae amantur, ubi vixit.

AUCT. *videlicet erat episcopus. Hanc autem probabilitatem confirmat etiam esse eodem anno 304. quo postulat S. Epiphanius, ab antiquis accepit datat. Ceterum Apollinaris, Oribasius Caplaud, Ferrerius &*

aliorum veteriorum, qui Euglum & Serapionem concesserunt fuisse putant, non satis credi probabilem, quam multum illius sententiam invenimus, plus hanc nullius fidei salubrem fundamentum.

DE S. NICETA MARTYRE

NICOMEDIENSI, UT CREDITUR, QUI
COLITUR VENETIIS.

J. S.

COMMENTARIUS PRÆVIUS.

De cultu Sancti, Aëtis plane fabulosis, & de miraculis infra
recitandis.

B *Primo de Nicetibus, episcopus Equilime, in Catalogo Sanctorum lib. 8. cap. 70. dat compendium Aëtiorum non 'accommendarum S. Nicetis martyris, Nicomediae, si que Aëtiorum quidam, non & post. Dilectum compendium commendat hic verbum: Demum ad Christum feliciter migravit die Sabbata, pridie Idus Septembris, hunc VII: Iepulus a Christianis in Nicomedia civitate iuxta corpora aliorum martyrum, ibidem pro Christo passorum. Euglum istud S. Nicetæ hanc dicit videri Geomum, qui Usardus fuit Nicetam, aut Nicetam, ut ab aliis vocatur, ad hunc diem inferat, sic de eo scribit: Apud Nicomediam, sancti Nicetæ martyris, qui & Victor dicitur est. Hic pro fide Christi, superans gladium acuis, ignis, sumo, mentem ac pedum obagatione, cum devinitus illi membra sollicita fuisset, iterum salubris curas est, ac postea feliciter migravit. Quod ait, Nicetam suam Victoriam didici, non invenit: sed solum aliqui habent, namque Nicetam interpretari Victorem. De S. Nicetæ hereticis, & rebus, ut opus, Martyrium: Nicomedia sancti Nicetæ martyris. Accedunt*

C *Canisius in Martyrologio Germanico, & Ferrerius in Catalogo Generali, ubi sic habet: Nicomedia S. Nicetæ martyris sub Maximiano, Parte Ferrerius in Antiquis dubitat, an hic Nicetæ Nicomediensis forsasse idem non sit cum S. Nicetæ Greco, quem Graeci & Martyrologum Romanum celebrant die XV. Septembris. At non videtur ulli, qui Aëtia versatque legat, probabilem erri posse suspitionem de confundendis istis Martyribus.*

¶ Cultus S. Nicetæ Venetis jam nobis occupat, qui invenit ex Ordine vetustatis Civitatis Officium iuxta ritum ecclesie patriarchalis & domesticæ Venetiarum, quem habemus impressum anno 1877, nam ibi ad XII. Septembris prescribitur Officium S. Nicetæ Martyris, ritu semiduplii recitandum de communis t. loca, necnonque corpus esse in ecclesia parochiali S. Raphaelis. De corpore S. Nicetæ in ecclesia S. Raphaelis servare testatur Nodatus Degliomi in Opusculo Italico de Rebus notabilibus & mirabilibus urbis Venetæ pag. 345. Verba ipsi Italici hinc Latine reddita transfero: In ecclesia S. Raphaelis requiescit corpus S. Nicetæ in aliori proprio. Illud Nicomedia translatus est Venetias. Tem-

plum S. Raphaelis archangeli; sicut in Ragione B. Duxi duci, est parochiale, desiderantque in Theophrasti antiquitatem Italiae tom. 5. part. 2. pag. 193. Et 196. ubi etiam dicitur: Hic S. Nicetæ (lege Nicetæ) corpus aliquo reliquias habentur. Excellentissimus dominus Flaminio Carolini, qui pro carnis sua humanitate mentem nobis angustiam proferre voluit ad illustranda Aëtia Sanctiorum, qui cultus Venetis, & jam veteris cultus S. Nicetæ hoc dicit, & de corpore Venetis servato, diligenter ab aliquo amicus monuit. Unde verum cum alius de Sancto scriptis spemissit Officium proprium, prout alio recitatur fuit Venetis.

3. Eodem vero de cultu addita observatione sequenter: Die 21. Septembris in ecclesia S. Raphaelis archangeli Officium fuit S. Nicetæ martyris, uti paroni conitulari. De quo etiam Sancto fuit Officium semiduplex ab universis clero seculari Venetiarum de communis martyrum: quomodo olim Laurentio Cardinali Veneto patriarcha Venetiarum lectiones proprias faceret concessa ex vocis approbatione Clementis VIII. Nunc utrum in delatationem abierunt. Tamen istud Officium ex Aëtis non memorandis compositionis esse videtur, eoque de causa nequa plus fides habere quam Aëtia. In Officio tamen colligitur, celebrare ab aliquo saltem socialis fuisse cultum S. Nicetæ Venetis. At ubi dicitur, quo tempore ista translatus sit Sancti corpus, Cetera sicut Aëtiorum, quo habemus ex eadem Mr. S. Raphaelis, hinc addita invenit: Danda processio temporis devotissimum corpus per ecclesiam Venetos depositum, & sepelendum fuit honorifice in ecclesia S. Raphaelis miracula clarum incommensabilibus. Non quare ferimus, qui hoc Aëtia alius vestigia addit, autem fuit ducatur, dicitur se 1226. vidisse postquam eurgamur S. Nicetæ mortis liberatam. Et de tempore, quo scriptis, sic legimus: Scripta fuerunt hinc in anno Domini MCDLVI. die XXVII. Augusti. Inque jam folla erat translatus, dum ille scriberet fecit XV. Et ex primo miranda ignes, corpus Venetis fuisse ab anno saltem 1524. Quare translatus vestigia fuisse est minus citius, sed tempore tunc incerto. Multum de cultu Sancti, Venetis monuitur vixit.

4. Aëtiorum S. Nicetæ Nicomediensis, qui sicut

*fructus
ut corpus
est in
ecclesia S.
Raphaelis*

*officiis
medietate
vixit.*

A. In *Artemisia ligularis* apud Peruvos de Matallito, duo de conductis Mss. habuerunt epigrapha. Alteram manu propria, scriptam. Papaveribus natis ex eodem Mss. S. Ercm Camalotensis fol. 133. nonnullis his profertur et titulus. P. Piliu S. Nivaru-motu. xas. Septembria. Adit Papaveribus dote regulare. Tota fabulosa. ER Gence in: Ambrosiana. rudi Grossa Aha enserenda non condidit certe in in scriptis natis non iuvante

Adom apographa nostrum monaster accepimus,
ex condice M^o. ecclesie S. Angeli Raphaelis
Venetie, ubi ejus corpus. Apographa suis con-
fessionibus, saltem pro filiis aut potius fabulis,
que errantant. Referre debet noster baron Albi-
num. proinde contrahit suus apud Petrum de Na-

salutis, meminit in Vitis Pastrum col. 23. in An-
anathis ad Vitis S. Pominiun. 23. augur in his
convenit quodam mra, nec facile omnibus
prehenda. Inducit illud eruditissimi Rostovsky
verum qd. & minus rigidum: ius adeo mihi
improbabile & fabulose apparet. Alia illa S.
Niceris, non omninoque potius sciam quam edea-

B *ita, cum quis negat verum (si qua forte vera fabula fuit adinventum) invenit a falsis , tum quia videtur possunt apud Patrem de Naturalibus loco assignari . Illud igitur studiosum lectorem dantes monerem , ut illa Mix. vixit melius esse quam sit memoratus compendiosa , sed singula ibidem pluribus*

¶ Brevis nomen compendiosum istam forte Albi-
ferum-nephus. S. Nicetas notum dicitur Diome-
dem patrem habuisse Maximianum imperato-
rem & Iohannis vero conversus dicitur apparuisse
Olympo. Brevis ostendens, explicante visum
ut, talibus ostendit. Triade Maximianum fr-

illam juvenem quendam Dioclem Maximianum primum
fuisse dicitur ostendit, et non infans Melchior
attribuendus videtur. Hinc scriptis pergit ad fidei
confessionem eam Maximianus, divique accusa-
tum, captum, objugatum a Maximiano, cui
Symbolum acerrime respondendum induci. Ma-
ximianus dicitur nullius idola carere et agros, eosque

vana datus, petisse iussu sacro arguuntur, et
 obmissis, confregit, et pauperibus omnia distri-
 buisse dicuntur foliis, verum accessit ad Ma-
 gnificam: Deinde ligatus, suspensus, verberatus
 et cæcus, et ad Machabæ confortatus, castitatem suam
 deum deponere contra impudicum prolium tra-
 ditum: et tunc traditus, et omni linguam mor-

præcipuum in focis expressis afferunt, quemadmodum S. Hieronymus de aliquo juvene narravit. Pater S. Pauli Eremitæ. Sequens in Aethioppis cum rancore gladius instillavit, dicensque illos in eis fuisse solutos, & sic convulsos & hupuisse quosque fere nullis militum, qui per

erunt: ne membra corporis in mille partes, quasi
debitum diffusi colligerent, & viventes inter-
runt: hinc stragem ad se Maximianus inter-
tulit pluribus alii tormentis, nec potuit, ne po-
tuitque quidem ad id evadere: sed ipse tandem a
criste offi Maximianus, & Martyr in pace obiit.

credim: fabulatori nulla fide digeo. Non hoc ali-
qua equo miracula & improbabilia modo con-
stat: impenitus minimeque verificari. Hoc clarius
quoniam manifestum sit fabulas alias plerumque exagita-
re & Post fabulosa Alia, que continetur, in a-
lio Poetae alia sequuntur de miraculis Summi
Dei. Sicut in Po. ut libet. dicit infans

scripsit paulo et. c. et sic etiam dicitur ipse
congregavit, anno Domini mcccclvi. Hec autem
littera unita est Agla munda capitulo de fide
et aliis, unita est autem credita: nam eandem
miracula suo tempore facta, et eodem die

cale aut prodeceat, ut in alia papae pueris
 scripsit connotata, etiam differre in talibus
 sentis. Geminae quoque habentur horum librariorum
 apographa, alterum anni 1686 cum alibi
 et eodem Venetia, auctoribus, alterum apud trans-
 iumum et exemplum in domo Caroli super-
 tendente non cum auctori Officio. Cum autem
 modo quidem minime moueri apographa transpa-
 ruit, et parum taliumque formato, et diuersim,
 librorum quoque in quibusdam auctores transpa-
 ruit.

7 *Utque ex illis videtur, quod superius a ne-*
bulis separatus, hic illustratus paulo brevius pre-
sentatur. Et ad gloriam, angus, & magnificen-
tiam Sancti scribens hac fidelis recitator testifi-
catur, in anno Domini MDCLVII. & sequen-
tes vidisse, puellam quendam Terrivm diebus vo-
catam a spiritu immundo, ita quod a quatuor
hominibus vix illa potaret relictam, cum clam-
oribus & ululatu maxime tandem auro alore apu-
dem devotissimis Sancti violenter appetentem, &
in ore ejusque quodam liquore aquae, luteus
arcum continue emanante, persufum, inde, ubi
multa, & quae apparet puella, superstitibus, per, ubi
ipsum ejusdem Terrivm, qui, per Valsium Van-
terio dictum fuisse in scriptum ejusdem ecclesiae,
etque liberatum per invocationem dicti Sancti de-
notatum. Sicut quoque amicus & consanguineus
verus fuisse collata per S. NUCENT, paterfamilias
insuffum feropetis verbis. Continuo autem huius-
modi manibus ante de conjuncti per amicum ejusdem
ex invocatione, & continuo devotissimis Sancti
mentibus, reddita ubi ipse integra lanctus. Pul-
lana vero fessum mirabile, quod modo subjungit

MIRACULA

Auctore anonymo

EX "Auctor" apographis codicis Mss.

Nunc peractis aliquis miracula veridice fecit. F
 fideliter scribendo, annozno pro copula-
 tione scriptum & editum. Philistinus certe
 annos Dominis negavit. quidam vir, nomina
 virgo Castania, qui habebat suorum nomina
 Christum, proletem & dilectum, & deo-
 rum hujus gloriosissimi sancti Nicææ, ejus reli-
 quias deoae ipse & sepulcrum vidit, ex dictis
 Sanctis apparuit, & dixit: Scito Christum, quod
 pro his vobis multas tribulationes patitur. Ad hec
 tota plena trahens respondit: Et quædo dicit
 aurum? At illi: Induc mercem. Puer autem æ-
 annorum duodecim vel circa, & habebat in
 conata & iactis Sophie in cruce Venetiarum. b
 Qui adiecit autem ad Augustum ita intendere,
 æquum quæ Royalium transierunt fulminum
 fuit cum libris in sacro ad collum admo-
 oblatum, & subius annos per septuaginta quatuor
 horarum fuit, & erudit Mercet. Qui quæ-
 sime a quibus perdidit spiritum, non sunt
 remissus, talem in Drepanum apparuit parva
 particula chlamydis, ex qua elevatus fuit huius
 & incoluit, cum libris: & ipse totus fuit
 flammeo alio quædam ad propriam matrem,
 quædam æquavit miraculum, quædamque ad
 ecclesiam sancti Blasii perparavit, & cum
 inundatione lachrymarum infudit gratia pro-
 pter eorum alii devotissime sancti Nicææ re-
 lit. d

AUG. Et de refectione unici filii sui. Puer enim in bonis moribus crescendo, effectus est devotissimus servus Dei, & decessit in episcopali dignitate cum exemplo optimo omnibus ipsam cognoscentibus.

ANNO. Circa anni Domini MCCCXV. mactetur quidem, nomine Flore, uxore providi viri Marcii Lanuviani, habitans in parochia sancti Raphaelis, in totum retrahit & debilitat, eura [habens] d. verus caput, videbatur quoddam monstrum.

Ipsi quidem de per se necessariis corpori exercitiis non poterat; sed continuo ad posteriora adstantiam indigebat cum excessivis doloribus. Infirma autem fiduciam habens in Domino, & in isto gloriosissimo Sancto, et continua se recommittebat. Apparet autem una diebus sanctus Nicetas habuit clericali, & prope lectum stans imposuit manum, tangendo singula membra debilitata, trabendo ad loca sua sine unctione aliquam, [& sic] restituta fuit pristina sanitas; qua de per se detandens de lecto cum clamore jucundo cucurrit: & omnes

B videntes & audientes glorificaverunt Deum, referendo gratias infinitas huic devotissimo Sancto, quia jam in medio camerae reppererunt eam se inducerem de per se, quae videretur, quasi demens, properavit ad ecclesiam ad visitandum reliquias hujus devotissimi Sancti. Quo viro & audita miraculo, tota convicia per civitatem non cessabant mirabilem predicare.

I In domo ejusdem proxima infirma morabatur quidam mulier, comitae Maria, habens oculum dextrum quasi evulsam de loco suo: nihil cum eo videbat. Viso proximo miraculo sum singulari devotione te suppliciter, quantum valuit, eidem gloriosissimo Sancto commendavit. Facta igitur oratione, quamprimum praesens restituta fuit sanitas. Et non hic infirmam solum, sed etiam multis sua parcella, ut ipsa publice retulit, manifestavit [Sancti] beneficia multa praestitit, bibentibus de aqua sicut alare scaturiente.

A Opeta Dei enarrare honorificum est, ut dixit archangelus Raphael. Quae de re continuando referam rem grandem & dignam, oculum etiam hominum ad praesens viventium comprobata. Fuit quidam presbyter conscientiarum, nomine Gnapar, vir religiosus & timoratus, qui quasi singulis diebus se discipulabat, & cum confessione sanguinis, ut presbytero Deubili confessoris sui hac retulit: novum fuit, ex patre Rodolfo de Manrovecchia aromatario in Rivo-alto. Idem presbyter gravissima ex pede infirmatus, ita & taliter quod omni desituit remedio, se cum omni demonstratione possibili projecit in manus devotissimi sancti Nicetae, quoniam de sacra summa veneratione colebat. In nocte sui transiit, ut credebatur, apparuit eidem gloriosissimus Sanctus, tanquam medicus cum ferro & medicamina loto, solvendo cum omnibus assistentibus dormientes. Quibus medicus cum non modica vehementer servavit impulit in glanidem & voleando de loco evelere. Infirma cum clamore, & dolore maximo vociferavit, dicendo, *Quid, vira!* ita & taliter quod mater ejus, Petrus nomine, experspecta in sopno, in super solum prostravit, dicendo, o fili mi, lumen oculorum meorum, quid paraveris? Cui filius experspectus dixit: O mater mea, paraverit tibi Deus, eam me summo medico extraxisti nam sanctus Nicetas medicum mihi praestitit: & si quicquam loto conficis, ego totaliter fuissim liberatus: sed gratias Dei me bene habeo. Et subito votum emissa de jejunando in vigilia

ejusdem Sancti, solemnizando festum suum. Et **D** adimplevit votum suum, dum vivit: & cum magna devotione vivit ad celebrandum in eadem ecclesia per multos annos ad altare devotissimi sancti Nicetae. De hoc hoc etiam tempore superius testis est plenum: in quorum numero plerumque, alius presbyter Andreas Venetiarum, & frater visus religiosus, quibus maxima fiducia adhibenda, ut eorum satis rebolet. Et hoc fuit circa annum Domini MCCCXVI. ad laudem Dei.

C Circa annos Domini MCCCXVII. fuit mulier quidam, comitae Helena, uxor Domini Regis, habens tibiam finitram algaribus tumefactam cum maxima laetitia: quae a medicis desperata, coactam fuit quod pes ejusdem tibiam levetur. Infirma juvenalis intelligens hac, vota assidua continuis tribulatur. Tandem cum se destituta, reversa est ad verum & devotissimum medicum, sanctum scilicet Nicetam. Et habebat in domo de aqua ejusdem, collecta est devotione labiarsam. Ex qua alacra sua devotione, inquit, & quamprimum infra facta est ad infirmam illa incurabili. Venientes autem medicos juxta solentem, audientes hoc, increduli velos am visitare eam: qui videntes, quasi dementes effusi, voluerunt seire modum liberationis suae. Qui audientes seriem rei, gratias Deo agentes, laeti recesserunt. Et ad plenum nunc superius adhuc testis, qui conposuerunt dictam juvenalem: & dirigitur et fama per parochiam & civitatem.

E Quo viro miraculo, quidam convicia sua accepit de dicta aqua & super caput suum suffragatum posuit: & quamprimum fuit libera & mundata ab infirmitate sua, ut accidit in Naaman Syro, mundato per aquam Jordanis.

C Continuando etiam, quae Dominus per merita tanti gloriosi Sancti operatus est; addam, quod accidit circa annos Domini MCCCXVIII. in civitate Venetiarum. Fuit quidam Graculus, qui cum videret solemniaster festum hujus Sancti, scripsit voluit. Cui dictum fuit quod festum gloriosi Nicetae (tam in hac ecclesia sancti Raphaelis requiescat ejusdem devotissimum corpus) [agere]. Qui gaudio repleti dicit presbyteri: Solus domus, quod in territorio extra Coronam gubi esse ecclesiam adificatam ad honorem ipsius in uno casu &. Ob devotionem ejus quidem dives & praepotens in die occurrant clericos solenniter ad domum in menta visitabat, & evasabile liberis. Visitabat devote eandem ecclesiam, rogando quod sibi praestaret filium, & in hoc sacerdotem rogabat, ut & ipsi oraret. Ut Dominus placuit, uxor sua peperit pulcherrimum filium, ex quo omnes sibi congratulabantur. Post autem crevitque moribus & prudentia: qui cum esset sanctorum doctorum valde, venerat Tugui & invenerat clericorum, capientes mulier, inter quos fuit puer iste transportato ad malum dicens ab illo territorio. Post vero ejus dulcentiam fecit, eam omni letum abbat, dicendo, in sancta Nicetae, rogavi per filium, & concessisti, & nunc ab illi: propterea nolo esse amplius nisi devotus, nec plus volo clericis invidere in menta. Secundo autem principia ipsum cum forebat, & compositur erat, & nihil praestebat, sed magis se magis lamentabatur de Sancto. Frebant autem continue orationes ad Sanctum pro recuperatione filii. Prorempet autem, quod eam de pietate vindicare de hac injuria, & Sancto commissa ut solio fieri ab illi, quibus amantibus ipse

A Annuntiationem ex Menologio subiungo: Certamen sancti martyris Theodori episcopi Alexandrini. *Agapē & sanctitas in Menis ad additū ē.*
Et vespertinus ē S. Theodori p̄p̄at.

Kāc tūc additū vñi sūt h̄c p̄p̄at.
 Ex inter patriarchas Theodorus est magnus.
 Ex inter athletas gladio coronatus magnus.

Ex his manifeste est sententia Græcorum mediæ ævi, qui Theodorum dum clara sententia episcopum Alexandrinum. At ea in re vera falsum, nisi episcopus aliquis primis seculis Alexandria fuerit nobis plane ignotus: quod tam facile non credemus. Quare nobis probabit non est, episcopum fuisse Alexandrinum. At non auge improbabile est, episcopum fuisse consulem civitatis in Ægypto nobis ignota.

Invenio
est, an in
derunt si
idem non
ē Theodorus
episcopus
aut cum
Theodoro
episcopo
apud Li-
siam.

B Cætur, & soliti Theodorus; non autem diversa eundem facti probabiliter queri. Indefinita illarum considerate poterit, quæ de Theodoro ex Fastis ad diem sequentem colligimus, & suam hoc de re sequi iudicium. Eusebius lib. 8. cap. 13. inter episcopos, qui in Ægypto passi sunt temporis persecutoris Diocletiani, enumerat aliquem Theodorum, de quo Baroni in Martyrologio Romano meminit ad XVI. Novembrii. Que Theodorus ille passus sit die, non exprimit Eusebius; sed illum tanquam unum ex præcipuis cum pontice nominat, prætermissis secentis aliis. Græci quoque nullum Theodorum Alexandria passum magis celebrant quam hedierum, quem nominant *πατριάρχης μεγάλου Μαρτύρου*. Hunc suspicari quis poterit, hedierum esse eundem cum commemorat ab Eusebio, idque exanimari potest ad XVI. Novembrii.

Tamēn
potest
quod fuit
ante Dioc-
letianum

C 6 Interim si consideremus ea, quæ de martyrio sancti referunt Græci, magis populari tumultu, quod Alexandria fuisse narravit ab Eusebio l. 6. cap. 41. quem auctoritate legitime sapienter videtur Theodorus. Audi laudum Eusebium ex eo S. Dionysii episcopi tunc Alexandrini loquentem: Nequaquam ex imperatoris (Dion) edicto persecutio (Alexandria) coepit est, quippe quæ integro sono antecesserat. Etenim insensitum quidam vates ac poeta, quisquis ille fuit, commoverat iam tunc atque incitaverat aduersus non gentilem turbas, sed innoxiam genti superstitionem animos eorum incendens: Ad hoc agitur homine stimulari, omnesque ad paranda scelera licentiam moti; hæc totam pietatem cultumque diuinitus fidem emittibant, si cædibus aduersus nos vestros facerent. Tum impietatis furoris, quo & S. Apollonia crebuit, aliquid etiam exemplum.

7 Nunc & S. Theodori elegium, quod ad 1713 Decembrii, se parentis ob ante diem dixerunt. *Menologium Basilicæ inferunt* est, J. S. J. S. accipio, ut consideret, an martyrium sancti non elegium ip-
ius magis
sequitur
quoniam per-
secutus
generavit

magis videtur congruere tumulus plebi Alexandrino, quæ sapientum digni existeret, quam persecutioni Diocletiani, in qua æcclusa S. Theodorus ab Eusebio laudatus, Alexandria populus, & præcipue Græci ac infideles, aduersus sanctos laevi ac crudelis fuit. Quare plurimos in ea urbe martyres effecerunt: ex quorum numero sanctus ille Theodorus, quod Christum confiteretur, & in ipsum crederet, quodque Græcos doceret eundem pro Deo habere, factus in eum imperi, comprehensus crudelitissime dilaniatur: deinde contexta lapinis cotona capiti ejus impoluita, oculisque graviter conculis, scommatis per jocum & contempnum irridetur. Tum vivit in mare proicitur: sed inde incolumis evadens, iussu præfecti decolatur. Cujus sacer beatusque spiritus celos asserdit. At pretiose reliquæ in eadem urbe Alexandria depositæ, accedentibus ad ipsas utque in præteritum decem, curationes emittunt. *Uladent elegium.* Huc tamen nihil potest concludere velum de tempore, quo passus est sanctus. Nam tumulus quidem populari historia velle congruit; ac ejusmodi tumulus facti frequentis fuerunt Alexandria.

8 Porro in Fastis sacris Ecclesiæ Alexandrinæ, quæp̄ ip-
ius testimo-
niis
trivis
nam ē in-
venit itē
quæ fuit
episcopus.

quæ edidit J. S. Ludolfus, mensis tertii Eubipum die xx., qui respondet diei XVI. Novembrii, memorat Theodorus martyre, idem ferunt 1. Novembrii, legitur: Translatio corporis martyris Theodori; quæ *ἀντίστασις* est Theodori martyris, de quo hodie agimus; quandoquidem de corpore ipsius in translatione magis habito apud Alexandrinam constantiam elegium ex Menologio datum. Laudatus quoque Fasti Alexandrini Theodorus patriarcha Alexandrinus memoratur ad 1. Februarii nostri, quo dicitur: obisse Theodorus ille, qui cathedram Alexandrinam cum laude rexit seculo VIII., ut videri potest in Historia chronologica patriarcharum Alexandrinorum tom. v. Jani pag. 78. Nunc autem Theodorum patriarcham cum Græci non memorent, suspicari ab illis simul Theodori patriarchæ confusum fuisse cum gressu & martyre S. Theodori martyris hedierum. Quidquid sit, probabile non est, hunc fuisse patriarcham; valdeque incertum, an sancti episcopus: imo episcopum non fuisse magis crediderim. Quare mihi non displicet elegium, quod S. Theodoro tantum Gelasius hoc modo: Alexandria in Ægypto, sancti Theodori martyris, quem fidei Christianæ cultorem eximium populus Alexandrinus, idolorum superstitioni deditus, exarte exortavit: post ad præfectum perduxit: qui forensium Dei Altarium securi denum-
ferri iussit.

DE S. AMMONE MART.
ET FORSAN LECTORE

N I C O M E D I Æ.

J. S.

Ex Hieronymianis apographis.

IN Ammonem, aut fortasse Ammonium, martyrem Nicomedensem iam multa confusum apographa Martyrologii Hieronymiani, additis etiam in plerisque recentioribus locis, ut emendandum non cretam, licet in aliquot exemplaribus sit pratermissus, & alios fere ignotus. Ad didi etiam dubitanter singulum lectionis, quæ a reliquis ejusdem nominis distinguitur, quia hic clare eidem attribuitur in codice Corbeiensi. Nam Corbeienſe Martyrologium sic habet: Nicomedie natalis Ammonis lectionis. Brevis Epitaphiographus: Nicomedie Ammonis. Locum etiam exprimit Richenoviensis: Nicomedie, Ammonis. Deum Ammonis, aut Ammonis memoraverunt Augustinum, Lebbeaum, & Golloneus; sed nulum exhibent nomen, ut in iis frequenter contigit. In textu apud Florentinum Ammonia necesse cum loco martyrum ibi sequentium exciderunt. Nam ibi legitur: In Nicomedie natalis, sed, pratermissis Ammonem, sequuntur martyres alii, qui in aliis item Festis occurrunt post Ammonem, & in Asia amonantur, ut mox videbimus. Hieronymianum, quod in fine Operis sub exhibet Florentinus, habet sancti Ammonis Matronæ: sed vox Matronæ significat aliam martyrem, quæ spectat ad classem sequentem. Apud Raskovvium in Appendice Adonis item legitur: Nicomedie S. Ammonis. Plura non addo: ea non erant, nomen aliud fuisse hunc Martyrem, quam Ammonia aut Ammonis, an vero officium Lectoris habuerit, certe edicere augeo.

DE SS. MM. DIOFOLO,
MATRONA, TECLA,
ET HERACLIA.

J. S.

I N A S I A.

C

Ex Hieronymianis apographis:

Hic quoque Martyrum nomen in suis inscriptis apographis Hieronymianis, in quibus textus subinde est laetatus. Nomina præpositi secundum Martyrologium Corbeienſe, quod citius hic videtur correctum; & in quo sic legitur: Io Asia, natalis sancti Diofoli, Matronæ, Tecle virginis, Heracle. Epitaphiographus habet: Io Asia Diofoli, Matronæ, Tecle virginis, Heracle. In codice Florentino, ut supra in Ammone dixi, & ipse in Ammonis observat, exciderunt voces in Asia cum nomen martyris præcedentis,

indeque hi Martyres ibi videntur Nicomedie amonantur; sed id ex aliis codicibus corrigendum velle monui. Itaque, emisso loco, verba alios etiam corruptis subiungo: Natalis sanctorum Diofoli, Matronæ, Tecle, virgo virg. Heracle. In additis magis contradiis hi quatuor Martyres fere sunt pratermissi: sola Tecla nominatur in Lebbeaum & Golloneis. Appendice Adonis tres priores exhibet hoc modo: Item in Asia, SS. Diophi, Matronæ & Tecle virginis.

DE S. SYRO MARTYRE.

PROBABILIUS IN PAMPHILIA.

Syllabus aliquis Syrus martyr hunc satis laudat in Martyrologio pluribus testibus, et cum suis modis & erroribus. Hieronymus apud Florentinum primo loco habet: In Pamphilia natalis sancti Syri. Epitaphium ibi in Aemata: In Pamphilia, Siri. Quatuordecim die versum corruptum est hoc nomen: Ita in Martyrologio etiam valde corruptis, Ribersius & Ribersius, apud autem totum. Viti. Juni, laudum et Sancti nomen. Nam in primo habetur: In Pamphilia, Siria; in altero: In Pamphilia, Syria. Quatuor illis Martyrologi Siri nomen adscriptum est sine loco, ut in in sequenter corrigunt, nimirum in Augustino & Lactantio apud nos, in Galliano apud Hieronymum, & in primo apud Martiniem tom. 3. Anecdotorum. Rabanus ita habet: Et in Pamphilia, natalis Syri. Wandellus, praenotum loco, Martirem sic nomen: Martyr mox per de celum petit athena Syria. Hoc videtur falsum, et certum Syrum martyrem hunc quatuordecim fuisse: sed locum nomen vero possunt designare.

Ad hoc Martyrologii veteris Romanus, quod Refreyus addit, illamque sequi solent Ato,

Ulfardus & Nickerus, praenotum Syro martyre, amantissimum S. Syrum episcopum Ticiensem. Huc alius suspicio eveni potest, in Hieronymo alio loco fuisse expressum per vocem in Papa, & consequenter Syrum badiam non esse alium a S. Syro Ticiensi episcopo, qui post laudum martyrologum a multis delatit aliter hoc de testibus est cum Joannis Iohannis Ticiensis, et dictum est in Praenotum. Verum hoc suspitum ab hoc primo, quod Syrus badiam celebrat de martyre, cum tamen Syrus Ticiensis de civitate possit et confessoris nuntiant. Secundo allegant verba in Hieronymo: versumque scriptum fuerunt, etiamque verba Ticiensis decemque Papa, seu Flavia Papa: nam obit Syrus: quatuordecim primo loco. Tertia in nullo per se videtur scriptum: In Papa, nomenque locum Pamphilia, Pamphilia, & Pamphilia, quibus Syri palatia indicuntur, magis deservit a vice Papa, quam ut credere possimus, hanc vocem in civitate eadem esse fuisse corruptam. Quapropter improbabile est dicta conjectura: Quamvis hoc est, S. Syrum badiam probabilem in Pamphilia, Maure Asia provincia, martyrem fuisse certum.

DE SS. CRONIDE, AUT HIERONIDE
DIACONO, LEONTIO,
ET SERAPIONE ETC.

MARTYRIBUS,

ALEXANDRIAE IN AEGYPTO.

Ex Fastis Graecorum & Martyrologio Romano.

Diversa Martyrum classis uno elogio in Menae celebratur die 12. Septembris. Hinc saltem videtur, ut in Fastis aliquis sit ortu in Menaeo Aegyptio, ubi ad hunc diem dixerunt: quod sit illud ad primum classis, & ad iungendum alio, qui ad alterum Martyrum nomen plures spectare possunt. Quasdam alia ad Martyrologium quoque Romanum translati est & Boreo badi, sequuntur omnes in classe secunda eorum alio etiam Martyr, ut nomen, et de videtur: Peris Mendig, & quo videtur prout Martyri nomen est, per alia hoc translati: Eodem die certantur laudum Martyrum, Hieronide, Leontio, Serapione, Seleuci, Valeriani, & Serapione, qui in Menaeo Maximiano, apud Alexandriam decem Septembris Tomus IV.

et, cum ipsis nolent immolare, in mare projecti, praeterea viam suam acceperunt. Hoc edictum Boreus, et ipsi in Aemata nuntiant, sed Seleucum, in apud Graecia semper Seleucum, Selecium nomenque erroris verisimiliter translatum aut typographicum: per Maximiano etiam fuisse hunc Maximianum, quod fides fieri potest, quia Maximianus II. Caesarem acerbissimum persecutor in Aegypto, quando ibi in vestri Orientalis provinciae factus Seleucus Maximianus. Hanc verba accipit: Alexandriam nuntiat laudem Martyrum Hieronidis, Leontii, Serapionis, Seleuci, Valeriani, & Serapionis, qui sub Maximiano imperatore ob Christi nominis confusorem in mare sunt eversum.

Menae
Martyr
et alius
Fasti
et
Menae
Iulii

1. S.
Sed aut
etiam in
hilo in
Alypso
fieri poss.

3. Verum et reliquis Græcorum Fæsti etiam
videntur, tres priores tantum in Ægypto passis,
et postea deorsum esse; reliquis vero etiam locis
aliquis supplicis ad eorum martyrii percussis.
Præterea prius, qui hic Hieronides vocatur, in
Mænae vocatur Cronides appellatur, et discipulus
fuisse dicitur. Eorum Mænae impressis adhi. 18.
Septembris una quidem annotationem memorant
Cronidem, Leonium, Serapionem, Stratonem
et Seleucum. Ad tale festum elegimus: Et vj
Alexandriae præpositum et puerum Kallistum in
idem adhiberi. Et videntur hi vñ. 4. Asim-
on et Epimachos. In Alexandrinorum metropoli
cum virtutibus coruleas Cronides discipulus,
per ipsum considerant Leonitis et Serapion.
Tam subditur alii, qui in Galeis et Nemesi-
dum peruersi sunt, Martyrium vero suum per-
durant deinde sequitur: Et hic verbum exponitur:
Kai si per parvulus Kallistos, Asimachos et Seleu-
chos et Epimachos, et alios quosdam, videlicet
prius et vñ. 4. et si deorum discipulos
ad et vñ. 4. adhiberi et hoc dicitur, si
interpres Ægypti vocis adhibet et vñ. 4. adhibet
vñ. 4. adhibet, Hæc Mæna de Martyribus in
Ægypto passis, quibus alios nulli addam: et re-
liqui etiam aliquos martyrii locum.

1. S.
Sed aut
etiam in
hilo in
Alypso
fieri poss.

3. Nam, antiquam verbe Græca Latine capri-
ta, interpres ostendunt usque, utrum parvulus
desse esse hic vocem aliorum martyrii: hoc enim
interpretationem non adhibent antea dicitur: Et se-
quuntur: sed ostendunt adhibendum longevus, ut
ut dicitur sit, Cronidem discipulum parvulus
fuisse etiam, aut ferreus non parvulus longevus
interpres pro voce parvulus beatus: non Mæna
impresso frequenter fuisse sunt meminit. Hic
obseruatione præmissa, quæ vñ. 4. vocem parvulus
pro multis propriis impressis fuisse apud Mæna-
tum Mænae, interpretationem Latine sub-
iungit: Et longevus quidem Cronides, Leonitis
et Serapion in Ægypto, post plura tormentis,
ligatis membris pedibusque in mare projecti

sunt. Horum porro corpora, illa in secum pre-
lata, ut terra congererent, fidelibus vias per
quidem mandarunt angelis. Eadem deorsum Ma-
tæus Mænae Cytherarum episcopus, ad ali-
bi plura de hisse Martyriis reperit. Contra
qui in Martyrologio Romano ex Menologia addi-
tus est Stratone, in ipso est Stratone, de quo cum
Laudis Fæsti qui ad 12. Septembris: nam quæ
ibi de eius martyrii relata sunt, die 21. re-
ponuntur in Mænae, saltem addit Nicomedes
passum esse. De Seleuco autem et Valeriano
egregio die sequente non cum Macrobio et Cor-
diano, ad quæ scribitur.

4. Fæsti Leontis Martyris ad diem xv. Se-
ptembris legimus etiam apud Latinos, sed pro-
terea nostra maxime notandum est. Ad Hiero-
nimum apud Hieronymum et in Alexandria nata-
lis sanctorum Cyrii, Leonii, Serapionis, Cro-
ci. In Epiphaniæ locum emittitur, et sic prima
locus habet: Natalis Serapionis, Leonii, et
inter Martyris alios sit meminit Cyrii, Croci,
Cædri Cædriusque sit habet: In Alexandria na-
talis sanctorum trium fratrum, Cyrii, Leonii,
Serapionis, Croci, Tres duntaxat fratres,
et quatuor numerantur. In Cædriusque verum
apud nos tantum legitur: In Alexandria natalis
sanctorum trium fratrum, Rithonensis Marti-
rologium et Rubenensis apud nos idem plura
verba habet: In Alexandria, Serapionis, Leonii,
et Cædriusque Rithonensis, qui sit habet: In
Alexandria natalis S. Serapionis, Leonii. Hæc
duo etiam memoravit Galestius. Græcorum pop-
ulus hic verba: Alexandria, Sanctorum trium
fratrum, Cyrii, Leonii et Serapionis. Patet
nomen Cronidis, si id verum est, in Cyrii no-
mine esse mixtum, nos certe eundem Martyrem
utroque nomine designant: et sic admittunt tres
Martyres, quæ in Græcis dedimus, Cronem vo-
re aliunde additam, aut syris ex sola errore per-
petam memoratam.

1. S.
Sed aut
etiam in
hilo in
Alypso
fieri poss.

DE S. AUTONOMO MART.

IN BITHYNIA,

1. S.

COMMENTARIUS PRÆVIUS.

Memoria Sancti apud Græcos & Latinos: cultus apud Græcos die
præcedente: Acta Græca Metaphrasice multo antiquiora
esse ostenditur.

Sec. 17.
ANTE
CCC.
XXII.
Fæsti in
Pæli-
tus et La-
tus
vñ. 4.

S. Autonomus Martyrem creatum ho-
die enarrant, Mæna, Menologia et Sy-
naxaria Græcorum, ex quibus memoria ipsam
ad Latine derivata est. Ex hisse enim Autono-
mum memorant Melane, Galestius, et tandem
Baronius in Martyrologio Romano his verbis: In
Bithynia sancti Autonomi episcopi et martyris,
qui ex Italia, Diocletiani persecutionem decli-
nans, illuc profectus, cum plurimos convertit-
set ad fidem, a furensibus gentilibus, dum sacra
Mysteria perageret, ad altare mactatus, ho-
sta Christi traditus est. Hæc elegimus ex illis

desumptum est, iisque conforme. Præterea San-
cti elegit habemus in Menologia Basilien. et in
Synaxario Mæ. sed eo, quæ illis antea sunt
consecrata, hæc non transferre. Menologium Saba-
itanum in nos tantum attulit ab Actis recitata,
quæ episcopi titulus ibidem Autonomo non ad-
hibetur. Hæc iunctis similiter coniuncti est in vo-
cabulo, et ex brevi elegit, quæ in Mænae im-
pressa ad hunc diem leguntur. Autonomus in by-
zantini Græci Officium celebrant septem sacerdos et
viginti pastores: quia et cum S. Paulo com-
paratur ad gradumque virtutis gratitudinem, quo

1. S.
Sed aut
etiam in
hilo in
Alypso
fieri poss.

Allis. Tunc vero illi extensum speciemus fortitudinis ediderunt, his verbis profertem elucui. Si cupis, Anachi, carere illis de-

re, verte nos in aliam latius, ne forte possis Abet. nos tam illas viderent. Hoc illi modo p. J. S. tam fuerunt.

DE S. EVANTIO EPISCOPO

AUGUSTODUNI IN GALLIA.

Ex Martyrologiis vetustis.

FORTE S. EVANTIO, Evanto aut Evancio, et aliter vocatur, episcopo nihil habemus praeterquam ex Martyrologiis, in quibus videtur annuarii in confessor. Et videtur Augustoduni, ut in facile erit credere possunt Augustodunenses sancti episcopum, quod verissimilem est ex hoc nomen: id Martyrologium apud Florentinum de legibus memoratur: in Gallia civitate Augustoduni depositio beati Evanti episcopi. Sperantibus hinc: Augustoduni Evanti episcopi. Laudant quique apud Florentinum Hagiologum Franciscum Galliam a Lubbo editam, in qua sic commemoratur: Augustoduni Evanti episcopi. Et antea Mr. J. Saloni de Lorraine: Augustoduni S. Evanti episcopi. Mox Evanti enim fit in Martyrologio nomen contrarium, in Augustinis ut mirum, Lubbo et Gallio, addita videtur Augustoduni, cuius tamen episcopi nullo, et in illis plurimum fit. Item fit in primo apud Martiniem tom. 2. Augustodunum col. 1366. in Calendario Perardiano apud eundem tom. 6. Collet. append. 624. legunt, Evanti episcopi sine loco, qui illis possum cognoscitur.

A Reducitur Evantium quodammodo in nomen: in Gallia civitate Augustoduni depositio beati Evanti episcopi. In Antiodorensi apud Martiniem: Augustoduni civitate S. Evanti episcopi & confessoris. Eodem fere verba leguntur in tribus editionibus Usuardi, mirum in editione Lubbo-Colemanis, Geroci & Molani, in quibus Augustoduni celebratur in episcopo & confessor. Hic accedunt veteres plerique, quidamque S. Evantium hoc de conventum Augustoduni tanquam episcopum & confessorum. In Brevario Augustodunensi nihil de S. Evancio reperitur, ne in solennis ipsius non videtur sancti celebrari.

brata, saltem posterius facili. Antea illius Martyrologia scribimus, in eodem ecclesie Augustodunensi praefato S. Evantium, eius videtur sancti asserimus. In Gallia Christiana antiquissima editum tom. 2. col. 337. S. Evantius Lugdunensis Augustodunensem inferior est p. S. Simplicianus seculo 6. & ante S. Augustinum qui tunc in antiquioribus ecclesiis Franciae in Evantiis memoratur, si vera est funditus oblivio. Episcopus in Simpliciano ad hunc item S. Evanti ad hunc item dicitur dicitur 403.

S Simplicius ad hunc item S. Evantius, idem p. bras elegit satis verba: sed Laudis edictum Gallicie Christianae referant, ubi a Simplicio nullo fundamento nixa, non minime commendata, & indebita aperte esse contraria. Tale est factum videtur, quod praeferat dignas efficit Simplicius, addit S. Evantium, dum praeterit erat, pro S. Gregorio Lugdunensi episcopo, successisse antea Ardennensi ut, ubi postea p. Simplicius vero Augustodunensi, cui Evantius dicitur successisse, episcopatum tunc fuit 403. idem p. S. Evantius dicitur interfecto Ardennensi ut, ubi postea illius assertionis alio est causa praeter solum nomen similitudinem. Hinc velle subiungere Laudis scriptores: Sicut est inveni, quod res est, nihil praeter nomen, ordinem, ac locutionem, de illo nobis suppetere. Adhuc tamen, illius faciem vetustate prae collium quantum videri in Edoardo Polymetro. Nil vulgus ignorum male concepit S. Olan. Hic plura addenda non habeo, ne obno S. Evanti alius fide quam textu v. & quidem dubitamus, quia non omnia certum esse videri, S. Evantium successisse S. Simplicio.

mentis monasterio unicus ecclesie S. Marti-
 ni Petri & S. Revettioni, erat in villa Agri-
 niae, in Thesauris Imperii Breuibus anni 1693,
 ad eundem diem annu commutationis de
 nouem concessio non Possidit honorari. Dum
 uero lapsa esset Hermanni aul. S. Revettion
 in monasterio S. Rodolphi, ubi fuerat
 eius corpus aliquo tempore quiescente, tan-
 quam Martyrem Imperii proprio celebrari, aut
 in eius S. Revettionis, cum mole in Martyre
 celaretur, nuper cum cum martyrii fides dante
 effugam reporti. Corporum monasterium fuit
 illius S. Rodolphi iam a uero fons ad nom-
 inem transiit unum. Iohannis Gallie Christiana
 corpora, cu. 1283.

7. Alterum ejus triplex Ms. exemplar habemus, quorum unum ex perannique codice M^s. D. de la Marc, alterum ex M^s. Vendocinensi, tertium ex M^s. Ruben Vallis in charta, in 4to, transsumpta videtur. Dae priores la omnia continent, sed non manifeste subtile sapient, ut in-

*diſpne prole iudicem; eadem de cauſa ueritatem
ſequi, quia alſi fabulas uen ſpectas, priorum tra-
ctorum non eſti breuſ conſultum alſi, epiſcopi non
ſunt phariſei conſtitutionum. Ne uero his geſtibus
eſſentis uidear, iuxtaſ ſeſendi, car ita ſunt.
Auctor, qui conuincunt alſi, ita conuincit.
Eſt paſſionem de glorioſa aſſentionem Domini
ad colles, et poſt tranſiit ſanctorum Apoſtolorum
ad ſelicitaſ patriam, ſuit uir uita
uenerabilis, nomine Euphrasius, quem Dominus
ad urbem Baſeſenſis ad predicandam gentibus
deſtinauit, et primum epiſcopum in ipſo loco
conſtituit.*

8. *Ab his episcopis S. Reuerentium adhibuimus
non erant et beatorum ad. Conspicimus
sum in illo (Reuerenti) S. Eupheris sen-
tentiam prudentem, in omnibus operibus bonis con-
sistentem, antequam quindécim esset annorum,
baptizatus cum in nomine sanctis Trinitatis,
ipse autem cum de sacro fonte suscepit, S. Iulianus
pater spiritualis. Tempus, quo huius auli
infra lapsus, dum Semiluar saluari letore pater
ablatum, cum quodam esse huius inter cetera
verbis de Christi legatione inducit: Surgens a mor-
tuis tertio die, alendis ad colat; sed antequam
ascenderet, porta fidelium illumque, leprosum
mandavit, hic peccatorum ovis missus. So-
litudinem huius episcopi sanctis ante Christi deitatem
C. *quodam natus, vel saltem compari suffi-
ciat, quod si ita est, quo potius inter antiquos
quindécim affert annorum, a S. Eupherio, que-
dam scriptor post trandium sanctorum Aposto-
lorum ad felicitatis patriam. Balaam prius
abominatus scriptoribus, beatorum? Ideo sanctum
Christum murem huiusmodi, patrigio episcopo
dicitur plus eare amicum alant.**

¶ *Ad eundem S. Enaphris Reverendum primarium Officium acce* *Exequiata, deinde vero sacerdos*
sem ordinatum ac, *multosque miracula patienter*
exhibet, & inter hos mulieres, que ac in
Vitis in fabulosa & a Paphrodisia infra som. 3
Novi, ad xvi. pag. 618. & sequens rejicit A
M. S. Regenerio Bazarphi episcopi, ac ut ille
in hunc transfusio foret. Iti enim Paphro
ebius de S. Regenerio inter ceteros ac: Quo
adhu Officiis dicatur septem energumens in
heralis ad immundi spiritibus, invocato ejus
nomine, qui EPPOS de MARIA MAGDALE
ENIS PRINCIPIT: & a Beateni vici rediunt

angelicis episcopus, nullis baculo famula-
retylicis, ac primo in orbem Babylonicum an-
treffis, de quibus suis laborantem mulierem, mul-
titudine mirram de empergamentis, id non magis
caute faciendo. Hicque eodem sanctissima de
Vita de S. Reuerentia narratur. Non prius ab
eius Offitior & Eucharistia sepe pariter com-
munes in Christi nomine, qui de Maria Ma-
gister inuadens spiritum dicit preceptum, libenter
narratur. Deinde factis conuersationibus post
hoc bene patet, quod ac laborantem suam san-
guine mulierem, bene persuadendo, uti & mulier
dicit agere & empergamentis famula retylicis.

ta Et isdem illis precantibus istud Papae
brochus n. 5. S. Ragobertus n. mense Ihus, uno
militari ab ipso, iam populus Evangelium infere-
re dicebatur, confitebatur orationem S. Joannis
idem deinde de S. Reventurii in illis nostris ar-
ravit. Denique biographus nostrum longum transit
peractum, quo Sautius magis precantem carum
discipulum aum ait, inter cetera has ipsi vocis
accidit: Rogo te, altissime Deus, ut si homo
in aliqua angustia seu periculo positus, per me
seculum tuum misericordiam exoravero, libere-
raris cum dignetur de quocunque angustias ad
te clamaverit: sive sit in mari, sive in campo,
sive in itinere, sive in infirmis corpore, aut
in quocunque angustia; statim & eduxa & li-
bera, ut cognoscant omnes, quis tu in laudem
seculorum, & ego Reventurii, servum tuum,
possum illis impetrare quod misericordiam tuam,
quod iuste petierit. Etiam, Domine, omnes
Christianos, quicumque ad dicam gratiam mei
de hoc loco venerint, & ab omni opere de-
vili continentur, & oblationes & vota tibi se-
renius reddiderint, non venies gloriis superbia,
nec ulla persecutio, nec summa nec familiaritas
eum, nec ulla perturbabit &c. Quis huius angus-
tiam non angustat? Ego Jan S. Reventurii im-
mortalis a mentem fuisse censeo, quam et de suo
alano salutem, simile precor.

11. *Etiam, qui Sordibus vicinis, aliunde, quam
 ex mensuris suis non habent, aliquando de
 ubi certe possunt Roteri. S. tamen, et illi
 perhibent, S. Euxippii, primi Byzantini, ap-
 plicati, discipulis fuerit, non ad locum primum,
 sed ad suum quatuor nati marium quatuor referendi
 erit, quoniam in S. R. eugenei, loco supra
 citato, scribitur Papadocorum, & post haec Sello-
 rus ad item 11. Eugeni in S. Euxippii observat.
 Presbyteri denique comes, qui de eo me-
 moratur, martyrisque ipse attribuitur, ad in
 mensuris suis S. Inmensuris suis, 2. Gellii Chris-
 tomi, etiam in S. Inmensuris suis, confusum male
 interpretatur. Joannes Doctus in deanebris S. tamen
 parte 3. cap. 1. ad annum 70. ipso obitum
 eruditus, non inter sacra corpore, qui in Pith-
 uonensi S. Cipriani obitum ad parietem, S. Revere-
 ntissimi (Reverend) abbatis & confessoris reveren-
 tiam quidem saltem, nulla die ipse datum legi.
 Presbyteri tamen die, tamen ab ipso non enim*

12 De die ejus emortuae ad sepulchrum in insula
ad Albi sic legitur: Plenus diebus feliciter ob-
iit sub die pridie Iduum Septembrium. Episcopus
ipsum certitissime optime condidit corpus
illius in basilica, quem S. Fraxiprus magister
illorum & pater spiritualis contraxerat ante lan-
guem tempus. Postea, dicens angelo per visionem,
vilem est episcopo ipse vivus, ut corpus
S. Raverentis transferret in sublimem locum.

Auct.
C. S.

2004-2005

E

Sept 1987

416

* *अनुसूचित*

DE S. SILVINO VEL SYLVINO EPISCOPO
CONFESSORE

VERONÆ IN ITALIA:

C. S.

SYLLOGE.

Mortuus
ex Marty-
rologio :

EX sanctis episcopis Veronensibus, quos *Aloysius* Lipomans, Veronensis episcopus, in proximo, tom. 4. *Vitarum* Sanctorum prefatus, triginta tres anniversionis solis Missisq; solemnibus honorari iussit. Augustinus vero Valerius, ejusdem pariter solis antistes, in Antiquis aliisq; urbis sanctorum episcoporum monumentis ex ecclesiæ cathedralis vestigiis Martyrologio, alijsq; idemq; instrumentis, sua supra triginta enumerat, multos in Opera nostro jam dedimus. Et hodie in Romano Martyrologio contra S. Silvium, his verbis: Veronæ S. Silvii episcopi, laudate in Avontatis præstantia illustrissimus Valerius. Bona jam præcorat Goldmann, in suo Martyrologio ex eodem Valerio dicitur: Veronæ S. Silvii episcopi & confessoris. Huius sunt Ferrarius & Costellanus, eundem Sanctum, in Martyrologio suo universali, illa Catalogo Sanctorum Italia inferunt.

Sancti
in Marty-
rologio :

1 Nullam ipsius vitam, saltem qua petu digna sit, cultore colligimus ex supra laudato Lipomans, qui ab illius alicuiusq; sanctorum Veronensium antiquissimum gestis enarrandis præparata abstulit, ut in eodem proximo testatur. Illustrissimus tamen Valerius, & qui cum eo memorata Minucentia collegimus, brevis S. Silvii elogium tradidit his verbis: Silvius Veronæ episcopus in cædenda Chæstiana doctrina magnopere tempus laboravit. Industria sua est antecutus, ut migram civitatis partem, & Christiana pietate alienam, ad fidem Christi converteret. Vir Dei namq; am lenior videbatur, quem cum elemosynas pauperibus largiebatur: jejuniis & precationibus ita deditus erat, ut iis tamquam quibdam deliciis delectari videretur. Obiit pridie Idus Septembris, morte repentina vocatus a Domino, & sepelitus est in basilica S. Stephani. Simile elogium apud Ughellum tom. 3. Italia sacra col. 695. & Ferrarium in Catalogo Sanctorum Italia, ex Valerio legere est, qui illud ex instrumentis n. 2. laudate convincisse videntur.

etiam
in Marty-
rologio :

2 De ætate, qua Sanctus floruit, nihil certi statui potest: adeo enim incerti sunt in eo parva catalogi episcoporum Veronensium, ut Ouphrinus Paronimus in illius urbis Antiquitatibus lib. 4. cap. 7. unde multum antiquissimum nomen, inter quæ & S. Silvii occurrit, in Calenderio incerti temporis & luci, ordine Alphabetico sortere, quam ferre statimque divinare maluerit. Nam, quis invicem succedat fuerit, incomperum (inquas, est); tempora etiam, quibus lingui vixerint, præter lex, quos suis locis & seculis exponam,

& singularum gesta, obscurissima sunt & incerta. Quæ res nimis jam vetustate, majoremq; nostrorum fatali ignavia, tenebris vetustatis operis sunt. Ita ipse: ut Ughellus non laudatus omnino seriem texat, juxta quam S. Silvius ad seculum v. referendus esset sed quæ ex fundamento nitatur, mihi exploratum non est, ideoq; de ætate, qua Sanctus vixit, male nihil statueret.

E

3 Pro S. Silvii, alicuiusq; ejusdem sedis sanctorum antiquissimum cultu varias monumenta & reliquias prædixit idem illustrissimus Valerius, ex quibus nomen & alicuius, ex quo de cultu sua conclusit, producit. Recitat constitutionem synodalem ann. 1323. die xv. Februarii factam; in qua dicitur: Prælibatis sanctissimos triginta sex (inter quos S. Silvius numeratur) episcopos, infra nonaginta dies, de eorum quilibet laici infra scriptis diebus, sub duplici venerabili officio ecclesiastico per universis hujus civitatis & diocesis Veronensium ecclesiis & ecclesiasticis utriusque sexus personas, ejusdemque gradus, status, ordinis, dignitatis & conditionis essent, perpetuis futuris temporibus, annis singulis devoti, solemniter & inviolabiliter celebrari volumus, statuimus, ordinamus, & in virtute sanctæ obedientie districte præcipiendo mandamus. Recitat & alius Joannis Matthei Giberti Veronensis episcopi, qui eodem seculo floruit, de Ecclesia, qua omnibus utriusque sexus ejusdem urbis ac diocesis Religiosis, ad Horas canonicas adstrictis, præcipitur, ut eisdem festivitatibus, officium, quibus ecclesiæ cathedralis dubio, officio pariter duplici impasterem gauderent celebrare.

Cultus
S. Sil-
vii :

3 De die cuius & loco, ubi Sancti corpus suo tempore servabatur, solus xt. versu hoc ait: S. Sylvii episcopi Veronensis corpus requiescit in ecclesiis S. Patri in aere, ut ex constitutione synodali die xxi. Septembris, & ex Martyrologio Fratrum ordinis Prædicatorum eodem die. Inque cum supra nom. 2. idem illustrissimus dixerit, memoratum corpus in basilica S. Stephani sepelitam fuisse, aperit hinc ad S. Perri translatum esse; sed quo tempore, quæve occasione, & nomine traditum reperi. Servatur quidem in predicta S. Stephani ecclesia S. Silvii, Veronensis pariter episcopi corpus, qui Martyrologio Romano ad diem xxi. Octobris inferius est, quæ & Veronæ cultus, veram hinc a S. Silvino distinctam tradunt.

DE S. ALBEO SEU AILBEO EPISCOPO IMELACENSI

IN MOMONIA, HIBERNIÆ PROVINCIÆ,

C. S.

SYLLOGE HISTORICO-CRITICA.

§. I. Sancti sedis episcopalis notitia : memoria in nonnullis Martyrologiis : Missa propria : Acta fabulosa, nec edenda.

SEC. VI.
Græce

I Melica, vulgo Emely, hodieque vocis Tipperariensis comitatus in Momonia, Hibernia ad Austriam extensa provincia, olim urbs celestis iussu peribitorum, nunquam a primariis ejus insula episcopatus nobilitate, qui tandem anno 1568. jussa supremi Angliæ concilii, quod Parlamentum vocant, Casselensi cathedra adjectus est, teste Jacobo Ware in Commemorative de Principibus Hiberniæ. Hanc Imelacensem sedem fundavit S. Albeus, alias etiam Ailbeus, Alveus & Elvius dictus, qui non Ardmacanoni primati subiectus, sui Momonia præfuisse legatur. De eo loco breviter meminit Camdenus in Hibernia, ab Tipperariensis Momonia comitatus describens, sic ait : Occiduum partem longo cursu Glacian flumen perpendit, a cupis ripa parum abest Emely, sive Awn sedes episcopalis, quam olim frequentissimam fuisse urbem perhibent.

notia

Letus de eadem agna laudatus Wareus, cuius verba subiungo. Post Casseliam memorabitur Imalica, alias Imeca-lhar; sedes episcopalis antiquissima, in regione amena & fertili sita, ac amplissimis olim ditata prædiis; ubi & urbs erat olim celeberrima, que tamen paulatim in exiguum viculum decrevit. Huic loco maximum fuit decus S. Albeus, dictus alter Patricius, & Momonienfium post Patricium secundus patronus; qui dum Evangelicam doctrinam in Hibernia diffunderet, consensu epus ita Deus benedixit, ut quamplurimos ex nobilitate & plebe, tam docendo, quam vite exemplo, ad fidem Christi converterent. Tota demum insula his pietatis officii pergrata, ecclesiam suam cathedralem fixit tandem Imelacæ junctum, jam fere exstinctum.

notia
notia

Non parum miras jam, Sanctum hunc, qui apud Hibernos scriptores passim alter Patricius creditur, martyrologis obesse penam merentem fuisse. Sane inter eos, quos mihi consuleret licuit, anni est Casselensis, apud quem ipsius memoriam ad xlii. Septembris hujus verbi repositum reperit : In Momonia Hiberniæ regione, S. Albeus athenas Emelacensis, in comitatu Tipperariensi. Non satis notus fuit ipsi Jacobo Wilson, dum in secunda Martyrologia sui Anglicana editione, ad diem xxvii. Februarii quendam S. Elvium confessorum & episcopum Monasterium in Penbreckensis Angliæ in Wallia comitatu enuntiavit, ut non cum diem in Pratermissis Majoris

mei observariis; neque dubitamus, quin Wilsonus ibidem tam in episcopatu quam ex ordine die assignandi erraverit, & ex Sancto nostro Elvium Monasterium antiquum perperam fecerit, quemadmodum etiam meminit Michael Alfordus in Annotationibus Hiberniæ ecclesiasticæ Britannicæ ad annum Christi 462. num. 7. Corrigitur pariter sancti hujus Virginius Catalogi Sanctitarum Hiberniæ, in quibus S. Albeus recte quidem ad diem xlii. Septembris refertur, sed episcopus Stanhurstus perperam appellatur.

Sancti Albei nostri præterea nominatus Hiberniæ quidem Martyrologia, mihi ignota, de quibus Hugo Verdant, Minoris Hiberni, in epistola anno 1534. Lironi ad Bullandam data, hæc scribit: Alveum (sic sanctum Austini nostrum appelles) cuiusquam locorum aut librorum video extra duodecimam Septembris; uti ex Martyrologio metrico S. Azei Uniflori constat, & aliter metrico B. Mariæ Gormanabathii Colliis apostolorum; quorum primus ante octingentos annos floruit, alter ante quadringentos. Item ex Martyrologio metrico o Bresleam, & alio antiquissimo in prosa, & libro, quam Platerium carminum vocant, & S. Aeneæ eodam contempno, & Platerio Casselensi ac libro per Possidium, archiepiscopum & historicum, inde & ex aliis collectis. Et rursus post paucos : Festum hodieque S. Albei celebratur in diocesi Imelacensi ad diem xlii. Septembris. Huc ipse; sed in Martyrologia non eo memorata ejus ætatis, ab usque nobilioribus, quibus ipse attribuitur, conscripserit suis, non inquiri.

Iterum Mss. ad res Hiberniæ spectantes castus & scriptus in Manus nostra quoddam Carmen, de præcipuis adhibetur aliqui ejus insula Sanctis, seu virtutibus, quibus excellere; quod D. Philippus O'Sullivanus & S. Communi Conciliis episcopo Hiberniæ conscriptum ait, quodque ipse Latinate in se donatam anno 1635. Martini ad Majores mores transfusus. In hoc carmine S. Albeus a munifica in ignem putare in hunc modum laudatur :

Albeus athenas lucit mihi laude emendus;
Haud ideo, num vivat largor illa manus;
Vocet ille quidem semper patronos agentum,
Vestibus hos, illos adjuvat ævis, cibo.
Deoque in votis Sanctitarum Hiberniarum Vitis de Albeo nostro cum Sancti tanti frequentes memisse,
ut de antiquo ipsius cultu dubitare non possimus.

6 154

A *Quia iterum vobis epistolam fecimus circulatori-
um curam fuisse exhiberi in Mofes antea Miſſato, Miſ-
ſa propria ſententia perſuaderet ut intulerant
Frater et Heberius conſultis, juſſu Clementis
XII. PP. editum annoque 1734. Perſcriptum
typis aſſerunt. Inveſtigantes autem Miſſa propria
in ſubſcriptis Albei, episcopis et conſultis, ec-
clesiis et ſacerdotibus Immaculatis patroni genera-
lis, Ordinis Canonici Regularium, ad dies 23.
Septembris deputata preſentur. Oraciones ſequentes
habet Deus, qui beatum Albeum poſtmiſem
ad reges caeleſtia tranſtulit, ut interſectio-
num excita corda fidelium, et ad epiſta-
larum exempla fideliter apprehenda, aterna
gaudia conſequi mereantur. Per Dominum. A-
men: Ipſe aſſertum offerat ſibi, Deus, Sacri-
ficium, qui beatum Albeum poſtmiſem ſua
charitatis miniſtrum, et ſua gloriæ in cunctis
participem eſſe voluit, Dominum noſtrum Jeſum Chri-
ſtum, qui tecum vivit &c. *Psallamus: Popu-
lum tuum, Domine, bonis tuis amplectent
dilectum.**

B
P
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C
C

18 *Siderum f. candidum* & Helios. episcopus
 basiliensis, Hybernia infans alter Patricius, ex
 Orientali parte regionis, quae Anychiolis dicitur,
 oriundus fuit. *Terminus orbis* infans alter
 infans Africae. *S. Salmaticensis* membrum est, natum
 p. MS. II., habebat huiusmodi eundem. Al-
 bionis sanctus episcopus, indorum virorum Ma-
 mentumum fuit basiliensis, Hybernia infan-
 s alter Patricius, ex Orientali parte regionis
 Clisch oriundus fuit. Porro *Alia dicitur* conu-
 uentus encampulius satis ampla fuit & sed,
 quod in alio cum Siderum Helios. Vitis
 ore emigisse, quae amplius fuit ex pluri-
 bus conu- & aqua pluribus habebat & mor-
 uibus amantibus uere fuit Latitudo gale
 obiectum. Porro, non fuit, non quidem p.
 morum forage. *Quae uisum patris* ex morum
 helios morum. *Idemque uisum* ex morum
 uisus. *Etiam*, quod uisum dicitur in S. fuit
 fuit. *Idemque uisum* dicitur. *At ex hoc*
 gale dixit uideri, alioque Siderum fuit.
 ex hoc gale uideri, alioque Siderum fuit.

9 Ligens band dubie febriliter uelut Romalis
Septembris Tonus IV.

at Roms et fœderis illis completum ævum, eorumque a universaria lupa educatorem, & u simili fœderis fœdit: Episcopi cœteri Viam placuit ducere. Verbo ex lausperis apographis accipi. Pater quoniam epus Oliscus nominis (in alius Oliscus firmatur) cum esset in comitatu capidum Reguli, Cronani nominis, advenit epus amellum (hæc in Kallherensis Ms. Handbich, non Solmaniacensis Sant monaster) ex quo genitus hunc vixit Filium. Intelligens vero Oliscus poellam a se esse impregnacem, timens indignationem domini sui, a factis epus se subtrahendo, suffugit. Decretis autem confectis ad peritendum mensibus, peperit crucellum domini benedictum Filium: quod cum crucellæ regulas audiret, ait: Hic pater contra voluntatem matrem concepit, se modo natus, non erit nutritus in domo mea; immo iubeo cum canibus ac feris tradi devorandum.

so Cunque servi iusto crudelis regis complet-
sent, ac insolens ipso quodam grandi peccato de-
miffissent, ecce lupus alvenerit: Porcum secum
asportavit, et inter castrulos totos collocavit: Iub
castris enim pater lupi illa castrula edidit ut
nutrivi: Et quod inquit, et mirabilem in men-
tis nostris: lupus enim stravit sua cubilia, Por-
cum tenevum diligebat, et quasi mater uhera
fuit ei probabat: qui enim Davidem a dentibus
leonum illibata servavit, ipse haec Infantes in
castris lupinus nutrivit fidei. Quodam vero
die cum fera illa ad querendum villum pro ca-
strulis suis veniret: memora laudanda, ecce air
quidam, nomine Lecharus, advenit: qui licet
adhuc gentilis, tamen bonitate naturalis pietus,
peritram illam accessit, et videns inter ca-
strulos Porcum forma cligebat, et ispeclens ab-
straxit, et domum suam tecum portavit.

18 Tunc Puer post eum ad annulum reversus
est, et Puerum intra lucem non inveniens, ^{se videt}
a vestigio frequenter volentes vitum esse. ^{perire} Comperit
homo domum suam appropinquaret, fore secum in
comu, ac pallium sibi tenent, et non perisset
cum domum intrare, donec la fura eum propin-
quisset. Puerum. Tunc Lochianus ad lupum ait:
Vade in pace; quia Puer de cetero est apud me,
et non relinquam cum secum. Tunc lupus
surgens se ablatendo revera est ad spoliatum
suum: Lochianus vero Puerum currans, ipsi
cursum quibidam Britonibus Christianis com-
miserat, a quibus hoc nomen Helvici circum-
notatum, eo quod vivus sub rupe est inventus.
*De hoc monasterio apud marginem apographi ad-
scriptum est: ALVUS, quia ALBUS; Alii He-
bericus locum ripam aut solum; et. BEO F
vero vitum; quod an verum sit, Hiberni judi-
candum relinquunt.*

16 *Haber hoc, lector, S. Albei natales non
minus impio quam tyrannico a jabulatore confectis, et quatuor
qui dummodo mirabilia uisuerint, famam parentum aliquos
uix uix potius coram. Audi nunc quos viros,
si biographis credas, lupi uicinis fœs Sædibus jam
aspiciant respondere. Haud ita longe a fœs habet
ur? Quodam alio tempore cum populus Ara-
desienses, hoc est, illius terræ, quæ Ara dicitur,
lupos ibi necantes vellet a Sædibus suis
eximere, & lupi hoc illicque a facie perfe-
quentium multitudine fugerant, contigit, ut lu-
pes ad locum, ubi Sædibus permixti, con-
fugeret; quæ cepit factum ibi ancilla (in *Mc.
Saimmerensi* est) fuit oculis, ad illi oculis fœs
uult, in Kalkmanni in fœs) Viri Dei, tem-*

C. 2 408

A. *rit anno 551. hunc pro Sancti vita posterius in-
venimus epitaphio designari existimus : ita ut sen-
sus sit, cum obijt tertio Idus Septembris (du-
decim) post consulatum Iuliani, Indictionis pri-
ma, id est anno assignato.*

111. 25. *Contra hunc item culculis aliquae diffi-
cultates oritur ex S. Gregorio Turonensi, nullam cum
fepulchrali S. Nicetae, quae Sacerdoti fuisse debet
inscribere. Propter enim in Patre patrum c. 8.
et 9. de Niceta ait: Vigesimo secundo episcopo-
rum sui anno, itate laetitia migravit ad Chris-
tum. Item lib. 4. Historia Francorum c. 36. apud
Rembertum: Hic viginti duobus annis sacerdo-
tio ministrato, migravit ad Dominum. Perro
S. Nicetae obijt anno 573. ut ad diem 2. Aprilis,
quo celebrat, distans est, & liquet ex ejusdem
epitaphio apud Severinum, ubi legitur: Obijt IV.
Noctis * Aprilis, seu XXXIII. post Iulianum, &
Indictionis VI. quae annis praeterea annis de-
clatant. Neque sermo nisi Nicetae statui potest,
cum hujus successit S. Priscus concilio Pargensi
IV. eodem anno, tertio Idus Septembris habito in-
terfuisse, ut ibidem in Amstelredami capto a. in-
ferroque est: Jam vero si a consue Septembris anni
551. usque ad diem 2. Aprilis anni 573. nomen
non nisi unum est, episcopus Nicetae ali-
qua diebus inchoatum hujusmodi & idemque Hae-
schmius noster n. 1. Commentarii ad Nicetae Vi-
centis, S. Sacerdotis obijt anno 551. afficit. O-
portet igitur, aut in Turonensi caelestis, aut in
epitaphio S. Sacerdotis errorem coherere: ideoque
Sancti mortem 551. vel 552. sui debita assignari.*

112. 26. *Discessit corpus hunc ab obitu, prece-
dente festis S. Nicetae, ipsius nepos ac successore,
fratris patris, Petrus Langdunum delatum est,
ubi ejus sepulchrum est S. Nicetae ecclesiae anno 1301.
una cum alterum Sanctorum tumulis repositum & lo-
gione repositum fuit. Hujus monumentum infra-
scriptum, quotiens spectat ad omnes Sanctos, qui
ante adventum suum repositi fuerunt, editum jam est
anno. VI. Junii in Appendice ad diem XIII. idem
que hic tantum in referat, quae ad S. Sacerdo-
tem pertinet. Neque ad id opus delegati, post-
quam de S. Nicetae sepulchro agerant, ita prosequuntur:
Item juxta quoddam aliud altare, vo-
catum ALTARE SANCTI SACERDOTIS, erat tumba
sancti Sacerdotis, prout apparebat per litte-
ras in apodem marmoreo lapide superposito com-
prehensas, quae fuit tales.*

113. 27. *Nomine, mente, fide, meritis, pietate,
Sacerdotis,
Officio, cultu, pretio, corde, gradu:
Dignitate, consilio, sensu, probitate, vigore,
sacramente, censura, religione cluens:
Quondam conditorum rapens, haeredita relinquens,
Arcubus * hac clausis, laudibus ampla tenens:
Patriumque * decus erat, calmine morum;
Sic pariter * sacrae fortis corda levavit.
Magnum namque bonum celesti nomine pre-
sentat.*

114. 28. *Corpora cum defunctis, inclitis gesta manent,
Pignora sonitus lateri huc forte suprema,
Sanguine quos vita * fumere iussit amor.
Cujus quanta Viri mundo sapientia fuisse,
Venturi saeculi gloria testis erit.*

115. 29. *Qui vixit in amore & timore Dei annis LXV,
Obijt III. Idus Sept. post consulatum Iuliani vi-
di clarissimi consolis, Indictionis prima. Item
epitaphium recitat Severinus, sed paulo aliter,
quodammodo in margine * annotatum.*

28. *Præterea sentum hexametrum ex eodem se-
culisimus; quod in Ms. nostro alium corruptius
legimus pro laeti, illud. Postquam ex scriptura
translati has aliquae modo interpretum, lego
hic legendum est:*

Pignoris sonitus lateri sic forte suprema,
Sanguine quos vita, fumere iussit amor;
Ita ut sensus sit, Sanctis sepulchrum obijisse prope
S. Nectem, cui, ut ipse patrum vii avventum,
sanguine iussit erat. Quid porro scire ille cor-
poris saltem fuerit, ignoramus. Severinus suspensi-
onem meret, illud ad caput Galvini scilicet
seculo XVI. dissepulchrum fuisse; postquam enim me-
moratum epitaphium recessisset, subdit: Ego au-
tem distator anno MDXVI. mense Julio relegi
ex professo hos saltem versus ultimos. in con-
sequitimo praefato marmore candido, adhuc re-
cognitio & conspicuo scito ex effluvia hunc se-
pulchri ante magnum altare ejusdem ecclesiae S.
Nicetae, quod olim contrarium Calvinista replen-
verant madida terra & lapidibus anno MDLXV.

29. *Antequam sciam, paucis mihi cum Tamayo Quid tri-
stissimum, Alii una, modo S. Sacerdotem nescimus
Severinus episcopus, ne supra videtur inferius;
verum eum ejusdem capiti Seguntiae servari con-
tendit. Ut id probet, Iulianus Ciceronem producit,
in quo post verba n. 18. data legimus: Consequa-
put asserat in eodem sede, corpus vero Ling-
qui: addidit etiam scholam Anti Heli pignora,
in quibus eodem legatur; ne desique vestigia
Breviarium Hispanum, quod tamen ut ipsi con-
trarium sit, libenter immittit. Verba Breviarium
incipit: Sepulchrum est (S. Sacerdos) in ecclesia
Lamovicen (corrigere, inquit Tamayo, Lugdu-
nensi); sed ita ut tempore postea in Hispaniam
in hoc ecclesiam Seguntiam: (ubi hoc die
vocatur) caput ejus traclatum est. Quid de
his ambulis sentiamus sit, ex supradictis satis
manifestum patet; juxta tamen clarissimi viri Ni-
colai Antii hoc super re iudicium, quod reveren-
dus admodum ac amplissimus dominus Aduardus
Canevet, ipsius consensu, Pius nostro pia
memoria ex ejusdem Mss. anno 1721, Martii com-
municavit, hic subjunxit, ne quod eruditus ille
Hispanus senserit, lecter intelligat.*

30. *Hic explicat, quae de S. Sacerdotis legatione
Hispanica & Seguntina sedis ex Pseudo-Juliano Ter-
mayus generalis, ita prosequitur: Tot mendacis
Pseudo-Juliano condidit Vitam & hominem dare
capiti, quod in ecclesia Seguntina sub nomine S.
Sacerdotis, ejus urbis episcopi, religiose asser-
vatur. Cujus quidem sancti Patris merito immittit
fuit per Baronium, casulas hujus ecclesiae & f. Iorem
Sanctorum sequuntur, Romano Martyrologio die
v. Marti. Nec alieu venire in mentem possit, ut
amplius de suo episcopo tradidit ad
manere velit: speramus tamen non sic obis au-
daz Seguntina existere, ut solus Iulianus testimo-
niis (qui nugae suae, toties expellatata falsi &
convicti, Tamayo addidit) Sacerdotem episco-
pum suum cum Sacerdote Lugdunensi episcopo,
cum plures fuerint hujus nominis clari fama vi-
ri, maximo prudenter sine desolatione dispendio
consuendere, & vanissimum plebsu-historicum
Tolozanorum insensu aliquo habere prelo velint.*

31. *Neque animus est retulendum Iuliano quod Tam-
mayi computationibus, erroribus & correctioni-
bus immorari, cum ex cuncta facie ex jam di-
ctis cadat, eademque Tamayo ceciderit, unde
apparet quasi c. machina verum, in Lactantibus
vitiu.*

AUG.
C. B.
F. B.
C. B.
F. B.
C. B.
F. B.

E

F

Epitaphium
in Nijer-
ma fuisse

non inscri-
bitur, non
est in ipso.

* d. clausis

* d. arcu-
bus
* d. pecti-
bus
* d. pecti-
bus

* d. vitiu

Auct. C. S. verus Breviarii sui habere Seguntinus, quod sepultus sit S. Sacerdos in ecclesia Lemovicensi, sed tractu temporis in ecclesiam istam Seguntinam caput ejus translatus: ubi Tamayus legi voluit pro LEMOVICENSI, quod rectum fasces est, LUGDUNENSI; Breviarii fidem integram pseudo-Juliani nulli fidei postponere: cum verisimilis sit, a via non aberrare Breviarii Lectiones, quam ab eis con exoritur Juliano, S. Sacerdos Lemovicensis episcopus Clodovei Francorum regis tempore miracula sanctitate claravit, ejus memoria exstat in Romano Martyrologio die IV. Maii, pluraque de eo atque ejus obitu & translationibus descriptores Vitae sanctorum collegere, ex quibus ad rem nostram & Seguntinorum traditionem maxime facit, nullum vestigium capituli sui partis ejus fuisse in ecclesia (quo tandem pervenerit) Salustensi Galliarum anno MDCXXIX, quo tempora facta sunt capituli decreto exhumatio & recognitio omnium sancti praesulis reliquiarum, ut legere est apud Iuda-

cos sutores. *Haec asque Nicolaus Antonius. D*
32 Sancti Sacerdos Lemovicensis gressu habet apud nos tem. 4. Maii, ad diem 4. ibidemque pag. 23. sacra ejusdem esse, quae Calvianorum sacrilegis superaverant, enumerant, non ulla enim caput sui membra; verum hoc, uti & alia multa ab impiis illis barones foras decepta fuerunt. Fateri tamen Seguntinum Breviarium, quod, ut videmus, caput Seguntiae asserunt, S. Sacerdos Lemovicensis, seu Lugdunensis, esse inducit, tanto plus apud me auctoritatis habere quam Juliani Chronicon, quoniam scriptum de hujus antiquitate constat, de illius non item. Veritatem alii idem illud caput Martini Hortensii abbati ac deinde Seguntiae episcopo adscriptum, quemadmodum in Protermissis ad diem 4. Maii observatum est; quod quam verum sit, non est hujus loci inquirere: ad unam diuise sufficiat, Juliano Chronica praefus incipere esse ad fidem de sermone Seguntiae S. Sacerdotis Lugdunensis episcopi caput adscribendum.

DE S. GUIDONE CONFESSORE;

ANDERLACI IN BRABANTIA PROPE BRUXELLAS,

COMMENTARIUS PRÆVIUS.

J. T.

§. I. Sancti memoria in Martyrologiis: cultus: Aëta:

Belgium nostrum inter plurimos Sanctos, quos sua fides regnum complectitur & ante peperit, gaudet etiam sacro S. Guidonis corpore, qui in page, qui Anderlacum & a recentioribus Anderlechtum dicitur, Bruxellis vicinis natus, ibidem obiit, quiescit & colitur. Martyrologium Romanum cum XII. Septembris his verbis annuntiat: Anderlaci S. Guidonis confessoris. Ceterum Braxellensis in auctoribus Usuardi apud Salustium nostrum Sancti nostri his meminit, et Joannes quidem XIII. Julii inquit: Apud Anderlacum, elevatio S. Guidonis confessoris. Deinde XII. Septembris? Apud Anderlacum, vicum Brabantiae nobis vicinum, depositum S. Guidonis confessoris, ubi reliqua sui corporis venerantur; Vita quoque ejus atque miracula plura leguntur. Molanus in eisdem auctoribus ad eundem diem cum eis commemorat: Apud nos (Anderlaci prope Bruxellas) depositum S. Guidonis confessoris; qui post septuaginta et laboriosam peregrinationem, hunc locum suum quietis elegit, ubi fidei suae corporis reliqua sub frequentis miraculorum frequentantur. *Auct. Florantium nostrum, quod & miracula quodam in Sancti obitu facta, haud dubie in Vita ejus M. depreparat, reverts frequentibus variis: Apud Anderlacum villam Brabantiam juxta Bruxellam natum S. Guidonis Confessoris, qui laboriosa peregrinatione peracta, tandem ad optatum locum pervenit; ubi non dno superflus prima nocte dominica suae sui corporis dissolutionem, omnibus, qui aderant, cunctis, lucinae calico circumdatus est, vasque sudis*

est, dicens: Veniat dilectus meus ad percipiendam aeternam iocunditatem coronam. Moxque demissis accurrenter Famulum Dei a seculo migrasset cognoverunt. Corpulque illi terra committeret; ubi atque hodie plura miracula sunt tam hominibus quam iumentis. *Sanctus XII. Septembris S. Guidonem referam Galfridus, Martyrologium Germanorum Cuthberti adscriptum, Martini in Natalibus Sanctorum Belgii, Molanus in Fastis Belgicis, varisque auctoribus elegis, praecipue tamem ab insigni in pauperes & egenis misericordia Sanctum commendat, atque omnes pro cultus loco Anderlacum designant.*

2 Quia hoc usque in laudatis scriptoribus attingimus, nullum nobis de perventis Sancti nostri cultus dubium relinquamus. At quo tempore incubitas sit non aequo constat. Si biographis credimus, sed non statim ab ipso morte cuius ejus publicis vigant, sed postea die Sancti corpus in cimiterio sepultum, vallaque, qua par erat, reverentia elaboratur; & non quidem, ut animalia, quae ad passum deducuntur, pedibus sepulcrum emulserunt, in easque sanale occiderent; donec, hinc in Sanctum suum irrevocantur, Deo votum per alicuius; tandem post multa sepulcrum venerari, Sanctumque revocare corporis. Scribitur quidem in Vita et M. Collegii RR. adn. D.D. canoniarum Anderlacenarum nobis commemorata, ad anno 41. post ejus obitum emigravit; at, quo tempore id habuit, non ante dicitur biographis, non inducit; ut legatur in altero ejusdem Vita exemplari eundem ab amplissimo ac R. adn. dno dno dno luc ubi transmissa. Si id tamem fuerit.

AURIM-
TIUM
SACU-
LI XI.
Mensis
Sancti in
Fastis se-
ntis.

mentum;
que vici-
ne cultus
revertitur &
sed anti-
qua com-
est.

san.

A fundamentis aliquis miratur, & Sanctus ueller ar-
matusam bene eriam sub reuoluto seculo 21. de-
fuerit, ut, quia obijto probabilius, & seq. asse-
derunt; cuius eriam sub medium ejusdem seculi
inchoatum fuisse statui debere.

W. ueller
de in ob-
do.

3 Quidam de hoc re si, quo ualde incerto
est; dubitat non parum, quia Anderlechtenses jam
ab innumerabili tempore Guidonis sui sanctitatem
agnouerunt, in ipsius finemque fuerit venerat & quo-
tannis ad huc venerant non 211. Septembris tan-
tum, quia pro curiali Saule die habent, sed
diem 22. Junii, quo sacri corporis elevationem
celebrant. Patet id tam ex antiquo Anderlechtensi
Matryalegi, in quo ad praedictum diem legitur:
Eodem die S. Guidonis coefferior, qui apud
nos hospitari dignatus est, cum eo responsi ad
quendam interrogat, quo venerabile capitulum ad
uit 2. Augusti anni 1776. humanissime transmissi;
in quibus uiribus habuimus Officium proprium de
Sancto recitatum fuisse usque ad annum 1769. quo
in Anderlechtensi ecclesia Officii Romani indulto usu,
vixit atque die de communi Confessione non Pon-
tificis primo loco legi supra fuerit; hoc falo di-
sternit, quod die 22. Junii omnia uerba con-
secrator hoc modo: Deus qui nos beati Guidonis
... Concede propitius ut, cujus reliquiarum
translationem colimus, etiam &c.

Miraculis
propter
quod Regis
fuit uoca-
tus.

4 Remotes Rayssius in sua Hieroglyphice Bel-
gicus pag. 52. triplex insigne metatatum, quo di-
uina bonitas sanctitatem Serui sui contra calumnia-
torem quendam dignata est declarare; quo, cum
de his aliis biographis filios, hoc ex laudatis
Hieroglyphicis transiret. A tempore eo, in
quo auit, quo rudimenta pecti Brussellii, quia
tum ejus (Guidonis) ad tumulum lapsum me-
uerandi ergo consecrabam, particulari deuotionis
affectu, animus erga eum contuli. Subnectam
ergo ad eius gloriam, & honorem majorem, et
qui nec Sorius aut Melanau vel Gazarus de eo
enumerant; immo uero nec ullus eorum, quod
sciam, qui Vitis Sanctiorum ediderunt: ut autem
plague mihi fides exhibetur, vario colore
depicta, quo refert, muris ceruuntur, in sacello,
ubi ejus corpus aduersatur. Hac enim enar-
rare desidero, tum ad Sancti, de aut dixi
honorem, tum ne tempus uelocitate oblitte-
ra intereat. Cum uicino cuidam inopia co-
stus ad decendum aratum adhaesisset Guido no-
ster, ac clausum mira pietatis exercitia per-
egeret, diabolus inuidia altians quempiam
fuerat, qui modis omnibus sanctitati ejus re-
uerbas obfunderet admitteret; quippe cotidie,
pane herili, qui sibi ad uicendum dabatur, re-
belle equis, cuncte perueire forebat. Coniigit
forte in loci, dominum nas cum delatore, ut
rem uideret, conueniret patrem illi proferri, &
Guido propter pro more suo monite imponent,
fessum adhibe, et poterat, parentibus suppeditare.
Ecce mirum dictum abiente Guidone, an-
geli ejus aratoris funguntur officio. Totus ob-
rupsit herus miserum Dei in Guidone pro-
piciet dispensationem: cumque fessuaret, ac ho-
rum eminus propitiusque instarent, telluris
fessum in peram reponit, & arrepto ab angelo
flagello, eueant, solum operatur. Hoc totum
attente heri animadvertente, panem repe-
nit, quem ei edendum daret. Guido terrae
massam in purum mutatum posuit u perca pro-
fert. Herus exclamare & mirari: Abhi, in-
quies, ut mihi indigno talis Dei serue inest.

Septemberis Tomus IV.

vis, cui non sem dignos ut inferuim. Hac
cum diceret, baculum, quo artus fortu iullen-
tatur, in terram iacuit deitarius more, qui
continuo solis in omnium oculis instructus &
erectus apparuit, modoque omnia conspectum
oculi uisum.

5 Hellicus Rayssius, de quo, ut distum est, de quo in
uicibus habent Vitis ejus scripturas, quod non im-
patet, ut, quod Anderlechtenses de eo hoc tempore
sentirent, inquirerem. Accipio igitur, teller, quo
in jam laudatis responsionibus miraculum, quia
arbores scribitur. Constant, ejus, traditio est,
& legitur in Vita S. Guidonis, quod (dum San-
ctus hic die quadam in agro eandem baculum
suum aridum, uenerationis liberius uacare, ter-
re iussit) baculus statim uirescere coepit,
qui tractu temporis in altissimum quercum ex-
creuit, uirtute per sexcentos annos. Cum uero
tot circumvolans seculis areferece inciperet,
ramique decedentes subiectis domibus damnum
inferrent, (nota, his temporibus nullam castae
domorum in illo loco ueligiū) accideritque,
ut pueri ramos hostemere comburent, sub-
ito dissimulata correpti, misere interirent, ut
pater ex diplomate regio aui mactari, tam-
dem obitus prauis regis & Mechiniensis ar-
chiepiscopi uenia, secis fuit anno mdcxxvi,
apud loco sacellum cum Sancti imagine pos-
sum locus uim, quo Anderlecht Interbecum do-
cit, ubi fuit arbor fuerat, & postea sacellum
alia plantata est quercus ex glande prioris or-
ta, quo nunc altissimū est, eodemque, quo
prior, S. Guidonis quercus nomine insignitur.

6 Mirum sane tantum, quod ad Sancti nostri
sanctitatem commendandam uoluit ualeri, scriptu-
rum omnium silentium. Dicit quidem biographus,
plurima miracula per Sanctum patrata breuissimè
fuisse a se praeteriri; ac difficulter induit, ut
erudam, cum, si miracula praedicta ad ejus uisum
peruenissent, hoc fuisse praetermissum. Quae
ut plene certum Rayssius fidei fidem mouerit,
alia requiri non immerito iustitiam possum, quam,
quas allegat, praeteriorum supra dicta miracula ex-
hibuit, praeteriorum cum de illarum antiquitate
uicino coeuit. Lesaper qui non mirari arrip-
que jam exhibita narratioque ipsam prodigii di-
uersitatem? Si Rayssius erudum, conigit res,
baule terra pra admittens priorem prodigium
infus. Si uero nam, praedict. Anderlechtensi capi-
tuli responsione adhibere placuit, uerum baculus,
cum a Sancto, ut liberius orationi uocaret, terre
infusus fuit. Rayssius; si Rayssius sequimur,
non S. Guidonis, sed heri ejus baculus terra in-
fusus coepit uirescere, & postea in altissimum
quercum excreuit. Hac enim, habet, cum (ficeret
herus, ut in eis, quo praedictum, colligitur) baculum
in terram iacuit demeruit more, qui
continuo solis in omnium oculis instructus ap-
paruit. Si autem Anderlechtenses traditionem re-
cipimus; fuit S. Guidonis baculus, qui diuina
uirtute fructus uisus est. Hoc tamem ultimum
mihi longe uerissimum apparere.

7 Illa hoc loco telleri habundantius ensum, quia
est non omnino certa propter biographorum alio-
rumque, qui de Sancti uiribus gessit scriptum
silentium existimem, tamen ut plene falso reijci
non debeat non omni cum rem probabilitate de-
stinat esse uel ex eo iudicari posse liquet, quod
certe arbor quaedam ad Anderlechtenses jam a mul-
to tempore in ueneratione habita sacri, sanctique
Guido

de quo in
Vita San-
cti uir-
tutis

E

Magis in
uicem sp-
tione.

F

D

Guio

Auct. Guidonis amicos amantem; quare cadere aucti
 J. T. non fuerat, nisi praevis obsequia regis & archie-
 piscopi facillime. Accendi rami ejus: tunc com-
 burantibus divinitus, non credens, restitit puer,
 ex prius Guidone aucto credere praesentem
 memoriam, statimque in eodem loci castrum;
 quo amicus band dicitur fuisse saltem aliquod viri
 narrare rei subesse.

¶ Porro ex arboris amplexu causis variis S. Gui-
 donis imagine fuisse sculptas descriptas in sup-
 laudatis Anderlacenſis capituli responsionibus. Ex
 omnibus tamen maxime conspiciunt esse ejus il-
 lam, quae supra Sancti simulacrum in nervis ecclesiae
 jacet: cui addita est haec inscriptio.

Guidonis manibus plantatus scipos fideus
 secentenis annos vixit; nunc factus imago.

Inscriptioni additis est annus 1633, ex quo ma-
 nifestum est, praeditam imaginem factam esse eo-
 dem, quae arbor excisa est anno. Sequentes vero
 annos arbor vixisse dicitur; quod si certum foret,
 ex eo facile arguitur certe determinari: post
 annos, quo miraculum hoc contigit, simul & tem-
 poris, quo Sanctus noster in pago Anderlacenſi flo-
 ruit. Sed praesum est judicare, tamen hoc, quod
 tanto tempore post Sancti meritis comparatum est,
 non fuisse ex traditione, ex qua arbor ad imperium
 faecentes annos vixisse credebatur, aut forte etiam

B ex tempore, quo S. Guidonem vixisse arbitra-
 bantur, imaginem additam esse; unde, variis modis
 ex Guidonis auctoris scripturis, ex eo nihil certi
 concludi posse apparet.

¶ g. Reliqua non parva de Vita Sancti nostri scri-
 ptoribus dicimus, ut, quae fidem Viti a nobis
 edenda mereantur, scilicet quidam statuerit possit.
 Viti vero M. ubi communicantur habet. Du-
 plex est M. collecti communium Anderlacen-
 sium, alteram ex M. Rubae Vallis desumptam,
 amicus auctore vixisse conscripsit. Duplex Ander-
 lacensis canoniarum collegii, in omnibus convenit,
 nisi quod haec prolegum habet, qui cultus San-
 cti Viti propositus fuisse; altera tamen. Quae vero
 ex Rubae Vallis M. desumpta est, si gestorum
 enumeratum substantiam spectet, ab aliis non di-
 ferat, emendandi vero modis talis est, ut nec
 facile dixeris, nec alterius conscriptam Viti per
 oculis habueris; certum tamen esse fatearis, alio-
 rum aliorum elaborationem factum esse.

¶ Quid ad ita in Viti auctorem attinet, nul-
 lus Sancti carere esse potuit, aut ad etatem ejus
 prope accedere: quare vero tempore Sancti fua-
 rit posterioris, ex nullo capite colligere potui.

C Id nam affirmari tuto potest, esse totum, forte
 etiam plures annos a S. Guidonis temporibus ab-
 esse: nam saltem sacrorum effusum elevationem
 credimus, quoniam S. sep. non fuit post Sancti obitu-
 tum: si fiam fuisse videmus; ex qua liquet, non
 debere Viti fidem condidit non posse, quae de de-
 beretur, si ab auctore synchrois, aut ad Sancti
 tempora propius accedente interit fieri carere.
 Dubitare tamen non possum, quia ea, quae ad
 alie volubiles accedunt, scilicet fecerit fuisse, &
 quae de eo andoveram, bene fuisse postea tradidit
 quo; nihil enim in Viti legere est, quod fabulam
 iure existimus, aut scripturam male fides arguit.
 Typum etiam illam, quam cum prolego ex Ander-
 lacensi M. accepit, non alia de causa, quam
 quae ceteris breviter gesta Sancti completitur.

S. II. Sancti tempus emortuale: transla-
 tio corporis e cimiterio ad tem-
 plum: ejusdem solennis elevatio.

Q Uae de tempore emortuali Sancti nostri, cir-
 cum ejus a cimiterio in templum transla-
 tione, & solenni elevatione dicturi haec sumus
 ceterorum fidem parere non possum, quam illa
 ipsa metuantur: ut sit omnis adprehensio
 sum, cum desum certiore alioque indicio, ex quibus
 haec id afferri possumus. Nam quae de S. Guidone
 tradiderunt scriptores plures, ea se in istem A-
 ctus habuisse profitemur; quae tamen non obstant,
 facile integro circa tempus ejus emortuale inter se
 differant. Basilicas ad 211. Septembris in San-
 cti Vita scribit, cum ex hac Vita migrasset anno
 Christi 1112, & quia Chronicon Cameracensi &
 Anderlacenſi Gerardum II. qui Linthor fuisse, anno
 1093. Gallia vero Christiana Dionysii Sam-
 marthiani Odoem sive Oskardum, Cameracensi
 ecclesiae episcopum anno 1113. obisse testatur, a nostro
 illorum episcoporum Sancti nostri ossa transfe-
 ri aut elevari passibile essent, quod tamen utrum-
 que Viti auctor affirmat. Melanus in Natalibus
 Saeculorum Belgii & Saeculum saeculi arum
 consummasse anno 1113. & Dei sanctitatem ejus
 crebris prodigiis manifestasse, a Linthor fuisse
 Gerardum in Notruone S. Joannis Baptiste
 elevatum scribit: sed mirum tam evidentem anti-
 quum a Melano non fuisse animadvertisse.

13 Quod amicum Sancti emortuale Basilica con-
 fessum Rotoma in Annalibus ecclesiasticis ad an-
 num Christi 1112. ita loquitur: Quo pariter anno
 (1112.) XII. Septembris illustri meritis S. Gui-
 donis coadiutor post Hierosolymitanam peregrina-
 tionem iterum repetitum ex hac vita migravit:
 ut apud Viti Aetia scriptis data restant. Et Sa-
 cius dicitur: Obiit autem Vir sanctus anno Chris-
 ti millesimo centesimo duodecimo, quarto idus
 Maii, ut habet historia Viti ejus, cum Marty-
 rologium telleret, cum decembris duodecimo Se-
 ptembris die. Quam pra se habuerit Sancti Viti
 Emortualissimi Cardinalis, facere non ignoret; ex
 certe Vita, quam Serius, minuto stylo, reddidit, eo-
 dem annis habet, quae leguntur in Viti ex M. A.
 Collegii Anderlacenſis & Rubae Vallis desumptis;
 sanctum tamen Confessorem anno 1112. ad superius
 evulasse, nec in hac, nec in illa legitur, nec in il-
 lis, ex quibus tamen id se habuisse Satius, ceteris
 quae ei consecratorum profitemur, argumentis nullis
 deduci potest, sed manifeste contrarium. Etiam
 utrumque Vita exemplar ex Anderlacenſi M. ad
 Majorem nostrum transmissum testatur, sanctissime
 gloriosi Confessoris ossa e cimiterio iuxta Gerardum
 II. ad templum translata fuisse; idemque ex Me-
 lano notat in margine Sarum. Ex quo evidentissi-
 me conspiciunt S. Guidonem nostrum ante annum
 1093. quae Gerardum II. defunctum est, obisse.

¶ Quod est per ceterum a biographo traditum su-
 perioris, non tam tamen annis 1112. Sancti e-
 mortuale cum Aetia coadiutor posset: quippe duo
 eodem anno 1112. Sanctum saltem elevatum an-
 ter Vita tradit ad Oskardum Cameracensi episcopo,
 unde consequens foret, eodem, quae vocare desistat,
 anni scilicet elevationem fuisse, quod, quan-
 tum laudatis Aetia, adnotant, est ex eo, quod
 de inclinatione ejus cultu S. de clavis, fuit cultus
 post, tamen pariter alterius affert.

AUG. *manica e vultu corpore feribit: duodecimum namque Septembri, qui committitur Sancti dres amoris flantibus, non in Dominum anno 1043, sed in festum festum incidisse certum est.*

temen quo ad hoc distinetur cum antea dicitur non est.
 19 *Sic Gerardum in Uffordii aulicis apud Salernum nostrum amonuit Sanctum ad xii. Maii, & Baileum in ejus Vita Gallie feribit: Sancti obiit xii. Septembris anno MCXII. Opinio est illorum, qui vix ejus huiusmodi corrigere voluerunt, in qua mora ejus xii. Maii posita fuerat; & si verum est, cum Dominico die mortuum esse anno MCXII. Iulianum aequit, duodecimum Septembris fuisse, qui in diem Jovis illo anno incidit, quo tamen anno, xii. Maii Dominica fuit. Sed verum non esse Sanctum anno 1112. obisse, jam ostendimus; nec magis in Historia vite duodecimum Maii consuetudinem ejus dicitur repetere, quam annum 1112. Unde nihil est, quod contra Martyrologium Romanum, & plerique scriptores meriti Sancti xii. Maii assignandum suadet. Hec do moralis ejus tempore; nunc ad sacri corporis & conterriti ad templum translationem, solentemque ejusdem elevationem procedimus.*

B 20 *Petrus ecclesie moris, quibus sacellum seu aratorium super S. Guidonis simulachrum erectum habebat, rursus montatibus, clerum populumque Anderlechensem de Jovis S. Guidonia exivit salutem, ad episcopum Comacensem suam misisse nuntios, precesum, quod de iis fieri vellet, consulere; jam ex Alibi prelatibatur. Hic, ut Vita auctor testatur, factum corpus & terra effusa & in medio templi eorum humi reati fuisse, quod a clero populo ne non minus evenientes, quam si dicitur sacellum mandatum est. Ortempora, quo remanent huc conigit, scriptores varii varia tenent. Malum opinum peccates; quam cura male collocaret, que scribit, ostensum est eum. xi. Miratur translationem hanc cum solent deinde facta elevatione confundi. Ita scribit in Chronico suo Belgicus ad annum 1011. Deo Viri sanctissimi per cratera miracula reserant, circa annum MLXXXV. Gerardus II. episcopus Cameracensis ejus ossa & terra levavit, & in capla honorifice collocavit. Certum quippe ex Historia vite est, S. Guidonia effusa jussu Gerardi II. non in capla honorifice collocata, sed & conterriti ad templum delata, ibidemque rursus humi tradita fuisse.*

C 21 *Jacobi Geneti episcopi collegio Anderlechensi transiit in Vita, quam de Sancti nostre Flandrie conscripsit, translationem jussu Gerardi II. J. Baro a solenni per Odardum anno 1111. in festo S. Jacobi Baptiste Natalibus sacro, ecclesie guidonem de Mst. ejus Viti distinguit, sed errat, hanc conigisse scribit anno 1046, sub Gerardo, qui obiit xi. Augusti 1092. eadem tempore, quo corpus S. Guidonis de S. Gangorici ad templum S. Michaelis delatum est: Gerardus quoniam, qui anno 1091. vita defunctus legitur, hujus nomine secundu est, nec Cameracensi ecclesie episcopus profuisse anno 1046, sed ab anno 1078. usque ad 1092. ex ejusdem ecclesie Chronico indubitan habemus. Errat autem & Vita Sancti Mst. & Chronica Brabantiae narrata, que laudat, prebuisse causam: tamen, quando reuclantur sepi memoratum a Gerardo, qui anno 1092. obiit, festum tradit, ad Gerardum Litterari succedere. rursus jussu prelatum esse Vita omnes Sancti nostri testatur, videtur respectu; dum vero ad anno 1046. conigisse esset, Chronica jam laudata secutus est, que ab eodem episcopo, eademque tempore, que prelati S. Guidone*

translationem conigit, S. Guidonem eleonem fuisse a. 27. scribit: Jovis cum S. Guidone corpus circa hoc tempus a Gerardo I. prefatus Lambertus comite, summe cum honore a episcopo S. Michaelis Braxellii repositum fuisse parvi in ejus Vita apud nos ad 1111. Jamque illustre.

22 *Quia igitur de Sancti Viti tam ex Roben Pallie, quam ex M. codice Andelechensi de scriptis perspicuum est, sacros exarum jussu Gerardi II. Litteris in episcopum Andelechi & Cameracensi sacros, ad templum translationem illam anno alicui inter 1078. & 1092. medio ostendendum esse, quo tempore Gerardus ille ecclesiam prelatum episcopum gubernavit; sed quo ex illis determinato anno conigit, ex oculis colligi potest momentis; solum cum sub laudata prelati multis post Sancti obitum, exarumque supra nulum ejus constrictum, tempore factum fuisse, hucuphor scribit; que vocet, quatenus temporis spatium completantur, dicere nequimus: Sancti tamen esse, ex indit notie solenne misculis, ab Odavio solenni sollicitate & terra effusa, honorificeque capsa inclusa, in qua & bodieum afferuntur, papali veneratione expedit fuisse festo S. Jacobi Baptiste auctoritate conscripta anno 1112. quo cum scriptores plerique jam laudati diem suum obisse in istem Alibi per errorem collegissent, Vita omnes Sancti nostri, que ad manus nostras pervenerunt, testantur.*

23 *Nunc locum esse Viti, prout a nobis communicata est, Litteris exhibenda; nisi an sit, que in Peetermissi ad 12. Februarii in Opere nostro legitur, Majoribus nostris testimonium quendam hoc loci exanimandum, suggestum fuisse colligimus. S. Guidonem nostrum eundem esse cum quodam S. Wynando, qui in codice aliquo recent, ut ibidem dicunt, nem rarent, annuntiat de viti: in Canalia civitate SS. apicorum Sabini & Wynandi subiungitur: Natus in Caousinorum episcoporum Catalogo apud Basilicum Winandi, neque omnino, quis hic fit, alioquimur. Nec ego assequer: nam neque apud Ughellum in Italia Sacra late Canalicus episcopus Winadum reperit, & Martyrologium Romanum, omnia Wynandi, ad 12. Februarii Canalicus in Apulia solent S. Sabini episcopum & confessorum annuntiat. Quidquid tamen ex de re sit; si Wynandus aliqui Canonicorum episcoporum catalogo inferendus sit, quod investigare hujus loci non est, cum a Sacelle nostro, quem episcopum non fuisse ex Vita liquet, distinctum esse debet: non potest. Frequens in istem Peetermissi ad eundem diem in Mst. ex Rheini testis esse vocem Winandi, quem alii Viduorem voluit, alii Venetorum propter Latinum V. quod Traversi in W. transierunt, referunt; & ex quidem traditi in litteris ad Majores nostros Colonia diti verum se vidisse Martyrologium testantur Urban VIII. delatum, in quo ad 12. Februarii legitur hoc eueria: In Germania istem S. Wicandus, pariterque esse Widonem, qui in Andelechem si pagis jussu Braxellum coluit. Opinioni standumque aliquid, quod Sancti nostri qui lingua Latina Guido, vernacula Wyen nuncupatur, quomodo viti a Germanis lingua sua Winandi vocatur, sed fundamentum hoc plane insufficiens esse ad afferendum S. Winandum istum; qui hoc die in Germania memoratur, eundem esse cum nostro, manifestum apparet; nisi quis vultet amos eadem appellari omnino istem esse personam. Emendatissimus Betolus ad annum 1046. testatur cur*

quod ostendit.

Refertur eundem quoniam fuit cum die Sancti Guidonis esse scriptum.

7

8

*peru colla
dix non
puffu du
pe flum
dum, sed
erat in
supra, et
que conu
fide ser
p*

A pat S. Guidonis abbatis Pomposiani hoc anno ab Henrico imperatore Spiritum delatum esse; & Papstrochum caeteros in literario suo ad Urbem, & collegiatum S. Guidonis adeo spem vidisse scribit, in eius familia aliquo Sancti illius Vini aquam curatur coloribus depicta. Forte is est, cuius nomen in Mosa ac Rheno traditum celebrare esse perhibetur: Effigiem Sancti non Andriehovenium solum, sed etiam variis in locis contra peccatorum armentumque morbos potant, prout in vestigiis picturis representatus, & Vicum eius ex antiquo Andriehoveni codice sua illustratione annotationibus subiicit.

SANCTE GUIDO

vra. pro nobis.

VITA

Ex Manuscripto Andriehoveni.

Auctore anonymo.

PROLOGUS.

Postquam Dominus & Redemptor noster veniens, quem de Aegypto transtulit, secus decursus Sanguinis & aquae lateris sui transplantavit, verax viam propagationis humanitatis de sepulchro nique in caelum extendit; Apostoli in ministerium Evangelii totae orbis terrarum diffusis, non desistit nec adhuc desistit Ecclesia Christiana flores, & quotidie novos fructus sui plantationis referre, non tantum in Israel, ubi passionis suae torcular Christus calcavit solus, & de gentibus non est visum; sed etiam in Idumeis, ubi extensum est calcamentum eius incarnationis, & alienigenae amici eius facti sunt. Hosque igitur vineae suae, cupis vineae jam montes caeli operum, & arbuta ajuce cedros alios, quae extendit palmites suos usque ad mare, & usque ad fumen propagationis eius, unum usque ad nos omniopotentem Deum electum palmitum

Septembris Tenuis IV.

extensis, qui sicutat sapio flore adhuc fructificans. A. ANO. do non marcescit, ut non dubitetur sumptus de illa NYMO. vana repositionis aera, cuius botrum legimus in veteri Testamento a duobus viris vestre portatum, qui apud plantatorem suum, cui vel se vel omnes fructus sua fideliter deputavit, tanti habetur meriti, ut in loco praesentationis eius ad gloriam & honorem omnipotentis Dei, qui in memoribus suis quotidie nova operatur, demones rugiant, & effugantur, caecitas illuminetur, debilitas, & omnis morbus secundum peccatoris fidem relevetur, ut merito debeat laude humani oris celebrari, cuius laus semper Christus fuit, & ideo ad opeletorum laudes transtulit.

a Laudis autem oculus summa aiti, ut imitemur, quem laudamus, & ad adificationem legentium aliqui gestorum eius scribendo vel breviter attingamus; scilicet, ut per eum provocemur ad bene agendum, cuius vita bene vivere est exemplum. Inde est, quod beatus Job inter filiorum suorum, & rei familiaris damna, inter carnis suae vermes & vulnera, ait: Quis mihi det, ut scriberetur sermo meum? ut non inter tot dolores officio alieuius mendacium sanctum martyrem decessaret, qui hoc ipsum semper canit, "oe oleum peccatoris impinguare caput aini, sed ut exemplo suo nos illustraret, quibus alii pignus nostrae infirmitatis ad Austorem suum evolare deberet. Et ut de specie ad genus, de parte ad totum transeamus, inde est, quod ab initio rudis mundi usque ad praesentis temporis necessitatem, tot sanctorum Patrum adhuc apud nos retinetur viva memoria, quos ad illuminandam lippitudinem nostram, omnipotens Deus quasi quoddam, ut ita dixerim, soles & lydera in huius Ecclesiae sui cuncto ordinavit, ut estis cuncti effusius, de viva tamen eorum lampade lumen animae nostrae mutare possimus. Ad hoc igitur familiaritatem proponimus vobis Guidonem in cordibus vestrorum laudabilem, virum perfectis virum imitabilem, qui, sicut ex fine eius colligitur, in quo omnis laus secure canitur, tam probabiliter visis in mundo, ut oculi dubium sit, quod ejus spiritus possit in caelo, cuius mentis quodvis videmus periculis seculi subyacenti a Deo.

CAPUT I.

Sancti pueritia: ecclesia Loxensis cura suscepta: ad Terram sanctam & limina Apostolorum peregrinatio: pius obitus.

Venerabilis Guido ante secularia tempora praedestinatus & electus, & his novissimis diebus huius mundo a Deo coadunatus, in pago Brabantensi, tugurio pulicano, & paupere domo natus & alius est, qui suam in primiva aetate sua, acsi jam viva voce audisset ex Evangelio: Beati pauperes spiritus, quoniam ipsorum est regnum caelorum, ut honestis moribus illas, quas huius conditionis purant, necessitates ornavit, & ut penuriam divitiae putaret, & quantum illa pariebatur ans, de pusillo Christi grege esse totis viribus contendere.

a Erat abbat jam tuorum parentum oculis certas hostes, quibus vel ecclesiam oraturus adiret, vel ut inhiat, quidquid de facultatibus suis errare posset, ministeret, nec bilarem eum illa dies videbatur, nisi prius aut orasset, aut elemosinam de sinu suo protulisset. Stupebat genitor, vicini ad-

D 3

Sancti
pueritia.a subd.
Agi. caeli
in

a. v. v. v.

a. pueritia
pueritia
pueritiaa. pueritia
pueritia
pueritia
pueritia
pueritia

A. ANO. temporis ad futuram gloriam, quæ revelatur in fidelibus Domini, & quod, nisi qui legitime ceciderat, coramaretur in celestibus. Tandem cum summo labore & fluxu sanguinis pene defecisset, ad villam Anderlecht pervenit, ubi hospitio eandem pauperis receptus, multa de vitiis suis eventus aperuit, dicens, quod dominus Wondulphus beatam causam reddidit animam, & quanta

die sepultura ejus confingeret miracula, indicavit. Cumque sermo ad decem ipsius vice-functorum pervenisset, hæc mora cum quibusdam clericis domum adiit, & postquam omnia diligenter inquisivit & animum avertit brevi Wondulphi recognovit, gratias Deo agens cum lacrimis, ipsum Dei hominem beatum Guidonem secum ad hospitium adduxit, & cum omni diligentia ejusque obitus diem custodivit. Sed Dominus volens cum diotius hujus fecali aramur fatigari, in prima nocte Domini ante sui corporis dissolutionem, omnibus, qui aderant, cernentibus, humis calcibus missum super Dei Servum in specie columbarum decessit, cuius splendore tota domus illuminabatur. Quod cum aliquantulum circa eum moraretur, audita est vox, quæ dicebat: Dilectus noster ad percipiendam peccatorum eternam coronam venit, quia fidem levavit. Mox qui in domo erant accurrentes, Dei Famulum, quasi angelicis manibus præparatum, a seculo migrasse invenerunt. Cujus sacrosanctum corpus canonici illius loci ad ecclesiam decesserat, terræ commiserunt, ubi ique in hodiernum diem per cum plorata sunt miracula, præstata Domino nostro Jesu Christo, cui est honor in secula seculorum, Amen.

B. *Wondulphus decessit, cuius splendore tota domus illuminabatur.* Quod cum aliquantulum circa eum moraretur, audita est vox, quæ dicebat: Dilectus noster ad percipiendam peccatorum eternam coronam venit, quia fidem levavit. Mox qui in domo erant accurrentes, Dei Famulum, quasi angelicis manibus præparatum, a seculo migrasse invenerunt. Cujus sacrosanctum corpus canonici illius loci ad ecclesiam decesserat, terræ commiserunt, ubi ique in hodiernum diem per cum plorata sunt miracula, præstata Domino nostro Jesu Christo, cui est honor in secula seculorum, Amen.

ANNOTATA.

a. *Anderlecht disto. Vide Contin. §. 7.*
b. *In Vita Sancti ex Mr. Robus Vallis desumpta ita legitur: Sic se honestis moribus studio ornate, ut penuriam divitiarum repurans sit.*

c. *De electo Christi grege, quem, teste venerabili Beda, Christus ad comparationem majoris amari reproborum, aut potius ob humilitatis decorem pusillum vocat.*

d. *Lata Bracellensis territorii pagus medio ferme Mechtiniam versus Bracellis militari diffusus. Disparta cultu miraculorum celeberrimus est. De ejus antiquitate vide Sanderum in Lucanilustrata.*

C. *Et hinc in Lucanilustrata Sanctus noster cum ecclesia stantibus in manu depictus corat. Sanderus in Lata paribentia illustrata scribit: Sanctus ecclesia illius custodiam suscepisse circa annum 950. sed ex quo id instrumentum honeste, aut vnde didicerit, non innotuit; nec mihi admodum verisimile apparet præter susceptam a Sancto circa finem seculi x. aut initio xi. ad terram sanctam linuamque Apostolicam peregrinationem, quæ tunc moratore calidè instabat non equale fuisse biographum, nisi postquam ad statum virilem pervenerat; si Sanderus traditum, distatorem huiusmodi quæque iter a Sancto institutum fuisse anno atque fide didicimus 70. distatorem erit.*

f. *Hæc omnia usque ad num. 5. in Mr. Robus Vallis non leguntur.*

g. *Thes. in quibus Sanderum reliqua afferuntur, significat existimare.*

h. *Legit: Sancti laborum & studium testaretur.*

i. *Lata §.*

k. *Metaphorice loquitur, & diabolum Sancti nostri versantibus insidiam intelligit.*

l. *Fortè per triplicem conditionem sepe ejus boni militantis; occurrunt studium; & itaque differens. Item quod se Sanctus contra demum infidias amoveret, significare intendit biographus.*

m. *In illustrando hoc ex scriptis depremissis in Mr. Robus Vallis non debetur.*

n. *Bracellia per exempla nobilissimæ civitas quædam Bracellia Ducum, noni Gubernatorum fuit.*

o. *Belgi nostri flumen, quod in Hannonia prope Scargit originem trahens Bracelliam ingreditur sub & Bracellis pertransit.*

p. *Coatus est spiritus oblonga, quæ in capite ferrum habet. Quæ omnia videntur ad prout caput noster.*

q. *Strenua, quæ scribit antiquus ex Gregorio rursus depremissis, in Mr. Robus Vallis non debetur.*

r. *Anderelechtum vocatur.*

s. *Quæ aut quæ videret sui civitas venerabilis Wondulphus habuit, nullius potest reperiri.*

t. *Venerari solet. Hæc, noster sanctus ipsam cognovit sui, ut videret decessit venerabilis Wondulphi humilitate profusa fuit.*

u. *Venerabilis hujus decem ejusdem in Sancti nostri Vita depremissis fere prout hic legitur: das Rayssius in Melani Abbate ad Natalis Sancti rami Belgii 12. Septembris, campas Sancti simul decesserat. Wondulphum hunc infirmum fuisse virum orationem, & miracula consuevit in via, quæ hic de ipso narratur, abunde liquet; sed de cultu nihil reperio. Ignoro etiam, quæ vixit fundamentum, notales ejus duodecim Septembris esset, cum & notales, & dem notis, locumque sepulture Historia hæc exprimit.*

x. *Atellus in Natalibus Sanctorum Belgii, & Rayssius in hiero-geographia aliquæ cauleas Sanctum nostrum post ingenuam corruptionem, deum suum esse scribit. In Historia vixit ex sanguine fluxum decessisse legitur. Hæc certum videtur: Sanctum non de ipso edidit in patriam superfuisse & merito ei, quæ ex duodecim initis laboribus curatillo & vixit decessisse.*

CAPUT II.

Irreverentia in Sanctum doctrinam pueri; culini miraculorum occasione incubans.

Post multum igitur temporis a dum beati Viri corpus in tali saceris humatum loco, nullus ei debet exhibebatur reverentia, quæ non solum aliunde adveniens, verum & habitacores loci frequenter ibat per medium sepulchri. Sed & animalia ad passum euntis, sive inde rediens supra Sancti occumbentem tumulum, quorum nonnulla tandem, quodvis spiritum exhibebant, a demone sui vixit. Equæ quidem capidam domini villa valde decessit natus, dum eodem die adquare decessit, post de posteriori tumulum sancti Viri, dum rediret, culine, qui statim circumventus ista nix, cupit super parietem conquisito, vicam finit vixit. Quæ de re ipse dominus villæ nomine Omnia duobus suis rusticis sepe circa sepulchrum beati Viri eludere passit unde a quibusdam tractantibus locus decessit reverentia. Sed, invidia demonis agens, qui ab hominem nunquam decessit infestus agens, & quod

A. INO-runt. Iterum habitatores loci in ecclesia con-
mimo. gregantur, omnibus aëlis latus, quoniam idem
apud eos non aliunde veniens aut igneus, sed
ad eos natus & alius, istique novum omni-
bus, quod tempore longo audientia ea ideo ami-
serat, & modo per merita Patroni illius loqui-
tatem fuisse adeptus, & idcirco amplius nom-
en Domini ab eis magnificabatur.

B. Inter mercator quidam de villa nomine
Lenneca d. satis decorum habebat filium, sed
tenebris caritatis percussum. Hic ergo audientia
de virtutibus, quas per suum Sanctum piospe-
ratur Dominus, ad ejus tumulum, turba
amicorum commixta, eundem desultu puerum,
ibique ipsa, qua advenerat, nocte remorsu de-
crevit. Tum nigredo noctis abierat, & die re-
deunte, alacrescunt omnia, cum puer ad pa-
trem: Jam pater, inquit, dilectissime, cum a-
micis tuis latrare, quod nosse iuvenis labores
non incassum assumptis, quoniam lumen dei,
quo tam longo tempore carui, per beatissimi
hujus Sancti merita, ad ejus tumulum consi-
stimus & te, amantissime genitor, clare
conficio. Hoc audiens pater illius convocat ami-
cos & sui intus locos, puerumque, cunctis
repulsa, eis ostendit illuminatum. Tunc illi,
quod eis melius visum est, & devotius, ora in
laudem Dei illiusque Sancti aperuit. Habitato-
res etiam loci illius, ubi, quod puero adve-
nerat, agnoverunt, laudando mirifici nomen
Domini, voces ad caelum efferebant. Hac dum
ageretur, homo quidam lenex, ejus oculi qua-
dam infirmitate capitis caligaverant, adeo ut
homines tenuissimo oculorum lumine intus am-
bulantes, non alius quam arbores esse putaret:
hic inquam lenex divina adductus providentia
in oratorium sancti Guidonis (astantibus sibi
cedentibus) eadem hora intravit. Postquam ve-
ro, quibusdam sibi narratis, quid praefato
advenisset puero, agnovit, ad orationem humi
prostravit, eandem sibi jam quasi decrepito
leni & omnibus deficiente solatus implorans gra-
tiam concessit. Post unam ferme horam ab ora-
tione surgens, a Domino clarum visum recepit,
quod aliquis septennis seu cujuslibet aetatis puer
clarior non videret. Qui ne accepti ingra-
tus existeret beneficii, quod usque vixit & cor-
pore valuit, multis tempore & hiemis in San-
ctorum solennitatibus & Dominicis nocte ac die
oratorium, quo solitatem receperat, frequen-
tavit, Missam & alia divina ibi audientis offi-
cis. Praefati autem rustici de villa Lenneca,
qui in hoc lenex, & in puero, quem adduxer-
ant, manifesta Domini viderant signa, laeti ad
luc remeantur, veneranda sanctissima merita Gui-
donis longe lateque divulgantes.

ANNOTATA.

a In altera Vita exemplari ab Anderleceffibus
transmissa, legitur id contigisse anno 45. post San-
cti obitum. Confate, si lubet, Commentarium u. 2.
b Locum hunc nullibi reperire potui.

c Frisium, arbor quidam est praeter ac se-
ret, folio prunata, & Homeri praecox celestis.
d Lenneca forte idem, quod lingua vernacula
Lennick. Lignata duo, aliud S. Martini, aliud
S. Quintini, utraque in tractu Gaezbrano hunc
praefat ab Anderleceffibus reperita. Sciri nequit,
an, & quod die a duobus annis indigiter.

CAPUT III.

*Corporis & cimiterio ad templum translatio;
miracula in translatione facta;
solentis elevatio.*

POST non multum vero temporis, muris ec-
clesiae, cui oratorium sancti Guidonis in-
habebat, pra longi vetustate partim ruinibus,
partim ruinam minantibus, loci incolae & cleri-
ci in unum convenere, & ut ecclesiam alte-
ram longiorem & latorem peiore adificarent
decrevere; quoniam non solum victis, sed &
longe lateque polii diversis oblectis languoribus,
& ad hujus Sancti tumulum loquacitatem adepti,
singuli pro sua perfibillitate locum ipsam laus
frequenter beneficii; unde omnibus nil vi-
sum melius, quam quod devotus ad factum al-
tate deferbat populum, non aliam, quam ad
reedificationem ecclesiae ponendum, ubi tam ju-
cunda a Domino frequenter fiant signa. Hoc
iraque cunctis, ut fieret, placuit; sed quoniam
oratorium sancti Guidonis ipsius inhaerens
diruendum erat, cunctis incertum manebat,
quidnam de sacratissimo ipsius ageretur
offibus; utrum ad praefat inde transferenda,
an in eo forent loco relinquenda. Comque hoc
dubii nutarent, ad dominum Gerardum Came-
raci episcopum, qui domino Liebertio beatus
memoriae episcopo successerat, legationem mit-
tunt, petentes, ut quid scilicet opus sit, eis
confidat, ut, quod agere aut sapere per se
non poterant, ejus licentia & prudenti consilio
periceretur.

Episcopus igitur, intellectis populi ad Do-
minum benevolentia, inique quam prudentibus
consilio, hoc illis remandavit, quatenus offe
beatissimi Guidonis humo, ubi quiescebat, ef-
fossa, in medio ecclesiae cum magna simularent
reverentia, quovisq; extrahit monasterio,
ad locum, ubi divisio foret dispositum, ean-
dem sacratissima transferretur ossa. Clerici er-
go & populus, accepto sui episcopi mandato,
triduum celebrantur jejunium, sicque ad pra-
dicti Sancti tumulum accedentes humo illius ef-
foderunt ossa, cum magno tremore foete af-
fluentes, quem reservari fecerant, & in me-
dio ecclesiae in loculo decenter parato tumula-
verunt. De vicinis nimirum villulis ad hanc
translationem multa confluerat turba, inser
quam alii febribus, alii diversis vexati edecant
languoribus, qui ipsa die de aqua, qua sacra-
tissima ossa fuerant abluta, gustantes, statim,
omni fugae infirmitate, loquacitatem gaudium
repperunt. Qua propter, qui adstet, Deo lau-
des canendo pante totam diem peregravit, &
inde recedentes, quocumque veniebant, Domi-
ni beneficia, qua accipere seu videre memo-
rant, omnibus annuntiabant.

Ergo unde factum est, ut ad aures ejusdam
mulieris de villa Brachini a, quae lumine ocu-
lorum erat privata, fama circumquaque divul-
gata, eadem deferretur gessit; qua beatum Gui-
donem, ut sibi etiam dignaretur subvenire, tota
cordis invocabat contentione. Intra ad suum
converfa maritum, aures ejus sedula pulsabat
precibus, quatenus eam ad hujus Sancti perdu-
ceret tumulum; quoniam, ejus beatissimis in-
tervenientibus meritis, a suo vultu iam emitti-

Pueri nei
dilecti
non melius
sunt.

Episcopus Ger-
ardus 11.
Sancti ossa
a cimiterio
ad templum
deferuntur.
Beatus a
sancti sta-
tuitur.

Mulier ca-
ca San-
pervenit a
vultu ab-
mori.

A non noctis vesulas ipsas effugandas. Profecto vir miles non minus ex silentio suspicatus, paratis suis itineri necessariis, ad villam Anderlecht properare ceperunt. Cumque in medium virginitatis pervenissent, vir ad infidendum virginitatis, quæ in manu sua gestaret, fecisset, utroque quodam pueri sui interiori comite relictis sub arbor. Mulier autem, absente viro, caput in gremio suo posuit, lacrymas faciem perfundebat, paucissimis sancti Guidonis sibi adesse subili ac suppliciter implorant voce. Inde, cum caput ad celum elevarit, statim omnem existens sua effugata oculis intellexit, redemptique ad se meritis, & ejus manum appetendere volenti, ut ipsam deduceres, illa ait: Jam tuo ducati, conjux dilectissime, non ego; quoniam per venerandis sancti Guidonis merita, tu & has circumstantes arbores, casusque serenitatem modo clare conspicis: ille vero non minus ex deo ipso latus illuminationis. Vis ne, inquit, nunc domum redire, & quoniam hanc Deus nobis donavit gratiam, aliquantulum beneficium cum mansueti ad ipsius Sancti orationem venire? Cur illa: Modo, inquit, iter nostrum, sicut disposuimus, implemus; quoniam Deus, in ejus diticos casu & omni iust positus, devota sibi corda magis, quam mentes probat, & cum ipse concederet, quantum hostium & primam poterimus, ad ipsius Sancti orationem redibimus. His itaque dictis, ad villam Anderlecht perrexit, & post preces ante Sancti simulacrum devota fuit, mulier quomodo vincta in via receperit, loci incolis indicavit. Ipsa vero hac audientes; Deo, qui tam mirifice sanctos suos apud homines in virtutis gloriam laudes inde refulerant.

B Quia illa prior per longa verosuccutans ecclesia erat diruta, & collecta multitudo artificum, aliud edificabatur monasterium, & simul plurimum solet in iustis rerum fieri, omnibus per quosdam coram laborantibus, satis ferebat opus. Ecce inter homo, qui trans fluvium, qui Tamesis vocatur, habitabat, lumine oculorum orbatur, nomine Tancredus, cum pueri, qui ejus regere gratias, ad sepulchrum Sancti advenit, ibique vix uno commoratus die, pristinum recepit vultum. Cui verum mare senectutem militantium accidit, qui ante illa beneficia officiosissimi magis ex sperato muneris, quam ex corde apparent in presentia de-

C minorum suorum; postquam vero beneficiis & honoribus magnificati, desiderata conquirebant, minus ferendi de quibus sequentes in ipsam famulam existant; unde ad rationem vocati, iudicio peritum suorum beneficiis, quæ acceperant, privantur, ut suis precibus apud Dominum sibi patrocinaretur, inopertum crebat vocibus, modo vero vultu oculorum munerata, non sicut alii sine eum gratias Deo reddidit: immemor enim beneficii sui divinum tollit aliquis beneficium ne obliviscamur, & non peiora a prefato Sancto licentia, dumque reddit, parvoque tempore exemplo, verus excipere iudicatur tenebris.

E tunc pro sua ispirate basilica multarum Sanctorum vultus, quibus est misericordia sibi prestantibus, tandem in se ferat, & quoniam secundo sibi pena excitatis emerat, se indignum vivere asserbat. Parat denique itineri, & futura mora necessaria; cum uxore sua ad

sancti Guidonis sepulchrum venisset, totaque corde lacrymas fundendo, deum, quod pro sua amiserat negligens; sibi reddi postulat. Iterum Sancti interventus a Domino exaudiri, & cæcitas ab oculis ejus effugata, vultu recepit, & in eadem villa multo commorante tempore, quoadque corpore vultu, cum alii artificibus ad struendum monasterii esset operatus.

E tunc Paulus beatissimus Apostolus, ad verum uique celum rapuit, summi Dei secretorum inquit, verborum divinorum virtutem, iudicium & profunditatem supra humanum esse modum investigare commemorabit; dicens: O si circudo viarum sapientia & scientia Dei, quoniam incomprehensibilis sunt iudicia ejus, & investigabiles viæ ejus! Et Plinius: Venio & videret operâ Dei terribilis in conspectu supra filios hominum. Quodam namque a Domino nullis praecedentibus meritis misericordior vocatus, & in necessitatibus suis divinum eis eligens adesse suffragium; quodam vero sua exigentibus culpa oculo Dei iudicio a suis reperiit meritis, diu intelligens, quoniam terribilis in conspectu supra filios hominum apparuit, ipse etiam benignissimus fuit, ut iterum reserer Evangelium, hominibus, quem a legione demonum pugnasset, volenti eum sequi, non concessit, sed ut domum rediret, præcepit; alii vero in via inveniit, & primum redire volenti, ut patri jam decessit insulam exhiberet, ut se citissime sequeretur, imperavit. Cui vitam illa propostionem, pauci aperientes. In villa, quæ vocatur Wambica, quidam miles vi febrium laborat, adeo ut jam extremum subiret diem speraret: Cui si quidem multi medici plurima ad potandum lea ad comedendum, ut sanderum, dederant, sed a nullo eorum aliquid remedi impetrâ sibi potuit. Cui amici de aqua funde iteratissimè beati Guidonis ossa ablata fuerant, ut scirem per hoc sospitem adspiceretur, illa dederunt, & quanto amplius inde bibebat tantoerioribus ventibus febribus, adeo ut quibulum sit ad os; ut biberet, apponentes, manu a se repelleret, & ut huic pessimum sanum longe a se assererent, magnis clamoribus vocibus. Cui hoc, quod sospitem illis præberet multis, illi non profuerit; Dei solius iudicio aliquando, qui, ut fidelissimus sanus Moysi ore suo est locutus, miseretur, cum miserus fuerit, ut & in sa-

F quentibus patet. In ipsa eadem villa quidam mulier, cujus ventres hydropico tumoreat morbo, diu nocebat, quæ de febribus aqua multâ illam sibi dari postulavit. Quam ergo sibi transmissum bibi, continuo ut aliquis pinxit manibus fenderetur, sic ipsa ventres interitus fœuit, & aqua multa de eis per fecerunt effluere, & intra paucos dies convalescit. Quod amici & omnibus rebus ejus cernentes, prout poterant, cogitantes parant munera & hanc gratiam habent, ut mulierem ad sancti Guidonis sepulchrum voces hymnificas ad celum dantes veniant, & de infirmitate militis, qui divino non curat iudicio, & quomodo mulier a supradicta agnitione hanc aquam fuerit liberata, hominibus loci indicaverunt.

G Præterea mulier quidam in villa ipsa Anderlecht, dogem suum perhibebat, quæ penne omnia suam in molitum erogaverat, laborantem, ut eorum arte & peritia in tali rebus infirmis. Cumque omnia sua fere expendisset, & nul-

Artem
miserat

Artem
miserat

Artem
miserat

E

E

F

Artem
miserat

Artem
miserat

Artem
miserat

Artem
miserat

A. AVO- & nulla sibi medela profectus, in tantum ajus jam creverat morbus, ut nunquam nisi altiorum manibus deha ire valeret. Tandem, consulentibus amicis, de aqua lapideis bibi, & vix spatio unius horæ transiit, sanum ab ea exiit. Quod in maor tollens, & ad monasterium liberti greffa accurrens, cunctis, qui aderant, ostendit, ut hoc intra se astra habens, quid dolens continue fuisset perpeffa, agnoscerent, nunc vero a tanto liberata malo, quatenus merito exultaret gaudere; nec solum de sua, verum etiam de filii gaudere folpitate, qui longo tempore febribus inremediabiliter vexatus, de ipsa aqua, quam mater biberat, ea ignorans, bibit, utque omnia febris eum loco frigore & calora ab eo aufugit.

B. PRATEREA nobilis quidam materona de castello nomine Erpe e, cui nomen Erconradus, eo tempore in Aderlecht morabatur, cupis filias adhuc septuaginta, morbo inextinguens, per stridum semivivus jacere eo usque pervenerat, ut jam in eo nil aliud, quam tenuissimus videretur ineffa flatus. Cumque omnes ad ea, qui fieri arant necessaria, insisterent, mater illius, qui brati Guidonis auctor & meritis semper in ora habebat, seque & sua omnia ei stentibus commendabat, ipem non modicam recuperandi filium habens, eum ad hujus Sancti, de quo loquimur, secti fecta sepulchrum, casus alio omnia membra laeis pendebant natus, ut omnino mortuus potaret. Post unum ferms horam domum reportata ocalor aperuit, & cunctisque pra gudio fluctibus, cibum sompfit, & infra dies duos ab infirmitate, qua venebat, ex toto convalescit. Cujus ago gratias tam de hac virtute sancti Guidonis, quam de restituta filio salutis immenso replet gaudio, convocatis ad se suis servis, ait: Ecce filium meum nudius tertius morientem, si alius medicorum aut aliquis hominum, nisi ante cerneret, nobis reddidisset sanum, nonne illius me amodo ancillam promissuram & dimidium bonorum meorum offerrem? Quia vero nunc illum sanum aspiciamus, & si homini mortali promittere aut dare malis habebamus, dignum est, ut hanc amantissimo Sancto, & Patrono nostro ad Dei honorem, & animum nostrarum salutem aliquid de nostro impendamus, & ipse filius meus, quendam sixerit, ut capitalium censum singulis annis, ut servus domino fideliter persolvat. Huc dicente, fibulam auream in testimonium virtutis & ob meritum suum memoriam ad sepulchrum ejus tradidit, & deinceps in omni necessitas sua eum sibi defecorem & protectorem invocabat.

C. DURAM adolescentulam in predicta villa Erpe morationem meos ad omne officium inutilis paralyfis reddiderat, qui multorum Sanctorum visitaverant habebat, ut sanitatem assequeretur. Cumque nihil proficerent, non quia Sanctorum meritis eis reddi non possent sanitas, sed ad glorificanda sancti Guidonis merita, eam adhuc differrebat sororato, a vicino consultum est illi, ut ipsi Sancto voveretur, quod, si sua intercessione eis restituerentur membra, quicquid primo labore manuum assequerentur, ad ejus simulam fideliter deferrent. Tum sanitas illarum profecta est votum, paucisque transactis diebus, omnis dolor & infirmitas ab ea-

rum dilectissimis manibus, & sicuti voverat, quicquid opera quovismodi acquirere poterant, ad sanulum beati Guidonis devenerunt.

27 Quodam itaque tempore dum duo capivi in ipso ecclesia ario, ubi corpus quiescebat venerabile, jacerent in quadam area inclusi, quae erat lunibus firmis circummunita, sub cuiusdam noctis silentio accitatus invenit de vicariis sancti Guidonis, nomen ejus invocare coeperunt, & statim per Dei potentiam, finibus rupis, & compedibus fractis, aream egressi, quatenus ecclesiam ingreditur, Deo & sancto Guidoni immensis refrigerantes gratias.

28 Transiit autem multo tempore, dum beati Viri corpus elevationis honore esset glorificandum, ex cunctis regionibus multa conflavit turba fidelium, inter quos quidam infernus vehiculo adductus, qui nec greffus habere, nec etiam multo tempore super pedes stare valebat, ante sepulchrum venerabile ab amicis reponitur, qui loquanti die, dum sacri corporis reliquiae elevata intra ecclesiam pro devotione populi efficeretur, ex turo convalescit, ita ut festum gaudens cum aliis referret ad ecclesiam.

29 Hac ad declaranda ejus merita audientibus, ne forte lassidum generent, sufficiens, qui quique hac legens vel audiens agnoscat, quanta in celo cum Dominus convulserit gloria, quam apud homines in terris tam crebris & laudandis glorificatis signis; cujus patrocinio & intercessione quicunque in fide ahi basinas se commoverint, ab omni liberabuntur periculo. Ipsa autem beatissima Guido pro stabilitate sanctae Ecclesiae, & pro fusa imperii Romani, & pro omni populo Christiano Domini supplicare non desinat, ut divina adjuvata possit hujus vix decursum, ad ecclesiam pariam pervenire valeamus; praestare Domino Iesu Christo, cui est honor & gloria in saecula saeculorum. Amen.

Facta est elevatio sancti Guidonis in Natalis sancti Joannis Baptista ab Othardo episcopo f anno millesimo centesimo duodecimo incarnationis Domini g, quibus nona, concursanti primo bifaxilli anno.

ANNOTATA.

- a Loram non juvenis.
- b Flumen Belgii, quod in Hannonia oritur, & prope Treveramundum in Scaldem se vocat.
- c Wambek, pagus duobus civitatibus milliaribus ab Aderlecho distans.
- d De illo milite nihil in Sancti Vite ex Mr. g Roben Vallis desumpta legitur, in qua tamem cetera omnia beneficia Sancti meritis abeant meminerant. Forte illud praetermissum est, quia ad Sancti gloriam non conducere existimabatur.
- e Pagus hodie prope Lovaniam distans.
- f De hoc Othardo, qui & Oda, & Othardus dicitur, Beataque virgine decoratur, vide Gallium Christianum Dionysii Sammarthani tom. 3. pag. 85. Commemoratus ecclesiae episcopus consecratus est anno 1105. Obiit 12. Januarii 1113.
- g Ex hac solenne sacrorum officium elevationis a breviter designato anno, Sanctum dei nostri eum 1115. a viris discipulis confectum. Vide Gryn. praevium §. 2.

DIES DECIMA TERTIA

SANCTI, QUI IDIBUS SEPTEMBRIS COLUNTUR.

- S** Philippus Mart. Alexandriæ in Ægypto.
S. Julianus presbyter Mart. Ancy-
 ræ in Galatia.
S. Macrobius }
S. Gordianus } Martyres Tomis
S. Zoticus } in Ponto, &
S. Lucianus } Ancyre in Ga-
S. Heli } latia.
S. Valerianus }
S. Seleucus }
S. Theodolus episc. mart. Alexan-
 driæ in Ægypto.
S. Felicissimus } Martyres in A-
S. Secundinus } pulia.
S. Ligorius martyr, qui colitur Ve-
 netiis.
S. Neftarius episc. conf. Augusto-
 duni in Gallia.
S. Lidorius aut Litorius episc. conf.
 Turonibus in Gallia.
S. Maurilius vel Maurilio episc. conf.
 Andegavi in Gallia.
S. Maurus episc. conf. Placentiæ in
 Italia.
S. Antonius vel Antoninus episco-
 pus, ut creditur, Carpentora-
 Ænsis, Beduini in comitatu Vin-
 dascino.
S. Eulogius episc. conf. Alexandriæ
 in Ægypto.
S. Amatus abbas Habendenfis si-
 ve Romaricenfis in Lotharin-
 gia.
S. Venerius presbyter eremita in
 Tyro Majore, maris Ligustici
 insula.
S. Amatus episcopus Senonensis
 conf. Broyli in Flandria Occi-
 dentali.
S. Fledericus presb. conf. in Vliden-
 zele, vico agri Aloftani in Flan-
 dria.
B. Margarita Fontana virgo tertiæ
 Ord. S. Dominici Mutinæ in Ita-
 lia.

PRÆTERMISSI ET IN ALIOS DIES RELATI.

- S** Anſti Corneli Centurionis memoria hodie eſt
 in Menſis Gravæ, uti & in Menſeſio Ste-
 liano, & Synaſio M. At de S. Corne-
 lio cum Martyrologio Romano diſponatur eſt
 ad 11. Februarii.
S. Barlaamophilus abbas hodie memoratur a Grece-
 no, Conſta, & in Florio M. Sanctorum cum
 titulo abbatis, & apud Ægyptum. Viſiſſe di-
 citur tempore Juſtiniani imperatoris. Hac an-
 no ſunt alare deſignare S. Barlaamophilum ſo-
 litarium, præpo Gregem in Palaſtina, de quo
 Caſtellanus agit ad diem vi. Februarii, ut in
 noſtratiſ pag. 1005. De S. Barlaamophio apud
 nos adum eſt ad 21. Aprilis.
S. Barlaamophilus abbas memoratur Menardus in Mar-
 tyrologio Benediſtino, cuiusque poſit ibi in pago
 Ebroicenti. In Obſervationibus vero pag. 689.
 an: Fuit ſanctus Barlaamophilus canobis Crucis
 ſancti Leutfredi in diocceſi Eboracenſi (lege
 Ebroicenti in Normannia.) Illius ſit com-
 memoratio in Breviario Eſſacenſi xiii. Septem-
 bris, Hæc omnia ſcilicet adſcriptis Baſilicus
 Septembris Tomus IV.
 in Menſeſio Benediſtino ad hunc diem, nec
 ceſſo quidem impreſſis menſe, quo diocceſi
 Ebroicenti in Anglia aſcribitur. Breuius S.
 Barlaamophilus abbas memoratur Sanctiſſimo. Ca-
 ſtellanus etiam in Martyrologio univerſali hodie
 annuntiat Barlaamophilum abbatem, ſed ſine loci
 aut temporis nota, nec Sanctiſſi Gallie cum
 annumerat, obſervans ſolum aliquas illius reliquias
 haberi in canobis Crucis S. Leutfredi in Nor-
 mannia, cuius abbatem dicit Menardus. Ego
 dubitare non poſſum, quia S. Barlaamophilus idem
 ſit cum S. Barlaamophio aut Barlaamophio mox
 memorato, cuius reliquie ſequi ix. ſeculata
 ſunt Urſum regi Neapolitani urbem, nate eor-
 um parti ſacris in Normanniam deſerri poſſit.
 Rata eſt, quia Barlaamophilus hodie quoque
 annuntiatum videmus, quod verſimiliter ſit
 aliquem reliquiarum translationem. Leuiſcu-
 la nomen Orientalis mutatio minus ſuadet di-
 verſum eſſe, quam ſimilitudo eandem eſſe per-
 ſuadet. Vide igitur diſputata de S. Barlaam-
 philo ad 21. Aprilis.
 E S. Mau.

- A S. Maurili, filii Theobaldi regis Ediffæ, canonici, episcopi & Martyris hoc die memorati Ghenus. De p. 77. ut nos alium est, excommunicatus illa huius S. Maurili scilicet, ad diem vii. Maii.
- S. Urbani Papa & martyris translatione, quem hic nos excommunicatus, Varius in domus huiusmodi memoratur in Martyrologio Hieronymi. Ad S. Urbani deus fuit ad xxv. Maii.
- S. Maximinus Treverensis episcopus, heri a pluribus memoratus, reuertitur hodie in ecclesia Haguenensis. At illi jam moritur, de eo alium esse ad xlii. Maii.
- S. Bathonus confessor interpres apud Cameracum, qui dicit de eo ap. in Vita S. Columbae abbas, cuius fuit successore. Vita abbas deus fuit ad ix. Iulii.
- S. Maximinus episcopus Tongrensis hodie memoratur in Florio M. Sancti. Reuertitur de eo alium est ad xvi. Iulii.
- S. Cuius presbyter Romanus & martyris hoc die Pragæ, transiitque est anno 1637. Creditur ut esse, de quo egimus una cum S. Iovani. Vide quoque dicta de S. Iovani & Crispo ad xvi. Augusti.
- B Helena quædam in Fastis Caputium apud Iovani Reclusus memoratur hodie. De illa fuit successore Magis, de eo alium est ad xvi. Augusti.
- S. Philiberti episcopi confessoris mentionem facimus M. Adhuc Constantio Brunswicensi Grevinus. Fuit designatus S. Philiberti aut Philberti abbas, cuius Vita data est ad xx. Augusti.
- S. Iuliani martyris caput reliquum hodie in templo, de quo egimus inter Audiana Ursardi Scleriani. Non adit, cuius Iuliani martyris fuit reliquus, nec huius fuit excepto. Supplicet terra designari S. Iulianum Brunswicensium, de quo alium est ad xxvii. Augusti.
- S. Timotheus martyris Antiochie hodie reuertitur in præcipuum Apographi Hieronymi. In codicibus Florentinis additur Lidus, in Codicibus Theodori, in Episcopis solus ponitur. At, quod heri in Prætermissis jam memi, eandem videri Timotheum, de quo alium est ad 2. Iulii mensis, & fuit etiam ad viii. cum Fausle, de huiusmodi item expositio. Vide quoque dicta de 2. & viii. Septembris.
- C S. Wilfridi abbas in Anglia ad hanc diem re-latus est a Monacho. De hoc Sancto alium est ad ix. Septembris.
- S. Adelphi abbas & confessoris mentionem hodie Grevinus sive loco. At non debet, qui designatur S. Adelphi abbas Romanensis, cuius Vita data est ad xi. Septembris.
- Agathæ abbas, legunt in Fastis sacris Caputium, qui edidit Ioh. Ladislaus. Supplicet designari celeberrimam Agathæmon, Iulianum, de quo multa præclara leguntur in Vita Patrum. Hæc, cuiuslibet videri possunt apud Tullianum item, 30. in Agathæ. Non laudat Fausle, qui huius non fuisse ad Agathæmon Operi nostre inferendum tanquam Sanctum, cum illam nec Latine nec Græce Martyrologia referantur.
- Dagobertus memoratur a Castellano, qui tale illius amicitiam elegit. In Hibernis. S. Dagobert, qui talis episcopi exultat in parochia Duim-scorb in Legonia, ubi fuerat abbas monasterii Ioh. Dæno, postquam ob infamia instru-ctus erat per S. Mochothorum. Elegit hoc

consecratus est pro majori parte ex Vita S. Dagoberti abbas, dicit apud nos ad 13. Martii, ut quod de Dagoberto fuit huiusmodi m. 1. 35. & 36. Solent tamen ibidem de episcopo Dagoberto, sed illius episcopus affertur apud Grevinum in M. Sancti Hieronymi ad 11. Martii pag. 544. & sequentibus, Vita ubi de Dagoberto colligit Grevinus, variopendit huius Martyrologia Hieronymi, et deum huius Dagobertum affert, tam die 10. Martii, quod translationis credit, quam 13. Septembris, quod expositio memoratur. Majoris ubi in Prætermissis Dagobertum memoratur ad 11. Martii, ut hoc die cultus ipsius, de quo necesse est dubitare, magis exanimetur. Perito non vides, ut illud dubium huiusmodi pendere de-beret posse. Nam primo Martyrologia apud Grevinum laudat non huiusmodi videri, sed solum nos de cultu satis reddere oportet. Secundo in variis M. Catalogis Sancti Hieronymi Dagobertum hanc non invenimus. Tenuis laudat Vita S. Dagoberti, quam præ nobis huius Castellani, tam certa fides non apparet, ut illi tunc possint resistere. & secundum illam Vitam episcopus obediendus esse Dagoberto, cum tamen dicitur Grevinus in Martyrologia episcopum vocari. Quare deum fuit martyris propagare erroris illius, quem in p. huiusmodi laudat deus defendit S. & Hieronymi, quod de causa in Martyrologia commemorat, si eodem Grevinus. Verum, cum non invenimus alios Sanctos, qui in eadem fuerint error, esse excusati, neque intelligere laudat, quod hoc videri fuisse dicitur Dagoberto. P. de in Prætermissis 13. Martii ad vocem Dagoberti, ubi sufficientia de his dicta sunt.

Maurili archiepiscopus Romanensis, de quo apud nos alium est in Prætermissis ad diem 9. Augusti, ubi ad aliquem in Sanctis abbas, non memoratur, hodie quoque est cum Sancto Sancti apud Ferrarium, Salsum & alius posteriori. Verum sufficientia publicis cultus argumentis non magis vult invenire possunt, quam ad 9. Augusti invenit Scleriani noster, nec videri, cuius Sancti qui huius tunc tempore dicitur fuisse Maurilio Romanensis, ut huius ei videri possunt.

S. Amati abbas & martyris memoria est apud Darguinum, Ferrarium & Salsum. H. dicit Amatum commemorare in monasterio Luxovicensi, tanquam distinctum a S. Amato Monte Romanensi abbate. Retra distinctio hæc adfertur a Ferrario, quod abbas Montis Romanensis fuisse, Amatus vero ille, qui male colligitur Luxovici, martyris vocatur apud Trichemum, p. cap. 300. Verum minus huius est abbas illius memini, ipsos Amatos habere Montis Romanensis, ut habet etiam Trichemum, qui Martyrem præterit vocat, Vita illius debet.

Amator quatuor huiusmodi Sanctos, dicit abbas, quod ex talis formatur jam diu; dicit item episcopus, Severusque aliorum, aliorum Sedovicensium. At antiquum quoque esse ad Amatum huiusmodi episcopum, quoque ad alios Severus, ubi alius Severus ecclesia attribuitur legi, attendenda ad hanc diem in S. Amato Severus.

Martiano præpositus generalis Ordinis Cantuariensis, ut Sanctus memoratur a Monacho, Darguinum, & Ferrario in Catalogo generalis. At

- A** SS. Cassii & Florentii Martyrum inventio annu-
ciatur in Florarum M^o. Agnus de his Martyri-
bus cum Martyrologio Romano ad 2. Octobris.
S. Lucas monachus Ordinis S. Basilii Arvensis in
Basilicam annuuntur hodie apud Castellum.
Vita hujus Sancti edita est apud Orléanum Co-
jetanum in Vitis Sanctarum Sanctorum tom. 2.
pag. 96. ibique in margini notatur 2211. Sept.
Verum iudicium est anctis hoc marginali, et
verisimiliter in errorem inducit Castellum. Nam
in fine sine Lucæ ubique dicitur 221. Idem O-
rodris, usque eodem die ab ipso Cajetano & ab
aliis memoratur in Festis Sanctis. Inque de S.
Lucæ agendum est ad 2211. Octobris.
Tabulum pium maronem, quam Patris ad vi-
tam vocavit M^o. 9. 9. 36. & fopp. hodie pro
arbitrio memorat Arrius in Gyaxae. At in
Basilis breviter cunctantur ad 22. Octobris.
S. Amadeus episcopus Rhodensis hodie memoratur
apud Cassiensem. Verum apud Castellum & in
Martyrologio Persico ad 2211. Novembis.
S. Anicel, usque ejus, festinus alim hoc dote-
brata fuit Alia in Italia, sed dote rursus
ad 17. Novembis, quo colitur S. Anianus epi-
scopus Anagninensis, ut dicitur in Dissertatione
quodam M^o, in ferreis vestris servatis, quo
eniter probat colui, Anianum illum, qui A-
lia colitur, non ipse Anagninensis, sed pons
Sanctum ecclesiam Anagninensem. Argumenta, quo
modo cum omnia clara apparent, accuratius ex-
amini poterat ad 2211. Novembis.
Columbani abbatis Sotensis in Britanna (in Lu-

- rensis in Burgundia) memoratur hodie Ferrar-
ius in Catalogo generalis & Sessius in Sag-
genensis. Eundem rebus in Burgundia annu-
ciat Minardus, Gallicanis vero & Dargensis
Columbicus breviter memorat. Reliqua me-
moriam Columbani seu Columbae Janicis, et
alias vocatur, quoadmodum observatum est in
Praetextis 12. Februarii, ad diem, quo an-
ctis ipse accuratius examinari poterat, 221. &
2211. Novembis.
S. Maximus episcopus apud Viennam, (apud Vin-
nam, Archa. vicinam, verisimiliter legendum)
memoratur in Florarum M^o. Modicus Pium M^o.
hinc amissionis correspondere. At ex con-
matione examinatur ad 2211. Novembis.
S. Maximus episcopus, qui Regensis perperam vo-
catur, reverentia celebratur in variis Aulicis
Martyrologiis Usuardi. In Constanti S. Ma-
ximus ut eum memoratur, est notis esse.
Agnes de S. Maximo Regensis cum Mar-
tyrologio Romano. Inque, quodam pariter corpus
esse aliorum S. Maximi, cujus hodie memora-
tur invenio, ad 2211. Novembis.
SS. maritum Mauri, Isidori & aliorum Mar-
tyrum est hodie in M^o. additum Curia Carus-
sensis ad Grevenum. At ut non vixit, nisi
fuit Maurus & Isidori, qui cum aliis Martyri-
bus in Martyrologio Romano annuuntur ad
2211. Decembis.
S. Dionysius Papa memoratur in Aulicis Mar-
tyrologiis Bode. At in Martyrologio Romano q^u
ad 2211. Decembis.

DE S. PHILIPPO MARTYRE ALEXANDRIÆ IN ÆGYPTO.

I. P.

SYLLOGE.

Philippi martyris illustris hodie memoria est
in universis prima nota Festis Latini, quo-
rum agnus datus Martyrologium Romanum vocat
a Resporio canonicis, ubi sic legitur: In Alex-
andria Philippi episcopi & martyris, qui pri-
mum prefectus fuit. Eadem quoad substantiam in
Martyrologio suum transiit. Ad Vivianum;
sed & historia impudenter subornat, aliunde de-
scriptam. Tentum ejus describo integram: Ap-
ud Ægyptum, civitate Alexandria, natalis bea-
ti Philippi episcopi & martyris, qui prefectus
primus fuit; deinde Baptismi gratia sanctifica-
tus, episcopi dignitatem, suffragium forentibus
Christianis populus, assequitur. Et Ioh. Valsio-
ni & Orellio imperatoribus, dirigitur Peren-
nus prefectus Alexandria: cui imperatum est,
ut Philippum occideret. Sed cum hoc implere
non posset, quia omnis populus civitatis Phi-
lippo, veluti quibundam visculi amoris, vide-
batur adhaerere, iussit quosdam in ecclesiam,
qui se fingerent Christianos, qui ingredientes
percuterent cum in oratione constitutum. Sep-
timum modo est in Nitria, basilica condigna
Martyri supra corpus ejus fabricata. Sedis au-
tem in episcopatu, anno uno, mensibus tribus.
Passus est idibus Septembris.

2 Brevis seu elegia ad eundem diem 2211. Se-
ptembris apud Usuardum & Nothum; verum si
Martyris postquam et dignitatem spelles, si notas
temporis, martyrisque palestam, Adm. textu
prioris confuso. Brevis item ad Romanum hodie-
um, et aliter tamen in paulis quosdam diver-
sum. Hec ejus annuuntio est primula: Alexan-
dria, natalis beati Philippi, patris sancti Euge-
nii virginis. Hic praefecturam Ægypti deservit,
Baptismi gratiam affectus est: quem in oratio-
ne constitutum iussit Tereus praefectus ejus luc-
cescit gladio jugulari. In alia Basilis classis, po-
te in Bode & Fiori, Rabani & Wandolberti Mar-
tyrologis, aut in apographis S. Hieronymi Aus-
tinis nihil de eo occurrit, saltem ad diem diem;
quod addo, quia Rabani ad diem 221. Decem-
bris elegiam annuunt S. Eugenii P. & M. hujus
patrem Philippum, Alexandria praefectum, con-
versum fuisse aut ad fidem Christi & captivitatem;
filius tamen de episcopatu ejus & martyris.

3 Nihil similiter hodie memorat de S. Phi-
lippo Enclis Graecae monumentis; atque, si in Gre-
qui hodie in Latinis praeparat, pater fuit S. Eu-
genii, prout in Romano asseritur, dubium non est.
gratia & Graeci cum calicem in martyrem, quan-
vis ad diem aliorum. In Menologio Basiliano ex-
hibe-

SSC. III.
Inclis
Inclis
Inclis
Inclis

Inclis
Inclis
Inclis
Inclis

22

22

22

22

A. *hinc non Eugenia interduca hujus solis more
esset die 24. Decembris. Verba quoque
latine reddita sunt & edita cum Eusebii
Antiocheni auctore S. R. E. Constantini, in
venerabili die viginti quarta. Certamen sancti marty-
ris Eugeniae de Sociorum. Sancta Eugenia, Com-
modo imperatore, Philippus praefectus Romae fuit,
cum ejus pater Alexandrum a Commodus: ac
illius urbis praefectus esset, miseretur, & fre-
quentem uxorem & filios doceret, ubi de ipso, ibi
qua Gregorius Christianorumque litteras omnes
dedicit. Composita Scripturas evoluerat, invidis
in Epistolae S. Apostoli Pauli: quorum lesio-
ne Christianum fidei amplectens, veritatem
omnium exercitationi se tradidit. Tum patrio
splendore relicto, sumptuose viri huius
in monasterium secessit, ibique baptizata, monasti-
cium institutum suscepit, cum se auctum di-
xisset. Postea ad Philippum patrem delata, &
ad illos agens, eundem cum matre se propinquis
ad Christi fidem reduxit. Paulo post Pater
episcopus fit: nec omnes tandem martyris consecutus.*

ad dnm s. b. *4. Eodem tempore, sed & Clara, filia ad fidei. E-*
geniam pertinens, habet Monachum, cui vocant,
Seretianum: eodem quoque in locis loquuntur:
sed in his post longum de S. Eugeniae vitam, de-
runt Iambis concinatum, sequitur separata S.
Philippi euntes, & veritas dea & huius
illum cum sua interpretatione die habetur.

*Ty autem episcopus & dnm patrem dicitur & veritas
vbi dicitur: Eusebii non mutatur.*
Eodem die sanctus martyr Philippus, pater
sanctae Eugeniae, gladio consummatur.
Moxque dicitur: Eusebii & dnm
Kreuz: dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:

*Philippus, qui vere erat gladii victimae con-
tra erit, & gladii occidit.*
Pater huius die regis, & ante imperare in-
fignem effunditur: sancti Martyris, spem proferri
danda: sed Christiani dicitur: huius ac dignos-
ter, ad quosdam dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:
pater huius, & dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:
ac temporum vbi dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:
si neque, vbi dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:
etiam impiorum fuit, vbi dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:
vbi dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:

*quod, ut videretur, quod tunc adven-
turi.*
Ad praesentem huius probatorem videretur fuisse
etiam S. Eugeniae: vbi dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:
etiam S. Eugeniae: vbi dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:

etiam S. Eugeniae: vbi dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:
etiam S. Eugeniae: vbi dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:
etiam S. Eugeniae: vbi dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:
etiam S. Eugeniae: vbi dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:
etiam S. Eugeniae: vbi dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:
etiam S. Eugeniae: vbi dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:
etiam S. Eugeniae: vbi dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:
etiam S. Eugeniae: vbi dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:

Septemberis Tomus IV.

Augustinus, qui sub eo: vbi dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:
Augustinus, qui sub eo: vbi dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:
Augustinus, qui sub eo: vbi dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:

Augustinus, qui sub eo: vbi dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:
Augustinus, qui sub eo: vbi dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:
Augustinus, qui sub eo: vbi dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:
Augustinus, qui sub eo: vbi dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:
Augustinus, qui sub eo: vbi dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:
Augustinus, qui sub eo: vbi dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:
Augustinus, qui sub eo: vbi dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:
Augustinus, qui sub eo: vbi dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:

Augustinus, qui sub eo: vbi dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:
Augustinus, qui sub eo: vbi dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:
Augustinus, qui sub eo: vbi dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:
Augustinus, qui sub eo: vbi dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:
Augustinus, qui sub eo: vbi dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:
Augustinus, qui sub eo: vbi dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:
Augustinus, qui sub eo: vbi dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:
Augustinus, qui sub eo: vbi dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:

Augustinus, qui sub eo: vbi dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:
Augustinus, qui sub eo: vbi dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:
Augustinus, qui sub eo: vbi dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:
Augustinus, qui sub eo: vbi dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:
Augustinus, qui sub eo: vbi dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:
Augustinus, qui sub eo: vbi dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:
Augustinus, qui sub eo: vbi dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:
Augustinus, qui sub eo: vbi dicitur: vbi dicitur: vbi dicitur:

E 3

AUGUSTINUS

IN P.

IN P.

IN P.

IN P.

IN P.

IN P.

IN P.

IN P.

IN P.

IN P.

IN P.

IN P.

IN P.

IN P.

IN P.

IN P.

IN P.

IN P.

IN P.

IN P.

IN P.

IN P.

IN P.

IN P.

IN P.

IN P.

IN P.

IN P.

IN P.

IN P.

IN P.

IN P.

IN P.

IN P.

IN P.

IN P.

IN P.

IN P.

IN P.

IN P.

IN P.

IN P.

IN P.

IN P.

IN P.

Auct.
J. P.

aliqua effugatus, cum prima persequente
veritas, quibus aliquam suam civitatem dicit, sepul-
tus modo est, inquit, in Nitro (que vocatur
et Egyptus) basilica condigne Martiri sepul-
tus esse testatur: manifestum quoque tempore lapidatus
modo est, designare videtur, et insigne testi-
ficatio suam rem, quando sepultus dicit. Sed sua
illa emendat, postquam confusum praeceptum dicit
non recipitur.

10. Item quo apud Sorium et Lapponeum de
Philippo Regem potius sepultus in hunc modum:
Intra civitatem vero sepultus in loco, qui di-
citur Nithum, aliis, cum adhuc viveret, adom-
batur. Unde dicitur: apud Romanos in Pila
Pompeii pag. 346. sic explicationem: Intra atri-
umque, ibi S. Eugenia, filia eius, magnificum
Christi virginis templum fecit, ubi locum iussit
(Philippus) collocari corporis sui: sic apud
Nicomachum Bithyniensem in Epistola lib. 2. c. 3.
Iude Nitriam, ubi sancta Eugenia, filia eius,

monasterium virginum edificavit, conspiciat in
Iudea collegium, quicquid, sic dicitur in apocri-
pho dicit, Robertus Vallis, quod perit in 12. Ecce
idem sepulcrum apud Iudea Nitriam. Ita
genua, ubi depositum fuit, apud basilicam
habetur, in qua benedicunt. Dum aliquis in
habeturam dicit, quam cum dedicasset, omnes
partes inveniebatur ad Romanum. Unde aliquis
vocat atriis, ubi fuit. Hunc templum in apocri-
phis inscriptum fuisse, et transisse deum in Ni-
triam, quam insulam vocant dicit, habent ad
Robert Vallis. Pila de Sancto, qui vocat
pag. 346. Item, 3. September pag. 741. Et
fuit cum ecclesia, qui dicitur supra, grandis
judicia. tradidit. super dicit S. Eugenia, in
quibus S. Philippum postea egi non habent,
et undeque existeret fuisse, ad hoc effugatus
est, apud quoque fuisse effugatus.

B

J. S.

DE S. JULIANO PRESB. MART.

ANCYRÆ IN GALATIA.

Ex Fastis sacris Græcis & Latinis.

Sunt:

CINIO.

Episcopus

Sunt:

Sunt:

Sunt:

Sunt:

Sunt:

Sunt:

Sunt:

Sunt:

Sunt:

Sunt:

Sunt:

Sunt:

Sunt:

Sunt:

Sunt:

Sunt:

Sunt:

Sunt:

Sunt:

Sunt:

Sunt:

Sunt:

Sunt:

Sunt:

Sunt:

Sunt:

Sunt:

Sunt:

Sunt:

Sunt:

Sunt:

Sunt:

Sunt:

Sunt:

Sunt:

Sunt:

Sunt:

Sunt:

Sunt:

Sunt:

Sunt:

Sunt:

Sunt:

Sunt:

Sunt:

episcopus elegit videtur professus illi, quo fove-
ter in Menologio Sordiano, postea vero in Ma-
neis et modo improbatum demonstratur.

3. Andronicus tamen, Iulianum Menologium, in
quo ad 21. September hoc legitur: Eodem die
natalis beati Martiris Iuliani ex Galatia. Hic
fuit sub Theodosio in urbe Galatiam natus
& educatus, qui cum apud presidem delatus es-
set, quod in Iphigene quondam interet cum suis
quadraginta Christum colens, daretur, eoque
interrogatus Christianam fidem professus est. Ita-
que in ferreum lectum igitur secundum inieclus
ab Antonio preside, ad idola immolare omnino
verulam, Christi martyrii corpus est. Au-
tem preses, cuius nomen ostendit indolis non
elegit, atque legatur in Menio. Unde quon-
dam in isto ferreum inieclus dicitur, illaque
dramatis monuisse asinus. Res in Menio pro-
prie additur, ut fuit apparet probabile. De
iste interrogatus de precibus Iuliani, respon-
dit: potius desinam, namque vero verulam,
Hic hoc ad presidem additio alijque: et de-
inde causa datur. Adhuc alijque ferulam
inter iudicum & Sapientia. Et hinc cum
verulam, cum plane improbatum, quam quo
lectus dicitur subsistent. Tandem quadraginta
fuerat, qui Iphigene, et illa cum suis
tati daturam ostendit, ac alio se sperare si-
lens sed daturam in alio tempore fuisse supplicem
cum illam.

4. Hic igitur generis, qui non apparent in Latine
Menologio, Iulianum potius adijcet de Latine men-
tione, qui Iuliani memorant. Bernardus in
Romano Iulianum virginem cum Menologio, dicitur Iphigene.
quo de causa, cum Iulianum fuit in pectus, Ma-
crobium vero cum alio fuit, de quo non ap-
paret in Menologio, et Iulianum cum Iphigene
cum alio in Galatia, & in Theodosio.
Hic quoque dicitur, Iulianum preside & martyrii

qui fuit
preses
Sordiano
lib.

ab omni
probatum
nomen pro-
batum, vel
substantivum
adhibetur
in Menologio

et hinc cum
verulam, cum
plane improbatum,
quam quo
lectus dicitur
subsistent.

et hinc cum
verulam, cum
plane improbatum,
quam quo
lectus dicitur
subsistent.

Auct.
J. S.

*Aug. Mithrae quosdam Tychaeus utrumque Pontis
tarum orantem, in quo passus fuit postulat: Hinc
Temi in Ponto palestram fuit heros Martyrum:
Temi dicitur, aliter etiam Temon dicitur: etiam in
palestris Pontis provincia, quae nunc est Scythia
fuit dicitur a Scythia et Græcia eam incolentibus
his: etiam vero pars est Bulgaria et quondam
dum olim erat pars Mesia inferioris prope Pon-
tum Euxinum. Hinc adiacet nubi Temi, in qua
est Ochiaus quidam: etiamque in Mesia prope
his, sed qui passus dicitur et sancti, gubernator
eius Macrobius, quique sanctorum passionem
amavit. Quos ne praeteriret, sed ipsa passus
est S. Julius, cujus Acta data sunt ad xxvii.
Martii.*

aliqui na-
mque dicit
etiam in
hunc modum
necesse est
etiam in

*4. Apocrypha Theophrastus et Rabanus de his
sive Martyribus meminerunt ad xv. Septembris.
Et ex his confirmatur, non solum non fuisse passum
esse, sed alia Temi in Ponto. Hinc Augustinus
de Galatia confirmasse martyrum. De his apud
Flavianum sic legitur: Et Ancira Gallia
notabilis sanctorum Seleuci et Valerii. Et Eusebius
testis: Et in Ancira Gallitiae, Seleuci, Valerii,
Cyriacum. In Cordubensi: In Ancyra Galatiae
notabilis sanctorum Seleuci et Valerii. Reliqui
habent: Et Ancyra Galatiae nobile S. Seleuci,
Valerii et Cyriaci. Ex his colligitur, Seleu-*

*cum et probabiles eorum Valerianum; qui dicitur D
desponsus dicitur: Ancyra passus esse: non, nisi
Valerianus non Modestus memoratur: cum Tychaeus
autem, non tamen dicitur non fuisse fuisse relegatus:
et De Cyriaco Graeci non meminerunt.
De his fuit Hieronymianus Florentinus dicitur:
Et in Thoma civitate excolit sanctum Ser-
turi. Valerii. Merubi et Gordiani episcopi.
Eusebius testis: Et in Tomis Scythiae, Macro-
bius, Cyriacus, et Thoma civitate notabilis san-
ctorum Seracoti, Valerii, Merubi et Gordiani.
Valerii. Sordius testis, quosque has fuisse mem-
bris et Romanis dicit proferi his verbis: Et in To-
mis Scythiae et Macrobius. Vix agnosci de inf-
des infirmi et quosque prosequitur a Graecis, pro-
fiteri cum Seleuci quosque addat, de quo Gra-
ci inter Martyres Tomitani non meminerunt. Pro-
fiteri Seleucum, quos Graeci meminerunt, non co-
noscit fuisse episcopum: Patet difficultas aliquid
passus esse ex his variatibus et consequenter mon-
dit. Et qui ex de causa non passus dicitur
Martyres. Modestus autem ad hoc, quod dicitur a Gra-
cis: sed aliqui ex his verbis, Cyriacum vero
et Scythiam additum putat. Fieri enim potest,
et non solum Thoma Tomis fuisse aliquos Val-
erius aut Valerianus cum ceteris Martyribus.*

ad et Tho-
mum fuisse
modestus
memoratur.
et fuit
quod pro
Modestis

DE S. THEODOLO EPISC. MART.

ALEXANDRIAE IN AEGYPTO

J. S.

Ex Fassis Hieronymianis.

Theodolum episcopum vixisse constat hodie in
Ibraum Martyrum Hieronymianis: Quod
Flavianus edidit, hic habet in Alexandria no-
tabilis sancti Theodoli episcopi. Eusebius testis:
C. Theodolus episcopus Alexandriae: Alexandria
notabilis S. Theodoli episcopi. Et in antiquo Syri-
acis editione legitur Theodoli, non Theodo-
nia, testantur illud Martyrologium, sancti Theo-
dori, etiam versimiliter asserendum; et typi-
theca quodam praeterea: Confessio apud
Martyrum Rheverens et Rheverens, quod
etiam habet in Alexandria, Theodoli episcopi.
Glossae quosque, Augustinus et Rabanus
notabilis hodie vixisse Theodoli, sed sine loci
et officii indicio, et alium pro Theodoli
debet Theodoli. Ex veteribus Graecis hoc die

Theodolum sic memorat Alexandria, sancti
Theodoli episcopi. Hec sufficit, ut credamus
S. Theodolum episcopum fuisse, et in eadem
notabilem Alexandria et non vero, et alii, non
episcopum fuisse Alexandriae, non quod Ecce-
sia fecit nullum horum non quod Alexandria
episcopos reperiret Alexandriae: Verum hic S.
Theodolus vixisse et cum S. Theodoro martyre,
quod bene dedit, et cum Theodoro episcopo Aegy-
ptio, de quo in Martyrologio Romanum agitur ad
xxvi. Martii, etiam dicitur cum alio quodam,
etiam non edidit, necque hactenus id forte non
apparet probabile: Longo plures Alexandria passus
sunt Martyres, quorum illis ignis sunt; quod
se invenit eorum, qui illis meminerunt, et ut
hic fuisse et reliquis passus esse diffundit.

DE SS. FELICISSIMO ET SECUNDINO
MARTYRIBUS.

IN APULIA.

Ex apographis Hieronymianis.

A Pographis Hieronymianis magno consensu hoc Martyres hodie attribuitur Apulia, non expressa urbe, in qua sunt passi. Hieronymus in tempore sic habet: In Apulia metala sanctorum Felicissimi, & Secundini. Consensus plane inter Cartheusis; sed addit Iustinus. Ad Epitaphium nominis utique motus hoc modo: In Apulia Felicis, Secundi. Martyrologia apud nos edita huiusmodi Martyres commemorant. Et Rhemensis quidem ad Richerovianis istidem plane verbis in hunc modum: In Apulia, Felicissimi & Secundi. Augustinus vero & Lebbianus sint laici, & utique cum aliis Martyribus more suo Felicissimum subhibent & Secundinum; uti & Gallienus apud Acharium Felicissimum subhibet, praeferisse Secundino. Sic solus commemorat Felicissimum in aliquo Martyrologio apud Martimum tom. 3. Annotat-

rum & tom. 4. Collectis amplissime, sicut etiam in Cartheusis breviter apud nos. Huius verba, scilicet, accipe, ut videatur Secundinum more esse praeferissimum. In Apulia, metala Sanctorum Felicissimi. Omisso clare est in voce Sanctorum. Sancti Felicissimus & Secundinus reperitur etiam in Aulbaris Ursardi & Beda, in Apulia commemorati. At codex Vaticanus 5949, habet aliquid singulare; aliquidque videtur designare Felicissimum his verbis: Beneventi, caralis sancti, Felicissimi episcopi in sancta Sophia. Nec Felicissimum inter episcopos Beneventanos invenio, non passum divinare, quis ille sit Felicissimus, reliquis Martyrologis ignotus, nisi sit idem cum illo, quem passum cum Secundino consensum reperimus, licet hic alias nullibi vocetur episcopus, nec Beneventi commemoratur.

DE S. LIGORIO MARTYRE,
QUI COLITUR VENETIIS.

SYLLOGE.

De cultu, miraculis, & reliquiis.

Baronius in Martyrologio Romano ad hunc diem S. Ligorium martyrem commemorat his verbis: Eodem die S. Ligorii martyr, qui in eremo degens, a gentilibus ob Christi fidem necatus est. Castellanus in Martyrologio universali hoc verba de more docti Gallie, sub ad marginem notavit, merum esse confusum cum S. Lidorio Turonensi; de quo non agimus. Verum S. Lidorius non vivit in solitudine, neque necus est a gentilibus, ita ut nequam perspicere, quo consensu illa notata fundamur, quantum habet verisimilitudinem, nisi forte indicare voluerit Castellanus, an sola consensu Ligorium velatum esse ad hunc diem. Eodem Baronus in Annotatis vetera manuscripta, & Patrum de Natalibus in Catalogo Sanctorum lib. 8. c. 73. Hunc eodem scriptor de sancto Ligorio martyre idem tale doctrologium: Ligorius martyr in partibus Graeciae passus est. Hic natione Graecus, relicto saeculo, dum vassa solitudinis eremum coheret, hominibusque incognitus esset, & gentilibus venatoribus inter vepres inventus est. Et dum laqueo putaretur, interrogatus, quis es, respondit se esse peccatorem Christianum.

Quem illi, audito Christi nomina eis exco, & mox gladius interfecerunt.

A Cajus corpus a Venetis de partibus Graeciae transevit, in monasterio S. Laurentii positum est. Cumque dies ejus passionis ignotus esset, eisdem puero languenti quasi in extremis posito quidam Sanctus apparuit, seque Ligorium alia dixit, puerumque admonuit, ut abbati S. Laurentii diem sui passionis 2411. Septembris celebrandum esse indicaret; quo videlicet die ipse pro Christo passus fuisset; & eo munus suum ejus meritis sanitate perciperet. Puer autem ad ea sedens, haec, quae videret, abbati nuntiavit, & continuo incolae de lecto surrexerunt. Sicque diem passionis Ligorii idibus Septembris esse, axinde omnibus notum fuit. Eodem breviter expressit Græcorum hoc modo: Ipse die, sancti Ligorii martyris, qui in Graecia partibus ob Christi nomen occisus, postmodum Venetias translatus est. Cum vero dies passionis ejus ignoraretur, ipse passum, hunc diem designavit. Confessam de plerisque Martyribus, Consensus & Gallienus: an hic perperam asserit corpus Venetiis servari in ecclesia.

Ligorius
Martyrologio
Romano
et Baro-
nio
Castellanus
et Baronius

de quo
et inter-
venerit
notatur

S. Mart.
Baro-
nius

addidit

A Turonensi, ut sic, sine frequentia, fuisse eandem die repositum. Concorra quoque (sicut dicitur postea) nominum, eandem memorem Ligorii, ut non satis expedit, collatione S. Lidorii eandem die memorat, sed idem cum ipso crediderat.

B Quisquid de his sit verum, corpus S. Ligorii martyris sibi aliquis solus seculi attribuitur monachi S. Leonardi Vancii, & gemitum de illo Sancti sollemniter celebrant; alterum vero duplici die 1111. Septembris, quod Sanctum in die coronatum credunt & alterum die 1111. Julii non iam duplici, sed hoc simul peragunt de S. Barbara martyre, de quo scriptum ad XIV. Maii. Titulus hujus sollemniter est: Invenio SS. Ligorii & Barbari martyrum & hoc Officium utroque die praefertur; nam in orationibus quae in sollemnibus, dicitur corpus S. Ligorii quiescere in ecclesia S. Leonardi & Alipii, scilicet, orationem in Officio hujus diei praefertur nobis, quoniam

Domina, famula tua per hujus sancti martyris Ligorii, cuius corpus in praesentia requiescit ecclesia, meritis gloriae & ut ejus pia intercessio ad omnes semper progrediamur adversis. Per Dominum &c. Sanctum in Sacrae Beatitude ad hunc diem in servato ibidem S. Ligorii corpore consecrat. Jamque noster, dum praesentis sacrae Romae sedis in Belgium, adit monasterium S. Leonardi Vancii, & de corpore S. Ligorii hoc audivit: Caput S. Ligorii in monasterio, reliqua ossa cum aliis thesorum Sanctorum reliquiis consula sunt ab aliis, ut ajunt, in Officio Inventionis 1111. Julii narratur miraculum, SS. Ligorii & Barbari intercessionem, de vasa rebusque eandem praesentem Gensensium & de una, M. legum Gensensium, qui erat mortuus, illud jam reatum est in Addenda ad Acta S. Barbari tom. VII. Maii pag. 770. ubi videri possunt.

Asper.
J. S.

B DE S. NECTARIO EPISCOPO CONF. AUGUSTODUNI IN GALLIA.

J. S.

SYLLOGE.

De cultu & gestis.

SEC. III. **H**ieronymiana & alia plerumque Martyrologia auctoris consensum fore omnia ad annuendum S. Nectarii Augustodunensis memoriam. Finemque est indicis fore eandem: Augustoduno depositum beati Nectarii episcopi. Crescens Gorbensis. Episcopatus habet: Augustoduno Nectarii episcopi, ut etiam habet Richemontensis apud nos Augustodunensi, Lubecensis & Gollensis Nectarium sive episcopi titulo Augustoduno attribuit, sicut etiam fit in prima Martyrologia ad editum apud Miraeum tom. 3. Avardotum. At in Augustodunensi apud eundem tom. 6. Colletti, emp. Sanctus ita memoratur: Augustoduno B. Nectarii episcopi. Principis Martyrologia seculi 1111. & 11. conscripserit de Nectario Augustodunensi non memorat. In Authoris tamen Bodo & Usuardi mentione fit S. Nectarii iteratis modis, sed omnino minusque limat in quibusdam, ut videtur est apud Sullerium nostrum, ubi alio Nectarius recte scribitur, alias alio Nectarius & Nectarius. In Martyrologio S. Sabini de Levisiana, apud Sausseyrii editum, fit habere Augustoduno depositio sancti Nectarii episcopi.

C **R**ecurramus martyrologia, maxime Galli, S. Nectarium magis amantem & Sausseyrii more aliquid de sancti gestis habent in hunc modum: Augustoduno Admodum S. Nectarii episcopi & confessoris, qui vixerunt titulis gloriosis, cum cathedra in ubi ascendit, pauperibus solatis, infirmis remedia, ignis documenta, exempla deique omniaque omnia virtutes, & salutis impudica tubas imperavit: sanctusque Germanum Parisiensem postea antequam & ob chara religionis insignia fuit charum, abbatem sancti Symonis constituit. Denique interfuit quatuor synodo Arelatensi, in qua Eusebii & Nectarii haereticos

dampnavit, lapsisque summissima de cleri ac populi disciplina, theologiae sacris edite sunt. Denum religionis propagator insignis, greges suos cum multis sedibus suis, post exilia visitationum era, ad primum suorum patriam evolvit. Hic bene Sausseyrii, qui videtur creditur non esse quod vultis monumentum ad iterum sancti Nectarii exagrandas. Patuit sane S. Nectarii is, quas sanctus, splendens virtutibus: sed melius est simplici stylo ab antiquo scriptore velatas legere, quam calamo aetate curatas.

3 Sobram magis, est elegium, quod Sanctus testatur a Cistellano & in Martyrologio Persius hoc verbum: Augustoduni, sancti Nectarii episcopi, qui beatus Germanum, Parisiensem postea episcopum, monasterio sancti Symonis Augustodunensi abbatem praefecit. Omnis Sancti signatur ab illo circa annum DLV. Ex his patet error Eusebii, qui Sanctum quoque memorat in Catalogo generali, ubique asserunt contemporaneum fuisse S. Germano episcopo Aquidunensi, cum haec integre fuisse praefertur. S. Nectarium enim breviter memorat antea Floriani M. Sancti, & Maurusius 2. non tamen Bertrami in Martyrologio Romano, in Bertrami Augustodunensi, quod habemus impressum anno 1534. non invenio S. Nectarium, ut in S. Calcedonia, quod Bretonio praefertur. Verumtamen auctori Gallia Christiana recuso tom. 4. col. 543. de S. Nectario agens, beatorum ipsius cultum asserit his verbis: Festum ejus celebrant Edocenses die 1111. Septembris. Nec dubium esse postea de sanctitate eiusdem Nectarii Augustodunensis episcopi sed fere esse minus certum est, illam ipsam Nectarium, qui S. Germano Persius committit, in antiquis sollemnibus Martyrologiis. Primum dubitanda ratio.

F
ed edit
scriptum
propter
anno 1111.

et alia
colletores
propter
apud 1111.
1111.

A Morisyrallii innuit, non esse Necharium fecerit
vi, qui auctoritatem, credendum est alium esse
longe antiquiorem. Verum, si cui minus placeat
hoc ratiocinium, suam ille sequatur judicium:

meaque dubitationem, que ex considerata fre- Augr.
quenter Morisprologii vasaſi ordine naſcitur, po- J. S.
tenter ſoltem ſeruat.

DE S. LIDORIO AUT LITORIO
EPISCOPO CONE.

TURONIBUS IN GALLIA.

S Y L L O G E.

De cultu & gestis Sancti.

B
CIRCA
AN. CCC.
LXX.
Nomen
Sancti or-
do in
Folio Ro-
mano
restitu-

Memoria S. Lidorii vel Litorii tam celebris
est in vetustis Martyrologiis Hieronymianis,
et veterioribus miris, dicto passisse Bullianum
S. Lidorii Vita, Sanctum hunc non commemorari
in Martyrologiis antiquis, sicut non memoratur in
Romano beatorum, Nomen tamen Sancti in omnibus
fere Hieronymianis notum est, sed modo diversis

CECILII. *Propius certe ad annum consuetalem accedens Castellanus & antea Mariyregalis Parisiensis, qui mortuus est anno 171. Ultimus S. Lidorii hic annuatiat: Tutoius, S. Lidorii episcopi, qui beato G. tunc post annos triginta septem successor datus, predecessor vero sancti Martini, primus iura monachis civitatis ecclesiam edificavit. cum iam ibidem essent Christiani.*

3 Calixtus S. Lidorii vultissimus est. & jam prius in
fama v. erat celeberrimus in ecclesia Turonensi.
Nam S. Perpetuus, qui post medium seculi v. eccle-
siae Turonensi praefidere cepit, in ordinatio-
ne jussit ut vigilas apud S. Gregorium Turon-
ensem fidei lo. cap. 31. vigilas quoque praeparat Na-
silius sancti Lidorii, ad ejus basilicam. Inque se-
quens S. Lidorii ad tempore erat noster praepos-
itus ecclesiae Turonensis, Saethusque habebat basilicam
nominis sui, sicuti etiam habebat S. Martinus.
Quia cum jam tempore S. Martini videtur eccle-
sia ille S. Lidorii nomen habuisse: nam S. Gre-
gorius ibidem nom. 3. de reclusis per S. Mari-
num corpore S. Getanii, primi antecessoris Turonen-
sis sic loquitur: Hic tranquilli corporis beati Ga-
siani, sepelivitque ipsum juxta sepulcrum sancti
Lidori, id illa nomina sui (id est, Lidori)
praeata basilica. Porro, ecclesiam vocari sic po-
tuisse, quia v. S. Lidozio erat caputis, de
venerat quoque merendum est, si nomen ipsius in Sa-
thi jam tum habuit. Certe Bracini S. Martino,
antecessor, ecclesiam struxit: & ipse quoque
S. Braccus capitis sepelivitque celestibus sympho-
S.

C *lepidarium tinctoriae*: Depictio 3. Lidorii episcopi. *Perdennies*: Lidorii episcopi. *Austrii Raponis*, *Sanctum hodie solum monumentum his verbis*: In Gallia civitate Turonis, depofitio Lidorii episcopi. *Hic suffragium*, *non quod existeret*, S. Lidorium antiquis *Morigyroligiis* fuisse incognitum; licet praetermissus fit ab *Ulfuardo*, *Ad dnm*. *Bodo* & alij *idcirco mediis evi*.

*et apud
memoria-
rum reser-
vatus.*

et in Antistitii Bida et Ulfandi frequentissima
est S. Lidorii memoria, sed unius fabulae ma-
nusque laqueo, ut fit in datis modo Martyrolo-
gis. Repertur etiam in Appendice Aduar, et
apud plerosque reuerentes. Sanctissus Sanctum con-
grue extraxit elego. Anclot Florini Mt. bis tam
somnolenti cecidit? Turonis S. Lidori episcopi
et confessoris. Hic vir sanctus omnibus errat-
tibus viam salutis ostendit, haereticos confundens,
viriuum in Perforia et usum in effluvia Deus
publice praeedicavit. Et sic omnitibus carnis ex-
citiis, et vitium, quam petiit, impetrare meritis
aoco Saluis GECCLXXI. At hic caelestis iure fore
fuisse aberrant, nisi ad occideris vivis transferen-
ti. Genuina laque etiam abest in vera chroma-
tiz, dum sit Sanctum obitus anno Domini forte
Septembris Tanti IV.

Dr. apud
manipula-
tor rubeus
filius p.

1

44

AUCT. *que ad episcopum anno 1562. a Gallis Calvinianis urbem, qui sacrilega impietate capuerunt thronum, in qua erant esse S. Lidorio episcopi, eoque ant combussit. vnt certe dissipatos, ut pluribus narrat Joannes Maim in Opere de Metropolitana ecclesia Turonensi pag. 199. Histories de salut & reliquis Sancti, cujus gesta ante elucidare potius conabar.*

Episto. Turonensis lib. 10, Historia e. 31. num. 2. breviter, sed præclaro elegit S. Lidorium sic commendat: Secundus (ecclesia Turonensis) anno imperii Constantii primo Lidorius ordinatur episcopus: fuit autem de civibus Turonicis & huc valde religiosus. Hic edificavit ecclesiam primam infra urbem Turonicam, cum jam multi Christiani essent: primaque ab eo ex domo ejusdem tenentis basilica facta est. Hujus tempore S. Martinus in Gallias predicare exoritur est. Sedis autem annos triginta tres, & obijt in pace, sepulchrique est in supradicta basilica, quæ hodieque ejus nomine vocatur. Si vera est chronologia S. Gregorii, S. Lidorius factus est episcopus anno 337. aut 338. & nem Constantium fratrem Constantini & Constanti imperium administrare corpus post mortem Constantii

Magni, anno 337. mense Majadesuisti. Ille ipse dicitur anno episcopatum ardiu tenuit S. Lidorius, aut satis sequenti, quando curbedis primus Constantii anno.

Obitus Sancti a plerisque fingitur anno 371. & dicitur. At hic annus tam certus non est, ut nequeat esse mortuus anno 370, tunc etiam anno 369, si incompletus fuerit 33. episcopatus anni, ut observatur in Vita Gallica S. Martini per Gerulianum scripta pag. 61. Porro, non chronologia potius ordinari debeat ad 21. Novembrem, quando agitur de S. Martino, plura de his non differo, & obitus Sancti Lidorii fign circa annum 370. Ceterum, utrum S. Lidorius secundus fuerit episcopus Turonensis, electusque postquam sedes vacaverat annos 37, ut affirmat S. Gregorius Turonensis 2. an vera plures ante ipsam præfatus ecclesia Turonensis, sicut credidit Rumanus in Annaliis ad Gregorii Historiam col. 36., allegans rationem ex Vita S. Martini per Sulpicium Severum scripta, hic non inquirat. Id solum observo, paucos fuisse Christianos, quando sedebat S. Gregorius: multos vero, dum Lidorius primus exstruxit ecclesiam, ut habet Gregorius, & haud dubie multo plures, dum obiit.

DE S. MAURILIO EPISC. ET CONF.

ANDEGAVI IN GALLIA.

COMMENTARIUS PRÆVIUS.

§. I. Sancti memoria: cultus: sacri corporis translationes.

S. C. V. *Andegavum celeberrima Galliarum civitas fertilissimaque Andesie provincia metropolis, quam Turonibus finitimum ac ducenti Bituricenses, Octovique proximis Ligoris nobilis Celtarum flumen alius, inter plurimos sanctos urbis sue episcopos S. Maurilium Mediolani splendidissime certum parentibus, ut Historia vnt ejus testatur, & c. 1111. Septembri die sub ritu dupli cum officio quatuor venerunt. S. Maurilium dixi, quia heretorum communis sic appellatur: licet olim Maurilionem fuisse nominatum ex antiquioribus scriptoribus potest. Ad memoratum diem Sancti, tunc illustrare gesta agendum, memorant Martyrologia sacra antiqua: Hieronymiana, Rabanus, Gelloniense, Rubeonense, Lubbanum, Fuldense & Ottonianum, brevissimeque Sanctum Andegavi un episcopum & confessorem annuntiant. Codices bibliothecæ Vaticanæ, teste Dominico Georgio in suis annotationibus, Adonis Martyrologia S. Maurilionem ut Andegavum a Melanthe agnunt & in Appendicem a Resurrexerit relictum adjungunt: quibus Gregorius magis Sanctum pnt Andegavum existimare: Ita Blasendi Georgioe auctoritas non efficit, ut ex omni Germania Adonis esse constet, & ex sacra ecclesiæ post recentem editionis 1694 in vntis lectionibus adjecit. Quid-*

quid sit, certe potest Ursardus Sanctum nostrum prædilecti die ita habet: Andegavis S. Maurilionis episcopi & confessoris. Anversipense Maximianum, Ultrajectum, Leyd. & Douis, addunt: Qui & vitæ laudibus perspicuus exstitit & multis virtutibus floruit. Idem habet Florarium. Ceterumque adjungit: Magnarum virtutum viri, Romanorum cum innumeris eluxisse miraculis testatur. Sanctissimus in Martyrologio Gallicano, Ghenus, pluresque alii sunt martyrologi, cum scriptores longum Sancti concinnarunt elogium, quod, quæ totum forme Sancti vitam complectitur, hic transirendum non judicavi.

Ab inmemorabili tempore Prasilem nostrum celebrat in ecclesia Andegavensi sacris suis cultum honoribus ex dilecti consilare potest, & ex dicendis suffragis amplius: sed quo præfatio tempore agnoscit solus corpus sacra sanctitatis ejus, non auge consilium. Si deuscula in Sancti sepultura a variis obiecta, mirabili felicitate duorum geminarum fratrum corporum illuminationem, substantiam heremici ex gravissima infirmitate per 28. annos lesse affixi curationem, aliisque statim ab obitu Sancti meritis imperatoris favores consideret, non etiam a mortuorum Andegavensium sanctum Prasilem suum venerari & invocare compissa dicit. Cultum tamen tam cito communi saltem populi consensu Sancti non fuisse

A fuisse decretum, ex testimoniis secundi Maurii Officii in translatione sacri Maurii corporis, die XIX. Octobris in ecclesia Andegavensi recitari soliti, liquet. Lecta prima ita habet: B. Maurii corpus in ea crypta duplici, quam paulo ante mortem edificari fecit exiit urbem jesserat, tandem conditum jacuit, donec divina pietas per ecclesiam a populo venerandum decerneret, ad sepulchrum sublatum est, ac digniore loco in basilica sui nominis ad publici cultus euerentiam positum. Licet enim ex his verbis determinari nequeat, quando sacrum corpus in ea crypta duplici jaceverit, & per consequens quomodo cultus, communis populi consensus decreto, Sanctus careretur, tamen aliquo saltem tempore caruisse illi, inde certe deduci posse liquet.

Translatio
corporis ad
basilicam
sui nomi-
nis;

3 Si ejusdem Nallarii testimoniis insistendum sit, quicquid, cultumque in predella basilica sui nominis fuit sacrum corpus usque ad Caroli Calvi Francorum regis tempora; quo antea ex illa loco in ecclesia Andegavensi translatum est. Porro quod ubi fuerit basilica Maurii nuncupata nomine, in laudatis testimoniis non reperio; extra civitatem Andegavensem fuisse, certum ex eo est, quod ex predella basilica decede Caroli Calvi iussu Andegavensi sacra civitate translata fuerit. Sitomae conjectatilis locus est, mihi non improbabile videtur, basilicam hanc rassiisse in colle Prisciscus dicta non procul a vico Colonia miliaribus quatuor vicerit Andegavem distans. Conjectura fundamentum est, quod in Vita Sancti nostri a S. Magobodo conjuncta legatur in predella culte a S. Maurilio, postquam ex ea damnum fugaret, monasterium fuisse conditum, quod ejus nomine nuncupatum fuit; confirmaturque ex eo, quod ex laudatis testimoniis verbis satis patet, memoratam basilicam, antiquam in aem sancti Antistii corpus translationem esse, jam Maurii nomine vocatam fuisse.

deinde de
degreum
Corporis
fuisse in-
corruptum
reperitur

4 Quae ex S. Maurii basilica solenniter ad Andegavensem S. Maurii M. ecclesiam supradicta pretiosissimi thesauri hujus translatione peracta fuerint, laudati Officii testimonia non expriment, nec alunde reperiri potui; hoc unicum in eis legitur, sacras relictas ibidem usque ad Chrysochastellum tempora intactas mansisse; quo (verbo fuit testimoniis prima) comitatus Andegavorum tenebat, Nefingus Andegavensis episcopus id ex thesa vetere & inculta in aliam elegantiori opere fabricatam solenniter ritu transmissi: qua in translatione Deus novis miraculis Confessoris sui sanctitatem illustravit. Translatum hunc ex veteri ad elegantiorum thesaurum a Nefingo factam narrat etiam Harmerus in apographo M. antiochi Remensis a Christis nostro ad nos transmissi; in quo miracula quaedam modernis, ut inquit, temporibus a Sancto facta, rescit, quo post Sancti Vitam edemus. Sed quo respectu Nefingi anno res emigerit, litterae tradunt non invenio. Ex Gallia Christiana veteri Nefingum, Andegavensem anno 666. ecclesiam transisse, & anno 973. ibidisse, habemus. Aliquaigitur ex his anno predella translata certe facta est. Sed hoc loco minime pretereundum est, quod, est in laudata sacrarum reliquiarum translationis Officio cum legatur, tamen Harmerus tradit; praefertim cum ad Sancti gloriam manifestandum hoc parum eductat. Rem laudat scriptoris verba rubricas. His itaque taliter petitis, gestantes feretri interioris & conficiens piumulorum veterissima, ex quibus beatissimi Maurii obvoluta fuerant: somnata, ita membris inuenta sunt incorrupta,

acti ipsa die huic ministerio deputata fuissent. Auct. J. T.
Ex quibus Sancti corpus per quatuor secula incorruptum divina omnipotentia fuisse servatum manifestum sit. Prædignum sacre integritatis, sed de quo nos dubitare non sinit auctor; dum, miracula paralytica puella sanantem ipsa translatione facta, narrata; de puella ista subdit sequentia: Quae postea ad comprobandum ejus (Sancti) admirabilem virtutem, & ad augmentum declarandae pietatis ipsius arcana, secundum natales suos, & juxta morem patris temporis maritali connubio conjuncta & nuptiali thoro connexa usque in hunc diem totum propriam jure hereditario sibi concessam gubernare agnoscitur, ornatu filiorum genealogia sollemnique propugine, narrans & testificans virtutum incrementa sibi collitis concessa. Haec ita esse, ut jam praestitum sumus, mulier ipse, de quo ratio agitur, adhibe incolomis & vix superfluo, & multum testimoniorum affirmat conspiciat.

ex his Nam
omni de
invenimus
multos
concupa-
tores.

5 Scribitur itaque Harmerus, eundem & vivens excesserat mulier illa, qua in translatione Nefingi facta Sancti meritis membrum suum vixorem miraculose recuperaverat. Tunc vero sancti Maurii corpus adeo incorruptum fuisse reperitur, ac si eodem solam die terra mandatum fuisset, tradit idem auctor. Patet igitur Harmerus prædignum hoc ex ipsa muliere intelligi, potius ex alia, quo eodem vixit tempore, idem habere, idque se ex eis intellexit non obscure verbum jam rubricis significat. Quod si non est, produratur de ejus fide dubitari non potest.

E

6 Circa annum Christi 1239. quidem fuisse, qui dubitavit, an in praefata thesa S. Maurii corpus quiesceret, instaret laudatum translationis Officium. Nam ad bonum incrementum arguendam Gaistellum Andegavensem episcopum memorato anno rursus thesaurum aperuisse, fuisseque reliquias in apertum prædigne, in exterasque, qua occasione addidit fuit ad erri meruit obsequio, quod ad manus meas non pervenit, & caput, super quo, cum Sanctus consecraretur episcopus, Spiritum sanctum in columba specie refulsisse in ejus Vita scribitur, a reliquo corpore secretum in argentea thesa separata positum fuit. Haec si, ut in laudatis testimoniis legatur, petula fuerint, mihi probare videntur anno 1239, quo conquisitum, Sancti corpus interruptum non fuisse inventum: difficulter enim tunc ad cretam, Gaistellum episcopum, a quo ad factum fuisse scribitur, & quem hoc anno Andegavi fuisse episcopum laudata Gallia Christiana veteri testatur, Sancti corpus a reliquo corpore separatum fuisse, si corpus integrum incorruptumque expressit: quod vel ex eo stabiliti potest, quod ibidem Gaistellum episcopum reliquias omnes intactas & diligenter ordines pertransisse dicitur; qua certe attentius diligenterque opus non fuisset, si corpus integrum & incorruptum in thesa jacuisset.

Repleta
anno 1239
& vixit
corpus.

F

7 Circa annum denique Christi 1477. cursum ferat Praefatus curvius ex veteri thesa in altarium quo praesentem translationem fuisse in eodem scribitur Officio, id procurante Joanne Andegavensi capituli decano, quem equestris de la Vigole exilium; huc enim predella anno decemum dignitatem obtinuisse reperio. Qua occasione, & qua fuerit sollemnitate peractam ipsius testimoniis verbis adducimus. Denique cum altera ista capla prae vultate collabente, alia egregio opere ex argenteo, auro & gemmis insignis, ad majorem sancti Confes-

re
notari
ex
dum.

Auct. for a venerationem fabricata esset, id agente im-
punit Joanne decimo anno ab Inceptione Domi-
ni MCCCLXXII, decimo octavo Calendae Oc-
tobris, qui dies Dominicus fuit, sancta pigno-
ra a Joanne Andegavensi episcopo evoluta, cum
omni integra & illius reperta fuissent, velle-
bant Officio rite decantato, in novam imperia-
liam translati sunt. *Prædictarum translationum*
varius per annos diebus memoriam servatam fuisse,
& tunc propter festum numerum una solu-
mnitate reciti subdunt.

§. II. Scriptores, qui Sancti Vitam scrip-
sisse perhibentur: inquiritur an Fortu-
natus Pictaviensis S. Maurilii Vitam
scripserit, quæ deinde a Gregorio Tu-
ronensi correctæ fuerit,

*Scriptores
de Sancti
vita*

A B solentis iis, quæ ad Fastos sacros, quibus San-
ctum nostrum infernum videmus, cultumque
B ejus per vultum spectare credimus, ad gestum
Sancti scriptores procedimus. Vitæ S. Maurilii Mss.
quatuor habemus. Unam ex Bodensibus canobis Or-
dinis Regularium S. Augustini, dionysii Paderbor-
nensis, Passionali pergameno Mss. insigni, a R. P.
Gomarus Societatis nostre anno 1641. nobis commu-
nicavit, quæ tempore & Temporibus imperatoris
Theodoli secundi S. Maurilii &c. Altera ex Mr.
Accursii monasterio per Christum nostrum ad Ma-
jorem nostram transmissa, scripta: Igitur Maurilius
Mediolanensis oppidi indigena exiit &c. Tertio
medice conscripta est, auctoremque præ se ferri Mor-
badum Ratisbonensem episcopum, eundemque hoc
modo: Quod de Maurilio tentat mea dicere Clio
&c. Quarta denique S. Magnebadum auctorem ha-
berit, scriptaque est, ipse ipse auctore in præfatio-
ne, anno episcopatus sui Andegavensis decimo, &
Clebari regis, filii Chiberti, anno 36, qui in
margine antequam Christi fuisse 610. Scratum se fuisse
inquit auctor, quæ a fuisse quoniam presbytero postea
revelata reperit, Itaque: Beatus igitur Maurilius

*de qua non
fuit res
peragitur*

C &c. Eiusdem Vitæ exemplar typis editum habemus.
q De fide laudatam Vitam inter erudit
jam convenerunt esse, prænotat Lannoy doctore
Parisiensi, inquit Sallerius noster in observationi-
bus suis ad Ulfardi Martyrologium die XIII. Se-
ptembris. Ex certe laudatis auctor omnia, quæ de
S. Maurilio traduntur, in dubium revocari adeo,
ut cum unquam Andegavensem remisse oculis, &
C Sancti Andegavensibus enumerandum esse ve-
geturis videatur, nisi Martyrologia antiquissima,
quibus inferius reperitur, cultumque ejus vetustissi-
mus, quæ ab Ecclesiâ hauriatum fuisse cunctis, id
prohibetur. Verbo in Dissertatione ejus de S. Re-
nato Andegavensi episcopo pag. 81, de præputia
accepte. Hac autem omnia, inquit, cum ita sint,
non hæc Maurilii Vita Manrilium in ordine
pontificum & Sanctorum Andegavensium, sed
Ecclesiæ Romanæ, Ulfardi, Adonis aliorumque
Martyrologia, & veteres basilicæ, quibus ante
annos octingentes fidem præstat Theodolus, re-
tinebantque semper.

*q uo tempore
remota de
Vita Gra-
gorii Tu-
ronensi
episcopi au-
thenticam
fuit res
peragitur*

jo De Sancti Vitæ, quæ incipit: Igitur Mau-
rilium Mediolanensis oppidi indigena exiit, po-
tissimum agit Lannoy. Ab hoc vix discrepat
Marbodi metrice, & quæ ex Bodensibus canobis
Mr. disumpsa est: unde conrumpsa fide illius, eam-
dem participans sortem alia duo. Attributa sa-

men hæc suis a monachis Gregorio Turonensi, & D
foris adhuc a quibusdam ipsi adscribunt, præter
prolegum credo, quæ est epistola Gregorii Tu-
ronensi ad S. Germanum, ut cunctis Lannoy,
supposita. Ex hac ipsa epistola multis probum Vi-
tam laudatam Gregorio Turonensi perperam ad-
scribit, quæ scilicet exiit, ubi prolegum hæc,
scilicet ita hæc contrariis fundamentum præbe-
rent, hæc translatum, prout illos habemus ex an-
tiquissimo Mss. S. Germani a Pratis, Sanctissimo
sanctæ Parthorum matris ecclesiæ prælatum do-
mino Germano, Gregorius Turonensis metropo-
lis humilis episcopus salutem, Petitis scire, ut
Vitas & miracula, quæ Dominus per B. Mau-
rilium atque Albinum Andegavem amissimam
operari dignatus est, quæ Fortunatus presby-
ter luculentis sermonibus descripsit, scriptorum
vitiis jam pæne depravatis, nostræ auctoritatis
petitia emendemus, vestraque devotioni mite-
retemus, quæ priorum exemplis proficere cupi-
tis: sed nos recedentes, si id egerimus, peti-
torum nos latratibus atque moribus, qui do-
ctrinam quærere nesciunt, sed invadere, dissi-
mari: duplici itidem dolore concutimur, dum
& vestris patere iussionibus cupimus, ipsique
dispicere metumus. Fisi tamen Omnipotens
promissionibus, qui per prophetam suum loquens,
innotuit, quia qui seminavit in lacrymis, me-
tente in gaudiis, vestre satisfactionis voluntas:
scimus nemque, quis si quæ digna sunt imitari
& alteri possunt leculo prodesse, sanctissimum
Christi Confessorum Vitæ atque virtutes stylo,
qui digesserit, correxeritque vel rustico, & si
ubi mercedem & imitari volentibus conferet sa-
lutem. Permaximas igitur pretiosissimum Chris-
ti confessorum Maurilii atque Albi virtutes non
loqui sine corrigere, quia memoria dignum est,
crimen ducentis, plebeis, ut postulasit, cala-
mo, quo potius vulgaribus prodire, de plurimis
paucis, sed tamen, Deo scilicet, verissimam
corrigemus, omittentes plurima a Fortunato edita,
quæ sensibus incredibilia videntur. Quo vero
a nobis correctæ sunt, vestre Sacrosanctitudinis pe-
titioni dignum offerenda putavimus, ut, qui il-
los imitari gaudetis, illorum proficiatis virtuti-
bus informari. Explicit prolegum.

11 Ex hoc prologo primo liquet, Gregorium Tu-
ronensem, si de S. Maurilii gestis nunquam scrip-
serit, non tam de novo Sancti Vitam composuisse, sed
quæ a Fortunato compendiosam scripturam vitiis ex-
purgasse: ex quo consequitur, si laudatus prolegum
vere Gregorii sit, Vitam ipsi ab aliquibus scrip-
torem Fortunati esse. Tribemius indubitanter as-
firmat S. Maurilium Andegavensem Vitam a Fortunato
Pictavensi conscriptam fuisse: hinc Sarras ad XIII.
Septembris anno ejus Vitam a se editam inquit,
Vitam S. Maurilii episcopi Andegavensis auctorem
duas Mss. codices non habere quidem, sed cum Tri-
themio consilio, Fortunatum ejus beati Viri Vitam
scripsisse, stylusque consensit, Fortunatum esse au-
ctorem, non facile negari posse. Vitam ut, unde
id Tribemius consilium, vel Sarras vel Tribemius
ipse edidisset. Sane cum de eo laudati scriptores si-
rant, verisimiliter suspicari, id non aliunde, quam ex
memorato prologo consilium Tribemio. Sed grati
estiam dato, quod Tribemius affirmat, quodam vi-
deo, quod fundamentum Sarras non indubitanter ex-
istat, Vitam a se editam hæc esse, quam Fortu-
natus conscripsit. Certe Tillæmontius in Notis suis
ad Sancti Vitam, & Bailletus in sua Tabula cri-

*F q uo tempore
remota de
Vita Gra-
gorii Tu-
ronensi
episcopi au-
thenticam
fuit res
peragitur*

A tunc, Viam, de qua agitur, nec Fortunatus Gregorius esse potest certo habere? est non adeo parva ingenuitas censura, a Fortunato S. Maurili, ut plurimum aliam Sanctorem, gestis luteris fuisse notanda: de qua mirum dubitandum foret, si prout Gregorius episcopus ad S. Germanum ad hoc scriptum esse episcopus: Quare rationes, quas nec episcopus nec Viam laudantur ejus esse, ostendit Lantagium, quam potius breviter contraria subiungo.

13. Primo asserimus hanc Sanctissimo lantagii Parisiorum matris ecclesie presulum domino Germano Gregorius humilis Turonicus metropolitae episcopus habere, a tempore Gregorii Turonicensis aliam esse ostendit. Nondum enim, inquit, non inoleverat, ut quilibet ecclesia, sancta mater ecclesia vocaretur. Scandum argumentum, ex eo repetit, quod Germanus Gregorium regit, ut scriptum a Fortunato S. Maurili Viam, qui jam scriptorum totius parva depravata erat, corrigere? quod vix specie delirium offerit, quia Gregorius Fortunatus aequalis existit, ita Germanus ante Fortunatum o viris exisset, cuius ille Acta conscripsit. Mirum aciem fuisse, si tantillo tempore S. Maurili Viam laborantem temporum vias, et deturcata sensibus? quod, inquit, cum naturam supponitur, Gregorius tamem curavit, quod non fuisse? quid enim scilicet, quam, Fortunatus vivens, correptione obtinere exemplaria? Proterea, cum S. Maurili Viam a se fuisse scriptam usquam refertur Gregorius, ubi ostendit sensu effector, neque in libro, quem de Vita Petri addidit, asseruit? nam ex eo suspicatur. Sancti gesta nunquam ex eo fuisse scripta? Duode argumentum deprimit ex ipso Gregorio ad Germanum, episcopa, in quo offertur se plurima a Fortunato edita, qui sancti invidiosus videretur, amittere? Quod tamen, aut, ex Viam ipsi attribuit, legimus mirabile S. Remi post scriptum exultantem, a Fortunato, teste Gregorio, missa, quae omnino mirum invidiosus apparere debet.

14. habet Viam scripta? Quantum vero miraculum super eundem puerum (S. Remum) post scriptum depositionis annum per pretiosissimum amissum locum Maurili Dominus operari dignatus est, quemque, qui jam diximus, illud Fortunatus ostendit, nos tamen minime reticimus, quod verum esse licet, quia ad gloriam Christi laudemque amissus sui res est condignas describi. Denique Viam, de qua agitur, fuisse inter Gregorii Turonicensis Opera recensere, ex eo ostendit, quod in Viam illa laudatur Gregorius PP. dicens: Eius non habet meritum, cui humana ratio praebet experimentum. Etiam, cum S. Maurili Viam Gregorius Germano dedit, et qui anno Christi 379. abijt? qui fieri, inquit, potest, ut in ea laudetur Gregorius PP. qui solum anno Christi 350. Romano Ecclesiae regnum suscepisse traditur.

15. Hanc fuit praecipua causa, ex qua Lantagius S. Maurili Viam Gregorii Turonicis obijudicat, et ad scribendum S. Remi fuisse Andegavorum episcopi tempore obligas. His Sancti Viam inveniunt antequam fuisse etiam ex Chronico Vindobonensi? et medievalibus monumentis Mss., ubi legatur fuisseque S. Remi quondam S. Martini cotidianus discipulus et semper canonicus ac postmodum sancti Andegavorum ecclesiae eximius Christianissimus trigentesimus tertius humilis episcopus, ab hoc omni potentia Dei, nec non et ipsidem S. Maurili, ac remissionem peccatorum animae suae, anno Incarnationis Domini ad huc in auctor. et ordinationis episcopatus sui in 385.

16. Hanc fuit praecipua causa, ex qua Lantagius S. Maurili Viam Gregorii Turonicis obijudicat, et ad scribendum S. Remi fuisse Andegavorum episcopi tempore obligas. His Sancti Viam inveniunt antequam fuisse etiam ex Chronico Vindobonensi? et medievalibus monumentis Mss., ubi legatur fuisseque S. Remi quondam S. Martini cotidianus discipulus et semper canonicus ac postmodum sancti Andegavorum ecclesiae eximius Christianissimus trigentesimus tertius humilis episcopus, ab hoc omni potentia Dei, nec non et ipsidem S. Maurili, ac remissionem peccatorum animae suae, anno Incarnationis Domini ad huc in auctor. et ordinationis episcopatus sui in 385.

Septembris Tenui II.

hanc Viam scribere ac requirere iussit, Aechardus S. Martini discipulus et de eodem iussu praesentis domini Raimundi scriptis et requiritur. Lantagius non dissentit Tilmontius, sed difficile esse offerit, cum etiam sit, S. Maurili Viam Gregorii Turonicis opus non esse, consuetudinem quamdam repetere, quod Lantagius praesentis probavit fuisse, Raimondus et Andegavum huius Viam auctor fuisse.

17. Ut non est, ubi Lantagius rationem in omnibus adhibenda quod casum, ut tamen breviter ostendit pondus argumenti ostendit, fuisse laudantem Viam Gregorium Turonicem auctorem non habere, ut plerisque, qui legi, scripturas in offensum rapuerint. Proter jam ostendit eum rationes, et Gregorium ejus auctorem existimant, necesse est dicere, illam castitatem ante annum 379. quod S. Germanus, ad eam prius scripta esset, ubi, et per consequens, antiquum S. Magnobodus Sancti Viam scripsit. Qua posita, quid causa fuisse pariter, nullam ab eo Viam a Gregorio scripta fuisse, necesse est? ut ex non fuisse? aut non potius, si Viam hoc suo tempore existeret, sed ad ipsum fuisse fatetur S. Magnobodus Gregorii Turonicis scriptam, quam monasterii, quod a fuisse probatur redita et expartat. Duce autem, S. Magnobodus Viam a Gregorio scriptam ignorat, aut jam tam fuisse perditam? nec quidem iura vel ex hoc solo capite ab eum verisimilitudinem aliter est? quod S. Magnobodus S. Maurili Viam se scripsisse refertur anno Christi 620, post Gregorii obitum 25. curior solum ante, quem per auctorem videre potuit.

18. Proter quidem ecclesia Andegavorum capiti Apologia quodam pro S. Remi episcopo suo adversus Joannem de Lantagio typis Andegavi anno 1630. edita, in qua auctor etiam dilucere conatus argumentum scripsit memorat, quibus praedicta Viam Gregorii Turonicis opus non esse probatur ostendit? sed fuisse castitatem non possumus, ex multis aliis in laudantem Lantagium et fuisse probatur ostendit, sit non omnibus esse sanctissimum, diffieri non debemus. Ad argumentum, quod depravatum est ex eo, quod Fortunatus illo tempore, quod Germanus Gregorium rapuerit, ut S. Maurili Viam a Fortunato scriptam corrigere, etiam in virtute est, respondet quidem apologia, cuiusque adductis exemplis demonstrat, non non contrariis, ubi auctoribus viris, eorum opera negligentia, amittere aut etiam desiderantem rationis vires depravatur et contrariatur? sed quod casu fuisse dicit, aut Germanus non potius a Fortunato pueri exemplaria petiit, aut eorum Gregorius ipse in Opera, quod ad Germani peccata aggregandatur, Fortunatum non consuluit? praesentem cum inter Fortunatum, Gregorium et Germanum, Raimondus testis, non mediocriter intercedens familiaritas. Proter difficultatem, quam Lantagius movit propter Humilissimum Gregorii PP. in ea Viam laudantem, qui Apologia auctor non intallat, sed ante diffunditur et neque enim ex Humilis huius laudantem verisimilitudine et respectu ad alios scriptas, Lantagius refert, praedictam Viam a Gregorio non fuisse scriptam, sed potius ex tempore, quod Gregorius PP. ad summum Ecclesiae praesentem pervenit, quod antequam fuisse dicitur circa annum Christi 390. fuisse et ex eo, quod Viam, de qua movetur questio, Germanus dicitur, qui anno ejusdem saeculi 322. vix fuisse esse legatur.

19. Omnia, non longum fuit, reliqua? non asserimus Magnobodus de laudantem Viam silentium fuisse solum fuisse fundatum parit, hanc a Fortunato et

F 3

Greg.

Andeg.
17.
17.

AUCT. Gregorius nunquam fuisse scriptum. Accepit tamen, sed non a Gregorio. Rursus, ut dicitur, haec debet in prefatione sua ad Gregorii Opera a se edita, ex quibus, quid ipse de illa censuit, intelligit. Et Tullientium apud non conficiantur habuit. Etenim, inquit, confitetur S. Maurilius vitam a Gregorio Turonensi aliquando commendatam fuisse, hanc tamen non ipsam esse commendatam, quae vulgo circumfertur in libro edito, & nonnullis Mox, licet ei praemissa legatur Gregorii epistola. Hic jam assertum, postquam rationibus in Lemovici petiti probant, subiungit: Idem viciniorum ex duobus codicibus Mal., uno scilicet Viendocensibus monasterii ab eodem circiter saeculo exarato, & altero nostris S. Germani a Pratis bibliotheca annorum quingentorum; ubi post praemissa Gregorii epistolam, & descriptionem vitae ipsius capitulum indidem, hanc iussu Rationis, qui in Catalogo episcoporum Andegavorum, tempore Eusebii episcopi scripto, xxv. recensetur, scriptam fuisse legitur his verbis. *Per haec habet ann. 13. Borgia desinit: Quae vero fuerit illa Vita, indicat dominicus Harmerus in libro Vita ipsi subijuncto de miraculis, quae modernis, inquit, temporibus contigerant, in translatione scilicet libri Nefigio episcopi facta, ubi vitam hanc, quae sub libri primi nomine dederat, facie satis urbanitate a successores S. Maurilii expolitam fuisse dicens profertur. Adde, non pauca in hac Vita occurrere, quae Gregorii non Fortunati aetati & generi, ut fuit probat Lemovici, competere non possunt. Lemovici argumenta dicuntur; ut tamen, quid de hac Vita censeri debeat, certius faciat pagis, opera pretium duam rem conferre in praecipuis suis capitulis cum illa, quam a S. Magnobodo scriptam nos habere dixi.*

§. III. Confertur Vita Gregorio Turonensi attributa cum alia a S. Magnobodo conscripta: Acta edenda.

C Error in fine Gregorii Turonensis ad scripta.

Omnibus Vita S. Maurilii Fortunati adscripta & a Gregorio Turonensi, ut ajunt, correctis fuerit edita, is Scitulum splendidissimis perennis oritur Medicinis, imo patrem ejus universum fere Hispaniam gubernasse tradit. Quae S. Magnobodo scribit quidem cum genere nobilium fuisse, de tanta vero potestate ditione nullam mentionem facit. Biographorum nullus Scituli potentiam nomen rapropt; hic veris nihil de eo statui possit liquet. In hoc a tenore S. Maurilii B. Mariani disciplina traditur, ab eoque sacris litteris & liberalibus studiis tamdiu instruitur, donec S. Mariani studiorum perfidia a civitate Mediolanensi capillus fuerit. In illa Scitulum sub S. Mariani disciplina non episcopatum ejus Romanensem fuisse non legitur. In illa S. Maurilii ab Ambrosio Mediolanensi vicariis episcopi litteras ordinatus Marit., deindeque, desinit perire: non enim reliquit, & Maritum Turonensem id temporis episcopum adscribit sub Juliano caesare assertum; quae, quantum a veritate aliena sint, vixit seculo videtur ostendere: errorum quippe, S. Maritum, qui quae annis 374. non 373. Fortunam convocat episcopum non fuit, sub Juliano caesare, qui postea anno 374. non fuisse superius traditur, ecclesiam Turonensem non vixit. Deinde ab Ambrosio circa annum dominum 374. Mediolanensem ecclesiam cathedram scribitur; quomodo agitur, quidam in Galliam profecturum est S.

Maritum sub Juliano caesare, ab Ambrosio et D. Ambrosio illius episcopatus ordinem pariter S. Maurilii.

18 Tamen hoc quidem, sed concordant in S. Magnobodo legitur. In hoc caesare, siquidem ante fuit sub Juliano caesare in Gallias advenisse S. Maritum, tamen illorum ordinem a fuisse datur, tamen id S. Ambrosium praestitisse inquit repertum; ut statim a sui in Gallias advenisse ad S. Maritum tunc episcopum praestitisse fuisse S. Maurilium scribit, Vnde, licet aliqui dicant a S. Magnobodo in hoc parte verum commisit esse fecerunt. & pro Juliano Valentinianum legendum existimant, hoc tamen non verisimile adhibendum censui; non video enim, cui diti agitur S. Maurilium sub Juliano in Gallias praestitisse, eandem in solitudine Deo servitio, donec de S. Maritum episcopum Turonensem videret ad tunc Romanam; quae percepta, solitudinem reliquit, & praesulum sanctitatem fama indubitanter advenit. Conferunt id potius in Scituli agitur in solitudine, autem, quo Augustinus dicit, ut S. Maritum, in quibus suscepit ordinem, illius causa reliquit. Nec repugnat omnino S. Magnobodo ipse, qui Scitulum sub Juliano caesare pariter per Gregorium caesare deservisse, easdemque in Gallias transisse perperam scitulum edocuisse continetur.

19 Quid hoc loco in S. Magnobodo legitur, & praedicta modo constituti possit ostendere, scilicet esse, inquit Lemovici in Differentia de S. Romanis Historiis, Observationibus 17. pag. 79. ut quod & de tamen re apud Romanos legitur? (Lemovici Vita Gregorii Turonensi attributa Romanorum esse autem S. praed. dicimus.) Romanos de pag. 80. Quae non potest Maurilium sub Juliano imperatore, multo minus Caesare litteris Officium accipere ab Ambrosio, qui nondum erat episcopus. Apud Romanos, si in huius Vita ab eo dicendum sit, hoc loco fuisse, imo fidei repugnare dicit, jam ostendimus; sed hoc ratione, E quod apud S. Magnobodum loco laudata legitur, falsum esse, non intelligi; etenim Scitulum nostrum in Magnobodo ab Ambrosio litteras ordinatum fuisse non reperitur; sed sub Juliano Caesare jam litteras Ordine in Gallias praestitisse asseritur. Quid igitur videret Scitulum nostrum a Biographis, qui circa annum Christi 374. circa Mediolanensem rexit ecclesiam, litterarum ditionem digne, & sub Juliano in Gallias distendit? Certe videret potest Lemovici nullam esse hanc conclusionem: sub Juliano litteras erat S. Maurilii; ergo sub Juliano litteras ordinatus est a S. Ambrosio. Sed reliqua observamus.

20 Praedicta fuit Ratio, fuit quippe laudata scripta Vita nullus est, ad praedictum quidem a Scitulo nostro in loco, qui Calixtus dicitur, ubi habuisse a suo a S. Maritum disticta ad episcopatum spectandam, perperam; de quibus omnibus notum quidem aliquos fecit S. Magnobodo; sed breviter, utique longe circumferretur veritas. Non negamus fere litteras disticta, si id exemplis aliquo ex utroque dignitate desumptis dicitur ostendit. In utroque laudata Vita narratur Maurilii convocat litteras a Scitulo imperatore, in S. Magnobodo verbi modo concessit dicitur. Praeterea quidem quidem per ipsum Calixtum praedictum legimus, qui solent fuisse ad commercium utrumque hominum captivos venundant, tunc ex eisdem captivis, qui utroqueque notum quilibet debebantur utroque, concessum in ecclesiam fecit, B. Mar.

non legimus in la S. Magnobodo.

Ex Lemovici Lemovici.

Verisimile Vita de Biographis Ambrosio.

Auct. *mentis aperte, ut episcopum a te sentis in ecclesia aliquo publico honoratum cultu unigenam exhibuisse credam.*

25. *Item, ubi Lantano dicitur, mirabilem S. Renato respectum deferentem, prout in sepe memorata Vita legitur, falsissimum esse, quo fundamentum inde sumitur, praedictum Sanctum Andegavensem ecclesiam non fuisse episcopum, & transiit nunquam? Sane si Sanctus comes, quorum gesta conscripta, et veritas falsitasque conspicienda sunt, nullius negotium fuit, qui e eis tractandi esset, quos Sanctus Ecclesia et Sanctus veneratur, & de quorum gloria nos beneficii pro eorum patrocinio impetrari debere non sumus. Sed quidem Lantano in hujus rei opinione, ut S. Renato memoriam nullam ante Rainaldi tempora, quibus memorata Vita scriptam fuisse contendit, admittit; & quod possit vixisse episcopum suam propugnat. Sed, praeterquam quod S. Magnobodus, cuiusdam pueri S. Maurilii precibus impetrati, qui in Andegavensi episcopum se successit, & Renato appellari parat, neminem videmus; contraque eundem contra Apologia episcopi Andegavensis contra Lantano nullus. Quia tamen ut evincat, investigat.*

26. *Vita enim S. Maurilii, quas nobis commemorat habemus, prout etiam a S. Magnobodo conscriptam, falsum quod falsissimum in gestis ejus enumerandis consistit n. 10. dicitur; prout de eodem eadem est fides quam meretur, in eadem, idem fere in multis erroribus. Sane S. Magnobodus in eodem. Item haec insinuat Cantuar. quo etiam Civili d. 6. se legit in M. cordi habundantia San-Victoris eo majore auctoritate, qui prout simpliciterque isti vult fuisse. Adde in ista non legi falsitas & errores, quibus alia Sancti Vite conscripta sunt. Praeterea & contra mihi, non solum ab errore, quod reliquus legi videmus, verum etiam, quia S. Magnobodus Andegavensem etiam episcopum facile videtur putare, quodque ab alia scriptura labora de Sancto venerabili fuerat. Huius enim dicitur & placuit fuisse etiam post Sancti obitum scriptum, tamen se falsissimum fuisse fecimus etiam, quod fuisse, quidem perperam calumniam, ut praefatus testatur. Prout vero in fuisse perperam, cuius etiam asserimus, Sancto eorum esse, ut etiam ejus prope accedat. Utro est, ubi cum Vita huius auctoritatem tribuimus esse non contendum, qui et debet, si a eorum conscriptum esse constaret, tamen nihil in illa esse, quod a veritate aliam materia, aut pure falsitatem argui possit, perperam habet. Ut videtur, restitit alii, eodem, fuisse, illustrando auctoritatem, cum contra Lantano, prout ostendit. S. Maurilium a S. Martino Turonensi episcopo patris fundatum prout et deinde consecrari episcopum; quod utrumque ita felleum esse videtur prout alia scriptura etiam S. Magnobodus. Post vitam eadem subjicitur notitia, quodam per Sanctum post ejus mortem perperam, qui postposita tradidit domini Elaneri seu Hermenigis monachi, & quo ad nos ex M. Remensis codicum transmissa sunt, & si quo circa ea notitia vixit, acutem, amplexum.*

§. IV. Inquiritur, an S. Maurilius a S. Martino sacerdos & deinde episcopum consecrari potuerit? Tempus mortuale incertum.

S. Agilam Maurilium, terrae pro Christi amore, & patris dissimulante veredum depulsa, de fustile patet in Gallias adventasse, S. Martinum advenisse, qui tunc tempora Turonensi episcopo erat, ab eoque majorem ordinem intinuit, deinde Andegavensem episcopum consecrari fuisse, quorum gesta ejus literis mandata, disse-
tus verbi attestantur. Vita n. S. Magnobodo conscripta, quem S. 13. & quia prout commendatque est, ostendam diximus, n. 1. ubi habet: Itaque B. Martinum virumque clarissimum, jam tunc Turonici cunctis episcopum expulsi, qui cum prout lucipiens, subdiaconum & diaconum ordinavit, & si postmodum non prebuerit, didicit. Et n. 17. diffinitio altera populum Andegavensem in armis episcopo pectore adit, S. Martinum divina electione indiget, & clero populoque consecrante, episcopum consecrari.

28. Testemur inquit ad vitam Sancti Maurilii nota n. pag. 286. de re diffinitum, mortui fuisse asserti, & simul diffinitum expulsi, sed rem indicem calumniam. Verba ejus in Gallico Latina sunt. Moveri potest, inquit, difficultas particularis de eo, quod dicitur, ubi (in Sancti Vita) fuisse S. Martinum, qui S. Maurilium consecravit Andegavensem episcopum. Diximus enim in textu post Deletemore, qui anno cccclxxi. sur cccclxxi, consecrationis S. Martinus affuit, duos adhibet ad minimum episcopos ante S. Maurilium existisse. Necesse igitur est, tres, illos episcopos viginti sex annorum fuisse, quo S. Martini episcopatus duravit. diffinitus esse. Et e contrario non minus statum episcopum inter S. Maurilium & Talisium, qui anno cccclxxi. ordinatus fuit. Crescit difficultas ex incertitudine anni S. Martini mortis; ubi cum ex ipsa Vita aliquid habemus, quem Sanctum unigenitum & vixi diffinitus 40. in seculari, 30. in episcopali dignitate transiisse. Hinc variis votum, & non quidem judicium per se beneplacito, quoniam determinat. Sed rem aggrediamur.

29. Lantano fuit Theologiae doctus. Praefatus, quoniam, quicquid de Sancto vult aliquid legere, vel in dubio vacante, vel falsum reputare videmus, in editione secunda duplici diffinitur, quoniam una crinita iudicium de eodem vita S. Maurilii, altera Renato Andegavensi episcopo testatur autem, Maurilium a S. Martino consecrari prout, quoniam ab re creatum esse Andegavensem episcopum referuntur. 16. pag. 74. asserti. Argumenta duo percipimus, quibus ostentum fuisse non laudat observantiam, una sequens pag. 80. Nobis autem, in comprehensione eorum haberi, ut de eis iudicium fieri possit, exhibet. Primo collatis scilicet, quod Andegavensem episcopum fuisse adiderit, secundo, Joannem Bardugum in Sanctis Andegavensibus, Joannem Salomonem apud Demetrium l. 2. de Sacrificiis Missae, Joannem Chelantium in Chronologia archiepiscoporum & episcoporum Galliae Histories, Joannem Boverium in Chronologia episcoporum Lugdunensium & aliorum, Joannem Blandum in libro Andegavensium Andegavensium, Sanctum Robertum in Gallia

Pha a T.
Magnobodo
scripta de
pauca de
dote

C

F

Exemplum
aut
quoniam
vixi
pauca
dote

A Gallia Christiana; quoniam duo primi in predictorum episcoporum fuerint, uti Defensorum inter & S. Martini duo amoveri Apothemium fecisset & Prosperum episcopos: reliqui vero quatuor ita, ut inter attingi recitamus quatuor episcopi, Auxilius, Apothemius, Fuscarius & Prosper intercedant. Ex hoc episcoporum Andegavorum serie propostia continda S. Martini a S. Martino consecrati non potuisse episcopum, nisi secundum unum Defensor, Apothemius & Prosper, secundum alios Defensor, Auxilius, Apothemius, Fuscarius & Prosper ante S. Martinum existerent.

propositio 30 Illud autem credi posse affirmat, assertioque sui fides & conclusio veritatem primo demonstrare aggredietur: ut episcopi, qui S. Martini consecrati fuerint, quos inter Defensorem fuisse, Severus tradit libro de Vita S. Martini cap. 7. & reliqui passim de Sanctis scriptores; deinde ex numeris annorum, qui Martini in episcopatu transigisse ferunt Gregorius Turonensis testis in locis. Verba accipe. Lib. 1. de miraculis S. Martini cap. 3. habet: In quo (episcopum) gloriolum & pene inimitabilem agentem vitam, per quinquaginta quinque

B his insuper geminis mensibus cum decem diebus, octogesimo primo aetatis sue anno, Calixto & Attico consulibus, nocte media quievit in pace. Rursum lib. 1. Hist. Franc. cap. 43. Arcadii vero & Honorii secundo imperii anno S. Martini Turonorum episcopus plenus virtutibus & sanctitate praebens infirmis multa beneficia, octogesimo & primo aetatis sue anno, episcopatus autem vigesimo sexto, apud Constantinem decessit suum vicum excedens a letulo scilicet migravit ad Christum: & lib. 10. Hist. cap. 31. de Martino Turonensi: sed in annos viginti sex, mensis iv. dies xxvii. Etia ibi primum Leonius argumentum, quod letheri Sanctum nostrum a S. Martino creati non potuisse episcopum persuasum capis: cuius aetatem in eo sitam esse liquet, quod verisimilitudine probabiliter desumptum esse videtur, secundum quosdam ante episcopum, secundum alios quinquaginta, viginti sex annorum spatia, quo S. Martini episcopatum a S. Gregorio Turonensi defunctum esse ostendimus, & vivis excessisse.

C 31. Haec tamen forte ab aliquo negatum inferspeciat: quare eadem observatione pag. 76. rei incredulitatem autem confirmare arguimus negativum, quia multum habeo robore in quaestione ex solis, ut & traditione pendentes in peculiari Dissertatione evadunt. Audi subtilem sermone loco jamjam laudato discretem: Haec scitem duo, cum certissima sint, (Defensorem consecrationi S. Martini affinis, Sanctumque 16. annis in episcopatu transactis, obitus) restat, ut quibus in locis nulla principum gratulabatur in Christianos persecutione, nam res episcopi secundum quosdam, quoque secundum alios, viventes adhuc Martino, licet inter viginti sex annorum spatium decesserint, vel non decesserint, judicetur. Si non decesserint omnes, quod summa cum ratione credi potest, Maurilius non potuit Andegavensis episcopus a Martino consecrari: si vero omnes decesserint, consecrari quidem potuit, sed mirum profecto esset, diutius incredibile, deos juxta quosdam, quatuor juxta alios Defensores successores fuisse a Martino pro jure Metropolitani consecratos episcopos, nec mentionem tantae rei ullam fieri a Severo, qui cognita S. Martini gesta tam accurate scripsit. Quid puer Ticini, quid miles in exercitu Constantii imperatoris, & Ju-

liani Caesaris, quid catechizatus Ambiani, quid baptizatus Augullorici Pictorum, quid ex Gallia reversus in Italiam Mediolani, quid in insula Galinaria, quid consultus episcopus Turonis in urbe & in pago, quid Trevis cum Maximo, quid alibi passim secuti dixerunt, Severus diligenter exequitur: sed ne unus quidem Andegavensis episcopi consecrationem a Martino factam commemorat: tantum abest, ut duorum vel quatuor succedentium sibi pretulum inaugurationes vir non indigens & magistri sui amantissimus oblivisceretur.

32 Argumentum jam propositum Leonius ita de se apparet, ut statim in observationis 17. citatis pag. 77. ase demonstratum esse auxiliis, Sanctum nostrum non a Martino, sed a successorebus ante creatum esse episcopum. Mihi tamen tanti ponderis non videtur, ut propterea in Scelli nostri Vita a S. Magnobodo conscripta in hoc paulo errorem commissum viscerem, & a ceteris, qui gesta ejus literis tradiderunt, differant. Etenim visus, quas sibi difficultates fecit, dum Andegavorum episcoporum seriem recenset. Catalogi corruptiores & traditi passim Defensorem inter & S. Martini non nisi Apothemium & Prosperum constitutos, de Auxilio vero Fuscarium sinit. Gallia Sammarthorum Christiana vocis in episcoporum Andegavorum serie pag. 112. scribit: In aliquibus vero Elementis mendose interitur Auxilium successores Defensoris, de quo in Tabulis Mauriciensis, sanctorum Albini & Sergii nulla est mentio, neque in melioribus nota indicibus. Rectius enim in nonnullis exemplaribus pro Auxilio, quod imperiti scripserunt, legendum est Maurilio. Item 26. annorum spatia, quo S. Martini episcopatum durasse communis traditio tracti sententia, ex hac via dissoluti Defensor, Apothemius & Prosperi coniuncti solum debent, in Sancti nostri a S. Martino episcopum inaugurari potuerit. In ea autem sententia difficultatem aut incredulitatem reperire non est, quantum sibi Leonius imaginatur. Potuit enim Defensor, quando S. Martini consecrationi affinis, jam longevus fuisse, & paulo post a vivis discedere; episcopatum vero Apothemius & Prosperi non fuisse dictatum, probabilissimum reddidit ex paucissimis, quae de predictis episcopis memoria tradita reperitur. Presbyteri solum nomen tabulis ecclesiasticis insertum legitur; Apothemius autem sola sanctitatis fama illustrata traditur. Non video igitur, quid veteri predictorum episcoporum aetate, quibus Andegavorum reverteretur ecclesiam, non dico intra 26. sed etiam pauciorum annorum spatium includere.

33 At, Sulpicius Severus, qui S. Martini gesta etiam minutissima magistri sui discipulis amantissimus, accuratissime conscripsit, necnon eandem Andegavensis episcopi consecrationem a Martino factam commemorat. Argumentum negativum est, ex quo, si quid Leonius debet, ut S. Maurilius a Martino ordinatum esse episcopum neges, eadem ratione consequitur, nullum a Sancto fuisse episcopum inauguratum. Hujus tamen appositum probabilissimum credo ex eo, quod scripsit Sulpicius in Vita S. Victoris seu Valerii Comenianensis episcopi die xxv. Augusti data, in qua Sanctum hunc a S. Martino episcopum suis ordinatum non levius testimonio ostendit. Verba ejus, in quantum ad propositum nostrum spectant, huc loco juxta inferre. Muris, in Commemorative ad laudatam vitam parvuli huiusmodi: Primum itaque S. Vi-

Refertur
ad ad
non est
arguenda
tam.

E

E

et et
et et
Maurilio.

AUCT. S. Vitiorem a S. Martino episcopum fuisse ordinatum, tot testibus probatur, ut ex de re dubitare non possimus, nisi rationes obfcurae gravilime. Quatuor S. Liborii Vitae, t. v. Juli a pag. 407. editas, lector inveniet; in omnibus his dicitur a S. Martino sepultus Liborius, atque in quatuor ita res narratur a eum. 16. *Hic laudata Vita verba subjacet; quibus transgreditur, quia laudata sunt, et laudare laus legi possum, super sedem.* In his disertissimis verbis consecratus episcopalis S. Vitiore a S. Martino facta asseritur. Post qua de Vita hac S. Liborii quatuor, insunt: Hanc Vitam, quam tribus aliis proluxior est, graviter & bona fide sub finem saeculi ix. scriptam esse, colliges facile ex Bollandi ad eam Commentario. §. 11. num. 11. in asserita rei veritate adducta Alia ipsius S. Vitiore in episcopatum Commensuratum gestu rem. 3. *Anallorum* a pag. 68. in quibus idem legitur. Num. 13. laudat Vitam S. Vitiore a se edendam, in qua ordinatus ejus per S. Martinum eodem modo, et pons fustus narratur; addit denique Rationem, et testimonium Martyrologii sub Beda nomine dum circumlati ad 1. Septembris, ex quibus in hoc etiam numeri conclusio his verbis: Habemus itaque tot testibus probatam S. Vitiore ordinationem a S. Martino factam, ut iis merito acquiescere possimus, cum nulla cuiquam ponderis ratio in contrarium fuerit allata. Licet igitur Sulpicius Severus in S. Martini Vita nullam ad ipsa episcopum consecrationem commemorat, et hoc tamen laudati scriptoris silentio nulle ratione consequi esse liquet, id a Sancto communem fuisse praestium; de S. Vitiore probabilissimum esse alioquin: quod postea, de S. Maurilio in hac solent capite negari non possit. Sed ad alterum Lannoy argumentum procedamus.

Aliter
et unum
et laudat
ad episc.
P. non ad
benedicere
serva omni
pauli de
pauzium.

34 Observatio 17. cum hunc praesigium intulim: Quodam de Martino, deque Maurilio in Maurilio Vita notantur adiciunt. Argumentum de praesigio est tempore, quo S. Martinus Tarcentum episcopatum adeptus est, atque ejus mortuali, calculate cum S. Maurilio ad Andegavensium insulas praesigium tempore, atque discretus ejus in hac vita. Talem episcopum verbis hoc refert. Pag. 80. scribit: A beato Martino ceteros gradus ecclesiasticos, sacerdotique gratiam accipere non potuit Maurilius, qui anno Christi trecentesimo sexagesimo sexto factus est presbyter, & anno quadringentesimo sexto episcopus. Nam Martinus anno Christi trecentesimo sexagesimo sexto condum erat episcopus, & anno quadringentesimo sexto defunctus esse episcopus. Quod jam alibi demonstratum est. Vides, episcopus, scilicet, ejus argumentum legitimum esse, restitque inde deduci, Solum non solum nec sacerdotem nec episcopum a Martino inaugurari potuisse; si modo, quem considerat dicunt, tam facile admittant, S. Maurilius anno Christi 366. factum esse presbyterum, atque 406. episcopum. At in eorum difficultate caput situm est, quis est qui non videtur? Probaturque asserunt a S. Maurilio episcopatum et sacerdotium epocham. Restat, magis laudat loco, ut certa Maurilio asseratur max. Hanc autem asserere aggraudat, hoc praesigium: Joannes Hietrus, Andegavensis in Theologia doctus, Andegavensium Aotiquitatum libro scribit, in Andegavensi Martyrologio legi Maurilius per annos 13. presbyteratum, & per annos 11. episcopatum gessisse, & annum agentem novagesimum migrasse. Idem quo ad annos episcopatum & vitam habetur in edita per Rai-

nonem Maurilii Vita sub finem. Deinde in festo translationis Maurilii tradit, mortem illius anno quadringentesimo trigesimo sexto accidisse. Hoc annus Andegavensis Martyrologii ab Horae laudati testamento sumit, integram Sancti regis chronotam verbis sequentibus exhibet: Quo ita constituto, Maurilius natus 3000 Christi trecentesimo quadringentesimo sexto, sit presbyter anno trecentesimo sexagesimo sexto, creatus episcopus anno quadringentesimo sexto, & anno quadringentesimo trigesimo sexto moritur nonagenarius. Subjungit: Aut error est in Maurilii Vita, aut in Andegavensi Martyrologio, quae haec in parte conciliari nequeunt. In Martyrologio quoad episcopatum epocham maxima nullum libelle errorum crederem, cum ex aliis, tum ex hoc quoque, quod Severus Maurilius a Martino consecratur episcopum non meminerit in Martini Vita, cum ut meminisset, res ipsa exigere videretur.

35 Repetitur Lannoy praesigium: Aut error est in Andegavensi Martyrologio ab Horae laudato, aut in Maurilio Vita per S. Magnobolm fidelissimum scripta, quae in hoc parte conciliari nequeunt. Et Andegavensi Martyrologio maxime subesse errorem credam, cum propter jamjam intermedium annu, quo Sanctus a vera ereptus est, ex qua fere sufficiens fundamentum in laudato Martyrologio annu quadringentesimo trigesimo sexto mortualis ejus determinari videri possit, cum, quae ex aliis & Lannoy laudatis Severusque silentio vel contra consecrationem episcopalem Sancti Maurilii a S. Martino factam praesigium posse jam ostendimus. Nec video, quae ratione Lannoy videtur res ipsa exigere, et Sulpicius S. Martini gesta commemorant, praedicta consecrationis mentionem faciat; certe liquet rem non magis exigere, si illius potius, quam consilii aliteris orationibus a Sancto praesigium moneretur. Verum quidem est, si Andegavensi ab Horae laudato Martyrologio praesigium sit, annu Sancti Maurilii mortualis quadringentesimo trigesimo sexteque, absque dicendum esse, Solum non a S. Martino, sed a successore ejus Andegavensium episcopum ordinatum esse; sed quis Martyrologium illud tante auctoritatis eussent, ut inde, notissimis omnibus de Sancto scriptis praesigium, certum obitus ejus diem colligendum putet.

36 Gallia Christiana vocat Solum ad superius extempore eodisse scribit anno 427. aliisque laudat Sancti discretum anno 427. asserunt. Claudius Robertus in Andegavensium episcoporum serie Sanctum ex hac vita migrasse testatur anno 460. Idem legitur in Brevario Rotomagensi a Claudio citato. Emmentissimus Cardinalis Boreus ad annum 394. Sancti, qui hoc tempore in Gallia cleruere, S. Maurilius (Maurilius) Andegavensem episcopum a laudandum esse scribit. Bullae in Sancti Vita extempore ejus anno 427. figi. Antiquus Summenotus in Historia Neapolitana anno 420. Quae scriptura variat circa annum Sancti Maurilii mortualis, si auctoritas consideretur, non quidem certus facti S. Maurilium morte saeculi v. scripta; et atque facti hujus ante vitam mortualis cum feliciter atque commemorat, tam incertum relinquit, ut quae ex certum annum determinare videretur, divinate potius quam determinare dicendum sit.

37 Qua postea, quis ex tam incerto S. Maurilii obitus ante cum a S. Martino sacerdotem et non pro episcopum inaugurari non potuisse concludi posse incertum? Praesertim cum, si Baroniis, si Claudii Lannoy, si Roberti, si Brevarium Rotomagensi, si la-

dates

A. S.
Ma-
GNO-
BODO.

VITA

Auctore S. Magnobodo

EX IMPRESSIS.

PRÆFATIO.

IN Christi nomine, ego Magnobodus episcopus, ac si peccator, ecclesie Andecavæ, secundum uoluntatem Iulii presbyteri a Viam sancti Maurilii episcopi & confessoris, et rusticitatis mea composui, simpliciter planeque, quantum potui, explicavi, in anno decimo ordinationis meæ.

B, & in anno trigesimo sexto principis nostri domus Clotharii regis b, filii Chilperici regis, cum fidelitatis paternæ & amore fraterno e.

a Quidquid in religiosis sanctis seculi Domini gratia operatur, omnino filici non potest: nam quis pauperes lippita facti pro Christo fugitiva contemnasat in mundo, mercatorum in cælis lucra merita, & in terris excitant in laudem Dei fidelium populorum prædicatione: serunt ergo in lacrymic, merent in gaudia.

ANNOTATA.

a Ex his liquet, quibus in S. Maurilii Vita scriptis monumentis fuerit usus S. Magnobodus.

b Huius aemulio II. intellego, qui in Chilperici patris successore regnum successit. Anno Clotarii huius 36. in annum Christi 610. incidisse, quæque Viam hanc typis ædem curavit, in margine cauteravit. Conferre est Chronologie Philippi Lebbei, qui eadem Chilperici, regisque Clotarii II. initium anno Christi 584. assignat: si enim ad annum 584. addideris 36. pervenies ad annum 620.

c Nec dissensit Hincsiemus auctor in tribus Dagoberti Francorum regibus, licet Pagus Chilperici eodem & initium regis Clotarii II. anno 587. illeget, in cujus sententia S. Magnobodus Viam S. Maurilii scripsisset anno Christi 613.

c Præfatio hæc in epigrapho impressa ab iis, qui sequuntur distictu ab. Sequencia vero ab iis legunt sub titulo prælogi.

VITA

BEATUS ipse Maurilii sub Juliano Cæsare a tetricam patriam pro Christi amore despicens, humiliter in Gallias adventavit, iam lector ordine, viam sanctæ pauperum salutis. Nam de genere nobili b veniens, parte deserta, matrem superstitem reliquit, cum facultatibus universis, quas in Mediolanensium arce possederat, eode natalibus clavis sacras oriundus. Itaque beatus Martinum virtutibus clarissimum, iam tunc Taronici civilis episcopum expulsum, qui cum granatæ suspiciens, subdicionum, & dissonum ordinavit, & ei postmodum omni presbyterii tradidit, secum quoque iugiter ad negotia ecclesiæ pariter procuranda

reversus voluit; sed tunc obtinere non potuit. **D** Itaque se invicem ocalescentes & mentis multum ab iis digressi sunt; & ille solitudinis habitationem maxime desiderans, abiit viam suam.

e Audiens vir Dei Maestrius, quod sanctorum esset antiquissimum in territorio civitatis Andecavæ, loco, qui nominatur Calonna & super literas Legeris d, ipsum foriter expugnatarum interdiversis fontem, illic constanter advenit. Ibi post multam prædicationem & abstinensiarum infirmitatem, tandem ejus magnanimitas oratio obtinuit a Domino, ut ignis de celo manifeste lapsum templum illud cum delubris suis repente voraret, ad similitudinem videlicet antiquæ viæ sancti beati Elzei prophetæ, cujus oratio sanctus adzelem Dei in impio caecandam, ignem divinum damitti cælis impetrevit. Huius mandatum divinitus loco, ecclesiæ Christi ibidem fidelis Famulus construxit, vicinque insulatis, ubi & conversatus est, aliquando onus episcopatus accepto a. Quasiam latere eis tunc in illis viris Domini per cum operaretur, non est nostræ facultatis pro paupertate sermonis evolere. Sed tamen vel pauca recensere de plurimis, secundum quod puritatis nostra viris perperant, ad laudem Domini ac beatissimi Confessoris venerationem conseruere.

g Erat in villa Pociacense homo s, nomine Saturnus, per longum temporis tractum manus ambas habens arides: qui ad beatum virum Dei Maestrium profanitate postulanda profectus, cum noctem enam ad vigilias ejus pervenisset, factio diluculo, ad pedes ejus se prostravit, deprecans, immo obsecra credulitatem suam ostentatione compellens, ut signum Crucis super manus ejus faceret; quo facto, statim restituta viri sanitas, atque spiritus dei negati ejus operandi. Nec longo post tempore, ecce & melior, quæ a demonio vexabatur jam multis annis, ex qua infestatione tyrannica etiam circa facta fuerat, ad Sanctum Dominum a fidelibus viis adductur. Quam ubi beatus Vir praesentem sibi factum vidit, mox eam diabolus relaxavit. Pariter & mens sane rediit, & oculi ejus, quod vis inimica abstergebat, lumen receperunt, praesentes famine ducatum proprium, quæ paulo ante vomagus alieno.

h Cum quidam pastores pecora sua vigilis noctis potentes solentis custodirent, unus ea eis latenter moedens a vipera g: & cum jam vi venturi se se grassante, semivivis factus esset, ad sanctum Maestrium jam in illis locis famosis potentiam medicum desperatus adductur: qui, ut cum vidit, de saliva sua in os posuit per austeram membra tumefactis immisit, & continuo pelle fugata, reddita est sanitas. Sicut enim beatum Paulum apostolum quendam viperam mordent ad interitum non laesit, ius nec putem hunc, apostolici viri Maestrii medicante virtute mirabili.

i Erat mulier in ipsius finibus stetit diutius permanens; quæ multum prius pro pudore macronali castitate, necessitate tandem compulsa, a S. Maurilio petiit, et oraret Dominum pro ipso, quatenus ei filium daret, qui ad ipsam ecclesiam devotus Domino deserviret. Exaudivit Dominus preces servi sui Maurilii: mulier concepit, & peperit filium; qui secundum vota parentum divina traditus officio, eadem ecclesiam Calonnensibus longo tempore deservit. Vixit consequens est sententia licet ab Anna per gratiam Domini genitus est Samuel, qui sacerdos Dei &

pro.

A propheta stetit in templo, ita & post ille. I-
dem cum esset post beatum Maurilium postre-
mus sacerdos, praedit ecclesiae Andecavensis &c.

6 Reminiscens diutius iuxta oppidum ipsius vi-
ci Calonge coluit, qui vocatur Prisciscus, diver-
sis adhuc dolorum titulis repletus; ubi sancto Spi-
ritus revelante, Vir beatus cognovit, tempus sibi a
Domino prestitum illam quoque animarum frau-
dem destruendi; ad ipsum locum iter direxit.
Cumque illuc pervenisset, statim in aere demoni-
a ceperunt clamare: Quid nos & hic persequeris?
Maurili? nullus est locus quo te avarete
possimus. Ille autem festinans, neque quodquam
motus ad plenam venenae malignitatis querimoniam,
quicquid ibi fuerat congregatum ea diversis
idolâ, igne cremavit, & monasterium ibi pro-
xime construit, quod permansit usque in pre-
sentem diem ad gloriam Domini nostri Jesu Chris-
ti, & memoriam incliti Maurilii confessoris.

7 Monachus nomine Clemens februs quartanis
lucet amicus tribus vixit annis. Cum quatuordecim eu-
logias i sanctissimum Virum postulasset, & ille ei
libenti animo praestitisset, illico ut fumus, languor
ille dominus evanuit, & solipsa operata lucebat.

8 Praeerea huiusmodi quidem die per ipsum Calonge
praedium negotioribus, qui solent inter alia
commerciorum etiam homines capivos venditare, u-
nitas eidem captivis, qui inquam merces qua-
libet ducebatur venales, consilium in ecclesiam
fecit. Beatus Maurilius propter ad domino pre-
cator accedat, ut miserum redimere posset. Tunc
illi humiliter superbe sperantes precem, ausu re-
merito fugitivum de ecclesia rapere ceperunt.
Assille multo magis tunc trepidus & vociferans,
ait: Serre Dei faciente capivo. Illico tanta fe-
bris dominum unum, qui erat ceteris pernicione,
accendit, ut spiritum prope redderet &c. Sed ut
erat beatus Maurilius miserere, Dominum pre-
catur non impio, reddita est ei sanitas, & capti-
vus continuo relaxatus a servitio, libere
exiit in municipium.

9 Quomodo, Christo propicio, naves necessa-
rie humanis usus negotia deportantes, die no-
stusque per Ligurim dicurrentiam habent; aliquan-
do quidam earum grandi mercium onera referat,
subina perierantione, flante Austro, ceperunt
mergi, sub ipso, ubi Sanctus habitabat, canobio.
Clamaveunt itaque unanimiter navis, mortis me-
tu & tristitia conlecti. Tunc beatus Maurilius ad
eorum voces commotus primo, sed mox iocun-
dus per fidei constantiam factus, contra tempe-
statem salvacius naufragos egreditur. Moxque ut
oravit Deum, periculis omnibus tranquillitas subito
divina virtute facta est, & illud naufragum, quod
ceperat, perrexit.

10 Cum pro subdito humane infirmitatis Vir
Dei alleluia haberet, quem sedere ipse humilis ses-
sor confueverat, vespere quodam, ubi diem nox
claudit, fuerit ei ab impio praeda ablatus est. Sed
quid infelici coortit, qui hoc ausus fuit sacrile-
gium perpetrare? Demonio arreptus per totam
noctem fugam celerans, & oibis iaman promoven-
t, frustrato labore, vagabundus eluditur. Luce vero
prima sancto Viri alinum suum divina coactis vir-
tute repraesentat; quem ut Sanctus Dei cooplexus,
velociter eum demon reliquit. Eflugato latrore,
elementissimus iudex reum suum reputans oon so-
rem, sed custodem, tres ei aureos dedit, sicque &
animal excepit & hominem abique culpae noxa ad
propria abire permisit.

Septemberis Tomus IV.

11 Mariona nomine Amelia ex nobili fenatus Ager.
genere veniens, longam ageritudinem incurerat, S. Ma-
& per annum duodecim tenebatur quondam ingravo-
sitate morbo. Tunc parentes ejus ad beatum Ma-
urilium precantes accedunt, ut eam visitatus pro-
moedus supernae causa adesse deberet. Tunc Sa-
cerdos futurum Domini iudicium in immemoror-
dabilem: Infirmitas fui, & non visitatus me, eum
ipla ad eam perrexit. Et domum ingressus, ubi ma-
nu sua cum oratione unctis oleum in agrorum
fudit, illico mulier super pedes suos stetit, & in eo-
lomis gratias Deo egit, quod per sanctum Ma-
urilium citissimum recepisset sanitatem, quae prius ma-
gna ex parte in medicis facultatibus luctu perduerat;
unde remedia nulla ceceperat, sed & deterius ait
semper consigerat in consanguine morbo.

12 Cum talibus vir Dominus Maurilius in Ca-
loneensi vico clarificet conversationis aique mi-
raculorum insignibus, venit ut Andecava civi-
tatis episcopalis sedes nudretur a pastore f. Ergo,
us est consuetudo, collecti in annum sacerdotes,
& cunctus populus congregatus ad illusterrimum
praetorem, quasi vir unus ceperunt intra te mul-
titare, quin de eis consensum accipere potuis-
set. Sed, variante consilio, & per favoris noxia-
lis scissuras in diversa partito, stare non potuit,
quod a Deo non fuit, ut Propheta ait: Cogita-
tiones hominum vane sunt. Eliguntur enim non
veri pastores, sed qui in ipso officio suo, non Je-
su Christi luce quaerunt, quique, quod perierit,
in Dominico grege solidare non possunt.

13 Cum ergo dissidentia inter se taciti consilia
voluerant, ecce pro hac ipsa electionis causa solici-
tissimi beatus Martinus pontifex ecclesiae Tur-
nonicae sancti flammus in Christo Sacerdos affuit m,
cui scilicet & per sanctissimum maritum, & per me-
tropolitanae sedis privilegium pontifex erat eligendi
pontificem. Ait ergo ad eos: Vri fratres audite
me & quod a Deo electum est, hoc erit; non vobis
dum esse videtur: Maurilius presbyter ecclesiae
Caloneensis, iubenae Deo, ipse erit vobis ponti-
fex. Tanto autoritate censoris illius, compensis
partium studiis, omni mora postposita, ad Vicum
diriguntur omnes, mandatum accipientes, veli-
solit, ad urbem cogatur venire. Ille autem, ut erat
mitissimus, aique ut reliquorum virtutum, ita
quoque sanctae obedientiae munere plenus, non con-
templis imperium, sed adimplevit preceptum. Quo
ingressus in aeclesiam eorum universa insipientis ple-
bis frequentia, ad manifestandam gratiam Domini,
columba super caput ejus descendit. Quo viso, om-
nis multitudo ad beati Martini genus se prostrave-
runt, non alium conclamantes, quam Maurilium
dignum esse episcopatu, non ab hominibus ale-
ctum, sed a Deo sibi praesule manifestatum. Ubi
vero super caput ejus vir Dei Martinus manum po-
suit ad laetam benedictionem irradendam, tunc co-
lumba rursus circumvolans, ipsius consecrationis
adium dedit. Frequenter postea beatus Martinus
cum gaudio in memoriam revocabat, quod terris-
sima Spiritus sanctus, & angelorum chorus ad i-
psum benedictionem affuisset.

14 Hic itaque pastor orium factus & unus ex
apostolicis Domini sacerdotibus electus, tanta virtu-
tis praedix erat gratia, ut signa per eum non mi-
nus, quam dudum per apostolos Dominus fierent.
Nam demonibus verbo tantum fugabat, agros sola
oratione curabat, sed & caecis visum reddebat, pa-
ralyticos ad stabilitatem corporis revocabat; &
multa alia fontis miracula, quae, cum scripta
non

Totum ut
de mero
fuerit de
fuerit de
fuerit de

7

Martini
consecratus
f. Martinus
aliquem
Clavum
sed hoc

G

non

A odore & ignoto, neciam in amantissimis paradisi & in eromatum fureculis potenter se fuisse posuiss.

de repul-
tor inco-
ruptum
Pudici
membris
tam esse
diffusum

5. His itaque taliter peractis, gestibus feretris interiore & conspiciente pannelorum veterima, ex quibus beatissimi Maasilii obvoluta fuerant formata, ita membra inventa sunt incorrupta, ac si ipsa die hinc ministerio deputata fuissent. Cumque & huic simili modo attento detinerentur miraculo, & credum imo grates & laudes referrent Domino, thesaurum, ex quo frustrati esse metuebant, earissimum, incontaminatum & abique damni discrimine latante invenerunt, omniaque lustrantes nec modica nec maxima deosere, quæ si invenirent amantissimi Pastoris membra. Ergo, omnibus ex more completis, venerandum B. Maasilii corpus infra thecem digno opere constructam diligenter reverentia repositum est. Dum ergo in locum pristinum, ubi ab antiquioribus collocatum fuerat, repositari a ministris decerneretur, fucolantes invicem tanto onerare repente sanctissima corporis gleba aggravata est, ut quæ ante modicum possibile fuit ab uno deferri bejulo, postmodum vix a quatuor deportaretur gerulis. Cumque & in hoc

B facto Omnipotentis clementiam episcopus cum clero inibi assidue collocatam, ac mea quædico repletor, de subito puella quædam a parentibus delata est, quæ intra ambium Andegavensis territorii nata & nutrita, clenica * permanebat, & diu compagie membrorum dissoluta, penitus ab omni officiorum genere extorris agnoscitur. Nam pedum bales atterita, tibiarumque stigmata contusa, ex laceri brachiorum humeris adnexi, vix soliditas manuum pectori adharebat. Alleva autem ab assibus & in limine ecclesie projecta *, diutissime in oratione persistens, Dominum sanctique Maasilii auxilium tota mentis intentione deprecabatur, quævis membra ejus redderet sanitatem & corporis incolumitatem.

Sanctis in-
venio, in-
corruptum
pudicissimum

C Cumque hoc vigili mente ageret, non diu erecto est, & ad locum beatissimi Viri velociter accedens, dicitur exclamasse: S. Maasilii pastor egregie, cujus merita & reliquia in hoc loco venerantur & requiescunt, propitius esto mihi peccatrici, ut per tuum altissimum intercessionem merear ab his infirmitatibus vinculis absolvi, & tene & incolumis a presentia tui sancti nominis abscedere.

Hæc dicens, continuo virtutem sensu adesse divinam, auxiliumque B. Maasilii congruum. Membra eorum ejus & artus, quæ per longa dierum curricula debilitate tribuerant, & infirmitate divina dirigerant, ceperunt repente vires resumere, virtutemque pristini roboris abique dilatione exercere. Pedum gressus recuperabant, crurum tibiarumque vigor expediebatur, manuumque ac articularum officia dirigebantur. Quid plura? Omnium membrorum virtuti sanisque restitute, & ab altari S. Maasilii & ab ecclesia ipsius incolumia regressa ad redeundum domum (parentum auxilium enim eguit alieno) nec baculi sustentaculo, sed solamine corporis sui corroborata, gressibus pedum ascripta et laceri proprios regressa est, Christi virtutem collaudans super se declaratam, sanctique Maasilii elementum, ejus auxilium pristina fuerat sanitati reddita. Quæ postea ad comprobandum ejus admirabilem virtutem & ad augmentum declarandæ pietatis ipsius areana, secundum natales suos & iuxta morem præsi temporis maritali connubio conjuncta & nuptiali thoro connexa usque in hunc diem domum propiem jure hereditario sibi concessam gubernare agnoscitur, ornata fi-

Septembris. Tom. IV.

liorum genealogia lobolumque progeme, narrans & testificans virtutum incrementa sibi cultus concessisse. Hæc ita esse, ut jam pulchritudo summa, mulier ipsa, de qua ratio agitur, ætate incolumia & vitæ superflua, & multorum testimoniorum affirmat conspiciatur.

7 Ergo si diligenter inspicere volumus hujus S. P. N. Maasilii ineffabili divinitus donec & Deo sibi collata, procul dubio invenire possumus, eum die ipso, quo sanctissimum corpus ejus a pectus jam prædicto & ab alumnis ejus conspectum est, plurimum perpetuasse miracula. Jam ut retrovertamus articulum. In translatione reliquiarum ejus, duolentere ministris & admiranda jam demonstrata celitus prodigia, quæ sub obitu * B. Marini, les quando pignora silius transita sunt, & aliorum quorundam Sanctorum lapsissime evenerunt divino instinctu: ut enim in gestis jam dicti S. Marini, ceterorumque Deo amabilium recentissimus Adit, dom exanimis & corporis necibus exati de loco ad locum deportari decerneretur, aliquoties pondere aggravata eorum sandpila omnino immobilis permanet, ita ut nec copia hominum nec capacitate virium ulletenus moveri posset. Sed cum occulto illorum iudicio, caelo hominum ætibus illorum famularetur, & contrario larcina corporis caere videbatur sine difficultate onere ponderis, & quod dudum a multis impossibile fuerat transferri, hoc ab uno vel a duobus hujulebatur gerulis. Quod evidenti approbatione in S. Maasilii solum asserimus translationes.

8 Ex odore vero gratissimo, quo officiales corpus illud infundunt miræ conspersione, particeps sui multorum apostolorum aut martyrum seu confessorum collegium, quorum corpora Christi jervamine illorumque optulante voluntate, dum a larcophagis labioverentur, seu in alium computarentur locum, seu divina revelatione diu ignora inveniri mererentur, mira odoris amantissime præcites impleri solebant, ut in multis eorum memoriam recitantibus, sedula inquisitione gellu legimus. Si qui autem infirmi vel debiles hunc agnitionis respectu divini Numinis aderant, a propriis continuo liberabantur injuriis *. Quod apte in hujus Viri translatione compertum esse scimus, dum præsentis odor perfundis amoenus, & pærelyticum diu nodis infirmitatis obducit, mira celeritate curavit. Unde abique ambiguitate magis sanctis Patribus cooloris existit, quorum tanta sunt exempla, ut nec inveniantur scripta.

9 Et quid hæc narrando diutius immoramur? superexcellunt enim actus ejus & mirabilia operum ejus, multorum virtutibus in hac ærumnosa vita a Sanctis olim perpetris; quæ, si quia veridica indagine perferutari cupit, sumat eodem, qui de Vita ejus & miraculis plenissime inferuntur est *, ibique invenire possit tanta sancti Viri magnalia, quæ nupquam in aliis Sanctorum gellis recitavit inlerie. Sed restat, ut ad incceptam Operis nostri seriem convertamur siliolum, heuque Viri per singule explanando, quantum divine donaverit facultas, enarramus miracula, et o veracium compertus fuit auctoritate, quæ restant opere credibilis videtur, quanto a prudentioribus viris edocetur.

10 Erat præterea in suburbio civitatis jam prædictæ Andegavensis colonus quidam, qui, infirmitate cogente diutina, lomen oculorum amiserat. Hic fraudatus ab omni oculorum auxilio conductus forebatur alieno; sed tanta orbatus * cæcitæ minime cessabat quotidie ingredi basilicam, ubi sancti

Atter.
Hæc
MEMO.

S. Maasilii
pro-
prietum
in
transla-
tione
sancti
S. Maasilii
factum, &
Andegavensis
Andegavensis

d. abiecit

E

Sanctis in-
venio, in-
corruptum
pudicissimum

* infirmi-
tatem

F

de vita
procedit
miracula

* Scriptura

Cere fac-
ti compli-
cavit au-
tem

* laborare

AUCT.
HAB.
MERO.

ac beatissimi viri requiscebant pignora Maurilii, supplicantes & obsecrantes, ut virtus magnitudinis ejus super se digliceretur ostendi, & ab officianibus carceris sui tenebris, que cum undique possetum detinebant, eriperet. Dum autem hac inde ager ageret, & minime hunc operti sedulus finem imponeret, supervenerunt dies sancti Quadragesimalis observationis, orationibus, jejunia ceterisque competentia parumque virtutibus dediti, quos plebs catholica recolit ad minuendum peccati cumulum, & ad augendum meritorum igniculos. Siquidem juxta morem ecclesiasticis sanctionis & antiquorum documenta Patrum, dies adventus, qui clerici omnino, monachorumque contubernale collegium cum populo nobilitate sacrorum obligans, in cinere & calicis positus, pedumque indumentis abluaris, ac precum votis vacans, civitatem circumfoliatus est. Sanctorumque patrocinia sedule invocans, basilicas eorum lumina cum devotione ingrediens, orationum munus inibi, quantum Christi concesserit gratia, perolvere gessit.

V. Ingre-
verunt
de
lumen
sta-
lumen
re-
dunt.

11 Reverens autem supradictus clerus cum castris populi ex basilica S. Liconis & ingrediens oratori junctus Christi martyris Maurilii, intererat jam predictus ceteris alius inductione conductus propriisque delictis luminibus, deprecans Domini potentiam, ut, qui oculos cæci nati aperire dignatus est, ipsi quoque medelam illuminationis inferret; qui, cum ex aditu basilicæ aliena utens lustragium, plañtem clericalem concione, ad altare S. Maurilii sepulchri propinquare inciperet, dixit ad quemdam clericum penes se stantem: Domine, ut mihi esse arbitror, video manus vestras. At ille hæc audiens atrociter auribus admirari coepit, si vera esse possent, ut hoc ab homine quondam cæco dicebatur. Ille vero deinde adjevit: Jam omne corpus vestrum intueor, & omnia, quæcumque facitis, patula video agnoscio. Hoc sermone quam plurimi advenientes, & in stuporem mentis egressi, consensum iniecit: Jam altare S. Maurilii thesaurumque ipsum in ore positam libere video. Ex propterea oculis patentibus & quodammodo more exultantibus subjecit: Non solum Sancti altare, sed omnem basilicam istam cum castris clericorum sui laicorum, & omnino, quæ in hac ecclesia aguntur, agnoscio, & clare video & lumen oculorum meorum, quod pec annorum tenebrarum amiseram, Christo propicio, sanctique Maurilii interveniente suffragio, non solum recuperavi, sed etiam clarior, quam vidistis, accepi. Hoc dicto, clamor illico clericali ac laicali astollitur laudans & benedicens Dominum, qui facit mirabilia, & qui mirabilis est in Sanctis suis, sanctique Maurilii merita mira glorificat gloria.

qui, post
ea, dicit
Lumen
grat
111 de
sua alme
palam
vire

12 Jam predictus olim cæcus, pristina recuperata claritate, apertisque oculorum suorum luminibus libere & absque ullius conductu coram omni plebe per ecclesiam deambulabat mente alacris. S. Maurilii beneficiis gratias agens & conficiens. Expletis autem laudum precumque paratissime melodiarum votis, cæcus, qui fuerat, veraci illuminationis approbatione ad domum propriam regressus est, ubi illic solamine, multis postea vivens annis. Sed hæc capta reliquias & ad alia enarranda, ut inchoamus, propinquamus.

Pau-
sant
lumen
appas

13 Alius præterea quidam homo perniciem paralyticæ undique diffusæ, vocabulo Ambricius, pluribus jam annis transactis in portu ecclesie S. Maurilii absque membrorum officio jacebat. Hic jam totius lenio infirmitatis confectus, ut dictum

est, ad januam basilicæ recubans, elemosynarum stipendia tam episcopo, quam clericorum aut laicorum instantibus cognoicebat. Membrorum autem & omnia corpora robore destituta, quodam intra ecclesiam repens manibus ac pedibus more gestulium lemes ipsum traherebat; qui, cum per multam annorum orbam ita ager & debilis, ipse omnia amissa reparanda sanitate, descendendo taberneret, supervenit dies cultu recolendus, in quo in anordio quadragesimalis jejunii positus, Dominicus vocatur. Itaque clerus ad matutinorum solemniam in basilicam ipsam laque dicti martyris venerat: Maurilii ex more, dato ligno, conlugens, conservata populi cataracta, psalmorum hymnorumque males continendo dapnomura fludebat. Inter quos aderat ipse, de quo loquimur, agrestis, qui, ut jam diximus, omnino artum defraudatus viribus, lingue lolummodo officio ipse loquendi retinebat. Cumque, ut jam prædictum est, psalmorum melodia a clericali collegio instanti reverentis celebraretur, stantia jam magna ex parte mutilis alio Officiis, repente immensis cepit paralyticis, qui intererat, clamare vocibus, utque in cubus omnes perirent clamoribus. Nam quidam vis, ut ore proprio fateretur, habita polcherissima, ipse jucundus, cantum floridus, aspectu venustus, vultu conspicuus, illum apprehendens contræctantque omnia membrorum ejus compingens, ab imis locis longeque erigeret. Ad eum constant gressu præcipiti & repetitis frillationibus motibus, quibus poterat, surgens, a homine ad altare S. Maurilii prorumpens, ultionem festinans, quæcumque poterat animi valetudine, contingere altare ipsius.

E

14 At, ubi ventum est ad præsentiam jam dicti Sancti altaris, virtus, quæ potius, apprehendit speciem ejus, & distinctus umbrarum manuum consensu credidimus utriusque partis tenere aggressus est, ibique quasi unus horum ipatio basilis pedum lelando annectans, prece, quæ poterat & voce reciproca, sedulus supplicabat. Omnipotentia, sanctique Maurilii antistitis auxilium. Quod mox tantum mente vigili cornus altaris tenuit, donec, divina favente clementia, sanctique Maurilii interveniente solamine, fugas omniom membrorum suorum debilitate, ac recuperata cuncta virum suorum fortitudine, nullis agent solamine super pedes proprios stare cognovit eis sua virtute. Hic taliter meritis Sancti curatus ab altari ejus regressus est mox corporis ac articuloque collusione deambulans, agilitatem habili, ut robora valetudine stabili. Quo miratulo concio clericorum experientibus, continuo clamor laudis insonat, triumphusque benedictorum melodius replevit, vocibus vulgarijque sexus strepitus procul adducitur. Amen.

F

ANNOTATA.

a Gellia Christiana votis viginti annorum oblatum ei lumen in Andoverensium episcoporum serie concedit. De tempore, quæ hæc translatio contigit, vide Comm. prævium ann. 4.

b Sensum vniuersum ita lege: Ad Sanctissimum locum accedentes, corpus ipsius ex eo sustulerunt, ubi eia iusti diuini quævisse videbatur; quod, cum ad altare princeps desinrent, tanta est.

c Ex his liquet, mirerrum S. Maurilii meritis miraculose sanatum abbas vulcanum superfluisse, quando Marmerus hoc scripsit, quæ prævide

set.

*A certum petuit de incorruptio facie corpore testima-
nium dare. Vide Cuvum, num. 5.
d Loquuntur de his, qui sacrum ibicam ex lo-
co, ubi quoreras, ad arum desinere, nullomque
inclinis corporis sentire gravitatem.
e In Gallis Christianis xv. Andrevensium eni-*

sensus confirmatur, Colitur in Androgaurasi scab. A. HALL-
 sis 13. Februarii, ad quem diem de re in Opere MERO.
 molles altam til.

g. Lege : Hoc sermone quam plurimis advenientibus & admirantibus continuo infit.

DE S. MAURO EPISC. CONF.

PLACENTIAE IN ITALIA.

SYLLOGE HISTORICA.

1.2

De Sancti cultu; de tempore, quo floruisse & obiisse creditur,
ac de gestis.

B *Inter antiquissimas Placentinas in Italia tertius nomen-
ratur S. Maurus, fuisseque S. Sabini, de quo
allum est apud nos ad diem xviii. Januarii. Hanc
Sanctum Placentiam die xiiii. Septembris cultum
Officium ritus dupliciter, ut siquis et verum Officium
proprie non 1633, impresse, nisi ad xliii. Se-
ptembris Officium dupliciter prefecit, & de S.
Majore adduxit: Cujus corpus in basilica sancti
Savini Placentie positum est. Memoriam S. Mauri
ad hunc diem celebrare apud Ferrarium in par-
ca Catalogo, & novissime apud Castellanam, Prior
in Catalogo generali sic habet: Placentiam in Gal-
lia Togata S. Mauri episcopi, Plura dat in Ca-
talogo Sanctorum Italie, sed ne non recitantes
in Officio, ex quo ille fuisse depremissi. Castellana
inferius, ex quo honorari in talibus S.
Sabini. Pluribus necesse S. Mauri gesta refert Pa-
trius Meris Campi in Historia Placentina Italice
scripta. Panopie de S. Mauro necesse Umbro-
rum Locuti in Opere de Origine Placentie. Eli-
gium quoque Sancti continet Ughellus in Catalo-
go episcoporum Placentinarum tom. 3. Italie Se-
ct. 60. 100. adducit novissime.*

2. Landani scriptores confutamus, Maurum flo-
ruisse saeculo v., & certum fuisse episcopum Pla-
centinum, fundique Sabini iusticiarem. Satis quo-
que conveniunt de eorum aetate ad meliorem cultum

translatum ab Maurus. Uginellus iustitum episcopatu fign anno 439, mortuus fandi: anno 459, ad eundem uiginti et nouem episcopatus annos et octiduum Underio Locati. Eundem quoque annum emersitalem ante Ferrarius in Annotatis ad Catalogum generalium, licet diuerso scrupulo in Catalogo Sacerdotum Italiae, Campus loci 5. Historia pag. 135. S. Mauri episcopatum familior ordinis ab anno 420, et pag. 140. notum fign anno 449. post annum fere uiginti et nouem episcopatu. Verum huiusfere chronologia nullis incouenit rationes allegatae, nullum illius speculi monumentum adducuntur. Hinc in dando Officii leditioris rebus, prius, anni illi feruissis praeferimus. Capellanus mortuum notat Maurus anno 445, forte quia illis anno effertur obitus apud Ferrarium in Annotatis ad Catalogum Sanctarum Italiae.

3 Mibi vero, dum in decembris & interfectis Mauri novella chronologia fundamenta vo-

Agre, annis non paucis citius ad episcopatum ve-
 nitus videtur Maurus, ac simuliter citius obisse.
 Idem quoque vixit ad Majoratus meum ad xvi.
 Januarii in S. Sabote, cum mortem futuram sibi
 fecit scire IV. Martii ad C. ad civitatis ad-
 missum, S. Sabatum fuisse in concilio Agnoscens
 anno 381, illicque fuisse loco subscripti legatus
 ante alios multo plures, ut videri potest apud
 Labbeum tom. 1. Conciliorum col. 978. Itaque
 videtur inter sanctiores fuisse episcopos illic concilio,
 ita ut difficulter credi possit, Sabatum deinde an-
 nui triginta C. totum superasse, C. vixisse us-
 que ad annum 420. Eque improbabili mihi ap-
 paret, Maurum vixisse usque ad annum 449.
 Certe Majoratus ante episcopum Placentinum anno
 453, quo interfuit concilio Mediolanensi, C. ter-
 tio loco subscripti epistole S. Epifanii Mediolanen-
 sis ad S. Leonem Papam. Vide Labbeum tom. 3.
 col. 1334. Porro ex loco, quo Majoratus subscrip-
 sit, verisimile sit, non aliquid saltem ante fuisse
 episcopum ante annum 451. Proterea inter Ma-
 rium C. Majoratum ad omnia modum ponder
 Flavium, cui alios novem, alios undecim, alios
 tredecim ante episcopatum attribuitur, ut saepe
 Compus pag. 140, licet ipse tantum aliquot
 menses Flavium cegatur attribuisse, quia S. Sabi-
 ni obitus meum fero huius.

4 Quaeque eam S. Sabinae nulla fides invenitur, post obitum S. Ambrosii, ante fecit vi. f. non disjuncti, probabiliter est, Sabinae quippe ante finem ejusdem fecit, cum certa Sabinae insequeretur, et eodem tunc sufficiens esset S. Mariam, ex qua gerit nullam habemus sententiam chronologicam. Si vero Maurus sedit ante 29, et afferunt scriptores Placentiam, videtur ipsius lae fidei potest iter ante 420. et 430. ante circa 440, in Floriani morte loco invenit circa 440, et sic Majoranus fuit dei fuerit episcopus, quando adfuit concilio Mediolanensi. Nihil intendo, quid bene aut simili chronologia respondet. Quare haec sequendam censo, donec certiora reperiantur monumenta. Attamen per alterius examini poterit in S. Viterbo, qui primus fuit episcopus Placentinus, et culter dei vii. Decembris.

5 Quod modo spectas ad gressu S. Mauri, que
probabiliora ceteris apparet, recitamus 10 Off.
610.

E
 00-0000
 00-0000
 00-0000

- *Full prices*
- *Price 400*
- *Price 400*
- *Price 400*

English
Faculty at
Olin

AUCT. cia, cuius lectus quarta sic coniciatur est: Maurus Phoenicis episcopus, vir mirabilis continentiae & humilitatis. Hic quanto vixit ab omni exultationum rerum amore remotior, tanto factus est laeva luctuosior illustrior, & miraculorum gloria excellentior. In oratione frequens fuit, jejuniis & vigiliis deditus, in divinarum laudum Officiis assiduus. Corpus sancti Savini episcopi, qui ante ipsum eadem ecclesia praefuerat, itemque corpora sanctorum Gelasii, Victoris & aliorum complurium honorificentius reponendi curavit. Ecclesiam maximam semper sollicitudinis diligentiae rexit scholasticam. Laboribus demum multis pro Dei gloria, pro populo, atque ecclesia sibi commissa persolvit, sanctis virtutibus clarus, in caelestem patriam migravit Idibus Septembris, & in ecclesia episcopalem sancti Savini praedecessoris conditus est: cuius porro sanctitatem Deus etiam post obitum multis miraculis illustravit, & praesentem in novissima ejus sacri corporis translatione, quae in ipsius basilica digressum locum a Fabricio praetule Placentino lecta fuit anno salutis millesimo quadringentesimo nonagesimo octavo. Haec in Officio, ad quae observo sequuntur. De Gelasio hic memorant apud nos actum esse ad diem 14. Februarii, & de Victore ad 15. Martii, nam hic Victor alius est a Victore primo Placentinarum episcopo.

6 Apud Ugellum tom. 2. col. 197. de S. Mauro recitatur scriptum, quod ille verulum credi, sed pro cuius auctoritate contendere volumus. In eodem de gestis S. Mauri hoc legitur: Ego Maurus ultimus episcopus de Lothario regno, & propter angelicam visionem veni ad propriam civitatem, & sepelivi corpus S. Sabini episcopi xvi. Kal. Februarii. Illud aliter ego consecravi in suum honorem & S. Antonii martyris. Pridie Nonas Februarii S. Gelasium sepelivi: pridie Nonas Martii sepelivi corpus S. Victoris diaconi: Idus Martii recondidi corpus S. Domnini: x. Kal. Januarii migravit de hoc seculo beatissima Victoria. Post obitum eorum vixit Maurus episcopus annis vi. Id. Septembris migravit. Ego abbas Effrem sepelivi corpus ejus juxta corpus S. Sabini in sinistram partem, & scriptum manu mea, & condidi hic. Observo Ugellum, illud scriptum fuisse productum a Rustico monacho canonici S. Sabini anno MCCLIII. in libello, qui pondum locum vidit.

7 Campius pag. 127. illud scriptum laudat, ex eoque pag. 126. refert, S. Maurum angelica visione, fuisse sanctum, ut veniret Placentiam, corpusque S. Sabini sepeliret, ac episcopatum Pla-

centinum pro eo administraret. Fatetur tamen se dejectura, quia sit illud regnum Lotharium, atque eo tempore nomen illud Lotharingie necesse fuisse imperium, sed hanc tunc Australiam fuisse dictam. Hinc provinciam aliquam nobis innotuam eo nomine designatam credit. Ad respondendum, totum illud scriptum ut verbum reddi suspensum de suppositione, quia verisimile non est, respondit ejus de regno Lothario aliam designari provinciam quae vocatur Lotharii, ad vobiscum seculo 12. post mortem, & sequentibus seculis boderna Lotharingia, multo tamen latius extensa. De nec Lothario regnum nec etiam Australiam erant nomina aliquot regni aut provinciae seculo 11. incunae, sive vixit S. Mauro. Hinc verisimilitudinem scriptum illud du post seculum 12. compellunt esse per. Dominum imperium, qui tracta suo nomine, modo vocatus S. Mauri, ac demum nomen abbas Effrem laqueatur, & exiguam veteris fidei. Existens illud ponit Rustico monacho attributum, quoniam alium scriptum videtur. Invenit illa fuisse inscriptionem aliquam antiquam, quam sui interpretantes nullam dare potuit. Quisquid sit, de S. Domnino, de quo in illo scripto sit mentio, alium esse ad xv. Martii.

8 Ugellus & Campius sepulcrum Sanctorum Mauri in memoriarum insculptum anno 445, numquam quia mortem S. Mauri fixum anno 449, illaque sex s. Mauri ante ipsum vixisse credunt. At ita illa inscriptionis chronologia non modo incerta est, sed parum quidem, quae probabilis. Ex quo incerta sunt reliqua omnia, quae de S. Mauro refert Campius: hoc enim magis solentius fuisse videtur, ne quid praetermitteret, quam ut ad causam accuratam singula revocaret. Compendio aliqua hic congeram. Maurum fuisse patriam Placentinam asserit pag. 125. De sepulchro corporis S. Sabini conationem fuisse inter monachos & sacerdotes, eosque ad concordiam a Mauro revocatos, parum verisimilitudinis pag. 126. Sabini episcopum a Mauro Sanctorum canonici adscriptum, eademque alioque consecratum, & inscriptionem insulam, sine idoneo fundamento affirmat pag. 127. neque magis certum est, quid habet pag. 128. de Servone in laudem S. Sabini compo, & de foveis in altari constructis, ut possit utrumque pervenire ad pretiosum sanguinem S. Antonii martyris. Nihil magis fundatum sunt, quae Campius tradit pag. 170. de S. Victoris fovea S. Sabini in numerum Sanctorum relata, ac deinde de aliis, quorum corpora sepelisse legitur. Multo reliqua Campius asserit, quae in ipsa ejus Historia videntur posita: nihil enim de S. Mauro asserit, quod ut esse illi hoc transferret.

DE S. EULOGIO EPISC. CONF.

ALEXANDRIÆ IN ÆGYPTO.

COMMENTARIUS PRÆVIUS.

J. S.

4. I. Memoria in Fastis sacris: elogium ex Menologio Basiliano: observationes de visionibus S. Eulogii attributis.

CIRCA **B**æronius ad hunc diem Martyrologio Romano sequentis inferit verba: Alexandria S. Eulogii episcopi, doctrina & sanctitate celebris. **CA**stilianus in Martyrologio universali ea repetens, potest in marginis, Eulogii nullum in Menologio hebrei mentionem, huncque a Baronio verificum electum esse dicere asserens Philippum martyris Alexandrini. Vera est observatio, si solum voluit, hoc die non memoratum esse a Gratia S. Eulogium. Verum jam hoc notato sunt apud nos in Præfatione ad XIII. Februarii: S. Eulogius episcopus Alexandria colitur hoc die a Grecis, de quo horum Menas & Cythermas. Eodem die in Menologio Basiliano habetur commemoratio sancti Eulogii episcopi Alexandria, ibique hoc commendatur elogio: Sanctissimus & magnus pater noster Eulogius Alexandria episcopus fuit, Heracleo imperatore, acceit sanctum Joannem Elemonynarium: ob suas autem virtutes, & eam, quam apud Deum inerat, gratiam, multa miracula edidit, in quibus hoc commemoratum videtur.

C Nam cum sanctissimus archiepiscopus Len epistolam conscripserit, qua statuta synodi Chalcedonensis commendabat, eamque sanctus Eulogius legisset, non modo illam laudavit & suscepit; sed columnam etiam orthodoxam appellavit, amibulque predicavit. Volens autem Deus utrique Pontifici honorem facere, misit angelum suum, qui in figura & specie archidiaconi sancti Leonis gratias ageret sancto Eulogio, quod memoratam epistolam excepisset. Sanctus vero, postquam cum illo tamquam homine colloquium mulcasset, angelo ex ipsius aspectu sese subducente, cognovit eum Dei angelum esse, Deumque glorificavit. Tandem, in multis Deo serviens, decessit. Non quidem accurate hoc narratum sunt, sed sufficienter ad ostendendum in marginis apud Gratianum commemoratione fuisse S. Eulogium, & hoc solum de consue assensum. Eodem ferè loquuntur in Menologio impressi, ubi adduntur duo versibus oculis momentis.

3 Rursus in Præfatione apud nos ad XIII. Januarii de memoria S. Eulogii apud Græcos hoc fuerunt observata: S. Eulogius, archiepiscopus Alexandria, memoratur in Ms. Synaxario, ecclesie Constantinopolitane, & cum versibus in Ms. Chelidiano & aliis. Hæc omnia in Collectionem nostram Ms. invenio; sed nullibi additum elogium de gestis Sancti aliquid continens. In Fastis Hagiographis omnes omnia est Eulogius,

neque id mirandum, cum ibidem & ceteri fidei Chalcedonensis professores fuerint prætermissi, ut jam observavit Sallerius noster in Historia chronologica patriarcharum Alexandrinorum pag. 68, ubi agit de S. Eulogio. Nescio, qua de causa S. Eulogius apud Latinos plerisque sit prætermittitur: aut sanctitate & gestis insignem videbitur. Quare Constantinus Ghinns merito ad hunc diem nullum elogio Sanctum asserens curare studuit. Honorificæ admodum Eulogii sit mentio in Miraculis SS. Joannis & Cyri apud nos tom. 2. Januarii pag. 1088. Sanctus quoque vocatur iterum viribus in Præfatione Spirituali Joannis Maflei, quod Opus non diu post S. Eulogium fuit scriptum. Plerique quoque passim Sanctum vocat aut Beatum. Hæc sunt ostendunt, sanctitatem Eulogii ab antiquis fuisse agnitam.

4 Quod vero spectat ad visionem supra ex Menologio datam, clare apparet, datam in Præfatione Spirituali relatam in eam fuisse transmissam. Utinamque hoc transire ex editione Græco-Latina Cotelæ, qui tom. 2. Monumentorum Ecclesie Græcæ pag. 414. textum Latinum ita exhibet: Cum essemus in Nono, in canobio Tugara, narravit nobis abbas Menas canobiarum, de sancto Papa Eulogio per hæc verba: Nocte quadam, dum canonem suum seu Officium precum perageret fororum in episcopio oratorio, vidit prope se assistere Julianum archidiaconum. Ubi vero conspexit illum, turbatus est, quod ausus fuisset ingredi abique prævia significatione. Tacuit tamen. Ex complexu psalmo, prostravit se penitentium in morem. Qui autem ipsi apparuerat in specie archidiaconi, etiam prostravit se. Dein cum Papa surrexisset atque adorasset, ille mansit in pavimento. Conversus itaque Papa dixit illi: Quamdiu non fargis? Ille vero ait ipsi: Nisi mihi ipsa porrigas manum, & erigas me, surgere non possum. Tunc Abbas, extenso manu sua, apprehensum illum erexit. Inchoavit autem iterum psalmum: & conversus, non amplius vidit quempiam.

5 Postquam igitur implevisset matutinos preces, vocavit cubitulum suum, dixitque ei: Cur non annuntiasti archidiaconi ingressum, sed in nullo indicio facto intravit ad me, & idque per noctem? Ille vero neges aliquid a te visum, nec illum ingressum fuisse asseveravit. Quod cum nolles credere Papa, ait: Vocæ mihi hoc officium. Cui venienti dicit: Nonne hæc accessit archidiaconus Julianus? Ille vero cum juramento asserit.

quæ de
dum mem
ratus est

Missi sunt
nos in Co
pionem in
Ms. vincto
honorari
et memorari

E

F

Missi sunt
nos in Co
pionem in
Ms. vincto
honorari
et memorari

Auct.
L. S.

affirmavit, quod nec vidisset nec reddisset. Accusatus quidem quiescent teneat Papa. Mane autem factis, ascendit archidiacono Juliano, ut adiret nec teneat. At ad illum Papam Quare non servati ordinem, archidiacon Juliane, ledique nuntio ingressus es ad me nocte ista? Respondit ille: Per grationes Domini mei, neque hoc intravi, oque egressus fui et domo mea, nisi hora illa tunc. Tunc intellexit magister Eulogius, quod vidisset Julianum martyrem horumque se ad ereptionem templi sui: erat enim ex tempore vitulum et amicum, ruinamque minabatur. At martyrum amans, divinitusque vi Eulogius magna cum misericordia omnia portavit, erexitque ipsius templum, a fundamens illud edificavit, et omnigeno ornatum illustravit, ut sacro conveniebat martyri. *Hic leges de priore vixisse.*

gouverneur de
Bulgarie et
S. Leves
votre on
franc

6. *Altera* videtur *papa* 417. *Se habet* Theodor-
dorus fanelliensis episcopus Darnia civitatis, qui
eo Lulva effi narravit nobis hoc: Cum tunc
Ilycclan fanelli papa Eulogio, vidi in iunior-
vium venerabilem et magnum, dicentem mihi:
Nuncia mihi papa Eulogio adventum. Ad quem
ego: Quis es domine? Quo modo habes, ut
venis? Respondit mihi ille in hac verba: Ego
sum L. Papa Romae. Ingressus igitur ego au-
diens, dixit: Sanctissimus et beatissimus Papa
Leo, ecclesie Romanorum auctor, salutare vo-
cupi. Ut ego audire papa Eulogium, exurgens
concepit euntem in occursum eius, et salutan-
tes se invicem, et laudique oratione, federant.
Tunc divinus vere ac deiter Leo dixit papa E-
ulogio: Scis quare ad vos venerim? Respondit
ille: Non. At ille: Veni, ut vobis gratias age-
m, quia praeclare et magnifice pro Epistola mea
fecistis, ac respondistis, quam scripsi ad fratrem
nostrum Flavianum Confessorio copiosum patriar-
chae; seculum quidem meum declarantes, haereti-
corum autem ora obstruentes. Scito autem, Fra-
ter, quod non mihi dumtaxat vestrum inde la-
borem consulueris, sed etiam Principi Apollonio
Petri, ipsique per omnibus, quae a nobis
praedicatur, veritatem, quae est Christus Deus coe-
litus. Hae oon solum letum, led ter iocundum,
et apparatus ternarius ad credendum adductus,
enarravi fanello papa Eulogio: qui, re audite,
lacrymarum est: ac extensis manibus in coelum,
Deo gratias agit, dixitque: Gratias tibi ago,
Domine Christus Deus auctor, quod me, licet in-
diguum, tua veritatis praeconeum confiveris, atque
per orationes famulorum tuorum, Petri et
Leona, exoritur studium nostrum, tamquam vi-
dus illius duo mouta, bonitas tua suscepit.
Hec in Prae Spirituali Joannis Moschus.

ಪ್ರಾಚೀನವಾದ
ಮರಾಠಾ ಸಂ-
ಸ್ಥಾನವು
ಇದು.

7. Namque pocius expugnanda est virago relictis.
Julianus martyr, tunc catholicis infuante clauis.
S. Eulogius, verofidemque f. Julianus martyr
Alaudinus, qui podagratus erat, et cuius
gula tuncdum fuit ad xxviii. Februarii. Epif-
tola S. Leonis Papa, de qua in alio officio
fit mentio, et delectis illa epistola ad Flavianum,
contra errorem Nestorii et Eutychii scripta, et
in concilio Chalcedonensi ab omnibus catholici-
s recepta et approbata. Hinc contra Eutychianum
et aliosque haereticos contra defunctum S. Eulo-
gium, in inferiori videlicet. Porro quantum si-
dem mercedem dno be voluntis, multo videremur
iudicio relinquere, quam locuti sumus.
Prior fit refectorij, ut scilicet videretur videtur.

relatio, si fides est relatio. Altera vero fœderum
parum est, ac ut repositum, si vera narratur.
Ceterum utraque his relatione longe improprie est,
quæ non. 2. data est ut Menologio, et *non* pro
quibus dubitari, quæ totis illis rebus ut dantur
male sit confusa. Nam S. Leo synaxe Epistolæ
ac pollicetur videtur præfatur, licet per epistolæ
ad Eleutherium ponatur epistolæ alia, quæ S. Leo
censuram Chalcedonensium confirmatur. Angelus vero
apparet spiritus archidiaconi S. Leonis in priori
vixisse Præf. Spiritus illi videtur male adaptatus,
cum sit Eulogius ducatur archidiaconum suum,
ut putatur, vidisse. Inque illa saltem Menologio
relatio fides non meretur; licet illa, quæ fides
scripturis prae consequatur, non omni fidei vide-
atur incurrere. Hicque observatis, ad cetera San-
cti velle procedere.

§. II. Eulogius Antiochiæ presbyter consecratus, deinde episcopus Alexandrinus: de initio episcopatus, & de anno mortis differitur.

PE S. Eulogio nihil fere habemus ex Græcis
in *Historia*, ita ut omnia præter episcopatum
 ipsius colligenda sint ex epistolis S. Gregorii Ma-
 gni ad Eulogium, & ex Bibliothecæ Phisicæ, quæ
 de scriptis hujus Sancti verba loca sūt. Ha-
 gentior scripturam de gestis S. Eulogii fecit, ut
 de parentibus, patria, & de primordiis ipsius
 nihil habeamus. Primum, quod de Sancto afferre
 possumus, habet Phisicæ cod. 230. pag. 878. et
 tantum in texu Græco, videlicet monachum fuisse.
 Præterea quædam Antiochiæ fuisse Phisicæ
 cod. 126. pag. 770. afferit ibi veritas: Ceterum
 hic Eulogios olim hæreticos dignissimum Antio-
 chie obtinuit. Quæ sequuntur variis expressis
 sunt Letæ. Quæ verba Græca subiungo: Kai
 iusti tyranis et vorarum Syria, et Asiaque
 et lætati. Et præfuit monasterio S. Sanctissi-
 mo Deipara, quod distans est Iositionorum.
 D: eundem Antiochia ecclesia Deipara per Iulian-
 um tam loquens Principis de Matris fil. 2.
 pag. 49. Itemdem (Antiochie nimirum Iulianus
 et) phidum Deipara coedificæ, sane implum:
 ejus decessu abolutaque magnificentiam verbis
 affecit neque: ipsi etiam luculentum pecunia
 centum attribuit. Admodum verissime est, hæc
 illam ipsam esse ecclesiam, cui præfuit Eulogius.

9. Hinc emigrauerunt, ut vox pars in allega-
tione sit explicanda de monasterio, licet mone-
stium monasterium significat: nam cum
pars sit de monasterio apud Latinos motus
est, disquisitio per ecclesiam festerat, pueri
etiam parochiam designare. Inductum Baitum
in Historia monasterii Orientis lib. 4. cap. 26.
iudicatur, in doli Deipara ecclesia monasterio
nominis, quae praefata S. Eulogium: quod satis
apparet probabile. At neque in doli, neque in
sine Abbatis, qui eadem semel dicit in Prae-
fatione, ut res inferre possum, monasterii ibi
praefata Eulogium. Aliunde tamen habemus, mona-
sterium fuisse. Nam licet supra allegata Graecis sit,
habet Plinius. Kai o viros tunc a peregrinis recipi-
unt, et ad se hic mittere voluntarios. Et
hic monachos definitur in Graecis
instituti annuunt. Et in monasterio fuisse
eiusdem apud sacerdotum. Et in monasterio prohibe-
re conferatam. Nihil tamen cum Baito de
hoc.

A ferre, a juvenute in monasterio fuisse circumlatum: nam id sine ulla esset, quomodo cum sine ulla causula testimonio addit, Eulogium primo presbiterum fuisse clero Antiocheno sub Patriarcha; deinde vera ecclesia Sanctissima Virginis. Postea solum dicit, sacerdotem esse ordinatum, & monasterio aut ecclesie fuisse dediti Dei Genitoris prepositum.

In hoc
enim est
patriarcha
Alexand.
100.

10. Quamvis presbyter fuerit ante episcopatum, nullius impetrum invenio. Verum jam illo tempore aggressus est & alia non ignobilia opera, reque laudatus Photius, tandem etiam Alexandriae presul creaturatus est. Hæretici magno zelo resistentes S. Eulogio, idque jam cepti aggredi ante episcopatum. Nam Photius cod. 127. pag. 774. agens de Opere Sancti contra Theodosium & Corianus scripto, ita loquitur: Completitur autem Opus epistolam quoque, scriptam Eutychii archiepiscopo Constantinopolitana, quem atiamum presbyter scripti, et eruditionem continentem pietatis & fidei orthodoxæ ac Catholicæ. Persuadeat admodum est, & alia plura ab Eulogio scripta esse ante episcopatum: ut cum de eo non omnino constet, ad episcopatum progredietur. Hæc dicitur ab eo merita præcari & insignem sollicitudinem in ecclesiis collatas fuit S. Eulogio, gaudebat de Antiochia translatus est ad Alexandriam patriarchatum; in quo successus erat presul Jo-
hanna & virtute insignis, ut resistere valeret ob multitudinem hæreticorum, qui ecclesia Chelodoneensi adversabantur. Perit autem jam gesta & scripta Sancti recensent, breviter aliqua de circumstantiis memorare placeat, quæ scriptores multum diffident in ordinando chronologia patriarcharum Alexandrinorum, quæ circa ille tempora floruerunt.

Et mox
mortuus
S. Joannis
Elemsynarii
100.

11. Alexandrinum sedem post Apollinarem rexit Joannes, & post Joannem Eulogius, inquit Eusebius lib. 5. cap. 16. Post Eulogium vero eadem ecclesia presul Theodorus Scriba, & post hunc S. Joannes Elemsynarius, de quo apud nos aliam est ad XXXII. Januarii, Beronius, et minus exacte considerata, mortuus S. Joannis Elemsynarii rexit ad annum 610. Peram itequebimus, qui S. Joannis Patrem illustravit, ad XXXII. Januarii ostendit, mortuum illius Sancti patris signum esse anno 616. utrumque quia obitus paulo post fugato ex urbe Alexandria, a Persis occupanda. Nam occupata est Alexandria anno 616. & consecutus eodem anno obitus S. Joannis Elemsynarii, ut post Hæceterum, alioque advenit & probat Pegasus ad annum 620. num. 3. Itaque hanc habemus epocham mortis S. Joannis Elemsynarii, qui sanctus fuit patriarcha post S. Eulogium. De die etiam constet: non mortuus est die 21. Novembris, ut claret ex Vita eruitur. De hisce consensibus Hæceterus, Pegasus, & Sollerius noster in Historia Chronologica pag. 67. At miror Mikolium Lequeux non sequi hæc arguisse, & Baronii frustrationem errari abominari sequi maluisse.

Et ita
Apollinarii
patriarcha
et anni
sunt
patriarcha
et anni
sunt

12. Alteram epocham certam habemus in Apollinari, secundo ante Eulogium patriarcha: nam de hujus initio consensum ex Villero Tannuensi, qui ille floruit tempore. Hic enim ad annum 551. quo apud ipsam mortuus. Post consulationem Basilii V. C. in. xi. (apud alios an. xii.) se habet: Apollinarius Zoilo reia memorata capitula demonstrant nescienti episcopos Alexandrinæ ecclesiæ subrogatur. Pegasus ad annum 551. num. 9. substatum Zoilo Apollinarem unum Joannis antistitem. Sollerius vero non advertit ad singularem legendi modum Villero Tannuensi, quævis scriptis, designatum Septembrii Tanti IV.

ad eo tantum delit, non annis 551. certo designatur. Ex his igitur notis chronologicis, quæ pro brevitate certis habenda videntur, quinque patriarcharum, id est, duorum Eulogii duorumque, ipsius Eulogii, & duorum qui successerunt anni secundum doctos ordinandi sunt. Verum difficultas hic tantum occurrat, ut quis facile ad annum nonum alterumque aberrare possit, si certis singulis annis enumeratis velis assignare. Nam inter annum 551. quo ordinatus est Apollinarius, & annum 616. quo defunctus est Joannes Elemsynarius, tantum repetuntur anni sexaginta quinque, quibus aliquot accedunt mensis. Interim apud Theophrastum & Nicephorum de omnibus sexaginta & novem attribuitur prædictis quinque patriarchis. Itaque si omnes per completis habuerint, redabant anni sex quatuor, si vero anni tres & mensis crederet ille. Neque id mirandum: nam talis Theophrastus & Nicephorus tam attentata non sunt, ut subinde non deficiant aut redudent ad annos aliquos.

13. Pegasus singulis fere patriarchis assignat annos apud Nicephorum & Theophrastum expressit, sed S. Joanni Elemsynario pro decem tantum annos assignat, coque, utrimque incompletis, attribuit, & sic ante alios recensendo, initium episcopatus S. Eulogii signat anno 580. mortem ipsiusdem anno 607. Sollerius noster maluit annos superfluos detrachere prædictis S. Eulogii, hujusque consequenter episcopatum ordinari anno 577. mortem vero referre ad annum 604. Virgoque ambigunt aliquid allegari pro sua opinione; sed tanta non est auctoritas Chronici unius Alexandrini a Pegasus allegati, nec tanta dissolutio, quam apparet Sollerius, præsertim quando ipsorum adversantur, ut aliquid certi tunc statueret possit. Quapropter episcopatum cum aliqua latitudine utriusque intermedium figo, & initium episcopatus circa annum 579. notem circa 605. aut 606. indicio. Annotis in episcopatu viginti & septem 2 sed ferte non completis, ipsam probabilis ætatis quæ utriusque ætate. Nam licet apud Nicephorum omnis tantum septendecim sedis legatur Eulogius, omnes possunt cassimant, id transcribendum vixit centis, & legentium esse viginti septem, sicut apud Theophrastum & Nicephorum Cassimant affertur. Certiora statueri neque, nisi exemplis aliorum, ubi nunquam probato, ut incertis certis tantum aliter.

§. III. Gesta aliqua & scripta Sancti ex Photio.

A Utter Præi spiritalis apud Cæceterum cap. 147. laudat S. Eulogium, atque fatis ad mirabilem, quod intellegat ex S. Gregorio Magno, quæcum fuerit Constantinopolim. Festum tripliciter spectat ad S. Leonem Magonem, namque re-
ferrat: Retulit nobis hoc quoque abbas Menas ejusdem canonibus præcipulis, quod audisset eundem abbatem Eulogium Alexandriæ papam, dicentem: Cum profectus essem Constantinopolim, fructus hunc consubstantem archidiscipuli Romani domini Gregorii, summi & singularis viri, omnique virtute præditi; narravitque mihi de sanctissimo & beatissimo Leone Romano Papa haberi scriptum in ecclesia Romana, quod cum scripsisset epistolam ad sanctum Flavianum patriarcham Constantinopolitensem contra insulam amnis homines Eutychen & Nestorium, posuisset eam ad sumulum Principis Apollinarum Petri &c. Fallam, quod hoc proprie non spectat, vide loco allegato.

Notetur
enim
hoc
sunt
sanctissimi
de Leone

AUCT. *est in S. Eusebio ad xi. Aprilis. Idolum obferre, scriptores passim omnes, qui de Eusebio agunt, in hoc loco agnoscere, amissionem tamen S. Gregorii Constantinopolitani interaxisse Eulogium, idque verisimiliter tenuisse, dum Eulogius jam erat episcopus. Non tamen quoniam certum est, utrum aliquis ad Eulogium, ad solum prædixeret: neque enim facti sacula de anno, qui Gregorius a Pelagio II. Papa Constantinopolim missus est.*

15 Inter priores S. Eulogii scripta suspicior esse amercendo, quæ differunt contra schismaticos & hæreticos Novatianos. De Opere illo in sex libros diviso tribus locis agit Photius in Bibliotheca Græca Latina, sed interpretatio frequenter mendosa est, atque hoc de causa citat ipsa adducere verba Græca, quibus bisse non congruunt Latina. Cod. 182. pag. 411. sic habet: Lecti sunt B. Eulogii Alexandrini archiepiscopi contra Navatum (Latini Novatum) & de administratione (ecclesiastica) libri quinque. Quod exprimitur Latine de administratione, Græce æqueque ambiguum est, expl. in præsentia. Id ego expatorem de dispensatione, utrumvis in lapsis per penitentiam reconciliandis Ecclesiæ. Etenim tractat ex patribus, nam fuisse hæreticum Novatianum, ut nullus lapsus ad penitentiam admittitur vel absolvere. Porro accessit non ad late hic exponere hæresim Novati & schisma Novatianum, nam de eo pluribus agendum est in S. Cornelio Papa: id solum obferro distinguendum esse Novatianum a Novatiano, licet ambo ad eandem hæresim concurrerint. Nominis similitudo facta, est aut aliis a quibusdam confunduntur, atque ad ipsæ quoque coniungit Eulogio, si excerpta Photii sicut scribit.

Photius

16 De stylo Opusculi sic loquitur Photius de Homini dictio, ad verba quod attinet, fere medicoreiter est accurata: verum constructione non procul lapsa a sollicitudine absterdit. Divorarium ad hæc Scripturarum non est imperitus, quatum testimonia feliciter atque apposite cum adversus Navatianos, tum in aliis quibusdam rebus adhibet. Perluadet item, ut ejus ciceroni genius est, docetque ac placet. *Pauca post de argumento in libro istius tractato hæc subdit: Io huiusmodi libris quatuor cum Navati secta in genere scriptor hic pugnant, S. Scriptura locis ipsum misere flagellat: dum quinto singulari libro martyrum esse reliquias venerandas contendit: quod deestitisse per Alexandriam dispersos Navatianos ait: siue bi soli eo morbo laborarint, siue communiter illud hæresis nota proficeretur. At in sexto evertit, qui de Navatia secta feruntur, Commentarios, & falso incipitum Navati episcopi certamen. Tum breviter perstringit, quid illi Novatianorum Commentarii continerent, & articulum illum concludit his verbis: Librum igitur quinque B. Eulogii hic sequitur est. Qui in consistenda illa secta per sacra Scriptura loca prægressus, explanationes quidam peritiles attexit, quasquam neque cetera ipsius cum aliorum pia sententia pugnet, sed accommodat ad sectæ illius refutationem assumpta sunt.*

Photius

17 De istem libris rursus Photius cod. 208. hæc scribit: Legi B. Eulogii archiepiscopi Alexandrini adversus N-variantes libros quinque. Qui est scriptor dicendi elegantia nomen sibi querere nullo modo curavit: nihil tamen, quo minus Navati sophismatum plene essentient, capitioneque refellatur, atque ignominia notetur, sermone negligenti incuris impedito fuit. Sacre

enim Scripturæ commentationibus ac coeque mla-
tibus abunde instructus, quo hinc ad lum
hæresim afferendam atque propugnandam ille de-
scripserat, eadem hic interpretando, & una hæ-
resis in his fraudes detegendo, Navato eripit se
tollit. Quamquam & alia Scripturarum loca ipsius
venia indignam attentionem, de peregrinam hære-
sim, veli eippo sem in scribendo, divulget. Ex-
tempore denique libro salum illud & imbræ con-
fictum, quod Navato epi studio attribuitur mar-
tyrium, exagitat. Est igitur hæc Navati confu-
tatio legentibus utilis: præterquam quod hic non
paucorum Scripturæ locorum passim se se offerat
explicatio, ipsi etiam interpretem principibus
profutura. Sed & illius peritiam vum ac ju-
venditatem, ut in hoc character, oemo qui cum
veoretur, conveniendum ducit. Tercio demum
de Opere illo contra Novatianos scribit Photius cod.
280. ubique in singulis libris non paucis rector.
Liquet parvo ibidem, totum Opus in sex libris
fuisse divisum, licet ante sabude quoque, alia
lex librum meminerit.

18 Multa quoque scripta S. Eulogius contra hæ-
reticos Eutychianos, in sedes varias tum diviso, indeque alia nominibus appellatur. Eutychiani erant
Timotheus Elarus, in patriarchatum Alexandrinum
intransus; & Severus, qui patriarchatum Antioche-
num occupavit. At Severus, quasi inflaturus hæ-
reses, etiam hæreticatus habebat, a quo dicti sunt
Severiani hæretici. Timotheus ab integro seculo ab-
erat, Severus vero anai forte quadraginta, quan-
do amborum scripta resutanda suscepit Eulogius,
desistendo celebrem S. Leonis ad Flavianum epis-
tolam, quæ Tomus vocatur. De hoc Opere epis-
tolæ cod. 213. sic habet: Legi B. Eulogii epis-
copi Alexandrini Opus libris duobus comprehensum,
estque defenso S. Leonis Pontificis Romani: ac-
curatio vero Timothei & Severi, qui Tomum re-
prehendebant. Etenim hæresis utrumque superbe
lynodum * ac Tomum oppugnare compulsi, Seve-
rum quidem planiorum (Græce exæmper laius)
accuratorem (una accuratius) vero Timotheum,
Domejiano autem Melitæo Opus dedicat. Præ-
mus quidem liber quatuor capitibus absolvitur,
alter vero sedecim. Initio autem Operis causam re-
ddidit suscepit laboris, quo & pii homines terren-
tem invitaverunt. Plura ex Opere ipsa adducta
deri possunt apud Photium.

19 Hic vero statim cod. 216. de alio Eulogii
Opere tractare incipit, ita scribens: Lectus liber
Eulogii (Græce additur de ægyptiis sanctissimis)
Alexandrinus episcopi, quo pie doctrina causam
suscepisse videtur, pudorem propagatoribus im-
pietatis incutiens. Sequens adducit Græce, quæ
mendose expressæ sunt Latine videntur: & dicit
S. Eulogii videri Alaxen & Tysus, ad est: Propo-
nitur vero illi (libro) sancti Papa Leonis To-
mus, accusatus & reprehensus a Theodosio,
alicubi vero a Severo Acephalis. Perstringit ve-
ro illorum demeritum improbabiliterque Græ-
ce, Acephali vocabantur Eutychiani illi, qui velibus
communicata cum Petro Moysi Alexandrini epis-
copo, ubi illo acceptaverunt Eusebio, siue
etiam ad hæreticos & Catholicos univiam, quod
male consilio conciperet Zeno imperator, quæ il-
li edictum non rejiceret omnes hæreses Eutychianæ
erretes. Severus Acephalorum quasi antesignanus
erat ante episcopum. Theodosius enim episcopus
Alexandrinus hæreticus, de quo mox plura di-
cam. Modum scribendi in hoc Opusculo sic laudat:

Est

A Est autem hic scriptor purus ac suavis, & brevis ac leviter accusationes instituens, & sine causa nihil in medium proferens. *Addis in quatuordecim capitula divisam fuisse defensionem Epistolae Salustianae; subiunctionem concilio Chalcedonensi defensionem.*

20 *Aure medium seculi vi. duo finit baronci.*

Gaius et Throdasius, Alexandria patriarchatum sibi vindicantes, & ambo habebant partem sibi adhaerentem. Qui autem Gaium sequerentur, Ga-

indixit, qui Theodosium, Theodosiani fuisse nosse debemus
 iunior, *Patri utraque post mortem privatum alibi suavitatis*
seclis elegit episcopus: sed fecit in eundem pontificem
etiam, qui Theophrastus ad annum ultimum Juliano
namque imperatori: et tunc iterum diuinitus fuit
Gaius inter pariter et Theodosianus aggregati ad Epi-
scopus creatum iudicium, de quo Pontius cap. 217.
scilicet habet: Lecta est investitura ejusdem (sancti Viti)
contra unitatem subito exorsus inter Theo-
dosianos et Gaius Archepiscopus. Hi enim prius
nam inter se cum diffidissent, postmodum ea
pro quibus obstant, dogmata invicem ridentes
in unam, sed brevem, quamdam confingunt impi-
etatem. Inde iterum revertentes ad priorem im-
pietatem, propter utraque diffidit sunt in ea, quan-

preus mificuntur, opinionibus. Hoc igitur in libello in impietatem eorum repperchidit, offenduntque. Cuius Quae sequuntur, itarum non recte expressis sunt. Latine, nec ad propostum nostrum sunt necessaria, sed. Vult Eusebius utraque pariter recipere, a propria opinione non praeferat quoddam aeternum seu dispensationem, sed praeferenda propriam opinionem, ut latine videri possit idem. At servandum, ne qua obsequia ibi pro Inventionis sumatur, ut sumptis impietatis interpret.

21 Quia dicitur in Phoebe dati scripto S. Eulogi, vrasimuliter fuerunt curatae aucte pueritiam S. Gregorii Magni, Q' hand dabo pueritiam aliqua ex iis, quae recessio. At non inveniri nullius indicio, quibus erit Q' tempus, quo fingula sanitate pueritiam, accurate agnoscitur. Pueri erit, ego, fuisse traalis de volumine iudicium S. Eulogii Oratorum, quorum prima ad Iunum Pontificem hanc dabo Pelagium II, non diu post acceptum ascriptam ad Eulogio data est. Legi, equidem Pueri, S. Eulogii archiepiscopi Alexandri Orationem undecim volumine. Ratis prime Oratorum, ad Romanum Pontificem scripta, erubuit ex defectu epistolae alius, quam scribit Pontificis scripserat ad Romanum Pontificem scripserat. Non conquisit erat Papa, in illa epistola conquisit fuisse expressa, quae requirebatur, in cer-

his fecerit de deo ipsius Catholicis. Hec autem illius
erant. Nos nominatim quatuor prima cunctis
vididit Nicenum, Constantinopolitanum, Epho-
simum & Chalcedonense. Nos fecerit mentem de
epistola S. Leonis ad Flavianum. Nos promouit
venerat omnes contra Eutychesem, Dioscorum
& Severum hereticos. Nos satis clare expressit
scilicet illem Chalcedonem contra Eutychisem in
duobus naturis. Hec amicus & obsequens amplius
Petrus, addeque de latinis rationem reddidit
Eulogium in his prima Oratione.

11. Secunda, inquit Petrus, DOGMATICA in-
feribitur, quae fidei expositionem continet. Et
in v. repaet *dogmatice* inferitur. Hec omni-
entur Latine. Quare ista cum sequentibus Latine
subiungit. In hac & de Trinitate secundum piam
intelligentiam theologicæ & hac de In-
carnatione Christi sodem modo prolequitur, com-
pendiosius (quidem) hac quam supra exequens,
et

nihil tamen accusationis omittens : & hæc per AUG.
current, in admonitionem definit, & eos, qui J. S.

ab Ecclesia selegregaretur, ad communem confessionem revocare constat. *Hæc verba de secunda Oratione sufficiunt.* Tertia Oratio, inquit *Plinius*, adversus calumnias sanctos Patres & concilium Chalcedonense decernat. *Multa ex hac Oratione contra Eusebianas disparates adducit Plinius, & commendat sui verba:* Hæc persequens episcopus Eulogius, & admonitionem prædicta addens, ad usum Ecclesiæ deteriorores revocantem, sermoni finem imponit. *Hæc ad quartam Orationem idem sic pergit:* Proxima quoque Oratio contra calumniatores Chalcedonensis synodi serio agit. *Deinde recensit non parva Eulogii ratiocinia, subdit:* Hæc & his genuina (ae similia) cum auctor explicasset, adjuvata ad concordiam incundam adhortatione, libro huic præfati finem imponit. *Hæc tres Orationes directe impugnant Eusebianas.*

83 Sequitur apud Photium Oratiois quatuor ar-
gumētum: sed adducenda est tantum Graeco, qua
tunc non respondet Latineus. Ο γάρ τις αὐτῶν λέγει
ἐπεὶ τοῖς σιγλαῖς ἀποσταλμένοι ἱεροσολίται δυνάστες ἐλά-
βαντες οὗ Χριστοῦ τὸν νεκρὸν ἀναστήσαντες ἀνατίθενται.
Quæ vero hæc loquitur Oratio, sistente contra
eos, qui exultant; se veram Christianorum
theologiam huiusmodi subjicere posse opinionibus.
In hac Oratione multa subtiliter disputantur de ef-
fusione Dei, de unitate & Trinitate, de hypostasi,
et de aliis theologicis capitulis, ut videre est loca
assignata. Deinde Photius non tam clare singula
distinguit Opuscula, ut undecim Orationes, de quib.
ante meminimus, recte referamus. At res est
enigmi momenti. Sexta Oratio fortasse loquitur cap. 866.
ubi Photius sic loquitur: Hæc & hoc
genus alii protecutus, contra eos disputat, qui
hypostasim nihil aliud esse consentiant, quam
nudam proteritatem, pluribusque verè potentia
rationibus impiam illorum sententiam retundunt.
In hac item Oratione duas questionas incidenter
quoque subtiles pertractat, quas videri possunt apud
Photium. Septimum illius entem Opusculum vi-
detur esse Epistola, de qua Photius cap. 871. ita
orditur: Scribit verem idem vir sanctus ad Do-
mitianum Militensem (cum ex Græco Melitenensem)
episcopum. In hac antem Epistola explicit &
defendit modum quemdam legendi de Incarna-
tione, qui displicuisse Domestico, quod existima-
ret, (ait pag. 874.) vocem talem non sincere
ex animo ab eo usurpiari & proponi, sed
disputacissime quadem, ut per eam audientes nullo
negotio ad unitatem revocaret, cuiusque dissi-
milium, ubi Ecclesia Catholica præcederet.

libri *Opusculum* est
ius pag. 874. in b
tem vocandus Vi
quem ipse Sancti
ranum appellat, ro
m ex lacris Scriptu
*Dne nimirum propi
isidem videri poss
Opusculum, quasi po
ndus Plotus pag. 8
libro seu argumento
vitz solitaria (Gr
vitz, & quid sit mo
Græce. Ex se ejusd
tur vita monastica
præscriptum vitam
H 2. si-*

© 1999
Theodor
mar & C
sample
nature of
design.

[illegible]

second. Ex-
periences.

A praemoniatum fingeret; illos vero quod Docthen seu Docthenium impium poruimole comminisceretur: quae ita coaciliat solvit. Sed argumentum & decretum cum Eulogio perit: tertius liber iussus fides in nostras manus pervenit. *Hodanus Photus, datus exordio Aile, quibus consuebantur rationes & decreta comminiscit, sed librum ea de re ab Eulogio scriptum ad manus suas pervenisse.*

30 Talmontensis tom. 15. Mameac. Estel. in 4.
Lugdun. Papi et. 151. c. concilia agit, si
quid reseruat ut ait illi. Marciani imperatoris
Christi 456. aique se usuro, qui sit ille Eu-
logius, qui amelia praefatus
Elogium admodum ex parte Patris episcopi, Ve-
ronae Ludovici Balduin in Ephoria Galliae Or-
dinis monachi lib. 4. cap. 39. tempore sacri
Beatus & Legatus rale Elogio nostro fuisse
illa attribuit; credendumque sit transcribitur
vitis Marcianum inepitise per Maurus impe-
rator. Certe nullum est dubium, quin Phocas fa-
ciat atque Elogio Alexandri, de quo ag-
itur & eius Opera ibi recensent. Neque tam in-
pariter cum Phocis, ut credens possit Elogium
Alexandrinum ferre Alexander temporibus. I-
taque debetudinem non videtur, quin Maurus &
Elogii Alexandri temporibus debemus sit con-
stitutum, aliisque praefatus S. Eulogius, ejus emen-
datione & gele postea avtem congruus.

31 Innomes Alberti Fabricii in Bibliotheca
Graeca variis libris receptis Opera omnia S. Laetii,
de quibus modo in Phota egimus, notante de
singulis, et addens excussis, excerptis sumis frag-
mentis ii, quae Photus Bibliothecae suae repperit.
Iste autem tom. g. pag. 481 & 482, modernis Or-
ationibus, in una volumine a Photio insertis et
iunctis atqueque diversis receptis, quae a
nos fuerant enumerata. Credit autem nossem Orati-
onem, in qua agitur de viis monastica, nos
habendam praestantius diligenter, sed pro non
capite Orationis ultorae sive Epistolae ad Chris-
tophorum. Ad id diffinitur nisi perperam possum,
quae de illa de illa Epistola pag. 178. Photus
concludit, praesensque de Opuscula, quod modo
aliud videtur, laquei incipit. Ceterum res exigui
est momenti, ut in utroque non sit plura de his
addere. praeterquam nos Photus singulas Orati-

Ceterum non satis clare habemus determinari. Verum quod
Londani et Fabricius habet in q. 9, pag. 450. Eulogii
patriarchae Alexandrini epistola Synodica ad
Gregorium Papam, circa hoc tempore scripta
(ante indicitionem 601.) casset apud Photium in
Bibliotheca cod. 230. quodque etiam legitur apud
Harduinum in *Index* ante tomum 3. Concilio-
rum, nequaquam est incertum. Nam apud
Photium quoque ipsa epistola synodica; sed frag-
mentum quoddam dei Patris. Apologie Eulogii,
post epistolam synodicam scripta. Secundo epistola
synodica Eulogii; non satis data ad Gregorium
Papam, neque circa annum 601. sed habet duo
bis ad Pelagium, et ante tempore Eulogii scri-
bitur et patriarcha. Circa annum 510. 15.

3. **Conduct** in the

ta videre. *Fors autem Homilia auct edita annis* S. AUG. Cyrilis Alexandrini *in eccles. Constanti.* J. S. Hinc Combesius pag. 677. observat frequentar. Orationes codex adscriptum habuit Cyrilis pariter Alexandrino, sed stylo ipso repugnante, ut deprehendat quis apud Cyrillum interpret. Sic passim celebrioribus scriptis editis etiam aliorum ad id scripta trahit, ut maxime aliquid ex eo ipso coovenit, uti hic in Eulogio & Cyrillo ledit eundem episcopos. Esse autem Eulogii fuisse tota materia, magnaeque illa episcopatus cum aliis eundem Eulogio de foras a Photio. Unique acris in Eutychianus deponat, dignus plane, quem Papa Agatho sua ad v. l. iugum longissime inter primos ac precipuos synodi Chalcedonensis ac Tomi Leonis defensores petierat. Est Oratio pariter festiva, parim polemica *Or. Hellenus Combesius.* Quod autem ait de laudis Eulogio inter precipuos defensores synodi Chalcedonensis ab Agatho Papa, videri potest in Epistola Agatho apud Herdianum tom. 3. Conciliorum c. 1103. Similiter a S. Sophronio Hierusalymitano episcopo apud Rheumum c. 21. pag. 890. laudantur inter egregios fides defensores B. Eulogius episcopus Alexandrino, qui multis verbis Acephalorum lententiam refellit.

32 *At non videtur tantam affinitatem inter Hemilium et Combesium eduxisse? et praeterea Eulogium a Ptolemae data, cuius Hemilium Eulogium innotuit, esse adjectis possit. Nihil magis videtur ex antiquis indubitan traditum ad fuisse fieri curam, praefatum cum antea accuratius impetis Iudaei, Manichaei, Armei, Marcionites, Praxem Samaritanos, qui amnes erant longe variatissimi; ad nos Nestoriani, nec Eutychemi, nec alium aliorum temporum hereticos; nec S. Leonem cum Chalcedonense concilio nominet. Quapropter, cum in diversis codicibus adferatur haec Hemilium dixeritis universis, quae alimide cognoscit possit, ad sit Eulogii, neque cognita fuerit a Ptolema; non enim ego illum Saecula nostra esse attribuisse. Quae contra Eutychemum disposita credit Combesius, non prorsus Hemilium illam non esse Eulogium longe variatissimum.*

34. *Laudatio Comenijensis in Operibus S. Almazani* tom. 2. pag. 145. dedit Beaudifm Eulogij Pape Alexandrini capite impresso de dubio octavo Donato Deique ex Salvatore nollis feli Christif. Graecum istius huius congruis; sed interea aliam rationem dubitandi, quod illud fragmentum sit S. Eulogij, cum similibus diffinitionibus in multis Opusculis apud Photium memoratis. Equitur ibidem aliud fragmentum de lubilitate loci essentia, & natura & hypostasi; aliudque praeterea istius nomen subiungitur, ac si eisdem esset auctor. Hoc certum est, de similibus diffinitione Eulogium, ideoque et aliud merito abudicari non potest, si in ipso non sit inueniunt. La Cataloge Bibliothecae regiae Parisiensis tom. 2. pag. 35. innotuit adhuc memoratum Excerpta ex Eulogij pastore Alexandrini libri de laetitia Trinitatis & Incarnatione. Hoc, si eadem non sit cum datus in Comenijis fragmentis, tamen facile recte potest Eulogij esse, cum omnes ipsius de Sanctissima Trinitate & Incarnatione diffinitione. Gregorius presbytericus & deinde postea de Consolationibus in Apologia contra epistolam Marci Episcopi, apud Harleianum tom. 9. Ciceronem vel. 36. laudat Opus aliquod S. Eulogij nomen aduersarius, ex quo scitum fuit linguam addidit ad defensionem concilii Chelcedonensis. Tunc huius Opuscula ibi data non

Act.
J. S.

vienti, illud fuisse descriptum ab his, qui sine concilio Chalcedonensi ad Eulogium scripta reversi sunt. At inde saltem arguimus, si supersuisset aliqua in Opusculis Eulogii sculo xv. post concilium Florentinum: non ille tempore Apologiam quam scripsit Gregorius. Holsteni de Sancti scriptis. Nunc videmus, quantis Enlogium fecerit S. Gregorius.

§. V. Amicitia S. Eulogii cum S. Gregorio Papa, ex cujus litteris mltura recitantur.

Præter
Eulogium
habet etiam
Epistolam
ad Gregorium

Ubi S. Gregorius anno 590. ad pontificatum erat evectus, ad patriarchas Orientalis imperii, interque eos ad S. Eulogium de promotione sua scriptis Epistolam bene proluxit, quæ in editione nostrâ est 23. libri primi. Quid ad hanc responderit Eulogius, in nullo monumento discimus; et ut non videtur dubitandum, quin responderit. Rursum S. Gregorius ad Eulogium Alexandrinum & Anastasium Antiochenum communes misit litteras de Joanne patriarcha Constantinopolitano, in quo vehementer improbat, quod usurpare titulum patriarchæ seu episcopi universalis. Figuræ hæc Epistola Indictione 13. id est, anno 595. habeturque lib. 5. Epistola 43. Non statim ad hanc Gregorius querelem respondit Eulogius, licet eadem de aliis rebus scripserit, ut liquet ex Epistola 60. lib. 6. quæ data est mense Augusto, Indictione XIV. id est, anno 596. Quippe Gregorius ubi sic habet: Præterea aote aliquantum temporis communi filio Sabiniño diacono, responsa Ecclesiæ in urbe regis facienti, scriptis nostris transmissimus, quæ vestræ fraternitati dirigere debuissit. Quæ si suscepissit, miramur cur ad ea nobis minime respondissit. Et ideo quia cavendam est, ne cupiditate superbia scandalum ecclesiæ introducat, necesse est eadem scripta subijciere relegendis, omni studio & tota intentione, quæ ad honorem vestrum & pacem Ecclesiæ pertinent, conservetis.

Præter
Eulogium
habet etiam
Epistolam
ad Gregorium

C 35 Quamvis ad illud non respondisset Eulogius, forte quod Epistolam Gregorius mediam accepisset, aut alia de causa nobis ignita, satis tamen declaraverit reverentiam suam erga S. Gregorium. Nam ubi his verbis de caritate inter Romanum & Alexandrinum ecclesiis scripserat, ita prægit: Ad hanc auctem unitatem cordium etiam vestri sanctitatis meritis ligamur, quos auctoritas sui salubriter sequi instituta cognoscimus, & semper ad Magistrum sui gremium, unde illic pastoralis salutis exorta est, tota se conferre devotione sentimus. Adhuc se idem de litteris ipsius Gregorius effert, sed descriptis de Epistolâ, in quibus erat. Denique transmissam aliquam ad Gregorium miserat Eulogius: hanc vero ille aliunde remittens, de quibus Gregorius hoc scribit: Latorem auctem precipientem studiorum discursum communem fimum cum ea, quæ oportuit, charitate suscepimus, benedictionemque nobis S. Marci Evangelistæ deferentes ea, quæ quidem bonæ viæ merno respicendentes ea, quæ parâdo vicina sunt, benevolentia nostra signa transmissimus. Nos vero, quia videlicet pacem caritatem, ab Occidente vobis signa transmissimus, quæ confirmandæ apte navibus, nostris mentis communitatem signant, in maris tempore fluctibus agitantur: & quidem transmittere

Præter
Eulogium
habet etiam
Epistolam
ad Gregorium

Præter
Eulogium
habet etiam
Epistolam
ad Gregorium

mejora volumus, sed hæc navis angustis non recepta. Plura legi possumus in laudata Epistola.

37 Deinde S. Gregorius iterum communem Eulogium Alexandrinum & Anastasium Antiochenum scripsit Epistolam, quæ 24. est (alibi 31.) libri septimi, figuræque Indictione 13. Idem anno 597. Agitur in hoc Epistola de Cyrico patriarcha Constantinopolitano, qui successerat decessui Joanni Jrmyanensi, quique Epistolam synodicam de sua promotione cum fidei professione direxerat ad S. Gregorium. Agnoscit sanctus Papa fidem Cyrici esse Catholicam, sed ignorare se asserta, quæ de consensu alios hereticos damnaverit Eudocium, solutusque monuit, omittendum esse a Cyrico titulum universalis, quem decessor ipse Joannes usque ad obitum usurpaverat. De aliis quoque Ecclesiis, arguitur scribit, atque se postea responsum ad Epistolam acceptum, quando laque istius poterit eras ad discutiendum. Porro per Epistolam 40. (alibi 37.) ejusdem libri, quæ soli Eulogio inscribitur, verisimiliter respondit Gregorius ad Epistolam modestam, illam ita edidit. Summissa mihi Sanctitas vestra multa in Epistolis suis de S. Petri Apostolorum Principis ecclesiæ locuta est, dicens, quod ipse in ea nunc aliqui in suis successoribus ledent, &c.

38 Ad hæc ubi humiliter responderat Gregorius, sic præsequitur: Debitum autem salutationis alloquium perfolvens, indicio quæ magna gaudio exalto, quod vos contra hereticorum latraces infidus laboraret cognovi: atque omnipotentem Dominum deprecor, ut beatitudinem vestram sui protectione idjuvet quatenus per linguam vestram de sinu sanctæ Ecclesiæ omnia eadem amerrimodis evellat, ne rursum germinant impediatur multos, & per illum cognoscitur multum. Accepit etenim talento, cogitavit quod præceptum est t Negotiamini dum venio. Ego itaque, etsi negotiari nihil velle, lucris tamen negotii vestri congaudeo, hoc videlicet scire, quia etsi me participem operam non facit, laboris vestri me participem caritas facit. Quia, sicut assilmo, bonum proximi etiam otio commone fit, qui de alienis studiis gaudere commone fit. **F** Præterea signa transmissere volui: sed beatitudo vestra, si esset necessaria, non indicavit, & majora multo mittere possumus, sed nequam talia navis mittitur, quæ hæc sperare valeat. Minora auctem mittere veniendum potest. Quid tamen facere debeam, beatitudo vestra mihi Epistolis innotescit.

39 Parvulam vero benedictionem de amatoris vestri sancti Petri Ecclesiæ sex minoris Aquitaniciæ pallia, & duo oraria transmissi: quæ enim modicum diligo, etiam de parvis præsumo. Habet enim ipsi dilectio auctoritatem suam; & omnino terra est, quia injuria non erit in omni, quod amando præsumpuit. Suscepi etenim benedictionem sancti Evangelistæ Marci juxta brevem vestris Epistolis intermem. Sed quia eorum ad virum non libenter bibo, presumens cognitionem requireo, quod in hac urbe post multa tempora vestra innotescere transiit anno Sanctitas fecit. Num non hic a negotiatoribus nomen commidi, & non sobriam compungam. Peti autem ut ceptis amore amerrimodis, quæ in hac vita patiuntur, vestra me Sanctitatis oratio fuisse, atque ab his apud omnipotentem Dominum iustitiam defensas, habemus Gregorius. Co-

Præter
Eulogium
habet etiam
Epistolam
ad Gregorium

Præter
Eulogium
habet etiam
Epistolam
ad Gregorium

Præter
Eulogium
habet etiam
Epistolam
ad Gregorium

Præter
Eulogium
habet etiam
Epistolam
ad Gregorium

A seram ad vocem collatum collatum, ut alia legatur, viribum, in alia lesione iunibum, & congidum, versus annotatur in vrayissima editione Operam Gregorii. Haud dubie diversa sunt potissimum genera, si lateris mi iquitate, arum tunc varia, an alia potius designentur. Frustra etiam deinceps, si videretur dupliciter, quidam videretur genae per Aquitanica, aut equitancia, ut est in alia. Mi. palia designentur Gregorius, Arriano vna dubia, quoniam proposita fuerunt 2. nam alios plura scilicet missa.

40. Donat alior J. Gregori ad Eulogium episcopus ad modum annu 397. fuit ad Indictionem 15. peruenire castra, etiam si ad edituribus seruis fuerit collata. Harum una est, quae lib. 8. ponitur 39. quae ut videtur Gregorius: Utilis semper est docti viri allocutio. Agnus autem de Alit mortuum ab Eusebio Caesariensi collectus, quae petrae Eulogius, quae sibi ignota affirmat Gregorius, agens deinde de Martyrologio Romano illius temporis. Post illa vero sequuntur subiectis: De lignis autem quod scribitis, quia brevia fuerint, navis per quam transmissa sunt, qualitas fecit: quia si major navis venisset, potius ligna etiam maiora transmissere. Quod autem dicitur, quia si maiora transmittimus, pretium dabitis, largiuntur quidem gratia agimus, sed accipere pretium, Evangelio imitantes, prohibemus. Nos enim ea, quae transmittimus, ligna non enim, & quomodo potissimum pretium accipere, cum scriptum sit: Gratia accepistis, gratis date? Nunc ergo iuxta modum navis per nauleum parva ligna transmissimus, quorum notitia subter annexa est. Sequenti vero in anno, si omnipotenti Deo placebit, maiora praeparamus. Benedictionem autem S. Marci Evangelistae, immo quod est verius, sancti Petri Apostoli, in ea dulcedine, quae est transmissa, suscipimus, & salutacionis alloquium perloquens, petimus ut Beatitudo vestra pro nobis orare dignetur: quatenus & a malis praesentibus mereamur citius eripi, & a futuris gaudiis non excludi. Ha Gregorius: De Alit mortuum, quae ab Eusebio scripta credatur Eulogius, hic non de 2. neque de Martyrologio hic memorato. Ratio vero, quae hanc epistolam anno 397. figendam existit, haec est. Eulogius hic primum legatur premissis lignis laqueis, & pretium obtulisse. At dubitari vix potest, quin illa fecerit, postquam acceptas ligna anno 398. a Gregorio obtulisse. Præterea necdum hic mentionem facit de morte, quae laboravit anno 398. in infra videbimus.

41. Epistola 78. (alias 79.) libri noni, quae significat Indictionem 1. etiam etiam scripta videtur. Non queritur ibi Gregorius, quod necdum Eulogius responderet de causa postaribus Constantianopolitana, titulum universalis imperatoris. Quare haec epistola certo curata est ante aliam non memorandam, & Indictionem 1. datam. Scripta, inquit Gregorius, dulcissimum vestra Sanctitatis lacore praesentium deferente suscepi, quoniam mihi de ejus causa citius terminanda locuta sunt. Post pauca: De causa vero, de qua mihi omnino scribendum fuerat, oibis vestra Sanctitatis scriptis, in qua me & turdum esse judicavit: quoniam na fortasse in scandalum divisionis erumperet, ejusdem divisionis nobis auctor existere. Elegi enim, ut ea, quae secuta sunt, per alios exirent. Sed subsequenti tempore Deo auctore probabitur, quia in causa, in qua Deo placere cupio, homines non formido. De qua vobis jam etiam in Constantianopolitana urbem venientibus scribere curavi, Post quidem de lignis majoribus, Eulogii postibus se his commendat: Peto autem, ut pro me emittitis vestra

Sanctitas orare debeat: quia & podagras doloribus, & barbarorum gladiis, & curatum afflictionibus incessanter premor. Sed si mihi orationis vestrae opem impenditis, credo quod me contra adversa omnia fortiter juvetis.

42. In epistola 30. libri 3. quae certo data est Indictione 1. & anno 398. mense his de gentis responsu Eulogii, videlicet de Eudonio heretico Ariano locuti 14. quoniam sibi non satis unum anno praecedente scripserat Gregorius, & de rebus Constantianopolitana, sive de titulo universalis episcopi, de quo jam in duabus epistolis ad Eulogium scripserat Gregorius. Hinc vero titulum sibi ab Eulogio tributum modestissimus Papa conquestruit. Initia autem epistola Gregorius gaudet de heretico ab Eulogio emperit, & quae monuit Anglerum conversionem per S. Augustinum. Totam epistolam hic transiit: Gregorius Eulogio episcopo Alexandrino. Communis nitas, praetentumlator, Sanctitatis vestrae scripta deferens, & quae me reperit, agrum reliquit: quae ex re contigit ut ad largum vestra Beatitudinis tonem, brevis epistola meum vix parva potuisset aqua reducere.

43. Superni autem munera sunt, ut in dolore corporis potissimum vixissimum vestra Sanctitatis scripta susceperem, quoniam me de doctrina Alexandrinarum hereticorum, & de concordia huiusmodi salubriter significaret: quatenus ipse mentis ligitia immanitatem mihi molestis temperaret. Et quod de bonis vestris nova semper cautissime gaudeamus, sed tamen ha vos perfecte agere, novum esse aullo modo deputamus. Quod enim exultet sancti Ecclesiae populus, quod ad epistole horum spiritalis legentes multipliciter hoc de omnipotentis Dei gratia, quae in beatissimis vobis large inluit, nunquam habuimus interitum. Gratias itaque omnipotenti Deo solvimus, quia impletum videmus in vobis esse, quod scriptum est: Ubi plurimae legentes, ibi manifesti fortis odoris. Si enim vos fortis aratum lingas in terra eorum audientium non transisset, tanta fidelium leges minime surrexisset.

44. Quoniam vero in bonis, quae agitis, scio quod & alius congruetis, vestris vobis gratias vicem reddo, & non dissimilis nuntio: quia dum gens Anglorum in mundi angulo posita, in cultu lignorum ac lapidum perida nunciusque reaneret, ex vestris mihi orationis adiutorio placuit, ut ad eam monasterii mei monachum in predicationem transmittere Deo auctore debuissim. Qui data a me licentia, a Germaniarum episcopis episcopus factus, cum eorum quoque solatia, ad praedicandam gentem in finem mundi perductus est, & jam nunc de ejus salute & opere ad nos scripta perveniunt: quia tantis miraculis vel ipse, vel hi, qui cum eo transmissi sunt, in gente eadem coruscant, ut Apollodorum virtutes vel signis, quae exhibent, imitari videamur. In sollemnitate autem Domioyri Nativitatis, quae haec prima Indictione transiit, est, plusquam decem millia Angli ad eodem munitionis sunt fratre & concipio nostro baptizati. Quod idcirco narravi, ut cognoscatis, quid in Alexandrino populo loquendo, & quid in mundi finibus agitis orando. Vestri enim orationes sunt in eo loco, ubi non estis, quarum operationes sancti monstrantur in eo loco, in quo estis.

45. Præterea de Eudonio heretico persona, de cujus errore in Latina lingua nihil reperi, mihi a vestra Beatitudine largissimum gaudeo significatum. Vireum quippe fortissimum Basilii, Gregorii,

Auct. J. S. Gregorius in alia epistola

E. gaudet, multum habet, ut ab Eulogio

omni car. Gregorius ad Eulogium

Alia Gregorius in alia epistola

B. Gregorius in alia epistola

Alia Gregorius in alia epistola

Alia Gregorius in alia epistola

AUCT. etque Epiphanius testimonio protulit, & manifeste preceptum cognoscimus eum, in quem heros nostri tot jacula dederunt. De his vero erroribus, qui nunc in Constantinopolitana ecclesia probantur exorti, doctissime omnia, & ut iudicium tantæ sedis perferre debeat, respondit. Unde omnipotenti Deo gratias agimus, quia adhuc arces Dei insunt tabulae testamento. Quid est enim sacerdos lecor, nisi arces testamenti in qua quæ spiritualis doctus viget, procul dubio tabulae legis jacent.

46 Indicare quoque vestra Beatitudo studuit, jam se quibudam non scribere superba vocabula, quæ ex vanitatis radice prodierunt, & mihi loquitur, dicens: Sicut IUSTITIS. Quod verbum iustitiam peto a meo auditu removere, quia scio, qui sum, qui esis. Loco enim mihi fratres estis, moribus patres. Non erga iusti, sed quæ utilia vita sunt, indicare curavi. Non tamen invenio vestram Beatitudinem hoc ipsum, quod memoria vestra insuli, perfecte retinere voluisse. Nam dixi, nec mihi vos, nec cuiquam alteri tale aliquid scribere debere: & ecce in præfatione epistolæ, quam ad me ipsum, qui prohibui, direxisti, superbe appellationis verbum, universalem me Papam dicentis, imprimere carastis. Quod peto dulcissima mihi Sanctitas vestra ultra non faciat: quia vobis subtrahitur, quod alteri plus, quam ratio exigit, præbatur. Ego enim non verbum quousque prosperari, sed moribus. Nec honorem esse depeto, in quo fratres meos honorem suum perdere cognosco. Meus honor est fructum meorum iohannis viget. Tunc ego vere honoratus sum, cum singulis quibusque honor debuit non negatur. Si enim universalem me Papam vestra Sanctitas dicit, negat se hoc esse, quod me faceret universum. Sed abis hoc. Recedat verba, quæ vanitatem insulant, & caritatem vulnerant.

placuit
prie 220
prie 220

47 Et quid in sancta Chalcedonensi synodo, atque postea subsequens paribus hoc decessitibus meis oblatum vestra Sanctitas novit. Sed tamen nullus eorum uti hoc umquam vocabulum voluit: ut dum in hoc mundo honorem laqueolum diligerent omnium, apud omnipotentem Deum custodirent suum. Proinde debuit laborationis alloquium solvens peto, ut in sanctis orationibus vestris mei memores esse dignemini: quatenus a peccatorum meorum nexibus, quia meis meritis non valeo, vestris intercessionibus me Dominus absolvat. Ita modestissimi Gregorius, veluti ut trale, Romanus Pontificibus alius oblatum, illique solis congruo, ut exemplo non minus quam verbis modestiam doceret præfatus Constantinopolitanus.

§. VI. Prosecutio gestorum Eulogii ex epistolis S. Gregorii.

Reliquis S. Gregorii ad Eulogium epistolas ex ordine, quæ editas invenit, recensere pergam. Lib. 10. epistola 35. præcipue agitur de scriptis contra Agnoitas hereticos, contra quos Eulogium diffusi jam videmus etiam. 25. S. Gregorius quæstio contra eosdem hereticos se eodem modo scripsisse testatur. Epistolam vero se ordinat Translato anno suavitissima Sanctitatis vestre scripta suscepit, quibus pro agnitivum meam similitudine respondere tunc ulique non valui. Ecce

eum jam biennium pene * explicare, quod lætulo Deo tenor, tantisque podagra doloribus alligari. Scripsit autem mihi dulcissima & semper honoranda Beatitudo vestra, quod et communis filius Anzoliis diaconus de Constantinopolitana urbe scripserat, ad me quodam monacho de Hierosolymorum paribus venisse, qui a me aliquid de Agnoitarum erroribus requireret: & dicens, quia peti, ut vestra mihi Sanctitas scriberet, quid de eadem debuisset exequi solum sentire. Sed neque ad me de Hierosolymorum paribus requirentes aliquid monachi venerunt, inique eundem communem filium vobis potuisse aliud quam erat scribere, sed interpretem suspicari in ejus epistola erravisse. Nam idem diaconus mihi jam ante biennium scripsit, quia a prædictis paribus ad Constantinopolitam urbem talia requirentes monachi venerunt, inique studuit requirere, quid sentirem.

49 Cui ego ante longum tempus quam vestra scripta iustitiam, contra eandem hæresim ipsa respondi, quæ postmodum in epistola vestra Sanctitatis inveni; atque omnipotenti Deo magna gratias reuli, quia de cunctis inquisitionibus Romanorum atque Græcorum patres, quorum non sequentes sumus, uno spiritum sunt locuti. In multis enim eandem vestram epistolam ita ceperi, ac si contra prædictam hæresim scripta Latinorum Patrum legere. Et quoniam potui de sanctissimo Fratre meo amare & laudare bonum perpendite, in ejus ore venerandos Patres, quos aulicum diligo, recognovi. Sic ergo illi laus, sit in excelsis glorie, ejus dono saluti in Sede Petri clamat vox Marci, de cuius assidue spiritus cum sacerdos ad periculis mysteria, scilicet ad Sancta Sanctorum intrat, in Sancta Ecclesia velut in tabernaculo ex verbis predicationis spiritualia innumera resonant. Recta itaque & valde laudabilis est vestra predicatio. Sed omnipotentem Dominum deprecamur, ut diu vos etiam in hac vita custodiat: ut de Deo organo, quod estis, in hoc mundo laus vos veritatis sonet. Pro me autem, peto, intercedite, ut hujus peregrinationis via, quæ mihi asperior facta est, cum celestitate finiat: quatenus qui ex mea non valeo, ex vestris meritis possim ad æternam patriæ promissam pervenire, & cum cunctis civibus gaudere.

50 In eisdem libri epistola 39. (liber 41.) non multo post scripta, de eisdem eorum hoc habet: Ante hos autem dies, Abramio Alexandrino veniente, Sanctitati vestre scripseram, vel quid de scriptis vestris, quæ contra hereticos Agnoitas edidistis, sentirem, vel cur tarde responderem. Sed idem Abramius, navigi necessitate compellus, diu perhibetur in Neapolitanis civitate demoratus, atque in eo sensu, quod dudum scripseram, ita retribui quæ de doctrina vestra contra hereticos, qui dicuntur Agnoitas, sunt valde quod admiraremur; quod autem displiceret, non fuit. In eodem autem sensu jam dudum communis filio nostro Anzoliis diacono plurima scripseram. Ita suam doctrinam vestra per omnia Latina Patribus concordavit, ut mirum mihi non esset, quod in diversis linguis Spiritus non fuerit diversus. Deinde vario sacro Scriptura loco quæ agnoitas expulsi, & de manifestis aspectu subdit illis: Benedictionem vero S. Marci Evangelistæ, & vestre Beatitudinis accepi. Tunc ait, igne in mittere voluisse, sed novum annu fuisse facta magnum: longæ quoque Eulogio precatur annu, & usque penitus singulat.

A 51 Principium hujus epistolae tale est, ut alare
us appareat, utrum Gregorius epistolam ad
Eulogium accepisset, an solum nuntiavit, dum hoc
scribat. At satis declarat, quatuor verum facer
dum, siue ordinat. Sicut aqua frigida animae
frigidit, sic nuntius bonus de terra longinquas.
Quis vero mihi esse nuntius bonus, quantum ad
sanctae Ecclesiae adiutorium, potest, nisi vita
atque incoluntia suavissima mihi vestra Sacerdoti
tatis, quae ex percepta luce veritatis, & eandem
Ecclesiam predicationis verbo illuminat, & ad
melioiorem viam morum suorum exemplis informet?
Quoties autem in corde meo unanimitatem ve
stram relego, atque in corde vestro fixum me
permanere cognosco, ago omnipotenti Deo gra
tias; quia dividi locis charitas non potest. Nam
et si corpore longe disiungamur, mente tamen sem
per indivisibiles sumus. Quae istae subducuntur,
satis clare insinuant, Constantiopolim habitum fuisse
aliquid episcoporum consilium, igitur etiam ad
fuisse S. Eulogium. At verba admodum obscura
sunt, & corrumptum mendasse, ita ut ex illis
negari colligi, quidem de rebus suis tractatum.

B 52 Communis autem filius Anatolius diacono
mus, (qui Constantiopolim erat natus Apostoli
cus, sive Apostolicus, ut passim ibi vocabatur)
fuit mihi scriptis innotuit, in urbe regia nulla
ecclesiastica quondam de causis terrore mota.
Ita notissimus editor, dicens sic legi in Hist.,
satisque sensum esse obscurum. Hanc vero talem
esse suspicatur: Innotuit... omnia ecclesiastica,
sed quondam de terrore causis mota. Subjungit
autem Gregorius: Sed credo quod pius hoc mihi
nuntiaverat, quam de causa Ecclesiae beatitudo
vestra loqueretur. Et gaudeo, quia ubi vos adesse
contigit, me non arborem desuisse. Nam verita
tis Minister, Petri sequax, & sanctae Ecclesiae
predicator, scio quia illa loqui potuisti, quae de
Sede Petri Apostoli per os doctorum sonare debu
erunt. Hae Gregorius, insinuat de rebus eccle
siasticis tractatum fuisse, praesente Eulogio.
Suscipere autem vestralium rationem possimur, addum
fuisse de titulo universalis, quem Cyrillus pa
triarcho Constantiopolitano necdum deposuerat.
Id tamen certum non est, cum & alia vobis
ignota tractari poterunt.

C 53 Porro hoc occasio observare placet, Ana
tolium illum, de quo loquitur Gregorius, non
fuisse diaconum Constantiopolitanum, ut per erro
rem vocatur in variis episcoporum titulis & inseri
pionibus notissima editionis Operum S. Gregorii.
De eo enim Gregorius ipse lib. 7. epist. 30. Di
lectissimum autem filium meum Anatolium dia
conum, quem ad faciendi responsa Ecclesiae in
urbem regiam transivisti, peto us frequenter dul
cissima vestra charitas visitari. Rursum in epistola
37. et, nullum a se Anatolium Constantiopolita
num. Itaque corrigenda sunt omnes inscriptiones epistolae
Gregorii ad Anatolium in notissima editione
Parisiensi monasterii Congregationis S. Mauri.

54 Sequitur in hoc editione lib. 12. epistola 30.
Gregorii ad Eulogium, cui monachos quosdam ab
errore Monophysitarum seu Encephalitarum em
endos commendat his verbis: Laetores praecon
tium Siciliam venientes a Monophysitarum errore
conversis fuit, atque sanctae universalis Ecclesiae
fœderis adiutorum. Qui ad beati Petri
Apostolorum Principis Ecclesiam perpendentes,
populorum a me, ut eos meis epistolis vestra
Beatitudinis commendare debuissim; quatenus ab

haereticis, qui iuxta ipsos fuor, oisiam jam vio
lentiam perpeti permitterent. Et quia unus or
um dicit monasterium, id quo fuit, a parenti
bus suis fuisse constructum, auctoritatem delin
rat a Sanctitate vestra percipere, ut hi, qui in
eo fuerant haeretici, aut ad suam sanctae Ecclesiae
cedant, aut de eodem monasterio repellantur.
Hae a vobis indicata vobis esse sufficit: oam de
vestra Beatitudine novimus, quia quidquid ad
zelum Dei omnipotentis pertinet, cum omni facere
fervore festinet. Pro me vero ut oreis peto:
quia inter gladios Langobardorum, quos sustine
o, podagra doloribus vehementer affligor. Ha
henus Gregorius, cuius epistola, si revera data est
Indictione 5. ne collocetur, spectat ad annum 602.

55 Restat alia duo Gregorii ad Eulogium
epistola, quae ambo signantur Indictione 6. sive
anno 603. Prior est lib. 13. Epistola 41. in qua
Eulogius more quidem commendatur, sed simul
utique reprehenditur, quia Simoniaci haereti
ci dicuntur Alexandria locum habere. Nolum quidem
hanc Epistolam praetermittere; sed tamen tam
promissum putavi, Eulogium hoc de causa ac
sententiam non edere, cum qua totum factum con
tingere potuit, ipse scilicet, & sine illa episto
la, tam quia voluerat, an res S. Gregorii relata
fuisset satis accurate, & sine exaggeratione. Nam,
quantumvis Gregorius videtur credidisse vera
sibi relata esse, et tamen examinare non potuit.
Quapropter sibi relata scriptis ad Eulogium, ut
ille, si vera esse deprehenderet, vitium istud co
naretur extirpare. Hae observationes praemissae,
epistolam totam subnecto: Quodam die, dum inter
me & familiares meos de consuetudinibus eccle
siarum sermo fuisset exortus: quidam, qui in
magna civitate Alexandria medicinalis arte
erat imbutus, collectorem se apud hospitalium suum
habuisse perhibuit, iunxerit praevitum putavi,
quem repente dixit esse diaconum ordinatum.
Atque addidit, quod per praemia & dationes
ordinatus fuisset, quia eandem consuetudinem in
sancta Alexandria ecclesia convalescere sciebat.

56 Quod ego audienti obstupui, & valde mi
ratus sum: quia haereticissimi ac bestissimi viri
domini Eulogii lingua, quem tam multos haereticos
ad fidem Catholicam revocat, Simoniacam ha
eresim de sancta Alexandria ecclesia non erant.
Et quis erit, cuius exhortatio vel correctio hoc
poterit emendare, si magos & admirabiles doctri
na ejus hoc sine emendatione reliquerit? Unde
pro abolitionis animae vestrae, pro augmento
mercedis vestrae, ut ante tremidi oculos iudi
cis vestra in omnibus perfecta sit opera, festi
nare debetis Simoniacam haeresim, quae prima in
Ecclesia exorta est, a sanctissima Sede vestra,
quae nostra est, funditus evellere atque radica
re. Propter hoc etiam coargui, ut ecclesi
asticorum ordinum a plurimis sanctitas caderet:
quia personae non pro vita & altibus, sed pro
praemiis ad eos ordines adducentur. Si autem
morum merita, & non praemia queruntur, ad
ordinationem personae indignae non veniunt. Et
tunc plus incipit vobis merces accrescere, quan
to boni quique, qui adducti ad sacros ordines
suerunt, de animarum laetitia studuerint cogitare.

57 Quae lib. 13. est epistola 42 (alia 49.) in postea
plena est laudibus S. Eulogii, miraque memi
ni se per
suer Gregorium & Eulogium amicitia significare. Siquidem
sunt. Figurat quidem haec epistola Indictione 6.
sive anno 603. sed potius latenda est Indict. 7.
circa

Auct.
J. S.

E

* et. ex
dialti

et. ex
mem.

F

Gregorius
Eulogio
commenda
bitur: et
conversio

AUCT. *acta sunt anni 603. aut initium sequentis. Ritus hoc est. S. Gregorius anno 603. mense Janis, scripsit ad Plocom imperatorem, ut eidem gratularetur adeptum imperium, Epistolam 31. (alias 32.) libri 13. Deinde Bonifacium constituit diaconum, eoque missis Constantinopolim, tanquam nuntium Apostolicam sive apostolicum suum, cum Epistola 38. (alias 45.) ad Plocom. Presertim igitur qđ Bonifacius Constantinopolim mense Iulio Julis, certe non ante Iulianum. Gregorius vero jam literas Bonifacii acceptas Constantinopoli, antequam accepta Epistolam Eulogii, ad quem respondet. Hec omnia certa sunt ex laudatis Gregorii literis, & ex dandis ad Eulogium. Si modo consideremus longinquitatem inter Ratis Constantinopolim, aliisque jam dicta, facile videbimus, hanc Epistolam non fuisse scriptam antequam Iulianus 603. sed potius sub finem illius anni, & Iulianus suo initium sequentis.*

*Gregorius
arguit
Iulianum*

B Totam hoc transfero, ut postremum Gregorii de Eulogio testimonium, manique eorum amoris clarissimum indicium. Magnus omnipotentis Deo gratias reddimus, quia in ore cordis experimento dulcis sit liquor caritatis, cum impletur, quod scriptum est: Sicui aqua frigida fuerit, sic nuntius bonus de terra longinqua. Ante hoc enim temporis Bonifacii charitatis, responsibus mei, qui in urbe regia demoratur, vehementer me scripta turbaverant, quae tunc mihi dulcissimum mihi atque iuvissimum Sanctius in vestram defectum corporis lunius periculis. Ex quibus scriptis gravi moerore percussus sum. Sed subito Creatoris ac Redemptoris nostri gratia prosperante, Beatitudinis vestrae laicepi Epistolam, & sanam de ea, quam audivi, corporis molestia agnoscens, exultavi vehementer: quia tanta laetitia cordis sicca est, quanta prius tristitia amaritudo præcefferat. Scimus enim quia in omnipotentis Dei adiutorio multorum salus est vita vestra. Nam tunc inter hostes omnia securi navigant, quando gubernator doctus atque artifex ad clavi regimen ledet.

*aliter
Boregum*

C In saluti autem vestrae gaudio, hae quoque mihi est exultatio addita, quia & immunitas ore vestro Ecclesiae hostes, & multiplicatos Dominicos greges agnovi. Crescunt enim quotidie per linguam vestram vomerem grana celsicia, atque in supernis horreis multiplicantur: ita ut in vobis impletum esse gaudemus, quod scriptum est: Ubi plurimae tegetes, ibi manifesta fertilitudo bonum. Unde aperte colligimus, quia quanto plus ad servitium Dei

omnipotentis fugitivos ejus reducis, tanto apud eum magis meritum habetis. Ex quanto meritiu majus accipis, tanto potius amplius impetrare, quae petitis. Ropo ergo, ut pro me peccatore contum oreis, quia & dolor corporis, & amaritudo cordis, & immanis vastitas mortalitatis inter tot barbarorum gladios me vehementer affligit. Inter quae omnia non temporalem, sed aeternam consolationem requiro, quam per me impetrare non valeo, sed intercessionem vestrae Beatitudinis hinc me obtinere confido.

60 Secundo vero anno nulla Sanctitatis vestrae scripta laicepi, atque omnino coarctatus sum. Et quidem vestra benedictio, quam sine epistola transmisisti, data atque laicepia est. Sed quia plus me lingua vestra quam data laificat, minoris gratia esse credidi, quae dabantur. Commune autem filium Epiphaniu diaconum Alexandro atque Hludoro sanctissimae ecclesiae vestrae diaconi scribere, ut constaret, quia ea, quae transmissa sunt, laicepiem. Scripsi vero quia gradia ad arbores ac semones faciendos ligna paraveram, sed navis parva, quae venet, hae portare non potuit, & nihil mihi exinde retulisti. Unde si sunt necessaria, communi filio Bonifacio diacono nostro, quem nunc ad urbem regiam pro faciendis responsis transmittimus, scribere, ut mihi ipse referat, quatenus parparetur, ut cum Beatitudo vestra transierit, parata valeant inveniri. Praeterea transmissas crucem parvulam, in qua de exteio amatorum vestrorum tenetorum Petri & Pauli Apostolorum interia est benedictio, quae oculis vestris assidue superponatur: quia multa per eandem benedictionem miracula fieri conueverunt.

61 Omnipotens Deus cordi Beatitudinis vestrae aspiet, ut pro me orare assidue curetis: & vos vestrosque omnes sua dextera protegat, donec omnia atque post longa annorum curricula ad caelestia regna perducat. Eulogius vero sancti Marci beatissima Fraternitate vestra transmissas, cum ea caritate, quae suat directu, secundum notitiam earum laicepimus, & gratias affectui vestro referimus: quia ex his exterioribus, quales erga oos interius suis agnoscimus. Nostimus Gregorius, qui non multis mensibus post hanc epistolam exiit. Ceterum mentionem non cessui faciendam de subscripta S. Eulogii nomine sub privilegio illa, quod legitur apud Labbeum tom. 5. Conciliorum col. 1585. quia bene dubia fides est subscripta, idque facile scitebatur, apud si qui privilegium ipsum etiamnum voluerint defendere.

A DE S. AMATO ABBATE HABENDENSI
SIVE ROMARICENSI,

IN LOTHARINGIA.

COMMENTARIUS PRÆVIUS.

J. P.

§. I. Acta Sancti hic danda ; vitæ chronotaxis usque ad exstinctum
Habendense asceterium.

Notitiam Romaricensis seu Habendensis monasterii, quo nomine quondam venerabiles duplex communitas virorum salicis ac virginum, suadeta & iustitia a S. Romarico, simul cum S. Amato, primo ejus abbate, dedimus, quantum ex antiquis monumentis assequi nobis licuit, tem. III. mensis Septembris ad diem XI. in Cementario prævio ad Alia S. Adelphi, abbas ejusdem tertii : in Appendice autem de Gloria postuma, Attilæ subrepta, multis protulimus, atque ad eam modum discussimus, unde cognoscit ledit, quod sentiamus de tempore & occasione festæ translationis memorati veteris monasterii ex sacra Monte, ubi sitam erat, ad subjunctam viderem ultra Mosellam annum, ubi modo existit Romaricensis civitas & illastrissimum virginem amnicorum collegium. Adhuc diximus in eodem Commentario, sententiam ejusdem veteris monasterii passim fuisse circa annum Christi DCXL. verum quæ hoc postroponam tam semper probare parum & re nostra videbatur, significavimus id fuisse ostendendum, tam agendam videri de S. Amato, ex ejus gestis chronologicè deductis id facilius perspicuerat.

Res ista paucis definita esset ac sufficiens prædita ; si fidem mereretur instrumentum fundationis, quod sub nomine S. Romarici vulgari Registris in libro, cui titulus : Stemmatum Lotharingæ ac Barri decem, quodque adeptarum Raynus in Antiquitatibus sacris Vosagi, & Mercurius in Historia episcoporum Metensium ; ubi idem Romaricus postquam dixisset, se parasse locum viris religiosis in monte Rombo, & ibidem construxisse monasterium monachicum, bona sua transferre in monasterium se testatur his verbis : Do & concedo libere & pure, qui Deo servire cepio, totum patrimonium meum : videlicet comitatum Avenduni, eodem modo, forme, auctoritate, proprietate tenendum, qui pater meus & ego tenuimus. Factum est autem hoc donum quarto Nonas Martii anno ab Incarnatione Domini DCXL. Clotario glorioso Francorum rege regnante. Testes sunt Arnaldus episcopus Metensis &c. Verum hoc instrumentum, ut multis locis correptum, vel potius ut ex integro confectum rejiciendum passim crediti, qui nihil tamen minus characterum chronologicorum vitæ, fundationem insistentis vno citari DCXL. & recte quidem, uti percipit ex Affis S. Amati, ad quæ progredier.

Edidi ea Sarius tem. 3. ad diem XIII. Septembris & post illum Mobilienæ Seculæ 2. Brandilline, sed antea & restituta ex Mss. codice Andree Chisii. Habemus & nos triplex eorum apographum Mss. quorum primum descriptionem antatur ex codice S. Maximini Treverensi, consensu edito Mobilienæ, si minus nonnullas excipiat ; alteram, collatum cum codicibus Mss. Romaricensis ac Treverensi, et indicat in morte P. Petrus Franciscus Christinus, qui illud ad nos delibavit, non signavit tamen codice unde deceptum fuerit. Plurimum hoc codice a Mobilienæ edito & a jam nominatis nec editis apographis, quantumvis fere in sola præterit ; ac tertium, quod acceptum est ex codice S. Salvatoris Ultrasellens, a ceteris omnibus, excepto Sariano, plurimum discrepat. Ceteri enim auctoribus præstantia, reliquis præfata : præterea fabulæ narratae in aliis fœvis, valde perstringit, antiquique rerum adjuvia non paucis. Eandem tamen gestarum eruditionem servat, cum hæc idem passim videtur habere, ut dubitari primam, citam hoc ex illis compendiosis extractum esset, ac vero illa junctio hoc per interpolatorem extensa.

Sed solita diligens collatione probabilius judicari, esse meras omissiones in Ultrasellens ; nam primo styli mihi ubique vijas est idem : secundo adverte, ex dictis prætermissis videri eundem sensum consensum, & narrationem rerum obsecratam ; tertio denique aliam a primo auctore ei manum apposuisse minime suspicatus sum ex nam. 6. ubi relato miraculo aquæ per Sanctum impetrata ex porculo silice, auctor ita pergit : Hanc ergo (cisternam plumbæam ad distam silicem construximus) repletam aqua foras eruditionem jugiter vidi. Quæ Ultrasellensium, uno hoc loco ceteris uberior, hæc exprimit : Hanc ergo, repletam aqua foris eruditionem jugiter vidi, qui prius Sancti Vitam conscriptis & Legendam. Sane æquidem non esse insequens apud auctores, ut scriptæ desinant in personarum ; ac cum nullas eas auctores, de quæ non agam, videretur gesta S. Amati collegisse, non ista prius & sequentes a posteriore scribere, ut mihi quidem apparet, adjecta fuerunt. Itaque Vitam debet ex Mss. Treverensi & editionis Mobilienæ collatis cum aliis Mss. & ubi tum inter se differant, tum maxime cum Ultrasellens, monere lectorem. Ceterum Ultrasellens Mss. plane easdem Sarianæ editio, sed de more styli immutatur est : & idcirco haud dubie Mobilienam suam auctor nonnisi & restitutam.

§. II.

AUCT. 5. *Autos auonymus est, & ut communis scripturam super hoc materia apino est, monachis I. P. scriptis idem, qui gesta SS. Romarici & Adalphi interius a ceteris.*

non tantum style singulari, sed maxime singulari ejus de distinctis SS. Amati & Romarici cum S. Eustasio Lavrentii et de aliis hoc pertransiunt, quod singulis praetermissis fuit in Actis univogue. Dehinc in inscriptura Vita monasterii S. Eustasii. Inde sequitur anctorum eorum scriptura vizae, quoniam S. Amatum, utque qui in Actis SS. Romarici & Adalphi se his supponit, manifeste significat: ut conuincat non S. Amatum non fuisse regem. Habet quidem monasterium in hujus Actis, non & hoc consuetas, praeteritum unum, s. uis, postquam narravit, quod, dum Sanctus talis existere in solitudine, ita deus deus deus sancti fuit, testatur se eandem vitam vidisse: seu vixisse potius dum post Sancti vitam propter narrationem diligenter conseruauit. Praeterea cum S. Adolphus Acta conscripserit terminis post ejus mortem, quam conscripsit scribitur ante eam omnia DECE. ut etiam post DECE. jam anni effluerant plus quodaginta.

B morte S. Amati, fere sexaginta ab anno traxit miracula, quod factum effluuio suo annam DECE. plures versum fuisse in Cito, cuius imperio se vitam S. Amati conscripserit aut in praesentem, Habundantia exornat abbas fuit, prout in Conspectu eximio cum alio Monasterio in Observantia praeterea: nam S. Adolphus iussit abbas Garthmanni abbat, cui danti. non sexaginta potius monasterio. Cito. Quinquaginta de re fuit, etiam observantia fuit colligit, autorem Sancti non fuisse longe tempore posteritatem, nec ignarum fuisse gestorum ejus potius in narrationem fere.

C 6. *Scriptura S. Amati, potius et potius excolit breui hoc perinde & Nobilibus autis peruenit, ex Romarici scriptis ostendit, in iudicium Gratia-nopolitana civitatis (qui caput est Dispositum in Gallia) praeterea indolis Puer exortus est, patre videlicet Heliodoro summae Christianitatis religione innixi. Annus utaliam non signat: cum tamen non multis ante annum 570. neque etiam multis post eandem statum posse probabili coniectura assequatur ex reliquis Vita concato, chronologica considerata. Verbo reuoluit non subjugit huiusmodi sequentia: Cum ergo esset vir deuotissimus (Heliodoro) filium Amatum, ut monasterium traderet excubitus, deuotum, atque beati Mauricii liminibus (Aganum) exornat in Valesia) munitus adolescentem, tamquam munus Deo acceptabile, offeruit. Huiusmodi mora post temporis spatium, a primo iactat scholares imbuitus, primus in bonis habuit. Tunc subdit, Sanctum, cum monasterium normis ... lere per annos triginta se totum dedidit, mox solitudine desideria clam fecisse in eremum, hanc procul distans a comu-nibus, ibidemque, assensu abbatis ad iuuentutis fratrum, conscripserit huius cellam, in qua moratus fuerat fere per triennium, quando S. Eustasius, in huiusmodi praesentem & alios pertransiit, cum iussit.*

7 Sed Eustasius in huiusmodi praeterea anno circiter 613. alio missus a Chistiano II. sum Francie regi monasterium adeptus, ut exulatum in Italia S. Columbanum praeterea ad reditum in Galliam; ignis si tres annos subactis, S. Amatus eremum capta incolere anno circiter 610. si bene triginta alios; monasterium discipulis datus est anno circiter 580. si denique, ut mihi versum illam apparet, dictis triginta anni. Vita monasterio adueniens

tempus, quo inter scholares Aganum versatus est, nam supposita potius intra annos circiter 580. & 570. nam cum annus a primo iactat scholares imbuitus, eligeret, nec quidem iudicio, annus etiam obliuioni, non supererant duodecim; quando Aganum aggregetus est. Sed reuoluit huiusmodi filium prosequatur, ut deueniens ad annum eustasii Heliodoro conuincit. S. Eustasius, quem S. Columbanus, esse fere annos sexaginta, tamque potius se reuoluit in Bonensi monasterio, reuoluit in Galliam, magister sui, reuoluit ad Chistianum regem delatum, & ad Aganum caritatem, esse missus huiusmodi, deueniens, magister S. Amatum, id efficit, ut, reuoluit etiam, Lavrentium fere praeterea, ibidemque iam monachis vitam reuoluit, quoniam magis aggregetus anno Christi 613.

8 Sanctus magister aliquando temporis Lavrentio conuoluit, directus est a fratribus, inquit apertus, ut quidam Auditorum urbes huiusmodi multa cum gratia praedicantia in illo vagetur. Occasione illius exortus incidit in S. Romaricum, ejusque praesentem, ut praeterea magis videlicet seruauit exortum menderi, qui non multis post actis dictus, verba sunt rursus huiusmodi nostri, ipse diuinitas & rebus secularibus, deo tantum seruio Domini sui caput se manifestum imbuendum tradidit oremis. Plenus & eleuatus huiusmodi scriptis, & multum vixit apud Lavrentium deservit in Vita S. Romarici apud Makilianum fere 2. Breuissimum pag. 417. Inuoluit, inquit, hominem (Romaricum) hortatur, ut deo capite rebulit in praeterea dispersis, tamquam filii thesauro in celis posito, iam ad perfectiorem pergeret. Quibus illi autem, ut erat totus laudo desiderio ceptus, cum multum rerum substantia monasterio Lavrentio posuit, multum videlicet prius ex Lavrentio liberatum adeptus, itaque tantum humilitatem & obedientiam p. oper. Christum solendum accepit. Illos denique seruio, quos dudum ministris habuerat, locis sibi deo tantum plenius adiunxit; & effectus est illorum subditus, quorum prius dominus praeterea fuerat. Nam in tanta humilitate & penitentia iugo fere submisit, ut, quidquid despiciat in monasterio ad agendum esset, ipse adiuuaret. Hortum tamen frequenter praeterea fratribus operatur exortus, Plinius iociter tenebat memorie.

9 Huiusmodi idem autem ad primordia Heliodoro fere Romaricum aggregetus; sit in Vita S. Romarici: Nam cum ad bonum opus praefuturum unam tantummodo referret villam (S. Romaricus), consilio deinceps toto, S. Amatus cum eodem ad monasterium puellarum adhibendum petiit. Multis namque aduocatis pacis in aeterna praeterea tantum inuoluit; opus. In autem in Vita Sancti nostri: Huius (monasterii norma, ut superius dictum) rite adhibet per illum tempus, exortio procul dubio amplexu Dei agente, sanctus magister Amatus & discipulus eius Romaricus sub magna laetitia, atque summe perfectionis religiosissima intentione monasterium puellarum condidit. Eadem breuiter, sed non minus clare ad praeterea nostrum, referi fere scriptis synchro-nis in Vita S. Eustasii apud me. tom. III. Mortis pag. 789. Si factus est ad Lavrentium ventura (Romaricus) monasterio substantia se subdit, quod sub regulari tenore vitam agente, potius, Eustasius aduenit, puellarum monasterio.

hic Lavrentium
viam prae-
fuit & cum
S. Romarici
fuit

E

F

Habundantia
affluentiis

Non est
et ceteris
non a
peruenit
id a
non
adhibet

et fere
non a
fere ad
613

A recepit, communis scripturarum opinio est, in ea facta, quod memoris episcopi equalis biographi scriptum ipsum eamdem dicit, Romanicum et Aletius usque conuersi, & in eremo apum locum prepergit; nullius de S. Amato abbate sermonem habere, nisi, hoc defuncto, tunc monasterium ante Romanos incubuit. Coniunctura hoc est, natura sua non magis ponderis, sed in rebus adeo obscuris non prius terminanda. Verumtamen, etiam hanc hac coniectura, non conuenit iuxta scriptores de anno alio S. Amati: quodque dem neque conuenit de scriptis S. Arnulphi. Hanc Pagius affigendum putat anno 625. & obitum S. Amati anno 624. Cuius scriptum Arnulphi anno 626, obitum Amati anno 625. Mobilis, quoniam Galmetus, Castellanus & alii, obitum Amati differi in annum 627, quia Arnulphum episcopatum tenuisse usque ad annum 629. existimari in annotatione utriusque Viam: sed aliter sensibile videtur in Amalibus referent episcopatum obitumque ad annum 627.

B 21 Dedimus autem Alde S. Arnulphi tom. IV. mensis Julii ad diem XVII. & in Commemoratione prius, §. III. dispositis ordine chronologico annis, quibus episcopatum eduxit, etiam, ut dimisit, ostendimus, unde vixit episcopatus assignanda esse anno 625, mense circiter Septembris. Quapropter reuertendo comuni coniectura de S. Amati a vobis discepta ante eorum S. Arnulphi ad funditionem, utrumque eidem anno diligendum censui, adeo et S. Romanicus abbas S. Arnulphum in eremo suscepit diem non multum ab obitu S. Amati, qui utique eruditior libris eiusdem mensis Septembris. Ne autem anno eorum statim Amati obitum, prohibet synodus Massoniensis, habita iuxta Cantuarii anno 625. iuxta Mobilis, anno 624. iuxta alios anno 627. quod posterius aduenit, quia S. Eustasius, qui illi eorum scribit, vixit post anno 625. Dilecti synodi scriptis nobis videtur fuisse S. Amatus ad huncmodi: aem Agrestius, iuxta Iona, interius anno aut, minus triginta diebus post celebrant synodus: ex mortis, interuit cum Eustasio pacem Amato & Romanicus; Amatus, uti testatur noster biographus, parentis impendit annum alterum, qui procul debito satisfecit episcopatu interuit cum Eustasio. Igitur etiam cum C Cantuarii synodum inuoluit anno 625. obitum Amati differi debet in annum 625.

22 Dixi autem S. Amati obitum diligendum iuxta anno 625, inhærendo comuni coniectura, iuxta quam illam superior in margine notavi, audis particula forte. Nam, ut conde eloque, eidem coniectura non multum deesse: qua non vides, quod solide apponere possit dicere, ex silentio in Vita S. Arnulphi inuoluitur deducit posse S. Amatum tam fuisse mortuum. Amatus, inquit, abbas erat, & ubi de Arnulpho agitur solo comparet Romanicus, hic solus occurrit doctissimus enim in eremo: sit ita; Romanicus fuerat ante in aula regis Arnulphi familiaris & amicus, iam jam cum in aula versaretur simul mediari fuerant seculi vnum remittere, atque ad Loxoviensem iusdem facere: quid mirum, si Romanicus, quantumvis nondum abbas, certe tamen fundaret monasterium Moberdensis, audire amicus propositum, & partibus Volagii egressus, ad beatum pergit Arnulphum, atque ex providentia utriusque, veli eremi apum ei preparat locum? Quid mirum, neque, si hac ante prestat

Romanicus, Amato eremum in auro, quod, Auct. J. P. fides habet noster, in obsequio manni parte ... e quo Dominicus diebus egredens fratribus vel licentibus iugiter sacras Scripturas relegit?

23 Sanctum eorum naturale morte defunctum esse, legat manifeste in Vita anno. 27. unde non assequitur, quoniam capite illam martyrii accensum Iuvenis Tribunum de Viris illustribus Ordinis S. Benedicte lib. 3. cap. 209. legimus eloquium emensum: Amatus abbas monasterii S. Romanici, vir sanctus & monasticæ disciplina cultor zelosus, post multa bonorum operum studia, martyrii corona laureatus est libris Septembris: quod de nastro Amato intelligendum esse reor, sicut etiam aliud, quod, negat confasum & implemum preposuit libro eadem cap. 28. in hac verba: Amatus abbas Loxovienis post beatum Walbertum vir devotus & sanctus, sua doctrina & exemplo multos egregios discipulos instituit. Erat enim charitate plenus, mitis, humilis, & dilectus atque sanctissimus Scripturarum uberrime referens, qui cunctis populis potuit. Claruit anno Domini DCX. Item de tempore fere repetit ibidem cap. 60. Romanicus abbas Loxovienis post sanctum Amatum, corpus etiam discipulus fuerat Claruit anno Domini DCX. Nostros assignat ante superior fuit, videret Loxovienis abbas prestat, cui potuit prestat: cum S. Walbertus hoc monasterium gubernaret abbas ad anno Christi 625. usque ad 665. aqua illi subrogatus fuerit leges, prout ostensum fuit in Opere nostro loci variis & super 1. III. Septembris in Commemoratione prius ad S. Arnulphi §. II. Tribunum fecit sua recitatione non parvi, enim fides ipse, hic corrigendi.

24 Tempora & loca pertractavit Tribunum, personas considerant alii. Innot Aletius Usardi codex Aquilaniensis antiquissimus hanc S. Amatus Semonesensem episcopum, ita habet: Ducis, translatio S. Amati archiepiscopi Semonesensis. Qui a Theoderico rege Francorum ab episcopatu dejectus consilio Ebrani Majoris Domus in hanc provinciam relegatus est, iussu prefati regis. Qui abbas monasterii Romanici factus, mira abundantia &c. Ad quod reserretur Solerius noster, post regis emissum esse: Item alterius sancti Amati, aut quid simile, ne des diversis in unum confundatur. Hanc Mover in Helvetia sacra in elegio S. Amati episcopi, quem Saluensem fecit, & merum signat in margine anno 660. die XIII. Septembris, plerique ipsi ascribit, quod biographus noster gesto narrat a Sancto nostro in Agannensi monasterio & eremo hinc proxima, reliqua vero, quod reserretur Mover, adeo confusa sunt gestis S. Amati Semonesensis episcopi, ut suspicari queat, an illi hinc inuoluitur vel solum, quod fecit illi loco documenta, confusa fuisse partem ex Sancti nostri partem ex S. Amati Semonesensi Alde. Plura super eadem materia observari poterat hoc ipse duo, quod similiter silosanda veniunt Alde S. Amati Semonesensis, & quid de Saluensi statim debet, indicari.

25 Aliam consuetudinem advenit apud Semonesensem fratres in serie episcoporum Semonesensem in hunc modum scribitur: XII. S. Amatus monasterii Aganensis abbas episcopatum tenuit, Dagoberto II. rege Francorum anno INCXXVI. & post in ecclesia Romani-montis in Lotharinga. Semonesensis affertur R. D. Sebastianus

I & Brigner,

De male
& non
obitum
in
non
non

E

& de
non
non

F

non
non
non

I

AUCT. *Brigitte, Sedunensis ecclesie canonicus in lucubrati-
one sua, de Viteſſa Chriſtiana, typis vulgata
anno preſentis ſeculi XLIV. adſcripſit ſua ſtratiſ
illis poſſit, qui de rebus iſdem ſcripſerunt :
cuius Pſeudonymum in Proſopographia virorum illu-
ſtrium Germaniae, quem conſulſi pari. 1. pag. 132.
ubi agit de Amato Sedunſi, ſunt & Joſephum
Stumpfſum in Chamae Helvetiae lingua Germanica
eſſe, et de ejuſdem libro XL. remittit laudat
Pantaleon ; norſique totius pena eadem, qui
legeram apud Henricum Moret, citatum numero
precedente, at de corpore preſati epſcopi, ſepul-
is in orate Romarici, mentionem nullam.*

16 Operis igitur, ut ad apud alios legereſ
laudatis Brigitae ; que cum non nominat, adſcri-
neque, quatenus parum interſit : etenim qua-
leſcunque domum ſint illi ſcripſerit, vix dubito,
quia ſcripſerit, que deſervit corpus Amati, ſe-
mionem ipſe Sedunſis auſtult, ad Romaricum
Monasterium accurrerit, quod illi cauſam S. Amati
corpus conſervari, magna in veneratione haberi
didiſſet. Sed in eo moniſte hallucinatus ſum,
conſtat enim ex Jona & anonymo auſtore, primo,
Amatum Romaricoſum ſeculo poſte integro ante-
riorem eſſe Amati, ſecundum Semmaſianum &
Brigitam ſub anno 716. Sedunſi epſcopo ;
ſecundo, Amatum Romaricoſum ex Aganorſi
erente ab Euſtaſio deducum fuiſſe Lanſonem, non
venerunt ad Sedunſem ipſius ; tertio, eundem
creſto circa annum 810. Habendonſis monaſterio
preſoſſe agminem, ibidemque poſt aliquos annos
occuſſe, ſepulcrum eſſe, neque hanc ſic dandum
poſt eſſe emiſſe in Sanſtum, relique in hunc ſp-
que diem ; ſicut max ſtendam poſtquam premiſſa
ſuerat Paſſi, quibus nomen ejus inſcriptum reperi.

17 Inter antiquiores martyrologos primus San-
cti neſtre memoriam ſit ſeculo Ado ad hunc diem :
Item ſancti Amati preſbyteri & abbatis monaſte-
rii S. Romarici, qui mira abſtinentia & anacho-
retica vixit ſeculari, virtutum & miraculorum
gratia illuſtrum conſolationem dedit. Addeum,
vix obſervat Sallertus, ſerme ad epſcopum tranſcrip-
tiſt Unardus ; neque audiendus hic Mobilianus
in Oſtentionibus preſentis ad Abſa Sancti, no-
men, priorem annunciationis partem Adami eſſe,
reliquam ab illis vocibus : Qui mira abſtinen-
tia, ſuperaddidit fuiſſe ad Unardo ; quando-
quidem totalegatur in Adami codicibus editis &
Miri, & quipſo longo diſcrepat eodem, que eſus
eſt Mobilianus, prius obſervat idem Sallertus tum
C aliter, tum preſertim in Praſatione ad editionem
Unardi num. 152. Non magis hoc loco diſſentit
Adami Noterus quam Unardus, unam ſuſcipe,
quod apud Noterum pro Amati legatur Antia-
mi, qui amonemſum lapſus eſt.

18 Neque ab illis in ſuſtinentia diſſert Romani
indignum ſequens commemorat : In monaſterio Ro-
marico in Gallia ſancti Amati preſbyteri & abbatis,
abſtinentia & miraculorum gratia illuſtri. *Wen-*
*delherus vere Sanſtum hodie ſta verſculo enarra-
t. Idibus abbas nixit merito & cognomine Amati.*
Mira deſcribere quo ſitum enarrare martyrolo-
gos recitat : paucissimi enim ſunt, qui Ama-
tum noſtrum preſentierit. Memoriter tenent ſta-
dus liſter, dum illis conſulit, emendandus eſſe,
qui cum Terſibiano Martynem vel abbatem An-
toſenſem ſcribat, aut cum alio abbatem Agan-
orſiſ monaſterii & deſa epſcopum : Iſta enim
vel ad alium Sanſtum pertinet, vel ut conſideretur
abſque fundamento inferri ſunt. *Quoniam tenent*

eſſe exiſtente, ut, que inter Auſtaria Uſuardi D
dedit bodi Sallertus ex codiciſ Monſi ſancti, hoc
locum obſervat : Solentis jam diei ſolennit or-
bita, qua praeclarus Chriſti Confector, celeſtem
vitam ducens Amatus, ſupremam curae celeſtis
ſortitur lumboduct aulam, quam miracula re-
legere, qui vult, actus & Cujus ſciſcit ipſius
(conſulit.) Qui mira abſtinentia &c.

19 Sancti Abbatis ſus memoriam max ab editis totius
Habendonſis locale ſolennit preſentis ſunt cultus
anno. *Audi huiusmodi annua Vite ultimo.*
Cum jam anni circulus peractus fuiſſet & ſub
illo tumulo, ut ſupra diximus, beati Viet
tegerentur membra & ob illius ſollemnitate
nocte vigilia celebrata fuiſſent, ſunt poſt Ma-
tutinos eundem fratrem fuiſſent, ut, quanto-
cuius beati membra illa iſola fuiſſent ſancti
Mariz ponerentur in quod conſiſſim opulenta
Domino, ſub magno reverentia eſt celebratum ;
ubi annua revolutione populorum caſtera ad
ipſius ſollemnitate ſeſſantes, per ejus interven-
tum ſalvandos le ſote non debant. Conſidera-
tur idem in Abſa S. Adelphei, eodem ſeculo de-
ſuſſit : Sic namque, inquit auſtor cotanous & 6.
diſponente Deo laetum eſt, ut in die tuo, que E
ſeſtivities ſancti Amati agebatur, filioſus ipſius
(Adelpheum a ſacro ſancti ſeſerptus, idque ve-
candis filioſus, Gallis Fideſis, hic deſignat)
laetis Adelpheum in eodem baſilica cum magno
ornatu ſeſepietur. Et ſubſe eam. 7. Quoniam
agmina ſancti Amati (ſicut jam praſati ſumus)
aſque Adelphei ſeſtira aderaſſe, peractis Ma-
tutinis, hymnum beati Amati eſcere cepuerunt,
quem Adelpheum a primo verſu ſique ad ſinem
alta voce pugiter cantavit cum illis.

S. IV. Loca ſacra in honorem Sancti exſtructa ; inſignis cultus & ſeſtivities annuae.

Cultum ſancti, quem ab ipſo ſere obitu in-
obitum demouſtravimus, abſque interrup-
tione ſemper perſeſſerit, ſuadeat multa, atque
in primi ſeculo ſeu octavo ipſius annua inſi-
gnata. Auguſtini Celſus tom. 1. Hiſtoriae Leth-
argiae col. 388. diſſertat de geſtiſ S. Amati, poſt-
quam enumeratis ecclaeſiſ ſeu oratoria ſeſpuit,
que ab eodem creſta eruditorum in monaſte He-
ndonſi, in ſpſis ſacra viregari laetis Deo jugiter
decantantur : pergit in hunc ſero modum Gallico
idionate : Polce inſtituta illic ſunt (on y re-
blie) ſeptem alia ſecula ſub aliorum Sanctorum
invocatione. Primum ſanctiſ Crucis, ſecundum
Sanctiſ Pulperi, tertium S. Michaelis, quartum
Deiparae Virginis, quintum S. Clarae, ſextum
S. Margaritae, ſeptimum S. Romarici & S.
Amati. Sunt qui novem enumerant, ſuſtinentes
pro duobus ſſ. Romarici & Amati ſecula, que
contiguis erant, atque hic junctentes baſilicam mo-
naſterii, vel, ſi lubet, eccleſiam parochialem S.
Amati, que huc eſt ad montis radicem, nec longe
diſſita, a rupe, quam Vir ille Dei inhabitaverat.

21 Hiſce engramme, que eſſert Severus neſtre & ecclaeſia
exp. 7. Vite S. Romarici, collecta in Abſa Ro-
maricoſibus, ubi primum de variis oratoriis ſeu
loquatur, ſuppreſſo tamen nomine ſanctiſerum, quod
dedicata ſunt & deſa in conſtitutis : Si dux,
quarum vertex unam, alteram S. Amati rupeſ te-
nebat, eccleſiam huius laptem ſubditia conjungun-

Monasterio
Sancti

in P. R.
fuit

1890

Oratorium
in Monte
Sancto

F

1891

Aur, novum veluti anglerum dñori erant, qui sine fine Deum coelebrent, ac dicunt: Sanctus, Sanctus, Sanctus. At vero, quia plerumque his verbis offeruntur temporis praeteritum devotum tibi, ut dubitare quos, ac vestigia ista patetis & oratoria hodieum existant, vel saltem, an iniquitate temporum & bellorum divinis subfinita fuerint alia etiam non insistentia, audito juveni Theoderico Romanorum, qui locum ipsum invasit anno 1696. & notam dignissima accurate descripsit in literis literarum Lubecensibus, nos eum ejusdem ac Joannis Mahdliani Operibus posthumis editis per Vincetium Thibauter Benedictionem Congregationis S. Mauri typis Parisiensibus anno 1714. haque laudatus Romanorum. part. 3. pag. 471. praemisit novellam de Romanensis episcopi sui & origines, de insigni nobilitate Consecrationem ecclesiae ac devotio, de qua alius hoc non sperantibus, subiungit, quae sequuntur.

per
Monte

B 34 Die primo Octobris ad montem conficendimus, ubi olim Habundensis monasterium: paulo soequam ad vericem peringremus, viderimus initium pontis ad duos edissimos montes conjungendos desiliatis, quo sanctus Arnulphus Montensis fecerant, vulgus Fezzum dicit. In ipso montis supercilio duplex erat olim monasterium, quod in suo castro Habundensi sanctus Romanicus circa annum dccc. edificaverat, ab ipso deinceps Romanici-montis dictum. Nunc translatum, ut diximus, sanctimonialium monasterio, superest unum virorum, quod & R.R. PP. Benedictionis Congregationis S. Vitoni Saecr-montis vocatur. Ibi praeter majorem ecclesiam, ubi officia divina quotidie persolvuntur, quinque supersunt oratoria, hinc inde in montis declivio sita. Ad Septentrionem omnino in honorem sanctae Crucis, alterum S. Michaeli dictum; ad Austrum vero, primum est sanctae Clarae seu Caeciliae, ubi sepulta fuit, virtutibus eam nunc ejus sepulchrum vacuum, secundum sanctae Margaritae, tertium vero, quod ceteris antiquius videtur, duas in alia divisum est, in quarum sinistris duo sepulchra antiquae, quatuor columae innixae, habentur, sanctorum scilicet Amati & Romanici, quorum corpora cum aliis Sanctorum reliquiis inde translata sunt, & nunc in canonicarum basilica asservantur, exceptis aliquot particulis, quae cum corpore sanctae Clarae in majori sacri montis oratorio habentur.

S. dñe
consecrat.

C 33 Laudatus auctor, interjicit quibusdam ad praepositi nostrum non pertinentibus, prosequitur his verbis: Per Meridionalem montis partem, quae abruptissima est, inter rupes & saxa declivissimum est, ubi sanctus Amatus penitentiam egisse dicitur. Locus est ita angustus, ut vix hominem capere possit; paulo inferius ecclesia est viciorum vicorum-parochialis, cujus porta Meridionalis atrium est cum sepulchro antiquo oblique inscriptione. Hae usque Romanici, sanctae Clarae, ut connotat debum, quod subteritum erat ex Serario; sed ex hoc tamno, utpote antiqui Mir. nra, reliquias basilicam S. Amati iuxta austrum extraxerunt fuisse a multis saeculis & versimiliter ante saeculum ix., quae omnes prima translatio corporum SS. Amati, Romanici & Adelphi, atque sacrorum Virginitum transmigratione in locum, ubi nunc auctor Romanicus citatur.

Septembris Tenuis IV.

34 Ordo nunc erigetur, ut ad demonstrandum inferius cultus non interruptus perseverantem, J. P. aspererem, quo passu, tempore & occasione peracta fuerint non allegata translatio & tres aliae cum subsecuta, multisque prodigiis illustrata: viderem cum ea equaliter pervenire ad SS. Amatum, Romanicum & Adelphum, rem illam saepe pertractavimus ad diem xi. Septembris, S. Adelphi sacrum: ibidem cum in Appendice de Gloria posthumis quatuor paragraphis veterum scriptorum de tempore & occasione fallarum translationum praeteri aperuerit, & innumeris Romanicis documentis, quid mihi in ea materia probabilis appareret enepsi. Quinto paragrapho ostendi, quae solennitate peraguntur quotannis singularem translationum festum commemorantem, quibus demum subactis preliminaribus miraculorum atque translationum historiam, desumptam ex Mss. Romanicis, & ubi opus erat, emendatis elucidat. Quapropter, ne alium agem, praecipua hic sine ulteriori enatione in compendium contrahere exhibere, atque pro majori horum annuum notitia ad citatum diem xi. lectores remitte.

35 Inque, iuxta ibidem dicta, prima sancti-
rum corporum translatio, quae & translati monasterii epocha est, contigit tempore Ludovici Pirra-
gis & imperatrix, id est, ante annum 840. E
secunda inter haec annum & 899, cum scilicet sacra corpora delata sunt ex vestitus sacellis in viciniam hostiam; tertium finimus intra annos circiter 910. & 910.; hinc ecclesiam praebuerit Hungari in Lubecensium irruptiones & devastantes omnia; illorum enim nota virginitas cum sacris cunctis ad Habundensem montem, antiquum monasterium sedem, conjugerant, ac post illorum dissolutionem hinc reversa sunt, corporaque in numerata basilica repositum, praefatae Dragone Tailfiam episcopo, qui ab anno 905. usque ad 922. vel 922. illam cathedralis occupavit. Quarta translata, quae non invenimus Sanctorum commemorationem, factum prout iam temporis hoc fieri solent, a quondam appellatum monachum, peralla est Iohannis Novembrii anno 1051. quando regata Odo abbas S. Leo IX. PP. Hugonem Bisuntinensem antistitem, & Udonem tam Tullentis ecclesiae primicerium, postea episcopum, legatos suos Romanici-montem direxit, qui, verba sunt relationis, quam dedimus, de sanctorum Romanici, Amati, Adelphi & Gebehardi virtutibus ac miraculis iudicialia inquisitione instituit, primum eorum sacra corpora ex humili loco, in quo hactenus quiesceverat, in sublimiorem solemni pompa extulerunt. Deinde eorum, ut vere Dei Sanctorum, historias ac miracula, Romani, a quo missi esset, Pontificis auctoritate, & conscribenda & divinis Officiis inferenda sanxerunt.

36 Officium ac Missa propria, quorum, uti videmus hodie recitantur a Romanicis, Oraciones, Hymnos, lectiones secundum Nollam aliquos perierit praecipua ibidem exhibere, finem rite dupli-
canda claudit ad diem xvii. mensis Maii, quae prima translationis memoria recurrit; rite duplici majore ad diem xv. Februarii, xx. Augusti, & xlii. Novembrii, quibus secundae, tertiae & quarta translationis auctor solenniter celebratur. In assignata aliquibus appendice de Gloria posthumo S. Adelphi, alterius & recentioris translationis corporum non nominati Sancti & S. Amati notitiam dedimus acceptam a Clifsetio, quae, quia brevior est, deest, quae loca Sancti corpus eni-

AUCT. *exstat modo, hic repensandum judicari.* MDCCXXIV.
J. P. VII. OCTOBRI, Dominica Philippus de Ligne-
 ville de Tancouville, praepositus S. Doodani (Sa-
 ma-Duy, apud eum est Latharingia) corporis S. A-
 mati & S. Adelphii de antiquis rhetis in no-
 vas argenteo convellit transiit: quae superal-
 tare S. Romarici in fornix hinc inde preparatis
 collocatae sunt; sancti quidem Amati capla
 a parte Epistolae, sancti postea Adelphii a parte
 Evangelii. Haec incongruum fuerit his etiam sub-
 nectere, quae tradita Londae n. 31. Rinaris
 de jam dicto eharis, ut & de ipsa hostia a se
 visis: Ecclesia, inquit, amplissima est, quam
 terra motu ab aliquot annis concessam repa-
 ravit princeps abbatissae aique firmissimis columnis
 munivit. Summum altare Leo IX. Pont. Max.
 consecravit, in quo soli canonici septem, qui
 virginibus ministrandis instituti sunt, Sacrum ce-
 lebrant: retro illud in ecclesiae extremitate, al-
 liud est excelsum, in quo quingue theca sancta-
 rum reliquiarum, potissimum sancti Romarici
 & S. Iner Sanctae, quae suppressae, recensendae
 esse SS. Amatum & Adelphum liquet ex mox
 datus Chiffletii verbis.

populi
 et ehar-
 ne & vi-
 lenti fide-
 re & de
 puz de
 puz de

37 Superest, ut exponamus, quam solemniter sit
 bodierna sollemnitas, celebrata olim, ut supra ob-
 servavimus, ipse anno Saxii obitus proximo sub-
 sequenti. In Praepositi Sanctarum insignis ecclesiae S.
 Petri Romarici Montis ad diem XII. Septembris
 Officium de S. Amato recitandum praestititur ri-
 B in duplii prima classe cum Officiis. Lectioes se-
 cundae Netheris gesta ipsius referunt usque ad fun-
 dationem Habendense canoniam, reliquam gestorum
 partem perhibent Lectioes item secundae Netheris
 designatae praedicatae. Nullo transcribo, quia,
 quae completantur, sunt enarrata novius lectur
 in Actis, unde dicitur Lectioes, motus hinc inde
 hyste, deprehensa sunt. Hymni similiter proprii sunt,
 & praepositi Sancti gesta, sed eleganti matre compre-
 hendit. Ad Praepositi & Marimum iste canone

Reman ad
 & f. 100
 f. 100

38 Amate, patrum solum
 Dum Cularonam deferis,
 Ad agnes Augustinellum
 Civis polorum scriberis,
 Reclusus excelso specu,
 Mundi proclitas despicias,
 Totoque mentis impetu
 Calis amore jungeris.
 De rupe cellae proxima,
 Quam fuisse tantum percussit,
 Virtute Moysi insita,
 Aquas perennes elicias,
 Lucerna tibi obdita

C Ne delinquant oculo,
 Ecclisus perirantibus
 Producat hanc Luxorio.
 Hinc Romaricum principem
 De vanitate fecit
 Ad sanctitatem transiit
 Tradenda arte nobili.
 Deo Patri sit gloria
 Eiusque soli Filio
 Cum Spiritu Paraclito
 In sempiterna secula. Amen.

ad Lecti
 & f. 100
 f. 100

39 Hic autem ad Laudis, & in secundis Pro-
 speris.
 Per te, magne Pater, verace Habendico
 Surgit sacra domus: grex ubi Virginum,
 Tugit thalamis possidetur face,
 Christo le pius immolat,

Viccor quater hic, quatuor additis,
 Altera revocant le vice Virginitas
 Septenique Deo perpetuum melos

Bis sancte agnominibus canunt.
 Has tu nempe pius legibus imbus,
 Exemplique docet & precibus jvas:
 Ornataque sacris corda monilibus,

Christo pronubus exhibes.
 Tot dives meritis, elicio rames
 Prostratus moritis, & cinere horridus
 Calcarique tuum corpus ad ostium

Templi virginis jubes.
 Parec hospes, precor o, qui sacra limina
 Oraturus ades; & penetrabis
 Condendas adytis reliquias, cave,

Ne caeco pede proteras.
 Te summa o Deitas, onaque polimicos,
 Ur Sancti precibus, nos quoque supplices
 Coelli facias psallere patria

Eserois tibi canonicis. Amen.

40 Suae novellae in istis versibus, quae expla-
 natione indigerent; sed ea non claris, ubi per-
 lecta fuerint illa & his subjuncta Annotata. Nissa
 legunt de communis Abbatum; excipe tamen Or-
 nationem nos recitandam, & Evangelium, desum-
 ptum ex e. xi. Matthaei: Respondens Iesus di-
 xit: Constitue tibi Pater Domine caeli, super
 quae item Evangelio in totius Netheris Officii le-
 guntur Homilia ex libro Moraliu S. Gregorii Pa-
 pae. Oratio arabice haec est: Spiritum nobis,
 Domine, potestatem salutis obducas beati pa-
 tris nostri Amati abbatioris, qui Crucis mor-
 tificationem jugiter in suo corpore pro cui no-
 minis honore portavit. Per Domineam

aliqua Offi-
 cio per-
 fectum
 f. 100
 f. 100

41 Ceterum praefatus versibus illi, Sententia bo-
 die peculiariter etiam calum affuit in monte Hab-
 endico, & praefatum in hostia ipsi iuxta antrum
 erecta, sed deserta documentum nobil certi hoc
 de re lectorem edocere possumus, sicut nos de re-
 liquiis, quae ibidem servasse servantur, ut suspi-
 catus nos finit laudatus n. 31. Rinaris: cum
 dicat corpora SS. Amati & Romarici cum alia-
 rum Sanctarum reliquiis observari in Canoniarum
 hostia, exceptis aliquot particulis, quae cum
 corpore S. Clarae (alias Caelicia & Gergoberga
 appellatur, fuit filia S. Romarici & secunda per-
 sone abbatissae) in maiori sacri montis ora-
 torio habentur. Denique cum de reliquiis sermo
 incidit, hic spectamus, quae Calmetus citat tomo
 3. Hystoria Latharingia col. 391. Gallice refert,
 quae reddita Lotine ita sonat: In sacratio sac-
 ri Montis dia conservari fuerunt duo castris,
 seu minoris formae castellis ex solo tra Cyprio,
 non culo. Accedit nova magnitudine sua ad leu-
 tellam, qua utitur chirurgi (incipiendo festi-
 ces incisa vena sanguinis,) alce duplo pone ma-
 jor est. In his castris cibis ipsi (S. Amato)
 proponebatur, dum cum monachis comedebat.
 Post haec montem idem abster inferius in obser-
 vationibus suis, castris ubi bodierna fuerat in
 abbatia Senonensi Galliae Senones: fuit est in Po-
 fagi montibus, & sit nuncupata, quod fundato-
 rem habuerit archiepiscopum Senonensem S. Com-
 bertum, seu Gendebertum, cuius gesta apud nos
 Commentarii hystorici illustrata sunt, tom. III.
 mensis Februarii ad diem XXI.

Ceteri qui
 transiit
 etiam alii
 in, ubi
 servasse
 reliquias.

VITA

Auctore anonymo corvo.

Ex *Miss. Romanicensi, S. Maximini Trevirensi, Ultrajectino & alio, collatis cum editione Mabillonæ.*

PRÆFATIUNCULA.

Cuius causa
scripsit
maior
Imperialis tuis beatissime papa. Clido a eloquio quidem exiguo, sed voto uberrimo parere disposui. Præcipia itaque, ut sancta illa opera, *a* quæ in hac luce bestus egit Amatus, litterarum paginis in processu temporis mandare deperam; nec silentio magis fore percreandum, quod dignum est summis laudibus celebrandum. Nunc igitur, amentem Dominus & te iubente, pauca de multis expudiam; tanquam scilicet literatis viam hujus itineris ostendens &.

ANNOTATA.

a Clidenem, qui alibi Didam scribitur, abbatem fuisse habendū corvæ novelli existimus, præpositi in *Commentarii prævio* num. 4. *b* *c* *d* *e* *f* *g* *h* *i* *k* *l* *m* *n* *o* *p* *q* *r* *s* *t* *u* *v* *w* *x* *y* *z* *aa* *ab* *ac* *ad* *ae* *af* *ag* *ah* *ai* *aj* *ak* *al* *am* *an* *ao* *ap* *aq* *ar* *as* *at* *au* *av* *aw* *ax* *ay* *az* *ba* *bb* *bc* *bd* *be* *bf* *bg* *bh* *bi* *bj* *bk* *bl* *bm* *bn* *bo* *bp* *bq* *br* *bs* *bt* *bu* *bv* *bw* *bx* *by* *bz* *ca* *cb* *cc* *cd* *ce* *cf* *cg* *ch* *ci* *cj* *ck* *cl* *cm* *cn* *co* *cp* *cq* *cr* *cs* *ct* *cu* *cv* *cw* *cx* *cy* *cz* *da* *db* *dc* *dd* *de* *df* *dg* *dh* *di* *dj* *dk* *dl* *dm* *dn* *do* *dp* *dq* *dr* *ds* *dt* *du* *dv* *dw* *dx* *dy* *dz* *ea* *eb* *ec* *ed* *ee* *ef* *eg* *eh* *ei* *ej* *ek* *el* *em* *en* *eo* *ep* *eq* *er* *es* *et* *eu* *ev* *ew* *ex* *ey* *ez* *fa* *fb* *fc* *fd* *fe* *ff* *fg* *fh* *fi* *fj* *fk* *fl* *fm* *fn* *fo* *fp* *fq* *fr* *fs* *ft* *fu* *fv* *fw* *fx* *fy* *fz* *ga* *gb* *gc* *gd* *ge* *gf* *gg* *gh* *gi* *gj* *gk* *gl* *gm* *gn* *go* *gp* *gq* *gr* *gs* *gt* *gu* *gv* *gw* *gx* *gy* *gz* *ha* *hb* *hc* *hd* *he* *hf* *hg* *hi* *hj* *hk* *hl* *hm* *hn* *ho* *hp* *hq* *hr* *hs* *ht* *hu* *hv* *hw* *hx* *hy* *hz* *ia* *ib* *ic* *id* *ie* *if* *ig* *ih* *ii* *ij* *ik* *il* *im* *in* *io* *ip* *iq* *ir* *is* *it* *iu* *iv* *iw* *ix* *iy* *iz* *ja* *jb* *jc* *jd* *je* *jf* *jj* *jk* *jl* *jm* *jn* *jo* *jp* *jq* *jr* *js* *jt* *ju* *jv* *jw* *jx* *ky* *kz* *la* *lb* *lc* *ld* *le* *lf* *lg* *lh* *li* *lj* *lk* *ll* *lm* *ln* *lo* *lp* *lq* *lr* *ls* *lt* *lu* *lv* *lw* *lx* *ly* *lz* *ma* *mb* *mc* *md* *me* *mf* *mg* *mh* *mi* *mj* *mk* *ml* *mm* *mn* *mo* *mp* *mq* *mr* *ms* *mt* *mu* *mv* *mw* *mx* *my* *mz* *na* *nb* *nc* *nd* *ne* *nf* *ng* *nh* *ni* *nj* *nk* *nl* *nm* *nn* *no* *np* *nq* *nr* *ns* *nt* *nu* *nv* *nw* *nx* *ny* *nz* *oa* *ob* *oc* *od* *oe* *of* *og* *oh* *oi* *oj* *ok* *ol* *om* *on* *oo* *op* *oq* *or* *os* *ot* *ou* *ov* *ow* *ox* *oy* *oz* *pa* *pb* *pc* *pd* *pe* *pf* *pg* *ph* *pi* *pj* *pk* *pl* *pm* *pn* *po* *pp* *pq* *pr* *ps* *pt* *pu* *pv* *pw* *px* *py* *pz* *qa* *qb* *qc* *qd* *qe* *qf* *qg* *qh* *qi* *qj* *qk* *ql* *qm* *qn* *qo* *qp* *qq* *qr* *qs* *qt* *qu* *qv* *qw* *qx* *qy* *qz* *ra* *rb* *rc* *rd* *re* *rf* *rg* *rh* *ri* *rj* *rk* *rl* *rm* *rn* *ro* *rp* *rq* *rr* *rs* *rt* *ru* *rv* *rw* *rx* *ry* *rz* *sa* *sb* *sc* *sd* *se* *sf* *sg* *sh* *si* *sj* *sk* *sl* *sm* *sn* *so* *sp* *sq* *sr* *ss* *st* *su* *sv* *sw* *sx* *sy* *sz* *ta* *tb* *tc* *td* *te* *tf* *tg* *th* *ti* *tj* *tk* *tl* *tm* *tn* *to* *tp* *tq* *tr* *ts* *tt* *tu* *tv* *tw* *tx* *ty* *tz* *ua* *ub* *uc* *ud* *ue* *uf* *ug* *uh* *ui* *uj* *uk* *ul* *um* *un* *uo* *up* *uq* *ur* *us* *ut* *uu* *uv* *uw* *ux* *uy* *uz* *va* *vb* *vc* *vd* *ve* *vf* *vg* *vh* *vi* *vj* *vk* *vl* *vm* *vn* *vo* *vp* *vq* *vr* *vs* *vt* *vu* *vv* *vw* *vx* *vy* *vz* *wa* *wb* *wc* *wd* *we* *wf* *wg* *wh* *wi* *wj* *wk* *wl* *wm* *wn* *wo* *wp* *wq* *wr* *ws* *wt* *wu* *wv* *ww* *wx* *wy* *wz* *xa* *xb* *xc* *xd* *xe* *xf* *xg* *xh* *xi* *xj* *xk* *xl* *xm* *xn* *xo* *xp* *xq* *xr* *xs* *xt* *xu* *xv* *xw* *xx* *xy* *xz* *ya* *yb* *yc* *yd* *ye* *yf* *yg* *yh* *yi* *yj* *yk* *yl* *ym* *yn* *yo* *yp* *yq* *yr* *ys* *yt* *yu* *yv* *yw* *yx* *yy* *yz* *za* *zb* *zc* *zd* *ze* *zf* *zg* *zh* *zi* *zj* *zk* *zl* *zm* *zn* *zo* *zp* *zq* *zr* *zs* *zt* *zu* *zv* *zw* *zx* *zy* *zz*

CAPUT I.

Sancti natales, vita monastica & solitaria.

a *b* *c* *d* *e* *f* *g* *h* *i* *k* *l* *m* *n* *o* *p* *q* *r* *s* *t* *u* *v* *w* *x* *y* *z* *aa* *ab* *ac* *ad* *ae* *af* *ag* *ah* *ai* *aj* *ak* *al* *am* *an* *ao* *ap* *aq* *ar* *as* *at* *au* *av* *aw* *ax* *ay* *az* *ba* *bb* *bc* *bd* *be* *bf* *bg* *bh* *bi* *bj* *bk* *bl* *bm* *bn* *bo* *bp* *bq* *br* *bs* *bt* *bu* *bv* *bw* *bx* *by* *bz* *ca* *cb* *cc* *cd* *ce* *cf* *cg* *ch* *ci* *cj* *ck* *cl* *cm* *cn* *co* *cp* *cq* *cr* *cs* *ct* *cu* *cv* *cw* *cx* *cy* *cz* *da* *db* *dc* *dd* *de* *df* *dg* *dh* *di* *dj* *dk* *dl* *dm* *dn* *do* *dp* *dq* *dr* *ds* *dt* *du* *dv* *dw* *dx* *dy* *dz* *ea* *eb* *ec* *ed* *ee* *ef* *eg* *eh* *ei* *ej* *ek* *el* *em* *en* *eo* *ep* *eq* *er* *es* *et* *eu* *ev* *ew* *ex* *ey* *ez* *fa* *fb* *fc* *fd* *fe* *ff* *fg* *fh* *fi* *fj* *fk* *fl* *fm* *fn* *fo* *fp* *fq* *fr* *fs* *ft* *fu* *fv* *fw* *fx* *fy* *fz* *ga* *gb* *gc* *gd* *ge* *gf* *gg* *gh* *gi* *gj* *gk* *gl* *gm* *gn* *go* *gp* *gq* *gr* *gs* *gt* *gu* *gv* *gw* *gx* *gy* *gz* *ha* *hb* *hc* *hd* *he* *hf* *hg* *hi* *hj* *hk* *hl* *hm* *hn* *ho* *hp* *hq* *hr* *hs* *ht* *hu* *hv* *hw* *hx* *hy* *hz* *ia* *ib* *ic* *id* *ie* *if* *ig* *ih* *ii* *ij* *ik* *il* *im* *in* *io* *ip* *iq* *ir* *is* *it* *iu* *iv* *iw* *ix* *iy* *iz* *ja* *jb* *jc* *jd* *je* *jf* *jj* *jk* *jl* *jm* *jn* *jo* *jp* *jq* *jr* *js* *jt* *ju* *jv* *jw* *jx* *ky* *kz* *la* *lb* *lc* *ld* *le* *lf* *lg* *lh* *li* *lj* *lk* *ll* *lm* *ln* *lo* *lp* *lq* *lr* *ls* *lt* *lu* *lv* *lw* *lx* *ly* *lz* *ma* *mb* *mc* *md* *me* *mf* *mg* *mh* *mi* *mj* *mk* *ml* *mm* *mn* *mo* *mp* *mq* *mr* *ms* *mt* *mu* *mv* *mw* *mx* *my* *mz* *na* *nb* *nc* *nd* *ne* *nf* *ng* *nh* *ni* *nj* *nk* *nl* *nm* *nn* *no* *np* *nq* *nr* *ns* *nt* *nu* *nv* *nw* *nx* *ny* *nz* *oa* *ob* *oc* *od* *oe* *of* *og* *oh* *oi* *oj* *ok* *ol* *om* *on* *oo* *op* *oq* *or* *os* *ot* *ou* *ov* *ow* *ox* *oy* *oz* *pa* *pb* *pc* *pd* *pe* *pf* *pg* *ph* *pi* *pj* *pk* *pl* *pm* *pn* *po* *pp* *pq* *pr* *ps* *pt* *pu* *pv* *pw* *px* *py* *pz* *qa* *qb* *qc* *qd* *qe* *qf* *qg* *qh* *qi* *qj* *qk* *ql* *qm* *qn* *qo* *qp* *qq* *qr* *qs* *qt* *qu* *qv* *qw* *qx* *qy* *qz* *ra* *rb* *rc* *rd* *re* *rf* *rg* *rh* *ri* *rj* *rk* *rl* *rm* *rn* *ro* *rp* *rq* *rr* *rs* *rt* *ru* *rv* *rw* *rx* *ry* *rz* *sa* *sb* *sc* *sd* *se* *sf* *sg* *sh* *si* *sj* *sk* *sl* *sm* *sn* *so* *sp* *sq* *sr* *ss* *st* *su* *sv* *sw* *sx* *sy* *sz* *ta* *tb* *tc* *td* *te* *tf* *tg* *th* *ti* *tj* *tk* *tl* *tm* *tn* *to* *tp* *tq* *tr* *ts* *tt* *tu* *tv* *tw* *tx* *ty* *tz* *ua* *ub* *uc* *ud* *ue* *uf* *ug* *uh* *ui* *uj* *uk* *ul* *um* *un* *uo* *up* *uq* *ur* *us* *ut* *uu* *uv* *uw* *ux* *uy* *uz* *va* *vb* *vc* *vd* *ve* *vf* *vg* *vh* *vi* *vj* *vk* *vl* *vm* *vn* *vo* *vp* *vq* *vr* *vs* *vt* *vu* *vv* *vw* *wx* *wy* *wz* *xa* *xb* *xc* *xd* *xe* *xf* *xg* *xh* *xi* *xj* *xk* *xl* *xm* *xn* *xo* *xp* *xq* *xr* *xs* *xt* *xu* *xv* *xw* *xx* *xy* *xz* *ya* *yb* *yc* *yd* *ye* *yf* *yg* *yh* *yi* *yj* *yk* *yl* *ym* *yn* *yo* *yp* *yq* *yr* *ys* *yt* *yu* *yv* *yw* *yx* *yy* *yz* *za* *zb* *zc* *zd* *ze* *zf* *zg* *zh* *zi* *zj* *zk* *zl* *zm* *zn* *zo* *zp* *zq* *zr* *zs* *zt* *zu* *zv* *zw* *zx* *zy* *zz*

a *b* *c* *d* *e* *f* *g* *h* *i* *k* *l* *m* *n* *o* *p* *q* *r* *s* *t* *u* *v* *w* *x* *y* *z* *aa* *ab* *ac* *ad* *ae* *af* *ag* *ah* *ai* *aj* *ak* *al* *am* *an* *ao* *ap* *aq* *ar* *as* *at* *au* *av* *aw* *ax* *ay* *az* *ba* *bb* *bc* *bd* *be* *bf* *bg* *bh* *bi* *bj* *bk* *bl* *bm* *bn* *bo* *bp* *bq* *br* *bs* *bt* *bu* *bv* *bw* *bx* *by* *bz* *ca* *cb* *cc* *cd* *ce* *cf* *cg* *ch* *ci* *cj* *ck* *cl* *cm* *cn* *co* *cp* *cq* *cr* *cs* *ct* *cu* *cv* *cw* *cx* *cy* *cz* *da* *db* *dc* *dd* *de* *df* *dg* *dh* *di* *dj* *dk* *dl* *dm* *dn* *do* *dp* *dq* *dr* *ds* *dt* *du* *dv* *dw* *dx* *dy* *dz* *ea* *eb* *ec* *ed* *ee* *ef* *eg* *eh* *ei* *ej* *ek* *el* *em* *en* *eo* *ep* *eq* *er* *es* *et* *eu* *ev* *ew* *ex* *ey* *ez* *fa* *fb* *fc* *fd* *fe* *ff* *fg* *fh* *fi* *fj* *fk* *fl* *fm* *fn* *fo* *fp* *fq* *fr* *fs* *ft* *fu* *fv* *fw* *fx* *fy* *fz* *ga* *gb* *gc* *gd* *ge* *gf* *gg* *gh* *gi* *gj* *gk* *gl* *gm* *gn* *go* *gp* *gq* *gr* *gs* *gt* *gu* *gv* *gw* *gx* *gy* *gz* *ha* *hb* *hc* *hd* *he* *hf* *hg* *hi* *hj* *hk* *hl* *hm* *hn* *ho* *hp* *hq* *hr* *hs* *ht* *hu* *hv* *hw* *hx* *hy* *hz* *ia* *ib* *ic* *id* *ie* *if* *ig* *ih* *ii* *ij* *ik* *il* *im* *in* *io* *ip* *iq* *ir* *is* *it* *iu* *iv* *iw* *ix* *iy* *iz* *ja* *jb* *jc* *jd* *je* *jf* *jj* *jk* *jl* *jm* *jn* *jo* *jp* *jq* *jr* *js* *jt* *ju* *jv* *jw* *jx* *ky* *kz* *la* *lb* *lc* *ld* *le* *lf* *lg* *lh* *li* *lj* *lk* *ll* *lm* *ln* *lo* *lp* *lq* *lr* *ls* *lt* *lu* *lv* *lw* *lx* *ly* *lz* *ma* *mb* *mc* *md* *me* *mf* *mg* *mh* *mi* *mj* *mk* *ml* *mm* *mn* *mo* *mp* *mq* *mr* *ms* *mt* *mu* *mv* *mw* *mx* *my* *mz* *na* *nb* *nc* *nd* *ne* *nf* *ng* *nh* *ni* *nj* *nk* *nl* *nm* *nn* *no* *np* *nq* *nr*

AUG. rat, minoris & acutissimis lapillis repletus erat. Itaque mos illius exultat, ut intentionem carnis vel lommium corporis per laborem molis abigeret.

COEVO. § Quidam autem tempore, cum in campello, quem excolere Vir Dei Iohannes erat, sederet, de excelsa montis rupe saxo immensi ruen-
grande fa-
tuus ex col-
lata rupe
prospici-
potest
Abas
telle, cellulæ sue intuitus mox imminere ruinam, quod reor diabolica compulsiſſet astutia; sicque signum Crucis depingens ait: In nomine Domini oſſis Jeshu Christi præcipio tibi, ne amplius descendas: cumque jam in propinquo tegmine maſtucula eſſet, ſtaſion ſiliteos monti labæſit. Pendet autem ex latere & monti inhaeret, oſe omnino ſpeluncam ladis. Crebro autem diabolus cum ſuis ſatellitibus accedens, concutiendam & everendam cellulam a monte funditus minabatur; ille vero in Domino forſiſſimus præſtator inconceſſum & inſuperidum geſtibus peſtus dicens: Dominus mihi adiutor eſt, non timebo, quid ſciet mihi homo.

B § Denique illius loci epiſcopus, familiarisſi-
altius pe-
nitens &
ſervans cel-
læ regale
in
ſitas ei erat devotioſe caritate; qui cum crebra viſitatione deſcendat adde Virum Dei, propter Chriſti amorem pauperum lectan-tem, decevit auri quantitate ſolari, utrum ſibi an pauperibus voluſſet decernere: ipſe vero ait: O bone præſul, hæc, quæ a te offerun-
in
tur, illis ſubſidua ſunt, quibus major neces-ſitas ſuccumbit. Epo autem ſpectis retinacula mundi, nodus egreſſus ſum de utero matris meæ, oſus revertar in terram. Is namque cum hæc importuno inferre præcatu vellet, nec poſuiſſet, clam, cum egredieretur, alariſolo, in quo Miſſas celebrare ſolitus erat, aurum ſuperpoſuit; cumque ex more, nocte tubaſta, ad ſacra Myſteria hora legitima Famulus Chriſti veniſſet, reperiens ſolidos tamquam inimici exterius & inſidias, in vallium ima præcipiti demerſi juſtatu dicens: Dominus pars hæredita-
in
tatis meæ; ego his non indigeo.

ANNOTATA.

C a Nempæ primi ejus nominis, qui cum in Auſtria regnaret, ſtans Sanctus noſter in Habundantiſſimo monaſtero: quod ſic intelligendum eſſe, patet ex hujus ævæ natali, quem nec diu ante, nec diu poſt Chriſti 570. ſigendum arbitramur. Ad Com-
in
mentarium num. 6.

b Geſtampolis (Grebbe) urbs Delphinatus primario ad Iſeram fluvium: diſta ſunt ab Colaro & Calarona, & hoc vocabulo uſus eſt auſtor bymni, revocati a nobis in Commentario præ-
in
vum. 38.

c Ita in omnibus exemplaribus noſtris; Surius Theodorum legit.

d Apud Mobilium, & in Mr. Ultrajeſſino: Sanna Chriſtianitati innoxio.

e Agnenſis monaſterium diſtinguitur, ſicut in Valleſia inferiori ad Rhodanum fluvium.

f Scholares ſcribitur apud Mobilium & in Ultrajeſſino, unde & Surius ſcholasticos fecit. Sed in Reliquis Mr. primates habetur.

g Mobilium legi, per obliqua montis ſaxoſi inter periculoſos &c. Similes etiam immutationes & tranſpoſitiones in exemplaribus noſtris bene-
in
vide occurrerunt, utique ex eundem diverſitate, atque deſcriptionem inſuperidum, diſtincte in-
in
obſervant præſcribit, niſi facile ad mortuum in-
in
ducari poſſent, vel ſonum malebiter immutaret.

h Differre hic ab aliis Ultrajeſſina leſio, quæ hæc eſt: Majoris heremi leterum expetens, clam egreſſus eſt, paululum procul in rupe excelli montis, & cum abbas & fratrulſus ſui moſterii magno ſtudio quærere, triduo jejunio peractò, vix tandem reperitur, latita-
in
bat quidem &c.

i Trevirenſis Mr. habet, ſiſſie me, Ultrajeſſi-
in
nam, lequere me.

k Voces ſillas hujus operis, non lego apud Mobilium, neque in Mr. Ultrajeſſino.

l Hinc poſſum colligere etiam authoris. Vide Com-
in
mentarium num. 4.

m Agnenſis in Seduereſi diſtincti ſunt eſt: Igim bene epiſcopus, ut obſervat Mobilium, nomen ſuerit Lendenmodus, cujus circa hoc tem-
in
pora meminit Fredegonus Scholaſticus in Chroni-
in
ce cap. 44.

n Mobilium & Mr. Ultrajeſſino: Nodus egreſſus ſum de terra, & oſus revertar in pul-
in
verem.

o Vox excratis abſeſt & Mr. Trevirenſi.

C A P U T I I

Perducitur Luxoriam a S. Euſtaſio; & ipſe eo elicit S. Romaricum, quoniam Habundantiſſime aſceterium conſtituit.

V Erveum quippe pellicibus membra tegebat. Temporibus quoque quadrageſima quinque
Temporibus
nucleis notum cum parvo poculo æque in quon-
Temporibus
tidiſſima reſeſſione illius, poſt Veſperalis laudi-
Temporibus
bus peractis, vilis quidem, led Deo placita, menſa parabatur. Interdum quippe tridua crebroque prolixiora protrahens jejunia, ſeſſus membris, led Spiritu ſancto repleus, Chriſto jugi ſimula-
Temporibus
batur obſequio. Balnearum ſomentis tanquam ibidem utebatur in anno, ſane ſenſum videlicet Domini Natalis diem, cuſque ſacra Reſurrexionis Paſche. Hæc erat illius corporis cura, de cetero vero pleraque latent occulta, quæ tunc geſta ſunt miracula.

1. Temporibus autem illis in paribus Voſ-
Temporibus
ſugli & vie egreſſus & religione celeberrimus ab-
Temporibus
bas Euſtaſius & conſtabat. Tunc forte accidit, ut egreſſus metas penetraret Italia, introien-
Temporibus
que canobium Aganenſis & ſciſcitari cepit, quiſ inter primos ſanctiſſimus primus ibidem ha-
Temporibus
beretur. Tunc ajunt: An forſiſſis ignoras ſanctum virum Amatum, qui in hac excellentiſſima rupe jam ſero per tricennium duram gerit vitam? Illeque his ſuditis conſeſſum moſis perarum & pene greſſu ſubentem concedente ſemitam invenitque Viro tanta caritate amplexus eſt, ut nullatenus pareretur eum ſibi deſſe. Quid plura? Revertens ab Italia & ablatus ſanctum Homincem Luxoriam & aique perduxit, affirmans lucernam non eſſe ſub modio occultandam, quin potius illi, qui in domo Domini luce, lumen præbendum, & illum perſeſſorem viam poſſe tenere, qui proprias ſedes reliquerit.

2. Denique converſus aliquod temporis ſpa-
Temporibus
tium in monaſterio illo ſanctus Amatus, ab om-
Temporibus
nibus amatus effectus eſt. Erat utique ſerenus val-
Temporibus
tus, hilaris ſpectu, præclarus & celer eloquio, cautus & firmus conſilio, compunctionis deditus, proſolus in lacrymis, ſemperque in proſperis,
Temporibus
m124

Aminis & latus in adversis, moribus egregius, sanctitate fulgentissimus, caritate in omnibus praeditus, abhincque dilectioni omnis. Sic utique omnibus bonis datus tamquam lumen magnum in mundo recitabat. Factum autem in illis temporibus, directus a fratribus, ut quidam urbes Austrasiorum lustraret: multis enim gratia praedicationis in illo vigebat.

13 Vir autem nobilis erat in palatia & honorabilis in populo, cui nomen Romaricus / sub laico habitu, sed jam tum mentem gerebat religiosam. Nunc ergo divino, ut credo, ajuvante, ad hujus domum hospitalitatis gratia sanctus affuit Amatus. Invenit autem Virum Dei cum multa reverentia & honore susceptum. Cumque jam mensa posita esset, cepit inter epulas flagitare, ut sibi mercedem desideraret verbum salutis nuntiaret. Mox ille, cum velox & cautus esset in verbo, exoritur ait: Certe boni discipuli argenteum? Quoties ille didum servus habuit, quoties deinceps habiturus est? Et tu velis nunc suus servus es, quomodo ad servandum eum possideris. Sed tuas equum super le edentibus reddit infirmum, de quo a te, qui nunc cum servas, ratio in futuro requirenda

B exigitur: scriptum namque est: Aurum & argentum vestrum arguatur, & argo aurum in testimonium vobis erit. Unde Dominus ait: Vos vobis divites, qui habetis consolationem vestram &c.

14 His denique auditis, Romaricus ait: Obsecro sanctitatem vestram aliquantulum dierum moram i macum facite, & nunc, quid faciam? quomodo id idolum, quod olim agens gestiebam, modernis nunc annexa Domino congratulor adfere temporibus. Tunc Amatus anxior ait: Ausculto paululum, vir bone, cum sis nobilitate parentum excessus & divitiis inelapsus ingenioque laxus, miror, si non nobili rationem Domini. Cum quidam cum interrogasset, quomodo vitam aeternam capere posset, dicens: Magister bone, quid faciam? ut habeam vitam aeternam? Et paucis interpolatis eidem dicitur: Si vis ad vitam ingredi serva mandata. (Dicit illi, Quae? Jesus autem dixit: Non homicidium facies: Non adulterabis: Non furtum facies: Non falsum testimonium dices. Honora patrem tuum & matrem tuam, & diliges proximum tuum sicut te ipsum &c.) Dicit illi adolescens: Omnia haec custodivi a juvenis meae, quid mihi adhuc desit? Ait illi Jesus: Si vis perfectus esse, vende, vende omnia, quae habes & da pauperibus & habebis thesaurum in caelo; & veni, sequere me. Audienti hac vir Dominum Romaricum, desiderio & amore Dei repleto, non multis postea diebus, ipse divitiis & rebus secularibus, donationem servitio Domini sui caput seque monasterium imbuendum tradidit nomina.

15 His ite postea per idem tempus, consilio procul dubio omnipotentis Dei agente, sanctus magister Amatus, & discipulus epus Romaricus sub magna sanctitate, aequae summae perfectionis religiosissima intentione monasterium puellarum condidit. Quae autem dum edificaretur, quidam contractus pedibus, ablati gressu, quiescebat infelix. Adhuc ergo sancto Amato, oblectans sibi met praesentia virtutis incolumitatem praebendam. Tunc amicum Vir ait: Domini mei Iesu Christi est tibi dare, quae possis, fili mi. Sed misericordia motus rursus dixit: Ecquae video, his te indigere, amo nobilium saltem paucis diebus, oramusque pariter Domineum. Habere ergo fidem & dabitur tibi

a Domino, quod postulas p. quomodo affatim be. A. ANNO. nigna est misericordia epus. Quid plura? In proximo temporis tribuitur debili gressu, arque p. rurs. COASTO. us arva plantas dudum peregrinas vertice exultantes recipiant, & graditur deinceps homo pedibus propriis, qui pridem pedibus gestabatur alienis.

16 Puella sanctimonialis in eodem cenobio absque licentia Senioris ponum edendum praesumpsit, sed mox diabolus ingressus eandem discerpere cepit. Tunc nuntio praecepti Amatus adest, & mox adstantibus ait: Numquid non praedixi vobis, quia inimicus vester diabolus tamquam leo rugiens circumque quarens, quem devoret? Denique puella ait: Oportet, o filia, ut iste immundus spiritus vigilis & jeuniis atque oratione pellatur & his deinceps impositis deceptor evasit. Cumque incolamus suaves redditus lorioribus, Vir amicus dixit: Invenimus, quid nobis Dominus praestitit obnoxiores? sicut scriptum est: Resistite diabolo, & fugiat a vobis. Consecutus utique illius erat, ut id, quod suis orationibus Dominus tribuebat, aliorum meritis adsum fuisse adhiberet.

17 In hoc eodemque cenobio hic Vir elegit nom, quae fororibus praestaret, & hac erat desiderio Domini placis & religione principis, cujus nomen erat Mathildis. Hanc ad exemplum iuvenum sanctitatis curis imitandam proposuit: sed omnipotens Deus, qui suorum semper est fidelium suffragator, volens ejus laboribus & sancto desiderio quantoque aeterna praemia reddere, priusquam in hac solitudine dierum, ut consilio, amorum curricula praegressa, ad finem vitae pervenit a. Sed una ex fororibus praecedenti nocte per visum mira magnitudinis stellam egredientem de monasterio vidit, eoque introeuntem coelestem. Praefata autem Mathildis, cum in ipso articulo suae vitae jam to egressa anima esset, quadam foror ait: Caeleste plasmis, quia iam mater nostra nos reliquit. Illa inter hac ait: Sileta paululum quomodo sanctus Paulus nondum adest. Et post paululum deinceps sonuit, ut earent: sicque sancta anima illa de hac luce laeta praeperavit ad Domineum a.

ANNOTATA.

a Volagi (monis, salus, silva, eremi) per evasina Alesia, Burgundia & praefatus Lotharinga extant, nuntium dedimus saepe alicui & auper ad diem 21. Septembris occasus S. Adelphi adibat.

b Eustasius scribitur ab alio & Eustasius, de hoc f. scilicet abbate alium est apud nos iom. 3. Merito ad diem 29; quodam etiam saepe to peritellimus hic in Commentario praevio a. num. 7.

c Vide Annotata ad caput primum li. c.

d Interius in Italia a S. Eustasii iustitiae tempus & causam assignavimus in Commentario num. 7.

e Gelobitz abbatis in Burgundia datae ad radices Volagi montis.

f De S. Romarico Habentibus t. v. m. b. fundatore & servando abbate, cujus servitio rearsit die 2. mensis Decembris, multa dicitur hic in Commentario 2. plura tamen praecedens in Commentario praevio ad A. S. Adelphi, & in appendice de Gloria posthuma.

g Jacobi 3. vers. 3.

h Luca 6. vers. 24.

i Tresvires: aliquantulum spaciis. Mobilis: aliquantulum finis addit.

k Tresvires: quid me oportet facere.

l Matthei 24., unde hoc & sequentia desump-

ad hunc
f. Romaricus

ad hunc
f. Romaricus

ad hunc
f. Romaricus

ad hunc
f. Romaricus

ad hunc
f. Romaricus

AUCT. *per sunt, legimus, quid boni faciam.*
ANOT. *in Verba sacra Scripturae multa inclusa non habet Mobilium & M. Ultrajellinum.*
CONVO. *in Congressu S. Amati cum S. Romario restiteret enim in huius Vita apud Mobilium; sed brevius: verba dedit in Communiaria praevisum.*

8. Sub magna sanctitate & reliqua asque ad monasterium patellarum, desideratur in Ultrajellinum.

p Ultrajellinum: obsecrans sibi pristinum praeberi virtutem. Cui Vir sanctus ait: Habeto fidem, & dabitur tibi a Domino, quod postulas: omisit, quia in aliis exemplaribus varijantur, & sequuntur asque ad In proximo.

q Desunt itrem in eodem Ultrajellinum voces istae asque ad & graditur.

r Mobilium: & his finibus demon subiegit in Ultrajellinum ab his verbis: decerpere cepit, asque ad istae: cumque incolam, sensus ita emittit: Quem Vir Dei effugavit.

l Mobilium legere: Interuenit dulcissima sorores, quid vobis praestiterit Domini: omisit Ultrajellinum.

u Ultrajellinum, suppressis deinde ceteris, vocibus elegit vocem mea secunda: cuius nomen erat &c.

x Ultrajellinum etiam hic ceteris exemplaribus brevius rem sic refert: Sed omnipotens Deus post duorum annorum curricula ad finem huius vitae perduxit.

y Aliqua eorum habetur, ignoramus; non videtur enim habere bodieum apud Romarios; nullum certe ejus commemorationem invenio in Proprio Sanctorum. Memoratus est Majoris nostri in Peritissimis ad diem 13. Martii in hoc modo: Madefactis abbatibus, a S. Amato instituta felix transiit memorator in dicti S. Amati Vita, danda ad 11. Septembris. De ipsa nihil in Faltis publicis. M. nardus, Bagelinet, Suiffy & post hoc Anurum in Gymnasio Sanctae illam adscribere. Ceterum in Ultrajellino post verba colloque irreverentem contextit, max. subiecit: Sequae sanctae animae &c., nihilque memoratur de dicta illius sorore, aut responsa Mobilium.

z Aliqua eorum habetur, ignoramus; non videtur enim habere bodieum apud Romarios; nullum certe ejus commemorationem invenio in Proprio Sanctorum. Memoratus est Majoris nostri in Peritissimis ad diem 13. Martii in hoc modo: Madefactis abbatibus, a S. Amato instituta felix transiit memorator in dicti S. Amati Vita, danda ad 11. Septembris. De ipsa nihil in Faltis publicis. M. nardus, Bagelinet, Suiffy & post hoc Anurum in Gymnasio Sanctae illam adscribere. Ceterum in Ultrajellino post verba colloque irreverentem contextit, max. subiecit: Sequae sanctae animae &c., nihilque memoratur de dicta illius sorore, aut responsa Mobilium.

z Aliqua eorum habetur, ignoramus; non videtur enim habere bodieum apud Romarios; nullum certe ejus commemorationem invenio in Proprio Sanctorum. Memoratus est Majoris nostri in Peritissimis ad diem 13. Martii in hoc modo: Madefactis abbatibus, a S. Amato instituta felix transiit memorator in dicti S. Amati Vita, danda ad 11. Septembris. De ipsa nihil in Faltis publicis. M. nardus, Bagelinet, Suiffy & post hoc Anurum in Gymnasio Sanctae illam adscribere. Ceterum in Ultrajellino post verba colloque irreverentem contextit, max. subiecit: Sequae sanctae animae &c., nihilque memoratur de dicta illius sorore, aut responsa Mobilium.

z Aliqua eorum habetur, ignoramus; non videtur enim habere bodieum apud Romarios; nullum certe ejus commemorationem invenio in Proprio Sanctorum. Memoratus est Majoris nostri in Peritissimis ad diem 13. Martii in hoc modo: Madefactis abbatibus, a S. Amato instituta felix transiit memorator in dicti S. Amati Vita, danda ad 11. Septembris. De ipsa nihil in Faltis publicis. M. nardus, Bagelinet, Suiffy & post hoc Anurum in Gymnasio Sanctae illam adscribere. Ceterum in Ultrajellino post verba colloque irreverentem contextit, max. subiecit: Sequae sanctae animae &c., nihilque memoratur de dicta illius sorore, aut responsa Mobilium.

z Aliqua eorum habetur, ignoramus; non videtur enim habere bodieum apud Romarios; nullum certe ejus commemorationem invenio in Proprio Sanctorum. Memoratus est Majoris nostri in Peritissimis ad diem 13. Martii in hoc modo: Madefactis abbatibus, a S. Amato instituta felix transiit memorator in dicti S. Amati Vita, danda ad 11. Septembris. De ipsa nihil in Faltis publicis. M. nardus, Bagelinet, Suiffy & post hoc Anurum in Gymnasio Sanctae illam adscribere. Ceterum in Ultrajellino post verba colloque irreverentem contextit, max. subiecit: Sequae sanctae animae &c., nihilque memoratur de dicta illius sorore, aut responsa Mobilium.

z Aliqua eorum habetur, ignoramus; non videtur enim habere bodieum apud Romarios; nullum certe ejus commemorationem invenio in Proprio Sanctorum. Memoratus est Majoris nostri in Peritissimis ad diem 13. Martii in hoc modo: Madefactis abbatibus, a S. Amato instituta felix transiit memorator in dicti S. Amati Vita, danda ad 11. Septembris. De ipsa nihil in Faltis publicis. M. nardus, Bagelinet, Suiffy & post hoc Anurum in Gymnasio Sanctae illam adscribere. Ceterum in Ultrajellino post verba colloque irreverentem contextit, max. subiecit: Sequae sanctae animae &c., nihilque memoratur de dicta illius sorore, aut responsa Mobilium.

z Aliqua eorum habetur, ignoramus; non videtur enim habere bodieum apud Romarios; nullum certe ejus commemorationem invenio in Proprio Sanctorum. Memoratus est Majoris nostri in Peritissimis ad diem 13. Martii in hoc modo: Madefactis abbatibus, a S. Amato instituta felix transiit memorator in dicti S. Amati Vita, danda ad 11. Septembris. De ipsa nihil in Faltis publicis. M. nardus, Bagelinet, Suiffy & post hoc Anurum in Gymnasio Sanctae illam adscribere. Ceterum in Ultrajellino post verba colloque irreverentem contextit, max. subiecit: Sequae sanctae animae &c., nihilque memoratur de dicta illius sorore, aut responsa Mobilium.

z Aliqua eorum habetur, ignoramus; non videtur enim habere bodieum apud Romarios; nullum certe ejus commemorationem invenio in Proprio Sanctorum. Memoratus est Majoris nostri in Peritissimis ad diem 13. Martii in hoc modo: Madefactis abbatibus, a S. Amato instituta felix transiit memorator in dicti S. Amati Vita, danda ad 11. Septembris. De ipsa nihil in Faltis publicis. M. nardus, Bagelinet, Suiffy & post hoc Anurum in Gymnasio Sanctae illam adscribere. Ceterum in Ultrajellino post verba colloque irreverentem contextit, max. subiecit: Sequae sanctae animae &c., nihilque memoratur de dicta illius sorore, aut responsa Mobilium.

z Aliqua eorum habetur, ignoramus; non videtur enim habere bodieum apud Romarios; nullum certe ejus commemorationem invenio in Proprio Sanctorum. Memoratus est Majoris nostri in Peritissimis ad diem 13. Martii in hoc modo: Madefactis abbatibus, a S. Amato instituta felix transiit memorator in dicti S. Amati Vita, danda ad 11. Septembris. De ipsa nihil in Faltis publicis. M. nardus, Bagelinet, Suiffy & post hoc Anurum in Gymnasio Sanctae illam adscribere. Ceterum in Ultrajellino post verba colloque irreverentem contextit, max. subiecit: Sequae sanctae animae &c., nihilque memoratur de dicta illius sorore, aut responsa Mobilium.

z Aliqua eorum habetur, ignoramus; non videtur enim habere bodieum apud Romarios; nullum certe ejus commemorationem invenio in Proprio Sanctorum. Memoratus est Majoris nostri in Peritissimis ad diem 13. Martii in hoc modo: Madefactis abbatibus, a S. Amato instituta felix transiit memorator in dicti S. Amati Vita, danda ad 11. Septembris. De ipsa nihil in Faltis publicis. M. nardus, Bagelinet, Suiffy & post hoc Anurum in Gymnasio Sanctae illam adscribere. Ceterum in Ultrajellino post verba colloque irreverentem contextit, max. subiecit: Sequae sanctae animae &c., nihilque memoratur de dicta illius sorore, aut responsa Mobilium.

z Aliqua eorum habetur, ignoramus; non videtur enim habere bodieum apud Romarios; nullum certe ejus commemorationem invenio in Proprio Sanctorum. Memoratus est Majoris nostri in Peritissimis ad diem 13. Martii in hoc modo: Madefactis abbatibus, a S. Amato instituta felix transiit memorator in dicti S. Amati Vita, danda ad 11. Septembris. De ipsa nihil in Faltis publicis. M. nardus, Bagelinet, Suiffy & post hoc Anurum in Gymnasio Sanctae illam adscribere. Ceterum in Ultrajellino post verba colloque irreverentem contextit, max. subiecit: Sequae sanctae animae &c., nihilque memoratur de dicta illius sorore, aut responsa Mobilium.

z Aliqua eorum habetur, ignoramus; non videtur enim habere bodieum apud Romarios; nullum certe ejus commemorationem invenio in Proprio Sanctorum. Memoratus est Majoris nostri in Peritissimis ad diem 13. Martii in hoc modo: Madefactis abbatibus, a S. Amato instituta felix transiit memorator in dicti S. Amati Vita, danda ad 11. Septembris. De ipsa nihil in Faltis publicis. M. nardus, Bagelinet, Suiffy & post hoc Anurum in Gymnasio Sanctae illam adscribere. Ceterum in Ultrajellino post verba colloque irreverentem contextit, max. subiecit: Sequae sanctae animae &c., nihilque memoratur de dicta illius sorore, aut responsa Mobilium.

z Aliqua eorum habetur, ignoramus; non videtur enim habere bodieum apud Romarios; nullum certe ejus commemorationem invenio in Proprio Sanctorum. Memoratus est Majoris nostri in Peritissimis ad diem 13. Martii in hoc modo: Madefactis abbatibus, a S. Amato instituta felix transiit memorator in dicti S. Amati Vita, danda ad 11. Septembris. De ipsa nihil in Faltis publicis. M. nardus, Bagelinet, Suiffy & post hoc Anurum in Gymnasio Sanctae illam adscribere. Ceterum in Ultrajellino post verba colloque irreverentem contextit, max. subiecit: Sequae sanctae animae &c., nihilque memoratur de dicta illius sorore, aut responsa Mobilium.

z Aliqua eorum habetur, ignoramus; non videtur enim habere bodieum apud Romarios; nullum certe ejus commemorationem invenio in Proprio Sanctorum. Memoratus est Majoris nostri in Peritissimis ad diem 13. Martii in hoc modo: Madefactis abbatibus, a S. Amato instituta felix transiit memorator in dicti S. Amati Vita, danda ad 11. Septembris. De ipsa nihil in Faltis publicis. M. nardus, Bagelinet, Suiffy & post hoc Anurum in Gymnasio Sanctae illam adscribere. Ceterum in Ultrajellino post verba colloque irreverentem contextit, max. subiecit: Sequae sanctae animae &c., nihilque memoratur de dicta illius sorore, aut responsa Mobilium.

z Aliqua eorum habetur, ignoramus; non videtur enim habere bodieum apud Romarios; nullum certe ejus commemorationem invenio in Proprio Sanctorum. Memoratus est Majoris nostri in Peritissimis ad diem 13. Martii in hoc modo: Madefactis abbatibus, a S. Amato instituta felix transiit memorator in dicti S. Amati Vita, danda ad 11. Septembris. De ipsa nihil in Faltis publicis. M. nardus, Bagelinet, Suiffy & post hoc Anurum in Gymnasio Sanctae illam adscribere. Ceterum in Ultrajellino post verba colloque irreverentem contextit, max. subiecit: Sequae sanctae animae &c., nihilque memoratur de dicta illius sorore, aut responsa Mobilium.

z Aliqua eorum habetur, ignoramus; non videtur enim habere bodieum apud Romarios; nullum certe ejus commemorationem invenio in Proprio Sanctorum. Memoratus est Majoris nostri in Peritissimis ad diem 13. Martii in hoc modo: Madefactis abbatibus, a S. Amato instituta felix transiit memorator in dicti S. Amati Vita, danda ad 11. Septembris. De ipsa nihil in Faltis publicis. M. nardus, Bagelinet, Suiffy & post hoc Anurum in Gymnasio Sanctae illam adscribere. Ceterum in Ultrajellino post verba colloque irreverentem contextit, max. subiecit: Sequae sanctae animae &c., nihilque memoratur de dicta illius sorore, aut responsa Mobilium.

z Aliqua eorum habetur, ignoramus; non videtur enim habere bodieum apud Romarios; nullum certe ejus commemorationem invenio in Proprio Sanctorum. Memoratus est Majoris nostri in Peritissimis ad diem 13. Martii in hoc modo: Madefactis abbatibus, a S. Amato instituta felix transiit memorator in dicti S. Amati Vita, danda ad 11. Septembris. De ipsa nihil in Faltis publicis. M. nardus, Bagelinet, Suiffy & post hoc Anurum in Gymnasio Sanctae illam adscribere. Ceterum in Ultrajellino post verba colloque irreverentem contextit, max. subiecit: Sequae sanctae animae &c., nihilque memoratur de dicta illius sorore, aut responsa Mobilium.

z Aliqua eorum habetur, ignoramus; non videtur enim habere bodieum apud Romarios; nullum certe ejus commemorationem invenio in Proprio Sanctorum. Memoratus est Majoris nostri in Peritissimis ad diem 13. Martii in hoc modo: Madefactis abbatibus, a S. Amato instituta felix transiit memorator in dicti S. Amati Vita, danda ad 11. Septembris. De ipsa nihil in Faltis publicis. M. nardus, Bagelinet, Suiffy & post hoc Anurum in Gymnasio Sanctae illam adscribere. Ceterum in Ultrajellino post verba colloque irreverentem contextit, max. subiecit: Sequae sanctae animae &c., nihilque memoratur de dicta illius sorore, aut responsa Mobilium.

z Aliqua eorum habetur, ignoramus; non videtur enim habere bodieum apud Romarios; nullum certe ejus commemorationem invenio in Proprio Sanctorum. Memoratus est Majoris nostri in Peritissimis ad diem 13. Martii in hoc modo: Madefactis abbatibus, a S. Amato instituta felix transiit memorator in dicti S. Amati Vita, danda ad 11. Septembris. De ipsa nihil in Faltis publicis. M. nardus, Bagelinet, Suiffy & post hoc Anurum in Gymnasio Sanctae illam adscribere. Ceterum in Ultrajellino post verba colloque irreverentem contextit, max. subiecit: Sequae sanctae animae &c., nihilque memoratur de dicta illius sorore, aut responsa Mobilium.

z Aliqua eorum habetur, ignoramus; non videtur enim habere bodieum apud Romarios; nullum certe ejus commemorationem invenio in Proprio Sanctorum. Memoratus est Majoris nostri in Peritissimis ad diem 13. Martii in hoc modo: Madefactis abbatibus, a S. Amato instituta felix transiit memorator in dicti S. Amati Vita, danda ad 11. Septembris. De ipsa nihil in Faltis publicis. M. nardus, Bagelinet, Suiffy & post hoc Anurum in Gymnasio Sanctae illam adscribere. Ceterum in Ultrajellino post verba colloque irreverentem contextit, max. subiecit: Sequae sanctae animae &c., nihilque memoratur de dicta illius sorore, aut responsa Mobilium.

z Aliqua eorum habetur, ignoramus; non videtur enim habere bodieum apud Romarios; nullum certe ejus commemorationem invenio in Proprio Sanctorum. Memoratus est Majoris nostri in Peritissimis ad diem 13. Martii in hoc modo: Madefactis abbatibus, a S. Amato instituta felix transiit memorator in dicti S. Amati Vita, danda ad 11. Septembris. De ipsa nihil in Faltis publicis. M. nardus, Bagelinet, Suiffy & post hoc Anurum in Gymnasio Sanctae illam adscribere. Ceterum in Ultrajellino post verba colloque irreverentem contextit, max. subiecit: Sequae sanctae animae &c., nihilque memoratur de dicta illius sorore, aut responsa Mobilium.

z Aliqua eorum habetur, ignoramus; non videtur enim habere bodieum apud Romarios; nullum certe ejus commemorationem invenio in Proprio Sanctorum. Memoratus est Majoris nostri in Peritissimis ad diem 13. Martii in hoc modo: Madefactis abbatibus, a S. Amato instituta felix transiit memorator in dicti S. Amati Vita, danda ad 11. Septembris. De ipsa nihil in Faltis publicis. M. nardus, Bagelinet, Suiffy & post hoc Anurum in Gymnasio Sanctae illam adscribere. Ceterum in Ultrajellino post verba colloque irreverentem contextit, max. subiecit: Sequae sanctae animae &c., nihilque memoratur de dicta illius sorore, aut responsa Mobilium.

patiam quancumque propter. Totus enim erat dulcis consilio, totus amatus: eloquio: plenus quippe erat Spiritu sancto, caeleste temper medians opus. Mors illi fuit, ut, dum iugiter bilarem vultum gerebat, ad instar sacrum guttus lacrymarum ab illius oculis defluere videretur. Saep enim pensivo spiritui etiam quorundam cogitationes probebat.

20 Quadam itaque die, dum quidam frater in praesentia sui graderetur; Siste, inquit, frater mihi, quo loquar tecum. Vereor dulcissime meus, ait, ne forte inimicit velania ac lubricitas aliquid tibi cupiditatis malum contra Regula decretum proprium habere incipiat. Tunc ille: Abite u me fecus quippiam agere, nisi id, quod vos sanctitas praedicat, & nostra continet Regula. Inter haec igitur confabulationes: sanctus Vir oram coeuli: illius tenens, utroque digito hinc inde complexus, volutatus infra trientem reperit, moxque dixit: Hic ergo quid habes frater mi? Confestim ille pavore percussus, pedibus sancti Viri seipse perstravit diors: Hec mihi multo irremissum furatus sum. Tum ille: Surge, inquit, & age penitentiam: quisque batur, jam non furor es.

21 Quadam denique die puella sanctimonialis apud examinem recipere gestivit, sanctus Vir adfuit. Erant autem ibi duo vasa, apibus parata: quibus ait: Vultis hoc examen recipere? Dicunt ei: Istud vas sancte & bona herba invenimus; in hoc recipiende sunt spes. Nolite, ait, sed in aliud vas recipiamur. Et hic dictis abijt. Illa ergo postponentes sancti Viri mandatum, lo vas, quod paraverant, apes atque vasa; sed contra iustum Viri Dei capturam intra missa fere per quinque dies nec volatam capunt, nec solum necessitudinis florigeras decerpunt silvas. Crebro autem advenientes puella pulant vas: illa quidem vix missa mormurant, nec tantum foras egrediuntur. Tandem puella iussa Homini dei ad memoriam revocantes, ad eundem pergunt, & narrant ei omnia. Tum ille: Ite, inquit, aequo migrare & cas in vas, de quo diximus. Quod domi latum fuisset, tamquam de custodia carceris evadentes, mox laeta & volatam capunt & e sum, & aequo omnibus ibi laborantibus ampliora ista lucra ferunt. Multa quidem miracula in hac vita peregit, quae nunciatu pandoctur assueti fatique prolixum facient. Nunc igitur ad illa narranda properamus, quae propinquant die obitus sui laudabiliter fecit.

22 Amatus igitur ante anni peractum circulum imminere obitus sui diem quibuldam fratribus pronuntiavit. Erat itaque frater quidam, quem sancti viri retinebat affectu: qui accit, ait: Si nolui ab ineunte aetate plus quam studio & charitate nutrirer te, volo, ut es, quae tibi principio, sacra facies, & esse peragas, quamvis a propinquare jam mea moris existeret potius dubio credas. Habeto igitur locum ad hoc opus. Ca. storum nostrum praebeyerum, peragat in silvam hanc, atque, sine evectio, facite de illis cio cecitatem meam, quam repletam cinere in seculo hunc meum ponat, quoniam de quibusdam fultis meis me oportet perire: & libet.

23 Tunc frater ille, o Domine, inquit, quomodo hoc potest fieri, ut fulsum talis, quomodo pro longa stultitia & tribulationibus malis jam fissus es membris. At ille: Ha, frater, te ignorante alimulus sum, sed robustum me fecit Dominus semper in illa esse. Confessionem,

24 Quadam denique die puella sanctimonialis apud examinem recipere gestivit, sanctus Vir adfuit. Erant autem ibi duo vasa, apibus parata: quibus ait: Vultis hoc examen recipere? Dicunt ei: Istud vas sancte & bona herba invenimus; in hoc recipiende sunt spes. Nolite, ait, sed in aliud vas recipiamur. Et hic dictis abijt. Illa ergo postponentes sancti Viri mandatum, lo vas, quod paraverant, apes atque vasa; sed contra iustum Viri Dei capturam intra missa fere per quinque dies nec volatam capunt, nec solum necessitudinis florigeras decerpunt silvas. Crebro autem advenientes puella pulant vas: illa quidem vix missa mormurant, nec tantum foras egrediuntur. Tandem puella iussa Homini dei ad memoriam revocantes, ad eundem pergunt, & narrant ei omnia. Tum ille: Ite, inquit, aequo migrare & cas in vas, de quo diximus. Quod domi latum fuisset, tamquam de custodia carceris evadentes, mox laeta & volatam capunt & e sum, & aequo omnibus ibi laborantibus ampliora ista lucra ferunt. Multa quidem miracula in hac vita peregit, quae nunciatu pandoctur assueti fatique prolixum facient. Nunc igitur ad illa narranda properamus, quae propinquant die obitus sui laudabiliter fecit.

25 Amatus igitur ante anni peractum circulum imminere obitus sui diem quibuldam fratribus pronuntiavit. Erat itaque frater quidam, quem sancti viri retinebat affectu: qui accit, ait: Si nolui ab ineunte aetate plus quam studio & charitate nutrirer te, volo, ut es, quae tibi principio, sacra facies, & esse peragas, quamvis a propinquare jam mea moris existeret potius dubio credas. Habeto igitur locum ad hoc opus. Ca. storum nostrum praebeyerum, peragat in silvam hanc, atque, sine evectio, facite de illis cio cecitatem meam, quam repletam cinere in seculo hunc meum ponat, quoniam de quibusdam fultis meis me oportet perire: & libet.

26 Tunc frater ille, o Domine, inquit, quomodo hoc potest fieri, ut fulsum talis, quomodo pro longa stultitia & tribulationibus malis jam fissus es membris. At ille: Ha, frater, te ignorante alimulus sum, sed robustum me fecit Dominus semper in illa esse. Confessionem,

27 Quadam denique die puella sanctimonialis apud examinem recipere gestivit, sanctus Vir adfuit. Erant autem ibi duo vasa, apibus parata: quibus ait: Vultis hoc examen recipere? Dicunt ei: Istud vas sancte & bona herba invenimus; in hoc recipiende sunt spes. Nolite, ait, sed in aliud vas recipiamur. Et hic dictis abijt. Illa ergo postponentes sancti Viri mandatum, lo vas, quod paraverant, apes atque vasa; sed contra iustum Viri Dei capturam intra missa fere per quinque dies nec volatam capunt, nec solum necessitudinis florigeras decerpunt silvas. Crebro autem advenientes puella pulant vas: illa quidem vix missa mormurant, nec tantum foras egrediuntur. Tandem puella iussa Homini dei ad memoriam revocantes, ad eundem pergunt, & narrant ei omnia. Tum ille: Ite, inquit, aequo migrare & cas in vas, de quo diximus. Quod domi latum fuisset, tamquam de custodia carceris evadentes, mox laeta & volatam capunt & e sum, & aequo omnibus ibi laborantibus ampliora ista lucra ferunt. Multa quidem miracula in hac vita peregit, quae nunciatu pandoctur assueti fatique prolixum facient. Nunc igitur ad illa narranda properamus, quae propinquant die obitus sui laudabiliter fecit.

28 Amatus igitur ante anni peractum circulum imminere obitus sui diem quibuldam fratribus pronuntiavit. Erat itaque frater quidam, quem sancti viri retinebat affectu: qui accit, ait: Si nolui ab ineunte aetate plus quam studio & charitate nutrirer te, volo, ut es, quae tibi principio, sacra facies, & esse peragas, quamvis a propinquare jam mea moris existeret potius dubio credas. Habeto igitur locum ad hoc opus. Ca. storum nostrum praebeyerum, peragat in silvam hanc, atque, sine evectio, facite de illis cio cecitatem meam, quam repletam cinere in seculo hunc meum ponat, quoniam de quibusdam fultis meis me oportet perire: & libet.

29 Tunc frater ille, o Domine, inquit, quomodo hoc potest fieri, ut fulsum talis, quomodo pro longa stultitia & tribulationibus malis jam fissus es membris. At ille: Ha, frater, te ignorante alimulus sum, sed robustum me fecit Dominus semper in illa esse. Confessionem,

30 Quadam denique die puella sanctimonialis apud examinem recipere gestivit, sanctus Vir adfuit. Erant autem ibi duo vasa, apibus parata: quibus ait: Vultis hoc examen recipere? Dicunt ei: Istud vas sancte & bona herba invenimus; in hoc recipiende sunt spes. Nolite, ait, sed in aliud vas recipiamur. Et hic dictis abijt. Illa ergo postponentes sancti Viri mandatum, lo vas, quod paraverant, apes atque vasa; sed contra iustum Viri Dei capturam intra missa fere per quinque dies nec volatam capunt, nec solum necessitudinis florigeras decerpunt silvas. Crebro autem advenientes puella pulant vas: illa quidem vix missa mormurant, nec tantum foras egrediuntur. Tandem puella iussa Homini dei ad memoriam revocantes, ad eundem pergunt, & narrant ei omnia. Tum ille: Ite, inquit, aequo migrare & cas in vas, de quo diximus. Quod domi latum fuisset, tamquam de custodia carceris evadentes, mox laeta & volatam capunt & e sum, & aequo omnibus ibi laborantibus ampliora ista lucra ferunt. Multa quidem miracula in hac vita peregit, quae nunciatu pandoctur assueti fatique prolixum facient. Nunc igitur ad illa narranda properamus, quae propinquant die obitus sui laudabiliter fecit.

31 Amatus igitur ante anni peractum circulum imminere obitus sui diem quibuldam fratribus pronuntiavit. Erat itaque frater quidam, quem sancti viri retinebat affectu: qui accit, ait: Si nolui ab ineunte aetate plus quam studio & charitate nutrirer te, volo, ut es, quae tibi principio, sacra facies, & esse peragas, quamvis a propinquare jam mea moris existeret potius dubio credas. Habeto igitur locum ad hoc opus. Ca. storum nostrum praebeyerum, peragat in silvam hanc, atque, sine evectio, facite de illis cio cecitatem meam, quam repletam cinere in seculo hunc meum ponat, quoniam de quibusdam fultis meis me oportet perire: & libet.

32 Quadam denique die puella sanctimonialis apud examinem recipere gestivit, sanctus Vir adfuit. Erant autem ibi duo vasa, apibus parata: quibus ait: Vultis hoc examen recipere? Dicunt ei: Istud vas sancte & bona herba invenimus; in hoc recipiende sunt spes. Nolite, ait, sed in aliud vas recipiamur. Et hic dictis abijt. Illa ergo postponentes sancti Viri mandatum, lo vas, quod paraverant, apes atque vasa; sed contra iustum Viri Dei capturam intra missa fere per quinque dies nec volatam capunt, nec solum necessitudinis florigeras decerpunt silvas. Crebro autem advenientes puella pulant vas: illa quidem vix missa mormurant, nec tantum foras egrediuntur. Tandem puella iussa Homini dei ad memoriam revocantes, ad eundem pergunt, & narrant ei omnia. Tum ille: Ite, inquit, aequo migrare & cas in vas, de quo diximus. Quod domi latum fuisset, tamquam de custodia carceris evadentes, mox laeta & volatam capunt & e sum, & aequo omnibus ibi laborantibus ampliora ista lucra ferunt. Multa quidem miracula in hac vita peregit, quae nunciatu pandoctur assueti fatique prolixum facient. Nunc igitur ad illa narranda properamus, quae propinquant die obitus sui laudabiliter fecit.

A. liana: Igno die S. Venetii confessoris, admiranda
fanditibus viri. Proterea Basilicum in Menagio
Benedictino, *alijsque monachis*, qui eadem
die celebrant. At Grevenus, licet ibidem de eadem
meminerit, ad diem istum 21. ejusdem mensis
Iulij potius referendum existit: utcumque his
fontis aegio ad Vitis infans laudanda, sed non si
merito, commone celebrat, digne: Apud intulan-
Palmarum depositio S. Venetii abbas, qui
tempore Foca imperatoris apud eandem infans
stramitum vitam duxit, miraculis multis clari-
quirit in pace, ibique sepultus manebat angel-
ci. Quo in loco natus olivum effluere vitum est
valens in foliis multoties. Hae 101: sed ad die
2121. rursus aq: Item secundum aliquos hae
Venetii confessoris, qui supra 112. Idem habet

3 Contra Philippum Ferrerum in Catalogo Sacer-
rum Italiae Veterum dixi. Et memoravi, ut ad XIII
remittas, ubi ipsius de legum et Regni Responsio est
et de Petro de Natalibus responsio: Utroque in
hoc Castellano cum in fide maioribus Martyrologi
conueniant. Priorem dum memoravi martyrologi
et eorum aliqui, bene dubio discebam te laudare
Petri Castellani similes septembris, - in quo, ut
memini, III. Idus September angustis multis fo-
pularibus dicitur: certe bene laudas Ferrerum. Porro
autem apographis vestris Scilicet octidui diei XIII.
confirmae affigunt, et condempni die festum desponsio-
nis ejus in diebus Regni, ad quam sacrum Viri
coram deique tractatum videretur, auae Officio
celebratur, et in Porta-Petrum ritum quoque
scilicet affari Iulianus Lemeratus, ejus liti presby-
ter, per detestam scriptis testandus. Corresponden-
tiam fusa Martyrologia, quo Scilicet in Palae-
stra insula defunctum humanumque aium: et di-
cendum cum confilium, utroque in Tyro thopio,
proxima Palaestra insula, confilium.

பிள்ளைகள்
என்பு அன்.
சு. கிராம
சாலை 7
இந்திரா ராஜ்

C

festum natale Officii, si lectissimis secundis Netherlandis, quae translationis aeneae sunt propriae. Quorum, qui in recensitis totum duplici notantur. De hoc festo meminit Codex Florentinus superaddendum, ad i. Novembrii, sit antiquissimus Civitate Regii, Translatio corporis beati Venetici confessoris, de partibus Lucensem ad Regium praefatum. Veram dapula in his annotationibus occurrit; primo, quod ad i. Novembrii translationis memoriam referret, cum ad dicitur. Tit. assidue vestit, qui in aeneae Proprio Regio sit nota si dicitur dicitur, referenda fuerit; secundo, quod de partibus Lucensem corpus Regium advenit veli: e. Lucensem namque agrum translatum fuisse, in diebus confessoris. Pira de Sancti cultu per decuriam sese efferret.

' E

1. *Journal of the American Medical Association*, 1998; 279: 103-107.
 2. *Journal of the American Medical Association*, 1998; 279: 108-112.
 3. *Journal of the American Medical Association*, 1998; 279: 113-117.

10. *Journal*
11. *Journal*

A 1810, p. 22, in Londoni Topographia & Geographia
Historica et Allographica Inducta Africae, Orbis
et Partis Britannicae, etiam in de amissa
et immutata ubi fructus, Sed & Angliarum,
quorum viciniora fructus & fructus in Amantibus
et Fructus S. Comandis, parte 1. folio 10. Br.
fructus, pag. 19, in Fructus Inducta Inducta,
in Fructus Inducta Inducta Inducta Inducta
Inducta Inducta Inducta Inducta Inducta Inducta
Inducta Inducta Inducta Inducta Inducta Inducta

THE

1. **General**
 2. **Specific**
 3. **Conclusion**

1. *Chlorophyll a* (Chl a) is the primary photosynthetic pigment in most plants and algae. It is a green pigment that absorbs light energy in the blue and red regions of the visible spectrum. Chl a is essential for the light-dependent reactions of photosynthesis, where it converts light energy into chemical energy in the form of ATP and NADPH.

The first of these is the fact that the
 second of these is the fact that the
 third of these is the fact that the
 fourth of these is the fact that the
 fifth of these is the fact that the
 sixth of these is the fact that the
 seventh of these is the fact that the
 eighth of these is the fact that the
 ninth of these is the fact that the
 tenth of these is the fact that the

[illegible][illegible]

6. III. Sancti corpora elevato, bructa
super eo ecclesia, multoties monas-
terio translatio in continentem proba-
biliter facta loca fignis relectio.

S

per Votumque, violenter Enicrux, Atropifredin,
Rili Bellagari, conueniente matre totum Gas-
par, & Gerardum cum fratribus suis, Iosepho O-
lario de Arduobus cum reliquis presbiteris & ene-
micis, ut transfunderent copiam S. Veneris Car-
dis confectis, la facis, qui vocitatur Agresta,
autum interita pueri, sed requirit a quibus-
dam perurbationis demeritis; ubi idem Confes-
sor perfecti temporibus, ut in eis seminat Vi-
la habuit, per manum Lucis Luscaui Episcopi,
idem, in quo propterea angelici manibus in-
ueniunt diuina reuelata, delictis scilicet: cui
quoque infans, licet modicus presit Laxari,
plurimum terrarum dona concefferit.

Ancē, ferviatur & teneatur^{ab} abbasibus & monachis in Tyro fideliter degenantibus, & Deo huiusque Venero militantiūbus: neque condecet, ut terra spūalem huiusce a nobis in præfatis vel in futuro data, aut supra lēripio monasterio a fidelibus delegata, ut veniādetur, aut translatetur, vel infusetur; sed in lumpum & vīam fratrum semper fervetur. Anno ab Incarnacione Domini millesimo octogesimo quinto. Ind. vi. xv. Noo. Nov. 8c. Adum in Castro Vexano feliciter. Hoc bi, ad que paucis obervando, la prima in annis aut Indictionem alteri interspecifici videtur, cum anno assignato non fuit sed obliuio.

Indictio cūstarrici. *Vexano in tabulis geographis unum reperio in limite Liguria, ditiusse Groussinū, que Eruise adjacet, quinque arctus militaria Italia a cruceata Saragossā, fed ad obliuio. Mōna Rūmā, rāpū.*

37. *Instrumentum porre est, aivum Veggens, ut
causam Lancelum, an in Tyro reple, si
plum, de quo agitur, restitutum dicitur. Im-
primus, Julius est, quid de Samit corpore il-
lus per Leonem delato in Vata offerunt: conuincit
quippe amari, ut diximus, Vite apographa
offertent. Porcitur instrumentum scriptis Leonis,
primarius corporis elevatentem consuetudine cum
Lancelaro vel Lancelario episcopo, foliisque per
ipsam ejusdem corporis a Tyro ad Mestram flu-
viam transmittent, quem nos emendicantem.
Dum vero in eodem instrumento dicitur: Ubi i-
dem Confessor, etc. delatus existit, per verbum
existit intelligit fidei: scilicet anno XI. nec in Tyro
nec Veggens, sed Regis Lepidi quiescent, ut
discendum prebit. Ceterum Tyrannum monasterium,
teste Lancelaro, Oliventis: passis a Pansiebus tra-
ditum est, ab ipse ad annum 1470. quo in
Perrum-Ovenentem commigravit, habitatum fuit.
Plura de eodem monasterio apud laudatum Lan-
celotum reterit.*

28 *Astra sacri corporis translatio* in Ms. e-
dendo facta dicitur a Linthario Laurenti pariter
episcopo. Consensu compendium Ms. Italianum, ubi
Lintharius, & hymnus ad Laudes transitoris
Officii, in quo Leosthetarius appellatur, atque
ita continetur.

Sarzana omnia transiit praeputi Leothecoris: *Et*
 Ibiq[ue] curat languos Deur[um] per hunc affluens,
 Transiitq[ue] confus[us] deinde barbarorum inconfessis
 artibus attritus; quorum manus cum divinitus
 effugit sacri corporis suffulc[us], perit, necesse aliq[ua]ndo
 contingere incidere, dicuntur a laudato episcopo
 postulat[us], ut cum Patru[m] filii reliquias in
 conviciis transire liceret; eoque fassa postulat, *et*
 occisum juxta ripam Moere fluminis in Sarzana,
 distante a civitate Lunensi per offic[ium] militaria
 castridit[us], in qua sacra Viris caute a praedictis
 militibus reposta fuerunt. Est amens Moere monis-
 tium amnis, qui Ligerinis ab Errario divedens
 prope Lunam, dum caespem circumat, in mare
 stilliciter. Ad hujus fluminis ripam Sarzana, quam
 alii Sarregomum, Sergionum, & Novum Lunam
 appellant, Errario quidem vicinis, sed distinctis
 Gravissimam, condita est, ad quam totius Lunae
 episcopatus a Nuncio P[apae] Pontifice, scilicet Ugolino,
 translat[us] fuit.

29 De hac translatione nihil habent duo alia
apographa, ut supra jam monui, siueque etiam
Officium receperit Regium, Verumtamen illorum
silentium non satis officia arguendum est, ut transla-
tionem, quae ex adiunctis satis probabilis est, pro fide-
Septembris Tom. IV.

ita rejiciamus: *Sarcocolla* fidei VEL *Africana*, VIRG. AUCT. C. S.
etiam Hippocrene iuvante, atque inde maris
 effluisse, ex vetustis *Amalathis* obrui indubitan-
 ter; ut minime mirum sit, si Tyrum quoque in-
 fulam fuerit aggressi, etque de caula S. Veneti
 corpus *Sarcocolla* transiitum. Certe monachos,
 relicto ad barbarorum insulasque Tyra, in conti-
 nentem commigrasse, ferunt etiam Lemerius,
 quatuor de trinitate corpus non unimentis, ac
 praeceus vultu, ex non prelo *Sarcocolla*, sed pre-
 presso Potius Venetum; ut id quoque, non modo ad
 alteram Maure eipem, quam ubi *Sarcolla* fida est,
 sed etiam ad alterum flum Spedia litus, fluxu
 demittitur: quod ille quidem quassasse videtur,
 quia ex loci recessu fuit olim quondam monas-
 terium, fide etiam, quae deinde Obvolutis den-
 ta est, pelle Lencollata fabra Lemda-

30 Sed ad occurrunt: *Idem predicti monachi ex infatu-
entia fieri, versutissimi non est, ut sine Patris
sui sacre corporis a Typo feceritis, sed iusta iam
fide, illud in Typo reliquitis. Adde, quod idem
Lemorans pag. 35. ex vestris quodam, qui ait,
instruimus vestros miramur ad Sancti monas-
terium sublimi, & num. 18. Vita a nobis reco-
scendum, deferre dicit, monasterium huius in con-
tinentis passum fuisse. Forsitan etiam ostendit, quam
sopra num. 25. & 26. a Veronensibus restitutum
diximus, ex ipso fuisse, ad quam predicta transla-
tio olim fuerat felle, conspici, si dabinatur iam
obseruatum, Lucio cum Lincario, curaque
ad utroque episcopo translatus: quod quidem mi-
nus miramur, si aduersarius, ecclesiam illam in-
ter Saracenorum Veronensium, que atque ad Ma-
scra ripam sita dicitur, forte emissam fuisse: in
eum de utriusque loci propinquitate & iuxta
riam Mascra fluminis in Saraceno, prout Vita lo-
quitur, patet in agro adposita dici patet, & a
Veronensibus restitutum.*

21 Quod fuit ad episcopum, qui transla-
uit peregris; Liothecarius vel Lenthecarius is ipse
hond dubie est, qui in Ughebbi Italia sacra, tomo
1. col. 824. Lenthecarius dicitur, postuque post
Severum, qui concilio Romano anno 680 sub S.
Agathone subscripsit, et ante Apolliniam, Petrou-
di decesserunt, qui Petrouddi synodo item Roma-
no sub Eugenio II. celebrata anno 826. interfuit.
De Lenthecario Apollonicoque prater unum nihil
noceras Ughebbi; unde incertum manet, an Len-
thecarius ad feculi vii. finem an ad eorum in-
ferendum sit; praefertim cum 246. annorum spatii,
quod inter utraque memoratum synodum inter-
cessit, plures quam duo episcopi Severum inter et
Petrouddum Lano federe potuerint. Sed ad attru-
bendum scilicet reuerti, transferendi corporis occa-
sionem dare potuerunt Saraceni, qui, ut supra
diximus, utroque ille seculo Medieterraneum mo-
re infestauerunt. Est differ amobus perquam pro-
babilis mudi sit praedita translatio, quam vultesse
Regesque etiam ediderunt, an liquet tum ex
verbis Officii anno. 28. datu, tum ex hymno ad
Vesperas, in quo agnoscitur, fuerim Venetici corpus
Sarzanae ad se delatum fuisse. Verba accipe:

Regis ejus venerantur ossa,
Vecta Sarzana, tumulata quondam,
Illa ne iactis maculare possit
Barbara turba.

Barbara turba.

AUG.
C. S.

re infolge
des gestieg.
Kaufpreises.

E

distance.

2

AUCT.

C. S. §. IV. Postrema corporis Regium Lepidi translatio: cetera ad reliquias spectantia.

pl. in
manu
mss.

DE S. Venerio corpore Regium Lepidi in ducentum Monticenis, Ludovico Pio imperatore, translatae conveniunt omnia apographa nostra (præter Grævense Latium, in quo desideratur ea translata). Officia aut veterum, quævis in adiunctis variis. Causa translata in M. nostra edoceat his verbis exponitur: Tempore autem Ludovici Pii imperatoris Saraceni genus crudelissimum erumpens, Lunensium fines subito impetu devastabat, & Christi ecclesias subvertebat, de quibus capiebant, alios trucidabant, alios in mari negabant, alios captivos ducebant. Quod audientes imperator, iussit, ut fines illius provincie a Longobardorum prælatis vicissim custodirentur, donec barbarorum levitas ledeatur. Deinde subito, inter prædictos episcopos fuisse quendam Apollinarem, qui cum ad Sancti spiritum pervenisset, oppressus fuisse, ab ipso Sancto iussus esset sacrum corpus iuveneri lato deponere, eo quod Saraceni irruptione: tum mundum esset cellatæ: quod & ipse monuissent esset, tempore Regium translata. Ita M. nostrum, cui Camaldulense, uti & Officia Regia quædam substantiam conferunt.

per
p. b. b.

33. Lunensis agrum tempore imperatoris Ludovici Pii a Saracenis depopulatum fuisse nusquam reperitur, verum id ante 1490. factum tandem Annale Britannice apud Chesiam tom. 3. Hist. Francorum pag. 304. ubi legitur: Mauri & Saraceni Lunam viam civitatem adprædantes, nullo obstante, maritima omnia usque ad Provinciam devastant. Occidentale imperium tum temporis regesbat Ludovicus, tunc nomen I. imperator, ipse situm suum Ludovicum, postea etiam imperatorem, Italia regem duxit, quem & Sergius II. P. P. coronavit. Hinc nonnulli erant mihi suspicio, ut biographus dum Ludovicum considerat, quidam Ludovicus II. Luthani filio attribendum erat, Ludovicus Pius adscriptus.

per
p. b. b.

34. Verum cum omnia apographa cum Officiis Regiis in Ludovico Pio conveniant, nolui negare, translataque, de qua agimus, sub ipso transmissæ.

C

nam & illius tempore Saraceni Italiam mare insulas ex Egreberdi Amalibis erant. Creditur tamen depopulationem Lunensis agri, si quo sub Ludovico Pio facta esset, tantum non fuisse, quævis & biographi hic deservit; sed cum posterius, de qua max. monuitur, consensum, ex eoque male animum fuisse. Ceterum errat Lamerius dum pag. 30. translationem hanc collocat circa annum Christi 860. imperante Ludovico Pio, qui solus ante episcopum fecit quædam obiter. Errorem & Papæbrunus, dum ad dictum 226. Junii in Annodis translationem S. Prosperi Regiensi, pag. 61. ann. 18. erudit. S. Venerii corpus non cum 55. Prosperi & Junia virginis reliquiis seculo VIII. a Thoma episcopo in ecclesia subarchana Regiensi compulsum fuisse: nam quod ad Sanctum nostrum spectat, id non nisi seculo IX. & ab alio episcopo factum fuisse, non dubitamus.

pl. in
manu
mss.

35. Quis tamen ita fuerit, non ex omnibus inter scriptores. Appellatur cum vocat M. nostra: & Regiensem fuisse addit Camaldulense apographum, qui utramque Regiensi ecclesie Officium consensit. Apollinarius etiam appellatur a Petro de

Natalibus in Catalogo, & Lamerio in Vita: sed Lunensis, non Regiensi, episcopum præfuisse affirmatur. Contra Ughellum tom. 2. Italia sacra col. 247. Vitalem nuncupat, & Regiensem episcopum pariter accersit. Qui Lunensi episcopo translationem adscribit, his fere, quod Sancti corpus, sive in Polmaria insula, sive in Tyre, sive in Saracenorum agro, quod probabiliter putamus, tum quisque, in hujus, non Regiensi, episcopi diocesibus iaceret, adeoque existens translatus ad illum pertinere. Verum obest, quod anticus Apollinarius in Lunensium ecclesiam cataloge apud Ughellum occurrit, mirumque vidari possit, thesaurum illum a Lunensi episcopo in aliam diocesim, Regiensem scilicet diocesim fuisse. Ut vero hoc memoratum episcopum asseruerimus, ita & episcopos præparantes, partim ferebat, partim adscribat.

36. Sed ad hoc respondere possum, translationem illam, consensum episcopo ante clerum Lunensi, a Regiensi antistite versissimè peractam fuisse. Patuit enim Regiensi antiste, cuius diocesis Lunensis adiacet, Lunam accessisse, ut cum hujus episcopo de communis salute tum periculis tempore consilio conferret; eoque occasione ad S. Venerii in Lunam perveniret, ab ipso Sancto de corpore in suam diocesim transferendo admoveri: quod mirum non est a Lunensi antiste permissum fuisse; tum quia sic iussu Sancti ferebat, tum quia Regium Lepidi longius a mari distans, barbarorum piratæ transmissis multis vicibus peribat. Potuit etiam Lunensis cathedra tum temporis vacasse, atque illius curam interim gessisse vicarius Regiensi episcopus; & cum cleri assensu prædictum corpus ad memoratum consensum vel ad templum Regium assero, & ibique, conditum fuisse, postea permansisse. Officium Regiense vocatur aliam peractam prefere, qua hoc translatus per Regiensem facta fuerit. Ad solus, episcopus Longobardie a Ludovico Pio iussu fuisse ecclesias Saraceni furari maxime obnoxiis per vires statim mensuris tueri: & quæ hæc ratione factum, ad Regiensi episcopum in ordine vicis lux investigari, Sancti corpus transferret.

37. Superest, ut de sententia Ughelli, qui translationem, ut supra monuitur, non Apollinari, sed Vitali adscribit, aliquid dicamus. Iste Apollinarem seculo VIII. sub Carolo Magno ecclesiam Regiensem præfuisse probat ex tribus privilegiis, quæ ibidem exhibet, ipsæ a laudato Carolo concessæ; sed eundem anno 786. adeoque ante Ludovicum Pium imperatorem, obisse statim. Apollinari Adelmann ad annum Christi 814. & hanc anno 821. decedenti Noderberrum, qui anno 814. Mantuano concilio interfuerit, successorem fuisse; et tunc denique Vitalium, a quo S. Venerium translationem fuisse affirmat. Ex rell. quidem translationem alteri quam Apollinari adscribit, si hujus obitum & Adelmi episcopatum evit, quæ monuit, illegendum esse, ex eodem instrumentum ducitur: sed ex eam Vitale prius quam Adelmo ante Noderberrum adscriptam vult, non satis displicet; nisi forte id ut iam aliunde emerget.

38. Supererant hic multa veluti dignissima de variis sancti Eremitæ nostri alias translationibus, ac elevationibus, uti & de his super possessione sacri ipsius corporis a canonici ecclesie colligunt. S. Prosperi Regiensi mona Benedicte Cussonis, qui monasterium ac ecclesiam subarchanum dudum incoluerat, eademque a Clemente VIII. P. P. anno 1594. tandem decessit; multa, inquam,

a. m. 1594

pl. in
manu
mss.

pl. in
manu
mss.

A de hisce hoc loco recensenda erant, nisi ea ipsa jam data, illustrataque essent ad diem xxv. Junii in S. Prospero Regiensis, de ejus sacre corpore pariter celebrabatur. Ne utque eorum agem, sarissem lesorem ad Histerius translationem ibidem encauti remittens, hic tantum observo, praedictos monachos in possessione corporis S. Venarii permansisse, dicitur laudari Clementis VIII. anno 1601. suspensioni tandem mandata, ut ibidem pluribus reperies.

*deus
fuit
vixit
fuit*

39 Anno denique 1617. die xxiii. Novembris ejusdem Sancti nostri corpus in novam urnam marmoream, caput vero in argenteam simulacrum translatus fuisse, decessi me compendiosa narratio anno 1692. ad ejusdem monasterii monachos hoc sapit re fialice edita. Corpori antiquas inscriptions, utque novam apposerunt. Antiquae in Histerius translationem supra laudatis legi possunt; nova vobis transmissa est hujusmodi: Corpus S. Venarii abbas pietatis monachorum Calineus honorificationis hic collocatum anno Domini mdcxxviii. Urbano octavo Pontifice Max. Caesare Essensi duce Regii & Mutinae. RR. PP. abbas & monachos (semine) quorum praesentia & solatio hac sacra nra recondita fuerunt, Nicolae a Salodio abbas, Basilii Menzianus Prior, Geminianus Mutinensis, Jacobus Boixensis, Avelinus Fialensis, Maurus Piceanensis, Petrus Paulus Januensis, Celsus a Salodio, Martinus Mantuanus, Petrus M. Mutinensis, Claudius Patavinus, Ilarius Papiensis, Prosper Regiensis. Ego Stephanus Ghilousis, civis & Not. Regiensis, de superscriptis rogatus, hic me subscripsi & si gravi requisitus,

a. Cumque multis annis sic vixisset, monuit Auct. Dominum virum Agrestium & dicens, ut suum Anthonium familiam latissimam in specu invaderet, & quae huiusmodi sibi imperaret, plenarie adimpleret. Exterius ille de tantae magnitudine visionis, praevalens soloretur, navem ascendens, illuc navigavit. Vitam quaerit, & Deo faciente iter prosperum, illuc adducitur, capisque Sacerdotis revelationem exponere, & petere, quid pararet imperare. Quam Vir sanctus caput de dilectionis Dei & proximi, & virtutibus aliis admostrare, & quis per multas tribulationes oportet Sanctos intrare in regnum Dei. Tunc Agrestius procedens ad ejus pedes, oravit eum, ut pro se Dominum precaretur, quia sua virtute nihil horum, quae audierat, perficere poterat. Tunc Sanctus enim elevans & exhortans de valedicere, remisit ad propria, rogans, ut sibi fasciculum & licturam hordei mitteret, quo sibi forent, quatenus secundum Apostolum, unde vivat, propriis manibus laboraret.

3 Regressus vir illa domum, quae viderat & audierat, statuit, & quae iussus fuerat, quatenus adimplere iussit. Transmisit itaque fasciculum cum hordeo, scripsit illi Vir Dei tempore, quo primitiva legetes metentur. Crevis hordeum, & ad maturitatem perducit messis & trivae, & decem modios protulit. Caput inde frequentis populi ad eum percurrere, panisemiam medicamentis perquirent: ille autem ut sapiens medicus auctus hortatur, ut postpositis saecularibus muneribus, dilaent mortificare membra sua super terram, ne pro his delectationibus, calidibus donis priventur. Tanta in eo gratia redundabat, ut, quicumque ad illum pervenisset accedente, ac si calidius tesellatilis, ita dulcedine illius admostrations replevis abstergeret.

4 Puuper, Domealis nomine, ad eum visitandum adventit, & puerum suum, qui navem, quousque ravereretur, in ora maris ad praevindum reliquit; & cum illi penitus subulatur, puer obdormit. Cene autem, quum Vir Dei penes se habebat domi, ob adventum venientem lanteant, exterritus puer, cupiens exillire in mare, demersus est. Regressus itaque puerum mortuum invenit; navis vero iactabatur vi ventis. Domealis itaque de morte pueri simulatus, de reverentia sua anxians, quis qualiter domum reverteretur, non habebat, ad Vitam Dei revertis, cepit compellere, ne pateretur, se ideo ad ejus visitandum beatitudinem venisse, ut & puerum perderet, & navim, qua domum reverteretur, minime inveniret. Audiens hac ille Vir sanctus, in terram cadens oravit, diuque in oratione prostratus, navim ad litus, de quo sublati fuerat, reducit, & puerum suscitavit, dominaque suo vivens reddidit. Causam rei omnibus patefecit.

5 Ceperunt undique plebes ad eum concurrere ob integram sanitatem corporum, & multi obfessi a idemone vivebant ad eum; & ille Dei fulmi auxilio eorum & omnibus subveniebat. Ita autem est fame attenuatus, ut vix vivere crederetur, ut, qui de aliorum curacionibus erat sollicitus, semper in suo corpore monstretur aliis, qualiter sua corpora mortificaret, qui Deo digni cupiens deservire. Cum Vir sancti fama non solum per Tuicium, sed etiam per Romanos & Aulonis partes mirabiliter erebresceret, pervenit ejus opinio ad Foram imperatorem f, qui eo tempore Italicum & Constantinopolitanum impetium lausantissimi gub-

VITA

Auctore anonymo.

Ex Petri Cabo parte 1. f. 236. collata cum Ms. Camaldulensi & Genvensi.

C

CAPUT I.

Sancti parva & pueritia institutio, vita eremitica, miracula, fuga in Corsicam,

*In Palmaria
anno, in
Tyrum ad
filiam, cum
pauca*

Venerat a monachos & sacerdos oriundus suis ex insula Palmaria Luventis & provinciae vicina mari, pobilibus parentibus, a quibus literarum studium traditur in tantum profecit, ut intra paucos annos liberalibus artibus imbutus, tam convos quum etiam superiores superare videretur; & ad plenum instructus caput cogitare, ne pro temporalibus ceteret aeternis. Unde dedit operam, ut sui monachorum metheretur societate, ut solus vitam eremiticam duceret, ut vitam adipisceretur aeternam. Postposito igitur ista illo praedictam solus a petiit, mari circumdatus, distantem a Luventi civitate circa octo millia, quae dicitur Tyrus major, ut ibi orationi vacans, solitaria vitam duceret, herbis agrestibus ad pomis, quae locus ille ferebat, contentus.

f

betina.

AUCT. bernabot. Sed & B. Papa Gregorius *g.* audient celebre nomen, missi ad eum epistolam, precant NYMO illius societatem ad familiare colloquium.

g. Erat autem prope Lunensem civitatem draco iogens, qui diversa dactilamentis hominum faciens, carnis advenientium subvertebat *h.* Cumque crebro innumarabilem hominum multitudinem occideret, & nulla arte tam saevissimam pestem valeret effugere, occlesiata compulsi unanimes ad Laxarum *i.* episcopum, qui tunc Lunensem cathedram *h.* regebat, accedunt; precantur humiliter, ut illis in tali necessitate consistere mileretur, ut suo sacro luli auxilio crudelissimam bestiam effigeret. Anxius autem archiepiscopus accessit diaco *i.* suo missi ad B. Venerium, rogans, qui adveniat, archidiaconum appellat, Venies itaque praedictus archidiaconus, iussa, quae mandabat episcopus, deprecatur. Quo audito, Vir Dei: exterius, ali: Quare dominus meus episcopum talia mihi mandat, cum nullum sum meriti, ut hoc miraculum facere B. quem? Cumque *h.* qui adveniat, archidiaconum instaret, ut praedictus & iussioibus episcopi obediret, respondit: Nequaquam ego hoc facere conabor; quia nullum meriti ma esse contemnor, ut talia facere queam. Archidiaconus autem osum ascendens, venit ad episcopum, & quae in caeposid accepit, reponat.

g. Episcopus autem eodem archidiaconum cum aliis pluribus sacerdotibus & viris religiosis ad eundem Virum mitti, obsecrans, ut tam suis quam etiam populi precibus faveat, & hanc impiam mortem ab eis depellat: quibus ille, ut prius, indignum ita serio assensu cepit, non se illius meriti, quod per ipsum peccatorem talia operari Dominus dignetur. Regressi autem sunt illi, & de frustrato labore causam narrant. Tunc episcopus tertio ad illum mittit, multis precibus & lacrymis obsecrans, ut illis in tam magna necessitate laborantibus subveniat, & reconciliatur, Dimissum ita misericordem assa, ut ad eum vota devotione clamantibus, & io occlesiata constituit propinquant impendat. Tunc Vir Dei Venerius dedit se in orationibus & jejuniis per consuetos tres dies; & die quarta primo diluculo, celebrato divino Myserio, & communians se Corpore & Sanguine Domini, sic per gradus durissimi filicia capiti ad draconem descendere *no*: & ubi Vir Dei pedem posuit, ita vestigium fecit, ac si super nivem ambularet.

h. Veniensque ad locum, ubi iacobus draco, muniens se signo Crucis, et clara voce dixit: Episcopus meus Laxarus praecipit tibi, o draco, ut nulli occides vadit io profundum abyssi: sed nec tunc quidem aliquem motum facit draco *no*.

Tunc Vir Dei, extensa manu faciens signum Crucis, dixit ei: In nomine Patris & Filii & Spiritus sancti praecipio tibi draco, ut neminem laedens exas de ideo lero, & in profundum demergaris, ita ut ulterris non appareas. Tunc draco statim exilios cum magno fragore & sonitu & insolerabili furore *g.* ingens saxum, sub quo latebat, frustrat commovit, & damerius it profundum maris, nulumque comparuit. Videns autem episcopus, una cum clero, & populo, navem ascendentes conpergit navigare, ut ad eum venirent, & pro tali tropheo victoriz ejus congratularentur: quod profpicies Vir Dei, oculos navim ascendens, & per palagus fugiens, venit ad insulam, quae dicitur Cyrus *no*, ibique per dies

aliquot latuit, donec clamor legeretur; ne favor B. adulatorum pelluerit mentem pleam virtutibus.

g. Cumque in dicta insula moraretur, rumor hominum fugiens, solus cum bellis hereticis tam vitam ducens, inter mirata commorans, & eorum pomolis alebatur. Et cum jam per dies quadraginta iohi demorans, non alias dapes ab eis, quae diximus, perciperet, affuit ibi Deus, qui famulus suis non desistit unquam parare mentiam io deserto, qui & ideo permittit probare servos suos, ut probati manifesti fiant, & ut illorum praclara devotio ad ocsiam hominum perveniat. Dum quadam die solus in oratione perfleret, vidit corvum ad se vanire, & dimidium panis ac carnis bubula frustum sibi deferre: quae Vir sanctus accipiens, gratias retoli: Deo largitori, & participans cibum, partem suo reservavit ministro *p.*

io Inares dum Vir Dei secus litus maris ambulet, corpus cupidum hominis, quod murum mare projecerat, invenit, & ita super eo sibilibus vocibus capere dicere: Heu miser! quae te dementia decepti, ut protempore ralhbus commodum mare credens navigandum? Nonne commodius tibi foret tua paupertas esse contentum, quam pro terreno lucro corporis detrimenta pati, acimque periculo subjacere? Foras enim filii & uxor cum magis divitiis te advegtantem expectant; & probi dolor! in hoc fabulo recubas. Et hac dicens, oculos & palmas ad caelum alavans, oravit Christum, ut juberet animam hujus reduci ad corpus, ut peccata praeterita delere valeret, & mundus ante suum conspectum sultere mereretur; & totus perfusus lacrymis palavis se super corpus defuncti, & iterum Dei clementiam devotissime exorans capere, ut redderet animam, quam assumpserat *g.* Necdum ille orationem compleverat, & ecce duo viri allicunt sibi dicentes: Veneri fuge, quid jaces? Agnovit Deus voces tuas, vidit lacrymas tuas, & reddidit tibi animam, pro qua rogasti. Et hoc dicens, interexit homo & fletit laeta pedes suos: angeli autem volatu rapido reperierunt caelum, & Venerius gratias egit Deo,

ANNOTATA.

a. In Camelodunensi *no* Gervasio *Miss. brevis hic Prologus praemittitur:* Cum totum Sanctorum dicta vel facta hominibus dilucidanda compertimus (*Gervasio* proponimus) ad augmentum ecclesiae proficere pleniter credimus, ut de ipsorum exemplis aut imitando proficiamus, aut imitari non prevalens, illorum recte facta laudando, a suis sceleribus subleventur. Hac itaque fiducia praevocatus beatissimi P. Venerii sacerdotis ac monachi, quantum his nostris temporibus ex ejus gestis comprehendenda potuimus, posteris cogitanda percrebissimus, ut ejus sanctissimae vitae Vir sacris, omnibus patet facta *no*, ad emolumentum augmentumque proficiat. Non igitur cenodoxiae actus vitio, aut aliqua improba temeritate, tanti Viri facta oarrare conatus sum; sed ob amorem ipsius, quae vel ipsa didici, vel viris religiosis narratibus cogitavi, posteris compelli fore narranda *no* credens me suis sacris orationibus ioter hujus mundi procellas manere illatum, si qua vel gellatit, fidelium auribus iotimanda curavim.

b. De hac insula consule Commentarium praevium ann. i. consule *g.* S. a. ubi contra Laxarum ostendimus, eam longe probabilior sancto patrium

h. Hermenclon draco

i.

g.

h.

g.

h.

g.

h.

g.

h.

g.

h.

g.

h.

g.

A credens, aut Deum latere, aut, si intelligeret, misericorditer celare. Qui concitatus, tali volapato operam dedit, militem commissum opprimendo. Sed iustus Deus statim affuit, altisonum adhibens: mox enim tam atrocissimo damoni est traditus, et vix vinculis durissimis posset alligari, et vehementer discerpere, & quocumque attigeret periret, moris dilaniare certabat. Adductus autem ad ecclesiam Sancti huius, ibique per lea duos multum garulatus & debacchans, tandem die septima interventus Sancti huius liberatus est, & in eodem loco Sancti ministerio exultabat usque ad mortem, peccata sua desinens; ibique sepultus est.

21 Puella u. damonio atrepia clamare cepit, se B. Veneris precibus torqueri, & ad aias sepulchrum le velle ire. Mirantibus autem illis, nomen S. Veneris audiendo, quibus incognitum fuerat, dixerunt eam ad ecclesiam S. Marie; quam ingredientem ecclesiam, clamare cepit: Tuis precibus, bene Veneri, torquor, & inorationibus expellor: & multum discerpens te & exilientem, cecidi ante altare velut mortua, & ita fere per duas horas jecit. Præterea largiens seculis, cecidi ante altare velut mortua, & ita fere per duas horas jecit. Præterea largiens seculis, laudans Deum & S. Veneris g.

23 Tempore autem Ludovici Pii imperatoris Sarracenum geas crudelissima erumpens, Laurentius fides factio impetu devastabat, & Christi ecclesias subvertibat; & quos capiebant, alios trucidabat, alios in mari negabant, alios captivos dacebat. Quod audiret imperator iussit, ut finis illius provincie a Longobardorum prefibus vicissim confunderetur, donec barbarorum levitas sedaretur. Inter quos erat Apollinarius episcopus in lege Dei assiduus & clarus virtutibus, qui auditis famis sanctitatis huius, loca a Sarracenis destituta, ubi corpus Sancti huius requieverat, in Christi servus, frequenter visitabat. No-

24 He autem, dum more solito ad epus reliquias pernoctaret, arrepto somno, apparuit B. Veneris, dicens ei: Tolle hinc ossa mea, & in tuum loco reconde; quia adhuc furor & indignatio Sarracenorum periretibilis est. Noc mora, gaudens de visione, convocatis suis, illico iuravit, & sepulchrum cum diligentia aperuit, & epus fragrantia ex omni redolentis ossa collegit, & Regium eum ingenti honore detulit, & intra basilicam B. Prospici juxta tantum Sancti decemariam, altari superimpolito, tercio Nonas Novembres recondidit. Cujus metitis quædam paralytici, & alius passionibus gravati, liberati sunt, qui inscientibus egerant: Quendam febribus afflicto scribitur, ante sepulchrum epus ductus, ita pristinum sanitati est restitutus, ut nullam amplius lullis, necesse accesserit.

25 **C** **26** **27** **28** **29** **30** **31** **32** **33** **34** **35** **36** **37** **38** **39** **40** **41** **42** **43** **44** **45** **46** **47** **48** **49** **50** **51** **52** **53** **54** **55** **56** **57** **58** **59** **60** **61** **62** **63** **64** **65** **66** **67** **68** **69** **70** **71** **72** **73** **74** **75** **76** **77** **78** **79** **80** **81** **82** **83** **84** **85** **86** **87** **88** **89** **90** **91** **92** **93** **94** **95** **96** **97** **98** **99** **100**

ANNOTATA.

a Ex eo, quod Sanctus jubetur hic ad patrem & lacum, da quo curat, reverti, scilicet videtur, ut aliquam in Palmaria insula, quam ex nautica fuisse biographus supra asseruit, desinitum sepeliret credideris, ut in Commentario num. 24. observaverimus.

b In Camaldulensi M. legitur: Eterna Conditor rerum, tu disposes de servo tuolocundum beneplacitum pietatis tuae.

c He servus est a Sancto vite donatus: tandem etiam numerat hymnos ad vesperas in Officio Regensi vespertino, ubi sic canitur:

Draco fugit, celas petam, corvæque ludo Avef.

autis.

Titina Vitam mortui Deus per illum præbuit.

d Ita etiam habent ceteræ biographæ & Officium vespertinum Regense: at, si anni humanæ sortis destitutus ibidem manserit, nade, quæso, dicit biographus, que de veritate extraximus, mortis revelatum, die obitus ad angelorum ministerio curata sepultura max fuiniga? An hoc omnia Lunensi episcopo, dum passus est Sancti corpus elevare, revidere fuerit? Id ægæ quidem sine ideam testis difficulter credidero.

e E diebus imperatoris non legere in aliis biographis.

f De prodigio hoc alio eodem habet utramque Officium Regense, & in vespertinis hymnis ad laudes etiam hoc legere est:

Capit latet corpulentum, finitque Dei munere Liquor novus, quod noverat cum catulle vivere.

g De caditis in Tyro insula templo, addiditque monasterio, quod Olivetanus postmodum cecidi, regius in Commentario prævius num. 25. & seqq.

h Memoratus pag. 12. asserit, fuerit huius sui temperantiam superjussit; sed a seipso juxta more sentire ait.

i De tempore, quo hæc contigerint, nec constat; certantem ad seculum VII. vel VIII. referenda sunt, quibus Sarraceni, reclusi Africa & Hispania, alias etiam regiones infestabant. Porro hæc Sarracenorum irruptionem narrat etiam in biographo Genovesi, sed a Camaldulensi abest. Consulta Commentarium a num. 28.

k In M. nostro tantum legitur Mac...., sed Macram designat didici ex compendia Vite Italico M. Genoa acceptis. Est autem Macra, fluvius in Magna, fluvius, qui in decursu Parmensis cunctis oritur, Liguriam ab Æthiopia dividit, & per Græcorum diuitem fluit paulo infra Sarraceni Ligustica seu Tyrrheni mari illebit.

l Adh. si lubet, Commentarium num. 18.

m De translatione hoc abibi habet Camaldulensis biographus, ubi Genovesi Letam & Petrus de Malabibus & ejusdem temen memini M. aliud Genovesi letam, & Officium votis Regense. Consulta Commentarium num. 18. & seqq.

n Hoc Miraculum in M. Genovesi etiam refertur, sed post aliud, quod apud nos num. 21. & recenseatur.

o Cetera Camaldulense istud ante elevationem a Lucia episcopo Sancti corpus straculansque juxta ex ecclesiam perperam collectos, sic breviter inquirunt: Multa utram post epus mortem miracula ostendit Deus per Sanctum luem, ita ut quemdam hominem custodibus ecclesie lux pullos auferentem in amensum converterit, donec restituit eo, & insuper obtulit arma; Et alia miracula per sanctum luem Confessorum Domini ostendere dignatus est. Coram hæc in continet, acceperat post translationem a Tyro Sancti corpus contigisse ieribus Lemoreis, num. 30. Commentarii relictis.

p Hæc Normannorum navalis expeditio contingit debuit ante mortem Ludovici Pii, cum illo regnante. S. Veneris corpus Regium Lepidi translatum fuerit. Porro dum supra dicitur Normanni ab Arlatis civitate Lanem adventasse, id non de capta Arlatis intelligendum est; neque enim Normanni eam urbem occuparunt; verum cum moribus Sangallensis lib. 2. de rebus bellis, cap. 22. apud Chieffum tom. 4. Hist. Franc. pag. 130. scribit, Normanni p. caid.

AUCT. *vates Nordmannis Gallie litora, imperante Carolo Magna coactos infestare, non incredibile sit, eisdem per Rhodanum Arelate tentasse, saltem erroris Lunam appolisse, & Maera fluvii ripam, ad quam Sancti corpus translatum fuisse supra dictum est, depopulatos fuisse. Perfectionem huiusmodi Normanni consuevit cum Saracenis, qui seculo VIII. Arelatensem urbem devastarunt.*

p. id est, cuius prolem ipse & sacra fovee locaverunt. Tunc hoc de Turingo narratum abest a M. Camaldulensi.

q. Hec conquestratio sanctorum refertur etiam in M. Camaldulensi, sed in Genensi desideratur, in quo alium etiam modum ducitur de translatione Ludovici Pio imperantis facta, sed post miraculum anni 19. & 10. a nobis relatam rectissime sequens de S. Venerio oratur: Deus qui per B. Venerii confessoris viri meritis mortuorum scia corpora suscitasti, concede propitius, ut qui commemorationem ejus colimus, precibus per

afflatum tui Spiritus a morte animæ resurgamus. Per Dominum &c.

r. Negare vix barbara, Latine submergere est & forte necesse legendum. Quod ad hanc Saracenum depopulationem spectat, consule Commentarium num. 33. & 34.

s. De nemine episcopi, & sede illius, non convenire inter scriptores dicimus in Commentario, quem consule num. 33. & seqq.

t. Qui his scribitis liberrime dicitur, ita ipse fuit, qui hanc translationem & cui certe Officium Regiarum cursum commisit, etiam ibidem sit legatur: Corpus deinde materia quanti paraliaci curati sunt, quoniam variis passionibus ireritis, sanctorum receperunt, quoniam sufficiens fuit. De quorum numero plures non videri, & unus etiam ex ipsis huius, cujus membris acriter febribus vexabatur. Quare etiam tumulum dedecus, ita pristinam lenitiam iunxit, ut nullam illius calamitatem deinceps sustinerim passionem.

DE S. AMATO EPISCOPO SENONENSI CONFESSORE.

BROYLI IN FLANDRIA OCCIDENTALI.

J. T.

COMMENTARIUS PRÆVIUS.

§. I. Locorum notitia: Fasti sacri, quibus insertus legitur :
tempus natale Sancti & patria incerta: cultus:
Acta cedenda.

TRia loca sensibile sua illustrius S. Amatus, cujus hic gesta edimus; Patenam, Broyliensem monasterium, & Duacum. Patena, Gallie oppidum in Picardia ad Somonem fluvium, alio milieribus dictum Ambian in Orsum, Camerac in Meriduum septem, fuit olim, teste auctore Vita S. Fursi abbatis, Mons cygareum appellatum.

Ibidem S. Amatus iussu Theoderici III. Burgundici & Nivis impetravit, episcopali sua sede ejectus, sub S. Ulani custodia non parvo tempore spatio exsularunt. Alter locus est Broylus pratum, vulgo Brul in oppido Metghem seu Marvilla dicto, quod verum aliqui eruditius nesciam Miniacum in literariis Antonini appellari, quod inter Marchionem regem ex commentis opinatur pro eo accipit. Sed Sanderus in Mauroni villa, non recte cum Miniacis illa confundi ostendit, postquam in ditione Castanea: Testibus enim, ait, Duacensem vtriusque sedes, cum locum hic a sito pido Broylus vocaretur, abbas Morandus sine Mauroni ad annum pect. non minus sanctitate quam nobilitate celebris, cum a suo nomine appellaret, & cum prius Morandus Gallie, vel Morandighem Teutonice diceretur, ad sanctitatem sancti Metville & Morreghem & mox Merville & Metreghem, cepit appellari. Unde in Stegra seu Miniacis, ita scribit: Miniacum non esse vicum, qui hodieque die Met-

villa dicitur, sed in eo loco fuisse, ubi nunc ex una parte Lila est Comitatus Siegrensis, ex altera finis Atrebatensis ad pontem Lila, qui nunc dicitur pons Siegrensis, notavit Adrianus Surius quod senior Sprentis, qui dicitur primum gressu Castellanum & Siegrensem Metvillam, inquit, quae plerique Minior Villa dicitur, primum Morandi Villa dicta est a D. Morando, qui eo in loco quandam lyvia Niepenfis sagulo, cum simonia vixit. Sed nulle ibi umquam, quod memorie traditum sit, antiquitatis vestigia, aut monumenta existerunt, nec locus ita situs est, ut Miniacum antiquum esse poverit. Ad locum vero pontemque Siegrensem omnia sic concurrunt, ut non super sit dubitandi argumentum. In hoc S. Mauroni pradio post S. Ulani mortem sanctus Amatus exilium suum sanctissima morte finem, & sepulchrum est; deinde in novam ecclesiam a S. Mauroni ibidem constructam, transiit.

1. 2. Tertius locus, quem illustravit sanctus Amatus, Duci autem Duacum, notissima urbs Gallo-Flandria, quae S. per aliquod tempus.
Amati corpus in ejus monasterio coelesti adferret. Ut enim legitur in Duacensi cultus, immensis circa duacum Christi 870. Duacum possessionem, Fratres Dei & S. Amato apud Metvillam servientes, corpus S. Amati patrum sui Duacum delatavit, in sanctissima gentis, sanctae omnia profectum fueri subduerunt, ubi usque in hunc diem quiescit.

for

AM.
DCXC.
PRIMUM
DE
BROYLI
MONAST.
ET
DUACUM.
CONFESSOR.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

14.

15.

16.

17.

18.

19.

20.

21.

22.

23.

24.

25.

26.

27.

28.

29.

30.

31.

32.

33.

34.

35.

36.

37.

38.

39.

40.

41.

42.

43.

44.

45.

46.

47.

48.

49.

50.

51.

52.

53.

54.

55.

56.

57.

58.

59.

60.

61.

62.

63.

64.

65.

66.

67.

68.

69.

70.

71.

72.

73.

74.

75.

76.

77.

78.

79.

80.

81.

82.

83.

84.

85.

86.

87.

88.

89.

90.

91.

92.

93.

94.

95.

96.

97.

98.

99.

100.

101.

102.

103.

104.

105.

106.

107.

108.

109.

110.

111.

112.

113.

114.

115.

116.

117.

118.

119.

120.

121.

122.

123.

124.

125.

126.

127.

128.

129.

130.

131.

132.

133.

134.

135.

136.

137.

138.

139.

140.

141.

142.

143.

144.

145.

146.

147.

148.

149.

150.

151.

152.

153.

154.

155.

156.

157.

158.

159.

160.

161.

162.

163.

164.

165.

166.

167.

168.

169.

170.

171.

172.

173.

174.

175.

176.

177.

178.

179.

180.

181.

182.

183.

184.

185.

186.

187.

188.

189.

190.

191.

192.

193.

194.

195.

196.

197.

198.

199.

200.

201.

202.

203.

204.

205.

206.

207.

208.

209.

210.

211.

212.

213.

214.

215.

216.

217.

218.

219.

220.

2

¶ Hic
de
con
fess
pro
f.
Am
in
his
fide
nisi
epi
fugit.

A Est enim, ut distinximus, plus auctoritatis ipsi, quam Sancti nostri dogmatis tribuimus si, quos ejus athen videtur fuisse proper, & S. Rithradis vitam conscripsit ex senatus relatione, & variis acceptis fragmentis, quos sola ille tempore superaverat; tamen vult aliud alios negari, quam pro eorum Machabaei asserendum fore, si constaret ipsum hoc loco non esse corruptum. Sed hoc non constet; ideo quaterium probabilitissimum est. Nam prius Machabaei episcopus ad eorum Sidonensem, quam in eodem Machabaei repertum, nos legendum esse Senonensem, quod, verba ejus sunt, az ipsius S. Amati Vita aliquos auctoribus constitit. Deinde in ejusdem S. Rithradis Vita, quam Papirechius noster ex Machabaei cadaver alioque ad XII. Maji dedit, legitur S. Amatus ad Senonensem fuisse episcopatum submissum. Præterea licet dogmatis athen nescimus, tamen post Machabaei eos scripsisse verisimilissimum est; fuit enim indubitan S. Amatus Senonensem episcopatum fuisse a scripsisse, si in Machabaei contrarium legimus, aut jam tempore de hoc re dubitatum fuisse. Accedit etiam Vita S. Eusebii, quem

B Rithradis Machabaei esse, Henscheim in Cimon, ad vitam præter, Machabaei eorumque opinatur. Hic dicitur verbiis sancti Sathum ad Senonensem missus fuisse promissum. Adde postea consensu scripsisse per eorum, S. Amatum dicitur, qui Præterea primum casus sed Ultime abbatis, postea fuisse Theodoricum III. Murorum castella tradidit, in Broplem curandis vitiis; Normannorumque servituti persequitur, Danorum transiens est, Senonensem archiepiscopum fuisse attestatum, adeo ut Briguetus, qui quidam ad Senonensem Amatum spectare arbitrat est, diligentissime reverso, bene ab illo distinguendum esse scelerat. Accipe, lector, quæ de hoc re scribit in Valsecia farræ, pag. 88. Consequitur, inquit, etiam ex his (quæ de S. Amato Amati dicitur) Amatum nostrum longe esse divertum ab Amato Senonem archiepiscopo, tametsi viis genere & sanctitate non dissimilem. Arbitror igitur Machabaei S. Amatum Senonensem episcopatum fuisse; sed in aliquibus Mss. loco Senonensem, postum fuisse Sidonensem, nunc a quodam, qui Sanctum Senonensem præfuisse existimabat, Sidonensem præ Senonensem substitutum esse.

C 13 Opera præterea judicio, quæ de Sidonensi Amato eruditione, latius discutere. Hinc, quæ habemus dicitur, fides clarius, & quid de Sidonensi Amato erudendum sit, licet eruditione statueret potest. Vita ejus synopsi dei fere laudatur Briguetus pag. 86. Illam bene transcribere. Tempore Dagoberti regis Francorum contigit maxima sanctitas Amati Sidonensis episcopi: hic cum ab inveniente sanctimonio specimen dedit, & in Agnensium canobio monachum habitum induit, puræque religiose virtutibus ita excellit, ut omni perfectionis vocem præberet. Deo cum magis solitarie viti desiderio impulsus, elegisset debere solus in vicini montis rupe, constructis ibidem cellula & oratorio, illi loci Dei Famulus totæ sanctitatis ipsius odorem, ut plerumque ex omni conditione hominum ad eum invendum undique convolare; quare in ad majora divites virtutis servatus, communis comprovincialis episcoporum suffragio ad Sidonensem episcopatum, applaudente tam clero quam populo Vallens, vocatus est. Id vero ministerium cum gereret magna fide, nec impari diligentia & prudentia, per impetum a malevolis calumniarum, factus est regi Theodorico invidus, ut idem sanctum episcopo

potest exierit in exilium. Ille exilium & concumelias & malignitatem eda invicta patientia perculit adhuc præteritis orationis subditi, usque multum genum miraculi clarus obit, sepultum in ecclesia Romæ-Montis in Lichargia, in habet Gallia Christiana Sammarich. verbo: Soluen. episcopus, & passim, qui de rebus nobis scripturum, Pantaloni in Prosopographia, & alii. Synopsi Brigueti se substituta non distinet laudatur non Pantaloni, nisi quod Amatum ex episcopatu suo fuisse pulsum ejusdem monasterii abbatem constitutum fuisse asserat. Conveniens etiam cum habemus dicitur, quæ habet in Helvetia sancta Henricus Mauer. Adde tamen hic Sanctum in exilium missum a Theodorico III. Ebreini Majoris-Domus consilio, quod Brigueti loco laudat displice, cum Ebreinis, ut ait, urvora deservit anno 681. Amatumque jam non nisi anno 716, episcopum fuisse certum in Sidonensi ecclesia documentis pro eris habet.

16 Si possit hoc attentius perpendatur, potest enim in Vita S. Amati Habundensis, præterea ex Senonensi Amati Vita excerpta esse videlicet. In illa scilicet, quæ ante episcopatum ejus dicitur, an illa vero, quæ post episcopatum acciderint. Poteat id ostendere. En sit, quæ men ex laudat auctoribus remanet, habet Sidonensem Amatum primo S. Marci monachum fuisse; sed deinde majore persequitur delictis, monasterii vita relicta, in eremum secessisse. Illi cellulam & oratorium construxit, & vitam monachum auctoribus dicit. Sidonensi episcopo præter etiam vita familiariter potest erat, ad æque sapienter referatur. Confer etiam cum sit, quæ in S. Amati Habundensis Vita de eo scribit autem ceteris apud Machabaei pag. 110. nam. 3. cum monachis normi pugnet torquentes, in sepe per annos sex. Iste totum dedidit, majorem artem latereim expectare clam a sepius monachis egressus, paululum procal in deversa excellit montis rupe, semet athleta contra diabolum pugnatum dedit. Ex a. 10. Deique illius loci episcopos (Sidonensis; nam in Sidonensi dicitur canobio Agnensium fuisse erat) familiarissima, ei erat devotus caritate. Qui cum crebra visitatione delebatur uidebat, virum Dei propter Christi amorem pauperum in seclatam, decessit auri quantitas solaci dicit. Manuscripti ejus, hanc contrarium amittit, quæ ex Brigueti de Sidonensi Amato dicitur.

17 Omnia atque novissima, quæ iterum Briguetus pag. 88. a quibusdam de Amato fide narrat, ut asserat. Si tamen adaptari velis, usque, quomodo cum episcopo suo de tempore, quod ad episcopatum pervenit, transire possit. Hic habet: Sunt, qui dicunt Amatum uoluerunt consensu in Lucorum prædibus Eusebii abbatis loci impium, cupientes ejus sancti viri exemplo monachis suis observantioris vite normam inspirari. Nam in laudat S. Amati Habundensis Vita n. 12. legitur: Temporibus autem illis in partibus Volag vir egregius & religione calidioribus abbas Eusebii confabatur. Tunc forte accidit, ut egressus metas penetraret Italia, introivique ex canobio Agnensium fessitatis cepit, qui inter primos sanctitate primus indidit habebat. Tunc videtur: An forte adhuc ignora sanctum virum Amatum, qui in hac excellit rupe jam fere per triennium duram gerit vitam? Illeque, his auditis, confestim mortis peritum & pans gressu libentem concessit semitam; inventusque viro tota sortitæ implens est, ad nullatenus potest: cum sibi desseo. Quid plures Reverent

AUGUSTI
J. T.

¶ conf.
con
cum sit
quæ de
Habundensis
dicitur
E.

¶ Hic
fugit
f. 11
& contin.
in eodem
f. 11.

Aperitur et in Italia ablatum sanctum hominem Luxo-
rum augeat prodigia, affirmans locum non esse
sub modo occultandum, qui potius illis, qui in
comodo Domini iust, laudem parandum, & illum
perfectiorem viam posse tenere, qua proprias ledes
relinqueret. Dicit, hoc si adque Brigatus, nescire
me, quomodo excelsus possit aut opinione sua de tem-
pore, qui Amatum sanctum ad episcopatum pervenisse
sciat: nam eam agnoscat 716. Enclitica vero
abbas circa annum 621. a totius ecclesie traditur.

B Hoc sunt, que de vita ejus manifeste & ex-
pressis reperire possunt. Non minus conveniunt, que
in Seduensi Amati episcopatu accidisse scribunt cum
ita, que de Senonensi commemorantur. Scribunt bi-
ographi Senonensem Amatum iussu Theodorus III.
in exilium iussu pulsum. Idem de Seduensi tradunt
Henricus Marer, & Pontoleon. Pra causa alle-
gata biographi malignam ad & calumniam. Eandem
allegant eandem cum Brigeto laudati scriptores
Seduensis Amati iussu. Scripserunt quidem suspi-
cari Senonensem Amatum iussu sua, Henricus Theodorus
Masperdonius insinuat, exilium fuisse; idem
de Senonensi habent Pontoleon & Henricus Marer.

D Addit prior Seduensem Amatum iam pulsum
monasterii exilium abbatem fuisse esse; quod
etiam fuisse consensum est Senonensi; nam & hanc
ad Utium; consensit mero ejus S. Rithude,
Biographi tamque abbatem, consensum fuisse scri-
bunt. Denique insinuat Brigatus Amatum suum,
exilium; calumniam & malignam adiecit insinuat
etiam specialiter officina profertur primum fuisse.
Idem ligere est in S. Amati nostri Vita.
719. Non abest, Brigatum opari exilium Se-
duensis Amati, non sub Theodoro III. sed sub
Theodoro IV. consensit. Nam Petrus in hac parte
ipsi a Bruto Henricus Marer & Pontoleon
videtur. Dividi non alia de causa hanc iussu
aperturam, quam quia Seduensis episcopatum
factum hunc Amato suo iussu exigerentur. Sed
non iussu prout probandum est, S. Amatum
quendam Seduensem episcopatum Catalogo in-
ferendum esse, nequeum de loco ipsi assignante
agatur. Id autem hoc Brigatus vocat quique
probat. Non in ipsis, que ipsi ostendunt, que
ita non eadem sunt cum istis, que de S. Amato
Senonensi & Habondensi tradit ostendunt; neque
re eo, quod exilium ejus sub Theodoro III. an-
tigisse dicitur; nam hoc merito gratis a Brigato
affert vel eo in manifestum est, quod huius rei
causa monitione facta, ubi tamen Senonensi
Amati exilium sub Theodoro III. nullis Gallicis
scriptis verum scriptis prout ostendit. Non denique
in laudat a Brigato Seduensem episcopatum
fuisse, in quo prout nota ejus cum regent con-
fessionem inferunt ubi repaia, quod tamen mirum
videtur potest, si monitione ipsi episcopatum dimitte
re non confideret & non dicit, qui episcopatum
anno 716. tenuisse scribitur. Insuper Amatum
Wilhelmus, qui ecclesia Seduensi prout anno
764. Amper, scilicet, ea, quae de ipso habet Gal-
lia Christiana tenet S. Amati monitione Agnus-
tibus abbat, episcopatum tenet Dagoberto II.
rege Francorum anno 667. & nec in ecclesia
S. Romani-Montis in Locharingio. Certum est,
S. Amatum, qui primus in consilio Agnoscit
monitione fuisse, deinde Luxoriam monitionem in-
venit, ut scilicet Montis Romani abbas scilicet
est, in Montis Romani quiescit, obdormitque
anno 687. intercessit, ut eo ejus Vita ad hanc etiam
item in Opere magis illustrata liquet. Sed hoc episcopatu

non fuit, & enjui aliteris S. Amati avaria ibi quie-
scant, ignora, obdormitque similiter ignorat, easque.
30. Vidimus gressu omnia Amati huius, quem
Seduensem fuisse episcopatum laudat auctores scri-
bunt, non in Habondensi aut Senonensi Amati
Vita excepta esse & non in eodem sepulchrum
suum cum Habondensi scribit videtur. Ex his
similibus, que hoc usque dicimus, conjicere pos-
sumus ubi apparet, S. Amatum, quem Seduensem
fuisse episcopatum fuisse Catalogo inferunt, prout
hunc esse, qui in Montis Romani quiescit, sed
episcopatum & exilium & prout attributum esse;
scribit in, quod a quibusdam S. Amatu Senonem-
fuisse episcopatum potius fuisse Seduensem ecclesiam
tenisse. Enclitica quoque asserunt, sed quicquid
fuisse relegat, non edicunt. Credo tamen esse
non si locum eundem, in quo Senonensem Amatum
passus consilium, agnoscit, non aperte
confessionem indicat. Solus igitur Habondensis
& Senonensis Vita edunt, Seduense tamen
potius gressu illustrat, si qui, consilium fab-
lata, sanctum quendam Amatum Seduensem
fuisse insulat in antiquis documentis probatur.

E Ad secundam difficultatem, de qua hoc in
paragraphe agendum dicitur, procedimus. Ostendit
est, S. Amatum nullum obdormitque Senonem-
fuisse gubernasse ecclesiam. Sed quo ordine & quo
tempore prout ecclesia prout videntur, prout
rei. Hoc ex Habonda, biographi prout scri-
pserunt eundem habenda, sanctum sub Theodoro
III. episcopatu sua fuisse episcopatum fuisse, consi-
lunt, ut quidem sunt, Henricus Major-domus,
Auctor monitionis in Epistola Petri scribit, S. Amatum
nullum Senonem- ecclesia prout fuisse, cui
Theodorus III. ob gravissimum tyrannidem, quoniam
in Franciam prout exierat, in monitionem
detrahit est, & tamen in exilium Petram sub
Utiano abbat, ad eundem, inquit. Chelidoro
prout fuisse, regnum recuperaret, inquit fuisse. Hic
si insinuat, dicitur ad sanctum nullum tempo-
ris utique regis Theodorus III. Scripsit fuisse.

B Cuius ad eundem Christi 669. secuti Theodorus
dicitur, moris Cimbria, aliquos meritis illo
anno. Henricus & Burgundiam gubernasse; sed
Pagus ad eundem eundem prout, Clodionem
prout anni 670. prout in viciis fuisse, obdormitque
e vici discessit. Pagus senonem ante medietatem
Papabonem miter in Vita S. Rithude, pag. 87.
fuit. De quo positum, si biographi credunt exilium
matiam, S. Amatus Senonensi episcopatu erat anno
670. Ex quo manifestum est, error Argemum
coram Martini monitionem, qui in Genesio. Al-
tissimodensis pag. 66, cum dicit Lupi fuisse prout
fuisse scribit, non & Jacobus Malbranc, qui in
Hilena sua de Mercurio eundem pag. 473. refert,
Senonem apud Senones ecclesia, sanctum nullum
ad episcopatum fuisse prout. Nam neque dicit
nullum Lupum, neque Senonem error ad tempus
Senonensi ecclesia prout fuisse, insinuat obdormitque
Monitionem in archiepiscopatum Senonensem Catalogo
pag. 29. & 30. ubi et Bida lib. 4. Hist. An-
glicorum, cap. 1. Advancum eundem Theodori
& Guastensis episcopi monitionem, & Roma in
Angliam missam, a S. Emmeo Senonensi episcopo anno
688. exceptam fuisse tradit. Prout aliteris S. Em-
mone circa hoc tempus Senonensi habuisse in-
stulas in privilegio libertatis & receptum, quod
de consensu regum episcopatum Senonensi canonicis
S. Petri Viri in consilio Monitionis habuit anno
665. temporibus Clodion III. regis transiit. Item

R. S. V. L. V.
De gressu
ep. & de
S. Amati
Vita
716.

C. S. V. L. V.
De gressu
ep. & de
S. Amati
Vita
716.

R. S. V. L. V.
De gressu
ep. & de
S. Amati
Vita
716.

R. S. V. L. V.
De gressu
ep. & de
S. Amati
Vita
716.

R. S. V. L. V.
De gressu
ep. & de
S. Amati
Vita
716.

R. S. V. L. V.
De gressu
ep. & de
S. Amati
Vita
716.

R. S. V. L. V.
De gressu
ep. & de
S. Amati
Vita
716.

R. S. V. L. V.
De gressu
ep. & de
S. Amati
Vita
716.

R. S. V. L. V.
De gressu
ep. & de
S. Amati
Vita
716.

R. S. V. L. V.
De gressu
ep. & de
S. Amati
Vita
716.

R. S. V. L. V.
De gressu
ep. & de
S. Amati
Vita
716.

R. S. V. L. V.
De gressu
ep. & de
S. Amati
Vita
716.

R. S. V. L. V.
De gressu
ep. & de
S. Amati
Vita
716.

R. S. V. L. V.
De gressu
ep. & de
S. Amati
Vita
716.

A ut pater privilegio venerabilis S. Petri Corbolicensis ecclesie idem tempore dato, eum S. Eusebium sub-
scripsisse patet ex eod. vi. editionis Consiliorum
generalium, in quo ad annum 668. integrum ha-
bentur. Consilio igitur cum Mobiliano superius
laudato. S. Amatum nullum post S. Eusebium
archiepiscopatum Scythiam Catalogo inferendum
esse legimus autem S. Eusebii, quod & loco lau-
dato attestat Marbodus, vixit sanctitate & mi-
raculorum fama perspicua vivisse longevus ad
annum usque 670, quod ad suum vergens, &
Theodoricus III. in Neustria & Burgundia regnavit,
Sanctus. nullus ad episcopatum eumque est.

**§. III. Sanctus iussu Theodorici III. Pe-
ronæ sub custodia S. Ultani abbatis
exulatus: ejus in prædicta abbatia con-
versatio: S. Ultano mortuo, Perona
Brevium adducitur: miraculum, quod
in itinere contigisse scribitur: acces-
sus ad Hamaticum monasterium: ibi-
dem a Sancto gesta illustrantur.**

R egem Senonesium ecclesiam indiffuse habere
solicitus greges suos pastor S. Amatus no-
tavit, cum Theodorici regis iussu episcopalem se-
dem suam relinquere, & in exilium fore fore su-
dare. Quod exilium hoc, biographus bis verbis de-
finit: De monachia igitur regis diversis va-
ria sustentibus, & paribus hinc inde vacillan-
tibus, qui mali prosperitatis bonorum invidere
consequuntur, huius Amatus pontifex apud re-
gem falsa accusatione seculari, qui nec ad pri-
vatorum regis accessus, nec a rege super hoc
negotio evocatus est, interrogatus, malignan-
tem perfidiam regis Theodorici voluntarie ef-
ficientem, sine audientia aliquæ exulare iussus
est, qui oves libe credens S. Trinitati commenda-
tis, de perfectione gaudebat, non ignorans,
quia non lucas cognovit passionem huius tempo-
ris ad futuram gloriam, que revelebitur in no-
bis. Relicto itaque gregi consolem, iussu ty-
ranni hunc prius, sed innocentis simplici-
tate relictus, Peronam, que est regium Castrum
in finibus Vermandorum, usque perductus, sub
honorifico abbate Ultano custodiæ mancipatur.
Brevis, exiliique adjecta causa, cum narrat
Hobboldus in Vita S. Rothradi Marcomensis ab-
batibus: Beatus vir Amatus, equus, electus &
sublimatus ad episcopatum urbis Sidanensium
(Senonesium), eo tempore, quo Theodorici
rex iniquam exercerebat tyrannidem, infirmulus
silio quasi de infidelitate apud ipsos, in Pe-
rona monasterio sita in oppido Vermandorum,
cui sanctus preerat abbas Ultanus, latere ius-
sus est exilium.

**24. Hobboldus quoad exilium causam, sequitur
narratio fieri annis: nisi quod plerique, Sen-
dam, persequuntur in regium majestatem machina-
tionem ab Ebroino Theodorici Majore domo: in-
firmulus fuisse adjectum. Sancti regis tamen ad 21st.
Septembris diem in Marisyl. Gall. Theodorici non
meminit, sed secum Ebroino servituti attribuit.
Cum enim Sanctus, esset procer, presulesque
necesse ei impredere expulsi, eique, ut de-
vota, nisi essentia moris modum preter, salutina
invenire non cessavit, sed in ejus aditum incur-
risse scribit, ut parvo obsecro, quin voce crean-
Septembris Tenuis IV.**

ta a fatisse molaturus. Tandem ab Ebroino fa-
cultibus interceptum ait, & in municipio Ver-
mandensium, cui Perona nomen, suo castro mili-
tari detentum fuisse, docet abbat Ultan con-
missus in carceribus constitutus angustis aliquandis
prestitis. Quo autem hoc habebat Sanctus, ac-
cessit. Certe hac omnia Hobboldus fuerit igno-
rans, ipsa anonymi Vita S. Enslabii scriptor,
ignoratissima Sancti auctri, biographi, qui non po-
terit verba aperta adversari: non enim a
S. Ultano in carceribus angustis constitutum fuisse scri-
bit, sed & verba sunt ex M. Archangeli S.
Marie desarmes. In subditio alimonia, & in
verba gratia a beato abbate Ultano multiplici
reficiebantur consolatione. Neque admodum veri-
simile apparet, Ultanum totum sanctitatis cele-
brem, cui Theodorici & Ebroini servitus non mi-
nus nota esse poterat, quam S. Amati eximia vir-
tutum, tam dure cum sancto vivo exilio, ut cum
in quodam carceris sui angustis consilium voluerit, &
proferum cum nullibi legamus id ipsi a Theodo-
rico fuisse mandatum. Unde hoc a Sancto pro-
more & conspectu sui replicando rei causa-
pro fuisse arbitrio.

**25. Præcedenti nomini dictum est, juxta pie-
tasque veteris S. Amati exilium, insignare
Ebroino, iussu Theodorici regi concessisse. Ita ha-
bent, Hago monachus in Chronico Alshadensium:
Jacobus Metteney in Historia de Morini, Mar-
chomani lib. 1. Flandria descripta in Marisyl
Sanderus tom. 2. Flandria illustrata in Marisyl
Villa, aliisque pluribus. Nulla tamen fit Ebroini
mentio, apud Hobboldum, nulla apud anonymi
Vita Sancti scriptoris: de Ebroino filium Bal-
derici in Chronico Cameracensi. Illud Cautionem
impetit, ut S. Amati exilium sub initium anni
post Christum actum 674. colligatur, quo tempore
Ebroinus in Theodoricum Regis amicitia nudum erat.
Pater opinionem suam non parum confirmari ex
ejusdem exilio duraturate: Nam, inquit, ad
annum 670. ann. 15. 6 Theodorici, ut Ebroino
non acquiesceret, illud imperavit anno Christi
679. cum Amatus, solutus & vivis Ebroino, ex-
ulare non cessavit? Sed in nulla legi, exilium
a Theodorici regi fuisse S. Amato imperatum,
ut Ebroino acquiesceret. Scribunt quidem auctores
laudati, id factum fuisse, Ebroino insignare,
consilio ejus, aut etiam sella quadam eum rum-
pem perfidie occasione, ut nec iudicio aliud
facere aliquid, ut aliter acquiesceret, aliud vero
ejus insignare consilio facere: quod cum po-
terit modo fit, ut fieri potest, ut etiam ab illis
non invito fiat, sed quod, ut aliter acquiesceret,
ut non fieret, si aliter fieri solto hoc acquiescere
vult. Neque etiam videtur, quomodo ex re Con-
stantis impelle potuerit, ut S. Amatum exilium so-
laret, antequam Ebroino Theodorici amicus de-
cessisset. Quod si omnia potuisset, Ebroino jam
Theodorici reconciliato, peliti Sanctus a rege, non
consensente quo insignare Ebroino? Sed non so-
cile persuaderet Germani, nihil unquam aliquis
Ebroino consilio a Theodorici fuisse datum, post-
quam hic ex erat, amicitia erat. Fuisse tamen
nihil plane incertum videtur, ut Sanctus iussu a
Theodorici relegatus fuisse Ebroino consilio, aut ab
eo perfidie consilio infirmulus apud regem,
sem propter laudatam auctoritatem de re filio-
tationem, quam propter incertitudinem temporis, quo
episcopalis sua sede ejectus est.**

AUG. 26. *Circa hunc annum 679. quidam, fundat. J. T. unum nunc initium anni 679. dixerunt. Alii probabili. placeat annis 679. Papabechius in Vita S. R. amari anno 679. dicitur loco superius laudato afferit tradi, S. A. et 679. p. monum a Theoderico anno 678. in exilium fuisse missum. Si verum foret, quo anno Theodericus regnum recuperavit; saltem cum quadam latitudine S. Amati exilium intelligi posset; cum ex biographo ejus habeamus cum, post recuperatum a Theoderico regnum, exsulem esse factum, & ex Leutoberto Francorum episcopo (el. Leutoberto & Lombardo) cum anno regni ejus v. Franci non amplius fuisse; hic cum domo v. regni Theoderici apud Masbendam locutionem pag. 34. legitur Malsum evocasse postea ipsum cum alio episcopo & proceribus pro ecclesia stata vel confirmatione poci facite post pratum inter Theodericum & Dagobertum pro suisbus regni differendum, videmus suscipisse. Quod tamen cum ver. lo ante annum 680. quo Dagobertus suum thronum exilium esse tradidit, congerit; perspicuum est esse predictam annum S. Amatum exsulem fuisse; sed quae determinatio anno non liquet. Si cum Cuius & Regis Theoderici regno restitutum fuisse anno saluti 673. voluerit, dicendum erit Sanctum nostrum ante annum 678. exsulesse; sed Masbenda adversariis, qui in verisimilitudine suis Miraculis observant, cum per quinque domos ante Senonem passim fuisse; ostendimus enim ex antiquis Visi scriptis, S. Amatum Senonensem ecclesiam gubernasse tempore primi regni Theoderici, quod probabilius anno 670. effugium dillum est. Unde nullum exilium annum incertum relinquendum iudico; ut tamen ut a vero aberrare non possit, qui illud annum inter 675. & 679. assignasse afferunt.*

27. Non minus incertum reliquerunt nobis biographi, quando Sanctus noster Perone sub S. Ultano exsilio exsul permanserit. Scribitur quidem quod ibidem non parvo temporis spatio fuerit, non usque ad B. Ultani merum permanserit. At quo anno una parvum hoc temporis spatium complectatur, sicut conspici aequit, ita non videtur. De anno, quo ad immortalem vitam transiit S. Ultanus, & quo promissa exilium locum S. Amatus noster mortuo cessavit est, non consensit enim scriptores, Hasebent noster in Vita ejus xxi. Moli illustrata, annum eventualem 680. designat. Joannes Borelman, testa Cuius, S. Ultanum anno circiter 679. defunctum opinatur. Cuius ad hoc mortuum aperte in opinione Joachi Mabrenq; nam in Chronologia sua tom. 1. de Mortuo S. Amatum anno Christi 678. Brastasis eundem obitum fuisse gradit. Cuius ad annum Christi 686. amplectitur sententiam Lina Dabern, qui, ut ibidem habet in Notis ad Opus Gualteri abbatis beate Marie de Neogento, obitumque obitum ministerii sancti Quirini de Monte Cammerum a deinde Stephano le Gris & vassillis ejusdem civitatis abbatibus et rudibus tractum publicatum, in quo solus S. Ultanus transiit transiit anno Christi 686.

28. Quoniam istorum eulteriorum optato ad veritatem propius accedit, diu aequit, illud esse verendum est distit appere, ut anno S. Ultani emendatim anticipetur adeo ut non aliquo saltem anni relinquatur, quibus S. Amatus cum a Perone degere potuerit, aut alia ipsius via perlongetur, ut tempus desit, quo S. Amatus pergeret ea, quae ad ea gesta, cum in Flavani-

ca, tum in Brastensi tenebris, biographi tradunt. D. Propter hanc altissimam rationem minus mihi placeat Cuius sententia, S. Ultani mortem anno 686. assignare; cuius annus ex antiquo libro ecclesiae collegio S. Amati Duaci, ubi verum ipse afferunt, S. Amatum v. vixit exsilio anno 680; unde consequitur in Cuius sententia Sanctum nostrum non nisi dum a S. Ultano superavisse, quod tempus brevius videtur passum, ut enter ejus gesta amplius. Moli illustr. S. Ultani mortem aliqui eant cuius fignre, statim ut post annum 680. occidisse radium. Perone pocius complectitur biographus, quo Perone sub S. Ultano exsilio gressu S. Amatus, nec mirum, cum vitam peronam ducens, annum solo hanc diebus Deo debet. Praeterea vero Sanctum nostrum afferit fuisse in sacrum scripturam illantibus, cu quibus non modicum consensum sanctum referat.

29. S. Ultano mortuo, nondum Theoderici regis in S. Amatum effusus annus quiesceret; nam sancti abbatis morte intellexit. verbo biographi sunt, S. Mauronius a rege evocatur, & ei B. Amatus, qui Perone exul habebatur, custodiam mancipium traditur, qui coactus imperatoris sancti illud mandatu, Peronam veniens, assumptu episcopio, ad propria repedat festinus. Biographi consensit Hasebaldus in laudata scripta S. R. dicitur Vita: Mortuo Ultano, inquit, traditus est Amatus Mauronio abbati, ut in eum in custodia asservaret in Brogly monasterio, quod ipse nuper admodum construxerat in Lavinia territorio. Hic teller abierit ante S. Mauronem, dum S. Amatum custodiam suscepit, non fecerem, ut aliquibus placeat, fuisse, sed jam tum Brastensi monasterio sui abbatem existisse, quod alterum confirmatur ex eo, quod a S. Amato, cuius mors postea creditur incidisse in annum 679. ecclesiastico more, decessu expius summa, clerici ordinati fuerit. Sed ad S. Amatum redeamus.

30. Mauronius Theoderici mandato obsecratur, Sanctum ad monasterium suum deducit, sed in via Deum Servo sui sententiam inflexu prodigio declarasse narrat biographus; nam cum Comaratum decessisset, Sanctusque ecclesiam B. Mariae orandi causa ingressus fuisset, solus radio pro servo usos fuisset, in eo capam suam deponit, legitur. Miraculum hoc Baldericus in Chronico Cameracensi lib. 1. cap. 32. hisce verbis recenset. Radio solus, qui per foramen parietis infalgebatur, pro servo nunc est. Quoniam fugiens nunc, materiale onus, ut spirituale levium assumeret, deponens capam suam inque manica subit, radio solus camcum suum inque ferula hinc inde inquit. Quae sol ipse suscipiens, cum orationi prostratus incumbere, fumulando sustinet. Hoc miraculum attentum Mauronem Episcopi sui sanctitatem agnosceret, cumque, quo par erat, licet habere capsis subiungit biographus & Baldericus laudatus; nam cum vestigio ejus subsequens ecclesiam intrasset, Sanctus quoque de sole pendere deprehensus, in genua prostratus, si quid in eum potestas, dimittit pulsaret.

31. Resumptis viribus, iter enim resumit S. Mauronius & Amatus, & tandem Hamatum perveniunt, quo in loco, si Vita in M. Abbatibus S. Mariae exceptis existendum, diuissime commorati sunt. Si vero anonymi in M. memoratiori Martiniensis Aliquantulum Hamatico man-

E. Traditum
est. Cuius
vixit S.
Ultanus.

legit
biographi
sententiam
Anno 679
defuncti
Dicitur
S.

D. pocius
et a Perone
per longum
S. Ultan.

Memorabile
pervenerunt
et dicitur
S. Ultanus
vixit S.
Ultanus
vixit S.
Ultanus
vixit S.

A manserunt in exilio. Hac ultimam tamen re-
flecti scripsi arbitur: versimile enim mihi non
videtur, S. Mauronem longe temporis spatio ibi-
dem cum S. Amato mansurum fuisse, cum, ut
ipse Huchalde, et a rege imperatum esset, ut san-
ctum Amatum in Droylaci suae monasterio custo-
diendum abigaret.

34. Natus enim cum carit, quae in eodem
M. Atrabatum subsistat legatur: cum ulla
chronologia advenisset. Beatus, inquit, Mau-
ronus, huius sancti confessoris Amati episcopi &
altum exemplo & sacra eruditionis constantia
roboratus, patri suae Rithradi, ad maiorem sa-
lutis suae compulsi, ut se inique Domino conser-
varent, instantissime persuadebat, quae, licet
filiis devotionem, castigatio sermone, videretur im-
pedire, tamen de tanto interitu gaudebat filii sui
profectu, utpote quod huiusmodi soliderio jam
dudum secunda inardesceret. In pago igitur Mau-
ronensi, in fundo suo, qui Brollus dicitur, ce-
lestium, plurima ibidem possessionis suae praedia
conferentes, construxerunt. Si enim verum est,
quod antea anonymus hie tradidit, S. Mauronem
cum S. Amato ad Hauritium accedente mona-
stium, modum sacris valedicere, sequi Dio-
nysiorum S. Rithradi, nondum transierat S.
Mauronem monasterium suum Breilense; quod
venerat Huchalde in S. Rithradi Vita respu-
gat, in qua scribit, S. Rithradem praedicti S.
Amati, qui ante post Christum natus 679. o-
bit, confilio, usque secundum a Theodorico rege
propositis resistisse, & iterum se sacro voti cap-
si impioque, virisque secularibus decessit, Mar-
chianense quae curia inaccessibile; Mauronem vero a
rege fuisse imperatum, ut S. Amatum Patrem ab-
ducere, Brollus suae monasterii iam recens in-
struere inclineret. Dubium igitur, cum S. Ama-
tus ad S. Rithradem accessit, jam tunc illa se sua-
que Domini iussisset, & Brollense praedium
instruere fecisset, ad quod facilius verbis al-
legatis matrem suam S. Mauronem adduxerat.

35. Chronologia iusto amplius refecit, ea,
quae de Sancto nostro Huchalde antea ejus interpolator
in Vita S. Rithradi, autorem anonymum in M.
Dionysio ecclesiae collegit ipsius S. Amati, &
Marchianense habuit. In Marchianensi legatur
sequens: Hac duo vicina sibi (curia Mar-
chianense & Hauritium) & commoda, sub una

classe & societate degere amica, ita ut quan-
vis loco sepositis, omnino tamen parceret vota
committi cum simplici sacra viis concordia. In
hoc sancto S. Adalboldi Gertrudis avis, cum sua
prosepe de virgine Eusebia; in altero simili fore-
natio Iohannis Iacobi pontificis Amati di-
scipulis, Rithradis cum matris duxer, in in-
troque eorum grege plurimum celsa illustris virtutes.
Tamen confessor Amatus copulatus eteris,
placebat nimium illi, velut aureae gemma fidei-
tis. Huiusmodi addit M. Dionysius: Interem Chri-
sti famula Gertrudis sanctae sanctitatis sua ple-
nitudinem diuturno tumulante operibus, migravit a
saeculo & beatus pontifex Amato cum magna ve-
neratione ibidem sepulta est. Praenepem autem
eius Eusebia; soror B. Mauroni, ab ipsa Ger-
trude in eodem monasterio sacris moribus edu-
ta; bona indolis poëta erat: quae cum tenera
esset aetate, utpote duodecim, mediante B. A-
mati predicatione, virginitatem suam Christo con-
secravit, & in totum praefectionis proaviae suae
succellit. Hac quondam ad predicationem sancti

Pauli pergens, & verba salutis ab ea retinens, Aucto-
ritate vixit in terris, ut aeternum sibi habitaculum
praeferat in caelis. Praesens vero in huius pra-
positura officio duo, ut sensu, anorum cur-
ricula peregrisset, septimo decimo Kalendas Aprilis,
sacris plena virtutibus assumpta est a Christo.
Sacerum vero corpus suae patri Amatus in sa-
pra-dicto B. Petri apostoli lapidavit monasterium:
in quo venerabilis proavia eius Gertrudis sepulta
fuerat ab ipso. Vix non eadem cum magni-
tudinem temporumque consensum legatur in S. Ri-
thradi Vita; si verum contrarium ordinem &
seriem spectis & in hoc tamen praeter scriptum,
S. Brollum cum sanctissimo episcopo amicum &
religiosis conversationibus Amato illic (in monasterio
Marchianensi) sub cura Mauroni sancti obditi
ad tempus exstante, dum capere quidem potuerant,
relictis ante fratrum scandalis, silentio inaccessibile
notis ad Hauritium perrexisse monasterium,
ut ibidem deo vivo officio interesset.

36. Hoc amato iusto adversari Chronologia de-
bet aduade tempus, quod S. Amatus noster Peron-
cum S. Mauronem in Breilensi monasterio refu-
gatus discessit. Id enim ex huiusmodi dictis ma-
nifestum est. Cum aliquot latitudines spectemus,
fieri potuisse verum est, quod SS. Gertrudis &
Eusebia jam ad Christum migraverat, quomodo
modum huius ex carnis gessit illustrat. Rith-
radem huiusmodi auctor in Vita S. Eusebiae observat,
horum plerumque, quae ex laudari anonymi de-
promptum, a S. Amato, qui tunc Hauri, ab
eo iam Amadopolis dicto, postquam transfugerat, per-
peram ad S. Amatum translatam fuisse. Videri potest
nam, 4. in Commemorative praeter ad laudatum S.
Eusebiae vitam xvi. Martii datam, in quo hanc suam
opinionem confirmat. Populorum in Vita S.
Rithradi ad xii. Maii pag. 89. ite. B. antea a se
sua seculi illa, quae non ab Huchalde in ejus-
dem Sanctae Vitae scripta restant: Nam, inquit,
cum forte legeretur cum fida amarique locis,
hic (S. Amator) assumptus est, qui diu post S.
Eusebiae obitum sanctus episcopus & tandem sub
Theodorico relegatus est, primo ad S. Ullanum,
dein ad S. Mauronem. Nec dissimili niti Pa-
paecebat conjectura; facile enim potuit scilicet
videtur, aut inaccessibile S. Rithradi vitam dis-
cipulis pro cum fidei amatique sociis S. Ama-
tum afferre & cetera de suo adiciere sanctita-
tem Amati de laudando fuisse. Confirma in sa-
pientia ex eo, quod peram versimile videtur
Huchaldum tam turpe de hoc paulo utrasse.
Quidquid sit, curi nullius legatur in caelis illi,
ecclesiae catholicae Atrabatum, in quo S. Mau-
ronem cum matre sua S. Rithradi collegimus quon-
dam iudicari, sed nulla curia sit SS. Gertru-
dis proavia aut Eusebia.

37. Perisse igitur aliquot tempore spatio, quod Breilense
dixerant probabile non fuisse dictum est, cum
S. Rithradi, SS. Amatus & Mauronem de via
sua in Breilium proficiscendo eugere coepissent.
Regem ostendit curiam praeter fundat & ab-
bat Mauronem; sed praeter S. Amari videretur
etiam erat Mauronem curiam sui praefectum
numerus ejus impare, quam ille, ipse his-
tophro, ad S. Rithradi praeter via non invenit sa-
pientia. Malherbes lib. 4. de Mauris cap. 17. enu-
merat contrarium Amatum, quoniam SS. Amatus
& Mauronem inuenerunt verbi sibi a quodam Mer-
villiano curiae ex antiquis praeter, id temporis
etiam in oppido residui, transfugisse. Sic lo-
qui-

AUER. *galer S. Mauroni:* In quo confide, Præful, non meque tibi da. *Reponi S. Amato:* Accipio gratæ, quæ mihi daturæ sūt. *Pælarum illorum avaritiam ignare ?* sed verba illa non Santorum fuisse, sed ab ipso pœllare, nec alio quodam, ne S. Mauroni præfectorum Brœlensis carceris abdicentem a se, sententiam Amatum illum acceptantem exprimerem, indubitan mihi est.

*Est autem
per huc
passum*

36 Mirum videri potest casum jussu regis, qualis erat Sanctus noster, in ipso exilii loco abbatem fieri spontanea coëssione illius, cujus custodia traditi erat. Quis enim, inquit Cœsar ad annum Christi 686. ann. 49. sibi persuadere adeo regis imperium fuisse contemptum? Quæ res non infacio ego, sed eo consensiente peritum fuisse existimo. *Long. Laudate ita loquimur:* Tuum negotium hoc ordine peractum arbitramur: Mauroni de virtutibus, quas splendidebat in Amato, deque miraculis, quæ Deus per eum operabatur, Theodoricum regem per munus certiorum fecit, & ut episcopum tunc insignis, ejus innocentiam ite prodigia declararam, amicitia regis priusquam libertate restitueretur, abbateque pœlaretur congregari Brœlensi, flagrantissime postulavit. Petitionibus rex annuit, eundem rem adeo mirabilium enarratione. Et infra: Eius autem innocentia tot signis comprobata, rex odium facile depoluit, & ut abbat apud Brœlum is esset, quam malefactorum hominum fraude calumnieque decipit a cathedra Senonensi dejectat, unum lubeat illius.

*quidam
Eius aut
passum*

37 *Legitur quidem apud biographos, Theodericum regem post Sancti obitum miraculorum multitudine perterritum, parvitiemque ductum ad sepulcrum ejus venerit, delictisq; veniis suppliciter rogasse; et ad eum in regem ante Sancti mortem aliquando fuisse depositum, eique viventi reconciliatum, nunquam repperit. Imo hac ipsa parvitate a Theoderico post Sancti mortem fuisse, Cœsar opinionem meæ judicii parum versimilem reddidit. Ut quid enim solitum adeo miraculorum fama impulsus ad sepulcrum Sancti venisset parvitiem eam, si jam ante ex miraculorum multitudine ipsi de ejus innocentia & sanctitate constitisset, & cum eo reconciliatus abbatem esse sponte amicum, Male itaque credere Theodericum S. Amati Brœlensis carceris præfectorum, si bene aliquando gesserit, eum esse, aut si visisset, parum esse, in id solent inveniri, ut que curat se ab eo frangi videtur. Dico, si bene aliquando gesserit, nam de eo sicut Hæbalda in S. Richardi Vita, qui tunc Sanctum a S. Mauroni in Brœlum perditum fuisse tradit, conjunctissimeque inter utrumque Sanctum more venisset. Certum est, quod & Hæbalda, & biographi omnes tradunt, Sanctum nostrum in Brœlensi monasterio vixisse omnibus sanctis vere exemplum præfuisse, donec anno salutis 690. hanc vitam cum saluatore & aeterna vita commutavit, ut vixisset et taliter argueret.*

C *Ms. recense Deventris ejusdem S. Amati. Viam salutare in Ms. ecclesie Archaepiscopi S. Maria, quem fuit illustre amantissimus.*

VITA

Auctore anonymo

Ex Ms. Archaepiscopi S. Maria.

Sacer præful Amatus Chridianis & justis parentibus exnatus, litterarum studio traditus, in ipsi pueritæ initiis, suos constantes scientia præcelleret, quæ, quia per cunctis desiderabilibus adoperavit, plures eis et tenus, invocaret & venit in eum spiritus sapientia, sed quoniam totum sapientia timor Domini, modum Domini instillendo, factus est in Dei legis observationem meditator assiduus. Mandatorum itaque Domini non sordida audior, in hereditate Dominice fortis partem habere iugens, præcepta benedictione, coma & carnalium delictuorum superbia depoluit, affectant clericis instillit & esse. Sui compos desiderii ita strenuus in Dei officio assumpto inveniebatur, ut vix inveniretur similis illi, qui consecraret legem Excelli: nam scientia natus, morum honestate peripreus, velut fulgurantia solis radius præ multitudine opum iustitiam in ecclesia Dei radiabat, sequæ exemplum viæ laudabilis omnibus devotis Amatus exhibebat.

20 Virum Deo dignum, & is forte clericali benium Domini Servum: qui tam custodire vias Domini, ad sacros ordines promovens, ascendebat in singulis ordoibus de virtute in virtutem, ut videret Deum deorum in Signo. Unde Domino nostri omni sustinente tantam lucerem sub modio latere, sed ut posita supra candelabrum in domo Domini luceret, de medio thalamo Senonensem archiepiscopo & evocatis ad pastorem ibidem eligendum vicinarum urbium episcopos, B. Amatus eligitur, & licet invitatus, acclamasse clerici & populum, in episcopum sublimatur & qui, accepta legendi etque solvendi cum B. Petro apostolo potestatis, divina Spiritus sancti illustrante gratia, populum sibi creditum assiduo predicatione instruit, benedictione confirmans, oves Domini diaboli in corruptione lacerari non permittit, sed pie reficiens doctrina pabulis carum pervigili debitas in oculis Dominico agebat vigilas.

3 Poenitentis quoque nomen & ministerium non ignorans, io omnia morum & bonorum operum scriptum cunctis laudabile præbuit exemplum: nam in lege & iustitia Dei edoctus, parci sibi, egenis largus, in verbo serenus, corpore callus, vigilis & orationibus deditus, fidelis servus & prudens, de familia sibi credita opusum reportata spem, divinam sibi semetipso addidit virtutem: eam demum obitus infestus, immundus spiritus ab obiectis corporibus Dei virtute atenuis, sicut figeo crucis, arcubatur; sed & angelorum frequentis uis colloquio, eorum multiplex instruebatur ministerio.

4 Eo tempore Theodoricus & Ludovici, qui Dagoberto d' originem traxerat, gravem in primos Francorum exercebat tyrannidem, qui graviter ab eis persequutus, & tandem capus, conseratus in monasterium f mittitur, cui frater in

*A pœllare
S. Mauroni
una cum
S. Amato
venerunt
satis. Cœsar
vixit
passum*

E

*Deus, si
S. Amato
venerunt
satis. Cœsar
vixit
passum*

d

b

g

*Ms. recense
Deventris
ejusdem
S. Amati*

*Ms. recense
Deventris
ejusdem
S. Amati*

a

f

A plus in regnum succedit Chidericus q; sed eodem a Francis ob decessum actum ipsius insolentiam interfecit & eodem fratre suo Clechiaro in iuramento sua mortuo, regem, quem super amicitia Theodorici recuperavit dignitatem. De monarchia igitur regis diversis variis sententiis & pœnitibus hinc inde vaillantibus, qui mali prosperitatis bonorum providere consueverunt, B. Amatus possidet a quod regem falli accusatione iuramentum, qui nec ad prætorum regium accessit, nec a rege super hoc negotio evocatus aut interrogatus, malignantium persuasione, rege Theodorico voluntarie assensiente, sine sollicitudine aliquæ evasione iustus est, qui ovis sibi creditis S. Trinitati commendans de persecutione gaudebat, non ignorans, quia non sunt condigne passiones huius temporis ad futuram gloriam, que revelabitur in nobis.

Religio itaque regi condoleas iussu tyranni honore privatus, sed innocentie simplicitate veniens, Proum, qui est regem Varmadorum Castellum n, ubique perditum, sub honorifico abbat Ulano a custodia mancipatur, ubi sacre præfati Amatus veri philopoli armatus a sacrorum Scripturarum lectionibus reportabat consolationis formam, legens & adversus illud Apostoli dicentis: Omne quodcumque existimatis fratres, cum in variis reprobatione inciditis; operatur enim per multas tribulationes iustitiam esse in regnum celorum, & quoniam non derelinquit Dominus sperantes in se, beatus vir Amatus & in subsidio alimonie & in verbis gratia a B. abbate Ulano multiplici refectatur consolatione, exaltavit itaque Personam non parvo tempore a sub dicto abbate & Dei servo B. Amato; donec, depoliticarum astra digne laudandus abbat, quam per virtutum opera meruerat, dñs desideratam a Domino in conspectu recipere coronam.

6. De his igitur beatus Mauronius p. scholasticus viri & Francigenæ Adalbaldo & B. Rictodis scholasticus, qui gloriosus & præclarus in curia regis habebatur, marra sua post obitum sui viri commorante cum tribus filiis suis & aliquo grege monachali in comitatu Marciatis u, quod a S. Amando a se concessum fuerat, ab eodem episcopo clericus & abbas ordinatur, & ad gradum diaconi sublimatur, in fundo suo, qui Broilus & dicitur, in honorem B. Petri principis Apostolorum, delegata hereditate, ibidem defermentibus monasterium conditum. Ulano igitur abbate viam universæ carnis ingressus, S. Mauronius a rege Theodorico evocatur, & a B. Amato, qui Personam habebatur, custodia mancipandus traditur, qui cunctis imperatoris edictis mandatis, Personam veniens, assumptis hostibus, ad propria expedire festinabat.

7. Aliquanto emulo ita ere, gratia pernoctans ad Cameracensem & diversitatem urbem, ubi, scilicet depolitus, ille beatus etiam Amatus ad B. Dei Genitoris Maria Iohes subintravit ecclesiam, pro se suisque futuris orationem. Quam ingressus, a collo suo, qui præmerebat, cappon & terramque maneam laeta manibus deponens, in insulam solitariam appendit valut nectus. Vultus igitur Dominus magnificare Sanctum suum, ad epidem adit oratorium educit Mauronium, vivisque illo ecclesiis dispensationis admirabili signis, de tanto admodum stupido miraculo, illico ad pedes sancti viri Amati ad terram præcivit, & volens de votis amantibus veniam posces, vixit: Mirabilissime & Deo diligente, ne me moreris quod te ad custodiendum suscipi, & si quod peccavi nectus, misericorditer indulget. ex

hoc enim tempore, non tibi dux vel cultus, sed tua pietas terris paratus iam modis omnibus obedire. Ductoris itaque sui B. Amatus, humilis intellectus devotionis, quam citius ipsum a terra arripens, sicut erat omni benignitate plenus, nullius persequitur responsum, inquit: Frater mi, ne videatur tibi molestum aut tristic, quod tecum mihi contigit advente, quia paratum, quocumque Dominus iussit, & si egeram & in moriem ire, & in loco, ubi præordinatum est ab ipso, ubi gratanter permanere. Indulia itaque venia, in ligam veri amoris & fraternitatis in oleo pacis letis resperperat.

8. Prædicto igitur miraculo ad nostrum aliorum accedens, mira de tanto comite viatoribus accrevit gaudiis & solatio, & jam devota cordis exultatione, ut singuli conclamarent: Glorificatur, ut inquit Palatium, omnes ita ra, qui diligunt quoniam tuum, quoniam tu benedices pso. Omnes itaque part & ipso devotione ad sum accedentes, in ipsius precibus commendatis, credentes ipsi interventu multipliciter posse adjuvare: nec non in Sancto Dei minime defuit in ipso inchoare gratia spirituales, quas in ipso veritas & edibus, ita divina copia dulcedinem abundavit, ut dulcorum suum & iunioris comitem B. Mauronem ad contemptum rerum secularium magis & magis amaret, & alio ad amorem cultus patrie amplius accenderet. Itaque multis colloquiis suavitatis laborum inerior mientibus, tandem Hamaticum ad deveniunt, quo in loco diuissime commorantes ad non minimum Deo fructum reddiderat.

9. Beatus itaque Mauronius huius sancti conlocis Amati episcopi & scholasticus exemplo & sacra studiorum constantia robustus, marii sui R. Broili ad maiorem salutem sex camelam, ut se itaque Dominum conlocarent, instantissime persuasit, quæ, hoc filii sui devotionem ediligens, ut sermone videtur impedire, tamen de tanto interiori gaudebat filii sui prolecula, utpote qui huiusmodi desiderio iam dudum accensum inardescens. In pago igitur Menapensi in fundo suo, qui Broilus dicitur, ecclesiam, plurima ibidem tum possessionis prædia conferentes, construxerat, quam ad possessionem ipsorum B. Amatus in honorem beatissimi Petri principis Apostolorum devotissime consecravit. Cunctis itaque dispositis & ordinatis, qui necessaria fuerant, viliu est B. levita Mauronius a terra maris lra Rictodu, quatenus B. Amatus præfatum eidem ecclesie, quod Domine dedicata vera dñ, rectorem & quæcunq; penesfecerit, qui instaurari petitionum amborum facibus acquirere, quia locum ipsum vitæ, quem desideraverat, aptissimum esse audierat; oporteret enim antea leoniam a turba fieri, seque a tumultibus mundi negotiis absolutum servitio Dei arcibus mancipari.

10. Religio itaque Hamarico monasterio, sacra multitudini videm Deo deferretur benedictione data, Basilium aique perducitur & rei gubernanda, quam ad multum instantiam S. Rictodu & filii sui suscepit, huiusmodi præfatur, cui B. Mauronius tam humiliter studio subiecit, ut minime le fundatorem loci, sed servitio dejectione servum Sancto Dei se exhiberet, non tantum auditor, quia, qui se humiliat, exaltabitur. Manens itaque ibidem cum digno Dei levita venerabilis sacerdos Amatus horum Dei dilectissimus prædicatorem cultura excolens, multitudinem gentium adit & confestim multum sermonum ad virtutum incrementum provocans, & vici-

que uia
plano
in Ma
venerit
confer
finitum
invenit
invenit
invenit

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

91

92

93

94

95

96

97

98

99

100

101

102

103

104

105

106

107

108

109

110

111

112

113

114

115

116

117

118

119

120

121

122

123

124

125

126

127

128

129

130

131

132

133

134

135

136

137

138

139

140

141

142

143

144

145

146

147

148

149

150

151

152

153

154

155

156

157

158

159

160

161

162

163

164

165

166

167

168

169

170

171

172

173

174

175

176

177

178

179

180

181

182

183

184

185

186

187

188

189

190

191

192

193

194

195

196

197

198

199

200

201

202

203

204

205

206

207

208

209

210

211

212

213

214

215

216

217

218

219

220

221

222

223

224

225

226

227

228

229

230

231

232

233

234

235

236

237

238

239

240

241

242

243

244

245

246

247

248

Aug.
Amo.
Nemo.

rum solium casta reprehensionis castro multiplici-
cer ascedimus. Qui cum tametsi ex propolis ibi-
dem habundanti haberet solitaria vivere, inique
Deo inibi secretis vacare, non esset autem talen-
tum sibi commissum abscondere, ac de commissio-
ne sibi talensi a Domino mereatur reprehendi. Unde
populus ibidem convocationibus divinis letionis
paula deegere metuebat; non enim poterat urbe
supra monem possit abscondi, nec lacras supra
candelabrum aperta non locere; sed tamen ne a-
liquando vigilis, orationibus, jejuniis frequen-
tius fatigaretur, & maxima ferri massa pectori ap-
posita artibus constitueretur, cellulam fabricari jux-
ta ecclesiam constituit. In diebus & noctibus con-
templationi in silens & pennis temporalibus in ma-
cerans, Dominica diebus egrediens gregi sibi com-
missis & multitudini adventum, verbum pre-
dicationis ministrabat.

Inter pfa-
la mone re-
per pfa-
mone

11 Peracto ita triumpho in termino, Rex
regum diffusas de cruciatis dilaciones, egre-
gium Militum laudem ad premis regni vocare digna-
tur, quem cum beatissimum Maurontius, ingrave-
scante agnitione, ad exitum properare cognos-
ceret, hunc de solatione & populi, quem in
fide B. Amatus solidaverat, & morte tanti Prae-
sulis ipem omnium abiectione conspicimus, totus in
lacrymis passus, totus dolor cordis & suspici-
onis atrox, aiebat: Quis plebem tuam in fide
solidabit, quis lenitatem avari pabuli & sanctae
predicationis votis amplius ministrabit? Tamen
gregi suo, quem, sanctissime Pater, dederis, Ad
huc pater Amatus lacrimosis suspiris de vocibus
suis carissimis excolens, ut erat piffimus, respo-
ndebat: Nali, loquam, fili carissime, nisi de meo
lugem excelsi, cujus praesentia perem profuit,
cujus conversatio parum utilitatis alicui in ipsa,
quos delecto, luctum, tu in fide solidabit, in
vita paulum ministrabit; oculos manus Domini
tibi auxiliabit, & brachium epus confirmabit te.
Hac & ha similia in solatium suae separationis
mesto proponens, illi, qui ad exitum tam
sanctae enim convenerat, inter singulos & la-
crymas hymnos & psalmos coram lectulo decanta-
bant; quibus beatus Dominus servus Amatus manu
anonyma silentium indicens, oculos ac manibus
in celum erectis, submissa voce, sed insensu cor-
de clamante, tacuisse effudit preces. Postmodum
C autem, signo dato, ut iterum ad psalmodium
revertentur, iote psallentium voces sanctam
reddidit animam ge.

Exaltis
fueri fide
gus ante
paralyticis
interius

12 In eum transito cellula tanti odoris fragran-
tia resperse est, ut ipsam locum multiplex odo-
ramentorum compositione replemum consideraret;
& licet piffimus levius Maurontius, tacti Viri lo-
latu destituit merito existaretur, diligentissime
accusabat, quatenus terra corpus dignissime red-
deretur. Mox igitur sepelendi corpore astricto-
to h, maximam ferri pedem de collo supra pe-
dus appensum invennerunt ut ceruissimo oculis
austitibus signo cum effectu aliarum virtutum
omnes ammirare crederet, sanctum Dei ad gau-
dium transire angolorum. Cumque diei crastina
hora teris effect, quidam paralyticus membrorum
suorum penes effudit, ad tadium loculi, in
quo sanctum jacebat corpus, sanitatem recepit.

Amatus
interius
morte per-
mone, cum
Sanctis
gibus
epus fide
vita est

13 Praeter multi demoniaci, caeci, ad ex-
quis Sancti convenientes, incolentes ad propria
redierunt. Beatus autem Maurontius accipiens mas-
sam ferri, quam Vir sanctus collo appensum gerebat,
inferiorum corpora coniciens per invocationem
Christi sepeliri restituit. Sepulchrum est autem

cum omni diligentia & apparatu beatissimum cor-
pus in ipsa ecclesia juxta principis Apollolorum
Petri altare, titulo inscriptis ipsius & amonitis
desuper apud compolio. Ipse vero blaurontius
vir strenuissimus multa sui patrimonii praelia ad
honorem ipsius & laudem per charitatem instru-
mentis tradidit, & ex eo ferro, quod suo collo
appensum fuerat, extensum cum omni euristione
fieri moadavit, quam in lepulcro Sancti affixam
probabilis patientia signum cvidens posteris vo-
luit relinquere. Ad declarandam ergo in terris San-
cti hujus gloriis quoniam, qua beatissimum Con-
fessor Dei fructus in cellis, multi variis infir-
mitatibus detenti desiderant ad tadium caritatis
recuperabant sanitatem.

14 Audientes autem Theodorici rex multa &
insuperabilia miracula mentis beatissimi pontifi-
cis Amati fieri, veniens ad lepulcrum ejus in ter-
ram procedit cum omni humilitate & devotione
interius exteriorque exhibita, deprecans ut ve-
nim indagationis amonitionis Dei ob tyrannidem,
quem in SS. apud Amatum & Leodegariū
inmerno exercebat, intercessionibus ipsius Ama-
ti assequi mereatur. Quis etiam in expiationem
tanti lactoris plurima beneficia auri, argenti,
possellinum & servorum in loco lepulchri ejus
deserviantibus consulit.

15 Non longe autem a praedicto monasterio
S. Maurontius omnem hereditatem Deo consecra-
re desiderans, aliam ecclesiam edificare constituit,
quam in honore Dei Genitricis ac Virginis Ma-
rie consecravimus, in qua sanctum corpus Ama-
ti, divina revelante gratia nos, translato, ad va-
cam Moriceni episcopo nomine Bano & electi
ac plebis multitudinem, quoniam Kal. Maii juxta al-
tari in parva Orianiensi honorifice condidit, regnan-
te Domino nostro Jesu Christo, qui cum Deo
Patre & Spiritu sancto vivit & regnat Deus per
omnia secula seculorum. Amen.

ANNOTATA.

- a Probabilis S. Eusebius, qui ab aliquibus Euse-
bius alius Eusebius appellatur. Illius ad annum 666.
meminit Bedo. Vide Comm. praefatus §. 2. in fine.
- b Circa finem anni 670. Vide eundem Com-
mentarium §. eadem.
- c Hujus nominis tertius.
- d Intellexit primum, Clodovei II. patrem, cujus
filius fuit Theodorici III.
- e Tyrannidem hunc anonymus, qui Vita S.
Leodegarii scripsit, in eo fuisse fuisse tradit, quod
nobilitatem multitudine ad regis suum consensum pro-
perant, Ebrum mandante, aditus ad regem an-
gusti fuerit.
- f Sancti martyris Dionysii, teste eodem anonymo
in eadem Vita.
- g Anastasia rex, quem, Theodorici in mon-
asterium S. Dionysii introit, ad regnum Nivellus
& Burgundiae evocaverunt.
- h A quidem in Palatinis optimatibus, inquit
in Vita S. Leodegarii anonymus; dum sui seculi
venationem exercebat. Telle Pagus ecclesiasticus
anno 673.
- i Nominis illius III. cui successit Theodorici
III. cum primum anno 670. Neustrium & Bur-
gundiam gubernavit aliquot annis.
- k Anus 15. mensis Septembris anni 673. no-
minat Pagus ad illam annum 668. 12.
- l Perfidiam sanctis malitiositate in regi-
um nequissimi, & ut quidem videtur, ab Ebreis

Aux Theodori Majoris Ducis: *Vide Comm. prae-*
vious §. 112.

In Gallia oppidum. Vide Comm. praevious §. 1.

Abba S. Ulrici dedicatus 1. Maii.

Vide Comm. praevious ann. 31.

Quintus S. Marcelli 5. Maii, quo die Franc-
iae dedicatus.

S. Adalboldi festus est die 2. Februarii.

Colonia S. Riktradi 12. Maii.

Reliquis legentur: habetur fuit. Nam in Com-
munitate praevious §. 111. notatum est, S. Marcellum;

quando ejus ecclesia tradita est S. Amari, jam
tum, relicta sola, abbas de Breda sui man-

serii tenuisse. Quae vero in eadem sanctique ex-
cesserit, vide in ejus Vita §. Maii.

Filia S. Riktradi nomen habet B. Glafadit
pr. Jani, S. Eusebia 16. Martii, B. Adalfridus
24. Decembris.

In Caracum hoc est Scitipum flavium in fundo
S. Adalboldi dicitur morari S. Riktradi transfusa

S. Amari, uti dictum est ad diem 6. Februarii
aut ejus Vitam. Item est inter Dacum &
Amariensis.

Abba ejus data fuit 6. Februarii, qua con-
suli possit.

Prædium in oppido Mervilla. Vide Comm.
praevious §. 1. ann. 1.

Urbs Gallie Belgica in ipso confinio Arise &
Fuerdii sita; ante archiepiscopatu est.

Non parva a Marchionensi comite fuit
est, a quo quatuor stadiis distans dicitur.

Abba non de in hoc oratorio SS. Amari &
Marcellum commemorari fasce dictum est in Comm.
praevious §. 111. Reliquis legentur in M. Marchionensi

est dictum aliquantulum manifeste.

Id est in agro Caracum oppidi, quod in
Flavio Occidentali finem est. Nam §. 1. notum

est tandem Mervillam, in qua Brileuse præ-
dictum erat, ad diversam Ecclesiam pertinere.

Abba Sancti Marcelli, post S. Amari mor-
tui, ejus fasce fidele celebravit.

De his S. Amari presbitero consule Com-
munitatis praevious §. 111. citat fuit.

In Mervilla: Vite loci ecclesie.

Anno solatis 699.

In 14 est: cum Sancti corpus sepultura do-
bile disposuerit.

In M. Marchionensi Marchionensi leguntur,
fuitum Prædium et massa ferrea caracum immo-

nem fidei ferre Brileuse, quam corpori sui antea
datum fuisse. Sed reparetur: a nobis educe, in

que tradita, S. Marcellum et massa ferrea, quam
posuerat, post ejus mortem immixxisse consue-

rit. Quamvis asserunt fide, dicitur equi; sed an
nostrum asserit consensum M. ecclesia Duacensi

ejusdem S. Amari, & sequenti passim.

Id est in Theodori regis solis parum viti-
sum est in Comm. praevious §. 111. dicitur.

Sanctum vestrum ei, dum vivit, translatum
fuisse, quod arbitror Calixtus. Consuli possit
testimonium Comm.

In libro argenteo M. Duacensi dicitur: quon-
iam deditur S. Episcopo Amari facti. Colorem in

moie ad Chironem Cameracensem addit: & ipsius
Episcopi. Vide Comm. praevious §. 1.

Ann. Vide Consuetudine praevious ann. 7.

In Ho, ipse Malbranc, et Fontanellus au-
thor episcopi Tarnensis orator est.

APPENDIX

De variis sacri S. Amari corporis
 translationibus, & locis, quibus
 colitur, & reliquis ejus-
 dem corporis consecra-
 se sunt.

Ex codice Ms. ecclesie collegiata
 S. Amari Duacensis.

Sacrosancti Duacum perfectionis, fuerunt Sep-
 tiagesimo corpore Duacum in ecclesia B. Ma-
 rie Virginitatis, cum S. Amari, translatum fuisse,
 videtur per nosse, in Communitate prae-
 dictum est. Duacensi praevious ecclesiam,
 quoniam ecclesia jam dicta perfectionis consuevit
 fuerit, & quod dicitur, hanc habuerit, & ad-
 que, quo per erat, venerat ecclesiam. Præ-
 dictum est coram M. Consuevit, & quod sequenti disposuit
 praesentibus ecclesiam. Anno incurrebat, sed id quod
 tunc a fuita perfectionis amari secundum Geo-
 rardum Cameracensem episcopum, videtur primum
 decessit primum, praedictum sanctissimum cor-
 pus a feretro, in quo primum conditum fuerat,
 in eandem ecclesiam interioris huiusmodi, & alio-
 rum planities, & terrois omnes amari-
 optime preparata, diligenter & aspectu Wali-
 reri Castellani in eripit fuita alteriusque loci
 ferunt primum ferico de optimo munitio, cum sit
 alio beati Joannis episcopi agnoscitur B. de ius
 translatum xiv. Kal. Novembrii. Quare-
 feritum planities huiusmodi munitio, videtur
 licet ad pedes S. Amari episcopum est alius
 planities planities plenam effusio & eandem
 huiusmodi huiusmodi, & quod cum huiusmodi
 huiusmodi fuerit a barbaris quibus in eccle-
 sia S. Amari apud Mervillam.

Supra dicto loci quoniam sacrosancti corpus ferre
 dicitur & al. annis, quando fuita translatum
 fuisse dicitur huiusmodi, ut, quod ecclesia, fo-
 fuerit, & a quibus, hanc cum in eo legatur
 Postmodum cum hanc ecclesia major de pul-
 chritudine construeretur, majus altare huiusmodi fuit,
 & alibi collocatum. Unde consuevit, in quo loco,
 in quo corpus B. consuevit Amari primum hono-
 rificis servabatur, fuisse pariter, quo sancti reli-
 quis minime congrueret, removeret, minores
 altaris impediens & chorum enormiter dehone-
 staret. Consequenter idem sanctum corpus vici-
 nius utilitatem & honorem ecclesiam ad illud loco
 translatum & in eminentiori & pulchriori loco,
 cum quanta veneracione decessit, collocatum.
 Anno incurrebat, videtur primum decessit primum,
 decessit primum celebrata primum traditum pro-
 perfectionis cum feretro S. Marcelli, & alius fo-
 terra, & reliquis alius, cum universis clero
 inditus villa, Radolphus Archiepiscopus, Gerardus
 Cathacensis, & Golumas Tornacensis episcopi
 gloriosum corpus B. Amari, a feretro plani-
 ties, in quo primum a secundo Gerardo Cam-
 racensi episcopo conditum fuerat, de pulpi-
 ante villam, versus Aremburgum factum primum
 huiusmodi multitudine populi, quoniam eccle-

Translatum
 12. annis.

12. annis.

12. annis.

12. annis.

12. annis.

12. annis.

12. annis.

12. annis.

12. annis.

12. annis.

12. annis.

12. annis.

12. annis.

12. annis.

12. annis.

12. annis.

12. annis.

12. annis.

12. annis.

12. annis.

12. annis.

12. annis.

12. annis.

12. annis.

12. annis.

12. annis.

12. annis.

12. annis.

12. annis.

12. annis.

12. annis.

12. annis.

12. annis.

12. annis.

12. annis.

12. annis.

12. annis.

12. annis.

12. annis.

12. annis.

12. annis.

12. annis.

Excep. ecclesiam, nec etiam intra scriptis capi poterat; circumstantiis populo evidenter ostenderunt: & postea idem corpus involutum panno lino & alio sermone plumbeo & magno detepet monilebus marmoreis in loco eminentiori, relictis carteris capite, reliquiis multorum Sanctorum corporibus & reliquiis, & multis viris religiosis, laicis, & repositos interius plumbeum sigillum predicti Joannis, & aliud offem secundum Gerardum Cameracensem episcoporum cum vinctis lamina plumbea inscripta; qualiter a secundo Gerardo Cameracensi episcopo idem corpus fuerat transpositum, addentes etiam intra regem & sanctum sermone plumbeo novem laminas plumbeas, in qua scriptum est: Joannes Cameracensis episcopus jam antequam hoc S. Amati corpus in terram ornari argento cum sigillo suo depositum, sed revelare episcoporum unumquemque spatio ab illo sermone in quodam plumbeo & marmoreo secundum Gerardum Cameracensem episcopum opera & diligenter Walteri Castellani idem corpus cum sigillo predicti Joannis & suo iterum repositum. xv. Kal. Novembris vi. feria anno ab Incarnatione Domini m. c. lxxviii. tempore VII. Gregorii Papae, Philippi Francorum regis, Manassis Remorum archiepiscopi, Roberti Flandrorum comitis & Remensis praepositi. Radulphus vero Archiepiscopus episcopus idem corpus posuit in hoc loco, praesentibus Gerardo Cathalacensi & Gervino Tornacensi episcopis suis gratia precibus. xv. Kal. Novembris, tempore Innocentii Papae, Philippi Francorum Regis, Balduini Constantinopolitani imperatoris, Flaminii & Henrici comitis, sede Remensi vacante, praesentibus Sanctis corporibus S. R. Arduini & S. Eulabii de Marceis & S. Ulgisii confessoris de Lens, & multis aliorum Sanctorum reliquiis, tempore Godofridi praepositi. Exterior vero in illis sermone plumbeo inscriptum est: Hic iussu S. Amati confessoris Senonensis episcopi, posuit a Radulpho Archiepiscopo, praesentibus Gerardo Cathalacensi & Gervino Tornacensi episcopis anno gratiae m. c. lxxv. xv. Kal. Novembris feria praesentibus Sanctis corporibus S. R. Arduini & S. Eulabii de Marceis & S. Ulgisii confessoris de Lens, & sancto S. Salvatoris de Aquicinctis, & multis aliorum Sanctorum reliquiis cum multis viris religiosis. Intra vero Manfoscum marmoreum repositum est ab eisdem episcopis aliud parvum feretrum, quod Aramphus comes, Flandrie comes, de S. Amato, in quo continetur de capillis Beatae Mariae Virginis, de ligno Domini & de S. Jacobo fratre Domini, de barba S. Martini, de ossibus S. Vedasti, & S. Caesarii virginis, & de ossibus multorum Sanctorum, quorum nomina vetustate inventa fuerant delecta in translatione S. Amati. Post illud feretrum versus Orientem repositum est ab eisdem episcopis aliud levissimum plumbeum, quod inventum fuit ab eodem S. Amati plebem ossibus & cineribus multorum Sanctorum, & combustis fuerant cum suis omnibus a barbaris gentibus in ecclesia S. Amati apud Mezerivillam.

Idem corpus
repositum
fuit.

His ita dispositis, ad expensas fidelium erga S. Amatum paratum est Ecclesiae vestitus indolentius concesserunt predicti episcopi omnes, qui de predictorum reliquiis aliquid fecerunt, S. Amati confessoris vestitus, vestitusque vestitus laqueum effuso & in populo celebrari praeparavit.

Liquet ex literis publicis illis de re dictis, quod hoc transferretur: G. Cathalacensi, R. Arrebatensi, & G. Tornacensi Dei gratia episcopi, omnibus Christi fidelibus, ad quos litterae praesentes pervenerint, in Domino salutem. Inter cetera divina beneficia largitus, hoc praecipuum nobis largitus est elementis Largitus, quod ad nostrorum revelationem defectuum, gloriosis nobis patronis & defensores secum in gloria collocaret, fideles videlicet animas Beatorum, qui jam cum ipso Domino, quem imitari sunt in carne, glorificati in spiritu corporum etiam glorificationem expectant lauri, & nostris compitantes militibus Dei meditatores & hominum, cujus fructus praesentia, pro nostris excessibus ac meritis interpellant. Unde, Rem, summa cum devotione & humili famulatu tanto nos decet venerari Dominum & amicos, quo & eorum fructus gloria & consorcio gloriatur. Inter hos ceteris & agmina Beatorum gloriosis resurgit beatus pontifex & confessor Amatus, cujus elevationi cum multis populi ac ecclesiae comitate praesentes adjuvamus, & quoniam in ipsius ecclesiae reliquiis nostrum exhibemus famulatum. Et quis, qui vicem in terris coram Deo clarescit laetitia & hominibus, episcopi merita non dubitamus apud Dominum per multum soli venerabilioribus praestare, per nullum te vestra ac laus vos honorant, Rem, & tanto vos commendatis Patro, & eius insistentibus honori, reliquias ejus, quas praesentes habemus in terris, & corporali praesentia & vobis a Deo cellatis beneficiis vinctis. Hoc vero de Dei misericordia, qui promissionis maxima, & promissum per hunc largitur aeterna, ut B. Virgilia Maria, & ejusdem beatissimi Confessoris, & omnium Sanctorum meritis confidentes, omnibus, qui singulis annis ejusdem basilicam a vigilia eleccionis sui usque ad octavam predictae festivitatis diem devote visitaverint, decem dies de inopis libi penitentia misericorditer relaxamus. Praedictis omnibus & eorum, qui quocumque tempore ad fabricam ejusdem basilicae beneficiis contulerint, vel miserint, omnium beneficiorum, qui in omnibus conventibus ecclesiarum nostrarum diaconum per Dei gratiam fieri considerint, constitutos participes, & praesentia charta testimonio cum sigillorum nostrorum appendice firmamus. Datum anno gratiae millesimo ducentesimo sexto, mense Octobri.

Quoniam tamen festum S. Amati ceteris Dominis his diebus minus solenne habebatur, Dominus R. Arrebatensis episcopus praecipit in plena synodo, ut in singulis ecclesiis sui diaconis translationis ipsius S. Amati de ipso festo novem lectiones, & festum solemniter fingit annis celebraretur in populo, & in sua ecclesia cathedrali festum ejusdem Sancti duplex fieri annuere voluerunt & assensu Arrebatensis capituli instituit, equarent de proprio redditum quadraginta solidorum praesentium, qui in eodem festo canonici & praebendarii distribuerentur.

Deinde sub iussu N. Cedon laudatus m. c. lxxv. anno, qui translationis predictae insensuerunt. Sic habet: Illi interierunt translationis S. Amati, Gerardus Cathalacensis, maxima pars conventus de Marceis cum dantibus ferebat S. R. Arduini & S. Eulabii, & aliorum reliquias. Abbas & magna pars conventus Aquicincti cum ferebat & aliorum reliquiis. Petrus praepositus & Capitulum S. Petri Duacensis cum dantibus ferebat & aliorum reliquiis.

Idem corpus
repositum
fuit.

Idem corpus
repositum
fuit.

Aquis, Allezio Duceus & capitulum de Lam-
con Ierero S. Ulugii & alia reliqua. Abbas de
S. Amado, Abbas de Halmou. Hugo abbas S.
Petri de Chaci. Abbas S. Martini de Tornaco.
Abbas de Cyngong. Abbas de Henning. Waltherus
abbas S. Folliis. Wernus abbas de Caltra de
Morreage. Abbas S. Martini de Mopie. Punctus
archidiaconus. Johannes decanus cum magna par-
te capituli Atrabatenfis. Godofridus Sygari &
Nicolaus archidiaconi. & Guido canonicus cum
magna parte capituli Cameracenfis. Theodori-
cus archidiaconus & decanus cum magna parte
capituli Tornacenfis. Magna pars capituli La-
falefis. Gilheus decanus de Sogier cum alia
clericis & alia innumera multitudo clericorum
& laicorum.

• Tullius & predictis eodem pluribus re-
dictis, quorum administratores praecipui transla-

tati habuerunt, fueri superius reliquis fuisse de-
negas. Ili, inquit, habuerunt de S. Amato. Ec-
clesia Atrabatenfis unum brachium. Ecclesia Ca-
thalanensis, ecclesia Tornacenfis, ecclesia Ca-
meracenfis, ecclesia S. Gaugerici, de qua de-
canus cum magna parte capituli praedictos clerico-
rum fuerunt, ecclesia S. Petri Duacensis, ecclesia
Lupidenfis, ecclesia Liffereadensis, ecclesia Infulen-
fis, ecclesia Heribekensis, ecclesia de Sogier,
ecclesia de Marconis, ecclesia Aquicindis, eccle-
sia de S. Amado, ecclesia de Cyngong, ecclesia
S. Martini de Tornaco, ecclesia de Henning, de
Gerardus praedictus de Daseo. Ecclesia totius
seculares, quae habuerunt de reliquis S. Amato
firmes promissiones, quod de festo ipsius annua-
tim facerent novem lectiones, missas vero duo-
decim. Et hoc statum eorum potest, quod tunc illo
tempore viguerat S. Amato cultus.

T. 133

T. 133
per hoc reli-
quum S. de
non com-
p. 133

DE S. FLEDERICO PRESB. CONF. IN VLIDERZELE VICO AGRI ALOSTANI IN FLANDRIA.

SYLLOGE.

J. S.

Locus, ubi colitur Sanctus: gesta in vita; beneficia aliaque
post mortem.

V LIDERZELE vicus est conatus Alostani in
Flancia imperiali, parvis miliaribus Alostae
distantes Quiderum, ac in vetustis diplomaticis Fil-
terielo legitur dictus. Dominum vero olim erat
ecclesia S. Martini Gandensis, nunc vero est epis-
copatus ejusdem urbis. Tunc alius vicus fuit diceret
Rochelensis, ex post Sanderum observat Cor-
vicius non Gellii in Historia archiepiscopatus Mo-
bilenfis ep. 2. pag. 105. ubi de Sanctis addit
sequenti: Celebris est hic monach. & cultus S.
Fiderici praedicatoris: qui anteq. Francus, &
a parentibus Christianis natus, quod profectus est
in baptismo, ab incunata aetate observavit. Lite-
raturam & virginitatis studio adolescentiam insumpsit
in sacerdotium ordinem aditus, pastoralis munus
solum in hoc pago: & sicut Aaron vocatus, pu-
erum & lacrimis doctrinam suis iudicibus insinavit.
Fertur autem primis sacerdotii celebris obitu
passis tantum cum urbanitate silentium. Sane
habuit Sanderus in Flandria illustrata tom. 2.
in Alostae pag. 503.

• Memoriam S. Fiderici commemorat marti-
rologi aliqui postulantem secularem, mirum Ma-
lone laici, Ferrarii, & Calendaria quidam Ma-
la Ferrarii in Catalogo generali nostri muni-
cipii memorant, se habent. Apud Alostam in Bel-
gio S. Fiderici presbyteri. Laici venerantissimus
episcopus accurate hoc agnoscit. Nihil vero, ubi
apud Malone legitur passum Ferrarii, quod
quidam in Alostam non modo Agostini, sed &
Gaudii, & Bonifacii loca celebrant. Peram ut
est de Josa, quod ex illis locis
etiam ad Sanderum Sancti passum ducunt.

September 1333.

non quod ibidem festus celebratur. Mirum S.
Fidericum post xiv. Septembrem cum hoc elegit:
S. Fiderici presbyter, urbane Francus, pas-
toris parochi munus obit Videricis apud Flam-
miam anno Alostano, ubi colitur ac potissimum.
Malone in Natalibus Sanctorum Belgii, ubi de
S. Fiderico presbytero scribit ex informatione,
quam, inquit, mecum in Videricis accepi Ma-
tineus Baccius pastor Alostanus anno leprae in-
fectum (sagra molissimum contagiosum) ad 1311. F.
Septembri ipsius festivitatem eorumque hic corba-
ta termino Alostano, loco Vladerzele, festivi-
tas S. Fiderici presbyteri & confessoris. In fine
legi sic habet: Est aurum. Missa de consensu
& lectione Martini ex Maximo nocens, AD
LAUREM SANCTI.

• Elegimus, quod S. Fidericus Martini Mo-
bilen, parva saltem exemplum gesto, ante ex-
traditionem, ex videtur, bustis & aqua cum lau-
dat. alia scripta vestit. Tunc hic transiit: In
territorio Alostano, loco Vladerzele, festivitatis San-
cti Fiderici presbyteri & confessoris. Qui natio-
nis Francus, a parentibus Christianis natus, quod
profectus est in baptismo, ab incunata aetate obser-
vavit. Lacrimarum & virginitatis studio adolescentiam
insumpsit. In sacerdotium ordinem aditus, pas-
torale munus subit in Vladerzele, sicut Aaron vo-
catus: ubi pietatem & sanctam doctrinam subditis
insinavit. Fertur autem primis sacerdotii cele-
bris, obtinuisse votum cum torbatione silen-
tium. Festus dies incipit pridie ab hora duo-
decima. Quod etiam S. Sciti observari & Sabba-
thi mensis, festi ubi Hektor Deidomus. Inter-

M

alio

ANNO 1470. **MDLXX.** **Margaria** a variis et relictis locis hinc inde.

altas viresces multum studio pacificandi effluas ditus. Cum autem ad sanctam bonam pervenisset, vixit ubi & mirabili claris, spiritum sancti, pacis pro gregi & pro ecclesia laborans exaltatus fuit. De bonis reddidit.

4. Cum autem peregrinaret variis tunc seminat beneficiis, inter quos multi fuerunt iuridici curia Bruzelliensis commensarius missi, qui rem totam eam intrarent, quique sacras reliquias secum deportare inciperent, sed claustrum ferari propter iterum eremetem aperire non poterant, quod mox pulvis loci commode aperuit. Unde reliquias uberius intingere formidant. Accidit autem tunc quaedam adhuc vivens memoria, cum in antiquo seculo in domum reliquias reponeretur, pulvis in liqua veteris secum tulisset, qui ad illud in sanguinem Joanni de Cleric, in formam convertitur non potuit, sed ab igne illius, eius sanguinem vulnere admodum fessibant. Hec fere sunt, quod ad eius memoriam apud pastorem loci observatur. Valgo fere natus apud Eversio, sed ignoratur, an fuerit vicarius pastore monasterii Gandavensis, an vero pastor, priusquam locus divo Bavoni esset collatus. Quod antea annis multis factum esse constat. Ocho enim secundus, vel in Vilderzele dominat inter possessiones Gandensium. Posteriori sententia in hunc verum, quod tampece de Petrobus scient. Nam ceteris Gandensibus initio discurrere per se divinis

officia in Vilderzele, Henthon, & Baveghem. Iste numerus & velis priorum continentes perfectis. Iam autem vicarius acceptis. Quare notior foret beati Frederici vita, si hanc velis fuisse vicarius.

5. Pingitur ad sacerdos, cum calice & hostia in altari, ferebat, vaxilla, & peregrinationem migruentibus. Et solis in altari eius annuum collatam celebrari de eo fuerat, ad requisitionem peregrinationum, super lapide portatili. Ceterum anno millesimo quingentesimo quadragesimo quinto, sollicitus fuit Martinus Cuperus coepiscopus Roberti Grey, Cacerensis episcopi, ut altare sancti Frederici conferret, dicit fessum & processionem et confiteretur. Qui omnibus expensis, sus ingressa fuit episcopo auctoritate, ferebat annuo circumferri ordinavit, de Dominico post natalem sanctorum Petri & Pauli altare in sancti Confessionis honorem consecravit pridie Euliste sancti Crucis eundemque diem annuo in memoriam Patris per parochiam festum instituit, dato eluper Frederico diplomate. Quod semen terra triennium in pessima zdilis domo deperditum fuerat, cum diligenter quaeritum, aliquam sit inventum. *Habemus Nolumus* qui etiam Sancti valde reverentiam reliquit: nam ego hanc domum fundamini, quo mortui ipsius olimi seculo ingere volam.

DE B. MARGARITA FONTANA VIRGINE TERTII ORD. S. DOM.

MUTINE IN ITALIA.

COMMENTARIUS PRÆVIUS.

J. S.

Memoria Margaritæ apud varios scriptores cum Beatæ titulo, qui legitur videtur: cultus publicus reliquiarum: Vita scripta Italice, ac Latine cadenda.

ANNO 1470.

MDLXX.

Margaria

a variis et relictis locis hinc inde.

MDLXX.

Margaria

a variis et relictis locis hinc inde.

MDLXX.

Margaria

a variis et relictis locis hinc inde.

MDLXX.

Margaria

a variis et relictis locis hinc inde.

MDLXX.

Margaria

a variis et relictis locis hinc inde.

MDLXX.

Margaria

a variis et relictis locis hinc inde.

MDLXX.

Margaria

a variis et relictis locis hinc inde.

MDLXX.

Margaria

a variis et relictis locis hinc inde.

MDLXX.

Margaria

a variis et relictis locis hinc inde.

MDLXX.

Margaria

a variis et relictis locis hinc inde.

O Memoriam Margaritæ dubitavi, an de Margarita Fontana dicta agendum esset tamquam de Beata; periculis tamen variis scriptoribus, ut verbis eorum diligenter consideratis, Beata titulum Margaritæ retinendum censui. Dilectum istum eodem dictum scripsisse dicitur, & Memoriam Margaritæ sanctam fuisse. Superius, in scribitur: Mutina in Etruria, hinc Margaritæ Fontana, terrarum Domus, & vice (concordie de penitentiis apostolicis, et ceteris) namque superius titulumque ducimus per hoc. Annuit, an audierit nobis, non fuisse. Margaritam die ante Beatum venerabilis Hieronymus Rector Ordinis Predicatorum in Opere de Sanctis & Beatis expressit, dicit, quod anno 1477, primum edita, in Etruria in Mutina: Predicatorum in eodem Hieronymus Rector. Eundem titulum Margaritæ vult Vna eadem scriptor, Rector vocari, ut videtur. Hinc etiam Domus scriptor, qui de B. Margarita Fontana: & ut con-

que quidem scriptorem in hanc titulum expressit fuisse, ut & certior qualisvisque publici cultus talium esset, & Beata tam de sanctis desinit, ut talis illa facile ducatur quasi continetur pariter que dicitur Urbani VIII, qui prebuit, ut qui prout asserunt aliam titulum. Sancti, ut Beati vult, ut in consilio civilis, hinc continetur.

6. Locusque Videri in Opere Italico de Sanctis & Beatis Mutinensis pag. 17, expressit, se hanc agere Beati mutinensis, quibus hinc dicit, non locum sanctum Urbani dicitur. Non sapienter de ab in proposito nunquam abdicaverit. At saltem mutinensis fuit propius: hoc negare possum, cum ab illa diffinitio, quando Margaritam Fontanam cum Beata vult insensum Opere suo pag. 177. Exponit in Vita sua, & habetur, tantum fuisse sanctam mutinensis, quando anno 1477, erat diffinitio, ut dubitare non possum, cum talis Beata vult fuisse, ut non deus per fuit.

A Jura, proferitur cum illius ejus appensa fuerit in ecclesia, ut dicitur n. 15. Præterea Vedrianus pag. 139. meminit de solemnitate translationis, quando collecta fuit (Beata) in loco magis decente. Idem puto post hoc subdit: Hoc tempore requiritur in sacello sanctissimi Rosarii in urna marmorea cum effigia posita versus latius, ubi legitur Evangelium, & cum hac inscriptione: « Ossa B. Margaritæ Fontanae Ord. Prædicat. hic sita sunt ». Et ibi cohibet. De eo cultu confessionis Marchesius in Diario Dominicano, & Carelius de S. Vincentii in Actis Dominicis, ambob. del. xxi. Septembris.

Quia etiam
fuit, quod
fuit in
pode

3 Fieri tenet eger, cultum illam admodum tenentem, atque hoc tempore non superesse etiam ea publici cultus indicia, quæ fuerant ante decreta Urbani VIII. jam memoratum. Etenim olim iungo Beata sepulchrum erat posita; ut ea ibidem hodie non erant. Olim aliqui in veteri templo appella erat anathemata; tabulæ vitæ apud sepulchrum Beata, ut habet Vita n. 19. At oulla in novo templo appensa fuerunt, nec nunc subinde appenduntur. Antiquum sepulchrum B. Margaritæ elevatum est super terram altitudine triginta circiter pedum.

Præterea etiam addit, titulum Beata in lapidibus super & subter sepulchrum, his verbis exaratum. In lapide super sepulchrum: Ossa B. Margaritæ Fontanae Ord. Prædicatorum hic sita jacet. In lapide subter sepulchrum: Beata Margarita Fontanae prædicator, Dominici Ordinis alumna, ob rosis & vinum aliisque miraculis clarum, hoc sine in consanguineam devotionis monumentum Hercules Fontana, SS. Mauriti & Lazari equestr. ædific. dedecet, atque consecrat. Anno Domini MDLXX.

etiam
dicitur Beata
de
de

4 Quæ de ossibus aliquos cultus latius, & de Beata sepulchri statu hic memoro, ut rogente, communicavit fuit a R. P. Priore Prædicatorum conventus Nostri R. P. Stanislaus Bardone Societatis Jesu, Secretarius domus Marianæ consularis, & superius hoc missa. Additur in ille ad meas interrogationes responsa. Beata non est Officiu ecclesiasticum, nec ulla sollemnitas, aut reliquiarum expostio. Hoc solum convenit, Vedrianum, Marchesium & Carelium de S. Vincentio minus liberaliter locuti esse de cultu B. Margaritæ. Hoc ipso me etiam dubium raddiderunt, an Operi nostro inferenda esset cum tantis Beatæ. Attamen, diligenter omnibus percursum, consui titulum Beata, quæ Margarita ætatem suam ante decreta Urbani VIII. benigne voluit, eidem non objudicandum, proferitur cum hoc titulus videtur semper fuisse relictus. Agere itaque statum de B. Margarita, ut de reliquis Beatæ.

opus
de
1871. ad
novam
supplent

5 Jam dixi n. 3. Vedrianum memisse de solemnitate translationis corporis. At non expressit, quo tempore ea sit facta. Scitaphorus Raggi, qui post præmum edidit Operis de Vita Sanctorum Ordinis Prædicatorum, cui B. Margarita elegit inferretur, in altera editione servandam ejusdem concinnavit elegiam, ibidem meminit de sepulchro renovato circa annum 1585. referitur sepulchrum antiquum non fuisse apertum per R. P. Desiderium Paloni Ordinis Prædicatorum, æque Beata tunc ibi inposita & ad sacrorum delata, donec sepulchrum vetustum & sanctum esset perfectum. Addit illa tempora, quodam esse donatum fuisse P. Innocentio Fontana Societatis Jesu, Beata Margaritæ consanguineam. Porum non attingit Septembris Tenet IV.

religionem sacram ipsam ad novum sepulchrum, quæ alia perfectum non esset, doni scribat. Scito tamen hanc dedit illa sacram ipsam relictam ad novum sepulchrum: atque ea versatilis est translatio a Vedrianis asserta.

AUGUSTI
I. S.

Vita
de
Vita

6 Atte B. Margaritæ conscripta fuerat Italice a Desiderio Paloni, sacrorum Ordinis Prædicatorum non laudata, ut ex Atty ipse, cum relatu ne Raggi collatu, satis clare perspicitur. Quippe Atty ait. 1. Desiderium se vocat, idemque sibi nomen attribuit a. xi. ubi se conjungit cum Thoma Crucio, ejusdem conventus S. Domitiani Marianæ littere, quem Aldem legat n. 12. Raggi vero, ubi in collatione posteriori de B. Margarita iterum agit, pag. 693. edidit Panormitanum ann. 1605. afferens, nuntius fuit phylotaxis a Patribus Desiderio Paloni & Thoma Crucio, Prædicatoribus conventus Marianæ, conventus esse P. Innocentio Fontana Societatis Jesu, & ab hoc se eos accepisse. Hoc igitur colligimus, Desiderium illam, qui vitam scripsit, esse Desiderium Paloni. At, siam vitam unquam vulgate fuisse, quantum novi; ita nomen Desiderii Paloni non puto reperiri in Bibliotheca Sanctorum Dominicianorum apud Richardum.

7 Tempus scripti Vita non potius diffinitum. Nam satis patet, scriptum esse post annum 1584. & circa annum 1585. quæ de sepulchro tradunt, & de translatione sumenda tractari cupit. Itaque annis fere septuaginta post mortem Beata exarata est Vita: namque Scitaphorus dicitur hoc fide percipisse, non esse, cur de rebus ad ea dubitaret; neque enim hoc fidei candorem. Laudatur Vita olim ad Majorem nostram Roma missa P. Mariæ Girardelli & in ejus cultu observatur, quædam esse, ut hic haberi in exemplaribus authenticis apud R. P. Dominicos, Interpretationem dedit Romanam quem possum fidelissimum, & pium styli elegantiam, quam simpliciter interpretandi regulam. Penitus in Annot. adjungam, quæ in Atty præterita aliunde didicere.

Vita
de

VITA

Auctore Desiderio Paloni Ord.
Prædicatorum.

Latine reddita ex Ms. Italico, Inter-
pres J. S.

CAPUT I.

Scriptoris præfatio: Beata parva, parentis,
pueritia, juvenitatis, & relique
ætatis recurrens.

Hoc Opus non aggredior, quod in me sit aliquid tantæ virtutis, ut illustre valeam ac celeberrime reddere animos hæc, ex cellis & sublimis; non quod ex mente mea humilis & sine spiritu, aut ex lingua mea belva & loqui passus, sciantur possit cognatio aut sermo dignus, quo laudetur virtus calidis insula, & sanctitas divina humanæ creaturæ donata:

Vita
de

A. De-
signa-
tio PA-
troni.

eligionem tenebris, quales sunt mentes, idcirco dicitur iniquis lucis effluviis: nec circa ignorantiam unquam apta erat docere Minervam, nec ut aperirentur cibum sapientia divinus: verum ne aurum archium abiectionum & thesaurum coartatum, ne periculis geminis invenirent, nec mercedem iam pretulim pariter finem: quandoque simul didicimus a omniis minimo fore obsequit obsequitque colligendi precipua monitione Animo tanas virtutes de sanctumonia dicitur, cunctasque eas per ceteris notabiles de ducas, quem concitare possunt ad cultum & venerationem hujus Virginitatis, nos non solum augendum, & efficaciusque de nosci cum honore in Ecclesia a quo celebratur, cealus mei esse munus, ut non modo non finem interire lapides pretiosos cum labore repertos, sed ut nos una cum ipsis in in chara collocem, ut specula.

B. effluviis de ignis, quo dirigimus mentem nostram, ad sanctissimas virtutes in terram imitandum, ut cum ea deinde possimas esse gloriæ participes in celo.

C. Hujus ecclesiæ Margaritæ & presens pignus tamē elegit & laudes dari possunt ad gloriam Sanctificationis, dum de innocentia, quam fit Deo mirabilis in Sanctis suis, quam etiam pignus utilitatem nostram obsequi linus ad immortalis Creaturi referendas grates, quod domui nostræ convenit. Mulierem tam celestem, ut non bis sit, colitur, quæ, & sumus a divina gratia seminum sanctissimæ exempli hanc posse in hunc & peccatis obnoxia natura in deserto mundi hanc sui virgini ad vitam eternam: ut sit urbe refugio, quæ non possit recipere de completis in adversis calamitatibus hujus vitæ.

D. Ur autem, exordium loci de ipsius origine, de innocentia levis, de patria, domo & familia, de notitia de cognominis, jam incipit in ipsa respondere gratia divinis. Voluit enim Deus, ut educeretur & non in loco, terra aut domo rustica, indigna de vili, sed in civitate iustitia, qualis est Mutine, ex stirpe nobili & virginitate, dita Fontana per patrem dominum Alexandrum Fontana, & ex stirpe Moysi per matrem domini Franciscam, ex ipsa domus & familia fortasse minoris conditionis non est quam prima: non minus addidit Margaritæ in manifestum indicium & figuram divinis, ac si diceretur, in mundo natam esse civem & nobilem, ut lo celo esset civis nobilis & Deo, quemadmodum civis est nobilis in terra a domo sua Fontana, quæ Christianæ de religiosæ fides virtutibus, quemadmodum illa familia semper probatur ob pretiosam margaritam paritatem æquivalentem.

E. Nec est B. Margaritæ Fontana anno mcdxviii die tii, Maiis, quando terra & planta incipiunt germinare, quando ver novum amara pulchritudine gaudet, quando herba candida liliis, odoriferis roseis, & quodlibet genus floribus vultuatur se cooperunt. Omnis hanc conducunt ad magnitudinem rei eorum propolis. Quippe ab ætate hic tenere vixit ut nova planta & terra fertilis domini in mare spirituali, ut germinaret celo, ut cor suum faceret hortum deliciarum spiritus sancti in terra, & totius virginis iustitiam & holocaustum perpetuum mater Patri, iustitia, amandum lo mare puellam.

F. Cum mundum profus odisset, quo ostendit se electam ad vitam eternam, ita ut virginem suam Deo consecrare de Altissimi servitio, nolens alium habere sponsum quem Iesus Christus, eternam salutem suam: idque re ipsa ostendit. Ubi enim pervenerat ad annos juvenitatis, quando maligna mundi nequitia decipere solent instabilem & precipitem juvenutem fallis viribus vanorum luctuorumque delictorum suorum, consensum omnem in mundo non convenit, totam la dedit vix casta, religiosa & sancta, reliqueque omnia velles mundanas, pompas & lascivas, assumit hebuit tertii Ordinis S. Dominici: rem enim indignam existimabat, si ex parte tantum servaret Domino, atque ultimæ vitæ insititio esset coarsita, singularemque credebatur fœnem, quod haberetur & cogitaretur ex postremis Sororibus sancti Ordinis de Penitentia, ac si integritatem innocentie sue perdidisset in vulgari instrato vanorum mulierum.

G. Quam honestatis decora vixque sanctitatis habitum gestaverit S. Domoci, ac in statu suo religioso servasset vix de decorum, & perpetuo famæ suæ bonum odorem, manifestum fuit ecclesiæ fidelium. Vixit semper sine ulla aliqua querela: semper vitam duxit incupitam, omnibus gratia, ab omnibus laudata, in omnibus agitata & honorata nunquam Sancta: humilis & mansueta utique, plena charitate & pietate, recta in intentione, simplex & pura ut columba, parca verborum in loquendo, sapient & honesta in respondendo, amabilis in conversatione, & omni aliusque venerabilis. Tamen spiritus fervore fervebat Deo, & professione suam observabat, ut non solum noctu fureretur horum preterita ad recitandum Officium confertum, & alias pices de periculosis pietate periculositas, sed frequenter toto nocte non cubaret nisi in nudo pavimento, aut in stramine, ac super duas tabulas: moremque noctis partem precibus, planctibus, ac ipsa illius insuperaret.

H. Si quando, ne contraheret plam malum, apud quem cubabat & dormiebat, veliper se in lecto collocabat, ex deinde hora, quo somnus matrem occupaverat, quæque tata domat erat ipsa filientis, ipsa Virginitate tacet ex deliciis plurius se levabat, postquam se aliquando supra terram, aliquando super stramen nudum, aliquando super duas efficit, non sine corporis locummodo, ac mente quiesce, solumque spiritus divini, non oportere secum Deo esse delicatam, sed pro Iesu Christo crucifixum & mortificatum. Non d. Leo.

I. Sicut Servum Dei esse delicatam, sed pro Iesu Christo cum ætatis & consensu spiritus crucifixum, & mortificatum. Hujus autem vix austeri & sacrarum ipsius vigiliarum testimonium dat fidelissimum reverentibus pater Fr. Thomas Cenciarius conventus m. Monensis S. Dominici lector bene interius, ex relatione domini Sigismundi, quæ conjux erat domus Jacobus Fontana, & constantia B. Margaritæ, quæ nata erat anno nonaginta, mortis tempore quippe læpabat.

K. In hac Virgo, dum vivebat, Sancta dicebatur, & ab omnibus pro Sancta habebatur, ipsa sane miracula non est, quia etiam per multas personas privatas, quæ de secretis cum ipsa tractabant ipsamque familiariter novebat, innotuit, idcircoque magis deinde innotuit, ipsam multis divinis visionibus & periculis fuisse pallam: nam ipsi aliquando apparebat forma horrida ad terrorem in incutiente, aliquando velles ipsam undique decerbat, aliquando de illis ipse deprecabatur, ut eam ad impietatem & desperationem

capit. 16.
de vitiis
Ordinis S.
Dominici

capit. 16.
de vitiis
Ordinis S.
Dominici

capit. 16.
de vitiis
Ordinis S.
Dominici

capit. 16.
de vitiis
Ordinis S.
Dominici

capit. 16.
de vitiis
Ordinis S.
Dominici

capit. 16.
de vitiis
Ordinis S.
Dominici

non perducet. Verum Amicis Domini signis sanctis Crucis inimicum constatuebat terrorem; quemadmodum eodem signo, si quis de spiritus multas a Deo imperabatur gratias, multaque miracula domi & foris e manibus suis egredi faciebant, tamquam divinis talismosis non solum vixisset, sed vix quoque spiritibus, cum sanctis sicut charitatis & cum humilitatis; quia peccatorum Deus non exaudit, nisi in favorem fidei, & in gratiam sanctae Ecclesiae. Nam patris miraculorum secundum communem cursum gratis est gratis data, etiam per manus fidelium indignorum ad salutem aliorum exercita. Sic quando damnati isti in die iudicii gloriabuntur parasse se multa signa suspendenda miracula in Ecclesia, omnia in ruinam ipsorum vertentur, & oque ipsis proderit dicere: Nonne in nomine tuo, Domine, multa signa fecimus, & virtutes multas? Sed ipsis respondebitur: Amen dico vobis, nescio vos. Verum ipsius suae Margaritae sanctae dicit Dominus: Veni, glorificas, in thronum meum &c.

ANNOTATA.

a Hic autem nomen suum ipsius, quod est Desiderius Falcoi, ad ostendit in Commemoratione, ubi, 6.

b Quae nomen Margaritae sit satis communi, non videt, quia ea et erant pagis indicium. Ut autem amas respiciat, sicut & vult alio sequitur inpro.

c Hic cum aliis consensit Bedrianus; addens additum esse facta fuisse die 2. Maii in ecclesia S. Agathe tunc parochiali, & deinde facta Christianae confirmationis esse Ferraria die 3. Junii anni 1444.

d Hic verba, quae ab aliis distat, vult Latina; & sic autem verba loci verba quidem Latina laudantibus, sua Italiae interpretis.

e Qui in apographo nostro scribitur Lactius, apud Reginum Cencium nominatur. Hoc autem expresso consilio distributum erat, utamque nomen isti Cencius, Lactius Cencius, cum Regino, super synchrotes, in eo non satis potuerit errare, scilicet potuerit alii in describendo, prout videt nomen expressum nomen, his repetitis in apographo meo, scripsimus esse diversis nomen. Hinc in eadem ipsi Cencius, lectore tamen de correctione munit.

CAPUT II.

Glossa ipsius mirabilia & miracula; vult & sequitur.

Possit par-
pau-
peribus
esse
magis
magis

Miraculum pons fragmentorum, quae etiam cum sekerat ad pauperes, convertorum in laudem totis recreant & odoriferas in medio hinc, non tunc, et constat, publicis innovit, quia ingenuum istud prodigium R. P. Fr. Seraphinus Ruzai & Florentinus, Ordinis S. Dominici, fuisse interius Vite beatam huius Aetate hoc modo: Anno quodam, quo magnus erat pauperis, cum multum in superem largiretur, reprehensa fuisse quoddam fratre suo, qui olim tanta manu digne vendidit. Hinc cum vice quodam circa festum Nativitatis Domini, quando maximum erat anni frigus, per fides deperderet, colligimus habere pons

Septembris Tomus IV.

par, pauperibus distribuit; eorum etiam Aetate, pueris frater. Hinc autem roganti, quid posset facere in castella, Rota erant, Beata respondit: Tu facies in castella, repoluit frater, & soror Margarita, ut omnia, quae ad manus tua perveniant, erogas, neque respicias exiguum nostram humilitatem, neque gravem domus familiarum: turbis tamen castella aperire ipsam iussit, vixitque pons non recentibus & suavisimam rosis, Tunc oblati pauperes miraculo frater, ad pons sororis occidit, peripiens in vultu ipsius aliquid quasi divinum, sibi ut ignosceret rogavit, facultate magis ei concessit, ut deinde, quantum vellet, in superem de- ret, dilectare, clariorum, confidens, ipsam cum posset eo momento pons in rosis precibus suis convertere, in occisione domus in gloriam Domini etiam pons posse produceret gratia & favore Secundi sui caelestis.

to De vno in domo ipsius, quod nunquam saluatur posse videtur, quod abundantem ipsius pietatem, res est patrum nota per viciniam, ac quantum hodie referunt etiam domus, ac quibusdam nobilibus & viderent domus Alaricum Galati, sic consigit. Cum dolens huius vici tamum esset pro partu coniugii frater ipsius, in Margarita illud tam dispensaverat, amoneque illud viciu pauperibus, illius & viciuibus distribuerat. Ubi vero viciu pauperis aliter, doliumque illud relinquit; manum advenit domo vacuo, invenitque viciu esse confluxum, cum multis clamoribus contra sororem Margaritam, tamquam omnia dissiparet; & intergon domus interentem. Omnes currunt, scireque cupiunt, an revera viciu non sit in dolo. Semel iterumque eo vadunt redireque: semper deum manifeste cernunt vacuum. Cum adven- tiarent & huius Domini Familia nollet revelare secretum elemosynae factae, sed confideret, deus hinc casu & accessit fratris sui procuratoris verba fratrem suum placare, eique animos addere sedebat, monebatque, ut si illi illi viciu esset, non traxisset in dolo, vixitque tam sumi viciu pro pleno, amone in errorem inco- re, ut discordia & rixas domus existeret: Deum tantum dixit scireque, ut retrocederet viciu. Regressi autem inveniunt dolium, quod viciu revera fuerat, primo plenum viciu, divinitus productum; sicut melioris & perfectioris huius, quae ipsius Dei manu, quem quae viciu viciu caris producorum. Hinc manifeste colligitur, Deum meritis & pietatis vix fuisse Servum facere domus Fontana, non solum id dandum illi pons, sicut dedit carbe, & viciu; sicut & nupit Casa Galitex, sed viciu ad ingenuum domum; quemadmodum quod viciu charitatis domum fideliter promissis: "Centuplum autem pietatis & viciu eternam possidebitur."

Ita Necesse praeterit anni duo, quando in civitate nostra viciu nobilis & annolis mirona, athen edoginta & quatuor nara, domus Elizabethae Maricotti vocata, quae, praesentibus R. P. Rectoris Societatis Iesu viciuque viciu, supra dicto Patre meo Lectoris conventus Martinus S. Dominici, P. Fr. Thomas Cencio, & ita P. Fr. Desiderio, lecto decumbens et male viciu lali, mense Novembri anni MDLXXII publicis narravit hoc factum, quod sibi ipse accidisse testatur. Quando puella etiam viciu in domum annorum, familiariter agens cum filibus domus Fontana, quae domus viciu erat viciu & in

Adven-
tante
viciu
magis
magis

viciu
viciu
viciu

viciu
viciu
viciu

viciu
viciu
viciu

viciu
viciu
viciu

M 3

ANCT. eodem modo, frequenter homi erant et mado-
DEU. candum & uno nos recreandum. Cum autem i-
MAIO. bidem transire diem aliquem, multaque pre-
PALO. lare & puri in plateis ante domum Fontanæ oc-
SI. cuperetur lux, qui in paribus nostris vocatur
 Giarra. (hic homo peragitur legimus signi, si-
 ve fratri fratri in culpam exacerbo, quod ba-
 egi istum in aera vibrare, & a longinquo,
 quantum potest, ielatur) cumque esset in me-
 dia multorum puellarum, que se occupabant
 ioculando autum illud ligni legimentum; ecce,
 mihi recta in faciem deferret, oculumque perco-
 teret deatrum scitu tam vehemens, tantoque cum
 dolore, ut me quasi cecum faceret atque oculo
 privatum. Plangebam lamentabamque alia voce o-
 rem implorans, perdita quasi popilla: ad hac
 vero vocem huiusmodi rurem arxatur plares,
 commoveretur domus, turrant homines ad vi-
 dendum & apertis præsidiis: et nullum mali
 remanebat remedium: Mox de hoc infornatio
 furat Margarita, & forsitan etiam rogata ab aliis
 mulieribus, accedit ad me multum lacrymantem
 & dolentem, & verbis consolari me incipit, di-
 cens: Consolere, filia mea, ac bono cōtino animo
 nihil inde ulterius mali oriturum: faciteque signum
 sancta Crux super oculum istum. Subito libe-
 ra sui a malo: aperit oculum sine ulla lésione,
 & saluta plena. Hac dies postum, quia in me
 sapientia sum ipsa.

ANCT. Ex veteranda, pia, & provecta matris cive,
DEU. domina Francisca Cervania, personæ famæ opti-
MAIO. ma, frequenter intellexi, quod oarrata aggredior,
PALO. & præteritis, quando de quadam mensi Octobris
SI. anni 1672, cum Patre iustore supra nominato
 eram in domo honorata huius matronæ, ubi age-
 batur de rebus, que in diei singulis dicebantur
 & designabant de illa Christi Spōsa, prædicta
 domina Francisca ut verum narravit hoc factum,
 quod aliter sua, mariti sui matre, frequenter
 noverat. Cum aliquando fratria religiosa sororis
 Margaritæ in parturitione vehementibus angere
 iactaret, cum non posset parere; simulac vocata
 hinc beata Margarita & in cubiculum allicita par-
 turitionis ingrederet, alacriter & sancliter peperit,
 & post alio periculo matris aut proliis. Lia S. Petrus
 unda corporis sui iacebat infirmo.

C. Mox in temporibus dimoniæ multam inces-
 suatur & lugunt interveniente sancti nominis B.
 Margaritæ Fontanæ. Hoc perpeccatum suum in variis
 occisionibus, in quibus maligni spiritus, humana
 corpora oblidentes, nequeunt perferre sepulcrum
 sine loculum, in quo sanctum illud iacet corpus;
 quæ enim in vita sua viliatam de diabolo reporen-
 tur, apud Deum meretur, ut apud illi vellet,
 cum in fugam agendo in morte, & monstrando lo-
 cum in pugare in terra post mortem. Si autem
 sola fides scilicet illius terret & confunde: "In
 unum meo demonia exierunt, multo magis,
 quod hinc pueri cum Christo, quemadmodum &
 Anthonius, S. Catharina Senensis, B. Margarita
 Montepellensis, id victoriosum facti de sanctorum spiri-
 tibus inferis. Hac varietate optime testari pos-
 sunt reverendi modum Patris conventus S. Do-
 minici, ubi multa exempla, quæ congerunt
 ab anno 1612, usque ad 1672, idem testis
 possumus multis, qui obsecris huius præfatus, ipse
 que obsecris illud pulchre possunt narrare.

ANCT. Vixit beata illa Anima annis septuaginta &
DEU. tribus ac mensibus quatuordecim & humana sua
MAIO. corpus mortale. Transiit hoc seculo tempore

quorum & mensium, reliquit vitam mortalem. O
 & vita æterna adit possessionem anno mortis
 de aut deprehensa. De felice ipsius transiit, glo-
 riosa morte & sepultura habemus testimonium R.
 E. Jacobi Fontanæ, Religiosi magnæ auctoritatis
 & capacitas, qui accedens ad eam obsequia
 annorum, etiamnum vivit: prædicta domini E-
 libethæ Marefotti, dicit domine Alchimæ
 Colori, dicit domine Francisca Cervania & al-
 terum multorum, qui locum fuit consilio, qui
 exsequia huius beate Margaritæ adfuerunt. Hi
 et rem certam affirmant, fuisse inventam tempo-
 re mortis cilicindulam & extensa ferrea cinctum.
 Hæc se credidit cum viri tum mulieres, qui
 vel minimam habere potant vestimentorum im-
 phus particulam: & nisi defensum fuisset a Fra-
 teribus corpus, vix satis cooperant manifestum in so-
 lecto: tanta erat turba paratorum parum, ve-
 hementia et detestatio.

ANNOTATA.

a Non miraculum narravit Seraphinus Retti
 in prima editione Operis sui, testaturque etiam in
 editione anni 1675, non tantum istum plene cor-
 poris expulsum esse apud Reticum, sed sanum mi-
 raculi esse omnino eodem. Item habet Federicus
 pag. 136.

b Cum in hoc tum in procedente folio laudem
 de est Italia in paucis memoranda miracula
 comprehendit. De notis, qui sibi in hoc folio præ-
 fatus, sicut capiam esse, alius dicit puer
 peribis: neque enim aliter est, aliis dicit
 deum, cum fortasse commisit cum fratre suo
 habere bono. At, si consuleret in alio dicit
 deum, sicut exemplis illa miranda magis es-
 se quam credenda.

c Reticus pag. 136. hoc factum narrat, ait
 factum illam in suis partibus (scribitur autem Flo-
 rentia) vocari la lippa. Verum quid sit de mi-
 raculo istius illius laudi, fortis intelligitur, qualis
 esset istud, quantumque sacris oculis peritum
 in ipsa illa fuisse.

CAPUT III.

Qualicumque venerat & miracula post
 mortem.

D Einde post mortem imago ipsius fuit expo-
 sita, ubi remanet in hodiernum aliquem diem,
 ad columnam inter altare S. Antonii & S. Am-
 onii. Crux huius in manu tenet & rursus flori-
 das habet in cassida in memoriam miraculi patris
 in recentis & laudatissimas notas convenerit. De si-
 gnifico ipsius pro relationem excellenti medius
 domini Nicolai Fontanæ, & aliorum, innotuit
 & scitur hoc factum. Cum aliqui ipsius consan-
 guinei ex domo Fontanæ vellemus ibidem deponere
 corpusculum filii cupidam defuncti, operarius
 cum tentabat aperire sepulcrum ipsius locum, ad-
 prenum istum, quem dicit ad habendum pri-
 mum lapidem, in exteriori est. modo tantum
 cooperuit, tunc, ut animus cum decesseret ad pro-
 arandum ultimus, faciliusque duo in an-
 tu relinqueret. Hanc nos viderimus, repandem-
 que curamus. Manifestum id est signum, re-
 clu-

Am in eo esse loco rem divinam, quam non patitur locutionem rei, etiam mite humane.

16 Similitas collis vine publicæ, ex eodem lapidario alia vice gruppæ tantum lavas gratæ odoris fragrantiam, scilicet apotheca ibidem fuisset, coarctata aromatibus plena. Hoc autem semper admirari oportet, quandoquidem si Paulus de se & de aliis Sanctis & Julia dicit, se esse viam & sanctitatem bonam Christi odorem in vita charitatis. Nos Christi bonum odorem percipimus odorem rosarum, sanctissimum, quæ plenam erat totum sanctum, ubi jacet sanctum corpus. Nimirum qui servit Iesu in vita cum bono odore virginis in carnis humana, meretur a Iesu accipere bonum odorem admirandum, miraculorum & sanctitatis in morte: quique a libidine corruptiæ se continent, carnisque refrænant, ut animæ maculari, & na diligerent Domino suo, non solum merentur, ut in morte animæ a Spiritu sancto glorificentur, sed etiam ut corpus & corruptione præservetur, factum sepulchri in calicis favores rosarum, violarum, liliorum, & insinuantium paradisi odorum converteri, secundum fidelissimam testimonium. Sic, quemadmodum anima est in gloria cum angelis in celo, hæc corpus, vel ut vas Spiritus sancto plenum, meretur honorari a mortalibus in terra, ut perspicitur in B. Margarita. Sic Dominus noster paratorem gloriæ illius & sanctæ Animæ nobis etiam gratiam concedat, ut in sua vita nostra mereatur consequi gratiam & misericordiam ad obtinendum gloriam sempiternam. Amen.

17 Oratio ad B. Margaritam, advocatam nostram. O Bos puritatis! o vas calicis pietatis & profundæ humilitatis! o ignis divini amoris, & fraternæ charitatis! o lux religiosæ, & spiritus sine carne, beata Margarita, quæ excelsam inhabitans celum, & in speculo divinæ essentia imperit abyssum ingenium periculis & miseriarum, quibus expolit legem in terra, nos pro militante Ecclesia, ut perseveret Catholica, expurgata scandalis, a vitis pure, moribus reformatis, totique virtutibus ornata & sancta, ut calcibus evadere volens & triumphans: ora pro urbe nostra, ut Dominus cum cellidit & defendas ab adversis & damno incursionibus equarum, sanguinis, pestis, tempestatum; ut semper studeas in regere & administrare sapienter consilio, nos hujus mundi, sed Angeli consilii, ad gloriam Deo ad, pacem suorum civium, & saluam communitatem omnium populorum tuorum.

18 O sancta Margarita! o Sponsa Iesu, quæ has coram Sponso tuo eterno, progre pro domo Fontem, ut perseveres in gratia, ut Creator non sinat illum cadere in indignitatem suam, ut semper vivas in sancto ipsius

risore & amore, ut semper eas de virtute in auct. virtutum, de bonitate in bonitatem, & post Deum impetorem prosperitatem tandem cum vocare Deo debeat ad felicitatem eternam. Noli unquam fallacellare, o caro, o sanguis noster, o nimium Me. Iesu & glorioso placidus Dominus; noli, inquam, cessare precibus oportunitate impetrare inflare pro devotis amicis tuis, consanguineis, viduibus & iumentibus hujus sanctæ trahitæ, tam religiosæ pietatis, hujus gloriæ tuæ & honoris in terra, ut intercedens favore tuo pervenire possimus ad contemplantum, secundum, æternamque laudandum & benedicendum insubiliem divinæ essentia Majestatem & gloriam Iesu Christi Redemptoris nostri presentiam in sancta securum.

19 Præterendum non est, quod sepulchrum hujus beatæ Margaritæ a longo tempore in intervallo conspectus esse tabellæ depictæ, imaginis crucis, aliquæ vocis donatæ, ut etiam ostendit cooperculum ligneum: id signum est, multos fuisse exaudios & gratulæ que obtinuisse favorem & intercessionem hujus beatæ Animæ apud suum Sponsum.

ANNOTATA.

a Dubito, an id primum vellet sic scripsi in epigrapha mea, cum vultum oreris B. Antonium. Clere tanto sic habetur. Regias in primo Beate elegit obsequi, imaginem Beate depictam fuisse in programis tabellæ, representantem tempore ut mulierem providit etiam cum infante vestit plena.

b Præteritum ut primum illud fessum suo tempore missis, regibus Regias, idem narrat fessum. At inde Marchionem non vellet collegit, illam suo animæ tempore appropinquat, cum insignis vestis, non fore sanctæ antiquæ, repetendæ dem caraverit.

c Hæc mentio sit translationis, quæ quidem fessis est, sed verissimiliter absque, si post Vaticanam scriptam, quia de eo, quæ in translatione commiserunt, biographus non loquitur. Suspicer itaque fessum esse scripturam, ubi dicitur in translatione, O fessum enim post sepulchrum apertum, quod continet avoc annos 1515. ne videtur.

d Regias in fessum Beate elegit adiungit quædam descriptio, quæ B. Margaritæ patrem impetrat creduntur post tempore scriptæ hujus Vite. Tabellæ pro his laudis Innocentium Pontificis cum Sacerdotibus Iesu, qui ann. 1515. Mortem se contulerit, ut cum pace suo Deinde Pontificem vocem Beate sepulchrum, curaret adhibendum, facillimeque ipsam magis tractandum. Nihil ad fessum erat omnia, quæda scribitur Regias, O fessum curatibus descriptum. Operatur quidem, laborat ad finem fessis abans, superaddit dicitur in alium occupat in provincia. Ande vultus illius fessum, Beate pro quæ dicitur, paratissimè, ut evadit. Alia non addit, sed illud ipse in dicitur curat, utique a me præteritum.

DIES DECIMA QUARTA.

SANCTI, QUI XVIII. CALENDAS OCTOBR. COLUNTUR.

S Cornelius Papa mart. Cen-
runcellia in Etruria.

Item

S. Cerealis
S. Salustia & } Martires Romæ.
Socii 21.

S. Cyprinus episcop. Carthaginen.
martyr, prope Carthaginem in
Africa.

S. Crescentianus }
S. Victor } Martires in
S. Rufula } Africa.

S. Generalia }
S. Senator } Martires in ci-
S. Viator } vitate S. Mar-
S. Caliodorus } ci Citerioris
S. Dominata } Calabria.

S. Felix

S. Demetrius

S. Honorius

S. Zetus

& forsan

alii

Martires in
Tuscia.

S. Crescentius mart. Romæ.

S. Maternus episcopus conf. Colo-
nia. Agrippinæ.

S. Joannes Chrysostomus episcopus
Constantinopolitanus. & doctör
Ecclesiæ, prope Comanos in
Ponto.

S. Norburga ancilla V. in arce
Rottenburgica comitatus Tyro-
lensis.

PER ETERMISSUM ET IN ALIOS DIES RELATUM.

S Anchi Defensoris martyris inventio annu-
ciatur apud Castellam & Ferrarium. De-
fensoris brevis obitus est ad 2 Januarii
S. Basilii virgule elevatus apud Malvenum aliis
que hinc annuuntur. Vita data est ad 10
Januarii
Dedicatio vestis Brunellensis. & translatio S.
Guthi ad aliam ecclesiam apud Malvenum
& alia remaneant. Vita S. Guthi data est
ad

C Dedicatio sacri S. Maginardi monasterii a
Monacho. Assus est de S. Maginardo ad
dum

S. Anastasius martyr, de quo est Petrus Damianus
in sermone, translatio a Malva & in Mar-
tyrologio Germanice Censis. At, cum Petrus
Damianus tom. 2. Secus S. Anastasium duas
magi fuisse sibi, dicitur est & cum eorum de
S. Anastasio Presb. ejusque Alia illustrata sunt

S. Anthonii episcopi Ravennatis translatio du-
da de sepulchro Malvenum. Vita Sancti, variegata
translatio illustrata sunt ad 12 Februarii

S. Papa martyris Laurentii in Lycetonia annu-
ciatur in Anagni, et in Anagnini Basilium
in Lycia perpetuo laetari videtur. De de jam
actum est cum Gratia & Martyrologio Roma-
no ad

B Altherii patriarche Hierosolymitani monachi
Ferrarii cum Sancti iusto, Castellani vero
venerabilis domus vocat. Vita B. Altherii
data est ad

S. Petrus archiepiscopus Tarasacensis hoc an-
nunciatur apud Castellam in Seris Sancto-
rum & Basilium Collectio. Vita de S.

Petro jam actum est
S. Barnabe apostole capitis & eorum transla-
tio annuuntur. Madolani in Martyrologio
Mediolanensi. Alia S. Barnabe illustrata sunt
ad

S. Episcopi Episcopi monasterii hinc eorum per-
petuo Martirium, sed ubique hinc loco con-
stanti, indeque hinc in serie aliorum regimini-
bus designatur Episcopi non Episcopi. Apud
Florentiam sic nunciat. Et sibi depositio.

Episcopi episcopi. Censura inde Carthago-
ensis. S. firi cum Gallio. S. Labbanus. In
Episcopi non invenitur. S. pro Episcopi
cum legatur Episcopi, & in Augustum Episcopi.

S. Wandelbertus Episcopus videtur hoc consi-
derare. Presulis hic eorum hinc invenitur.

Episcopi. Florentiam in Augustum dicitur, et
fieri designatur Episcopi. Arverniensis hinc
communiis fuit. S. episcopi, cum sufficit ad
S. Sidonius Apollinarius. De ep. S. Germainus

Tarantensis hinc. S. Hieronimus episcopi. de sermone
Defensoris autem apud Arverniis Naratius epis-
copo, Episcopi hinc eorum sanctissimus episcopi

et ipsius. Deinde ponsa refert de episcopi episcopi,
& de morte et successore in hinc. Quo
migrante, Sidonius ex profecto hinc invenitur.

Sententia in Augustum Seditionem, quem Mar-
tyrologio Galliano jubent, pag. 12. hinc
Episcopi hinc Sancti hinc, et hinc

A Tum rindum de more scribuntur, sed sibi indil-
eque publici cultus. Videtur postea apud lende-
ram scriptum, & apud Hieronymum in Mon-
acho Franciscum olim plura alii.

Antiochus de Ros, presbyter Ordinis Augustinia-
ni, & vir apostolicus, cum sacre beati pater
apud Hieronymum in Alphonso Augustinus
post. 12. diebus dicitur obisse in monasterio
Mexicano, die xiv. Septembris, æo. millesim.
Quo de causa Beaton appellaverit Herrera, in-
finuat his verbis: Eum episcopus Siguanus inter
Beatos Augustiniani Ordinis computavit. A
nobis non sufficit auctoritas alienius episcopi, ut
Antonium Beatis annoveremus, præsertim cum
non fuerit diffusus tantum anni ante destruc-
tionem Urbem VIII. quo venerat Beatos voca-
re eos, qui in titulo suo fuerat certum annis
beatus, nisi Beatis sibi annoverati a Sede A-
postolica.

Petrus universis Ordinis Cassinensis potestate in-
signis, ut beatus memoratur apud Hieronymum
& Cheltenham; ut sibi indicat cultus publicus,
quodammodo & alii adducunt idem videntes.

B Dominicus de Cubo, Ordinis Predicatorum, cum
etiam beati memoratur apud Cordum de Sicut
fuerit in Anno Dominiæ ad hunc diem.
At ut Dominicus hujus, ut aliorum plurimum
pietate insignium, qui idem videri possunt,
cultus autem hactenus negantur.

Evergildus, primus abbas curabatur beati Marini de
Berona cum titulo Beati memoratur in Natali-
bus Sacrum Ordinis Praemonstratense; sed sibi
non ille publici cultus indicio.

S Catharina Flicia Adams, quæ postea suata
est B. Catharina Genovensis, in Christi Fatis hoc
die fit memò. Verum Gregorius Papa XII. indolu-
ta comminationis S. Catharinae sollicitudinem cele-
bravit, jussu die xvi. Septembris.

S Ninnius episcopus in Scotia hoc die annota-
tur in Martyrologio Giraudus: at in Ro-
mano xvi. Septembris.

B Petrus de Budoet, inquisitor hereticæ pravi-
tatis, eoque vocatus martyr Caseraugusto, apud
Mercurium referatur ad hunc diem. At Officium
dicit, B. Petri sollicitudinem celebrari xvii. Se-
ptembris.

S Ferreoli martyris memò. Gregorius. Cultus
xviii. Septembris.

Iustitia virginis memò in marginem ponitur in Mes-
sacensis Censura Bravillensis. Paria ju-
sticiae geminis Sallia. Fersa illa designatur,
quæ cum Cyprano martyrium obtinuit die xvi.

S Convalles monachas annuatim beati apud
Cometorum. Non videtur assuetas a Conval-
le archiducendo, quoque assueti est xvi. Maii.
Quia tamen verum memoratur in Brevario ad
heredem ad xv. Septembris, ut dicitur con-
statuere potest ad illam diem xix. Septemb.

Placilla aut **Placilla** impudenter, Theodosii Ma-
gus natus, veniens est in Mœnem impressis, sed
potius tempore venerabilis, quam in Sallia.
Verba atque. Ad ipsam vig. Antisthenem flut-
tantes Placilla, vestige ipsorum vè pignora Sa-
crævis Oviscula. Et memoria pignora impera-
trici Placilla, quæ compta fuit magis impe-
ratoris Theodosii. Additur duo vultus &
derogationem elationem, quæ pignora Placilla com-
modatur. Hæc suffragantur Theodosii tom. 1.
Imperatorem in Theodosio I. an. 36. ut dicitur:
Ecclesie Græcæ cum inter sanctos venera-

tur. At ego in ex verbis Menegotti inferre
auro, nisi volueris dicere, emat Petrus sicut
pignora emat ut. annuatim a Græcis in San-
ctum honorari, quæ quoniam sunt signaria de-
dit in Mœnem celebravit, & sicut post illa-
rum Placilla solvitur operum annuatim.
Præsertim de Placilla imperatrice locutus est
Brevius in Analibus ad annum 385. ubi
proximum obitum meritis laudibus caelestis,
sed a titulo Beati cui Sancta obisse. Sicut
de Placilla aut Placilla Græcorum Menegotti
tam Basilianum quam Sirlinianum, filius Synta-
ria, Typica, quousque libri rituales, ex qui-
bus cultus colligit debet. Quapropter Mœnem
cultus non suffragantur ad cultum Placilla afferen-
dum, præsertim cum in Sallia quidem aut
Beati cultum tantum eodem attribuitur, vultum
cultum afferend. Apud Nalatum, Cassianum
& Ferrarium memoria a Placilla, tanquam in-
paratibus hunc generem, sed ad diem xvi.

Octobris

S Bernardus confessor in Italia beati memoratur
in Martyrologio Anglicano & apud Ferrar-
ium & alios. xiv. Octobris.

S Evergildus episcopi Calanensis & martyris me-
moratur in variis indicibus Usuardi
Martyrologii, ubi & in Florario M. Sallia-
rum & in aliis aliquot Fests romanorum.
Cultus & Martyrologii Romano inferuntur
ad xlv. Octobris.

S Latus, tanquam pastor apium, annuatim
apud Castellum, in vice Mœnem, non pos-
sum Mœnem dicit, prope Magister episcopus
ad Mœnem in Compagnia Gallica, dicitur tan-
ge nominis Sallia Ly. Verum regitur a die hoc
paribus, R. dominus Franciscus Wabert huius
memoria interit ad nos hoc anno dicit dicit
grat ut de S. Lato inferunt, denique se-
heroniam ipsam thidem non obisse hoc die
14. Septembris, sed 6. Novembris, non vulgo
dicit Sallia Ly, sed Sallia Læ. Clarum enim est in
litoris tandem pagano, Latum, quæ celebrat
in vice Mœnem, non esse aliam a S. Lato,
qui in Martyrologio Romano, & apud ipsam
quoque Castellum annuatim die v. Novembris.

S Harcelii episcopi beati memò vultum Mar-
tyrologii Richemense sine loco. Et Austilius
episcopus in Saravia annuatim in Hagomense
cultus Martyrologii Usuardi. Est episcopus
Armenus, qui diffusus est Mediolani, & an-
nus aliquot reliquos fuit in Saravia, ut solus
dicitur, ubi Abba debuerit, ad x. Novembris.

S Amandi Rindensis episcopi hoc die memò
Ferrarius. Jam beati memò cum a novissima
martyrologii memoratur ad xii. Novembris.

S Dionysii episcopi & confessoris in Fests He-
renianus depositio beati memoratur. Aliqui
credunt designari S. Dionysium Parisi, qui
vixit ipse Fests, & in dies plurimos, ut
in beatus Romanus memoratur die 16. Decem-
bris. Ratio est, quæ post S. Cornelium Papam
Romæ annuatim, in Sallia sive ymnica-
ratione obierit huius solvitur Dionysii, ut
etiam Roma videtur attribui. Hæc opinio-
nem fuisse credendum certum, nisi alia ratio, ut
quæ gravet, ut videtur, aliam inferunt
Dionysium episcopum. Nam S. Dionysium Alexan-
driensi episcopo dicit beati annuatim in Pa-
lis Capiteorum apud Johann Ludolfum. Huius
enim cum cultus alio die in Hieronymus Fa-
sti invenimus: beati in illis memoriam cultus

et ubi persequitur, etiam ad istam credendum est, quod etiam in ista die commutatur. Nisi de S. Dionysio Alexandrino cum et

his diebus Festi, et tunc Martyrologio in die xvii. Novembri.

DE S. CORNELIO PAPA MARTYRE

CENTUMCELLIS IN ETRURIA.

I T E M

DE SS. CEREALE ET SALUSTIA

CUM VIGINTI ET UNO SOCIIS MM.

R O M Æ.

COMMENTARIUS HISTORICUS.

1. I. Memoria Sancti varie in Martyrologio relata: antiquissimum ejusdem & hodiernus cultus.

ANNO
MDLII
de anno
de anno
de anno

S. Cornelium, Episcopus Papa et martyr in Romanam S. Petri Cathedrali suscipitur & postea martyr, cuius agni ac recitatio Martyrologio ad xiv. Septembris diem antiquitus celebratur: sed alia cum festo, alia cum festo etiam & viginti, quorum ducentum membra expressimus, commemorant. Heconymus testatur a Francisco Hieronymo, eadem & illustriam ad hunc diem se habere: Romæ in Cimiterio, Via Appia, apud Cornuti episcopi & Saturni. Ad hoc laudatur Hieronymus de scriptis: primum est, in illa Martyrologia commemorari Callisti episcopi & antea memorati ceterorum membra: alium, hunc suspensum se, ad Saturni hunc, quod alibi quoniam in cimiterio, hunc non reperit, hunc non scriptum non fuisse, sed hoc martyris, ut legendum sit Cornelii episcopi & martyris: quia tamen in Corderius sua editione pro Saturni, Saturninus legent, credere maluit Saturnianum commemorandum esse, & hunc enim fuisse & viginti, hunc viginti & uno autem, qui cum S. Cornelio postea ducuntur. Quod ad primum spectat, id ex Hieronymo libenter assentior: nec enim Callisti esse Martyrologia exprimitur: & illa, ut in diebus petitis. Ad Saturnum vel Saturnianum S. Cornelii in martyris festum fuisse, prout invenitur est: ut non non oportet, ut in diebus solus Saturnus vel Saturnianus esse, nec, ad hunc Martyrum, esse potius non periret, ut videtur, ad Martyrologia redeamus.

Ad Hieronymum Cornuti, quod ad hunc diem 2. Spiritus sancti vetustissimum apparet, ad eundem diem sit illam antiquitatem: Romæ Via Appia in cimiterio Callisti, omnia sanctorum Cornelii episcopi, Saturni. Callisti in cimiterio Spiritus: Romæ Cornelii, utrum cum Callisto eundem: Nisi S. Cornelii & Cypriani. Si autem Hieronymus non vii. Junii & Sallustia eadem Cornelii sine festo invenit sic meminit: Romæ Cornelii Saturni & Saturnianus et ibi

hunc in cimiterio non cetero, in quorum primo leguntur: Romæ Cornelii, & deponit Hieronymus, prout in aliorum Romæ Cornelii & Cypriani martyrum. Leguntur autem, non Dionysium, nec Cyprianum ad S. Cornelii cimiterium pertinere. Idem de Augustino testatur, dum ibidem ait: Romæ Cornelii, Cypriani, Dionysii, Saturni, Sallustia, Hieronymi, Spiritus episcopi: cum fuit S. Cyprianus aliqui enim post sanctum Praximum nostrum, aliqui in loco passus, illius sancti memorant non potest, hunc eadem commemorantque conseruunt, ut nos commemoramus & Cornelii in martyris sui festo, locutus hunc post festum. Hoc de Hieronymo antea posui solent.

Ad hunc etiam sancti Saturni Bida in Martyrologio, in suo quibus Martyrologio martyris agnovit. Hunc prout sit agnovit.

Officiis decimas Cornelii ante Kalendas Conferat.

Ante omnia.

Catholice suum vicinis & languis Romanis Angles fulcit.

Prout est Festi non pauci sancti Martyris fuisse, ut meminit, adjuvant. In primo Martyrologio Bida, in Opere, nostro anno 2. Martii prout ad xvii. Kalendas Octobris in petis: Romæ populi S. Cornelii episcopi: cui prout os cum pluribus ceteris, & hoc decollatus cum viginti & uno, promittit locis: & Cerealis miles cum utroque sua Solustia, quam Cornelius ab infamia, ut sanaverit, post sub Decio. Hec ibi: quod in nostro Bida, sed Bida in Solustia agri, ut in hunc festum & Bida in cimiterio, iudice esse ferendum fuit. In hoc in Festo, ad Officiis, dum caput, ante 2. Martii, in ea fuit sententia ut, collata inter se nostro Bida Martyrologio, prout utrumque non laudat. Et utrumque, quod supra invenimus, illis tunc, Sancti & Sallustia, tum gloria, quorum Bida in martyris memorat, Bida in cimiterio, utraque Flore: in ceteris etiam,

S. Cornelii
in festo
in festo

de anno

de anno

de anno

de anno

de anno

de anno

de anno

de anno

de anno

de anno

de anno

de anno

de anno

de anno

de anno

A *consecratus huiusmodi officio in Romano Metropolim aquo et in antiquis haberi, et in eisdem Ecclesiis Breviaris non nisi XVI. reuli, quia duo XII. festis celebrata Oratio, XV. vero Orationes Nativitatis Iacobi filii dei Genitricis consecrata sunt. In Lateranensi basilica Roma ad XII. ejusdem missis eius dupliis celebrantur.*

§. II. Actorum examen & errores.

A *Quorum S. Cornelii veris exemplaria habemus tum in eandem Mss. Mss. Mss. autem in apographis aliunde acceptis, quorum inter alia alia sunt antiora vintifetate, inter cetera sancta subsistent fore convecimus. Huiusmodi exemplar jam edita Membranis tom. I. pag. 216. angulo iunctis Eusebii & Scholasticus Antiquitatis illustrata tom. I. differt. I. cap. 6. ex Editione Vaticana editio 1190. ante annos facili 600. ut ait, conscriptis. Ex his etiam eorum compendium missis Pontificum Anastasii attribuit, sic tamen, ut in hoc quodam defraudaretur, quia in aliis legere ab illis. Aliter autem aliquem se vel etiam suam prodiit, verumtamen cum a Sancti auctoritate remanet scriptis, erit, qui aliter martyrium sub Dico refert, sunt manifestis, ut ex dicendis patet.*

14. *Sunt, qui velint, Hilduinum, S. Dionysii apud Parisiis abbatem, Arrepergicis confisum, S. Cornelii Aile, iunctis Leobers, Lindneri Pii filio, convecimus, ut habet eruditus Brundisii, Historia literaria Praeterea scriptores; quem tamen juvenem ipsi non audent affirmare, dicitur contrari, sibi de hoc Opere non constare, exterrum Hilduinum a S. Cornelii seculo longius abesse, quam ut de eo argumenta accurate seluamque tractare confunderet. Aile illius nomine insignis in codicibus invenitur circiter 1500. habet hanc S. Petri Breviaris, diversis Malensis, castella affert Theodericus Romanus in Ailei singulis Martyrum, adveniens ad Vitem S. Cypriani, ubi, aliter, si in scriptis suis: Incipit Historia [S. Cornelii] Papa cum passione, quem, iuncte serenissimo Augusto Histoario, Hilduinum archiepiscopus de diversis Opusculis S. Cypriani episcopi & martyris, alique auctoribus gestorum collegit & ordinavit. Deinde (sub) in Romanis) sic incipit: In diebus illis cum universis orbis terrarum Romanorum ditione p-*

15. *Eodem auctor, ut sine Hilduinum nomen, exemplar ad monachum habet in Mss. monasterio S. Maria Basilicis in quo etiam multa ex S. Cypriani episcopi decepta referuntur: sed eorum apographis, si non peius, certe melius non est, cum istum pium, quod alius displicet, vixit laborat. Deinde, si Hilduinum, seculi IX. scriptorem, antiorum habet, exiguum sunt ex hoc capite antiorum sibi potius vindicare. Utinam haec habent, sancti Pontificis Aile, qui hactenus circumferuntur, aut hoc similia, multis vintifetate sunt Hilduinum & etiam dubitari neque, quibus aut huiusmodi praemissis habentur auctor Catalogi Romanorum Pontificum, quoniam in serenissimo regimine Sacra Hilduinum acceptum Hilduinum ante tom. I. Aprilis, ac deinde Papaverat in Propetia Maji, secunda huius edidit, quibus si ad sanctum scriptum referenda non sit, antiquiora cetera Hilduinum pluresque praestant, de-*

Septemberis Typis IV.

alio etiam a Martyrologio Romano parvo, per Auct. Rejorandum vulgari, antior, antiquo & Bodo filio Piora, et deinde ad Aile, ipsaque Hilduinum vixisse arbitramur: si tandem per Romanorum Aile ex vera ad hoc scriptum fuerit.

16. *Scholasticus sua, qui ex supra laudatis Hilduinum ceteris Pontificum editis, antiquo quidem esse sensus, attamen non nisi post S. Leonem aliquo tempore, qui post medium seculi v. scilicet morte obierit, conscripserit. Rationem, quia dicitur ad eruditum, et alio. Sub eadem in eis deliquit: Eadem vero notum venerunt clonici & bene Latine cum latinis, & reparent corpora laudiorum Martirum, quia de sepelivit in agrum suum in cyprianum cymeterio Callisti, ubi hodie oratione eorum florent, sed laudem, gloriam & honorem Dominus nostri Iesu Christi etc. Hinc ipsi colligit, hilduinum, quem a S. Leone conditum esse percedat h. dicitur, dum Aile scriberetur, jam exstiterit, id enim hoc insinuare, dum de illis ad eorum corpora praestant monentur? Ahi tollerentur, inquit, laudes & orationes a clero & populo in basilica Cornelii habuit fuisse in gloriam & honorem montum Christi. de non videtur, quomodo id ex illis verbis possit deduci; cum etiam in cyprianis fidelis primus Christianus temporibus oragis sacrisque convecimus agere convecimus. Libet tamen ipsi convecimus, Aile illi S. Leone posteriora esse.*

17. *Anteriora convecimusque ad scriptores aut auctores, ut nonnulli, quibus iniquitas fuit, erroris erudit non parum displicet, & a Papae brachis, utaque Poggio, & Tillamontis velis vultus fidei instrumenta regimini. In primum vel maxime displicet, quod Cornelius a Dico primus Contumelias, quae in scriptis, Honoris dicuntur est, vulgari, iunctis ad eorum imperatorem Romanum convecimus, una cum Sicut tridit vel quoniam sapientia regenti, capite pleni fuisse in in Mucator, quoniammodum S. praedictis in Admo videtur. Constat enim, Cornelium sub Galla & Vito filio, qui Denis, patre ad filium, in bella Galla, eo anno Christi 351. capto, in imperium successerat, Contumelias passum, & sub eisdem Augustis martyrio coronatum fuisse. Sub Dico non nullo huiusmodi passum esse, dicitur vultus S. Cypriani episcopi 51. pervenisse editum Venetia Opus eisdem episcopi, per Stephanum Balanum advenit, anni 1731. quem editum per Contumelias deursum sequuntur.*

18. *Ratio S. Cypriani episcopi 51. post episcopus, qui Dico eodem ad Antonianum scribens de S. Cornelio inter cetera ait, Sedulo (dico) interpidum Romae in Sacerdoteli Cathedra eo tempore, quo tyrannus (Dico) rebus sacerdotibus Dei, sanctis atque infensa committitur; non multo patientius & tolerabilius audiret, Invariabilis simul principem, quam constanti Romae Dei Sacerdotem. Neque hic, fregerit castissime, summo virtutis & fidei testimonio praedictus odus est, bonae inter gloriose confessoris & martyres deputandus, qui tantum temporaria sedis, aspectibus corporis sui carminibus & tyranno ferocientis ultores, qui Cornelium advenit editis fatalia resistentem, & minas & cruciatus & tormentis fidei vigore calcantem, vel gladio invaderent, vel crucifigrent, vel igne torrerent, vel quolibet inausito genere penarum viscera ejus & membra leviarent?*

19. *Eiusdem majestas Domini protegentis & honoris Sacerdotem, quem fieri voluit, factum quo-*

Alia S. Cornelii.

qua vintifetate.

convecimus sunt hilduinum, aut, si facili p.

hilduinum de iunctis aut, si facili p.

hilduinum aut, si facili p.

hilduinum aut, si facili p.

hilduinum aut, si facili p.

A. *Adhuc locus sine sepulchris aduocati non posset.*

27 Ad eodem Vaticano edibus absum, quo
aliter Mss. & edibus dextrinatis 55. Petri & Pauli
li per Cornesium venerandis corporibus mem.

proferimus. Eadem translatio apud Anastasii
Bibliothecarium, et in Catalogo Remensis pro-
figitur secundo loco ab Hieronymo edito, et
significat, cum e ratione differunt, quod a prae-
sentis. Kalendas iulias, ut debet Ade, sed vii. Kalend.
septem mensis, si forte dixerit, in mensuris ad
idem Catalogo matrona, quod illi Lucina dicitur
Lucina appellatur. Emendatissimus Beronius
annum Christi aet. num. 4. et sepe, cum
quod plures alii eruditi vix differunt bene in-
scribit non numeris tantum.

de Affis : 28 Papabrachii castris anceps fuit de eadem ju-
diciis. Etiam ante v. Juat ad diem XXIX. q.

55. Perri & Panti *fulvoviridis agitur*, in *Analisi*
6. 4. variis testimoniis eam non improbabilem
esse conantur. At vero ad diem XXXI usque mor-
fit, in S. Lucia interduca Romana, p. pag. 33;
eandem illam translationem plane rejicit; in
quia fabuleque Cornelii Atilii tantum unius, in
qua haec ipsi videtur contradicere Atilii S. S.

libat, iuxta populi in iusta vchigiu Apolloniorum (ad Catacumbas, in *ad illas praemissum forum*) ideoque adhuc in Catacumbis quoniam tempore Diocletiani. Ut verum fesset, translati sunt ubi quoque communitati apparet: attamen propter S. Sabellianum illa, quodammodo ex demum, Papaschoia sua iustitiam monenda in statu cum per vchigia Apolloniorum versus illarum monumentum, aut forte contraria impregia lapidum, de quibus Baroniis ad annum 336, ante, ubi, abscissa accepit potuerit, Ceterum non obliuimus, locorum ad citatos Iunius duo nominis, a Papaschis artemum perpendere potui.

§. III. Sancti martyrii palæstra non Roma, sed Centumcellæ in Hetruria: conjectura de adjunctis ipsi in martyrio Sociis, ac reliquiis Antverpiam delatis.

*S*uperest precipue de Abris contrarium, in qua
corruptio, et que de SS. Censale, Sadultia
et Jure habent, maxime procedit. Ultima sen-

C. *Stijfius* Pontificis viro fore nato Roma in eis agitur : et cum de frequentibus populis *Constitutiones* concussis, missisq. a S. *Cypriano* eodem litteras, jussu *Dei* adducens, tyrannos transierat refutiss. ubi, dum ad sacrificandum idole traheretur, Ceterum adhibens, *anaphis* Usuram, post imperium bene sanctum, cum regni sui veli dubium, fortiter ubi dedit oblat, cum idemque in *Via* Apia capite iracundis rsi, *Stijfius* *Archiepiscopus* habens fidei Verum his contraria prode vultissimis omnium, quos habemus, Romanorum Pontificum catalogo, quem *Cyprianus* sue in *Anticrisi* *Constantis* *Commentarii* *scriptis* inserens, quibus *Bucherus* a *Bolleudo* nostro scriptum in suo item *Consecratione* in *Cassiano* *Paschale* *Videtur* : et deinde *Henschenius* correctis cum totius primis *Archiepiscopi* addere.

30. Antequam progrediar, juxta pons de
memorato Catalogo, quantum ad præsent argumen-
tum spectat, observasse. Henschenius in gemina

manducantibus porcum a laudibus Damasii scripsimus, Augusti
hieronymus nullum fasce a S. Papadachius in C. S.
Prophyll. Maji miramque illam epistolarum velut in
utroque Senile Pappianum cumulatim editis rejecit,
etiam Hieronymus fontanum meritis deseruit.
Quamvis itaque iuxta veteri, consuevit, porcum item
quatuor aures habere, quorum aures inperit
a S. Pontiano, cui p. 55. Auctoritas de Fabricio
S. Cornelius iussit, et similibus cum S.
Edisto L. qui manducant virginis a Cornelli editis
enunciis clapsis ad Pontificum credidit. Verum ita
memorie porci antiquis, quam Papadachius in
varietate anticum ex concupia p. 11. diversifica-
re diversificandum reputat, non tam certa mihi
apparet, quam dubium mihiuit, ad eadem porci cum
esset, qui sequuntur, ad eum eandemque au-
ctorem, qui sub Liberto, id est, paulo p. 11. scilicet
ut: nullum scripsit, non se referendo, quemad-
modum crediti p. 11. admiuit.

31 *Porro ubi Cataloge S. Cornelii in Cre-* *se usque*
ad
fontem
longe pro-
stantemque afflictis votum dicitur, & ea quidem
phasi decessit, ut naturalis potius, quam violenta
moris contumelia existeret pugili. Verbo accipit
Post hoc Centumcellis expulsi, ibi cum gloria
monitionem accipit. Neque cum rogaret Sancti Albi
mensurati erroris autem cautelle rebus arduis,
passim vagant, hisce relictis, vestigiisq; & alios
probat Cataloge adhibere, ut Cornelii eodem
Centumcellis in Horatius, eoque viri natalem, et
etiam tantis materiam, sed forte etiam videtur,
confingere. Ad hoc festum, quod ad locum
antiqualem pertinet, tamenque prohiberi, cer-
torumque nixam monumente, ego quoniam secundo
hic tamen, ut sanctum Penitenti non speremus,
sed violente morte, martyrium consummasse, longe
probatius pariter existimem.

38 *Adversus omnes qui habentes eruditionem Scrip-*
torum, quos in Antiquitatis diuinitate, differa-
ta, cap. 4. sic ait: Auditor antiquissimi Catalogi,
tempore Liberti Papa connotatus, refert, tantum
fuisse Cornelium in exilii militari perferendo con-
silium, u. ad mortem uelque eisdem pertulerit.
39 Post hoc, inquit, Consumellus expulsi, ibi
cum gloria dormitionem accepit. Quod tamen
atquequam probare possum: cum non Centum-
cellis, sed Roma, cum gladio percussum occu-
buisse, & in cementerio Calisti sepultum fuisse,
ex perpetua Romane Ecclesie traditione acceper-
imus, quam Leo Magnus basilica construatam F
confirmavit, Hieronymus vero duplici testimo-
nio comprobatus esse uoluit, clare asserens,
Cornelium Romæ passum fuisse. Hieronymus uer-
bo, quæ laudat, habet in Opere nostro tom. 4. Ja-
nuarii in Vita S. Pauli primæ editæ, pag. 604.
Cornelius Romæ, Cyprinus Carthagine scilicet
erore damnoti loci; vel, in Persicis ann. 1746. e-
ditæ Operum S. Hieronymi tom. 4. parte 2. vel. 49.
legit: Cornelius Romæ, Cyprinus Carthagine
scilicet erore maritimum pertulerunt. Alter lectionis
eiusdem facti datus est in Catalogo Gene-
perum ecclesiasticorum tom. ad partem illius Ope-
rum max laudatæ, ed. 1710. ubi de S. Cyprino
scribit: Passus est. . . eodem die, quo Roma
Cornelius. sed non eodem anno.

33. *Factor*, hae S. Hieronymi dictis initis me non parum dubium reddidere: verumtamen non propterea a vetusta Catalogo nostro recedendum puto. Hujus enim auctor de Romanis Pontificibus, Et inter hos de S. Cornelio ex professo scripsit, idque verisimiliter Romae: Hieronymus autem in e-

Auct. *reus & nocens* Bebelitico degeat quoniam non cessant tempus; quo Paulus fuit & Cyprianus coronatus est; de illo per transiunt memini; non de mirum est, quod eorumque Sanctorum loco, qui ad propitium non forebat; mirum indego, Nam Rome, ubi Cathedra tenebat; & quo fuerat translatus; martyrium subisse crediderat; Quia & graviter suspensum est, Hieronymum hoc deprehensile ex quadam S. Pauli Via Graeca, quoniam ex Mr. Bevario Latino excusam habet tomo 1. Inveniit a pag. 603. quaeque Hieronymum tam fuisse est, ut dubium non videtur, quin aliter ex altera maxime partem concinnata ferretur.

B 34 Perre Graecam Hieronymus praefuisse censuit ibidem Bullandus, ex quo illius author Magni Antiochi discipulum se fuisse testatur, dum ait: Cui vixisset illuc (Paulus) annos septuaginta sex (sicundum in numero hoc latere non Bullandus), in alia eremo fide Antonius exercebat; Cum igitur ejus animo subsisteret, ut ipse mihi narravit, nullum alium in interiori solitudine commemorari. De eodem autem argumento sic scribit S. Hieronymus: Cum jam centum tredecim annos B. Paulus vitam caelestem in terris ageret, & novagenarius in alia solitudine moraretur Antonius (ut ipse asserere solebat) hac in mentem ex cogitatione incidit; nullum ultra se perfectum monachum in eremo confectis. Hinc, inquam, collegit Bullandus, Viam Graecam praefuisse Hieronymus, qui illud: Ut ipse mihi narravit; videret in illud; ut ipse asserere solebat. Jamvero non ad praescriptum redeamus, Graecis vero scriptis Viam Pauli sic incipit: Vixit B. Paulus Decio & Valeriano temporibus, ortus in Aegyptu ex inferiore Thebaide, et tempore, quo Roma martyrium subit Cornelius. Simili etiam modo fuit in hoc tractatu post Praefatum Hieronymus excusari est: Sub Decio & Valeriano persecutoribus, quo tempore Cornelius Rome, Cyprianus Carthagine, scilicet trorsum damnati sunt etc.

C 35 Nemo non videt, alterum ex altero etiam quod impraevis inveniit modum deprehensum esse; neque enim sub Decio aut Valeriano Cornelius martyris coronatus est, sed sub Gallo & Valeriano, quemadmodum ipse Hieronymus in Catalogo scriptorum ecclesiasticorum agnovit. Haec autem S. Hieronymi auctoritas ad quemdam Magni Antiochi discipulum recedit, qui in Thebaide eremo degeat, in supremo S. Cornelii palaestra facile potuit errare. Unum, quod contra Bullandum obijci potest, est, quod ipse Hieronymus in Praefatione videtur, Viam Pauli autem se a senioribus scriptam fuisse; ita enim ait: Ignorantia de Antonio tam Graeco quam Romano stylo, diligenter memoriam tradidit est, paucis de Pauli principio & fine scribere disposui; magis quia res omnia fuit, quam fretus ingenio. Quomodo autem in medio eripit vixit, aut quae istius periculis infidus, nulli hominum compertum habetur. At dei parvi, Hieronymum amantem excusare, Pauli Viam Romano stylo, ut videtur fuerat; memoriam tradidit fuisse, illud id facere voluisse.

D 36 Si qui tenent hoc suspensum minus placet; malique enim Reforviret videret; Graecam Viam de Hieronymo Latino patet concinnationem fuisse; nec se totum a vixisset Catalogo recedendum erit: ut ait S. Hieronymus de Irenaeo; sub quo Cornelius coronatus est; minus propriis scriptis, ita & de hoc martyri impraevis loqui potuit, non item Romanum Carthagini, quam Roma-

nam Cathedram Carthaginiensi appendit; quasi dicere, eodem die, quo S. Cornelius Romae Scitis Pontifici in Italia martyris coronatus est, S. Cyprianum Carthaginiensem episcopum Carthagini passum esse. Adde, quod sanctus dicitur in unum eorum adjunctis potum erraverit; cum de Cratimolles illius existeret in ipse Cornelio non memorari quidem, aliisque contentis: Redit Ecclesiam annis duobus sub Gallo & Valeriano, cui ob Christum martyri coronatus fuisse Lucius. Ictum autem est, Episcopum sub Decio Romae sedere coepisse, & sub Gallo & Valeriano in exilium Gentumecias passum esse.

E 37 Quod de perpetua Romana Ecclesiae traditione an Scholasticis, nihil admodum arguit. Quae enim est illa traditio, nisi Martyrologia, Catalogi auctores recitari? Ita vero quodam Martyrologio fuisse ex aut variis, vixisset ut eruditus prodiceret; in quo S. Cornelius Romae passus dicitur? Annuatim quidem ab antiquioribus Romae; et ubi obijt, quomodo de cultu ipsi ibidem eo gestum aliam Pontificiam, tamolimque accepit, exhiberi solita accipiuntur; uti etiam novissima etiam de cultu S. Cypriani accipiendi sunt, in quibus Sanctus hic una cum Concilio Romae in carmine Callisti annuntiat.

F 38 Quae vero aut memorata sentis posterius fuit; non plura sunt sentenda quam illa, ex quibus connotata fuerit. Nihil etenim arguit Catalogos aliter servando loco ab Hieronymo editus, qui non tamquam nec scriptum accuratius priori comparandus est. Denique desinit, a S. Leone Magno super Sancti tamen illius, de quo quidem illius scriptis fuit in Roma expositis, sed eodem ibidem passum esse, nec probat, nec confirmat; translati enim antiquis eo potuit, & re vera translatum fuisse arbitramur. De mortis genere, quo sanctus Praefatus sublati est, hic non disputo, episcopum eo infra passum ejusdem in Pontificia gulla efflorere, in ordine praefato traditur; et de exilii loco hic differere oportet, ut iustitia alterum scilicet ponderetur.

G 39 In hoc tenet diffini solvenda manet quaestio 37. Cum de viginti tribus vel quatuor, quos S. Cornelii Albi & Anastasii Bibliothecarius, quaque hic edidit, S. Cornelio in martyria Socii asserunt, & quorum baptismum ex eodem num. 3. & 6. ex Adami Martyrologio, quibus illa fere censent recitamus. Exterius cum sanctum Pontificem nec sub Decio, nec Romae passum glenditimus, missi est, ut hunc Martyrum hystoriam, qualis in memoratis Actis traditur, pariter rejiciamus. Praeterea ad plurimum Martyrologium minime contentumque addiderunt, ob eoque, quod de sacris reliquiis, & Callisti conventus ecclesiis, infra docemus, non debentur, quin sanctus aliqui Cerealis cum Praefatis Socii martyris Romae coronatus fuerit & in praedicta memoria depositus. Quia & sanctus hunc Martyrum sub Pontificatu Cornelii occupare fuisse, & sic quidem, in ejusdem sententia de die passum ad debent, omnes videri. Est.

H 40 Etenim aut S. Cypriani episcopi 37. sanctus, legentem Romanorum numerum fuit tam Pontificem, fuit suo Christum confessum esse. Episcopum hunc S. Pontificem; interem unum tantummodo ex eo locum, unde id facti colligit, accipit. Quale fuit, requirit S. Cyprianus, sub oculis Dei spectaculum gloriosum, quale in conspectu Christi & Ecclesiae lux gaudium, ad pugnam, quam tentaverat bo-

A hostis inferre, non singulos milites, sed tota simul castra proficisci. Omnes enim contulerunt, non fuisse, si audire possent, quando appareret properaret & veniret, quisque audiret &c. *Ex hisse vero plurimus martyrum laudem confessor fuisse, scilicet S. Patricius, Barrocampus episcopus, scilicet 2. in epistola 2. ad Sympronianum, Habes, inquit, etiam (Cyprianus) episcopus, quibus Cornelium, Urbis Episcopum... plurimis confessoribus, plurimis quoque martyribus decem factum, & cum plurimis gloriosissime coronatum.*

41 *Ex hisse igitur numero fuisse potius S. Cerealis militem coniunx fuisse Salutis, ceterisque sanctis virginis & uxo, quos Bodo vel Florus, Ulfardus, Atlaque a Scholasticis editis, & Romano Martyrologio, promissus igitur, Mtr. vero nostra omnes milites fuisse referunt; quibus profectus consulari videtur Ade, qui cum milite una cum Cereali ad Salustia a S. Cornelio baptizatus prius convenerat, virginis uxor cum sancto Petriusque non cum Cereali ad Salustia easse narrat. Utram tamen ut virginis ac uxo, simul ac cum Cornelio comprehensi essent, an aliquo post tempore, capiti plecti fuisse dicunt fuit, incertum est. Primum placuit Papaebrutus in Prelois Maji pag. 34. ubi per dyabolum emiserit, Cornelium, iussu Galii caesi, quos ille daperet, milites Communitas in captivum possum esse.*

42 *Uxo autem Alterum scripsit ipsius potius, ut crediderit, S. Cornelium una cum predictis Martyribus Roma coronatum fuisse, Papaebrutus idem ibi verba exponit: Quis enim corpus (sancti Petri) a Romano Communitas translatum, eodem loco conditum fuit, ubi Cerealem & Socios inter translatos B. Lucina (vel quicunque alius) factum videtur, ut, quorum fuit composita confilio, ac deinde sepultura, eorum unum fuisse crediderit exitus, per martyrium uno die ac loco volutatum. Ita ipso valde probabitur.*

43 *Uxo alterum Martyrum corpora in Romano S. Calisti emiserit rursus translatum fuisse, fuisse S. Cerealis uxor ac martyris corpus simul tam tribus alius in eadem cimiterio curatum, ac deinde translatum Antverpiam, ubi in templo nostrae domus professe bonarumque deposita sunt, pieque colantur, ac dicere modo aggredior.*

44 *In insigne colat Mtr. cujus involuorum argenteis deaurisque lauteis compellam est, inferius fuit, compariata instrumentorum antea vocum de ferre reliquis, quas ecclesiae nostrae domus professe reliquis compellam. Inter cetera autem nam rursus de locis corporibus SS. Fortunati, Cypriani, Innocentii, & Cerealis martyrum.*

45 *Constat quod hoc instrumentum a Maribus Sacer, publico uxorae Capitulo, & ut tali ab Aine Urbis infusoribus comprobato, signaturque est die XXIV. Novembris anni MDCCIII. In ecclesiae laudis materiam, consensum dominum Joannem Ferrandis Paubou, Marchionem Vallens, pro rege Celsibus apud Paulum V. Papam tunc temporis utrumque, anno 1606. die 1. Septembris, ac eodem Pontifice Lepidiusque laudis impetasse, quorum rogare novissimum Sanctorum corpora ex pluribus Urbis cimiteriis seu corpus duo 2. ejusdem iussu fieri extraxit.*

46 *Uxo ut fuit cum Hieronymo Marchetto, pater uxorae, assensu, potiusque de usum corporum instrumentum consensu, Maribus Sacerdotum. Donata subit: Inter quae corpora fuerant etiam extraxit inferre, ac novissimum praesente...*

Septembris Tanti IV.

corpus S. Fortunati, corpus S. Innocentii subditi, corpus S. Cypriani & corpus S. Cerealis, qui pro fide Christi omnes martirium subierunt &c. Quae omnia supra nominata corpora fuerant extraxit ex cimiterio S. Calisti extra Urbem &c., tunc autem dono datae domini Antonii Corbe, qui fuit unus ex dilectis extrahentibus, pervenerunt ad manus admodum R. patris Jacobi Tuzai Societatis Jesu &c.

47 *In eodem editis insigne & aliud instrumentum, & domus tam antiquum ex inter potentibus illustrissimum domini Joannis Maderi, Antverpiensis episcopi, praedictis ac novissimis alios Sanctorum reliquias approbavit, ex quo ad argumentum nostrum spectantia eadem verba huc transiunt. Joannes Maderus, Dei & Apostolicus Sacer gratia episcopus Antverpiensis, Omnibus & singulis has vultus laudem in Domino. Proponit vobis R. P. Joannes de Tollens, praepositus domus professorum Societatis Jesu in hac civitate Antverpiensis, quatenus videm domus a variis personis fide dignis plurimorum Sanctorum reliquias pridem huc donatas, quae in eadem domo asservantur, inter quas haec...*

Sancti Cerealis mart. militis corpus,
Sancti Cypriani mart. militis corpus,
Sancti Fortunati mart. militis corpus,
Sancti Innocentii mart. Subditi corpus.

48 *Hae corpora extraxit huc cum venis sanctissimi domini nostri Pauli V. donatae Domini Antonio a Corbi, qui fuerat don ex extrahentibus, ut patet ex instrumentis notariali, dato XXIV. Novembris MDCCIII. apposto sigillo, filo ex saro & bysso confecto. Cumque supra nominatus P. Praepositus desideraret, ut praedictis omnibus reliquiis eo, quod decet, honore & cultu venerentur, a nobis postulaverit, ac eisdem recognoveramus, ac et populo veneranda exponi posset, concederemus; nos pro munere nostro libenter intenti, per quae Christi fides ad imitationem & debitum Sanctorum cum Christo regnorum cultum incitaretur, R. B. D. S. Theol. licentiatu, Zegero van Noelen, canonico & penitentiario ecclesiae nostrae cathedrae, & Petro Creno, item canonico ejusdem ecclesiae, speciem dedimus enumerationem, ne supra nominatas reliquias, ac memorata diplomata & documenta interserent & diligenter examinarent.*

49 *Postquam autem ab illis debite sumus informati, supradictis omnia, prout inscripta, vera esse & sincera; censimus, supra nominatas reliquias tanquam veras & genuinas habendas esse, illis quoque cum cultum & veneracionem deferendum, quae huiusmodi sacris pignorum merito debetur, ac in Ecclesiae Catholicae semper adhibitis fuit; adeoque ut in diebus nostris populo veneranda publice exponi posset, conuenimus per praesentes. In quorum fidem &c. Date autem notatur haec littera anno 1617. die XXX. Octobris. Haec ipsae illustrissimus Maderus in laudato instrumento.*

50 *Observandum praeterea est, corpus S. Cerealis, fuit fuit S. Calisti emiserit utrumque, fuisse diei esse Cerealis martyris militis, adeoque Martyris ac militis triale SS. Cypriani & Fortunati, Innocentium vero martyris ac subditi appellari; unde statendum videtur, memorata corpora cum inscriptionibus passimque nominati, ac numeris olim per illi, inventa fuisse, & in litteris praesentibus, illustrissimo Maderi exhibitis, expressis, littera militis*

N I

A differe potestatem pluribus, a nobis ad vos venientibus, quantum commiserit. Sed adjuvante, et facinus et furor communi sollicitudine, et periculo seculari, ante oculos plus habentes timorem Dei et patrie periculis, quam timorem hominum et haerere iniquis; non deferentes fratrum nostrum, et hortantes eos stare in fide, et patet esse cum domino. Sed et accedentes ad hoc, quod compellabatur (puta, sacrificium), revocamus. Ecclesia fiat in fide, licet quidam terrore ipso compelli, five quod essent insignes periculum, five appenderent timore hominum, venterent; quos quidem separatos a nobis non derelinquimus, sed ipsos cohortati sumus et hortamur agere potentiam, si quo modo idem gentium potuerant recipere ab eo, qui potest praerere; ne, si felicitas in nobis, peiores efficiantur.

36 Vidga ergo, fratres, quoniam & vos hoc
facere debetis, utemini illi, qui cederunt, hor-
tati velle corrigere animos eorum, si uppre-
hensi fuerint in errore, confiteantur, at passim priore
errorem corrigere: & alia, quae incumbunt
vobis, quae etiam & ipsa indiduum: ut si, qui
in hac tentatione inciderunt, concipiat apprehendi
infirmitate, & agant penitentiam a facti sui,
& desideret communionem, utique salvamini eis
daber: sine vidua, sine clericali, qui exhibe-
re non possunt, sine hi, qui in excommunicatione
sunt, sine excommunicatis suis, utique habere debent,
qui eis ministrant, Sed & ceterum, apprehensi
infirmitate, decepti esse non debent, ut si sub-
veniant. Et, quod maximum est, corpora mar-
tyrum aut ceterorum si non sepeliuntur, grande
periculum imminet eis, quibus incumbit hoc opus
agere. Ut quae hac epistola sua etiam in alio prelo-
quitur, in alio rogitat, ut non quaquaversum transmittant,
aut saltem per vias suas non litteras, quae possunt, ad-
moneant, ut flant totosque & immobiles se fide. Hoc
ipsum, quae hoc transmittenda reusit, quae dabitur
us est, quo Sanctus noster in divinis administrationibus,
ipse quoque, uti Cyprinus, Dominum saepe promeritis,
megnum hujus rei & salutis indidui peritum sibi ven-
dicant.

C 57 *Bergobus interitus vacuata perfertis, urgente*
Deus, per Romanam impetum ferore, sua quoque
non modo corporum, sed & animarum flagrantem
de. Quae quando gentis fuerit, ac alteras infolens
Romae, glori apostola, 31. ruet Cyprumque, ad ip-
sam Cyprum in data fuit colligere. Africa, repul-
sorum orbem pene vallatum, & ubique plectre
dejectorum reliquies & ruinas, & idcirco tam grande
aspectu consilium. Ad medietatem lapsis, quam late
propagatum vultur esse delictum. Similes Moyses,
Manius & Nicollitrus, corrigere Romam con-
sulentes, vinctum libi grande delictum & per totum
pene orbem incredibilis visitationis gressum. Sed
& S. Cyprum lib. de lapsis. multum in Africa in-
genuum perfertis deplorat, & S. Dimplicis Alexan-
drinus apud Eusebium lib. 8. Hylorum occisus, &
cap. 4. simul de alexandrinorum lapsis exponit.

38 In lapsum magis quatuor non potest perficiam
vires, ad Eulapii potum adhiberi flagrantibus; &
Africa quidem est temerarius quorundam prescrip-
torum confusio, quod iudicijque, contra Eulapii
est opus in corpore adscriptum viginti, cum fides debet
pariter fieri ubi vendicte audientur, ut & Cypria-
nus in iuribus apostoli coram conuenit. De istem
argumentum idem Iulius auctor ad Romanos scripti,
qui ipse per epistolam 39. & 31. respondens, placet
quibus; quae ipse praeter eorum; lapsum ad par-

39 Quamquam nobis, *inquit*, diffidendum hujus rei necessitas major incumbat, quibus potius accessum nobilissimæ memoriæ viri Fabiani notandum est Episcopos propter rerum & temporum difficultates constitutos, qui omnia ista moderantur, & eorum, qui lapsi sunt, possint cum auctoritate & consilio habere rationem. *Est rursus* Commoditatemque *(severitatis ac indulgentiæ)* moderamen nos hic tenet quærentes, dicit, & quidem multi,* & quidem cum quibusdam episcopis vicinis nobis & appropinquatis, & quæ ex alius provinciis longe potius persecutionis silio arduo ejectæ, ante constitutionem Episcopice archi-innovandum putavimus; sed lapsum curam mediocriter temperandum esse credimus, ne finitimum, cum Episcopis datæ Deo nobis succurrat, in insuper eorum, qui, moris potius dilationis insisteret, causa veniat.

66. *Invenimus sane antea hunc Epistolae tam eam-
lenis tempore videtur: verum hanc brevissi-
mam. Dicit tandem profectus, dedisse postea
tanta curae partem, secundum feliper Cornelium,
de cuius Pontificatu iusti tempore apud. tradit
nonnulla eius descriptio. Catalogus Pontificum ex di-
versibus Irenaei regibus Saecula, ab Hystoribus
editus: Romanum Calendarium testimonio fere a
S. Fabiano martyrio dies vacasse notat, transisse
erroris et ambiguitatis aequae: et eum jam a XXVI.
Iuliano anno 350. ad eum rectum fuisse Cornelium,
quod ex dictis additis nominibus patet. In Cata-
logo multo veteriori apud eundem Hystoriam sub
quidem de vacante tempore invenimus, sed de
Cornelio sequitur: Cornelius non dum, me-
tus tres, dies decem, a consubitu Decio II. & De-
cipio. ulque Gallo & Voluptiano.*

da. Hic: profe. habetens Manfuetus in Dia-
triba praefatus ad memoratis Praefatus Catalogo
tom. I. Aprilis profe. S. Cornelli ordina-
tionem post quatuor Menfes & quindies ju-
ritur diurna fedit Sedis vacationem, circa 17. fe-
ruum anno 150. collector. ad quem annum devotus
deduxit taliter per annos 3. menfes 3. dies 10.
a. xvi. Septembris, quo Seditum ubique habetur
floruit, ordine retrogradii. Evidens apparet
ad Praefatus Bologniam in Nona chronolo-
gia ad Bibliothecarium, ubi Papaebrachium
arguit, quod collega sui feftivum deferret, in-
ter cetera pag. 197. refert veterem info-pitium,
in bulla S. Pauli auctoritate picture fubfcripta, in
quo testatur anno, menfes et dies in Pontifi-
catu ipfi attribui oportere, ut S. 12. diffini foluti

62 Verum et hoc Husebionis sententia Testificatur, ut inferius, in Causa Chronologica adducit ad Catalogum Pontificum pag. 33. in Propositi Maji rectius, & cum Emmanuele Bentiv. sententiam Scholasticis consensit, fuisse Sedis vacantem tam regnum mensium spatii non posse contineri; quoniammodum etiam regibus Per. T. Testatur, alioquin visum est. Horum antiquitas non est, quod, quae a clero Romano, videntur Solde, in Cyprino epistolis posse legantur, eorum facile regibus miscetur, ut & non sit ejusdem Cyprini Aetate diffusi sententia. Accedit & aliorum ratio non minus recte et tempore, quod S. Hieron. & sancti Romano erroris insulsi, de tempore forte, quibus S. Cyprinus fuit ad th.

Aug.
C. S.
graduate
available

[illegible]

சென்னை 14

2018 年 1 月 1 日
 2018 年 1 月 1 日

4000000000
 4000000000
 4000000000

Aug.
C. S.
hinc inde
gr. ant.

lor litteras, & hi ad ipsam responsoria dedit.
62 De his confessionibus ita habet primarius
Pentecostes Catalogus apud Blaschium: Post
passionem ejus (S. Fabiani) Moyses & Maximus
peribiteri & Nicofratoris diaconus comprehen-
si sunt, & in carcerem missi. Eo tempore per-
ceperunt Novatus ex Africa, & separavit de Ecclesia
Novatianam, & quoddam confessorum, postquam
Moyles in carcere defunctus est, qui fuit ibi men-
ses undecim, diem undecim. De eodem die
corne carere etiam meminit S. Cyprianus epist.
15. ad alios ipsos etiam tam in carcere vinctos de-
cepit; Eam tunc, inquit, magistratus, & con-
sules sine proculis, annis dignitatis insignibus
& doctores sibi subiectionem. Ecce dignitas car-
cellis in vobis honoris anni claritate signata est,
& jam reverentia anni volubilis circumus victri-
cis glorie diurnitatis transgressa est. Illuminabat
mundum solentia & luna decuerat; sed vobis idem,
qui solent fecit & lunam, manet in carcere
lucis fuit... Per vicissitudines mensium transmes-
sit hibernum: sed vos inclusit tempora hiemis. per-
fectio ionis hunc peccatibus.

Epistola
de
dicit

64 Similitudo vero de assidue in carcere traditis
lucens, de annis subita. Nec deest autem ad
maiora surgenda... temporis gratia spiritualis.
Vindicta foris premitur, & probatur poculis, in
torcularibus aut calcatur: vos de Domini vincti
pinguis eadem, & jam maturis frostibus botri,
pressi & seculari iustitiae calesti, torcular vestrum,
carcere conculcitur, sententia... Sic apud
servos Dei annus involuitur. Hec Cyprianus; ex
quibus liquet primo, eam epistolam scriptam esse, dum
confessorum jam anno integro, aut certe paulo minus
in carcere preclusi, in quem hiemali tempore
vix coram his fuisse solent elate infame, dum ab
illa anni transgressa eorum in carcere invenien-
da laudare carceris est. Ligeat fronde, eodem
epistolam non nisi anno 351. intente, aut 350. jam
multum proinde scribi potuisse; aliquid enim de-
cedit esset confessorum, imperantibus Philippis,
comprehensi esse, quod tunc advenit.

Epistola
de
dicit

65 Jam vero, ut ad propositum revertamur, cer-
tum est, Romanam Cathedralam, dum ista scriberet
Cyprianus, adhuc vacasse. Id enim omnia persua-
det a iura de suffragio Coraggio in ea silentio, cuius
C. ordinatione Cyprianum ecclesiasticum non potuisse. Si hoc
adversari velimus, jam a die xv. Jan. anni 350.
contingit. Nulla pariter de sancta Pentecostis me-
moratio in ejusdem Cypriani epistola 25. ad predictos con-
fessores pariter scripta, nec in locum ad illam vel ad
ambas responsoria, quae inter Cyprianos 26. est.
Hisce argumentis negativis, quae in huiusmodi ca-
sibus, & sub similibus advenit, aliquam rem
habere, adiungo, & alia positivum.

proinde

66 En laudat pariter, S. Cyprianus se spontaneo
iussu suo jam redire, episcopium Carthaginiense cele-
brasse, quando natus de S. Cornelii dictum ad
Pentecostem in advocatione. Scripsit autem Cypria-
nus anno 350. intente, nec nisi post hunc aut al-
quod mensis spatium Cornelium reversum est, ut
liquet ex ejusdem epistola 40. ad plebem suam circa
Iulium Pascha data, in qua ait: Non succederat ex-
ilium jam biennii, & a vultibus atque ad ocula
vultus lugubris separavit; ubi tamen biennium in-
fame, non completum accipendum esse, in ejus-
dem epistola 41. alibi ostendimus. Rursum igitur Cartha-
ginem Cyprianus anno 351. sed non nisi post Pascha,
ut ex eadem epistola habemus, advenisse videtur,
quo concilium celebrante, natus de rebus suffra-

80 In Romanam Cathedralam Cornelio appellari; at-
que adeo ejusdem sancti Pentecostis vinctum ad xv.
Jan. anni 350. referri non potest.

67 Ad primam argumentum, quod a Romanis cle-
rici tempore interprescripti esset decessum fuisse, respon-
det Blaschius, scilicet episcopium sancti Romanus tunc
& Carthaginiensis litterarum commercium, ut a re. Ja-
nuarii, quo Fabianus & vinctus solutus est, alius ad
xv. Jan. littera quatuor, incidentem responsoria,
ad Carthagenem missi putaverit. Et de Jan. coram non
ab imperata litterarum commercium, incurrens diffi-
cultas, sed a rebus iam Romanis, quam Carthagini, san-
cta Sede vacante esset, advenit, quod laudamus,
argumentatur, vix hisse plus quam quatuor men-
sum spatium impendi debuisse, & de vix impo-
ssum esse, ut S. Cyprianus ostendimus.

68 Difficultatem, quam ex duobus confes-
sorum carcere repetitis, sibi pariter obijcit Bla-
schius; sed facile & aequi, respondemus, si men-
sum numerus supponitur in Catalogo non vitiosus,
Moyles carcerem iterum distulisse oportere
per aliquos menses persequens Decii ante mor-
tem Fabiani, qui poriorum numeri partem con-
stituit; & unus & alterius post, qui completi
summam mensium undecim & diem totidem.
Constat enim ex Caelicio (Lactantius) de Moritu-
bus persequens, Decii persecutionem inchoasse
a suscepto per eundem imperio... Cum itaque
paulo post initium anni a re. Carthagine exierit,
viderimus imperium Decio fuisse delatum, & ille
persequens furere contra Deum coepit, verum
epi carcerem infestando, ponit quibus Moyles
cum sociis carceri mancipari per octo vel novem
menses ante martyrium Fabiani.

69 Hec Blaschius; cui ego puto facile re-
spondere, illam Moyles fecerunt ante Fabianum
obitum in carcerem confessorum contra ejusdem
Catalogi asseritum gratis repudiare; iterum vero
carcerem, adversari S. Cyprianus in epistola anno.
63. & seq. velata, ubi manifeste supponit, ut per
quatuor circiter anni transgressis; non interrupta
persecutione, durasse. Quod ad incertum numerum
pariter, si de vinctis sit, ex eadem Cypriani e-
pistola dicendum est distulisse pariter quam argumentum
laudare. Nulli enim ex Lactantio verbi sibi ha-
bet Blaschius; non quatenus anni 350. tem-
pore Decius ab carcere delatus sit imperator,
non nisi post Philippum eadem, id est, non nisi eo
anno exante aut multum proinde Roma potius
est; sed utque necesse fuit, Moysem cum sociis
in ipso angu carceri mancipari, ut Decius, ad-
optis impemum, contra Deum primis expresse
facere, a Lactantio dici poterit. Ad veterem in-
scriptionem ann. 61. a Blaschius laudatam, 5. ca.
respondemus.

70 Credimus itaque S. Cornelium anno 351.
Pentecostem undecimum esse, idque ipsum per adven-
tum consulatum duci venerabilissimum Hieronymum Ge-
raldus, correxisse errorem, quem in eam inoppressi,
ostendimus. Quippe in eodum Cornelius fuisse
a consulibus Decio II. & Decio; secundum autem
Decii patris consulatus spissus ad annum 350.
sed in eo non Decium filium, sed Gratium vinctum
habuit; prout in eodem dicitur Passi de-
gari, & ipse Catalogi eadem epistolam in Fabiano,
quem Decio II. & Grato postea scribit. Anni
vero Christi 351. in hisdem Passi huiusmodi consula-
tus Decio III. & Decio cum itaque in Catalo-
go Cornelius utique Decii consulatus scire
posse dicatur; pariter in numero consulatus Decii
scitur.

D

Responde

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

ad

A. *semitis mensum esse, & pro ill. scribendam esse ill.*

in officio
pro 23. &
et. etia
luna Decis

71. *Quam facile autem in apographis errant numeri interpositi, quatuordecim docet experientia; & test hinc patet, quod in eodem scripto, in quo Henrichus legit Decio II. & Decio, Agnatio Bucherius, quia illud a Billando emendatum prodidit, legitur Decio IV. & Decio. Posterius modo etiam habet Cuspinianus & eodem M. bibliobeca Casarea Vindobonsis, a Landato Scheffratius post differentiam 3. cap. 9. vulgaris; quem tamen idem cap. 2. non magis quam Henrichum excepisse, ipsam autographum esse praeferunt. Ceterum Decius IV. consilium nunquam gessit, idcirco neque haec illis admittenda est. At cura Osnephris Patavini Commentario in lib. 2. Fisterius ad annum Urbis 1024. testatur, Decio III. & Decio, legimus Vita S. Coroclii, cuius auctorem Damianum laudat; per quam quidem Vitam videtur hunc ipsam catalogum designare, qui Damiani aliquando credidit esse ab duos epistolae, quae sub hujus sancti Pontificis, sanctique Hieronymi nomine exstant, sed inter spurias non reputantur. & de quibus Papadachius in Propylaei Maji, pag. 3. in Apparatu Henrichus, num. 9.*

B. & Scheffratius Anq. illis. tom. 1. differt. 3. cap. 3. consilii post.

72. Negat quidem laudatus Scheffratius cap. 2. hunc Catalogum Patavino praefuisse, quia, ut inquit, in Index Iulianum & Alterum Mss. quidem ita utitur, qui exstat in Bibliotheca Patavina, nulla illius rei mentio; sed solum citatur Pontificum Romanorum Viri Damiani Papae, Anastasii & Guilielmi S. R. E. bibliothecariorum, Pandulfum Pisanum & rectorum auctorum: in quibus Osnephris parvis coarctis fuisse Librum Pontificalem. Sed ubi, quaeso, in eo libro Pontificis ad Coroclii periodum Decius III. & Decius consules leguntur? Certe ne apud ipsum quidem Scheffratium in eodem Opere. Per Damianum igitur in Vita Coroclii aliud quidpiam, quem dicitur Librum Pontificalem designare Patavinus, & verisimiliter hunc ipsam Catalogum, ut etiam suspicatus fuit Henrichus in Apparatu ejusdem Opusculi, quem Scheffratius propterea erroris perperam arguit.

etia
et. etia
et. etia

C. 73. Patet praeterea hic observo, hallucinationem sancti Tillmonium, dum Nita 1. in S. Coroclio ex verbis Henrichi, quem more suo Billandum vocat, male intellexit credidit, illi visum fuisse pro Decio filio, legendum Grato. Verum hallucinationem illius laetis, quem laudat, ante tom. 1. Aprilis, pag. xxvi. num. 66. manifestam facit. Henrichus verba accipit: Videtur S. Cornelius creatus circa xv. Junii anni CCL. Primo autem Sedis anno incertum sequentem annum citari consules Decium Augustum secundo & Q. Etruscus Celer, ejus filius, & anno sequente CCL. fuerunt coconsules Gallus & Volusianus. Nihil itaque aliud hic dicit Henrichus, quem utrumque Decium eodem 251. dum primum Cornelii in Pontificatu anno ante arrexit, suo consilium appasse, sed ante eum jam fuisse Cornelium; quod tamen postremum, ut & secundum ad illum annum Decius consulat, ex dictis agnoscitur non potest. Ceterum laudatus Blacchius frustra persuadere conatur, utrumque Decii consulatum anno 250. effigendum esse, patet secundum, eumque ordinatum, filio successum per Grati cessum gerente.

74. Quid ad tempus ordinationis ejus ulterius

atque, autem ex S. Cypriano litteris passim colligitur, tam post Pascha, quod anno CCL. in Asia. C. 3. Martii incidi, rependendum esse; nec posse tantum in annum ante praecedum differri, quia illius mensis Novembris dies parus, sub quo Coroclium annibilibi tempore sedisse, idem S. Cyprianus epist. 52. testatur verbum, quod num. 12. recensuit. Utique Pagi, alius in Critica Baroni ad annum 251. num. 19. alter in Brevis Romanorum Pontificum, & Pearsonus in Annotibus Cypriani, dum av. Junii anni 251. assignant; quem sententiam tamquam probabiliorum Tillmonius etiam ampliat. Nunciat in vetustissima Catalogo saepe laudato, in quo si praeter duobus sedes novam substituit, ut satisdandum esse ostendimus, hocque cum mensibus tribus, ac diebus decem a die xlv. Septembris anni 252. quo Saulius obisse creditur, suberat, ad praedictum Junii diem pervenit.

75. At Baronius tom. 1. Annotum ad an. 254. probabiliter, num. 46. mortuis indistinctum illum ad mensis Aprilis referre, quia consilium Carthaginiense, quod Cyprianus in epist. 51. Iulius Magi celebratum scribit, illa postea creditur; etiam consilium illud anno 258. potius tantum fuisse, in S. Cypriano dicunt. Circa eundem mortem tam Episcopus statim Scheffratius Anq. illis. differt. 4. cap. 6. Papadachius vero etiam diem xxv. decernit; sed in consilia, in auctoritate Catalogi secunda, quem dubilem plane ille ipse agnoscit, fundat. Cum tamen in memoria Catalogi Romani Cathedra post Factum eodem dies lxx. vacasse dicatur, Papadachius ille annum quoniam ad mensis tres, quos perpetuo annos ad, adiciat, atque ita a Febuarii ebis, sive a xx. Januarii anni 250. progrediant, ad memoratum Aprilis diem pervenit. Mihi autem haec Papadachii conjectura minus debet apparere, ut probabiliter credam; neque cum primis Coroclii ordinationem circa xv. Junii referre; quamquam nec hanc opinionem artem putem.

76. Revertar forsitan leiter tam distans Tom. 2. Sedis vacacionum i. consilium assignat clerici Romani in epistola num. 59. relata rerum & temporum difficultates. Eurchat scilicet contra Deum Decius, ut legitur Lactantius num. 53. tamque ad in illius mensibus, ac praeter Romanam Ecclesiam agitur, ut, S. Cypriano in epist. 58. ad Antiochenum teste, Sacerdotibus Dei laici atque infanda committeretur, & multis patientibus & tolerabilibus audiret, levare adversus iccircolem principem, quam constitui Romae Dei Sacerdotem. Hoc fuisse breviter S. Fabianum Pontificem die xx. Januarii anno 250. e medio suspulset, sanctumque Massum presbyterum aliquem alium & Romanum clerici reverentia monerat, ut supra dictum jam est, & hanc dicit etiam aliquem ejusdem Ecclesiae ministrum eliminandi rogasse. Quid mirum igitur, si laudatus clerici inquiri temporis novitatem ostendunt ratas, nec Pontificis electionem, quam Decium impetenti animo laicam non igneabat, praeter diffidit, illis scilicet personarum vehementia eligentium committeret.

Auct.
C. S.

§. V. Occasione eligendi Pontificis: Cornelii virtutes & praeclara electio: Novati ac Novatiani notitia: schismatis ab his suscitati causa, modus ac tempus.

Auct.
all. m.
tunc pri.
fu. ut Pa.
tore.

Cornelii Pontificatus exordium ad annum 251. & probabilem ad diem 10. Janis relatum ordinemque illius modum, quoque non substantia fuisse, exponimus. *Joannes Persenius in Annalibus Cypricis ad annum 251. num. 5. aliquos suspicantur, Romanis: opportunitate, quam obsequia Decii, bello Macedonice contra Lucium Priscum distenit, ipse fecerat, ipse fuisse ad successorem S. Fabiano in Romana cathedra tandem viduam substitutum. De hoc Decii expeditione Suetonius Aurelius Victor in Caesaribus ita meminit: Per eam dies Latio Prisco, qui Macedonas praefectus regebat, delata domitiae Gothorum concursu, postquam, direptis Thraciae plerisque, illo pervenit. Qua causa Decio, quam potuit maturissime Roma digressio, Julius Valens cupientissimum vulgo imperium capiti: verum utriusque mox casu, cum Priscum nobilitas hostem patriae evulsisset.*

Auct.
all. m.
tunc pri.
fu. ut Pa.
tore.

78 Haec eorum opinio mihi admodum verisimilis apparet; nam ex huiusmodi rerum perturbationibus natum erat, perfectionem novatistae mutari, dum argueret eam tyranni, ejusque multorum animos alio converteret, uti cum in Africa circa id tempus ea vera loquax fuisse, ex S. Cyprino epist. 52. distinet, ac simile quid Romanum collegimus ex ejusdem Sancti epist. 51. in qua confitetur, quae post S. Fabiano martyrem carere insulsa fuisse supra diximus, de catere procedentes ichilimaticum & haereticum error accepisse dicitur: videlicet dum mortis iam Mese coramdem facit, in Novatiani schisma, ejusque sacrilegum ordinationem consecrere, quod initio Pontificatus Cornelii scilicet videbimus. Huc etiam faciem laudata epist. 52. verba: Cornelium scilicet intrepidum Romae in Sacerdotali cathedra eo tempore, cum tyrannus... multo-palaciorum audiret, levare adversus se amulum principem, quam constituit Romae Dei Sacerdotem. Haec etiam non incommode ita accipi possunt, quasi Decius eodem fere tempore, S. Cornelii ordinationem ac Lucii Prisci, vel Volentis tyrannidem intollerasset.

Auct.
all. m.
tunc pri.
fu. ut Pa.
tore.

79 Porro de legitime Cornelii electione, ejusque dignis summo Pontifice virtutibus, loco non cauto ad Antonianum hoc scribit Cypricus: Venio iam nunc, frater carissime, ad personam Cornelii college nostri, ut Cornelium nobiscum veritas noverit, non de malignorum & detrahentium modestia, sed de Domini Dei iudicio, qui eum Episcopum fecit, & coepiscoporum testimonio, quorum numerus universus per totum mundum concordis unitate consensit. Nam quod Cornelium, carissimum nostrum, Den & Caristo & Ecclesiae ejus, item consacerdotibus cunctis laudabili predicatione commendat, non iste Episcopatum subito pervenit, sed per omnia Ecclesiastica officia promouit, & in divinis administrationibus Dominum sepe promeruit, ac sacerdotum sublimi fastigio cunctis reli-

gionis gradibus ascendit. Tum denique Episcopatum ipsum nec possulavit, nec voluit, nec, ut cetera, quos arrogancia & imperium huius tumor inflat, invaluit; sed quietus alias & modestus, & quiescentis conseruavit qui ad hunc locum divinitus eliguntur, pro pudore virginialis continentiae suae, & pro humilitate ingenuae sibi & custodiam verecundiae, non, ut quidam, vim fecit, ut Episcopus fieret, sed ipso iam passus est, ut Episcopatum coactus exciperet.

Auct.
all. m.
tunc pri.
fu. ut Pa.
tore.

80 Et factus est Episcopus a plurimis collegis nostris, qui tuos in Urbe Roma aderant, qui ad nos literas honorificas & laudabiles & testimonio ius predicationis illustres, de xpi ordinatione miserunt. Factus est autem Cornelius Episcopus de Dei & Christi ejus iudicio, de clericorum perne omoiun testimonio, de plebis, qui tunc affuit, suffragio, & de sacerdotum antiquorum, & bonorum virorum collegio cum nemo ante la fuisse adest, cum Fabiani locus, id est, cum locus Petri, & gradus Cathedrae Sacerdotalis vacaret... Tum deinde post Episcopatum non exambitum, nec exortum, sed de Dei, qui sacerdos facit, voluntate susceptum, quos in ipso suscepto Episcopatu suo virtus, quantum robusti animi, qualis firmitas fidei! (quod nos simplici corda & peripicere penitus laudare debemus) fecisse intrepidum Romae, quae nunc. 18. & seq. jam veteremur.

81 Episcopi, qui alius electioni assensu, fuisse numero Judaeis, laudans S. Cypricus deinde testatur, dum Novatiani, qui Pontificatum esse ferre invaserat, impudentem arguit, ibidem ait: Nisi hic episcopus tibi videatur, qui, Episcopo in Ecclesia a legitime coepiscopio facto, adulter atque extraneus episcopus fieri a deterioribus per ambiguum nascitur. Inter hos analysi fere annuati sacro Pompeio & Stephanus, a quibus in Africam Roma reversus, probe se instratum fuisse de legitime Cornelii electione, idem Cypricus in epistola 41. & 45. affirmat. Sed verisimile non esse, eosdem ab Africana ecclesia Romanos missos fuisse, ut electioni adessent, contra Personium recte observavit Tullmannus Nota 2. in S. Cornelio: sic cum multis nostris fuisse, Coladonum ac Fortunatum post Cornelii electionem in gista exploranda gratia eodem destituti, uti f. scilicet videbimus.

Auct.
all. m.
tunc pri.
fu. ut Pa.
tore.

82 Clerum Romanum, ceterosque, qui ad Ecclesiam propriam iam pertinebant, S. Cornelium in epistola ad Fabianum Antiochenum amplexum, ejusque fragmentum castis apud Eusebium lib. 6. Historia ecclesiastica, cap. 43. interpreti Valefi, his verbis recitat: In qua tamem (Ecclesiae Romanae) sciebat (Novatiani, quem Eusebius alique Graeci Novatum purpurem scribant) quomodo enim illud necire possuisset perhyteros quidem esse quatuor & quadraginta (Graeci autem: quadraginta lex) septem vitem diaconos, totidemque subdiaconos, acoluthos duos & quadraginta, exorcistas & lectores cum ceteris quinquaginta duos, viduas denique cum infirmis & egenis plus quam mille & quingentas; quibus universis gratias & benignitas Dei alimentis suppediit. Huius causae potest omnino ac innumerae praetera populi, unanimis in Cornelium virtutibus ornatum, consensu oblatum non potuit, qui mandatum ad id usque tempus in Romana Ecclesia monstrum, diuam seculum su paucorum perfidia occurrer,

RUE.
G. S.
episcopus
Romae
electus.

90 Ita quidem S. Cyprianus eo tempore, quo scribit illa inter ipsum et S. Stephanum de hereticorum baptismo quæstio agitatur: sed ut in eo pro seipsum sua qualitas habet Tullianum, neque tam episcopus Cyprianus Romanus affigit: sed tam in prima epistola parte, ut dicitur, suam contra eos errorem propagasse; subjungit, que in secunda parte de baptismo conferendi modestiora, etiam a Romanis admitti debere, nisi melius prius baptisus ab hereticis, quam in Ecclesia catholica adscribere: quod aliqui illos fallaces negat.

E. Eulogius
venerabilis
fuit.

91 Et istius etiam collige, quatenus a vero abstergetis S. Eulogius, episcopus Alexandrinus, si in Opere contra Novatum, seu Novatianum, re vera scripserit, que Pothius in Eulogio cap. 18. et in narrat in hunc modum: Refert autem (S. Eulogius) Novatum (id est, Novatianum) Cornelio Pontifice, Romanæ Ecclesiæ archidiaconum creatum, ad quem ipsum Pontificum, pro aius temporis more, decedere et via Pontificis, destituerat: archidiaconum enim incedere (summo Sacerdoti statum) erat. Verum hanc, ait Eulogius, superbia laborantem Cornelium, & in iam mortem imminentem cum cognovisset, presbyterum ordinat, omnes sit illi ad supremam Cathedram pervenire cupiens prædicat. Eodem habet cap. 18. sed nullum ex his omnibus verbis verum esse, et hoc episcopus alibi & prædicant manifestum est, quoniam ad apostolicam narrationem illam hic referant. Mole, unde digni sumus, revertamur.

M. 12.

92 Non videtur Novatianus scientia eloquentiæ dandæ datus Pontifici impetisse, sive in S. Fabiano fuerit, seu alius, ut Novatianum perhibet verum esse, etiam obprobrium, quoniam Ecclesiæ cultumque spernit, solita disciplina non posse sustinere. Et hoc conceptus existimantur inuicem fuisse respicere, dissonant autem loci contra Novatianum, S. Cyprianus adscipulis, qui ait, quod olim in domibus, id est, Christi Ecclesiæ, proximorum delicta ne propriis flectit, opera fratrum, sicut Apostolus hortatur, sustinuerit, labricas in fide casti alioquin corrodaverit. Præterea supra dicitur epistolam inter Cyprianicum & in qua lapsorum causa eloqui stylo tractatur, Romani alio et minus ab ipso conscriptam fuisse. Verum deinde palam factum, quoniam indignum sacerdotis esset, ad quod contra consuetudinem Ecclesiæ disciplinam fuerat evocatus. Ad id rursus S. Cornelium in eadem epistola ad Fabianum destinatur.

pro vira,
supra
presbyteri
fuit.

93 Persecutionis, inquit, tempore per meta ad animam vivendi cupiditas presbyterum se esse negavit: admonitus enim & rogatus a diacono, ac ex ecclesia, in quo tempus incoluerat, egreditur, fratrum auxilio indignissimè succurrit, tantum abiit, ac hortantibus diaconis morem gereret, quo potius iura et indignatione pereirus, vixit ac dilectus. Neque enim presbyterum se amplius velle esse respondit: sed alterius philosophia decedendo tenet. Hoc & contra hoc perographia testatur. S. Cornelium ad Fabianum scripsit, ut ostenderet, quam nullo titulo Novatianus sanctissimæ Ecclesiæ Cathedram sine vendidisset. Qua de re rursus id perscrutatur, S. Patiens episc. 3. his verbis exponit: Cornelius jam Romæ Episcopus, sedem episcopis sedem, locum Cathedræ vacantis acciperet, & in illa, qua fuit prædicator, essetiam virginis, cum sit quidam presbyter (Novatus), ex Africa, fraudatus in Carthagenis ecclesiæ cultu, spoliatis populi, pecunia

ecclesiæ decurget, profecto extra domum patre, & eodem sacro mortuo nec lapido, vixit gravis sacro calce percussio, perque apud ecclesiam, Romam venit: & cum apud Carthagenem, negotibus in ecclesiis fratribus dies cognitionis ipsius immineret, & hic locustavit.

94 Nec multo post Novatianum istum Episcopatum Cornelii saxum (cum libi speraverat) cum aliquantulis, ut in tali re sedet, ex sua parte favoribus eandem impellit, dubitationem fovet, ut magis aliquid ipse, hortetur. Iamvis aliquos ex eorum numero, qui tempestivam persecutionem illius exarant, apud quos hanc ipsam de lapsis receptis Cornelio coheret invidium, dat eorum epistolam ad Novatianum; ille ex authoritate epistolam, sedem iam Romæ Episcopo, adversus his Sacerdotibus singulari, alterius episcopi sibi nomen assumit: Cornelium lapsus communis arguit, in vero vendicis innocentem. Habet hic, erudit labit, Novatianus scripsit, quod Ecclesiam Dei tendit afflatus, consensum, aniles & iniquum, que omnia novissimi intraduntur.

hu. impi-
tatis, in-
venitur

95 Et causam quidem fuisse superbi hominis invidiam, idem S. Facianus in laudata epistola reperit: Qui quidem, inquit, primam humilitatis videns, Episcopatum Cornelii non fecerat; inde in Novato paucorum epistolam datus adduxerat. Ac rursus Novatianus scribitur adhibere, illam non nisi ea invidia fuisse de lapsis recipiendis sententiam, quam prius scriptis defendit, misisse, ait: Cum igitur Novatianus tam non solum quidem adhuc episcopatum sacerdos, longe antequam Cornelius Romæ Episcopus fieret, ad eorum Sacerdotum illius invidiam, hæc fuisse: Si non vobis Cornelium transivisset, maneret illa hereticorum auctoritas. Audiendo itaque non ad Sacerdotem, Novatianus erroribus leviter ferper, dum lib. 4. Hæc, eccles. cap. 2. ait: Ideo Novatianum, quem Novatum appellat, & Romæ Ecclesiæ se segregasse, quod Cornelius Episcopus cor fidelis, qui tempore persecutionis, quoniam Decius... exstiterat, idolis sacrificaverat, ac communionem recepit. Audiendo, inquit, non est: ex illis enim certum est, verum ejus causam schismatis fuisse Novatianum invidiam & ambitionem: licet bono videret eam præcepto disciplina vigere, id est, nova heresi volere interire. De hoc volumus intelligendi etiam sunt Eulogius in Chronico & Theodoretus lib. 3. de schismate hereticorum, in Novato seu Novatiano, ubi similia habent.

96 De exerts schismate tempore innotuit est difficultas & inter eruditos diffinita. Secundum Patiens dicit Novatianum illud non exierit ante Novati in Africa adventum, neque hoc ante S. Cornelii Pontificatum Romam advenit. At vero S. Cornelius in epistola apud Eusebium, sepe laudato, de eodem Novatiano scribit: Quem etiam Moler bestissimus martyre, qui ouper apud nos regio & admiranda martyrio præsuntus est, audaciam ejus ac furorem perfectum habens, a communionis sua separavit una cum quinguo presbyteris, qui se pariter cum illo ab Ecclesiæ corpore abderant. De Moler autem episcopo, ac eius, sententia rursus schismate ante hoc novissimum Catalogi Pontificum hæc meminit. Post passionem aius (S. Facianus) Molyris, & Maximus presbyteri, & Nicodorus diaconus comprehensi sunt, & in carcere missi. Eo tempore supervenit Novatus ex Africa, & separa-

Novatianus
non pot
erogare.

Deiorem
circa 1000
pos

AUCT. **C. S.** *nos Africae schismatici auctor doceret, lapsos omnes sine penitentia non recipiendos esse; Novatiani vero eisdem amicos sine spe salutis repellendos: non videtur verisimile, illum ab hoc dicendum arduum fuisse. Verum inde tantum sequitur, Novatium sententiam suam pro verum circumscriptam monuisse, uti etiam fecit Novatianus, qui cum prius cum Romanis ceteris convivisset, lapsus ad penitentiam pacemque admittendus esse, oppositum huic Catholica sententia heresi introducta. Sicut enim pens non habetis huiusmodi usarii hominem, quid doceret, dnmmodo ad suum sibi proprium pertineant.*

104 Tullianensis novelli ab auctore Catalogi recedere, sanatus, illum etiam alias in syris creare, nec propter ipsum aulicam Concilii deferendam esse. Inque Moysi vocem differi post electionem Concilii, mense Iunio factam: 2. iuxta aq. ad xxv. Novembri, quo die Martyrologio Romani inscriptus est, differi posse arbitrat; allegare in hoc sententiam Cornelium in epistola ad Eudium sepe laudat, nec citius quam carnis aetate 35. ex ipso iudicio scripta, dicentem, S. Moysen nuper martyria deservisse fuisse. Nique ego a Cornelii dicere recedendum patet, ut tanto etiam repudiandum Catalogi auctorem, si cum illis sententiis possit.

105 Quare prelaetis mihi sententia eiusdem anonymi Brevidicti, in Vita S. Cypriani, eisdem Operibus pressa in editione Veneta. li. 6. 20. ex verbis Concilii, proxi ad apud Eusebium Graece extant, ostendit videri esse, ut credamus, Novatianum cum quoque veteris presbyteri publici schismatici causa a Moyserepsum esse. Etenim ubi Valesius habet: Vos cum quinque presbyteris, qui se pariter cum illo ab Ecclesia corpore abiecerunt: Graecus est: *οις τινι τωμ*

αποστολῆς οὗτοι οὗτοι ἀποστασίας ἰσχυροὶ ἐκείνῳ ἐκείνῳ. Parturimus autem Evangelium a quo vult posui pro abiecerunt, quam abiecerunt: Et non scimus cur, Novatianum cum ipso presbyteris, qui cum ipso schisma postmodum introierunt, iam prius ab ecclesia & furore a S. Moyserepsum fuisse.

106 Nique desit ratio, id quam id ante schisma factum credamus: videmus enim hunc, 92. Novatianum presbyterum tempore a diacono monitione rogatumque, ut sententia auctoritate agnoscere faceretur, non tantum eorum adhortationibus non obsecravit, sed etiam eorum precibus distulisse: Neque enim (166. S. Cornelio) presbyterum se amplius velle esse respondit, sed aliquem philosophum, Sicut scilicet, desiderio cedere. Hoc vero bonum audacia inordinata, quo presbyterum philosophum praeferebat, & perditionis recusabat succurrere, satis iusta causa Moysi videri potuit, ut quid cum eo velle habere amittit. Aucta quoque non abhorret, aliquid ex clerico, puta quinque presbyteros, quos aut per periculi metum, qui vult eloquentia & auctoritate impulerat, ipsi adhaesisse, utroque eodem cum illa loco a Moyserepsum fuisse. Porro etiam jam Novatianum aliter arbitri quoniam sibi ad Pontificatum paratos, idque Moysi iniquitatem.

107 Proterea vir de quinque centum presbyteris a Moyserepsum nominis Cornelius, si scilicet illi vultus ut: *οὗτος τῶνδ' ἀποστασίας, οὗτος τῶνδ' ἀποστασίας.* cum ex quibusdam dubiis hinc inde, quin etiam alio de negotio confessor, si non alio, certo non multo post Cornelii electionem ad

schismaticos partes accesserunt, quos a quo etiam repulisset Moyses, si ad id *οὗτος* tempus nonisset. Plura apud Iordanem Brevidictum studiosius letter reperire. Porro in hoc sententia sine ulla mora Cornelii auctoritas, ut transmissi Catalogi dicta de adversis Novatis, de Moysi auctoritate, de rebus confessoribus, & horum amicum tempore, cum ut velle credimus: nec velle schismatici orum ante Concilii electionem, contra S. Patrum auctoritatem colluere.

108 Ea dantez dicitur res a Novata gestas, quantum ad Romanum schisma pertinet, ordinari in hunc modum posse arbitramur, Novatiani electi Pascha, quod anno 351. in xxiii. Martii accidisse dicimus, non cum Feliximus ceterisque ecclesiis apertis schismate S. Cyprianum aggressus in Africa, ad agrippas, non sanctus ille episcopus a successu suo Carthaginiensis rediret: & quippe multorum fuleram sibi confusus probe videretur, se dominationem, quam Divina perfunctio dissolveret, non iam seque, redireque ad sedem suam Cyprianum episcopum suum, non evasurum, ut in epist. Cyprianus 47. habemus. Hic mechanice impediunt Cyprianum, Carthaginiensem, qui ante Pascha redire decreverat, non nisi post illud reversus esset, ibique concilium congregavit: in quo lapsurum causa tractata est, & schismatici ab Ecclesia prescripti.

109 At Novatus interim rediit Africa, Romanam venit, & cum apud Carthaginiensem, urgentibus in ecclesia fratribus, dies cognominis apud immineret, hic latuit, ut S. Patrum supra restatur. In hunc locum vultus sententiam Novatiani & novatiani aliter vultus, egredere, ut ite ad Pontificatum evehertur: scilicet ut sub tali pontifice sua crimina ferre inopem. Unde cum electo Cornelio, aliter occidit, nec egredere, si non minus Romae, quam Carthagine timendum fore, quando Senilis ille Ecclesiae presbyter, Novatianum impulsit, ut sua opera ad ducendum Cornelium arceat; tamquam si ut arceat effectus, ut etiam a confessoribus quidam ad suas partes attraxerit, aliqui ut apertis schismate Corrochum probabilius mense Iunio aggressus sit. Ex horum numero in epistola Cyprianus, & apud Eusebium lib. 6. cap. 43. Historia nunciat Maximus presbyter, Nicestrius diaconus, Urbanus, Subianus & Mathernus: quos cum & ceteros iam liberatos fuisse diximus a Cypriani epist. 31. in qua quatuor ex illis ad Ecclesiam reversos hic verbis alloquitur. Postquam vos de carcere produntis schismatici & heretici error accepit: sic res erat, quasi vestra gloria in carcere resalisset.

§. VI. Novatiani molitiones adversus S. Cornelium: acta Carthagine de hac controversia: Novatiani sacrilega ordinatio & pseudo-pontificatus: ejus legati Carthagine rejecti, & Cornelii Pontificatus ibidem agnitus.

Novatianus confessorum ad suas partes accessit in conspectu sacrae aspergunt, S. Cornelii electione impedire, omque confessorum ejusdem accessu, & vultus indignum Pontificatum regere.

Græce, modo.

E

ac eropas vultus, modo.

F

Novatiani & Cornelii, saltem.

A. S.

C. S.

A. S.

C. S.

A. S.

C. S.

A. S.

C. S.

A. S.

C. S.

A. S.

C. S.

A. S.

C. S.

A. S.

C. S.

A. S.

C. S.

A. S.

C. S.

A. S.

C. S.

A. S.

C. S.

A. S.

C. S.

A. S.

C. S.

A. S.

C. S.

A. S.

C. S.

A. S.

C. S.

A. S.

C. S.

A. S.

C. S.

A. S.

C. S.

A. S.

C. S.

A. S.

C. S.

A. S.

C. S.

A. S.

C. S.

A. S.

C. S.

A. S.

C. S.

A. S.

C. S.

A. S.

C. S.

A. S.

C. S.

A. S.

C. S.

A. S.

C. S.

A. S.

C. S.

A. S.

C. S.

A. S.

C. S.

A. S.

C. S.

A. S.

C. S.

A. S.

C. S.

que protegit, tamen Cornelius, quantum ad ipsa devotionem pertinet & tenorem, passus est, quidquid pati poterat, & tyrannum, armis & bello postmodum victum, prior Sacerdotio suo vici. Hoc usque S. Cyprianus, quando Drusianus bello Galicis vultu sequebat, hic loqui manifestum, & apud omnes in consensu est. Nec minus clarum est, sanctum Pontificem a divina Majestate ac beatitudine protulit, sub eodem imperatore nihil preter minas & terrores passum, illi imperatori, adque ad eadem in consilium minime passum, ulla vana capto plenum fuisse.

20 Non defuit tamen, qui Althum de Decio dicitur cum variis causis emittit. Eruditus Subsecretarius supra laudatus, & Franciscus Bonaventura in commentis ad Anastasium Bibliothecarium tom. 2. pag. 191. fatetur quidem, S. Cornelium sub Gallo & Valeriano martyrium consummasse, ut fuit etiam, cum de Decio Crumenellus relegatus fuisse. Hinc, quo ex Cyprianus non retineat, Subsecretarius de Cornelio Crumenellus jam ex parte dicitur arbitrat: ubi enim cum temporis sui causis confusio, ibi tyrannus Sacerdotem fuit, sine sacerdotis meritis constantia & vigore superasse, & quoque non temporis episcopus 57. a Cyprianus ad Cornelium, de gloriose hujus consensu gratulandam, datum fuisse.

21 Verum, & praeterquam quod vel sic error in Althum admittendus sit, ut id quidem, quod laudat scriptores voluit, verificari est ab praeterea S. Cyprianus episcopus, in quo nulla existit mensura, etiam tamen fuisse ad hoc opportunum, quoniam res ipsa fieri exigit. Scribitur scilicet S. Cyprianus ad Novatianum, non bene, quam S. Cornelium inter Novatianum subsecretarium episcopi novae adverteat, in Cornelii consensu confirmari. In hunc finem Cornelium apud omnes commendare fuisse, ostendit, cum non modo legitime ad Pontificatum electum, sed & ille ab omnibus decessit, cum vero sacerdotibus dignum esse. Hic certe, & ipse Cyprianus testis, non parum facilius toleranti pro Christo esset, non episcopo 57. ad S. Cornelium iam episcopus scripto, hoc argumentum utitur ad alios legimus Pontificum, Novatianumque, quem cum suis actibus tyrannus non persequitur, dicitur scilicet praedictum.

22 Quid ad hoc Novatianus, inquit, & frater carissime? Utinam iam deponit errorem? Agnoscat iam, qui sit Sacerdos Dei, qui sit Ecclesia & domus Christi, qui flos Dei servi, qui dominus iustitiae, qui flos Christiani, quos antichristus impugnet? Si prior argumentum hoc ad vindicandum Cornelii legitimum Pontificatum non efficitur, non sit Cyprianus, ut vel ipsum Novatianum ille conviciet de hisse credent, cur eodem usum non sit, ut Anastasium in eisdem Cornelii commendatione retineat, si hic iam non Crumenellus eisdem versatur? Cur idem Cyprianus, ut Cornelium inter gloriosos confiteatur de martyres comparandum esse ostendat, eisdem fidei, animique vigorem ac constantiam, quibus tyranni minas, & insidias terrores intrepide tolerat; cum autem eisdem commendatione, eisdem vultu tunc potius fuisse inter confiteatur ac martyres potius deponat? Non alio signo de causa, quam quod sanctus Pontifex, divina illius praesentia Majestatis, ad id usque tempus eadem existisset.

23 At cum, inquit, qui igitur postea adversum fuit editis testis, ut loquar Cyprianus; Cornelius resistit, ut minus & cruciatus & tormenta exstiterit, vel Deum, antiquum amicum & bello puerum, Sacerdotem suo vici? Respondet, id

ipsum fuisse, dum spiritus Dei edidit, Romanum Caesarem, quem iusto tyrannus ostendat, eodem usqueque fuisse, & sancto atque infuso sacerdotibus committit, & inique totius, unusquisque episcopi Pontificis potest in ipso tyranni Urbis regis, quamquam auctor, expletur, atque ita divina praesentia providentia, immo Dei ad idem & apertum elicit & sacerdotis constantia fideles superavit.

24 Franciscus Blanchius in Notis historicis ad Bibliothecarium, non modo existit, sed & superius expressum fuisse Cornelium, sed Decio sancto fuisse consensum; sic tamen, ut ex parte iustum vultu post Valerianum adverteat, quem a sancto ex parte auctor, a Deo designat cum severioribus edictis & ex parte in Urbem transfusus sit per Deum vero, qui sanctum Crumenellus Romanum vicerunt capite demerit, Decio designat sanctum Crumenellus intellegit, quem postea contra Gallos professurus, Roma restituit, Caesarem dicitur, quoque post utrumque Decio eodem a Gallo adeptus brevi tempore cum se imperavit. Hanc sententiam suam ibidem pluribus nobis conat, ut inter cetera observat, Decium illum in Actis E. non Angelum sed Caesarem appellari.

25 Ad primam illius conjecturam partem, quod sancti Pontificis existit, vero Decio potest fuisse, praedictis numeris suis responsum vultu: utque eum ad argumentum, de quo agitur, quidem non videret, nec in Sanctis a praesentia, ut ab alio Decio in existimant pulsi sit. Alios probabili est eum post alio, secundum quem Cornelium ab anno 251. ex parte Crumenellus existit, dum a Decio fuit illud Romanum de tribus vicerunt, & existit iustis capite truncatus est: quod minus tolerat non S. Cyprianus episcopus, ex quoque vultu est, S. Cornelium anno 251. & 252. multa Roma egisse, utque in existimant migravit, ut ex decem appareret, quare pluribus his superest. Ad reliqua Iesus est Romanissimus Decianus in Anastasio ad annum 253. anno 55. errorem in Decio vultu habere; hincque arguit ut ea potest, quod praesentia ab illo imperatore capite, & a Gallo postea post resistit, pro ut eandem habere, utam hoc ratio antichristum Althum scriptori condidit, namque, qui si a S. Cornelio ex parte longe non abesse, non subsisteret Decianus pro Gallo.

26 In istis Althum praesentia existit eruditio, quod de S. Cyprianus ad ex parte Crumenellus Cornelium episcopo habet. De eo apud Bibliothecarium sit loquar. Post hoc Cornelius Crumenellus palus est, & ibi scriptum episcopus, de sua confirmatione missam a Cyprianus, quam Cyprianus in eadem scriptis, & de Celerino lectore, suscepit. Haec, inquam, eruditio miris displicuit, quia eruditio est, Cyprianus, dum Cornelius Pontificatum egisset, praesentia inquam commendatione fuisse. Verum tamen ita hoc displicuit in partem, ut Subsecretarius edidit ex parte, in quoque loquar. Eodem vero tempore (quo sanctus Pontifex in Crumenellus castro morabatur) B. Crumenellus episcopus scriptis B. Cornelio, cum esset in custodia, de Celerino lectore, quas pro fide & consensu Christi verba sustinuerit. Hic vero illa, cum esset in custodia, de Cornelii existit absolute accepit. Postea. Apud Althum praesentia & vultu nulla etiam sit de carcere vel custodia minis, ut Celerius existit in quoque laudat, de quo vultu Althum in episcopo Cyprianus 57. ad Cornelium existit data reperit, ut in & hoc Althum.

Althum

pro ut non
deAlthum
de
S. Cyprianus
episcopus

A Alterum locus fuit supplicii aditus non possit.

17 Ad eodem Vatisens codicibus absum, quo in alio MS. & editu de translatu SS. Petri & Pauli per Cornelium venerandis corporibus num. 6. recensentur. Eodem translatu apud Anastasium Bibliothecarium, & in Catalogo Romanorum Pontificum secundo loco ab Hieronimo edito, etiam legitur, cum etiam differunt, quid a prioribus non in Kalendas Julias, sed habet Ado, sed vi. Kalendas ejusdem mensis ex solis dicitur, in memorato autem Catalogo matreus, qui illic Lucina dicitur, Luciana appellatur. Eusebii quidam Boremas ad annum Christi 331. num. 4. & seqq. cum eoque plures alii crediti veri dissilium hanc inter fabulas non immerito reputant.

18 Paperebrius nostri auctoris fuit de eodem iudicium. Etenim anno v. Junii ad diem xxix. quo SS. Petri & Pauli sollemniter agitur, in Anacleto §. 4. variis sententiis cum non improbabilem reddere conatur. At vero ad diem xxx. ejusdem mensis, in S. Lucina matreus Romano, pag. 555. eandem illam translationem plane rejicit, tum quia subdistinguit Cornelii Alia tantum unitor, tum quia hoc ipsi videntur contradicere Alia S. Sebastiani, iudicium scilicet in iuxta vestigia Apostolorum (ad Catacumbas, ut in Alia praescriptum fuerat) ideoque adhuc in Catacumbis praeteritum tempore Diocletiani. Ut verum fatear, translatio illa mihi quoque commentitia apparet: atamen propter S. Sebastianum Alia, quatenusque ex decessu fuit, Paperebrius Alia sententia mutanda non erat; cum per vestigia Apostolorum vetas illorum monumentum, aut forte arundinem impressa lapidis vestigia, de quibus Boremas ad annum 336. num. 27. assidue accipi potuerit. Ceterum non aliam agam, licet eadem ad catenas Jani dicit conito, ubi Paperebrius argumenta perpendere poterit.

S. III. Sancti martyrii palæstra non Roma, sed Centumcellæ in Hetruria: conjectura de adjunctis ipsi in martyrio Sociis, ac reliquis Antverpiam delatis.

Superest præcipuo de Alia controversia, ex qua erumfatur, & quæ de SS. Cereale, Salustia & Sociis habent, maxime pendet. Ultima semelisticus Pontificis vite secus tota Rome in us agitur: et eo cum ab frigiditatem papali Centumcellas concurrebat, missisque a S. Cypriano eodem litteras, postea decessu adalitus, tyranno transfugerat sustinuit, ubi dum ad sacrificandum solo reabatur, Cerealem militem, episcopum Ursorem, post impetritum bene sententiam, cum viginti non vel duobus, salutaribus audis ablati, cum isdemque in Via Apocæ capite truncatis est, siquidem Alia habenda fuit. Verum hic contraria prestat vetustissimus unumque, quo habentur, Romanorum Pontificum catalogus, quem Cyprianus fuit in Aurelio Cassiodori: Cyprianus Commentarius ipsius inferius, quoque Bucherius a Bollando nostro acceptum in suo non Commentario in Canonem Paschalem Viderii, æ de decessu Hieronimi correctis ante totum primum Aprilis edidit.

30 Anonymus præcedit, & juvenis pæca de memorato Catalogo, quatenus ad præfata argumenta spectat, observat. Hieronimus in gemas, quem putabat a SS. Damaso Pontifice & Hieronymo inter ceteros datum, apostola credidit, si-

Septembris Tenuis IV.

eandemque partem in laudato Damaso scriptam. Auct. Hieronymusque missum fuisse: ut Paperebrius in Propylæo idem miramur illam epistolam velut a quoque Sancti supplicium cum alio eruditio rejicit, cumque Hieronimus sententiam merito deseruit. Aliam itaque invenit viam, censit, partem illam quatenus auctor habere, quatenus non inceptit a S. Pontiano, cui post SS. Anthonem ad Fabianum S. Cornelius successit, & fuisse eam S. Felice I. qui nondum viginti a Cornelio nota ante clapsis ad Pontificatum venerat. Verum tanta memorata pariter antiquitas, quem Paperebrius a veritate eulorum ex oculo illi dyeristia digressuorum reputat, non tam certo mihi apparet, quo dubium adducit, an eadem pariter ætate, quæ sequatur, ad unum eundemque auctorem, qui sub Liberio, id est, paulo post clapsis vi. missam scripsit, non sit ostendenda, quatenus modum eruditio possit adducere.

31 Pariter in hoc Catalogo S. Cornelius in Centumcellis exilio maritus dicitur, & ad eandem præfata dicitur, ut naturalis pater, quem violentus maritus exilio videri possit. Verba accipit: Post hoc Centumcellis expulsi, ibi cum gloria dormitionem accepit. Alio eum vulgus Sancti Alia E manifesti erroris obnoxe censisse videtur erudit, passim volens, hisce repositis, transmissum & alios probat Catalogo adhibere, ut Cornelii obitum Centumcellis in Hetruria, cumque vel naturalis, ex erumfatur tamen mutatum, ut forte etiam violentum, assignare. Ad hoc sententiam, quod ad locum eorumque pertinet, tamquam probabiliorum, certiorque alicuius monumento, ego quoque accedo: sic tamen, ut sanctum Pontificem non sponte, sed violento morte martyrium consummasse, longe probabilius pariter existimem.

32 Adversarius hoc habentem eruditum Sebastianum, qui anno 1. Augustus in illa sententia, diversis 2. cap. 6. sic ait: Auctor antiquissimi Catalogi, tempore Liberii Papa conincit, referit, tantam famam Cornelii in exilio militis referendū conflatam, ut ad mortem atque eandem pertulerit. Post hoc, inquit, Centumcellis expulsi, ibi cum gloria dormitionem accepit. Quod tamen acquiram probare possum; cum non Centumcellis, sed Romæ, cum gladio percussus occubuisse, & in cimiterio Callisti sepultum fuisse, ex perpetua Romane Ecclesie traditione accepimus, quam Leo Magnus basilicæ constructione confirmavit, Hieronymus vero duplici testimonio comprobata esse voluit, clare affirmavit, Cornelium Romæ passum fuisse, Hieronymi verba, quæ laudat, habet in Opere nostro tomo 2. Januarii in Vita S. Pauli primi eremita, pag. 604. Cornelius Romæ, Cyprianus Carthagine felici cuore damnati sunt; vel, ut Parisiensis anni 1706. editum Operam S. Hieronymi tomo 4. parte 2. col. 69. legit: Cornelius Romæ, Cyprianus Carthagine felici cuore martyrium perculerunt. Alter locus ejusdem sancti doctores tenet in Catalogo scripturæ eulogiarum ejusdem, ac parte illius Operam non laudat, col. 119. ubi de S. Cypriano scribit: Passus est . . . eodem die, quo Roma Corelius, sed non eodem anno.

33 Fateri, hæc S. Hieronymi dicta initio me non parum dubium reddiderit: verum tamen non propter a vetusto Catalogo nostro recedendum potest. Hæc etiam auctor de Romano Pontifice, & inter hos de S. Corelio ex præfata scriptis, idque verisimiliter Romæ: Hieronymus autem in e-

N 1 Tenuis

AUG. *romo & messerlie. Bablronitica degens quæ nisi*
C. S. *occidit tempore, que Paulus firmus & Cyprianus*
convocati est, de illa per transfennam incursit; nu-
de nec mirum est, quod eternali Seculi loco,
qui ad propugnium nec sublebat; minime indaga-
to, illam Romæ, ubi Carthedam venerat, & quo
fuerat translata, martyrium subisse crediderit.
Quia & gratior suspensio est, Hieronymum hac de-
prompisse ex quadam S. Pauli Vita Græca, quam
ex M. Boverio Latine excusam habet anno 1.
Januarii a pag. 603. quæque Hieronymiana tem-
similis est, ut debuerit non videretur, quia altera
ex altera merxiam potest coniectura fieri.

a. f. Hier.
syn.

B *34 Perce Græcam Hieronymum prelatissimè creatus*
ibidem Bullandus, ex quod illius auctor Magni
Antonii discipulum se fuisse iussit, dum ait:
Cui vixisset isthic (Paulus) anton septuaginta
sex (studium in aurore hic latere mouit Bullan-
das,) in alia tremo sele Antonius exercebat. Com-
igitur ejus animo subidisset, ut ipsemet mihi nar-
ravit, neminem illum in interiori solitudine con-
morari cre. De eodem autem sequens sit scri-
bis S. Hieronymus: Cum joventum tredecim annos
B. Paulus vitam castellem in terris ageret, &
nonagenarius in alia solitudine moreretur Anton-
ias (ut ipse asserere solebat) hac in mensum
ejus cogitatio incidit, nullum ultra se perfectum
manachum in eremo concessit. Cre. hinc, inquam,
collegit Bullandus, Vitam Græcam prelatissimè Hier-
onymus, qui illud: Ut ipsemet mihi narravit,
revertit in istud; ut ipsemet asserere solebat. Jam ve-
ro ut ad propugnium redimus, Græcor ille scrip-
tor Vitam Pauli sic inchoat: Vixit B. Paulus De-
ci & Valeriani temporibus, octus in Ægypto ex
inferiore Thebade, ex tempestate, quo Romæ
martyrium lubit Cornelius. Simili enim modo
jam laudaturum post Prolegom Hieronymus
exoritur est: Sub Decio & Valeriano persecutori-
bus, quo tempore Cornelius Romæ, Cyprianus
Carthagine, felice cruce demans sunt Cre.

hi. med.

C *35 Nemo non vidit, alteram ex altera etiam*
quod impreprimis sequenti modum depromp-
esse; neque nam sub Decio aut Valeriano Corne-
lius martyrie coronatus est, sed sub Gallo & Va-
lesiano, quemadmodum ipse Hieronymus in Car-
thage scriptum ecclesiasticum egessit. Inquit hac
S. Hieronymi auctoritas ad quadam Magni An-
tonii discipulum recitat, qui in Thebade eremo
degit, in supremo S. Cornelii palastra facile potuit
errare. Unum, quod contra Bullandum objici po-
test, est, quod ipse Hieronymus in Prolegomenis vi-
derat, Vitam Pauli autem se a nomine scriptam
fuisse; ita enim ait: Igitur quia de Antonio iam
Græco quam Romano stylo, diligenter memoriam
tradidit est, pauca de Pauli principio & fine scribere
dispolui; magis quia res omnia fuit, quam
frete legendo. Quomodo autem in media ætate
vixerit, ut quæ latane percolerit insidias, nulli
hominum compertum habetur. At dici possit,
Hieronymum dantat exisse, Pauli Vitam Rom-
ano stylo, uti Aetio fuerat, memoria tradi-
tam fuisse, idcirco id facere voluisse.

a. d. d.

36 *Si cum tamem hoc responso minus placeat,*
maligine cum Responso tradere Græcam Vitam
ex Hieronymiana Latine potuit conmutatio fuisse;
ut sic hæc Latine a vicesimifimo Catalogo recedat
erit: ut enim S. Hieronymus de tyconis, sub
quo Cornelius coronatus est, minus propriè scrip-
sisse, ut & de hoc martyrii improprie loqui po-
tuisset, nec tam Romæ Carthagine, quam Romæ

nam Carthedam Carthagine appondere; quasi de
veris, videri ait, quo S. Cornelius Romanus Scit
Pontifex in Italia martyris coronatus est; S. Cy-
prianum Carthagenensem episcopum Carthagine pas-
sam esse. Adde, quod sanctus debet bonissimè
verum adjectis parum curavit; cum de Con-
stantinensi illius exilio in ipso Cornelio se narra-
verit quidem, diasphe invenimus: Rexit Ecclesiam
annis duobus sub Gallo & Volusiano, cui ob
Christum martyrio coronatus successit Lucius, la-
terem etiam est, C. Ponticum sub Decio Romæ se-
dere rapisse, & sub Gallo ex Volusiano exsilium
Centumviris passum esse.

37 *Quod de perpetua Romana Ecclesia tradi-*
tione an S. Hieronymus, nobis animadmodum negat. Quæ
enim est illa traditio, nisi Martyrologie, Catalogi
nostræ recurrenda? Intra vero quadam Martyrio-
gium sæculi ix. ante vixi, vixitque vir eruditus pro-
duxit, in quo S. Cornelius Romæ passus dicitur?
Annuntiat quidem ab antiquioribus Romæ; at
nihil obest, quoniam de cultu ipsi ibidem se pos-
sunt olim Pontificum; namque tempore regis,
carthage solita accipitur; nec certe unanimes co-
cordia de cultu S. Cyprianus occupanda sunt, in qu-
bus sanctus hic cum eum Cornelio Romæ in co-
muniis Collegis annuntiat.

38 *Quæ vero aut memoratis sanctis posteriora*
quis, non plura sum fecidum quam Alæ, ex m.
quibus commemorata sunt. Nihil etiam arguendo
alter secundo loco ab Hieronymo addit, qui
non antiquioribus nos scriptis accuratius priori
compendio est. Donque hæc, a S. Leone
Magne super Sancti tumulum scripta, de qua
quidem illius corpusculo. Romæ jussisse, sed cum
idem ibidem passum esse, nec probat, nec confir-
mas. Transfere enim antiquioris se potuit, & ex
vera translatione fuisse arbitror. De mortis
genere, quo sanctus Pontifex insulatus est, hic non
disputo, apertum est in ipso post ejusdem in Pon-
tificum gesta obitu, ut ordines propere tradit-
ur: at de quæstione loci hic disceptare oportet, ut
sublesta oborum scitis panderetur.

39 *Ex vestigio dicitur servanda manet quæstio*
de viginti videtur vel quatuor, quæ S. Cornelii
Alæ & Anselmus Bibliobecant, quique hic ad-
basere, S. Cornelio in martyrio Sociis adsignat,
& quædam baptismum ac eadem nam. 3. & 6. &
Admir Martyrologie, quibus Alæ fere consensu
veritatem. Enimvero cum sanctum Pontificem
acc sub Decio, nec Romæ passum ostenderimus,
quæstio est, ut hanc Martyrium histeriam, quæ
in memoratis illis traditur, præter rejici-
mus. Verumtamen ab pluribus Martyrologorum vi-
ciis contrarium adhibetur, ut teque, quo
de ferre reliquit, & Collegis cunctis catulis,
intra dicitur, non dubitamus, quæ sanctus ali-
qui Cerealis cum pignori sancti martyris Romæ
coronatus fuit: ut in prædictis cunctis depulsi.
Quæ & sanctus hæc Martyris sub Pontificem
Cornelii coronatus fuisse, & sic quidem, ut eni-
dem fecit vix diei passus ac debent, citius co-
firmatio est.

40 *Etiam ex S. Cypriani epistola 37. constat,*
ingentem Romanorum numerum simul cum Pon-
tifice sub Christum confessum esse. Epistolam hæc
est, recitatur; interem namque tantummodo ex eo
locum, unde id satis colligitur, accipit. Quale fuit,
inquit S. Cyprianus, sub oculis Dei spectaculum
gloriosum, quale in conspectu Christi & Eccl-
esie lux gaudium, ad pugnam, quam teneverat
ho-

D

par. 1.

E

et. m.

et. m.

et. m.

et. m.

et. m.

et. m.

et. m.

et. m.

et. m.

et. m.

et. m.

et. m.

et. m.

et. m.

et. m.

et. m.

et. m.

et. m.

et. m.

et. m.

et. m.

et. m.

et. m.

et. m.

et. m.

et. m.

et. m.

et. m.

et. m.

et. m.

et. m.

et. m.

et. m.

et. m.

A hostis inferre, non singulas mulieres, sed tota simul effusa prodidit? Omnes enim castas vestras fuisse, & adire possent, quando accurrere properaret & venire, quibus audiret &c. *Et dicit vna plurimum martyrum tantum confectum fuisse, scilicet S. Paulinum, Baranapensis episcopus seculo xv. in epistola 2. ad Synonymum; Habes, inquit, ubi (Cypricus) episcopus, quibus Cornelium, Episcopus cum plurimis confessoribus, plurimis quoque martyribus ducem factum, & cum plurimis gloriosissime coronatum.*

¶ *ubi
martyrum
in Calisti
et in
Epistola*

¶ *Et hanc igitur numerum fuisse potuit S. Cerealis videtur conjugis sua Salustia, et ceterisque sanctis virginibus & uno, qui Bodo vel Florus, U. fardus, Alique a Substratis edito, & Romanum Martyrologium, promittit textu, Mir. vero infra omnes mulieres fuisse referunt; quibus potestis confutari videtur Ade, qui cum militibus cum Cereali de Salustia a S. Cornelio baptizaret prius amonemisse, vixit enim cum sancto Paulinus qui cum Cereali de Salustia refert narrat. Urnam tamen de virginibus et tunc, simul et cum Cornelio comprehensum fuisse, et aliquo post tempore, caput plebs fuisse dicendi fuit, interrum est, Primum plebs Papabrochii in Propylas Maji pag. 34, ubi per obitum et ceteris, Cornelium, fuisse Galii caput; qui ille baptizaret, militemque Cornelium in captum pulum esse.*

¶ *Inde
et
et
et*

¶ *Unde etiam Aldorum scriptor idem poterit, ut crediderit, S. Cornelium una cum predilecto Martyribus Roma coronatum fuisse, Papabrochii videtur hic verba exponit & Quia autem corpus (scilicet Paulinus) Romanum (Crisostomus) translatum, eodem loco conditum fuit, ubi Cerealem de Societate translatum fuisse B. Locina (qui quidamque videtur) fuisse videtur, ut, quorum fuit conjuncta confessio, et deinde sepultura, totum unum fuisse credendum extitit, per martyrium uno die et loco volentem. Ita ipse valde probatur. Per alium Martyrum corpus in Romanum S. Calisti cunctis corpore translatum fuisse, fuisse S. Cerealis militem et martyris corpus simul cum tribus alius ex eadem cunctis carceribus, et deinde translatum Autverpiam, ubi in templo nostra domus profusa breviter deposita fuit, pueri celantur, ut dicit modo aggreator.*

¶ *Et Cerealis
et aliorum
corpora*

¶ *In usque ad hunc, casus involuntum argenti deventusque laetitia evanescit est, inferpit fuit exemplaria instrumentorum omniumque rum de sacris reliquiis, quas ecclesia nostra domus profusa reliquie compleretur, inter omnia autem non minus de sacris corporibus SS. Fortunati, Cyriaci, Innocentii, & Cerealis martyrum. Causam est hoc instrumentum a Martine Servio, publico avaria Capitolis, & ut tali ab Alene Urbis insuperantibus comprobata, figuratque est de xxiv. Novembri anno mdcxxiii. Insuperantibus laudatus auctor, antequam dominum Joannem Ferrazand, Pabio, Marchionem Villena, pro rege Catholico apud Paulum V. Papam cum imperio orationem, anno 1606. die v. Septembris, ad eodem Pontifice Apostolicis literas impetrasse, quorum vigore novissima Sanctorum corpora ex pluribus Urbis carceribus seu cryptis de 2. ejusdem mensis fuisse extraxit.*

¶ *Et enim
et aliorum
corpora*

¶ *Ad hoc vel per cum Hieronymo Marchero, patre literato, adfuisse, penitus de ejusdem corporum instrumentum confectis, Martine Servio refertur. Deinde subdit: Inter quae corpora fuerunt etiam extraxit iohannem, ma notatio praesente...*

Septembris Tomus IV.

corpus S. Fortunati, corpus S. Innocentii subditi. Aug. cui, Joannis S. Cyriaci & corpus S. Cerealis, C. S. qui pro hac Christi omnes martyrium habuerunt &c. Quia omnia supra nominata corpora fuerunt extraxit ex carceribus S. Calisti extra Urbem &c., tunc autem domo data domino Antonio Corbo, qui fuit unus ex dictis extrahentibus, pervenerunt ad domos admodum R. patris Jacobi Tirini Societatis Jesu &c.

¶ *In eodem edico extant & etiam instrumenta, & domus domus extraxit ex inter patentes illustrissimi infuso domus, prout dicitur Joannis Maldari, Autverpiensis episcopi, predilectis ac amantibus alius Sanctorum reliquias approbavit, ex quo ad argumentum nostrum spectantem eisdem verba hic transfero. Joannes Maldari, Dei & Apostolicus Sedis gratia episcopus Autverpiensis, Omnibus & singulis has videris latum in Domino. Propositis nobis R. P. Joannes de Tollere, praepositi domus praeforum Societatis Jesu in hac civitate Autverpiensis, quorum videmus domus a variis personis fide dignis plurimorum Sanctorum reliquias pridem fuit domus, quas in eadem domo asservant, inter quas haec...*

- Sancti Cerealis mart. militis corpus,
- Sancti Cyriaci mart. militis corpus,
- Sancti Fortunati milit. militis corpus,
- Sancti Innocentii mart. Subditi corpus.

¶ *Hac corpora extraxit fuisse cum venia sanctissimi domini nostri Pauli V. donata a Domino Antonio a Corbo, qui fuerat unus extrahentibus, ut patet ex instrumentis notatis, dato xxiv. Novembri mdcxxiii. apostolice sigillo, filo ex auro & hyss. confectis. Cumque supra nominatus P. Praepositus desideraret, ut predilectis omnes reliquias eo, quo daret, honoris & cultu veneretur, a nobis postularet, ac easdem reponere, concederetur, nos per movere nostrum in libenter iacenti, per quos Christi fideles ad imitationem & debium Sanctorum cum Christo regnatum cultum incitaret, R. R. D. S. Theol. licentiat, Zeporo van Hoelium, canonico & praesentiarum ecclesiae nostra cathedra, & Petro Cocchi, item canonico ejusdem ecclesiae, specialem dedimus commissionem, ut supra nominatas reliquias, ac memoratas diplomatas & munimentis inspicere & diligenter examinare.*

¶ *Postquam autem ab inde debite fuimus informati, supradicta omnia, prout inferuntur, veri esse & sincera; censuimus, supra nominatas reliquias tamquam veras & genuinas habendas esse, iidemque cum cultum & venerationem deferendum, qui huiusmodi sacris pignora merito debetur, acio Ecclesiae Catholicae semper adhibitis fuit; adeoque ut in diem ejusdem populo veteranda publice exponi possent, concedimus per praesentes. In quorum idem &c. Dne eum innovare haec littera anno 1613. die xxx. Octobris. Hac usque illustrissimus Maldari in laudato instrumentum.*

¶ *Observandum prout est, corpus S. Cerealis, prout fuit in Calisti cunctis aegrum, asserit dicit esse Cerealis martyris militis, eisdemque Martyris ac militis sine SS. Cyriaci & Fortunati, Innocentii vero martyris ac subditi appellari; namque statendum videtur, memorata corpora cum inferpitur passimque nominis, ac memoris olim gestis, servata fuisse, & in lateris patentibus, illustrissimus Maldari exhibuit, expressa, licet militis*

¶ *Inde
et
et
et*

¶ *Et enim
et aliorum
corpora*

¶ *Inde
et
et
et*

A discere poterunt pluribus, a nobis ad po-
valentibus, quoniam omnia nos, Deo adjuvante,
fecimus & fecimus cum omni sollicitudine & pes-
simum laudem, ante oculos plus habentes timorem
Dei & penam perperam, quam timorem homi-
num & brevem injuriam, non deferentes frater-
nitatem, & horum nos eos stare in fide, & para-
tos esse ire cum Domino. Sed & ascendentes ad
hoc quod compellabatur (puta, sacrificium
), revocavimus. Ecclesia stat in fide, licet
quidam serrore ipso compulsi, sive quod effuso
insignes personarum, sive apprehensi timore homi-
num, varentur; quos quidem separatos a nobis
non dereliquimus, sed ipsos cohortati sumus & hoc
tam agere penitentiam, si quo modo indulgen-
tiam poterunt recipere ab eo, qui posset prestare;
ne, si relictis fuerint a nobis, peiores efficiantur.

56 Videtur ergo, fratres, quoniam & vos hoc
facere debemus, ut etiam illi, qui ceciderunt, hor-
tati vestro congerentes animos eorum, si apprehen-
si fuerint iterum, confiteantur, ut possint priorem
errorum corrigere: & alia, quae incumbunt
vobis, quae etiam de ipsa lacerantur; ut si, qui
in hac tentationem incidimus, compertis appropin-
quare infirmitate, & igitur penitentiam facite illi,
& desiderio commotionem, utque subvariis eis
debet, sive videtur, sive elementis, qui exhibe-
re non possunt, sive hi, qui in carceribus sunt,
sive excludi de locis suis, utique habere debemus,
quoniam miserrime. Sed & entemini, apprehensi
infirmitate, decepti esse non debeamus, ut eis sub-
veniamus. Et, quod maximum est, corpora mar-
tyrum aut ceterorum si non sepeliuntur, grande
periculum imminet eis, quibus incumbit hoc opus
agere. Ut quia hoc episcopus sua etiam alius profectus,
inquit rogati, ut cum quaqueque transmittimus,
aut saltem per vias non lateras, quoniam possunt, ad-
mittant, si sunt fortes & immobiles in fide. Has
epi, quae hoc transmittenda tenet, quia debemus non
epi, quia sanctus noster in divinis administrationi-
bus, esse Cyprinus, Dominum super promeritis,
magnum deus epi & sollicitudinis parvam sibi ven-
dicantur.

57 Pergebat idcirco de hac perfectione, arguit
Deum, per Romanum imperium servare, magnamque
non modo corporum, sed & animarum stragem edo-
bat. Quae quidem quanta fuerit, ex altera ejusdem
Romani cleri epistola, 31. inter Cyprinenses, ad ip-
sum Cyprinensem data hinc colligere, Alpice, inquit,
totum orbem pene vallatum, & utique juvere de-
jectorum reliquias & ruinas, & idcirco tam grande
expeti consilium. (ad majorem lapsum) quam so-
le propagatum videtur esse delictum Simeonis Nige-
si, Maximus & Nisibitani, ceterique Romani con-
fessores, vocant illud grande delictum & per totum
pene orbem incredibili vastatione grassatum. Sed
& Cyprinensis, de Lepide multorum in Africa
guarum perfidum dispersam, & Cyprinensis Alexan-
drinus apud Eusebium lib. 6. Histories ecclesiasticae,
cap. 47. similes Alexandrinorum lapsus exponit.

58 De lapsorum numero non posui perfidiam
exeri, ad Eusebium quoniam adhibere si quis voluerit; & in
Africa quidem ex veteriorum quorundam presbytero-
rum conscriptionibus, insulgentia, contra Ecclesiam
etiam temporis disciplina regerent, tam si non debet
pariter fieri: undeque substat, ut Cyprinus
in totis epistolis acerbis conveniat. De istis
arguuntur idem sancti antistes ad Romanos scripti,
qui ipsi per epistolam 30. & 31. responderunt, place-
re, quae ipse perhiberet egerat, lapsus ad per-
fessionem cohortandos esse, & cetera, per materiam tamem
de consensu tam flatuorum, & ceterum sibi sibi
utique esse in tanta nobis praesentia decore, &
non minus Paulus solus esse.

59 Quoniam nobis, inquit, differenda
hujus rei necessitas major incumbat, quibus post
certum oboisilium memoria viri Fabiani no-
dum est Episcopus propter regem & temporum
difficultates constitutus, qui omnia ista moder-
sar, & eorum, qui lapsi sunt, possit cum au-
thoritate & consilio habere rationem. Et rursus:
Cujus temperamenti (severitatis ac indulgentiae)
moderatio nos hic tenere quereat, diu, &
quidem multi, & quidem cum quibdam epi-
scopis vicinis nobis & appropinquantibus, & quos
ex aliis provinciis longe positis persecutionis istius
ardor egerat, ante constitutionem Episcopi
habituosum suum pervenimus: sed lapsorum eorum
moderiter temperandam esse credimus, ut scilicet
dum Episcopus datur a Deo anhis sufficiens,
in suspensum eorum, qui moras possunt dilacionis
sustinere, causa tentatur.

60 Incommodum sane accidit Ecclesiae tam ex-
tenuata tempore videtur: verum huc benigni-
simi Deus tandem profectus, deducit Pontificem
tametsi avari parent, sanctum sibi. Cornelium,
de cuius Pontificatus initio tempore apud eruditum
agnella est discussio. Catalogus Pontificum ex
bibliotheca serenissima regiae Sive, ad Hieronymum
ad Romanum Cardinalem transmissa fuit, a
S. Fabiano martyris die vacasse vocat, manifestum
erroris & ab antiquis agitur: in eam jam a 22VI,
Januarii anni 350. ad eam vocatus fuisse Cornelium,
quod ex dandis adhibere nonnulli possunt. In Cata-
logo multa verasituri apud eundem Pontificem nihil
quidem de vacationis tempore invenitur, sed de
Cornelio si legatur: Cornelius annos duos, men-
ses tres, dies decem, a consilio Decio II. & De-
cio, ulque Gallo & Volusiano.

61 Hic profecto iubetur Hieronymus in Dia-
triba praesentibus ad memoratum Pontificem
legat tot. 1. Aprilis praefatus, S. Concilio ordina-
torem post quatuor menses & quindecim diebus
inter dictum sanctum Sedit vacationem, circa 17.
Julii anni 350. collata, ad quem annum dispen-
sationis calculi per aug. 2. menses 7. dies 10.
a XIV. Septembris, quod sanctum Sedit menses
statum, ordine reitragato iuxta. Eiusdem aposto-
licis est Franciscus Blochini in Notis chronolo-
gicis ad Bibliothecarium, ubi Papirachum arguit,
quod collige sui sententiam deseruunt, inter
cetera pag. 197. refert veterem inscriptionem,
in basilica S. Pauli antiqua pictura subiectam, in
qua videtur annus, menses et dies in Pontifice
ipsi attribui operatur, ut S. 12. dicitur fuisse.

62 Verum ab his Hieronymi sententia Papir-
achum, ut insinuat, in Conatu Chronologica-
rum ad Catalogus Pontificum pag. 32. in Pri-
ncipio Maji receptis, & cum Emendatissimis Barro,
arundine Schellensis consensu, sancti Sedit
vacationem tam exigua mensura spatii non posse
concludi 2. quoniamdum aliis utique pag. 11. Tit-
lemont, aliisque visum est. Hanc opinionem
ita est, quod, quae a clero Romano, vocante San-
cto, in Cyprinensium epistolis gestis leguntur, annus
facile egerit videtur, ut & nec in ipsam
Cyprinum alia dicitur fuisse. Aquili & alia
tam non minus arguit in tempore, duo 3.
Majis, & facti Romae ceteri menses, de-
centique fuisse, quibus Cyprinus fuit ad il-

Aug.
C. S.
ad
probat
probat

F.
ad
probat

ad
probat

ad
probat

Mabil
ad
probat

ad
probat

Aug.
C. S.
luc. ian.
gr. 1000

luc. ian. gr. 1000

63. De his confessionibus ita habet primarius Pontificum Catalogus apud Hieronymum: Post passionem ejus (S. Fabiani) Moyses & Maximus presbyteri & Nicotratas diaconus comprehensi sunt, & in carcerem missi. Quo tempore superavit Novatus ex Africa, & sepevit de Ecclesia Novatianum, & quosdam confessores, postquam Moyses in carcerem desolatus est, qui fuit ibi mensis undecim, dies undecim. De eundem diurnis carceris etiam meminit S. Cyprianus episcopus. 33. ad illos ipsos etiam tum in carcere viuitis data: Eant mox, inquit, magistratus, & consules live proconules, annuum dignitatis insignibus & duodecim fascibus gloriemur. Ecce dignitas caelestis in vobis honoris annui claritate signata est, & jam reverentia anni volubilem circulum victicis glorie diurnitatis transgressa est: Illimodibus modum gloriæ oriens & lona decurrit: sed vobis idem, qui solem fecit & lunam, manet in carcere iunctus fuit. Per vicissitudines mensium transmeavit hibernum: sed vos inclusi tempora hiemis perfectionis hieme penitabatis.

et aliqui
mensis
et si sem-
datis

64. Similis de vero ac falso in carcere tradidit locutus, de auctoritate habet: Nec deest antonio ad mactera suspensa: tempore gratis spiritualis. Vindicta foris premitur, & profuturā poculis, in torcularibus vasa calcatur: vos de Domini vites pinguis racemi, & jam maturi fructibus botri, pressuræ secularis infestatione calcati, torcular vestrum, carcerem torquent, semitis... Sic apud servum Dei animus evoluit. Hæc Cyprianus; ex quibus liquet primo, tam epistolam scriptam esse, tam confessorum jam annis integris, aut certe paulo minis in carcere perdurasse, in quibus biennalis tempore eis convictis fuisse satis clare insinuat, dato ab illis ante transgressa etiam in carcere incrementa laudare transus est. Liquet secundo, eandem epistolam non nisi anno 351. innotate, ante 350. jam multum previctis scribi potuisse; aliquid enim dicendi esset confessorum, imperantibus Philippis, comprehensum esse, quod nemo admiserit.

et si sem-
datis

65. Jam vera, ut ad præsuppositum veniamus; certum est, Romanam Cathedralē, dum ista scriberet Cyprianus, adhuc vacasse. Id enim omnia persuaadet alius de fassillo Concilio in ea silentium, cuius ordinata Cyprianum corrolare non potuisset si hoc, ut adversari voluit, jam a die 14. Junii anni 350. transisset. Nulla pariter de sancto Pontifice sit mentionem in ipsa Cyprianus epistola 25. ad prædictos confessores pertinet scripta, quæ inter Cyprianos 26. est. Hæc argumenta negant, quæ in huiusmodi edictis, & sub finibus adjunctis, magnam vim habent, adjuvæ & aliud positum.

probat.

66. Ex dictis patet, S. Cyprianum spontaneo jectis sua jam redierit, equalem Carthagini celsitatis, quando annis de S. Cornelii electum ad Pontificatum se advenit. Strenuerat autem Cyprianus anno 350. innotate, ut nisi post annis anni et aliquot mensium spatium Carthagini recedat esset, ut liquet ex ipsa epistola 40. ad prædictos suam circa festum Pasche data, in qua ait: Non fuisset exilium jam biconi, & a vulubus seque ab oculis vestris liguibus lepratis! ubi tamen dicitur innotate, non completum accepit eundem esse, in ipsa demum festo illi ostendit. Rursum igitur Carthagini Cyprianus anno 351. sed non nisi post Pascha, ut ex eadem epistola habemus, eandem ibidemque concilium celebravit, annis de rursus fessis.

67. In Romanam Cathedralē Concilio apparere; et D. quo adeo eisdem sancti Pontificis ordinem ad 14. Junii anni 350. referri non potest.

68. Ad primam argumentum, quod a Romanis electi tempore interpositi fessis desumimus, respondet Blanchinus, satis expeditum fuisse Romanam inter Carthagini litterarum commercium, ut a 22. Januarii, quo Fabianus & vicini sublevis est, usque ad 14. Junii, littera quævis, tendens in vespertina, ultra citraque missi possent. Si vero sunt: carum non ab impedit litterarum commercio, litterarum difficultas, sed a tebus tam Roma, quam Carthagini, seu Sede vacante fessis, auctoribus, quæ liquidum, argumentatur, vix hisse plus quam quatuor mensium spatium impendi debuisset, & ut intra impressionem esse, in S. Cyprianus ostendimus.

69. Difficultatem, quam ex dictis confessorum carcere repetitis, si pariter obijci Blanchinus; sed facile inquit, respondemus, si neminem numerum supponit in Carthago non vinctus, Moyses carcerem persequitur illi oportere per aliquot menses perfectionis Decii anni moriem Fabiani, qui postiorum omeri parum continuus; & unus & alterius post, qui complet sumum mensium undecim & diurnis totidem. Constat enim ex Catlico (Lactantius) de Mortibus perfectiorum, Decii perfectionem inchoasse a Iulio per eundem imperio... Cum itaque paulo post initium anni vix Christianus existit, videmus imperium Decio fuisse ductum, & ipse protinus furere contra Deum capere, veros ejus cultores infestando, potuit quidem Moyses cum locis carceri mancipari per octo vel novem menses ante martirium Fabiani.

70. Hæc Blanchinus: cui ego quæ facile respondens, illam Moyses fortiterque ante Fabianum absum in eadem confessionem contra Epistolam Catalogi ostendit gratis quæpi; dicitur vero carceris, adversari S. Cyprianus in epistola 26. 63. & seq. relato, ubi manifeste supponit, eum per quatuor circiter anni temporales; non eversum capere, durasse. Quod ad mensium numerum pertinet, si h. vinitis sit, ex eadem Cyprianus epistola deducitur est descriptio potius quam argumentum ledere. Nihil etiam ex Lactantius verbis ubi habet Blanchinus; nam quocumque anni 350. tempore Decius ab carceris ablatum sit imperator, non nisi post Philippis tamen, id est, non nisi non ante eundem aut vinctum previctis Roma potius est; sed neque vinctus fuit, Moysen cum finis ex ipso ante carceri mancipari, ut Decius, ad optus impetum, contra Deum protinus capere fervere, & Lactantius dici potuit. Ad veterem inscriptionem eum. 61. a Blanchinus laudatam, S. 12. respondendum.

71. Creditum itaque S. Cornelium anni 351. Pontificem ordinatum esse, idem ipsum per adversari, qui consilium docet vinctissimum Hieronymum Catalogi, correctis erroribus, quæ in eum innotat, ostendimus. Quippe in eisdem Cornelius fessis a consilio Decio II. & Decio: secundum autem Decii patris consilium fessis ad annum 350. sed in eo non Decion filium, sed Gratian collatum habuit; prout in vinctissimis fessis legitur, & ipse Catalogi auctor quævis in Fabiano, quem Decio II. & Gratian postum scribit. Anni vero Christi 351. in hysdem fessis signatur consilium Decio III. & Decio: cum itaque in Consilio Cornelius utique Decii consilium sedere possit dicitur; patet in eundem consilio Decii fessis.

Responde-
bit

et si sem-
datis

pro epistola
in ipsa
probat.

Etiam Ca-
lase

A *seculis mensuris esse, & pro ill. festinatum esse ill.*

in apocri-
pho 11. &
av. 1012.
hinc dicit

71. Quam facile enim in apocrypha erroris
numeri crepant, quatuordecim docet experimentum 2.
& est hoc patet, quod in eodem exemplari, in
quo Henrichus legis Decio II. & Decio, Ag-
dus Bacherus, qui illud a Ballanda comendatum
prædicat, legitur Decio IV. & Decio. Posteri-
ori modo etiam habuit Caspianus & eodem Mo-
bibliotheca Casarea Vindobonsie, a laudato Schel-
stratio post differentiam 3. caput 9. vulgari;
quod tamen ibidem cap. 2. non magis quam Hen-
richus exemplar, ipsum autographum esse præma-
nuerat. Ceterum Decius IV. consulem nunquam
existi, idcirco neque hæc illi adinvenienda est. At
vero Ouphorius Pavonius Commentario in lib. 2.
Postquam ad annum Urbis 1004. usque, Decio
III. & Decio, legitur Vita S. Cornelii, cujus an-
thorem Demasium laudat; per quam quidem Vi-
tam videtur habere ipsum catalogum designare, qui
Damasii aliquando credidit esse ab eius apostulis,
quo sub huius sancti Pontificis, sanctique Theo-
reymi nomine rastant, sed inter spuriarum respon-
dentur. Et de quibus Papæbrichius in Proprieis
Majis, pag. 3. in Apparatu Henrichi, num. 9.
B. & Schelstratio Antiq. illust. tom. 1. differt. 3.
cap. 3. consili parit.

origines
et alia mo-
dum dicit

72. Negat quidem laudatus Schelstratio cap.
2. hunc Catalogum. Pa. non prædicasse, quia
ut inquit, in Index lib. Jam & Alterum M. 2.
quibus ita notat, qui castas in Bibliotheca Per-
tinet, nulla illius sit mentio; sed tolum citantur
Pontificum Romanorum Viri Damasii Papæ,
Anastasi & Gualieri S. R. E. bibliothecario-
rum, Pandolfi Filani & recentiorum auctorum, in
quibus Ouphorius præterit coarctatum fuisse
Librum Pontificalem. Sed ubi, quæso, in eo libro
Pontificis ad Cornelii periodum Decius III. &
Decius consule legatur? Certe ne apud ipsum
quidem Schelstratum in eodem Opera. Per Damas-
ium agitur in Vita Cornelii aliud quidpiam, quam
dilectum Librum Pontificalem designari Pavonius,
& verisimilitudine hunc ipsum Catalogum, ut etiam
suspectus fuit Henrichus in Apparatu rursus
Opusculi, quem Schelstratio propter erroris per-
petuum arguit.

Tillemont
et alii
autem
autem

C 73. Pauci præterea hic observo, hallucinatam
fuisse Tillemontium, dum Nota 1. in S. Cornelio
ex verbis Henrichi, quæ nota suo Ballandum
notat, male intellexit credidit, illi visum fuisse
pro Decio filio, legendum Gerito. Verum hallu-
cinatorem illius latere quæ laudat, ante tom. 1.
Aprilis, pag. xxvi. num. 66. manifestum facit.
Henrichi verba accipe: Videtur S. Cornelius
creatus circa xv. Junii anni ccl. . . Primo autem
Sedit anno imperantis sequentem annum citati
consules Decius Augustus secundo & Q. Etruscus
Cæsar, & post illius, & anno sequenti cclii. fuerunt
consules Gallus & Volusianus. Nihil magis aliud
huius dicit Henrichus, quam utrumque Decium
creatum 191. dum prius Cornelii in Pontifica-
tu anno necesse arrexit, sui consulem apparuit,
sed ante tum jam fuisse Cordiam; quod tum
postmodum, ut & secundo ad illum annum Do-
cuius laudatur, Blonchius frustra persequitur. Ceterum
utrinque Decii consulem anno 250. effigien-
dum esse, patet secundum, cumque ordinatum,
filio successum per Gratæ effigiem gerens.

74. Quod ad tempus ordinatum ejus aliter

autem, antequam ex S. Cypriano litteræ paginæ col-
ligant, nam post Pascha, quod anno cclii. 18. Aprilis.
Marius inacti, respondendum esse; nec posse tam
in eodem anno præcedendum differri, quia illius
mensis Novembris Decius perit, sed quo Corne-
lium notabili tempore fuisse, idem S. Cyprianus
epist. 51. testatur verbum, quod anno 18. recessus-
mus. Utrique Pagini, aliter in Critica Baroni
ad annum 251. num. 19. aliter in Brevisse Romanorum Pontificum, & Pearson in Anale-
bus Cyprianis, idem xv. Junii anni 251. affi-
gent, quam sententiam tanquam probabiliorum
Tillemontius etiam amplectitur. Notatur in vo-
cabulistica Catalogo sæpe laudato, in quæ pre-
terea duobus sedes anni substituit, ut secundum
esse ostendens, hoc quæ cum mensibus tribus,
ac decem decem a die xvi. Septembris anni 252.
quo Sanctus obisse creditur, suberat, ad præ-
dictum Junii diem pervenit.

75. De Baroniis tom. 1. Analeum ad an. 254.
num. 46. mirabile ordinatum illam ad mensis
Aprilis referre, quia consilium Corbagenense,
quod Cyprianus in epist. 51. libet Maji celebra-
tum fuisse, illa posteriori erudit & iterum
consilium illud cum 252. primam consilium fuisse, in
S. Cypriano dicunt. Circa eundem mensis cum
E. pariter statim Schelstratio Antiq. illust. differt. 2.
cap. 6. Papæbrichius vera etiam diem xxvi. deter-
minat; sed ex consilio, in antichristo Catalogo
secundo, quam dilectam placet ille ipse agnosce-
fundat. Cum enim in memorato Catalogo Roma-
no Cathedra post Fabianum eodem dies lex recessus
dicunt, Papæbrichius illi annum agere ac men-
ses tres, quos perpetuo amiserit ait, edicere,
atque ita a Fabiano obitu, sive a xx. Januarii
num. 250. progredietur, ad memoratum Aprilis diem
pervenit. Mihi autem hæc Papæbrichii consilia
nimis debile apparet, ut probabilis credam; ma-
loque cum prioribus Cornelii ordinatum circa
xv. Junii referre; quamquam nec hanc opinionem
certam patet.

76. Mirabatur fuisse litteræ tam distans Tom. 1.
Sedis vacationem: consilium assignat circa Roma.
noti in epistola num. 59. relato eorum & tempo-
rum difficultates. Facit scilicet contra Deum
Decius, ut legitur Lactantius num. 53. tanto-
que odio in illius inimicos, ac proferent Romanæ
Ecclesiæ agitur, ut S. Cyprianus in epist. 52.
ad Antonianum teste, Sacerdotibus Dei sancta atque
insanda comminatur, & multo patientius & to-
lerabilius audiat, levare adversus le amulum prin-
cipem, quam consiliis Romæ Dei Sacerdotem.
Hæc sancti ab episcopo S. Fabianum Pontificem die
xx. Januarii anni 250. & media subleat, san-
ctique Moysen presbyterum aliquem aliquem
& Romæ clero ceteri munerat, ut supra di-
ctum jam est, & hoc dicit etiam aliquem
dem Ecclesiæ ministris clamandis invogabat.
Quid mirum igitur, si laudato clero iniquitate
temporis nummibus cedendum erat, uti Pontificis
electionem, quem Decium impunito anno lau-
ram non ignorat, proderet dissolvi, atque
solliciti persequantur vehementer aliquantulum
removeret.

Auct.

C. S. V. Occasio eligendi Pontificis: Cornelii virtutes & praeclara electio: Novati ac Novatiani notitia: schismatis ab his suscitati causa, modus ac tempus.

*Archiepiscopus
ad hunc
modum
scribitur
pro
se vel pro
aliis*

Cornelius Pontificatus egressus ad annum 251. & probabiliter ad diem 14. Junii relictus, ordinationis illius modum, quoque eam subsistentia sacra, exponimus. Joannes Postumus in *Annalibus Cyprianicis* ad annum 251. num. 3. aliquis suspitione, Romanis opportunitate, quem obsequio Decii, bello Macedonico contra Lucium Priscum dilectus, ipse fuerat, usque fuisse ad futurum S. Fabiani in Romana cathedra tandem videndum substituentem. De hoc Decii expeditionis Senatus Aulicus Vilius in *Cesaribus* ita meminit: Per eos dies Lucio Prisco, qui Macedonas praefidatibus regibus, delecta dominio Gothorum conculcavit, postquam, dirispiis Thraciae puerisque, illo pervertenti. Que causa Decio, quam potuit maturissime Roma digressio, Julius Veleus impientissimo vulgo imperium caput: verum utriusque moris casti, eum Priscum nobilitas hostem patre censuisset.

*Archiepiscopus
ad hunc
modum
scribitur
pro
se vel pro
aliis*

78. Hac eorum episcopi mihi admodum verisimilis apparet; nam ex *hujusmodi* eorum perturbatione natum erat, persecutionem omnibus migrare, dum ageretur cura tyranni, cuiusque multorum animas alia evortere, ut cum in Africae terra id tempus re verum legitimum fuisse, ex S. Cyprianus *epistol.* 52. *disserimus*, ut *simile* quid Romanum solam eligimus in *episcopum* Suetonius *epistol.* 51. in qua conscribit, quos post S. Fabianum interitum carere cunctis solis supra diximus, de cetero producentes schismaticus & haereticus error excepisse dicunt; videlicet dum moris jam *Martyris* eorumdem facti, in Novatiani schisma, cuiusque sacrilegum ordinationem confessoris, quod initio Pontificatus Cornelii solam videbimus. Hoc error faciem laudare *epistol.* 51. verba Cornelium fecisse intrepidum Romanum in Sacrosancta cathedra eo tempore, quem tyrannum... multo-patientius audire, levare adversus se amicum principem, Cuius consilium Roma Dei Sacrosanctum. Hec enim non incommode ita accipi possunt, quasi Decius eodem fere tempore S. Cornelii ordinationem et Lucius Prisci, vel Vilius tyrannidem sustulisset.

*Cornelius
pro amice
ordis pro
mori, ad
hunc*

79. Porro de legitima Cornelii electione, ejusque dignis fuisse Pontificis virtutibus, loco non citato ad *Annalibus* hoc scribit Cyprianus: Venio jam nunc, frater carissime, ad personam Cornelii colligere notitia, ut Cornelium nobilitatem verius noverit, non de malignorum & detrahentium mendacio, sed de Domini Dei iudicio, qui eum Episcopum fecit, & episcoporum testimonio, quorum numerus universus per totum mundum concorditer unanimiter consensit. Nem quod Cornelium, carissimum nostrum, Deo & Christo & Ecclesiae episcopus, item consensu cunctis laudabili praedicatione commendat, non ille & Episcoporum subit pervenit, sed per omnia Ecclesiastica officia promotus, & in divinis administrationibus Dominum sepe promeruit, ad sacerdotii sublimis fastigium cunctis reli-

giosis gradibus ascendit. Tum denique Episcopatum ipsum nec postulari, nec voluit, nec, ut ceteri, quos arroganter & superbie fuit tumor insular, invasis; sed quietus alius & modestus, & quales esse consueverunt qui ad hunc locum divinitus eliguntur, pro pudore virginis contentionis lum, & pro humilitate ingenuis sibi & cultidie verendum, non, ut quidam, vim facit, ut Episcopum fieret, sed ipse viam passus est, ut Episcopatum coetus exoptaret.

*Archiepiscopus
Postumus*

80. Et factus est Episcopus a plurimis collegis nostris, qui tunc in Urbe Roma aderant, qui ad nos litteras honorificas & laudabiles & testimonio iam praedicatione illustres, de ejus ordinatione miserunt. Factus est autem Cornelius Episcopus de Dei & Christi ejus iudicio, de clericorum patre omnium testimonio, de plebs, qui tunc esset, iustitiam, & de sacerdotum antiquorum, & honorum victorum collegio, cum nemo ante se factus esset, cum Fabiani locus, id est, cum locus Petri, & gradus Cathedrae Sacrosanctae vacaret... Tum deinde post Episcopatum non exemitur, nec exuritur, sed de Dei, qui sacerdotes facit, voluntate susceptum, quanta in ipso suscepto Episcopatu suo virtus, quantum robur animi, qualis fuit fides! (quod non sumptis corde & perspicere penitus & laudare debemus) fecisse intrepidum Romanum, quae num. 18. & seq. jam reseremus.

81. Episcopos, qui illius electioni assensu, fuisse fuisse numerum sedecim, laudans S. Cyprianus ibidem testatur, dum Novatium, qui Pontificatum non forte invaserat, impudentem arguit, ibidem ait: Nisi si episcopos tibi videntur, qui, Episcopo in Ecclesia & sedecim consensu facto, adulter etque extraneus episcopos fieri & deiectionis per ambitum nititur. Inter haec ostendit fuisse venerari sacro Pompeius & Stephanus, a quibus in Africam Roma reversis, proba se iustitiam fuisse de legitima Cornelii electione, idem Cyprianus in *epistola* 41. 42. & 43. affirmat. Sed verisimile non esse, eosdem ad Africanam ecclesiam Romanum missos fuisse, ut electioni adessent, eosque Pontificatum esse obsequium Tullianum Non e. in S. Cornelio sic enim modum esse fuisse, Colendiam et Fortunatum post Cornelii electionem eo gisse exploranda gratia eodem destituti, an f. solam ostendimus.

82. Clerum Romanum, ostendit, qui ad Ecclesiam propriam pertinebant. S. Cornelius in *epistola* ad Fabianum Antiochenum missum, cap. 3. fragmentum esset apud Eusebium lib. 6. *Historiae ecclesiasticae*, cap. 43. interpreti Palefio, in verbis recensit: In qua tempe (Ecclesia Romana) sciebat (Novatiani, quos Eusebium alique Graeci Novatum perperam scribunt) quomodo enim illud accire possuisset? presbyteros quidem esse quatuor & quadraginta (Graeci scilicet: quadraginta sex) septem solum diaconos, totidemque subdiaconos, scholarios duos & quadraginta, excois & leprosus cum ostiis quinquaginta duos, viduas denique cum infirmis & egenis plus quam mille & quingentes; quibus universa gratia & benignitas Dei alimenta suppeditat. Hanc tamem poe amicum ac innumerabilis praetera populi, unanimis in Cornelium curatissimum orationem, consensu oblatum non potuit, cum mandatum ad id usque tempus in Romana Ecclesia manserit, diuina schisma su perperam perfidia erroris.

*Archiepiscopus
ad hunc
modum
scribitur
pro
se vel pro
aliis*

AUG.

C. 3.

per inter-

fuerit non

obstant

autem.

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

S. Michael

90 Ita quidem S. Cyprianus eo tempore, quo-
libet illa inter ipsam et S. Stephanum de heresi-
bus baptismi quæstio ageretur: sed nos diverpro
suscepit sua quædam habet Tollebantur, neque
aut episcopum Cyprianum Romanis effugit: sed
data in prima epistola parte, ut dicitur, suam con-
tra nos errores propugnaret, subiungit, quæ in
secunda parte de baptismo confertur modestior;
etiam a Romanis admitti debere, nisi malini plus
desipiam ad hereticis, quam in Ecclesia collata ad-
ferbere: quod neque illis facturus negat.

91 Ex dictis etiam collige, quantum a vero ab-
erraverit S. Eulogius, episcopus Alexandrinus, si
in Opere contra Novatianum, seu Novatianum, re vo-
vo scripserit, quæ Pontius in Babylonia cap. 182. ex
nostris in hunc modum: Refert eum (S. Eulogium)
Novatianum (ad ep. Novatianum) Cornelio Pontifi-
cem, Romanum esse Ecclesiam archidiaconum crea-
tum, ad quem ipsam Pontificum, pro ejus tem-
poris more, decedente vita Pontificis, deferretur:
archidiaconum enim succedere summo Sacer-
doti statum erat. Verum hunc, ait Eulogius,
superior laborum in Corinthis, et in iam mor-
tem imminentem cum cognovisset, presbyterum
ordinat, omnes sit illi ad supremam Cathedram
pervenendi spes praecidit. Eadem habet cap. 18.
sed nullum ex his eamvis verbis eorum esse, et
his usque aliis: et prædicandis manifestum est,
quod ex epistola narratorem illam hic refutamus.
Hæc, unde divergi sinit, revertimur.

92 Non videtur Novatiani sententia clares-
cere, si ad eundem Pontificem respiciamus, sive in S. Fa-
biani fuerit, seu alius, ut Novatianum presby-
terum ordinatum, vultus obrepit, quoniam Ecclesia ad-
herendum sperabat, solus desipiens ex quo posse super
fieri. In hoc conceptu affirmationi bene cum satis
pervenit, desipiens ex auctoribus contra Novatia-
num, S. Cyprianus asseruit: qui ait, quod alius in
domum, id est, Christi Ecclesia, proximorum
delicta et peccata sterneret, oera fratrum, sicut
Apollinaris hortatur, sustineret, lubricos in fide
cunctis allocatione corroboraverit. Præterea supra
dringens epistolam inter Cyprianicis 21. in qua la-
psum causæ eleganti stylo tractatur, Romani ele-
re vultus ad ipso conscriptum fuisse. Erym de in-
de palmam fecit, quoniam indignus sacerdos esset, ad
quod contra episcopum Ecclesie disciplinam sacras
causas. Adm. rursus S. Corocilium in eadem epist.
ad Paulum dicitur.

93 Persecutionis, inquit, tempora pro metu
et timore vivendi cupiditate presbyterum se esse
cogavit: admonitus enim de regibus a diaconis,
ut ex eubulio, in quo seipsum incluserat, egres-
sus, fremitu auxilio indigentibus succurreret,
tantum abstinuit, ut hortantibus diaconis morem
gereret: quæ potestas et indignationis percussus,
abici se dicitur. Neque enim presbyterum le-
amplius velle esse respondit: sed altarius philoso-
phum debitor tenet. Hæc & cetera hoc para-
grapho reposita S. Cornelius ad Fabianum scripsit,
ut ostenderet, quam nullo modo Novatianus sum-
mam Ecclesie Cathedram sibi vendidisset. Qua de
re rationis ad personam, S. Patiens epist. 3. his
verbis exponit: Cornelius iam Romæ Episcopus
a sedem episcopis solus, locum Cathedra
vacante accepit, et de illa, quæ sui præditi-
cuntur, sustinuit: cum quædam presbyter
(Novatus) ex Africa, fraudatis in Castig-
nati ecclesie, et illis, spoliatis pupillis, pecunia

ecclesiam denegata, projecto extra domum patris, &
eodem sane mortuo nec lapido, uxoris gra-
vidæ utero calce percussio, partuque a pro-
fundo, Romanus venit: et cum apud Carthaginem, u-
gentibus in ecclesia fratribus diti cognationis
pluribus immineret, & hic lausaret.

94 Nec multo post Novatianum ipsum Epi-
scopo Cornelii saxum (nam sibi speraverat)
cum aliquantia, ut in tali re selet, ex sua
sautoribus autem impellit, debitorum foret,
ut magnum aliquid speret, hortatur. Invenit
aliquos ex eorum numero, qui temporariam per-
secutionis illius crastinæ, apud quos hæc: pluri-
bus lapsis receptis Cornelio egisset invidiam,
dat eorum epistolam ad Novatianum: ille ex
authoritate epistolæ, sedente iam Romæ Epi-
scopo, adversus sui Sacerdotii singularem, alterius
episcopi sibi nomen assumit: Cornelium lapsis
communis arguit, la vero reddat innocentem.
Hæc hic, etiam dicitur, Novatianum scripsit
novi, quod Ecclesiam de tamdiu assensit, tam-
sam, auctoritatem & rationem, quæ omnia novissis
lætitudinibus.

95 Ex causam quidem fuisse superbi domini
invidiam, idem S. Patiens in laudata epistola
reperit: Qui quidem, inquit, primum sum-
mus invidiam, Episcopatum Cornelii non ferebat:
inde se Novato paucorum epistolam derisus ad-
dixerat. Ac rursus Novatianum sceleratissimum expro-
bravit, illum non nisi ex invidia suam de lapsis
suscepit sententiam, quam prius scripto dede-
ratis, misisse, ait: Cur igitur Novatianus tuus,
ex talio quidem adhuc episcopatu sacerdos, longe
antiquam Cornelius Romæ Episcopus ficeret, an-
tequam Sacerdotio illius videretur, hac laus? Si
autem vobis Cornelium prætulisset, maperet illi
la scribentis auctoritas. Admirandus inquit non est
Sacerdos, Novatianus erroribus suorum scriptis
dam lib. 4. Hist. eccl., cap. 23. ait: idem
Novatianum, quem Novatum appellat, a Romano
Ecclesia se segregasse, quod Cornelius Episcopus
con fideles, qui tempore persecutionis, quam
Dacius... excitaverat, idolis sacrificabant, in
communione recepti. Audiendus, inquit, non
est: an illis cum certum est, veram esse causam
separantis fuisse Novatianum, modum & ambitionem:
hinc bene vult eam præterite discipline vigere
id est, ut non heresi valere auctoret. De hoc volu-
mine intelligendi etiam sunt Epistolæ in Chronica &
Theodoreus lib. 3. de fabulis hereticorum, in No-
vato seu Novatiano, ubi similia habent.

96 De exacti scismatis tempore novellæ est
difficultas & inter eruditos diffinitio. Secundum
Patens dicta Novatianus illud non existit ante
Novati ex Africa adventum, neque hic ante S.
Cornelium Pontificem Romanum adventum. At vero
S. Cornelius in epistola apud Eusebium, laus la-
udat, et ad eundem Novatianum scribit: Quem et-
iam Moles beatissimus martyr, qui operis apud
nos egregio de admiranda martyris perfectus est,
audaciam ejus ac furorem perfectum habuit, a
communione sua separavit: nos cum quibus præ-
sbyteris, qui se pariter cum illo ab Ecclesia
corpore abrupserat. De Moysi anno capivit-
ate, ac etiam, servatque consensum scismatis au-
thor vultissimum Catalogi Pontificum hoc meminit.
Post passionem ejus (S. Fabiani) Moyses &
Maximus presbyteri, & Nicollatus diaconus
comprehensi sunt, et in carcerem missi. Eo tem-
pore supervenit Novatus ex Africa, & separa-

S. Michael

S. Michael

S. Michael

A vit de Ecclesia Novatianus & quosdam confessoris, postquam Moyses in carcere defunctus est; qui fuit ibi menses undecim, dies undecim.

schismatici
dixerunt

97 Et hisse huiusmodi fuerunt argumenta: S. Moyses in hac tempore comprehensus fuisse, ex S. Cypriano num. 63. probatur: ergo si post S. Fabiani martyrium, quod die xx. Januarii anni 250. contigit, in carcerem missus, in eoque post menses undecim totidemque dies defunctus sit, non potuit usque ad Corneliū ordinatum super- fuisse, sive hanc ad mensum Iunium seu Aprilum anni 251. venisset; adeoque non potuit Novatianum cum quinque presbyteris de schismatico schismo a sua seccitate arce, si, ut consuevit voluit, confessoris inter eos amittendi fuit, & si non nisi post Moysen obitum schismatici adhiberetur prius Catalogi auctor affirmat. Idem argumentum contra S. Cornelii dicto etiam militat in sententia S. Patiani, qui, ut vidimus, Novatium schismatici intererat, dicto iam Cornelio, Romanum primum advenisse tradit: sed hinc pariter refragatur laudatus Catalogi scriptor, dum verbis non relatus Novati advenisse post Fabiani quidem martiri, sed tamen in eiusdem periodo narrat, dicens: Eo tempore supervenit Novatius &c. ordinatum vero Novatium non nisi sub Cornelio; sub Episcopatu ejus; inquit, Novatius extra Ecclesiam ordinatus Novatianum in orbe Roma quod scribendi ratione ostendit, Novati advenisse tempore interpositio, Novatiani ordinatum post Cornelii electionem consuevit.

proposi-
tione.

98 Ut hac diffinitione se expedit, alii aliter respondunt; sed in eo conveniunt, quod velum Novatium Romanum advenisse, priusquam S. Cornelius ad Pontificatum evehiretur. Et ita sane dicendum est: nam cum Cornelii de sua electione, & intercessionem schismaticorum episcopo, eodem fere tempore Carthaginiensis ecclesie fuit, ut infra videretur fuisse, & tunc aliam appari, Novatium, Cornelio iam Pontifice, ex primum advenisse; praeterquam cum, eodem Patiano teste, Romanus videretur; amque Novatianum ad iurisdictionem Cathedram impelleret, sententiae ad id fuerunt ipsi contraria. Considera itaque S. Patianum hic nimis aperte locum, non solum significare voluisse, Novatiani schismo & heresi in revere huius in Cornelium iam Pontificem eorum error esse, adeoque scilicet, ut tempore advenisse Novati ab initio schismatici ejusdem molitionis non diffinitionis.

patet ut
Presbyteri
severitate

99 Historicus Valesius in demonstrationibus ad lib. 6. cap. 33. Historicus ecclesiasticus Eusebius, & Joannes Crisostomus, hoc Perseniam in Annalibus Cyprianis ad annum 251. in Corneliū dicto cum Catalogi auctore conveniunt, Novatium Novatianum non modo Cornelii electionem, quam prius cum Barone mensi Aprilis, alter Junio effugit, sed etiam ante S. Moysen obitum, qui prius sententia in Februarii, ex posterius autem in Januarii anni 251. incidit; statum, inquam, Novatianum cum quinque presbyteris, insistentem Novatium, iam non schismatico commisso, quoniam confessoris non nisi post S. Moysen martyrium ad illam pariter accesserit. In hoc sententia recte intelligitur, Novatium ante Cornelii electionem Romanum accessisse, ut in Catalogo dicitur: & Novatianum cum quinque presbyteris, & S. Moysen fuisse rejectum, prius S. Cornelium in laudata epistola affirmat. Manet etiam sua Catalogi auctoritas, quia inter illos quinque presbyteros nullus confessorum numeratur.

Septembris Roman IV.

100 Verum hoc sententia aliunde tollitur, quoniam admodum Tullianum Nona 3. in S. Cornelio iam observavit. Nam praeterquam quod in Perseniam episcopo quatuor milium schisma in Romano electo fingatur, cuius nullum vestigium in Cyprianis litteris videtur; Novatius, priusquam Romanus schismaticus esset, non cum quatuor alii presbyteris & Felicissimum, non dum ante Pascha, quod ex anno die XXIII. Martii episcopatum ejus, ingentes S. Cyprianus molestus in Africa crearet (ut de hisse Simili postea dicetur), adeoque mense Januarii vel Februarii Romanum nondum advenisset, nondum adjunctis sibi sociis ibidem in schisma erapuit. Videt ad haec dubie Perseniam, adeoque, licet nulla sententia ratione vana, Novatium negatum fuisse & numerum illorum quinque presbyterorum, quorum nescimus nescire ille ipse Februarii effugit.

101 Distans hanc illis sententiam esse, perspicitur S. Cyprianus epist. 49. ad Cornelium de Novatiani schismatici dicto. Idem est, inquit, Novatius, qui apud nos primum dicoriam & schismatici interduum fecerunt, qui quodam iustit ex fratribus ab episcopo segregavit, qui in ipsa persecutione ad evertendas fratrum meos quendam persecutionem nostris fuit. Ipse est, qui Felicissimum, satellitem suum, diaconum, nec permittere me, non licentia, sua falsitate & ambitione constituit; & cum iam impetisset Romanum quoque ad evertendam Ecclesiam navigavit, similia illis & paria molitus est... Plane quoniam pro magnitudine inaeque Chartaginem Roma praecedere, illic majores & gravius commisit: qui illic adversus ecclesiam diaconum fecerat, illic fecit episcopum. Cum itaque S. Cyprianus prius in Africam eque ad Romanum schismatici partes eidem Novatio attribuit, non satis probabilem in ipso negare fuisse & quinque presbyteros numero, quos ante festum Paschae non cum Felicissimum missus mollesque Cyprianus fuisse praesens.

102 Eusebii Hieronymus Barone num. 2. Augustinum, ad annum 254. num. 49. consuevit quidem Novatium, a quo Felicissimum diaconum constitutum est, eundem esse cum Romano schismatico esse; sed hunc episcopum fuisse arbitratum est: numero autem di. praedictum Felicissimum diaconum ob illa, quoniam Africam schisma schismatici omnes. Quod si ita sit, Novatius, de quo loquimur, inter quinque presbyteros Africanos numerandus non erit, & schisma a nobis diffinitur & venisset. Sed haec sententia sua Eusebii Hieronymus negat, dum Novatium episcopum fuisse tradidit, quoniam in laudata epist. 49. Felicissimum ab eo diaconum constitutum legimus & tunc, Novatium sacra ordinationis fuisse, quod ambimus & falsum fuisse praesens; praeterea scilicet, ut statum fecerit, non aliter a quo Novatianum Roman episcopum fuisse. Certe non nisi presbyteri a S. Patiano, Eusebio in Chronico, & S. Hieronymo in Scripturis ecclesiasticis appellatur.

103 Felicissimum quoque Batavus pariter & Perseniam geminorum in eo, quod tradidit, Africanus schismatici autem autem in Cyprianis epist. 40. presbyterum fuisse dicit, quod in eadem illa epistola non legatur, Autem in Barone fuisse visum est, quoniam S. Cyprianus ibidem de quinque presbyteris loquuntur, & quibus Felicissimum autem fuisse illa tradidit; sed qui recte, in epistola legimus apparere. Aliud praeterea pro geminanda Felicissimum argumentum videtur productum, quod cum Felicissimum

AUCT
C. S.
schismatici
permanere
fuerunt

schismatici

E

ad S. Bar-
one de
Barone

E

et Persen-

mae

AUCT.
C. S.

quis Africus schismatici auctor diceret, lapsos & omnes sine poenitentia non recipiendos esse; Novatiani vero eisdem omnes sine poenitentia repellendos, non videtur verisimile, illum ad hoc diuinitus ordinatum fuisse. Verum inde tantum sequitur, Novatium sententiam suam pro rerum circumstantiis tenuisse, ut etiam facti Novatiani, qui cum primis cum Romanis clero consueverant, lapsos ad poenitentiam pacemque admittendum esse, oppositum huic Catibolide sententia heresim introductam. Sane ut prius non habemus huiusmodi reserari homines, quod docent, dammodo ad finem sibi propositum perveniunt.

ad Telle-
montium
de S. Mar-
tyre.

104 Tellemontius mortui ob auctore Catalogi recedere, confutari, illum etiam alias in epytola errare, nec propter ipsum anathematismum Cornelii excommunicatum esse. Haec Moysi verum differi post obitum Cornelii, mensis Iulii scilicet 2. iuxta usque ad xlv. Novembrii, quo die Martyrologio Romano inscriptus est, differi posse arbitrat; allegans in hoc sententiam Cornelium in epistola ad Fabium scriptam, nec citat quoniam carenta anno 251. ait ipsius iudicio scripta, dicens, 2. Moysen nuper martyrio defunctum fuisse. Nique ego a Cornelii dictis excommunicatum pato, nec tam etiam repudiandum Catalogi auctorem, si cum illis concilio possit.

S. Cornelii
dicta ex-
plicatur.

105 Quare praecipue mihi sententia eisdem anathemati Benedicimus, in Vita S. Cypriani, epytola Operibus pressa in editione Piana. In §. 20. ubi verba Cornelii, prout ea apud Eusebium Graeco castius, altera ubi esse, cur credamus, Novatianum cum quoque memoratis presbyteris publicis schismatici causa a Moysi rejectum esse. Etiam ubi Valerius habet: Ubi cum quinque presbyteris, qui se petierunt cum illo ab Ecclesia corpore obtraherent; Graecus est: ubi ubi vixit presbyteris aut alii alii excommunicati inveniuntur. Perpetuum autem transiens a quo vixit potest per abtraherent, quam obtraherent; & cum sensus erit, Novatianum cum istis presbyteris, qui cum ipse schismatici postmodum reclusi sunt; iam prius ab excommunicatione & foris a S. Moysi rejectum fuisse.

C. S. de
Novatiani
sententia
ad Telle-
montium.

106 Neque dissimulatio, ab qua id ante schisma factum credendum & videmus eam habet. 97. Novatianum presentationis tempore a diaconis monitum rogatumque, ut fratricida quodlibet criminibus succurreret, non tantum eorum adhortationibus non obsequium, sed etiam ira peritiam diffusisse: Neque enim (teste S. Cornelio) presbyterum in amplius velle esse respondit; sed aliorum philosophos, divites scilicet, delectatio tenet. Hoc vix bonum audacia commendat, qua presbyterum philosophum praeferebat, & periculosis novis suscitavit succurrere, satis iusta causa Moysi videri potuit, ut eadem cum eo velle habere communis. A vero quoque non abhorret, ubi quis in clero, quia quinque presbyteros, quos aut per periculum metui, qui vix eloquentia & auctoritate impuleret, ipsi adhibuisse, utque eodem cum illo laus a Moysi habuit esse. Fervent etiam iam quia Novatiani illius artibus utique sibi ad Panniphanum paratis, itaque Moysi iniquitatem.

ad Telle-
montium
de S. Mar-
tyre.

107 Praeterea cur de quoque totum presbyterum a Moysi rejectum anathemati Cornelium, si sententia ille mortis per vixit condita superflua, ut vult Tellemontius, cum ex quodam dubio, ubi quis etiam alii ad negotii confessionem, si non alia, certe non ante post Cornelii electionem ad

schismatici perierit anathemati, quos ego et ante D. res repulsi Moysi, si ad id usque tempus accesserit. Plura epod Iordanum Benedictinum studiis suis laetis reperit. Porro in hoc sententia sit intergra manet Cornelii auctoritas, ut vultissimi Catalogi dicta de adventu Novatii de Moysi morte, de eadem confessione, & de hunc novum tempore, cum ea velle conciliatur; nec accessit sit schismatici etiam ante Cornelii electionem, quia S. Panniphanus auctoritate collat.

108 Ex de hunc dictis res a Novatio gestas, quantum ad Romanum schisma pertinet, ordinatis in hunc modum postea dicemus. Novatius electus Pascha, quod anno 251. in XIII. Martii apudisse dicitur, una cum Felicissimum consensu accessit apertis schisma S. Cyprianum aggressus in Africa, ad agendum, ut sententia ille episcopos & successores Carthaginensium rediret & quippe multorum scelerum sibi conficiis probe auctor, se demonstraret, quam Divina perfectio dilataret; ad iam supra, rediret ad solam suam Cyprianus episcopos suos, non videretur, ut in epist. Cyprianus ep. habemus. Huius machinationibus impeditis Cyprianus, Carthaginensium, quo ante Pascha eadem deinceps, non nisi post illud reversus est, ibique concilio congregati, in quo lapsus causa tractata est, & schismatici ab Ecclesia proscripti.

109 Ad Novatium interim exilia Africa, Romanam venit, & cum epod Carthaginem, argumentis in ecclesie institutione, dies cogitationis ejus immineret, hic laetavit, ut S. Panniphanus sapienter testatur. In hunc laetoribus videtur Novatium cum Novatione & consensu alius misse, obsequio, ut in ad Pontificatum evehere; scilicet aut sub tali pontifice sua crimina ferret impio. Deinde cum illo Cornelio, aliter anathemati, non ignovetur, sibi una minus Roma, quam Carthaginem stimulum fore, quando sanctus ille Ecclesiae praeficeretur, Novatianum impulit, ut sua opera ad detrahendum Cornelium interiret; tamquam suis artibus efficit, ut eorum & confessoribus quidem ad suas partes attraheret, atque in apertis schismati Cornelium probatissimum mensis Iulii aggressus sit. Ex hunc novum in epistola Cyprianus, & apud Eusebium lib. 6. cap. 43. Historicus nomen Novatiani praefert, Novatianus diaconus, Urbinas, Sidonius & Manducius 2. quo tam & carcere iam liberatus fuisse dicitur in Cypriani epist. 51. in qua quidem ex illis ad Ecclesiam reversus hic verbis intelligitur & Posteaquam vix de carcere prodierant schismatici & haeretici error accipit, & res erat, quae vestre gloria in carcere remanisset.

§. VI. Novatiani molitiones adversus S. Cornelium; acta Carthagine de hac controversia; Novatiani sacrilega ordinatio & pseudo-pontificatus: ejus legati Carthagine rejecti, & Cornelii Pontificatus ibidem agnitus.

Novatiani confessionem ad suas partes accessit in omnes sententia abrogant, S. Cornelii electionem impugnat, quippe anathemati criminis accessit, & vult indignum Pontificatum reg-

Novatio-
nis & Cyp-
rianum
sententia
de

A doretur capiti, utque cunctis fallens, ut gravis, sic il-
lus Caducum fidei deferat; immo istum interpo-
situm persequens caput esse ostendat. Festum hoc ex
eum non infertur dappo; nam et si in populo
ille passus, et perinde iniquitate capite fa-
mulo. qd. ut Cyrillus compendi sum,
venerit aliqui innotuit, atque perituris cogitavit
ad Ecclesiam redire in apostata Corollis apud En-
fianum dicitur. Et in prout quidem ritem fidei
Pauis rivotat eadem ex eo, quod hic prout
falsitatem possit in Ecclesia hanc condere in-
fidei, quibus fidei hanc ipse cum prout
voluit, idemque fidei, Corollis ipse
magnifico, et S. Patre ann. 54. ostendit; et
quod inde fidei sum, 5. dicitur, in monachi
venerit fidei hanc cum eo fidei repetitur.

[illegible]

318 Item in epistola posteriori de infamia, cum
proponendo secundum luminem velis habilitari
destruere: unde S. PAVLUS epist. 3. ad Symeonem
cum merito ait: Si peccatum negandis est scito,
Novitiam in cruce et, qui habet testem, testis
est legi. Porro et qui huiusmodi infamiam pati
volunt peccatum differunt, eodem genere perire
debent. Fortis idem iam conseruat, et propriam
seculi infamiam de consuetudine cum lapsis
conseruat. Certe S. CYPRIANUS epist. ad Ausu-
mum dicit, qui ex hoc lapsus Cornelio fuisse eruitur

G *confessio.* *Verba accipit:* Quare de te Cornelio de nobis querimus scire, nec audias facile nec credas *na.* Si qui enim infortuniis creperunt, illis, sicut plerumque, in periculo subveniunt. Follis cumen quam subverunt est, & perditionis boni pars data est, officiaris nobis non possunt, ut optineat, ut vi & manu nostra in exitum moris uterque in, quoniam morientibus pars datur, necesse fit mori suo, qui neceripere potem; cum magis in hoc iudicium deus pueris et potum delectus apparuit, quod, quoniam vixit datur pace percipiunt, hic quoque ad vitam percipit pace teruntur. Ex hoc ita accepta pace committitur Deo datur, vemo hoc debet in sacerdotibus criminari, ut femal pleberis fratibus in periculo subveniant.

Ob hoc igitur & filius pueri Novatiani (sax criminatus confregit, licet filius Pueris nihil avari de lapsis ad ludum florentis.

270

113 Inter hos Corotilius de sua ad Pontificem electione ad Cyprianum litteras dedit, quas unde perierunt; sed et eodem fere tempore Iohannatus epistolam molestis in suis ad Pontificem plenam, quas illius electioni intercedebat, eodem destinatum. Agathum Cyprianus Carthagini, non cum Africanis

episcopis ad hanc in causam uocandas, utique
 quos perfectiores se uideant et uideantur non possunt, ad
 euenda, concilio celebrato. Illi autem qui iam
 sunt laici, dum difficile sunt Cyprum pedicare,
 pro parte et duobus causis agitur. Nam in eam
 Nicetianorum episcopalis maiestas, et cernitamentum
 confusa erat, in Concilio laici religio, quae hylis non
 forsque modum et moderamine amens finibus,
 laqueis uocatur, quod erat, superque solutio-
 nem laicorum, Cornelianus in publicis praesentibus
 consilio plebsque in praesentibus iussu. Illi dicentes
 consilio alius alius, in quo canones cadunt, et de
 ficiunt illius Pontificum publicis agnoscere non
 uult difficultatem, hoc ait: Quotumque mens no-
 stra et propostum iam tunc fratrum et plebs
 illis uniuersis manifestum fuit, quando in
 iuris super ad mirare paria laqueis, eius li-
 terae legimus, et Episcopos sui ordinationem
 sinistorum auctoritate iustissime.

114 Honoris etiam socium est membris & generatim, incederet eis sanctitatis respectum tenentibus, ea, que eis diverſo iſtorum ad nos tranſiſſum conſecta fuerant acceptionibus criminibus, reſcriptis, conſiderantur pariter & ponderantur, quod in tanto ſtratum pium religioſe conſuetudineſſentibus Dei ſacerdotibus, & altari poſito, nec legi debeat, nec audiri. Neque enim facile promittitur deus, & ſocietate ac temere publicandæ, que diſcordiam ſiſto ſcripsit ſuſcitabit ſcandalum morietur, & fratres longa poſſit ac trans mare contrahere, ſacerte opinionem confundunt & videtur, qui ſecurſus non ſed huius ſeruitutes & divine legis ac ſanctitatis impetorem, ſed jaſtitiæ interim geſtibus, qui probare non poſſunt, & cum innocentiis deſtruit aliqui ſupponere non valent, ſatis habet ſoma mendacia & falſo rumore macula infertore.

119 *Notationes litteras confiterum ipsi adherentibus*
in omnibus scriptis fuisse, huius epistole sequens, quae scripta
est in concilio, colligitur in Concilio apud, ab
ipse Cyprianus, in qua deinde ad Eusebium
romanos legatos inquit: Cum... quae
exigerent, novissime, quod per omnes
ecclesias litterae calumnias de malis illis plane
operetur missae fuissent, et pene omnes ecclesias
perturbassent, circumvenire illas etiam maverunt,
hoc, quod in istis litteris intellexi, se testis. Quo
modo potest dillum de commentariis cum lapsis
calumniis in priori ad Cyprianum epistola Const
antini omnia obijcia forent, refertur et verissime
tamen est, cum postulatibus transiit fuisse, cum
S. Cyprianus epist. 32. ad Antoninum, hoc ipsum
ipsi ipse antipapam fuisse notat.

[illegible]

ADULT.
C. S.

சென்னை-2017

*Epilaves
anus spi-
roptis off-
ficus*

de 1999
militar
e 1999
de 1999

33

4. *Cyrtopogon* sp. n. (Fig. 10)
Length 1.5 mm.
Head black, thorax black, abdomen black.
Wings hyaline.

Septembris Tenuis IV.

O 2 117 New

A ipsi quidem, cum Roman venissent, hanc vim sibi scilicet conpositi iussu, & que facta fuerant docuerunt. Qui vero in episcopos fuerint, necesse est: nam quod in Actis, quo Novati episcopi tractatum innotuit, ipse S. Eulogio Alexandrino lib. 6. contra Novatianum, apud Photium in Bibliotheca cap. 180. ducimus fuisse Marcellos & Alexandrum Aquileienses, & Agnomenum Tiberidis, sive Tiberianum, nullam fidem merent: cum illa illa, aque ad Novatianum martyrium, scilicet suis, neque verisimiles, tum temporis dum simul episcopos Aquileia sedisse.

134. Henrici Valesii in Annotationibus ad Historiam Eusebii lib. 6. cap. 43. omnes, illorum nom., quoniam ad Ecclesiam credidit ducimus, fuisse Trophimum, aliterum autem Evaristum. Permon colligit in S. Cypriani epist. 52. in qua Trophimum episcopos ab eadem sancta Pontifici ad laicam pariter communionem admittit dicitur: sed, in eodem amoniam Tullianum Nota 6. in S. Cornelium, huius Trophimi erimen non videmus fuisse Novatianum ordinem, sed idololatras & eum de episcopis, qui sacrificaverunt, ibidem agitur. Deinde, si id ita esset, nonnulli

B non Novatiani de excepto Trophimo gloriari poterant, quam Cornelium, ut ex eodem epistola esse fuisse constet, accusant fuisse? Pro Eusebio pando major fiat probabilitas: dant enim S. Cornelius epist. 48. auctoritatem schismatici appellat; quod de ordinato schismatico auctoritate intelligi potest. Fortunatus cum monachis episcopis milites praeterea sequebatur a Cornelio arguatur, sed tantum homines simpliciter ingenuos, nec in his perducitur hominum artibus ad fallaciam latuitur dicuntur: de Eusebio autem idem Sanctus epist. 48. scribit: Majora vero hic (Romae) designavi malitia & inceptibilibi pravitate laici, quam quod illi apud nos semper exerceat; non videmus hic quoniam ex eorum numero fuisse.

135. Ut ad Novatianum eandemque 2. is non minus scire, quoniam quod Pontificatum invasit, eandem sibi confirmare conatus est. Audi deinde S. Cornelium apud Eusebium scribentem. Oblatione facta, portionem singulis dividens, dum eam tradit, multos homines benedictionis loco iurare cogit, manus eorum, qui portinacem acceperant, & ambabus ius manibus comprehensas retinens, nec prius dimittens, quam iurati ita dixerint (ipsis animis atque illius verbis:) Iura mihi per Corpus & Sanguinem Domini nostri Iesu Christi, te sumquam meas pames, deiecerum, nec ad Cornelium esse rediturum. Ita miser ille non prius posset finiri, quam sibi ipse malum imprecaretur. Et cum Panem illum accipiens, diceret: Amen: Amen: ceterum illo dicit: Non revertar donec ad Cornelium. Ita ipse: mirum laudem sacrilegiis huius fuisse affectus jam ab initio pseudo-episcopos fuisse abstinere, merum est: neque eum improbatior est Tullianum confessoris, existimamus, si iam ad primum scilicet corpore, cum plerumque illius partes jam deferretur.

C 136. Occupato in hunc modum pseudo-episcopato, legatos suos quaqueversum remissit, qui ad monachos; & S. si fuerat lib. 4. cap. 18. alias 12. eruditur, simul edicerent, ut eos, qui simulacris immolabant, minime ad mysteria admitterent, sed hortaretur ad penitentiam, remissionemque permitterent Deo. Ne apud Apostolum Galatam turpiter irrogasse videretur, simulacris venerat, sese intantum ad eum evocavit.

137. Occupato in hunc modum pseudo-episcopato, legatos suos quaqueversum remissit, qui ad monachos; & S. si fuerat lib. 4. cap. 18. alias 12. eruditur, simul edicerent, ut eos, qui simulacris immolabant, minime ad mysteria admitterent, sed hortaretur ad penitentiam, remissionemque permitterent Deo. Ne apud Apostolum Galatam turpiter irrogasse videretur, simulacris venerat, sese intantum ad eum evocavit.

stem fuisse, ut ex S. Dionysii Alexandrini epist. ad Eusebium lib. 6. Historia, cap. 23. indicatur, videremus, Praeterea tanta laboravit, ut Africanam ecclesiam sibi adiungeret iussu et quaeritur legatari, qui S. Cornelium fidem renovationis inesse non desisteret. Sed qui venisset a S. Cypriano, qui S. Cornelii exilium jam ab initio, ut dicitur, perspicuum habuerat, quibus nihil tale suspicabatur, excepti fuerint, ipse sanctus episcopus epist. 41. hoc super eo ad Cornelium data, expetit.

137. Venientes, inquit, ad nos, frater carissime, missi a Novatiano Maximus presbyter, & Augendus duconis, & Macharus quidem & Longius: sed cum cum ea litteris, quibus secum ferebant, & ea eorum sermone atque conversatione Novatianum sectum confectum confectum, illicite & contra Ecclesiam Carthagenam ista ordinatio praevie commisit, a communione occasionem eos nostra fides comprehendens esse etiam sumus: refoctis interim ac retulis, quae obstante ad perinaciter asserere, sentiam. Indignatur sanctus Africanus praefatus, schismaticus, qui ad amandam revocandos praevenerat, eosque fuisse suos non modo non confectos, verum etiam sacrilegum episcopatum constituisse auctor; idcirco licet Caidem ad Formosum Roma mandatum remissum, Novatianum legatos adhibuit a fornicis sua eruditur confectum, rescriptis litteris, quae tamque expeditum, deinde laudari episcopos ceteros attulit, quoniam illorum auctoritate plene compressa Cornelii Pontificatus publicis comprehenderet.

138. Sabunde Caidem ad Formosum, ut ex S. Porphirii & Hieronymi, Africanam ecclesiam pariter episcopi, ex Urbe appellatur, auctorque testimonium se litteris illius casu Novatianum se praefigat, est, ut illius legatos se audire quidem necesse Africanam praefatus venisset. Et hoc quidem sic se habere docet S. Cyprianus in laudanda epistola, verbi rectius sapienter sequenti: Nem & ego & collega plurimi, qui ad me venerant, exspectavimus advenum collegarum nostrorum Caidem & Formosum, quos ad te nosper & ad coepiscopos nostras, qui ordinationis tuae assensum, legatos miseramus; et eis adventantibus, & rei gesta veritate reportantibus, majore auctoritate & lucida per eos probantur, pariter adversa improbitas frangitur. Super venerunt verni Pompeius & Stephanos collega nostri, qui & ipsi quoque ad instruatissimum nos manifesta locumdem gravitatem ac fidem suam indicia se testimonio protulerunt; et nos necesse fuerit audiri ultra eos, qui a Novatiano venerant missi.

139. Qui cum in ratione invidiosus quoque conviciis & clamoribus turbulentis proruerent, flagitarent, ut crimina, quae se attulerat ad probare dicebant, publice a nobis & a plebe cognoscere; gravitate nostra negatim evanescere, in Collega nostri, iam delicti & ordinati, & laudabiliter multum sententia comprobati, ventilandum ultra somam nec maledictum & amulanum voce passeretur. Et quis, quibus refutatus & compressus sunt, & illius emersit haresim scilicet nudi sunt, in epistolam engerere loquum fuit, ex Primitivo comprehensum nostro plenissima singula, quando ad vos venerit, auditis. Hoc in Cyprianus, quibus similia repetit epist. 41. quod vero Novatiani post hoc in Africa sententiam, paragrapho 8. docemus.

Auct. G. S. §. VII. Tempus init per Novatianum pseudo-episcopatus.

Novatianus non Talem legatum fuisse

De tempore, quo Novatianus pseudo-episcopatus institutus sit, missive hoc fere in Africa legati, non nobis dissimulat arduum, inter quos Tillamontius art. 9. existimat, ad solum non fuisse, nisi postquam S. Cornelius ab Africae episcopis, aut eorum ab universa Ecclesia, tanquam legimus Pontifex publicus agnovit jam fuisse; tamque episcopum suum Nota 7. variis rationibus laeti conat. At quisque epistolam 41. quam anni, 127. & seqq. requiramus, mature perpendit, non videtur praedictum dubitare posse, quin Novatianus legatus episcopum ordinacionem Carthaginiensis peritorem, praequam litteris a Caidonio & Fortunato Roma illatis, necnon Pompeii ac Stephani testimonio, S. Cornelii electio in Africa comprobata, publicae ut legitima agnita fuerit. Nam quid aliud ibidem dicit S. Cyprianus,

B quam Novatianus legatus, simul ac illius ordinacionem nunciassem, primum a suis sacrorumque collegarum communiore exhibitis fuisse, refutatis litteris ac reclusis, quo obstante ac perinsister afferere tentabatur, deinde Caidonio & Fortunato Roma venienti certiora referrent; & ipsae tandem epistolae, ac supervenientes etiam Pompeii & Stephani, jam non modo non amplius refellunt, sed nec audiri ultra eos, necesse fuisse?

Novatianus non Talem legatum fuisse

C 131 Idem deinde habemus in epistola ejusdem sancti episcopi 42. in qua tenet rei gesta rationem S. Cornelio reddens, ejusque Pontificatum agnosces, ita loquitur: Quod servus Dei & maximus sacerdotibus iulis & pacificis congruebat, frater carissime, miseramus super collegas nostros Caidonium & Fortunatum, ut non tantum persuasione litterarum nostrarum, sed praesentia sua & consilio omnium vestrum cernerentur, quosum possent, & elaboraret, ut ad Catholicam Ecclesiam unitatem laici corporis membra compoerent, & Christianae caritatis vinculo copularent. Sed quoniam diversae parvis obstantia & inflexibilis perinacia non tantum radicis & matris suorumque complexum reculauit, sed etiam glisciente & in pejus crederetur discordia, episcopum suum constituit, & contra sacramentum semel traditum divinae dispositionis & Catholice unitatis, adalterum & contrarium caput extra Ecclesiam fecit; acceptis litteris tam tuis, quam collegarum nostrorum, item adventantibus bonis viris & nobis carissimis collegis nostris Pompeii & Stephano, a quibus hac omnia cum laetitia communi edigita sunt firmiter & probata, secundum quod divinae traditionis & ecclesiasticae institutionis sanctiones pariter ac veritas exigebat, litteras nostras ad te direximus. Sed & per provinciam nostram haec eadem collegis singulis te positum periclitentur, ab his quoque fratres nostris cum litteris dirigenda esse mandavimus.

Novatianus non Talem legatum fuisse

C 132 Habet hoc, eruditae lectio, iuxta rei hoc in parte a S. Cypriano gesta forum, in qua facite agnosces, Novatianum ordinacionem non tam sere conigisse, quam Tillamontius existimat. Certo hic ipse insinuat, id eo utique epistola colligendum fuisse, nisi graviores rationes, quas mox examinabimus, contrarium suaderet. Ne tamen ad obiectam dissimulacionem nihil respondisse videatur? facile fieri ait, ut in epistola videretur,

dum de eo non agitur, muste accutatio servavit: in epistola vero 42. videri S. Cyprianum talis agnovisse, aut Novatianum legatum, atque mandatum, non epistolae fuerit, ideoque eam hoc fuisse esse accutendam? Quae Maximus, Augendum &c., adversus Cornelium probare volebant, efficacius quidem videntur, quoniam, qui primi Novatianum legatum prouulerant, quos reserum omnium veritatem ex Caidonio & Fortunato, ac insuper etiam ex Pompeio & Stephano, intellexeramus: ita ut, simul ac novissimus, Maximus, Augendum &c. velle acculare Cornelium, necesse non fuerit eos amplius audire, ut perlicerentur.

Novatianus non Talem legatum fuisse

E 133 Respondeo, quatenus non tantum insulsum sit, etiam arduum in disputandi litteris non observari, nihil tamen esse, quo ad in hisce non saltem evadendum, ut in nostris ad Tillamontium argumenta responsis appareret. Deinde verissimilimum est, cum ordinem in utroque epistola notandum fuisse: in utroque enim eorum a se gestorum rationem reddit, ad quam ut error perueniat. Secunda cum in priori epistola dicit, secundum legatum calamitatis reseratas interim ac reclusas fuisse, quorum istud interim reseratas, nisi ad ea non subdit: Nam & ego & collegae plurimi exspectavimus adventum... Caidonio & Fortunato..., ut eis adventantibus & rei gesta veritatem reportantibus, majore auctoritate de hisda per eos probatione parvis adveniat improbitas transigeretur &c. Tertia demum in epistola 42. post arduum legatorum adventum, post contramortem Cornelii, & qui ipse electio adfuerat, litterarum acceptum, receptaque Pompeii ac Stephani testimonio, primum nemini de scripta ad eundem sanctum epistolam, quo illius Pontificatum, quem tamen ab initio jam agnovimus, in Africa comprobatum fuisse significat. Adde, in nulla a Cypriano epistola aliam exstare vestigia Pontificatus Cornelii apud Afras publicis recepti, antequam de Novatiani ordinacione mentione facta fuisse.

Novatianus non Talem legatum fuisse

E 134 Ex illis etiam tenet Tillamontii interpretatio, quo epistolam 42. ad sensum suum interpretari frustra conatus est: reseratas itaque, ut videmus, ad rationem memoriam, quibus nititur, benejuncta sunt, ut produlla a nobis argumenta elidant. Praecipua illius ratio est, quod S. Cyprianus epist. 52. adversus Novatianum sic scribit: Quo (S. Pagi loco per Cornelium) occupato de Dei voluntate, atque omnium nostrum consensione firmato, quisque jam episcopos fieri voluerit, focus huius necesse est, nec habere ecclesiasticam ordinationem, qui Ecclesia non tenet unitatem. Hic verbis Cypriani clare dicit Tillamontius videtur, Novatianum ordinatum non fuisse, nisi post S. Cornelii Pontificatum ab omnibus episcopis, aut ab universa saecula Africa, agnitione & comprobatione. Sed ad hoc esse jam respondit Brundage annuimus antea Pina Cyprianus alias laudatus, §. 21. Sanctum hunc legatum de Roma erant, qui tam erat, videlicet cum universis archis in Corbeli electioem jam consensisset, adeoque consensum illum a Cypriano veritate obsequi Novatiano, qui etiam tam Pontificatum sibi esset non erubescens.

Novatianus non Talem legatum fuisse

E 135 Ut respondere veritas clarescat potius, pauca varia elucidanda est. Antiquissimus episcopus Africae cum Cypriano, ceterisque illius archiepiscopis, ex communis omnium consensu, recluso Novatiano, Pontificatum Cornelii agnoverat, & epistolam

propter litteras Tillamontii

E

et ad illam exponit

E

A Jam hoc super ea Concilio destinandum, ad Cypricum transmissum. Dicitur vero Novatianum literas amittens, novitium Cypricum quaestiones, & inter eos de ejusdem Novatianus decessu ac persona, per litteras proposuit, unde hoc amittendum, illam numeris litteras expresso. Ad hoc respondens S. Cypricus, fide probat, nullam amplius de Concilio Pontificis ambigenda litteram superasse, in quem universa Ecclesia jam confluxerat, idemque nec de Novatiano, qui se Pontificem etiam non cessabat, pseudo-episcopum posse dubitari, quem post ejusdem Concilii electionem, de eius aequitate ex eodem Ecclesiae consensu jam constaret, impetu arripuerat.

ex capiti 136 Nihil aliud Cypricum velle, ac frequenter liquet. Etenim dum in eadem epistola de Novatiano destinatur agitur, nulla facta de memorato consensu mentio, tamquam arguit, quod Concilio a sedecio episcopo jam creato Pontificis, Pontificatum transisset. Quid vero, inquit, ad Novatianum perlocum pertinet, ... quisquam ille est, & quicumque est, Christianus non est, qui in Christi Ecclesia non est... Nisi si apostolus tibi videtur, qui te prescopum in Ecclesia sedecio coepiscopus fido, ad aliter atque aazarum coepiscopum heri a delationibus per ambigam notat. Adde, quod idem sanctus episcopus legatus Novatianum non communicari illius Ecclesiae consensum, sed testimonio episcoporum, qui Concilium ordinaverant, per Celsianum ac Fortunatum illato, nec non Pompei ac Sirphasi testimonium obijciat; cum tamen nihil illi communis consensu fortis ad communicandas schismaticorum censuras exponeat pariter.

2. Cyprici 137 Aliter arguuntur desinit T. Tillemontus ad epist. 41, in qua S. Cypricus verba non. 137. relictis scribit, Novatianum ordinatum, simul ac in Africa audita fuisse, velis aliter, saltemque contra Ecclesiam, rejectum, legatque illius a communicatione sua non relictum fuisse. Neque enim credit Tillemontus, hoc ratio cum in opusculum fuisse, nisi Concilio Pontificatus ibidem jam non receptis fuisse. Sed quidvis sit expressi S. Cyprici, qui, cum de S. Cornelii iure minus dubitat, non alia de causa Celsianum ac Fortunatum Romanis misisset, quam ut electum illius intercederet dissidensque componeret, aut saltem ad eisdem in Africa solidius retinendos firmos argueret, ea essentem, jam videbas, cum non modo in Ecclesia suam eodem reclusis, sed etiam gliscerent & in pejus recedens discordia, episcopum fidei constituit, atque adulterum & sacrilegum capite extra Ecclesiam fuisse, ut in epist. 41. ex quo videtur non. 131. retinuit, necesse congeritur? Quidam, inquit, Cypricus, & qui cum eo sentientes, episcopi, ordinationis, quem illentem & contra Ecclesiam Catholicam factam non ignorabam, privatis communis, nec a communicatione sua cohibendos esse censuerunt, reclusa inuicem testabant, donec reversi Roma Celsianus ac Fortunatus, utrumque sentis res novam apponerent, & Concilio Pontificatum per universam Africam a consensu delationis; quemadmodum non antea post factum erat.

C 138 Praeterea obijci Tillemontus epistolam S. Cyprici 57. ex qua sibi videtur aut, Novatianum iuratum Ecclesia delataram jam fuisse, dum facti in Africam legatos mittet, ut tamquam Romanis Episcopis in eorum communicationem admitteretur; aut saltem ex ea clarissime

probari, S. Cornelium praesignitum Pontificis auctoritatem habuisse fuisse. Scripta est haec epistola ad Stephanum Papam, S. Cornelii post laetam successum, in eoque patet Cypricus, ac Marcinum Arlesensem episcopum, qui Novatianum hereticum seclibatur, transmittendum, alimque in eorum laetam subsistentiam curare.

139 Verba autem, quibus Tillemontus sententiam suam assertam putat, sunt sequens: Facere te oportet plurimas litteras ad coepiscopum nostrum in Gallias constitutas, ne ultra Marcianum perveniam & superbam... collegio nostro insulare patientiam, quod necdum videtur a nobis ablatum; qui jam pridem iustis & praeiatis, quod Novatianus studens, ... a communicatione nostra te segregaverit; cum Novatianus ipse, quem sequatur, olim ablatum & hostis Ecclesiae iudicatus sit, & cum ad non legationis Africam missis, opus ad communicationem nostram admitti, hinc concilio plurimorum sacerdotum, qui praesentis armis, instantiam gerunt, laetis esse emissis, nec posse a quoquam nostrum sibi communicari, quod Episcopo Cornelio in Catholica Ecclesia de dei iudicio & cleri ac plebis suffragio ordinato, praesentem altare arripere, & adulterum catholicum collocare, & sacrilega contra verum Sacerdotem sacrificia offerre tentaverit.

140 Quia haec Tillemontus assertum retulit, & nonnulli S. Cypricus, Marcinum Arlesensem praesentem ablatum fuisse, cum ipse se ab Ecclesia segregatum praei signa Novatianum, qui olim ablatum & hostis Ecclesiae iudicatus est, & quem episcopi Africae, pseudo-episcopum illius reclusis, a communicatione sua arripuerunt. Debitur, ut hac verba sunt, Ecclesiae hostis delataram fuisse Novatianum, aut Concilio episcoporum in Africam potestatem non probatur, antiquum praesentem fuisse perverum? Sed fano S. Cypricus verum non requirit. Ad rem, inquit, praei dicitur ablatum & Ecclesiae hostis iudicatus, quem missis legat. Si ita; sed non dicit S. Cypricus, id praei in Africa factum esse. Potius igitur, ut omnino necessarium est, ordinationis illius Roma intellecta, a S. Cornelio certisque episcopis, qui aderant, ut clero Romano, Ecclesiae hostis iudicetur, antiquum legati in Africam appellerent, & ab ratione supra allegata ab Africam repelli; nisi forte quis velit, perit hoc potius quem praei Romanis haesitanti sententia ferenda potestatem fuisse.

141 Haec itaque sententia praesentem Celsianum & Fortunatum illato, & Pompei ac Sirphasi testimonio confirmata, potius Cypricus legatos, quos iurium consueverat, & a sua communicatione cohibuerat, superiorem responsum tradere, usque simul cum Novatianum decessu consensu praesentibus. Haec ratio obijci S. Cyprici dicitur episcopi intelligatur, & cum ejusdem Sancti epistola 41. & 42. quibusdam aliorum delationis sunt, velle constituit. Multo etiam minus sibi habet Tillemontus ex epist. 52. quam postea hoc praesentem; quia Novatianus in eo dicitur ex Cyprici consilio communicationis S. Cornelii jam admisisse, antiquum Novatianum litteris comitatus, expressis notat. Multo etiam minus dicit, inquit, sibi habet: cum cum Ammonius ibidem dicitur in eadem epistola significasse Cypricum, se cum Novatianum non communicare, ... & cum Concilio... non tenere concilium, regissequi, ut exemplum eandem litterarum ad Cornelium... transmissit, ut deposita omni sollicitudine, jam

Auct. laeret, aliam secum, hoc est, cum Catholica Ecclesia communicare; **C. S.** non potest inde concludi, S. Cornelii Pontificem ante Novatianum ordinatum in Africa receptum fuisse.

per epist.
lat. frons.
ita infra
laeret.

143 Iam vero servus servorum vestrorum nostrae, quae & hanc ibidem denuntiamus & illam publicis agimus, reversis, qui Romam missi fuerant. Ad frons legatos, eodem tempore fuisse missos. Quod autem Antiquis Novatianorum litteris servus accepit, ut mirum est; haec enim & S. Cyprianus usque collegit, qui convenerant, recessit, abstinent per multorum domos, vel oppidum per quasdam civitates discurrerent, ut ap. epist. 41. docemus, ad eum servus pervenire potuerat. Sed & alios legatos a Novatiano in Africam postea missos fuisse videmus; quos abbas, quominus de litteris per hos postremos elatis S. Cyprianus loqueretur; quemadmodum recte observavit Benedictus jam saepe laudatus.

S. VIII. S. Cornelii Pontificatus per African publicatus: Novatianorum molitiones & nova legatio: quorumdam confessorum saluberrimus & schismate ad Ecclesiam reditus.

per epist.
lat. frons.
ita infra
propter

Pontificatus S. Cornelii et, quae diximus modo, in Africa agunt, S. Cyprianus episcopum, qui in editione nostrae 41. est, ad eum dedit, & Primitivum presbyterum transmissit, qui illum de re ita, ut gesto fuerat, laetum, quam per episcopum commode fieri poterat, ac plene instrueret. Eiusdem argumenti est epistola 42. in qua totius consilii sui rationem reddidit, ostendit, nunquam sese ac illius Pontificatus dubietate, nec alia de causa in communis episcoporum sententia ejusdem praevalentem distulisse, nisi ut per litteras episcoporum, quae illius ordinationi adfuerant, omnia plenius edocuit, columnarum validius coningeret, & omni seorsum periculum praecaveret; quemadmodum ejusdem Sancti verbis supra ostensum est. Quam vera scilicet id consilium ipsi essent, ibidem subiungit & Qui (episcopo Romae decessit) moribus ac vix & disciplina cum condigna litterarum suarum testimonio predicantes, amulus quoque & rerum vel novitate vel pravitae gaudentibus omnem ambigendi & discrepantia scrupulum suffulerunt, & secundum consilium nostrum salubri ratione liberum, in hoc studio aluuntium fratrum mentes sanctae ac firmiter iurum sacerdotum probaverunt.

S. Cornelii
Pontificatus

144 De missis quoque his supra in ad Cyprianus fuisse litteras in eadem epistola praemissas: Secundum quod divinum traditionis & ecclesiasticae institutionis sanctitas pariter ac vetustas exigebat, litteras vestras ad te direximus: sed & per provinciam nostram hac eadem collegia singulis in notitiam perferentes, ab his quoque fratres nostris cum litteris dirigendis esse mandavimus. Invenit etiam hoc transmissa portem epistola 45. in qua sa. eadem, quod Hieronymus alio ceteris fuisse, ut litteras suas nos ad Cornelium, sed ad alium Romanum dirigerent, hoc autem Quidam tamen mentes annuumque & animos ferocesque suis turbant, dum aliter quodam & quam se habet veritas, ostendit. Nos enim singulis navigantibus, ne cum scandalo alio navigarent, rationem reddimus, scimus nos hortatos

eos esse, ut Ecclesiam Catholicam radicem & matricem agnoscerent ac tenerent.

145 Sed quoniam litteris suis et nostra provincia, habet enim Numidiam & Mauritiam, habet coherentes, ac in Urbe schisma sacrum abscissum animos incerta opinione confunderet, placuit, ut per episcopos, reventia a nobis rei veritate, & ad comprobendam ordinationem iuxta sacra auctoritate maiore, tunc demum scrupulo omni de singulorum peccatorum excusso, per omnes omnino in provincia ista positos litterae fierent, scilicet fuit, ut te universis college nostris, & commoicationem tuam, id est Catholicam Ecclesiam omisit pariter & caritatem probaret firmiter ac tegetur. Quod divinitus evenisse, & consilium nostrum providenter processisse gaudemus. Sic enim omne episcopatus tui & varias pariter & dignitas apertissima luce & manifestissima & firmissima comprobatione fundata est, ut ex reliquis colligarum nostrorum, qui ad oos litteras iode fecerunt, & ex relatione ac testimonio coepiscoporum Pompeii & Stephani, & Caldoni & Fortunati, ordinis iuxta & origo necessarii, & ratio iusta, & gloria quoque innocentia ab omnibus noveretur.

146 Per te una videtur dubium, quia S. Cyprianus exemplo etiam reliquis Africae episcopis litteras suas de eodem argumento ad sanctam Transmissit. Certe Cyprianus te epist. 42. de litteris a collegis suis de causa schismatis ejusque assessorum ad Cornelium datus monuit, in quibus illi, nisi ut iam prius praefixerim, Pontificem non solum agnoverat. De Antiquis incerto sed te Africa episcopo id pariter manifestum est ex S. Cyprianus epistola 52. quoniam in Novatianorum litteris postea commissa, Cornelium inter se Novatianum capitis fuisse. Sanctus quoque Dionysius, Alexandrinus in Orientali ecclesia episcopus, Novatianum reprobavit, & Cornelii partes intus est. Exstat brevis ad Novatianum epistola brevis, sed efficit apud Eusebium lib. 6. Historiae, cap. 45. in qua venientes respondet, ut si vere servus & castus, sicut pro se scribat, ad episcopatum evectus sit, illi ostendit, illa sponte deponere, quod Eusebium una cum sacerdotibus suis redendo; aut si id alius postulare perquerit, illud ipse saltem praestat.

147 Simili modo Romanus de pace & tranquillitate, utique confessorum Novatianum additis ammonuit, ista laudata Eusebium cap. 45. ubi legitur: Alteram etiam ad eundem (Romanum) epistolam scribit de pace & pariter de penitentia: rursum etiam ad confessorum ibidem constituit, qui Novati (lege Novatianum) sententia etiam tum favebant: duas quoque alias ad eos ipsos epistolas misit, posteaquam ad Ecclesiam redierunt. Idem pariter praefatus S. Cyprianus, missa ad Cornelium litteris hypodactylis cum gentis epistola, altera ipsi Sancti, altera Maximo & Nicollito & ceteris confessoribus inscripta, ut cunctis, ut Eleonius cum sanctis Transmissis legendis praescriberet, & ex ejusdem erant confessoribus tradiderit, vel supererit. Quoniam vero sanctum littera tulerat, infra videmus, postquam de causa Novatianorum malitiam, quae aliquos confessorum in Ecclesiam egressum praescitavit, expulsum.

148 De Novatianis legatis, Maximo sancti presbyteri, Agrippa diaconi, Mecha & Len-

D

paulinus
laeret.

E

et Dionysius
aut dicitur
cardines

F

et Cyprianus
aut post
aut pro
idem.Novatianus
fuit aut
fuit aut
fuit aut

AGET.
C. S.

tolerandum scandalum publico coram populo, sed graviori coram dei possunt, atque universa populo manifestare.

ad Eccle-
siam de-
cessit, a. e.
Cornelia

155 Optatissimum hunc eventum post Novati ad exilium trinitatem Urbe versus Africam discessum commemorasse, dilectum ex S. Cyprianus episcopo 49. ad Cornelianum eo super re scriptam responsio, in qua Novatum, publice tranquillitatis hostem, qui non minus Romae quam Carthagini omnia turbaverat, turbis ac tumultibus comparent, tandem ait: Denique Novato illinc a vobis ecedente, id est, procella et turbine recedente, ex parte illuc quies facta est, et gloriosi et boni confessores, qui de Ecclesia, illo incitante, discesserant, postquam ab Urbe illic discessit, ad Ecclesiam reverterunt. Non alio tamen post hunc passu? causam S. Cyprianus in eadem epistola scribit, se & Dionysianum ex Urbe discessisse & concessisse reconciliationem per dilectum autem episcopum, quem sanctus Petrus qui litteris ad omnes miserat, didicisse postmodum, quod seclusi essent Carthagini adventum suum.

chomestor
episcopo-
rum

156 Hic enim habet S. Cornelius in epist. 48. iudicium hunc eodem die, eodem momento, quo reconciliati pariter fuerat, a se scriptam, & Dionysio aclybro, qui sententiam discessus etiam, tradidit fuisse, quo tunc Cyprianum latine sua partem redderet. Sic itaque se res habuit: Cornelius primus episcopus, quo tradidit, quo dicitur, 48. est, de Nivernis ceteraque discessit scriptis, per Niverniensem Cyprianum deferendum. Interea dum ille navigium opportunum expectat, iudicium concessit ad Ecclesiam redeuntibus; ac post Cornelius prius episcopus alterum, quo in eadem edictum est 48. tam late vocant unum ad idem, & per memoratum Niverniensem, quo max navigiorum in Africam, ad Cyprianum destinavit. Porro inter legatos ac Niverni discessum parit aliquot dies intercessisse videtur; quo discessit est hic solvendi, quam illi, navigium usui fuisse, se potius postmodum in se Carthaginiem advenire, eadem appellere.

his aut
tationem
Romano

157 Ut vero debuit non est, qui proditio prima post Novatianum legationem discessum continetur, eadem post Romanum concilium, de quo infra agimus, colligenda esse. In Romano concilio decretum fuisse videtur, Novatum (ad se Novatianum) de via, qui uti cum ipso hic insolentiam exhiberet, & quicumque inobedientiam & a fratribus caritate aliena ejus opinionem contemnere praesumerent, alienos ab Ecclesia habendos esse: quibus verbis Novatianum cum suis sectatoribus ab Ecclesia corpore abscisis manifeste afficitur: ideoque & eadem sententia delictum suum confessorum, si non ubi post novatum reconciliationem ad Ecclesiam redeunt. Id autem minime probabile est, ex S. Cornelii epistola non recitanda recte obsecrovis autonyma Novatiani Vitis S. Cyprianus scriptae; & hic pariter ostendit.

factum vi-
detur.

158 Dum concessit hunc subitus obiret, circumventos se esse affirmaverunt. Nos, ignominiam, errorem novitatem confessorum: impositum pelli sumus: circumventi sumus peritum loquacitate populi. Nam est videbatur quasi quidam communione cum schismatico & haeretico homine habuisse, incerta tamen mens nostra semper in Ecclesia fuit. Sed quo tandem ratione, qui fratre hoc dicitur potuerunt, si a synodo discessit episcoporum, presbyterorum vero ad discessionem multo plurium, circumventi, quam

Novatiani partes desistere moluerunt? Deinde non D simile non est, Cornelium, & quique episcopos, qui aderant, circumventos clerici tunc in admittendis solenniter excommunicationis & etiam post non celebris, synodi sententiam communione solviturus facultatem usui fuisse, quae scriptura usui ex eadem Cornelia epistola habemus. Denique, ut contra mittam, Tollenonius supponit, ecclesiam Romanam habuissse fuisse, antequam Novatianus Persecutionem asseperat, ad secundam in Africam legationem mitteret; quod strange infra referimus.

159 Ut vero totum rei gestae seriem studiosius lesset persequeretur, S. Cornelii epistolam, 19. Cyprianus 48. huc transfero. Cornelius Cyprianus fratri salutem. Quantum sollicitudinem & anxietatem sollicitudinem de his confessionibus, qui deolo & meliora hominis calidi & veracitatis fuisse circumventi, & pene descripti, & ab Ecclesia alieni; tanta lenius affecti sumus, & Deo omnipotenti & Christi Domino nostro gratias agimus, cum it, cogito errore suo, & insalubri hominis maligni velut serpente illius venenata, ad Ecclesiam, unde egerant, sicuti ipsi ex corde suo proficerent, simplici voluntate venerunt. Et primo quidem fratres nostri probam fidei, amantes pacem, unitatem optantes, tumorem illorum, horum molitionem nuntiavit (alibi restituit: Tumorem illorum horum molitionem iam annuntiavit.) fidei tamen non idonea, ut facile nobis credere daretur, illos penitus esse mutatos.

160 Postea vero quam Urbanus & Sidonius confessores ad comprehensum nostrum venerunt, affirmantes, Maximum confessorum & presbyterum licet pariter cupes in Ecclesia rogere; sed quoniam multa praesentibus ab eis deliquit, qui in quoque a episcopis nostris & ex littera meis cognovisti, ut non temere iudicium haberetur, ex ipso ore & confessione ista, quo per legationem mandaverant, placuit audiri. Qui cum venissent, & a presbyteris, qui gesserant; exigenter, novissimum quod per contra ecclesiam littera calamitatis & malitiae plena corum nomine frequentes assilla fuissent, & pene omnes ecclesie perturbassent; circumventos se esse affirmaverunt; nec, quid in istis litteris inest, se scire; tamen modo circumductos commisisse se quoque schismatica, & haec uti auctoritate fuisse, ut paterentur se minus quasi in episcopatum imponi. Qui, cum hunc & cetera in littera exprobraret, ut ebullerent, & de memoria tollerent, deprecari iussit.

161 Omnia igitur actu ad me perlato, placuit contra presbyterium. Adferant etiam episcopi quoque, qui & hodie praesentes fuerunt, ut firmato consilio, quod circa peritiam eorum observari deberet, consensu omnium statueretur. Et ut motum omnium & consilium singulorum digresseretur, etiam sententiam nostram placuit in novum vestrum perferri; quod & subterfuge ingeri. His ita gestis, in presbyterium venerunt Maximus, Urbanus, Sidonius & Macharius, & plerique fratres, qui se eis adjuverant, summe precibus desiderantes, ut es, qui ante fuerat gesta, in oblivis eaderent, aulique soras mentio haberetur; proinde signis si nihil esset vel commissum vel dictum, invicem ambibus remissis, eorundem & parum jam de exheredat, sequentes Evangelium vocem, dicentes,

Novati ad
Ecclesiam
revertit

E

F

de fratre
rei agitur

tem,

Atem, beatos esse puros corde, quoniam ipsi Deum videbant.

163 Quid erat consequens, omnis hic actus populo fuerat infinuandus, ut & ipsos viderent in Ecclesia constitutos, quos errantes & palabundos iamdudum viderant, & dolebant. Quorum voluntate cognita, magnus fratercolatus concursus factus est: una vox erat omnium gratias Deo arguentium; gaudium pectoris lacrymis exprimentes, complectentes eos, quasi hodie poena carceris fuissent liberati. Eam ipsorum propria verba designant: Nos, inquit, Cornelium Episcopum sanctissimum Catholicam Ecclesiam electum a Deo omnipotente & Christo Domino nostro fecimus. Nos errorem nostrum confitemur: impotueram passi sumus: circumventi sumus perfidus loquacitate caputula. Nam etsi videbatur quasi quendam communicationem cum schismaticis & hereticis hominibus habuisse, sincera tamen mens nostra semper in Ecclesia fuit. Nec enim ignoramus, unum Deum esse, & unum Christum esse Dominum, quem confitissimus, unum Spiritum Sanctum, unum Episcopum in Catholica Ecclesia esse debere.

164 Quis ista eorum professione non moveret, ut, quod apud potestatem laicali erat concessi, in Ecclesia constituti comprobarent? Quapropter Maximum presbyterum locum suum agnoscere nullum; ceteros cum ingenti populi suffragio recepimus: omnia autem remissimus Deo omnipotenti: in caput potestate iuncta omnia reservata. Hec igitur, frater carissime, eadem hora, eodem momento de se per scripta iramissimus, & Nicephorum acolythum descendere ad navigandum destinantem*, ad vos istum dimisi, ut nulla profectionis habita, veluti praesens in isto clero, & in isto populi cetero, Den omnipotentis & Christo Domino nostro gratias ageret. Credimus autem fore, quinimo pro certo iam confidimus, ceteros quoque, qui in hunc errorem sunt constituti, in Ecclesiam brevi reverturos, cum auctores suos viderint nobiscum agere. Haec litteras, puto te debere, frater carissime, & ad ceteras ecclesias mittere, ut omnes sciant, schismatici huius & heretici dolum & pravicationem de die in diem evacuati. Breve vale, frater carissime. Haec S. Cornelius, in quibus praeter ista rei gestae modum colligere licet admirabilem pietatem ipsius ac vera paternam animam, quo eorum excusationes recipere, ostendimus non clementer in Ecclesiam admittere dignatus est.

165 Ad utramque prelatam epistolam S. Cyprianus bene perdidit 47. felices & 49. respondit, in quarum primis, quo gratulatio est, summo iuramento de summo laici iuramento expoluit, utque ut magis fuisse scripta, quod non dubitarent, quia confessionem omnium vultis alii esse fecerunt.

Cum enim, supponit, Dominus... dicitur esse summum gaudium in caelo super uno peccatore penitentem agente, quanto maior est gaudium & in terra perire & in caelo super confessoribus ad Ecclesiam Dei cum gloria sua & cum laude redeuntibus, & redeundi viam ceteris exemplis suis & probatione facientibus? Hic enim quoddam fratres nostros error induxerat, quod his communicationem confessorum lequi videretur: quo errore sublato, lux omnium peccatoribus insula est, & Ecclesia Catholica una esse, manifestum esse dividi posse monstrata est. Nec quicquam iam facile potest schismatici fueritis

verbis loquacibus decepti, quando probatum sit, Augustinus & gloriosus Christi miles non minus die C. S. extra Ecclesiam delinere.

166 Nec immerito sic sperabat Cyprianus: & a C. C. hoc enim confessor, teste Cornelio in epistola ad Fabianum, quoniam statim ab initio (Novatianus) sibi sociaverat, velamentum insanie (sua) obtegit: & horum antilicet schismate confessorum fuerat, nec poterat eorumdem exemplum ad revocandos ab errore animos non esse saluberrimum, sicut ad secundum schisma fuerat praeviosum. Enimvero eorum verba S. Cornelius locum ista his verbis exponit: Maximus Ecclesiam nostram presbyter; & Urbanus, ambo ex fidei confessione egregiam secundo laudem adepti; Sidonius etiam & Celerinus, vir, qui cunctis innumerorum contra per Dei misericordiam fortissime sustinuit, & qui fidei sui constantiam infirmitatem corporis sui roborant, adversarium penitus debellavit: hi omnes .s. ad sanctam Ecclesiam reversi sunt. Hic obiter advertit, testis, quantum & confessoribus Celerinum, supra Micharium appellari, unde suspicari licet, illam diuinitatem fuisse. Oportet etiam Maximum, qui hic & superior & schismate radiis noster, alium esse ab illo, quem a Novatiano in Africa nostrum cognovimus, obidemque pseudo-episcopum scilicet dicimus.

167 Ceterum idem confessorum eundemque episcopum de eodem argumentum ad S. Cyprianum deducere, quo inter Cyprianos est 50. & ad hoc Simili illi per 55. gratulandum respondit. Simili etiam ad S. Dionysium Alexandrinum scriptis videntur: non & hic, qui, ut in Eusebio supra diximus, epistolam dederat ad Confessores Romae constitutos, qui Novati fecerant eorum summi favebant, duas quoque alias ad hos ipsos epistolae misit, posteaquam ad Ecclesiam rediens. Iuxta verum est, et alii similes ecclesie reconciliationem suam significasse, alii, qui errore suo ac antihierarchia alii fuerant scandalis, eodem exemplo sua ad Ecclesiam revocant. Porro quam solent eorum praesentia Romano Ecclesiae essent, colligere licet ex eadem epistola Cornelii ad Fabianum, dum ait: Scias porro illum (Novatianum) iam nudum ac pene solum remansisse, fratribus quotidie cum deprecantibus, & ad Ecclesiam redeuntibus.

S. IX. Concilia Romae & alibi celebrata, in quibus lapsi ad penitentiam & pacem admissi, & Novatianus damnatus & Tropicimus cum maxima plebis parte penitens, in Ecclesiam receptus,

Pater praedictus Novatiani cenatur, quem in 2. Cyprianus suo schismate aversum videbimus, cura a. hoc de la. the sancti Paschalis annum passus, ingens scilicet, licet lapsus novatus, quo Decima perfectorum deiecerat, quique in Ecclesiam recipi summi praedicti flagitabant. Horum causam iam tractaverat quidem, vacante Sede, Romanus clerus, sed nihil ausus fuerat statuere, nisi ut de viis peritiamibus, si prius fidei praesentis, pax concederetur, ceteri vero ad praesentem animarentur quidem, sed ita, ut ad istud iudicium insisteretur, donec in S. Fabiano locum Paschalis subrogatus fuisset, ut in epistola inter Cyprianos 37. idem clerus testatur: & supra a nobis ostensum est.

Ejus.

Aver. *Ejusdem sententia ante schisma suum sacrae Novationis, teste S. Cyrillino episcopi, 32. ubi de eodem episcopo loquitur, subdit: Additum est etiam, Novationis tunc scribente, & quod scripserat, ut voce recitante, & presbytero Moyle, tunc adhuc confessoris, nunc iam martyre, subscribente, ut lapsi infirmis, & in exilio constitutis pax daretur: quae litterae per totam mundum missae sunt, & in notitia ecclesiarum omnibus & universis fratribus perlatæ sunt.*

et Nov. *168. At vero postquam Persecutionem, quam ambiebat, S. Cornelio delatum vidit, negavit, hujusmodi lapsus pacem ab Ecclesia post imperit, jussuque pseudo-pontificis factus hanc heresim, ut suam schisma stabiliret, qua legatus qua laicus per universam Ecclesiam missis cupis disseminaret. Ut itaque hysce malis occurreret sancti Pater, concilium Rane congregavit, ut Carthaginenses pariter factos Cyrrianos. Non essent quidem hujus synodi decreta; verumtamen, quia ea per ipsum alium fecit, ex Eusebii Historia lib. 6. cap. 43. ducunt. Novatus*, inquit, Ecclesiae Romanae presbyter, arrogantia adversus eos qui lapsi post persecutionem pacem impetrabant, elatus, quasi nulla spes salutis ipsis posthac superesset, tamen omnia expleat, quae ad sinceram conversionem puramque confessionem pertinet, propriae ejusdem litterae eorum, qui nomine mentis elati scilicet Catharos (id est mundos) cognominantur, auctor exiit.*

et Nov. *169. Ob eam rem cum Romae congregata esset synodus*, in qua sexaginta quidem episcopi, presbyteri vero ac diaconi multiplices convenerunt: cumque in provocationis antistites, quid agendum esset, seorsum consultasset, hujusmodi decretum cunctis promulgatum est: Novatum* quidem & eos, qui una cum ipso lese insolentiam exultarent, & quicumque inhumani simi & a fraterna caritate alieni ejus opinioni consentire praesumerant, alienos ab Ecclesia habendos esse; fratres vero, qui in calamitatem inciderant, patientiae remedia curandos esse & conservandos. Iussit adhuc episcopo Cornelio Romanorum Episcopo ad Fabium, Antiochenis ecclesiae praesidem, misse, in quibus & Romae synodi gesta, & omnium per Italiam & Africam, atque locorum illorum provinciarum sententiae declarantur...*

et Nov. *170. His adiuncta erat alia ejusdem Cornelii episcopi de his, qui in synodo decreta fuerant, & rursus alia de facinoribus Novati*. Denique in selectis ejusdem capitulis subiungit Eusebius. Sub finem autem epistolae numerum recentis episcoporum, qui in eadem Romam convenierant, & eamdem Novati* condemnaverant; nuntios quoque illum, & quem quisque regebat ecclesiam, adhibent. Eorum item, qui Romae quidem minime adhaerent, superiorem tamen episcoporum sententiam litteris suis approbaverant, vocabula simul & civitates, unde singuli litteras dederant, accurate commemorat. Eisdem de causa cunctis Carthaginensibus, ac infirmis, S. Cyrillini celebrata, de cuius perierat decretis ibidem sic nominat Eusebius: Aliis praeterea Latino sermone conscripta exstant epistolae Cyrrinae & aliquem antistitem, qui cum ipso in Africam congregatus fuit, ex quibus colligitur, ipsiusmet placuisse, ac subveniente in, qui in reversionem inciderant; atque auctor sceleris opinionis simul cum illis, qui ad patres ipsius adhererant, ab Ec-*

clesia Catholica consortio meritis abdicarent. **D**

et Nov. *171. Pars Carthaginensis lapsos omnes Cyrrinos ad S. Cornelium transtulit, ibique ab eo congregatis in memoriam Romanam synodo pariter, veluti veritas ad sententiam eorum conferretur approbata confirmataque fuit: quae cum Romani canonis perierit, ad hysce eludentibus juravit Cyrrinus verba revocasse ex epistola, ad Clementem, quem Novationi contra S. Cornelium & Cyrrinam litteris universis commotus fuisse diximus. Secundum quod tamen, aut, ante fuerat destinatum, persecutione lapsi, cum data esset facultas in unum convenire, copiosius episcoporum numerus, quos integros & incolumes fides sua & Domini tutela protexit, in unum conveniens, & Scripturis divinis, & utraque parte prolatis, temperamentum salubri moderatione libavit, ut nec in totum ipse communicacionis & pacis lapsi dencigaretur, ne plus desperatione deciderent, & eo quod sibi Ecclesiae clauderetur, secum seculum, gentilitate viverent; nec tamen rursus censura Evangelica liberaretur, ut ad communicacionem temere profluerent; sed traheretur diu penitentia, & rogaretur dolenter poenitentia clementia, & examinarentur causae & voluntates & necessitates singulorum, secundum quod libello continetur, quem ad se pervenisse confido, ubi singula placitorum capita conscripta sunt.*

et Nov. *172. Ac si minus sufficiens episcoporum in Africa numerus videretur, etiam Romam super hac re scripsimus ad Cornelium collegam nostrum, qui & ipse, cum plurimis coepiscopis habito concilio, in eadem nobiscum sententiam pari gravitate & salubri moderatione consensit. De S. Cornelii sententia, quam & S. Lucium hujus praefectorem transisse affirmat, tum alibi tum in epistola 67. ad S. Stephanum, qui Lucio sacrificii, aures meminit his verbis: Servandum est... antecessorum nostrorum, beatorum martyrum Cornelii & Lucii honor gloriosus; quorum memoriam cum nos honoremus, multo magis tu, frater carissime, honorificare & servare gravitate & auctoritate tua debes, qui vicarius es successor eorum factus es. Illi enim plenipotesitarius Dei, & in gloriosa martyrio confixi, dandam esse lapsis pacem communicacionis & pacis agendum non esse, litteris suis signaverunt: quam rem omnes omnino ubique consensimus.*

et Nov. *173. Certum penitentiae tempus unguem asperit praefectum, qui tandem illud lapsorum culpa, quorum totas classes Cyrrinos in lendate epistola 52. enumerat, erat commiserandum, & quorum singulorum praeparata causae & voluntates & necessitates ibidem jubet examinare, secundum libellum hac super se conscriptum, qui haud dubie sunt epistola ille Cyrrini & aliorum Africae episcoporum, quas Eusebius supra num. 170. laudat, & quasque petisse doletus. Dimissam tamen penitentiam agendum fuisse, liquet ex epistola 53. in qua S. Cyrrinus quaesivit, an Nino, Clementis & Eleri, qui post egregiam confessionem vi tormentorum apud praesulem subditi fuerant, rursus penitentiam sufficeret; respondit, sibi quidem videri sufficere, sed aliorum sententiam in praesens synodo, in qua rogebatur, se se ingessurum. Non sic tamen totum illud urgebat, quia, ubi major Ecclesiae utilitas, non penitentiam necessitas exegerit, per citius posset qu-*

A cedi: Nam praeterquam quod simul decretum fuisse, ut ea perinde tractentur: infirmis imperaretur, an episc. 32. & 34. habuerim, inferimus exempla procedenda: ut quibus pasci, malum de severitate illa iustus de caritate transire faciat.

Episcopus
causae.

134 Episcopus vero huiusmodi evincit res, post peractam permutationem non vult ad communionem laicorum suamque synodum committere: tamen ad illi permissum, idem S. Cyrillus episc. 68. ad clerum & plebem Hispania testatur, acriter arguit Basilidem ac Marianum, illius regimini praefatos, quod post idololatram solus episcopatus gerere persequerentur. Frustra enim tales, inquit, episcopatum sibi usurpare conantur: cum manifestum sit, eiusmodi homines nec Ecclesiae Christi posse praesidere, nec Deo Sacrificia offerre debere; nam sicut cum jam pridem occultum est cum omnibus omnino episcopis, in totum mundo confectus, etiam Cornelius college nocere; Sacerdos sacrificia ac iustus, & martyrio quoque dispositione Domini honoratus, decreverit huiusmodi homines ad permutationem quidem egendum posse admitti, ad ordinationem autem cleri atque laicorum ubique prohiberi. Epistolae & alia ejusdem.

B Supra epistola 64. de Fortitudine Afflictionum in Africa auditur, qui post similem lapsam episcopatum minia ubique arcebat. Ceterum ad memoratas tamen de solo episcopo, an de omni clerico intelligendum sit, non edicit Cyrillus; postea tamen tamem verificum est.

Thobertus
de
causae
causae

175 Thobertus lib. 3. Martiricum fabularum cap. 6. aliter 5. singularia quaedam habet de gestis in concilio Romano contra Novatianum, quem Novatum appellat. Relata tamen episcoporum de lapsis sententia, sine profectum: His concilio Novatio non acquiescit, sed aperte contradicit, dicens, non oportere eos, qui abiecerant, scilicet consequi; similiter faciens ac si, qui agros prohibent, ut utantur medicamentis. Qui tamen penitentiam remedium postulabant, arguebant cum lapsi facile rogarum & admonitioni, ut ad eos veniret, & verbis saltem confirmaret, qui tyrannum machinis pollebant; cum autem se occultantem, & latere conentem, la quoque esse presbyterum indicis invide, sed tamen, quamquam hac audisset, qui Romae convenirent episcopi, conati sunt persuadere, ac hic, qui optime coadjuvare fuerant, assensuerunt. Postquam autem viderunt cum fuisse, & Deo invilum crudelitatem facere, cum ab Ecclesiae corpore separatos, cum Cornelio Romae Ecclesiam regere.

P. R. R.
na
na

C Hoc Thobertus, qui vera esse putavit: nam & dicitur non esse, qui Catholici praefatos dicit schisma eorumque cum eo tam permixtum dicitur in salute hereticis, redisse ad Ecclesiam utraque ostendit, ostenditque evasit sui & C. Novatianum perinde habuit succurrere ut vera transisset, seque presbyterum negasse, ann. 32. ipse S. Cornelii verba testatur; adeoque evasit verisimile est, lapsus hoc ipse in concilio contra illum prodixisse, ut videretur, quam videretur in persecutione esset, qui tamen innotuerat ei vel illis potius Ecclesiam, etiam post illum peractum, concedendum esse tam transilire negabat. Utrum tamen Novatianus in concilio comparuerit, ut verba pro se fecerat, incertum est: jam enim pro Persecutione se gerens, cuius locum nec Cornelio assignari, nec parvis illi permittitur.

Via
salva
salva
salva

177 Videtur lapsus in Eusebio in provincie quoque amittitur, quid egendum esset, licetiam consuleret, ut tunc diuina memorata decreta e-

Septembris Tomus IV.

manesse. Forcum hi hanc dante lictis ac finitimus provinciarum episcopi, qui cum Romano concilio interesse non possent, valde inter se confusos, aut scilicet in alia Italia sua synodo, sententiam suam ad Concilium & emigrantibus Roma potius manifestaret; tunc hanc videretur lictis illi synodas, de quo S. Hieronymus lib. de Scripturis edidit in Concilio ad: Scriptis epistolam ad Fabium, Antiochenae ecclesiae episcopum, de Synodo Romana, Iuliana, Africana. Denique ditionum non est, quoniam sanctus Pius contra in memorata quosdam ducit per universum haec lictis ditionis: praeterquam enim quod id facti infirmis S. Cyrillus, dum ann. 174. scribit, communionem laicam lapsis episcopis a Concilio cum omnibus omnino episcopis, in totum mundo constituit, ditionem fuisse; in exigebat tunc Ecclesia salus, unde non lapsis, quorum alique ingens erat numerus, salubris media adhiberet, & a Novatianis evincit infamia.

178 Iam id ipsum diverse scribit Socrates lib. 4. cap. 23. ubi de hac argumenta hoc habet: Obstantibus ubique ecclesiis scriptis (Novatianus jam pseudo-petrus) huc, ut eos, qui simulacris in molitione, minime ad mythes edimenter, sed hortantur ad penitentiam, remissionemque permitteret Deo; qui postea & habet auctoritatem peccata remittendi. Quibus literis de provinciae periculis, singuli pro sumptu ingenio de rebus in illis significatis iustitiam locuti. Nam, quia erat & Novatio (id est Novatianus) significavit, eos, qui post baptismum peccata ad mortem committerent; ed mitteret non esse recipiendos; ejusmodi canonis promulgatio quibusdam sceleris & levitatis nimis vis est: & consilium probata, utpote atque & ad vitam recte influendum malum adferens adjuvanti. Dum hac inter eo agitur controversia, litera Cornelii episcopi allata fuit, qui significabat, ipse rem exim illis esse reliquam, qui post baptismum deliquissent.

179 Ab utroque igitur litere contraria missa fuerunt: ac cum uterque suam sententiam litterarum litterarum testimonio confirmare videretur, ad quem quique opinionem erat propendit, ad eam, ut moris est, se possimum transiit. Nam qui peccato delictabant, indulgentiam, qui tempore erat concessa, eripientes, eo postea tempore ad omnes peccati genus ibi fuit. Haec Socrates; sed ab propensum, quem hic monstravit fuisse, in Novatianum hereticum autem morte arguendos. Non aliter enim hic loquitur, quam si Novatianus impietatem novitatem quidem sceleris & levitatis nimis, alius atque & ad vitam recte influendum malum adferens adjuvanti vult. Iuliana autem veritas non est ab illis, qui peccato delictabant, eripientes. Ita scilicet sanctissimus episcopus, qui per unam artem dispersit hanc canonem adferens, non ostendit opus, quasi hi quibuslibet peccatis viam aperirent; cum volens non ipse capite Novatianum heretici demandata esset.

180 Reile enim S. Cyrillus episc. 32. scribit, non est, visum fuisse lapsos ad permutationem cum ipso venire admitti, ne plene desperatione deciderent, & eo quod sibi Ecclesiae clauderetur, seuti inculum gentiliter viveret. Reile idem exclamat: Atque o frustranda sententia istius, o miserorum lamentantium & ameniam eaduce decepto, o haereticis institutionibus infestis & vana traditio! Horum ad satisfactionem penitentiam, & subhibere de satisfactione medicinas: dicere fratibus no-

P

Aris:

AUGUSTINUS
C. S.

fratres: Plange & lacrimas funde, & diebus ac noctibus ingemisce, & pro abluendo & purgando delicta tua largiter & frequenter operare; nec extra Ecclesiam post omnia illa moveris, quousque ad pacem pertingeris, facies, sed nullam pacem, quam quaeris, accipies. Quis non statim pereat, quis non ipsa desperatione deficiat, quis non animam a proposito lamentationis averat? In desperationem igitur, ut quis in omni sollicitudine promissus est lapsus, miseris consuevis servitibus impius; unde etiam cum in synodo Antiochenae tamquam qui peccatoribus placuisset, deponitur, non. 208. quidem; etque ad impietatem hanc servans agnus accusatus.

In Ecclesia
sua
170.

181. Ad vera quam sollicitus Ecclesia essetis S. Cornelii venerabiles Catholicorum antistites servantes, rem adverte liquet, sumus epist. 57. in qua S. Cyprianus ad Romanos, qui in persecutione Domitiani lapsi, divites salutem penitentiam admitti fecerat, jam in Galli persecutione conversibus hoc vix Quoniam illi lapsi gloriose confessione sunt restituti: Sicutque fortes, de ipso dolore penitentia facti ad praelium fortiores. Item liquet ex ordine Operis contra Novatianum, S. Cyprianus omnia adsumpti, qui inter cetera inquit: Nulli enim nobis dubium vel incertum est, fratres dilectissimi, illos qui prima aetate, id est, Decianis persecutione vulnerati fuerant, hoc postea, id est, secundo praelio (sub Gallo) haec fortiter perferant, ut contentemur edicta secularium principum, hoc iurisdictione habere, quod & non memoremus exemplo huius pastoris animam suam tradere, & sanguinem fundere, nec ullam intolentiam tyranni latronum reculare.

restituere

182. Porro ne oblata hoc vixis promissus in lapsum fuerit, sentis propositum erat per eorum se servitatem, quoniam iam in S. Cyprianus litteris, tum in ipsorum litteris de lapsis quilibet facile colligitur: jamque tunc omnes ipsorum ex epist. 53. catholice, Scriptis, inquit, mihi, litteras carissimas, quod a. perverit ad vos Superius frater & collegae noster, Nimm, Clematissimus, Florum, fratres nostros, qui in persecutione apprehensi prius fuerant, & postea Domitiani concessi, violenter inagratia, & populi fraternitatis impetum vicerant, postmodum cum apud procuratorem pœnibus gravibus exercitarentur, vi tormentorum subacti esse, & de gradu glorie, ad quam plena fides virtutis redierant, diutius eructibus cadidisse; nec tamen post hanc gravem lapsum, non voluntate sed necessitate saltem, a penitentia agendæ hoc vixis decessisse. De quibus consulendum putatis, an eos ad communicationem jam fieri esset admittite. Respondet autem Cyprianus, sibi quidem videtur ex ipso admitti, sed tamen de deo, ut regeretur, ad episcoporum concilium referendum. Jam vero si in synodo antiochenae fuerit in eo, qui in ascriptis litteris essetis; quoniam fuerit in solido erantur in illis, qui jam sponte defecerant. Hic contra Sacramentum obsecro, citra propositum.

Fidetur
sunt
ad. 170.

183. Hic obsequi debet de tempore, quo concilium hoc celebratum fuit, disputare, ne ad Eminentissimi Divini scriptorum auctoritatem hanc regere cogere. Hic omnino 2. Anallorum gratum concilium a Cornelio Roma habuit, quoniam, qui erat prius anno Christi 254. alterum 255. effugit; cumque ipse anno viginti huiusmodi pergeret, prius concilium ad annum 253. postmodum ad 255. referendum esset. Porro concilium genuinam esse in deo

si delictis; ac in illi prius quidem nihil contra Novatianum esse ista, sed de lapsis tantum tractatum, statimque, ut hi penitentia facti ad communicationem admittuntur, sollicitum tantum etiam servantes in synodo contra Novatianum cum sollicitis episcopis a Cornelio ad frangenda episcopos eorumque deinde deponendum, ne praeterea aliorum, fratres, qui casu infecti prodigiis sanctos, penitentia medicamentis curari, & ad sanitatem restitui debere.

184. Et de his, inquam, genuinam concilium ad eorum eorum, non. 90. & 3. existimas; posterari hoc deus dicit: Hanc esse diversam synodum ab illa, quam Roma eidem celebratum fuisse diximus, diversa in singulis decretis sancta declarant: quidem in illa (ut videmus) iussu fuerant adhuc expectare lapsi; in hac autem admitti jubentur, licet quidem Eminentissimus concilio laudetur in synodo epist. 53. Cyprianus ad Antiochenam, et Eusebii Historiam lib. 6. cap. 55. sed pauca illius dicitur, mihi nullum genuinam concilium necessitatem hic apparere. Non prius verificum non est, in concilio, cuius prius loco in Eusebio meminit, nihil alium fuisse contra Novatianum, qui sollicitus fuit, quod Barman ad eundem annum 254. non. 47. ipso Cornelii sedis exordio, causam suam admitti, Ecclesiam perturbabat, & contra quoniam, nisi mille alia fuisse in causa, frondem perpetua virtus sacras committeret. Secundo in decretis a laudato Eusebio sanctissimum Cyprianus produbis, & a Barman citatis, nulla apparet diversitas, ne legem possit.

185. Nam quod Eminentissimus dicit, lapsus; qui secundum Cyprianus epistolam 53. in concilio non fuit; dicitur iussu fuerat adhuc expectare, apud Eusebium dei iussu esse admitti; id quidem apud Eusebium vix apparet; quippe qui istum esset, lapsus secundum concilium Romanum penitentia recepto curatus esse & reconciliatus, ipsum Cyprianus in eadem epistola sanctissimum iussu asseruit. Quamvis Paganus in Critice ad eundem 257. non. 25. a Barman pariter deservit; pœnibus cum hanc opinionem vixisset, quoniam existimas, epistolam Cyprianus 51. ad Antiochenam scriptam fuisse ipso Cornelii sedis exordio: an servat suspensum esse vel ex eo liquet, quod, ut in eadem epistola dicitur, S. Cyprianus alium ante deus ad Antiochenam iam didisset, qui ille peritus Novatianum communicationem recedens, & Cornelii fuisse celebratum. Hinc Labbeus libri 1. Conciliarum, col. 714. & 715. Barman fuisse, gratum sub Cornelio Romano concilio distulit, in Synodo contra Novatianum & Tullianum. Hic 5. in Concilio laudatur, fuisse esse, dicitur de lapsis ad penitentiam potentes admittendo, damnaque Novatiani, in eodem synodo condici potuisse.

186. Iamque ostendit, qui nobiscum unum tantummodo Romanum concilium sub Cornelio celebratum esse agnoscent, sapere alia de tempore quæstio, Tullianum, a quo Novatiani ordinarentur post Cornelii Penitentiam in Africa agendum fuisse fuisse supra diximus, concilium hoc. 2. & 9. utrumque Nota 5. eadem ordinatione praestantibus sanctis. Ipsi tunc est, quod dubitandum non sit, quoniam Africanus episcopi, statim ex concilio laudati, frondem de lapsis celebrant; & insuperque eorum ad S. Concilium excommunicandi defrauent, simul magis eundem Penitentiam agnoscent, ut magis debemus apparere, qui Cornelius, qui de

concilium
a S. Cor-
neliorestituere
non fuitlegitur
autem

A de vacante una cum ceteris clero lapsorum causam differendam conseruat, donec Pontifex electus esset; acceptis officiorum praesentibus litteris, id etiam non presterit; praesentem quia Neutiani, nondum quidem ordinati plebs-episcopi, sed tamen iam consecrati, schisma hoc ipsam iudicant.

fol 101

187 Adde, et ceterum, quibus Neutianorum, ac Pausianorum usurpationem volens, sanctum Paschicum statim missis, videlicet cum eam lapsi communicare, suis colligi, lapsorum consensum ante ipsius ordinationem iam decisi fuisse. Laudat praeterea Theodoretum eam, 173. titulum; qui cum post verba ibidem relata, de Neutianorum ordinatione primam loquatur, hanc concilio Remensi pollicitorem credidisse ipsi videntur. Insuper Tillemontius, Notae 3. statim, praedictum concilium ante Neutianum, ac non citius aut aliter, mense post Concilii ordinationem fuisse posse; tantum enim tempus sufficiens videtur, ut prima Concilii ad subsancturam littera in Africam deferretur, Solimanus & Firmianus legationem ad Romanam eirent, redirentque Carthagini, si coram iudicibus fuerit inspicendus; ac deinceps ne episcopo, qui Carthaginiensi synodi patre Concilio Pausianum agnoscere, & transmissi decreti de lapsis, ad ipsum potius peruenire, Remensi concilio fore iam congregetur.

transmissi a
divocato
et postea
amari.

B si coram iudicibus fuerit inspicendus; ac deinceps ne episcopo, qui Carthaginiensi synodi patre Concilio Pausianum agnoscere, & transmissi decreti de lapsis, ad ipsum potius peruenire, Remensi concilio fore iam congregetur.

188 Respondens, nec Tillemontius ad aliam ab eo rationem succedens, Romanam eque ac Carthaginensem synodum primo, quo locum, tempore celebratam fuisse, sed paragrapho 7. alienum a nobis esse, Neutianum usurpasse Paschicum, antequam Concilio electis in Africa receptis ac comprobatis fuisset. Quare cum, ipso ipse Tillemontius, Carthaginiensis synodi praefessoris Romanam, nec illius decretum ad Concilium confirmandum, ante equum esset Paschicum, transmissa dicenda sunt; dumtaxat pariter est, Romanam synodum post usurpationem a Neutiano episcopatum coactam fuisse. Eodem quoque paragrapho capessimus, quae ratione schismatici ille sanctum Paschicum de communicatione cum lapsis criminari potest; quomodo de eorumdem casu etiam tam mihi in concilio fuisset sententiam.

et rescriptum
fuerit
dixit.

189 Nec mirari nos debet Theodoretus, si scripta sequi secula synodo posterius, esse Neutianorum ordinationem hinc clero possidente; quippe qui, Tillemontio ipso casere Notae 3. in S. Cornelium, in eodem loco circa Neutianorum ordinationem plus vico simpli bullinatus est, ut & non nam, 122. & seq. admissum. Cuius Tillemontius praeterea iocundus, quo ad §. 8. de receptum ad Ecclesiam editis disputatioribus; si enim ex post synodum, ne ipse vult, congregetur, hoc ordinationem Neutianum praestiterit, diuina sunt confessoris illi in eam ordinationem etiam post synodum concessisse; quod ex dictis ibidem verificabile non est. Non dubitamus igitur, quin concilio Romanam radius consensum praestiterit; sed quo praestitit mense celebratum fuisse, plane incertum est. Nobis tamen ergo hoc illud cum Porphyrio usque ad hunc annum 351. Obdormisse differre; cum a re Ecclesia facti primo, quo commode licet tempore, celebrari, resque interea gesta non obstat, quominus id mense Augusto aut Septembri factum dicatur. Ratio autem dicitur ad id usque tempus concilio esse potius persequendo, Roma minus quam Carthago superius, quoque resuscitanda videbatur, si tam numerosa episcoporum synodus in vigilia ipsius Urbe non

celebraretur. Deinde episcoporum synodi, quae in Augusti praenuntiis seorsum habuit, & quorum sententias ad Romanam missas fuisse annum, 169. diximus, hanc forte praestiterunt.

190 Fecitiam memorata synodi patres nondum Trophimus exceperant, cum Trophimus quidam, schismaticus, hinc ingressus Carthaginensem pariter episcopos, ut peruenientiam numeris, in Ecclesiam admitti flagitaret. Hinc episcopum in Italia fuisse omnino verificabile est ex epistola 52. S. Cypriani ad Antonianum, in qua S. Cornelium a schismaticorum clamoribus vindicatur; etiam de Trophimo praenuntiat: Sed oculus cum episcopis, qui iustificaverunt, communicationem sacrilegam miscuisse, imperimus. Certe sacerdotum illam in eodem epistola vocat; quo nomine episcopos soli appellare. Sed & eiusdem magis apud plebem auctoritas, cuius pars maxime ipsi potenter erat ac potenter adhiberi, facti tantum, eundem eadem edoce praesente. Huius, quoque cum facti fuerant, erant usque clero expressum reperti; totum illud non fuisse Neutianum ordinationem, sed schismaticam sententiam, sed verificabilis adulationem, annum, 126. innotare Tillemontius statim.

191 Inque, ut ad rem veniamus, cum Trophimus maximum plebis partem, quem exemplo suo ad lapsum induxerat, consilii & auctoritatis sua ad sanctum iam conseruam, ad Ecclesiam reducere; usum ipsi Concilio, quoque ipsi adeunt, episcopis ab eis fidelium confessionem, severitate taceant, quorum ad potestatem distraxerat pertinere, ea vice supercedendum, usque omnes in gratiam recipiendos esse & ita tamen, ut Trophimus non nisi laici communione impellerent frangerent. Iuxta hoc super ea S. Cyprianus in laudata epistola 52. in qua & maculam, quem ex ea S. Concilio Neutianum intrare conari fuerant, alius, scribentem videtur. Explorete autem collegae nostri, regis deitis, & verissime conseruare, nulla istum (S. Cornelium) libelli, ut quidam iactant, libe maculatum esse, sed neque cum episcopis, qui iustificaverunt, communicationem sacrilegam miscuisse, sed eos demum, quorum esula audita, & innocetia comprobata sit, coniunxisse nobiscum.

192 Nam & de Trophimo, de quo tibi scribi distuleram, non ita res est, ut ad te pertineat rumor & mendacium malignum, Nam, si & cum antecessores nostri laque fecerunt, colligere fratibus nostris carissimis: Frater postea necessitati locum dedit. Et quoniam cum Trophimo pars maxima plebis abiecerat, redeunte nunc ad Ecclesiam Trophimo, & iustificata, & penitentia deprecationis errorum primum confitente, & fraternitatem, quam nunc abstraxerat, cum plena humilitate & satisfactione revocavit, audita sunt eius preces, & in Ecclesiam Domini non tam Trophimus, quam moxius fratrum numerus, qui cum Trophimo fuerat, admissus est; qui omnes regressi ad Ecclesiam non essent, nisi cum Trophimo comitate venisset. Tractatu ergo illic cum collegis plurimis habito, successus est Trophimus, pro quo satisfactio fratrum rediret, & reliquis multorum filius. Si tamen admissus est Trophimus, ut laici communio, oon, secundum quod ad te malignorum littera perulerant, quasi locum sacerdotis usurpet. Hoc usque S. Cyprianus.

in Ecclesia
fuit
pro.

A ipsi bonis & prosperis nostris plus adhaerere est ad foreorem, & quo magis ac magis dilectionis ac fidei crescit hic gloria, illic dilectionis & debili reuerentia infans; nec vultus suum miser curat, sed adhuc graviter & se & suos vulnerat, in perniciem salutem linguas fuo perstrepat, & facundia venerata iocula contorqueo, magis duras secularis philosphiae pravitate, quam iohannis dominici lenitate pacificus, desertor Ecclesiae, misericordia hostis, insequitur possitoteus, doctior superbia, veritate corruptior, perditur caritatis.

128 Agnosce jam, quod sit Sacerdos Dei, quod sit Ecclesia & domus Christi, qui sine Dei servi, quos diabolus in seher, qui sunt Christiani, quos antichristus impugnet? Neque enim quarit illos, quos iam subegit, aut quos evertit, quos iam subegit. Inimicus & hostis Ecclesiae, quos alienavit ab Ecclesia & foris ducit, in captivos & viros contemnit & praeterit; eos pergit lacessere, in quibus Christum carnis habitare. Quamquam etiam aliquis ex talibus fuerit apprehensus, non est, quod sibi quasi in confessione nominis blanditur; cum constet, si occidi ejusmodi extra Ecclesiam fuerit, fidei coronam non esse, sed per amicum patie esse perdidit; nec in domo Dei inter unanimis habitantes esse, quos videmus de pacifica & divina domo furere discordia recessisse. *Hec ille, sed ad confessoris redeamus.*

B

S. XII. Sancti exsilium: tempus sedis? martirium verisimilius per supremum supplicium ipsi illatum & ejusdem epistola genuinæ, ac supposititiæ: Ordinationes ab eo factæ.

Utrum a tanto confessorum numero nullum martirio mereretur coronari, non tradit S. Cyprianus; imo silentio suo confessorum potius infirmat: infra tamen videmus non paucos eorum in eadem persecutione illud felicitate consummasse, quibus fero accersenda sunt SS. Cerealis ac Sotii, quorum Acta & Martyrologia meminerit, & de quibus h. 3. hujus Conciliarii plenius dictum est: verumtamen horum tantum martirium aliquando post gloriosum illam confessionem potuit contingere. Porcius Gallus, qui non dum tunc primo advenit flourens, confessorum multitudinem contra veterem formam suspensuram sponso & aliorum ad tribunal emicurrente deterruit, immo & eadem abstulit, consilium ratus conciliabulum, donec primus ille profectus in arde deservisset. Hinc nos ipsum Porcium, qui veteris praebat, capite tunc potius multavit, sed in exsilium impulo, ut ex primario Romanorum Pontificum Catalogo, cui hoc in parte Acta consensum, quatenus perperam Deuotus pro Gallo notat, supra jam sapientia dictum est.

130 Quod ad exilium locum attinet, fuit in Constantella, Herreria vicinior in ora maris Tiberinis condita cum celebri portu, de cuius finit & incremento consuli possit Plinius lib. 6. ap. 31. Eam postmodum exsilium a Saracenis fuisse, & a Leone IV. Pontifice uniuersi loco restitutum, scribit Anastasius Bibliothecarius in ejusdem Pontificis Vita. Nunc Civitas vetus, vixgo Civitas vixgo appellatur, fere verisimile est, cum Cornelio Pontifice etiam alios profectum & plebs illius

relegamus fuisse, adque Acta apud Schollasticum infusum huius verbi: Rodem autem tempore tamen Decius (iuxta Gallia) beatissimum Papam Cornelium cum universis clero ejus, tam praebitis quam diaconibus; quem praecipit Constantellam exilio deportari, fateri huius gloriose consilio Baronius ad annum 256. num. 64. S. Lucianus, Concilii in Romana S. Petri Cathedralis successorem vocaret: quod nos negare, nos confirmare possumus. De hoc S. Lucio Acta ipsi in Oportet nobis ad diem 17. Martii, qua soluit.

131 Constantellam igitur exilium S. Cornelius, alia Cyprum Cyprianus ipsi de gloria confessionis suae per epistolam 57. quam praecedenti est, maximam partem ratiocinatur, gratulatur est. Sub ejusdem epistola facit sanctus ille auctor praefatum supra notis agnos tempus tam sibi, quam illi appropinquare, matris proci patris ac pollicetur, regaque, ut, qui prior coronari meretur, sit pro veteri fidelibus Deum orare non desinat. Hortamur plane, inquit, quantum possumus, Frater carissime, pro caritate matris, quae nobis vicem cohaeremus; et, quoniam providentia Domini munusculum instrumet, & divinae misericordiae consilii subleuibus admonemur appropinquare jam certaminis & agonis nostri diem, jejunio, vigiliis, orationibus insisteret cum omni plebe non desinamus.

132 Incumbamus gemitibus assiduis, & deprecationibus crebris. Hae sunt enim nobis arma caelestia, quae stare & perseverare facit ut facior. Hae sunt munimenta spiritualia & tela divina, quae protegent. Memores nostri invicem sumus, concordantes atque animantes, utrobique pro nobis semper oremus, praefuras & angustias mutuo charitatis relevemus, & si qui istius nostrum prior divinae dispositionis celeritate praecesserit, perseveret apud Dominum nostra dilectio, pro fratribus & iocundis nostris apud misericordiam Patris non cesset oratio. Opto ita, Frater carissime, temper bene valere. Hae usque S. Cyprianus; cuius tamen praefatum ad S. Cornelium proprius scribat, quod ad illum; quippe qui aliquot annos post scriptam illam epistolam in veris superstit.

133 At vero S. Cornelius non ita fortis passim ad celos evolebat: quod non Roma, ut Acta voluit, sed Constantellam saltem esse, S. 3. ostendimus, verisimiliter Catalogo cum Papabrevibus ac majeri eruditione monito sciti. Tempus Sedis illius in hactenus Catalogo sic refertur: Cornelius anno duos, menses tres, dies decem, & consiliorum Decio II. & Decio, atque Gallo & Volensino: sed pag. 130. II. legendum esse Decio III. S. 4. probavimus, qui consulatus in annum Christi. 251. incidit, a quo S. Cornelii Praefatum utrum inciderimus. Jam vero cum Gallo & Volensino annis 251. consulatum gesserit, sed quo Latius Scilicet nostro fuerit subsecutus, manifestum est, in hactenus Catalogo errare utroque posse autem nos adducere, quo testatur, extra rursus habemus. Etenim pro anno nostro, menses tres, dies decem retrocedendo in 251. Septembris anni 251. qua diebus morte finitur, usque ad 17. Junii anni 251. pervenimus, quo illius Praefatum eorum collatorum posse supra ostensum est. Quod tantum unum Sedis illius consensum nobis Catalogo reginae Suetia secunda huc apud Hieronymum editus: sed menses duos, dies tres adjungit.

Aug.
C. S.

Acta Cypr.
Epistolam
Cyprianus
ad S. Cerealis

E

Acta
Cyprianus
ad S. Cerealis

Acta
Cyprianus
ad S. Cerealis

Acta
Cyprianus
ad S. Cerealis

Acta
Cyprianus
ad S. Cerealis

Acta
Cyprianus
ad S. Cerealis

AUG.
C. S.
Aut ipse
aut in

234 Hæc sententia nostra, quævis nunc emendatior sit, fuit tamen discutienda & eruditis ad-
versariis habet. Clarissimi viri Eusebii & Schel-
strani differt. 2. cap. 6. Assignatus illustratus, &
Franciscus Blanchini in Notis chronologicis ad Biblio-
thecarium, concordant, Corocelum dicimus Pontifi-
catum tenuisse. Hinc in summa eorum præ præter Cata-
logum Hincelarii Londoni Eusebium in Chronico, S.
Hieronymum lib. de Scripturis ecclesiasticis, & S.
Prosperum in Chronica integra. Hisce addit præterea
duos Catalogos Cartheusæ, quorum alterum sexto,
alterum octavo sæculo scriptum ait: item Catalogum
Palatino-Vaticanium, tempore Caroli Magni, &
alium bibliothecæ Alexandrinæ sæculo nono, notatus;
at denique antiquum Libri Pontificali, & Floren-
tiæ, Regis ac Petrus M. R.

Pontifi-
catu
Eusebii

235 Blanchini præter varias etiam codices,
tome 2. Anastasi, pag. XCIV. recensuit, pag. 197.
proferunt veterem inscriptionem in basilica S. Pauli
condita postea subsculpta, quam & quia vultus
parum detrita est, ita exhibet, ut litteras, quæ
superius, clarescere majori, quæ vero occide-
runt, minus exprimat in hunc modum:

† CORNE
LIUS
EPP
AN
M i. m. III
D X.

Hisce itaque inscriptis Blanchini, & annum Chri-
sti 254. diem XIV. Septembris pro Sancti emendati-
onibus notandum censuit, ejusdem Pontifi-
catum a mense Junii anni 250. excessisse, quod
probabile non esse, S. 4. post eruditior plurimum ob-
servavit.

236 Ad obsequium a Blanchini inscriptionem, re-
spondens, non incertum esse, quam et quidnam
erroris possit inde haberi; imò non minus nostra, quam
illius sententia fore, ut ille ipse ostendam. Etenim
in illius Prolegomenis ad eundem tom. 2. pag.
XCVII. laudata inscriptio sic legitur:

CORNE
LIUS
EPP
AN
M i. m. III.
D X.

C

Deinde vero infra sequens monitum habetur: In-
scriptum est, num picture referat idem ANNI
III. an vero ANN. I. m. III. D. X., quod videtur
verosimilius, ut ex consensu evincitur: videlicet
ex utroque Decii, ut deinde Galli & Volu-
siani consensibus, quibus Catalogi Pontificatus in-
tium ac finem in Fastis consignant legimus, ut
etiam a nobis superius dictum est. Gratia igitur re-
volutus vir deinde pag. 197. annos duos putat
quos unum legendum videtur; neque videtur pos-
seti levi ita lapsus, nisi ad laudatam inscrip-
tionem obsecrans sue forentur haberet, quam
tamem aliunde admitti non posse probemus.

ergo

237 Oppositum proferunt veterem inveni Schel-
strani, Sancti Pontificatum a mense augusti April-
is anni 251. auspiciis, ejusdem ac finem ad
XIV. Septembris anni 259. perdurasse, neque ita-
que ille anno, quo Blanchini illius Sedem præsum-
pserat, illi eundem præterit. Consequenter ad
hæc tenetur, Corocelum usque ad consulatum Vo-
lusiæni ac Marini, quæ annis 252. signatur est,
permissis; neque ad vicesimum Catalogo repugna-

re arbitrat, licet in eo usque Gallo & Volu-
siano, id est usque ad verum consulatum, qui in
annum præcedentem incidit, sedisse tantummodo
dicatur & Catalogo namque, inquit, illi pro-
prium est penultimum consulatum exprimere, ne
cogatur in lequenti Pontificatum eisdem consules
perpetuo repetere. Ita quidem viri eruditissimi
sed perperam: nam licet in primo Catalogi par-
te, quæ cum S. Urbano completur, eisdem consules,
sub quibus decesseris obierunt, in successore
perpetuo non repetantur, sed tamen fieri solet in
parte secunda, ac hinc inde in Apparatu ad
Chronologiam Pontificiam observantur, & Cata-
logum consulatus perspicuum erit.

238 Sed deinde tantisper, id in hoc parva etiam
contingit, prout in Stephano ac Sisto factum videri
possit nihil tamen ex illata ratione sibi habere Schel-
strani & secundum eam enim idem penultimum consula-
tum, Galli scilicet ac Volusiæni, in Londoni Cata-
logo tamquam signatus fuisse, prætermissis consulatu Vo-
lusiæni ac Marini, ne hoc in sequenti Pontificatu ef-
ferri repetendum. Jam vero in S. Lucii periodo, qui
Cornelio successit, nulla de Volusiæni ac Marini con-
sulatu sit mentio, atque adeo in Cornelio minime fuit
emendatus, ne in Lucio repetatur. Quapropter dum
de Lucio ait: Erit temporibus Galli & Volusiæni,
utque Valeriano III. & Gallieno II. suis indicat,
nam isdem Angustri consulatus ad Pontificatum per-
venisse, quibus S. Corocelum dicimus obisse; &
itaque enim contra morem suum consules, sub quibus
Lucius sedere cepit, Catalogi addit nos in
Corocelum in Lucio emendasse.

239 Ad obsequium Eusebii ac Prosperi Chronica, co-
terque in Schelstrani pro divinis Coroceli Pontifi-
catu addita testimonio, respondens, in Eusebio Chro-
nico, quod ceteri fecerit fuisse, erroris agnoscendum
esse, nec illius distat cum ipse Schelstrani episcopus
per se compari, ut patet ostendo. Eusebium in laudo
Chronica de duobus S. Cornelii successoribus,
sanctis Lucio ac Stephano ante Galli & Volusiæni
consules meminit: Lucius XXI. Romanæ Ecclesiæ
Episcopatum tenens mensis VII. post quem XXII.
Stephanus annis 11. Deinde mox subdit & Gallus &
Volusianus, cum ad verum consulatum, qui in
Marsia res novæ moliebatur, ex Urbe profectus es-
set, in Foro Flaminio, sive ut alii putant, Inter-
ramen consecrati sunt. Crasset enim eadem hæc,
eandem epleto imperii opera in hunc, anno Christi
253. emendat; quod annis duos Prosper in Chro-
nico notat, ubi verba ipse ex Eusebio manant,
illa mensis Pontificatum Lucii, Stephanique suc-
cessorem, nec non Galli ac Volusiæni reversionem, Vo-
lusiæno II. & Maximo consulibus, id est ad memora-
tum Christi annum reversis.

240 Secundum hæc Lucius S. Coraceli successit
per alio ceteris mensibus Pontificatum sanctus anno
253. obiit, eodemque anno ac Stephano successit
qui pariter igitur S. Cornelius, ejusdem anni die
XIV. Septembris, ut vult Schelstrani, obisse &
Porro quævis de anno S. Lucii emendatio, san-
ctique Stephanus Pontificatus unum majorem non ad
diem 30. Martii, quæ prior videtur, ac in Prospe-
ri Mesi aliter sequitur. Belchius tamen in S.
Stephani gestis ad diem 10. Augusti illustrat, S. 2.
post Prosperum ex Amalobis Cypricæni ac &
Petrus Papiam, in signata ad prædictum an-
num ejusdem Stephani ad Pontificatum adven-
tentum Eusebii & Prosperi, veluti commemorare
probabiliterque, unplex est & quidem ad
ejusdem mensis Majum, diem XIII. ordinatiorem
illius

ad obsequium

A illis probabiliter referri posse existimamus.

Enchir. 124. Sed et ad Chersoni redimus, secundum est, aut in bronzo aggrando effusa Eusebium, aut in perperam, quod inter Fabiani martyrium et Concilii ordinatum interstitio, hujus Sedi annoverasse. Si postea quidem ubi probabiliter apparet in ejusdem Historia Ecclesiastica, in ejus lib. 7. cap. 3. nos modo breviter sed citius iterum Cornelio in Passiaca attribuit. Interim Rome, inquit, cum Cornelius tribus circiter annis Episcopatum tenuisset, Lucius in ejus locum substituitur: qui vix octo mensium spatio perfunctus eo manere, moriens episcopale officium Stephano dereliquit. Etiam si a die xx. Januarii anni 250. quo S. Fabianus martyrio coronatus est, numeret usque ad xiv. Septembris anni 253. quo S. Cornelium abbas dicitur, anni 3. minus 7. dies 25. intermediis reperiet, qui pro tribus circiter sonis ad Enchiridion accipi possunt.

124. Corone cum S. Hieronymus & Presper hanc annu Passiaca Cornelii in Enchiridion Chersoni habuerunt: et encheiridion vera supra laudatis alii item hanc, ubi etiam in eodem fuit, vel ut dicitur in Historia ecclesiastica hanc dedit depreperunt, ad hoc omnes entes, quo ad Enchiridion modo respondendum est. Encheiridion Cardinalis Beronius in Antiquis ecclesiasticis tom. 2. ad annum 255. num. 38. errorem in laudatis monumentis perierit agnoscat, etiamque causam huius erroris allegat: Quod Sedi Cornelii duos, alii tres vel circa annos ponant, cum re vera dec biennium expresse constet: inde accedisse videtur, quod omnibus illi incomperum perierit fuerit magis illud vacationis Sedi Fabiani temporis interitum, quod non nisi ex S. Cypriani cunctis epistolis, iidemque diligenter inspectis, efficitur licet. Hec ipse ad annum, ut dicitur, 253. quo Cornelii mortem assignat, etiamque error hunc suo perierit: quo de eo consiliis postea Pagani in Circaea, aliique.

125. Quo mortis genere aut supplicio sancti Passiaca videtur, plane incertum est: nam quo de illius in Urbe Romano sub Decio martyrio Alia ejusdem referant, aditus non posse S. 3. iam ostendimus. Passiaca Catalogi Passiaca abbas tantum dicit, illum cum gloria dormitionem Commemorat suscepit: unde non nulli existimant, non naturali perierit, quam violenta morte, defunctum esse: per existimant, ut et forte etiam carceris atrocitas accelerata, idcirco ab Ecclesia in martyrem merito coli. Verumtamen non defuit gratia testimonio, quo ambigunt illum passum, cum gloria dormitionem accepit, de martyrio per supremum supplicium consummato accepit, non fundam. In primis S. Cyprianus in epist. 58. ad S. Lucium Cornelii successorem, illam beatum martyrem alio appellat.

126. Idem facti epist. 67. ad S. Stephanum patris Pagani: Servandus est, sequens, Antecessorum nostrorum, beatorum martyrum Cornelii & Lucii honor gloriosus: quorum memoriam cum nos bonoremus, multo magis in, frater carissime, honorificare & servare gravitate & auctoritate tua debet, qui vicarius & successor eorum factus es. Illi enim pleci Spiritu Dei, & in glorioso martyrio constituti, tandem esse lapsi peram coluerunt. Confessus Eusebius in Cherson dicit: Romanæ Ecclesiæ Episcopatum, post Fabianum gloriosam mortem, XX. Iulij Cornelius annis duobus: qui & ipse martyrio coronatus est. De ejusdem martyris cum laude meminit S. Eusebius, Alexandrinus autem hoc fecit. Et. aut sub incertis viis, ista p' hunc in H-

Althous, interpreti Andrea Sabote, vol. 1663. ubi Aucto legitur: Postea vero Cornelium, Romanum Episcopum egregio martyrio vicem sumpsit, Alexandrinus archiepiscopus Eulogius referat. At quale sit illud fuerit martyrium, cum nec Plotius et Eulogius, ejus Opus non superet, nec S. Cyprianus, nec Eusebius edicta, de martyrio verum quidem constat, sed in dubio manet, supplicium an casum armati illatum fuerit.

127. Plus aliquid dicit S. Paulinus, episcopus Bannoensis, qui fecit. Et. floruit & hic casus in epist. ad Symonem, S. Cornelium occisum fuisse, non abscisse iussit. Etiam cum Symonem iussit filium Novatiani martyrium, respondit in hoc verba: Quod ante passum Novatianum passus, & Cyprianum diuise subiungit: Fracellus autem adversarius meus: vide, quam manifeste respondeat Novatiani martyrium nunquam tollit, nec ex verbis beatissimi Cypriani additum illud quo laudum est. Habes ejus epistolas, quibus Cornelium, Urbis Episcopum, cui hanc Novatianum iussit, in initio principibus resistens, sepe confessum, sepe vexatum referit, plurimum confessoribus, plurimisque quoque martyribus ducem factum, & cum plurimis gloriosissime coronatum: vivente tunc Novatiano, nunquam securo.

128. Porro etiam passus est aliquid Novatianum, non tamen sua in oculis: etiam oculis, non tamen coronatus. Quid in? Extra Ecclesiam potest, extra concordiam, extra cum matrem, ejus portionem debet, qui martyris. Cyprianus autem in concordia omni, in pace communi, in confessorum grege passus est, & sepe confessus iterum periculis subdit, & multa laceratione vexatus, & novissime salutaris caritatis propitius est. Hoc facti coronati Hec epist. S. Paulinus: qui facti de S. Cypriani martyris in passum loquitur, aliquid filium Novatiani oportet, cum tunc seditionis hunc coronatum fecit martyrium illius est ut ne videret, quod oculis non fuerit, facti indicit S. Cornelium, quoniam plurimum gloriosissime coronatum fuisse dicitur, occisum fuisse: quod aliquid aliud quam naturalem se gravem obitum designat videtur.

129. Ad hoc dicitur loquitur S. Hieronymus, non ne loco: primo in Vita S. Pauli errant apud nos anno 1. Januarii, pag. 604. Cornelius Rome, Cyprianus Carthagine, felici cruore demani sunt: vel ut habet novissima ejusdem sancti doctores Operum edita Parisiensi, tom. 4. parte 2. col. 69. Cornelius Rome, Cyprianus Carthagine felici cruore martyrium periculis. Alter locus est in Catalogo Scrittorum tom. ac parte proxima laudatis, col. 159. ubi de S. Cypriano scribit: Passus est eodem die, quo Roma Cornelius: sed non eodem anno. Vnde tamen, quo de martyrio passus S. 3. diximus, Hieronymus confutavit, si hanc locum accipiat: videret autem homilia, tempore persecutionis Vandaliæ, id est, seculo v. ipsa S. Cypriani scilicet fuit in Africa dicta, & a Theodorico Reiarie in ejusdem persecutionis Historia edita, in qua audientes sunt spe ducis eundem per S. Cyprianum imperandi evigilavit, subdit: Adest & S. Cornelius, Romæ Urbis Antistes, qui hoc eodem die passus.

130. Non abscisse etiam loquitur Presper in sit per Cherson integre dicit: Romanæ Ecclesiæ Episcopatum, post Fabianum gloriosam mortem, XX. Iulij Cornelius annis duobus, qui post biennium eodem martyrio coronatus. Constat autem Fabianum supremum supplicio, ac forte gladio, ut Grati tradunt, coronatum fuisse, quemadmodum

Aber.
C. S.

in Opere nostro totus 2. Januarii ad diem. quod colatur, observant. Capitulum plenius fuisse Cornelium, consensu etiam Abbe Flavianus abbas, secundo 2. scriptum, in Vitis Pontificum, inquit, Centumcellis pulvis est, & ibidem accepta a Cypriano martyre in carceriscriptum (epistolam); quo etiam loco decollatus est. Fateri tamen huius testimonium, pateremur quod recitanti sit, suspitum mihi esse, quia epistola a S. Cypriano in carcere scripta memini, & sic vixi prodit, fuisse Abbe, in quibus ad ipsum dicitur, si suscipiatis, simulque suspitionem moveat, ne suspitum genus ex isdem ducatur, quoniam potestatem non Roma, sed Centumcellis, comit de in Altit dicitur, velle collationem.

per pr.
supponit.
suspitionem.

249 Porro visum mihi est ex testimoniis congerere, tam de sanctissimis Pontificis martyris consuetudine, tum ut apparet, non tam certum esse, quam nunculi putant, cum naturalis, per artem tamen materiam, putat quam volens morte, sive superius suspitum conuenit fuisse. Examinantur ille vixit Catalogi vixit, ibi cum gloria dormitionem accepit, prius sententia forem, tamen certum non fecimus, non martyris volens morte conuictus etiam dei post cum gloria dormitionem accepisse. De conuicti die jam egimus §. 1. diciturque, nihil esse ad martyrologi aliusque veterantibus scriptoribus, qui diem 25. Septembris signant, recedamus. De martyri quoque Senis §. 3. disputauimus.

Epistola
sancti
scripta.

250 Superest, ut de Sancti scriptis pauca dicamus. S. Cornelium inter scriptores ecclesiasticos a S. Hieronymo reuerenti, non solum jam memoramus; verba autem sancti dicitur fuisse huiusmodi: Cornelius Romanus urbis Episcopus, ad quem octo Cypriani existant epistolae, scriptae epistolam ad Fabium Antiocheni ecclesiae episcopum de synodo Romana, Italica, Africana, & aliam de Novatiano, & de his, qui lapsi sunt; reuictam de gestis synodi, quarum ad eundem Fabium valde pollicam, & Novatiani haereticos causas & anathema continerent. De isdem epistolis ante Hieronymum jam memorat Eusebius, alio. 6. Historiae ecclesiae, cap. 43. dicitur: Exstant adhuc epistolae Cornelii, Romanorum Episcopi, ad Fabium Antiocheni ecclesiae praesulem missae, in quibus & Romanae synodi gesta, & omnium per Italiam & Africam, aliisque locorum illorum provinciarum, sententiae declarantur. His adiuncta erat alia eisdem Cornelii epistola de his, qui in synodo decreta fuerant; & rursus alia de facinorosis Novati.

quorum
dicuntur
habere.

251 Graeco sermone has conscriptas fuisse, colligere licet ex his, quae Iordanus Eusebius post videri ait; sententiae declarantur, ne subditi: Alie praeterea Latino sermone conscriptae existant epistolae Cypriani & aliorum admissum, qui cum ipso in Africa congregati sunt. Frustra enim de sermone ad addidit Eusebius, si ante Latino conscriptas fuissent. E quatuor illis Cornelii litteris nulla ad nos pervenit, praeter insignis fragmentum missae ad Fabium Antiocheni, quod Eusebius loco citato Historiae suae inseruit, & cui ex eo per Commentarii decursum reuictantur. Praeter haec scriptis etiam aliquot ad S. Cyprianum, inter quas epistola de euanismo legimus, videlicet 46. & 48. contra partem perierunt.

De
Or.
revelat.

252 Sub ipsam minis circumstantiis insuper de Decretis, ab Iordanis Hieronymo prodita, & apud Lobdum tom. 3. Conciliorum, col. 668. & supp. relata. Item ad Augustinum Eo.

cliam dirigunt, ex quo de nouatione SS. Petri & Pauli, tamquam ad ea sessa, & de Novatiano aliusque haereticis; alia Ruffini ad Episcopos episcopo Gratiani inscriptae, reuictae de sacramento, sive iuramento episcoporum & eorum causis. Utique ad eruditum & ab ipse antea habet solus spatia reuictae, sicutque ipsorum solentem per adscriptas consulas probat. Prius enim data separatim (alio octavo) Idus Septembris, Decio & Maximo viris clarissimis consulis; posterior undecimo Kalendis Junii, isdem consulis signata est; quorum altimum non adest 253. id est secundo post Decii interitum anno, & aliquot post S. Cornelii mortem mensibus consulas inisse ex Fastis constat. Si quis velit per Maximum de designari statum, cui id nomen etiam fuisse legitur, nihil tamen officit, cum huius consulas ad annum 250. possit, quo Cornelius nondum Pontifici ordinatus fuerat. Plene manifeste suppositionis indicia adducit Natalis Alexander Hist. eccliae, Sec. 3. cap. 4. art. 3.

253 Constantinus in Epistola sanctissimam Pontificum col. 26. praeterea observat, dicitur, quod si scilicet, ut iuramentum a iuramentis praestitit, & E. ne prius ante annum 14. iurata cogantur, quod eas in complicitate Gratiani 23. quasi, 5. c. 16. ab Ivone & Bartholomaeo sancti Pontificis vixit pariter perperam asserit. Commemorat etiam certe est ea epistola actis ac vixit, quo post Cyprianum in veniens Venetia, quo tunc col. 343. inter debitas recitat, vixit a Cornelio ad Cyprianum de non reuictandis haereticis data. Constat enim, hanc controuersiam sub Cornelio negotiatam non fuisse, sed Cyprianum inter ac Eusebium, alius post Leonem successorem, priorem ortum fuisse, ut in S. Synodo ad 2. Augusti diem est, & hoc ipse die in S. Cypriano dicitur sanis.

254 Eminentiſſimus Robertus Bellarminus Historiae de Scripturis ecclesiasticis in S. Cornelio, aliorum praeterea epistola ad Lupicinum Venerabilem episcopum meminit. Exstat ex tom. 3. Bibliothecae Patrum editionis Parisiensis anni 1589. apud Lobdum tom. 1. Conciliorum, & Iouenem a Basso in Antiquitatibus biblicis Florientis, in qua primam eruta dicitur, idcirco ex posteriori fide aliam hic subiungit. Lupicino Episcopo fratri Lupicino Venerabili archiepiscopo salutem. Scias, frater beatissime, acroem dominicum vento persecutionis acerrime commoveri, & edictis imperatorum Christianos ubique tormentis variis affici. Nam in urbe Roma praesens ad hoc constitutus est. Unde neque publice, neque in cryptis sotioribus Missae egere Christiani licet. Exoritur itaque christianis vestes omnes credentes in Christum, ne timent eos, qui occidunt corpus; sed potius eum, qui habet corpus & animam potestatem perendi. Jam plures fratres martyrio coronati sunt. Oro, ut periculum cursum nostrum, nobis a Domino reuelatum. Vale, frater in Domino, & salua omnes, qui nos amant in Christo.

255 Quamquam vero Lobdus de hac epistola ad Epistolam ubi notat, nisi quod ante Bernardi & Florientis Bibliothecae accepit, mentem tamen suam fuisse manifestat, dum ad duas certe geminas, quas ibidem subdit, sic notat: Haec & triquetra epistola eum est, quas clerici Romani scripti, dicitur, quod distanti grae lupina, & subterit merces ad hoc veterum scriptis. Eandem Theodosius Gratiani Natalis & Constantinus, alique, inter suppositis

A ex illis assertis, que adfensu felici probantur: & **M.** translatum fuit in forma, utaq; manifeste erant, quod & Cernui corpus a stando Carlo Roma allatum & in Compendensi basilica depositum fuerit. Inprimis memoratum ecclesiam a laudibus imperator conditam fuisse etiam ex Caroli Simplicis diplomate supra citato, tum ex ipsius Caroli Calvi precepto apud **Mabilianum** tom. 3. **Amalium** in **Appendice** pag. 681 & seq. in quo descripto ait, sese ad exemplum cuius Caroli, Magis fecisse, qui basilicam beatissimi Dei Genitricis Aquiligrani instruxerat, ac congrue quom plurima reliquiarum sortaret, sese, inquam, illius exempli in Compendensi ecclesia fundatorem existasse & c. etiam, qui in ea Dei famularentur, clerici vestitus, missisq; distinge. Debetur illius anno 877. tertio Nonas Masi in eodem instrumendo facta dicitur. De eadem etiam venimus **Amalio** Berengario apud **Pagium** in **Critico** ad mensis annum, nam, 7. id. dedicationem **Kalendis Masi** adfuisse. Kal. Masi, quatuor, episcopos Remensis provincie, sed & aliarum provinciarum (Contra) Compendio convocavit, & ecclesiam, quam in eodem oratorio confluerat, cum multo apparatu in sua & nunciorum Apostolice Sedis presentia ab eisdem episcopis consecrare fecit.

factum
fuerit,

870 **Idem** vero in Translatione vestra **Mr. similiter** dicitur fuisse Pontificis corpus in Compendensi palatio receptum ac in beatissima Virgini basilica a Carlo imperatore collocatum fuisse. Non parvi hic igitur Carolus Magnus intelligi, quo imperante, memorata basilica condita exstiterit, sed ejusdem nepos, cognomento Calvus, a quo eam fundoreus existendum fuisse probavimus, quique etiam minime, simulam Aquiligrani Dei Genitricis ecclesiam condidit, fuisse reliquum sibi dicere, uti exemplo hinc dicitur. Secundo Translationis actum esset, Cuiusdam imperatoris, Romam ducem, quo cum exercitu profectus fuisset, ejusdem solum advenisse: ut **Amalio** eodem **Berengario** testis, **Calvum** Calvum, audita **Lodovici II.** morte, anno 875. cum capiti sui Romam profectum, ibidemque a **Johanne VIII. PP.** impet auctoritatem, anno sequenti in Franciam rediisse.

apud
876
fuit
factum
fuerit.

C 871 **Idem** igitur Carolus utroque designatur, reliquie ab **Adalrico** dicitur **Karlus** Calvus... in imperatore de Novo, id est, emente, Roma creatus ad profectum, et illius usus occasione, ut basilicam, inquam breviter dedicatorem erat, tum insignibus reliquiis ditaret. Redit etiam iussu **Remensis SS. Tit.** & **Apuli.** tunc **Adalrici** **Ursarii** apud **Solvetum** nostrum ad diem xiv. **Septembris** legatur: Roma beati **Cornelii** Papae & martyris, quod constructum infra palatii ades **Compendii.** Ceterum licet in vitæ Caroli Calvi diplomate ea ecclesia **Sacrosanctissime Dei Genitricis**, nulla sit de **S. Cornelio** mentio, quæsecrat **Adalricus**, **Mabilianus** tamen tom. 3. **Amalium** ad annum 877. num. 94. conficit, illam etiam **SS. Cornelio** et **Cypriano** dedicatam fuisse, laudatque Caroli Simplicis ex **Lodovici** **Transfuerunt** **Precepto**, in quibus idem **Sacris**, tanquam illius a die patrum memoratur: et simul subdit, eam suo tempore **Sacris** **Cornelii** nomine vulgo appellari.

Caroli
Roma ad
fuit facti
corpus,

873 **Ampe** hunc Translationem ex **Mr.** num. 884. laudato, recitat tamen, ut monuit, superfluis **adulteris** digressivis. Omni Francorum

Septembris Tercii IV.

iterato exercitu congregato, dixit, (**Caroli**, ut **Auct.** non potest) se Romam velle petere, delictio ardenti animi plus solito: nec mox, **Amalio** Francorum exercituum militum, in alio iussu adiens contrarie imperialibus, tante expeditionis festinus sibi pro posse adquirere apparatus, ut hora, qua moveri castra iussit imperator **Karlus**, nullam moram ingerere videretur regis euerbis, "parvus italicæ ardorem properantibus. Quod ita ut factum est, imperator, lazi habens, Romam citius petit, sanctum, quod dia mente dispulerat, desiderium compos **Christodaniane** complevit, beatissimum **Papam** **Cornelium** corpus inde secum deferent, **visitationis** Francorum partibus, toto laus corpore & animo, gratulater inferens.

adit in
C. S.

873 **Romani** aures suscipiendi causam supra **Amalio** **Amalio** & post hoc antea, qui satis memorandis fuisse instrumens, sermonem suum ad **Ursari** Romanam euerbis, cum de tam prestanti curio **factura** consulari, inter cetera dicit: Noli timen ob hoc **Ursi** inclina, nimia concitæ cordis maestitia, quia nos si solamur illius nervorum de copia, tu quoque respiceris mole sancta carnis pulverea. Quibus verbis indicat, tum **S. Cornelii** corpus in **Galias** allatum fuisse, ubi ea eo prout euerbis **Roma** telio. **Deinde** **Sacris** glorio, virtutes ac paragonis præcise, quibus omnibus hic prætermissis, reliquis, que ad translationem spectant, ex eodem inspicimus.

adit in
C. S.

874 **Adulm**, te nobis invidet, beate **Papae**, **Romanus** populus, quem dignatur sis, receptis **Compendiensi** in palatio Francorum maxibus, sed penique ad id venit, satis rege uile huc pagis scribendo: mittere, quid antiquum hujusce tabduleris liminibus basilicæ, ædum sit in tuo felici itinere. Et si ex integro, quod est ulque difficile, que gesta sunt illis, promerere nequeo, unum saltem, quod veridica patrum cognovi relatione, merque mandatis attulavi, quamquam fragili vestigia, omniogeno, Chilo loquent, propolio frivolo, fratris anibus, prout audivi, intinamere coram. Ferat etiam, quod, dum in sacratissimis corporis ossa per opata supra dicti alius (**huc** saltem non memorat in **Mr.** **Amalio**) humeris episcopalis celebrator pervia, conigit divino numi in epidem ferre parte media ita aggravatilla, ut penitus episcoporum, eadem fecerunt, nequenter suscipe ulterius spualium fuktra.

adit in
C. S.

adit in
C. S.

adit in
C. S.

adit in
C. S.

adit in
C. S.

adit in
C. S.

adit in
C. S.

adit in
C. S.

adit in
C. S.

adit in
C. S.

adit in
C. S.

adit in
C. S.

adit in
C. S.

adit in
C. S.

adit in
C. S.

adit in
C. S.

adit in
C. S.

adit in
C. S.

adit in
C. S.

adit in
C. S.

adit in
C. S.

adit in
C. S.

adit in
C. S.

adit in
C. S.

adit in
C. S.

quidvisum, equali fructu cor pondere preben-
 darum. Ut hoc autem lectum totius secularis in-
 troitusque utilis impedimenti in corporeque con-
 valescere, de his propriis lupuliculis cum o-
 mnia, qui adesse videbuntur Francorum nomi-
 na falange^{ph}, sub clarissimo tui omnis decore
 omnem omnem jubas regis duplicibus dona-
 rias imperialiter curavit ampliare. Nemo enim
 tunc Francorum illis videri ex exercitum, qui
 iuxta posse proprium huius ecclesie duntaxat vo-
 luisse beoquum donauim.

27. *Profanum progrediamur, aliqua hic obfer-*
uanda sunt. Ut praedicte galle finis, cum omnino
auferat, contritus druffe, galle effe in fupradicto
folio, quem non minorescat. Aliterius cum. 67.
relatus ea prope nullum regem Ponticum con-
fitefferi, illamque in Parosii pagis fua stralla, ite
facilius, qui inter Campaniam Propriam, & Bo-
taconem ditionem interiacet, recte collatur. Quid pro-
bat ad Sautum fluxum, quem inter & Metram
fium fluxum ea occasione a Carolo datum ait, videtur
effe, de quo Hadrianus Valsius in Notitia Gallia-
rum ad veteris Pontici fe feribit: Littere Caroli,
quem Simplicem & Sculium cognominant, datz
anno dcccxcv., Ponticum illam publicum in
duo pogo Petrusii lupre fluuio Saltum & Bruffio-
nem, ponunt: ex quibus Saltus fluuio Saut
etiamum vocatur. Videtur, inquam, effe Saltum
Saut, apud Alibiernum Saut appellari. De Matrona
metisse fluuio nihil addere necesse est. Utrum Alie-
rius, an aufter Transmarini, dominiom Caroli,
inquit tuncm rebus exprefit, exploratum que
habeo: a posteriori narratio satis inepta est. Ceterum
Ponticum quidam a Fradera Caroli Simplicis con-
giungit, qua cum dicitur nemine acceptum; Compendiofi
ecclie populositas deuota est; qua de re videtur po-
tefti Malaboum de Re Diplomatica lib. 6. in sumum,
183. c. 12.8. Alibi ad Alie riuum referuntur.

173 Quis namque mortalium tam obliuisci pe-
loris et loei adflicto poterat, qui tot uis misera-
culorum fignis in eodem solitudine triplicie atre-
ne uirtutis percellorum potentis, huius beati Pa-
pe, cuius debitas merito requirentis, laudibus
fignis non prouideret tribuere, quo alcesur,
donariis iustitiam; dum tribus cecis uisum,
tribus equis iudiciis audiam, tribus necno mutis
C^o lictis uicium linguas; peralysos quoque cum
plurimis ante praetorium beati Pa-
pae officium
perillanissimis haereticis oculis recuperare reme-
dium? Quod uerissima attentione reddiderat
adhuc crucis signumculi ex eodem sublimi fipite
fixum. Hinc nempe taotum [in] Breui hororem
exegit locustae, ut in tot uicibus iustitiam
nullus locorum Francie huius sc ornati penum-
plexisset ulli modo compere.

279 Sed ubi ipse ignis vorans, exigentia populi mole peccaminum accideret dignoscitur, exordium grave cerum et inexcitabile terrestrium consuecit parere dispendium, et non miratur itaque quod additumque praeternum locum ubi argenti quae copia notetur; quae si post gravem laborem invectionem flammam, huius praecedentibus poenae restitueretur: sed postea ubi cessata ab ammiratione Christi fatigat praesentis supplicii standere, ut ita digne praesides beati Patris Cornelli hunc locum interducenti confiteretur, quod sumptus opus non habet retributionis pro tali re. *Anteil de foyes velle est memorata foyes memini; et nos tempore de et in promissa narrationis quidem populi. Fideles iure dicente, suo tempore in loca, ubi miracula eriguntur.*

nam, etiam illidem inferiunt, vel certe in eo-
rum monumentum erodam, etiam existisse; ideo-
que forsitan legendum est: In eodem loco in lu-
blime stipite fixum. »

120 O summe et ineffabilis aeternae virginitatis, *facillime*
retis, praedignatur auctor, quae tam miris modis
honorem nunquam desinit impendere tibi suis!
Mox neque ut praedico, de quo sermo veniat,
Martyris desiderium quo olympica celsitudi-
ne proleptis efficitur completum, ita ejus ius-
tum permisit alleviare corpulatum, ut, si, quod
ita dicam, istud voluisset discutere per inane ma-
gnum, omni procul repagulo rerum volutare
vulisset more volutum, ipsae nunc remigio
suum quodquoque excederunt. Quod ipso rei cer-
tissimo comprobatur exitu; quia, quod eundem
his mille nequebat moveri mandavit hominum,
nunc certatim effertur binorum tacito capulis
episcoporum praesentis aule usque in aeternum. Et, ut
ut quidam nostrum tunc temporis praesentem,
ipsum ore prolucum fuisse dignoscitur deserta-
rum, rem videbatur illius non levissimum, ac si
omni modo moveret vatum, quo ostra vehantur.
Bepi Papa capulum *. Unde minime haesitant,
Papa beate, credo, quod divina voluntate ob-
sequens nuncio, cunctis Francie profuturus inco-
litis requiescere cupiebas habet umbra episcopi au-
bulae edessent. *Soludorum his versus Rhythmi-
ci, quibus auctor pro suo genio translationis ma-
gificenter desideria, quae praetermittenda pos-
sunt oculis.*

388 *Drumius supra, antileonem Paffionis S. Cy-* *De S. Cy-*
prian: apud Pamelium Tillemautum vifum fuisse *prian: cu-*
dier, corpora S. Cornelii ex Cyprino in eodem *prian: cu-*
loco, dum ipfe ferebatur, quivifo. Sed & Ma- *prian: cu-*
gillianum test. 3. Annalium ab anno 877. ann. 94. *prian: cu-*
afferit, ea in una preffice totius Compendii af- *prian: cu-*
ferunt. & prater quoddam Martyrologium Ms., *prian: cu-*
in quo ad Idus Martii legitur: Apud Compendii *prian: cu-*
fulcepum fulcepum beatorum martyrum Cornelii & *prian: cu-*
Cypriani, laudes nuntio alie, quibus id per- *prian: cu-*
fundat. Verum cum hoc ad S. Cyprianum prop- *prian: cu-*
terius fpectet, tranflationem hanc una cum aliis *prian: cu-*
in ejuſdem fandi geſſis, hoc ipſe die illuſtrandi, *prian: cu-*
conſtituimus. *prian: cu-*

38a Sancti Cornelii corpus fuisse 30. annis
 Compendii quiescente, donec ecclesia destinata a
 Roberti Franciae regis, transfusa inopie Constantia
 facta Sanctae Mariae Compendiensi ecclesiae, ...
 et sancti martyris Cornelii et Cypriani, in
 eadem ecclesia reinterpositum, in eo laudata chris-
 ta, signata anno 1099. apud Mobilianum lib. 6. de
 Re diplomatum pag. 582. legitur. Eiusdem facti
 anno 49. idem Sancti corpus Compendio restitutum
 s. Leo IX. Papa animum celebrabat, a clerici
 datum fuisse, scribit Cornelius s. Remigii Remensis
 monachus, et pergit synchronon, in Opusculo suo,
 quod sub Conradi Remensis trinitis exiit anno 9.
 Compendium apud Laborem a col. 1208. et apud
 Mobilianum in Alibi Sanctarum Sec. vi. parte 1.
 a pag. 713. ubi Historia dedicationis ecclesiae s.
 Remigii subiungitur.

283 *Anselmi oratio huius translatio. Manu auctoris* *Armas et*
facto suscepit est a domno Papa (S. Leon IX.) *sanctissimum*
inter ecclesiam sanctum martyrum Cornelium, quem *decessit et*
quoniam alius sanctorum pignoris Compensandis *sanctissimum*
clericis libenter pro multis violentis, quos
ecclesia sua periebat a quibusdam malefactoribus.
Deinde usque gressu sublevis? Excommunicavit
denique (Pontius) filios de quibus proclama-
tionem fecerat Compensandis clerici, propter
quod

Qualifying
defenses:

* i.e. short

Do I Copyright
printed or
reproduced
material
from
this
work.

F
F. Cornell
corpus
Compend
for. 23. 10
da

*Removal of
contaminants
differs from a
general rule*

padres in
English

சென்னை, 15 நவம்பர் -
தமிழக அரசு, 15 நவம்பர்
2019 அன்று, சென்னை
நகராட்சி, 15 நவம்பர்
2019 அன்று.

১৯৭১ সালে
 ১৯৭১ সালে
 ১৯৭১ সালে
 ১৯৭১ সালে

A quorum in iustitiam illud desulcratur corpus sancti martyris Cornelii. Perro nam haec ita accipias, quasi Compensandus tam hoc quam cetera Sanctorum pignora Romae transportaret, ut votum suum in iustitiam fulcrum, ibidem deponeretur. Non haec, inquam, ita accipias: videtur enim aliam ob finem fecerat illas reliquias Romae demittere, quam ut per more antiquae receptae, aeternam praesentiam & patrocinio congregatarum petrum religiosus animas ad iustam obedientiam, praesumptumque auxilium ferendam potentius commoverent, eoque impetrato, ad ecclesiam suam reducerentur.

184. Ceterum cum de Compensandis clericis tum hic tum alibi facta sit mentio, observasse juvabit, clericos seu sacerdotum, quibus Compensandis ecclesia a Carolo Calvo concessa fuerat, anno 1190. ut supra iam insinuaui, inde expulsi fuisse, Benedictum monachum in eandem locum substitutum. Albertus in Chronico expellendam causam ab ecclesia nescit, quae eorum reperti; Occasione cervi, inquam, venientis quolibet anno ad ecclesiam S. Cornelii Compensandis, quem inter ecclesiam Compensandis canonici, amicus rex canonici, & possit ibi monachos de abbatis S. Dionysii; & ita capitis abbatis Compensandis. Sed, quidvis sit de hac cervi, nisi forte legendum sit cervi, sui hostiae seu hostia, veram expulsi causam fuisse irreligiosum horum ritum, liquet ex epistola 163. Sugerii, abbatis San-Dionysii, apud Chibrium tom. 4. Hist. Franc.; ubi etiam alia epistola hoc spectantes recitantur. Consuli etiam possit Mabillonius tom. 6. Annal., ad annum 1190. n. 99. & sequentibus.

§. XIV. Sancti reliquiae & cultus celebris in Indensi abbatis prope Aquigranum.

Ue praecedenti paragrapho produximus, satis patet, S. Cornelii corpus ad Compensandis ecclesiam esse translatum, ibidem sub medietate saeculi XI. etiam quiescente; ubi Mabillonius supra laudatus illud in eadem precisa theca simul cum S. Cypriani Carthaginensis corpore suo quoque tempore conservari, benedictumque fuisse asseruit. Verum si haec de integra corpore aut etiam de ejusdem conciliis potius cum illis, quae de ejusdem sancti Pontificis reliquiis, alia in locis asseruntur, legatur. In primis Indu, quae vixisse imperante abbatis est Ordinis S. Benedicti, seu passum nullibus ab Aquigranensi palatio distat, & a sancto Pontifice ut Martire nostro Monasterium S. Cornelii, vulgo Corneli-Münster dicta, insignem huius sacri thesauri portum jam a multis saeculis possidere se credit, adeo populo peregrinationis, & orbe miracula confirmant: sed unde & quo tempore ad eam pervenit, bene facile dicta est.

186. Ad manum mihi est S. Cornelii Vita M. multis fabulis confusata, ut dicam, compassa, quam R. P. L. Ham rector collegii Sacerdotis Jesu Aquigranensis ex Mss. Indensibus excerptam, anno 1644. ad Majores meos transmissit, sub ejusdem caetera ad praesentem nostram haec legimus: Deum Carolus Magnus imperator transiit corpus beati Cornelii de Roma ad monasterium Indense S. Cornelii, Ordinis S. Benedicti, quod ipse fundaverat. Denique autem post multos vero annos Carolus secundus transiit corpus SS. Cornelii & Cypriani ad Franciam, relictis tamen in pra-

dicto monasterio capite B. Cornelii ac brachio C. Aug. juadexro, ubi indies magna & crebra sunt miracula ad laudem omnipotentis Dei ac martyris sui S. Cornelii.

187. Est & inter instrumenta, ad hunc diem olim ad nos deposita, exemplar quiddam epistolae recitandissimae ac amplissimi domini Joannis de Wachtendonck, abbatis Indensis, a P. Gamaasio Societatis nostrae praedictae transmissum, in qua laudatus abbas nostris Christi fidelibus reliquias sui monasterii reliquias commendat, easque ad hoc veritatem exploranda gratia inspicendas invitat. Hic praefatus, abbatiam suam a Carolo Magno, ejusque filio Ludovico Pio emendam datamque fuisse, inter cetera sic ait: Antecessor S. Carolus... integrum corpus S. Cornelii de Roma ante annos nescientes, aut eo circiter, in & ad dictum monasterium, devoto per Christi fideles venerandum, locum attulit.

188. Ac eadem reliquiae semper a tempore praedicto per diversis validis nobilibus & plebem ac ecclesiasticos & seculares utriusque sexus homines peregrinos, ad dictum monasterium ex cunctis regionibus Christi nomen professibus confluentes (qui & indices ad illud conflant) devote venerant, & multi peregrini morbo epilepsiae (qui dicitur S. CORNELII) laborantes, ejusdem sancti insuper fragio adjuvi, saepe numero pristina sanitati restituti extiterunt, & indices restituntur. Abbas hic, esse Gabrielem Basileum parte 3. Germania sacra, ubi Kal. Octob. anno 1534. post triam annorum ac quatuor mensium praesentiam. Itaque si huiusmodi sancti Pontificis nostri corpus a Carolo Magno Indensi monasterio fundatore, ex Urbe Roma eo translatum fuit, sit tamen, ut secundum vitam a Carolo II. fratre suo, Compensandis devotissime fuerit, capite ac brachio dextero apud Indenses demanens relictis; secundum abbatem vero abbatem idem corpus integrum ad nos usque tempore nunquam inde amicum fuisse videtur.

189. Quod ad translationem antea attinens, (ut possit dam vos sent.) non fuisse Carolum Magnum, ex praecedenti §. liquet; ut autem ita credideris tam praesentia Vita quam epistola auctores, indubii fuisse videntur, quia monasterium Indense ab hoc imperatore primum ut dicitur a Ludovico Pio ejusdem filio sanctum esse putabatur, prout laudatus abbas in epistola praefata. Nam cum signaretur, a quo sacras illas reliquias accepisset, praesentem fuit eos Carolo Magno, quem primum fundatorem suum credebant, acceptos referre; praesentem cum his basilicam Aquigranensem distans ecclesiam huiusmodi sacris simulis distat ducatur. Joannis Dilectus lib. 1. Chronici Aquigranensis, cap. 40. istud a Carolo Magno inchoatum, & post huiusmodi abbatem a Ludovico Pio perfectum pariter scribit. Verum S. Ardo discipulus & biographus S. Benedicti, illius loci primi abbas, laudatum monasterium a Ludovico Pio in valle, quae sex millibus a palatio suo Aquigranensi distabat, miro opere constructum fuisse scribit, nulla de Carolo Magno facta mentione. Ennius in Vita in Opere nostro ad diem 21. Februarii, ubi caput 7. num. 34. consuli possit.

190. De solo Ludovico hoc in parte similiter meminimus monachi Indenses in epistola sua de ejusdem S. Benedicti vita & obitu scripta, & post mox laudatam vitam cap. 10. consule. Atque haec curru curru argumentum, ex quo factum Cornelii corpus Carolo Magno antea fuisse devotum creditur videntur. Falsum quoque est, quod pra-

non tam
a Carolo
Magno

E

(ut possit
dam vos
sent.)

si haec
alibi rem-
pore &
antiqua.

A dies de ieiuniis eis poenitentis, singulis videlicet diebus praedictis, quibus ecclesiam ipsam visitaverunt, ut praefertur, misericorditer relaxamus. Datum apud Villam Novam Avinionensis diocesis, 10. Nonas Augusti, Pontificatus nostri anno septimo; id est anno Ceteris 1359. Ad maiorem mihi est & aliis exemplar anno 1641. impressum, in quo fides invenitur ad Indulgentiarum plenarias laudandas, quas flagitante Hermanno non Eracton, Indensis tam temporis abbate, Urbani VIII. PP. eiusdem anni die XXI. Julii concesserat omnibus, qui in festo S. Cornelii Indensem ecclesiam crevisset, sacrosque Epulo resideret, iuvaret, ibique solitas preces recitaturi essent.

398 In festo ad S. Cornelii saltem spectantibus invenitur etiam, quod eiusdem reliquias iustitiam servasse solent, quod ex praebitis adhiberi consuevit liquet, ab agris praefertur centrali verbo assiduis felicitate potant. Neptus in Chronico superius citatus hoc praeterea ait: Insuper in S. Cornelii monasterio servatur S. Cornelii coram, ex quo fabricantibus bibere solent, multique eorum sanitate donantur. Unde hoc coram esse, quoniam manus

B inferno Saulis effigies prope scalpum eius consuevit, unde, inquam, ut citius sit, plene ignoro: nam quod in Vita M. Indis de grypho narratur, nimis crebra fabula est. Legitur, inquit, quod grypho, maximo avis, venit etiam ad eum (Sanctum suum) simili mirbo caduco laborans, quam oratione premissa etiam curavit. Statuens autem grypho le fuitum, unam ungularum suarum acutiorum pro gratularum actione S. Cornelio dereliquit, qui ipse postmodum aliu fuit pro scypho, & depingitur cum coram. Veram apud Indenses haec fabula, & aliae istius monasterii curae praedictas dicunt.

§. XV. Sancti reliquiae & cultus Rotnaci in Flandria: earum per haereticos profanatio & per Catholicos recuperatio.

Rotnacum, sive Rotnacum, Belgii Rosae, hodieque Flandria Australis in antiquo Brachiano ultra fluvium Scaldim oppidum est, duobus & medio milliaribus Aldemardum Rotnacum vocatus, olim in Comitatibus, nunc in Neblinensi archiepiscopatu situm. Antiquo fere secularium canoniarum capitulo, quod ex monasterio, per S. Amadum olim condita, restat est, prout in huius sancti episcopi Transiensis gestis, ad diem vi. Februarii illustratur, §. 6. dictum est. Ambrosius Monachus Episcopus Belgicus ad diem XXVIII. Augusti, & xvi. Septembris, S. Cornelii reliquias per Ludovicum III. Leobardi imperatoris filium Compagno de hac delatas fuisse asseruit; ubi etiam in dictam in preloia ecclesiae ibidem locis honorantur. Sed Mirum audiamus.

1000 ANNO DECIMA. (a. priore loco citato) die vi. Julii S. Hermenit corpus Inda Rotnacum ad basilicam canonicorum, a S. Amado Trespontensi episcopo fundatum, est translatum per Ludovicum imperatorem, Leobardi imperatoris filium; qui & reliquias SS. Cornelii Papa, Cyprianus episcopi Carthaginiensis, & Calixti, apud Rotnacensem depositus, simpla dona addita, adeo ut alter post S. Amadum ecclesiam Rotnacensem fundator Ludovicus imperator a Rotnacensibus haberetur. Hinc ibi: ad diem vi. xvi. Sep-

tembri, postquam de SS. Cornelii ac Cyprianus martyris, translatisque eorum ad Compagnidensem ecclesiam sacra officia egisset, in hunc modum praefatus est: Compendio postea, si non omnia, saltem plerima, Ludovicus Lotharii filius Rotnacum transposuisset, & cum S. Hermenit celeberrimi martyris lypianis ibidem honorifice collocavit; ut pariter ac Adone, parum ac Rotnacensis ecclesiae monumentis colligi.

301 Similia habet in Chronico eorum Belgicarum ad praetentum annum 1850. Sed dum supra Adonem laudat, intelligendus est de praemissis, non de translatione ad Rotnacensem facta, quoniam nulla apud dictum sit mentio; de monumentis autem Rotnacensibus infra plura agemus. Hinc inde noster in Commentariis praeter ad Vitam S. Benedicti: Antea & Inda abbas ad diem XII. Februarii §. 1. eandem translationem ex laudat Miraei. Falso verbo auctore, cum ex antiquis monumentis sibi probari minus desideraret, quod haec non a novae factum reporti, ut a me praefari posse consuevit. Attamen, quae resque sunt, viximus praedictis dubitare, quin aliqui S. Cornelii reliquias Rotnacensibus ecclesiae fuerint, quoniam alio fere tempore, aliquo auctore, quam Miraei opinatus sit. Ex supra dictis eorumque factis probabile est, eam a Ludovico Lotharii filio donatas esse.

302 Melius in Indulo Sanctum Belgii ad festum praefatum postea hoc habet: SS. Cornelii & Cyprianus reliquiae aliquae habentur Rotnacum in Tornacensi territorio, in ferreo thesauro. Quia reliquiae eo allatae sunt ex Inda, sive S. Cornelii monasterio, quod est prope Aquiligranum; quoniam celeberrimus est S. Cornelii memoria, & maxime remanet reliquiarum portio. Interim nonnullae reliquiae inde Rotnacum translatae sunt, quando Rothomagensis territorium dominum temporalem habebat abbatem Indensem: sed postea venditum est Guidoni comiti Flandriae Rotnacum, sive Callam, Hrodname vocatam, a Ludovico Pio Indensi monasterio donatum fuisse, restat in ipse imperator in diploma, quod in Opera nostra die III. Februarii ad Vitam S. Augustini §. 16. citatum habet: instrumentum vero venditum, quod Rotnacum seu Rotnacum, Inda abbas, illud Guidoni, Flandriae & Namurci comiti, anno 1280. tradidit, legi potest apud Miraeum in Supplemento Diplomat. part. 2. ubi, 114.

303 Jam vero praedicti §. videmus, praedictum alia loca delatas non posse, cum apud Indenses reliquias sancti comites. Pontificis ac Martyris nostri reliquias asseruerit. Et quoniam admitti non possunt, quod de integro portio ad dictam abbatem, atque hinc maxime portem Compendium translatae, vel in illa praetis rime, Indenses in eadem §. citati fuerint; a vixissimis tamen non abhorret, praeter capos & brachia nonnullas aliae eiusdem sancti pignoris reliquias ibidem olim fuisse, & ab huius loci abbate ex tempore, quo Rotnacum dominum seculari gauderet, ecclesiae Rotnacensis donatas, ut S. Cornelii pariter fuisse, qui apud eandem ecclesiam regimini miserant solatio viget, in subiecto sibi oppido pariter habebatur; ut Melius rursus donatas fuisse scribit.

304 De donacione tempore possessionem aliquam imperator Jacobus Majoris in Annalibus Flandriae lib. 3. ad annum 1260. ubi ait: Translatum eodem anno Celand. Junii Rothomagensis corpus divi Cyprianus episcopi & martyris, cui interfecti translatione Arnulphus abbas Enchenensis. Ad eundem fere diem hoc translatum in Ujande Melius apud

Auct.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

AUCT. apud Sullerium nostrum inter antioria Uffordiana celebratur. Cum autem hujus sanctique Cornelii reliquias, tam Romanenses conuenerit, quam alii scriptores in simul delatas & ibidem in una eademque theca bodieum acclisat voluit, suspicari licet, etiam hanc eodem anno Romanis fuisse receptas; nisi forte Majores vocem translationis pro elevatione asseruerit. Ceterum cum duas huius solennitates interfuisse Arnulphum abbatem Emsbambensem, videtur instrumentum aliquod vidisse, unde id didicimus. Eodem legimus in Gallia Christiana recta, tom. 5, col. 34. & in Historia sacra & profana archiepiscopatus Mechliniensis per Cornelium van Gestel, tom. 2, pag. 250. ex Majore fortasse depremissa. Est autem Emsbambensis abbas Ordinis S. Benedicti in Belgio Austriaco, modo fere militari ab oppido Aldenarde ad fluvium Sealium sita.

305 Nunc ad monumenta Romanensia, cuiusque, quæ S. Cornelii ibi obitus, progrediamur. Incubus Pamellus editum Operum S. Cypriani inter cetera præfatus epistolam Joannis de la Haye, theologiae causam Ternacensis, ad amplissimum præsidem domum Vigiium Zuvichemum Frisium olim datus; que luctu S. Cypriani reliquias præcipue agit, de Cornelio tenet, cujus illic celebre nomen ego aut, simul memini. Hic itaque cum dixisset, sese Romanum adisse, ut, quæ de servato ibidem corpore S. Cypriani manderet, artem exploraret; his verbis persequitur: Satis prolixo sermone habito cum canonicis, illi me deduxerunt ad gazophylacium templi, ibique oculis meis expoluerunt fœterum cuprum deauratum, Apollolorum imaginibus interfectum, in tres veluti distinctum capitulis laminis tribus deauratis; quod opus antiquissimum iudicantur adhibitis sacrificiis.

306 Eum longitudo quinque fere pedes aequat, in cujus margine lateri inscribantur verba: Duplex vis tenet celos, hic ossa tenentur: Sufficit ad titulum. Celestinum capit sals; Ossa sigillavit hic opera manus. Gaudet in calis Cornelius & Cyprianus. Vna Celestini gladio fuerit data fini; Cornelius gladii tulcepit acumine finis, Cum quo bis deni gladio ceduntur & unus; Cænicisque manu sic passus erat Cyprianus. Hic Celestinum sanctos locat & Cyprianum. Hic est domusque pestis, morbumque caducum;

Hæc brevis circa petres conjungit apostolicos tres.

Drinde laudatus Joannes de la Haye post aliqua ait: Cæuati bona fide exhibendum, quod in archiuis & antiquis codicibus descriptum habebatur; quæ omnia bona fide excerpta manu secretarii capituli D. V. delinno. Tandem pariter interfectis, ex eodem archivo rectas quodam ex Adami Morvælegis, quæ ad solum S. Cyprianum spectant.

307 Ut igitur de Sancti nostri reliquiis intelligeret ex loci ceteris cognoscerem, amplissimus canonicus per amicum oravit, ut si quid præter ea, quæ Pamellus edidit, haberem, id cum eo communicare non gravarentur: quod & ab ampliff. DD. Joanne Baptista Delguy capituli decano, & Joanne Ludovico De Palsch, ipsius capituli thesaurario, canonicis & sacristis, scripsi per oriam ad hunc saluberrimum amicum Jaro anno 1757. die XIII Martii, transmissis ut dicitur est præfatum; Landati in vno vno: cetera transmissere M^{re} ampliff. Offici; quod ibidem quoniam celebratur

die IV. Julii in festo translationis reliquiarum SS. D. Cornelii & Cypriani, martyrum pontificum ac S. Celestini Papæ confessoris, sub ritu duplici. Desumuntur autem ex Comuni plurimorum Martyrum pontificum, præter orationem & Lethæonem Joannis Netherum, quæ propria sunt.

308 Et Oratio quidem hæc est: Deus, qui nos B^{en}edicti. Bib. Cornelii, Cypriani ac Celestini annuilemaitate benedixit, concede propitius, ut quorum reliquiarum translationem colimus, de eorum etiam protectione gaudemus. Per Dominum &c. In Lethæon vi. dicitur Lutharius imperator, festinus ejus nominis I. SS. Cornelii ac Celestini reliquias ex Urbe Romanæ obantes, una cum S. Cypriani corpore ex Compandini ecclesia sublati, inde depoluisse, et deinde Ludovicus II. ejusdem Lutharii filius, eos annos Romanam transvolasse: quæ narratio est ita, quæ 14. dissonant, non satis est verisimilis. Pater præter dictam translationis sollemnem celebrans Romanenses in sua ecclesia collegatas etiam SS. Cornelii ac Cypriani sollem natale, idque die XIV. Septembris, quæ Martyrologia Romanæ scriptis sunt, non XVI. cum Hieronymi pariter Romano, prout Officio max laudato discrete adscriptum est.

309 Sed ut ad sacras reliquias revertamur; hierobeca ille persuadet, aliquas S. Cornelii reliquias in ea olim acclisat fuisse, hæque in eadem addito asseruori in sequentibus videmus. Errant quidem Romanenses, dum ponant, S. Celestini illius esse esse eugenianis Pontificis Romani, ejus felicitas nominis primi; in quem errorem iudiculi videntur ex epistola Apostolicis, quod de vrbis illis Sanctis, quarum reliquie in ea theca asseruntur, velut commune ibidem prædicatur: sed præterquam quod vix Apostolicus in rigore, & prout Romano Pontifici propriæ est, hic accipi non possit, cum certe S. Cyprianus Romanus Pontifex nunquam fuerit; sed illi S. Celestini Romanensis, gladio martyris occubuisse in eadem epigrapha dicitur, sanctus vero Romanus Pontifex, confessor in pace quiescit. Sed licet, inquam, in hac parte errant Romanenses, non propterea epigraphæ auctor, qui vocem Apostolicus lateri modo asserpsit, in Celestino uno ac SS. Cornelio & Cyprianis trasse dicendum est. Consule, si lubet, tom. 1. Aprilis ad diem VI. ubi de S. Celestino Papa, & tom. IV. Maji, ad diem XXVI. ubi de eugenianis Sanctis, ejus reliquias Romanæ asseruntur, a Majoribus meis tractatum est.

310 Seculo XVI. Calvinistic hereticis Belgium Hispanum infestantibus, prædilecti sacre reliquias in artem Pamellensem, quæ Aldenarde habet, fuerunt causa delata fuerunt; sed ea una Calulph cum dictis oppido ab hereticis occupato, ab eis impie dispersa sunt, donec inter hereticos a Catholici regis curia inde depulsi, a quodam presbytero, qui tunc rei adhaerens, easque reuerenter collegit, Romanam remisit fuit. Authenticum hujus rei instrumentum, a (apo)laudatis ampliff. DD. decano & thesaurario Romanensibus ad me transmissum, his transcribo. In nomine Domini, amen. Cum sit, quod anno menses Domini MDLXXII. sequum dicorum Cornelii, Cypriani & Celestini in celum secreto, ad ecclesiam collegiam S. Hermæ Romanensem, Mechliniensis diocesis, pertinentem, propter motum hereticorum pulsum in Belgica diocibus Philippo Hispaniarum regi Catholici gratificatus, in arce Pamellana intra muros oppidi Aldenardensis, Gaudensensis diocesis, tempore

A In toto loco per deputatos reverendorum dominorum praepositi, decani & capituli praetactae collegiatae ecclesiae repositae fuerunt.

311 Et postea, videlicet in Septembri ejusdem anni, dicti oppido proditorie a praefatis haereticis die VII. qua fuit Dominica, ejusdem mensis & anni, praetactae arce ab iisdem occupata, dissipata & in dicta arce abjecta fuerunt; cumque ita sit, quod eodem tempore venerabilis vir D. Jacobus Maucouvent presbyter, artium magister, parochialis ecclesiae Pamelensis intra muros dicti oppidi diaconus, necnon generosi ac illustris domini Iacobi Du Jangay, dicti de Aldenardo baronis Flandriae, equitis aurati, domini de Pamelia &c., capellanus, tunc in dicta arce fuit, qui optime scire posset, quid eodem tempore de dictis reliquiis factum sit; hoc est, quod ego Jacobus Bleckerius presbyter, decanus Christianitatis districtus Rothemensis diocesis Mechliniensis diocesis, necnon notarius publicus per officialem Cameracensem concilium Flandriae admissus, ad instantiam praefatorum dominorum accessit, quo propere erat accedendum, & evocato coram me & testibus infra scriptis praefato domino Iacobo Maucouvent, eundem super dictarum reliquiarum dispositione & collectione enim circumstantiis ad hoc pertinens interrogavi & diligenter examinavi, & ejus depositionem medio suo iuramento deluper factam in scriptis fideliter redegi in modum & formam sequentem.

312 In primis aenodictus dominus Jacobus Maucouvent, medio suo iuramento, dextera manu pectori apposita praefato, deponit & dicit, festum aenodictum in Septembri ultime a supra dictis haereticis in dicta arce fuisse laterarum & coarctatum ad rapiendum aurum & argentum, lapideque pretiosos, quibus ornatum fuit, & te vidisse aenodictis reliquiis ab iisdem haereticis, dum idem festum laterarum & coarctaverunt, abijci, & in eadem arce hac illico dissipari, itaque ab hoc gravem animi merorem habuisse, & eisdem reliquiis (nisi per organa, seu instrumenta, per quae Spiritus sanctus multa bona operatus est, & quae alquando reviviscunt ad vitam aeternam) cum omni, qua possuit, reverentia & honore lavasse, ac iterum collegisse, repositasseque in dicta arce in secreto loco; donec dicti haeretici (postquam in eodem oppido & loca vicinis plurimis tam ecclesiasticis quam politicis viros spoliarent, incendiaque & alia atrocissima perpetrarent) ab obsidione mittere iussu D. Ferdinandi de Toledo, ducis ab Alta &c., gubernatoris & capitanei generalis dicti Philippi Hispaniarum regis &c., per Belgicam provinciam, v. Octobris anni supra scripti, expulsi fuerunt.

313 Qui quidem haeretici, suffragientes ad partes instituti, omne aurum & argentum, omneque lapides pretiosos, quibus dictum festum ornatum fuit, cum pluribus aliis rapinis abfluxerunt; & paulo postea ipse testis (ex deponit) flicter, & rursus eum, qui potuit, reverentia eisdem reliquiis tradidit praefatis dominis, videlicet magistro Ludovico de Winghene praeposito, Egidio Bacquerel decano, & aliis canonicis praetactae collegiatae ecclesiae; qui easdem reliquias cum omni etiam, qua potuerunt, reverentia & honore ac ipsius manibus, ad deferendum, uti asserbant, ad praefatam ecclesiam collegiatam, receperunt, & secum derulerunt. Ita quorum praefatorum fidem idem testis pro-

lentes literas una cum me notario & testibus infra scriptis subiungam. Actum Pamelia dicti oppidi Aldenardensis, praesentibus probis & discretis viris, magistris Simone Bynio, Domini gregis Esichoveniensis pastore necnon canonico praetactae collegiatae ecclesiae, & Jacobo Bauters diacono dictae ecclesiae Pamelensis, anni Domini MDLXXII. mensis Julii die. XXIV. Et subsignatum erat: D. Jacobus Maucouvent, Si. Bynius cum cyrographo, Ja. Bauters cum cyrographo, J. B. Bleckerius not. cum cyrographo.

314 Post instrumentum hoc sequitur in eodem Ms. vultu Rothemensi quidem recensita reliquiarum ejusdem ecclesiae in hunc modum: Haec sunt reliquiae ecclesiae B. Petri Rothemensis, Cameracensis diocesis, in majore festo: Reliquiae corporis illustrissimi militis Christi B. Hermenis martyris. Item reliquiae S. Cornelii Papa & martyris &c. In margine vero adscriptum legitur: Notandum, quod praeter reliquias hic memoratas inveniantur adhuc tria distincta argenteae reliquiae, nempe duas sub forma brachii, & unum sub forma crucis, in quibus singulis sub crystallo reterantur inter alias de brachio S. Cornelii. Quo anno hoc recensio facta fuerit, non edicunt; sed cum Rothemensi eisdem Cameracensis diocesis dicitur, facta fuit ante annum 1559, qui Paulus IV. Papa Mathimensem ecclesiam Metropolitanam creavit, vel annum 1561, qui Pius IV. Pius successit ejusdem metropolitane sedis locum constituit, intra quos Rothemensi conveniunt, quod ante, nisi & ipsa Mechlinia, diocesis Cameracensis fuerit. Perro iusta eandem reliquiarum sententiam videmus tempore reliquiae S. Cornelii, Cypriani, Calistini & Hermenis una eandemque thesauro fuisse, cum haec omniaque eodem titulo in majore festo eisdem conveniunt.

315 Perro laudat: Sanctorum reliquiae, in prima thesauro compoeta, anno 1695, die 2. Maji rogata, & sub illustrissimi archiepiscopi Mechliniensis sigillo impuncta, inventa fuerunt. Ita discimus ex saepe laudatis canonicis Rothemensibus, qui inter instrumentum postrema loco sequentia transcribere. Ex Regilio capituli insignis ecclesiae collegiatae S. Hermenis Rothemaci, in quo inter alia habentur sequentia: „Congregatio capitularis extinguitur x. Maji, MDCLXXV. post meridiem. In hac congregatione reverendi domini aperturunt capitulum reliquiarum S. Hermenis, in qua repererunt dictas reliquias sub sigillo illustrissimi domini archiepiscopi Mechliniensis debite compoetas, cui adjunxerunt suum majus sigillum, & eandem capitulum iterum clausurunt, circumcirca apposcentes membrascas sub eodem sigillo suo. Item aperuerunt thesaurum reliquiarum S. Cornelii, Cypriani & Calistini, quas similiter invenerunt debite compoetas sub simili sigillo, quom thecam, ut supra scripsum S. Hermenis, eorum recluserunt cum similibus ligamentis & sigillis. Atque haec de S. Cornelii reliquiis cuiusque apud Rothemensem fuisse.

§. XVI. Ejusdem Sancti cultus & reliquiae in nonnullis aliis locis.

P Reter dicta loca sunt & alia ejusdem Sancti cultus ac reliquiae, ut volui, illustrata, quorum aliqua hic breviter perstringam. In primis Neuvionensis, Ordinis Praemonstratensis in Flandria

anno 1579.
dictum
de poitidis
disposita

in arce
Pamelia
f. & a
gubernatore
subiecta,

notum

et repositae
divide haereticis
& rursus repositae.

Reliquiae
cum Rothemensi
repositae

inventum
in anno
1695
die 2. Maji

F

Cultus ac
reliquiae
diversae
in Flandria

AUCT. C. de Melliniensis diocesi abbatia, eadem SS. Cornelii & Cypriani diocesanam, et monasterium reliquias plurimum. De his fidei scriptis eruditionis fons dominus Carolus Ludovicus Hag. episcopus Palatinus & Strygonesis abbas, anno 1748. edidit. Ordinis Praemonstratensis, vol. 980. Inferius SS. Cornelii & Cypriani reliquias possidet Nivnevis, multis curarum generibus, crebrisque peregrinationum votis famulans. Quaevis gemmas de ipsius Sanctis Officium celebrans, primum festum Nativitatis, alterum Translationis, die 7. Novembris, de hujus Officii Leti. 4. de acceptis ibidem reliquiis ingratum saporibus. Cum eulem SS. Cornelii & Cypriani reliquias et monasterium Indenti Rothatum transferrent, earum partem episcopus Nivnevisis reliquias esse, antiquae ecclesiae Nivnevisis tradidit testatur. Quod & frequenter multis centuri, annorum ad eisdem peregrinationis & miraculo, & annua publicae eorumdem translationis populo calchethi solemnitas confirmat.

[illegible]

31. *Frans B. Cornelii reliquas a Remonstrati
convocatum capitulum Hroscobit donatus Jussit et
inducendo arguitur hanc instatui docendi, et
consequens in sum quilibet ante tempore, tum pre
sentibus dei XIV. Septembris et. et idem sequens,
arguit monachos pervergi et Conservatos et
Remonstrati ego, et de Hannonia et Flandria. Adit
etiam fides ibidem Joh. B. Cornelii ad Cyprus
sicuti utriusque fecit sedatum, et Gualtherio lo
quendo, promissionem. Nec monachos cultu populo
scorum et monachos sedulum in Anglia donatus as
ferat, ad et illius aliquos offa, qui abbat
indenti accepto referi, etiam monachos monachos,
apposita anteaquam testantur, afferunt, inde
que utriusque pariter sumi fecerunt, ad ex
dem Jussit Bonifacii, inter, et Gualtherio Pauli V.
P.P. etiam, et ad instatui instatui, qui prima
die Octobris post XIV. Septembris pueris
fuit, et eadem Paganus instatui et afferunt.*

319 S. Cornelii nostri caput Tuum observari fecit
his Iacobus Gualle in Sanguario Papiæ lib. 4. cap.
10. sed et ejusdem maxime patrum Treverensibus
affectibus Joannes Erclesius Theologie doctor in Epi-
scopo seu Medice gestum Treverensium, Germani-
æ edito, adnotando per Fr. Joannem Schenckmannum
Liventate digne, fol. 42. verso, ubi sic ait: Sa-

pino S. Cornelii Paup. & martyris capite partem, D
versum (salicet ab oculis natis) ad caput, & lappe, alle-
tum per B. Agnition. Ita referunt in aliq. quo-
dam libro Germanici, qui de sacris reliquijs Trevis-
ensibus tradit, & in quo patet nonnulla esse
ejusdem sacre Christi relictis, distinctis utramque
sacramentis sacre Christi relictis Trevisis antiquis sub-
latis, & in eadem anno Christi 1507. invenit. M.
de Brucensis & Mafanus in Amelibus Trevisis
lib. 2. m. 1. lib. 9. fuerant illam invenit anno 1195.
reperant ibidem, nec de S. Cornelii capite aut
reliquis aliquid vel verbo meminerit.

330 Spolati quoque in Umbria in collegio Sa-
cratorum Ista obsequia fuisse, fuisseque partem
fuisse unumque capituli S. Cornelii Papa, in latere
paucaque praefertur, Episcopatusque noster anas-
tasi in Ato, libello de fide Iuvener Romano. Adde
resque reliquias non cum nullis aliis ad anato-
re eque Hispanorum, maribus de Filina, au-
thoritate Paucis Roma extructis fuisse, deinde
vero per dilectum Polipum praedicti collegii dona-
ti; sed publice tamen contrarium sunt notitia
fuisse episcopatus. Verum quo hoc praecedens
notitia retinuit, minime vacillare possunt cum
12, quo S. 14. decepto, inde offerunt, con-
fessiones, si hoc et non innotum sit, & Tuer-
mus & Tuermusque integrum aut majorem illius
partem fide perierit evadent. Cuius Spolitanum
periculum praeterea obsequia patet, sancti Pe-
trici corpus jam in molis fuit et eripit Roma-
nus, unde illa Spolitem ecclesiam fuit, jubileum
fuisse, prout in §. 13. colligit. Contrarium in infla-
mentorum defectu ubi certi de hoc possum. Ratione.

381 Descriptio anonymi scriptoris libere patri archiepiscopo Bithyniensi cap. 61. apud Labbeum tom. 2. Bithyniense Ms. notum, ubi quidem quendam censuram, qui cum Christianis certant sub finem capituli 31. hinc ipsorum capere videtur, sed Remi in Franciam rediit, facit omnino esse summum Pontificem sibi locari reliquos thesaurum Corneliae & Cypriani. Quod dicitur in Franciam reversum, quoddam errorem in Aurelianensi (et sic quoque in vltimo) apud predicti reliquis distinctum Cornelium appellari videtur, & monachus & filius quidam Constantini imperatoris traditur. F. Francusque ex vltimo Bithyniensi tom. 5. Aurelianum Bernardi, ad annum Christi 1018. num. 82. sed sic discrepat, quod id aliquot annos antea factum vult; videtur autem non fuisse Ledgerius episcopus primus archiepiscopus Bithyniensis, sed fuisse Richardum II. addidit manifestum illud in cognome Aurelianensis & Bithynensis disiectis eundem, vixit Cornilius de Coarles vocari & postea de Castelmolens (vultus Casteli-Bithyniensis appellatur) subiectum esse & hoc etiam tempore dicitur.

312 Veritas qui pennis eius illis E. Capriani aff
Sedulus a Pontifice Romae impetravit, cum illis aff
Senilis corpus nuperquam ad nos Urbem transla-
tum fecerat De S. Coraqui reliquis moror est as-
similis; non leve dolet quod corpus Iovis XL
Compendium ad delitum fuerit, necesse non est, ut
sub ea ille Roma manifeste dicatur: cum niam
niam ostenditur, cum Iuliano sua cunctis puer
pura sit Roma alio transiit, quoniam non con-
temperat, ibidem referatur, Pareo scripserit ille,
quem illi Benedictum Praeponit, quod non con-
tinentur, Mattheum vero laudant praeter Con-
stantinorum Praeponit, quod non manifeste reli-
gionem, crediderunt, Iovis XL, antiquae non est il-
ludum, per octavam facile credere debet, per me-

67 Spalati
 al riva
 angust
 spall
 riva
 fe
 riva
 riva

good to do
something
different
and try
new things

F

*affetto forte
per quel-
l'ora non*

Vidmar
for, For
quarrel, quarrel

A dum profectus est: Sed jam considerat & commemorat deletat post illud, quod Cyprianus non laierat, sed inimicus putabat exilium, quid ex ordine Passionis ipsius consecutum sit. Cum enim Cyprianus, sanctus Martyr electus a Deo, de civitate Curubizana, in quam exilio, precepto Alpasi Paterni provincialis missus fuerat, regressus esset; in hortis suis manabat, & inde quotidie sperabat venit ad se, sicut ostensum illi erat. Cense modo, si habet, verbo virgulis notata cum *Albi* nom. 3. & non nisi paucarum vocum discrimen reperit.

*Parla d.
Strom
exempl.
ita*

11 Perro laudatam Vitam & *Albi* varii edidit, eaque Theodorici Rainerius, ad notandas edidit *Mis.* de qua ex *Albi*, solent & sinceris Martyrum *Albi* inferuit. Jacobus Pamelinus, Brugensis in Flandria ecclesiasticus, in sua Opera S. Cypriani editione gemis ejusdem Sancti *Albi* vulgari, quorum prioribus, ex editione Mennius ac Metela acceptis, hoc titulus praefigitur: *Albi* passionis S. Cypriani, cuius ipse Pontina meminit. Horum iunum est: Tempore Valeriani & Gallieni, cum gloriosum nomen Christi a Gentilibus exoluit, intentione maxima conatur auferri, & esset persecutio apud Urbem Romanam, beatissimus Cornelius Pontificum praedicta Urbis summis virtutibus praeditus tunc regabat, comprehensusque a praefide, & diuturnis tormentis afflictus, gladio finivit temporalem vitam. Sed extra dubium est, hoc *Albi* nunquam a S. Ponto visum fuisse. Retentura enim esse prae cetera probat error scripturae, quo S. Cornelium, imperatorem Valeriano ac Gallieno, Romae sedisse & martyrio coronatum esse statui, quem sub Gallo ac Valentiniano passum fuisse ad hunc ipsam diem in Commemoratione huiusmodi de ejusdem gestis ostendimus. Sui igitur *Albi* illi recentioris ejusdem opus, qui antiquioribus prolegum pro suo genio praefuit, igitur sic usus est, ut notanda etiam pro libito suo in ipsum moneretur. Alter a Pamela *Albi* Rainerianus fuit fere conformis.

*a velle
adita,*

12 Rigeltius prae cetera enumerata, aliud insuper *Albium* exemplar ex *M. S. Vindob.* protulit; quo, quia brevissima sunt, etiam antiquissima arbitratu est. Sed perperam: nihil enim aliud sunt, quam vixisse confessionis pars posterior, restitit, quo de capitulis sive capitulatione, & Martyris sepultura, praefamiliaribus *Albi* addita divinitus, nec tamen omni additamento carere. Manifestum id est vel ex ipso concordia, quod huiusmodi est: Cum Cyprianus sanctus martyr, electus a Domino, de civitate Curubizana, in qua exilio datus erat ex precepto Patris Paterni, tunc proconsulis clarissimi, regressus esset, ex lauro praefcripto specialiter hoc & personaliter emissio, in oris suis manebat. Quae haec autem cum *Albi* edendis nom. 3. consuleret, fastidire aequum illud in illis similes, Alpasi nomen in Passi deformato, transformatum fuisse. Cetera quoque in eo Rigeltius exemplari partim non nihil mutilata, partim mutata sunt; desuntque praeterea nomina *Albium* praefamiliarium verba: Cyprianus episcopus dixit: Deo gratias; quo te iit, quibus S. Augustinus usus est, postea fuisse, ex ejusdem Sermonis 1. de S. Cypriani notati certum est: ita ut mirum sit, exemplar istud Rigeltius per cetera placuisse.

*vel & Pl.
14, ex
genuis
Rainerianis
editionibus
signatur.*

13 Est praeterea & altera S. Cypriani *Vita* apud laudatam Pamelianam edita, quam ipse Ponto olim perperam adscriptam, a Mennio Meliologo restituit Paulo diacono attribui cunctis. Septembris Tenuis IV.

Auct.
C. S.
vit. Incipit hoc: Temporibus Valeriani iniquissimi imperatores fuit in Carthagini, quo est in Africa, gloriosissimus vir, nomine Cyprianus &c. Ejusdem *Vita* exemplar ex *M. S. Maria Bonifontis* nec nihil mutilum habemus. Sub variorum calcem memia sit de erantibus S. Carudis in Galliam corpore, eaque occasione in Commentariis de bonis sancti Pontificis ac martyris gestis &c. 12. de eodem egimus, divinitusque S. Cornelii translationem post Caroli Magni tempora, cuius iussu Vitam illam a Paulo diacono novum scriptam voluit, contigisse. At parum refert, a quo scripta facta, cum certa recitari sit, quam ut ea, dum Ponto Opusculum habemus, recudi mereatur. Nec inique post Commemorationem prima Vitam antea S. Ponto, S. Cypriani diaconi, deinde gemis *Albi* praefamiliaribus ab incerto collectore combinata, et diuturnis, habemus, tam haec quam illam ex Rainerianae editione, quam reliquis colligatorem arbitramur.

14 Sanctus Pater, ac veneranda antiquitatis scripturae, qui S. Cypriani elegia scripturae, facta etiam loci memorabilis. Ex his S. Gregorius Nazianzenus Oratio 18. quoniam de S. Cypriano nostro habuit, & Aurelius Prudentius in Carmine de eodem, consueverunt illam cum eorumque Sacris, quoniam cum S. Iuliano virgine Nicomediae passus traditur, & ad diem xxvi. Septembris Martyrologio Romano inscriptus est, ad quam illam *Albi*, quo caestus apud Martirum & Durandum tom. 3. Theophrasti Accedunt, a col. 1621. examinanda veniunt. Eandem causam versibus ad Eudocia imperatrice celebratum fuisse, Ptolemaeus in Bibliotheca, codice 184. testatur. Iamque iuxta ex laudata Bibliotheca, *Albi* quoque citius notanda hic exhibuisse, quo indubitatum inter utrumque *Albi* discrimen demonstrant. S. Cyprianum usum in Africa ac probabiliter Carthagine notum esse, ostendimus Eudocia vero *Albi* suum Antiochenum faciat. Cyprianus noster, velis Ponto in *Vita*, per Caecilium presbyterum ad filium adductus est; alter per quendam vocem nomine Timotheum. Noster sui episcopus Carthaginensis, illa vera Antiochenus fuisse dicitur. Carthaginensis Antistes prope Carthaginem sub Valeriano ac Gallieno capto plenus est, nec eorum nec tormenta aures possit; alter imperantibus Diocletiano ac Maximiano, Antiochia capto, post ea laeva, post eorum, interitumque immo sapientem, Nicomediae ad Diocletianum missus est, ibidemque capite truncatus. Pater qui vult, legat laudatam Photii bibliothecam, Tillemaontium tom. 5. Monument. eccles. in SS. Cypriano & Iuliano, ac Martiano non laudatum S. 1. ubi pra Eudocia Opuscula contra Iovinem Felium breves viduatis scriptis. De Confessione, sive Paenitentia Sanctae perperam adscripta, alibi agemus.

15 Notetis, qui de Sancti gestis scribere per cursum immutabimus. Iuxta quoque autem antiquum quidem Brevidictionem est Congregationis S. Mauri, vir eruditus, cuius egregium laboratum editioni Operum S. Cypriani a Boleto curata praefixam habet. Hunc Prudentiam Martirum esse, videt ex Remigio Ceillier tom. 3. Hist. general. Antiquorum seculorum, art. 7. in S. Cypriano, quo nomine cum propterea scripsit laudamus. Ceterum non tantum Sancti Pater ac Catholici scriptores sanctum Episcopum & Martyrem summis dignisque laudibus praefecti fuerunt, sed & heretici, aliqui, quibus suprema in Ecclesia

*dentel
Cyprianus
exemplar
ex M. S.
Maria Bonifontis
fuit.*

*Vita de Ma.
pater
antiqua
exemplar
ex M. S.
laudatam.*

R

fia

AUCT. *ſua poſſet, Romano Pontifici devotius conſeſſa,*
C. S. *gravis eſt, eundem ſeriatim celebrantem, ſed di-*
verſo ſæto ætate ac ſe. Hi enim poſterius non
alia de cauſa ſec in illum laudem converſum, quam
ut ex famulo Sancti de hæreticorum baptiſmate
cum S. Stephano communiſſe arma ſibi contra Ec-
cleſiam compararet; quam contentioneſe nemo ſan-
ctarum Patrum approbat, & in qua excuſanda
S. Auguſtinus contra Donatiſtas multam labora-
vit. Verum huiusmodi ſcriptorum conſultatio ad
Theologos pertinet, quorum etiam varii id præ-
ſtiterant, ad quos præterea ſeſſorem remiſſe. Inter
reliquos autem conſulti poſſet antier Diſſertationis
theologia de celebri diſputatione SS. Stephani
inter ac Cyprianum, Gallie iditæ Pariſiis anno
1725. atque altera Diſſertatio, aſſidere poſſet
anonyma, anno 1749. Avenioni excuſa.

§. II. Sancti patria Africa, ſorte Cartha-
go: proſeſſio rhetorices, eloquentia
B vita ante baptiſmum acta, & ad ſi-
dem converſio.

Cyprianum patriam Africanam obſiſſe reſtantur
S. Hieronymus lib. de ſcripturis eccleſia-
ſticis, cap. 67. S. Auguſtinus lib. 1. Operis im-
perſeſſi, ubi Pœnus dicitur, alibiſque, & Aure-
lius Prudentius de eo ſe canens:

Pœnia terra tulit, quo ſplendens omne, quid-
quid ulquam eſt,
Iode modo Cyprianum, ſed decus orbis &
miſiſtrum.

Neque alius eſt, qui hæc in parte diſſentiat. Hæc
æque certum eſt, quæ Carthagine natus ſit, ut In-
dus in Lexico ad vocem Καρχηδών æſſeverat, &
Tillemontius art. 2. in S. Cypriano non improba-
bile viſum eſt ex verſu Prudentis, in quo marty-
rium in loco locali, enſuit, ſubſiſſe dicitur. Ver-
ſus in hunc dubio hic eſt:

Eſt proprius patriæ Martyr, ſed amore &
ore noſter.

Verum hæc nihil aliud erui poſſet, quam quod
C in Africa natus & poſſet ſit, non enim Pruden-
tius idem Carthaginem totius Africa loci, ſed
Hiſpania reliſque mundi egritudinis appen-
ſubſiciens:

Incutat in Lybia ſanguis, ſed ubique linguis
poſſet.

et proba-
bilitatem
theologiæ

17 Favet tamen Tillemontio S. Pontius in Vi-
ta ſuum. 20. ubi de poſſo Carthagine Cypriano,
non aliter, quam ſi hæc ejus patria fuiſſet, loqui-
tur in hunc modum: Viderit lætulum, cui inter
pœnas exilium compoſatur. Illis patria nimis ca-
ra & commune nomen eſt cum parentibus: nos
parentes ipſos, ſi contra Dominiſum ſuſerint,
abhorremus. Illis extra civitatem ſuam vivere
gravis pœna eſt: Chriſtiſmo intus hic mundus
uon domus eſt. . . . Adde, quod Deo integre ſer-
vientes, etiam propius in civitate peregrinor eſt:
dum enim ſe carnalibus deſideriis continentia
ſancti Spiritus abſtinet, converſationem prioris
hominis expoſcit, etiam totæ civis ſuas, aut
prope dixim, inter parentes ipſos, vita terre-
ſtris alienus eſt. Accedit, quod, etiæ hæc alias
pœna poſſet videri, in buſiſmodi tæmo cauſis . . .
oon eſt pœna, quia Gloria eſt. Hæc Pontius,
que Tillemontius ſuſpicionem, aliunde debitem, ſe-
cit probabilem ſententia. Carthaginem illam ſan-
cti patriæ & poſſet credidit Jacobus Petrus in

Vita, quam ex ejusdem Sancti ſcriptis continne. D
vii, & editum Operum præſiſſi.

18 Contra Prudentium Morantem in ejusdem ſe. nati.

miſter Vita §. 1. aliunde ætiam poſſet, natus epi-
ſtola illius 36. Nam cum laetus Martyr, in-
quit, hoc broſicium (ſativitatis) Carthagini
acceptum non reſert, ſed tantum dicit epiſt.
xxxvi. 1. Ubi enim mihi aut melius poſſet
eſſe aut lætius, quum illi, obi me Deus e-
eſſe voluit & ereſcere? alia cum patria vi-
deſur in lucem exuſiſſe. Verum hæc nihil con-
tra Carthaginem Sancti patriam conſtadi po-
teſt: cum de Chriſtiana ſpirtus incremento ſiſta
patet diſſa videantur. In hæc enim epiſtola ſan-
ctus Episcopas a primo ſectis ſuo Carthagineſi
clero ſignificat, episcopate ſeſe quam primam ad eos
venire: ſed veritatem, ne ſuas reditus invidiam
genitum provocaret, novique turbas eſſet, cui-
ſtimare, nonnulli adline præſtandum eſſe. Deu-
do ſubſiſt: Quando ergo vos ſcriptiſſi, rebus
compotiſis me venire debere, aut ſiſſe dignus
luerit Dominus oſſeodere, tuot ad vos ve-
niam. Ubi eom mihi aut melius poſſet eſſe &c.
Rationes igitur reddit, ut Carthagini deſide-
ris tenuetur: ſciſſet, quia idem per ſidem re-
natus erat & eretor: naturalis vero patriæ de-
ſiderium allegere uſque tantum Episcopum de-
bas: neque hic in erat, qui eo capereur, quem
admodum ex Pontii verbis meo relatis colligere
licet, & ipſa Viri virius poſſet.

19 Sanctus Gregorius Nazianzenus Oratione
18. quam in S. Cypriani laudem habuit, magnas
ipſi episcopate, potentiam, ac generis nobilitatem ad-
ſcriptis his verbis: Cyprianus, magnum quan-
dam Carthagiœnſium, nunc ætiam totius orbis
nomen, opibus conſpicuus, potentia illuſtris,
genere clarus; ſiquidem maximum nobilitatis ar-
gumentum eſt, ſcatorum eſt, primariamque in
eo ordine ſedem obtinere. Conſuſiſſi quidem S.
Gregorius in laudatæ Oratione duos Cyprianos;
noſtrum ſciſſet Carthaginem Episcopum cum al-
tero Nicomedienſi martyre, qui cum S. Juſtine
virgine poſſet eſſe, & die xxvi. Septembris edictus;
ſed huiusmodi episcopate nobilitas de priori veriſi-
ſſima ſua, quem de poſteriori, qui magis ſiſſe
magisſque ætibus S. Juſtine in ejuſdem adole-
ſcentis, qui hæc deſcriptus, amorem pellicere nequi-
F quam teſſeſſo perhibetur; quod in tante nobilitatis
ac opulentia tuot variis cadit, non recte obſervat
Tillemontius Nota 1. in S. Cyprianum.

20 Adde, quod Carthagineſi Episcopate episcopate
minime deſiſſe reſtantur S. Pontius in Vita ſuum.
4. ubi res ſuas ac prædia max a ſuſcripta ſiſſe
pauperum alimoniam diſtraſſe, & ann. 30.
ubi res ſuas, eundem in ſuam vendidit, ex
divina indulgentia recepſſe dicitur. Itaque, ſi S.
Gregorii verba de alenentis Cyprianum vera ſiſſe,
de Sancte noſtro potius accipienda videantur; ſi
hæc tantum ſator hoc incertum eſſe, tum aliunde
de nobel habeamus, qui tantum generis alaritudi-
nem, ac primarium inter ſeniores locum conſi-
mare poſſimus, ætiam aliorum de re tam me-
morabili &c ad S. Cypriani converſionem con-
ſecundandam non exigui ponderis, ſilentium ſiſſe
antier Vita Gallus, Gervafius, dum Sancti noſtri
patrem Thalcium Cyprianum appellavit; laudans
in margine citatam S. Gregorii Orationem, in qua
nihil de ejusdem patre repertis eſt.

21 De vita S. Cypriani ante ſuſceptum ſidem
ad

2. Gregorius
Nazianzenus
ſiſſe

et quidem
aliter præ-
ſiſſe

A *alia Pontius nihil tradidit, ut supra jam meminimus, nisi quod bonis artibus animus probe excoleretur; fuerint licet, sapienter, studia; & bonæ artes deorum penitus imbuerint, tamen illa pætoro: nondum enim ad utilitatem, nisi facili, pertinebant. Multis enim eloquentiam illius, gloriamque, quam ex oratorie artis professione sibi acquisierat, fundat Laetantius lib. 1. De oratorum institutionum, cap. 1. ubi hoc habet: Unum igitur præcipit & elatus exiit Cyprianus, qui & magnam sibi gloriam ex artibus oratorie professione quaesierat, & admodum multa conscripsit in suo genere miranda. Erat enim ingenio facili, copioso, laevi, & (que sermonis maxima est virtus) aperto; ut discerneret nequas, utramque ornator in eloquendo, an facilius in explicando, an potentior in persuadendo fuerit. *He Laetantius, sed parum de S. Cypriano etiam creditis, parum de eodem jam Christianum accipiemus.**

a *22 De oratoris illius palestrâ meminisse pariter S. Hieronymus in Scripturis ecclesiasticis docet: Cyprianus. Afer primus gloriæ Rhetoricam docuit. Similiter S. Augustinus Serm. 197. & 312. ad populum, eundem ante baptismum oratorem*

B *appellat. Insigne etiam habemus S. Gregori Nazianzeni loco supra citato de ejusdem ingenii doctus ut eruditior elegimus; ibi eum post verba nom. 19. data sic prægreditur: Flori juventutis, elaboratum naturæ opus; doctrinæ principatus, tam philosophiæ, quam eujusvis alius generis disciplina, idque quæcumque eum pariter censere voluimus; adeo ut in eorum variis artibus cognitio mirabilior esset, quam singularum exacta & perfecta scientia; & rursus singularum exquisita & modis omnibus absoluta perceptio plus admirationis haberet, quam variarum artium collecta scientia: vel, ut apteriori distinctione hæc explicem, alios multiplex rerum cognitione, alios, quod lumen scientiæ gradum attingisset, alios utraque laude, omnes omnibus modis superaret. At eruditionem quidem libri ipsi testantur, quæ ille complexus & luculentus pro nobis conscripsit, postquam Dei, qui omnia facit atque in melius commutat, benignitate doctrinam suam transtulit, atque soliditatem rationi locavit.*

C *23 Eminentiſſimus Beroius tom. 2. Amstelam, ad annum Christi 350. nom. 10. ut male intellexit S. Pontii loco citato, S. Cyprianum, dum adhuc gentilis esset, conjugatum fuisse, rursusque uxorem ut liberum, dum ille baptismo initiaretur, in viros superfluo. Locum illum ex Viti nom. 9. accipe: Erat tunc illi, inquit biographus, etiam de oculo concubernum viri iusti & laudabilis memorie Cæciliæ, & ætate tunc & honore presbyteri, qui eum ad agnitionem veræ Divinitatis a seculari errore corripuerat. Hunc toto honore atque omni observantia diligebat, obliqueque veneratione suspiciebat, non jam ut amicum animæ coramque, sed tamquam novæ vitæ parentem. Denique ille demulſus ejus obsequiis, in tantum dilectionis immenso merito provocatus est, ut de seculari excederet, æreſtione jam proxima, commendaret illi conjugem ac liberos suos, ut, quem secerat de seſſe communionem participem, postmodum faceret pietatis heredem. Hanc conjugem liberisque lundatis Beroius Cypriani credidit & ubi hoc commendat Cæciliæ, cum ex ipſiſſis verbis perspicuum sit, Cæciliæ fuisse & a Cæcilio commendatæ S. Cypriano: neque enim hoc Cæciliæ, sed Cæciliæ Cyprianum ad fidem adduxit; idem autem, qui ultimum de seſſe hanc communionem fecerat par-*

tem, eundem quoque fratri & pietatis in eandem conjugem ac liberos exhibent heredem.

24 Non minus infelicitur Joannem Filium in Annato ad Viam S. Cypriani, & Pagus in Crutice Beroius priore rationem ad annum 348. nom. 4. ejusdem matrimonium ex alia Pontii loco errare voluerunt. Scilicet biographus apud nos nom. 7. & S. Vita de Cæcilio jam presbyteri hæc ait: Sermo illi de hoc furas utitur, ut, si quem prædicium Dei laudatione legisset, suaderet inquiri, propter quæ facta Deo placuisse. Si Job Dei testimonio gloriosus, dictus est verus Dei cultor, & cui in terris neminem compararetur; faciendam docebat, quidquid Job ante fecisset: ut, dum & nos paria facimus, simile in nos Dei testimonium provocemus. Contemptus ille dispensius rei familiaris, in tantum exercitata virtute profecit, ut nec pietatis temporalia damna lentiret. Non illum penuria, non dolor flegit, non uxoris laudat deflexit, non proprii corporis dira poena contulit. &c.

25 Hanc uxoris lundatam memorat scriptores ad S. Cyprianum tranſierunt, quem ad Jesum spectare, tam verbo jam reſerta, tam quo ibidem ſubſtantur, manifestum faciam. Pergit enim biographus misericordia opera, quæ Job in ſacris Libris de se ſporſim commemorat, recensere; ac tandem de S. Cypriano ſubiicit: Hæc deſinit facere, dicebat, qui Deo placere deſiderat. Jobum itaque prævus ſuadels ſortiter rejicerem eratis in exemplum Cæciliæ præpoſuiſſe a biographo dicitur, non ipſe ſua reſeſſe. Nec neceſſe eſt hæc plurius probare, cum & rei claru ſit, & Pagus in antiſſis Operti ſui editioe, ut eundem annum, nom. 3. hæc errorem ſuum citadiſſe apponit, errateneſſe; quod & Fillam in emendationibus ſuis præſiſſe, obſervat Rumanus in illis ſacris martyrum, annotatione 16. ad hanc Viam. Incertum itaque magis, ut S. Cyprianus uxorem uxorem fuerit & utrumque eum ex ipſis, quem biographi de uxore liberique ſilentiſſe appetitum longe probabilius eſt, certumque apparet, illum, ſi uxorem ac liberum unquam habuerit, voluim utrumque fuiſſe, dum Chriſtiana ſecta amplectens eſt.

26 S. Gregorius Nazianzenſis in Oratione 18. jam alius lundat, S. Cyprianum, antequam Chriſte nomen dedidiſſet, magis in primis dicitum, etiamque poſſimum viri celebrem fuiſſe ſcribit; additque eundem, cum S. Juſtinum virginem Chriſtianam ejusmodi præſtigiis in ſua uxorem pellere ſtraſſe tentuſſet, a demone uxoremque terrantem, tandem ad Chriſtianam religionem animam adiſſeſſe. Magis poſſit erit: Cæciliæ, ejusdemque uſerſum ad conſuetudinem uxorem ſuam, Prædicium in hymno ſupra citato ipſi adiſſeſſeſſe bis verſibus:

Unum erat juvenum doctiſſimam artibus ſiniſtris, Fraude pudicitiam perſtringere, oïl ſacrum putare.

Sæpe etiam magicum cantamen inire per ſepulchra,

Quo geniale torij ſolventer aſſuante nupta. Luxurie rabiem tante cohibet repente Chriſtus.

Verum utrumque ſcriptorem in hanc errorem induxit gravis S. Cypriani conſuſſe, de qua & 1. ultum eſt, & conveniens eradiſſe. Nicomediſſis cum martyr ante ſuſcepum Chriſti fidem magis fuiſſe perhibetur, de eoque ille narratur, tum alibi, tum in Confeſſione ſub Paniceſſis, quæ ſub

*Ad hanc
gentilem
viam
350.*

*Alia ele-
genter
eruditior
reſeſſe.*

*Non vide-
reſeſſe
conjugem
fuiſſe.*

*eradiſſe
reſeſſe.*

E

F

*Ad hanc
viam
350.*

fuiſſe

AUCT. *epus nomen Graecis ac Latinis exstat, & ex ipsa videtur esse, quam S. Gelasius l. 1. Tapa in concilio Romano iuxta apocrypha respicit.*

sed multis tantis vitiis detur.

A7 Perro autem sanctum Augustinum nostrum a magia criminis immunem fuisse asseruimus, ita negare non possumus, quin ante baptismum nectem multarum vitiorum didicimus perierit, prout ipse in epist. 1. ad Donatum verbis infra citandis facit, nec in gentili oratore mirandum est. Certe S. Augustinus form. 311. qui serius est in natali S. Cypriani, de eo ait: Ipse scribit, ipse testatur, cujus vix fuerit aliquando, quam nefariz, quam impie, quam improbanda, ac detestanda. Talis erat Thaleus Cyprianus, tam eloquentia facultate ac natura doctus, tam animi peruersus affectibus, quando diuino bonitas animi Serui sui, ut S. Augustinus form. 311. loquatur, per fidem iustificando erui ab impiis, & scit iramem suam, hoc est, gladium his acutum; ut per illum loquum stulticia georum nudata feriretur, per quam prius testa atque velata, pulchra prudentibus videbatur; atque ut eloqui tam nobilia instrumentum, quo ruinosis doctriis demoniorum indigna ornamenta fiebant, in edificatorem veritatis Ecclesiae, qui crescente, illa laberetur; & ut tamz vocis tuba, qua forensium mendaciorum certamina solebat acere, ad proferendum pretiosis Sanctiorum moribus diabolum, Christo militante, & in ipso gloriantis deuotus martyris excitaret.

Ad form. inuenitur in S. Cypriano.

A8 S. Pantaus in Vita apud nos num. 9. indicat virum, quo Deus ad tantum opus sui voluit. Erat sane illi, ingens, etiam de obitu contuberniorum viri iusti & laudabilis memoriz Caelicii, & itate tuos & honore presbyteri, qui cum ad agnitionem veram Diuinitatis a seculari errore corripserat. Emendatissimus Baronius ad annum Christi 250. num. 6. Caelicium hunc eundem credidit cum eueniente rhetore, Caeliciano etiam ab aliis dicto, ac Didymeni Augusti olim magistro; putauitque S. Cyprianum hunc in oratorio schola successisse: ad annum vero 211. num. 2. censurat, rhetorem illum eundem etiam fuisse cum eo, qui in Minuti Felici Dialogue, qui Octavianus inscribitur, Christianum religionem vehementer impugnans indicant, tamque postmodum amplexus fuisse videtur. Tillemontius art. 2. in S. Cypriano velut admodum

C versimilem admodum Baronius opinionem, in quantum Minuti Caelicium S. Cypriani ad fidem dassetem statuit; sed ibidem Nota 3. illum arguit, quod eundem etiam fecerit Didymeni praepotorem: quod falso fundamente destitutum & cum ipse Cardinalis doctus fuisse non posse arbitrat. Verum ad ipsum Baronius iam reuocauerat anno 21. pag. 735. inter corrigenda ad annum 211. Ceterum Caelicium Cypriani Martyrologis Romanis inscriptus est ad diem 111. Iunii, ad quem de eo in Opere nostro breuiter aliam. De Caelice rhetore, ac forte eodem, videtur etiam post Tillemontius sem. 3. Monum. in Minuti Felice.

sal grauius nescit nescit.

A9 Quamvis vero ab hoc beneficium Caelicium Sanctus asseruimus, collegimus ex biographo, qui verba recitat subiungit: Hunc (Caelicum) toto honore atque omni obseruantia diligebat, obsequium venerationis suspiciens, non iam ut amicum animae coequalis, sed tamquam novae viae parem. Denique ille (Caelicus) demulsi ejus obsequiis, in tantum dilectionis immensis merito provocatus est, ut de saeculo excedens, ... commendaret illi coniugem ac liberos suos. Quia & in perpetuum grati animi referrent S. Cyprianus cognomen Caelici ab eo adscivit, teste

S. Hieronymus in lib. de Scripturis eccles., sep. D 67. Eodem cognomine Sanctus ipse usus est in epistola 1. ad Donatum, sic exorsus: Caelicium Cyprianus Donato salutem. Sed & in epist. 69. ad Florentium Pappianum, in prescriptis suis publico instrumentum testum fuisse testatur: Si quis tener vel possidet de bonis Caelici Cypriani episcopi Christianorum &c. Hinc liquet, illum fuisse Talcii cognomine, quod postea perierat, ita & Caelici vocabulo post susceptum fidem publice notum fuisse. Porro recte obseruimus nonnulli nesciri, aut S. Cyprianum sacris Ordinibus nondum initiatum fuisse, dum Caelicium sacrum tantum ipsi commisit, aut certe non nisi amicis commendationem hac intercessisse; tamen enim clericis tam grauius prohibitum fuisse, ut epistola 66. infra ostendimus. Frustra quoque Petronius ex aduerso Pontii loco matrimonium presbyterorum habile sonat, cum prius probare deberet, laudatum Caelicum uerum illum in presbyteratu dixisse, aut ea usum esse.

A10 Quae perro occasione laudatus presbyter Cyprianum ad Christi sacra perduxerit, nescimus: sed ex eiusdem hanc laudate epistola ad Donatum constat, cum aliquandiu ac etiam diu solatarius moris relictum esse, ex praecipue ex capite, quod persuadere sibi non possit, sese ad Christianum uerum integritatem, a quo tam longe aberat, per sacri baptismi lavacrum ac diuinam gratiam posse peruenire. Audi illum ipsum huc super re differens: Accipe, quod tenetur, aequum discitur, nec per moras temporum longa agnitione colligitur, sed composito graue maturantis hauritur. Ego cum in senectute atque in nocte caeca iucerem, cumque in sale peccata saeculi nutabundus ac dubius, velligis oberrantibus fluctuarem, viam meae salutis, veritatis ac lucis alienus, difficile profus ac durum pro illi tunc moribus opinabar, quod io salutem illi diuina indulgentia pollicebatur, ut qui renacti denique possit, usque in novam viam lavacro atque salutari animatus, quod prius fuerat, exponeret, & corporis licet manente compage, hominem animam ac mentem mutaret.

A11 Qui possibilis, achem, est tanta conversio, ut repente ac peracriter exuatur, quod vel genium suum materiam naturalis obducat, vel E ulurpatum diu, semio vetustatis inoleuit? Alta hac & profunda penitus radice federunt. Quando parimoniam discit, qui epulatis cenis & largis dapibus assuevit, & qui pretiosa veste conspicuus, in auro atque in porpora fulsit, ad plebeum se ac simplicem cultum quando deponit? Faleibus ille oblectatus, & honoribus esse privatus, & ingloriosus non potest. Hic stipatus clientium cunctis, frequenter comitatu officio insignis honoratus, potius putat esse, cum iulus est. Tenacibus semper illecebris necesse est, ut solebat, violentia iuviter, ioster superbia, iracundia inflammata, rapacitas inquietas, crudelitas stimulat, ambitio delectat, libido precipitat.

A12 Hae egomet saepe mecum: nam, ut ipse Donatus respondet, quamplurimus vix prioris erroribus implicatus tenebar, quibus exui me posse non credebam, sic vitis adherentibus obsecundans etiam, & desperatione meliorum, malis meis velui iam propius ac vernaculis offavebam. Ita Cyprianus saluberrimum seum, priusquam diuina gratia ac solatiorunda lavacrum iussit vitis animam canis. Obstat etiam bond dubio Viri multiplex eruditie, qua inter gentiles suos plurimum emulabatur.

Sanctus a. nesci fas testem.

quam ante baptismum solueret.

Donatus respondet.

A quoque inde orti nata eret superbia, Christianis preceptis tam opposita. Hinc S. Hieronymus in *Jonam* cap. 3. *Cecilium hunc propheta, Cyprianum regi Nitricorum comparat, ait: Propugnans nobis B. Cyprianum, qui prius idololatricæ assessor fuit, & in tantam gloriam venit eloquentia, ut oratorium quoque doceret Carthagini, audisse tandem sermonem Jonæ, & ad paenitentiam convertitur, in tantam venisse virtutem, ut Christum publice predicaret, & pro illo cervicem gladio flecteres: profecto intelligimus, regem Ninive descendisse de solio suo, & purpuram sacco, unguenta luto, munditias lordibus commutasse; non lordibus sensum, sed verborum. Hinc S. Hieronymus: cetera ad S. Cypriani conversionem ac baptismi spectantia sequenti paragrapho exponemus.*

§. III. Tempus suscepti baptismi incertum: mirabilis morum mutatio, & virtutes heroicæ ipsius, probabilius adhuc catechumeni.

Anum suscepti a S. Cypriano fidei nos Pontius, nec alii veteres tradidere, neque certum assignari possit. Atamen non longe a vero aberravimus, probent tum laudatæ Pontius in Vita num. 30, tum S. Cyprianus ipse in *epist.* 35. ad S. Cornelium Pontificem Romanum. Priori loco de delato ipse episcopatus scilicet: Ad probationem bonorum operum solum hoc arbitror satis esse, quod iudicio Dei, & plebis favore, ad officium sacerdotis & episcopatus gradum adhuc neophytus, & ut putabatur, ocellus, electus est. Idem Pontius num. 6. velut rem plane insulsum narraretur eadem illam Sancti ad sacra Ordinis ejusmodi, dixeratque: Presbyterium & sacerdotium statim accepit: quin enim non omnes honorum gradus crederet tali mente credidit? Ex hisce loquitur, Sancti baptismum non longius temporis spatio ante initium episcopatus posse collocari, quam que ipse adhuc neophytus ac ocellus in fide crederet poterit.

34 Jam vero S. Cyprianus, ipse ejusdem epistola memorata, plichi lux in episcopatu quadricennio jam probatus erat, quando hinc ad S. Cornelium anno 252. mense Januo aut Julio dedit, ut in S. Causilio hoc ipso die dictum jam est; ideoque initium episcopatus illius collocandum est ad annum Christi 248. si quadricennium illud completum, vel certe ad annum 249. si incompletum fuisse censendum sit: quod posterius verisimilius esse infra ostendimus. Quantum autem temporis hoc deducendum sit, omnino incertum est, nisi quod paucissimos annos excedere non sine Pontii auctoritate. Pontius itaque felicissimus ille evocatus anno 246. evigilasse, ut Joannes Costrimis in *Annalibus* statuit; sed etiam paulo citius aut ferius, ideoque annum divitiare non habet. Cyprianus Peshali, quem Oceanus editior Joannes Felius S. Cypriani Operibus inseruit, quique in annum 243. designat, auctorem Christianum manifeste præstet, morari nos non debet, tum quia ob styli diversitatem summo Auctori nostro attribui non potest, tum quia tam maturo Cypriani aetate cum Pontii dictis non satis verisimiliter conciliari parsi.

35 Perseus in *Annalibus* Cyprienicus ad annum Christi 246. num. 3. cum inter Pascha & Pentecostem.

essent ejus anni baptismum putat, minus Tertullianus AUGT. *testimonio, qui lib. 2. de Baptismo, cap. 19. ait: C. S. Diem baptismi solemniorem Pascha præstat, cum passio Domini, in qua tingimur, adimpleta est.* Exinde Pontecostis ordiosodis lavacris lausissimum spatium est, quo & Domini resurrectio terdicipulos frequenter est. *Ex hac enim loco Perseus inferit, intra hoc temporis spatium ordinandis lavacris in ecclesia Africana deputatum fuisse, ideoque tum Cypricum solenniter baptismum fuisse, perquam credibile putat.*

36 Nec improbabile esse re opinio, non tamen certa; tum laudatæ Tertullianus ibidem post pauca *test. 31. subjungat: Ceterum omnis dies Domini est, omnis hora, omne tempus habile baptismi est, de sole mnitate interest, de gratia oil respici. Nihil aliud igitur ibi vult Tertullianus, quam Pascha ac Pentecostes tempora baptismi majorem tum sollemnitate ceteris magis numero conferendo deputata fuisse; verum id non obstat, quo minus nos & aliter, Christianis preceptis jam probe instructis, eadem illa tempora baptismi initiare, præsertim cum iusta causa subisset, qualis in adjuvando Ecclesia Cypriano, quem præter antiorum etiam infelicitas in Coelestium virtutum splendor commendabatur, certe non deerat, quomodo cum nec defuit, ob quam adhuc Neophytus contra Apostoli mentum ad episcopatum evertitur.*

37 Non minus incerto est aetate, in qua memoratum Sacramentum suscepit. Barroius ad annum 250. num. 7. ex Sancti verbis num. 31. a nobis recitat, quibus ait, *vix possibile fuit videri, ut repente ac perociter exauret, quod vel genuinum sui materiam naturalis obduruit, vel usurpatum diu, lenio vetustatis inolevit.* Alia hæc & profunda penitus radice ledunt: ex hisce, inquam, Sancti verbis Barroius colligit, eum jam senectutem fuisse, dum Christo nomen dedit. Verum id memorata verba non evincunt; nam præsertim quod S. Cyprianus ibidem non tantum de se, sed etiam de quolibet hominibus, baptismi initiandis, loquitur, prout ex notis contextu manifestum est, citia, quibus aliqui in virilem usque ætatem assuevit, recte dici quærit fæm veritatis in hujusmodi homine inolevisse, aliisque ac profunda radice fratre.

38 Adde, quod de Sancti senectute usquam meminimus biographus, quam tamen de Cecilia non plicis, ut supra num. 28. videre est. Quinimo contra: rium mihi potius insinuare videtur, dum num. 4. Vite vult miraculi iustis narrat conceptum ab eo, in ipso conceptionis sue initio, continentie sui votum, seu propositum, quod in homine jam senectute minus admirandum erat, aut certe non tantopere, ut propterea Pontius exclamandum putaret: Quis unquam tanti miraculi meminis? Verbo Pontii num. 43. debemus, ibique tellur judicare poterit, utrum hoc non potius robustum juvenem aut virum, quam senectutem hominem diceretur. Fatendum tamen est, ex delato ipso nam die post baptismum Carthaginiensis ecclesia episcopatu fatis calligi, eandem ætatem virilem jam tum superasse; præsertim cum de hoc ibidem nihil observet biographus, observandum haud dubie, si Cyprianus, ut neophytus, ita etiam solito junior, episcopus electus fuisse. At quidem ibidem: Homiliter ille secutus, dum ad non dignitatem evolvendus, a populo guerretus, antiquioribus cedens, & indignum re titulo tanti honoris exillimans, sed si verba hæc de antiquioribus.

A palestram dedebat est. Adit ibidem Pontus, Cyprianum receptis hinc in eandem suum certe iterum videretur fuisse, nisi a perfectiorum invidia sibi exisset.

proinde
sic
chomaz

46 Difficile est, nec inter veteres con-
venit, an gravis illa heretica virtutis facta Cy-
priano catechumeno, an recens baptizato adfer-
enda sit. Hieronymus ad eunum 250. num. 10.
necnon baptisum postulat; Tillemontius art. 32.
ad Not. 4. dubitat, utraque in utramque par-
tem rationes producit: et ad Jacobus Pamelius,
Joannes Pearsonus, ac utrovisque Prudentius Ma-
tronus tam convenienter utrumque bonorum euri-
storum baptisum premittunt, idque posterius,
diffusius Tillemontius argumentis, penes extra du-
bium arbitrat. Juvenit argumenta utriusque
inducta recessisse. Prae postrema opinione fa-
ciunt biographi aulicis, qui relato priori pra-
clara foverit, admirandus exclamat: Quia
umquam tanti miraculi meminit? Nondum seculum
nativitas novum Hominem splendore loco di-
vini lucis oculaverat, & jam veteres ac prilli-
nas tenebras sola lucia paratura vincebat. Ercum
quid hic sola lucia paratura, quam Pontus a se-
cunda nervitate, sive baptisum distinguit, quid
illa, inquam, aliud designat, quam preparatio-
nem ad illud Sacramentum? Atque adeo si sola
paratura profusa tenebris vincens, existens em-
plum sit, ad eum baptismum fuisse dicendum est.

47 Fecit secundo idem biographus, dum Sy-
rius adhuc rudis fidei homo, & cui nondum for-
sitian crederetur, bona sua in pauperes distribuisset
ab eodem dicitur. Si enim jam tum baptizatus
fuisset, cur, quare, ipsi nondum forsitian credi-
tam, sive eum de illius sacra conversione dubita-
tum fuisset, cum dubium non sit, quin non nisi
gravis iussus praetextus ad salutem illud solum
admiserunt. Praeterea laudatus biogra-
phus in Vita num. 12. de eodem jam Episcopo
ait: Quis autem circa pauperes Episcopus la-
ceret, quos catechumenis diligebat? Quibus sa-
ne verba de praedicta facultate distributione ma-
nifeste meminit, & hanc a Sancto etiam tum ec-
clesiastico factam tradit. Enimvero si jam tum
phylax id praestitisset, dixisset haud dubie: Quis
autem circa pauperes Episcopus faceret, quos
neophytis diligebat: nullo quippe argumento,
quam ille, Sancti in egenis misericordiam effica-
cius potuisset commendare. Nec aliud indicat epi-
phonema quod ibidem subiicit: Praevenit, si po-
testi dici (res enim fidem non capit) praevenit,
inquam, tritura lementem, vindemia palmitem,
poma radicem.

Enim-
modum

48 Ponderavit hoc omnis Tillemontius, fate-
turque videri sibi Pontium utramque praeclearum
apud Sancto catechumeno adscripsisse: ac putat,
ad ipsum cum ipsius S. Cypriani in epistola ad
Donatum dictis non posse conciliari. Difficultatem
in eo ponit, quod Sancti in laudata episto-
la postquam verbi, quae num. 30. & seqq. veni-
mus, dixisset, sibi, dum in tenebris atque in
nocte caecus, ... veritatis ac lucis alienus jace-
ret, incredibile apparuisse, ut quis renaceli denuo
posset, utque in novam vitam lavacro aequi sa-
lutaris animatus, quod prius fuerat, exponeret,
& corporis licet minime compage, hominem
animo ac mente mutaret; cuiusque praeiis, quibus
tunc erat moribus, tantum una mutationem im-
possibilem sibi visum variis exemplis cupavisset,
non subiecerit ei, quae num. 39. & seqq. dedimus,

& quibus totam omni sui mutationem baptismi
adscribere videtur.

49 Hinc Tillemontius ita sepe argumentatur: ^{Aver.}
Christiane vita integritas, suorumque morum mu- ^{C. S.}
tatio Cypriano ante baptismum incredulitas ac po- ^{argutus}
ne impossibilitas videbatur; adeoque procul aberrat
a vero continentia, bonorumque suorum in pau-
peres largitione; quippe quae duo ipsam Christi-
anae religionis perfectionem attingunt. Praeterea per-
pendi sequentia in eodem epistola Cypriani verba:
Seis ipse, ... quid oobis comuleris mors
illa criminum, vita virtutum: scis ipse; nec praedi-
co: in proprias laudes odiosa iustitiam est: quam-
vis non iactatum possit esse, sed grauium, quid-
quid non virtuti hominis adscribitur, sed de Dei
munere praedicatur. Haec, inquam, perpendit
Tillemontius, putatque, S. Cyprianum ita aliquid
magis post susceptum baptismum ac se praestitum
memerere, acque de illa re rebus, quam de
laudatis operibus posse explicari. Haec opinio
etiam fovere arbitrat Ss. Hieronymus ac Pan-
tium; Hieronymum quidem, quia in libro de
Scripturis ecclesiasticis cap. 67. de S. Cypriano
ait: Christianus factus omni substantiam suam
pauperibus erogavit: Pontium vero, quia hic
num. 3. Vita praefatus est, sese alias gilla non
alimide recessisse interpretari, nisi ex quo Deo
natus est.

50 Tota itaque rei controversia hic redit, an
tam S. Cyprianus eximia illa facinora baptis-
mo elorias postposuit, quam praemittit Pontus, &
consequenter, utrius verbo ex alterius dictis ex-
plicari potius magis ac debeant: utriusque enim
hoc in parte pugna est aulicis. Tillemontius,
ut utramque conciliet, emendatando praeparat,
ut illa Pontii verba: Nondum secunda activi-
tas ovium Hominem splendore loco divina lu-
cis oculaverat; intelligi non possim, ut de baptis-
mo actum collat, sed de eodem recitari colla-
to, quicquid in Neophyte mundum totum suum
lumen diffunderet: hoc enim posito, reliqua Pon-
ti dicta facile posse explicari videntur. At mi-
hi hoc expostio non satis probabilis apparet: quia
secundum hanc baptismum, cui S. Cyprianus in
Tillemontii interpretatione ferentem ac purum lu-
men, spiritum desperantissimum, mirabilemque
sui mutationem, accepta retulisset, Pontus sola
lucis paratura dictus fuisset.

51 Deinde eadem interpretatio non satis recte
conciliari potest cum argumento, quia Pontus ad
excellendum utramque Cypriani factum ibidem
utitur in hunc modum: Nemo mecum, statim ut
levit: nemo vindemiam de novellis serobibus
expressit: nemo adhuc umquam de noviter plan-
tatis arbutulis matura poma quævisit. In illo
omnio incredulitas cucurritur. Praevenit, si po-
testi dici (res enim fidem non capit) praevenit,
inquam, tritura lementem, vindemia palmitem,
poma radicem. Hic cum ita ratiocinatur biogra-
phus: Existimemus mutari se feci &c.; plus te-
men fecit Cyprianus, in quo ipsam sententiam tri-
tura praeterea &c. Sane si Sanctus jam tum bapti-
zatus fuisset, restitit illum Pontius recens iustitia-
nem, novelle serobi seu palmi, ac noviter plan-
tato arbutulo comparasset. Hisce adde cetera, quae
pro nostra sententia supra praestulimus.

52 At vero Cyprianus non tam clare mutati-
onem suam baptismum postposuit, quam Pan-
tius dictis facile posse conciliari. Ipsa enim Tille-
montius sententia, verisimile non esse, Sanctum
bapti-

AUCT. baptizari petisse, quando non modo Christianorum virtutum exercitum, sed etiam turpissimum vitium fugit, ipsi impossibilia videbantur. Fateri ergo pariter debet, Cypriani dicta locutione explicari debere, nec si accipi posse, quasi tam spissae mentis tenebrae ad ipsum baptismum Sacramentum accessisset. Quinimo dubium non est, quin ex magna parte dissipata jam fuerint, dum Socrates jam catechumenus ad amplectendum fidem animum serie adiecit. Nam quis credat, ad eum jam catechumenum referenda esse, quae de se, ejusmodi cogitationibus agitata, ibidem ait; videlicet: Cum in tenebris itaque in oculos caecum ecerem... vitium meum nefarium, veritatis ac lucis alienum. Irem: Nam, ut ipse quamplurimum vitium prius erroribus implicatus tenebat, quibus exui me posse non crederem, sic vitium adherentibus obsecundans eram, & desperatione meliorum, malis meis, veluti jam propriis ac vernaculis obfavebam. Quis, inquam, hoc ad Socratem jam catechumenum referat, dum in Christum jam crederet, aliusque praecepti vitam suam conformare decreveret? Quis non videat, Socratem et alios

B ita repetere, & qualis olim fuerit, exponere. **ad ea** 33 Contra, inquit Tillemontius, potam quaeque probabile est, S. Cyprianum insignem illum mutationem baptismi inforscipien accepit relatum fuisse, si, quod in Christiana religione diffinitum maximeque stabile est, ante illum exsecrationem jam mandasset. Sed quidem tam mutationem baptismi adscribere potuit Cyprianus, quem parum dum se ad praedictum Sacramentum dispenseret, partem & multo persedisset, dum eodem initiaretur, confectus est? Si errorum atrocemque argutionem depulsum habuisset in baptismi sui attribuit, quos tamen, ipse fatetur Tillemontius, non max vidimus, ad baptismum non accesserit. Nec cepte ad eandem objectionem respondit Moranus in *Vita* §. 2. Cyprianum ita locutum esse ex recepto esse Ecclesiae, secundum quem ista anni transactio baptismi adscribatur, quomodo vivaciter illustrati ad rem accederent; adducitque S. Cyprianum Hierosolymitanum Catechesi 3. rectis doctrinis allegantem: Mortuus in peccatis descendisti, vivificatus ascendis iustitia. Sic Socrates ipse in libro de *Habitu virginum* ait: Omnes quidem, qui ad divinam lavacrum baptismi sanctificatione pervenerunt, hominem illic veterem gratia lavacri salutaris expouit, & innovat Spiritu sancto, a sordibus contagionis antiquae iterata naivitate purgatur: quos tamen negri, non paucos a catechumenis per virtutes theologicas ac parententiam, veterem hominem exuisse, atque antiquae contagionis sordibus purgatos esse, priusquam salutaris illi lavacri regeretur. Sed in ipso, de qua agimus, epistola baptismum mortuorum, vita virtutum ab eodem Socrate dicitur: sed ex propterea censendum est hic, dum ad illam accederet, etiam certum habuisse se virtutibus instructum fuisse? Nescit ista hoc de tam sereno Catechumeno arguere.

respondet. 34 Praeterea potius Socrates mutationem illam baptismi adscribere, quia quod prius difficile videbatur, deinde facile visum est. Perius scilicet, quamquam relictis armis, ut tunc ibidem obfervat Tillemontius, celsitatem ex pauperum, sui ipsius videret, amplius, atque per baptismi gratiam hoc propositum suo ita confirmari, ut iam nihil in eo sibi arduum amplius deprehenderet. Hic passus fuit illi ad caetera Tillemontii ar-

gumenta respondit. Nam prima quidem, dum ex D. vobis S. Cyprianus num. 49. intelligit, aliquid magis ab eo post baptismum profectum fuisse: nec post aliud quippiam prater dum ille probabilis assignari; respondens, ex dictis potest, quae tamen se loqui potuerit Cyprianus; argue verba illius non clero esse, qui expositionem nostram admittant; contra vero bonorum distributionem Socrate catechumens malis manifestum per Pontium attribuit, multaque minus probabiliter aliud ebrietatis opus, quam illud, a biographo designatum dici, dum ait: Quid autem circa pauperes Episcopos faceret, quos Catechumenus diligebat?

35 Multo minus refragatur nobis S. Hieronymus, et cetera, dum Socrates Christianus factus omnem substantiam suam pauperibus erogasse dicitur: nihil enim habuit, quae minus Catechumenus latere quidem modo Christianus dici queat, autem scilicet ac fide, licet nondum Sacramentum. At miror Tillemontius visum fuisse etiam Pontium contra episcopum fovere, et quod hic dicit, sese S. Cyprianum gesta non receperam, nisi ex quo Deo outus est. Quasi vero ad beatum illum naturam in adulto non pervenit illustrati, fides, aliaque virtutis opera, quae huiusmodi demum baptisime debentur praemissa. Hinc ipse Pontius ibidem immediate praemisit: Unde exordium bonorum ejus aggreddat, nisi a principio fidei, & naivitate caelesti; ad principium accessit huiusmodi dubie etiam spissas, quod Catechumenus gesserat. Nodum ergo in seipso queris Tillemontius, dum biographum hic objicit.

§. IV. Neophytus in virtutum & sacrarum Litterarum studium incumbit; profanam facundiam suam coercet; scribit epistolam ad Donatum, & librum de Idololorum vanitate.

DE S. Cypriani gestis a baptismi usque ad presbyteratum, atque hinc ad episcopatum usque generalis tantummodo praefatus inquit Pontius; Multa loci, inquiris, quae adhuc plebeis, multa, quae jam presbyter fecit, multa, quae ad veterum exempla iustorum, imitatione coemulati profectus, promerendo Dominum, totius religionis obsequio praestitit. Nam & sermo illi de hoc fuerat utilis, ut, si quem praedicatum Dei laudatione legisset, fuaderet inquiri, propter quae facta Deo placuisset. Sic inter ceteros cum Iohannem sibi imitandum proposuisset ait, ut nam, 24. distam est, ac tandem subiicit: Et sic per bonorum omnium documenta decurreo, dum meliores semper imitator, etiam ipse se fecit imitandum. Ex hisce habemus quidem, sanctum Neophytum nostrum multis praefate gressisse, atque in virtutum studio, quod ex S. Celsi presbyteri, utinamque in fide magistri, consuetudine huiusmodi non parum accendebatur, insignem fecisse praefectum; sed quoniam illa gesta fuerint, ignoramus.

37 S. Gregorius Nazianzenus Orat. 18. jam alios laudat, de aditu monasterio per illum obitu non ab ejusdem conversionis hic vobis meminit: Deum invenit, ac sacri gregis ovem sacra efficitur, atque etiam, quemadmodum a quodam accepti, mirum; idque multos quoque precibus ab eo adhibitis, ut ad prioris arrogantiae purgationem

A nem humilitatem exerceat. *Pis editus Graecus est rumpis, a suis pro rebus templum, & aspis, id est locis purgo, quod certo humile maneat indicat.* Sed cum S. Cyprianus Antiochenum cum nostris Corinthiensibus a Nazianzeno confusum fuisse conset, & Eudocia Augusta apud Theonem in Bibliotheca codice 184, de priore expresse dicat, ipsi elevat ecclesiae traditis fuisse, dubium non est, quia memoratum adini manui S. Cypriano Corinthei exi ex errore fuerit adscriptum, quod ad Antiochenum pertinebat.

*Lazarus
Lazarus
additum
Tertullianus*

B Inter Christiane vitae illius primordia sacrum Litterarum studium etiam memorat Augustinus, in quibus quam feliciter laboraverit, ejusdem Opera, quae magis totius Ecclesiae emulamento iustis, luculenter manifestam. En ferientibus vero ecclesiasticis Tertulliano purissimum delectatum fuisse, colligitur ex S. Hieronymo lib. de Scripturis ecclesiasticis cap. 53. ibi enim sanctus ille doctor sic scribit: Videre quidem Paulum Concordia, quod oppidum Italiae est, Irenaeum, qui se beati Cypriani iam grandis aetatis notarium, quem ipse admodum et affectu adolecentem, Romae vidisse diceret; referreque sibi solum, numquam Cyprianum absque Tertulliani lectione unam diem praeterisse; ac sibi crebro dicere: Da magister; Tertullianum videlicet significans.

*propter
autem, &
Moralis &
Hieros.*

C *39. Antiocheni sanctissimi Opera, ut probet exerceat errores, prout idem S. Hieronymus epist. 41. alias 65. ad Pammachium recte observavit.* Beatus Cyprianus, inquit, Tertulliano magistro utitur, ut ejus scripta probant: quumque eruditus & ardens viri delectetur ingenio, Monitarum cum eo Maximilianumque non sequitur. Quod autem S. Hieronymus ait, alius scripta probant, eum Tertulliano magistro usum fuisse, pro certis liquet ex libro de Vanitate idolorum, cum novum illud quandocumque verbis ex Tertulliano inserta sunt. In eodem libro multo purior ad Minutius Felicis Dialogue, qui Octavius inscribitur, acceptis leguntur; unde patet & hujus quoque lecturam ipsi placuisse: quod sane minime mirum est, si Caelinus, de cuius ad fidem accessu in eo agitur, ipse fuerit Caelinus presbyter, cuius opera Cyprianus eandem fidem amplectens, quod tamen non ausim certa affirmare.

*Propter
autem, &
Moralis &
Hieros.*

D Vidimus sapientia, quanta profusa eruditionis ab elegantia copia iustitiam, sanctus Ecclesiam ingressus sit, ex divinis sanctis consiliis, ut, teste S. Augustino serm. 312. per illam linguam Rusticia genitum nudata sciretur, per quam prius testis atque velata, pulchra prudentibus videbatur; atque ut eloqui tam nobilis instrumentum, quo rudioris doctrinae demoniorum indigna ornamenta fidebant, in adificationem veritatis Ecclesiae & Quam egregia id etiam scriptis praestiterit, loquuntur ejus Opera, in quibus sententiarum gravitas & copia, divinarum Litterarum scientia, atque in his usque efficacissima ad persuadendum vis elucet. Non fitiam elegantiam, quam apud gentes sibi comparaverat, usus est, quin eam ad Christianam gravitatem exagrandam putavit: cuius quidem rei argumentum est illius epistola 1. ad Donatum, de qua non aegemus, rhetorica fiscalis erantissimae, quales in ceteris omnibus ejusdem litterae ex Opusculis frustra requiruntur.

*Christiana
graciosa*

E Hinc S. Augustinus lib. 4. de Doctrina Christiana, docuit, quae Christianam errorem faciundum docet, cap. 14. sic ait: In populo autem gravi, de quo dictum est: In populo gravi laudabo te; nec illa suavitas delectabilis est, quae non quidem ini-

qua dicuntur; sed exigua & fragilia bona ipse meo Auct. verborum ambui ornatur, quali ne magna C. S. atque stabili decenter & graviter orarentur. *fortius* Tum mox ad propositum nostrum subdit: Est tale aliquid in epistola beaustissimi Cypriani (ad Donatum); quod ideo puto vel accedisse, vel consulto factum esse, ut sciretur a posteris, quem linguam doctrinam Christianam sanitas ab ista redandantia revocaveris, & ad eloquentiam gravem, modestioremque restrinxeris; qualis in ejus consequentibus litteris secute amatur, religiose appetitur, sed difficillime impletur.

F Ait ergo quodam loco: Petamus hanc *veritas & S. Augustinus* „ledem: dani fecerunt vicina secreta; ubi dum „erratici palmitem lapsus pendulis nexibus per „arundinet baulas repant, vitesque partium „fcondes testis fecerunt. Non dicuntur illa, nisi mirabiliter assensuissima secundum secundum; sed profusione nimis gravitatis displicent. Qui vero haec amatur, profero eos, qui non ista dicunt, sed castigantur eloquentur, non possit illi loqui existimant, non iudicio ista devitare. Quapropter iste Vir sanctus, & possit le ostendit *E* dicere, quia dixit alibi; & nolle, quoniam postmodum nolumus. Huius usque S. Augustinus, in Christiano errore improbat verborum lucuriam, quam Sanctus postea vitavit, quumque in eadem epistola ad Donatum sanctissimis causis patitur, quam sacris fermis congruere in ipse praestitit; In iudiciis, inquit, iocundatione pro collis, opulenta sacunda volubili ambitione iactetur: eum vero de Domino Deo vox est, vocis pura sinceritas non eloquentis viribus nititur ad fidei argumenta, led rebus.

G Non ita tamē haec accipias, quasi Cyprianus *Lactantius, & illi dicitur* „emmen praesens orationis artem peritus neglexerit: cum patet perspicue dicendum sit; graviter sanctis, modestiorque elegantia in posterum usus, qualis, teste S. Augustino, secute impletur. Lactantius ad ejusdem Operis iudicium num. 21. iam reclusimus, vidimusque, eum dissecare acquirisse, utrumque ornatior in eloquendo, an facilius in explicando, ant potior in persuadendo fuerit. Quamvis ille pariter fecerit *F* Gregorius Nazianzenus, liquet ex num. 38. ac vel maxime ex eo, quod in eadem Oratione dicere non dubitaverit, Cyprianum elegantiam tamē reliquis praestitisse, quante homines brutis. S. Hieronymus in epist. 49. alias 12. ad Paulinum eadem sententia comperat, sic scribit: B. Cyprianus istar fontis purissimi, dulcis incedit & placidus; & in epist. 57. alias 7. ad Laurentium, eorundem laudat. Plura addere uerba non est, eum Opera ipsa Auditoris sui facundiam cultibus manifestant.

H Sed non ipsi gentiles, apud quos magnum *ab eorum* sibi nomen faciundum sua comparaverat, eloquentiam illius iam Christiani admirari deservit, licet eum eo ipsam doctrinam, quam eis ediderat, non ex capitebus, velut hominem, qui praecellenti ingenio ad vendendas angas abuteretur, Copianum a Graeco voce accepit vel accepit, Latine stercus, quasi stercorem contemptum distingerent. Ite distingas in Lactantio lib. 5. Divinarum institutionum cap. 2. ubi, postquam S. Cyprianus Opera scriptis reliquarum; qui Christianam religionem suam fuerant, praestitit, ita profusum est: Hic tamen placere ultra verba sacramentum ignorantibus (ad est, alioquin) non potest, quoniam mystica sunt, quae loquens est, & ad

AUCT. & ad id preparata, ut a solis fidelibus audiantur. Denique a doctis hujus seculi, quibus forte feculentis innotuerunt, derideri solet. Audi vi ego quendam hominem, isae dilectum, qui cum, immensura una littera, Cyprianum vocaret, quasi qui elegans ingenio, & melioribus rebus aptum, ad solas fabulas consulisset.

63 Perre ex variis Opusculis, quibus Christianam religionem esse defendit, aut etiam, ad ipsam, que baptizatus est, annos pertinere videtur epistola illius ad Donatum, cujus nos memimus. Pamelinus eam inter Cyprianas epistolas secundo loco recensuit, promissa scilicet auctori ad Cyprianum, quam in codice Cambrensi reperit, quamque fragmentum patius esse opinatur, esse illius epistolam, quo Sanctus monitus suam descripsisset, haec autem existimavit, quia S. Cyprianus in ipso epistola sua eandem mentionem, sese de promissa Opuscula a Donato interpellatum fuisse; Donati vero epistola in laudata codice praefata est haec titulus: Admonitio Donati ad Cyprianum; nos tamen de illa promissione nullam esse memo. Est enim hujusmodi: Cecidite retinete, sancti, sancti Cypriane, qui nobis fuerit apud oratores gentilitas, unus sensus, una cogitatio, individua lectio. Quare nos & in divina lectione in animis roboramus, aut non ea semper nobis fuit cogitatio, ut simul crederemus?

66 At vero Rogatus, Fellus ac Balazius, epistolam illam, in aliis codicibus minime inventam, suppositissimamque, praetermisere, ideoque in prioribus ad postremum editionibus epistola Cypriani ad Donatum inter Cyprianas epistolas locum obtinet. Fellus Liberum de Gratia Dei appellare maluit, inter ceteras rationes praeferebat editionem Spirensis, in qua Liber Cypriani ad Donatum inseritur, consueverunt plurimi, ut inquit, Mss. codicibus. At vobis parum interest, quo nomine eam quis appellare maluerit: epistolam tamen cum pluribus vocabimus. Quod ad Donatum, cui inscripta est, spectat, hic Christi fidem similitur fuerat amplexus, nec ita pridem, quantum ex verbis Sancti illius ad virtutis studium exhortatus apparuit. Sic cum cum ibidem allegatur: Tu totum, quem iam spiritualibus castis caelestis militis signavit, tece incorruptam, tene sobriam religiosi virtutibus disciplinam. Praefertur etiam: Si tu innocentiae, iustitiae viam teneas, ... si in Deum viribus totis ac tot corde suspensus, hinc sis tantum, quod esse cepisti, tantum tibi ad licentiam datur, quomodo gratia spiritualis augeatur.

67 Pamelinus, Rogatus ac Pearsius eundem Sanctum in arte oratoria alim fidelem ac detudo etiam in baptisum factum fuisse scribit; & prior quidem epistolam Donati, quam, ut diximus, genuinum credit, pro hac sententia allegat: at cum alii eundem rejiciunt, non videtur, quo argumenta adhibuit, lucetum pariter est, ut idem Donatus S. Cyprianum cohabitaverit, quod Tillmonius ideo vultum esse, quia Sanctus eum quasi cum praefato fidei, & quomodo credo sermones misisset, in laudata epistola colloquitur. Sed nec, quo dialogum morem accipit, non videtur, quam hoc infirmum argumentum sit. Nec magis certa est Pameli suspicio, Donatum hunc eundem esse cum eodem episcopo Cibalensi, qui in fuisse Carthaginiensi fuisse pro baptizanda heretica sententia dixisse legitur.

68 Causam ac tempus scripte epistolae S. Cyprianus in ipso illius exordio sic indicat: Bene adnotes, Donate carissime: nam & promissum me memini, & reddendi tempus prolixius

hoc tempus est, quom indulgenti viodemis solutus aotmus in quietem, solentem ac flatus soni fatiscens inducias fortitur. Locum etiam cum die convenit, & molendinis sensibus ac severis ad lenes auras blanditatis autumni horum facies amicos conseruit. Praefertur igitur Cyprianus Donato fere, ut aliquid de Christiana philosophia ad illum perferberet; ideoque antequam tempore hac epistola praefectus videretur. Ex hoc tamen feribendi modo, variisque epistole contenta, qui Saellum cum Donato veluti praesente loquentem exhibet, crassius Rogatus, est, dum annuuntibus scribis una rursusveatur, pias sermones misisset, & hoc, rogatus Donato, ad ille postea in hanc epistolam redactis esse. Verum hujusmodi conjecturas ex dialogis desumptas, infirmas esse, supra jam observavimus.

69 Perre quoniam epistola in dialogi modum de conscripta sit, solus tamen Cyprianus in ea loquitur, Donatus autem ad eodem in placidum boni scissum ductus auctus. In prima illius parte Sanctus, qualis olim fuerit, & qualem pro baptisum evaserit, cum grati animi in dicitur locutionem significante Donato in memoriam revocatur: in altera mandatorum hominum sedera, libidines, fucant bonos, invania studia, dissimulatio, nexat anxietates, & cetera hujusmodi, per variis amicum ardore discurrunt, elegantiori oratione vigili oculis subjicit, de denique concludit: Una igitur placida & fida tranquillitas, una solida & firma & perpetua securitas, si quis ad his inquietantibus seculi turbinibus extraxit, salutis portus statione fundatur, ac calum oculis tollat a terris, & ad Domini manus admittitur, ac Deo suo mente proximus, quicquid apud ceteros in rebus humanis sublimis ac magnum videtur, infra suam jacere conscientiam gloriatur. Nihil appetere jam, nihil desiderare de saeculo potest, qui saeculo major est.

70 Hae ipse & plura eadem, ex quibus colligere licet, quo loco Neophytus ille creatus emisse haberes, quo alii tam ardenter ambunt, & quibus carere ille ipse adbus gentilis durum ac penae impossibile reputabat. Postremo amicum suum ad virtutum exercitia exhortatur, epistolam in hunc modum claudens: Ita quoniam feritiae quocunque, ac semper est otiosum, quicquid, octavo jam sole io vespemur, dici superest, ducamus hanc diem laeti, nec sit vel hora convivii gratia caelestis immunis. Sonet plures convivium sobrium; & ut tibi tenax memoria est, vox caetora, aggredere hoc munus ex more. Magis carissimos palces, si sit nobis spiritualis auditio, prolester aures religiosa mulcedo. Ceterum, quod supra diximus, epistolam hanc ipse, quo illius Auctor baptizatus est, anno scriptum videri, suadet stitudo ille stylus, qui rheorem artem sapit, quam gentilis praefectus fuerat, quoniam denique usqueque amplius usus est. Saadet etiam totius epistole argumentum, quod ipsum universum, videtur non ita pridem saltum completum, aliquidque quam merito mandatum oportet ac virtutes contemplari. Saadet denique nullus in ea sacrum textum usus, qui alibi tam frequens est, & hoc etiam alius opportunus videtur; unde verisimile sit, Sanctum, dum hanc scriberet, in sacre Litterae modum versatum fuisse, ideoque eam ad ipsum Christianae vite primordia referendam esse.

71 Id enim hic obiter posui, quod Pamelinus innotat, qui in annum 250. incidit, quo Sanctus jam erat episcopus, vel etiam post, scripsit.

Epistola
Cypriani
ad Donatum

Pamelinus
recensuit

Epistola
Cypriani
ad Donatum

Epistola
Cypriani
ad Donatum

de conscripta
modis

Revocatur
in memoriam

Colligere
licet, quo loco
Neophytus ille
creatus emisse
haberes

Epistola

innotat, qui
in annum 250.
incidit, quo
Sanctus jam
erat episcopus,
vel etiam post,
scripsit

A. *peam fuisse infamare videtur posse, dum num. 13. Vite exponebat uoluntatem, quam a sanctis illis Ecclesia perperat, sic scribit: Finge enim tunc (dum feceris) illam martyrii dignatione traolium, quis emolumentum gratia per fidem potenter ostenderet? Quibus uerbis hanc ipsam epistolam designari, eruditi passim credunt, quia illa hinc optime, ut aliter tangamus, et non alia Sancti Opera similitibus phrasibus ibidem reuocantur. Sed in dilectis, totaque epistola argumentis manifestum est, eam ad ipsius episcopatum disferri non posse, adeoque decedenda est biographus occasione ceterorum Operum, quae uel in seipsum uel post eum sanctus Episcopus scripsit, etiam hanc epistolam reuocasse, idque eo habentibus, quod ea ex patet, quem pretiosa Ecclesia esset illius Viri uita, qui ad emolumentum gratia ostendendum neminem sibi parum habebat.*

*Libro de
dilectum
quantum*

70 Ad idem circiter tempus pertinere uidetur aliud Opusculum, quod in desensionem fidei Sancti conferripit, & in uulgatis editionibus Liber de idololorum uoitate inscribitur. Manuist illius B. Angelinus lib. de uita huiusmodi contra Paganum, cap. 4. & lib. 6. de Baptismo aduersus Donatistas, cap. 44. Memini & S. Hieronymum in epistola ad Magnam, ubi eiusdem praefationem hoc breui elegit commendat: Cyprianus, quod idola diu non sint, quia breuitate, quae hitoriarum omnium scientia, quo uerborum & sensuum speculatore perstrinxit! Erasmus, in se Belarzio in Notis, opinatus est, Opusculum illud, prout modo exstet, fragmentum tantum esse ueneri Operis, ex quo in abrupta incipit: Quod idola diu non sint, & quod Deus unus sit, & quod per Christum salus credentibus data sit. Peram debitis hoc est ratio, cum nihil obstat, quinimod a totius Operis sui argumento Sanctus non incipere poterat, ut etiam uerba illa tituli loco praefigere, quae scribendi methodus nec impropria, nec inusitata.

*de uita
sanctorum*

73 Est uero Auctor totus in eo, ut ex ipse grauitatem, praefertim Romanorum Historiis, idolorum, etiamque uolunt inuicem demonstrat. Deinde de uita Dei & de Iudeorum felici regno atque dispendio differit, & de denique praecipua Christianae religionis mysteria perstringit, & in Christi fide ac imitatione gloriantur. Videtur igitur liber hic quaedam esse apologia, quam Sanctus pro comprobando religione, quam amplectens fuerat, approbandaque, quam abiecerat, idololatia uulgauerit. Quapropter non possum assentiri Tillemontis suspitioni, eam a S. Cypriano suae potius quam publicae utilitati, scilicet ut praecipua religionis capita, in compendium redacta, ad manum haberet, composuisse fuisse. Non possum, inquam, hanc suspitionem assentiri: nam praeterea quod nullum per se rationem producat, si Sanctus id sibi proposuisset, non tam praefine de idololorum inuicem, argumentis ex praefata historia petitis, diffunderet.

*de uita
sanctorum*

74 Porro obseruare ueteris, multa in hoc Opere ex Tertulliano ac Minutio Felice deprauiata legi; quod, cum non magis, quam profanorum hystoriarum usus in ceteris eiusdem lucubratiuibus occurrit, conuersus ipsius primordia redolere probabiliter existimant. Addunt etiam, conuelli in eo reperiri minus accurate & ex gentiliismo petiti, quam Christianorum loquendi more ditto; uolunt autem ait: Regna autem con merito accidunt, sed forte variantur. Praeterea nul-

las & sacra Scriptura sententias hic adducit, quibus alibi tam familiariter ac copiose usus est, etiam dum aduersus ethnicos, qui huiusmodi testimonia non curabant, ex professo seruerent, quem admodum in libro illius ad Demetrianum consulas, & praepit quod a Lactantio lib. 5. cap. 4. insit. diuina, reprehensum est. Quare uerisimile est, illud uisum in hoc Opusculo non ex industria, sed quia in sacris Scripturis adhibere ipse erat, adhibuisse. Tillemontis huc etiam facere putat, quod Pontius reuocatus emolumenta, quae in Sancti seipso Ecclesia percipit, de hoc Opere non meminerit: hinc enim consili possit, istud ante id tempus scriptum iam fuisse. Quae ratio licet improbabili non sit, mirer tamen Tillemontis huiusmodi uisum esse, qui epistolam ad Donatum, quem ante idem tempus datam nobissum statui, inter laudanda emolumenta ibidem probabiliter reuocari admittit.

AUG.
C. S.

S. V. Sanctus Neophytus, presbyter, nec multo post Carthaginiensis episcopus, miro plebis consensu creatur, oblectatores suos benigne habet.

Unum temporis S. Cyprianus inter laicos Presbyterum in Ecclesia duxerit, ignotum est: uerum illud uisum fuisse, biographus differit tractat. Etenim de illius Presbyterio & Episcopatu eorum, primum aduocit, Apostoli monum de non admittendis ad episcopatum neophytis in eo obseruatum non fuisse. Aponit Apostoli litteras, inquit, debere neophytos praeteriri, ne Rupore gentilitatis, nondum fudatis sensibus, adherentes, aliquid in Deum uoluntis inuicem peccaret. Ille fuit primus, & puro, solus exemplo, plus fide posse, quam tempore promoueri... Hic de imperitis gentibus ueniens, tam matura caput fide, quam pauci fortasse perfererent. Mora de orique circa Dei gratiam nulla, nulla dilatio. Parum dixi: Presbyterium & sacerdotium statim accepit: quod enim non omnes honorum gradus p crederet tali mente credenti?

*non de
a
baptismo*

76 De ceteris eiusdem ad Presbyteratum promotione etiam meminit S. Hieronymus in lib. de solitudo Baptismi. Script. Eccles., cap. 67. dicens: Post non multum temporis (a suscepi baptismi) electus in Presbyterum, etiam episcopus Carthaginiensis constitutus est. De aliis Ordinebus, qui Presbyteratum saltem praecedere, nihil habet biographus, nisi forte hanc infamare uoluerit, dum ait: Quia enim non omnes honorum gradus crederet tali mente credenti? Praefatio in Antididus Cyprianus ad annum 247. num. 3. uisus est Pontius Sancti dicentem huc uerbis afferre: Erat saeculo illi etiam de nobis contubernium uiri iusti & laudabilia memoriae Cecilii &c. Haec enim sic interpretatur est, quasi de nobis idem sit, quam de nostro Ordine, sicut dicentem, quae Pontius iustitiae erat, idque non ad Caecilium, qui Presbyter erat, sed ad S. Cyprianum referretur, ut in sensus sit: Erat illi iam discipulo contubernium... Cecilii. At peram uerisimile apparet hoc interpretari 2 cum Pontius nihil aliud ibidem indicere uideatur, quam Caecilium, cuius contubernio Sanctus uideatur, & cuius opera conuersus est, numquam Carthaginiensis esse fuisse.

AUCT.
C. S.
per alios
recogitavit
v. Gualt.
187.

77. *Exercitia munera sanctus fuisse videri patet ex epistola epist. 1. ad Donatum, in qua de accepta damnatione expellenda potestate meminit, quam ad sacerdotis pertinet, & ab eis eodem fœculo excreta fuisse constat in S. Cornelii Pontificis epistola ad Fabium episcopum Antiochenum, ubi Novatianus excommunicatus exercitibus carandis traditus fuisse dicitur. Verba Cypriani dedimus supra num. 41. Cornelii vero in Communiario historicæ de ejusdem gestis num. 25. hoc ipso die. Non dissimul tamen excreta Ordinem Cyprianum indit tunc vendicare non posse, cum hujusmodi in reprobus spiritus potestas ipsi, ut & pluribus aliis Sanctis, ex Ordine non imitatus, divinitus concessa fuisse poterit. De admi munere, quo S. Gregorius Nazianzenus Orat. 18. illum ex humilitate sanctum potest, agimus num. 57.*

Sancti li-
bri Tabu-
laculorum

78. *Moranus post Persecutionem Fellamque non improbabilius existit, Libros Testimoniorum adversus Judæos a Sancto presbyteratu fuisse temporis, aut saltem in episcopatus primordiis conscriptos fuisse. Illius ratio est, primo, quod in hoc Opere ubi occurrit circa duo ille capita, quæ sanctus Episcopus summo cum ardore diuine stravit; quidamque nec lapsi sine panis in Ecclesiam recipiendus, ut excommunicatus Felicitissimus; nec isdem enim spiritus praedilectus, quemadmodum Novatianus insubstant. Secundo quod in lib. 3. cap. 48. dicitur: Non posse in Ecclesia remitti ei, qui in Deum peccavit; quoniam enim is loquendi modus sanus ac Catholicum sensum patitur, procul dubio tamen a S. Cypriano adhibitis non fuisse ex tempore, quæ Novatianus hereticis remissionem peccatorum post baptismum lapsi in Ecclesia negavit. Solus quippe Pater ac dignatus continui trorsere, de quibus hereses vident, ut aut fidelibus scandalum, aut hereticis calumniandi occasionem præbent. Deique ex Felice observat, sacra Scriptura testimonio in his libris non eodem modo citari ac in aliis, nec ejusdem Scripturae libros isdem nominibus designari; ut quæ colligi possit, hoc autem cetera ipsius Opera scriptis fuisse.*

et Epist.
prim. 187.
per alios
recogitavit

79. *Persecutionem autem dictum fuisse, dum est exaratus, suadet ipsa præfatio, in qua Sanctus Quirinus, qui inscriptus fuit, filium suum carissimum appellat, atque sese ab illo rogatum, ut divina magisteria in compendium exhiberet. Ex his enim omnino verisimile fit, Cyprianum jam transfere aliquo Ordine initiatum fuisse, quo latius veluti pater filius promitteret. Exstant autem hujus Operis libri sex, quorum duo præter finem, & cum communiter necque præfatione, tertius cum propria & sanctum conscriptus est. Præter argumentum in præfatione sit caput: Complexus sum vero libellos duos pari aequalitate indicatos. Unum, quo ostendere eni sumus, Judæos, secundum quæ fuerant prædicta, a Deo recessisse, & indulgentiam Domini, quæ ubi iam pridem data, & in posterum promissa fuerat, perdidisse; successisse vero in eorum locum Christianos, fide Dominum promercentes, & de omnibus generibus ac de tota urbe venientes. Item libellus alius enarrauit Christi sacramentum; quod idem venerit, qui secundum Scripturas annuntiavit, & gesserit ac perfecit universa, quibus intelligi & cognoscere posse prædictum est: quo legemque interim proinde ad primam fidei fundamentum firmam.*

per alios
recogitavit

80. *Hic duo libri tertium postea addidit, ad eundem pertinet Quirinus; sive quod ab illo deo compellatus esset, sive quod prout illi potissimum opud plures satisfecisset & in prædictis*

enim fidei mysteria ex Scriptura probaverat, in D
hos vero mores format, vitiosaque Christiano vitia,
ac veritas accendens edoceat. Unde in pro-
logo ait: Quantum potuit itaque medicorum na-
stra complecti, collecta sunt a nobis quædam
propeptas Dominiæ & magisteria divina, quæ
facilia & utilia legentibus possint, dum in brevium
paucis digesta, & velint perlegant, &
frequenter operantur. Ceterum ex illis pluribus
que ibidem videntur Quirinus ille neophytus fuisse,
Sancti fœderis opera ad religionem adductus, aut
certe cuius is institutus eam susceperat.

81. *Per hoc Opus contra Eresim confutatur S. quibus
Cyprianum invulsi vindicavit Pamelius, prædicens
S. Hieronymum & Augustinum, a quibus istud ei-
dem ascribitur. Certe S. Hieronymus lib. 2. Dialogi
adversus Pelagianum, Pelagium sub Crisobulo nomi-
ne ex ille his verbis redarguit: Centesimus titulus
(Pelagi) est, posse hominem sine peccato esse, &
Dei mandata facile custodire, si velit, de quo abun-
dante dictum est. Quomodo ex imitatore, imo
expletore Quirinus beati martyria Cypriani, scri-
bens ad Quirinum, esse scilicet, non intelligit, se
in eodem Opere dixisse contrarium. Ille in quin-
quesimo quarin titulo tertii libri ponit neminem
sine lorde & sine peccato posse esse, statimque sub-
jungit testimonium, in quibus scriptum est apud
Job: Quis enim mundus a fordibus? &c. : quod
de verbo ad verbum ex laudate Cypriani Opere ac-
cepta sunt. Similiter S. Augustinus lib. 4. contra
duas epistolas Pelagianorum cap. 8. Cypriani li-
brum Testimoniorum ad Quirinum discrete memorat,
capite vero 9. ex ejusdem Opere libri 3. verba ne-
pitis 4. & cap. 10. verba epist. 54. laudat. Hic
& aliorum testimonia Pamelius, Baluzæque ad-
jungunt, quibus referuntur superius, quia ex
duobus laudatis sanctis Dilectissimi res clera est,
neque ulteriori indiget probatione.*

82. *Non diu post susceptionem præbiteratum, ac
incertum, quanto post tempore, defuncto Cartha-
ginensi episcopo, S. Cyprianus ad illam metropoli-
tanicam sedem coactus est. Proximo illius de-
cessum fuisse Donatum, ex ejusdem Sancti epist.
55. ad Cornelium verisimile est. In eo enim jam
episcopum ad propellendum usum hunc habet & Per
Felicem autem significavi tibi, frater, venisse
Carthaginem Privatam, veterem hereticum in
Lambertiana colonia ante multos fere annos ob
multa & gravis delicta nonaginta episcoporum
sententia condemnatum, antecessorem etiam no-
strorum, quod & vestram conscientiam non latet,
Fabianum, quod si litteris severissime notatum.
Dubitum non videtur, quæ, ut S. Cornelii, ne &
sunt decessum designaverit, ut autem hic præ-
sumit Cyprianum, quemadmodum Fabianus fuit
Cornelii, etiam fuisse credatur, suadet adiuncta,
quæ satis communiter memorat S. Fabianum, qui an-
no 250. martyris officium fuit, ac Donati litteras
non omnino diu ante eam suscipit 55. scriptas
fuisse, adeoque verisimilimum est, Donatum il-
lum fuisse proximum S. Cypriani decessum.*

83. *Neque refragetur nobis S. Augustinus, ac videtur
dum lib. 2. de Baptismo cap. 7. Agrippinum, qui
prædecessorem illum dicit: non enim de decessore
proximo illum ibidem agere liquet ex ejusdem O-
peris lib. 3. cap. 2. ubi de Agrippini fœderique
Cypriani circa baptismum ab hereticis eorum
errore scribens, numquam plures inter utrumque
non obscure collat. Nos itaque, inquit, ...
io ejus Ecclesie communionem securi sumus, per*

et alios
recogitavit
v. Gualt.
187.

et alios
recogitavit
v. Gualt.
187.

et alios
recogitavit
v. Gualt.
187.

et alios
recogitavit
v. Gualt.
187.

et alios
recogitavit
v. Gualt.
187.

et alios
recogitavit
v. Gualt.
187.

et alios
recogitavit
v. Gualt.
187.

et alios
recogitavit
v. Gualt.
187.

et alios
recogitavit
v. Gualt.
187.

A cujus universitatem id nunc agitur, quod & ante Agrippinum, & inter Agrippinum & Cyprianum per ipsius universitatem similiter agebatur. Sed & S. Cyprianus in epist. 73. ad Iubaianum, quem S. Augustinus priori loco laudat, clare significat, Agrippinum die ante se Carthaginensi sedisse. Verba ejus accipio: Apud nos autem non ovis aut repentina res est, ut baptizandos celessumus eos, qui ab heretico ad Ecclesiam veniunt; quando multi jam sani sunt, & longa ætas, ex quo sub Agrippino, bonæ memoriæ viro, convenientes in unum episcopi plurimi hoc statuerant, atque exinde in hodiernum tot millia hæreticorum in provinciis nostris ad Ecclesiam conversi, non aspernati sint, ... ut lavari vitalis & salutaris baptismi gratiam consequerentur. Similiter in epistola 71. de eodem Agrippino & adhaerentibus ipsi episcopo dicit: Qui illo in tempore in provincia Africa & Numidia Ecclesiam Domini gubernabant; quæ omnia a S. Cypriani episcopatu Agrippinum longius removem, quàmvis hic illius proximæ decessor sine falso argumento credatur.

84. Tempus, quo Sanctus Donatus successit, cernitur ex epistola ejusdem 55. ad Cornelium, in qua inter cetera de se hoc ait: Quando Episcopus in locum defuncti substituitur, quando populi universi suffragio in pace deligitur, quando Dei auxilio in persecutione protegitur, collegis omnibus fideliter junctus, plebi suæ in episcopatu quadrienno jam probatus, in quæstione severi disciplinæ, in temperantia prædictus etc. Dux hic ad præpositum nostrum de episcopatu suo Sanctus affirmat: primum, se in pace Ecclesie electum esse; alterum se jam quadrienno in episcopatu plebi suæ probatum fuisse, dum epistolam 55. scriberet. Porro scriptam eam esse anno 252. Quidem certe Pascha, quod ex anno in 12. Aprilis incidit, ex dictis constabat. Hinc Petrus solus in Annalibus, & post hunc Tillemontius, annu quatuor a Christi anno 253. subdistinguit, initium episcopatus illius ad annum 248. collocant: Paulinus autem, quia S. Cornelium, cujus martyrium coronatum perpetram putavit, ad annum 249. ac Baronius denique ex fua de duobus consularibus errat, ad 250. referendum censuerunt.

85. Priorem sententia certa efficit, si aquo consuleret, quadriennum a Cypriano completum ibidem memorari, quem cunctis, epistolam 55. anno 252. scriptam esse. Certo meritis observetur Meramius 5. 4. Vita, S. Cyprianum familiare fuisse annis inchoatis pro completis numerare: idque probat ex ejusdem epistola 40. & 53. in quarum priori tempus elapsam a mensis Januarii aut Februarii anni 250. usque ad Pascha anni 251. biennium vixit: in posteriori vero ait Novum, Clementianum & Florentium a penitentiæ agenda per hoc triennium non destitisse, quod de octavo triennio pariter intelligendum esse ex dictis constabat. A vero itaque non abhorret, eum eodem modo etiam hic loqui. Porro ex epistola illius 24. in scriptis, id est anno 250. vel 251. scripta, eruenimus, cum in Paschate anni 249. episcopatum jam suscepisset, cum seculo Saturno, quem interitum ordinaverat, die Pasche senes ætate iterum letissimum eorum clero Carthaginensi legendum desisset; quod cum de Paschate anni 250. quo Carthaginenses abierat, intelligi æqueat, solum illud feruit, quæ anno 249. statui non potest, adeoque tunc episcopatum ordinatum jam fuerat.

86. Penam igitur, cum anno 249. inuenit episcopatum adisset, nisi forsitan edidit, cum interitum Septembris Tempus IV.

set, censetur an deo consecratus esset, dum Saturno Auct. letissimum illum prædicandum commisit: hoc pascha, C. S. post Pascha anni 251. serium episcopatus sui annum jam expleverat, quantumque inchoaverat, quando epistolam 55. ad S. Cornelium dedit; adeoque mere sine tempore illud quadriennum penam appellare. Utique etiam annos, prius scilicet interire, alteri autem maximum potest, fuisse utriusque Philippi imperii Ecclesia pace gustata est, si etiam nihil hinc obstat, quo minus laudanda ordinatio ad anni 249. exordium referatur. Incertum ergo est, utri e duobus anni ordinatio illa attributura sit: sed alterutri affigenda certum est, Noni electus modum a biographo persequamur.

87. Hic eximia illius in presbyteratu solita præterit, ad collatum eidem episcopatum se progressum: Longum est ire per singula, cunctis ejus prædicta onerosum est enumerare. Ad prohibitionem boorum operum solum hoc arbitror fuisse esse, quod iudicio Dei, & plebis favore, ad officium sacerdotii & episcopatus gradum adhuc neophytus, & ut parabat, novellus electus est: quamvis in primis fidei fux adhuc diebus, & rudi vix spiritualia stare, sic generosa indeolet relucere, ut, etsi nondum officii, spei tamen fulgore resplendens, imminens sacerdotii totam fiduciam polliceretur. Ex hisce signis, S. Cyprianum non dia in presbyteratu gradu stitisse, cum adhuc neophytus censeri poterit, dum ad episcopatum exaltatus est. Movet autem Apollinus 1. ad Tim. 3. episcopum eligendum non esse neophytum, nec in superbiæ elatus, in iudicium incitatus diaboli; quod monum in hujus Sancti electione locum non habuisse, Pontius supra observavit.

88. Enimvero, ut erat votivis omnia in fructu, ita & Constantia humilitate novitatem sacri bonarum modestie delictis, seque ut indignum reputaret, nec minus ardere fugere, quam quæ a populo deferretur. Audi rursum jam illam ejusdem biographum loquentem. Non præterito, inquit, etiam illud eximium, quemadmodum, cum in dilectionem aios & honorem totius populi, adspirante Domino, proficere, humiliter ille secessit, antiquioribus crederet, & indignum se titulo tanti honoris existimans, ut dignus magis fieret: magis enim dignus efficitur, qui, quod meretur, excusat. At quo humiliter Sanctus oblatos bonos respuebat, et ad ardentis nervosa plebi eundem sibi episcopum exasperat. Hinc rursum biographus: Quo tunc ardere plebs æstus fluctuabat, spirituali desiderio concupiscent, ut exitus docuit, non tantum episcopum; in eo enim, quem tunc latenti Divinitus prælagio taliter flagitabat, non solummodo sacerdotem, sed & futurum etiam martyrem requirebat.

89. Obiit foret domus copiosa fraternitas, & per omnes aditus sollicitæ caritatis circuebat. Potuisset fortasse tunc illi Apollinicum illud evenire, quod voluit, ut per fenestram deponeretur: si cum Apollinico etiam ordinatio honore similaretur. Ex his apparet, S. Cyprianum domo abduci, ne episcopatum suscipere cogere, etiam per fenestram fugere voluisse, quemadmodum Apollinus Paulinus 2. ad Cor. 21. sed alia proferat de causa, scilicet ne a præposito gentis Areta regis comprehenderetur. Damascus per fenestram in spem discessum se fuisse testatur. Apparet, inquam, Sanctum nostrum sese simili modo plebi subducere voluisse: tunc enim: Quod voluit, non ad Apollinicum, sed ad illum referenda videtur. Quod autem sit,

S. post

Intus autem per

conferre, & aliquid remissum est,

epistolam

epistolam

AUCT. *possit fortitan id ipsi evenire, si cum Apostolo ordinatio honoris similaretur; significat, fugam Saulis ex divina providentia, quæ episcopatum illi destinaverat, prædictum fuisse; quo si jam initiatus fuisset, in alia quacunque occasione, non fecerat ac S. Paulus, fuisse evasisset.*

90. Itaque cum amnes fugæ vias obstruisset sibi sanctus Presbyter videret, ut divina voluntati refragaretur, ardentissimis precibus obsecranda, episcopatum denique suscepti; ut biographus ibidem paucis hisce verbis insinuat: Erat videre ceteros omnes suspensio & anxio spiritu expectare venturum, cum gaudio nimio excipere venientem. Huius ardoris, quæ episcopatum adire a plebe compulsus est, ipse Sanctus epist. 40. ad eandem & suscepti data, diserte meminit, dum cum aliquem, ait: Dolor iugis & gemitus... me solum sine vobis continuis lamentatione distruxit, ... quod Sacerdoti, quem tanto amoris & ardore secutus, necdum vos salutare, necdum complexibus vestris inherere contingat. In epistola quæque 55. populi universi suffragii episcopatum electum se fuisse testatur.

91. Non sic tamen tenuimus omnium voto electus est, quin aliqui, licet paucissimi, refragati fuerint, eiusque ordinationem palam impedire tentaverint. Ita docet biographus, verbum supra relictis subynagogen sequentia. Invidius dico; sed dicam necesse est: quidam illi resisterunt, etiam ut vinceret; id est, ne episcopatum, quem ex humilitate modestaque recusabat, ipsi conferretur. Fuerunt hi procul dubio quingui illi presbyteri, qui postmodum cum Felicissimo sectis contra sanctam Aulianam suam excitarent, & de quibus tum infra nobis supra sermo erit, tum ipse Sanctus ad propositum nostrum in epist. 40. sic loquitur: Quorundam presbyterorum (quos quingui fuisse ibidem ait) malignitas & perfidia perierit, ut ad vos ante diem Paschæ venire licuisset, dum conjurationibus memores, & antiqua illa contra episcopatum meum, immo contra suffragium vestrum & Dei iudicium, venena recitantes, insaurant veterem contra nos impugnationem suam, & sacrilegas machinationes totidies solitis denno renovant.

92. Tillemonius art. 4. suspicatur, Carthaginiensem plebem posuisse, ut prædicti presbyteri propter usuriam illam intercessu sacra manere suo interdiceretur. Ita ipse visum fuit, quia in epistola meulanda sanctus Aulianus de istis ait: De Dei providentia, nobis hoc nec volentibus nec operantibus, immo & ignoscantibus & tacentibus, penas, quas meruerant, preponderunt, ut a nobis non ejecti, ultro legerent, ipsi in se pro contentia sua sententiam darent, secundum vestra & divina suffragia conparati & scelerati, de Ecclesia ipso te pellicent. Et post multa rursum: Conjuratio: fuit penas soli tuebant, qui olim secundum vestra suffragia, nunc secundum Dei iudicia, sententiam conjurationis & malignitatis sue subire meruerant. Sed et hi bebatos quidem, memoratos presbyteros in plebis iudicio olim in Ecclesia expelli meruisse, idque sanctum Episcopum, ut sceret, fuisse ante regnum esse; sed ad vos aliud ad erim, quam ex prædictis intercessum, incertum est. Sane in eadem epistola de istis dicitur: Hiscentia alim quibundam confessoribus & hortamentis tribuebat, ne concordaret cum Episcopo suo, ne ecclesiasticam disciplinam enim fide & quiete juxta præceptis Domini cominerent, ne emissionis sue gloriam incorruptæ & immacu-

lata conversatione servarent. Hi vero confessores D facile potuerant esse ex eorum numero, qui post longam Ecclesiæ pacem in Decii persecutione Christum confessi sunt; ideoque & molitionis illa, ab quas illi presbyteri damari meruerit, S. Cyprianus eradicatos posteriores fuit, cum hoc si non integro, certe majore anni parte ante imperium Decii episcopatum jam gesserit.

93. Vini istos fide habent, hoc certum est, Sanctum mira clementia ac benignitate in istos obsecratorum suorum fuisse; quippe qui eos non modo non promeritis castigari, ut ipse supra fateatur; verum etiam singulorum quadam etiam præ ceteris benevolentia profectus sit. Invenit hoc de re Pontium audisse. Quibus tamen, (post verba huc. 91. data progredimur) quanta lenitate, quam patienter, quam benevolentur tadulit, quam clementer ignavit amicalissimè eos postmodum, & iater necessarios compans, mirantibus multis: cui enim posset non esse miraculo tam memorialis mentis oblitio? Verum hoc tam cunctis viri clementia ac paternæ benignitatis rebelles illos non adeo movit, quin ad alias postmodum machinationes coarctati, in apertum schisma præcipuerint, atque ita diu mortali ecclesiæ communicationis penam sibi sponte intulerint, illa hoc nec volente, nec optante, tunc quicquid eo usque commissum fuerat, ignoscere ac tacere, nec emigratum curam animum euprobarent.

94. Perre licet S. Pontius de episcopatum præsentia in S. Cypriani ecclesie non meminerit, minime tamen dubium est, quin aliqui adfuerint; aliqui enim contra Africanæ ecclesiæ consuetudinem, quam Cyprianus ipse divine traditionis ac Apostolicæ observationis instar habebat, electus fuisse. Id vero liquet ex epistola illius 68. ad clerum & plebem in Hispania constituta, de causa Basilidis & Marcellæ, ubi ait: Propter quod diligenter de traditione divina & Apostolica observatione servandum est & tenendum, quod apud nos quoque, & fere per provincias universas teneatur, ut ad ordinationes rite celebrandas, ad eam plebem, eam præpositum ordinatæ, episcopi ejusdem provincie proximi quoque conveniant, & episcopus delegatur, plebe præsentæ, quæ singulorum vitam plenissime novit, & unicuiqueque actum de ejus conversatione perscepi.

95. Quod & apud nos factum videmus in Sabini collegæ nostri ordinatione, ut de voivere fraternitatis suffragio, & de episcoporum, qui in præsentia convenerant, quique de eo ad vos litteras fecerant, iudicio episcopatus ei deferretur, & manus ei in locum Basilidis imponeretur: Hæc ipse, qui dum dicit: Quod & apud nos quoque... tenetur, satis insinuat, eadem in sua quoque ecclesie observationem fuisse: neque enim ulla est ratio, cur concarum suspicetur, præsertim cum in Ecclesia electus sit, cuius opportunitate proximi episcopi facillimos erat ad suspicandi carum celebrandum accessus. Nec refert, quod de episcopis filias biographus; cum ut de eis meminerit, qui Sanctum episcopum ordinarent, quos tamen episcopos fuisse ac non infideliter. De plebe igitur tantummodo mentionem facit, eo quod ipsa secundum illius temporis disciplinam, licet non sola, tamen maxime habere potestatem vel eligendi dignos sacerdotes, vel indignos recusandi, ut in eadem epistola loquitur S. Cyprianus.

96. Anonymum huic & suum imponit, paucis redarguendo hoc vniu Blondelli, Calvis-

progrum
insigne
distindebat.

E

Modesto
episcopo
electus

F

non fecit.

Probat
illam prim
bryum
fuisse.

ANDREW
K. N.
JANUARY 1990
JANUARY 1990

[illegible]

1. The first step is to identify the problem or question that needs to be answered. This involves understanding the context and the specific requirements of the task.

Figure 10

14. *See* *supra* note 1.

Don't be
nervous and
lose

[illegible][illegible][illegible][illegible]

*Carthagenus
pallidus*, *Carthagenus*
pallidus, *Carthagenus*
pallidus

gusto e
fora, fora,
fora, e
profundamente.

F

probability
that will

AUCT. tam: sicut auditis nobis, & lamentatur, &, quod deliquit, nunc admonetur, & non tam crimine, quam errore deceptus, quod iam de cetero instruitus & paratus sit, contesterur.

qualiter
scribitur, in
Cypriano

150 *Idem in libro de lapsis eorumdem ita meminit:* Nec sibi quo minus agant penitentiam, blandiantur, qui, cum nefandis sacrificiis manus non contaminaverunt, libellis tamen conscientiam polluerunt. Et illa professio denegantis, contestatio est Christiani, quod fuerat, abnuentis. Fecisse se dixit, quicquid nihil faciendo commisit. Cumque scriptum sit: Non potestis duobus dominis servire; servivitis seculari domino, qui obtemperavit ejus edictis; magis obedivit humani imperio, quam Deo. Videtur, an minore vel decore vel crimine apud homines publicaverit, quod admisit; Deum tamen iudicem fugere & vitare non poterit. *Erratum post aliqua:* Deridetur & circumveniri Deus non potest, nec aliquid aliunde fallente deludi... Christus in praeceptis suis dicit: Qui confusus me fuerit, confundetur Filius hominis: & Christianum se putat, qui Christianus esse aut confunditur aut veretur? Quomodo potest esse cum Christo, qui ad Christum pertinere aut erubescit, aut metuit?

Et in
Ratione
moralium
epistola

151 Minus plane peccaveris non videndo idola, nec sub oculis circumstantis atque insulantis populi sanctitatem fides propinqua, non polluentem manus suas sanctis sacrificiis, nec sceleratis cibis aris mneulanda. Hoc eo proficit, ut sit minor culpa, non ut innocens conscientia. Facilis potest ad veniam eritumis pervenire; non est tamen immunis a crimine. *Cum paulo severius censura libellaticorum culpam clerus Romanus in epist. 37. ad S. Cyprianum exponit, dicens:* Hoc nos non falso dicere, superiores nostrae litterae probaverunt, in quibus vobis sententiam nostram dulcida expositione protulimus, & adversus eos, qui se ipsos infideles illicita nefarium libellorum professione prodiderant, quasi evasuri irretientes illos diaboli laqueos viderentur, non minus, quam si ad nefarias aras accessissent, hocipso, quod ipsum contestati fuerant, reciterent; sed etiam adversus illos, qui astra fecissent, licet praesentes, cum fuerat, non adfuerint, cum praesentium suam utique, ut sic scriberentur, mandando fecissent.

In epistola
37.

152 Non est enim immunis a scelere, qui, ut fuerit, imperavit; nec est alienus a crimine, cuius consensus, licet non a se admissum crimen, tamen publice legitur; & eum totum filici sacramentum in confessione Christi nomini intelligatur esse digestum, qui fallaces in excommunicatione praestigias quaerit, negavit; & qui vult videri propolitis adversus Evangelium vel edictis vel legibus satisfecisse, hoc ipso jam parum, quod videtur paruisse se voluit. *Heretici.* Ex hostibus autem dicitur: *Religione sequentia.* Primo, libelli illi in Africa a Christianis idcirco adhibiti sunt, ut ad publicum fides praescriptum compelli, pararet in confessiones sanctas tolerarent. Secundo libellum obtinenti, Christum vel per se vel alius apud magistratum aperte vel tacite privatum confitebatur, & idolorum cultum pleno illicitum aliquando interdictum praestabantur; idcirco ejusmodi libellum data pretio comparabant, ut ad tantum nefas negarentur. Tertia ejusmodi tantum erat, ut libellus, aut illius obtinendi modum, aut adjuvantem designo, ut qui eum accepisset, aliquando fuisse fidem negasse confiteri posuerit; ita tamen, ut non tam criminis, quam erroris deceptus ad-

egisset, & irretientes diaboli laqueos astutus quaerens se evasisse sibi blandiretur. Quarta libellatici delictum in se positum erat, quod volentes videtur edictis obtemperasse, quod Christum publice confiteri erubuerit aut nescierit, dixeruntque, fecisse se, quicquid alius adversus fides confessionem faciendo commisit. Quinta denique; confitebantur eadem, in quibus libellatici crimen abnegant, licet non ab eo admissum, publice legantur.

153 *Hinc satis accuratè S. Augustinus (quod cum reverentia tanti doctissimi dicere liceat) lib. 4. de baptismo num. 6. libellatici Africa interpretatos fuisse videtur esse, qui in tempore persecutionis per libellos se Christianos professi erant; nam S. Cyprianus teste, libellatici fecisse se (non falsum) dixit, quicquid alius faciendo commisit. Nisi forte etiam alii libellatici fuerint, qui Christianos se per libellum professi iurarent. Nec admitti potest Eminentissimi Baroni tom. 2. Annot. ad eam. Christi 253. num. 19. sententia, eponatus libellatici causam fuisse hujusmodi, ut, cum minus quas sacrificium vis offerret, tamen aliquem per se, vel per alium, edita professione fidem negaret: ne vero, sicut ceteri, traheretur ignominiae ad animi, id pecunia, aut, ut dictum est, redimebat. In hunc opinionem ipso vult, ut ostenderet, libellatos ab Ecclesiae Romano atque Africana merita damnatos fuisse; sed ab alium casum, quod vult praemium soluisse, ut si demum negarent, sine quo venationem, a gentilibus in persecutione inferri solitam, pecunia redemptiss, quod contra Tertullianum errorem licetum esse probaverat.*

154 Sed quemadmodum libellaticorum festus ab hujusmodi redemptione, quod Tertullianus perperam displicat, non posse reperi, recte docuit Eminentissimus amicus, ita etiam aliunde quam a negata eo, qua dixi modo, Christiana fide reprecandum est. Ex dictis nam libellaticis per se vel per alium Christum apud magistratum privatum saltem tacite praestitit: dicitur enim: Ad magistratum vel veni, vel alio cuncte mandavi, Christianum me esse, sacrificare mihi non licere, ad aras diaboli me venire non posse; dare me ob hoc premium, ne, quod non licet, faciam. Deinde quodcumque libellaticus egerit, ut ipse fecit, ut non tam criminis, quam errore deceptus, id sibi licentiam esse persuaderet, praesentem oppositum a sancto Episcopo suo intellexisset; et qui erudit, Corbagaenses tam enota mentis fuisse, ut Christum privatum negare sibi licentiam arbitrabantur, idcirco S. Cyprianum eorum non tam criminis, quam erroris, adscripturam fuisse?

155 Adde, quod Saulus isdem non objicit illa Christi verba: Qui me negaverit coram hominibus &c.; sed: Qui confusus me fuerit, confundetur cum Filius hominis; atque inde inferat: Et Christianum se putat, qui Christianus esse aut confunditur aut veretur? Quomodo potest esse cum Christo, qui ad Christum pertinere, ut erubescit, aut metuit? Demum licet festus praedictum aut motum illis expressat, qui Christum profiteri vel erubuerant, vel metuerant, publicum fecerunt; nam privatum confessos tacite praesentem. *At vero in Baroni sententia Christum privatum eorum magistratum non modo erubuisse, sed & negasse; ac cetera feceri, id unum dato pretio convellit, ne, si religiosi, ad aras ignominiose traherentur. Præterea si libellatici verba scripta, Christum expressis negasse, ut S. Cyprianus, eorum ora ac manus pure & incontaminata agnovisset,*

Præterea,
ut solum

E

professio
negat
edita,

F

non negat

A videri, solamque argueret conscientiam? Sane ea, licet non impet tamen ad auscultu ebit, jam turpi tamen negotio pulsata fuisset, meritoque Sanctus huius diei potuisset, quod sacrificantibus in eodem libro de *Lapsis* obiter ait: Nonne... brachia considerunt? Nonne sensus oblituit, lingua haurit, sermo deficit? Stans illic potuit Dei servus, & loqui & renuntiare Christo, qui jam diabolo renuntiaverat & seculo!

magis id
ex Nemo-
phili

156. At tam procul abest, ut hac vel similia libellatius obijceris, ut solam culpam conscientiam, & sequi non tam criminosam quam erroris detestari, venia dignos calui, in concilio anno 251. Carthagine celebrato, conscientibus ceteris episcopis, ad patrem admiseris, licet sacrificatis non nisi post penitentiam plenam, aut in tota periculo eam gratiam concedendum interim decerneret, prout ipse in *epist.* 52. ad Antiochum testatur. Existimus tamen Baroniis ad annum citatum eam, 24. sententiam suam solide probare exemplo Martialis episcopi in Hispania, de quo Sanctus in *epist.* 68. hoc scribit: Cum... Basilides & Martialis oscendo idolatriæ libello contaminati sint,

B Basilides adhuc insuper præter libelli maculam, cum in fornicatione decomberet, in Deum blasphemaveris, ... Martialis quoque præter gentium torpida & luteola convivia in collegio dum frequentat, & filios in eodem collegio exterarum gentium more apud prophana sepulchra depositos & alienigenis conspectos, ætiam etiam publice habitus apud procuratorem ducebat, obtemperasse se idolatriæ & Christo negasse, contestatus sit, ... frustra tales episcopatum sibi usurpare conentur. Hæc autem sibi scriptis Baroniis: Ignoræ Martialis libellatios dicere, hoc præterit, quod actis publicis se Christum negare fuisse contestatus; ob eamque causam postea securitatis a procoele, ut demonstratum est, data pecunia libellum accepit.

causa
muri.

157. Ita quidem Eminentiſſimus; sed respondeo, Basilidem & Martialem non solum libellis idololatriæ commaculatos, sed & octidocum facinororum coeſioneque violatos in his *epist.* dicit. Libelli itaque etiam utique sunt communi; sed præter libelli maculam Basilides blasphemiam, Martialis illa facinora commiserat, quæ verbis relictis veluti utrique propriis ascribuntur, & inter quæ potuit fuisse illa Martialis impio constans, cuius Basilides, licet libellatius, non fuerit reus, sicut nec eorumque alterius criminum fuisse dicitur. Certe inter Martialis propria crimina constans ipsa eodem modo, quæ inter Basilidis delicta blasphemiam ibidem reſeretur. Nec mirum eſt, si homo impius, qui turpia & luteola gentiliū convivia frequentare, aliquæ ex eorumdem more facere non erubescit, plura aliquod fecerit, quam quod ad libellum etiamendum necesse eſt. Præterea inferius asserendum, quæ ratione obſecta verba, si de simpliciter libelli impetratione accipienda ſint, sine expresso ſuæ negationis poſſunt exponi.

Baroni
discedit
ſententia

158. Natalis Alexander tom. 3. *Hiſt. Eccleſ.* edidit Parisiensis anni 1714. Seculo 3. iunio diſſert. 5. cum libellatius confuſiſſe videtur eos, quos Tertullianus libro de Fuga in perſecutione cap. 12. & 13. graviter arguit, quod periculum ad vocatorem ab obituſis dno preſto redemiſſent, quamquam de aere Chreſtiani nulla ratione verbo ſoluisse negaſſent, nec negare voluſſent. Sed perperam: emiſſat enim librum hunc a Tertulliano, Abmonuſturan pſudo-paraſito jam inſtante, Septembris Tenuis 19.

conſcriptum fuiſſe contra Eccleſie doſtrinam, quæ ut ſagen in perſecutione, illa itam meram vocationis redemptorem permiſſet. Idem Alexander duas ibi libellatiorum claſſes præterea ſtatuit; alteram eorum, qui Chreſtiani ſe eorum iudice conſeſſi, libellum ſecutionis preſto abſtulerunt, ne ad emulandum idoli, aut fidem palam perſeſtendum egerent; alteram illorum, qui Chreſtiani ſe non eſſe apud iudeum conſeſſant, ſimili munere libellum emebant, in quo editiſſe paratiſſe dicebantur, idque in eos alterius inquirendum non eſſe.

Auct.
C. 5.

159. Primum offerri ſui pariem ex S. Cypriano nobiſcum probat: ſecundum templo Martialis, ad quod non reſpondimus. Id nomen hic addo, ſi alibi duplex ſorta libellatiorum genus, quorum unum præter libelli maculam eorum capſa obnegationis ſecus contraxerit, id in Africa locum non habuiſſe; cum S. Cyprianus, qui ſacrificatorum cauſas diligenter diſtingueret, nec, nullum inter libellatios diſcrimen aliud ſtatuit, quam quod eorum aliqui iudeum ipſi adieciſſent, alii alii, qui alterum nemine libellum obſideret, ad eundem miſiſſent. Unde etiam in concilio Carthaginiſi amos libellatios ſine ulla diſcrimine admiſſos fuiſſe Scilicet in *epist.* 52. his verbis teſtatur: Flacur, fraterſtatiſſime, examinaſtatiſſi ſingulorum, (lapſorum) libellatios interim admiſſi, ſacrificatis in eam ſubvertiſſent.

partem re-
ſoluit.

E

160. Ne longius ſim, præterea aliorum opinio-
net, quæ a reſcriptis parum diſcrepant, & præ-
quibus omnibus mihi placet Martium ſententiam, exiſtenti-
am, libellatios nec tunc nec ſcriptis quid-
quam impie ſe ſalutem præſtariſſe, nec aſeſſum
deſtatiſſe; ſed inter eorum delictum poſſum fuiſſe,
quod ſacrificatiſſe libellatios ad emulandum a magiſtra-
tibus accipiſſent, ut in aliis publicis ſervirentur,
illud ſacrificatiſſe ut Chreſtiani negaſſent, quorum ve-
trum commiſſiſſent. In hac ſententia libellatiorum
delictum ſunt impia ac perniciſſa ſimulatio, quæ
editiſſe paratiſſe videtur vulnere, ut hoc ratione tam
ſua quam iudicium ſecutioni conſuleret. Id non
eſſe præter hoc uſque diſſa probat S. Cypriani epi-
ſtola ad Fortunianum de Exhortationiſſi martyris cap.
21. ubi libellatiorum criminum ſalutem Eleazarus ex
lib. 2. Machabeorum cap. 6. apponitur.

Libellat.
etiam
non

161. Ac ne quis, inquit Sanctus, vel libelli vel
aliquis rei obſoluta ſibi occasione, quæ ſalutis, im-
plectatur decipitium malum munus, nec Ele-
azarus tacendum eſt; qui, cum ſibi a miniſtris
regis offerretur facultas, ut acceptaſſent, exiſti-
maret ſibi veſti, ad circumveniendum regem,
ſimularet ſe illa edere, quæ de ſacrificiis, æque
ſilicet ebit ingerebantur, conſtitire ad hanc ſal-
lactam oculis, dicens, nec axiſ ſui nec o-
bilatit convenue id fingere, quæ ceteri ſcanda-
lizaretur, & in errore induceretur, exiſti-
maret Eleazarum novaginta annos natum ad
abſtinentiam morem, reſecta & proſitui Dei
Legi, tranſiſſe; nec tamen eſſe lucrari brevia
vix momenta, ut offeſſo Deo, incurreret æter-
na lupplicia. Hæc ille; quibus cum Eleazarus,
mortem impie ſimulacioni præſentis, exemplo
Chreſtiani a libellis accipiendis deterret, ſatis
inducit, libellatiorum uxorem in illuſta ſimula-
tione ſitam fuiſſe.

ſe
tam
iudice
videtur

162. Id iſſimulacionem veris tam ejuſdem San-
cti, quam Romani alii de eis diſſa: voluit dum
prior ait: Faciſſe ſe dixit (libellatios) quidquid
alitiſſi faciſſendo commiſſiſſent. Et: Decideri & circum-
ventiri

quod con-
ſideretur,
ut Chreſt.
arguit

T

Auct. veniri Deus non potest, nec alitua aliqua falente deludi. Et Romanus clerus: Nec est alienus a crimine, cuius consensu, licet non a se admittam crimine, tamen publice legitur. *Arrestum*: Cum totum fidei sacramentum in confessione Christi omnino intelligitur esse digestum; qui fallaces in exaltatione praestigia quaerit, negavit; & qui vult videri propolius adversus Evangelium vel edictis vel legibus facit, hoc ipso jam parvi, quod videri paruisse se voluit. *Adversus haud dubie*, eruditio sceler, in allatis testibus standum, astutiam, simulationem contra memorem, nec libellatius alio ratione Christum negasse, aut edictis paruisse argui, quam quod fallaces praestigia quaerunt, & videri voluerint paruisse. *Hinc colligit*, quid idem scriptores sibi velint, dum de istis libellatis ita loquuntur, quasi edictis ipsis paruisse, Christumque negasse; scilicet id impia simulatione, non expressa professione ab eis factum voluit. Atque ita sanctus intelligendus est locus S. Cypriani de Martiale episcopo libellato, num. 156. nobis obiectus.

fortitudo
156 In hac sententia pariter recte intelligitur, libellatius, S. Cypriano teste, manus & ora impolluta servasse, saltemque maculasse conscientiam. Loquitur enim, cur huiusmodi lapsus non tam crimine, quam erroris deceptus fuisse, ab eodem dicitur; videlicet quia ita fidei licentiam reputat sententiam, ut sacrificio scriberetur, dummodo id reipsa non praestiterit, existimans libi suis esse, quod non sacrificaverit, errore deceptus, ut in eadem epistola repetitur. Est quidem et error manifestus, sed non talis, qui inania plebs, praesentem persequeretur metu percutit, ut seducti, sicque irriterent diaboli lapsum, prout Romanus clerus ait, vasa fidei videri potiora; simili fore errore, qui Eleazar amici persuaderi posse speraverant, ut licita caribus vestimentis, impio edicto paruisse videretur.

§. IX. Sanctus e secessu suo episcopatum strenue administrat: per litteras purgat se apud clerum Romanum: tempus, quo epistolae II. III. & XIV. scriptae sunt.

Miles
quo Lau-
das Episcopus
S. Cyprianus in locum ponit, ut jam maximas, equumque, nec a biographo indutam professus corpore, non animo, a suis abierat, nec ullam vigilantissimi pastoris partem, non seorsum atque praesens fuisse, in se desiderari patiebatur. Primum praeter illius in secessu facta singularum percurramus, juvenis novamque circa episcopatum ex eodem loco administrandi modum generatim obsequio. Quo magis detrimentis Carthaginiensis ecclesiae & sua abscissa sapientia, praesbyteri ac diaconi, quorum minime illis invidiosi, & non adeo periculosa praesentis erat, ut in epist. 5. loquimur, Carthaginiensis relisset, tam sua, quam ipsorum maiore strenue fungi iussu. His perperam, confessorum, martyrumque eorum, disciplina vigorem, & quicquid ipse praesens praestitisset fuisse, affidui memini commendat.

et sacrificia
157 Inter his in epist. 40. praecipue memoratur Varius vix Briceus, fidelissimus atque integerrimus praesbyter, et Rogatianus & Numidianus praesbyteri confectores, & gloria divina dignatio-

ois illustres; qui duo praesentem inter Martyres ad dem VI. Augusti & XXVI. Octobris Martyrologio Romano adscripti sunt. Eisdem duo in epist. 38. una cum Caidanis & Hierulacis episcopis, vicarios pro se missos vocat. *Perficia* hic etiam additus fuit quidam Victor pariter episcopus; nam hic cum ceteris quatuor episcopis 39. ad S. Cyprianum scripsisse legitur. Egregium quoque laudis operam meritis Tertullianus, praestitit, ut apparet, qui in epist. 37. fidelissimus & devotissimus frater ostendit ad se vocatus, & pro cetera sollicitudine & cura sua, quam fratribus in omni obsequio operationis imperit, praesens laudatur, quoque sancti Episcopo suo audire fuit, ut rebus usum datum paratis, Carthaginem revertentur, ut in epist. 5. legitur, & non infra dicitur.

158 Sic tamen isti cum ceteris absentis Episcopi partes explebant, ut sine illius consilio neque nihil ageretur, neque rerum a se gestorum accuratam rationem ipsis redderetur; ita ut nec tam illi, quam hic per alios episcoposque administraret. Sed & ipse quoque, secundum quod ante decreverat, nihil illis inscio faciebatur; aut si temporis ac rerum ratio aliter exigisset, de eo nec illis curari fieri corabat. Litteras fuit more suo temporis inter episcopos recipere per litteras clericos transmittit; ideoque cum eis ipsi, quo mitteret, adfuerit, & parvas coramdem numeras, qui Carthagine degebant, ad quicquidem officia vin sufficeret, alius ad id munus ordinare debuit, ut in epist. 24. testatur. E reliquis sanctis sui foci non nisi praesentem nominat; ideoque in epist. 4. ad clerum suum dicitur: Saluam vos Victor diaconus, & qui mecum sunt; ac rursus in epist. 6. Victor quoque ac lesiore diaconus, qui mecum est, militi vobis citavi.

159 Non sic tamen ignotus erat sanctus illius locus, qui praeter clericos perferendum litteris distulit etiam nonnulli alii ad ipsam quondam accedentes. Nam & in epist. 33. & 34. Arcelium & Celerium a se & collegis suis, qui praesentem aderant, litteras ordinasse fuisse scribit, & in 15. ad confectores Romanos videtur, sese eorum pluribus ibidem novamque sacrificasse; Ex nos quidem, inquires, vestri diebus ac noctibus memores, & quando in sacrificii precem cum pluribus facimus, & cum in secessu privati precibus oramus, coronis ac laudibus vestris pietatem a Domino faventium postulamus. *His praenotatis*, ad sancti gesta venimus, quae, tam Pontis secessum illum tamummodo perstrinxerit, ut illius epistola erueretur fuit; ideoque ad in primis iterandum, ut singula ad suum, quo scripta fuerint, tempus, quantum fieri potest, referantur.

160 Facto reliqui praesentis epistola 14. alius cum Re. 15. a S. Cypriano ad clerum Romanum data, in qua sanctus undecim epistolas pro sua sedis administratione ad id usque tempus a se scriptas memorat, de quibus nos agemus, postquam rationem, ob quam 14. fuit 15. inferre fuit, exposuerimus. Romanum S. Petri Cathedralis per S. Fabiani mortuorum, qui die xx. Januarii coronatus fuerat, vacantem, ipsam Ecclesiam clericali servam administrabat, cum Cerecentius, alius Clementis alius, subdistinguit, interius, quo de causa, Carthaginiensis Romanus venit, illamque de S. Cypriano sanctis curantem fuit. Romanus, ut intelletus, & de fundendi causa, non uno, sed perperam instruit, ignorans quanta cum sollicitudine sanctus Episcopus etiam absens gregem suum gubernaret; dicit

A duas per eundem Cyprianum epistolae in Africam transmissae; unam ad S. Cyprianum, qua S. Fabiani martyrium nuntiabant; alteram ad alerum Carthaginensem, qua hunc ad obediendum abseque Episcopo pariter hortabantur.

166. Hanc prius non sperasse; sed de ea meminit S. Cyprianus, ut nos videmus. Postremo prius edidit Aliterius, et ex ea Pamilius inter epistolae loca serva, mox tamen cum mendis fecit, qua illa, eundem defectum corrigere non potuit; unde paulo aliter exstat in Balarione editione, quam sequimur, ubi et duobus codicibus illis. secundo loco excusa est. Illius initium est: Idicimus, scilicet benedictum papam Cyprianum, a Cypriano lubidino, qui a vobis ad nos venit certa de causa: quod utique recte fecerit, propterea quod sit persona insignis. Atque haec quidem de S. Cypriano bene scribit: verum cum deinde de bonis posteris exemplo, qui animam suam pro evidis suis posuit, Carthaginensem clerum ad succurrendum gregi suo excitat, monentemque vitandam meretricum ignominiam, qui viso lapsu fugit, relitit vobis: non obsequi seculum Sancti improbat, de quo finisse fuit a Cypriano, fuit ab eodem, fuerat ipse reuocatum, ut ex epist. 15. non dicemus.

170 Cyprianus, lesu utique litteris, pro vobis eam argumens variis affectibus, et per epistolam, Romanis respondit. Et in prima quidem huius perit gentium fides de gloriose S. Fabiani martyris significavit, usque gratulatus est; in altera vero parte epistolam ad clerum suum datam, manifestam sibi accidit infamiam, tamque velut de supplicatione vel adulatione sibi suspitiam ad eundem recognoscendam remisit. Legitiam, inquit, litteras, in quibus nec quis scripserit, nec ad quos scriptum sit, significanter expressum est. Et quoniam me in istis litteris & scriptura & sensus & charta ipsae quoque movent, ne quid ex vero vel liberatum sit, vel immutatum, eandem ad vos epistolam authenticam remisit, ut recognoscatis, an ipsa sit, quam Cyprianus hypodiscoon perferendam edidit: perquam etenim gravem, si epistola clerice veritatis mendacio aliquo & fraude corrupta est. Hoc igitur ut scire possumus, & scriptum, & subscriptionem, an vestra sit, recognoscite, & nobis, quid sit in vero rescribite. Opto vos, fratres carissimi, semper bene valere.

171. Ex consilio Sanctus usque videtur, ut Romani memorem suam sibi missam aperirent, simulque intelligerent, epistolam illam, contra ac perierant, ad alios quoscunque minus transmittendam esse: quod cumque ait: nec quis scripserit, nec ad quos scriptum sit, significanter expressum esse; verum est: neque enim illi praefixa leguntur solita in scripto, neque Romani aut Carthaginenses clerici in ea ulla expressa sunt mentio. Verum aliter quam Sanctus sibi persuaserat, accidit: Romani enim nullam ad epistolam responsum dedere; forsitan alium illud Cyprianus de suo fecerat ac secundo tunc in laudanda epistola silentium, remisisseque sibi litteras suas, minus favorabiliter, ut promptum erat fieri, interpretati.

172. Itaque duo post, cum nihil responsum acciperet, ad remittendam epistolam, qua Balarione 14. est, ad eundem conscripsi, qua cum res ad id usque tempus a Sancto gestas compendiosae exponeret, ac simul quidem sit ejusdem apologia, utile duxi cum hic recitaret. Cyprianum presbyteris & diaconibus Romae consistentibus fratribus salutem. Quoniam comperi, fratres carissimi, minus simpliciter & minus fideliter vobis resumptari, quae hic a nobis & gesta sunt, & geruntur.

Septembris Tempus IV.

ut, necessarium duxi has ad vos litteras facere, Auct. quibus vobis actus nostri & disciplina & diligenter C. S. ratio redderetur. Nam sicut Dominus mandata instruat, cito statim turbationis impetu primo, cum me clamore violento frequenter populus flagitasset, non tam meam salutem, quam quietem fratrum publicam cogitans, intempesti, ne per intercedendum praesentiam nostram leditio, quae exasperat, plus provocaretur.

173. Absens tamen corpore, nec spiritu, nec actu, nec monitis meis defuit, quo minus secundum Domini praecipia fratribus nostris, in quibus possem, mea mediocritate consulere. Et quid egrem loquuntur vobis epistolae pro temporibus emissa, numero tredecim, quas ad vos transmissi, in quibus nec clero consilium, nec confessionibus exhortatio, nec exhortatio, quando oportuit, obijuratio, nec ueritate fraternitatis ad precandam illi misericordiam allocutio & persuasio nostra defuit, quantum secundum legem fidei & timorem Dei, Domino suggerente, nostra mediocritas potuit enari. Postquam vero & tormenta venerant, fuit jam totis fratribus nostris, fuit adhuc, ut torqueretur, inclusit, ad corroborandos & confortandos eos nosser lermo praeravit.

174. Item cum comperissem, eos, qui sacris legis contactibus manus suas atque ora maculaverant, legem libellis nihilominus concientiam polluentes, exambra ad martyres passim, confessoribus quoque importuna & grauiosa deprecatione corrumpere, ut sine ullo discrimine atque examine singulorum darentur quodlibet libellorum millia contra Evangelium legem; litteras fidei, quibus martyres & confessoribus consilio meo, quantum possem, ad Dominica praecipia reuocarem. Item presbyteris & diaconibus non defuit sacerdotii vigor, ut quidam minus discipline memores & temerarii festinatione praecipites, qui eum lapsi communicare jam corporeos, comprimerentur, intercedentes nobis. Plebi quoque ipsi, quantum posuimus, animum compulsumus, & ut ecclesiastica disciplina foret, infirmis.

175. Postmodum vero cum quidam de lapsis, siue sua sponte, siue aliquo incitatore, audaci flagitatione prouenerent, ut pacem, sibi a martyribus & confessoribus promissam, extorqueere violento impetu niterentur; de hoc etiam bis ad clerum litteras feci, & legi eis mandavi, ut ad illorum violentiam intempesti quoque genere mitigandam, si qui libello a martyribus accepto, de seculo excederent, exomologesi facti, & manu eis in penitentiam imposita, cum pace sibi a martyribus promissa ad Dominum remitterentur. Nec in hoc legem dedi, aut me auctorem temere consilii: sed cum videretur & honor martyribus habendus, & eorum, qui omnia turbare cupiebant, impetui compendendus, & praeterea vestra scripta legem, quae hoc ad clerum nostrum per Cyprianum hypodiscoon super fecerat, ut iit, qui post ipsum infirmitate apprehensi essent, & penitentes communicationem dederant, subvenirentur; standum putavi & cum vestra intentione, ne actus nostris, qui adunatus esse, & consensire circa omnia debet, in aliquo discreparet.

176. Plane aeternorum causam, quamvis libello a martyribus accepto, differri mandavi, & in nossem praesentiam reservari: ut cum pace a Domino nobis data plures praepositi conuenerint in unum compertum, communicatio etiam vobiscum consilio, disponente singula & reformare possumus.

T 2

Opio

AUG. Opto vos, fratres carissimi, semper bene valere.
C. S. Hæc S. Cyprianus, quibus modestè, sed efficaciter
justissimè fecerat causam Cyprianus & perpetuam & secun-
dam in gregem suam vigilantiem, curamque sollicitam
impensam, Romanæ eorum prædixit. Observare præ-
terea licet, cum illam ipsam Romanorum episcopalem,
quam vixit suspensam prius remisit, hoc laudare
se; imò & in lapsorum causâ sequendam sibi pui-
se; nec quod de lapsis infirmitate apprehensit aut,
in illa sic legatur? Si, qui in hanc tentationem in-
cidit, carperint apprehendi infirmitate, & ag-
gane penitentiam facti sui, & desiderare commo-
nitionem, utique lubentius eis debet. Per hæc S.
Cyprianus epistola scribit, si qua de re fuerit, sim-
iles suspensæ & Romanorum animis penitus creta est,
fuerintque demerit inter hæc & illam miræ consue-
tis & consiliorum communicatio.

Cito Ro-
mani epis-
tolam

177 Nunc in tempus, quæ Romanis clerici lan-
dati epistolam ad S. Cyprianum & ad Carthagi-
nensem clerum dedit, sanctissimæ per epistolam 14.
alias 15. responderet, indagandum est, ut hinc res
gestis, de quibus in hac memini, ad seum purior
tempus referre possimus. In primis cum Cyprianus
sancti Episcopi sui successori primis Roma muni-
verit, non prius in eiusque morte Februarii, aut
ad summum Januarii exierat, in Africa navigare;
non alterius tempore S. Cyprianum scripsisse su-
per duximus. Neque ipsius Cyprianus eadem
Carthaginensium diu posse differri, suadet S. Cypria-
nus in primis epistola sua ad Romanos dicens: Cum de
excessu boni viri (S. Fabiani) collegæ mei rumor
apud eos incertus esset, fratres carissimi, & opinio
dubia nutaret, accipere a vobis litteras ad me missas
per Cyprianum hypodionem, quibus plenissi-
me de glorioso ejus exitu instruerer. Eorum hæc
infirmitas quidem, aliquod notabile tempus inter S.
Fabianum martyrium unicumque de eo per Cypria-
num aliumque fuisse; sed tamen non omnino durum
est; aliquot enim ante Cyprianum adventum de
re tam celebri curam in Africa didicissimè. Ad-
de, quod alius sine suis probabili ratione dicendi
fuit Romanis miris id didicisse sancti Pausigii sui
merito Cyprianum mittere.

novi Ro-
manis

178 Præterea Cyprianus in Africam remosse
ante Puschæ, quod ante 250. secundum Videri Cy-
clum die VII. Aprilis, aut secundum Hippolyti die
CXXXI. Martii, ut apud Eucherium videtur est, cele-
brandum erat, ex illi, quæ subditi, colligitur. Cele-
bratum in epistola sua ad Laurentium, quæ inter Cypria-
nicas est 20. de sexaginta quinque confessoribus, Car-
thaginensium Romanis impulsis, ibidemque jam aliquo tem-
pore denique sustinuit memini. Epistolam vero il-
lum non diu post memoratum Puschæ a se scriptam
fuisse, inferiorem his verbis significat: Pro cuius
sacris (sacris lapsus iussu) ego in hac die latius
Palchæ fletus die ex nocte, in calice & cinera lacry-
mandus dies exegi, & exigo ulque in hodiernum
diem. Itaque confessor illi non serius quam circa
Puschæ, id est, cum mense Martio aut Aprilis
advenire. Nec ignorandi hic band dubio S.
Cyprianus episcopi sui successorem, ideoque ut du-
bium apparet, quid huic Romano clerico ante pri-
mum indiderit, non transmissit.

non etiam
epistolam

179 Aliqui tamen laudant clerum in epistola ad
Carthaginenses sic loquens: Quæ successum illum ex
sola Cyprianus accepisset? Didicimus, inquirunt,
secessisse benedictum papam Cyprianum, a Cypria-
nio Iudæo, quæ a vobis ad nos venit certa ex
causa. Dicendum igitur est, Romanos memoratas
litteras fuisse, in Africam deferendas, Cyprianus

jam dedisset, eaqueque confessor illi Romano ad-
venisset; neque enim illa alio verisimili ratione
occurrit, ab quo Romano non a quo de illorum illa-
strum pro fide casualum, quam de Cyprianus subditi-
co, qui quidem certa ex causâ eadem appulerat,
testimonium memorari. Itaque ex hoc usque aliter
acramque Romanis clerici epistolam non serius quam
mense Martii non multum præcedit, aut forte etiam
Februarii exaravit, scriptum arbitramur.

180 Tillemonte tamen Ari. 12. C. Nov. 12. in
S. Cyprianus, vixit est, laudatum epistolam non
nisi circa mensem Majum scriptam, & sub ejus-
dem finem S. Cyprianus traditam fuisse. Rationem
reddidit, quod Sanctus in epist. 15. nobis 14. su-
per recitatu, docuit, se lapsis infirmitate appreh-
ensus, & qui penitentiam egissent, subventum
decevisse, secundum scriptum, quæ Romanis ad Car-
thaginensem clerum nuper lectas, sancti episto-
lam a. Perro, inquit Tillemonte, gratiam illum
lapsis suffragi concessisset per epistolam 15. nobis
12. jam corpus ejus, adeoque non ante mensem
Junium scriptam. Post hæc, & ut creditis, ante
15. nobis 14. scriptis præterea aliam similiter
ad clerum, quæ Paulus 14. est, Balsus 13.
utque epistola 15. nobis 14. non nisi mense Junio
sibi scribi potuit. Cum igitur in hac epistola San-
ctus docet, laudatam Romanorum epistolam nuper
exaratum fuisse, Tillemontis illam ad mensem
Majum erit referendum potest.

181 Veram respondere, nihil probare illud no-
pet, quod, ut vult observari Morinus, per varia
ratione latitudinem aliquam patitur. Sic ipse
S. Cyprianus epist. 45. dicitur de non commu-
tando clericis sacra, modo jam pridem in con-
cilio episcoporum, & per antecessores suos, mo-
do nuper conditum aut: quæ non nisi mirum est, si
epistolam u. quatuor mensibus scriptam, nuper su-
am appellavit, præsertim cum post hæc nullum
illum ipse aut alius Carthaginensis a Romanis ac-
cepisset. At vero præter alia, quæ pro sententia
nostra superius adduximus, contra Tillemontium
sunt, quod probabile non sit, Romanum clerum
u. die ex. Januarii usque ad mensem Majum mun-
dum de glorioso S. Fabiani martyre didicisse,
utque illo tempore usque ad Majum non nisi
incertum de eo rumor, dubiumque ad utan-
tem opinionem, ut Sanctus in epist. 3. legatur, in
Africa habitum fuisse. Neque dissimul
Tillemontis, id mirum merito videtur posse; sed si
expedit, ad hunc perierat ac persecutorem re-
vertit; & sanctis illis cum Africa commoveret
hæc impedimentum fuisse. Unde simile nostro
argumentum repant. Cum S. Cyprianus, inquit,
præter epistolam suam scripsit, finit ad Ro-
manorum accepisset; si id mense Februario aut
Martio fecerit, vult mirum est, eundem nihil
etiam responsi a Romanis accepisset, dum docimus
quantum (nobis dicitur quantum) mense Julio
transmitteret.

182 Ad hæc respondere, nil opus esse ut istud
impedimentum inter utramque regionem commoveret, ut
Tillemonte sine solido fundamento evocatum,
recurre; cum ex dictis non modo nihil nec co-
gno Romanorum litteras non fore differre, sed minus
multo eas non parum materiam collatione perfun-
dunt. Nihil etiam nos negat, quæ subditi Tille-
montis: mirum enim non est, si Romanis nihil
responsum fuisse ad priorem aliam epistolam, in
qua Sanctus subditi rogaverat, ex littera, quæ
illi ad Carthaginensem clerum miserat, quæque
ipse

ad clerum
epistolam

E

F

respondere

A. ipse illi remissus, coram essent, necne, nulla interim facta de secessu suo, assessor causis mentione. Etiam episcopi epistola praesumptas suspiciones Romanis eximere non potuerit, sed angere, efflictereque, ut, si qui secessum illius similes apud eos interpretarentur, fidem facilius inveniunt. Hinc Sanctus Episcopus, adnotans, quod res erat, epistolam 14. tandem conscripsit, in qua praefatus comperisse se, falsa sua mota simplicitate & fidelitate Romae uniuersi, eorum a se gestorum rationem inquisitissime capessit, probanteque, & ne quid aggrauandi in petiti sui epistola in eorum auribus relinquatur, eorundem ad Carthaginensem clerum litteras, quas, ut diximus, ante remissas, laudaret, sequi secundum eam de lapsarum causis statuisse testatus est.

Tempus
scriptae
epistolae
16.

B. 183. Parvo postea hanc S. Cypriani epistolam Tillemanius, & eam illam Pezsonius, ad misissimulam emano probabiliter retulerunt. Etiam gratiam, quam lapsus infirmis a se concessam dicit aut, in epist. 12. ad clerum suum data, et vera concessam, & hanc in epist. 17. magnis reuerentibus scriptam esse, ipsi ibidem sic indicat: Quoniam tamen video, facultatem veniendi ad vos nondum esse, & iam assilam capessit, quod tempus infirmatibus assiduam & gravibus infestatur, occurrendum puto fratribus nostris &c. Hinc colligitur, hanc epistolam non citius, quam mensis Iunio missam fuisse. Scripsit deinde & aliam epistolam argumenti, quae Balaeis 17. est, in qua clero suo, qui illius motum non satis preceperat, respondens, de illa priore dixerat. Sed & noramque laudat in epist. 14. de qua agimus, dicens: De hoc etiam bis ad clerum litterae feci. Itaque cum hoc ad Romanum clerum epistola dante laudaret, non ante Iunium scriptam, postea scilicet, meritis mensis Iulio diligenter.

§. X. Quot & quae super sint epistolae ex tredecim a S. Cypriano e secessu ad suos scriptis, & in epistola 14. ab eodem memoratis.

Inter 17.
litteras a
Paulo.

C. Non levis inter eruditos est controversia, utrum tredecim illae epistolae, quae a S. Cypriano velut postscriptae sua vigiliantia testis ad Romanum clerum transmissas praecedens paragrapho diximus, omnes ad nos pervenerint. In primis iunctum cum Marciano observasse, verbis Cypriani ibidem allegatis sentiam undecim, vel prius decem epistolas designari, licet tredecim scriptae misissae dicantur. Etiam cum una post adhibitis erumpens scripta, et quinquaginta de lapsis expressae recenseantur, necesse est reliquis septem, si omnes tredecim designata fuerint, his verbis comprehendere: Nec clero coadunum, nec confessoribus exhortatio, nec exortio, quando oportuit, obprobrio, nec univiersi fraternitati ad precandam Dei misericordiam allocutio & peritio nostra defuit. Hinc verò quis septem epistolas eruit?

In epistola
14. laudat
Paulus

185. Quapropter tradendum est, S. Cyprianum aut prius, quam unum, de eadem argumentis epistolas scripsisse, aut illarum totum argumentum in hac epistola non assignasse. Hoc autem quidem dubium est, tredecim laudata epistola non illatis verbis certo assignari non possunt. Praesens tamen in Annalibus nos amicus a se reperit puta-

Septembris Tom. IV.

vis: videlicet 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. AUG. 36. 37. & 81. secundum ordinem Balaeis, C. S. quem sequimur. Paulus tantum decem, priores scilicet ex mixta recitat, velut cetera ex illis tredecim, ad unam partem ad dubium, quae ipsi tercia, ubi secunda est, agnoscit. Tillemanius epistolas 5. 6. 7. & 36. ex numeratis formis scriptis, ideoque quatuor & tredecim peritissae statuit. Marcianus Tillemanius cetera censens, etiam 37. & 81. ad aliud tempus potius referendos censuit, atque adeo non nisi septem & tredecim superesse. De solis igitur epistolis 4. 5. 9. 10. 11. 12. & 13. inter omnes convenit, nec de illis dubium esse potest; at de ceteris diligenter est inquirendum.

186. Ut ad lucidius facimus, incipendum est non ab epistola 7. a qua iudicium de reliquis multum pendet. Quae haec inter illas tredecim numeratur, veliam cum designatum fuisse hinc S. Cypriani verba: Nec univiersi fraternitati ad precandam Dei misericordiam allocutio & peritio nostra defuit. Ex sane ista illa epistola laudata verbum tam accurate respondet, ut si hoc solum standum esset, non dubitemus quidem, quin tredecim illis epistolis esset annoveranda. Nam quod Marcianus ait, eam non univiersi fraternitati, sed ad clerum scriptam esse, atque ita etiam a S. Augustino lib. 4. de Baptismo, cap. 8. citari, morari nos non debet; quoniam enim clero inscripta sit, non minus tamen ad plerumque pertinebat, cuius in precande discordiam arguit, cuique eam epistolam legendam tradidit Sanctus discessit mandati: Nec ipsi denique hanc epistolam teocritae occultam, sed legem fratribus suggerat: interscribere enim, quibus non Dominus admoerere & instruere dignatur, etiam est, qui admoerere & instrui fratrem suum nolit.

187. Contra verò in eadem epistola de tormentorum usu sic legitur: Inique dum quidam inolenter extollit confessionis iuxta tumida & invectenda iustitio, tormenta venerunt, & tormentata sine fine torore, sine exitu damnationis, sine solatio mortis &c.: at illa ad precandam Dei misericordiam allocutio & peritio, quae in epist. 14. immutatur, tormentis illis praemittitur; subdit enim: Postquam verò & tormenta viderunt, si five iam totis suspiriis nostris, siue adhuc, ut torqueantur, inclusi; ad coherbrandos & confortandos eos osteris sermo penetravit, &c., quae sum. 174. certissimum. Parum cum mensis Aprilis tormenta in Africa verisimiliter adhiberi coepit, ista mensa ostensori simus, hac epistola, quam Sanctus nunc praecedens de erando Deo a se scriptam testatur, ante Aprilis, non post eam mensis scribi potuit; et si scripta, quam post adhibita tormenta scriptam constat, aliquis mensibus ferat referat possit.

188. Ad allegatam rationem accedit & altera, superius iam infirmata, quaeque epistolam 7. et variis fecit scriptam esse suadet. S. Cyprianus de perfectione in ea ait: Gregem nostrum maxime ex parte populata est, & adhuc usque populatur. Es rursus: Quod si, secundum pacem, quam nobis Dominus dedit, univiersi fratribus convenirent, iam pridem de divina misericordia impetrassetis, quod petimus; nec iamdiu in hoc saluti & fidei nostra periculo fluctuaretis. Deinde post multa ex Ecclesia potius brevi obsecramus sperare jubet hic verba: Ad minimum famulum suum, & in delictis licet plurimis constitutum, & dignatione eius indignum, tamen ille pro sua circa nos boni-

T. 3

nita.

A etiam, unde extorris factus est, regreditur; ut apprehensus, non jam quasi Christianus, sed quasi nocens pereat. *Nec difficeret, emoriri hic a sancto Episcopo obijurgari, ac propterea laudata ejusdem Sancti ex epistola 14. verba ad epistolam, de qua agimus, merito referri potuisse, nisi rationes supra allegatae obstitissent.* Præterea cum in tota illa epistola de extorrisibus nulla amplius sit mentio, sed consiliorum vitæ castigatio, de illis ex occasione tantum hic locutus videtur, aliæque epistolam prius scripsisse, quæ eorum remissionem obijurgaverit, ut in epistola 14. testatur.

ne interpretamur jam.

196 Presequitur, imo patiens inebriatam Ecclesiam in Africa pacem spirat tota epistola 36, adque nec hac inter illas tredecim potest rescindi. Ut id probem, satis erit Sancti verba revolvisse. Saluto vos, inquit, fratres carissimi, per Deigratiam iocundissimi, optans cito ad vos venire, ut desiderio jam meo quam vestro & omnium fratrum lausisset. Oportet nos tamen paci communi consulere, & interduci, quævis cum rationis nostri, deesse vobis, ne presentia nostra inter-

B vidiam & violentiam gentilium provocet, & finis ultionis rumpenda pacis, qui magis quærit omnium consulere debemus. Quando ergo vos feliciter rebus compositis me venire debere, aut hic annu dignatus fuerit Dominus obstrudere, tunc ad vos veniam. Salus itaque compendia in singulari gentium in Sanctum adeo pacis timor illam tunc retinebat, quo minus Carthaginiæ rediret: atque adeo per tunc conclusa jam carperet, aut vero presentiam jam ferre posset erat sepius, dum hac scriberet. Neque aliud reliquum epistola præfert, in qua nulla fada perfectionis mentio, videtur, insignitur, ac omnium pauperum & peregrinorum curam tantum commendat.

ne interpretamur jam.

197 D: epistola 37, major est difficultas, ut quid certi statui possit. Pearsonius cum inter tredecim numerat. & ad mensem Majum refert: Tullianus autem mense vel etiam Aprilis scribi potuisse arduatur, ac dicitur ratione, quod de iustis, circa lapsos festos, postea tractis in ea nulla sit mentio. At vero Pamelius creditur, cum multis foris collocandam, quæ ipsum ejusdem caritatis indicat, varias de eadem argumento epistolas a S. Cypriano jam tum scriptas fuisse. Sic enim in illa legitur: Quamquam sciam vos, fratres carissimi, literis meis frequenter admonitos esse, ut gloriosa voce Dominum confiteri, &

C in carcere condiscitis, omnia diligentia præbatur, tamen idcirco vobis in combo, ne quid ad eam addis, quibus ad gloriam nihil detest. Pamelius quidem Mazonem, sed alii nunc exanimat de prius rebus obijurat, Sanctum in hac epistola, autem pauperum presbyteris ac diaconis commendat, in deinde hactenus esse, ut corporibus etiam omnibus, qui etsi coram non sunt, in carcere tamen gloriosi nam moris excedunt, imperantur & vigilantiæ, & cura propenditur. . . & dies eorum, quibus excedunt, amittuntur, ut commemorationes eorum inter memorias martyrum celebrare possent.

quo scribitur epistola vi.

198 Derude considerari jubet sequentia ejusdem Sancti verba: Quamquam Tertullus, fidelissimus & devotissimus frater noster, pro cetera sollicitudine & cura tua, quam fratribus in omni obsequio operationis impertit (qui nec illic circa curam corporum deest) scripserit & scribit, ac significet mihi dies, quibus in carcere beati fratres nostri ad immortalitatem gloriæ meriti exitu

transiunt & celebrantur hic a oobis oblationes & Aug. Sacrificia ob commemorationes eorum, quæ cito vobiscum Domino protegentia celebrabimus.

C. S.

Ex his tandem concludit, epistolam hanc perfectionem jam scripsisse, quæque mater rediens ipam aliquam suggereret, potius quam mense Mayo, quo terminus in martyris servabatur, scriptam fuisse; cum Sanctus sese eorum commemorationes cum clero suo cito celebraturum videret; significatque, consilium jam non intermisisse, sed sine his, si qui morerentur, in carcere naturali morte defuncti. Aliquo hinc præterea obijurat, si ea epistola mense Mayo scripta fuisset, omnesque patres martyrum, inter cunctos animam prefundissimum, dicit, sanctique Amibiti monitiones fuisse. Hac scilicet sententiam Mazoni mihi admodum probatam facit; præsertim cum nihil nos cogat, suaderet, epistolam hanc inter tredecim numerare, aut tam maxime scriptam dicere. Nam quod Tullianus obijcit, nullum in hac de exitu in se lesperum consensum mentionem fieri, nihil probat; cum necesse non sit, ut Sanctus de his in omnibus epistolis suis post ea scriptis memoretur.

Ratiocinatio, que sua dicit.

199 Superest epistola 81, quam Iacocus Pearsonius in Annalibus, Jacobi Felici in editione Operum S. Cypriani & Valentini inter septem memoratas epistolas referunt, Pamelius vero, & omninoque Baroni, & post hi Mazon, ferunt scriptam voluit; hic scilicet in Galli persecutione, alii autem in Valentini. Contra veritas cardo in eo præcipue versatur, utrum Regatianus presbyter, qui cum Felicino in hac epistola maxime laudatur, martyri convinctus sit etiam dicatur. Constat enim, Regatianum presbyterum sub Decio carceri inclusum fuisse, idque ex epistola 6. a S. Cypriano a scribis suo ad illam aliquam confessoris data extra dubium. Regatianum hunc eandem quoque statum in eo, de quo item Sanctus tempore carceris epistolam posuit sub fidei sacris suis in epistola 36. meminit, equivoque inter ceteros epistolam 28. inseruit, & qui non cum Caldeis aliisque ad hanc per epistolam 39. respondit. Hinc colligitur, Regatianum presbyterum post interitum carceris libertatis assistitum, Decianæ persecutionis superstitem, aique eadem nos laudam epistolam 81. a Sancti scribis non potuisse, vel Regatianum in ea non dici martyrem transmississe.

200 Posterius sententia ferunt primo tantum epistolam hanc argumentum, quod non est nisi exortatio ad martyrium fortiter tolerandum, idque ex illius quædam epistola, quam S. Cyprianus in epistola 14. designat, dicitur. Postquam vero & tormentum verberum, live jam tortis fustibus nostris, live adhuc, ut torquerentur, inclinis, ac corroborandos & confortandos eos nollet sermo penetrare. Favens secundo, quæ Sanctus in eadem epistola 81. de suo, nisi prohiberetur, esse confestim diffidens habet his verbis: Saluto vos . . . optans ipse quoque conspectu vestro sciri, si ad vos pervenire loci conditio permitteret . . . Sed quoniam in hac latitum interesse scultus non datur, his pro me ad aures & ad oculos vestros vicarias literas mitto O. Quæ quidem verba ab absente Episcopo, & vel in iocris suo latente, vel Curabi insulante, dilla religione accipi possunt.

201 Quam foveat epistola epigrapha ipsi inter in postea ceteris Regatiano inseripta. Eodem denique & ejusdem clausula, quæ est hujusmodi: Vultor diaconus, & qui mecum sunt, vos salutatos. Vultorem

etiam

AUG. *etiam fuisse Anititum in secessu factum fuisse, si-
cut cum ex epistola 6. inde ad eundem Rogat-
ianum extiteritque Carthaginiensis data, ex qua San-
ctus ait: Visitor quoque ex latere diaconus, qui
mecum est, militi vobis CLXX. tum ex epistola 4.
ad presbyteros & diaconos, ex eodem loci scripta, in
qua similis plane sententia legitur: Salutate vos
Visitor diaconus, & qui mecum sunt. Valete.
Hae omnia sunt cruento verisimilia faciens, episto-
lam 51. in secessu scriptam fuisse, utique esse ex
traditione illius, quae S. Cyprianus in epistola 14.
ad clericum Romanum laudavit.*

205 At vero Pamelius, aliquis, ut dicit, con-
fessus, Rogatianum martyrium suum jam consum-
masset ex eadem epistola dicit, adeoque iam post
Dei persecutionem scriptam esse. Locum autem
amoverunt hic est. Quam fidem vos quoque re-
tinentes, & die ac nocte meditantes, toto corde
ad Deum prompti, contemptus praesentium
futuram vitam modo cogitatis, ut ad fructum reg-
ni aeterni & ad complexum & osculum Domini
& conspectum venire possitis, ut sequamini in
omnibus Rogatianum presbyterum, gloriosum
litem, viam vobis ad gloriam temporis nostri
religiosa virtute & divina dignatione facientem,
qui cum Felicissimo fratre nostro, quieto sem-
per & sobrio, excipientes ferocientis populi impetu,
primum hospitium vobis in carcere prae-
paravit; & metator quodam modo vester nunc
quoque vos antecedit.

206 Quod ut consummaretur in vobis, assiduus
orationibus Dominum deprecatur, ut initiis ad
summa pergentibus, quos confiteri fecit, faciat
& coronari. Opto vos, fratres carissimi ac bea-
tissimi, in Domino semper bene valere, & ad
coronam caelestis gloriae pervenire. Hic, in-
quam, verbi laudari scriptores voluit, ut per
extera Marcani & 46. Vnde pluribus ostenditur vi-
tetur, Rogatianum martyrium jam coronatum affir-
mari, adeoque Rogatianum, cui inter reliquos
epistola inscripta est, alium esse ajunt a sancto
presbytero martyre, ac praeterea illum juniorem
appellat. Juxta Marcani argumenta propositum.
Tantum S. Cyprianus mandatum sic excepit: Nul-
lus fere vos hoc in loco, quae non Rogatianum
pro Christo passum indicet. Vocat cum Cypria-
nus gloriosum litem; quod cum argumento est
ad gloriam pervenisse. Confessores laudat, quod
futura tantum cogitant, ut ad complexum Do-
mini perveniant, ut sequantur in omnibus Ro-
gatianum, quem jam in multis rebus imitati suc-
cunt. Jam ergo pervenerat ad conspectum Do-
mini Rogatianus, siquidem pervenire ad conspe-
ctum Domini, idem est ac Rogatianum in om-
nibus sequi.

207 Paraverat illis Rogatianus primum hospi-
tium in carcere. Ubi secundum parabat, nisi in
caelo, antecedit eos, quasi metator quidam?
Denique Deum precatur Cyprianus, ut id, in
quo antecederet eos Rogatianus, in ipso con-
summaretur, & ad coronam perveniant. Ergo jam
ad hanc coronam Rogatianus pervenerat, quam
cum id Decii persecutione adeptus non sit, sed
ante & carcere egressus sit, quam Cyprianus e
suo secellit; necessesse, hanc epistolam ad aliud
tempus referri. Hae usque vir eruditus verum
nisi haec non tam certa apparet, quam ipsi vi-
si sunt. Gloriosum enim litem sanctus Rogat-
ianum dicere potuit, cum in martyrio mundum cora-
matus fuisset & uno si jam tum coronatus fuisset,

quidam martyrem appellavit? Confessus fatus e-
ratum cogitare, ut ad complexum Domini per-
venirent, atque in amplexibus sequerentur Rogat-
ianum, poterant, licet hic martyrium suum non
adum consummasset, sed verbi tantum, exemplo
que, ac toleratis etiam secessu tormentis, ad
complexum Domini desiderandum eorum excita-
ret: quae ratione eorumdem metator quodammodo
suum dici potuit, quippe qui ipse iam prius
in carcere, ut & in tormentis antecederet. Ille
autem ut consummaretur in ipso, quidam, vos
Rogatianus, Deum precari potuit S. Cyprianus?

208 Certe haec epistola nostra plane est, eique
fuerit illa: Ut sequamini in omnibus Rogat-
ianum... viam vobis ad gloriam temporis nostri
religiosa virtute & divina dignatione facientem,
qui... metator quodam modo vester nunc quo-
que vos antecedit. Respondet quidem Marcani,
S. Cyprianum participio praesentis temporis hic
usum esse ex Latinis sermonibus inopia, atque ge-
nui exempli ex Cyprianici litteris depreparum ibi-
dem confirmare conatur: ac certe qui praedictus
illius sermo inopia, ne antecessit, pra antecedit
dicit scriberet. Nolum tamen dicere, ajamendi lo-
quendi modum annuo insulsum esse, sed cum in-
terpretationis nostrae plane consensum esse, adver-
ta. Contra Marcani feret, quod Tillmannus No-
ta 8. in S. Cyprianum observat, scilicet, quod in
eiusdem epistola inscriptione primus litem dicitur
Sergio cetera ignota, secundus Rogatianus, neque
huc presbyteri tantum adscribitur; unde suspici-
endi sunt, Rogatianum, cui epistola inscripta est,
alium esse a Rogatiano presbytero, qui in eadem
epistola laudatur, tum huc aliquis primus lo-
cus commendandus fuisse videatur, ut S. Cyprianus
hujusmodi titulos solent omittere.

209 Sed quaecumque sit hujus inscriptionis ratio
(nam apud Pamelium & Sergio Rogatiano, apud
Marcani: Rogatiano & Sergio, legitur) ego
qua magis Cyprianus verba perpendi, eo magis
excepta haec, candidius fateor, me ex hisce
consummatum Rogatianum ac Felicissimum martyrium
non certe asserere posse, ut negare. Atque hinc
per me licet epistolam illam vel ad S. Cypria-
ni secessum sub Deo, vel ad ejusdem exilium
sub Valeriano referre; quia neutrum satis certum
apparet; licet prius probabilius. Nec improbabili-
ter quippe est Marcani sententia, episcopi eam
in persecutione Galli potius scriptam esse; cum lo-
ci conditio, quae Sanctis prohiberi sit ait, ne ad
indefinitum carere confiterentur accedat; nihil aliud,
quam episcopalem dignitatem significare potuerit,
prae istidem ex epistola 9. to. 63. & 65. ostendit;
quod tamen ea in secessu scribi non potuisse,
non probant rationes, quae ibidem allegant. Co-
terum 55. Rogatianus ac Felicissimus inscripti
sunt Martyrologio Parvo Rufinordiano, Adm-
Ussardi ac Romano Beroni, ad diem XXVI. Ob-
sidis, in quorum passibus in persecutione Valeria-
ni & Galieni passus dicuntur, in duobus vix me-
ditis in persecutione Decii & Valeriani: ex hisce
isdem, uti & in Annotatis ad laudatam Roma-
num Beroni epistolam, de qua loquimur, lauda-
tur; mirum autem de eorumdem pugnam marty-
ris aliunde constare, ad idem diem pluribus in-
quiri poterit.

A

§. XI. E secessu scribit ad clerum suum de cura gregis, pauperum sustentatione, & captivis caute invivendis: martyres ac confessores hortatur.

In prima,
quam legi
tenui.

EX hac usque disputata supersum secessum tantummodo vel etia epistola ex sermone illius, quae a S. Cypriano ad fuit a secessu scripta, ac deinde voluit totidem pastoralis sua sollicitudo, ut ex vigiliantia vestra ad Romanum clerum transmissas dixerim. Nunc igitur res eo tempore gestas ex utroque ordinis exponemus. S. Cyprianus in laudata epistola 14. prima omnium loco recenset tam, in qua clero consilium non desistit; augenda enim recta ratio, ut, per quem ceteri instruantur, et erant, ac officio sua prior admoneretur. His verbis excoisio respondet epistola, quae Pamela 5. est, Balzoni autem, quae sequitur, quarta,

B quaeque in secessu, & antequam quidam a clero lapsi essent, certe scripta est; ideoque amicum in secessu scripturam merito prima putatur. At Mercurius 5. 10. Vnde, quoniam facile admittit, hanc primam esse eorum, quae ad nos pervenerunt, sibi famam perscrutari non potest, tam omnium primam, scripturamque fuisse statim atque familiam Eusepius secesserat.

In secessu
scripta
epistola

208 Optimam fuit rationem hanc reddidit, quod in laudata epistola nulla profectus fuit mentio de insulae Carthaginiensis populi casu, quae ad prima verba minime inveniunt fidem ejusmodi, optimam Praesulis amicum vehementer affluunt. Hinc cunctis, alias litteras praemisissis fuisse, quibus Carthaginiensis clerus in tanta rerum difficultate consilio peroraret; aut saltem in primis Sancti litteris dilectum, quem tunc contraxerat, significari debuisse; quod in hac epistola factum non esse, manifestum est. Ego eruditi viro plane asseruere, si S. Cyprianus de Carthaginiensium lapsu verba eo modo, quo ipse illa interpretatus est, necessario occupanda essent. Legitur ea in libro de Lapsis, suntque hujusmodi: Nec saltem iero conversi ad Domini amorem sumus, ut hanc correptionem nostram (id est persecutionem) probationemque divinam patienter & fortiter lubremus. Ad primum statim verbe misericordiae inimici maximas frantum numerum fidem suam prodidit; nec prostratus est persequens impetu, sed voluntario lapsu se ipse prostravit.

taulius
clero ca-
tem ergo
fui

209 Dubium non est, quin tanta verba gravem interpretationem petantur. Unum quidem, ut prima monitionis inimiti verba pra persequens initio accipiantur, & maxime fratrum numerum jam tum a fide desecis dicitur: alterum, ut eorumdem plurimum statim atque de fide compellat fuisse, ad primas gentium monas, quocumque tempore sibi incertis, lapsi innotuerunt. Nihil autem nos argui ea in priori sensu cum Marano accipere; cum Sanctus hic tantum intendens plurimum ignaviam castigare, qui solis minis terris, Christum obnegaverant; quare haec illis exprobrant, aut: Nec prostratus est persequens impetu, sed voluntario lapsu se ipse prostravit. Itaque, quatenus negare velim, alias epistolas, quae modo perierunt, ante quartam & secessu scripti passim, excoisio tamen loco non evincit, eas tunc scriptas esse. Perro ex laudata epistola 4. desecis patetiam sancti Praesulis

sollicitudinem, nihil ergo suo fuit ad amicum fuit aut. C. S. Praesulis enim, secessu tantummodo vivere, & de cleri sui incoluntia pariter letatus. Quoniam, inquit, mihi interesse nunc non permittit loci conditio, peto vos pro fide & religione vestra, longumque illis & vestris partibus & metis, ut nihil vel ad dilectionem vel ad diligendum desistat.

210 Max ad pauperum curam conversus, necessaria huius benigni suppeditari jubet ex pecunia, quam ipse, ut apparet, antequam Carthagini excederet, ibidem inter clericos distribuerat, ut amicum sanctus subnotetur. Sed invenit ipsa illius verba cunctos. Quentum euenit, ad impetus suggerendum, fide illis, qui gloriosa voce Dominum confessi, in carcere sunt constituti, live ita, qui pauperes & indigentes laborarent, & tamen in Domino perseverarent, peto nihil desistat; cum humilia omnia, quae redacta est, illic sit apud clericos distributa propter ejusmodi celus, ut habere plures, unde ad necessitates & pressuras singulorum operari possint. Hanc pauperum curam ipsi perpetuo cordi fuisse ex sepe dicendis manifestum est. In eadem hac epistola pariter elocit Sancti prudentia, quae sollicita carui, ut quid impediret quorundam zelus peccet, & confessoribus adiuvandis viam praestaret. Nendum ad tormenta Carthagini venient erat, sedque aut consilio aut carere confessoribus multabatur, & sic quidem, ut liber ad nos accessus evitaretur pateret.

211 Haec gentium conventiva isti laici & clerici, capere fratres non tantum frequenter invocabant, verbi gratia ex elemosinis solabantur; sed & presbyteri cum diaconis in ipso carcere incontinentem huius sacramentum habere, ac forte tunc, eorum ipsi celebrabant, usque, ut excederet per est, divina Epola significat. Ne quare innotuit nonnullorum zelus invidiam gentium evincens, liberum illam aditum obstruere, tam praeterea opportunitate quam sanctissime utendum monuit, modumque, quae hoc in parte praecedenda sit, praescribit. Nam etiam, inquit, fratres per dilectionis suae cupidini lunt ad convenientem de visitandum confessoribus bonos, quos illustravit jam gloriose inuis divina dignatio; omen cauti hoc, & nna glomerata, nec per multitudinem simul junctum potest esse facientium, ne ex hoc ipso invidia concitetur, & introitus aditus deoperetur; & dum inaccessibiles totum volumus, totum perdemus.

212 Consilium ergo & providet, ut eum temperamento hoc egi suus possit, ut ut presbyteri quoque, qui illic apud confessoribus offerant, singulis cum singulis diaconis per vices alternent, quia & mutatio periosorum, & vicissitudo conventionum minuit invidiam. Circa omnia enim mitis & humilis, ut servis Dei congruit, intentionibus servire, & quoniam prospicere, & plebi providere debemus. Haec usque S. Cyprianus, quibus nihil addi necesse est. En dictis autem epistola hac mensa Febrenio, quo persequens moderantius procedebat, scripta fuit. Passi sunt scripti & alias, in quibus ... nec confessoribus exhortetur, nec exhorribet, quando oportuit, oburgatur, nec univere fraterneit ad praecendum Dei misericordiam ellicebat & periosus illius desuit; quemadmodum in epist. 14. ad clero Romanum testatur: verum hanc non superesse, 5. 10. ostensum est; nisi forte epistola 81. de qua q. pra-

AUCT. & precedenti egimus, inter eas numeranda sit.

C. S.

Exortio
humilis
obsequi.

ad Exortio culpa, ad quam est objur-
gatus Seditio confus, videtur fuisse coram te-
mentis, que in partem suam, unde ob confes-
sionem Christi impulsus fuerant, reversi, gentilibus
occasionem præbent, tantumque præconis vel
magistratum contemptores, sine ulla frusta, ut
sine Christianis nominis dispendio, puniendi. Certe
hujusmodi importunum redium Sanctus in epist.
6. his verbis colligit, Cum quanto enim nomi-
nis vestri pudore delinquitur, quando... alius in
eam patriam, unde extorris factus est, regreditur,
ut apprehensus non jam quasi Christianus,
sed quasi nocens, pereat. Ex hac loco erudit
Pearson, epistolam hanc unam esse in creden-
tium interit ad Romanos missi; sed contrarium
verius esse, præcedenti & monstravimus, idque
hoc non solum ac alia ante adhibita tormenta, id
est, ante Apulem aut hujus mensis medium scrip-
ta, perisse videtur.

Tormenta
addit
epist.

214 Insuper hac professione, que eo usque ali-
quam modum servaverat, vehementius maris-
ti, & tormentorum vim sicut; cuius rei causam
B S. Cyprianus in epistola 7. de precando Deo non
populi precatur, tam præcipua commendat con-
fessionem immediatis moribus & arrogantia adscri-
bit. Quasi autem, ait, plagas, que verbera non
metemur, quando nec confessiones, qui exem-
plo ceteris ad bonos mores esse deberant, te-
nenti disciplinam? Itaque dum quotidiani ioleo-
ter extollit confessionis iux tumida & inveterata
iudicio, tormenta venerunt, & tormenta sine
fine torioris, sine exitu damnationis, sine iola-
tio mortis, tormenta, que ad coronam non
facile dimittant, sed tandem torquent, quan-
diu deprecant; nisi si aliquis divina dignatione sub-
tractus, inter ipsa cruciamentis profecerit, adeo-
ptos gloriam non termino supplicii, sed velocitate
moerendi. Hæc patitur delicto & merito no-
stro, sicut præmonuit divina censura &c.

deus
maius
huius
et
etiam
huius

215 Cruciatum usus iocundum ad mensum A.
priam referri solet, quo S. Mappalicus, qui in-
ter primos passus est, ad XVII. hujus mensis dom
venit Mariologus scriptus est, ad quem de
eo, eiusque sociis in Opere nostro etiam Hæsebe-
nus agit, ubi & S. Cypriani epistolam 9. ubi
S. que insigne illorum elegum cantant, recitat.
De istis patitur, ut & novissis fessis
eius meminit Lactantius, & ipse tum innotuit
correrit, in epistola 21. inter Cyprianos, non dia
post Pascha anni 250. scripta, ut inter erudit
similiter corruerit. Non potuit amenissimus su-
um Praeful tam extrema martyrum virtute non
vehementer exultare, ac extorere, quibus in or-
gestula detentis simile certamen indies immin-
bat, literis suis sua confirmare & ad martyri
gloriam tam illustri exemplo magis magisque ac-
cedere.

per
tam

216 Id a se factum testatur in epist. 14. crebro
memorata, dum ait: Posteaquam vero & tor-
menta venerunt; sive jam totis fratribus, sive
adhuc, ut torquerentur, ioculosa, ad corroboran-
dos & confortandos eos noster sermo pene-
travit. Epistolam 8. que Martiribus & confessoribus
inscripta est, huc indicat, omnes confes-
siones, idque tota epistola continet probat, eas
argumentum brevissime subiungit. In primis ex-
ultare se ait coram fide ac virtute, in quo ma-
ior Ecclesie gloria est. Deinde de tormentis non
primis adhiberi capui meminit huius verbi: Glo-

riata est nuper quidem (Ecclesia) cum confes-
sione perstante iulepica pena est, que confessor
Christi fecit extorres; confesso tamen præfata,
quanto in passione fortior, tanto elarior & ma-
ior in honore est. Crevit pugna, crevit & pu-
gnamque gloria.

217 Nec retardati estis ab acie tormentorum
meu, sed ipsi tormentis magis ac magis estis
ad aciem provocati, fortes & habiles ad maxi-
mi certaminis prælium promptæ devotione redi-
stis. Ex quibus quidam jam comperi coronatos,
quidam vero ad coronam victoriæ jam jamque
proximos, universos autem, quos agmine glo-
rioso carcer inclusit, pari ac simili calore virtu-
tis ad gerendum certamen animatos &c. Post hæc
servillam martyrum in gravissimis tormentis ad
nominatum S. Mappalicis confessorum & fortissi-
morum multum celebrare, eorum exemplo extor-
re ad martyrii gloriam exultantem, regisque, ut la-
crymas martiris Ecclesie, que plangit reinas & fun-
era, ad illi lapsus, plurimorum, sue lætitiæ,
sive rancore fide, regem, reliquique in fide
stabilis sue quoque exemplo confirmant.

218 Hinc denique, ut, si in martyrii aciem
evocentur, divine freti auxilio fortiter dimicent;
sive vero ad Ecclesie patem inclinentur discipuli
nisi, non contristentur velut ipse sua frastu-
tus. Dominus enim, inquit, levatur est renis &
cordis, arcana peripatit, & innotuit occultis. Ad
coronam de eo promerendam sufficit ipsius testi-
monium solum, qui iudicaturus est. Ergo ura-
queres, fratres carissimi, sublimis pariter & illu-
stris. Illa securus, ad Dominum victoriæ con-
summatione præpare; hæc latior, acceptio pro
gloriam commensu to Ecclesie laude florere. O
bentam ecclesiam nostram, quam sic honor di-
vine dignationis illuminat, quam temporibus no-
stris gloriosus martyrum sanguis illustrat. Erat
ante in operibus fratrum candida: nunc facta
est in martyrum eruoere porpura. Floribus ejus
nec lilia nec rose desunt. Certent nunc singuli
ad utrumque honoris amplissimam dignitatem: ac-
cipiant coronas, vel de opere candidas, vel de
passione purpureas. In castris castris & pax
& acies habent flores suos, quibus miles Christi
ob gloriam corometur. Opto vos, fortissimi ac
beatissimi fratres, semper in Domino bene va-
lere & nostri meminit. Valere.

S. XII. Aliquot confessorum clericorum-
que in lapsis ad pacem admittendis
temeritatem tribus epistolis acriter
objurgat.

N On minori more lapsorum ignavia, qui
in dictam est, magis numero fidem suam
impuler prædiderant, S. Cypriani amicum assis-
teret, quem martyrum ac confessorum gloria re-
vererat. Hinc ipsum martyrem exhortari & aliud
malum, quod lapsi unquam unquam inciderant,
in ecclesiis ejus temporis discipline & episto-
lis antea non contemprum, præmissis, jam
exemplo vertebat. E lapsi illi plurimi, pri-
orem perfidiam suam casti, in Ecclesie pacem, id
est, ad delicti venam & sacrosanctæ Ecclesiæ
communionem admitti ardebat. Itaque pro
recepto tam more a martyribus ac confessoribus
libellus obtinere credebatur, quorum commendatio-

angetur
lapis, est
pat

E
ad
tam
tam

F

Offici
confes-
sionis
est

Au sem ab Ecclesia ministris aliis imperaretur. Neque hoc verum quid erat aut iustitiam? cum id ipsum tempus fuisse sollicitum fuisse Tertullianum in libro ad martyres cap. 1. testetur his verbis: Quam pacem quidem in Ecclesia non habentes, a martyribus in carcere exarare conlueverunt. Sed & ipse S. Cyprianus in epist. 17. hoc etiam in discessu suo alim usitatum fuisse indicat.

ad pacem
discutiendā
210 In huiusmodi igitur lapsorum gratiam nonnulli martyres ac confessores ad S. Cyprianum scripserant, precati, ut, cum persecutione existeret, conuocare eum clero iussisset, cunctis cuiusque causa, pacem eis impetiri dignetur: atque bonum in scribendo modestum Sanctus ipse in epist. 20. plurimum commendat. At vero nonnulli & confessores sine ulla deinde lapsi omnia huiusmodi libelles conuocantes, relique ad pacem admitti arrogant mandabant. Inter hos precipuus erat Lucianus quidem, de quo S. Cyprianus in epist. 22. ad eorum Remonem sic scribit: Frater oculus Lucianus, & ipia unus de confessoribus, fide quidem callidus, & virtute robustus, sed minus Dominica lectione sanctus, quidam canatus est, imperii

Bjam pridem le vulgi sustinere consuevit, ut manu ejus scripti libelli gregatim molis nomina Pauli darentur; cum Mappalicus martyr causus & verecundus, legis ac disciplinæ memor, nullas contra Evangelium litteras fecerit, sed tantum damnicæ piraec commotus, matris suæ, quæ lapsa fuerat, mandauerat pacem dari: Saturninus quoque, post tormenta adhuc in carcere conclusus, nullas ejusmodi litteras emisit.

Epist. 12. mure
221 Lucianus vero non tantum Pauli adhuc in carcere posita, nomine illius libelles manu sua scriptos passim dedit, sed & post ejus excessum eodem facere sub ejus nomina perueverat; dicens, hæc sibi ab illis mandatum; nesciens Dominum magis, quam conseruare, obtemperandum. Aureli quoque adolecentis tormenta perpeffi nomine libelli multi dati sunt episcopo Luciano manu scripti, quod litteras ille non noffit. Quæ & ex ipsa Luciani epistola, Baluzio at. ad Celerium, patet, quæ præfusa it fuerit in huiusmodi libellis conuocandis. Celerinus Roma propter Christi confessionem sacerci inclusus, rogauerat Locum, ac Numerus & Candida, in eadem persecutione lapsi, martyrum suffragio vocem impetrare. Hæc autem ipse inter cetera respondit: Scire debuisti, quid circa vos actum sit. Cum benedictus martyr Paulus adhuc in corpore esset, vocauit me, & dixit mihi: Luciane, coram Christo tibi dice, ut si quis post accessioem meam abs te pacem petierit, des in nomine meo; sed & omnes, quos Dominus in tanta tribulatione arceffere dignatus est, universi litteras excompofita, universis pacem dimissim.

Et magis
peruicax
durus
222 Hinc, pauca interieffa, non modo docuit illi, quibus Celerinus pacem rogauerat, sed & alius cum his verbis conuocati: Et idem, frater, peto, ut, si quis hic cum Dominus exepit ipsi Ecclesiæ pacem dare, secundum præceptum Pauli, & nostrum traslatum, exposita causa apud episcopum, & facta exomologæ, habeant pacem, non tantum hæc, sed & qui leas ad animum nostrum pertinere. Hæc ipse ex zelo quidem, sed non secundum scriptum; nesciens quippe, Domino, contra cuius Ecclesiæ disciplinam tam prudens eras, magis quam conseruare obtemperandum esse, ut nec aduersus S. Cyprianum. Atque hinc factam est, ut, eodem Sancto teste in epist.

14. sine ullo discrimine atque examine singulorum, Auct. G. 5. darentur quocid libellorum millia contra Evangelium legem; atque nonnulli huiusmodi libelles, ex modo modestioribus confessoribus cunctis, alius pro suo libitu dimarent, quodque discutibilis est, siuoniam nonnullorum diuideretur, quemadmodum idem de non Sanctus in epist. 19. conuenit.

alligat
alio id
passi onti-
dat
223 Hinc male accedebat & aliud etiam grauius: ex ipse clero ortum: ex hoc eum aliqui tam predictam libellorum epiam non modo probabant ferebantque, sed & lapsus donati, vel uicini boni confessoribus, sine præuio paruitio in gratiam accipiebant, & sacrosanctum Christi Corpore imperiti non formidabant. Atque hæc S. Cyprianus in lapsis, ad pacem conuocantibus, aliqui modis ferri posse contudit: ut de clericali tam mali auctoribus in eadem epistola 10. ad martyres & confessores hisce verbis acribè conuenit: Credideram quidem, presbyteros & diaconos, qui illis præfentes sunt, minere vos & instruere plenissime circa Evangelium legem, sicut in prædictum semper sub antecessoribus factum est, ut diaconi ad carcerem committentes martyrum desideria cunctis suis & Scripturæ præceptis gubernarent.

Et
et pacem
de carcerem
ab ipso
224 Sed nunc cum maximo animi dolore cognosco ois tantum illis vobis non suggeri diuina præcepta, sed adhuc potius impediri, ut ea, quæ a vobis ipsis & circa Deum eunt, & circa Sacerdotem Dei honorifice sunt, a quibusdam presbyteris relinquantur, qui nec timorem Dei, nec Episcopi honorem cognoscunt, cum vos ad me litteras direxerint, quibus examinari desideria vestra & quibusdam lapsis pacem dari postulat, cum periclitante finis conuenire in unum cum clero, & resolui expetimus, illi contra Evangelium legem, contra vestram quique hanciam petitionem, a me aliam penitentiam, ante exomologæ grauissimam quæ exitum delicti factam, ante manum ab Episcopo & clero in penitentiam impunitam, offerre præ illis & Eucharistiam dare, id est, sanctum Domini Corpus prophanare ardeant; cum scriptum sit: Qui ediderit Panem aut bibetis Calicem Domini indigne, reus erit Corporis & Sanguinis Domini.

remane-
re
Epistola 1.
12.
225 Et lapsi quidem potest in hoc vicia concedi. Quis enim non mortuus vivificari properet? Quis non ad salutem suam venire scilicet? Sed præpositum est præceptum tenera, & vel properantes vel ignorantes instruire; ne, qui ovium pastores esse debent, laici fiant. Ea enim concedere, quæ in perniciem vertant, decipere est; nec erigui sic lapsus, sed per Dei offensam magis impellitur ad ruinam. Hoc usque S. Cyprianus. Non omnes tamen Carthaginienses clerici, sed tantum quidam ex presbyteris ac diaconis, ut Sanctus ipse in epistola 14. scribit, temerariam illam indulgentiam inducebant, quorum præcepti & docti band dubie fuerant quique vel presbyteri, qui sancti Antistitis ordinationi ab initio aduersari, eodem magis diuine molestias creabant, ac in seclusis deuotione cum Felicissimo præuere, præuæ partem diuinam jam est, partem infra reseruat.

Contra hæc
epistola 1.
12.
226 Perro tam fada ecclesiæ disciplina violata vigilantiſſimum Presul & in omnia iustitiam ab ipse suo ardore latere non potuit; filius tamen diu, confusus fore, ut vel solo silentio sui compesceretur. At postquam latius serpere coepit, tanquam a nonnullis clero, a quibus tamprini debebant, peruersitates vocet sapienti, tanto mala occurrentiam latuit, ut omnem ecclesiæ sue disciplinam tandem penitus reuocaret.

AUG. *teret. Tres itaque epistolae, unam ad martyres & confessores, ad alteram alteram, tertiam ad plebem suam hac super ea scriptis, quemadmodum in epist. 14, cum qua eas Romani legatas etiam transmissis, verbi nam. 174, relatis testatur est. Sunt ea ex Basilij recensione, non, decima & undecima; omnes ejusdem argumenti & eodem tempore ad tres illas artus separatim quidem scriptae; sed sic ut alter alteri separatim communicatur.*

227 *Hec primam, quam ad alteram dedit, in hunc modum exorsus est. Diu patientiam meam tenui, fratres carissimi, quasi verecundum silentium oculorum profereres ad quierem. Sed cum quorundam immoderata & abrupta praesumptio venerationis tuae, & honorem martyrum, & confessorum pudorem, & plebis universae tranquillitatem, turbare conarer, tacere ultra non oportuit, ne ad periculum & plebi pariter & nostrum tacereturis animis procedat. Quod enim non periculum metuere debueris de offensa Domini, quando aliqui de prebiteris nec Evangelij nec Ipsi sui memores, sed neque futurum Domini iudicium, neque nunc sibi praepositum Episcopum cogitantes, quod omnium omnino sub antecessoribus factum est, cum contumidis & contemptu praepositi, eorum sibi vindicare? Atque utinam, non prostrata fratrum nostrorum salute, sibi omnia vindicare? Consumeliam episcopatus nostri dissimulare & ferre possem, sicut dissimulavi semper & peravi. Sed dissimulandi nunc locus non est, quando decipitur fraternitas nostra a quibusdam vestrum, qui, dum sine ratione resistende salutis plausibiles esse cupiunt, magis lapsi obliui.*

228 *Pastor hac clericorum illorum delicti magnitudinem perpendit ex blasphemia & idololatris flagitiis, quorum res ipsi tam temere ad pacem & Domini Corporis epulum admittentes, cum tamen etiam in minoribus peccatis agant peccatores penitentiam iusto tempore, & secundum disciplinam ordinem ad eamologiam veniant; & per manus impositionem episcopi & cleri sui communicationis accipiant. Addit, ostem Corporis & Sanguinis Domini eas fere, si lapsi eorum in curia aut opera contra expressum Apostoli 1. ad Cor. 11. praecipium ad Sacramentum illud accesserint. Deinde conqueritur, quod, cum illi admodum ipsae martyres & confessores debeant, quidquam potentes, ipsi eosdem in iudicium vocarent, diffidit semina inter eos & Episcopum suum iocundus, contemptaque Dei lege, & subleat, quem sibi debitorum, bonos, cum lapsis temerarie communicant.*

229 *Deinde terret eos novis visionibus, quos non replicat, accecidisse suspensionem penitentiam communicant, nisi ab incerto desistant. Castigare non inquit, ait, divina censura nec nobis definit nec diebus. Praeter nocturnas enim visiones, per dies quoque impietur apud nos Spiritu sancto puerorum innocens erat, qui in ecclesia videt oculis, & audit & loquitur ea, quibus nos Dominus monere & instructe dignatur. Et adducit omnia, quod ad vos reducem me Dominus fecerat, qui, si recederem, iussit. Interim temerarii & incauti & temidi quidam iociter vos, qui hominem non cogitant, vel Deum timeant, teicetes, quoniam, si ultra in his perseveraveritis, utar me admissionis, qui me uti Dominus iubet, ut interim prohibentur offerre*

altari & apud eos, & apud confessores ipsos, D & apud plebem universam, causam suam, cum Domino permittente, in sinum maris Ecclesiae recolligi coeperimus. De hoc ad martyres & confessores & ad plebem literas feci, quas utique vobis legi mandavi. Tum subdit solita fuerunt epistolam clausula.

230 *De porro, quam verbis non recitat, sed in consummatione vocat, novellae est inter eruditioris diffensio. Pamelius in Annotationibus ad hanc epistolam, qua ipsi 10. est, & post eam alii, suspensionem a divinis, ut modo legimus, designari censuerunt, ita pariter visum est Brennio ad annum 253. num. 56. ubi tamen everset, tam hoc non iustitiam, sed duntaxat incertitatem fuisse, nisi ab incerto desisterent. Tillemontius art. 21. suspensionem etiam interpretatur, sed dubitat, an Sanctus cum verbis recensitis ipse iussisset dandus non sit. Verum Baronii sententiam S. Cypriani verba tam clare praefert, ut mihi certe videatur. Merant tamen §. 21. Vix ea credidi non suspensionem, sed excommunicationem. Sed hoc non iustitiam, sed duntaxat incertitatem fuisse, utique id probat, citat nam epist. 28. in qua Sanctus eorum suam laudat, quod cum Gajo Didensi praebitero, & diacono ejus, qui communionem lapsi dederant, communicare voluissent; tam epistolam 51. in qua allegando se decessisse ait, ut, si quis ante consilium nostrum & ante sententiam de omnium consilio haerent, lapsi temere communicare voluisset, ipse a communione abstineret. Offertur autem, oblineri pro excommunicati a S. Cypriano usurari solere.*

231 *Sed bona erudituri viri pace, neuter locus non est eorum tam clara epistola 9. verba in alienum sensum detorque; sed tenent probat, sanctum Episcopum cleri sui & aliorum episcoporum sententiam approbasse & impositum sequendum fuisse. Audiamus illum in laudibus epist. 28. loquentem. Integre & cum disciplina fecistis, fratres carissimi, quod consilio collegium meorum, qui praesentes erant, Gajo Didensi praebitero & diacono ejus ecclesiis non communicandum, qui communicando cum lapsis, & offerendo oblationes eorum, in pravis erroribus suis frequentes deprehendi, & temel auge iterum, secundum quod mihi scripsistis, a collegis meis moniti, ne hoc facerent, in praesumptione & audacia sua pertinaciter perstiterunt, decipientes quosdam fratres ea plebe nostra. Ex his liquet, Gajum & diaconum ejus ob perniciem suam non ex S. Cypriani epistola, de qua vultis ibi sit mentio, sed ex aliquo episcoporum aliorumque iudicio a communicare rescisso, ideoque a S. Cypriano approbatum confirmatumque fuisse.*

232 *At inquit, si Sanctus huiusmodi perniciem suspensionem tantummodo communicant fuerit, cur illi excommunicaverit? Respondet id eis facere potuisse, quia tantum communionem post notatam monitionem ea prima necessitate curandam iudicabant, ut alium gravius involveretur; neque id Episcopo suo et Privati integrum fore, rebatur. Et verba quidem: nam sic non modo confirmant eorum sententiam, sed & debent sequenda praecipia, post aliqua subdit: Legis vero has eadem literas & collegis meis, si qui vos praesentes fuerint, aut supervenerint, ut unanimes & concorditer ad fovendam & sanandam lapiorum vulnera consilium salubre tenemus, irastatuti plenissime de omnibus, cum convenirent unum*

OF. vobis mandatur suscipiendum esse.

non est hoc recipiendum.

A unum per Domini misericordiam experimus. Iociter si quis immoderatus & preceps, live de nostris presbyteris vel diaconibus, live de peregrinis, ausus fuerit ante sententiam nostram communicare cum lapsis, a communicatione nostra arceatur &c.

233 *Etiam ad locum ex epist. 52. obijctum potest respondere in hoc scilicet laudat Sanctus epistolam 28. in qua re vera decreverat mandaveratque, ut, qui ante evulsionem suam, communicare cum lapsis fecissent, lapsis tenere communicare valuisse, ipse a communicatione abstinere. Lambertus in versione Gallica Operam S. Cypriani, apud Tullenacium Nota 21. controversa S. in illa verba Gallice sic reddidit, ut tantummodo veteres lapsorum nomina ad altare offerri, seu recitari: quam quidem interpretationem Cyprianus verba minus patitur. Nec quidquam probis allegata ab illo eadem ratio, nullam videlicet huiusmodi suspensionis ecclesiasticæ vestigiis alibi in Cypriani Operibus reperiri. Ut cum id verum esset, at certe in hac epistola reperitur; nec est, cur ea pars S. Cypriani tempore lausitata fuisse dicatur; non & in epist. 28. ipse non assequibilem quibusdam clericis B iustitiam; Internam, inquam, & a divisione æternæ tantum continent, non quasi a ministerio ecclesiastico privati esse videntur, sed ut integre omnibus ad nostram præsentiam differantur.*

234 In epistola 10. martyribus & confessoribus interpres, idem, ut monimus, argumentum tractatur; ideoque ea hic tantummodo recepsimus, que ad præsentem materiam præterea illustrandam faciunt. Horum autem, ut, qui exemplum virtutis ad gloriam Dei enterius fellerant, disciplinam quoque Ecclesiæ exactius servarent, & temeritate clericorum, de quibus mox egimus, castigata, ducit, quid in huiusmodi libellis concedendum observandum sit. Vel ex vobis itaque, inquit, dicant (presbyteri illi de diaconis) quod docere debebant. Petitiones & desideria vestra Episcopo servant, & ad pacem, vobis preteritis, dandum maturum & pacatum tempus expectent. Ance est, ut a Domino pacem mater (Ecclesiæ) prior sumat; tuos secundum vestra desideria de filiorum pace tractetur.

235 Et quoniam audio, fortissimi & carissimi fratres, impudentia vos quorundam premi, & vecordiam vestram vim pari, oro vos, quibus possum precibus, ut Evangelii memores, & confidentes, quæ & qualis in præteritum antecessores vestri martyres concesserint, quam solliciti to omnibus fuerint, vos quoque solliciti & caute precantem desideria ponderetis, utpote amici Domini, & cum illo postmodum iudicaturi inspicitis & actum & opera & merita singulorum, ipsorum quoque delictorum genera & qualitates cogitatis; ne, si quid abrupte & indigne vel a vobis promissum, vel a nobis factum fuerit, apud gentiles quoque ipsos ecclesiæ nostræ erubescere incipiat. Dico paucis interjunctis de deum admodum, quas ego Corinthe, quam in seculo suo, fieri scribit, festaque mentione de litteris ad clerum dicit, quas ipsi pariter legendas dari præcepit, jubet comprimere eos, qui personæ recipientes, in beneficiis (martyrum, sive libellis) aut gratificatur, aut illius orationis auditibus occupantur.

236 Unum præterea in martyribus corrigendum monet; Sed & illud, inquit, ad diligentiam vestram redigere & emendare debetis, ut nominatim designet eos, quibus pacem dari desideratis. Audio enim, quibusdam sic libellos fieri, ut dica-

tur: COMMUNICET ILLE CUM NOBIS; quod auctor. Auct. C. S. quæ omnia a martyribus factum est; ut incerta & cæca petio invidiam nobis postmodum emulet. Late enim patet, quando dicitur: ILLE CUM NOBIS; & possunt nobis vicini & trices & amplius asseriri, qui propinqui & affines & liberi ac domestici esse asseverentur ejus, qui accipit libellum. Et ideo peto, ut eos, quos ipsi videtis, quos nobis, quorum personarum satisfactioni proximam conspiciis, delinquentis nominatim libello, & sic ad nos fidei ac disciplinæ congruentes litteras dirigatis. Ex his omnibus liquet, S. Cyprianum minus improbasse, libelles a martyribus & confessoribus in lapsorum gratiam dari; sed ab usum eorum merito caligasse, voluisseque, ut impetieram ad ecclesiasticas leges, & præsentiam commendatam exigeretur.

237 Eiusdem pariter argumenti est epistola 21. ad plebem, in eajus corde animi sui fessa mox aperta, significatque, quam ipse pro ceteris malis lapsis statim in gratiam recipere, nisi divina offensa timor aliud suaderet. Sic cum scribit: Ingentiliter vos & dolere ruinas fratrum nostrorum, & me scio, fratres carissimi, qui & ipsi vobiscum pro singulis ingentibus pariter & doleo, & patine ac sentio, quod beatus Apostolus dixit. „Quis infirmatur, inquit, & ego non infirmor? „Quis scandalizatur, & ego non uror? „Et iterum posuit in epistola sua, dicens: „Si paritur membrum unum, compatietur & cetera „membra; & si laesum membrum unum, colatur, & cetera „membra. „Comptior ergo & condoleo de fratribus nostris, qui lapsi, & persecutionis inselatione prostrati, partem nostrorum vicerum lecum trahentes, partem dolorem nobis suis vulneribus intulerunt; quibus potens est divina misericordia mediam dare.

238 Propensum tamen non posui, nec incaute aliquid & sellianum gerendum; ne, dum tenere pax usurpat, divinx indignationis offensam provocetur. Dehinc modestas martyrum epistolas pro lapsis ad se datas laudat, & temeraria aliquæ presbyterorum ausa reprehendit. De plebis vero quiete, pique timore, securam se fore ait, nisi ab illis decepta esset, qui ipsi eam insinuat debuisse. Quare cum illi suo muneri desissent, Vel vos itaque, inquit, singulos regite, & consilio ac moderatione vestra secundum divina præcepta laplorum animas temperate. Eversum post pace, quibus non nimium suspirandum moriet, non prosequatur: Audiant, quæ, patienter consilium nostrum, expectant regressionem nostram; ut, cum ad vos per Dei misericordiam venerimus, evocati corpiscipio plures secundum Domini disciplinam, & confessionem præsentiam, & vestram quoque sententiam, heatorum martyrum litteras & desideria examinare possimus.

239 Denique de litteris hæc super re ad clerum & martyres dari monuit, dicens: De hac & ad clerum & ad martyres & confessoribus litteris feci, quas utrasque legi vobis mandavi. Pari ratione epistolam hanc clero ac martyribus & confessoribus, & quæ ad vos scripsit, tam libellum invitum communicari secundum dicta volueram, eo bono dubio consilio, ut triam illorum ordinum consensu & unanimi opera tam fanda ostendit sua postea tam æquis ac effusis tolleretur; verum hæc pax epimi Prasulæ ematatione evocatum ex novallorum comunitate non respiciendo, per hujus Commentarii decursum videbimus.

Auct.
C. S.

§. XIII. Scribit epistolam 12. & 13. in quibus aliquam gratiam lapsis concedit, & nimium propterantes ad veniam reprehendit.

Cum ad precedentiē aliasque litteras, quas ad clericum suum Carthaginensem frequenter dederat, S. Cyprianus mihi responsi accepisset, audissetque aliquot ex lapsis sensum suum, seu ab alio incitatus, patrem, quam sui martyres ac confessoris promiserant, andree flagitatione excoqueretur cunctis; cumque jam corpus esset infestis corporibus caleret in ea plaga solus morbus moneretur, prudensissimus Antistes indulgentia aliqua utendum cecidit, quæ & martyribus ac confessoribus aliquid bonitatis deferretur. & perilluminatus saluti se consuleretur, ut tamen discipline rigor necessarius perservaretur, & communio cum impijs simul temporiscederetur. Et autem græce epistola ad clericum suum data prelati, quam utique in epist. 14. ad clericum Romanum memorat veritus sum, 175. recitata; ubi etiam addit, se id fecisse, quod ex hujus epistola ad clericum Carthaginensem data didicisset, hanc illius quoque sententiam esse, ad quam se conformandum iudicabat.

241 Hanc priorem epistolam, quæ Bologna est 12. quæ brevitas est & singularis, his totum subiungo. Cyprianus presbyteris & diaconibus fratribus salutem. Marce vos, fratres carissimi, ad mulas epistolas meas, quas ad vos frequenter misi, nihil mihi retinuisse; cum fraternitatis colluctu militas veli necessitas sit utique gubernare, si a vobis instructi, rerum gerendarum consilium limare possimus. Quoniam tamen video, faciliorem veniendi ad vos nondum esse, & jam exilitem capisse, quod tempus infirmitatibus assiduus & gravibus infestatur, occurrendum puo fratribus nostris; ut, qui libellos a martyribus accepturum, & prerogativa eorum apud Deum adjuvari possunt, si incommodo aliquo & infirmitatibus periodo occupati fuerint, non expectata presentia nostra, apud presbyterum quemcumque prætorum, vel, si presbyter repertus non fuerit, & argere exiis caperit, apud diaconum quoque exomologem facere delicti sui possint; ut manu in eo penitentiam imposita, veniant ad Dominum cum pace, quam dari martyres litteris ad nos factis desideraverunt.

242 Ceteram quoque partem plebis, quæ lapsa est, presentia vellet fore, & ut a fide & misericordia Domini non deficiat, velleo solatio facilitare. Neque enim deleatur ab ope & auxilio Domini hi, qui miseres & humiles, & parvientes vere agent, in nobis operibus perleverint, qui minus illis quoque divino remedio consulatur. Auditibus etiam, si qui fuerint periculo præventi, & in exitu constituti, vigilantia vestra non debet, Imperantibus divinam gratiam, misericordia non deest. Operi nos, fratres carissimi, semper bene valere, & vobis necesse est. Fraternitatem universam, meo nomine salutare, & ut vestra meminit, adrogare & rogare. Valere. Hic S. Cyprianus illius accepit, Carthaginensis clericus, responsionem. Adhuc Episcopum suum dedit, quæ non expressit essentia sed qua-

ram tamen organicum dixerunt ex epistola 13. D. quæ S. Cyprianus eidem clerico respondit. Referuntur ergo laudati clerici, non auctus consilium suum fratrum, ut temeraria scilicet decessu depellat, religionem patientiam Deo præbeat, expellaturque, deus pace Ecclesiæ diffusa, consensu eorum unanimitate, ipsi quoque pacem consilii merentur.

243 Addidit tamen, necessitas miram illam impatiens ferro, ac immensitate militæ, ut non dilatione remota, communi sibi regis concessio datur; quæ in eo quod fieri scitandum sit, in eadem epistola inquirunt. Hinc colligere licet, Carthaginenses clericos sancti Episcopi sui munus, quam in epist. 12. dularaverat, non satis perspicuisse; nisi forte sic dubitaverit suspenderit remota causa, an prater concessam gratiam aliquid præterea in lapsorum foretrem posset impetrare. An sanctus Antistes a priori sententia sua non recessit? Quoniam tamen, sequenti, significatis, quodam immoderato esse, & comminationem acceptandam scilicet urgere; & desideratis in hac re formam a me vobis dari; satis patet scripsisse me ad hanc rem proximis litteris aliquid se facit credo, ut, qui libellum a martyribus accepturum, & auxilio eorum adjuvari apud Dominum in delictis suis possint, si preni infirmitate aliqua & periculo caperint, exomologem faciant, & manu eis a vobis in penitentiam imposita, cum pace a martyribus sibi promissa ad Dominum remittantur. Ceteri vero, qui, nullo libello a martyribus accepto, invidiam faciunt; quoniam non paucorum, nec ecclesiæ unius, aut unius provincie, sed totius orbis hæc causa est, expectent de Domini processione Ecclesiæ ipsius publicam pacem.

244 Subiungit, equum esse, ut hismodi de rebus se ad ecclesiæ præceptis & eorum plebe, quæ lapsa non fuerit, communis consilio rogetur; indignum vero esse, lapsos in Ecclesiâ admitti jam velle, dum gloriosi evascentes extores laici, & patria pulsi, ac bonis suis omnibus spoliati, nondum ad ecclesiâ redierint. Deinde, si est vero sine quoque pariter, & fidei calore nullam unam possint, madum docet, quo desiderium suum capere, facit martyrum iudicando. Si omnium, aut, propter, habent in sua potestate, quod possulant, tempore ipso sibi plus, quam possulant, largiente. Acies F adhuc geritur, & agnoscitur celebratur: si commisi vere & firmi penitent, & fidei calor prævaleret; qui differt non potest, potest coronari.

245 Nam circa hancque hanc epistolam nonnulla observanda sunt. Joannes Mercurius in Commentariis historicis de disciplina in administratione Sacramenti Penitentiae, lib. 8. cap. 23. ex priori epistola concludit, S. Cyprianum visum tantum esse inordinatam abolitionis virtutem, & ad salutem a Deo consequendam necessitatem, ut ab his episcopo & presbyteris, & urgente mortis periculo, ea effect a diaconis extra ordinem imploranda, eorumque tum ministerio tandem gratiam misericorditer a Deo morientis divinitus refundi. Monet tamen, se non existimare, S. Cyprianum, eiusque, quos deinde laudat, opinatus fuisse, penitentiam clavium, quoniam consilium Tridientium & ante hoc sancti Patris solus episcopi & presbyteri concessam esse debere, ad ducunt nullo modo permissis: oppositum tum in eorumdem verbis, quibus illam de confessione apud deum eorum præsentiam adsumunt, colligi affirmant.

A 246 *Interque si tantum vesta Meritus, S. Cypriano iustum fuisse, moribundum in praesentibus moris pericula, dum nullus episcopus aut presbyter adesse, ne haberi possit, diaconus posse confiteri; si tamen ut hoc, utpote potestate clericum interius instruat, sacramentalem absolutionem non impetierit, ipse facit essentia.* Nam S. Thomas in Supplemento quest. 8. art. 2. quærit, Utrum in iustis casibus liceat aliis, quam sacerdotibus confiteri, ad eam laici fieri concedi, si scilicet: Sicut Baptismus est Sacramentum necessitatis, ita & Pœnitentia. Baptismus autem, quia est Sacramentum necessitatis, duplicem habet ministrum: unum, cui ex officio baptizare incumbit, scilicet sacerdotem: alium, cui ratione necessitatis dispensatio Baptismi committitur. Et ita etiam minister Pœnitentia, cum est confessio facienda ex officio, est sacerdos; sed in necessitate etiam laicus vicem sacerdotis supplet, ut ei confessio fieri possit.

B 247 *Deinde quod de huiusmodi confessione confitetur, ibidem exponitur in responsione ad primum huius verbi:* In Sacramento Pœnitentia non solum est aliquid ex parte ministris, scilicet absolutio & satisfactionis in iudicio; sed etiam aliquid ex parte ipsius, qui suscipit Sacramentum, quod est etiam de essentia Sacramenti, sicut contritio & confessio. Satisfactio autem iam incipit esse a ministro, in quantum eam iniungit, & a penitente, in quantum eam implet: & ad plenitudinem Sacramenti utrumque debet concurrere, quando possibile est. Sed quando necessitas imminet, debet facere penitens, quod ex parte sua est, scilicet contritio & confessio, qui potest, qui quamvis Sacramentum perficere non possit, ut faciat id, quod ex parte sacerdotis est, absolutionem scilicet; defectum tamen sacerdotis summus Sacerdos supplet. Nihilominus confessio, ex defectu sacerdotis laico facta, sacramentalis est quodammodo; quamvis non sit Sacramentum perfectum, quia deest illi, quod est ex parte sacerdotis.

C 248 *Attamen, quoniam huiusmodi confessio, si restricta, a S. Cypriano diaconis concedi poterit, necesse non est, ut eo recurratur, cum alius verba pro veris ministris potestate variis occupanda sint.* Perfecta lapsorum reconciliatio & pau, de quibus hic agitur, præter sacramentalem absolutionem complectebatur etiam satisfactionis cœsuræ, quæ ab eucharistia Episcopi ardebatur; ac denique ipsam Eucharistiam communionem, quæ tum temporis simul concedi solebat. Hæc omnia præstare poterant presbyteri, ab episcopo sui delegati, & ab his prælati iubet huiusmodi moribundis S. Cypriano. Primum nos poterant diaconi, poterant tamen, ab episcopo pariter delegati, communicare eucharistiam, sive huiusmodi penitentem confessionem audire, & ejusque sinceram penitentiam ac perfectam caritatem diligenter cognoscere, & si de eis ipsi prædiceret confiteretur, prædicta cœsuræ commissa absolvere & ab instantis moris periculum, & presbyteri, qui moribundam sacramentaliter absolveret, absque, summumque Viatum mutari, postea absolvendum sacramentaliter, si superveniret, daret presbyteri supra daretur.

D 249 *Cum igitur S. Cypriano huiusmodi moribundis in martyrum gratiam opinemur ultimum esse vellet, concessit, quod potius pro veris ministris, presbyteri scilicet ac diaconi posset. Negari enim nequit, diaconum, cum communicandi potestas communi potest, etiam ad eandem tollendam delegari potuisse. Satisfactum vero Viatum in extrema il-*

Septembris Tom. IV.

la necessitate, dum apud presbyterum confitendi facultas non est, peccatori vere contrito concedi posset docet theologi, qui casum hunc autem ex se reputant, in quibus consilium Tridentinum Sess. 13. cap. 7. & can. 21. absque prævia confessione augustissimum Sacramentum summi permittit. Ne quis tamen dubitet, auct. S. Cypriani auct. in ecclesia usquam usitatum fuerit, subiungit exemplum ex S. Dionysio Alexandrino, qui eodem, quo Sanctus vixit tempore in Ægypto servat.

250 *Hic apud Eusebium lib. 6. Historia ecclesie, cap. 44. editio Parisiense, interpret. Valesii, ad Eusebium Fabium Antiochenum episcopum inter cetera hæc scribit:* Unum tibi exemplum proponam, quod apud nos conigit. Erat in hac urbe Scerapion quidam senex & numero fidelium, qui reliquo quidem antea vite tempore nulli culpa obnoxius fuerat: sed in persecutione lapsus, sæpenu-mero veniam petierat; nec quaquam ei attendebat, eoquod sacrificaret. Idem postea morbo correptus, vocia uia, sentiebat omni carere, ritibus permansit. Quærit demum die postulum recitatus, deponem ex filia ad se vocat: & Quæ uique tandem, inquit, me detineat, fili? Propter, quæso, & me quatenus absoluit. Accerere mihi ovis ex presbyteris. Hæc cum dixisset, rursus illam vox delinuit. Puer ad presbyterum cucurrit.

251 *Iam nos erat: presbyter autem ægrotabat.* Sed quoniam in mandatis dederat, ut moriens, si peteret, & maxime si antea lapsus esset postulat, venia indulgeretur, quo bene ipse pleni ex hac vita migraret; exegit Eucharistiam pariter puero tradidit, iubens, ut in aqua intinctam seui in os infunderet. Redi igitur puer, Buccellam asferens. Et cum appropinquaret, primumque ingrederetur, recreatus iterum senex, Venisti, inquit, fili: ac presbyter quidem venire non potuit; tu vero fac citius, quod imperatum est; & dimitte me. Mox puer Buccellam intinxit, & in os senis infudit; qui ex paulatim abhorpente, continuo animam exhalavit. An non igitur peripicue appareat, cum relevatum fuisse, ac transierit in vitam permanentem, quoad reconciliatur, & delecto iam crimine, pro multis, quæ pesserat, bonis operibus a Christo agnoscitur, & predicari. Hæc Dionysius, inquit Eusebius.

252 *Iam vero, si presbyter absque Stragipione, auct. F. vocatum diu frustra precatur, in summa illa necessitate ad communionem adiungat, & deinde Viatum mutari curaverit, approbante S. Dionysio 2. quidem S. Cyprionis diaconi permiserit, ut in potestati lapsi parantibus, quo poterant modo, facerentur: id est a cœsuræ cœsuræ absolutionem, & cœsuræ Viatum impetierunt. Eodem modo citatum S. Cypriani locum intelligit Dionysius Petrus in Annadversariis ad S. Epiphanium, Hæresi 59. Ferdinandus de Mendez De confirmando concilio Liberiano lib. 2. cap. 61. apud Lobbeum tom. 1. Conciliorum, col. 1207. & seq. & Naisius Alexander Sæc. 3. differt. 4. editio Parisiensi anni 1714. alioque, apud quæ scilicet reperit, daret presbyteri supra daretur.*

253 *Quæri hic rursus potest, cur S. Cyprionus in epistola mea laudata, nam. 246. lapsi, qui servatis ecclesiasticum suum divinis differri nonis agere fecerant, permiserit, aut sepe magistratibus spectare sissent, laborem suum martyris eluere: Si omnium, inquit, propter, habent in sua potestate, quod postulat, tempore ipso plus, quam*

V a

po.

A que consulatur, peccatorum veniam ac poenitentiam signari arbitror: cum hoc non minus lapsi post baptismum, quam baptisimus catechumeni ordinem sui divinum remedium. Quiaque verba illa sic plano accipienda esse, persuadet S. Cyrilli epistola 14. ad Romanos, in qua, ut iam alius monuit, quid in hac parte a se solum & in utraque illa epistola scriptum fuerit, breviter sed accurate expedit, huius consilii sui rationem edocet, illudque Romani cleri manus ad Carthaginiensem datu omnino confirmari esse declarat.

non fuit
lapsi

160 Nec in hoc, inquit, legem dedi, aut me auctorem temere constitui. Sed cum videre, qui & honor martyribus habendus, & eorum, qui omnia turbare cupiebant, impetus comprimendus, & praeter vestra scripta legissem, quae hac ad clerum nostrum per Cremenium hypodionem nuper feceratis, ut isti, qui post lapsum infirmitate apprehendi essent, & poenitentiam communicationem desiderarent, subveniretur; standum putavi & cum vestra sententia, ne istius nosse, qui adunatus esse & consentire circa omnia debet, in aliquo discreparet. Plene ceterorum cuius, quamvis libello a martyribus accepto, differri mandavi, & in nostram praesentiam reservari, ut cum, pace a Domino nobis data, plures propius convenire in unum cupimus, communicatio etiam vobiscum consilio, disponere singula & reformare possimus.

libellus
martyrum
habent
huius

161 Hic S. Cyrillus diserte insinuat, sese Romanorum sententiam, quae epistola 8. significatur, in utraque sua epistola exaltissimè in omnibus fecisse esse, et, inquit, actus nosse, qui adunatus esse & consentire circa omnia debet, in aliquo discreparet. Videmus igitur, quae fuerit Romani cleri hac in parte sententia. Hinc in epist. 2. Carthaginiensem clerum ad strenuum gressu, absente Episcopo, curam exempli sui hortatur, ad propellendum nostrum sic scribit: Videmus ergo, fratres, quoniam & vos hoc facere debemus, ... ut si qui in hac tentationem (fidei desperationem) inciderant, cooperiri apprehendi infirmitate, & agens poenitentiam facti sui, & desiderant communicationem; utique subveniri eis debet, sive viduus, sive clinomeni, sive qui se exhibere non possunt, sive hi, qui in carceribus sunt,

C sive exclusi de sedibus suis, utique habere debent, qui eis ministrent. Sed & catechumini, apprehensi infirmitate, decepti esse non debent, ut eis subveniatur.

sic etiam
exterior

162 Vides, lector, utinam hic vera poenitentiam, dum moris periculum urges, a communione prohiberi, ut nullam tamen de libello a martyribus accepto fieri mentionem. Hanc porro fuisse Romanorum mentem liquet etiam ex epist. 31. ad S. Cyrillium data, in qua de libello martyrum pariter tacetur, inter cetera ajunt: Laptorum curam medicorum temperandam esse credimus; ut inteream dum Episcopos dari a Deo nobis iustitiae, in iustis coram, qui moras possunt dilationis sustinere, exola teneatur; eorum autem, quorum viis huc hinc urgent exitus dilationem non potest ferre, acta poenitentia, & professi frequenter suorum detestatione factorum, si lacrymis, si gemitibus, si flexibus dolentis ac vere poenitentis animi signa prodiderint, cum spes vivendi secundum hominem nulla subfuerit, ita demum caute & sollicitè subveniri, Deo ipso sciente, quid de talibus faciat, & qualiter iudicii sui examinet pondera, nobis tamen anxie curantibus,

Septembris Tertiis IV.

ut nec pronas nostram improbi homines laudant Auct. facilitatem, nec vere poenitentes ascendant nostram, quasi daram, crudelitatem.

Auct.
C. S.

163 Idem ergo S. Cyrillus in epistola 12. & de quorum sapientia dicendum est; aliqui cum hoc consilio tractant, ut a ipse insinuat, Romanorum sententia non lausset, & ejusdem actus, qui adunatus esse & consentire circa omnia debet, non modo in aliquo, sed in potius parte ad illorum alia discreparet, restricta scilicet ad eos solos, qui martyrum libellis manus effusa, beneficia, quod Romani amantibus huiusmodi poenitentiam ad extremum deducit communis esse voluerunt. Certe sanctus Augustinus Romanorum vestigia cetera prelo inhaesit. Monstrum illi in epist. 2. catechumenis infirmitate approbentibus subveniendum esse: idem plane in epist. 12. meum Cyrillus; sed eos amari jubet excipiente, ducit concessa Ecclesiae pace, communis consilii aliquod de his doceri possit. Cur ergo cum in maiori momenti articulo ab illis diffinitio credimus, dum ipse se in nullo discreparet proficiscitur, & in eadem epistola promissum fore, ut ceteris quoque amantibus lapsis, dummodo sanctas poenitentiam exierint, divinum remedium consulatur; quid de concordando istis pace proprie accipi possit, & secundum dictum debet.

E.

in prole
morte

164 Præterea hac Pærsici opinio minus agna, & recte rationi minus consentanea videtur. In hac enim S. Cyrillus peccati lapsi libello donatur, qui impunitus ac irreverendus flagitiosus tam sibi dari impudenter exigitur, ecclesiam suam vehementer turbabat; in articulo mortis insulsi, tanque servidus praesentibus, qui etiam mox a commissa flagitia illud perpetui lacrymarum aluere usu effluant, & propius suis in oculis morigeri, Ecclesiae pacem poenitentem aspiciebant, peccatis derelictis. Id scilicet hi ex sua modestia sincerique poenitentia reticemus, ut etiam moribundi ab Ecclesia accedunt, in quorum alia, simuliter periclitantur, per ceteros a martyribus libellos, & post cunctas perturbaciones administrantur.

165 Haud equidem induci possem, ut sanctam Auxiliam nostrum tam dura sententia fuisse evocandum; praeterquam cum in ipse Marcianum Arietensem, Novatium affectum, postea tam egeret, quod huiusmodi poenitentes sine pace mori crudeliter permisisse. Sic enim in epist. 67. ad S. Stephanum Papam scribit: Dirigantur in provinciam & ad plebem Arelate consistentem a se litteras, quibus absente Marciano, alius in locum ejus locutus, & grex Christi, qui in hodiernum ab illo dissipatus & vulneratus comminatus, colligatur. Sufficit molto illis ex fratribus nostris amicus istis superioribus excellentibus sine pace. Vel ceteris subveniatur, qui superiunt, qui & diebus ac noctibus ingemunt, & divinam ac paternam misericordiam deprecantur, solatium nostrae operationis expolunt. Qui credam, ut locutus fuisse S. Cyrillum, si hoc ipse contra expressum Romani cleri sententiam libellus moribundis potest dari videretur, esseque suis pace succedere debere statuissem?

Epistola
Arelate
con-

Epistola
Arelate
con-

166 Denique rationes, quibus Socrates in epist. 13. sententia sua aequitatem perscrutando tenetur, in moribundorum causa non obviunt. At cum, expectandum prius esse Ecclesiae pacem, ut lapsorum causa communis consilio discutatur; irre-

concessio
Tullianus
tit

AUCT.
C. S.

signum peractissimae esse, lapsos velle in ecclesiam recipi, dum multi confessorum patria pulsati, ad suam ecclesiam nondum redierunt; ac deum si cui mera illa nimis longa videtur, autem edoceri, sese per martyriam sanguinis pacem posse obtinere: qui diffusi non potest, potest coronari. Hec autem omnia ad moribundis non spectant, quibus amara morte pacem non distulisset, sed amara ejusdem spei penitus ampuisset, & quibus martyrii occasione morte ipsa subirebatur. Sed cum igitur, inquit, S. Cyprianus locis supra relatis pro dictis indulgentiis obtinenda libellum martyris aut confessoris requirit, & in hanc gratiam sese illam concessisse affirmat? Tellementis art. 13. suspicatur, Sanctam, tam scires, quidam confessorum, ac praesertim Lucianum in libellis concedendis tam prodigos esse, ut quilibet lapsus similem aut haberet, aut habere facile posset, et industria dei ipsi solum, qui libellum nullo esset, suffragio, ut hoc beneficium confessoribus fieri deberet, atque uti omnibus lapsis periclitantibus simul bene consilium esset.

et. Merito
huius
10

267. Non placet hoc Tellementis suspicio: sic enim sanctorum libellorum largitionem, quae pluribus in locis tam antiquam post epistolam 18. & 13. acriter reprehendit, Sanctus ipse libenter frena laxavit. Nam qui lapsorum huiusmodi libellum omni condita non audierit, cupis solus esse ante publicum Africanam ecclesiam pacem, qua sperari non poterat propinquo, cum pax a vita excedere posset: aut si interius facti de hoc abusu facti tantum esse Sanctus reputasset, eodem opere perantibus morigeris amicum in periculo mortis vixit adiuvum praestulisset, aique adeo bonum solui minime fuisset propositum. Joannes Morinus in Commentario de disciplina in administratione Sacramenti Penitentiae lib. 9. cap. 24. & 27. censet, S. Cyprianum id in martyrum gratiam hic concedere, ut, qui eorum libellis donati essent, moribundi ad pacem admitterentur, licet penitentiam agere abnuissent, dum esse videretur: quod lapsis moribundis, huiusmodi libello non tantum maxime concedebatur.

aplicis
10114.

268. Verum nec haec mihi placet responsio: nam S. Cyprianus in laudata epistola 51. variis, quae nam. 251. dedimus, omnes plane lapsos, qui penitentiam ad eorumque usque vota neglexerant, & a spe communicationis & pacis excludit; idque, ut ait, Quia rogare illos non delictis penitentia, sed mortis urgentis admonitio compellit; nec dignum est eo morte accipere solatium, qui se non cogitavit esse moriturum. Hec autem ratio generalis est: nec potest martyris libellus efficere, ut huiusmodi moribundis penitentia delictis, non mortis urgentis admonitio, ad regendam pacem compelli crederetur. Hinc sanctus Augustinus in utraque epistola sua citat ad illi, qui libellum abnegaverant, penitentiam praeviam non obsequi rogatur, dum in prius ejusmodi moribundis pacem dari cunctis, qui libellos a martyribus acceperunt, & praerogativa eorum apud Deum adjuvari possunt, & similiter insecunda? Qui libellum a martyribus acceperunt, & auxilio eorum adjuvari apud Domitium in delictis suis possunt. Quid cum secunda ista conditio aliud indicat, quam praeviam illam, sine qua in epistola 51. spem omnium lapsis praestulit?

124212

269. Respondit igitur, S. Cyprianum in laudata epistola 51. duo concessisse: unum gentium martyrum, alterum Romani clero exemplo aique

antiquitate motum, quod utrumque in eadem epistola collata cum 14. discrete indicasse mihi videtur. Nam primo quidem lapsi, libellos martyrum habentes, pacem in periculo mortis in eorum dem gratiam dari praecipit, deinde de eorum sincera penitentia secundum supra dicta constituit. Indulgentiam autem in gratiam martyrum a se concessam esse, restat in epistola 14. ad clerum Romanum, eorumque allegans, quod videretur de honor martyribus habendus, & eorum, qui omnia turbare cupiebant, impetus comprimentus. Alteram beneficium ad lapsos libellis carentes spectat, quibus in pari periculo, praemissa pariter penitentia, pacem similiter dari permitti; secundo in hoc Romanorum monum, quod hic dederat in epistola sua ad clerum Carthaginensem, quae apud Baluzium inter Cyprianicas 2. est.

270. Id ita esse, Sanctus ipse deus in epistola 14. sic indicat: Cum... praeterea vestra scripta legimus, quae hic ad clerum nostrum per Crementium hypodacorum nuper secretum, utitur, qui post lapsum infirmitate apprehensi essent, & penitentiam communicationem desiderarent, lubenitatur, statim putavi & cum vestra sententia. Non itaque in solis lapsis libellis donatis, nec in solam martyrum gratiam ea usus est; sed cum martyribus donatum habendum conferre, pacem moribundis, qui libellos ab aliis acceperant, concedendam foret, quod beneficium cum a clero Romano omnibus lapsis vix penitentibus in periculo mortis impetiri intellexisset, ad hoc pariter extensum voluit, ut a Romano nullo ratione discreparet. Inter geminatum illam penitentiam classem, concessitque utrique beneficium videtur id differunt intercessisse, quod prioribus pacem in solam martyrum gratiam dari praecipit, quoniam ipsi imperantibus suis & invocandis postulantibus sese ea indignos esse usque reddidissent; ceteri vero eandem sperare tantum jubent, si illam sincera penitentia, utrumqueque exercitum promeruerint.

271. Sic enim de iis in epistola 22. scribit: *feruntur*
Ceteram quoque pariter plebis, quae lapsa est, praefectio vestra fovata, & ut a fide & misericordia Domitii non deficiat, vestro solatio succillate. Neque enim desereat ab ope & auxilio Domitii hi, qui mites & humiles, & penitentiam agentes in boos operibus perseveraverint, quo minus illa quoque divino remilio consulatur. Nec minus a lapsis suis alieni Romanos, quem Sanctus hic sequitur, exagebat, ut ea indulgentia gaudere possent, quemadmodum ex eisdem epistola 2. ad clerum Carthaginensem constat. Hoc autem discrimen suffragio est, ut S. Cyprianus aliquando fingatur in gratiam martyrum lapsis huiusmodi libellis instructis concessisse consuetudinem, praesertim cum hoc, ut monui, sua in exigenda pace audacia minus dignum videretur reddidisset. Ceterum quod S. Cyprianus in epistola 23. sic scribit, quae solus lapsos libellos magis admitti ad pacem habere, mereri non debet, tam quae de hisce solis, pacem impiorum nimis postulaverit, a clero consilium fuerat, tam quia bene ad praeviam epistolam remittit; Satis, inquit, plene scripsisse me ad hanc rem proximus litteris ad vos factis credo; ideoque epistolam 13. ex 12. non contra, interpretari oportet.

A

§. XV. Confessorum lapforumque arrogantius viriliter se opponit: Romanorum litteris recreatur, ad eos scribit: lectorem ac subdiaconum ordinat.

*En confessorum
scriptis*

Hic ita, ut diximus, preclare gessit, S. Cyprianus epistolam 14. alias 15. ad Romanam clerum debet, in qua & fecerat sui canonem & indefessam in egerenda grege vigilantiā breviter, sed acrisse expausit, & hanc tractatū illis litteris, de quibus hic usque egimus, quasque prepatas simul Romanis transmisit, testatissimam fecit. Epistolam bene §. 9. retractamus, nec opus est de ea hic place addere, ideoque ad alia progredimur. Supra jam insinuavimus, S. Cyprianum epistolam, quas de lapsorum causa ad clerum Carthaginiensem, ad martyres et confesores, & ad plebem suam scripsisse, non tam sollicitum fuisse, quam meritis sperare poterat, scripsisse. Enimvero ex nonnullorum audacia, quos nec Episcopi sui monita, nec comminationes terrebant, nec meritis indulgentia, miam trevit malum, & in tamulum prorupit.

*Luciani
arrigunt
ita*

173 Petribatibus auctor fuit idem Lucianus confessor, de cuius temperate hoc in parte reglo §. 12. egimus. Nam S. Cyprianus in epistola 21. ad clerum Romanum post verba num. 210. & seq. data, tumultus causam ad progressum sic exponit: Cui rei (quia confessorum in libellis gregem dandi prodigialitate) ut aliquatenus posset obditi, litteras ad eos feci, quas ad vos lub epistola priore transmisit, quibus petere & iudicare non desisti, ut Dominici legis & Evangelicæ ratio teneretur. Postquam vero ad eos litteras misi, ut quasi moderati aliquid & temperatiorum fieret, universorum confessorum nomina idem Lucianus epistolam scripsit, qua pæne omne vinculum fidei, & timor Dei, & mandatum Domini, & Evangelii sacras & firmitas solveretur. Scripsit enim omnium nomine, universis eos pacem dedisse, & hanc formam per me alius episcopus innotescere velle; cuius epistolæ exemplum ad vos transmisit.

*Epistolam
multo
fatis*

174 Hæc Luciani epistola, Baluze 16. inter Cyprianicas, perbrevis est, & in hunc modum scripta: Universi confesores Cypriano Papa salutem. Scias nos quaveris, de quibus apud te ratio confiterit, quid post commissum egerint, dedisse pacem, & hanc formam per te & alios episcopis innotescere volumus. Optimus te cum sanctis martyribus pacem habere. Prætoris de clerico & exortore & lectore, Lucianus scripsit. Observat autem sanctus Episcopus, in ea epistola negum sibi eo colligere fuit invidiam innotescere lapsi, & seditionem jam tam oram esse. Audiamus ipsum in hoc laudata epist. 22. proseguentem: Addidit est plane: De quibus rati confiterit, quid post commissum egerint. Quam res majorem nobis constat invidiam, ut nos, cum singulorum causas audire & excutere carperimus, videamur multis negare, quod in nunc omnes iurant & martyribus & confessoribus accepisse. Denique huiusmodi origo jam cepit. Namque in provincia nostra per aliquot civitates in præpositis impens per multitudinem factas est, & pacem, quam semel cuncti & martyribus & confessoribus datam clamabant, confesum sibi re-

presolari congerunt, terris & subactis præpositis suis, qui ad resistendum minus virtute amiti & robore fidei prævalebant. Apud nos itaque quid turbulenti, qui vix a nobis in præteritum regerantur, & in nostram præteritum differebantur, per hanc epistolam velut quibusdam facibus accensis, plus exardescere & pacem sibi datam casuque ceperunt. De quibus quales ad clerum nostrum litteras fecerim, exemplum vobis misi.

Auct.
C. 3.

175 S. Cyprianus itaque, acceptis Luciani litteris, confessorum omnium nomina scripsit, moneri se passus non est, quæ minus perficimur Ecclesiæ disciplinam illibentiam tueretur; sed epistolam 17. ad clerum suum direxit, in qua post expositionem confessorum veneratiam postulationem, statuit sibi de lapsorum causa, nisi ex communis consilio, decernere; idemque epistolam, quas tam ad ipsam, quam ad episcopos colleges suos dederat, quasque in suo quoque talitate approbaret, standum interiri esse. Memorata epistola sunt quibus illa de lapsis, de quibus hactenus egimus. E. Perre ut exacerbatos animos ad modestiam revocaret, tum eadem epistola 17. ad eundem clerum transmisit exemplum epistolæ, quam a Cælestino accepit, suamque ad eam responsum: Quod totum, aut, perofratribus nostris legatur, ut magis ad patientiam componatur, nec delictis proprio adiciant adhuc aliud delictum; dum nec nobis, nec Evangelio volumus irrere, nec secundum universorum confessorum litteras causas suas examiniari permittunt.

176 Casus, de quo S. Cyprianus a Cælestino, ignota nobis sedis sub Carthaginiensi metropoli episcopo, confatus fuerat, ipse Cælestinus in epist. 18. ad sanctum ejusque clerum data sic exponit: Operaretur vobis scribere, quoniam ita, qui posteaquam sacrificaverunt, iterato teni, xpius sunt facti. Videntur ergo mihi abluisse prius delictum, dum possessiones & domos dimittunt, & penitentiam agentes, Christum sequuntur. Ergo Felix, qui presbyterium subministrabat sub Deciano, proximus mihi vinculis, (plenius cognovi eundem Felicem) Victoria compax ajas, & Lucius fideles exortores facti, reliquerunt possessiones, quas nunc sileus tenet. Sed & mulier nomina Bona, que ira est a marito ad sacrificandum, quæ concientia non commisit (alibi legitur: Conscientiam non commisit) sed quia tenentes manus ipsi ipsi sacrificaverunt, cepit dicere contra: Non feci, vos fecistis; sic & ipsa exierit facta est.

Atque, per
legimus
idem

at. vicl.
177

177 Cum ergo universi pacem peterent, dicentes: Recuperavimus fidem, quam semieramus, penitentiam agentes, & Christum publice sumus coilecti; quamvis mihi videntur debere pacem accipere, tamen ad consilium vestrum eos dimisi, ne videat aliquid temere præsumere. Si quid ergo ea communi consilio placuerit, scribite mihi. Et, ad hæc S. Cyprianus per epistolam 19. Cælestino respondens, laudat alius religiosa prædicatione: Recte autem, vixi, sancti circa impetrandam fratribus nostris pacem, quam sibi ipsi vera penitentia & dominicæ confessionis gloriā reddiderunt, sermonibus suis iustificati, quibus in ante dixerant. Cum ergo abierint omne delictum, & maculam pristinam, assistente sibi Domino, potiore virtute deleverint, jacere alia sub diabolo quasi prostrati non debent, qui exortores facti, & bonis suis omnibus spoliati, erexerunt se, & cum Christo stare carperunt.

Epistolæ
sanctis se
apparet

AUCT.

C. S.

p. 100.

1100.

278 Atque utinam, subditi, sic & ceteri post lapsum peruenientes in statum pristinum reformentur, quos nunc urgentes, & pacem temere acque importune extorquentes, quomodo dispoluerimus, ut scires, librum tibi cum epistolis numero quinque misi, quas ad clerum & ad plebem, & ad martyres quoque & confessores feci; quæ epistole jam plurimam collegis nostris missa placuerunt, & recipiantur, & quoque nobilium in eodem consilio secundum Catholicam fidem stare. Nos cautas, quæ hic librum Sanctus Caldeus a se misit dicit. Pamelus in Acontianibus suspicatur designari aut librum, quo descripti conitabantur ibelli martyrum, aut, quod ipsi præpachant, Liberum de lapsis. De postremo id enim interpretatur Balazius ac Regalini: sed Iovennius Filius metuit per librum ipsum quoque inter eorum fasciculum intelligere, quasi Sanctus decessit: Librum tibi ex epistolis numero quinque misi; quæ interpretatio mihi quoque probabilior apparet. Nam librum de lapsis multo serius scriptum esse videmus; prius vero Pamelii suspensio aut penitus fundamensum destituta est, nec verisimilis illi apparet; ac denique quæ ille fuisse de lapsorum tantum liber, a libro de Lapsis, ac quinquæ predictis epistolis distinctus, negatur.

Ex copia a
Romano
et Car-
thaginen-
si

279 Robus in Africa hic morans, litteræ a Romano clero ad Carthaginensem presbyterum ac diaconum, atque alie a S. Moyses, Maximo, Nisastro & ceteris confessoribus, Romæ in carcere detentis, ad Saturninum & Aurelium, reliquosque confessoribus Carthaginem allatis fuerunt, quæ pro vobis Evangelii, & ecclesiastica disciplina sacra iusta servanda pariter perorant. Perierunt quidam interque he litteræ, et S. Cyprianum in epist. 32. cui sunt tam calamitosa ecclesiæ sue temporis opportuna assidue, magnoque fuisse adiumento testatur. Opportune vero supervenerunt, inquit, litteræ vestræ, quas acceptæ ad clerum factas, item quas beati confessores Moyses & Maximus, Nacollanus & ceteri, Saturninus & Aurelius & ceteris miserant, in quibus Evangelii plenius vigor & disciplina robusta legis Dominice continentur. Liberantes hic nos, & contravindicis impetum totius fidei viribus resistentes, multum sermo vestri adjuvit, ut devotius commendandum fieret, & primum ventrem ad vos litteræ, quas vobis proxime misi, ut declaratis nobis, quod secundum Evangelii legem nobiscum fortiter atque unanimiter etiam vestra secentia concurret.

Ex copia a
Romano

280 Eximvero nihil poterat sancto Amisili ad præpandam ievitiam in eo rerum momento opportunitate accideret, quam duas illas epistolas accipere, in quarum altera Romani cleri auctoritas eadem, quæ ipse statuerat, in altera confessorum item Romani purpureo severitatem Evangelicæ disciplinæ præferebat; ut clero Romanus in epist. 31. ad S. Cyprianum testatur, addere: Nisi hoc fecissent, disciplina Evangelicæ ruinæ non facile succubuerit. At ut qui moritur, cur duo lantate litteræ ad clerum Carthaginensem pervenirent, quam ad illius Episcopum scripta fuerint, observandum est, quod numero præcedenti Sanctus ipse notat; videlicet, bases Carthaginem allatas esse, antequam epistola alius, quæ Balazius 14. est, Romanum pervenisset. Etenim cum ipsiusdem Sancti epistola, apud Balazium ordine sexta, de qua h. p. altum est, salutandam ac suscipiendam, quæ de se-

cessu ejus conceperat, Romanis minime exisset, D bi, quæ consilio excussisset, quantamque pro plebe sua laboraret, ignari, non ad illam, sed ad ejusdem clerum litteras suas dirigendas robanet, ne absente Possere, græ displiceret, aut evinceretur disciplina.

281 Adversus id bond dabit S. Cyprianus, et ad refidendum ejusdem epist. 31. idemque epistolam ad eundem Romanum clerum scriptis, eamque post saluti salutis appetitionem & sic exausit: Post factas ad vos litteras, fratres carissimi, quibus actus nosster exposuit, & disciplinæ ac diligentiæ quantumcumque ratio declarata est, aliud accessit, quod nec ipsum latere vos debuit. Plura de hujus epistole argumento dicere non auctus, cum illud totis hoc paragrapho jam tractaverim. Id unum addo, Celestem confessionis modestiam in illo multum laudari, & Luciani confessionemque teneras litteras, necesse religiosas Caldeis, quasque tam ad vos rescriptas, quam ad clerum jam de Luciani epistola Sanctus dederat, ab eodem ad Romanum eadem opera missas esse, ut eorum animam a se gestarum ratio illis penitus esset perspecta. Alteram quoque epistolam, quæ vobis 25. est, ad Moxen, Maximam, ceterosque confessores Romanos scriptis, quibus involam eorum in fide constantiam, & consistoriam ac martyribus dignum in mensa ecclesiastica disciplina vigorem, gratulabundus extolli. At cum ejus temporis consuetudo ferret, ut ecclesiasticam præfides hujusmodi litteras non nisi per clerum destinarent, neque id herum paucitas tum permitteret, Saturnum lectorem, Optatum vero hypodacum ordinavit, eorumque opera usus est.

282 Ita Sanctus ipse testatur in epist. 24. ad clerum suum data, in qua se ita excolet, quod illo insito id fecisset, ut simul ostendat, nihil se habere in parte præter merum sui illius consensu agere, cum ex communis totius cleri consilio interque ad eos Ordines olim destinatus jam fuisset, dum Sator fensit & iterum in ecclesiâ legere permixtam est, Optato autem inter lectores sacrorum institutio mandata. Sic enim ibidem habet: Sed & illud ad vos perferre litteris nec debuit, urgente causa, clero in Urbe consistenti litteras me misisse. Et quantam oportuit, me per clericos scribere, scio votum nostrum plurimos abentes esse, paucis vero, qui illic sunt, vix ad ministerium quotidiani operis sufficere; necesse fuit novis aliquos consuere, qui ministerium fecisse me autem scialis lectorem Saturnum, & hypodacum Optatum episcopum, quos jam prædem communis consilio clero proximis feceramus, quando aut Sator de Palæa venisset, quoque iterum lectionem dedimus, ut quandoque presbyteri doctores lectores diligenter probarent, Optatum inter lectores doctorem audientium constitutum, examinentes, an congruerent illis omnia, quæ esse debent in eis, qui ad clerum parantur. Nihil ergo a me, abientibus vobis, novum factum; sed quod jam prædem communis consilio omnium nostrum caput, necessitate urgente, promotum est.

283 Itæ ipse, solenne crevit, ut a consilio clerum suo, quo ab incensu episcopatu decerneret nihil fensisset. Hallucinatus autem est Balazius, dum in Notis cepit, S. Cyprianum hic loco agere de literis non ad clerum Romanum, sed ad eos, qui & Carthaginensi clero suo Roma non debebant, transmissis. Hallucinatus, inquam, est; non latente Balaz.

Ex copia a
Romano
et Car-
thaginen-
si

Ex copia a
Romano
et Car-
thaginen-
si

Ex copia a
Romano
et Car-
thaginen-
si

Ex copia a
Romano
et Car-
thaginen-
si

Ex copia a
Romano
et Car-
thaginen-
si

A *Baleia*, agit de epistola 25. quam ad Romanum clerum scriptam fuisse legenti manifestum est. Ceterum cum dua illa epistola, scilicet 22. & 25. exorta fuerit, antequam Sanctus ad epistolam suam 24. que in supra dictis mensibus scripta videtur, responsum Roma accepisset, ad ejusdem mensis finem vel subsecuti initium referenda sunt.

§. XVI. Alia a Sancto contra pervercaces confessorum, clericosque ac lapsos gesta: litteræ ad Romanum clerum, & ab hoc & Romanis confessoribus ad illum datæ.

*Lapsi
maiores
laudes:*

Interea dum Optatus de Saturnus sancti Episcopi sui litteras ad Romanum clerum ac confessores perferret, amissionem lapsi humilis presentia, & submissa in omnibus voluntas, illius animam occupatum retinebat. Juxta ad ipsius Sancti verba transiit. In epist. 27. ad lapsos sic loquitur: Scripseram antem mihi nuper quidam de lapsis humiles & miseres, & tremores & metuens Deum, & qui in Ecclesia semper gloriose & granditer operati sunt, & opus suum nunquam Domino impauerunt, & scilicet, illum dixisse: „Eum cum hæc omnia feterint, dicite: Servi supererui sumus, quod debemus facere, fecimus.“ Quia illi cogitantes, & quamvis libello a martyribus accepto, ut iam a Domino satisfactio ipsi admitti possit, orantes scripserunt mihi, le delictum suum cognoscere, & penitentiam veram agere, nec ad pacem temere ut impotenter properare; sed expectare præsentiam nostram, dicentes, pacem quoque ipsam, si eam obis præsentibus acceperim, dulciorem habi futuram. Quibus quantum gratulatus sim, Dominus testis est, qui dignatus est, ostendere, quod ejusmodi & tales servi de ejus benignitate mereantur.

*periculis
ad ipsum
fuerunt
diligentia
etc.*

15 Verum hoc optimi Pastoris gaudium aliorum lapsorum interabilis audacia brevi post dissipavit. Hi etenim jam non contenti pacem impetrari precibus aut seditione, ut amiserant, exortique, sed tam sese jam habere, utpote a Paulicariis sibi datum, distiterunt capere. Quin & eo deveniunt audacia, ut id ipsum communis epistola, non subscriptis nominibus, sed ecclesie nomine scripta, velut hæc penes lapsos esset, S. Cypriano significare non dubitarent. Perit hæc epistola, sed diu ex tam Sanctis ipse in sua 27. max laudat, quam in 29. ad clerum Romanum, ac denique etiam in 30. ad S. Cyprianum, pluribus agunt. Et in postulari quidem consequuntur Romani, quod lapsorum fratrum immoderata petulantia vique ad periculolum verborum temeritatem producta (in eorum epistola) denotaretur: quasque tam immaturo atque acerbo tempore, io tam ingenti & immenso crimine atque delicto, pacem sibi non tam petere, quam vindicare, immo jam & in calce habere le dicent.

*quis archi-
epi*

16 Nec a durioribus in episcopum Auxiliem suum verbis est abstineisse, idem clerus ibidem testatur: Novimus, inquit, Carthaginensis ecclesie fidem, novimus infirmitatem, odimus humilitatem. Uode etiam mirati sumus, quod quædam in te per epistolam injecta durius nominemus, cum amorem vestrum mucum & caritatem exemplis multis reciproce adfectionis in vos invicem sape compertissemus. Turbulenta illa

17 lapsorum epistola accepta, S. Cyprianus rescriptum per epistolam 27. respondens, emittit, Ecclesiam a Christo Domino sic sustinens esse, ut per episcopos gubernaretur, idcirco mirari le lapsorum audaciam, ut ecclesie omnia litteras facerent, quando ecclesie io episcopo & clero & in omnibus membris sit constituta. Deinde quam absurdam hæc eorum sit arrogantia, sic exponit: Si autem quidam lapsi ecclesiam le esse voluit, & si apud illos atque in illis est ecclesia, quid superest, quam ut ipsi regerentur a nobis, ut nos ad ecclesiam diguotatur admittere? Summissis ergo & quicquid & veretundis esse oportet eos, qui delicti sui memorem lausficere Deo debent, nec ecclesie nomie litteras facere, cum le magis letans ecclesie tribuere. Post hæc proposita ipsi exempla moxiorum penitentium, de quorum reliquiis epistola nam, 284. agimus, monuit nihil certi responsi illi sperandum esse, donec aliter scriperim; & ad modestam & quiescenti hortatur.

287 Quas, inquit, litteras (lapsorum vere penitentium) cum nuper accepimus, & nunc aliud scripsisti vos legimus, petio, ducenatia desideria vestra, & quocumque elitis, qui hæc litteras misistis, namque vestra libello subscritta, & libellum cum singulorum nominibus ad me transmissisti. Anæ est enim scire, quibus rescribere habeam. Tunc ad singula, quæ scripsisti pro loci & alius nostri meditatione rescribam. Omo vos, fratres carissimi, semper bene valere, & in eorum Domini discipulum quiete & tranquille agere. Valere. Hæc Sanctus: ex quibus non minus mirabilis ejus in discipline Ecclesie contra turbulentes homines defendenda fortitudo, quam antea in penitentibus, miramque animi mansuetudo, leti admittit. Quippe jam talis ab eis latet, utroque jam, ac etiam magis aspersa ania appetit, ut seditionum omnia, nec audacia motu, sed ecclesie sue jura ac disciplina regerent non sicut ac prius tuerentur; quæ vero in se durus dicta fuerant, tacitis præterit, ad id nunc loquuntur, ut inique exasperatos amicos ad assecum revocet. Eodem plano modo in epistola 29. hæc super re scripta ad clerum Romanum, de voluntate penitentia lego consequitur, ut de factis sibi injuriis silet.

288 Et epistola 29. discimus, circa idem tempus aliam ad Carthaginensem clerum ob eo scriptam fuisse, quæ 28. esse creditur. In hac Sanctus laudat clerum suum, quod ex communi tam collegiorum, quam aliqui episcoporum, qui satis aderant, consilio Gajum Didensem presbyterum, ejusque diaconum, qui communicando cum lapsis, & offerendo oblationes eorum, in pravis erroribus tant frequenter deprehendit, & semel atque iterum... collegis, sive episcopis, monuit, ne hoc facerent, in præsumptione & audacia sua pertinaciter peristerunt, a sua communione amiserunt. Hujusmodi quippe hominum blanditio & palpationibus perniciosus, quibus si, ut agri mediam reclusos, meritis adhibendum esset, quod salubria sua consilio optata successu in assequi non possent. Hinc habet, ut impetentiam eadem parva corruerit, quicquid date sententiam suam cum lapsis communicavit, sive in Carthaginensis ecclesie presbyter vel diaconus fuerit, sive presbyter 29. hancque epistolam suam episcopis tam præsentibus vel supervenientibus prælegi habet, ut quo in lapsis curandis inter eos discrepantia evitetur.

AUG.
C. S.

E
*Paul &
maiores
laudes.*

F
*Carthaginensis
clero la.
tam ap-
probata.*

AUG.
C. N.
ignorat
sine

289 Quæritur præterea idem clerus, quid agendum esset de Philomato & Fortunato hypo-
ditæ, & Fortunato scribis, qui, cum medio
persecutionis tempore excessissent, iam redierant.
Fugerant hi bona doli ex ignoto metu, iocun-
di aut insani Carthaginiensi ecclesiæ præpositi,
cum eorum opera confessorum ut plerumque maxime in-
digerent. Respondet S. Cyprianus, non posse huius
rei se solum iudicium agere, præsertim cum præ-
ter tres illos etiam alii multi abessent, qui locum
suum nondum rependam patuerant. Expositio-
nem igitur esse, donec reddita Ecclesiæ pote-
stas, singulorumque casus examinatus, accerneretur aliquod,
quod in posterum circa ministros Ecclesiæ consti-
tutus exemplum. Nec ab omni tamen potius eos
interesse immunes esse putari; sed, Interim, in-
quit, si a divisione mentium tantum continerent,
non quasi a ministerio ecclesiastico privati esse
videantur; sed, ut integris omnibus ad nostram
præsentiam discesserunt.

ad illa
quæ ca-
pitul.

290 Perro vero mecluratus, quem Priscianus
Clerici in lib. 1. de Interimione Rhetorice vin-
ditas, idem est, quod mensuratus, quo modo non-
nulli etiam leguntur censuerant. Eadem voce
Sensitas dicitur utitur in epistola 34. ubi de Au-
relia ad Celerum testatoris ordinatus sit ait: Ce-
larum presbyterii honorem designasse eos illis
jam licuit, ut & sportulis eidem cum presby-
teris honoraretur, & divitiibus mecluratus acquiri
quantitatibus partiantur. Erat igitur mensura
divitis stipendium mensuratum, clerici ex commu-
ni casibus ecclesiæ thesauris dari solitus, quo S.
Cyprianus duo illos subdicens & scribitur in
illicitis discessit sui parvam interam privatus valuit,
donec de eorumdem ceterorumque causa, qui e-
iusdem delicti rei erant, aliquod certi statueret
per Ecclesiæ pacem liceret.

Remota
per epist.

291 De hisce convinctis S. Cyprianus, ut Ro-
manum clerum magis magisque sibi demeretur,
cum quoque certiorum fecit per epistolam 29. la-
tora Ecclesiæ hypodisconum, ut ex epist. 30. disci-
mus. De huius tempore cum Personis diffident,
juverit eam, præsertim cum brevitas sit, hic reas-
se. Est igitur huiusmodi: Ex dictio communis
& ratio expositio, fratres carissimi, nihil concien-
tiæ vestre lubrere de his, quæ apud nos ge-
runtur, ut sit omnia circa unitatem ecclesiasticæ
administrationis commune consilium. Nam po-
stequam ad vos litteras feci, quas mihi per Sa-
turum lectorem & Optatum hypodisconum, quo-
rundam lapsum conspirata temeritas, qui po-
tentiam agere & Deo lausfacere decreverant, li-
teras ad me lecerunt, pacem non dandam sibi po-
stularer, sed quæ iam datam sibi vindicantes;
quod dicitur, Paulum omnibus pacem dedisse;
secut in Interim eorum, quarum exemplum ad vos
transmisi, legitis; simulque, quod ego ea bre-
viter interim rescriptis; sed & quare postea ad
clerum litteras fecerim, ut scire possitis, huius
quoque rei exemplum vobis misi.

restitu-
per epist.

292 Quod si ultra temeritas eorum nec meis
nec vestris litteris compressa fuerit, nec consilia
salubribus obtemperaverit, agemus ea, quæ se-
cundum Evangelium Dominus agere præcepit.
Personam in Ananibus, nullis vixit fundamentis,
epistolam hanc ad interim mensis Octobris rejecit, &
post Romanorum ad Sinthi epistolam 14. & 22. re-
sponsam exhibuit; quod namque a veritate aliam
pote. Exercent si ad duas illas litteras responsum,
sive epistolam 21. a Romanis jam receptam, dum

ipsa epistolam 29. scriberet, præciis omni doli in
hoc ad illa cum greci animi significatione mani-
fest. Nihil enim ex responsis aptabitur accideret ipsi
ponat, in quo sententiam suam cleri Romanis, em-
inamque episcoporum, qui Romæ aderant, calidè
laudantem confirmantemque agerent, quodque præ-
terea tanti fecit, ut illius exemplar omnibus iam
indigentes quem adventu cunctis manderent; quem
admodum infra dicemus.

293 Attamen nullum de illo responsis in hoc
epist. 29. mentionem facit. Imo suis infirmis sese
nihil responsi etiam tum recepit, cum dicit:
Posteaquam ad vos litteras feci, quas mihi per
Saturnum lectorem & Optatum hypodisconum,
quorundam lapsum conspirata temeritas...
litteras ad me lecerunt &c. Quomodo cum
in epistola 22. quem ante Romanorum respon-
sum scriptum esse constat, & nobiscum admittit
Personam, rursus reddidi, ut ex eo rescri-
bata, deinde scribit, sic præstat: Post hæc ad
vos litteras... Quod accessit, quod nec ipsum
littere vos debuit; ut his simul modo parum tam-
quam iterum scribendi ante acceptum ad priorem
epistolam responsum ulleget. Hinc mihi dubium
non videtur, quin hæc epistola 29. scripta fuerit,
antequam scribit Episcopus Romanorum ad us-
traque priores litteras suas responsum recepit,
ut Eminentiſſimus Hieronymus sensisse videtur, &
Mercurius notius sustinet. Per hæc epistolam hæc
per Fortunatum hypodisconum perlatam fuisse,
distinus ex epist. 30. de qua mox agemus, ubi
etiam de tempore, quo scripta sit, aliquid præterea
observabimus.

294 Inter hæc clerus Romanus, lectis trienis
illis S. Cypriani epistolis, scilicet 14. 15. & 22.
quarum primam ac tertiam ad eundem clerum
secundam vero ad Marcellum ceteroque Romanis
confessores daret fuisse, præcedenti & diximus, a-
quantem successu illum, quem ex aliquo festum
habuerat, & indeque in gregem suum vix an-
tium egredere, nunquam pro Ecclesiæ Dei servare
laborantem consilio atque auctoritate sua jurare
dicerent. Collectis igitur tam collegorum, quam et-
iam episcoporum, qui partem vicinis Romæ ca-
thedras habebant, partim a sedibus suis expulsi,
eo adveniente; quod in sancta Ecclesiæ colonias
agendum videretur, dum multumque ab eis deli-
beratum est. Placuit univirsis S. Cypriani senten-
tia, & valuit Romano Ecclesiæ discipline omni-
um consensus laudantem est: ac cum Apostolica Se-
des per S. Fabianum Pontificis martyrium etiam
viceret, nihil præterea ordinare decrevit, nisi
donec novus Pontifex in S. Petri Cathedrali sus-
cessisset.

295 His ita constitutis, laudantem clerus, ubi
nil amplius cautandum erat, S. Cyprianus per
propterissimam illam epistolam, & Apostolicæ Ec-
clesiæ vere dignam, quæ inter Cyprianicas trige-
sima prima est, communi omnium nomine respon-
dit. Longior ea est, quam ex hac Communiſſima
referendam patet; utque cum per compendiosum
expulisse sufficeret. In primis laudent sanctissimum
Episcopum tamquam ex modestiam, quo ex omni-
um consensum suorum ratorem reddere non
dubitavit. Deinde salutem illius iudicium fr-
veritatem ac rigorem dignis laudibus celebrant;
omnemque disciplinam in Romano Ecclesiæ sua
semper vigentem, non a se, voluntatem esse com-
mendant. Probat id ex prioribus litteris suis (mi-
ni deperdit) quas ad vicum Carthaginensem de-
dit.

ad rem
restitu-

Aderunt, & in quibus iam necessarium libellorum assem dimittere, tam sacrificiorum cupientes fore ut crederetur. Hoc prout ab Ecclesia Romana anteq. presens illius facilitatem, que lapsi sine prout ipsius poenitentia ad pacem advenirent, nervos leventur, evenit libet majestate, discolut, quaque sit, ut... nova per misericordiam suam veteribus transgressionibus vulneribus imprimatur, ut misericordiam ad eversionem majorem eripiant de poenitentia... Hoc, enim sequunt, non est curare; sed, si dicere verum volumus, occidere.

236 Eandem plane esse mentem confessorum, quos pro Christi causa Romanus carcer tenebat, ex eundem pariter probatur litteris, ad clerum Carthaginiensem etiam datis, sed que similiter desiderantur, hysce laudatis, S. Cypriano maxime agnosce gratias, quod illis illis confessoribus per epistolam suam, que inter Cyprianos decem quatuor est, consuleri & reverte dignatus sit. Inde ad lapsorum causam regressi, de litteris super ea in Siciliam missis, quorum exemplum ad ipsos quoque desistant, verbulo meminerunt; & cum Sede Romana per S. Fabiani martyriam tractant, tunc totum in temporum difficultate alium sufficit monum. permiserat, tunc res decisivam fore per eandem diffundendam esse agnosce, sumptuose probatur S. Cypriani fratrum, ne quid de propaga per totum orbem Rivanum dilata sit consensu Ecclesie consensu & maiore examine flammatur.

237 A pice totum, inquit, orbem pene vastatum, & ubique jacere acyrlorum reliquias & ruinas, & idcirco tam grande exortu consilium, quam lae propagatum videtur delictum. Non sic minor medicina, quam voluit, non sint minora remedia, quam sanata; ut, quomodo qui fuerant, quod caecitate temeraria omnia incauti fuerant; ita, qui hoc disponente nituntur, omni consilio non moderantur utantur, ne quid, non ut oportet, factum, tanquam ierum ab omnibus judicetur. Ut hoc scilicet fieri solentur, omnes ad conservand. Ecclesie pacem continis presibus firmitatem a Dio postulandam exhortati, lapsi iustitiam precepta de poenitentia servare & constantem agenda, proutque pueritiam ad modeste efflagitanda praesentibus; eosque semper memores esse jubet uti mites alium iustitia, quam elementa:

C Quoniam, & qui peccat, nimis, flechi debet, non taceat; & sicut respici debet divina clementia, sic respici debet & divina censura; & sicut scriptum est: Donavi tibi omne delictum, quia me rogasti; sic scriptum est: Qui me negaverit coram hominibus, negabo & ego eum coram Patre meo & coram angelis ejus.

238 Hoc eadem aliqui alius fuisse Scriptura loci confirmant, ac tendunt quid de lapsorum consensu inter doctrinam, his verbis subjunctum: Cuius temporamentis (divina clementia iustitiaque) moderamen non hic tenere querentes, diu, & quidem multi, & quidem cum quibuldam episcopis vicinis nobis & appropinquantibus, & quos ex aliis provinciis longe politis perfectionis illius ardor ejecerat, ante constitutionem Episcopi nihil innovandum putavimus; sed lapsorum curam modico iterum temperandam esse credimus; ut interm dum Episcopus dari a Deo nobis sustinetur, in suspensum eorum, qui mores possunt dilatiois sustinere, causa teneatur; eorum autem quorum viae lux finem urgens citius dilationem non po-

test ferre, ad poenitentiam & proficilla frequenter Auct. tuorum deestitatione factorum, si lacrymis, si gemis, si fletibus, dolentis ac vere poenitentia animi signa prodiderint, cum ipse viveat secundum hominem nulla subficient, ita demum cuncte & solite invenirent. De ipso dicente, quid de tabulis facit, & quibus iudicii sui examinet pondera; nobis tamen anxie curantibus, ut nec pronam nostram improbi homines laudem facilitatem, nec vere poenitentes occultent nostram quasi dioram crudelitatem, Oramus te, beatissime ac gloriosissime Papa, in Domino semper bene valere, & nostri meminis.

239 Epistolam hanc n. S. Moyses, tam adhibi lapsi carceri, ad quem poenitentia deferri debuit, in clauso substatum, a Novatiano autem, qui post modum durum schisma ac erudum heresim adversus poenitentiam in Ecclesia suscitavit, scriptam fuisse, testatur S. Cyprianus in epist. 52. ad Antonianum dicens: Additum est etiam (in laudat. Romani cleri epistola) Novatiano tunc scribente, & quod scripserat, sua voce recitante, & presbytero Moyses, iussu adhuc confessoris, non jam martyris, subscribente, ut lapsi indurmin & in exilio conditiis pax daretur. Hoc etiam S. Patianus, Hieronymus episcopus, epist. 3. contra Novatianum Tradens in eandem capite presbiterum Novatiani probat; quippe qui, cum clero Romanum olim confessoribus, ceterum illius pro pace lapsi deinde epistolam scripsit, deinde iussu die simul in S. Cornelium Presbyterum incitatus, post ipsum lapsi cunctis presbiterum esse voluit. Sed de scribente hoc plane n. S. Cornelii gestis jam retulimus, & in hoc ipso Commentario referemus.

300 Superest, ut de una ejusdem epistole loco aliquid nosceretur. Romani in ea sic loquuntur: Quamquam vobis in tanto negotio placeat, quod & ex ipse tractati, prius Ecclesie pacem sustinent, deinde sic collatione consiliorum cum episcopis, presbyteris, diaconis, consilii ritibus pueriter ac stantibus laici facta, lapsorum tractare rationem. Ad hoc statim Pamelus, exstantes verba usquam in superioribus epistolis essent, versimile fieri, ea in epistola S. Cypriani, qua perierit, descripta fuisse. Idem habet ad epistolam 26. in qua confessoribus Romani consuetudinem, lapsorum causas debere causis moderatius tractari, consilii omnibus episcopis, presbyteris, diaconibus, confessoribus & ipsis stantibus laicis; addantque, ut in tuis litteris de ipse testatur. Denique ad epistolam 52. qua ad Antonianum est, deinde mones, litteras, in quibus simul ad Romanos scripserat, continisse.

301 At frustra ex additis locis aliam ad Romanos epistolam existere conatur, quoniam etiam in prioribus S. Cypriani litteris citata sententia ipsam plane verum expressit usqueque legitur, quoad substantiam tamen casus in epistola 52. ad clerum, quam nunc a traditis ad Romanos transfusum esse supra ostensum est. Si autem in hoc Sententia loquatur: Ceteri vero, qui oculo libello a martyribus accepto invidiam stantem, quoniam non paucorum, nec ecclesie unus provincia, sed totius orbis hac causa est, exstante de Domini protectione Ecclesie ipsius publicam pacem. Hoc enim & veracitudo & disciplinae de vitz ipsius omnium nostrum convenit, ut propositi cum clero convenientes, praesente etiam stantem plebe, quibus & ipsis pro fide & timore fuis bono habent.

AUCT. habendus est, disponente omnia consilii communis religione possimus. *Hec verba quidem, at non se, & a laudatis sententiis, in quibus etiam nonnulla occurrunt vocum dispendia, differunt; adeoque hanc epistolam supra designare potuerunt Romanum; ut etiam xi. in qua similia legere est: non perinde illas de verbo ad verbum in S. Cypriani epistola descriptas esse, nemo probaverit.*

301 Cleri Romani litteras supra relatis S. Mephisti & Maximus presbyteri, & Nicastrius de Rufinus diaconi, et ceterique confessoris, quos Sanctus per epistolam 25. consolatus fuerat, fuisse etiam satis prolata, & carere addidere, quae inter Cyprianos numero 26. referuntur. His attenti primus S. Cyprianus praeposita ejus consolatoria gratia, qui sese in rigasula suo mirum in modum recreat, & ad quilibet pra Christi fide patiendum vehementer accessos proficitur, precis illius possulant, ac pastoralium ejusdem, et ut a grege suo absint, vigilantem, cunctisque in disciplina Ecclesiae servanda vigorem commendant. Cetera, quae subdant, ejusdem quoque argumenti ac sententiae sunt, cuius clerici Romani litterae 2

*Epistola
Romani
ad sancti
fuerunt.*

idemque verba non est ea hoc repetere.
302 Praefatus in Annalibus creditur, laudat clerici ac confessorum litteras mense Augusto excusae scriptas, Septembri vero S. Cypriano redditae esse; neque hanc miram miram videri debere considerant, quid a Romanis, antequam responderent, scilicet fecerit. Ad hoc allegat illud Romanorum in epist. 31. Quirantes divi, & quidem multi, & quidem cum episcopis vicinis nobis & appropinquantes, & quos ex aliis provinciis longe polissis perfectionis illius ardor eiecerat, ... oihli innovandum putavimus &c. Verum talis observatio Mariani, responsum illud a Praefato iusto amplius differt; cum Cerebrigenis ecclesiae perurbato clerici medicina regeret, & optimo Episcopo, ut inter fluitus laborant, eximenda esse molestia, quam sanctae illorum suspensio auget, annisque responsi dilatio non poterat non gravare.

*Epistola
Romani
ad sancti
fuerunt.*

304 Neque tantum miram enigmati citata Romanorum verbo: nam cum etiam Roma nonnulli lapsi fuerint, dubitandum non est, quod clerici ante acceptas S. Cypriani litteras eorum consensum jam transierant, ut in die se deliberasse dicere possent, licet paucos tantummodo dies post receptas distas litteras eidem urgere impendissent. Episcopi vero, qui in consilium adhibiti sunt, non solum a longinquo accesserunt; sed hi vel vicini Romae erant, vel ex aliis provinciis capulis, ibidem jam versabantur; ita ut neque ex hoc capite responsum tantum diffundendum fuerit, sed mense Augusto S. Cypriano reddi jam potuerit. Hinc iterum observo, epistolam 29. quam paragrapho praecedenti scriptam esse ostendimus, antequam sancti Augustini memoratam responsum accepisset, a Praefato ad Octobrii initium pergitur referri.

S. XVII. Romaporum litteras vulgari curat; alias ab iisdem accipit; pax propinqua ipsi revelatur, ad quam accelerandam suos de orando Deo monet.

Omnino gaudia praedicta Romanorum litterarum sanctissimum Praefatum affectum, colligere letet in magnitudine mali, quo ipsius ecclesia laborabat, & cui ipse solliciti mederi conatus, nonnullarum e clerici suo, confessorum plurium, ac omnium peni lapsorum invidem, quasi aqua fecerit in se commoveret. Haec autem mala nullum praefatum poterat esse remedium, quam laudata littera, in quibus dum ex Rimi clerici confessorumque auctoritate, quidquid a S. Cypriano gestum fuerat, probabant, Astorem confessorum, clericorumque tenere indulgentiam periculis sedant, & iniusta lapsorum de suo Antistite querela ac provocat frenal retardantur. Neque etiam eas de littera passus est S. Cyprianus, sed eorumdem exemplar ad clerum suum destinavit, solliciti curans, ut in omnium tam peregrinorum, quam indigentium animam perveniret.

306 Id liquet ex epistola ipsius 32. quam hoc super et ad clerum suum his verbis conscripsit: Quales litteras ad clerum Romae agentem fecerim, quidque illi mihi retulerint, quid etiam Moyses & Maximus presbyteri, & Nicastrius & Rufinus diaconi, & ceteri cum eis confessoris in custodia consilium mihi ad litteras meas reluxerint, ut scire possitis, fratres carissimi, exempla vobis legenda transmissi. Vos curate, quamvis potissimum diligencia vestra, ut scripta nostra & illorum scripta fratrum nostris innotent. Sed & si qui de peregrinis episcopi collegae mei, vel presbyteri, vel diaconi, praesentes fuerint, vel supervenerint, haec omnia de vobis audiat: & si exempla epistolarum transferre, & ad suos perferre voluerint, facultatem transcripitionis accipiant.

307 Quamvis & Suetonio lectori, fratri nostro, mandavimus, ut singulis diebus litteras delegeret, faciat potestatem, ut in ecclesiarum statu quoquo modo interim componendo interveiret ab omni una & fida contentio. De cetero vero, quae agenda erant, sicut & collegi meo plurimum scripti, plenus consilio communi tractabimus, quando convenire in unum, permittente Domino, cuperimus. Eisdem porro litteris ad eum eorum sententia sua probandum, et commendandum Notationem, ut supra dictum est, laudavit in epistola 32. ad Antistitem ubi etiam ea, illas quoque scriptum transmissis fuisse: Quae litterae, neque, per totum mundum missae sunt, & in notitia ecclesiarum omnibus & universis fratribus perhibita sunt. Porro in eo, quod Sanctus hic docet, mandatum a se Suetonio fuisse, ut memoratas epistolas delegeret capiam custodiret, colligere nonnulli, et ad eundem Suetonio Romae latas fuisse; quod etiam ex loco incertum sit, quae tam constet, illam non cum Operto epistola 32. ad Romanos latam fuisse, verisimile quoque est, quidem Romanorum responso revivisse.

A 308 Non admodum diu post altera Romani elicit epistola, quae ad Cyprianum 29. quam num. 291. exhibuimus, respondetur, in Africam aliam videtur. In hac Romani post significationem delicti, quomodo cum episcopi Aulicis assidue, tum ex lapsorum arrogantia conqueperat, horum peccatorum ac Locum, contrariumque concessum, qui hanc adhibebant, inuentionem acriter castigant, usque ad modum, illos ad humilitatem & penitentiam reducere conantur. Cyprianus vero constitutionem & Evangelicam severitatem laudat, utque in ea perseveret, hortatur, ac sperare iubet fore, ut, qui tum medicum respuebant, postmodum gaudent, si ad eam dilatai sinisset.

B 309 Ex eadem epistola discimus, S. Cyprianum eis de Privato Lambeliano hactenus, cuius infra mentio recurret, aliquid significasse; de qua cum nihil in epist. 29. legatur, si haec integra esset, videretur id per peculiarem epistolam factum. Sed cum scribitur Romani: Quod autem pertinet ad Privatum Lambelianum, pro tuo more fecisti, qui rem nobis tamquam sollicitum omnino voluisti. Omnes enim nos decet pro corpore totius Ecclesiae, cuius per varios quosque provincias meum digressi sumus, excubare. Sed nos etiam aote litteras tuas fructu calidi hominis latere non posuit: nam cum antea quidam episcopus nequius a cohorte venisset vexillarius Privati Forum, & fraudulenter litteras a nobis eliceret curaret; nec, quiescit, latuit, nec litteras, quas volebat, accepit.

C 310 Pamelus epistolam hanc ante praedictam illam, de qua h. praecedenti egimus, scripsit, et dicit, ratio per illam ad veritas S. Cyprianus litteras responsum interius a Romanis esse, donec prolixior ex communis matureque consilio scriberetur. At mihi contrarium praefati ex utraque epistola dicendum videtur, & quae trigesima prima est, trigesima praeposita. Rationem accipe. S. Cyprianus post epistolam 15. in qua clero Romano secessus sui, omniumque, quae in eo pro grege suo egerat, rationem reddidit, primum epistolam 22. deinde vero etiam 29. ad eundem clero conscripsit. In epistola autem 22. quam per Optatum hypadicum & Saturnum lectorem Romanum delatum esse ex epistola 24. habemus, Sanctus de aliquot consensum, ac Locum in primis memorat, namque inde lapsorum arrogantia amplexus est. In vigesima nona vero alia quorundam lapsi deservit, qui etiam audacioris fassi ad eum scripsissent, necnon nondum sibi postulantes, sed quasi iam datam sibi vindicantes.

D 311 Ad huius postrema epistola argumentum aptissime respondet epistola 30. quam Romanus clero fuit accepta est: Cum persequeremur, Frater carissime, litteras tuas, quas per Fortunatum hypadicum miserat, gemmo summo dolore percussit, & duplici dolore confusi; quod neque tibi requies ulli in tantis persecutorum necessitatibus traderetur, & lapsorum fratrum immoderata perculsio usque ad periculosa verborum temeritate producta denouaretur. Pergit deinde lapsorum illorum, quique eos instigabant, consensum temerarium acriter castigare, ac denique de Privato heretico meminit, de quo illi Sanctus aliquid audiverat. Tota itaque haec epistola responsoria est ad solum epistolam 29. per Fortunatum, non ad alias per alium perlatas, si dilis de Privato excipias, de qua etiam in prioribus litteris nulla casus mentio, ut suspicari li-

ceat, Romanos de heretico illo aut per peculiarem epistolam, aut per Fortunatum ipsam a S. Cypriano instructos fuisse.

E 312 Contra vero epistola 31. responsum ad contrarias omnes sit continet, ut patet quidem, consensum lapsorumque temeritatem Romano clero ea prioribus litteris innotuisse, sic tamen ut summa illa audacia, quae in epistola 29. exponitur, eundem lapsos videtur. Ex ultimoque, epistolam 29. a S. Cypriano scriptam esse, antiquam hanc responsum ad suas priores a Romanis acceptas, Romanique a Fortunato allatas, dum illi suam 31. in Africam iam destinassent, sic ut avarique lapsos obviare sibi potuerant, dum eam natus in Africam, alter in Italianam contenderet. Nec refert, quod Romani in epistola 31. dicunt: Hoc non falso dicere, superiores nostrae litterae probaverunt, in quibus vobis sententiam nostram... prolium. Aque tum hoc de litteris, non ad Cyprianum, sed ad alterum datur, quae priores, quae Sanctus a se latus fuisse in epistola 22. verbis num. 299. retulit scripsit, & in quibus, eodem iure, Evangelii plenus vigor & disciplina robusta conservatur. Ad haec est, augur ex eo, quod Romani in laudata epistola 31. dicunt, sibi in prioribus istis litteris sententiam capessisse aduersus libellatos, de quibus in prioribus eorum litteris, quas habemus, nulla praefati est mentio.

F 313 Ad saluam, quod Sanctus Episcopus ex Romanorum litteris perceperat, acceptis & aliis multis majus, divinum scilicet de propinqua Ecclesia pro promissum, de quo in epistola 7. alia & aliam suam sic legitur: Denique ad minimum famulum suum, & in delictis licet plurimis constitutum, & dignatione ejus indignum, tamen ille pro sua circa nos bonitate mandare dignatus est: Die illi, inquit, securus sit; quia pax ventura est; sed, quod interim morula est, superius adhuc aliqui, qui probentur. Neque dilulus Sanctus gregem suum tam levi auxilii participem facere; praefertim cum proxima potestas non parum caudibatur videretur ad lapsorum animas compendendas, qui consensum suum diffusi ex molestias tolerat, quo longius per abesse crederetur. Quia tamen Sanctus iam divini scripturarum praecipio, tam celestibus visionibus instructus, probe nocens, horrendam illam tempestatem ad castigandam fiduciam delicti immensam esse, accendit fuisse deturam, si h. ad penitentiam serio conversi, misericordiam Dei, qua per eas carnis, implorasset, pro postuli sui sollicitudine statim fuit ad tanti mali causas summi & reddenda potius mares tollendas domos exhortari.

G 314 Facit id per dilata epistolam, quam tunc decem litteris, una cum decimo quarta ad Romanos missa, a Patre suo perperam numerari diximus h. to. Laudat enim S. Augustinus lib. 4. de Sermonibus contra Donatistas, cap. 3. ad electos de precando Deo scriptam dicit, quod tunc eius argumentum & scopus est. Etenim id in eo ante agi, ut persecutorum illam per delictis suis infirmam agnosceret, pacem divinum promissam, non voce sola, sed & juvenis & lacrymis & omni genere deprecationis Deum exorantes, manare videretur. Hoc vix ut scire impetrum, jubet eos duo in oratione diligenter cavere, quibus illis Deo vehementer displicenti eodem revelante, cognoverat; videlicet ne discorde animo, nec ore scissimur orarent. Petamus, inquit, & accipimus; & si accipiendi mora &

In quibus
de Romanis
et hereticis
et monachis.

Ex ordine
scriptae

Laudata
epistola
epistolae
num.

Auct.
C. S.
epistola
na prima.

Revol-
tar ipsi
propterea
per.

quam ob-
ro nati-
onem,
est.

Auct. cardias fuerit, quoniam graviter offendimus, pul-
C. S. lemus, quia & pulvis aperitur, si modo pul-
 senuit ostium preces, gemitus & lacrymæ nostræ,
 quibus insilire & immorari oportet, & si sit
 unanimes oratio.

315 Nam quod magis fuisset & compulset, ut
 has ad vos litteras scriberem, scire debetis (si-
 cut Dominus offendere & revelare dignatus est)
 dictum esse in visione: Petite, & impetratis; tum
 deinde preceptum plebi assidentis, ut pro quibus-
 dam personis dignationis sibi peteret: in petendo
 autem fuisse dissonas voces, & dispares voluntates,
 & vehementer hoc displicuisse illi, qui dixerat:
 Petite, & impetratis; quod plebis inæqualitas di-
 screparet, nec esset fratrum consensio una & sim-
 plex & iuncta concordia. *At hoc diffensione con-*
fam negata consue patet repetendum doceri, idque
ex Mat. cap. 18. sic probat: „Dico autem vobis
„(verbo Christi) quoniam si duobus ex vobis
convenierit in terra de omni re, quæcumque
petierint, continget vobis a patre meo, qui in
caelis est. „Quod si duo unanimes, præsequitur

B *sanctus Episcopus, tantum possunt, quid si unanimes*
as apud omnes esset? Quod si secundum pacem,
quam nobis Dominus dedit, universis fratribus
convenire, jam pridem de divina misericordia
impetrassetis, quod petimus, nec tamdiu in hoc
salutis & fidei nostræ periculo fluctuaretis. Immo
vero nec venissent fratribus hæc mæla, si in
uorum fraternitas fuisset animata.

316 Subditi hic & aliam visitam, quæ per-
 secutus in peccatisurum primum insidens dandum
 ante prædica fuerat, quamque nos num. 127. jam
 revulsimus, et præsertim hic præterimus. De altero,
 quod eadem eadem dixerat, sic habet: Oremus
 instant, & assiduis precibus ingemiscamus. Num
 & hoc nobis non olim per visioem, fratres caris-
 simi, exprobratum scitis, quod dormitemus
 in precibus, nec vigilantem oremus. *En hinc*
obicit collige, Rudisq. lectis, quanta esset debuerit
sanctissimi Episcopi cum Deo conjunctio, quam
cepisse hinc olim vigilantis, quem tam crebris re-
velationibus instrere dignatus est. Quia vero hæc
ad eruditum gregem sanum sibi dicta novæ,
veluti, ut in motum amicum pervenirent. Dis-
simulare, inquit, hæc singula, & apud con-
scientiam meam solus occultare non debui, qui-
bis unusquisque nostrum & instrui & regi possit.

C Nec ipsi denique apud vos hanc epistolam teo-
 ticam oculum, sed legendam fratribus suggeratis i
 intereipere enim, quibus non Dominus admo-
 nere & instruere dignatur, ejus est, qui admo-
 nere & instrui fratrem suum solet.

317 Denique quante acrius addito, quæque in
 fiam Ecclesie pacem desideraverat, in talis epistola
 his verbis significat: Præcessit disciplina, sequetur
 & venia. Nos tantum sine cassatione poscendi, &
 cum fide accipendi, simplices & unanimes, Domi-
 num deprecemur, cum gemis pariter & flexu de-
 precemur, si eos deprecari oportet eos, qui sine
 positi inter plangoriorum ruinas & timentiam reli-
 quias, inter numeralem linguarum stragem & ex-
 agitantem flammam firmis tenent. Rogemus pacem ma-
 nus reddi, cito laborem ostendit & petitis subve-
 niri, implet, qui si multa sua Dominus signatur
 ostendit, redintegrationem Ecclesie, securitatem
 salutis nostræ, post pluviam serenitatem, post
 tempestatem letem, post procellas & turbines pice-
 dam levissem, pia possem dilectionis auxilia,
 divine Majestatis solita magna, quibus & per-

sequemum blaphemia retuodatur, & lapsum D
 penitentia reformetur, & fortis & stabilis perse-
 verantium fiducia gloriatur.

318 Persecutionem, dum hoc scriberet, adhuc sentias
 acrius fuisse, manifestum est, tam quod de ea in
 hac epistola dicit: Quæ gregem nostrum maxima ex
 parte populata est, & adhuc ulque populatur; tam
 quod, cum dixisset: Tormenta vicerunt, & tor-
 menta sine fine tortoris, sine exitu damnationis,
 sine solatio mortis, tormenta, quæ ad coronam
 non facile dimittant, sed tamdiu torquent, quan-
 diu deiciant; nisi si aliquis divinis dignatione sub-
 stratus inter ipsa cruciamenta profecerit, adep-
 tus gloriam non termino supplicii, sed velocitatem
 moriendi: quæ, inquam, cum hoc dixisset, non
 subdat: Hæc patimur delicto & merito nostro;
 quæ verba præsentium persecutionis atrocitatem
 insulenter demoustrant. *Nec inveni est Tillenontii at*
Merani suspicia, circa hoc tempus nomenclus & cir-
ro, qui eo usque integer steterat, succubuisse &
quorum lapsam S. Cyprianus in epistola 3. circa
finem hujus anni scripsit, duplicat; Intellectus,
inquit, temporis, quæ plebem nostram ex ma-
xima parte prostravit, hunc quoque addit nostris
doloribus cumulum, ut etiam cleri portionem sua
strage perstringeret. De istem etiam nominat in
epistola 35. ut suo loco videbimus.

319 At non videt, cur ad hoc petitis tempus, sed, de
 quædam ad aliquem ex americanis mensibus refer-
 ram Ad Meranum 3. 15. *Vita vobis fuit, quod*
S. Cyprianus in epist. 40. occasione schismatis quin-
que presbyterorum verbis plane abscuris attingit in
hunc modum: Quinque isti presbyteri nihil aliud
scunt, quam quinque primores illi, qui edicto
nuper magistratibus fuerant copulati, ut fidem
nostram subterrent, ut gratia fratrum corda ad
lethales laqueos prævaricationis veritatis averte-
rent. Eodem nunc ratio, eodem rursus eversio per
quinque presbyteros, Felicissimo copulatos, ad
ruinam salutis inducitur. De hoc schismate 3. no-
agemus; sed quod hoc spectat, animamus eodem mo-
do illa de primoribus verbis interpretantur. Pate-
bit in Annotatis credidit, non veram historiam,
sed visionem referri, in qua presbyterorum schis-
ma per quinque evocatis primores, ad persequen-
dem Ecclesiam magistratibus adjunctis, præfigu-
ricatum Sanctis fuerit.

320 Hinc opinio fuit in loquendi modo: **F**
 Quinque isti presbyteri nihil aliud sunt, quam
 quinque primores illi etc.: sed cum nulla his sit
 de visione mentio, & voluit de re vulgo nota a-
 gatur, dicendum inveniri, visionem illam litteris,
 quæ nunc desiderantur, Corinthenſibus clero jam au-
 te undecim fuisse. Emendatissimus Baronius ad an-
 num Christi 253. num. 34. eodem verbo de quinque
 alius presbyteris accepit, qui deserventes fidei salu-
 tis, magistratibus apertam in persequendum fiduciam dede-
 runt. Verum hoc apud omnes certis fundamentis; ne-
 que ulla ratio suadet, ut per quinque primores
 eodem presbyteris intelligamus. Adde, quod in
 Baronii sententia hæc sub personarum tantum exami-
 nantur: quod si verum esset, S. Cyprianus tam de-
 cessandum, in presbyteris præferim, perfidiam in
 prius inter lateris præci omni dubio pro merito casti-
 gisset, quod tamen usque non legitur fuisse. Hinc cum
 jam fiam persecutionem, in epistola fultus 3. & 35.
 de clericorum aliquo lapsu primum moneretur, ve-
 rissime non est, quod de quinque presbyteris alius
 hic refert Baronius.

321 Tillenontius Nota 25. quæquam Pa-
 me.

at ad hunc
 precibus

marcello
 impetravit
 exortatio

E

F
 magni
 fuit ad
 verum
 Christi-

A vellet unjunctum probandum putat, addita tamen aliam; videlicet, magis autem Carthaginienses, dum edictum aliquod contra Christianos promulgarent, forte rapta quingae e promeritis suis adfuerunt, aut edicto iussistere iussisse. Moerore denique non dubitat, quin nulla revelata hic memorer; sed quinguentarum primores in promulgando exasperandoque huiusmodi edicto magistratus revera adfuerint fuisse dicatur; jamque idem edictum periculum a quingue presbyteris scissimatis eviri, quod primores illi crederent. Nec displicet mihi hoc interpretatio sed quosdam eam operam ad subvertendum fidem a quingue illis primoribus collectam temere collocat, non perspicio; nisi forte quia id nuper fecisse dicatur. Verum ea non ad aliquot menses anteriores facile extendi potest, ipso teste Hieronimo S. XX. Fide, ubi nam etiam de rebus ante auctum gelius accipi posse censendi.

§. XVIII. Clero suo curam confessorum ac pauperum commendat: Aurelium ac Celerinum lectores creat: ad confessores Romanos scribit: S. Numidicum presbyterum eidem clero adjungit.

Inter
clero suo
creatur

Ad eundem annum 250. sensentiam periculum non aliquid epistola, in qua S. Cyprianus speciem rediit sui, quam ex divina revelatione, ut supra dictum est, conceperat, non semel significavit. Nota est ad certum mensem, ut nonnulli fecerunt, sine certo argumento adducere; nec censendum, quae cui propinqua sit; cum nullus in vi actus, unde id statim posset, reperire. In primis circa hoc tempus scripta videtur epistola 37. quam cum Hieronimo hoc rejiciendum putaverint contra Persecutionem ad Tillemonium, qui cum missi Mayo affuerunt. Ratio est, quam jam assignamus, scilicet, quia de maturo suo Carthageni reditu in hac loquitur; quod non videtur observasse Tillemonium, qui eadem de causa unam & alteram epistolam inter irredicem ad Romanos missas rectori non posse ipse iudicavit.

De quibus
procurat

C 333. Hae epistola scilicet Amiles clero suum, haurire confessoribus, cum vivis tum defunctis, necnon & pauperibus, qui a fide non desecraverant, sedulo exhibende admonet, testatur sese hoc in parte curam confessorum, si adesse sibi liceret. Atque utinam, ait, loci & gressus mei conditio permitteret, ut ipse nunc praesens esse possem: promptus & libens solenni ministerio cuncta circa perfectissimos fratres nostros dilectionis obsequia complecter. Sed officium meum vestre, quanto, diligentia repraesentet, & faciat omnia, quae fieri oportet circa eos, quos in talibus meritis fidelis et virtutis lux illustravit divine dignitatio. Illud vero in ea praecipue agit, ut corporibus etiam omnium, qui isti tori non sunt, in carcere tamen glorioso exno moris excedunt, impetratur & vigilanter & cura propensior; cum huiusmodi confessorum inter beatos martyres recensendi sint, prout ibidem pluribus probat.

Quoniam
necesse
est

334 Hoc iubet eundem nomine disquis, quibus meritorum, ad se transmissi, ut illorum meritorum, non minus ac carcerum martyrum, celebrare possit, quemadmodum et usque in seculum

Septembris Taurus IV.

se fecerat, & brevi cum clero suo Carthageni se Aug. celebraturum sperabat. Denique, inquit, & dies eorum, quibus excedunt, conotate; ut commemoraciones eorum inter memorias menseium celebrare possimus. Quamquam Tertullius fidelissimus & devotissimus fecerat nobis per egeret solitudine & cura luc, quem fratribus in omni obsequio operationis impetrat, qui nec illis circa curam corporum deest, scripserit & scribat, et significat mihi dies, quibus in carcere beati fratres nostri ad immortalitatem gloriae mortis exili transierunt; & celebratur hic a nobis oblationes & sacrificia ob commemorationem eorum, quos cito vobiscum, Domino protegente, celebrabimus.

335 Pauperum denique, qui in fide persequuntur, seculum curam commendat, quibus quidem, ait, nunc meior a vobis & dilectio & cura praestanda est, quod nec pauperum videtur, nec persecutionis tempore prostrati, cum Domino fideliter servant, ceteris quoque pauperibus exemplum fidei praebuerant. Ex his porro colligere licet primo, quanta Sancti martyres et confessoris faceret, quantaque cum solitudine non videri inopia, dum viverent, sublevarer, sed etiam gloria post obitum celebranda staret; quippe qui Tertullii opera, ut in seculo, non contenti, eundem nominis disquis emulantes auctori provinciam omni clero commendatam esse voluerit. Secundo, cum in hac epistola nulla sit mentio de martyribus per tormenta palam cruciatis, sed tantum de moribus in carcere, colligimus, persecutionem, dum hac feridiorum, minus atque enter processisse, quod etiam spe maturi reditu significat, quodque editis de pauperibus veluti tempore iam defunctis, cognoscitur.

Aurelius ac
Celerinus
procurat

336 Ad hanc porro auctoritatem excentum referenda sunt, quae de Aurelio ac Celerino ordinari solentibus, & de Numidico in clerum Carthagenensem electis in epist. 32. & duobus sequentibus leguntur. Erant Aurelius & Celerinus per nobile iuvenum, qui non minus virtutibus instructi, quam gloria Christi confessione, tolerantique pro ea cruciatibus illustres, morum sanctitate atque suam superaverant; patres ambo, ut S. Cyprianus in epist. 34. legitur, & utroque consilii, in quantum gloria sublimet, in icentum venerandis humiles, quantum divio dignatione promoti, icentum sua quiete & tranquillitate summissi, & virtutum pariter & morum singulis exempli praebentes, & congressioni & paci congruentes, illic robore, hic pudore laudabiles. Illorum prior Aurelius Christum in Africa hic confessor, primo exilium, deinde tormenta sustinuit; nos fecerat deinde Praefat, quid in se periculis prius debuerat, gloriam voluerunt, an veterandis morum.

F

337 Celerinus suum suum Celerinum, & pauperum ac servorum Laurentium vel Laurentii, autem Egnatium, inter sanctos martyres huius gloriae necesse coronatus numerabat, & ipse vultusque dignum cum persecutionis auctore Dico Roma foriter congressum fidem Christi servaverunt, & e carcere, usque quem ad causam, emulsi et in Africam reversi, in corpore glorioso, ut S. Cyprianus verbis ex laudata epistola deinde ait, clare valuerunt signac... & in nervis et membris longe etiam consumptis exspecta vestigia servabant. It ipse est Celerinus, cuius modesta & putat plenam epistola ad Lacinianum exlat inter Cyprianos

X 2

vi

AUG. *vigesima, quamque sanctus Episcopus in epistola*
C. S. *22. multum laudavit. De eodem simul & de SS.*
Celerina, Ignatio ac Laurencio altum est in O-
pere nostro ad diem III. Februarii, quo Romani
Martirologio inscripti sunt.

328 Sed et ad Cyprianum redeamus, qui in ecclesia sua domum reparandam intensus, pugna non effugit, tam libenter pugiles, quorum ministerium non minori oronamento quatuor altaria futurum vocaret, inter laicos dignitas numerari: Et quia eorum etas nondum maturata esset presbyterii, eos lectionis interim ordinavit, sic tamen, ut jam inde venientes presbyterorum paravergitio gauderent. Nos tamen interim, et in epistola 34. lectiones confutius sciatis, quia oportebat lucernam super candelabrum poni, unde omnibus luceat, et gloriosus vultus in loco altiore constitui, ubi ad omni fraternitate circumstante conspecti, incantamento glorie videbentis gratiebant. Ceterum presbyteri hunc titulum designasse nos illis jam sciatis, ut et hoc illi viderent presbyterii honorificentiam, et deinde locum, ubi sequitur quatuordecim articulat, (efficeri nobiscum provecit, et corroboratis annis fuisset, quamvis in nullo minime possit videri axis indole, qui consummasset gradum aliorum diuinitate.

329. Non eodem tamen die strenque ordina-
tione esse, sed prima Aeternum, et paulo post
Celerium colligere in gemina epistola, quae San-
ctus Celerium pleneque suam de utriusque ordina-
tione certum fecit, quod aliquando una eodem-
que epistola praefigunt, sicuti per epistolam 64 Sa-
turum testatur, et Optatum hypodiceum a se
creatus esse nuntiaverat. Et Celerium quidem pri-
mum ex modestis, ut credere per est, omnibus
fuerat relictus; sed celestis visum postea admo-
nit, totius se passus est, ingenui sane laeti.
Assidue gaudet. Eodem ex epist. 34, sic suis alle-
gavit: Exultate itaque et gaudete nobilium
litteris nostris, quibus ego et collegae mei, qui
praesides adhibet, referimus ad vos, Celerium
fratrem, virtutibus pariter et moribus gloriosum,
glorio nostro non humana suffragatione, sed di-
vine dignatione conjunctum. Qui cum consensire
dubitaret ecclesiae, ipsum admonuit et horavit in
visitatione per noctem compellens est, ne negaret
nobis fœderatibus. Cui plus licuit, et coegit;
quia nec fas fuerat, nec decebat sine honore
ecclesiastico esse, quem se Dominus honoravit
ecclesiae glorio donante.

330 Porro quae utraque ordinatio, inconfutis
cetero ac plebe, praeferat morum felle intrat. S.
Cyprianus gemas, non supra dicta epistola, quo-
rum prior 33. de Aurelii epist. altera 34. de
Cetero, et de his res admonuit, dicensque, et
coramdeus confusum, quod alia folebat, expe-
ctandum non potest. In praerogativa sic ferit:
In ordinationibus clericis, fratres carissimi, solemus
vos ante conferre, & mores ut merita in-
gularum communi consilio ponderare: sed ex-
pectanda non tantum testimonio humana, cum pra-
cedunt divina. Deinde Aurelii praesentem confe-
ssionem & carissas virtutes insigni ceteris proferri-
tur, iisque se motum ait, ut eum ad lectionem
promoveret: quod aliam cetero plebeque gratiam
ferre non dubitavit. Eandem rationem ordinis
Celerini tradit in epist. 34. cuius verbum in fi-
de commendatum, convalesce egregie Christianas
dotes pari clavis coelestis.

221 *Eminentissimi Reverendissimi ad amicum Clari-*

fi 153. num. 8. hoc mensis Decembris diligit: **D**
quia bene ordinacionis sacris habendis more ma-
iorem jam tunc confirmatum fuisse credidi. Sed an
tempore eitis in Africa tunc observata fuerit,
non auctor affirmare: ubi tamen obstat, quo mi-
nus ea dicto mense tunc fore conuigetur. A. cetero
omni fundameto caret Pearson opinio, qui, quia
in epist. 33. de Aurelio dicitur: Et quoniam tem-
poris gaudium preceperat, nec potest moras terre
latis, Dominico legit interim nobis: statui: 2
quod ipse Kalendis Decembris, in quo anno
1510. dist. Decembris incididerat, initium fuisse.
Omni caret, inquam, fundameto 2 non licet de
Decembris mense constet, quo, quæso, vel proba-
bilibi scilicet ratione fundabit, dist. Dominicum
a Santo designatum, primum potius, quem quæ-
sit, alium, quidem mense fuisse 2.

33a *Incarnamini pariter est, quod fidei S. Cypria- aliam-*
non voluerit, dum verbe citatis non subiecit? *ten.*
 Id est, sufficiens est pacem, dum dedicat
 lionem. Non neptia iuris eorum est interpre-
 tatio, qui hoc de affligente Ecclesia pace dilla
 voluit; quod dissoluit Sandius, Aurelius fidei
 prefegitoleis mureto fuge capisse, dum Eccl-
 esia prima proxima passi radice recreatur. Hanc
 enim episcopus probabilius fecitum tum ea, que
 de pace divinitus promissa & post mortem con-
 cederentur S. reulutus; tum que Sinitus
 in hac eadem epistola de spe reditui fidei denu-
 tiat, dicens: Vos orationibus frequenter iohabite,
 & preces nostras vestris precibus adjuvate, ut
 Domini misericordia favens nobis, cito plebi vob
 & Sacerdotem reddat incolentem, & martyrem
 (Aurelius) cum Sacerdote Ieronym.

333 Per te laudatus. *Colentius octavianum San- Epistola*
de dedit epistolam 19, alius 6. ad S. Marcyen. *de ad con-*
scribere
Romanus
 Maximum presbyterum confidimus, qui praeinde
 in Paucis Baluigique ediditibus alio loco la-
 vescentia est. Colentius et Romano carere, quem
 praeditis confusisq; toleraverat, diuissus et in
 Africam reuocari, ut dicimus, S. Cypriano fre-
 quenter narraverat, quoni iam isti faceret,
 namque beneficet de ipso loqueretur, quod e-
 pumo Ausimii, invidiae apud plurimos et fuit la-
 boranti, perscrutando accidit. Ut igitur gra-
 tias illis vici redderet, laudatum epistolam ad
 eum dedit, in qua gaudio, quod in sapsimodi mun-
 do conceperat, breviter indicato, orationem alio-
 rum animi robor, et dicuntur saceris gloriam
 eximii laudibus profectus in se, praefectus sig-
 noris, suae pariter ipsi pollicetur, quae tametsi
 est humilior longe impares agnovit. Iuxta ali-
 qua eius verba testifice.

134 Et nos quidem, inquit, vestri debus ac
nobis temporibus, et quando in Sacrificia pre-
cem cum pluribus facimus, et cum in seculis pri-
vatis precibus oramus, veniens ad laudibus
vestris plenam. Doctorem, ventium postulamus. Sed
ad reddendam vobis vicem minor est nostra me-
diocritas. Plus vos datis, quando nobis in ora-
tione meminitis. *Or. Hanc autem epistolam au-
mo 350. ad finem veterum scriptam esse, argumen-
tum est, quod auctorem illam carcerem, in quo
ejusdem anni dicitur, confecti fuerant, et in cele-
stibus, inter cetera dicitur: Ecce dignitas caelestis in
vobis honoris antea claritate signata est. Attu-
men cum nos de pace dicimus transire, nos de
Celsiora ordinem ledere, vel deinde meminitis,
scripta videtur, autemque est consuevit, dicens
dignus est Sanctus more veterum, ut ipsi etiam
alios.*

A. *aliis infectis, hic lectus fuisse, annu non admodum diu post elapsurum, pro jam elapse reputandum.*

f. Hinc
dicitur pro
aliquem

333 Circa idem tempus, pauline ante ex post
eruditissimum Auctori ac Ceteris, interium est
simile utrum eruditissimum ecclesia Carthaginiensis
per S. Numidicum accepit, de quo S. Cyprianus
claram & plicem certitorem fuit per epistolam 35.
que quia tunc totum breviter caput, cum hinc
transfere. Sic ergo habet: Nuntiandum vobis fuit,
fratres carissimi, quod pertineat & ad communem
lucum, & ad ecclesiam nostram maximam glori-
am. Nam admonitos oos & instructos scimus
dignatione divina, ut Numidicus presbyter ad-
scribitur presbyterorum Carthaginiensium nume-
ro, & nobilium sedes in clero, hinc clarissima
confessionis illustris, & virtutis ac fidei honore
sublimis; qui horatu suo copiosum martyrum
numerus lapidibus & flammis necatum note se-
misit, quique uxorem adherentem lateri suo con-
crematam simul cum capris, constrictam magis
dixerim, lacus asperxit. Ipse lemmulatus, & la-
pidibus obrutus, & pro mortuo derelictus, dum
postmodum filia folliculo pierat obsequio cada-
ver patris inquiri, lemmam inventus & extra-
tus & refocillatus, a comitibus, quos ipse pre-
miserat, remansit iocundus. Sed remanendi, ut
videmus, hac fuit causa, ut cum clero nostro
Domitius adjungeret, & desolatam per lapsum
quorundam presbyterorum oestrorum copiam
gloriosi sacerdotibus adoroaret.

* f. Inve-
nit

f. ut
adque.

334 Ex promovetur quidem, cum Deus
permittit, ad ampliatorem locum regionis (Pa-
melius legit religionis) suae, quando in presen-
tiam, prorege Domini, venerimus. Interim,
quod obsequitur, fiat, ut cum gratiarum actione
suscipiamus hoc Dei munus, sperantes de mite-
ricordia Domini apud omnia ornamenta compluri,
ut redintegrare ecclesiam sui robore, tam mites
& humiles fuerit in confectis nostri honore flo-
re. De hoc S. Numidico, laudatissime plarimus
fuit, qui evnere ab antiquis martyrologis preter-
itis fuit, sed Romano Martyrologio ad diem 14.
Augusti inserti sunt, ad eandem diem aliam
est in Opere nostro tom. 2. ejusdem mensis, de-
demque observatum est, martyrium eorum, cui

C. S. Numidico senectutis subditur est, non in
persecutione Valeriani, ut habet Romanum, sed
postea sub Diocetio concessit; quod etiam Baronius
in Annalibus confitetur. Idem Eminensissimus ad an-
num Christi 353. nom. 95. recte annotavit, as-
sentiente Soterio vestre loca mea citato, sanctum
illius martyrem hic non dici presbyterum a S.
Cypriano tunc tractum fuisse, prout inter alios
Pamelius in epistola argumenta visum est; sed
tandem jam tunc presbyterum in primaria tunc
Africa sedis clero ex illustri martyrium aggra-
vatum fuisse.

Perfusa
fuit g-
atmadu-
pe.

337 Frustra tamen Pearsonius ad annum 246.
num. 1. suspitionem hinc movere conatur de
matrimonio presbyteris tam permisso: quasi vero
ante presbytericum matrimonium jungi, ac filium
gignere non potuisset, nec ad letum ejus concrema-
ri ejusdem auct. nisi jam presbytero eam docere,
illius uti lussisset. Hec igitur primo prebandum
erat Pearsonio, ut ex citate loco aliquid pro pre-
byterorum matrimonio asserendo haberet. At ve-
rissimè est, quod tam ipse, quam Pamelius,
Tillemontius ac Maranus, Pamelii testium se-
cui consuevit; videlicet S. Cyprianum, dum Nu-

midicum ad ampliatorem locum religionis suae pro-
movere dicit, episcopatum ipsi dedidisse: sed
an hunc eodem deinde creaverit, exemplum est;
cum nullus ejus nominis episcopus in literis Cypria-
nicis, aut Corinthisque ecclesiis occurrat. Bala-
gus ex antiquitate duorum auctororum eandem
maluit regionis suae legere, atque vocem de una
regionibus, in qua erant alii dividi sole-
bant, interpretari.

S. XIX. Illucescente Ecclesiae pace, di-
scipulos confessores per litteras corripit:
reditum suum prudenter differt: pau-
perum sustentationem clero denuo com-
mendat.

A. Non Christi 250. secutus, aut certe sub
initium 251. ecclesia Carthaginiensis beatus
fuit, S. Cypriano devotus promissa, in dies
magis magisque frui caput. Ita discimus ex episto-
la 5. & 6. alias 6. & 7. in quibus videmus con-
fessores & carceribus dimissos, exierit in patriam
riduere, ipsamque sanctum Antistitem de suo Car-
thaginum redire jam fere constantem. Quamvis hinc
gaudium amantissimus sui gregis Episcopus ex-
pedit; ex supradictis conquire licet: verum illud no-
va rursus nec praevia novellorum temeritas ac
peculantia vehementer dimittit. E conversum il-
lerum namque aliqui consensum sui gloria insati,
ac Christiani omnino immemores, non modo con-
trarietas & conviciis exortu, verum etiam tem-
ulentia lascivique ipse convulsare non erubue-
re; quasi a carcere emissi essent, ut Ecclesiam,
quam fide & constantia vultu illustraverant, infan-
tia libertati abusu debuerant.

In vultu
novi.
sancti
novum
auctor

339 Hinc male accedebat exteriorum temeritas,
qui leugitri mora impetrante, nondum facta re-
comendati potestate, in patriam reversi, praesentis-
simam periculum creabant, ut hac antea creata
gentiles et velat magistratum suorum legumque con-
temptores non sine Ecclesiae dedecore phiderent, &
via sapientum persecutionem resuscitarent. Non dis-
tante hoc vigilatissimum Praefulum, qui ut tam
sacro periculoque male accideret, epistola 5.
alias 6. ad clero suum, & 6. alias 7. ad Regi-
anum presbyterum, uterisque confessores conscrip-
psit, quas utraque ad eorum ejus temporis notitiam
hinc debemus expendere. In prioris epistola Sanctus de-
lectum suum de lapsu aliquorum ex clero, qui laici-
rum stragi periculum addiderat, breviter testatur,
ceterosque exhortatur ad eversionem, de reducta
ejusque differendi cause hic scribit: Quamquam
causa compelleret, ut ipse ad vos propere & ve-
nire deberem, primo cupiditate & desiderio vestri,
quae res io vobis meis summa est; sum de-
inde ut ea, quae circa ecclesia gubernacula wi-
litus communis expolcit, tractare simul, & plu-
rimorum consilio examinata delinire possemus,
tameo potius vitium est adhuc interim laborem &
quoniam tenere respectu utilitatum aliarum, quae
ad pacem omnium nostrum perveniant & saltem
quarum vobis a Tertullo Fratre nostro carissi-
mo reddetur; qui procegera sui cura, quam im-
penie divinis operibus impedit, etiam hujus
consilii auctor fuit, ut eandem & moderatus exi-
stenter, nec me in conspectum publicum, ma-
xime ejus loci, ubi toties fugatus & quaestus
fuissem, temere committerem.

AUCT. 340 Hinc regat eis, ut ipsi, quorum minime
C. N. hic invidiola, & non a'leo pericula praeterea
a jussu p'fector. erant, ante sua sanguineus, Praefectus vero p'p'ri-
p'p'rius. et, quosque fideles habuit, curam commenda-
tione, vixit de meritis omnibus proprius habet,
ut, quod circa fidentes, aut, tempus non fecit,
cuncta laborantes necessitas faciat: id est, ne
fidei suam, quae servavit persecutionem serva-
vamus agitata reddere proderet. Multo etiam magis
de confessionibus & meritis omnia sollicitus erat;
nam isti scire, bonam maxime pariem a fide-
libus omnes suscipiam esse, uno & plurimum frater-
nitatis in epistola 6. laudat, pro his dilectione
certam concurrere, & necessitas eorum suis
consolationibus adjuvare; si qui tamen eorum for-
te egent, omnia, non fecit atque dum in cer-
to essent, eis liberaliter suppeditare mandavit. Sic
enim in eadem epistola 5. loquitur: Confessoribus etiam
gloriosius imperitatur cura propensior. Et
quamquam fides plurimum ex his fructum voto &
dilectione suscipit, tamen si qui sunt, qui vel
vestigio vel tempore indigent, sicut etiam pridem
B vobis scripseram, eam adhuc essent in carcere
constitui, tubis infunditur eis, quocumque sunt
necessarii.

IN EPISTOLA 341 Ad bases sumptus faciendum Sanctus simul
et aeternum precium miserat, prout in epistola 6.
idem confessoribus iussit verbis, quae subde.
Quamquam clero nostro & ouper, cum adhuc
esset in carcere constituit, sed nunc quoque
denovo plenissime scripserim, ut, si quid vel ad
vestitum vestrum vel ad victum necessarium fue-
rit, impetretur; tamen etiam ipse de simplicia
pietatis, quae mecum ferebam, misi vobis
ccl. sed & alie ccl. proxime miseram. Victor
quoque ex lectore discipulis, qui mecum est, misit
vobis cclxv. Verumtamen ut ecclesiam aeternam
sua indignis aletis, prout epistola 5. eam ex-
citantem deserte apparet, ut, qui in suis vel-
lent, scirent, & humiles & modestos & quies-
centes esse debent, & confessionis suae gloriam digni
moribus mereri; ad quod eis per aeternum suum voluit
seculo certare.

IN EPISTOLA 343 Quosque vero id jubet, maxime indicat
his verbis: Dominus faciat, ut & ego iterum illos
matre videre, & saluare exhortatione compo-
nere mentes eorum ad servandam gloriam suam
possim. Dolo enim, quando audio, quodam
improbe & insolenter discurre, & ad ineptias
vel ad discordias vacare, Christi membra, & iam
Christum confessa, per concubitus illicitos inqui-
ri, nec a diaconis aut presbyteris regi posse; sed
id egere, ut per paucorum prava & malos mo-
res multorum & bonorum confessorum gloria
bonella maculetur; quos vereri debent, ne ipsa-
rum scilicet & iudicio condemnati, ab eorum
societate priventur. Is enim demum confessor il-
lustris & verus est, de quo postmodum non ex-
subelit Ecclesia, sed gloriatur. Ex sua epistola
signat, illam a Demetrio, Festo, & Nerone &
Gordio, incertum, quae super re, consilium fuisse,
quibus se solum respondere non posse scribit, quia
a primario episcopatu sui statuerat nihil sine cle-
rici sui consilio & plebis consensu ex sua privata
sententia agere.

IN EPISTOLA 343 Nra dicitur post epistolam alteram, quae Pa-
melo 7. est. Balysio autem 6. ad Regemiam
presbyterum, ceterisque, ut dicitur, confessoribus
scripsit, quae & bonis confirmare, & immeri-
tetas ad officium suum revocare conatus est. Ad

primo ingenium gloriam, quae in Christi confes-
sione tetulerat, cum summi gaudii significatione
gratulatur, monuit ut dignitatem veritatis sui
agere moribus ac virtutibus sustineret, meriti-
sistentque, quando veretur, se in actu stare,
non praeterea sibi tam gloriosa iacta, nisi velis
solum perfectionem ratiorem; quod ipsum
Salemus de sanctis exemplo confirmavit. Et quan-
tum humilitatis tranquillitatisque ac docuere mo-
rum studium Christianis omnibus commone esse
debet, confessoribus tamen praecuris curandum
ostendit, eam ad eorum mores reliquorum animarum
componendi fuit.

IN EPISTOLA 345 Post haec probat confessoribus laudem, & di-
scipulis laudem, & discipulis
scelus accipere aggreditur: Quod quidem, in-
quies, maxime potest vestrum cum meo gaudio
curat, & confessionis ipsius honore melior laetitia,
tranquillitas & bonis moribus gloriam laudem colli-
git & levat. Sed quidam audio inficere num-
erum vestrum, & laudem principii nominis
prava sua conversatione deludere; quos etiam ut
ipsi, utpote amatores & conservatores laudis ve-
stri, obijungere & compingere & emendare de-
beatis. Cum quanto enim nominis vestri pudore
delinquitur, quando aliqui temulentus & laci-
vulos demoratur, alias in eam patriam, unde ex-
torris factus est, regressus; ac apprehensus, non
jam quasi Christianus, sed quali nocens pereat? **E**
De consuetudine quae superbia est: Iohannes aliquos
& temere audio; eamque divina timere, ipsique
Christi Domini, qui sicut oris ad victimam du-
ctus est & c., exempla veniunt.

IN EPISTOLA 345 Tunc vero de laetitia persequitur: Quid reproba-
tur, inquit, illud, quod exsecrandum debet
videri, quod cum lumine animi nostri gemit &
dolore cognovimus, non desisse, qui Dei tem-
pla, & post confessionem sacrificia & illustra-
ta membra, turpi & infami concubitu suo plus
maculent, cubacula leuissimis promissis junc-
tentes; quando, ex illis promissis coalescent eorum
delicta, hoc ipso grande crimen est, quod illorum
scandalo in aliorum ruinas exempla nascuntur. Ad
contumaciam quoque, & contumaciam malitiam, quae
& a Christianis charitate aliena, & laquei, quae Chris-
tiani confessa est, placeat indigna esse ostendit, jubet ca-
vere, & ad virtutum studium invicem exhorta-
ri, ut cum pro his misericordia, atque pacem fecerit
(Deus), quam se facturum reprobis, F
novi & potest mutari ad ecclesiam reverentur, &
excipiant nos, sive fratres nostri, sive gentes, circa
omnia correctos atque in melius reformatos, & qui
admirari fuerant prius in virtutibus gloriam, nunc
admirantur in moribus disciplinam. Denique sub-
jungit ea, quae de transgressis ad eorum egesset sub-
servandam precavit supra jam reprobos.

IN EPISTOLA 346 Inter ea Ecclesia jam in dies magis magis
quae confirmabatur, sic, ut saluti illius turbanda me-
tus S. Cyprianum in sua iocosa ratiorem. Ardore
scilicet post duratorem abstinere ad sedem suam
redire, tum ut sui amissionem, probrumque
confessionem, tamdiu expensis passio frueretur;
tum ut regi suo per persecutionem misere susci-
piere ipse praesens modelum offerret, & ecclesiam
sua magna ex parte dissipatam componeret. Haec
sunt omnia materiam ad suam reditum opinio E-
piscopo suadebat; sed cum non videret praedicta,
quam zelo polleret, ut ad probe sciret, quantum ipse
gentilibus adiu esset, nihil precipitandum duxit,
exprobandumque, donec rebus omnino potatis;
(vixi tamen Deus aliter juberet) tanto regredi possit;

A ut praevaricator redire septis gentilium iteri suscitaret, atque ita gregi suo vocaret, dum et prodeste natus convalescit. Ne quid igitur imprudens committeret, epistolam 36. ad eorum suum confersit; Siquis vult, ingratum, fratrem carissimum, per Dei gratiam incolamus, optent cibus ad vos venire, ut desiderio tam meo, quam vestro & omnium fratrum satisfiat.

*De pauperum
recessu
monit.*

B 347 Oportet nos tamen paci communi conulere, & intercedi, quatenus cum ideo animi nostri, deesse vobis, ne praesentia nostrae invidiam & violentiam gentium provocet, & finem evanescentes rumpenda facit, qui magis quieti omnium consilium debemus. Quando ergo vos scripseritis, rebus compolitis, me venire debere, aut si ante digatus fuerit Dominus ostendere, tunc ad vos veniam. Ubi enim mihi aut melius possit esse aut laetius, quam illic, ubi me Deus & credere voluit & crederet? Post haec ad solam suam de egrediens sollicitudinem digredietur, missusque in evadendum aliquam itineris huius verbis commoveret: Videtur & infirmorum & omnium

B pauperum eorum, peto, diligenter habeatis. Sed & peregrinis, si qui indigentes fuerint, tempus iugiter de quantitate mea propia, quam apud Regianum comprehensorem nostrum dimisi. Quis quantitas me forte mihi universis erogari sit, nihil enim per Naricum scolitum aliam portionem, ut largius & propius circa laborantes huius operatio. Haec ipse poterat sancti omnia non modo plebi suae, sed & peregrinorum indignitate perperam decessit profectus, sollicitus exorari, ut quid illis incommode ex hoc obsequio promitteret.

*Propositor
diffinitio*

B 348 Praefatus epistolam hanc inter studeam, quae Sanctus final tam decima quarta purgandi sui ergo Romanis legatus misit, ut supra dictum est, recuset, & ad initium mensis Martii anni 250. referat, quod mihi parum probabile apparet. Eiusmodi mensis Martii non de rumpenda paci metu, quae nulla tam erat, sed de eueria atque indies magis efflorescente persecutione legendum erat, contra ac Sanctus hic facit; ideoque ad nullum tempus se potest aptus referre, quam ad annum 250. exantem, ut invenit 251. quando septima persecutio spem proximae pacis a Deo promissa, immo & initium aliquod fecerat, ut superius ostensum est.

C Tullianensis, qui hoc in parte nobis sum coacti, nonnullas difficultates ex verbis numero praecedente recitatis sibi obijcit, misereque se torquet, ut expeditur.

*circum
per huius
epistolam*

349 Laudatur enim verba, inquit, infirmum, S. Cyprianum, dum Carthagini excideret, aliquam pecuniam summam in eiusmodi pietas usus apud Regianum dimississe, jamque dubitare, an ea erogata jam esset. Id vero ipsi difficili capta videtur; quia Regianum primum omnium Carthagini fidei confesum, ideoque & carceri mancipium fuisse episcopatui, dum Sanctus inde abscederet; aut si deinde primum capessit, uteretur, ut pecunia illa manibus gentilium potuerit subducere. Si autem id ita tamen factum admittatur, non satis capis, quae passu Sanctus post decem circiter menses, quos inter huius discessum scriptamque epistolam collatissimam, dubitare potuerit, utram tu dimissam apud Regianum summam aliquid superesset. Diffinitatem hanc minorem quidem esse observat in sententia Praefatus, qui tam epistolam initio Martii illigens; sed in eadem quoque difficultati intelligi, S. Cyprianum aliam pecuniam summam circa Eleutherum misisse ad

Regianum, quem Praefatus ipse non ante fuisse Apertis & carere libertatem esse statuit.

350 Ut igitur huius se expedit Tullianensis, suspensus, dum Regianus fuisse; vel, quod ipsi praeparet, utrum in statu carere, & abte legatur. Apud eundem (una apud Regianum) ... dimisi, legendum esse: ad eundem ... misit, vel; ad eum prout mihi. Ita ipse: at enim non videtur hanc correctionem facit ulla veterum indicium a libertate solam, nihil aliud, quam communitatem esse ad obijcit difficultatem aliterdem. Neque hanc etiam solus gentium Regianus, quendam decem missum spiritum, aut etiam prius amplius, inter S. Cyprianum discessum & epistolam 36. revidemus. Malis rectius Marcani §. 16. Vice negat, ex praedictis Sancti verbis rursus, hanc Carthagini egrediens pecuniam aliquam Regianum commisisse; cum ea eadem accipi pisset de aliqua pecunia summa, quae cum vel per salum Episcopi stipendium ecclesiae bonis, vel aliunde accepta, ad eam in secessu mittenda esset, ejusdem jussu Carthagini dimissa fuerat, tradiditque Regianus, in pauperes eroganda. Certo haec interpretatio plana est, omnesque difficultates tollit. Nam cum Regianus careretur confessor non ante antiquam S. Cyprianus hanc scribere, existens & carere, merito dubitatur potius, utrum ex praedicta pecunia aliquid superesset, tam ingens confessor ac pauperum numerus esset altius.

S. XX. Initium schismatis Felicissimi, qui una cum nonnullis ipsius afflicis a S. Cypriano ejulque vicariis excommunicatur.

A Novus Christi 251. incensus jam erat, & sanctus S. Cyprianus in successu responsum, quod de statu quoque eorum statu edictum, ad carissimum sibi gregem suum convolare, a clero suo iudex episcopalis, cum voce turbis, non jam a generalibus, sed ab ipsiusmodi Christianis concitate, lassissimae fuit spes dilatare. Sanctus Ausilius praeter Regianum praebiterum, etiam Goldanum ac Hieronimum episcopos, & Numidicum pariter praebiterum, sui vicariis miserat, ut suo nemus decem menses gentis fidelibus distribueret, eorumque debita solverent, & si qui eorum felicitas artes suas exercere vellent, hoc, quantum necesse esset, largirentur juvarent. Idem quoque in mandatis dederat, ut final in singularem aetatem, condicione ac merita diligenter inquirerent, ut dignos quoque & humiles & mites ad ecclesiasticam administrationis officia promoverent.

351 Tanta optime Episcopi ebaritas, & de Felicissimo Ecclesiae ministris eligendis sollicitudo, quae animam auius rapere debebat, improbum invadit, quibus illius victus gravis erat, in se concitavit. Erat Carthagini, vel certe prope hanc civitatem, Felicissimus quidam, Christianus professus, sed non moribus; quippe qui ad fraudes & rapinas, de quibus Sanctus certo constabat, etiam adulteri crimen addidisse, a seculis fide dignissimis accusabatur, ut in epistola 38. Sanctus affirmat; de quo ilam etiam convictum fuisse liquet ex epistola 30. ubi pecuniam commixta sibi fraudatur, ... stuprae virginum, ... matrimoniorum multorum depopulatore atque corruptore dicitur. Emancipissimus Barbas variis in locis Annalium Felicissimum hanc praebiterum fuisse

Aver.
C. S.
*de ad tam
responde-*

*de ad tam
responde-*

*de ad tam
responde-*

*de ad tam
responde-*

*de ad tam
responde-*

*de ad tam
responde-*

*de ad tam
responde-*

*A*tes deferret, nisi & ceteris omnibus ejusdem seditionis focus iussu sufflgi. Sed epistolam ipsam, in qua hac omnia didicimus, & in qua nonnulla obscura dicta occurrunt, subiungamus. Cyprianus Caidonia & Herculani collegis, item Rogarionis & Numidiani comprehensibus salutem. Vehementer contristatus sum, fratres carissimi, acceptis litteris vestris, ut, cum mihi propositum semper & votum fuit, universam fraternitatem nostram incolorem continere, & illibatam gregem, secundum quod caritas exigit, salvare; nunc nuntiatis, Felicissimum multa improbe & infidelio esse molitum, ut praeter fraudes veteres & rapinas, de quibus jam pridem multa agnoveram, nunc quoque cum Episcopo portionem plebis dividere, id est, a pastore oves & filios a parente separare, & Christi membra dissipare sentaverit.

epistolam ab his, qui
359 Cumque ego vos pro me vicarios miserim, expungeratis necessitates fratrum nostrorum sumptibus, si qui etiam vellat artes exercere, aditamentum, simul suis esset, delictis enim juvenatis, simul etiam & aetates eorum & conditiones & merita discerneret, ut etiam nunc ego, cui cura incumbit omnes optime assil, & dignos quosque & humiles & mites ad ecclesiasticam administrationis officia promoverem; ille intercesserit, ne quis possit expungi, neve ea, quas delideraveram, possens diligenti examinatione disceret, comminatus sit etiam fratribus nostris, qui primi expungi accesserant, potentius improbo & terrore violento, quod secum in morte non communicarent, qui nobis obtemperare voluissent. Cumque post hac omnia nec loci mei honore motus, nec vestra auctoritate & praesentia fractus, instinctu suo quiescentem fratrum iuribus, peripueris se eum pluribus, ducem se falsissimam, & seditionis praecipuum temerario furente contempsit.

ex quo
360 In quo quidem gratulor, plurimam fratres ab hac audacia recessisse, & vobis acquiescere maluisse, ut cum ecclesia manerens, & stipendia ejus, Episcopo dispensante, perciperent; quid quidem & egeros pro certo scin cum pace facturos, & cum ab errore temerarii recessurus. Interim, cum Felicissimus comminatus sit, non communicatos in morte secum, qui nobis obtemperassent, id est, qui nobis communicarent; accipias sententiam, quam prior dixi, ut abstinentiam la a nobis fiat, quando ad fraudes ejus & rapinas, quas dilucida veritate cognovimus, adulterii etiam crimen accedis, quod fratres nostri, graves viri, deprehendisse nuntiaverant, & probatos res se esse asseverarunt. Quae omnia tunc cognoscimus, quando in nonum cum collegis pluribus, permittente Dominum, convenimus.

quod & affectu
361 Sed & Augendius, qui nec Episcopum, nec ecclesiam cogitant, pariter se cum illa conspiratione & seditione incitavit, si ultra eum in pericaverit, sententiam ferat, quam ille in falsissimum & imemariis provocavit. Sed & quicquid se conspirationis & seditionis ad iunxerit, scias la in Ecclesia antichristum non esse communicatum, qui sponte malis ab Ecclesia separari. Haec litteras meas fratribus vestris legita, & Carthaginem ad eorum quoque transmittite, additis nominibus eorum, cum quo Felicissimo se junxerunt. Optum vos, fratres carissimi, semper bene valere, & nostri maxime. Valeat. Haec usque epistola, ad quam una aliqua notanda sunt. In primis ubi Balvius ex asseruisse sacrum veterum codicum legit in morte, Pamelius, aliquam habere in morte, quam ultimam

lesionem etiam Angli elatus venerunt, & R. Auct. galens in Observationibus suis prior praefert, quamvis in duobus exemplaribus Valentini in morte legi advenisset. Pamelius similiter fecerat est Valentini ad annum 354. non. 31. ubi propterea. Item, Felicissimum affligit suis in quodam monte collegisse, emisque, qui in eo loco suum non communicarent, exortes promittit. Pamelius montem illum Carthaginis vicinam statuit; Joannes Fellus vero in Annotatione ad hanc epistolam civitatem Montem dictam prope Carthaginem fuisse fuit ille testis asseruat.

intendens epistola
362 Diffide dictu est, utra lesio praefenda sit; praecipue tamen Pameliana, qua communis est, magisque accommodata ad minas Felicissimi explicandas. Etenim cum hic ex supradictis dumtaxat laici esset, non minus ridicula quam insensu mutatus fuisset, non communicatos in morte secum, qui Episcopo suo obtemperasset; certe huiusmodi hominis laici more ad cavendum risum potius, quam terrorem intemendum voluissent. At si in monte legamus, praeterea cum aliquam habere. Petat enim Felicissimus restitutum aliquam, seu fastidium, sive in monte Carthaginis vicin, sive in educe ejusdem civitatis loco habuisse, quod ipsi suis aspectu castruerat vel fortium, tellus servabat, & in quantum sibi quoniam ceteris fidelibus deo peragi carabat; huncque locum intendisse omnibus, qui sua insana non consensissent. Quae mina eo forte major accomodum fidelibus crederetur, quod locus ille sub potestate illius dominus praeterea venientibus infidelium minus potius, utique illuc convenire liceret.

ab his
363 Non improbabile etiam est, quod Marcellinus S. 16. Vite suspicatur, Felicissimum praeter aliam, excommunicationem etiam mortuum non obtemperantibus sibi manum fuisse. Ipsi ratio est, quod excommunicatio, ab homine laico intentata, minus inopem ei videretur ad violentum terrorem incutendum plebi, cui minime grave esse poterat acquiescere hominis excommunicatione cedere, quaque potius terrenda fuisset, si Felicissimus tam ad communicationem suam compellendum se minus fuisset. Porro cum ex epistola 55. constet, Felicissimum periculis minas S. Cyprianum intendisse, observat, mirum videri non debere, si simili audacia plebeculae terreretur. Atque cum nec in hac epistola 38. nec in 55. in quibus multa alia ipsius scilicet recesserunt, alla fiat de ejusmodi minis in plebem solatis mentio, non parum dubia haec coniectura est; nam si solent seclera crescere, facile potius aliquid in sanctum mansuetum, quem secleris suis capitis viriliter obstituentem non forebat, atrociter postea flammare, quam in plebem scissis.

hanc
364 Hanc scio pariter, ad veritatem afferentem, hanc sit Emendationis Baroni, dum ad annum 354. non. 35. ait, Felicissimum, magistratibus secularibus secum adhibitis, sancti vicarios prohibuisse, ne praedicta imperata facerent. Collegis id band dubie ea eo, quod id potentius improbo & terrore violento scissa dicitur. Verum hac de ejusdem afflatus manipula, a quibus suspicatur, accipienda videntur; non & in epistola 55. etiam ad S. Cornelium Papam scripta caetera & falsissime desperatam Roma accepisse narratur. Quinimo cum S. Cyprianus in epistola 40. quique presbyteros Felicissimum epulatos compertis quique primoribus, qui edicta nuper magistratibus fuerant epulati; non videntur magistratus seculares Felicissimum falsissimum protelesse.

AUCT.
C. S.

Enigmatis quoque insular est, an & cur Sanctus eadem literas ad clerum Carthaginensem transmissas voluerit his verbis: Has literas meas fratribus nostris legit, & Carthaginem ad clerum quoque transmissas, additis nominibus eorum, qui cum Felicissimo se junxerunt. Nam quoniam hoc? An igitur alius, quam Carthago, Caledoniensisque vicarii versabatur? An alibi elemosinas imperari distribuebant, & eorum, qui ad sacra Ordinis promoveri possent, statum ac merita examinabant? Id certe non satis versum nulle apparet.

dependet
huius

365 Joannes Fellus in Annotationis ad eandem epistolam dicitur, eam ad Caledoniam episcopum, in sua diocesi jam degentem prout datam fuisse, mittendam ad eum deinde Herculanum, antequam Carthaginensium traderetur. Baluzius in Annotationis, tunc episcopum erudit, qui non nominat, iudicium secutus, credere maluit, bene latum mendaciam esse, & pro Carthaginem legendum esse Romanum: quoniam commendationem confirmari putaretur in eo, quod Felicissimus de Romano timere non cogitaverit, idcirco opera peritum usum fuerit Romanum clerum de perfidia benigne premovere. Verum hoc opinio sola Romano vicario Felicissimo, quod non nisi ante anni post, ac probabilis etiam ferunt suscipi, tota vitatur; & idcirco ante eo rem non commoverit, utque S. Cyprianum etiam vicarium fuerit, quis edoceat? Adde, quod de huiusmodi literis ad clerum Romanum transmissis nihil legitur in epistola 33. quam S. Cyprianus S. Cornelii Papae super Felicissimi causam postmodum conscripsit, quodque similes correctionem contra eundem editumque veterumque exemplum auctoritatem inducere, non tam amputare sit, non salvere. Tillemontius facit, sed huius difficultatis evadentem rescire mallo, quam tacere. Nescio tamen, an dici non possit, laudatis vicariis, ut primo schismaticorum furoris paululum cederent, Carthago egressus fuisse. Sed & hoc mera conjectura est, quam aliunde habere non possum.

Felicis Felicissimus
& aliorum

366 Ut ut hoc se habuerint, certum est, memoratis vicariis fuisse S. Cyprianum scribitur eorum fuisse, Felicissimus ad nonnullis ejusdem seditionibus, videlicet Argendo, Repello, Sophronio & Solistio, ac duobus mulieribus, Irene neque Paula, a communione Ecclesiae separatis. Ita ligas ex scriptis quodam, quod inter epistolas Cyprianicas libro 39. recenseatur, etque huiusmodi: Caledoniensem cum Herculanum & Velletrum collegis, item Rogatianum cum Numidico presbyteris, Abstinum a communicatione Felicissimum & Argendum, item Repellum de excoisibus, & Ieremum Raulorum, & Paulam sarcinatricem; quod ex annotatione meacire debui. Item abstinum Sophronium, & ipsum de excoisibus, Solistum Budinarium. Haec ibi & eorum eruditissime notantur, non scriptum hoc epistola sit, & ad quem missa, ac excommunicationis promulgatio, seu tabella publice appensa, vel praeterea fidei: sed nihil certi asserere, nec asserere posse, eorum hand dubie multum sit, vel videremur corruptum. Jovius tamen variorum de conjectura realiste.

aliter a se
accusant
sic autem

367 Eminentissimus Baronius ad annum 254. num. 37. censens, sententiam esse contra Felicissimum, etque publicam promulgationem, & a solo Caledoniensi episcopo ad Herculanum, Velletrum, Rogatianum ac Numidicum perscriptam. Sed hac conjectura pugnat cum inscriptione, & verbo de-

bui. Regulum in Observationibus cum Manu- D
tus legere navit: Caledoniensis, Herculanus &
Velletr, collegis: item Rogatianum cum Numidico
presbyteris S; & consequenter pro debuisse
etiam debuisse dicere, Paulus eandem inscrip-
tionem habet, quam ex Baluzio recenseamus;
sed saltem: addit, & cum Morlio debuisse legi;
& pro mea (annotationis) nostra iustitiam
eandem eximiat bene veterem formam esse litte-
rarum excommunicatoriarum, ex sancti Episcopi
in priori epistola descripta ad Carthaginensem cle-
rum missam. Contra Baluzium in Notis non dubi-
tat, quia epistola solus Caledoni sit, amicum
nominat tamen S. Cyprianum reddentem eorum,
qui adversus Felicissimum etque gregales fuerant.

368 Pro hac sententia laudat eundem Mr. Bal-
lezium 1. a Joanne Fella laudatum, in quo cum
S. Cyprianum inscribitur episcopo patet. Verum si
Fella vicarium recte esse, per hoc vocem Cyprianum
in doli codice non invenit, sed cum ipse ex con-
jectura sua inscriptionis inscribit. Tillemontius po-
tius usum est litteram S. hoc Saltem expunge-
re, ac scriptum illud non epistolam, sed tabel-
lam quamdam credere, quae promulgationis ergo
in ecclesiis publice fuerit appensa. Ex hisse con-
jectura, licet nihil certi, ac dilatum est, statim
prout, praeterea mihi Pamela, secundum eorum
laudati vicarii per hanc epistolam asserit fuisse
videtur, quod S. Cyprianus in priori epistola eis
mendaverit, semper in Felicissimum excommuni-
carent, sicut & Argendum & ceteri, qui sepe ab
eo nullum segregare; & igitur eorundem nomina ad
Carthaginensem clerum perscribere. In laudata
rum epistola 38. Sanctus ait: Has literas meas
fratribus nostris legi, & Carthaginem ad clerum
quoque transmissas, additis nominibus eorum,
qui cum Felicissimo se junxerunt. In hoc consula-
re etiam intelligitur, cur vocari illi in epistola sua
de Felicissimo plura non addiderit; semper quia ut
S. Cyprianus literas, quas simul cum sua transmi-
tebant, ipsius causa satis explicarent.

369 Quod ad personas in epistola nominatas at-
tinet, nullus Velletr inter vicarios in epistola 38. re-
censetur; idcirco, si lectum utrobique sit integra, in-
venit quoniam postea additis fuisse videtur, ac forte
non sunt ex Velletris, qui ecclesiae Carthaginensi
interfuerunt. Argendus, qui hic primo post Felicis-
simum loco excommunicatur, commendatus non est
cum Argendo confessor, cuius opera in litteris ad
S. Cornelium Papam perscribendo S. Cyprianus nomen
se fuisse scribit in epistola 48. Repellus de excois-
ibus (pro quo Montanus habet de excoisibus)
cetera ignotis est: Repellus cum Sauranicensis,
quem Pamela eundem cum illa credidi, nihil praeterea
nomen cum eo habet commune, aliter asserimus
suam, ut videtur, ascriptum est. Iam pariter
sunt Sophronius & Solistius Budinarium. Salma-
stius in Annotationis ad Velletrium Argendum in Au-
dianum etiam pro Budinarium reputandum huius
est Budinarium, id est & velletrum antebudarium;
& Graecum tunc dicitur, acerbulum. Felix minus
probabiliter Budonarum, id est, mulierum pro-
fessus. Denique Rogatianus patet Budinarium quoniam
nomen proprium esse ad Solistum, idcirco utrumque
que interponendum, dantes passim huiusmodi
videtur esse.

A §. XXI. Novatus cum quatuor presbyteris Felicissimo palam adheret: Sanctus gregem suum contra hos instruit, sed reditum suum differre cogitur.

quoque ad evitendam Ecclesiam navigans, si Auct. multa illic & parva molitus est, a clero portionem plebis avellens, fraternitatis bene sibi coherentis & se invicem diligentes, concordiam sciendos. Plane quoniam pro magnitudine sua debeat Carthaginem Roma superare, illic majora & graviora commisit. Qui illic (Carthago) adversus ecclesiam discessionem fecerat, illic (Roma) episcopum fecit.

373 Et post penam: Spoliati ab illo pupilli, fraudate vidui, pecunia quoque ecclesiae denegata, haec illo exigunt penam quam in ejus favore conspiciamus. Patet etiam ejusmodi vicio fame mortuus, & ab eo in morte postmodum nec sepultus: uterque uxoris esse percussus, & abortione perperante in parricidium parus expressus. Hac S. Cyprianus, nequissimè hominis ingenium ac seculi graphice exponens. Porro Novatus tam enormem criminum promeritis penam jam dudum pendidisset, nisi vera sub tantum anni 350. persequens ostendisset. Etenim S. Cyprianus in eadem epistola, penam interdicti, se persequitur: Hanc canticiniam criminum jam pridem timebat. Propter hoc la non de presbyterio exaltatus tantum, sed & communicatione prohiberi pro certo videbatur; & urgentibus fratribus inanimata cognitione dicit, quo apud nos causa ejus ageretur, nisi periculo ante venisset; quam illa voto quodam evadenda & lucranda damnationis exceptum, hac omnia commisit & misit; ut, qui aperi de Ecclesia & excludi habebat, pudicum sacerdotum voluntatis discretionem praeterderet; quasi evasisset penam praeventisse tententiam.

374 Personam hac de dicta Novato die ad finem anni 249. refertur, ad quem, vel potius ad incursam satisfactionem, ea vera referenda sunt, non praetermissi locum hunc per amplexu alium presbyteri maxime a se laudare; contra perpetua clerorum canticiniam afferunt, quia tamen non nuncius, evadenda, percussus utri socius post Novati ordinationem contigit, & ante schismatis originem palam scilicet esse. Equidem postmodum hujus assensu parum, quod ex S. Cypriani verbis manifeste vera est, non negaveris; sed quia ratione probatur Personam primam, nempe dictum socium a Novato jam presbytero perpetratum fuisse? An quia ante schisma crepus, non potuit ante Novati ordinationem committi? Iam vero quo longius retrogrado ordine a schismate arce recedis, eo fortius ante illam potius contigit, cum sic minus die favore deporteris, antequam secesseretur.

375 Nec mox est ad schisma recurrere, ut per occasum in Novati gesta indagatum, distinquas scilicet duobus esse dicamus. Nam praeterquam quod hujusmodi graviora flagitia, etiam postquam de latere, sapo divino non incertum, Novati in scilicet Augustini suum ab ipsi episcopos illic auctoritate commota, fraudes et rapina, fides impellere poterant, ut de seipsum hominis moribus diligenter inquirerem, neque occasione detegi criminis etiam ante ordinationem illius commissa, sed ad id usque tempus ante ecclesiam. Crimina, inquam, non enim de sola uxoris suae utri percussione, ut credi vult Personam, verum etiam, non fraudes et rapina praeteram, de duplici in patrem suum impietate rene agebatur. Praeterea cisi confectus, illud in uxoris utrumque socius a Novato jam presbytero perpetratum esse, de

Novatus
schismatis
episcopus

N On die post excommunicationem Felicissimum, & qui supra diximus, illius assensu, quoniam presbyteri, de quibus superius pariter jam meminimus, schismatis partes, quae illi clam fuerant, palam innuunt, seque ab Ecclesia separatam. Horum amplexum fuisse Novatum, mihi certum apparet ex epistola 49. in qua Senilis cum primam discordia & schismatis incertorem, Felicissimum vero ejusdem scilicet fuisse testatur. Emendatissimus Baronius ad annum 259. num. 59. Novatum alium episcopum in Africa fuisse credidit, & a cognomine presbyteri, nescitis potius hominis, alius Felicissimus, ut patet, summi distincti, quia prior Novatus, ipse S. Cyprianus in epistola non laudata Felicissimum, laetentem suum, & discessionem... sua schismate & ambitione constituit. Sed non advenit Baronius, cum id fuisse sua schismate & ambitione; praeterea scilicet, ut discessionem confirmarent; eadem ratio, quae Novatum Roma episcopum fuisse eodem die verbis dicitur: Qui illic adversus ecclesiam discessionem fecerat, illic episcopum fecit.

376 Ea dicta autem in Commentariis historicis de S. Cornelio Papa ad hunc ipsum diem §. 6. confert, Novatum non a Novato, sed eodem insigne, a tribus episcopis Italiae sanctis emissa, fuisse. Ut vero laudata epistola 49. per Novati episcopum fuisse citatur, ut eadem non obscure docet, bene domat presbyterum fuisse, dum infra in ea dicitur Novatus amplexu, ut ab secula se presbyterio recideret. In epistola quoque §. elias & S. Cyprianus inter quatuor comprehensos fuit, a quibus litteras acciperet, novum Novatum novum, quem eundem fuisse cum eo, de quo agimus, verissimilimum est. Denique S. Patens episcopus Barmonensis, qui secula 4. fuit, Enchiridion in Christianis, & S. Hieronymus in Catalogo scriptorum, eundem presbyterum esse fuisse, non episcopum. Sed ut Romanum aqua de Africani schismatis primum incertorem litter novum, juvenis S. Cyprianum in epistola 49. ad S. Cornelium Papam audivisse.

377 De Novato, inquit, nihil inde ad nos fuerat nuntiandum, cum magis per nos voluisset Novatus offendere, rerum novarum semper cupidus, avaritiae inextinguibili rapacitate furibundus, arrogantis & stuporis superbi tumoris insular, temper illic episcopio male cognitis, quasi haereticus semper & perditus omnium sacerdotum voce dampnatus, curiosus semper, ut prodit, ad hoc adulans, ut fallat, omnium fidelis, ut diligit, fac & ignis ad confundenda seditionis incendia, turbo & tempestas ad fidei faciendae outfraga, hostis quicquid, tranquillitatis advariaris, pacis inimicus... Idem ille Novatus, qui apud nos primam discordiae & schismatis in eodum seminauit, qui quondam illic (Carthago) ex fratribus ab Episcopo segregavit, qui in ipsa persecutione ad evitandas fratrum mentes alia quadam persecutio nostris fuit. Ipse est, qui Felicissimum, laetentem suum, discessionem, nec permissit me, nec sciente, sua schismate & ambitione constituit, & cum sua tempestate Romanam

etiam fuisse
sa

C. S.
a E. Cyprianus
episcopus

E

hanc
a

P

ut per
mox
episcopus

AUG. de probis Praefatus, cum, antequam illo sacro Ordine initiaretur, ipse suum jam gravidatam non fuisse; aut si aucto, quam ante presbyterium duxerat, deinde usus est, id ab eo luto factum, nec unum fuisse ex sceleribus, de quibus accubatur? Certe minime mirum videri debet, si hunc tam sollicitum continentiam violasset. Hec igitur solida probatio debuisse Praefatus, ut ex loco illam de presbyterorum matrimonio episcopum probaret. Mado, ante digressi sumus, cedemus.

huius for-
mæ alio
probatur

376 E quatuor aliis presbyteris, qui Felicissimi schisma severant, nam fuisse Fortunatum, postea pseudo-episcopum, S. Cyprianus in epistola 55. diserte testatur. Hinc probabilis adiungendi etiam sancti Donatus & Gordius, quos non tam Fortunato & Novato non diu ante schisma ad S. Cyprianum scripsisse, ex epistola 5. alius 6. constat. Ita cum Sanctus sit inquisit? Ad id vero, quod scripserim mihi comprehendere nostri Donatus, Fortunatus, Novatus & Gordius, solum scribere nihil potui, quando a primordio episcopatus mei statuerim nihil sine consilio vestro & sine consensu plebis, mea privatum secretum gerere. Sed cum ad vos per Dei gratiam venio, tunc de illis, quæ vel gesta sunt, vel gerenda, sicut honor mutui possit, in commune tractabimus.

sanctus
schisma
est?

377 Quid illi in epistola sua postulerint, ignotum est; sed quidquid istud fuerit, parum Sancto placuisse, ex respondendi modo apparet; quare non immerito suspicari licet, eos de lapsorum causa ipsi demum molestos fuisse. Sunt, qui Cyprianum Diddensem, quem una cum diacono suo supra §. 16. per cleri Carthagenensis sententiam, a S. Cypriano in epistola 28. confirmatum, a communione Ecclesie relictum diximus, quoniam illorum fuisse voluit; quod utrisque, quando cum epistola 40. conciliatis, in qua prædicti presbyteri Sancto Episcopo nec volente, nec optante, iam transgressi & secens, sese ex Ecclesia alio egressi dicuntur, ut non videmus. Alii etiam aliter iure illis quinque, sed sine solida fundamentis recedunt; neque opera pretium est huius pluitibus immorari.

schisma
patem in-
dicare,

378 Novatus igitur tot scelerum, quorum pauci persequuti discedunt, probe sibi conscius, proximam Episcopi sui reditum audio animo prospiciebat; cumque se damnationis sententiam, ille evocaret, minime evasurum sciret, eundem oculis machinationibus Corbigenae acere malus est, ac tandem schisma, quod clanculum sequebatur, una cum prædictis quatuor presbyteris, patem professus, sese a Sancti communione separavit. De lapsorum factis S. Cyprianus, per epistolam 40. plerum suam non concevit, ut vero male irrationem præstet addiderit. At primo quidem novellam præfatus, advenit, quinque illis presbyteris eisdem esse, qui episcopatus suo alio fuerant refragati, eosque dignas conjurationis sue pœnas, divina providentia ita permittente, de se ipsis ipsi sumpsisse, dum sponte sua Ecclesiam Dei deseruerunt. Ex quidem de Deo, inquit, providentia, nobis hoc nec volentibus nec optantibus, immo & iniquitibus & tacentibus, pœnas, quas mererentur, pependimus, ut a nobis non egressi, ultro se eiecerint, ipsi in se pro conscientia sua sententiam darent, secundum vestra & divina iustitiam conjurati & scelerati, de Ecclesia sponte se pellerent.

379 Deinde docet, Felicissimi schisma ipsam D. auctoribus ortum esse: Nunc apparuit, inquit, Felicissimi factio unde venisset, quibus radicibus... staret. Hi somnia olim quibundam confessoribus & hortamentis tribuunt, ne concordant cum Episcopo suo, ne ecclesiasticam disciplinam cum fide & quiete iuxta præcepta Domini contemnerent, ne confessionis sui gloriam incoartum & immaculatam conversione lervaret. Ac ne parum fuisset corruptis quorundam confessorum mentes, & contra sacerdotum Dei portionem ruptæ fraternitatis armare voluisse, tunc se ad lapsorum perniciem venientia sua decipiente vertuere, ut agros & laucios, & ad capiendi fortiores coacti per calamitatem rufos sua minus idoneos & minus solidos, a medela vulneris sui avocet, & intermissis precibus & orationibus, quibus Dominus longa & comissa satisfactione placandus est, ad existimam temeritatem mendacii captiosa pucia iocundet.

380 Hæc & alia de eorum fraudibus, contra-
factio, hæretice absterunt, sunt malis bor-
tatur, ne fallacibus eorumque verbis decepti pro
lace recedant, pro die noctem, pro cibo famem, E
pro potu sitim, venenum pro remedio, mor-
tem pro salute sumant. Et quia presbyterorum il-
lorum auctoritas minus cautus forte possit seduce-
re; Ne itas vocetur, ait, nec auctoritas sal-
ta, qui ad duos presbyterorum veterem ne-
quitiam respicientes, sicut illi Suisanum pudicam
corrumpere & violare comati sunt, sic & i-
dulterioris doctrinis Ecclesie pudicitiam cotrum-
pere, & veritatem Evangelicam violare conat-
ur... Pacem nunc offerunt, qui ipsi non habent
pacem. In Ecclesiam lapios reducere & revocare
promittunt, qui de Ecclesia recesserunt. Hæc ju-
ber sermones eorum velut cancer & pellem, i-
psosque, non sicut ac lupos atque diaboli linguam
unari. Denique post multa, quibus per sua pas-
torali rego gregem suum salutaritatem, tam lap-
sos quem integros, adversus schismaticorum fal-
laciæ perfidiam confirmat & instruit, recom-
munionis quoque sententiam in fine epistolæ commu-
nicatur deum omnibus, qui Felicissimum ad hæresim.
Si quis autem (verbo S. Cyprianus sum) pernitentiam
agere, & Deo satisfacere desiderat, ad Fel-
licissimum & satellitum ejus partes concefferit, &
se hæretice factioni conjunxerit, sciat se postea
ad Ecclesiam redire, & cum episcopis & plebe
Christi communicare non posse.

381 Porro id Sanctum inter omnia male ho-
quebat, quod nova ille turba sua Carthagenam
reditum, quem tendit in vocis habuerat, deinde
retradit; cum enim ante Pascha ejus ann 151.
eo reverti statuisse, schismaticorum illorum in-
stitutionibus ac insidiis, necd fuerat, probatus est;
ut in ejusdem epistolæ recitanda conquireret. Nam
postquam Virinum, vel, ut alii legunt, Brictium,
integerrimum presbyterum, & Rogatianum ac Na-
midium, presbyteros pariter atque illustres con-
cesserunt, necnon & diacones, contraque ecclesie sue
munus, a sedula in admonendo, confirmando po-
pulo cura laudum, ita progrediantur: Tamen ego,
quantum possum, admotheo, & quomodo possum,
visito vos licetis meis. Licetia, inquam, fratres
enimmi: hoc enim quorundam presbyterorum
malignitas & perfidia fecerit, ne ad vos ante
diem Paschæ venire liceat; dum conjurationis
sue memores, & totique illa contra episcopa-
tum meum, immo contra suffragium vestrum &
Dei

DIE DECIMA QUARTA SEPTEMBRIS.

233

A Dei iudicium, venena retinentes, inflaurant verum, contra nos impugnationem suam, & tenebris machinationes insidias solitis denuo renovant.

plebena se scriptis in epistola 43. ad S. Cornelium P. Aug. per memores, & in quibus ordinationem & rationem rei gesta expostum fuisse videtur.

§. XXII. Sanctus & secessu redit Carthaginem: synodum de lapsis celebrat: quid de sacrificiis in ea decretum?

Persecutionem jam satis supra, reliqua in eum sanctus & modum pacati, ut a gentilibus nihil amplius hostis fore timendum esset, S. Cyprianus & secessu suo tandem pendit, & Carthaginem reversus est. Festum id esse post festum Pasche, quod, ut diximus, eo anno 251. in diem XIII. Martii incidit, colligitur ex epistola 40. in qua Sanctus post Pasche diem reditum se promittit: verum cum hic loquatur motus aliquis dicens latitudinem patitur, incertumque sit, utrum promissa sua non perficere potuerit: incertum patitur est, an latissimum hoc rivus ad marem Maritum, vel Africam, forte etiam jam provectum referendus sit. Certe inter hanc epistolam 40. reditumque suum duas alias, unam ad Clerum, ad plebem alieam, E quorum in epistola 42. meminit, scriptis videtur de ordinatione Felicissimi, quem Nervatus dum eorum ordinari videretur solenne & ambitione sua convenerat, antequam Romanum proficisceretur.

386 Hinc alterius temporis que in secessu sui Carthaginem, circiter determinatum loci: cum tamen in videri dicitur §. 7. mense Januarii exant, aut potius inante Februarii anni 250. scriptis, quatuordecim menses ante paulo amplius latuisse dicendus est. Nec refert, quod in laudata epistola 40. quum non du ante diem Pasche scriptum esse ostendimus, hincque se casuales dicat: Non suffecerat, inquit, exilium jam biennium: certum autem est, hoc de biennio inchoata occupanda fuisse: cum aliquid exgressus ipsius ad annum usque 252. esset differendus, quod nulla ratione admitti potest. Itaque sanctus Amiles locus hic est in ingenti gregis sui desiderio, ex quo omnis mors fatis longae videri: ut mirum non sit, quatuordecim menses biennium ab eo diutius fuisse.

387 Porro redeuntem Epistolam verba gregis sui fatis vixit afficit: dum solitus hinc cum secessu multatque, omnis etatis & sexus, dulcem expostis conspectus incredibili animo gaudio, inde lamentabiles plurimum ruius non minori dolore percelleret. Hanc ecclesie sue statum, & que cum excepit, animi sui sensum, Sanctus ipse in libro, quem de Lipsis postea conscripsit, graphice expressisse mihi videtur, idcirco inde aliqua hic transcribo. Consequitur, inquit, praecox boni hominis clarus & virtutis ac fidei laudibus gloriatus, laetit conspectibus inuicem, sanctis oculis adherentes, desideratus diu inexplabili cupiditate complectimur. Adest militiam Christi cohors turbulenta, qui persecutionis urgenti ferociam turbulenta Babili congregatione fregarunt, parati ad patientiam carceris, armati ad tolerantiam mortis.

388 Quam volte lousi flos excipit mater ecclesie de pratio revertentes! Quam beata, quam gaudia, portus suus aperit, ut adnotas agminibus intretis, de hulle prostrato trophaea referentes! Cum triumphantibus viris & feminis veniunt, que cum laudis dimicantes, sexum quoque vicerunt. Veniunt & geminatae militum sua gloria virgines, & pueri aequos suos virtutibus transiunt.

Y

100.

Insuper
cor, in
Carthagi.
nem re-
novat.

382 Id vero quam acerbe ipsi acciderent, ibidem post aliquos dies verbis significat: Quas nunc penam patior, fratres carissimi, quod ipse ad vos in praenuntiatio venit non possum, ipse singulis aggredi, ipse vos secundum Domini & Evangelii ejus magistrum hortari. Non suffecerat exilium jam biennium, & a vultibus atque ab oculis vestris lugubris seiparato, dolor pugis & gemitus, qui me solum sine vobis continua lamentatione diceretur, lacryma diebus ac noctibus proflueret, quod Sacerdoti, quem tanto amore & ardore fecistis, necdum vos salutare, necdum complexibus vestris inharere contingeret. Accessit hoc tabescenti animo nostro dolor major, quod in tanta solitudine ac necessitate excurrere ad vos ipse non possum, dum per mirum & per insidias perfidum cavemus, ne adveniens nobis tumultus illic major oriat, & cum paci & tranquillitati Episcopus providere in omnibus debeat, ipse materiam ledionis dedidit & persecutionem denuo exacerbasse videtur.

quod post
Pascha
tamen se
sallente
jovetur.

383 Hanc tamen animi aggritudine non parum lenibatur curia spes de proximo sua regressu, de quo sub finem ejusdem epistolae sic scribit: Persecutionis istius gravissima haec est & extrema tentatio, quae & ipsa cito, Domine prorege, transibit, ut repraesentet vobis post Pasche diem cum collegis meis: quibus praesentibus lacundum arbitrium quoque vestrum, & omnium nostrum commune consilium, sicut semel placuit, ea, quae agenda sunt, disponere pariter & limare poterimus. Hoc autem ut ceteris citiusque impetraret, epistolam suam claudens, rogatus est, ut Deum precari, non desisteret. Opto vos, inquit, fratres carissimi, semper bene valere, & circa Domini misericordiam exorandum continuis nobilium precibus insistere. Quod ad tempus horum verum glosam spiritus, ex recitata verba liquet, eam epistolam non du ante Pascha, quod ille anno in XIII. Martii incidit, scriptam fuisse: cum Sanctus in ea dicat, se secessum suum insidias probatum fuisse, non ante diem Pasche ad sedem suam revertens: & simul spem certam faciat fore, ut post Pascha diem id biennium. Ad mensum igitur Februarii ad Martium referenda sunt, quae de missis a Sancto vocatis, & Felicissimi penitus ex deinde Nervati errorumque quatuor presbyterorum secessum huc usque expostum.

C

384 Eodem patitur tempore, aut certe non multo post coniugii Felicissimi crastine, Nervatus ex adversario, fratre cunctis, de quibus num. 372. in epistola 40. memimus. Persequens ordinationem illam dicti Felicissimi secessum trapiam publice praemissit: sed nullo animi funderunt. Quum postea deinde, ad ordinationem tamen illam & ducatur ut verbo quidem meminerimus. Perre Felicissimum a Nervato, qui tantum presbyter erat, non ordinatum, sed ejusdem conditionis & ambitione ducorum consuetudine, id est, si praesentis, ab alio quam episcopo consecratum fuisse, supra jam observavimus: qui tamen si episcopus fuerit, non competeret, nisi quod quidem unum & lapsi fuisse, non improbabili conjiciunt. Certe, circa de his omnibus habuerimus, si casu forte forte, quod S. Cyprianus hic super causa ad Clerum & Septembris Tamen II.

distans
Felicis
Nervati.

A secundum quod libello continetur, quem ad te pervenisse confido, ubi singula placitorum capita conscripta sunt.

Epistola
hinc super
et a synodo

391 Eminentissimus Baroniis ad annum Christi 354. num. 89. suscipitur, laudatum libellum a synodo conscriptum fuisse, & placitorum capita eodem illo esse, quae etiam alia nomina Pontificalia canonum antiquis nominibus. Sed si vero videretur hunc an eum librum eo nomine appellari; id mihi omnino verisimile videtur, in libello vel epistola a laudata synodo edita, huiusmodi canones relatos fuisse; nam id & S. Cyprianus verbis plane consensum est, & necessarium erat ad determinandum pro delictorum varietate poenitentiam lapsi, ad quae curandis ea synodus convenerat. Certe existisse olim huiusmodi epistolam, non a solo Saetula nostra, sed & ab omnibus episcopis, qui dista synodo aderant, conscriptam, testatur Eusebius lib. 6. Historia ecclesiastica, cap. 43. ubi hoc habet: Pervenierunt certe ad nos praeter ea illa (litterae) Latino sermone conscriptae, Cyprianus & episcoporum una cum ipso (congregatorum) in Africa, per quos nuntiabatur, etiam ipsi placuisse, ut subveniretur illis, qui in reatationem inciderant.

confessio
prior, qui
perit.

396 Hinc igitur litterae a S. Cypriano designatas arbitror, dum, quid in synodo decretum fuisse, Antoninus exponit, dicit: Secundum quod libello continetur, quem ad te pervenisse confido, ubi singula placitorum capita conscripta sunt. Hinc mihi Joannes Felice ipsa summasse videtur, dum in Antonino ad hanc epistolam, quo ipsi 53. et 54. Baroniis exponunt pro semitis repugnant, librum de Lapsis a Saetula hoc indicant vocari, & pro singulis placitorum capitibus ad epistolam 18. & 19. quo Balazis 18. & 13. sunt, dum ante laudatum synodum scriptas habere censuit. De libro de Lapsis suo loco accuratius probabimus: litterae vero ab illo laudatae solent S. Cyprianus fidei & sanctae ad clerum missa, neque singula placitorum capita, in synodo postmodum sancta continere. Multo magis restat Baroniis, Pamelius, alique eruditi laudatum a S. Cypriano libellum, qui ad illius temporis disciplinam ecclesiasticam illustrandam haud dubi multum condunferit, modo intercedisse fateatur.

Revoluta
directa?
litterae
ita

397 Antoninus hinc jactatam non parum leviter S. Cyprianus scripta, in quibus praecipua de lapsis decreta sparsim commemoratur. At prima quidem in epistola 15. deservit, contra errorem Felicissimi sanctum fuisse, ut cui lapsorum sine poenitentia poenitentia & communitate concederetur. Concilio, inquit Saetula ibidem, frequenter actio, non coactione tantum nostra, sed & comminatione decrevimus, ut poenitentiam fratres agerent, ut poenitentiam non agentibus commo temere pacem daret. Ut vero synodi patres Felicissimi afflictam sacrilegiam sceleratam in admittendo ad pacem lapsi demeruerint, ita solido eorumque, ut omnia duntaxat eisdem in deservitionem agerent, prout unum. 194. in epistola 54. ad Antonianum videmus. Quid autem utrumque impetrant evitantes deprecantur, Saetula in laudata epistola 54. his verbis docet: Placuit, frater carissime, examinatis causis singulorum, libellatibus interim admitti, sacrificia in exitu subveniri: quia exomologesi apud infaros non est, nec ad poenitentiam quis a nobis compelli potest, si froctus poenitentiae suberatur.

omnibus
pro dilecto
non fuit

398 Qui libellatice, quique sacrificii, disti fuerint, & b. expostuimus. Sed quid ad verba mox recitata spectat, si quis eo seorsum ab aliis consi-

Septembris Tom. IV.

deret, satis castrum, excommunicationem sacrificiorum ad suum usque vitam distant fuisse, si nonnullis res ipsa visum est; atque bene aliteri dubitantes, ad quod tempus illud interim de libellatibus referendum sit. At si alius eisdem Saetula locus cum hoc conferamus, omnino dicendum videbitur, libellatice, qui, cum non tam criminosi, quam errore decepti fuissent, de peccato suo dimissi, max a lapsa poenitentiam agerant, a synodi decreto statim ad pacem admitti esse; sacrificia vero non nisi post certum tempus pro gravitate delicti in poenitentia excelsam; cum hoc ratione contineat, in, si remedium expleta, periculis decumbent, eodem beneficio indolentem gauderent. De sacrificiis est primum ostendendum est; quia de his major est difficultas, a cujus solvendo etiam altera de libellatice plurimum pendet.

399 S. Cyprianus ob instantem a Gallo, De rebus ad poenitentiam pertinentibus, cum multis collegis suis ratus pacem omnibus, qui a primo lapsus sui poenitentiam agere non desisterant, pacem dandum esse, in epistola 54. ad S. Cornelium Patrem de superius concilio decretis sic loquitur: Statueramus quidem jam pridem, frater carissime, participare invicem nobiliter consilio, ut, qui in persequendis indelatione supplicati ad adverterat, & lapsi fuissent, & sacrificiis licet illicitis maculassent, agerent poenitentiam plenam, & si periculosum iudicantur urgeri, pacem sub ictu mortis acciperent. Hae ipsi cum collegis suis, ad quae obsequendum venit, quid poenitentia plena, quam a sacrificiis duc agendum fuisse ait. Non fuisse illam persequam, sive ad mortem usque, quantumlibet dia qui exoraret, probalam, sed certa quadam tempore circumscriptam, discussam in epistola 62. per quem S. Cyprianus cum aliquo collegis ac presbyteris, a Pompeio consensu de virginibus, qui seclitatis sine labem asperserant, ut S. 6. videmus, respondit.

400 La ea enim inter cetera hoc scriptis: Si poenitentiam huiusmodi concubitus sui egerint, ... & si virgines invenire fuerint, accepta communicatione ad Ecclesiam admittantur. ... Si autem deici aliqui corrupta fuerit deprehensa, apud poenitentiam plenam; quia, quae hoc crimen admitti, non mariti, sed Christi adultera est; & ideo aliam iusto tempore, postea exomologesi facta, ad ecclesiam redeat. Secundum hoc igitur, qui poenitentiam plenam ageret, post certum tempus pro crimine magnitudine ajlaturam, sola exomologesi, ad pacem Ecclesiae admittantur. Nec aliter enim sacrificiis alium esse, liquet in causa Virgini, de qua S. Cyprianus cum 66. episcopis anno 251. congregati ad Fodem per epistolam 59. in hunc modum rescripsi: Legimus litteras tuas, frater carissime, quibus significasti de Victore, quodam presbytero, quod ei antequam poenitentiam plenam egerit, & Domino Den, in quem deliquerat, laudatissimae, Therapio collegae nostro immaturo tempore, & puerperae festinatione pacem dederit.

401 Quae res non satis movet, rectum esse in decretis nostri auctoritatis, ut ante lephetum & plenam tempus satisfactio, & sine poenitentia & conscientia plebis, nulla iheremite urgente eo necessitate cogente, pax ei concederetur. Sed librato apud nos dñi consilio, satis fuit obviare Therapio collegae nostrum, quod temere hoc fecerit, & instruxisse, ne quid tale de cetero facias. Pacem tamen, quomodoconque a sacerdotibus tamel datam, non putavimus auferre.

Auct.
C. S.

De rebus ad poenitentiam pertinentibus

Si poenitentiam huiusmodi concubitus sui egerint, ...

F

ad S. Cyprianus
epistolam
59

X 2 dñm;

Auct. dam; ac per hoc Victori communicationem si-
C. S. bi concessam usurpare permittimus. Locum bene,
qui praesenti controversiae magnam lucem effundit,
diligenter perpendamus. Arguitur hic Theopani,
non quod Victori pacem dedisset, sed quod cum
dedisset, antequam pacificationem plenam esset,
& Domino Deo... satisfecisset; ideoque immatu-
ro tempore de praepropera celebratione; sive,
quod idem Ninus, Clementianus & Flores agerent,
suo nullam sui urgente ratio hoc praer-
vertendum suaderet; quippe sine petiti & con-
sensus plebis, nulla iohannitatis erga, ac ne-
cessitate cogente.

401 Manifeste igitur Sanctus hic insinuat, Victo-
ri praesentem fuisse certam pacificationis tempus, post
quod Domino Deo satisfecisset confensus fuisset, & ad
pacem admittendus, & quod nondum explorat, ad eam
admitti non poterat, nisi periculosa refringens, vel
iustus populi furor, vel alia quocumque necessitate
ita fieri compulsi. Observandum praeterea est,
Theopani dici per immaturam illam clementiam a
decreti... auctoritate receperit. Hoc autem decre-
tum quidem aliud est, quam quod in epistola 54.
memoratur, & quod sanctum faciat, ut huiusmodi

B de lapsi agerent diu pacificationem plenam; & si
periculum infirmitatis urgeret, pacem sub istu
mortis acciperent? Sane qui verba haec cum ista,
quae in epistola 56. nos reuertuntur, conferre
volueris, non dubitabis, quin utrobique de eodem
decreto agatur, ac praeterea prior epistola per-
ficeretur haec in parte explicanda sit. Ceterum,
quoniam de lapsi evalescentes pace, quem in
periculo mortis ante exultum pacificationis tempus
acceptam, sibi pervertebant, ita Victori quoque
communicationem sibi, licet praeprope, concessam
usurpare permittimus est.

402 Eadem & aliud exemplum in epistola 53.
quod in eadem patet, non omnibus lapsi pacifica-
tionem ad mortem usque egendam fuisse; sed quod con-
firmatur, quia haec super re bellum differunt.
Causa hic erat: Ninus, Clementianus & Flores a
persecutoribus apprehensi, cum violentiam magistra-
tus, & furoris populi impetum primum ferre ex-
cepissent, deinde apud praefectum vi tormentorum
& diutinis cruciatibus essent; ac mox a lapsu
suo ad pacificationem conversi, eam in triennium jam
produxerant. De his consulens S. Cyprianus, an
eos ad communicationem iam sui esset admittere;
respondit, ita sibi amano videri; existimare enim
se ad deprecandum Domini clementiam posse suffi-
cere, quod triennio jugiter se dolerent... com-
mitti pacem interitus lumentina plaoxerunt. Cer-
ta non puto, inquit, incaute & temere huius pacem
committi, quos videmus militum suum fortitudi-
nem nec prius pugnae dedisse, & si nec etiam de-
auo viderit, gloriam suam posse reparare. Ari-
stamen, quia regeret fuerat, at de hoc casu ad
eulogus fuisset, subdit, se post arbitrium
consilium de eo postmodum aliquid certi
rescripseram.

404 Non dubitabant igitur Fortunatus, A-
symmetus & ceteri, a quibus Sanctus hic consul-
tus fuit, non dubitabant, inquam, quin lapsi
extra mortis periculum non dari possent; sed in
pacificatione iam triennio continuata sufficeret ad
eam concedendam illi, qui tormentis subacti in
infirmitate ceciderant; eoque sufficere consilium S.
Cyprianus: manifeste sane indicio, in Corinthe-
nensi synodo minime doctum fuisse, ut sacrificia-
rii ante ad mortem usque perirent, nec nisi

urgente extrema infirmitate ad pacem admitter-
rentur. Quorsum tam hoc genus solus consul-
tatio, si huiusmodi tam reces evadens fuisset?
In nostra vero sententia consulendi causa mini-
us obscura est, quod, cum laudati spandus sta-
tuisset, ut, singulorum casus diligenter examina-
tis, pro gravitate delicti pacificationis imparetur,
dubitari posset, an non satis diuturnas esset eo,
quorum lapsus eo majori commiseratione dignus
erat, quod primum ferreus congressus, per imbe-
cillitatem carnis evulsionis suae coronam per-
didisset, ut Sanctus in eadem epistola legitur.

405 Quorsum etiam idem Sanctus Episcopus in
epistola 52. ad Antonianum scribit, in concilio de-
cretum esse, ut examinaretur rursus & voluntas
& necessitates singulorum, etiam sacrificatio-
nem; itaque merito solum iam operose ibidem probat;
quorsum, inquam, haec omnia, si sacrificiis omni-
bus perperam ad mortem usque pacificationem impo-
sita fuisset? Draugue cum S. Cyprianus visus fuerit, in-
clementia, &... acerba duritia, libellatibus cum
his, qui sacrificaverunt, iungere, istae equum
conferunt in eadem parte parva exornandae, eam,
eodem ibidem ulla, nec ipsos, qui sacrificave-
runt, multa sit differentia. Quoniam in ipso in libro
de Lapsis loquens de eis, qui per tormenta multis sae-
rum, diserte ait: Potest cito proficere ad veniam
causa talis. Potest huiusmodi excolutio esse mi-
serabilis. Non videtur neque produci debere
posse, quia sacrificatio per praesentia sit, sed non
ante expletam pacificationem, praesentium delictis
assimilata, concedenda, nisi cum gravi infirmitate
urgere. Nec enim fas erat, ut Sanctus in episto-
la 54. loquatur, aut permittebat praeterea pietas &
divina clementia, Ecclesiam pulvisibus claudi,
& dolentibus ac deprecantibus spiritus salutaris sub-
sidium denegari, ut de faculo recedentes, sine
communicatione & pace ad Dominum dimitte-
rentur; quando permittit ipse, qui legem de-
dit, ut legati in terris, a iam in exiliis legati ef-
fecti, salvi autem possent illis, quae hic prius in
Ecclesia solverantur.

406 Verum, inquit aliquis, si hoc ita se ha-
beat, cur S. Cyprianus in epistola 52. ad Antonia-
num de pace infirmis sacrificatio deinde fieri scribit,
quasi nihil praeterea de his lapsis in concilio decretum
fuisset? Respondet, id idem scilicet esse, quia Novati-
anus ejusque assensu, in quorum partem inclinare
cuperat Antonianus, 55. Cornelium ad Cyprianum
ita hoc capite praecipue criminabatur. Cum enim
frequenter exigeret, ut huiusmodi lapsi infirmis
contulcerent, sanctisque Episcopis inquam videret,
eos communionem, quam in infirmitate, licet
ante exallem pacificationem acceptam, sine nova
culpa praeire; huiusmodi illi de concilio
sententiam cum sacrificiis atque non assensu
quam eadem Sanctus in laudata epistola concul-
care intendit. Hoc autem non graui assensu videri,
ipsum S. Cyprianum in laudata epistola ad
Antonianum audiamus.

407 Sed & quod passim, ac, communicare
sacrificatio Cornelii tibi nuntiatur, hoc etiam de
apostatarum filijs romioribus nascitur. Neque eni-
m possunt laudare nos, qui recedunt a nobis,
nos expectare debemus, ut placeamus illis, qui
nobis displicentes, & contra Ecclesiam rebelles,
solicitationis de Ecclesia fratribus violenter lesi-
sum. Quare & de Cornelio & de nobis qua-
cumque iactantur, nec audias facile, nec credas,
fres.

depre-
pauitnisi dicitur
de his
pauit

E

pauit

ad pacem
et commu-
nicationem

F

sed si post
pacifica-
tionem ple-
nam,admitti
debetur

A frater carissime. Si qui enim infirmitatibus occupantur, illis, sicut placuit, in periculo subveniatur. Pelita tamen quam subventum est, & periculatibus pax data est, officari a nobis non possunt, aut opprimi, aut vi & manu nostra in exitum mortis urgeri, ut, quoniam morientibus pax datur, necesse sit mori eos, qui acceperint pacem: cum magis in hoc iudicium divine pietatis & paternae lenitatis appartat, quod, qui pignus vite in data pace percipiunt, hic quoque ad vitam, perrepta pace, teneantur. Et idcirco, si accepta pace commeat a Deo datur, nemo hoc debet in laceratoribus criminari, cum semel placuerit fratribus in periculo subveniri. Ceterum necesse ipsi non erat singula synodi decreta recensere, cum libellum, ubi singula placitorum capita conscripta erant, ad Antonianum jam pervenisse confideret.

§. XXIII. Libellaticis poenitentibus pax a synodo mox concessa: Felicitissimus, Novatus, alique damnari; alia ad hanc synodum spectantia.

Libellatici, qui poenitentiam non jam agnoscunt,

F X hic, qui praecedunt §. de sacrificiis disputamus, sequitur, quid de libellaticis Sanctus dicitur vulgari, dum in epistola ad Antonianum ait: Placuit, frater carissime, examinis causa singulorum, libellaticos interim admitti, sacrificiis in exitu subveniri. Cum enim postrema hujus sententiae pars sit intelligenda sit, ut dicatur subveniendum esse sacrificiis, si hi de vita periclitantur, antequam poenitentiam plenam capissent, postquam enim exita omne vita periculum ad pacem admittendi fuisset, non videretur illud inagim ad aliud, quam ad praesentis temporis referendum; atque adeo statim esse, ut libellatici, qui errorem suum, ex quo lapsi fuerant, dedisset, fuerant poenitentiam agere non desisterent, sine instabiliter laqueis poenitentiae pax communis concederetur. Hoc ipsum solide confirmari potest ex laudata epistola ad Antonianum, in qua S. Cyprianus objectionem sibi a Novatiani communicatissimum cum sacrificiis ad libellaticos suo refellit, ut hanc cum poenitentia non obscure admittat, probetque; quemadmodum ostendere aggredior.

pro or. poenitentia

409 In ea Sanctus sic scribit: Et quidem primum, quoniam de meo quoque estu motus videris, meae apud te & personae & causa parganda est, nec me aliquid eximit a proposito meo leviter recedisse, & cum Evangelicum vigorem primo & inter initia descendimus, postmodum videamus animam meam a disciplina & censura prioris flexisse, ut his, qui libellis concientiam suam maculaverant, vel ut quodam sacrificia commiserint, laxandam pacem paraverint: quod utrumque non sine libere diu & ponderata ratione me latuisse est. Deinde cum ostendisset, quomodo in hac causa praevigilasset, subdit: De quo tibi necesse non fuit scribere, ut scias, me nihil leviter egisse, ... & nemini quidem ex lapsis prius communicasse, quando adhuc erat, unde non tantum indulgentiam, sed & coronam lapsum acciperet (ad ista, quando persequor vigeat) postea tamen, sicut collegisti concordia & colligenda fraternitatis ac mcedo vulneris utilitas exigebat, accessit uti temporum luccubuisse, & talis multorum providendum putasse, & nunc ab his non recedere, qui semel in concilio nostro

Septembris Tomus IV.

de communi collatione placuerunt, quamvis multorum vobis venienerit, & mendacis laceratores Dei, de diaboli ore prolata, ad rompendam Catholicae unitatis concordiam ubique iactantur.

410 Tum post multa de S. Cerealis Papa, quem non deo solumus, sed etiam deo commendat laceratorem, ad id, quod sibi quum ipsi objectionem, se convertit. Ac primo quidem, quod ad sacrificios attinet, facit sese ex concilio decretis in unico casu ante expletam poenitentiam cum eis communicari: Si qui enim, inquit, infirmitatibus occupantur, illis, sicut placuit, in periculo subveniatur. Postea tamen quam subventum est, & periculatibus pax data est, officari a nobis non possunt, aut opprimi, aut vi & manu nostra in exitum mortis urgeri, ut quoniam morientibus pax datur, necesse sit, mori eos, qui acceperint pacem &c. Ad alteram vero accusationem de communione cum libellaticis longe aliter respondit: non enim hanc negat; sed tantum in eo est, non ostendat, inter hanc ac sacrificiorum crimen plurimum discriminis intercedere: Nec tu existimes, inquit, frater carissime, sicut quibundam videtur, libellaticos cum sacrificiis aequari oportere, quando inter ipsos etiam, qui sacrificaverunt, & condicio frequenter, & causa diversis sit. Deinde id libidem operose probat, ut libellatici, veluti ex errore lapsi, quantum potest, excusati verbis autem, 149. a nobis recedant.

411 Eandem communicationem cum libellaticis non obscure admittisse videtur, dum in laudata epistola §. 52. Novatianum, qui tam demeruerat, in hunc modum tradidit Si (Novatianus) te cordis & renis sinceritatem constituit & iudicem, per omnia aequaliter iudicet; & cum sciat scriptum esse: Ecce sanus factus es, jam non peccate, ut quid tibi deterius fuit: fraudatores & machos a latere atque a communi tuo separet; quando multo & gravior & peior sit machi, quam libellatici casus; cum hic necessitate, illa voluntate peccaverit; hic existimans, sibi satis esse, quod non sacrificaverit, errore deceptus sit, ille matrimonium expugnator atque, vel lupanar ingressus ad elocum & concorsam voraginem volgi, laetificatam corpus & Dei templum detestabili collatione violaverit. Argumentum hoc, ut vulgo dicimus, ad hominem est, quo Sanctus probat, communicationem cum libellaticis a Novatiano sibi frustra obijci, dum ipse fraudatores & machos in communione ac communi suo reinet, quos, si aequum iudicium operet, multo magis a se atque deberet, asperne libellaticis animam quantum deterioris.

412 Adversus hanc sententiam nulla tantum respondeo argumenta ex eadem S. Cypriano profert autem Observatorem ex Bibliothecario Ecclesiastico Eusebio Da Pin, tom. 1. esp. 4. §. 4. quo modo examinabimus. In primis ostendit, in laudata epistola §. 52. a Sancto motum commendatorem temperamentum istud, quo in synodo sanum fuerat, ut nec in totum ipse communicatissimus & pax lapsi denegaretur, ne plus desperatione decederent, & de quo Ecclesia sibi claudere, secuti sacrum, gentiliter viverent; nec tamen rursus censura Evangelica solverent; nec tamen rursus censura Evangelica solverent, nec ad communicationem remittere prolixiorem, sed transiret ad poenitentiam &c. Hoc autem temperamentum etiam ad libellaticos spectare idem auctor testis in eadem epistola, in qua de istis dicitur: Quorum

AUG. si penitentiam respiciamus, habentium aliquam fiduciam tolerabilis conscientia, statim cum uxore cum liberis, quos incoluntur reservarent, in hanc vel illam, dispartitis invitantes, respiciunt &c.

ad summi
la argu-
mentum

415 Alii, inquit, non fuisse iustum temperatum animi forentem inter remissamque dissipationem, libellatorem, quam eodem quo sacrificatus loco habebat Antonium, statim absciveret; neque timentum erat, ut hi ad paucorum tantum impietatem penitentiam ad desperationem impellerentur. Ad hoc respondeo, in eodem synodo non minus casum fuisse, ut examinarentur causa & voluntates & necessitates singulorum; nempe ut pro delicti gravitate penitentia exigatur. Cum autem libellatorem peccatum, qui non tam casimile, quam errore decepti deliquerat, a sacrificatorum federe plurimum distaret, quidam iustum temperatum visum, istum post sinceram penitentiam, quam quomodo egerat, ad pacem admittere; sacrificatus vero pro singulorum meritis

B potius penitentia amos suspensum? Fecit quidem, id auctor observatum minus iustum videri potuisse, quia in ex sententia premissa, quo sacrificatus pacem usque ad periculum moris dilatare fuisse statim; neque attendit, hic de libellatis agi, qui de errore suo educti penitentiam amplecti fuerant, in eaque perseverabant. Id autem libellatis passim premissum, colligitur ex eodem epistola verbi sum. 149. recitatis; sed & illis cum errorem iam pridem decessit fuisse, pariter liquet ex epistola 14. ante priorem in secunda scriptam, in qua idem libellatis martyrum exaudivisse dicuntur.

quibus non
erant con-
fessiones
penitentiae

416 Nec refert, si Antonium, ut auctor ait, libellatis sacrificatus pari loco debuerit: hunc enim errorem S. Cyprianus ibidem solide convellit, moxque cum ex fidei, non ex Christiani discipuli procedere. Alii est, inquit, philosophorum & Stoicorum ratio, frater carissime, qui dicunt omnia peccata paria esse, & virum gravem non facile flecti oportere. Inter Christianos autem & philosophos plurimum distat. Et cum Apostolus dicat: Videte, ne quis vos depradat per philosophum & inane fallaciam; vitanda sunt a nobis, quae non de Dei clementia veniunt, sed de philosophum duriorum presumptione descendunt. Praeterea contra a concilio patribus, ne lapsi desperarent, adhibita, & a sancto Episcopo laudata, epistolam Novatianorum haereticum, in quam Antonianus propendere videbatur, direxisse scribit. Non erat scilicet Catholici inter ac Novatianum de dimittente temporis, quo penitentia agenda esset, sed de pace danda, dissensio; agebant enim hi, post baptismum lapsi, animam quomodoque penitentia perfusa, pacem ab Ecclesia dari debere qui possit; Catholici vero cum post exaudivit pro cuiusque delicti gravitate penitentiam amicos dandum esse sustinebant.

penitenti-
am

417 Hinc orerem istum Sanctus ibidem his verbis singulat: Aique consultanda fraternitatis irritio: o miserorum haereticantium, & amentium caduca deceptio! o haereticarum institutionum inefficax & vana traditio! Hortari ad satisfactionem penitentiam, & lubratera de satisfactione medicamina; de cetero fratribus nostris: Plange, & lacrymanis funde, & diebus ac noctibus ingemisce, & pro absolutione & purgatione delicti non largiare & frequenter operare; sed extra Ecclesiam post omnia ista morieris: quicumque ad pacem peti-

ent, facies; sed nullam pacem, quam quavis accipies. Quis non statim percat? Quis non ipsa desperatione deficiat? Quis non animum suum a proposito lamentationis averat? Contra hanc igitur Novatianorum impiam duritiam in synodo tamum fuisse S. Cyprianus ait verbis obtestari; cumque illi non minus libellatorem, quam ceteros lapsos a pace perperam averent; mirum obsecro, eis per totam conciliantiam praeter ceteris in desperationem inducendis fuisse, eisdemque, dum videretur, Ecclesiam sibi ob delictum ex errore parit, quam ex pravo omni affectu commissum, crediderit occidere, non cum nare ac liberi ad schismaticos Felicissimi portas, qui lapsi unius sine prava penitentia recipiebant, accessuros.

418 Id ita esse, manifestum est ex his, quae non alio post verbo ostensa sunt: Adhibetur, inquit, nobis in dia iudicii, nec ovem faciem curasse, & propter unam faciem multas integras perdidisse; & cum Dominus, relictis non ingratia novem sanis, unam errantem & lassam quaesierit, & inveniam humeris suis ipse portaverit; nos non tantum non quaeramus lapios, sed & venientes accedamus; & cum pseudo-propheeta gregem Christi nunc visitare & lacerare non desinant, occasione canibus & lupis demus, ut, quos persequendo infecta non perdidit, eos duritiam nostra & inhumanitate perdamus. Accedamus, ait & non, eorum pacem diffidamus, quia scilicet non de dimittente penitentia, quo libellatis absque esset; sed de reconciliandi potestate ac iure, Novatianus contra Ecclesiam contestabatur. Eodem modo respondendum est ad alteram ejusdem argumentum, quod ex verbis sum. 417. relatis format, ostendens, Sanctum ibidem inquit argumentum fuisse, si libellatis praeter omnia agere ac sacrificari necessarium penitentiam iustitiae; sed & synodi patres ab ejusmodi indulgentia tam praeval abfuisse, ut etiam si, qui de libella impetrando duntaxat cogitarent, non nisi post exactum notabili tempore penitentiam pacem obtinerent; ut in laudato libro legi affirmat. Denique in epistola 68. ad Hilpanos, occasione daturum causam libellatorem, Basilidis ac Marcialis, dici, a tempore S. Cerealis cum ananiam totius mundi episcoporum consensu statum fuisse, praeteritum ac episcopos, qui libelli sese ingenuerant, ad penitentiam admitti quidem posse, sed a clero recte impetram occidendum. Verum duobus prioribus locis S. Cyprianus agi de his libellatis, qui aut sibi blandientes, quod non sacrificassent, penitentiam agere decreverant; delictumque suum apud plebem extenuabant, aut sedulo occultabant.

419 Manifestum est id locum obtestam inspicimus: ibi enim Sanctus tria probat: primum, dupliciter quoque dicitur, non penitentia, sed

concedendum est, quod

A conscientiam hujusmodi libello vere contaminari; alterum libellatium, est apud homines se purgaverit. Deo tamen iudici impotere non posse; peritum denique, Deum atque omnia & omnia perspicere, nec ulla crimina fere, licet homines latuerint. De hujusmodi vero libellatium sermo nobis non est. Deinde quod secundo loco auctor objicit, in laudato libro non legitur. Verba accipe: Quanto & fide majores & timore meliores fons, qui, quamvis nullo sacrificii aut libelli facinore contriditi, quoniam tamen de hoc vel egraverant, hoc ipsum apud sacerdotem Dei dolentem & simpliciter confitentem, axomologesis conscientia facient, animi sui pondus exponunt, salutarem medelam, parvis licet & modicis vulneribus acquirunt, scientes scriptum esse: Deus non deridet. Ubi, queso, Sanctus hic docet, quid auster objicit? Certe qui tantum illum locum una cum pretenditibus ad subsequendum considerasse voluerit, scribitur, S. Cyprianum hunc ex sacra Scriptura testimonium ostendere, precante, ut poenitentiam & axomologesis episcopi edoceat, idque prout exemplo, qui etiam minoris fide elumit, illustrare. Hoc ibidem mox subdit: Deridendi & circumventi Deus non potest, nec altius aliqua fallente deludi: plus immo delinquit, qui secundum hominem Deum cogitant, evadere le peccata criminosi credit, si non palam crimen admittunt est.

in ea synodo de-
cretum
fuit.

419 Frustra quoque epistolam G. pro felanda; novo Basilidice ad Martialis praei libellatium alia graviter crimina committit, ut supra num. 136. ostensum est, & quibus reus sit, Sanctus in ea epistola ait: Comque alia multa fuit & gravia delicta, quibus Basilides & Martialis implicati tenentur, frustra tales episcopatum usurpare conatur; cum manifestum sit, ejusmodi homines nec Ecclesia Christi posse praeire, nec Sacrificia offerre debere; maxime cum jam pridem nobilium & cum omnibus omnino episcopis in toto mundo constituit, etiam Cornelius collega noster . . . decreverit, ejusmodi homines ad poenitentiam quidem agenda posse admitti, ad ordinationem tamen cleri, atque a sacerdotali honore prohiberi. Præterea est gratis admitterent, laudatum decretum etiam ad episcopos solo libello contaminatos spectare; mirandum foret, crimen illud in episcopis severius, quam in laicos castigatum fuisse; cum illorum exemplum multo esset periculosius, & lapsus facilius; neque error, ex quo leici potissimum excusabantur, in episcopis lotum habuisse craspi possit aut debere.

Quia in ea
synodo

420 Non videtur etiam dubitandum, quin eadem synodus aliquid statuerit in gratiam lapsorum, qui a martyribus ac confessoribus literas commendaticias acciperent; si tamen hoc iuste, moderate, ratiocinatio deinde fuisse. Nam quæ Latianus ac uxoris illi imprudenter ac promissive dederant, sine dubio revocata fuerant. Ad eum S. Cyprianus non solum præmissas, & in libro de lapsis re vera factum fuisse insinuare videtur, dum sub ejusdem finem ait: Permittenti, operanti, roganti, potest (Deus) clementer ignoscere, potest in acceptum referre, quidquid pro talibus & perierint martyres, & fecerint sacerdotes. Tullestianus art. 23. suspicatus est, in eodem concilio præterea decretum fuisse, ut, si qua persona interius sacrificiorum, lapsi omnes, qui Ecclesiam non deseruerint, & post lapsum suum sanctam poenitentiam agere non distiterint, ad communium recipiantur. Suspensus causam dedit

epistola 32. in qua Sanctus de ejusdem synodi decretis, inter cetera sic scribit: Nec ad poenitentiam quia a nobis compelli potest, si fructus poenitentiae subtrahatur. Si primum prius venerit, corroboratus a nobis, invenietur armatus ad prælium. Si vero ante prælium infirmus urserit, cum solatio pacis & communicationis abcedit.

Auct.
C. S.

421 Sed qui minus hoc ita accipimus, obstat epistola 34. per quam Sanctus cum pluribus episcopis, jam infirmis nec poenitentem, S. Cornelius significavit, sese tam gratiam hujusmodi lapsis concedendum esse iudicare; idque decretum suum non ex aliquo praei synodi tamen, sed multis testimoniis ipsi probare conatur, et manifeste significat, illud ad periculum animarum præcavendum recens & si conditum fuisse; ut legentis perspicuum erit, & nos etiam suo loco ostendimus. Hinc rursus Mariani objecta verba si inter pretamur est, ut spes venie post poenitentiam consequenda nullis dicatur ad lapsorum animas erigenda, & ad pugnam, si qua forte oratio redierit, corroboranda. Præmissis enim ibidem scribit Antistes: Ad virtutem de poenitentia roboret armatus, quod armari non poterit, si qui desperatione deficiat, si ad Ecclesiam dare & crudeliter segregari, ad gentiles le vias & secularia opera converterit, vel ad hæreticos & schismaticos, rejectus ab Ecclesia, traniet; ubi est oculis præter Nomen postmodum fuerit, extra Ecclesiam constitutus, & ad unitate ipsius a caritate divulsus, coronari in morte non poterit.

præterea
Basilidice
fuit.

E

422 Porro Felicissimus, quique et adhaerens, quatuor presbyteri (quintus cum Novatus Romanum fugerat) in eodem concilio auditi fuisse, quod de eis statutum fuerat, ad S. Cornelium Popam postea perscriptum, prout S. Cyprianus in epistola 42. testatur verbi, quod sublo. Quotum verum hic ad presbyterorum quorundam & Felicissimam causam pertinet, quod hic assumptum, ut scire posses, literas ad te collegæ nostri manu sua subscriptas emiserunt, qui, auditis eis, quid tenerent, & quid pronuntiaverint, ex eorum literis dices. He litera, ex quibus res ipsam clarescere licet, intercedunt 2. verumtamen schismaticos illos tam deinde damnatos fuisse, ex epistola 35. indubiatum est. In Novatum quoque, præcipuum schismatici fecerit, licet tunc obiectum, peculiariter anathematizatum fuit, & cum hic in epistola 49. quasi hæreticus semper & perditus omnium sacerdotum voce damnatus dicatur. Sed & Jovinus & Maximus, . . . ob nefanda sacrificia & crimina in le probata, sententia novem episcoporum collegarum nostrorum, ad Sanctus in laudata epistola 35. condemnati, . . . iterato quoque a pluribus nobis anno priore (scilicet 351.) in concilio absenti fuit. Hi duo erant intereratæ sedium episcopi, qui divites suæ erant, partes Felicissimi amplecti fuit, & in sublimi pertinaces, Fertissimum in Africa pædo-episcopum ordinarunt, ut infra dicemus.

ante syno-
dum
mā-

423 Atque hoc fuit, quæ in dilla synodo Carthaginensi præcipue gesta novimus. Ceterum ea, di Romanorum sen decreta in illa condita, præsertim quæ ad lapsorum causam spectabant, ad S. Cornelium Pontificem deinde transmissa, ad omnes in concilio Romano approbata fuisse, Sanctus ipse in epistola 32. testatur. Sic autem habet: Ac si minus sufficiens episcoporum in Africa numerus videbatur, etiam Romam super hac re scripsimus ad Cor-

AUCT. Cornelium collegam nostrum, qui & ipse cum plurimis coepiscopis habito concilio, in eandem nobilitatem tenentium pari gravitate & salubri moderatione consensit. Similiter in epistola 34. ad eundem sanctum Pontificem monuit, laudate de lapsis reipensis decreta participato invenimus... consilio facta fuisse. Utriusque synodi. *Romane fuisse* de Carthaginensibus, etiam memini Eusebium lib. 6. Historie Ecclesie. cap. 43. ubi in prorsus sequebantur episcopos pro presbyteris ac diaconis longe plures adfuisse scribit, et universales episcopos hunc spectantes laudat, quae modo percurram. Attamen de Felicissimo non monuit, sed de Novato, seu Novatiano, quem Felicissimus schisma in Romanam Ecclesiam, quam Felicissimus in Carthaginensem induxerat, unde scilicet videtur, ut Eusebium Felicissimum praeteriret.

§. XXIV. Gesta contra Novatiani antipapae schisma: S. Cornelii Pontificatus in Africa agnitus & promulgatus.

Dum hoc in Africa ageretur, Novatus aliter cum schisma, utrumque haereticum, quae lapsi in fide eorum venia praeteritis Ecclesiasticis aduocis interdictis, Romae susceperat. De hoc schismate iam pluribus egimus in Commentariis historicis de S. Cornelio Papa gestis §. 5. & sequentibus, ideoque hoc ea tantummodo perscrutemur, quae ibidem latius tractantur. Post diuturnam inter-pontificum, a dei scilicet xx. Januarii anni 250. quo S. Fabianus Romanus Pontifex martyrio sublati fuerat, usque ad xv. Junii anni subsequenter, ut in laudato Commentario §. 4. velius probabiliter sustinuerimus, post diuturnam, inquam, illud inter-pontificum S. Cornelius ad S. Petri Cathedram summo honoris omnium gaudia euectus est. Sed cum id male habebat Novatum, qui, cum sub tanta Pontificis impunitatem scelus suum sperare non posset, veritus, ne sibi Italia aequae atque Africa praecideretur, Novatianum, Romanae Cathedrae dandum evocantem, ad eum sibi vindicandam impulsit, adiuvantibus ipsi nonnullis & confessoribus, persuasit, ut S. Cornelii ordinationi intercederet.

415 Hic in conspectu, S. Cornelius una cum presbyteris suis ordinationem suam modestis relictis gesticulis inter S. Cyprianum, etorisque Africanis episcopos, de more significavit. Sed & Novatianum, quique huius schismatis adhaerentibus, litteras suas, sed longe dispersas, utpote atrocibus calamitatibus in S. Cornelium, ejusque presbyteros, reseratas, Carthaginem pariter destinaverunt, illisque electionem intercessere. Haec difficile S. Cypriano fuit in vestigia episcopis agnoscere, ex quo parte agnitus & innocens fletus: atamen cum timeret, ne, si in re tanta nimium properasse videretur, novis turbis easus daret, nam prudenter tractandum duxit, modicamque exortationem, quo facili Pontificis integritatem legitimamque ordinationem testatissimam faceret, & schismaticorum impudentiam peius compimeret.

416 Cornelii itaque litteras publice legis ejusque ordinationem omnibus significavit, ac suppresse schismaticorum turbulenta epistola, & communi consensu eorum collegarum, qui concilio cum eo tunc celebrasse videntur, Caledonium & Fortunianum episcopos Romam cum litteris delegavit, ut, quantum posset, dissidentes partes componerent.

rem, utique de S. Cornelii electione testimonia **D** ab episcopis, qui interierant, exquirere: ita utrumque hoc causa, dum illi confisteret, per Africam suspensa. Ita liquet ex epist. 41. 42. & 43. ad ipsum S. Cornelium postea dati. Et in epistola eadem 42. hujus assensum rationem sic exponit: Quod autem scriptae collegarum nostrorum, qui illic ordinationi tunc affuerant, desideravimus, non veteris moris ebliti, novum aliquid querebamus; eam satis erat, ut tu & Episcopum sanctum litteris nuntiaret, nil efficer ex diverso discrepans factio, quae criminosis & calumniosis commotis suis collegarum pariter ac fratrum plurimorum turbaret mores, & corda confunderet. Cui rei topianda necessarium duximus, ut scribentium nobis inde collegarum nostrorum firma & solida auctoritas pareretur.

417 De missis vero legatis ibidem hoc scribit *legatos Romanos* Quod servis Dei, & maxime sacerdotibus iustis & pacificis congruebat, frater carissime, mitramus super collegas nostros Caledonium & Fortunianum, ut non tantum persuasione litterarum nostrarum, sed praesentia sua & consilio omnium vestrum miterentur, quam possent, & elaborarent, ut ad Catholicam Ecclesiam unitatem totius corporis membra componeretur, & Christianae caritatis vinculo copularentur. Quod tamen de legitime ejusdem electionis, & schismaticorum criminatibus iam tum ipse servavit, penitus insensibilis significavit; Quamquam, inquam, mens nostra & propositum iam tunc fratribus & plebi illic universis manifestum fuisse, quando litteris super ab utraque parte susceperat, suas litteras legimus, & episcopatus sui ordinationem singulorum auribus intimavimus.

418 Honoris etiam communis memores, & supposito gravitatis sacerdotalis ac laudabilis respectum reagentes, ea, quae ex diverso in librum ad nostrum institutum coepta fuerant acerbationibus criminosis, reliquimus; considerantes pariter & ponderantes, quod in tanto fratrum contero, religio quoque conventu, coexistentibus Dei sacerdotibus, & aliarum positio, nec legi debent nec videri. Neque enim facile promenda sunt, & incaute ac temere publicanda, quae discordioso stylo scriptis auditoribus scandalum moveant, & fratres longe positos, ac trans mare confusos, incoacta opinione confundant. Haec & plura in citatis epistolis; ex quibus constat, S. Cyprianum huiusmodi rationem addidisse, cum quod de S. Cornelii integritate aut legitima electione dubitaret, sed quod ad commune bonum illi scilicet oportere judicaret; quod & solvitur cessante videbitur.

419 Certe tam penam aberat ab inique suspitione sanctis Antistes, ut, quae ex Africa Romanam navigantes fieri, sed subito moneret, ut schisma criminatibus metui, & S. Cornelii omnium se segregaret, quae tamen in epistola 43. ad eundem sanctum Pontificem data non obsequi significat. Quidam tamen, apud mentes nonnullarum & animos hereticorum suis turbas, dum aliter quendam, quam se habet veritas, ostendunt. Nos enim singulas navigantes, ne cum scandalo ullo navigarent, rationem reddentes, licet nos horatos eo esse, ut Ecclesiae Catholicae radicem & matrem agnoscerent ac tenerent. Nam quid hoc aliud commedebat, quam ut Cornelii schisma adhaerere, quoniam Romanam Ecclesiam, quae Catholicae radii ac matris esset, Pontificem electionem servaret, quoniam & supradictas rationes

A *utilitas conferat, ejusdem electionis per Africam promulgationis paulo differre, donec legati Roma reversi ejent.*

*deest legi-
si multi-
fuit.*

430 In laudatâ etiam præterea statutum fuit, ut rebus in hunc modum suspensis, epistola interim Romanâ mittenda, non ad S. Cornelium, sed ad Ursus aleram destinaretur. Hinc scilicet est, ut cum S. Cyprianus non cum Liberale episcopo Hadruntium advenisset, ejusque civitatis aleram, cujus episcopus Polycarpus aberat, de consilio placuit edocuisse, hi quoque litteras suas non Pontifici, ut Polycarpi nomen prout scilicet fuerat, sed altero Romano inscriberent: quæ de re et S. Cornelius postea cum Cypriano conparasse est, & hinc illi per epistolam 45. pergitur. Decretum tamen hoc non obtinuit, quæ minus S. Cyprianus, quæ legitimam Cornelii electionem perfectam habebat, excepta litteraturâ, quas ad aleram plebem quoque suam de Felicissimo ejusque officio præbiteris scripserat, per Caidonem ac Fortunatum, consilio, ut diximus, legatos, eidem Pontifici legenda transmissit, ut epistola in epistola 42. testatur.

*Novatian
epistola
42.*

431 Iuxta hæc Novatianus scilicet suum, quod etiam interceptis injuriando prius elaborat, excipit etiam, a tribus episcopis Italici, quos frondolenter accesserat, episcopum sese ordinari ut ait dolo iuraretur, & assensum suum suffragio amici, pro Romano Pontifici se gereret; quæ amicus in Laudate Comperitur S. 7. pluribus capitulis; uti etiam contra Tillomontium obediendum, sacrilegam illam Novatianum ordinationem contempsit, cuiusque S. Cornelii Pontificatus per Africam promulgatus, publicoque agnitus fuisse. Porro Novatianus, insperato in hunc modum Pontificatu, nec legatus fuit, qui id annuntiaret, ad varias ecclesias & ad Carthaginensem quidem Maximum præbiterum, Augustinum diaconum, Machianum & Longinum destinavit; hæc dubie impudenter monent, sese iuramentum in compulsum fuisse; hæc enim larva cum scelus suum voluisse evellere, ut S. Dausylus Alexandrinus epistola, apud Eusebium lib. 6. Historie Ecclesiasticæ, cap. 45. testatur.

*per suam
maxima-
ritas ar-
bitri.*

432 Sed præter absum, ut S. Cypriano hæc si-
militer ratione schismatizati impoerent; cum enim de legitima S. Cornelii electione minime dubitaret, non potuit novum istud & ad id usque
C *tempus in Romano Ecclesia ignotum monstrum, schismatizatum, inquam, ac pseudo-pontificem creatum esse, sine horrore intelligere, ejusdemque legatos cum accessit. Sed illum ipsum in epistola 41. ad S. Cornelium audiamus. Venerunt, multis, ad nos, fratres carissime, missi a Novatiano Maximus præbiter & Augustinus diaconus & Machianus quidam & Longinus. Sed enim eum ex luteris, quas secum ferebant, & ex eorum sermone atque asseratione, Novatianum episcopum factum compellimus, illicitæ & contra Ecclesiam Catholicam factæ ordinationis pravitate commoti, a communicatione eos nostra statim cohibendo esse credimus, reformati interim ac reus, quæ obliuiscere ac perniciatiter asserere tentabant.*

*de a Cal-
donio ac in
Africam Roma rediens, litteras a S. Corne-
lio, quas ejus ordinationis iuramentum, episcopi, auctoritas, quibus non sancti Pontificis integritas ac legitima electio tam solide manifeste probata est, tum Novatianus episcopus scilicet impetret & fronde tam luculenter detestata sunt, ut jam no-*

amalis quidem & æram veritate vel proinde AUCT. C. S. gaudendum alius ambigendi aut differendi sem-
pulus reliqueretur. Supereminat quoque Pom-
peius & Stephanus, similiter episcopi Africi, qui
Romæ fuerant, dum Cornelius eligatur; eodem-
que, quæ illata epistola ac Caidonem & Fortuna-
tum asseruerunt, fuit etiam infamius confirmata;
ita ut, S. Cypriano in epistola 41. teste,
nec necesse fuisse audire ultra eos, qui a No-
vatio veniant missi.

433 Non deliterant tamen hi consensu suis se-
lumnis sanctum Pontificem profectum, utque ori-
minatus fuit publice expendente, proceperit
pallari; sed a consilio patribus repulsi, ac ha-
resis convulsi, cum a congregatis episcopis sibi
hoc sperandum intelligerent, alio se contulerunt,
ut locutus fuit patribus adjuverent. Juxta S. Cy-
prianum in epistola non laudata præsequente en-
drusse. Qui (legati a Novatio) cum in statio-
ne invidiosis quoque conviciis, & clamoribus
turbulentis perierant, & fugerant, ut crimina,
quæ se asserere ac probare dicebant, publico
a nobis & a plebe cognoscatur; gravitati
nostræ negativum convenire, ut collegæ nostri jam
delecti & ordinati, & laudabili multorum sen-
sencia comprobati, ventilandam ultra famam
eius maledico & æmulancium voce patere-
mur.

*notæ ha-
reticæ de-
marc.*

434 Et quia, quibus testati & compressi sunt,
& illicitis consiliis hæresis scissæ modati sunt,
in epistolam congerere longum fuit; ex Primiti-
vo comprebitero nostro plenissime singula, quan-
do ad vos venerit, audietis. Ac ne eorum sacro
audacia umquam delirerent, hic quoque in schi-
smatis pariter Christi membra distrahente & Catho-
lica Ecclesia corpus scindere ac laniare nitun-
tur; ut illatum per multorum domos, vel opidum
per quoddam civitates diffunderent, obliuiscen-
tiam suam & erroris sui fusi querant comites. Qui-
bus semel responsum dedimus, nec maudare de-
sistimus, ut perniciosa dissectione & concernio-
ne depolita, impietatem esse sciant, mærem de-
serere; & agnoscant atque intelligant, episcopo
semel factio, & collegarum ac peribis testimonio
& iudicio comprobato, alium consilium nullo mo-
do posse; proinde si pacifice sibi ac fideliter consi-
lunt; si se assertores Evangelii Christi esse con-
sistunt, prius ad Ecclesiam revertantur.

435 Ex hisce debet observari, Novatianum non
modo ut schismatizatum, sed & sanguinem hæreticum, ut
ab Africano patribus jam non agnitus, rejectum
quæ fuisse: unde forte hæc spectat, quod ex libello
Synodici Græco apud Labbeum tom. 1. Conciliorum,
col. 719. sic legitur: Synodus divina & sacra pro-
videntiali Carthagine, Nova Africa civitate dicta,
collecta a sacro martyre Cypriano, qui epus
erat episcopum, aliisque obsequio quatuor episco-
pis; quæ Novatum (id est, Novatianum) respo-
se poenitentiam lapsi negentem, abdicavit. Et
quæ tamen sunt auctor libelli, qui citat quem
sui finem sæculi 12. scriptum non est, ista haereti-
ca, usurpationem est: demum tamen fuisse a
S. Cypriano certissime episcopis Africi Novatum,
id est, Novatianum, testatur etiam Eusebius lib.
6. Historie, cap. 43. laudans eorundem episto-
lam, quæ modo citavimus.

*et S. Cor-
nelii Pra-
sidentem
episcopum.*

437 Ordinationis S. Cornelii tam solide proba-
ta, ut nullus de ea suspensus etiam novitatem
amantibus superesse possit, S. Cyprianus Primi-
tivum præbiterum ad sanctum illum Pontificem
cum epistola destinavit, per quam Pontificatum illum
agnos-

AUG. agnovit, quæque in rejiciendo Novatianum ejusque legati Carthagine ad se fuerant, brevem epistolam, promissæ Premissis provincia eadem latius explenda. Est ea epistola ordine 41. quæ non. 42. & sequentibus continetur. Non quæque certatim est, ut per omnes provincias, Carthaginiensi metropoli suffraganeæ, litteræ mitterentur, in quibus de legitima ejusdem Concilii Pœnitentiam apud omnes consilaret, mittereturque singuli episcopi, ut Novatianum desisteret, Concilium adhiberetur. Ita diffinitur ex epistola 42. & 45. in quarum prior S. Cyprianus, cum discessit, ordinationem illius irrefragabilibus testimoniis in Africa comprobata fuisse, ita præstatum est: Secundum quod divinarum traditionis & Ecclesiasticæ institutionis sanctas pariter ac veritas exigebat, litteras nostras ad te direximus: sed & per provinciam nostram hæc eadem colligis singulis in nominum perliteris, ab his quoque fratres nostros cum litteris dirigendos esse mandavimus.

438 In posteriori epistola etiam clarior loquitur: Sed quantum, inquit, laetitia fuit illi nostræ provincie, habet enim Numidiam & Mauritaniam sibi coherentem: ne in Urbe Ichilima factum abhominabilem animos incerta opinione confunderet, placuit, ut per episcopos, retenta a nobis veritate, & ad comprobandam ordinationem tuam facta auctoritate majore, tunc demum cæropoli omni de singulorum pœnitentibus exultio, per omnes opinio in provincia ista positis litteris fierent, si uni sunt, ut te universi colligis nostri, & communicatione tuam, id est, Catholica Ecclesiæ vocem pariter & caritatem, probarent firmam se tenerent. Nos muneri sua, de quo alius addidit, deferre cæregredi ausilium, quin ipsi in primis S. Cornelii Pœnitentiam doctis ad illum litteris agnoscerent, in quibus eundem de Felicitio, ejusque presbyterorum, schismate simul instruerent, prout ea epistola 43. habemus.

439 Nec multa post S. Cyprianus laudatam epistolam 42. per Metrium hypodactylum, & Nicophorum acclibum ad sanctum Pœnitentem transmissit, quoque rationem consilii sui, quo in eo tantis memini præstiteri ejus fuerat, paula latius, quam in epistola 41. fecerat, exposuit. Eandem occasione rogavit illum, ut litteras, quas de Felicitio ordinatione, ejusdemque ac presbyterorum ipsi adhaerentium coacti, ad eorum ac populum suum pridem scripserat, & quarum exemplum prout per Cælidem ac Fortunatum, tum autem per Metrium atque Nicophorum miserat, fratribus prælegendis curaret, ut illarum quoque schisma non minus Romæ, quam Carthagine, amicum perspicuum esset. Subinde Primitivus presbyter, a quo sancti epistolam 41. ad Cælidem prælatam esse diximus, Romæ in Africam reversus est, litterasque attulit, in quibus sanctus Pœnitens significavit, multis sibi occidisse, quod Hadrumetum cum Polycarpi episcopi sui nomen epistolam ad se ante discessit, devotè de Cypriano consilia, ut supra nunc. 430. dictum est, ad eorum Romanum scripsisset.

440 Porro hæc S. Cornelii epistola: sed ad eam Cyprianus per 45. respondit, pergens ita, quod id nulla ex levitate aut communi scilicet, sed cum episcopis in synodo placuisset, ut omnis interum iniquitas suspenderetur, donec Cælidem ac Fortunatum Romæ redirent, postea ac concedere studium pœnitentis, ut Hadrumetum id, quod ceteri, pauerat observarent, ut in nullo ecclesiæ illi

constitutum consensu discreparet. Ceterum abster-
nos, consilium hoc selictus episcopi, Pœnitentiam illius certissimis testimoniis jam confirmavit, & per totam Africam agnovit. Denique iam ipsi quam emittit episcopi Nobis firmavit regimini, itaque Catholice Ecclesiæ pacem ac concordiam præstat.

§. XXV. Romanos confessores, litteris & libro de Unitate Ecclesiæ missis, a schismate reducere nititur; reducis gratulatur.

Relux per Africam in compessit, sanctum ^{ad Exilium} Ausiliem nostrum impulsit caritas sua & con-
cordia amor, ut Romanos quoque confessores, qui ad Novatianum partes deseruisse dixerunt, ad S. Cornelii communionem reducere cœtaretur. In hac fuit epistola 44. ad Maximum, Nicodreum, ceterosque confessores scripta, in qua revocato ipse in memoriam, quod ipse eorum confessionis gloriam semper fecisset, itaque capite devotissimo, dolens, quem ex eorumdem schismate cœtaretur, ^E capsum & aique ad Ecclesiam matrem suam rever-
terentur, obtestatus est. Gravatus enim me, inquit, atque contristat, & inolebilis periculi, pene prostrati pœnitentia perficimus, cum vos illic compessum coram confessionis gloriam dispositionem, contra Evangelicam legem, contra institutionem Catholicæ unitatis, aliam confessionem fieri contemneretis idcirco, quod nec fas est, nec licet fieri, ecclesiæ aliam consuevit, Christi membra discepi, Dominici gregis animam & corpus unum de vestra emulatione lacerari.

445 Quod, quæ, ut in vobis italem alitum ^{confessores} illud fraternitatis nostræ dictionem non ^{Romanos} leveret: sed & confessionis vestræ & divine traditionis memores, ad matrem revertamini, unde proditus, unde ad confessionis gloriam cum ejusdem matris acclamatione vocissis, & a. Nemo namque hæc litteras suas confessoribus tradidit, nisi confuso & amantem S. Cornelii, ut quis forte malevolus ipsi alia, quam quæ scripserat, sensu affingeret; idcirco Metrio hypodactylum, cuius deferendas dederat, mandavit, ut quid hoc in ^F parte sine alius arbitrio ageret; sanctumque Pœnitentem de re ita adnuum per epistolam 43. quam, quia brevis est, hic subiicit. Ea religio-
tum nobis & necessarium existimavi, frater carissime, ad confessores, qui illic sunt, & Novatiani ac Novati oblatione & pravitate sedu-
lli, de Ecclesiæ recesserunt, litteras breves facere, quibus eos pro affectione mutua convenirent, ut ad matrem suam, id est, Ecclesiam Catholicam reverterantur. Quas litteras tibi Metrio hypodactylum legi prius mandavi, ne quis ilud te icripisse fingere, quam quod meis litteris continetur. Mandavi tamen eundem Metrio, a me ad vos missis, ut de tuo arbitrio rem gerat, & si eandem litteras confessoribus puerare esse reddendas, tunc eas tradat. Opto, te, frater carissime, semper bene valere.

443 Porro Metrius hic haud debet in ipse est, qui scripsit, quem supra nunc. 439. cum cum Nicophoro accusat. Ipsi epistola 42. ad eundem Cælidem missa erat. Idcirco videtur due ille epistola, videlicet 43. & 44. simul cum 41. Romanis transmissa. Nec refert, quod sanctus in hac sententia germanus epistolam ad eundem Pœnitentem red-
dem

de primis
gari coram
littera

hæc fere
est

datæ

A dem tempore scriptis deinde fit: id enim fieri potuit, quia, cum epistola 44. more suo receptis clericis prelegenda esset, in hac nulla fieri mentio debuit de 44. quæ ex solius Cornelii arbitrio confessoribus tradenda erat, aut supprimenda; ac præsertim utroque sua laudantem Pontificem per se ferens epistolam de eodem instruat, prout Tillemontius recte asseruit. Ex eo autem, quod in epistola 45. solus Meunier, prætermissis Nicephoro, memoratur, tantum debet potest, non vero soli Meunier fuerit tradendam commissam fuisse, non vero hanc fuis ille Romanum tam adhibere.

Exhibe-
batur

144. Circa idem tempus S. Cypriani liberum seu tractatum de Unitate Ecclesie confcripsit, quem inter ipsorum Opera etiam habemus. Opusculum hoc Sanctus ipse laudat in epistola 51. dicens: Sed & Catholice Ecclesie unitatem, quantum potuit, expresse nostris medicocrit. Eiusdem etiam meminit S. Pontius in Psa. num. 13. ubi illius Opus recensens, ait, illum decessisse veritatem hæreticorum, scismaticorum unitatem, filios Dei pacem. Laudat eum etiam S. Augustinus lib. 8. contra Cresconium cap. 33. ubi Epistolam, Responsa in Africa episcopis, lib. 1. ad Euthymium, cap. 21. eundem librum de Simpliciter prelatorum, vel potius secundum vastata exemplaria, de Unitate Catholice Ecclesie epistolas. De Simpliciter prelatorum eam quoque unicepiti Remboldus innotuit sua; quæ inscripta non aliunde nata videtur, quam quod in ipso libelli exordio dicitur Deum iubere prelatorelle... ad innocentiam simplices, & tamen cum simplicitate prudentes. Verum prior utulus, quem etiam cetera editiones præferunt, genuinus est, & ceteris.

de Unitate
Epistola

445. Quod ad Opusculi argumentum pertinet, illud S. Pontius verbis non rectius comprehendit complexus est. Id enim more hic agit S. Cyprianus, ut ostenderet, Catholice Ecclesie super S. Petram fundatam, unitatem auctore Christo institutam esse, & quicumque ab ea, sive per hæresim, sive per schisma, segregatus diem suum obierit, hunc neminem solius spem ponit prælosum esse, autem in Cœlestium nominis confessionem per tormenta aspiraverit. Ardente, cum iniquitatis, licet flammis, & ignibus tradit, vel obiecti bellis, animas suas ponant; non erit illi fidei coronam pænis perditia, nec religiose virtutis exitus gloriosus, sed desperationis interitum. Occidi talis potest, coronari non potest. Hinc fideles omnes seculo uiuat, ut huiusmodi bonorum non fecerit ac postea fugiant; ceteris vero durat, ut ad Ecclesiam reuertantur.

parva
falsitas
144.

446. Cum etiam genitum schisma & genitum hæresim, recte exorta, Ecclesiam tam laudaret, Novationis scilicet ac Felicissimæ, dubium non est, quin tractatum hunc, utriusque auctoritatem ac meditationem, utrique opposuerit. Et Novatianum quem, qui S. Cornelii Cathedram sibi fastelegebat, duxerit, postulare videtur, duxit: Hi sunt, qui se ultro apud iementarios couenas sine diuina dispositione præbent, qui se propositos sine illa ordinationis lege constituunt, qui omnino episcopatum dante, episcopi nomen assumunt. Eodem quoque verisimiliter spectant illa: Nec quilibet miretur, dilectissimi fratres, etiam de confessoribus quousque ad illa procedere, inde quoque aliquos tam nefanda, tam graui peccare: neque enim conficilia immunitatem facit

ob insidit diaboli, aut contra tentationes & periculis & ineurus atque impetibus secularibus adhuc in seculari positum perpetua securitate defendunt.

447. Eodem, inquam, hæc, quoque ibidem de quoque & confessoribus prelate prescriptum, verisimiliter spectant; ut cum eorum, quosdam & confessoribus Romanis Novationis recte auctoritate sua præcipue sustinuisse, ita ignoramus, utrum ex confessoribus Africa aliqui Felicissimo adhaerent. Insignis quoque in eo Opusculo locus est de S. Petri, eiusque in Romana Sede successorem primatum, de quo apponunt alibi agimus. Postea laudatum librum de Unitate Ecclesie S. Cyprianus etiam Romanum ad confessorum, quem Novatianus adhaesit supra dictum est, recensuit, per eundem verisimiliter Novatianum hypodactylum, per quem epistola 44. ad eundem destinatur. Addidit & alios libellos, quos Tillemontius, aliique librum de Lapsis iustitiam fuerunt: sed nec quidem iudicio non erit.

448. Eodem loco, ex quo ipse habemus, est in epistola 51. ubi Sanctus ipse ad Ecclesiam iam recensitis gratulatur, ait: Propter quod & non temperantem tenetis, & librum Domini contemplantis, & Dei patris pietatem ac misericordiam cogitantes, diu multumque tractatu inter nos habito, iusta moderatione que sunt agenda libramus. Quæ omnia penitus potestis imitari, lectis libellis, quos hic super legimus, & ad vos quoque legendis per communis dilectionem transimilam; ubi lapsi nec ceniari deest, qui increpet, nec medicus, qui sanet. Sed & Catholice Ecclesie unitatem, quantum potuit, expresse nostris medicocrit. Quem libellum magis ac magis vobis placere confido, quantum eum jam legistis, ut & probetis & amicit. Siquidem, quod nos verbi concipimus, vos factis impleat, quando ad Ecclesiam caritatis se peccis unitate remittit. Posteriora verba de libro de Unitate Ecclesie sine omni dubio accipienda esse inter omnes conueniunt: ut prædictum librum de Lapsis designari non possit, sic ostendo.

449. Manifestum est, libellis, quos Sanctus hic laudat, diu multumque tractatu inter episcopos habito, scriptis fuisse, in quibus celata esse, quæ illi iusta moderatione agenda librabatur. Huiusmodi autem nihil in tota libro de Lapsis legitur, in quo fit citatur ad agenda prænotentiam cum ipsa venia admodum, ut nulla tam de concilio ipsius decretis de lapsis sit mentio, quousque tum Tillemontius ipse Nota 51. facit; qui etiam hunc librum non diu post Sancti & successorem redidit, & ante sententia a synodo eorum confcriptum statuit. Qui potuerit igitur Romanis confessoribus, et lecta libro, penitus imitari, quid synodi parat, temperantem tenetis, & librum Domini contemplantis, & Dei Patris pietatem ac misericordiam cogitantes, diu multumque tractatu inter se habito librabatur? Atque hoc in sententia Tillemontius partim præcedit; ut enim librum hunc aliquot mensibus post dictum concilium, semper post Decorem eadem sub finem anni 151. scriptum esse dicimus; sed ex eodem minus in epistola 51. designari, & ante hunc epistolam ad prædictum confessoribus transmissis potuit, cum hi diu ante Decorem interitum ad Ecclesiam reuocati sint.

450. Quare ego longe verisimiliter puto, libellum in dicta epistola laudatum, eum finem ad eundem esse cum eo, de quo in epistola 51. ad Augustinum sic meminit: Persecutione supina, cum

AUC-
C. S.

cum alio
libello, ut
patet 11.

E

qui de La-
pso inquiri-
tatur.

q

ad Roma-
num 150-
151
sunt
motus

AUG. cum data esset facultas in eorum conveniendi, quodam episcopo numerus... in unum convenimus, & Scripturis divinis ex utraque parte prolatis, temperantem salubri moderatione libravimus, ut nec in eorum ipse communicatio- nis & pacis lapsus denegaretur, ... nec tamen rur- sus censura Evangelica solveretur, ut ad communi- cationem temere proficerent, ... secundum quod libello continetur, quem ad te pervenisse confido, ubi singula plactorum capita conscripta sunt. De ejusmodi, inquam, libello sententiam in epistola 51. la- qui existimus; in qua scilicet ipsi synodi conveni- & placita resulerit, quoniam congregatis patribus, elevaque ac plebi Carthaginiensi praesens curaverit, Certe in hac sententia recte intelligitur, Romanos concessores, ex libello ista, prout inspicere po- tuisse, quid synodus statueret; de eodemque libel- lo mirro dictum est: Ubi lapsus nec censura desit, quae increpare, nec medicina, quae sanet.

451 Quam vero felici eventu sanctus Augustinus tum epistolam 46. tum laudatus libellos ad hoc concessores dedere, infamatum jam est num. 448. ac multis fatis expressum in Commentario bolla- riorum de S. Cornelio Papa, § 8. ad quem studiosum lectorum remittimus, ea tantum hoc referam, quae ad Sanctam ecclesiam proprie pertinet. Ex illorum concessorum numero Maximus presbyter, necnon Urbanus, Sidonius & Macharius, Novationis im- putatos tandem destitit, ad Ecclesiam rediere, & a S. Cornelio inter universae plebis gratia clemen- ter recepti sunt. Non dissimilis sanctus Pontifex rem- tantis momenti, & a quo plurimum aliorum a schis- mate reditum pendere praevidebat, S. Cyprianum nunciare; uno ad eadem hora & eodem momen- to praestitit per epistolam 46. quam Nisephore alyrio, a quo S. Cyprianus epistolam 43. ad Car- thaginem allatum dixerat, quoque uno ad trajecien- dum in Africam praesto erat, defendendum commisit.

452 Ad hanc S. Cyprianus per epistolam 47. respondit, in qua incredibile gaudium, quod ex epistola illa nasci accepit, gratulabundus expressit. Et egisse, inquit, non, & agere, frater carissime, maximas gratias sine cessatione profitemur Deo Patri omnipotenti, & Christo ejus, Domino & Deo nostro Salvatori, quod sic Ecclesiae divinitus protegetur, ut unitas ejus & san- ctitas non jurgiet, nec in totam perditionem & haereticam pravositatem oblatione vicetur. Legimus enim litteras vestras, & voti communis amplissimum gaudium exultantes excepimus, Maximum presbyterum, & Urbanum confessores cum Si- donio & Machario ad Ecclesiam Catholicam re- gressos esse. Et post aliquo: Merito illor rever- tentes summo, ut scribis, gaudio, & clerus & plebs, & fraternitas omnis exceptit, quoniam in confessoribus gloriam suam conservantibus, & ad unitatem revertentibus nemo non socium & participem eorum gloriae computat.

453 Praeter commune gaudium, quod ipse ex Romana Ecclesia, ejus amantissimus erat, pro- speritate conceperat, singularem praeterea, illique proprio affectu habet, quod certo quidem fecit, ut, qui in sua daverat concessum istum auxilium ob- scurum, Novationis factis factum, eorum- dem exemplo ad Ecclesiam pariter redirent, nec ceteri impellerent facile desperarent. Hic enim ait, quodam fratres nostros error induxerit, quod sibi communicationem confessorum sequi voluerint. Quo errore subdito, hoc omnium peten- dum insula est, & Ecclesia Catholica una esse,

nec scindi nec dividi posse monstrata est. Nec D quicumque jam facile poterit schismatici furentis verbes loquacibus decipi, quando probatum sit, bonos & gloriosos Christi milites non potuisse diu aliena fallacia & perditione extra Ecclesiam detineri.

454 Circa idem tempus laudatis concessores suam Sanctae aeternae epistolam, quae inter Cyprianum est 50. eadem super ea, sed perbreve, quam subdita suam dederunt. Cyprianus fratri Maximus, Urbanus, Sidonius & Macharius saluam. Ceteri sumus, frater carissime, te quoque nobiscum pari voto congaudere, nos habito consilio, utilitatem Ecclesiae & paci magis consulentes, omnibus rebus praetermissis & iudicio Dei servatis, cum Cornelio Episcopo nostro, pariter & cum universo clero pacem fecisse. Cum gaudio etiam universae Ecclesiae, prout etiam omnium caritate, hoc factum, hoc interis nostris leire certissime debuisse. Oramus, te, frater carissime, multis annis bene valere. Proliat est epistola, quam Sanctus ad hanc rescriptis, quae inter Cyprianum & eam datam subsequitur, & a S. Augustino lib. 2. contra Crescentium, cap. 24. laudatur. In ea ipse confessoribus de sua ad Ecclesiam regressis multum gratulatur, eorumque fide dignum, ut ad castra, unde ad subjugandum hostem processerant, revertentur, eoque itaque de- stitit referent, unde arma sumpturam.

455 Qua vero hoc laetitia accepit, sic exponit. Viderint, quantum vobis ceteri gratulerentur, vel quantum apud te ipsos singuli gloriantur; ego me & gratulari magis vobis, & plus ceteris gloriar in hac vestra pacifica regressione & caritate confiteor. Simpliciter enim, quod in meo corde fuerit, debetis audire. Dolebam vehementer, & graviter angustabatur, quod sic communice- re non possem, quos semel diligere cepissem. Postquam vos de carcere prodieratis schismaticis & haereticis error exceptis, sic res erat, quasi vestra gloria in carcere remanisset; illic enim re- sedisse vestri nominis dignitas videbatur, quando milites Christi non ad Ecclesiam de carcere redirent, in quem priusquam Ecclesiae laude & gratulatione venissent. Post haec Novationis haerem, oblationem superbiam ac furor emulit, his- que epistolam suam & episcoporum in Carthagi- nensi synodo de lapsis sententiam, voluit divina potestate & misericordia confirmari, breviter com- mendas. De missis denique ad eandem libellis me- moravi, quorum lectorem ipsi placeat, ac magis magisque placeant, ea ipsorum ad Ecclesiam re- gressu colligit & confidit, ut num. 448. produ- cit ejusdem verba ostendimus.

§. XXVI. Altera Novationorum lega- tio & molitiones in Africa: apolo- gia a Sancto pro se omnibusque Catholicis ad Antonianum scripta.

DUm boni omnes de Romanorum confessorum reditu Ecclesiae gratularentur, Novationis rei, Ma- ximum vero in Africa turbis commotum, No- vationis nam, intellecto, Minimum, Longi- num ac Macharium, qui legatus fuit Carthagi- nensem miserat, ibidem rejecto, damnaque fuisse, Novatianum, Novatum, Evaristum, Primum & Dionysium eodem destituit, acceptam eladem, si fieri posset, reparavit. En tu Novatianum pseudoeписcopum in Africa constituit, resti aut

et Eccl-
ae conla-
pore.

ita tem-
poris fuit
gandio.

quoniam
dixit ad
Ecclesiam
redire.

B

C

Sanctae
ad eorum-
dem 191

E

exponit.
Viderint.
fuerit.

F

Novatio-
nis rei, Ma-
ximum
reparavit

A. Hec vestrissimi Catalogi Romanorum Pontificum apud nos ante nom. 1. Aprilis, & in Prepylas Maji editi, in quo legitur: Novatus extra Ecclesiam ordinavit Novatianum in urbe Roma, & Nicostrium in Africa. Hoc factio confessores, qui se separaverunt a Cornelio, eum Maximo presbytero, qui cum Moysie fuit, ad Ecclesiam reversi sunt. De novo hoc legatione latius egimus § 8. Commentarii hystorici de S. Cornelio Papa, idcirco suffecerit eundem panis hic perferre. Cornelius eorum consilium odit, S. Cyprianum men admonuit, primo quidem litteris per Augustum diaconum missis, quae perierunt, deinde vere per epistolam 48. quoniam Nicophorus acolytus una cum altera, quae confessorum rationem mentionem esse dicitur, Carthaginiem apparuit passidie quam illi se appellarent.

457 Scribendis tunc suis, ut Carthaginiensis Episcopus ceteros per Africam antiquos de eorum adventu, sceleribus ac multitudine festinatio instrueret, quod & ab ille diligenter curatum fuisse constat ex epistola 40. per quam ad 46. brevissime, ad 48. vero satis protius respondit. Sic autem eum post solutum scilicet novum cursus est: Ex cum diligenter & cum dilectione fecisti, frater carissime, festinatio ad nos mittendo Nicophorum acolythum, qui nobis & de confessoribus regressis gloriosam laetitiam nuntiaret, & adversos Novatiani & Novati novas & periculosas ad impugnandum Christi Ecclesiam machinas plenissime instrueret. Nam enim pridem istis venisset haereticus perversus nocens factio, ipsa jam perdit, & alios, qui sibi consensierunt, perditura, postea de Nicophorus cum vestris litteris pervenerit; quibus & didicimus, & docere atque instruere ceteros capimus. Evantium de episcopo jam nec laicum remansit &.

458 Deinde de Nicophoro quoque perfidia ac fraudibus ex laudat S. Cornelii epistola locutus, sceleris Novati, de quo, nuper in Africa testifio, nihil sibi nuntiandum fuisse ait, prolixius insisteret; quid tunc cetera inferrent, eundem illum esse, qui tam Carthagine, quam in Roma schisma concitaverat, eoque ex hac Urbe egresso, non satis atque depulso procella, turbas quoque sedari coepisset. Sed S. Cyprianum undecimus: Novato, inquit, illuc a vobis cedente, id est, procella & turbine cedente, ex parte illius cum facta est, & gloriosi ac boni confessores, qui de Ecclesia, illo iocitante, discesserant, postquam ab Urbe ille discessit, ad Ecclesiam reverserunt. Idem est Novatus, qui apud nos primum didicimus & ichimatis incendium seminavit &.

C. Denique post hoc alique spem suam significet de ceteris scribitur, quae heretici ille seducunt, ad Ecclesiam gratum solvitur reducere.

459 In Commentario de S. Cornelii Papa gestis § 8. ubi observavimus, verisimile non esse, praedictum Novatianum legatus S. Cypriani interitumque Catholicorum antistitem, qui cum eo synodum celebraverunt, ac forte etiam tam celebrare pergit, animi deus testis. Cum enim Novatianus barbae ab illi jam detesta dumtaxatque fuisset, ad usum nihil sperare poterant, praefertim dum legationis spem Novatium haberet, Carthaginiensis ecclesiae alium presbyterum, & Felicissimum quoque schismatici praecipuum auctorem, multisque ac gravibus criminibus in Africa testifio, & non solum condemnatum. Non destitimus tamen schismatici illi solius sui mendacium in fraudibus novis sibi solatibus conquerere, novaeque turbas ibidem concitare. Etenim non pseudoepiscopo Nicophoro non contenti, etiam Maximum

presbyterum, quem novum a prioribus legatis fuisse Auct. diximus, episcopum potius constituerunt; quoniam in mentis infirmum S. Cyprianus adeo contemnendum putavit, ut non tantum quidem de ex ordinatione S. Cornelium enunciarerit. Verba ejus in epistola 55. subiungit. Nam & pari Novatiani, inquit, Maximum presbyterum, nuper ad nos a Novatiano legatum missum, atque a nostra communicatione rejectum, nunc illi sibi fecisse pseudoepiscopum dicitur: nec tamen de hoc tibi scriberem, quando haec omnia contemnuntur a nobis.

460 Epistolam hanc post Idus Majas anni 251. idcirco scripsit, ut ostendamus, idcirco ex Maximi sacrilega ordinatione, quae veluti aspera ibidem reserret, ad eum etiam pertinere videtur. Verumtamen ex epistola 51. ad Antonianum, quae sub finem anni 251. vel initio 252. scribi potest, apparet eos ad huiusmodi ordinationibus ad usque tempus minime subsistisse. Sic enim sanctus Episcopus noster in ea loquitur: Nisi si (Novatianus) episcopus tibi videretur, qui episcopo (S. Cornelio) in Ecclesia & sedecim coepiscopis factis, adulter atque extraneus episcopos heri a delictoribus per ambitum nititur; & cum sit a Christo una Ecclesia per totum mundum in multa membra divisa, item episcopatus unus, episcoporum multorum concordia numerositate videtur, ille post Dei traditionem, post connexum & ubique conjunctam Catholicam Ecclesiam unam, humanam conetur ecclesiam facere, & per plurimas civitates novos apostolos suos mittit, ut quidem recentia institutionis suae fundamenta constituat; cumque jam pridem per omnes provincias & per urbes singulas ordinati sint episcopi, in xate antiqui, in fide integri, in praedica probati, in praecutione proscripti, ille super eos creare alios pseudoepiscopos audent!

461 Non cessat enim Novatianus litteris sanctis suis per orbem sparsis Catholicos praefatos sollicitos ad tate, ut ad peris suis accederent. Inter has doctrinam quidem, interea sedis, forte in Numidia, episcopi, non parum motus, S. Cyprianum accusatum deinde laudatam epistolam 53. apologice tam praese fuisse quoque Cornelio & ceteris Catholicis confiteri. In eisdem Sancti ceterorumque episcoporum, qui Cornelii ordinationem Carthagine agnoverant, consilium initio secutus, Novatium rejelle, legatus Pontifici communionem pariter amplius interat, idcirco litteris tunc ad S. Cyprianum datis, tam per hunc ad S. Cornelium transmittendis, fuerat restitutus. Verum postea Novatiani litteris, & quibus de usque capisse, mendacis ac criminandis impulsis, usque capis, Quinque presbyterum cum epistola ad sanctum Carthaginiensem Episcopum destituit, rogans, ut ad novitatem de S. Cornelio, Novatianoque dubis sibi referberet.

462 Sanctus Antistes, eductus, quod res erat, in schisma Novatiani respondit, in quo praefatus, necesse se primum litteris, cum quibus ipse suam cum S. Cornelio communionem significaverat; nunc vere se posterioribus per Quinque presbyterum aliam animadversisse, illius animam Novatiani litteris motum nutare capisse; de quaestione ab eo praefata, querendisque causis hic verbis praefatur: Nam, cum & consilium & consensum tuum humiter ante fixisses, desiderasti in his litteris, ut referberem tibi, quam haeresim Novatianus introduxisset, vel Cornelius ea ratione Trophimus & thuribetia communctus. Quod

AUCT. quidem si pro sollicitudine fidei anxius curas, & rei
C. S. dubie veritatem sollicite exploras, reprehenden-
da non est in timore & vino abundantia animi sollicitu-
do superflua.

463 Quoniam tamen video, post primam
sententiam epistolæ tuæ, Novatianis litteris postu-
mum esse commemoratum, illud, frater carissi-
me, primo in loco pono, graves viros, & se-
mel super petram solidæ stabilitatis fundatos, non
dico aut levi, sed acce vento aut turbine com-
moveri; ne animos dubios & incertos variis o-
pinionibus, velut quibundam ventorum incurian-
tium flatibus, frequenter agitentur, & a propo-
sitio cum quidam levitatis reprehensione mune-
tur: quod ne vel apud te, vel apud quemquam
Novatiani litteræ faciant, ut desiderasti, frater
carissime, rationem tibi breviter exponam. *Hic
præmissis nominis, primam pargere incipit, &
quædam in lapsorum causa ad id usque tempus
egressa, fluctuante, in epistola modum exiit.*

464 Et quidem primum, ad, quoniam de
meo quoque alio motus videris; mea apud te &
B persona & causa purganda est, ut me aliquis exi-
stimet a proposito meo leviter recessisse, & cum
Evangelium vigore primo & inter iustis defen-
derim, postmodum videri animum meum a disci-
plina & censura priore flexisse, ut his, qui libelli
contentionem luam maculaverint, vel rescanda ius-
ticia commiserint, laxandam pacem paraverim.
Quod utrumque non sine liberata diu & ponderata
ratione a me factum est. Nam cum acce adhuc in-
ter manus esses, & prælium gloriose certaminis
in persecutione serveret, toto horum & pleno
impetu militum vires luerant excitandæ, & ma-
xime lapsorum metentes elasticæ quodam nostræ
vocis fortiter annuendæ, ut penitentiam viam non
solum præbuis & lamentationibus sequeretur;
sed, quoniam rependi certaminis & reparandæ
salutis stabatur occasio, ad confessionis potius ar-
dores, & martyrii gloriam, nostris increpiti
vocihus provocarentur.

465 Denique cum de quibusdam ad me pre-
sbyteri & diaconi scripserant, eos immoderatos
esse, & ad communicationem accipiendam festi-
nantes urgere, rescribens eis in epistola mea, quæ
exiit, & hoc addidi: „ Qui si nimium prop-
C rant, habant in sua potestate, quod postulant,
tempore ipso sibi plus, quam quod postulant,
largiente. Acies adhuc geritur, & ego quosi-
die celebratur. Si commissi vete & firmiter per-
niti, & fidei saloe praevalent; qui differri non
possunt, potest coronari. „ De eo tamen, quod
hæc secundam efficit circa causam lapsorum, dissuli;
ut, cum quies & tranquillitas data esset, & epi-
scopi in unum convenire indulgentia divina per-
mitteret, tuæ communicatio & liberatio omnium
collatione confilio, statueremus, quid fieri ope-
retur; si quis vero ante concilium nostrum & an-
te sententiam, de omnium confilio statutam, la-
pis temere communicare voluisset, ipse a com-
municatione absterneretur.

466 Quod etiam Romam ad clerum; tuæ
adhuc sine Episcopo agentem, & ad confessorum
Maximum presbyterum, & ceteros in custodia
constitutis, nunc in Ecclesia cum Cornelio jun-
ctis, plenissime scripsi; quod me scripsisse, de
eorum rescriptis poteris nescire. Nam in episto-
la sua innotuerunt „ Quamquam nobis in tam
ingeni negotio placeat, quod & te ipse tracta-
stis, prius esse Ecclesiam pacem sustinendam,

„ deinde sic collatione confiliorum cum episcopis, D
presbyteris, diaconibus, confessoribus pariter
„ & stantibus laicis facta, lapsorum tractare ra-
tionem. „ Addidit etiam, Novatium rase
scribente, & quod scripserat, lais voce recitan-
te, & presbytero Moysæ, tunc adhuc confesso-
re, nunc jam martyre, subseribente, ut lapsi
infirmis & in exu constitutis pax daretur. Quæ
littera per totum mundum missa sunt, & in no-
ticiam ecclesiarum omnibus, & universis fratibus
perlatæ sunt.

467 Secundum quod tamen ante fuerat de-
stinatum, peritiosius sapio, cum data esset
seculari in unum conveniendi, copiosius epi-
scopum numerus, quos integros & incolentes fi-
delius & Domini iusticia premit, in usum
convenimus, & Scripturis divinis ex utroque parte
prolati, temperatius modum moderationis li-
bravimus, ut nec in rotam spes communicationis
& pacis lapsi denegarent, ne plus desperatione
dehcerent, & eo quod filii Ecclesiæ clauder-
entur, secuti saculum, gemerent vivaces; nec
amen rursus censura Evangelica solveretur, nec
communicationem temere proficeretur, sed tradi-
retur diu patientia, & rogaretur dolens pater-
na clementia, & examinaretur eorum & volun-
tatem & necessitates singulorum, letandum quod
libello contraxer, quem ad te pervenisse consi-
do, ubi singula placitorum capita conscripta sunt.

468 Ac, si minus sufficienter episcoporum in
Africa numerus videbatur, etiam Romam super
hæc rescriptum ad Cornelium caligam nostrum,
qui & ipse cum plurimis coepiscopis habito con-
cilio, in eandem nobiliter sententiam peri gra-
vitate & salubri moderatione consenti. De quo
ribi necesse non fuit scribere, ut scias, me ni-
hil leviter egisse; sed secundum quod litteris meis
fueram acce complexus, omnia ad communis con-
cilii nostri consilium distulisse, & nemini quidem
ex lapsis prius communicare, quando adhuc e-
rat, unde non tantum indulgentiam, sed & co-
ronam lapsi acciperet; postea tamen, sicut col-
legii concordia, & colligende fraternitatis ac me-
dendi vulneris utilitas exigebat, necessariis tem-
porum lacerabuisse, & saluti multorum provi-
dendum passasse, & nunc ab his non recedere,
quæ semel in concilio nostro de communi collatio-
ne placuerunt, quamvis multis multorum vocibus
ventilem, & menducis adversus lacerandos Dei
de diaboli ore prolata ad rumpebamus Catholicæ
unitatis concordiam ubique præstetur.

469 Sed te oportet, ut bonum fratrem atque
unanimem concorsorem, non, quid maligis
atque apostata dicant, facile suscipere; sed quid
collica rei, modesti & graves vii, levari, de
vira & disciplina nostræ exploratissime pendere.
Hinc ad S. Cornelii lenda degressus, inquit
ipsi elegimus teum, legatum illius Postestatem
probat, omnesque ad hæreticorum salutem vin-
dicant, nec cessari libelli, nec temeraria com-
municationis cum lapsis rem esse solvere. Tropi-
um quoque, de quo in S. Cornelii rescriptis §. 9. præ-
terea egimus, cum magno fratrum numero iussu
de causis in Ecclesiam ab eo adductis fuisse effen-
dit; sic tamen, ut tamquam laici communicarent,
non levi sacerdotis obsequio, quemadmodum
schismatici criminabantur. Hæc tamen & episto-
la mandata in hæreticis mirando non esse obtem-
perant; Naque enim, inquit, possunt laudare non,
qui cedunt a nobis, aut expellere debemus, ut
pla-

etiam Ca-
tholicorum
anathema

in satis-
facto præ-
dicti con-
silio

S. Cere-
ntium
Catholice

pla-

A placamus illis, qui nobis displicentes, & contra Ecclesiam rebelles, sollicitudine de Ecclesia fratribus violenter insulant. Quare & de Coraelio, & de nobis quæcumque pectantur, nec audias facile, nec credas, frater carissime.

ab heresi-
tibus con-
tinuati
medicari
470 Immortis aiam se, Catholicosque tuos, de communicatione cum lapsis argui dunt, quia cum iis, qui post acceptam in mortis discrimine pacem convalescentes, communicare perseverabant; nam, ut talis mori: Postea tamen quam subventum est, & periculis pax data est, offerri a nobis non possunt aut opprimi, aut vi & manu nostra in exitum mortis urgeri, ut, quoniam morientibus pax datur, necesse sit mori eos, qui seceperint pacem; cum magis in hoc indicium divini pietatis & paternæ lenitatis appareat, quod, qui pignus vite in data pace percipiunt, hic quoque ad vitam percipere pacem teatantur. Post hæc convalescent hereticos, qui statim fecerit, dicentes omnia peccata paria esse, & vicum gravem non facile seclis oportere; sagaciter inter varias peccata discrimine esse demonstrat, probatque arguitur communi, per quos Catholicos præfules decernerent, lapsos post anam pro variata criminum præsentiam ad pacem esse admittendos.

de data-
tionem,
diver-
se regit;

471 Tandem post multa ad alterum Antonianum questionem pergitur: Quod vero, inquit, ad Novatianum perlocum pertinet, frater carissime, de quo desiderasti tibi scribi, quæ hæresim introductissimam, scias, nos primo in loco nec curiosos esse debere, quid illa doceat, cum foris doceat. Quisquis ille est, & qualiscumque est, Christianus non est, qui in Christi Ecclesia non est. Iustus scilicet, & philosophiam vel eloquentiam suam superbis vocibus prædicat; qui nec fratrum caritatem, nec Ecclesiasticam unitatem tenuit, aiam, quod prius fuerit, amittit. Purgat deinde summum hominis crimina errare, innotat scilicet contra omnes ius & fas Persecutionem, pseudo-episcopos viris probisque episcopis subnotat, scilicet Ecclesie unitatem, arroganciam se ostendere sibi potuisse, ac impium deique crudelitatem in deridenda omni spe venisse lapsi, quæ ad paritatem habebatur; quam hæresim tandem multis refutat.

in commu-
nicat S.
Cassius
foras
pedit.

472 Denique epistolam claudere, Antonianum, si de eodem argumento plura desideras, ad familiarium colloquium, dum opportunitas tulerit, amice iuvam. Hec locum, an, frater carissime,

C pauca de multis, quæcumque potui, breviter decurrit, quibus & desiderio tuo satisfaccem, & te magis ac magis collegii & corporis nostri societati conjungere. Si autem tibi veniendi ad nos opportunitas & facultas fuerit, plura in communem conferre, & uberior ac plenius, quæ in salutarem concordiam faciam, tractare poterimus. Scripta est hæc epistola post mortem Decii, quem tyrannum armis & bello ... vultum ait (quod anno 251. ad finem vergens contigit) & antequam lapsus mandum sua pervenientia persequeret, eo instantem a Gallo persecutionem, pax transiret esset; indeque prius civitate amoveretur, vel 152. jam innotat. Libet tamen tam hic referre, quæ ad Novatianum Iulianum, ejusdemque in Africa malitiosos perit. Ceterum, ad Antonianum hise Sancti monitis obsecrat sit, incertum est: sciet tamen ipsi subscribere in concilio Carthaginiensi, prout in Commentariis de S. Cornelio num. 192. jam observavimus.

Septembris Tercis IV.

§. XXVII. Liber de Lapsis a Sancto conscriptus: nonnullæ pœnæ coram ipso divinitus indicite: liber de Oratione Dominica ab eodem compilatus.

AUCT.
C. S.

I Mperatore Decio cum cum filio suo in pugna contra Gorbis mensis Novembri vel Decembri anni Domini 251. cæso, Gallus imperio potitus est, & Ecclesie, quæ, persecutionis lapsa, alienationem respiraverat, latius tandem & securus pax esset. Hoc occasione librum de Lapsis, indeque sub hujus anni finem vel initium subscepi scripturum esse, probabilius putamus; nec consensu possumus Tullianum, Marcanum, aliosque, qui cum inter primas Sanctis Joannis ad sunt reversi curas referre, id est, non diu post Pascha prius anni exaratum fuisse, credere maluerim. Non carere tamen laudis scriptoræ rationum momentis, quibus induti a Pamelio Barcinque, quorum nos fecerimus sequimur, recedendum putamus; sed an recte, eruditior lesse judicabit.

E
Ecclesia
reddita
seculis

474 Ipsum libri initium fundamentum est epistolæ nostre; est enim hujusmodi: Pax ecce, dilectissimi fratres, Ecclesie redditæ est, & quod difficile operæ incredulis, ac perhinc impossibile videbatur, hunc æque ultione divina securitas nostra reparata est. In lætissimum mentes redeunt, & tempestate pressuræ ac nubis dissolutæ, tranquillitas ac serenitas resuscitantur. Duo hæc laudes Deo, & beneficia ejus ac munera cum gratiarum actione celebranda; quamvis egere gratias nostra vox nec in persecutione cessaverit. Neque enim tantum iocundo licere potest, ut non, qui Dominum cum corde & anima & virtute diligimus, benedictiones ejus & laudes semper & ubique cum gloria prædicemus. Exoptatus votis omnium dies venit, & post longæ ostiis caliginem Domini lauce radius mundus eluxit.

475 Hæc verbi pacem Ecclesie per Decium eodem datam indicem, suadent sequentia. Prima lapsi, sic recte intelligitur, cur ultione divina securitas Ecclesie reparata dicitur: hunc enim Decium invenimus Deo, de Christiano effuso sanguine pacem repetenti, jam olim adscriptum fuisse, constat ex S. Dionysio Alexandrino apud Eusebium lib. 7. cap. 1. ex Oratione Constantini Magni ad Sanctorum curiam cap. 12. Lectionis de Meritis persecutorum cap. 4. sanctique Hieronymi in cap. 2. Nehem. & 14. Zetberie. Sed & initium imperii Galli, qui Decio successit, in Ecclesia pacifico fluxisse, ex laudat S. Dionysii loca colligere est, dum dicitur: Qui (Gallus) cum imperium ipsius prospero in statu esset, cunctisque ex animi icentia succedentes, viros sanctos, qui pro pace & incoluntate ipsius preces ad Deum allegebant, insectatus est. Cum illis ergo orationibus pro ipso fieri solitas simul sugavit. Ita ipse, non obsecro asserat, Gallo, dum Ecclesiam paci suæ peremerat, omnia prætere cæsis, eundemque subacta pax parat divinitus infusit desideris.

476 At necesse non est id pluribus probare. Tullianus ipse Nota 38. scietur, illa S. Cypriani verba de morte Decii, sanctique Ecclesie sub Gallo pace restituisse accipit, nec alias facile explere potest. Ut tamen ad hæc diffinitionem attingere respondet, ad quædam prænotat Africa prænotum, aliamque legem iustitiae

quæ in
terre

AUG. cum easum recurrit, aut cum Joanne Felio in ob-
 frationibus ad hanc locum attendam putat,
 C. S. tota illa post interitum Decii eadem Opus jam
 peritum compingit ad ipso Sancto adjecta fuisse;
 quod non quidem videtur esse argumentum ali-
 quod, non solum, sed et probabili ratione
 elevari. Marcanus tunc §. 18. Vix exilimos, pa-
 terna, de qua in laudata libro sit mentio, non per
 Decii interitum, sed per scriptum ridem meum
 a Lucio Prisco, qui, cum Macedonia praefert,
 imperium in ea provincia occupaverat, & vixit
 fuit cum Galbis contra eum conjunxerat, concu-
 ptam fuisse.

477 Non differt, istam Lucii Prisci rebellan-
 tem, uti & Julia Valentis tyrannidem, de qua
 Aetius Aetius de Trebellius Pollic consuli
 postus, sapiente persecutione verisimiliter oc-
 casione dedisse; sed non satis probabile videtur,
 hanc qualemque Ecclesie quatenus allegata S.
 Cyprianus verba designari. Nam in epistola §. 1. ad
 Antonianum, Carthaginiense concilio, ante quod
 Marcanus librum de Lepis scriptum autem,
 non in Epistola patet, sed persecutione tantummodo

B lopita, celebratum est. Deinde pacem, de qua in
 eodem libro loquitur, tunc Romano urbi consu-
 tum fuisse satis indicat; Eusebius, quoque,
 vixit omnium dies venit, & post longa noctis
 caliginem Domini luce radiatus mundus exiit.
 Quam prius autem adierit, et memorate re-
 bellionis occasione post uti Ecclesie data sit, collige
 licet ex laudata epistola ad Antonianum,
 in qua manifeste significat, Romanam Ecclesiam
 subito minui, quem ejusmodi pace, ad merum
 usque Decii gravem fuisse.

478 Etenim de S. Cornelio, quem inter prae-
 dios rebellantis turbis Pontificum evincendum fuisse,
 subfinit fuisse Marcani, in ea Sanctus hoc scri-
 bit: Quanta in ipso Juliano Episcopatu suo vir-
 tus, quantum robur animi, qualis firmitas...
 Sedisse interitum Roma in Sacerdotali Cathedra
 eo tempore, cum tyrannus infestus sacerdotibus
 Dei sancta atque iustitia comminaretur,
 cum multo paucioribus & tolerabilibus auderet,
 levare adversus se semulum principem, quam con-
 flictus Roma Dei Sacerdotem. Noone hic, frater
 carissime, ... inter gloriosos confessores & mar-
 tyres deputandos, qui tantum tempore sedet,
 expectant corporis sui castitatem, & tyranni fero-
 cioris ultores, qui Cornelium adversus edicta
 secularia resistentem, & minus & etuclius & tor-
 menta fidei vigore calcantem, vel gladio invade-
 rent, vel crucifigerent, vel igne torrerent, vel
 quolibet inaudito genere penarum viscera ejus
 & membra laniarent?

479 Eadem majestas Domini protegentis &
 bonitas Sacerdotem, quem fieri voluit, factum
 quoque protegit; tamen Cornelius, quantum
 ad ejus devotionem pertinet & timorem, pal-
 lus est, quicquid pati posuit, & tyrannum ar-
 mis & bello postmodum victum prior sacerdo-
 tio suo vixit. Quis hoc, quae, cum supe-
 rioribus Sancti viribus in adversariorum sententia
 consistit, & de sanctis illis temporibus distum
 putet: Etenim vixit omnium dies venit, & post
 longa noctis caliginem Domini luce radiatus mun-
 dus exiit? Præterea in adversa opone da-
 dum est, S. Cyprianum, intellecta rebellionis
 ejus contra plane mortui erat, non triumphum
 ecclesie, ut dicitur: Opus atque ultione divi-
 na securitas nostra reparata est; quod sane de

summa Viri prudentia minime suspicandum est. D

480 Videmus tamen, quibus reversionibus mo-
 ti epistula sententia effertur libellum illum ante
 Carthaginiensem synodum exaratum veluti, idcirco
 in illo Cyprianus loco male torquendo non opo-
 re laborat. Libellum, inquit, illum S. Cyprianus
 in eadem synodo legisse videtur, tumdemque
 missi ad Romanum consulerent, antequam hi e scrip-
 tate ad Ecclesiam redirent, quod olimini Prae-
 fecti, contra quibus ipsi disputant, eadem mon-
 te, quo casus est Decii, non antea eorum mul-
 te citius collucum: quare hac nos triam mul-
 te magis arguerent, si libellus illi in ipsa synodo pre-
 sentatus & Romano consensu ante decessum scrip-
 tum missus fuisset. Sed §. 25. a num. 448. jam os-
 tendimus, lucet, in quibus illi offerri poterant,
 de alio libello accipiente esse, adeoque hoc non
 simpliciter mereri non debent. Ad omnia eorum ar-
 gumenta proceditur.

481 Observeat, consilii decreta in eo Opusculo
 nunquam memorari; libellatis in concilio pacem
 concessum fuisse, & tamen hic agere ne alius,
 nulla scilicet istius gratie mentione, in eodem libro
 ad praesentiam incutitur; deinde in ipso libri ter-
 tioris intelligi, cum inter prima pacis gaudia
 dum tota ipse sanctus Episcopatus, quam gloriosi
 confessores ad ecclesiam suam jam fecerit redirent,
 compositum fuisse. Ex his omnibus suspicatur,
 S. Cyprianum per libellum illum vixit sternere
 voluisse concilio consensum habendo, amissi-
 se suspensum preparare. Verum ad primam ar-
 gumentum respondet, non minus de concilio re-
 ferendo, quam de celebrato, in laudata libro si-
 lere; eum tamen & sine scribitur: praesentem in sen-
 tentia adversariorum, & lapsus excedit, mo-
 mine exigit, ut de priori expressa mentio fieri
 non possit, quod, ut prius debili manifestum est
 condicio eorum lapsorum, quia hic semper perquam
 misere audient, eorum sane diffusi & idcirco
 rei ipsa Sanctum manifesti, et jamjam suarum
 in eductas, quod in variis epistolis pridem pro-
 miserat.

482 Non eadem ratio erat concilium jam cele-
 bratum commemorandi; quippe ejus decreta pu-
 blicata jam fuerant, & vixit missima. Attamen
 ex ejusdem scribendi modo satis colligitur, vixit
 lapsus post eandem pantheum jam tam decre-
 tum, adeoque & concilium celebratum fuisse.
 Etenim lapsus enim in eo libro ad praesentiam
 sic vocatur, ut non jam ex congreganda synodo
 sententiam patenter expellere possit, quemad-
 modum in litteris ante illum scriptis fecerat, sed vo-
 catur per sacerdotes obtinendam pelliculam. Con-
 fiteantur, inquit, singuli, quia vos, fratres
 dilectissimi, delictum lumen, dum adhuc, qui de-
 liquit, in tenebris est, dum admitti confesso ejus
 potest, dum latidat & tunc missa per sacer-
 dotes, apud Dominum grata est. Et rursus sub-
 juncit: Punirenti, operanti, roganti, potest (Dicitur)
 clementer ignoscere, potest in acceptum referre,
 quicquid pro talibus & petierint martyres, & se-
 ceteros sacerdotum. Quod autem libellatis agere
 sententiam pantheum, necessitatem expellere
 tantum perbat, nonnullis ex his ad ea usque tem-
 pora pantheum agere negasse, ad quem pro-
 pterea nos merito excitavit, ut supra num. 417. &
 seq. ostendimus.

483 Ad postremam denique argumentum, ex responde-
 re petimus, quod S. Cyprianus hic loquitur, quasi rei.

A confectores ac martyres tum primum ad ecclesiam suam redierunt; respondendo, oratoribus minime inanimati esse res preteritis ad movendos auditorum litterarum animos veluti profusus exhibere. Quod igitur mirum, si sanctus Augustinus confessorum & exteriorum regressum, qui non ita pridem emigraverat, & quorum in suis ecclesiis perfectissimam pax tum stabilita firmaverat, veluti gloriam exhibuerit, ut eorum quasi confectissimam lapsum efficaciter argueret, easque solitari pudare percelleret. Adde, quod forte etiam tum aliqui tacerent & ensales in patriam redirent, qui septa totiusmodi perfectionis, id facere easi non fuerant.

B 484. Persecutionis libri, preter Pontium in Vita S. Augustini usque huc, utrum lib. de A. dulterio conjungit cap. 26. lib. 2. contra Cresconium, cap. 13. lib. de Fide & operibus, cap. 19. & 27. lib. de Baptismo contra Donatistas, cap. 9. & alibi. S. Patres epistola 3. S. Fulgentius, alique veteres meminerunt. Scribendi sunt, ne jam moni, suis lapsis omnes de necessitate agenda penitentia, ad quam omni perfectionis metu jam amato, pax ipsa invitabat, admittere, & per hunc ad spem evocare, ne hereticarum semelibus deciperet, de delictis suis sine penitentia penitentiam sibi frustra blandirentur. Pergebat nempe Felissimus officia lapsos sollicitari, ut salubribus consiliis doctis obsecraretur, penitentiam agerent, usque ad suam potius comminationem, quam aliter effrebas, acciderent. Stylus elegans est, & oratorius; atque martyrum ac confessorum virtutes faverit celebrat, ita lapsorum ignominiam acriter castigat, criminumque gravitatem exponit. Perfectionis quoque causam, corruptos sollicitos sui temporis mores, ejusdemque progressum, ac quidquid denique ea servitute contraxerat, compendioso expendit, ex quibus multis per hunc Communitatis decessum jam restituerunt.

C 485. Persecutionem tamen hic non est, quod de pax sit reditum sanum, ipsaque utique preteritis, divinitus insulsi, ad solatium veterem terroris lapsi insaniendum commoverent. Preterea, inquit, ac resse me ipsum, accipite, quid acciderit. Parentes forte fugientes (tempore persecutionis) dum trepidi minus consilium, sub nutricia alimonto parvulam filiam reliquerunt; relictae auxilium detulit ad magistratum. Illi et apud idolum, quo populus coadunabatur, quod tamen necesse non posset edere per statem, panem vero mixtum, quod tamen & ipsum de hominibus percontatum supererat, tradiderunt. Accipit filiam postmodum mater (persecutionis lapsa): sed factiosus puella commisit tam loqui & indicare non potuit, quam nec intelligere prius posuit, nec accere.

D 486. Ignorantia igitur obrepit, ut facrificantes nobis tam licet mater inferret. Sed enim puella mixta cum laicis, precis nostris & orationis impetrans, nonne ploratu concutit, nonne mentis illic corpus fluctuanda jectari, & velut tortore cogenit, quibus poterat iudicis, contentiam sibi in simplicibus adhuc annis rudis animi favebat. Ubi vero inlembus adimpletis, calicem diaconus offerre praesentibus coepit, & accipientibus cernit, locus ubi advenit, faciem suam parvula iocundis divine Majestatis videret, ex labiis oborantibus premere, calicem reculare. Perhisi tamen diaconus, & reluc-

Ranti licet de Sacramento calicis infudit. Tunc Aug. sequitur singulis & vomitus: in corpore atque ora violata Eucharistia permanere non potuit: sacrificatus in Dominum sanguine potus de pollutis visceribus erupit. Tanta est potestas Domini, tanta Majestas! Secreta teborum sub ejus luce detecta sunt; Sacramentum Dei nec occulta crimina fefellerunt. Hoc circa infantem, qui ad alioquod alienum circa faciem necesse habuit statum.

E 487. At vero ai, quae ante provecta, & in annis adolitionibus constituta, sacrificantibus nobis laceat obrepit, non cibum, sed gladium sibi lumen, & velut quendam venena lethalia intra fauces & prius admittens, angli & animi exaltante conclamati postmodum compit; & perhoram non jam persecutionis, sed delicti sui passa, palpitans & tremens coudit. Impunitum diu non fuit nec occultum dissimulata conscientia crimen: qui fefellerat hominem, Deum tenet ultorem. Et cum quidam arcam suam, in qua Domini Sanctum fuit, manibus indignis tentasset aperire, igna inde surgente dearrata est, ne audaret attingere. Et quidem alius, quia & ipsa manulata, Sacrificio a sacerdote celebrato, partem cum ceteris ausus est latenter accipere, Sacrum Domini edere & contrectare non potuit, cinerem ferre sa, apertis manibus, invenit. Documento unius ostensum est, Dominum recedere, eum negatur; nec immeritis ab salute praeclide, quod sumitur, quando gratia salutis in cinerem, Sanctitate lupione, mutatur.

F 488. Obiter hic observo, Catholice lectur, ut an pax, rationem Ecclesiae sanctissimam Eucharistiam distribuendi morem, tamquam a fidelibus in domo sua servandis sumendumque; tam scilicet, quando sub principibus Ethnici imperatorum Missa sacrificium accitit ac in laetibus celebrari debuit, nec ecclesia etiam, in quibus dicitur ut inter servat, gustos fidelibus, quibus voluissent, publicos daret possit. Sed S. Cyprianus narrationem refutavit. Hic ita persequitur: Quam multi quotidie penitentiam non agentes, nec delicti sui conscientiam contentas, immundis spiritibus adimpleti, quam multi usque ad infaniam mentis excoerdes, demerunt furor quatuordecim! Nec necesse est ire per exitus singulorum, cum per orbis multiformes: rinas tam delictorum pax sit varia, quam delinquentium multitudo numerola. Uuquisquis confideret, non quid alius passus sit, led quod pati & ipsa meruisse; nec avallisse se credit, si cum interim pena distulisset, cum sime plus debeat, quam sibi Dei iudicis ira servavit. Huiusmodi Episcopus de prodigis persequitur, quibus divina vindicta illat sibi in provocatis lapsis injurias post ejus ad Carthaginenses reditum vindicavit.

G 489. Hoc eodem anno 352. etiam scriptus putatur S. Cyprianus liber de Oratione Domitici; quod an sit fundamentum, quod Pontius ait post liberum de unitate Ecclesiae receptam, in eoque factis multis adversus schismaticos dicatur, unde colligere licet, illum post Felissimum ac Novatianum schismate editum fuisse. Nulla quoque in eo sit mentio de perfectione, quam Gallus post ejusdem anni medium suscepit, ut praeterito, Daciae scilicet, non obscure memoretur, dum moneatur confiteri, ne quis sibi superbe atque arroganter aliquid assumat, ne quis sibi sui confessionis aut

Eucharistia. Nam cum per se non possit.

an pax, rationem.

per se.

liber de Oratione Domitici.

AUCT. pulchonis gloriam suam decet. Ex his igitur
C. S. probabile fit, librum hunc ad priores praedictos
nos meos pervenire; quamquam etiam serius scri-
bi potest. Est autem Opus praedictum, & a S.
Augustino praefatum pro divina gratis adversus
Pelagianos vindicandum totis in locis commen-
datum. Consilii post lib. 4. ad Bonifacium contra
duas epistolas Pelagianorum, cap. 9. & 10. lib.
3. cap. 3. contra Julianum, lib. de Correctione
& Gratia, cap. 6. &c. Sed & libro de Dono
perseverantiae cap. 2. Praeferum & Hilarium ad
eundem his verbis remittit: Legite aliquanto in-
centius epus (Oratium) Dominice expositionem
in beati Cypriani martyris libro, quem de hac
re condidit, cuius titulus: De Dominica ora-
tione; & videte, ante quot annos contra ea,
que Iuliana erant Pelagianorum venena, qualis
sit antidotum praeparatum &c.

& a S.
Augustino
aliquos
laudat.

490 Eundem pariter librum Hadriani mo-
nachis, qui, ad eum venerat, praefato, in il-
lis contra Pelagianos iussit, prout in episto-
la 115. alias 48. testatur: Legimus etiam
inquit, librum beatissimi martyris Cypriani
B de Oratione Dominice, & ostendimus, quem-
admodum docuerit, omnis, qui ad mores co-
stros pervenit, quibus recte vivimus, a Petre
nostro, qui in celis est, esse poscenda, ne de
libro praedictum arbitrio, a gratia decida-
mus.... Sed hunc librum S. Cypriani, qui
dicitur etiam illic (Hadrianus) apud vos ele-
ctus, non misimus. Quasi cum etiam fecerit S.
Hilarium, liquet ex ipsius Commentario in cap. 5.
Mactibus, ubi de eodem velut Opere omni in par-
te perfecte servat: De orationis autem sacra-
mento necessitate nos commendandi Cyprianus,
vir sanctae memoriae, libetis. Verum hoc de
laudato libro sufficienter, praefatum cum in ipsa so-
lennitate satis superque commenda.

§. XXVIII. Respondet ad quaesita de
causa lapsorum: Synodum celebrat, in
qua reclusus Privatus haereticus, ac-
tumque de causa Therapii ac Victo-
ris, & de parvulis baptizandis.

C
De istam
laphorum
pauca
scripsit.

Circa festum Pascha, quod hoc anno 351. se-
cundum S. Hippolyti & Alexandrinorum
calendas die XI. Aprilis, secundum Viterbum vo-
cat apud Bucerium, die XVIII. ejusdem mensis
celebrandum fuit, inter a Fortunato, Ahy-
mo, Optato, Privatum, Donato, & Felice
episcopos, de causa Nini, Clementiani & Flori
S. Cyprianus allate fuerunt. Cum laudati epi-
scopi in Capite convenissent, quem Pamelius in
Amatius ad epist. 51. in Numidia situm credi-
dit, Niveus vero Africae apud Theodorum Rui-
narum in Hispania persecutionis Vandalicæ in
provincia Brevensis stans, cum, inquit, bi
Cassem convocasset, ut episcopum (qui forsitan
Donatus fuit, cum ille Carthaginiensi subscriptus)
ordinarem, a Saponia pariter episcopo consuli
fuit, an Ninas, Clementianus et Hilarus, qui
Christum confessi, violentiam magistratus & po-
puli ferociter impetum ferre toleranti, sed de-
inde apud praesentem patris gravibus tormen-
tis, qui tolli desierunt, post severam poenitentiam,
in trancum jam proditum, ad quoniam & po-
tius possent admitti, &c. (epist. ad Donatum)

491 Perre in episcopi causam hanc suo iudicio D
terminare non auf, S. Cyprianus metropolitam
respon-
sum consilium paratum, exortumque, in pla-
cium episcoporum sententiam super ea exquir-
ere. Ad hanc epistolam, quae cum exisset, fuit
huiusmodi lapsi, qui ex raris ignorantiae dese-
derant, post dictam poenitentiam suo quidem modo
pacem posse concedi; veritatem etiam illi eccle-
siarum existimant sententiam postulasse,
relatum se de hoc dubio ad ipsos, simul ac illi
post Pascha solennia, quae in suis quique divi-
sis celebrantur abierunt, Carthaginiensibus redissent.
Consistentem epistolam hanc concilio post S. Cy-
priani a festo ad festum iuniorum anno 351. cele-
brato postea esse, & priorem illi decreto,
quod hoc anno 351. praepar illamque perfectionem
sententiam fuit, ut lapsi excois, quoniam a pec-
cata suis poenitentiam fuerant amplius, pan dore-
nt; nam de priore concilio in eadem epistola di-
serte fit mentio, nec S. Cyprianus ad illa episco-
pos, nec ab illo concilio consilium fuisse, si pos-
sunt decretum jam tum prodidit.

492 Ex dictis etiam liquet, cum circa Pascha
scriptum fuisse; atque hinc concludimus, tritu-
tam illam, quae Ninas, Clementianus & Flo-
ri poenitentiam egisse dicuntur, non completam,
sed inchoatam accipiendam esse; dabo scilicet ab
anno 350. quo poenitentia capta est, initio. At-
que hinc aliter conficitur, laudatum Fortunat-
um ecclesiarum epistolam ad mensis Aprilis du-
jus anni 351. referendam esse. Festum Paschale
celebrat, episcopi Carthaginienses convenissent, &
synodum libris Majis habere; ut S. Cyprianus
in epistola 55. ad S. Cornelium testatur. Concilio
istud ad hunc annum 351. pertinere, ex lauda-
ta epistola certum est: nam cum Sanctus de con-
cilio anno priore celebrato in ea die meminerit,
ac praeterea dicat, Privatum reclusum fuisse in
concilio, quod habuimus libris Majis, quae
proxime fuerunt, satis manifeste hoc, velut
super debita, a priore distinguit. Nique hoc
in parte erudit diffinitum, si Lambertum eni-
piaz, qui in Praefatione, quam S. Cyprianus
Oppidibus Galliae versis praefixit, istud ad annum 351.
sed sine probabili ratione, referendum putavit.
Debitum non est, omnia Nini, Clementiani, &
Flori causa in hoc synodo, sicut S. Cyprianus
praefert, discussa, terminataque fuerit.

493 Ibidem etiam comparere, suamque causam
tuam desideravi Privatus, Lambertianus in Nomi-
dia olim episcopus; sed repulsus est, nec decere
permisit, eadem Sancti nostrae fessis epistola 55.
ad S. Cornelium, ubi hoc habet: Per Felicionem
autem significavi tibi, frater, venisse Carthaginem
Privatum, veterem haereticum, in Lembeina
colonia ante multos fere annos ob multa & gra-
via delicta nonaginta episcoporum sententia con-
demnatum, antecessorum etiam nostrorum, quod
& vestram contenciam non laet, Febianus & Do-
natus litteris reverentissime noscum; qui cum causam
suam apud nos in concilio, quod habuimus li-
bris Majis, quae proxime fuerunt, agere vel-
le se diceret, nec admitti esset, Fortunatum
illum sibi pseudo-episcopum dignum collegio suo
fecit.

494 Quam haereticum Privatum ille indicavit,
aut scilicet fuerit, memoria prodium nostrum
reperi; sed Felicionem quendam extra Ecclesiam in
haeretic pseudo-episcopum olim existuisse, comi-
tatur.

R
fructus 31.
dicit Ma-
joribus

F
in qua re
passus
trivialis

A usque habuisse Iovinum & Marcianum, et nefanda sacrificia, etiamque dominos, ibidem dicitur. Tentaverat enim contra Romanæ Ecclesiæ communionem, litterasque obtrare; sed & hic pariter agnoscit, repulsasque fuerat. Etenim laudata Ecclesiæ altera in epistola 39. inter Cyprianos, sed per Patricianum vocatur, ad S. Cyprianum data, de eo sic scripta: Sed non etiam ante litteras tuas (quibus de Privato monitus fueram) fraus callidi hominis latere non potuit: nam cum aethas quidam eliceret curaret; nec quis esset, lauit, nec litteras quas volebat, accepit. De Fortunato, pseudo-episcopo per illum constituto, §. 30. agemus.

has
fuerat
dicitur
et
id.

496 Contra verum, utrum concilium, de quo agimus, idem sit cum illo, in quo S. Cyprianus cum episcopis quadraginta & uno, quorum antea epistola 54. et imminens in Gallo persecutio decretum, pacem lapsis promittitur, qui ab Ecclesiâ non deserviant, dandum esse; an vera cum illo, in quo idem Sanctus cum fratribus & B. sen episcopis de causa Therapii & Victoris, et de infantium baptismo tractavit; quorum similiter epistola inter Cyprianos locum 59. obtinet. Priorum sententiam Pamelus, Emmentius Baroni, episcopus critici Pagius, ac Pearson tenent; quorum posterior laudatum synodum sexaginta septem episcoporum in menses septembrem anni 252. dom. Gallo Volsitanus esse, per Ecclesiâ deinde relictâ esse, rejicit.

in quo
et
id.

497 Principium huius privatorum fundamentum est, quod laudati episcopi in epistola 59. geminum de lapsis synodum memorare videantur, dum ajunt: Quia res non satis movit, recessum esse a decreti nostri auctoritate, an ante legitimum & plenum tempus satisfactionis, & sine penitus & conscientia plebis, nulla infirmitate urgente, ac necessitate cogente, pax ab (Victori lapsis) concedatur. Crescit enim Pearson, verbis illis, quibus de legitimo pleneque satisfactionis tempore, ac infirmitate sit mentio, primum de lapsorum causa synodum, secundam vero istam, quæ de necessitate cogente memoratur, indicari: istud enim reipsa in priori synodo, hoc autem in secunda statim fuisse. Atque hinc concludit, epistolam hanc utraq; synodo posterierem esse, edoque & concilium, in quo scripta sit, non potuisse libris Majori anni 252. celebrari, sed ad aliud tempus referendum; nec denique aliud apertum posse assignari, quam mensem Septembrem anni 253. quo jam reditâ pace, episcopi de rebus ecclesiasticis deliberaturi convenisse putarent.

prohibe
stitionem
et

498 Perro Marcan §. 74. & 25. Vix alia ratione producta, quam contrarium longe verisimilius videtur. Nam primo in epistola 55. ubi Sanctus de synodo libris Majori habita diserte meminit, nullum verbum est vestigium de utroque, in lapsum fuerant ab instanti persecutione, represse est; sed tantum de priore agitur, quo statum fuerat, ut qui sine patientia ad pacem admittentur. Secundo ex eadem epistola diffluit, nullum de concilio libris Majori celebrato epistolam synodicam ad S. Cornelium missam esse; nec cum S. Cyprianus in ea dicit, sese de reposita Privato, ordinatque per illum pseudo-episcopum Fortunato, ad ipsam scribere distulisse, donec nullus esset occasio Felicitati accepti, quoniam sanctus Pontifex ad illum miserat, mansisse significat, ad id usque tempus nihil de

rebat in dicto concilio gestus ad Cornelium scripsisse fuisse; alioquin eum ejusdem opera, qui epistolam synodicam tulisset, ipse quoque non posuisset, non alia occasione fuisset expectanda.

499 Neque repom hic potest, expectatam pacem fuisse octasimum, ut ex epistola synodica Romanæ intererat, idque per Felicitum, quo S. Cyprianus usus est, factum esse. Id, inquam, repom non potest; non enim credibile est, sanctum Episcopum cum quadraginta & uno collegis suum tantum mense, quod tam non magis in his exisset, quam in illis de Privato, quem in concilio libris Majori coactis repositum fuisse certum est.

patet in
epistola
synodica

500 Ad Pearsonium autem argumentum respondet, nequaquam accessu esse, ut, qui in epistola 59. de necessitate cogente memoratur, de eo non secundi concilii, qui ab imminente persecutione lapsis pacem concessit, anticipatur; cum episcopi illi id non dicere voluisse patuerit, sese merito commoveri fuisse, quod Therapius contra ut decretum fuerat, Victoris pacem distulset, nullis plebis precibus aliter quocumque necessitate compulsis, que ea indulgentia standum esse fuisset. Sic S. Cyprianus in epistola 52. ad Antonianum de Therapii ad communionem admittit, quia cum ex magno fratre numerus ad Ecclesiam rediret, ait: Sic ut antecessores nostri usque fecerunt, colligendis fratribus nostris carissimus frater oster (S. Cornelius) necessitati succubuit.

concedenda
est.

501 Denique ipse contrarius a Pearson allegatus multis magis congruus anni 252. cuius mense Major Victor magnum patientiam sua publica partem explevisse jam poterat, quam Septembri anni 253. quo pax primum reditâ, huiusmodi pax nuper lapsis sub Gallo imponi debebat, et major adhiberi foret. Non enim conjuncturæ episcopis, quod Victor sine patientia praevis pax data esset; sed quod ea dum esset ante legitimum & plenum tempus satisfactionis. Hec magis, quibus etiam verum gesseram serie maxime repugnat, videtur me, ut fraterum & septem episcoporum synodum cum ipsam verificatam esse credam, quam S. Cyprianus in epistola 55. libris Majori habita tracta; alteram vero, in qua ipse cum quadraginta & uno episcopis pacem lapsis mandandam decrevit, eodem quidem anni, sed non alterius mense series celebratam esse.

synodi
inter
episcopos
synodica
de Pace

502 Perro in laudata sexaginta septem antea synodo epistola Fidei, inversa sedis episcopis, synodica est, ut quæ generum dubium, nam de Pace Therapii ac Victoris, quod jam attingunt, alterum de infantium baptismo, proponitur; ad quod utrumque laudati episcopi per epistolam 59. responderunt. Et Therapii quidem Victorique eandem, sanctum de ea sententiam sit expresse Cyprianus & ceteri collegæ, qui in concilio assuerunt, numero sexaginta sex; sed fratri salutem. Legimus litteras tuas, fratres carissimi, quibus significasti de Victore quondam presbytero, quod et, antequam patientiam egisset, & Domino Deo, in quem deliquerat, satisfecisset, Therapii collegæ nostri immaturo tempore & præpropterea festinatione pacem dederunt.

503 Quæ res non ipsis movit, recessum esse a decreti nostri auctoritate, ut ante legitimum &

de causa
Therapii
et
Victoris

AUCT. plenum tempus satisfactionis, & sine petita & concessa plebis, nulla infirmitate urgente, ac necessitate cogente, pax si concederetur. Sed libratum non diu consilio, lais fuit obijungere Therapium collegam nostrum, quod temere hoc fecerit, & intrusisse, ne quid tale de ipso faciat: pacem tamen, quomodoque a sacerdote Dei semel datam, non putavimus auferendam; ac per hoc Victori communionem sibi conciliam usurpare permittimus. *Argue hoc quidem de prima causa a Fide proposita* S. Cyprianus cum ceteris episcopis rescripsit. Videtur autem Therapium ille fuisse Bullecasti in provincia Praenepulensi episcopus, cum concilio Carthaginiensi anni 255. eiquis Therapius a Bulla subseriptus legitur.

de de ha.
persecutio
parochia

304. Longe gravem, multaque majorem morientem dubium alicui, ab eodem Fide propositum; quippe a quo malitiam infantium salus aeterna pendebat. Exiliumque ut, Baptismum infantibus ante octavam a nativitate diem conferri non debere; tum quod in veteri Lege ante istud tempus non circumciderebant, tum quod vestigium infantis, in primis patris sui diebus constituit, mundum non esse, credidero, quod unumquique... adhuc horret excoletari. Verum hunc Fide errorem S. Cyprianus, ceterisque tam ex episcopis annis, unanimi consensu reprobant, deterruntque, infantibus recens natis, non minus, immo etiam magis, quam adultis, per Sacramentum Baptismatis succurrendum esse. Sed ipse deinde audiunt. Quorum vero, ingruunt in eadem epistola 39. ad causam infantium pertinet, quos dixit intra secundum vel tertium diem, quo nati sint, constitutos baptizari non oportere; & considerandum esse legem circumcissionis antiquam, ut intra octavum diem cum, qui natus est, baptizandum & sanctificandum non posset; longe alius in concilio nostro omnibus vultum est.

ante illa
non nati
etiam
dicitur

305. In hoc enim, quod tu potabas esse faciendum, nemo consensit; sed universi potius iudicavimus, nulli homini nato misericordiam Dei & gratiam denegandam. Nam, cum Dominus in Evangelio suo dicat: Filius hominis non venit animas hominum perdere, sed salvare; quantum in nobis est, si fieri potest, nulla anima perdenda est. Hanc sententiam suam solidis argumentis ibidem probat, & ratiociniis a Fide in conciliarum aliatas consensum, ac denique his verbis concludunt: Ex idcirco, frater carissime, haec fuit in concilio nostro sententia, & Baptismo atque a gratis Dei, qui omnibus misericors & benignus & pius est, omnem per nos debere prohiberi: quod cum circa universos observandum sit atque retinendum, tum magis circa infantes ipsos & recens natos obervandum posuimus, qui hoc ipso de ore nostrae ac de divina misericordia plures mereretur, quod in primo statim nativitate lux ore plorantis ac flentis, nihil aliud facient, quam deprecatur. Haec ipsi secundum Catholicam Ecclesiam doctrinam de infantibus, soli propter originali obnoxio, baptizandis in concilio sanximus; de quo quidam peccata mortificum ibidem testimonium addere dicentes: Recens natos nihil percat, nisi quod secundum Adam carnalis natus, contrarium mortis antiquae prima intuitus contraxit.

epistola
huius & illius
et hinc
et inde
dicitur

306. Epistolam hanc magis fecit S. Augustinus, et, ut in lib. 4. contra duas epistolas Pelagianorum, cap. 8. usus est ad peccatum originale deumque gratiam afferendam. In epistola au-

tem, inquit, quam scripsit ad episcopum Fidum, D cum sexaginta sex coepiscopis suis, a quo fuerat consilius propter circumcissionis legem, utrum ante octavum diem baptizari liceret infantem, has causas sic agitur, tamquam provisorio divina non longe futuros haereticos Pelagianos jam Catholicam confutaret Ecclesia. Neque enim, qui consulerat, iade dubitabat, utrum nascentes traherent originalia peccata, quod renitendo diluerent; alius enim, ut hinc aliquando fides Christianis dubitaverit: sed ille dubitabat, utrum regenerationis lavacrum, quo non dubitabat solvendum originale peccatum, ante diem tradi deberet octavum. Ad quem consultationem respondens beatissimus Cyprianus; Quantum vero, inquit, ad causam infantum pertinet: Et Cyprianus epistola tam etiam alibi, tum lib. 3. de Nuptiis & concupiscentia, cap. 29. memini, ubi Liber de baptismo parvulorum vocatur. Leudet tandem etiam S. Hieronymus lib. 3. Dialogi adversus Pelagianos sub finem, et neque similiter probat Baptismum parvulis in peccato originali remissionem conferri.

§. XXIX. Fortunatianum in persecutione lapsum ab episcopatu suo Afflictum arcendum monet: scribit contra abusum, quo aqua sine vino in Sacramento offerrebat.

A D hoc pariter tempus, quod inter Decianam persecutionem suam & secundam de lapsis secundum, in qua ob notum persecutionem a Galilei immunitatem lapsi amittunt, qui ab Ecclesia non recedissent, pax concessa est, intercessit, referenda videtur epistola 64. ad Episcopatum de Fortuniano, quando episcopo Afflictum. Ratio est, quod S. Cyprianus lapsus amittit in ea sit ad penitentiam agenda hortatur, non satis liquet, secundum illud ad favorabile decretum tam undem emanasse. Si enim legatur: Lapsi vero magnitudinem delicti sui cognoscentes, a deprecando Domino non recedant, nec Ecclesiam Catholicam, quae una & sola est a Domino constituta, derelinquant; sed satisfactionibus immorantes, & Domini misericordiam deprecantes, ad Ecclesiam pulsent, ut recipi illie possint, ubi fuerint, & ad Christum redeant, a quo recesserunt.

308. Panetius in eisdem epistola argumentum eum post S. Cornelium mortem scriptam creditur, adductis rationibus, quod S. Cyprianus vocatur ipse in hac laudare decretum illius, quod sit sanctorum, ut episcopi lapsi ad priorem gradum admitterentur. Verum etiam decretum illud in ea manifeste laudatur, non tamen concluditur argumentum; cum ignoretur, quod praesente tempore S. Cornelius id docuerit. Nolum tamen contendere, eam serius, quia, post persecutionem Gallic, scribi non potuisse; sed priorem sententiam verisimiliorem autem. Casus autem, de quaestione epistola, dicitur. Fortunatianus episcopus Afflictum in provincia Praenepulensi, cum tempore persecutionis idulis immolasset, episcopatum suum fuerat amiserat; & inter laicos iussu penitentiam agere. Verum ille non modo penitentiam dereliquit; sed & episcopatum sibi vindicare non cessavit, atque lapsos permissis exemplis suis & verbis ad similem impietatem adducere.

persecutio
tem de
ante hanc
tempus

probat
in pri
mam
sententiam
laudem

A dos Dei Patris, & sacrificium Patri scriptum prius obtulit, & hoc fieri in sui commemorationem precepit; utique ille sacerdos vice Christi vere fungatur, qui id, quod Christus fecit, imitatur; & sacrificium verum & plenum tuoe offert in Ecclesia Deo Patri, si hic incipiat offerre, secundum quod ipsum Christum videtur obtulisse.

Novella ex ea inferretur 521 Quod spectat ad obsequium, quem Sanctus ann. 519. propositi reijungat, Pearson aitiamque, tempus persecutionis ibidem indicari, veritatis fidelibus, ne ex odore viti, qui in Sacramento sanguinis perseverat, Christiani esse, & eis divina cura imperatorum edicta inseruisse, ab ethnicis deprehenderentur. Atque hinc collegit, hanc epistolam tempore persecutionis Gallo scriptam fuisse; quod etiam confirmari creditur ex eo, quod de secundo Christi adventu ita fiat mentio. Contra Maranatha 33. Vita coeuit, Christianos minime veritas fuisse, ne predictio eder fidem suam prodere, sed, si quid revera nuda meruerit, ne manibus illis odor manet bonum, minisque dignum homine subris speciem habere; obsecro enim penitus ignoscere, quid in Christianorum mysteriis ageretur. Consequenter ad hoc ait, S. Cyprianum ad obsequia respicio pacem pium indicari, illudque sic interpretatur, quasi Sanctus dixisset eis ad sanguinem in persecutionibus fundendam fieri dardior, qui ex sanguinis Christi communione tam leve incantandum referendarent. Quod vero de sola mentione secunda advenit Christi Pearson advertit, nihil probare, merito observat; cum similis etiam in aliis Sancti Epistolis in pace scriptis occurrat.

522 Nec a vera abhorret hoc Marani interpretatio, cum Sanctus locum laudato reprehendat in eis persecutoris merum, sed indignum Christiano pudorem, & hominibus placendi peritum desiderium, quemadmodum ex adductis ibidem sacra Scripturae locis manifestum est. Hinc etiam recte idem Sanctus infero, sperandum non esse fore, ut quis in persecutione sanguinem suum pro Christo fundat, qui tempora pacis Christi sanguinem bibisse erubescit. At qua placet mihi ejusdem scriptoris compellere, ex qua suspicatur, contraversiam de haereticorum baptismo in eadem epistola attingi; idcirco hanc, exorta jam ista quaestione, scripsit fuisse. Locum, unde hoc conjicit, hic est: Et quia jam secundus epus advenit nobis appropinquat, magis ac magis benigna ejus & larga dignatio corda nostra huic vacillans illuminat. Hic verbi Sanctum de errore suo circa haereticum baptisma, quem velis veritatem divinitus revelatam amplecti est, monuisse credidit.

523 Verum locum illum ad ejusdem epistola argumentum spectare, tam tota illius contextus, quam verba, que ibidem praesume praemiseras, non debet desolant. Praemiseras enim: Quare, si id huiusmodi Christi ambulare volumus, a praecipuis & montis ejus non recedamus, agentes gratias, quod, dum instruit, in futurum quod facere debemus, de praeparato ignoscit, quod simpliciter erravimus, Haec autem ad subjunctum de Calice materiam manifeste pertinet. Quod ad ea, que supra ann. 515. & 517. reulimus, referuntur. Ita que incertum incert tempus, quo haec epistola scripta sit, nisi quod post persecutionem aliquam scripta videatur ad solentem de ea laudato obsequium mentionem. Alter locus ann. 520. rever-

fuit atque in nonnullis ecclesiis morem istum Auct. C. 5. vestire sacrificandi audebat; quem tamen S. Cyprianus ibidem non probat. De votum ista videtur perit S. Augustini lib. 1. ad Inquisitiones Januarii, fove epistola 54. alias 98. cap. 5. & sequentibus.

S. XXX. Fortunatus pseudo-episcopus factus: Sanctus in schismatibus reconciliandis laborat: Maximus pseudo-episcopus ordinatus; legati a Fortunato missi, Romae rejecti.

Privatus haereticus a consilio Carthaginensi Idem Major habito consensum suum agere probat, reijungit, ut h. 28. diximus, ad Felicissimum partes accessit, & non cum quatuor aliis ejusdem factionis episcopis; Felice, Jovino, Maximo & Reposo, novum a quibus praebentur, qui Felicissimo additis, anno prior obsequia fuerant, memores Fortunatum, Carthagine pseudo-episcopum ordinavit. Desideraverat id jam prius Felicissimum scilicet, atque iam antea factum audierat plurimum apud incertis commendari, iustitaverat, viginti quinque episcopos de Numidia esse venturos, qui sibi episcopum facerent, in S. Cyprianum in epistola 55. ad S. Cornelium scribit, ex qua etiam ostendit, quo ad hanc facillime ordinatum spectat, quare eam subjuncta facere, jure sit retulisse.

526 Postquam igitur dixisset, Privatum haereticum Carthaginem transisse, verbi anni, 494. relatis sequenti subiungit: Qui (Privatus) cum caeteram iam apud nos in concilio, quod habuimus Iubus Major, qui proxima fuerant, agere velle se diceret, nec admissus esset, Fortunatum istum sibi pseudo-episcopum dignum collegio suo fecit. Venerat etiam cum illo & Felix quidam, quem ipse extra Ecclesiam in haereti pseudo-episcopum olim constituerat. Sed & Jovius & Maximus comites cum Privato probato haeretico afferrent, ob nefanda sacrificia & crimina in se probata sententia novam episcoporum, collegarum nostrorum, condemnati, & iterato quoque a pluribus nobis anno priora in concilio abstemii. Cum his autem quatuor ioculis est & Reposo Sornicrisis, qui non tantum in persequione iuxta ceciderat, sed & maximam partem plebis iuxta sacilega persequione deiecit.

527 Hi quoque cum paucis vel sacrificatis, vel male sibi cunctis Fortunatum sibi pseudo-episcopum comparavit, ut criminibus in unum convenientibus, talis esset rector, quales illi, qui reguntur. Hinc jam & caetera mendacia, frater carissime, potes noscere, qui illic (Romae) homines desperati & praedii ventilerant, ut, cum de sacrificatis, vel de haereticis, amplius quam quinque pseudo-episcopi anno fuissent, qui Carthaginem venerint, & Fortunatum sibi dementem iuxta solum continerint, illi tamen, quasi sibi diaboli, & mendacio pleni, cauti sunt, ut scribis, iustitiae, viginti quinque, episcopos affuisse. Quod mendacium & illic (Carthagine) prius apud fratres nostros iustitabant, dicentes, viginti quinque episcopos de Numidia esse venturos, qui sibi episcopum facerent.

Ve

*etiam rem-
pori scri-
pta*

*epistola
antiquum
Ecclesiae
rejm.*

*Privatus
cum qua-
tuor aliis
Privatus*

E

*pseudo-
episcopus
additis*

F

*fortunatus
pseudop-
iscopus*

AUG.
C. S.
quod sit
maius malum
erit.

328 *Primo hoc Fortunatus ordinatio, qua feli-*
sius suum confirmandum sperabat, ipse infeliter
erexit, undeque causa sua ab illorum paribus
ad Ecclesiam rediit. Nam primo quidem Felis-
sius schismaticus abhorrere et dare in mendacio suo,
... quique solis convenientibus naufragis, & a
nobis abhorrere, aut sanctus Anselmus, detecti sunt
atque confusi. Deinde idem promissum, ut omnes
simul ad Ecclesiam redeirentur; quod menda-
cium, ut prius multos in eorum societate detinuit,
ita ante per sacrilegum Fortunatum ordinatio-
nem palam agnam, schismaticorum frendes pluri-
mis detexit, & meliora conflictu injecit. Hic mo-
re fas excepti S. Cyprianus deique & caute, ne
aut vere perituri repellerent, aut subdoler, indi-
gusque non sine fidei gregis offendendo, Ecclesiae
deducere ad penitentiam admitteret. Megista-
num in circumstantiis inclinabat, relictum notum-
nam plebs, & obmurmurante, praefertim cum a-
liquos illi ex indulgentia abesset, non modo aut testi-
fuisse, & detestari confessor.

malis ad
Ecclesiam
reverti

329 *De hisce omnibus Sanctus noster in lan-*
data epistola sic loquitur: Scire enim debes, fra-
ter carissime, cum, postquam pseudo-episco-
pus ab haereticis factus est, jam pene ab omni-
bus esse delirum: namque n, quibus in
praeteritum praestigia obtendebatur, & de-
batur verba fallacia, quod simul ad Ecclesiam
regressuri decernerent, postquam viderunt illic
pseudo-episcopum factum, frustratos & deceptos
se esse didicerunt, & remaneat quotidie atque ad
Ecclesiam pullant; nobis tamen, a quibus ratio
Dominico reddenda est, anie ponderantibus, &
tolitine examinantibus, qui recipi & admitti ad
Ecclesiam debeant. Quibusdam enim aut crimina
tus obfistunt, aut fratres obfistunt & firmiter re-
sistentur, ut recipi omnino non possint, nisi eum
scandalo & periculo plurimorum. Neque enim
se putamus quidam colligenda sunt, ut, qui
integra & sana sunt, vulserintur; nec vtilis aut
consulens esse pastor, qui ita morbidus & conta-
giatus oves gregi admittit, ut gregem totum mali
coheretis alit-fiduciae contaminet.

in colla
auctoritate
ut Zan-
ducat.

330 *Non attendas ad numerum illorum. Melior*
est enim unus timens Deum, quam mille filii impij,
sicut locutus est Dominus per prophetam dicens,
Fili, ne iocunderis in filiis impij, si multiplicentur
tibi, cum non fuerit timor Dei in ipsis. O si posses,
frater carissime, illic inesse nobilium, cum pra-
vi isti & perverbi de schismate reverterentur. Vide-
res, qui nihil laboris perclaudere patientiam tra-
bitibus nostris, ut animi dolore sapato recipiendis
malis curandis co-festent. Namque ut gaude-
rent & letarentur, cum tolerabiles & minus culpa-
boles redirent; ita contra sequebantur & relinquantur,
quoties incedibiles & protervi, & vel adolentini,
vel sacrificii, exortantur, & post haec adhuc in-
super & superbi, sic ad Ecclesiam remeant, ut bona
intus impetia coram-pant. Vix plebi periculo-
sum, immo exitioso, ut tales patiantur admitti. Ex ju-
stis scilicet illi fraternalis dolor ex eo, quod unus
atque alius, obnervens plebs & contradicente, mea
tamen facilitate lapsus, peiores existerent, quam
prius fuerant, nec fidem penitentiae servare posuer-
unt, quia nec cum vera penitentia venerant.
Hic noster S. Cyprianus.

Novatio-
ni Ma-
ximianum
pseu-
do-epi-
scopum
con-
tra.

331 *Circa idem tempus Romani schismatici se-*
baeter, Novatianum filii quoque pseudo-episcopum
in Africa ordinarent, Maximum tempore presbyte-
rum, de quo Sanctus in eadem epistola sic ait:

Parti Novatiani Maximum presbyterum, nuper D
ad nos a Novatiano legatum missum, atque a no-
stra communicatione rejectum, nunc illic sibi fe-
licis pseudo-episcopum dicitur. Per adverbium
illud Talemque alique Carthaginem intellexerunt;
quod in eadem esse Commentatio Historico de S. Corne-
lio gressu nem. 196. ostendimus. Si tamen id ita ex-
spectandum sit, errabile est, Novatianum tam jam
obisse; nam cum hic pseudo-episcopus in Africa
ante priore a Novatiano constitutus fuerit, ut ann.
456. distat est, verisimile est, hunc Carthaginem
sem sedem sibi vindicasse.

332 Perro S. Cyprianus miramque ordinatorem, Felis-
sius & Maximianum, tam parvi fecit, ut ne necesse
quidem de ea statim S. Cornelium putaret; tum
quod utramque improbitate fuit ipsi satis notam sci-
ret; tum quod haereticorum infamias committentes
arbitrarentur; tum denique, quod ipsi proxime mi-
ssisset novum omnium Ecclesiarum auctorem, qui
Carthaginensi metropoli haberetur, eo confisus, si
qui praefer illud ad ipsam scriberet, sciret, hunc
unum de sacrificiis, vel libidinis, aut heresie
esse. Notas tamen postea excofimus Felicianum acoly-
thi, qui ex Roma appellatus, inter cetera etiam
Fortunatum pseudo-episcopum S. Cornelio amicum;
verum ea in scribendo mera minas felicitum cecidit;
dum enim Felicianus ad hoc Carthaginem venisset,
Felicianus schismaticus auctorem cum jam
viam eversam Romanam videret, at Romano Ecclesiae
communionem, qua necedat, qua minis a S. Cor-
nelio extorceret.

333 Ita deum docet nos laudata epistola, in
qua S. Cyprianus post allatas rationes, et quae
scribere distulit, his verbis professus est: Na-
mus tamen occasione familiarissimi homini
& clerici per Felicianum acolythum, quem
cum Petico collega nostro miseris, inter cetera,
qui in notitiam tuam perferenda hinc fuerant,
etiam de Fortunato isto tibi scripsi. Sed dum illic
Felicianus frater noster, vel vento retardatur,
vel accipiendis aliis epistolis a nobis detinetur,
Felicianus ad vos properante, praeventus est:
ita enim semper frateralestioni, quasi contra in-
nocentiam festinatione praevaleat. Littera, quae
per Felicianum missa hinc memorat, intercederet;
sed in us de Provincia quoque Libaniano alium esse
scribi, praet sapienter videret.

334 Felicianus cum jam Romam appellatus, F
S. Cornelio schismaticorum laetitia obtulit, eumque
intudatius primam aggressus est & diluit, For-
natum suarum partium episcopum a quoque se-
per viginti episcopi ordinatum fuisse. Iustitiam
sunt nuper Carthagine, videlicet episcopos hunc
in finem & Numidia venimus; quod in menda-
cio suo, ut S. Cyprianus ibidem scribit, postea
quam, quique solis convenientibus naufragis
& a nobis abhorrere, detecti sunt atque confu-
si, Romam cum mendaciorum suorum merce
navigaverunt, quasi veritas post eos navigare
non possit, qui mendaces linguae rei certis
probatione convinceret. Permissum vero acci-
dere Cornelio, quod de tam audaci sententia nul-
la a Carthaginensi Episcopo litteras accepisset,
quibus de re tota iustitiae, schismaticorum men-
dacia respuerit; non ita tamen erat, cui Felici-
sius, cuius seclera pridem auverat, sua sententia
& fratribus imponeret.

335 Reverti eandem schismatici sanctus Pen-
tes, ac non datus per Saturnum acolythum liti-
ris S. Cyprianum adduxit; quoadmodum
et

et a S.
Cornelio
revertitur.

A ex jam sepe laudata epistola in Commentariis de S. Cornelio, num. 207. pluribus ostensum est, & infra ostendimus. Antequam non hoc sitis illorum audire: quin etiam majori cum contemptu Papiam litteras convenerunt, cum summa desperatione comminantes, quod, si litteras, quas attulerant, non accepisset, publica eos recitarent, & multa turpia ac probrofa, & ore suo digna proferrent. Sed & convicia & periculis minas in S. Cyprianum adiecerunt: quibus S. Cornelius nemini motus, & non sibi, sed illi veritas, prioribus litteris alteras subiunxit, & ad Sanctum deservit, quarum nulla ad nos pervenit.

S. XXXI. Sanctus ad utramque Cornelii epistolam respondet, & pro Ecclesiae disciplina & dignitate contra haereticos tuenda perorat.

B Cyprianus, utique litteris periculis, variis afflictus est; nec diuina differenda ratus, epistolam 55. bene longum reperiit, in qua & schismatizantem sceleris, contumaciam ac fraudis suspexit, & suam in admonendo episcopum integritatem probavit, ac invicta praeforum constantia, ac omni magnitudinis indicio reliquit; adeoque magnam illius partem hunc Commentarius inferendum putavi. Epistolam igitur sic cursum est: Cyprianus Cornelio fratri salutem. Legi litteras tuas, frater carissime, quas per Saturnum, fratrem nostrum acolythum, misisti, & dilectionis fraternae, & Ecclesiasticae disciplinae, & sacerdotalis censurae satis plicis: quibus significasti Felicissimum, hostem Christi non novum, sed jam pridem ob crimina sua plurima & gravissima abhorem, & non tantum ma, sed & plurimorum coepiscoporum sententia condemnatum, reiectum a te illic esse; & cum venisset stupens cetera & ratione desperatorum, vigore pleno, quo Episcopum agere oportet, pullum de Ecclesia esse, de qua jam pridem cum suis similibus Dei majestatem, & Christi Domini & Judicii nostri severitate depellat est, ne schismatis & delicti auctor, ne pecunia commissis sibi fraudator, ne raptor virginum, ne matrimoniorum multorum depopulator quae corruptor, ultra adhuc spontam Christi incorruptam, sanctam, pudicam, praesentis suae dedecore & impudica atque incesta contagione violaret.

137 Sed enim lectis alia tua epistola, frater, quam primis litteris subjunxisti, satis miratus sum, cum animadvertissem te minis atque terroribus eorum, qui veneras, aliquantum esse commotum; cum te, secundum quod scripsisti, aggressi essent, cum summe desperatione comminantes, quod si litteras, quas attulerant, non accepisset, publice eos recitarent, & multa turpia ac probrofa, & ore suo digna proferrent. Quod si ita res est, frater carissime, ut nequissimorum timeatur audacia, & quod mali jare atque acquirere non possint, temeritate ac desperatione perficiant, actum est de episcopatu vigore, & de Ecclesiae gubernanda subtili ac divina potestate; nec Christiani ultra aut durare aut esse jam possunt, si ad hoc veniunt, ut perditorem minus atque insidias peritemuscamus.

138 Nam & gentiles & Judaei minantur, & haeretici, atque omnes, quorum pestora & men-

tes diabolus obadii, venenatam rabiem suam Aug. quotidie furiosa voce testantur; non tamen idcirco cedendum est, quia minantur, aut ideo adversarius & inimicus major est Christo, quia tantum sibi vindicare & assumit in saeculo. Maerere apud nos debet, frater carissime, fidei robur immobile, & stabilis atque incommutabilis virtus contra omnes ineurus atque impetus oblatrantium fluxum, velut petra obsecans fortitudinis & mola, debet nobiscum. Nec intererit, unde episcopo aut terror sui periculum veniat, qui terroribus ac periculis vixit obnoxius, & tamen hi de ipsius terroribus ac periculis gloriosus. Ille ipsum, nempe nihil interesse ad gloriam, a quo quis propter justitiam patitur, probat ipsum Christi Domini, Abels, Jacobi ac Josephi exemplo, & Evangelii testimonio, quod fideles a consanguineis suis procedentes praeferunt. Atque bene videtur: Nihil intererit, quis tradat sui faviat; cum Deus tradi permittat, quos disposuit coronari: neque enim nobis ignominia est pati a fratribus, quod passus est Christus; nec illis gloria est facere, quod fecerit Iudas.

139 Quorsum vero haec omnia dicas, nosse debemus S. Cornelio, sed sibi apud illum intentum agere, istudem proxime post se exposuit: Quis autem sui (Felicissimi) synagoga affectum? elatus est, quae comminationum inmensa & insana & vana jactatio, illic (Romae) abhemi miseri, cum hic me habeant in potestate praesentem? Convicia eorum, quibus se & vitam suam quotidie lacerant, non timeamus; sufficit & lapides & gladii, quos verba paricidalibus lapidibus, non perhorrescimus. Quod in illis est, homicidae sunt apud Deum tales & necare tamen non possunt, nisi eis Dominus necare permiserit. Et cum nobis semel moriendum sit, illi tamen & odio & verbis & delictis suis quotidie perimunt. Sed non idcirco, frater carissime, relinquenda est Ecclesiastica disciplina, aut sacerdotalis solvenda censura, quoniam conviciis infestatur, aut terroribus quatimur.

140 Subinde Felicissimi superbia ac contumaciam reprehendens, obsecrat, hunc schismaticum & haereticum nesci, dum episcopum suis, quos in Ecclesia venerandos esse, & ex divina providentia constitui docet, quidam rebelles obtemperare cavescant. Max ad causam suam reversus, episcopatum, quem haereticis male dictis infestabantur, legitime sibi collatum, & integerrime a se adhaerentem, pene invictum & modestum probat. Ceterum inquit, (dico enim provocatus, dico compellus) quando Episcopus in locum defuncti labitur, quando populi universi suffragio in pace deliquit, quando Dei auxilio in perfectione protegitur, collegis omnibus fideliter junctus, plebi suae in episcopatu quadriennio jam probatus, in quae serviens disciplinae, in tempestate proscriptus, apud omnes episcopos in nomine, toties ac leonem petitus in circo, in amphitheatro Dominica digestionis testimonio honoratus; his igitur etiam diebus, quibus has ad te litteras feci, ob sacrificia, quae eadem proposita celebrare populus jubebatur, clamore popularium ad leonem denovo postulatus in circo; cum talis, frater carissime, a quibusdam desperata & perditia, & ex Ecclesiam constitutus, impugnavi videtur, apparet, quae impugnet; non scilicet Christus, qui sacerdos aut constituit, aut protigit; sed ille, qui Christi adversarius & Ecclesiae ejus ini-

ad gentes
nati S. Cor-
nellii temp-
oribus;

haereticos
aut gentes
ne possint

schismatici
aut gentes
quorum cap-
sedes

Aug.

C. S.

quorum
miseri
sperant.

haereticos
aut gentes
ne possint

E

A

maior,

AUG. micus, ad hoc Ecclesia prapofitum tua iofefta-
C. S. tione protegitur, ut, gubernatore labiato,
atrocius atque violentius circa Ecclefia oultra-
gia graffetur.

evoluta fi-
quid ad
tunc

542 Nec mirandum tamen mentis effe, *hujus-
modi contumaciae homines reperiri; futuros enim,
a Cypria & Apollitis ejus praedictum fuisse;
ceterum illos sua culpa petire, neque aliterum in-
veniri epifcopum impetandum, fi in operam de-
victum, ne perirent; denique epifcopi moveri non
debere conviciis perfiderum, quo minus Ecclefia-
fticam difciplinam farram reftam intantur, ne,
dam hominibus placere ftudent, Chrifti fervi effe
definiant. Post hoc faum de Fortunati ordinatone
fiftitum, de quo S. Cornelius quiffas fuerat,
his verbis excufat: Quod autem tibi de Fortu-
nato fifti, pseudo-epifcopo a pautis & invetera-
tis haereticis conftituto, ooo ftatim fcripti, fiter
cariffime, non es res erat, quae in totum
tuam deberet feftinatio ftatim, quali magna aut
merenda perferri, maxime quando & Fortunati
nomen jam laus notici, qui eft unus ex quinque
presbyteris jam praedem de Ecclefia profugis, &
B lententia coepifcoporum noftorum multorum &
graviffimorum viatorum ouper abftinenti, qui fuper
hac re priore anno ad te literas fecerunt.*

de illis
non p-est
fiftitum

543 Item Feliciffimum figniferum feditionis
recognoveres, qui & ipfe in idem coepifcopo-
rum noftorum faftis ad te praedem haereticis con-
tineatur, qui oon tantum ab in illic abftinenti,
fed & ab te illic nuper de Ecclefia pulfus eft. Cum
haec in notitia tua effe confiderem, & pro cer-
to haerere memoriae & difciplinae tuae fitemur,
necelfarium non putavi, celeriter & urgenter ha-
reticorum tibi inepia nuntiandas. Neque enim ad
Catholicae Ecclefiae majeltatem pariter ac dig-
nitatem pertinet debet, quid apud te haereticorum
& fchifmaticorum moliaris audire. Nam & pars
Novatiani Maximum presbyterum, nuper ad non
a Novatiano legatum miffum, atque a ooftra
communicatione rejedum, nunc illic tibi feciffe
pseudo-epifcopum dicitur: nec tamen de hoc tibi
fcripteram, quando hac omnia contemnantur a
nobis, & miferum tibi proxime nomina epifcopo-
rum illic conftituentum, qui integri & faoi in Ec-
clefia Catholica fratibus praefoot.

de oia
noftre

544 Quod unguis ideo de omnium noftorum
confilio tibi placuit fcribere, ut erroris diluen-
di ac perficienda veritatis compendium fieret,
C & fciens tu & college noftri, quibus fcribere,
& literas mutuo a quibus vobis accipere oportet;
fi quis autem praeter hos, quonifpofita no-
ftra complexi fumus, fcribere vobis auderet,
fciens eum vel facrificio, vel libello effe ma-
lucum, vel unum de haereticis, perversum fci-
licet & prophanum. Subdit deinde, qua de epif-
pala, occasione oblati, per Felicionem oculyftum
miffa, de ecclefia a fpondi paribus Privato, de
Fortunato per hunc & quatuor epifcopos haereticis,
vel facrificatis, pseudo-epifcopo ardare, jaltu-
tuncque, prius Carthaginae ad domo Rama, de
vixit quique epifcopi ordinatibus mendacio,
fupra jam retulimus. Conjur quidem mendacii ab-
furditatem oftendat: Si nomina, inquit, ab ea
quereres, non haberent, vel quos. Illo nomi-
narent: tanta apud eos etiam malorum procuris
eft, ut ad illos, oos de facrificatis, nec de ha-
reticis, viginti quique colligi poffint.

Impetrat
placet in
legit

544 Nec me oportet, (postquam praedictum)
fiter cariffime, paria nunc cum illis facere &

ea, quae commiserunt, atque huc ufque com-
B mutant, meo sermone decurrere; cum confide-
radum fit nobis, quod proficere & fcribere la-
cerdotes Dei oportet; nec tam dolor apud nos
debeat, quam pudor loqui, & ne videar provo-
catus maledicta posuit, quam crimina & pecca-
ta congerere. Taceo itaque de fraudibus Eccle-
siae factis; conjurationes & adulteria, & varia
delictorum genera praetero. Unum illud, in quo
non mea, nec hominum, sed Dei causa est, de
eorum facinora non puto esse reticendum, quod
a primo statim perlecutioms die, cum recentia
delinquendum facinora serverent, & facrificis
nefandis non tantum diaboli altaria, sed adhuc
manus ipsa lapidum atque ora fementur, com-
municare cum lapsis, & penitentiae agende in-
cedere non desisterunt.

545 In hunc tam demumobilem levitatem, qua
lappi ab agenda praesentis vocabantur, pro me-
ritis involunt Sanitus, carendum malitiam
maxime necet; qua tamen eos fiftimiffis, non Ca-
tholice, uacere advenit. Compelluntur adhuc,
E inquit, inluper lapu, ut linguis atque ore, quo
to Capitolo ante deliquerat, sacerdotibus con-
vicium faciant, confectores & virginis, & pios
quoque fidei laude praecipuos, atque in Eccle-
fia gloriosos, contumelias & maledictis vocibus
protequantur. A quibus quidem non tam noftro-
rum modestia & humilitas & pudor cardius,
quam illorum ipforum fpet & vita laecatur. Ne-
que enim, qui patitur, sed qui facit convicium,
miser est; nec, qui a fratre vapulat, sed qui
fratrem cadit, in lege peccator est; & cum no-
nentes innocentibus injuriam facio, illi parium
tur injuriam, qui facere fe credunt.

546 Post hoc collegata iterum errandem in
dilectis fuis peritiam ad mentis certare, ex quo
us ipfi praesentiam agerent, nec ab aliis agi
permitterent, ad Feliciffimum legatum regredior.
Post illa adhuc inluper pseudo-epifcopo fifti ab
haereticis conftituto, navigare audent, & ad Pe-
tri Cathedram, atque ad Ecclefiam principalem,
unde unitas sacerdotum exorta est, a fchifmaticis
& prophania literas ferre; nec cogitare, oos effe
Romanos, quorum fides, Apostolo praedicante,
laudata est, ad quos perfidia habere non poffe
peccellum. Quia autem causa veniendi, & pseudo-
epifcopum conata epifcopos factum motum
F Aut enim placem illis, quod fecerunt, &
in fuis faetibus perfeverant; aut li displices, &
recedenti, fciunt, quo revertemur.

547 Nam cum ftatutum fit ab omnibus no-
bis, & equum fit pariter ac iustum, ut unus-
cuique causa illic audiat, ubi eft erro er-
admoftum, & fingulis pafforibus portio gregis fi-
adleripa, quam regat unusquisque & gubernet;
rationem fci actus Domino redditurus; oportet
utique eos, quibus praefumus, non circumcar-
tare, nec epifcoporum concordiam cohercentem
fuis bubdola & fallaci temeritate collidere; fed
agere illic cautam tuam, ubi & accufatores habere,
& testes fuis criminis poffint; cufi fi paucis
delperatis & perditis minor victor effe ftatu-
tas epifcoporum in Africa confiftentium; quae
jam de illis iudicaverunt, & eorum confentientia
multis delictorum laqueis victoriam; quod illi non
per gravitate demarant. Ex his huc notant
Romanae Sedis advenfarij argumentum depravatum
contra Romani Pontificis primatum; poffed ad bo-
num cavillationis impendebimus §. 450 in qua de
ante eadem

adulteran-
dis, & ma-
litiis

E

Feliciffi-
mam, &
usque af-
fectat;

F

fructum
recipere
morum &
ad iustum
huc iterum

A eodem primatu per S. Cyprianum agnita uenimus.

548 Post hoc sanctis Antistes mox, causam eorum iam discussam, fustulitque in eos distam iam esse, idcirco uideretur, nos sacerdotali consuetudine dignum esse, eam deus trahere. Subdit etiam Fortunianus, postquam pseudo-episcopus ab hæreticis laesus est, iam pene ab omnibus esse desertum; se uero in iisdem ad Ecclesiam adiuuandum multum laborare, prout supra nos. 548. & sequ. ostendimus. Deinde ad Felicissimum deus conuersus, eum ceterosque legationis suae ad tribunal suum reuocat, suam pariter benignitatem exprimit, si cum sincera poenitentia accesserit, sine qua Ecclesiam ipsi sepe oculis fore pronuntiat. De istis uero, ait, quid dicam, qui nunc ad te cum Felicissimo omnium criminum reo nauigauerunt, legati a Fortunato pseudo-episcopo missi, tam saluas ad te litteras afferentes, quam est & ipse, cujus litteras ferunt, falsius; quam est ejus peccatorum multiplex conscientia, quam execrabilis uita, quam tarpis; ut, etsi in Ecclesia esset, ejus tales de Ecclesia deessent. Denique quia conscientiam suam aorunt, nec nos audent adire, aut ad ecclesiam limen accedere; sed foris per provinciam circumuolantis fratribus & ipsolaudis pererrant; & omnibus iam satis noti, atque undique pro suis facinoribus exclusi, illuc etiam ad vos nauigant.

B 549 Neque enim potest illis froos esse ad nos accedendi, aut apud nos consistendi; cum sint acerbissimis & grauissimis erimino, quoniam eis a fratribus ingeruntur. Si iudicium nostrum uoluerit experiri, ueniat. Denique si quis illis excusatio & defensio potest esse, uideamus, quem habeant satisfactorius iustitiam, quem afferat poenitentia fructum. Nec Ecclesia tibi cuiquam claudis, nec Episcopus alicui denegatur: patientia & facilitas & humanitas nostre uenientibus praeito est. Opto omnes in Ecclesiam regredi, opto ueneros commissiones nostras intra Christi castra, & Dei Patris domicilia concludi. Remitto omnia, multa dissimulo studio & voto colligenda fraternitatis: etiam qui in Deum commisi sunt, non pleno iudicio religionis examino. Delictis, plura quam oportet, remittendis potius ipse delinquo: impletior prompta & plena dilectione cum poenitentia reuerentes, peccatum suum satisfactorius humili & simplici confitentes.

C 550 Si qui autem sunt, qui putant se ad Ecclesiam non precibus, sed minis regredi posse, aut existant, adiutem se sibi non lamentationibus & satisfactoribus, sed terroribus facere; pro certo habent, contra tales clausam stare Ecclesiam Domini, nec castra Christi inuicta & fortia. Domino tuente munia, minis cedere. Sacerdos Dei Evangelium tenens, & Christi præcepta colludentes, occidi potest, uinci non potest. Suggest & subministrat nobis exempla uirtutis ac fidei Zacharias amittit Dei; qui cum terri minis & lapidatione non posset, in templo Dei occisus est, clamans & identidem dicens, quod nos quoque contra hæreticos clamamus, & dicimus: Hæc dicit Dominus: Dereliquitis vias Domini, & Dominus derelinquit vos.

D 551 Hujus exempli facilitas fortiter & pro dignitate sacerdotali respiciendum ducit; si enim ipsi cedat; Quid speret, inquit, quam ut ecclesia Capitulo cedat, & recedentibus sacerdotibus, ac Domini altare remouentibus, in eleri nostri sacrum venerandumque conglobum? Simus

læra atque idola cum aris suis traieciat, & No-
uetano desolandi aduersum nos, atque incre-
pandi largior & plenior materia præstetur, si il-
li, qui sacrificauerunt & Christum publice nega-
uerunt, non tantum rogari & sine ulla poenitentia
admitti; sed adhuc insuper cupient terroris sui
potestatem domino. Si pacem possunt, arma de-
ponent. Si satisfaciunt, quid minuent? Aut si
commoantur, sciant, quia & Dei sacerdotibus non
timeantur. Neque enim & violentia operis cum uenire
comperit, intrabit in Ecclesiam, quæ minatur;
aut armis ejus & violentia ceditur, quia resistente
perempurum le esse profectus. Armant nos hæ-
retici, dum nos putant sua comminatione terri;
nec in pace nos deiciunt; sed magis erigunt &
accendant, dum ipsam pacem periculis pejo-
rem fratibus faciunt.

552 Ex opussum quidem, ut, quod loquun-
tur furore, impleant crimine; ut, qui uerbis
perfidis & crudelibus peccant, factis quoque da-
lingunt. Oramus ac deprecamur Deum, quem
provocare illi & exacerbare non desinant, ut
eorum corda mitescant; ut furore deposito ad
fatiscentiam mentis redeant; ut pestis operis de-
lictorum tenebris poenitentiae lumen agnoscat, &
magis peccati fundi pro te preces atque ora-
tiones Antistitis, quam ipsi fundant sanguinem Sa-
cerdotis. Si autem in suo furore permanserint,
atque in ista indolis ac moli suis parricidiis
crudeliter perleuererint, nullus Dei sacerdos hic
inferius est, sic jacens & abjectus, sic imbeci-
litate humane modestitatis inuadens, qui non
contra hostes & impugnatores Dei diuinitus ar-
gatur; cuius non dimittit & infirmis vigore &
roboris Domini protegitur a seimet. Nistra nil
interit, aut a qua, aut quando perimatur,
moris & sanguinis premium de Domino recipi-
ri. Illorum stenda & lamentanda concilio est,
quod sic diaboli excocti, aut æterna gehennæ
supplicia non cogitant, enitibus iam propin-
quantis aduentum conentur imitari.

553 Denique epistolam suam clausuram, rogat
S. Cornelium, ut, quod alias etiam sponte facie-
bat, eam florentissimo illic clero... & senten-
tissime atque emphatissime plebi prælegere non gra-
uaueris; ut, si quod illic contagium uenerat ter-
renis & pestiferis lemmationis interpretat, ut o-
mne de fratre aurius & pestibundus exuatur,
& bonorum integra ac sincera dilectio ab omni-
bus hæretica detractionis sordibus repurgetur.
Ne quis tamen ex istius epistolæ conuictu pueri,
S. Cornelium, infuse derum aut platum, schis-
maticorum fraudibus circumuortens fuisse, istud
post pauca subdit: Quamquam istam illic fratre-
nitatem nostram, uelut scilicet providentia mani-
tem, sed & sua uigilantia feci curam, nec capi
hæreticorum uentus posse, nec decipi, tantum-
modo apud illos peruolare magister & præceptum
diuina, quantum illis in Deum timor est; tamen
ex abundantia uel sollicitudine nostra, uel caritas
scribere ad vos ista perculit.

554 Hæc aliquo S. Cyprianus in laudata e-
pistola, quæ hoc tam prolixam uisum sui reformis, scripsit
qua Similis ipse sacerdotales dicit ad uirtutes
suas in ea graphice depicere. Ceterum dubitandum
non est, quia S. Cornelius schismaticus ille, uti jam
seruat, ista Similis epistola, etiam fortius repa-
leris. Scripsit autem eam fuisse anno 252. in fa-
pro illis certum est; sed uerum quidteniam
quo se plebi sue in episcopatu, dum hoc scriberet,

Rem-
m. magis
fuerit.

E

F

* ad de-
derat.

fratilis.

Tempus
epistolæ.

et con-
fessionem.

et con-
fessionem.

AUCT. E. S. *probatum jam fuisse ait, per complere, an praecipientem sit, in divinis reliquias q. 5. an de anno adit episcopatus actum est.*

§. XXXIII. De infanti persecutione divinitus admonitus, Thibaritanos per epistolam hortatur ad martyrium: lapsu pacem dandam in concilio decernit: scribit ad S. Cornelium, ejusque successorem S. Lucium.

De infanti persecutione admonitus
Dum S. Cyprianus haereticis schismaticisque tam fortiter sese opponeret, ne Ecclesia divinitatem ad eorum malitiam salutemque vindicaret, nova tempestas motus ipsius animum occupavit. Divina scilicet providentia, qua Doctores perfectissimi pacem sanctissimam solliciti aduersi praedicant, eundem nunc de altera praesentante a Collo lumine adducere non cessabat. *Hae scribitur enim peritibus editum, quod populum Carthaginensem sacrificium fuisse, in epistola 55. supra num. 540. vidimus. Atamen Ecclesia pacem tunc nondum ruptam fuisse, tum ea eadem epistola, tum ex 54. quam scripsit illa scriptam patemus, manifestum est: unde colligere licet, sacrificia per editum illud universa evocata, non singulis episcopis multis, imperata fuisse, ut adhaerendum ad tam impetratum aduersi Christiani, licet sanctus in occasione vocis populari ad locum pellendus fuerit.*

Thibaritanos per epistolam

55. Paque celestibus monitis de insensu certamine resistit: rogantissimos Praeful, nihil prius habuit, quam gregi suo, cuius imperium streptum plerumq. nandum deferat, solliciti praescire, contraque cavere, ne cum hostis impetum & insubellum invaderet. Eodem saluandis epistola 56. ad Thibaritanos de exhortatione moribus conscripsit. Thibaritani, quorum episcopi Vincentius caecili Carthaginensi de haereticis baptizandis interpositi, sanctum Monasterium suum regerant, ut aliquando ad se ducerentur, & quo multum pollicetur, de rebus divinis sermone eorum exhortaretur. Hisce vocis aspersus S. Cyprianus; sed negotiorum multitudinem eo usque distulit, C. satisfecit non putaret, neque id jam nimis minus pisset, sacris in omnia presentia. Litteris igitur eis conuenit, & de insensu periculi administrat, ad martyrii palmam referendam invitavit.

ad martyrii palmam referendam invitavit

57. Laudatam epistolam sic exorsus est: Cyprianus plebi Thibari consilium salutem, Cogitationem quidem, fratres dilectissimi, atque in vocis habebam, si rerum ratio ac temporis conditio permitteret, secundum quod frequenter desiderasti, ipse ad vos venire, & quamulacumque modicioritate exhortationis nostrae periculi illic fraternitatem corroborare. Sed quoniam hic rebus urgentibus detrimetur, ut longe illinc excurrere, & diu a plebe, cui de divina indulgentia praesumimus, absita non datur facultas, haec interim pro me ad vos vicarius litteris misi. Nam cum Domini iustitiae dignatione infligimus impius & admonemur, ad vestram quoque conscientiam admonitione nostra sollicitudinem perfere debemus. Scire enim debetis, & pro caris credere ac sentire, praesentem dum super caput esse conspiciat & ocellum saculi, atque antichristi semper appropinquasse, ut parati omnes ad pra-

lium stemus, nec quidquam nisi gloriam vitae aeternae & carnis confessionis Dominice cogitemus; nec putemus, talia esse, quae veniant, qualia fuerunt illa, quae transierant. Gravior nunc & ferocior pugna imminet, ad quam fide incorrupta & virtute robusti parare se debent milites Christi, considerantes, idecirca le quotidie calcem sanguinis Christi bibere, ut possint & ipsi propter Christum sanguinem fundere.

58. *Hec praefatus, tam lapsus quam integra fides fideles, tum permissis tum comminationibus divinis ad martyrium exhortatur est, episcopi, qui praecipui ad agendum instruiti; quas hoc referenda supersedet. Et quoniam omnium haec summa & fides est: Armenus integer, ne perdat integer, quod super fecit. Armenus & lapsi, ut & lapsi recipiat, quod amittit. Integer honor, lapsi dolor ad praesentem provocet. Nec exhortationibus tantum tam sua quam divina discessit, cujus cathedra tam forte vacat, plebem ad perfectionem fortiter exhortandum parat; sed & amicum suum in eum sollicitus parat, ut unde gravius aliquod periculum immineret. Inter haec praecipue angelus illum miserabili lapsum condidit, qui, cum plenam praesentiam nondum exegisset, a divina Encubitus accubante, eoque praefatus destituit, praedicti praecentis videbantur. Regibus quidem illi factum, certamine spem solitum fore, ut priorem labem sua sanguine clarent; sed obliuiscuntur amicum suum praecedens decretum, quo in synodo vetitum fuerat, ne quis sacrificium extra merum periculum ante capietam praesentiam plenam pace dederat.*

59. Placuit igitur synodus divina exhortatione, in qua ex omnibus S. Cyprianus et quadraginta & natus episcoporum sententia omni consensu condidit est, quod omnibus, qui post lapsum suum ab Ecclesia non recesserant, nec praesentiam agere desisterant, pacem, cum eoque de more divinam Encubitus epistolam concedendum esse sancitum est. Hisce ita constituit, etiam praecentis epistolam synodalem, qua inter Cyprianos laici 54. edita est, ad S. Cornelium Papam dederat, in qua nova huius canonis necessitatem solliciti argumentis praebant, etiam cunctis fore, ut & ipse in eundem sententiam irret. Si autem quidem, F. inquit, iam pridem, (semper enim praesentis lapsa) fratre carissime, participato invicem nobiscum consilio, ut, qui in persequutionis infestationibus supplicati ab adversario, & lapsi fuissent, & sacrificiis se illicitis maculassent, agerent divi praesentiam plenam, & si periculum infirmis urgeret, pacem lub illis mortis acciperent.

60. Nec enim fas erat, aut permittebat paterna pietas & divina clementia, Ecclesiam pulsatibus claudis, & dolentibus ac deprecantibus spei salutaria subsidium denegari, ut de seculari recedentes; sua communicatione & pace ad Dominum dimitterentur; quando permittit ipse, qui legem dedit; ut ligata in terra, erant in caelis ligata essent; solvi autem possent illis, qui hic prius in Ecclesia solverunt. Sed enim cum videamus, diem rursus altius infestationis appropinquare episcopo, & crebris atque assiduis infestationibus admonemur, ut ad efferam, quod nobis hostis indicit, armati & parati simus; plebem etiam nobis de divina dignatione commissam exhortationibus nostris puerum, & omnes omnino milites Christi, qui arma desiderant, & praesentiam

*De la-
pso felle.
1000. 1000.
Pro Con-
1000.*

*pacem in
dandam
faciunt, et
ad Con-
siliu*

F

*in rursus
dum praesentiam*

A flagitant, intra castra Domioica colligamus; necessitate cogente censuimus, eis, qui de Ecclesie Domini non recesserant, sed penitentiam agere & lamentari, ac Dominum deprecari a primo lapsus sui die non desisterant, pacem dandam esse, & eos ad prelium, quod immoet, amari & instrui oportere.

361 Obtemperandum est omque offensionibus atque admonitionibus iustis, ut a pastoribus ovae in periculo non delerantur; sed grex omnis in unum congregetur, & exercitus Domini ad certamen militum castris armetur... Nunc ois infirmis, sed foribus, pax necessaria est; nec morientibus, sed viventibus, communicatio a nobis danda est; ut, quos exultamus & hocamur ad prelium, quo ieremes & nodos relinquant; sed protectione Sanguinis & Corporis Christi muniamus; & cum ad hoc fiat Eucharistia, ut possit accipientibus esse tutela; quos tunc esse contra adversarios volumus, munimentum Domini caesurasque armemus. Nam quomodo docemus aut provocamus eos in confessione Nomini sanguinem suum fundere, si eis militaturis Christi Sanguinem denegamus? Aut quomodo ad martyrii poculum idoneos facimus, si non eos prius ad bibendum in Ecclesia Poculum Domini iure communicationis admittimus?

362 *Observemus autem, interesse debere iustitiam, qui vult ad gentes, vel ad hereticos ab Ecclesia aservantur, etque, qui ab ejusdem linceis non digressi. compari lincem pacem possidebant, sique ad subendum fortiter certamen paratos esse profitebantur: nam hunc pacem omnino esse concedendum. Hoc enim, inquit, in tempore pacem nos ois dormientibus, sed vigilantibus damus, pacem non delicias, sed armis damus, pacem ois ad quietem, sed ad aciem damus. Præterea advertimus, si perquam gloriosum fore, huiusmodi penitentibus pacem dedisse, si si se instruit, martyrii laudem reportaverint, quod certo suorum confidant; nec sit tamis erimus certi posse, si qui in illis pacem subdole perierint, aut in eis desecerint; cum ipsi illius corda servati non possint, nec obesse mali debent, quominus boni subvolant; sed parum male si boni debere adjacere. Contra vero episcopi certe impetandum fore, si bonum est ducere aut negligens, ejusmodi boni milites sine pace discedere.*

363 Ex his aliisque tandem concludatur: Ne igitur ore nostro, quo pacem negamus, quod dantiam magni humanæ crudelitatis, quam divina & potestate pot. ait opponimus, oves nobis committit, a Domino reprobantur; placeat nobis, sancto Spiritu suggerente, & Domino per visiones multis & manifestas admonente, qui hostis imminere prænuntiatur & ostenditur, colligere intra castra milites Christi, examinatis singulorum casus, pacem lapsis dare, immo pugnaturis arma suggerere: quod credimus, vobis quoque patris misericordia contemplatione placiturum. Quod si de collegis aliqui extiterit, qui urgente certamine, pacem fratibus & foribus non putat dandam, reddet ille rationem in die iudicii Domino vel importuna censura, vel inhumane duritie fœd.

364 Nos, quod fidei & caritati & sollicitudini congruatur, que erant in conscientia nostra, promissum, diem certaminis appropinquasse, bonum violentum cito contra eos caligere, pugnam, non talem, qualis fuit, sed graviteram Septembris Tom. IV.

multo & sciorum venire. Hoc nobis divinitus Auct. frequenter ostenditur, de hoc nos providentia C. S. misericordia Domini sapienti admonetur; de eujus ope & pietate, qui in eum confidimus, possumus esse fecuti: quis, qui in pree militibus suis futuram prænuntiat pugnam, dabit militibus in congregatione victoriam. Huc usque laudam epistola synodica ad S. Cornelium data, qui hanc dubio in ovem hoc decretum concessit. Ceterum quam felicitas et elementaria essetis, colligitur tam ex S. Cypriani 57. epistola ad S. Cornelium, tum ex iuncti auctoris Opera contra Novatianum, in quibus plurimi, qui in Decretis perfectionis vestri fuerant, sub Gallo taverit fuisse dicuntur.

365 Non duo post hoc intellexi S. Cyprianos, & S. Cornelio profectusque Roma subito jam exorta, Romanos confidens, & S. Cornelio servituri fuisse, dicit S. Cornelio; inique post diu quam sanctorum Pontificis confessionem, in eadem possum fuisse. Excepit hanc narrationem, ut dicitur, sanctus Antistes, & exulanti Constantino in Hierusalem Pontifici tam de sui, quam de Romanorum gloria confessionem, per epistolam 57. plurimum gratulatus est; quam cum in S. Cornelio, ad ejus gesta propius pertinet, & xi. jam desideremus, se ex paucis duntaxat hoc referemus. In primis gaudium suum, quod ipse tam suis ex illorum gloria cepit, in ipso epistola exordio his verbis expressit: Cognovimus, frater carissime, fidei ac virtutis vestre testimonium gloria, & confessionis vestre honorem se exultanter accepimus, ut io meritis ac laudibus vestris nos quoque participes & locos computemus.

366 Nam cum nobis & Ecclesia una sit, & de vestris mens iuncta, & individua concordia, qui nos lacertos in coalescentis sui laudibus, inquam in suis propriis gratuletur: aut que fraternitatis non in fratrum gaudio ubique letetur? Expressit non potest, quanta illis exultatio fuerit, & quanta letitia, cum de vobis prospera & fortia compendimus; ducem te illis confessionis fratrum exultasse; sed & confessionem duci de fratrum coalescentia crevit. Et. Post hoc eundem confessionem meritis laudibus professus est; ut loquatur studiosus lecter reperit. Sub epistola finem, sic loquitur, quasi exultasset, suam quoque posterum certamina non proci esse, idcirco tam se, quam contra omnes preces resistit, ut ad illud se prepararet, manusque preces resistit.

367 Hortamur plane, inquit, quantum possumus, frater carissime, pro caritate mutua, qua ovis iovicem coheremus, ut, quoniam providentia Domini moneatis instrui, & divinae misericordiae consilii salubribus admonemur, appropinquare jam certaminis & agnos ostri diem, jejunis, vigiliis, orationibus, resistere cum omni plebe non desinamus. Incumbamus gemitibus assiduis & deprecationibus crebris. Hac sunt enim nobis arma caelestia, qua protegamur & perseverare fortiter facimus. Hac sunt munimenta spiritalia & tela divina, qua protegamur. Memores nostri iovicem sumus, concordet atque unanimet, utrobique pro ovis semper oremus, pressuras & angustias mutua caritate relevemus, & si qui illic nostrum prior divini dignationis celestiter præcesserit, perseveret apud Dominum nostra dilectio, pro fratribus & sororibus nostris non cesset oratio. Hæc ibi, in quibus finis desinamus, qua ratione ipse sese ad martyrium compararet.

368 Sancto Cornelio Constantino in Hierusalem, ubi suscipiatis, martyrii laudem die XIV. Septembris Tom. IV.

S. Lucio in
Ierem. S.
Cypriani
Epistola

A. S. Dionysii *secundum in dei fidei, vel saltem Romae amantem persecutionem castigis, inique saltem, ut neque Enjani in Choroce, neque S. Augustinus lib. 18. de Civit. Dei, cap. 51. non 52. neque Salvastri Severus non numeraveris, neque Eusebii in Historia martyris sub Gallo & Valeriano passis memorant.*

575 Hic addit Gratian, qui cum lib. 7. Historiam contra Paganos, decem persecutiones, quibus Ecclesia afflicta fuit, cum decem Egypti plagis, ut ait, conferat, septimum plagam suo Gallo & Valeriano statim perhibuit, non vero tormenta fatidicis sufficere. In hac sententiam in cap. 14. aliat 21. sequitur rariat: Gallos Hostilianum regnum adeptus, vix duobus annis cum Volusiano filio obiit. Emerit uti violati nominis Christiani; & quatenus ad prodigium ecclesiae edicta Dei occurrerent, ceteros incredulorum mortuorum pestis extendit. Hic sola pernicie indignos Gallos & Volusianos. Notat tamen Pagus, Gallum cum Hostiliano, Deum filio, hic conspici. Subjungit & alterum S. Dionysii Alexandrini influentiam cap. 7. cap. 21. Iudeam Historiam Eusebii, non legitur: Post hac bellum & fames exacerbat; quae quidem nos cum gentilibus iunctim pertulimus. Et haec quidem mala, quibus nos attriverunt, soli sustinimus: quae autem sibi invicem intulerunt ac passivam, eorum partem toleravimus.

B. 576 Sed rursus oblativis non pax illa, quam obbit soli Deus indulget: quoniam brevissimo tempore ipsi nos & illi respicimus, repente ingratum lues illa. S. Paganus edidit, hic e narantur, quae, impenitente cum Gallo Volusiano, congerunt; dumque S. Dionysii ait: Mala, quibus nos attriverunt, soli sustinimus, de persecutione in S. Cornelium ac Lucium Romanosque nota loqui decedat; sed non alio certe ratione, quam quod id ipsi tunc viderent. In Oriente itaque, ex praedictis concludit, persecutione laxivo non videtur. Sed nec tam in Africam penetrasse, probari potest ex S. Cypriani epistola 58. in ea quoque indicat ipsi videtur, persecutionem Romae tantum suscitatum fuisse, quia sanctus Lucio Pontifici suum ab ecclesia recedunt gratulans, ibidem se scribit: Intellegimus divina Majestatis salutaria & sancta consilia, unde illis (semper Romae) repentina persecutio super exorta fit; unde contra ecclesiam Christi, & Cornelium beatum martyrem, vosque omnes, secularis potestas subito procepit; ut ad confundendos haereticos noster Dominus, quae esset Ecclesia, quis Episcopus eius unus, divina ordinatione delictus; quod cum Episcopo presbyteri laetodotali honore conjuncti. C.

577 Ex hoc autem loco Pagus post Lamberum sic evincitur. Divina providentia adhibuit sanctus, persecutionem Romae contra deos ipsi sustulit Pontificem, elevarunt solus ortum fuisse, ut, dum persequerentur, Neovianus praeritit, illis affligeret, ubi palam fieri, Ecclesiam petri Cornelium, ejusque successorem Lucium, non prius Neovianum esse; non solent diaboli in servos Dei, non in sua munera hereticos, persecutionem suscitare. Atque hinc inferi Pagus, persecutionem in solis Romanos notam fuisse, ut aperte, ut ea in alias quoque provincias lateret. Praeterea observat, in laudata S. Cypriani ad Lucium epistola, nisi & in altaria ad Cornelium ante illam scripta, nullam ecclesiae memoriam ullius martyris tum temporis in Africa sub Gallo fuisse; sed & huius imperium non breve fuisse, utique barbarorum in

Romanos provincias inconfusibilibus agitavit, ut Auct. eorum praefecti in eorumdem confessionem potius, C. S. populi quoque, quam in Christianorum persecutionem intenti fuisse dicendi sit.

578 Interpretationem autem revocamus S. Cyprianum *secundum* priam felle, non. 575. celatum, addendum felle esse censet, quod sanctus persecutionem graviter multo & acriter, quam quae sub Deo fuerat, praedixit; quod de Gallo persecutionem atque posse videret, cum de lege minus videtur fuerit, quam Deiana. Ne vera caligant mira viderentur basijandi interpretatio, cum simili exemplo ibidem distinet. S. Pontius in Vita apud nos non. 24. & segg. narrat, sanctum Antistitem suum primum, quo in Carthagini castro suo Valerianus fuisse narratur est, eum filio fuisse & praefectus capite ducatur, sic tamen, ut dicit eum rebus suis impendit videretur: eorum autem ducisse, per dicit illam eum non significat fuisse, quae classe, capite plenus est. Ut igitur S. Cyprianus martyrem suum et suppositi genit sit revocatum fuit, ut tempus tamen secretum mueret; ita censet Pagus, persecutionem, de qua hic agitur, eadem pariter praedictam fuisse, ut unguis tempore bacurata, aut quae, quosque videretur afflicta esset. Hic adde & alterum argumentum, Pontius scilicet alio de Galliana persecutione, rebusque in ea a sancto Episcopo suo gestis, silentio.

579 Ego sane libenter credidero, non de sola tunc Gallo persecutione, sed & de ea, quam Valerianus postea suscitavit, accipienda esse, quod S. Cyprianus de hoc argumento praedicta fecit: non nos admodum diuturnum spatium inter utrumque intervisti, & hoc ratiores rebus intelliguntur, quae de illis attulit sanctus praenuntio. Verum Gallo persecutionem Romae damnavit, ut praenotat in Africam. Pagus assertor non possum; atque id probant allegata ab eo rationes, quibus alii opposuere, atque ad illos respondere. S. Cyprianus, quippe cum ex convocatis episcopis, ex creditis revocandis decessu iam certe fide persequere, novam persecutionem caeteris Africana a Gallia stare, ut omnia necessarium duceret eorum eorum eodem, quae lapsa amaris praenotat, qui ab Ecclesia non recesserant, per & eorum diceretur, ut tam potenti praefide distinet persecutione inipsum invaderet, prout, ex eadem epistola 54. hinc claret.

580 Hinc etiam epistola ajunt: Hoc in tempore pacem nos non dormientibus, sed vigilantibus damus: pacem non delictis, sed armadum; pacem non ad quietem, sed ad seum damus. Ex rursus idem sanctus in epistola 56. quae Thiberianus ea occasione ad martyris laetantem exhortatus est, nullum de imminente persecutione dubitandi locum reliquit esse voluit. Scire enim, iugari, debet, & pro certo credere se teneri, praefura diem super caput esse coarctasse, ... ut parati omnes ad praelium stemus, nec quidquam nisi gloriam vitae aeternae & coronam confessionis Dominici cogitemus. Quis non videt, hae omnia de propinqua, namque Africa improbe persecutione, dista esse; adeoque S. Cyprianum, ceterisque cum eo illas praenuntio episcopos, verbum holliterant fuisse, si fuisse ipsi revocandis de persecutione in solis Romanos suscitanda, vel de ea, quam Valerianus anno 256. vel 257. primam movit, accipienda fuerint, nec rursus intermedium alla Africam persequi infestaverit.

AUCT. C. S. 381 *Hic autem error in sanctis Augustini nomine et minus admodum est, qui majorem mentis acie lapsum reputant, quam de immutatis revelationibus dicendum erat, licet in simplicibus animis non existeret, si quis de lapso vita morte periculum esse credens, per periculum plenum communicationis admittatur. Nihil famuli accerit in exemplo quod Pagina nra. 378. ex Vita protalis, nequam Pontius ibidem effert. S. Cyprianum, a lapsu ex ea revolutum, sibi persuasisse, non periculis pericundum: sed id animi ex omnibus ambulatione fuisse, Augustinum seum martyrio comendandū: diem vero martyrii ignotum fuisse hoc, inquit nra. 27. Pna. nemo cognovit, quare vere sit ostensum fuisse, nisi quia post eundem die, quo id viderat, coronatus est. Medio nihilominus tempore imminens passio per certo ab omnibus sciebat: passionis tamen dies ab idem omnibus. usque insperantibus, tacebat.*

cap. 112
prima.

B

conuictus, quare persequantur. Item Senilis immi-
582 *Per persequantur* inquit Senilis immi-
persequantur, impetrans Gallo in Africam pe-
ninsulae, satis lignes tu libro ad Demetriam, et
annum a Gallo in radem proposita munitis, quare
Paganus ipse in radem persequi esse, notum ad-
mittit. In hoc S. Cyprianus deformatum, quare
in Christianis addidit, inter cetera hoc ait:
Ecce id ipsum quale est, unde nobis vobis
maxime feruntur est, quod nos infestis innoxios,
quod in conuictum Dei impetrans etque op-
erum Dei servos ... Dei servos et Majesta-
te ac nomine eius dicatis infestis persecutionibus
fatigari. Satis non est, quod ipse tu Deum non
colis; adhuc infestus eos, qui colunt, facien-
tes infestationes persequuntur. Deum nec colis,
nec colis omnino permissis; et cum ceteris, qui
non tantum ista incepta idola, et manu hominis
facta simulacra, sed et potentia quadam et mon-
stra venerunt, tibi placeant, solus tibi displi-
ceat Dei cultus. Fumant ubique in templis ve-
stris hostiarum bulta, et rugi pecorum; et Dei
altaria vel nulla sunt, vel occulta. Crocodili et
cynocephali et lapides et serpentes a vobis colun-
tur; et Deus solus in terris aut non colitur, aut
non est impetrans. quod colitur.

18) Innoctis, iulior, Dier caeco, omne pri-
vate, ratiocinio [pelus], caseis pramis, caetero
C includis, gladiis, bellis, ignibus punit. Nec falem
contentus es dolorum zolitorum compendio, &
simpha et veloci brevitate panarum. Admo-
laniadis corporibus longa tormenta, multiplicas
laserandis viceribus numerosa supplicia, nec feri-
as atque immanitas tua ulitatis poteri contentus ef-
fe tormentis: excoquit novas pennis ingenio
erudulus. Quae hac est solistatilis caesimica ra-
bies, quae inrephelis libido savitia? In bona er-
delatator equitans, sed aeri, spio aliud pluribus
uovetur, Quid te, inquit, ad infemum tem-
poris verius? Quid curu terrene cunis imbecilli-
tate contendis? Cum animi vigore congrede-
re, virtutum mentem infringere, fidem ratiocine; dis-
ciplinam, si potes, vince, vince caute: vel, si
quid dis tuis numinis & potestatis est, ipsi lo-
uilionem suam surgant, ipsi se sua maiestate de-
fendant: aut quid premissa se solentibus poi-
sunt, qui la de non colebas vindicare non poi-
sunt? Haec S. Cyprilianus aduocatus Diderotianum,
qui pelis atterqueque selematium casum in Chri-
stianum religiosum regere, tamque omnicuius
amandis proficere non cessat. Monasterio

*audem est, perfectionem, & astrum quidem, D
his memorari.*

584 *da Pagine, et argumentum hoc emulatur, a tanto*
repetitur, videntur agi de perfectione Dialecticæ, quæ
profertur; neque infirmum esse ejusmodi scribendi
modum de rebus magni momenti, qualis iste fuit.
Verum isti integre non pagin, institutum non
esse evincunt: res præteritas tanquam præfates con-
cedere, nihil tamen cogi non solum hic saltem affere-
re; imo oppositum suadent non verum adjuvare,
imò ipso contrarie. Non puto quidem esse supra
dicti indubitanter affe, S. Cyprinum divinis reve-
lentibus infirmum, per certe doliis, inflare
proxime perfectionem, eamque non solum Roma-
næ & Astis prædixisse, sed etiam congregata pro-
prie synodo sollicitè curasse, ut non minus lapsus,
quam integre fidei fœciles contra inimicos pericu-
lum commoveret. Hic verò omnino Scythiam viden-
mus oppositum enigmatum tuerent, & atrocia in
Cherubinis terminis, ingenuum in peras creduli-
*tatem; & hæc omnia veluti præfente, Deme-
trioque improbatum: quæ ignis veritatis in fœlli*
Analystis verba acuta proprium evadunt scissam,
contraque distant ejusdem prædicationem, de Dico-
nibus perfessione, acceptissimæ Sanctissimæque male
intellectæ revulsiis infirmulare, quam veram vete-
rum aequitatem malimus?

385. *Servus tuus, si tu ante vixeris in Affe-*
cto corpore, quo venies. Sandas Demetrius
expertus est. Quia Satis non est, quod ipse
dominus non colit: adhuc consequetur, qui colunt,
facileque infestationes persequitur. Dum non co-
lis, nec colui omnino permittis... Venit ubi-
que in temporis horularum bulla, et rogat pec-
torum: & Deit aliarum vel nulla sunt, vel occulta
Quia, inquam, tenent S. Cyprianus Demetrius
non habet, quod exprobrat, si Demetrius tam cultre, ejus-
demque altaris habere ex communitate saltem
atque permissum apud fides fuerit? Ut vero
habet de presenti, quo feriebatur, tempore accipi-
enda sunt, ut & eodem spoliati reliqua, quo
de temeraria stidum subiungit, probans, quod
dicitur, Dram a Demetrius non colit, sed nec
colit omnino permitti? refuso, qui potest, fac-
ileque infestationes persequi. Hinc autem inter
facilem consilia illius ipsi ingeris, ut venere fide-
lites tandem distant. Quid te, inquam, in
plum mortis cum terpece, quom colis, ferneris?
Quid in ratione diaboli per ipsum & cum ipso
casus?... Ludere terrores Dei & Christi perculsi-
onibus tuis, quos illos ultio divina defendit.

386 Nunc ad *Regis obsequium* venio. Ad primum Enghien locum referendum, verbum *duobus* ad *duos* a quo *causae* 2. habent, agitare, vacare, indecti- ti *de*. *figurate*; idque mirum vixisse, ut ad primum in casum interpretemur. Nec alius probus locus in *Dionysio Halicarnasensi*, quem post *Perseum* pro se laudat, quo in se dicitur *Corsulium* *vixisse* *duobus* *lucis*, exilio perpetuo multatus: nam iam *vixisse* ibidem expresso addatur, potius indicatur, *duobus* *solitariis* *possum* *litteris* *significatus* *esse*. Perinde quoque *vixisse* *duobus*, sive legatione apud *Deum* pro preces finge, etiam *lucis* possum. Mirum *et* *incomparabile* *est* *de* *Dionysio* *Alexandrinis* *locum* *alibi* *SS.* *Corsulii* *ad* *Lacum*, *discursum* *et* *clero* *Romano* *exilium* *praecepisse* *denotare* *voluisse*; *ita* *quod* *per* *caeteros* *memorandi* *trant*, *iam* *quod* *primum* *de* *Pompeio* *dignitate* *eminerant*, *iam* *quod* *Romani*, *etiamque* *clero* *primum* *Gallie* *persecutionis* *impetum* *lato*

*A fortius tamque unanimiter exciperint, ut S. Cy-
prius in epistola 57. dicere non dubitaverit: Ec-
clesia omnis Romana confessa est.*

causid-
a

187 Ut cum inter latere ipse iudex, an latens
a Peggio S. *Disceps* apud Eschom. vultus de fu-
lo S. Coratit ad Lucu, ammulumque elerum
cum exilia accipiens fu, non ex veris
Videtur tamia referre. Sed neque Gallus, inquit,
culpam Decii intellexit, vnde proleptit, quod il-
lum perfidiusse videtur. Quis potius ad comitem la-
pidem ante oculos suos possum impigit; qui, cum
impertum ipsius praesens in fratre effit, con-
fugit ex animi sententia fuccedere, viros lan-
ctos, qui pro pace et incolumitate ipsius pretes
ad Dium allegabant; inactatus effit, cum illis
egit orationes, non ipse fatis solitas limat faga-
vit. Certe ubi, egu be ad falem Romanum chrum
refrigerio; mo ne refrigerant, affilant tam S. Cy-
prius dicit. Ecclesia omnis Romana confetti, effit,
tam SS. Cyprianus fuccerant quod eius, vnde mendi-
cit ad auctores fues, mactatius, animum. Ad

B *Ulinata* habes in *Opere* vobiscum, a. Septembris ad diem v. Sed nec idem *Diogenes* texens quidquam continet, propter quod cum de persecutione in *folia* Romanos *salutata* interpretemur.

588 Ad alterum paggi argumentum, quod ne-
gaturum esse, nempe nec ad Eusebium in Chronica,
nec a S. Augustino lib. 18. de Civitate Dei, cap.
5. a Sulpicio Severo, persequutionem Euse-
bii memorari; nec douque ad eundem Eusebium in Hi-
storia martyrum post illa imperatoria passim reconfer-
ri et respondere cum ipso S. Augustino, loco citato,
Eusebium pluribus quam decem persequutionibus
afflictum fuisse, licet decem dominanti tempore
salerent numerari, quia decem persequutiones Euse-
bii per decem Augusti plagas designare vultus
videbatur, quod sensus doli non approbi.
Itaque qui se frustabant, atrociorem persequutionem
sunt magis reconferunt, ne decreta numerum
excedere: s. liberent autem adducere, Galli persequu-
tionem: namque atrocem ceteris fuisse, praesertim tem-
poris brevitate et publicis calamitatibus, persecutionem
suis et barbarorum incursum in Romanum imperi-
um, quo persequutorum animi alii viderent evan-
gelium, utrumque hoc non obstruere, quo minus per-

Cumque ad quos semper Roma fuit Gallie viginti; ita ut in Africa quatuor decem, non ibidem finitibus aliquantulum superaret. In eadem festiuitate de dactis perfectioribus per totidem Aegypti plagas significatus fuit Orontis, ad cuius auctoritatem eadem opera responsum est. Dum autem ait: Hac folia perniciē (perniciē) iugines Gallus et Volucrius fecerit, de istius plagis, non de conspiciat, sive perfectioribus loquitur, idque illarum, non perfectiorum dactis memorat. Autem vel sic minus accurate scriptum; enimvero ipsa Pagiō celsa, errandis imperium iussu barbararum infestissimam tabulamque facit.

de Cornelius dicitur: Rexit Ecclesiam annis duobus, hunc Gallo & Volturno, cui ob Christum C. S. martyro coronato successit Lucius. Similes perfectionem confessorum Barontis in Anthonio et Romanus Martyrologio et in Analibus. et Majores viri in Opere nostro non solum antea. et. Quid autem Enchyrium martyres hunc Gallo non commemorant, parum refert, cum perfectionem agnoscitur cum verbi S. Dionysii supra dicit, tam que in fine ejusdem capitulo desinunt habet: Postquam, inquit, de Decis & Successore illius Gallo cum Volturno et Valeriano imperatore (S. Dionysii) differret, pacis, cum viginti principibus Gallieni, mentionem facit.

350 Quod spectat ad S. Cyprianum in literis suis ad S. Cornelium & Lucum de perfectione a-
pud Afros silentium; id mirandum non est, cum sa-
perfectione Romæ expetitur, puerisque modum
penetrasse in Africam, dum Sacerdos primum e-
piscopum semper. Quamvis tempore post aliter ad
Latam deo sit, incertum est; nam adhortum
nuper, quod in ea occurrit, apostoli laudandus
pariter: sed non eoque apostoli argumentum,
ut de martyribus Afri in eo mentio fiat. Ni-
bil pariter evincit pagis inferioris, quod S. Cy-
prianum in laudandis episcopis infirmum, in divina
providentia scilicet fuisse, ut, dum extere peror-
um ecclesie tranquilla pax foret, solus Ro-
manus fideles persequeretur subito laudaret. Non e-
nim Sanctus hic Romanam extere ecclesiam censet,
sed Novatianis apponit; mirantque divina
providentia adhibet, quod postea in Roma super his
exarcessit, ut Novatianus praeteritis, Isiam Nuper fi-
ficiem, ejusque clerici ac plebem exagitant, scilicet,
ut ea ostenderet Dominus, quod esset Ec-
clesia, quod Episcopus ejus, ... qui cum Episco-
po pre-byteri lacerandos homines eorumque, ...
qui essent, quod inimici laicis, qui contra,
quibus diaboli, ut fuis, parceret. Proficisci haec
dici potuerit, licet perfectio ad alias quoque pro-
vincias fuerit prodigiosa.

501 Multo magis poteris per segunda apud A-
fros sui fidei perfectionem apud me habere S. Petrus
de eo sibi fletum, nisi dicat uno profectus esse, se
multo fortius Peasale sui gressu praetermissis
et respo. etiam magis multum fletu, praetermissis
fletum. Sin de fide ipsi perfectionis revolutio-
ne, de lapsu propterea ante explanationem ponimus
ad pacem admissi. Et de ipsa sententia per bapti-
zandi hereticis dispensatione, habuisse super ea
causa synodus, in verbis quidem meminit. Noverunt
quoque ad Eclesiam schismata & hereses,
adversus qui Sanctus tempore laboravit, auctori
praeterit, ita et de hisce jam nihil haberemus, nisi na
aliunde ad asserum notitiam pervenissim. La manu
et dolo Pami fletum intelligere luen, S. Cyprianum
in fidei perfectionis nihil gravi possum esse, sed
in gressu sui ardentem brevi tempore, quo ea
tempestas graffata est, praeduxit & ad divinum con-
silio fertur lassus; quod in gressu in facilius
praeterire potuit, quo magis laboravit, in suam
suspensionem, quam novissim ad asserum fletum sub
dole conceperat, ex animi amara exortetur,
quoniam non. 14. Vix ante arguente effluente
soli poisse, quoniam dicens: Ut nihil aliud
exple, ipse postmodum datus esse.

392 Inque licet illud Pauli silentium memo-
ratam Galis perfectionem in Africa nanibul du-
biam reddet, ex supra dictis tamen mihi pro-
babilius apparet, tam, siue Sanhus ce solis li-

AUCT. *bi revelationibus predicandam putaverat, ibidem*
 C. S. *cepisse? quomodo negare alicui, altitatem,*
qua sub Valeriano pectus eius post suscitata est,
hoc graviter fuisse, idcirco per eandem revela-
tionem fuisse pariter predictam. Ceterum ea res,
qua S. X. disputavimus, improbabile non est, episto-
lam sic quam S. Cyprianus ad confessoris atri-
que senas, variisque Galatis & ordinis, in carceris
detentis scriptis, ad Galli perfectionem pervenire;
quod si certum esset, praefatus contraversa cessaret:
vide tamen laudem S. anni. tpp. & sequentibus.

§. XXXIV. Sanctus plebem suam ad succurrendum peste infectis insigni oratione accendit; magnam pecuniam summam pro redimendis e barbarorum captivitate fidelibus mittit.

Testis est
sermo
liber
gros.

I Mercia quae, qua sub Deitis probabilius intheat, nullus etiam post annis Romanus ordem afficit, horrendum in modum Carthagini **B** *sermo capis, necumque christianis materiam san-*
ctissima Augusti suppeditavit. Eusebius in Chroni-
co, Aurelius Victor in Caesaribus, Orosius, ab-
ique de ea sub Gallo ac Valensiano primum memi-
nere, quia tam, ut dicit, vehementius sacro
capis. De eadem etiam agi S. Divyflus, apud
Eusebium lib. 7. Hystoria, sap. 21. & 22. ubi a-
nteceditur, qua Alexandrium depopulata sit, &
calumnias infestis depulsa. Quam laus hoc sese ten-
derit, laudatus Orosius lib. 7. Hystoriam, sap.
14. alias 21. sic indicat: Nulla fere provincia
Romana, nulla civitas, ulla domus fuit,
quae non illa generali pestilentia correpta at-
que vastata sit. Quantum vero stragem Cartho-
giae edidit, S. Pontius illius ecclesiae clericus,
sanctique Cypriani discipulus ac biographus, num.
19. opportune insequitur.

Testis est
liber
gros.

394. Erupit, inquit, postmodum lues dura; & detestabilis morbus vastans omnia innumeros per diem populos & sua quaeque sede abrupto impetu rapinis, consuetas per ordinem domos vulgus tremens invasit. Horrere omnes, fugere, vitare contagium, exponere suos impia, quasi cum illo peste mortuorum etiam mortem ipsam aliqui posset excludere. Iacabant interim in tota civitate oon jam corpora, sed cadavera plurimorum, & misericordiam in se transiectionum contemplatione sortis sua flagrantibus. Nemo respexit aliud, praeterquam lucra crudelia; nemo similis eventus recordatione trepidavit; nemo secit alteri, quod pati voluit. De eadem gentiliam, quae hic Pontius fugit, in moribus duritia & impietate S. Cyprianus in libro ad Demetrianum monuit, tamque ipse sic probat: Pestem & lucem criminosa, cum pelle ipsa & sua vel detesta sint vel aucta crimina singulorum, dum oee infirmis exhibetur misericordia, & defunctis avaricia inhians ac rapina.

Testis est
liber
gros.

395. Idem ad pietatis obsequium timidi, ad impia lucra temerarii, fugientes morientium funera, & appetentes spolia mortuorum; ut appareat in urguendos sua miseros ad hoc forsitan derelictos esse, ne possint, dum curantur, evadere: nam perire agnum voluit, qui consuem perennis invadit. Tantus elusum terror dara non potest innocentem disciplinam, & inter populum frequentis strage morientem nemo considerat, la effemeralum. Passim discurrent, capitur, oc-

cupatur. Prædandi dissimulatio nulla, nulla cunctatio. Porro mirum non est, ceptum in Africa adversus fideles persecutionem per totam asiam, totam septem fuisse, sanctique S. Cyprianum occasione dedisse de gentilibus aequae ac Christianis bene merendi. Non poterat scilicet piissimus Augustus tanta eorum suorum calamitate non commoveri, nisi ad opportuna subsidia non tantum greci sui, sed & abstrus, a quibus ad locum teius postulat fuerat, jamjam ferenda sollicitam mentem convertere.

396. Aggregatam itaque, prosequatur biographus, primo in locum uno plebem de misericordia dno instituit, docens divinae Lectionis exemplis, quantum ad promerendum Deum proficiat officii pietatis. Tunc deinde subjugat, non esse mirabile, si nostris tantum debito caritatis obsequio foveremus; cum perfectum posset fieri, qui plus aliquid publicano vel ethnico fecerit; qui malum bono vincens, & divinae clemencie iustas exercens, inimicos quosque dilexerit; qui pro persequens fidei salute, si cui Dominus mones & hortatur, oravit. Otri **E** *Deus facit pignus tolem suum, & pluvias sub-*
inde nutriendis seminibus imperit, exhae-
cuncta illa non suis tantum, sed etiam alienis;
& qui se Dei etiam filium esse profiteatur, cur
non exemplum Patris imitatur? Respondere, &
quod, nos decet natalibus nostris; & quos reatios
per Deum constat, degeneres esse non congruit;
sed probari potius in loqule traducere bonia Patria
emulationis bonitatis.

397. Multa alia, & quidem magna, praeterea, quae temperandi vultum ratio non patitur prolixiore sermone replicari, de quibus hoc tantum dixisse satis est: quod si illa gentiles pro nostris audire potuissent, forsitan statim crederent. Quam efficaciter autem, quamque sollicitus Sanctus apud sua peroraverit, biographus non parvis exponez. Quid Christiana, inquit, pietas faceret, cui de sua nomen est? Distributa sunt ergo coinones pro qualitate hominum atque ordinem misericordia. Multi, qui angustia paupertatis beneficia sumptus exhibere non poterant, plus sumptibus exhibebant, compensantes propriis labora mercedem, divitiis omnibus cariores. Et qui cum sub tanto Doctorum propearet invicari in paria aliquis talia militat, per quam placeret & Deo Patri, & **F** *judici Christo, & tam bono interim Sacerdoti?*
Fiebat inique exuberantium operum largitate,
quod bonum est apud omnes, non ad solos dom-
esticos fidei. Fiebat plus aliquid, quam de Tobiae
imcomparabili pietate figuratum est. Ignoscit ille,
& ignoscit iterum, & frequenter ignoscit; aut,
ut verius dixerim, merito concedat, tamet si
Christum plurimum locuit, plus aliquid licetis
post Christum, cujus temporibus plentudo debet.
Necaro ille a rege & proclen sui totum
generis colligebat. Hoc usque biographus, re ge-
na spectatur & scius.

398. Alteram Christianam pietatis ac misericordiae habendam occasionem obvia plurimorum fideli-um calamitates, quos interempti in Numidia barbari captivos abduerant, & quibus proinde non mortalis tantum vite, sed & aeternae salutis disjunctum amittebat. De tristissimis hoc casu episcopi esse, Januarius, Menenius, Prudentius, Victor, Modianus, Nemesianus, Nampulus, & Honoratus S. Cyprianum metropolitani suum monere; quos in Numidia sedes suas habuisse, vel *ligi-*

Testis est
liber
gros.

Testis est
liber
gros.

Testis est
liber
gros.

Testis est
liber
gros.

Testis est
liber
gros.

Testis est
liber
gros.

Testis est
liber
gros.

Testis est
liber
gros.

Testis est
liber
gros.

Testis est
liber
gros.

Testis est
liber
gros.

Testis est
liber
gros.

A *Ligatus ex epistola 70. ad 78. relata. Nam cum in hac docetur littera de baptizandis hereticis ad coepiscopos in Numidia praesidentes a S. Cypriani colligis missis fuisse; & in epistola 70. quae per easdem litteras designatur, inscriptione laudati coepiscopi occurrant, dubium non est, quin in Numidia residerent; idcirco & memorata episcoporum obsequia in eadem provincia contigerit. Scribendi autem ratio fuit precavimus inopia, quibus tantis miserorum numeris redemeretur.*

sapientia ab
excellentia
hoc san-
ctus

597 Nique vero permixti sanctus Metropolitani cum bene de Christo merendi opportunitatem praeterlabi; sed tam ex proprio suo potestate, tum ex clerici plebisque sua ac nonnullarum etiam civitatum elemeusiarum ingentem summam cesserunt, & ad laudandis Numidia episcopos in episcoporum litteras responsurum dedit, quae quia digna tantis Episcopo sancta, maximamque ejusdem caritatem ac misericordiam demonstrat, non ob re duci tam hoc exposuit. Desus in primis, quem ex fidelium episcopatus contemplant, dolore exorditur; Cum maximo, inquit, animi nostri gemitu, & non sine lacrymis legitimus litteras vestras, fratres carissimi, quas ad nos pro dilectionis vestra sollicitudine ad fratrum nostrorum & fororum capivitate fecistis.

magnum
procurat
summus

600 Dolenti causam assignat, quod fideles omnes unum corpus sint, quodque dum membrum unum patitur, cetera debent condolori, ac propterea fratrum capivitas & periculum dolere communis omnibus habundavit. Deinde capivitis Christianis capivitis Dei templo, imo Christum ipsum venerat, cunctisque mutae dilectionis admovet. Nam cum dicat Paulus apostolus, ait, Quamquam in Christo baptizati estis, Christum indultis; id capivitis fratribus nostris contemplantur est Christus, & redimendus de periculo capivitate, qui nos redemit de periculo mortis; ut, qui nos de diaboli faucibus exiit, nunc ipse, qui manet & habitat in nobis, de barbarorum manibus exeat, & redimatur nummaria quantitate, qui nos eruit redemit & sanguine; qui idcirco hanc sumi patitur, ut fides nostra teneatur, ac faciat uniusquique pro altero, quod pro se fieri vellet, si apud barbaros teneretur ipse capivitis. Quis enim non humanitatis memor, & minime dilectionis admovent, si pater est, illic esse nunc filios suos computet; si maritus est, uxorem suam illic captivam teneri cum dolore pariter ac pudore vineuli maritalis existimet.

excellentia
de precibus
revelat

601 Praecipuum totius sollicitudinem exhibet de decatis Deo virginibus, quarum pudicitiam apud barbaros illes perhibebatur. Hinc, Quotum verum, ait, communis omnibus nobis maeor atque cruciatus est de periculo virginum, qui illic tenentur; pro quibus non tantum libertatis, sed & pudicitiae pietatis plangenda est; nec tam vineuli barbarorum, quam lenonum & lupanarium supra descenda sunt, ne membra Christo dicata, & in merum continentiae honorem pudica virtute devota, insalutem libidine & contagione scanderent. Hic est ac similibus argumentis sumum amorem ad precipuum precavimus subsidium excitaverat; subdit enim: Quae omnia illic secundum litteras vestras fraternitatis nostra cogitans, & doctorem examinans, praemio omnes & libenter ac largiter subsidia nummaria fratribus contulerant, semper quidem secundum fidei sumi speciem

ad opus Dei proci, nunc tamen magis ad opera Aucti salutaria contemplatione tanti doloris accessit. C. S.

602 De summa vere in tam parum usum collecta, interdictis novissimis, haec ait: Minima autem interdicta centum millia nummorum, quae illic in ecclesia, cui de Domini indulgentia praestamus, clerici & plebs apud nos consistentes collatione collectae sunt, quas vos illic pro vestra diligencia dispensabitis. Quanta hac summa fuerit, non convenit inter noscitur, nos vocat hic inquirere: consuli potest Barontas ad annum 254. num. 110. aliqui, qui de re nummaria tra-Harunt. Non solus autem clerus & plebs Carthaginiensis cum Episcopo suo tam largum subsidium contulerit, sed & nonnulli praeterea episcopi, qui tum forte aderant, suo quoque, saepeque plebs nomine aliquid addiderunt, ut non videamus; sed ut hoc superius summa accensenda, an seorsum accipienda sint, incertum ex eo fit, quod sanctus supra divisim videri potest, illa interdicta centum millia nummorum Carthaginiensis ecclesiae dedit & plebs collatione collectae est, idcirco hac summa non comprehendit, quae alii episcopi ac coelestis pariter contulerant.

603 Terra non dubitavit sanctus Antistes probata bene merendi occasio ipsi, qui elemeusianos periculis, gratias agere. Praefatus enim Demiana maximas vobis gratias agimus, quod nos vestra sollicitudinis de tam bonae ac necessariae operationis participes esse voluistis, ut offerretis nobis aegros uberos, in quibus ipsi nostra semina mitteremus, expectaturi messiem de amplissimi fructibus, qui de hac ecclesia & salutari operatione proveniunt. Eadem charitate, eodemque merendi studio ecclesia sua proci promittit, ut in similes exultationem relabatur; sed & relapsi fuerint, jubet eos ad se deinde recurrere, nequaquam suppliciter promittit, suavit ejusdem verba recitat.

604 Et optamus quidem, ait, nihil tale de egero fieri, & fratres nostros, Domini amantissimae protectionis, ab ajuimodi periculis incolentes reservari. Si tamen ad explorandum nostri animi caritatem, & examinandum nostri pectoris fidem tale aliquid acciderit, nolite eundem nuntiare hinc nobis litteris vestris, pro certo habentes ecclesiam nostram & fraternitatem illic universam, ne hae ultra hanc, precibus orare; si facta fuerint, libenter & largiter subsidia praestare. De quo memoravimus coram, quarum elemeusianos ac summa transmittat, in precibus ac sacrificiis ipsorum hac verba commendat: Ut autem fratres nostros ac forores, qui ad hoc opus tam necessarium promptae se libenter operari sunt, ut semper oportet, in mentis habetis in orationibus vestris, & eis vitem boni operis in sacrificiis & precibus repraesentetis, subditi nomina singulorum.

605 Sed & collegarum quoque & consacerdotum nostrorum, qui & ipsi, cum praesentes essent, & suo & plebs sua nomine quodam pro viribus contulerunt, nomina addidi; & praeter quantitatem propriam nostram eorum quoque; iunximus significavi de missi, quarum omnium teendum quod fides & caritas auxit, in orationibus & precibus vestris meminisse debetis. Huc usque laudata epistola, quam occasione similis caritatis ad eodem sancto, usqueque clero plebsque in postula exhibitis hoc loco versare visum est, quia de tempore tam rei gesta, quem scripta epistola, ubi certi statueram possumus, nisi quod post Divi persequimur figendum suadent tam benefica Car-

gratias de
occasione
bene me-
ritis

excellentia
de precibus
revelat

F

excellentia
de precibus
revelat

AUCT. obsequens caritas, tantaeque ad divinum obsequium promptitudo, qui ante persecutionem tam molles erant, tantaeque ergo pericula divinitus aspersa feriebant, ut S. Cyprianus in libro de lapsis afferere non dubitaret, hoc & huiusmodi vitia non modo persequente, verum etiam multis lapsis confuso fuisse.

§. XXXV. Christianam religionem scripto libro adversus Demetrianum criminationes defendit.

CIta hoc tempus, id est, circa anni 352. finem, vel ante proxime subsecuto, scriptus videtur Liber contra Demetrianum, quem S. Cyprianus praechristiana religione adversus ethnicorum maledicta edidit, quoniam S. Pontius num. 14. Pse defugavit his verbis: Per quem gentiles blasphem, reperculis in se iis, quae oibus legentur, vincantur. Ad hoc autem tempus illud referendum est, duo postissimum scilicet. Primum, quod in persecutione comprehensus fuerit, ut in verbis num. 382. & sequentibus relatus dicendum videtur. Alterum, quod S. Cyprianus in eodem inter cetera dicit: Ut memoriam taceamus antiqua, & ulionem pro cultoribus Dei laque repetit, nullo vocis praetextu revolvamus; documentum recentis rei facti est, quod sic celeriter, quodque in tanta celeritate sic granditer nuper secuta defensionis est, ruinis rerum, iustitia opum, dispendio militum, diminutione castrorum: quae de insulis variisque Decis contra Gotion pugna eademque, variisque sub Galla ac Valentiana barbarorum irruptionibus dista opprimere accipi possunt. Tertio denique, quod in pestilentia scriptus sit, quae omnia huius temporis optime congruunt. Adde etiam, quod cum S. Pontius ante alia, quae sub Valentiano scripta constat, locum istum transiit.

Cor scribendis saepe dedit ethnicorum maledicta, qui tam postum, quam exteris imperii calamitatibus, Christiani more suo impetabant, usque a diti suis in neglecti cultus poena iustitiae criminabantur. Prae aeternis tamen insensibilibus Demetrianis quidem, qui ore maledictis Christianam religionem praesudare, in usque cultores malorum animam consensum polam regere non cessabat. Hanc Africa preconisalem fuisse, Pameliam, Baraniam, aliquae consensere, quia S. Cyprianus in laudato libro suum in persequendis Christianis insensitum, in isdemque arguendis insensibilibus causis hanc rationem, atque exemplis sacra libidinem, pluribus capis verbis, quae num. 382. & sequentibus recitamus.

Cod At vero alii illam a iudicibus numm, quem praesens credere valent, ea dubii ratione, quod in eo libro nonnulla aeternitatis vices adversus Demetrianum occurrunt, quibus Sanctus in praesensulum usum non fuisse videtur; oblatum enim, & ore sacrali & verbis impiis oblatum, ac brutum appellat. Hec eadem ratio Marcanum movit, non illam nec praesensulum, nec iudicem, sed potius numm e sepulchris fuisse statuerit, quod etiam ea disputantibus cum S. Cyprianus habuit satis preberi casum. Hinc quoque sanctus Praesul de viciis variisque Christianis, ut diximus, exprobat, hoc non ad Demetrianum proprie, sed generatim ad omnes ethnicos spectat arbitrat qd, obsecutus, non insensitum esse,

ut in huiusmodi causis modo numerus singulorum, modo pluralis adhibetur.

Cod Non placet mihi hoc Mariani sententia, quae sit una in verbis supra citatis vix inferi, ut legenti perspicuum erit. Frustra quoque suspensus est, credens ista Sancti verbi; Qui alius iudicis, aliquando tu esto tui iudex, deceptus inappropinquat sententiam rursus. Non enim hoc unum dicit, sed una illa crudelitas exprobat, quae dicitur Demetrianum peti, quaeque iudicium aliquem periclitum in eo argui, laudat transmittitur. Atque hoc etiam non recentia verba de ferentis iudicis non immerito accipere potuit, licet eo scilicet spectata privati bonis iudicium passus significare. Quod ad disputantes pertinet, ea inter S. Cyprianum Demetrianum quae nulla intercessere; cum hic solus clamentem ad maledictis Sanctum aggredi soleret, quae ille concitaret; adeoque hoc non sapientiam magis, quam mordacem quoniam magistratum insinuant.

Cod Nec contrarium persuadere accipit ille in Africa scribendi modus, quem & Demetrianus effrenis maledictis ac blasphemis, & divini honoris zelus a S. Cypriano, acris edulsi viro, facile poverat. Eranis emorgeret. Itaque nihil est, quod non a communis sententia cogas recedere: ut tamen allegatis rationibus aliquid concedamus, sentire iam illis malum, qui Demetrianus, non Africa praesensulum, sed ex iudicibus sui minister ipsius numm fuisse statuerit, cuius aperta ipse ad persequendis fideles postissimum maledictis. Minus enim decorem, sanctoque Praesule minus dignum videtur, supremum Africa magistratum praesensulum tam acris stylo latere. Ita praenotat, libri conscribendi causam ex ipse S. Cypriano audiamus. Oblatantem, inquit, te & adversus Deum, qui unus & verus est, ore sacrilegio & verbis impiis oblatantem frequenter, Demetrianus, contemneram, reverendum ac melius existimamus, erroris imperis silentio spernere, quam loquendo dementia infantiam provocare...

Cod Nam cum ad me saepe studio magis contradiendi, quam voto dicendi veniri, & clamoribus vocibus personam, maledictis impudenter ingerere, quam nostra patienter audire; ineptum videbatur congruere iecum, quod facilius esset & levius turbulentis maris concitatis fluctibus clamoribus retundere, quam tuam rabiem tractatibus coercere. Certe & labor irritus, & nullus effectus, offerre lumen exco, lementem furdo, sapientiam bruto; cum eo sentire bruto possit, nec cecus lumen admittere, nec furdo audire. Hae confidens, saepe concitatus, & impotentem passiois vici; cum nec docere iocundum possem, nec impium religione comprimere, nec furem lenitas cohibere. Sed enim cum dicas, plurimos conque, quod bella crebris surgant, quod lues, quod fames latet, quodque imbris & pluvias letens longa suspensio, nobis imputari; tacere ultra non oportet, eo iam non veretudine, sed diffidentie esse incipiat, quod taceamus, & cum criminationes falsis concinnamus refutare, videamus erimeo agnoscere.

Cod Respondeo igitur & tibi, Demetrianus, pariter & ceteris, quos tu fursum concitasti, & adversum nos odia tua maledictis vocibus seminando, comites tibi plures radicis atque originis tuae pollutione fecisti; quos tamen sermonis nostri admittere credo rationem. Ita librum excusos est, & scribendi consensum expulsi. At no

Epist. ad
Mar. in
Dei
militiam

al. 178

qui vixit
adversus
persecut.

non fuisse
Baraniam

in Africa
in bui

et-ista
non reli-
phorum

ab ipso
maledictis

quis

A quis quærat, quo pacto tam frequenter Demetrianus ad S. Cyprianum accessus congruam perfectionem, quam a Gallo mortui diximus, observasse joverit, congressus illos ante perfectionem frequenter potuisse? dum scilicet post Decianum eadem, reddita Ecclesia pax, fideles transire respirarunt. Neque aliud requirunt verba recitata, quæ de præteritis congressibus meminerunt. Et si illi quidem tum Sanctus, quod apud omnes mentis hominum nobis se præstaturam adverteret. At vero dum idem illo Demetrianus post exortus pestem & famem, tam hæc quam ceteras, quibus ab incursum barbaris Romanorum imperium affligebatur, calamitates Christiani patem imputaret, ultra silendum non cessavit; tum ne isti Episcopi silentio magis magisque insulserent, tum præcipue ne molestia illa non sine divina cultus jectura apud vulgus fidem inveniretur, & minus stabilem aliquam Christianorum fidem hinc inde labeficeret.

Armen
quidam.

B 613 Idcirco per laudatum librum, qui Christianæ religionis adversus trita illa gentium de tercia insignis apologia est, egregie præstitit, variis sacra Scriptura testimoniis ac rationibus probens, publicos illos calumnias in scelerum partem insigendos, a Deo aut prædictum esse, idcirco hæc etiam non impetunt, ac insuperabili præsertim Christianos succumbendilibus, quos tandem vehementer castigat, adversandos esse; non enim Christiana religio, in ipsorum manifestum, & in adversis amicitia equanimitatem, præcipue pro ipse persecutoribus suis commendat. Non prætermissi solentur inanimata acrius fugillare, & expulsi eorumdem impotentia, Demetrianum ad salubriore consilio Christianæ sacra revocare. Longum foret singula recensere, quæ omnia se ipsorum, ut Sanctus probat, quod dixerat: Non enim, sicut tua fallia quæritur, & imperitia veritatis ignara iustitiam & elatus, illa accidit, quod dii vestri a nobis non colantur: sed quod a vobis non colitur Deus.

remittit
quæ ad vo-
luntatem

C 614 Non postquam tamen tacite præterire, quæ de eorumdem in Ecclesiis usu, micque in reprobus spiritus, quos in idem ethnici adhibebat, imperio ibidem habet, Demetrianum dubitante ad illos provocat, ut vel in iure de omnibus veritatem agnoscat. Si enim si dixerit illam alloquitur: Pudeat te eos colere, quos ipse defendis: pudeat tuam de his sperare, quos tu ipse tuetur. O si audire eos velles & videre, quando a nobis adorator & torquentur spiritualibus flagis, & verborum tormentis de obsequiis corporibus ejiciantur; quando ejulantes & gementes voce humanæ, & potestate divinis flagella & verbera tententur, venturum judicium confitentur! Veni, & cognosce, vera esse, quæ dicimus. Et quia sic deos colere te dicis, vel ipsi, quos colis, crede, aut si volueris & tibi credere, de te ipso loquatur, audiente, qui nunc tuum pectus obediit, qui ante mentem tuam ignorantie nocte cæcavit. Videbis non rogari ab eis, quos tu rogas, timere ab eis, quos tu times, quos tu adoras. Videbis habere mano nostra stare vinctos & tremere captivos, quos tu suspicis & veneraris ut dominos.

et præ-
terea
amplius
dum scri-
bat.

D 615 Certe vel sic confendi in istis erroribus tuis poteris, quando confiteris & audieris deos tuos, quid fiat, interrogatio nostra statim prodere, & præsentibus licet vobis, præstigiis illas & fallacias, quas non posse celare. Post hæc Demetrianus salutaria monita tradit, quod & sub libri calorem deum facit, ubi profusa sua caritate divinam misericordiam ipsi commendat, & ad penitentiam vel ipso

Septembris Tomus II.

enim vito suo terminis egrediam hortatur. Neque quicquam, inquit, aut peccatis retardetur aut anois, quo minus veniat ad consequendam salutem. In isto idcirco mundo maneat penitentia oulla iera est. Patet ad indulgentiam Dei aditus, & querentibus atque intelligentibus veritatem facilis accessus est: tu lub ipso licet exia & vitæ temporalis oculu pro delictis roges, & Deum, qui unus & verus est, confessione & fide agnitionis ejus implores, cœnia consistenti datur, & credenti indulgentia salutaria de divina pietate conceditur, & ad immortalitatem sub ipsa morte transitur.

E 616 Liber hic, omni laude dignissimus, displicuit tamen Libano, qui lib. 5. divinarum Institutionum, cap. 4. rationem reddens, cur adversus gentiles scriberet, de eo sic loquitur: Non defugi hunc laborem, ut implerem materiam, quam quæritur non exleutus est in ea oratione, quæ Demetrianus (sicut ipse est) oblatratem atque obsequentem veritatis redargue conatur: quæ materia non est vius, ut debuit. Non enim Scriptura testimonio, quam ille utique veram, sicut, commentitiamque putabat; sed argumentis & ratione fuerat refellendus. A Deo cum ager contra hominem veritatis ignarum, dilata pœniter divinis Lessonibus, formare bene a principio tamquam rudem debuit, cum paulatim veritatis principia monstrare, ne toto lumine objectu caligaret. Nam licet infans solidus fortis citi hæc capere vim non potest ob stomachi terititudine, sed liquore lactis & mollitudine alitur, donec, firmata viribus, veluti fortioribus possit; ita & hoc oportebat, quia nondum poterat capere divina, prius humana testimonia offerri; id est, philologorum & historicorum; ut sua potissimum refutaretur auditoribus. Quod quilibet non fecit, rapta eximia eruditione divinarum Litterarum, ut iis solis contentus esset, quibus fides constaret, accessit, Deo inspirante, ut ego facerem. his Lessonibus.

F 617 Peram hanc illius censuram meritis rejicit Boetius in Annotatione ad annum 356. anno 330. recte observant, S. Cyprianum in hoc Opusculo præpositum non fuisse Demetrianum, vel quilibet alius gentes, ad fidem capiendam invitare, nec omnes eorumdem convulsiones diluere, sed eos tantum criminatos refutare, quos accusant famis & pestis, aliarumque cladum, Demetrianus impie spargebat. Hoc suis scribendis scopis, hac in laudato Opusculo collimavit, & feliciter attingit, dum sacrarum Litterarum sententia & veritatis sic usus est, ut ejusmodi calumnias in partem scelerum, quorum gentiles res aliunde probat, insigendos esse, in ista dandum aut prædictum esse ostenderit, atque ita inquis eorum querelas compescerit simul & Christianæ religionis sanctitatem demonstrat, cuius veritatis veritatis tem movisse exerebatur. Adde, quod omnino verissimile sit, S. Cyprianum eadem opera Christianos confirmare voluisse, quos gentium maledicta scelerum convulsorum, præsertim cum publicis illa calumnias omnia commones esset, nec Christianis minus, quam ethnicis affligent.

G 618 Tullianus art. 34. in S. Cypriano simile de eodem libro eorumdem S. Hieronymus quoque adscribit; sed meo iudicio perperam. Locus, quem laudat, est in epistola 83. al. 84. ubi loquitur: Cyprianus vir eloquentia pollens & martyrio, Firmiano narrato, mordetur, cur adversus Demetrianum scribens, testimonia vius sit

Bb

pro-

Ad scrib-
tam La-
banis

E

ref. 130.

F

con. I. Nic.
revelat, an
non idem
probat.

Atrum loquitur; et de mente increduli perfidus
falsitatem; Deus ubi hoc mundo credentem
firmatorem aequo astringentem pollicetur; et su-
dubius? Hoc est Deum omnino non noffe. Hoc
est Christum, credentium Dominum & Magistrum
peccato incredulitatis offendere; hoc est in Ec-
clesia constitutum, fidem in domo fidei non ba-
bere. *He he! alijus fides!* *fi fides!* Gratulari ma-
gis oportet, & temporis magnas amplecti, quod
nos nostram fidem fortiter promissum, & labo-
re tolerato, ad Christum per angulum Christi-
anum pergitur, premium vite pice & fidei, i-
pso iudicant, capiamus. Mori placeat timent, fed
qui ex aqua & Spiritu non reoratur, gehennae i-
gnibus mancipatur. Mori timeat, qui non Christi-
tate & passione censeat...

Die am meisten
verbreitete
Anforderung

[illegible]

Quartz must
be visible, per
B-505 per
D-100.

616 Si libidinis probra est, extinguit libido.
Si libido comprensa est, succedit ambitio. Si
ambitio contempta est, ira exasperat, inflat superbia,
violenta inuitat, inuenit concordiam rumpit,
amicitiam zelus abiecit. Cogit maledi-
cere, quod diuina lex prohibet, compellens pa-
reare, quod non licet. Tot perfectiones animus
quod non possit, tot pericula pelagus urgeat
et contemnat! hisque inuicem se opponit. Nam
magis concupiscendum sit et opusculum ad Cri-
sum, subueniente velocius moeta, propterea
Cres. Preter hoc etiam alia comanda ex his esse re-
cessit, propter quæ non uult diuina manus
implendum esse, sed sua rationibus demouetur. Et in-
ter cetera quidem ait: Improvidi et ingrati fu-
mus, fratres dilectissimi, ad diuina beneficia; nec,
quod nobis conferat, agnoscimus. Excedunt, ce-
ce, lo pace tuam cum gloria tua virginem, uentem
aduersus minas et corruptelas et lupanaria
nocturnorum, per quos inuicem nos mutui ex-
cedunt, ad conuictum quia innocentia premi-
feliciter perueniunt.

welcher Driv
mannt den
platzmäßig
steht.

637 To metita jam non timet delicata macrona,
metam perfectionis et manus cruciatuque
caruificis moriendo celeritate lucrata. Pavore
mortalitatis et temporis ascendunt repidi, con-
tinguntur remissi, excruciant ignavi, defloresco
compelluntur, ut redeant; genitiles coquantur, ut cre-
dant, vultu fidelium populus ad quem vocatur
ad aciem retentis et copiosius exercitibus robore
fortiore culgigit, pugnavimus sine meta mortis,
cum praedium venerit, qui ad militiam tempore
Septembris Transi IV.

mortalitas æquid. Quid deinde illud, fratres Aug.
dilectissimi, quale est, quod necessarium, quod C. S.
pietate illa et iore, quod horribilis et formidabi-
lium, expellat, iustitiam singularum & mentes hu-
mani generi examinet; quod infirmis serviat facit,
et propinqui cognatos pie diligant, et misericor-
diantur fervore laqueantur domini, ad deprecans
mors non deferat medici, ad feroces vio-
lentiam furiis comprimant, non rapaces avaritiam
forentis insatiabilem semper ardorem vel metu
mors extinguant, et cervicem flectant superbis,
ad iudicium leniant improbi, ad percutiendos ca-
ris, vel fide aliquid digne indigentibus largiantur,
et domeni sine herede moriuntur. Ut nihil aliud mor-
talitas illa contulerit, hoc Christianitas & Dei ser-
viti plurimum præstitit, quod martyrium cupimus
libenter asperire, dum mortem ducimus non si-
mere. Exercitia sunt nobis illa, non funera, dant
animo fortitudinis gloriam, contempeunt mortem
preparant ad coronam.

618 *Ego longius essem, si singulis sanctissi-* *Epistola*
mi Praefati benedictum cuius loco praefigere: *quidem in*
attamen lecturi non ingratus fore duxi, si alteri- *causam*
us episcopi exemplum, quo Sanctus monasterium
ignem, qui modo de perfectione, modo de E-
go querebant, redargui, et quod in eo S.
Augustini Hicronymus Vsa cap. 5. num. 39. ap-
ud nos tenet in Augusti, verumque sancti bene-
dicti monasterii causa, cuius Augusti, qui inquit
recesserunt. Sic ignem beati Denique ut mani-
festissime divise perveniret clareciter, et
quo Dominus praeitus futurorum fide collata
ad veram salutem, cum qui dam de collegis & con-
federatibus nostris infirmis defunctis, & appropin-
quante jam morte sollicitis, commemum (id est,
longiores vitam & saniores) sibi precatore,
adhibere deprecari, et jam pome monachi
juveni, honore & majestate venerabilis, ita uelut
et clarus aspectus, et quod in eo, qui inquit
si postea monasterium a seipso nulla carnalibus
invenit, nisi quod tamen videre jam postea de in-
culo recessu.

Erklären Sie
quodammodo

E

64p Atque ille non sine quadam amicitia & vo-
cis indignatione infremuit, & dixit: Pati imitemur,
axire non valuit; quid fecistis vobis? Insuperan-
tis vox est (*persequitur Simeon vocifer*) & mo-
nemus, qui de persecutione sollicitus, de ne-
cessitatione securus, non contentus ad praesens de-
fiderium, sed consiliis lo futurum. Audivisti
frater oster & collega moriturus, quod ceteris
dicere non potuit, qui moriturus non erat, sed
audivisti, ut diceret, audivisti non ille fuit, sed
hic; nam quid sibi diceret, jam recessurus? Di-
xit immo nobis remanentibus, ut, dum facerem-
us, qui commestum prebuit, incipitum esse
competimus, quid nobis expediat, agnoscere-
mus. Quod ad tempus scripsi Ispetis, ut
eis, que ann. 636. & sequenti in eo resintuit,
sensitque, illud in Ecclesia pater, aut saltem so-
pita perfectionis consensum fuisse. Hinc alibi a-
liqui probabatur referant ad imperium Valeriani,
qui Gordia ad Padoenam non commisit sententia vir-
tem nonnullam, non ann. 253. nec diu post ann.
Emilianus accipit, imperator, creatur etiam & fuit
quod Ecclesia patris anni satis tranquille pax
navis est.

• *Staphylococcus aureus*

- * *fuere* fol-
- licium
- * *fuere* le-
- carum

630 Præter SS. Pontum ac Pessidum supra
laudans, prædicti libri de Merceditate periter
meminisse, eundemque S. Cypriano adscribens
S. Hieronymus, vel Eusebium in Chronico, &
Bb s. c. An.

A in Gallia Colonicus episcopus, hoc super refertur aqua interum etiam ad S. Cyprianum scripserat, ejusque consilium, & si quem ferre possit, opem significaverit. His autem rebus indignitate ac tot pariterum potestatem committit, per laudatam epistolam ad S. Stephanum accurret, rogavitque, ut Apostolicas litteras in Gallias segeti desinuerit, quibus Marcianum exacerbat, aliumque in eius sedem suffici iubet. Epistola incipit sic habet: Cyprianus Stephanum fratrem salutem. Faustulus collega noster Lugduni consilios, frater carissime, semel atque iterum mihi scripsit, significavit ea, quae etiam vobis (sic utique nuntiata sunt ab eo, quia a ceteris conscriptis oculis in eadem provincia constituitis, quod Marcianus Arelate consilios Novariensis seque conjuerit, & a Catholice Ecclesia unitate atque a corporis nostri & sacerdotum consensione discesserit, tenens haereticam praesumptionis durissimam privitatem, ut servit Dei, ponentibus & dolentibus, & Ecclesiam lacrimis & gemitu & dolore pulsantibus, divina pietatis & lenitatis paternae solatia & solida claudantur; nec ad fovenda vulnere admittatur vulnerati; sed sine fide pacis & communicationis relicti, ad luporum rapinam & praedam diaboli projiciantur.

B 637. Col refertur etiam consilium & subreptum, frater carissime, ut divina clementiam cogitatione, & gubernandi Ecclesiae libram tenentes, sic eorum vigor precatoribus exhibeatur, ut tamen lapsum erigendis, & coram deo vulnerati, bonitatis & misericordiae divinae medicinas non denegemus. *Mox, quid falso opus custodimus, subdij;* Quapropter, impune, facere te oportet plenissima litteras ad conscriptos nostros in Gallias constitutos, ne ultra Marcianum pervertant & superbum, & divina pietatis ac fraternae salutis inimicum, collegio nostro insultare patiantur, quod necdum videatur a nobis abhinc, qui iam pridem iussit & praedicat, quod Novariensis rudens, & eius perverticacem sequens, a communicatione nostra segregaverit; eum Novariensis ipse, quem requirit, olim abhinc, & hostis Ecclesiae indicatus sit.

C 638. Et iterum aliquibus interdictis, sic praefatur: Quam visum est, frater carissime, ut Novariensis super refofo & refutato, & per totum orbem a sacerdotibus Dei abhinc, nunculatoribus adhuc nobis patiamur illudere, & de maiestate ac dignitate Ecclesiae iudicare. Divigant in provinciam & ad plebem Arelate consistentem a te littera, quibus abhinc Marciano, alius in locum eius substituitur, & grex Christi, qui in hostium inter illos dissipatus & vulneratus committitur, colligatur. Sufficiat vultus illic ex fratribus nostris ante illis superioribus excessibus sine pace; vel ceteris subvertentibus, qui superferunt, qui & diebus ac noctibus ingemunt, & divinam ac paternam misericordiam deprecantur, solatium nostrae opulationis exposcunt.

D 639. Pergit deinde variis rebus sententiasque per totum mundum Catholicis episcopis, potius laici pariterum dandam deprecatur, quam hoc vultus ille tam graviter vexatus. Denique vultus de sanctis Pontificis ad sua postolata assumptum jam erant, in epistola sine prius: Significo plane vobis, quoniam in locum Marciano Arelate fuerit substitutus,

ut sciamus, ad quem fratres nostros dirigere, & Aver. cui scribere debeamus. Quid porro hic in causa gerit S. Stephanus, incompertum est; deinde tamen ab eo a sede suo fuisse Marcianum, laudat ut Bofebus noster, alique id argumentis esse potius, quod ejus nomen in antiquis ecclesiae Arelatensis dyptichis, & Mabillonii tomo 3. Antistitum, pag. 437. editis, non legatur. Ad Joannem Lamy objectiones, quibus hanc epistolam S. Cypriano adjudicari, necessarium est, respondendum: cum ea ab eruditio merito rejiciantur, ad easque jam responditur Porfirio in Amalio ad annum 354. Trillemontius, alique.

E 640. Cetera idem circiter tempore refertur solent Marciano & Basilidis causa, de qua novellus S. & Marcianum inter sanctumque Cyprianum diffidia intercessit. Iterum unus erat Legatus atque Afluricus, aliter Emeritensis in Hispania episcopus; sed uterque libellitatus, aliusque praeterea erimuntur inquisitio. Nam Basilidis & marbo decombent, Deum blasphemantes; Marciano vero praeter turpia & lascivia convivia, in gentium collegio frequentata, ibidem etiam filici fustis carcerum gentium more immolaverat, aliusque publici habitus apud procuratorem ducatum, abemptasse se idololatras & Christum negasse, fuerat confessus. Ob hoc plures multae ac graves crimina episcopatus sui a plebe & cunctis episcopis dejecti fuerit, in eorumdem locum Sabianus & forte etiam Felix sufficit & ordinati. Et Basilidis quidem excommunicationem illam satis aquo animo primo tulisse videtur; cum hic, teste S. Cypriano in epistola 68. episcopatum pro conscientiae suae valnere sponte deposuerit, ad agendam poenitentiam conversus sit, Deum deprecans, & laici gratulans, si sibi vel laico communicare contingeret.

F 641. Sed fere non poenitentiam humilitatemque simulaverit, fere mentem deinde mutavit, postea Novam ad S. Stephanum revertit, ab eoque sedis suae restitutus est, quod & Marcianum fuisse, interfectum enim verisimile est; licet S. Cyprianus id iam alio non asserat, sed cum ad episcopatum suum retinendum lallacia usum esse eorum dicit. Ex res utrinque discussis plebem, utrinque episcopos non parum turbavit, & ut in huiusmodi commotione solet, in duas partes divisi, quorum una Marcianum ac Basilidem iamquam jure meritis depositos exorbant, aliamque tamquam Pontificia auctoritate restitutos recipiunt. Qui a priori parte stabat, Felicem ac Sabianum, cui ipse forte, fuit in priorem locum sufficiens divinus, cum interit rem totam completissent, quibus fuit etiam Felix aliter Cyprianus, ut apparet, episcopos addidit, Carthaginem ad S. Cyprianum delinquentem, rogantemque, ut suo ille vel solatio vel auxilio sese adjuvaret.

G 642. Contrahit tum S. Cyprianus concitium, & inter alios quod 68. episcopi, Carthaginensis sedis iussu, ab illo anno, qui tunc, convenerunt; in quo cum laudatam intercessit, legatque auditis fuisse, visum est omnibus, Marcianum ac Basilidem ab praedicta crimina merito exoneratos, Sabianumque & Felicem illis legitime substitutos fuisse; itaque hoc in sedibus suis confirmandos, illic vero ab eisdem omnino excedendos, nec communicandum cum eis immolandum esse. Mox Joannem suum sanctum Marcianum & triginta alios & sex episcopos per epistolam 68. cui amicum vultus praefata fuit, & Felici presbytero & plebibus consistentibus apud Legionem & Afluriam, item Laio discano & plebi

AUCT. pleis Emerita confidentibus remiserunt. *Rationem autem dante allegari:* Cum enim scilicet sit, ejusmodi homines ecclesie Christi posse prætere, nec Deo Sacrificia offerre debere; maxime cum jam pridem nobiscum & cum omnibus omnino episcopis toto mundo confutatis: etiam Cornelius collegæ nosster, sacerdos pacificus ac iustus, & martyris quoque dignatione Domini honoratus, decreverit ejusmodi homines ad penitentiam quidem agenda non posse admitti, sed ordinatione autem clerici atque sacerdotali honore prohiberi.

S. Stephanus per impetum remissus. 643 Quid ad S. Stephanum pertinet, respondent, cum acceptum fuisse; nec impetibus suam salutem protulisse debere. Nec recedere, inquam, ordinationem (Sabbu) jure perfectam potest, quod Basilides pro crimine sua decreta, & conicentiam etiam propria confessione nudatam, Romam pergens, Stephanum, collegam nostrum, longe positum & gestu rei ac veritate ignarum scelerit, ut exambiret repositi in ipsius in episcopatum, de quo fuerat per consensum. Hoc eo peruenit, ut Basilides non tam abolutus fuit, quam cumulat delictis; ut ad superiora peccata ejus etiam fallacia & circumventionis crimen accesserit. Neque enim tam culpandus est ille, qui negligenter obrepsum est, quam hic exaceratus, qui fraudulenter obrepit.

B Obrepere autem illi hominibus Basilides potuit, Deo non potest. De *Manuale quoque subdant:* Sed nec Martialis potest profuisse fallacia, quod minus ipse quoque delictis gravibus involutus episcopatum tenere non debeat, quando & Apollonia monuit & dicit: Episcopum oportet esse hoc crimine, quasi Dei dispensatorem. *Nemo ex adulteris laici Eminentissimi Barones, Trilemenses, aliqui sine ulla sermone admittunt, sancti Penitus Stephanus a Basilide & Martiale, ante eorum priore fraudulenter impetrant, rursus tamen sedem suam per obrepsum impetratum fuisse, quemadmodum S. Cyprianus clare assererat.*

quod non auditur eorum est. 644 Contra verba Basilidis nostri loco supra laudati omnem obrepsum negligentem suspitionem a sanctis illis Penitus amittit canatur, dubiumque facit, utre duobus Sanctis, Stephano, an Cypriano potius impetratum fuerit. Veram de his aliisque hoc spectantibus ipse loco citato consuli potest; id enim hoc obsequio, S. Cyprianum Romanum Penitus in ceteris episcopis auctoritatem, quem in Martialis Arlesensis episcopi causa impioravit, in hoc quoque agnovisse; cum aliquem ad obrepsum recurrere non debuisse, ut Basilides episcopatum suum inmerita restitueret probaret. Ceterum quem suum haec ratio Hispania habuerit, nemo veterum tradidit; nec apud veteres de ea aliquid certi reperi. Vide tamen, si labes, laudatum Basilidem in S. Stephano, Cardinem Agnitionem, 1. Collectis maxime Conciliarum Hispanie, distict. 14. exarati 2. ad episc. S. Sixti; & Pinum tom. 2. Augusti, de vi. S. 5. in Commentariis prout ad Martyrum apostolum S. Sixti Penitus martyris, ubi de illius episcopa auctoritate est.

ad hoc Penitus qui non episcopus. 645 Hic de duobus episcopis subiungimus & aliam 69. quem ipse sua fama suique episcopatus defensionis Sancto Augustino scribere debendum fuisse. Est ea apologica contra Florentium Papam solennitas, quem anno 254. vel 255. scriptam fuisse ex eo patet, quod Sanctus omnium sanctorum episcopos sui in illa monuit, quod illius anno 248. vel 249. initium esse, & 5. productionis. An Florentius ille Papae episcopus fuerit, dubitavit Pamelius ad praefatum scriptum in epigrapha verum & firmum legimus: Cyprianus,

qui & Thascius, Florentio, cui & Pupiano, fra. D tri lucem. *Africanum episcopum illum Perforatus quoque credidit, non alio, quam apparet, argumens. Verum sola fratris compellens dignitatem illam minime infirmat; nec quidem in tota episcopa occurrat, quod eam ipsi tradiderit 2. quoniam Sanctus in ea sic legitur, ut cum rebelli contentioneque subditi episcopum agere deus; ubique obstat, quod minus laici autem, sed emendatioris conditionis vel auctoritatis fuisse credatur.*

646 Non magis certum est, quod de confessionibus illius tempore persecutantis gloria laudati Pamelius ad hoc voluit. *Perforatus crediderunt, sermone dista tati, quod Sanctum per etiam diu alio arbitrantur, dum in eadem episcopa ad Papam aut: Ne forte claritas, & martyris tui dignitas nostra communicatione maculetur (enimvero) in mores nostrorum diligenter inquirere. Et rursus post multa Persecutio enim veniens te ad summam martyris sublimitatem provexit. Sed itaque hoc accipiendo esse, verisimile facit, quod postea locum non subdit, ut enim, inquit, persecutio, proscriptio autem depreffus (eodem persequente) cum publicis legatione. Si quis tenet vel possidet de bona Caecili Cypriani, episcopi Christianorum; ut enim, qui non credidit Deo Episcopum continens, vel diabolo credens Episcopum prolebens, Nec hinc iusto, sed dolosa profecto, cum te iudicem Dei conatus & Christi. Haec sane ignorantem exprobrantis potius sunt, quam confessionem laudant.*

647 Id ipsum sub finem episcopa satis significat. aut, dum aut: De his autem, qui tu egisti vel in persecutione, vel in pace, Rutilum est, ut velim te iudicare, quando tu magis iudicem te ostiteri continens. Intra igitur, quem etiam alius in hoc eadem episcopa ad adhibuit fuisse testem, Sanctus ipse videtur, dum sublimitatem martyris Papam praedicat. Porro ut ad scribendum tantum argumens tenemus: Papam illi ante eorum Deum persecutorem in S. Cypriani commone videret, ejusdemque legitimum episcopatum agnovit; ut deinde dum Sancti obrepsumus nimis faciles aures praebere, ab eodem se, veluti a praesente contaminare homine, segregavit. Obtestaretur illos fuisse Falsissimum affectu, qui ipsi amicos sine prava penitentia pacem interire impetiebant, colligitur ex his, quod Sanctus habens sic habet: Perzavimus autem apud te coorta divoiam sententiam, & contra coalicentiam nostram, fidei suae virtutis nitam, mimorum & malignorum commentum; quasi apud lapsos & prophanos & extra Ecclesiam positos, de quorum pectoribus exccellerit Spiritus sanctus, esse aliud possit, nisi mens peava, & fallax lingua, & odia vconata, & sacrilega mendacia.

648 Quibus vere probis personis illi Episcopus suum praedicat, Sanctus non edicit, ut ex hoc deinde contentum, in insula, turpia, etiam gentilibus exccellerat fuisse. Hic enim criminatibus infamatus Papam, amicus, qui cum S. Cypriano communicabant, pra. excommunicatis habebat 2. cognosce deventus arrogant, in sanctum Praesulum de obsequio criminibus per litteras compellat, ut periret se ipse episcopatum agaturum, nisi non apud se purgasset. Tanta impudentia deinde audacia, quod se Episcopi iudicio exccellerat, Sanctum, qui ad criminatibus dicit filios, ad sui suique episcopatus defensionem devotus fuerit, scriptis ergo laudant episcopa 69. in qua archi episcopa tantum fuerit sic est, ut dignitas

AUCT. **C. S.** *poena ab ejusdem Ecclesie communione nec recesserit, nec recessus fuerit, continentiam tamen edoceat abemptis aliqum humanum passus est, & errorem ab orthodoxa Ecclesia postmodum professum iussu aeternis defendendo integerrime vixit sua verum aliquem insensu, quem tamen deinde ad laudabilem palliditatem ipse deleuit, aut ubere caritatis cooperuit, aut celestis Patris sales passus in eo purgavit, ut in S. Augustino sua sua videbitur.* *Uti autem in hoc controversia expugnanda ordinata procedamus, primo loco in diffinitione erroris tempus inquiramus; secundo in ostensionem, quae nota est; tertio S. Cypriani, quique ipsi adhaerent, circa eam sensum eloque exponamus.*

656 Controversiam illam S. Stephanum inter eos Cyprianum nondum motam fuisse, dum hic episcopum ex de Maronem Antiocheni episcopo scriberet, ex ipsa epistola manifestum est; neque enim ipse tum edocuit Gallorum antistitem apud sanctum Paphum pariter fuisse, neque illius epistola stylis sopis ceteras inter diffinitiones ab eodem scriptas. Illud, quod praecedenti §. diximus, non episcopum ante annum 354 exaratum non videri, praesent controversia ante id tempus statum non possit. Deinde Basilium nossem. 1. Augusti in Commemorative praevio ad Alfo S. Stephani Pape. §. 3. ostendit, episcopum Firmilianum, quae 75. et 100. Cyprianus, anno 356. imminente iam hunc scriptum esse, observamus, Firmilianum S. Stephani hoc in parte adversus Africam & Orientales alia sic in eo refert, ut conceptum et illi dicitur recentem omnino iussu significat. Inter praedictos igitur annos memorata controversia agenda est.

657 Baptizant ab haereticis baptizandos esse, dum ad Ecclesiam venimus, Agrippinus S. Cyprianus in Carthaginiensi cathedra decessit, non tamen proximus, ut alibi jam meminimus, primus in Africa, cunctis episcoporum concilio, decrevit, & omnes tamquam huius sententia in ea provincia adherent iam S. Cyprianus in epist. 71. & 73. quam S. Augustinus variis in locis commemorat. Motum illum contra veterem consuetudinem ab illa introductum usque ad tempus controversia, de qua agimus, ibidem persequitur S.

C Cyprianus in epist. 73. ad Iubaianum indicare videtur. Sic enim ibidem loquitur: Apud nos autem nona nove aut repetitis res est, ut baptizandos censuimus eos, qui ab haereticis ad Ecclesiam veniunt; quando multi jam anni sunt & longae aetatis, ex quo sub Agrippino, bonae memoriae viro, convenientes in unum episcopi plurimi hoc statuerunt, etque exinde in hodiernum tot millia haereticorum in provincias nostras ad Ecclesiam conversi, non alpernati sunt, neque cunctati, immo & rationabiliter & libenter amplexi sunt, ut levare vitalis & salutaris baptismi gratiam consequerentur.

658 At vero S. Augustinus lib. 3. de Baptismo contra Donatistas, cap. 12. sentit se non capere, quae passa Sanctus ista dixerit; cum in ipsa re gestis dictandum videretur, recentem illam consuetudinem post Agrippinum introductam fuisse. Sed Augustinum audiamus: Quomodo autem dicat? Atque exinde in hodiernum tot millie haereticorum, &c., non video; nisi forte hoc dicat: Exinde in hodiernum; quia nulla de illis, ex quo in Ecclesia per Agrippini concilium baptizati sunt, quoslibet aliosque excommunicationis (quos S. Cyprianus & qui cum ipse sentiebant, Romanus Penitus jam communis fuerat) exente est.

Ceterum, si permanebat ab Agrippino usque ad Cyprianum consuetudo baptizandi ab haereticis venientes, ut quid ista sentit Cyprianus hac de re coocilis? Uquid eidem Iubaiano dicit, non le rem novam facere aut repentinam, sed ab Agrippino constitutum? Cur enim Iubaianus de novitate turbaretur, ut cum per auctoritatem Agrippini sanari oporteret, si ab Agrippino alique ad Cyprianum hoc tenebat ecclesia? Cur deoque tot ejus collegae in concilio dixerunt, rationem & veritatem consuetudini proponendam, ac non potius dixerunt, eos, qui aliud facere vellent, & contra veritatem & contra consuetudinem facere? Ita S. Augustinus.

659 Sed visio, an hoc concilio non possit, sanctus in dicendo, introductam ab Agrippino consuetudinem in Carthaginiensi ad universis alios ejusdem sedis suffraganeis discutitis servatam, in alia vero rejectam fuisse. Certe haereticus S. Cypriani dista, cum argumentis a S. Augustino in epistola allatis non difficulter potius componi. Ut autem hoc se habeant, quid certum est, Iubaianum hoc super ex in Africa fuisse, praesent in Numidia, ex qua episcopi alioquin S. Cyprianum propius per litteras consulendum petunt, laet ipsi Agrippini sententiam pariter sequerentur. Hanc litteram, quae exinde, ista sententia Carthaginiensi origina, vel origina & unius, episcoporum concilio, quae sanctus Macropolis vel in ipsa de causa tum convenerat, vel aliis congregatis penes se habebat. Atque hoc sua prima Carthaginiensi synodus sub S. Cypriano de haereticorum baptismate celebrata, & diffinita hanc inter se S. Stephanum Papat erige.

660 Porro S. Cyprianus laudatque, qui ipsi adhaerent episcopi, Agrippini plures inderunt, & omnes cunctos, baptismum extra Ecclesiam conferri non posse; ideoque baptizandos esse, quoniam qui ab haereticis schismaticisque nati, in Ecclesiam admitterentur, ad praedictos episcopos Numidat referre. Est in epistola 70. inter Cyprianos, in eorum iussu hoc legatur: Cum simul in concilio effluimus, fratres carissimi, legimus litteras vestras, quas ad nos fecistis de his, qui apud haereticos & schismaticos baptizati videntur, an ad Ecclesiam Catholicam, quae ana & vera est, venientes baptizari debeant. De quo re quamcumque & ipsi illi veritatem & firmitatem Catholicae regulae tenent; tamen, quoniam consules nos pro communi dilectione existimus, sententiam nostram non novam primam, sed jam pridem ab antecessoribus nostris statutam, & a nobis observatam, vobiscum pari consensione conjugimus, censentes scilicet & pro certo tenentes, neminem fors baptizari extra Ecclesiam posse; cum sit baptismus unum in sancta Ecclesia constitutum &c.

661 Non recte Enstius praesentem controversiam expellit, dum lib. 7. Historiae Ecclesiasticae, cap. 2. interpretatur Henrico Valesio dicit: Ad hunc Stephanum Dionysius (Alexandrinus) primum eorum, quae de baptismi concilio sunt, epistolam exaravit, cum per id tempus non mediocriter controversia exorte esset, utrum eos, qui ex qualibet haereti converterentur, baptismum purgari oporteret. Quippe amicus consensu invenerat, ut in ejusmodi hominibus sola magnum impositum cum precationibus adhiberetur. Ermo cap. 2. Primum omnium Cyprianus, qui tunc temporis Carthaginiensem regerebat ecclesiam, non ni-

grande
vixit in
Africa?

Ad Cyprianum
vixit in
Africa?

Ad Cyprianum
vixit in
Africa?

sanctus in
Numidia
conferentia
in Synodo

haereticorum
non haereticorum
re-

¶

Centra-
historia
ad Cyprianum
vixit in
Africa?

A si per baptismum ab errore prius mundanos, admittendos esse censuit. Ita ipse 2 sed, ut aiunt, non recte, aut certe obsequens. Nam, ut verba ista pro se ferant, dicendum esset Cyprianum censuisse, hereticos, dum ad Ecclesiam venissent, ab errore sui haresis sui per baptismum purgari oportere. Etiam loquens de vero aberravit, & perius Eusebium innotuit Nicophorus Callistus lib. 6. Hist. Eccl. cap. 2. scribitur, sancto Auxilii nostro vulsum fuisse, non modo hereticos omnes, sed & lapsos in perfessione, salutaris illo lavacro capiendos esse.

gentilis
sancti pa-
tristia

664 Verum longe alium fuisse Sancti cum Stephano controversiam, aliampque ejusdem de baptismo sententiam, indubitatum est, ut ostendit aggre-
B gredior. In primis, quid S. Cyprianus in lapsis remittendis observatum voluerit, in epistola 9. & quinque sequentibus distate affirmavit: nempe penitentiam, excommunicationem ac mortis imperativum, quos in omnibus locis citatis exigit, sed de baptismo istum conferendo nec hic, nec alibi loquitur. Secundo existimasse alium, quique cum eo sententiam episcopis, baptismi Sacramentum in sola Ecclesia Catholica posse conferri, certum est tam ex verbis num. 660. datis, tam ex aliis epistolis de eodem argumento ab illo conscriptis, sententiam in ecclesia Catholicaque prelatam. Ex hac falsa opinione necesse fieri videtur altera: nempe baptizandos esse, quosque in Ecclesia nunquam baptizari, sed ab hereticis, schismaticis sic tractari, in Ecclesiam adduci postularent.

omnes
conven-
tione

665 Hanc fuisse sententiam S. Cypriani, ipsique adhaerentium sententiam, demonstrat ejusdem epistola 71. ad Quirinum, ubi ut odiosam rebaptizandi suspitionem a se amoveretur, ait: Nos autem dicimus eos, qui inde (sub haresi vel schismate) veniunt, non rebaptizari apud nos; sed baptizari. Neque enim accipiunt illi aliquid, ubi nihil est; sed veniunt ad nos, ut hic accipiant, ubi & gratia & veritas omnis est. Errat in epistola 72. ad Sabasium: Hoc idem de novo sententia nostra firmavimus, statuentes, ut non baptismus esse, quod sit in Ecclesia Catholica constitutum; ac per hoc non rebaptizari, sed baptizari a nobis, quicumque ab adultera &

C prophana aqua veniunt abluendi, & sanctificandi salutariaque veritate. Consequenter ad hoc usque perhas baptizari eos, qui post susceptum in Ecclesia Catholica baptismum in haresim vel schisma prelapsi, deinde ad Ecclesiam redierint.

amplius
patet.

664 Audi ipsum deinde in eadem epistola 71. loquentem: Nos quoque hostie observamus, ut, quos constitit hic (in Ecclesia Catholica) baptizatos esse, & a nobis ad hereticos transisse, si postmodum, peccato suo cognito, & errore digesto, ad veritatem & matrem redeant, istis sitio penitentiam ipsam imponere; ut, quia ovis jam fuerat, hanc ovem ab alienam & errabundam in ovile suum pastor recipiat. Si autem, qui ab hereticis venit, baptizatus in Ecclesia prius non fuit, sed alienus in totum & prophanus venit; baptizandus est, ut ovis fiat, quia una est aqua in Ecclesia sancta, quae oves faciat. Hinc cum ceteri Catholici consensum jam ab ipse Apostolorum temporibus contrarium ei abicerent, respon-
dit ibidem, hereticos schismaticosque, qui sine baptismo in Ecclesiam recipiebantur, in Ecclesia prius baptizatos fuisse. Dicunt, se in hoc, inquit, veterem consuetudinem sequi; quando apud veteres hereticos & schismaticos prima ad-

huc fuerat iocita, ut hi illie essent, qui de Ecclesia ecclesabant, & hic baptizati prius fuerant; C. S. quos tunc tamen ad Ecclesiam reverentes, & penitentiam agentes, necesse non erat baptizare. Vide etiam reliquum epistolae praefatum infra. Praeterea igitur S. Cyprianus fuit ab ea opinione, quam Eusebius referre videtur, & loquens etiam ab ea, quam Nicophorus Callistus eidem affinit. Nunc ad res gestas redeamus.

665 Non diu post synodum eam. 660. celebratam, etiam a Quirino in Mauritania episcopo per Lucianum presbyterum eadem super causa S. Cyprianus de novo consultus est, atque in eadem synodum epistola 71. respondit, ut simul synodum super concilio non laudati episcopos transmissi, etiam ceteris illius provinciae episcopis communicandam. Priori concilio secundum addidit longe frequentius, quippe cui, vel S. Cypriano in epistola ad Iulianum, tam provinciae Africae quam Numidia episcopi, numero septuaginta & octo interfuerunt. In hoc tam alia quaedam decreta fuisse, tam ex praecipuis probata confirmataque, quae de hereticorum baptismis praesentia synodus ordinaverat. **E** Sed aliud addidit, ut si qui presbyteri aut diaconi, qui vel in Ecclesia Catholica prius ordinati ad hereticos transissent, vel ab hereticis sacrosacrae ordinationis initiati fuissent, ad Ecclesiam redirent, ut non nisi ad tantam communionem administrarent.

composit
epistolae
de synodo

666 Haece ita constituit, exegregi patres synodum episcopalem, quae 71. est inter Cyprianos, ad S. Stephanum Papam conscriptam, cuius etiam hanc refert. Cyprianus & ceteri Stephanos fratri salutem. Ad quendam disponens de consilio communis examinatione limanda necesse habuimus, frater carissime, convenientibus in eorum pluribus sacerdotibus, cogere & celebrare concilium, in quo multa quidem prolata acque transacta sunt. Sed de eo vel maxime tibi scribendum fuit, quod magis pertinet & ad Sacerdotalem auctoritatem, & ad Ecclesiam Catholicam unitatem pariter ac dignitatem de divina dispositionis ordinatione venientem, eos, qui sint foris extra Ecclesiam tincti, & apud hereticos & schismaticos prophanae aquae immisculi, quando ad nos atque ad Ecclesiam, quod una est, venerint, baptizari oportere, eo quod parum sit eis manum imponere ad accipiendum Spiritum sanctum, nisi accipiant & Ecclesiam baptismum.

667 Haece epistola duas alias adiungere, unam de rebaptizandis, alteram ad Numidia episcopos, sanctae synodi praememoratae, in quibus sententiam suam saluta-
F riter etiam stabilitam arbitrabantur. Baptismum autem, ibidem inquit, non esse, quo heretici vivunt, nec quemquam apud eos, qui Christo adversantur, per gratiam Christi posse proficere, diligenter omper expellum est in epistola, quae ad Quirinum collegam nostrum in Mauritania constitutum, super ea rescripta est; item in litteris, quas collegae nostri ad conscriptos in Numidia praesidentes ante fecerunt, cujus utriusque epistolae exempla subdiximus hic. **F** Confitemur etiam adduci sub hac: Haece ad conscientiam totam, frater carissime, & pro honore communis, & pro simplici dilectionis puritatem, credentia, etiam tibi pro religionis tuae & fidei veritate placere, quae & religiosa pariter & vera sunt.

668 Attamen quia probe noverant, oppositum suae sententiam in longe maxima Ecclesia parte ab immemoriali tempore viguisse, & etiam summo tempore, **G** gte,

aliter sententiam
sententiam tam
nova vero
deponere.

Auct. gere, proficiunt, sese nemini legem in hac sen-
C. S. te praescribere velle, nec ab aliorum, qui aliter
sentiant, communionem recedere. Sic enim lauda-
tam epistolam classerunt. Ceterum scimus quodam,
quod semel imberberis, nolle deponere,
nec propositum suum facile mutare; sed salvo
inter collegas pacis & concordiae vinculo quodam
propria, quae apud se firmi sint usurpata, tene-
re. Quam in re nec nos vim cuiusquam facimus,
aut legem damus, quando habeamus in ecclesiae ad-
ministratore voluntatis huius arbitrium liberum u-
nusquisque praeposuit, rationem actus sui Domi-
no reddimus. Opemus te, frater carissime, sem-
per bene valere.

Hic epi-
stola S.
Cypriani
scripta.

669 Hinc synodum ad S. Stephanum episto-
lam laudavi Crescen- a Ciria sub nomine solius
Cypriani in concilio tertio Carthaginiensi, de e-
adem causa celebrata, atque tam ibidem am-
bitu praestitum fuisse. At non videris illam S.
Augustinum, dum libri de Baptismo contra Do-
naum confiteretur. Etiam lib. 6. cap. 15. re-
fusus argumenta praedicti Crescensii, negavit.
B S. Cypriani epistolam ad S. Stephanum ad pra-
sentem quaestione pertinere & provocare ad ver-
sariis, ut, si possent, contrarium ostenderent.
Procul enim, ut, illa epistola de baptismo
apud haereticos, vel schismaticos dato, unde
nunc agimus, nihil habet. Itaque aliter duc-
tant S. Cypriani ad laudum Pontificem epi-
stola ad S. Augustinum memi peroraverat & ea se-
culis, quae inter Cyprianos est 67. quoque de
transfusione Marciano Arlatensi episcopo tractat,
ut si praedictum dicitur est. Non igitur tam
Angustini tempore fuisse illam, quae ad di-
am controversiam spectat, manifestum est. S. Ho-
norius Opusculum contra Luciferianos, in quo eam
necesse dicitur verba laudat, sed mirum est
tam ex eadem locum recitari & ita ut dubium esse
non possit, quin ipse eandem videret.

§. XXXIX. Jubajanum ad partes suas ad-
ducit, vel in iis confirmat, eique in-
ter cetera librum de Bono patientiae
mittit: S. Stephani responso accepto
C tertiam synodum indicit, & adversus
illum scribit: edit librum de Zelo &
livore.

De eadem
causa ver-
bata.

D Um Africanis auditis responsum Rome a S.
Stephano Pontifice exspectaret, S. Cyprian-
us de eadem argumenta per interitus dno consulit
est a Jubajano, ignota nobis sedis ac provinciae e-
piscopo. Ad huius memi peroraverat epistola quae-
dam pro traditione Apostolica adversus omnes il-
lam opiniones scripta, cuius auctorem S. Step-
hanum fuisse sine ulla fundamentum vocantem crede-
runt. Perre ea quae parit Jubajani steterit, in-
certum est; sed si veteri consuetudine standum au-
putaverit, voluit tamen in eam inluisse, aut
certe ratiocinibus pro eadem prolatis memi fuisse
videtur. Ut ut est, S. Cyprianum per epistolam,
quae extat, consulendum duci, ita sequi & do-
bia sua iussit, & laudata epistola pro Catho-
lica consuetudine scripta exemplar ad eum simul
transmisit.

a Tricla-
ni & 152
scripta.

671 Ad huius Jubajani litteras S. Cyprianus
per suam, quae 73. est, referens, in sententia
sua persistit, alioquin variis argumentis suble-
vit.

ac obiecta dilucet coactus est. Non vacat proli-
xa epistola argumenta referre: id tantum obiter,
Sanctum sedulo studuisse, ne Novatianum more,
quem Jubajani se obsequi, redintegrare, aut
aliquid novi induisse videretur. Hinc Novatiani
suspicioni conciliam ab Agrippino alio celebra-
tum, in qua opinio huius stabilita fuerat, appo-
suit. Quod autem Novatianus redintegraret eum,
qui ab Ecclesia de secessione, iterandum necesse
respondit, nec propterea a baptizandis haereticis
magis abstruendum, quam cedendum episcopum,
quae Novatianus Episcopatum Romanum usurpa-
verat. Ceterum utinam a se rebaptizari conen-
dit, quin baptismum ab haereticis confectis posse
negaret. Attamen in tanta hac epistola sic dispu-
navi, ut citius episcopi aliter sentirent minus
dammare, nec ab eorum communionem propterea
recedere vellent, aut etiam sub finem asperse te-
statis est.

672 Eodem opere Jubajano transmissi, quae de
hoc controversia jam scriptas, egrediente, ex qua-
bus tempus huius epistolae sumi intelligimus. Quo-
nam, itaque, jam super hac re quid sentierim,
litteris nostris expressimus, ut compendium facerem,
exemplum earundem litterarum ibi misi,
quid in concilio, cum complures adfuerim,
decreverimus, quid item postea Quirino collegae
nostro de eadem re quaerentes rescriptum. Et quae
quoque cum in unum convenerimus, tam
proxima Africa, quam Numidia episcopi, nomen-
tata nostra firmavimus. Scripta igitur haec epi-
stola ad Jubajanum est post secundam in eadem cau-
sa synodum, quae anno 256. habita videtur. Et
ante tertiam, quam Kalendaris Septembris eodem
anno ab illo celebratam esse ostendimus.

673 Ista parva haec eodem epistola sanctis E-
piscopis effert, ut Jubajanum vel ad partes suas
adduceret, vel in se confirmaret. Ita dicitur ab
ipso Sancto nostro, qui cum in tertio Carthaginiensi
synodo dixisset, istas in se esse non Jubajani ad-
se, tam suas ad istam litteras, deinde subjunxit:
Item lectis sunt vobis & alia Jubajani litterae,
quibus pro sua sincera & religiosa devotione ad
epistolam nostram rescribens, non tantum con-
fessus, sed etiam instructum se esse confessus, gratias
egit. Hinc etiam obiter obiter, lectas, epistolam
illam ad Jubajanum tertio Cypriani esse, ut mi-
rum sit, de ea tam dubitare locum fuisse S.
Augustinum, dum lib. 2. contra Crescentium, cap.
33. eandem citat, ait: Cum enim perluere
conaretur vel S. Cyprianus, vel quicunque illam
scripsit epistolam. Verum etiam alia, quae ad
hanc controversiam spectant, scripta isti Sancto do-
tori de suspitione, vel adulteratione suspecta
sanctis, infra videbimus.

674 Litteris ad Jubajanum missis Sanctus ad-
hibuit etiam libellum, quem de Bono patientia
circa idem tempus confectum in amore con-
cordiae, quam semper studiose coluit, quoque in
periclitari incipiebat. Cum enim motu de baptis-
mate quaestio plurimos adversarios paterebat, qui
pro secunda consuetudine Apostolica acriter decer-
tabant, meritis verberibus, ut discipuli, quique de
idem parerent, pacemque Ecclesiae perturbarent.
Ut hinc ergo male eveniret, & velut in-
medium quiddam prepararet, librum de Bono pa-
tientia edidit, in quo generalibus tantum monitis
lectores ad patientiam, concordiamque cohortaretur
est; nulla tamen facta de praesenti controversia men-
tio.

D

vel in ea
scriptum a
E

F

adhibuit
librum de
Bono pa-
tientia,

A sicut, quo facilius, ut cunctis, etiam ab adversariis legatur.

675 De hoc libro ipse in laudata epistola ad Iohannem scripsit: Nos, quantum in nobis est, propter haereticum cum collegis & coepiscopis nostris non contemnimus, eum quibus divitiarum concordiam & Domini caritatem rotemus... Servatur ex nobis patet: et leniter caritas animi, collegii honor, vioculum fidei, & concordia sacerdotum. Propter hoc etiam libellum nunc de Boos patientia, quantum valuit nostra mediocritas, permittente Domino & inspirante, coescripsimus, quem ad te pro mutua dilectione transmittimus. Eundem S. Pontius in Vita num. 14. sic breviter recenset: Unde patientiam dilectam? Laudes & aliam S. Augustinus lib. 4. de Baptismo, cap. 8. & lib. 4. contra duas epistolas Pelagianorum, cap. 8. ubi Simila de Patientia dicitur: ex quoque inter S. Cyprianum Opera, Auctor sua voce dignus.

676 Inter hoc litteris a Carthagineis synodi patribus Roma missae, ad S. Stephanum P. papam petiti sunt. Verum longo aliter, quem illi speraverant, venit: nam cum credidisset fore, ut Romanus Pontifex in sententiam suam non gravate iret, eamque auctoritate sua confirmaret; hoc contra levis erandem litteris, merito indignatus est, quod Apostolica traditio, tamquam erronea preferberetur, idque ad infamiam sanctissimae doctrinae episcopis, a quibus vel maxime sacra propaganda. Porro hi Africanum in re tanta mores et graves sancti Pontificis auctoritati, quod etiam multis in Oriente eandem traditionem, auctoribus praefatum Firmilianum Caesarea Cappadociae, & Helio Tarseti, episcopis, eodem tempore convellent, prout ad dom. 2. Augustinus in Commentario prout ad Adm. epistolam S. Cyprianus, §. 3. in Opere nostro observatum iam est.

Probi enim perspicuum fuit: Penitus, quantum ponderis Africanis ecclesiae, et S. Cyprianus ex primis auctoribus, pro tuenda errore apud Orientales habitura esset, quantumque inde periculi immineret, ut si latius seminaretur, nisi eum tempestivo efficaciaque remedio compesceret.

677 Nihil itaque cunctatus, ad S. Cyprianum, etiam, ut Africae episcopos referrent, episcoporum eorum nervum, & traditioni Apostolicam, a qua recedere nefas esset, contrarium esse respondit: et proinde se statuit: Si quis ergo a quacunque haereticis venerit ad nos, nihil innovetur, nisi quod traditum est, ut minus illi imponatur in potentiam; eum ipsi haeretici proprie alterutrum ad se venientes non baptizant, sed communicent tantum. Non pervenit quidem ad nos laudata S. Stephanus epistola 2 sed eam huiusmodi fuisse disceimus ex S. Cyprianus epistola 74. ad Pompejanum, in qua illam referre videtur, ipsam de baptismo sententiam a potiori Ecclesiae parte iam ab initio controversa constanter probatum fuisse; quam etiam universa postmodum amplius est, innuente Ecclesia.

678 Ex hac autem parte etiam fuit S. Augustinus, qui tamen lib. 6. de Baptismo, cap. 25. scribit: Quis negavit, non esse baptismum Christi, si verba Evangelica, quibus symbolum con-

stat, illis defuerint? Deinde ad generale illud S. Stephanus loquens modum etiam aliud responsum subiungit, subdens: Sed facilius invenitur haeretici, qui omnino non baptizant, quam qui illis verbis non baptizant. Censuli etiam praefata Opera S. Cyprianus editioni Veneta praefata, §. 4. Laudes Basilicenses noster §. 3. consensu, S. Stephanum in memorata epistola, quae litteris validius dixeret, eum auctoritatem suam ipsam fuisse, praecipue tamquam Episcopum Episcoporum, ac S. Petri successorem. Id collegi tamen ex consilio tertii Carthaginensis, in quo S. Cyprianus hoc infirmare ipsi videtur, dum ait: Nemo enim quicumque nostrum episcopum se esse episcoporum constituit; tum ex epistola 75. ubi de S. Stephanus dicitur: De episcopatus sui loci gloriar, & in luculationem Petri tenere contendit, super quem fundamenta Ecclesiae collocata sunt.

679 Idem certum est, sanctum Pontificem communicationis prout non temerariis interventionem fuisse, aut certe hoc non dignis habendum esse pronuntiasse. Id enim indicat S. Cyprianus, dum in epistola 74. ad Pompejanum de Stephanus ait, Dat honorem Deo, qui... sacerdotis Dei, veritatem Christi & Ecclesiae unitatem tuentes, E obliuiscendo putat? Idem ex epistola 75. habemus, in qua Firmilianus tenetis bile in eundem sanctum Pontificem inter cetera hoc effudit: Dum enim putas omnes a te abstinere posse, solum te ab omnibus abstinuisse. Verumtamen iura solas minas S. Stephanus stetit, nec excommunicationis sententiam in S. Cyprianum aut Africanum ab eo latam fuisse, laudatis Basilicenses noster iam probavit, & nec eam ipse contra Tulimentum, aliaque suo loco ostendimus.

680 Haec tamvis suspecta Romani Pontificis littera S. Cyprianum & collegis eius vehementer percellerant, quippe qui opinionem suam, quam ex probendam tradiderant, velut Apostolica traditioni contrariam, rejectam viderent, sequi eo redacti intellexerunt, ut vel illam prius reprobari, vel manifeste persuadi, ne a S. Petri Cathedra preferberetur, caput necesse esset. Et reprobare quidem sententiam, non sua tantum calcula in gremio synodo, sed & ab Agrippino, quique eum ipso congregati fuerant, episcopis stabilitam, confirmatamque, ipsi darent, neque necesse videbatur, eo quod non de aliquo fides articulo, sed de disciplina tantummodo, quae in variis praesentibus ecclesiis nonnumquam diversa est, hoc agi crederetur; consuecundum vero a sancto Pontifice allegatum, non divinum, sed humanum esse indicarent, imo sacris Litteris contrarium. Accedebat, quod non solum ipsi sentiant, sed in hac parte sentis habere veros Orientis episcopos, Firmilianum praefatum ad Helianum, qui eundem errorem in synodi versos annum 230. apud Ikonium & Synodem celebratis indultum mardianis innotuit.

681 Neque deerant sane rationes & sacra Scriptura petita, quae opinionem ipsi in spem servare videbantur, quaeque ex evidenti atquebant, quo praesentia majori odio in haereticos feriebant. Juvenit S. Augustinum hac suspensae differentiam audire. Lib. 2. de Baptismo contra Donatistas, cap. 7. & sic ait: Iremus itaque tam magna quaestio, eum de remissione peccatorum & de spirituali hominis regeneratione, utrum possit ad haereticos vel ad utilitatem fieri, difficile ratio redderet, & praecederet auctoritas Agrippini & nonnullorum, qui et coelestiorum, hominum in hacque-

quae Julia
iano fuit
metus.

S. stepha-
nus, & co-
episcopi
Africanos
episcopos.

alibi lau-
dant pro-
prios.

ad istos
scribitur
autem.

AUCT.
C. S.

in refer-
tibus.

Alibi tamen
idem Cy-
priani.

ex quo re-
spondet.

A itaque partes moueret, ne interperanti zelo li-
vorem adhibere, in unius contentiones educere ac
incivilium fratrum prurientes. Eodem tamen
quo librum de Bono patientia scriptum diximus
artificem, hunc quoque composuisse, sic nampo, ut de
zelo ac livore melius demergeret in se differret, ut
agitatam de hereticorum baptismo questionem
simulataque tacite praeferret, ratus boni do-
bit, sic Opusculum suum aduersus omnes sibi epis-
copos patentes utriusque legendum. De libro hoc
S. Pantius in Vita auct. 14. post librum de Bona
patientia sic meminit: Quis livorem, de venenata
invidia malignitate venientem, dulcedine reme-
dii lalutaria inhiberet?

ad 11. de-
Baptismo contra Donatistas, cap. 3. ubi quia si-
mul de unitate inter hos controversias ob reser-
vationem meminit, visus est Pantio insinuate, librum
hunc, quem epistolam vocat, occasione eorum
scriptum fuisse. Sed Augustinum audiamus. Le-
gamus ergo, inquit, epistolam Cypriani de Zelo
et livore, & videamus, quantum malum sit invide-
re melioribus; cuius mali originem ab ipso diabolo
exsurgisse, memorabiliter docet. Subdit deinde li-
bri titulum, utique ad alteram sententiam,
& deinde persequitur: Hae verba Cypriani in e-
pistola populo nota, quam vera, quam forcia
sint, recognoscimus. Vere decuit Cyprianum de
zelo & livore & arguere graviter & monere, a
quotam mortifero malo cor ejus penitus alienum
tanta caritatis abundantia comprobavit; qua vi-
gilantissime custodita cum collegis suis non male-
vola contentione, sed humana tentatione aliter
sapient, quod illi Deus in caritate perseveranti,
eum vellet, quod scia revelaret, in communione
unitate permansit. Laudat enim etiam Hieronymus
lib. 3. Commensarii in Epistolam ad Galatas, cap.
5. dicens: Scripti & bestias Cyprianus librum de
zelo & livore valde opimum.

C §. XL. Tertia synodus Carthaginensis, in
qua prior sententia denuo confirmata:
Sancti in hac causa baptismi gesta a non-
nullis olim in dubium vocata.

in causa
hanc Car-
thaginens
K Alendis Septembribus anni 356. celebratum
Carthagine est certum de hereticorum bap-
tismo concilium, cui simul cum S. Cypriano epi-
scopo ex Africa, Numidia & Mauritania, epi-
scopi & quinguae interfuerunt; praesentibus etiam
presbyteris & diaconis & maxima plebis parte.
Concilium hoc fecit, quam anno 356. statim non
posse ex eo certum est, quod habitum fuerit vicinis
Stephana, qui anni proxime subsequenti in caesa
Augusti martyris coronatus est. Sed nec citius
celebrandum esse persuadere poterit, quod post ce-
lebratum concilium S. Stephanus vixit et S. Cyprianum
vires hanc controversiam intercesserat. En-
stat enim laudata synodus tam in Collectio-
bus Conciliorum, tam inter S. Cypriani Opera,
solentque sententiae episcoporum LXXVII. inscribi,
non quia totidem interfuerit, sed quia ex 85. praesentibus,
quorum omnium nomina, diversae ac
sententiae in eo recensentur, Natalis ab Oca tam
suo quam Pompeji Sabertensis ac Digna Lepi-
magensis nomina in eadem epinatus est.

Septembris Tertio IV.

Est Concilii convocandi causam, ejusque mo-
dum & eandem, ipse episcopus praefatus, quam
S. subdit, declarat. Sed ergo habet? Cum in unum
Carthaginensi convenissent Kalendis Septembris epi-
scopi plurimi ex provincia Africa, Numidia,
Mauritania, cum presbyteris & diaconibus,
praesente etiam plebis maxima parte, & teste
essent littera Jubajani ad Cyprianum facta, item
Cypriani ad Jubajam receptae, de hereticis
baptizandis; quique postmodum Cypriano Ju-
bajam idem recepisset, Cyprianus dixit: Au-
disti, collega dilectissimi, quid mihi Jubajani
coepitopus noster scripserit, consulens medio-
critatem multam de illicito & prophano heretico-
rum baptismo, & quid ego et rescriptum, censens
scilicet, quod semel aequo iterum & saepe confes-
simus, hereticos ad Ecclesiam venientes Ecclesiae
baptismo baptizari & sanctificari oportere. Item
Iesū iam vobis & alii Jubajani littera, quibus pro
sua sincera & religiosa devotione ad epistolam no-
stram rescribens, non tantum consensit, sed etiam
instruendum se esse confessus, gratias egit.

E
694 Superest, ut de hac re singuli quid sen-
tiamus, proferamus; neminem judicantes, aut
a iure communicationis aliquem, si diverum sen-
serit, amoventes. Neque enim quicquam nostrum
episcopum se esse episcoporum constituit, aut
tyrannico terrore ad obsequendum necessitatem
collegas suos adigit; quando habet omnis episcopus
pro licentia libertatis & potestatis sui arbitrium
propriam; tamque iudicari ab alio non
possit, quam nec ipse potest alterum iudicare. Sed
ex ipsemet universi iudicium Domini nostri Iesu
Christi, qui unus & solus habet potestatem &
proponendi nos in Ecclesiae suae gubernatione &
de actu nostro iudicandi. Hae quoque S. Cypriani
utque genium autem Jubajani epistolam,
quam perisse diximus, sancti quoque Cypriani res-
ponsum, de quo supra iam egimus, testem etiam
in eodem concilio fuisse alteram ejusdem Sancti
epistolam ad S. Stephanum, §. 38. relatum,
refertur Crescens a Certe, episcopos nostros &
congregatis patribus, ut supra a nobis pariter jam
observatum est.

693 Que vera S. Cyprianus ibidem de episcopo
episcoporum, ac tyrannico terrore ad obsequen-
dum necessitatem asse memorat, videri possunt per-
stringere S. Stephanum Papam, quod in ecclesiasti-
ca sua Pontificia, additis etiam gravibus econ-
municationis in reatibusque munit, Afros illos
presules ob incepta revocare studuisse. Quod si ita
sit, fateamur necesse est, sanctum Augustinum his
verbis humani aliquid possum esse. Atque hoc
eodem obsequio illa civitati annui vitio, ac Pon-
tificis ecclesiasticis injuriis, dilata accipi possunt.
Vobis scilicet sanctus Primas congregatos epi-
scopos de sua quoque sententia libere dicenda ad-
monere. Hinc in finem, quod ad libertatem illam
maxime conducere rebus, observatum, sese omnes
collegas esse; & licet ipse primatum Africa tenet,
nec se tamen, nec quumquam aliorum, qui
aderant, episcopum episcoporum esse, aut eam po-
testatem sibi tyrannice arrogare, ut ceteros terro-
re sua ad sua sensu adigeret.

694 Hoc sensu laudatum orationem interpre-
tanti est S. Augustinus lib. 3. de Baptismo contra
Donatistas, cap. 3. ubi cum expendunt, Sancti
manifestumque agnoscentque laudat, quod quique
libere sentire decreverit permittit; simulque non-
nullis redarguit, qui hoc sibi subdoleque ab eo
Ce dicit

AUCT.
C. S.
Laudat
congrega-
tes hunc
est

ad feren-
tiam suam
hunc est
videndum.

in ceteris
statuibus

in fere
autibus

AUCT. *Alia arbitrabamur. Angustinus verba subiungit.*
 C. S. Sequitur enim & dicitur (in memoratis concilio sancto Episcopo) c. „Superest, ut de hac ipsa re quid singuli sentiamus, proferamus; neminem iudicantes, aut a piae communionis aliquem, in diversum tenentes, amoventes.“ Nunc igitur ergo mihi salvo iure communionis aubere verum querere, sed etiam diversum sentire concedere. „Neque enim quicumque nostrum, inquit, episcopum & episcoporum constituit, aut tyrannicum, terrores ad obsequendum necessitatem collegas suos, adigit. Quid maius? Quid humilior? Nulla nos certe deterreret auctoritas a querendo, quid verum sit.

Alia copulavit. 695 Hanc exclamavit Angustinus, si sanctum Pontificem pro Apostolica traditione servanda laborantem tyrannici terrores ac superbiam a Cypriano hic publice insinuantem credidisset? Nihilne hoc oratione manifestius, nihil humilior duxisset? Eximere sub hispanis dissensibus laudandas tam proci adhaerentis suavitatis ille docet, ut se ne secundo quidem in eodem Opere lib. 3. cap. 25. excusaretur, ut supra iam diximus, & hoc iuvaret respectu, iam illa, inquit, quae in Stephano irritata effudit, retrahere nolo, ... & ea praeferre melius est, quae periculum perniciosi dissensionis haberent. Hic observans, S. Angustinus iterum reformans, In cetera S. Cypriani verba similiter repetens, ibidem se profertur. „Quando habet, inquit (Carthaginiensis Angustinus) omnis episcopus pro licentia libertatis & potestatis sui arbitrium proprium, tamque iudicari ab alio non possit, quam nec ipse potest alterum iudicare?“ oporuit utique, iudici S. Angustinus, in his questionibus, quae novum eliquissima perfectione discussa sunt.

Sanctum Pontificem. 696 Novaret enim, quantam sacramenti profunditatem tunc omnia Ecclesia varia dispositione veritatis, liberumque faciebant querendi arbitrium, ut examinata veritas panderetur. Neque enim mentiebatur, & simplices collegas in verbo capere cogitabat, ut, cum se diversum sentire prodidissent, tunc, contra quam promiserat, excommunicandos esse cerneret. Abist ab Anima tam sancta ista scelerata peridia: qui hoc de tali Viro quasi cum ejus laude sentio, nihil aliud, quam leipios tales esse profiteretur. Ego Cyprianum Catholicum episcopum, Catholicum martyrem, & quanto magis magnus erat, tanto se in omniobus humilissimum, ut eorum Deo inveniret gratiam, nullo prius modo crediderim, in sancto praesertim concilio collegarum, aliud ore potuisset, quam corde gestabat; praesertim cum addit, & dicit: „Sed exspectemus universi iudicium Domini nostri Jesu Christi, qui unus & solus habet potestatem & proponendi nos in Ecclesia sua gubernatione, & de acta nostro iudicandi.“ Sub tanti ergo commemorationis iudicii verum expectantem audire a collegis, prior eis mentio praebere exemplum? Avertent Deus hanc dementia, a quolibet Christiano, quanto magis a Cypriano. Habemus ergo querendi liberum arbitrium, ipsius Cypriani nobis missum & veracissimo sermone concessum.

veritas. 697 Hoc ex S. Angustino hic referre visum est, non ad ostendendum, necesse non esse, ut sanctum Pontificem in memorata oratione a S. Cypriano singularem iussu dicamus; tam non hujus sinceritas in hoc concilio celebrante vindicaretur; tam deique ut apparet, quae sensu idem San-

ctus ibidem dixerat, habere eundem episcopum pro D licentia libertatis & potestatis sua liberum arbitrium, nec ad alios posse iudicari. Id enim in his tam in questionibus, quae novum eliquissima perfectione discussa, sua desine, sunt, inalligandum esse monet S. Angustinus. Certe credidisset S. Cyprianum, episcopum ab ulla crimine excommunicari, adeoque iudicari posse, manifestum est in variis ejusdem epistolis, ac nominatim ex 64. in qua Formosiani Africanorum alii episcopi, & ex 68. in qua Basilidis & Marnalis Hispanorum concilium excommunicatum probatur, totumque esse vinctum, utique ex 67. in qua S. Stephano Pontificem rogatur, ut Mercurium Arbitrarium in Gallia episcopum, Novatianum hereticum scilicet, eorum deperti, alienumque in ejusdem locum subrogari jubere.

698 Denique, quae pro S. Cypriano in laudanda concilio singulare vindicta sancti deus ibidem habet, direxit servum Donatistae, qui ejusdem sancti quidam pro iterando baptismo gloriabantur, sed ab auctore concilio & potest, quam ipse semper secutus studuerat, plurimum abhorrebat. E Dixerunt enim & c. c. S. Angustinus in lib. 3. contra Crescentium Donatistam, cap. 2. quod (majores sui) ab Orientalium propterea communionem discederent, quia illi (Orientales) suum iudicium reciderant, quo eis placuerat de illa baptismi questione Cyprianum atque illi Africanis concilio consentiri oportere. Quippe S. Angustinus in repositis, propterea majores eorum eundem S. Cypriano mentem effudit, qui tam collegis suis etiam diversis sententiis servandum votum dixerat, adeoque ex ipsis in laudato concilio verba probatur; respondens illi: Ideo cum his loqui voluisset, ne fortasse excommunicationis timore deteriti, non auctores libere dicere, quod sentirent; non quia cum eis esset in communione mansurus; ne sanctis deus ibidem testatur. Unde & verba illa sic ceperit: Ubi aperte dicunt, Cyprianum esse mentium; & Donatistae ipsae mendacii arguent, sanctum Amisiam a tam sancta columba vindictae.

699 Existimavit igitur S. Cyprianus, quoniam concilio nem illum non ad fidei dogmata, sed ad disciplinam pertinere; consensumque autem, quam solum ipsi obijcerat S. Stephano, quomodo tot Africae & c. praesules, ne nonnulli etiam Orientales reprobos, ipse verisimilibus rationibus proceperat, mere hominem esse, ac veritati cedere debere iudicabat; idcirco opinatus est, questionem hanc amplius discutendam esse, ac interea posse se, salvo Ecclesiae unitate, diversum ab aliis sentire. Hanc ipse cum ceteris episcopis, in secundo concilio Carthaginiensi congregatis, questionem hanc inter consensumque in variis ecclesiis aliter observatam recepit. Verba enim. 688. recitavimus. Nunc per causam suam non absinthium credidit illi, quoniam in epistola 32. ad Antonium hic verba commemorat: Ex quidem epud antecessores nostros quidam paeem mortuis non putaverunt, & ita totum penitentium locum contra adulterii clauverunt: non tamen a communione eorum collegio recesserunt, nec Catholicis Ecclesiae unitatem vel duritiam vel cetera sua oblatione repperunt; ut, quia apud alios adulterii pax datur, qui non debet, & Ecclesiae separaretur. Maxime concordiae visio, & praesentia Catholicae Ecclesiae individuum sacramentum, actum suum disc.

A disponit & dirigit unusquisque episcopus, rationem propositi sui domino reddidit.

700 Eodem modo de hoc questione, veluti ad solam disciplinam, episcopi arbitror existimam, *spe-
litem* *non pessi-*
nam, episcopus est Firmilianus, Cæsarea Cappado-
ceni episcopus, in epistola 74. de eodem ad S.
Cyprianum data. Inter cetera enim, quae in sen-
tentia Serephani non minus falsa, quam erronea
est, commota bile effudit, tenendi hanc discipli-
nam diversitatem saltem unitatis vinculo posse ser-
uari. Hoc autem, inquit, qui Romae sunt, non
ea in omnibus observare, quae sint ab origine
traditi, & fructus Apostolorum auctoritatem pra-
tendere, scire quis etiam inde potest, quod circa
celebrandos dies Paschae, & circa multa alia
divinae rei sacramenta videtur esse apud illos ali-
qua diversitas, nec observantibus omnia aequa-
liter, quae Hierosolymis observantur, secundum
quod in ceteris quoque plurimis provinciis multa
pro locorum & nominum diversitate variantur;
nec tamen propter hoc ab Ecclesia Catholicae pa-
ce atque unitate aliquando discessum est. Nam ad
consilium redeamus.

B 701 Congregati episcopi eo, quae diximus, *removendi
de synodo
sacerdotum*
modo a sancto Primato suo ad senatum libere
dicendum essent, singuli ex ordine episcopi spon-
te, episcopusque suam potestatem aliqui exstantibus
confirmant; & in eam sententiam omnes rotem,
ut haereticum ab hereticis collatum, veluti pro-
fanam irrationem rejicerent, ideoque baptizans
detererent, quicumque se sibi vult ad Ec-
clesiam converti. Eram autem, ut diximus, una
cum Primato suo episcopi octoginta & quinque,
a quibus Natalis ab eis utem Pompeji Sabra-
tesis, & Diego Lepimargurisi, ausuliani, qui
abierant, item & nemius iussuragium dedit; atque
ita sententia solum pro obdignitate collata fuerat.
Postremo omnium loco S. Cyprianus suam senten-
tiam dixit, & synodo ceterorum imposuit his ver-
ba: Ideam sententiam plenissima exprimit episto-
la, quae ad Iohannem collegam nostrum scripta
est, haereticos, secundum Evangelicam & Apo-
stolicam constitutionem & adversarios Christi &
antichristi appellatos, quando ad Ecclesiam ve-
nerint, unum Ecclesiae baptismum baptizandos esse,
ut possint fieri de adversariis amici, & de anti-
christis Christiani.

C 702 Porro qui rationes, a congregatis patri-
bus pro rejiciendo baptismo darentur in hoc
consilio alias, solidae refutatae videre cupit, a-
dest S. Augustinus lib. 6. & 7. de Baptismo con-
tra Donatistas, ubi singulas examinavit & re-
solvit. Illud vero observandum dignum est, ejusdem
S. Augustini tempore dabatum fuisse, ut S. Cy-
prianus de baptismo ita scriberet, prout in lau-
dato concilio, litterisque suis perhibetur; nec de-
fuisse, qui id tum discrete pertraheret, errorque
illum illi assilum esse censenderat. Ita docet
non ipse sanctus doctor in epistola 93. alias 48. ad
Vicentium Rogatensem, cap. 10. scribere: Cy-
prianus autem sensisse aliter de baptismum, quam
forma & consecratio habebat Ecclesia, non in
canonicis, sed in suis, & in concilio litteris inven-
itur. Quamquam non define, qui hoc Cy-
prianum prius non sensisse contendat, sed sub
eius nomine a presumptoribus atque mendacibus
fuisse confidum.

703 Neque enim sic potest integritas atque
notitia litterarum uniusquamlibet illustri Episco-
pi custodiri, quemadmodum Scriptura canonica,
Septembris Tomus IV.

tor linguarum litteris, & ordine & successione
celebrationis Ecclesiasticae custoditur: contra quam
tamen non defuerunt, qui sub nominibus Apo-
stolorum multa consingerant, frustra quidem;
quia illa sic commendata, si celebrata, sic nova
est. Verum quid possit adversus litteras non ra-
tionica auctoritate fundatas, etiam hinc demon-
stravit impie conatus audacis, quod & adver-
sus est, quae tam novae mole firmata sunt,
scilicet erigere non poterunt. Hae S. Augustinus;
observans, non incredula videri debere, quod
de assilio S. Cypriano statuta nonnulli contem-
debant. Deinde quid ipsi sentiant, subdit; Nos
tamen, inquam, duas res non negamus, il-
lud sensisse Cyprianum, quod & filius ejus ha-
bet quendam propriam faciem, quae possit agno-
sceri & quod ibi magis contra vos nostra causa
demonstratur evidenter.

704 Verum paulo post dubius decessit ait:
Porro autem Cyprianus, aut non sensit omnino,
quod cum sensisse recitatis, aut hoc postea cor-
rexit in regula veritate. Eadem dubium suum
repetit in libro 1. contra Cresconium Donatistam,
cap. 32. ubi ait: Nam & nos proferimus concilium
Cypriani, quod aut non est factum, aut a
ceteris unitatis membris, a quibus ille non divi-
sus est, merito superatum. Ex his non tam
sensisse hocque nos in Cironensis prae-
sentis ad illa S. Stephani Papa 3. 9. episcopus illam
S. Augustinus non omnino letum videri fuisse; cre-
didero tamen hunc appellationem sensisse, nec de al-
tera aliam in suum mentisse, quae ut Rogati-
sit ac Donatistis ostenditur, quam parvi verum
argumenta ex S. Cypriani concilio, litterisque po-
tita fuerat, dum tam haec, quam illud pro
terminis admittat, quae non sine exemplo ac veri-
similitudine inter scholas possit rejici, si verum
rebat auctoritatem persequeretur.

S. XLI. Afrorum legati a S. Stephano
rejecci: Firmilianus de hac causa nar-
ratio aequo vehementior: hac le-
gatio post tertiam synodum Cartha-
ginensem primum adornata.

A B eadem synodo legatos Romanos missos cus-
todi, de quibus Firmilianus Cæsariensis
in Cappadocia episcopus, ad sanctum Ausulianum
nostrum scribens, in epistola 75. inter Cypriani
sententiam alii legationem illam eis
collocat, ad quorum argumentum infra re-
spondemus. Sententia de rejiciendo haereticorum
baptismo communis ut episcoporum, ut praecedent
S. vidimus, consensu firmata, S. Cyprianus,
litterisque cum eo episcopi, visum est, legatos
in Urbem destinare, qui S. Stephano eandem co-
ram persuaderent, vel tum saltem igitur concilio
auctoritate a secunda excommunicationis sententia
detererent, & ad qualemcumque constitutionem,
convenientem adducerent. Sperabam enim, ut
credere sat est, fore, ut sanctus Pontifex, dum
Africanam ecclesiam, cum qua non pauci in Ori-
ente sentiebant, in episcopi sua observantiam vi-
deret, non diffunderet ad lenora consilia moveret,
ut tam illustri perniciem Ecclesiae juberam
faceret.

AUCT. 706 Porum neque hoc legato eorum, quem
 C. S. sibi proposuerat, servus est: quippe si Firmilianus
 de quibus in citata epistola credimus, promissus de verum
 advenit Pontificis isdem cum Christianorum hospiti-
 bus, reliquos mercedis, occidentisque ne ad commu-
 ne quidem colloquium voluit admittere. Dicit: Si
 Firmilianus credimus; quia hujus auctoritatem his
 admodum suspicamus esse ostendimus. Interim illius
 verba audiamus. Postquam Apollini Pauli de Epi-
 scopo ad Episcopos locum de humilitate, levitate ac de
 dilectione mutua prevallisset, sic proferens est: Hec
 Apostoli mandata & monita salutaria quam dili-
 genter Stephanus implevit, humilitatem sanctorum &
 lenitatem primum in loco servavi. Quid enim hu-
 milius aut lenius, quam cum tot episcopis per to-
 rum mundum discessisse, pacem cum singulis va-
 rio discordia genere rumpebam, modo cum Ori-
 entialibus, quod nec vos latere confidimus; mo-
 do vobiscum, qui in Meridie estis, a quibus lega-
 tos episcopos patienter letis de leniter suscepit, ut
 eos nec ad lermoneum, hinc colloqui communis
 admittere; adhuc insuper dilectionis & carita-
 tis memor precipere fraternitati universae, ne
 quis eos in domum suam recipere, si venien-
 tes non solum pax & communio, sed & ceterum
 & hospitium nequeat.

B 707 Antequam hoc diffinitum, observandum est,
 non omnes scriptores auctoritates ac de S. Cypriano A-
 freverunt legatos illi accepisse. Eumenius ipse
 cum Baptismo anno 271. consuevit, Firmilianum
 his agere de legatis Orientalibus, a consilio Joannis
 missis, quod concilium illarum prae anno 258. qui
 ante 256. est, affert, in quem & posterior consuevit.
 Sed qui recitat Firmilianum verbo perperam
 non dubitabit, quia de legatis Africa accipiente
 fuit. Hinc etiam transierat: Quia (a pace & uni-
 versae Ecclesiae recedere hunc Stephanus ausus est
 facere, rumpens adventum vos pacem, quam
 semper antecessores apud vobiscum amant & ho-
 nore mutuo custodierunt. Eodem etiam speltasse
 videtur, dum ibidem pariter dicit: Nos gratiam
 referre Stephanum in istis possumus, quod per illius
 C inhumaneitatem nunc effectum sit, ut fides & sapi-
 entiae vestrae aspermentum caperemus.

708 Praeterea litteras synodum, a qua le-
 gatus illius missus voluit, dicit auct. S. Dionysius A-
 lexandrinus in epistola 3. ad Philomenum, relata
 ab Eusebio lib. 7. Hist. Eccles. cap. 7. ubi hoc
 servit: Illud praeterea didici, non ab Africa
 hunc morem (rehabituandi ab haereticis baptiza-
 tos) nunc primum inventum fuisse; sed & mul-
 to antea superiorum episcoporum temporibus, in
 ecclesiis populissimis, & in cauculis fratrum ac
 apud Iconium & Synagada, & apud alios pluri-
 mos locos fuisse. Quorum lenientis & statu-
 ti subvertere, coque ad iurgia & contem-
 ptiones excitare equidem possum. Scriptum est e-
 nim: Non commutabis terminos proximi tui,
 quos parentes tui constituerunt. Dionysio non
 absque consensu Firmilianum in epistola superior
 laudata de eodem argumento scribitur: Quod
 totum non iam vident in Iconio, qui Phry-
 giae locus est, collecti in unum convenientes re-
 ex Galatia & Cilicia & ceteris proximis re-
 gionibus confirmavimus, tenendum contra ha-
 reticos firmiter & vindicandum, cum a qui-
 buldam de illa re dubitaretur. Nunc ad Firmi-

liani locum, a quo digressi sumus, redeamus. D
 709 Severum hunc S. Stephanum cum Africanis
 legatis epistola mandum pro eorum credere non possum
 sibi Firmilianum afferent, qui tum temporis (salva
 tanti viri pace ad dicere licet) exercebat animo
 male in sanctum Pontificem inveterate offensus,
 non modo aquo accenditur, sed & fletu. Neque
 tam erubuit, illum eadem, infestis, & ma-
 nifestis stultis arguere; impenitus, iracundiam,
 substantiam, apostatam, abhominem, haereticum
 omnibus proferre dicere; de rebus sapienter gestis
 accusare, aliisque curare approbavit. Illud quoque
 falso ait, eundem sanctum Pontificem cum tot
 episcopis per totum mundum discessisse, pacem
 cum singulis vario discordia genere rumpentem;
 quasi passim Ecclesiae parti cum Firmiliano sen-
 sisse, & Stephanus passim, aliisque de censu
 omnes per totum mundum episcopos excommunic-
 asset; cum tamen S. Augustinus lib. de nova
 Baptismo contra Petilianum cap. 24. dicens vo-
 cat, multo plures S. Stephanum adhaerere; neque
 quomquam potius adversa diceret excommunicatos
 fuisse, cum hic tum alibi affirmet. Multi, inquit,
 loco citato, cum illo (Stephano) quidam cum in-
 fide (Catharibus) Episcopis etiam inscribant;
 utique cum eis in unitate coexistentes. Et lib. 3.
 contra Crescentium Donatistam, cap. 3. Si omni-
 bus jam credendum sit, quinquequaginta episcopis
 Orientalium id esse visum, quod septuaginta A-
 frica, vel aliquanto ejus pluribus, contra tot milia
 episcoporum, quibus hic error in toto orbe
 displicuit.

710 Nec majorem verisimilitudinem habent, quae de
 vultu discordia gentis adjuvat; quippe qui ce-
 tera sic ignovimus antiquitas, ut ipse S. Augustinus
 nos laudat, ut ipse Donatus, qui S. Cypri-
 anum adhaerere reprehendit morem, vult totum
 S. Stephanum inter Romanos Pontifices re-
 censere, quod Episcopatum illibatum esse
 constituit. Quis praeterea credat, quod Firmi-
 lianus dicitur adversus S. Cyprianum sub
 epistola Stephano adseribit his verbis: Et tamen
 non pudet Stephanum, ... insuper & Cyprianum
 pseudo-Chridum & pseudo-apostolum & dolo-
 rem operatum dicere? Ego quidem hoc non ma-
 gis a sancto Pontifice dicere, quam velle esse,
 quod Firmilianus ibidem irriteretur subiungit
 Qui (Stephanus) omnia in se esse conatus, pra-
 venit, ut alteri ea per mandatum obijceret, quam
 ipse ex meritis audire deberet. Eodem animo a-
 flu, ac disputandi studio ac malevolentia S. Cy-
 priani verba arguit, Apostolorum temporibus
 haereticis exivisse, concedens, neminem tam stul-
 tum esse, qui hoc (non reprehendens esse bap-
 tizatos ab haereticis) credat Apostolos tradidisse;
 quoad etiam ipsas haereticos confiteri execrabiles ac
 detestandas pollicetur extirpasse.

711 Cum itaque Firmilianus in hac epistola
 multa ea tracti animi more ad ostendendum S. Ste-
 phano iracundiam praeferat, ac diceret inco-
 siderato effuderis, quid mirum, si ejusdem sancti
 Pontificis in reprobis Africa legatis severitatem
 simili, ac minori tamen, libertate amplius, uti-
 nasque, abstinere persisteretibus ab eo. Iracundia
 pro soliti vendidisset? Sic certe pacem mutaret
 quod sanctus Stephanum inter ac Cyprianum ruptam
 afferit; cum tamen constat, hos in communione
 mutae semper permansisse, iustitiamque prius indi-
 gnationem ultra solas vias fletisse, ut infra le-
 gitur ostensum fuisse. Facile tamen Firmilianus
 fecit.

ferunt
 A. 14

per Ori-
 genem

sancti
 al. dicit

E

de g. 2
 contra ha-
 legatis

E

alibi fuit
 est, opor-
 tuerit.

A *senior, legatus ille a sancta Pontifici sacro re-*
pulsus, Romaeque, re penitus infesto, excedere
iussus esse, repetitis tamen gravibus in Africam missis,
nisi ad pristinam Pontificis consuetudinem redirent,
visi enim & rei gravitas, & periculum, ne quid
ibi Romae turbaret, exigebat, quomodoquidem Petrus
Consiliarius in Epistolis Romanorum Pontificum,
differt, de S. Stephani Papa sententia circa recep-
tionem hereticorum, §. 7. audire possumus.

Meliga-
torum
scribit

713 Nonnulli, inter quos Maranus, memo-
 rati Afrorum legatos, non a tercia Carthagi-
 nensi synodo, sed a secunda, Romanos missos esse vo-
 lunt, ac consequenter statum, epistolam S. Ste-
 phani ad Cyprianum, quam hic in sua ad Pom-
 pejum resellere insinuat, vel a legatis istius Cartha-
 ginum allatam, vel paulo post eorumdem regres-
 sum eadem missam esse. In hac sententia Ma-
 ranus necesse est rationem temporis, quam cum
 nostra pugnare arbitratum est. Est autem haec ratio
 huiusmodi. Ea dilata constat, concilium Carthagi-
 nense tertium Septembris. anno 256. ce-
 lebratum fuisse. Nec minus certum est in episto-
 la 73. Rogationem dicentem post rejectam Roma
 legatione ad Firmilianum, Caesariensem in Cap-
 padocia episcopum, cum S. Cypriani litteris missam
 fuisse, ut illam de rebus apud Romanum Pontifi-
 cem gessit instrueret. Tempus autem huius missae
 non idem Firmilianus in citata epistola oportune
 sic indicat: Quoniam vero legatus ille (Roga-
 tionum) a vobis missus, regressi ad vos festina-
 bat, & hibernum tempus urgebat, quotum po-
 tuimus, ad scripta vestra rescripsimus.

non post
secundam

713 Secundo haec igitur debuisse in sen-
 tentia nostra a Calendis Septembris usque ad inci-
 piens huius mensis anni 256. synodus Cartha-
 ginensis celebrari, legatione Romanam missa, ac inde
 in Africam reverti fuisse & post haec praeterea
 Rogationem Caesariensem in Cappadocia profectam,
 suam versus Carthaginem eandem jam missam. Id
 autem Maranus eo videtur fieri potuisse videtur,
 quod concilio ad S. Stephani legatos non maxi-
 me celeritate usos esse eo potui, quod eorundem
 advenum in Urbem fama perveniret, lauda-
 re Pontifici tempus & necessarium dederit pra-
 cipendi fraternitati universae, ne quis eos in do-
 mum suam recipere, ut vendentibus non solum
 pax & communio, sed & cultum & hospitium
 negaretur, prout supra ea Firmilianum epistolam
 diximus.

C *huic argumento addit locum et S. Cypri-*
ani epistola 73. ad Subianum, quem non cum
ipsa non mox post secundum concilium Carthagi-
nense scriptam esse statuimus. Nam cum in ea
Sanctus dicat: Si possessionis ergo nostrae vim te-
neamus, si sacramentum unitatis agnoscimus, cur
praevaricatores veritatis, cur proditores unitatis
exillamus? cum haec, inquam, Sanctus videtur
dicat, Maranus cum de Stephani in legatos suos
severitate conquiri arbitratum; ob quam similiter
factum putat, in sancta Antistitis in epistola 74.
ad Pompejum nonnulla in eandem sanctum Pon-
tificem scribere dila excedimus.

sed post
tertiam

714 Factor eadem, primum Marani argu-
 mentum esse huiusmodi, ut maxime ipsi libenter
 darentur esse, nisi & temporis spatium rebus ge-
 stis absolute sufficeret, & graves rationes aliter
 fuaderent. Ab hisce incipiamus. Verisimile non est,
 S. Stephani, aliunde tantum intellecta Afro-
 rum sententia, ea severitate motum fuisse,
 ut eorundem legatos, eosque episcopos, inaudito,
 imo neminem apparet, non modo a cele-
 bratione

quo suo, sed & hospitii collegio fidelium arce-
 dit decerneret, prout ea Firmilianum epistola tenet
 Maranus. Haec ratio Tertio, in Romanos
 Pontifici, ac nominatim in S. Stephano, alio-
 quo minus aequo, tam valde visa est, ut propter
 eam a sententia, quam sequitur, minime reced-
 endum putaverit. Neque haec difficultas, in Mo-
 rano visum est, evanescit, observando, dissensi-
 onem eadem de causa sancti Pontificis cum Afri-
 cis, Firmilianis scilicet, ceterisque ipsis adhaeren-
 tibus, ante hanc Afrorum legationem quam later-
 cessisse; idcirco mirum videri non debere, si no-
 vo Carthaginensis synodi decreti accessu ipsius a-
 nimus novus faceret admodum, ad eamque seve-
 ritatem impuleris.

Carthagi-
nenis
synodo

715 Non evanescit, inquam, hinc difficul-
 tas; quia ne vel sic prudentia aut equitas permit-
 tebat, ut missi ab Africana ecclesia legati, inau-
 diti plane, tanta cum severitate traherentur 2
 quippe qui nullam obstinationis indicium ea usque
 dedisset, nullaque haec super re iussa a Pontifice
 accepissent. Severitas haec multo minor, equitas
 quae est in sententia nostra, secundum quam lega-
 ti illi eo modo (nisi tamen exaggeret Firmilianus)
 iam deamque cessasse passimque fuerant, cum Af-
 fri iam fecerit audiri, contra gravissimum Pon-
 tificis scriptum & comminationem, errorem suum
 acrius majorem, quam prius, episcoporum cunctos
 confirmasset. Secundo si legationem rejecta ante
 scriptas epistolas ad Subianum & Pompejum,
 itaque ante tertiam synodum contigerit, cur
 quae, S. Cyprianus nec in hac, nec in illis, al-
 tem de tam insigni inest passibus eventa men-
 tionem fecit?

plurimum
excepit
dividit

716 Respondet quidem Maranus, hoc silen-
 tium lenitatis, quae summa fuit in Cypriano, tri-
 buendum esse; de duabus vero istis epistolis vide
 diste epist. ann. 713. Verum ego, licet lenitatem
 et mansuetudinem ipsius pariter venerer, non pos-
 sum tamen, qui cum S. Augustino lib. 5. de Ba-
 ptismo contra Donatistas, cap. 25. reverenter non
 laudem, quae in Stephani irritatus effudit in
 posteriori epistola, & quod periculum perniciosum
 dissensionis habuerunt. Si tamen haec cum summa
 aequitate recte conciliamus, non video, cur reli-
 gione habuisse istum Romani Pontificis in distis
 legatos severitatem commemorare, quod certe cum
 minari commote mentis suspiciamus, quam qua
 epistolam ad Pompejum scripsit, facere potuisset,
 ut cum legato apparebit. Huic verisimile non est,
 ea, quae in hac eadem epistola in S. Stephano
 durius scripsit, vel in altera ad Subianum con-
 quassus est, a dolore ac legatorum repellente pro-
 fecta esse. Sed in praei quidem sic scripsit, S. Ste-
 phani litteris, gravique comminationes commotas,
 de quibus solis ibidem expressit; in altera vero,
 quae de Stephano ut memini quidem, resurre-
 conatur epistolas ignis nobis antestis, cuius ex-
 emptor Subianum ad eum missus, & in qua
 ipse, quique cum ea contra Apostolicam traditio-
 nem sentiant, voluit praevaricatores veritatis &
 proditores tradidi potuerunt.

non post
tertiam

717 Haec rationes mihi plane persuadent, me-
 moriam legationem non nisi a tercia synodo Car-
 thaginensi adveniatam fuisse, nisi temporis ratio-
 nem supra expressam cum rebus interim gessis con-
 ciliari non posse, ostendatur. Cur autem concilia-
 ri non possit? Nam primo quidem legatos istos in
 Romano itinere sua summa celeritate usos esse,
 non probat epistola Firmilianus: potius enim ad-

Cc 3 ven.

Septembris Tert. W.

AUCT. **C. S.** **U**ltimum verum fama Romanam pervenire per aliquem, qui vel pridie, quam ipse, Carthagini discesserat, vel paulo feliciter navigationis fuerat usus; neque enim multum tempus requireretur, ut Ponsis interdictum de legatis descriptis accendat sciret. Deinde non ex Firmiliano verba constet, istud ante certissimum adventum ab illa laqueum fuisse; cum ea excepti pagini de solis missis, quas S. Stephanus ipse inventaverit, si in eodem errore perseveraret, impetrem redirem. Frustra igitur ex hoc capite Mariani legatorum iter tardare conatus est.

ITALIANO &
MARIANO
ALIIQUE.

718 Trajectus Carthagini Romanam tantum non est, quin idem legatus, quorum omnis mora Romae inuisit plane fuisse, ante finem Septembris in Africam rediens facile esse putaretur, adeoque & eodem mense Rogatianus dicenas Casarem Cap-podatum ad Firmilianum missi, & sub finem Octobris vel Novembris ultimum, illuc adveniret, & inchoata jam hinc max reverti voluisse. Inchoata jam hinc, inquam; nosquam enim dicitur Rogatianus ante hinc non pervenisse. Verba Firmiliani subiungit: Quotiam vero legatus ille, a vobis missus, regressi ad vos scilicet, & hibernum tempus urgebat, quantum potuimus, ad scripta vestra retransmissimus. Hoc autem agere hinc mittimus, quam autumati finem significari; & agere sic possumus interpretari, ut Rogatianus in Africam reverti festinaverit, ne jam tam inchoata hinc ingravesceret, regressum suum, si minus praedictum, soluto redderet molestum.

§. XLII. Sanctus scribit de eadem causa ad Firmilianum, & ab eo epistolam recipit: quid S. Augustinus in Sancto circa hanc controversiam laudaverit.

S. AUGUSTINUS
AD FIRMILIANUM.

Dilecti non potest, quin Africani praesules, ac S. Cyprianus praesens, infusor causa hinc evocata ex legatis Romae revertitur intellecto, non potius tardati latius, utique, ne Romanam Pontificem, quem in proposita sua invidiam experiebantur, a missis d'nam ad sententiam excommunicantem procederet, animus in amicum partem transferretur, ut saltem istud a suo capite evertetur. Cum vero sanctus Praeful sciret, Firmilianum, Casarensensem Ceppadocia episcopum, ab eadem opinione, non dissimili modo una cum multis collectis suis a S. Stephano reprehensum fuisse, visum ipsi est interire ad illud dare, quibus de Africane ecclesiae statu, communique periculo intraretur, & quae ipsi iam esset sententia, ediceret. Balchias iussit in Commocatus praeful de S. Stephano sepe laudato, §. 3. suspicatus est, S. Cyprianum id consilii capisse, ut Firmilianum simul hortaretur, ut, si qui vel in Oriente, vel apud Aegyptum, amicus haberet, quos Romae suspensus non esse, aliquid valere sciret, tanti interirei deprecatores adhiberet. Quod est aliunde fuit verissime apparuit, in Firmiliani tamen response nihil plane occurrat, quod hinc suspicatus suffragetur; ea vero, quam S. Cyprianus hoc occasione ad Firmilianum scripsit, non superest. Attamen S. Dionysium Alexandrinum suum in hoc causa operam, praefulque mutasse, infra videbimus.

ET ALII
AD FIRMILIANUM.

720 Missa ergo ad Casarem mense Septembris ad finem vergente, ut praedictum §. praedictum, Rogatianus aliquem, cui S. Cyprianus letas

teras ad Firmilianum descendat commisit, in quibus vel suam adversus S. Stephanum epistolam ad Pompejum scriptam retinuit, vel certe simul cum illa transmissit, ut ex dicendis constabit. Non poterat Firmiliane quidquam gratia hinc interire accedere; quippe qui in eodem deservimus censuram, partes suas tanti episcopi, simul & plurimum Africa, Numidia ac Mauritania auspicum assensu vehementer firmatas videret, neque minus a iusta Romani Pontificis indignatione suis metendum confidetur, quo plures sententia sua potentes ipsi posse obicere. Hinc gaudium suum cum in ipsa initio epistola 79. quam S. Cyprianus retransmisit, per gratiarum actionem, tam deinde aliquibus interjunctis, in hunc modum expressit: De vobis tamen cognoscentes, quod secundum regulam veritatis & sapientiam Christi hoc, de quo nunc queritur, dispuleritis, cum magna letitia exultavimus, & Deo gratias egimus, quia invenimus in fratribus tam longe potius tantam nobiscum fidei & veritatis unanimem.

721 Porro in hac epistola Firmilianus argumenta, a S. Cypriano, in epistola ad Pompejum adversum S. Stephanum praedicta reperit, approbatque, ac nonnulla praeterea addidit, quae in rem suam esse ipsi videtur; prout utique epistolam conferenti manifestum erit, & Firmilianus ipse in sua testatur. Sic enim in illa scribit: Nos vero ea, quae a vobis scripta sunt, quasi nostra propria suscepimus; nec in translatu legimus, sed super repetitis memoriam mandavimus. Neque obest utilitati salutari aut eadem retinere ad confirmandam veritatem, aut & quendam addere ad emulandam probationem. Veram multa vehementer, quam S. Cyprianus, ipse effudit, plurimaeque in S. Stephanum non minus ipsi injuriosa, quam se indigne, impetentur effudit, quorum aliqui §. praedicti persisterimus, ut contra laber hoc referret; neque quae illum ipsum delectum fuisse operatur, si Rogatianos, qui omnes sui reditus moras amputabunt, ipsi spontum concessisset, quo iracundia illa animi commotio deferretur. Neque dubitandum est, quin Firmilianus, de Ecclesia Dei contra Paulum Samaritanum hinc missus, & in Mena Graecia ad diem XXVIII. Octobris adscriptus, & illa illa praenotata clausula, quod ad dilectam diem examinandum erit.

722 Contra non facit mihi persuaderi potius, quanta dilectam epistolam S. Cypriano interpreti & Graecis Latinum scilicet esse, ut nonnulli ex sola styli similitudine colligendum putant; quoniam autem sanctum Ausustinum in praesenti disputatione notum, quom ex humana fragilitate duri de S. Stephano scripsisse sciendum sit, non oportet tamen, eundem operam suam expendere voluisse, ut ita Firmiliani in eundem S. Stephanum convictus Latine reddita latius spargeretur. Hinc magis miror, id etiam Mariani placuisse, cui sancti Praeful inter has ipsas controversias tanta visio est, ac hinc videndum hinc dubio affirmat, quod de S. Stephano in repetenda Africana legatum servitute verbum nullum in initio adhibere non fecerit; quae omnia Firmiliani epistola praedicta, satis voluerit. Praeterea non sane verisimile apparet, S. Cyprianum interiret ipse epistola sua, in qua tanquam ex hinc notum ad finem sententiae arguitur Apollidem impetibus barbaris existisse, cum ipse in epistola ad Pompejum com-

ALIIQUE
AD FIRMILIANUM.

ET ALII
AD FIRMILIANUM.

ET ALII
AD FIRMILIANUM.

ET ALII
AD FIRMILIANUM.

ET ALII
AD FIRMILIANUM.

ET ALII
AD FIRMILIANUM.

ET ALII
AD FIRMILIANUM.

ET ALII
AD FIRMILIANUM.

ET ALII
AD FIRMILIANUM.

ET ALII
AD FIRMILIANUM.

ET ALII
AD FIRMILIANUM.

ET ALII
AD FIRMILIANUM.

A etiarum affectibus, saepeque dimisit, postea etiam acriter, quam quos Apostoli damnarunt, persequi.

723 Anno tempore, quo praedicta epistola scripta est, ea ad superiora evasimus; nunc etiam ipsum ex eadem accipe. Hylarum cuiusdam ipsius praeparata in Cappadocia in hac epistola narratur Firmilianus, de tempore hac praemissis: Ante viginti enim & duos fere annos, temporibus post Alexandrum imperatorem, multis illic constitutionibus & pressura acciderunt. Scribebat ergo illa Firmilianus anno 22. post Alexandri imperium coeunte: hic autem anno Christi 325. ut mense Martio, ut plerisque placet, coetus est; a quo tempore si usque ad initium huius anni 356. numerus, habebis annum 22. aliquot mensibus iam interfectum ab Alexandri interitu; ideoque tam laudatum concilium veritatem Carthaginense, quam quae illud usque ad rescriptum Firmilianus sentiens, ad annum 356. referenda sunt, nec in sequentem annum differri possunt, cuius mense Augusto S. Stephanus martyris coronatus est, & S. Cyprianus passus in exilium.

B 724 Quid in hac controversia deinde utrimque tentatum fuerit, incomperimus est; sed ad hoc tempus probabiliter pertinere credo S. Cypriani epistolam 76. ad Magnam, quam Eusebius in Baranum ad annum 358. ann. 22. & post hunc Pearsonus ad annum 375. ann. 2. primo loco de haereticorum baptismi doctum esse non improbabiliiter arbitror, quoniam post S. Ceraudii Pseudois scriptam fuisse, ex eo constat, quod de illius martyris in illa expressa mention fiat. Dux autem in eadem quaerit Magnas: primum, an inter ceteros haereticos eos quoque, qui a Novatiano veniunt, post prophanum ejus lavacrum baptizari & iustificari in Ecclesia Catholica legitimum & vero & unico Ecclesiam baptismate oportet. Alteram, quid... de illis videatur, qui in infirmitate & languore gratiam Dei consequuntur (id est, qui de vita periculantes, in lecto per aspersum baptizantur, elinici propter delicta) de habendi sint legitimi Christiani, eo quod aqua solvari non possunt, sed perclusi.

725 Ad utramque questionem S. Cyprianus respondet annuendo; nullum enim haereticum aut schismaticum, quovismode in demum fuerit, habere posse; neque interesse, utrum quis solus, an perclusus, sumus, an decumbens in Ecclesia Christi baptizetur. Sub firmo canon non sua movet, sese hoc ita sentire, ut aliter opinari propterea damnare velis, aut ab eorum communione recedere: Recripsi, inquit, filii carissime, ad litteras tuas, quantum parva nostra modocritas valuit, & ostendi, quod nos, quantum in nobis est, sentimus, nemini perhibere, quo minus statuas, quod putas, utiqueque praepositis, etiam sui rationem Domino redditurus, secundum quod beatus apostolus Paulus in epistola sua ad Romanos scribit & dicit: „Unquique nostrum pro re rationem dabit. Non ergo nos invicem iudicemus.“

726 Ratione autem, ad quam laudatus Baranum & Pearsonus cum illo, cum primam omnium de hoc argumento a Sancto nostro scripturam existimant, hoc est, quod nulla in ea mentio habeatur de scriptis ad diversos episcopos ante litteris, nec de concilio in Africa ea causa collectis, quomodo necessaria citatio videri poterat. In Eusebius nonnullis, non improbabiliiter, Novatianum cum Pamelio, aliisque malum eandem postremo hoc collocare ob ipsam epistolae argumen-

tum. Non enim hic quaeritur, utrum a quibusdam haereticis, qui haereticis sunt, si ad Ecclesiam veniant, baptizandi sint, ut in Africa indubium fuisse jam vidimus; sed an inter ceteros haereticos eos quoque, qui a Novatiano veniunt, post prophanum ejus lavacrum baptizari... in Ecclesia Catholica... oportet. Jam ergo densa erat in Africa prae quaestione de baptizandis ambiguitas, in quoniam haereticis baptizatis, quae sententia veluti certa haberetur Magnas, tamundum dubitavit, utrum de Novatiano idem statueretur esset.

727 Petaliam ad idem causam S. Cyprianus ibidem sic memorat: Quod si aliquis illud opponit, ut dicit, eandem Novatianum legem tenere, quam Catholica Ecclesia tenet; eodem symbolo, quo & nos baptizare; eundem nosse Deum Patrem, eundem Filium Christum, eundem Spiritum sanctum; et propter hoc usurpare eum potestatem baptizandi posse, quod videtur in interrogatione baptismi a nobis non discrepare, &c. Objectionem hanc deinde pluries refutavit. Hinc finis responsio ad Baranum argumentum: nemo necesse non erat de prioribus litteris consilium mentionem fieri, quorum sententiam et decreta Magnas audivit, probabatque; sed fuit etiam illatum argumentum, refutando memoria ergo, pateris propositum, ne deinde pluries probasse, Novatianum docere, quo ceteros haereticos schismaticosque loco in causa baptismi habendum esse; quemadmodum in Laudati epistola fecit S. Cyprianus. Hinc pariter plavum est, cur nec Agrippinus etiam in eadem epistola memoraret, cuius non minus necessaria citatio in Baran sententia fuisse dicenda, est, ad quod ipse non advertisse videtur. Ceterum hunc epistolam eam originem de baptismi dissensione scriptam esse, acriter Sancti dicti huius & inde fuit insinuat.

728 Superest, ut cetera ad hunc S. Cypriani controversiam spectantia expeditamus. Ceterum est sanctum Praesule nostrum cum ceteris ejusdem sententia pariter acriter defendisse, quem non modo tam longe maxima Ecclesia potius reprobat, sed & deinde universa Ecclesia potius praescripta, excommunicationis poena in reclusum lata, quam S. Stephanus illi fuerit communicatus. Cetera S. Augustinus lib. 2. de Baptismo, cap. 9. & alibi, controversiam hanc secundum Stephanum sententiam ante sua tempora in planitie concilio terminatum jam fuisse testatur. Hoc tamem S. Cyprianus sanctum magis laudare calidius solius heretodoxi scriptore, & quoniam supremum Romani Pontificis in quaestione ad fidei spectantibus auctoritatem usque ferri; ideoque S. Stephanum livido demum ardore exarsisse, quem propter alia insignia merita, hoc ipso in laude Apostoli traditione constanti aeterna memoria dignum fecit. Sed non est huius loci haec pluries tractare, quod ad sanctum illum prophanum ac martyrem praecipue spectat, & de quibus propterea consule, si lubet, Commentariorum praeterea ad ejusdem Sancti Acta, apud nos tom. 2. Augusti ad diem 2. h. 4. ubi ipsius adversus S. Cyprianum & rebaptizantes gressu, a priori Ecclesiae parte constituit ad initia praedicti fuisse ostenditur.

729 Cetera S. Augustinus, locis illius varis in locis, quantum potest excusat, non ab omni tamen culpe absolvit, sed in epistola 93. alias 48. ad Vincentium Rogatum, cap. 10. scribit: Porro autem Cyprianus aut non credit omni no, quod cum lenissime recitatur, aut hoc postea corripit in re-

petal.
huc
sentia est.

Rati de
Cyprian.

F

August.
S. Aug.

Fragment
habet
epistolae

Confutatio
ad Magnam
de baptis-
mo haereticorum

et de
persecutione
in Africa
respondit

epistolae
la ad
tempus

AUCT. C. S. regula veritatis, aut hanc quasi novam sui em-

endissimam pectoris cooperuisse ubere caritatis, dum unitatem Ecclesie toto corde cretcentis, & cognoscis-
fime defendit, & perleverantissimam tenuit vinculum
paci. Scriptum est enim: Caritas cooperit multitudi-
nem peccatorum. Accessit huc etiam, quod
tamquam farinam fructuosissimum, si quid in
eo fuerat emendandum, purgavit Pater sacre pas-
sionis. Sacramentum enim, ait Dominus, quod in
me dat fructum, purgat illud Pater meus, ut
majorem fructum afferat. Similis repetur in epi-
stola 108. alias 155, ad Macrobinum cap. 3. &
lib. 2. contra Gaudentinum cap. 9.

730 Hinc etiam lib. 2. de Baptismo contra Do-
natas cap. 1. lib. 4. cap. 6. lib. 6. cap. 1.
& lib. 7. cap. 1. & 10. hanc eundem Sancti-
tatem comparat cum solis S. Petri Apostoli, ab
quod hunc u. S. Pauli serio reliquo reprehensum
fuisse, et epistola ad Galatas cap. 4. ostendit.
Unum pro ceteris locum primo citatum no-
te: Si potius, inquam, Petrus contra veritatis
regulam, quam postea Ecclesia tenuit, cogere
B gentes judicare, aut non potuit Cyprianus contra
regulam veritatis, quam postea tota Ecclesia
tenuit, cogere hereticos vel schismaticos denovo bap-
tizari? Porro, quod sine ulla sui contumelia Cy-
prianus episcopo Petro Apostolo comparatur,
quantum attinet ad martyrii coronam. Ceterum
magis vereri debet, ne in Petrum contumeliosus
exitium. Quia enim nescit, illum Apostolatus
principatum cuiuslibet episcopatus præferendum.

731 Neque exillius, eundem sanctum dolo-
rem alia de causa sanare laborasse, ut illud san-
ctum verbum in alium videretur, quemadmodum
tum vocat eum. 702. relatis, & quare ibidem
substantur, non in laudata epistola 108. cum
denique lib. 1. contra Crescentianum Donatistum, cap.
82. fecit, modo excusaret aut diminueret, prout
loci nota monentur in suis contra Donatistas Ra-
gionibus lucubraturibus præstitit, exillius, in-
quam, non alia id illam de causa fuisse, quam
quod deberet, nunciam illum in condidit illud mag-
ni Episcopi ac Martyris pectus nunquam trepidasse.
Simili ratione sanctum patet, ut S. Pontius,
C Cypriani dicimus ad Vita scriptor, hanc etiam
de baptismo hæreticorum controversiam ac verbo
quidem attingit, hanc dubie satis rari revo-
canti silentio pretere, quæ eximio hunc Præsuli
ex humana fragilitate in hac causa acciderant,
& neque enim hoc prætermissum fuisse videtur, si
tanto sancti digna credidisset, quantum morasse
videntur adversariis Pontificis auctoritatis.

732 Verum, nisi aliquid humani S. Cypria-
num hic passum esse sciretur, æqueformis tamen
ac veneramus in ipso ejusdem inter hosce contro-
versias amorem paci ac unitatis, quem S. Angu-
stinus pluribus in locis merito laudavit, & Do-
natistas imitandum præcepit. Etiam licet sanctus
Præsul decretum Agrippini variis, quæ illi ve-
ritas fuit in obicurrissimâ questione laboranti,
& de remissione peccatorum fluctuanti, ut loquitur
S. Augustinus lib. 4. de Baptismo, cap. 6.
licet, inquam, suum decretum rationibus istis
plane confirmare crederet, illudque non modo tota A-
frica, Nivardis ac Mauritanis episcoporum, sed
& aliquos Orientalium sententia, qualisque ibi-
dem synodus confirmant videret, idque in Ro-
manum Pontificem, istud, præpositis etiam ratio-
num rationibus, præscribendum vehementer as-
servaret, studiissimè tamen curavit, ne aut ipse

aut alii a Romana Ecclesia communione segrega-
rentur. Certe hunc unitatis amorem in eo tanti
fecit sanctus dolo, ut credens illum in hunc
viam labi permissum esse a Deo, ut paci aique
unitatis exemplum vel iacti acris contentiones sym-
bolis æque ac posteris præberet.

733 Langum foret singulis S. Augustini locis
recensere, idque non tantum ex lib. 1. de Ba-
ptismo, cap. 18. subjungit. Quod (baptizari bap-
tizatus ab hereticis) non recte fieri, tanto Viro
nimirum propterea Dominus non aperuit, ut ejus
pia & humilis & caritas in custodienda salubritate
Ecclesie paci patetret, & non solum illius tem-
poris Christianis, sed etiam posteris, ad medici-
nalem, ut ita dicam, novitiam signaretur. Cum
enim tanti meriti, tanti Ecclesie, tanti pectoris,
tanti ois, tantæ virtutis Episcopus, aliud de ba-
ptismo arbitraretur, quam erat diligenter inquisi-
ta veritas firmaturus, multoque ejus college, quam-
vis nondum liquido manifestatum, ad tamen tene-
rent, quod & præsertim Ecclesie confutaret, &
postea totus Catholicus orbis amplexus est; non le-
vis tamen a ceteris diversis sententibus separata
communione disjunctus & hoc etiam ceteris præfer-
dere non desistit, ut sufferret invicem in dilectione,
studentes servare unitatem spiritus vinculo
paci. Ita enim corporis manente compage, si
quid in quibusdam membris infirmabatur, ex eorum
sanitate convalesceret potius, quam præcisione
mortificationum diligentiam nullis curacionis ad-
ministraret.

734 Et si se ille separasset, quam multi seque-
reotur! Quantum sibi nomen inter homines faceret
Quam laus Cyprianis, quam Donatistæ, voca-
rentur! Sed non erat illius perditionis, de quibus
dictum est: Dejecisti eum, dum extolleretur; sed
erat filius paci Ecclesie, qui tanta cordis illumina-
tione præditus, propterea non vidit aliquid, ut per
seum aliud supereminere videretur. Et adhuc,
inquit Apostolus, supereminere non viam vobis
demonstro: Si linguæ hominum loquar & angelo-
rum, caritatem autem non habuerim, factus sum
grammentum sonans, aut symbolum tinniens. Mi-
nus ille penetravit, ut cereretur secretum abditum
sacramenti: sed si sciens omnia sacramenta, cari-
tatem non habere, nihil esset. Cum autem mi-
nus illud perspicere, hanc tamen humiliter, si
deliter, fortiter custodiret, ad martyrii coronam
meruit pervenire; ne, si qui in ejus lucidam
mentem ex humana conditione rebili irrepserat, glo-
ria laceraretur solgenis linguas fugaretur...

735 Quod ergo ille Vir sanctus de baptismo
aliter sentiens, quam se res habebat, quæ postea
petra facta, & diligentissima consideratione firma-
ta est, in Catholica unitate permansit, & carita-
tis ubertate compensatum est, & passionis fide
purgatum. Hæc & similia S. Augustinus variis
in locis habet, laudans in sanctis Præsuli nostrum
non dissensionem a Stephano, sed unitatis amo-
rem, hancque eo magis crebrius laudans, quod
contra Donatistas scriberet, quæ Cyprianum in
redemptivæ caritatis antem sibi esse iustitia-
tes, ejusdem Sancti exemplo continere urgebat, ne
ad Ecclesiam unitatem rediret, & ex hoc ipsum
schismate argueret, quantum ab hujus sancti Ma-
tyris sensu ac moribus differeret. Ex dedit col-
lige, quam infideliter venimus variis S. Augusti-
ni locis se referant, quasi hoc sanctus dolo in
tota illa controversia nihil, nisi summa laude di-
gum, a S. Cypriano factum dixerit.

§. XLII.

§. XLIII. Stephanus numquam excommu-
nicavit S. Cyprianum, sed hic in ipsius
& successoris ejus communione semper
vixit, & martyrio coronatus est.

Que hoc agere ex SS. Cypriano et Augustino allegamus, contra dantes fatetur, qui sanctis prelois uoluit, non abhinc conuenire, a Romana Ecclesia conueniens differens, autem quia labraverat, ut, qui fecum sentiebant, ab eodem se segregarent. A nouissima fuit, uerit quod Tallemauuius, qui eundem aut reipsa a S. Stephano ecommuniatum fuisse, aperte dicit, aut certe sic loquatur, ut id tolleretur persuasum uoluit; nimirum si Sedis Apostolicæ auctoritatem arduam, dum tam insignem Episcopum ac Martyrem per se abhinc non uisisset, obliuiscere commississimum. Sed si illi tunc ego animo S. Augustinum hoc in patto consulissent, quem uide arripuerunt, contrarios S. Stephanum inique interpretati sunt, quiquid sancti illi dedit per Cyprianum exarsisse, quodque bene egerat, laudande, aduersus Demetrios & Rogatios conscripsit, agnouisset uique, ecommuniatisque sententiam a sancto Pontifice uincitissimam quidem, sed arripuit tunc inuoluisse, neque uniuersumque Carthagine unitatis Presule in labo concessissent.

733. Inique S. Augustinus ait, *nonne* lib. 1.
de baptismo contra Prilianum, cap. 14.
Dicitur, qui cum S. Cypriani uoluerint pro
apostatis hereticis communicare, per se
confusa cum aliebat; quod in Ecclesia
Catholica multi mali essent, quodque huius
modi communicatio contaminaretur, uelut infa-
lubile argumentum obijci cum interruptum S.
Cyprianus communem, tamquam S. Stephanus, quam
cum illis quibus, qui ab eis hereticis baptizati
in Ecclesia admittuntur. Locus quidem inueni-
tur, sed infertur, itaque cum his subiungit. Sed
uolui mihi, neque, solui ista (Prilianus) qui-
niam: quodquidem cum Romanis Ecclesiis
per ordinem enunciamaret Episcopos, inter eos
etiam primum primum primum primum primum

comunicaverat et Stephanum, quos episcopo-
rum liberum perfuisse concessus est. Cum ergo Ste-
phanus non solum non reprobaretur hæreticos,
verum etiam hoc facientes, vel, ut fides decer-
nentes, excommunicandos esse censeret, licet
aliorum episcoporum, & ipsius Cypriani litteræ
ostendunt; tamen cum eo Cypranus in unitatis
pace permansit. Quid hic dicturi sunt? Exci-
tant ingenia sua, quantum possunt, & utrum
valeant gl'iosius, considerare.

778 Ecce duo erant uno tempore, (ut de uisitatione) qui diebus fenebant: duo erant eminentissimi reges ecclesiarum, Romani scilicet Cereghianensis episcopi, Stephanus & Cyrianus, ambo in unitate Catholica constituti; quorum Stephanus baptisma Christi in aulio iterandum esse censibat, & hinc facientibus grauer succubabat; Cyrianus autem in huius vel ichinmate baptizatos, tamquam non habentes baptismum Christi, baptizandos in Ecclesia Catholica existimabat. Maled cum illo, quidam enim illo etiam fenebant, utrique cum eis in unitate constitentes. Si ergo verum est, quod illic dicunt, & uideamus sane leparationis asserere vel exulare conuenire, in una communione Sacramen-

torum mali maculant bonos, & ideo corporali Aug.
disiunctione a malorum concupione recedendum C. S.
est, ne omnes patier pereant; jam tum Stephani
& Cypriani temporibus periculis Ecclesiam,
confutandum est, nec aliquam posteris derelictam,
ubi Donatus ipse spiritaliter nasciturus.

739 Quod si dicere nefarium iudicant, quia
re vera nefarium est; sic manifeste Ecclesiæ quilibet
temporibus usque ad tempora Cæciliani & Ma-
jorini, sive Donati, nec iam maculando perde-
re poterunt, quicumque in eam sacendum i-
ptos sine baptismo admissi sunt, pleni omnibus
peccatis & criminibus suis, nec ulla facta est ad
Cyprianum & eis, qui pariter de baptismo sapie-
bant, ab illorum communione divisio, quoniam
nec se arbitrabantur in unitate & communione
Sacramentorum Christi alienis malis posse man-
uari; sic potuit diutius Ecclesiæ permanere, quam
toto, sicut de illa prodidimus, est, terrarum orbe
erectentem, nullo modo poterant quorumlibet
traditorum se facinorosorum aliena ermina macu-
lare. *Diuidi, cum panis interfectus, enim fuit*
Scriptura scilicet protulit, quas Donatistæ male
interpretati, se fecerant, ita donno profici-
quitur: Quæ tamen dicunt testimonia vel præcep-
ta suo modo, quo illi, intelligerent Cyprianum,
professo se ab Stephano separare, nec eum illi in
Catholice unitatis communione perferre, cum ille
quippe secundum sententiam, quam de baptismo
illi tenendam putat, hæreticos & schismaticos,
sicut opinantur, baptismum non habentes, ad-
mittendo in Ecclesiam, communicabat præcatis
alienis; quia videlicet præcatis eorum, qui bap-
tismo verni abluti non erant, in eis unique per-
manebant. Debit ergo Cyprianus ab huius com-
munionis discedere...

740 Hoc ergo quoniam, non fecit, sed cum
cis in unitate peruenit, tunc ipsius unitatis tra-
ma corrupta est, nec perlevavit Ecclesia,
quae potest sanctorum illorum Majorium pareret
et Donatum. Hoc quasi dicere nullo modo au-
dent, restat, ut fateatur, bonos cum malis
Sacramentorum Christianorum communionem sine
ulla sua labe manifeste, et sique ad tempus Ec-
clesiam perleverat Ecclesiam etc. Quam proinde,
quamque vehementer Demostylas die urget sanctus
dicitur, ut felle Cypriani, communicans cum
Stephano, iugis, qui baptizatus non crederet,
peripso confessoribus, veluti minus dedit,
notissime probant, persecutore Ecclesiam Catho-
licam, licet illi mali, quales Demostylas baptiza-
tus ab hereticis esset, in ea communio-
nem non habuisse argueretur, non sufficere
eo inane, si Romanus Pontifex S. Cyprianum
et communicaverit, dicere enim, hanc, non obste-
ntis excommunicatione, in alius communione
permixta, minus vana est.

741. *Idem* [sanctus] dixit illi, & d. Baptista, resp. in sequen-
tibus: *ad proferendum animum deus se forebit*: Hae
ille (*Sandus mifer*) caritatis patientis tolerantia ...
in obsequia questionis bonos collegas, non male-
vole alios lenientes, sicut & ipse tolerans est;
donec procerfu temporis lababerimus confutudo,
quando Deus voluit, missam declaratam veritate
plenario consilio firmare. *Cam itaque ipse*
S. Cypriano conficit, Cuthobis [sanctus] propu-
gnantes ubi se fore tolerans fuffit, ut neminem pro-
pria circumcommunicat, & nullum communio-
nis unitate recedat voluerit; consequenter nec ip-
se, *S. Angustinus* testis, a Romano Pontifice ex-

AUCT. communicatus fuit. Adde & alterum ejusdem S. Augustini inflammam ex laudati Operis lib. 5. cap. 25. ubi hoc legere est: Stephanus... etiam abstinens putaretur, qui de suspensis haereticis per eam consuetudinem convellere conatur: iste autem (sanctus Carthaginensis Auctor) quoniam ipsius difficultate permotus, & sanctis caritatis visceribus largissime praeditus, in unitate cum iis mandavit, qui diversa sentirent. Ita quamvis commotus, sed tamen fraterne indigoretur; vicie tamen pax Christi in cordibus eorum, ut in tali disceptatione nullum inter eos malum schismatis oriretur.

743 Quomodo vero in cordibus eorum vicie pax Christi, quomodo nullum inter eos schismatis malum oriturum est, si alter ab alterius communione propter avaritiam segregatus? Porro in hac communione eundem etiam abesse, docet iam alibi, tam in epistola sub. alios 25. ad Hieronymum, assertum, cum martyris coronatum esse, non quia pro Christi nomine occisus est, sed quia pro Christi nomine in gremio unitatis occisus est. Nam ipse, profectorum, scriptis, & fidelissimum asserit, eos, qui extra unitatem, etiam pro illo Namine moriuntur, occidi posse, non posse coronari. Neque aliter sanctus Hieronymus, qui in altercatione adversus Iulianum, ad pro tam erro, explatque habuit, ut non dubitaret vel adeo probare, S. Cyprianum nunquam in adversam sibi partem avaritiam dixisse, ipsius verba sunt haec: Verum si voluerit hi, qui ab Hilarin instituti sunt, & aves sine pastore esse ceperunt, de Scripturis ca proferre, quae B. Cyprianus ob haereticos rebaptizandos in epistolis suis reliquit; sciunt illum hac non cum anathemate enum, qui se loqui voluerant, edidisse. Si quidem in communione eorum perorandi, qui ita tenentur sunt contrariati.

744 Testimonium e S. Augustino penitus non ignoravi Tilliamentum, neque tamen controversiam ex illis divini posse censui. Respondet enim art. 47. manifestum quidem esse, pacem Christi, ut S. Augustinus ait, in corde S. Cypriani anasse, nullamque ab hac schisma coactam esse; ac non ita facile sustineri posse, S. Stephanum communionem & pacem cum eo non accepisse. Prius modo accipiendo esse sancti doliore verba, opinatur ex libro de unitate Baptismi, cap. 14. quia in eo verbis num. 737. & seqq. recitatis scribit, quomodo S. Stephanus excommunicandos conferret eis, qui de rector rebaptizarent, Cyprianum tamen in ipsius unitate ad pacem semper persistisse, quod nec ita, nec qui cum eo sentiebant, sese ab alterius communione nunquam separaverunt. Hoc sensu adnotavi Tilliamentum, nullum inter eos schisma oriturum esse, S. Cyprianum in unitate caritatis constantem perseverantem. Ad id etiam, id dicit posse, quia vel excommunicatio, quam S. Stephanus infunderet aut infugere voluerat, excommunicationis mandata non est, episcopus in unitate utriusque persistens; vel quia Pontifex ipse rigorem illum remisit, vel denique quia ceteri episcopi ei in hac parte non consensuerunt, licet eandem de non rebaptizandis epod haereticis baptizatos sententiam cum eodem tenerent.

744 Deinde, quid an hisce ipse credi malis, sit solutus: Ac non tam facile sustineri potest, Stephanum ex parte sua communionem ac pacem non rupisse. Ex forsan ipse S. Augustinus, si merentem suam edicere debuisset, aliter locutus esset,

praetertim si vidisset ea, quae in Eusebio, multoque magis, quam in epistola Firmiliani habemus. Quam misero hoc iurges se, ut tellori, si minus persuaderet, saltem suspicaverit meritas, sanctum Carthaginensem Episcopum a Romano Pontifice communionem alteram vixisse, utque ita Apostolicae Sedis auctoritatem erraret. Verum ad hoc in primis respondeo, illam Tilliamentum interpretationem, quasi S. Augustinus unanimi consensu diceret voluisse, pacem ac communionem Catholicam a S. Cypriano, non autem a Stephano, non ruptam fuisse, minus ianum esse, & eruditae viri indignam. Nam quae verisimilitudine, solus S. Augustinus sententia, obtrudit, a Romano Pontifice excommunicatum fuisse Cyprianum, de quo in num. 737. ait: Cum eo... in unitate pace permansit? Et num. 741. Toleravit... bonos collegas, (inter quos S. Stephanus certe numeratur) non nullum aliud sentientes, sicut & ipse volens est. Quae ratione fundata, utrum ab alterius communione se junctum fuisse, in quorum cordibus se vixit pax Christi, ut in tali disceptatione nullum inter eos malum schismatis oriretur, neque sanctus Auctor cum illo (S. Stephano) in Catholica unitatis communione persistere?

745 Mirabilis cunctis bene est Catholicis pax de eo & communio, ubi alter ab altero per excommunicationem se separavit. Certe hoc ignota sunt S. Augustino, qui lib. 5. de Baptismo, cap. 17. concedit quidem, posse bonis erga malos habere pacem, sed tunc non posse cum iis, qui cum imperant. Agit ibidem sanctus doctor de eadem hac controversia, paucos sublimius servato, & sic legitur: Vidit & sentit (sanctus Auctor noster) etiam diversa sentientes, posse salva caritate sentire; neque eorum cum malis tenere se discredivinam concordiam & Dominicam pacem: bonus quippe habere erga malos pacem potest; teneat autem cum eis pacem non potest, quam ipsi non tenent. Et quid tandem aliud est tenere pacem cum aliquo, quam cum eo in pace permanentem, quam cum illo in catholice unitatis communione persistere, quod S. Cyprianum cum S. Stephano fuisse, supra discussi asserit Augustinus?

746 Nec admitti etiam potest, quod ibidem Auctor ait, sensum sic nullum inter eos schisma oriturum dici, quod episcopi utriusque in unitate unitate persistenter, excommunicatio sentit lata fuerit; neque enim S. Augustinus tantum dicit, utriusque sententia unitate in unitate unitate, sed & cum en (S. Stephano sentit) in unitate semper consistisse, ac perseverasse, ut sensum jam est. Ceterum nequequam de excommunicationis executione loquitur, quam insistent fuisse nec negamus, nec ipse probat. Hinc itaque pariter est consuetudine de remissione rigore, si velis, sententiam excommunicationis a Pontifice in S. Cyprianum, ceterosque ipsi consentientes latam, ab eodem deinde revocatum fuisse; si vero significat, sententiam illam, quam comminatus fuerat, remissione rigore, nunquam latam fuisse, libenter ipsi assentiamus, ut ex dictis patet. Sensit hanc doctore Tilliamentum, S. Augustinum sibi hoc in parte non manifeste adversari, adeoque, epum, & coarctari, ut diceret, ipsum, si merentem suam, edicere debuisset, forsitan aliter locutus fuisse, praetertim si vidisset, quae de hoc argumentum apud Eusebium de Firmiliano legatur. Verum quid hoc aliud est, quam ex proposito in alteram partem

A rem animo contra sancti doctores expressam sententiam d'Utiere?

747 Videmus tamen, an ea, quibus hanc capitulationem suam firmaverunt, tam momenti sint, ut S. Augustinus propriis aliter locutus fuisse debeat. Quamvis hanc Historiam Ecclesiasticam Eusebius, prout ea ad epist. Grate conscripta est, non tam legit, non dispuit, et certe eandem per Rufinum Latine reddidit, ad si scilicet esse, in libro de Vita per meritis, cap. 6, hoc habet: Primum omnium Cyrilianus, qui tunc temporis Constantinienem regerat ecclesiam, nonnullis per baptismum ab errore prius emundatus, admittendo, esse censuit. Verum Stephanum nihil adversus traditionem, quae iam inde ab ultimis temporibus obtinuerat, innovandum ratus, gravissime id tulit.

748 Deinde, cap. 7, eum dixit, Stephanum sanctissimum virum. Ad hanc, inquit, Dionysius secundum de baptismo scriptis epistolam, in qua Stephanum simul ac reliquorum episcoporum sententiam ac iudicium exponit, de Stephano ita scribens: Antea quidem litteras scripserat de Heleno & de Firmiliano, de omnibus denique laicis doctis per Ciliciam, Cappadociam, cum-Basque huiusmodi provincias constitutum, ite ob eam causam ab illorum communione discissum, quod haereticos rebaptizarent. Ac vide, quid, gravissimè negotio reverentia toto maxime, ut audio, episcoporum concilio decretum est, ut, qui ab haereticis ad Catholicam Ecclesiam accedunt, primum catechismi fidei, ac deinde veteris & puriori sermone laboribus per baptismum purgentur. De his omnibus ego ad illum (S. Stephanum) epistolam misi, rogans atque obtestans... Sed & casibus... fratibus & compresbyteris nostris, Dionysio ac Philomoto, qui prius idem cum S. Stephano sentiant, deque illud rebui ad me scripserant, antea quidem h'viter, omne vero pluribus verbis scripti. Hec sunt, quae de S. Stephanum ac Cypriani, enterorūque episcoporum memorata sententiae Eusebius & S. Dionysio Alexandrinus Historia sua inferunt.

749 Rufinus vero, postquam lib. 7, cap. 3, perperam dixit, hanc de baptismo controversiam S. Cornelium inter ac Cyprianum ortam, & hanc opinionem ab ipse, mox tamen sacerdotali concordia, cessante ipse; cap. 3, de S. Stephanum ait: Similiter Cornelio de non rebaptizando lenientem tulit. De eo lib. 8, cap. 4, ad quem (S. Stephanum Stephanum sanctissimum) Dionysius de baptismo commemorat, quod Stephanus quidem decessit lusu, scribens ad Firmilianum & Helenum, ceteroque illarum partium episcopos, statueris, nec communicandum esse his, qui rebaptizant; sed debere considerari magnitudinem rei, quia non quicumque, sed permagni & nobiliter episcopis viri sint, quibus hoc vitium sit. Dicit etiam, quod propter hoc scripserit plenius ad Dionysium ac Firmilianum presbyteros urbis Romae. Hec Rufinus, & S. Augustinus, ut probemus, fecit.

750 Iudex nunc agnus Ieser, ob quam utrinque narrationis discrepantiam S. Augustinus, ac Tullianus erudi vult, aliter confusus fuisse,

si Eusebium legisset. Evidenter quod Rufinus ait, AUCT. C. S. scripserit Stephanum, nec communicandum esse his, qui rebaptizant, sanctum doctorem in contrariam sententiam implere magis poterat, quam quod Eusebius, sicut apud Eusebium S. Dionysius tradit, eundem Pontificem scripserit, ite ob eam causam ab illorum communione discissum; hoc enim non nisi de iuratae mentis, istud vero de excommunicatis iam lata auctoritate interpretari posset. Ad Firmilianum auctoritatem super §. 42. iam respondimus, etiamque, cum laudata a Tullianus epistola multum perhibetur, necesseque omnino, in sanctum Pontificem praeferat eam ac deatam, ut quid graviter dictum, effugit, quod nullam veri spiritum habuit; ut mirum non sit, si ejusdem severitatem exagiteretur, minusque pro factis obstitit.

751 Exempla istodem dedimus; id enim enim legimus, quod, si qui omnia Firmilianum dilatare vult, ut data oportet, S. Stephanum, cum tot episcopis per totum mundum diffidit, & pacem cum linguis variis discutione genere cupisset; quod de sancto illo Pontifice, de Eusebio Dicit servanda traditio, Aristoteles, & quod Episcoporum alibi consensum, vel ipsi Dionysius, ut num. 737. videmus, expressit, mihi quidem non persuadet. Hinc parum interest, utrum S. Augustinus Firmilianum episcopum videtur, necne, cuius dicta certe non posset probare; cum nec S. Cypriani in iudicio Pontificem, licet multo minus acri, probaret. Hic autem, quod, si S. Africani legati fuerint ab illo repleti, ejusque saltem, ut Firmilianus acri, probati fuisse, non propter ad eum excommunicati fuisse dicendi essent; quomodo enim Petrus Romanus in Epistola Romanorum Pontificum, discessit de vera Stephanum vera receptione haereticorum sententia, §. 7. & Natalis Alexander Hist. Eccl. S. 3. differt. 11. art. 12. propositus 2. editionis Parisiensis anni 1714. iam allicebat.

752 Dubitatum itaque non est, quia S. Stephanum, qui iussu communione Africani atque Orientales a praesentibus consuetudine Apostolica discreverat spectaret, cum nihil his profici, sed contra animos magis magisque exacerbat adverteret, optime consilio datorem se severitatis sua, ut ut aqua, aliquid emendatum, & in communione sua iterum solvendo, qui diversa sentiant, ut medicina ipsi cedere in veniam. Ad hanc tam salubrem imitationem sancti Pontificis et persuadendum allaboravit S. Dionysius Alexandrinus, qui, ut num. 748. in Eusebio Historia videmus, hoc super re ad illum epistolam misit, rogans atque obtestans. Firmilianus enim allaboravit S. Dionysius, cum Romano Ecclesiae praesente, deinde Pontifici, & Pontifici, ejusdem Ecclesiae praesente, qui ad iudicium S. Dionysius Alexandrinus de eadem argumenta scripserit, & rescripsit ac ipse, hanc non citius solviter aliamque est. Eram enim factus ille alexandrinus episcopus ad illi iudicium ait: Prius idem cum S. hanc lenientem, hoc sic accedendo consilio, ut veli, ut prius cum S. Stephanum consuevit, opposita opinione pariter excommunicatis ipse, si a deinde hanc consilia severitatis praesentis; neque enim verisimile est, res a sancto Pontifice in Catholica sententia deservisse ad advertere, quibus cum modo Romani, sed & longe maxima Ecclesiae perire refrigerarent.

AUCT.
C. S.

§. XLIV. Utrum, & quando S. Cyprianus, ceterique ejus sententiae episcopi, praedictum errorem revocaverint.

S. Augustinus
de doctrina
Christiana
lib. 2.

Superest, ut videamus, an sanctus Antistes nostro errorum suum tandem agnovit, & quomodo in unitate Ecclesiae & Romani Pontificis communionem vivit & occisus est, ita etiam eandem cum illa sententiam aliquando amplectens sit. Patet S. Augustinus, sese id nullo veterum testimonio posse probare; credi tamen vult, suspitionemque, salutarem illam sanctissimi Martyris palinodiam de industria forsasse suppressam esse ab eis, qui ipsius errorem sectari malebant. In epistola enim 92, alias 48, ad Vincentium Rogatissimum, cap. 10, sic scribit: Cyprianus autem lenissime aliter de baptismo, quam forma & consuetudo habebat Ecclesiae, non in canonica, sed in laica & in concilio literis invenimus: coram illis autem illam sententiam non invenimus; non incongruenter tamen de istius Viri existimandum est, quod corregeris, & fortasse suppressam sit ab eis, qui hoc errorum delectati sunt, & tanto velut patrociniis carere noluerunt.

S. Cyprianus
ad Vincentium
cap. 10.

714 Idem lib. 2. de Baptismo contra Donatistas, cap. 4, de eodem demum: Si enim Petrum laudat & praedicat, ab uno posteriore collega passim concorditerque correctum, quanto citius ipse cum concilio provinciae lae universi orbis auctoritas, patetisla veritate, cessasset; quia profecto & omni verum dicenti & demonstrent possit facillime concordare tam sancta Anima, tam pacata: & fortasse factum est; sed nescimus. Neque enim omnis, quod illa tempore inter episcopos gesta sunt, memoriae, literisque mandari poterunt, aut omnia, quod mandata sunt, novimus. Et ibidem cap. 5, loco plerumque doctioribus minus aliquid revelatur, ut eorum patiens & humilis caritas, in qua fructus major est, comprobetur; vel quomodo teneant unitatem, cum in rebus obsecutionibus diversis sentiant; vel quomodo accipiam unitatem, cum contra id, quod sentiebant, declaratum esse cognovimus. Quorum duorum manifestum senemus animum in B. Cypriano; id est, quomodo invenit unitatem cum eis, a quibus diversum sentiebat. Ait enim: Neminem iudicantem, aut a iure communione aliquem, si diversum sentiebat, amoventes.

S. Cyprianus
ad Vincentium
cap. 5.

715 Alterum autem, id est, quomodo accipere posuerit veritatem contra id, quod sentiebat, inventam, etsi literis tacent, merita testantur; si epistola non invenitur, totius testatur; si concilium non indicat episcoporum, consilium indicat angelorum. Non enim parvum documentum est peccatissimae Animae, in ea unitate martyrium meruisse, unde se, diversum sententiam, noluit separare. Haec de S. Cypriano palinodia S. Augustinus, quam tanto Episcopo ac Martyre tam dignam, tamque iustam ac necessarium censuit, ut, quia eam certo testimonio probare non poterat, si quis illam tamen negare voluisset, modo ad abundantiam caritatis sancti Praesuli, modo ad saltem passivum recurverit, ut hanc errorem veluti novum candidissimum pellicum ipsius asperitum, vel a Patre-familias purgatum

fuisse persuaderet. Tamen oberrat ab eis, qui in Romanam Cathedram inquis, & exemplum illorum, de quibus sanctus dicitur num. 253, leguntur, quomodo diffusi raverint, ipsius errore nimium delectati, credi maluit, sanctum Martyrem in eadem opinione sua ad mortem usque perstisse.

716 Nec aliter, quam S. Augustinus, visum Bedae id est venerabilis Bedae, qui salutarem illam sanctissimi Patris palinodiam praeterea, induitque asserere, & velut proximum caritatis referre non dubitavit in libro variarum Quaestionum, quae 5, ubi in illud Apostoli: Unusquisque in suo lentu abundet, sic scribit: Si bona, quae nobis, per caritatem operamini, tribuet vobis divina gratia, ut, si quid aliter, quam decet, lapsus, & hoc aliquando intelligas; sicut B. Cyprianus contigit persequum est; qui cum suis episcopis, qui erant in Africa, rebaptizandos esse haereticos, contra morem Ecclesiae stant: sed quia in suo lentu, qui sibi rebus videbatur, bonis abundare operibus studuit, mox corrigi meruit, atque ad universalem sanctae Ecclesiae normam spirituum virorum institutione rediit. Est quidem venerabilis haec scriptor, aliquis secundu S. Cyprianum aetas remansit, sed ea tanta sanctitate & doctrina conspiciat, ut novo prodierit suspitione, tam haec temere, & sine ulla veterum testimonio scriptis, fallimur, quod nequam legimus, in exemplum adduxisse. Hinc non improbabili est Boleis nostri in Commentario praevio ad S. Stephanum Acta, 5. 4. enucleata, scriptum aliquod, quod S. Augustinus fidele suppressum suspiratur, ad S. Bedae manus pervenisse, unde illam palinodiam duxerit.

717 Antiquet Bedae S. Hieronymus in Dialogo adversus Luciferianos, licet id de S. Cypriano expressis non asserat, de ceteris tamen episcopis, qui cum eo consenserat, diserte affirmat. Confessus est, inquit, B. Cyprianus contritos lucus fugere, nec bibere de aqua aliena; & idcirco haereticorum baptismum reprobam, ad Stephanum tunc Romae urbis Episcopum, qui a B. Petro vicissimus testis fuit, super hac re Africanam synodum direxit; sed coactus est iura frustra fuit. Denique illi ipsi episcopi, qui rebaptizandos haereticos cum eo statuerant, ad antiquam consuetudinem revoluti, novum emisere decretum. Quid facimus? Ita & nobis majores nostri, & illis illi tradidere majores. Haec de Africanis episcopis S. Hieronymus; de Orientalibus vero idem testatur Crescens Donatista apud S. Augustinum, in libro adversus illum libro 3, cap. 2, in quo sanctus dicitur haec scribit: Majores autem vestri, quibus tale testimonium perhibuisti, quod ad Orientalium propere communionem discesserunt, quia illi suum iudicium resciderunt, quo eis placuerat de ista baptismi questione Cypriano atque illi Africano concilio consensit oportere: contra Cyprianum fecerunt.

718 Ecce haec ipse Crescens, quomodo haereticorum baptismum perscrutari reprobet, idcirco tamen Orientalium episcoporum anathematizari gloriarum, non potuit tamen postea palinodiam non confiteri. Porro haec Crescens verba S. Augustinus ibidem cap. 3, sic excepit: Proinde si omnino jam credendum est, quinqueaginta episcopis Orientalium id esse vitium, quod sepe praegusta Africa vel aliquando etiam pluribus, contra tot millis episcoporum, quibus haec error in

toto

quod et S.
Hieronymus
non de episcopis
solum
sed de
episcopis

F

et Donat.
se in
Orientalibus
anathematizant.

A tota orbe displicuit: cur non potius etiam ipsos paucos Orientales fuisse iudicium correxisse dicamus, non, ut tu loquaris, ridiculis! Sicut enim laudatus est a vera sententia non moveri, ita culpabile persistere in falsa, quam nunquam taceo prima laus est, secunda mutata, ut aut ex initio verapermaneat, aut, mutata falsa, vera luceat. Jam vere quis credat, solum S. Cyprianum, ceteris episcopis universis amplius, in errore suo persistisse, cumque contra tot milia episcoporum, quibus hic error in toto orbe displicuit, ad mentem usque propagasse. Id sane non fuit aliqua pertinacia nota sanctissimum Martyri affigere posse videtur.

Has solv-
tate pelli-
gite

759 At quo igitur tempore, inquit, S. Cyprianus, interque supra laudati episcopi, sententiam suam mutasse dicendi sunt? Emendatissimus Baronius ad annum Christi atq. num. 1. & sequentibus crescit, id ab Orientalibus, vocante etiam S. Stephano, qui mense Augusto anni 257. passus est, factum fuisse. Ut ita crederet, fecit male intellexit Eusebius laus in lib. 7. Hist. Eccl., c. p. 6. quem hoc subiungit. Ad hunc igitur (S. Stephanum) ex dixi, multas de hoc argumento (de baptismo scilicet barumorum) Dionysius (Alexandrinus episcopus) per litteras scripsit; in quibus id tandem illi indicit, omnes ubique ecclesias, mollium iam persecutionis furore, Novati turbulentam novitatem desistant, inter se pacem misse. Hec Baronius de Orientalibus in Catholicam S. Stephani sententiam concessit accepit, asserens, ipsorum pristinum errorem propterea Novati, fide Novatiani, novitatem ab Eusebio appellari, quia is, quoniam a Catholicis Ecclesia ad suam schismata descenderat, eam schismatica reprobaverat; idque Eminentiissimus ex prout credit, quod Eusebius revera cap. 3. 4. & 5. de eccl. respiciendum loquatur, & occasione litterarum super ea a S. Dionysio ad S. Stephanum scriptarum praedictam concordiam memores, velat hoc ad illam pertinere.

non ad
Stephani

760 Verum huic de baptismo hereticorum errorem tempore S. Stephani ab Orientalibus nondum depositam fuisse, ex eodem capite 5. manifestum est. In ea eam laudati S. Dionysii Alexandrini episcopi fragmenum refertur, quam ad S. Sincum II. primum Stephanum successorem, sanctumque perhibitor, & quorum prior deinde eidem Sincum in Pontificatum successit, de eadem causa, tamquam apud Asiaticos iam minime terminata, perscriptis verbis, que num. 746. recitavimus. Quod vero idem Eusebius cap. 4. de S. Dionysii Alexandrini episcopi, ad S. Stephanum circa Novati, id est, Novatiani aversionis desertionem, initiumque ab Orientalibus concordiam data tendit, de proscripta Novatiani heresi recipiendum est, quam contra universim Asiae synodo, sedente Romano Lucio vel Cornelio, damnatam fuisse, licet nominis in episcopis in eam prius propendissim, hoc ipse dies in Commentariis histeria de ejusdem S. Cornelii postea §. 12. diuinis.

Id ad 210
in 21. Pro-
pitiolum

761 Verissimilium assero, memoratam de baptismo diffinitionem sub laudato sancto Pontifice Sincum II. iam in Oriente, quem in Africa tandem sic compungit fuisse, ut universae ecclesiae episcopi, errore desepit, veritatis vias manne deducit. Et de Orientalibus quidem argumento est S. Dionysii Alexandrini episcopi altera ad eundem sanctum Pontificem scripta, & ab Eusebio lib. 7.

Septembris Tomus IV.

cap. 9. relata. Eorum cum hoc, teste S. Hieronymo in Catalogo Scripturarum, in S. Cypriani & Africana synodi de quo prius consensisse, deinde in epistola proxime laudata sese ab ea tam alienam ostendit, ut ne baptizare quidem, sanctitate S. Sincum, auderet nomen proferre, qui dudum ante in eorum fidem admittit, tam esset ab hereticis baptizatus ad te, qua Ecclesia mutat, longe diversa, & blasphemica & impietatis plene reus fuisse, idque sacre Christi laudari debiis tam gravis postulabat. Atque hoc quidem de Orientalibus & ab Africaniis autem sanctique Cypriani idem praestitum fuisse, preta S. Augustinus omnis existimandum merui, & Hieronymus ac venerabilis Beda factam differte affirmant, in Pontis in Vita anni. 29. non carpe colligunt.

762 Hoc tamen ad praepositum nostrum sic ait & sequitur Jam da Xysto, bono & pacifico sacerdoti, ab Urbe nuncios venerat; tempore quid in martyres servatus jam fuisse. Non potest autem illa veritas rati ad huc, et quoniam Sincum II. a S. Cypriani divocatus est studisse bonus & pacificus sacerdos, ac propterea beatissimus martyr appellatur, quam quod is coram sub decessore suo S. Stephanum licet ante compelleret, pacemque non rapam quidem, ac turbam tamquam, plene conciliaverit, episcopis, qui diversa sequebantur, ad Catholicam traditionem amplectendam pacem reducere. Neque enim dicit potest, ipsam propterea appellatur, quod infestum a decessore suo excommunicationem sustulerit, quam nunquam infestum fuisse §. 43. probavimus; multo minus, quod Cyprianus conciliaverit apocryphum scilicet fuerit; quod nemo bolimus, ac ne ipsi quidem Donatistae, famularum. Hanc pacem ac concordiam valide confirmos Africana ecclesia cum Romana sub eodem Sincum, unita, quam inter eos universis dicit S. Cyprianus epistola 82. ad Sacerdotem, in qua ipse & Romanus de perfectione conclusisse, & ab his, sublate iam per martyrium S. Sincum, resposuerat accepisse refertur.

763 Porro quomodo hoc omnia omnia sua deam, SS. Hieronymi, Augustini ac Beda versis, simam esse de S. Cypriani, eorumque ipsi ab hereticis, tam salutaris usque dignissima palatio sententiam; eam tamen non modo mensilis heretici, quod minus mirum est, sed & Lanoys, Tillemontius, aliqui eius aperte negare, non solum in dubium revocare nituntur. Lanoys apud Schelstratium Antiquitatis illustrata circa ecclesia, part. 2. differt. 1. cap. 5. art. 3. citans, S. Hieronymi verba, que num. 757. dedimus, sollicitate argere non dubitas, atque aliam pro emendando errore decretum unquam emanasse ab Africani episcopis, qui S. Cypriano consenserant. Rationem repetit in Aristotelis synodi canonem 8. sanctique Basilii epistola ad Amphibolium, in quibus asseri sonant, ex amos in sua baptizandi consuetudine semper perseverasse. Praeterea regat, cur, si verum sit laudatum decretum, Donatistae S. Cypriani episcopos & Africaniis apud Catholicos totos abiecerunt, nec eos reprobaverit S. Augustinus, eodem decrete prescenda. S. Sincum synodo multis post ejusdem S. Hieronymi ab initio anni inter apocrypha repositum. Hoc ipse confidit, ad quorum singula respondendum.

764 Canon 8. concilii primi Arlatensis, a Leo

Da

no

Refellat.
ver. 212.
verba.

F

no

AUCT.

C. S.

AUGUSTINUS

PROCLUS

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

ET ALII

negro obsequio, apud Labbeum tom. 1. Conciliorum, vol. 1248, sic habet: De Africa, quod propriis legibus suis utitur, ut rebaptizant, placuit, ut illi ad Ecclesiam aliquis de heresi venerit, introirent eum symbolum; & si pervideriat, eum in Patre & Filio & Spiritu sancto esse baptizatum, manus ei tantum imponitur, ut accipiat Spiritum sanctum. Quod si interrogatus, non responderit hanc Trinitatem, baptizetur. Hoc de Africa generatim accepit Leonynus, quae de felix schismatis dicta esse, merito monet Jacobus Sirmondus in Notis passim ad istud concilium, edita Labbeo post tom. 3. Collectio Conciliorum. Id autem felix probat in S. Optati Mileviani episcopi lib. 1. de schismate Donatistarum, ubi in Donatum, qui contra Concilium Carthagenensem episcopum schisma promoveret, in concilio Romano sub S. Melchioris Papa non diu ante Arelatense celebrato, vel propria sententia lata dicitur, quod consensu sit, se rebaptizasse, & episcopis lapsum manum imposuisse, quod ab Ecclesia alienum est. Contra vero Concilium annuum sententia infusa declaratur, testibus, a Donato indolis, fatentibus, se non habere, quod in Concilio diceretur.

763 Jam vero cum quae probabiliter specie reputet hoc Leonynus, aut Donatum a S. Melchioris, ecclesiae concilio paribus, condemnatum esse, ut quod rebaptizasset; Concilium autem absolute, licet ibi eandem errorem teneret; aut sententia non intercessisset Donati sententia, nisi ceteri Africanae ecclesiae episcopi, non sicut in epistola rebaptizarent? Praestito nihil paucius accommodatur pro Donato hoc saltem in parte prodere, quoniam communem illam, quoniam Leonynus credit, uti, ab Agrippino primum, ac deinde a S. Cypriano atque, ad istud usque tempus rebaptizandi consuetudinem servatam. Porro non diu post, ut dictum, memoratum concilium Arelatense, cui etiam variis Africani praesules interfuerunt, sedens jam Roma S. Silvester I. Papa, in eadem Donatistaram causam caesum est, & Donatistae deinde damnati; idcirco & de istodem eodem ille R. patet occipiens est. Frons igitur Leonynus bene canonicum clarissimi S. Hieronymi verbum eppana, qui cum S. Optati Mileviani dictis collatis, non modo istis non refutatur, sed plurimum facit, ut consideranti pateat.

766 Frons etiam pro sua opinione laudat S. Basilium episcopum caenoticum ad Amphilechium, in quibus non de Africa, sed de Asiaticis sermo est, agiturque de variis haereticis ac schismaticis, quorum aliquorum baptisma Basilium admittit, aliorum reprobat. Ceterum causet, an quidem: Atque videri est, Cypriano dico, & auctore Firmiliano, hoc omnes uti calculo subijcere, Catharos & Encratitas, & Hydropasistas; verum ad ab ipso evocatum fuisse non negat. Quia & de Catharis ibidem fides: Sed quoniam nonnulli Asiaticos omnino videm esse, eorum baptisma, pluribus consulendi causa, suscipiendum esse; suscipiant. Et de eodem, 47. ait: Apud vos (Irenaeum) prohibita est rebaptizatio, sicut & apud Romanos; manifeste tradit, rebaptizandi errorem, hunc in synodo olim statutum, ibidem sua temporis abolitum jam fuisse; neque ita sententia nostra non debet, sed eam potius necesse confirmat, Dumque quae Tullianus ait, 41. funder obijcit, ad Asiaticos pariter spectant, idcirco ad S. Hieronymum adhaerendum inferendum non fatemur.

767 Ad alterum Leonyni argumentum respon-

det, Donatistas S. Cypriani episcopi & synodus Africanam Catholicam obsequio, quia hoc sustinet, vulgoque missum erat; de Cypriano autem eorumque episcoporum palam in oculis instrumentum, quod primum posse sciebatur, ita constabat. Hoc cum S. Augustinus cum hisjuncti instrumentum convincere non posset, repressit, quoniam patuit, respondendo, id de ista Vera eminebat sustinendum esse. Quod autem palamdem illam scribere aliquis probare non posset, negat inde ulla concludi, eam aut fuisse, aut illius mandatum non fuisse, cum, ut non. 753. loquitur, & illud fortasse suppressum sit ab eis, qui hoc errorem nimium delectati sunt, & tanto veluti patrocino carere noluerunt. Et non. seq. Neque enim opinio, quae illo tempore inter episcopos gesta fuit, memoria literisque mandari poterunt, aut omnia, quae mandata sunt, novimus.

768 Denique non. 757. dicitur aut: Esti littera, facta tacet, merita clamant; ut episcopi non invadunt, corona testatur; & concilium non indicat episcoporum, consilium indicat singulorum. Cui E. terum quidam potant ad S. Hieronymum ac venerabilis Bedae manus petunt, quod S. Augustinus non reperitur, & deinde suppressum fuisse suspicantur. Quod de his, Penitencia S. Cypriani inscripta, & a Romana synodo postmodum inter apocrypha rejecta, addit Leonynus, quod in S. Hieronymo hac in parte praesentisset, responsum non meretur; nam ille ad alium S. Cyprianum spectat, neque ulla in eo de baptismo haereticorum sit mentio, sed ibidem de margini ac idolorum cultu ad Christum supra accessit mutatur.

§. XLV. Sancti Petri, ejusque in Romana Cathedra successorum primatus a S. Cypriano agnitus & assertus.

Cum summa haec de baptismo disputatio, de qua hactenus egimus, et necesse cum a. 753. et. 754. h. S. Cypriano gesta, per hujus Commentarii de causis relata, Romanae Ecclesiae invidiis aperta videantur, ut Apostolica Sedes primatum sancti Augustini nostro ignotum fuisse persuadens, necessarium duxi, questionem istam in hoc h. discutere. Non est tamen mihi animus eam longa dissertatione stallere, quod ad theologos praeparo pertinet, & a quibus id eum jam sapienter praestitum esse supra observavimus. Id unum igitur in Cyprianice operibus hic attendam, Romani Pontificis in universa Ecclesia primatum a S. Cypriano non modo agnitus, sed & assertum fuisse; neque oppositum in memorata dissensione, aliunde ejusdem factum posse probari.

770 Sanctus Cyprianus in insigni sua libro de Unitate Ecclesiae praefatus, haereticos de schismate diaboli insurgente erri, sic persequitur: Hoc est, fratres dilectissimi, dum ad veritatem originem non rediit, non eripit queritur, nec Magistri celestis doctrinae tractatur: quia quis consideret & examinet, tractatu longo atque argumentis non est. Probatum est ad fidem laicis compendio veritatis. Loquitur Dominus ad Petrum: „Ego tibi dico, inquit, quia tu es Petrus, & super hanc petram aedificabo Ecclesiam, sicut necesse, & porta inferorum non vincet eam. Et tibi dabo claves regni caelorum; & quae ligaveris super terram, erunt ligatae in caelo.

A. „celis & quancunque solveris super terram, erunt soluta & in celis. „ Et iterum eodem post resurrectionem suam dicit: „ Paise oves meas. „ Super illum unum edificat Ecclesiam suam, & illi pascenda mandat oves suas.

771 Et quamvis Apostolus omnibus post resurrectionem suam parem potestatem tribuat & dicat: „ Scitis spiritus me Pater, & ego mitto vos; „ accipite Spiritum sanctum, & cujus remiseritis peccata, remittentur illi, & cujus tenueritis, „ tenebuntur; „ tamen ut unitatem manifestaret, unitatis ejusdem originem ab uno incipientem has auctoritate disposuit. Hoc erat utique & ceteri Apostoli, quod fuit Petrus, pari consorcio prae dicit honoris & potestatis sed eorum ab unitate proficiscitur, & primum Petro datur, ut una Christi Ecclesia [& cathedra una] monstraretur. Et post pauca: „ Qui Ecclesiam renoverit & relinquit, [qui Cathedram Petri, super quam fundata est Ecclesia, derelinquit,] in Ecclesia le esse conficit? *Locus hic ex editione Veneta anni 1713. quae utimus, desumptus, quique similiter tactus in editione Manutii ac Pamelii, ad praesentem controversiam derivandam solus sufficit, nisi a manualis alius editoribus pro interpolata habetur, & ad alteram codicum fidem sit redditus fuisse, ut quae de S. Petri Cathedra ac primatu hic expressa dicuntur, quaque unitis includuntur, ex eo penitus rejecta fuerint.*

B. 773 *Cathedra hoc super re posuit Balazius in Annotatione ad laudatam editionem Venetam, in qua testatur, qualem dedimus, repositum fuisse, licet ipse eodem, quae supra dixi, ex eo expurganda censuisset. Nolo ego iudicium meum de genuina lectione hic interpretari, ac licet ista Cypriani revera non essent, ejusdem tamen doctrinae plane conformia esse ostendam, ideoque ex hoc capite minime expurganda. Sed & gratias agimus, quod illi voluit, revera sua re non carere ad primum S. Petrum ascendendum. Quomodo enim haereticus jubet capere, utique Ecclesia, & quare, Ecclesiam super Petrum fundatam ut non attendat, & ad ad probandum testatur longo atque argumentis opus non esse asserti; sed ex solis illis Manobae ac Joannis locis satis demonstrari, si Petro primatum Ecclesiae prius loco praefatum, secundo autem datum, sive Petrum Ecclesiae re totius caput a Christo hic constitutum non velit? Quomodo Ecclesia unitatem ex istem Christi ad Petrum verbis facit probante compendio ostendit eis, si huic pro ceteris Apostolis nihil plane tollatur existimaverit? Reversum est enim plane Ecclesiae capite observatum, nec ejusdem unitatem probatum, sed destruxit? Ad quid denique Christus, Cypriano ibidem teste, auctoritatem suam esse, dum, ut unitatem manifestaret, unitatis ejusdem originem ab uno incipientem has auctoritate disposuit? Haec saltem in sententia adverserantur spei ubi illa Christi auctoritate fuisse descripta, bene unitas Ecclesiae probatur, quod Petrus omnium primo Apostolorum collatus fuerit, quod quem laupiam sit, nam sua mens non adverset. Ad objectionem infra respondimus.*

773 Petrus hanc auctoritatem Ecclesiae, super S. Petrum fundatam, S. Cyprianus variis in locis tamquam speciale privilegium ipsi collatum meminit. Sic in epistola 69. ad Aelia S. Petri in cap. 6. Joannis ad Christum respondit, subdit: „ Loquitur illa Petrus, super quem aedificanda fuerit Ecclesia, Ecclesia nomine docent? De eodem locum in epistola 35. ait: Petrus scietur, super quem aedificata ab eodem Domino fuerat Ecclesia, unus pro omnibus loquens, & Ecclesiae voce respondens, ait: Domine, ad quem

ibimus? Et in epistola 72. Nam Petrus primum Dominus, super quem aedificata est Ecclesia, & unde unitatis originem instituit & ostendit, potestatem istam dedit, ut ad solveretur in celis, quod ille solvisset in terris. Item in epistola 70. Una Ecclesia a Christo Domino super Petrum origine unitatis & ratione laudata est. Porro Romanam Cathedram S. Petri Sedem, ideoque Romanam Praefecturam ejusdem legitime successores esse, in epistola 52. ad Antonianum manifeste agnovit, dicens: Factus est autem Cornelius Episcopus de Dei & Christi ejus iudicio, cum Fabiano locus, id est, cum locus Petri, & gradus Cathedrae sacerdotalis vacaret. Hinc etiam in epistola 52. communicare cum Cornelio, ipsi idem est, quod, cum Catholica Ecclesia communicare. Sic etiam Antonianum ibidem allegavit & scriptum etiam, ut exemplum eorumdem litterarum ad Cornelium collegam nostrum transmittentem, ut, deposita omni sollicitudine, iam sciret, te secum, hoc est, cum Catholica Ecclesia communicare.

774 Consequenter ad hoc in epistola 45. Romanam Ecclesiam per Ecclesiam Catholicam radicem & matrem non obscure designat, & hanc contra Novatianum schisma agnoscendum ac tractandum. In epistola vero 55. eandem domum Petri Cathedram & Ecclesiam principalem dicit, indignaturque, quod Episcopos schismaticos cum suis adlocit Romanos Praefectus mendacius suis imponere se posse speraverit. Post ista adhuc, inquit, ac, piecudu-episcopo (Fortenato) sibi ab haereticis constituto, navigare audent, & ad Petri Cathedram (quam tunc tenebat S. Cornelius) atque ad Ecclesiam principalem, unde unitas sacerdotalis exorta est, a schismaticis & prophantis litterat ferre, nec cogitare, eos esse Romanos, quorum filios, Apostolo praedicante, laudata est, ad quos peritiam habere non possit accessum.

775 Sancti Stephani, qui post Lactum Cornelium in Romana Sede successit, primum pariter agnovit in epistola 71. dum ait: Nam nec Petrus, quem primum Dominus elegit, & super quem aedificavit Ecclesiam suam, cum secum Paulus de circumcisione postmodum disceptaret, vindicavit sibi aliquid insolenter, aut arroganter assumpsit, ut idcirco, le primatum tenere & obtemperari a novellis & posteris sibi potius oportere. Arguit quidem hic Cyprianus Stephanum de nimia in primatu sua constantia, sanctique Petri modestiam ipsi opposuit; ac primatum tamen non negat, sed agnoscit, dum ejusdem abusu, ut contendebat, sagittat. Sic Firmilianus, qui dilectam S. Cypriani epistolam legerat, in epistola 75. de eodem Stephano conqueritur, quod, qui sic de Episcopatus sui loco gloriatur, & se successionem Petri tenere contendit, super quem fundamenta Ecclesiae collocata sunt, multas alias petras inducat. Et deinde post domum ait: Stephanus, qui per successionem Cathedrae Petri habere le praedicat, nullo adversarii haeretico tanto excitatur.

776 Haec ipse ad S. Cyprianum & quae tamen hinc inferat, negat ab eo Romanam S. Petri Cathedram per successionem Stephanum recitari cum manifestum sit, Firmilianum id unum contendere, Stephanum sese per hoc loci dignitate non gerere, dum haereticum baptismum approbando, haereticis, ut ipse quidem existimabat, nimium succedere. Quiaque hinc Romana Sedes primatum pro tunc inducere habet S. Cyprianus, ut in epistola 76. Novatianum, quod tam improbo sitis, sagittat, dicit: Hic Novatianus

AVCT.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

C. S.

usum afflicto. Ecclesiam scindentes, & contra pacem aique unitatem Christi rebelles, cathedram sibi constitutam, & primum assumere... conatur. Tam inquit conatus est cum Romano Cathedra peruenit, ut qui illam servavit, bene pariter invenisse dicendum sit. Nos aliam etiam sententiam Novitiam, qui pseudo-papae saltem, primum quoque sibi vendicari non dubitavit, missis per orbem legatis, ut pseudo-episcopis in Concilio locum etiam in Africa daretur.

779 Ad heteropam Romanam Sedis adversarii Apollonius eorum pari conforto... & honoris & potestatis, iudici S. Cypriano num. 771. praeferat fuisse. Secunda prodromus S. Cypriani verba, in concilio Carthaginiensi collegas suos sic allegant: Neque enim quicumque nostrum episcopum se esse episcopum constituit, aut tyrannico iure ad obediendum necesse sit collegas suos adigi, quando habet omnis episcopos pro licentia libertatis & potestatis sui arbitrium proprium, tamque iudicari ab alio non posse, quam nec ipse potest alterum

judicare. Sed expectemus universi iudicium Domini nostri Jesu Christi, qui unus & solus habet potestatem & proponendi nos in Ecclesiae suae gubernatione, & de actu nostro iudicandi. Adversarius alterum eisdem Sancti locum, supra num. 747. relatum, ubi S. Cyprianus conquiretur, quod Firmianus, schismaticum in Africa pseudo-episcopi, afflicto, ab Africa episcopis iam damnatis, ad Romanam Sedem recurrerent, afflictoque statum fuisse, ut quisque illis causam ageret, ubi & actus esset & res ipsa erant debere possit, ut eandem fabula. Nisi si pauci desperatis & perditis minor videatur esse auctoritas episcoporum in Africa constitutorum, qui iam de illis iudicaverunt.

778 Quia quidem verba Joannis Follit in Anacretis ad hanc locum sic accipit: Bato illo Martyre iudice, pro desperatis & perditis habendi sunt, quibus minor videatur auctoritas episcoporum in Africa, quam vel Cornelii ipsius, in Petri Cathedra Roma sedentis. Hic addit etiam possunt, quae de Basilidis ac Martialis episcoporum, qui in Hispania lapsi fuerant, causa num. 640. & seq. iam relatuimus. Ad hanc primam objectionem respondens, ex ipsa tran. num. 771. dedimus, manifestum esse monentem sancti Antistiti. Ut enim unitatem Ecclesiae evidenter demonstraret, adversus Christum Denicam, licet Apostolus omnibus parem ad promulgandum Evangelium, contraque Apostolatus sui munera obtemperat, potestatem, honorisque desiderat, super unum tamen S. Petrum Ecclesiam suam iudicasse, tamque illi praefuisse, ut ab uno in terris caput, fuisse totius Ecclesiae gubernatorem.

779 Iuxta hoc finit exemplum illustrasse. Non commendat certe Cyprianus, sibi plus potestatis in episcopis Africa, quam S. Petrus in ceteris Apostolis concessum fuisse: erat ergo ipse, reliquique antistes Afr. pari consensu praeiudici & honoris & potestatis. Qui tamen arguit, eandem Cyprianum Africa praesularem, Numidiaeque ac Mauritaniae praesidem, & inter hanc provinciarum episcopos primum transisse? Ut igitur illud honoris ac potestatis episcoporum cum S. Cypriani in Africa primum stare possit, ita nec asserta ab illi Apostolatus dignitas & potestas obstat, quae in totius Ecclesiae primum, supremumque in eam potestas S. Petri collata datur. Ceterum responsum non meretur Religiosus, dum in Obsequio ad eundem illam locum idem De Unitate Ecclesiae, num. 770. & seq. relatum, quem ipse

pro interpolato habet, sic ait: Destitit unitatem & primatum: nam, qui unus est, in non primus, oque postremus, sed solus est.

780 Tamen e concilio Carthaginiensi depromptum §. 40. patrum iam episcoporum, & aliorumque, qui S. Cyprianus dictis sic accipiendo esset, ut qui liberis congregatis episcopis unum iam episcopum, ipse negavit, quoniam ex omnibus, qui concilio intererant, episcopum episcoporum esse, aut huius potestatem sibi tyrannice arrogare, ut ceteros ad suam sententiam compelleret. Sic autem supremam aliam potestatem Stephanus non negabat, sed non eisdem adhererebat. Quae vero istud adit de eiusque episcopis arbitrio ac potestate, videlicet nullum ab eis iudicari posse, nos aliam pariter iudicare, hac ad eisdem illos convergentes, & quidem sententia reverenda sum, aut ipsi S. Cypriani gestis manifeste repugnant. Certe S. Augustinus, num. 633. & alius notat, ea verba sic accipit: Optimum utique in his questionibus, quae modum exequutionis perfectione discussione. Perfectionem autem erat, quoniam illam de hereticorum damno sententiam, quem nullum ad id usque tempus concilium generale, nullas Romanas Penitus supremum iudicio, saltem quoniam existimavit, deserviret, quoniam sola consuetudine interebat, versisimam, inquam, est, bene questionem ab aliis ex episcopis cum S. Cypriano convergentes sic dandi potestatem, ut ab illis auctoritatem ceteris ab opinione sua convergentes accideret.

781 Contra si quis Sancti dicta generaliter accipiendo esset contrarius, et igitur dicitur accipere est, quae iura quovis injuria idem Sanctus Firmianus, Africanum in provincia praesularem episcopum, in epistola 64. & Basilidis ac Martialis, Hispaniarum episcopos, in epistola 68. ob scilicet idolatriam ritibus excommunicat, promulgat & a sedibus suis arcendat eorum? Quam iura epistolam 67. ad S. Stephanum Romanum Penitus datus, ut in Martianum, Antiochenum in Gallis episcopum, sed sua decessit, alioquin in eam sufficeret, si habet omnis episcopos pro licentia libertatis & potestatis sui arbitrium proprium, tamque iudicari ab alio non possit, quam nec ipse potest alterum iudicare, & si proprius expectandum sit iudicium Domini nostri Jesu Christi, qui unus & solus habet potestatem & proponendi nos in Ecclesiae suae gubernatione, & de actu eorum iudicandi? Negeri igitur non possit, obiecta S. Cypriani verba sententia restringenda esse, aut dicendum, cum ex contentione oritur aliquid humani hic possum esse.

782 Adversus eandem Romanam Penitus primum nihil pariter probat causa Firmiani, de quo S. Cyprianus in epistola 55. queritur, quod per Felicissimum, aliosque schismaticos fuerat, Romanam ad S. Cornelium advocasset, ut iudicaret ac calamitatis suis communione ab eo exquireret & palliaret, ut, si quid ad laetum in eis sententiam reponebat, ad suum ritum se fesset. Advertendum cum est, Firmianum illam & quovis presbyteris Carthaginiensibus schismaticis unum fuisse, quem ab excommunicatione Felicissimum schisma iam ante ex Ecclesia profugum & ab Africanis episcopis damnatum, ac deinde ab hereticis schismaticisque pseudo-episcopis in Africa ordinatum fuisse, supra docuimus, adhibere pro episcopis haberi non potest. Testatur autem S. Augustinus in epistola 42. alius 163. iam etiam tempore presbyteris, ceterisque inferioribus Ordinibus

in concilio Carthaginiensi

in concilio Carthaginiensi

ad impetum

ad impetum

ad impetum

quae ad
etiam
pro
magna

ad S. Cyprianum

A rixæ permissum non fuisse ad Apostolicam Sedem appellare; quod tamen episcopus licuisse, tum ibi, tum alibi affirmat. Conventus itaque inter Africanos antistes, ut clerici episcopis inferioribus in sua quique provincia judicaretur, idque hanc dubie affectu Romano Pontifici, ne appellationes ad Sedem Apostolicam nimium frequentes essent, & inanis trinitatibus obstaculum darent.

qui ad S.
Cyprianum

783 Ut vero hoc probavit tempore S. Augustini non obstat, quia non hic tum alibi sapienter, tum loco citato, Romana Ecclesie, in qua tempore, ut ibidem loquitur, Apostolice Cathedre viguit principatus, prelorem in ceteros episcopos, primatuique agnosceret; ita nec ex simili S. Cypriani facto contra eundem primatum potest concludi, Falsum autem est, quod Felici, hysteron proteron in Africa episcopos, sanctissimo Presuli impudenter affligit; si scilicet, beato illo Martyre iudice, pro dispersis de perditis debentis esse, quibus minor videtur auctoritas episcoporum in Africa, quam vel Cornelii ipsius, in Petri Cathedra Romæ sedentis. Etenim, si quis suam locum, quem nam, 546. & seq. dedimus, attente consideret, statim episcoporum in Africa auctoritatem non S. Cornelio, sed paucis desperatis & perditis, Fortunati scilicet ac Felicitissimi affectu, a S. Cypriano oppor. Subdit enim: Jam causa eorum cognita est, jam de eis dicta sententia est, nec censuræ congrua sacerdotum, mobilis atque inconstans animi levitate reprehendi... Si enim, qui de illis priore anno iudicaverunt, numerus cum presbyteriis & diaconibus computetur, plures tunc afferunt iudicis & cognitionis, quam sunt idem isti, qui cum Fortunato nunc videntur esse conjuncti. Scire enim debes, frater carissime, cum, postquam pseudo-episcopus ab hæreticis factus est, jam pante ab omnibus esse detestum.

Romanum
Pontificem
appellavit

784 Itaque S. Cyprianus ibidem sic se argumentantem esse: Statutum est, ut episcopali ordine inferiori clerici in excessu sui causam suam agerent: atque Fortunati, Felicitissimi ac ceterorum causa apud nos discussa, de eaque jam dicta sententia est, atque adeo audiri illa Roma non sum, nisi forte quis paucis illis desperatis & perditis magis credendum existimaverit, quam tanto episcoporum in Africa, aliorumque clericorum numero, qui priori anno de eis iudicaverunt, multoque plures fuerunt, quam qui nunc Fortunato adhaerent, ad Sedem Apostolicam appellaverunt. Hanc ego penitus verborum sententiam esse existimo: at si quis vult istos paucos desperatis & perditis non in asserendo, sed dandi rati occipientes esse contendere, necesse tamen Felli commentum inde extendere, aut Afrorum presulum auctoritatem Pontificis hic æquiparatum probabit: cum sensus iam esse possit: Nisi forte pauci isti schismatici existant, auctoritatem Afrorum antistitem minorem esse, quam ut eorum sententia secundum ea, que de appellationibus decreta fuerunt, se subijcere debeant. Illud certum est ibidem nullam Africanarum sedium tam Romana Cathedra comparationem inistui, Fortunatumque & ejus sectantes, desperantes ac perditos dici propter hæresim ac scelera sua, non quia ad Pontificem appellaverant.

Et in causa
Basilidis
et aliorum
Matricum

785 Basilidis ac Matricis causa assertum Romanum Pontificem primatum non elevari, sed locum tenere confirmat. Exposuimus illam §. 37. ac propterea sufficit tum hic paucis memorasse. Hi duo

Septembris Tomus IV.

Hispaniarum episcopi præter cesariarum locorum stus de vortis erimatis et ceteris, & a sedibus suis egressi, ambo, qui oris bonum præstet, ad Romanam Pontificem S. Stephanum appellaverant. Et Basilidis quidem fratri sui et mandatis pro recuperando episcopatu sui factis solliciti successerant contra Saboniam, qui in eundem locum fuerat ingressus. Porro negat S. Cyprianus in epistola 68. hanc Basilidis appellationem ipsi posse prodere. Sed autem scribit: Nec rescindere ordinationem (Saboniam) jure perfectam potest, quod Basilides post criminis sui detecti, & canticatam etiam propria confessione nudam, Romam pergit, Stephanum collegam nostrum, longe postmodum, & gesta rei ac veritatis ignarum sefellit, ut exambiret reponi se in episcopatum, de quo fuerat jure depositus.

qui ad S.
Stephanum
revertitur

786 Hoc eo pertinet, ut Basilidis non tam absolutus sint, quam cumulat delicta, ut ad superiora peccata ejus fallacia & circumventionis crimen accesserit. Neque enim tam culpandus est ille, cui negligenter obrepit, quam hic execrandus, qui fraudulenter obrepat. Obrepare autem si hominibus potuit, Deo non potuit, cum scriptum sit: Deus non irridetur. Hæc ipse, in quibus perspicuum est, Basilidem in sedem suam restituendi prelorem Stephanum a sancto Antistite non negari, sed potius agere, cum aliquis Basilidis resistit, ut ex obrepente in fructibus illius, sed in delectis pastore in Stephanum, invidiam probando iussit, neque hic de aliqua negligencia, sed de arrogante sibi immenso potestate arguendus. Utrum tamen sanctum Pontificem Basilidem sibi obrepere negligenter permisit, consili potest Commemorarum prout ad ejusdem Alia ad diem 1. Augusti, §. 2. Ceterum Pontificem in episcopatu potestatem in eodem Stephanum S. Cyprianus in epistola 67. clarissime agnovit, dum ad eum scripsit: Derogant in provinciam, & ad plerumque Arclate consistentem, a te litere, quibus absint Marciano, alius in locum ejus substat. Neque dubitavit de solis eorum, dum Stephanum scripsit; nam subdidi: Significis plane nobis, quis in locum Marciani fuerit substitutus, ut sciamus, ad quem fratres vestros dirigere, & cui scribere debeamus.

§. XLVI. Persecutione sub Valeriano exorta, scribit ad Fortunatum de Exhortatione martyrii: Christum constituitur, & Curubim relegatur.

A Triguas tandem annum Christi 257. malis martyrum irruptionibus, ac S. Cypriani confessione, cuiusque sub persecutione Valeriano memorabilem. S. Dionysii Alexandrini apud Eusebium lib. 7. Hist. Eccles. cap. 10. causam persecutionis hujus, que clava solis numerat, adscribit eundem Marcianum, qui magis perdit deditur, & cupiditate impetu, a magis sibi promissa iactans, Valeriani devotum in Christianis animam percutit, in resque videretur incitavit. Dabium non est, quin sanctissimus Presul, hisce intellectis, non gregem suum ad sacrum istud praelium probe instrueret, & ad martyrii lanceam animaret. Eadem occasione scripsisse a nonnullis creditur epistolam ad Fortunatum de exhortatione martyrii, quam alii cum Barro suo Gallo scriptam esse erubescunt. Priorum ratio est, quod hæc a S. Ponto post librum de Patientia, quem impetravit Valeriano, compositum esse nobisq. statuimus.

Id 3

AUG. *tamen, reconfatur his verbis: Quis martyres tan-*
C. S. *ta exhortatione divini sermonis trigeret? Verum*
occulta haec ratio est, ut adhibeamus; quia
tamen pro apposta sententia etiam leviores affe-
rimus, malumque eam haec referre.

78. Fortissimum, si ipse foris episcopus, qui in
Christumque comitibus III. Fortunatus a Tachibori
 servatus, a S. Cyprianus petentes, us, quoniam
 periculum & pressuram pondus incumbere,
 & in fine, etque in consummatione mundi, noti-
 christi tempus infestum appropinquare jam *episcopus*
 fet, ad preparandos & corroborandos fratrum
 memies, de divinis Scripturis fortissime compo-
 neret, quibus milites Christi ad caelestes & spirituales
 certamen animaret. *Episcopus postulat laborum obtem-
 perantiam famulus Antiphi*; Parum enim ingenuis,
 quod Dei plebem elastico motu vocis erigimus,
 nisi credentium fidem & dicentem Deo, deotamque
 virtutem, divina lectione firmemus. *Referre*
 giti. *episcopus ad ipsum locum etiam antiphi*. *Episcopus*

*Epistolae post tridentinas, quae tridentinum transi-
erunt, cum eo loquuntur: At eo in longum sermonem
meum exordiendo, frater carissime, & audien-
tem vel legentem filii leioris copae fatigare,
empendunt feci; ut propositis titulis, quos quae
& assue debet & tenere, epistula Dominica sub-
necteretur, & id, quod propuleretur, divina le-
ctionis quoque tractat solidare, ut non tem traba-
tum meum videri tibi nullus, quia quae materia
tridentinis perhibuit. Ceterum epistolam hanc,
quam Martinus V. Filius S. Hilarii Patricij ad-
scripsit, S. Cyrillus nostro videntur vide-
re, si libet, apud Belyum in Amosini, ubi & in
Operum S. Hieronymi edidit Parisij anno 1766.
tom. 4. col. 311. perit in Amosini, & in Prae-
fatione ad Opera ipsius S. Hilarii, editioni Pa-
risij anni 1693. 3. tom. 16.*

789. Ad perfectionem redeuntis. Edidit Car-
thaginiensis aliaque. S. Cyprianus ab Africa Teste-
no, Africa praefatus de religione sua interro-
gatus est. Existens hujus rei Acta praefationis
autentica, quae cum infra post Viam eduxi fi-
nitus, et hoc tractum praefationis. Tempus et locum
confissio et iudicii laudata Acta sic induunt:
Imperator Valentinus quaerit, et Gallieno ter-
tium, consulis, tertio Kalendas Martii Septem-
bris, Carthagine in lectatorio, Petrus prelo-
cal Cyprianus episcopus dixit. Secretarii imperato-
ris Valeriani et Gallieni litterae ad me de-
diserunt, quibus praecipue, eos, quae Roma-
nem religionem non colunt, debere Romanis
ceremoniis recognoscere. Exquisivi ergo de
nomine tuo, quid mihi responderes? Coram porro
est in Gaebrii Cyro, alioque, Valentinus qua-
erit, ducitque vero tertium consulatum in aucto-
ritate 257, indicio, quae praeparat in casibus,
in ostendendum, postea esse dicendum est.

¶ *Ad interrogata presonalis Sanctus fefe-
dit et Christianus et episcopus esse interpres re-
spondit; nec alius prater eum verum Danti re-
spondit, quam tam ipse, quam ceteri Christiani so-
les diebus pro omnibus hominibus, ac pro ipso-
rum etiam imperatorum incolumitatem, deprecantur.
In hac prelopius perficienti Paternus exultans
frustra iugatus, mandatus, in prohibetio-
nem, quæ Corubæque verbaque, sibi prodere:
at etiam legibus bene ac malis prohibitum esse rap-
sum, no delatores efficit; sed nec pro Christiano
non disciplinam licet ferre ultra offerre; ceterum
esse. Si delatores requirunt, no ipso iure*

nientes. Post hoc processal senBe Confessori sig-
nificavit, ex eorumdem imperatorum mandatis sub
penna capitis veritatem esse, ne Christiani imperio-
rum capiti agerent, ac committere idgereretur;
cum cum ille respondit: Eee, quod tibi preceptum
est, iudicium iuxta Carolum regem aui. Me
habet, tellor, Altissim processualium sub Affas-
so Paterno comprehendam, circa qua nunc aliqua
mandata vobis.

791 Quo patre S. Cyprianus noster ad Pro- Prodestis
confulat irribundacessit, vultusque, anlibet ad- man-
ducit, ut laudata Alia, ut S. Pontius in Vi-
sa indicere, citantes ne ipsa censeat his verbis:
Et quid Sacerdos Dī, proculius interrogare,
responderis, sunt Alia, qui referent, ad Arre-
lina Prodestis in Hymno 13. de Saulis nostro,
tam non modo vultum, sed et jactu carere in-
clusum canis, anquam ad proculius irribund
prodestis sit. Sic enim ait r

Decitur ante alaps, proconfule perfurente

Amra letens Tyriz Carthagois, abditiis reposta,
Conscie tartareis celiginis, eddicare soli:
Cleulus in hispidibus sanctus Cyprianus, &

Nexas utriusque manum, nomen Petri in-
vocat. Iuxta :

Deinde post multa de ejusdem aetate proconsule confessione ita proceditur:

Lattior interea jam Thefcus ob diem fuorum,
Siftitur indomiti praeconalis eminus furori:
Dugmetis atque loci juffue genus: Chriftia-

Servo salutiferi mysteric confectate Christi,
792 Ad hoc recte observetur Tullianum ^{de sancto} ^{capitulo.}
14 47. in 5. Cyprianum, *ex vera esse non posse,*
si de ipsius secunda confessione, quae proximo ante
martyrium coram Galero Maximo contigit, ac-
cipitur; cum contrarium plane tum ex Abbe
preconfularibus, tum ex Vno, auctore Poenae, ha-
beamus. De hoc tamen ex Prudente dicta esse, ex
aeque liquet, quod post recessus versus preconfulum
sit locutionem non inducat.

Ille sub hac: suis est jam crimiois, ipse con
fictor

Theſeus, ipſe Jovis fulmen negat ; expedite

Cernificis gledo ponem luas hostioidolorum.
Ille Deo meritas gratias egit, & canis trium-
pheo.

Flevle phire Virum mastic Africa &c.

Ue uere hanc salutem non possunt, si non de prioribus confiteantur, de quibus magis, uere diffident, illis illam agere se Profructum, qui non alio oblatum. S. Cyrilli Carthaginensis episcopi cognominis [sancti] mariani Nicomedensis gentis confiteatur, eo, que huius erat, ad illam hic quodque transibit, exultant. In nomine sancti S. Petri filii filium, qui non secundum nostram Vitae portitorem cap. 2. anm. 17, [sancti] Petri Praefati prolati de Carthaginibus, Iuuenis pudentia uocata celebrat, nam, si, quam integras bis ipsi uere responderunt, obsequio, de rebus non meminit. Illi tam boni, inquit, et etiam pudentibus superuenit exultum: hanc enim vicem semper repraesentat impietas, ut meliores potior, reficiant...

793 Hec eadem ibidem pluribus persequitur, nec ullam tamen de vinctis aut carcere mentionem facit: sed tamen quoad cetera huc spectan-

1. *Introduction*
 2. *Methodology*
 3. *Results*
 4. *Conclusion*
 5. *References*

It is not
known whether
it is a

402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000

1

1. *Staphylococcus aureus*
 2. *Staphylococcus aureus*
 3. *Staphylococcus aureus*
 4. *Staphylococcus aureus*
 5. *Staphylococcus aureus*

A *tia ad Acta processus eius recitat, in quibus nihil pariter de viroto, aut in carcere confesso, Episcopo suo communi, probe notatur. Simile plane factum est et in epistola 78. & 79. in quibus confessor, quoniam inter cetera carceri ac vincta in epistola 77. celebraverat, de confessione ipsius dicitur & magna eius laude pariter meminit. Denique tota Sancti confessioni, castus ac maritus relatus, tam in Actis quam in Vita, sic cum eo, veluti cum singulari conditionis persona, adque actu effe significat, ut illa Prudentia narratio ne probabilis quidem apparet. Illius mihi longe verisimilium apparet, S. Cyprianum aut dicta ipsi delicta, aut a nigri fallitibus addidit, sine prout carere, cetum processum tribundi comparasse. Huiusmodi quoque est S. Gregorius Nazianzenus, dum in Oratione 18. quam in S. Cyprianum laudem habuit, epistolam sub Decio scriptam cum ejusdem exilio in Valentini persecutione confusam, postremo hoc uti & martyrium, imperante Decio, contigisse arbitrat est.*

794 *Ex duabus non laudatis epistolis non improbabiter possum observant veteris, sanctum imperatorum nostrum primum omnium in hoc Valentini persecutione Carthagini Christum confesum esse. Nam in priori quidem epistola 55. Nemo-fianus, Detrusus, Felix & Victor episcopi, ad metella damiani, Sancti nostro tum exulantis sit scribunt: Scis & ipse, carissime, nostrum operabile votum esse, quod te videamus doctorem & amatorem nostrum ad coram magne confessionis pervenisse. Nam quasi bonus & verus doctor, quod non discipuli tui apud praesidem dicere deberimus, prius apud acta processus huius prouocauisti, & tuba canens, Dei milites caelestibus armis instructos ad congressionis praelium exaltasti, & in acie prima pugnas, spiritali gladio diabolum interfecisti; agmina quoque fratrum hinc & inde verbis tuis composuisti, ut invidiam inimico undique tenderetur & cadaveria ipsius publici haud nervi concili calcarentur. Crede nobis, carissime, quomodo non est a centesimo premio minor tua innocens anima, quae nec facili primos impetus timuit, nec ire in exilium recitavit, ... & quoniam multis documentum confessionis dedisti, ipsa martyrium prior duxit. Simili modo Lucius, etc. quae in epistola 79. loquuntur. Nam ante passionem, ingunt, a te sumus ad gloriam provocati, qui prior nobis ducatum ad confessionem nominis Christi praebisti. Non vero tecum vestigia confessionis tuae, parent gratiam tecum speramus.*

795 *Exilii locus, ut ex Actis processualibus habemus, fuit Carubis, Africae propria civitas, in provincia Zeugitana, in eoque peninsula sita, quae in mare Mediterraneum separationem versus leugetis excurrit. Eodem vocabula a S. Augustino lib. 21. de Civit. Dei, cap. 8. & Serm. 309. qui in S. Cyprianum natali primum est, nuncupatur. Confessumque Plinius, qui eam tunc oppida libera concessit, Avianus in hincario apud Callianum tom. 2. Nuntia oris antiqui, part. 3. lib. 4. cap. 4. ad Palmyras ibidem Karthi, vel, ut Palmyras eodem habet, Cuthia dicitur. Episcopatu etiam aliquando insignita est; non apud Theodericum Ratuarium in Historia persecutorum Vandalarum, sive in Nuntia provinciarum & civitatum Africae, cuiusque ad eam, Felix Cuthianus, & Benedictus, gratia Dei-*

piscopus sanctae ecclesiae Cuthianus, uti & Vi-
Auct. hoc episcopus Carubianus, & Petrus episcopus ecclesiae Carubianae, curandis scilicet in duobus parvis locis vocantur vocabulo, legatur.

796 *Hinc exilium locum satis amicum fuisse, S. Petrus in Vita, apud nos cap. 2. num. 22. his verbis significat: Nolo nunc deturbare loci gratiam, & delictorum omnium pariter interitum trahere. Et rursus sequens auctoritatem Iam quocumque secundo posueram loco, cum gratiarum actione repaui; propterea esse divinam etiam pro animo tanti Viri apicum & competentem locum, hospitium pro voluntate secretam, & quicquid apponi eis ante promissam est, qui regnum & patriam Dei querunt. Cum haec Petrus, S. Cyprianus ducant, & adduntur exilio ad martyrium ejusque ceteris, dicit, non videntur cum locum satis novisse S. Neustrianus, ceterisque episcopis, dum in epistola 78. supra laudata de Sancto Exule vultu scripsimus: Nec in deserto loco commemorari horruimus. Quare esse primum huiusmodi Tallemanio assensum; amicum non magis sursum eorum dicta cum biographo verba Postoniaci conciliavit, existimando, ipsam Carubim in loco deserto positam fuisse. Sed & dicit postea, Sanctum non in ipse Carubianus episcopo, sed prope illud in domo aliqua suburbanae, & ab aliis reclusa exulasse, sed apicum tamen et amicum loca posita. Hinc opinari amicum foret, quae de frequentis Carthaginiensem ad illum accessum non videlicet, hic enim in huiusmodi loca minus periculi habebat, quam in oppido.*

797 *Nihil hoc sanctissimum Exul deesse, laudat biographus tum num. 22. tum 23. verbis sepe repetitis observat, omnia ipsi assensum ultra largiantur loci incolae. Praeterea commendat accedat, quod Carubim inter atque Carthaginiem non tanta esset distantia, quin multi & grege sine hac eo possent accurrere, ut Episcopum suum inviserat, & si qua re indigeret, adjuvaret. Primum hoc mirisque civitatis mularum ergo. Secundo studium civitatis Petrus sic indicat: Ut omnium frequentiam visitantium foret, iporum & inde civium caritatem, quae representabat omnia, quibus videbatur esse fraudatus O. Carthaginiensis etiam ipsi fuisse novissimis domibus secum docere, ex eodem biographo habemus, qui ex vie anni fuit. Nam & me, inquit num. 24. Vita, inter domesticos comes dignatione caritatis ejus delegeras exilium voluntarium; quod uti-
nam & in passionem licuisset!*

798 *Porro in commemoratum locum plenius de die 12. Exul die 21. vel xvi. mensis Septembris advenit, hic in eodem Vita cum Actis processualibus collata discimus. Nam cum in illa num. 24. 60. die, quo primum in exilii loco mansit, ipsi nondum homini quiete loco per admirabilem visionem martyrium post unum diem, quem ad res suas disponendas pariter, praedictum fuisse, & num. 25. eo ipso die post exactum annum coronatus dicitur; cumque ex Acta exilii, ejusdem martyrium in diem xiv. Septembris incidisse, constat pariter Sanctum in Carubianum exilium advenisse ejusdem mensis die xvi. vel xvi. quia incertum est, quae noctis hora laudata exulatio ipsi contigerit. Quod autem haec fuerit, habet in Vita a num. 24. ubi biographus de ea pluribus differt, idcirco hic non esse referendum putavi. Id eum observat, hanc ejusmodi fuisse, ut non eorum, quibus eam Sanctus narraverat, de illorum
in ipsius*

Acta processualibus
Episcopo suo communi
probe notatur.

B

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Episcopo suo communi
probe notatur.

Exulandis, Carubis

AUG. *si ipſius martyris dubitaret; quantum martyrii dies pro meritis haberetur. Nam & vetere, inquit biographeus num. 27. nemo cognovit, quare hoc (de martyris poſt diem unum ſubterendo) conſilium fuiffet; niſi quia poſt eodem die, quo id viderat, coronatus eſt. Medio nihilominus tempore imminens paſſion poſt certo ab omnibus ſciebatur; paſſionis tamen dies certus ab iſdem omnibus, quaſi ignoratibus, tacebatur.*

§. XLVII. Res eccleſiaſticas ordinat: pauperibus proſpicit: confeſſores litteris & elemoſynis ſolatur: Curubi in hortos ſuos migrat: de novo ediſto Valeriani fideles monet, & fugere reuocans, ad martyrium ſe parat.

QUam uſuſque iſtud anni ſpatium, quod per uinit die induſtus Deus in uſione ſignificatam, ipſi concedendum reuelauerat, ſanctus Epiſtolam impendit, docet nam Vita, uero epiſtola in exilio ab ipſo conſcripta. Certe biographeus num. 28. Vita negat, iſtam martyris diſtinctionem aut a Sancto ipſo in memorata uſione petitam, aut ab ipſi gentilibus ex diuina providentia illi alia de conſa conceſſam fuiſſe, quam ut epiſcopatus ſui res componeret, & pauperibus, quos ſemper in amoribus habuerat, item quaque provididerit, Sed S. Pontius ipſum auctoritat. Dilatationis autem, aut, petende ratio de ordinatione rerum, & de voluntaria diſpoſitione uenit. Quæ uero res illi, aut qua uoluntas ordinata, niſi eccleſiaſticæ ſtatus? Suprema idcirco accepta diſtatio eſt, ut, quidquid circa pauperum ſouendorum curam lupecinio iudicio diſponendum fuerat, ordinaretur. Et poſt propter nihil aliud, immo uero propter hoc tantum, etiam indulgentia ab ipſi, qui eiecerant, & qui occiſi erant, admiſſa eſt, ut præſens & præſentes pauperes nouiſſimæ diſpoſitionis extremæ, & ut plenius dixerim, tota ſumptibus releuaret.

Sed inter Carthaginienſis diocæſis ſue ueritas ſancti Epiſcopi uarias uocari ſe poſſe eſt; ſed & ad alios ex illius epiſcopatus conſeſſores et martyres, longe poſſus, penetrari. Erat inter ceteros præ ſide cauſas magnæ ueneris uariarum ſciſmæ in Africa et Numidia anguſtum, perſeuerantem, ac utraque ſexu fidelium, inter quos nec uirgines, nec pueri dicebant, ad metalla ſignata damnati. Harum aliquæ agerem jam conſumuerant, alii in ergaſtulis ex ſolenni lege martyris contabefcebat, quemadmodum item 111. huius meſis Septembris ad diem 2. a pop. 483. ubi de hiſce ſancti martyribus cum Romano Martyrologio apud nos aſſum eſt, pleribus aſſentimus. Ut uero illorum gloria miram in modum, ut ſocii at ſua eſſet, ſanctus Praſul latebatur, ut non poterat ex eorumdem incommodis non dulcere. Scripſit ergo ad eam epiſtolam 77. tamque per Heronianum hypodaconem, & Lucianum, Maximum & Amantium acolythos tranſmiſit, quam, cum loco meo laudate maximam partem reuocariſſimus, ea tantum hic reſcribam, quæ ad Sanctum noſtrum præſent pertinet.

Hoc Epiſtolum hanc in exilio ſcriptam eſſe, ab ipſo ſilio liquet, ubi etiam ſcribendi cauſa,

gandumque, quod ex illorum conſeſſione, inter D ilaque cauſam conſeſſus, hoc modo declarat: Gloria quidem ueſtra poſcebat, beatiffimi ac dilectiffimi fratres, ut ad conſpectum atque ad complexum ueſtrum venire ipſe deberem, oſi me quoque ob conſeſſionem Nominis reſeſſum præſentis loci terminali coerceret. Sed quomodo poſſum, repreſentio me uobis, & ad uos, etiamſi corpore & greſſu venire non datur, dilectione tamen & ſpiritu uenire, exprimens litteris animum meum, quo io illis uirtutibus & laudibus ueſtris lætus exulto, participem me computans uobis, eſi non paſſione corporis, confortio caritatis. An ego poſſum ſacere, & uocem meam ſilentio premere, cum de cariffimis meis tam multa & glorioſa cognoscam, quibus uos diuina dignatio honorauit, ut ex uobis iam jam martyris ſus conſummatione præceſſit, meritorum ſuorum coronam de Domino recepti; pars adhuc io carcerum clauſtris, ſive in metallis & uinculis demoretur, exhibens per ipſas lupuliciorum moras corroborendis fratribus & armandis maiora documenta, ad meritorum titulos ampliores tormentorum uarietate proſecutus, habuit ut tunc mercedis in celeſtibus præmiis, quot nunc dies uumerat in penis.

Sed ſic præſent, uerendum uelutis ac conſeſſionis gloriam perſe celebrare; tolerantię ab ipſiſſis fuiſſet, approbata, uincula, taceat, ſignata, uerum uocem inſuper, ceteraque incommoda, quæ pro Chriſto conſtanter ſerebant, magis laudibus proſequeatur, reſque tera æternæ beatitudinis ſpe conſolatur. Sub ſinem denique epiſtola deſiderium martyris ſignificat, & in hunc ſinem uerendum proceſſus ſignificat. Plane, inquit, quia nunc uobis in precibus effecit ſermo eſt & ad impetrandum, quod in preſentis penitus, facili oratio eſt, penitus impendit & rogare, ut conſeſſionem omnium noſtrum dignatio diuina conſummaret, ut de iſtis iocundis & loquaci modis nos quoque uobiscum integros & glorioſos Deus liberet, ut qui hic caritatis & pietis uinculo copulati contra hereticorum injurias & preſſuras gentilium ſimul ſteſimus, pariter in regnis celeſtibus gaudeamus. Nos uerbo tantum, ſed etiam re ipſas conſolatur eſt, miſſi una eum E epiſtola petenti, quibus etiam Quirinus quidam aliquos addiderat, inter eoſdem dypribonem & quoniam eum de hiſce in laudate epiſtola non meminerit, maſſas tamen fuiſſe ex mea decore conſolabit.

Hoc ad memoratas litteras laudati conſeſſores & ab ipſi per tres diuerſas epiſtolas, quæ inter Cyprianum litteras recipi. locum 78. 79. & 80. abſoluit, reſpondentem. Harum prima a SS. Nomenclato, Dorco, Felice ac Valere epiſcopis ſcripſa eſt ſecunda a S. Lucio pater epiſcopo tam ſuo, quam plurimum aliorum, qui cum ipſo erant, nomine exarata; tertia denique ab alio Felice, Jadre & Pulcone ſimiliter epiſcopis, utraque a præbiteris, ceterisque, qui cum illis in ſignificandis metallis morabantur, data. Omnes autem gratiarum actionem continens tam de litteris, quam de precatorum ſubſidio ad ſe tranſmiſit. Et in præſentis quidem de hoc ſuo legunt: Fecit autem & proleuam miniſterium tuum, & Quirio dilectiffimi noſtri, quod per Heronianum hypodaconem, & Lucianum & Maximum & Amantium acolythos diſtribendum miſiſti, quicumque neceſſarii corporum deſuerant, expediti, in altera uero ſic: Accepimus

per epiſcopos
an ipſo ſilio
107.

A itaque, Frater desideratissime, id, quod a Quirino & a te ipso missis sacrificium ex omni opera mundo. Tercia denique epistola tua habet & Reclamatum te, Frater carissime, per Hieronymum hypodacorum, Lucianum & Maximum, fratres nostros, ... a quibus accepimus oblationem omnino non minimam quantitatem una cum litteris tuis, quas scripsisti &c.

Civili ab
gentilibus
moratur

B 804 Jani, qui Sancti epistolam 81. ad Sergium & Rogatianum, ceterosque confessores carceri inclusos, ex his ipse exilio scripsisse fuisse vellet, alius nam ad Dorn imperium, alius ad Galli persecutionem referretur; his, quorum opinionibus §. 10. comminamur, & iustitias ejus ostendimus. Quid porro sancti Eusebi Curabi preterea gerat, non nisi conjiciat. Martyrium suum ipse, ut dicitur, primo, quod in exilio suo versatus fuit, die divinitus revelatum fuerat, idemque subditum non est, quin ad id ultimum aliquid virtutum exercitium se probe compararet. Quia & incrementum Missa 5. scripsimus, ut alius tunc in pace, quem in persecutione sequebatur, cum quodam obsequio, seseque sacratissimo Christi Corpore ad Sanguine, que ceteris tam usula in epistola 84. agnovimus, tolerasse, omnia verisimile est; ad hoc enim suspensum satis libera usum fuisse, ex inscripto apparet. Nec mirum ceteris ad supremum illud certamen verbis, quibus plurimum voluit, se ipse inscripto nam. 30. Pae, hactenus. Videlicet tanta illi fuit, ut ibidem dicitur, sacri cupido sermonis, ut optaret, sic sibi passionis vota contingere, ut, dom de Deo loquitur, in ipso sermonis opera necaretur.

prope
prope
li

805 Quamvis sanctus Anselmus in hoc Carabitione castro suo moratur fuit, incertum est; verum vult ad hunc fuit, quae prope Carthaginem habebat, a Gelsio Maximo proconsule, qui Aliphus Paternae locustorum, revocatum fuisse, ejusdemque fuisse ibidem aliquam vixisse, ut Aliphus proconsulatus, habemus. Sic enim hic legitur: Cumque diu ibidem (Carabi) moraretur, succellit Aliphus Paterno proconsuli Gelsius Maximus proconsul, qui S. Cyprianum episcopum, ab exilio revocatum, sibi fuisse praesentari. Cumque Cyprianus, sanctus martyr electus a Deo, de civitate Carubitana, in qua exilio, prope Aliphus Paterni tunc proconsulis, datus fuerat, regressus esset, ex laeta propecepto in suis hortis manebat. Inde quotidie sperabat venire ad se, sicut illi offensum fuerat.

ad hunc
fuit com-
moratur.

C 806 De ejusdem in praedictis hunc supremam vixit mori S. Pontius nam. 30. meminit, observans, hoc exilium illis fuisse, quos S. Cyprianus inter conversionis suae initio in pauperum alimoniam viderat, et deinde ex divina providentia recuperat. Verbo ejus subiungo: Et hi erant quocidiano ejus delectati ad placenter Deo hostiam sacerdotum, cum ecce proconsul illi iussu ad hortum ejus (ad hortos, inquam, quos inter initia fidei sua vendiderat, & Dei indulgentia restitutos, pro certo iterum in illis pauperum vendidisset, nisi invidiam de persecutione vitaret), immo, ut verius dixerim, subastasse se credit. Hic ipse, praeterea, quod de ipsius a Carubitione ad hortos fuisse Gelsii Maximi adventu max retinuit. Videtur ergo memoratus proconsul sanctum Anselmum, Carabi accersitum, prope Carthaginem & sub archiepiscopo fuisse custodiam morari voluisse, ut, cum in eum sententiam ferre placeret, exilio distantia in mora non esset.

807 Quantum ad laudate Vite colligimus, in Auct. hunc fuisse sanctum moratur, dum epistola C. S. 82. scripsit ad Succellum episcopum, qui ser. 82. in is est, qui in concilio Carthagenensi Succellus ab Abbis Germanicenis dicitur; et quae epistola sequens didicimus. Sparguntur inde vixisse de persecutione offerentem ramos, de quibus laudatus Succellus S. Cyprianum consulat; vixisse hoc, cum nihil pariter hoc super se alicuius iustitias ramosibus haberet, a suis Rami misisset, qui cetera referrent. Respondit inique de re dubitavit, tum quod illorum ex Urbe reditum expectaret, tum quod difficile esset, unum a clerico ad Succellum mittere, quoniam perire caputem sententiam in se ferendam sperabatur. Littera expectandi vixisse Roma reversi videretur, Valerianum ad sententiam ex provinciarum praefides rescripsisse, ut vixisse Ordinem fideles, vixisse praesensque conditio paxi consisterent; ceterum addiderunt, S. Sianum Pontificem, & cum eo quatuor diacones martyris coronatos fuisse, ex Urbe praesens confessionem adhibi quidam negare.

E

808 Hic intellexit, S. Cyprianum etiam a. E. epistolam 84. ad Succellum dedit, regas, ut eundem etiam cum ceteris episcopis ad Christianam unitatem posset, convinceret, ut persecutionem imparetur suaderet. Sed iuxta epistolam hanc, quae vixisse praesens fuit, vixisse illi carabibus. Est autem hanc: Cyprianus Succellus fratri salutem. Ut non vobis continenti sententiam, frater carissime, illa res fecit, quod universi clerici (per quos sanctus litteras meas fuisse) sub illa agnitione constituit, recedere illuc omnino non poterant, parati omnes pro animi sui devotione ad divinum & celestem gloriam. Scitis autem eos venire, quos ad Urbem propter hoc mitteram, ut quomodocumque de nobis rescriptum fuisset, exploratum liti veritatem ad nos perferrent; multis enim vixis & incerta opinionibus ventilantur.

809 Quia autem fuit in vero, ita se habent: Referripisse Valerianum ad sententiam, ut episcopi & presbyteri & diacones in continenti animadvertantur; senatores vero, & egregii viri, & equites Romani, dignitate amissa, cum bonis spoliis; & si ademptis facultatibus, Christiani esse perleverint, capite quoque multentur; matronae vero, ademptis bonis, in exilium relegentur; Caesariani autem, quicumque vel prius confessi fuerant, vel nunc confessi fuerint, conficentur & vincti in Caesarisae possessiones descripti mittantur. Subjicit etiam Valerianus imperator orationi fuisse exemplum litterarum, quas ad praefides provinciarum de nobis fecit; quas litteras quotidie speramus venire, stantes secundum firmitatem ad passionis tolerantiam, & expellentes de ope & indulgentia Domini vixis mereremur. X. Illud autem (Romanum Pontificem) in semetipso animadversum scitis octavo Idum Augustum die, & cum eo diacones quatuor. Sed & huic persecutioni quotidie insistent praesenti in Urbe, ut, si qui sibi obliti fuerint, animadvertantur, & bona eorum sileo vindicentur.

810 Hic, peto, per vos & ceteris collegis nostris innotescant, ut ubique horum eorum passus fraternitatis corroborari, & ad agnom spiritalem preparari, ut singuli ex nostris non magis mortem cogitent, quam immortalitatem, & plena fide ac tota virtute Domino dicant gaudere.

811 Hic, peto, per vos & ceteris collegis nostris innotescant, ut ubique horum eorum passus fraternitatis corroborari, & ad agnom spiritalem preparari, ut singuli ex nostris non magis mortem cogitent, quam immortalitatem, & plena fide ac tota virtute Domino dicant gaudere.

812 Hic, peto, per vos & ceteris collegis nostris innotescant, ut ubique horum eorum passus fraternitatis corroborari, & ad agnom spiritalem preparari, ut singuli ex nostris non magis mortem cogitent, quam immortalitatem, & plena fide ac tota virtute Domino dicant gaudere.

813 Hic, peto, per vos & ceteris collegis nostris innotescant, ut ubique horum eorum passus fraternitatis corroborari, & ad agnom spiritalem preparari, ut singuli ex nostris non magis mortem cogitent, quam immortalitatem, & plena fide ac tota virtute Domino dicant gaudere.

814 Hic, peto, per vos & ceteris collegis nostris innotescant, ut ubique horum eorum passus fraternitatis corroborari, & ad agnom spiritalem preparari, ut singuli ex nostris non magis mortem cogitent, quam immortalitatem, & plena fide ac tota virtute Domino dicant gaudere.

815 Hic, peto, per vos & ceteris collegis nostris innotescant, ut ubique horum eorum passus fraternitatis corroborari, & ad agnom spiritalem preparari, ut singuli ex nostris non magis mortem cogitent, quam immortalitatem, & plena fide ac tota virtute Domino dicant gaudere.

816 Hic, peto, per vos & ceteris collegis nostris innotescant, ut ubique horum eorum passus fraternitatis corroborari, & ad agnom spiritalem preparari, ut singuli ex nostris non magis mortem cogitent, quam immortalitatem, & plena fide ac tota virtute Domino dicant gaudere.

817 Hic, peto, per vos & ceteris collegis nostris innotescant, ut ubique horum eorum passus fraternitatis corroborari, & ad agnom spiritalem preparari, ut singuli ex nostris non magis mortem cogitent, quam immortalitatem, & plena fide ac tota virtute Domino dicant gaudere.

818 Hic, peto, per vos & ceteris collegis nostris innotescant, ut ubique horum eorum passus fraternitatis corroborari, & ad agnom spiritalem preparari, ut singuli ex nostris non magis mortem cogitent, quam immortalitatem, & plena fide ac tota virtute Domino dicant gaudere.

819 Hic, peto, per vos & ceteris collegis nostris innotescant, ut ubique horum eorum passus fraternitatis corroborari, & ad agnom spiritalem preparari, ut singuli ex nostris non magis mortem cogitent, quam immortalitatem, & plena fide ac tota virtute Domino dicant gaudere.

820 Hic, peto, per vos & ceteris collegis nostris innotescant, ut ubique horum eorum passus fraternitatis corroborari, & ad agnom spiritalem preparari, ut singuli ex nostris non magis mortem cogitent, quam immortalitatem, & plena fide ac tota virtute Domino dicant gaudere.

821 Hic, peto, per vos & ceteris collegis nostris innotescant, ut ubique horum eorum passus fraternitatis corroborari, & ad agnom spiritalem preparari, ut singuli ex nostris non magis mortem cogitent, quam immortalitatem, & plena fide ac tota virtute Domino dicant gaudere.

822 Hic, peto, per vos & ceteris collegis nostris innotescant, ut ubique horum eorum passus fraternitatis corroborari, & ad agnom spiritalem preparari, ut singuli ex nostris non magis mortem cogitent, quam immortalitatem, & plena fide ac tota virtute Domino dicant gaudere.

823 Hic, peto, per vos & ceteris collegis nostris innotescant, ut ubique horum eorum passus fraternitatis corroborari, & ad agnom spiritalem preparari, ut singuli ex nostris non magis mortem cogitent, quam immortalitatem, & plena fide ac tota virtute Domino dicant gaudere.

824 Hic, peto, per vos & ceteris collegis nostris innotescant, ut ubique horum eorum passus fraternitatis corroborari, & ad agnom spiritalem preparari, ut singuli ex nostris non magis mortem cogitent, quam immortalitatem, & plena fide ac tota virtute Domino dicant gaudere.

825 Hic, peto, per vos & ceteris collegis nostris innotescant, ut ubique horum eorum passus fraternitatis corroborari, & ad agnom spiritalem preparari, ut singuli ex nostris non magis mortem cogitent, quam immortalitatem, & plena fide ac tota virtute Domino dicant gaudere.

826 Hic, peto, per vos & ceteris collegis nostris innotescant, ut ubique horum eorum passus fraternitatis corroborari, & ad agnom spiritalem preparari, ut singuli ex nostris non magis mortem cogitent, quam immortalitatem, & plena fide ac tota virtute Domino dicant gaudere.

827 Hic, peto, per vos & ceteris collegis nostris innotescant, ut ubique horum eorum passus fraternitatis corroborari, & ad agnom spiritalem preparari, ut singuli ex nostris non magis mortem cogitent, quam immortalitatem, & plena fide ac tota virtute Domino dicant gaudere.

aut magis, quam timeat, in hac confessione, in qua iuravit, Deum & Christum milites non periri, sed coronari. Opto te, frater carissime, tempore in Domino bene valere. Ex auctoritate S. Iulii III. martyris manifestum est, hanc S. Cyprianum epistolam post diem vi. Augusti, anno 258. quae ille coronatus est, scriptam fuisse. Ceterum de eadem sancti Pateris martyre apud nos alium est tom. 2. Augusti, die praenotato, ubi §. 3. & sequenti Commemorative pariter disputatum est de ieiunio in martyrio facti, qui variis & variis referuntur. Nam, ut alia mutam, Pamelius, alique non quatuor discipulos, sed Quatuor domitiani ipsi factum in laudanda epistola ascribunt; sed non est huius loci ad examinare; ideoque ad S. Cyprianum revertitur.

§ 11. Alletus de Valeriano rescripsit, gloriosus quae S. Iulii nec, necnon novus sancti Exsili dicitur amoris facit addere, carumque spem facit fore, ut dicit illa martyris caligine vestire promissum, itaque capitis tuis, brevi tandem illaresceret, qui, quae prius inflata videbatur, et credens desiderium sui in sacro Viri potest credebatur. Huc reliquum una spem in sacro illa confessione, non fuit postea martyris generis tradidit, quae dicitur S. Pontius, undecim annos ipsum in exilio fuisse, ann. 29. sequenti corbidentur. Ordinis ergo, inquit, tam per rebus, & sic per voluntate dispensata, proximabat dies crastinus. Jam de Xysto, bono & pacifico sacerdote, ne propterea beatissimo martyre, ab Urbe numis vocetur. Sperabatur jam jamque carnis excedere, qui devota sanctissime Victimae colla percuteret; & sic erant omnes dies illi quotidianis expectatione morientis, ut corona posset singulis tangeri.

§ 12. Non dicunt tam clarissimi viri, ordine ac dignitate praestant, qui pro veteri sua erga sanctum Praefatum amicum fugam se facerent, loquunt, in qua secederet, aliter offerunt: etiam ille ad celestem patriam iam dudum ambulat. Insuper confilia sepe indigna sapientibus, ceterisque ad usum pro Corisla fuisse expugnata ponat exhortatur. Audi dicitur biographum? Conveniant interim plures egressi & clarissimi ordinis & languis, sed & saeculi nobilitate generosi, qui, propter amicitiam ejus antiquam, secessum subinde luaderent; & eo parum effecti auda suadela, etiam loca, in qua secederet, offerrebaos. Ille vero iam mundum, suspensa ad exilium morte, neglexerat; nec suadela blandimentis amovebat. Faciles facillae tunc etiam, quod a plurimis & fidelibus peribat, si & divino imperio jaberetur &c.

§. XLVIII. Veritus, ut Carthagine occideretur, paulisper latet: in hortos suos reverfus, capitur, Christumque confessus, capite truncatur.

Deum S. Cyprianus ita, ut diximus, superavit una diem in hortis suis suspensaret, necnon ad ipsum munus allatus cum non parum sollicitum reddidit. Praefatus Gallus Maximus Unicum, quae Africa propria maritima civitas erat, discesseret, itidemque tum iudicio adversus Christianos carceribus, mense Augusti iam multum procrevisse, si trecenti illi martyres, a S. Augustino Unicois massa candida disti, & ad diem

xxiv. memorati mense Martyrologio inscripti, Utica, in probabilius est, coronati fuerint. Confessio, si habet, totum xv. Augusti ad praenotatum diem, ubi §. 2. Commemorative dicitur de eorumdem palatio disputatum est. Praefatus itaque ibidem degente, ad S. Cyprianum perlatum est, Commemorative missi rei, qui se Unicum demandum perducere. Erant autem commemorari & commemoratioles, de quibus hic agitur, carcerum custodes, quibus etiam unicumque cura rei apprehendenda dabatur, prout ex Ulpiano, Firmico, aliisque probat Samuel Pufcus in Lectione Antiquis Romanis. Moximus, Morellus et Paulus Frumentarius maluit legere; quo unumque etiam unumque militem, quorum munus erat omnia diligenter per precantia captivare, nuncupatos fuisse, vide apud laudatum Pufcum in Lectione. Uno modo legat, pariter intersit.

§ 13. Hic unumque sancti Praefati propterea gratulandi, quod in urbe sua episcopali & in conspectu gregis sui confiteri atque occidi voluerunt. Desideraret, ut valenti bonis pulchre exemplum civibus suis praebere, easque ad sequenda vestigia sua videret; quae se sepe passus fuerant uti delectat, si Unicum adduceret. In his animi angustis confutata visum est amicum consilio, qui sententiam ipsi secessum susceperat oblatentur, actione unumque esse, ut insisteret latere, donec praefatus Carthaginem reverfus, ipse Carthaginem unumque sibi reddidit. Secutus ergo, sed quoniam in locum, ignotum est; & praefatus Carthaginem reverfus, in locum suum domus apparuit. Nihil de secessu hic, quoniam in ipsius sancti epistola §. 3. maxime recitanda habemus, S. Pontius tradidit, qui propterea a Rigelis in Observationibus, sed numeris caput, ut §. 1. ostendimus, ubi sanctum biographum ad illius indigna consensu ad Henschenium jam vindictam fuisse diximus. Id nomen hoc addo, biographi verba, supra num. §. 12. recitata, cum citata sancti epistola maxime pugnavit; cum aliud sit ad tempus iusta de causa latere, aliud fugere, quod innumum amicus apud biographum fuisse, sanctusque receperat, decendi sunt.

§ 14. Inter primos sancti Augustini in latere urvas fuit, clarum plebemque suam de secessu suo certum fore, ne fugam arripuisse, aut in supplicium metu latere crederetur. Nervat enim, virtutem suam non parum suspectum fuisse etiam Romanis, dum in persecutione Decii secessisset; mortisque vereri poterat, ne simile quid sui suspicaretur, si latere causam ignovaret. Un quoniam unumque fuisse de se opinione amoveret, in memorata epistola claram, plebemque Carthaginem, de consilio, quod optaret, hic verbis admonuit: Cyprianus perhibere & discipulis & plebi univertis fuisse. Cum perlatum ad nos fuisse, frater carissime, commemorari esse missos, qui me Unicum perducere, & consilio carissimum periculum esset, ut de hortis nostris inserim secederemus, iusta interveniente causa, consensu; eo quod congruat, episcopum in ea civitate, in qua ecclesia Dominica praestit, illie Dominum confiteri, & plebem univertem praepositi praesentia confessione clarificari. Quodcumque enim sub illa confessionis momento confessor episcopum loquatur, aspiant Deo, ore omnium loquatur.

§ 15. Ceterum multisbitur honore ecclesiae nostrae max gloriose, si ego episcopum alterius ecclesiae praepositi, accepta apud Unicum super confessione sententia, exinde veritas ad Dominum pro-

habet, de
fuit pro
fuit de
videt
E.

quae de re
crem
E

de fatis
quae fatis
quae fatis

A edificat: quandoquidem ego & pro me & pro vobis apud vos confecti, & ad paucos, & exinde ad Dominum profecti, orationibus continuis deprecari, & votis omnibus expremere, & debam. Expetimus ergo hic in ecclesia abduco constituti adveniens proconsul. Carthaginem rediens, evadit ad eo, quid imperatores super Christianorum laicorum & episcoporum nomine mandaverat, & dicturi, quod ad horam Dominus dici voluerit. *Saepe sui ratione in tam modum expellit, salutaria monita, quorum in persecutione perissimum usus futurus erat, penitus perstringit: Vos autem, inquit, fratres carissimi, pro disciplina, quam de mandatis Domini a me semper accepistis, & secundum quod, me tractante, sapissime didicistis, quietem & tranquillitatem tenete; nec quicquam vestrum aliquid tumultum fratribus moveat, ut uliro le gentilibus offerat.*

per litteras
tuo modis.

B 187 Apprehensus enim & traditus loqui debet: liquidem in nobis Dominus posuisti hanc loquatur, qui nos confecti magis voluit, quam profecti. Quod autem de excoerone oblatere conveniat, antiquam in me super confessionis nominis Dei proconsul sententiam ferat, insinuante Domino, in commune disponemus. *Post hoc epistola suam clausula ipsi alius insula sic abfolvit: Insuper lumen vobis, fratres carissimi, Dominus noster in Ecclesia sua permanere faciat, & conservare dignetur. Ita fiat per suam misericordiam. Mox tamen Belugius, aliusque peritiam: Ita fiat &c. in eodem Excerpto se additum esse. Aliqua sunt postrema sanctissimi Praesulis verba, quae in scriptis data, quae ad nos pervenerunt. Utrum autem aliam cetera, quae praeter alius adhibere volebimus, ordine per tempus ipsi locuti, & an ea scriptis, an vera orationis sonitu alterius, qui ipsi aderant, mandaverit, exploratum non habeo, nec quidquam super his meum praedictum invenio.*

De his
epistola

C 188 Galerius Maximus post paucos dies Unica Carthaginem reversus, S. Cyprianus ad suos quoque hortos regressus, solitis orationibus vacabat, cum tandem die XIII. Septembris proconsul iussu apprehensus, & ad tribunal adductus esset; qua de re breviter in p. 30. nota sic loquitur: Et hi erant quotidiani usus destinati ad placem Deo hostiam Saeculae: cum ecce proconsul iussu ad hortos ejus (ad hortos, inquam, quos inter initia fidei suae vendidit, & Dei indulgentia restituit, pro certo iterum in usus pauperum vendidisset, nisi invidiam de perfectione vitaret) cum militibus suis princeps repente latuit: immo, ut verius dixerim, subitasse se credidit: unde animus posset, tamquam improvise impetu, mens semper parata subitari? Profecti ergo jam certus expungi, quod diu fuerat recedendum: processit animo sublimi & ore, hilariterque praefertit vultu, & corda virtutem. Ita biographus.

De caris
descriptis
inter domi
appropin-

189 Eodem cum paucis aliis adiunctis in Aulis proconsularibus, sive vorandem additamentis, narratur. Sic enim habet: Et cum illic (in hortis suis) demoraretur, repente idibus Septembris, Toloso & Basso consulibus, venerunt ad eum principes duo: unus flator officii Galerii Maximi proconsulis, qui Aliphan Paterno successerat; alius equiflorator, a consilio ejusdem officii, qui & in curia eum locaverunt, in medioque posuerunt. Atque inter atramentum narrationem de tantum differimus, quod biographus praecipuum a duobus ministris duntaxat amoverit, ac cetera quoque adiuncta minus caute, quam Alerum scri-

ptur, recte fuerit. De Stratonibus officii consuli potest Praesuli Lectione Antiqua omni superius laudamus, C. S. etiamque ab eo scriptis. S. Augustinus, qui hanc Ailla videtur, Sermon 309. ad populum, qui primus est in Natali S. Cypriani, dicit praeter missos aut, quos apparitione appellat, de eoque argumentum sic loquitur: Jam ergo quod ad eum passio exhibendum duo missi sunt, qui cum ita in eum in curriculum levaverunt, in medioque posuerunt; & hoc divina admonitionis fuit, ut gaudens recederet, ad ejus corpus se petire, qui inter iniquos deputatus est. Christus namque inter duos latrones ligno suspensus, ad exemplum patientiae praebebat. Cyprianus autem inter duos apparitores ad passionem curia portatus, Christi vestigia sequebatur.

190 Sic in medio passum praedicti missi in Sexti perduxerunt, ubi Galerius Maximus proconsul, bona valetudinis recuperanda gratia, seculum fecerat, ut in laudatis Ailla legitur. Sed fere proconsul morbi molestia fuit alius tunc iam distuleretur, in aliam diem (verba item Alerum sunt) E Cyprianum sibi servari precepit. Et eo tempore B. Cyprianus ductus, ad principem & fratrem ejusdem officii Galerii Maximi proconsul clarissimi viri secernit, & in hospitio ejus cum eo in vico, qui dicitur Sacerdotum, inter Veneriam & Salutarium mansit. His similia habet biographus, praeterquam quod sanctum Martyrem prius ad praetorium, a quo inde, ipsius consilio proximum diem dilata, ad domum principis devenerit, dicit, locum vero nomina non exprimit. Unde locus Sexti dictus fuerit, interitum est. Veneriam hinc in Martyrologio apud nos ante annum 2. Martii edito, & post hanc Usuardus ad Romanos Martyrologio & Analibus ad annum 361. num. 72. sic appellatum consuevit, quod secus a Carthagine milliaris fuit asse; a quo hinc laudatis Romanos Paulum dicitur in Ailla S. Cypriani ab eo, ut censet, conscriptus correptum missi, dum eundem locum quaeso ab eodem civitate milliaris distans statum.

191 Verum haec scio, an haec eorum sententia facta sit: cum Sexti nomen etiam a quodam cognomine praetere viro illi loco puteris adhibuisse. Sic enim in eisdem Ailla proconsularibus infra num. 7. dicitur dicitur Sextus in agrum Sexti productus ac decollatus, sicut ibidem num. 8. ad aream Macrobius Candidianus procuratoris sepulchrum esse narrat. Praeterea tanta palatium a civitate Carthaginiensi distantia minus respondet sancti Martyris vici in civitate sua mori cupientis, minisque facile concitatorum, quae de accurrente in eadem civitate populi frequentia, tam in Ailla, quam in Vita legitur. Etenim biographus num. 31. & sequenti de his sic scribit: Sed dilatus in crastinum, ad domum principis a praetorio reverteretur, cum subito per Carthaginem totam laetitia rumor increbuit, productum esse jam Thalicum, quem praeter celeberrimam gloriam opinionem notitiam etiam de commemoratione praclarissimi operis (praesentem tempore fuit Carthagine praesentis) nemo non noverat. Concurrerant undique versus omnes ad spectaculum, nobis pro devotione fidei gloriosam, gentilibus & dolendum... Plebs interim sua sollicita, ne per nossem aliquid sine conscientia sui fieret, ante fores principis excubabat.

192 Conscriptus Ailla proconsularis, in quibus & memorabile sanctissimi Praesulis, de gressu suo tantum solliciti, saltem narrat. Alerum verba subiungit. Illic (notae autem principis) universus populus

de locum
Sexti do-
mum, apud
principem

De his
epistola

all pido
fuit non
fuit non
homo

Auct. S. Cyprianus populus fratrum convectus: & cum hoc S. Cyprianus compertisset; custodiri puellas precepit, quoniam omnes in vico nate janam hospitis principis molestant. *Prebatur sicuti nonnullis sue plebis Aegypti, ne cessante infirmitate morerentur, ne quid hinc in puella populo immittat detrimentum pareretur, adeoque securus, quid sibi precatus est Cyprianus parceret, illas custodiri iussit. Prebatur hinc sancti Martirii religiosem S. Augustinus in supra laudato Sermon. 309. expremit, deique laudibus profectus in hunc modum: Quid illud, quod in alium diem dilatis, apud custodes esset, atque illic se multitudo fratrum et sororum congregant, pro foribus pernoctaret, custodiri puellas precepit, quantum intentione considerandum? quoniam laude predicandum? quanto preconiis commendandum est?*

833 Vicina corporis morte, non moriebatur in animo Pastoris vigilantia pastoralis; & cura tuendi Domini gregis usque ad extremum viam hujus diem mente lobria tenebatur: nec excubiebat ab animo diligentiam fidelissimi Dispensatoris manus jam proxima crucentis cernit. Ita se Martyrem cogitabat futuram, ut esse non oblivisceretur Episcopum; magis carere, quam rationem pastorem Principi de commissis sibi ovis redderet, quam quid infideli proconsuli responderet. Amabat quippe eum, qui Petro dixerat: Amas me? Palce oves meas. Ex pascuas oves ejus, pro quibus sanguinem fundere, illum imitans, precebat. Custodiri puellas precepit, sciens, non solum se habere simplicem Dominum, sed etiam vesperillum adversarium. Itaque adversas lenem aperte fremensiem in confessione virile prius armabat, adversus lupum infidentem gregi texum semineum munibat. Hinc ipse S. Augustinus. Natus autem Romanus in Aventuri ad Anla Martyrem, in amicum indicatus fuit, sic Calisternum s. exipias, in laudat Anla pro custodiis puellas, castigari puellas legi; priorem invenit letissimum presertendum esse, ut ex illato S. Augustini loco patet: neque istam legem S. Fulgentium Sermon. 6. ex quo hoc videtur: A principe dicitur, virginum potestatem... custodivit. Custodiri pariter legi Pamela, & cum in legendum patet.

834 Petro supremum illum vota sua sollemni sancti Martirii in memoriam principis hospitio danti, in custodiam quidem aservatus, sed hostia & pro condicione sua et fama liberaliter habitus, ut biographus num. 31. Vite testatur: Receptum eum tamen, iugiter, in domo principis constitutum, una nocte continui custodia delicata, ita ut convivae ejus & cari in consuburnio ex more fuerint. Inde postea die xiv. mense Septemberis, circa frequentissime populo, qui ex consuetudine, ad Galerium Maximum praefectum additus est. Eundi autem ab hospitio ad tribunal praefectus, ista biographa, interfuit transitus statim, nude eam subum, ut nimio ludore madidatus illuc advenit. Morante interim praefectus, secretior locus sanctis datus est, adhibuit quo decessu ledile, ... foruito lino reatum, ut & sub ista passio episcopatus honore frueretur; lancia enim episcoporum tabedra alim cooperire solent fuisse, utam ex S. Paciano episcopo in epistola 2. ad Sympronianum habemus, ubi Novatianum expremit, quod coelestis nullo, linteum sedem acciperet.

835 Præterea observat idem biographus, a domino & suffragari militem, quendam Christianum,

dum Sanctus fudere perfusus in ea sede quiesceret, D. velle suam cum ipsius mulieris percontatione obtulisse, non alia mente, quam ut proficiscens ad Deum Martirii ludores jam sanguine possideret: verum illum respondisse: Medela adhibemus quare, quæ hodie forsitan non erunt. Hæc enim novissima visum est, ne ut hinc putat, quæ si alim secretis fidelis qualitates sanctum Martirium reliquias, & quoniam tunc iam in patre diffunderet ab hæreticis, qui nec postea seculari iam impie profanarent. Ceterum verisimile est, militem illum episcopatum sancti Martirii velle concupivisse, ne ex eis sibi pecunias a Christianis compararet. Inter hæc S. Cyprianus adventum praefecti nuntiavit, ipse ad ejusdem tribunal tandem additus, ne Christum & episcopum suum deinde libere confiteri, & idem adolere recusare, capto damnatus est. Quæstus praefectus, quæque ad hoc Sanctus respondit, Alia exhibet num. 5. & 6. quo consule, Sententiam in eum latam ibi tamummodo subiungo.

836 Galerius Maximus collocatus cum consilio, sententiam vix agere dixit verbis humilioribus: Diu sacrilega mente vixisti, & plurimos nefarie tibi conspirationis homines aggregasti, & inimicum dei Romanis, & sacris legibus constitutis; nec tepel & sacratissimi principes Valerianus & Gallienus Augusti, & Valerianus nobilissimus Cæsar ad letum ceremoniarum suarum revocare poterunt. Et ideo, cum si nequeatissimum criminum auctor & ignifer deprehensus, eris ipse documento his, quos scelere tuo secum aggregasti: sanguine tuo sancitur discipline. Et hi dictis, decretum ex rebella recitavit: Thalcium Cyprianum gladio animadversum placet. Cyprianus episcopus dixit: Deo gratias. Sententia clara est, & qualem sanctissimus Martyr pro Christi gloriâ, suæque gregis damnatione, peractis desiderat. At incertum est, utrum & cum Galerius vix agere consensio dixerit, ad de ejusdem agritudine temperet, non animi, quam ex tanti Vite proxima vite conceptus, mercedi debemus. Eandem sententiam laudas biographas, ex quo nonnulla in Sancti gloriam expendit; ut de modo, quo dicta fecit, nihil memorat.

837 Quo nuntio nuntio damnationem Episcopi sui fides excepit, Alorum scriptor num. 7. hinc verba delinquit: Post hanc vero lenientiam turbatorum dicebat: Et nos cum illo decolleretur. Propter hoc tumultus fratrum exortus est, & multa turba eum profectio est. Non videtur tamen unanimes in aliud fuisse, quam pia Christianorum vota, cum Pastore suo mari capere, lacrymarum ac dolorem vocet, qui aut mortis Episcopi commiseratio, aut similis Martirii desiderium expremit: nam de hismodi votis istam meminit biographas; ut de tantis tumultibus nihil habet. Porro cum exiret prætori fores (verba biographi sunt) ibat comes militum turba; & ne quid in passione decideret, centuriones & tribuni leviæ erant. Constituit præterea magna populi frequentia, quam perit nunc Praefectus, partem selectam ejusdem famæ adduxerat. Cum hoc tumultum in agrum SEPTI, ut habens Alia, productus est. Ipse autem locus, se biographa, aequalis est, ubi patet consistit, ut arboribus ex omni parte densatis sublimi spectaculum præberet. Sed per eorum interitum ipsius longior visu denegio per confusam nimis turbam, perito.

A persona faventes in ramos arborum irreperant, ne vel hoc illi ogaratur, ut ad Zachari similitudinem de arboribus videretur.

destr. p. taliter.

828 Locum hunc fecit a Carthagine miliario a Venerabili Beda, aliquo martyrologis et Sex. ti, ut videtur, vocabulum, collocari, sapere jam observatum, nec tamen pro certe admissum. L. stud in dictis indubitatum est, cum extra muros Carthaginis fecisse, ubi etiam ecclesiam propeora postmodum erectam esse in Gloria Sancti posthabeat videmus. Hinc, dum biographus num. 36. Vita scribit, sanctum Mariprem in civitate ipsa, in qua taliter vixerat, gloriam sanguinem suum fuisse, de civitati vicina intelligenda est. Ad hunc agitur S. agram dedebat sanctus Anu. lles in conspectu carissimorum gregi, ut optaverat, amplexu cepit, martyrium consummavit, cujus modus et seras in Vita & Aliis videri possit; ubi etiam sancti Martyris corpus gentilius carissimorum patre expellimus, utique a fidelibus sublatum & ad aras Martyris Condidimus procerarum pro sanctissimi Viri meritis honorifice innotatum, Galerius Maximus vero proconsul post paucos dies vita functus esse dicitur. Verum pro hisse omnibus scilicet ad laudam Alia et biographum remissio.

Vita et ipsa carissimorum dicit.

829 Antequam tamen ista demas, tria hic notanda sunt. De primo quidem in Alis proconsularibus nam. 7. dicitur S. Cypranus, in locum martyris perditus, & jamjam mortuus, suis imperasse, ut carissimorum, a quo deinde laudam erat, viginti quinque aureos darent. Haec largitus liberaveram manifestum adhibendo esse visum est Joanni Felis; sed nullam ipse rationem allegat, & Maranus in Annotatis suis offert, eandem largitionem in omnibus Mis., quo videtur reperiri. Observat tamen hic videm, Felis favore S. Augustinum, qui Seru. 309. alius 12. qui in Natali S. Cyprani primus est, hoc ipsum de postremo ad Galerium Maximam dicit, Deo gratias, dicit venerabili Martyris ultimam vocem. Prout hoc nihil obstat, quo minus cum laudam Mis. ac edimibus illam Sancti in conspectum suum manifestum retineamus; cum S. Augustinus hoc totum de ultima sancti Augustini ad presentem ante tribunal, non de postremo vita voce loquatur: id ex ipso textu liquet, in quo

8 Carthagine episcopus prius martirizatus.

C de fementis executionis nihil praeferat additur, 830 Aliteram discutiamus verba Tillemontis Nota 30. in S. Cyprano in Vita, in qua Pontius num. 36. ait: Sic consummata passione, perfectum est, ut Cypranus, ... etiam sacerdos coronatus Africa primus imbueret. Prout hoc laudam Tillemontis Alia fuerat S. Montani, Lacti & Severi, quo in Opere nostro data sunt ad diem xxv. Februarii, & in quibus pag. 458. num. 11. dicitur S. Cypranus, cum adhuc ... laudam passus fuisset, S. Flaviano apparuisse, sed nos hoc, nec ipsum verissimum putat, cum ante S. Cypranum plurimus in Africa passus esse videtur, inter quo band dubio aliqui episcopi sunt. Rite tamen Pontius dicit de suis episcopis Carthaginensibus accepit, nec alia interpretatione opus est, cum ipse Pontius, quod generaliter dicitur, ibidem mentem suam episcopi, non suffragani, sit professus: Ex quo cum Carthagini episcopi ad numerum, nunquam aliquis, quoniam ex bonis & sacerdotibus, ad passionem venisse memoratur. Quod ad S. Montani favore quoque Alia pertinet, in his tamen

828. c. 12.

tam dicitur S. Cypranus primus in perfectione. Aug. de Valeriani Carthaginis passus esse, quod etiam aliunde verissimum est.

831 Simile Martyris nostro Ado Personam in Martyrologis suo quater facit, vestis, acce. acceptus, nempe Christianissimus, Vethrum, Raliam & Generalem, sed dubio tamen, adhaerit. Nam post S. Cyprani elagium ad hunc ipsum diem subdit: Referuntur autem cum beato Cyprano passi Cratichianus, Victor, Ralios & Generalis. Adici consuevit Usuardus ad Nektum, aliqui: verum haec martyres cum S. Cyprano nemine passus esse, tam ex Vita videtur S. Pontius, quam ex Alis proconsularibus, ac deinde ex loca Aliteram S. Montani & Severi, numero procedenti relatis, manifestum est, quam ad probari debeat, idcirco de illis hoc ipso die sapienter ac breviter agitur. Hinc vitam subjungo.

non habetis hunc martyrem.

VITA

Auctore S. Pontio, illius diacono,

Ex editione Ruinartii in Alie sinceris Martyrum.

CAPUT I.

Auctoris praefatio: Sancti ad fidem conversi: ad sacros Ordines promoti, virtutis studium: episcopatus, & virtutes.

destr. taliter.

Cypranus religiosus amicus et testis Dei gloriosus, tamen multis conscriptis, per quem memoris digni nominis supervivis; et si loquendum ejus ac Dei gratia laudam facundias ita le copia & uberitate armonia extendit, ut aliqui in hanc mundi fortasse non taceat; tamen quia operibus ejus ac meritis etiam hac praerogativa debetur, ut exemplum suum in litteras dicitur, a plebe summatim pauci & conferberet; non quod aliquem vel a gentiliis laudam tanti Viri vite; sed ut ad posterum quoque nostrum incomparabile & grande doctum in immortalis memoriam porrigitur. Certe durum erat, ut cum majores nostri, piebeia & catechumenis martyris consecuta tassum honoris per passionibus eorum veneratione dederit, ut de passionibus eorum multa, aut, prope dixerim, pone cunctis conscriberent, ut ad postum quoque notitiam, qui nondum nati fuimus, perveniret; Cyprani tamen sacerdotis & tanti martyris passio praerogativa, qui & sine martyrio habuit, quo doceret, & qua, dem vixit, gesserit, non paterent.

F & b

828. c. 12.

2 Quia quidem tanta, aique tam magna & mira sunt, ut magnitudinis contemplatione deterreret, ac imparem me esse confitear ad proficendum digne pro meritorum honore sermone; nec posse hic proferat facta tam grandia, ut, quotae sunt, tanta videatur; nisi quod numerositas gloriarum & sublimitas sufficiens alieno

E e pra-

ACER. praeconio non eget. Accedit ad eumulum, quod
S. PONT. de voce de eo multum, aut, si fieri possit, co-
TIO tum desideratis audire, concupiscimus ardore fla-
DIACO- granti vel facta ejus cognoscere, nisi inietum vi-
NIA. verba saturerent. In qua parte si dixerō, non
e opibus facundia defuit, minus dico. Facundia
f eum ipsa defuit digna facultate, quae desiderium
vestrum plebeo spiritui laetis. Ita utrimque gravi-
ter urgeatur, vos nos precibus fatigatis.

Unde igitur incipiam? Unde exordium ho-
norum ejus aggrediar, nisi a principibus fidei & nobilitate caelestis? Sequendū Homini Dei facta non debent aliunde numerari, nisi ea quo Deo nati sunt. Faciunt licet studia, & bonae acies de-
B vocum pectus imbuerunt, tamen illa praeterco-
nondum eorum ad utilitatem nisi saeculi pertine-
bant. Postquam & laetas Literas didicit, & mundi subditissia, in lucem sapientiae spiritalis emerit, si quibus ejus interfuit, si qua de antiquioribusque operibus compari, dicam: hanc tamen penam veniam, ut, quicquid minus dixerō (minus enim dico, necesse est) ignorantia mea porius, quam illius gloria derogaret.

4 Inter fidei saepe prima rudimenta nihil aliud credidit Deo dignum, quam si continentiam tueretur: tunc eum posse idoneum fieri pectus, & lenium ad plenam veri capacitatem pervenire, si concupisceretur carnis robusto atque integro lantimoniam vigore calcaret. Quis umquam tanti miraculi memini? Nondum secunda nativitas novum hominem splendore toto divinis lucis otulaverat, & jam veteres at pristinas tenebras sola locus parava vinceret. Deinde, quod minus est, eum delectio divina quodam jam pro conditione coartavit, sed pro fidei festinatione distitit: statim rapui, quod invenit promerendo Deo profuturum. Distrahere rebus suis ad indigentiam pauperum sollemnandum, tota praedia & pretio dispensant, duo bona simul junxit, ut & ambitionem famuli spiceret, quae perniciosa nihil est; & misericordiam, quam Deus etiam facit: fuit praeiulit, quam nec ille, qui Legis omnia mandata servasse se dicebat, fecit, implevit: & propterea velocitate pietatis pante ante cepit perfectum esse, quam diceret.

5 Quis oro de veteribus hoc fecit? Quis de antiquissimis in fide lenibus, quorum unum de sacra per plures annos divina verba pullaverat, tale aliquid impendit, quale adhuc rudis fidei homo, & cui nondum forsitan crederetur, ut, supergressus vetustatis matrem, gloriosus & admiranda operibus perpetravit? Nemo novis, statim se levit: nemo viudemgen de novellis scrobibus exproxit; oemo adhuc umquam de noviter plantatis arbutulis meture poma quodvis. In illo omnia incredibilia eucarerunt. Praevenerit, si posset dici (res enim fidem non capis) praevenerit, inquam, tritura seementem, vindemia palmitem, poma radicem.

6 Agnus Apolloli litterae, debere utophyros praeterire, non Rupere gentilitatis, nondum suaditis sensibus, adherere, aliquid in Deum novitatis intrudere peccavit. Ille fuit primus, & puto, solus exempli, plus fide posse, quam tempore promovet. Sed & fide Apollolorum Actia cunctibus ille describitur, quia toto corde crediderat, a Philippo statim unctus; non est finis comparatio: ille enim & Judaeus erat, & de templo Domini veniens, prophetam legebat I-

saia, & sperabat in Christo, nisi nondum eum videri crederet: hic de imperiis gentibus veniens, tanta corporis fide, quam pauci forsasse perfecerunt. Mora denique circa Dei gratiam nulla, nulla dilatio. Patum dixi: presbyterium & sacerdotium statim accepit: quis enim non omnes honorum gradus eisdem tali mente credenti?

7 Multa sunt, quae adhuc plebeis, multa, quae jam presbyter fecit, multa, quae ad veterum exempla iulorum, imitatione consensu plebeque praestitit. Nam & sermo illi de hoc fuerat ulnatus, ut, si quem predicatum Dei laudatione legisset, iudaret inquiri, praeter quam facta Deo placuissent. Si Job, Dei testimonio gloriosus, dictus est verus Dei cultor, & cui in terris nemo compararetur; faciendum docebat ille, quicquid Job ante fecisset: ut, dum & non parafacimus, simile in nos Dei testimonium provocemus. Contemptis illi dependia rei familiaris, in tantum exercitum virtute profecit, ut ne pietatis temporalis damna sentiret.

8 Non illum penuria, non dolor fregit, non uteris lueda deflexit, non proprii corporis dura panna coccofil. Permanit in suis sedibus quae virtus, & altis radiibus fundas devotio: nullo diaboli tentantis impetu cessit, quominus Deum laudem fide grata etiam inter adversa benediceret. Domus ejus patui cuiusque venientis: nulla virtus reverts est sua viciu: nullas indigesta lumine non illo comit directus est: nullas debilitatus non illo bajulo vestus est: nullus nudus auxilio de potentioris manu non illo tutore protectus est. Hic debet facere dicebat, qui Deo placere desiderat: & sic per honorum omnium documenta decurrens, dum meliores semper imitatur, etiam ipse se fecit imitandum.

9 Erat sane illi etiam de nobis cohabitum victi iusti & laudabim memoria Caelii, & ad imitationem vera Divinitatis a seculari errore converterat. Hunc toto honore atque omni obsequio diligebat, obsequenti venustatose suspiciens, non jam ut amicum soimacconqualem, sed tamquam nova vita partem. Denique ille demulcare obsequis, in tantum dilectionis immen-
f he marito provocatus est, ne de saculo eacens, accessione jam proxima, commendaret illi coningem se liberos suos, ut, quem sacras de facta communionis participem, postmodum sacres pietatis heredem.

10 Longum est ire per singula, contra aios facta onerorum est enumerare. Ad probationem bonorum operum solum hoc arbitror satis esse, quod iudicio Dei, & plebis favore, ad officium sacerdotis & episcopatus gradum adhuc arripuit, & ut patuatur, novellus electus est: & quomvis in primis fidei sum adhuc debus, & rudis viciu spiritalis matre, sic generosa indoles relecterit, ut, cum nondum officii, ipse tamam fulgore replenderet, imminentes sacerdotii totam fiduciam polliceretur. Non praescribo etiam illed eximium, quemadmodum, cum in dilectionem apud honorem totus populus, adspirante Domino, proficere, humiliter ille locessit, antiquioribus eadem, & indignum vitulo tanti honoris existimans, ut digni magis ferret: magis enim dignus efficitur, qui, quod praeterit, excolit.

11 Quo tunc ardore plebs affuerit suscebat,

Prophetia
pauca
cunctis
non am-
plius
et
prophetia
fuit
qua

Prophetia
pauca
cunctis
non am-
plius
et
prophetia
fuit
qua

et

Ad fides
videtur
alia pro-
phetia

et

et

et
prophetia

et

et

et
prophetia

et

et
prophetia

et

et

et

A & ignoscas iterum, & frequenter ignoscas; aut, ut ceteris dixerim, merito concedas, tamen si ante Christum plurimum licuit, plus aliquid licuisse post Christum, cujus temporibus plenitudo debetur. Necesse ille a rege & projectus sui tantum generis colligebat.

Psalmista
aspiciam

30 His tam bonis & tam piis adibus super-
venit exilium: hanc enim vicem semper represen-
tat impietas, ut melioribus peiora relinquit. Et
quid Sacerdos Dei, proconsule interrogante res-
ponderit, sunt Acta, quae referantur. Excludi-
tur interius a civitate ille, qui fecerat boni ali-
quid pro civitatis salute; ille, qui laboraverat,
ne vivitum oculi perirentur inferni sedis hor-
rorem; illa, inquam, qui excubitis pietatis inei-
gilans, pro nefas! ingrata bonitate procederet,
ne, omnibus terram civitatis faciem relinquen-
tibus, multos exules deserta respública, ac de-
siliata petra sentiret. Sed videtur saeculum, cui
inter penae auxilium computatur. Illis patria ni-
mis cara & commune nomen est cum parenti-
bus: nos parentes ipsos, si contra Dominum
suaserint, abhorremus. Illis extra civitatem suam
eicere gravis poena est: Christiano tota hic mun-
di una domus est. Unde licet in abditum & ab-
strusum locum fuerit relegatus, admittus Dei sui
reus, exilium non potest computare.

Carabus,
est

31 At, adde, quod Deo letetere scirens, etiam pro-
pria in civitate peregrinus est: dam enim le carnali-
bus desideriis contentia sancti spiritus abstinet.
conversacionem prioris hominis exponens, etiam
inter cives suos, aut, prope dixerim, inter parentes
ipsos, vixit ierusalem alienus est. Accedit, quod etiam
hac alia poena posset videri, si huiusmodi tamen
ausus aique sententia, quas ad probandae virtutis
experimenta perpetuam, non est poena, quia gloria
est. Sed etiam, nobis poena non sit exilium: illis
ultimum crimen & pessimum nefas etiam iporum
confessio iustis ascribitur, qui possunt inno-
centibus interrogare, quod putant poenam.

Ubi ipse
dicitur

32 Nola nunc desiderare loci gratiam, & de-
lectationem omnium paraturam interitum transeo. Fie-
gimus locum illum sitis loricidum, squalidum vi-
tu, non salubres aquas habentem, non amoni-
tatem vicioris, non viciniam litoris; sed rupes vas-
tas silvarum inter inhospitas fauces, desertae ad-
modum solitudinis, avia mundi parte summoctum.
Posset, licet talis locus, habere nomen exilii,
quo Cyprianus sacerdos Dei venerat; cui si bo-
minum ministeria deficerent, velalices, ut He-
lex, vel, ut Danieli, angeli ministrarent? Ab-
sit, absit, ut credas aliquis, cuilibet minimo, a-
liquod desultum: tantum absit, ut Dei Pontifex
ille, qui misericordiae semper rebus insisteret,
horum omnium opibus indigeret.

a male
servat
et per al-
terum

33 Jam nunc, quod secundo posueram loco,
cum gratiarum actione repetamus; provisum ali-
quid divinitus etiam pro animo tanti Viri apricum
& competentem locum; hospitium pro voluntate
secretum, & quidquid apponi sis ante promissum
est, qui regem & iustitiam Dei quaerunt.
Atque ut omnium frequentiam visitantium fru-
strum, iporum & inde civium caritatem, quae
representabat omnia, quibus videbatur esse fraudan-
do; admirabilem visitationem Deum non prae-
teribit, qui Antistitem suum in exilio esse vo-
luisse de locura passionis securum, ut imminen-
tis martyrii plenior fiducia non exilium tantum-
modo Carabus, sed & martyrem possideret.

f

34 Eo enim die, quo primum in exilii loco
Septembris Tenuis II,

manimus (nam & me inter domesticos comites
dignatio caritatis ejus delectatione exilium volunta-
rium, quod utioam & in passione lieisset.) Appa-
ruit mihi, inquit, novum sonni quiete sopito, DIA-
jevanis ultra modum enormis; qui cum me ad pra-
torium duceret, videbar mihi tribunalis sedentem
pro consensu admodum. Ita, ut me replexit, ad-
notare statim cepit in tabula sententiam, quam
non sciebam; oibis enim de me saluta interrogat-
ione quaesierat. Sed enim juvenis, qui a tergo e-
justabat, admodum curiosus legit, quidquid fue-
rat adnotatum: & quia inde verbis proferre non
pocerat, nunc declarante monstravit, quid in li-
teris tabula illius haberetur. Manus enim exten-
sa, & complanata ad ipam modum, actum solite
animadversionis immissus, quod volabat intelli-
gi, ad instar liquidi sermonis expressit.

divinitus
adnotat
est

35 Intellexi sententiam passionis futuram. Ro-
gare cupi, & petere continuo, ut dilatio mihi
vel unius diei prorogaretur, donec res mea le-
gitima ordinationis disponerem. Et cum preces
frequenter iterarem, rursus in tabula ceperat,
nescio quid, adnotare. Sensi tamen de vultu
semitate iudicis mentem, quasi iusta passione
commotus. Sed & ille juvenis, qui iam dum
de passionis indictione gestu posui, quam sermonem,
prodiderat, clandestino identidem nutu concessam
dilatationem, et in crastinum perebatur, con-
torcere post invicem digitis significare properavit.
Ego, quameis non esset lecta sententia, est de
gaudio dilatationis accepta lato admodum corde
gaudere; metu tamen interpretationis incerta
lic tremebam, ut reliquis formidinis cor exultans
ad hoc toto pavore pulsaret.

nam
fuit

36 Quid hac revelatione manifestus? Quid
hac dignatione felicitas? Ante illi praedita sunt
omnia, quaecumque postmodum subsecuta sunt.
Nihil de Dei verbis imminutum; nihil de tam
sancta promissione mutilatum: singula denique,
secundum quod ostensa sunt, recognoscere. Dila-
tionem peti crastini, cum de passionis sententia
cogitaretur; postulare, ut res sua die illa, quem
impeverat, ordinaret. Hic dies unus significa-
bat annum, quo ille post visionem acturus in sa-
culo fuisset. Nam, ut manifestum dicam, eo die
post exactum annum coronatus est, quo hoc illi
ante annum fuerat ostensum. Diem autem Domi-
ni, atque non annum in divinis litteris legitimus,
promissioni tamen futurorum debitum illi tunc
tempus accipimus: unde nihil interest, si nunc sob
dici significatione solus annus ostensus est; quia
illud plenius debet esse, quod majus est.

f

37 Quod vero nunc potius, & non sermonem,
explanatum est, repaerentationi temporis serve-
batur sermonis expressio: solet enim tunc ver-
bis quodcumque proferri, quatenus, quidquid
proferretur, impletur. Nam & cetera nunc cogno-
vit, quare hoc ei ostensum fuisset, nisi quia post
eodem die, quo id eiderat, coronatus est. Me-
dio nihilominus tempore incunabimur passio pro
certo ab omnibus sciebatur; passionis tamen dicta
certus ab iisdem omnibus, quasi ignorantibus,
tacebatur. Sane & in Scripturis tale aliquid invenio:
nam Zacharias sacerdos, promissio sibi per
angelum filio, quia non crederetur, obtulit,
ita ut filii nomen scripturus potius, quam relatu-
rus, nutu tabulas postulari p. Merito & hic,
ubi Dei nuntius passionem Antistitis imminetentem
nunc potius expressit, & fidem admodum, & Sa-
cerdotem movit.

p

38 Dilatationis autem petendae ratio de ordina-
Eo 3 tione

AUCT. tione eorum, & de voluntaria dispositione venie-
S. Pos- bar. Quam vero res illi, aut qua voluntas ordo-
TIO nanda, nisi ecclesiastici status? Suprema ideo
DIACO- accepta dilatio est, ut, quicquid circa pauperum
NO, fovendorum curam supremo iudicio disponen-
 dum fuerat, ordinaretur. Et puto propter nihil
 aliud, immo vero propter hoc tantum, etiam occu-
 pationes illi ipsi, qui egerant, & qui occu-
 pationes erant, admissa est, ut praesens & praesentes
 pauperes novissima dispensationis extremis, &
 ut plenius dixerim, totis lumbis relevaret.

*Oratio
 can. fidei
 prolat.*

notae: Nobis patria minus cara, & commune
 nomen est, qui parentes ipsos etc., ut habet Pa-
 melius, editus Antwerpae anno 1568, & ad
 S. Cyprianum Colonus anno 1618, in margine; vel con-
 tra, ut hoc habet in textu, illi in margine: Illi
 patria cara omnis, & totus affectus in parentes:
 non parentes etc.

o De Carthagini, de qua consilio Com-
 munitatis praetium S. 46, a num. 804.

o Fuit se die 13. vel 14. Septembris anni 177.
 ut S. 46, num. 806. probatum est.

p Passum hoc reliquum habet apud S. Lucam
 sep. 1.

ANNOTATA,

a In perfectione Decii anno 250. ut in Com-
 munitatis consilio est S. 7, quem de gentium in
 sanctum Antistite adio, & eisdem fessio in
 prescriptione consilio.

b Hicet varia S. Cypriani Opuscula biogra-
 phis recensent, nempe Epistolam ad Donatum: de
 qua in Communitatis praetio S. 4, a num. 61,
 librum de Disciplina & habitu virginum, de quo
 S. 6, a num. 104, librum de Lapis, de quo S. 27,
 librum de Unitate Ecclesiae, de quo S. 27, li-
 brum de Oratibus Dominicis, de quo S. 27, li-
 brum ad Demetrianum, de quo S. 35, librum de
 Mortalitate, de quo S. 36, librum de Opere &
 elemosynae, de quo in eodem S. libro de Bono
 patientiae, & de Zelo & livore, de quibus S. 39.
c Epistolam ad Fortunatum de Exhortatione
 martyrii, de quo S. 46. Communitatis actum est.
d Biographus spontaneus Sancti fessum, in qua
 tempora perfectionis Deciana iussissimis de cau-
 sis laetit, ad anni praeva suspensione praetio vin-
 dicare remane, quia de illa minus favorabiliter
 opinatus fuerat clerici Romanus, praetio S. 9. di-
 ctum est.

e Omissionis aliter legi: fides.

f Iam, qui hinc statuerit, S. Cyprianum ex-
 preste praetio divina, ipsi nominatum iussissimis,
 iussum esse scendere; quod nos S. 7, num. 140. &
 seq. minus probabile esse observavimus.

g Codices Fossatensis et Florantensis apud Rai-
 nartium, hoc ita habent: Dum totus, quae vi-
 dentur, postmodum subsecuta sententiam, sequi-
 tur, ut probetur etc.

h Loquitur de causa lapsorum in personatione
C Deit: quam Sanctus inter Novatianum Felicissimum
 que schismata, quorum prius amorem spem vo-
 lunt lapsi adimebant, aliter visum sine ulla par-
 ticipatione ad pacem Ecclesiae admittendum esse contem-
 debat, sic transierit, ut lapsi nos tempore ad po-
 cem recipere, nos impio repellere.

i In Fossatensi & Florantensi codicibus legitur:
 Rec. De hac possessione, qua sub Galla Romanorum
 abbas afflicti, eorum in Communitatis S. 30.

j Codex Fossatensis: Quasi cum illa peste mo-
 ritur.

k Surius & editer Omissionis legunt: Quod
 sibi fieri voluit. Hanc potest gentium in suis im-
 portationem S. Cyprianus in libro ad Demetrianum
 ipsi merito obicit. Ad Communitatis loco non
 laudat.

l Haec Alie post Visum recedunt. Contigit au-
 tem hoc Sancti consilio, & in oppidum Carthagi-
 nensem relegat, sub Alipha Paterno praefata
 Africa, imperatore Valeriano quartum, & Gal-
 lina tertium, consulibus, tertio Kalendas Sep-
 tembris, id est 30. Augusti anni 257.

m Ita locum hunc restituit Romanus in Fes-
 satione et Florantensi codicibus; cum ante legi-

CAPUT III.

*Sancti gesta in exilio: comprehensio: con-
 demnatio & martyrium.*

O Rdinatus ergo tam pie rebus, & sic pro vo-
 luntate dispositis, proximabat dies crasti-
 nus. Jam de Xysto, bono & pacifico Sacerdo-
 te, ac propterea beatissimo martyre, ab Urba
 num venerat, Sperabat iam jamque carni-
 sex veniens, quidvota iustissima Victimam col-
 la pectoret: & sic erant omnes dies illi quo-
 tidiana expectatione moriens, ut cornu posset
 singulis adscribi. Conveniebant interim plures e-
 gregii, & clarissimi ordines & sanguinis, sed &
 saeculi nobilitate generosi, qui propter amicitiam
 eius antiquam recessum subdite laudaret; &
 ne parum esset ocula iustitia, etiam loci, in quo
 secederet, offerrebat. Ille vero iam mundum
 suspensa ad caelum mente, oculosque, nec sua-
 dent blandimentis amovebat. Pessisset fortasse tunc
 etiam, quod a pluribus & fidelibus petebatur,
 si & divino imperio iuberetur b.

30 Sed oec illa sublimis totius Viri gloria sine
 praetio transcendit est; quia iam saeculo tu-
 mebant, & de fiducia praetio iustificationem
 Nominis avelante, ille servos Dei, prout da-
 batur occasio, exhortationibus dominica instrue-
 bat, & ad calcandas passionem huius temporis
 contemplatione superventura claritatis animaba-
 t. Videlicet tanta illi fuit sacri cupido ser-
 monia, ut operaret, sic sibi passionis vota con-
 tingere, ut, dum de Deo loqueretur, in ipso ser-
 monis opere necaretur. Et hi erant quotidiani
 actus destinati ad placentem Deo hostiam Sacerdoti-
 tis; cum ecce praetio iustitia iussu ad hortos ejus
 ad hortos, inquam, quos inter initia fidei suae
 vidit, & Dei indulgentia restituit, pro certo
 iterum in usus pauperum vendidisset, nisi invidia
 de persecutione vitaret) cum multis
 suis principis & repente subavit; immo, ut ve-
 rius dixerim, subavisse se credit: unde enim
 posset, tamquam improvilo imperio, meos sem-
 per parati subitari?

31 Procellis ergo jam certis expungi, quod
 diu fuerat retardatum; praetio sublimi
 & erecto, hilaritatem praetio visui, & corde
 virtutem. Sed dilatus eo crastinum, ad domum
 principis praetio revertebatur; cum subito per
 Carthaginem totam fessio rumor inebat, pro-
 ductum esse iam Thalicum, quem praetio cele-
 brem gloriola opinione notitiam, etiam de com-
 memorazione praetio operis, neminem non
 verare. Concurrebant onduque versus omnes ad
 spectaculum, nobis pro devotione fidei glorio-
 sum.

*Loquitur
 totus
 fessio
 ad
 fessio*

*fessio
 ad
 fessio
 ad
 fessio*

*fessio
 ad
 fessio
 ad
 fessio*

*fessio
 ad
 fessio
 ad
 fessio*

A sub, gentibus & dolandum. Receptum autem tamen, & in domo principis constitutum una nocte continuo custodit delicata, ita ut convivere ajus & cari in cubiculo ex more fuerimus f.

f. Plebs incerta tota sollicita, ne per noctem aliquid sine conscientia sui fieret, ante fores principis excubabat. Concessit ei tunc divus Bonitas vere digoo, ut Dei populus etiam in Sacerdotis passione vigilaret g.

g. Foras tamen querat aliquem, quæ causa fuerit a prætorio reverendi ad principem. Ea voluit hoc scilicet quidam de suo tunc proconsule noluisse. Abiit, ut in rebus divinitus gestis legem suam sive fastidium proconsulis conquerat: abiit, ut malum hoc iora conscientiam religioe nemis admittam, ut de tam beatissimo Martyre roctus & hominis judicaret: sed crastinus dies ille, quem antea apud dignatam divitiis prædicaret, vere crastinus esse debebat.

h. Illuxit denique dies alius, illa signatus, ille promissus, ille divinus; quem si syroacus ipse dñs fecerat voluisset, nunquam proles valeret f: dicit de conscientia futuri Martyris lætus, & discussus per totum mundi ambitum ouibus, claro sole radiatur. Egredius est domum principis, sed

B Christi & Dei Principi, & agminibus multitudinis mixta ex omni parte vallatus est. Sic autem conatus ejus infinitis exercitiis adhaerens, quasi ad expugnandum morum muros sæta veiebat. Eundi autem loteribus transitus illius. Bene vero & quasi ex industria factum, ut & locum congruot certaminis præteriret, qui ad coronam justitiae, consummatione agone, correbat. Sed ubi ad prætorium veniunt, nondum procedente proconsule, secretis locis datus est. Illic cum post iter longum omnis dolore madidus federet; (sacile aures earum foris lites testum, ut & lubidus passiones episcopatus honore frueretur; quidam ex tellerariis, quondam Christianis, rec fua obtrulit, quasi vellet ille vestimentis suis humidis societate manare; qui videlicet nihil aliud in rebus oblati ambicbat, quam si proficiencia ad Deum Martyris sudores jam languineos possideret. Cui ille respondit, & dixit: Medelus adhibemus querelis, quæ hodie fortissimè non erunt. Mirum, si contempsit laborem corpore, qui mortem mentis contemperat?

l. Quid plera? Subito proconsuli nuntiatus est. Produciat, admovatur, interrogat de leo nomine: facta, respondit: & hæstus verba m. Legit itaque de tabula jam scortotiam judex, quam nuper in visione non legerat n, intentionem spiritalem non temere dicendam; sententiam Episcopo tali, & tali Testa condignam sententiam gloriosam, in qua dñs est teste Significet, & inimicos deorum, & qui suis futuris affectu ipse docemot, & quod languine ejus iociperet disciplina sancire. Nihil hac scortotia plebis, oibis verus: omnia quippe, quæ dicta sunt, licet a gentili dicta, divina loot. Nec mirum unquam; quem solent de passione Pontificis prophetari p. Signifer fuerat, qui da sacrao signo Christi docebat: Inimicus Deorum, qui idola destrucnda mandabat: documentum autem suis fuit, qui multis, pari genere securus, prior io provincia martyrii premittit dedicavit. Sancti etiam corpore ajas sanguine disciplina, sed martyrum, qui Doctorem suum imitatione glorie consimili amulati, ipsi quoque disciplinam exempli sui proprio cruore sanxerunt.

q. Ex cum exiret prætoris fores, ibat comes militum torba; & ne quid in passione decisset, s. Pontifices & tribunos latentes. Ipse autem locus q equalis est, ubi pati conigit, ut arboribus ex omni parte deorsum sublimi spectaculo præbet. Sed per enormitatem spatii longioris visis deoqrat per consilium omni turbam, personis faventis in ramos arborum reptatis; na vel hoc illi negaretur, ut ad Zachæi r similitudinem de arboribus videretur. Sed jam ligatus per manus suas oculis f, moram carnicibus ungere tentabat, cæcus mutus est serpens & labente dextera gladium vixitremibus digitis circuibat, donec ad perpatratam preciosi Viri mortem clarificationis hora matura centuriois manum, concessio desuper vigore firmatam, permittis tandem viribus asperderet.

36 O beatus ecclesie populus, qui Episcopo suo tali, & oculis panter & lenibus, & quod est amplius, publicis voce compassus est; & sicut ipso tractante semper audierat, Deo judice coronatus est. Quamvis enim non potuerit evenire, quod optabant vota communia, ut consorcio paria gloria simul plebs tota pateretur; quicquid sub Christi spectantibus oculis, & sub auribus Sacerdotis ex animo pati voluit, per idoneum voti sui Testem, legationis quodammodo literas ad Deum misit. Sic consummata passione, perfectum est, ut Cyprina, qui bonorum omnium fuerat exemplum, etiam sacerdotale coronam io Africa primus imbueret; quæ & talis esse post Apostolos prior comperat. Ex quo coim Carthagini episcopatus ordo numeratur, quomam aliquis, quomvis ex bonis & sacerdotibus, ad passionem venisse memoratur. Licet semper Deo mancipata devotio dicatis hominibus pro martyrio deputetur; Cyprina tamen etiam ad perfectam coronam, Domino consummante, profecit, ut in civitate ipsa, io qua taliter viverat, & in qua prior sacerat multa præclara, prior etiam sacerdotis castitæ insignia gloriose creore decoraret.

37 Quid hoc loco faciam? Iner gaudium passionis, & remocodi dolorem io parci divilus animus, & angustum nimis pectus affectus duplices onerant. Dolcho, quod on comessuerim? Sed illius victoria triumphata est. Da Victoria triumphabo? Sed doleo, quod comes on sum. Verum vobis tamen & simpliciter consensendum est, quod & vestitio, in hac me fuisse sententia. Multum ac nimis moluum de gloria ejus exultio; plus tamen doleo, quod remacodi.

ANNO TATA.

a Ex incertis romanis audierat Successus episcopus, perfectissimum ingravescere; eamque has de re S. Cyprinum evasissimè, hoc Roman miserat certis cogitavit. Hi reversi, cum de S. Sixti Romani Pontificis martyrio, æquos Valerian aduersus Christianos referre edocuerant, de quibus vide Commentarium §. 47. a. ann. 307. De S. Sixto illi etiam est in Opere nostro ad diem 6. Augusti, ubi eodem die coronatus dicitur, post quem præsertim predicti nomen illi referre debebant.

b Successit tamen Sanctus aliquamdiu, dum Galerius Maximus præcessit Africa, qui Aspasio Paternum successerat, Unica Carthaginem reuertit timebat eum, ne, ut rumor ferebat, Unum daret.

AUCT. *dicuntur ad martyrium, quod Carthagine eorum*
 S. PON- *grægi sui salute cupiunt, prout eas in ejus-*
 TIO *dem epistola 83. relata in Commentariis §. 48.*
 DIACO- *quem de his consule. Quare dicendum est biogra-*
 NO: *phus huc de fuga Sancti ad amicos propo-*
nen de paucorum dierum secunda locutus fuisse;
qui sanctus scilicet etiam brevissimus fuit, pro-
consule Carthaginem non eruduit; tam enim
subito metu, ut in hoc citius occideretur, ad-
hortus fuit regressus est.

c Intra in Aethi proconsularibus dicuntur ad
 eum venisse principes duo; unus strator offi-
 cii Galerii Maximi proconsulis..., alius equi-
 tator a custodia ejusdem officii: at biographus
 precipuum a duobus tantum indicavit. *Consule*
Commentarium §. 48. num. 818. In laudat A-
ethi res contigisse dicuntur Idibus Septembris, Tul-
co & Bessio consulibus, id est, anno 258.

d In isdem dicitur a stratore & equitatore
 officii proconsulis curam medius impo-
 nit, que hic de processu habet biographus, eo non
 de pridum interitu, sed corporis habitu, accipien-
 da sunt.

B *Tempore postea Carthaginensibus præ-*
stati, ut num. 17. & sequentibus narravit.

f De Sancti itaque nostra accipi non possunt,
 que de ejusdem vera curare currit Prudentius,
 & in eo resistent ac respiciunt in Commentariis
 prævia, num. 797. & seqq.

g Videtur aliter ad morem veterum Christiano-
 rum, qui prædicationem martyrum rectem ex-
 ceptis habebant; unde & vigilis nomen coelestis.

h Ructus prorebulat hic passum est pro
 arbitrio seu libito. Eadem vero usus est S. Cypri-
 anus in epistola 63. ad Pompeianum, ubi de viris,
 qui tam virginibus dormiant, ait: Divina præ-
 cepta teneamus, nec patiamur errare fratres no-
 stros, & pro arbitrio & ructu suo vivere.

i Hæc cum gratia fide accipienda sunt; neque
 enim ulla meritis tyrannum ad inferendam rem
 aliovis de Sancti necem adigit.

k Solebant scilicet alii episcopi sedilibus linteis
 obditi uti, ut num. 824. Commentariis dictum est.

l De testaturis multis hæc habet Vegetius
 lib. 2. de Re militari, cap. 7. Testaturis, qui
 testem per consuetudinem militum nuntiatur. Teste-
 ram autem dicebatur præceptum ducia, quo vel
 ad aliquid opus, vel ad bellum moveretur ex-
 ecutio.

C *Hinc perit discas adversus hereticos,*
quos Martyrum reliquit, etiam tam feroces
Christiani, cum vel ipsos vestros sudore Martyris
imbuit testaturis miles, quandoque Christianus,
desideraverit, non die utique fuit, quam ut a fide-
libus, eos liberis redempserit, pecunias inde
compararet; nisi forte in peridia sua pariteris,
salubriter consilio animo suo tam versaret.

m Interrogata proconsuli Galerii Maximi,
 sanctique responsa habet infra in Aethi proconsula-
 riis num. 6.

n Responsum hac ad revelationem supra num.
 24. & sequenti vine expostum.

o Consule laudata Aethi proconsularia numerum
 mox citant.

p Alitudo ad caput vt. Joannis, ubi Caiphas
 cum esset Pontifex anni illius, prophetavit, quod
 Jesus mortuus erat pro gente.

q Fuit ut ager Sexti, ut in isdem Aethi procon-
 sularibus infra num. 7. dicitur.

r Nescio, an hoc locus hallucinavit Pontis,
 qui emanantibus ostendit, voce Zachari pro Chri-

sti scripta: manifestum enim est, hic alludi ad D
 Lucæ caput 19. in quo Zachari, advocans Chri-
 sta, præcurrens, ascendit in arborem lycorumum,
 ut videret eum. Nempse sic S. Cyprianus ab alio,
 qui in arbore ascendens, vestis fassa hic dicitur.

f In Aethi quoque infra num. 7. ipse sibi oculis
 obligasse dicitur; sed & alius hic spectantia adducit,
 que ibidem legesset.

t Ad Commentarium prævium, num. 830.

A C T A PROCONSULARIA,

Ex editione Rhinartii in Aethi sinceris
 Martyrum.

I mperatore Valeriano quartam, & Gallieno
 relictum, consulibus, i. e. tertio Kalendarum
 Septembris, Carthaginem in Secretario, Paternus
 proconsul Cyprianus episcopo dixit: Secretissimum
 imperatores Valeriani & Gallieni litteras ad me
 dare dignati sunt, quibus præceperunt, eos, qui
 Romanam religionem non colunt, debere Roma-
 nas ceremonias recognoscere. Exquisivi ergo de
 nomine tuo: quid mihi respondes tui & episcopus.
 Nullo alio deo novi, nisi unum & verum Deum,
 qui fecit caelum & terram, mare, &c., qui sunt
 in eis, omnia. Huic Deo nos Christiani deservimus:
 huic deprecamur debet et nobiscum, pro
 nobis & pro omnibus hominibus, & pro incol-
 lamine ipsorum imperatorum. Paternus procon-
 sul dixit: In hac ergo voluntate perseveras? Cy-
 prianus episcopus respondit: Bona voluntas, quæ
 Deum novit, immutari non potest.

a Paternus proconsul dixit: Poteris ergo
 secundum præceptum Valeriani & Gallieni exi-
 ire urbem Carthaginem & presbiteri? Cyprianus
 episcopus dixit: Proscilicet. Paternus proconsul
 dixit: Non solum de episcopis, verum etiam de
 presbiteris, mihi scribere dignati sunt. Volo-
 ergo scire ex te, qui sint presbyteri, qui in hac
 civitate consistunt. Cyprianus episcopus respon-
 dit: Legibus vestris bene acque utiliter consuli-
 tis, delatores non esse. Itaque detegi & deservi-
 a me non possunt. In civitatibus suis invenientur.
 Paternus proconsul dixit: Ego hodie in hoc lo-
 co exquiri. Cyprianus dixit: Cum disciplina
 prohibeat, ut quis se ultro offerat, & tunc quo-
 que centus hoc displicet; nec offerre se ipsi
 possunt; sed a te exquisiti inveniantur. Paternus
 proconsul dixit: A me invenientur. Adde: Præ-
 ceperunt etiam, me in aliquibus locis concilia-
 bulis fieri, nec cæmeteria ingrediatur. Si
 quis itaque hoc tam salubre præceptum non ob-
 servaverit, capite plebitur. Cyprianus episcopus
 respondit: Fac, quod tibi præceptum est.

3 Tunc Paternus proconsul iussit beatum Cy-
 prianum episcopum in exilium deportari. Cuius-
 que diu ibidem moraretur, iussit Alipso Paterni
 proconsuli Galerii Maximi proconsul, qui
 sanctum Cyprianum episcopum, ad exilium
 revocatum, sibi iussit præsentari. Cumque Cy-
 prianus, sanctus maritus electus a Deo, de civitate
 Carthaginis, in qua exilio præcepto Alipside
 Paterni, tunc proconsulis, datus fuerat, regres-
 sus

Carthagi-
 nis præ-
 sentari

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

A sus esset, ex sacro precepto in suis horis manebat. Inde quousque sperabat venire ad se, si cum illi ostentum fuerat &

4 Et cum illis demoraretur, repente Idibus Septembris, Tulcio & Balbo consulibus, venerunt ad eum principes duo; unus frater h. officii Galerii Maximi proconsulis, qui Alpius Paternus accesserat; alius equitator l. a custodiis equidem officii, qui & in curriculum eum levaverunt, in medioque posuerunt, & in Sexu m. perduxerunt; ubi idem Galerius Maximus proconsul, bono valentudinis recuperanda gratia, secesserat. Et ita idem Galerius Maximus proconsul, ad principem Cyrianum sibi reservari precepit. Et eo tempore beatus Cyrianus ductus, ad principem & fratrem ejusdem officii Galerii Maximi proconsulis, clarissimi viri, secessit, & in hospitio ejus cum eo in vico, qui dicitur Saturni, inter Veneriam & Salutariam a mandis.

5 Illuc universi populi fratrum conveniit; & cum hoc socius Cyrianus comperisset, eundem a puellis precepit; quoniam omnes in vico ante januum hospitii principis manebant.

6 Et ita altera die octava decima Calendarum Octobrium mane multa turba convenit ad Sexti secundo preceptum Galerii Maximi proconsulis. Et ita idem Galerius Maximus proconsul eadem die Cyrianum sibi offerri precepit, in atrio Saturnio p. sedenti. Cumque oblati fuisset, Galerius Maximus proconsul Cyrianum episcopo dixit: Tu es Thacius Cyrianus? Cyrianus episcopus respondit: Ego sum. Galerius Maximus proconsul dixit: Tu papam q. se sacrilega mentis hominibus prebuit? Cyrianus episcopus respondit: Ego.

7 Galerius Maximus proconsul dixit: Justitiam te sacratissimi imperatores castronarii. Cyrianus episcopus dixit: Non facio. Galerius Maximus ait: Consule tibi. Cyrianus episcopus respondit: Fac, quod aibi preceptum est. In te tam justa p.ulla est consultatio. Galerius Maximus collocutus cum consilio, sententiam vix agre dixit verbis hujusmodi: Diu sacrilega mente visisti, & plurimos nefarie tibi conspirationis homines aggregasti, & inimicum te disti Romanis, & sacris legibus constituisti; nec te pia & sacratissimi principes Valerianus & Gallienus Augusti, & Valerianus nobilissimus Cæsar, ad scdam castronarii huius revocare posuerunt. Et ideo, cum sis nequissimorum criminum auctor & signifer deprehensus, eris ipse documentum his, quos sceleris tuo tecum aggregasti, i sanguis tuo (ancientur disciplina. Et his dictis, decretam ex tabula recevit: Thacium Cyrianum gladio animo d.veri placer. Cyrianus episcopus dixit: Deo gratias f.

8 Post hanc vero sententiam turba fratrium diebat: Et nos cum illo decollemur. Propter hoc tumultus fratrium exoritur est, & multa turba cum profreva est. Et ita idem Cyrianus in agrum Sexti productus est, & ibi le lacerna byron. expoliavit, & genua in terra flicet, & in oratione le Domino prostravit. Et cum le dalmatica expoliasset, & discomibus tradidisset, in linea flicet, & capis spiculatorum iustitiam. Cum venisset auctor spiculator, iustitiam suis, ut eundem spiculatori viginti quinque aureos darent, a. Lintheam vero & mappalia p. a fratribus ante cum mittebantur. Postea vero beatus Cyrianus manu sua oculos sibi texit; quod cum lacrima ma-

audia ligare sibi non posuisset, Julius presby. Ex 5. ter, & Julius subdiaconus & ei ligaverunt. d. r.

9 Ita beatus Cyrianus passus est; ejusque corpus propter gentilium crudelitatem in proximo positum est. Inde per noctem sublatum cum cæcis & ieholacibus ad adrean Macrobii Candidiani procuratoria, quæ fuit in via Mappaliesi juxta p.ictas, cum voto & triumpho magno deductum est. Post paucos autem dies Galerius Maximus proconsul decessit. Passus est autem beatissimus Cyrianus martyri die octava decima Calendarum Octobrium, sub Valeriano & Gallieno imperatoribus; regnante vero Domino nostro Jesu Christo, cui est honor & gloria in secula seculorum. Amen.

ANNOTATA.

a Valerianus post Gallum & Avilianum patris impetio, Gallienum filium suum sibi fecerat. Ha duobus Augustis consulibus, corpore Valeriano IV. & Gallieno III. annos Christi 257. signatus est apud Bucerium in Cyelo; ad quem eorum hoc prima S. Cypriani confessio pertinet E. referenda est. De cons. f.uctu in Valerianum persecutione ad Commodianum initio S. 46.

b Infra Alpius Paternus dicitur.

c Cædus Cæcilius apud Romanum in Annotatis habet: Exquiri tibi de nomine tuo, quid mihi responderet.

d De Curubis, exsiliis loco, vide supra S. Pontianum in Pita, a. num. 23. & Commentarium nostrum num. 795. & seqq.

e Cyprus scilicet subterraneus, in quibus primis illis Ecclesie sanctis Christum factos castronarii suos tempore persecutionum agebant.

f Curubim, in supra dictum est. Perro que hic ab initio hujus numeri usque ad alteram Sancti confessorem narratur, a subterre alterum proconsularem adhibita sunt, ut utraque confessio combineretur; sed de his vide dicta in Commentario num. 8. & sequentibus.

g De hisce beatus consule Vitam num. 30.

h Nempe in visum, de quo historiæ num. 24. & sequentibus in Vita.

i Eminentiissimi Baronii in Annalibus ad annum 261. num. 25. ex Trebellio Polliano legi vult Fulco, non Tulcio. Maximus Fulco patet dicitur a Popilio in Agerianis: ex aliorum tamén assertu Tullianus tom. 2. Historie imperatorum, in Valeriano art. 5. ait, ad hunc annum 257. in omnibus Popilio Mor. legi Tulcium. Hunc potuerit etiam tam Catalogis præfectorum Urbis, quem vult fragmentum Fastorum apud Bucerium in Cyela Villorum. Divide litteras istas iustitiam T. in F. facile mutari potuit, neque ad præfatos argumentum quidquam interstet, utra modo legatur. Consuli postea Iuliano Tullianus, & Pagus in Critica ad annum Christi 258. num. 1. ubi contra Baronium Tulcio legendum monet.

k Baronii in margine notat: al. flator. Sed nota est, quæ a communis lectio tradidit. Interitibus rorum curam mandatum fuisse, habent etiam ex Constantini imperatoris l. 1. C. Th. de Custod. rer., ubi cavetur, ut neque his, quæ struorum sanguinis officio, neque ministris, quæ struorum crudelitatem suam accutioribus vendere. Alia eadem nota videri possunt apud Patiscum in Lexico Antiquitatum.

l Equitatoris, qui etiam sape flator vocatur.

est qđ, officium inter cetera erat, ascendendum in eam domum levare. S. Augustinus in Sermonibus de duobus apparitoribus appellatur; *Primum supra in Vita unius tantum nomen, et tempus principem dicit, qualiter etiam infra interpretatur.*

In de hujus nominis eorum videlicet in Commentario §. 48. num. 820. & sequenti.

In Act. hujus Rainerii vultu sequenti: Omnes fore Mas. habent: VENERIAM. Colb. 1. & Mombritius. INTER VNASIA ET SALUTERIS. Germ. 1. INTER DNAS PLATAS, VENERIAM ET SALUTARIAM.

o Colbertinus eadem apud Rainerium habet: castigari, quod etiam placuit Rigolus; sed custodiri legendum esse eam eadem Rainerio observant in Commentario, num. 813. ex S. Augustino & Fulgentio, quorum primus ibidem e num. 813. Iustum hoc magis laudibus celebrat.

o Cudius Colberti, & Germ. 1. apud laudatum Rainerium habet: Atrio Secutolo; Conch. Saloutio. Sed Sauciole ratinandum esse, arminis ex cunctis Manuscritis II. con. 19. in quo si quid notandum simul dicitur. Hic enim in Colb.

B. Hinc Oculorum Labii rem. 5. col. 987. sic habet: Cogovimus etiam, quodam clericorum infructus ad forales reorum lententias frequent accedere. Properea prohibitionis eorum accessus hunc canonem protulimus, definitis, ut ad locum examinationis eorum oculos clericorum accedat, neque interit atrio Sauciole, ubi pro rebus sui qualitate quispian intercedendum est. Nomen tamen Bonifacii adnotat Glossarii Consequenti ad eandem vocem, notant, inquam ex Glossis nostra Congium, adverbium ubi, tempus, non loci esse; Romanis enim moris fuisse vult non in atrio, sed in loco aperto extra urbem, ubi etiam in S. Cyprianum cantign, capite pluisse.

q. Alii papalem legere malunt.

r. Fuit in Valeriano Augusti filius secundus, cui episcopus ex Gallico nepos; de quo controversia confusa, si habet, Anasiam Pagium in Differentiatione hypatica 52. & seq., & Tillemontium tom. 3. Historie imperatorum in Valeriano, est. 4. & Nova 3.

s. Has proconsulis quæstio, Sanctique response, nec non latam ab illo in hunc secessionem meritis S. Augustinus inferat Sermonibus 309. alias 12. quæ etiam cum in S. Cypriani voce Deo gratias propterea fuisse voluit.

t. Lacerna aque ac birrum virilis vestimenti genus apud veteres fuit, de quo multa congesta Samuel Pitiscus in Lexico Antiquo Romano, & Conringius in Glossario. Sunt, qui alteram vocem hic abundare existimant, quibus servat codex Germ. 1. apud Rainerium, in quo cunctis lacerna, tantum byrro legitur. Sed cum Fissus apud laudatum Congium dicat: Byrrum antiquis, quod nunc dicimus rulum; eumque ibidem ex Sebastianus Juvencus sat. 1. legat: Quod Græci coccum, Latini veteres byrrum appellant; itaque in Glossis Iffideri; Byrrus, rufus; cum hoc, inquam ibidem legatur, facile potui per byrrum lacerna color designari, ac consequenter legendum erit: Lacerna byrra. De byrrho tamem, inquam veste clericis ac episcopis non indicenti legitur S. Augustinus Sermonibus 316. qui de vita & moribus clericorum 2. est, alias 50. de diversis. Nemo, inquit, dei byrrum vel lineam ianicam, seu aliquid, nisi in commune ... Nolo, talis offerat soboles vestre, quibus ego totus quasi decetis

utur: offerat mihi verbi gratia byrrum pretiosum: forte decet episcopum, quævis non decet Augustinum, id est, hominem pauperem, de pauperibus autem.

u. Nomen hic Rainerius, in ediculis Fossat. Colb., Conch., & S. Gerovase Or., predumatica legi videtur, sed in multis pluribus dalmatica. Nomen hoc vestis, quæ in Dalmatia, ubi primum fuisse sit, sic appellatur dicitur, veteribus Romanis ignota fuisse, ostendit Barroius in Annaliis ad Martyrologium Romanum ad diem 31. Martii, de S. Polychæstus dicitur; & Piusius supra laudatum. Ad eandem eadem Barroius in Annaliis ad annum Christi 351. num. 40. & sequentibus, ubi de proditiis S. Cypriani vestimentis disputat, hoc de sacris vestibus, quæ non in Ecclesia usque est, recte interpretatus fuerit, non ausim asserere.

x. Vidi, quæ de hoc loco obsequiosus in Commentario, num. 819.

y. Id est: Soditas; tempo in sacrum Martyris sanguinem creperet; quævis etiam ejus temporis Christianis martyrum reliquias foveret, exemplo est milia ille referens, olim Christianus, qui vel vestis ejusdem Sancti vestis fidei, imitatus desiderat, ut in Vita num. 33. dicitur est.

z. Alii ediculis, teste Rainerio, habent: Discoculus.

aa. Eminentiſſimus Barroius ad annum Christi 351. num. 36. scholaribus legi, itaque prædita de præcedente clero divertium clauſum atque scholarum, accessus facies gſtantibus singulis, interpretatus est. Ego non dubito, quæ Sancti Episcopi ad Martyrum sui foveret pluribus clero adjutur; sed male scholares, vel scolares legere, per easque singulis facit intelligere, ut est apud Congium in Glossario.

APPENDIX

De Sancti gloria posthuma, & Operibus ipsi adscriptis.

CAPUT I.

Sancti apparitiones, seu visiones de illo nonnullis martyribus oblatæ: duæ ecclesiarum prope Carthaginem ipsi erectæ: eadem profanata, præsertim a Vandalis, & restituta Catholicis.

Primum, quod de S. Cypriani episcopi ac martyris gloria posthuma habemus, est gemina eorum ipsius apparitio, vel visio de illo oblatæ sanctis martyribus Montanus ac Flavianus, quorum Acta sincera in Opere nostro data sunt ad diem XXIV. Februarii, quo uno cum sanctis Martyrologio Romano inscripti sunt, quævis non diu post sancti Martyris nostri, eorum discipulis fuisse videntur, gloriam necem apprehendi, & post aliquot morum eorum pari martyris coronati fuerunt. Hunc primum S. Montanus loci laudat, pag. 436.

AUCT.
C. S.

tit., num. 8. ad Arcus Macrobi Candidiani procuratoris, qui fuit in via Mappalienti iuxta pilicioris, sepelitam fuisse legimus. Itane deus dederit S. Augustinus in *Sermone* 313. *aliam* 214. *de divites*, quem ibidem habuit, & in *cujus calce* hoc ait: Cujus viderit animus sanctum corpus, tamquam frater illius vaginam, hoc locum sublimitate divini altaris ornatus; eodem ipsi animus triumphali resurrectione reddendam, & oculis deinceps morte ponendam. *Utravogue ecclesiam pariter memorat Viter Viterius in Historia persecutionis Vandali, a Ruinaric adit, lib. 1. num. 5. recensens sacra muras Carthaginis duas egregias & amplas sancti maritii Cypriani (ecclesias;) unam, ubi languinem fudit; aliam, ubi ejus sepulchrum est corpus, qui locus Mappalia vocatur; semper a via Mappalienti, in qua ipse corpus beatum fuisse, supra in Actis dicitur.*

8 Illam altarem in mari littore fiam. & magnificam fuisse, tradit Procopius lib. 1. de Bello Vandalo, cap. 21. ut infra videbimus; atque hac eodem videtur, in qua dam S. Monica natum credunt transire, ut Augustinus fuit in Italian navigavit, ad eodem delicta est. Coniugit id non 383. ut non. vi. Augusti in Commentariis prout ad viderit sancti delicti Acta, 5. 5. dicitur est; ipse vero in lib. 5. Confessionum cap. 8. in laudat tam pag. 403. celato, hoc ipsum narrat; Et tamen, inquit, reculanti (Monica) sine me redire, vix perquisi, ut in loco, qui proximus nostris erat, memoria B. Cypriani, maneret ea nobis. Sed ea nocte clanculo ego profectus sum; illa remansit orando & fletu. Et quid a te petebas, Deus meus, tantis lacrymis, nisi ut navigare me non liceret. Cum enim memoriam maritum S. Augustinus possum fuisse loca; ubi maritum corpus servabatur, confiteri lib. 22. de Civitate Dei, cap. 8. & 9. ex sermone 313. *aliam* 36. de divites, colligitur, templum, ad quod S. Monica veniens venerat, ipsum fuisse, in quo sancti Maritii vestri corpus quiescebat.

9 De eodem quoque mentio fit apud Sulpicium Severum Dialogo 1. cap. 1. ubi Postumianus, Sulpiciani amicus, dum in Africa esset, ad istud devotionis causa occurrere dicitur. Sic enim Postumianus ibidem loquens inducitur: Libens animo adit Carthaginem, loca visitare Sanctorum, & precipue ad sepulchrum Cypriani maritii adorare.

Porro in hunc tam sacrum venerandumque locum prout quodam insensu, qua ejusdem sanctitatis profanatur, cum irrepsit, quam Carthaginensis episcopus, iussu in eodem sacris vigiliis etate S. Augustinus, cui certe non dudum ante, feliciter exstipavit. Ita docet ipse S. Augustinus in *Sermone* 311. jam alius laudat, quem ipse S. Cypriani natali die ibidem habuit, & in quo de sacrisque illis consuetudinibus hoc ait: Dominus dicit in Evangelio: „Cantavimus vobis, & non saluati estis.“ Quomodo hoc ego dicerem, si non legerem? Irridet me vanitas; sed juvat audire. Si non praevissem, qui hoc dixerit, qui me vestram posset ferre dicerem: „Cantavimus vobis, & non saluati estis.“ Numquidam in hoc loco, estis saluati cantandis est, ab aliquo saluandum est?

10 Aliquando ante annos non valde multos etiam istum locum ejusdem periculosa visitatione. Istum tam sanctum locum, ubi jaces iam sancti Maritii corpus, sicut meminerunt multi, qui habent annem; locum, inquam, iam

sanctum inveterata pestilentia & petulantia salta. Dorum, Per totum noctem canabatur hic nefaria, & canaribus, insulter. Quando voluit Dominus per sanctum fratrem nostrum, episcopum vestrum, ex quo hic corporis sancti vigilia celebrari, illa pestis aliquantulum relaxata, postea cessit diligenter, erubuit sapienter. Cum ergo modo hic illa, Deo propitio, non fiant, quis non celeberrimus demonis ludus, sed celebratur hic sanctitas & toteminis Maritium, non hic saluatur; & ubi non saluatur, ramend Evangelio legatur: „Cantavimus vobis, & non saluati estis.“ Hac ubi, postquam ista verba Evangelii exposita. Videtur autem illa loci profanatio per speciem religiois, quasi hujusmodi servitudo natalis Maritii digna celebraretur, primum interdicta fuisse; quomadam Hippone Regio natalis S. Leonis, ejusdem loci quondam episcopi, vinctis conviciis in templo sancti Phoca, quem abbas S. Augustinus, tam Hipponeis presbyter, similiter abolver, ut ipse in epistola 39. ad Alypiam Thagastensem episcopum scribit.

11 Multe graves testisque profanatio utramque sancti Maritii templum sacro 5. sed Græcorum Vandalarum regis, capta per dolum Carthaginem, desolavit. De miserabili hujus urbis exsilio, consuli possum Viter Viterius lib. 1. Historia persecutionis Vandali, cap. 4. & seqq. Profer in Cherson, alique, quos Theodoretus Rhetorius in Commentariis Historiae ad laudat Viterius Opusculum, cap. 5. recenset; ubi etiam illud ante ere vulgus 439. conitigisse ostendit. Quod ad profanum argumens spectat, item Viter cap. 5. sic ferat: Pulso namque episcopo (Quodam Deo) ut profani locum, cum clero venerabili (Græcorum) illico ecclesiam, nomine Kellastan, in qua semper episcopi commovebant, lux religionis (Arianæ) mancipium, asque universas, quæ intra mura fuerant civitatis, cum suis divitiis abstulit. Sed etiam foris muros quatenusque voluit, occupavit, & precipue duas egregias & amplas sancti maritii Cypriani; unam, ubi sanguinem fudit; aliam, ubi ejus sepulchrum est corpus, qui locus MAPPALIA vocatur.

12 Incertum est, utrum duas istas S. Cypriani ecclesias Græcorum Ariane hæresis impetu addiderit, an Vandali fuit inhabitandi tradiderit. Nam neque Viter id explicat, & Profer in Cherson disertis tradit, multas ecclesias in hujusmodi profanum usum ab eis deservatas fuisse. Nec ab ecclesiis, inquis, despoliatione abstinent, quæ & sacris vasibus exornatis, & sacerdotum administratione prevaris, non jam divini cultus loca, sed fuorum iussu esse habitacula. Ut ait, exsilio aliquando Ariane felle ministerium eorum aliam, que in littore maris sua erat, sanctique veneranda esse ex dillis servatas, scribit Procopius lib. 1. de Bello Vandalo, cap. 21. ut mox videbimus; & gravissimè facili falli poterit in eo, quod ait, illam sub Himerio fuit Himerio, qui Græcorum patri fuit Vandalarum regem successit, Cæsaribus ut ademptum, dillique Acrorum impetum additum fuisse. Quam dolentem vero hunc sanctissime ecclesie profanationem taliter Axi fideles, colligere licet iam ex pte eorumdem annis, quo venerandus Maritii, olim Episcopi sui reliquias profangebatur, tam ex Procopio, cujus verba non debet.

per quo S.
Africa
reus 4

via
dum
pro
mo
no

per Can.
Augustinus
fuit vult
caput in
baptis.

Dracoe
victoria a
Vandalo
E

Archie
usque
E

A debuit, tum denique ex *Hamila* tempore persecutionis, ab *isdem Vandalis in Africa adversus Carthaginienses*, ipse *Sancti auctori dicta*, *et a Ruinaris in laudat Opusculo excusa.*

*non ferunt adu-
sum alicui*
13 In hoc auctor uim, 3. audientes fuit in spem erigunt, sanctumque Cyprianum Deo sup-
pliciter inducunt, inter cetera dicit: Ait etiam
(*Sanctus Martyr in celis*) corporis sui causas di-
cendo: Domine, cur membra, que se hic con-
fessa sunt, passus es capiui? Cur talem san-
guinis, quem tanto sublimaveras honore, tanto
despectui reliquisti? Ad postremum & de nobis &
de ceteris, quæ? qua tam omnia, fac, sicut vis. Ubi
est nomen tuum, ubi est gloria tua, ubi est virtus
tua? Hec dicendogentes, quæ se, ut nos invade-
rent, blasphemaverunt. Exurge, quare obdormi-
tis, Domine, exurge, & ne repellas ulque in finem.
Redde tibi gloriam tuam, terram tuam suis red-
de, redde meis ossa mea, ut te triumphante,
& hostes tui pereant, & nos in sedibus nostris
nostro ordine gaudeamus. Ut vero *benigna auctor*
tam ceteri pignoris recuperandi spem in auditorum

aliqua
B amnis magis confirmari, subditi & alterum
patrem, qui ad ipsum simul cum S. Cypriano
posset. Adeli, inquit, S. Cornelius Romæ Ur-
bis antistes, qui hoc eodem die passus, in tali
causa Socium non relinquit, non desit in tali
possessione Collegam.

*et ad lau-
dam per
nobis
soliman-
tem*
14 Perre *bes Afrorum* in sanctam Episcopum
suam fiducia non ex solo pio animi affectu nata,
sed ipsius Sancti promissione uix fuisse videtur.
Præcipuum enim lib. 1. de *Bella Vandalico*, cap. 21.
scribit, sanctum Martiorem Afri de orbe sibi
tam venerabili loco missis sape apperuisse, sus-
cipe quæ feceris esse; sora enim tempus, quo
ipse carcerum suum ulscioverit. Hæc autem vota-
tionem sancti evenit præbuit fuisse ostendit, ad
Belisarium, Iulianum I. imperatoris exercituum
duces, Vandalis prædæ ejusdem Sancti scribitur
ad Decimum regem alade afflicti, Cartha-
ginem recepti, & Africam, que jam amplius
quam toto fando sub eis generat, imperia testifi-
cat, capite & in triumpho ducto Gelonere,
Vandalorum regem in Africa saluiter exhi-
uit, præcepit apud laudatorem scriptorem lib. 1. & 2.
pleribus videtur est. Atque, quod ad argumen-
tum nostrum pertinet, ex lib. 1. cap. 21. acci-
pe. Fuit *relatus* de Vandalis apud Decimum vo-
luntatem, receptamque a Belisario Carthaginem
ipso, interprete Claudio Meliteno, sic progres-
surus: Patui quoque, & lucem accepit oblatum
saepemulit secundum quicquid vilius, cuius exi-
tus omnes latebat. Fuit autem ejusmodi.

*et ad lau-
dam per
nobis
soliman-
tem*
C 15 Carthaginenses divino Cypriano, quem ma-
xime venerant, templum clarissimum ante ur-
bem ad litus maris posuere; & tum alia, que
ad ejus cultum pertinent, rite procurant, tum
solenne celebrant, quod ab ipso dicitur CYPRIO-
MA. Hoc ipsum nomen tempestati illi, cuius men-
tionem proxime feci, ideo nautæ tribuunt, quia
eo fere tempore coram sole, quo Afri scilicet
hoc agere consueverunt. Templum illud Vandalis,
regibus Honorico, Christianis per vim eripue-
runt, mox detrusis indignissime eorum sacerdo-
tibus, ipsi sacra Ariano ritu deinceps curarunt.
Missis ea re, & animi dubis Afri Cyprianum
saepem vilius in locum duxisse perhibent, ne sua
causa Christianos haberet sollicitos; futurum e-
nim tempus, cum ipse factum sibi injuriam ul-
ticeretur. Quam vocem pervagatam cum Afri
Septembris Tamen IV.

omnes accepissent, potam aliquam, sacrorum
ejusmodi viderem, tandem Vandalis irrogandum
avide exspectabant: at, quo demum vitium illud
evaluerum esset, conjectura alicui nequebant.

*a Catho-
licis causis
reputan-
tur.*
16 Jam vero, postquam in Africam imperato-
ris clausa appulsa est, pridie recurrentis festi, quam-
vis ad Decimum, (scilicet 70. *India Carthagine* dis-
firm) Vandalos Ammatas, (Gulomeris tyranni
frater, adversus Belisarium) duces, Ariani
tamen sacerdotes templum perpurgant, & dona-
ria, que illic asservabantur, pulcherrima que-
que suspenderunt, lychnisque ornatis, & sacra
lapidiculi & repositorii educta, omnia pro idoneo
cuiusque usu diligenter parant. Consecuta sunt,
que gesta apud Decimum supra dixi: tunc supra
elapsi sacerdotibus Ariani, Christiani recte hæci ac
vere Religionis cultores, Cypriani adem ingre-
ssi, lucernas omnes accenderunt, & sacra con-
secrata apud se rite curarunt. Ita, quid vilius signifi-
carent, enotuit. Ita Præcipuum, Belisarii in hoc
belicet, & oculatus rai gulle testis. Ceterum Ru-
naris in *Commentariis* historis de Persecutione Van-
dalica, cap. 12. uisat, recuperatam a Romanis Af-
ricam fuisse ante ara vulgaris 334. post eam se-
ptem supra scaturum, quam a Vandalis occupata fue-
rat; Carthaginem vero ante, postquam a Genseri-
co capta fuit, novagiesimo quento.

*et ad lau-
dam per
nobis
soliman-
tem*
17 De alterutra quoque e duabus S. Cypriani
præditi ecclesiis dicta esse videtur, qua S. Gre-
gorius Tarraconensis lib. 1. de Gloria martyrum, cap.
94. scribit *huius verba*: Cyprianus beatissimus Car-
thaginensis & antistes & martyr salutem lapsum in-
ferens supplicantiibus præstas, in cuius basilica
analogus (id est suggestus) in quo, libro supra
positum, cantatur ut legitur, mirabiliter com-
positus esse refertur. Nam ex uno lapide mar-
moris tanti sculptus adhibetur; id est, mensa
desuper, ad quam per quatuor gradus ascenditur:
cancelli in circuitu, subter columnas
quæ pulpitum habet, sub quo octo personæ
recipi possunt. Qui nunquam ibi ullo ingenio pos-
sunt exhiberi, nisi virtus Martyris perflueret. Ad
ejusdem Sancti corpus in laudat *pro* Cartha-
ginensi ecclesia præci pro se fundi flagitum S. Gre-
gorius Magnus lib. 6. Regulæ, epist. 19. ad Domi-
num Carthaginensem episcopum scribit: Et me
pro vobis apud sacrosanctum B. Petri Aposto-
lorum principis corpus, & vos pro me apud S.
Cyprianum martyrem, orationibus decet incum-
bere. Hæc ita: quo vero sacrum istud corpus de-
nique deventum, infra exponemus.

CAPUT II.

Sancti per universam Ecclesiam cultus.

*et ad lau-
dam per
nobis
soliman-
tem*
Qua præcedens capite proximus, celeberri-
mum S. Cypriani apud veteres Carthaginem
fuit colium testissimum sciam: nunc de eod-
em cultu etiam alio præcipuum dicendum est. Hæc
S. Augustini auctore jam tam late extensas sunt, ut
ipsius dies natalis, nempe quo martyrium tolerat,
non modo in Africa, sed & in transmarinis regionibus,
ut Iudæam quidem, cum gentibus, aut hereticis
lateret. Sicut enim ipse in Sermon. 370. qui in ejusdem
Notali secundus est, loquitur: Spiritus sanctus docet
nos in hac hora, que oportet dicere: dis-
tanti & in lumen aliquod de laude Cypriani glo-
riosisimæ martyris, cuius natalem hodie, sicut
nobis, celebramus. Quod non fere frequenter

A celeberrimi deſcriptis ac martyris, etiam Roma celebrare, quem Cornelii, venerationem fuiſſe & ideoque, ſicut hi due eodem Officio ac die ibidem ſimul celebrant, ab illius tamen nomine ſignari ſubſequentes hebdomadae, quoniam S. Cornelii ac Pontificii dignitate prae loci in Martyrologiis ac Sacramentalibus docetur.

ex vultu
probat.

24 Mox quoque, quum Frontani ac Tillemonii viſum eſt, ſervari poſſe productus S. Gregorii locas; nam cum in Patrum ſubſtitutum carere jubent ab eo tempore, quo, quia circa S. Cypriani ſeſtum oriri ſolebat, Cypriani ab Afri dicebatur; mirum non eſt, quod de S. Cypriani, non Cornelii, feſtivate ibidem meminere. Hanc vero temporeſtem a S. Gregorio hic deſignari, dubitare non poſſet, qui legenti Procopium, ſupra num. 15. relatione, librige ibidem citati cap. 20. Quod ad hederam ſancti Martyris in Romana Eccleſia venerationem poſuit, et ſimiliter cum S. Cornelio in ſynodo Eccleſiae Brevario ac Miſſali cultus rite ſemoduplici tantum, die xvi. Septembris, ut §. 1. Commemorari jam obſervavimus: Roma tamen in eccleſia Lateranenſi ſimiliter una cum eodem ſancto Pontifice, rinduplici die xxi. ejusdem menſis. Ex dictis autem collige, quantum a verſimilitudine aberraret, qui S. Cyprianum in ſua de heretiſis reſponſionibus errare martirem iſſe commendat: cum ſatis enim credibile eſt, Romanis tantum cum veneratione Episcopii Afri memoriam proſequuti fuiſſe, qui errorum Apoſtolicæ traditioni contrarium contra ſua Verba ac orbis Pontificum ad mortem uſque deſendiſſet.

Item in
R. vultu,
quod dicitur.

25 In Hiſpania quoque celeberrime fuiſſe Sancti noſtri venerationem, liquet ex Aurelio Prudentis, ſeculi 4. poeta, qui in libro ſupra caput, Hymno, 21. Valeriano episcopio juvante, ut S. Hippolyti, martyris Roma culti, ſeſtum diem ageret, inter ſolemniores feſtivities S. Cypriani memoriam, ſuæ ſinit:

Inſer ſolemnes Cypriani, vel Chelidoni,
Eulalieque dies, curat ac ille tibi.
Enſas & alius ejusdem poete hymnus audivi
13. qui totus de S. Cypriano eſt, & in quo inter
cetera ait:

Eſt proprie patris Martyr, ſed amore &
ore noſter.

* i. a. Con
nelli

C Antiquis Gallie etiam minime ignotum fuiſſe ejuſdem Sancti feſtivities, habemus ex Miſſali Gombus, ſive veteri Gallicano, per Joſephum Thomaſium edito, in quo propria Miſſa in Natale ſanctorum martyrum Corneli & Cypriani cubetur. De Ornatu eccleſia ſimilia credere jubet S. Auguſtini, dum lib. 4. contra duas episcopos Pelagiarum ad Bonifacium, cap. 8. ſcribit, beatissimum, corona etiam martyrii gloriosissimum Cyprianum, nec Africanis atque Occidentibus tantum, verum & Orientalibus eccleſiis, ſanis prædicantibus, & ſcribis ejus longe lateque diſſuadente, noſſimum fuiſſe.

ſed in
vultu,
ex alter

26 Non poſſumus tamen ipſius apud Orientales cultum aliunde probare; cum nec Menae, nec Beſiliani, nec quidam Syriaci editi, Menologia Græcorum de illis meminerint. Habemus quidem inter Oratores S. Gregorii Nazianzenſis unam, quæ 18. eſt, in laudem S. Cypriani martyris, diſtam ab eo poſtremo ſeſti illius, quum Tillemonius pro anno ſancti Episcopii ac martyris noſtri apud Nazianzenſem in Cappadocia feſtivate aſſerenda laudat, & ſupra eundem re vera tale eſt: Cyprianus ſere non effugit: o ingens de
Septembris Tomus IV.

monum! Idque vos pulſi eſtis, qui eum omnium Auct. maxime ſolliciti, annuique honoribus, ſeſtibus celebratis. At mihi plane incertum eſt, cuius S. Cypriani feſtivities hic memoratur: etenim, ſicut ſupra non ſemel prænotavimus, S. Gregorius Nazianzenſis in laudati Oratore genitum ejusdem nominis Martyrem conſecravit; cuius ſeſtem Corſignatſem Episcopum, cum Cypriano Antiocheno, qui Nicomedia poſſus traditur, & una cum S. Juſtina virginis in Romano Martyrologio ad diem xvi. Septembris, in Menologio vero Baſiliani & Syriaci ad 2. Octobris inſcriptus eſt, & quorundam illa metro diligenter Eudocia Auguſta, reſte Photio in Bibliotheca, cod. 184. ſiſte autem ſolus edita habet apud Martianum ac Daraudum tom. 3. Theſauri Antiquorum.

culat ſon
vix, au
ita curam
q.

27 Enimvero cum in Cypriano Orientali eccleſia martyriſi, ipſius apud Græcos cultum bonum Martyrologia, quæ de Carthagenſi ſilenti, deſerit teſtetur, longe probabilius eſt, illius, non huius, ſeſtum fuiſſe, quod Gregorius Nazianzenſis quotannis celebrari ſolebat ſignificat; licet hic itilium eundem cum Carthagenſi fuiſſe per errorem cuſtavimus. Sapiſſimum hanc arguit, quod S. Cypriani, qui ibidem celebratur, apud quem quendam mulierem abſceſſo corpore, deſque eodem per revelationem, alteri eundem matrem ſoleam, reſcripto in eadem Oratioe narrat: ut eam hæc de S. Cypriano Carthagenſi accipi non poſſunt; ita ad Antiochenum referenda videtur, cuius corpus a natis Romam adductum, & a Rufina, clari generis ſemina, receptum, & venerabili loco depoſitum ſuit, ut in Actis præſidii meo laudatſem legitur, conſecrante Eudocia apud Photium, quæ Rufina de genere Claudi ſuit, ſynodice opera elegans templum ſancto martyri Rome cultum eſt aſſertum, quæ amica ſuocia in Opera noſtre poterat examini. Sed & ipſe Tillemonius tom. 5. Monumentorum, art. 7. in S. Cypriano & Juſtina ſiſte S. Gregori de martyris corpore acta de Antiocheno pariter interpretatus eſt.

28 Porro præter hoc ſanctorum Patrum, veterumque ſcripturam ſeriem tenere, qui ſeſtum Eudocia ſupra ac Martyrem noſtrum dignis elegis proſequi ſunt, aut cum bonis memorant, & quorum multos laudes habet apud Tillemonium art. 63. Id non omnium inſtar ſit, quod S. Auguſtini lib. 6. de Baptiſmo contra Donatiſtas, cap. 6. de eodem ſcribit, ait: Quem inter raros & paucos excellentiſſime gratia viros numerat pia mater Eccleſia. Superſedeo præter martyrologia Latinis magno numero reſcenſendis, qui poſt Boetianum Ricetianum, Hieronymum, & Romanum Petri, ſeu Patrum Reſtrocydi, S. Cypriani memoriam ad hunc diem xiv. Septembris unanimi conſenſu celebrant. Hiſta, inquam, reſcenſendis ſuperſedeo, quia in beatus dictis ſatis conſtat de ipſius veneratione in univerſa Eccleſia cultu, quam & vix ſanctissima & gloriſia martyris, & præclariffimis libris illuſtratur; ut non immerito Prudentis, jam alius laudat de eo canentis:

Troet illa regna celi;
Nec miſus involat terris, nec ab hoc re
cedit orbe,
Diſſerit, eloquitur, tractat, docet, inſtruit,
prophetat.
Nec Lybie populos tantum regit, exit uſque
in ortum
Solis & uſque obitum: Gallos fovet, imbuat
Britannos,

Ff 2

Pro-

Auct. C. S.
Presidet Helperze, Christum scriit ultimis I-
beris.
Denique doctor humi est, idem quoque mar-
tyr in supernis,
Iactat hie homines, illinc pia dona dat Pa-
tribus.

CAPUT III.

Sancti corporis translationes, & reli-
quiae variis in locis honoratæ.

Sancti
a legat
Caroli
Magno

Sancti Martyris venerabile corpus, quod in
insigni prope Carthaginem ecclesia digne hono-
ratum fuisse, supra vidimus, inde in Franciam,
Arelatem primum, ac deinde Lugdunum Segusiaco-
rum, regnante Carolo Magno, translatum fuisse,
testatur Agobardus, ex eodemque Lugdunensi,
eisdem ecclesia post Leidradum alio videntur cir-
ca annum 814. episcopus, in Carmine, quod de
eisdem Sanctis, nec non St. Sperate et Pantaleo-
nem offium apud Lugdunenses receptionis ampulsum,
autem synodum, ac venerabiliter testis vocant.
B Cernit hos Sanctis litter tam alibi, tam in O-
pere nostris oculum reperit tam. xv. Julii ad diem
xviii. pag. 211. ubi de Martyribus Scillitanis
aliam est. De eadem translatione Ado Venerabilis
in Martyrologio suo ad hunc diem xiv. Septembris
post S. Cyprianum elegit hac habet: Post multa
varia curricula annorum, gloriosissimo Carolo
Francis imperante, contigit legationem Franco-
rum ferensibus, illustres ac sapientes circumpe-
ditos legatos transiit per Africam scilicet.

In Gallia
Caroli
Magno

30 Hi, cum Carthaginem dirigit, & loca
venerabilia sanctorum martyrum, reverentes a
rege Persarum Aalon, qui, excepta India, totum
regne tenebat Orientem, vidissent, facile sibi
consilio princeps, ac favorem in re tali prestante,
pro magno munere rogaverunt, ut ossa B. Cy-
priani cui ferenda permitteret. Quod ille non ma-
gno dicens, concilio postulat concessit, usque
pio imperatori, cuius gratiam omnium, qui in
voto terrarum orbe erant, regum ac principum
amicitia propinqueret, ipsi ea ferrent, libenter as-
sensit. Comque venerabiles legati ingentis dona,

C Martyrum sollicit reliquias ferentes (nam & B.
Sperati martyris membra, qui unus fuit ex illis
211. praclarissimis martyribus Scillitanis, caput
eius martyris gloriosi Pantaleonis, secum cum
benis ossibus Cypriani habebant) reverenter
prospexit ubi velle, tandem pervenerunt Arelatem,
Ubi sacra Martyrum membra signata interrim re-
linquentes, legationem suam glorioso imperatori
renunciare festinaverunt, & ut animum regis am-
plius sibi de legatione strenue perficere concilia-
rent, inter alia de Sanctorum reliquiis ab Africa
deportatis ejus animos extollunt.

Archiepiscopus
Lugdunensis
de pignori

31 Unde ille plurimum laetus, eas tam diu apud
Arelatem digna veneratione reservari iussit,
donec ipse magno aliquo opere in regno suo tem-
plum concederet, ubi tam pretiosum pignus ingra-
ti cultu & ornatu reponeret. Sed emergentibus
causis, dum opera tardius confilipitur, occasione
mista Leidradus, venerabilis Lugdunensis epi-
scopus, gloriosum imperatorem rogavit, ad civi-
tatem suam defendere bruta ossa Martyrum et li-
beret. Annuit imperator. Sed & idem opus vo-
lunt suum plus perficit: eam honore infra civi-
tatem Lugdunum deposita sunt, ibique in mayo-

ri ecclesia B. Joannis Baptista ac sancti martyris D
Stephani aliquanto tempore custodita; & ad des-
fectionem civium, Deo id misericorditer ope-
rante, & imperatore jam votum suum de aucti-
catione templi in longe alia transference, sanctus
episcopus beatissimas reliquias gloriosorum Mar-
tyrum in predicta ecclesia post venerabile & sa-
crum alare decemissimis sepulture recondidit, ac
postea civibus suis procurat honorabiliter com-
mendavit. Illos usque S. Ado laudatus,

32 Perro cum occasione translationis offium S.
Sperati simul scilicet Caperus nosse homo Julii su-
pra citato a pag. 210. jam discerneret, videretur
quo, quidquid ad hanc S. Cypriani translati-
onem pertinet, studium seculum in remittendum
cessit, ut altum agerem. Pantis altam obse-
rvasse juxta, Agobardum in eamdem nullam de
suis legat a Persarum rege auferendi corporis
puncta mentem ferat; sed contra se loqui,
quasi si sacra illat reliquias etiam obsequium
suis rati de legat illis verbis bradesyllabibus
idem emat:

Post multos nimis viz labores,
Ingressu reduct salum petentes,
Intranti Lybicos repente fines,
Qua Carthago gravi pecunia ruca,
Delicti praeferat decus juvenat.
Hic dum basilides decus dicat,
Et Christi subeunt verenda templa,
Cernunt, ut tua, Cyprianæ martyri,
Servaret locus neglectus ossa.
Tum vero nimio dolore moti,
Et magno gemitu polum insistentes,
Potant auxilium Dei perentia,
Pro quo, Sancte, tibi caput recitum est.
Et mox populiis precando flexit,
Pendant sarcophagum, fludentque fletus
Artas strigere luctus paratis,
Committuntque suo corpus S. Iosello.
Sperati quoque martyri beati,
Nec non Pantaleonis ossa, rapim
Tollant cunctis simul, ligantque panis.
Conducunt celeres navem paratam O-

33 Secundo, quod ad tempus scilicet translati-
onis spectat, Caperus ibidem resalat Severum,
qui supplevit Bedae lect nian, scribis memora-
tat Sanctorum reliquias anno 816. Carthago de-
latat, & Arelate depositas fuisse, atque hinc au-
tum primum 807. Leidradi opere Lugdunum trans-
latat. Deinde cum eadem translatione ad Adonem in
Cronico ad annum Christi 806. vel, ut alii vo-
lunt, 807. consignatur, hinc, tanquam temporis
bus et gestis videretur, affectionem potius mo-
net, quam Sigebertus, qui in suo pariter Chroni-
co cum anno 808. affert, & quem alium Ba-
lazarus in Notis ad Leidradum fecit uti. De
quo geminum legationem ad Arelatem Anglon
Persarum regem, a Carolo Magno missam esse
observat, indeque fieri potest, ut Sigebertus ve-
terum confunderet, ad horum prout videretur,
quod ad posteriorem erat referendum. Fieri
hoc spectantem ibidem, si jam memi, cuius
litter reperit.

34 Exstat apud Mabillonium tom. 1. veterum Proles
Analictum, pag. 407. Flori, Lugdunensis ec-
clesiae eodem seculi 9. diocni, veros de landa-
tis reliquiis ibidem aservatis, in quibus cum Ca-
perus se solus videret, qui de St. Sperato &
Pantaleone agnos, aperit eos sicut hic reconse-
re. Sui agnos selet

Hac

A Hælocuples Christi thesauri conditur arca,
 Parior argento, sulvo pretiosior auro,
 Clavio & cuncta gemmarum luce micantem.
 Hæc nempe insigni Doctur sua viximus ore,
 Eximius Prælat, Martyr celeberrimus idem,
 Lucifer in nidiis magnæ Carthagine missa,
 Emicat, & pulchra Cyprianus lorte quiescit.
 Additur huic geminum radianti lumine fidus,
 Sperateus martyr cum martyre Pantaloeone,
 Cuius cum capite lux pollent sacra ossa priorum.
 Quos pariter, Carolo Francorum principe,

gaudens
 Gallia lucebat, Lybica ditata talentis.
 Hæc igitur nobis orata fida patronos
 Efficiat, Christo ut cælis veniente coruscis,
 Martyribus cunctis lux diadymata clara ferente,
 Ipotum meritis lux nos æterna recepit.

35 *En dicit collige, vera non esse, quæ Mabil-*
læus tom. 3. Annotum Brundiliorum, ad annum
816. nem. 9. ex libro de gestis Sanctiorum Rothem-
burgi in Britannia Magnæ narrat de S. Cypriani cor-
poris post medium sæculi 9. apud Carthaginem etiam
quiescente, ibidemque miraculis clare. Scribit enim,
Fredericum quendam, nobilissimum inter Francos
totum, ejusque dux fratres, in primum eadit pa-
trui sui ad episcopum justis ferreis tænetis brachia,
lampasque cunctis, loca sancta in amore & elicio
amorem, etiam in Africam perrecessit ad sepulcrum
S. Cypriani episcopi & martyris, qui (verba sunt
ex laudate libro a Mabilæo excerpta) lectuando
miliario ab arce Carthagenensi quiescit juxta
mare, ubi multe virtutes & multa miracula a Do-
mino lapsus ostenduntur. Hæc, inquam, secundum
supra dicta vera esse non possunt; sed vel de vices
S. Cypriani sepulchro excerpta sunt, vel Fro-
mundus cum fratribus Lugdunum, non Cartha-
ginem, accessisse dicendum est.

B Gallia lucebat, Lybica ditata talentis.
 Hæc igitur nobis orata fida patronos
 Efficiat, Christo ut cælis veniente coruscis,
 Martyribus cunctis lux diadymata clara ferente,
 Ipotum meritis lux nos æterna recepit.

Altera translatio in adum valguis.

36 *In Martyrologio Adami Venerabilis, Refractor-*
is opera edita, post verba nam. 31. data refertur &
altera sancti Martyris iussu ejusdem translatio, eodem
sæculo Caroli Calvi jussu Lugduno Compendium fac-
ta. Sit enim in eo legatur: Sed post, interposito
tempore, regnante glorioso rege Carolo, Ludo-
vici imperatoris filio, iterum reliquæ B. Cypriani
ad monasterium novum, quod idem rex augus-
to opere construxit in Compendio palatio suo, eo
jubeat, translatae sunt. Eodem in editione per Ja-
cobum Mosanderum curata leguntur. Verum hæc A-
dami non esse, sed pariter etiam quædam addita, in-
ter alias meritis suspensum est Cuperus supra lauda-
tus, cum quod Alio nec ad eum xvi. Julii, ubi oc-
casione Sullitarum martyrum præter translationem
memorat, nec in Cicerone suo, de hac altera
verbum ullum ferat. Certe ad dictum Julii diem po-
tius significat, S. Cypriani ossa, dum scriberet, Lug-
dunum etiam quiescisse. Verba subjuncta: Hincum (Sull-
itarum martyrum) reliquæ cum ossibus B. Cypriani,
& capite S. Pantaloeonis martyris, ex Africa
in Gallias translatae, venerunt Lugduni in basilica
beatissimi Joannis Baptiste. Nihil quoque de eo
habet Alesius Epimanus in Equis Sullitarum, &
quæ ipse ex Breviario M. Cadini Alio tom. 4. Vi-
torum Sullitarum recepit; unde colligere licet, il-
lum ad eod. d. pariter abijisse.

C Gallia lucebat, Lybica ditata talentis.
 Hæc igitur nobis orata fida patronos
 Efficiat, Christo ut cælis veniente coruscis,
 Martyribus cunctis lux diadymata clara ferente,
 Ipotum meritis lux nos æterna recepit.

Idem non gaudens.

37 *Sed & Dominus Georgius in Annotationibus*
ad laudatum Refractorianum Martyrologium, hæc
prædum ad se revocavit, restatque, eandem transla-
tionem minime reperiari in codicibus Vaticanis, quibus
ad dictas annotationes faciendus usus est. Videtur
enim Rosmarini aliquod de hujus loci suppositum sub-
Septembris Tomus IV.

luisse? non cum hic in Actis præterea martyrum, Auct.
editionis Parisiensis anni 1689. pag. 213. dicitur, C. S.
translationem illam in Adami Martyrologio sine-
ro legi, in altera editione ad ipsa acta & emenda-
ta, quæ Amstelædamensis 1713 prodit anni 1713.
pag. 205. præ sincero subtilitate vulgato. Sed quod
suppositionem magis prædixi, est anni S. Adami e-
ternitatis, præmi hic a Mabilæo tem in Actis San-
ctarum Sec. 4. Brundilæo, parte 2. pag. 171. quem
in Amalibus, tom. 3. ad annum Christi 875. num.
65. figuræ, collatus cum anno, quo Compendiensi
ecclesia a Carolo Calvo dedicata est. Etenim, cum
Mabilæus loci titulus doceat, S. Adamen anno 875.
adisse: dedicationem vero memorat ecclesie in an-
num 877. incidisse, ostenderimus ad hunc ipsum diem
in Commentario historico de S. Cornelio Papa marty-
re, S. 13. num. 269. consequens sit, contrarium
Martyrologii verba ipsius Adami non esse, sed post
hujus mortem ab alia auctore.

38 *Non propterea tamen translationem illam ut-*
gere velim, cum illud ipsum additamentum vin-
ctum sit, & alimunde confirmetur. De Compendio
in Francie templo platea diamus in Commentario hi-
storico mea laudat, ibique ostendimus, illud a Caro-
lo Calvo emendatum fuisse, ut ad Caroli Magni
est sui exemplum, qui Aquiligrani insignem basilicam
construxerat, & congerie quas plurima reliquia-
rum illustraverat, ipse quoque Compendii simulam
ecclesiam habere. Ut igitur hanc in fide S. Cornelii
corpus Roma alterum in ea honorifice depositum, ita al-
iam potius S. Cypriani ossa, quibus affuerat S. Co-
nelius Magni ecclesiam condere alium cupiverat, e-
odem pariter transiit, ut cum ecclesia tanto ibi
sauro diceret. Hæc ex hac parte verissimum est ipsa
vulgata Martyrologii assertio, seu additamentum.
Hæc consensus domesticæ tabulæ Compendiensi, re-
ste Mabilæo tom. 3. Annotum, ad annum 875. n.
94. ex nominatum Martyrologium M. liberque Com-
pendium ejus loci, in quibus ad M. Marti legi-
tur: Ad Compendium suscepto beatorum mar-
tyrum Cornelii & Cypriani.

39 *In eundem sententiam laudet Mabilæus*
citatus Bibliothecam Ecclesiasticam Steiervichi, in Car-
tom. 2. pag. 15. ubi legi asserit, Responsum
CIVES APOSTOLORUM, occasione translationis
corporum sanctorum Cornelii & Cypriani
apud Compendium, compendium fuisse. Laudat
præterea Caroli Simplicis & Ludovici Transma-
rini præcepta, in quibus, quæ Compendiensi
basilicæ data sunt, sanctæ Dei Genitrici Mariæ,
basilicæ quoque martyribus Cornelio ac Cypriano
donari dicuntur. Clarior loquatur Robertus,
seu Robertus Francie Rex, ejusque conjux
regina Constanza in Charta donationis eidem ec-
clesie anni 1027. felle, præmi ex actis apud
eundem Mabilæum lib. 6. de Re diplomatæ,
pag. 382. ubi enim quædam donatur Sanctæ
Mariæ Compendiensi ecclesie, . . . & sanctis
martyribus Cornelio & Cypriano, in eadem
ecclesia requiescentibus. Præmissis designatam
datus Brundilæo analitice: Certe SS. Cornelii
& Cypriani reliquæ in una preloia cepia in
Compendiensi ecclesia . . . asservantur. Di-trans-
lato in eundem locum, asservantur ibidem cor-
pore similia habet Martius S. 34. Vite, ut Ado,
impugnans, Vitenensis, & ceteris episcopi mon-
asterii instrumenta testantur. Sed quod de A-
dami translatum sit, jam diximus; & illustrata
vero ipsa non alia sit, quam quæ Mabilæus
laudavit, ignoramus.

Auct. 40 *Ruinaria* quoniam in Actis primorum Mar-
C. S. tyran, editus *Amstelredamensis*, pag. 103. eod-
 em per multa vetera, & quidem lineari epu-
 lam loci instrumenta confirmari affirmat, & le-
 thorem ad Miltium rem. 1. Metropolit. Remensis,
 lib. 3. cap. 33. tenuit; sed nec hic aliam in insu-
 per instrumentum videtur restitui, laudatque.
 Et hoc interitum mihi est, an verum sit, quod Tili-
 lemanus art. 65. in S. Cypriano offeri ait, trans-
 lationem illam a Carolo Cito factam, ex ipso fun-
 damentum ejusdem monasterii antea hunc titulum de-
 monstrat. Aliud verum est, nullum hoc de re vestigi-
 um exulare in ejusdem Caroli precepto, quod Mo-
 nasterium velut pro illius loci constructum ab illa
 etiam, & ex primogenio transumptum, exhibet
 in Appendix ad tom. 3. *Amal.*, instrumento 24.
 Tillemanus item art. 17. in S. Cornelio, & No-
 ta 45. in S. Cypriano suspensus est, auctorem
 Vite, quem Pamelus Paulum dixerunt esse cre-
 didit, in ea insinuasit, utriusque sancti Marti-
 rii corpus jam tum in una eodemque loco, Com-
 pendii scilicet, quicquid. Verba, quibus id ipsi
 dicere visus est, subiungo.

Or. iohann. 41 Sic ergo, ait scriptor laudata Vite, B.
aut Cyprianus libeccus est fide gloriosa S. Corne-
 lium, eodem martyrii genere, eodem passiois
 die, licet non eodem anno, devotio diabolo, tri-
 umphator migravit ad caelum. Et sicut scriptum
 est: Quomodo la vita sua dilexerunt se, ita & in
 morte non luti separati. Ambo fide clari, ambo
 constantia invicti, ambo martyrio gloriosi. Nos
 ergo, fratres, oremus omnipotentem Deum pro
 beatissimo imperatore Carolo, quatenus, qui
 B. Cornelium Papam & martyrem de Romana
 paribus ob meritis laus, sanctorumque fide-
 lium, sibi proximarum fecit, ac nos de tam mag-
 no patris honoravit, per suffragia hujusmodi
 martyris beatitudine preteritis vite sibi concessa,
 Sanctorum omnium, quos venerabiliter excoluit,
 confortia adipisci mereatur perpetuo obtinenda.
 Ita ipse, nihil memoratus de corpore S. Cypriani.
 Hinc apparet, Tillemanum consularum non alie
 nisi fundamente, quam quod in duo martyres non
 fuisse in morte separati dicuntur, atque ea occa-
 sione mea de S. Cornelii effusis per Corolium,
 scilicet Celsum, Rota in Gallias translatis fuit
 mentio, idemque videri possit hic insinuari, ut
 apud S. Cyprianum corpus jam pridem sub Carolo
 Magno in Gallias in Africa advehitum, jamque
 Compendii depositum, ut vulgo utam erat, col-
 locata fuisse. Sed hoc debili conjectura est, qua
 S. Cypriani corpus ad Compendiensem ecclesiam
 translatione eluande cognita fulsit, non eam ex
 additis verbis eruit.

probat. 42 Ut ut est, eodem denique translationem
insinuat. affirmat Martini super laudatus, Sanffayns ad
brevis. Castellanus in suis quibusque Martyrologiis, Gallica-
 no scilicet ad Universis, & O. hederum Parisi-
 ensis Martyrologium & Breviarium, alteram ad
 hunc diem, alteram ad xvi. hujus mensis, que
 de S. Cypriano scriptam a Cornelio eidem cele-
 bratur. Hinc addit Benedicinus, qui in Sacro
 Benedicini ad diem xiv. Septembris habet: SS.
 Cornelii & Cypriani postissima corporum pars
 Compendii. At vero Jacobus Sverinus in Histo-
 ria chronologica episcoporum Lugdunensium, in
 laudato §. 5. negat translationem illam ut ve-
 ram admitti: a Lugdunensibus, contrariusque lau-
 dat Martyrii corpus sub Carolo Magno Lugduni
 depositum, nunquam inde postea avulsam fuisse.

se. Ut autem id persudaret, producit partem e. D.
 pulchre Stephanus Charpion, presbyteri Lugdunensis,
 scripta eidem anno Christi 1553. in qua in-
 ejusdem Sancti reliquias suo tempore Lugduni et-
 tate afferuntur affirmat veritas, quae fuit. Subiit
 vero, inquit, in memem propter laici corpora
 Cypriani reliquias, quae certo scimus in ecclesia
 Lugduni beneficio Caroli Magni, vera religione
 quam maxime, in ea theca, quae alteri lapide
 minuit, repositas, scilicet epus optimus quique,
 sicut puer, ita & digno colore. Et post pauca &
 jam libenter proclamarem felicem ecclesiam Lug-
 dunensem, quae totius heredes possidet, quami-
 nus Irenaeus, Cyprianus, Eucherius, quorum
 meritis amplissima gaudet, atque haecum pra-
 laris & illustri sublimit. Ita ibi.

43 Verum ista epistola rei aliorum testimonium ele-
 vata non potest, nec quidquam ostendit, quo minime
 aliqua reliquiarum parte accipitur: frustra cum
 Sverinus ex eadem contentis, si quid ex Sancti
 corpore Compendium asportatum sit, id non nisi
 portionem aliquam & veritatis imaginem, nam-
 pe partem exiguum fuisse; neque etiam mihi
 satis ascriptum apparet, Caelium Calvium, si Com-
 pendiosum destinatum suum S. Cypriani reliquias
 iussit videri, exili eorumdem partem
 certum fuisse. Mobilium tom. 3. Anselmus, ad
 annum 877. num. 94. alterum difficultatem ad-
 versus Compendiosus sibi objicit ex Anselmo mo-
 nacho in Historia Dedicationis ecclesiae S. Remigii,
 seu Concilio Remensis, ut alibi inscribitur. Ita
 enim narrat Anselmus, Compendiosus canonici
 cum S. Cornelii corpore Romae accessit, ut apud
 S. Leonem IX. Papam de iustitia sibi a novellis
 metropolitani facta expostularet, quoniam in
 S. Cornelio §. 12. diximus; nec tamen de S. Cy-
 priano mentionem facit, tunc ut: Excom-
 municavit denique (S. Leo) illos, de quibus
 proclamationem fecerat Compendiosus clerici,
 propter quorum injulium illis detulerant cor-
 pus sancti martyris Cornelii. Ad hoc respondet
 Mobilium, Anselmum Compendiosum locum esse
 se, nunquam praeter S. Cornelium Pontificem
 se martyrem nominasse: quod idem confiteri probat,
 quod idem Anselmus ibidem promissit: Manet
 autem factum, Iulius est a domo Papa intra
 ecclesiam sanctus martyr Cornelius, quem cum
 aliis Sanctorum pignoris Compendiosos clerici
 illo detulerant. Et. Ceterum an eodem tem-
 pore utriusque Sancti corpore Compendium transla-
 tum fuerit, magis dubium non erudit scriptor Trans-
 lationis S. Cornelii, quam ex M. in hujus Com-
 mentariis Historiae §. 12. dedimus, cum de S.
 Cypriani reliquiis nullum ibidem verbum faciat.

44 Per ea quaevis Mobilium, aliique lau-
 dati Benedicini, S. Cypriani corpus apud Com-
 pendiosum mansisse voluit, non desunt tamen
 ejusdem saltem magnum partem inde Rotae
 cum, quod bodierna Flandria Austriae in anti-
 quum Brachbennae ultra fluvium Scaldis apud
 est, jam antiquam translationem esse affirmat, ubi
 etiam bodierna in ecclesiae consistorium eccle-
 siae gemas quotannis Officio celebrat; nec
 primum ad diem iv. Julii in festo translationis
 reliquiarum SS. Cornelii & Cypriani martyrum
 pontificum, ad S. Caelium Papae confessoria
 deinde vero ad xiv. Septembris, qui SS. Cornelii
 ac Cypriani natalis est. De hoc ecclesiae, de pro-
 vincula S. Cypriani hypocausta ibidem affirmat,
 de reliquiarum, in area Pantheonis depositarum,

alia diffi-
 cultas se-
 lita.

g

p

Aliqua
 sancti co-
 ligue
 Rotae
 in Flan-
 dia.

A ab hereticis profanissimis, et ipsisque hoc spectantibus, tunc §. 13. Commentarii Historici de S. Cornelio laici agimus, ut, nisi eodem repere volumus, ubi hic praetera addendum sit.

43 In eodem Commentarii §. 16. dicitur, Nicomensem abbatem, Ordinis Praemonstratensis in Elixandria ac directi Melchioris, fuit quoque SS. Cornelii & Cypriani reliquias venerari, quas antequam loci transiret relictas fuisse refert, dum Romanenses fuit Indo acciperent. Invenit perro est, utrum hoc eo ipse sit transitio, de quo Jacobus Meyerus in Annotatione Flourens ad annum 1260. sic scribit: Translatum eodem anno Calendi, Joannis Rothmici corpus divi Cypriani, episcopi & mariyris, cui interfuit translatio Arnulphi abbas Einhamensis. Vide dicta in citato Commentarii §. 15. num. 304. & §. 16. num. 316. Usam hic adde Cornelii vni Gristi testimonium in sua Historia sacra & profana Archiepiscopatus Melchioris, tome 2. pag. 109. & seq. ubi legitur: A pluribus seculis ad ecclesiam abbatialem frequentissimum tempus fuit, & hodie praeservat concitus episcoporum, seu morbo caduco & aliis infirmitatibus laborantium, qui ad reliquias sanctorum martyrum atque pontificum Cornelii & Cypriani, us authentica probant testimonium, integram sanitatem consecuti sunt, & consequuntur.

44 Sum & alia loca varia, in quibus aliquae S. Cypriani reliquiae asseruntur dicuntur, siue istae res verae Sancti ipsius sint, siue alterius cognominis. Inter ceteros Barapuz tem. 9. Ananiam ad annum 806. cum reliquiis sacri corporis ex Africa in Gallias translationem, subdidit: Locupletior sunt tunc & Venetiae eodem aethano S. Cypriani reliquiis, quas legavit (Venetum, ut praesentem) ecclesiam, a Carolo (Magno) dante acceptas in patriam deiecerunt, quibus a Venetis erecta est in Mureto nobilis S. Cypriani memoria, quae hodieque praeservat. Ita ipse, sed nullum scilicet laudant. Ab eodem imperatore aliquam quoque portionem Egitwardo episcopo Wircburgensi donatam fuisse, suspicatur Joannes Georgius ab Eckhart tom. 2. Francie Orientalis, ad annum 806. num. 39. rationem hanc allegari: Nam ab Humberto episcopo (patris Wircburgensi) postea reliquias SS. Cypriani & Sebastiani Ochlesfurum ad Monum translatione, & ecclesiae hujus loci a Gualdo prelato adhuc & in honorem hinc sanctuarum dedicata est. Scimus hac ex Martyrologio Bedae (auctore scilicet) seculo anno exaratum, quod in bibliotheca ecclesiae cathedralis asseratur. In eo ad diem iv. Non. Novembris legitur: „Dedicatio ecclesiae Gothaldi ad Ochlonon, fuit in honore sanctorum martyrum Cypriani & Sebastiani ab Humberto episcopo venerabiliter celebrata.“

47 De eadem ecclesia, ejusque dedicatione per Humbertum facta, et depositis in ea S. Cypriani reliquiis domo memini, ad annum 825. num. 41. verum hoc suspicari malui, eos ab ipso Gothardo, tunc archiepiscopo Ludovici I. Germaniae regis, & abbate Alabensi, postmodum Wircburgensi episcopo, obtentas fuisse, dum in eam laudat regis Legatus mitteretur. Rollandus osser tom. 1. Federici in Annotatione ad Vitam S. Svi eremiti, pag. 300. lxx. h. aliquas Missiones in provincia Cauderensis allatas fuisse, sed ad pariter sine teste affirmat. Item alias Parisii in

ecclesia cathedrali S. Mariae Virginis, aliisque in Auct. Vallis gravis abbatia virginum Ordinis S. Benedicti asseruntur assera Baileiensi in Sanctorum ad diem xvi. Septembris in S. Cypriano. Sed & insigne ejusdem Sancti in Monasterio S. Austreberti, quod virginum Benedictinarum endicessu Ambianensi parthenon est, vulgo Sainte Aultrberte le Montreuil, attribuit Martiani l'Herminet in Historia Sanctorum territorii Insulani, Ducens & Orebensis, Galliae adde, ubi de ejusdem Sancti cultu in Henr., qui Insulani agri locus est, tractat, de quo consulti parvi Commentarius distinet de S. Cornelio, §. 16. num. 318.

48 Eisdem pariter num. 321. & seq. ex ferre ejusdem Historia patriarcharum Bivaricum sum relatum est, alias praetera ejusdem S. Cypriani reliquias a quodam illustri temis sub fine saeculi xi. una cum S. Cornelii reliquiis Romae in Franciam delatas, & in extrasse in Avelanensi territorio carabio, quod Cornelium appellatur, depositas fuisse. At simul monemus, id de S. Cypriani nostris officibus minime verisimile esse, cum ipsius corpus Remem unquam translatum fuerit. Quam ob rem, si vera narret laudat scriptor, credidimus ille de alterius S. Cypriani, Autachoni scilicet, seu Monemdisiensis martyris, reliquiis accipienda esse, cuius sacrum corpus in eam Urbem a navis transvehitum fuisse legitur in hujus ac Justini virginis martyris Actis, quae habetur in Testam. auct. Andronum Martoni & Daronidem, §. col. 1645. ut non semel supra monuimus, dum observavimus, hunc sanctum cognominem martyrem cum Carthaginensi Episcopo a S. Gregorio Nazianzeno, aliisque consensum fuisse. Denique in Iudensi abbatia prope Aquilegrum, ex quo nulli suae Sancti reliquias accepisse arbitramur, ut supra dictum est, ejusdem virtutum caput, seu supremam cranii partem asserunt, vocat Joannes Nepotus in Chronica Aquilegrati, Colonia Agrippinae anno 1632. excoise: addit tamen id non clare probari. Ego longius sim, si lata omnia, quae sancti Martyris nostri reliquiis gloriatur, recensere velim; adeoque pluribus de hoc argumento referendis supersederem.

CAPUT IV.

F

Sancti Opuscula, exceptis, quae de hereticorum baptisinate tractant, magni semper habita: quaedam alia ipsi forte adscribenda, alia perperam attributa.

Quanti S. Cypriani scripta Ecclesiae Catholicae semper sacra, luculenter demonstrant, ut notum Patrum, ac nominatim Hieronymi Augustini ac Gregorii Nazianzenensis praedicta testimonia, quae ad singula ipsius Opuscula secundum suum quoque, ut visum nobis est, tempus relata, per Commentarium decursum recensuimus. De Opusculorum quoque variis argumentis satis multa diximus, ut ubi de his amplius hoc addere necesse sit. Id unum tamen in S. Hieronymi Opuscula 49. alio 13. ad Paulinum observasse juverit, cum sancti Martyris inter iam multa fidei ac morum argumenta, quae tractantur, nullam de sacra Scriptura incubationem addiderit, quoniam illam in hoc versatissimum fuisse, cetera ejusdem Opera

AUCT. Opera probata. Beatus Cyprianus, inquit S. Hieronymus laudatus, insitit in his purissimi, dulcis incedit & placidus; & quum totus sit in exhortatione virtutum, occupatus periculis iniquitatis, de Scripturis divinis nequaquam differat. Et certe, quod de perfectione Divina attestat, de lapsarum causa, de asexualium confessionum integritate sanctitate atque audacia, de schismatum haeresimque erit, varietate tam amplius diversis arguitur, in Commentariis praevius differantur, satis manifestum, non multum ipsi in his superfluis, quod ad factas Literas commendandas uteretur.

W. a. Gela.
fr. prolat.

30 Perre Ecclesia iudicio inobedi S. Gelasius I. Papa, dum in tenebris Romano tunc tenet laborum, quia Ecclesia suscipere, quasque contra reprobari, primo post divinum Scripturam & concilio laus Opuscula B. Cypriani martyris & Carthaginensis episcopi suscipienda decrevit, prout apud Labbeum tomo 4. Conciliorum Conciliarum, col. 1163. videre est. Etiam ibidem col. 1165. etiam inter libros apocryphos recensentur perierit Opuscula Tatii (vul. Tatii) Cypriani, apocrypha: nec dubium est, quin pro Tatii, vel Tatii, legendum sit, Thalsii vel Talsii, uti legi Harduinus in sua item editione Conciliarum, tom. 1. col. 947. Sed cum dici nequeat, eandem Opuscula ab eadem Pontifice, in eodemque decreto, modo probata, modo rejecta fuisse, necesse est hic aliquod mendum habere. Emendatissimus Baronius tem. 2. Annotum, ad annum 361. num. 46. censuit, postulatorem locum tantummodo accipiendum esse de stultitibus pro rejiciendo haereticorum baptismate ab illa conscripta, quae in eum volumine collectas & Opusculorum totius insignitas fuisse episcopus est.

perit. fr.
pro. rebus.
reprobant.
baptis.

31 Contra Tillementum, Nota 31. cum nonnullis aliis ostendit, nullum a S. Cypriani Opusculum in laudata decreto reprobatum fuisse, & pro suppeditum habendum esse, quod in contrariam partem ex Labbeo retulimus. Suppositum autem manifestum iudicium allegat adscriptum utem Tatii parum asistens, & in Tatii deformare; quasi, inquit, ipsa impossitura erubuerit damnare magnum Cyprianum, ereditque voluerit, non hunc, sed alium quempiam esse, quem colorem notaret. Praeterea alterum suppositum indubitan signum an esse, quod apud Gratianum ejusdem Sancti Opuscula inter eas solum libros in eodem decreto referantur, quos Ecclesia non reprobat, sed admittit: Antea non modo in Labbei ad Harduini adiunctum, sed etiam in antiquissima Florentino, ex quo Josephus Blanchinus, & in Palaeus-Vaticanus, ex quo Justus Fontaninus idem decretum ediderunt, sic leguntur, ut tem. 4. Anastasi Bibliothecarii, inter Prolegomena, pag. 131. & seqq. videre est, in quorum altero etiam Tatii, in altero Tatii pro Tatii scriptum est.

que apo.
scriptis.
non est de.
non est de.

32 Perre parum referi, utrum ad versura suppositum sit, an sincera; cum aliunde constet, S. Cypriani Opuscula in pretio semper habita fuisse ab Ecclesia Catholica, exceptis tamen his, quae de haereticorum baptismate inane ostendit conscriptis, & in quibus errorum totius est, a S. Stephano jure reprobantur, ea deinde ab universa Ecclesia ante S. Gelasii Pontificatum jam reprobantur; ut minime mirum videri debeat, si hic ea inter apocrypha rejecta, imo potius mirandum, si ipsius Opuscula generaliter admissis, erroris illi non expresse exceptis. Nec praeterea tamen magnum

Cyprianum damnassee, sed ejusdem erroris proscriptis dicendum est; quum Sanctus ipse dixit in Commentariis recitasse credendum est, & ante Gelasium jam prescripserat Ecclesia. Ceterum facile potuit in censuram istam mendum aliquod irrepisse, nam & nomen generalis est, & Baronius interpretans ad minimum valde incerto. Sed nec gravamen potest habere, quem Harduinus scitum est, secundum quem inter libros, quos Gelasius admittit, recensentur item Opuscula B. Cypriani martyris, & Carthaginensis episcopi in omnibus recipienda. Parum quoque accurate Natalis Alexander Hist. Eccles. Sec. 3. cap. 4. art. 4. scripsit, quasi omnia Sancti Opera propter eundem errorem a Gelasio rejecta fuissent. Sit enim ibidem, num. 15. habet: In S. Cypriani Operibus cavendum est error de rebaptizandis haereticis, propter quem unum Gelasium in Romana synodo ea in apocryphum censum reulit.

33 Praeterea Opera, quae genuinis S. Cypriani scriptis esse, apud omnes casus, nonnulla alia illius nomine in Mss. edisque libris circumferuntur; quorum aliqua dubia sunt, alia ipsi certe affilia, de quibus hic paucis agam, secutus ordinem, quae ea in Baluziana editione Praeterea recensentur. In primis occurrit de Spectaculis liber insignis, nec Cyprianum indubium, cui cum etiam multis adscripserat. Faveri hic tum ipsi libri inscripti: Cyprianus pibi in Evangelio tanti habet; tum persona sordidus, qui sese vultus alique praesentem ab ecclesia sua abscindere exhibet, & cui agere est, quod nec aeternum, nec quiescentis quae labor, per litteras suas aliquis possit: quod in sanctum Episcopum nostrum vel in sancta locutionem, vel exultantem Curabit restituerunt. Porro deinde temporis aetate: nam & viginti paginis scriptus est, & de officio non more sanctissima Embarsilla a fidelibus domum suam in ecclesia deferenda, atque exornata non frequentius memini; quae eadem alius ante Carthaginam viginti, in Commentario vidimus. Porro denique, quod huius Opusculi auctor Tertullianus libris de Spectaculis hoc & inde imitatus sit, quos Sancti nostre familiares fuisse, etiam alibi diximus.

34 Sed & Stylis libri ad Cyprianum non parum accedat, ut nonnullis eruditus non nisi perparum ab illo discrepare videatur. Faciendum tamen est, hanc styli differentiam minime dubiam esse Cyprianum legere assensu. Neque etiam repere hic est eam dicendi vim & efficacia ipsi tam propria, nec sacrorum tantum usum, quo in Operibus suis utrum in modum cavetur. Adde, quod praeter Cypriani nomen ubi in eo Opusculo legitur, quod hoc ad Carthagenensem potius, quam ad alterius ecclesiae fideles inscriptum fuisse suadet. Ita verba, cum antea de ludum in Urbe Roma, non alibi erigunt memorari, & post multa sub finem Operis grece sum ad dignum Christianis spectaculum, mundi scilicet fabricum, sacrosque Literas, proferunt, dicunt: Hoc est spectaculum, quod non exhibet prout tunc censuit, sed qui est iustus & ante omnia, & super omnia, immo ex quo omnis, Pater Domini nostri Iesu Christi &c.; cum, inquam, hoc ubi dicitur, suspensa esse possit, bene librum ad Romanos potius, quam ad Carthagenensem scriptum fuisse; cum hi non consueverint, sed proculdubio haerere, ideoque hic, non illa, commendanda fuisse videtur. Quod vero ad Cypriani nomen attinet, patuit hoc a librario, qui librum ipsius esse episcopi.

interuen.
est, an illi.
hor de spe.
revelat.

E.

S. Cyprian.
adscrip.
pos.

E.

A hatur, adscribi. Itaque Opusculum hoc inter dubia S. Cypriani relinquendum existimamus, donec in alteram partem aliquid certius probatum fuerit.

55 *Præterea* pariter Opus est Liber de Laude
martyrii, *Synopsis*que, magisque elaborate, quam
martyrii, *Stilo* Opuscula, et Epistolum ad Demosthe-
nem acceptus, conscriptus. Erasmus, et post hunc Joann-
es Felici et Elius Du Pin, illum propterea S. Cy-
priano obijciunt, et eiusdemque auctoris orationem
quædamque conferunt. Genera Barrotae tunc. 2. Annal.
ad autum Christi 155. num. 37. et seq. Erasmus
ad solam ipsius differentiam sic consensum graviter
reprehendit, et in S. Augustinus lib. 1. q. de Doctrina
Christiana, cap. 1. probat. S. Cyprianus non eum-
dem semper sententiam genere usum fuisse; sed modo
sublimis, ut in libro sine epistola 63. de Calice Domini
ad Cæciliam, modo temperat, ut in libro de
Disputatione et Habitibus virginum, modo etiam graui,
ut in hoc eodem libro, dum res se peiorat, ad esca-
sam esse. S. Augustinus ibidem opposuit. Idem
Felici Opusculum hoc inde præterea effragus, quod

B de luo vom graffante in eo fiat mentis, & tamen Moy-
fi & Maximo & ceteris confessoribus inferiptum fit:
nam cum S. Moyses sub Decio anno 351. martyrie
coronatum esset, passum vero Felix, imperante
Galle primum exortum esse statuat, hinc infero
librum illum esse scriptoris de rebus ab aetate sua
remotis rerum illustris.

56. *Ida* hoc repertis postea cum Tallemaque, non
probari, postea illam ipse Gelle primam excussit,
sicut sua acribus gratula fuerit, ut etiam
alibi observamus; atque adeo et hoc capite lau-
datum librum S. Cypriano abjiciamus non posse.
Huiusque in Annotatis alio responso nuntio,
negande scilicet libri inscriptionum Moyfi & Maximo
in plurimis codicibus epistolae & vetustissimis,
quae habentur, reperiri; afferimus, in his tantum
simpliciter praemissi: Locuti de laude martyrii,
vel aliquid simile. Hoc ipse in editione sua proce-
ssum illam inscriptionum, velut ab alio additam,
praetermissi. Eandem a tribus codicibus antiquis
pariter ab hisce Joannis Fellae insulari. A necesse
non est hoc recurrere, cum S. Moyfi, Maximi,
Nicolitani, ceterisque simpliciter Romanorum
epistolae, quae 56. et inter Cypricianas, munitur

estem ad martirium subintravit excitare. Jam Aug.
per geminum quidem sancti Martini ad eundem C. S.
epistolam habemus, quarum altera 15. altera 25.
est in edique Baluzii *Patrologia*, quae vixit: sed
quorumvis utraque quodam sit ad eundem agendum
exterioris, in nostra tantum talibus glorie mar-
tyrum aut Christi testimoniorum memoratur, ideo-
que aliud quoddam ejusdem Sancti Optulani
verbis praestans nos designasse necesse est.

38 *Aligi ut amque illis in laudate libro de Leon. 1. Cipriani*
de martyris corpore. In primis de Christo apud Pa-
trum suum testatur ait: Et ut de ceteris taceam,
hoc nos unique magis debet horari, quod consilio
vocis unius Christi perpetuo confessione ser-
vetur, sicut scriptum est: „ Qui me confessus fuerit
„ in terris coram hominibus, & ego confitebor
„ eum coram Patre meo, & coram angelis ejus.
De martyrum quoque gloria idem multis dicitur,
Et factum denique ait: O beati, quoniam primor-
do mundi Domini Sanguis infusus, & quos merito
splendor ille nivei amictus induerit, & cadaver
libi ambrosii oratoris! Videor denique ipse mihi
jam cerere, proque arbitrio mensi humane a-
ute oculos & apectum divinum illud michi & insignis
concurri: videor, inquam, mihi jam cerere, ut
illi vere nobilis numerus Christi sui gloriam,
isteq;u coniscere. Ibi autem ora ejus felix cetera
victorum, & de deantibus nupis, velut illos exor-
torum illuminatum agmen inferes postulare:
& usiam perabspecto mihi illud videre contingat!
Hec, alioque, quae stansque litter confessorum
apostolorum cum laudate libro conferre deprecen-
dunt, magnam suspitionem movent, hanc ab aliis
libris hysse.

59 *Hierolaudus Cardinalis Billarminus illum* *ex acti-*
lis (1715)
inter dubio S. Cypriani Opera reuoluit, non quod
interdum iudicaret, sed quod Erasmus de eo dubi-
tasset. Sed uocatum a ceteris illis Opusculis diffi-
deret arbitratu est, nisi quod magis elaboratus sit,
quam alia, sed non magis, quam omnia, cum epis-
tola ad Donatum bene ueniret decet. Pre eodem fan-
tibus Martyrii & Hierodaniani obfcurus Balaricus in An-
notatis, illum ubique in omnibus codicibus anti-
quis (inter quos namq. Segnerianum, literis ma-
iuseculis ante mille annos scriptum numerat) receperit

confiteri inique ex Opera S. Cypriani, quod nullam habens difficultatem, quia fuit Cyprianus. Præterea laudat Flori Legumdam, quia fuit Cyprianus S. Cyprianus, in quibus totius loci et fere libri occurrere ait, cum tamen necesse amicus certe Cyprianus sit. Differunt tamen non possumus, quia præter divergentiam hys bene et inde inter manus phœas adducitur: ut ex legatur, quia in Sancti Opera adnotatio non facile experire sit. Sed et in inferiorem partem committere audis, merum gentium non nihil sequitur, quod bene fuit, ut S. Cyprianum fatis fepius. Itaque, licet multum propendamus, ut laudamus librum ipsi adferimus, ut tamen coram facere non aſſim. Conſiderant quidem primam Laurentium ac dicunt etiam Persifitum Operam S. Augustini adferre, cumdem librum a fatis deducunt in lib. 2. cap. 30. contra Gensetium citant; sed quod ipse in S. Cypriano ibi memoratur, propriam ac multo ex profecto benebat in epistola ad Dnatum.

60 *Libro de Rebaptismo*, qui in editione Bazarziana sequitur, S. Cypriani esse non est, sed vel adversus ipsum, dum de baptizandis haereticis contendit, scriptus, ut multis evidentiis videtur, vel, ut alii volunt, contra eundem errorem posita tractatus. *Librum de Disciplina et bono pudicitiae*, ad

*An Raman-
scattering
diagram.*

AUGT. *item aliam ad Novatianum haereticum de spe veniae*
 C. S. *lapis non neganda, quoniam Belasius inter Opuscula S.*
Cypriani contra adversarios primos recepit, Bel-
lentinus et Pamelus geminam ejusdem sententiae
esse scripsit contra Erasimum, aliaque, qui illas pro-
pter styli dissimilitudinem eidem adjudicaverunt. Quod
ad promissa attinet, antequam ea certe habuit episco-
pum a Grego suo absente, quaque cum continuo ex-
hortationibus ad virtutum studia exortare soleret,
prout ex ipso libri exordio indubitatim est. Scripsit
esse perfectionem temperibus etiam intelligere licet,
domini ut dicitur: Perfectionem non potest timere
(virginis); dum illam de securitate potest
 provocare, hinc Pamelus opinatus est, in cunctis
 sub Deo eidem esse verum hoc parum verifi-
 cabile est, cum Patens illius non numeris, qui
 ex Operibus a Sanctis editis visitationis scriptis re-
 fectum tam fuisse commendavit, ideoque sine
 dubio maxime commemorat librum in ipso
 stylo conscriptum.

libro de
 Pamelus
 et non
 potest

B. *61. Præter styli dissimilitudinem Tillemanius Nota*
 28. in eo præterea deprehendisse sibi visus est aliquem
 de divina gratia locum, ex quo sequitur S. Augustinus
 posteriori iudicari posset, nisi de perfectione eidem
 ferri memini, quem tamen ipsam ad Valentinum aliosque
 hereticos scripsit pervenire suspensus est. Verum ad
 hoc recte respondit Moranus, non probabilem esse
 hanc conjecturam, cum in indubitate S. Cypriani
 Operibus multe plura ejusmodi, ac forte expressio-
 re de divina gratia testimonia occurrant. Ceterum
 notat Pamelus, librum hunc tam in usque O. con-
 tuisse codice Carthaginiensi Coloniensi, teste Gravio,
 tamen edidisse Iudocum Carriacum, & S. Pantaleo-
 nem Colonia. S. Cypriano inscribi, antequam
 vero multum imitatus esse Terentianum in libro
 de Patientia, & ex ea plurimum transsumpsisse
 quod ad styliam antea scriptus, ejusmodi breves
 sententias & emblemata etiam in libro de Dis-
 ciplina & habitu virginum reperiri, & abbas-
 que sanctus Augustinus Terentianum imitatus est.
 Illud tertium est, præter styli dissimilitudinem
 quod non semper eodem sanctus usus est, nihil ob-
 stare, quo minus ipsi ascriberetur.

et non ad
 Pamelus
 hanc

C. *62. Alterum, qui ad Novatianum scriptus est*
 librum, ob similes illius dissimilitudinem Erasimus,
 Tillemanius, aliique, alteri antea ascribendum
 iudicaverunt, tertia vero S. Cypriano indigeum
 non ob illius auctorem remanere esse confissi. Certe an-
 tior, qui in ipso libri exordio ipse episcopus esse
 prædixit, non nisi nunc post eum, quem Dicitur
 susceperat, perfectionem numerat, in quo pos-
 sident multum, qui in prima occiderunt, inveni-
 entis stipes asserunt. Quamobrem Moranus non
 post perfectionem Galli in poësis Valeriani omni-
 bus perinde scripsit merito animavit. Eundem
 Asium fuisse, possum colligere notariis, quod
 ad Valentianum scripsit, in Africa fere natus
 nonnulli addere videtur, dum ait: Quod id in-
 fra respondenti perverissimum Novatianum, vel nonne
 insubstantiam pauci? S. Cornelii opus non esse,
 ut Erasimus suspensus est, suadet ipse ejusdem
 verba: Sacramentum baptismi, quod in salu-
 tem generis humani pervenit, de soli Ecclesie
 catholice ratione celebrare (Christus) per os meum
 promittitur. Hæc S. Cypriani errorum de hereti-
 cissimum baptisum dicit, a quo S. Cornelius etiam
 istissimus semper fuit.

notum Mor
 280

63. Ad vero Moranus præter styli dissimilitudinem
 aliud quiddam in eodem adversasse credit, ac quod
 sancto Mariyri tribui non posset. Librum autem

se. *causas esse: Cognationi mihi, & insolenter biliter*
 animo illi, quidem agere debent de mi-
 lerandis fratribus, qui vulnerati non propius vo-
 luntatis, sed diaboli laevissimi irruptionem, adhuc
 usque, hoc est, per longum temporum latrem
 agerent, penam darent; ecce ex adverso oboritur
 est alius hostis, & ipsius paterni pietatis ad-
 versarius, haereticus Novatianus. Et rursus
 postquam dixisset, multos ex eis, qui in prima
 acie, id est, Deciani persecutione, vulnerati fu-
 erunt, ... posita, id est, secundo prælio ... for-
 titer periclitasse, subiungit: Ecce, quam gloriosus,
 quam Domino caros, schismatici isti ligos,
 sanctam, stipulam appellare non dubitant, quoniam
 parit, hoc est in eodem crimine lapsus sui
 adhuc usque continuatur, nec ad penitentiam ed-
 mendum esse primum.

64. Ex his vero Moranus due inferi: primum,
 antequam libri episcopum ipse, qui moleste
 ferret, Novatianum sibi in lapsu, perueniens
 humaniter tractandi impie adversari. Alterum,
 eundem antequam, dum scriberet, nondum po-
 tem concessisse ut, qui sub Decio lapsi fuerant, &
 atque adeo hunc S. Cyprianum non esse, quem
 confitetur, immensum Galli persecutione, in concilio
 Carthaginensi potem lapsi, etiam alii, capitulum
 totam penitentiam, eandem esse dicerent, ne
 perfusissimi succumberent. Nec manet illi hoc Ma-
 rianus argumentum, non tam certa temerem, quam
 ipsi visus est. Nam prius quidem, quod prius
 loco de penitentia per longum temporum latrem
 prodesset legimus, ad litteram accepti non potest
 nisi qui dicere voluerit, Novatianum heresim
 suam sub Valentiano primum spargere coepisse, aut
 certe hujus rei anticum tam tantum ad antequam
 libri pervenisse; quorum utrumque dicitur. Non
 primum, quia in Commentario gratia confitetur,
 illam sub Decio non cum schismate heresim suam
 excitasse. Non etiam secundum, quia nulla veri-
 similis ratio prodari potest, ac quem episcopus
 Asier, qualem Moranus antequam libri fuisse ad-
 munit, Novatianum heresim, in Africa antequam,
 & in concilio Carthaginensi damnatum, tandem
 ignorare poterit. Videtur itaque scriptor de tem-
 pore minus exacte hunc, & ibi: Achuc us-
 que, hoc est, per longum temporum latrem,
 non ad Valentianum, sed ad Galli imperii primordia
 referenda esse.

sancti ad
 ipsam
 obvia
 dicitur
 sibi

E

F

65. Sed neque ex secundo nam certo inferri
 potest, quod inde insinuat Moranus; antequam scri-
 beret, dum scriberet, nondum potem concessisse
 lapsi sub Decio. Non enim hunc ipsi a se datam
 insinuat, sed eam huiusmodi penitentiam ad id
 usque tempus a Novatiano, ejusque affectu tam
 duxerit negatam esse affirmat, ut, si hunc iudi-
 cium standum esset, ne ad penitentiam quidem re-
 vium tunc lapsi penitentiam committere essent. Non
 fuit quippe verisimile est, eundem antequam, jam
 impetente Valentiano, etiam egisse, qui lapsi
 penitentiam agendum esset, cum jam tunc sub
 Decio in Carthaginensi agna et in Romana concilio
 decretum fuisset, lapsos ad penitentiam pie-
 nam, & hac expleta ad potem admittendum esse;
 ac deinde præterea in altera Carthaginensi synodo,
 imperatori Gallo, statuta, ne propter infirmam
 perfectionem lapsi omnes, qui a primo de-
 lapsi sui penitentiam agere temptarent, nec ab Ec-
 clesia exciderent, eandem pace max impetierunt.
 Quam ob rem, si episcopus ille Asier tam etiam
 respo. egisset, quod de lapsis fuisse debere,
 dicit.

A dicendum est de his loqui, qui postea accersit non comprehenderetur? & hoc ratiōe sua diffinitio evanescit, cum huiusmodi deliberatio aque in S. Cyprianum, quoniam alium quocumque credere possent. Mirum igitur obsequium magis quidem dubium fuit, an laudandi hoc non potius esset, quam S. Cyprianum adiuvandis fuit, sed hinc certa obediētia esse, non evincit.

de illis
refutatio

66 Sequitur deinde apud Balazium varia Opuscula, S. Cyprianum olim pariter ascripta, quae ipsius non esset, eruditi enim satis convenerunt. Ea huiusmodi Alcanoribus eiusdem Romani Pontificis potius esse videntur, cum antea tanto scilicet Quoniam notis divina & paterina pietas Apollinatus decorem comulit, & vicariam Domini laudem caelestis dignatione ordinavit, & originem authenticam Apollinatus, super quem Christus laudavit Ecclesiam, in lapidario nostro portamus, accepta simul potestatem solvendi ac ligandi, & caritative peccata dimittendi. Secundo liberum de Monachis Sina & Sini, duosque sequitur Orationes, una pro Martyribus, alteram sub die passionis ejus dictam. S. Cyprianus usque non esse

B similiter convenit; sed bene primas quatuor antior, postea vero duas S. Cyprianum attribuit, seu Nicomediensis martyris solent utrumque a nostris esse non examine.

de illis
refutatio

67 Balazius post Arnoldi abbatis Boue volens, hi in duces Carmathis & qui circa medium saeculi 13, fuerit, statutum de nequissimis Damiani in cruce verbi, suorum liberum ad Cornelium Papam de cardinalibus operibus Christi usque ad aleniamque ad Patrem, quem Pamelius S. Cyprianus esse posse censuit, nisi satis, arguere sibi desit, quibus id confirmet. Sed & passim jam essentia Eusebii Bellarmini, cuius argumenta non ipse est hoc retineat, cum huiusmodi si plane convincerent, & ex eadem huiusmodi laudandi abbas Arnoldus ad ipsum jam adiudicatur. Coram, Genesis & Sodoma inscripta Cyprianum eadem habere item Pamelius attribuit ei, eo quod a Georgio Fabricio ac Melioris est in eadem huiusmodi biblicam Victorina apud Parisienses ipsi videntur; quodque aliquos per se Cyprianum in istam deprehendisse videretur. Verum hoc ratione cuius monente sunt, neque

C memorata coram sanctis Martyris sui digni sunt, & igitur quoniam antior esse recte ut credamus. Nihil pariter suadet, alteram item Coram ad Senecam in Christiana religione ad vultu conparatam, sancto usque videretur, ut nec huiusmodi de Cruce Domini, vel de Palcha Domini, ut Pamelius, vel Lignum Vitae, ut Fabricius legimus, quem eodem usque Pamelio, eodem deinde Victorina adferitur, & post cuius fidei alter eodem Coram Gualtero habet: Cuius Cyprianus episcopus & martyris bymnus de Palcha Domini nostri Iesu Christi, aut certe secundum quidam Victorina Pictabronensis (id est, Pictabronensis vel Pictabronensis) episcopi, cuius nomen etiam in alius huiusmodi exstiterat dicitur. In Balazii editorum Victorina Pictabronensis praefert.

de multis
argumentis
fidei

68 Liberum de Singularitate clericorum, quem nemini Origene, sed S. Augustinus, falso ad iudicatum, Barrois ad annum 353, nam, 44. nominat, quoniam sancto nostro antior post statum, sed ob hoc apertum dissentiant Bellarmini, Pamelius, ceterique videntur, qui est liberum istum insignem ac vultum aque amicum scriptoris esse passim agnoscant, Syriam tamen ejusdem, & bar-

baris vocis, quae hinc & inde in eo occurrunt, AUGUST. S. Cyprianum indigne esse merito promittant. C. S. Plurimae hic apud laudatum B. nomen, Pamelius, Naisius Alcanoribus huiusmodi. Eusebius, lib. 3. cap. 4. art. 4. nam, B. Marzianus § 30. Tullianus & alius huiusmodi scriptoris reperit. Non magis S. Cyprianus Operibus ascriptis possunt Expolito in Symbolum, liber Ad Vigilum episcopo de Iudaea incredulitate, & tractatus Adversus Iudaeos, qui necesse sunt Dominum nostrum Iesum Christum. Nem Expolitoque istum, S. Hieronymus quocumque olim affert, tunc enim Opera supposita etiam nunc existit, Ruffus Apollinensis acribus convenerit, illaque ipse esse existimant, de qua Genuatius in Catalogo suorum illarum memorat, nam in Prologo vultum libere, imo gratie Dei dono, expolito vultum Ruffus Symbolum, ut in eius comparatione alii non expolito fuisse credatur.

69 Alterum, quod sequitur Opusculum de Incredulitate Iudaea, non nisi per se ipsum esse in iudaeis Christianis fuit, qui seculum nostrum, in Iesum Christum & Papam Iudaei dialogum, & Graco Latine & se reddunt, legenti manifestum est. Porro vultum in D. elegit Graco est, cum Origene lib. 4. contra Iesum iudaeis meminit. Tertium denique adversus Iudaeos tractatum eundem istum de Iudaeis Cyprianum istum non posse etiam pariter existimant. Revelatio capituli B. Joannis Baptista antior habet aliquos saeculi S. 12. & 13. vultum; quippe qui non modo S. Athanasius & Theophrastus, Alexandrinorum antiorum, Theophrastus & Marzianus imperatores, ac Marzianus in comitiis Chronos, sed Papius quoque Apollinensis regni, in eodem meminit. Item esse iudicium de libro de duplici martyrio & nam huius antior sepe sub medium saeculi tertii scriptis esse vultum, dum in e. Ecce, fratres dilectissimi, a Domini Redemptoris temporibus anni Barzani plus minus ducenti quadraginta, impudenter suam deinde ipse manifestat, perfectissimum Iudaeis vultum iam non per se ipsum memorant, quodque etiam multa vultum, & huiusmodi Casares contra Turcos meminit, & qui, inquit, miles perat in verbo ceteris, profugeret ad Turcom &.

70 Sequitur tractatus De duodecim abusibus. Fuit libellus, S. Augustinus alio etiam per se ipsum antioribus, quoniam S. Cyprianus non esse, probat sacra Scriptura tunc ac vultum S. Hieronymus usque. Ceterum non modo sanctis Martyris vultum, sed ut Christianis homines dignus est; sancti scilicet eundem nosse, sacra Scriptura historiam ad vultum fabulas suas abici, non mirum sit, illam S. Cyprianum vultum nunquam ascripti potuisse. Ad sanctum quoque nostrum non spiritus Confessio S. Cyprianus, quae Graco ac Latine exstet apud Balazium, quoniam tunc apertum in decreto Gualtero recensetur; sed in eadem sanctis, Antiocheni seu Nicomediensis Martyris, esse credunt, qui non cum S. Iustina vultum martyris ad dicitur xxvi. Septembris Romano Martyrologio inscriptus est, quod de eadem vultum potest. Item in Commentario praevio iam sepe monuit, huiusmodi cum vultum Carthaginensi a S. Gregorio Nazianzeno & a Prudentio postea per se ipsum confusum fuisse.

71 Falso denique S. Cyprianum Carthaginensis antioribus ascriptus fuit liber de Trinitate, qui Novatianum pseudo-papam, de quo in praedicto Commen-

torio

AUCT. *terio multis regibus, auctorem habet, teste S. Hieronymo in Catalogo Scriptorum, in Novatione dicitur: Scriptum... de Trinitate grande volumin, quod interpretatur Tertulliani faciens, quod plerique nescientes, Cypriani existimant. De eodem libro denuo loquitur sanctus doctus libro 2. adversus Rossianum, ubi negat illum Cypriani esse aut dici. Verbo accipit: Transiit ad inclytum martyrem Cyprianum (Rossianum) & dicit, Tertulliani librum, cui iustus est. De Trinitate, sub nomine ejus Constantiopolis & Macedoniae partu haereticis lectuari. In quo crimine mentitur dum: nam nec Tertulliani liber est, nec Cypriani dicitur; sed Novatianum, cujus & inscribitur titulus: & auctoris eloquium styli proprietates demonstrat.*

ut & epistola dicitur a Basilio edita.
75. *Præter Opuscula jam recensita Baluzius præterea post S. Cypriani epistolas subiecit tres alias vixit dabit, quarum primam ex duobus codicibus vultusit Mss., una bibliotheca monasterii S. Remigii Remensis, altera bibliotheca illustrissimi Joannis Biberis, secundum ex codice Fuxensi bibliotheca Coloniensis, ac tertiam denique ex hoc*

item codice & altero Remensi S. Remigii, de promptas esse affirmat. Prima Constantii Papæ nomine ad Cyprianum esset, ætate brevius sed acri reprehensio erroris de hæretico reprobationis. Verum, ut alibi jam diximus, non credimus, contrarium illam S. Constantium inter se Cyprianum unquam motum fuisse, neque Rufinus auctoritatem hoc in parte admittimus. Secunda, cujus inscriptio hæc est: Cyprianus plebi Carthaginiensis ecclesie æternam in Domino salutem; non modo a S. Cypriani styli ætatem differt, sed etiam ejusdem ætatem non sapit, cum adversus sacra Scriptura traditores scripta sit. Tertia sic exorditur: Cyprianus benedictio & dilectissima parenti Turabin in Domino æternam salutem; ætate consularia ad eandem de ætate filie datam. Eodem hæc epistola sub nomine S. Hieronymi ad Tyrsillum ætatem venit; sed ab rudibus ipsi penitus abjudicata, inter suppositicia ejusdem Opera nunc reiecta est. Nunc magis illam ad S. Cyprianum nostrum spectare probat styli innocentia humilitas, & dictionis elegantia.

DE SS. CRESCENTIANO, VICTORE, ROSULA, ET GENERALE, MARTYRIBUS IN AFRICA.

T. S.

Ex Martyrologiis.

De Viennensi in Martyrologio suo, postquam ad hunc diem S. Cyprianum prælo commendaverat elegit, subiungit hæc verba: Revertitur autem cum beato Cypriano passi Crescentianus, Victor, Rosula & Generalis. Dubitant aliqui, an verò hæc sint Adami. Ego Adami esse facile crediderim, cum inde videatur accepisse Usuardus, qui sic habet: Revertitur cum eo (Cypriano) passi Crescentianus, Victor, Rosula, & Generalis. Nosterque magister affirmat hæc verba: Passi sunt autem cum eo (Cypriano) Crescentianus, Auctor, Rosula & Generalis. Eodem invenio in Mss. Sanctorum Florario, & apud alios recentiores. Baronius in Martyrologio Romano ita loquitur, ut non affirmet una cum S. Cypriano, sed eodem loco, passus esse hæc Martyres. Verba ipsius huc transfero: Passi sunt etiam ibidem sancti martyres Crescentianus, Victor, Rosula & Generalis.

Ad Amem in Annalibus ad annum 261. num.

47. clare præmissis Martyrologiis consensu, ita scribitur: Quo die passus est S. Cyprianus apud Carthaginem, eodem quoque die & loco martyrium subisse quatuor sanctos martyres, Crescentianum, Victorem, Rosulam & Generalem, testantur tabulae ecclesiasticae. Adeo namque intulerunt corda fidelium martyrio Cypriani, ut omnes aperirent una cum ipso mari, ac pariter coronari. Vero quidem sunt hæc ultime, ideoque verisimile est, non dum post S. Cyprianum in Africa passus esse prædictos Martyres. Aramen allegata Martyrologia non videntur suffragari, ut hoc S. Cypriani Socios fuisse, aut eodem die & loco passus esse credamus. Nam gemina data sunt Africae martyrii S. Cypriani, æque fidelissime scripta, in quibus nulla reperitur Sociorum ipsius mentio. Quæ de caussa neque hæc simul cum S. Cypriano dandus censuimus, neque erit alicui loco aut anno assignandus, liberis consentientem venturæ, si quid præter expectationem afferatur series.

A
DE SS. MARTYRIBUS SENATORE,
VIATORE, CASSIDORO, EORUM-
QUE MATRE DOMINATA,

IN SANCTI MARCI CIVITATE CITERIORIS
CALABRIÆ.

SYLLOGE HISTORICO-CRITICA.

Cultus & martyrium Sanctorum : Acta fabulosa.

Hi Marty-
res in alia
que Mar-
tyrlogia
memorati
sunt.

* At ubi
qui Vio-
toris

C Odes Ursardius Brunellensis, apud Sal-
ernum nostrum in Aethæris Ursardi lauda-
tus, hoc die ita habet: Ex natale sanctorum mar-
tyrum Senatoris, Viatoris, Cassidori fratrum,
ac Dominæ matris ipsorum. Cadeo Florentinus
ibidem addit provinciam, in qua sunt passi, hoc
modo: Apud Calabriam, sanctorum martyrum,
Senatoris, Viatoris, Cassidori, & matris eorum
Dominæ. Ferrarius in Catalogo gentilis urbem,
in qua modo coluntur, etiam adjungit, ita de his
scribens: In Civitate S. Marci in Calabria SS.
martyrum Dominæ, ejusque filiorum, Senato-
ris, Viatoris, & Cassidori. In Catalogo Sancto-
rum Italia laudatus scripsit tale hinc Martyri-
bus contentis elogium: Dominæ nobilis matro-
na cum tribus filiis Senator, Viator, & Cassi-
doro Argentani in Brutijs & Marcus ea urbs nunc
in Calabria citeriore dominatur illustri martyrio
coroata est. Accusata enim apud præsidem cum
filiis Christianæ religionis, & comprehensa, varie
excruciata est: sed cum omnes fortes in fidei con-
fessione perstiterant, tandem nobilem martyrii
palam adepi sunt. Quorum corpora a Christianis
impulsa, postea in ecclesiam cathedralem transla-
ta, ibi honorifice condita sunt. Illos Argenta-
nensis maximo honore prosequuntur, & hac die
summa celebritate colunt. Addit, se hoc habere
ex monumentis illius ecclesiæ, & Chronico Cal-
abriæ: obsequensque ab Ursardo annuuntius esse
his Martyres; at id intelligendum de illis, qui U-
suardum auerunt.

de civita-
te S. Marci
Martyrii
corpora
transfere-
bat.

3 Hieronymus Martijani in Chronico Calabria
lib. 4. cap. 23. affirmat, corpora Sanctorum mar-
tyrum Dominæ, Senatoris, Viatoris, & Cas-
sidori in ecclesia cathedralem civitatis S. Marci
modo transferri: atque hoc de re consensum Do-
vid Romanus in Catalogo Sanctorum regni Neapo-
litani, quem subdidit Opusculo de Quinque co-
studinis Succursant; Paulus Regius in Vita San-
ctorum ejusdem regis part. 1. pag. 463. in litteram
episcopo martyre; & deinde Paulus Gualtieri
in Sanctis Calabria lib. 1. cap. 10. ubi horum
Sanctorum proxima dicit elogium. De possessione
igitur corporum nulla apparet dubitatio. De
Sancti Marci civitate repetitis apographis
Francisus Orlandus part. 2. Orbi sacri & profa-
ni lib. 4. cap. 37. num. 13. hoc scribit: Sancti
Marci civitas Calabria Citerioris, inter Conlen-
Septembris Tenuis IV.

siam & Temesiam seu Tempiam sita, olim, testa
Barrio, fuit Argentanum, antiquissimum Brutio-
rum oppidum. Episcopatus sedes effecta est post
medium seculi duodecimi, seu potius in locum
Temelæ, seu Tempæ successit. Cathedra-
lis basilica Normannorum opus est, sanctu Nico-
lao episcopo, in quem navis illa propensiora ra-
tione ferebatur, dedicata. Ibi recondita sunt
sanctorum martyrum Senatoris, Viatoris, Cassi-
dori, & Dominæ (ive Dominæ) corpora.
Hæc fere sumpta sunt ex Ugheis, qui episcopus
S. Marci recessit tom. 1. Italia Sacra col. 876. no-
tanteque eversionem S. Marci evigant esse. Urbum
sit vetus Argentanum, ut aliqui jam laudat as-
serunt, quod tamen negant alii, hic non inque-
rat. Ceterum Ugheis perperam asserit, horum
Martyrum nomina legi in Martyrologio Romano.

3 Ex illis colligitur præcipuum horum San-
ctorum festivitatem celebrari hoc die XIV. Septem-
bris, que coronati dicuntur in Actis nos memo-
randis. Videtur tamen & transitio celebrata es-
se fuisse ad XV. Julii. Certe transitio eorum illa
die Fasti adscripta est, ut Solerius noster in Pra-
termissis expellat his verbis: SS. Senatoris, Via-
toris, & Cassidori martyrum, & Dominæ
matris eorum transitio refertur in codicibus Flo-
rentinis tamquam hoc die, sed nascio quo sono
facta. Eorundem memoriam lego in Horologio
Græco Romæ edito anno MDLXXVII. in olum
monachorum Basilianorum pag. 464. In dñs
Heretico sibi nominatum exprimitur Viator &
Senator, additurque cum Sociis eorum. Præmi-
tuntur vero duo alii Sancti, & una subiun-
gitur: nullaque sit mentio translationis, ita ut non
possit resisti, translationem istam memorari, sed
ea loca exprimitur in codicibus Florentinis. Quid-
quid sit de festivitatis, verum est, corpora ad
ecclesiam cathedralem olim fuisse translata, sed
non constat de anno sui seculi.

4 Ennius Albi Græci horum Martyrum, ex-
que & Latine sunt reddita. Græcorum geminum
habet apographum, alterum ex codice Ms. mo-
nasterii S. Salvatoris, Ordinis S. Basilii Iteffana, reddita
alterum ex codice Pontificio Alexandri VII. La-
tinum exemplar desumptum est ex vetusto Ms.
Sanctorum Passionario Neapolitani monasterii S.
Marci Montis Oliveti, hucque anno 1638. mis-
sum a P. Antonio Beaulieu. Græca exemplaria in

E

dicta De-
Senatoris
translationis
memoria
est. Sic
Jubel.

F

Albi tu-
pian Mss.
Græcorum
geminum
apographum
est. Latine
reddita

Gg vlt

ACT.
1. 5.

veritas non omnino consentaneum; et in factis fere consentaneum, exceptis tantum martyrii die. Nam *Missa* *sanctus* *M.*, ex monasterio *Ostiensis* *Basilicæ*, *martyrii* *apostolici* *an.* *xv. Julii*, quo *sollemniter* *memoria* *in* *Historia* *Ostiensis* *Basilicæ* *jura* *videtur*. *Ann.* *vero* *M.* *Gregorii*, cui & *Latina* *consecutus*, *dicam* *martyrii* *expressis* *verbis*, *que* *in* *Lyrica* *hic* *transfertur*: *Martyrii* *autem* *luna* *tanti* *Senatores*, *Viatores*, *Cassiodorus* & *Domina* *quarto* *decimo* *die* *Septembris*. *Hec* *alterum* *differentia* *non* *erit* *aliunde*, *quantum* *suspicio*, *quoniam* *quod* *Albi* *minime* *authenticis* *flagit* *con-*
secutus *illam* *martyrii* *diem*, *que* *Sanctum* *con-*
secutus. *Porro* *Albi* *ille* *apud* *scriptores* *memoria*
non *habetur*, *non* *intendi* *in* *authenticum*, *qui*
ita *sunt* *usque* *ad* *errandam* *Sanctorum* *gesta*. *Id*
equidem *miratur* *sam*, *cum* *seculo* *xi.* *Latine* *sua*
videtur *per* *Jeroldum* *monachum*, *mihi* *alias* *re-*
gimus, *ut* *liquet* *ex* *passione* *interpretis* *ad* *Vi-*
atorum *summum* *Pontificem* *directa*. *Seculo* *xi.* *hic*
facto *diu*, *quia* *tam* *Vilber* *ii.* *quam* *Vilber* *iii.* *ille*
seculo *Romane* *presens* *Ecclesia*: *nam* *Vilber*
i. *sequi* *designavit*, *non* *alium* *deinde* *inter* *Pontifi-*
fices *episcopum* *Vilberem*. *Dia* *ergo* *latet* *in* *inter-*
dictis, *at* *sua* *damna*, *quia* *plane* *sunt* *fabulosa*,
& *hinc* *indigna*. *Præter* *id* *ut* *videtur*, *summa* *er-*
um *capita* *semel* *perstrinximus*.

Id. in
prologo
historia
p. 10. &
quod fide
indignum

3. *Tres* *Fratres* *dicuntur* *floruisse* *tempore* *Ant-*
istatius *imperantis*, *patremque* *habuisse* *Cassianum*,
natum *in* *Sardinia*, *regemque* *Sardinie*, (*hic* *in*
Latini *Disertus*, *in* *Græci* *Dolichemus* *scribitur*
& *Dalmatus*, *quantum* *apparet* *ex* *apograp-*
phis) *ducent* *primarium*, *matrem* *vero* *Domina-*
tam, *prædixit* *Cassiani* *potius* *Christianum* *conju-*
gem, & *super* *vulgi* & *Romana* *etiam*. *Ovisse*
autem *Cassiano* & *Gallio* *in* *bellis*, *ut* *Albi* *fabu-*
latur, *Dominta* *detenta* *est* *Filiis*, *ut* *secundum*
Roman *irent*, *ubique* *baptismum* *susciperent*, *epi-*
scope *in* *ter* *ex* *sacris* *Litteris* *de* *fide* *discreti*, &
sic *Filiis* *convenire*. *Ingressi* *igitur* *amici* *sunt*
navem, *sed* *tempore* *late* *justitatis*, & *subsecuta* *dis-*
inde *tranquillitate*, *vincunt* *Calactam* & *ad* *S.*
Eusebium *Calactensem* *episcopum*, *ad* *eum* *sunt*
baptizati. *Deinde* *orta* *discordia* *inter* *Casarienses*
& *Carthaginienses*, *Senator* *exercitus* *Casariensem*
presens, & *Carthaginiem* *expugnavit*. *Quis* *non*
videtur, *hec* *omnis* *esse* *mendacis* *homini* *in-*
signata? *Nam* *fictitius* *est* *non* *ille* *Sardinia*, *si-*

hanc *bellum*, *in* *quo* *causis* *esse* *Cassianus*, *si* *D-*
icimus *band* *habere* *Cassianus* *ipse*. *Et* *que* *fiduciam*
est *bellum* *inter* *Carthaginienses*, *missis* *quis* *Car-*
thaginiem *Mauritanie* *designatum* *eredit*, & *Euse-*
bium *episcopum* *vero* *etiam* *signatis* *illis* *apostolici*
episcopum. *Albi* *cetera* *signata* *usque* *ad* *in-*
tem *martyrii* *in* *Calabria* *designatum*, *que* *non*
monasterio *sunt* *sunt*, *transfere*. *Nam* *hic* *justitiam*,
ut *quidam* *historia* *periti* *intelligit*, *similes* *fabu-*
las *non* *esse* *notas* *in* *errare* *scriptoris* *imperi*,
sed *ex* *commentis* *malefani* *imperatoris*. *Hic*, *ut*
claret *sit* *impugnare*, *in* *sua* *Vitandam* *se* *nomi-*
nat. *Sequitur* *Sanctorum* *fuisse* *servum* *affirmare* *non*
credendum.

4. *Itaque* *ex* *illis* *Albi* *nihil* *de* *sanctis* *Fratri-*
bz *etiamque* *Matre* *ecce* *habemus*, & *aliunde*
non *aliquid* *habere* *possumus*. *Verisimilius* *sunt*, *que*
num. *i.* *dedi* *ex* *Ferratis*. *Laudamus* *supra* *Quali-*
ter *prolixiori* *quidem* *elogio* *Sanctis* *honore* *re-*
latum, *sed* *pauca* *datis* *a* *Ferratis* *addidis* *suble-*
at, & *causam* *ex* *hisc* *fatis* *credimus* *certum*. *Inter-*
ductionem *esse*, *S. Petrus* *Apollonius* *una* *cum* *S.*
Marcæ *Evangelistæ* *venisse* *in* *Calabriam*: *ad* *huc* *E-*
Apollonius *conversum* *esse* *S. Dominatam*, & *cum*
tribus *Filiis* *sui* *baptizatum*: *Sanctam* *deinde* *ab*
idolorum *sacerdotibus* *celestasam*, *justis* *prædixit*
comprehensam *cum* *Filiis*, *promissis* *et* *minis* *ob-*
eo *testatem* *Sanctorum* *constantem*, *sed* *frustra*.
Hinc *in* *conspectu* *sanctæ* *Matri* *tres* *Filii* *sestione*
capitis *viam* *fecerunt*, *Missaque* *secuta* *est* *Ma-*
ter. *Addit*, *corpora* *illis* *sepulta* *fuisse* *a* *Chri-*
stianis *in* *loco* *martyrii*, *ubique* *deinde* *conditam*
fuisse *ecclesiæ* *S. Senatori* *dicuntur*: *verum*, *con-*
struente *cathedrali* *ecclesiæ* *S. Marci*, *ad* *hanc* *trans-*
lata *fuisse* *ab* *ecclesiæ* *S. Senatoris* *predicantem*
Martyrum *corpora*, *Denum* *affirmat*, *Emmen-*
tissimum *Sirletum*, *qui* *ecclesiæ* *S. Marci* *epi-*
scope *præfuit*, *in* *se* *scisse* *quoniam*, *ut* *testimonium*
S. Dominatam *fuisse* *ex* *proxiis*, *qui* *pro* *Christo*
sempiternum *ludendum*. *In* *istis* *præfixe* *dicitur* *se-*
servant *SS. Dominatam*, *Senatoris*, *Cassiodori*
& *Viatoris* *martyrum* *celebrari* *xiv. Septembris*,
utque *indubitatum* *est*, *At* *non* *aque* *errare* *crede*,
non *fuisse* *erros* *epi.* *S. Marci*, *sicut* *malum* *exi-*
stimare *in* *Calabria* *natos* *fuisse*, *quam* *in* *alia*
quodam *provincia*. *Momentaneum* *sic* *dicendum*
desectis *non* *sunt* *plura* *de* *hisc* *Sanctis* *addere*. F

Albi 1014
qua de
Sanctis
affirmat
non vult
ex fide

DE S. FELICE ET SOCIIS MARTYRIBUS

h. 8.

IN TUSCIA.

Ex apographis Hieronymianis.

Martyres *maris* *hodie* *sic* *num* *armarunt* *in*
Calabria *aliquos* *Hieronymianis*, *sed* *modo*
multum *diverse* & *ambiguo*. *Hec* *ratio* *mihi* *per-*
suadet, *ut* *nam* *dicuntur* *ubique* *reminatum*,
& *alibi* *hinc* *Tuscia* *attributum*, *in* *istis* *ex-*
primetur, *licet* *plures* *band* *habere* *sint* *admitten-*
tes, *qui* *Sociorum* *nomine* *inducuntur*, & *non* *no-*
minatim *recensentur*. *Martyrologium* *Rubeno-*

vincit, *tom. vii.* *san* *editum*, *non* *est* *nam* *an-*
nuunt *hoc* *modo*. *In* *Tuscia*, *Felice*, *At* *Epitro-*
nomense *apud* *Florentinam* *in* *Anagninis* *sic* *habet*:
Et *in* *Tuscia* *Felice*, *Demetrii*, & *Zoti*, *Seti-*
ri, *Felice*, *Honorii*, *Demetrii*. *Ex* *hisc* *quatuor*
tantum *an* *suis* *edictis* *revertit* *Florentinam*, *est*
que *sic* *locata* *memoratur*: *Felice*, *Honorii*, *De-*
metrii, *Zoti*. *Eisdem* *habet* *ecce* *Carthagini*, *ad*
hic

A. *Ac exprimentur*: Et Felicia, Honori, Demetrio, Zeti. In Gallioqui & Augustam memis si sine lo-
re Satori, Felicia, Honori. Labianum vero so-
lum meminit Satori, & Felicia. Perro certius pra-
eantibus adnumerat videtur Felix, Demetrius,
Honori & Zetui. Utrum vero adjuvandi sint
Seturus aut Satorus & Zeto distinctus, aliterque Fe-
lix & alter Demetrius, non adeo certum apparet.

Ceteram in actis Corbejensi quatuor laudati Mar-
tyres post S. Cyprianum Corbagnus abundantissimè
ita non subiunguntur, ut videri possint eorum Cor-
bagnus annuuntur: verum jam obsequens Flo-
rentinus, videri laudam esse adducendum in
ordie Corbejensi & in suis; ordinisque ex illis
ordinibus evidenter vocat in Tulecia, quos in Eper-
nensi & Corbejensi reperimus.

DE S. CRESCENTIO MARTYRE;

R O M Æ.

J. T.

COMMENTARIUS PRÆVIUS.

De Sancti Actis, cultu, & reliquiis.

P Larimar laser gloriose pugiles, qui, Diocle-
tianas durante persecutione, suo sanguine
Christi fidem signaverunt, experient etiam S. Cre-
centius pater, S. Euthymii filius. Huius Acta Mis-
landat Barzani in notis ad xiv. Septem-
bris, quae ab Ecclesia Persina accepta & legi.
Eodem notis communicata sunt ex con. N. P.
Galloni apud PP. Oratores Roma, quae Primit
myster die xlii. Augusti, quae de S. Euthymii,
uxore ejus & Crescentio filio martyre agi, ad
hunc diem illustranda retulit, quae cum annuntiat
Martyrologium Romanum hoc modo: Romæ S.
Crescentii pater, filii S. Euthymii, qui in per-
secutione Diocletiani sub Turpilio iudice via Sa-
laria gladio percussus obijt. Consonant huius laudata
Acta, ex quibus de Sancti Crescentii martyris
dubium esse nequit: si tamen quae idem Martyro-
logium ad xlii. Augusti habet, prout iactat,
accipiat, cum non Roma, sed Persia, non mar-
tyrem, sed natalis morte defunctum fuisse dicit.
Persia, inquit, S. Euthymii, Romani, qui
Diocletiani persecutionem fugiens, ibi, cum u-
xore & Crescentio filio quievit in Domino. An-
alogiam hanc necesse illustrissimum demum Petrus
Gonzalez de Mendoza quondam Granatensis ar-
chiepiscopus in Historia Salensis, quam Hispanie
conscriptis, lib. 4. cap. 10. fol. 8:9. quae ta-
men nulla erit, si Martyrologii verba ita intel-
ligas, ut his S. Euthymius Roma Persiam, ut
Diocletiani vitare persecutionem, profectus, ibidem
cum morte filioque Crescentio habitasse, solisque
in Domino quiescente significetur, quod plene Pe-
rusia ecclesie Actis conforme, nec omnino contru-
naturalem verborum sensum est.

De S. Crescentii matris enim nihil in Ac-
tis legitur, unde incertum est, ubi, & quo mor-
te pater vitam fecerit. Superfuit, quando Tur-
pili aut Turpili iussu Crescentius Romanum cap-
tivus ductus est: non et ipsam Persiam Turpili pro-
consuli traditam fuisse legitur, narraturque inge-
nosum confectum fuisse in eum matris & filii ab E-
piscopo prophyeta baptizatum Christo nomine di-
dixit. Hinc Ferrarius in annotatione ad Sancti
Crescentii gesta, quae in compendium contrahit
addit, Mirum esse, inquit, de matris S. Cre-
centii actus nullam in Actis illius fieri mentio-
nem, cum tamen ex illis Actis illam una cum

filio Christianæ fidei delatum constet. Subiungit
Foris manus persequendum inquit evasit; quod mi-
hi minus verosimile apparet: Qui enim persequen-
tium manus fuge evasisset, quae jam capta, &
proconsulis iussu ante fecit atque filius ejus virgo ca-
sa carceri, ab eo divisa, lapsa fuit. Non infu-
sile plane incertum esse, quid de ipsa, S. Cre-
centio Romanum addidit, actum fuerit: sed, si
conjectura levis est, male ordere cum Persia aut
martyris, aut miseris, plagiisque resistit con-
fessionem, fuisse vitam, quam post certam adeo
gloriose incubatum fuge sibi consuluisse; praeterit
cum terreris filii sui vix duodecim annis agen-
tis aetatis id non pariter exemplum. Sed ad S.
Crescentium redeamus.

3 Fuit superius Sancti martyrium sub initium
seculi xv. Annus autem designatus Persina ecclesia
Acta edenda; sed Tillemontius illud corrigisse cri-
stianis anno 303. Opinatus fuit rationem offerre,
quod circa hunc annum Diocletianus & Maxi-
mianus, sub quibus S. Crescentium passum Roma
fuisse, Acta tradunt, in urbe Romano fuerint.
Ut ut est non procul a vere ne aberratum po-
tavi, si, relicto anni incerto, seculi xv. initium deter-
minerem, cum illo tempore non paucos Christi
militis sanguinem suum pro vere fidei defensionem
sub his imperatoribus profudisse passum traditum
reperimus. Martyris diem Acta Persina exprimi-
mus xiv. Septembris, quae Sanctum in Marty-
rologio Romano & Ferrario annuuntur vidimus.
Additur sacra corpus a muliere quadam, quam
Sanctus Romanus capivimus ingrediens vixit donaverat,
sepulchrum fuisse in ea crypta, in qua Sanctum
militum corpus condiderat. Forte designat
cimiterium Priscilla: nam corpus anno
1606. ex hoc cimiterio, consensu Urbani VIII.
PP. Romano, per reverendum admodum patrem
Maurum Vitiellum Societatis Jesu praepositi
Generalem fuisse exstratum liquet ex instrumentis
auctoribus, quod habet de translatione ejus De-
vasum Terracensis Hispania civitatem. Obiit
hanc gratiam a laudat Persici Eminatissimi
& reverendissimi domini Episcopi S. R. E. do-
mini Cordensis tituli SS. Crispe & Damiani cum
Terracensis episcopi, sed ad Granatensem archi-
episcopatum nominatus.

4 Integrum tamen corpus Terracense non ha-
betur.

ex quibus
dicitur non
est; quod
de S. Cre-
centii mat-
ris actus
nullam
est.

Martyris
tempus &
locus su-
perius.
Persi cap-
tivity Ter-
racensi

P

AOCT. *uent 2 non lesione uana (Asta non nisi lesione fuit sancte precepta) dicitur iussisse S. Crescentii corpus Sancti Eusebii archiepiscopi, SS. Virginis & Martiri cultum celebrare adeo, ut Disputa erant duo meruerit, transiit ab Antisteto Socrates episcopo, qui illud a Stephano IX. dicit accepit 2 quod Ursellus in Italia sacra tem. III. pag. 626. Iohann fuisse scribit anno 1058. quarto Idus Oisobris, addique translationem memorat in metropolitana Ecclesia antiqua haberi pictura, cui versus aliqui subscripti fuerint, quos uerum antiquitas adeo corripit, ut legi nequeant, Antonius Moreto S. J. in Opere singulari, quod de Sanctis uicloribus orbis Christiani, in lucem addidit, pag. 122. S. Crescentium Senensis civitatis patronum cum SS. Aulano, Savino & Vitoria a crucis electum fuisse tradit, & quantavis XII. Oisobris, quo Sanctus corpus translatum fuisse dicitur, ut talem a Senensibus veli, Ea quo manifeste sequitur Derisenses integram S. Crescentii corpus non habere, sed datum ante saltem uicloribus adeo potum, ut non inepte corpus B dies possit, apud Senenses quousse.*

3 Nec etiam, si Tamara credimus, Socrates & Derisenses integram Sancti corpus afferunt 2 in Martyrologio quoque suo ad XIV. Augusti hoc habet: In monasterio Minorum Monis Celsi in Carpentaria honorifice quiescant sacra ipsiana, Roma edicta S. Crescentii pueruli, filii S. Euthymii, qui in persecutione Diocletiani sub Turpilio iudice via Salaria, obitio capite, maris inclytus calum palma redimitus intravit. Sanna est ueneratium illud Celsi Montis aut Celsi montis, teste Waddingo in Annalibus Minorum tom. I. pag. 308. & 309. in diuersi Cassiana fide Corana in profunda ualle altissimi montis circumuicta, Est autem Coria episcopatus ciuitas Hispania, Legionensis regni, ante sub archiepiscopo Compellente a Roderisepoli fide Roderici ciuitate 14. militibus in Septentrionem dissiat. Festum ejus ibidem celebrari an XIV. Augusti, licet in Martyrologio Romano annuatiur ad XIV. Septembris, propter occurrentiam Exaltationis sancte Crucis. Fidem facit et illustrissimum domino Petro Gonzalez de Mendoza olim archiepiscopo Granatensi, qui suo superius laudato S. Crescentii reliquias ibidem reperiatur afferunt & c. Nunc Asta, prout ea accipimus, tellori car habes.

unico nomine Crescentio Perusiam & ciuitatem D oculis ingressus est.

2 Lect. 11. At ubi per aliquod tempus moratus est, non palam se dicebat Christianum, sed Christum quotidie versare colebat. Admonens alioquin sine cessatione Filium suum Christianissimum regulam inuare, & omnia simulacra Diuinitate delipere, & verum Dominum Iesum Christum confiteri. Quomodo esset natus de Virgine & passus & crucifixus & die tertia surrexit, licet mos est Christiani ad credendum, & undecimo statim Filii sui anno. Eumque pater beatus Crescentii confessione beatissima migravit ad Christum, cuius accipies Filius suus sanctissimum corpus ejus inter sacra martyrum condidit, palam omnibus nuntians patrem suum esse verissimum Christianum. Quare Kalendas Septembris, ut annuntiat sacra pag. ejus confessionem, in Domino migravit a seculo.

3 Lect. 11. Audiens Turpius proconful ciuitatis Perusine de Christianissimo viro, qui Romam leuit, & in sua ciuitate Christum coluit, iratus est valde & ait: Si studeris sacri principes nostri hominem nostrae ciuitatis Christum colorem, & non cum ad magnas angustias deductum contra sua fidelitatis pietatem 2 non esse dammandus iudiciali sententia iudicabit. Qui princeps matrem cum Filio aote le deducti. At, ubi deducti sunt, dicit eis Turpius: Vere & tu & Filius tuus, & maritus tuus, qui obis, Christiani fuistis, & nostram ciuitatem condemnastis? Cui inquit uidua: Vere vir meus & ego cum Filio meo Iulio Epigenio presbitero accepimus baptismum. Cui Turpius: Noone dicitis gloriosum Deum Apollinem? Cui beatus Crescentius dixit: Non, sed deo, quia ipse est demon. Hinc iratus proconful iussit ambos virginem cedi: cui & dixit, Deum oculi blasphemare, & iussit eos separari in carcerem recludi utque mane

4 Lect. 11. Mane autem factu, dixit Turpius ad leniores suos: Melius est toim ut insinuem illum Puerum transmittam Romam, ut ibi trucidetur, quam ois in filium nostram exorcismus voluntatem, quia aduena remanet nobis. Romae fuit, Romam reuertitur, & secundum principis iussum poaitur, Cui dixit: Bene locutus es; fac ne in te principes irascatur, Crespeulo igitur orientis diei iussu ligari iocof centem Crescentium in collo & ad urbem dirigi, cum summa quoque diligentia custodiri, dicent: Diligenter perpedite, ne per magicas artes fugam locat.

5 Lect. v. Scriptis itaque legationem in papiro dirigi Romam, cujus testis talis est: Sacra illius aique inuictissimis principibus secularum, Diocletiano & Maximiano, Turpius per omnia, siquid audet dicere vestra clementia velle fidelis proconful, sicuti empitionis seruum me rimari digemini. De neptis, Puer, cum vobis per nobis affiro, contra sacra decorum consummatum est, elocens Christum, quem vestra sacra sedes condemnat; idcirco ad vos illum transmittito, ut ius vestra voluntati placeat maiestatis, valeat principatus vester in eo. Cum itur beatus Crescentius per viam urbis Romae, predicabat, & amentibus militibus siquique carofinebus, quomodo Iesus Christus natus & passus, & crucifixus & quomodo surrexit, & ascendit, & quomodo venturus erit in die novissimo iudicare & reddere bona bona & impii poenam.

6 Lect.

A C T A

Ex tom. N. P. Gallonii apud PP.
Oratores Roma.

Lectio 1. Temporibus Diocletiani & Maximiani Romanorum principum orta est non parua persecutio Christianorum, quia, quocumque modo Chritolica inueniebantur, scribibus supplicis submunebantur, & multi laetabant, qui occulte erant Christiani propter supra nominatorum principum meum, & a certamine cessabant; inter quos erat vir nomine Eutimius Romanus a, qui cum sua uxore & filio Crescentio ab Epigenio & presbitero accepit baptismum, qui cum iussisset & vidisset, quod multi Christiani irasciderant, fugam iocit, relictis omnibus, quos habuit, cum sola uxore & filio

1. Eutimius cum uxore & filio S. Crescentio Diocletiano persequente peruenit in ciuitatem.

a b

2. Turpius fuit ad Diocletianum & Maximianum.

A 6 LECT. VI. Ut autem venit ad pontem Milvius g. v. Roma, ait: O Roma, que similis tui civitas, si tu Iulum confiteris, & duos de lapide te ejiceris dracones, qui te lugat & suis te facinus malis periculis, ut demergaris in profundum! Tu, quæ es pulchrior concitis. Cui milites dixerunt: Qui sunt illi dracones, qui Romam subvertunt? Crescensius respondit: Diocletianus & Maximianus, qui filii sunt inferni. Audivit eum mulier, quæ sedebat prope viam, quæ habebat oculos, ait ad eum: Puer, est ille Deus verus, quem tu dicis Christum? Cui beatus Crescensius ait: Ipse est. Cui mulier: Poterit michi præstare lumen, quod non habeo? Ad hæc beatus Puer: Si placet, potest. Cui mulier: Ego te periculum oro; & adoravit in terra; & surgens ab oratione Puer beatus ait: Quid tibi est mulier? Illa ait: Gratia Christi fana sum, & lumen video; & Puer sanctus in terra prostratus ait: Gracias ago tibi Salvalor mundi.

7 LECT. VII. Tertiū ergo milites citius eum extra portam, quæ nuncupatur Salariam, deduxerunt, & adducunt eum ad tribunal Salustii ante Diocletianum, & astulerunt legationem Turpis. **8** Ut autem legis. En Puer est, de quo legimus in papiro, responderunt milites. Ipse dicit Diocletianus: Vis adorare nostros deos, & deprecari Christum tuum? Tunc beatus Crescensius cum magna constantia dixit: Nec credo, nec adoro alium nisi Christum, quem pater meus docuit me. Iratus Diocletianus ait: Ejicite eum extra portam Salariam, & accipiat capitalem sententiam, ut omnes infantes Romani ludant de isto.

8 LECT. VIII. Ex factum est, cum venisset ad locum cercaminis Athleta Dei, arripuit psalmi versiculum, ubi dicit: In capite libri scripsit de me; & cum hoc dixisset, milites truncaverunt cervicem in via extra portam Salariam. Notæ autem facta, venit occulte famina illa, cui Deus per eum lumen reddidit, & ruit de via cadavera sancta & leprosaque in ea cæcra, in qua multi Sancti condebantur. Ubi multis diebus fulgent ejus beneficia ad laudem Jesu Christi.

9 LECT. IX. Martyrizatus est autem puer beatus Crescensius decimo octavo Kalendas Octobris, regnante Domino nostro Jesu Christo. Post vero multis temporibus transactis, venit Carolus primus & sub tempore Stephani Pontificis, cui retulerunt ista & multa alia. Audivit quoque episcopus Senensis Antifredus nomine. Petiit ergo corpus sanctissimi Crescentii martyris per charitatem Stephani Papæ. In Senam & civitatem attulit,

quarto Idus Octobris, atque cum magno honore condidit, ubi fulgent ejus miracula usque in præsentem diem, Jesu Christo Domino nostro regnante, cujus est honor & gloria per infinita seculorum secula.

ANNOTATA.

a De eo altum est in Opere nostro ad 29. Augusti.

b De illa egimus in Comm. prævio, que consoli potest.

c Vide, quæ de S. Epigenæ dilla sunt 24. Martii.

d Antiquissimi nominis civitas est, unaque ex duodecim Etrurie principibus, quæ hoc tempore in Umbria plerique rejiciunt, tamquam ejusdem provincie caput.

e Legi: Sicut mos est Christianis filios suos a teneris instruere, ut credant.

f Intelligi: contra leges & edicta sua.

g Extra Romam, non præsertim ab ea diffinit, viderimus est vultura, quæ Constantinus magnus de Maxentio reavit, qui ibidem agens Tiberinus suffocatus est.

h Ex his verbis conjici potest, si Alia tanti valerem, S. Crescensius aliquos passionis sue fecerit habuisse, atque hoc forte brevius in annotationibus ad xiv. Septembris dicit: De (Crescentii pueri) martyrio, aliorumque sociorum Alia manuscripta legi, quæ ab ecclesia Perulina accepimus.

i Dicit in Comm. prævio num. 4. ex Ughello translationem hanc factam fuisse anno 1038. ab Anselmo xxxviii. Senensem episcopo, qui S. Crescentii corpus a Stephano IX. dono acceperat. At Nicolaus Clemen in Editione secunda Ughelli Anselmum hunc post Ambrosium Senensem episcopum Catalogo inserit, prædilectumque ecclesie vocasse ostendit anno 886. Opinatio hujus rationem offert, quod hoc mentio fiat Caroli I. quem aliam a Carolo Crasso esse non posse existimat, qui anno 886. a Stephano V. Pontifice Romam evocatus fuit. Sed, præterquam quod Carolus Crassus non fuerit hujus nominis primus, hoc S. Crescentii Alia tantam fidem non merentur, ut ex his certa colligi possit, quæ tempore prædicta translatio contigerit. Nec lesorem monendum censeo, ut in comm. prævio etiam translationis hujus tempus a nobis determinatum fuisse arbitretur.

k Venerabilissima & nobilissima Etrurie civitas est Veipæque cultu celebris.

AUCT.
J. P.

DE S. MATERNO EPISCOPO

COLONIAE AGRIPPINAE,

COMMENTARIUS.

§. I. Gravis controversia de tempore missionis S. Materni
in Germaniam & Gallias, ejus examini
nulla praemittuntur.

Celebris est, fuitque a multis seculis per
Germaniam, Gallias ac Belgiam nostrum
S. Materni memoria, atque nam pro antiqui po-
puli veneratione, ut fufius infra exponam,
revelant aera praeteritissimae diuinitatis, Treverensis,
Coloniensis de Leodensis; atque quarum prior
ipfam cum SS. Eusebio & Valerio apostolorum
juum agnoscat, & tertium post illos existimem:
posterior vero duae fides Christianae primordium
ad sedis episcopatus fundamenta ei ac-
cepit referant. At celeberrimis multis per memora-
tas regiones nomina ipsius reddidit dudum in-
cognita & agnita volumenter inter eruditos qua-
sitio, de origine plurimarum in hisce partibus,
& ut inter jam dictorum ecclesiarum; alius
cum ad primam Christi saeculum referentibus,
aliis ad tertium.

2. Eam materiam pertractaturus fuerunt Lon-
gævallius Societatis Jesu sacerdos in Dissertatione
se praefixam ad Historiam ecclesiae Galliae,
universum prolequitur in hunc poae modum Gal-
liae: Quamvis agitur, an Christiana religio
fundata fuerit in Gallias per Apostolorum dis-
cipulos ab ipsa aera Christianae primo saeculo,
an vero ejusdem saeculi epocha differenda sit
ad medium usque saeculum tertium. Utraque
opinio iocunditate non caret, & propagatores
habet venerationis dignos. Horum pars una
asserendo antiquitatem Gallicae ecclesiae, suum
esse duxit amittere fortiter pro patria lux
gloria, pars altera istam antiquitatem negando,
decretaturam se putavit dumtaxat pro de-
fensione variis; nec immerito credidit, tam
illustri ecclesiae haud quamquam opus esse fides
nobilitatis trutin. At vero consideratione servor,
qui in hujusmodi dispositiones se fecerant, sen-
tentiae utriusque petrosos compulsi ad extre-
ma qualiter reprehendenda: illi quippe eo de-
venerunt, ut propugnare populares ingenti nu-
mero traditiones & instrumenta maxime impro-
bate; hi vero, ut non semper acquieverint tes-
timoniis fide dignissimis, sed illis.

3. Item postea inter utramque extremam me-
diam vnam aliquam in ipsa Dissertatione sua rem
te expressit, ut arguo nimium credulitati tribuisse
videretur, neque nimium severitati: assertit
primam, fidem Christianam in Gallias fundatam
per Apostolorum discipulos primo aera Christiana
saeculo, sed non fortasse, tandem fidem reliquis
admodum primo & secundo saeculo eisdem pro-
gressus fecisse; & tertius pro utraque asserti
probatione exemplis ac testimoniis, conclusit de-

nam, valde incerto esse, quae veritatis sententia
de fundam primo saeculo Galliarum ecclesiae, hanc
autem conclusionem firmat rationibus generalibus,
deductis primam ex eis, quod, si vera sit qua-
cumque circumstantiae de ecclesiarum in Gallias
primo saeculo fundamentis, quorum catalogum
proponit bene longum, consequens sit, ut tum
tempore usque terrarum aera floruerit quam
in Gallias Christianam religio; secundo, quod A-
stis plerumque alique, instrumenta, quibus athen-
tur traditiones ipsae, conscriptis fuisse post saeculum
dominans saeculum, siquae subitis conspersa aut
supposita; tertio, quod catalogi episcoporum in
plerisque ecclesiis a se commemoratis tales sint, ut ne-
queam statim initia episcoporum ante medium
saeculum tertium, nisi admodum in o-
mnibus prae ecclesiis eodem tempore vocatores
maxime distantes. Rara sunt, inquit, ecclesiae
prae Treverensem, Coloniensem ac Metensem,
in quibus sufficiens numero praeparantur episcopi
ad continuandam successorem ab Apostolorum
temporibus. Sed neque illarum (Treverensis &c.)
aliarumque ecclesiarum episcoporum catalogi omni
auctoritate praediti sunt necessarii, ut se-
cutos nos reddat.

4. Sed restat haec rerum dispositio est, & ut a-
primum ad tractandos veterum scriptorum tra-
tus, in speciem sibi invicem contrarios, subinde
a Majoribus nostris usurpata, ut videri possint.
v. Jani ad diem xxx. in Annodoretianibus Papa-
brachi ad Dissertationem Joannis Cordesi, & illi
episcopum super hoc materia Epistolae Patris a
Marea ibidem excusae. Apud sunt ista, sed tunc
paucissima, cum vel in genere inquiratur in pro-
dient apud Gallos Evangelii epocham, vel in pri-
mordia alicujus saeculi ecclesiae, cui ad continen-
dam traditionem generalis esse rationis facile ap-
plicentur; praeterea applicari laudamus Longævalli
Lemovicensi ecclesiae, quam primo saeculo a
S. Martiale fundatam manuli antecessores. Ita
propt applicatur ex nostris, Praefectus res. III.
Aprilis ad diem xxx. S. Eusebio Sacerdoti & So-
lerius rem. 2. Augusti ad diem v. S. Memmo Ca-
salanensi & Strilinger ann. 1. Septembris ad diem
1. SS. Sixti Remensis & Sixti Suffraganei; Lim-
pensis eodem anno ad diem III. S. Marcellus Tal-
lensis episcopus, qui omnes a primo saeculo ad ter-
tium vel quatuor trecentos monuerunt; idem-
que statuentem de aliis passim presens horum par-
tem episcopus, insinuat loco non nos Sollerius in
Observationibus ad Martyrologium Usuardi.

3. Verum, cum juxta Longævalli dispositio-

Secu-
lo IV,
trecentis
saeculo
venerunt
saeculo
IV

de origine
plurimarum
ecclesiarum
saeculo

quatuor
saeculo
venerunt
saeculo

E

epistolae
Patris a
Marea
ibidem
excusae

A non solum ab aliquibus primis factis jactis in Gallias fidei Christianae fundamenta, sed etiam in illis autem expressis sunt SS. Eucharistia, Valerius & Materius; et tunc his, sicut mox enumeratis alijsque, non applicari quodam memorata rationem, ut similiter differendū sit eorum missio ad tertium usque seculum. Possit applicari assertum non ponit recusat; negant alii: priores annuuntur ipsi Longevitatem. Ita quidem, postquam ab ipso SS. Cereferio & Trophimo per Apostolos in Gallias missionem sustinuerit, & contra S. Martialē & unum alterumque antistitem rejecisset ad seculum tertium (verbo mirabile nec est, nec eximium) de alijs quibusdam subinde loquitur, ac demum ita concludit universis: Supervacuum sit ac tetricum discutere in singulos episcopos alios, qui primo seculo traduntur ecclesiae sanctae in Gallias. Plurimum Vix non nisi incertitudinem & contradiktionem patiunt, quae coarctare, caro constat semper: verum quippe, ne laudamus genii tenerioris homines, quorum major est in Sanctis amor quam intelligentia. Ita ille in Dissertationibus Gallie conscriptis, Nobilissimus tom. 1. Historia pag. 85. satis aperte se significat adversari traditioni de missis per S. Petrum in Gallias SS. Eucharistia, Valerius & Materio. Unde sumi colligas, haud magno in pretio apud ipsum fuisse catalogos episcoporum, laudatos supra sub finem non. 3.

B 6. Dicitur Sammaritanum tom. 3. Gallie Christianae antiquissimo ad hunc usque episcoporum seculum exorsus a S. Martino, praecipua, quae pro ejusdem primi seculi missione, & contra hanc utrimque adducta sunt argumenta praeposuit, praestantissimum interim, ad se factum non esse, ut nisi sententia praesumptiva offerret; sed ut liberos difficultates doceret. Libens quidem liberos vestros remissum ad laudati auctoris lucubrationem, & consuevit in pullo laboriosam certe disquisitionem & odiosam fortasse iis, qui Sancti nostri primo seculi episcopatum usque adeo certum esse volunt, ut de eo volubilitate resos esse significet. At vero cum idem auctor controversia hujus pugila non nisi modo & breviter perstrinxerit, cumque praeterea post Operis ipsius editionem in lucem prodierit & per totum patris dissertationes arce, non ab re fore credidi, si eandem rationem & momenta paulo fusius expendere. Accidit, quod ad disputationem meamque impetrali decursu nostri, dum aliquoties in Opere indicavimus fore, ut ad hunc diem gravissima illa quaestio discuteretur.

C 7. Hanc autem mihi modum proposui: primo, ne aequo longius ecurrat, abstinendo, quantum materia permiserit, a generali controversia de utroque illic in Gallias religionis Christianae, ac Patrum veterumque scripturum instrumenta addidit dumtaxat, in quantum praesens apud videbatur ad eruida primordia ecclesiarum Trevirensis, Agrippinensis & Tongrensis seu Leodensis. Secundo, ut conspicerem rite, praestantissimum argumenta eorum, qui pro primo seculo decernunt & hoc prima sententia petrosus appellabo: deinde subjungam, quae opponuntur a parte adversa seu secundae sententiae partem. Tertio, ne ipsorum partium studio praeterea fuisse merito dicar, dabo operam, ut nihil praetertiam, nihil negligam, quod alterutrius opinionis patrocinari credider; imo, quantum singularem huiusmodi ordinem servare nequeam, cum neque ipsi eundem servaverint omnes, arguenda erunt, ubi fieri poterit, ita proponam, ut ipsi patris legem videantur quam ego,

non dissimulaturum interiri, si quid minus approposuit prelatum ab ipsi, aut minus recte probatum patet: nulla tamen alterutrum sententiae momenta aut monumenta improbo, non additis rationibus, aut assignatis locis in Operis nostro, quibus improbata fuerint, ne ita in eadem dictionem, quod biblicum nostri temporis auctor tradidit, juxta ipsum antiquissimum, praeposuit in adversarios amoveat hoc verbum: Mirum potius videri debet, reperiri bodieum scripturum turbam, quibusque dubio, quia invicem describunt, fundationem religionis Christianae in Gallias rejiciunt ad tertium seculum & fabulis annuuntur veras S. Petri aut ejus discipulorum missiones.

D Quarto denique, singulis rite perpenso, indicabo, quomodo ex sententia praeposita, & juxta eam reliqua S. Martini gesta conader disponere. Longum sit enumerari utriusque opinionis partem: tamen veritatem majorem testatur communi gratia, deinde praeposuit, per deorsum hinc inde nominandas. Primam tenet Burmannus in Aequalibus, Bucherius in Belgio Romano, Geleus in Opere de magnitudine Coloniae Agrippinae, Fissens in Historia Leodensi, Leguillius in Historia Alsacae, Berthelotus in Historia Luxemburgensi & alii, quibus addo, licet in multis difficiat, tumum Henricum de Heere Coloniaensem in tradita lucubratione, quem Martine, directa ad illustrissimum ab Heimbach statum laudandum. Alteri sententiae adherent Longevus in Dissertatione de loca Salpatri Severi, Tillmannus in Monumentis Historiae Ecclesiae, Calmetus in Historia Lotharingae, Soltersius auctor in Observationibus ad Usuardum, aliquae plures cum illustrissimum Joannem ab Heimbach, Emmentissimum electoris archiepiscopum Trevirensis consilium iustissimum & suffraganeum, cuius viri, pariter Trevirastis, de hac disputatione, praefatus Historia diplomatie Trevirensis, impressa anno 1750. plurimum usus sum in hac disputatione.

E II. Argumenta pro seculo primo deducta ex congrua verisimilitudine ac Patrum generalibus assertionibus; atque ad illa responsiones.

F Prima sententia assertores dispositionum passim aperit per generalia pro antiquitate ecclesiarum Galliae Germaniaeque argumenta, atque inde & suam antiquitatem indicant. Verisimile non esse, aut, quod Apostoli, quorum fides in unam terram euit, qui perverberum ad Septuaginta, Aethiopes, Indes alterumque barbararum fines ultimos, neglectis Gallis alienarum regnum incolat, Italia tam vicina, & ad quos ipsa locorum opportunitas ducebat atque invitabat, id neque credi posse permixtum fuisse a divina providentia, quae Evangelium per orbem universum dilatori voluit, neque saltem a S. Petro apostolo, cui Occidentis cura pendebat incumbere. Haec sententia veritatem stabilissimam possidet instrumentis veterum scripturam & Patrum, iustissimum, Tertulliani & Irenaei scriptis Legemurastis, quorum prior, passus martyrium circa annum 165. vel 167. scribit, jam tunc suo tempore Christi cultum praestasse ad omne genus mortalium, quocumque nomine appellaretur; alter, qui seculo tertio excochato floruit, diversa assertum, suo vero in Christum credidisse Gallicum diversis nationes; tertius sub apostoli seculo

attuli alii.
veritate,
his fides
dilectis
evangelii

males in
se dilige
fidei
quodam

propter
non
laetitia
laetitia

E

F

Rationes
a priori
et a posteriori
et a priori

et cetera

AUCT.
J. P.

cordium martyrii palmam conferens, ita factorum istis in mundo loquelis dissimiles sunt, sed tamen viuz traditionis una & eadem est: & neque hæ, quæ in Germaniis fundatæ sunt, ecclesiarum aliter credunt, aut aliter tradunt; neque hæ, quæ in Iberis, neque hæ, quæ in Celtis, neque hæ, quæ in Oriente, neque hæ, quæ in Ægypto, neque hæ, quæ in Lybia, neque hæ, quæ in medio mundi sunt constitutæ.

profectum
Sulpitii
Terrentii
et

10 Præter res istas Patres attulit alios auctoritates antiquas, quibus idem memorandis superaddidit, quia, si res istis confisi negamus, parum ad huc ad stabilitandam ecclesiarum Trevirensis, Coloniaensis ac Leodiensis antiquitatem adjuvamus allatam rei existimo. Itaque cum esset per res istas res omni exceptione majores, Christi cultum seculo secundo penetrasse ad omnes gentes mortaliū; in ipsum credidisse, Galliarum diversas nationes, fundatas fuisse in Germaniis ecclesias, excludi non posse amos Trevires, pro quibus sunt antiquissimæ traditiones, Annales patrum, scriptores multi & catalogi episcoporum, de quibus singulis infra videbitur sermo. Juvat ita addere extrinsecus Horreum in M. Dissertatione sua ad titulum S. Irenæi observationem his verbis exemptam: Affirmat (Irenæus) ecclesias, non unam, sed per multas; non in prima duxit vel secunda Germania, sed in GERMANIIS. Dum Germania plurimum numero nominat, utramque cis-Rhenanum primam seu superiorem & secundam inferioremve necessariū intelligit, Romano hujus seculi more, quo nullum in Germania traos-Rhenanum seu barbarica legitimus anasilium, nullam ecclesiam.

et dicitur
Sulpitii
Terrentii
et

11 Post hæc inserjtas novellas, quibus mones, vices Germanias eodem modo intellegendas fuisse a Bucherio lib. 17. cap. 12. Belgis Romani, ubi differens de epistola Leonis P. L. ad universos Germaniarum atque Galliarum episcopos, & sic procedit: Non ait (Irenæus) natus hodie aut natus veritus, sed fundatas extare ecclesias. In iam doceri (ait) prædicari, & tradi idem Symbolum Apostolorum, quod in Oriente puer Irenæus audierat. Hæc, qui secundo seculo veluti aperta & nulli inficienda scribit contra hæreticos de ecclesiis jam in Germaniis fundatis, in minimum excurrit primo aut nascente secundo ecclesiis eas natus in Germaniis dicit. Habemus ergo nos Agrippinenses, Germaniæ secundæ incolæ, religionis Christianæ primæ Christianæ seculo excurrit apud nos prædicatæ & susceptæ, dein ecclesiarum fundatarum auctorem sapperem eumque gravissimum scriptorem, doctorem Ecclesiæ, ex ecclesiis in Germaniis jam fundatarum fide Catholicitatem Ecclesiæ Christi contra heri auctos, & in orbis terræ angulo quopiam circumscriptos hæreticos argumens atque demonstrans; demum duobus seculis Sulpitio Severo & Gregorio Turonensi majorem. Certo ergo errant, qui non nisi medio seculo tertio Germaniis aut Galliis Christi fidem prædicatam aut susceptam scripserunt. Mattem laudans auctor, et alii quique, quid ab adversa parte respondeatur, præsequam alterius prædicantis, audientem.

per alios
Sulpitii
Terrentii
et

12 Itaque secunda opinio afferretur plerique non refragantur rationibus adversariorum generatim, quas Patrum sententias præsumimus, & quævis homines sapientie viribus assequi nequeamus, qui permissa providentia divina, ut ad alias gentes citius perlata foret Christiana religio, fides (nil ipsius gradum adversariis de Germania

quibusdam) ad alias, facio concedamus, eam ab Ecclesiæ primordium perlata fuisse ad Gallos; at eo modo perlata fuisse volumus, quæ traditur in Epistola sub anno 370. per septem Gallias episcopos ad Rodogundem conscripta & soluta a Gregorio Turonensi lib. 9. Historie Francorum cap. 39. in versu: Itaque cum in ipso Catholicæ religionis exorto compisset Gallienus in solibus venerandæ fidei primordia respiciere, & adhuc ad paucorum notitiam tunc ineffabilia pervenisset Trinitatis Dominica sacramenta, ne quid minus hic adquireret, quam in orbis circulo prædicantibus Apostolis obtineret, B. Martinum peregrinum de stirpe ad illuminationem patris dignatus est dirigere (Deus) misericordiam confiteatur.

13 Patres obijctos aliusque varii vario modo exponunt; missæ res, quæ per Galliarum diversas nationes non minus intelligi velint diversis Gallia Cisalpina incolæ, quem Transalpina. Etenim S. Irenæus certe de Transalpina loquens est. Quapropter alios audiamus. Epaphroditus sem. v. Janu pag. 545. Irenæus, inquit, atque Tertullianus dici possunt nihil aliud velle, quam ubique gentium ab illis enumeratarum, ipsa illius Evangelii semina, quæ tunc, cum ipsi scribebant, adhuc erant in herba, inter persecutiones utemque germinantia. Illustrius ab Honten in Dissertatione pag. x. recitat per opinionem suam laudatam non epistolam, ac Sulpitii Severi, Gregorici Turonensis testimonium, pergit in hæc modum: His non repugnant nonnulla conciliarum, Pontificiarumque epistolarum, Eusebii, Tertulliani, quin & Irenæi generales assertiones de verbis divini præconibus a beato Petro & aliis Christi discipulis in Gallias vicinias regiones missis, aut, si mavis, prædicatis ecclesiis primo, vel saltem secundo seculo in illis fundatis; in si quidem (quædam de Gallia loquenter) cum Sulpitio, Epistola septem episcoporum Gallie, Turonensi, aliisque collatis, nunquam conficietur, tam uberes jam secundo, minus primo seculo, in ea Evangelicæ prædicationis fructus palluisse, ut plurimi in ea tum episcopatus fuerint.

14 Porro Sulpitius Severus, quo plurimum ad rem hic nuntius secunda sententia patrem, ita habet lib. 2. sacre Historie: Sub Aurelio Antonini filio persecutio quinta agitata, ac tum primum intra Gallias martyria viis, servus traos Alpes Dei religione suscepta, Sulpitius inagnum auctorem Pae S. Severum apud Romanum in Alia Martyrum sinceris & selectis; qui scribit sequens: Postquam sentim & gradatim in omnem ætatem Evangeliorum locus exivit, atque progressu (Bisferius Historiarum Gallicanæ ecclesiæ lib. 1. loquitur progressu iusto fidem manifestarum legendum continet, sed parum interest, raro modo legatur, eam eodem munus significat, ut hanc ex contextu) in regionibus nostris apostolorum prædicatio coruscavit, cum rare in aliquibus civitatibus ecclesiæ paucorum Christianorum devotione conlugerent, sed æthiolum crebra multitudo erroris gentium odoribus fatidita in omnibus locis templa fumarent; ante annos L. fere Actis publicis, id est, Decio & Grato consulis (sub anno Christi 250.) fœderatissimi re-tordatione reituerunt; primum & iamnum Christi Tolosa civitas sanctum Satorninum habere episcopum sacerdotem. Antiar ipse, Gallienus non fuit in eboraciter L. scripsit debuit, sicut alios videmus, etiam anno Christi 300. At certe antiquum esse, com-

et alios
Sulpitii
Terrentii
et

E

F

est

A *flus ex Gregorio Turonensi, upote qui lib. 1. Historiae asp. 28. ex eo descriptis postrema ejusdem verbo: Decio & Grevio excolantibus &c.*

scilicet
propter

15 Verum quid ad argumentum eximii Hartgeni? Repetit illistrissimus ab Haneheim, Germaniarum generalis nomen non pertinere tantum ad hinc illas ex-Rhenanas provincias, sed universam totam, quae incolabatur a Germanis, diversis nationibus in plures armatis segregatis, quae tamen omnes insularis ac maribus ut plurimum iisdem utebantur, dila fuisse Germaniam, ut diserte docet Herim in Notis vet. German. part. 1. cap. 1. §. 1. & innumeris probatur exemplis apud Tacitum, cujus aliquot loci recte citati: probabile autem non videri, S. Irenaeum loco obiecto in enumeratione diversorum populorum tantum denotare a Germanis ex-Rhenanis, inde saltem fuisse ad Hispaniam, & hinc ad aliam Galliam partem, quam solent Celae incolant, redire voluisse: praeterea stuppe esse, ut statuatur, sancti Irenaei sermonem fuisse de his Germanorum nationibus, quae Daciam Sarmatiamque respiciunt, quasque signatus demonstravit Tertullianus libro contra Iudaei Ierobab, in Christum jam credita Hispaniarum terminis omnes, Galliarum diversas nationes: & Britannorum inaccessa Romanis loca Christo jam subdita, Sarmatarum item Dacorum & Germanorum. Id enim de Tertulliano sibi persuasum esse ait illustrissimus, ex studio fassa trivi illarum nationum, Sarmatarum, Dacorum & Germanorum conjunctione, quarum situm, altitatis topographiarum variorum testimonio coniecturatum fuisse comprobat. Imo Christi religionem in Orientali illa Germania era, Sarmatis ac Dacis conterminata & a Tertulliano denotata, secunda saecula fundatam fuisse, probari affirmat aliunde etiam & scripturarum argumentis: ad denotum remittit Iohannes ad Haneheim Germania sacra tom. 1. cap. 1. & 2. eundem Tertullianum locum deservientem & illis partibus applicentem.

ut in illis
pro missis
ex Ecclesia
prima fuisse

B 16 Utri restint Patrum istorum mentem affectu fuerint, pluribus non disquiri. Hoc tamen mihi satis verum est, quod etiam ab antiquis Colonia Agrippina adnumerata fuerit Galliarum celestis. S. Athanasius enim, in epistola ad agnos vitam solitariam, superioris Galliae metropolitani concepit. Optato Milevianus, Constantinus Magnus & S. Augustinus, ubi scribunt de Matreco, saeculo iv. Coloniensem episcopum, ubique Galium episcopum appellat, nullibi Germanum. Verba dabitur S. 9. Verum sepositis etiam sit, dum attentius rem considero, parum, aut nihil ad propositum nostrum pertinere, seu allegati Patres Germani ex-Rhenanos respicientes, seu Germani Orientales istis Dacis Sarmatisque confines: imo vix aptum praeterea iudicesset illarum assertionem, unde interpretatione hoc loco exhibuisse, nisi perspicuum, collocari in eis vim majorem a primae opinionis propagandis. Denique ergo tenuis, S. Iulianum, dum scripsit sub medium saeculi secundum, praetorale Christi calum ad omne genus mortuorum, nullius exules Germanos ex-Rhenanos, Trevirenses & his vicinos, quantum ad illius asserti veritatem sufficere possit, si aliquam Germanorum & Galliarum provinciam praetertit monentur cultus. Denique & Tertullianus & Irenaeus de iisdem sermonem fuisse: inde conficitur, Christianitas in partibus illis exstis, dum Patres isti scriberent: quid tum?

17 At, inquit, diserte dicit Irenaeus in Ger-
manis fuisse tum fundatas ecclesias. Dicit: denique J. P. ergo simuliter in us alterum loco inferiori & superioris Germaniae sub finem saeculi secundum collectionem Christianorum stabilitam fuisse: nondum sit.

sequitur primo, quod magna numerus Christianorum constituit illa collectio; nam ante advenum S. Saturnini Tolosam rari in civitatibus ecclesia paucorum Christianorum devotione confluxerant, ut habet biographus laudatus num. 14. Secunda non sequitur, ut ecclesiae tam proprii praefuisse episcopos, hinc mox deinceps sequatur, Coloniam praefuisse sub initium saeculi secundum S. Matreco, & Trevirensi hanc die post medium primi S. Eucharium. Nam ut Lugdunensis quidem, quae certe comprehendit S. Irenaeum, dum apud Celtas Gallia populos ecclesias fundatas scribit, episcopum agnoscent ante S. Paulinum, Irenaei disserterem & ante circiter 177. martyrem, quantum Italia tanto vicinior sit, quam Trevirenses & Colonienfes. Promde generalis illa Patrum aeterna, quoniamque in saecula episcopis prima interpretata, non apparuit mihi sufficientia ad statuendam Sacrosanctam ultimum prima saeculo missionem, nisi rationes & documenta particularia Trevirensis, Colonienfis atque Lugdunensis ecclesiarum solidiora repertantur, quam aliarum, quarum primis episcopos series collocantur erant propter Sulpitii Severi, Gregorii Turonensis, Alerum S. Saturnini & Epistolae septem episcoporum ad Radegundem auferantur, quibusque ascensionem Patrum concilii facile pascit, hinc multarum ecclesiarum primi episcopos ad tertium usque saeculum differantur, quis augeat?

S. III. Argumenta quae sita a traditione, juxta primae opinionis patronos antiquissima, & nixa Actis SS. Eucharium, Valerii & Materni ac Gestis seu Historia Trevirensium; in horum aetate inquirunt, & nec saeculo ix. anteriora reperiuntur, nec apta ad confirmandam traditionem. F

P Lique opinio prima patrum, quod sola
mus est passio omnibus antiquitatem ecclesiarum suarum in idem vocatam vindicare existens, ad traditionem appellat plurimisque ecclesiarum possessionem. Treviri Eucharium, Valerium & Matreco a Petro missos omni tempore gloriantur, inquit Berthier in Belgio Romano lib. 6. cap. 3. num. 10. Velut & constantis traditionis (verba sunt Lugdunensis lib. 4. Historiae Asiae ex Gallis Loins) eum monumentis plenam, ut videtur, hinc meritis conjuncta docet, SS. Eucharium, Valerium & Matreco a S. Petro legatos fuisse in Allatiam & adjacentes provincias. Verum eam innumeris exemplis confut, traditiones in simili materia, post aliquot saeculorum possessionem, ad idem verum citantes lapidem addunt, continuo concordant, upote nulla adeorum istam confirmationem nulliusque indubitat aut satis vinculis monumentis suffulsi, consignatosque documentis literis per scriptores a verum gestorum temporibus remotissimos, et iam primum a levi populo, alioque antiquitatis fide plus
a quo

AUCT. *ex quo amantibus evicti adeptos, viri eruditissimos spectabiles, occurrentes non una ambigendi ratione de particularibus hujus traditionis soliditate, sui sibi esse confirmatorum fundamenta ejus prout intransmissibile, indagare, unde probatur, omni tempore de ea missione gloriam fuisse cum ceteris Treviris; & transmissi natura sua transire a statuta monasterii transire; quod & non cum ipse hunc praesegimus, jampe excedit ab Historia Trevirorum & Actis Sanctorum, de quibus agimus.*

per natus
id est, et
Abbas 12.
divisus
Filius &
Matris
qua antea
qua postea
vixit
laudat

19 Historiam Trevirorum typis promulgavit Abbas 12. Acherus tom. 13. pag. 196. Spiritus prima divisione, secunde autem tom. 3. pag. 308. cu Nri. tunc abbas 12. Carnali Compendiosus; Lectionis inter diversissimos historicos ex tribus Mss., quae nominat in praefatione; & Calaneo ad eadem tom. 1. Historia Lotharinga. Atque vero ipsum Sanctorum, quae ab eodem seu isdem, ut mea apparebit, confecta sunt auctoribus, a quibus inspicimus Historiam, inferius Bollandus tom. 1. Januarii ad diem XIX. quae recurrit festiva memoria S. Valerii, ubi de auctore ita conscribit: Res gestas Eucharis, Valerii, Materni scripsit Goldschmidt Trevisis in cœnobio S. Mathie monachus; ... quae prae vixerit non reperimus; antiquissimum asse ex eo patet, quod Herigerus abbas Lobensis, qui anno CXXC. Fulenino successit, XXX. O. obitus anno MXXI. obitus, multa hinc sere ad verbum describit in Gestis episcoporum Tungrensis, ubi de Eucharis, Valerio atque Materno agit per XVI. capitula.

multa au-
gmina
Festiva
per et La-
pollita

30 Hanc Bollandi consuetudinem amplectitur Berolitus pars. 2. Differentia pag. 303. tom. 1. utaque pariter extenduntur prout Goldschmidt (qui primum, ut ait, aditum auctor non est, cum sub initium praefationis, se ex, quae de Gestis Sanctorum Patrum Trevirorum verbi resert, exemplum certissima Majorum relatione) dedisse illa fuisse suam scripturam, quae forsasse pluribus fidelis tum concurrebat. Tam recitat ex ejusdemographi epilogi hunc verbum: Haec de gestis Sanctorum Patrum, post exiditum Trevirorum orbis relictis cineres, diligenter perscrutantes quidem in chartula scripta invenimus, quaritandem, an solidius probari possit auctoritas ex proinde merito dicitur Lucubrations. Leguimus loco superius

Certe ultimum praecedit, atque ex isdem epilogi verbis ita sere arguit: Gestis Sanctorum a Goldschmidt narrata sunt ex Mss., exiditum Trevirorum foreptis; sed quatum & postremum exiditum, teste Brodero, contigit anno CCCLX. igitur hunc illa auctoritas fuit: quae ratiorum, si modo justa foret, non parum firmaret traditionem; quodquidem in laudatis Actis, sicut & in Historia, expressè dicuntur missi fuisse a Petro Eucharis, Valerio & Materno.

Et auctor
est monachus
Berolitus

31 Lange abis, ut tantum hunc Actis veteratam, concedat adverteri: etiam Goldschmidt monachi, Bollandus non computat, ipsi erant ex Joanne Trebitensis tom. 1. Chronici Hirsauensis ita scribit ad annum MXXI. pag. 154. Anno praenotata quinta die mensis Decembris monasterii Theodorici monachus & scholasticus monasterii S. Mathie apostoli extra muros Trevirorum: & paulo inferius: Post quem Goldschmidt episcopus cœnobii monachus icholae praefectus est, ... qui scripsit itaque cetera ingenii sui Opuscula de laudibus sancti Eucharis primi Trevirorum episcopi, discipuli sancti Petri apostoli li-

brum 1. De laudibus sancti Valerii secundi episcopi lib. II. De laudibus sancti Materni Trevirorum serui episcopi lib. 1. ... Ad Historiam Trevirorum gesta sui temporis addidit. Unde colligimus, Goldschmidt sternit dominum seculi XX. nec primum fuisse Trevirorum historiographum; quod postremum, ut manifestum apparet, jurat ex eadem Trebitensis, qui in praefatione eundem auctorem, a se consultis, nominat Theodorici & Goldschmidt monachi S. Mathie in Gestis Trevirorum, rubrica scriptoris de rebus Treviroribus coordine, quae Goldschmidt praefertur.

32 In primis ad annum MXXI. loco mea citat. festi. 9. dicitur Theodorici Goldschmidt decessit scripsit, se in Gestis Trevirorum additiones aliquas ad tempore. Ad annum DCCCLXX. pag. 122. Remigius abbas Mediacensis legimus composuisse Cantum de sanctis Eucharis, Valerio & Materno, primis Trevirorum episcopis dalei & regulari modulatione. Ad annum DCCCLX. pag. 98. traditur, Adelbertum, monasterii S. Mathie Trevirorum scholasticum, ad Gestis Trevirorum addidisse E sui aetate temporis. Ad annum DCCCLX. pag. 36. utatur obitus Eberhardi monachi & scholastici in eodem monasterio, qui inter cetera ingenii sui monumenta complura ad Historiam Trevirorum addidit: Vixit quoque sanctorum Eucharis, Valerii & Materni primorum Trevirorum pontificum, tam meo quam prole elegantiori stylo conscripsit. Ad annum denique DCCCLXX. pag. 37. refertur item obitus Eberhardi monachi S. Mathie, qui de Trevirorum exiditum, quod Nortmanni super patrie Mollellae intulerant, elegico verba libris quinque conscripsit. Ipsi auctorem verum Trevirorum, aut matrem nostrum spiritum, compilaverit, aut eorum primum auctorem historiographum, usqueque assignat non reperit.

33 Ex additis autem Trebitensis verbis observo frequentia: primo, quod & ante me observatum illustrissimus Henricus, Vixit SS. Eucharis, Valerii & Materni, edim & Bollandus, adferendum pariter esse Eberhardo monacho quam Goldschmidt; quia omnium ista Vixit mirum quidem est, quae de Eberhardo tradit Trebitensis, quaeque supra enotamus ex Vixit epilogi. Neque aliter conscripsit praed dubio ipse Bollandus, si edidit ipsi parasset ad Corvum Hirsauensis, opus magnum, ut loquitur Trebitensis in praefatione ad Chronicon Spanhemense, & in duobus voluminibus partium; quippe quod ante praenotata decessit seculi novagesimo primum publicè luci datum est, & ex quo uno tam Eberhardi auctoritate nititur, tum item & Goldschmidt etiam certis benevidetur. Goldschmidt quidem auctoritas in Trebitensis Catalogo veterum illustrum Germania; sed nulla temporis nota designatur, eoque solum SS. Eucharis, Valerii & Materni commemorantur; ut mirum non sit, quod et Vixit auctoritate, & si respectu ad exiditum Trebitensis, videretur credideri quam recte esset, atque Herigerus auctoritatem. Sullustator itaque Goldschmidt Eberhardus, & quae de Herigero, seculi 2. frequentissimis historiis arbitratu est Bollandus, valde congrua videbatur rationi et tempore. Nolum tamen ipsum, Vixit & Bollandus datum ita esse Eberhardo propriam, ut parus sit hujus factus, neque ab altera interpolatus, sed illa possimum referatur, quod auctori usqueque Calaneo Oedus tom. 2. Commentarii de scriptoribus col. 126. existimamus.

A 11. *Goldschierum sua conspectu ex Harigero, quo erat janitor, atque enim mihi versimile apparet, rursusformi fuisse Goldschierum ad illius Hyloriam, quando in proprio monasterio sui lateris pau passidat Eberhardi & alterum Laudationem de rebus Treverensibus & gessit primum amicum, ad quos versimilis referendum fuerat Harigero, aut, si labat, Nukero episcopo Leodivensi, cui apud eum illi Gesta primum Tungenstem, Trajectensem & Leodivensem attribuantur. Porro, an Goldschier Opus in tres libros divisum auctori existat hodie, incognitum nobis est.*

*Ubi placet
removere
etiam de
sistat.*

24. *Secundo obsequio assignata, jamu Hirsungensis Chronica fuit, Eberhardi & alteram epocha, multum deperire praesentis vultus memorata Vite, & tanto in pretio habita a Bartholaeo & Lignatio, cuius finis ratiocinatio, velata nam. 10, cum amicum amicitia; quandoquidem non obscure patet, mentem fieri in epilogis de Treverensi ecclesia, quod con- tigit non quinto saeculo, sed nono. Audi de hoc ca- diti Regimen, & Promissis eodem in Treverensi diocesi manebat, ac ipsum synchroon: Nort- minant, . . . Treverorum nobilissimam civitatem*

B Galliarum Novis Aprilis (anno 882.) die sacrati- fime comae Domini occupat, in qua uique ad lan- thum diem Palchre, fella ab itinere corpora recre- atas, omne temore urbis circumquaque uique ad solum demoliti sunt; deinde civitatio flammae exuerens, Mediomatrix dirigitur aeterni. Dereli- que aruitibus illa praefata: Eodem anno (881) duo reges Nortmannorum Gotsfridus & Sigfridus . . . quoniam quidem impetu finitima loca depopulantes, Leodum civitatem, Trajectum castrum, Tungenstem urbem incendit tremant. Secunda incurtus Rheinorum finibus effusi, cadentes, rapinis ac incendia omnia devastant, Coloniensem Agrippinam, Bunoim civitates cum adjacentibus castris, sicut Tulpacum, Vil- paxum & Nativum comburant.

*Ubi placet
removere
etiam de
sistat.*

25. *Tertio obsequio, Viam toties memoratam, Gotsfridus seu Hyloriam Treverorum, cum proba- re arguunt antiqua esse saeculo nono aut decimo, debilitate esse infirmam ad firmam traditionem a S. Petro solam saeculo primo. Adde, quod tam exigua eorumdem antioribus post auctorem reli- bia sit adjectio, ut nisi aliunde, quod minime*

C infirmam, suppeditata ipse fuerit, hanc tem- re suspicari quoniam, integram pene Sanctorum His- toriam pressissimam ac conjecturis, post cogitation- ibus, vulgaribus traditionibus. Quam exigua fuerit dicta adjectio, evincens non modo in Vi- ta episcopi, & supposita devotissimi auctoritate; verum etiam ex biographis aliorum Sanctorum Treverensium, quorum verba exhibeo. Tom. III. Martii pag. 622. *sancti Vita S. Felici anonymus ita congeritur: In huius autem ter felici Sancti mantione, sicut in omnium fere Treverensium Sanctorum recordatione, repetitam sapientiam huius urbis visitationem cogimur plorare, per quam constat, ingentia sanctorum Patrum nostrorum Vitz volumina ita prope esse consumpta, quod (ni- si ex paucissimis, ut ita dixerim, tanti pelagi guttis, in vetustissimis aliorum locorum schedu- lis, vel etiam in plumbeis, ac marmoreis tabu- lis, terrae peiorum infestis, aliquatenus reformata fuisset) organa nostra, velut super flumina Baby- lonis nostrae suspensa, iam dudum in horum laude Sanctorum comitissor.*

26. *Tom. III. Martii, pag. 52. Stephanus abbas S.*

Jacobus Leodivensis in Vita S. Modesti Treverorum epis- copi, conscripta saeculo XII. distichum monumentum J. P. vultus, quod minus accurate servare possimus ef- fect, ita pergit: Fartur comit barbarum geostanc per omnes. Galliarum finis furoris sui frons laxale, divicia & humana pari abolitione contempe- ri habuile, urbes destruitas habuerunt, sanctorum Dei profanasse, praeteritis hominum labores exina- nisse, monumenta Sanctorum, utulos ac nomos antiquorum verum omnia delivisse; nulla vestigia virtutum, nulla victoriarum, nulla laudis aut probitatis avorum nostrorum nobis reliquisse, omnia gladio & incendio exterminasse. Verum supra om- nes urbes, tanto subiectos excidio, fella quasi vidua domina gentium, cum Threnis Hetermaz lamentanda erat illa metropolis gloriosa Treveria, . . . tantoque in ea miserabilibus plagaenda erant anti- quorum virtutum monumenta, quoniam damocles malorum proleptus luna ablata. Ubi cum anti- quorum Fallos exemplariorum abumeret ignis, & ob hoc omnis veterum genealogiarum series aboli- ta fuisset, coniigit etiam, omnem B. Modesti (defuncti circa annum 640. retro altum parentem ulque adeo posterorum luteri memoriam, ut dec. E. Ita affinis habet de Nortmannorum in Treverensem & circumjacentes civitates nobis Sigebertus San- marianensis saeculo X. monachos in Hyloria mira- culorum S. Mariani Treverensi apud nos tom. VII. Martii pag. 30.

27. *Sed quid alio conspiciamus? Ipsam Histo- riam seu Gotsfridum Treverorum scriptor, Eberhardum intellegit, vel Thoniarum, vel quolibet alium, clarissime inquit, se non modo scriptis post exardiam Nortmannicam, verum & paucissimis restitutum fuisse documentis. Narrata cum mor- te SS. Eberhardi, Valeri & Materae, non sub- iungit: Dianda Auspiciis quidam regimine sa- nant; deio insignes per legitimas inaccessiones san- ctitate & gratia polientes existerunt Felix & ce- cili, quos enumerat viginti, quosque omnes epis- copos & martyres sepulchris creali offerit in eccle- sia S. Eberhardi. Tum in rem nostram ita pro- sequitur: Quorum autem imperatorum vel consu- lum singula claruerunt temporibus, quoque vita eorum habuerit exitus, quoque singuli annis administraverint officium pontificatus, seu quan- tum quique implaverint ecclesiae suae reditus, quia totius Galliae ab Hunois & Nortmannis sa- cta abolevis excidio, nec a nobis lectionum cu- jusque requirit exactio; cum & antea diris x. per- secutionibus, sub quibus vivere, eorum memo- riam fama scriptorum studio minus poterit di- vulgando perpetuare.*

28. *Atque ista paula fuisse in gratiam eorum, qui Viam primum praefatum & Treverensem conspici- Hyloriam tenui faciant, ut etiam lecti, quibus fere meli- orantur primi & secundi saeculi gressu; hanc cu- ramque, plurima hac inter occurrere fabulam spi- rantem & illam scelerum huiusmodi ac me- ritibus utriusque consensu prout patet inferre, ubi praecipue Vite portet discutiam. Accipio in- terim quorundam eruditiorum, quos citat Han- shelmus, super illis iudicia: Jacobus Sironodas tom. 4. Operum pag. 101. in epistola ad Alexan- drum Wilehemum, In Gestis, inquit, pontificum Treverorum, tabulola permuta. Aetherius eorundem eduxit tom. 2. Specilegi pag. 208. Huius histo- riae in his quidem initiis futilitatem nemo est qui non intelligat. In priore editione memorata tanto magis futilibus & fabulis rescripta esse.*

Mart.

Auct. Martenius tom. 4. col. 143. & 144. Amplissima
J. P. collectio adhibetur; Gesta Trevirensium archiepi-
scoporum manus se praesentare gesta primorum
archiepiscoporum, quae in editione Aleriana &

nostrum
facere vo-
luerunt.

Libianensis, aut fabulosa, non valde incerta, aut
brevis quidem peritilla sunt, et diverge ab
anno 330. Hi alios non addo, quia vel inter se-
cunda opinione essentis recentis sunt, vel en-
im verba recentioris inferunt.

19 Dileta bullant suffragant, ut percipias lo-
bor, tales Inventiones infirmas esse funda-
mento, quam ut in traditis esset, in seculo ubi
ejusdem scriptoribus remota, flabulatur, in qua
hic nunc inquirimus. At, inquit, totum Lucen-
tianum auctoribus adjungimus saltem sacre
veneratae chorulae auctoritate superstiti, & certissima
majorum relato, ad quas proveniunt; & proinde
quantumvis in collectis immiscueris illi ad-
iuncta fabulosa, nihil impedit, quinam salubri-
tatem missionis a S. Petro remaneat, & admittatur
in vera. Equidem, licet non minus utriusque dis-
posita esset, responderem primo, non constare mihi
de suffragant chorularum auctoritate antiquitate,
& auctoritate eorum, quae appellantur, Majorum.
Secundo neque constare, an in chorulis istis, vel
Majorum relatam testimonium fuerit de missione
a S. Petro; non enim aliam biographi & Histo-
riae merita suspensum fuit in alia, absque injuria
etiam super hoc puncto requiritur postum testimonium
magis indubitatum. Mala tamen adhibere verba il-
lustrissimum ab Houthem, quibus ad idem argu-
mentum in Dissertatione sua §. 3. ita respondet:
Non repugno, si per substantiam traditionis in-
telligatur verbum Dei, per S. Eucharium, &
Maerum & Maurum primum nobis, & vicior
notitiam praedicatum fuisse. Remo autem, si cir-
cumstantia temporis hanc praedicationem, frequen-
tius discipulorum D. Petri, ad hujus Historiae
ita traditionis substantiam referri velint. Reliquum
est igitur, ut indagemus, an existens alia antiqua
& auctorior hujus missionis indicia; non si respo-
siverint, non credibile est, id ignoratum fuisse apud
alios, aut a scriptoribus seculo non antecessoribus
ad posterum notitiam non fuisse transmissum.

C §. IV. Examinantur argumenta defum- pta a testimonio scriptorum aliorum & Martyrologii antiquis.

Requisit
et aliorum
testimonio
auctoritate

Præter allegata Gesta Trevirensium, & Viam
primarium antiquitatem, in aciem producitur
primo epianensis auctoritatis longam aequam aucto-
ritatem, missionem a divo Petro constitutam. He-
c autem assignatur est Horigerus Libianensis abbas
cum Asclepio Leodicensi monacho & Egidio Aco-
tesse velis monacho in Gesta Pontificum Tugre-
fium, Trajectensium & Leodicensium, quae sus-
sequuntur Mercurio Scotus, Otto Fessingensis,
Aldricus abbas Siedensis, Alericus Trinus son-
tium memoratus, singuli in suis Chorulis, & plu-
res numerus alii vel recentiores vel saltem non ve-
tustiores, per discursum a nobis subinde nominan-
di. Neque tamen de meriti ut debent hoc loci;
quandocumque omnes seculo nono, multi deinceps,
plures multoque juniores sint, atque ad eorum
auctoritatem id evocare non modo sit, traditam
fuerunt, quam usque nunc ex nullo esse primarium
fontem probata auctoritate acceptum, celeberrimam
fuisse in temporibus, quibus vivebant, & pon-

lunt magno incrementum invadisse. Non tamen d-
mibus prorsus neglectis superest, unum al-
terumque & praecipuum diligenter, prout exami-
nandas.

31 Ad Horigerum quod spectat, verifimi-
litas, ut non, 23. infirmam, cum de primis
episcopis scriberet, usque est Gesta Trevirensibus
passi Normannicum auctoritatem amittimus, quod
et de Materno Scro suspicatur illustrissimum ab
Houthem, atque cellas tentibus nonnullis, ad-
dem verborum phrasim conceptis, aliud §. 4. Disser-
tationis suae. Praeterea quoniamcumque Horigeri
& Agadi Auro-vallia fidem intellat cum alia Ber-
thovius, indicatam invenit non audet, hoc plus
aque credulam fuisse, illam misculam apocryphis
avulsi Historiam: Quid referre, inquit Galles,
narrari ab ipso idemdem miracula apocrypha?
Adiuncta fabulosa, veritatis missionis admixta,
illam missionem non destruit. Sed ad simile argu-
mentum responsum est praecedenti §. Plus negum
cessare hic posito primo iunctis Maternum Scotus,
non quidem propter aetatem suam, sed propter a-
etatem, quam citat Methodius. Eusebium in Chro-
nice suo, lib. 2. passim narratam sub Nerone Scythi
vulsi cum Scythi a S. Petro missionem, ad ex-
presse: Hoc tunc Methodius episcopus. Eiusdem
quoque se verbis usum fuisse significat, ubi tem-
poribus Vespasiani martirem Eucharium memorat,
& Adriani Martenium.

32 Si modo queras, quis sit iste Methodius,
quo aucto scriptum, quam fidem occupat; re-
spondet Brevoortius, qui tamen ejus auctoritatem de-
fert plurimum, autem esse temporis necdum
explorati. Confidentius hinc Brevoortius recentioris
quorum alter Methodius Mariani quasque suppo-
nit seculo IV. aliter non modo idem auctor, sed
propter ad hujusmodi quoniam, in hunc fere
modum pronuntiat: Respondetur, tunc a Ma-
riano Scro, qui Eusebio anno MCLXIII. fere
plurimum, citaturque ad sancti Neronis IV. Vespasi-
anum 1. & Domitianum III. cum in Ma. S. Maxi-
mini martyrem appellari & episcopum Patren-
tem &c. Sane si verba a Mariano prodita in-
quid probari possem esse Methodii Patrensis e-
piscopi, cessaret apud me controversia, at, se-
psemo omni sermone, traditionem amplecterer,
saltem quoad substantiam. Sed tanta aetate Mariani
Methodius jam dudum merito dearguta est ab
alio, & ante a nobis tom. IV. Augusti pag. 38.
ubi ad allatum in hoc ipso materia ejusdem Me-
thodii testimonium, responsum est, illius testimo-
nium non sufficere, solenne est, qui scriptum
hunc cum Methodio Patrensis confundunt; cum
hic circa annum 300. martyrium consummat,
ille apud Marianum nonnulla referat, quae do-
dem post dictam annum contingerent, uti pro-
batum est ibidem ostendit.

33 Plura addit Houthemius non laudatus, Patren-
cujus hoc verba transcribo: Non fuisse celeberrimam
illum episcopum Patrensem, circa annum CCC.
martyrio coronatum, nec etiam quemcumque
non ex antiquis scriptoribus, inde dignoscitur,
quod in Chronico Mariani pag. CXL. col. 1. et an-
no MDVII. referat mortem S. Augustini; quae
quinto saeculo evenit; quod citat Houthemius
patrem, quam Epiphanius Iobolisticus lib. II.
fieri saeculi VI. ad requisitionem Cassiodori com-
pilavit, quod denique temporum intervalla ab
Incarnatione Christi metitur, qui nos compun-
tando octavo saeculo usque receptus est. Sed

A ne ante factum quidem feculi x. cum scripserit, manifestum facit verius ille, quem pag. cccxxv. col. i. paucis in laudem S. Celsi, et multis iuribus reclusis his verbis: "Nominis & meritis Celsus", anmolumbimus, led & genere clarus, non insignis pauper semper ubique rigens, in quo totidem literis delumpsum est ex lapide ienibrali hupus Sani, circa annum dcccclxxx. demem deitelo, cujus inventum hifloriam, una cum hociephrali titulo a Bollando ad diem xxv. Februarii editum, scripsit Theodoricus monachus S. Maritimi, Gellorum Trevirensium sub compulso ut augumentor. *Hiclorum illeffigim, qui deinde credidit, fupferat p. Methodium quam perloatum esse fcripserunt ad origines Trevirensis ecclesie (cujus principium notitiam affert) secundum fiftimum monachorum S. Maritimi auctoritate ita firmadas i theatre datum. Quidquid de res, talis non est Membrum esse, qui moxi tradiderunt perloatum.*

Quercus Macrocarpa
perparva
obliquata
macrocarpa

34 *Hieronymianum prima sententia potius ad*
Martyrologium: cumque ingentem addidit uerborum
uicynorum epistola Gallio informata cunctissima &
data ad annum ante 1743, ita incipit: Noctili
domioe, quod iuxta traditionem ecclesia nostra
(Trevirensis) fundata fuerit per laudis Eucharium,
Valerium & Maternum, proximos discipulos
(discipulis immediate) Principis Apollodoroem, lia
nobis peruenit: Martyrologio S. Hieronymi, Ra-
batio, Uluardi, Bodio, Adonis, Nockeri & Roma-
no. Bertholus, qui epistolam ipsam tunc, 6. Operis
huius inferius epistola anteaquam conuenit Trevirensis
inueniatur, ejusdem sensu sententia est: tom.
s. pag. 76, in Oleretoribus in hunc modum scribit:
Ado, Bado, Uluardum in suis Martyrologio &
Petrus Cinciesens memorant SS. Eucharium &
Valerium & Maternum, in fundatorem ecclesiarum
Trevirensis, Coloniensis & Tugnerensis temporibus
Apollodoroem. Ibidem pag. 114. Omnia
Martyrologia xx. &c. seculi, Wandelsbergi, Rabani,
Adonis, Uluardi & Nockeri, meminerunt SS.
Eucharium & Valerium, aequae ac Romanum
Martyrologium, eoque appellant S. Petri discipulos.
Iidem pag. 396. recitatis in Vite Sanctorum uer-
bis, quibus S. Petrus in Gallias missi dicuntur, ut

C *judat: Eisdem rem confirmant scriptores plurimi: quales sunt Marius Victor, A. Iheronimus Sacerdos ecc. Qualla fuit Martyrologia S. Hieronymi, Raboti, Uluardi, Adonis, Bede, Netheri & Romanus, ubi verbi expreſſis dictum eſt: „ Trevis deſcriptio beati Valerii epiſcopi diſciſcipuli Pauli Petri „*
35 Iſta eſſentia, quæ, ſi ſatis conſulere de præſentis æram patribus, magnam ſunt pondus addiderit veteri traditioni, ſo mihi mirabilior viſa fuit, quæ firmis crederetur, ubi quidam quæ Hieronymum, Raboti, & aliquos alios adſcribit Martyrologis horum poſſe per diſciſcipulos ſunt miſſione ſanctorum noſtrorum a S. Petro; minime quæ a miſſis, quod ſunt, præterquam ab iſtis duobus prima opinio aſſertibus, ſo in ſuſſidum vocata ſunt. Quæper opera præter dictum doctorem de nova præſtariſſe ſingula. Adverſus itaque Florentinum, Achernum, Martenium & noſtrum Solerium, qui vœſiſſima & nota mentio S. Hieronymi adſcripſit apographo, cum aſſic collato, publica notitia præſtatur; ut tamen diligenter quæ perſerutari ſunt, noſtrum necarii miſi vel noſtrum Eucurii Treverſiſi vel Marteni, noſtrum eorum a S. Petro miſſi.

Берестовый Телуш IV.

36 *Valeriana* idem, sed ista terminis continetur, ut reus, annotationibus magis tradidit obesse quam prodesse: ut apud leandrum editore pro variis aliorum variis legatur, siveque sequentes 2 *Treviris Valerii episcopi*; *Treviris depositio Valerii episcopi*; *Trevira depositio beati, vel, beatissimi Valerii episcopi*; *Trevirin depositio B. Valerii episcopi & confessoris*. Quis inde conficiat, *Valerum fuisse S. Petri discipulum eo fuisse, quo praetendunt alii, vel vultis fuisse primo?* Quod autem reus, magis obesse tradidit quam prodesse recitat annotatione, fuisse observavit Sallieri in notis *Martyrologiarum versatilium*; quae videlicet nullibi addunt signum distinctionis De antiqui, quo apposite in Hieronymiani primis dicitur *primum Ecclesie secularium episcopi pugnam gerentes*, & quod in hoc ipso latere *S. Hippolyti* videtur, in versu *Hieronymiane* apud Florentinum; in versu *idem* apud Atherium & in eo, quod *Regina Seneae appellamus* apud nos item. vi. Januari, ubique ad diem *xxix. Januarii*. Redde ad ista, qui ad ista *Martyrologia* appellatur, & dico me non percipere, qui se fuisse *ille bonifertus* & duo fuit, quae suspicari fas est; primum, quod *E* nullares *ille perligentes Bullandi Commemuratum de S. Valerio*, non modo enigmatum, omne id, quod in *Folius istudum exenuntiat* dicitur de *sola Valeria*, etiam videtur de *Excebario & Materno* in omnibus, sed & *insuper erranditum, legi in Hieronymi & Rebais Martyrologia*, quod in aliis de discipulis *S. Petri* additur. At praefate *Bullandini* fuit; id minime clareat in *Bullandi* reus, quoniam quantum haec *spellit*, subiunge integram;

Valerii nomen plerique etiam vetustissimum inscriptum est Martyrologis. Ms. S. Hieronymi, Rabanus, Ms. S. Maximi; Treviris depositio S. Valerii episcopi; „Ursuardus, Beda vulgaris, Ado, Noikerus, Martyrologium Romanum varieque Mss.;” Eodem de Treviris depositio B. „Valerii episcopi, discipuli S. Petri apostoli.” Alterum est, quod *formae Hieronymianum* unum *graphum habuerint*, nobis incognitis; sed, uti credimus, de notis de contraria continetur, retentorum additionibus animum. Idem de *Rebais* & aliis novissimis *Folius*, de quibus infra, dictum esse.

37 Tali rursus militum ac corporis ree tradidit delectationem quam capere ad necessitas Henrichensis salutis, qui in materiam non mollem subtilius animo movet ceterorum pro sua sententia, ipseque scitis existens, ut quibus res ipsa habundat, quo praestendit, et non parva diffusi utrum universis nostris, ut inquitur : Celebris iste hagiographus (Henrichensis) ex Evangelio de episcopo Tuggero & Truchessis commendis, naves S. Servatii laconicos numeros vulgine vocatos fuisse episcopos Trajectenses. Cuius Gregorium Turonensem ; Brademundum Alipiculum S. Amandi, Harigum, Anselmum, Norgrim, Regidum Aurca-vallin, autorem Chronici Magae, Godefricum, videri Martyrologia, demum diplomata imperatorum ac regum, qui fecerunt S. Servatii, titulum dedisse Tractantibus EPISCOPO RAO TUGGERENSIS. Audi nam quem bello difficillimum pervenimus, & Henrichensem explodit : Unica observatio sufficit, ut evanescent cumulus iste citissimam : quæ eruditioris ejus potius sunt iudicium (per se missis superius sanctam Galliam) una monite de lion erodition, & ostentato dictum perperas) quam veritatis probatio. Numquam negatum est, acriter.

H.H.

Aug.
J. P.

procre fuisse, qui illis (episcopis) dederint hunc titulum, difficultas est, an ulla ratione dediderint. Quid nam diltoris erat huiusmodi auctor, si id, quod asserbat Hieronimus, apud pietatem vel saltem antiquitatem & potiores auctores minime reperisset?

ingredi
fautore,
dum Ro-
bortum

Idem, quod de Hieronymianis apographis dicit, confendum esse moni de Robano & aliis plerisque Martyrologis, germana volo, & in quantum praedicantur ad probandum de S. Materno disputationem S. Petri. Etenim Robanus, qui sub medii saeculi scriptis, nihil habet praeter istas annotationes: xxix. Januarii & Trevisis. B. Valerii episcopi. xiv. Septembris: Et depositio S. Materni episcopi. viii. Decembris: Et depositio S. Eucharis episcopi. Idque in singulis, quae vidi exemplaribus: quid addo, quia Lanuoyas versimiliter habuit receptum Robani apographum, quando in Dissertatione de loco Sulpitii Severi, edita anno 1651. ita scripsit cap. 39. pag. 319. Adeo parve est apud veteres Eucharis memoria, ut cum vetus Romanum Martyrologium, & Uuardus, Ado, Robanus necdum vindicaverint. Et pag. 122. De omni Materno apud Uuardum, Adonem, Robanum, Notkerum silentium est. Restius de Beda iudicavit idem Lanuoyas, dum illius Martyrologium (vulgatum fuisse sub nomine ejus tom. 3. Operum, ut dem jersum typis Plantinians) purum non esse dicit, & merito dubitari posse, an inter conferendum addita non fuerint, quae leguntur de Valerio.

39. Nam id Martyrologium absolute indicium Bedae adducitur ab eruditis, ut jam passim sub alio nomine venit, quoniam Beda scriptis suppeditavit. Ipsi tamen Bolandus praefatione sua contrarius, praefata tom. 7. Januarii cap. 6. §. v. Non potest, inquit, id Beda merito irridi, & nulli aliter asseri hujus ratione, magis, citare se tamen illud vulgatum Beda, quo ea nomen non invenitur. Hinc intelligit, quae mens ipsi fuerit, dum tom. 3. Januarii pag. 117. scripsit, quod Beda vulgatus habet legentia: Eodem die Trevisis depositio Valerii episcopi, discipuli S. Petri apostoli. Adde, quod idem Bolandus, quantumvis majorem ipsi Martyrologio auctoritatem tribuendam censuisset, quam tribuatur hodie, de solo Valerio, quod & supra innuimus, dixit ista legi ibidem, neququam de Eucharis & Materno, qui auctorem in dicto Martyrologio dicuntur discipuli S. Petri. Itaque, qui ab auctoritate venerabilis Bedae probum volumus, tres Scellus missas fuisse a S. Petro, incumbit alterum ejusdem Martyrologium assignare: sed videret, ut id consequenter successu prospere.

40. Circa in eo, quod Hieronimus & Papabrotinus anno tom. 2. Martini ex illo antiquis Mss. ediderant, ut geminum Beda, a Flavi auctoritate distinctum, in eo, inquit, aut in ipsi Flavi auctoritate, ne nomen quidem S. Eucharis, & Valerii & Materni Treverensium invenire. Enstius & apud Martinum in Calistiana amplissima tom. 6. col. 638. & 650. hanc Martyrologio seu Calistiana antiqua, quoniam alterum monasterii S. Marimae Treverensis, ad omnes anni dies completum & quae annis diligenter exaratum, vocatur: Libellus annalis domini Bedae presbyteri: sed purum esse Bedae scriptum asserere non audeo ducere. Si tamen, inquit, non talis titulus, Beda hoc Martyrologium veteris Sanctorum praeteritum Treverensium & circumvicinorum locorum accep-

tionibus auctum esse latendum est. Alterum est B. descriptum ex Floriacensi Bedae Operum codice, cujus character, ipse eodem codice in Observatione praevia, circiter nongentes annos representat, paucisque singulis monitis Sanctas praefatos, ac magnum cum Beda metrico affectum habuit, potius jure hinc attributum est. Sed qualescumque ea demum sint, nihil juxta traditionem 2. in posterum enim, sicut nec in ipso Beda merito, non reperitur nomen Sanctorum Treverensium in priori vero saeculo legimus commemoratos: 2. 30. Cal. (Februarius) Trevisis depositio S. Valerii episcopi & confessoris. xviii. Calendas Octobris... & S. Materni, monachi editor, hoc scripsisse altera manu. vi. Idus (Decembris) Natale S. Eucharis episcopi Treverensis. Hinc satis liquet, nihil ea Beda praefidis posse repeti praetendit. Cuiusmodi nunc Ado, Nivernus, Ursardus & alii.

S. V. Proponuntur argumenta petita ex Adone, Martyrologio Romano, & Bullis, ac diplomatis, & singulis subduntur responsa.

Martyrologium sancti composuit Ado anno circiter 858. aut forte paulo citius, uti censet cum aliis Solerius, ipse Ado primus est, qui Sanctorum discipulatus S. Petri nomenque videtur fovere, quod sequitur apud eum die xxix. Januarii legimus ista: Eodem die depositio B. Valerii episcopi, discipuli S. Petri apostoli. Unde, inquit, videtur fovere. Nam de solo Valerio haec legimus, de Materno nulla mentio per totum Martyrologium, nec ulla etiam illi recte iudicari Responsum, ut Eucharis, cujus ille annotationem ad dum viii. Decembris distinxit verbum conceptum, ipso die Trevisis depositio S. Eucharis episcopi & confessoris, ad Appendicem relegitur, ut Aduis non proprium. Eundem S. Maternum & verisimiliter etiam de Eucharis filium, adeo mirum mihi apparet, ut non suspicio incederet, an non ille ipse Valerius adscriptus S. Petri discipulus Adoni accessisset aliquid. Imo, inquit, aliunde accessisse verisimile non est ex eo, quod, si quis ea amore in Treverensem ecclesiam Valerium ut S. Petri discipulum adscripsisset Aduis Martyrologio, in praefato neque Eucharium neque Maternum fuisse neglectum. Respondeo: sed contra 2. si Adoni ipsi missis S. Valerii a S. Petro satis praescripta fuit, quandoque locis cum missis S. Eucharis & Materni ad eodem Apostolo: vel eae cum, certe S. Maternum, non praeterit, ut non locum quidem concessit in Martyrologio?

41. Certe, qui sese opponunt isti discipulatus, quoniam modo exponunt Adonis reatum de S. Valerio. Sui, qui eam a S. Petro missicem intellegendam velint sensu improprio: non ea scilicet, ut Valerius missus fuerit ab ipso S. Petro tum superfluo, sed ab aliquo ex successoribus S. Petri, seu a Sede S. Petri, quo postea de missis S. Marcialis Lemovicensium primi episcopi censui Cordesius in Dissertatione sua, inserta a nostris tom. 7. Jani a pag. 338. Cum, inquit ille nov. 18. Romana Ecclesia Petri Sedes fuerit semper appellata, illa, qui ab ea Sede legiti sunt, a Petro missi fuisse debent: licet a Petri successoribus longa post tempora venerint: quod plurius scriptorum locis mani-

W. Boland
aliquem
de peruen
probat

C

folia
nisi
pro-

Ad
Marty
logio
Folio
1. 8. 2.
dispo
nunt

W

quoniam
le tre
venerat
tunc
loqui

A manifestum, confirmatur dignitate Bonifacii, a Gregorio II. in Germaniam Evangelii gratia legati, qui Missus S. Petri dicitur in Carolo Martelli Epistola, & cap. 2. lib. v. Capitulare. Eadem pene mens fuit Cönsilium in Avinionem ad duas primas mores Martyrologii Romani Gallice redditus; etenim pag. 471. observant cum Solerio superius laudato, quod in Hieronymiano apographo S. Valerius distinctus non sit ex formula: De antiquis, qui primi ac secundi seculi episcoporum character est, tandem sic pronuntiat: Itaque dum ab Adone titulo discipuli S. Petri insignitur (Valerius), eo id sensu accipiendum est, vel quod a Sede S. Petri sursum destinatus est, vel quod a Sede S. Petri sursum destinatus est, vel quod a Sede S. Petri sursum destinatus est, quom in Epistolis S. Petri observanda proponuntur.

quomodo
Nestoriani,
autem, jam
se reger
explicatio
ante

43. Illusterrimus ab Henrico inter alias, quas ostendit vias, elevandi robur, ex Adone ab adversariis questis, assignat etiam sequentem; potestatem nimirum descriptum fuisse Adonem populari ipse nunciare, qui seculis x. jam tam viguit. Attamen cum in ista hypothesis non satis percipimus, cum praeferimus

B. Ado SS. Eucharium & Maternum, magis placet altera illusterrima conjectura, huius verbis expressa: Forte etiam Valerii nomen, quod in S. Clementis Rom. Epist. I. ad Corinthios legitur, ei (Adoni) anam præbuit, ut nostrum, ab illo utique diversum B. Petri discipulum scriberet. In hac hypothesis admitti potest, ubi aliunde Adoni adjectum fuisse, nihilque sensu improprie esse accipiendum. Præterea se utique enuncipat, quomodo nec Eucharis memoris Ado ne Materni. Quippe quod in Hieronymiano Martyrologio, ejus opem ipsum batofius contendi Sellarum, notat non reperit, sicut repeteret Valerium. Imo cum Ado Martyrologium suum conscripserit ante annum 160. uti post Mabillonum, Castellum illiusque contendi Sellarum in Praefatione ad Usuardum ann. 171. si conjecturas conjecturas addere equum habet, suspicari non inopie in potest, fuisse de S. Valerii discipulo S. Petri ab Adone incubatum modo jam propolis, dimensum ad Usuardum & Nitheram, ambo Adone, non tamen diu, reventes, tuncque locis multis descriptores, atque hinc titum ad monachos S. Matthei Treverenses, nominatum Eberhardum, qui Vitae SS. Eucharis, Valeris & Materni compendit & anno 909. orare desit. Ad istum modum constituta tamper origines fama discipulatus S. Petri in Valeria, bene diffuciler concipiunt, eundem discipulatum attributum fuisse SS. Eucharis & Materni per discipulos Treverenses monachos, ut pote qui huius eandem prerogativam debent ostendimur, quem soli Valeria adscripsum legimus in dictis Martyrologiis; nam, quod notandum est, atque apud Nitheram SS. Eucharis & Materni memoria est, neque apud Usuardum, nisi in Aulicis.

maria
fom
ma
con
fession
de origine
translatio
ne.

C. In eadem denique hypothesis facile assequimur, cur Wandalbertus eodem seculo una Frumialis in Treverensi diocesi monachos, & Rabanus in Faldensi monacho episcopus Mezzanensis, non Valerium, quem soli Valeria adscripsum legimus in dictis Martyrologiis; nam, quod notandum est, atque apud Nitheram SS. Eucharis & Materni memoria est, neque apud Usuardum, nisi in Aulicis.

44. In eadem denique hypothesis facile assequimur, cur Wandalbertus eodem seculo una Frumialis in Treverensi diocesi monachos, & Rabanus in Faldensi monacho episcopus Mezzanensis, non Valerium, quem soli Valeria adscripsum legimus in dictis Martyrologiis; nam, quod notandum est, atque apud Nitheram SS. Eucharis & Materni memoria est, neque apud Usuardum, nisi in Aulicis.

Septembris Tom. II,

aliunde accedat robur; quod ab aliis fuit edam Auct. seu Mtr. Martyrologium non videtur posse repen, J. P. quia cum hac jam recensitis posterius sit, meritis censetur profuisse ex Adone, aut ejus sequacibus, quae habet de tribus episcopis; vel, si voluntas fuit, quale est Romanus Reformer, de istem episcopis aliam fides. Ne Bletius quidem, ejus Martyrologium impressum fuit Pome. fuit anno 1418. & Parisiis 1611. sub hoc titulo: Martyrologium secundum morem Romanum eunt, Maternum aut Eucharium ammittit.

45. Si autem obijciat antieritatem Romani hodierni, ejus ad dictum xiv. ista ammittitur est: Treveris sancti Materni episcopi, discipuli beati Petri apostoli, qui Tungrenses, Colonienfis & Treverenses ab omni finitimos populos ad Christi fidem perduxit: simulque fero ad dictum xix. Januarii, & viii. Decembris de Valerio & Eucharis; respondet illusterrimus ab Henrico: Quae quantaque reverentia habenda sit Martyrologio Romano, & piensissimum iuxta ac doctissimo Cardinali, ejus studio illud, quod hodie utimur, debemus, non ignoro. At ipsa illa, quas vir Eminentissimus antiquis Martyrologiis intulit, quasque proprio suo Martyrologio, pluries jam tam recognito, emendationes adhibere adhuc constitutum habebat, satis evincunt, Martyrologium definitionis ipsius irrefragabile vias non fuisse. Quae & aliorum sententia est, & unanimitas beati Petri Bradditi XIV. hodie universam Christi Ecclesiam sollicitè gubernavit, qui lib. 4. part. 2. cap. 17. m. 9. & 10. de Servorum Dei Beatificatione & Beatorum canonizatione, se scribit: Postremo asserimus, Apostolicam Sedem non judicare, in eo casu esse & certissimum veritatis, quatenus in Martyrologio Romano inserta sunt... Quid & optime colligitur ex mutationibus & correctionibus a sancta ipsa Sede demandatis. Enimvero, præter supra expostita, scimus Cardinalem Lesandrum Colledum multa parasse pro nova expurgatione Martyrologii Romani; at morte præteritum Opus abolvere & typis edere non potuisse. Nec vero urgent Apostolica Littera Gregorii XIII. Martyrologio Romano præfixa, in quibus dicitur, emendatum fuisse Romanum Martyrologium, idque esse legendum in eboro, nec aliud ulli in re misuim, solum, aut mutatum esse edendum. Ex hoc etenim recte non inferitur, omnes & singulos errores fuisse a Martyrologio sublatis; ote viris in ecclesiastica Historia peritis prohibuit dici potest confluere ad sanctam Sedem, si nova correctio fundamenta suppetant: quod ex ipsa colligitur sancti Sedis disciplina, quae etiam post Litteras Apostolicas supra memoratas Gregorii XIII. novas Martyrologii correctiones demandavit & admittit.

46. Eadem capite præferuntur novella magis fana momenti correctio exempla, in quibus titulari Sancti quibusdam attributis, postea mutatis fuit, vel nomen ipsum ejus, qui in Sanctis memorabatur, a Martyrologio expellendum: atque tamen vel sic auctoritatem ejus immutatum fuisse, censetur, ac prout atque immutatum huius ubi non de sanctitate trium episcoporum, sed de adjunctis dumtaxat temporis, quo Treveris vacuatur, & persona, a qua missi peribant, discipulorum, quæque plerumque pendet a fide auctoritatem vel monumentum, unde in Martyrologio decesserunt; præsertim si res sint tanto temporis intervallo a nobis distinctæ. Lanugines in Dispositio

Epistolam
Nestoriani
reperitur
ad Martini
religium
Romanum

E

F

maternum
auctorita
te confes
matur.

H h 3

tatione

AUCT. *testione de loco Sulpicii Severi* §. 29. Galesinius, inquit, primus Maternum Romano interitui Martyrologio, quod recognovit. (*seculo xvi. federico Gregorio XIII. PP.*) neque interit modo, sed cum beati Petri discipulum posuit. Et post pauca: In eo (*Martyrologio*) quod Patavii ante annum m.d. & Vercitii anno m.d.lx. proditit, eulias Maternus comparat, tantum abest, ut aliquis ibi discipulus beati Petri dicatur, Et certe laudamus Galesinium, in utriusque, in quibus passim assignat, unde, quae in Martyrologio habentur, penitus fuit, pro S. Materno ad nullas antiquas Fides remanet, sed ad Tabulas tantum Treverenses, Democherum & Eusebium.

Respondeo ad Pontifices, ad quas similiter appellantur annuali diplomata episcoporum prima afferuntur: verumtamen cum Bulla ista, uti mox patet, non superant seculum x. & similes materiam episcopos postmodum nostri; praefertim Papaebrachii in Responsionibus ad exhibendum P. Sebaianum & S. Paulo pari. 1. Art. 2. §. 15. 10. & 14. ubi facit clare expostum, quid juxta theologos circa irreverentiam erga Sedem Apostolicam consensu possit de factis hisce, & ad rem fides, morum & rituum non spectant, & quae ex relecta duntaxat alieno, & communi pro tempore opinione in similibus Bullis sine definitione referantur; ne alia agam, restatque simpliciter, quae hic habet illudissimum ad Hombium, unde & Bullas ipsas severius scilicet, & eas ad illas respondit; sic fortis: Graviter ponderis (quam plurimum scripturam fecit) x. & xi. testimonia, de quibus egerat) videri possent nonnulli Romanorum Pontificum Bullae & imperatorum diplomata seculi x. & xi. quibus B. Eucharistus cum Valerio & Materno & S. Petro Trevericos missus, & ab his Treverensis ecclesiae plenius affectus. Et pertinet Bulla Joannis XIII. de xxi. Januarii dcccclxx. apud Browerum Annel. Trevir. tom. 1. pag. cccclxxii. & in Bullario magno Rom. tom. ix. pag. 1. edit. Luxemb. Alia Bulla Benedicti VII. de xviii. Januarii dcccclxxv. apud Browerum cit. tom. 1. pag. cccclxxv. Tertio Leonis PP. IX. de xiii. Aprilis mclia. apud eundem pag. dxvii. Diploma Henrici IV. imp. de xiii. Julii mclvi. in Zilleis Dissertationali S. Maximini pari. iii. pag. alii. Horum primus Joannes XIII. se hanc historiam pridem audiendum, imo et legendum compertam habuisse asserit. Potuit nimirum illam facile legisse in scriptis Eberhardi, monachi S. Mathiae, anno dcccclxx. defuncti (acceptis scilicet a Theodoro archiepiscopo Treverensi, qui tum Romano vixisse dicitur in Bulla) neque enim dicitur Pontifex, sed eam in antiquis scriptis legisse.

qua per
antiquos
aliquos

48. Eras ac scilicet sententia tunc in orbem facta sparsa; et optato, quamquam ab uno vel pluribus, imo ab omnibus per plura secula credita fuerit, novum per hoc pondus non acquirit, maneat talis, est et caris principum relecta fuerit. Firmabimus ad auctoritatem Sirmundi tom. iv. Operum pag. cccc. In alia quidem causa, Treverica nomen, ad P. Alex. Wilibrodum ita scribentis: „Quod igitur ad Dagobertum, pro S. Maximino diploma spectat, idem opinor, iudicium esse debet, ac reliquorum omnium, quae a Pontificibus vel a principibus prodierunt. Quae si in istis, quae statuimus, et quae concedimus, vim ac auctoritatem ob-

tinent; id eorum, quae libi ab aliis expostis narrata, sed non solum faciant, quam eorum fuit, qui expoluerunt. Incerta autem de fallacia plerumque laegeri, haud dubium est. Quare & nullus eruditiorum virorum haecenus existimavit, memorata Pontificum & imperatorum Diplomata (quomodo ex iam a seculo & amplius annis in publica luce sint) ad hujus quaestiones decisionem multum conferre.

§. VI. Proferuntur ac discutuntur Catalogi episcoporum Treverensium, alati in subsidium traditionis dispositi.

Superest, ut summius catalogus episcoporum, maximo Treverensem, quae plurimum testimonii etiam disponit hic traditio: quod ut rate sit, illum in quantum hoc spectat, premittimus ordinem, quae passim descriptis exhibentur in Brevi.

I. Eucharistus,	xiv. Auctor I.
II. Valerius,	xv. Mauricius I.
III. Maternus,	xvi. Focastus.
IV. Auspicius,	xvii. Cassianus.
V. Cellus,	xviii. Marcus.
VI. Felix,	xix. Navius.
VII. Manuvetus,	xx. Marcellus.
VIII. Clemens,	xxi. Metropolit.
IX. Moylis,	xxii. Severinus.
X. Martinus I.	xxiii. Florentinus.
XI. Anastasius,	xxiv. Maximus II.
XII. Andreas,	xv. Maximinus.
XIII. Ruficus L.	xxvi. Valentinus.
	xvii. Agrippius.

En tibi, inquam, annuali, quae per traditionem decertant, seriem episcoporumque supra signati, qui Treverensem ecclesiam gubernasse videntur ad Agrippium, quem communis hodie eruditior consensus cosse gubernasse cum anno 314. contra calumnias Broweri, Agrippii primordia differunt in annum 327. idque postula, addunt, plurimum conducit ad hujus ecclesiae gloriam, quae inter tot tantisque persecutiones, devastations, incendia conservavit peculiari pietatis beneficio hominum pastorem suum; cum alia plerumque Germaniae Galliarum ecclesiarum tabula huiusmodi patientur seculi antea passum aut alienum.

50. Multa hic rursus opponi possunt, oppositaque ab adversa sententia patenti: ac prima quidem non asportat adeo commendanda appropinquat, quae episcoporum catalogus, qui primum ejus fontem, aut si vix, antiquissimum, unde de promptis est, monumentum, inveniuntur sistendum sit in Historia Treverensi (& vix in ea sistendum esse contendunt ipsi, nec contrarium evocant adversarii), quae neque ab alio, neque ab auctoritate multum ponderis et afferre non est. Idem consensu potest de Mariani Scotti Methodio, incerti temporis auctore, & ut suspici est, Historia Treverensis descriptio. Vide supra ann. 32. & 33. Unde tamen inter Mariani Methodium & omnium Historiarum discrimina est, quod ille in sua enumeratione esse possetverum episcoporum nomina supponat & post Marcum adscribat illas particularis Catechique quamplurimi; ac praeterea Cellum vel Serrum, in Historia Treverensi non expressum, Auspicio scilicet asportat. Neque dicit, in hujus minime sistendum esse, sed aliter

Catalogus
episcoporum
Treverensium
a Brevi
historia
Treverensi
E

non probat
aut certe
falsum
Historia
Treverensi

Arius procedendum ad certissimam Majorani relationem & versatiliorem charitatem, scilicet Normannico ereptis, de quibus supra num. 29. non, qui cunctis numeris superflua sunt, hoc similiter locum obtineant.

51 *Althas* quid cesset de auctoribus, qui postquam sciam, sed solus referant, Historiam de gestis trium primorum antiquitatem commemorant, viginti circiter successores subnotant, martyres omnes, sepulchra omnia in ecclesia S. Eusebii, quorum nec arguam, nec patriam, nec gesta ulla, nec initium antistitem episcopatus, nec mortis genus, neque aliquid deinde præter nomina se computum habuisse agnoscunt? Demum ipsa verba Historie Trevirensis apud Calvium & alios. Post exortatam S. Materni mortem capite ab. sic innotuit cap. 27. Dein Augustinus quidem ecclesie regimen tenuit; dein insignes per legimitas successiones sanctitate & gratia potentes existerunt Felix (& reliqui supra enumerati) usque ad Agratum, quorum octo ultimi (Nativus, Rex Avitus &c.) etiam Tugrenti ecclesie præfati sunt. Quia omnes diversis temporibus non solum in propria provincia, sed & in cunctis & ultimis reduci & illud, nec non tyranum confessionem, quin & martyrio existentis regis tyranum vicem, qui videlicet episcopi omnes in ecclesia S. Eusebii sepulchri esse creduntur. Quorum autem imperatorum vel coelestium singuli claruerunt temporibus, quosque via eorum habuerit exitus, quosque singuli omnis administraverit officium possiderunt, ita quantum quique amplius ecclesie lue rediit, quia totius Gallie ab Henni & Nortmannis fida abolevit everio, nec a nobis lectorum ex ipsam requirit exactio; cum & amicus diis x. persecutionibus, sub quibus vires, eorum memoriam fama scriptorum studio minus poterit divulgando perpetuare.

52 *Nomen jam nunc, quod in post diebus clarior patribus, fulgentis fuit illi, nomen ista episcoporum aliunde accessit, versatilius ex dyptichis aliorum ecclesiarum, in catalogo Trevirensis translata fuisse in eam finem, ut, sublati ducentorum fere annorum hanc, plausibiliter eadem traditio missionis a S. Petro? Quippe ad hoc minus idoneum videtur, quod legunt eodem cap. Historie Trevirensis; necne nempe Materno, Treviro recte fidei credulitate amittit & ad primum paganum nominem ex maxima parte rediit: vel quod generalis dicitur a biographe S. Agreus apud nos tom. 1. Januarii pag. 775. hinc veritas: Sicut enim diligenti supplicatione collegimus, ducentos & unum annos inter S. Materni ex hoc mundo gloriosum excessum & B. Agreus felicem in hanc urbem ingressum esse cognovimus; quo temporis spatio intercurrere, cessavit huius ledit episcopatus, pagani ipsam civitatem obtinuerunt. Hanc auctorem fuisse potius Hombrecht monachum S. Matthei Trevirensis Lombardum de Legis, ut floruisse medio seculo xii. Et profecto dum multis se antiquorem esse abunde prout, dum cap. 5. de re quasi dudum transacta scribitur: Osmum I. memoras, & ille utique tres existisse monet imperatores.*

53 *Hinc sane conjicit, vel dicto seculo non adeo celebris fuisse nomen de S. Materni usque ad S. Agratum successores, quia aliquibus non innotuit, vel si innotuit, admissum non fuisse ab omnibus; quod enim impulsus jam citatum biographum, ut dudum per seculum sedis vacationem adstrueret, se ipsos ejusdem excessum, & vero ne tales admissos? Sed, quod mireris, ne quibus quidem*

Historia Trevirensis continuantibus ex episcoporum successione nunc, vel saltem si deus apparuit. **AUGUST. J. P.**
Ad caput LXVII. ex illis annis, qui seculo eodem XII. gesta Brantius, ab anno 1102. usque ad 1124. Trevirem amant, exaravit, sic feribendum invenies: Ita enim S. Sylvester deato Agrio, quarto episcoporum Tiberensium, quorum nomina cognita habemus, tertio &c. Equidem cum Calaneo credendum ex iam ingenuis scriptoris demissis emulsi fuisse consili, necdum eo seculo cunctis fuisse nomina viginti episcoporum, qui S. Materno dantur successores, & S. Agrio decessores; nisi Harigerus & Marianus Scias, ut sciam huius Methodiam, usque quum, ad prohibere: quandocumque Mariani seculo xi. jam memorasse ex illis quidem, addita hac clausula: Ceterique quamplurimi; Harigerus sub eodem seculo x. reliquis illis, qui Trevirensium simul & Tongrensem ecclesiam gubernasse crediti sunt.

54 Quapropter, nisi quis velit his etiam locis seculo xii. antea interpolatos fuisse Harigerum & Marianum, in seculo xii. rejecimus sciam istam successorem S. Materni, duo sunt, quæ malum dixerit. Primum est, ejus nomen fuisse innotuisse Eberhardo, qui anno 909. defunctus fuit, & de consuetudine Goldsebero, qui ab anno 1012. usque ad 1038. continuanda patria Historia curam habuit. Ita enim intelligi, quo pado Harigerus, huius obitus assiguit anno 1007. & a quo dictam Historiam visum fuisse videtur, aliqui episcopos, Trevirensium simul & Tongrensem ecclesiam idem adscriptos, acceptos; Methodiam vero Mariani post decessum, & alioque ut præterea adjunxerit S. Celsum præter versus in sepulchrali lapide invenies anno 979. & in Hombrecht recitat a nobis num. 33. Alterum est, quod ipsi seculo Mariani Methodiam consuetudinem memorant episcoporum ferunt, eque, ut percipies vere ignorantes fuisse a seculo xii. Trevirensibus monachis, ab hinc dumtaxat successores adscriptos fuerit anteaque ex Harigero & quomodo in hac hypotesi non videtur, cur nomen S. Celii amiserit; vel cur adeo incerti fuerint, ut, postquam nomina episcoporum innotuissent cap. 27. non correxerint locum, quem dedimus unum. præcedens ex cap. 57. illi episcoporum catalogo præfatus contrarium. Sed quocumque deum modo rem explicet, sufficienter conjungit, seculo xii. vel non omnibus, uti mox dicemus, etiam Trevirensibus scriptoribus cognitis fuisse anteaque illis S. Materni successores, vel ne tales non fuisse universales admissos.

55 Porro suspitionem de interpolatione catalogi Trevirensis plurimum arguit testimonium Calaneo in Observatione prævia ad Historiam Trevirensis, eodem ad calcem tom. 1. Historia Lesharingae, quod sic sonat: Vidimus autographum huius Historie in abbacia S. Matthei Trevirensi, idque constulimus cum antiquiore & contrarium M., quo veridiculus uti hinc Theodoricus, quodque est quasi fundamentum & basis huius Historie. Initium & Vix primorum episcoporum Trevirensium Eusebii, Valerii & Materni iidem verbi leguntur ut utroque M. sed alibi varie sunt adiuncti ut correctiones, quæ per decursum assignabimus. Tam inferius in margini ad cap. 27. monet, nullam fieri in antiquo M. Trevirensis mentionem de successione episcoporum a S. Materno; sed post relationem S. Mathe huius se. valore non transiit ad historiam martyrii mathe. *Phædo* lo-

Hh 3 80

missa a-
pud Cal-
vium &
interpo-
lati cal-
de Tre-
virensi-
bus.

F

con-
fessio
p'vra
ver-
tute.

A ter restitui quas & assignatum vacuum repleri ex alius catalogis, si Robertus omnium postremam excepit, in quo equidem haere.

61 Humbertus intelligit Ludolfum, quem in aliquo Ms. Rudolpho legi, natus in margine, ab anno 994. usque ad 1003. episcopum, atque inde credidit, catalogum S. Gulielmi antiquiorem esse catalogo, etiam a Myrhorat nostris passim sub nomine Regine Sueviae; quodquidem hic desinit in Egilbertus, obitum duntaxat ad Treverenses insulas anno 1078. Fateri, dum catalogum dunt Regine Sueviae, a laudato illustissimo propostum e codice Ms. bibliothecae Vaticanae tom. 3. Operis sui pag. 952. considero, non video, dum successit Henrici, quorum nomina in S. Gulielmi multis sunt, fuisse Theodoricum & Eckbertum; ut tam reginae officium mihi apparer inter vocem Ludolfus, qui in Regine Sueviae catalogo proxime sequitur, aut, si mavis, Rudolfus, & Robertus, ut aliquis praesumat suspicere, Robertus quatuor ex Egilbert, ut medius inter Eckbertum & Egilbertum nominatur, Ludolfus, Meingaudus, Poppo, Eberhardus, Udo, fortasse praeter pauca litteras praefecti delecti in S. Gulielmi codice; quod facilius determinari possit, si dicti codicis conspiciendi esset copia. De cetero laborem assensum Humberto, magis genuinum esse catalogum bibliothecae S. Gulielmi; & probabiliter reliquis omnibus antiquiorum, vel ex hoc capite, quod caret viginti & altera successerunt S. Materni episcopis & martyribus.

62 Carve tamen in me retroque, quod non iustitiam de inadvocentia librorum; aliud enim est nam alterum in longa serie praetermittere, aliud tantum numerum episcoporum unico tractatu, & eorum praefecti, de quibus controversia est, quosque ignorantes dumtaxat duo scripseret saeculi XII. Historiae Treverenses continuator & biographus S. Agrius, laudat ann. 52. verbo quod apud autum saeculo x. anteriorem commemorat invenit, ut Treverensi episcopos & martyres. Interim si Mariam Mahudo credat, omnes illi, non solum confessione, sed etiam martyrii existentes regna etiam tyrannorum vicerunt: quae ipsissima verba habet similiter in Historia Treverensi cap. 27. dicta non modo de priore quidem, verum etiam de octo posterioribus, qui Tangrausius fuit & Treverensi ecclesiae praefuisse asserunt. Imo non disant, qui tam exiguo spatio temporis quindem prioris martyris fabulat volunt, ut Naupius, sub annum 128. vel 130. subrogatus prioris S. Materni Tangraus, post illorum obitum Treverensi eam ecclesiae suscepit eorum circa annum 180. vel etiam tutior.

63 Quae quam parum casusque dicti Sulpicii Severi, primum intra Gallias martyria vixisse sub Aurelio Antonia filio, vixisse non videt. Praeterea ut facile mihi persuaserit, usque adeo constanter saeculo Treveris & in locis variis professiones, ut quindem omnino episcopi fabulati fuerint istis tantillo temporis spatio, & ut unus quidem Tangraus. Accedit, quod intra annum Christi 130. & 180. imperium inuenerit Antoninus Pius per avos occidit viginti tres, quae tempora 922 ecclesiae fuit, codici Sulpicii testis lib. 2. Histor.

64 Rursum etiam in memoriam tempora antea duntaxat, & quam disposi modo cum tribus prioribus Treverensium praefectis, si fides eorum biographi, si Mariam Methodia, si Harigere, si Historico Treverensi habenda sit, fuerit altum,

admiratione: Anno igitur locutionis Dominice Auct. 124. verbo fuit Historici apud Calanum, regni autem Claudii Celsus IX. Episcoporum vero beati Petri apostoli in Roma anno viii. sanctus Eucharis, tertius in ordine 124. duorum discipulorum Domini, cum sociis suis Valerio & Martino, ad praedicandum Gallicis gentibus directus, demum Treberim pervenit. Cujus infidelium aciem devicerat, vera religionis arcem obtinuit, & ejusdem urbis pontificatum xxiii. annis tenuit. (Obiit autem vii. Idus Decembris ac) sepultus est in ecclesia beati Joannis Evangelistae, quam ipse ante portam mediam construxerat, & in circum ejus exometrium benedixerat. Post cujus obitum Valerius in ministerium sacerdotale successit, illudque per xv. annos sancte vivendo, & verbum vitae praedicando probissime rexit. Cujus praedicationis tanta fuit instantia, ut jam tunc per Galliam & Germaniam Christiani paganos & numero superarent & religione. Obiit autem i. Kal. Febr., sepultus est & ipse in eadem ecclesia juxta corpus S. Eucharis. Post cujus decessum beatus Maternus pontificalem suscepit apicem, & 21. annis talentum sibi credendum fideliter multiplicavit. Hic Tangraus & Agrippinus ad fidem Christi coarctus, & his tribus civitibus pontifici jure praedit.

65 Noli, quae, Hadlase testor, in herere exanimis (qui postmodum lacum dabimus) verioris autem verisimilitudinis singularem hic relatuem: sed, quod hoc speciosus, attende quam expedit, quam quiesce, quam fructuose res isti Viri sancti apud Gentiles Evangelium propagasse, ecclesias & episcopatus fundasse, ac per saecula circiter 78. gubernasse perhibeantur. Quando autem? Perturbatissima temporibus, in modis tyrannorum persecutionibus, imperantibus Nerone, Domitiano, Trajano, Hadriano. Hi scilicet atrocissimi calumnia Christi infestabant, qui in omnes Romanorum imperia subjectas provincias dirissima in Christianos decreta diramant, vel ante directa observari iusserunt, & qui ubiqueque posita tota detestantur Christianos Iustitiam suam tuerentur; interea tempora florantissimum Treverensem ecclesiam, (ut minus alios per Galliam & Germaniam, in quibus Christiani numero superarent paganos) patina saeculi animosus asserunt: cum totum dictorum tyrannorum saeculorum, asserunt eadem historia, ut servierint in Treverensem ecclesiam, ut post mortem Materni, juxta aliquos istius historici interpretis, quindem episcopi martyris laudem adepti sint per decursum annum 30. vel saltem omnis numerus praefatus viginti duo aut praefatum S. Agrius.

66 Haec profecto conciliant ii, quod quae Materni obitus auctor incerti temporis, sed probabiliter saeculo x. non anterior, atque fabulati conspersa Historia Treverensis tanti est, ut nihil auctoritatis obstat Sulpitii Severi; nihil suspitionis de suppositis catalogi vel episcoporum & martyrum inuere nata sint, primum ea, quae leguntur in eadem Historia de amissa post S. Materni obitum Treveris ecclesiae fidei tradidit & redit ad paganismum; secundo, quae biographus S. Agrius tradit de duorum saeculorum vocatorem sedis episcopalis; tertio, quae saeculi xii. continuator ejusdem Historiae praefatur de non cognitis sibi episcoporum praeter Eucharis, Valerii, Materni usque ad Agrippinum nominibus; quarto denique catalogi vocatus & codici bibliothecae S. Gulielmi ann. 52. recitatus, & exemplar antiquum saepe dicta Historiae.

AUCT. *ria visum a Calisto, in quibus feris viginti*
 J. P. *duorum aut trium episcoporum & martyrum non*
comparuit.

*Item G. & B.
 fecerunt
 ut marty-
 rum sit
 octiduum*

Et Valerianum, ut illi feris edocui, quo
feto occubuisse putat, ut ne eorum quidem nomi-
ne videantur immensitate seculi x. & xi. iunctis
Pontificibus & imperatoribus citatis num. 47.
qui, sicut ante nos observavit Hombenius, cum
Trevirensis ecclesie hincfuerat, se id meritis SS.
Eusebii, Valerii, Materni, Agrippini, Maximini
Paulini, Severi agere declarant, neustquam
in honorem Auspicii, Celsi &c. Ideo quasi pos-
set de auctore grilarum, translationis & miracu-
larum S. Maximini scula elterre, ut episcopus
est Husebinius, exorta, eduxitque ab eo tom.
vi. Mai pag. 371. ex periculis M. Parisiensis
S. Vitiens. Nam antea ille loca duplici hancur-
fice meminit SS. Eusebii, Valerii, Materni &
Agrippi; de Auspicio interfigit ut silet, ut mir-
ra confect, ipsi inuaginis fuisse, quondamque
certum memorandorum ratio esset sufficiens & lo-
cus episcopus, ut perspicui tellur in verbis ejus-
dem infra recitandi. At, quod hisce difficultas
est, edocui, quo feto accidit, ut argue in bi-
storia aut monumentis illis, vix in Festis sacris
ix. antieribus, neque in Martyrologis classicis,
gemma legatur & ab additionibus recitatorum pur-
gata, ut illustrum episcoporum & martyrum ubi
exist sentia. Mirum plene facit, inguit Sal-
lerius tom. 2. Julii pag. 454. agens de S. Nervo,
tot sanctos Trevirenses episcopos, qui solis
tribus primis seculis ad unum supra viginti nu-
merantur, martyrologis istis classicis, qui de aliis
circumvicinis Sandis meminerant, negligi potuis-
se, si vere omnes sedem illam cum sanctitatis
gloria occuparunt.

*in quibus
 quibus
 hincfuerat*

Et Duci fortasse, hujus silentii causam affi-
gere in ipse Trevirensis historia, persecutio-
nem & urbis excidia; ac praesertim; quia totus
Galliae ab Hunnis & Normannis facta ab-
olevit everio. Sed unde eruerent historia Tre-
virensis auctor vel interpolator & Marius Mada-
linus ignota episcoporum Trevirensium uni assign-
etti nomina, unde martyria? Invenit hic rursus
proferre verba illustrissimi Hombenii: Illud his
sumulibus (persecutionem) effectum non est,
quin aliorum verorum antistitem notitia eobis
servata sit in documentis suo aeo venerabilibus
& quidem totius ecclesie communibus. Eusebi-
um loquitur Gregorius Turonensis; Valerium
Hieronymi & alia classica Martyrologia; Ma-
ternum Eusebii, Optatus Milevitanus, aliaque;
Agrippium Acta concilii Arelatensis; Maximinum
Abbasium, Hieronymus & ceteri; Paulinum
idem cum Hilario; Britionum concilia Valen-
tinum & Romanum; Felicem Salpustius Severus
&c. Et solos illos viginti duos intermedios;
atque una quidem, quod notandum, serie, rae-
cebant omnes? quis erodit, aut ubique idoneis
rebus persuadent vel parum prudentibus? Ha-
bitus die.

*aliqui
 quibus
 pag. 10*

Et Landatus illustrissimus recitavit deinde ex vi-
ginti duobus vel tribus dispersis episcopis novum,
qui in hadens Brevario & Officii ecclesie Tre-
virensis occurrunt, Celsum, Fortunatum, Navium,
Auspicium, Valentinum, Meritum, Marcelum,
Marculum, Severum, pluribus probat, eorum
nomina inscripta fuisse ista urbis Kalenda-
riis aliisque ecclesiasticis monumentis post seculum
xi. nec tam secula xlii. aetate servata cele-

bras fuisse omnes; novum jam enumerat in-
tellege; quod addit, quo non proprio, cur his
petus quam ceteris concessi fuerit scilicet; quan-
doquidem a Methodio & hisce Trevirensibus
etiam equaliter ducuntur diversae fuisse confessio-
& martyria, nec quidem in antiquioribus scri-
pioribus praesertim, unde magis citius novum
nominationum ut Trevirensium antiquum sanctita-
tem quam aliorum, quorum aetate scilicet non
revelat. Altem est de novissimi memoratus
novum episcopos in Opere vestra, & idem passim,
quod probat Hombenius, observatum. Sit ad
diem viii. Julii Sallerius S. Auspicius Treviren-
sem, de quo agit, non modo augui sua clas-
sifici Fessit non consignatum esse dixit, verum et
in ipsi antiquioribus Kalendariis & Martyro-
logiis urbis Trevirensis & S. Maximini usquam
memorari, ac primam ejus mentionem exstare in
Ughardi ecclia edictis Libano-Calimachis anni
1490. his verbis: Treviri, S. Auspicii episcopi
& confessoris.

69 Ad diem x. Junii in Pratermissis, de S. Trevirensi
Formato, cujus in laudis Ughardi auctorio sit. Item
autem in confessoris memoria est, mentem suam
seis condidit aperit Papaebrachii sic scribit: S.
Formatus, ut episcopos Trevirensis & con-
fessor referat in Kalendario & Lectorio illius
ecclesie anni mdcxlv. & jubetur in lectio de
communi recitari, ritu Officii simplicis. Accipit
est ille ex Chronico Trevirensi, sub initium
valde fabuloso, ubi post Maurium nominat
Fortunatus, & uterque coelestis sedisse circa an-
nos cccx. & ccl. quando de his agit Browerus.
Nobis utriusque dubia existentia est, & dicim
lumptum putamus a die, quo obiit Amplarius
Fortunatus, de quo mox infra. Hic solumus
nam de singulis loci fuerit dictum repetere,
ut quid deinde dicendum exponere radium &
valis parerit & laceribus, parumque multi-
bus confertur. Evenerit quo postea non bene
intelligimus, eo praesentia praesentia Trevirensium
inter Maternum & Agrippium successores magis du-
bin evadit ac minus venisimilis, minusque ido-
nea, ut traditioni de missione S. Materni a S. Pe-
tro suppetat ferat.

S. VIII. Catalogi episcoporum Tungren-
sium & Agrippinensium nihil robo-
ris afferunt traditioni de missione S.
Materni a S. Petro.

Nihil magis traditioni roborantia idonei sum
catalogi Tungrensis ac Coloniensis. Tungren-
ses enim auctorem vel silem non habent Harigeri
re Libensis vultuorem, quem praesentibus ecclia
S. Materni usque ad S. Servatium successores epi-
scopus minime esse diximus ab hisce Trevi-
rensibus, Tungri est una & Treviri praesentis
significavit. Ad hoc Landatus Harigerus idem, quod
historicus de viginti duobus aut tribus Treviren-
sibus passim fuerat, per eadem pene verba, excep-
it martyris lauream Trevirensibus ascriptam,
de suis Tungrensis affirmat. Sic habet: Post e-
piscopi (Materni) decessum in pontificio sibi per
ordinem successerunt, Navium, Marcellum, Me-
trapolus, Severinus, Florentinus, Marinus,
Maximianus, Valentinus, Erbi, quorum impera-
torum

*otto &
 Materni
 Tungre-
 nsi, & ca-
 talogi
 Treviren-*

AUCT.
J. P.

latum exceptum fuisse ait ab Euphrate, ac deus a S. Severino, circa finem v. nuna defuncto. Londini autem ibidem synagoga S. Severini episcopi non nisi ab hoc diversimodis habetur; in ea est S. Maternus primus; II. anonymus, a nonnullis creditus S. Pantani martyri, cui sententia non subscribitur; III. anonymus, a S. Choroensis dicitur, sed hunc ipse duodecimam duntaxat statuit; IV. B. Agrippinus; V. anonymus, VI. Maternus II. quem tamen in antiquis catalogis omitti aperte proficitur, quod & de aliis vere profecti potuisset, ut eisdem colligo ex istis, quae ei manifeste adversantur.

§ 1. Et
necesse
est
Euphrate
rem;

76 Nam ex filium Magnum Choroensis Belgicum, in quo legitur post omnem S. Maternum usque ad Euphratam, inveniri nomen, qui ecclesiae Coloniae praefectus; & Catalogum antiquum Coloniae, connotatum a Petro Merfio Crescopio, ubi dicitur Ubi, defuncto Materno, ad paganismum & gentilitium abominatissime transiisse; fuisseque sine legitimo episcopo annis 243. ista, inquam, ut si filium, cuius apud Hieronymum Mirbom juniorum tom. 3. de Scripturis rerum Germanicarum pag. 4. catalogus archiepiscoporum Coloniae, collectus per Lovendum a Norbosi seculi XIV. & eo tenore vulgatus, qui ipse repetit, nihil addendo, vel corrigendo, vel aliquid immutando; in eo autem a S. Materno primo episcopo usque ad S. Severinum nullus medius collocatur, ne Euphratam quidem, cui, quod hereticum fuisse erraretur, in catalogo loci concessus non est, & usque ad quem, teste Lovendo, nullus Coloniae ecclesiae praefectus invenitur.

quoniam
autem
non
potest
esse

77 Huc accedit Vitis S. Gerensis M. apud Summum ad diem x. Octobris in qua leguntur verba sequentia: Igitur S. Maternus, Trevirorum episcopus, Agrippinus Coloniae primus pastor dignis gubernaculis rexit, cujus vitam multis claruisse virtutibus, gestorum ejus scripta commemorant. Hujus sedis antistes nobis cognitorum tertius, S. Severini confessoris Christi successor nomine Evangelista, Scilicet Vitis hujus, ex antiquis tamentatibus juxta mentem Beroni, collectorum Holinandum, Frigidii Mentis ex Ordine Cisterciensis in episcopatu Bellevacensi monachum, floruisse duntaxat sub initium seculi XIII. sed quo junius est, ex apparere mihi apertum ad confirmandum id, quod volumus, novum saltem id temporis cognitus fuisse, quo producit cum Geleno aliqui

C Maternum inter S. Severinum episcopos Coloniae. Euphrate autem non nominis Holinandas ex eisdem diversimodis rationes, ab quas cum Catalogo suo exclusit Lovendum. Similes rationes etiam indicantur in Sermonibus differens de S. Severino, quem idem Serius ex antiquis Mss. edidit ad diem xiv. Octobris, hisce verbis: Adhucque est mira omnipotentis Dei dispensatione, ut oon Euphrate sceleratissima perversitatis doctore (supra mercenarium hunc dicitur non pastorem) Severinum aeterni iudicii praeco succederet; sed, pessimi leminis gressu expulso & exterminato, Materos, fortissimi Christianae fidei propagatoris, & vigilantissimi propagatoris, nec fidei nec doctrinae diffusissimi successor existeret.

id est
fuisse

78 Et rationes istas, ab quas Euphrate nomen ex episcoporum alio erudendum putantur bisque alia scriptura, fuisse non esse fundamentum, plurimorum veteris & novae aetatis opinio, negatum, adhibere Euphratam vel hanc unquam fuisse esse factum, vel conditum in ecclesia Agrippinensi

si, quod anno Christi 346. celebratum esse creditur. Cum idem Euphrates concilio Sordicensi anno 347. non modo interfuerit cum plerisque episcopis Galliae, per quos ante eandem aemulam fuisse legatur in Aetia Agrippinensi, verum etiam cum Vincentio Capuano episcopo dilectus fuerit, ac nominem omnium Patrum Sordicensem imperatorem conveniret, uti testatur S. Athanasius, cuius causa agebatur, in epistola ad eundem Iulianum Augustum: Missis, inquit, a sancto concilio in legationem episcopis, Vincentio Capuano, quae metropolis est Campaniae, & Euphrate Agrippino, quae est metropolis superioris Galliae, ut pro synodi decretis imperatori Constantius episcopos, quos ipse eiecerat, in sua sedes reverti pateretur, & in eam intentionem a Constante plenissimo ad fratrem hanc littera datus, quibus episcopos illi commendabat.

79 Creditum non esse, ajunt Euphrate defuncto seipso, cum, qui anno 346. insuper conditum fuit, & e sede decessit fuisse, quia Christi divinitatem fuisse, obnegaverat, ut in isdem Coloniae Aetia scribitur, post tam brevis tempus & nec episcopos dilectum fuisse, ut benevolentissima legatione fungeretur, dato etiam, quod barefem decessisset; quapropter cum de testamento S. Athanasii suspensum E. suboritur nequeat, Baroni ad annum 346. Aetia Coloniae synodi impossibilitate suspicione vehementer laborare creditur; Iulianus tom. III. Maii pag. 310. arbitrat, aliud nomen in textum irreplisse, aut falio suppositum a scolo aliquo, aut ab imperio librato longe a vero deforatum. Sicut qui aliter hunc nulum diffundit, non videtur est apud eos, qui materiam istam pertrahunt; nec brevem hanc digressionem faciemdem rati sumus, ne, dum Lovendum, Holinandum aliosque hic citamus, casumque sceleris, admissi a nobis quocumque ipsi retulerint; deique eorum putarum Aetia corruptis, ac in eo tota ipsi eredi posset, dum a Matroo usque ad Euphratam, vel hunc exclusio, usque ad Severinum episcopos sine igitur afferunt.

80 Addamus hic aliam de rebus sacris Coloniae medibus scriptorem, Erhardum Winibemum Cor. ipsi-rem habuimus, qui nullus a S. Materno usque ad S. Severinum illi ecclesiae episcopos praefuisse absolute significat in Sacrorum Agrippinae, conspectio & typis amissa Colonia sub initium proximo elapsi seculi. Etenim in eodem pag. 6. & seq. illam urbem praeter reliquis omnibus excellendam scribit, tum ab variis praerogativis, tum quod semper in suscepta fide inconcussae permanens, etiam occidit annorum spatio, ab obitu scilicet S. Materni usque ad S. Severini tempora pallore orbata, xv. mediantibus Romanis familiis a Traiano in praefidibus urbes eductis, praeter aliis pastores habentibus sed deficientibus, deluper adjuva perleveraverit constant. Deum sane ipsam, sed non verosimiliter, nec, si ad singula advertas, vere. Cum verum sit aliquem Matroo, seu proximo fuisse, seu secundum, Agrippinensem iustas epistolas sub annum 313. ac praeinde habere etiam Winibemum sententia de Materno primo, circa annum 128. vel 130. defuncto, orbam non fuisse pastorem ecclesiam istam ipso anno 313.

81 Denique, ut quoniam fundamentum destruitur sit Gelenus episcoporum primum fuisse, tene. Atque peritiam, evidens sunt ista omnia. tum, qui memoria Coloniae diligenter perfermat sunt, ac de quibus illis scriptis Hando

non
tanti.

maius

Alius refert sequentia in Dissertatione sua §. vi. De Colonienfis Chronici hæc ad me vix plana aximius, paritque sua antiquitatem studiofiffimus Jofaphus Hartzeim S. J. doctör Colonienfis familiariter literis perfcipierat Colonia v. Januarii 1606. xlv. Chronica Colonienfis antiquiora legem habeo non edita: noius Martini memoriam; dein lacuna trium feculorum, post Severiorum compars quatio feculo. Quare, si hic standum, confictis cogemur vegrant de intervallum, & quidem epifcopis vacuum. Inter Maternum & Severinum. Peri ficeritis de omnibus antiquis monumentis P. Michael Morcken, Catholici Colonienfis alumnus, in qua, teste Bibliotheca Colonienfi mox laudati Hartzeim pag. cccxxx. quinquaginta octo annis facta afcendi hiftoria Colonienfis culturam conjuñit; is, inquam, Morckenfius in Conatu Chronologico ad Catalogum archiep. Colon. anno 1606. xlv. cum approbatione Ordinarii Colonienfi edito pag. v. Nec poft Maternum, ait, quicquam reperio, na nomina quidem fuorum, & ea, qua pofterior ætas adinveniffe fe paffas, melius meris in erudito & hoc critico feculo non admittit.

S. IX. Maternus, qui feculo iv. celeberrimus fuit, veriffimilius a noftro diverfus non eft.

C Athedram Agrippinenfem fub ætate 313. ut §. præcedente dicebam, fuiffe occupatam ab antiftite, qui nomen Maternus, ut quo adeo certum effi bodiolum, ut cœcitat in media lita, qui id aufu revocare in dubium; quapropter nolim exultare, de eo hic memoranda in medium a me proferri, quafi fci probare intendam, quod perfectum effi eruditus emittit 2 fed in eam peritiam fuit, ut quis quavis, quo in re fuerit exhibere, & quid inde ad propofitum noftm probatiffime concludi queat, expremam. Accipe igitur compendiam hiftoria conuorum teftimoniis comprobata, in qua Maternus Agrippinenfi perfonam igit in pauci filiaftram. Menfario Carthaginienfem in Africa epifcopo vixit fundis, la gimus fufragio fuuiffet electus effi & ordinatus Cædionas effi fcedm ecclefia archidiaconus: et cum hic facta vafa, quo Menfarius, Romam vocatus, ante diffectionem fuam potius fenuerit ecclefia depofitura, expetere, hi, thefaurum iftam fibi eripi non fufcitauer, in Cædionum infurgunt, cum multum armatum rem arguant, & quidem vitiofam effi confingunt ejus ordinationem; quod Feltem Apuglianum, a quo cauforatus erat, metuerant fuiffe traditorem; fic vocabantur, qui in perferatione fauori Cædici infideliſſimis embeardere tradiderant. Itaque a Cædiciis monitionis difcedens, ipſum in concilio condempnit, & Majorianum a Donato, ſeſtimatis cognominis hoc occasione embeati collato, ordinatum fuſſit.

B3 Nihilominus plures Africani epifcopi Cædiciano adheſerunt, atque ingens atroxque eroritarum mulas, ut tandem Donatiſta, mox ad Cædianum Magnum libello, epifcopo Galliarum caufas iudicis poſtularum. Verba ſe reserit Optatus Milevitanus lib. 2. de ſeſtimatis Donatiſtarum adverſus Parmenianum: Rogemus te, o Conſtitutus, optime imperator, quoniam de genere juſto es, eorum pater inter cæteros imperatores perſeſcentiorem non exercent, & ab hoc facinore immunit

effi Gallia; nam in Africa inter nos, & ceteros Aug. epifcopos contentiones ſunt: petimus, ut de Gallia nobis iudices dari præcipias pietas tua. Data a Luciano, Digno, Naſſuto, Capitone, Fidentio & cæteris epifcopis partis Donati. Subdit Optatus: Quibus ſciliſt, Conſtantinus plecto livore reſpondit; in qua reſponſione & eorum preces prodidit, dum ait: Peſitis a me in ſeculo iudicium, cum ego ipſe Chriſti iudicium expectem. Et tamen dati ſunt iudices, Maternus ex Agrippina civitate, Reticus ab Auguſtoduno civitate, Martinus Atelacenſis.

B4 Sanctus Auguſtinus, qui bene Cæcilium inter & Donatiſtas contraverſam petratas loca plurimis, quod hoc de iudicibus dictum effi, confirmat tom. 2. nove editionis in Epiftola 43. alias 162. ad Gloriam, Euſebium & alios: Rogatus quippe, imperator iudices miſi epifcopos, qui cum eo (Melchide PP. ad quem cauſe iudicium remiferat Conſtantinus) ſederent, & de tota illa cauſa, quod juſtum videretur, ſtatuere. Sed ipſemet Conſtantinus epifcoporum æmine deferre expreſſit in Epiftola ſua ad Melitadem PP. apud Euſebium lib. 10. Hiftoria E Ecclæſiaſtica cap. 5. in hunc modum ſcribit: Placuit mihi, ut idem Cæcilianus una cum decem epifcopis, qui acculare ipſum videntur, & cum decem aliis, quos ipſe ad ſuam cauſam accuſari eſſe iudicaverit, Romam naviget, ut ibi coram vobis & eorum Rencio, Marſao ac Marico colligis vaſtris, quos ca cauſa Romam propterea juſti, poſſit audiri, quemadmodum ſanctiffima legi convenire optime noſſia.

B5 Res Roma petratam modum ſe deſcribit laudatus Melvitanus: Ad urbem Romam ventum effi, & ab his tribus Gallis, & ab aliis quidam Italia: conveniunt in domum Euſebii in Laterano, Conſtantino quare & Licinio teſ conſulibus (ita in editione, anni 1599. Borſius legi: Conſtantina & Licinio tertium conſulibus; id effi, anno Chriſti 313.) ſexto Nonas Octobris die, ſexta Peris. Cum conſeſſent Miltiades Epifcopus urbis Rome, Reticus & Maternus & Marinius epifcopi Galliani, & Moroles a Mediolano &c. His decem & novem conſeſſentibus epifcopis, cauſa Donati & Cæciliani in medium miſſa effi a ſingulis. In Donatum ſuoi hæ ſententia lata: Quod conſeſſus ſit ſe rebaptiſaſſe, & epifcopis lapſa manum impoſuiſſe, quod ab Eccleſia alienum effi. Teſtes induſti a Donato conſeſſi ſunt, ſe non habere, quod in Cæcilianum dicerent. Cæcilianus omnium lapſa memoratorum ſententia innocens aſſi pronuntiatus, etiam Miltiades ſententia, qua iudicium elauſum effi bis verbis: Cum conſtituerit Cæcilianum, ab his, qui cum Donato venerant, juxta proſeſſionem ſuam non accuſari, nec a Donato conſeſſum aſſe, in aliqua parte conſtituerit; ſum & communioni eccleſiaſtica integro ſtatu reſtituendum merito eſſe cenſeo.

B6 De cauſa etiam S. Auguſtini ſermonem habet locis pluribus, & nominatim in Breveſculo collationis dies tertie cap. 12. ita ſcribit: Tum deinde leſta ſunt etiam literæ ſupradicti imperatoris ad epifcopos data, ubi res cauſam Cæciliani inſanxit audientiam; atque inde ex ordine legi cepit etiam epifcopale iudicium Melchidæ Romani Epifcopi & aliorum cum illo Galliarum & Iſalorum epifcoporum in eadem urbe Rome factum, ... ubi accuſatores Cæciliani, qui mel-

at Reti-
citas

et ſcholi-
ſta an-
themiſi

ſcholaris,
Roma cum
ſcholiſta
proſeſſis,

in cauſa
Cæciliani
contra
Donatiſ-
tarum,

et Cæci-
lianus
epifcopus

A reliqua, quae hic obijci volueris passim, respondebimus h. p. sequentibus.

§. X. Responderetur ad quasdam objectiones contra jam electam sententiam.

Objicit hic forsasse monitus, quod per factam non electam sententiam negatorem praefirmatorem recedamus a plantis Majorum nostrorum praefirmatorem Bollandi, loci vixit agnoscitur SS. Eucharium, Valerium & Maternum S. Petri discipulos, & primo ac secundi saeculi per Gallias fidei propagatores. Respondendum, verum id esse; aut tamen mirum. Nam vel si Majorum nostrorum vestigia inebere nos arbitramur, quae nunquam potuit, nos legentes scripturas docet, propriam eorum sententiam, ante Operi inferimus, immutari vel deservit, postquam de epistolis majori probabilitate est veritate melius instruitur. Bollandus fuit traditio, quam pro fide Alarum, & Martyrologium, quae supra notamus, vestigia vestigiaque indicant, et fuit ab ipso per se esse, quae studiosus quaestiones quasdam ad discipulationem, quae vixit etiam praesentem nos obferre indicant, vixit se monuit in Praefatione generali, causa ante tem. i. Januarii, ubi cap. 3. §. 6. ferat in hunc modum: Alter scilicet, ad quem nos suffigeret suo quoque modo appellerent nam, habentes cavi, ut de Galliarum apostolis disputatio. Omnes fere Gallicanae ecclesiae a Christi & Apostolorum epas discipulis plantae apud se fidei primordia repetant. Multis viris doctis etiam Gallie ea non probatur opinio. Tum ponit refert, quid dicat hi, quidve sit opinio quas; & sic pergit: Cum vitam actus loci Sancti aliquid, quod de ejus morte in ea tradatur, quid ab aliis scriptoribus adstruatur, & quatenus id problem, expono. Pleniorem de ea re omni disceptationem vel reliquo doctrinibus, quorum nonnulli nuper de hac controversia praclare scripturae, vel alteri loco ac

tempore relievo.

93 Tunc vix debuit, quia vir ille, in arte critica non minus eruditus, si vidisset instrumenta, post epas actum a scriberis crata, deliquitque recentiorum observationibus alacritate; atque amicus suis se revocare ad examen praesentem quaestione, qui debuit, inquam, quoniam aliter fuisset judicatum de statu SS. Eucharis, Valerii, & Materni, & Vitam eorum, a Trevirensibus conscriptam, minoris scilicet; quoniam eam tanti non fecerit, quanto vixit aliquis notitiam; quod quidem in superior laudata Praefatione cap. 3. §. 3. dictum Vitam ante inter transierit, quae in fama (sunt) conscripserit, loquo postquam Sancti decesserant tempore, not ex monumentis non ita vel authenticis videlicet. Ut autem consideramus statueret, quod ex de Bollandi monitione, amicus addidit epistola, meum ejus propria exarata & cap. xi. Aprilis anni 1651. directa Coloniensis ad P. Jacobum Kistredt Societatis nostrae secundum, in qua super S. Matreos se statueret aperte significat.

94 Verbo epistola huc spectantis ista sunt: De S. Matreos, quod aliis querebat Rev. vestra, nihil habeo, nisi quod xxix. Januarii de S. Valerio editi. Sed mihi semper haeret scrupulus, an Matreos, qui apud vos colitur, non sit is, Septembris Tem. IV.

qui ducentis post alterum fere annis episcopus Auct. Coloniensis fuit. Notandum, quod in eia epistola, restant verba opposita, huc postea sit interrogatio: Quid sentit R. adm. D. Gelenius? Et subinde est manu propria ejusdem Gelenii, ut equidem judicet ex charactere aliis cognita, responsa sequens: Hoc D. Streithagen aliquando suspicatus & mecum altercatu super eo (supra mihi obijci.) Esset, mox judicio, convulsio omnia antiqua traditionis Coloniensis & Trevirensis. Sic remissa est eadem epistola ad Bollandum. Unde colligit non modo scripsisse hunc, non vixit, oritur deinde, instrumetur, sed & ipsum Gelenium, causa sua diffusum, subterfugisse alterum ejus examen.

95 Quare nunc, quid sentiamus de officio t. Martini in Historia Trevirensi & Martini Chronica successibus S. Matreos Trevirensibus usque ad Agriniam? quid de Tangrafrum usque ad S. Severinum expressit apud Harigerum in Gestis pontificum Tangrafrum, Trevisinam & Lendicam? Respondendum, idem praefertur de Trevirensibus, quod Humbertus & Calmetus; omnes Sanctos fuisse vel certe pro magno parte episcopos, nullum tamen Treviris ante Agriniam; sed quod jam ante suspicari non significatur, interponi fuisse aetate ab ista, quae primordia huc ecclesiae reputantur a SS. Eucharis, Valerii & Materni, iuxta ipsos primo saeculo episcopos ac dispersis S. Petri, locumque ducentum fere annorum replendum opinati sunt, ut si traditis vocibus planius; quod in hunc modum facile scilicet fuisse possit, ut primo in antichrisi fuit adoptiva vixit, quae in alteri fuit vixit apud se mortui; vel istam in paribus martyrio effudit in illam, vel quorum reliquias in aliqua diocesi vixit vixit vixit. Secunda, ut episcopo aliorum evocatum, in Trevirensi ecclesia, ut frequenter hunc, anno calis celebrant, fuit fecerit.

96 Nec desunt hic consilii rationes verisimiles. Nam ad primam fundamentum debemus in fuisse S. Celsi, qui postquam quoniam loco statuit in radiis, & qui tamen in Mr. Historia Trevirensi, edita a Calmeto, fuit ipse restat in administrationibus, reverentia manu adscriptus est: imo qui & tempore Trevirensis episcopatus non est agnus & Theodorus S. Matthiae monacho, scriptore saeculi xi. ut enim in historia inventionis S. Celsi, facta anno 979. in relatione miraculorum, quae illam subiecta sunt, & in sermone de ejusdem salutaritate, impressi a Bollandi tom. vii. Februarii, nunquam episcopi cum titulo accerant. Secunda conjectura fundamentum praebet variorum antiquarum dyspocha. Sic Tullius inter primos assistit Monasterium habuit & Aspinum; Misenus Cimonem, Valerium & Alarum; Coloniensis & Burgundialis Severinum, ut praecum sit conjuncti, aliter non esse & synonymi, qui in Trevirensi Catalogo locum occupant, prout de Monasterio & Clemente statum est tom. i. Septembris pag. 634. & seqq.

97 Praeter illos Humbertus & Calmetus Martellum arbitrantur eorumque esse Cabine in Burgundia; Fortissimum vero & Frisicorum esse, qui a S. Ivoce Lugdunensi Valerium missi sunt ad praedicationem Evangelium. Sed cum nunc domitatus Felix legatur inter eos, qui Trevirensibus ante Agriniam aliunde accesserunt, vixit mihi sit, hunc Misenum fuisse episcopum. De Fortissimo.

ut quod ita monitus, si vidisset instrumenta, post epas actum a scriberis crata, deliquitque recentiorum observationibus alacritate; atque amicus suis se revocare ad examen praesentem quaestione, qui debuit, inquam, quoniam aliter fuisset judicatum de statu SS. Eucharis, Valerii, & Materni, & Vitam eorum, a Trevirensibus conscriptam, minoris scilicet; quoniam eam tanti non fecerit, quanto vixit aliquis notitiam; quod quidem in superior laudata Praefatione cap. 3. §. 3. dictum Vitam ante inter transierit, quae in fama (sunt) conscripserit, loquo postquam Sancti decesserant tempore, not ex monumentis non ita vel authenticis videlicet. Ut autem consideramus statueret, quod ex de Bollandi monitione, amicus addidit epistola, meum ejus propria exarata & cap. xi. Aprilis anni 1651. directa Coloniensis ad P. Jacobum Kistredt Societatis nostrae secundum, in qua super S. Matreos se statueret aperte significat.

94 Verbo epistola huc spectantis ista sunt: De S. Matreos, quod aliis querebat Rev. vestra, nihil habeo, nisi quod xxix. Januarii de S. Valerio editi. Sed mihi semper haeret scrupulus, an Matreos, qui apud vos colitur, non sit is, Septembris Tem. IV.

A *episcopus*; sed illum pollea fecerunt *Transarlen* episcopum; ut in *Actis* legendi Gereonis & alibi deinde beati Petri dicitur: episcopus, ut in *Geitis* Eucharisti, *Valesii* & *Materni* & apud *Galefinum* Equidem *Boniniensis* confusit; at non verum quidem seu in *Analibus* seu in *Observationibus* ad *Romanum Martyrologium* repert, ex quo tra-ct., id contra *Martyrologium*; eam tenent *Martini* in *Martyrologio*, non penitus infirmis fuerint ipsi *Lunopis* *Transirensis* episcopus inducitur. Sed ad posterum. cunctum *Lunopis* verba redactum.

102 *V*icium perfuncti canonis Marciatensis
etiam fuisse expulsum in locatæ Responsionis suæ
ad illustrissimum Hansthemium, et dicendum propo-
situm. Postquam nam duobus primis paragraphis co-
natus est ostendere religionem Christi primæ fidei
nære Gallis et Germanis illatam fuisse, ostenditque
vel scilicet intente fuisse, Agrippinensibus notam
fuisse et suscipiendam, tertio paragrapho concludit
missis iussis Evangelicæ prætoris, sed animi no-
men fuerit Euthoris, Valerii et Marcelli, foveam
non consistit ex illis aliunde suppleri aut exoriri,
ut sumus sed et credere propter multorum seculorum tradi-
tionem. Quartæ paragraphi, scilicet scripturæ,
etiam primæ fidei cultum non demonstrat aut
Marciatologus antiquis non vultissimis catalogis
Trevirensibus et Coloniae libris, admissis Gellio
etiam de seculis parergis in se non asperat, ne plus
antiquitatis se trahere aut Martiano Sere, et
Martiano et Harigero, vix iudicium fuisse agnovit
quod modis iter Maternum seculi i. et Ma-
ternum seculi vi. episcopus quatuordecim antiquis.
At, sequi, hæc omnia cum vobis legere ex-
actis de quæstioni tua, illustrissime domine, non
possum tamen sociare paragrapho vi. quæ as-
serbat, Maternum Agrippinensem, qui intro-
gredi i. seculi bo sit, eundem esse cum Treviren-
si Agniti antecessore. Huius causam allegat argu-
mentum, non avari, ad dominum, quod propriis a-
viti verberis, recitat tamen, quod ad vim per-
cipiendam necessarium non fuit. hoc transire.

etiam Unus natus Materium nobis natus est ex
monimentis antiquis nati seculum nomen, et
he, Materiam, ejus nomen novimus ex con-
scriptis prioribus, floruit valente seculo vi. Tre-
varius scribit Materium ex vetustis catalogis con-
fitei, sed ex nulla auctore certo, nullo sapere
C. olin catalogo ante decimum seculum
scriptus, quare quate, illud rursus domine, prae-
terit antiquitatem omnium v. ex bibliotheca
San-Gualoni prope Monachum Hannania, et
desinit in Rudolpho non occidit ad Tre-
vericam cathedram evictio; unde catalogus lex
iculus posterior est Materio, de quo quisque;
tandem lex iculus abiam ab aetate Materio, Vi-
ta, Chronica, Lectantia, Breviaria, Marty-
rologia; quare incertus et instabilis videri de-
bet Critici modernam Materianum Trevaricam
enunciant.

104 Deest erga Trevericam Maternam assertio
telus omnino corvatus esse sopper : nec nisi post
lex locali nomen Materni Treverici in Fastis
ecclesie Trevericæ talium nobis ante reiarum
est. Aique pri argumentum, illiusdemque vi, Ma-
ternum primi locali utrique ecclesie designandum
putas ; quia nullo corvæ, nulli sopper recte
probatur talis viri atq. Quare li Launeyi
argumentum negante semel atq., itaque possibi-
litatem affirmant existentiam hujus illiusve personæ,
hoc illiusve locali, incumbere probandi onus, &
Septembris Tenuis II.

quidem per telles, ceteris aut Ipparchis, admittit. Auct.
ter neque Agrippam vel Marnam, inculci J. P.
iv. in his finem, umquam in cathedra Tre-
verica sedisse, donec certi argumentis ad doctas.
Nam Gulcherus, Helandus, Harigerus sine
testibus antiquioribus coevi sui Iuppatis non
majorem fidem merentur, dum primum, quam dum
quarto saeculo Marnam exisse marant.

125 *Ignorantiam scire rationem*, & *apium* *matrem*
urgere est, quod ad totum gradum *erigim* suam e-
videntiam, ut in rebus *difficilioribus* *erigam* *ad*
statueret *non* *est*, quod *corvo* *vol* *sapientis*
seipsum *non* *finiverit*. *Nos*, cum *el* *sententia* *non*
probabiliter *adheremus*, quod *Exchortor*, *Valerius*, &
Materni *missorem* in *Gallias* *revocavit* *ad* *seculum*
serium, *namque* *Maternum* *Treverorum*, *A-*
grippinensium, & *Tungrensis* *communionem* *ad-*
monuit, *non* *ita* *arguitur*: *missio* *illa* *seculo* *1.6.*
erit *seipsum* *scriptoris* *corvo* *ad* *sapientis*, *igitur*
solle *non* *est*: *sed* *ita*: *similes* *missorem* *ma-*
terum in *Gallias* *episcoporum* *ad* *eruditis* *mentis*
revertuntur, *si* *formis* *dumtaxat* *excellentia* in
omni *antiquioribus*, *quid* *vero* *non* *est* *per* *particulari*,
nam *reliquos* *etiam* *non* *opari* *non* *oportet*?

[illegible]

107 N. hi boiafodi refugant episcopatu T. rorum S. M. ceteris autem fatis tertio: non tempe-
re, non domum matrem, non affera vetera, non
fideles iuveniles; ac diversa raris fide, car
patias ad traditionem de missis epni sacro primo
certis argumentis augentur, quem ad traditionem
de ejus episcopatu Treverensi fide tercio ut qua-
ter. Perro alijbrigitur Hentemine, quem respicit
objecta Harthemi, sustinet Materu Tre-
verensi, Tengerensi & Colemanis probas in Dis-
sertatione suas laudate § 6. & quod jam dedi-
mus inter necesse traditionem, discernere pen-
sit insinuat. Unicum, inquit, solum Maternum
in Treviranibus tabulis invenit lectum fuisse,
et hodieque fide perinde ac in Tengerensibus,
omnibus conperitur est: necum quo hoc cum

AUCT. dem esse cum Agrippinensi, probant cultus & traditio ecclesiarum Treverensis, Colonienfis & Leodienfis constantissima ac legitima; non talis, qualem de interopolis episcopis impugnamus; quamque antiquitati adversari probavimus; facimusque de hujus memoratis tribus ecclesiis communis Antichris cultu fidem aequidem ecclesiarum Breviaris & Lectionaria, Martyrologium Romanum Galesini, Molanus, Baronius laudans Bedam, auctum tamen, & alii ad diem xiv. Septembris, quo die festum communis hujus Patroni in tribus illis ecclesiis perique celebratur.

episcopos
Treverensis
fidei

108 His addit illustrissimus antea catalogus Treverorum antiquissimus; cum allegat Vitam S. Materni Treverensis episcopi, secundum judicium Henrichi, qui eam edidit ann. VII. mensis Maii pag. 22. conferens seculo VIII. ubi Maternus inter S. Maximam antecessores numeratur. Praefert etiam instrumentum antiquum alterius, quem scripsisse credit ante medium seculi IX. in quo dicitur fides Treverensis auctoris matris a S. Materno, qui erat tertius Treverorum archiepiscopus, ac monasterium in Confluentia construxit, & in eo corpus S. Galsiani condidit. Habet hoc instrumentum apud Lambecum lib. 2. Commentarium

de Bibliotheca Casbergia pag. 391. Quidquid de re sit, valorem tamen vultu mihi sufficientem; ut, in Leuwy episcopum credens, abjudicem Treverensibus Maternum episcopum communem Colonienfis & Leodienfis, tum propter iam recitata, tum quia ille traditus latet, ut non solum scriptoris auctori, sed & ipsi domestici Tongrensis ac Colonienfis, licet in alia discrepet, & error saepe in numero possum confiteri, ut eum Maternum, qui prius episcopus Tongri, Colonia & in vicinis locis ac cunctis Christianam fidem predicavit & prope gavit, etiam dicitur praefuisse Treverensium, & apud hos consecratus fuisse ejus corpus. Quod etiam causa fuerit, cur S. Maternus in memoratis seculis IV. & V. vocatus sit, appellatus fuerit episcopus ex Agrippina civitate, de civitate Agrippinensium, ac Tongrensiem vel Treverensium, non ex verisimili conjectura evolvere sentiamus.

C S. XII. Missio Sancti cum sociis Roma in Gallias probabilissima est; incertum tamen, an sub medium seculi III. an serius facta sit; quis fuerit sub hac tempora Treviris status fidei Christianae.

in
Roma
missi

POſt collatam auius S. Materni Colonienfis, ejusdemque cum Treverensi ac Tongrensi probabiliter auius episcopum, ex qua, ut recte observat Sellaris, nullo negotio censui atque SS. Valeris & Eusebii, ratiocinationi auctoris exigit, ut, in tantum veterem, qui scilicet fide digni sint, scriptorum silentio, edisseramus, quid ambis etiam probabiliter suspicasse videatur de loco, unde, & anno, quo in Gallias missi sint, quare ordine & modo populos instruerent, atque ecclesias illas administrarent. Ac primo quidem, cum res Treverensium suarum fondatorum agnoscat Trevirii 2 Tongri vero & Ubi Maternum, vera nobis apparet constans apud eos traditio, quod illic a san-

cta Sede Romana directi fuerint; confirmari ad ea, quae sub initium seculi V. Innocentius I. P. P. scripsit in Epistola ad Decemviri episcopum Eusebium, Manifestum esse inquit, in omnem Italiam, Gallias, Hispanias, Africam atque Siciliam, & insulas intersecentes, oculum instituisse ecclesias, nisi eos, quos venerabilis apostolus Petrus, aut ejus Successores constituerent sacer-

110 Nam cum illa Pontificis assertio: Petrus aut episcopus Successores, ut diximus, verum natura est, unius dominatus potius veritatem requirit, ut tota terra sit, cumque ut sepe dictum est, non videmus fieri.

111 Nam cum illa Pontificis assertio: Petrus aut episcopus Successores, ut diximus, verum natura est, unius dominatus potius veritatem requirit, ut tota terra sit, cumque ut sepe dictum est, non videmus fieri. Constat autem, quod Petrus, reliquosque, ut diximus, constitutos fuisse ad aliquos & S. Petri successores Pontificibus: a quo autem, quis certe deficiat? Constat Henrichi, missum illerum conspici circa illa tempora, quibus celebratur in Gallis ecclesiarum primus episcopus Roma transfusus credens erudit, id est, circa imperium Decii seu medium seculum tertium, ut de pluribus testatur Gregorius Turonensis. Calanus Christiana religio apud Treveris episcopum fuisse aut anno 214. atque Eusebii consilii episcopus anni viginti, tuncdem Valerio, trevis Materno seque perveniri ad annum 312. Non propterea repugnat utriusque veri erudit dispositioni 2 sed, quoniam etiam et auctoris assertio, veritate erat magna S. Materni; adducunt namque, hanc juxta eandem traditionem una cum hinc decessoribus suis Roma venisse in Gallias; igitur si demus etiam annis viginti quique aut triginta, utque perierit perierit, dum anno Constanti 313. a Constantino imperatore missi essent ad concilium Romanum, & anno sequenti ad Arelatensem, qua aetate raro fit, ut quis ad tam longinquam itinera se accipiat.

112 Si auctori Galsiano Treverensium, & vultus non graviter ponderis alius scriptoris, in epistolam fides habere utique possit quod suis missis, quoniam quoad tempus, alio eundem modo tem disparem & eque ut minimum verisimili. Nar- cat enim prior in editionibus Colonia & Leodii cap. 20. cum Eusebio, Valerio & Materno Roma simul in Gallias destinari fuisse Sinicium & Marcellinum, Clementem & Felicem utque Memmianum alioque quoniam plures; cap. 21. Diverit, inquit, Clemens cum Felice Medomatricum, Marcellinum Tullum, Sinicium Rheinis, Memmianum Catalaunum, ceterique in loca sibi a Deo praedicta. Eosdem per suis officia S. Eusebio auctori Pius S. Memmianus apud nos tem. 2. Augusti pag. XI. & S. Materni biographus S. Marcellini, item apud nos tem. 1. Septembris pag. 619. Illi, inquit, scriptores, si in hoc probabile scilicet fides haberi possit, non absque fundamento suspicemus, missum Sinicium auctorem scilicet esse sub annum 224. sed quem figenda nobis videatur missi S. Sinici, quem S. Memmianus biographus Eusebio etiam factum attribuit & S. Sinici, aut atheniensis tem. 1. Septembris pag. 122.

113 Nam illa memoratarum SS. Sinici & Siniciorum, quae nihil habent, ut seculo V. vel VI. posterora potius credamus, clare dicunt, quod SS. Crispinus & Crispiniani postquam Saesimundum in Gallis martyrium subissent, apparuerunt Romano Pontifici, cum de sua martyria certicem fecerant, memoratque, ut Evangelii praecant, qui tam pro-

Paulus &
Petrus
his
missi

2

revera-
tio epistolam
in Italia
scriptam
et sine
alio

P

2

missi in
Gallias
post an-
no dom-
nani 225.

pro-

A pter persecutionem admodum rari erant in Galliarum partibus, illuc dirigeret; iam minus parasse dicunt *Pontius*, & eo direxisse *Sinium* ac *Sinicum*. *Papio* enim SS. *Crispianus* & *Crispianus* excedit ante 187. vel 188. quos in eorum *Actis*, enumeratis ad diem XXV. *Octobris*, *Rictus Varus*, qui est sub imperio *Dionisii* & *Maximiani* mortem lausit, etiam sub eodem tempore & vixit crepuit scribitur. Certe haud diu ante dictos annos eum conuigisse, poterit ex nominis imperpetratoribus, qui uocantur etiam cum *Rebio Vero* in *Actis* SS. *Sini* & *Sinici*, ac alibi semper.

Id inuenit
fuit, et
difficili-
ter con-
stat

113 In hac dispositione consilium emendile la-
giori etati S. Martini; verumtamen cum auctor
damus monumentis incerta fidei, nec *Euthar-
ii* aliorumque scriptorum memoriam *Actis* SS. *Sini*
& *Sinici*, nolum eam prohibitionem offerere,
quam alterum. *Actus*, quod ante annum 188.
pote sub annum 186. iuxta calculum *Brevetis* in
Actibus, idem *Rictus Varus* *Treviris* inma-
nissime scripsit perhibetur, & inuenerit *Chris-
tianus* non totum a *Tibedae* legione militis, sed
C & civitatis *Senatus* atque incolae utraque sensu
martyria coronasse, de quibus egregium vixit men-
se *Octobri* ad diem quartum, quantum aut sextum,
quibus eorum eadem facta scribitur in tabula plumb-
ea, quae ingruente vallissime *Normannice* cito-
ce annum DC. CLXXIII. (ut loquitur *Hieronymus*
tom. I. *Historiae Trevirensis diplomaticae* pag. 221.)
juxta *Sacrosanctum* corpora, ad servandam eorum
memoriam densata est, & diuersalium cum reliquis
ante 1071. *Postrema* ejusdem tabulae verba, ut
non viderem exhiberi laudans auctor, ista sunt: In-
gressus est autem *Trevirim* *Rictus Varus* quartum
Nonas *Octobris*, & eodem die occidit *Tirium* (qui
Tibedae legioni, ut *superius* dicitur, ducatum
gerabat) cum locis; sequenti autem die *Palma-
rium* cum aliis principibus civitatis; tertio vero
die eodem exercit in plerumque textu utriusque.

memoria
per rem
dubiam
facient

114 Quae si vera sint, & eo sensu admittenda,
quae vult *Brevetis* ad citatum annum, fides haberi
nequit *serioribus*, *Sinici* nostri aut cum SS. *Sinio*
& *Sinico* in *Gallias* demigrasse, nisi credamus,
ingruent *Trevirorum* numerum *Christi* fidei fuisse
amplem, antequam illuc concederetur idem *Senatus*,
C idque vocatus fuisse primus apostolus & omnesque,
quos existimo in ea persecutione pena religionem fave-
scentes, & verum quodammodo *fundamentum* eccle-
siae. *Micrum* tamen, si tunc praesentem illuc ad-
venissent, quomodo *Valerius* & *Maximus*, etiam
juxta *Calmeti* computationem *Eutharius* jam tum eorum
evangelium, in tam generalis atque acrius persecutione
tyrannorum manu effugissent; non *Valerius* aut &
Eutharius, ut supra dictum est, evellunt in anti-
que documentis exhibetur, tamquam evanescerent,
idque de *Martino* nequit esse jam.

Idem f.
die *Chris-
tiano*
Treviris

115 Utra denique sententia verior sit, satis ap-
paret, ponant admodum sub annum 188. *Trevi-
ris* existisse *Christiane*, etque seu ad fidem con-
versis fuerit a *Senatus* nostri uisus persecutionem,
eui se subdarentur; seu post eandem *Christo* uen-
isse dederunt, non habuisse nisi occultam religio-
nis exercitum; quodammodo istidem temporibus
Maximianus in *Christianos* acerbissimas impetor-
tus in his partibus residerit, & *Martianus*
auctor in sua paenagii, bebant ad eundem *Trevi-
ris*, de hoc erutate in eum modum loquatur, ut
idolus profus dictam praecipit. Audi verbo a-
pod *Brevetorem* ad annum 187. *Rutilius* ex acie

Septemberis *Tamari* IV.

cum triumpho rediit, locumque hanc urbem, *AUG.*
repentina sua in hostes eruptione sollicitum, la-
J. P.
tuita & exultatione, & aris flagrantibus & lacri-
ficis & accensis odoribus numini tui, impleti.
Ita utroque illius diei temporibus divina res pa-
ri religione celebrata est: Jovi, dum pro futuris
voveatur; tibi, dum pro victis solvitur.

116 Ea sunt erat iudales *Martianus* *Hercus* sub *Mari-
tino*, *Maximiano* & *Brevetis* *Trevirensium* martirum,
liti, ut, dato etiam, quod decessit non adeo fo-
vere in *Christianos* per *Gallias* dispersos ingruen-
tis, nunquam fuisse possumus, ut hi aperte ac
publice fidem suam profiterentur, ut in partibus,
in quibus ejus iussa tanta militum *Tibedae* a-
horumque fidelium clades facta erat paulo an-
te; namque & *Brevetis* *Trevirensium* martirum,
ina & a plerisque aliis scriptoribus effugit ante
186. passio SS. *Martini* & *Siniani*, quod ex-
aminabit ad diem XXI. *Septembris*. *Peter* *Ma-
ximianus* in *Gallias* & pro majori parte *Treviris*
habeat dictae usque ad annum cunctas 192. ut
praemum sit equitum, haud numerum fuisse fide-
lium *gregem*, qui ad hac aequo tempore servab-
ant ac regerant *Senatus* nostri, ut, merito con-
fiteri licet, laborerem deinde ipsi fidei propaga-
de verum fuisse apertam; quando fecit *Consulen-
tium* *Chlorus*, *Consulenti* *Magus* parte, circa nos
memorant annum per *Dionisium* & *Ma-
ximianum* *Augustus* creatus est eorum cum *Galerio*,
& pene post tempore nullus totius *Galliae* regi-
men, *Treviris* sedem fuit.

117 In tempore longae semper in *Christianos* a-
rima eorum, & non modo amabilis, sed etiam
venerabilis *Gallus* *Lut*, praecipue quod *Diocle-
tiani* suspectam prudenter & *Maximiani* iugul-
nariam eremitit tunc imperio ejus evaleant. *Peter*
hae fuit *Eusepius* lib. 10. *Brevetis*. *Eusepius* con-
sensat *Lactantius* lib. de *Mortibus* persecutionem
ubi cap. 15. agens de persecutione omnium gro-
vissimam, sub annum 303. iussu, literas ad *aus-
sas* fuisse a *Diocletiano* ad *Martianum* *Hercum*
& *Consulenti* *Chlorum*, ut hi in suo quis-
que imperio parte eneserentur, quod ipse jam
Nicomedia inchoarat. Et quidem, *Lactantius* ver-
bo fuit, senex *Maximianus* libens parat per *li-
talem*, homo non adeo clement. Nam *Consulan-
tius*, ne dissentire a majorum praecipio videretur,
conventicula, id est, parietes, qui restitui
poterant, dirui passus est, verum autem *Dei*
templum, quod est in hominibus incolunt ter-
ravum. Tam cap. 16. Verabatur ergo universa
terra, & praeter *Gallias* ab Oriente usque ad *Oc-
calum* tres acerbissimas bellis (*Diocletianus*, *Ma-
ximianus* & *Galerius*) saeviebant. Eque hebre-
ficum videri *Consulenti* *Chlorum* praebant
Domatilla, verbo dedimus nom. 15. ad *Opius*
Mederonem.

§. XIII. Ejusdem materiae persecutio.

Pulchris omnis coloribus *Consulenti* depin-
gu *Eusepius* in *Pas* *Consulenti* filii, ejus
verbo, quantavis pauli lingua non ebi re fac-
rit hic transcribere. Sic habet apud *Valesium* lib. 1.
cap. 17. Qualis autem exitus vias illi (*Con-
sulanis*) contigerit, cum le talem erga *Deum*
praestitisset, quantumque discrimen inter illum &
reliquis imperii coolores, in, quem coluerat,
Deus esse voluerit, quisquis rem ipsam attentius
expendit, facile cognoscet. Postquam enim mul-
ta regis virtutis indicia diuissime praebisset, u-

Idem f.
die *Chris-
tiano*
Treviris

li 3 num

Auct. numquid summum omnium Deum agnoscentes, eorum vero, qui plures deos volebant, impietatem redderant, & sanctorum hominum precationibus domum suam undique munivisset, reliquum decemque viris temporis expedire ac tranquillitatem summam quam gloria exegisset dicitur, compos ejus felicitatem, quam vulgo perhibent in eo positam esse, ut neque ab aliis afflicti, neque alios ipsi afflicti molesta. Ad hunc igitur modum toto imperii sui tempore, quod æquibilibi perpetuo ut placidum fuit, universam familiam, conjugum filios ac liberos cum omnibus manibus unum tantum regi Deo consecravit. Ad eo ut multitudine eorum, qui in ipsius palatio simul verabantur, nulla res ab ecclesia Dei differret. Inter quos erant etiam ministri Dei, qui continuo precationibus pro salute principis Deum venerabant; cum lumen vulgo apud alios ne ipsum quidem Dei sanctorum nomen proficere fas esset.

119 Similis tradit alibi de Constantio laudans Eusebium, sed hoc ad propositum nostrum abunde sufficiens; etenim ex sola postrema periodi appellatione discimus, aliam plane sententiam fuisse in Galus, cum ille versatus est Maximianus, quippe apud eum, sicut & reliquos collegas, ne ipsum quidem Dei cultum nomen proficere fas esset, aliam vero, dum idem moratus est Constantius, cuius aduentum deservit ecclesie Dei comparavit. Nam quoniam dissimulatio accipio passim de tempore, quo sub imperio seculi IV. corpus est sacrosanctum imperatorum persecutio, tamen ex eo non parum firmatur id, quod dicitur non. 115. de pontifice Christianorum Treveris, dum hic aut in vicinia heretici Maximianus ante 117. & sequ. Ceterum ex recentis testimonio non immerito evincit novandis, plures Galliarum martyres, quorum passio in Hilaris provinciam & civitatem referunt ad persecutionem Diocletiani & Maximianus, palmen confectus fuisse, non in particularibus, quas historia cum ille confederant, ita ut mors plerumque consanguinea sit inter imperii Diocletiani & antecessoris præfatum Maximianus, cum scilicet in Gallias profectus est contra Beganos, & eodem tempore etiam in Christianis eadem tunc.

120 Si tamen absolute tendendum sit, quoniamdam martyrum pervenisse ad persecutionem generalem, id profecto Constantio neque adscribi, sed præfatis civitatibus & provinciis, aut populi in Christianis civitate furibundis, qui ipse forte absenti reprimere non potuit, vel, evitanda majoris mali consilio, non est ausus propter decreta Diocletiani, quibus non modo Galerius casus, præcipuus persecutoris auctor, sed & Maximianus Augustus tanta robore obsequi debuit. Eam consensum de locis sacris in Gallia expositis clare allegat Lactantius: Constantia ne dissimulare a majorum præceptis videretur, conventicula, id est, pariter, qui resistere poterant, dicitur passus est. Passus est, inquit, dicitur, non autem iussit, vel ipse dicitur. Et hinc patet, Lactantium non pugnavit cum Eusebio in Hollarum Ecclesiastica lib. 8. cap. 13. sic ferunt: Denique tum alius in rebus humanissimum est ad beneficentissimum erga omnes peritum, tum concitatus adversus nos (Christianos) belli molentibus participavit. Sed cum veri Dei cultores, qui sub imperio suo debebant, immunes ab omni noxa & calumnia servasset, nec aus ecclesiarum mædes lubertissimè, nec quidem adversus nostros esset molitus; tandem salicissimum ab ecclesiis vix eorum consecutus est.

121 Cum autem & Lactantius & Eusebius D. anteversum afferant, homines Christianos sub ejus imperio incolumes & immunes fuisse servatos, consueverunt, ut, si absolute tendendum sit, quod præcedit non. dicitur, de pacificatione id necessarium investigatur, qui primo imperio, absolute Constantio, iussu aut auctoritate, ecclesiis. Ex discipulis modo Galie naves, quo tempore gubernat Constantius, felicitate, sacro dignissimus, qui sacri palatii Treverensis, quoniam libris præfatus fuit: qui sunt libris non parvis non ostendi magis, quando sub anno 303. Constantius & casus Augustus & imperator solus est, ubique prout exultat, quoniam suam erga Christianos favorem aperit ac plane cessavit.

122 Hec quævis attente consideratur, creditur adhuc, sicut, Breverius & alius, qui, ut Hollarus & Treverensis refragantur, sequens, post illam, Treverensis episcopus martyris afflicti fuisse servatum, Metropolitani anno 303. cum post annum aliquot Severinum, Flavianum &c. Sed in illis Sanctis nostris reversionem, quoniam causa parva præsumit ipse dignissimus, perspicuum sit similiter, potuisse etiam sub ideo Constantii regimine latissimum E. campum ad excedens labores apostolicos, promovebant religionem, excedensque notabiliter fiduciam numerum. Imo cum illa tempestas Treveris fias fides esset Cæsari aut Augusti, Galliarum principatum habentis, vix dubium mihi est, quia & non fuerit Constantio idem Sancti & apud ipsum voluerit gratia.

123 Nam cum, ipse Eusebio, iussit eos, qui tunc in illius palatio versabantur, essent etiam ministri Dei; quid vetas credere, his designari vel ipsos Sanctos, vel saltem eos sacerdotum, qui ex illis illis tum episcopus ibidem consueverat? Quæ autem & tribus, imperante Constantio, Treverensium episcopatum gesserit, dissimulatio deest. Certe Enchiridion sententia Celsi & aliorum, ecclesiarum ejus in Gallias adveniens circa medium seculi tertii, iam tum ad eam abierat, & forte etiam, loca eundem adveniens statim fecit. Quare mihi verissimile est, Valerius id temporis gubernanda ejus ecclesie curam incubuisse, & remanuisse aliquam dum suprema Galliarum potestas devoluta erat ad Constantium Megam. Quæ temporis intervallo etiam mihi verissimilimum est, eademque S. Maternum ad Tugur, Celsus & circumjacentes populi, apud quos Evangelium prædicaverit & prima episcopatum pariter fundamenta & domos, deservit Valerius, Treveris vocatus sit, atque ita tribus anni ecclesie præfatus episcopus; et quoniam immensum numerum ecclesiarum Christianarum numerus, præfatum quando ad hunc accessit ipse imperator Constantius sub anno 311. cæpi conveffum addiderit credatur S. Maternus, eruditus est, eruditus & eodemque, ut fuit Treveris saltem subfinitus episcopus alter.

124 Hoc passio liquet, cur idem Maternus, anno 313. ad concilium Romanum missus, solo generi, cum Agrippianensi episcopo stulo erret, ipseque eodem duntaxat fr. subfinitus concilio concilio per concilium Arelatensis anni 314. quibus, ut ante memoravimus, Agrippianensi episcopo subfinitus erit, legitur. Sed & eo hac item subfinitus rutilio Breveriano Chronologie locat, quo Agrippianensi episcopatus reversionem ad annum 317. propter traditionem aliquam, quæ idem Agrippianensi iussu novissimas passuere Antiocheni, iussu alius &c.

A cleo duntaxat Antiocheno, inter omnes Helena Constantini M. matris, jam a Palestina rediens, adeoque circa meo allegatum annum, crederetur Treverensi archiepiscopatus praefectus a S. Sylvestre PP. Hinc Pontifici attribuitur diploma & monumentum alio, quibus ea traditis anothetur, discussa & improbata sunt alibi. Adiri possunt tom. 1. Januarii pag. 771. in Commentario praevio ad Alia S. Agrii. 2. Historia patriarcharum Antiochenorum praefata tom. IV. Julii pag. 38. & seqq. & tom. III. Augusti pag. 550. in Commentario praevio ad Alia S. Helene.

Q. quoniam de religione Treverensi fidei.

135 Ad jam statuta aliquem sibi formant nonnullis difficultatem, sed, meo judicio, levissimam. Proponit illam ac diluit Hombertus S. 6. Disquisitionis: Memini, inquit, a nonnecine eam obiectum fuisse, difficultate credi posse, Maternum ad Coloniensem cathedram transisse, relicta Treverensi; eo quod transiit ille videatur repugnare more illorum temporum. Hic respondebam, exulare hie omnem proprie dictam Materni translationem, quae statui non potest, ubi ante conversionem Constantini ne dicentes quidem in propria significatione nostris in paribus apparet; sed hactenus indefinitus nulloque limitibus circumscriptus aget, verbo Dei per Eucharium & Velerium archiepiscopos, per Maternum latioribus terminis exculatus & irrigatus, demumque sub hoc per majorem nunc exultantem Ecclesiam bonum divina. Pone iam, hanc translationem dici debere: faisset ea opinio saluberrimique consilia suscepta, non talibus, quoniam Ariani alique haeretici usum, ambitionem nimirum & avaritiam, quorum facinorosa animi dedere Patribus concessit Niceni adversus episcoporum translationes statuendi canonem, qui vel ipse satis probat, minime raro in auro fuisse trasfuit episcoporum de una ecclesia ad aliam, sed frequentes potius.

136 Nuperum, quod sciam, defunctus laudatus illusterrimus, de S. Maternus, priusquam S. Valerius successisset Treveris, apud Tongros & Vitis Evangelium semina atque episcopatus fundamenta jecisset; & inde, credo, difficultatem in celum esse potius, quod a Treverensi ad Coloniensem sedem transiisset. At vero iusta dispositionem nostram diffinitus effecti, an non repugnaret meri illorum temporum, quod Maternus, jam eorum gerens ecclesiarum Tongrensium & Agrippinensium, etiam Treverensis regem adierit post Valerii obitum, eaque difficultas per allatas ab illustrissimis rationes facile dissolvatur. Contra nihil difficultatis apparet in dispositione nostra per transiit a Treverensi sede ad Coloniensem & Tongrasem, qualis nullo sensu hic abrideri possit, quoadquidem omnes simul ecclesias jam gubernaret, & paria totis viris per alium sublevari tantum videret ob alioas superius rationes, in qua satis humilitationem & demissionem animi patris suspicari, quam vel levissimam ambicionem aut avaritiam videretur sibi fingat.

137 Adhuc in nostra hypothesis probabiliter etiam assequimur, eor sanctis partem meritis in aliam translationem non elegerit potius remanere apud Treveris quam ad Tongros & Coloniam reverti. Quippe, jam ante ad majorem Dei obsequium & fidei Consuetudinem emendationem conditurum judicaretur, si totos ad labores divinos & fideles Treverensis pastores suo arbitrio consuleretur, severos ac regeros, ne defectu aliorum episcoporum, vel saltem sufficiens auxilium praeiudici, dissiperetur, Consensus fortasse necdum ad fidem converte; sic postquam in conversos

est, & Materno satis confisi de virentibus S. Agrii in deabus ad episcopatum dignitatem requisitis, equum ratus est, hinc egrum illum committere, in ipsam curam ac laborem omnem impenderet solus Tongrasensis, Colonienfibus ac vicinis populis, a quo iam incitatus opus perficeret. Non licet hanc dubio ad laborerem etiam sub iuniorum Eucharis & Valerii ad Treverem conversionem, nam videri non debuit, quod potius quodam studio ac sollicitudine afficeretur erga Colonienfem ac Tongras, neque quae penitens labore reverens Christi generaret. Postlerem hanc eorum ordinem propinquum duntaxat, ut deductum in conspectum nostrum, quibus finibus accessi sit placulum concedere, hoc profecto fuit: incertum, si quis meliorem & temporibus magis consentaneum exceptariis, propeud, hanc gravitate et acquiescentem; quod & de singulis augdibus, & post dictam illudellum volumus.

S. XIV. Reliquia Sancti gesta, in Vitis & Historis enarrata, fabulose esse ostenduntur, vel fabulosis adjunctis exornata.

Uso differimus S. III. de antioribus Vitis SS. Fabulose Eucharis, Valerii & Materni; Gestorum 1. 1000. tem tam Treverensem, tam Tongrasensem, Trajesticum ac Londensium pontificum, ac datam conclusimus eorumque bisce laborationibus accedere posse eandem ab atore, quae scripta sunt, praesertim fontes anteriores, unde praesentibus, nequeam assignari. Ex discussis autem & statuta usque nunc sponte elocuti, qui nobis sensus sit de gestis ipsi, quae de Sanctis nostris enarrantur; idem narrantur, qui est hodie superarum plurimum, plerumque fabulosa esse, qui saltem fabulosa temporum & personarum adiunctis adnotata; 2. ius naturae esse annuunt, ut sciam non fuerint, etiam si Santiorum fende prae in Gallias advenit solidissimis documentis probari possit; 3. idque majore jure statimur de narrationibus, quae temporis decursu ab aliis evagantur & scriptis aut typo commisse sunt. Dimus de singulis specimen.

139 De SS. Eucharis, Valerii, aut Materni natalibus nulla mentio est in Vitis 2. de seio Eucharis dicitur in Gestis Treverensibus, fuisse Graecam, ut nomen indicat. Nihilominus silentium illud non obscurum quoniam Materni patrem & parentes invocari alii. Placuit, cum Longobardum & Papae comitum filium scribentis, angust reuli sum. 72. Sed magis miris et vales adstruit fabuleis aliter, sique fidem obtinuit saltem apud paucos. Audi Gilelmum de Colonia Agrippina magnitudine lib. 2. synag. 3. Quo vero Maternus hic? Breviser dicam: „Adolecena ille ex Naum, aetorum farte novemdecim a Christo Domino nostro suo & salutis publicae nata, anno xxxix. in Autumno circa Idus Septembris vixit relictus. „Dum subdit auctor, se dista ab aliis & scriptis referre, citare in margine codicum Mss., cujus meminit Malbrancon lib. 2. de Meritis cap. 7. Et vero, dicitur eare loco Malbrancon se anno 1602. cum Naumuri hesperaret, incidisse in huiusmodi codicum, et nihil in eodem recitat. Sum tanta Genuie vetustioris, apud quos referuntur eadem. Sic in Martyrologio Germanico post Sancti elegium ista sequuntur: Arbitrantur nonnulli, ipsum fuisse vidum filium a Christo ad vitam revocatum.

Idem

A cabant. Cumque in quoddam Gallia castellum, nomine Elegia, pervenissent, ibique aliquantulum temporis commorantes, omnes ad credulitatem constantem incitantes, usus illorum, Materius scilicet, febre correptus graviter aegrotavit, atque eadem infirmitatis molesta, non post multos dies vitam finivit.

in via de
functo

135 Quia orbatate B. Eucharis nimium contristatus, faciem uberiorum lacrymis profudit, simulque ingemiscens ait: O inimica & odiosa mors, quae invidia diaboli in orbem terrarum intonitru, quare contra nos tam crudeliter exististi? Cur, quod superba pietas ad depellendam mortem invidiosius desinavit, tu violenter abisti disti? Scio te, impitissima, in praesentibus na Christi morte occubuisse: & unde te verum adversum feros ejus creasti? Sed confido in Dominum meum Jesum Christum, quis, quod per nos fieri disposuit, hoc auctor tuus impedire non poterit: & quod ipse ad salutem credentium praedixit, hoc inventor tuus diabolus pervertere non valuit. Hæc dicens lacrymas repressit, & corpus discipuli tunc commendans, assumpto Valerio, cum celebratis Romam rediit, & cuncta, quae ibi in via accesserant, flebiliter magistro per ordinem narraui, dicens: Non possumus iterum remeare per viam, qua misisti nos, & gentes praedictas docere, nisi Maternum discipulum tuum Elegiam precibus tuis relinqueres a mortuis, ut verus Dominus nostri Jesu Christi gentibus illis manifestetur.

et ad viam
revocato,

136 Quae ille clamorante consolabatur dicebat: Noli lugere, carissime, nec tristis esse, quia, quem tuum mortuum doles, ipsum per gratiam Redemptoris nostri ejus relinere videbis, & tui iunioris fidelem & incolumem Socium habebis: mortem enim, quam ille ad tempus corporaliter perculit, hanc omnipotens Deus ad salutem plurimum providit. Sed jam nunc accipe baculum meum, & corpus tuum iterum perage, & cum illic perveneris, ipsum baculum super corpus defuncti pone, dicens: Principio tibi Petrus apostolus in nomine Jesu Christi filii Dei vivi, ut a morte relinqueris, & commissum ministerium nobiscum perficias. Sanctus vero Eucharis cum fratre Valerio imperium magistri gratanter suscipiens, ad praedictum castellum veloci cursu pervenit: & atque ad sepulchrum Fratris accedens, dilectissimumque thesaurum effodit, baculum funeri superposuit: & dum Apostoli verba, quae mandaverat, retulisset, statim Maternus, resumpto spiritu, cecidit, atque manu pontificis, viva & incolumis coram populi multitudine de tomulo forerit. In hoc ostenditur propheta dixisse: Mirabilis Deus in Sanctis suis &c. Et in alio loco: Omnis possibilia sunt apud Deum. Tunc omnes, qui aderant, laudes in calum extulerunt, & multi ex pagani, Baptismi gratiam consequentes, veritatis fidei se compunxerunt: siquae impleretur praemissa Apostoli sententia, quod mortui illius occasio multorum fieret ad salutem resurrectionem. In quo loco postea ecclesiam Christiani construxerunt, eoque ex eo, quod ibi accideret, uonem Resurrectionis impulerunt.

post dies
quadragesi-
ma, illi
corpore
laudo

137 Londoni in epigrapha tom. ante pag. 921. spatium temporis, quo S. Maternus in saeculo jamuit, indicat verbis sequentibus: Sicut quadragesima diebus jacuit in sepulchro, ita etiam totidem annos mansit in sacerdotali ministerio. Harigerus apud Chapeauvillu: Apostolica consolatione fir-

mari quadragesimo defensionibus beati Viri die ad Aug. corpus cum hile egressus fuit; Hicervus Trevirensis: Habem jam in sepulchro dies quadragesima. De eorum senectute inter illos de mirabili modo & ordine, in eo differant, quod quisque stylum suo genio accommodaverit, & id, quod unus pluribus verbis expresserit, alter paucioribus praefecerit. Nunc ad quaerendum: Nescisse nos est hic reperi, quod historia ipsa non praestat nobis in adpositis temporis & personae S. Petri munitis Sanctorum in Gallias, & in Urnem reversis baculum suum tradens: alia sunt, quae item integram suspellam nobis faciant: ac primo quidem an eo, quod idem miraculum, vox, aut ne vox quidem monito ordies, alius Sanctus officium sit ab hylaritas.

138 Sic in Vita S. Mercurii Constantiensis et ceteris episcopi, apud nos tom. 1. Augusti pag. 22. narratur Sanctus iste missus a S. Petro in Gallias cum Dionysio Parisiensis, Soter Romani, Eucherio Treverensi, Sabino Senonensi, Sincero Lugdunensi episcopis & aliis sex ejusdem Ordinis viris, cum Donatione item ditione & Domitiano subdiaconis, Porum cum hi omnes ad decem & odo milia passum processissent, conigit, ut Mercurii subdiaconus Donationem obvia: & quoniam postquam dicitur ille sepelivisset, Romam reversus est, & acceptum a S. Petro vestrum mortis deus impetus & suscitavit. In Actis S. Francisci Praetoriarum episcopi apud Buxenonem part. 1. Historiarum ecclesiae Galliarum pag. 7. & ibidem in Actis S. Georgii Plannorum episcopi, dicitur Fronto, in Gallias directus a S. Petro, sub itinere peregrinationis dicitur emissus Georgium suum, sed admo dole S. Petri, ad quoniam auxilium petierunt reducere, fuisse, idque adeo confirmari ad recitata in epigrapha Sanctorum nostrorum, in si omnia, spatium itineris, & mutatas praefatas episcopi, eundem plane historiam facerent. Item scaberis, si opera precium daretur, adire Sarrum ad diem xxx. Junii, & obiter perlegere, quae in Actis subdiaconi S. Marcialis episcopi Lemovicensis traduntur de Austerlitione per baculum S. Petri cisterdem Marcialis opera resuscitavit in loco, qui Elie vocatur. Dubitare equidem non possum, quin hylaritas illam ab uno scriptore extenuat, mutati sint alii, & quique in saeculo applicaverunt.

139 Petrus ut potest absolutum, quae descriptio fuit erat praeterea in recitata historia, non fuit verisimile mihi est, Eucharis, vero apostolus ad matrem venientem petatissimam, adscripta ad mortem apostrophe, uti magis accommodata tali voce ad Petricum quereat: ut si, mortis Materno subdiacono, praefatus esset ad gentium conversionem omni aditus: adhuc interpretum & incredulitatem Romanorum post contemptum tam ingens via spatium, ac dringens nimis artem nobis appareat quadragesima diem intervallum, ut ea Absint, in qua fuit est Elegia, alius Alegia, Legiacum, Hecellum seu Heclium, alium civitatem, nunc pagum, Romam & hinc deus emissus negotii in Alesiam emigraverunt, ut eo veloci gressu iter instituisse perhibeamur.

140 Breveviter ad omnes Christi 49. & 90. in suspirio confirmationem mirabilis praetor monentis Vitas & Griste praedicti testimonio Petri Cluniacensis, Joannis Henrici Augustinensis, Theodori Epernamensis & aliorum plurium, quos etiam in marginibus sed quoniam hi prioribus recentiorum sunt & non uno adeo curiose indaganti, facile dampni pueri,

AUCT.
J. P.

nam, licet in celis, ab aetate totum minus totum, fides eis ungere non debet, hic nihil amplius vult totum auctoritas ad confirmandum miraculum, quam ad stabilendam Sanctorum primo seculo missionem, quem tradens simuliter. Negat tamen inde concludas, omnia a me negare miraculum confirmat Materni; contra enim, sicut carere, missionem, non dillam voce, sed sermo sustinet, sit nihil videt, quod negat negare, resistentiam fuisse Sanctorum, si omnia res decerner ad secundum verum, quo simile miraculum non minus conducit ad promovendum Evangelium fructus, quam seculo primo.

Ita regis
sancti
dilecti
1761

141 Ita, si ante admitti possent, quo ad hanc materiam habet Celsus Hülshoffensis in Dialogo distat. 8. ran. 78. omni evanescere de varietate huius miraculi discipulorum; sed in antea hoc inde adeo mirabile & incredibilis careret, ut facile suspicetur, prout fuisse in credulitate. Audiamus interim quod spectat ad proprium essentiam: Bonae memoriae domus Gertrudis abbas Clarevalensis, qui nostris temporibus fuit, cum tempore quodam visitandi gratia pergeret ad claustrum, & apud religionis fratres sancti Matthei hospitaretur, eadem nocte dictis Martinus, ecclesie cryptam solus intravit, & ad sepulchra sanctorum Eucharis, Valerii atque Materni, qui Treverorum primicerius episcopi & nostrarum regionum apostoli, devote oravit & maxime tamen petivit sibi divinitus revelari, utrum magis expediret in officio abbatis manere, vel illam resignare. Cuius gloriosi illi tres Praeules, in multo iplendore sibi apparuerunt, dixerunt: Frater, nequaquam officium tuum relinque: qui in brevi cum palma martyrii ad nos perveniet. Sicque disparuerunt. Mane, cum esset professorum, Praepositi S. Simonis cum, ut secum in redita hospitium dignearet, rogavit: quod & promissit.

P. que fuit
sancti
dilecti
1761

142 Cumque completa visitatione rediret Treverim, de promissione laici cum paravit, vocem iterum orare ubi prius, quodam neglecta in prima visitatione sperans sibi deum esse revelanda. Quoru ista, quo cum Celsus loquens inducit, Apostolus: Quam fuerunt illa? Pergit Celsus: Vni anima sancti Materni fuisse infra illos quadraginta dies, quibus sepulchrum lueat. Quod plura? Promissit sibi memot in domo Praepositi se recepit: & sicut ipse procuraverat, in ipsa nocte solito maturius surgens, & Martinus decantans, monachus relicto & conventio assumpto, ad ecclesiam S. Eucharis perrexit, cryptam intravit: ubi sub forma prioris visionis praefatus Pontifex videre videtur. Ad quem S. Eucharis: Novi, ad quid voceris. Ecce Materneus, interroga eum. Quod iam fecisset, respondit ille: Anima mea per illa quadraginta dies fuit in paradiso, & quia sciebat, se ad corpus esse reverteretur, mercede sibi in calcibus preparata frui non potuit. Mane ergo in officio tuo: quia per palmas martyrii cito nobis iocundaris. Quod in factum est; oam a quodam milite propter zelum Ordinis leniter interfecit. Deinde beatus Pontifex adiunxit: Exillente me in paradiso, nil alium est in mundo, quod non viderim. Hactenus illa apud Tifferrum meo laudandam.

Celsus
Hülshoff
1761

143 Ex relatio illius generis non est, cuius fuit plerique de sancti fides conscripta, quorum solent appeteri a temporibus rei facta remotissimi forent; sed inter se cognata a novis, ut ipsi

lanti, & sanctis aliunde. Etenim Celsus secundum duodecimo eximus miraculum induit in Hülshoffensi abbate Cisterciensis Ordinis, sicut ex apostoli Romanis ubi hanc praeterea a Rector, & ibidem circa annum sequenti seculi xxi. Dialogi sui compendit, ut affirmet quatuordecim de aetate ipsi formam habere. At eadem seculo xxi. contigit deinde relato apparuit, quatuordecim Gerardus Claresvallis Longuevalensis diocesis abbas presens abbas fuit anno 1170. & sequentibus usque ad annum 1175, quo vel sequenti transiit interfectus est ignis ab illo tempore de Basches novatus, ut illius testimonium ostendit in Galia Christiana novissime edita, tom. 4. col. 801.

144 Nihilominus ut et Celsus viris suis temporibus, quibus illam apparitionem contigit scribit, velis spondere de ipsa, sicut narrat est, veritas. Certe anni quinquaginta vel etiam triginta non requirunt, ut innumerat & correferant alijque facti ad ipsam, atque admatuerant a vira per quidem, sed novum tradit, qualem fuisse Celsum episcopus, ipsam Bertrandus Tifferrum novatus Cisterciensis, qui tom. 1. Bibliotheca Patrum Ordinis sui inferius Dialogi Celsus, & hanc plerique locis contra adversarios vindicare tendit est, apparitionis dicta relationem non modo suspensum habet, sed ne dubitavit utari in margine, illam apud partem solutam esse, quo Gerardus S. Maternum interrogasse, & hanc illi respondisse tradit: quia factus fuisse curiola, laetitia indigna B. Gerardus, martyre mox fuero, oratio, qui petere sibi revelari, quid egerit, & ubi fuerit anima ipsius Materni per dies xl. quibus mortuus fuisse dicitur. Sic habet in Mox ad cap. 11. Distinct. 2. Eardus Cisterciensis ipse Tama inferni, & in qua dicta apparuit referat mox multo minus verum.

Abbas
dilecti
sancti
1761

145 De rationibus Tifferrum, uti & de una parationis historia lectis iudicium relinquamus. Si vera sit praesentia ex parte, quam reprobat laudatus auctor, scitis praeterea est miraculum 2 si fabulosa, miraculi tractatione non efficit quidem, sed tradit ipse iocunda tractat, utque, sicut alia plerique, nullis testimonium sociale non variatibus confirmata. Vixit tamen ipse abbas, ejus fama in Asia, & mirandi indicia testantur creduntur in loco, quo contigit. Testatur id Beatus Romanus Selestatensis lib. 2. Romam Germanarum verba sequentibus: Apud Hellum, vicum cum tribus militibus e Selestatio distans, adhuc conditorium ostenditur, in quo jaceret mortuus aliquandiu (Maternus) sed mox vix restitutus, ut adhuc Treveros Agrippennae quae crederet. Jacobus Hympeliquus & ipse Selestatensis in prologo ad Catalogum episcoporum Augustinensium, editum anno 1508. post narratum Materni resurrectionem pergit in haec verba: Superaddita est ibidem ecclesia, ad quam in hodiernum diem populus confert; praecipue tamen Sabbato ante Dominicam JUBILATA usque in tertium diem, ob peccatorum veniam & summis Pontificibus illuc praesentibus concessam. Idem refertur Brucerus in Annalibus ad annum Christi 49. & Laguille in Historia Alsacia lib. 4.

AUG. 151 *Pergeamus itaque ad ea, quae magis com-*
J. P. petra fuit de baculo Coloniensi ad dudum prepa-
rationem dilecti S. Petri translati. Verò Ringeri biographi
dedimus ann. 147. in quibus certo equalitatem,
translatum fuisse baculum ad Coloniensem suam ante
Christi 513. cui possum assignatur inimus
archiepiscopatus Brunensis, & 961. quo defuit
curare. Servatus est autem ineger baculus Colo-
nias usque ad tempora Martini archiepiscopi, qui
sedem occupasse legitur ab anno, iuxta aliquos
974. iuxta alios 976. usque ad 983. quique
ad preces B. Egberti Trevirensium archiepiscopi
eundem in duas partes divisit, atque alteram
sua ecclesia restituit, alteram concessit Trevi-
rensi.

152 Totius rei historia, accommodata tamē
 traditioni de disputatione S. Petri, inscripta est
 ista, quae baculi parti incolae S. Petri, ascri-
 pturisque cum veneratione in hunc usque diem.
 Das nam Brunensis verbis sequentibus: Baculum
 B. Petri, quondam p. relicitatione Martini
 ab ipso transmissum, & ab Eucharis huc delatu-
 m, duo hac ecclesia tenuit, postea Hunnorum,
 ut fertur, temporibus. Metum cum reliquis huius
 ecclesiae thesauris deporatis, ibi ulique ad

B tempora Othonis p. imperatoris senioris
 permansit. Inde, & fratre eius Brunonis archiepi-
 scopi, Coloniensi est translatus. Junio-
 ris eum Othonis imperatoris tempora, petante
 Egberti Trevirorum archiepiscopo, & anno-
 nante venerabili Werino Coloniensi archiepiscopo,
 ne & hac ecclesia tam thesauro fraudaretur,
 in duas est partes transmissa. Una, superior vi-
 delicet, hunc ecclesiam reddita, & a domini a-
 piscopo in hac thesa recondita, reliqua cum a-
 picpo eburne ibidem rarsente. Anno Dom. Inc.
 MCCCLXX. Ind. viii.

153 Eiusdem etiam baculi pars, Treviris ob-
 tecta, grandis Pragense ecclesiae, ut discimus in
 Diario reliquiarum, quae in eiusdem metropolitana
 S. Petri ecclesia asseruntur. Exstat illud in
 Phosphora de Gloria & maiestate dilectae ecclesiae,
 typis edita ad annum 1673. per Thomam Joan-
 nem Pflinsem de Cœnobio, pag. 301. & ad
 diem xxii. Februarii, quo recitatur memoria Ca-
 thedra S. Petri Arelensis, hoc habet: Pars inferior
 baculi S. Petri apostoli in latitudine trium
 digitorum, quem Carolus in Trevirensi ecclesia

C anno MCCCLVI. obtinuit, & in baculum seu pe-
 dum archiepiscopi Pragensem recendi curavit,
 imperatorem ab Innocentio VI. ut in certis fe-
 stivitatibus, nempe SS. Viti, Wendelii, Adul-
 bertii, Dedicacionis ipsius ecclesiae, Natalis item
 Domini, Circumcisionis, Epiphaniae, Reliquie
 Othonis, Alcenionis, Pentecostes, Corporis Chris-
 ti, quatuor principalioribus B. V. Mariae, vi-
 delicet Purificationis, Annunciationis, Assump-
 tionis & Nativitatis, S. Petri apostoli, Omnium
 Sanctorum, dum eodem baculo archiepiscopus
 in Sacra oritur, quicumque eidem Sacris inter-
 essent, haberent indulgentiam unius anni & unius
 quadragesimae, perpetuis temporibus dura verem.

154 Octavo autem ad modum, qui illothesauro a-
 scripsit reliquias ditae fuit ecclesiae Pragense, ipse cu-
 puit Carolus IV. imperator in literis ex Trevirensi
 errante ad capitulum metropolitanae Pragense de-
 sinavit, & laudato Phosphora inferius pag. 438.
 unde ejus verba, quae huc p. missum pertinent,
 transferre: Honorabilibus deceno, theolasticis,
 totique capitulo sanctae Pragense ecclesiae, de-

vois nostris dilectis. Carolus Dei gratia Roma-
 norum rex tempore Augustus & Bohemiae rex.
 Devoti dilecti. Dum his diebus proxime trans-
 cunctis, post obitum felici memorae vacante Bal-
 duini archiepiscopi Trevirensis, principis & pa-
 trui nostri carissimi, tristes de obitu ipsius in
 Moguntina civitate, in civitatem Trevirensis
 veneremus & consolator illa paratulus Spiritus
 sanctus in tribulatione nos dignetur eff. i. i. i. i. i.
 consoleri, omnem ab oculis nostris abstergere
 lachrymam, mansuetudine nostrae tristitiam con-
 versens in laetitia & jucunditatis gaudium & solam-
 entum dum nobis sanctarum reliquiarum pignora
 iidem occurrerent, quae eodem in votis regni
 principis, ardenti desiderio gestabamus.

155 Et quatenus magnae & innumerabiles
 pecuniarum quantitates ab electo & capitulo ec-
 clesiae Trevirensis iusta & rationabiliter ac sine
 ulla reprehensione habere possissemus; regulis
 tamen dignitas ipsas respuens, tantum thesauros
 hujusmodi caelestes, & spirituales, quos nec ti-
 me demolitur, erugo non commisit, nec fures
 affodiunt vel furantur, videlicet reliquias infra
 scriptas ab eisdem clero & capitulo, licet iniuria
 & cum dolore cordis eorum, abinere. Et nō
 pro tunc ipse Trevirensis ecclesia defuit fuit
 pastoris, & ut eo promptius effusum partes
 nostras interponere, in promotione ecclesiae
 praedictae apud Sedem Apostolicam, etiam reg-
 giae Celsitudinis nostrae recommissionem dignemur
 habere, nequaquam praefatas reliquias habuisse-
 mus ab eisdem.

156 Post haec recensita magne numere reliquias
 eo p. aliquas, & eas inter partes memoratas
 baculi: Praeterea habuimus, inquit, partem ba-
 culi B. Petri in latitudine trium digitorum, si-
 licet inferioris partis baculi, quem meos propriis
 terra praedictis, quo relictus fuit B. Ma-
 ternus post quadragesimae dies. Deique interijctis
 pluribus subdit: Praeterea scire velitis, quod in-
 tentionis nostrae sit omnimodo voluntas, ut par-
 tem illam baculi interitus baculo pectorali ar-
 chiepiscopi Pragense, ut sicut pallo B. Petri
 vestiri disposuit, sic & tuo baculo ipse archie-
 piscopus & successores sui in ipsa Pragense ec-
 clesia manent temporibus perpetuis in futurum,
 quod novum erit in praedicta ecclesia Pragense,
 nec elibi in toto orbe terrarum credimus posse
 huiusmodi reperiri; facturi omnis in promissa
 omnibus & singulis & eorum quolibet, gaudium
 singulare. Datum Treviri sub anno & sigillo
 secreti p. h. Hecici imperatoris anno viii. men-
 sis Februarii, regnorum nostrorum anno viii.
 Christi solis 1354. Per Henricum imperatorem,
 eum sum designat ejus annos septimum, an-
 nos sigillum & annulum sanctae Treviris ecclesiae
 inserat.

157 Insigne ejusdem baculi partem gloriant
 etiam hanc Weingartenae in Suevia monas-
 terium Ordinis S. Benedicti, ut insigne ejus dicit
 noster quondam alumnus Gabriel Baethman de parochia.
 Germania sacra parte i. pag. 26. non infimus.
 quo occasione & quo tempore ipse partem illam de-
 venit: Eam S. Petri baculum, cum nec Co-
 lonienses nec Trevirenses postea (singuli utque
 Numantis voluntate, neque abique mysterio) ser-
 vare possissent, inter utramque tandem divisis
 (est) ecclesiam. Pars praedictissima, usque vide-
 tur suprema, Monasterio Suevia Weingartenensi
 codices iidem reliquissimos asserunt. Haec usque
 Ba-

cy parti
 altera illi
 dem reman-
 et, altera
 Trevirensi
 servaturque
 cum veneratione
 in hunc usque diem.

Ejus quoque
 parte illa
 tam Prae-
 sente hanc
 sur

illis a Ca-
 role IV.
 imperatore

Trevirensi

baethmanae

F

et in
 hunc
 usque
 diem
 servatur
 cum veneratione
 in hunc usque diem.

A *Buchlinus. Novimus loculum ad preces S. Eucharistiae intra annos, ut supra diximus, 953. & 965. diffusum fuisse in partes duas, eorumque alteram custodiri Coloniae, Tervirum alteram; ut quatenusque adhiberentur diligentiam, nihil crederetur, quod confirmaretur deinde laudati antestis, penes quem praevidetur fides eorum fides. Memoriam ejusdem alteram partem, 1. laudati Operis pag. 304. in saeculo reliquerunt monasterium sui, vobis sequentibus: Livi siue Scipionis Apostolorum principis Petri, & quidem summa ejus pars ferro obarmata; ejus, quem per exorcismo a mortuis Materno discipulo per SS. Eucharistiam & Valerium in Germaniam misit.*

§. XVI. Tempia, quae locis pluribus, ut traditio est, & praesertim in Alsatia a Belgio condidit S. Maternus.

B

Fructus
gloriam
laudem,
vultu,
fructus
vultu
vultu

M *Interit sum aliquando, cum Vires SS. Eucharistiae, Valerius a Materno, & Gesta Trevirorum atque Tugurorum perlegerem, quod viderem antestis, alioquin vultu vultu insignitum vultu imperatoris & Pontificatus S. Petri, quibus Sanctorum iuxta ipsos in Gallias facta est vultu; iudicium in describenda historia rescripti Materni; eloquentes in custodienda laboribus apostolorum & fructibus producti Evangelii; solent in signis singulorum episcoporum durantes, Eucharistiae scripte auctoritas 23. Valerius 19. Maternus 40. deinde liberales in exponendis ceteris, quae narravit; miratus sum, in quem, quod laudati antestis parti fuerint & intus in alio quodammodo haud parum ad gloriam, nominatus S. Materni, condempnatus: templa laquei plurima ab hoc Sancto, ut est traditio, post eorum idololatram Deo, Beatissima Virgini Marii & S. Petro exstructa vultu in locis, quorum nulle apud ipsos est mentio, Deum civitate Trevorum habet biographas in S. Eucharistiae Interim civitas a pollutione idolorum mundatur, error superstitiosus abicitur, destruantur demonum ara, fabricantur per loca Christi ecclesiae, ... & quae antea Creatorem suum non cognoscendo erat adultera, ipsa se per fidem convertendo facta est Christi sacratissima sponsa.*

C

templa a
sanctis
monasteria
Agilno
Aureo
Folius
reges

159 Haud facile crediderim, alia istorum auctorum evasisse mentiam, cum & locis vicinis essent, & Egidius Aureo-Folius saeculis duobus a temporibus Marcelli remotis, plura memorat ac omnes in Additionibus ad Gesta Tugurorum posuisset. Porro templa a S. Materno erecta ex Agilno & alio collegimus pleraque Follinus in Historia Leodensis tom. 1. pag. 27. & seqq. ac Bertholdus in Historia Luxemburgensi tom. 1. pag. 119. sed utique de rei veritate ambigit. Prior sequitur in hunc modum pag. 29. Ego licet dubitare nefas putem, quin divus Maternus omnes ferme Tugurorum fines ac confinia Nerviorum predicando Evangelio peragravit, de tot tamen adibus sacris passim plerumque exstructis, quid afferam non habeo, si unum Tuguriosum exceperis, quam mihi & urbis celebris & confensum populorum persuasit; oque enim convelle facile est inveteratis animis vulgi opiniones, praesertim ubi blanditur antiquitatis omen, quod omnes, quasi ad nobilitatem speciem, afficiant. Nec tamen ea erant tempora, ut facile

Septembris Tenui IV.

incertis auctoribus crediderim, templa in spero Aueri Christiani collocari, atque tuos in hoc iolo J. P. Romano fuisse viveendi formam, quam Romae, ceterique in orbis Romae partibus, ubi paucissimi ad sacra palam polire; alia in cryptis aut intra parietes privatarum domorum clauis error ad fallendum hostium Christianis omnis curiam crudelitatem.

160 Magni abbas provinciae Bertholdus titate loca in Amonetis, sapienter verba Gallica insonant: Quidquid afferat de istis ecclesiis auctores nonnulli, pars ea historiarum testata non est, & excepta Tugurienti, alia possunt, imo debent vocari in dubium: easdemque subdit rationes, quas Follinus. Recte sane; neque enim ut ecclesiae congruunt primo saeculo, si vera, an causa, ab quam utque Tuguriosam ecclesiam hic extirpandum vult, satis sit verisimilis, alia est iudicium. Nec materiam plurimam ecclesiarum a Sancto nostro celebratum traditionem, quas ipsi improbant, ut primo saeculo, ac proutque facta non congruat, omnes verisimiles rationes: nec per illas utque firmari credimus statum de S. Materni aetate apud, cum certum sit, non modo multisimam aliam fuisse quam Christianam, imponente in istis regibus Christiana Chloa, sed plurimum ipsi fuisse potestatem erigendi templa, imperium tenentis & ad fidem converso Constantino; haec autem cura potissimum respicitur antestis, ut ipse suffraganeus significavit postea Constantinus, illis ad hoc sanctum opus adhortans per litteras. Alia ad natus merito iustitiam quod, ut etiam a S. Materno fuisse praesentem; quapropter bonae ejus exigit & nobis, ut, quae super ista tradita reperimus, referamus.

161 Referamus, inquam; neque enim animi est adeptari singula, sedum propagare: quodque probe veritatem, traditionem istae ecclesiae per Sanctum erectis, lapsa tempora & hominum imperitia aut amore antiquitatis convulsas fuisse fabulis & iis adiunctis, quae cum epocha nostra non consistunt. Igitur, ut mentem nostram plene percipias studiis lector, observet sequentia: primo, dum supra diximus, istas traditiones esse omnino verisimiles, id est, de anda rei tradita substantia, & in quorum hac congrua est temporibus, quibus vixit Sanctus. Secundo, F ne templa ad ejusdem rei repetitionem inuiter ac taduas, praesens improbamus id, quid verbum hic inde recitandum adhibetur de missione S. Materni a S. Petro. Tertio, haud scrupulose examinandum, quae traduntur de civitate & locorum origine & nomenclatura, aptae ad scopum nostrum non pertinent. Quarto, dum intranscendit antestis alteri praemissum, non idcirco innuimus, quod arbitror illo ordine temporis fuisse exstructas. Quia denique, quia de quodam loco alibi non agimus, eodem acfessionem hic adhibemus quicquid de Sancti istis aut reliquis ad veritatem nostram perverit.

162 Ordinarum ad Alsatia, in qua, ut supra diximus num. 124. & seqq. creditur Sanctus a ete, vultu morte revocatus, colere, ubi ecclesia palata antiqua bodidem superant vestigia, conveniam religionem & votum peregrinationibus vultu. Franciscus Guillelmus libro de Episcopis Argentoratensibus pag. 41. agens de primordiis fides istidum passus, scribit: Divo Materno debetur et gratia, et gloria. Is missa D. Petri Apostolorum

K k

pin-

pinu
felle, con
que felle
vultu vultu
felle vultu
Materni

E

felle
vultu
vultu

F

pin
vultu
vultu
vultu

AUCT. principia, imperatore Nerone, Roma in Galliam progressus cum sociis Eucharis & Valerio, in Al-

J. P.

latia prima fuit, qui Christi Liberatoris nostri cultum religionemque & beneficia perdocebat, inanis & dolosa idola demonstravit, plurimos ex adoleis ipsa superstitione liberavit, ad sanam mentem & Dei veram cognitionem perduxit, nonnullas etiam sacras aedes constituit, magnas & illustres miracula diis, fides comprobavit. Merito igitur tamquam Christianae fidei apud eos Apostolus & Princeps ab Alatiis colitur & precipuo in honore Maternus habetur: quoniam episcopalem Trevirum sedem cum iisdem suis conditionibus constituit, & Belgarum populos precipuis frequentari excolueritque. *En traditorem de sanctis ecclesiis, & testimonium de habetur cultu.*

165 *En ecclesiis hinc vocantur Jacobus Wymboldicus in prologo ad Catalogum episcoporum Argentinensium, capite S. Petri ascriptum, alteram prope Molsheim, oppidum duobus circiter milibus Germanis Argentinensibus distans, quae usque in hunc diem Latine dicitur S. Petri, Treverorum Domipietre nuncupatur, quasque Treverorum ecclesiae, se videlicet, frequentius concursu & spe remedium, quae fabricantibus querebantur, vix colligit: alteram antea portum Argentinensibus vicinam, quae hodie in civitate est & collegiata, ad S. Petri senioris nomen habet ad discrimen revocantur. Urvisque ecclesiae, ut a Sancta nostro ecclesia, memini item Legallius in Historia Alstiae sub finem libri 4. sed maxime hanc, memini se esse traditum satis solida documenta.*

166 *Quod fecerit autem laudatus Wymboldicus de cultu & veneratione Alstianum in Sanctum nostrum, confirmatur in Breviario Argentinensi anni 1499. ubi ad XVIII. Julii (necnon, quae ratione ad istum diem) prescribitur ejus Offitium cum commemoratione S. Avulphi episcopi Metensis; totum illi de quoniam confessoris pontificis, exceptis illis quibus secundum Nollari, quae desumpta sunt partim ex Actis, partim ex aliis, necnon quibus, non minus fabulosis; & etiam, quae nos habet: Deus, qui sacerdotibus gloriosas oves suas per florem doctrinae cibare concedit, beatus Maternus confidere tuo atque pontifice succurre, in celis tibi assistere mereamur in lateris cetero, Per Dominum.*

167 *Sms & Colonia Agrippina temple, quae a S. Materno constructa perhibetur, sed de ista agendi locus apud nos infra, ubi de morte ejus & corporis translatione. Itaque ad Tanager primum defendimus & visitamus nobis locum. De prisae Tanagerum amplitudine, origine, nomenclature ac nobilitate plura narrant Egidius Aves Vallis, ut videri possit apud Chapevillium in Additione ad caput 13. Hactenus, ubi & auctoritatem religionis nostrae, adveniens & praedicant S. Materno, fuso deservit, & in rem praesentem habet ista: Damatur cultura Jovis, Iunonicaeque Veneris, extruit templum B. Mariae perpetuae Virginis: emundantur delubra daemonum; dedicatur ecclesiae Sanctiorum usque ad numerum septuaginta duarum congregationum. Sed & per suos episcopatus plurimas fundavit ecclesias. Egidius consensit quilibet Chronici magis Belgici, addens tamen de ecclesia Beatrix Mariae (quae postmodum a Norimanni destruita est, ac de novo restaurata, & insuper collegio canonicorum nobilitata:) Ista dicitur prima ecclesia in honorem beatae Mariae conse-*

crata ex ista parte Alpium: & post pauca: Fector, & quod omnes ecclesias, quas beatus Maternus in illa doctus conlervavit, beatae Mariae consecravit, quoniam post aliter ab aliis deconsecratis sunt.

168 *Laudatur Egidius & Chronici Belgici, ut festum ecclesiam Beatrix Mariae Virginis, Tanager a Materno consecratam, festum fuit Egidii, Foullema & rectoribus aliis; eorum quod illi asserunt de dedicatis ecclesiis usque ad novem septuaginta duarum congregationum, hi postea silentio supprimunt, sive quod festum, vere episcopum, non fuit effectum, sive quod tot ecclesias in una civitate, prout consentit innuit, constructas fuisse, iuxta eorum sententiam primo seculo, incredibile visum sit. Et sane, si id absolute de tot diversis structis novis ecclesiis interpretandum sit, mihi ego incredibile apparere poterit aut quoniam fecit. Quare id, ut alia multa, gratis consilium esse vix ab aliquibus, illudendum ad septuaginta duos discipulos, in quorum seriem intrinsecus S. Maternum, vel, si quod veri subit, per ecclesias intelligenda esse conventicula seu loca designata a Sancto, in in his sub praesidio Sanctiorum statum temporibus fides Christiana legi exponeretur, & Dei laudes decantarentur. Et hic expostiones videtur fore, quod habet cap. 24. ipse Egidius, ubi narrat adveniens S. Servatus ad civitatem Tanagerum, ait: Illo die illic conveniunt septuaginta duae congregationes in basilica S. Mariae, praedicatorum Dei nuntii, ut hic Servatus conveniunt die illo.*

169 *Trajecti ad Mosam, quae celebris est Belgii civitas & quondam episcopatus sui, eadem a Sancto nostro possessa fuisse ecclesias traditio est. Trajecti ad Mosam a divo Materno templum divae Virginis positum asserunt civem, inquit Foullema. Idem legitur in libellulis propriis Offitii, quod de Sancto prescribitur in Propria Offitiorum disceptatione Ludovici anni 1613. & in Breviario anni 1636. verbis sequentibus: Primus Tuogris, Trajecti ad Mosam, Hoi, Dionani, Walcuris & diversis circum locis Deo in honorem Dei Genitricis semper Virginis Mariae construxisse ecclesias... apud scriptoracetradiant. Fissum lib. 1. Historia Ludovici pag. 35. hinc apud Trajectum ecclesias memoras in hunc modum: In vicinio Mosae trajecti, qui frequentari jam ceperat, postea strenue opera, templum unum Servatii principisque Apostolorum, Magnae Dei Marii alterum condidit in ipsa via militari, inquit Egidius. Per vices diligenter Egidius Additiones ad Horigerum, ubi de Sancto nostro mentio occurrit, & vix agit locis variis de templo S. Salvatoris asque Apostolorum principis: ut nihil invenit de cetera ecclesia Magnae Dei Marii in via militari. Quapropter, si quidem laudatus Egidius cum traditionem scripto reliquerit, dicendum est, quod id vel in exemplis nostris omissum sit, vel oculis nostris subversum. Sed parum interest, cum ipse authoris auctor non sit, quae traditioni obest. Audiamus tamen, quid de altera ecclesia literis significari.*

170 *Cap. 13. quod addidit ad Horigerum in Vita S. Materni, sic habet: Cumque praedicando & agrotos sanando per villas & oppida transiret, pervenit Trajectum, ubi in ista publica, quae appellatur Via regia, dedicavit ecclesiam in honorem Domini Salvatoris & Apostolorum principis. Dicitur quoniam ipse verbis absolvit: In Vita B. Servatii legitur, quod ipsa (S. Maternus) fundaverit ecclesiam Trajectensem, quae*

postea
per
praeceptum

En
praeceptum
praeceptum

Tanger
templum
Dionisii
& alia

festum
annuunt
placuit
adveniens

E

Tanger
ecclesia
ecclesia
ecclesia
ecclesia

F

ecclesia
ecclesia
ecclesia
ecclesia

A quæ modo dicitur ad sanctum SERVATIUM, in honore S. Petri apostoli. De ecclesia a S. Martino constructa aut fundata nihil legitur in *Vita S. Servatii* per Hieronymum collecta: sed in *Additione* ad illius caput 24. quæ fecit *Episcopus Agidius*, ut observat *Chapereux*, ista legatur: Instrata publica, quæ appellatur *Via regia*, erat basilica a beato Martino dedicata in honore S. Petri Apostolorum principis; hanc ingressus (S. Servatius) iniunctis lachrymis & verbis considerabat & diebat: Hic sanctus Domitius Martinus deambulavit, isthic verbum vite pronuntiavit, hic sedet, hic oravit. *Idem Agidius sic incipit Additionem suam ad cap. 28. Vita S. Servatii*: Et cum Trajectum pervenisset in basilica juxta aggerem publicum, a beato Martino quodam ibi constructa, imperas crispum in medio fieri; illuc univertum Odhaviz (in *Tugressem* aroniam compellat) transiit reclusum, suumque interlocat isarcophagum. *Tunc post narratum S. Servatii obitum ac celebratas asequias*; Odhaviz, inquit, die sepulchrum in praefata ecclesia juxta aggerem publicum.

B Quæ postrema peritiam pugnat cum dictis S. Gregorii Turonensis, *Hieronymi*, & ipsius *Agidii*. 169 *Gregorius cap. 71. de Gloria confessorum sepulchrum S. Servatii hoc modo describit*: Servatius vero Trajectensis episcopus tempore Hunnorum, cum ad irumpendas praerumperet Gallias, fuisse memoratur, qui & sepulchrum referat juxta ipsum pontem aggeris publici: circa cujus sepulchrum, quamvis nix defluisse; nunquam tamen marmor, quod super erat positum, humebat. Er cum loca illa nimis frigoris gelu ligentur, & nix usque totum & quatuor pedum crassitudinem terram operiat, tumulum malleas non attingit. Datur enim intelligi, verum Israelitam hanc esse: nam illis inter maros aquarum, aquæ non sunt pernicii sed salutis; & circa hujus Jussu tumulum nix decidens obo hominibus causa est, sed honoris; videlicet in circuitu montes niveos elevari, nec tamen attingere terminum monumenti: & non miramur, si terra operiatur nive, sed admiramur, quod attingere ausa non est locum beati sepulchri. Nam plerumque devotio studiumque fidei orationum constructio de tabulis lignis levigatur; sed penitus aut respiciantur a vento aut sponte remaneant. Er credo idcirco ista fieri, donec veniat, qui dignam edificare faciat, ut ait *Gregorius* ipse & S. Moniphus, *hodie ne Servatiana ecclesia conditor, sterneretur*.

C bricam in honorem Annulini gloriosi. Precedente vero tempore, adveniens in hanc urbem Moniphus episcopus, templum magnum in eja honorem constructum, composuit, ornavitque: in quo multo studio & venectione translatum corpus magni nunc virtutibus pollet. *Hec Turonensis in eadem M. Ludiensis, quæ usus est Henfchenius tom. III. Mail cap. 217. & si vagans vocum immutationis excipit, in eo, quo usus est Rurarius. Quæ manifeste ostendunt, sepulchrum S. Servatii non in basilica, sed modo calcitrastum fuisse, ibidemque remansisse usque ad seculum VI. quo & Gregorius ipse & S. Moniphus, hodie ne Servatiana ecclesia conditor, sterneretur.*

170 *Hieronymus, qui in S. Servatii cap. 28. simpliciter dixerat, sepulchrum illud fuisse juxta aggerem publicum, cap. 71. agens de S. Domitiano eadem pene scribit, quo Gregorius & Agidius vero in Additione ad idem caput non modo eadem repetit, verum etiam dictum sacrum ipsum appellat ipsum Gregorius. Et bene rursus liquet, quanti sacrosanctum sit, quæ sola nuncur Agidius ostendit. Henfchenius*

Septembris Tomus IV.

nisi noster in *Exegesi praeliminaris ad romanos VII. Auct. Mail cap. 9. differens de ecclesia cathedrali, quæ fuit Trajecti ante S. Moniphus, eandem materiam pancti attingit, atque sic disposuit, ut in nostra sententia, mutatis tamen quibusdam, sit verisimilis movent traditio de constructis SS. Mariae Virginis & S. Petri apostoli ecclesiis, ita pergit: Murus autem ejus non longum a ripa ipsam occupasse, eo libenter credo, quod omnino existentem, extra mœnia fuisse locum, ubi juxta ipsum aggerem publicum sepulchus a fidelibus S. Servatii fuit, omnium consensu proximus ei areæ, in qua nunc Servatiana basilica consistit.*

171 Etiam Romanis in alio, imo lege fuit, esse mortuos extra ciuitatis mœnium: idque etiam Christiani fere tenuerunt, quod ubi sub Romanis fuit, ut cœmeteria extra urbes haberent, ita autem minime. Eadem quoque occasione, nam etiam in sacris suis cum minor ethnicorum offendiculo vacante liberius, factum est primum Christianis temporibus, ac, quatenus permissio sinebant, ita ora ora ibidem habuerunt: quale istis quondam a S. Martino consecratum fuisse, Trajectendum fere communis opinio, quam optare videre confirmant antiquior ac fidelior testis, quam sit Jocondus (qui *scilicet* x. S. Servatii *Vitam conscripsit, fauclis permittam*) legumem post se trahens Agidius. Urus est. Constantino Magno libertatem Christianis faciente, templa in omnibus Romani imperii ciuitatibus erigendi habendique, & suo omnes exemplo animante ad opus, non est credibile, Trajectenses diu contentos fuisse suburbano illo, si quod fuit, oratorio: sed æquum est credere, media, ut tunc erat, urbe extruam ecclesiam populi pacem. Hanc credere possumus, eo fuisse loco, ubi nunc est S. Mariae collegiata ecclesia, siue illa a principio fuerit Deipara facta, fere postea bæce appellationem accepit: neque enim alius locus ullus hujusmodi priuogratiam præstendit in inferiori atque ripensi tractu, qui solus oppidum consuebat, antequam mœnium includeretur area, Seruatiana sepulchro sacra. In hæc igitur dixerim, diuina operum fuisse Sacrum brevi illo, quo inter Trajectenses viri tempore, in hac ordinam Agricaliam, in hac cathedralam pontificalem fuisse, usque ad tempora S. Moniphi lab episcopi undecim. *Hæc Turonensis Henfchenius.*

172 *Hæc sic disposita, traditionem de ecclesia, in Sentio nostro hic constructa, verisimilem relinquant, sed, ut monui, quibusdam mutatis aut certe aliter intellectis, quam assenserit Henfchenius. Itæmpe iam hic tam alibi jam tam opinione processit, in qua S. Martinus seculo i. statuit, & in qua prouide S. Petri ecclesia seu oratorii primordia illi quidem ascribi possunt, nequaquam autem ecclesia S. Mariae Virginis initio, qua merito reuocabit Henfchenius ad tempora Constantini Magni. At in nostra sententia de S. Martini temporibus, facile utriusque loci concordia ipsi attribuantur, dicendo, quod extra urbem ambulant non prout a loco, ubi post sepulchrum fuit S. Servatii, oratorium seu basilicam ecclesiam erexit S. Petrus, quando primum illuc peruenit, Constantino etiam suo gentili; alterum vero multo amplius SS. Mariae Virginis in ipsa ciuitate quando, Constantino ad fidem conuerso, eorum ecclesia Treuerensis transiit in Aquarum, & ad fuit Urbes, Tugres et Trajectenses rediit.*

K k 2

§. XVII.

sepulchrum
non fuit
ut probetur
ex
dispositio
Venerabilis

nota A.
guit d.
fuit Palli.
Res.
nec de his
singulis

consequenter
et

E

F

in hac
sententia
traditio
non verisimilis
capit.

A Materonum, ac dicasse, nemo ambigit. Infamissimis animi medullis dulcissimam Matrem circumferrebat: utilitatem animi laboribus suis nullam, nullam eorum fructibus paternitatem sperabat, nisi ejus auspicio.

178 Eodem quondam substantiam legatur apud Faidiam, fœdissimeque, ostendi hodie in diva Virginis templo parvum columnæ cavum, quod nudi illius fuisse autem, eodemque loco labellum a dicto Materno ad diva Virginis memoriam adificatum. Alia castore aque nunc pietatis S. Materni monumenta, auctor est Jacquet Baptista Gramay in Historia Namurcensi part. 2, septemarii, ita inquit: Namurcensis provincia... hac illa, cui nomen fuit muta, mutataque in religionem idolatriæ. Hac illa, quæ omnium Belgii provinciarum prima Diœpulum prinapis Apollolorum præconem nacta, exemplum Stratonis Tyrri imitata, oculos in occidentem conversa superstitiosum, meruit prima fidei oculos erigens auroram aspiciere & venerari. Hac

B illa, quæ quatuor a D. Materno diæta monstrata, doctrinæ ab eo perceptæ tenax fuit, ut per mille quingentos amplius annos nullo hæreticos inquinata adulterio, nullis atheorum insidiis fraudibus, integra perlasset. Non amamus, quæ hic effert stylis veteris laudantis historiæ; at quod est de quatuor altaribus, non satis explicat, ut assignat quem, quibus in locis Namurcensis provincie superstiti hodieque singula. Utamur tamen ipse indicat rem. 1. ejusdem Historie sect. 26. hujus verba: Succedat (collegia cathedralis ecclesiæ) collegium canonicorum D. Virginis varus illud, & quod de præmociois longæ tempore cum D. Albani collegio (cathedralis ecclesiæ) certavit. Monstrant enim altare & locum, ubi S. Maternus, conversioni infidelium operam dant, rem divinam peregit.

179. Alia in comitatu Namurcensi a Sancto nostro erecta templa enumerantur in ejusdem discusso Sacro, anno 1619. typis vulgato, pag. 22. sequenti ordine: S. Materni, divi Petri discipuli, Namurcensis apollolis, templa Haslebecæ, Walouricis, Namurensis, Namurensis in Namurensi patria colorum Regina dedicata, quæ etiamque hodie ejus in cultu persistant integre. Tam in asserti testimonium voluntur eorumdem ecclesiarum archidiaconi. De Haslebecensi, quod antiquum curatium est Ordinis S. Benedicti trans Mesem fluvium, idipsum affirmat Gramay in Augustissimis comitatibus Namurcensis sect. 3. de præfectura Bruniensis, producitque, in quo id confirmatur, diploma fundationis dicti curatii, conscriptum, ubi ipse quidem ponit, seculo vii. sed id manifeste suppositum esse, & pluribus scriptis probatum est apud nos tom. III. Aprilis pag. 220. quod proinde fœm ubi dicitur veteris traditionis de fundata a S. Materno ecclesiæ, sic nihil etiam ad illam confirmandum valet.

180 Idem Gramay sect. 10. agens de Walouricensi oppide, ad præsentem institutum sic habet: Quoad rem sacram, accepit hic locus in pago Arduacensi, ut tunc loquebantur, fuit, lumen fidei comunitatem beato Materno, qui, ad meliorem frugem converso Arbo horum locorum tyranno, ecclesiæ Virginis Matræ dedicavit, in eaque iconem suis, ut creditur, manibus delineatam repositam, miraculis clarissimam & frequenti peregrinorum concursu visitari solitam. Hac item præce ad verbum leguntur in Sacro dicto

Septembris Tomus IV.

num. præced. pag. 13. De Namurensi autem templa, quod supra ultima loca enumeratum est, ubi alterius reperio. Contrum S. Materni annua sollemnitas recurrit per totam diocesis Namurcensem ad diem xix. Septembris, ut colligitur ex Privilegio Sanctiorum, in quo ad præsentem diem præscribitur Officium de ea celebrandum sub rub. duplici de Communi confessionis pontificis cum litanibus secundi Nollus propriis, ex monumenta sepe ejus Vitis depremissis.

§. XVIII. Templa Coloniz & Bonnz a Sancto adificata; miracula pluribus locis patrata.

C Oloniam Agrippinam per S. Maternum templum fuisse nobilitatam, narramus neculare causatus est; arguit ejus rei fœlicitatem est apud illum, qui de celeberrima hujusque civitatis Christianis primordis creavit. Sicut nomen Agrippinæ Aurea Vallis in Aquatone ad cap. 13. Herigeri & Perreni Coloniam, inquit, in qua prædicatione us, destructis juxta Capitolium in portu cultu Martis, ac per civitatem templum diversorum deorum, duas principales ecclesias cum aliis Sanctorum diversis oratoris, usam in bonorem Dumiani nostri, quæ nunc dicitur S. Ceciliz; aliam B. Petri, quæ nunc dicitur S. Victoris, ... adificavit. Et paulo inferior: Fundavit per diocesis Colonienis multas Sanctorum diversorum ecclesias, primo destructis idolatriæ templis, hanc diem in iis, quæ habet de duobus templis Colonensibus, scilicet sancti fœm Fidei, Breverius & Geminus in Privilegio Heriberti Colonensis cap. 5. Et ipse nomen sancti altari Magui Chronici, addidit, quod in S. Petri basilica S. Maternus posuere sedem episcopalem. Eschengrenius vero lib. 2. Rotum Sprengium, ecclesiam, nunc S. Cecilie nomen insignitum, primam beatissimæ Virginis dedicatam fuisse ait, & contra urbem munus constitutum, alteram veneranda matris S. Petri.

181 Gervinus de iisdem ecclesiis deinde agens lib. 1. de Magnitudine Coloniae synag. 5. ca. quæ ex Chronico Belgicus & Eschengrenius dubium parere nata erant, sic capit: Quæ nunc S. Cecilie dicitur, a B. Materno antissa Deo Optimo Maximo, Desiparique erecta est, & seu metropolitica seu cathedralis dignitas illas in urbem ex suburbio, us monumenta & Vix scriptores asseruot. Hæc Gervinus, qui tamen paulo alius ipsius templa a Sanctum æmone consuevisse videtur hujus verbi: Coloniz Agrippinæ majores fecit S. Maternus progressus, adiculam in portu adificasse traditur, quam S. Severinus restituit, beati Servatii, hospitalis memorie reliquit. Traditur etiam, Deo metropolitano primam ad ipsam urbem fœm ante Paphie dea portum extitisse, ubi nunc est divi Andreæ basilica, obm dicta B. Mathias in fossa, id est cum alia monumenta, tum fœpe & nuper effissum vestigium operis ostendit. Deum autem primum adventu basilicam erectam dico, domos & emaculata largis titulum converso intelligi, qualis Baronius describit ann. lviij. nom. c. tum alibi. Facile advenit studias lesler, cur postremum hoc addatur; quia scilicet primo fœm, cui S. Maternus episcopatum illius laudans asserit, non satis congruit sui basilicam erectus. Sed reliqua perpendamus.

A non, leſſeris iudicio reliſſum, tria tantum prodigia diſtincte expreſſa reperimus, quorum primum hoc loco exhibemus, reliqua hinc reſeremus in paragraphum ſequentem. Illud pante his verbis propoſuit auſtor Geſſarum Treverorum apud Leſebium & Calmetam ſepe memoratum: Hic Tuogroci & Agrippinoſes ad fidem Chriſti converſi, & his tribus civitatibus poſtſeculari jure præditi, in quibus ſingulari fertur uno eodemque Palchali (apud Aſcherum Pentecoteſtes) die divinum Officium celebrariſſa. Auſtorem hunc deſcripſit Aegidius in Additum ad Harigerum cap. 14. inſertum ſamen, prodigium illud ſolam eſſe angelo ducite. Ex Aegidio autem id poſſim rectius reſumere, et non apud idem ſemper eo ſerum iudicium. Credit Breuverus ad annum 91. Et adduſſi e ſcriptura exemplis, atque expoſiti primum fides miſtra auſtitum rithus et moribus, ematur etiam ei fidem conciliare apud alios, ſentia nonnullis, qui id incredibile eſſe adſtruerent.

190 De Faſti veritate iudicium ſuſpendit Fandlenus; Fſerus negare ſe dubitare non diſſimulat; utriusque autem ratio eſt, quod Aegidius, antiquiſſimum ſunt ipſi epi teſtem, totum agunt in prodigia mirabilibus juſto levare. Accedit Bertholdus, qui lib. 1. Hiſtoriae Luxemburgiſſe pag. 121. de faſta diſſert, ut facile perſpicias, quid fidem ei non arbitramur. Nam poſtquam diſſert, Aegidius auſtorem eſſe aliquo alijs poſteriori, ſed in materia moralium alius credulum, non Gallicis ſua idiomate ſubſe ſequente in Luitium verſo: Hoc ut exploratum nobis ſit, ad auum tantum attendendum, quod narra; quod ſcilicet S. Maternus Miſſam celebravit eodem die Palchata Tuogris, Colonia & Trevis. Reſſus locum fuiſſe, ſi diſſert, quod illis prædicator; cum Miſſæ eximonia deſecrationem non eſſent id temporis. Scio, Sanctum eodem tempore poſſiſſe aliſe diverſis in loci, quandoquidem nihil impoſſibile ſit apud Drum; ad hoc miraculum paratum eſſe a S. Materno, non probat Aegidius Aurca-Valliſ.

191 Facile aſſeritur laudatis hiſtoriis in iis, que de omnia Aegidii credulitate pronuntians: uno plus dico; ejus auſtorem adeo iugum eſt apud me, dum reſert res geſſas primum ſecularum, ut nihil uſi ambigua ſila abſorſcipiam, quod aliunde probatum non invenio. At non ſatis percipis, cur uſuſque hic, quo ſcribit, quod S. Maternus divinum Officium celebravit, cur uſuſque fuiſſet laudatus dicens, quod prædicator; quia Miſſæ ceremonie non erant diſtincte id temporis. An Aegidius vel verbo indicat, quod S. Maternus, primo & ſecundo ſeculo ſunt ipſum epiſcopus, ut ceremonie uſus ſit, quo poſtmodum ad Ecclie conſuetudine ſunt? Nade dico, quod Officium divinum celebravit, unde illud non magis elicit, quam in iis, que ſequuntur apud venerabilem Bedam de S. Marco Evangeliſta in Martyrologio ad diem xiv. Aprilis: Videtur (pagi) cum die ſancto Paſche Miſſas celebrare, miſerunt ſinem in ſolito epiſ &c. An ſenſu corpus Aegidius, quo dico, S. Maternum tribus in loci, ut prædicator per nos eodemque die Paſchali celebrare? Sed quomodo probatur, illam morem in tanta ſacerdotum penuria non reſponſe primum ſeculo, qui vigas diſcepit, & uſque triam bedu, ut prædicator mul-

titudinem fidelium ab uno ſacerdote invenit ſa-
Auct. creſcentum Miſſa Sacrificium in diverſis loci? J. P.

192 Quapropter ſi ſolam, de quo agimus, in dubium vocari debet, aut reſponſe ſolubiliſſum, nihil præſus ad hoc uolentibus rationes a ſan-
data hiſtorie allegata, ſolubiliſſum erat uolentibus reſponſe ſolubiliſſum & Fſeri, Aegidius ſolus non eſſe teſtem idoneum, qui fidem ſuam. Sed neque ſatis aſſiguit, cur Aegidius ſe tradiderit, ut primis miraculi aſſerit, quandoquidem legatur in ſanctis editionibus Geſſarum Treverorum, quorum auſtorem, licet ad perſuadendum nobis non magis idoneus, certe Aegidius multum antiquioris credatur, & qui apud hiſtoricum Luxemburgiſſum alijsque præſignatus miſſionem S. Materni a S. Petre apſtolo, auſtorem habens anni interceptione majorum.

§. XIX. Sancti virtutes, obitus, & corporis Colonia Treviroſum translatio.

S. Auctum noſtrum egregie animi deſiderio fuiſſe exoritur, atque poſterioriter in ipſo clarior, præter ſanctitatem viæ, doctorem, prædicatorum & ſummam in perſonalibus rebus fidei deſiderium, ſuſſicientem diligentiæ in Ecclie, Opato E. Miſerentis et Conſtitutiſſis imperatoris aucti & g. verum præter geſſas hanc teſtimonium nobis hic ſeris compertum eſt de ejus virtutibus. Compendium quidem poſteriorum ejus virtutum aliorum exhibent biographi apud nos tom. 2. Januarii, & Harigerus apud Cheperſvillam tom. 1. ſiludque tale, ut nihil obſcurum continet, nihil incredibile; ſed cum non alio habet teſtes præter illos, ſuper quibus ſenſum noſtrum ſepe aperimus, cumque adhuc huiusmodi nobis apparet, ut ſeculo quibzvis ſanctis præſulibus & divinis gloria promouenda ſtudio ſuſcepſiſſet poſteriori apertis quæ, non poſſumus non ſuſcipere, quod per eugeniſmum poſius ſuſcepſiſſet, quam aliunde acquiſitum. Quare tranſcribimus illud ſub ea ſententia, qua ſepe alius geſſe ſanctorum ad auſtorem, animo temporis intervallo reuocis, nec ſuſſicienti monumentorum auſtorem monuit, ſententiam & velle ſuſcepſiſſet.

194 Tale eſt apud biographum, & via diſſimile apud Harigerum: Quanto quotidiani incrementa fidelium multitudinem plus augeri conſpexeras, tanto diligentiſſimè inſunum miniſterium regulariter ordinare illedebat. Hoc etiam quavis aſſet magnæ Viæ auctoritatis & prudentiæ, nihil ſamen in proprio imperio, quali libera utens poteſtate, exercere; ſed omnia humiliter atque ſimpliciter egi, communemque le ſubditis ſtudio ſanctæ dilectionis exhibui; in omni-
bus etiam, que probabiliter gerebat, non ſuam, ſed Chriſti gloriam quærebat, quique inter cetera ſanctorum virtutum exercitia miniſterium exiſſens, conſolabatur afflictiſſis, pavit ex his, que habebat, egenos, vellicie audis, redemptiſſos captivos, ſolcepſiſſet peregrinos, arantibus viam lalutis miſericorditer oſtendit, deſperatis ſpem veniæ conſequenda clementer promiſiſſis, curantibus viam mapſtorum Dei ſemper ad anteriora impuſiſſi, in eadem ermorantibus verbo exhortationis inſiſſis, & modo docendo, modo exhortando, modo iuſtando, modo in periculis obſidenda, omnibus indefeſſanter poſſe-
mias

AUCT. mine occurrat. Deis dicatur, his sultus virtutibus pertransiit ad sanctum & laudabilem senectutem, & annos quadraginta manifeste in sacerdotali ministerio, sicut totidem diebus iuvenat in sepulchro, quando scilicet per loculum S. Petri revocatus est ad vitam, de quo superius actum est.

195 Scimus, S. Maternum episcopatum tenuisse annis 313. & 314. et decessisse credimus ante

347. quo Euphrasius Colonicum antistes Sardienfisy synodo interfuisse legitur; quo anno mortuus sit, & an biographus ex translatione molire, quem aliis, accepit, quo tum de longa sedulo duracione tradit, tum fuisse enarrat de Sancti obitu cunctis adjunctis, ignoramus; ac prout huc, non nisi sub ea testata, qua monimus num. 193. transscribimus. Is itaque solus eras per nocturnam quietem, locum, ubi corpora Sanctorum requiescunt, silenter frequentare; & ibidem diutius in oratione solus persistere; unde dum quadam nocte iuxta morem eandem ecclesiam intraret, ibique prolixius divinos laudes celebraret, circa mediam noctem capiti somno

gravari, & ab instantia precum, offendente impius linguis, retardari; ille in subleito, quod ibi erat, confidens, infixus ad genus cubitus, at inter se utraque manus sanctum caput reclinavit, & paululum somno cedere, celeriter obdormivit: statimque apperuerat ei per visionem S. Eucharis & B. Valerii, clarissimi vultibus splendentes, sacerdotibus infusa coruscantes, evocatis singulis, robis & liliis ac ceteris odoriferis floribus mirabili arte iunctas, in capitibus gestantes, consimile seruum demonstrantes & dicentes: Ecce Materne, sicut olim tibi promissimus, ita ante diem dormitionis tue visitandi gratia ad te venimus. Nunc ergo gaude & laetare, quia die tertio ex hoc seculo migrabis, & ad inenarrabilia Domini tui gaudia introibis. En ecce primum tui incorruptibilibus coronam, que a paradiso perpetue amenitatis est lumps, & tibi a Christo per famulos suos destinata; cuius flos nunquam marcescit, cuius odor nunquam a suavitate deficit, cuius perseverantia finem non movit; quam post corruptionem presentia vite incorruptibiliter possidebis, & in conspectu Regis regnum cum ea laureatus aternaliter perleverabis.

196 His dictis mox disparuerunt: ille autem a tenuissimo somno erigilans, valde quidem letus de offensa sibi visone exiit, sed tamen statim adesse corporis molestiam sentit, accersitque ministro, cum ejus juvenine ad cellam rediit, & seorum familiaribus discipulis hoc, quod sibi ostensum fuerat, retulit. Die autem crastina, convocata ad se fratrum caetera, cepit eos studiose de fidei integritate admonere, & animos eorum ad caelestis desiderii delectabilibus verbis accendere, ac per totum diem salutaria monita eis dare non cessans, usque ad octavam horam sublequens noctis ieremoem exhortatorum prorruat; & quod reliquum noctis supererat, in psalmis & hymnis cum fratribus transiegit. Post pullos vero canum, instantie jam die, venit desuper clara vox, quæstis, qui in ipsa cellula erant, audientes, dicent: Materne dilecte Dei tui. Qui mox quasi affectum vocem audientes, convenerunt ad circumstantes fratres ait: Valere, filioli mei, & videret me: ego enim jam migrabo, & in præfatis seculo amplius vobiscum

non ero. Et hac dicta communionem Domini Sacramenti accepit, statimque sanctum animum exhalavit. Tunc, qui presentes erant, fideles condignas exequias expleverunt, & ejus corpus non longe a reliquis SS. Eucharis & Valerii honorabiliter poluerunt, die xviii. Kal. Octob. Hactenus biographus, & post eam, multata duxerunt potius, emissaque dir obitus, Hactenus.

197 Locis emortalis in apographis, quibus usus est Ballandus, non signatus, clare exprimitur in aliis Vitis exemplaribus, & una destruitur predigiosa sacri corporis translatione, cuius usque in illu, neque in Hagero apud Chapevillium ulla mentio est. Demum sciam integrum ex memoratis & post assignandis exemplaribus: Obiit autem apud Coloniæm xviii. Kalend. Octobris anno Domini cxxx. Cuius obitu Treviri comperto, ppor Coloniæm profecti sunt, Pastorem suum repentes. Aseram & Tungrentes, qui simul cum Coloniis cum libi reverentia laqueabant. Certe, tantum est die ab utrique. Iurum quidam venerabilis ienex in urbe apparet monuit cives, ut, a lue desilentes, sui parentem consilii, & corpus Pontificis in navi ponentes, deinde a luto: re fluctibus impellentes, quo Deus velit, abire sinant. Mira res! Mox ut angelus consulerat, factum est, navique iacro corpore onusta, nullo se regente naucloero, angelico remige, contra fluctus dirigitur, & parvo horz spatio, mil. lario confecto, in loco, qui ex trullia Colonicum Ruigne (alii Rowebe, Roze, Rawenkirch) nunc vocatus est, littori applicuit. Tunc Treviri corpus sui Pontificis, a Deo sibi destinatum, cum gratiarum altissimo laqueantes, Treviri revererunt, & in ecclesia non longe a corporibus sanctorum Eucharis & Valerii honorabiliter sepeliverunt.

198 De habent, si minus anticipas, quæram autem præcipue, due edicere membrum rei apud nos Mtr. & signatus T. Mtr. 14. & P. Mtr. 19. Item duo apographa Mtr., quorum alterum desumptum est ex codice Ultrajectino S. Salvatoris, alterum ex Mtr. monasterii B. Marie Minoritensis Luxemburgi. Casseus & Grilla Trevirensis apud Calceam, Atherium & Leobitium, non ad singula pene verba Chronicon Magnum Belgicum, et denique Regidus Aurea-Vallu in Additione ad cap. 16. Hageri. Accedunt Mtr. Trevirensis ecclesiæ cathedralis, cum Majoribus nostris communicant a Jeanne Gamassia Societatis nostra presbyteri, et Medulla gestorum Trevirensium, continuata a Jeanne Enn & Lucine reddita per Joannem Sebekmannum: sed in his consensu triam papularum de Sancti corpore paulo aliter præpositum. Serum istam monasterium & scriptum, idem de loco consensu attestant, non eo minus adduci, quod ex tanto consensu tueri intendam singula in tradita: contra enim, ut ex dictis perspicuum sit, non possum non refragari aucta emortalis, ibidem designata, cui ut æquidem erat, refragatur ipsamque subijuncta translationem hostata.

199 Nam ceterorum non reperto sit probatum, non cum medio geritur, qua certe illius partibus dominabatur sub anno 228. & 130. ecclesiæ consensum istam Trevirensium & Trevirensium ad urbem Colonicam, publicam triam papularem de sacro corpore consensum, etiam denique solvi & incertum translationem ad Trevi-

translati-
one cor-
pore & al-
tra Tre-
viri

at Col-
niam
at con-
tra

at remi-
on

refragatur
vicia
Mtr.

at Trevi-
rensis

magis sa-
men con-
sensu
quæstis
quæstis
quæstis
quæstis
quæstis

A vices, quæ sunt, si scilicet juxta, apud quadrabunt
seculo vi. lingue infirmis hys prout propter
notas et nomines, alia non multum incedit, qui
aditum Sancti efficitur ante annis 128. vel 130. non
modo translationis historiam sed fabulas videtur
religare, vixit insuper expresse negans, mortuum
esse Sanctum apud Coloniensem, quia id, ut putat,
affertur non esse a veritate, quam ab Egide
Aureo-Pollis, & quæ Hægerus dicit, quod Ma-
ternus scriptus sacra juxta S. Eucherium a fidelibus,
qui illius morti interfuerant, ac proinde Tre-
virensi obisse innotuit. Etenim ut pauci atque ra-
tione respondam, dabitur non est, quia inter ci-
vitate scriptores semel videretur Egide & nomi-
natum auctores Gregorium Trevirensium, ut prout
perperam ipse affertur historia in prima inven-
tori. Vide præcedentem §. in fine.

200 Præterea ex Hægero, quem æque memo-
rans Gregorium auctoribus antierum existimo, non
sequitur, mortuum esse Sanctum Treviris. Nam licet
dicit, cum Treviris sepelitus fuisse a fidelibus, qui
mortui adfuerant, id ita exponi potest, ut ex his
aliqui, præsertim desinens, corpus sancti Pastoris
Coloniae Treviris committi fuerint, ipsique ibidem

B peremerint. Repto ante dicta, non desendo Egidi-
um, nec Gregorium Trevirensium conscriptores,
alioquin: sed inter scribentes normam hinc a nomi-
nacione corporum, dum visum S. Materni a S. Pe-
tro propagari, nihil ei adveniens silentium antiquum,
involuntate in contrarium allata. Traditio
est, firmata testimoniis scriptorum, sufficit, licet hi
multis seculis a re tradita remoti sint, & nec esse
infortiori eadem, fabulæ adjuvantis historias suas
transcurremus. Hæc curiam, quia ante nos aliter
similium scriptorum locum emendatorem non expri-
mi & subiectis translationem corporis, nihil vales
traditio, nihil obicit aliorum plurium consensus.

201 Plurimum, inquam, nam præter numeratos
corpus S. Materni apud Colonienses defuncti Tre-
viris translationis fuisse traditum Albertus Trium
fuerunt monachis, Albertus abbas Stadenfis, Guil-
elmus Eysengreus, Prius Morfani Cratelpius,
Gelenius & alii, quos plerisque ipsomet antierum,
ubi S. Maternum S. Priri discipulum sacri, in sub-
sidium vocat. Accensus auctoritas Usuardi Marty-
rologii Lubeco-Coloniensis, Geruoni & Molani ad
die vii. Septembris & xxiii. Octobris: Brevisoria

C ante Coloniense anni 1618. et Londinense anni 1636.
ut non Lechnavian Trevirense, in quorum scrip-
tibus de Sancto propriè describitur ipse apud Co-
lontenses obitus & translationem ad Trevirenses. Præ-
terea juxta ipsum antierum reliquosque auctores, qui
miraculorum asserunt quendam in Africa S. Materni
defensum, plurimum juvant ad ei translationis fidem
conciliandum conditoris, quod usque nunc asse-
dit ab Beatis Rineanus apud Hillam vocum, in quo
Sanctus aliquando jacentis mortuus, & ves-
tigia templi dum eo loco extructi, quæ, resso
Breuvore, hodie superest, & corroboratum reli-
gione & votivis peregrinationibus condecoratur.
Quædams est igitur, ut minus rebus habeant simi-
lia miracula, postquam assistantia, ad confirman-
dam istam deinde memoriam apud Colonienses Sancti ac
dein Treviris translationem.

202 Eademque, ut mittam veterem ecclesiasticam,
que ante iustitiam præcipue est sen eripit, S. Materni
in cella occupata, & in qua, ut loquatur Gelenius,
reversum fuit beati Cosellotii depositum fuisse,
antequam Colonia Treviris transferretur, celebres
usque hodie loci est, ubi navicula cum sacre pignora

Treviris devotè quiescere credunt. Deum aliis
quæ testimonium, ad Trevirensium vero Augellum,
tagat Eysengreus lib. i. Historie Sprentis, ut le-
peleris, tanto urbe Coloniae magis, tam lugubri
lamentatione festuque mœrenti defertur, ut eo
loco, quo tum temporis ager erat incultus, in per-
petuum rei memoriam sanum, Maternum locum,
extrueretur, etque ob festum eventum Rawenkirch
nominaretur, quod templum hodie cultissimum
cum optima villa corripie Rodenkirch appellatur.

Gelenius in Hieronymo pag. 22. lo eo temen loco,
ubi navicula suum litus cursum, ipsius S. Materni
humata sunt intestine, quæ Colonienies perpetuo
honorant monumento. Illic enim in istum rei
memoriam locum excitantur, vulgo Rudenkir-
chen, quæ Rohen & Rewenkirchen, id est,
quæta aut doloris ecclesiam nuncupatem. De ista
dem loco et reliquis scribit similiter Winheimius
in Sacchario Agrippino pag. 23. neque de aliis
intelligendum erit, quod loquitur sub finem scrip-
tum vi. in Brenarius Coloniensis ante nominat: Ex
his reliquiorum portuicula extra Coloniensem ad
Rhenum, in vicino loco relicta, frequenter hodie
que conerit celebratur. Hæc & apud illam, da-
tam ad Papebrochium nostrum Calæcia, civitate
Germania, die xxx. Julii anni 1689. a viro,
cujus subscriptum nomen non satis distingui, sed
qui testatur, se fuisse seipsum in Rubekirchen seu cer-
nuptis Rodenkirchen, visitarique ibidem a Coloniensium
pariem reliquiarum S. Materni a die xiv. Se-
ptembris usque ad festum S. Michaelis. Hæc ac-
cedit Theodorus Rhy, Societatis Jesu sacerdos, in
libro, cui italica Anima illustres Julia, Clivia,
Montium, Marchiz &c. sine ferenda ad diem xiv.
Septembris pag. 134. In Montensi ducatu, præse-
lure Levenburgie, pago Rodenkirchen, ducibus
super Coloniensem Agrippianum leuic, festum S.
Materni, Trevirensium, Tugercensium, Colo-
niensium episcopi, cujus viscera istis quæstio-
nis quætordecim diebus visitatione populus Co-
lontensis (secundum feciem Sæctorum junctus)
constanter, una cum vicinis eccolis, celebrat.

203 Ceterum, sepelitis etiam hisse monumentis,
juxta nostram sententiam præfata versimile
est, obisse Sanctum apud Ubiot, non apud Tre-
viris, cum illis, non his, episcopos præfatus
autem vix posterioribus, ut ante statum est. Sed
a eo prodigio lictis adjunctis peracta sit transla-
tio corporis, neque velim asserere, quia deinde tes-
tem non habeo antiquorum seculo ix. neque au-
tem negare absque, quia constat in Vita aliorum
Sanctorum, plurima contingisse non minus prodi-
giosa. Hoc mihi certum, quod nihil occurrit in
miraculis translationis corporis magis increditum, quam
in altero suscitari in Africa Sancti, ut max in-
natham, & si pro rei scilicet veritate transcurramus
sit ad traditionem, memoriam, auctores, primum
solidius probatum mihi non est, quam se-
cundum. Deum penamus, accessit ad attri-
bus rei fuisse historiam adjuncta, postmodum confir-
ma, nondum laborandum, ut per consensum at-
queque assensum, quæ passio Trevirenses passio
fuit sacris evocis, quæta bis defuncta sit passio
Ubi. Nam cum Eucherius & Valerius Treviris
defuncti & beati essent, fieri potuit, quod sa-
lum esse scribit auctor Chronici Belgici, ut scri-
bitur rogari Sanctus, ut passio huius Treviris tran-
sparetur cum suis suis sepelienda, cui postea
sancti Pereris voluntati refragari noluerint
qui ante non sine Colonienses.

AUG.

J. P.

§. XX. Locus primæ sepulture; translatio corporis ad metropolitanam Trevirensensem; publica ejus expositio; reliquæ in aliis ecclesiis.

Corpus
positum
sub
altari S.
Eucharii
et Valerij

P Reliqua S. Materni lipsone primæ honorifice deposita fuisse apud Treviros non longe a corporibus SS. Eucharii & Valerij, videmus & præcedente. *Bravovrus lib. 2. num. 98. locum depositum fuisse, ait, ipsum oratorium, olim S. Joannis Evangelistæ consecratum. quod Cella seu basilica S. Eucharii dante nuncupatum fuit, & ubi nunc nostra civitatis ambitum cernitur basilica S. Matthei ac celeberrimum Ordinis S. Benedicti monasterium, ejusdem Apostoli nomine insignitum. Inde vero sacra lipsone translata fuisse, immo laudatur analista, ad societatem septentrionalis extra urbem S. Matthei basilicam, sub nomine ipsius S. Materni castratum, videntur usque ad huc diem supra solum amittere tantulum ejus marinarum. Idem de tantis confirmat *Lectionarium Officiorum Trevirensium anno 1645. cunctum, idemque de facili.**

dein in
altari S.
Materni

205 Exiit apud Calmetum inter probationes ad *Historiam Lotharingam tom. 1. col. 385. primæ ecclesiæ, insistentium insignis donatio in facili suo templo facta sub anno 979. per Egbertum archiepiscopum Trevirensensem, unde transferibit sequens: Donatus & legitimus (villam Longsuram) cum campis, arvis, redditibus, decimis, curibus, familiis, mancipiis utriusque sexus, agris, pratis, vineis, pascuis, sylvis, venationibus, aquis, aquarumque decursibus, molendinis, pascuiculis, vicis, viti & junciis, arboribus, & redditibus, terris cultis & incultis, quævis & inquirendis, ac cum universis appenditiis & adjacentiis suis, Sancto Materno, cujus basilicæ ad Aquilonem basilicæ S. Eucharii confessoris prope constructa est, ea videlicet ratione, ut a præfati die divini Officii stabilius vigilianti solertia in perpetuum ibidem permanet, & omnibus horum oculois sine laudum aliare lucerna incensæ lumen adesse perpetuum non desit. Si qua vero persona hæc. Unde intelligas, etiam tum ecclesiam fuisse parvam, quam cuiusque modis fecit. Ecclesiam simulque appellat *Gabriel Basilius part. 2. Germania sacra pag. 174. ubi recensens abbates canonici S. Matthei, citatque Antonium Meseum, ejusdem canonis usum O. historicum, sic scribit. x. (abbas) *Fridericus de Heselwerbergh. Sub hoc constructum duratumque est altare S. Elisabethæ in ecclesia S. Materni per omnibrem ac strenuissimum virum Henricum Schenck, vulgo Zizermader dictum. E. vita migravit MCCXLV. xvi. Cal. Sept.***

post translationem, ut apparet, positum

206 Quo tempore conditum sit templum istud, quæ in idem delata fuit exuvie S. Materni, litteris mandatum non repertum; ut certa secula a *Harro* corpus ejusdem anni tam quiesceret juxta corpora SS. Eucharii & Valerij, si eccle. veteri biographus S. Maximini, qui secundum *Henscheni* conscribitur disto seculo floruit, qui que sit scribit apud nos tom. VII. Maii pag. 32. ubi enarrat translationem S. Maximini ad Aquilonem Treviros. Post demique veniens (populus

Trevirensis, corpus S. Maximini deferens) in Treviroreum parochiam ad castellum, quod dicitur *Ebfodius*; ecce quondam femina, immo modum habens ipsam, exclamabat Trevirenum populo, & ait: Quid fecisti nobis hic? Numquid non sufficiebant vobis sancti Dei Eucharius, Valerius, & Maternus & B. Agrippinus, qui nos torquent iudicemini, multasque inferunt angustias, quia hoc adduxisti S. Maximinum? Et castellum curata est ab immondo spiritui ... Deinde civitatis appropinquaverunt Trevireorum. Tunc universa populus utriusque letas cum thymiamatis & incensæ & luminaribus & frequentia multis ornamentorum, obviam contra suum exitum ponit. S. Paulinus igitur civitatis antistes in basilicam S. Joannis, quam antecessores ejus edificaverant, fecit cum imperavit. Videlicet SS. Eucharis, Valerius atque Maternus alio illic preparaverunt sibi locum ad quiescendum: ibique vir beatissimus in ecclesiis, cujus superius meminimus, honorifice conditus est. At sancti Eucharis, Valerius, Maternus ex altera quiescunt parte civitatis, infra ecclesiam, quam sibi procul a civitate mirabili construxerunt aperta.

207 Posterius verba, quibus alia præmittitur visum fuit ob rationem allegatam nam, 66. *sest. fessenter innuunt, tria Sanctorum corpora simul delatasse eadem in ecclesia, cum scriberet antistes, juxta cujus prævide fidem hanc in die gentium fuit templum S. Materni sacra hoc thesauri, quoniam paulo post tempore *Egberti archiepiscopi, supra memorati, et datus fuit ipse Trevirensis ecclesia metropolitana. Bravovrus lib. 2. num. 62. translationem innotuit anno 1037. omque refert hoc modo: Poppo (archiepiscopus Trevirensis) XII. Kalendas Novembres sacrum divi Materni pignus ex monasterio beati Eucharis, pompam obsequij venerationis episcopis clericoque docentibus, ad summam ædem transtulit, templique partem, aximisi aora donavit atque oronem effusa multitudinem dedicavit, atque inde priusquam foret divi Petri basilicæ nitore, coluque sacrorum intermissis, alacris reperti cepit. In illis: *congruendis tamen quod diem translationis assignatum tum ex ipsiusque verbis infra recitandis, tum ex *Sebachmanno lib. 3. fol. 41. vers. & ex *Lectionario Trevirensi* meo citanda, mirasque enim clare dicitur, præstatum esse translationem X. Kalendas Novembres seu die Octobris XIII. anni 1037. Idem annus signatur etiam in libella de ostensionibus reliquiarum ecclesiæ metropolitanæ lingue Germanicæ conscriptæ, & typis vulgatis sub auspiciis *Richardi archiepiscopi, qui ab anno 1511. usque ad 1531. Trevirensis ecclesiam gubernavit, & de quo non recurrit sermo; additur, translationis adfuisse tres episcopos, *Meseum scilicet, Tullensem & quoniam conjuncta ex nomine urbis Tarentis *Wierde, Virclandensem, ne demerpe annis memoris celebratum fuisse translationis festivitatem in ecclesiæ metropolitana. Plur. dicit *Bravovrus lib. 2. Annalium ann. 98. sic scribens: Cujus rei memoriam precibus tota diocesis feriatam veteres *Falthorum libri entodiocet huc notæ: X. Kalend. NOVEMBRIS TRIV. TRANSLATIO S. MATERNI.*********

208 Certe etiam hodie in dista diocesi recitari quotannis translationis festum memoriam, habemus ex *Lectionario aliquoties citato, ubi ad diem XIII. Octobris, Officium præscribitur de translatione S. Materni, recitandum rito semidupli cum*

E
de inde
translati
tum facti
anno 1037.
ad metropoli-
tanicam
Translationem
Præcipuum
fuit

episcopus
translati
sternit me-
moriam 25.
fol. 20.
non ab
demerpe
lib. 10.

A le Bonaibus secundu Medurum prepositi, quorum quatuor & quinta iussuriam contrarium translatum Colonia Treveris, facta autem post assignatum prime depulsuram locum claudere hoc modo: Tandem obtinuit divina per inclytum Popponium archiepiscopum ad maiorem ecclesiam Treverensiam, sanctis Petro & Paulo apostolis dedicatam, translatam decimo Kalendas Novembres. Quo loco mirabilia magna operas, nequaquam prima passiones obliviscitur, utrumque locum sacredibili miraculorum multitudine collustrans.

anno 1190. novo altari impendunt
209 Ceterum facit iste thesaurus, ut intelligat ex Medalla Sebeckmanni lib. 3. fol. 42. verso, recordans fuit in ea ecclesia patre, quo post

Chorus S. Nicolai fuit appellatus, donec circa annum 1190. Johannes archiepiscopus Treverensis ejulce nominis primus (verba sunt Sebeckmanni) dum chorum ecclesie novum erexit & divo Petro novum statuit altare, quo illud reliquis magnificentiis posuisset ornare, tulit in Kalendis Maii ex altario divi Nicolai tunicam illam Domini Jesu inconsumitum, recondiditque in eorum porce beato Petro apostolo dicatum altare, una cum corpore gloriosi pontificis sancti Materni, manifeste firmissime repugulis & velibus ferreis, ne patenti facile aggressus & apertio. Reliqui iidem memorati & perpetui memorandus pontifex altare divi Nicolai latius superque reliquias (sunt S. Materni, ut post videbitur) magna assiduatione onustum & relictum.

*et inde re-
volutum
anno 1512.*
210 In altari S. Petri et, quo dictum est, modo nuda fuit servata. Scilicet nudi fere exivit usque ad annum 1512. quo Maximilianus imperator cum illustribus principum imperii comitibus Treveris adveniens, apud Richardum archiepiscopum & electorem iussit, obituque, ut tunc Domini, reliquias facit thesaurum in eo altari delictis, reconditis ad publica venerationis exponeret, fessumque hic habemus ut dicitur testatur, & versimiliter apud, Joanne Eodem sequebamur Liviamque delictis, tunc ad primariam edelisse, ac deinde apud suffraganeos, & Joannem Sebeckmannum, Eadem interpret, sub idem tempus in manserit S. Maximini canonicis. Dicitur itaque, quod archiepiscopus cum nobilissimis canonicorum collegii sese considerat ad ecclesiam privariam prefatus anni die XIV. Aprilis, Feria quarta Paschalis, iussitque apertis aram, in qua reposita fuerint vestigia; cumque post enumeratas reliquias, contentas in duobus prioribus, de tertia ad rem nostram erant sequentes: In medio altaris tertia cista fuit lignea, tribus repugulis ferreis amicti, super quam denarius argenteus, cui illud inculcump sine anaglyphum habebatur: SANCtus MATERNUS. In quo repositum corpus sancti Materni cum capitibus, qui Trivirocum testis, Colonienisium, Tungrensis primus praelatus fuit. Ita apud Sebeckmannum lib. 3. pag. 45.

*affertur
huius imper-
atoris & in-
fultoris, sine
fuerit*
211 Sequenti pagina describit pompam ac modum, quo reliquias post dies aliquos publice exponerentur, sine fumen: Celebrabatur, inquit, a die Martiana tertia (invenimus factissimum Ceteri consecratione) funerales observant dominum illusterrimum Martia Blanka, serenissimum imperatricem, filia ducta Mediolanensis cum magna (ut par erat) solemnitate, devotione, cultu. Intererat illustrissimus, excellentissimus, invictissimus princeps ac dominus maximus, dominus Maximilianus Romanorum imperator electissimus, semper Caesar Augustus, cum ceteris sacri imperii electoribus, at-

chiepiscopis, episcopis, primoribus, summis, auctoritatibus, comitibus, baronibus, ambasciatoribus & ingenis reliquis, ut excusum postea videbitur. Expositis reliquis inventis, tribus agentibus ad altare super altare, quod tunc locum fuerat ante Caput culminis positum, Augustinus claritas huius principibus facta erat seu signa: Electores imperii, quos chori principes vulgus forent nominat; Quis Magnus archiepiscopus, Richardus Treveris archiepiscopus, Philippus Coloniensis archiepiscopus, Ludovicus comes Palatinus cis Rhenum, Episcopi, duces & marchiones: Albertus marchio Brandenburgensis, magister & dominus totius Ordinis Teutonicorum; Fredericus marchio de Brandenburg; Fredericus Bavaricus dux & comes Palatinus, Georgius episcopus Bambergensis; Wilhelmus Argentoricensis episcopus; Ulrichus dux Wirtembergensis; Christophorus marchio Badensis; Mathias episcopus Gartzensis; Hugo episcopus Tulleensis; Kalimirus (&) Johannes marchiones Brandenburgenses, Philippus (&) Ernestus marchiones Badenses.

veniens
212 Nomina ambasciatorum live legatorum & quorundam magnarum: Legatio domini Papae: legationis regis Francie ambasciator, Claudius episcopus Massiliensis; legationis regis Hispanie, regis Anglie, regis Navarre, dux Wilhelmus de Bavaria, dux Ferraria, apiscopi Wormacensis, episcopi Spirensis, Langravii Hesse; ambasciator domini de Walachia in consilio Constantinopolitano. Item Langravii Hesse, comes Henneberg & multi alii praelati proceres, comites, barones, milites, domitelli, doctores, praelati, qui omnes hic cum brevitate amoris, cum ob copiam personarum iubilarent. In ora marginali calamo ascripta sunt verba sequentia: Hec tunc vidi praelatos ego, Christophorus, tunc annorum circiter xxv. addiditque illi inferiorem eadem manu, res ecclesie videretur penitus summo delictis cum deinde etiam procederet res magis ex cetera reliquiarum delictis fuisse per venerabiles & nobiles dominos conatus, dominum Christianum a Breithbach archidiecanum, dominum Christianum a Knecht, & tertium nomen conatus, cuius sibi nomen exidisse, ait scriptum.

*et populi
ecclesie
totaliter
talia, id-
que per
hoc signa
et reperi-
untur*
213 Breve res lib. 20. Analium eum, 48. et vultus eisdem de invocatione & assensione reliquiarum e. narrati subingit, quod, ubi res ad finem usque linguisque palati populi permansit, Treveris tunc reliquias consilio consensu memorantur ad eorum hominum milia. Post hac ob frequentem peregrinationem occursum, & procurante Richardo archiepiscopo, & rogante ius capituli metropolitani, insigni visitantibus dictum ecclesiam confesse sunt indulgentia a Leone X. P. P. statim tempore, ut sepulchrum quocumque anno per continuis quatuordecim dies, incipiente a die X. mensis Julii, eorundem reliquiarum interitus publice exhibitis; uti fere errat Sebeckmannus lib. 3. pag. 41. & 42. ubi dicitur recessus exhibendis reliquiis, secunda iam ponit bandum S. Petri apostoli, quo sollicitus fuit S. Maternus; altare, corpus odoratum S. Materni episcopi.

*Religio
S. Petri*
214 Hoc non perit, quod refert pag. 50. Religio in hoc verbo: Anno Dominicæ Incarnationis millesimo quingentesimo decimo tertio, tertia decima die Aprilis, cum jam reliquis peragendis confiteretur intendere domini canonici majoris ecclesie Treverensis locum conversationis ipsorum, accessu habuerunt infringere altare divi Nicolai, quod

AUC. quod in eadem est ecclesia. Quod ubi apertum fuisse, invenirent citam angulam ferro munatam, & sigillam sigillo felicissime recordationis domini Johannis, hujus nominis primi archiepiscopi Treverensis, in qua subscripta sunt reliqua reperta, & in festo Philippi & Jacobi apollolorum, ubi celebratur ejus ecclesie dedicationis dies, denunciata populo & iornata.

aliter
non erat
possibile
de ecclesia
S. Pauli

213 Tam longa serie eadem describens, ait de Sancta nostra: De maxilla S. Materni episcopi cum duobus dentibus & aliis reliquijs ejusdem involuta panno. Hinc deinde proceditur laudatur mulier ad annumerationem reliquiarum, quae in alius arbor Trevericae praecipue ecclesiae servantur quam plurima: at in ista (incipio ecclesiam S. Matthei) nullas Sancti nostri assignat; credo, quia notabiliter duntaxat produere intendit. Nam corporeis aliis ejus reliquijs ecclesia collegata S. Paulini, ut desuper ex libello impregno de solenni ostensione reliquiarum, quae in eodem sit annis bisestilibus Dominica prima verna s. d. Maji. Laudatur Schoenmaas pag. 36. a. gens de monasterio S. Matthei, ejusque basilicae quae una dant catalogum praecipuarum reliquiarum, quarum illa ostendo, ut ipsi loquuntur, singula annis bis celebratur, quarta Feria in pentecosta (sancta) ebdomada mane circa nonam; item in Vigilia Pentecostae mane circa nonam, post prandium circa primam, ras inter collas & S. Materni reliquias; idem fit in altero catalogo scriptum rursus sub anno 1535. sed in notis, quae quilibet hic facit, exprimitur.

in macta-
fieri de
Treverica
ecclesia
S. Pauli
et S. Mat-
thaei

216 Adferuntur in eadem ecclesia & alia Sancti nostri reliquia, sed et in secretis altarium idem sunt ab anno 1548. quando illa de novo extraxit, & per Eugenium tertium Pontificem, assistentibus & cooperantibus pluribus S. R. E. Cardinalibus ac episcopis, solenni pompa S. Matthei apostoli dedicata fuit Idibus Januarii, atque una consecrata sunt ante septem, pluribus Sanctiorum reliquijs impletae, & ita quidem S. Materni, primariae, quae S. Joannis Evangelista, Eucherii, Philippo & Jacobo, ac S. Stephano praenotarij secreta est; altera, quae ad tumulum S. Matthei sita est & in honorem sanctae Crucis et sanctiorum apostolorum Matthei & Jacobi fratris Domini creta; tertia vero, quae in parte inferiori SS. Gregori PP. Nicolae & Benedicti abbas atque omnes Christi confessoribus dicata est. Haec & alia ad eandem rem pertinentia sese descripsi habes ad diem xxv. Februarij apud nos tom. 3. pag. 453. ex instrumento Treverico accepto, in quo & nomina leguntur quindam Eminensissimorum Cardinalium, qui praesentati, quos consecraverat ipse summus Pontifex & Adelbero Treverensium archiepiscopus, singulis indulgentias concesserat omnibus (verba instrumenti sui) viliis acerbis limina sanctorum apollolorum Joannis & Matthei, Philippi & Jacobi & sanctorum confessorum Eucherii, Valerii, Materni, Agniti & multorum aliorum Sanctorum, qui in nostro monasterio requiescunt. Alias Sancti eorum non inveniri in civitatibus aut locis Treverensibus archidiecesi subditis; praeterquam Luxemburgi in Monasterio Ordinis S. Benedicti canonibus, ubi, testibus Reysia & Buelens, videntur S. Materni cuncta.

217 Ex de dedit hic & praecedente h. primum ejus iudicare quare cultus & honor alius in eodem monasterio sit assidue, ut necesse non sit in ejus rei insinuatione.

non producere Fastos aut alia hujusmodi antiqua monumenta. Hactenus autem cultus non debemus indicium esse Lectionarium Officiorum, in quo huius per annos dies designantur S. Materno facti, xlii. Octobris, quae translationis memoria recolitur Officio semiduplex, ut superius dictum est, & xiv. Septembris, quae natalis ejus in eadem festivitate celebratur Officio sed rursus duplex, sed hoc accipere potest, indicium in Calendario, quod Lectionaria praeparavit; hanc dubie praeparavit eandem die festum Exaltationis sanctae Crucis. Officium fere totum, ut ex parte, deservimus ex eodem Confessorij Pontificis; nobilissimum uocatur proprium praer. lectiones sanctae Notitiae, quae parum ex Vitis, parum ex traditionibus huiusmodi capessit & eximiam collata sunt, ut eorum sit pernotandum sit eos hic describere. Insuper ad alios transimus, apud quos S. Materni cultus viget, & reliquia honorantur.

§. XXI. Reliquiae & cultus Coloniz Agrippinae, Tungris, Leodii, & Traiecti ad Mosam.

DE reliquijs S. Materni servatis apud Agrippinensem nonnulla jam praebuerimus; puta de ista, quae honoratur in ecclesia ipsi ecclesiae band praer. a civitate, loco, quoniam Redekirche appellant; & de prodigio S. Petri baculo, a quoque ad Sanctum nostrum pertinet, utque ad ista videri revocari creantur, & cuius parti bodatum cum alijs praestigiosis comitibus ostendunt in sacro theatro ecclesiae cathedralis. Si velle scribit Gelenus in Soeris & p. Fasti Agrippinenses ad xiv. Septembris, notabiles sunt reliquijs custodiantur etiam in ecclesia S. Mariae Virginis ad Indulgenciam & B. Mariae Virginis ad Ipsi, & in utraque quidem tellus sancti Episcopi, ut notat lib. 3. synag. 22. & 26. de Magnitudine Coloniae, cuiusque postiora loca Wertheim, qui vixit ibi habet in Sacaria de ecclesia S. Mariae ad Indulgenciam; verum de pallae asserens in ecclesia S. Mariae ad Ipsi nihil apud ipsum invenisse.

219 Praeterea summa Confessionum erga Sanctum nostrum venerationis indicium est hierarchia argentea, re quae anno 1639. retentum fuit in archiepiscopo S. Engelbergo, quoniam delinquentes separatim libello laudatis Gelenus, sic habet cap. 2. In E latitudinis, quae est unus pedis & medii, frontispicio exhibetur B. Petri, Apollolorum principis & B. Materni primi Colonienium praesulis haec, quos inter medium ponitur Christi Salvatoris simulachrum; avertit & ultimam latitudinis faciem ornat B. M. Virgo cum Magni Evangelicis, muneribus & decorebus. Anno enim festivitatis natalis ejus celebratur de xiv. Septembris, ad quem iam annuntiationis in Usuardi aucti editione Luben-Coloniensi atque apud Treverum, tam praecipue Officium legimus rursus duplici in Breviario diversum. Haec habemus exemplaria extensa, alterum anno 1458. alterum 1618. Omnia mirabiliter dicenda notantur de cypriano Confessorij Pontificis, praeterea, quod in vestustate lecturae primi & secundi Notitiae duntaxat propria, constare, ut de Treverensibus dictum est, ex Vitis & traditionibus; Responsorium ad eandem lecturam sequens legimus: Laudemus Dominum in beati matris Materni meritis gloriosi. Ad sepulchrum ejus agri veniunt & sancti-
tut.

A. **UT. VERA. Venerabiles Deum,** qui affudit beatum Matrem miraculis chorocant. **faci.** *Oratio vera.* Deus, qui diversarum nationum populos per claros vero fidei conflictus prædicantia, communi quæsumus, ut omnes, qui ad isactismi doctrinam nulli Materni fidei conveniunt, præsentis vite prosperitatem & futuram æternæ beatitudinis gloriam consequantur. Per Dominum. *Romæ.* eadem *Oratio* in recentiore Breviario, et eamdem est responsionem; libenter autem in *Vna* ad istas rediit *Jesus* & ad verbum Breviarii Romani per secundo tantum *Nullum* significare. *Atque hoc fuit,* que de reliquis & cum in Colossensi detectis mutata repert: venit ad *Lerdianum*.

[illegible]

431 *Quae necesse est auctoritate quibusque praestantibus inflata fuerit dilla officio, capissimum. titi. Septembris pag. 128. et seq. in Commentariis praevis ad Albe S. Hadlebrou, cuius facra causa dilla videm familiar quibus, qui breuissimi confessorum remittimus, hic omne deservimus, qui de Materiam referantur. Itaque memoratus assumpimus, praefixa narratio visitationis secreti S. Laurentii, fella die Aprilis, et SS. Petri et Pauli, sequenti idem D. Enos (Heuricus in Polonia) virum, qui eisdem commissaria fuerunt B. Materiam confessionis visitavit, in quo nonnulla eilla eisdem Confessoris reperi, una cum pluribus aliis reliquis aliorum Sactorum, et iu eodem sereto lectulam tali tenuriti. In his sereto habentur alia S. Materii confessoris, primi episcopi Tugentis, et Treuiri Leodum transitit; una cum quampuribus reliquis sactorum Apostolorum, martyrum, confessorum, virginum aique aliorum electorum, anno Domini octingentesimo quadragesimo secundo per Ogerum decanum de licentia Siephani Papi parisi.*

328 *Inde* *peripha* *anonymus* *ad fecerat* *S. M.*
tertia *&* *explicis* *vis* *visitationis* *vis* *seru* *vis*
Quibus *omnibus* *hic* *visitationis* *&* *deceat* *relocati* *vis*
tandem *ad* *canor* *ambo* *fere* *vis* *fermentis* *vis*
landi *&* *conclari* *posuit* *&* *similibus* *feculibus* *vis*
stiam *ab* *extra* *posita* *&* *affinis* *posuit* *ambo* *vis*
stiam *rubro* *colere* *disquis* *colari* *&* *ad* *sum* *vis*
conor *prifum* *prout* *posita* *posuit* *collocari* *vis*
dicum *posuit* *interpositi* *ita* *Historiam* *vis*
Indis *dis* *tandem* *omnibus* *hic* *facerant* *reli* *vis*
Indis *dis* *tandem* *omnibus* *hic* *collocati* *elaver* *vis*
am *exterior* *quom* *interiores* *fuerunt* *per* *do* *vis*
Sequentibus *Quo* *vis*

minos meos decusum & capitulum poriae & Auct.
collocat in archivio ecclesie in porta superiori, J. P.
quo intulatur, MACULATA. Eadem ad verbum
refert autem monumenta Ruyssig pag. 364. citans
Brevium in Analibus ecclesiasticis ad annum
1249. Sed miror, non fuisse observatum meum
chronographicum irrepsit in schedulam, repertam
in fenestra reliquiarum S. Materni; ubi Stephanus
V. conjungere anno anno 824. cum Stephanus V.
dictus IV. post Stephani meum fessum &
diem aliquot aberit mense Januario anni 817.
Substitutum igitur Stephanus Gregorius PP. IV.
qui ab anno 827. usque ad 843. S. Petri Cathedra
occupavit. Si quis tamen ante fideles
charitatis retinere cupit, deat it, mandando
fuisse verisimile apparuit, iterum, a Stephano
confessum fuisse anno 816. fuisse festinationis man-
datum anno 821. sedente Gregorio.

222. *Memento Hyleria visitationis reliquiarum* defuncti
seculis *apud Cispicellum* *cistam*, *relatio* *est* paula
seculis *apud Cispicellum* *cistam*, *relatio* *est* dixit
seculis *apud Cispicellum* *cistam*, *relatio* *est* nunc

33. Subsequitur & series ibidem ejusdem
 auctoris reliqua, quae graphice deinde depingit publi-
 cam rationem, quae ad introitum chori ecclesiae
 primae in oratorio huius republi furrant
 affectuorum, magna solemnitate iuchantem die x.
 mensis Julii anni 1749. & affluente numerata
 populi frequentia, singulis pene diebus continua-
 tum usque ad festum S. Mariae Magdalenae, quae
 summi pompa profusius locis collata fuit. Relati-
 onis subjuncti reliquorum catalogus quo, quae a-
 ctusae sunt, ordinem. Pra quarta vice, inquit,
 ferretur S. Maderberga & ferretur sancti Ma-
 terni, primi episcopii Tongensium, in quo sunt
 multa officia corporis ejus, per Ogerum decanum
 de licentia Stephani Papae quarti, anno Domini
 octingentesimo quadragesimo secundo Leo-
 nidum translata. Haec de reliquiis. Ceterum idem
 auctoritas sub finem Catalogi sacellum memorat in
 cathedrali ecclesia, nomen S. Martini relictum,
 & reliquis oratum: verba transcribo: Item
 sunt ultra praemissas summissas reliquias in ec-
 clesia Leodienis in summo altari & iuxta sepi-
 ferretur S. Lamberti in capella S. Martini & in ca-
 pella S. Agidii diversae aliae veneranda reliquiae,
 quae propter earum multitudinem non fuerunt
 enumeratae.

Li 223

AUG. 215 Præterea in eadem S. Lamberti ecclesia etiam nunc colliguntur ejus Cronogram, a S. Materno inauguratum, ejus primordia & fundationem perhibet in hunc modum *Finitus ad annum 1113.* Prodidit ecclesia Leodiensis his temporibus virum genus nobilem, sed religioso, charissime Christiana, iustissime clariorum, Helium nomine, quem S. Lamberti præpositum appellat Transmolatorum, alii abbatem S. Mariz, multis præclare factis nobilitatus est in posteritatem perennaturus. Denos inferioris notæ canonicos, quibus a S. Materno nomen dedit, in re principis collocavit; quos cum aliis ejusdem conditionis, quos *Petræ* mentis (unde S. Egidius) canonicos appellans, rem divinam procurare voluit.

216 Festum S. Materei, quod prævenitur a Calocivibus, differtur a Leodiensibus usque in diem XIX. Septembris, usque mos observatus fuit a tribus certe seculis, & verisimiliter pluribus; ad eam diem memoria ejus fit in veteris additamenti ad Usuardum; solent in Ms. desumptis ex Matricula Cartusie Trajectinae, & altero, quod Ms. Du Cheval appellamus: item in editione Lubini-Colomani &que Gerono, & in his quidem, quæ Sanctus ad alias dies annuatim Treviris & Colonia, ad distinctionem additur civitas hoc modo: Ipso die, commemorationis sancti Materei archiepiscopi & confessoris apud Tongerum, Id ipsum etiam observatum est in *Fletorio nostro* Sanctarum Mr. *Conventus* Missale Leodiense & Brevaria Trajectinse & Leodiense valde antiqua. At in Tongrasi Brevaria votale Officium ejus statuitur ad diem XXV. Septembris.

217 Mense typis Pontificibus prædixit anno 1509. habetque ad diem diem XIX. Septembris *Missam de Sancte parum propriam, partem ex communis Confessoris Pontificis compulsum. Accipe orationes:* COLLECTA. Deum, qui populo tuo sanctum dedisti Maternum predicatorum, concede, ut tanti Pontificis intercessionibus & tua pietatis defensione ab omnibus liberemur adversis & tranquilla prosperitate in laudabilem. Per Dominum. *SUBJECTA.* Sancti confessoris tui Materei ois Domine quamvis annua festivitas pietati tuae reddat acceptos, ut hæc pia oblationis officia, & illam beatæ retributionis comitetur, & nobis gratia tua dona conciliet. Per Dominum. *COMPLENDA.* Sancti Materei confessoris tui atque pontificis supplicationibus, Domine, tribue non solum, ut eojs sollemnitate anno celebramus obsequio, apud te intercessionibus commendetur & meritis. Per Dominum.

218 Brevarium Trajectinse ecclesie S. Servatii, valde antiquum, sed in fine mutilum, distat de Officium habet integrum de annuatim præter festum sui primæ, in S. Materni Viro desumptas, & orationem spectant: Sancti Materei confessoris tui atque pontificis ois Domine, vultu prædixit, ut, cujus sollemnitas celebramus, ejus semper intercessionibus & meritis commendetur. Per Dominum. At Tongrasi, quod pariter mutilum est non minus vetustum, & Leodiense editum anno 1554. talia continent Officia de Sancti nostri, ut si psalmi domus & in Tongrasi curis Nobilissimis Leodiensibus, reliqua sunt propria penultima. Hæc Officium, paucissimis mutatis, insertum quoque fuit *Proprio* Sanctarum Leodiensibus diuifectis ad annum 1613. Orationem dedimus ad Brevaria Trajectinse, cetera passim ac-

commodata sunt ad eam episcopum, quo Sanctus D. statuit divi Petri discipulus, & ad alia, quæ discipulorum. Et tibi statum in Hymno, qui celebratur ad nostras festas.

219 Ad honorem Conditoris, Cui vivunt omnia, Diem magis Confessoris Celebret ecclesia In qua curus & laboris Est adeptus premia. Primum hoc præordinatus Divina Clementia, Ad Germanos delinquentes Petri providentia, Unus fuit iocundus Prædicandi gratia.

Qui instituit vocis plenis Sermone officio, Prægraves mortis poenis, Rapit est in medio, Et debet quæser denis Terræ tentus gremio. Sed a morte sollicitus Sacro Petri baculo, Et tot aonis præfix datæ, Quem convertit, populo, Quot diebus sic humatus Fuertis in tumulo.

220 Tandem curia confirmata, Corpus a Tongrensis Expetit planctus grato Et Coloacibus, Rheno Iurum obliquo, Datur Trevirensibus.

Serve Dei præcedit, Tui per suffragia, O Materne, Deam flecte, Impetrata venia, Nos saltem at perfectis Consequamur gaudia.

Gloria & honor Deo Ulquequeque altissimo, Una Patri, Filioque, Inclyto Paraclyto, Cui laus est & potestas, Per æterna secula. Amen.

221 Dubitamus tamen, an leoditum Officium usqueper hodie in ulla ecclesia diuifectis Leodiensibus, Etiam in Brevario, quod revereudissimus ac serenissimus Ferdinandi episcopi-principis auctoritas, & variisq; cleri consensu evocatum fuit, proloque vulgatum anno 1626. præcipitur quidem Officium S. Materei, dicendum ritum dupliciter ad diem XIX. Septembris; sed nihil datur proprium præter orationem ac lectionem; pro ceteris remanent ad Communis de confessoribus pontificis. Videtur autem Leodiensibus diem non tantum hoc de celebrasse præcipuum Sancti festivitatem, sed præterea annuum recoluisse memoriam translationis reliquiarum ad diem XIX. Martii, ad quem, ut in Præteritis monuitur, rem. III. Martii pag. 789. inscripta est Ms. Adm. Leodiensibus monasterii S. Laurentii, & Fletorio nostro Ms., sequens annuatim: Leodii translationis reliquiarum S. Materei episcopi, & confessoris. Quodquid sit, ex dictis abunde constet, quod Leodiensibus etque in Trevirensibus, Clivensibus, aliisque parvis monasteriis, summa semper veneratione ac pietate affecti fuerint erga S. Maternum, per quem fieri acceptum & divina sapientia pariter, quo longo et ætatem lapsa perseverant intermissa, quæ-

ad hunc
modum ad
notasque
Reliquias

Ad hunc
modum

Officium
vulgatum
a Leodii
ad hunc
ritum
festum
ita.

et variis
Brevariorum
officiis
habetur
proprium.

A quique nos, inquit *Fiscas*, apostolici illius Heros seruitutes teneamus, veneramus, tenebimusque in vnum ac venerabimus, celo favore; atque ita, ut Christo per Maternum vivimus, sic Materis vivi in nobis immortalis gloria, nulla umquam se claudenda, ovis aternitate.

§. XXII. Reliquiæ Sancti in Bohemia ac Hispania; miracula post obitum patrata, ac generatim dumtaxat enarrata.

Prae ab reliquis reliquiis sancti commemoratis.

Diximus h. xv. gaudere Pragensem ecclesiam portione prodigiosi thesauri, per cujus contumeliam ad vitam revocatus fuisse fertur S. Maternus, & quo occasione eo thesauro parva fuerit, ostendimus tam ex Philiberto de Gloria ac majestatis memorata ecclesia, tum ex Diversis indicibus mensis ac divi, quae reliquiae ibidem conservatae per eam decessum honorantur: ex his autem Diversis discimus, & alias in eadem ecclesia reliquias esse Sancti, earumque praecipuam venerationem h. b. ad diem xiv. Septembris, ad quam ita legitur: xiv. S. Materni episcopi, qui erat discipulus S. Petri Apostoli. De beatio fructum insigne, aliamque mercedem, Aliud Aqualgrano per Carolum (IV. imperatorem) aliamque mercedem.

B Item crucula ipsius pectoralis ex metallo. Oñ autem haec duae reliquiae reliquias annis fit re archiducis commemoratio S. Materni ipse die fuisse exaltatus fuisse Crucis comaratione propria, quam tunc transferre ex Propria Sanctorum per Bohemiam, Moraviam & Silecium, impresse Vetro Prae ad annum 1732. Deus, qui beatum Maternum confessorum tuum atque postquam in em merita beati Petri apostoli tui quadragesimo die a morte relictis, & eundem exinde per annos quadragesima postica infusa decoratis; tribue quatuor, ut, quem tot miraculis in terra consecrare vidimus, ejus apud te precibus adjuvemur, & ab omni malo corporis & animae liberemur. Per Dominum nostrum.

C 233 Servantur & in Hispania Sancti nostri reliquiae, cum aliis Sanctorum malis, saeculo xvi. per archiepiscopum electorem Trevirensensem transmissa ad regem Catholicum Philippum ejus nominis secundum, ac reposita in celeberrimo regimine monasterio S. Laurentii, quod Elcurial vulgo appellatur, prout intelligimus ex documento, quod ibidem existens Caput noster mense Februario anni 1712. manu propria descripsit ex ejusdem monasterii Ms. Lipsianae. Verba Hispanica latine reddita ita sunt. Item reliquiae, quas fuit Majestatis missi archiepiscopus Trevirensis in magna hierarchia in formam libri cum ternis ex argenteo inaurato. In antica reguminae parte quatuor (sive) minora festa (speciales) in nigro heteromallo actu picta auro & minoribus margaritis; in medio solum grandius. In parte vero interiori cumminata quatuor ex argenteo inaurato cum quatuor Evangelistis, atque in medio grande numisma in modum solis cum retortione Christi in medio. Quam (habeantem) dictus archiepiscopus Trevirensis ius Majestatis missi cum infra dictis reliquiis, impoluit stragulo ex heteromallo rubro (de cerasse) cum fimbria auro isocretis & coopertis panno bombycino rubro.

234 Post hoc ordine Sanctorum reliquiae affi-

gnantur & aut inter Uos colla S. Materni archiepiscopi Trevirensis, longa quarta ulnae parte & duobus digitis, lata unodigito. Reliquiarum catalogus subjunctus Caputis testimonium, seu potius fragmentum testimoniarum, maneat in matris magnum eorum partem a se fidei retinens fuisse, & rursus temporis laetitia immixtum. Prout testimonio, quod ipsius Trevirensis archiepiscopus & principis est, sequens ianum esse aut Jacobus Dei gratia archiepiscopus Trevirensis, sacri Romani imperii per Galliam & regnum Arelaenae archicancellarius & princeps elector. Post unam de laude & patreque reliquiarum ac elegia regis Philippi ac duci Albalis, proceditur ad enumerationem eorumdem & locorum, unde desumptae fuerint, prout ex monasterio S. Matthiae praep. Trevirum de reliquiis S. Matthiae & S. Philippi apostolorum, S. Blasii episcopi martyris & S. Madelini episcopi Trevirensis. Praeterea, haec instrumenta ipso verbo sunt, ex metropolitana nostra Trevirensi ecclesia subscrispitis addidimus venerationis reliquias. Primum de S. Materno.... Festum depositionis S. Materni xiv. Septembris: irrationis vero xxi. Octobris, quotannis cum magna totius populi frequentia & devotione celebratur.

235 Sequuntur deia plura de reliquiis SS. Matthei archiepiscopi Trevirensis & Barbara virginis martyris, ac eadem metropolitana testimonium. Item de reliquiis SS. Paulini, Felicitis, Mari episcoporum, & Theobaldi martyrum, sumptis ex ecclesia S. Paulina extra muros civitatis, ac tandem claudunt testimonium hoc formula: Io supradictorum omnium fidem nos praesentem propriam manus inscriptione & nostri ipsius appositione moniti volumus. Dux in civitate nostra Confluentina anno Domini millesimo octavo mensis Maji. Jacobus archiepiscopus Trevirensis, princeps Elector M. P. S. S. De secunda inscriptione ista vobis laudatus Caput: Sequitur alius testimonium Latinum xxi. Domini millesimo octavo die ultima mensis Junii, quae assertum per depositos ab illustrissimo Principe supradicto missa reliquiae supra memoratae, aperte & exhibita die Vigilio a Zwickhen, ecclesiae S. Bavonis apud Gandeolus Praepositi &c., ac postea denuo reclusa. Nihil autem ex eo recitas praeter sequentem clausulam: Acta haec sunt Bruxellis in adibus praefati reverendi domini Praepositi, cancellarii & praefidis, anno, mensis ac die supradicti, praesente ac conperzote reverendo Christo patre D. Gerardo abbate Bonifacensi; nobili ac eximio D. Jacobo Hessel, equite auro, regis Catholicae Majestatis consiliario; D. Urbano de Scharenborg, secretario regio; D. Henrico de Palude presbytero, aliisque pluribus Catholicis & fide dignis, & me Guilemo Graefo, regis Catholicae Majestatis secretario subscrisito. De mandato reverendi clarissimi domini Praepositi & praefidis, G. Graefus subscrisit.

236 Insunt nostri ratio & officio erga Sanctum egeren modo, ut quomodoque, quae potissimum accurate, discernimus de ejus reliquiis, reliquiae, & ad hac spectantibus, ad eundem etiam modum sanctorum oculis subscrisitum miracula ac beneficia post obitum ejus praesentio impetrata, quales, si ea consideres, quae generatim literis mandata sunt, conjunct fuisse non parva nec communia. Antea episcopus Altorum SS. Eusebii, Valerii ac Materni apud nos tem. 2. Jo-

L I X

399

Auct.
J. P.

mensis pag. 923. Hæc de gestis sanctorum Patrum post exitum Trevericæ urbis relicto cineres diligenter percurantes, ipsarum in chartulis scripta invenimus, quæ in unum redacta utilitati legentium tam præsentium quam futurorum fideliter commendamus: & quamvis in præsentis libello pauca de eorum sanctissimæ actûs propter casum operis memoratum continerentur, credendum sine dubio est, multos viros, dum adhuc in corpore viverent, per eos Dominum exercuisse; quando nunc ad reliquias ipsorum hoc idem non cessat agere. Nam in eodem loco cæci frequenter illuminantur, ægri sanantur, dæmones ab obsessis corporibus iugantur, varique infirmitates tam corporis quam animæ curantur: & quicumque illis pio desiderio ac fidei devotione vocetur, ibique Dominum per merita ipsorum de quacumque necessitate exoraverit, non solum ea, quæ postulari, consequitur; verum etiam & his peccata se percepisse latetur, præstante Domino nostro Jesu Christo, qui cum Patre & Spiritu sancto vivit & regnat Deus per infinita secula seculorum. Amen.

337 *Adi* & periculum ultimum scilicet fecit Officiis, quod legitur Treveris die XXIII. Octobris de translatione corporis S. Materni: Quo loco (in manuscriptis) mirabilia magna operis nequiquam prima paulatim (cænobii S. Mariani) obliviscitur, utrumque locum incredibili miraculorum multitudine collustrans. Hæc nimis breviter de miraculis mecum est in Responsorio, quod supra descripsi, et in antiquis Brevarie Coloniensis. Adde Schoemannum in Medalla lib. 3. fol. 44. versibus scribentem: Meritorum ejus suffragia cum omni morbo medentur, tum præcipue febri. Verumtamen quidquam laboris impenderem perscrutando sen Mss. librum sen impressos, nusquam occurrit mihi peculiaris beneficiorum aut miraculorum enumeratio. Quapropter Commentarii finem impono per unam Sæuli apparitionem, quam seculo IX. solum lege in sepe memoratis Gestis Trevirensium cap. 40. paucis hisce verbis: Post Fortunatum Trevirensium ecclesiam Heiti perfructus abbas Mediolanensis. Hic demonstrat in visu a S. Materno, in XXXIII. anno Ludovici imperatoris, asportavit corpus S. Cassioris de loco, qui vocatur Cardona (Cardona) ad Consilium, ad monasterium, quod ipse construxerat. Plura de his videri possunt tom. 2. Februarii ad diem XII. quo S. Cassius illustratus fuit Actis.

APPENDIX

JAn paragraphus septimus Commentarii nostri de S. Materno prælo subiecit, quando allata nobis fuit litera, die XX. Februarii anni 1752. Treveris conscripta a laudato sepe illustrissimo domino Joanne Nicolao ab Hauthem, episcopo Myrnapolitana, archiepiscopi electoris Treverensis suffraganeo, in quibus sic scribit viriile de Opere nostro optime meritis: Cum nuper negotiorum causa in abbacia Prumiensi essem, inveni in librum, quem Auanum vocat, antiquiora monasterii documenta, & alia memoranda continentem. Eñ codex pretiosè compactus seculi XI. Viante in eo catalogi imperatorum, archiepiscoporum Trevirensium & abbatum Prumiensium, Primus desinit in Henrico IV. alter in Egilberto, tertii prima manus in Nixone; quæ

omnia in idem tempus recidunt. Putavi, hunc D. Trevirensium prælo catalogum cum revola P. V. communicandum, quia quoad immediatam successorem Mereri & Agrii est similis Sen-Giulienensi, quem edidi in Dissertatione de Acta fundæ ecclesiæ Trevirensis, & proinde ibidem, eodem Dissertatione stabilitam, non leviter firmas. Firmas sunt catalogus illustratissimi senariarum, firmasque similiter se præferunt, quæ nos in marmore nostro Commentarii paragraphis VI. & VII. observavimus de viginti duobus vel tribus Maternum inter & Agrii episcopos, qui comparat in Brevarie & aliam catalogi constitutum Trevirensium, & propterea vix ibidem episcopos non observamus minime antiquiora Gestis Trevirensium & Mariani Santi Chronice; in qua tamen Gesta Trevirensium versimiliter illati non sunt a primo eorumdem compilatore, sed postmodum imprudenter rursus a continuatoribus & interpolatoribus, ut scilicet, sublate ducentorum pene annorum sedis episcopali vacatione, ab aliis effusa, plenius eadem tradita illa populari de missione SS. Eucharis, Valeri & Materni a S. Petro apostolo, primo era Christiana seculi, ut citati loci probare conati sumus, tum ex ipsius Gestis Trevirensium, tum ex aliis monumentis, quorum auctores, quorum cum domesticis, vel ignominiosos præteritis istis episcopos, S. Materni successores, vel argueret nos admiserunt ut tales. Ea inter monumenta prædicamus non laudatam catalogum, descriptam a radice membrorum bibliothecæ monasterii S. Giulien in Novantæ, cui certe, quia unicus erat solutus in fine, opere præcipuum fuisse adjungere bene Prumiensium, si tempore advenisset. Quapropter cum, testibus non gratum præstare nos arbitrantur, hic subactis

NOMINA

EPISCOPORUM TREVIRENSIUM.

Ex libro sacro monasterii Prumiensis fol. 108.

S. Eucharis,	Gundericus,
S. Valerius,	Sebaudus,
S. Maternus.	S. Modosildus,
S. Agrius,	Numerianus,
S. Maximianus,	S. Basinus,
S. Paulinus,	S. Leuzianus,
Bonofus,	Milo,
Brito,	Vicemadus,
Felix,	Richbodo,
Mauricius,	Voizo,
S. Legontius,	Heiti,
Severus,	Tiesgautus,
Quirillus,	Berodolus,
Jemotus,	Radobodus,
Emerus,	Roodgerus,
S. Marus,	Roodgerus,
Volufianus,	Henricus,
Miltus,	Doedericus,
Modellus,	Egbertus,
Maximianus,	Leudolfus,
Pabicius,	Meingautus,
S. Abrunculus,	Poppo,
S. Rufficus,	Ebrhardus,
S. Nectus,	Udo,
S. Margericus,	Egilbertus,

D E

^A DE S. JOANNE CHRYSOSTOMO,
EPISCOPO CONSTANTINOPOLITANO
ET ECCLESIAE DOCTORE,
PROPE COMANA IN PONTO,
COMMENTARIUS HISTORICUS.

§. I. Opera Chrysostomi in Commentario adhibenda; ut & Dialogus, cujus auctor Palladius episcopus, alter a Palladio Helenopolitano: an uterque fuerit Catholicus.

^B
ANNO
CDVII.
Opera
Chrysostomi
pro
Commentario
his ad-
hibenda:

Vitam celeberrimi Ecclesiae doctore, S. Joannis Chrysostomi, Amaxinus & Historici ecclesiasticis inferantur scriptores plurimi posterorum secularum, quorum studio & labore usum more nostro, singula vixit eximando secundum antiquae monumenta. Laetor hoc primum dandis lucem totius ipsa Chrysostomi Opera frequenter impressa, ac nuper tractum totius recensa Parisi opera & studio Bernardi de Montfaucon, monachi Ordinis S. Benedicti & Congregationis S. Mauri. Hoc editione Graeco-Latina, utpote cretus plenius & commodius, sit utendum statui, ut alteram etiam Graeco-Latinum Parisiensem, quam Fronto Ducum Societas Jesu adcuravit, subinde sim consuluerit, nec omnia negligenter Graecam editionem Huius Saeculi, hinc in Anglia factam, quando loci conspectu ambiguitas id exigere videbatur. Ex Operibus autem Chrysostomi praeter ceteris copiosum materiam debuit Epistulae, eadem praefata Graeco-Latina impressae apud Ducum & Montfauconem, ceteris paucissimis, quae apud utrumque contra numerum suum reliqua.

^C a Secundum locum inter scriptores, qui gesta S. Joannis Chrysostomi enarranda susceperunt, meretur Dialogus ille de Vita S. Chrysostomi, quem dudum Latine edidit Ambrassius Comellensis, quovis anno 1680. accuravit Graeco-Latino vulgavit Emeritus Bigotius, eruditus Galus, sub hoc titulo: Dialogus historici Palladii episcopi Helenopolis cum Theodoro ecclesiae Romanae diacono de vita & conversatione beati Joannis Chrysostomi episcopi Constantinopolis. Hanc editionem Graeco-Latinum supereminet recedit Bernardus de Montfaucon tom. 13. novissima editionis Operum S. Chrysostomi. Gemina haec editio facta, ut Dialogum illum ut Latine quidem Operi nostro inferendum censum, praefertur cum gesta Sancti in eo non enarrantur ordine suo, cumque multa rationes ad Chrysostomum minus spectantia, & aliquae etiam inutiles. Percontatus quidquid in eo Opuscula de sancto Doctore referant, suis locis transferam ad hunc Commentarium. Hic de causa in auctorem Dialogi diligenter est inquirendum.

^D Bigotius in praefatione variorum scriptorum auctoritate vincit, quibrem hujus Dialogi esse Septembris Tom. IV.

episcopum quendam nomine Palladium; tametsi non visum finis hunc non esse Palladium Helenopolitanum, ut ipse quoque agnoscat. Totum Bigotius ratiocinium hoc transfero: Dialogus de vita Joannis Chrysostomi inter episcopum, & Theodorum Romanae Ecclesiae diaconum habitus est Romae coram multis, & per plures dies. Hunc episcopum vocatum fuisse Palladium, & praefuisse ecclesiae Helenopolitanae, fidem faciunt haec tituli verba, Διόγῳ Παλαδίου ἐπισκοπῆς Ἑλενοπόλεως, eadem in fide libelli exposita. Apud Saviliam habetur eleochochus auctorem, qui aliquid de Joanne Chrysostomo scripserunt. Fuit autem excerptus Patavii ex codice vetustissimo Michaelis Sophiani; & praefigitur apud eundem Saviliam Vita S. Joannis Chrysostomi, scripsit ab auctore quodam anonymo, qui se eam concinnasse dicit ex omnibus, qui in dicto eleocho nominantur, scriptoribus. Hoc inter legitur Παλαδίου ἐπισκοπῆς Ἑλενοπόλεως, (Palladius episcopus Helenopolitanus.)

4 Georgius Alexandrinus patriarcha, qui multa ex hoc Dialogo in vitam Joannis Chrysostomi, a se scriptam, transtulit, ea omnia accepta refert Palladio episcopo: quae eadem omnia in hoc Dialogo scripta leguntur. Tum subdit verba Graeco Georgii. Αὐτοῦ ἡ Γρατεῖ, Latine tantum subiungam tam huius Georgii quam alteram, ut sic brevitate consilium. „Quidam eorum, inquit Georgius, ex Dialogo Palladii episcopi cum Theodoro Romanae Ecclesiae diacono hausimus. Illis temporibus istis vixit Constantinopoli, & interfuit omnibus, quae acta sunt. Postea vero urbe, atque episcopatu suo decessit, abominatus communionem cum eis, qui infidus struxerat adversus beatum Joannem, atque contra ipsum, immo contra sua capita sententias tulerant, nulla canonum libere ratione. „Phorius, qui hanc auctori Joannis a Georgio compositam vitam legit, & ex ea quidam in sua Bibliotheca nobis reliquit, haec habet. „Refert quidam ex Palladio. Palladius ille episcopus fuit, & Dialogi forma pulcre & studiose res Chrysostomi conscripsit. „Theodorus Tri-

Li 1 mi

AUC. mirhoris in Cypro insula episcopus (infra la-
 J. S. tina memoranda) de nostri auctore Dialogi hac
 habet: „Dixit de Johanne, & de omnibus,
 „ qui ipsi acciderunt, cum Theodoro migra-
 „ urbis Roma diacono vir quidam veneran-
 „ dus, Palladius nomine. Ille primum mol-
 „ tos annos crementum incoluit, deinde ad epi-
 „ scopatum in Bithynia praeconem fuit, & scri-
 „ pta virtutes multorum paravit. Idem ipse
 „ communiavit cum Johanne, & in obscura
 „ domuncula undecim metes latuit. „ Ex his
 colligere licet, episcopum, auctorem hujus Dia-
 logi, nominatum fuisse Palladium & Georgio
 Alexandrino, atque a Photio.

5 Adde Theodorus Trimisihuntis episcopus,
 eum in Bithynia donatum episcopatu. Solus
 titulus codicis Graeci Dialogi, & Iadiculus,
 qui exstat apud Savarium, hunc episcopum
 fuisse Helenopolitanum testatur. Hoc porro
 animadvertendum est, in codice Florentino
 (est autem sexcentorum annorum) & scriptum
 haberi in margine, *et alius yppocras Arriani*
 (ad est, in alia scribitur Alipontensis) e regio-
 nis vocis *Elavrentis*: quae notatio indicat,
 hunc ipsum Palladium, qui dicitur Helenopo-
 litanus, etiam dictum fuisse ab aliis episcopum
 Alipontensem. His scribulari videtur Socrates,
 qui libro septimo cap. 26. Historiae ecclesiasti-
 cae, in catalogo episcoporum, qui ab uno epi-
 scopatu ad alium transiti fuerunt, ait, „ Pal-
 ladius ab Helenopoli Alipontem transiit, etc.,
 „ Helenopolis est in Bithynia, Alipontem vero
 in Galatia prima sub Ancyra metropoli.

Mihi autem admodum probabile videtur, aucto-
 rem hujus Dialogi nomen suum dedit opera re-
 tuisse, utque & scriptis fronti Opera, aut
 narrationis corpori interfuisse, „ Palladii nomen
 additum deinde fuit: ac tandem Palladius ab a-
 liquibus episcopis Helenopolitanus, ab aliis epi-
 scopis Alipontensis nominatus, ab aliis autem
 creditus est episcopus in Bithynia, & idem au-
 ctor Historiae eremiticae ad Lausum, quae vulgo
 Lausica dicitur. *Hellenus Bignius, qui deinde*
dubius, an auctor Dialogi revera dicendus sit
Palladius, & an fuerit Helenopolitanus epi-
scopus, ut praefari citalur,

C 6 Tillenontius tom. 21. Mssum, Eccl. in Pal-
 ladio Helenopolitano art. 12. audivimus, auctorem
 Dialogi revera Palladium fuisse dictum, sed di-
 versum esse a Palladio Helenopolitano, qui auctor
 est Historiae Lausicae. Hanc sententiam sequitur
 Ramusius Celsius in Opere Gallico de Auctoribus
 sacris tom. 20. in Palladio num. 14. Utroque o-
 pinione suam sic probavit rationibus, ut mihi
 omnia videntur vera, & ita sequendo. Conje-
 ctura Bignius, qui suspicatur Palladii nomen non
 fuisse adscriptum Dialogo ab auctore suo, sed po-
 stea additum, peritus interio est, ut sufficeret
 illa nomeni omisio, utamque certa esset, ad re-
 pandendum Palladii nomen, cum Georgius Alexan-
 drinus & Photius afferant, Dialogum fuisse con-
 scriptum a Palladio episcopo. Non addunt illi,
 Helenopolitanum fuisse episcopum, ideoque erro-
 rem nequeunt convinci. Nulla igitur est ratio, qua
 fidem ipsi de Palladii nomine abrogare possimus
 aut debemus. Hinc mihi alia occurrit conjec-
 tura, quae tamem ad probatum nostrum non est ne-
 cessaria. Suscepit, Dialogo ab initio adscriptum
 fuisse nomen Palladii episcopi, sed omissum fuisse
 locum episcopatus. Sic Palladii nomen Georgio &

Pistie penitus transisse. Posteriores vero scripto-
 res, cum Palladium Helenopolitanum inter au-
 ctos Chryllosum referunt, ut fallaci consilio
 hunc Dialogum auctorem crediderit, & sic locum
 episcopatus falso videtur Palladio apposuisse.

7 Porro, quid sit de aetate illius erro-
 ris, adhaere neque, quam erratum sit, quando
 Palladium Helenopolitanum auctorem esse Opusculum,
 quod alterius est Palladii. Primo cum Palladius
 Dialogi auctor cumque vocandus erat, si ve
 fere, quando paulo post mortem Chryllosum, si-
 ve circa annum 408. discessit cum Theodoro
 diacono, quem pag. 36. sic alloquitur: *Ipsi ca-*
monites & dignitates nostrae, ut de me ipso loquor,
tibi sufficere debebant, ut vera esse crederes,
quae dicebam. Theodorus vero pag. 38. ad hoc sic
respondet: Ignoscite mihi, optime, nec mihi ca-
mon capillos testes profer: lenius enim etiam
improbi &c. Atqui Palladius Helenopolitanus
anno 408. vix transierat annos quadrages. Nam
Helloriam Lausicam edidit circa annum 420.,
ut modo consensum erudit. Tunc autem natus
erat aetate quinquagesima & tres, ut ipse ait in
Epistola praevia ad Lausum. Itaque auctor Dia-
logi erat etiam multo praevectilior, quam auctor Hi-
storiae Lausicae, & consequenter de illi Palladii
jane diversi.

8 Deinde Palladius Helenopolitanus Roman-
 venit anno 405. ut in laudato Dialogo pag. 26.
 narratur his verbis: *Elaip mente (post adven-*
tum alterum episcoporum) accessit Palladius epi-
scopus Helenopolis obique litteris, qui & ipse
fuisse le magistretum furorem dicebat, & no-
bis omnis expressus declaravit &c. Post horum
& aliorum adventum aucto est Synodus Occiden-
talium episcoporum, indeque legati missi ad
Imperatorem imperatorem anno 406. cum litteris
Innocentii Papa, Honorii Imperatoris & aliorum.
Hi vero legati, ut legitur pag. 31. praefati sunt
cum Cyricio, Demetrio, Palladio & Eulysio e-
piscopis. Verum legati illi postquam fuerunt ex-
cepti, redireque se iussu, accusantes, ubi es-
sant Demetrius, Cyricus, Eulysius, atque Pal-
ladius episcopi, quemadmodum pag. 34. Theodo-
rus diaconus Palladii nostro exponit. At quod Ro-
ma ignorabat Theodorus, intellexerat Palladius
nostrus, ansequam Romanam veniret, illic de sen-
galis curaret pag. 194. ubi de Palladio affirmat,
Palladium episcopum in vicinis Blemmyum aus
Eschiopum custodiri, in oppido, Syene dicto.
Hanc autem esse Helenopolitanum, ostendunt
facti, quibuscum Roma discesserat, & de quorum
detentione ibi quoque differatur.

9 Ex hisce clarissimo patet, Palladium Heli-
 nopolitanum alium esse a Palladio, qui in Dia-
 logo differt cum Theodoro. Etenim hoc Palladium
 Romanum primum vocat, mox Chryllosum, id
 est, circa annum 408. nam pag. 7. interrogat,
 in Theodoro dicitur: Unde ad nos tunc adve-
 nit? idem respondit: Ab Oriente icilicet. Nunc
 enim primum Romanum video, Maronem autem
 tunc fuisse Sandum, Theodorus pag. 36. affirmat
 his verbis: Simul decessit nobis, „ qui tunc vi-
 tam hinc: siquidem mortuus est, ut sedimus, haec
 quae, cum obierit Chryllosum anno 407. Pal-
 ladius Dialogi auctor Romanus non venit, nisi cir-
 ca annum 408. Palladius igitur hic et vocat tri-
 bus fere annis post Helenopolitanum, & postquam
 Helenopolitanus tunc fere immo inde recesserat,
 & denum quando Helenopolitanus iustitioratur

Palladius
 hic vocatur
 fuisse Pal-
 ladium epi-
 scopum

alium est
 Palladius
 Dialogi
 auctor

A in oppido Syene prope Aethiopiam. Hec tam manifeste evincunt, diverſos esse Palladium, ut utraque non sit obſervare, tam Palladium nostram quam Theodorus in Dialogo de Palladio Helenopolitana ubique loquitur tamquam de alio & de alijis. Itaque cum in ipſo Dialogo Palladius Helenopolitanus ab authoris Dialogi clare diſtinguatur, tunc amicus Chryſoſtomi alius quoque fuerit Palladius episcopus.

Inter omnes
Chryſoſtomi
deus
nominandi
Palladius

To Nec mirum videri debet, tunc episcopus Chryſoſtomo ſervens, datus fuisse Palladius, si rursus Palladium datus fuisse Cyriacos; cum quadraginta ipſi adhaerere episcopi, & horum pars major sit ignota. Epistola 113. Chryſoſtomi, inscripta Palladio episcopo, ad auctorem Dialogi ſerſu data est. Data enim est ad episcopum Conſtantiopolitani latitante, ut conſus ex his verbis: Nam cum in occulto detestata, ſpatium habetis cum mentis contrita precibus inharendi. Atque auctori Dialogi diſtincte ibidem laus, ut patet in non diſtinctis. Contra non conſus, ut Palladius Helenopolitanus manſerit Conſtantiopolis post expulſionem Chryſoſtomi. Certe ibi non diu permansit, cum Rursum venerit anno 405. Scribit autem Chryſoſtoms ad Palladium, & quod, ibidem latente voluit, literas acceptas, ita ut verisimile sit, hunc ad alterum Palladium esse datas, namque Dialogi esse auctorem. Verum si hoc ad hunc Palladium, ut verisimile est, et non omnino certum, data fuerit illa Epistola; certe Dialogus verius laus probat, Palladium illius auctorem ex amicus fuisse ejusdem Sancti.

B

Inter
Dialogi
frangere
alios
Sancti

11 Theodorus pag. 8. ipſi dicit: Credo autem te esse ex Johanne Conſtantiopolitani conſorio. Respondet Palladius: Sic est, ut diſtilli. Idem pag. 124. & rursus pag. 125. affirmat, se ad fuisse judicem, quo Augustinus Episcopus damna- tus, aliquo episcopo deſpecti sum a Chryſoſtomo, & pag. 140. addit: Hunc etiam Aſia aſtunt, qui ſervatur apud nos cum ſub ſcriptionibus viginti duorum episcoporum &c. Deinde cum Chryſoſtomo erat hic Palladius anno 403a quando Sanctus in exilio ad Quercum ſui demoratus, ut liquet pag. 66. & 67. ubi dicit: Eramus quadraginta episcopi cum Johanne episcopo &c. Annus etiam ſequens, dum expulſus ex urbe fuit Chryſoſtoms, cum eo hunc dubie erat Palladius inter quadraginta episcopos pag. 82. & 83. generatim memorati. Erat idem Conſtantiopolis anno 405. quando ibi gravia paſſus est Stephanus monachus, qui Romanorum epistolae Conſtantiopolim detulit: nam de ejus erratibus dicit pag. 197. Cujus rei ipſe oculatus teſtis fui. Videtur igitur Palladium Conſtantiopolim latuisse aſque ad aſtutem ibi Chryſoſtomi mortem, ceque inſultata, Romanum petiſſe, ubi ſerſe abui.

C

Inter
sancti
de
iude
ſcienti

12 Quidquid vero ſit de commemoratione ipſius Conſtantiopolis aſque ad Sanctiſſimum, certum est, Palladium Chryſoſtomi cauſa exuſaſſe ab eccleſia ſua, & amore patrie, in Occidentaliſſima vaganti, Romanum veſſe, ut affirmat pag. 7. Etenim pag. 8. ſic loquitur: Sicut in reſolutis membris animae operationes ad ſaniores membrorum partes recurrunt; ita paſſus inſelix Orientis eccleſia. Reſolutis enim ejus membris, neque ob pulſam concordiam munia ſua aſque valentibus, plerique deſpecti, & ejus deſiderio accerſis, exuſi a patrie errant, qui ſine periculo & tranquille alienam noſtram incolere non poſſunt, ubi amore veritatis, ſi quo modo paucos, qui adhuc ſuperſunt, vitae diu ſecundum Evange- lium apud vos vivamus. Ex hactenus diſtis lo-

quens, Palladium hunc multis Chryſoſtomi ge- Auct. ſus fuisse praefentem, amicum cum Sancto fuisse conſultum, fuisse etiam praefentem, & amore veritatis & deſentione ſancti Episcopi & patrie & episcoporum ſua cauſam. Si hoc amicus ſerſit ipſius fidem hiſtoriam & hiſtoriam tenem nequeat concitare, reſcit quo tandem ſpūs ſanctus ſit ſerſere ad fidem faciendam; praefentem cum totum non juramento diſta ſua confirmet, & Theodorus diaconus graviffime cum hortetur ad vera narrandam, inſtans etiam facile alioquin ſoſtimis deprehendi poſſe, ſi nateverit falſe.

13 Aliqua hoc tranſero. Rogo te, inquit graviſſ. Theodorus pag. 8. ut Deo teſte curas nobis ve- re ea, quae lingillatim ſcire evide cupimus: de iſto certus quod, ſiquid praeter veritatem nobis nuntiaveris, Deum habebis quaſtorum & judicem. Argueris quoque etiam nobis, qui aliter acceperimus. Non enim unus, aut alter, vir tres, ut decem, aut ejuſdemque generis ho- mines ea, quae Conſtantiopolim conſpiciunt, nobis denarrarunt, ſed plures: & ex illis alii episcopi, alii preſbyteri aſque ex ordine monacho- rum. Idem rursus pag. 35. Velit igitur, pater, & libenter velis coram Deo nobis dicere, unde & illorum adverſus Johanneſem odium &c. Reſpon- dit ibi Palladius: Ipſa caſtities & dignitas no- ſtra, ut de me ipſo loquar, tibi ſufficere debeant, ut vera eſſe credere, quo dicimus. Quoniam vero id non feciſti, & his me jam ed ju- dicio Dei voces, poſſibiles ſaltem, omiſſo omni praetextu, eures mihi ſecundum, nec io vnam decurraturatio. Scio enim, quod in Lege divina ſcripta ſunt: Perdit Deus omnes, qui loquuntur mendacium. Ex apud apoſtolum Johanneſem: Qui loquitur mendacium, non eſt ex Deo. Et rursus apud Davidem: Quoniam obſtructum aſt os loquentium iniquis. Revera enim inique agit, qui fallit eum, cui perſuadet; & qui credit men- tiendi, aſtem inique agit, dum facile credit. Hiſis plura mea addis.

14 Rurſum Theodorus pag. 38. Si de vulgari ac levia momenti oegotio inſpectio eſſet, ſacriſſime pater, ſufficeret adipeſtus tui ſpecies ad faciendam verbis tuis fidem. Sed quoniam cum de veritate inquiritur... ignoſce mihi, optime, nec mihi canos capillos teſtes profer &c. Hiſis aliſque de veritatis ratione habenda appro- batis, ſubdit Palladius pag. 39. Unde me tibi libenter permitto, qui trutinam tuam in neutram partem inclinare exploraverim. Iſtius Pal- ladius pag. 141. fidem ſuam in narrando obſer- vat his verbis: Eodem mihi ac prius eratio veritatis. Non enim obſcuris vocem Domini dicentis: De omni verbo otioſo reddent ratio- nem homines in die judicii. Ego autem audacter addidero, & de omni otioſo audiri. Itaque & te ipſum tuere cauſus, ne ſiquid me non vere loqui animadvertas, non canis meo cedas, ſed ipſi rerum veritati. Quid enim mihi ex iis, quae hodie ſu heri dicta ſunt, utiliſſis accedat, ſi memini: quae in perpetuum coram exacto iudicio conſuſioni mihi ſorant. Commodum autem ſeram molarem deſtructionis lapidem in vertice men- ſis, in profundum gehennae deſecit propter eos, qui mendacit ſcandalum paſſi ſunt. Hactenus Palladius, de ejus ſinceritate non videtur mihi dubitandum, utque tam multis de ſide ipſius addenda fuiſſet, uſi ea Eminentiſſimo Barocio fuiſſet ſuſ- cepta: qua vero de cauſa, tunc exponendum.

15. Nimirum Eminentiſſimus ſcripſit auctorem

Dia-

non illi
vera cau-
ſa ſe cau-
ſa.

* redemptor
eum

F

Dia-

AUG. Dialogi subinde transfunditur Palladio Heleneo-
p. J. S. Incom. & pariter Origenis error addidit in-
tridit. Origenis erroris infusum fuisse Palladium
Heleneopolitanum, varis rationibus indicat au-
thor 388. num. 103. & sequentibus; non tamen
num. 110. observat, diversis esse Palladium He-
leneopolitanum & Palladium Dialogi auctorem,
ita ferens: Licet hunc, de quo agimus, Pal-
ladium diversum ab illo esse oporteat, qui in eo
dialogo interloquitur, addit etiam quatenus-
que probationem habet non necessariam. Verum ad
annum 400. num. 61. auctorem Dialogi cum au-
thore Historia Lausica non esse confusum, &
Palladium pro Origeneis habet, sic differens:
Sed a quo Sotomenus epulmodi est mutuius hi-
storiam? Invenies plane eadem ferre & alia a
Palladio, & ipso jam dudum Origeneis, esse
conscripserit (in Dialogo amicum.) Quamvis
suprem ipse eundem scilicet hominibus faverit,
consule ipsius Lausica, ubi totus veritatis in lude
Idiori ac consilium monachorum. Hac imbu-
ta opinione Baroni, Palladius vester frequenter
fieri obtrahit nititur, eundemque ea duobus
annum factum ut Origeneis, & Origeneis
gratia mentem in sua Antiquitate compellat.

B. 16. Verum habet magis in hisse consilium reli-
giosis Baroni quam episcopo sequi. Ad annum
410. num. 62. ita prudenter monet: Quod igitur
a veteris auctoribus tota historia de expulsis
ab Egypto monachis Origeneis (si voluit sal-
tem Theophilus Alexandrinus, in hac re ipso sus-
cipit) esse accepta noceat; quodque insuper
ea utraque parte stare videas sanctissimos viros;
necesse est, ut magna cautela attendat oratio,
ne privatio quoddam affectu incedens, declinet in
dixeram vel similitram Or. Non dubito, quin id
pro viribus conatus sit facere vir pius & eruditus.
At cum bene sit ante oratio & diligenter error
passi obrepere, eoque agitur de duobus Chryso-
stomus amicus, qui nec Sancta vult, nec S. Inno-
centio Papa, nec Constantinopoli nec Roma, ubi au-
thor fuit dei moris fuit, de heresi videntur fuisse
suspecti, omnino excommuniatus puto Baroni ra-
tiones, nec ferenda in ipsius opinione, nisi fuerit
solide fundata. Excommuniatio autem argumenta, nisi
pleraque contra solum Heleneopolitanum passus ob-
ici, ut ordine, quo proposita sunt a Baroni:
nam si vult videretur Origeneis habendus, tan-
to minus suspectus erit Dialogi auctor.

C. 17. Prima Baroni obiecta est, quod Palladius
fuerit discipulus Evagrii Pontici, qui secutus di-
vine erroris Origeneis. Evagrii Pontici consuetu-
dine (inquam ad annum 388. num. 103. de Pal-
ladio) Origeneis erroribus imbutus est, laudat-
que reser S. Hieronymum & S. Epiphanium, quo-
rum verba afferam inferius. Respondet interim
ad argumentum de Evagrii, non negare me, or-
dine Evagrii. Sed nunquam in vita sua da-
mnam fuisse ut hereticum, abunde probat Til-
lemontius tom. 10. in Evagrii art. 3. ubi mu-
ltos affert ad censendum Evagrium, de quibus
judicare poteram alii. Mihi ad defensum Pal-
ladii sufficere videtur, quod Evagrius de heresi
atque non sit, quando vult, ita ut ab ip-
so consensu adhibendum sibi non crederet.
Etenim ad Evagrium venit, sicut ad alios pluri-
mos sollicitus, ea quibus variis sunt Sancti, ut
veritatem & virtutis monachorum, disceret,
non ut fidei dogmata, imbuere. Itaque non vi-
deo, que consequentia ex commemoratione aliquot
genarum cum Evagrii inferri possit, Origeneis

fuisse Palladium. Certe ita rationibus non est D
S. Chrysostomus, qui Palladium in Egypto to-
rum ad episcopatum Heleneopolitanum promo-
vit, ejusque opere in precibus arguitur auctor est.
Sic rationibus non est S. Innocentius Papa &
clerus Romanus, cum Roma honorifice excepisset
fuerit Palladius. Sic rationibus non est Constanti-
nopolitanus ille episcopus, qui post patris Ec-
clesiae redditam, Palladium promovit ad ecclesiam
disponsem in Galatia. Quapropter nullius mo-
menti videtur istud argumentum.

18. Deinde nam. 107. obicit Hieronymi verba
ex prefatione Dialogi contra Pelagianos: Pal-
ladius servilis nequius, eandem heresim (Orige-
nis) instaurare conatus est Or. Velim scire, an-
da reveris Emmerichinus scriptor, Heleneopoli-
tanium esse Palladium, de quo ita inquisit Hiero-
nymus, cum non parvi eo tempore videretur Pal-
ladii. Quisquid vero auctor Baroni fuerit ita
assumendi, ego diffident credere possum. S. Hiero-
nymum tamen cum consensum, quantum hoc
inducant verba, Palladius servilis nequius Or.
locutus fuisse de episcopo Chrysoptomi amore.
Addit Baroni ut Epistola S. Epiphani ad Jo-
annem Hierosolymitanum hac verba. Palladium
vero Galatiam, qui quondam nobis carus fuit,
& nunc misericordis Dei indiget, cave, quia Or-
igenis heresim praedicat & docet, ne forte li-
quos de populo tibi credidit ad pervertitatem sui
inducat erroris. Tillemonius in Palladio art. 11.
observat, epistolam illam S. Epiphani fuisse scrip-
tam anno 395. & consequenter ostendit, mi-
nus esse verisimile, S. Epiphanium legem de Pal-
ladio Heleneopolitanum, qui in Egypto mansit ab
anno 388. usque ad 399. Quia cum erudit S. Epiph-
anium monuisse, ut episcopum Hierosolymitanum
caveret a monacho, qui septem annos ante in
ipsis diocesis non fuerat; & tunc unitatem cu-
ra fuisse videtur, ut monachos consuleret, erran-
tesque videntes imitaretur? Verisimiliter longe mihi est,
Palladium hunc ne cognovim quidem tunc fuisse
S. Epiphani, episcopum Salaminae in Cypro insu-
la, ubi nunquam fuisse videtur Palladium.

19. Praeterea S. Hieronymus Pelagianis plurimas ad
veritas Palladium scripsit epistolas. Alia enim data
leguntur ad Palladium episcopum, alia ad dia-
conum, alia ad subdiaconum, alia ad lectorem
eiusdem nominis, alia denique ad Palladium an-
te trale insigum. Inter hos Palladium diaconum
reprehenditur lib. 3. epist. 139. in lapsis to erro-
rem & heresim. Et lib. 2. epist. 145. eadem, ap-
pau, Palladio diacono ita ferens: Ne dum per
injectionem id puerparis, ut minime cessis vi-
dearis, in aliud peccatum incidas (nemo enim
malo malo erit); incredulus enim ejusdem
abundantius hoc quidem etiam apud externos ac
prophanos esse censetur: verum per patientiam
allata peccato medicina, in eum statum re-
adducit, ut non amplius peccet. Item Palladium
diaconum, fuisse eundem, obarguit, quod de-
sideraret episcopatum. Cum autem S. Hieronymus
omne quinquem scilicet scribere coepisset, verisimile
apparet, Palladium diaconum, a S. Hieronymo
reprehensum, illum ipsum esse Palladium, qui
Origeneis sectatoribus annuerebat Epiphani &
Hieronymus. At iade non videretur, eundem
quaque esse commemoratum a S. Hieronymo in E-
pistola S. Paula hic verba: Quidam veterator
callidus, atque, ut sibi videbatur, doctus &
fidelis Or. Narrat Hieronymus cum quatuordecim
aliquot proposuisse S. Paula ad infirmos eodem

A errores Origenis, sed nomen non exprimit.

potius
ne ut
dixerit
vicerit

20. *Baronius vero credit, se deprehendisse, illum non fuisse alium, quam Palladium Helena- politanum, ut dixerat: Com Origenis illam nullum alium commisit (S. Epiphanius), nisi Palladium; certe, nisi alii essent eidem labe cooptati, tamen non alium quam ipsum id munus subisse, ut Origenis deliramenta doceret, latus apparet. Quamobrem Origenis illam, quem S. Paulus tentasse Hieronymus scribit, omnem certe praefer Palladium tuum in Palaestina mortu- rem fuisse coopticio. Ita quidem eruditissimi An- nalsis per convelluntur. At conjectura illa nequa- quam mihi apparet verisimilis: neque Baronius ipse, apertus, in eam conjecturam incidisset, si magis attendisset ad errorem Palladii, & ad com- morationem ipsius in Aegypto. Etenim Palladius in Aegyptum venit secundo consulatu Theodo- si Magni imperatoris, id est, anno 388, quan- do aetate aegroti vixisse fere & annum, eaque de causa cap. 1. dicit, se vixisse in Aegyptum ad Lin- dorum presbyterum, dum erat adolescent. Nola- ta igitur verisimilitudine duci posset, illum here- ticae quaestiones ante id tempus Pauli praeposuisse. Ex Aegypto recessit anno 399, ut clare colligitur in epistola ipsius ad Lausum, & in tanta tanta chrastiana. Discessit autem ob merbum Al- exandrium primum, inde in Palaestina, ut de- mum in Bithyniam, ubi eodem anno aut initio sequentis aetatis est episcopus, quemadmodum narrat in Historia Lausanae cap. 43. apud Res- poudum in Vita Petrum. Poterat revera ad S. Paulum tunc accedere, in Bithyniam commoran- tem. At verisimile non est, cum quaestionibus ite, quas refert Hieronymus, Sanctam tractasse, cum quis agitatibus, tum quia eoquo tempore in Pa- laestina subsistere potuit: neque cum credibile est, aetate fuisse primum aut secundo congressu talia pro- ponere magistrae suae & doctae, qualia nullibi in Historia sua commemorantur.*

7. al-
dum Re-
dignissi-
mum
168. 70.
Gregoriam.

21. Obijcit tertio Baronius, Palladium in Hi- storia Lausanae solum convertisse contra S. Hie- ronymum, quem de iuridica accusat. Respondet, Palladium panca de Hieronymo scripsisse, eiden- que Sanctum illum, qui non paucis etiam Catho- licis habebat obreclatones, minus fortasse fuisse segnitum, sed inde certe inferri non posse, Ori- genisum fuisse. Denique obijcit Baronius, Ori- genem Origenis in Historia Lausanae fuisse lau- datum a Palladio, indeque colligi, eum potius Ca- tholici personam indidisse, quando egi cum S. Chryllo, quomodo, cum Catholicum revera fuisse. Verum non videt, in laudibus illis, quas aliqui- bus de erroribus Origenis atqueque suspensibus attribuit Palladius, certo inferri posse, illum isdem erroribus fuisse abominari. Quippe mores & manifestas errorum convitationes varietate sua laudat Palladius, non veratiditiam eorum Origenis erro- ribus fardatam. Hieronymus ipse Origenem & Di- dymum non rare laudat, licet doctrinam ipsorum malam vehementer improbat. Datis argumentis adijci possit, quod Palladius in Origenis accusa- tus fuerit in concilio de Quercum, contra Chryllosum caussa. At caussa, in illa concilio prima fuisse obijcta sine ulla fundamenta, ita ut illa obijcto nullo quoque non habere possit.

Erasmus
Palladius
qui Caesari
liberha-
bitur
videtur.

22. Contra judicium Chryllosum, Innocentii, eorumque omnium, qui pro causa Chryllosum steterant, quippe Palladium minime habuisse vi- dentur suspensum de heresi Origenisiam, majores

est potentes ad bene de ipse sentendum, quam sint Auct.

J. S.

allata argumenta ad memoriam ipsius maculan- dam, cum quod ille majori ex parte interitu san- tum nunciat confiteri, tum quod Palladius no- rar fuerit ut, qui ipsum in Catholicum magis fecerat, quam alius, qui eundem accusat, ita ut priorem auctoritas praevolare deberet, etiamli constaret, inter accusatores Palladii relictos numerari S. Hieronymum. Quapropter, si Majoris vestri, auctoritatem Baronius subinde fortis sum, & Pal- ladium nunciatum et Origenisiam, mentem mu- tarat, si videretur. Quod vero spiritus ad Pal- ladium Dialogi auctorem; bene nullas antiquo- rum accusatum de heresi Origenisiam, nullas forte etiam recusatam, nisi ipsum confundendo cum Helenaopolitanis. Nunc igitur non est, uterumque hujus apologiam adferre. Id enim obsequium placet, ipsum non minus contrarium videri per- severantibus Chryllosum, quam additum bene San- ctum. Hinc fieri potuit, ut, licet fide apino in scribenda aut vellet, aliquando facile crederetur, quod spargebatur de adversariis Sancti. Quare, si quo apus est casu in Opusculo Palladii, il- la minime videtur adhibenda in it, quo contra memini Chryllosum variis locis dixerit.

S. II. Alii scriptores Vitae & gesto- rum S. Chryllosum, de quorum fide & auctoritate differunt.

Post Palladium primi de gestis S. Joannis Chry- llosum satis laus scripserunt Socrates & So- zomenus, pauciora vera, sed minime contemnen- da, de eodem habet Theodoretus. Tres illi histo- rici non quidem in Sancti gestis partem habue- runt; vixerunt tamen eo tempore, eaque fuerant aetate, ut annis haurire potuerint ex illis, qui adfuerant, resque gestas oculis illustrarent, et potest etiam gestarum ipsi videre potuerint, praesentem Socrates, qui Chryllosum hanc dubio Constantiopolim vixit & audivit, cum ibidem na- tus sit & educatus, ut ait lib. 5. cap. 22. obique etiam habitaverit, dum scriberet. Certe in pro- prio libri 6. in quo agit de Chryllosum, mon- te, si eundem scripserunt rei sua aetate gestis, vel- que a se, vel auditis ex ite, qui viderant. Ex hisce igitur magne videretur Socrates auctoritas in illis, qui refert de S. Chryllosum, nisi cla- rum esset ex tota ipsius Historia, exigiam fuisse Socrati eorum ad verum indagandum, & nisi se Sanctum in variis locis inquirere praebat, ut re- tite observavit Tallemanius in Chryllosum art. 1. Haec de causa docuit Socrati non statim creden- dum fuisse, sed potius examinandum putat, an ipsius asserta cum totius a Palladio congruant, an eam ipsa verisimilitudine subinde non pagent, an calumnias immutetur S. Chryllosum eorum non productis nimis facilis, & demum an vera videantur singula, aut certe probabilia, quae de gestis Sancti nostri more sua scriptis mandavit.

24. Quod attinet ad Sozomenum, aquar hic ut no- dit in Sanctum, quam Socrates, illique progressi Chryllosum hanc dubio praesentis est. Attamen, cum Sozomenus plurima ex Socrate ha- bere confecerit, illamque nimis creditulitate pas- sive imitari; ipsius quoque dicta ad eorum re- vocanda sunt, ut cum certioribus aliorum scrip- tis conferenda. Socrates & Sozomenus accuratius illi Theodoretus in illis certe, qui narravit de S. Chry- llosum.

De sacra
historia
Chryllosum
vixit &
audivit
cum ad-
miranda,

F

ut no-
dit in
Sanctum
quam So-
crates, illi-
que progre-
ssi Chryllo-
sum hanc
dubio praes-
entis est.

AUCT. Iohannis, sed pauciora commemoravit, & iunctis
J. S. his historiis tam Palladii Dialogi auctore pra-
cipuum subministravit materiam ad componendum
de Vita Chryllofomi Commemorative historiam,
præter ipsa S. Chryllofomi Opera, quæ huc ita
ficcum perlegere voluit: namque illis non paucis de
gestis Sancti hancit posuit: ex his maxime elar-
cisit, quibus fuerit moribus, quotiensque animi
ferocitudo constantique viguerit in auxilio. Per-
re alii quidem contemporanei scriptores, doctrina
& sanctitate insigniti, de Chryllofomo benefici-
cam mentionem fecerunt: quorum verba suis locis
adducemus.

25 Historicus Scvulus in Græcæ editionis Ope-
rum S. Joannis Chryllofomi tom. 8. variis edi-
tionibus de Sancti Vitæ Græcæ, & pag. 293. retulit no-
mina viginti scriptorum, quos anonymus biogra-
phus, cuius ibi lucubrationem edidit, sibi gra-
tias agere affirmat. Ex sequentibus illis jam non
B memoratis sunt Palladius, Socrates & Theodoretus.

Sequentes vero, quod mirum apparuit, ibi cum
reliquis non cœciderunt. Primum ex cævis scrip-
toribus adducitur S. Proclus patriarcha Constantinopolitani, cuius tempore corpus ipsius transla-
tum est Constantinopolim: S. Nihil Magnus, &
S. Ildarus Palæstina. Hi res Sancti Chryllofomi
mire laudaverunt; at vitam ipsius non
scripserunt. Nominantur apud laudatam Scvulum
de alio contemporaneo, amicum Coimas, qui
tamperibus Chryllofomi discipulus erat ecclesie
Apollonorum; & S. Cyrillus Alexandrinus epis-
copus. Præter ea bisce non notus quidem est erudi-
tus, ut memoratur apud Photium. Notissimus
vero est S. Cyrillus, sed ignota sunt illa, quæ de
S. Chryllofomo narravit (exceptis paucis ver-
bis): si recte de eo scripsit, ut anonymus ille
affirmat. Nam habet Græcæ, præter ea verba hæc
reclat Latine: Post hæc (Socratem, Palladium
& Photium) S. Cyrillus Alexandrinus post
visionem istam, quam de ipso (Chryllofomo) vi-
dit. Hæc ista igitur post multos annos inventos
papa Alexandrinus Georgius, & aliorum scrip-
torum Opera colligans, ipsam perfecit volumen.

C 26 Alium hic habemus de S. Chryllofomo
scripserunt, qui primis gesta ipsius sic enarra-
vit, ut Sancti Vitæ composuisset reliquis amicos proli-
xiorem. Edita ea est Græcæ apud Scvulum tom. 8. a
pag. 157. usque ad 265. Eadem jam ante redita erat
Latine, & sic edita per Godefridum Tilmannum
monachum Constantianum. Vita hujus compendium
dat Photius in Bibliotheca col. 251. ubi observat,
humile esse scriptoris stylum, cumque non annu-
merum Grammaticæ præceptis conformem. In fine com-
pendii sui col. 266. addit, quodam recluso videtur
præter historiam fidem. Peram prius inquitamus,
qui sit illa Georgius: quod se ignorare fatebit
Photius. Mirum id quidem, cum Georgium dicat
episcopum Alexandrinum: non inter patriarchas
Alexandrinæ post tempora S. Chryllofomi æque
ad Photium æque tantum reperitur Georgius, qui
seculo vii. Alexandrina ecclesia præfuit, post S.
Joannem Eleutherium, cui circa annum 616.
successit, ut videtur postea apud nos in Historia
Chronologia patriarcharum Alexandrinorum tom.
v. Juni pag. 68. Fuit igitur hic scriptor duobus
seculis Sancto posterior.

27 Post Georgium in laudata Indicie re-
fertur S. Sepherianus patriarcha Hierosolymitanus,
qui eodem seculo vii. floruit. At, si hoc Vitæ

aut elegium Chryllofomi conscripsit, illud balle-
mus ignotum est. Ferre laudatam S. Sepherianus ab
paucis illa, quæ de Chryllofomo leguntur in
Præte spirituali: non hoc a quodam Sephe-
rianus fuit attributum. Post Sepherianum in Indicie
ille sequitur Joannes Damascenus. Designatur bond
deus S. Joannes Damascenus, qui seculo vii.
floruit, aliquis non paucis scripsit: nam lauda-
tus Scvulus pag. 243. testatur, se habere Græcæ
Orationem panegyricam S. Joannis Damasceni de
S. Chryllofomo, & initium illius cœnat, uti
etiam fuit Leo Allatus de Sinemone scripsit
pag. 87. Edita est hæc Oratio in superius edi-
tæ Opera Damasceni tom. 2. pag. 886. At
junior est S. Damascenus, quemvis gesta S. Chry-
llofomi ex ejus Oratione panegyrica discere de-
beamus. Deinde apud memoratum anonymum se-
quitur Martyrius patriarcha Antiochenus. Flo-
ruit Martyrius seculo v. & conscripsit satis pro-
prieque erat temporibus Chryllofomi ad gesta
ipsius recte enarranda: sed nihil scriptum ejus
taceatur. Post quatuor alios jam memoratos se-
quitur Evagrius Alecia. Quisquis hic designatur
Evagrius, nullus ipsius scripta de Chryllofomo
inventurum.

28 Decimus quatuor apud Scvulum refere-
tur Coimas Vestitor, alius Coimas Vestitarius
dictus. Scripsit ille panegyricum de relatione cor-
poris Chryllofomi ad rebus Constantinopolitanis. Hæc
Hæc initium de Scvulus pag. 244. & Leo
Allatus pag. 94. Opusculum Cosma Vestitarius
habet ex Ali. Medico regis Francie cum ed-
iuncta interpretatione Latina, illudque laudat in
Psalterio Sancti Glaria. Ordinem de Scrip-
toribus ecclesiasticis tom. 2. col. 400. agit de Cosma
Vestitarius, quem tradit vixisse tempore Leonis
Septimi sive seculo vi. At circa illius ætate ar-
gumens non adducit. Verissimum tamen est, Cos-
mam illum fere statim esse, qui nos subingit
in elenco Anonymi Sæpius. Orationem
panegyricam de S. Chryllofomo composuit satis
præfatum, quem Græcæ edidit Scvulus tom.
8. pag. 267. De illa pag. 259. mutat sequens
Leo, cognomento Sapienter, hujus auctor libel-
li, cuius imperare in Oriente anno Christi
DCCCLXXVI. regnavit annos circiter xiv.

29 Post Leonem sequitur Nicetas exarchus
(sive custos lucorum vasorum) nobis præfuit igno-
tus. Deinde Nicetas Paphlago, qui seculo ix. flo-
ruit, multasque de Sanctis composuit orationes.
At latere habemus, quæ scripsit de S. Joanne
Chryllofomo. Pæce in dñs scripserunt catalago
subscriptoribus Eustathius Prætor, & max Baillius pro-
tothronus, quos omnes ignoramus. Denique
Constantinus imperator Porphyrogenitus, qui
seculo x. ætate præfuit, cuius encyclica di-
cunt. Illem Constantinum Orationem de rebus cor-
poris fuisse exilium. Certe Scvulus pag. 243. &
Allatus pag. 111. præferunt initium Orationis,
quam Constantinus Porphyrogenitus composuit de
rebus Constantinopolim Chryllofomi corpore.

30 Post omnes modo memoratos scripsit non
ignotus auctor, cuius Opusculum de vita Chry-
llofomi edita Scvulus tom. 8. pag. 293. De eo
Scvulus pag. 263. hoc observat. Hæc libelli
necum

D
alio, qui
scripsit
diversis

Opusculum
Cosma Vi-
toris de
relatione
corporis a
Oratio
Leonis
patriarchæ

P

alio de
Sancto
præfatus
ignotus

Auctor
Præfatus
2. scripta
& Græcæ
Latina

A nicum invenimus exemplar in bibliotheca Caesarea Viennensi, transcriptum ex codicis vetustissimo Michaelis Sophiani opera Sambuci anno MDLVI. PARISI... De auctore nihil habeo certi, quod dicam, nisi cum Constantio Prophyrogenensi imperatore, hoc est, anno Domini CML. possiderem fuisse, ut ex praefatio auctorum indicem statim patet. Multa certe habet communia cum Metaphrasae, ut ex praefatio auctorum indicem statim patet. Multa certe habet communia cum Metaphrasae, ut ex praefatio auctorum indicem statim patet. Multa certe habet communia cum Metaphrasae, ut ex praefatio auctorum indicem statim patet.

B eonum 930. Sane non rudis suo non infernus Metaphrasae, qui scripti saeculo x. sub imperio Constantii, versatilis est, Anonymum illum facile ante Metaphrasae, aut eodem fere tempore eum et, scriptisse. Quare aut illius Vite sigenda videtur circa medium saeculo x.

Metaphrasae
Vitalium
Oratorem
et alia
Theodori
Trimis
Istius
episcopi

31 Vitem S. Chrylologi a Metaphrasae scriptam quare loco Graece editi Savinius a pag. 373. observans pag. 967. se eam duci Vitem ex regio codice Lucetii descriptam, & se altera aliquam emendatam. Praeter Vitem Metaphrasae etiam scriptis translationem corporis Constantii, de qua meminit Allatus pag. 124. tale illius duci initium: A'ad vobis Or. Hujus exemplum Mi. habemus in codice Mediceo regis Francie. Praeterea Leo Allatus alias quasdam jam dictis adiungit Vitas S. Chrylologi, unumrum pag. 81. Theodori episcopi Trimisbuntis, ejus habemus exemplum Mi. ex codice Ponsivae Alexandri VII. Dubitare auctore, quia auctor sit ille Theodorus episcopus civitatis Trimisbuntis insulae Cypri, qui concilio VI. Constantinensi anno 680. habito, subscripsit apud Lebbum tom. 6. col. 1019. Florenti igitur saeculo xvi. jam adolevit, scriptisque post Gregorium Alexandrinum, ea tota auctor scilicet & medio post mortem Savinii, ita ut auctoritas ipsius nequeat in his magni esse momenti. Unum quidem scriptorem laudat Palladium, nec videtur habuisse laudatorem Gregorii, nec hujus fabulae non adoptavit. At ipse nec tamque aptus signavit Vitem illam fuisse, ut eam sine ictu non poterim perlegere, nec edendum censuim.

Vita com-
pedita, &
slogia
alii

32 Brevis Vite S. Joannis compendium Graeco-Latinum editi Eginas post Palladii Dialogum pag. 129. sed inserti illud est auctoris, nec tunc erroribus aliquo. Aliud inserti auctoris Graeci scriptum de translatione reliquiarum S. Chrylologi meminit Allatus pag. 120. hoc recitat initium: Huius episcopi & laudat Or. Hujus laudatorem exemplum Mi. habeo, prout ex ipse Paphrodisi auctore transcriptum est Florentie in codice bibliothecae Mediceae S. Laurentii. In hoc autem Opusculo, quo per decessum auctoris, non solum agitur de ipse corporis translatione, sed varia etiam exponuntur, quo ante translationem contigerunt. Hujus Graeco auctores alii quidam, quo eadem Oratore laudantur Basilium, Gregorium Nazianzenum, & Chrylologi-

um, quod communem habeant festivitatem, ut Auct. passim videmus, Hujus, qui nobis praefate auctoris, breviter tantum excolit in Bibliotheca Graeca Joannis Alberti Fabricii, qui etiam agit de scriptoribus adque laudat, usque ad Chrylolum Constantinum & Hieronymum scriptores Graecos, laudantes a nobis, ubi eorum auctoritatem scripsit. Apud Fabricium tom. 7. pag. 558. illi recensentur Basilii simul & Gregorii Chrylologi laudatores, Joannes Encheirastus metropolitae, Philobertus patriarcha Constantinopolitani, Nectarius Cabasilas, Theodorus Metobius, Matthaeus Comaritus, & Theodorus Prodromus.

33 Laudatus Fabricius aliquot etiam recenset scriptores Latinos, qui aliqua de gestis S. Chrylologi eaverunt. Alios quosdam Joannis Montfaucon tom. 13. Operum S. Joannis Chrylologi. Satis erit ad propositum nostrum, si illos assequeremur, ubi eorum auctoritatem auctoris. Ad manus quoque habeo duas Vitas Latinas S. Chrylologi, alteram ex codice Mr. S. Monacii Trevirensis; alteram ex Mr. Ultrasjectis S. Salvatoris. Verum illa praefate nequeat, cum fere nihil afferant praeter ea, quae ex Socrate, Sozomene & Theodoro coram auctor Historie Tripartita. Ex recitandis Vitis Chrylologi praefate & oratione scriptis Godefridus Hermant, quem Tilliemois tom. 21. Monacii. Eccl. in E plerisque sequitur. At Tilliemois magis adducit, quam Hermantem, quia Tilliemois auctoris suis ita allegat, ut facile perspicui possit, quam certa sine aut probabilis, quo adduci, argumens. Post haec Vitem S. Chrylologi Latini sermone contineat Bernardus de Montfaucon tom. 13. Operum Sancti a se ducit. Hanc quoque praefate habeo & neque negligam Romanum, Papiam, Alexandram, aliosque auctores, qui de gestis Chrylologi tractaverunt.

34 Enumeratis modo praecipuis auctoribus, qui de S. Chrylologo egerunt; aliquot resistent ad fidei, quam meretur Georgius Alexandrinus, aliquot ipsam sententiam. Savinius, qui Georgii, Leonis imperatoris, Anonymi & Metaphrasae Opuscula editit, pag. 941. observat, neminem ex illis fabris usum esse, sed omnium auctorem laudatorem fabulosis fuisse auctoritatem; idque fuisse de Georgio, de aliis breviter ostendit apud Gualterum Cave in Historia literaria, ubi Dissertatio Savinii de scriptoribus veterum Chrylologi impressa est pag. 186. Nihil fabulosis est iudicium Patrum auctoris. x. Deditur temporum cap. 46. ubi Georgium vocat in Historia fabulosis & mendacissimum, variisque ipsius errores chronologice ostendit. Hujus consentiant Hermantius, Tilliemois, & aliquot passim historici, qui aliquot in scribendo erri sunt ubi, ac notissimum Montfaucon tom. 13. in praefatione pag. 4. ita de Georgio scribit: Hic humilis & inelegans stylo innumera refert fabulosa, iis exceptis, quae ex Palladio & Socrate mutuata est. Excipere etiam licet ea, quae ex Theodoro, Sozomene aliisque scriptoribus eorum, partim cognitis partim ignotis, haurire possunt. Itaque ad enutriendum Sancti Vitem alio non habemus magis momenti subsidia praeter ipsa Sancti Opera, Dialogum Palladii, scriptaque Theodoret, Socrati, Sozomene, & praeula ex aliis aliquot auctoris ante memoratis.

35 Attamen, quia insitanti auctori est non fabulosis illam vera probare, quantum passim; sed falsa & improbabile etiam resistere; assente Georgii fabulosis an-
Alic

Vita Latini
non ad praefate
Joannis
scriptores
recensentur

Fabri
Georgii de
Alexandria
auctorem,
qui scriptoribus
multis aut
suspectis
est

F

non fabulosis
illam vera
probat
tantum
fabulosis an-
ingredi.

AUCT. in 340. quam 350. Anterioris vero recentiorum
J. S. Graecorum, quae hysa sola fere opposi possit, nul-
lus est momenti.

§. IV. Moritur Sancti tum infantis pa-
ter: uterque parens probabilius erat
Christianus: Sancti praecepto-
res, studia, eloquentia.

Gregorius Alexandrinus apud Severinum pag.
159. affirmat, parentes S. Chrylologi fuisse
gentiles, sed baptizatos esse post Joannem, quem
in patria ante adolescentiam sacro fonte abluimus
matrem. Item tradunt eum Georgium fuisse. Verum
fictitia illa sunt: Joannes enim baptizatus est, quan-
do viginti annis, annus dum erat praeteregressus,
ut videmus num. 36. Patrem vero Sancti ubi-
que, quando hic vix erat natus, docuisse lib. 1. de
Sacerdotio, seu num. 4. pag. 363. ut loquentem
inducens matrem: Ego, inquit, Fili, virtute patri-
tis tui non multo tempore, ita provident Num-
mias, frui potui. Nam partus tui dolores exci-
picas illius obtus, te pupillum, me viduam pre-
mature reliquit, addita viduitatis incommodis,
quae expertis solum probre nota sunt. Idem Seve-
rinus ad Iulianum juniorem scribens tom. 1. pag.
340. satis infans, parentes fuisse Christianos in-
venit: Nam & ego aliquando, cum essem ju-
nior, doctori meo (Libanio aut Andragathis)
erat autem ille omnium hominum maxime super-
stitiosus, inimicaverit matrem meam in multis
magnam externae admirationem. Nam cum eos,
qui sibi assidebant, more suo interrogasset, quis
se ejus ego effem, se responsum esset, me vi-
duae mulieris esse filium: de me quaesivit matrem
matris, & viduitatis tempus.

Cum primum vero audivit, quadraginta
annos natum esse, viginti vero jam annum
agere, ex quo patrem meum amiserit, obstupuit
plane, atque ad nos, qui aderant, coarctus,
clara voce exclamavit: Pater! quales mulieres
apud Chrylolum sunt. Hic mater Sancti necdum
baptizata clare assertur Christiana, idemque sit
versimilitudo de patre. Ex eodem loco habemus,
viginti fere annorum fuisse matrem Chrylologi,
dum hic notus est, & dum paulo post pater ebit.
Hic. xi. contra Arianos tom. 1. pag. 541. asse-
rit, se natum in ecclesia Antiochena, dum eis se
nos minus diligere Constantiopolitanos Chris-
tianos, quam ecclesiam illam, in qua, inquit, na-
ti, educati & eruditi sumus, atqueque innotuit
parentibus Christianis se natum, quia vox non
arbitrum cum verbis, sed ecclesiam cum ecclesia com-
paret: ecclesia autem sola constat Christiana.

**De ingenio & primis Sancti studiis ita
breviter habet Palladius pag. 40. Cum autem
esset ingenio solertissimus, scilicet litterarum studio
exercit ad sacrum Scripturarum ministerium.
Hinc decem & octo annos natus a sophistis, qui
voculis captans, detrahit. Ita quidem Palladius
verbo Latino expressit Bigunus & post eum Mont-
fauconius. Nihil tamen ea aliter verbis inferre,
Joannem anno aetatis decimo clerico animum
transfisse litteris pollicentibus. Nihil, ut vult ob-
servat Tillamontus nota 2. verba Graeca admodum
sine ambigue & fortasse corrupta, aut alio modo
reponenda. Verba Graeca sic dedit Bigunus: τὸν τὸν**

ἐκταλίσσαντος ἐπὶ τὸν ἀγῶνα τοῦ πνεύματος, ὃν δὲ
περίαιος εἶναι ἐκείνῳ ἐκείνῳ, Georgius Alexan-
drinus apud Severinum pag. 166. locum exprimit
hoc modo: ἐκείνῳ τῷ ἀγῶνι τὸν ἀγῶνα τοῦ πνεύματος
ἐκείνῳ ἀγῶνα τὸν ἀγῶνα τὸν ἀγῶνα. Quid hoc
verbum innotuit, non emendo liquet. Sane non
ἐκείνῳ ἀγῶνι, nec ἀγῶνι: ut ἀγῶνι vocu-
lum significet, idemque inspicit utroque loco le-
gendum esse ἀγῶνα voculorum. Verbum ἀγῶνα
ἐκείνῳ ἀγῶνι capimus hinc velipso, sive imperium
directo, potiusque legendum videtur τὸν ἀγῶνα,
ut est apud Georgium, quem vix cepit, medi-
um est in Dialogo Palladii.

**Hoc modo sumpta phrasis significet, Chry-
sostomum anno aetatis decimo clerico animum
plene regi a praeparatione inferioris aetatis, quod
solum totum contrivisionem aut verbum aliquem
animum attendat: neque aliquid praeter ea ille
loco inferri potest, quoniam deum modo in-
telligunt. Nisi quoniam in epistola apud Bigunum
pag. 217. hoc ligi: Octodecim annis natu-
rellis a theodore Libanio, atque a Melitino An-
tiocheni archiepiscopo baptizatus & lectus ordi-
natur. Sed & Leontem imperatorem apud Seve-
rinum pag. 270. ita & Georgium post allegat
ipsum verba sic loqui de S. Joanne, ut videtur
credidisse, ipsum anno aetatis decimo clerico ab-
elocutione & persona philosophia studere coepisse,
& ad Melitum venire ita capisse. Patet quo-
que, verba Palladii ita expleri posse, atque
ex his alios versimiliter in eum sententiam fuisse
deductos. Verum quidquid sit de mente Palladii,
sive ille in ea opinione fuerit, sive solum viginti
sit scilicet, quod unum breviter Sancti studia
persona perscrutatus, non quidem probabili
opari illa opus, aut potius esse falsum. Nam ex
verbo num. 44. & 45. datus clare confingunt,
Sanctum fuisse in schola doctorem Graeci, (sive hic
fuerit Libanion rheor, ut versimile est, quia
erat maxime superstitiosus, sive fortasse Andragathus
philosophus) quando mater ipsius viginti
annos, Graeci viginti annis, erat vidua: & con-
sequenter quando ipse annis viginti jam habebat
aut superaverat: nam post natum Sanctum omni
pater, & fortasse mater illa cum eis seorsum non
est, ut aliquis monstret aut annis integris non in-
tercurrerit.**

**Præterea, si consideremus, Joannem vigin-
ti annos natum ita quoniam fuisse superstitiosum de-
clari fuit, ut ille vagaret, quod, & cujus effug-
line, hinc facile colligimus, viginti fere annos
fuisse natum, quando se ipsi innotuit dedit.
Annon versimile est, Sanctum plurimum annis
fuisse sub disciplina praeparationis doctorem & phi-
losophia doctorem, Libanio & Andragathis: ne-
que enim tanto doctore, tamque eloquentia,
quanta in primis quæ Chrylologi Opusculis
perspicitur, equivo tempore contrahere: neque
arbitrari libenter acceperunt magne dialectice ac elo-
quentia præcepta decime didici Chrylologum,
postquam sacris Litteris se tenuerunt. Neque
si consideremus, quanto tempore studio eloquen-
tia contineretur: celebrerunt patres S. Basilus &
Nazianzenus; non existimamus Chrylologum,
nihil illis inferentem, sive etiam eloquentiam
& praeparationem spectemus, sive accuratissimum
in differendo dialecticum, pater annis & quidem
in adolescentia, ad totum eloquentia cultum a-
feruisse, ut neminem fore superiorem unquam
habuerit in arte didici. Quapropter, quidquid sit**

Plu. dicit
erat San-
ctus, dum
pater
ebat.

et inquit
viginti
et annos
natum, cum
baptizatus
est.

Sanctus
fuit
eloquentia

non velle
quod annus
et alii de-
cimo esse
vixit.

sed vult
mittere an-
no annum
viginti non
quoniam.

1

A *ante Santhi credideris alii, ego magis existime, Chryllosum fuisse Libanum & Andragathis artibus liberalibus apertum dedisse usque ad annum aetatis suae soltem vixisse quatuordecim, & annum Christi fere 368. & tum decessum adhibere corripisse Meletium, neque inchoasse studium saecularum litterarum: nihil enim invenio, quod huius obsecrationi repugnet, nisi scriptores Graecos medi aevi, qui fuisse Iudaeis obsecrationem formatum, & recensiores aliquos, qui eorum dictis facile confensus-*

*magis existime
Chryllosum
Santhi
habuit Li-
banum &
Andragathis*

49 De praecipuis Santhi nostri jam laudatis ita loquitur Socrates lib. 6, cap. 3. In Rhetorica Libanum Iosophum, in philologia vero magistrum habuit Andragathum. Censent Socratem lib. 8, cap. 3, his verbis: Cum enim egregia esset indole, magistros habuit in arte quidem Rhetorica Libanum, in philologia autem Andragathum. Ex hisce Libanum fuisse unum, dicitur. Autem dicitur, ut tunc temporis inter professores principem locum obtinebat, teste Theodoretus lib. 3, Historiae cap. 23, ut si cui imponi erat, & gentilius superstitum addidit. Andragathus vero alius non invenitur. Quos porro Iohannis eloquentiam fecerit Libanum, laudans Socratem declarat, ita scribens de Santhi: Erat Antiochia ad Oronem presbyter quidam, nomine Iohannes, oculis genere atus, vita integer, dicendi peritissimus, artem egregiam, & omnium sui temporis oratorum praestantissimus, sicut Libanum Syrus Iosophi testatus est. Nam cum moriturus esset, percontantibus amicis, quis in ejus locum succederet: Iohannes, inquit, nisi Christiani illum lubripuissent. Haec Libanum, quando Chryllosum aliquis annis fuerat presbyter, Christianusque & sacrae feteras eloquentiam suam: nam, ut ostendit Tillemonius tom. 4, Imperatorum in Juliano art. 36, vixit Libanum soltem usque ad annum 390. Solo igitur vii vixisse hominem superstitum adegit ad commendandum adeo Santhi eloquentiam.

*pro Iohanne
fuit
gentium*

50 Haec dudum ante laudaverat, quando egres-
sus a schola ipsius Chryllosum, necdum am-
plexus erat certum aliquod vici institutum. Testis
huiusce lentis omni exceptione major est S. Ipho-
dorus Puluina lib. 2. Epistolaram epist. 48. ad
Opethium, ubi epistolam Libani ad Iohannem suae
inferiam recitat. Talem Puluina epistolam huc
transfere: Quod, non dicam alii, (parvum
enim id fortasse plerisque videri quae) verum etiam
ipse Libanum, qui eloquentiae nomine apud
omnes clarus ac celebris est, praecari viri Iohannis
linguam, ac sententiarum pulchritudinem,
& argumetorum delectationem, ad stuporem usque
miratus sit, argumens est ea Epistola, in qua
non modo cum, qui tanta dicendi facultate praedi-
tus sit, beatum praedicat: verum etiam eos,
quorum laudes oratione celebratas, & quidem
qui imperatores effecit, quod ejusmodi laudem
Iohannem praconem consecutus esset. Huius eam
Epistola hoc exemplum est.

*magis existime
Santhi*

51 Libanum Iohannem S. Cum pulchram tuam
& elegantem orationem accepissem, viris quibus-
dam, qui & ipsi orationem opusces & archite-
cti licet, eam legi. Quorum nullus erat, qui non
salaret & clamorem ederet, eaque omnia faceret,
quae homines admiratione percussit & attoni-
si facere soleant. Ego igitur eo nomine vulnere
affectus sum, quod ad foretalem operam, in qua
gravis impemum edis, demonstrativum quoque di-

Septembris Temus II.

centi genus adiungas. Atque & te beatum duco, AUGUSTINUS, qui ad hunc modum laudare quos, & item eos, J. S. qui talem laudem suam praconem natum sunt, hoc est, & patrem, qui imperium dedit, & filium qui acceperunt. Atque haec quidem scripsit Libanum. Plurarchus autem peripetuitatem ac facilitatem germanum Articulum esse cenet. Sive enim, inquit ille, locuti sunt oratores. At vero Leontius Gorgias primus fuit morum in forentes orationes inveniit, ut qui sublime ac tropicum dicendi genus amplexus sit, ac peripetuitatem labefacta in. Hic porro morbus, inquit ille, admirandum quoque Platonem attingit. Quamobrem si hac in re Plurarcho fides habenda est (ut habenda est, Graecae additur) praecari ac celeberrimi Iohannes omnes sapienter, ut qui & Atticum le verus probaverit, & peripetuitatem, qualem haud leio an alius quicumque, adhaerens. Haec S. Iphodorus Puluina, qui haud dubie loquitur de Santhi nostro. Argumentum haec aliqua difficultas, ob quam Puluinus in Annotatione ad Socratem pag. 75. existimat, litteras Libani non esse datas ad S. Chryllosum.

*non tam
eum Iohannem
fuit
fuit
fuit
fuit*

52 Etenim, cum etiam illa dista videatur circa annum 368, quando in foro & iudicii ver-
fabatur Chryllosum, ut satis apparet, de qui-
bus imperatoribus actum fuerit. Nam Valentinianus
quidem, qui vix imperabat, Valentinianum fratrem
& Gratianum filium imperio aggregaverat, &
et non filius. Tillemonius Nota 3. probabiliter sus-
picatur, Santhum oratione celebrasse imperatores
dudum defunctos, Constantium videlicet ejusque
filiis. Probabilis tamen mihi videtur, laudatus
a Chryllosum fuisse Valentinianum, Valentinum
& Gratianum, filiosque nominari Valentinum &
Gratianum, quia Valens filius Iulianus Valentinianus,
a quo imperium acceperat, obtempesse dicitur.
Ponit illa etiam dies occasione effusum anno 367,
ad imperium Gratiani. Quodque sit, auctoritas
S. Iphodorus fuisse, ut credamus Libani epistolam
ad Chryllosum fuisse datam. Verum auctori-
tas Anonymi apud Scviliam nequis sufficere, ut
pro vero admittamus, quod ille asserit pag. 296,
amirum Libanum dixisse Iuliano imperatori,
neminem inter Graecos reperiri, qui Iohannem elo-
quentia superaret. Nam cum Iulianus epistola
actus sit anno 363, necdum viginti annis
attingerat Chryllosum, quando postremum cum
Iuliano locutus est Libanum, cui Santhi eo tem-
pore parum videtur fuisse cognitus, ut colligitur
ex dictis unum. 44. De tempe igitur Santhi de-
finitio eloquentia locutus non videtur cum Iu-
liano. Verumtamen multo apertius fabulosa est
longa historia, quam contextus Georgius Alexan-
drinus pag. 161. & sequ. quareque tres alii
biographi apud Scviliam adaptant, de studio
Chryllosum Athenis, ac celeberrima ibidem
ipsius disputationes cum Academicis. Nam ex mo-
mentis verisimilibus abunde liquet, Santhum
Athenis non dedisse operam eloquentiae, ibique ve-
risimiliter nunquam fuisse.

M a a

S. V.

AUCT.
J. S.

S. V. Sancti amicitia cum Basilio, familiaritas cum S. Meletio, a quo instruitur & baptizatur: lector forsitan ab eodem, forsitan ab alio ordinatus; Sancti periculum.

Magis
sancti
amicitia
cum Ba-
silio.

Instruitur S. Chrysostomus, cum studiorum tempore iam post liberalium artium studie absoluta, emittit Basilium quidam, aliunde peram notus, quoniam desideravit de communis & solitaria vita agenda. De illa amicitia Sanctus lib. 1. de Sacerdotio, tom. 1. pag. 365. ita scribit: Mihi quidem amici complures fuerunt, & ique germani & veri, qui amicitia leges & probe intelligerent & diligenter observarent. Horum vero complurium unus, qui ceteros omnes amicitia longe superabat, tantum illos retro relinquere studebat, quantum illi reliquos malediceret erga me affectus. Is ex eorum numero erat, qui lateri meo perpetuo haerent. Et enim iidem tum discipulis tum magistris operam dedimus: unum utriusque erat circa litteras studium: una sollicitudo: par desiderium iidem ex rebus nata. Neque enim solum cum ad magistrum venturum, sed etiam cum illine egressus, consilium intrare oporteret, quod praestantius vix genus nobis expectandum esset, tunc etiam idem consensus apparebat. Erant & alia, quae hanc concordiam firmam inconvulsamque servarent. Neque enim ob patriam potenter mihi non opes summae erant, ille extrema (non) premebatur inopia: imo & facultatum modum propositi paritas aemulabatur. Par generis conditio erat, omniaque ad sententiam nostram concurrebant. Hactenus Chrysostomus. Ad velim, studiosus lector adversari, illud non, quod vixis iudicium addidi, necessarium addendum esse, ne Basilium pauper fuisse videatur. Graeco, ut neque, sic utriusque membris praeparatur, ne neges amicus Chrysostomi divites, & extremam Basilii pauperem: idque liquet ex verbis non sequebantur.

ita ad-
tem me-
cessum
hactenus
non fatis
paris.

Cum addendum esse, ne Basilium pauper fuisse videatur. Graeco, ut neque, sic utriusque membris praeparatur, ne neges amicus Chrysostomi divites, & extremam Basilii pauperem: idque liquet ex verbis non sequebantur.

34 Porro, licet sentis esse amicum illum cum consensu, quando desiderabam te ipsum, & numerum aliquod vix elegas, non statim tamen in idem consenseris vix genus, ut explicet Chrysostomus, ita pergens: Cum autem proximum esset, ut beatus ille vir monachorum vitam veramque philosophiam amplecteretur, iam non par erat flatus: sed aius laex, utpote levior, subtilius ferebatur: ego vero mundi cupiditibus irretitus, hanc meam juvenilibus ocellam cogitationibus deprimebam. Hic demum amicitia quidem firma, ut ante, manebat, sed consuetudo dirimebatur: atque enim una versari poterat, qui non iidem studiis teneretur. Neque enim poterat is, qui iudicii & foro haerebat, & frena obsequientia flectebatur, cum eo laepe versari, qui liberi deductus, in forum nunquam veniebat. Ex his verbis habemus, S. Chrysostomum, postquam & scholam exierat, non statim se totum dedisse studiis sacris, sed mensibus saepe aliquos, & fersse anno nec alterius in foro versatum esse, ut causas agere discesset, aut etiam ageret. Ex tempore, apertur, ora-

tionem illum dixit in laudem imperatorum, quam D. Libanius tempore laudavit, ut dictum est num. 30. & 31.

35 Hinc Sacrae lib. 6. cap. 3. de Sancto sic sed ante habet: Cumque causas agere iam pararet, considerans, quam laboriosum quaque iniquum esset in laudem, vivendi genus eorum, qui in foro versantur, tranquillorem vitam sequi maluit. Quod quidem fecit exemplo Evagrii, qui sub iidem cum illo praecipitibus eruditus, ad quietam vivendam rationem iam pridem se converterat. Confessum igitur morato habitu atque incestu, Iestioni sacrum Litterarum animum applicuit, & frequenter ad ecclesiam orationis caula properabat. Sacrae lib. 8. cap. 2. breviter idem dixit his verbis: Porro cum causas acturus, atque id genus vix festaturus crederetur, ipse laici Scripturam incumbere, & iuxta leges Ecclesiae philo sophari constituit. Talmestius Nota 4. querit, cuius Evagrii exemplum secutus dicitur Chrysostomus, nec invenit illum, quem hoc in re ipsa parat. Sessius Evagrius per Basilium, cuius exemplum secutus est Sanctus, irrepisse apud Sacram, sive E lapsa memoria, sive praefectum vixit. Certe nullus tantus Evagrius, quem secutus est Chrysostomus. At ipse aperta praefertur, se Basilium mores deinde secutus.

36 Relictis igitur iudiciis, majorem dicitur cum Basilio consuetudinem contraxit, & non f. cum Basilio, sed etiam frequenter cum S. Meletio patriarcha Antiocheno. Palladius in Dialogo pag. 40. de hisce loquitur. Ubi vero mente virili fuit, amore captus est sacrum Litterarum. Præter tunc temporis Antiochena ecclesia beatus Meletius confessor, genere Armenius, qui animadvertens Juvenis illius felix ingenium, & pulchritudinem mentis illius caput, permittit ei, ut secum assidue versaretur, laumae prophetico praevidenti juvenis illius succellit. In his congressibus Meletius haud dubie Joannem fidei dogmatibus accurate, & sacra Scripturae sententia instruxit. Ex etiam tempore sacri audis oblatum est, & deinde lector ordinatus. Tunc Latine apud Biseriam talis est: Cum vero tres annos assidue apud eum mansisset, sacro lavero ab eodem incitatus, lector promovetur. Hæc verba oblitum relinquant, quante tempore post baptismum lector ordinatus sit Sanctus. Græca verba videntur insinuare, triennis fere post baptismum ad officium lectoris promotum esse. Verba proferta: ut si baptizatus post baptismum eis ei laici videretur, apud eum vixit. Ubi vero assidet i. incitatus laicæ regere: rationes elicitur annos tres, promovetur lector. Ecclesiam triennium fere statim ante baptismum & officium lectoris: indeque probabile est, Sanctum inchoat conversationis suæ cum Meletio baptismum anno 371. ante fecerat. At clare non dicitur lector ordinatus a Meletio: nec deest qualisvis ratio dubitandi.

37 Certe Sacrae lib. 6. cap. 3. asserit, Joannem nostrum a Zenone episcopo lectorem ordinatum, ita scribens: Zeno episcopus Hieroclium rediens, lectorem Antiochenam ecclesiam designavit. Idem beatus Georgius Alexandrinus, Les imperator, alique regimini. Verum Meletius in Chersona ad annum 398. illis contraria scribit. Joannes, inquit, Antiochia natus, ibi.

ante la-
tus ordi-
natus.

ante la-
tus ordi-
natus.

A Ibi que a Meletio ejusdem civitatis episcopo, eodemque confessore, lectus ecclesie ordinatus, per singulos officii gradus ascendit. *Sacramentum sequitur Baroniis ad annum 382. ann. 75. putatus Chryso-
stomum ordinatum lectorem a Zenone Tyriapiscopo, aut a Zenone episcopo Majuma. At Hermianus Meletio ordinatum attribuit, cumque sequantur Tollemensis Nona 13. Sacramentum erexit arguit ab duos rationes, quarum una ita est legitima. Scimus, inquit, ex Palladio lectorem ordinatum esse a Meletio episcopo suo secundum canones. Neque tamen invenire, id Palladium dicere. Certo ubi paulo post dicit, ordinatum fuisse diaconum, stare addit, id factum a Meletio; hic vero ordinatum tunc, nec assertis, ab eodem ordinatum esse, apud quem erexit annis fuerat assiduus. Quod spectat ad canonem, si Sanctus fuerit ordinatus a Zenone Tyri episcopo, qui tunc sedebat, quique sedem metropolitanam obtinebat in patriarchatu Antiocheno, nihil alium est contra canonem, cum haud dubie contigerit, quando Meletius erat in exilio. Quare res mihi videtur utrumque dubie.*

B *salutem mones non esse ordinatum post anni 372. initium, si ordinatus sit a Meletio; nec ante annum 372. si Zenon ipsum ordinaverit.*

neque lo-
qua ager-
et ad Ba-
ritu ad vi-
tum com-
muni.

38 *Porro, licet Chrysostrum ad S. Meletium frequenter accederet ante ipsius exilium, non minus frequenter erat tunc temporis cum amico suo Basilio, ut ipse testatur lib. 2. de Sacerdotio post verba superius allegata. Ceterum, inquit, ubi & ipse a vix hujus fluctibus caput paululum erexit, me ille ambabus apprehendit manibus: ut ne sic quidem possumus aequalitatem pristinam retinere. Item cum ille non tempore anteveritisset, ardensque studium exhibuisset, rursus isblimior scerebatur, in alium valde sublatum. Attamen bonus cum esset, amicitiamque nostram magni faceret, a ceterorum omnia consueverunt se abducere, nobilium omni tempore versabatur, quod antea ipsi in voto erat, sed, ut dixi, a signis no-
stra prohibuit fuerat. Quamobrem cum antea repulsi, nos ad eandem vix societatem accepit, quod jam pridem desiderium patriarchas, consensit perire, ac ne minimam quidem diei pericam a nobis abesse patiebatur, sed assidue hortabatur, ut domo uterque sua relicta, communem domicilium inculeremus, quo impetrato, jam res in manibus erat. Persuasit Chryso-
stomo Basilis, ut consensisset in communem dedi-
tationem (Hec Græce clarius dicitur?) sed obstitit Sancti mister, qui volebat Basilium a se sepa-
ratum, quoque omnia ad pie domi vivendum eodem procurabat commoda. De hisce plura inferius.*

C *39 Interim videamus, in quate sanctus Ju-
venis inciderit periculum, ut inde discamus, quem fuerit de singulis favoribus divina mi-
sericordia agere gratias. Solum narrat Sanctus ipse Rom. 38. in Actis Apostolorum, quando jam erat Episcopus, atque ita loquitur: Mox est ty-
rannorum suspicio in civitate nostra, dum adhuc adolecentes essemus. Militibusque omnibus circum-
civium foreis positis, forte libellos quærebant præstigiæ & magicos. Et, qui scriperat li-
brum, incompastum projecit in flumen, captus-
que est. Et cum ab illo requireretur, dare non
potuit; sed per urbem vinclis ducebatur: ausus
vero iudicis & probationibus, penitus dedit. Tunc
ego cum in martyrium ire vellem; transibam
per hortos juxta flumen cum alio quodam, qui
ut vidit supernævem librum, primo se linteum*

videre putavit, ac descendens recepit. Ut accepit. Auct.
sit vero, librum esse vidit, & descendens cepit. J. S.

Ego vero commendabam quasi de re communi re-
perta, ridebamque. Sed videmus, inquit ille,
quid sit: revolvitque paginæ parte, magica descripta
invenit. Accidit autem eodem tempore mi-
litem transire. Hinc vero locus, illo occurrere,
abitu, & timore canonicis. Quæsumus credidit
nos & flumine illum insulsiße, cum omnes essent
non suspensi deincerentur? Abjicere non audeba-
mus, ne videremur; pari timore prohibemur,
ne divideremur. Den tandem parante propiciamus,
& ab extremis periculis erepti sumus. Hic Sanctus
Sanctus, qui tunc mentem subjugat, ut si
quis, si non in paria, in illis tempe incidat,
eorum memoriam temper servet. . . Hoc, in-
quit, nobis magnam Dei amicitiam conciliat.

60 *Hermianus refert illud Sancti periculum
lib. 1. cap. 4. erexitque consensit anno 370. To-
lemensis vero ars. 6. anno 374. idem factum in-
necit. Utique tamen indubitanter assertis, illud
Sancti periculum accidisse, quando magica arte
aliqui inquisiverant in nomen imperatoris, qui Va-
lens erat successurus. Verum aliter illud illigat
anno 370. alter anno 374. Existimamus illud Va-
lens periculum incidisse in annum 378. si ne-
scio, an scire aliorum vi, illum occasione a Chry-
sostomo designari, quomodo & Baroniis credi-
deris non alium insinuari, & factum quoque re-
ferat anno 370. Quia potius existimo, non insin-
uari a Chrysostomo tempore illud, quo magis
præstigiis deceptis Theodorus necatus tyrannidem
assessabat. Etiam Chrysostomus de meo com-
pensatione ob scripta magica meminit; ut quando
nomen sacri imperatoris quæsumus erat magis ar-
bitri, plures capti sunt, non ob scriptum librum
magiam, sed quia in sacrum imperatorem in-
quisiverant, aut cum Theodoro contra Valens
conspirabant. Secundo Valens imperator Antiochia
presens erat, quando meorum & Theodori me-
litionis decessa sunt. At si maxime quidem voce
insinuat Chrysostomus, Valens fuisse Antiochia
ex tempore, de quo loquitur. Tercio magis annis
per urbem circumdabant & postea pontem nar-
rat Chrysostomus. At testatur Theodorus, qui nar-
rat ob Ammianus lib. 29. cap. 1. & s. longe
majoris est meminit, plurimique ex occasione ca-
rucias fuit & morte multati.*

F *61 Præterea totum, quod dicit Chrysostomus,
coningere potuit singulis annis, quibus Valens cum
Valentiniano fratre imperavit ante tempus, quo
imperium effugerat Theodorus. Etiam Ammi-
anus fateatur, solatum Valens & ante sepius pec-
ceatilis collisiones, & tunc in extreme demeritum.
Item lib. 26. cap. 4. affert, clandestinis præstigiis
attribuit a multis morbum, quo Valentinianus &
Valens initio imperii simul decederent; & in
suspicionem vocat Juliam apostate amicis, inter
quos non pauci erant magi. Ad hæc Præcipit,
qui anno 365. tyrannidem arripit, esse Ammi-
ano lib. 25. cap. 9. sepulchro corpore Juliam, sta-
tim discessit, nec inveniri ulquam potuit studio
quæritus ingenti, nisi quod multo postea apud
Constantinopolim visus est subito pariparatus,
anno nimirum 365. Non dicit ante hæc Præcipit
tyrannidem dato est les contra nostrum meorum
conventus, notata v. Idus Sept. anni 364. Eodem
anno comprehensi sunt Priscus & Maximus, pi-
liferi graves, tamquam suspecti de magia.*

62 Itaque cum Chrysostomus illud periculum
M m 3 con-

tempus et
libri peric-
all capis
aliquando

F
sed per
clandestina
domos,

Sanctus fuit
et capu
de pericu-
lo huius
lib. 1

* Et re-
clatam
martyrio

AUCT.
J. S.
Hic in lo-
utione fit.

nonnulli dicunt, quando suspensus erat tyrannorum,
& quando libri magis querebantur; cumque
illa aqua congruere anno 364. aut 365. quam
gravissima illi magnam calamitati, quam anno
374. fregit Tillemonius, de anno, quo Sanctus in
Iliad periculum inciderat, nobis certi stant. Atque
magis caute, rem contigisse priusbus Valen-
tini auri, quando Chrysostomus viginti circiter
etatis annos numerabat, quam ferre. Nam
suspensus magis in Sanctum minus cadere potuisset,
dum jam erat lector, quam dum non erat bapti-
zatus. Ex hisce ulterius infero, ex hisce al-
legata nullum haberi fundamentum pro minori
etate Chrysostomi, argumentumque, quod ex eo
sancti Tillemonius Nota 1. non assensum memora-
ti. Erat Sanctus eo tempore puerum adolecentem,
quod cum etate viginti annorum optime congruit,
quodque etiam cum etate viginti sex aut viginti
septem annorum composuisse credit Tillemonius.
Id quidem admittere possum. At non facile ad-
mitemur, Sanctum adeo immisum, ut de magis sus-
pensus fieret, postquam lector erat ordinatus, &
quasi ad episcopatum. Nam tunc moris ipsius
sancti erant non Christianis, qui talem facile de-
pulsissimum suspensum. Inque hoc historia utrum-
que extra ordinem relata est, sicut etiam officium
B. lectionis, quod neutrum annis alicui certo affigi
queat. At nunc videmus, quas fuerint Sancti
mores post Baptismum.

§. VI. Sancti Juvenis mores post ba-
ptismum; studia sacra sub Diodoro
& Caetero; ad vitam monasticam
trahit Theodorum & Maximum.

IN Prælo Spirituali cap. 191. apud Reforty-
dam pag. 91. tale Sancti nostri legitur elegium:
Dicebant de S. Juano Constantinopolitano ar-
chiepiscopo, qui iuste dignissime pro puritate
doctrina & splendore venerabilissimi eloqui Chry-
sostomus cognominatus est, quod, ex quo sa-
lussem baptismum accepisset, numquam omni-
no juraverit, neque aliquem jurare compul-
sit, neque mentitus sit, neque alicui umquam
maledixerit, neque securitatem locutus sit, neque
jocos edidisset. Hic consensus Palladius in Dia-
logo pag. 183. ubi refertur consummatus quatuor-
decim annis, qui Joannem dicebat contumeliosum, &
et virum: Probare autem mihi oia potes, Jo-
hannem, ex quo baptizatus es, aut jurasse ut
quemquam adjuvasset, aut maledixisset, aut men-
titum, aut impræcatorum esse, aut facietis sustinuerit.
Plura deinde addit Palladius, ut ostendat San-
ctum non fuisse solum alicui inferre contumeliam;
sed et propriis speis ad aeternam provocationem.
Posterioriographi apud Sanctum de adolescenti-
te Chrysostomum narrare similes.

64 Verum hoc spectat, quod Socrates, vixisse
remittitur annorum credulus, lib. 6. cap. 3. scrip-
sit in hoc modum: Fuit autem, ut ferunt, ob
omnium temperantiam studium acerbior; & sicut
ajebat quidam, qui cum illo ab incerto quatuor
familiares videret, iam magis deum quam ve-
recundiam. Nullus ignorat, quam frequenter con-
tingat, ut eadem scilicet ab aliis laudentur, repro-
bentur ab aliis, pro effluo personarum, &
pro diversitate opinionum. Hinc nos S. Paulus,

ne reliqui Apostoli, nec ipse Christus Dominus, D
qui omnia deus fecit, liber suis a lingua calu-
miantium. Mirari igitur non possumus, Sanctum
nostrum similiter expulsum fuisse districtis homi-
num, praesertim cum et tamque potenter habuerit
inimicos. Verum Chrysostomus ipse lib. 1. de
Sacerdotio pag. 390. aperte facit, se juvenem
iracundia obnoxium non fuisse. Nam, postquam
multa dixerat de malis ex iracundia venientibus,
Basilium eum sic alloquitur: Ego vero re sic dis-
simulante non ulterius potui. Quis enim
ignorat, quantum hoc morbo sit alicui? Tam
Chrysostomus non inficitur, id verum esse; sed
dominium ita hominibus attribuit vicia sua quæ
& salaria.

65 Rursum lib. 6. pag. 431. de ira fabulæ ex-
surgebat in iniquorum vitiorum & facinorum mo-
rora loquitur, sed statim se illam compescere
adjungit. Verba dabo postea. Nunc solum observe,
Chrysostomum pro modestia sua addere utroque
loco, timere se, ut non posset iram frenare, si
ita soleretur stultibus, quibus expulsi est vicia
episcoporum. Quis igitur erudit, iracundia dedi-
tam fuisse sanctum Juvenem, cum in Opere, ubi
despectus suos candidè aperit, iram compescisse
se fateatur, quisque male sese deservit, & a-
deo ab ira timeret, ut timeret illum allegari
inter rationes episcopatum recusandi? Nescit dis-
tingere ingenium liberumque ex illis animi con-
dorem inter & iræpen iracundia effusum, qui
Juvenem talem, qualis erat Chrysostomus, ir-
acundia deducens ausu dixerat. Erat tunc animo
quo nobilique Joannes, & jam Juvenis effluere
superioris castitiae bene humanæque, ut loqui in
primo Opusculo ad Theodorum lapsus. Nervos
monenda omnia pro castilibus adeo contemneret, ut
sacrum argueretur pro lae, bonæ & gloriæ
pro sume, voluptatis & delictis pro sumis, ad
decus peritura omnia bene pro imaginis boni-
tatem habere & umbra tanti.

66 Ex magnanimitate cum animi candore
junctis, saltem esse cautos, ut serocios vi-
suisset ut etiam, qui ipsum ad episcopatum per-
trahere cupiebant. Ex eadem videretur causa
contigit, quod ait Socrates lib. 6. cap. 3. In
congregibus vero arroganter videbatur illi, qui mo-
res ipsius ignorebant. Etiam, si, teste Apostole
1. Cor. 2. Animalis homo non percipit ea, quæ loquitur
Spiritus Dei: stultitia enim est illi, & non potest
intelligere; quis miraretur, Chrysostomum tam-
to rerum terrenarum contemptu arrogantem videri
potuisse illi, qui divitias, qui honores,
qui gloriam magni sancti, quique conditionis
sue amplitudinem non minus delebatur, quam
pueri sua amant & admirantur crepundia? Nesci-
ant quomodo homines, quæque sit vis divini
amoris. Enstiment, non posse ferro contineri mon-
dum illum sollicitatem & splendorem, cui pu-
siller afficerent animos. Hinc facile suspicatur
& temere credens, generis mundi contemptu-
res saltem magis & iam gloria pleni esse quam
divino amore, gloriamque in specie ab ipso con-
temneret, ut domant in admirationem trahant, &
majorem gloriam episcopantur. Tota revera etiam
multis gentium philosophi. Tales tunc Chryso-
stomus reperti sunt subinde aliqui. At nequam
solis unquam fuit Chrysostomus, quam per totum
vita decursum sui similem videretur, ut a simi-
lari non arrogaret, sed in loquendo liberum, non
iracundum, sed ferocem contra peccata veli a-

dicunt
nunc pro-
prie
dum ius-
tu ferre
fuit.

E

in mundi
amandi
huius
quæque
dicuntur
&
trahunt
dicit.

P

et ipse
etiam hoc
modum
scripsit.

A nimatus; non superbum, sed mundanorum amicum contemptorem fructuosum.

3a illa
Littera
habetur
a Valerio,
dico et
post duo
passim

67 His moribus erat Joannes, quando post baptismum frequenter ad S. Meletium veniens pergebat. Hinc autem confutandis suum inpositis exilium, in quod a Valente imperatore missus est sanctus ille profuit. At non convenit inter scriptores de tempore, quod tunc Meletii exilio dedit potum. Fuit primum relegatus a Constantio, revocatus deinde a Juliano. At rursum a Juliano exsulato coactus est, & ecclesia sua restituta ab eodem, ut refertur apud nos tom. 1. Februarii ad diem xii. in Meletio §. 1. 3. & 5. Tillemontius quidem tom. 8. Nota 8. in Meletium non acquisivit Bellandi nostri sententia de tempore secundi exilii, & morum dicto, relegatum anno 365. a Valente. Et ab eodem anno 367. revocatum. Verum quam improbabili sit illa sententia brevis observatio studiosus lector intelligat. Valens Catholicos persequi cepit post suspensionem baptismum. Atqui baptismum suscepit anno 367. ab Eudoxio Ariano, qui ipsum contra Catholicos munitur, ut scribit ipse Tillemontius tom. 5. Imperator in Valente tom. 7. Quia igitur verissimilissimum Meletium anno 365. quo Catholicos non adversus erat, relegasse credunt? Quia item veri specie dicitur eundem ab exilio revocasse anno 367. quo Catholicos persequi cepit? Rationem opinionis tam improbabili refutavit Besebri noster ante tomum V. Julii in Patriarche Antiocheni pag. 55.

serio re-
legatur
vixit sub
eius auct.
87a.

B 68 Tertium Meletii exilium contigisse, quando Valens prima vice Antiochiam vocat, exiliatus Bellandus §. 6. Tillemontius vero Nota 10. in Meletium in literis S. Basilii ostendit, exilio relegatum fuisse ante Pascha anni 372. Sane epistola Basilii 89. novae editionis, alida 473. scripta ponit ante pascha anni 372. innotique Meletium tunc in exilio fuisse, cum Basilium dicit, Meletium accuratius edocendum de rebus Orientalium ab epistola illius latoris: nam de rebus Orientalium edoceri non debuisset Meletius, si suscepit Antiochia. Contra in Epistola 68. olim 77. Basilii ad Meletium nihil legitur, eo quo colligitur, Meletium tunc in exilio fuisse: haec ex laudatis epistolis tertium Meletii exilium videri figendum sub fine anni 371. aut initium 372.

Ex autem epocha optimo congruit cum adventu Valentis in urbem Antiochenam. Etenim hunc adventum figendum sub fine anni 371. aut sub initium anni 372. omnino existimo. Pagini ad annum 372. num. 6. contendit, ipsum se non pervenisse ante initium anni 371. sed arguenda, qua offert, non evincunt, Valentem venisse Antiochiam post finem anni 371. At res cuiusvis momenti, cum dicitur laudatus Pagini 2. Curretis itaque anni (371.) initio Valent Antiochiam ingressus est.

tem Car-
tionem &
Diodorum
habuit
magistrum;

69 Ex hisce habemus tempus, quo S. Chrylustomus, Meletio in exilium pulso, alibi de Thina sacra magistros adire cepit. De hisce Severum lib. 1. cap. 1. ita legitur: Hujus porto philosphie (Christianae) amirum, & sacra Scripturae magistros habuit eos, qui tunc temporis nobilibus illic monasteriis praedicebant, Catterius scilicet ac Diodorus, qui & Taricellus coelestis episcopus fuit, multosque, sicut accepi, libros postea scriptos reliquit, & sacra volumina ad litteram exposuit, repodiat allegorici. Secretus lib. 6. cap. 3. Chrylustomo ejusque so-

cis coeum attribuit magistros his verbis: Tunc Auct. temporis vero summo studio ad virtutis apicem J. S. tendentes, monasticam vitam sub Diodoro & Catterio didicerunt: qui tunc quidem monasterii praerant. Postea vero Diodora ad episcopatum Tarsi promotus, multos conscripsit libros, simplicem duntaxat atque obvium Scripturarum sensum inquirens, allegoricis vero eorum interpretationem relegens. Ex hisce magistris Sancti Diodori notissimus est, minus vero notus Catterius. De utraque pauca dicam.

70 S. Hieronymus in Catalogo scriptorum ecclesiasticorum Diodorum hoc laudat elegis: Diodorus Tarsensis episcopus, dum Antiochia esset presbyter, magis clarus. Exstant ejus in Apostolum Commentarii, & multa alia, ad Eusebii magis Emilius charactere pertinencia: ejus cum Isaacum secutus sit, eloquentiam imitari non potuit, propter ignorantiam saecularium litterarum. Diodorum eleganti oratione celebravit Chrylustomus ipse, patrem vocat, ipsiusque vitam exsternam, ac certaminem, quo seculum pro ecclesia Antiochena, dum exsulabat sanctus Meletius. Videri illi potest apud Bignonum post Dialogum Palladii, & in novissima editione Operum Chrylustomi tom. 3. pag. 745. Aliud ibi pag. 750. sequitur Chrylustomi fragmentum, quo mire laudatur Diodorus, quia servaverat ecclesiam Antiochenam, exsulante Meletio. Idem fuit amicus S. Basilii, & alterum Sanctum, multumque laudatus est, quando vivit, & post mortem, deare ceteris est heresi Nestori, ejus defensor in Scriptis Diodori praefidium quaesivimus, cujus occasum viri maculata est fama. Plura de Diodoro videri possunt apud Tillemontium tom. 8. in ejusdem titulo. De Catterio nihil invenimus, nisi sit ille Catterius, quem celebrat Neziagenus in Carmine 47. pag. 108. ut suspicatur Tillemontius tom. 9. in Neziageno art. 45. Res illa est incerta, nec aliud de Catterio dicit Neziagenus, quam quod mentem ad oculum alacrum, indeque apud calicet magis ajat effect glorie.

71 Dum sub hisce magistris Literas sacras & vita monastica curricula discere sanctus juvenis, deus magis expostulationis juvenis, fuit olim in schola Libani fuder, ad idem pertineat vita institutum. De illis Severus lib. 6. cap. 3. ita legitur: Perulit etiam Theodorus & Maximus coodiscipulis suis, qui nos cum ipso Libanium philosophiam audieramus, ut reliqua professione, qua nihil praefer quatum spectaret, simplici potius ac tenuem vitam amplecterentur. Ex his Theodorus quidem Moplaestis in Cilicia postmodum episcopus fuit: Maximus vero Seleucia in Iliis. Idem habet Severum lib. 2. cap. 2. Ex istis autem Maximus in praesepia consensu permansit. Atamen pauca de ipse innotant, eo quod videri possunt apud Le Quien in Oriente Christiano tom. 2. col. 1073. ubi Maximus recensetur inter episcopos Seleucienses in Iliis. Basilium Maximus aliquis apud Chrylustomum subinde laudatur, siquid hic ipse esse possit: id tamen certum sacre neque. De Theodoro, qui occasione praebuit Sancti nostra ejusdem & Sylum suum egregie extenuat, plura sunt dicenda.

de quibus
aliqua
monasterii

E

F

ad illa
sancti
Theodori
& Max-
imum.

Auct:
J. S.

§. VII. Theodoro, post inchoatam vitam monasticam ad mundanam regresso, Sanctus duas scribit epistolas bene longas, & eundem in viam reducit,

Episto-
la ad
Theodo-
rum
episcopum
Cypriensem

Sermones de Theodoro ad vitam religiosam pertrahit hoc studium: Theodorus vero Mopluethenus in Cilicia posthac episcopus fuit, vir cum in sacris Literis, tum in reliquis disciplinis theorum, ac philosophorum non mediocriter eruditior. Atque hic quidem cum sacre philosophiae leges primum didicisset, & sanctiorum virorum consuetudo sibi esset, eam vivendi rationem probavit, civilem autem vitam dimisit. Verum in eodem proposito haudquaquam perseveravit: sed penitentia ductus, ad priorem vivendi rationem abiit. Cumque propositum suum confirmasset contrariis argumentis, quae ex theorum exemplis desumptae: erat enim multiplex eruditione praeditus: in urbem reversus est, rectius esse iudicans, ad alioquin, quod cupiebat. Joannes itaque cum eum negotiis vacare intellexisset, & de viro dura cogitare, Epistolam epistolamque ad leuenticos conscriptam, quae humani mentis caput excedens, ad eum misit. Quam ille cum accepisset, penitentia tactus est: rursumque relictis facultatibus, & nuptiis renuntiavit, Joannis consilio servatus & ad philosophicam vitam regressus est. Ex quo non difficile mentem quidem in Joannis oratione inerat. Vicit enim ille eos, qui pari dicendi ac persuadendi facilitate pollebant. *Habemus Sermones, qui de una senatus memoria Chrysostomi ad Theodorum Epistolam, licet duas ad eandem a Sancto nostro datas, omnes fere scriptores consentiant. At cum exponamus aliqui, nos hic loco venit emendanda. Exstant ambo apud Montfauconium tom. 2. & praeterea est, quae prima est impressa, prout prima fuisse creduntur.*

qui bene
in formam
epistolam
revertitur

C 71 Montfauconius in *Mosis utriusque Epistola* praevius Valerii opinionem prime breviter refutat his verbis: Jure ab omnibus exploditur Valerius, qui unam potius haberi Chrysostomi ad Theodorum Paraneis, nempe secundam, ausus est circa prioris praesentiam dubitare. Certe Chrysostomum ne vel primoribus quidem labris attingere oporuit, qui primam Paraneis non inter elegantissimos eius tractatus colat. *Talis sane et mochi iurata pericula omnia videtur. Nam ad praeparandum Tillemontius sententiam sic progreditur: Unam igitur Epistolam ad Theodorum Mopluethenum hic memorat Sozomenus, & quidem, ut videtur, secundam. Unam item ad eundem Helychius in synodo Constantinensi collat. v. pag. 470. (apud Labbeum tom. 5. Conciliorum.) Unam pariter Theodorus Caesarens ibid. pag. 490. sed multorum verum. Hoc de prima patet, quoniam de secunda intelligere vult scriptor laudatus. At secunda etiam est Epistola bene prolata, licet multo brevior sit quam prima. Leonius 12. mem Byzantinus duas ad Theodorum Mopluethenum Epistolas sive Paraneis commemorat; pariterque Ildorus Hyspalensis. . . His perspectis,*

Tillemontius in eam omnino propendit sententiam, ut putet, unam tantum ad Theodorum Mopluethenum haberi Paraneis, nempe secundam; primam vero ad alium cognominem missam arbitretur.

74 Praeter auctoritatem vero, quam proferunt Sozomeni, Helychii, & Theodori Caesariensis, qui unam, ut statuerunt, ad Theodorum Mopluethenum committunt Epistolam, hiarationibus & argumentis auctoritatem Tillemontius. Qui fieri possit, ut in neutra Paraneis nulla alterius Paraneis mentio occurrat, etiam ubi Chrysostomus idem rationibus utitur & exemplis? Cui in prima decursa nunquam convellatur Theodorus, cujus nomen in titulo solum comparet; in secunda vero non infrequenter Theodori nomen proferitur? Quod autem gravius existimandum est: Theodorus in secunda memoratur nondum vigilem, teste Chrysostomo, utique sanum; contra vero, eodem auctore Chrysostomo, ad quem prior Paraneis mittitur, aunos viis reliquos non plus quinquaginta sperare poterat, etiam si ad extremam perveniret senectutem, quod de viro fere tantum quadragenario dici possit. Ad hoc vero it, quem in priori Paraneis alioquin Chrysostomus, in aperta viis & crimina procurat, ut ex variis Oratorum locis colligitur. At non eo usque permittitur devenire Theodorus Mopluethenus, qui si jam baptizatus in ea crimina lapsus esset, nequaquam potuisset secundum canones in episcopum potius cooptari. *Hec sunt argumenta Tillemontii fideliter explicata, ad quae recte respondet Montfauconius, ut ibidem videtur potest. Ego breviter gratia tantum ea in ipso desinam, quae sufficere videbantur.*

75 *Primo auctoritas Sozomeni, Helychii & Theodori Caesariensis aequis nullum prodesset Tillemontio, cum illi sit memorata unam Chrysostomi ad Mopluethenum Epistolam, ut alteram non uerget; sed solum de illa taceat: neque enim laudata vix catalogum sententiarum Operum Chrysostomi, ut necesse haberet omnia recensere. Itaque hisce longe praevalent S. Ildorus Hyspalensis & Leonius Byzantinus. Prior in Opusculo de Scripturis ecclesiasticis, edita per Saffridum Petri, cap. 6. utramque Epistolam locis designat his verbis: Johannes Constantinopolitanae sedis sanctissimus episcopus, cognomento Chrysostomus, cujus ratio & plurimum cordis compositionem, & magnam suavitatem tribuit. Condidit ille Graeco eloquio multas & preclaras Opuscula, quibus inter Latinos. Legi duo ejus de lapsis libellos, scriptos ad eundem Theodorum, lamentis & exhortationibus plenos, ut puta illum a bene conversatione dejectum. Et qui monachi vitam cum eo in eodem eodemque monasterio exercebat, ideo conversationis illi fuit tum in libris ipsis admonuit, provocans eum ad propositum, atque ostendens, nulli peccatori vel impii, si ad penitentiam redeat, desperandum.*

76 *Leonius Byzantinus tom. 6. Bibliotheca Patrum editionis Calaneoensis pag. 476. de Theodoro Mopluetheno ait: Quem magnus Joannes, usque ex proposito monachici instituti lapsus, & qui promissionem abjuraverat, duobus funditus fortibus & praelongis lapsus in profundum interpretatur, exorare studuit. Hic adde auctoritatem veterum indicum, de quibus Montfauconius ita disserit: Utrique certe (Epistolam ad Paraneis) ad eundem Theodorum interduci in omni- bus*

A hoc manuscriptis, quorum quidam remississime vetustatis sunt: *epi* 7 *an* *theodorus*, ad eundem Theodorum, habent omnes; mirum pro secunda Epistola. Nam prima habet: *epi* *theodorus* *litteras*, ad Theodorum lapsum: *sive* ad litteras, ad Theodorum, qui excederet, ex vito mirum reliquisse in litteris. Inque auctoritas scripturam & eandem longo praependerat pro sententia nostra. Praeterea in datu inscriptionibus colligitur, eam esse primam Epistolam, qua inscribitur, Ad Theodorum lapsum: idque etiam probatur utramque potest ex ipso Epistola, si utrumque diligenter expendatur.

argumen-
ta Tille-
montii;

77 Nunc sessionis Tillemontii unanimem. Miratur primo, alteram in altera nunquam laudari. At Sanctus in secunda pag. 41. saltem innuit, se sapienter ad Theodorum scripsisse, dum ita loquitur: Scio me iustis epistola limitis excessisse: sed ignoscite, non enim libens hoc egi, sed amoris dolentique vi compulsi. Hic me affectus ad hanc etiam scribendam Epistolam necessarii induxit, viciatibus licet multis ac dicentibus: Finit hic vine laborandi, ac in petris ferendi.

B Haec verba ostendunt, sapienter ad Theodorum scripsisse Chrylologum, neque tamen ultra Epistola verba in hoc allegamus, ita ut illa rursus Tillemontii sit nullius momenti. Praeterea, dum dicit se epistola limitis excessisse, videtur loqui de prima illa lenitate, de qua disputamus; non vero de secunda, quam allegamus. Eam autem de prioris longitudo emendationem asserere poterat, quod Theodorus de tanta litterarum prolixitate aliquid respondisset. Sane praeposita est prolixitas eadem, nisi de prima intelligatur Epistola. Quis enim dicit de eadem Epistola: Amari coegit limites Epistolae excedere, idemque coegit hanc etiam Epistolam scribere? Dicit igitur Chrylologus, se amicus dolentique vi in prioris Epistola limitis excessisse, & alteram bene quaque addidisse.

nam tan-
tum ad
Theodori
scriptam
convenit
ut;

78 Altera Tillemontii ratio, quod in consensu prioris Epistolae Theodorum nomine suo nunquam compellat, ad vero subinde factis in secunda, non est praecedente solidior. Etenim diversis illis scribendis modo usi est Sanctus pro arbitrio, prout eundem quoque facere in Epistola ad Olympiadem observat Montfauconius. Ea notatione ut patuit, sic ad eundem scriberet, sive ad diversum. Tertia Tillemontii ratio, licet eam magni faciat, equa incipit est. Theodorus utrumque erat viginti annorum in secunda Epistola pag. 39. At in prima Epistola pag. 43. Sanctus dicit: Equidem omni potui tibi plus quinquaginta annis vix sapere, ut ad extremam iocunditatem venias. Hinc ille vult, quadragenarium fere fuisse, ad quem primam Chrylologum dedit Epistolam. At Montfauconius tom. 13. in Vita pag. 93. adducit locum Chrylologi de Secretis, quem tom. 10. pag. 39. dicit ad extremam profectionem esse senectutem, quando natus erat non septuaginta. Itaque, iudice Chrylologo, Theodorus viginti fere natus annos, ante cursum senectutis quinquaginta tantum alius sperare poterat. Quare loci a Tillemontio obijcti nostri potius foveat quam ipsius sententia.

infirmitas
est.

79 Denum aperta Theodori erigine in prima Epistola invanisse se credere Tillemontius, non item in secunda, indeque colligit diversitatem datam, ad quod datus existimus. At Montfauconius hoc etiam argumentum abunde refutat; neque invenit tantam diversitatem precari, quod in Theodoro reprehendebat Sanctus. Theodorus, inquit, qui sacrum curam deservierat, negotia secularia tra-

ctabat, voluptatibus deditus erat, Hermiones Augr. J. S. poelle cupido amore flagrabat. Non aliud de Theodoro erimen refert Chrylologus: id tamen illic magis criminis locum habere videtur in prioris Paroecia, ubi hac recolebat. Haec ipsa non agitur in secunda Epistola; sed hac scripturus, intellexerat Sanctus, quibus consensibus auctor Theodorus, videlicet quod paternam rem sollicitudinem gereret, & legitime sapienter autem velle ducere. Nam haec causatione istum rejellit Chrylologus, consiliumque Theodori breviter quidem, sed non minus improbat in Epistola secunda, quam in prima, ita ut plane iustitia sit, quod de sacris canonibus addidit Tillemontius. Nam ex utroque Epistola liquet, Theodorum a sacra cura se segregasse, ad secularia vero negotia & ad sapienter transire voluisse. Haec sufficiens ad depellendam Tillemontii argumentum. Verum ut rursus Sancti iuvemus in his primis ipsius Opusculi magis parat, ex utroque Epistola hoc transire variis locum enjunctis.

In Primam Epistolam se orditur: Quis dabit capiti men aquam, & oculis meis fontem lacrymarum? Id longe opportunius nunc dicam; quam ille quondam propheta. Licet enim non verba plurimarum, non geos integre deprimant mihi sit; ac animam desin huiusmodi narionibus dignitate parem, immo etiam precipientem. Nam vel unus, qui voluntatem Desolatoris, lacerat impis melior est: lane ex officio antea erat innumeris illis Judaeorum militibus. Mox autem Theodori tum Judaeorum templo copulanti, subdit: Hoc templum illo sanctius erat: neque enim auri vel argento, sed Spiritus gratia fulgebat, ac pro arca ac Cherubim, Christum quique Patrem atque Paracletum habuit inhabitantem. As nunc non ita se habet, sed desertum quidem est, nudatumque pulchritudine illa sique decore, divino ineffabili ornato spoliatum, vacuum autem omni accuratissime custodiam; ita ut neque janus, neque vestis adit, sed pateat omnibus animae eximilis facilisque cogitationibus. Sive arrogantia, sive froicationis, sive avaritiae spiritus. Sive illi detrimere incare voluerint, neminem prohibebit. Prius viro, quem admodum calum in omnibus inaccessum est, ita & puritas mentis sua... Quapropter nunc dulen lugeoque, neque finem lugendi faciam, donec in perillio te splendore videro.

81 Audiamus modo intum secunda Epistola, quod vel resiliat eausus de suscipia paternarum litterarum solitudine, alius non vult, sed in Theodoro intempestive. Si factus possent & gemis per litteras exhiberi, hic repleam Epistolam ad te militum. Equidem heo, esse quod paternam curam sollicitudinem gerat, sed quod ex Fratrum ita calaverit. Ad hac horren, super hic sogor, propterea timo & tremo, gnarus horum concipientium magnum asserere condemnationem ist, qui in sacrum hanc militiam adiciat, per legitimum ordinem tuum deservierat. Quod autem supplicium iis delinatum gravissimum sit, vel ex re ipsa platum est. Privatum enim hominem nemo delictis militis acculaverit; sed qui lemiles effusus est, si in delictum deprehendatur, extremo periculo subiacet. Clerum est, Theodori potestatem ex eo repert, quod deseruisset vnam zelignum; non vero, quod consilium, ipsum in alia praescriptum esse errata.

82 In Epistola t. pag. 21. ait Sanctus: Scio

Sanctus
utroque
Epistola
Theodori
arguit.
b.

F

quod vel
tunc mo-
nasterium
capitulum
sit.

A vir his omnibus preciorum, qui in hoc magno & vastissimo mari nobiscum navigabat, nescio quo pacto exiit, in ipsum peracris profundum deciderit. In Epistola 2. pag. 39. Multos per Dei gratiam magnoque viros habes, qui vicem tuam dolent, qui te corroborant, & pro anima tua formidant; sanctum nempe Dei Valerium, ipsius osanmide latrem Florentium, sapientem & quidem Christi sapientem Porphyrium, multosque alios. Hi quotidie lagentes, nullum precandi finem faciunt, & jam diu optata consequi essent, si vel paululum te inimici manibus subtrahere voluissent. Quomodo igitur non ahiardum fuerit, dum alii de salute tua non desperant, & ut membrum recipiant suum, assidue precantur, te semel lapsam nolle resurgence, sed jacere... Ne, quare, ne usque adeo ropium ladas, ne tantum nobis dolorem infundas.

*ut ne des-
peres, sed
ad non-
fictum ex-
tras Theo-
dorem
quod his
scribit.*

B Speramus autem te per Dei gratiam, que in tu potestate sunt, prastitutum esse, foreque ut se rursum videamus in prege Christi florentem; valentemque vera valitudine, utque citius orationibus Sanctorum recipiamus, a dilectum caput. Si quam nobis rationem habes, neque penitus me & memoris sui egeris, nobis recitare dig-geris, hoc enim modo magna nos laetitia afficiet. *Hoblenus* Chrysothomus, cujus res admi-
rabiles epistolae tuae haberi effluunt, licet fama
*Theodori, Nephilensis postea episcopi, non man-
ifesti semper integra. Etiam redit ad vitam*
telegiam Theodori, scriptique non paucis inola-
rent. At in ipso vitam servasse heresi Nistoriana
credidit esse, damnataque est die post mortem in
concilio Constantiensi tempore Vigiliis Papa
& Justitiani imperatoris.

*Neque
Epistola
scripta
est.*

C *88 Reflat, ut inquiramus, que tempore*
elantes hocse ad Theodorum Epistolae scripserit
Sanctus. Eminentiſſimas Baronius ad annum 382.
nam. 71. Epistolae illas reſcripsit inter leucobro-
nes in eremo composuisse a Chryſoſtomo 2. atque
hanc epistolam fecerat eſſe Hermas in Vita
cap. 16. Veram Tillemontius Nota 5. Mon-
ſtracans in Mente praeſo, & Ceſſiter tom. 9.
Antorem Sacram cap. 1. art. 2. ab ea opia-
ne merito recedunt, ſtatuent, ut Tillemontius o-
pinione illum non improbat pro prima Epistola
quam propter credidit alium ſcriptam. Mon-
ſtracans autem ex verbis Chryſoſtomi max d-
ter, in omni ſermonis congreſſu, ubicumque te
videro, ita ratiſcitur: In loco igitur erat
Chryſoſtomus, ubi cum Theodoro negotiis &
voluptatibus immerſo congreſſi, ipſumque cal-
la offendere & videre poterat, atque adeo Anio-
chiz. Tillemontius vero tali nitet argumeto.
Theodorus una cum Chryſoſtomo eloquentia o-
perum detit in ſeſſe Libanii ſepiſſa. At hoc
ad aſtate Theodori verſimile non eſt, ſi Chry-
ſoſtomus ad ipſum ſcripſit in ſolitudine, ſive anno
374. aut ſerius 2. nam Theodorus anticum agebat
annum vigintiſſimum, quando Sanctus ad ipſum ſcri-
piſſe, iſſe ſecunda Epistola pag. 39. Quando
notum vigintiſſimum neceſſum agit. Si autem anno
374. erat ſerius annum vigintiſſimum notum agebat,
verſimile non eſt ſecundo Tillemontium, Theo-
dorem ſaiſe cenſiſſimum Chryſoſtomi in ſeſſe-

la Libanii, cum ex a Chryſoſtomo receſſiſſet
anno 368. Argumetum illud probabile eſt, non
omnino convincit; cum Theodorus in ſenecta
ate ad Libanii ſeſſum ſe conſerre poterit. Que-
re aliud offerre, quod ille etiam antigit.

89 Secundum Sacram, ſequentem & Theo-
dorem, Theodorus una cum Chryſoſtomo ſa-
cras Litteras didiciſſe ſub Diſidoro, poſtea Tarſenſi
epiſcopo. Theodorus lib. 5. cap. 6. qn. agens de Theo-
doro Moſſuſſem illud declarat ſuis verbis: Hic
praſtantiffimi quidem Diodori auditor, diviti
utem Joannis locius atque adſaror fuerat. Atqui
Diodorus una cum Flaviano praecipuum curam
geſſit eccleſiae Antiochene ab anno 372. uſque ad
378. quando exſulabat S. Melitus epiſcopus, ut
varſum teſtatur Theodorus lib. 4. cap. 15. Ita-
que Antiochia ſtudiis ſacris operam ſimul detu-
rent ſub Diſidoro, itaque debebat Chryſoſtomo,
quando Theodorus in ipſo melioris vitae initio,
ut vidimus, reſtitutum in vocem reſtatuſſe. Hi-
ſce aliud addo argumetum. Chryſoſtomus, quan-
do vivis in eremo, quatuor primis annis ſuit
ſub diſciplinis Syri caſaſſam ſeris, & deinde duo-
bus annis ſolus, ut habet Palladius in Dialogo pag.
41. At Diodorus, ad cujus diſciplinam venia-
vit Theodorus, ſenex tunc non erat 2. nam poſt
aliquos annos ordinatus eſt epiſcopus, & annis
ſex & triginta episcopatum geſſit, iſſe Theodorus
lib. 5. cap. 40. Itaque Sanctus illas ſcripſit epi-
ſtolas, praſentem circa annum 374. ad ſolitudi-
nem ſe recipiens.

90 Neque tamen adſignari ſententia Tillemontii,
Ceſſiter, & Manſonius de anno 369. circa
quem ſecundo Tillemontius, alii ambas ere-
diderunt erratas. Nimirum ſane ſeſſe ſoluerit
Tillemontius, quem alii ſaiſe ſeris ſunt. Exer-
Nota 3. Chryſoſtomus, (quem viginti annos ad-
tem ante diſerat ad ſeſſum veſſe Libanii) in-
de egreſſum dicit anno 368. & jam anno 369.
antorem ſaiſe Opſkali tem ſoluerit, in quo de-
rebat ſeris, idque ea ſaſra Scriptura tem elegan-
& ſoluerit diſputat, aſſi viciſſimum in Li-
teris ſacris conſuſſiſſet. Ego magis caſſimo,
Sanctum anno 369. ſacram Litterarum ſtadium
ſolum imboſſe. Secundo exilium 3. Meliti ſi-
gendum eſt circa initium anni 372. ut vidimus
num. 68. At verſimile non eſt, Chryſoſtomum
ſub Diſidoro ſtudiſſe, quando Melitus erat An-
tiokia. Operis igitur primam converſum Theo-
dori, quem ad Diſidori diſciplinam perdidit
Chryſoſtomus, ſigere anno 372. aut ſerius, &
conſequenter Epistolae Chryſoſtomi ad Theodorum
datas circa annum 373. In hoc obſervandi ſan-
ctus Joannis aliquos annos habuit ad diſcenda
Litteras ſacras, antequam iis tem ſoluerit inter-
retur, & aliquo tempore ſaſra ſtudia conſuare ſub
Diſidoro poſſet cum Theodoro in vicem reduſſe.

91 Quae pro ſua ebromanti adducit Tillemontius,
anſites contra meam ſententiam ſunt mo-
menti. Neque enim Sacram ad Sacramenſis eſſe-
rit, Theodorus eodem tempore cum Chryſoſtomo
mandi vacatibus reſuſſe. Neque mirari po-
terimus, ſi Theodorus junior Chryſoſtomo Liba-
niſm cum ipſo frequenter ſeris, ac deinde annis
tribus quatuorſe ſequenter perſeris. Theodo-
rus etiam & ab iplo principio, ſive in iplo
cinſa certamina, ut Sanctus loquitur pag. 36.
aempis reſiteret. Potuit igitur Chryſoſtomus ſer-
bere eodem anno, ut ſaiſe Diſiderum & Car-
terum frequenter caperet, ſive id conſeris an-
no 372. ſive 373. Uſum igitur reſat da-
bium,

*potſſum
in ſolitu-
dine ſe
recipere
Chryſo-*

*ſive an-
no 371
an- anno*

F

*ſeris
ſeris
ſeris
ſeris
ſeris
ſeris*

AUCT.
J. S.

bium, quid sit sceler ille carus, ex quo erant Chrysolomus & Theodorus: non subinde fratres vocantur, quod de monachis explicandum putat Tillamontius; ut solum de fidelibus recte vocentibus istud exponit Menfencanus in Vita pag. 93. Verum maxime, Fratres illius, qui erant sub disciplina Diadeti & Carterii, non quidem omnes simul habuisse, cum in domo materna habuerit Chrysolomus; vnde tamen, saltem cogitationem servandi, fuisse obstrictos. Alii enim non capiunt, quare Chrysolomus, num. 22. laudatur, nuptias tam foemine dignare poterit Theodora, ut dicat ipsi non esse in integrum pura connubii lervare, ut dicat caelesti sponso junctum, nuptiasque ipsi non minus quam adu verum esse illicitas. Hoc & plura alia ostendunt, fratres illius vota continentia fuisse obstrictos.

§. VIII. Sanctus, hortante Basilio ad vitam monasticam, matris precibus detinetur, & pie interim ac solitarie vivit in domo materna.

Chrysolomus, de vita monastica capitulum 10.

DE insigni amicitia Chrysolomum inter & Basilium jam coram vobis diximus §. 5. ubi num. 34. narravimus, multum iustitiam Basilium, ut Chrysolomus secum amplecteretur vitam continentem & monasticam. Non abhorrebat ab eo propositio Sanctus, & licet amicitia acquiescere consilio: Verum, inquit lib. 1. de Sacerdotio, tom. 1. pag. 363. affluere matris illecebre obliuiscunt, quo minus hanc illi gratiam redderem; imo vero, quo minus id beneficii ab eo acciperem. Etenim ubi illa odorata est, me id consilii inire, dextra apprehensum introduxit me in peculiarem sibi domicilium, ac me propellens, ubi me enixa fuerat, assidue iussu, emissis lacrymarum fontibus, ipsius lacrymis miserabiliora verba proferebat, bis me gemeunda compellans: Ego, inquit, filii, virtute patris tui non multo tempore, ita providente Numine, frui potui. Nam partus tui dolores excipiens illius obitus, te populum, me viduum praeputare reliquit, additis viduitatis incommodis, quae experta solum probe nota sunt. Nullus enim sermo illam tempestatem ac procellam exprimere posset, quam puella luit, cum super e domo patris emissa, ac negotiorum impetrata, repente laetum intolerabili perculsa, solitudinem aetate ac sexu suo majorem suscipere cogitur. Opus enim & servorum ignorantia emendare, nequissimi observare, cognatorum infidus propulare: publicorum molestias, & in vestigalibus exigendis immanitatem fortiter ferre.

matrem, de vita monastica capitulum 10.

¶ Quod si, qui mortem obit, prolem relinquat; si si femina, magnam utique matricum exhibet, sed tamen sumptibus & metu vacillantem. Ad filius secentis quotidie timoribus recantem. Ad filius secentis quotidie timoribus recantem, multaque sollicitudine; misit enim pecuniam, multaque sollicitudine, quam multam facere cogitur matrem expellens, quam multam facere cogitur mater, si liberaliter aliam educare cupiat. Me talium horum nullum ad altera nuptias vel ad alterum in patris tui aedem inducendum sponsum permovet. Sed in procella & turbine manibus ferreamque viduitatis forassem non evasi, primo quidem superbo fulta subsidio; deinde non modico mihi in calamitatibus solatio erat, quod vulgum frequenter tuum aspicere, ne vivam delectum imaginem servare, qui illum accurate

reteret. Quapropter cum adhuc infans esses, necdum loqui valeres, cum maxime patris parentis oblectare intem, magna mihi consolatio fuit. Neque illud mihi vixit vertere potui, quod licet viduitatem experiri tulerem, paternam tamen ob viduitatis incommodum tibi minime facultates, quod multis in obsequio infelicitate accidit novi: nam illas tibi integras servavi, licet mihi eorum sumptuum praetermitterem, qui ad liberalem institutionem tuam necessarii erant; idque ex facultatibus meis, exque pecunia, quae et domo paterna aculebam.

¶ Ne vero putes me tibi exprobrantem hac dicere: sed pro his omnibus unam posulo gratiam, ne me altera viduitate involvas, ne solum jam luctum decessu excites: verum mortem expetites meam: hinc fortasse brevi emigrandum mihi erit. Nam juvenis quidem ad procellam perducit senectutem sperare possum, nos autem, qui consenuimus, nihil aliud, quam mortem praestolamur. Cum itaque me terra tradideris, patrisque obsequio admiscueris, longas suscipio peregrinationes, & quodcumque volueris pelagus trajicio: oemo tunc prohibetur est. Ceterum donec respiciamus, contubernium meum ne reliquas, neu in Dei offensionem temere incurras, dum nos, nihil tamen laesus a nobis, te malis involvas. Etenim si conqueri potes, quod te ad mundanas curas pertraham, ac rursus propendere tuis cogam, ne leges naturam, ne educationem, ne consuetudinem, neu aliud quidpiam revereris, sed nos tamquam infidiores & inimicos fuge; sin vero nihil non agimus, ut tibi ozius paremus ad vitam instituemus, si minus aliud vacuolum, certe hoc unum te apud nos detineat. Nam siam tibi secentis alitis amariditas, nullus tibi tantam libertatem procurabit, quodcumque nemo est, cui existimatio tua aequae ac mihi cara sit.

¶ Hec deus Chrysolomus, apud quem mater praeter tante manus pondus habebat, quanto minus filii pietatem illa in te impediret. Praeterea parce cum ipse mater ageret, sed summa cum animorum consensione, ita ut solitudinem in ipsa matris domo haberet. Nam lib. 6. pag. 446. de se Basilio ita loquitur: Ne itaque mireris, si foris molitorumque consortium fugientes, accusatores multos non habemus... Quis, quid, quis improbitatem meam revelare poterit? An testum, an adest? At ne vocem quidem emittere possint. An mater potius, qui res omnes meae nota sunt? At ne cum illa quidem mihi consortium * est, neque inter nos ulla unquam rixa suborta est. Ita laudes suas modeste regens, extremam simul solitudinem suam declarat sanctum. Tanto hinc solitudinem duras quosque corporis venerationis adiuvante sanctum, siquis ex verbis, quibus Basilium aliquot lib. 3. pag. 389. Me mihi enim hic jejunium alleges, vel vigiliis, vel humi cubationem, & reliquum corporis macerationem: nam quoniam ab his virtutibus abstineo, non ignoras. Etiam vero a nobis accurate excolerentur, nihil hac nos tantum animi legem praedixit, ad hanc praefecturam (episcopatum) juvenis. Homini quippe in domancula quodam inclusio, & ius solum curam, hac magnam asserentem utilitatem &c... Nam delictum cibum, potum, lectum despicere, multis facile esse videmus. Non possumus meritis dubitare, quia me morantur virtutes exercere sanctus, licet homines ut vegeti se aut accurate perfecti.

Stipula ad omnia ad patrem & filium tantum non solum remota probat

II

Plura leguntur de vita monastica in domo matris

** At. att. quid com. muen*

A 96 *Qua porro solitudinem suam dirigeret? & corpora materiamque, videntes ad prius animi affectiones demandat, reliqua rationi subjungenda, colligunt ex illis, quae modeste doliatur Sanctus lib. 6. pag. 430. & 431. na ferbens: Nam praeter illa, quae dicta sunt, quamquam malum nunc laborem lubere oportet, ne ad animi afflictibus omnino prosteratur; attamen labore iustitiae, oec certamen luberisugio. Etenim a vana quidem gloria nunc capior; attamen sapere respicio, & me capium fuisse video: incudem vero in ferritatem ioculum animum increpo. Absurda capdines me etiam nunc incessant, sed quae remissorem flammam accendant, quod exterius oculis materia nulla igni apta heppet. A maledictorum probo & auditu proflus voco, cum nulli, qui me alloquantur, adstint: atque enim hi pariter emittere vocem querant. Sed nec ab ira temperare possum, etiam si vultus adstint, qui exasperet: iniquorum quippe virorum ipsorumque facinorum memoria animum mihi insinulare facit; verum id non ulla in finem: statim enim ipsum ardorem compescimus, & ad quietendum deductum in nobis ipsi dicentes, admodum insulsum extremumque materia esse, dum nostra omittimus mala, de alienis tam curiosos esse.*

B 97 Verum si ad turbam me conferam, innumerique tumultibus occupet, iam non huiusmodi admonitione perfuso potero, neque cogitationes illas me probe insinuantes reperire. Sed quemadmodum illa, qui per precipitia, vel fluenta aliquibus, vel alio quodam modo ducuntur, proximum in quidem perniciem providere possunt, auxilium vero nullum sibi excogitare valent; sic & ego, si in tantum agritudinem tumultuum incidam, inspiculam quidem quovidem mihi augeri cernere potero; in seipso autem cogitare, ut tunc cogito, ac furentes animi impetus frangere, non ita facile erit mihi, ut prius erat. Mihi quippe anima est infirma, pusilla, capiteque facili, non ita solum affectibus, sed & omnium acerbissimis, nempe invidia: neque ille contumelia, neque honores moderate ferre novit; sed & illis admodum excolitur, & his valde deprimitur. Quisnam modum ergo ferre humanes, dum corpore bene valet ac gestit, se adorianes facile vincant, si maxime in infirmis? **C** imperit; si quis vero illas fame maceretur; hinc evocet, ut illarum furor sopiatur, viriisque magna pars extinguatur; sic & animi affectus, qui imbecillus reddit, eisdem recte rationi lubipit, si quis contra diligenter aluerit, graviores sibi adversus eos pugnam porat, & ita terribiles reddit, ut in levitate ac metu totam vitam ducat.

D 98 Quam igitur belliarum harum alimentum; vana gloria quidem, honores & laudes; arrogantia vero, potentum & dignitatis magnitudo; livoris, aliorum celebritas; avaritiae, largitionum liberalitas; luxuria, delictum & frequens mulierum consuetudo: & sic aliud ab aliis fovetur. Haec porro omnes bellum meum medium accedentes invadunt, animam meam dilaniabunt, terrorem incutient, & gravius mihi adversus illa bellum parabunt; sed vero sedenti mihi, magno tamen adhibita violencia subjiciuntur: subiiciuntur tamen per Dei gratiam, ita ut praeter iacturam nihil plus habeant. Ideo hanc domunculam incolo, nemini aditum dum, cum omnino constrictum, colloquiumque miteo. *Haec, quae Chrysostomus nunc modesta anima sua hostes em-*

merant, quanto diligentia ipsam cum illis devotiss, quibus affectus vicia utique prius fonte perspicit. Etenim ubi strumam tam vana gloria, cum ita vana, cum invidia, ceterisque afflictionibus enumeratis, expressit bellum; non ita accurate deum imparet expressisset, non tantopere a bellis illis simulis, non singularum alimentis tam diligenter perspicit bellum fundisset. Nam homines, qui refruendis afflictionibus suis non student, eas ut quidem nesci solent.

E 99 Ex his, quae athenis, Tillemonio art. 3. suspicatur, Chrysostomum eo tempore, quo tantum in domo materas septuaginta solitudinem, ut non ita expressum fore non fuisse, nisi ad S. Melaniam, quem castris multum credis fuisse fuerit anni 370. & exor casum non sub finem circa initium anni 378. Verum non constet, an ante casum S. Melanii tam ferre solitudinem addiderit sanctus Iovinis. Quare rectius dicimus, cum tam temporis non agere, nisi cum Diadaro & Carerio, quorum disciplinae se tradiderat, aut cum constitutionis ejusdem subieci, ut solum ferre debet sancti. Certe cum Basilium proferat loquatur, ut si ipse ex rationis sancti verbis nam. 58. & varsum eo illi, quae Basilium, episcopum consecratur, Chrysostomo dicit lib. 1. de Sacramentis tom. 1. pag. 367. in de eo conjungitur 7 Attamen, ut dixi, nihil eorum criminis do, neque solitudinem reprobo, in qua non constituit, cum colloquio illa abbas illi, ex quibus & voluptatem & utilitatem non minimam lape carpebamus... Etenim quod non meliorem mihi damnum intuleris, ipse vult, si modo meminit velis sermonum, tum quos exteri de nobis, tum quos nos de nobis ipsi perpetuo habuimus. Hi porro sermones erant, magnam nobis fore lacram ex concordia, praefidiumque ex amicitia magis. Alique omnes dicebant, alia enim bona multis non modicum utilitati fore concordiam ostentam. Plura sequuntur de fructu vanae illius concordiae, ut & alia plura in eadem Opere legatur de omnia illa inter Chrysostomum & Basilium amicitia. Non sit igitur solus erat in domo sua sanctus, ut non exeret cum amicis, qui sibi idem vicia genus praescriberant; sed ut eum mundi amantibus colloquio non misereret de rebus presentibus.

F §. IX. Chrysostomus & Basilium quæ-
runtur ad episcopatum: prior se occultat, alter, dissimulante Chrysostomo, capitur & consecratur: Sanctus factum suum excusat.

Que modo narrabimus de quaestione ad episcopatum Chrysostomum, promissumque ad illam signatam amicus ipsius Basilium, figmentum a Tillemonio Not. 9. anni 378. Manifestum in Vita pag. 94. Circa annum vero, quo haec gesta sunt, Hermantio & Tillemonio addipulor, qui eadem ad annum Christi coelcxxxii. vel circiter referunt, putantes non ultra annum coelcxxxiv. posse differri. Usum est, quod a tali computandi ratione evadere possit, quod nempe Joannes tunc xxi. vel ad summum xxvi. tantum annorum esset, & Basilium eisdem circiter aetatis, quæ ad tantum suscipiendum magis non idonea videtur. Sed licet magis, quæ episcopi ordinatur, major ut plurimum requiratur, non

*disponit
legimus;*

*ut tam de
vitiis &
negligentia*

*non ita
satis
sanctus
aut non
quod
frequent
non habet
lib.*

E

F

*Chrysostomus
anno ad
episcopatum
venit pro-
quibus 22-
annorum 3-
piscopi*

Auct. delant aeterna eorum, qui ante vigesimum quin-
J. S. tum annum episcopi adfecti & consecrati sunt, & alioquin ipse Basilium apud Chrysostomum ait in epistolam a nonnullis vocatos fuisse eos, qui le ordinaverant, & qui Joannem, ut episcopatum consecrarent, frustra quaesierant; oportet qui, tot tantisque relictis viris, pauperibus, heri ac moduli-
terius in secularibus curis volutatis, ut de bre-
ve tempus supercilia contraherent, pallas vestes induerent, vultuque tristitiam simularent, dere-
pente ad tantum honorem adduxerunt, quantum ne in formis quidem affeque speravissent: quo ar-
guitur, admodum juvenes tunc fuisse Joannem & Basilium ejus condiscipulum. *Haec rationes utique pro fine epoche aliquibus forte sufficere videbuntur: attamen data epoche nequaquam acquiescendum mihi videtur.*

101. Sane, cum ipse Tillemontius & Mont-
fauconius fassentur Chrysostomum non antequam ad vitam solitariam ante annum 374. non satis capta, & de omnia maioribus anno 376. quam 374. figura memorabilis illud factum. Etenim videmus illi. Sanctum periculo ille non operari periculum fuisse ad vitam tandem descendendam, ut vitam solitariam excedendam in loca deserti, de qua dudum deliberabat. *Quae cum modo potius non timere, ne periret ad episcopatum, si maneret in urbe? Præterea quia exempla aliquorum, qui ante annum atatis trigessimæ ad episcopatum promoti sunt, non videntur sufficere, ut statim credamus, duos simul juvenes circa annum vigesimum quinimum ab episcopis Syria quæ-
fuisse fuisse, ut ad gradum tam sublimem promoverentur, prætermissis aliis maturioris ætatis viris, quos non desuisset illo tempore, habemus in ipse Chrysostomo. Certe in Nemeseriosis concilio anni 314. statum erat can. xi. ne quis presbyter ordinatus ante annum atatis trigessimæ, etiam si sit votis probatus: neque episcopum duorum simul consecrationem contra canonem illum fuisse tentatum eodem seculo ab episcopis Syria, cum nulla sit ratio alienius penderis, que eorum Basilii consecrationem anno 376. figere.*

C 103. Chrysostomus ipse in libro de Sacerdotio, quantumvis frequenter de juvenibus sua locutus, omnino persuadere videtur, non sibi non Basilio desuisse etatem per canonem requisitam. Nulli enim dicit, aliquid contra canonem statutum fuisse ab episcopis, & quibus ad episcopatum quaerebatur. Quæ prima lib. 3. pag. 380. videtur dicere, Basilii electionem legibus ecclesiasticis fuisse confirmari. Nem, ubi dixerat, calumniatores de sua consecratione distantes fuisse, res tantas potius in suspensibus committerunt, additi id ob suam fugam dicit non amplius posse: Si enim, inquit Basilii, cui causa ista protuleris, statim illos ex ipsa re decet non oportere prudentiam ætate metiri, neque senem ex causis probatum habere, neque juvenem a tali ministerio prorsus arceri, sed neophytum: multum est autem inter utramque distere. Probabile mihi non apparet, Chrysostomum hic contradicere canonem Nemeserianis, sed illis omnino juvenes, qui annos quidem habebant triginta, juvenes tamen videti potuerunt ad suscipiendum sublimis episcopatus officium. Quod spectat ad pœne exempla eorum, qui ante eam etatem ordinati creduntur, nescio, an omnia sint satis certa: si qua vero dubitate sint, ex paucissimis exemplis solummodo acqui debent argumentum. Malum igitur existi-

mare, Chrysostomum pœne ante factum ad D errorem quæsum fuisse ad episcopatum, & tunc fuisse canonem crederi viginti. Ad certum est, factum illud contigisse ante factum Sancti, ut ex verbis non dantis colligitur; adeoque figendum est circa annum 374.

103. Nunc factum ipsum subjicit. Chrysostomus lib. 1. de Sacerdotio tam. 1. pag. 364. narrat, Basilium inflere perrexisse, ut simul solitariam vitam duceret, atque ita pergit: Hæc cum inter nos verissemus, illo frequenter iustitiam, me abluente, exoritur subito rumor utrumque turbavit: fama enim erat, nos ad episcopalem dignitatem promovendos esse. Quibus auditis, ergo timore simul & hesitatione perculsum sum; timore, ne invitum raperet; hesitatione, cum idemdem disquirerem, quo pacto viris illis in mentem venisset de nobis quidquam hujusmodi cogitare. Nam meipsum inspicere, nihil succurrebat illi dignum honore: generosus autem ille, me factum convocantem, cum famam quidam ignoranti aperuisset, rogabat, ut quemadmodum hæc ante, hic etiam factum consiliorumque confortes videremur: perisum se esse, ad utramvis viam [quam] amplecterer, hæc cogitandum, si ve contentiendum esset, persequendum. Ejus ergo animus conspicuus, damnumque totius me universis Ecclesiis illaturum, si tam probe, tam ad multorum præsecuturam idoneo juvenem gregem Christi ob infirmitatem meam privarem, quod in animo erat, non detrahi, est enim nullum consilium meorum ipsi occurrentem. Sed cum respondissem es de re consultationem aliud in tempore rejiciendum esse, neque enim illi in præsentia urgere, statim perlucet nihil propere curandum esse, fiduciamque indidit, me ejusdem sententiam confortem fore, si quando res hujusmodi contingeret.

104. Haud ita multo elapso tempore, cum is, qui non ordinatus erat, advenisset, ac me ipse ecclesiasticam: horum ignarus ille, quasi ad aliud negotium daciur, jugumque accipit, sperans me, ut promiseram, perinde sequiturum esse: imo potius se, me præcedere, sequiturum. Etenim nonnulli ex iis, qui aderant, videntes eum, quod comprehensus esset, agere ferentem, ei verba dederunt, clamantes, absurdum esse, eum, qui omnibus ferocior videbatur, me deliquente, cum magna modestia patrum placito obtemperasse; illum autem multo prudentiorem & moderatiorem, facere, vanam gloriam appetere, subsultantem, resiliens, repugnans. His ille verbis obloquentes, postquam sensit me sufficere, tristis admodum me adit, effuderque mihi, verba facere cupiens; verum animi angustia decore, cum eam, quem passus fueras, vim declarare non posses, intus oris bistia sari prohibebatur, magoræ orationem, anæquam dantes transilire, inerrumpente. Illam ergo intus lacrymis persusum, animoque volubem, rei causam edoctus, multa cum volutare in risum prorupit, apprehensumque dextera deosculari donatus sum. Deoque gloriam referendam, quod machinationis mihi recte ac pro voto cessisset. Ille ut me lætum bilaremque vidit, ubi primum se a nobis deceptum esse animadvertit, id longe gravius indignatusque ferebat. Hæc enim Chrysostomus, de modo, quo ipse episcopatum fugi, & quo eum factum Basilium ad eam dignitatem dignitandam perduxit.

Basilii
de episcopatu
factum
factum
factum
factum
factum

et in primo
quo se au-
torem
capituli
capituli
capituli
capituli

104. Sane
103. Sane
103. Sane

A 105 Verum cum ex consilio non modo Basilium moderate agentem, sed alios quoque offenderint. Sacris, opera praevarieris, si inveniſſimur, quae objici ſunt Chryſoſtomo, & quibus id rationibus ſe defendere. Basilium quaerebatur, ſe de-

103 Verum cum ex vestigio suo modo Basilium moderata agerent, fuit alios quosque effuditur Sueticii, et quos primum erant, si intelligerent, quod quædam fuit Chrysothomus. Quod quibus de rationibus se defendere. Basilium quætorum, si de cepit, prædixit, calida dignitate circumsonant. Nos quippe, inquit pag. 367. animam postulat, ut ita dicam, ibi aliam in manibus suis repositum: tu vero tantum adversus non caliditate adhibuit, quantum si ab inimicis suis cavendum ibi fuisset. Atqui oportuit, si confidam tibi immo nate esse putabam, illius luctum non fugere: in damnum, non quoque, quos omnibus semper præferte dicebas, damnum eripere. Tu vero obli non es, ut eo inciderem: neque doleo vel simulatione opus erit adversus cum, qui sine dolo & simpliciter omnia dicere & agere apud te solebat. Ad hoc pag. 368. Chrysothomus, præfatus virum omnium iustitiam fuit placidam esse cunctationem, respondet affertur non semper minus esse, sed fuisse totum laude dignum. Divide id prædictum

corum, qui deo prudenti agros sanare. Subdidit
pag. 370. Fraudis quippe magna via, dum ne-
dolo confilio offeratur. Imo vero hæc minimè
fraus appellanda est, sed æconomia, sapientia &
ars quædam, quæ possit multos exitus in rebus
arbitrio regere, animosque delictis emendare.

106 *Acta vana lib. a. pag. 371.* insuper ostendit, magnum lucrum ex illa sua economica sperandum esse Petris, utinam qui episcopatum agi, qui dictionibus ipsi Christum arguerent esse dixit ipse Christus; qui Apostolorum cor- pum hic alloquentur, "Petre, inquit, amas me, illo confitente adjungit, "Si amas me, pascere meas." Interrogat discipulum Magister, num diligas autem; non ut edicatur: quomodo enim edicatur, cum omnino corda non sit? sed ut non doceret, quantum cordi fieri esse hujusmodi gregis praefecturus. Illo cum palam sit, illud item manifestum erit, magnum fere mercedem laboranti suo, qui magno pasci Christum in pretium. Plura hinc addit, quibus se emere, qui Dominus Ecclesiam suam praefecit, signavit altitudinem, amplam bonarum Ecclesiae pastorem fore mercedem. Deinde vix pag. 373. *Blasium* si-

et, quasi te male in fraudem coniecerimus, cum omnibus De bonis praeficiendus sis, illa agens, qui agere Poteris omnibus indidisti, scelerique Apollonis longe anteposuit. Nam, Per te, inquit, amas me plus his? Pater, omnes, Atque poteris sic cum aliquo? Si amas me, jejuna exerce, humi calba, vigilas colas, injuria afflictiis parocurans, elto pupillis quasi pater, et mari eorum quasi matris. Nunc vero his praefecimus omnibus, quid ais? Pater, omnes meo, Illa enim, quod iura dicit, ex libidine multo facilius praestare possunt, non vii fore lum. fed enim mulieres.

147 At cum de Ecclesia perfectissima, de qua
concordantes tot solimanum cura agitur, recedat
ita a magnitudine tanti negotii totius femine
lecta, imo etiam videretur pari maxima. Agitur
in medium, qui magno intervallo ceteris o-
mnibus antecellit, qui et secundum animi vir-
tutem ceteris tanto (semitime) ferat, quanto u-
niversa Hebræorum gens Saul secundum corpo-
ris proceritatem, imo & longe maiori spatio. *Ha-
liem* ergo probat. Cum igitur charitatem, pui-
Septembris. Tom. IV.

denique, aliaque insignes Basilienſes doctores habentes perfectiores, ut ait pag. 777. Ego, quæ tu ipſedebant, plus quam parento: toi, ut ipſe ſcribit, novetam: Similis lausculis offerendi, ſe diſſimulando ſua merita doctis præſentum ſunt, tam Baſilicæ proſuſe quam Ecclēſiæ. Nam Baſiliſe ſe proſuſiſſe proſe, quod non impediſſet, quæ meam in amplius multa merendi ſampum ſuggerereſſet: Ecclēſiæ vero, quæ ex occaſione episcopum acceptis plantiſſimæ. Tute aut diſſimulatio ſuæ oras, quæ unde declaraverit Baſiliſe, ſe velle episcopatum ſugere, non ille imitatore ſumplum.

108 *Petrus* *scripsit* *Chrysolomus*, qui tam
 venerabilis de amicis *fuere* *seductum*, longe
 et *se* *ipse* *iudicabit*; *episcopatum* *com* *factum* *et* *hunc*
et *Ecclisiam* *sanctam* *functum* *exultantem*, *aut* *etiam*
ad *verborum*, *quia* *humilis* *de* *se* *facile* *capax*
sententia. *Ubi* *Saulus* *prohibetur*, *theriarum* *in*
manibus *offertis* *in* *visum* *offendi*; *per* *hunc* *Basilium*.
Tu *vero* *Christum* *non* *amans*: *Sandus* *vero* *respon-*
dit: *Et* *amici*, *et* *amandi* *hunc*, *numquam* *factum*
ad *secuti* *est*, *quem* *amans*, *eum* *etiam*. *Dicitur*
Basilis, *id* *autem* *in* *se*, *rarum* *ipsius* *Sandus*.
Novi *est*, *inquam*, *enigma*, *immo* *res* *admodum*
clara *et* *simplex*. *Nim* *is* *idoneus* *est* *admini-*
strando *muneri* *quia* *Christi* *placitum*, *et* *iam*
effugerunt, *argute* *posuit* *dicta* *ma* *refellere*.
Quia *vero* *animi* *imbecillitas* *hunc* *in* *officio* *in-*
utilem *constituit*: *qui* *objectione* *opari* *cur?* *Ere-*
nim *verose*, *et*, *in* *gregem* *Christi* *bene* *valentem*
ac *regnum* *accipiam*, *decidit* *ipsum* *incari-*
perdam. *Deum* *adversum* *me* *irritum*, *quia* *ip-*
sum *amans*, *et* *ad* *ejus* *salutem* *in* *premiis* *legit-*
traderit. *Hic* *est* *enigma* *similium* *amicis* *Jo-*
annis *Sandus*, *per* *hunc*, *Chrysolomus*.

top ad debet *Basilides*, ut ad aliorum que
que querelas & columnas responderet *Sextus*.
Quæ autem illi iactarent, capitis lib. 1. pag.
266. his verbis: Nunc vero omnium ore
pauit, reque ex loania glorie amore canbi di-
citur hoc mihi ferum recuisse, nec quicquam
quæ ab hac criminatione extimat. *Et paulo in-
ferius*: Nam illi se arrogantiæ, alii vanæ gloriæ
accusant: qui autem reus minus parere voluit,
hæc oraque impetierunt, & præterea adijcunt
eam, quamvis, qui nos honore affecerunt, in
nostra consuetudine: quos etiam dicunt hæc
passor esse, imo graviora promeruisse; upote
quod tantique relicti viris, purior heri ne ad
tertius in secularibus curis voluerit, ut ad bre-
tempus fuerat, concraherent, pallas vites in
ducunt; valiusque militiam simularent; depre-
cat tatum honorem adfuerunt, quantum ne
sommis quidem assensu speraverunt. At qui il-
dem, nunt, qui a prima ætate ad extremam
victorie senectutem ædem fide exercitatione
seculi sani, in subditorum numero fuit; im-
petrat ætem illi ipsorum filii, qui ne leges
dem novaverit, hinc excedendo magistratu po-
tuit. *Hæc præcipua sunt, que contra Sextum di-
stulerunt, qui quæstus ad episcopatum se occu-
paverat. Verum illi facile potuerunt refelli.*

tto De antimalia primum respondit lib.
 pag. 378. *non carnalium esse de illius con-
 melle, si qui alius in Dei officinatione incurrere
 recedat iustus. Illius quippe, inquit, qui Deo
 addicti sunt, et ad ipsum solum repositus, ita pro
 affectione debere censeo, ut id nunc pro con-
 tumelia habeant, etiam si sciantis se inhonori-
 rentur. Deinde uerget, si vel cognoscat de contri-
 metis iis inferende, aut falsu vel reanis glori-
 Nn 3 cupi-*

Advt.

Fajana
 is from
 out of
 but a di-
 versal, cap-
 tured in
 the air.

1

1. *unusquisque* a
 2. *de* oblique
 3. *prout* a *sa*
 4. *prout*, *atque*
 5. *quoniam*
 6. *enim*
 7. *idcirco* *quod*
 8. *propterea* *quod*
 9. *propterea* *quod*
 10. *propterea* *quod*
 11. *propterea* *quod*
 12. *propterea* *quod*
 13. *propterea* *quod*
 14. *propterea* *quod*
 15. *propterea* *quod*
 16. *propterea* *quod*
 17. *propterea* *quod*
 18. *propterea* *quod*
 19. *propterea* *quod*
 20. *propterea* *quod*
 21. *propterea* *quod*
 22. *propterea* *quod*
 23. *propterea* *quod*
 24. *propterea* *quod*
 25. *propterea* *quod*
 26. *propterea* *quod*
 27. *propterea* *quod*
 28. *propterea* *quod*
 29. *propterea* *quod*
 30. *propterea* *quod*
 31. *propterea* *quod*
 32. *propterea* *quod*
 33. *propterea* *quod*
 34. *propterea* *quod*
 35. *propterea* *quod*
 36. *propterea* *quod*
 37. *propterea* *quod*
 38. *propterea* *quod*
 39. *propterea* *quod*
 40. *propterea* *quod*
 41. *propterea* *quod*
 42. *propterea* *quod*
 43. *propterea* *quod*
 44. *propterea* *quod*
 45. *propterea* *quod*
 46. *propterea* *quod*
 47. *propterea* *quod*
 48. *propterea* *quod*
 49. *propterea* *quod*
 50. *propterea* *quod*
 51. *propterea* *quod*
 52. *propterea* *quod*
 53. *propterea* *quod*
 54. *propterea* *quod*
 55. *propterea* *quod*
 56. *propterea* *quod*
 57. *propterea* *quod*
 58. *propterea* *quod*
 59. *propterea* *quod*
 60. *propterea* *quod*
 61. *propterea* *quod*
 62. *propterea* *quod*
 63. *propterea* *quod*
 64. *propterea* *quod*
 65. *propterea* *quod*
 66. *propterea* *quod*
 67. *propterea* *quod*
 68. *propterea* *quod*
 69. *propterea* *quod*
 70. *propterea* *quod*
 71. *propterea* *quod*
 72. *propterea* *quod*
 73. *propterea* *quod*
 74. *propterea* *quod*
 75. *propterea* *quod*
 76. *propterea* *quod*
 77. *propterea* *quod*
 78. *propterea* *quod*
 79. *propterea* *quod*
 80. *propterea* *quod*
 81. *propterea* *quod*
 82. *propterea* *quod*
 83. *propterea* *quod*
 84. *propterea* *quod*
 85. *propterea* *quod*
 86. *propterea* *quod*
 87. *propterea* *quod*
 88. *propterea* *quod*
 89. *propterea* *quod*
 90. *propterea* *quod*
 91. *propterea* *quod*
 92. *propterea* *quod*
 93. *propterea* *quod*
 94. *propterea* *quod*
 95. *propterea* *quod*
 96. *propterea* *quod*
 97. *propterea* *quod*
 98. *propterea* *quod*
 99. *propterea* *quod*
 100. *propterea* *quod*
 101. *propterea* *quod*
 102. *propterea* *quod*
 103. *propterea* *quod*
 104. *propterea* *quod*
 105. *propterea* *quod*
 106. *propterea* *quod*
 107. *propterea* *quod*
 108. *propterea* *quod*
 109. *propterea* *quod*
 110. *propterea* *quod*
 111. *propterea* *quod*
 112. *propterea* *quod*
 113. *propterea* *quod*
 114. *propterea* *quod*
 115. *propterea* *quod*
 116. *propterea* *quod*
 117. *propterea* *quod*
 118. *propterea* *quod*
 119. *propterea* *quod*
 120. *propterea* *quod*
 121. *propterea* *quod*
 122. *propterea* *quod*
 123. *propterea* *quod*
 124. *propterea* *quod*
 125. *propterea* *quod*
 126. *propterea* *quod*
 127. *propterea* *quod*
 128. *propterea* *quod*
 129. *propterea* *quod*
 130. *propterea* *quod*
 131. *propterea* *quod*
 132. *propterea* *quod*
 133. *propterea* *quod*
 134. *propterea* *quod*
 135. *propterea* *quod*
 136. *propterea* *quod*
 137. *propterea* *quod*
 138. *propterea* *quod*
 139. *propterea* *quod*
 140. *propterea* *quod*
 141. *propterea* *quod*
 142. *propterea* *quod*
 143. *propterea* *quod*
 144. *propterea* *quod*
 145. *propterea* *quod*
 146. *propterea* *quod*
 147. *propterea* *quod*
 148. *propterea* *quod*
 149. *propterea* *quod*
 150. *propterea* *quod*
 151. *propterea* *quod*
 152. *propterea* *quod*
 153. *propterea* *quod*
 154. *propterea* *quod*
 155. *propterea* *quod*
 156. *propterea* *quod*
 157. *propterea* *quod*
 158. *propterea* *quod*
 159. *propterea* *quod*
 160. *propterea* *quod*
 161. *propterea* *quod*
 162. *propterea* *quod*
 163. *propterea* *quod*

51

- *respond*
- *respond*
- *respond*
- *respond*
- *respond*

Na 3

cup-

Auct. *cupidine episcopatum fugisse, ita non pergitur* :
J. S.

Sin autem id ne cogitavimus quidem, sed alio longe consilio ab opere declinavimus; quorum illis, quibus, si non approbationem, talem vanum dare debuerit, erimantur, quod animæ periclerimus nostræ. Tunc enim, si, qui malitiam delectatur, multa cum de me ordinam, tum de illis, qui me elegerant, suspicari potuissent; verbi gratia, quod ad divitias respicerent, quod generis splendorem mirarentur, quod adulatores nostræ modi ad id nos cooptarent. Quod vitem pecunia adducti id egerint, dicere non possum, an quis suspicaverit fuisset. Christus quidem, dissilient, piscatores, tabernaculorum opifices & publicanos ad hujusmodi magistratum vocavit: hi eos, qui sibi quotidiano opere victum parant, reliquit; si quis autem exteriorum literis operam det, otioseque vivat, hunc approbat & admiratur. Nam cur tandem eos, qui in Ecclesiæ negotiis mille sudores pertulerant, contempserunt, eumque, qui totumque expertus labores, totum autem in vasis exteriorum disciplinis conserverat, statim in tantum honorem pertraxerit? Hæc & similia dicere poterant, si hanc dignitatem accepissent. Nunc vero secus: omni enim illis maleficendi occasio refecta est, nec mihi adulatioem, nec illis accepta munera exprobrare possent, nisi fortasse sint, qui nitri insidare velint.

111. *Max ascendit, se calumniam quoque expellendam fuisse in ipso episcopatu administratione, ita scribitur pag. 380.* Postquam autem ministerium accepimus, nunquam potuissimus quotidianas secularium calumnias refellere, etiam inculpate omni episcopus: ne dicam, nos hæc grate retrahere imperia in multis necessario aberravimus fuisse. At nunc illa criminatio hujusmodi occasionem subulimus. Tunc autem probis eos innumeris phœnomenis reddidit semus. Quis enim non dicturus erat, tantamque admirandam pueri indigentiam commiserunt, Dei gregem pessumderunt, et Christianorum jam nisi ac iudicium expellat sunt. *Haec de consuetudine electionis non illata. Non minus fuisse lib. 3. refellit Sanctus calumniam illam, a quibus superbia & inanis gloria accubant ob seque dignitatis episcopatu, quam maximam esse ostendit. Non vero subiungit: Potestatem esse ostendit. Non vero subiungit: Potestatem esse ostendit. Non vero subiungit: Potestatem esse ostendit.* Quia magnum id nobis gloriam attulisset, siquidem virtutem hæc macta, qui nuper a secularibus coris se abdicaverit, nunc ad admirandum apud omnes deripente videri, ut illis etiam, qui in hujusmodi laboribus etiam utrem contrivissent, amitteretur, de plura hic omnibus suffragia acciperet; id certe magnam & admirabilem de nobis opinionem omnibus indidisset, nolique conspicuos & illustres exhibuisset. Nunc vero, paucis exceptis, maxima pars Ecclesiam nos ne nomine quidem norunt; adeo ut ne omnibus quidem notum sit, quod aboucrimus, sed pauci

tantum, quotiens omnes non puto probe nosse, id quid gestum sit: verissime autem est eorum multos aut nullatenus non electos fuisse ceteros, post electionem depulso fuisse, ne non sit idoneos viros, neque sponte ausuisset. *Hæc clara sunt & manifesta argumenta.*

112. *Deposui sustineretur inanis gloria calumniam Sanctus tractare incipit de sublimitate dignitatis sacerdotum, ac de duobus & circumstantiis episcopatu necessariis; indeque sua humilitas alius invenit rationem, quibus dignitatem illam sibi fugiendam concessit. Pag. 385. expensis S. Pauli dictis, & præsentis omnia illius charitate, subiungit: Si quis possit hanc emittere vocem (Pauli) si quis se prædixit sit animi..., in iure possit argui, si fugiat. At si quis tantum ab hac virtute remotus sit, quantum nos sumus; non cum fugerit, sed cum munus susceperit, odio dignus est... Nam si facis est pastorem vocari, & munus utcumque accipere, nullamque sollicitudinem, quivis pro lubito nos inanis gloria secutus: si magna prudentia, si ante prudentiam magni Dei gratia, morum probitas, viue paritas, & major humana virtus requiritur in illo, qui talem curam suscipit, ne me venia privatum velis, si frustra ac temere me in perniciem ducere nolum... Novi animam meam, infirmam illam & exiguum, necnon ingentem rei difficultatem. Hæc difficultates eloquentur non exponis.*

113. *Deinde pag. 386. aliam allegat rationem, quæ sibi fugiendam creditur sacerdotum. Ubi enim rationem probatur, cupiditatem episcopatus expellendam esse animi sacerdotum, de se addit: Nos autem (ne divites vero putes modestia causa illatenus apud te mentiri velle) magna hujusmodi cupiditas totiusque quærens non cum aliis omnibus non parum nos expellat, & in hanc fugam vertit. Hæc consensu scribit lib. 6. pag. 446. ita Basilium allegans: Quod autem non modestia causa hic loquar, recordaris, quoties tibi dixerim, cum idem sermo super inierit non incidere, si opus mihi daretur, ubi magis splendescere vellem, in Ecclesiæ praefectura, an in monastica vita, me prius illud vitæ genus mille calculis anteposuerim: neque enim finem faciebam unquam eos apud te suscipiendi, qui illo ministerio probe fungi possent. Quod autem illud, quod tamen faciebam, non declinaturus fuissim, si modo rite administrando par fuissim, nemo negaverit. Verum quid faciam? Nihil enim minus apum ad Ecclesiæ praefecturam, quem iocunda & incuria, quam alii exercitationem quosdam admirabilem esse putant: ego vero illam seu vellemus ignaviam meæ habeo, qua defectum mentium partem maximam obtego, neque se se prodire patior.*

114. *Nam qui tanto est otio & tante quieti assuetus, quantumvis magno sit prædixit idoneus, peritæ defectu statim perturbatur & angitur, ac non minimam virtutis ejus partem reiecit exercitationis inopia. Cum autem simul & cordioris ingenii, & verborum eruditissimæ hujusmodi expertus fuerit, quæ sane nostra conditio est, a lapidibus nihil differet, si hanc suscipiat administrationem. Hæc enim hic aliam causam fugendi episcopatum, quam mox sancti juvenit modestia sibi finis. Accipit & aliam a solo Sancti modestia prefellam. Cum lib. 3. pag. 390. expensis, quæque ob incertitudinem sit incertum esse fuisse, Basilium loquentem se incertum esse fuisse, Basilium loquentem se incertum esse fuisse, Basilium loquentem se incertum esse fuisse. Ego vero te si edissimulantem non ulterius patiar. Quis enim ignorat, quomodo*

Deinde
expensis
sacerdotum
in monasterio
favore
lib. 3. cor-
porem
addit

E

liber
per
sacerdos

A quantum ab hoc morbo (*incedit*) sis alienus?

Respondit Sanctus: Quid iugur, inquam, o vir beate, via me huic rogo admovere, ac feram quiescentem irritare? An ignoras, id nobis non nostra virtute succedisse, led ex quiete vice amorem; cum vero, qui sic affectus est, seotium degreum, & uno alterove uocem amico, humilidum incedium effugere posse; secus vero, si in eo curam abyssum incidat? Tunc enim non se solum, sed & alios pernulos ad interitus precipitium sacum trahit, & ad prohibita curam legiones efficit. Solat enim ludicorum turba prelochorum sibi mores seu archetypum & quendam imaginem spectare, seque ad illorum formam effigere. Quia ergo possit ille eorum tumores ledare, si tpe tamen? &c.

B *Plura ex eodem Opere afferri possunt, quo idem fuit ad iugur Sancti humilitatem ostendendum. At nunc domatorem praedictis adiciat. Lib. 6. pag. 478. sic Basilium adloquitur:* Tempus itaque est, ut quod uoum mihi superest arcuam, id in te tandem effundam, quod fortasse multis incredibile videatur:

Etiam tamen la medium proferre pudebit. Etiam tamen, quod dicitur sum, & malis conscientiam, & innumerorum delictorum argumentum sis; cum it, qui nos iudicaturus est, Deus omnia accurata noverit, quid ultra nobis ex hominum ignorantia conferri poterit? Quid est igitur illud arcuam? Ah eo ipso die, quo mihi hanc susceptionem iniecit, lape sui periculum, ut hinc corpus mihi penitus dissolveretur; totius timor, tantique moror animam meum occupavit. Mecum enim reputas Christi spolia gloriam, sanctitatem, spiritualem pulchritudinem, prudentiam, ornatum; meoque consideras malla, non cessam illam deserre, meoque miserum dicere, ac frequenter gemere, haec enim, ista mecum loquor: Qui consiliis huius ausus fuit? Quid animum peccatis Ecclesiae Dei? Qua tanta res Dominum ejus exacerbavit, ut omnium ignominiosissimum mihi traderetur, & tantam patetur infamiam? Hec frequenter mecum revolvens, cum insignitissimam ac cogitationem quidem ferre possem, quasi attonitus & stupore percussus, uce videre nec audire quidpiam poteram.

C *116 Cum me hoc animi deliquium defecret; interdum quippe desilebat; succedebant lacrymae & mortuus: post lacrymarum latuitatem, iterum adveniens timor, mentem turbata, tumultu replens ac concutens. In actu tanto praeteritum transigi tempus. Tuvro ignorabas, & in tranquillitate me veritari arbitrabar. At nunc tibi anima mea procellam revelare tentabo: hinc fortasse mihi, postea criminatationibus, veniam concedes. Quia illam tibi, qui detegere possum? Si quidem clare videre velles, non alio modo possem, quam cor detegere meum. Cum autem id fieri nequas, per oblectum quandam infirmitatem, pro facultate mea, mortuus me inserui fumum tibi depingere conabor. Deinde duas affert similitudines, ut timorem suum ita declararet. Prima perit affilia regis, corporis animique detritus crassissima, & a prae suo ordinisissimam, qui vito ignobili nequissimoque spolia traderetur. Altera ad exercitum modicum instrumensissimum, cui ad consilium donandum praefectus adolefens in agro educatus, qui pater palloriturum lyram & pedum nihil prius leciat. Ita San-*

Bus considerabat Ecclesiam, ut virginem sanctissimam, Christusque amantissimam, se vorum nuptiis tanta spolia praefat indiguum. Considerabat Ecclesiam ut exercitum instrumensissimum, se vero ut adolefcentem rusticum, belli contra hostes Ecclesiae gerendi praefat imperium. Si amant tantopere mediterentur dignitatem episcopatus sublimitatem & difficultatem, virisque suas tanta mortuaretur humilitate, pasciorem sane ad ecclesiam praefaturus ultre accurrerent.

117 *Relas examinandum, quis sit Basilium ille Sancti amicus, qui tunc ad episcopatum suis promittit. Sacrat quidem lib. 6. cap. 3. Basilium Maximum Sessoria in Cappadocia episcopatum designat. Verum tam apertus hic error, ut longiora refutatione apud non sit, quia S. Basilium Maximum juvenis erat, non Antiochia degebat, dum hoc geretur; sed multis anni Caelesar in Cappadocia fuerat praebitor, & aliquo amio illidem episcopum, antequam ageretur de electione Basilii, qui Chrysolomus die amicus fuerat Antiochia. Horumque in Vita cap. 12. suspicatur, Basilium Chrysolomus amicum non esse alium a Maximo Seleucia in Isauria episcopum, quem Sanctus ad Diadri scholam pertraxit, ut dicitur illi nom. 71. Patet Maximum ille, inquit, amicum habere nomen, & constare de ejus amicitia cum Chrysolomo.*

118 *Opinionem hanc refutat Tillemontius Not. 3. hoc praecipue argumentum, quod Seleucia Isauria longe admodum distat Antiochia, cum tamen episcopatus Basilii non longe abierit ab urbe Antiochena, ut videlicet. Le Quin in Orientis Christiano tom. 2. col. 778. Maximum Chrysolomus amicum inferat catalogo episcoporum Seleucia Syriae, qui non multum distat Antiochia. Verum Seleucia illa non est Seleucia ad Taurum, ubi Theodoritus, ab ipso laudatur, lib. 5. cap. 27. Maximum Chrysolomus amicum fuisse episcopum. Perperam igitur in illo catalogo recensetur Maximum, nullusque ab eodem ponitur in catalogo episcoporum Seleucia Isauria col. 1013. Verum neque Maximum ille, neque Basilium Seleucia, (ut visum est Puvia in Bibliotheca pag. 378.) idem est cum Basilio Chrysolomus amico. Nam, ut alio mittam argumentum, Symphosius anno 381. Seleucia in Isauria perierat, ut videtur apud laudatum Le Quin. Inquit cum Basilium ante annum 381. fuerit promissus, nequit idem esse cum Maximo Symphosius successore, neque cum Basilio Seleucia, qui ad annum 451. usque superavit, cum fuerit in consilio Chalcedonensi.*

119 *Emmentissimus Baronius ad annum 381. fol. 100. num. 69. duas suggerit alias sententias, ita scribens: Quisquam vero fuerit ille Basilium Chrysolomus per necessarium, baud quid certum habemus, quod firmiter affirmare possimus. Scimus tamen, eodem tempore in eadem Syria provincia, duos vixisse Basilios, qui interfuerunt synodo Constantinopolitanae, nempe Basilium Raphanensem in Syria, & alium episcopum Bibli in Phoenicia. Quod Baronius de Bibli episcopo suggerit, mihi aequo ac Tillemontius non fuit apparere probabile, cum quia ille episcopatus erat in Phoenicia, & Antiochia longe distans, tam quia non Basilium, sed Basiliden dicitur legere in inscriptione concilii. At tanta probabilitas & verisimilitudo est alia Baronii sententia de Basilio Raphanensi, quae Tillemontius itum placuit art. 3. & Mon.*

Basilius Chrysolomus amicus non est S. Basilium Maximum

E

ut Maximum aut Basilium Seleucia

F

fol. 100. num. 69. duas suggerit alias sententias, ita scribens: Quisquam vero fuerit ille Basilium Chrysolomus per necessarium, baud quid certum habemus, quod firmiter affirmare possimus. Scimus tamen, eodem tempore in eadem Syria provincia, duos vixisse Basilios, qui interfuerunt synodo Constantinopolitanae, nempe Basilium Raphanensem in Syria, & alium episcopum Bibli in Phoenicia. Quod Baronius de Bibli episcopo suggerit, mihi aequo ac Tillemontius non fuit apparere probabile, cum quia ille episcopatus erat in Phoenicia, & Antiochia longe distans, tam quia non Basilium, sed Basiliden dicitur legere in inscriptione concilii. At tanta probabilitas & verisimilitudo est alia Baronii sententia de Basilio Raphanensi, quae Tillemontius itum placuit art. 3. & Mon.

AUG. *Manifestum in Vita pag. 94.* Certe apud Leb-
J. S. *monem tom. 1. Consulatum eul. 955. inter episco-*
pos Syria ultimus crucis Constantinopolitani an-
ni 381. subscriptus legitur Basilus Raphanensis.
Civitatem vero Raphanensem memorat Callistus
tom. 1. Geographia antiqua pag. 458. in Solitudine
mediterranea, in qua erat Antiochia, la-
etique inter Antiochiam Syria oppidum & flu-
viium Orontem, cui adjacet Antiochia, ita ut
non longe admodum ab hac metropoli videretur
abfuisse. Hec autem propinquitas facit rem veri-
simillimam.

120 *Etiam episcopatum Basilii non longe ab-*
fuisse Antiochia, colligitur ex Chrysostomo lib.
6. de Sacerdotio in fine, ubi Basilium Sanctumita
temporibus Ceterum te rogo & obsecro, ... ma-
nui mihi porrigis, ille diceas facienque, quae
non emendare possint. Ne enim inducas, ut
ad brevissimum nos tempus deferat; sed nose
magis, quam prius, commoveat sit nobis consu-
bernium. Tam Sanctus: Ego autem ad hac sub-
videns: & qua in re tibi visus esse possum in tan-
ta illa negotiorum mole? Ceterum quia id tibi

B *in voto est, bono animo esto, o dilectum mihi*
caput. Quo enim tempore a curis huiusmodi tibi
respirare licebit, adeto tibi, roga consola-
bor, quantum in me erit, nulla in re tibi de-
fecturus. Ad hac ille magis illatryman surgit.
Ego vero virum complexus, caputque deoscula-
tor, ipsum deditus, hortatus, ut, quod acci-
derat, fortiter faretur, his verbis: Fiduciam in
Christo habeo, qui te vocavit, suisque praefecit
ovibus, te totam in hoc ministerio acquiritu-
rum fiduciam, ut nos illi die periclitantes in æ-
terna tabernacula recipias. Praemissio Chrysosto-
mi, qui noluit praevalere ab urbe Antiochia re-
cedere, sed vel apud matrem manere, vel in vi-
ciniis ubi manebat, tenuit Basilium ipsam non
abfisse ad aliquam provinciam, ita ut verisimili-
mus sit, ipsam fuisse Raphanensem in Syria
episcopum.

§. X. Sanctus quadriennio in monas-
 terio vivit sub disciplina severi senis,
 biennio solus in spelunca: qualis es-
 set monachorum illorum vita.

C *Adhuc*
autem
amplius
est
mon-
achorum
vitam.

P *Atlassian in Dialogo pag. 41. ubi narra-*
vat, Chrysostomum laetorem eruditum,
huc subiecit: Verum impellente cum animo ut
concrevis non esset civitatis laboribus, in ardore
juventutis, tamen mens sana esset, ad vicinos
montes atit. Hic cum in Syrum quendam inci-
disset severissima continentiae sententia, duriora
viam ejus infinita imitatur annis quatuor, quos
apud ipsum, luctans cum volupstatum caribus,
exegit: quia ubi facilius, non tam labore quam
ratio poterat, tum secessit in speluncam so-
litudinis, delitescere cupiens. Illic sanos moratus est
diebus, quibus solomoni ut plurimum praestitit,
Christi Testamentum, quo ignorantiam expelle-
ret, addiscans. Cum toto illo bitante nec inter-
dis nec nocte decubisset; proxima venit ei
sunt emortuus, lumborumque vires pra frigore pro-
fliguit. Hæstans Palladius de monastica & an-
achoristica sancti vita, quæ sancti austerissima fuit,
sed ab ædiorum voluptionum abita suavitatem
continenter non perit. Georgius pag. 168. refert
motum mortis Chrysostomi ante vitam ipsam

monasticam, brevem ab ea post mortem matris re-
lida. At hæc & antiquis igitur, & parum ve-
risimilia sunt. De tempore, quo Sanctus ad mo-
nastium recessit, omnia consensio Tillemonis & Mon-
senensis, qui scilicet illud referunt ad annum
374. aut initium 375. quæ sit repositurus sui
animi, antequam discerneret ordinem est: hoc o-
mnino conigitur sub finem anni 380. aut initium
381. hoc loco ostendimus, Severi ille Syrus, sub
iusus disciplina quadrienno fuit Sanctus, Heli-
chius vocatur apud Georgium Alcaendinum,
alioque ipsum sanctus.

121 *Parva sanctum juvenem non sine gravi*
lalla & domo materna recessisse, liquet primum
ex dictis num. 92. & seqq. Alia ab eo propo-
derentia necesse insigni inquit modestia, quæ
semper de se loquitur, in Opere de Compunctio-
ne ad Demetrium lib. 1. seu tom. 1. pag. 123.
ita scribitur: Cum nuper ego decrevissem, re-
lictis lauribus, ad tabernacula monachorum accede-
re, sollicita quærebam & sciscitabar, undenam
necessariorum comessatus adfuturus esset, &
num fieri posset, ut panis reatus ac durior con-
mederetur: ut quæ me coacturus esset eodem
ut oleo pro lucerna & pro cibo: an quis me
impulsurus ad miseram leguminum escam, an
assignatus opus dorum, ut esset, fodere, lig-
as deferre, aquam comportare, & cætera om-
nia huiusmodi ministeria: & ut summam di-
cam, multis de quiete corporis percontabar.
Hæc sane morum iustiores poterant juveni nobi-
li, divitiis, delicate curio, & commodis om-
nibus, quibus uti volebat, in domo materna af-
fuisse; licet austerius aliqui vitam monasticam
libidem exerceat dudum coepisset. Noverat enim ea-
na prudencia juvenis, longe facilius esse aliquam
penitentia opera assumere pro arbitrio, quando
puntas & amor Dei ad ea peragenda levitat,
quam si totum alicui permittere arbitrio ad ex-
sequendum dura severi magistris imperia. At-
que, cum eximia Dei amore ferveret, seique
Dei amantibus obsequendum esse propriam volun-
tatem, impellente verisimiliter etiam timore, ne
levitatis ad episcopatum eraberetur, quilibet em-
per vitacula, ut intus ac perfectius divina ser-
vires Majestati.

122 *Qualem in monasterio vitam duxerit San-*
ctus, necumque colligere possumus ex illis, quæ
ipse de monachis Antiochia vicinis, ad quos vi-
sentes horretur Antiochiam, variis locis elegan-
ter tractavit. Neque enim dubitare possumus,
quia sit animi monachi, qui in omni bus operi-
bus suis aliique curis, summa cum magni-
mitate coerceretur labori vita monastica & an-
achorica virtutes, quæ vellet in eis postea ha-
bitus, tot orationibus celebravit; præstitit cum a
vita monastica exitiis ad duriores vitam an-
achorica labores se transferret; resque non nisi
necessitate vitium reparandum deservire. Au-
diamus igitur Sanctum de monachis Syria loquen-
tem, ut distinet, qualem ipse in monasterio
vitam duxerit. Hier. 68. alibi 69. in Marti-
rum, tom. 7. pag. 673. reversi vitam mon-
achorum cum vita seculari. Ut dicitur, inquit,
vitam, quæ dura & onerosa videtur, monachorum
seu felicitatem, qui seiplos crucifixerunt,
longe dulciorem desiderabiliorumque esse hæc vi-
ta, quæ videtur suavior delectatiorque. ... Tan-
tum inter utramque vitam invenimus interval-
lum, quantum inter portum & fluctibus agita-
tem

non sine
gravi lalla.

F *Scito*
quod in
se vita
monachorum
nonquam
transqui-
ta.

A tum pelagat. Ex habitaculis statim ab exordio horum felicitatem considerat; fora enim & urbes, amulsiueque in medio positi fugientes, vitam in montibus delegerunt, quæ nihil cum præfenti vita commune habet, quæ nihil humanum patitur, non dolorem pro rebus secularibus, non marorem vel solitudinem, non pericula, non insidias, non invidiam, non livorem, non turpes amores, non aliam quidpiam simile. Jam hic illi, quæ ad regnum celorum pertinent, meditantur, in salubris versantes, montibus, fontibusque, cum quiete multa: præcipue autem Deo hærent, rugientesque illorum omni tumultu vacuum est, anima omni morbo & pravo affectu libera, levis, expedita, & tenuissimo aere purior.

quam facili-
tatem, quam in-
certa re-
bus delecta-
ntur

114. *Max pag. 674. ad singularia magis accendit:* Illi, qui limina sunt orbis, augur, cum sol ortus est, imo diu antequam luceat, e lecto surgentes, sani sunt, vigiles, expediti: nullus enim ibi dolor, vel solitudo, vel sopor; non labor, non negotiorum turba, non quid simile...

B Surgentes igitur statim læti & hilares, ahorum faciemus utem, læto vultu & conscientia simul omnes quasi uno ore hymnis universorum Deum celebrant, laudantes eum & gratias ipsiagentes pro omnibus, siue propriis, siue communibus beneficiis... Vestis autem illis viris digna est... Ut beati illi angeli, Elihu, Eliahu, Joannes, Apostoli, vestiantur, alii ex palis caprimis, alii ex piis camelorum: quidam pallibus tantum amittuntur vestitate tritis. Deinde post illa canica, genus florentem Deum precantur pro rebus, quæ multis ne in mente quidem venire possint. Præsentium enim nihil petunt, illa quippe nihil curant; sed ut cum hinc stare possint ante tribunal illud horrendum... atque ut cum pura conscientia & bonis operibus laboriosam hanc vitam emittantur, & procellosum hoc mare tranquillum transierint. Dux est autem illis orationis, pater & præfatus. Deinde lurgentes post sanctas illas & frequentes orationes, orantes sole singuli ad suum opus sece nferunt, hinc magnam egenis proventum parantes. *Pag. 675. infantes, divitem filios, & majorum indignum nepotes (quid ipse quoque erat) iis vestitus indumentis, quæ ne pauperum quidem ultimi ferre dignarentur.*

de facili
Lectores
quædam
multas
arctas

115. *Pag. 676.* Neque solum canentes vel precantes, fed etiam libris intensi, jucundum videntibus præbent spectaculum. Solum quippe choro, alius Elysium somnia, cum ipso loquitur; alius cum Apostolis versatur, alius ab aliis conscripserit libros legit, ac de Deo philosophatur, de universo, de visibilibus, de invisibilibus, de spiritalibus, de vilitate hujus vite, de futuræ magnitudine. Aluntur autem cibo optimo, non deestis animalium carnibus, sed eloqui Dei. *Humilis illorum monachorum opera exposuit Chyllostomus Hom. 72. alid 73. in Metherum pag. 705. ipsum humilitatem iis celebrans:* Vultus rarum in virtutis civitate tamus, sanctum ita betascula, moner dico, atque latus? Ibi namque sublimem aliam humilitatem reperiemus. Homines quippe, qui vel a dignitate, vel a divitiis conspiciunt erant, nudi que se depriment, a veste, a domo, a ministerio, atque ex his omnibus quasi lictis humilitatem desceperunt. Quæ vero ad superbiam incendant, vestium magnificencia, multicia splendida, famulorum multitudo, quæ vel invitos sape in superbiam conjiciunt;

hæc, inquam, omnia illic subacta sunt. *116. Auct. J. S.* ipsi ignem accendunt, ligna secant, coquant, hospitibus ministrant. Neminem illic consummoliolum audire contingit, neque contemeliis affectum videre, neminem cui præcipitur, neminem præcipientem: sed omnes ministri sunt, singuli hospitum pedes abluunt, & magna hæc in re est concetatin. Id porro faciunt non inquirentes, quia sit, an servus, an liber, sed erga omnes hoc ministerium implent. Nullus ibi magnus aut parvus. Quid igitur? an confusio? abest, sed opimur ordo. Etiam enim quis parvus sit, qui magis est, ad id non respicit, sed se illo inferiorem putat, & ideo major efficitur. Una mensa omnibus, servitibus, sedentibus, eodem alimentis, indumentis, eodem domo, & genus vivendi idem. Magnus ibi est, qui vilium opera abripit. Non est ibi meum & tuum, fed hoc verbum inde exilatur, quod mille bellorum causa est.

116. *Ecquid miraris, si genus vivendi, mensa, vestis una sit omnibus, non secundum substantiam modum, hæc enim una io omnibus est, sed secundum caritatem. Quomodo igitur ipsa concea seipsum superbiam amquam? Non est ibi paupertas, non divitias, non gloria, non infamia. Quomodo illuc receptum habent superbia & arrogantia? Sint enim & minimi & magni leucundum rationem virtutis; sed, ut dixi, nemo hoc videt. Qui parvus est non angitur quasi deipellus: nemo quippe est, qui despiciat. Etsi mi vero esset, qui despiceret, in hoc maxime erudiuntur, ut contemni, despici, vilipendi assuecant, verbit, rebus, cum mendicis & mulia versantur, & in mente ipsorum multos humilmodi convivat vident; ideoque calo sunt digni. Alius vulnera curas agri, alium cæcum ducit, alius macilum gessit: istis humilium operibus, alia quædam una jungunt, iis omnibus humilitatem monachorum animis facile infert, dactis his verbis: Alioquin autem ipsa opera modestiam exhibere docent, nec sinunt sumere. Qui enim, quælo, terram lodient, irrigant & plantant, sportulas nectens, secumque confens, vel alia quædam trahens, alium usqueum sapient? Quis in paupertate vivit, & cum fame pagonit, hoc morbo laborabit? Nemo certe. Ideo facili illis est humilitas.*

117. *De austro monachorum vite multis locis agit Sanctus. At solum aliqua huc transferam ex Humilis 14. in 1. ad Timotheum Epistolam, ubi tem. 12. pag. 674. se loquitur:* Vere domus habuit sunt monasteria, ubi cilicium & enis, ubi solitudo, ubi nullus rixus, nec secularium rerum tumultus, ubi seipsum, ubi humi cubatio, ubi pura sunt omnia a nidore, a sanguine, a turba, a tumultu, a perturbationibus. *Ei pag. 631. Hi (monachi) semper sobrii sunt, sine cibo ad vespem usque persistentes, & hymnis operam dantes... Adveniente vespere, ibi a labotibus quiescentes ad mentis accumbunt, non... apponentes optima multa odore fragrantia, sed alii panem solum cum sale, alii oleum apponunt. Alii vero, qui infirmiores sunt, herbas & legumina habent. Deinde postquam paululum sederunt, hymnisque totum consueverunt, singuli quiescunt in stratis, ad quietem, non ad delicias adornatis. De somno brevitate & moderatone pag. 630 hoc dicit:* Magnus enim Dei timor non linit eos in profundum somnum incidere, sed quæ si in superficie quiescant... Verum, ut dixi, gal-

quam fa-
cile possit
passim ap-
priet ad-
dita

F

AUG. gallus cantavit, & statim veniens prœtul, & pede
J. S. pacentem pulsans, omnes excitavit. Neque enim
mudos illuc dormire sibi est.

quam per-
petuos ali-
quos, tam
dixi vultu
reprobat.

128 Post centum mentium quid agam, non
ibi demum incipit. Postquam horas Matutinas
& hymnos compleverunt, ad lectionem Scrip-
turarum se conferunt: huc etiam, qui libros scri-
bere didicerunt. Singuli constitutum domesticum
habebant, quare semper agunt, oemina ougas
proficere, nemine loquente. Deinde Tertiam,
Sextam, Nonam, & Vesperinas orationes per-
solvent, & in quasor partes totam diem divi-
dunt, singulis in partibus psalmodia & hym-
nis Deum honorant, aliis omnibus prœdican-
tes, rideantibus, ludentibus, ciboque nimio le-
te dirumpentibus, hi hymnisdant operam. Nul-
lum fere mentis & sensibilibus rebus tempus de-
petunt. Rursus post prandium eadem exercitia
relatum, postquam paulum somno se dederunt.
Ex hisca colligi potest, qualem fere vitam inter
monachos illius aevi duxerit Chrysostomus, qui satis-
vis poterat illarum pio avaritia & virtutis
commemoranda. Multa ex ipso addi possunt,
multaque evocantur explere: sed verere, ut ju-
sto fiam longior, si hanc præfatio datus inhiissem,
Ceterum Georgius Alexandrinus pag. 168. Chry-
sostomum fassi monachorum præfatum. At cum
præfatum non cœcisset Palladius.

S. XI. Opuscula scripta, nimirum libri
de sacerdotio, adversus Oppugnato-
res vitæ monasticæ, Comparatio re-
gis & monachi.

129 Non
de eodem
dixi vultu
reprobat.

Q Uamvis miris dubitare non possimus, quin
S. Joannes vultissima monachorum apere di-
ligenter et studio cœcasset. Non ita tamen o-
mnem tempus a precibus vacuum monasticis illis
expansibus absumpsi, ut subinde libris confiden-
dum speram non dedit. Hoc enim monachorum
instimulo nequaquam contrarium, malis vero erat
utile; idcirco non raris vagabatur, ut Opuscu-
lum aliquod componeret. Hinc dubitandum non
videtur, quia superius non modo permisit, ut
stylum unius cœcasset, sed impulerit etiam,
ut id faceret. Cetera erudit possim confirmari,
aliqua Opuscula a Chrysostomo scripta tempora
vita monasticæ, sed in designandis illis Opusculis
non æque consonant. Andronicus Camaldulensis,
qui Dialogum Palladii de Vita Chrysostomi La-
tine interpretatus est, & ejus interpretationem
habemus in exemplis Mr. in hac sic habet,
ubi refert Sautum a Flaviano presbyterum ordi-
natum; Presbyter... consecratur, invitus licet
& multum renitens. Notatur id ex his libris, quos
de Sacerdotio adhuc solitariis scripsit. Hæc ob
causam Hieronymus asp. 14. libros de Sacerdotio
in solitudine a Chrysostomo scriptos existimat.
Verum, ut jam observavimus Tillæmanni & Men-
sæus, ut jam ita Græci per Bigam editi, ea
non leguntur, ita in pœnt videtur addita Am-
brofii, quoniam sententia Palladii.

non postea
incipit
scribere, tam
monasticum
est

130 Sacerdos lib. 6. cap. 3. asserit, libros de
Sacerdotio a Chrysostomo scriptos, postquam dia-
conatus a Melito ordinatus est. Tillæmannus au-
tem ait, 3. ait, ubi sibi occurrere, quo minus
sequatur dictionem Sacerdotis apponere. Mensæus
vero de tempore scriptis illius Opusculis al-
teris statuit. Baroniæ ad annum Christi 382.

exhumes, S. Chrysostomum libros de Sacerdotio
exarasse, postquam res peracta erat, ut supra
apologiam, necque annu viginti annis incun-
dum Chrysostomum exarasse, cum scriptis de
Sacerdotio, & lectis in eum. Hæc sententia
mihi omnia sapientia videtur, non præterea San-
cti, que bene auctor erit multo major, sed pro
tempore Operis conscripti non dicit rem per-
actam, de qua agitur. Etenim præfatum erat San-
cti non supra sua, non diffinitivum cum Basili-
a, apologiam scribere, rationesque reddere An-
tichristis, aut electis sui non acquiescere, & cur
consilium illud suum rursus amicus non manifest-
flet, ut sic diceret multorum & salutis es-
set. At verisimile non est, asserentem illam
Antichristum, ortus inde dictionem itis fere
amici durasse, & Chrysostomum tunc deum ad
apologiam conscriptis, ut scilicet tam de præterito
excusaret: nam id non potius fuisse mem-
tiam scilicet renovare, quam asserentem sedere.

131 Præterea Sanctus diligenter notat, quid aut sub
Basilis, quod alii contra scilicet suum objec-
fent. At verisimile non est, aut ipsum ex amica causa,
illis fere amicus in memoria servasse, aut post-
quam tempus præterito vultis ea, que tam Antio-
chia fere memoria exciderunt. Quapropter impro-
babilis mihi apparet sententia Sacris, cuius au-
thentici nullus est momenti ipsi etiam Tillæmanni.
Monsæus quidem in Menta prævio ita lo-
quitur: Neque enim audiendi iocuti, qui voluit
eodem ipso tempore, quo res peracta est, hæc
scriptis tantum Doctorem. Si quidem vel ipse
ordinandi ratio aliquod elapsum tempus indicat,
& lenitiora rem mediata, & in oio adoran-
tam præ se fert. At ego non video, ex quo iuri-
bus, si solus confiderent totum Græcum
inferri possit, & ea peracta antequam fuisse
elapsam, quando apologiam suam scriberet Chry-
sostomus. Id non mihi videtur ex Operis nam
& sine probat, Basilium non amplius fuisse cum
Chrysostomo, sed ad episcopatum suum fuisse
præfatum, quando Sanctus apologiam suam, fere
libros de Sacerdotio edidit. Verum si Chrysostomus
querat Basilis, & intelligat in Basilis a-
liorum censuras non amoverit, ut ita per o-
mni responderet, potuit post aliquot menses præ-
claram illam apologiam in suam edere. Totum
autem Operis series insinuat, scriptum fuisse, dum
vires erat assensu in doctrina episcopatu nota.
Quæ de causa existimo, Chrysostomum, final-
itque intellexit, quantum multis discipulis con-
silium suum, ad Apologiam se potest, tanquam
negua cura elaboratum post aliquot menses edi-
dite. In ea cum multis præclara de Sacerdotio
disputaretur, inde nomen Operi adhibet.

132 Secundum hanc sententiam, quoniam vero
similimum aeternum, libri de Sacerdotio scripti
sunt circa annum 375. aut paula ante vitam
necessariam, aut non hujusce vite. In hac au-
tem sententia necesse non est, ut dicamus, dista
illa, que Basilis attribuitur, ad componendum
dialogum antequam esse: sed facili intelligimus,
ipsa fere dicta Basilis stylo Chrysostomi penitus
capiti, uti & immixtis verum inter utrumque,
que gestorum ordinatæ, imo & aliquarum Sanctis
obviamuram dictionem. Porro hæc Opus de Sa-
cerdotio magna meritis elegit. S. Hieronymus il-
lud tantum ex Operibus Chrysostomi legenter,
quando circa annum 392. scribat de Scripturis
hæc ecclesiasticis. S. Hieronymus Pelusina lib. 2. cap. 16.
136.

aut ante
tam satis
quam hoc
Basilis
Operis.

A 156 ad Eustatium libris illos soli commendat elegio: Ego quidem librum, quæ me petisti, mihi: fructumque ex eo per te expecto, qui ab omnibus exigis: consuevit. Nullum enim, nullum inquam, pellic hujus lætæ potestavit, quod non divino amore laucierit; ut qui augustam quidem æt venerandam rem ætæque difficilem sacerdotium effa ostendat, verum sine ulla reprehensione laque confelandum esse doceat. Sequidem sapiens ille ac eruditus arcanorum Dei interpres Johannes, Byssantium ecclesiam, ætque adeo ecclesiarum omnium oculum, librum cum ita lubelliter & prædenter atque accurate condidit, ut omnes, tam qui, ut Deo gratum est, sacerdotio funguntur, quam qui negligenter & ignave sacerdotalem dignitatem administrant, hæc & virtutes suas & offensiones reperiant. *Aliorum elegio missa fiet.*

133 *Alterius Opusculi, pro monastica vita conscripti, aversionem allegat Chrysostomus ipsam laudans, videlicet quod monachi a cellis suis extraherentur, graviusque perirentur, ut videlicet, Tempus cultigari ex Historia Pauli Orasii lib. 17. cap. 33. ubi narrat, Valentem quatuor*

B annis solum imperasse, Valentiniano mortuo, additis sequentibus de Valente: Illico velut effrenata libertatis audax legem dedie, ut monachi, hoc est, Christiani, qui ad unum fidei opus, dimissa secularium rerum multimoda cæstione, se redigunt, ad militiam cogentur. *Conferunt S. Hieronymus in Chronico his verbis: Valens legem dedit, ut monachi militarent. Eadem hæc anno post, quo mortem Valentiniani I. qua passim fingitur anno 375. mensis Novembri, inquit lex Valens data videtur sub initium anni 376. & quidem Antiochie, cui certe in Syria, ubi Valens erat sub finem anni 375. & initium 376. Hinc dubitantium non videtur, quin persecutio contra monachos coepta in Syria anno 376. Incipiam fuisse circa Pascha infamit S. Basilii in epistola 256. olim suo. ad monachos ille anno dato, quam sic oritur: Ego cum audissem vehementem illam persecutionem, quæ in vos excitata est, & statim post Pascha eos, qui ad iudeiam & pugnas perjonarunt, vestesque tabernacula supervenientes, ego tradidisse labores vestros, vobis quidem domicilium in calis non manifestum preparantes, sibi vero ignis thesaurum comparantes, quo ad vobis morandum usi sunt; ingenio ex hoc evenit, non vestri, fratres, committere scens, abisti; sed eorum, qui ita sunt a malis absorpti, ut eo ulque nequitiæ suam extenderint.*

C 134 Ubi igitur circa Pascha anni 376. coepta erat illa Valentis persecutio, qua multis monachi subducebant, testibus Hieronymus & Orasii, vir pius ad Joannem in monasterio agentem accurret, & ab ejus celano, per liberos maxime de Sacerdotio jam iam æque, contra totam malum opem petiti. Secundum Baronii chronologiam Joannes tum virginis annos via superaverat, secundum alios necdum annos ætatis triginta, At ex nostra sententia ætatem triginta ætatem non ultra viam supergressus erat, quando ecclesiam strinxit contra tantam virorum potentiam impetierat. Audiamus modo tu ipsa Opere adversus oppugnationem vite monastice, quo modo accersissimum illum unitatem coarctas, quo ratione ad præparandas vite monastice cultores permissus sit. Tom. 1. pag. 45. ubi aliquæ præmissas de parvis eorum, qui olim infestis fuerant templis Hierosolymitano, non sine causa ille

a se memorata dicit: Sed quia accedens quidam Auct. auctum auctum pletem amaritudinis, molestias, J. S. ientilique adversus Deum eorumtimie. Quidam enim esse homines ait, qui bodicque eadem, qui illi olim barbari, admittere auderent, imo longe iniquiora: eos quippe, qui philosophæ nostræ capessenda auctores sunt, undique expellere, multique additis minis vitare, ne quidquam hujusmodi ullum umquam hominem doceant.

135 Hic auditis, ego statim clamavi, & nar- *Exultis hæc sententia* rantem læpe percontatus sum, ludensine hæc loqueretur? Apage, inquit ille, numquam enim io re tam leria juceret, neque dicerem, vel confingerem ea, quæ plurimi sedumstem: ac plurimo vobis sapientissimæ, ut ne nunc quidem, quando facia sunt, vel aures perirent. Tuos porro acerbus ingenierum: Vere, dixi, hæc tanto secleratione futuris, quæ Mithridates omoeque illi admiserunt, quanto templum hoc est illo honorabilius & sacrosus. Sed quænam sibi, quæno, aut unda sunt, qui talis præsumat? Quare, & qua de causa, quem respicientes finem, lapides in sublime perunt; itaque in oculum iaculantur, ac eum Deo pacis bellum gerunt? ... Quænam sibi immisit libertate, qua sublate licentia, quo principum auxilio hæc aut sunt? Illi enim Persiarum reges hæc volentes habere, nostri vero contrarius peritus, ut mihi ipse persuado, & cupiant & optant. Quapropter magno stupore plenus sum, quod imperatoribus piæ religionem læstantibus, hæc in mediis urbibus impunt fieri dicat. *Idem Sædus, parsons nemquam Valenti, licet non ignoraret Arianam esse, quia saltem erat Christianus, ideoque monachos non debebat aversari. Gratianum vero, qui in Occidente imperabat, Catholicus erat & pius. At audiamus nostrum respondentem. Nam ex verbis illius legem Valentis versimiliter didicisti Sædus.*

136 Quod vero, inquit ille, si his quoque mirabiliora didiceris, quod scilicet horum auctores pii videti velint, & Christianos se nuncupant, plurimi autem ex illis eorum initia: hoc imo eorum quidam, diabolico vehementer afflatus, execranda lingua sua dicere ausus sit, se a fide recessurum & demonibus immolaturum: iussu cari enim se videndo homines liberos, nobiles, vitamque delictis plenam abire valentes, ad beatam vitam rationem adire. His auditis, ego acerboiori vulnere percussus sum, & mala inde futura conjicere, orbem simul orbem universum, Deumque compellabam his verbis: Tolle animam meam a me, & de necessitudinis meis erue me, atque ab hac mortali vita libera me, & ad letam vitam transfer, ubi nullus hujusmodi quidpiam profert, neque ipse audiam Videns autem me ille admodum ingentem: Non id, inquit, tempus postulat: neque enim his lacrymis eos, qui jam perierunt, & quocidie pereant, recuperare unquam poteris: neque malum hic finem habiturum puto. Sed providendum est, ut rogam illum exlinguamus, hancque pestem cohibeamus. Ac, si mihi morem gesseris, his missis flexibus librum edes, quo agria hujusmodi se leditiosis monia dabis ad suam omniumque hominum salutem. Hoc ego assumpto libro, medicaminis cuspidem vice illum agrorum in manu ponam. Sunt enim ex eorum numeropereque mihi amicitia juncti, qui patienter me ipsos adire semel & his & pluries, novique illos cito ab hac peste liberandos esse.

Eum Va-
lentem im-
perasse mo-
nachos ad
militiam
coarctavit.
133

Epistola au-
tem 156. e
monastice
vite con-
servanda
est.

Exultis hæc
sententia
est.

E

Idem Sædus,

hæc agria
afflatus

A Antiochenos filios inos adulescentes ad monasteria mittere conuulisse, ut postquam in virtute pietatis probe exercitum fuissent, domum repeterent. *His tres libri mole fere pares sunt cum sex libris de sagristia. Ceterum leuiter aliquot difficultates, quas contra episcopum scriptis Operis meum Tillemonius, licet hanc ipse sequatur, non attingimus, quia alias abunde soluit Minsfontanus.*

143 Post laudatum Opus ante Decimum tom. 4.

Opus Minsfontani tom. 3. aliud sequitur m-

uicis molis, quod in laudem vite monasticae ele-

genter est scriptum. Hic Opusculum apud Mins-

fontanum talis est titulus: Comparatio potestatis,

diuinitatis & excellentiae regis cum monacho in

uerissima & Christiana philosophia vivente. Mins-

fontanus idem sic praefatur: Jam supra (in Opere

meo memorato) lib. 2. num. 6. Chryllostomus mon-

nachum cum rege vel imperatore comparatum, illo

fortaniorum & potentiorum esse probauit. Idem

plurimum autem in hoc Opusculo ratio communis-

tempe eum, qui philosophia, sic enim passim

monasticam vitam appellat, deo operam, rege

ditiorum & potentiorum esse, in bello fortiorum,

hominibus demerenda ac beneficio ornandis ap-

ertiorum, in obitu beatiorum. Cum igitur epaleme

argumenti fir hic libellus, atque tres priores, op-

erunt post illius una serie locatur. Savilius, qui

inter ipsius hoc Opusculum incantis poluerat,

in notis postea iura ad recognoscant ac temere sa-

lum esse declarauit, inuocque Chryllostomum di-

gnum Opus esse falsum est. Certe non modo Chry-

llostomus locum, sed animam inter elegantiores nu-

merandum esse censuimus. De tempore scripti Opus-

culi nihil addit bue laus. At in Vita pag. 56. eodem

fore tempore scriptum putat, & Tillemonius art.

9. existimat, solennius fructum esse, idque mihi ve-

risimile admodum apparet. Res tamen certa non

est in alia tempore nota, & Opusculum illud

quid in diuinitatem scribi potuit. At sermo non

videtur scriptum, quia non est dictum pro concione,

144. Quisquid sit de tempore, Opusculum sit

arbitrari: Ego cum inuicem ex hominibus com-

plures, qui bona esse videntur, eo maiori &

amore & admiratione lectari, quam quae natura

ac verissimo bona sunt: necessarium esse reor,

breui oratione de utriusque hac agere, & compo-

neret inter te, tum, quae vulgo neglectae sunt,

tum quae magni mortales studio sequuntur, ut

utrorumque differentiam edocui, illa quidem ut

serui ac salutaris magis faciamus, hac autem

tamquam nihil estimanda conuenire discamus.

Tum diuinitas, gloriam, honores, aliquae princi-

pium commodae temporis accurate tum bonae vita

religiosae monachorum: & tandem concludit: Hac

omnia reputantes, atque edificantes, oportet

non diuites admirari, ... Ergo ubi compere-

diuinitatem vestis oratum, auro superbum, curru

vestum, interitu magifico incedentem, na ho-

minem beatum dixeris. Temporalis enim diuinitas,

& quidquid bonum esse videtur, una enim vita

hac corrumperet. At monachum ubi videri solam

incedentem, humilem, manuerum, quietum,

pacificum, hominem amularem, sic videre imi-

tator philosophia ipsius. ... Hic animi vere sunt

bona, salutaria, manentia &c. Haec non intelligit

illi, qui huius mundi opemur, amoremque re-

rum terrenarum quasi obui, foras extraque ho-

sa non sunt considerant. In ueris tamen & super-

ius iudicis omnes sententiae verissima esse, quae

superius in Orator secundo more suo exposuit.

S. XII. Alia Opuscula, videlicet liber
de Compunctione ad Demetrium, al-
ter ad Stelechium: tres libri ad Sta-
girim a diacono vexatum.

Oua modo memoramus Opuscula, in soluti-
one a Chryllostomo scripta probatur: & *scribitur*
seruasse exarato sunt, antiquum monasticum *seruasse*
viam suscepit defendendam: at huiusmodi unita
occurrit adeo probatio. Dicit quidem Chryllostomus
pag. 132. Cum super ego decernerem, *seruasse*
relicta urbe, id tabernacula monachorum accederem
&c. indeque recte inferat, primum hanc *seruasse*
de Compunctione librum in monasterio scriptum esse:
at aliud super seruasse tam stricte sumendum non
est, ut necesse sit dicere, Opusculum esse exarato
aut ante 375. aut saltem ante 376. persequam
Sanctus scriberet contra epagumatos vita mon-
astica. Itaque in medio relinquit, utrum *seruasse*
ante 375. 376. an ante 377. & solum pro
certo habeo, scriptum esse, quando Sanctus cum
monachis degebat monasterio. Illum vero ex dubio
de Compunctione libris primum esse, qui ad
Demetrium scriptus est, ex aliis ad Stelechium certe
evidetur: nam in eo pag. 143. Sanctus praeter
laudes his verbis: Quod autem hac non sint
per hyperbolem dicta, videre poteris, quicquid
ex legitur, quae ad Demetrium eadem de re
scriptum.

146 Ratio scribendi hanc librum ad Demetrium *scribitur*
monachum, fuit iterata saepe petitio De-
metrii, ut Chryllostomus ipse declarat, in librum *scribitur*
eiusdem tom. 1. pag. 128. Cum te video, beate
Demetri, assidue insistentem mihi, & multa
cum vehementia de Compunctione sermones ex-
polentem, beatum te semper praedicor, animi-
que tui puritatem demor. Neque enim fidei
poteit, quamquam in huiusmodi sermonibus vere
desiderium, nisi prius lese probe purgaveris,
sique omnibus secularibus curis superior aueris.
Quod facile deprehendas exiis, qui pari deside-
rio tenentur, in quibus tanta repentina mutatio
efficitur, ut consilium in eam transferantur:
animam quippe mundanis curis, eos vinculis
gravissimis solutam, ut sinu ad proprium na-
turalemque sibi locum aduolare. Sed hoc multis
quidem per totam vitam raro contingit: te au-
tem, o diuinitum caput, hoc semper compun-
ctionis igne flagrantis novi. Cupis tui testes sunt
noctes inlucens, lacrymarum fontes, solis diuini
amor, in anima tua perpetuo refulgens & acere-
scens. Quam igitur ex sermonibus nostris tibi ac-
cessio speranda? Nam vel hoc ipsum, quod cum
ad veritatem iam perueniret, puri te cum humi
repentibus incedere, animamque tuam alit in-
struam, lapideam appelles, quodque frequen-
ter dexteram meam coniungas ac deosculans
cum lacrymis dicat: Contere obduratum cor
meum, quanta pietatis, quanti fervoris signum
esse putandum est?

147 Certe si ut nos dormientes existeres, ad hoc *scribitur*
argumentum pertraxisti, magnam illam tuam
sapientiam providentiamque approbo: sin autem
ut tibi consuleres, tuius te excitante opus ha-
bere, nescio, quod pectus non aliunde doceret,
ita non nostra egere opera. Ut ut vero sit, tibi
obtemperabis & obsequeris nullis non ratio-
nibus permoti, tua nempe in Deum fiducia, flu-
di-

AUCT.
J. J.

E

F

scribitur
seruasse
viam
seruasse

scribitur

Auct. dolo rogatu, amore coacti. Tugratiam repen-

J. S. das velim precibus vestris, ut possimus de vitiis emendare nostram, & in presenti dignum quidpiam proficere, quod possit & iuveniet animas erigere, & remittat consistere, restitueretque. Ita humiliter more suo loquitur Chrysostomus, qui non diligenz disputare incipit de crebris dominum etiam piecum peccatis. Vellem jam sile- re & sermonia curium siliere, ita pudore affici- tur, verosque ulterius progredi, inquit pag. 130. non addens: Sed quid lueri ex silensio nostro, tabut ipse pugnam illam (cum Dei prae- sapio) clamantibus, & illo, qui nos iudicaturus est, omnia perspicere cognoscente velente reum adventum? Pag. 133. hominum negligentiam, re- rumque presentium vanitatem docet his verbis: Nullus haecenus, carissima, ita caecitium de- siderio correptus est, ut corpi par erat. Alio- quinquae gravia videntur esse, umbram & titu- di- gna esse passae. Sane qui praesentia suspexit, num- quam futurorum contemplatione dignabitur, qui autem illa despiciit, & omnia nihil meliora esse quam umbras & lamina existimat, cito magna illa & spiritualia assequetur. Hic in ipsa Chry- sostomo perspicitur.

ad Direc-
torem mo-
nitionem,

148 Libram satis prolixam & elegantem lau-
di eodem modesta, & cum laude Demetrii,
que eundem zacharoverat, ita scribens: Pauciat
autem quidem sermonem longius producere, sed
quia obediens gratia solum, & non alia de
causa hac a nobis dicta sunt, plus quam satis
erunt. N. n. probo novi, te compunctum virum
periculis tenere, & aliam posse vel sile-
reum trahere, si vellem tantum ad breve tempo-
rum potius tua vivere, vitamque illam cruci-
fixam vivere: ita ut si vellem, qui nunc vi-
vunt, compunctionem edicere, ad habitaculum
tuum te conferam: qui vero post futuri sunt,
gesta tua audient: conneat: magnam enim ad id
opem allaturam esse potest vel vix non oaratio-
nem. Quomobrem obsecro, vices mihi repen-
das, precetque tuas in mercedem tribuas: ita ut
non modo de compositione loquar, sed & tem-
plum operibus exhibeam. Quandoquidem doctri-
na sine opere non modo nihil laet, sed etiam
detrimentum magnum & condemnationem affert
ei, qui cum tanta pueritia vitam ordinat suam.

C Non enim, inquit, omnia, qui docet mihi,
Domine, Domine; sed qui fecerit & docuerit,
his magna vocabitur in regno calorum.

Alia ad
regnum
Colobium

149 Alite de Compositione liber, ut regu-
tem similiter Sicutum datus, verissimiliter scrip-
tus est a multis etas telus & approbat. Ex
desiderio tamen virum scripta ad vifi-
mandam potatem suam a Chrysostomo postulan-
tum, elase liquet, quous faceret, non pre-
sentem elegantiam dignissimum Oratori, sed divi-
num sapientiam juvenat Menochi, cui perfectus
verum mandatum concupiscit, utriusque Dei
amor ignis suggereret verba, in frigidis quoque
preloibus calidum flammam accendere noli.
Attamen cum non igitur, quantum abesse ob
eo amore, quo Suprema Majestas & infinita Be-
nitas amari digna est, non minus vero quam hu-
militer de frigore possit sui conqueitur, ita
Opusculum eadem: Ex quomodo fieri possit,
sancti Dei homi Silechi, quod imperas, ut
ab anima ita infirma & frigida de Compositione
sermones edantur? Puto enim opus esse cum,

qui in hac materia aliquid videretur est, pra
omnibus aliis hoc illam fervere & incendi; ita
ut verba, quo profertur, eandem ferro vehe-
mentem, in auditorum animas incidere valeant.
Nobis autem ignis huiusmodi non addit, sed
omnia interiora nobis sunt eiis & pulvis. Un-
denam, dic mihi, unde flammam accendamus
illam, cum neque semilla adsit, neque ligna
subiaceat, neque spiritus ad illam perfundam
adveniat, ob caliginem nempe illam ingentem,
quam vis peccatorum animo nostris obcedit?
Ego quidem non novi, sed tuum est dicere,
qui imperas, quo passio iustum tuum in opus
procedat, & congruentem finem assequatur.

150 Nos certe lingua probibemus minime. Hic de
Composi-
tione.

tionem; tu vero precare eum, qui sanas conseruit
aerde, qui dat pusillissimis longanimitatem, qui
sacris de terra pauperum, ut hunc nobis in-
tendat ignem, qui humiliter omnem infirmis-
sem soler ablumere, acionum, seipsum, gra-
vitatemque carnalem praecludere, & quomodo alia
ad celum sublimes erigere. Ab illa autem apide,
ceu ex quodam ex alto vertice, omnium ostendit
praesentis vite vanitatem emanantemque speciem.
Qui enim neque illic volare, neque in illa spe-
cula federa potuit, it neque terram, neque ter-
rena negotia, ut videre par est, videre potest.
Hinc eandem multo subditur consens. At amice
brevitatis causa muto, & solum Opusculum sicut
subiungo, ut modestissimum sicut rursus de se
viamus loquamur: Vobis itaque magna, in-
quit, hac satis sunt: nobis autem ita re-
media necessitat superest valida, quo possit su-
perbia & arrogantiam omnem de medio tollere.
Ecce illa est! Peccatorum multitudo, con-
fessio mala, qua postquam non occupavit,
ne volentes quidem finis ad sublimia erigi.

151 Quare obiter & rogo per fiduciam illam,
quoniam ex huius operibus apud Deum acquiritur
nobis frequenter precantibus maoum portigas,
quo possimus tantorum tantorum facinor pro
merito deplorare, & post luctum vitam quan-
dam amicum, & ad casum non decentem asse-
qui, ut in infernum deduxi, ubi nemo consi-
tenti potest, ea pitiamur, quo possunt repromi,
nemine nos deinceps eripimus. Duce enim hic
erimus, & nos a vobis magnum percipere fru-
ctum poterimus, & vos ad beneficia conferre
maxima valebitis. Cum autem illi advenimus F
ubi nec amicum, nec fratrem, nec pater juvare
poterunt, neque nobis panes dantibus adesse;
oculis dumtaxat erit in societate & densa teno-
bit, omnia consilientis expectet, immortale
lupulicum laere, omnia devorantis flamma ef-
fretum nunquam contemdem m efficit. Ita hu-
militer Chrysostomus, & nemo ex elegantis
verbu inferat, ipsum vel unius graviter potuit
consensum. Alii fuisse: nam profudam Sicutum
humilitatem patum natus, si quis hic velit rati-
onari.

152 De tempore, quo scriptum est Opus
opus satis ad Sicutum monachum, a demum
dilectum direpsit dectum, non curantem inire
Tillemonium & Neofucum. Ego illud sicut
dilectum scriptum, aut etiam caritatem amicum,
huiusque opinionis me ratiis allegato, ut eco-
fessionem Opere scribendi efficeret, organum su-
perjuro, Hic Sicutum sicut vix potuit, sed
moribus valde corrupti, ut sicut in lib. 3. tom.
2. pag. 213. ubi adulterii usus, falsaque &
alia

quoniam
homo
vultus
verba com-
positum
dicit.

Ex capite
vix potuit
sicut fuisse.

A ultra vitia perfringantur. Amabat tamen Stagirium, utique amplius erat vitium manifestum, minus posse. Nosti enim, inquit ipse Chrysostomus loco ubi supra, plane nosti, cum te ille nimium antea diligeret, teque omnium loco haberet, ex quo te ad monachorum vitam traxerunt, afflicto omnia ille quam exstinctus sit. Rem enim ille te facere turpem, ac majorum suorum splendore indignum, gloriamque tuam te decorare dicebat: & osi uisura illum necessitas eorum, te forsitan abdicasset. Stagirius autem ab infansia sacras litteras diligeret, ut loquitur Sautius lib. 1. pag. 157. & quando secularis erat, basilicum duxerat vitam, ut testatur Chrysostomus lib. 3. pag. 226.

153 Diabolus vero, relicto patre, ad vitam transiit monachum, sed non statim tunc cum severo iactant monachos Dio servierat, quantum pollet, deus demoni venatione, consecutus est. In monasterio autem ipsum cum Chrysostomo vixisse, si quis ex verbis Sautii non dandi. De arreptione ipsius a demone Chrysostomus pag. 156 sic loquitur: Cum ab initio iocundus ille demon animam invadit tuam, quo cum ceteris prostravit orationem, non equidem tunc preces aderat, gratiasque ego eodem ipsum Dno: didici tamem omnia diligenter, ut locus ac si ipse afflicti. Nam Thophis Ephesus utriusque nostrum amicus, prolebus ad me, eundem mihi per ordinem retulit, distortis manibus, tortos oculos, ora spumantem, horrendam illam & confusam vocem, corporis tremorem, diuturnam sensus privationem, vitiumque terribile, quod ea nocte ostensus est. Suum enim quendam ferocissimum, maxima vi huius inquitur, in te insilire iugiter, atque tecum conarere arbat. Cumque is, qui iuxta ordinem, ea visione turbatus, expectatus esset, invenisse te rursum a demone vexari.

154 Cum igitur hac ille denunciaret, tantam faceret mororis nebula mihi offudit, quantum hic ipse durissimus demon caritati tue. Postea vero quam me ex serbo ac diutino dolore collegi, nihil mihi jam in mundo grave, nihil dulce videbatur: sed cum olim vacillarem laicali consuetudine habuerim, ac reprehendere solium sum, tunc maxime ad pulsus sum, majorque effectus est, ac deficiunt tibi dilectionis tue: quippe ea est alium tristitia uisura, quae amicitiam peragere conluevit: idque ex eo liquet, quod inimicitias quoque facile revocare in gratiam possit. Nullus enim fere tam immanis, tamque insanus est, qui si videat gravi aliquo casu augi inimicum, adversus illum servare odium possit. Quod si inimicorum quoque miseremur, coique amborum habemus loco, cum grave aliquid aique imperatum illos perpetui videmus: considera, quos, diligenter, quid me pati, quove esse homo necesse fuerit, dum cum, quem ex omnibus maxime diligo, quemque non minus quam me carum habeo, vexari seerime, ac morore deficere audirem. Noli itaque putare nos vexationis tue immanem, fomenta tibi consolationis admove. Est enim a perturbatione illa, ac dejectione diaboli lum Dei gratia liber, buxationem necessitate ac doloris aequas partes mihi tecum vendico: atque in hoc mihi credens, qui ita oportet, diligenter noverunt. Hec de faciliore in casu amici Sautius.

155 Ingentem vero ipsius ex variis causis mororem amplius pag. 155. his verbis: Videtur itaque una esse causa mororis tui, oequilissimi

licet huius demonis insensu: verum ab hac veluti radice plurima tristitia oriri, si quis recte perspexerit, animadverteret. Quod non ex modo modo colligo, sed ex illis, quae a dum adesses coram, te lapsus conqueverunt audivi. Primo te super, cum laicali more viveres, nihil tale passum esse: sed cum teipsum mundo crucifixi, tunc in morbi lenium venisse, quia laes res p. illi in perturbationem inque desperationem conjicere. Secundo, quod quam plurimos noveris, dum delicate viverent, hae peste correptos: eos tamen parvo post tempore ita ea infirmitate liberatos, ut perfectam integritatem restitui & uxores ducerent, & plurimos procrearent liberos, omnibusque vitae praestantibus commodis fruerentur, nihilque postmodum tale pateretur: contra, tu cum totum tempus in jejuniis ac pernoctationibus, & reliqua vita austeritate contriveris, nullam argumatur tuarum liberationum balneum inveniri. Terio, quod cum sanctus ille vir tantum in reliquis viris potentiam ostenderis, nihil ejusmodi poteris in tua dilectione perficere, oequilime, neque illi, qui cum illo erat, illo aiam in hoc genere potentiorum, verum omnes, te infelix, hae te cum robore dilexerint. Ad hac alix ex parte omnium te agi dicebat, quod ita animum tuum vis mororis occuparet, ut lapsus parum abdit, quin ad laqueum, fluvium & precipitium atteraris.

156 Quinto deinceps loco, quod aequales tuos & consubstantiales, qui tecum vitam hanc inierunt, tranquille agentes aspicias: te vero ignis procella adhuc expositum, & quod omnia profecto miserum est, carceri additum. Neque enim his, qui ferro vincti sunt, ita lacrymandum asserbat, ut his, qui huiusmodi sententiae colligati fuerint. Aliqua & aliud esse praeterea, quod maxime te turbaret: verum enim ac se trahere, ne si illa parce sentias, maxime apparuit, quae in commodis afflicta sanctos illos, qui te principio susceperunt: quippe summi viribus atque opibus fructum, atque indignatione concitatum, cuncta adversus eos summa audacia molitorum, pariturnem nemio, qui sibi ex illorum numero occurreret. Ex haecenus quidem potuisse matrem rem gestum notitiae patris lubescere, sepulchroque illum laepe, cum de te inquireret, fore autem ut processu temporis deprehendatur causa hanc matris simulatione, jamque ille & ipsi, & montes accerrime imminet. Postremo, quod omnium malorum supremum culmen est, nullam tibi certam esse futurorum confidentiam dicebat, neque apertum scire, si quando futurae morbi huius abolitionis atque liberatio, cum lapsus hanc expectatione habita, rursum in eandem matrem invideris. Hactenus Chrysostomus de causis maximi mororis, quae Stagirio affligebant.

157 Hanc vero dolorem cum lenire, suffraganque illum aequilissimo Stagirio mitem reddere desideraret S. Chrysostomus, ut virum adire possit, capitis dolum impedire, tres libros satis praevalens ad ipsum emiserit, eosque inchoavit verbis signavit: Oportuerat quidem, o amantissime omnium Stagiri, nos tibi nunc adire, etque in erumnarum iurum conurbationem transire, & opere juvando, verbis exhortando, cunctaque rlylica pro virili nostra parte inferendo obsequi, partem aliquam lenire mororis: quomodo vero & corporis malx valeretur, & intellectus ius caput nostrum dolor, domi non maiore compulerunt, oequilime: tanti lucri ministerium abstulerunt: jam quod reliquum est pro consolatione tua,

158 Ingentem vero ipsius ex variis causis mororem amplius pag. 155. his verbis: Videtur itaque una esse causa mororis tui, oequilissimi

September Tonus II.

quibus
fragilis
et
effugit

vere liber
ad ipsum
veritatem
dum
horrendum
fuerit

Aug. 1. 3. tus, pro utilitate nostra, hoc, ut faculas esse
inducere non negligimus. Profuerunt enim
ad tibi feriens magis ad patentes adversos calui
fortissime ferendos. Sin vero diffideat praesentem
corae, certe vel in ulla non officium deduxerit, ni
hilque omisit diligenter non toololabitur, melio
rius animo esse in reliquum faciet. Is enim, qui
cunctis impleverit, quod ad legatos dolores maxi
me conferre arbitratu fuerit, etiam si nihil aliud
peragat, vel cogitationis litem atque conficiunt
acculatione liberatur, criminumque onere depo
sito solam modicum faciem perferrae coitior.

188 Si igitur ex illorum officio ouero, qui
Deo familiariter coniuncti, plurimum apud illum
potuerunt, nunquam profecto oras & obsecrare
pro mihi carissimo capite desisterent: quoniam
autem huiusmodi vires itaque confidendum mihi
lectorem meorum multitudine subulis, verborum
concolationem tibi affare conabor. Nam & illi,
qui corpora mala valetudinibus laborant, cum
medicorum sit fugare dolores, infirmis tamenque
comperere; non tamen famulis, qui tunc in mi-
nisterio, interdicitur verborum conlatio: imo
vero hi maxime tunc, qui plurimum in confolato-
rio verbis utuntur, cum erga domos bene affecti
sunt. Si quidem itaque dictum fuerit a nobis, quod
hanc immensum dolorem tuum possit exstingue-
re, factum erit, ut optemus: sin vero hauiusmodi
nihil inuenire atque loqui pauerimus, volueram
tamen nostram, ac propolium ille approbabit,
qui per beatum Paulum flere cum cunctibus, hu-
milibusque condolere possit. *Hæc de cunctis sue se
de ratione Operis scribens cunctaria sibi modestia
Sanctus, non adduci carendi mereris Scagius jam
dedit, ut sic regularetur in materiam.* Deinde
per multis eloquentis dispensat de providentia Dei,
non malis tantum, sed bonis etiam in hoc vitæ
varietat affectibus extremis ad ipsorum utilita-
tem: & bene se dispensat, quæ librum primum
finit, elicit conuersionem: Itaque quod diuine
derelictionis signum videret, id ejus summi in
te affectus & amoris est argumentum.

159. *Secundum vero iacobus hoc modo: Et
illa quidem de Dei providentia, utque illi non
averant & avertant, sed & admodum diligens
hoc te exerceat modo, diavole sufficiat. Quoniam
vero alla etiam ex parte vehementer tanqui quæ
sua es, quod sapienter demon vel pelago,
vel principio, vel alio quovis tali genere vitam
tibi eripere fundat: age de hismodi quoque
cogitationibus, pauci differamus. Neque enim
solum demonis illi illud consilium, sed etiam
meretrix, imo vero ipsi meretrix quidam dæmoni-
um, forsive vero meretrix soluta. Hinc porro
meretrix asserit consuevit exemplum: *quædam* C
que Teffamentis addidit, magistra ventibus al-
legatis. Inter alia enim dicitur: *quædam* C
uoluerunt ex affluentiis illa jam non alienant.
Tanta enim audio, iugis pop. 180. tibi acci-
dente potius incrementa, ut non jam cum ado-
lescentulis illis, sed cum magnis admirandisque
viri virtute cotendat. C. Tertius libet ad eun-
dem tenuis sum, in Saulis proferat initio,
quod tale est: Sufficiens quidem poterat es,
cum dicta foret, ad extinguendum meretrix flam-
mam, atque persuadendum meliora es itaq; iu-
liore est animo: verum ut consolatio sit cumu-
lator, & huic librum adhibere institui. Hinc
ipse de propriis Operis fide obsequens, apud
ad sufficiat quilibet consulendum.*

160 De tempore sequendam opinionem sententiam

Porro et Tillmanns, qui existimant infirmum
 simul incurabilem in aeternam perniciem a Chry-
 sostomo. Sensusque quidem libere ad Stagirium,
 Graece ipsi Stratonem, non abieceris Stagirium, ut
 verba Graecè male expressit Valesius, scripta esse
 postquam ad doctrinam pervenit erat San-
 ctior: sed ipsius auctoritas exigentiam non pru-
 dens, si faceret Musaeonem, hoc ipsi spina-
 nem sequatur ad catenae, quae exanthematibus,
 Alio Operi intro, quod dicit non 157., ita in
 Mente praece extenuatur Musaeonem: Alio-
 quaque (ipsis verbi) Stagirium Antiochae tuas
 degentem; dumque ait le domini mater conditum
 ad infirmate corporis, non posse Stagirium idcirco
 lubudicere le eadem in urbe commorari: non fi-
 tuum in delicto et in morium recessibus depul-
 sit, hoc ipsum, ut videtur, didicisse erat. Per
 hoc tamen mihi non videtur, Antiochae
 fuisse Chrysiotomum, dum scriptis ad Stagirium,
 nomen fuisse dixerim. Non in primo nomen erat,
 ut Chrysiotomum locum diceret, uti degebat, cum
 ille hanc talem Stagiris esse cognovit. Secundo lo-
 cus huius tam longe non aberat Antiochia, ut Chry-
 siotomus non potuisset ad urbem ad Stagirium ve-
 nire. ubi corporis infirmum fuisse impeditum

161 Quod porro in certis suppositis Monofamiliaribus, Stagium Antichia tunc degisse, existeret tantum minus incerta, est quam illud colligitur Tullioemoris Nae 11. Chrylothemoris lib. 3, pag. 223. ubi Stagium, et ad zelandum, ad carcerem, et ad balnearum testibus, ad puerperum deploratum, ad multiplices morborum vicissitudines inferiarum generis insensibilem: iudex constituit Tullioemoris, cum fuisse in arde, ubi illa erat, et versifamilis Antichia. Perum incerta est illa confusio. Etenim, si amicus viceris Samitis, ubi Stagium illa illa ediret, et non potius locum sit, in ipso hinc erant, Stagium vero agnitionem, malum minus inferis perurere, poterat Stagium ad emula loca se deesse, et nisi non in ipso hinc degeret, si solum esset in monasterio aliquid ubi hinc viceris. Cetera Stagium emula ediret loca, non functionem consequeretur, sed spe sua fransit, domum redierat, et sic Chrylothemoris lib. 3, pag. 279. Cum igitur illa edire non poterat aliquid ubi, et si non in arde, sed in monasterio suo degeret? et si supponamus tantipier, ipsum fuisse Antichia; tunc etiam certum, illud non fuisse Chrylothemoris? Quia enim arde, Sanctum nostrum non fuisse impudenter sua infirmate, qui minus rei sentia molis edire scriberet, tunc vero aliquid impudenter fuisse infirmatum, non commoverent in eadem arde amicus edire non possit?

161. Nunc ceteris fidei, quibus induitur ad
credendum, in monasterio positus, quatenus in disce-
ssat, Opes illas fuisse carumque. Primo Chry-
sostomus infans, se monachum fuisse, dum his-
toricus primum a demone corripitur et; nullius
verbo innuit, se postea morbo caecum fuisse An-
tiocia redire. At verissimiliter non fingit, sed
infans deforma manifestam morbo fuisse causam.
Secundo aut Chrysostomus lib. a. pag. 181. Phi-
losophique hic, dum tua narrare conatur, com-
poneretur. Atque verissime non est, spiritibus ad
Singulari narrata plurimi fuisse Antiochia, ut
ille patri ipsius iuniorum. Hinc hinc agitur non
fuisse Antiochia videtur intelligimus, sed de mo-
nasterio, in quo degens Chrysostomus. Itaque
probabiliter confutatio, tres libros ad Singularium
scriptos esse anno 377. aut 378. interponam ad

prolati,
et huius
speciem
in salu-
dine ave-
nit aut
128.

Lecturæ
Specimen

in prima
pulsione,
etiam in
vita illam
esse suam
sua am-
pna.

**Journal of
the
American
Statistical
Association**

C

100

[illegible]

1

pro
div.
pro
div.
affa
871
17

A speluncam se recipere Chrysolomus, ut solus ibi habitare s infirmitatem vero dicit, de qua initio loquitur, aliam fuisse ab illa, qua Antiocheni redire credebant, & sequi adeo fuisse gravem. Fecit tamen rationem, quas allegavi, non tam graves esse, ut tempus transiret Operis unius firi certum.

B Georgius Alexandrinus apud Savilianum pag. 169. varia narrat ordine naturali superiora, quae vult Chrysolomum conegisse in vita monastica. Primo exponit apparitionem Apostolorum Petri & Joannis, quae significat enim Sauli in exponendis sacris Scripturis perniciem, si vera est. Nam S. Joannes ut Scriptura volumine tradidisset dicitur, Petrus claves. Tunc vero visum testis citatur Hyschias, qui eam narrasse fratribus affectur. Max. pag. 170. Georgius referre incipit aliquam miracula, ammirans nobilium Antiochenorum capitis & vultu male Sauli parvitate liberatum: deinde Antiochenum alterum nobilem, Arabolam nomine, qui lapsa erat infirmitas, emundatum. Post alia quaedam de sancti Basilii ad vitam monasticam, adjungit pag. 173. miraculum de oculis dextero restitutum eundem Episcopum, & non aliud de sancto Iuliano fuisse oculum affirmat. Verum ista omnia magis incerta sunt, quam ut attentionem nostram mererentur: neque place de his addenda crederem, cum incertum videretur, fideri vero Georgii non satis probata sit. Hisce igitur breviter perstrinxit, rediens ad certiora.

§. XIII. Sanctus morbo coactus redit Antiochiam, ubi ordinatur diaconus: gesta tempore diaconatus, & scripta varia.

Palladius in Dialogo pag. 47. expostita vita auctora Chrysolomi in speluncam habitantis, ita pergit: Cum autem sibi opem ferre non posset (in corpore infirmum,) rursus ecclesiasticum portum apprehendit. Atque id divina providentia opus fuit, quae ad utilitatem Ecclesiae eam per infirmitatem a monachum vitam laboribus retraxit, ut necessitate impeditus a speluncis avelleretur. Inde postquam altari annos quinque ministrasset, a Melecio diaconum ordinatur. Ultima verba ex Graeco restitui sic reddemus Latine: Inde ordinatur diaconus a Melecio, & servit altari annis quinque. Sic in Epitome vita apud Basilium pag. 127. Rursus redit ad Ecclesiam, & ordinatur diaconus, & claruit annos quinque. Cressetius Socrates lib. 5. cap. 3. a Melecio ordinatum esse diaconum.

C Melecius autem, qui post mortem Valerii imperatoris ab exilio reversus erat Antiochiam, obit anno 381. tempore concilii Constantianopolitani, ad quod profectus erat eodem anno, versumque vixit tempore, cum obierit circa mensis Maii aut Junii, quatenus apparet. Certe non videtur obisse Xth. Februarii, ut credit Blandus, quia ille die fuit solus.

E 165. Ex hisce sequitur, ordinationem illam non posse fuisse post priores menses anni 381. Si modo consideremus, Sanctum quinque annis fuisse diaconum, & ante diaconem presbyterum, antequam consecraretur episcopus, quod solum mense Februarii anni 393. videmus, nullum restitui du-

bium, quia ordines ad diaconatum continere auct. anno 380. ad finem vergente, aut innate anno 381. Hinc antequam, Chrysolomum anno 380. redisset Antiochiam, & post restitutum eidem munusque sanctitatem eodem anno 380. aut tanto 381. diaconum ordinatum. Si ordinatio facta sit anno 381. quinque annis diaconatus & diaconem presbyteratus habemus ante ordinationem episcopalem fuit augmento saltem notabili 2 si vero congerit anno 380. septemdecim illis annis aliquos menses accesserunt.

E 166. Socrates lib. 6. cap. 3. relate ordinatum huc subiungit: Postquam Melecio mortuo Constantianopoli; (illius enim profectus fuerat Melecius propter ordinationem Gregorii Nazianzeni) Joannes a Meleciatorum consorcio recedens, nec tamen Paulini communionem simplex, tres annos continuos in summa quiere vixit. Hec ut intelligantur a lectionibus minus peritis, pauca breviter observanda sunt de diversis, quae Melecio occasione vixit erat Antiochia, quae ut ritem tempore durabat. Melecius tempore Constantii imperatoris Arriani electus fuit patriarcha Antiochenus, adveniensque Arriani, qui eum suis partibus credebant additum. Hinc licet Melecius statim se palam professorem Catholicum & orthodoxum, aliqui ex orthodoxis eum habebant suspectum, nec eum Melecio communicare voluerunt. Et de causa Lucifer Calvianus, Sedis Apostolicae legatus, anno 364. Paulinum Antiocheni ordinavit episcopum. Huius ordinationis duce ecclesia Antiochena habebat episcopos orthodoxos, & ex duobus partibus Antiochia erat divisa, alia adhaerens Melecio, alia Paulino. Meliti laborum frustra, ut eam tollerent discubant. Si credimus Socrati lib. 5. cap. 5. pau inter utraque partem tanta erat contentio, ut mortuo interito, alter solus deinde Antiocheni Catholicus praefectus, nullo in locum desundi substituitur. Verum ea conditio, si facta est, certe non fuit servata post mortem S. Meleci, sed in locum desundi illi. Huius est Flaviani, nequaquam laborante S. Gregorio Nazianzeno, ut quis Melecio substitueretur.

S 167. Petrus igitur dubitavit Chrysolomus, qui S. Melecio semper adhaeserat, an similiter adhaerere deberet Flaviano, cuius substitutionem diviso erat comminatus; Sanctumque revera dubitasse, & utrius parti tribus annis se adiunxisset. Vult Socrates. Verum Tillamontius Nota 13. S. F. eratam refutat, tanquam improbabili hic norantem, eoque occasione multos ipsius de S. Chrysolomo errores recitat. Inter hos ille est, quem statim allegatis verbis subiungit hoc modo: Tandem vero post obitum Paulini, ab Evagrius ejus successore presbyter ordinatur. Citum enim est, presbyterum ordinatum a Flaviano, antequam Evagrius Paulini successerat: indeque manifestum non est aut probabile, Sanctum totis tribus annis a communionem Flaviani abstulisse, licet forsasse aliquo tempore dubitaverit, utri episcopo, Paulino an Flaviano, se adiungeret, quia Melitiam Flaviani, viri alia praeciori, tanquam sperata poti contrariis, multis imprecabant. Georgius Alexandrinus pag. 176. ex datis, opinor, Socrati verbis assertum, reversum esse ad monasterium post ordinationem suam, quod manifeste ante tribus. Verum rectius ille ad monasterium non fuisse congruit verbis Palladii, qui assertum, Sanctum quinque annis altari ministrasse, inaneque utcumque, id eam fuisse Antiochia, nec in monasterio.

etiam in
Socrate
qui totum
anale dicit
hanc rem
fieri 2
idem.

E

atque Flavianus
episcopus
fuit post
obitum
Paulini, non
de proba
tione.

S. F.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

AUCT. *offerit. Quare nos summo illi travi auctoritas quies, offerat a Sacrae, nec radices ad monasterium in- de versimiliter confilior, facti sunt probabiles.*

168. Iam Sacrae etiam plus videtur infirma- re, praefertim cum subdus, Chryllosum ab Egegia presbyterum ordinatum; qui supponit, aliam fuisse a Flaviano communionem. Hoc em- alio solium esse, vocant ipse Chryllosum verba in primo sermone, ubi presbyter erat ordina- tus. Nam in eo tom. 1. pag. 442. de Meletio & Flaviano sic loquitur: Sane cum priorem illum patrem amissimus, qui & hunc nobis genuit, 10 angustia nos nollem erant. . . Verum ubi hic advenit, & io clara luce vilos est, efficit ut omnis illa angustia evanescat nubes praeterierit, & omnes molestiae evanescerint. Neque lesim nobis luctum illum exemit, sed adeo repente, quasi idem ille beatus & temulo rediit in hunc thronum denuo ascendit.

169. Rursus in Homilia de S. Meletio tom. 2. pag. 312. hoc habet. Benignus enim & clementia Deus, miseris nostri dolores alium elio nobis dedit Paforem, qui virtutis illius accore referret. Qui cum eodem sacerdotis, humilis & lugu- bri veste non solum exiit, & dolorem exstinxit, beati autem Meletii magis memoriam renova- vit, Hec omnia sufficiunt, ut credamus Chry- lostomum partes Flaviani, quem multis alius laus multum laudavit, semper fuisse servatum; licet in- tie caute forsasse praeservit, & cum amore vana solitaria, tam sibi divinis ecclesiae Antiochena, a consilio suscipienda divinis obliuere potera- Nominis atque casura, quibus Meletiani Paulina- omnes impediunt, efficeret potera, ut illorum con- fessionem fageret sanctus. Certe post aliquos annos in Homilia de Anathematis Meletianer suos gra- vissimi verbis ad censuram ejusmodi reprehenda- ut videri possit tom. 1. pag. 691.

170. Tullientius art. 21. scilicet aliquid lauda- bile, quod Chryllosum narrat Hom. 46. in Asia Apolloniam de solali suo, ad hoc tempus non ma- reuocandum, sed ipse etiam Chryllosum as- turbandum suspicatur. Scilicet hoc translatum me- reat. Sanctus illic fuit praesens: Dicam aliquid, quod uni familiarium meorum accidit. Resse hic expressa sunt verba Graeca ex editione Frontonis Dotat, sicut et ubi ubi illi ipsi quibus verbis.

C. Ad apud Montisaneum propter hoc se exprimeant. Dicam aliquid, quod & mihi & familiari cui- dam meo accidit. Nam illud & mihi non est in Graeco. Res ipsa apud Montisaneum Latine sic exprimitur: Cum ira Dei incidere, & ille admo- dum juvenis esset, atque in diaconorum ordine: abluente tunc episcopo, cum presbyterorum vul- lus curare; una nocte coelestem & remora bapti- zaretur multa hominum milia, & simulacris ba- ptizabatur omnes nihil scientes. Hoc ille pri- vatim accipiens, & contentos & decessores allo- quebatur, de alia nulla re, quam de mysteriis tantu m, quod omne non concederet accedere non initiatos. Huoc putant multum ambicentem prin- cipatum hoc facere. A ille eorum opinionem ni- hili faciens, non perrexit divinus id agere, sed cre- scivit statim; numerum quando cessabat necessitas.

171. Scilicet laudat Chryllosum, Antioque illum deo praesentis iustitiam affluenti, quoniam quia legitima gratia ignorantes instruat ratio: resse vero sufficit, quando sublimis erat necessitas. Ceterum inquit estimare, diaconum illum fuisse ipsum Chryllosum: cum quoniam dicit, id even-

disse eundem fuisse totidem, cum clare videtur a se distingueret: & consequenter incertum est, an res convergeret tempore diaconatus Chryllosum, an eundem. Iam si consideremus tempora, facile videbimus, rem non contrahi, quando Chryllosum erat diaconus, sed prius tempore Meletii casulatus. Nam asserti Sautur, abluente tunc episcopo, diaconum illum suscepisse curam igo- rantes instruendi. At tempore diaconatus Chry- lostomi episcopus Antiochenus nunquam ablu- tamis tempore, ut videatur error potuisse diacono necessitas illa instruendi ignorantes: ille vero facile prius poterat tempore casulatus Meletii: eo etiam tempore Chryllosum erat juvenis, qualem asser- tis fuisse sedalem suam, dum illa praegrebat.

172. Mercellianus in Chiracato ad annum 398. de Chryllosum ait: Ubi (Antiochia nimirum) per quinquagesimum continuum diaconus, multis divinitus edidit libros. Ex hisce Sancti Scriptis aliqua assignabimus inferius. Baronius ad annum 382. num. 53. & seq. existimet, Chryllosum non solum multis in diaconatu scripsisse, sed etiam vana perorasse ad populum Antiochenum illa tem- pore. Verum Chryllosum ipse hanc opinionem aperte est contrarius in laudat multa sermonum quoniam habuit, cum presbyter fuit ordinatus: clare- eum ibi ostendit, se ante non dixisse ad clero- nem. Panta hoc transire. Tom. 1. pag. 437. sic populum alloquitur. Quandoquidem tantam aliam subivimus propter vos vestramque caritatem, qua nihil violentius aut imperiosius, ut qui nos huc admodum dicendi peritos ad dicendum pertraxit, effecitque hoc palatium prout nunquam ausiger- mur; sed semper in auditorio ordine quieto silentio frui solentus. Circa flecti iterum alii: Opus quidem erat nobis & prius tutela (praesent, quoniam prebat) dum soli vana degeramus a ne- goniis liberam esse. In Homilia 16. ad Populum Antiochenum tom. 1. pag. 162. dicit: Ecce se- cundus hic annus est, ex quo vestre discreta- riati. Illam veram Homiliam secundo item saeculo- datis anno distam esse videbimus fuisse. Itaque publicat ad populum non differat, quando diacon- us erat Chryllosum, ut jam observandi Tul- lentianus. At multa praeterit in tempore scripta vulgavit, ex quibus aliqua investigabo.

§. XIV. Tractatus ad Viduam juniorem F geminus: liber de Virginitate.

I. Nec prius Sancti scripta tempore diacono- tus numerandum existimo elegantem tracta- tum, quo Chryllosum consensit ad viduam Theresii viri primarii ante iuxtam, quoniam ea de causa inferitur ad Viduam juniorem. Porro hic tractatus fuit certo scriptus post tra- ctatum Valenti imperatoris mortem, quo enar- rantur pag. 345. ut non duo praeterit. Nam de clade tunc accepta sic loqui incipit pag. 344. Et quoniam huius belli mentio incidit, ma- gnum mihi viduam agmen occurrit, quoniam alie olim ex virorum quidem digni- tata plurimum splendoris acceptant, tunc vero repente omnes nigra ac luctuosa stola uncta omne tempus in lacrymis ducunt. Huc saltem est dubium, quoniam de Theresia lo- quatur,

*Tractatus
ad viduam
juniorem
liber de
virginitate
173.*

*173. Scilicet
laudat
Chryllosum
ad
viduam
juniorem
174.*

*174. Scilicet
laudat
Chryllosum
ad
viduam
juniorem
175.*

*liber ad
viduam
juniorem
176.*

A quare, quando dicitur uerum ipsius timore quasi amantem, et quod vir ipsius ab eo tempore, quo dandam suscepit, usque ad hodiernum diem in bello & preliis uisetur, verecundiaque & probis, quibus undique afficitur, magis quam ex calumniasibus tibi.

174. Nam Theodosius bellum contra Gubios, quo Felices perierat, solus praesentis est, & cum ipse conficiat anno 379. & 380. sed ante annum 381. tamen non uolens de Gubio uictoriam, ut eorum compesceret insulsum, de quo Chrysostomus multa subiungit, ita pergit: Quod eorum antea nunquam, nunc evenit, ut barbari propriam relinquere regionem, multa studiosum militia regionis ostra percurrerint, & agris incensis capitiueque urbibus, domum redeundi omnem cogitationem abjecerint. Multa etiam de Barbarorum illorum insulsum subiungunt. Quare cum res Gubiorum maxime labore capisset anno 381. & pax cum illis secuta sit anno 381. assiduo tractatum illum fuisse conscriptum anno 381. Etiam si qui quis anno 379. quo Theodosius factus est imperator, nec anno 380. quo Chrysostomus eger Antiochiam rediit. Eligendus igitur annus 381. aut 382. & prior quidem mihi apparet probabilior, quia de Gubiorum arrogantia iam multa dicuntur, ut ea uix dici pariter uideatur anno 381. De bello illo Theodosii cum Gubis uideri potest Tallemantius tom. 5. Imperatorum in Theodosio.

hanc de
morte do-
mestici
Lator, ho-
misticus
alium se
impar.

175. Occasse scribendi res datur illius uisus, quo post annos quatuor matrimonium cum Therasio, uire nobili, pro & probo, quem breui ad praefectorum thronum sperabat erubundum, hunc tam dilectum coniugem immatura morte amiserat. Hanc igitur uisum consolandum illo Opusculo suscepit Sanctus, postquam prima mareris uolentem sanabili corroboraret, ut ipse circa initium dcloraret. Audiuimus enim, inquit, a patre tuo, confidendum posthac esse: oam & famolas, qui paulo honoratioris sint, audere de his rebus prolixius inferre sermones; imo casternas quoque mulieres, atque eas, qui aut genere tibi cognatas, aut alia quavis ratione ad hoc munus obducunt sunt idoneae. Quod stillarum sermones admittit; valde confidimus, ac pro certo habemus fore, ut nostris oam contemnas, sed quietem ac tranquillitatem, quoad poteris, ipse audiendus adhibeas. Porro Chrysostomus non solum priu exantibus uisum illam consolat, sed non obscurum uideant, ut ne alium ducat merorem, in uideat uero permanas, solamque Deum quare. Donec igitur, quemadmodum dicebam, ait pag. 341. cum beato Therasio uivebas, cum ille tibi honorem tuorumque commodorum studium praestitit, cuiusmodi a viro expectanda erant. Nunc autem illius loco habes Dominum omnium Deum, qui cum antea tibi affuit, tum uero id aune multo impensius ac cumulatio facit. Pag. 347. Calum quare, & omnia quaecumque ad vitam illis dependam conducunt, ac oibis eorum, quo hic fiant, ledere te poterit, ne ipse quidem teocerarum imperator, dummodo ne oobis ipse nocemus. Nam etsi qui bonis implet, etsi corpus concedas, nihil horum ad nos, modo animus nobis incolumis maneat. Plura non addito: ad histeria non pauca ex eodem Opusculo iam ante reuocari.

Ad eandem
probat.
hanc pro
de uo uo
rando Con-
paga.

176. Apud Mansuetum tom. 1. pag. 349. hanc aliam subiungunt Opusculum, cui hoc praefatus est mulier: Eisdem ad eandem de non Septembris Tom. IV.

intrando coniugio. Titulus illa insinuat, Opusculum illud quaeque dicitur esse ad uisum Therastii. Praeterea huius sententia sententiam ipsum de non uerenda coniugio: nam quod in prima Opusculo variis locis iusserat, ad in hoc multis omnino persuadere argumentis uisum. Verumtamen, quia Sanctus in illo Opusculo non omnia nominatim uideamus, sed amos generatim allegatur, Tillamontius art. 12. & Mansuetum in Manin pag. 337. existimant, non fuisse scriptum ad eandem uisum, sed potius esse sermonem pro concione deditam. Mansuetum ad colligere in consuetudine Opusculi, quia illud claudis hoc mata: Quoniam ipsum (Christum) decet omnis gloria, honor & adoratio &c. siest concludere fuit hominis. Hanc, inquit, concionis epilogum esse nemo non uidet. Quare vel in titulo illud: Ad eandem, a librario quodam tenere adiectum est; vel, si eam orationem ad Therastii uxorem uer miserit Chrysostomus: ipsam postea hominis morte concinnatam in eorum reuocari. Veram hanc epistolam deinde minus inhaesi in Vita pag. 97. sed debitas, libraria sit an familia.

177. Quidquid illi scripsit, mihi uideretur liber cui tractatus esse, non hominis ad populum. Neque enim solibus Chrysostomus ita eam sermone ad uos hominum genus dirigere, sicut hic liber ad solas dirigatur uideas. Nihil enim in tota tractatu inuenio, quo uincit possit, sermonem dirigere ad circumstantem multitudinem. Quod uero spectat ad consuetudinem, ipse Mansuetum de eo sic ait: Hanc uulgata consuetudo deest in Colbertino (edice), estque fortasse additamentum librarii. Major igitur suspicio est, additam esse consuetudinem illam, quam titulum. Praeterea, nisi consuetudo eorum esset Chrysostomus, ex ea non fieret tertium, hominis potius esse, quam librum. Certi in fine Commemorii in Epistolam ad Galatas similis reperitur epistola; arguetur ex illa legitime concluditur, Commemorii illam, sicut mata claus, ad populum fuisse peroratum. Praeterea Sanctus tandem Sanctissimum Trinitatis adscribere in scriptis Opusculi eque ex in hominis, licet illud ne subique secreti. In hoc autem Opusculo mentis sit de Christo ante consuetudinem, eoque occasione uiuari etiam potius ad ipsam cum Patre & sancta Spiritu laudandam. Haec probabilis mihi apparet, titulum esse legitimum, & hoc quoque Opusculum in dactylorum caratam, & inscriptumque aut uolens, ut uenit praefatus.

178. Ceterum, quidquid sit de tempore scripti Opusculi, Sanctus scilicet suadet, ut uisus sententia nuptias non contrahat, sicut Apostolus uirginitatem suadet, non uera precipit. Hanc mentem suam iam ante declarauerat, & in hac istam dcloraret uerbis: Hanc non, quo necessitas iudicaretur, attulimus; aut quo illis, qui in uidiuare permahere uolunt, condemnaretur; sed hoc unum corroboratio admonitioneque nostra agens, ut ne terro perpetuo affixa harere uelint, sed semel solute in libertate maneant, ad calum aspirent, eadem uendi rationem adhibeam, ac iunctum Christo ea omnia praestent, quo ita conuenient, quo taurum nacti sunt Sponsum: quoniam ipsum decet omnis gloria &c.

179. Mansuetum in Vita Chrysostomi, pag. 97. post Opusculo modo memorata de alio molis maioris ita loquitur: Longissimum & castrum de uirginitate librum, qui plurius sexaginta octo paginas implet, emisse Joannem potius.

AUG. Aniochiz, & ansequum presbyter esset. Quod enim Aniochia evideri, ipse testificatur Homilia xix. in epistolam ad Corinthios his verbis: Si autem primum es, qui dicenda essent de virginitate, nemo nos negligentia damnet. Integer enim liber in hunc locum a nobis est editus: cum quem posuimus accuratissime & diligentissime omnia illic persequuti sumus, super eadem esse diximus, ea rursum hic exponere. Locum porro illum, quem Hom. xix. in Epistolam t. ad Corinthios in argumentum sibi proponit, scilicet, Bonum est homini mulierem non tangere, &c. in hoc de Virginitate libro perpetuo versat & discutit; ita ut perinde certum sit, hunc de Virginitate librum in Homilia illa commemorari, ut certum est, ipso teste Chrysostomo, & sante Tillemontio, Homilia in Epistolam t. ad Corinthios Aniochie habitas fuisse. Indubitanter itaque est, librum de Virginitate emisit Aniochia fuisse.

180 Quo tempore autem illum scripserit, usque quomodo reperimus. Probabiliter tamen dici posset, ipsum, a quoque presbyter esset, huic librum adscripsisse, cum ploti libris esset. Postquam enim presbyter ordinatus fuit, concionandi officio frequentissimaungebatur, ut non vacaret ipsi tam prolixos concinnare libros. Alioquin autem, si presbyter hunc scripserit, in homilia, ut credere est, totum distribuisse, ut Homilia de Penitentia, de incomprehensibili, de Lazaro &c. Hoc enim certe videtur, librum illam Aniochie editum fuisse, aut certe, antequam Aniochia relinqueret Chrysostomus. At debuit ipse Monasterium tom. 2. pag. 167. in libris ante librum de Virginitate, utrum forte editus non sit, quando in solitudine degebat Sanctus. Fateri, certe evincit non posse, in solitudine editum esse. Atque id mihi apparet verisimilitudinem, cum quod Sanctus tunc diaconatus tempore libri videtur scripsisse, ideoque eum habuisset sufficientem ad hunc cum aliis illi temporis intelligendi concionandum, tum quod eo tempore de voluntate scripserit, qua materia videtur admodum esse argumento de Virginitate. At in solitudine non videtur de tali materia egisse, nec etiam tempore in studiis impendisse.

181 Tillemontius Nota 46. facit, librum de Virginitate videtur commemorari a Chrysostomo supra laudato; illum tamen inestit tempore episcopatus, quia Chrysostomus in eo cum, &c. apud Monasterium pag. 275. sic loquitur: Ecce quid igitur conjugium veto, qui conjuges non accipimus? Supra vero de adulterio, matrimonium non item: & illa adentes colligo, atque ad Ecclesiam cetui proferbo. Existimas ille, non sic loqui potuisse Sanctum, nisi fuisset episcopus. Verum attende Monasterium in Mouto, Chrysostomum alia quoque locis tam cum antieret locum esse, antequam esset episcopus; utique ut ostenderet, Chrysostomum ea dicere in persona S. Pauli, seu S. Paulum inducere loquentem. Nihil sane non videtur necesse, ut evinceretur. Exponitur Chrysostomus ipse quid tandem significavit verba illa, Ab Ecclesia cetui proferbo? Hoc videtur, non quidem sententia, Ah Ecclesia cetui proferbentibus ceteris & docto. Etiam satis significat illa loquentis modus. Illa ipse verba, quae praecedunt: Stupra vero & adulteria, si forte exponenda sunt. Quippe sic loquens non signi-

ficat, se legem ferre ad Stupra prohibenda; sed docere se, ea esse vicia. Nullum igitur est dubium, quin ante episcopatum Sanctus addiderit insignem illud Opus de Virginitate; neque aliud nisi temporis probabilitatem movet, potius quam diaconatus. In eo Sanctus non solum virginitatem magnam elegit extollere, sed egregia simul Virginitatis doctrina ad recte & sancte vivendum.

S. XV. Liber in S. Babylam contra Julianum & gentiles: nequit ostendi, Sanctum in eo tractatu contra historiam S. Babylae errasse, & aliqui credunt.

Postquam sacerdos, monachus, viduas, virgines a S. Chrysostomo ante dignatum presbyteratum suscipimus infra illas viduas, aliaque ab eodem conscripta Opuscula, tempus est, ut & gentiles ipsius calamo impugnetur videmus. Etiam tempore diaconatus calamum tenere cepit contra gentiles, & neminem Julianum imperatorem apostolat, & Libanum sophistam, famam olim in eloquentia magnam, libro sancti patris impetit. Opusculum illud apud Ducum habetur tom. 1. Opusum Chrysostomi; apud Monasterium vero tom. 2. Hoc vero pag. 373. Sanctus de contubulo Apollinis prope Aniochiam templi, quod construxerat tempore Juliano apostata anno 364. sic loquitur: Ecce namque vigetimus annus ex illo tempore agitur &c. Ex hoc loco Baronius, Tillemontius & Monasterium recte colligunt, librum illum a Chrysostomo scriptum esse circa annum 364. sive tempore diaconatus.

182 Hieronymus quidem in Vita cap. 26. credit, serios esse compositionem, quando Sanctus erat presbyter, quia putabat erratum esse pro constitutum habitum. At ea opinio est improbabili: Tunc enim Chrysostomus subinde sermone aliquando dirigat ad populum, id aliis etiam faciunt, & qui Opuscula a multis legenda scribunt; ita ut ex eo nihil possit inferri. Contra libri prelatas satis ostendit, non fuisse pro concione dictum. Stylus quoque libri magis est quam domus: & pag. 360. Chrysostomus aperit dicit, se habere, ubi sit habet: Ideo enim vivit etiamnum testibus hunc scribo, ne quis me vetara quidam ignorantibus narratim, magni licetis mentiri existimet. Ex his enim, qui ea viderunt, & testes & juvenes adhuc superant, quos rogo omnes, ut si quid a me additum fuerit, accedant meque redarguant: sed quod aliquid addiderim me arguere non possunt: quod amiserim, possunt. Nullum igitur est animum, quia liber sit contra gentiles scriptus, non bonitate eorum populo habita.

183 Præterea ex elegantis verbis liquet, non in hoc Opusculo curam fuisse jam de Diacono, ut non nisi vera narraret falsa. Et sane non solum Viri sanctissimi nobis persuadere debet, magis potius Chrysostomum, ne quid falsi produceret; verum ipsi quoque, qui impetebat, adversari eorum quem maxime in hoc potest reddere potest. Redarguendum suscipimus Julianum imperatorem, contra sancti gentiles omnes.

Libri in S. Babylam contra Julianum & gentiles circa annum 364.

Scriptum ad concionem dictum.

184 Præterea ex elegantis verbis liquet, non in hoc Opusculo curam fuisse jam de Diacono, ut non nisi vera narraret falsa. Et sane non solum Viri sanctissimi nobis persuadere debet, magis potius Chrysostomum, ne quid falsi produceret; verum ipsi quoque, qui impetebat, adversari eorum quem maxime in hoc potest reddere potest. Redarguendum suscipimus Julianum imperatorem, contra sancti gentiles omnes.

In hoc Opusculo magis curam fuisse jam de Diacono, ut non nisi vera narraret falsa. Et sane non solum Viri sanctissimi nobis persuadere debet, magis potius Chrysostomum, ne quid falsi produceret; verum ipsi quoque, qui impetebat, adversari eorum quem maxime in hoc potest reddere potest. Redarguendum suscipimus Julianum imperatorem, contra sancti gentiles omnes.

A. *bus erat castissima, & omni vindicta esse poterat, quæque videretur erant gentes. Carpebat & videtur videretur Libanum, sepulchrum atque provellens, eloquentia multisque scriptis celebrem, qui non Julianum nec seipsum frustat tantum, si Chryllosus falsis referendo ecclesiam dedisset, quo ipsius ille vestigia carere & ridere possidet. Summa igitur erat necessitas accurate veritatis, ne gentiles dicerent se impetui fuisse historiam. Porro, sicut erat necessitas, ut non nisi vera allegaretur falsis; ita tempore & loco videtur falsis factus videretur illis, que reser de mariis & consensu mariis S. Babilis, ad non errandum in panis falsis, que de his allegat.*

185 Quippe scribentibus Antiochie, ubi res erat periculis. Scribentibus autem ex iure centum & triginta post S. Babilis martyrium. Tunc tempore intermedio Antiochie suas habuerat episcopos cum clero. Quis igitur erant, nulla de mariis S. Babilis servata fuisse monumenta apud Antiochenos neque ad tempora Chryllosi? Quis pendens existimat, verum tam religiosis, tam sapientem, tam prudenter, necesse vulgi rumoribus usum esse, ut religionem Christianam contra gentiles erudite, eloquentes, audaces propagaret? Hæc sensus miris incredulitas apparent. Quia & sacratissima apparet debentem Tillemonem, qui observat, historiam vite & miraculorum S. Babilis tantum momenti pro tota Ecclesia videri S. Chryllosi, ut omni sua usas sit eloquentia ad eam commendandam, eoque utatur ad gentiles confundendos. Sic enim loquitur tom. 3. Mœnum. Ecclesiæ, quando articulum de S. Babilis addit.

186 Veritatem Tillemonem loci allegat & in Antiochia, nusquam tom. 3. Imperatorum. Nota 1. in Philippum, maluit in S. Chryllosi agnoscent errores, talisque de S. Babilis refert debentem, ut gentiles Scythum nostrum non immerito ridere poterant, tanquam suspensum declaratores, falsis fabulis allegantem, si credere maluit nisi Tillemonem, quem diligenter Chryllosi gentiles oppugnavit. Tillemonem sane creditu Mœnum in Mœnum parvo 2 & licet Bebesius noster in Historia chronologica poterat barum Antiochenorum pag. 16. & seq. Tillemonem solida rationibus refutavit; Mœnum

C. *sanctum, ignorata ut diffinita refutatione illa operanti sua, sine semel vestigio inhiit in Fato Chryllosi, ubi pag. 98. suam & Tillemonem exponit his verbis: Argumentum libelli & historia martyrii S. Babilis episcopi Antiochei, declaratorio more exque rumore vulgi plerumque recentis, tropia redundans, in qua veritatem sapie delideret. Nam ut certum existimo, S. Babilam pro Christo causam fuisse; ita genus & causa * martyrii ex populi rumore potius, quam ex vera rerum gestarum historia a Joanne profertur, non dubium est. Quis enim, quæso, ille fuerit Romanorum imperator Christianus, quinista cum rege Barbaro puer ex conditione, ut filium ille sibi educandum traderet, acceptum pro pignore pacis filium confestim jugulaverit, eaque de causa a beato Babilis ecclesia adiu interclusus, eundem sanctum praeiale in carcerem trudi & obturcari iussit? Hunc imperatorem quidam, sive scholasticus sive librarior, dicit esse Numerianum: quod inceptus? Nam vel Christianum diceret Numerianum, vel interfectorem cupidos filii regis barbarorum, æque cum vera pugnat historia...*

187 Verisimile igitur est hic imperatorem

Philippum memorari, qui imperii invadendi causa caelo Gorianum augulo, postquam per tantum letus voti compos factus Antiochiam venerat, Palchiam tempore ad ecclesiam, precum Myrriorumque coniori futuris, accedebat. Quo comperto, S. Babilas, accedentem imperatorem repulsi, ecclesiam aditu inierunt, & penitentium loco se sistere iussit, donec penitentia abluo expiatoque scelere, ad communionem Ecclesiæ polica recipere. Hanc a sancto praeiule repulsi gratiano mollesque tulisse Philippum, narrat Eusebius, itemque penitentium locum adisse; se rum, postquam tam grave peccatum in eundem Ecclesiæ statuta per confessionem depoluerat, in ecclesiam admittum fuisse. Sub hac autem, imperante Ducio Christianorum hoste, S. Babilas pro Christo services dedit. Quod de penitentia deque Christianismo Philippi ab Eusebio dicitur, non quasi certum, sed cetera a quibundam ab ille audium orratur, & a multis vocatur in dubium. Verisimile porro est, ex historia illa Gordiani, a Philipo eam, nasse illam, quam operis ex Chryllosi remanens; sed ita desuperam deformataque in omnibus fere sui paribus, ut alia penitus esse videatur. Hellenus Mœnum Tillemonem fecit. At velim mihi ignoscant erudituri, si eandem ordinem, totam hanc causam non solum videri in eam in S. Chryllosi, ut in plerisque absurdissimæque lapsas esse erroris, sed eandem æque esse ridiculam, senoque iudicio contrariam, ut eam deserviat fundamentum.

188 Accipe primum, scilicet studiose, quos errores quoque absurdos & incredibiles attribuant Chryllosi. Etenim primo Philippus accusat imperatorem Romanum, Chryllosi vero accusat dicit habere regis filium. Philippus, si se Julius Cæsaribus, Gordianum accusat pro milite iussit. Chryllosi vero accusat imperatorem eadem scribit peratam. Philippus ostendit, ut solus imperator. Chryllosi imperatorem ad illam pervenisse dicit ex sola crudelitate & perfidia, qua innocentem pervenit pro pacis pignora studium. Itaque, si vera sit conjectura adversariorum, Chryllosi absurdissimam & Romano imperio incommensuram temeritatem est, aut certe scriptis fabellam. Neque enim tam parum erat veritas in rebus bellicis, ut historiam Gordiani & Philippi videatur ignorasse, ut si perveritatur deperire. Secundo, si credamus crisi adversariorum, Philippus repulsi moderate iussit, plurimumque ex ea uicissim hostis. At Chryllosi de suo imperatore affirmat pag. 314. Sine emendatione maolus. Et pag. 331. Neque enim illi quidpiam ex loquendi libertate ad imperatoris utilitatem lucratus est.... Acti enim oon iussit necesse patrasse, & in templum Dei impudenter inhiitisse, eadi eadem alteram adiecit. Stantur adversarii martyrium S. Babilis castigat filii Philippi facillime. At Chryllosi dicit dicit, martyrium S. Babilis illatum ab illo ipso imperatore, quem ab ecclesia errat. Hic tantum res æqui iussit, quam gloriam fuisse S. Babilis, si imperator æque mandatis sit. Babilis obsequium, ut Ambrosius obediens in simili causa habuit Theodolum; perpendatque, ut ipsi iussit iussit iussit iussit Antiochia, si id omnino idem antiochia. Attamen non modo in eadem imperatoris obediens iussit Chryllosi, sed iussit ille imperator, ille teste pag. 332 gravius prioribus posterora adiunxit. Postquam enim iova.

Auct.

J. S.

Philippum

et Babilis

peru iussit

peru ad B

sanctis

m. uicissim
erant.adversarii
Tillemonem
et adversarii
erant iussit* L. cau-
samplacuit
expulsi
qui con-
silio iussit
con. est.

F

nem

AUCT. J. S. nem illum peremerat, & eadead inferendam templa injuriam progressus est, ne rursus ulteriori vi procederet, ad utroqueque enarra sacerdotium exhibendum se accinxit, Sanctorumque ferro vincam, & in carcerem conjecit. Sic ultus est, beneficium parvas rependens. *Quod videtur, apertius, si quis, in quatuor erroris lapsus sit Chryllostomus, si recte sit adversarius spatio.*

Ex Enchiridion, libro 6. Historia cap. 34. ita scribit: Interca cum Gordianus sex totis annis Romanum imperium administrasset, Philippus cum eum Philippo filium in ejus locum succedisset. Hunc utpote Christianum, famu est in postrema Pasche vigilia precatum in ecclesia participem simul cum reliquo populo fieri voluisse: led episcopus, qui tunc Ecclesiam preerat, non prius illi aditum permisit, quoniam confessionem ioculorum fecisset, ilque, qui humanitas lapsi fuerant, & in penitentium ordine stabant, teie adjuuasset. Et imperator quidem libenter obtemperasse dicitur, sincerumque ut religionis officium timeret Dei operibus ipis declarasse. Hunc locum Enchiridion, samam referentis ioculorum.

B. Nam, ita adeptus Tillemonius, si simul anam, locum, & episcopum non nominatum, assignata se posse crediderit. Nam statim, rem peritiam suas 244. Antiochia, & S. Babylonem fuisse episcopum illam, qui Philippo ingressum in ecclesiam interdictum, & nihil verum habet Enchiridion.

Philippum imperatorem ad Antiochia, & S. Babylonem ingressum, & nihil verum habet Enchiridion.

198. Auctor Chronici Paschalis, aliis Alexandrii dictis, Babyle Antiochie rem attribuit, sed anam tatem. Nam apud Conjam pag. 270. ad Indictionem 14. Chronici sequit, multis fabulis implicat, habet sequens: Ex majorum porca relatione & huc de S. Babyle ad illos pervenit, uti his, qui ante has tempora vixere, narravit beatus Leonius Antiochie episcopus. Hic Decius sanctum Babylonem, non solum quod Christianorum religionem proficeretur, interfecit: led & quod imperatoris Philippum uxorem, atque adeo ipsum Philippum, utrumque Christianum, ab aditu sacre ingressu erere est ausus. *Idem auctor pag. 274. ad Indict. 3. martirium S. Babyle signi sub Cere imperatore, anno 244. fide duas ille Babyles Antiochie episcopos fuisse, fide in eodem fide contradiem, quod non exanim. Certe auctoritas illius Chronici ad multas fabulas, quibus redunt, nullas est momenti.*

Philippum imperatorem ad Antiochia, & S. Babylonem ingressum, & nihil verum habet Enchiridion.

C. 191. Quam parum sit verisimilitudine conjectura Tillemonii, strumaco hoc fundamento nra, nunc consideremus. Tillemonius tom. 3. Imperatorem Nota 1.10 Gordianum disputat ambigat de tempore mortis ipsius. Vult ille Gordianum esse occisum mense Martio anni 244. contra Pagiam, qui mortuum statim post VII. Kalendas Majas, qui collatus ille die ab eo dato. Sementis Pagii idea nihil probatur apparet, quia Gordianus fuit occisus, dum cedebat ad expeditum contra Persas, sentens Tillemonio. Atqui non est verisimile, expeditum illam media hieme captum esse, ut fieri temen debuit, si ab ea Gordianus rediit mense Martio. Inaque probabilius est, Gordianum occisum tempore astito, praeteritum tunc fide inchoate potius septimum imperii anam, qui in aliquot annis Gordiano attribuitur. Stante autem hat epocha mortis Gordiani, non poterat Philippus esse Antiochie ante Pascha anni 244. Porro, est credendum Gordianum occisum mense Martio, ut fide quidem verisimile fuit, Philippum ante Pascha fuisse Antiochie. Certe antequam in fideus

Perforam cum exercitu discederet, mortuo Gordiano, potum latus cum Sapore Persarum rege, atque iocumam firmavit.

192. Nec vera pax inter Philippum & Saporem paucis diebus coalescere non potuit; nam Sapor ad interiora regni se receperat, & Romanis auxilium tam Philippo erat prope Espratum. Tam longe igitur iocumam discessit Sapor & Philippus, ut conclusio & confirmatio pacis saltem aliquis hebdomada obsumperet. Deinde Philippus cum exercitu erat traxit Espratum longe admodum ab urbe Antiochie. Quare arguitur concipere amata illa, qua narrat Tillemonius ipse in Philippo art. 2. peralla fuisse, & Philippum tamen fuisse Antiochia ante Pascha. Quia potius debuerit passum, an Philippus Antiochiam amato perierit: nam id a nullo auctore videri auctorem invenit. Quare, si vera sunt, qua de pastore Philippi narrat Enchiridion, illa ferat falsa sunt, & Rome potius quoniam Antiochia. S. Fabianus Papa ea verisimiliter attribuitur, quam S. Babyle, ut videri potest in S. Fabiano ad xx. Januarii. Val sola auctoritas S. Chryllostomi sufficere debet, ut credamus, S. Babyle non obtemperasse imperatori, quem crederet ab ecclesia: neque enim rem Espratum ignorare potuisset, si falsa esset. Inaque narratio Enchiridionis recte erit falsa, si quis vult, Antiochia fuisse esse, qua ille in sola fama auctorem.

193. At Christianus erat imperator, de quo Chryllostomus, si credimus adversarii, qui id tamquam certum supponunt. Mihi vero id adeo non apparet certum, ut non dubitem raponere, certe esse falsum. Sane Chryllostomus in libro contra Iudeos & gentiles, tom. 1. Operum pag. 378. ita loquitur: Gentiles erant imperatores, Augustus, Tiberius, Nero, Vespasianus, Titus, & post illum amones ultio ad tempus beati Constantini imperatoris: omnesque illi, alii minus, alii vehementius Ecclesiam oppugnavant, tamen oppugnavant omnes. Quod si qui eorum vili sunt mutis agere; hoc ipsum temen quod imperatores palam in impetata viverent, materia bellorum erat. *Idem. Non dispuat, an certa fide fuisse Christiani Philippi, cum aliqui Philippum excipiant, & de eo probabilitate in utramque partem dispuant. Et ex allegatis verbis concludo, Chryllostomum in ea fuisse opinionem, ut crederet omnes imperatores ante Christianum fuisse gentiles. Quia igitur probabilitate dicimus, Chryllostomum de Christiano loqui imperatore, dum narrat imperatorem in S. Babyle ab ingressu ecclesie prohibuit? Potuit sic loqui, si Christiani imperatores hyloriam in Opere suo dia ante scripto ipso narrasset? Atqui intelligere, an adversarii nostri eadem recurrent, qua ipsi absurdissimos errores impugnant, contradidionem apertam Scille fuit adspiciant.*

194. Veram gentium fuisse imperatores, qua de agitur, ex illo ipsa libris, quem examinamus, clare ostendunt. Chryllostomus pag. 343. num. 7. & 8. comparat Christianorum volentes libertatem eum turpi gentium lucrari amore, atque ita de gentilibus loquitur: Itaque ubicumque contigit quempiam imperatorem creari, qui cum illis religione non contentus, si quis idolorum templa ingreditur, in muris passim videtur extenias aramentum telus. Aditu multa, ut ostendat, sola spe laeri idola gentium fuisse culta. Tum de Christianis sic differit: At nostra non hoc habent modo, sed plane contrario. Cum enim qui religionem nobiscum consentientes imperatores addit thronum, Christianorum res signaret evadunt,

Enchiridion, libro 6. Historia cap. 34. ita scribit: Interca cum Gordianus sex totis annis Romanum imperium administrasset, Philippus cum eum Philippo filium in ejus locum succedisset. Hunc utpote Christianum, famu est in postrema Pasche vigilia precatum in ecclesia participem simul cum reliquo populo fieri voluisse: led episcopus, qui tunc Ecclesiam preerat, non prius illi aditum permisit, quoniam confessionem ioculorum fecisset, ilque, qui humanitas lapsi fuerant, & in penitentium ordine stabant, teie adjuuasset. Et imperator quidem libenter obtemperasse dicitur, sincerumque ut religionis officium timeret Dei operibus ipis declarasse. Hunc locum Enchiridion, samam referentis ioculorum.

Idem auctor pag. 274. ad Indict. 3. martirium S. Babyle signi sub Cere imperatore, anno 244. fide duas ille Babyles Antiochie episcopos fuisse, fide in eodem fide contradiem, quod non exanim. Certe auctoritas illius Chronici ad multas fabulas, quibus redunt, nullas est momenti.

Idem. Non dispuat, an certa fide fuisse Christiani Philippi, cum aliqui Philippum excipiant, & de eo probabilitate in utramque partem dispuant. Et ex allegatis verbis concludo, Chryllostomum in ea fuisse opinionem, ut crederet omnes imperatores ante Christianum fuisse gentiles. Quia igitur probabilitate dicimus, Chryllostomum de Christiano loqui imperatore, dum narrat imperatorem in S. Babyle ab ingressu ecclesie prohibuit? Potuit sic loqui, si Christiani imperatores hyloriam in Opere suo dia ante scripto ipso narrasset? Atqui intelligere, an adversarii nostri eadem recurrent, qua ipsi absurdissimos errores impugnant, contradidionem apertam Scille fuit adspiciant.

A dunt, tantum stetit, ut humanis honoribus erigantur: cum autem qui impius, nobis placeat infusus inoumeratibus hoc malis efficiat, imperium tenet, tunc florum nostra & splendidiora efficiuntur, tunc praeterea & tropaeorum tempus, tunc coronatum, praeniorum, ac fortitudinis cubilem occubo. Quis non plene stupidus ad haec verba attendere poterit, qui non vident, certamen S. Babylonis esse fuisse cum imperatore Christiano secundum Chrysostomum, sed cum impio & gentili? Fatum enim S. Babylonis emulit, et eoque inferi, et Christianorum floruisset, dum imperabat gentilis. Vaque si Chrysostomus credidit, S. Babylonem rem fuisse cum Christiano, non modo inopius erit dissolutus; sed inespissimus quoque distellitus. Certum igitur est, Chrysostomum de gentili agere imperatore: idcirco pag. 555. ait, Babylonem pro veritate certasse, & pag. 554. propter Christum esse passum. Nuntium dixisset, si pro disciplina Ecclesiae eam Christiano certasset Babylon.

195 Attamen Tillemanus Nota 1. in Philippum emendat, non posse dubitari, quin Chrysostomus loquatur de principe Christiano. Ad hoc probandum allegat vocem & delinens quasdam, ex quibus id probabiliter inferri possit, si aliquid tam clarum non esset contrarium. Labat hoc obijcit, & alia similia verba transfert. Datis pag. 546. Quapropter se totum a terra in caelum transferens, quasi illi iudici adstaret, ipsumque imperatorem audiret, ut uolentium illum ac locustellum ex oculis expelleret; sic eiecit, & a reliquis quibus sequebatur. Pag. 545. Quali vi et nullius pretii mancipium ab ecclesia exulit cum tanta firmitate animique constantia, quousque pastor scabiosum & morbidum ovem a grege arceat, cohibens ne morbus ejus ceteros oves afficiat.... Sciam ergo imperatori preceptum subditum, & de omni moderatore iustitiam tulit, atque damna iustitiae sententiam emisit. Deum pag. 550. sic habet Interim ille injuriam illum punivit, quousque sacerdoti sui erat, principum alios spiritus coercuit, violatiae Dei legibus opem tulit, supplicium pro ca'do juvene exegit, omnia suppliciorum gravissimum, in ceteris, qui morte valeat. Hic, qui Tillemanus deseruavit, addo alia, neminem imperatorem illum pag. 553. vocari discipulum, & quasi filium ad domum suam ad patris propriis enumerari. Haec pariter obijcit sunt, pariter passum ejus. At omnia illa verisimilitudinem solum aliquam imperatori Christiano praebent: ac Christianum fuisse non evincunt.

196 Ut igitur ad hoc respondeam, primum observo, neminem imperatorem fuisse, quod impendit ingredi vellet ecclesiam Christianorum; Babylonem vero eadem occurrere in vestibulo, eique quousque potius modeste infusisse, illamque gentilibus templum ingredi Christianorum. Rursus imperator hac de causa, verisimiliter quia ab omni populo vocabatur, sed sanctum comprehendit iustitiae, in carcerem duci, ac postea alium occidit. Hoc est factum, quod Chrysostomus eleganter vestit & amplificat. Caeterum filii regis principis videtur commemorasse, ut addita sceleris ille, reliquum illius imperatoris morum inhumanitatem cognoscemus, ut ait pag. 548. Priori crimini alium, quod gravissimum verum amplificat pag. 544. addidit imperator, dum ad ecclesiam Dei concessit. Huc se eppius S. Babylonis, ut

habet pag. 545. & imperatorem subditus... ab Auct. ecclesiae vestibulo eiecit, & inferum illum a sacro limine repulit, ut loquatur pag. 547. impudenter in sacra loca insistentem, omniique confusione, seu canem aut improbum si-vulum a domicilio aris depellens, inquit pag. 550. Facti id viriliter quidem ac generose, utique qui vix curam abiecerit, eodem igitur pag. 546. moderate tamen & modeste processit, dum imperatore furororem reprimebat ausus est, ait pag. 547. Neque enim, ut habet pag. 553. templi solum caula dolens hac agebat; sed etiam officium erga imperatorem iudicatus.

197 Ex hisce aliisque habemus, S. Babylonem locutum esse cum imperatore, ut habuerit charitatem patris, sapientiam doctorem & magistrum, auctoritatem pastorem, amorem subditi, iudicii severitatem, ac fortitudinem succedens. Hinc nomina huius correspondentia Chrysostomus attribuit imperatori; non vera quia credidit Christianum. Vnde filium, discipulum, ovem, quia ut filius tractabatur a patre, ut discipulus a magistro eruditior, ut ovem ovem a reliquis per pastorem ardebat. Dolens Babylonem ad peccatum suum & sui, quia ipsum ac imperatorem suum amabat. Dicitur imperator emendatus & punitus, quia iudicii severitatem habuit est ingressus in ecclesiam iudicans, & fortitudine sacerdotis ab eodem ingressus est prohibitus. Haec igitur nomina ostendunt, Christianum fuisse imperatorem illum. Quia patris absurdum mihi apparet, vel cogitare, Chrysostomum ipsum esse convenerit inter Christianum imperatorem & episcopum, quia huius more fuisse accepit, ut disposuerit contra gentes, nem se commoveret ad persequendum imperatorem, imperatoris longe magis pudenda fuisse Christianis, quam ipsorum ob ipsorum sui iudicii gloria. Nunc igitur S. Chrysostomus, S. Babylonem occurrere gentili imperatori, templum Christianorum intravit, ac certe ingressus videtur; sicut in Oratibus 2. in S. Romanum incipit tom. 2. pag. 610. refert, S. Romanum in vestibulo ecclesiae se appulisse tyrannum ingressum temerum.

198 At, si erat cum Tillemanus, scisset S. Babylonem contra constantiam Ecclesiae, si appulisset se imperatori gentili vix meditari. Respondendo, id verum fore, si diceretur vix in capellere voluisse. Verum id nec assertor: sed verum surrepide simul & modeste monuit imperatorem, ac ingrederetur. Ne quidem clare edixit Chrysostomus, neminem imperatorem imperatorem; sed Babylonem laudat de officio perito. Haec dicitur imperatori: Non licet tibi ingredi, ita gentium a Christianis separatis, quantum in se erat. Primum veritatis libertatis habuit martyrium, fuit imperator tunc confusus, fuit ingressus peremerit. Fratres Tillemanus laudat Leonium episcopum Aetiochum Arianum circa medium saeculi IV. ut persequatur, errasse Chrysostomum; ac Philippum imperatorem fuisse, qui ecclesiam intravit S. Babylonis. Neque enim credimus, Leonium ac narrasse, quod ab eo narrata sit ecclesiae Chrysostomus, ejus verba dedi nam, 190. Quippe si illa de facta S. Babylonis narrasset Leonius, nec Chrysostomus contraria affirmasset, nec supponit Chrysostomus Philadelphum Arianum, qui ibi. 3. num. 3. docet, ab alio Numeriano, ab illo Deum fuisse cruciatum imperatorem illum, ejus ingressus in ecclesiam refutari S. Babylonis.

199 Porro, cum esset S. Babylonis martyrio

ABCT.
J. S.
abdicat
que add
efficit,
que ante
de Dicit

coram esse sub Decio, non alius videtur quaerendus imperator genitus, nisi quis secundum admittit voluerit Basilium sub Numeriano, eique hoc factum attribueret. Dicit optimi consensu invenit illa crudelitas, quam imperatori sum attribuit Chrysostomus, idque via dubitandi videtur, quia de eo agitur. At Tillemonius tom. 3. Monumentum Nro 1. in S. Babylonem asserit, Decium nunquam Antiochie fuisse, quod fuit imperator. Possit similiter obijci, nupsum legi, per Decium fuisse occisum regem Barbari filium, ut Chrysostomus asserit de imperatore suo. Respondet, nec aliter nec gesta Decii facta esse arguit, ut agnoscat ipse Tillemonius. Hinc nequit dici, Decium nunquam Antiochie fuisse. Certo in Syria tempore Philippus exortus est Iosephum tyrannum, quem occisum sub Philippo non Decio cessit. Præterea tunc illi præsentia Priscus Philippi frater. Quis igitur tunc asserat, Decium eidem non fuisse post occisum Philippum, ut Syriam sibi assereret contra Iosephum aut contra Priscum? nam alterum Syriam revertis, quando Decius factus est imperator, nec verisimile est, Decium non eundem esse a Iosepho tyranno, aut a Prisco fratre Philippi.

300 Verisimile etiam est, Decium, qui in Mesia aut Pannonia imperator acclamatus est, antequam contra Philippum cum exercitu in Italiam pergeret, aut postmodum, potum cum aliquo rege barbari fuisse, atque postea rursus, se ipso filio. Denique, si consuleret, Decium non esse tyrannum illum, de qui Sanctus agit, dicendum esset, illum quidem tyrannum nobis esse ignotum; satis tamen constare auctoritate Chrysostomi de causa martyris S. Babyle. Certo multo probabilius est, factum tam pedestrem Romanis impetum ab historico fuisse missum, quam consilium a S. Chrysostomo. Hæc paulo longius protrahi, ut Sanctum videretur a suspitione erroris, qui temere præsumit & sine fundamento eidem attribuitur, ac ex solo infestis rerum gestarum illius temporis.

§. XVI. Synopsis S. Scripturæ, quam edidit Montfauconus, partim potest esse Chrysostomi; sed non est tota ejusdem auctoris.

Montfauconius tom. 6. Operum S. Chrysostomi, ubi produxit Synopsin quamdam sacre Scripturæ, illiusque partem edidit, Sanctoque adhibendum ita censuit, ut nihil tam certi statueret, sed iudicium eruditorum suspensum sevelle affirmet. In Vita Sancti pag. 98. de ea sic loquitur: In hoc ceteris tempus (diagnosticus) referenda videretur Synopsis illa Scripturæ sacre, cujus magnam partem edidimus: non enim integræ ad nostrum ulque nostrum pervenit. Opus esse genitum probavi in Diatriba, ad quam lectionem mittimus. Sane Synopsis Scripturarum scriptis cum, qui divinis Literis additus, earum lectioni & meditationi perpetuum dabit operam, facile credatur. Alia vero argumenta, quæ in Diatriba auxilium, ubi literarum exploranda, & ad tractatum examina mitimus. Ceterum in Opere de Antiquis sacris tom. 9. cap. 1. art. 7. §. 4. Montfauconius plane sequitur, apertum argumentum breviter exhibet. Iudicium Isaac Vossii censorium sibi fuisse sacre Montfauconius in laudata Diatriba tom. 6. pag. 308. Examine præ-

stulente Operis nostri argumenta Montfauconi, D. antiquam de re tam interia iudicium meum quæsumque præferam.

301 Ordine illi Diatribæ hoc modo: Exstat hæc Synopsis in duobus codicibus manuscriptoribus quorum aliter est bibliotheca Constantiniana, olim Segueriana num. 188. alter bibliotheca Lugdunensis Batavorum, olim Isaac Vossii. Prior est omnino recens, & circa typographiæ æcordia, sed a perito nec indocto scriba chartarum ad fidem antiquioris; alterum etiam, cum non liceret oculis ipsa explorare, recentem quoque putat, fuisseque ab imperitioris amanuensis descriptum. Hi porro codices ut ambo quidem totam Synopsin complectantur, qualis ab auctore adornata fuerat; sed in alio alio deficiunt; in utroque eorum tota Novi Testamenti Synopsis desideratur. Constantinianus initio exhibet prælationem, ab ipso scriptore continuatam, & optime nota: quam æstimator protheoriam inscribit. Hæc autem æstimator ita abest a codice Lugdunensi; vicissimque Lugdunensis multa habet, quæ in Constantiniano præteritis desunt; miramur Synopsin in Leviticum, Epilogum in Synopsin librorum Regum, Synopsin in Paralipomenon, in Eisdem, in libros Esther, Tobiam, Judith, Job, in librum Sapientie, in Proverbia. Ex hisce duobus M. produxit Synopsin isthæc, in qua nonnulla etiam ex Veteri Testamento desiderantur; miramur Synopsin Psalmorum, & quique Prophetarum minorem. In utroque porro codice Synopsi Joannis Chrysostomi tribuitur: in italicensi Constantiniani & Lugdunensis codicibus Chrysostomi esse dicitur. Hæc autem Montfauconius. Verum hæc æstimator & discrepantia æstimator, ex quibus Synopsin istam edidit, non ferat opinio ipsius de attributione S. Joannis Chrysostomi sacre Incubationis illa. Ad Vossii Synopsin Chrysostomi adhibendam, iudicium dicendi sic respondet: Optime Vossium hæc persuntione legisse, & ex styli fortasse ratione calculum tulisse: quoniam styli fortam non potuit in tam compendiosis narratione deprehendere. Adhæc vero codex ille Vossianus Protheoriam illam in fronte Synopsos positam non habet: quæ sane æstimator sit probat, & ex legat viro scriptis, quidam suppeditat notas, quæ Chrysostomo Synopsin videretur videntur. Ita illi.

302 Audiamus aliqua ipsius argumenta. Primum sumit ex ultimis verbis, quæ sic habet: Ex tres ex Catholicis Epistolis. Enumerantur istidem libri Novi Testamenti. Hinc inferi tres tantum ab auctore Synopsos admissos fuisse præ Canonici Epistolæ Catholicæ, videlicet Epistolam Jacobi, primam Petri primamque Ieroni. Deinde observat, ex septem Epistolis Catholici, quæ omnes maxima Orientalis Ecclesiæ pars & tota pars Ecclesiæ Occidentalis inter Canonicos libros credebatur, tres tantum prædictis tempore Chrysostomi Antiochie præ canonici fuisse agnosci. Ex duplici illa observatione inferi, eandem illam Synopsin Antiochenum esse, jamque hinc aliquem simile conciliari fidem, in qua dicitur esse Joannis Chrysostomi. Et verè, sequi, sanctus hic Doctor, qui Scripturæ sacre libros omnes in Homilia suis adhibet, quatuor illarum Epistolarum (secundæ Petri, secundæ & tertie Ieroni & Iude) loca quædam asserit, aut subtem hujusmodi loca in ejus scriptis nondum deprehendi. Ita Montfauconius.

304 Respondet ad observationem primam, illam

Montfauconius præstat, ut non tam certi statueret, sed iudicium eruditorum suspensum sevelle affirmet.

Ratio, quæ præstat, ut non tam certi statueret, sed iudicium eruditorum suspensum sevelle affirmet.

intra ap-
paratum
lucis ali-
quos in-
dians
males

A illam profusè esse insulam ad præpositum, & con-
sequenter totam hanc machinam collabi. Et enim
clarum est, multo esse prætermissa in illa Pro-
phetia tam in Veteri Testamento quam in Novo.
Nominat autem scriptor Novæ Testamenti Paulum,
Iohannem, Mattheum, Lucam, Marcum, omnesque
religiosos. Faciente tamen Montfaucone, inter au-
tores Novæ Testamenti saltem agnoscit Petrum & Ja-
cobum. Quæ igitur modo probatur, non plures ab
ille scriptore agnoscit fuisse Epistolæ Canonice in
Catholica quam tres, præterea etiam ipse vocat
allegata insinuat, plures fuisse agnoscit? Cur, ob-
scure, dicit ex Catholicis tres, & non potius
Catholicæ tres, sicut ante dicit, Epistolæ qua-
tuordecim Pauli; si non plures quam tres agnoverit
Catholicas? Cur illarum Epistolarum auctores non
nominat, sicut scriptores aliarum librorum Novæ
Testamenti ante nominavit, si nihil hic inciden-
t? Quis non potius credat, tres in Catholicis
Epistolis Joanni ante nominata adscriptas fuisse,
sicut Luca, qui inter Evangelistas tres nominat,
deinde liber Actuum adscriptus, quam tres
ex Catholicis Epistolis Joanni adnotat, neque ad-
dit, quænam ille in septem, aut quorundam sint au-
thores? Certe hæc non erant viri sagaces, sed
supina laborantes negligentia.

multas
ali. f.
scriptas
sunt in
Prophetia
sua usque

B 103 At videmus, quæ modo laudamus auctor
orthodoxi Testamentum Veteris. In enumeratione
librorum Veteris Testamenti aspiciam comparat
libri Paralipomenon, Tobie, Judith, Esther &
Job, ubi sunt pag. 316, ubi libri prophetice re-
feruntur, Job legendum sit pro Ruth. Macha-
beorum libri expressis verbis non commemorantur,
hæc tamen insinuantur pag. 315. Deinde An-
tiochi Epiphaniæ gelsi libri Machabæorum, Jam
vero in ipso Synopsi de omnibus hisce libris agi-
tur, præterquam de Machabæorum libris, qui
cum Prophetis prophetice prætermittuntur. Con-
tra Liber Ruth primo libris historicis, deinde
prophetici commemoratur. Id fortasse ferendum es-
set, nisi auctor moneret, in historicis etiam pro-
phetiam inveniri, ut si nullo modo accessu esset,
prophetiam commemorare hunc librum, qui non magis
videtur prophetici, quam prophetæ sui re-
liqui diffusus. Itaque admodum imperfecto est illa
Præfatio, qualis adita est: neque in illa ali-
quod constare potest ob erobas omissiones, sicut ha-
sent ipsius auctoris, seu transcribentium. Hinc si-
militer rati aliud argumentum Montfaucon, qui
ob prætermissum ibidem Apocalypsin eorum judi-
cat, Operi Chryllosum attributandum. Certe,
neque, Joannes Chryllosum, qui auctor Operi
satur in titulo, omnemque Apocalypsin
est in Homiliis aliisque libris laus. Magnam sane
querendi necessitatem impetit laudans scriptor tam
interprede illi afferendo: ut mihi cum non est re-
legendum iterum omnia Opera S. Chryllosum. No-
vi tamen Apocalypsin verbo subinde a Sancto
nostro adduci, ut etiam verba quædam ex secun-
da S. Petri Epistola.

Libri a-
liquos de
ut Testa-
mentum a
Chryllo-
sum, non
fuisse ag-
noscit

C 106 Prima hæc verba Apocal. 20. v. 11. &
libri scripti sunt, continentur a Chryllosum in
Epist. 118. nem. 5. pag. 416, ubi Montfaucon
in margine assignat Don. 7. 8. 10. nem & ibi
eodem verbo legitur Latino, Græco unanini dis-
ferunt. Nam in Apocalypsi legitur, & ibi n. v. 11.
terrarum; in Daniels apud Septuaginta, & ibi n. v. 11.
terrarum; apud Chryllosum, & ibi n. v. 11.
Epistolam 2. S. Petri laudat Chryllosum Hom.
23. in Acta Apostolorum, ut observat ipse Mon-

faucon, in margine sit unanini? 2. Pet. 3. 10. AUCT.
Longe plures locos assignat Ducas ad marginem,
cum pro Apocalypsi tam pro secunda S. Petri E-
pistola. Verum quisque Montfauconis negligens in-
fistere voluerit, consideranda perget, loca plerumque
in aliis potius Scripturæ libris depremissa esse,
quam ex illis, de quibus disputamus, quia Chryl-
losum Scripturæ loca, prout memoris seles
ostendebat, allegabat. Quæ & eundem fortasse
dicit, ex aliquo librorum illorum allegatis locis
non sequi, eam Scripturam partem canonice ac-
ceptam, aut habitam fuisse Antiochia tempore Chryl-
losum; quia illis temporibus non pauci erant
in quibusdam ecclesiis, quæ legabantur quidem,
sed canonice esse non reputabantur. Insulte igitur
sunt facti plures locos assignare.

107 Præterea, laus adferimus Epistolam se-
cundam Petri, duas posteriores Joannis, Juda
Epistolam, atque Apocalypsin Joannis, raro admi-
dam fuisse laudant a Chryllosum; hinc certe ne-
quis colligi, illas sacra Scripturæ libris non fuisse
pro Canonici a S. Joanne habitis. Et enim, si
modo inspicimus indicem generalem Sacram
Scripturæ sacra, quæ adhibetur in duodecim
S. Chryllosum, sicut habetur apud Mon-
fauconem in fine temi decimi tertii, videmus
alias aliquos libris ubique frequentius laudari. Ex
libro Ruth nullus assignatur locus, nisi natus in
Opere imperfecto, quod Chryllosum non est. Nul-
lus allegatur ibi ex libro 1. Paralipomenon, nisi
vane ex Homilia, quam inter Opera dubia re-
posuit Montfaucon; nullus omnino ostenditur ex
prophetia Abdæ. Atque de horum librorum au-
thoritate canonica nec Syri nec alii Catholici du-
bitant nunquam, solum quæque referuntur in
Synopsi, de quæ disputamus. Non minus in illa
Synopsi commemorantur libri Tobie & Judith: nec
tamen alium allicum locum ex genuinis Chryl-
losum Operibus habet libris Montfaucon. Ex li-
bro Esther unum assignat locum. Sic alias quæ-
dam Scripturæ libris raro allegantur Sanctis, ut
libri Jesu, Judicam, secundam Paralipome-
non & Cantica Cantorum. Facere tamen non
dumtaxat consulescunt indicem, cui non omnino
fide. Nam libri Machabæorum ibi non quidem
comparantur, licet tres de Machabæis similiter
comparantur totius secundus, atque alii etiam loci
Machabæi subinde laudat Chryllosum.

108 Hæc igitur hæc in faciem allata tantum
sunt, ut nemo existimet, libris illis, quæ vane au-
temquam allegasse deprehenditur Chryllosum,
idcirco ab eo pro Canonici habitos non fuisse; non
passim quærebatur faciliore sacra Scripturæ loca,
aptioresque ad docendum; sed non mirabatur videri
quædam adhibere libris. Ut studiose lecter per-
spiciat, quomodo fragile sit argumentum, insipit in-
dicem generalem locorum sacra Scripturæ Operum
S. Augustini. Ibidem rare item assignat videtur
Epistolæ canonice & Joannis Apocalypsin, licet
maxima sit moles Operum S. Augustini. Inde tamet
inferre non possunt, non agnovisse S. Augustinum
canonicum auctoritatem illarum librorum: omnes
etiam Scripturæ canonici annuuntur ab ipso
S. Augustino lib. 2. de Doctrina Christiana cap.
8. Quare insulse est illud argumentum Mont-
faucon ad præpositum nostrum.

109 Itaque non ulterius inquirat, quælibet libri
illos laudaverit Chryllosum: sed examinet
eorum solida sint argumenta, quibus Mont-
faucon probare nititur, quænam ex septem Epistolis
canonicis non fuisse in ecclesia Antiochena & apud
Syros

pro cano-
nicis ar-
gumentis
Mont-
faucon
non ag-
novisse

E

F
non & a
viri ali-
quos in-
dians
males

Epistolam
in Epistolam
Catholicam
non fuisse ag-
noscit

AUG. Syrus admittit nunquam canonicos. Incipienda id ille esset his verbis: *As ecclesia Antiochena quavis illas supra memoratas Epistolas Joannis Chrysostomi tempore non admittit, imo perfidius innox propulsi, et tempore quidem Iulianini imperatoris illas adhuc adoptaverat, id quod Syrorum proprium erat, ut modo videbamus. Hæc opinio Montfauconii leviter profus est esset, hæc paulo post in eodem loco 6. pag. 417. Homilium in dictum illud: In qua potestate hæc facta, ex argumento Antiochie habeamus ostendit, sic disputant: Iamvis Tillemontius Homilium istam posse Severianum esse, qui coram Chrysostomo archiepiscopo Constantinopolitano tunc episcopus concioaretur, sed non advertebat Tillemontius, hæc in ecclesia quodam dicta fuisse, ubi Joannis secunda, & tertia Epistola inter canonicos libros non admittitur, id quod de Antiochena ecclesia verum, certum, exploratumque est, ut jam vidimus in Distribra in Synopse supra; de Constantinopolitana vero ecclesia nemo, quod sciam, dixit. Vides, opinor, lector, quam confidenter hæc afferantur. At, ne dictorum B confidencia te decipias, ostensuram me recipio, levissimum profus & incipit esse argumentum, quibus opinio illa nititur, omneque esse improbatum & fundamento destitutum.*

210 Primum Montfauconii argumentum ex ipsa ipsa Homilia, cui allegata verba præmissa, desumptum est. Nam in illo num. 6. pag. 430. ait: *Inter incertas ita deservit: Idem ille præco (Joannes Evangelista) in Epistola sua scribit. Prima autem Epistola inter ea, quæ in Ecclesia recipiuntur, non inter apocrypha recensetur: non secundum & verum Patres extra canonicum ponunt. Primum vero Epistolam Joannis esse, omnes consentiunt: Fecit Montfauconius, Homiliam non esse Chrysostomi, ita loquens: Chrysostomus certe non esse, arguit omnimoda stili diversitas, tanta scilicet, quantum vix alibi unquam deprehendas. Verum homiliam esse prædicti Antiochei, probat ex verbis allegatis in Mæno prævis, quia, si ipsi credimus, ecclesia Antiochena non admittit duas posteriores Joannis Epistolas, ut videlicet probavit in Distribra Synopse præmissa pag. 309. Quæ autem ratio ad huc ostendit? Ex ipsam iterum verbis hoc modo: Homilia illa est prædicti Antiochei: in Antiochena igitur ecclesia non admittuntur secunda & tertia Joannis Epistola.*

211 At quæ dialectica non intelligo, aut in vobis circulo ambulat Montfauconius, præsertim cum alia argumenta, quæ idem sunt ad alteram partem probandum, non attulerit. Frustra referta nititur, Antiochem non Syri esse Homilium, nisi certo ostendat ostendit, prædictas Epistolas in Syris suscipiendis ostendit, prædictas Epistolas in Syris suscipiendis ostendit, & in aliis omnibus ecclesiis admittas. Frustra item in istam verba inferre conatur, in Syris & Antiochia admittit non fuisse posteriores Joannis Epistolas, nisi certo ostendat ostendit, Homilium in Syris habitam esse, & quidem a viro Catholico & fide digno, ac demum verba illa non esse ad hoc ostendit, quæ postea in contextum Homilie transcribere interpres. Certe aliam verba distillum reddunt minus expeditum, & vox, accensuræ, alibi non facile reperitur, ut inter barbaras quidem.

212 Videmus modo, quid ulterius alleget Montfauconius in laudata Distribra, ut ostendat quatenus ex septem canonicis epistolis rejectas fuisse in Syris. Afferi universam Casse Egypti,

qui tempore Iulianini imperatoris scribebat. Ex eo autem producit hæc verba: Apud Syros autem non nisi tres prædictæ reperiri, videlicet Iacobi, Petri & Joannis: alia quippe penes illos de quidem habentur. Ut intelligamus, quomodo nullas ponderis sit hæc assertio, sumus aptos legere, quæ præfati de omnibus Epistolis Catholici noster Cosmas. Audiamus ipsum Montfauconium, qui Topographiam Christianam Casse Egypti edidit. Quippe in Prefatione cap. 1. hæc scribit: Non perinde probandum, quod de Catholici Epistolis habet Cosmas. Quæ de Casse, obijcere? Silensium autem mittimus, inquit Cosmas, Catholice Epistolas jam inde a prius temporibus inter dubias ab Ecclesia reponi. Certe nemo ex istis, qui in divinis Scripturas Commentariis eviderunt, Catholice Epistolarum rationem aliquam habuit. Quia etiam quotquot librorum, qui in divina Scriptura locum habeat, canonem excurrunt, illius inter dubia locum; minime Irenæus Lugdunensis episcopus, ... Eusebius Pamphilus, Athanasius Alexandrinus episcopus, & Amphilocheus Iconii episcopus, amicus & familiaris B. Basilii, in Jambis luit ad Seleucum scriptis, dubias illos pronuntiant. Similiterque Severianus episcopus Gederalum in libro contra Judæos illas proscriptas. Ors.

213 Hæc plerique falsa sunt. At audiamus Montfauconium ipsam, qui hæc opinio sua habet autorem. Hæc sane Cosmas non accurate tenuit. Nam quod sit, Epistolas Catholice nulli veterum Commentariis illustratis fuisse, id perperam dicitur: Dydmos enim Alexandrinus inter eos in septem illas Epistolas Commentario edidit, teste Hieronymo. ... De Irenæo quidem canone Scripturarum, si quidem illum unquam edidit, nihil superest. Quod ad Athanasium vero canonem, miror Cosmam, qui Epistolas ejusdem scilicet perlegerat, quorum fragmenta multæ lib. x. adfert, non advertisse canonem Scripturarum in triplima non haberi ubi Epistola septem canonicæ inter Scriptura sacra libros, & quidem nulli suspicio obnoxio, recensetur. Hæc autem Montfauconius, qui hæc pauca colligere, quomodo enigmam fidei meretur Cosmas, cum in illo ipse luit, quem allegat, tam clare a verberet. Atque hæc solum habet autorem Montfauconius, hæc opinio sua ducit, quæ adjuvat circulum non improbatum.

214 Multo ego audire Athanasium, qui som. 2. Operum ultima edidit pag. 961. sic habet in catalogo librorum canonicorum: Postea Alia Apostolorum, & Epistola Canonica, quæ Apostolorum vocantur, numero septem: nempe Iacobi una, Petri due, Joannis tres, Iudæ una. Milia item audire eruditissimum in sacris Scripturis Hieronymum, qui in Epistola ad Paulinum ita loquitur: Iacobus, Petrus, Joannes, Iudas, septem Epistolas ediderunt, totum mysticæ quam succinctas, & breves pariter se longas: breves in verbis, longas in sententiis; ut rursus sit, qui nunc in eorum lectione cæcatur. Confessus enim 60. concilio Laodiceo seculo xv. haberi. Nazianzenus quoque Carm. 32. septem Epistolas canonicas genuinis Scripturis annoverat, uti & Cyrillus Hierosolymitanus cap. 4. Mito Augustinum distans pariter, quia Montfauconius ipso non dubitas in concione ecclesiastica aliam Epistolam a pluribus antiquis agniti. Verum, inquit aliquid, ex Eusebio lib. 3. cap. 23. & ex Amphilocheo in Carmine Jambico ad Seleucum, solam habemus, usque ad seculum xv. ab aliquo

et canonicas admittit, quibus

omnes Montfauconius

et ostendit

pal de Epistolis Catholicis plani non recipi, fuisse Montfauconius

Archidiaconi Cassarini Antiocheni, de Nazianzeno, Hieronymo

hæc

Abus dubitatum fuisse de canonica auctoritate quatuor Epistolarum Catholicarum & Apocalypsis. Hieronymus ipse in Catalogo Scripturarum ecclesiasticarum in elegis S. Joannis se dubitare ostendit de auctoritate duarum posteriarum ipsius Epistolarum. Hæc verba esse lubris admissa. At dubitationem illam deinde non diu vixisse apud Catholicos, demonstrant a S. Hieronymo, tam ex hujus quàm aliorum scriptis ostenditur.

*distinc-
tione
finitis
hinc
pau-
sam
di-
stinc-
tionis.*

215 Quod vera sententia fuerit ad propositum nostrum, nec Eusebius, nec Amphilocheus, nec Hieronymus asserunt, apud Syros magis dubitatum de illis fuisse, quàm apud alios nationes. Hic igitur Cosma non credimus, nisi fortasse intelligat Syros Jacobitas, hæreticos Eusebii & Severi sectatores. Nec tanta fuit crudelitas illius Cosmæ, qui ex meritis non movetur sententia datur, ut necesse sit dicenti statim fidem habere, idque in eo ipso loco, ubi in variis labitur erroribus. Certe Syrus erat S. Ephrem, & Chryllostomus fere contemporanei, sive paulo antiquior. Ephrem tamen & Apocalypsin & secundam Petri Epistolam frequenter laudat, ut videtur.

B propositum in Operibus ipsius asserimus reclusi, præsertim in Græcis, ubi, tom. 1. pag. 76. ex certis fontibus Epistola recitatur totus versus quatuor, præmissis his verbis: Aut enim Scriptura, itaque Cosmas Aegyptius non non loquitur de Syris Catholicis, non falsitas, neque argumentum Montfauconii redigitur ad circulum vitiæ. Porro argumentum tot vitiis laborans potius debuit refutari, aliud ad Chryllostomum spectare credidisse inquisitionem illam, ea, ut leviter asserit Montfauconius, sanctus Dabier rejecit sacra Scriptura libris, qui Arabas, Nestorianos, Cyrillus Hierosolymitanus, concilium Lateranense, Ephrem Syrus, aliique Patres ante ipsum admittunt, quosque Hieronymus & Augustinus, sanctis nostris contemporanei, augerunt. Ceterum quoniam inutilis ad propositum Montfauconii sit tota illa machina, satis liquet: namque, quæ certe esse deberent, ut verumtamen aliam vim haberet, sunt præsertim incerta, & plerumque etiam improbabilia.

*alia
generata
in
simili-
tudinem*

C 216 Verum Montfauconius alio addit argumentum, neque melius. Nuncium prodegit ex Synopsi loca aliquæ sacra Scriptura, alibi quæ eundem illis modo expati, qui exponuntur in alius S. Chryllostomi Operibus. Primo maledictionem Chanaan Gen. 9. 25. & 26. in Gabaonitis completam docet synopsi, idem quoque asserit Chryllostomus in eundem 2. Item tom. 6. pag. 19. Hæc est sententia Chryllostomi propria, inquit Montfauconius, quam apud ceteros ecclesiasticos scriptores non memini me legere; nempe maledictionem Chanaan in Gabaonitis impletam fuisse. Secundo locum Gen. xi. 8. 31. Talis itaque Thare Abram filium suum &c., alio modo, quoniam habetur etiam in Septuaginta, asserit Chryllostomus Hom. 31. in Genesim, & rursus ille locum sic allegatur in Synopsi: nam utroque loco Nachor cum Thare & Abram jungitur. At Nachor ibidem in sacra Scriptura exemplaribus non reperitur. Hinc Montfauconius: Hanc porro lectionem nusquam aliis reperi, nisi apud Chryllostomum, quem certum est ita legisse in exemplari suo. Verba ipsa, prout allegatur a Chryllostomo, subiungit: Et accepit Thare Abram & Nachor filios suos, & Lot &c. Hæc tam singularis lectio ter in eodem Homilia deinde repetitur, & habetur in omnibus omnino Homilia illas exemplaribus, cum editis cum manuscriptoribus, teste Montfauconio, ita ut nihil dubii subesse possit, quin

hic locus sic expressè locutus in exemplari, quo Auct. Chryllostomus utebatur: quo usus est etiam Auct. Synopsi, sive ipsi Chryllostomus, ut ex hoc & ex præcedentibus argumentis probari videtur. Ita ipse, & sane versum illi admodum est hæc sententia. Hic tamen observo, nomen Thare, ut apud Chryllostomum ferat Synopsi, in Synopsi vera Sepia: at ea est lectio mutata oportet.

217 Tercio in Compendio Doctrinarum habet Synopsi pag. 137. Hic jacet illud: „ Maledictus omnis, qui pendet in ligno. „ Quia ergo maledictio prolatæ erat in eos, qui non servarent Legem; „ Maledictus omnis, qui non manet in „ omnibus scriptis in hoc libro „ „ de Lege loquitur Moyles: nec poterat Christus in hanc incurere maledictionem, implevit namque Legem; maledictionem maledictione commutavit, impendit in ligno. Plane similia, sed minus capta, asserit Chryllostomus in Epistola ad Galatas cap. 3. sive tom. 10. pag. 700. ubi locum allegat fuisse dicitur, ita subiungit: At Christus hanc maledictionem (nam servata Legi) altera permittit, quæ dicit: „ Maledictus omnis „ qui pendet in ligno. „ Quoniam igitur qui pendet, maledictus est, & qui Legem transgreditur etiam maledictus: non oportuit illum, qui maledictum illud erat sublatum, obnoxium eidem fieri maledicto: verum pro illo aliud iudicandum erat maledictum, quod & iudicet, per quod illud aliud fuisse &c. Hæc quoque argumentum maxime videtur contemnendum.

218 Plura deinde brevius loca asserit Montfauconius, quibus ostendit, Synopsim alius interpretatorem Chryllostomum non esse consensum. Initio Synopsi Genesim docet, filios Dei in Genesi dici eos, qui a Setho orti erant, & hanc locum Plietomi asserit: Ego dixi dixi esse. Idem vero pluribus dicit Homilia 22. in Genesim: alio eodem Plietomi loco. Ex Hebræo Hebraicam linguam nomen accepisse, dicit hic eodem fere modo, quod in Genesim (Hom. 27. pag. 300. Utroque etiam loco observat, in Hebræo familia manifestè antiquitatem. Utroque loco observat, vocem Babel significat confusioem. Hic observat, quia vox Hebræa est Babel, Græce apud Septuaginta interpretatur. Quod ad decimas spectat, quæ obstat Abraham Melchisedeo, eodem brevius hic dicit, quæ in Commentario in Genesim p. 157. eodem alio B. Pauli loco. De filiabus Lot idem hic paucioribus dicit, quod pluribus narrat in Genesim p. 453. 454. Aliamque de natalibus Phares & Zare eodem modo hic explicat, atque Commentario in Genesim p. 593. 594. Id quoque citat finem Synopsi Genesim dicit, Sicimam a Symeon & Levi expiam fuisse, id ipsum narrat pluribus Homilia in Gen. p. 617. Hæc porro lectio capitis 49. 9. 10. quæ in Synopsi sic habet: „ Tu de iudæis dixeris: „ „ donec veniat is, qui repositum „ est „; semper sic esset a Chryllostomo: alii vero lectiores variant. Nam quidam hoc ipso modo legunt; alii vero: „ Tu de iudæis de iudæis iura dixeris. „ In Exodo, quod dicitur in Synopsi, manus Moyse extensas, quæ victoriam Israelicis pepererunt, figuram Crucis fuisse; hoc ipsum refert Chryllostomus Homilia in illud: „ Pater, si possibile est „ tom. 3. pag. 20. Hinc Montfauconius recte & verisimiliter.

219 Hæc argumenta, quæ multum asserunt verisimilitudinem ad Synopsim Chryllostomo videri, alia quædam addunt observantiam minari momenti, nec tamen præsertim tantæ: ut argueret.

Pp quod

Septembris Tomo IV.

Aug. *quod dicitur Synopsos apud ea Chrylologum iudicatum non tam impet; legalem Sabbati observantiam non antiquis subinde evanissim, ut & alia precepta legalia, observet. Pauli Epistolae istas de re magis sacre & frequentius attigit. De Synopsi hanc differetiam manifestantem Stylum autem quod spectat, proficuum est illam verborum & similitudinum copiam, qua uti solet Chrylologum, in Synopsi & compendio exquirere, illud esse notum in seipso querere. Verum desidio Chrylologi esse deprehenditur: ipsa pars, elargi niteque est. Esti vero res compendio referat, aliquando tamen interpretem agit, re explicat, & alia Synopsos, maximeque Pauli, loca affert ad explanandam apta. Nec minus perita Synopsi est, sed in Penitenteo maxime iusta parte longiorum historiarum reat, ut exemplaris loca hanc parte haberi possit. Verissime autem est, ipsum ad istum suum totum Scipiam sit in Synopsi atque compendium redegit. Si parum Noi Testamenti Synopsi aliquando ex tenetibus emerit; inde novo, ut dicit, prebuit argumenta, quae veras totius Synopsos auctor esse prebendatur, ita ipse, Nunc meum de re tota iudicium huiusmodi istius condidit exponum.*

B 121. Quae illata sunt argumenta ad ostendendum
confessionem inter autorem Synopsos & Chrylo-
mum, mihi iussitque videretur ad partem Operis per-
tineret ad iudicandum illi auctori, cui se codices ad-
scribit, siue S. Joanni Chrylomo; tunc etiam ad
se attribuerat illa auctori, quae ex codice Constanti-
ensidi Messianorum. Nam illi quoque recte con-
gruunt, quae max. de Syll. & de interpretatione locorum
eiusdem dicta sunt. Omnia enim argumenta ex
ill. par. possuntur. At miror, Messianorum non
vidisse, eadem argumenta non militare pro illis,
quae ex solis desumpti codice Leguntur. Miror,
verum etiam, & in Operibus Chrylomi non
sapere versatum, non observasse differentiam Syll.
quae clare mihi apparet & manifeste. Ego sane, o-
mnibus diligenter lectis & consideratis, auctores
neque, quod nunc scripturam Opuscula in se a-
dinvicem miscent Messianorum, persequi Synopsin,
qua S. Athanasius fuit attributa, quaeque in Operi-
bus S. Athanasii editam habemus tum. 2. pag. 126.
versum editionis Parisiensis, ubi Synopsis illa S.
Athanasii abinde dicitur in praefatione adscribitur.

C 28. *Reuerentibus* *hujusmodi* *episcopis* *in* *ipſis* *Mon-*
asteriis *dictis* *pariter* *defunctis.* *In* *Diuturna* *Syn-*
opſi *pariter* *pag. 308. Januarius,* *hoc* *in* *ſole* *dictis*
Legationis *reſcripta* *eſt,* *nimirum* *Synopſin* *in* *Le-*
uiticum, *Epilogum* *in* *Synopſis* *librorum* *Re-*
gem, *Synopſin* *in* *Paralipomena,* *in* *Eſdras,*
in *libros* *Elther,* *Tobiz,* *Judith,* *Job,* *in* *librum*
Sapientia, *in* *Proverbia.* *Orinda* *pag. 512. ob-*
ſeruat, *attamen* *ſeu* *huius* *enumerata* *conſueſcere*
Synopſi *S.* *Abrahaſſe* *attributum,* *ita* *ſcribitur:* *In*
libris *vero* *Salomonicis,* *in* *Sapientia,* *io* *Siracide,*
Elther, *Tobiaz,* *Judith,* *eccleſiaſtica* *eſt,* *hæc* *mi-*
nime *Synopſis* *cum* *illa,* *que* *attributa* *eſt* *A-*
brahaſſe. *Idem* *vero* *dictum* *de* *Synopſi* *Leuitici,*
ſcilicet *quod* *mutatis* *libri* *pariter.* *Eandem* *ſeu*
ſimilitudinem *pag. 365. notat* *de* *Synopſi* *in* *Pa-*
ralipomena, *&* *pag. 363. de* *Synopſi* *in* *Eſdras,*
& *pag. 366. de* *primi* *parte* *Synopſeos* *in* *Job,*
ad *notam* *pag. 358. de* *Epilogo* *in* *libris* *Regem.* *Hic*
notandum *ſolentem* *uſurpationem* *Synopſeos* *vero* *eſſe* *de-*
prehendi, *exceptis* *tamen* *paucis.* *Nam* *Synopſis*
in *Saradum* *ſeu* *in* *Eſſeſthaliam* *ſenſu* *diſcre-*
dit, *in* *utroque* *non* *uideatur* *tyſidem* *anterioris.*

ijfe *Moufanten* pag. 381. *hanc differentiam ob-*
feruat hic verba: *Quæ Synopfi (Abbanfle ad-*
feripte) in Ecclefiaftico five Sacrament longior
hæc, paucâ habet ad verbumâ fimilis. *Præte-*
rea Synopfi in Preteritis una quidem est Abba-
neftiana fimilis, fed adimittit habet recipiendi-
mentum alterius infer Synopfi. Ambos parâ Conf-
ilianiâ ceteri deficiunt, ut O pars polletur Syn-
opfi in Job, videre poterit, qui ceterum illam
modo debuit potes fa. Ego interim ex dictis il-
lis, amia nite, quæ ex fcriptis foffens in
Legationis videri juu, fecit fortis datus: par-
tibus memoratis, confentes cum his, quæ legi-
tur in Synopfi S. Abbanfle olim attributa.

332 *Hinc* primum, alteram ex altera accipit magnam partem. Agnoscit & observat illud in *Monstrosus* pag. 317. Auguratur, inquit, illud (*Abdomen* autem) Synopsi librorum humiliorum ex nostra Synopsi mutatum esse. Nam illius Synopsi scriptorem esse Synopsi auctorem esse longe inferiorem, non habito, nec dubitasti, puto, quicquam. Nam hic dispariter de insignitate majori aut minori naturae Synopsi: nequa enim ad alteram illam ad propriam nostram. At candidè edicere auctori, improbabile omnino esse conjicere *Monstrosus* ex translati ad *Synopsi* *Abdomen* cuiusdam dilaui partibus illius Synopsi racouer esse. Censui eximio, non desine indicio fidei evidenter ad offerendum, ex *Synopsi* *Abdomen* in cuius *Longioris* suppletum esse illam, quam *Chrysolitus* attribueram credit *Monstrosus*. Retinetur hujusce opiniois studiose lecti examinandis subijce.

333 *Primum dicitur Canticum desideratum illa omnia, quæ in Synopfi Athanasiana reperiuntur. Cuius ita magis quam reliqua in radicis ita pretermissa ducimus, si idem scriptum sit, quæ perora in Canticum dicitur compari, et alia omnia Athanasiana similia? Non videtur hinc idoneum posse cativum offerri, quod illa omnia magis ex alia corde excidimus, quam reliqua. Contra hoc differunt duo poëta, ut Athanasius in radicis Logographi sit finis: nam altissimè dicitur, cum videris in Synopfi Chrysostomiana multorum scripte Sacrorum liberorum ante compendia, in Athanasiana locum illi impere poëta, ut aliis non fere saltem videris in cædendis his. Docendum igitur est, Athanasiana illa omnia in radicis Logographi scripta esse, quæ ibi addita sunt: ut vero inversa in aliere corde, quæ Chrysostomi, quo ante dicitur non esse trans illam. Secundo Syllabum illarum parum plane congruit cum Syllabo totius Synopse Athanasiana; non vera cum Syllabo Synopse, de qua disputamus. Inque parum illi spectant ad Athanasianam Synopsim, in quo nō dicitur fuit, et cui sunt conjunctæ; non ad Chrysostomianam, cuius illi partibus velle modo cognoscimus. Hinc modo illi aliterandum.*

324 *Antil. Symplois* Atheniensis in *Symplois*
singulorum liberum explicat numeru libri singulorum,
uliusque naturam allegat. Hinc videtur petri-
re, quibus *Symplois* Atheniensium vulnus in-
spicere. Contra id videlicet istas compendie, quae
ad *Corymbosum* *Symplois* cons. pertinent. Le-
spies, idcirco erudit, apud *Idiosyncrasum* *Symplois*
gaudent, Endi, Numerorum, Descriptio-
nem, Ius, Indicum, Rube, liberum quatuor
Regum, Sueridis fide Eccephallus, Hase, A-
reum, Equitibus, Damae, Ofes, Joli, Aro-
didis, Ione, Ethicae, Nubum, quae ubi ha-
rent non Atheniensium commune, & videtur in

A ple, nullius rationis agnoscere, cur Graeci, Eodem, alique libri sui scilicet sui amine. Confidere deinde Symplicius Iovis, Parapomene Eldar, Elther, Tobit five Tobia, Judith, Job, Sapientia & Proverbia: & postea, ubique ad tanto rationem dari nemini libri impedit. Atque paucis raptim. Symplicius Leviticus sui ordinar: Leviticus vocatur hic liber, qui proprie & peculiariter totum Leviticum munitionem formam consistit. Quia, inueni in Parapomene idem: Parapomene vocatur, quia multa in libris regum praefermissis in hunc librum continetur. Hic est consensio sine iussu Eldar intrinsecum symplicem non dictam, idque fit per totum Symplicium Abrahamsanum, in quo omnia ista comprehensa superiuntur, exceptis parvis pulcherris in Job, & additae quidam in Proverbia. Hic liber etiam clare insinuat, cum illa in Symplicio Abrahamsano in eodem Logodaronum translati, esse.

225 *Fractores in Synopsi Arbanasiana possum*
agnosce de auctoribus, qui libros singulos conscri-
pserunt, & habetur ratio chronologia. Hac per-
spicimus in illis, quæ ex solo codice Lugdunensi
editis Montanus; non item in iis, quæ Chry-
solomus, emendatissimis quibusdam codicibus, non in li-

[illegible]

Et illa vero, quae in codice Constantiano in-
terdicitur, prohibet Chryliformo adjuvante
scilicet, videlicet Cyprianus sine praefatio Op-
us Synopsi Genuis, Ecce, Numerum
inter omnia, Iohes, Judaeus, Rub, libri
interdicit Regem fide Regorum, ut vocat,
et item appendix illa chronologica, quae
est pag. 358. Si pulcherr, & major pars
Job, quae inchoat per pag. 307. invenit
in codice Constantiano, illam quoque notam Chry-
sostom adjuvante, ut in magna Synopsi illum
quendam Praenotandum, quae inchoat pag.
31. non clare edicit Monifcausant, an per-
tinet inveniatur in codice Constantiano; sed po-
tuerunt, si egerat locus illi pag. 309.
Synopsi Chryliformo prohibet scribere
omnem illi Synopsi Eusebii pag. 380. non
in Constantiano edicti fide defuit, quod non
Monifcausant; sed de omni omni Prophe-
cia Synopsi, quae exstat. At quiaque postea
Synopsi omnia desiderant, uti & Psal-
mus, & alterum aliquot liberum Veteris Te-
stamenti. Nulla vero Testamenti liberum Chry-
sostomi omnia desiderant.

Septembris Tomus IV.

men existant, totam fa-
chrysiotoma in Synophim
non adducit nilit affini a-
e Chrysiotoma in Pro-
Testamenti Synophim con-
terit: idcirco non existit
nilit enim Chrysiotoma existit.

Style -
great
sum.
maj.
new
gem C
fab

Review
for
the
2003
annual
report
of the
company

മിതവേഗം
പുറംഗത
അടിമത്തം
അമ്മ ൧൪൪

Pr 2

Abstract

AUGT. anni, quo ordinatus est figenda. Chrysostomus
J. S. Hom. 16. ad populum Antiochenum tom. 2. pag.
162. audiretis: fuit sic allegatur: Ecce secundus
huc annus est, ex quo vestra differo charitati,
& neque centum Scipiporum veritate vobis enar-
tare potui. Hec discitis Sandue tempore Qua-
dragesima, quando Antiocheni in metu erant ad
figendam imperatoris statum, quod festum figen-
das ante 387. mense Februaris. In hanc quoque
sententiam concedit Tillemonius, indeque colligit
scire initium anni 386. figendam esse ordinationem,
lino nequit certe ostendi, non esse peractam paulo
ante annum 386. fide vultus mensuris anni 385.
qui illam illat Hermogenis lib. 2. cap. 1. Certe
auti dudum presbyteratus tam strile uenerat
de non fuit, si ita quatuor menses nequeat
addi, presbyteri auti Anathema discedere debent
Constitutionem ante ordinationem episco-
pum, ac dudum ante Anathema presbyter do-
cuisse dicatur. Tillemonius quidem ex Homotia
illud in Gregoriam, quos in Quadagesima anni 386.
habitis videbitur §. 18. colligit Sanctum non du-
ante Quadagesimam illius anni fuisse ordinatum;
sed illa veritudo, quod Sanctum tunc usum fuisse
perpiscitur, non revocat, ordinationem ita
prope Quadagesimam esse figendam, ut non pos-
suerit itibus ante quatuor mensibus praecedere, ut
ibidem observatur. Omnis tamem consideratio,
auti certum apparet, Sanctum fuisse consecratum
ante Quadagesimam anni 386. sic probabilis
videtur, si non cogitasse ante illum annum, ita
ut ordinatus figenda videatur circa initium anni
386. nam §. 21. aliquot Homotia offensa, di-
ctas verisimiliter ante Quadagesimam.

230 De episcopo, qui Chrysostomum ordina-
vit, mere hoc parum accutur, sic loquitur Sa-
tores: Taudem vero post obitum Paulini, ab
Evagrio ejus successore presbyter ordinatur. Verum
hoc de Evagrio ordinatore satis refutatur
laudatis Baroniis, docem reliquos Gracorum bi-
stres ordinationem Flaviam attribuire, subji-
cimusque hoc verba. Certe quidem ipsum commu-
nicationis Flaviam fuisse, in ecclesiis ejusdem
ministrasse, concionisque ibi ad populum habuisse,
nemo inficiare poterit: nam id ipsum Ho-
milia tunc in ea dicte resstantur. Nominum Ho-
milia in laudem S. Meleti, prima sacerdotii an-
no dicta, ostendit Meleti gregem, & consequen-
ter Flaviam, Joannis nostri concionibus fuisse in-
struam, neque aliam ea de re est dubium. Per-
re obitus Baroniis, fuisse quidem differentiam
inter Flaviam & Romanam Pontificem, sua &
patriarchis Alexandrinis, nunquam tamen eo
esse illa processa, ut fuerit interceptione commu-
nicationis ictibus constituta, anathematia Fla-
vianus subiectus. Nam spe concordia soleretur res
est: atque eo modo, quo coepit, ad plures
annos producta. Ad censuram Chrysostomum
interim diasse sufficiat, ambigue admodum fuisse
jura utraque partis, ut ut multis probe Ca-
tholici & Sancti episcopi, alii huc, alii appo-
siti se adiuvarent: in illa vero parte mensisse
Chrysostomum, ut quo semper fuerat, ac deum
persequeretur, ut Flaviam cum cunctis episcopo
Catholici concideretur, quemadmodum referunt
§. 41. ubi plura de tota illa discordia videri po-
terunt.

231 Quae de miraculo in ordinatione Sancti
addit Baroniis, habet non solum Leo imperator,
quem laudet: sed eadem praeterea ante Leonem
scripsit Georgii Alexandrinus, alique huc deis-

de secuti sunt biographi. Rem itam compendio
bus transire. Cum Flaviam hucus recitaret
nostros, dicitur illi apparuisse angelus, man-
dassque, ut Joannem exors presbyterum. Deum
de Joannis quoque apparuisse angelus esset, ut
quo praecipue, ut dignum presbyterum antio-
chia non deserviret, Deum in ipso ordinatore
super caput Sancti candida columba, ut serm-
visit. Hec summa est miraculorum, quo mul-
tis eternorum adiuvit parum versimilibus, eo-
que de causa hic omittit. Ipso quoque miraculo,
propter silentium Palladii, alienaque synchro-
nism, non satis certa videtur. Atiam illorum
silentium offere oportet, ut certo filius crea-
mus: profertur cum ipso Chrysostomus in prima
Homilia infusus, sic ad sacerdotium fuisse pro-
volutum, non humano studio, sed favore divino,
ut videri potest num. 235. Aliquid igitur singu-
lare, aliquid ordi naturali superius, ordina-
tionem illam aut praecipue aut beneficiis videtur.
Praeterea silentium Palladii aliorumque minus ar-
get, quia illi alia plurima ad Sanctum pertine-
ntia emiserant, quaeque ipsius in presbyteria vi-
viter totum attingunt. S. Nihil lib. 2. Epist. E
294. refert singulares favores Chrysostomo divi-
nus concessit, quorum alii antiqui nullum au-
tem faciem mentionem, ita ut non statim im-
putanda sint omnia, quae illi non habent. Laudat
S. Nili Epistola dicitur §. 84.

232 Ordinatus presbyter Chrysostomus, non tantum
caput munus exercere, ad quod erat distinctus,
habuque primam Homotiam ad immensum po-
puli multitudinem. Nunc tunc erat Sandue se-
cundum chronotam nostram ante festum qua-
dragima, aut desor prius paulo superaverat: &
vel sic tamen iterum vultus populi pariter juveni-
tum ad adolescentulum se movens. Verum ea
modestissima verba propter atque extenuate voce-
re venientem debet, cum in eodem Homotia de
alio qualitatibus suis non minus humiliter loqua-
tur. Ea scilicet est Sanctum malorum humi-
litas, tam modesta ac dimissa de rebus suis loqua-
tur & sentiat, ut alii non pauci, qui nec or-
nat: fuit tanta humilitate, nec amem illuc vir-
tutis in animas potentiam satis habens perfectam,
aut intelligere volens, quae deum ratione pos-
sunt vere & sincere dicere, quae illi humiliter
se pronuntiant. Atiam necesse non est in gra-
tiam illorum humilia Sanctum dicta supprime-
re, ac ne illorum quidem causa, qui similia Sa-
ctum verba maligne interpretantur, ut mores
eorum inque carum. Mentum satis equi &
prudens lector, atque hanc considerandum subju-
ga initium Homotia illius primo, ubi Sancti ca-
pitulatus ingentem suam administrationem de dignitate
sibi collata.

233 loquitur tom. 2. Operum pag. 436. ita or-
datur: Num veru sunt, quae nobis occiderunt? ^{mirabile est}
num re ipsa gesta sunt, nec solis lumen, neque ^{Sancti}
quo nunc sunt, sunt vox & sonitus? An vere ^{ita sonat}
dicitur, & vigilamus omnes & qui credit, quod in
die, cum lobrii sunt ac vigilant homines,
Adolescentisiam fortis & obiectus, ad ianum
dignitatis fastigium subvertitur? Nam totum ta-
lia accidere nihil fit incredibile. Tam enim quid-
dam & corpore mutui, & odo tenet, ut ne
necessarias quidem suppetat vietas, in somnia
visi videretur integre membra, & formosi, & re-
gali frui mentis: sed quo videbantur, formosus
erant, & innotuerunt ludibria: siquidem huc est
osura lomborum, vasa quidam ac veriorum res
est.

qui dicit-
necesse ad
id m. m.
aut etia-
bat.

AUCT. illis continuaverit. Ceteris quatuor sic videtur: An-
divitit heri &c. In quinta sub initium dicitur: Hel-
lenum die mulieres secularissimas &c. lingue
seriat, quatuor & quatuor tribus diebus con-
quiescentibus habuit sunt. Sextus quoque & septimus
duobus diebus sunt dicti, ut ex initio septimi li-
quet. Observaverit Menfianensis, quam verissimam
comperi, telleri hic vado: In his concio-
nibus, inquit in Vno pag. 99. etiam inter pri-
mas, quas Chryllosomus habuit, numerentur,
non modo eloquentiam, ubertatem in dicendo,
nitidum genia verborum, & inventionis felici-
tatem admirare, quæ in ceteris omnibus ejus
Opusculis elucet, ubi stylum semper videmus
populari assensionem accommodare. Sed etiam a-
nimadvertere, quantum ad extemporaneam decla-
mationem semper comparata fuerit ceteris Atti-
cæ, & quam ad res quantævis inopinatæ stylo
persequendæ præsto fuerit. Tum exemplum ad-
ducit ex Sermone 4. nam. 3. ubi naves medita-
tur non paucæ prædicæ et tempore interpositi O-
rator, carperet audire, quæ exortus a se ve-
nit ad accedendum lœtæntia respectant.

C 230 Hæretici in illis Sermionibus frequenter
impugnant Chryllosomum, Manichæos præceteris,
Meteuclyas quoque & Valentinianos, nec genti-
les præterea. Mores enim iustitiam, sed brevitas,
quod deinde possum feci. Molitum quoque hor-
tauit audire, ut optatum ex sermonibus suis
fructum concipere intelligere, dicta repetenda alijs
alibi commendando. Circa finem Sermionis 6. pag.
673. ita incalcet sui verbi: Hæc igitur omnia
recitamus, discitissimè, ac domum reverſi du-
plicem mentem apponamus, unam ciborum, al-
teram lætæ iustitiæ, & vic quidem ea, quæ
dicta sunt, repetat, uxor autem edicacis, audiant
liberi, neque famuli et lætissimi fraudulentur. Do-
mum tuam effice ecclesiam: siquidem & libero-
rum & famulorum ieluis est tibi ratio reddenda.
Et sicut a nobis exiguntur rationes pro vobis,
sic ab unoquoque vestrum pro familie, pro u-
xore, ac pro his ratio reperietur &c. Similia re-
petit in Sermone 7. & cum planctu auditis fuisse
inflatur pag. 674. ita loquens: Cum enim heri
didicim, quique vestrum domum suam ecclē-
siam efficit, megas vocis exclamatus, ac volun-
tatem deditis. Præter istos Sermones istos, & alios
Hæretici in illa Quadragesima verissimè
habuit Chryllosomus: sed non constas ita certo
de illis, de iisque disponatur S. 22.

R 240 Eadem anno 386. & in laudem Sancti-
ram dicitur, & Anomæus, sive Ariani Evan-
gelii sectator, & mox etiam Judæus caput a-
pocryphum impugnavit. Ex Homiliis pluribus, quas de
Sanctis Antiochie habuit, illæ certe ad hoc an-
num pertinet, quæ S. Molitum episcopum Antio-
chæm celebravit Chryllosomus. Dicit illa esse
prope casum reliquiarum S. Moliti, ut circa
finem inferamus, & universimur mox Maji,
in ipso die, quo ad ipsam molitorem Molitius e-
rat translatum, ut vult differentes Talermentis No-
ta 21. Eadem est opus Menfianensis tom. 3. pag.
518. unde initium hoc transfero: Sacram hunc
gregem oculis undique circumspiciens, & uni-
versam civitatem vident hic prædicantem, nescio
quem prius bestium pronuntiam, insumme Me-
letium, quod vel post mortem tanto honore frua-
retur: an vestrum caritatem, quod tantam in ve-
stros pastores benevolentiam etiam post decessum
ostendat. . . . Quintus enim annus jam præterit,

ex quo ille migravit ad Iesum, quem desideraba-
bat, ac perinde ac si heri & nudius tertius tam ve-
disset, tam ferventi amore ad eum hodie ac-
cessisset. Menfianensis, nescio quo hallucinatione
motus, ait non in univertato omnia die Homili-
am hanc fuisse habuitam, neque enim, inquit,
dixisset Chryllosomus jam præteritum annum quie-
ritum. Verum nulla alia die tunc magis dicere
poterat, annum quatuor præterisse, quam ille
ipse die, quo præterierat, sive ipse die obitus an-
nus quingens post mortem. De aliis Homiliis in
laudem Sanctorum dictis postea egemus.

R 241 Egregia S. Chryllosomi contra Anomæum
certamina anno 386. capta jam dicta, uti etiam
contra Judæum & festum Judæorum et septima ob-
servantes. Nam capta contra Anomæum certami-
na inuicem Sancti, ut contra Judæum dicitur.
Iste loquitur ex prima Gratiana contra Judæum a-
pud Menfianensem tom. 1. pag. 387. Hanc eum
sic videtur: Quod reliquum erat materis, de qua
nuper vobis dixeram, Deum comprehendere non
posse, id hodie abolere, & dilucidius docere
volebam. De hoc enim præterita die Dominica
raturam verborum, tamque copiosa fecimus. Tum
repetit aliqua dicta sua, quæ habebatur in prima
Homilia de incomprehensibilitate Dei natura contra
Anomæum, maxime pag. 449. & 450. Deinde
vero testatur, ita mirum in modum auditoribus
suis placuisse, ita loquens: Proinde certa magno
cum applausu scribis demonstrasti, theatrum in-
calcescit, ceteros auditorum inflammabat. Ne-
que vero ego me laudari gaudebam, sed Do-
minicum meum laudibus tumescere. Nam applau-
sus atque laus ista minorum vestrorum in Deum
amorem commoventur &c.

R 242 Post hæc certamina reddit, cur alios ag-
gradatur habere, sic prædicant: Volebam igitur
& hodie in certamen illud descendere. Nam li-
veritatis hostem nulli capir facietis convitiurum
in Beneficentia: nostro magis non inextinguibili eu-
pudiatæ calebrandi Deum univertorum ardere de-
cet. Sed quid faciam? Alius gravissimus morbus
linguæ nostræ medicinam flagitat, morbus in Ec-
clesiæ corpore insitus. In prius est tollendus: de-
cio domesticorum prius quam exterrorum cura
perenda: postea extraneorum habenda est ratio.
Quinam est morbus iste? Facit Judæorum mi-
serorum atque arumolorum continuus, & fre-
quentes inflant: Tubæ, Sonopægiæ, jynus: &
de multis ostii ordinis, qui in obsequio legere
dicunt, partim spectum illas ferias produnt,
partim etiam una celebrant, una jejuniunt: quam
pravam consuetudinem nunc ab Ecclesia vult a-
cerere. Nam verba contra Anomæum alio tempo-
re fieri poterant; nec quidem diuini præpar-
moram facit: Judæorum autem morbo co-
reptos nifi jam carverimus, dom præ foribus
illorum feris propeque adiant; veror, ne forte
quidam, inimpetiva consuetudine mergorque in-
gnorantis, illorum oquirat consuetudine hant, an-
que deinceps frustra de his verbis faciamus. Si e-
nim nihil audiendo hodie cum illis jejuniar:
perpetuo peccato, remedium frustra adhibebim-
us. Quare ad præoccupandum impellor. Idem
etiam medici in urgetibus & acutissimis morbis
observant, quos prius curare instituerunt. Omoio
autem hoc certamen prius est cognatum: quia
enim impietas Judæorum & Anomæorum affi-
cit habet: certamina enim nunc, prioribus
affinita, nobis sese offerant.

243 Quæ veris occasum ætas Chryllosomi

A contra *Judeos*, & *Christianos cum Judæis communi-*
cantes, magis exarsit, declarat in eadem *Oratione*
pag. 391. *bi verus* ? Nam *os* hoc triduum, mi-
hi creditur, non mentior, matroon quendam ho-
nellam, regnum, modestam, & fidelem vidi,
quam homo quidam impurus, solutus, opinione
Christianus, talis enim audientem, sincerum Chris-
tianum non dixerim, Hebræorum adem intrare,
ibique jurandum de negotiis sibi conuolueris
dare coepit. Ut vero illa opem implorabat, &
vim flectat amoliri cupiebat; sibi enim, qui
divinorum mysteriorum particeps facta esset, il-
lum locum adire nefas esse: intercolus ego zelo et
que ardens furex, nec illam porro id pravarica-
tionem trahi tum passus, et ipique ab iniqua illa
abduellio. Postea cum, qui traxerat illam, Chris-
tianusne esset, rogavi. Cui consensienti graviter
insistit, latuente exprobrans, extremamque de-
mentiam, & adus illum quidquam prestare nega-
vi, si Christum se adorare profiteor, ad Judæo-
rum, qui ipsum crucifixissent, ipseque quon-
quam traheret. Proindeque longus sermo, pri-
mum prolium non licet jurare, neque ad juran-
dam quonquam incitare, ex *sermo Evangelio* do-
ctus. Deinde, non fidelem & iustitiam, quo ne-
que tum, qui nondum fit initurus, in illam neces-
sarietatem trahendum fuisse. Postquam diu multum-
que loquutus, animum ejus ab errore opinionis li-
beravi, causam iustitiamque sum, ex *Ecclesia* & li-
bra ad *Judeorum* collegia illam traxerit. At ille,
malis sibi dissatis, inquebat, jurandum, quod
ibi daretur, magis formidandum esse. Ob quod
ingeniebam, neque incendebat, deinceps turtus
enchebam. Cernens autem diaboli astutiam, ingre-
ssus, quod non minus id periculis posset: consi-
derata vero bonum, qui deieperant, fœderia,
castrodo & eorumdem quorsu esset amantia, me-
cum repensans & c.

B *per* *serm* *quand* *huius* *Orationem* *habuit* *Chryllo-*
stomus, *colli-*
gi *posse*, *dixit* *esse* *sub* *serm* *mensis* *Augusti* *aut*
septembris. *Tudo* *enim*, *sive* *Judeorum* *se-*
stem *erat* *die* *i*, *mensis* *Tisri*, *Senopregis* *sive* *Ta-*
bernaculorum *sestem* *die* *xx*, *ejusdem* *mensis*, *aliquo*
etiam *interferebat* *etiam* *Judeorum* *jejunia*, *memoria-*
rio *die* *x*. *Exposito* *erat* *solemnis*, *istiusque* *festi* *can-*
sa *occidentum* *jejunium*. *Mensis* *autem* *die* *Tisri* *in-*
choant *mensis* *Septembris*, *moda* *civis* *modo* *serius*,
sive *cum* *novissima* *illius* *mensis*. *Itaque*, *cum* *Oratio*
habita *fuisset* *aliquot* *saltem* *diebus* *ante* *festum* *Taber-*
na- *ra-* *um*, *mensis* *est* *habitus* *fuisse* *sub* *serm* *Augusti*,
aut *mensis* *Septembris*. *Septem* *vero* *diebus* *ante* *hanc*,
sive *Domini* *præcedente*, *habita* *est* *Hemilia* *perona*
contra *Anomæus* *jam* *memorata*. *Horum* *Arianorum*
memoria *cum* *non* *modicus* *esset* *Antiochie*, *ubi* *O* *epi-*
scopus *habuerat* *Dorotheum*. *Tibidisti* *imperatoris*
jejunii *in* *exilium* *anno* *381*, *missum*; *dudum* *contes* *et*
disputata *desideraverat* *Chryllo-* *stomus*, *qui* *in* *eadem*
Hemilia *Judeis*, *qua* *occasione* *illud* *dissulisset*, *et*
denum *expulset*, *ita* *scribens* *pag.* *450*. *Vollebam*
enim *prolixius* *agere*: *sed* *quando* *nunc* *primum* *in*
hec *certamina* *descendi*, *et* *re* *vobis* *fore* *puto*, *si*
præmissis *contenti* *fuissetis*, *ne* *eorum*, *qui* *dicenda*
superior, *copis* *multo* *impetu* *succedens*, *eorum*
memoria *detraxit*. *Pone*, *si* *Deus* *permiserit*,
hoc *argumentum* *ita* *tractabimus*.

C *45* Equidem jam pridem vobis hoc conscribere
sermone cupiebam: sed cunctabar & procrastina-
bam, quia multos ex morbo laborantes videbam
nobis cum voluptate sacra præbere: cumque nol-

lem pradam abigere, anierim linguam ab his con-
certantibus coercere, ut cum illos firmius de-
tinerem, tunc in aream descenderem. Quoniam
vero per Dei gratiam illis auidi hortantes, ut io
hoc certamen descendere, me diuina fides ad
pugnam accendi, armaque arripui illa, quæ pur-
gent rationem, & omne infirmitudinem, quæ ex-
cullitur contra icicentiam Dei. Hæc porro assumpti
arma, non ut ferirem adversarios, sed ut juvenes
erigerem. *Hic* *alia* *subdit*, *quibus* *ostendit*, *se*
non *idcirco*, *sed* *amore*, *contra* *Anomæus* *disputare*, *et*
ante *de* *eorum* *salute* *esse* *solutum*. *Hoc* *porro* *ocasi-*
one *obseruare* *placet*, *Chryllo-* *stomum* *multo* *durio-*
eius *varbis* *Judeis* *impetere*, *quam* *Anomæus*; *non*
alia, *epi-* *scopus*, *de* *causa*, *quæ* *quod* *præcipue* *contra*
Judeos *disputaret*, *ut* *Christianos*, *eorum* *festis* *et*
jejuniiis *se* *immiscerent*, *ab* *ea* *prævaricatione*, *com-*
mementis *Judeorum* *seculis*, *potentis* *decreuerit*; *Anomæus*
vero *disputatione* *moderate* *magis* *conuer-*
sandos *speraret*. *Atamen* *ne* *Anomæus* *quidem* *tam*
moliter *tractat* *in* *sequenti* *maxime* *Hemilia*, *ut*
subinde *arripere* *non* *puget*.

46 Post decem aut plures dies a prima *Oratione*
contra *Judeos* *alteram* *dixit* *aliquot* *diebus* *ante* *epi-*
scopus *jejunium*, *cumque* *pag.* *401*. *se* *ordinat*: *Jam*
inquit *illud* *&* *immundum* *Judeorum* *jejunium* *in*
facibus *adest* ... *Inquit* *igitur* *ipsum* *jejunium*
post *quingue* *decemque* *dies* *in* *stat*: *Ar* *ego* *vo-*
te *decem* *dies* *vel* *plures* *cohortabor* *ad* *us* *vos*,
ut *fratres* *vultis* *præsumere*. *Tam* *insanos*,
se *rei* *debent* *aut* *illam* *habuisse* *Orationem*, *ut* *frangi-*
di *posset* *Christianis* *ab* *eis* *Judeorum* *jejunio* *averte-*
re, *etiamque* *de* *causa* *secundum* *hanc* *habere*. *Per*
hoc *decem* *diebus* *post* *primum* *fuisse* *dixit*, *patet*
ex *ita* *verbis* *num.* *3*. *Non* *audisti*, *in* *prope* *tracta-*
te *quam* *clara* *fuerit* *oratione* *demonstratum*, *ip-*
sas *animas* *Judeorum* *&* *loca*, *in* *quibus* *congre-*
gantur, *a* *dæmonibus* *habitari*? *Hæc* *enim* *ostendit*
in *prime* *Sermone* *num.* *6*. *Non* *videtur* *ignis* *dubi-*
tandum, *quin* *bi* *die* *Sermone* *in* *vicem* *huius* *fecit*,
primique *ex* *istis*, *quæ* *contra* *Judeos* *habuit* *Sonitus*.
Verum *O* *alios* *plures* *mensis* *Septembris* *oratione* *con-*
tra *Judeos* *dixit* *Chryllo-* *stomus*, *ut* *ipse* *insinuat* *in*
Hemilia *de* *Natali* *die* *Domini* *num.* *1*, *ita* *loquens*:
Tempus *autem* *tum* *erat* *festi* *Tabernaculorum* *&* *T*
Jejunii ... *idque* *a* *Judeis* *sub* *serm* *mensis* *Septem-*
bris ... *celebrabatur*. *Tunc* *enim* *longis* *copiosissi-*
que *orationibus* *in* *Judeos* *ulsi* *lumen*, *importunum*
eorum *jejunium* *accutantes*. *Hinc* *liquet*, *multas*
tunc *de* *hæc* *materia* *Sermones* *fuisse* *dixisse* *a* *Chryl-*
lo- *stomo*. *Atamen* *reliquos* *annos*, *qui* *cessant*, *ad*
annum *sequentem* *periclitare* *censimus*. *Hinc* *cum* *Hemili-*
arum *suspice*, *ex* *ita* *aliquo* *esse* *deperditum*, *ut*
atamen *latere*.

S. XVIII. Reliqua Chryllo-

Post certamina ista contra *Judeos*, & *alios*
quosdam *de* *Martyribus* *conuocans*, *arma* *con-*
tra *Anomæus* *resumpsit* *sanctus* *Presbiter*, *qui* *se-*
cundam *contra* *Anomæus* *Sermone* *sic* *ordinat*:
Age *iterum* *adversus* *infideles* *Anomæus* *certa-*
mina *incemas* ... *Nuper* *enim*, *cum* *in* *huius*
disputationis *aream* *descendimus*, *ut* *meministi*,
& *eadem* *certamina* *institimus*; *pugna* *contra* *Ju-*
deos *nos* *statim* *exceperant*, *quod* *etiam* *non*
esset

Auct.
J. S.
num. **6**
perona **Ha-**
milis **di-**
cti

E
secunda
contra **Ju-**
deos **Orati-**
o **alia**
sestus **per-**
ona

sanctus
perona
impul-
mata
mensis
sestus
sestus

Auct. effect propter membra agrosantia negligera. Nam Sermones contra Anomoeos semper opportuni sunt. Tunc autem fraus hostis quodam agrosantia, & Judeico morbo laborantes, nisi preoccupentur flammæ incendio Judaico eruffimur, nihil juxta deinceps posuit admomissio, eum jam illud peccatum circa juvenum admittimus. Post commissâ adversus illos prælia, nos parum spiritualium diversis ex locis adversationum frequentia rursum excipit. Neque enim tunc opportunum fuisset, illis etiam luminibus in hoc spirituale mare confuendum, nostrum Sermonem extendi. Post illorum profectum, martyrum memorie frequentes advertebant: arbitrarum hujusmodi laudem negligi non oportuit.

148 Hæc autem dico, & numero, ne potestis nos ex signare & deinde quendam certamina illa distulisse. Nunc itaque, quandoquidem a pugna cum Judæis liberi homines, patrieque in pacem suam reversi sunt, ac martyrum laudes non facis desistatur; & ego dicendum vestrum audiendi desiderium expleremus. Ita Chrysostomus, per patres spirituales, quorum adventum merem amaret, hanc dubio designans epistolam, cum hanc dicendi ad populum ipse foret datus. Porro recensita impedimenta effecit, ut secundum hic contra Anomoeos Sermon haberi tantum videtur mense Decembris: non post hunc vero solum Sermonem contra Anomoeos innotuimus ante 22. Decembris, quæ de S. Philogonio dicitur videtur. Anomoeos post quintum de Anomoeis sermo dicitur alie Hemelia fuit dicta, ut videtur S. 52.

149 Quoniam autem illa Hemelia consequenter contra Anomoeos fuit multis aliis intermediis vitiis deinde habita. In omnibus elocet mira Sancti choriat, & zelus ad desistendam heresim ferocissimus. In secunda ex illis, fuit in sermo Hemelia contra Anomoeos, pag. 464. Deum precemur, inquit, ut nobis Spiritum gratiæ emittat, ut omni vento vehementius ingruens, heresim radicibus evellat, nobisque laborem reddat leviores. Ad similes præter sermos hortatur pag. 470. Post quintum in Anomoeis Hemeliam & forte dicit alius S. 52. memorandus, pag. 492. de S. Philogonio Antiocheno presule, qui cultus die 22. Decembris, ut ordinis: Ego quidem & hodie desinam, adversus hereticos luctaturus vestes exuere, quodque restabat debui, vobis pertulere: verum beati Philogonii dies, ejus festum celebramus, ad ipsius beneficiorum enarrationem linguam nostram evocavit.

150 Hæc Hemeliam quaque diebus ante Natalem Domini habita esse, innuit Chrysostomus in ea mem. 4. pag. 498. dum dicit: Sufficit enim horum quique dierum tempus, annuam ad consuetudinem expurgandum, ut dignis celebretur Natalem Domini. Interrupit igitur rursus fuerat concertationes contra Anomoeos, non solum una illa concione de S. Philogonio, sed etiam aliis multis, & in crastino, usque ad Februarium sequentis anni. Hoc minus mirabimur, si cognoveris dispositionem de incomprehensibili hic fuisse finem.

151 Anomoei deinde dispositiones suas contra Anomoeos resumpsit Sanctus per Hemeliam, quam pag. 501. sic incipit: Iterum Circensia, iterumque nobis imminutus est convectus: immo vao

quandiu vos adfuit, fieri aequum, ut immineatur. Hæc porro Hemeliam non de admodum post præcedenti in Anomoeis habita fuisse, Chrysostomus satis infirmat mem. 2. ubi dicit, se habens contra Anomoeos ostendisse, incomprehensibilem esse dei naturam: non vero ostensuram, Filium Patri esse Confessionalem. Ex ista, quod Circensia (Græci iocunditia, quod equorum cursum ad laterem capessant) tunc esset, testatur Tillemontus art. 19. die 22. Januarii habita, quæ ex die ludi notatur in Fastis apud Bucherum pag. 181. Monifanoneus quoque in Mæta pag. 492. dicit, ludus Circensius fuisse celebratus die 2. Januarii. Idem in alio Mæta pag. 565. ait, die tertia vel quarta vel quinta Januarii, nam his diebus ludi Circensii agebantur.

152 Verum siut fundamente illa videtur distulisse: neque enim probari posse nascitur, Circensium patris esse ludum quam alios, qui illis diebus adscripti sunt Kalendaris apud Bucherum. Sane scire ludi singulis mensibus notantur ibidem, in indiculum sit, ut nunciat ibi ludus ante habita Hemelia investigare. Videtur distulisse tamen illud Kalendarium apud nos recensum non cum altero etiam antiquo tam, vii. Junii pag. 178. & videtur, Circensium ibi distulisse a ludis. Natus ibi circus privatus die 2. Januarii, iterum notatur Circensius xv. Januarii, 22. xxiij. & tandem ultima ejusdem mensis die: ludi vero alios & pluribus diebus. Itaque ostenditur Tillemontii, ad alios adscriptos, plene innotis esse ad eorum diem illi Hemelia assignandum, præsertim cum ludi Circensii etiam celebrarentur extrinsecus.

153 Neque tamen dubitari, quia illa Hemelia sit habita non tanto tempore post priores contra Anomoeos de incomprehensibili dei natura, ut cesset memoria antecessit. Quæ porro post primam illam de Confessione Filii cum Patri, fuit de Gloria Virginis, ut hæc frequenter vocat Sanctus, videtur sequenti die dicta, idque eorum credit Monifanoneus, quia tale pag. 513. habet notum: Ex bello reversi heretico dei sumus &c. Verum illa verba solum convocat, Sanctum præcedenti diem contra hereticos fuit Anomoeos distulisse: ut vincere nequens, Hemeliam illem contentum fuisse dictam, quam præmisit Monifanoneus. Quis vero convocat tunc videtur Chrysostomus in eadem Hemelia pag. 514. non explicaturus objectionem Anomoeorum, quam ex responsu Christi ad petentem filiorum Zabedæ senebatur, quoniam salvandum suscipiebant, ita loquitur: Quia nunc de Virginis potestate differimus &c. Designat Sanctus Hemeliam præcedentem, quæ de illo argumento prima est. At nec videtur distulisse super, sed potius veri, si illa pridie erat habita. Existimo igitur aliam inter utramque fuisse modum. Aliqua porro contra Anomoeos a Monifanone addita est tam. 6. pag. 255. creditur eorum sermo dictam. At mihi quidem videtur tale tempore esse congruere.

154 Initium huc restat: O violentiam! O tyrannidem! doctore nostræ (Flavianus episcopus), qui ante nos præfatus est, plenam cum habebat phylam, summa totum latens poculum degestandum nobis offert. Id autem fecit, non ob doctrinæ potestatem, sed fontis iolas scaturire solet; sed, quemadmodum dixi, ut vestra castitate

psalmi
dispositio
inter de
anoni

quæque
causa il
in domi
deinde
deinde

C

in Decem
bris dicit
in laudem
S. Philo
gonii.

et sermo
dispositio
inter de
anoni

D

de pre
dictis
diebus
Januarii,
et
aliqui
dies

E

sed quæ
fuerit per
Hemeliam
per
causa
distulisse
inter
Circensia

F

O hanc
violenti
am, vim
6. edicti
enim ad
ictum: O
violenti
am

AUG. Non Quaresimam, contra quorum scilicet
 J. S. Seditus agit, nunquam jejunare cogebatur in
 Pascha Christianorum, cum Pascha semper cum
 Judaeis celebraretur Jona 14. ante festum Pascha-
 ti Christianorum, & consequenter jejunium Quar-
 esimae non fuerit ante eam finem jejunii Catho-
 licorum. Hoc tam contra factum, & erratissimu-
 gis aut, ut mirer, laudare scriperet, ad rem
 observationem non attendisse. En distiguitur con-
 flet, non agere Chrysolomum contra jejunantes
 in Pascha Christianorum, & perpetam exposi-
 tionem esse Orationis titulum.

Idemque
 quod
 gressu
 non
 aliam
 ab
 Catho-
 licis in-
 ducunt.

350 Cum autem Chrysolomus clarissime agat
 contra Quaresimam, videtur hoc significari:
 Contra eos, qui ante Pascha Judaeorum quadra-
 ginta diebus jejunant. Verbo Graeco totum illud
 non habetur, sed Orosius ipse ostendit, illa de re
 agere Chrysolomum, & Quaresimam impu-
 gnari, qui Pascha celebrabant cum Judaeis, &
 ante suum Pascha quadraginta habebant jejunii
 dies, quemadmodum & diebus quadraginta ante
 Pascha jejunabant Catholici. Superfluum hoc tem-
 pore Quaresimam aliqui Antiochia, veriti
 lesti in laetitia Hemilia affirmari Seditus. Iam
 & cum, 3. fateri, eam consuetudinem inchoan-
 di jejunium quadraginta diebus ante Pascha Ju-
 daeorum olim apud Antiochos communem fuisse,
 mirum ante concilium Nicaenum, ejus decreto
 abrogatum damnatumque esse consuetudinem Quar-
 esimae Chrysolomus non ostendit. Nolo
 igitur illi dubitare, quin Seditus agat contra
 reliquias Quaresimae, Pascha eodem cum
 Judaeis die celebrant, idcirco Quaresimam
 suam inchoant ante Catholice. Cum autem an-
 no 387, ut dicit pag. 613, Pascha Judaeorum in-
 cidit in diem Dominicum, totis septem diebus
 celebrabant ante festum Catholice, ac
 similiter Quadraginta Quaresimae totidem
 diebus Catholice Quadraginta praecedebat.
 En distiguitur observari, primo Pascha in
 titulo significare Pascha Judaicam, quod frequen-
 ter in illa Hemilia a Pascha Christianorum di-
 stinguitur: secundo non agi contra eos, qui in ipso
 Pascha jejunabant, sed qui praevis jejunii an-
 te alios ad Pascha se praeparabant.

Contra
 hoc, 3. miri
 tunc
 velin, fateri
 hoc.

360 Hic de ista Hemilia observari, viden-
 tur, quare studio exerseri Chrysolomum, ad
 Quaresimam ad Ecclesiam reducere. In
 edictis Hemilia istam docet, se captum contra
 Antiochos disputatorem interrumpere, ut Quar-
 esimam adversus a jejunio ante Catholice in-
 choando, ita loquatur: Rursus, necessarium quod-
 dam & urgens negotium eorum, quoniam per
 illa sunt, lerim interrumpit, ad scriptum orationem
 traducit, & a latipila cum haereticis
 certaminibus hodie non abducit. Nam nos qui
 dem rursus de Unigeniti gloria verbo facere ad
 caritatem vestram parati eramus; sed eorum,
 qui primo Pascha jejunant, (Gracii, ut ipsum
 verbum rectius interpretor, quod capiti perit) e-
 eorum, qui quam primum Pascha jejunare vo-
 lunt, importuna contentio doctrinam omnem
 nostram cogit hodie die totam in incurandis
 occupari. Tam breviter ostendit illius discordia ma-
 le, atque ita pergit. Ac ideo equidem per Dei
 gratiam posteriorem hujus gregis partem ab hac
 agitudine immunes esse, & paucos mortuum in-
 voluisse: non tamen idcirco illi curatio negligenda.
 Nam est decem tantum, est quinque, est
 duo, est unus tantum esset agrotus, nec his qui-

dem negligi oportere. Locum enim vel unus sit
 velis & abjectus, frater tamen est, propter quem
 mortuus est Christus, & magnam vilium ratio-
 nem habet Christus. N. capro, aut Mensura-
 nus eroditur, negoti. in illud de jejunio & Pas-
 cha non arguit fuisse dies mortem Septembrem.
 At arguit erat mensis Februarii etiam aut in-
 tuente Martio, ne autem illi illi diebus jejunium
 suum ante alia inchoarent.

Locus iste aliquando ex dispensis adducere
 Chrysolomus pag. 608. de Quaresimae sic
 loquere: Qui equidem iocundat lumen, quid
 sit Pascha, quid sit Quaresima? & quid sit
 Judaicum, quid sit nostrum: aut quam ob cau-
 sam illud quidem tametsi linguis, hac ve-
 ro linguis in collectis celebratur: quid libe-
 rat exima, & alia his multis praeter, quae ad
 hoc pertinent argumentum. Tum vero probe co-
 gnoscent, quam inemptiva illorum sit consue-
 tio, qui ne rationem quidem reddere de illis
 possunt, quae sciunt. Hoc & alia ad nos per-
 si-loguam Chrysolomus, qui per Pascha Chri-
 stianorum, quod linguis in collectis celebratur,
 intelligi Nisi Sacrificium & commanem Cor-
 poris & sanguinis Christi, ut scilicet infestis, se-
 cundum illud Apulei: Pascha nostrum immola-
 tus est Christus 1. Cor. 5. 7. Hic dicit uon. 5.
 Sane catechumenus nunquam Pascha celebrat,
 quamvis jejunet singulis annis, quoniam obla-
 tionem non communicat, quemadmodum & qui
 non jejunat, si cum para secedit conscientia,
 Pascha celebrat, sive hodie, sive cras, sive alio
 quovis tempore communionis huius participet. Haec
 loquendi modum in tota Oratione servat Chry-
 solomus, & multa hanc in suam disserit pag. 611,
 ubi ait: Non enim idem sunt Pascha & Qua-
 resima: sed aliud Pascha, aliud Quadra-
 gesima. Siquidem Quadraginta tametsi in anno
 sit, Pascha vero ter in hebdomada, nonnun-
 quam etiam quater, vel potius quotiescumque
 volumus. Est enim Pascha non jejunium, sed
 oblatio & Sacrificium. Et, haec loquitur Seditus,
 non improbat morem nostrum, quo die sola-
 munem, quo Resurrectionem Domini celebramus,
 Pascha vocare solemus, sed quia Judaei & genti-
 les inde arripiebant animum carpendi Christiani,
 ut paulo inferius dicitur.

361 Orosius autem arguit Christianos arri-
 puerat Judaeis ut nomine Pascha, qui Christi-
 ani celebrabant Resurrectionem Domini, illa die
 quo Pascha Judaeis celebrandum praeteriret Domi-
 num pag. 613, ostendit Seditus, non posse Chri-
 stianos, etiam si velint, sibi illi die mensis Nisi
 merum Domini, & deinde Resurrectionem celebra-
 re, idcirco evidentius eorum, suppositum morem
 Domini Christianis semper celebrandum esse die
 Pascae, Resurrectionem die Dominicis. Verbo
 Chrysolomus, male a Mensurae intellexit,
 sapienter Nam de nos quidem, quibus, etiam si
 vehementer cupimus & annitatur, diem illum
 omnino observare posse, quo crucifixus est, in-
 de constat. Licet enim transgressores Judaei non
 fuissent, neque ingrati fuissent, neque stupidi,
 neque desidi et conemptores, neque a patris
 ribus excludissent: sed eos etiam diligenter
 observarent; ne sic quidem fieri possit, ut nos
 illorum vestigiis insistendo diem illum, quo cru-
 cifixus est, & Pascha celebravit, assequeremur.
 Quo vero pascho, ego dicam. Quando crucifixus
 est, tum primus dies Azymorum erat, & Para-
 sce-

autem
 aliter
 dicitur

E

F

non aliam
 non pas-
 cha
 non Pas-
 cha in
 die

A scève: hæc enim utraque fieri nequit, ut perpetuo concurrant. Ecce namque primus dies Azygiorum hoc anno in Dominicum diem incidit, & omnino necesse est, ut tota hebdomada jejunemus, & cum Pascha præterierit, & Crux adveniat, & Resurrectio, nos adhuc jejunantes maneamus. Et inponimur illud accidit, ut post Crucem, post Resurrectionem, hebdomada eandem abstinamus, jejunium observemus. Ita nulla temporis est observatio; unum pro diebus mensis Nisan, scilicet pro diebus hebdomada post plenitunum dñi mensis.

celebrare
que possit
et Dominus

a6a Nunc varia observanda veniunt ad verba alligata, que miri tersum Tillenarium, queque Montanensis alleganda credidit in Vita pag. 102. ubi hæc subdit observationem: Hæc contra eos dicuntur, qui jejunium Judaicum more servabant, quique aliquando in ipso Pascha jejuna- bant, quando scilicet Judæorum calculus Pascha assignabat post Christum Pascha. Tunc enim Christiani illi, qui Judaico ritu jejunium servabant, illud die jejunabant, quo ceteri Christiani Pascha celebrarent. Ignoscet lector, si candide eduxero, tot hæc esse errores, quot asserta. Primo enim Saulius, licet agat contra Judæos, illa non dicit de Judæis, sed de Catholicis, quos ostendit non posse Pascha celebrare cum Judæis, quia non semper sit idem convulsus diem mensis cum diebus hebdomada. Et inquit argumentatur. Resurrectio Domini ubique semper celebranda est die Dominica: sed hæc pariter argumenti, ut notamus, supponit. Aliqui dies illo mensis Nisan, quo resurrexit Dominus, non semper cadit in Dominicam. Non possumus igitur semper eodem mensis illius die Resurrectionem celebrare.

in scriptis
et simpliciter
veritatem
que expre-
ssum.

Tam assensum exemplum anni, quo hæc dicit, equo exemplum confirmat argumentum suum in hæc modum. Primus dies Azygiorum incidit in Dominicam. Ex die eundem passamus celebra- re Resurrectionem Domini, qui eo die eundem resurrexerat; sed eo festivitatis differenda est in Dominicam sequentem. Itaque cum jejunemus usque ad resurrectionem Resurrectio, illi diebus mensis Nisan, quibus Dominus in Cruce obiit, & deinde resurrexit, nobis adhuc jejunandum est. Ita Saulius ostendit, non posse a Christianis se- cutum legem Ecclesie Pascha eodem tempore cele- brari cum Judæis, postquam aut ostenderit, Pascha Judæorum obsequium esse æque ac reliquos eorum ritus. Secundo igitur non dicit, Quarto- decimanis jejunasse in Paschato Christianorum, quod nunquam fieri poterat, cum illi Pascha semper haberent ante Christianos; sed dicit, Chris- tianis jejunandum in Paschato, quod illi cum Judæis celebrabant luna 14. mensis Nisan: nam festi- vitas Resurrectio est celebrata Christianorum semper celebratur festus, nisi error admissus esset in calculo. Ceterum ut allegatis verbis ulterius liquet, Oratorem istam esse distam ætas 387.

Quar-
todecim
annorum
rationem
causam
et simile
sanctum.

quo primus dies Azygiorum cadebat in Domini- cam, & qua consequenter Judæi Pascha erant cele- brantes tota hebdomada ante Christianos. a63 Audiamus modo, quem consensum sit rationem allegantem Quartodecimani, & quo eam modo refutat Saulius, agnoscent tamen, tam consensum celebrandi Pascha eodem die cum Judæis aliquando etiam Antiochi vixisse. Quia porro speciosa est illorum sermo? ait ann. 3. Vos, inquam, nunc hæc jejunium aetate obser- vabatur? Hoc vero tuum non est mihi dicere: sed hoc ipse tibi jure dixerit, nos quoque sic

aetate jejunasse, verumtamen temporum observa- tioni præteritam concordiam censuisse. Quam id fecerit æquum, probat exemplum Apostoli, Petri Legi ritus abriterit, & aliter ac decrete con- ciliis Nisan de Paschato, ita præsequitur: Trecenti Patres vel etiam plures, cum in regionibus Bithynia convenissent, hæc decreverunt, scilicet ut Pascha fieret eo tempore, quo illud celebrant Christiani. Et post magistram Nicanorum Pa- trum elegim, Atqui, inquit, ex his scribis collecta cum fuerat synodus universa, communi- que definitione fidei hoc quoque decreverunt, ut simul unaque consensu festum illud celebrare- tur... Vide, quid agas, dum tantos Patres con- damnas, adeo fortes, adeoque sapientes. Adde non alia argumenta contra ritum Judaicum, res- ponders ad objectionem positam ab exemplis Chris- ti, qui Pascha cum Judæis celebravit, docet quid sit verum Christianorum Pascha, quare in- stitutum sit quadragesime diem jejunium, ac de- mum ostendit verbum jam datis non posse Pascha Christianorum consequere omnia cum Judæis.

a64 Max hæretur, ut notam deponat erro- rem secundum, ita loquens ann. 6. Ne igitur contendamus, neve aliud dicamus: Tamen tem- pore jejunavi, & nunc morem mutabo? Propter hoc ipsum muta, quod tam multo tempore fue- rit ab Ecclesia divisus; ad eamdem deinceps re- vertere... Est enim pudor & ignominia non in melius mutari, sed in importuna contentione persistere. Hoc Judæos etiam perdidit, qui dum veterem consuetudinem semper inquirant, ad impietatem devolvebantur. Hæc multa subdit de bene concordia & discordia male, multa contra observationem ritum Judaicorum, quos abroge- re docet, quemadmodum demonstravimus, in- quit, cum hæc de re multis habiti fuerint a se- lectis (armis contra Judæos circa Septem- brem anni 386.) sed unum dico, ut in pace concordiaque cunctis faciamus, ne dum nos jejunamus ac populus omnis, & preces pro terra- rum orbe fundant sacerdotes (in hebdomada sancta) tu christiani domi vaces. Etsi non repre- hendit non jejunantes, sicut ante jejunantes re- prehenderat, unum quia quadragesimalis jeju- nium incubabat ante Ecclesiam, ante Ecclesiam finiebatur. Hæc ipsum festum gravissimis verbis re- prehendit usque ad finem Oratorum.

estque bon-
tas et ad
concordiam
cum Ec-
clesia in-
veniam.

a65 Ceterum, quod spectat ad tempus Oratio- nis habita, omnis insinuat, distam esse ætate, ut minimum dictus ante Quadragesimam anni 387. Etenim illo anno, ut diximus, prima dies Azy- giorum erat Dominica. Ille ante Chryostomum peroratans mensa Februaria impugnavit Arianos, sui consensu de Unigeniti gloria, ut se festis eo tempore hujus Oratoris invito dicit. Quod hinc argumentum sumis Miseseos, ad figendam hanc Oratorem circa Septembrem anni 386, profus inceptum est. Nam mensis Septembris contra Arianos non dicit Chryostomus; sed contra eos primam Homiliam habuit ante Septembrem; reliquas die post, videlicet Novembri & Decem- bri, ac demum Februari; neque enim illa cer- tamina, licet sæpe interrupta, omnia deposuisse videtur, nisi post ortum seditionis Antiochenæ, que aliam conciliandi dedit materiam. Atque inceptum est aliud ipsius argumentum, ex hoc ipso Oratorum patrum, & ex Oratorum in Natalis Do- mini, ubi dicit se mense Septembris multos pro- luxisse sermones contra Judæos habuisse. Nam de illis in hoc ipso Homilia mentionem fieri ut

Relatio
ita dicit
que dicit
ante
Quadrage-
simam an-
ni 387.

AUG.
J. S.

ac duo prioribus. Denique ex dictis colligitur, laudatum Hominem esse habitum sub suum Februarii aut Martii initium: cum Pascha incidit in xxv. Aprilis, & Quadragesima hoc constaret habendam, ut pascha eorum eundem argumentis, Quadragesimam eorum habendam citatis Quadragesimam habente vellet, sive vii. aut viii. Martii.

Iste rursus
de
Genitibus

265 Ad hoc Hominem, quem contra Judegen-
tas in tempore Paschali doctum, transse ad alios,
quibus alio Judaeorum festo & jejunium imitantes cor-
rigere Sanctus voluit. Sive ea numero quinquag-
esima contra Judaeos dicta, sive circa Septembrem
anni versificatus 387. ut recte adnotat & allu-
dit Montfauconius in *Monte* pag. 386. Sanctus par-
va huius Hominis insignem praemisit libram, con-
tra Judaeos & Genitiles conscriptam, ad proban-
dam, quod Christus filius Dei. Editio huiusmodi
Montfauconius non, i. pag. 358. conscriptumque
ante quatuordecim Hominem, ostendit Montfauconius
ex verbis, quod circa suum legimus pag. 382.
Daniel autem hoc omnia aperte narrat, universi
neque tollenda esse, hostiam, libamen, uo-
cationem, iudicium. Verum haec, quando ad-
versus Judaeos sermonem instituit, clarius su-
perius explicabimus. Quod hic ostendimus se pro-
mutat, insigni praefatus modo ostendit in quinquag-
esima Hominem. In quo Chrysolomus, qui anno 386.
contra Judaeos in aeram descendit in occasione
ann. 343. relata, deinde magis parat & in-
structus ad certamen regressus est, ut librum praemi-
sisset suum prolium, quod Judaei simul & Ge-
nitiles Christi deumverum diceret. Hunc librum pro
omnino non dicit, sed Iesum deum legendum, ut
potest ex prolium quoque scribendo.

ad alios
inducit
Christi De-
votionem.

267 Porro Sanctus praefatur, se breviteris orationis
habituem, & quoque usum styli sine transiit, ut
dicta sua famulo, ancilla, vidua, infirmo, &
nauis & agricola capta sitilia sua suavia. Peius autem
autem, inquit, cum Genitibus manus conlectam.
Contra hoc vero utitur argumento conversi per Chris-
tum eiusque discipuli erant terrarum, repugnanti-
bus sensibus iudeis, regibusque & imperatoribus.
Tum incipit contra Genitiles & Judaeos asser-
dere, omnia, quae ad Christum spectant, in Petri
Testamento praedicta esse, videlicet futurum Deum,
& hominem suscitatum in Bethleem, eterneque patri-
ae, non modo de Christo, sed etiam de Ecclesia, de
Apostolis, de Iudeorum persecutione & miseria. Ad-
dit praedictum Christi, Apostolorum gloriam, de-
structionem templi Iudei, frustrationem Iuliani
Apostatae conatum ad illud instaurandum. Plurim-
um in ipso Opere legi possum.

Tum rursus
de
Iudeis
conversis
incipit;

268 Post editum hunc librum contra Judaeos
& Genitiles, quod fieri potuit mense Argvle aut
initio Septembris, eodem mense primam ex quin-
que voluminibus, sive quartam contra Judaeos Ora-
tionem, praepit incessantem aeram festo, habuit
Chrysolomus, annoque pag. 614. sic inchoavit:
Rursum infeliciter illi, mortuorumque omnium mi-
serissimi Iudei peccata sunt: ruelus Christi gre-
gem muniamus necesse est. Et post pauca: Nec
mirum vobis videretur, si cum jejunium illud
post decem & eo amplius dies vesturum sit,
nos ab hoc statim tempore mucimus & armamus
animas vestras. Tum huiusmodi recitationem reddidit,
ut deinde multis ostendit, impio Deique volun-
tate contrarium esse Judaeorum jejunium, cuiusque
ceram abrogavit. Antea enim, p. dicit: Hodie
solum eminus in illos jaculis velitati bonus, tan-
tum loquor, quoniam satis esse ad depellendum
periculum a fratribus nostris, imo multo etiam

amplius. Hoc facit verba praemittit alteram con-
tra Judaeos Orationem, ad quam addendum ma-
gis consulari multitudine. Nam illam, quae quinta
est contra Judaeos, pag. 617. exorditur his ver-
bis: Unde nobis hodie frequentius conveniens
factus est? Ad effugiendum, quod pollicetur Iu-
deus, plane committit... Benedixit Deus, qui
vobis tantum audiendi parvales sermones inspi-
ravet ardorem... Quam ob rem & nos quoque
propter hoc studio, quod pollicetur Iudeus, eggre-
dimur; & quae promissum, liberrime prela-
mus. Itaque pugna nobis cum Iudeis luceat
certum, quem debuit, fortis est. Tropaeum ere-
ctum est, & corona nobis parva est, & brevium
ex superiore concione reportavimus. Siquidem
hoc luciperimus agendum, ut demonstretur
quod ea, quae nunc sunt ab istis, sint quae-
dam transgressio Legis praeravationisque, nec aliud
quam hominum adversus Deum commissi pugna
bellumque: idque Deo auxiliante nobis accuratissime
demonstratum est. Deinde prolixissimum
dissertissimamque Orationem continens ad Judaeos
ultrius confutavit.

E
aut velle
transire
non solum
Martyria.

269 In sequenti Oratione, adversus Judaeos
secunda, pag. 649. dicit, ipse certamine contra
Judaeos sibi ardorem cum refutandis evolvit, non
tamen subjungit: Sed quid faciam? Videtur mihi
voca factam imbecilliorum, quae nostra sermo-
nis cursum prolixitati per esse non possit, idem-
que mihi aunc accidere, quasi si quis miles,
conatus aliquot ex hostibus, magnoque animo
impensione laeta in hostium condensationem aciem,
pluribus prostratis, mox fracto gladio conser-
natus ad suae sese celerat... Quid igitur? Fu-
giemus & non? An non permittit hoc vestra co-
ratia rycania. Verore & patet praesentiam,
& vestram vereor alacritatem: proinde ea, quae
supra vires sunt, aggredior, omnia committens
& precibus vobis & caritat vestra. Adit exor-
tationem, quod in festo Martyrum contra Judaeos
& non in laudem Martyrum perorari solent: Nam &
ipsum Martyribus, inquit, hic ferretur est exopta-
tor. Primum tamen de Martyribus breviter per-
stringit, ut deinde prolium contra Judaeos Ora-
tionem proseguatur. Hinc porro Orationem non
fuisse habitam ante annum 387. liquet ex iis,
quae legimus pag. 659. de festis Antiochia de-
dictis: nem. id ante Quadragesimam anno 387.
congregasse videmus. In fine denique huius Ora-
tionis mox, habitam esse tempore jejunii
Judaeorum.

A. d. epi-
scopi Fia-
viani.

270 Non multo post secuta est sequens Oratio, hanc in-
cento Iudeos septima, circa festum Tabernacu-
lorum, aut festum in illo ipso Judaeorum festo, ut
liquet ex iis, quod tale est pag. 662. Num
vos pugnae huius cum Iudeis luciperis latetias
cepit? An vultis ut rursus hodie quoque mate-
riam eandem trahemus? Quamquam enim non
ita sunt jam dicta: attamen arboris vos sic asse-
dit, ut cupiat isdem de rebus iterum audire,
Etenim qui non satiat amor erga Iesum, in hac
umquam latibatur pugna adversus eos suscepta,
qui Iesum oderunt. Praeterea autem nobis hic
sermo necessarius est: sapienter enim adhuc
fessorum Iudeorum sceleratiss. Sed quoniam
eorum Tube multo sceleratiss. erat is, quem
fessiones in theatris, & iungia quavis ebrietate &
comestione eant rursus ipsi & Tabernacu-
la, quae omne apud illos signatur, nihil
bonitiora divertoris, in quibus foris versantur
ad tibicinas. Ut hunc differtur rationem reddi-
dici.

A. r. fe-
stus Ta-
bernacu-
lorum.

A dera, & Iudaeorum sermonum abrogatione multum ostendat, omnes gratissime bonatur, ut cabibene accurrat ad festa Iudaea: Propter hoc enim, inquit pag. 671. nos tantum laborem sulcipimus; non ut frustra loquamur, neque ut plausum strepitumque referamus; sed ut avulsis ad viam veritatis redocimus.

[illegible]

B Septembrem cepisse convenerat contra Judaizantes & Judaei; cumque jejuniis eadem festaque Tabernum & Tabernaculum in hisce rursus Oratibus impetis; dubitare vix possumus, quin cepita anno 386. perficere volueris anno 387.

27. Nam igitur quingue milites inuadit uocauit se Septembris, *seruantes circa ad post medium Obsequium*. Omnes fuisse debet minus quam viginti dierum spatio, nisi *Messianorum* pag. 388. At id ego inuocare non possum. Magis certe, mensurer totum ite fuisse insumptum. Etiam quatuordecim dies sunt inter festum Tabernarum, quod i. die mensis Tisri, & Tabernaculorum festum, quod i. die xv. celebratur. Iudei autem festum incipiunt ante festum Tabernarum. Hinc elarum 88, primam ex hisse Orontionibus habuim esse decem dies, ut minimum, ante festum Tabernarum. Ultima vero habita est, aliquid aliquot diebus festi Tabernaculorum. Quae modo computant iure uoluerit, inter primam & ultimum facile interuiginti fere aut plures dies intermediis. Ceterum rogare qui potest, quae de eo, conueniat contra Iudeos ante 386. sub finem Augusti capitis dixerim; autem 387. contra initium remouam usque ad medium fere Septembrem? Respondet, fuisse Iudeorum multis ante inuadit fuisse ante 386. quoniam ante 387. at colligitur ex Paschate antequam anni. Nam quoniam feruor celebratur Iudeorum Pascha, totum etiam feruor relique eorum festu.

5. XXI. Homiliae de Anathemate, de
Natali Christi, & aliae quaedam
sub finem anni 386. & initium 387.
habita.

Quoniamque recepi pleraque scripta Cbrystophori, quae stimus aut esse 385. et alia quae citam anni 387. ad conuentionem con-
prestitibus, agendum meum esset de aliquot Homi-
nibus fidei anni 386. et priores meum sequen-
tibus anni 387. Inter has primo loco nemoine-
rent Helisia de Aoshemate, fidei de oosh-
shemateizantibus viuis vel defunctis. Et sic. s. pag.
491. sic incipit: Nuper vobis de incompre-
hensibilis cognitionis Dei differenti, multa verba-
feci, ad tuum Scripturarum verbis, tua nau-

flibus ratiocinationis deincepsfravi, etiam ipsi inver-
 sibus virtutibus inaccessam, profluat esse Numi-
 miorum comprehensioem &c. *Res verbo summa-
 rissime.* Hamilton item fuisse habitum, quod de
 incomprehensibilitate mensuræ Dei, non solum
 invenit per se habere. In quoque autem Huius-
 modi, quæ de eo argumenta dicit Chrysostomus,
 alia, præ habita esse, quæ Augustinus ante 386.
 alia quædam Novembri & Decembri ejusdem an-
 ni; ita ut debetudine non videtur, quæ mense
 Novembri aut Decembri dicta sit Cælestis de An-
 thropote. Cum autem dicit, ejusmodi se, ac
 ejusmodi quidem incomprehensibilitatem esse Dei naturam,
 idque ejusmodi tractatorem tertio ejusdem an-
 ni mense Januarii, ejusmodi bene de Anthropolite
 medium esse inter verum & quædam contra A-
 nomiam, fig. quædam mense Novembri exarata
 aut Decembri sunt; nam dicta alia contra A-
 nomiam scilicet sunt ante xi. ejusdem mensis, &

274. *Nomena dubitativa*, an commemorata *Hemilia* legitur sit *Chrysothymus* forma. At illam dubitationem festi refutavit *Mommsen* in *Moneta* praeterit. *Tillemontius* quoque *Nota* 106. suspicatur, initium huius *Hemiliae* alijus esse, & ferat illam esse *Hemiliam*, cujus hanc fuit partem fuisse constituit. Verum *fulpianus* illis res fatis similiter monstravit: neque eam illam hinc ut locum conjiciamus: idem quoniam illi tate reperitur *Hemilia*; neque tunc brevius hoc est, ut varie ea reperitur breviter. Ut ulla argumetur *Tillemontius* intelligat, breviter exponendum est, quod de re agit *Sandius*. *Disput* erat *Antiochia* *Cebellio*, & pari quolibet *habeat* episcopum, ut letius exponatur §. 41. *Episcopum* *habeant* *Paulinus*, quare de *Paulino* substatueret *Evangelium*. *Meliorum*, qui ante *Julianum* erat facti, tunc episcopum *habeant* *Plavianum*. At huius legatur *Chrysothymus*, & hoc arripit reprehendi, quod *Paulinus* *sebastos* imperatoris aut potestatis ducatur, consurgit in eis graviter intercedit, ut in illis non minus quam *Apollinaris* sequatur anathematis ferirent. Quam temeraria esset hoc insolentia multitudine leviter, pluribus exponit *Sandius*, illaque temerarium graviter reprehendit. Ita enim reprehendere videtur illis, qui *Apollinaris*, quorum *Episcopum* *Antiochia* erat *Vitalis*, insolentia illi anathematis feriebant. Nam, licet illi revera esset episcopus, malebat *Sandius*, ut suavi obsequio ad *Eusebium* redirentur; quod in suis illis consuetudine magis anathematizatur: & vix maxime nunc poterit, ne imperator *Constantinus* pro heretico anathematizaret.

375 Hic breviter expofitis, fequjunc locum
 abforam, enjua caufa Tellenianis enclum.
 Homium pofit mortem Pandi Enftabianorum.
 Cardellian epifcopi julio habuim. Sed quid
 dicunt illi ad omnem malitiam duces? Heretici,
 ajunt, ille factus eft: iohannitatem habet
 diabolem, & loquitur contra Deum nequitiam,
 multoque laudis vafquo fallacia in profundum
 exitii abducit: ideoque a patribus ejectionis eft
 maxime hujus magifter, qui partem Ecclefie
 abiecit, fed uti propter Paulinum, aut propter
 Apollinarium loquentes. Nam de horum fingulo-
 rum differentia, fermo multis covinitis notam
 poltre efflagit, errorem in penetrabilis prajudi-
 catis opinionis iuvantiffie argens. Legitur hec
 num. 3. eroditque Tellenianum, Paulinum in
 Q q
 peribis

Myiella
de An-
stomus
non p
habe.

1. *What is the purpose of the study?*
 2. *What are the research questions?*
 3. *What are the hypotheses?*
 4. *What are the variables?*
 5. *What are the methods?*
 6. *What are the results?*
 7. *What are the conclusions?*
 8. *What are the implications?*
 9. *What are the limitations?*
 10. *What are the future directions?*

* Align

AOCT. *serafis illis ut montem tempari* & ut magis
I, S. *strum illis, quam viderent amantemquebant*

Vitam esse Montanorum elegata verba sic intellexi; atque ego castissime, ea sic legitime exposui posse. Magis verba, Apollinarium vocari magistrum Paulini: nam illius dogma revera diuinitatem denotatum, atque ipse quoque Apollinaris in concilio Constantiensium. Colymbasque igitur Melitani aliqui Paulinum, ac si solus esset Apollinaris, multisque sedoceres: idque scribit reprehendit Chrysostomus, & merito sane: nam Paulinus probe erat Catholicus, usque Catholicis preerat episcopus, qui nunquam cum Ariano communicebatur. Forte et Catholicos Melitanos aliqui ad Paulini ecclesiam transierant: forte etiam Apollinaris aliqui redierant ad Paulinum. Primum excutere poterat Melitanus: alteram columnam occasione dare. Quidquid sit verborum Paulini, & totum argumentum Tillemont non est nisi vana obfcuri loci interpretatio nititur.

176 Eodem anno habita est Homilia in Nativitatem Domini nostri Jesu Christi, quae dista est abe. xxv. Decembris, impressaque apud Montisfalconum tom. 2. pag. 354. Propositum Chrysostomi in illa Homilia erat, populo Antiocheno persuadere, Christum revera natum xxv. Decembris, idque festivitatem merito iustitiam de die apud Antiochenos, quae Roma & in Occidentis multis ante, & ex antiqua traditione celebrabatur, ut affirmat pag. 355. Reverti ad nos usque, itaque, illius ecclesiam vix tractaverunt. Nova illi instituta, non quibus probatur Antiochenus. Nam multos, inquit, etiam nunc inter de eo ipso discipulare probe novi: et hos quidem illum reprehendere, alios defendere: multis ubique de hoc die sermo, partim incusantium, quasi nova sit, partim eundem propugnantium, tamquam antiquum ac vetustum, cum olim natiuitatem ejus prophetae praedixerint, & iam inde a primordio ab ipsa Thracia Gadaca usque incolentibus manifestus & celebris fuerit.

177 Itaque cum haec disputationes amantem concordia, tum ipsa festivitatis dignitas Verum Christi amantissimum excitarent, ut haec Homilia & festivitatem ipsam & concordiam de ea stabilire conaretur apud Antiochenos. Nevitatem institutionis agnosce, dicens: Nondum decimus annus est, ex quo hic ipse dies manifeste nobis innovit. Attameo, perinde ac si jam olim a multis annis nobis radius esset, ita opera vestra celebrata iocundamur.... Agedum igitur de hisce sermonem exordiamur. Si enim hic ipse dies adhuc in disputatione positus tanta animi vellic propectione fruatur; utique, si novior atque adeo manifestus evadat, bene dubie longe majorem hujusce studii vestri fructum percipiet. Ex hisce liquet, ex Chrysostomus asserere studuerit, Christum Domum die xxv. Decembris natum. Ex die dista esse Homiliam, ut ipsa clarissime patet. Habitam autem anno 386, colligunt ex vi, quae dista ann. 7. Ad quod super vos cohorat sum, ad id etiam nunc, & in posterum semper vos cohorat non desistam. Tum sequitur exhortatio, ut digno cultu ad divina mysteria, sive ad sapientiam communem, qualis tunc reperitur in Oratione de S. Patrologia, quae dista erat xx. Decembris anni 386, ut et hanc omnino videtur designare, praefertim cum eam jam multo diutius accepisset de sola Nativitate.

Videri potest ea Homilia tom. 1. pag. 497. & seq. D.

178 Circa eodem tempore, quae Nativitatem Domini celebravit Sanctus, Homiliam habuit contra quendam non recte de fide sentientem, & abbasque Apostoli: illis Pauli verba, Sive per occasionem, sive per veritatem Christus annuntiat. Ita, Edus est predicta Homilia apud Montisfalconum tom. 3. pag. 300. ubi tale habet initium: Cum super Pharisaei & Publicani mesolionem faceremus, ut duos curus ex virtute & ex vicio iugeremus, utrumque ostendimus, quocumque sitio humilitatis lucci, & quantum in arrogantiis damni, Haec verba, ut recte observavit Montisfalconus, clarissime designant Homiliam quintam contra Arrianos, in qua sub finem ad humilitatem hortatur, sicut initio hujus, & ubi tom. 3. pag. 489. sic loquitur: Ut autem dicas, quantum bonum sit non alium sapere, duos fidei curus, iugae iustitiam cum arrogantia; & peccatum cum humilitate &c. Deinde adducit Pharisaeum & Publicanum, ut utroque loco ostendat, Publicanum, licet alius peccatorem, a Dio praesumptum fuisse Pharisaeum bona opera iustitiam. Itaque cum quinta illa Homilia contra Arrianos figenda sit mense Decembris, & scilicet aliquot diebus ante xx. Decembris, ut ostendi num. 249. haec recte figurat circa Nativitatem Domini, & verisimiliter inter Nativitatem & initium anni sequenti.

179 In hac porro Homilia Sanctus ostendit in qua superbia, & contra humilitatis bonum. Philosophus quippe nostra fundamentum est humilitatis, itaque pag. 301. Esti inmensa iustitia modesti, est electromyos, preces, jejuniis, omnetque virtutes coegerat, nisi cum pro fundamento pulveris, omnis frustis & iaculum sufficili, etique corruet, perinde atque adificium illud super arenam extructum. Nullum quippe opus bonum non illa regit, nullum sine illis stare poterit &c. Deinde elegata Pauli verba sumit exponenda, ostenditque illa hereticis prodesse non valere. Haec autem orationis laudes S. Pauli Apostoli, cuius verba capitebat, laud praedicandas sibi sumpsit, ut in hac sit pars magna illius Homilia. Pauca accipe: Quis enim oon tum obdusecebat, inquit pag. 306. virum certena caena coaditum? Tum maxime demones fugiebat, cum viderent eum in carcere degentem. Neque enim didemus regiam caput perinde conspicuum facit, atque caenae manifestius, non quidem suapte caura, sed per gratiam in ipsa efflorescentem. Hinc magna consolatio discipulis. Videbant enim corpus victum, linguam veto minime ligatam; manus ligatas, sed verbum solutum, quod velocius quam solaris radius totum mundum percurreret &c. In fine Oratio eleganter hortatur ad preces perpetuo fundandas.

180 Petro eximie laudes S. Pauli, quae reperiuntur in praecedente Homilia, probabilem mihi rationem suggerere videntur, ad Homiliam Sancti in Calendis inscripam, quae prima die anni Romani, seu prima Januarii habita fuit, figendam post praecedentem, sive Kalendis Januarii anni 387. Etenim in hac Homilia, impressa tom. 1. pag. 497. sub initium Chrysostomus ita loquitur: Nuper autem cum beatum Paulum encomia celebrarem, ita exultavi, quod ipsum praesentem viderem.... Volebam autem in idem quoque argumentum hodie descendere, sed ad alia quaedam, quae magis urgent, oratio nostra

Homilia in Nativitatem Domini, habita ad festivitatem istam.

R

propter Antiochia festivitatem, populo magis probendam.

C

in qua superbia, contra humilitatis bonum. Philosophus quippe nostra fundamentum est humilitatis, itaque pag. 301. Esti inmensa iustitia modesti, est electromyos, preces, jejuniis, omnetque virtutes coegerat, nisi cum pro fundamento pulveris, omnis frustis & iaculum sufficili, etique corruet, perinde atque adificium illud super arenam extructum.

F

Post haec Homilia in Calendis inscripam, quae prima die anni Romani, seu prima Januarii habita fuit, figendam post praecedentem, sive Kalendis Januarii anni 387.

A nostra provocatus, in quibus a tota hodie civitate peccatur. Etenim, qui laudes Pauli audire cupiunt, prius virtutis Pauli amulos esse oportet, & dupli modo concione dignos. Multa simul perfruantur, ut etiam Chryllostomus de laquei de Homilia precedente. Nam primo tam multa ibi tamque praedara de S. Pauli divi, ut vix plura de eo dixisse videatur in illa concione, in die etiam, quae deinde unice ad celebrandum S. Paulum habuit. Secundo agnoscat adversarii, praedicationem Homilium esse dictam non deo ante Kalendas Januarii, quod esset iniqui de illa alia in laudem S. Pauli dicta. Tertia ipse mater Homilia suspitionem nostram avertit; nam Chryllostomus prima praedicationis ante principium inveniuntur suis ad passim quaslibet confusiones continetur suis ostendentes, ac utas Homilia in eam finem compulsi: passim vero magis studium ejusmodi abusus in parte aliqua Homiliarum suarum reprehendere, & sacratam Litterarum expositionem simul praefari.

ad celebrandum
divi Pauli
fuit, ut
generatim
reprobatum
et cret.

B 281 Hieronymus credit, Chryllostomum fuisse locutionem de Homilia contra Arianos, in qua expromitur patris filiarum Zebaidae. Tillemonius illum assignavit, cui nom. 3. pag. 211. titulus est, Quales ducentia sunt uxores. Verum in aeneae breviter vocantur laudantur Paulus; & prior dicta est die post Kalendas Januarii, cui probabilius mense Februarii: de aliis ve quidem scire, Antiochia habuit esse. Montanemus in Novae praevie pag. 566. illum conjecturam rejicit, existimansque a Sancto insinuationem fuisse anam ex illis Homiliis, quarum hypothesis laquei argumentum etiam Pauli laudes. At non dicit Chryllostomus, se solas Pauli laudes pro argumento Homilia habuisse; nec scimus, ut illa ex illis Homiliis dicta sit paulo ante Kalendas Januarii, neque id admodum verisimile est, cum ea tempore nulla celebraret S. Pauli festum. Quapropter magis existimo, designatum Homiliam non dictam de verbis & laudibus Apostoli; & consequenter Homiliam in Kalendas referendam primum dum anni 389. Scilicet in illa Homilia sermo fortiter dirigis contra praesens ritus, Kalendis Januarii exerceri solites, partimque gentilibus, partim ex gentilibus superstitione relictis. Fidemus igitur, inquit pag. 698. in pugnam procedamus. Nam & vobis hodie bellum inditum est, non Amalechitis invadentibus, ... aut aliis barbaris inconstantibus; sed demonibus pompam in foro ducentibus. Diabolici enim pernoctationes, quae hodie fiunt, & cavillationes & convitia, & saltationes nocturnae, & ridicula haec comedia quovis hoste deterius civitatem noctam capivim faciant. Haec aliaque vitia ibi se reprobandi Sanctus, ut eadem opera egregie docet viciat.

Supponit
des laquei
divi Pauli
divis qua
stendunt

C 282 Die sequenti Sanctus habuit Homiliam, quae etiam sequitur apud Montanensem pag. 707. atque in ipse titulus dicitur postidie Kalendas Antiochia habita. Iustum hoc est: Hieronymum diem, cum esset festum satanae, fecit festum spiritus, quia multo cum animi studio receptus ea, quae a vobis dicebantur. Et pag. 706. Age itaque & hodie adventus ebrietatem armemus linguam, istamque vitam madidam ac dissolutam prosteramus. ... Quod si post noctem etiam admonitionem in istum vitium perseveraverint, ne sic quidem nos distinemus illis, quod testum est, consulere ... Siquidem haec lex nobis, qui sacri sermonis administrationem suscepimus, abnegare praecipit est Deo, ne ullam, quod quidem in nobis fuerit, facere de-

Septembris Tempus IV.

fatigemur. Tum profert Jeremia exemplum, non AUCT. fletus, est quendam dixerit imperator; & J. S. mea subdit: Meo quidem ipsius animo periculis, ... sive qui attendat, sive non attendat, facere ea, quae praecipimus. Verum quoniam sunt nonnulli, qui multorum manus dissolvunt, neque contenti, quod ipsi oibis utilitatem afferunt vitae nostrae, etiam aliorum studium ac fervorem refrigerant laetis ac dilectis, dum ajunt, Desine bene consulere, desine monere: nolo tibi auscultare: ne quid sit tibi cum illis commercium. Quoniam ergo sunt quidam illa loquentes, inhumanam hanc sententiam, infideliisque diabolicas excutere volens e multorum animis, ploribus hac de re differo. Pergo Sanctus referre dilectam quendam, qui viderant aliquos aequum ingressos, postquam in concione fuerant: ostenditque sermonem suum idcirco non caruisse fructu; & denum, si fructu caruisset, sibi locum sermonis non deservit.

D 283 Haec dilecti videntur existisse Chryllostomum, divino sermone plenum, ad contentum longissimum Homilium. Et itam ad mores corrigendos tendentem, qualis haec est, cum in exemplis suis non minus quam verbo audierit daret, ne ob quendam dilectam a bene monente diceretur; cum in perniciosis istis auguriis ipsum emens admitteret. Haec verisimiliter de causa perabolam divitis apertis & pauperis Laxari, multissimam etiam eximiam periculis satam, tribuere cupit in hac Homilia num. 6. ubi sic habet: Meti quidem Paulum illis opposuimus dicentem: Sive edis, sive bibitis, live aliud facitis, omnis gloria Dei facite. (Vide haec verba in Homilia de Kalendis pag. 705.) Hodie vero ipsum Pauli Dominum illis proferimus, non modo consulentes aut monentes a deliciis abstinere; verum etiam insulantem ac punientem eum, qui in deliciis vixerat. Nam historici de divite nihil aliud quam hoc declarat, ac Laxaro, deque illis, qui utrique acciderunt. Hic igitur Sanctus dilectam aut parabolam illam fuisse pertrahere coepit, ut a deliciis desisteret, ac sermonem tandem produxit, ut longa esset Homilia, etiam si abscissa esset anteriora omnia, quae medicorem Homiliam facere possumus.

E 284 Porro non contentus fuit Sanctus viciis haec de Laxaro & divite concione; sed post alia quod dicit de eadem materia addidit aliteram, deinde & tertiam & quartam, ut liquet ex singularem initium. Admitat sum castitatem vestram, cum nuper de Laxaro verba facerem, quod & pauperis illius tolerantiam laudatis, & divitis immoaniam iohannem aitque dixerat esset, inquit secundam exordium. Et non: Quoniam igitur multa cum animi benevolentia sermones illos excepistis, age, qui restant, etiam vobis persolvamus. Tum subdit multa documenta, praefertim ad mores spectantia, quae ex allegata de Laxaro parabola hauriri possunt ut num. 3. dicitur, quod sit plenus a planities audientium, dicit: Multo maiorem vobis habeo gratiam pro silentio, quam pro plausibus: propterea quod plausus quidem ac laudes me faciunt splendorem, silentium vero hoc vos reddis modestiores. Novi quod haec, quae dicuntur, molestia sunt: verum multum lucri & incensurabilem fructum afferunt. Haec utilitas pervenit sacrum Oratorium, ut tertium addiderit de Laxaro Homilium, quum pag. 715. sic orditur: Haudquaquam modicam nobis utilitatem attulit de Laxaro parabola, cum

fructum
fuit, ut
de Laxari
& divitis
parabola
conteratur
incipit: E

de divi
te ac la
viciis
habuit
viciis

secunda
& tertia
de Laxari
divitis

F

Q9 a diviti-

ARCT. iustitibus tum pauperibus, ut quæ i. i. quidem docuerit facile perire inopia, illis vero non passa sit effici, siquæ placere obdivitias.... Age igitur & hodie denno trademus idem argumentum. In hoc autem Homilia multum horret ad bellum faciarum Literarum, aliisque tradit documenta moralia.

185 Post iter Homilia de parabola dicitur & Lazari, illud argumentum necum deservit Chrysostomus, sed fuisse martyrum, nimirum S. Basilium, ad episcopos Antiocheni xxiv. Januarii, & S. Iovinianus et Maximus martyrum eodem mense occurrentia, Sente persaserunt, ut quantæ in Lazaro Homilia ea de causa differret. Enstis Homilia de S. B. ad episcopos Antiocheni tom. 2. pag. 531. atque hoc habet exordium. Volebam equidem hodie die debui reddere, quid super vobis, cum hic essem, promissi. Sili quid faciam? Sed heu Babylas interveniens appropinquavit, & ad te ipsum nos vocavit. Enstis itaque Homilia de S. Ioviniano & Maximiano, non una post scripta, cum ne continetur pag. 578. Nuper beatus Babylas cum tribus pueris hic congregatus: hodie vero per hoc sacrum militem in auxilium exercitum Christi constituit. Nuper paterfamilias exercitum, hodie huius &c. Ista veritas multum pleribus quibus de Sanctis. Ita dicitur Chrysostomus; verissimum tamen est, duas habere Oraciones invenire fecerat, quæ in posterum de Iuliano Apostata mentionem faciunt, hæc tamen adiungit: De quo & nuper pluribus a me dictum est. Nam revera de Iuliano sapienter multa legimus in Homilia de S. Babyla.

186 Aque est verissimum, duas illas esse Homilias, quæcum causa quantæ de Lazaro dicitur in Sanctis. Huius tamen tom. 1. pag. 751. insinuat: Quod superius de Lazari parabola, necesse est ut petivimus hodie. Nam vos speravisse creditis totum nobis absolutum esse. Atqui ego non uxor ad illam occasionem vestra ignorantia, neque prius desistam, quam totum, quod mihi visum est, tractaverim.... Oportebat quidem superiore conventu debui hoc dissolvissæ. Verum non existimavimus esse tutum, beati Babyla & huius sacrorum martyrum, qui post illum occurrerant, præclara gesta præterire: eoque dissolutum solutionem, differentes in presentem diem, ut totum debui dissolvamus &c. Debutum hoc neq. ita clare, obfcurè tamen insinuat in Homilia 3. pag. 776. ubi simul rationem reddit, cur diu eodem argumento insistat, ac summa concisionis materiam sæpe prædicat, ita loquitur: Proinde ne vobis itidem, quod studium fuerit, effluat; non confitemur vobis inclinavimus doctrinæ potulum, sed in dies aliquot paritui sumus, passi vobis interim hinc dictus interquirere ab audienti labore, quod simul & ea, quæ depositum, hic insinuat animo vestra caritatis, ut excedere non possit; & ea, quæ dicuntur, sedatis ac virgiti mentibus excipiant. Eoque crebro vobis prædicamus multa ante diebus argumentum, de quo sumus loquuti, ut his in medio diebus sumptio libro, perperamque res summa tota, posteaquam intellexeritis, quid dictum sit, quod restet dicendum, mensem vestram instructionem reddatis ad audienda, quæ post differunt. Ita curabit Sanctus, qui non modo doceret audire; sed etiam, ac in confitemur vobis hic insinuat.

187 Huiusmodi recensit Homilia illas de Lazaro cum ita, quas ipse Chrysostomus illis interpretatus fuisse docet. Atque non negaverim, duas alias iter primam & secundam de Laz. in vestris habere debere esse. Certe Monasterium post Talem. itum probolus exstiterit, Homilia de Episcopis & Bapista Christi, quam die vi. Januarii habuit Chrysostomus, ad annum 387. pertinere. Raro iterum possit ex quacunque similitudine inter hæc Homilia, quæ leguntur tom. 2. pag. 367. & Homilia non die ante dicta in S. Philogonum & in Natalem Domini. Non in istis illis Chrysostomus audiret fuisse multum horret, ut eorum dignis ad divitias accederet Mystra. Quare versum de omni est, Homilia de Bapista Christi anno 387. hodie esse, præsertim cum aliis duæ sequuntur Homilia invenitur iter dicta 2. & xxiv. Januarii, tunc Homilia de Bapista Sanctis videtur moralis exhortatione, ut frequenter interfecti divitiis officiis & episcopis, hunc in modum: Omnes vos in letitia hodie, ego vero in matre sum solus. Nam cum in hoc spirituale pelagus oculis meos convertero, & immensas Ecclesie divitias contempler, ac deinde perpendo fore, ut cum primum letitiam illa præterierit, multitudine ruralis illa restitit ac discedat, crucior & animi dolore angor; quod, cum tam multos liberos pereperit Ecclesia, non illis itidem in singulis collectis, sed in festo solummodo sui possit &c.

188 Sequenti die post hæc Homilia habita est panegyrica illa in S. Lucianum martyrem & presbyterum Antiochenum, ad impressam est tom. 2. pag. 534. Clarum id est ex brevitate: Quod heu hodie de pernicietate, evenit, & ad effectum iam perducit: est: nempe ubi festum præterit, simul etiam multitudo nobis abscessit, minorque nobis curas est factus. Hoc equidem prius eventum letitiam: non tamen idcirco desisti a exhortatione. Licet enim non omnemorem gesserit, qui besterna læde audierit, non tamen omnes apud non obdormierant: neque vero parum apud nos ad consolationem hoc valet. Quamobrem neque hodie me ad hæc admonitione distulit &c. Perseu autem exhortatione illa ad frequentandum conventum, de S. Luciano num. 2. sic loqui incipit: Hæc itaque Domini quidem vestri aqua baptizatus est, hodie vero servus sanguine baptizatus &c. Hæc de duabus illis Homiliis sufficiens. Accedamus igitur ad mensum Februarium, a quo longe non absit Homilia quarta in Lazarum superius memorata.

189 Post hæc apud Monasterium tom. 1. pag. 762. sequitur Homilia de Dormientibus in illud Apostoli 1. Thess. 4. v. 12. Nominis autem vos ignoret, fratres, de dormientibus. Tota Homilia tendit, ut ut Chrysostomus amicum dololet aut indecere se gerant ut eorum propinquorum suum, scandalumque & offensam præterire cunctis. Pudet me, inquit pag. 765. mihi credite, & erubescit, cum per locum video mulierum turbas, indecore agentes, capillos vellentes, brachia genique lacerantes; idque coram ethnicis &c. Cum bene abusus vellet, non minus laudem mitigare mori hoc Oratoris conatus est Sanctus, idque verissimiliter sub initium Februarii: nam ex initio liquet, post quartum de Lazaro hæc fuisse sermone, non sic quidam: Dies quatuor in explicanda vobis Lazari parabola sumptis, thesaurumque exhaustum, quem invenimus in corpore ulciscibus lægentem. Et mox et, se post in illa parabola tamen, contra Moribus deprecare, sed ad aliud convertere argumentum, ne letipiam aique fastidium oratio audientibus esset. Nam, inquit, unus generis est

D
dicitur
veritas
ut in
causa
de
Homi
lia de
Bapista

de
pobis
die in
S. Luciano

F
Homilia
quarta in
Lazarum
superius
memorata

tem

Abo instructa mensa satietatem parit, variet vero edulit frequentata appetitum excitat. Hæc quoque ratione perueniunt fuisse Sædium cœnæ ad differendum secundam partem certioribus sui contra Ammonem, quæ probavit, Filium Dei Patris esse consubstantialium. Nam cœnæ de illa materia tamum inebriatæ post prædicationem cœnæ mensæ Februarie.

alia mensa
Februaria
dicitur
dicitur
dicitur
dicitur
dicitur

290 Hinc Homilium de Resurrectione mortuorum, quæ impressa est apud Montanensem tom. 2. pag. 413. mensæ item Februarie hujus anni habitam exiit, post duas aut plures de Consobstantialis contra Ammonem. Accipit Homilia principium: De fidei nostræ dogmatibus, de quæ gloria Unigeniti Filii Dei pridem apud vos discitum, obcurantes hærenicorum ora, qui gloriam illi detrahant, & a Genitoris suo illum alienum dicunt. Hodie de moribus de quæ via instruenda sermonem in medium afferre, & in genere ad monere decrevimus. Imo sermo non moralis solum, sed etiam dogmaticus erit: paratus enim sum, ut ad materiam de resurrectione descendam. Quod sage argumentum varium est & copiosum: nam & in illis, quæ fidei sunt, nos dirigit, & vitam nostram composit, & divinam providentiam ab omnibus calumniatoribus vindicat. Et Omnia illa in hac Homilia sunt præter cœnæ Chryllosum. Hujus autem Quadragesimæ anni 387. agnoscit Montanensem: sed hic Homilia de Gloria Unigeniti absolutas cœnæ innotuit anno, ego vero sermone fuitis crede, videlicet ante Quadragesimam, si cœnæ fuerint fuitis, & non prius ab solutorem Antiochenam abrupta.

ut illa
dicitur
dicitur
dicitur
dicitur
dicitur

291 Ad mensam Februarium cum Tillemonis art. 22. refero etiam Homilium de Vidua in illud Apostoli: Vidua eligatur non minus sexaginta annorum. Editæ hæc est tom. 3. pag. 311. catalogus ite æstimationem: Commodum, divini Spiritus gratia disponente, contigit, ut in vobis Apostolicus locus Epistolæ, quem hodie hæc die audivisti, legeretur. Habet enim cum illis, quæ nuper diximus, cognitionem & connexionem hanc mercedem, si minus in verbis, certe in sententiis. Hoc enim illud est, quod super legebatur: De dormientibus autem nolo vos ignorare fratres: & de resurrectione multum iam a vobis sunt dicta. Et hæc est sententia, hæc de Vidua habemus esse non die post Homiliam de Dormientibus superius memoratam. Cum autem hic dicat, se multa de Resurrectione dixisse: verisimile quæque est, illis verbis designari non distem Homiliam de Resurrectione: neque enim tam multa de Resurrectione dixit in Homilia de Dormientibus, ut de illa sola hic loqui videatur. Citiorum in locum data de Vidua Homilia Sanctissimæ egregia de doctrina moralis, non videtur solum, sed nuptis etiam, & cœnæ hujus hominum profuturæ.

qua illa
Homilia
dicitur
dicitur
dicitur
dicitur
dicitur

292 Restat alia dæ Homilia, quas verisimiliter figure possunt eodem mensæ Februarie, quia habetæ videntur, quando apud Antiochenam factis evocet eas memorias Homiliarum in Læzarum, ad quæ Sanctus in hest iterum recurrit. Hinc prius apud Montanensem tom. 1. pag. 772. inscribitur: To terra mouit & divitem & Lazarum. Altera ibidem pag. 790. longior habet titulum, in quæ Læzari etiam sit mentio. Vigile autem memoriam dictarum de divite & Læzaro, dum priorem Homiliam habebat Chryllosum, ex eo colligitur nam. 4. ubi sic loquitur: Jam ostendere illum volo, qui delitit hic frater, & illic peccatur. „ Divit erat quidam „ Et hæc p.

Septembris Tom. IV.

sabala initio max intelligebat audientes, quæ tenderet, idque signis indicabant. Hinc cœnæ fœ quantibus parabola verbis, audientes hæc modo al loquatur: At tametsi historiam orationem antevertitis, expectate finem orationi: hæc enim malus est, veltrumque præconium, ut jam, dum principia incurrunt, vos legentes colligite: assidue vos sermonem auditio doctores reddidit. Sed quoniam vobiscum & nonnulli peregrini sunt ingressi, nolite currere, sed eos, qui claudicant, expectate. In sequenti item Homilia ann. 3. insinuat, audientes fuisse ista parabola fœisse imbutos. Unum igitur, sapient, ex illis, qui per latam hanc portam incurrunt, & unum ex illis, qui per angustam & rectam viam incurrunt, vobis in medium proferentes, eorum, quæ a Domino dicta sunt, veritatem ostendimus. Et eadem rurali Domini parabola utamur. Non intelligimus audientes, divitem & Lazarum illi verbis insinuat, testis Chryllosum. Nam hæc statim sequuntur: Ac scio equidem vos homines perspicaces iam, quid distici simas, intelligere &c. Itaque dæ illa Homilia etiam spectant ad mensam Februarium.

293 Priori cœnæ præbuit terra motus, & cœnæ quæ æstimationem dæ facit Orator, ita loquitur: Vidistis Dæ potentiam? vidistis Dæ benignitatem? potentiam quod orbem terra concussit: benignitatem, quod cum cadentem fraterverit: imo vero in utroque potentiam & benignitatem At enim terra motus quidem præciter: temus autem maneat: transiit illa tempestas, sed citius non transeat: supplicationes lapsio trium dierum obmutat, veritatem studium non relinquitur. Præter admodum est Homilia, cœnæ præcipue ad ostendendum terram mundamur vanitatem, peccatorum gravitatem, & ad peccatores ad penitentiam & salutem viam pertrahendum. Præter de terra motus, quæ materiam hinc Oratori suggestit, loquitur hanc dæ dæ Sanctus in Homilia 3. ad populum Antiochenam ann. 387. ubi dicit: Etenim terra motibus lapsus comprehenditibus & fame & siccitate, trihus vel quatuor diebus moderati & mansuetiores facti, rursus ad priora rediimus, propterea quæ hæc acciderunt. Loquitur Chryllosum de seditione Antiochenæ, quæ amos in summo erant meta, circa tantum Quadragesimæ anni 387. ita ut amos videatur designare consensum illas terre, quarum causa trihus diebus ita ffecta erat supplicationem.

294 Timebat Chryllosum, ne parum resonantem ex cœnæ sua de terra motu fructum haurirent audientes multi, aliquorum tamen speraret emendationem. Hinc nam. 2. hanc præit objectionem: At enim, mihi dices, quid dicendum proficis? Proficis, si quis me audiat: ego quod officium meum est, in præstio Et vero quia in tantum multitudinem populum semina fieri non potest, quia mihi leges proferat. Tamest omnes non audiam, dimidia pars audiet: & licet non dimidia, pars tertia: & licet nec tertio, decima: & licet nec decima, licet unus ex in multitudine audieris sit, nudat: non enim exiguum est, vel unam ovem servari ... Hominem non cœnæ, licet unus sit ... Licet servus sit, contentus mihi non videtur: non enim dignitatem quero, sed virtutem ... non dominatum aut servitutem, sed animam. Licet onus sit, homo est, ... propter quæ Unigenitus Dei Filius factus est homo. Dominus meus

A quam certum est, secundum de Oria iuxta predicationem habere. Inque dubitandum non est, quin ante Quadragesimam anni 386. Chryllostomus docuit secundum Homiliam de Oria.

300 Tercio Homilia illa, sicut secundo loco sit impressa, prius est in illis, quas Chryllostomus habuit in locum istum. Vidi Dominum: nam recte observatur Tillæmontius & Montfaucon, illas, que primo & quarto loco sunt impressæ, cum ceteris non eadem, & forte Constantinopoli distas. Secundo igitur de illis argumentum est, quod tertio loco impressa est pag. 131. Hinc a martyribus, de quibus dicitur erat Flavians episcopus, oritur Chryllostomus, subdique: Ipsi vero nunc de Oria differemus jam pridem de bisum, & alioquin dinumerantes, diuturnius audire oisus solventes. Indicant hæc, non pauci dei inter mirantes intercessisse, lebas rursus Homilia modo sua extenuat Orator, dum pauperum mensam cum eis comparat; & sub finem dicit: Nam nostra quidem, qualiacumque luna, habens juvenilis indicia. Tertio in ista, quæ quinto loco impressa est pag. 131.

B Quamque hodie sit in modo: Age expositioni de Oria capere hodie finem imponamus. Quæ de mensam in eundem locum istum, quæ secundo loco sit pag. 137. & de Seraphim inscribitur, hoc habet eandem: Vix tandem Oria pelagus emens sumus, Vix autem latus emens, non propter itine longitudinem, sed propter vestram, qui nobiscum navigatis, discedit cupiditatem.

301 In illa igitur Homilia de Seraphim loquitur, de quibus in prima Homilia loqui iam ceperat. Quæ autem nunc tempore habita sit, insinuat nunc. 3. his verbis: Sed ecce adveniat jejunia, quæ penitus animæ leve reddunt Or. Pascha anno 386. occidit in die 5. Aprilis: Quadragesima vero, seu natum constanti hebdomada, incipit in die 22. Februarii, ita ut hæc Homilia versum sit illa pridem Quadragesima, sive dei Dominice, qui erat XIII. Februarii. Si modo supponamus, Chryllostomum quædam aut quique hebdomada illi quatuor Homiliis impressis, necque illas inter hæc & omnium primam intercessisse, prout nullo videatur fuisse intermedium, ita chronologis accurate coherere. Nam ordinatis fuerit, & predicare cepit mense Januarii, abstinens mense Februarii exposuit.

C Iste Ista, transiit ad Homilia in Genesim, de quibus ego nunc. 237. Hæc omnia tam apte coherere, ut non videatur dubitandum, quin quatuor leuante Homilia statim secuta sint post omnium primam. Et sane hæc jam §. 18. inter tertiores intercessisse, nisi aperte Montfauconi in sua ad rem examinandum minus attendum fecisset.

302 Tillæmontius Nota 18. arguit, quatuor distas Homilia tertium apte respondere. At scrupulosi sibi movent in tertia, quibus loco edita, in qua ann. 3. hæc leguntur: Quid autem hoc est? Quod pridem ab initio quærebamus: cur cum io rebus exterius inque prophetis omnes soleant designare tempora vix regem, hic, eo præcursu, tempus sumat, quo mortuus sit Oria? Nam hæc quæstionem prophetam ipse movet. Dupli modo ad hæc fratrem respondere potest: nam initio ejusdem Homilia clare sibi quæstionem illam proponit, & ad nam circa finem post allegata verba respondit. Secundo illam quæstionem sibi proposuit, sed magis generatim, in Homilia prima, secundo loco edita, nam. 2. pag. 109. his verbis: Operis pretium est inquire primum, cur propheta nobis tempus designavit, necque e-

nim hoc sortito emittere fecit. Hæc quæstionem Auct. proponit, tempore allegata supra verbis magis explicat, ac denum solvit. Alter scrupulosi Tillæmontius est, quod in Homilia his Chryllostomus magis labere loqui videatur quam in Sermonibus in Genesim, quod dicit in illa Quadragesima. Respondendo, me non reperire majorem libertatem in hisce de Oria quam in hisce in Genesim: nam in prioribus sequentibus de temeritate sua Orator loquitur quam in posterioribus. Alios tamen loquunt, & multo libertas in duabus illis, primo & quarto loco impressis, quæ ad hanc seriem non spectant, & multo ferat habuit, jam observavimus.

303 Ostendi §. 18. esse Sermonem in loca aliquas Genesim distas esse iuxta Quadragesimam anni 386. Ad eandem Quadragesimam pertinere credo duas præfatas & postulat de Prophetarum obsecratione Homilia. Habemus illa tom. 6. pag. 168. sed nullum illi annum assignat Montfaucon. Accipe præteritum: Prophetam vobis hodie vobis mensam instruere, atque in pelagus sapientie Eliaz mediator orationem immittit. Sed quid sciam? Dubito ac metuo, ne cum e portu egressi fuimus, atque ad profundum sententiarum propheta pervenimus, quod omnis contingit, qui navigationis affectu non sunt, vertigine laboramus... Non tamen ex natura maris, sed quod in experti sunt, qui navigant, obnotant vertigines. Hæc temeritas cum vultu incepti, immerge ille Orator, licet non se totum, sed etiam audire cum novis inceptis confert, satis insinuat, Oratorem prout predicantem non fuisse distam: neque enim tantum timentis sui trepidationem postea insinuat confirmat. Sic sub initium Homilia 2. pag. 181. loquitur vobis tunc illi media deconsecratione egredietur, & vultum de obsecratione Veteris Testamenti debitorum ad se perferantur, Quis loquit, ne mei quidem propter & immittit rei committitur. Hæc tota Sancti meritis animi congrui prout predicantem non: nam licet semper mea fuerit humilitas oratoris, post aliquos annos non ita fuisset locutus de suis concubis, sed majori audiret auctoritate.

304 Materia utriusque Homilia animæ hinc animæ est conformis. In priori multo disputat contra Judæos, aliqua etiam contra Arianos, ut videtur præfuisse circumstantiis illis, quæ contra utrasque certavit, præsertim cum nullis distas, se contra alios disputasse. Monachus jam erat aggressus Chryllostomus in Sermonibus in Genesim. Hic iterum subinde in hisce Homiliis egredietur, aut potius tantum contra Manicheos dicitur, cum bi inter rationes Veteris Testamenti calumniam allegaret obsecrationem. At contra & rationes illas obsecrationis afferit Sanctus, & sic Manicheorum objectionem refellit. Manicheus similiter impugnatus videbitur in Homilia, quæ post hæc sunt sequens. Itaque mihi dubitandum non videtur, quin Homilia de Prophetarum obsecratione, quæ Asiaticis habita ostendit Montfaucon, dista sit anno 386. & consequenter nulli mensi aptius inacti poterit quam Aprilis, Majo aut Junio, ad alias aut faciem Augusti fecit. Secus invicem sunt post aliquos dies, ut liquet ex secunda pag. 181.

305 Hæc vero excepta post aliquos dies Homilia illa, quæ Manicheorum blasphemiam refutant, & cui bi est innotuit: Adversus eos, qui dicunt, daemonem gubernare res humanas, & de punitionibus iniquo animo ferat, atque ob malorum profectus & justorum adversitatem len-

Homilia
deus de
Prophetarum
obsecratione
distas

præfuisse
contra
Manicheos
et illa
E

temeritas
et illa

Inter
nos alla
innotuit
Nota in
com.

illa non
est ante
Quadragesimam.

respondet
ter ad
scrupulosi
Tillæmontii
III.

AULT. dilatur. In hoc multa compendio reperiuntur in
J. S. secunda de Proprietate obscurata, dicitur Tullianus
Notae 31. obsequio, verba illa S. Petri,
Etiā a me, qui homo peccator sum, qui cum aliis
in ista Homilia allegatur, non fuisse reposita in ea.
Verum illi obsequio, qui non accurata est, modo
locum non habet, quia Manassaeus dicit verba in
Ma. antiquo invenit, atque Homilia inferius loca
sua, ut videtur posuit tem. 6. pag. 195. Perse Homilia
lucis, cuius locum dedi, impressi est. tem. 3. pag.
246. Insuper quod probat infirmum infirmum
et, qui ad dicendum necesse habuit Saulis, et
credidit studet, qui nuntiavit. Atque igitur
suum iter. Verbar quicquid, ne vobis traditum
affidui verborum meorum fidum crearet;
verumtamen contrarium evenisse video, nec vobis
affidui creatum esse fidum, sed desiderium
auxilii, nec latissimum, sed volupsum addidit.
idemque penitus, quod in profanis convivii
ebriosis hominibus solet, accidit. Nam & illi,
quo plustindefuerit meri, ratio magis suum
accendit: & nos quanto prolixiorem doctrinam
vobis inculcamus, tanto maiorem cupiditatem
accendimus, maiorem appetitum, ac vehemen-
torem amorem excitamus.

Jos. Quo fit, ut amittamini summa his qui concupis-
 pueritis, liberaliter imitari conviviosos
 non desinam, & assiduum mentiam vobis apponam,
 ac plenum flammam doctrinae erarere. Si-
 quidem video vos, ubi rosum illam exhaufistis,
 fistibundis rursus discedere. Atque hoc quidem
 ab omni tempore jam innovat, praefertim
 autem a Dominica superiore. Numquam enim divina
 vobis eloquia fastidium parere, dies ille praefertim
 indicat, quo non debere vos munus vobis
 malecredere ducam, quoniam tempore vobis
 tutissimum praebam occasionem accusandi-
 nis, cum ad propria peccata maledictis incensendi
 vos, eos hortator, non ad aliena curiosius invellenda.
*Hae Sententiae, plura porro oportere ex ille
 Remedia, & mea subjungam.* Tum nimirum,
 tum inceptibilem pro vobis amorem subitis. Nam
 quoniam la prolixitatem invenit noster est produ-
 ctum, ac prolixitatem immensam, & quanta num-
 quum fuit, sicur meuerens multi, et verborum
 multitudine animi vestri alacritas exlinguere poterat,
 contrarium peccatis accedit. Amplius enim cor vo-

num inaequaliter, amplius dēderim exarbitror. Unde idem constat? Majores quidem certe ausus huius finem fuerunt et elarioris acclamatione, Itaque quidem non admodum mihi immovebatur hic ceteris: ubi vero longius fessum produxisset, et omnes argumenti propo-
sitiones in traiecit, ampliusque proleminis doctrinam, cum similitudinem maiorem audienti cupi-
tissime exarbitrasset, et vehementer placuisse erupit. Quod factum est, ut tametsi me ad pauciores deinde compræhensem, iam modum excesserim: non vero nunquam ego modum excessi: liquet doctrinæ quantitatem non ex numero, qua-
tuncur, multitudine, sed ex affectu eorum, et iudicio, fœtore melius Sed quantum non nunquam accidit, ut tanto in populo sint imbecilliores nonnulli, qui formis prædictis affectui-
bus insensibile possunt, ad hoc eos flatus cohortari, ut iam audierint, quantum exere possint, rece-
derent, ne nobis ante tempus finiendi sermonem
cessantem imponant. Post hoc Seneca eruditè
et providentiæ Dei dīverſe incipit, et demum
perpetuam offendi.

etiam post hoc, et in his fatis longe de diabolo, et
 contra deus hominem, qui se demonem tentantem
 suum finem dampni. Ex his et rebus, que apud Ma-
 trimumus etiam sunt, aliam fatis secundam, que pag.
 167. editio est sensu loci, et diligenter collatae emen-
 datione carissima. Et illa enim, quam loci secunda editio,
 alia de fatis dicit allegari videtur, et non effundit.
 Secunda hinc est istius: Qui ex defidia im-
 probat, et diligenter virtus oratio: quodque
 ne improbi homines, nec ipse diabolus homini vi-
 gilanti nocere possint. Demonstrant autem pec-
 turam alii mulieris ex locis, tam ex his, quae A-
 dam et Iobis continentur, *Sci vero Graecis aenari-
 1872* Anse bellum quidem die de diabolo non
 vult carissimum vestram est illustre oratio.
 Alii vero eodem die, cum nos hic et de re differ-
 mus, in theatris sedentes diaboli pompam spec-
 tabant... Quis ergo illis aberrare fecit? Quis
 sacro violi tegressus? Non illi quoque diabo-
 lus deceptus? Et vos: et illi homines edent,
 secundum naturam loquor: eodem virgine natura
 praeberi edent, illud naturalem cupiditatem:
 quomodo igitur non idem vestrum corumque illudum?
 Sic pergit ostendere, homini esse liberum
 arbitrium, nullaque voluntate precari. Per exem-
 plis deinde affert Adamum a diabolo vitium,
 et Iobem diaboli viscerem.

308 *Tum est quam prima de diabolo Hamili-
lis laudatur in versu, que vestras bibas post fu-
cit et, quare edia est pag. 160. sed hoc ti-
le: Adde, qui obijciunt, et ad me libe-
tus non sit diabolus, et quod hujus malitias ni-
hil non ledit, si ardeamus, et de punitio-
ne. Etenim Sanctus, post quendam et efflupe pectus
verba dila, materiam tradendum prapri-
bi verba: Mox enim jam tempus est, ut
mentiam apponamus. Quæ porro illa sit? Reli-
quæ animus eorum, que nuper caritati vellat
dicta sunt: sed etiam, adhuc, inquam, de diabo-
lo sermonem habemus, quem ante duos hos
dies infirmus, quem et mox ad eos habuimus,
qui mysteris initiator, quod de adoratione,
aque aggregatione et pudis differemus. Hoc
autem aqua, non quod deleat nos de diabo-
lo verba licet, sed quod tua sit, que de co-
dina profertur. Est enim inimicus et bolis no-
stris: illud porro fecerunt magis parit, si
nobis res inimicorum plane sunt nota. Diximus
nuper, cum per violentiam non vincere, neque
per tyrannidem, neque necessitatem afferendo,
nec cogendo: quoniam, si sita esset, omnes uti-
que perderet: hujusque rei protulimus argumen-
tum porcos, inquit ab illi agere demones posse-
runt, atquequæ Dominum perisum esset; ar-
mania Job et greges; neque enim hæc diabolus
soli est perdere, quousque delupei pocellere
accepti. Hæc legimus in prima Hamiliis pag. 255.
et 256. sine num. 6.*

 Duke University Press
 215 West 23rd Street, 8th Floor
 New York, NY 10011-4211

quinta de
donde
salieron
de que
las cosas
pasaron
por el
mundo.

ing as he
qualifies
himself
for the
service

Acas; autem fraudibus vincit: ideoque melior foret, ut penitus deleto esset: quamvis enim Ioh. superior evaserit, Adam tamen deceptus est & supplantatus. Hec eam ad eandem Hemilium referatur. Non in illa repetitis vicibus nom. 3. & seq. de vultu Adams & Eve, ac deinde de Ioh. agitur vultu. Itaque, sicut in hoc, quem secundum male posuit Montanonus, plura emittit, quam in prima sola reperitur, ideo non vultu habitum, an omnes illi tres inter paucos dies fieri dicit, sed solum instabimus ordinem. In prima ostendit Chrylolum, mandum regi divinis providentia, non tyrannide deum. Secunda docet, diabolum non nocere nisi deficiat, & liberum stabili arbitrium. Tertium demum repellit objectionem, ducens eum diabolum si relinquit, ac in suis parantiam commendat.

310 Quodammodo clara videtur consequentia duarum Hemiliorum de obsequiis prophetarum, & trium de diabolo, sive illarum quique de divina providentia, & contra Montanorum errores; pauca adiungo de tempore. Ultimum fuisse dictum, quando Sanctus mens coenabatur instabat, sicut ex verbis nom. 308. datur. Hinc colligitur in Quadragesima dictum esse. Itaque & quatuor precedenti in Quadragesimam incedunt.

B Hinc vero fuisse Quadragesimam anni 386. conclusio ob tunc sequens. Primo Chrylolum se comparat cum quatuor imperatoribus, id autem factum non poterat anno 388. aut ferius, quando iam ultra hieronim concionatus fuerat tum apostasiam amonens. Anno 387. non potuit hoc Hemilius habere, cum 100 fere Quadragesima tempore illius concionibus fuerit occupatus. Habitu igitur fuit anni 386. ut etiam immo modesta facultatis sue in decendo depresso, que in die Hemilius observavit.

311 Accedit perpetua laudatio Antiochenorum, ac moderatio in reprehendendo maxima, ita ut iussu Hemilii de Desidia pag. 167. insinuat quidem, quando fuisse absentem ob ludum celebratum & male egisse; sed id facit quasi aliquid agende, & ab omni aperta reprehensione abstinet. Non ita procederet, ubi per annum fere concionatus fuisset: sed neri oratione in absentia ad ludum solent irasci. Denique quod dicit nom. 306. Hemilium 2. de Prophetarum obsequiis praedicatum fuisse quoniam alium, verum erat anno 386. non omnes precedenti fuit multis brevior.

C At id vero non dixerit. anno 388. cum Oratio 5. contra Iudeos sit omnis praetor. Adde alia iam dicta, & dubitare merito non poterit, quoniam relata Hemilius peruenit ad annum 386. Habemus igitur Hemilium traditum ad primum Quadragesimam spectantem. Verum sequentibus annis multis plures in Quadragesima a Sancto habitas vultiones. Forte primo illo anno Flavianus episcopus aliquando ad populum dixit. Forte & alius dixit ipse Chrylolum, que ad nostram notitiam non pervenimus.

312 Antea & alio fuit est causa, cur pauciores hebdomadae illius anni Hemilius. Non tantum est, modo recensitis explicitum non fuisse anno tempore post Pascha usque ad Augustum satis provectum. Cum autem nullibi appareat Hemilius, quo illi tempore videretur congruere, nisi paucissima, suspexit, Chrylolum in illa ipsa Quadragesima eum deinde fuisse marcho corruptum, praeteritum cum invenimus Sancti morbum in He-

milia, quam ex initio ad hunc annum pertinere August. existimo. Editio est primum a Mansueto tom. 6. pag. 278. ubi Sanctus in hunc modum loqui incipit: Iohannis quidem sum & egenus, atque ad dicendum imperius, sed cum vestrum ceterum inuicor, infirmitatem obliviscor, paupertatem ignoro, imperium non novi: tanta omne est caritatis vestra iocunditas. Magnanimitas porro huius vos auctores mihi estis, dum lapsum erigitis, quia ad audientiam proci estis, atque ab ore ostro proceditis.

313 Hec omnia penitus anno congruunt, maxime tamen, quod de imperia sua dicit, & de auctoritate audientium: neque cum illi deprebendi, Sanctum de sua in decendo imperia sit lectum esse in Hemiliis, quod ad auctores posteriorum pertineret constat. Raro etiam in illi reperitur, audientem ita generatim ab audienti studio laudari. Quare hunc Hemilium anno 386. ad inferre dictam existimo. Quin & alterius suspexit, iterum deinde eandem fuisse a decendo absolvere, cum in fine dicit: Pascha dicere vellem, sed hac proferre infirmitas corporis vix permisit, qua a vobis longo tempore avallus sum. Loquum mihi tempus fuit non numero dierum, sed secundum E. mentium affectus animi &c. Merito die tam diuturnus necdum fuerat, ut capere possit totum tempus anni 386. Hemilius vocatum. Hinc verisimile est, infirmitatem deinde etiam durasse. Alias tamen aliquot Hemilii eodem anno dictos, satis est verisimile.

S. XXIII. Seditio Antiochena ante Quadragesimam anni 387. Pascha illo anno celebratum xxv. Aprilis. Quadragesima sex tantum constabat hebdomadis.

Perduximus sensum Pradicatorum usque ad Quadragesimam fere anni 387. At primum quam alterius praedicantem, signandum est tempus, iamque sedivimus Antiochena, que multis concionibus illius Quadragesimae materiam subministravit. Causam adiungitque varia illius seditionis causas non investigabo, quia minus conducunt ad praesentem nostram: sed tempus accutius magis investigandum, cum quia scriptores de anno differunt, itum quia illius notitia omnia antefaria est ad chronologiam scriptorum Chrylologi & ecclesie retinendam. Falsum breviter scribo in Sigeunio lib. 7. cap. 23. Inter haec... magistratus... e re publica visum est, ut tributa solvo graviora a provincialibus exigenter. Hanc ob causam ad leditorem concitatus Antiochenorum populus, statim imperatoris atque uxoris eum deiecit, & fure iniectione per orbem traxit, contumeliosa insuper verba adiciens, sicut a multitudinem exacerbat fieri solet. Porro cum imperator multos Antiochenorum interfecit ob id vellet, ad solum ejus rei rumorem plura obfusa est. Jamque sedato furore, ipsos facti poenitent: & quasi mala, quam sustinuerant, iam adessent, gemebant omnes ac lugebant, Deumque precabantur, ut imperatoris animum placeret. Adde, Flavianum episcopum legationem suscepisse ad Theodosium imperatorem pro populo, ejusque patrocinio eam ad imperatorem deprecari. Ac postea, inquit, ingens eadem consecuta esset, ovis imperatorum suam repressisset, sacerdotum intercessionem pro pietate sua reverentia.

quod de
dicit, &
non e
guale.

Quare si
dicit, in
qua de
Antiochena
Theodosii
imperatoris
vis data
descripta.

AUG. 315 Tillemonius tom. 5. Imperatorum. Nota 27. in Theodosium, de tempore hujus seditionis fuisse discussis, ac primum ceteris argumentis ostendit, cum emississe anno 387. anni 388. Deinde vera causas prout rationes pro utroque anno, atque quomodo prout non fiat dubitatione eligendum ostendit. Pro altero anno nihil sufficiens verba Chryllosum. In Homilia 16. ad Populum Antiochenum tom. 1. pag. 162. dicit: Ecce secundus hic annus est, ex quo vestrum disseto chaturti. Ita loquebatur Sanctus in Quadragesima, quando mens populi ad seditionem secundum erat omnia solutis. Atqui Chryllosum predicare cepit anno 386. aut certe non ante finem fere annum 385. Secundus igitur annus predicationis ipsius acquit incidere in aliam Quadragesimam quidem anni 387. anni 388. Cum res extrema certa videtur, plura hinc in finem non allego, plura tamen allegata videri possunt apud Tillemonium.

316 Præterea non video, cur dubitari possit, quod seditio emigravit anno 387. Primum rationem suggerens allegata modo Chryllosum verba. Etenim Sanctus presbyter sui ordinis ante Quadragesimam anno 386. cum tacito illius Quadragesime habuerit Sermonem in Gensum, ut dicitur est §. 18. Iam jam ante illam Quadragesimam habuit quatuor Homilias in verbo Isaie, Vidi Dominiorem etc. ut ostensum est §. 12. Hæc omnes præfati primo Homilia & Sancti consecratio, ut non hæc facta vocatur mense Januario anni 386. Quæ præfati, cum circa medium Quadragesime dicitur, secundum esse sua predicationis annum, id docere non potuit nisi anno 387. non ut tempore anni 388. tertius dudum careret. Ad hoc rationem, que clara est & solida, attendit alia non minus memorati.

317 Pagini ad annum 388. ann. 3. late ostendit, Theodosium imperatorem sub initium anni 388. & venientem mense Martio, non fuisse Constantiensem, sed Theodosianum in Macedonia. Idem observat Tillemonius loco assignato. At Flaviani Theodosium invenit Constantiensem, quando tam accessit, ut intercederet pro Antiochenis, idque fuit Theodosius ab eo tempore, que primum accepit seditionis nuntium, donec Antiocheni ignovissent, ut satis apparet ex tota relatione seditionis hujus apud Tillemonium tom. 5. Imperatorum in Theodosio L. art. 30. usque ad 38. Pagini mea laudantur num. 3. allegat tres Orationes Libanii, qui Antiochia tunc vivebat, quique esset Theodosium tempore seditionis fuisse Constantiensem. Idem satis clare infertur Chryllosum in Homilia 21. ad Populum tom. 2. pag. 116. de adventu Flaviani ad imperatorem ita loquens: Ut vero magnam civitatem illam ascendit, & regiam ingressus est aulis etc. Nullam aliam urbem, in qua Theodosius esset poterat, magnam vocasset loquens populo Antiocheo, nisi Constantinopolim, in qua etiam erat ante imperatorem, quem ingressus est Flaviani. Sic in Homilia 17. pag. 174. eodem nomine designatur Constantinopolis, dum ita loquitur Sanctus: Audiet imperator, audiet magna civitas, audiet & totus orbis.

318. Rursus, ubi Not. 21. pag. 223. recensit Flaviani ab imperatore post obitum Antiocheni venientem mense Chryllosum; eo modo celebras Theodosii eleventiam, ut colligi ex verbis possit, Flaviani Constantinopolis ab imperatore receptis: Non enim habemus tunc seditionis, plurimum imperator, inquit, sed & postquam ex

urbe sacerdos (Flavianus) exivit, & petrantibus mare, misit ad eum quoddam, scilicet & sacragrat, non forte tempus recederet, & civitati voluptatem diminueret, extra urbem (Antiochiam) solentiamus (passibilem) celebrans. Rostrophum transiret Flaviani, quando nuntius misit Theodosius, ut iter Antiochiam maturaret. Discedebat igitur Constantinopolis, sita ad Rostrophum, fretum tam angustum, ut nuntius morantem trans fretum posset reperire. At id locum habere non poterat Theodosianum, ut in alia magna Orientis urbe. Plura afferri possunt ad ascendendum, Constantinopolis fuisse Theodosium eo tempore: ut pluribus opus non est, cum res sit nimis dubia. Certum igitur apparet, seditionem illam non contigisse ante 388. cum ille anno Theodosius Constantinopolis non fuerit, saltem illa anni tempore, quo seditionis venientem suscepit Flaviani.

319 Restat itaque, in enuntiatis rationes apparet, quibus variationi magni, quales sunt Barbarus, Petrus, Valentinus, abduci sunt in contrarium sententiam pro anno 388. & quibus ipse quoque Tillemonius, licet rationes jam allatas perspicuit, tamen detulit, ut quicquam que dubitationem ubique instaret. Pagini ad annum 388. ann. 2. & 5. recenset præcipua illarum argumenta, quæ solvere conatur, cum nostrum sequatur sententiam. Primum tale est. Eactis pecunie, ut que orta est seditio, facta est, quia Theodosius celebrare volebat quinquennialia filii sui Arcadii, & decennialia sua. Ad eam causam causam probandum hoc adducitur: tempore Libanii verba apud Paginam: Principi ob necessitatem imperii pecunie opus fuit, maxime cum ipsi quidem procederent. Quo tempore solent imperatores accipere milibus largiri. At decimus Theodosius annis tantum inchoabat xix. Januarii anni 388. licet Arcadii annus quintus inchoaret anno 387. Respondet ad hoc argumentum Pagini, errorem in numeris irreprehensibile, nec quidquam ex eo loco concludi posse. Tillemonius vero observat, in Chronico Marcellini & Idacii quinquennialia Arcadii celebrata annu ad annum 387. eoque de causa existimari, Theodosium eodem tempore decennialia sua celebrasse, licet annus ipsius decimus tantum inchoaret anno 388. F. die xix. Januarii. Responsio Pagini est desperanda de vera solutione. Melior est observatio Tillemonii, incerta tamen, cum neque probari, Theodosium revera ante inchoatum imperii sui annum decimum decennialia celebrasse.

320 Supponamus igitur, Theodosium voluisse decennialia sua celebrare anno decimo incipiente, ut inauguratum fieri solebat, fere mense Januario anni 388. non video, quid inde incamendi sit ortum contra sententiam nostram. An forte pecunie, que colligebatur ad sumptus ferendos, & ad distributionem militibus in ipsa seditione faciendas, colligendi erat, postquam omnia illa erant peracta? Ita sane rationem adversari nostri, nisi in ea essent personæ. Quippe seditio orta est mense Februario anni Martio. Si ergo certa est anno 388. exactis pecunie, que seditioni occasionem præbuit, incursio est post seditionem peractam saltem colligendi distributionem. Quæ præter non invenit, ex tanta colligendi pecunie aliquod annu sententiam nostram diffinitam: non pecunie colligenda erat anno 387.

pro dubio
tandem
est, quia
anno 386.
et 387.

B
et 387.

cum id
certum
est

C

pluribus
datur.

* L. 6. §. 11.
et.

difficul-
tas cau-
sa dicit
quidem
proposita
in dis-
tinctione
Theodosii.
E.

F

ut inaugu-
rata fuerit
quæ vo-
lunt.

A ut et nūc ipse postea mense Januarii anni sequentis, & sic illa laus Libanii confirmat sententiam nostram. Tres pecunia exigenda rationes allegat Libani, necessitas recipiendi descendenda, decemalis Theodoti, & quinquennialis Arcadii. Si quinquennialis Arcadii celebrata fuit mense Januarii anni 337, cessabit illa necessitas mense Martio ejusdem anni, sed magis anni sequenti. Idem est de decemalibus Theodoti. Quare hoc ipse Libani verba minus infirmam, siquidem esse sententiam anni 337, siue hoc, siue sequenti anno decemalis sua Theodotio celebraverit.

cum verba
Libani
esse ex-
plicita
idem
tenet
fuerit.

321 Ceterum quod suspicatur Pagine in Dissertatione Hypothesis ad annum 337. distributionem fieri potuisse militibus, postquam saltemus erat parvella, quando anticipabatur, tunc videtur eavere fundamēto: nam distributiones illa erant pars magna ipsius sollicitudinis, ut etiam advertit Tillemontius. Majori cum fundamēto suspicari quis possit, exactiones imperatorum aliquando tantum factas esse post solennitatem celebratam, ne exactionum distributionibus erratum impleverit. Sed non improbabile mihi apparet, Theodosium eodem tempore pecuniam auxisse pro quinquennialibus Arcadii pœnia ante celebratis, & pro decemalibus suis anno sequenti celebrandis. Ipse verba Græca Libanii, quæ recte recitata nos sunt apud Pagium in laudata Dissertatione pag. 263. hinc causam præbet fundamētum: & neque enim eodem modo loquitur de decem Theodoti & de quinq. Arcadii. Dicit pecuniam fuisse imperatori necessariam quia tunc erat hoc cursum in pœnia id est quia sit in hoc finem, quod tunc si

Expositio
primæ
significat.

322 Aliam Libani locum sibi objicit Tillemontius. Nam ille in Vita sua pag. 73. dicit: Potro morbus ille capitis invenerat, qui a tonitru concitatus fuerat, & per sexdecim annos intermissus, denno C incubuerat &c. Tum observat Tillemontius, intermissum illius dolorem fuisse a Libanio pag. 48. illo tempore, quæ Valens venit Antiochiam, id est, anno 337. ut adjungit. Hinc inferendum credit, seditionem fuisse non posse ante annum 338. præferri enim inter capitis dolorem intermissum & seditionem Antiochenorum illa quædam Libani refert. Tanti fœci Tillemontius cum difficultatem, ut ea maxime de causa sententiam nostram non videamus præterire, sed solum pro magis probabili habuisse. Verum respondendo, tantum præfatis esse Tillemontii rationem, ex qua nihil concludi possit præterea, tunc verbi causa vassum Libani, qui sanationem suam Asclepiadi attribuit, ut videri velimus admittere. Tum pauca alia narrat Libani inter servitium adventum, & adventum Valens Antiochiam, ut fere de morbo suo, podagra & capitis dolore, tantum loquatur, nunquam videtur ordiri ad adventum Januarii, siue ab anno 363. usque ad Valentis adventum, siue annum 371. Inter utrumque mediū fuit autem ille & aliquot menses. Attamen morbum suum

seponnia videtur circumscribere, siue ab anno AUCT. statim quinquagesimo, quem sibi attribuit pag. 46. morbum narrare incipiens, usque ad quinquagesimum septimum, quando fuit morbum ablatum affert pag. 48.

323 Deinde narrat, se Valenti Antiochiam veniens orationem dixisse. At non affert, se eodem tempore, aut paulo ante sanatum. Nihil enim obstat, quæ minus anno integro & aliquot mensibus citius sanari credi possit. Præsertim paulo ante dicit: Fluxus hic per annos quatuor invaluit, Decade affert, se utrumque secretum medicamentum, sed malum non ulloquinque expellum. Quis modo dicat, utram postea sexdecim annos, quibus mali vis minor erat, numeraverit a sanatione vera per medicamentum, an ab illa, quam Asclepiades medicam attribuit. Certè testatur ipse pag. 5. se nunquam a contractis semel in juvenem capitis dolore emisso liberum fuisse. Itaque facile potius crediderim illos annos numerare a tempore dimissi medicamentum mali. At ne id quidem necesse est, ut intelligamus seditionem illam annis sententia nostra non exagguare. Si enim sanatus fuerit non tantum anno ante adventum Valentis, siue anno 371. jam seditionem illam sua ita cum adventu Valentis connectit Libani, ut fateri utrumque annos intergere non poterit. Ex tota igitur illa rationatione Tillemontii nihil eruitur certi.

AUCT.
J. S.

impet-
sed aut
lari po
aliter
proven
signum.

E

deu alia
theodosius
liberatus.

324 Quos alias leviter momentè objiciant affert Pagius in Criticis ad annum 338. ann. 5. Prima petitur ex responsa Theodoti ad Flavianum episcopum, qui petebat, ut filium mitteret Antiochiam. Respondet ei imperator apud Chrysostomum tom. 2. pag. 413. Oportet, hæc austeri obacula, hæc bella exilium, & ego veniam omnino. Subdit Pagius: Unde inferri posse videtur, seditionem Antiochenam hæc anno (338) contigisse, dum bellum adversus Maximum tyrannum pararetur. At respondet, Theodosium varia gessisse bella, verbaque illa de alio bello intelligenda. Ima, etiam si emittas de bellaculo Maximum verba essent intelligenda, nihil evincitur pro adversariis. Enam dubitari via potest, quin peractis Maximi consilia jam tunc nota utrumque esset Theodosio, aut saltem valde pressa. Hoc enim dicitur Theodosius mense Aprilis. Maximo vero mense Augusto contra Valentinianum Alpes transivit. Valentinianus quoque varias ante eorum palam bellam legationes ad Maximum miserat, ut pacem conservaret. Altera obijcit est, quod Chrysostomus de episcopo, qui imperatorem advocat, dicit, in castra se contulit. Respondet Pagius, verba intelligenda de exilio, quæ prope Constantinopolim erant. Verum rectius observat Tillemontius, per votum Græcorum captivum (castra) intelligi autem imperatorem. Certe adire castra apud viros præfatum ostendit, frequenter idem erat, atque adire animum, id quæ degebat imperator. Itaque vult aliter ponderit ratio contra sententiam nostram prolata est: nec alium videtur debam, quin seditionem Antiochenam eorogit anni 337.

F

325 Præsumamus pergenius ad mensem, in quo seditione exorta est, assignandum, duc alia examini. Pascha eo anno in tabulis Paschalis indicatur figuræ XV. Aprilis: nec dubitandum aliam rationem, quia ex die fuerit celebrata, ante Mousiensem. Hoc vero aperte videtur in Mousiense prævisi, & in Vita Chrysostomi affert, Pascha

pascha 2.
ex ist. m.
testam
23. Apr.
li.

AUG. anno 387. Antiochie non fuisse celebratum die xxv. Aprilis, addidit subinde id fuisse a se demonstratum. Verum sem ostendi eum. 377. totum illius episcopi fundamentum plane ruitum esse, utique ex loco Chrylologi male intellecto. Non adducam nisi illam ipsam Chrylologi Orationem, ex qua ille errandi occasum accipit, videlicet tertiam contra Judaeos, in qua tom. 2. pag. 613. Chrylologus sic loquitur: Ecce nuncque primus dies azyimorum hoc anno (387. ut ipse Mensauonius observat) id Dominicum diem (18. Aprilis) invidit, & omnino necesse est, ut tota hebdomada jejunemus, videlicet usque ad Dominicum sequentem, sive diem xxv. Aprilis, qui Pascha erat Christianorum, seu solum Resurrectionis Domini. Nescio, quid alius dicit potuerit Chrylologus, ac intelligerem, Antiochenos ex anno Pasche celebrasse tota hebdomada post Pascha Judaeorum, & consequenter illud celebrasse secundum tabulas Alexandrinarum in Ecclesia receptas.

Quadragesima erat
jejunium
quadragenarium
dierum

346 Non tam facile dies post, ad qui hebdomadae Antiochie extraxerunt Quadragesima tempore Chrylologi. Hic quidem in laudata Oratione iteratis vicibus numerat quadraginta dies usque ante festivitatem paschalem jejunii; ut difficile primo intuitu videtur dicere, quae hebdomada ad explendas quadraginta dies sine necessitate; nec tamen facile est dubitatum. Dabitur primum ea, quae ex Chrylologo extra fuit; deinde dabitur eandem explicabo. Certum est primum, Quadragesimam fuisse jejunium dierum quadraginta. Nemo Chrylologus illud jejunium non modo Quadragesimum frequenter nominat; sed in laudata quoque Oratione pag. 613. etiam sic loquitur: Quam igitur ob causam jejunamus per hos dies quadraginta? Tum ait, multas removere alim ad sacra Mystra accessisse. Subditque: Cum igitur intelligerent patres, quantum ex temerario accessu detrimenti caperetur, convenientes quadraginta dies jejunii, precum, evocationis verbi Dei, & convensuum designarunt &c. Idem Serm. 1. de Anno tom. 4. pag. 699. comparat transgressum jejunium cum peregrino, qui abiit, de eo loquitur hoc modo: Nam cum apud nos dies quadraginta fuerit conversatum, comiar illud exceptimus ac dimittimus. Itaque jejunium illud erat quadraginta dierum, indeque vocatur Quadragesima.

C
in qua die
diei Domini
nisi &
dies illi
non jejunabatur.

357 Secundo constat ex Chrylologo, duobus hebdomadae diebus Antiochie non fuisse jejunandum, Dominica videlicet & Sabbato. Novum est aliunde, illis diebus non fuisse jejunium apud Orientales. Pro Antiochia vestigia vestigia accedit Chrylologus Hom. xi. in Genesim, tom. 4. pag. 84. dicens in sacra Quadragesima tempore, qui loquebatur, iterum subinde quicquid aliquando erant, ut in rebus illis. Ita & nunc, inquit, qui in Quadragesima jejunii cursum susceperit, ... hocce duos hebdomadae dies Dominus quietem largitus est, ut & corpori aliquantulum jejunii laborem remitteret, & animam recreantia, ex his duobus illis diebus, in pulcre corpore illius alteriter pergant, qui illud susceperunt. Age igitur, quia hodie remissionis dies est &c. Ex hoc duorum dierum remissione oritur dubium, utrum hi annumerari debeant diebus quadraginta, an vero sine illis remissionis diebus numerus quadraginta dierum explendus fuerit per solos dies, quibus strictum erat jejunium. Si qui attendat ad hebdomadam conjunctam fere universalem, statim clarescit, solos jejunii dies fuisse computan-

das. Nam hodie Ecclesia Latina habet quadraginta stricti jejunii dies, non computatis Dominicis, quibus non jejunatur. Ecclesia vero Graeca, ut quadraginta dies jejunii habeat, exceptis Sabbatis & Dominicis, jejunium ad illa hebdomadae praetendit. At non querimus, quid modo fiat; sed quid Antiochia factum sit tempore Chrylologi.

358 Tillemontius eumque secutus Mensauonius septem integras hebdomadas Quadragesima Antiochie attribuit. Hermantius vero in Vita Chrylologi lib. 2. cap. 17. hebdomadas octo. Hujus episcopi, ut antiquorum omnium auctoritate destitutum rejicit Tillemontius Notis 48. in Tillemontium, dicens: Thomassinus in Tractatu suo de jejunio non inveniit, in ullo Orientis loco tunc exstantiam fuisse Quadragesimam ultra septem hebdomadas. Argumentum atque impetum Hermantius ex Hamilton 18. pag. mediam Quadragesimam solus, in qua dicitur pag. 187. octiduum viginti dies esse, quod helius iusto imperatoris esset consilio. Verum ea verba abili evincunt, ut etiam similitudinem attribuit, & Sanctus sic loqui potuit, nisi erratum Quadragesimae hic tantum habebimus fuisse. Exigit enim memorem est auctoritatem Serapionis, quem pro sua opinione allegat Tillemontius. Scribit ille lib. 7. cap. 19. de virtute jejunii quadraginta dies in modum; Quadragesimam vero, quae post festum (Pascha) proxima antecedit, in qua populus jejunaret, alii quidem sex dierum septimanis computat, ut Illirij & Occidentales, totaque Africa & Aegyptus ac Palaestina. Alii vero septem hebdomadas computant; ut Constantinopolis & per cunctas in circuitu provincias usque ad Phoenicem. Hoc verba Serapionis Antiocheni, utpote inter Constantinopolim & Phoenicem medius, annumerantur in, qui jejunabatur septem hebdomadas.

359 Verum Serapionis auctoritas non magis debet esse, tum quia & alia quaedam parum probabilia eidem asserunt, tum quia consilium non posuit septem hebdomada cum quadraginta diebus, quae Quadragesima attribuit Chrylologus. Si enim omnes septem hebdomadas dies numeremus, dies habebimus quadraginta & novum; si Sabbato & dies Dominica, quibus non jejunabatur, de numero detrahimus, dies tantum habebimus triginta & quinque. Contra, si sex tantum hebdomadas attribuerimus Quadragesimae, quadraginta dies bene difficulter exprimebimus. Nam hebdomada videtur Quadragesima a die Lunae, sexto ante Pascha, finiendaque die Veneris Sanctae, ita ut dies Sabbati seu pervigilium Resurrectionis Domini, non annumerantur fuerit Quadragesima, licet ea die jejunaretur, certe apud Latinos omnes, quae Paschalis erat pervigilium. Porro nullus apparet, in hac opinione jejunium triginta & sex tantum dierum fuisse apud Latinos, qui singulis hebdomadis tantum seu dies jejunii vocabatur; apud Orientales vero, qui Sabbato etiam exercebant, triginta tantum fuisse jejunii dies; aliter cum credi computari ad antiquis Quadragesima dies.

360 Quadragesima consequentes dies erant jejunio deputati, sicut Moyses, Elias, & demum Christus Dominus quadraginta continuis diebus jejunaverant. Verum humana fragilitas non poterat illos perfecte imitari, sive cum alioquin carere tanto illo tempore. Patet namque toto illo tempore a cibis aliqui alii licetis abstinere. Hincles abstinendi a carnibus data est, vigetque tota quadraginta diebus, etiam Dominica & Sabbato.

Idem

Ita hebdomada cum diebus non computatur, sed cum trion fignit.

Ita ut dicitur in illis diebus remissionis quadraginta.

A Itaque, sicut velle dici poterat quadragesima diebus jejunare Christiani, licet singulis diebus tantam famorem; ita etiam satis proprie dicebantur jejunare quadragesima diebus, licet aliqui horum dierum deputati essent jejunio minus severe, sive soli abstinentie a cibis aliquot. Patet igitur, qui dicitur tota quadragesima dies jejunandum fuisse Christianis, sic commode cupere possunt. Inter Opera S. Hieronymi tom. 4. vix habemus libros Paschales Theophili Alexandrini episcopi, Chryl. Romo contemptum. Lebis initium & finis Quadragesime assignatur col. 705. 716. & 718. In singulis autem assignantur quadragesima dies, exceptis Paschatis privilegiis, qui dies erat quadragesima prima. Consulat tunc quis litteras loci assignatos, & videbit utique assignari mensem & dies undecim, id est, dies quadragesima & unum, cum menses Aegyptiorum sint triginta dierum.

331 Cassiani Collat. 21. cap. 24. satis insinuat, suo tempore sui hebdomadae jejunatum fuisse in plerisque ecclesiis, in aliquibus septimam fuisse adjectam. Quid causæ est, inquit, ut lex hebdomadibus Quadragesime celebretur, licet in quibusdam provinciis religiosi forsitan propenior eorum adjectis hebdomadam etiam septimam viderent, cum neque omeras, die Dominico Sabbaroque sobriatissimo, quadragesima dierum impleat summam? Non impleti illa hebdomada summam quadragesima dierum stritit jejunii, atque ea de causa Græci postmodum addiderunt hebdomadam octavam; Latini vero plerique dies quatuor, & sic utrique inveniuntur quadragesima illis diebus.

B Chrylolumus frequenter dicit, Quadragesimam fuisse quadragesima dierum, atque de causa existimo, eam fuisse Antiochia seu hebdomadarum, sicut erat in Palestina, in Aegypto, in tota Occidente, & sicut etiamnum observatur in ecclesia Mediolanensi. Certe hæc consuetudo mihi apparere probabilior: nam, esse credendum hebdomadam septimam jejunia deputatam fuisse apud Antiochenos, dum scribitur Evagrius, patuit illa consuetudo recipi post annum 387. de quo agimus: nam ille omni facit quadragesima sermo scriptus. Itaque secundum hanc opinionem chronologia ordinanda est. Imo hæc ipsa opinio mire firmabitur ex Homilio in Gaudium in Quadragesima ante 388. dictis. Consule dicenda §. 27.

C 332 De tempore, qui exorta est solutio Antiochena, ita statueretur est. Ex Chrylolumo liquet, verum esse diebus citius decem ante Quadragesimam, ut jam observavi Tillæmontius, & Ordo Homiliarum insinuat. In prima cum Homiliis post fratricidium, quo secunda est inter Homiliis ad Populum Antiochenum inscriptas, tom. 2. pag. 20. Sanctus, de seditione loqui incipiens, ait: Tacuimus diebus septem, sicut & amici Job. Itaque tunc septem dies transierunt ab orta seditione, nisi forte dies illos recessus ab ultimo suo concione. Hoc non omnino improbabile est, esse contrarium innuit per comparationem cum amici Job, qui, vixi vixi calamitate, septem dies tacevi. At quovis modo verba intelligamus: quatuor, ut miramur, aut quinque diebus post seditionem habita est illa Homilia. Tertia vero rursus duobus saltem aut tribus diebus post secundam habitata est, & in ipsa Divinus, qua Quadragesima præcedebat, ut videbitur. Habemus igitur decem fere dies ante Quadragesimam, & sic incedit seditio in hebdomadam Senagesime, ut vocamus, sive inter Dominicum Senagesime & Qua-

gesime; & consequenter, cum Pascha illa anno AUCT. non esset xxv. Aprilis, figenda est solutio sub m. 1. S. nium Martii.

S. XXIV. Ordo Homiliarum Chrylolumi ab illa, quæ seditionem præcessit, usque ad secundam hebdomadam Quadragesimæ.

A Nequam eritior saniosa illa seditio, Chrylolumus prælixam admodum habuit Homiliam in illo Pauli ad Timotheum verbo: Modico vino utere &c. Editi hoc est ante reliquas Homiliis ad Populum Antiochenum tom. 2. Propositum Sancto erat ascendere, quoniam multa varietate documenta hauriantur ex paucis sacra Scriptura verbis; idque præclare præstiterit, doctissime corrigens vitia, ac virtutes in oppositis commendans. Unum tamen per ceteri notabile bis incipit, numerum aut a blasphemis verbis cavens, miraque rebus amicus commendat, ut in civitate blasphematores non corrigant modo sed etiam castigent. Hanc Homiliam memorat Sanctus ipse in secunda pag. 24. his verbis: Loquor cupit a populo caritatem vestram extendi concione, & omnes obsequentes corroborem, nullamque eis media reverentiam via: gratiam vobis de illo animi studio habeo, & laborum mercedem accipio: sed & illam tunc a vobis mercedem exegi. Forte notis & meministis. Quæ vero merces erat? Civitatis blasphematores potius & castigare Deum contumelias afflicteret, & furiosos cohibere.

334 Non ex me ipso talia me dixisse arguor; sed Deum futura providentem in mentem nostram verba misisse. Si enim talia solum sensimus, non talia nosse accidissent, quæ acciderunt... Propterea clamare & conestari non destitit, blasphematorum furorem potius, ipsorum metum castigamus... ne commoveam Dominum contumelias affici orgulium. Magnam civitati malum pariet talia delicta. Hæc prædicabam, hæc omne acciderunt, & corporis illius punas pendimus. Deum contumelias istum deliquisti: ecce permittit imperatorem contumelias affici, & de extremis periculum omnibus impendere, ut in hoc timore illius negligentia peccemus demus. En hinc clarum est, seditionem solisse medium inter duas has conciones. In hac peroranda, qua habita paucis diebus ante Quadragesimam, & antequam Flaviano episcopo Constantinopolim erat profectus, misera civitatis facies viris coloribus exprimitur.

335 Accipe, lector, mihi: Quid dicam aut quid loquar? Lacrymarum præcis temporis, non verborum; luctum, non lermorum; precationis, non concionis. Tanta patrarum est magnitudo, tam immedicabile vulnus, tam vasta plaga, & omni medicamine major, & superno rodigens auxilio... Dete mihi, ut presentia lugeam. Tacuimus dies septem... conedite hodie, otos aperiam, & hæc communem locum calamitatem... Unde coacta fuit est mutatio? Nihil fuerat nostra civitate venerabilis: nihil nunc est miserabilis. Populus iam compositus & mansuetus... repente tantum noce nobis resiliit, ut tot mala fecerit, quæ neque dicere fas est. Lamentor & lucto oque, soo propter exspectat comminationis magnitudinem, sed propter nimiam patrarum infamiam... Nihil civi-

R r

Homilia ante prædicatorem habita, in qua vixit illa blasphematorum rebus

E

arguitur fore quod in frangit: in hac concione de seditione

F

struuntur militum deplora

quæ solutio inter illa conciones erat, adjecta ad quartam

Oratio de Antiochia: de seditione loqui incipiens, ait: Tacuimus diebus septem, sicut & amici Job.

Adet. 1406 nostra prius erant beatus, nihil nunc in-
 J. S. cundus... Supremo enim deficiente auxilio, lo-
 litaria remanet, omnibus fere habitatoribus nu-
 data... Omnes terram, quæ le tulit, itaque
 lacum fugiunt; deserunt itaque hauriunt,
 itaque ad ignem resiliunt... Enigma nunc fa-
 cile est miseria nostra: sine hostibus fuga, sine
 pugna transmigrationis, & sine urbis excidio capti-
 vitas. *Malae pira dabit de hisse Homilia ipse,*
in qua loquitur, quoniam efficit Antiochenam ipse,
in qua dicit pag. 23. Civitas tam magna &
Orientalium caput & medio tolli terrarum orbem
periclitatur.

336 *Antiochenam* propositum Chrysostomi non e-
 rat terrere magis Antiochenos, sed consolari, ut
 more solito ad consuetudinem converterent. Quapropter
 pag. 23. sic nos alloquitur: Sed probare mihi a-
 nimam vestram, probare mihi aliquotulum au-
 tem: trillitum exantia: ad priorem consuetudi-
 nem redeamus: sicut conluevimus semper cum
 letitia huc advenire, sic & nunc faciamus, o-
 mnia in Deum respicientes. Deinde vera longum
 contentum sermone in illud Pauli ad Timotheum,
 B Divitibus huius sæculi præceptum non lublime sa-
 pere, effluas divitiarum ac verum amicum
 mundanorum vanitatem, aliique prætera tra-
 dens documenta. Plaudendum pag. 25. exhibet
 his verbis: Non est thesaurus ecclesiæ, ut ad de-
 lictationem audiamus... Quæ mihi horum plau-
 sum utilitas? quæ laudem & samulatum? Læ-
 mea est, ut vos omnia, quæ dicuntur, ope-
 ribus exhibeatis. Tunc ego felix habendus & bea-
 tus: non quando cum applausu exceperitis, sed
 quando omnia cum alacritate feceritis, quatenus
 quæ a nobis audiunt. *Uae fersum alterius die*
post hanc Homiliam discessit Flaviansus, ut apud
imperatorem pro Antiochenis intercederet.

337 *Ceteri Flaviansi discesserunt, antequam ha-*
bita esset Homilia tertia, quam orditur a laude il-
lius analysi, ita loquitur pag. 35. Quando ad
sedem hæc desectam & magistro vacuum respici-
o, gaudio simul & lacrymo: lacrymo quidem,
quod præsentem non video patrem: gaudio autem,
quod pro salute nostra profectus abest, in-
tantum populum a furore imperatoris ereptum. Hæc
affertur chrisianus Flaviansi, qui senex, & tali
tempore, ægrotans etiam graviter unica sorore,
tantum iter suscipere non recusaverat. Tum dicit,
quibus verbis & ratiocinatio usurus sit episcopus ad
imperatorem placandam, quem deoignissimum &
mississimum vocat, undique conquiras argumen-
ta ad spem bonam ipsi ingerendam. Interim com-
meat, ut precibus bonique operibus insistat,
aque inflens quoque jejuniis in auxilium vocet
ad imperandam divitiarum servat solium illius pe-
ccati carum. Prelina est Homilia, & optimis
mentis de documentis referta. Hæbitam esse die
Domino ante jejuniis postredie incubandum, in
duabus sequentibus colligitur. In sequenti sen qua-
ta pag. 38. ita loquitur: Ecce hodie totam jeju-
niis dico exegimus, & mensam in vespere appo-
nemus, non hæbitam similem, sed immutatam
& honestiorem. Hæc igitur dicta est primo jeju-
niis die. Quæ vult pag. 70. habet illa: Kili e-
nim heri & audieritis de hæc vobis incu-
sum matris (de viciandis juramentis) acqui-
tamen hodie desistat neque cras, neque perendum
eodem monere. Hæc verba etiam, Sædum
duabus præcedentibus diebus continentur fuisse.
Hæc igitur quinta dicta est die Martii xvi. Mar-

ti, quarta die Luna, tertia die Dominici xiv. D
 Martii & æque enim de aliis loquitur Homilia.

338 *Incipit quarta Homilia declarata, non inani-*
tem fuisse consolationem, quæ audientes revocare
in tertia cenatus erat, sicut dicitur: Benedixit
Deus, qui dolentibus mentes vestras consolatus est,
& vacillantes mentes confirmavit. Quod enim
congruum expectatis consolationem, per studium
hoc & audirendum promptitudine demonstrat. Et
mon pag. 49. de ingenti ad ecclesiam concursu &
In urbe quidem viros ceteros delideramus, tam-
quam delicta habitores: in ecclesiam vero con-
solantes multitudinem comprimimus. Plures de his-
se Sædum memorat, perque in hac Homilia
partem consolari, partem exegit mentes iustitiae
populum. Idem cursum facit in quinta Homi-
lia, in qua pag. 66. auditis his verbis alloqui-
tur: Non sum equidem propheta, acque finit
propheta: futuram tamen manifeste scio, & ma-
gnæ & clara voce proclamo, quod si manent,
& aliquam animæ vestre curam agamus, & ab
improbis abstinamus, nihil molestem ingruet &
triste: acque hoc manifeste novi ex Dei clemen-
tia. Longam in fine exhortationem subdit con-
tra juramenta.

339 *Alia iterum sequenti die secuta est Sædum*
Homilia, quæ sancta est, & die Mercurii habi-
ta, ut colligitur ex hisse verbis pag. 84. Facit
igitur, quod & heri admodum, & hodie dicam,
ecce dico quicquam, contra jurantes multam
definites. Nunc hunc spei argumentum Antioche-
næ affert in hac Homilia, quæ exordium hæc
modo: Multos quidem impendimus dies carita-
tem vestram consolantes: non propterea tamen
ab hæc desistimus materia: sed donec utilitatem
non remanserit, consolationis medicamentum im-
ponemus. Tum istius consilii rationes allegat, va-
riisque ad consolandum rationes. Hæc quoque
rationem narrat, iterumque, qui seditionem Theo-
dosis mutavit abierat, fuisse retardandam. Et
considerat, inquit pag. 75. providentia modum,
quomodo & terruit & consolatus est: ipso enim
die, quo omnia illa patris sui factiora, ipsos
quidem exire, tamquam omnia, quæ sciderat,
imperatoris nuntiis permittens, exaudiri cele-
stitate omnes perterriti. Postquam vero abie-
runt, & duos tredecim dies contriverunt: cum jam
innoem esse antilium nostri professionem putaba-
mus, ucpote qui posterior esset futurus, tunc me-
tum dissolvit, & non consolatus est, illos, si-
cut dixi, media desioens via, efficiuntque, ut n,
qui illuc ad oes proficisciebantur, illorum per-
viam æquas nobis annuatiarem.

340 *Hæc quidem Sædum, ut spem festam au-*
ditionis, Flaviansum ante illis antit, an occi-
re non duo post pervenerunt ad imperatorem. At-
que id futurum non dicit: neque ita conigit.
Nam qui Antiochiam missi sunt post audiam se-
ditionem, Flaviansi in medio itinere occurrerunt,
ita ut seditionis nuntii verisimiliter Confessionem
aliquem dicitur pervenerunt, antequam hæc di-
ctas Chrysostomus. Neque id incredibile est &
non quædam inter dictas præterita erat
seditionis, & utrum iter sex diebus deinde fuisse
confessum videmus. Hi usque, licet impedimentis
aliquem fuerint retardati, tamen esse dies ex per-
venerunt potestatem: nam velut alii Antiochia
exierunt, tunc ipse Chrysostomus. Quare fide-
es fundamentum minetur alia ratio, quæ pag.
76. subjungit ab hominibus & clementis Theo-
dis,

populum
 tam ex-
 consola-
 tur.

Prelina de
 Homilia
 post quam
 antiochiam
 exegit.

C

E

340, in
 1701

populum
 consola-
 tur.

341,

A *ſi, qui alium in gratiam ſeſtivationis Paſchalis omnes ſere carcerem habitantes dimiſerat. Addit etiam rationes morales, doneque pag. 77. per ſingulos dies ſua temporis populum fuiſſe in rectiſſima congregata ad conventus audiendas, & beneſerunt Hamilia ruſſiſi mentionem ſaci.*

341 Hamilia ſeptima die ſequenti, ſive die Jovis, habita eſt, ut ex ſumo colligitur pag. 14. ubi dicitur: Multa quidem & de multis heri apud veſtram diſcretiſſimam caritatem. Poſt pauſa vero ad poſuli conſolationem prolata, pag. 85. ſubdit: Sed hic conſolationis ſermonem ſolamur. Extenſum quoniam diem agimus veſtram conſolantes caritatem, & jam moleſti videmur: attentiſſimam diſta ſufficiunt, puſillanimitas autem, etiam diſta plura addamus, nihil proſuerit. Tempus vero nobis jam ad Scripturarum expoſitionem converterem doctrinam &c. Quingies illi dies, quibus populum conſolati eſt, ſunt tantum a die Dominice uſque ad diem Jovis, quo conſolationem illam initio convenimus, acſueſce voluit. Verum Tollemus nota 29. in Theodoſium aliquid ſerapuli contra hunc diem ordinem movet, ſuſpicaturque ſentiam & ſeptimum eodem die dictis. Ratio eſt, quia Chryſoſtomus in hac ſeptima ſiſi habet rationes Multa quidem & de multis heri diſcretiſſimam. De moleſti vero ſiſi omnia vobis retinere haud eſt facile, illud omniſum maxime vos meminere rogo, quod iſtillam nobis Deus non ob aliud iſiderit, niſi propter ſolum peccatum. &c. Erant hoc argumentum ſuſe tractat in Hamilia 5. um. 4. indeque colligit Tollemus, quoniam uno tenore die ante ſeptimum fuiſſe habitam, & conſequenter ſentiam, quo utrique intercedit, manet diſtans eſt die Mercurii, quo ſeptima poſt meridiem eſt habita. At ſcripta magis eſt quam ſolida obſervatio: nam Chryſoſtomus in ſeſta ſum. 4. iterum dicitur, non eſſe diſtans diſtans, niſi ob ſolum peccatum. Pando v. plurimum tale hoc tranſiit? Ne igitur propter mortem tristeris, natura enim eſt: tristere propter peccatum, voluntatis enim eſt culpa. Fundamentum igitur caret illa obſervatio. Hæc autem neceſſitate ſermonem meo, ne plures eſſeſſimam ſerapuli amano præterire, ut hic Commentarius in nimium excreſcat molem; et non omniſſuram difficultates ſolidis rationibus vincat.

B *342 Poſt ſeptimum non ſecuta eſt eſſetia Hamilia, quo diſta eſt die Veneris, & quidem ſine ulla meo dubio, licet repugnet Monſonatus in Vita pag. 107. & multas ſibi ſerapuli movet Tollemus, priuſquam ſententiam neſtram ampliorum. Chryſoſtomus ſcriptam priuſe explanationem initii Genæſis præſentatur, ita incipit: Auditis nuper, quomodo omnis Scriptura conſolationem afferat & refrigerium, licet hiſtorici ſit narratio. Ex eo illud, "In principio ſeſi, & Deus calum & terram," hiſtorie expoſitio erat: ſed demſtravit oratio, & multa plenam conſolatione diſtentionem eſſe. Hæc in Hamilia ſeptima offendit Saſtus. Illud autem nuper, cuius cauſa eſtiam in Sabbathum reſeſi Monſonatus, idem die eſt ac heri. Nam eodem ſeptimum iterum allegat pag. 92. ut heri diſtans, hi verbis: Nunc autem interim dicimus, quod heri reſeſiſſum fuiſſe. Et non allegat verbum in præcedenti ſum expoſitio: Deambulabat Deus in paradiſo &c. Ruſſum pag. 7. de iuramentis loquitur, ita habet: Sexius hic dies eſt, quod de hoc vos præcepto admonet: in futurum vobis impatiſi volo tamquam deſeſiſſe, ut caveatis. Erat*

Septembris Temo 17.

igitur dies Veneris, quo hæc diſtans, cum de juſt. AUCT. commentis loquitur expoſitio die Dominice. In illa parte Hamilia diſcretiſſimam quæſtionem in ſeptima pag. 89. promiſſum, aut liber Genæſis non ab initio mundi ſiſi ſcriptis, hæc allegat rationem: Adhuc nobis devenit hæc hebdomada, & mereremur attingere motus, deinde ſuſſimam expoſitionem interceperit: multi enim diebus opus habet hoc argumentum. Nomen ſeptimum hebdomada ſuſſitatur die Veneris, Chryſoſtomus autem, eſſi Sabbathi etiam & Dominici in Quadageſima ad concionem frequenter dicebat, diſtans tamen illis, quibus non erat ſeptimum, diſſiciles ſacra Scriptura loci non videtur tractare voluiſſe, ſed potius morale tradidiſſe doctrinam, forteſſe quia iſſiſi diebus plures accurrebant ſimpliores.

343 Quidam ſiſi cauſa, eſt diſſicilem illam quæſtionem materialiter incubare die Luna ſequenti in Hamilia nona, quæ die Sabbathi, neque debuit tate, quia hoc etiam die ad populum peroraverit Saſtus, atque Hamilia quidem illam habet, quæ decima quæſit eſt imprefſa. Videri Tollemus illam a loco ſuo eſſe deviiſam, ſiſi & alia quædam ſuo ordine non ſunt poſita. At melius credere, ſecundo Quadageſima Sabbathi eſſe quædam prime. Monſonatus vero in Vita pag. 108. contendit, hæc ſuo ordine reliquendam, ut & decimum quæſitum, & decimum ſecundum. Verum utraque nunc nequaquam videtur probabiliſſe. Accipe igitur, ſubſeſſe illi, etiam iſtæ ſatis maniſeſte, ad diſtans Hamilia 15. inter eſſetiam & nonam ſperandam. Initium tale eſt pag. 151. Oportebat & hodie, & ſuperiore Sabbatho (ſuſſimam ante Quadageſimam) de jeſuſo ſacere ſermonem: interim poſt hoc dictum eſſe cogitet animo. Nam in diebus quidem jeſuſi conſilio nihil opus eſt & admonitione, ipſa dieſum præſentia ſum negligentiſſimos ad jeſuſi certamen excitans.

344 Sed quoniam hominum multi jeſuſum aggreſſuri, tamquam longe eundem obſeſſionem tradendum ſit veniet, crapula & ebrietati præoccupantes indulgent: rurſumque egreſſi itaque in longa quædam eſſetia, & gravi jeſuſi carcerem ſolu, cum multo dedecore ad menſas currunt, ſec ſtudentes ſibi ortam ex jeſuſo utilitatem crapula exceſſu rurſum perdere, opera præſium ſuit & tunc & nunc de temperantia inſtituere ſermonem. Ad hoc æneſſus leſtiores deſidero. Quo Sabbatho admonere oportebat illos, qui ante incubatum jeſuſum crapula ſe dederat ſolent & ebrietati, niſi illis Sabbatho, quod præcedit Quadageſimam? Nam poſſe fuiſſe ſera moniti. Quo rurſum Sabbatho prima vice egredimur jeſuſo, qui jeſuſi liberati mox ad intemperantiam præceduntur, niſi Sabbatho prima hebdomada? Itaque vel ſuſſo ratiocinatur Chryſoſtomus, vel Hamilia illam habet primo Quadageſima Sabbatho: ut etiam offendit nota Hamilia, quo offendit timorem illum, in quo adhuc etiam Antiocheni, ipſi eſſe utiliſſimam. Quin & hunc timorem pro ratione allegat, quæ non conſeſſi neceſſe die temporis & jeſuſo verba ſacra.

345 Non minus clare apparet, Hamilia illam diſtans eſſe ſequenti die poſt eſſetiam. In O. Vobis habet verba data ſum. 342. ubi dicit ſe velle deſiſſere contra juramentum perorare. Ad hæc vero verba apertiffimo eſſeſſiſi in illa, quo conſeſſo eſt decimo quinto, quando dicit pag. 158. Et quidem heri cum veſtra caritati conſeſſi, me non amplius de hoc mandato diſtans, quoniam o-

AUER, multis superioribus diebus de illa sufficienter
 J. S. differtum est. Sed quid faciam? Donec vos cor-
 rectoris videam, non possum a consilio dando ab-
 sistere. Legitur de juramento, legatur de Sabbato.
 Ad quæstiones Homiliam respiciamus, nisi ad
 oblatam de Peris habitam; cum nulla alia ca-
 sset, ad quam allegata verba referri possent, fa-
 cere Titimontio. Accipit modo, scilicet, indicium
 serium, quo probatur, laudatam Homiliam ha-
 bitam esse ante nunc. In illa pag. 158. contra
 juramentum laudat Zachariam prophetam secun-
 dum Septuaginta cap. 5. 9. 1. his verbis; Audi-
 tis prophetam de juramento hodie nobis loquen-
 tem? Respexi oculis meis, & vidi (inquit.)
 Et ecce salix volans longitudinis cubitorum vigi-
 nio, & latitudinis cubitorum decem. Et dixit
 ad me; Quid tu vides? Et dixi; Video salcem
 volantem longitudinis cubitorum viginti,
 & latitudinis cubitorum decem. Et ingreditur
 domum (inquit) juratus nomine meo, & de-
 structi in medio, & suffodi lapides & ligna.

ista est
 dicta.

346 Hanc salcem volentem in pluribus elo-
 quatur & terribiliter contra jurantem interquet.
 Huc igitur respicit in Homilia vna pag. 105.
 ubi juramentis tale dat consilium: Ut autem ca-
 liores fiat mendatio, hoc fac, quod dico. Scri-
 ba in pariete domus tuæ, & in corde tui parie-
 tis salcem illam volantem, & hanc ad maledic-
 tionem volare puta; & assidue ipsam recogita
 &c. Nulla alia hic additur salis explicatio. Quo-
 rum quique igitur novisset, de qua salce loqueretur
 Quomodo intellexerint audientes, quid salis
 illa volens significaret, nisi præfuisse explicatio-
 ne dicta erit facile ante in Homilia vulgo 15.
 sed variis nom. Quæ hinc apponuntur apud Ti-
 timontium & Homilias, nullius sunt mo-
 menti: neque enim adverterunt ad argumenta jam
 data. Itaque quædam mihi supersit dubium, quin
 illam Homiliam primo præfata Sabbato habuerit
 Chrysostomus. At nullam veritas Homiliam se-
 quens Dominicus distat.

infinda
 hinc
 da 22
 disciplina
 de Luna
 dicta est
 vna.

347 Die autem Luna trahere cepit quæstio-
 nem in Homilia 7. propositam, ut eo usque dila-
 tam, in Homilia vulgo nota; quam & nuncem
 vocabo. In hoc pag. 98. sic illam proponit; Nuper
 itaque quærebamus, quæ de causa post tot annos
 editum fuit Scriptura, & quo de re tam præline
 differo. Figenda est hæc Homilia die Luna in heb-
 domada secunda Quadragesimæ. Iuvium tale est:
 Ex nuper ad vos & nunc ad vos verba facio.
 Utinam vera & semper vobiscum, est non cor-
 poris præsentia, sed fidei caritatis vi: nec enim mi-
 hi est alia vita, nisi vos, & salutis vestre cura...
 Ideo & omnes vos in mentis mea circumfero,
 sed lata est caritas, & non in nobis angustiamus:
 si frequente vero non addam: neque enim omnes
 apud vos angustiamus. Tam laudat Antiochenus,
 quia intellexit, multos operam dare ad præviam
 juramentorum consuetudinem evellendam, & sub-
 jugum & Proprietatem vos in corde meo assidue gero,
 propterea non sentio docendi laborem, auditio-
 nem lucra relevat. Atque conqueitur, mul-
 tas ad hanc occasionem non velle, quod, cum
 corporis infirmitatem non possent seque, non au-
 dendo præfata ad ecclesiam venire. Hanc itaque
 notam hereticorum tollere conatur, doneque non
 esse a consuetudine abstinendum ab omni eo cu-
 sussum juramentum.

348 Decimum Homiliam sequenti die Martii

dictam cussimo, quia sub finem non Sanctus D.
 dicit, alia plura dici posse, sed illa se in tra-
 ctatum differre. Etenim in decima eadem Chry-
 sostomus tractat materiam, utique fuisse non me.

notandum
 ut præ-
 ter dicta

sejunctis ad admonitionem jam ante dactam,
 ut exorsus daret: Gaudet & gratulor omnibus
 vobis, quod admonitionem nostram, quam pro
 nobis ejunctis, & propter abstantibus nuper
 feci, re præfuisse. Arbitror enim multos jam
 præfatos hodie adesse, & poteram hanc nobis im-
 plere concionem: & hoc conjicio, ut quod am-
 plius nobis theatrum factum sit, & major au-
 ditionis conventus &c. Illud nuper igitur se ve-
 rifiavit ad præcedentem domatam cunctis die,
 ut in Homilia 8. de qua num. 343. nulla enim
 est ratio, cur dicamus diem aliquem intermedium
 ratione caruisse, cum illa in Homilia non præ-
 sequens die esset indicata. In fine hujus Homilia
 contra juramentum perorans, quod in Quadragesima
 secunda introfuerat. Post Homiliam decimam no-
 vum terror Antiochenus perturbavit, & Chry-
 stomum flere coegit, ut habet Homilia 21. pag.
 15. Hinc oritur dubium, an Homilia illa sequi
 debeat, ut habent editiones, an vero alia quæquam.

§. XXV. Profecutio earumdem Homi- liarum usque ad Pascha,

UT autem ordinem recte consueverimus, notis-
 se se est, ut abseruimus, quæ de causa tenen-
 tibus perturbationis Antiocheni, qui populum
 congregare ac docere non poterat Chrysostomus, raris
 Non alia sane erat, quam quod aliqui post anti-
 am sessionem missi ab imperatore vestigia
 Antiocheni & judicis expresserant de judicio
 inquisitori. Hinc non potuit ad populum dicit
 Chrysostomus, quia Antiocheni, ad loquens
 in Homilia 21. pag. 115. insinuat tota de rumo-
 ribus evan passim, perturbavit, & nodique cir-
 cumacti, & singulis fatigantes debuit, & curio-
 se scilicetantes: Quis venit & callis (id est, ab
 sole imperatoria?) Quid vero veniens nuntiavit?
 Numquid verum an falsum, quod dicitur?
 & noctes sine somno transigentes, & civitatem
 respicientes cum lacrymis tamquam mox pertur-
 ram. Propetia, inquit, & nos superiores huius
 dies tacuimus, quosam civitas nostra omnis e-
 rat exhausta, omnes in solitudines transmigra-
 rant, & residui tristitia nostra caligaverant. Iste
 perturbationis initia saltem narrat Sanctus & lo-
 quens: gravata vero, quæ scuta sunt, dum
 obata sunt iudicio, referuntur in Homilia 13.
 & præfatus in Homilia 17. quam primò dicit
 post sublata iudicia, quantum valuisse.

350 Diem ipsam, quæ primò illi antea im-
 peratoris mandata pertulerant, ratione satis ve-
 rissimam me assignaturam confido. Quid fecerit
 Theodosius, audita seditione, expensit Libanum
 Orat. 13. ad Theodosium, seu tom. 2. Operam
 Libanii pag. 407. his verbis: Quomodo igitur hic
 princeps te gessit? Castigat quidam animadver-
 sione quadam camedium continente Dum
 hac faceret: Ne videretur certamen equitare
 inter in cæco: neva ad theatrum quinquam iret;
 neva esset, qui oblectaret, neque qui oblectare-
 tur: & ut parvi oppidi nomine urbi magno vo-
 caretur: postremo ut quavis a balneorum deliciis
 abstineret Ad iudicium vero de quibdam
 statumem mittit eos, quorum iustitia concitas
 & certus erat. Iudices hi erant Heliodorus &
 Cæ.

quædam
 mandata
 fecerant,
 iudicium
 vocaret
 præfati-
 tum.

A *Cæsaribus,ambo tertius prefectus fuisse, ut videtur post 17. ad Tilliamentum tom. 5. Imperatorum in Theodosio art. 34. Adventum horum iudicum innotuisse Antiocheni nobili tempore, ætatem in urbem venerat, liquet ex eodem Libanio Orat. 31. pag. 328. Venerat igitur aliqui ante illos imperatoris mandata perferret, idque tam colligitur ex datis Chryllofomii verbis de perturbatoribus Antiochenorum. Cum eorum illarum adventus interitum concitatus Chryllofomii, nequit statui post diem Martis aut Mercurii secunda hebdomada jejuniis, cum filere tunc capitis.*

si Antiochiam videretur de 22. Martii.

351 *At primo imperatoris mandato Antiochiam perisse fuisse Sabbato prima septimana, mihi magis persuadet, quæ videtur aliqui saltem ex illis ieiunium recessum mandata. Audiamus Chryllofomium in Homilia 13. quæ illo Sabbato habitum ostendit. Dicit, se multis frustra impeditis formaret, ut theatra & spectacula profusa dimitterent Antiocheni: Sed ecce nunc, inquit pag. 152. tacetibus nobis & nihil de hoc dicentibus, ipso ore obstruimus obstruimus, & circos inaccessibiles factus est. Ignorabam tunc quidem, eam dissimulabat, si forte noceret, quæ de consue id factum esset: quia verisimiliter magistratus mandatum imperatoris eodem die pervenisset, ut Antiochenorum simul & fuga augeretur. Verum, postquam omnis inquisitio cessavit, veram causam docuit Chryllofomus in Homilia 17. pag. 175. ubi sic habet: At quæ ab imperatore profecta sunt, consistunt? Sed nec illa profecto gravis: verum & ipsa multum attulerunt emolumentum. Quid enim molesti, dic mihi, factum est? Quod ore obstruimus obstruimus, quod circos inaccessibiles fecerit, quod nequius fons excluditur & obstruitur? ... Propterea tristitiam, carissime? Imo ideo & gaudere & letari oportet, & gratias imperatori agere: quoniam ipsius ultio, correctio fuit, & pœna, eruditio, & ire, doctrina. An quia balnea nobis oclusa sunt? Sed hoc non inmoderabile ... An quod civitas absque dignitate, nec amplius ipsam metropolim appellari permittit? &c.*

si factum esset, ut factum per 17. Martii ostendit.

352 *Videmus, amicus ille esse fuisse mandato imperatoris. Obstruere autem & circos male fuisse Sabbato prima hebdomada, & hanc debere habere eodem die. Mandatum igitur imperatoris Antiochiam venerat Sabbato primo Quadragesimæ, quod incidit in 22. Martii, cum sit tunc prima hebdomada Quadragesimæ fuisse dixerim. Nihil discor contraria scripsit Tilliamentus, unde Monifonius? sed nullam eorum hanc abnegationem allegari rationem, quæ parit diffinitionem. Qui ipse die festivitatis Constantinopolim summa celeritate abiverunt, tunc solidum eo pervenire poterant. Alii poterant eodem die festivitatis Constantinopolim Antiochiam profecti, et mandata Theodosii perferre: nam Cæsaribus, perisse Antiochia iudicio, fuisse die Constantinopolim pervenisse, teste Libanio Orat. 20. pag. 519. At qui intra festivitatem & primum Sabbatum Quadragesimæ festinavit, ut minimum, numerandi sunt dies. Itaque instituitur utriusque urbis distantia metitur Tilliamentus Note 31. in Theodosium, ut ostendat mandata imperatoris ferias Antiochiam pervenisse, cum ipse agnoscat, tunc iter sua debere a Cæsario confectum.*

difficilis est placere præsentia.

353 *Præfatus vaticinatur, quando obstruit, Flavio cum episcopo in media via occurrere Heliodoro & Cæsario, iudicibus ab imperatore delegatis, ut probet, infra tunc vixisse Antiochiam die Luna tertia hebdomada: nam cum via media*

Septembris Tunc 17.

tam strile intelligenda est, ut ex hoc de die adventus circa statui possit: nam septem debuit Tilliamentus, nullas imperatoris manus vixisse Antiochiam ante iudices ipsos. Nihil magis supponere debuit, mandatum imperatoris de obstruere, circa & balneis ocludendis per ipsos iudices fuisse profectum. Etenim prudentia non minus erat, quam severitas, loca illa, in quibus tanta civitatis populus congregatur, prout ocludere, ut nec contra iudices ipsos erigere seditiones, & ne Antiocheni metu pœna omnes rebelles.

354 *Præfatus terroribus & rumoribus agitati sunt Antiocheni, donec habito est Homilia decima sexta, quæ figenda est Sabbato aut Dominico post secundam jejuniis hebdomadam, id est, 22. Martii, aut 23. Martii. Ita liquet ex ipso Homilio, in quo pag. 168. ita legitur: Secundum jejuniis septimanam expedivimus. Nam jejuniis secundam septimanam Sabbato finiebatur; sed verbi illi æque dici possunt Dominico. Habuit est Homilio tempore perturbatorum tanta, ut pag. 161. Chryllofomus dicit: Nisi multe & petribus vi compulsi fuisset, neque furaxissent, neque locutus fuisset, dolore obtinebretur ex pusillanimitate vellet: neque nunc in me ipsum redire possum: quicquid mihi indignetur & tristitia obidet, faciendo post tamen doctrinam generalibus opus habebitis doctoribus, qui hortentur & manent, ut presentem generale timorem secretis. Titulus & initium Homilia eorum tunc indignantibus Sanctis etiamque exponunt. Titulus sic habet: Nuntiata est præfatum populum, & omnia de fuga constantibus, cum interfectis præfatis in ecclesiis, & consolatui fuisset, habuit est presentem Homilia. Latium pag. 171. Præfatus quidem providentiam laudari, quoniam simulaneum conspicitur civitatem, & omnes de fuga delibere ingressus, vos consolatui est, & in bonis spem adduxit. Pro vobis autem robore pudoreque affectus sum, quod exterioris post multos prolixosque sermones illos consolationis indigeritis. Hanc interpretationem Sanctus occurrit præfatur, & non in iurandi consuetudinem, ut malem cruxem, invenitur. Dicitur vixisse & tribulationem S. Pauli multis annis, ut vixisse timoribus addit amicos. Num. 3. multa repetit breviter in Homilia vulgo 13. dicit, & amicitiam salutem illam volentem fuisse modo: Ex his igitur amicos fuit vixisse illa mihi maxime remissionem, quæ de volante falce dicta fuit, in iurantis domum divertere, lapides & lignos subruente, & amicus consolante. Ex his igitur, Homilium illam esse dictam, dum in maximo timore erant Antiocheni. Dilectum tamen pœna, utque iudicio exercebantur; & illa ipse die, quæ iudices ingressi sunt urbem, ita ut præfatis illis, qui populum consolatui est, verisimiliter sit ante res iudicibus, nisi forte urbis præfatis turbatum, instans illarum ingressu, populum consolari voluerit. At magis credo fuisse eorum ex iudicibus.*

355 *Quisquam ille fuisse, post deus Homilium iterum filere ostendit est Chryllofomus, cum iterum iudicibus & amicus occurrere metu comitatus erat percussis. Ille multorum comprehensio: & acri vixisse capta sunt in tertia Quadragesima hebdomada die Luna, & per tres aut quatuor decursum dies, quatenus ex Chryllofomus post colligit. In Homilia 13. pag. 133. de illo tempore Sanctus sic loquitur: Quale primum vidimus quadriduum, & quale tunc videmus presentem? Quanta in illo obcurritas tunc erat? quanta nunc*

R. 3 in

AUG. I. S.

Domini 11. Antiochia

E

g

Max 17. Martii 17. Martii 17. Martii

AUG. in praesentis tranquillitas? Transendum in civitate
tribunal illud, & omnium eranda conspectus, & no-
J. S. bis facie diem nobis esse meliores, non radia
suffragia, sed irrisu & timore oculos offuscantibus
vestros. Talem enim vocem terribilem quatinus
dum explat de furia quarta, sine de die Mer-
curii nec improbabile est se in iustis, cum von
Graeco talem expellatorem admittit, & Homilia
de Mercurio sit habita, ita ut oppositio praesentis
diei Mercurii cum praeteritis solent aqua pro-
hibita sit, quoniam praesentis quatuordecim cum quatuor-
decim praeteritis. Hoc de causa nequis detrahatur,
an tribus aut quatuor diebus daturerunt iudicia.
At finis esse dei Iovis suspicio, et Sabbato fi-
gendum Homilia illam, quoniam post finis iudicii
primum Chrysostomus.

illam
judicium
fuit

336 De severitate illam iudiciorum multa
necesse sentit in Homilia iam laudata. Poca
boe transferre: Postquam enim civitatis major pars
per timorem & commissationem illa ad dacta &
fauces monium & ocula leonum transmigra-
vit, metu ipsos undique cogente; & vacua mu-
lieribus erant domus, vacuum viris forum, vix
autem duo vel tres domus in medio simul vide-
bantur, & ipsi tamquam animae mortui circum-
cumbes; abbas in forum iudiciale gestum su-
nem villi; & collectas civitatis reliquias etroces-
tes, illud omnium maxime admirari sumus, quod
multitudine circa fures morante, tamquam pre-
latoe nomine, silentium erat profundissimum, o-
mnibus iociter esse respicientibus, & demine
assistentem interrogare, aut quodquam audire noli-
lo audente. Proximam enim quidem suspectum
habebat: quoniam mochi jam praeter omnem spe-
em modum rapiti fortissimum coercerantur: & omnes
pariter in celum aspicientes, & manus eura-
debamus cum silentio superna subsidium aspec-
tentibus. &c. Et hac quidem erat praef. scribus.

et severi-
tas. Ho-
milia 17

337 Postquam veni in incertam aulam incol-
vimus, rutilus alius terribiliora vidimus; mi-
lites armatos anibus & clavis &c. Multa addit
de asperitate spectanda mulierum anibus pro suis
supplicationibus, de fugis & verberibus eorum,
qui interpellantur, ita ut enclimora cogatur pag.
135. Vanitas vanitatum, & omnia vanitas, &
severitatem extremi iudicii in quoniam reveren-
ret. Atque, sequi, civitatis primates, qui tunc
C iudicabantur, etiam i multique pro ipso interce-
debant. Veroniam nihil eorum iudices interius
causae audientes tunc instruit: sed unum salum
relictiabant, ut diligens commissorum questio fie-
ret. Multa huius plane ibidem legi possunt apud
Chrysostomum, qui egregio de veniente rerum
mundanarum documento ea similibus praeparata fu-
let. At videamus modo, quoniam maxime opera
severitatis tunc fuit divina sit impatiens. Refero
boe Inchoa in Homilia 17. quam hoc de causa
primum fypo post iudicio peracta, neque enim
verisimile est de illa aliam tractasse Chrysostomum;
primumque Anacletus illa Homilia erat casula-
tis, Tunc quoque Homilia, & praesentem trimum
hunc ordinem videtur. Hoc enim ordinem modo
pag. 170. Opportune omnes bodi simul concu-
sumus: „Benedictus Dominus Deus Israel, qui
„facit mirabilia solus. „Etiam miranda & opo-
nitionem exantibus facta iam agendis. Urbem totam
hac & populum tandem iam suburgendum, &
sub antea agendum, & primum funditus, fla-
tum uno tempore monito ab omni sanguine
liberati. „Molam corpore.

338 Tunc, at pag. 172. vertice monium

habituos monachi propriam rubicundem philoso-
phiam. Namque tot annis in cavernis suis conclu-
si, aciem advocante, sedente nemine, postquam
nobis tantam civitatem circumfontem viderunt,
tabernacula speluncaque suas derelictas, undi-
que confugerant, valut angeli quidam de caelo
profecti. Nec hoc solum erat mirabile, sed quod
ad principis ipsos accedentes cum fiducia loqua-
bantur pro reis, & omnes linguas effundera pa-
rati erant & capita deponere, ut capiti ad supple-
ctas tribulationibus eriperent: & dixerunt se
non prius recessuros, quam iudices parcerent ci-
vitatibus populo, vel se simul cum reis ad imperato-
rem lagina mitterent. Religiosus est, inquit, qui
nulli orbi dominatur, sedius, cum pietate vivens.
Nos igitur ipsum omnino reconciliabimus: non
permittimus vobis, neque concedemus enim pos-
sotia, nec ullius alioquin caput. Si vero non ab-
stinentis, & nos cum ipsis omnino moriemur &c.
Donda pag. 173. de sacerdotibus, ex quibus ipse
hand dicitur unum fuit, sic loquuntur: Nec monachi
ianum, verum & sacerdotes tamquam praesentibus
anum magnitudinem, nostramque saltem dispen-
sationem, Et alius quidem (Flavianus) in cu-
stra se consulit. Alii vero hac remanentes, &
eadem, qui monachi, exhibentes, propriis ma-
nibus iudices continentes, non sinebatur ingredi
privilegium de iudicio sine praesentibus. Et cum
renunties quidem videbant, multa fiducia & ipsi
victissim utabatur. Ut autem annuunt viderant,
pudas & genus compluit, & manus anxillati,
utramque virtutem superabundantem exhibere,
libertatem & mansuetudinem.

339 Invenio illa monachorum & sacerdotum
eodem die solum iudicii impetratores, effugientes
nullas morte ultionis punitione; sed omnia ad
imperatorem referre. Monachorum fortissimum
cum publicanitate gentium philosophorum
comparat, utramque declarat pag. 173. Etiam
(monachi) ante praetoriam januas totius diei (no-
torem diem, Graecis iniquis) agebant sedentes,
abducendo de carnisum manibus scripta para-
ti. Ex hoc fuit, quod prius magis quam dedit
monachi excedendos, fuit eligatur, nullum
ab eo tempore cessum. Aliter claret dicit
Chrysostomus hoc verbum Monachi... malum
dissolvere non multis diebus, sed brevi temporis
momento. Hi die uno & derelictos (de mo-
nachi suis) & diffuserunt (etiam iudicibus) &
solverunt calamitatem (iudicibus) & ad prop-
ria reverti sunt tabernacula. At nulli deni-
seferat, iudicio non ignem diu durasse, & secun-
da sit fuisse fuit: nam ignoramus, quod dicit
iudices fuisse occupati ante monachorum adven-
tam. Praeterea, qui tunc in coetere, aut in ex-
asium missi, tunc liberati non fuit; sed etiam
causa imperatores permisso, non laxet ex Chry-
stomum pag. 179. ubi commendat, ut pra illis
diem praetoriam Antiocheni.

340 Porro voluerunt monachi adire imperato-
rem, ut pra Antiochenis intercederent, teste Chry-
stomum pag. 174. Sed iudices, inquit, ipsorum
sapientiam (Graecis iniquis, id est, virtutem)
reverti, & sensus alacritudine perculsi, hanc eos
longam obire viam non permittit: sed si dimit-
taxat ipsorum voces habere in scriptis, se cum
litteris discessuros, & imperatores auctoritatem,
ut omnem iram dissuaderet, spondendur, quod
& fore exprobatum. Etiam cum sententia diceret,
ingressi multis sapientia verba dixerunt, & post
ac per litteras imperatori applicaverunt, & post

De deo
monachi
& sacerdoti

De deo
monachi
& sacerdoti

De deo
monachi
& sacerdoti

De deo
monachi
& sacerdoti

De deo
monachi
& sacerdoti

De deo
monachi
& sacerdoti

A has sumptus in literis voces iudicis abierunt...

Et que sunt hic nunc gesta, audiet imperator, audiet magna civitas, audiet & totus orbis, quod tales Anachororum urbem habitent, monachi, ut Apollolicam exhibent fiduciam. *Hilarius Chrylologus.* Ex iudicibus autem *Constitutionis* profectus est *Casarius*, versumque sub vesperam diei *Veneris* in tertia hebdomada *Quadragesime*. Certe ipsius diei sub vesperam, affert *Liberius* pag. 519. addit tanta usum celestium, ut fex diebus ad *Theodosium* perveniret. Solum dubito, anram ipso die, quo iudicia cessant, profectus sit; an vero sequenti, ne omnia magis adiacerent, quae ad imperatorem pervenenda erant. Aequo dubium igitur apparet, an *Chrylologus* *Hamilium* laudaret, quo decima septima est impressa, die *Veneris* dicitur, an Sabbato. Hoc tamen apparet verissimum, quia sequentem malum figere dicit *Dionysius*, dum media erat *Quadragesima*, sive post tertiam hebdomadam.

361 Impressa fuit diei decima octava, ut tale habet initium: Multos vidi gaudentes, & inter illos dicitur: Vicinus, superavimus jejuniis dimidium profectumque est. Tales autem horum non propterea gaudent, quia profectum sit jejunii dimidium, sed alia considerant, & peccatorum fuit profectum dimidium. Deinde dicit, quale debuit esse, scilicet, ut de iudicibus rerumque omnium mundanarum vanitatem ostendat, praestitit exemplum eam sic elucidat pag. 181. Ecce enim pauperes quidem omnia evaluerunt, populum periculo liberatus est... Qui autem rem publicam tractabant, ... & alia admistrabant, ipsi exerceant nunc habitationem, de extremis timent, ... omnibusque nunc miseriores sunt, non propter periculum nunguindum, sed quia praeteritum tempus in deliciis eggerunt. Multi namque, cum eos haurientes & moneremus, uigantote res adversas terrent, dicitur: Nil unquam te le meditari sumus, nec talia philosophari novimus: propterea magna indigemus consolatione. Post multa de vanitate, pag. 187. reprehendit eos, qui in flumina se lavabant, quod balnea essent ociosa, sequit sic allegatur: Nondum viginti dies balnea exclusi egisti &c. Hoc laus abusi fuit *Hermianus* & *Tillemontius*, prior ut esse hebdomadas *Quadragesime* attribueret, aliter, ut *Hamilium* transferret ad quintam hebdomadam *Quadragesime*, cui hebdomadas septem adscribit. At, cum balnea ociosa sint primo *Quadragesime* Sabbato, ut ostendi vult. 351. & seq. in sententia nostra decima: sententia curat diei a balneo conclusit, quando hoc in media fuit hebdomadarum *Quadragesime* diebus *Chrylologus*; in illorum vero opinione plura quam viginti dies praeterierant, itaque hoc optime coheret cum chronologia nostra.

B 362 Post hanc *Hamilium* non die Luna secunda est illa, quae vulgo undecima ponitur. Hec pag. 114. sic incipit: Cum praeteritum impetissimam, & praesentem cogito tranquillitatem, non desino dicere: Benedicite Deus, qui fecit omnia, & ipsa transmutat, qui fecit lucem de tenebris &c. In hac sententia, ipsius materiam in *Hamilio* 10. tractant de mundi creatione, & tunc interruptum ob turbas detractiones ante iudicium advenit, ut dictum est num. 348. Hoc de causa nam, a. prius dictorum memoriam revocat. Nam duodecim crederet dies post dictum *Hamilium* 10. praeterierant, quando habebat undecimam, quae verissimiliter ex ordine in collectione *Hamilianorum* posita est ob convectionem argu-

menti, quod tractatur. Undecimam sequitur duodecima, sequens diei *Mertis* habet, ut ceterum est in initio pag. 123. quod subiungit: Et hari dixi, Benedicite Deus, & hodie hoc ipsum rursus dicam. Est enim gravis praeterierant, tamen gravium memoria in praeteritum, non ut dolorem, sed ut gratiam agamus. In hac sententia *Hamilio* num. 3. aliquid argumenti contra *Tillemontium*, & consequenter contra ordinem *Hamilianorum* a me continuatum, se reperire erudit *Meuschenius*, quia *Sextus* dicit: Tribus igitur praeteritis diebus unum cognovimus Dei modum querabamus &c. Hodie vero paulisper in hanc curiam philosophati materiam, ad alium transibimus sermonem.

363 Observo numerum pag. 108. in *Vina*, tri. ut ceterum bus illis diebus dictas esse *Hamilianorum*, decimam & undecimam. Res illa quidem: nam ex *Prologis*, de ee merito dubitari non potest. Rursus dicitur: An non *Chrylologus* dixit veni inferi *Tillemontius*, quo decimam inter & undecimam vult inter decimam quoniam & decimam laicam? Hoc argumentum, si quid valeret, etiam ordinem nostrum subverteret, cum res *Hamilianorum*, videlicet decimam sententiam & duos sequentes inter decimam & undecimam posuerim videtur. Verum proinde ipse *Meuschenius* respondet, dum nos subdit: Ceterum cum dicit *Chrylologus*, tribus praeteritis diebus, non intelligit de tribus praeteritis diebus, in quibus scilicet concionatus erat. Haec verba praecedentibus contraria sunt, usque longe macta. At sciet, non videri eam *Meuschenium* mentem, sed eorum impressionem verissimilem esse, cum in praefatione ad numerum 3. vult, *Chrylologum* legat de tribus ultimis diebus, quibus erat concionatus. Verum cum ipse sciet, *Hamilium* decimam in secunda jejuni hebdomada dictam esse, undecimam vero in quarta hebdomada, ut & duos sequentes, & quidem post iudicia illa terribilia, de quibus multa narramus in *Hamilio* 13. explicita sunt verba *Chrylologi* de tribus *Hamilianorum*, in quibus agitur de agnitione dei per concitatos. Illam autem materiam, quam assumptur, ut ostendat, necesse non fuisse, in sacra *Littera* ab initio mundi scriberetur, absolveri in hoc *Hamilio*, & aliqua adjuvanti contra praesentem.

364 Secuta est diei *Mertis* *Hamilia* 13. in qua *Sextus* multa refert de iudiciis, quae praeteritis hebdomada erant peracta, & servitate & terrore, ostenditque calamitatis hominibus miles esse ad salutem. Ordinat hoc modo pag. 133. Ab octavo principio, & usque praeteritis, quibus heri & audis tertius empi, & hodie incipimus. Dicam & nunc, Benedicite Deus &c. Simile fuit est exordium *Hamilia* 17. quam dictum ordinem *Sabbato* praecedenti. At *Tillemontius* nullum suspicatur praeteritum hisse tribus, quia *Sextus* dicit heri & audis tertius tali cardine se usum. Apertus est hoc observantia, nisi post *Hamilium* 17. sententia esset decima octava, quam alio modo ordinat *Chrylologus*. Itaque *Tillemontius* recte sciet, decimam septimam videri dictam statim post iudicia, aliquae subiungere ubique passim decimam octavam, si novisset hanc fuisse sententiam *Sabbato* *Quadragesime*. At ordinem subinde turbat, quia hoc non advenit. Dum perit considerat, quam multa de iudiciis hic refert *Chrylologus*, non possum satis admirari, quia deinde ratione tres haec *Hamilianorum*, aliqui dicunt post absoluta iudicia habuit, aut advenit operum iudicium *Hilarii* & *Casarii* locare poterat *Meuschenius*.

Auct.
J. S.

ne publi-
ca decima
affertur, di-
cta in ve-
stra hanc
decima.

C 365 Post hanc *Hamilium* non die Luna secunda est illa, quae vulgo undecima ponitur. Hec pag. 114. sic incipit: Cum praeteritum impetissimam, & praesentem cogito tranquillitatem, non desino dicere: Benedicite Deus, qui fecit omnia, & ipsa transmutat, qui fecit lucem de tenebris &c. In hac sententia, ipsius materiam in *Hamilio* 10. tractant de mundi creatione, & tunc interruptum ob turbas detractiones ante iudicium advenit, ut dictum est num. 348. Hoc de causa nam, a. prius dictorum memoriam revocat. Nam duodecim crederet dies post dictum *Hamilium* 10. praeterierant, quando habebat undecimam, quae verissimiliter ex ordine in collectione *Hamilianorum* posita est ob convectionem argu-

non vult
sequenti
hoc dictum
undecima,
dicitur
ma.

ne decima
sententia
dicitur
ante iudic-
ia posita.

AUCT. *ut. Si vigilans hoc scripserit, saltem oculis non*
 J. S. *habuit apertis ad emula considerandum. Quis enim*
cliquis non videt, ante Iudicum aditum iudi-
cia peragere non potuisse? Ceterum tem. p. pag. 117.
incommodum illud videt, atque alius iudicis,
aut Heliocriti & Ceterorum Anticribus iudicia
autocritas, adductus creditur. At id nihil est,
nisi errorum nimis evidentem alio errore obolere:
nam de aliis in illa causa iudicibus usquepiam men-
tio apud Chrysothomum non Libanum. Contra elo-
rum est in Libanio Orat. 11. in Heliocritum, in hu-
ius iudicis fassa esse illa, que refertur in Homil. 13.
Chrysothomus, ut ea de re solium sit dubium.
Objectionem etiam ordinem illum Heliocritum, quæst-
io in editis, in Mt. indicibus repetitur esse. At id
argumentum solium est ponderis: nam ipse Heli-
ocritus eodem ordine ordinem immutare in posterio-
ribus Homiliis. Collatibus videntur undecimque floru
post deumque collectis ad convictionem ipsiusdem
argumenti, & fassæ temporis ordinem aguerunt.

Homilia 1
19. dicit
post videri
Homilia
falsi, et
marit
omnibus

B *ter habito est non die post deumque tertium; et*
probabilis non ipse die post deumque tertium, sed circa
floru hebdomada quarta. Etenim ex ipse circa
versimilis est, Sanctum non solum die a dicenda
affinitate ab eadem rerum perturbationem. Non
parum igitur pag. 120. civitatem nobis heri diabolus
pertraxit; sed & Deus nos iterum non
parum consolatus est. Causam perturbationis ex-
pluat trinitas præfatus hoc modo: Populo omni
ab angustia liberato, & constituto in fidei, et
quidam rursus civitatem coactis rumoribus tre-
mendis turbaverunt, & convulsi sunt. De hoc
igitur habito est Homilia Or. Titulus illis non
multum quidem fidelium existimo, cum verisimili-
ter postea hoc addidi. Attamen hic titulus tem-
apæ cum tot Homilia continet congruit, ut sal-
tem sit verisimilis. Quales fuerunt rumores sper-
si, exponit etiam Chrysothomus in Homilia 21.
(apud Ducaem in.) pag. 114. Multis namque
post communis patris percussione in carce-
re habitasse terrentibus, & dicentibus: Non
laicitur rex, & de totius civitatis subversione
cogitatis, & alia multa hic plura divulgantibus,
vinclis nullo tunc ex hac fama timidiore red-
ditu fuit: sed nobis decernitur. Hac falsa, &
diaboli fraudis opera sunt, animos vestros con-
firmare volumus. Nihil egimus, sicut, ver-
borum consolatione Or. Vinclis illi per iudicis
erant in carcerem missi. Itaque rumores illi fu-
erant ipsi post iudicia aliquo tempore peracta.

* impers
101

C *366 Hinc mox Sanctus in laudata Homilia*
14. ejusmodi timoribus non adjuvandum avocum.
Cum igitur videret, dilecti, inquit pag. 121.
tentationem nunc quidem existimam, rursum to-
tem agebam, ut se homo concidas, non refugias;
sed boam spem revoce Or. Novus autem ille
timor effugisse videtur, ut Sanctus iterum fortis
contra juramentum firmum dirigeret, quam se-
culari diebus præcedebat. Etenim, ait pag. 120.
nascente miseria hac, que civitatem detinet, hæc
incepti admonitione. Et illa quidem jam debet
finiri: non vero non omnem explevimus manda-
tu Or. Porro in hoc quoque Homilia colligitur,
aut Homilia aliquam partem, aut partem ali-
cujus quidem esse, cum pag. 121. sic loquitur:
*Etenim antea * vos rogavi, ut Iosiam caput ab-*

ex illo si
quis alia
aut saltem
aliquos
partem co-
llecti.

* et illa
cujus quidem
est

licium adhuc calido cruore destillare fumentes, D
 sic domum quique locum recessis, & poteris ap-
 pte ocnios habere ipsum vocem emittentem, &
 dicentem: Odo habere jugulatore meum ju-
 ramentum Or. Dicit igitur in aliqua Homilia
 Chrysothomus, mortem S. Joannis Baptiste ex ju-
 ramento Herodis ortum esse. At id modo non in-
 venitur. Itaque excludi aliquam Homilia non din
 ante hanc dicta, aut certe in aliqua præcedentium
 parti illa, in qua Iosiam cum traxerant.

367 Post hanc Homilia infirmas aliquas die-
 rum Chrysothomam coegit a conviciis abstine-
 re, at domi manere. Fuit interim aliqua mar-
 tyrum festivitas, cui adesse non potuit propter infir-
 mitatem. Testatur illa epistola in Homilia 19. quam
 orditur pag. 122. L. pulis antiorum martyrum ac-
 cepti esset hic præteritis diebus, spirituali celabri-
 tate repleti exultantibus honestis assolationibus...
 sed nos & invitos infirmitas domi manere cogebat.
 Tamen, & si solennitati non interfuissem, de vo-
 luntate participavimus... Talis est enim caritatis
 vis, non fructus pariter cum fratribus gaudere
 facit. Ex his liquet, Sanctum agrosisse, atque
 habuit floru. 19. Or. consueverunt postquam habuerat
 decimum quartum: nam hinc facta est decima nona,
 ut maxillam. Nodum omnes convenerant, quon-
 dam et advocator quorundam monachorum, episcoporum,
 ad ecclesiam venit, Or. Homilia 19. habuit. Quip-
 piam datis modo verbus subiungit: Propterea & domi
 sedere gaudebam vobiscum, & morbo nonnullum
 solutus interexi, & cucurri ad vos, ut desiderabiles
 facies vestras intuerer, & prælois festivitatem par-
 ticipare fierem: festivitatem enim maximam esse pu-
 to prælois diem propter suorum presentiam
 nostrorum, qui urbem nobis adjuvaverunt, &
 Ecclesiam honestarunt. Populus quidem
 nobis diversus, fide vero coniunctus.

368 Quales fuerint fratres illi, quorum cause
 necdum deus sanatus Chrysothomus ad ecclesiam
 venit, Or. hanc Homilia dixit, non convenit in-
 ter Tillemontium & Menestremum. Tillemontius
 in Chrysothomo art. 27. existimat, fuisse episcopos
 & presbyteros, qui venerant in regem longi-
 quina, idcirco Græci non loquebantur. Menestremus
 vero in Pita pag. 120. ait, fuisse rursus
 suos agricolas, de quibus agit. Utique æque
 mihi improbabile apparet ex verbis Chrysotho-
 mi, qui monachos clare videtur designare. E-
 nim ex laudata a modesto vita, a assistente, a
 leboribus, ab optima philosophia, & a multis
 aliis ornamentis, qua maxime congruunt vulgo-
 ribus agricolis, ut omnia etiam episcopos non
 presbyteros, sed solis monachis, qui diversa illa
 ornamenta in suis personis coniungebant. Penes ad
 præfatum hoc transfertur. Horum quemque cerne-
 ret, inquit pag. 126. nunc quidem boves iugan-
 tes aratoribus, & aratrum thesaurum, ... suoc au-
 tem sacrum ascendente iugum & iudiciorum
 animos statim: nunc quidem agri ipsius exci-
 dentem falce, nunc vero lemose ex solis pec-
 catum extergentem... Hi sunt maxime, qui nobis
 optimam philosophari videntur philosophiam, non
 ea habita, sed ex seorsis virtutum suarum exhi-
 bentes. Et pag. 190. ubi dicitur, illis iugis sa-
 pientiorum esse gentium philosophia, subdit: Multa
 manu ipsi philosophia spiritualis est plena.
 Eorum max fortissimum laudat: Quoniam omnes
 delicias expulerunt, & nequissima ebrietatis stu-
 dia fugaverunt, & nocum comedunt, quantum
 ad vivendum sufficit. Hæc aliquid ostendunt, mo-
 nachos fuisse: nam hoc ejusmodi laudibus frequen-

Post mor-
tem ali-
quod die-
rum,

E

cum multis
monachis
verisimili-
ter deus
aliis,

F

A *ser servat*. Nos *mixari debemus*, si inter monachos Syros multi non *noverant linguam Græcam*, ut de his *invenit*.

James Van
Sled Right
1900

369 *Non paucis affirmant, quæ rationes hæc*
Homiliæ intelligat dicit post deumam gratiam.
Ne præterit pag. 197. contra iuramentum foris
agent, sic loquitur: Vidisti salcem? Vidisti
post Juazim? Audisti hithierum de Saul? Au-
disti captivitatē Judicæ modum? Et. Falem
illam jam in prime bedomæ ad Zapher
prolester, & num. 2. in hæc Hemitæ repetitur.
Caput 5. Juazim Bepisse ante prolester, &
experitur in Hemitæ 14. Hithierum Saul, con-
tra iuramentum Iemithæ tantum non perit, fuisse
stratellatum in Hemitæ 14. In eadem num. 6. in
Licebæ & allam narrare hithierum, & æz illæ
demonstrare graviores hac & majorem calami-
tatem unum fecisse iuramentum. Loquitur de iur-
amento Seldæ regis, & de hithieræ cepta &
corrua Hæmæfiam, & equos hithieræ mittit, ne
Hæmæ Hæmæ amittit. In hithierum illæ
dilecti fuisse narrat in Hemitæ 19. Inque dicitur illæ
Hemitæ 19. affe quæ præfessionem de hæc quæ-

mentis utroque loco proline dissipatur. Tillemon-
tius suspicatur, Homiliam 19. esse habitem Do-
minice Passions, sive secunda ante Pascha. At
non dubito, quia sermo habet sit: nomen tantum
supereff ante Pascha, neque in illa diei
Chrysolomus. In maris felle inordinatum.

oliva De
minimam
aut in ip
fo Dima
one Pol
maram f
evadem.

[illegible]

C^o est improbatum, cum ille tota Quadragesima abster-
gerit. Flavianus a Chrysothomo p^{er}secutus
peccat. At dux tueri patet, quicunque in die
quo solviturat promissus agit parat. Huc Mo-
nitionum per sententia sua dux attuli vocem
ambigua, & nihil pauciora; Homilias vix, quod
quasi profectio est decima quartae, plures
duobus manifestis ad eodem separari, ac deum
Chrysothomum, qui tempore Paschali delituit
dicere contra incantationem, post quinque hebdomadas
ad eadem incantationem imprudenter reduci. Fi-
genda igitur est Homilia 19. circa Dominicam Pa-
scharum, ut in ipsa Dominica, & sic intelligi-
mus, tunc in duobus tantum Quadragesime he-
bdomadis tam pariter debemus Homilias.

Pyralis
Nemilia
varia *N.*
multicolor
& varia
multicolor
varia

371 Post aliquot dies, quibus Chrysolomeus
verisimiliter a clerico abstinuit, ob vires auctius
facti firmas, fecit apud Homilias 20. apud Mos-
sancum, quae apud Decanum positae vigesima
secunda. Dilecti heri est, non decem, ut aliqui vo-
lunt, sed duobus aut tribus diebus ante Pascha
et ex ipso colligitur principio. Ad finem huius

jam sempiternoperperat. Quare& nos majori studio vitare operam demus... Nihil nobis lucrari aut ex multis laboribus& ludibus junio infumpe, nisi cum pura conscientia sacra melioris postquam. Ob hoc enim jernum& Quada- grima, & 104 iorum fynaxes*, ordinem, preces& doctrina saltem lueri. Nos pluribus presequitur, non solum jernum saltem, sed jernum aliquo in faciem loquens [sapi-], ut vitiis emendaret, & sacra Communionem in Pasche pura cum conscientia peragatur. Deinde contra diversis defectibus dispuat, & precepta contra similitudines& similitudines, in faciem adversus, jernum differit breviter, sed magis cum jernum. Quadraginta dies jam praeterierunt, inquit pas- 213. si Pascha quod sacrum praeterierit, nullum jam deinde veniam dabo, non& admonitionem, sed vim imperii, & levitatem non contemnendam adhibere... Jam igitur denuin& professor, si conversionem fingat, & experimentum sumam, nam haud dubie sumam, quod, si deprehendimus aliquos, hac vita (Graz vitium) non corrigitur, penam itroque: edicam, si fidem extra sacra Mystra consistant, idque ad nos animo, & fo- ris maneat, sed ut, postquam se emendaverit, ius recepti, cum pura conscientia sacra men- fruantur. Et hic jernum primo, Flaviano Chry- sostomo multum& ambiguitate attribuitur.

177. Scilicet in allegatis verbis elerum stitem
apparet, *Pelikea* primum fuisse, quande
Sanctus penebatur. Nam illa vox, *Quadrage-*
simae dies jam (*Grate* huius diuinis) praestiterunt
idem significare, et *Quadragesima* jam prae-
ferebat cum signatus, S. *Pelikea* quoque (*Gra-*
tis salus igitur) factum praestiterunt. Fuit
Quadragesima die *Veneris* sanctae, et *Sabbatum*
erat praegressum *Pelikea*. In his *Christus* ostendit
omni die *die* *Pelikea* sanctae. Attamen non omni
sanctis festis sanctis, ut ad omnia certum praestitit, non
audiret monent *Sabbatum* praestiterunt, ita ut si loqui
posset, nisi aliqui dies *Quadragesima* superfluis
Gente eadem fere modis loqueretur ita *Homilia* 30. in
Genesim item q. pag. 85. *enuchem* illi *Sabbata* fuisse
in principio *bedemmoda* fuisse. Verum nulla mole
aliqui posset *Tillamontem*, et *Montesum*, quod
Homilia item fuisse deest debet ante *sanctam*
et vivificam *Domini* nostri *diei* *Christi* resurre-
ctionem ex mortuis, quia hoc verba in aliquo
codicibus tantis fuerunt addita. Etenim addito
non illam tantum non facit, ut dubium desit
sanctam et *Christi* *contrarium*. Miratur *San-*
ctus fuisse *Quadragesima*, non illi *disparis* inter
Quadragesima, et *quadragesima* *perjuri* dies.
Et ad hoc *et* *Quadragesima* *et* *Quadragesima*
quodammodo fuerunt: quod ita tunc probati, si
qui non offendere potuerit, *Christi* *homiam* *dis-*
tinguit inter *quadragesima* *diei* *perjuri* et *Qu-*
adragesima. Accipe, *lester*, initium *Homilia* 30.
in *Genesim*. Ecce tandem ad factum *sanctam* *Qu-*
adragesimae venimus, et *perjuri* navigationem
periculis. Ita loquitur, quia ultima *indubita-*
tur *bedemmoda*, et non aliter hic loquitur de
quadragesima *diei* *perjuri*.

373 Accipis, lesles, & aliam probationem, ut
perspicias illum sententiam esse improbabilem.
Chrysinthosus pag. 31n. audistis ita alloquitur.
Quae omnia cum cognita habemus, libere mu-
nos ipsos a poena & supplicio, & praesens le-
sum cum omnibus jam dictis revereamur, & quod
illius gratis a b imperatore optemus adscribi, in-
ciam

Aver.
L. S.

^a A. n. clau
results

உள்ளே
தான்
தான்
தான்
தான்

下

AUCT. etiam aliis concedamus. Nam ex molli audio, imperatorem, Paschale festum reverentius, civitatem in gratiam recepturum, omnesque offensas remissurum &c. Hortatur, ut invicem offensas condonent in reverentiam praesentis festi Paschalis, sicut imperator ejusdem festi gratia urbem condonavit. Quis modo non videat, Pascha fuisse praesentem, quando hoc dicitur, cum vocaretur praesentis festum? Non aheret igitur decem diebus, Praeterea, quod assertum de imperatore, haud dubie intellectum erat ex auctoritate per Flavianum praemissa. Nam, ut in Homilia 30. pag. 223. legitur, Flaviano ut iniret antonium praemisit, ut illa civitas intelligeretur Antiocheni. Cum autem Flaviano tantum praemisit Constantiopolim discedens circa Dominicum Paschalis, ut mea dicuntur, tantum ille adeo non poterat nisi paucos dies ante Pascha, & certo non potest ante decem diebus Pascha praevolare. Itaque alium hoc Quadragesima Homilia non docet, sed panathosius dictus ante Pascha esse dictum.

375. Porro ut quid emulantes de laboribus in hac Quadragesima a Sanctis exultat, recurrenda erunt sunt duo Catecheses, sive exhortationes ad Catechizandos sustinent, quas Tillemontius in Chrysostomo Notae 10. & 31. ad sequentem annum amandavit, dubitant Montfaucon in Notis praetio tom. 2. pag. 214. Unus enim Tillemontius praetium alio amandandi ordine in falsa hypotesi, quod Quadragesima septem habere hebdomadas; nam secundum illum spiritum prior Catechesis eversa incidit in tertiam hebdomadam, quando propter iudicium terrorem concubitus non erat locus. At in nostra epistola fidei debet secunda hebdomada Quadragesima. Eritum Scultus pag. 226. declarat, triginta dies superesse ante Catechizandum baptisma, idemque repetit pag. 231. Verum autem summo opusculo, ita ut forte superfuissent duo tresque dies ultra triginta. Etsi Catechesis illa fuerit dicta paucis diebus secunda hebdomada; nam longa ad fugiendam juramentum exhortatio ostendit dictum esse ante 387.

375. Altera, ut liquet ex initio pag. 214. secunda est post decem circiter dies, ita ut dici possit die Sabbati ante Dominum post tertiam Quadragesima hebdomadam. Haec autem similiter spectat ad annum 387, colligunt ex his verbis pag. 241. Cum enim ii, qui imperatori contumeliam intulerant, ad tribunal trahebantur, & de extremis periclitabantur, tunc matres & uxores monitionem omne & vestimenta aurea, vilem & abjectam vestem lumentes, &c. Iudices exorabant. Haec ut recentissime facta Chrysostomus memorat.

Nam praemissis: Quae utilitas tibi in die illa margaritis istis venit? Et quid opus diem illum (Judicii) commemorare, cum liceat & ex praesentibus hac omnia demonstrare? Tum verba mea data subijcto de abjectis per mulieres praesentibus indicant. Et resse quidem praesentia vocat, cum ante paucissimos dies essent facta. At nequaquam praesentia vocasset, si Homilia habita esset ante annum festum. In hac Catechesi de juramento non agitur Sanctus, neque id mirandum, cum loqueretur ad Catechizandos, de multis simul necessariis monendis, easque de juramento ante festum monuit.

376. Vultum, quanto studio quantaque constantia Chrysostomus in Quadragesima, de qua egimus, praesentibus jurandi consuetudinem exhortatur. Itaque argum est, ut etiam breviter

dicamus, quod tanti laboris collegimus fructus. D Testatur id ipse in Homilia de Debitis decem millium talentorum eodem anno habita tom. 3. pag. 2. his verbis: Nos autem unam ebdomadam nullavimus per totam Quadragesimam, dum legem vobis de juramento recitavimus, & Deigrastra effectum est, ut plerique auditorum a nobis ora in hac legis melodia in influxus sint, in depulsa prava consuetudine, pro eo quod antea Deum jurabam, sem nihil, nisi EST, NON ERIT, & CAEDERE MIHI, in lingua sua circumferant, idque in omni colloquio, adeo ut inter mille negotiorum necessitates ulterius progredi non solumineant. Nos hoc tantum excoerit Chrysostomus, sed aliterum etiam, quod perpetuo commendaverat, ut invicem corrigere in praesentibus concitaret. Haec enim, qui totam pravam consuetudinem non abiecerunt, se totum, corrigendos sperat. Deprehendit enim, inquit, tantum esse huius rei curam, ut & domi & in menta viri cum multis, servi cum ingenuis certamen de huius praecipui observatione contendant, & bestiae dixi, qui ad istum modum se convivia celebrant. Adde de his plura, quod legentem poterunt.

377. Felicissimum quoque Antiocheni esset illa praesentium emendatio: non Theodosius imperator, sed quoniam ipsi condonavit, ad civitatem in festis praesentibus recepti. Minus ad id curavit Flaviano episcopo, hanc ob rem ad imperatorem praesentibus, multum Chrysostomus ipse cum suis concubitus populum continendo & spera fiduciamque fuggerendo, ne ad consilia desperata laborarent, tum ipsi apud missos ab imperatore iudices patefaciendo. Felicitas autem antea Flaviano, aut potius in itinere, quoniam lenius ibat, alium quemdam velociter equitare doctum le praesentibus rogavit, & bona civitati nuncia afferre, ne ex reditus sui tardatione tristitia prolongaretur. Flaviano haud dubie Constantiopolim missis, donec in adventum Caesaris: non Libanus Orat. 20. Caesaris maxime attribuit compositionem imperatoris. At Caesaris tantum differtis Antiochia non alterat die ante medium Quadragesimam, & sex diebus iter confecti. Quare Flaviano dimittit non potuit imperator, nisi uno aut duobus diebus ante Dominicum Paschalis ante circa illum Dominum, maxime si aliter a Caesaris litteras & iudicia Pascha excoerit. Vult tamen Flaviano ante Pascha Antiochiam, forte in ipsa Pascha perire. Haec Chrysostomus Homilia 21. apud Duranum 20. de rebus Flaviano dicit in ipsa festum Paschali, & mire celebrant episcopi abstantem, & maxime diem imperatoris.

§. XXVI. Homilize S. Chrysostomi post Pascha usque ad finem anni 387. & Quadragesimam anni 388.

PEREBA solemniter Paschali, Chrysostomus aliquot habuit Homilias, aut perdidit aut ignavit. Nam & contra gentes eo tempore disputavit, & variis Martyrum oratione celebravit, ac demum russicam plebem monuit, ut juramentum fugerent. Successit postea Homilia prima in Annam Samuclis matrem, qua edita est tom. 4. pag. 629. Haec Sanctus habuit vixisse Majo, Dominica festasse secunda ante octavam post Pascha de jejuniis abstinentiam exordio loquitur, ut super trans-

DE CAUSIS
S. JOH. CHRYS.
DE AGRI-
CENTIA IN
DIOCESI
DIOCESI

CHRY-
STOMI
DE
CAUSIS
S. JOH. CHRYS.
DE AGRI-
CENTIA IN
DIOCESI
DIOCESI

DE CAUSIS
S. JOH. CHRYS.
DE AGRI-
CENTIA IN
DIOCESI
DIOCESI

*A*fflo, *beatus virque audieris ut illius semper memores, fides et temporales praebent. Tum re-
cessus ferimus post Quadragesimam habitis, quoniam
multis diebus, hoc modo pag. 701. Nam revelo a
longinquo loca peregrinatione parte nostro, ne-
cessarium fuit omnia commemorare, quae in com-
positu acciderant, ac deinde cum gentilibus diebus
mari, ut hoc vi calamitatis ad meliorem frugem re-
vocatis, qui defuncto gentilibus errore felix ad nos
conulerant, pro viris confirmarem ac docerem,
quantis necebris libenter, ad tantam lucem
veritatis accurrunt. Post illi curius multos dies
mariyrum festivitas potius laudis: neque
tempore convenientis fuisse, nos, qui iuxta maris
sepulchra versarum, earum laudem, quam
mariyribus debetur, exportare discere.*

379 Succellit his ad abstinendum a jureamento
coloratus; cum enim totum rusticorum nationem
in urbem ingreſſum cerneremus, hos illi infu-
ſos a nobis viatico confuſum dimittendos. *Nabre-*
mus hic ordinem Sermonum esse fortasse aut incertum.
hi multum non poteram abſumere hebdomadas, cum
Sermones de *Maryſburg* haberetur singulis diebus
caeteris annis frequentius celebraretur. Porro non

dictator di Sermo ad rusticos, Monsanusque dixerat
ad Hemitam 19. ad Populum, in obsequium
nom. 370. sed praefat improbabiliter. Nam tunc
nachi urbem erant ingressi, terrarum occupatione
ad populum dicitur Saullus, non ad monachos ipsi, qui
erat populi lingua, in his dicitur, dixerat; post
Pachia vero rusticus eadem annotationis exceptis, quam
ante Quadragesima habuerat ad Ausonios. Praeter
ita sollemniter martium, quam praefatus Hemitam
illum 19. agnovit Saullus: in his vero marty-
rum sollemnibus eorum laudes oratione celebrari
neque hic de illis infirmis memini. Ad istam igitur
ad rusticos innotat concio, naque post Pachia
vero Mayo habita. Ceterum in hoc prima ad Auso-
nium Chrysostomus potius differt de providentia
divina, alioque utilis de documento.

380 *Post primam de Anna Sermonem secutus est alter, fortasse sequenti Dominico. Hunc pag. 711. sic orditur: Nihil precationi par est, carissimi, neque quidquam fide potentius. Utrumque nobis nuper (perperam hinc apud Ducum) declaravit Anna Cr. Quoniam innotuit, quod alioquin*

C. *Amos* 4. *Conferentibus*, *indignificationibus*, atqueque
virescit *exemplo* *Amos* in hoc *Sermone commendatus*
Sandici. Post aliquos dies territus *Amos* in hoc *Amos*
Sermone, ut patet ex locis istis *pag.* 731. Nihil
videtur aliquibus *falsitudo* et *oneri* esse, voluerim
argumentum rursum attingere, de quo vobis nuper
dixi: volue et *Amos* introducere, atque in
præsum vultum illius inducere *sermonem*. Quam-
vis etiam de *Amos* subiungam *Sermone*, in quo
Caesarius ipse t. Reg. 3. cap. 20. pergit. At *Amos*
Sermone non habemus: dicimus tamen *verba*, *claram*
est in *dictis* *sequens*, qui modo nunciamus *quarta*
et *quinta* de *Amos*. In *quarta* *pag.* 733. *dicta*
Sandici: Quod significat hac *verba*: Confirmatio-
nem esse cor meum in Domino, nuper me apud
caritatem vestram diffundisse *scitis*. Superest, ut nunc
ea, quæ deinceps *persequitur*, miserpriorem. Tu
scis, quia *frequentia* exponere *verba*. Exstat enim et *con-*
tra ejus *et*. In *quinta* *dicta*, *se* *amicis* *passim* *per-*
ferunt, et *lingulas* *explare* *dictiones*, ut ne mi-
nimum quidem nos, *scitis*, quantum fieri possit,
effugiat. Siquidem propterea *duas* *integras* *dis-*
sertationes *in* *duo* *loca* *ejus* *dicta* *in* *sumptibus*. Tem-
per *verbo* *hunc* *duo* *loci*, *in* *quibus* *præ-*
fixi *in* *Sermone* *deperdit*, *posterior* *in* *eo*, qui *nunc*
est *quarta*.

381 *Sax. nigra* *Siliciformis* de Anna habuit Chry-
sostomus, quibus Hieronymus Anno t. Arg. 1. et
2. inquit Cunctis sequentis fule elucidati. Enus
Sermonebus mode quibus et ultimis post Pen-
tecoste distat isti, in lignis pag. 741. ubi Chry-
sostomus dicit, se regredi ad argumentum scilicet
victis tempore interruptionis. Quomodo modum
eius, inquit, in Pentecoste inemptivem erant,
omnis beneficiorum per id tempus in nos collato-
rum commemorare; incipimus antea con-
textum continere; ita nunc exatit Pentecoste,
opportune hieronymus in maus resumptum tra-
geremus, periculum de Anna argumentum iracu-
turi. *Parva Homilia illa in Pentecoste dicta modo*
non exstat, cum in illis addidit exemplum filii
prodigi, ad hic testatur pag. 739. aliud vero
exemplum multum repertum in Homilia, quas ha-
buit de Pentecoste. At similiter evidentes po-
steriores de Anna Sermonebus, veris edici aequi.
Nam vix audire possum, quia Chrysothomus
proposuit in Anna Comitum pascunt au-
diere. Et magis edicere, merum isti confilio E-
intervenisse, quam scire fuisse expellum. Certe
modum satis distans circa id tempus correptum
fuisse Chrysothomem. nec videmus.

38. *Amici tui obsequere. Sicut in alio-*
rum Sermonibus de Amici vobiscum fuisse con-
statum de passante audistis, quod multi autem
veniant ad ludos circenses. Accipe quatuor
gr. 729. Haec dico, quibus verba debeam ui-
hodie: cum enim videm collectas parum fre-
quentari, Prophetas affici contumelia, Apo-
stolos delatari, Patres contemni, easque consue-
lunt, qui servi appeuntur, ad ipsum eorum
Dominum pericrantis, libet quidem aculeare
sed eos, qui aculeationem hanc audire debent,
non hic video. Vos soli auditis, quibus hac ad-
monitione nihil opus est. Verumtamen ne sic
quidem silendum est nobis: nam & indignationem
quod nobis moverunt, mitigabimus, unisque cum
verbis ejicimus: & illos ipsos ad ruborem ac
verecundiam compellimus, tot in eo aculeato-
rum immisit, quot nos auditores estis. Si enim
venistis, nostras solum obprobrationes audire:
non fugientes nostram iocorporationem, eadem
hac a vobis audiri sunt omnia. Deinde ber-
ter, ut audistis omnia ista sine aliquibus re-
ferant, atque accitis diffusi contra illos, qui ad ludos
circenses malant, quos ad conciones sacras venire,

383 Iuxta hoc pag. 770. dicitur, congregatorem delatores
fieri debent in hebdomada, nimirum diebus Domini-
cianiis. Ex hac autem observatione colligitur
quoniam de *Sacra Serenitate* incidisse re Domi-
nicam ante Pentecosten, et noniam in Dominicam
post Pentecosten, quae tunc erat xx. Junii, cum
Pentecoste anno 387. fuerit xiii. Junii. Et haec
est sequenti Sermo admodum verosimilis esse,
Chrylologum pag. xx. Junii in morbum esse la-
psum, illoque mense non amplius esse consue-
tum. Et forsitan majore parte Julii. Quapropter
sub fine Julii habuit antea Hieronymus in Pa-
risiensibus de debito decem milium iustorum,
quam tom. 3. pag. 1. additur a declatatione morbi
prostituti invenire in audientes amoris dei mo-
di. Quasi ex longa quaque peregrinatione ad vos
reversus essem, ita me hodie affectum sentio :
cum enim nullum amicorum confortiorum esse
posset, nihil commodi afferret eorum praesentia.
Quamobrem nos, qui domi verfabamur, pere-
gre variantibus aethilo haec in parte febriores
duimus: nimirum qui superiore tempore nulla
vobi-

310000
 310000
 310000
 310000
 310000

de qual-
que freguesia
ou de qual-
quer povoação
do concelho.

AUG.
J. ~
and of the
month in
Tennessee
before.

- *offimus* *la*
Annem
Terre *de*
Toult *de*
Bois

1. **F**
 2.
 3.
 4.
 5. **deinde vero**
 6. **ex parte**
 7. **per se**
 8. **merito, pro**
 9. **motu**

AUG. voluitum colloquio habere potuimus: sed danda est venia, cum illud non incertis, sed infirmitatis silentium fuerit.

384 Graulaminus igitur, meabca infirmitate conualluisse, ego vix gaudeo, quod vos carissimos mihi recuperavi. Erat mihi inter agrotandum ipso morbo grauius, quod huius dilecti cunctis portio esse non poteram: nunc vero restituta valetudine, ipsa sanitas mihi optabilior est, quod vestrum caritatis delicias perfrui tecum liceat. Non enim febris tantum ardorem inuehit febri- cianum corporibus, quantum animis nostris amicorum absentium desiderium, & ut illi phia- las & pocula, & frigidos fontes, ita isti ami- corum vultus exoptant. Norant illi, quamare conualluerunt. Agg igitur, quando morbum depo- suimus, inuicem explemur, si modo fieri li- ceat, ut hic ullam satietatem inueniamus. Dilectionis enim natura facietatem non novit, & ex usu amicitiae majores flammam accipit: quod ipse alumnus dilectionis Paulus testatum reliquit, qui ita dicit: Nulli quidquam debeatis, nisi ut inuicem diligatis. Illud enim debui semper quidem fundatur, nunquam autem soluitur. Hic per- petuo debere pulcrum est, & in laude positum.

385 Deinde agerit, per totam Quadrage- simam se contra iuramenta dixisse, ut hoc anno festum viduamus, & ad aliud preceptum se transi- re, quod est de contemptu irae, ait pag. 3. Di- citis os suum non iurare, inquit, discat etiam conuictus omne iurare, maioremque curam ad hoc preceptum adhibere, quandoquidem & maiore labore opus est. Hanc materiam sibi tra- hendam jam prosperas Dominice ante Quadra- gesimam in Hemula 3. tom. 2. pag. 47. ubi dicit se tria mandata velle proponere, quorum duo pri- mo sic exprimit: Nemini detrahasis, inimicum habeatis neminem. Utinamque satis frequenter attingas in Quadragesima & post Pascha, ut subinde etiam iuste de eis tractaueris. At prae- sentis Hemulae eadem choritatis precepta magis & studiosius caput insculce, sic tamen, ut in pra- ctica ista Oratioe alia etiam morum documenta eleganter iunxerit. Ut autem precepta choriti- nis facilius infillari per exempla, non traden- dam suscepit historiam Davidis & Saulis, de qua res habuit Hemula, tom. 4. pag. 748. & segg. impressa. In prima post initium sic bene declarat orationem: Nuper igitur Parabolam vo- bis de centum denariis, ac decem milibus ta- lentorum enarrantes, ostendimus, quantum ef- fect malum injuriarum meminissemus....

386 Sed hodie de diverso argumento dicere tentabimus. Operetibus enim, si licet, quod az- quum eras de honestate ac mansuetudine verba facientes, ex fide istius praeclarae philosphiae exempla praebere, atque ita simul & verbum esse docere, & factis ad eam influere. Quoniam au- tem nos ab hac virtute longo absimus intervallo, uno quopiam & numero Sanctorum in me- dium productis, oculisque vestris subiectis, per- spicuum quandam ac potentiam adhibeamus ex- hortationem, ut quasi ad archetypum cuiusdam mu- tulationem adhortemur & vos & nos ipsos. Ita loquitur Vir humilis, qui eximiam Davidis man- fessandum egregie celebravit tribus Hemulis tan- sequenter dicit, miramur scribis Davidicis sub finem solum aut initium Augusti nam initium se- cunda ostendit, hanc esse professionem prima, & in tertia pag. 771. dicit, se redire ad Davi- dem, ut exemplum perficiat positum. Cor autem

tandum uni habere materia, acclatata initio pri- ma Hemula, notamus quia non iam est ad cor- rectionem unius duorumve dierum admoio. Verum, inquit, oportet frequentare ac diebus compluribus hanc rem tractare, si modo non ad ambitionem ac volupstatem, sed ad fructum & utilitatem, munus hoc concionariis gesturi sumus.... Nam hic mihi videtur optimus esse docendi modus, si non prius dilectissimum conuolendo quascumque de re, quam videmus admonitionem ad effectum peruenisse. Initio certe scri- ber, & magna antilariis reprehendi illos, qui ad spoliacula currere solebant.

387 Tillemonius art. 39. eodem ordine reco- fit Hemulas de Davide: sed post illas ponit duas alias, alteram contra Amoniam, alteram de Re- forectione mortuorum. At cum vultus illius or- dinis rationes allegat, non Moyses tantum conser- uationem habens; dixisse sufficit, utramque a me- sue loco datam: atque eum necesse existime, ubi- bi dicta repetere. Post Hemulas de Davide unam alteramque Hemulam de dilectione immittimus se- cutum existimo, antequam Iudaeorum festa rursus exagitare capis Saulis. Una certe, quae est tom. 3. pag. 157. videtur non diu post Hemulas de Davide habita, licet Constantiopolitani dicitur existime Moyses tantum in Monte, quia nam. 4. in similitudinem adducitur aula & turis imper- vatoris. At ea ratio nullius est momenti, cum Antiocheni nota sit esset aula & magnificientia imperatorum. Graevius sane est ratio, quia illam post Hemulas de Davide dicitur credemus. Etenim agit in ea Chrysostomus de dilectione ini- micorum in illam Apostoli locum Rom. 12. v. 20. Si elucitit inimicus tuus, ciba illum etc. Ad hanc autem virtutem antiochiorum perfundendam exempla ex Hystoria Davidis multa addidit, sed brevissime tantum sula perfringendo, ut factus sit, quando historiam ipsam ante facit exposuit. Praeterea alius erat & magnus calor, quando hanc Hemulam habuit Chrysostomus, ut dicitur pag. 159. Hoc autem temporis tempore, in quo versamur. Atamen necesse fuit intermedia, cum pag. 163. dicit, se superiorem concione hortatum audiret, ut unusquisque fratrem ad ecclesiam secum pertraheret, quod in illa non invenitur.

388 Porro post absolutam materiam de ini- micorum dilectione, Chrysostomus mense Septembri contra Iudeos & Iudarum rursus acriter dis- putare capis, ut ostendit §. 20. nom. 271. & segg. In prima autem Oratioe istius temporis contra Iudeos, inter omnes quatuor, tom. 1. pag. 616. alii, rursus appropinquare Iudaeorum sejmnia, rationemque mutandi argumenti pulchre similitudi- nis sic explicat: Quandoquidem & pastores quan- dia noxia bestia mollia non est, sub illicem aut populum porrectis, filula canunt, sinentes oves libere pro suo arbitratu pascere. Verum si- mul atque fecerint aliquid luporum incursionem imminere, mox abjecta filula fundam arripimus, & omisso calamo, subitus & faxit obarmat se- se, proque ovili consistentes, magno clamore in- genique ululatu vociferantes, frequenter ipso cla- more terram, priusquam irrumper, abigunt. Ita- dem & nos superioribus diebus in Scriptura, velut in praeo ludentes choreaeque ducentes, nihil in enarratione antiquius contentiosi sermone; eo quod nullus esset, qui nobis oburbaret, aut mol- licie esset. Haec verba ostendunt primo, non dicit- se Sanctum paulo ante contra Amoniam.

A 389 *Ex his secundo colligimus, post quinque orationes contra Judaeos, quae ante medium fere Olibreum finit non sunt, secutam esse Homiliam in Psalmum 41. quem habemus impressum tom. 3. pag. 130. Etenim ibidem de praemis Homiliis & de mota rursus concionum argumenta laquei incipit bene docere: Vos quidem nos nuper admirabamini, quanta verba fecimus de Melchisedech (insequitur contra Judaeos) propter eorum, quae dicta sunt, longitudinem: ego autem vos admirabar propter vestram loquacitatem ad attentionem & sapientiam, & quod, cum prolixior se obtulisset oratio, vos ad finem usque consequi essetis. Quamquam ovisolum erat longa oratio, sed magis etiam in se habebat difficultatem. Sed neque longitudo, nec rei difficultas vici vestram animi alacritatem. Agero vos pro illo labore remuneretur, dulcius hodie vobiscum colloquentes. Neque enim semper intendendus auditorum animus; facile enim distrumpitur: nec rursus semper remittendus ac relaxandus; hinc enim rursus redditur oratio. Ideo attendum est vario docendi genere; & mox quidem populariori, & ad delectandam concionem accommodatori oratione utendum est, nunc autem acriori, & ad convincendum aptiori. Quotmodum ergo tunc dicebam (in prima seu quarta contra Judaeos) quod dum lapsi gregem iuvabant, reliqua filula, fundam tota manuum fumos pastores; ita nunc, dum secta Judaeorum praeternunt, qui sunt quibuscumque lapsi immunes, reliqua rursus funda, redeamus ad filulam; & a confectione dicendi genere efficientes, aliqua alia apertiora aggrediamur, ipsius David citharam in manum sumentes &c. haec Chrysostomus, deinde eleganter ac pie differens in illa Davidis verba: Quotmodum desideras cervus &c. Ex dictis figenda est haec Homilia post modum Olibreum.*

B 390 *Habemus item fere Chrysostomi ordinem investigare conati sumus. At ea investigatio nonnulla scella est difficilis: orque tunc illam invenio Homiliam, quam sub fine anni 387. aut initium 388. dictam fuisse ostendere possum. Multa quidem ferri possunt conjecturae, videlicet de explicitis et tempore Psalmi aliquibus, de morbo, quae impeditur fuerit Scelus, de perditis aliquibus horum temporis Homiliis, plurisque aliis; sed haec scitis inserta apparebunt. Nam potius quidem alia in Psalmum, quae modo non habemus, tunc Scelus commentari, & ad populum dicere. At cunctis Psalmorum explicitis series videturrupta. Morbi indicio non habemus scitis probabilius. Inque etiam probabilior haec est conjectura, si existimemus aliquas illius temporis Homilias extitisse, cessare alias. Certum non potest inveniri apud Montefaucum tom. 3. Homiliam, quae vultis ante illiusque potestatem, quam temporis orationem Olibreum anni 387. & Quadragesimum anni 388. Haec igitur, ut maxime indicio, hoc loco necesse facit.*

C 391 *Primo occurrit Homilia de Eleemosyna tom. 3. pag. 148. quae scilicet huiusmodi tempore dicta fuit, quia variis locis de frigore in ea fit mentio. Antiochia etiam habita fuit, ut colligitur ex loco num. 6. ubi perennis dicitur famis tempore missa Hierosolymam ab incolis bujuscivitatis. ... per Petrum & Brosabam, et scilicet narratur ab Antiochenis Act. XI. 9. 30. Haec Homilia subjungo initium, ut in eo industriae Sancti charitatem scitis perspicat: Legationem quam-*

dam istam, inquit, utilem, vobisque congruentem apud vos obiturus accessi hodie, non ab alio quopiam orator constitutus, quoniam pauperibus, qui vestram hanc civitatem incolunt; non verbis, non calculis, oon sennatim confusio missus, sed miserabilibus acerbissimisque speculaculis. Nam cum ad eorum vestrum properans per feram & agropertus transirem, videremque multis modis in viris jacentes, alios excelsis manibus, alios effusis oculis, alios ulceribus vulneribusque inenarrabilibus plenos, ... extremis inhumano itatu effluxi, si apud caritatem vestram de his verbis oon facerem, ... haec tempestas maxime tanto urgoce frigare. Ex hoc initio Montefaucum colligit, Homiliam esse dictam ex tempore. At hoc non facile crediderim, quod accuratior & eruditior est de eleemosyna disposita, quam ut videtur extemporale. Initium forte ex tempore additum est. Verum non hoc quidem certum: neque enim ignorabas Chrysostomus, se visissem miseriam pauperum non retulerat, et seque hanc dubio saepius viderat.

392 Post illam porro Homiliam secutas esse res alias de verbis Apostoli a. Cor. 4. 9. 13. Habentes eundem spiritum fidei &c., verisimiliter colligimus mihi atque suspicio. In illa pag. 257. graviter pueris illis, qui pauperes corpus ab oram, cum ipsi sine fine in theatris, praemis his verbis: Dicam aliquid onerosum & molle: scio fore ut vos succensetis: attemo dicam; non enim ut offendam, sed ut emendem, dico. La prima vero ex frequentibus pag. 360. videtur a representantibus causatione his verbis: Sapientissimi medici, ubi videtur illos egere ferro, admovent quidem sectionem, sed hoc faciunt non sine affectu & comminatione: veram & moerens & gaudent non minus quam ipsi, qui secantur; moerent quidem propter dolorem, quem secando inferunt; gaudent viam propter laniationem, quae hoc modo comparatur. Tam nunc exempla Pauli, quorum gaudet, quod contriti essent ad patientiam. Luculentior est hodie, inquit, noster conventus, festivus costrum theatrum, numerosior fratrum chorus, hac ipsa alacritas tristitia illius est fructus. Haec nonnullam ingeras de sequela suspitionem, orque augere, quia in hoc quoque eleemosyna prolux commendatur, & alia plane rationibus quam in procedenti. In secunda item de allegata Apostoli verba, & rursus in terna, ad erigendam eleemosynam sub finem audire laboratur. Haec autem res de verbis Apostoli inveniri secutas, clare videtur studiosis lector, si initium secunda & terna consideret. Omnia vero repraesentum fuisse illam de Eleemosyna, perferat materia similitudo: nam Sanctum dei inesse re nos rei commendanda, jam sepe vidimus.

393 Quidquid porro sit de sequela, omnes saltem Antiochia fuit habitata, ut probat Montefaucus: nulla etiam aliquid habet, quae minus congruat tempori, in quo versor. Nihil finit habet innotuam huius temporis alia Homilia, quae non ibidem sequatur pag. 191. in hac Pauli verbo: Utinam sustineatis modicum quid insipientiae me a. Cor. XI. 9. 1. Haec Chrysostomus ita orditur: Omnes equidem amo Sanctos, maxime vero beatus Paulum, vis elefantem, tubam celestem, Christi pronubum. Id vero dixi, mecumque erga illum amorem in medium protuli, ne eisdem vos participes efficerem. Rursus suspicio non infundata mihi videtur, si

res alia in locum Apostoli: Meliores eundem quidem. 394

395 Quidquid porro sit de sequela, omnes saltem Antiochia fuit habitata, ut probat Montefaucus: nulla etiam aliquid habet, quae minus congruat tempori, in quo versor. Nihil finit habet innotuam huius temporis alia Homilia, quae non ibidem sequatur pag. 191. in hac Pauli verbo: Utinam sustineatis modicum quid insipientiae me a. Cor. XI. 9. 1. Haec Chrysostomus ita orditur: Omnes equidem amo Sanctos, maxime vero beatus Paulum, vis elefantem, tubam celestem, Christi pronubum. Id vero dixi, mecumque erga illum amorem in medium protuli, ne eisdem vos participes efficerem. Rursus suspicio non infundata mihi videtur, si

396 Quidquid porro sit de sequela, omnes saltem Antiochia fuit habitata, ut probat Montefaucus: nulla etiam aliquid habet, quae minus congruat tempori, in quo versor. Nihil finit habet innotuam huius temporis alia Homilia, quae non ibidem sequatur pag. 191. in hac Pauli verbo: Utinam sustineatis modicum quid insipientiae me a. Cor. XI. 9. 1. Haec Chrysostomus ita orditur: Omnes equidem amo Sanctos, maxime vero beatus Paulum, vis elefantem, tubam celestem, Christi pronubum. Id vero dixi, mecumque erga illum amorem in medium protuli, ne eisdem vos participes efficerem. Rursus suspicio non infundata mihi videtur, si

397 Quidquid porro sit de sequela, omnes saltem Antiochia fuit habitata, ut probat Montefaucus: nulla etiam aliquid habet, quae minus congruat tempori, in quo versor. Nihil finit habet innotuam huius temporis alia Homilia, quae non ibidem sequatur pag. 191. in hac Pauli verbo: Utinam sustineatis modicum quid insipientiae me a. Cor. XI. 9. 1. Haec Chrysostomus ita orditur: Omnes equidem amo Sanctos, maxime vero beatus Paulum, vis elefantem, tubam celestem, Christi pronubum. Id vero dixi, mecumque erga illum amorem in medium protuli, ne eisdem vos participes efficerem. Rursus suspicio non infundata mihi videtur, si

398 Quidquid porro sit de sequela, omnes saltem Antiochia fuit habitata, ut probat Montefaucus: nulla etiam aliquid habet, quae minus congruat tempori, in quo versor. Nihil finit habet innotuam huius temporis alia Homilia, quae non ibidem sequatur pag. 191. in hac Pauli verbo: Utinam sustineatis modicum quid insipientiae me a. Cor. XI. 9. 1. Haec Chrysostomus ita orditur: Omnes equidem amo Sanctos, maxime vero beatus Paulum, vis elefantem, tubam celestem, Christi pronubum. Id vero dixi, mecumque erga illum amorem in medium protuli, ne eisdem vos participes efficerem. Rursus suspicio non infundata mihi videtur, si

399 Quidquid porro sit de sequela, omnes saltem Antiochia fuit habitata, ut probat Montefaucus: nulla etiam aliquid habet, quae minus congruat tempori, in quo versor. Nihil finit habet innotuam huius temporis alia Homilia, quae non ibidem sequatur pag. 191. in hac Pauli verbo: Utinam sustineatis modicum quid insipientiae me a. Cor. XI. 9. 1. Haec Chrysostomus ita orditur: Omnes equidem amo Sanctos, maxime vero beatus Paulum, vis elefantem, tubam celestem, Christi pronubum. Id vero dixi, mecumque erga illum amorem in medium protuli, ne eisdem vos participes efficerem. Rursus suspicio non infundata mihi videtur, si

400 Quidquid porro sit de sequela, omnes saltem Antiochia fuit habitata, ut probat Montefaucus: nulla etiam aliquid habet, quae minus congruat tempori, in quo versor. Nihil finit habet innotuam huius temporis alia Homilia, quae non ibidem sequatur pag. 191. in hac Pauli verbo: Utinam sustineatis modicum quid insipientiae me a. Cor. XI. 9. 1. Haec Chrysostomus ita orditur: Omnes equidem amo Sanctos, maxime vero beatus Paulum, vis elefantem, tubam celestem, Christi pronubum. Id vero dixi, mecumque erga illum amorem in medium protuli, ne eisdem vos participes efficerem. Rursus suspicio non infundata mihi videtur, si

401 Quidquid porro sit de sequela, omnes saltem Antiochia fuit habitata, ut probat Montefaucus: nulla etiam aliquid habet, quae minus congruat tempori, in quo versor. Nihil finit habet innotuam huius temporis alia Homilia, quae non ibidem sequatur pag. 191. in hac Pauli verbo: Utinam sustineatis modicum quid insipientiae me a. Cor. XI. 9. 1. Haec Chrysostomus ita orditur: Omnes equidem amo Sanctos, maxime vero beatus Paulum, vis elefantem, tubam celestem, Christi pronubum. Id vero dixi, mecumque erga illum amorem in medium protuli, ne eisdem vos participes efficerem. Rursus suspicio non infundata mihi videtur, si

402 Quidquid porro sit de sequela, omnes saltem Antiochia fuit habitata, ut probat Montefaucus: nulla etiam aliquid habet, quae minus congruat tempori, in quo versor. Nihil finit habet innotuam huius temporis alia Homilia, quae non ibidem sequatur pag. 191. in hac Pauli verbo: Utinam sustineatis modicum quid insipientiae me a. Cor. XI. 9. 1. Haec Chrysostomus ita orditur: Omnes equidem amo Sanctos, maxime vero beatus Paulum, vis elefantem, tubam celestem, Christi pronubum. Id vero dixi, mecumque erga illum amorem in medium protuli, ne eisdem vos participes efficerem. Rursus suspicio non infundata mihi videtur, si

403 Quidquid porro sit de sequela, omnes saltem Antiochia fuit habitata, ut probat Montefaucus: nulla etiam aliquid habet, quae minus congruat tempori, in quo versor. Nihil finit habet innotuam huius temporis alia Homilia, quae non ibidem sequatur pag. 191. in hac Pauli verbo: Utinam sustineatis modicum quid insipientiae me a. Cor. XI. 9. 1. Haec Chrysostomus ita orditur: Omnes equidem amo Sanctos, maxime vero beatus Paulum, vis elefantem, tubam celestem, Christi pronubum. Id vero dixi, mecumque erga illum amorem in medium protuli, ne eisdem vos participes efficerem. Rursus suspicio non infundata mihi videtur, si

404 Quidquid porro sit de sequela, omnes saltem Antiochia fuit habitata, ut probat Montefaucus: nulla etiam aliquid habet, quae minus congruat tempori, in quo versor. Nihil finit habet innotuam huius temporis alia Homilia, quae non ibidem sequatur pag. 191. in hac Pauli verbo: Utinam sustineatis modicum quid insipientiae me a. Cor. XI. 9. 1. Haec Chrysostomus ita orditur: Omnes equidem amo Sanctos, maxime vero beatus Paulum, vis elefantem, tubam celestem, Christi pronubum. Id vero dixi, mecumque erga illum amorem in medium protuli, ne eisdem vos participes efficerem. Rursus suspicio non infundata mihi videtur, si

405 Quidquid porro sit de sequela, omnes saltem Antiochia fuit habitata, ut probat Montefaucus: nulla etiam aliquid habet, quae minus congruat tempori, in quo versor. Nihil finit habet innotuam huius temporis alia Homilia, quae non ibidem sequatur pag. 191. in hac Pauli verbo: Utinam sustineatis modicum quid insipientiae me a. Cor. XI. 9. 1. Haec Chrysostomus ita orditur: Omnes equidem amo Sanctos, maxime vero beatus Paulum, vis elefantem, tubam celestem, Christi pronubum. Id vero dixi, mecumque erga illum amorem in medium protuli, ne eisdem vos participes efficerem. Rursus suspicio non infundata mihi videtur, si

Montefaucus de Homiliis officiorum & 1122-1123

Homilia de Eleemosyna fuit

Septembris Tomus IV.

AUCT. *videtur, hanc Homiliam fuisse dictam post tres
J. S. mēse memoratis, Ratio est, quia non est compo-
sitae ad commendandam S. Pauli humilitatem, et
ad ostendendam, meritis solum solum esse,
ut Apostolus non raro se ipsa laudet. Hecigitur
est quasi anticum ultimum ad tribus praemissis; non
in ea Paulus scriptura adducitur, & sequitur et
affertur loca, ubi laudes proprias cuilibet est
conferre. Plures non tantum Homiliae, quae ad
hoc tempus verisimiliter transierunt confuso. At-
tamen certum est, totum tempus usque ad Qua-
dragesimam anni 388, iis impleri non potuisse.*

§. XXVII. Homiliae 67. in Genesim totam, praeter Dominica ante Quadra-
gesimam, anno verisimiliter 388. aliae
compleures Homiliae iis interpolatae.

*Transito ad Quadragessimam anni 388. in
Dominicae cum illam praecedens capiamus anti-
quum expositionem totius libri Genesim, sexagimam
et septem Homiliae absolutam, sed aliis con-
tinentibus aliquando interruptam. Nolumus quidem
hujus chronologiae rationem, quae id sole plane
vincere possit, invenire potui: nec Tillemanus
nec Monsaeneus autem huius Operi certum assi-
gnare poterant. Attamen multa simul cum mihi
ibidemque adeo persuadent, ut non modo probabili-
ter credam, sed etiam via dubitare possim, quin
recta sit & vera. Primo enim Chrysostomum in
prima Quadregesima, quae praedicatur, non ali-
qua ex Genesi stansiduo suspexit, ita ut verisimile
sit, Sanctum voluisse ad expositionem Genesim
primum praedare. Secunde expositio Genesim
aliiis multis Homiliis fuit interrupta; idque prae-
teritis annis, quibus continetur est Sanctus, magis con-
gruit, quam posteritibus, ut videbitur. Tertia
& praecipua ratio est, quae totum ianuarii in concione
manere Homiliae styli & generis reliqua
tam in hisce in Genesim Homiliae, quam in illis, qui-
bus Genesim expositionem interruptam videmus. Ex
hoc enim charactere colligimus, Genesim fuisse expo-
sitionem ante librum Psalmorum, ante Matthei &
Joannis Evangelia, et demum ante Pauli Epistolae.*

*395. Tam altissima ita existimamus. Si ex
Operibus Sancti deprehendamus expositionem omnia-
librorum modo enumeratorum, aliquae omnia,
quae ante primo & secunda Antiochia, aut distin-
ctio Antiochia vel Constantinopoli continetur est
Sanctus; nec repetimus Homiliae sufficientes ad
implendum unius anni cursum? imo etiam ut vel
unam quidem Quadregesimam implere poterimus,
ut ex diligenti peroratione & consideratione
certum mihi videtur & indubitatum. Hinc Til-
lemanus & Monsaeneus nullas pro anno 388.
& tribus sequentibus produxerunt Homiliae, nisi
perpetuas, quae omnes ad annos praecedentes per-
tinerent, fuit locus asserti. Aliqui verisimile conest
aut probabile, Chrysostomum itaque tempore a
commencando adhaesisse, aut omnes fere tantis tem-
poris Homiliae excoxisse. Necesse est igitur, ut di-
camus, Chrysostomum suae compisse integre sacrae
Scripturae libros exponere, & initium davi-
se a Genesi, cum ex charactere & stylo hic libet
ante reliquas omnes videtur expositionem.*

*396. Cum autem styli & characterem dico,
non loquor de majore aut minore sermone ele-
gantia aut paritate sed de methodo, quae prae-
teritis annis in concionando usus est Chrysostomus,*

*Et de ceteris aliquos eodem modo adnotam fami-
liaribus; atque hoc characterem ita in expositione
Genesim reducere agere, ut in multis aliorum
libris commentariis eodem repaeratur. Confide-
rei studiosus lector sacrae Homiliarum prima & se-
cundi anni, quas magna saltem ea parte occu-
pavit; passim inveniet, praenotatam cordis, prae-
quam orator perveniret ad illud, quod praecipue
trellandam suscepit aut exponendum. Adnoto de-
inde Homiliae in Genesim, ut similes eandem
praedicationem in illis deprehendas, maxime tam-
in illis, quae fere conspiciuntur deus in Quadra-
gesima. Adnoto praeterea et alia praedicationis
rationem, ut annis quidem Chrysostomum de no-
minalium consuetudine eodem anno, quo Genesim
exponit, & quando jam Homiliae triginta duae
in Genesim habuerat, Tullius id. Sanctus ipse in
Homilia de Perseus deprehendimus tom. 3. pag.
115. ut praenotat illius rationes aliquas pag.
120. Prima est, quod ingruerent ad multan-
dam hominum occupationem, quibus dicta sua
fludebat praeruptis intellectus facilitatibus. Altera
est, quod aliqui negligentius essent in accedendo ad
concione. Necesse itaque, inquit, eos, qui ac-
cedunt, laudibus ornare, eos vero, qui adhibet,
reprehendere. Tertia ratio est, quia ex ante di-
ctis aliqua erant repetendo; dum quibus aliquos
non poterat tota capere.*

*397. Haec quidem rationes itae allegat Chry-
sostomus. Attamen velle paulatim contrariis,
& amorem consilium cessat, ut clare perspicitur
in amantibus Sancti commentariis, quibus Psal-
mus, Evangelium Matthei, Acta Apostolorum,
atque Epistolae S. Pauli exponit; neque enim lan-
guage illa praerupta in illis reperitur, nisi rari-
fima. In expositione Iohannis, quae post Genesim se-
cunda videtur, aliquid ex more illo profuso adhuc
reservatur. In ipsa quoque Genesi expositionem di-
ligenti lector deprehendit, longiora esse cordis in
triginta duabus prioribus Homiliis, quae dictam
amorem Chrysostomi notationem praefertur,
quam in posterioribus, quae eandem faciem suam
hic character Homiliarum in Genesim tam mani-
festus videtur, ut necesse non sit obscurare omnes
aliquos translatos, ut modo loquendi non similia-
ris Chrysostomum prioribus illis annis, ut frequen-
tissime recurrat tam in Homilia in Genesim, quam
in aliis istorum annorum. Sane sapientia dicit, se
mensam apponere, convivium parare, thesaurum
in sacris Literis absconditum quaerere, effundere,
aut quid simile. Cum medicis, cum agricolis, cum
pauperibus, cumque aliis hominum generibus frequenter
se comparat. Audierunt diligenter passim lau-
dat aut negligentiam reprehendit. Nec vero omnia,
aliquae similes styli antequam praenotat, quae
observare possunt, in expositione aliorum sacrae
Scripturae librorum non inveniet, nisi rari-
fima, excepta tantum expositione Iohannis. Itaque dubita-
re non possum, quin expositio Genesim aliorum li-
brorum expositionem praecesserit, & incubata fuerit
anno 388.*

*398. Incidebat anno 388. Pascha in diem 11. Aprilis.
Prima autem Homilia dicta fuit hebdomadae
ante Pascha, sive die XXVII. Februarii, ac Do-
minica, quae Quadregesimam praecedat, ut loqui
ex initio illiusque Homiliae locis. Secunda idem
clarissime induit pag. 8. his verbis: Unde cum
mecum cogito repentinam mutationem hodie fa-
ciam, & repetio memoriam haberi divi perturbati-
onem, admiror & obfuspeo juxta vires &
po-*

*que mis-
sit per-
turbati-
onem, ut
demon-
strat.*

*Prima Ma-
rtii
XXVII. Fe-
bruarii
Ant. alio*

*causae
mentis
& ingre-
ssus
dicit,*

A potentiam. *Primum cur, quæ ædum Grausum expulit, sed penitum eloquentes commendat, sic exarsit: Quod de re probe communitis; restit ut omnibus vobis hodie spirituale pareat convivium. Hæc Grausum Chrylasmus. At conciones hic memoratæ videntur exidisse.*

401. Post duodecimam sonat die decima tertia, sed die non forte non solum die sequens: nam in præcedens unum, membris de hesternis, sed de diebus nuper. Id tamen indicium non est omnino certum, quia jam ante vidimus nos tuper subinde dici a Chrylasmus, utamque loquatur de die præcedente. Præterea se quousque concionari solere vobis indicat, cum sic ordietur pag. 99. Videns vestrum inexplabile desiderium & multam aviditatem, meotemque attentionem, nec non omnes ad spirituale hanc doctrinam advolantes; quamvis valde sum meæ inopie mihi conficius, frequenter tamen & quousque inopem & tenuem hanc mentem vobis proponere studeo. Et paulo post alacritatem audientium quousque increfcere affirmat. Non facile igitur intertempus expulsum Grausum, nec dicit in decima tertia, non fuisse interruptam. Hæc loqui dubium est. Certum vero est, decimam quartam & sequentem continere diem serie esse sonantem, cum in singulis illis infirmum.

fracta
dicitur
dicitur

399. At in quinta non invenio mentionem hesternæ concionæ, ita ut forte die non aliterque cessaverit, aut de alia morte ageretur. Verum quoniam rursus sonat fuit sexta, septima, octava & nona diebus continuat. In quinque prioribus audientium alacritatem laudet: in sexta cura occurrere obijciat illis, qui ad ludum equestrem se converterant. In decima rursus sonat membris de hesternis dicitur. Id iterum est, Humilium xi. dicitur fuisse in Sabbato aut Dominica post secundam Quadragesimam hebdomadam. Nam in prolixo cordis monuit Sanctus, duobus hebdomadis diebus non prius, dicitque ibidem pag. 14. se tradere velle doctrinam sanctiorum, Quia hodie, inquit, remissionis dies est. Itaque in duobus primis hebdomadis vobis dicitur carcerem Humilis ordinavit in Grausum, autem quoniam, si iudicium illa die Dominica fuit habuit. Post Humilium xi. rursus ad alio dicitur Sanctus, & contra Judæorum Humilium solum non habuit, & ad quodcumque quousque dicit, prout ipse indicat in vobis; ut videtur plures interruptum dicit infirmum. Atque dicit decima vel sic post dicit die die Luna tertia hebdomada: nam verba non deinde explicari possumus de die Dominica præcedens, & die interrupta in prioribus hebdomadis Grausum expulsum.

fracta
dicitur
dicitur

400. Accipe igitur, lector, iustitiam Humilium 18. sedque præcipue, quam sollicita singularum volens curare studere Sanctus: Age, inquit, promissum nostrum hodie implemus: & concludemus doctrinam irascantes, dicenda nunc ita, quæ supra dicta sunt, contexamur. Scitis enim nos iudicium atque iterum hoc facere decrevisse, & ad hoc paratos fuisse: sed coram fratrum, quam gerimus, in vobis admonitionem linguam nostram alio rapuisse. Quandoquidem interdu infirmis fratribus, quibus conlocum erat loquellare in ab hoc spirituali conventu, & mutilare vobis sanctum festivitatis gaudia, iustitiam consulendo & exhortando, ne distia ab oculis Christi absum, & extra caulam hanc spiritualem abherent, nomine quidem & appellatione nobis iuncti, revera autem Iudæos ielantes, qui adhuc umbra affident, lucernæ addidit sunt, postquam Sol iustitiae illuxit. Interdu etiam noscendum instituit, qui in caru darent, horrti sumus, ut ad spiritualem vocationem accurrant, excoquoque omni ingratia somno, ferventi desiderio, & iugenti alacritate peratos se ad inspicenda regis muera præstent, & propere ad eum, qui remissionem donat peccatorum, & liberaliter innumera dona impendit. Itaque postquam eorum, qui circa Pascha festum errant, quique per hanc minimi, ut putant, moment obvia vocationem, magnum sibi da-

num inferbant, congruentem turam gestimus, Auct. idoneo adhibito vulnere medicamento, & non J. S. initiatus de re probe communitis; restit ut omnibus vobis hodie spirituale pareat convivium. Hæc Grausum Chrylasmus. At conciones hic memoratæ videntur exidisse.

401. Post duodecimam sonat die decima tertia, sed die non forte non solum die sequens: nam in præcedens unum, membris de hesternis, sed de diebus nuper. Id tamen indicium non est omnino certum, quia jam ante vidimus nos tuper subinde dici a Chrylasmus, utamque loquatur de die præcedente. Præterea se quousque concionari solere vobis indicat, cum sic ordietur pag. 99. Videns vestrum inexplabile desiderium & multam aviditatem, meotemque attentionem, nec non omnes ad spirituale hanc doctrinam advolantes; quamvis valde sum meæ inopie mihi conficius, frequenter tamen & quousque inopem & tenuem hanc mentem vobis proponere studeo. Et paulo post alacritatem audientium quousque increfcere affirmat. Non facile igitur intertempus expulsum Grausum, nec dicit in decima tertia, non fuisse interruptam. Hæc loqui dubium est. Certum vero est, decimam quartam & sequentem continere diem serie esse sonantem, cum in singulis illis infirmum. Certum item videtur, decimam quartam dicitur esse non ante diem Pentecostæ aut Sabbatum tertia hebdomada, aut in eo pag. 141. dicitur: Neque hoc attendimus, si didimus Quadragesimam stricte rit. Verum ne longior diem commemoratæ testis magis fuit quam nullis, generatim efferre, nolumus diutius fori mentionem scire daret iterum interruptam Humilium xi. in Grausum in hac Quadragesima usque ad vigesimam secundam, quæ dicta est in hebdomada Sancta die Martini.

402. Atque cum commemoratæ fecerimus usque ad finem circuli tertia hebdomada: & sic videmus non ante duas dies plures esse ante hebdomadam Sanctam quam Humilis, cessat esse dicamus, diem saltem quem ab ipse Humilis passus Sanctum, forte ad contritionem infirmos. Multis plures vocaretur dies, si septem hebdomadis attribueremus Quadragesimam, sed exipio ex ordine harum Humilium iterum non satis sit verisimilis. Etenim vigesima quarta spatium ad possitum hebdomadam, cum in eo pag. 141. Sonitus in loquatur: Nam si sermo meus in vobis proficit, . . . nunc maxime dum adhuc sanctæ Quadragesimæ tempus vobis reliquum est pusillum, poteritis peccata abstergere. . . . Non enim multis diebus opus habet Dominus, neque tempore: sed, si voluerimus, & in duabus hinc hebdomadis corrigere peccata vestra poterimus. Hæc Chrylasmus verisimiliter die Luna illius hebdomada. Atque iudicium priores Humilis præstent ad priores duas hebdomadas. In vobis igitur hebdomadis dicitur tantum superius duodecim Humilis, pro quibus habet in suo opinione dies viginti nonum aut duas; nec vero duas hebdomadas. Atque rursus in vigesima quarta Chrylasmus pag. 149. meminit de suis quotidianis admonitionibus; usque Humilis infirmos, pluresque conciones duobus dicit esse, nec ullam fuisse interruptionem notabilem. Tillemonius ipse Novæ 36. agnoscit, Humilium 15. iuxta ordinem suum incidere in hebdomadam tertiam, & tamen dicitur esse in media Quadragesima.

403. Humilis 30. licet in initio videtur dicta post Quadragesimam, habet est sub initium hebdomada Sancta, & die Luna, ut ostendit. Ecce tandem, inquit pag. 159. ad finem sanctæ

S a 2

Qua

prior
origina
dicitur
dicitur
dicitur
dicitur

F

et illi ad
tunc die
Martini
hebdoma
de curia

Septembris Tenus 18.

Augt. Quadragesimæ vinitus, & jejuni navigationem
J. S. perfectimus. Verum per finem intelligi ultimum par-
tem, five hebdomadam postremam, ostendunt addi-
ta similitudines nauticæ, casusque & adules, qui ubi
ad finem veniunt, magis emittunt & vigilant;
perferunt cum salubriter: Eodem modo & nos fa-
ciamus oportet, quia in magnam hanc hebdoma-
dam Dei gratia pervenimus, nunc maxime jejuni
curis intendendum, & ferventiores laudanda pre-
ces, faciendæque diligens & pura peccatorum con-
fessio. Post hæc secuta sunt diebus contritiis due
sequentes. At post Hominem 32. hæc Græcorum expo-
sitionem dicit interpres Chrysostomus, strabonemque
motum semper ac sistit accommodatam, ne ipse
testatur iuxta sequentes Hæmilis postulatando.

Hæmilis
de Juda
procurator
fuit ab
his, qui
eum
occiderunt

404 In Cruce Domini, five die sequente Hæ-
milis 32. in Græcorum Chrysostomus dicit de
Proditione Jude. Dicit de hoc argumento hæc omnia
Hæmilis tom. 1. pag. 376. & 386. impressis. Eo-
dem fere in utraque tractatur, ita ut solum fere
promissum sit motum. Et alterutra hoc anno
habita est, hæc dicitur in 412, quo loco secunda
est edita, & omnia hoc est omnia: Volebam, di-
lecti, de patriarcha rursus sermonem habere, &
inde vobis spirituale convivium apponere: sed
ingratus proditoris animus, ad illius pestatulan-
dum facinus linguam nostram pertrahit, & diei
opportunitas, ut de infamia celeris ejus agamus,
nos cohercet. Hæc quippe Dominus noster
Jesus Christus a proprio discipulo Judæorum ma-
nibus traditus est. Per patriarcham designat A-
brahamum, cujus dissidium rectare caperet in
expositione Græcorum. Attamen aliqua est diffi-
cultas, quæ sequelam hujus Hæmilis reddit ambig-
uam. Nam in ea pag. 387. dicitur: Ideo quia
jam die apud vos sermonem habeo de oratione
pro inimicis. At in præcedentibus in Græcorum
Hæmilis de ea re non agitur. Hæc non modo in-
certum, sed etiam minus probabilis existimo, hæc
Hæmilis ad diem ipsiariæ annui.

ad S. Hæ-
milis de
Crucis

405 Agne incertum est, an alterutra ex Hæ-
milis de Cruce & lætæ, quæ sequuntur pag.
403. & 411. hoc anno fuerit habita. Primo hæc
dicitur fuisse est alterutra de Juda, tam in illa
pag. 409. Chrysostomus dicit, se jam quinto die
venire audire de cruce pro inimicis: nam
in utraque de Juda ut quæro die agebat. Illa igi-
tur ex illis hinc anno non videtur affigenda. In
secunda pag. 419. dicit: Imitemur igitur & nos
Dominum, & pro inimicis precemur. Quæ he-
ri monui, eorumdem & aucte commonefatio,
scilicet præclari facti magnitudinem. Imitare tuum
Dominum: ille crucifigebatur, & pro crucifigen-
tibus orabat. In hac quidem nihil incertum, quod
hoc anno die non potuit: ut nihil quoque con-
tra, cur hoc potius quam alio anno illa credat-
ur, præferimus cum in illis festivitatibus Chry-
stomus hæc dicit singulis fere anni fuerit com-
muniatur. Quare id solum est erratum, Chrysostomum
utrumque die ad concionem diuise. Quippe
in Hæmilis 33. in Græcorum pag. 331. causam in-
terruptam exponimus in rebus: Nam sanctus festi-
vitas adventus feriam nobis interpellavit: neque
anim par erat, ut, dum Crucem Domini cele-
brarem, de aliis sermonem adferremus. Mens
autem vobis proponenda erat suis congrua tem-
poribus. Et idcirco, quando venit dies traditio-
nis, continuo doctrinæ serie relessa, præcibus
quoque urgebatur, nos accommodamus, inpos-
sibilem linguam laxavimus: deinde de Cruce
aliqui in medium profluvimus.

406 Postea, illucitens Resurrectionis die, non
necessarium erat, ut de resurrectione Domini ca-
ritatem vestram doceremus: & sequentibus diebus
per sua miracula, quæ tunc facta sunt, resurrex-
tionis demonstratio iterum afferenda erat: quan-
do etiam Apostolorum Acta explanare cœperimus,
inde vobis continua proponemus convivium, &
crebris quotidianisque admonitionibus eos, qui
nuper baptismi gratiam acceperant, exhortamur,
Hæmilis Chrysostomus: at non existat emet
conceper hic memorata; aliquam tamen assignat,
Hæmilis contra Erisios & de Resurrectione, quæ
impressa est tom. 2. pag. 477. dicitur ut in festo
Resurrectionis, cum hoc habet titulum: Je-
sui lætiam deponamus, sed ne jejuni fru-
strum deponamus. In ista quoque legitur dicit
in festo & magna Dominica Pascha. Verum-
tamen pauca dicuntur de Resurrectione Domini;
& plerique discurrunt contra abietatem. Diffini-
tione illa hoc anno, liquet in illis verbis pag. 438.
Abstinemus ab ebrietate. Non dico, Abstinemus
a vino; sed, ab ebrietate abstinemus. Non vinum
efficit ebrietatem: est enim diei creatura; Deo
porro creatura nihil efficit malum: sed voluntas
maligni efficit ebrietatem. Namque prima Hæ-
milis in Principium Altorum tom. 3. pag. 52. hæc
rursus, dum dicit: Sicis nuper de ebrietate
verba faciens non vinum accusabam, quippe
cum omnis creatura Dei bona sit.

et hoc
post 406
dicitur
magis pro-
prie quæ-
dam
concedit.

407 Per tota hebdomada Paschalis singulis
diebus Sanctam potuisse existimo, quia id se-
cularum infans in Hæmilis de Resurrectione an-
teponit contra ebrios pag. 445. his verbis: Tolla-
mus igitur ubique peccatum principia. Idcirco
quotidie continua doctrinæ persequimur, Idcirco
septem dierum spatio consequenter collectam agi-
mus, ac spirituales mentis vobis apponimus, ut
nostra opera divinis eloquiis persequamus, ut vos
si singulis diebus instruamus, atque adversus diabolum
armamus. Nuper baptizatus novus aliquos
Sanctis, atque illarum gratia quod sit concen-
taturum offerimus. At non habemus Hæmilis illa heb-
domada dicitur. Verum Dominica sequenti, apertis,
habuit Hæmilis in Principium Altorum, aditum
tom. 3. pag. 50. In hac autem proline ad modum altius
cordis, ut audirentur antea ad conciones frequentan-
tes, incipiens: Quid hoc sibi vult? Quo nobis
facta laqueis progrediuntur, eo minorem callestis
fuit. Præcedant Dominica civitas hic aderat
universi. Hæc sepe persequitur Chrysostomus,
& pag. 33. immo, se pergere vult in quotidianis
concionibus, deponit: Non impero, ut septem de-
cemque diebus ad operibus abstinere, sed duas mihi
diei horas ut commodis, reliquisque sibi habeat.
Hic, velim, agnosce lectos consideri, quantus ef-
fectus Chrysostomi ad concionandum fervor, quam
indefessum plane studium. Etenim quotidie per
Quadragesimam & hebdomadam Paschalem ad po-
pulum dicitur: & vel sic audirent ad quodam-
modum concione invitant.

In Princi-
pium
Altorum
Hæmilis

408 Quam perit materiam sibi tractandam
proponeret, caput tom. 3. pag. 94. his verbis:
Superioribus apud vos dicitur de Apostolicis ver-
bis, deque Evangelicis differimus, cum de Ju-
da verba faceremus. Differimus & de propheti-
cia. Hodie die volumus de Apostolorum Actis
verba facere. Præ sciamus quo est, qui li-
brum scripserit. Dissequendum nobis est, quis
scripserit, & quando scripserit, & de quibus, &
quæ de eodem præceptum sit, ut ille in hac so-
lucantur ingregetur. Nam uno fortassis anno legi

A librum non suditis. Enimvero hoc quoque nosse prodest. Ad deinde querendum est, quæ de causa hunc titulum præ se ferat, ACTA APOSTOLORUM. *Epistola hoc modo fuitarum Homilium metrica, probet negligens non esse sacrum librum titulus, ac miralem elaborationem subiungit ad prophetas.*

409. Homilia, quæ illem secuta est, dicebat, quæ scripta scripti Altorum. An videtur illa, vel habere aut latet. Enimvero quidem Monasterium tem. 3. pag. 717. partem illius Homilia inferam esse præfissam Homilia de Assumptione Christi, quam ibi edidit, quia num. 8. 9. & 10. exponitur & probatur, quæ autem sit libri Altorum, dicitur illam partem esse Chrylolum. At ea conjectura plane improbabili mihi apparet. Neque enim stylum Chrylolum in illa parte magis invenio, quam in reliquis Homiliis: sed omnia brevitas sunt epistolæ, quam solus capere Orator noster. Itaque si sit factum Monasterium Homilia totam non esse Chrylolum, ita non dubito asserere, nihil in tota mihi apparere Chrylolum; sed Homilia Hieronymum dicitur esse ad auctorem, quæ Chrylolum legere B. pater, non intueri.

410. Quæ tertia fuit in Principium Altorum Homilia, & secunda a Monasterio edita tem. 3. pag. 60. brevis post secuta est, ac deest, eam librum titulus nominat: sit Acta Apostolorum, datque differentiam inter illa & miracula, atque indicia ostendit veri Apostoli, præter alia documenta moralia. Deinde Homilia quarta, ex Noua serie, vehementer commendat lationem sacre Scripture, & pag. 76. argumenta Homiliarum quatuor sic recenset: Primo die nos esse temere prætermissas inscriptiones dicebam. ... In hoc delit prætori dia ista doctrina. Post illam secundo die, qui libri effect illius auctor, quævisimus, & invenimus Dei gratia Lucam evangelistam. Et non: Prima igitur die de inscriptione, secunda vero die de eo, qui librum scripsit, tertia die heri differimus apud eos, qui advenant, de initio Scripture, & ostendimus, ... quid sit Altum, quid sit Miraculum, & quid sit conversatio, quid signum & prodigium ac virtus, & quantum inter utraque sit discrimen. ... Hodie reliquum inscriptionis opera pretium est dicamus, & quid significet Apostoli nomen, ostendamus. Quintam & ultimam de principio Altorum Homilia, quæ

C in editis quarta est, pag. 81. sic ordinat: Majoram debuit partem, quod ex occasione inscriptionis Altorum Apostolorum contraximus, superioribus vobis dictas exolverimus: sed quoniam modicum adhuc reliquum quippiam restat, hoc quoque vobis hodie pro die numeraturos auxilium. In hoc autem Sanctus dicit, eum in Pentecostis librum Altorum legatur, eamque huiusmodi consuetudinem dei rationem: Sicut post crucem, resurrectionem Christi annuntiatum: porro demonstratio resurrectionis miracula sunt Apostolica: atque nihil aliud est liber illa, quam Apostolorum librola miraculorum. Quod igitur Dominica resurrectionis maxime fidei fecit, hoc statim post Crucem & vice largitricem Resurrectionem patres legi statuerunt. Videtur fuisse iudicium Iesum, Pentecosten vocari, non festivitatem Pentecostis: sed tempus illud, quod inter festivitatem illam & festum Paschale est intermedium. Ex tempore hoc Homilia, & plures alias habuit Sanctus.

411. Modico post intervallo ad caput 9. Altorum progressus, conversum S. Pauli epistolam Chrylolum, indeque transitivo mutati nominis Sauli in

Septembris Tomus IV.

Paulum, *disparare caput de mutationis nominum.* In Auct. hoc Homilia de Mutationis nominum prima post Ios. J. S. deinde de conversione Sauli. Totum igitur debuit inscriptionis vobis perolverimus, inscriptionem, inquam, Altorum Apostolorum. Ut igitur initium libri attingeremus, ordo exigebat. ... Verumtamen non fuit Paulus, ut hanc Ierem quæsierat, sed ad se tuque recte facta linguam nostram iociter. Cuius namque videre illum introduitum Damascum, non Ierusalem, sed Domestica voca videtur. Ex parte post: Propterea missa exordia ad mediam proprio irascitur: nam Paulus & io Paulum amare hunc dare iturum nos coegit, Igitur tibi mihi: vel posui nolite igitur, sed & amorem illum amulamus. Alia rationes, modum fore istius temporis iuxta Paschalis & Pentecostis festis, quando Homilia habuit, ita loquens num. 4. Nam si, dum istam vobis incipimus legimus & narramus, dimidium solennitatis (Pentecostis) fore quinquagesima diem inter duo jam illa festis) consumpserimus & sequenti die secundam habuit de Mutationis nominum Homilia, non cum exordio p. 107. quæritur, quæ adhibetur omnia non posse facilius, quod aliqui præter admodum formidat, alia de his prælatum consequerentur. Deinde pag. 109. ait, quæ Altorum dicit, quæ cepit quidem huiusmodi propositum, nos potius autem iulius quæsitum asseri. ... Quid illud porro est? De nominum impositione quæsitio erat, quæ Deus Sanctus imposuit.

412. Post secundam hanc de Mutationis nominum, secuta est Homilia, quæ apud Monasterium tem. 4. pag. 687. edita est post Sermonem 8. in Genesim. Eiusdem in exordio pag. 688. clare laudat Homilia 3. de Mutationis nominum, quæ superioribus diebus dictam. Deinde pag. 691. multa recitat in secunda, tanquam imper dila 2. pergitur ad mutationem Abrahami nomen, in quæ dicitur ita fore secundam, non dicit 2. Restat enim, ut ad Abraham, & ad filios Zebedee, Petrumque veniamus: sed ad alterum Sermonem ista differemus. Porro hæc verba mihi perspicua, utam certa Homilia, & forte plures, latere de Mutationis nominum: neque enim dubitare possum, quin item differeris de mutatis nominibus Petri, & Iohannis & Jacobi: cum id se factum allegamus verbis iuxta. Nam in ultima quoque de hoc argumento Homilia pag. 133. iohannis, Jo de Petro, Iohanne & Jacobo disputasse, eam rationem mutati nominis brevissime dicit, ut Iohannis subiungat: Sed ne eadem rursus memorando molestiam pariat oratio nostra, his omisiss, illud dicam, ipsa Sanctorum nomina seorsim semper religiosis & piis viis venerantibus digna esse, ac peccatoribus formidanda. Nihil eadem rursus dicitur Chrylolum. Egerat igitur de mutatis Apostolorum illorum nominibus: & nulla comparet Homilia, in quæ argumentum istud moveat sapienter. Videtur ergo ostendendum, unam quam plures esse illas.

413. Quidam autem de his fuerit, non diu post facta est Homilia de Ferendis reprehensionibus & mutationis nominum, quam habemus tem. 3. pag. 115. Hanc ita videtur: Reprehenderunt nos amicum quidam, quod prolixiora sermonum iuncta faceremus. An iure vel iocunde reprehenderis, tunc intelligitur, cum audis defensionem nostram, quam publico tribunali lenientiam ferat. Ego vero petis, quam id ostendam, ob reprehensionem gratias ipsi refero: nam ex mei cura assiduo, non ex malo animo illa proficiunt: amicum

Se 3 vero,

A vero, non cum laudat modo, sed etiam iam reprehendis & corrigis, tunc me amare dixerim. **ADCT.** *Non multa distulisti de utriusque reprehensione; deinde rationes praestitisti suae in praemissis allegas; ut tam de maiore Pauli nomine breviter, de conversione vera ipsius prolixius differat. In sequenti Homilia, cuius initio de penitentia ad alterum conueniat, rursus etiamque monitionem notiam; sed simul differat in principium Epistolae 1. ad Corinthios? Paulus vocatus Apostolus. Hinc porro Homiliam post memoratum esse sentiam, insinuat pag. 433. his verbis: Num si recordamini, tres integros dies de solo hoc nomine (Pauli) differuisse me letius, dum causas asserem, ob quas, cum Saulus extra vocaretur & Paulus deinde vocatus est &c. Haec verba sensum non evincunt, nullas alia Homilia inter haec & praecedentem fuisse mediat; sed potius innuunt, alias interstitisse.*

416. *Non suspicari, alium hanc fuisse distulam post festum Pentecostae, ac Chrysostomum in festis Ascensionis Domini & Pentecostae alias habuisse Homiliam, sive si tale modo casset, sive cum aliis non paucis suis deperdit. Quae exstat tom. 1. pag. 447. de Ascensione Domini Homilia, ubi habet, quod hanc anno repugnat: sed etiam probabili temporis nota. Quae idem sequuntur pag. 457. & 468. de sancta Pentecoste, hoc item anno dicti poterunt. Prima autem ambobus a quaestione Chrysostomum tam temporis quam amae familiaris, atque hoc modo: Rursus festivitatem, turlicque festum conventus, ac rursus Ecclesiam filiorum multitudinem gloriatur. Hae multorum liberorum patens, eodemque filiarum amans. Sed quid prodest amor filiorum, quandoquidem in festis solum, non perpetuo dilectos filiorum vultus intuetur &c. Haec sane quaestio, quam locutus praefatur, suspitionem aliquam ingerit. Attamen nihil certi hinc erui possit: nam & secunda eadem anno facta congruit. Perspicitur etiam aliqui in festis Martyrum Homiliae eodem anno habuit Chrysostomum. Virum tempus est, ut redeamus ad expositionem Genesios, post Pentecostam mense Iulio Janis resumptum.*

415. *Hinc enim expositionem magno resumpsit anno per Homiliam 33. in qua sic loqui incipit: Cum alacrem vestrum conventum, & ingens audientis desiderium hodie videam, volo debuit insilire, quo erga caritatem vestram obstrictus sum. Es ideo ejus forisasse vos oblitus esse, in quod multi dies intercecerint, sermoque nullus ad alia interim sit deductus. Nam sancta festivitas ad vultus seriem nobis intarsillavit... Nunc igitur accessarium est, ut debiti memor sum, & vobis satisfaciam. Agit in ille Homilia de Abrahamo & Lu, ac prioris humilitatem lenitatemque extellit. Hinc trigessimam quaeramus pag. 339. inchoat his verbis: Didicistis heri, carissimi, amicitiam pariterque humilitatem, vidistis lenitatem egregiam. Sequuntur rursus die habuit trigessimam quaeramus hanc longam, & sic fere quotidie pergebat de Genesi ad populum dicere, ut ipse esset in trigesima sexta pag. 361. idque ex eo etiam liquet, quia frequentissime haec sermo cunctis meminit. In quodragesima prima pag. 411. multum conquirunt, multos ex illis ipsis, qui aderent, totos dies in spectandis huius quaevis perire, & quidem nobis, ab, quotidie concionantibus. Post hanc fere sunt Homiliae 40. & 43.*

416. *Virum deinde interstitisse una scilicet alia Homilia de muliere Samaritana Iona. 4. & sancti vultus alia & interruptio tamem non sibi dicitur.*

urna. Totum id habemus in Homilia 44. quae de haec incipit pag. 447. Hec ideo argumentum de muliere Samaritana latius docuit ineffabilem Domini longanimitatem, & excellentem erga illam providentiam, inquit illius gratum animam. Tunc aliqua repetit in alia Homilia, quae conditit curdiffe. Nam, quae exstat inter Scripta de Samaritana Homilia, abijciuntur Chrysostomo. Hinc pag. 448. dicitur: Age igitur, si videtur, & hodie ad lectionem totum, quae prius dicta sunt, venimus. Dein repetit quaedam in praecedentem Genesios Homilia, & interpretationem praefatur. Hinc porro sine intermissione dante praesentem videtur agere ad Homiliam 53. passim scribit, aut pluribus etiam, dantes utriusque populum docuit, ut etiam in eo frequenter monitus monitus haec sermo. Id ipse confirmat pag. 543. his verbis: Ea enim de causis quotidie vobis concionamur, ut aliqui dicit faciat, & virtutes vestras crearet, neque laterum vestrum videmus profectum. Numquid enim tenere & in vanum decipere volumus, ut a vobis laudum fructus recipiamus, & ac plaudens manibus cecedatis? Non hoc ipsemetus, abis, sed vestrum utilitatem. Haec maxima laus est & summus plausus, si qui a vitiis ad virtutum convertatur &c.

417. *Ante Homiliam 54. dicit de conversione S. Matthaei apostoli, ut loquitur in alia initio, quod sic habet pag. 541. Vidistis heri publicam bene affectum animum, & Domini ineffabilem misericordiam, & Judaeorum stupiditatem immensam. Vidistis, quomodo omnes nos erudierit beatus Mattheus, statim obediens &c. Ad haec de S. Mattheo Homilia non magis nota est, quam praedicta de Samaritano. Quae autem huius interpretatio, breviter admodum fuit; nam in Homilia 54. pag. 523. resumptum Genesios, ait: Audistis super &c. Deinde in haec & in quatuor sequentibus Homiliis, quae habuit quatuor dista cunctis, interpretationem Genesios praefatur. Ante Homiliam 59. interpretat alia quodam tenore ceterum monitus Judaeis dicta, sed haec igitur. Docet id praedicta Homilia principium, his verbis concipiam pag. 569. Vidistis heri & nostri omnium Domini amicum clementem, & discipulorum philosophiam, & Judaeorum ingratis animum? Vidistis quanta cum patientia eorum impudentem audaciam obmiserere cogis, cum suis exularis discipulos, monstrantibus, qui legem vindicare volebant, legis voluntatem ignorare, & irradiane veritate, adhas umbra affidere velle? Vidistis, quomodo iam iude ab istis observantibus legales aufferre studebat, & docens eos, exorto Sole iussit, lucerna lucem nihil iam effere posse? Haec aliaque idem sequentia sunt ostendunt, Homiliam fuisse dictam contra carnalitates & sectantes Judaeorum. Hinc verisimile fit, distulam esse mense Augusti, quoad de festis & jejuniis Judaeorum appropriaret. Cum haec autem chronologia recte congruat series Homiliarum modo data, quae dante post agere in mense Augustum, non sufficere videtur usque ad Septembrem, qui passim ita, quatuor aut quinque Homiliae ante hebdomadam fuerunt dictae, & forsasse etiam sex. Ceterum Homiliam hic memoratam amittimus, inquit in annotatione Homiliarum, qui & recte addit, in ea hanc distulam fuisse de conversione Judaeorum, quod Apostoli tam laborantes Sabbato spem velarent & concederent, prout narrat Luca. 11. & Matt.*

A Marc. 1. ubi Disputat fuit Christus crucifatus.

418 Post Homilias istam deperditam publicie ad Græcū rediit Chrysostomus, et novum ultimum Homiliæ partem interpolavit, partem omnino diebus habuit, atque ita expositionem Græcā fieri Homilia sexagesima septima. Alias hujus posteriores fuisse interpolatas, nullibi infirmat Sanctus. Attamen aliquarum Homiliarum exordia itis verbis concepta sunt, ut posuerit facile una alterave alia omnes hujus intercedere. Neque improbabile est, aliquas de Sanctis eodem anno a Chrysostomo fuisse habitas. Cum hæc de causa, una cum quo clare non videmus, quod diebus aliquando cessaret Chrysostomus, neque tunc dicit, quo mense tota Græcorum expositio sit fuisse. Attamen vix possum dubitare, quin mense Septembri aut Octobri finem imposuerit huius interpretationi. Ptoleus in Bibliotheca eod. 192. pag. 386. & 388. agitur de Homilia S. Chrysostomi in Græcū; sed in non paucis incidit errores, neque enim numerum esse exprimit, neque tempus, quo fuit habitæ. Credit, in epistola temporis, et tunc libri Alteram interpretationem Homiliis in Græcū fuisse interpretatam. At sola fere expositio ituli libri Alteram hoc anno data est a Chrysostomo; libri vero ipsius interpretationis alia possessio est, Antiochia quoque, non Constantiopolis, habitas esse Homilias in Græcū, satis ostendit Montfauconius in præfatione, idque ulterius liquet ex altiori supra rationibus, quibus expositionem istam huius anno illigamus.

419 De stylo et Phœbe Montfauconius in Præfatione §. 2. sequitur: Ptoleus... ait, epus dictionem istiusmodi esse, ut in illis observetur consuevit Chrysostomo claritas, puritas, splendor & copia dicendi, sententiarum frequentia, & aptissimam familiositatem abundantia; sed eas remissiore & humiliori dicendi genere scriptas; tanquam Homilias seu Commentariis in Acta stylo inferiores, quantum illa in Acta Commentaria inferiora sunt Commentariis in Epistolas Pauli, & in Psalterium. Hæc Ptoleus asseruit: Montfauconius hæc loca subscribit, additque longissimas subinde trahi perinde, ita ut sententia relinquatur imperfecta. At defectus illi erit potius castigationis vitæ. Ipse quoque Montfauconius id observat cap. 6. in Præfatione ad

C Homilias in Acta, ubique merito dubitat, an stylo Homiliarum in Acta melior sit & accuratior quàm stylo dæram la Græcā Homiliarum. Verum de hujus fuit.

Scriptura locis, utique aliam librum superscripsit. Tunc apparet duo in illis Apostoli, Salvatore Petricillam & Aquilam, que legitur, 3. pag. 172. & 180. Non præter præterit commendationem lectionis facit Strabus, que tunc anno 388. familiaris fuit Chrysostomo, multum differat, ut ostendat, nihil superstitum esse, nihil negligendum in fuit Luteris, fuit autem frequenter fuit eodem anno. Iuxta & alia, que idem fuisse, sed res minime est mirum, quam ut incertis accumulare velim conjecturas. Hæc de causa præter alias ipsam tamen Homilias, que fuisse dicitur fuit post expositionem Græcā, & translatam ad librum integram, cuius expositionem sub finem anni 388. aut tunc sequens, a Chrysostomo habita fuisse.

421 Titellonius & Montfauconius in rationibus ostendunt Homilias in Joannis & Matthæi Evangelia habitas esse Antiochia, ut ea de re nullum superesse debet dubium. At mater inquisivit, autem Evangelium prius expositum Chrysostomo, licet unde videtur fuisse præfatum, Matthei expositionem præfatus. Ego quoque cum illis præfatis de Homilia in Mattheum agere jam coepimus, & neque mentem mutare, nisi post multam dubitationem, atque inquisitionem fuit distinxi, Verum ex epistola fuit collatione utriusque est tamen rationes invenisse methodo, ut non dubitem affirmare, Homilias in Joannem præfatus, hujus posteriores esse Matthei expositionem. Primo ratio patet ex stylo utriusque Operis. Erant illi quoque locum habere potest observatio ann. 396. data de longioribus exordii, que prioribus præfationibus sue anni concurrebat fuit Chrysostomo, utique utriusque tamen, quam præfationibus istis præfatus. Reprehensio ita fuit ab omni, ut collatione ann. 397. nec tamen omnia consuetudinem istam deponit; sed semper in expositionem Græcorum fuit præfati perenni, breviter tamen. Eodem more utriusque utriusque Sanctus, dum Homilias in Joannem habuit, ut videtur paucis studiis lectis, modo singularum locis atque considerat, maxime vero priorum. In Homilia vero in Mattheum, modo paucissimæ prioribus contemplatur, statim erudit ab expositione Evangelii, ut postea semper fuit perenni, quando Epistolas S. Pauli & Psalmos exponit.

422 Quare ex stylo notatis in Homilia Chrysostomi asserenda mihi videtur. Quante dicitur Antiochiam decessit, tanto magis a methodo concurrebat ad characterem interpretationis assueti. Tunc fuit concurrebat duabus primis annis, ut frequenter ab una materia ad aliam transiret. Tercio anno Græcorum expositio stylo fuit concurrebat, utriusque expositionem alius Homilia non raro intercepit, sic tamen, ut interpretationem totius libri ad finem eodem anno perduceret. In explanatione Joannis Evangelii magis assumptis characterem interpretis, nec tamen deponit personam concurrebat, cum & ibi audiret frequenter allegatur more dicitur ad tentionem. In Mattheo exponendo, licet ubique ad mores recte inferendum intravit sit, præfatus habere interpretationem, præceptaque methodo dedit ex locis Evangelii expositis, atque ita fero perenni in explanatione S. Pauli Epistolas. Hæc igitur est prima ratio, cur Homilia in Joannem prius differat consuetudinem, utriusque quia istarum stylo magis assueti ad methodum Homiliarum in Græcū; magisque differat ab Homilia in Epistolas S. Pauli dicitur.

§. XXVIII. Interpretatio Evangelii Joannis secuta videtur expositionem Græcorum circa annum 389. illam vero interpretatio Evangelii Matthæi circa annum 390.

Uo longius progredimur in recensendis Chrysostomi Operibus, coarctata se offert struuntque vestigia, que sequamur. Hujusmodi autem ea mihi videtur causa, quod Sanctus, quo diutius per totum diem, eo minus de se, de concubitu suis, et de auditoribus fuerit locutus, ita ut ea penultima diffusi inditia, quibus erudit novam utriusque interpretationem. Post expositionem istam Græcorum verissimiliter aliquas Homilias habuit de pariteralibus sacra

Montfauconius in illis
Salutem
Præfationem
& Aquilam.

Expositio
Evangelii
Joannis
per
Chrysostomum
Mattheum
dicitur.

E

F
fuit ex
stylo
magis
concurrebat
dicitur.

Auct.

J. S.

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

1000 gals

423 *Altera ratio, quæ statim in oculis magis interuenit, hæc est. Homilium xi. in Joannem tom. 2. pag. 66. sic incipit Sanctus: Unam a vobis gratiam petam, antequam ad verba vocem Evangelicam, sed rogo, ne postulatam negetis. Neque enim græve quidpiam vel ocerolum requiro, neque accipiemus mihi solum utile reus; sed & præbentibus vobis; imo forte vobis longe utilius. Quid igitur a vobis postulo? Ut una Sabbatorum, vel in ipso Sabbato, illam Evangelicorum pariem, quæ vobis in concione legenda est, præ manibus singulis accipientes, domi sedentibus frequenter legatis, ac dista saepe exploratis & examinetis: ac, quid clarum, quid obscurum sit, annotetis, quod in verbis pugnat videatur, licet uno pueri; si quæ omniibus frequenter capientis, ad concionem accedatis. Hæc deinde pluribus verbis commendat, neque alia verbo infusant, se aliud audierint suis tale deesse consilium.*

424 *Idem ratio breuiter monet Item. 1. in Mattheum tom. 7. pag. 13. his verbis: Ut porro facilius hæc addicere possitis, rogamus & obsecramus, ad quod etiam in aliis Scripturarum libris (Græce in aliis Scripturis) fecimus, ut illam Scripturam elucliam, quam interpretari sumus, præbent, ut lectio cognitionem præcedat, id quod in euocheo contingit, quodque multam præbet facilitatem. Non inuenio consilium illud adhibitis a Chrysostomo datum in Homilia in Genesim, quævis lectioem sacra Scriptura ibi frequentissime commendat. Quapropter, id Sanctum puto primum commendasse in Homilia 21. in Joannem, atque ex respicisse, quando capite Mathiæ incipit. Ex hoc igitur obseruatione colligitur, Joannem fuisse a Chrysostomo expostum ante Mattheum.*

425 *Monitionem tom. 8. in Praefatione recte obseruat, Homilia in Joannem aliis postum breuiter esse, ac præsertim Homilia in Mattheum; prædique, se in illa deprehendisse novum procius concionandi ritum, insolitam quoque differendi rationem; sed hylum eundem, distinctionem procius similem. Verum de hac diversitate jam dixi. Adde tamen, quædam hereticos frequentissime in illis Homiliis appugnari ac refutari, quia Evangelium Joannis plurima ad illos appugnandos subministrat argumenta, sicut vicissim heretici illi sua ex Joanne præcipue mutabantur, quæ Sanctus egregie refutavit. Obseruat insuper laudatus editor ex Homilia 31. pag. 182. distas hæc esse sub auroram. Infinita reuera idem Chrysostomus, se concionari tempore matutino. At non video, in una recte inferri, omnes matutino tempore distas. Multa minus admissum, quod ex illatis obseruationibus atque ex breuitate aduertentium moralium 5. colligitur Monitionem, Homilia in Joannem non esse distas coram uniuerso populo, sed in tantum viris ac mulieribus, qui seruentiores essent, quique ingenio valerent, possentque in quotidianis cum hereticis velistionibus lucifugum argumentum, ex Evangelio Joannis ut plurimum petita, Chrysostomi monitis sollicitè confutare. Enigmata autem, de sacra Joannem Homilia ita ad sanctos aliquos matutino tempore habetur, ut coram aliorum concionem non interromperent.*

426 *Verum hæc conjectura nequaquam mihi verisimilis apparuit ac probabilis, quia in hisce quoque Homiliis frequenter ostendit Sanctus, ad quodlibet hominum genus se loqui, nec tam reuerentis est in aurum discipulorum, quàm contentis Monitionem;*

visio enim acrius infestatur, acquir. D. inter vobiscum commendat, in amibus passim Homilia, & Joannem sans proles. La prima solum Homilia & alia præcepta moralia & contra presens spectacula feruere perant; nec horum amatores, ut ad concionem veniant ad discendum artem pugnantem contra hereticos, sed ad vitam emendandam. No concionem quidem ad illis concionibus tractant excois, ut colligitur ex verbis Chrysostomi pag. 6. Scitis autem, inquit, quoniam inuati estis, quæ postea nobiscum (videlicet tempore baptisus) inuatiis; imo quæ cum Christo, quando ille ipse est, qui vos inuatiis; quid illi dixeritis; quæ de ista concione populo cum illo verba habueritis; quomodo latam & sagellia ejus simul abrenuntiaueritis &c. Non ita inquerant ad solis diligentia & selecta; non ducet, quoniam inuati estis, se non adfuerint alio, quàm baptisus inuatiis.

427 *Postquam in Homilia 2. dicitur ad attentionem & diligenter horam erat, tertium pag. 16. sic cauidat: Superuenientem jam effectus de attentione concionis adhibenda monere: tam cito nempe admonitionis strebum re & opere exhibuisti. Concursus enim, diligenter attentionem, præpropterea cum impulsu festinatio ad interiorum occupandum locum, unde facilius vocem nostram audire possitis, perueueratis, quæ vel in angustis possitis recedere non vultis, donec spirituale theatrum solutum fuerit, plautus, strepitus, cæteraque similia, & fervorem animi & iocunditatem concionis mentem inducant. Quapropter superfluum esset hæc de re monere; sed illud dicere & monere opera pretium fuerit, ut hoc animo esse perueueret: nec modo hic idem studium exhibeatis; sed etiam domi vir uocem, pater filium de his alloquatur; sus bi dicat, & paribus illis exigant, omneque hoc motum pignus in medium afferant. Multa alia afferri possunt, quæ ostendunt, Homilia in Joannem non minus ad uniuersum populum habetur, quàm reliquas omnes Chrysostomi; nec eis de re dubitabit studiosus lector, qui illas valuerit diligenter perlegere.*

428 *Distas vero Antiochie hæc Homilia, jam ostenderunt Tillemontus & Monitionem. Quare nota ad id probandum nobis sufficit obseruatio. In Homilia 7. in primam Epistolam ad Corinthis tom. 10. pag. 53. afferri Chrysostomum verba Joannis 7. 28. Et me scitis, & unde sum scitis, aliaque in specie in epistola Joannis 8. 9. 19. Neque me scitis, neque Patrem meum, subdique: Sed quis sit modus hujus & illius lectionis, in Evangelium dictum est; & ac illud frequentius verbum, eo remittimus lectores. Urnamque autem locum excois, & apparitionem contradistinctionem amoris in Homilia 50. alius 49. in Joannem apud Monitionem pag. 294. itaque coram est, Homilia in Joannem fuisse distas, & in gratiam lectorem editas, præsertim Chrysostomus expostum laudatum Apostoli Epistolam. Nam vero Antiochie certe expostum, fuisse videbimus. Itaque, cum etiam præcesserint expostum Mathiæ, ut esse est dicimus, non dicit post expostum Genesim fuisse esse Homilia in Joannem, sub finem amiram anni 383. aut initium 389. Sicut ne numeratissima & cito in editione Græca & apud Monitionem. At apud Duguet & in aliis editionibus tamquam numeratissima & septem, quæ ibidem prima Homilia datur ac præsertim iuris Operis.*

coram aud.
veris pa-
pilo sine
distas.

E

F

Antiochia
cetera hæc
fuisse Joannem
excois
veris fuit
form anni
388.

388

388

388

388

388

388

388

388

388

388

388

388

388

388

388

388

388

388

388

388

388

388

388

388

388

388

388

388

388

388

388

388

388

A 429 Porro Homilii illis obfignata & esse an-
num fere attribuentur, fœdentes varis. In prima
pag. 5. inuadit, ipſum dicrum quinque inter unum
& alterum conueniens fuiſſe intermediam. In Homilia
25. pag. 113. in per hebdomadam ſe conueniri ſigur-
ficat hic verbi: Neque enim quotidie, ſed biſtan-
tem in hebdomada: idque per breuem diei par-
tem, ut laborem leuemus, vos conuocioni adſeſſe &
attenderehortamur. In tertia vero pag. 116. adum
dumtaxat hebdomada diu conuocioni attribuit, ita lo-
quens: Verum ex ſeptem hiſ diebus unum rogo
communi Domino noſtro conſecretis. Erat igitur
ſubinde frequentior, ſubinde minus frequens in con-
uocione, prout aliis prolixius erat, aliis breuior,
atque temporis ſe maiori aut minori auditorum ſtudii,
ne ſalubrum generaret. Hanc breuior ſue rati-
onem allegat in Homilia 6. pag. 13. hiſ verbis: Scio
multos diſciturum longitudinem fallidire. In Ho-
milia 58. pag. 342. ait: Neque enim hodie has,
eras elias ſcripturas legimus, ſed ſemper eſdem.
Inſiſtit igitur perpetuo Iohannis Evangelio expo-
nendo, certe ſine interruptione notabili, cumque ut
plurimum hiſ per hebdomadam diceret, Domini-
cus videlicet & Sabbatus, poterat Homilia 88. abſol-
vere intra anni ſpatium. Ino malim exiſtimare non
integrum annum Homilia illis impoſitum a Chryſo-
ſtomo, quàm eorum curſum intra annum fuiſſe con-
ſentum, cum frequenter ſoleret conuocari in Qua-
dragefima. Forſe in Quadragefima habita ſunt Ho-
milie 64. in qua pag. 187. dicit: De hoc quon-
dium diſſerimus, & nihil proficimus. Si reuera
ſub finem Quadragefime Homilia illam diu ſan-
ctiſſi, omnes verifiſſimè obſerueris circa medium
anni 389. Certe ante ſinem illius anni omnes ob-
ſolatas exiſtente.

Obſervatio
Tillemontii
et ſuper
quod va-
riam
ſunt
ſcripturas
analogas

430 Tillemontii art. 145. laudat hoc verbo
Chryſoſtomum ea Homilia 34. (vide 33.) pag. 100.
Non enim longe a conſummatione abſumus, ſed
ad finem iam mundus vergit. Hoc pronuntiat
bella, ſtormos, terræ motus, hoc exſtinctis ca-
ritas. In hiſis vero ad, tunc fuiſſe tempus bello-
rum, terræ motuum, aliarumque calamitatum;
obſervatur, ea non male continere anno 394.
Verum non videtur, ut ex aliquo ſolido pro eho-
tetur poſſe colligi: non Chryſoſtomus ſubſe-
quens anni ſinui reuerſus poterat. Verò Apoſto-
li ad Philippenſes 4. v. 5. Dominus propè eſt,
adueniet & explicabit, ut timore ſuavi iudi-
cii audirent ad poenitentiam conuerterent. Quare non
viſſe ut allegari verbis inferemus, omnes illas ca-
lamitates eodem anno conſiſſe, aut Chryſoſto-
mum fuiſſe in ea opinari, aut eruditorum ſinem non-
di ſuſſe. Attamen hoc non obſeruo, quod rela-
te calamitates minas conuenerim initio anni 389.
quàm anno 394. Graviſſimum certe bellum anno
388. geſſum eſt inter Theodoſium & Maximianum
tyrannum, qui capſus eſt & occiſus. Gallia quoque
vario modo anno vidit bella. Comenſis anno
389. apparuit terribilis, atque eſuſdem anni pro-
digia reſponderat ab ipſo Tillemontio in Theodoſia I.
art. 50. ſe quid igitur tribuendum ſit obſeruationi
data, eo clementius noſtra apte congruit.

nota Tel-
lemonii
et ſuper
quod va-
riam
ſunt
ſcripturas
analogas

431 Iudas in Lexico col. 1158. Homilia in
Iohannem, uti & in Mattheum max memoran-
das, reſolet inter elegantiores Chryſoſtomi ſcrip-
tas, hinc verbi: Hi multa ſcripſiſſe fertur, in
quibus excellunt Sermones de Sacerdotio, tum
ſublimitate & elocutione, tum lenitate & ele-
gantia verborum. Cum hiſ certant, & hiſ pro-
pmodum ſunt pares etiam illi Sermones in Pſal-
mos, & in Iohannis Evangelium Annotationes, &

in Mattheum, Marcum & Lucam Commentarii. Auct.
Quod hic dicitur de Commentariis in Mattheum,
Marcum & Lucam, vocat in intelligendum poſſum,
aſſi Chryſoſtomus in Marcum & Lucam ſeuſum
integris ſcripſiſſe Commentariis; quod quidem
hi uſque compertum, non utique ſeruit uni-
verſum euſum, ſedam loqui de Homilia in Ma-
thæam, quibus Evangelia Marcæ & Luca ſunt
utramque accidentur, quia Chryſoſtomus Marcæ
& Luca Evangelia cum Evangelio Matthei con-
tinentur ſuſcepit. Si quas tamen in Marcum que-
que ac in Lucam Homilia compoſuit Chryſoſtomus,
ille nobis uſque non ſunt: nam inter ſcriptis San-
cti Scripta habetur, que olim in aliquo aduſuſu
nomine Chryſoſtomi uulgata ſunt Homilia in
Marcum & in Lucam. Ceterum de Homilia in
Iohannem, que habetur, ſine dubio loquitur Sai-
das. Nam, licet recentiores aliqui, inter quos eſt
Montſſonius in Praſtatione 6. 5. non tantum in il-
lis numerari elocutiones, que breuior ſunt,
ut ille iudicium diuerſitatis nihil exiſtimat. Ad-
diu Montſſonius: Ab aliis quoque ſcriptis
cum laude memoratur hæc in Iohannis Evan-
gelium Commentaria, a concilio nempe Chalcedo-
nenſi, a Theodoro, ab Ephremio Antiocheno
apud Photium, & a Secundo Hieronymenſi. Ho-
rum verba ibidem videt poſſum.

432 Ab Evangelio Iohannis ad Mattheum tran-
ſſumus, quemadmodum fuiſſe Chryſoſtomum exi-
ſtente ab ratione ſupra datæ. In hoc etiam O-
pere diſſimili edictor de numero Homiliarum.
Nam Latini etiam antiqui olim numerant Ho-
milias uenaginta & unam in Mattheum. At re-
centiori in exemplaribus Græcis tantum inven-
turi uenaginta; itaque interuenit, Homilia tan-
tum uenaginta in Mattheum fuiſſe compoſitas. Quis
& rationem illius diuerſitatis allegat, contradi-
que, Homilia 19. in duas fuiſſe diuiſam a Le-
onice. Hoc certum eſt, in Græca editione Seculi
non duntaxat eſſe Homilia 19. que apud Du-
cæum & antiquiores edictor in duas eſſe diuiſa,
ſcilicet Homilia 19. & 20. Montſſonius uen.
7. ubi Homilia in Mattheum aduſa, diuerſum
Græcum adeo certum credidit, ut duas Latini-
um Homiliaſ conuenerit ſecundum editionem
Græcam, & ſic uenaginta tantum Homiliaſ edi-
derit. Attamen, conſideratis omnibus, ea diuerſio
uſque adeo uult non apparuit uoluit & certior, ut
probabilis exiſtimum, Chryſoſtomum Homiliaſ
uenaginta & unam in Mattheum continuiſſe,
quàm uenaginta tantum. Rationes afferam, & ju-
diciam de re tota apte ſolliciter permitam.

433 Antiquos Pelagianos, qui Homiliaſ in
Mattheum primis in ſermonem Latinum tranſla-
taſ, ut ſtredit ipſe Montſſonius in Praſtatione
6. 5. Homiliaſ numerat uenaginta & unam. Nam
in Epſtola ad Oronium episcopum, ibidem data
6. 6. de Commentario Chryſoſtomi in Mattheum
ſic loquitur: Jubes enim, beatiſſime, ut Com-
mentarium ſancti Iohannis Conſtantiнопольитани
episcopi, quem in Mattheo euangelista uenaginta
et uno libro explicuit, in Latinam linguam, quo
poſſum ſermonem, tranſſendam. Ita ille uenit
multis poſt mortem Chryſoſtomi. At non expi-
que de cauſa uenerit ille numerus libror uenaginta
& unum, ſi uenaginta tantum a Chryſoſtomo
ſint compoſiti: Homiliaſ enim uocet libror. Inque
uult magis veriſſimè apparere, Homiliaſ uen-
aginta & unam totum in Mattheum a Chryſoſto-
mo conſcripſiſſe; Græcam uero Homiliaſ 19. quam
ut decemam uenam & uigintiſſimam dediderit Latini-
cis.

Homilia
in Ma-
thæam
ab
alio
ex
alio
ex
con-
tata

Antiquos
libros
et
offici
in
Mattheo
compo-
ſit.
19. & 20.
et
prior
libros.

AUG. *et, en bise doctus erroris esse constat, sed partem aliquam privis excidisse, & forte initium, aut solum fore vinulum posterius. Suspice sunt, excidisse adobstantem meralem Homiliis 19. nam moralis forma, qui post viginti sequitur, unita spectare videtur ad lucem Matthei la illa epistolam, nec attingit verba Matthei, que elidenda sunt in Luciam 19. Post hanc si modo sequeretur ordinaria exortatio, Homilia esset iusta totius, qualis etiam est vigesima Latina, est credamus decimam novam illius partem non esse, sed potius esse Homiliam diversam, & parte posteriori truncatam.*

434. Verum, quidquid ea de te fuerit, pergamus ad inquirendum tempus, quo habita sunt Homiliae in Mattheum. Tillemonius art. 143. & Mosheim in praefatione §. 1. confutavit, omnes fuisse distas Antiochia, dum praebetur erat Chryllosum. Hoc iam certum videtur & clarum, ut videri aliquos dubitare possint. Primum in Homilia 7. pag. 116. Sanctus ita loquitur: Vos certe, cum de primo consilio agitur, vos totum orbem praecedere commendatis, quoniam civitas vestra prima Christianorum nomen adhibuit. Constat autem ex Actibus Apostolorum cap. 13. §. 16. Christianorum nomen primum usurpatum esse Antiochie, ita ut cognominarentur primam Antiochie discipuli, Christiani. Ex hoc loco certum est, priores solum Antiochie fuisse distas. Accedit etiam iam monachorum in monachis degentium, nec modo in priore aut medio Operis parte, sed vel maxime in Homilia 72. aut 73. Hec autem commendatio monachorum mox inculcationem congruit Antiochia, in cuius vicinia multis monachi eo tempore morari solebant, praefertim cum Sanctus antiochus horetur, ut monachos accedat, eorumque mores consideret. At accedimus, ut monachos prope Constantiopolim fuisse tempore Chryllosum; nec monachos ita tempore istum ad ea celebrare verisimile.

B. Huius Apostolorum cap. 13. §. 16. Christianorum nomen primum usurpatum esse Antiochie, ita ut cognominarentur primam Antiochie discipuli, Christiani. Ex hoc loco certum est, priores solum Antiochie fuisse distas. Accedit etiam iam monachorum in monachis degentium, nec modo in priore aut medio Operis parte, sed vel maxime in Homilia 72. aut 73. Hec autem commendatio monachorum mox inculcationem congruit Antiochia, in cuius vicinia multis monachi eo tempore morari solebant, praefertim cum Sanctus antiochus horetur, ut monachos accedat, eorumque mores consideret. At accedimus, ut monachos prope Constantiopolim fuisse tempore Chryllosum; nec monachos ita tempore istum ad ea celebrare verisimile.

435. Tertio clarissime ostendit Sanctus, Antiochia se loqui in Homilia 67. aut 68. pag. 665. An non auditis, inquit, quomodo meretrix illa, quae lascivia omnes lugebat, omnes postea pietate vicit? Non de illa loquor, quae in Evangelis fertur, sed de illa, quae nostro aeo ex Phoenicia civitate omnium nequissima fuit. Hac quippe meretrix apud nos erat, primaeque in scena tenebat, cuius nomen ubique celebrabatur: nec in nostra urbe tenebat, sed usque ad Caelicam & Capadociam. Illius conversionem huc non spectatam nos subijcit. Quod hoc pertinet, solum observo, Antiochia se loqui Sanctum potuisse, non Constantiopolim. Nam Antiochia Phoenicia, Cilicia & Capadocia iam erat propinqua, ut verisimile sit relat. Ad omnes istae provinciae longissime distabant Constantiopolim. Multo argumenta alia, ut nuncque huiusmodi adijungo observatorem, quo etiam ferre poterit ad tempus propius assignandum. Chryllosum Antiochia caput Epistolam 1. ad Corinthios, ut proprio ipsius testimonio ostendat §. 59. At epistolam Mattheum, praesentem in epistolis memorat ad Corinthios Epistola. Quippe in epistolis Hom. 27. pag. 123. adducit verba Christi Matth. 23. §. 7. Necesse est, ut veniant scandala, observo, illa predilectio nos lascivissimi liberum hominis arbitrium, additque: Sed hac pluribus differamus in ipso loco, minimam laudam Evangelii. Videri igitur studium loqui Homiliam 59. secundum Luciam 60. in Mattheum, & praesentem, ibidem praesentem agi de allegatis Christi verbis Matth. 23. §. 7. loque Chryllosum Mattheum jam erat monstratum,

quando Antiochia elidebat primam ad Corinthios Epistolam.

436. Contra rationes allegatas obijcit, quod Chryllosum in aliquot horum Homiliarum locis magis cum antiquioribus loquatur, nisi esset episcopus. Unde acumen praefertur, quod in finem Homiliae 82. aut 83. pag. 79. habetur. Nam ibi Sanctus ministris dicentibus Sacramentum ita alloquitur: Non parvum vobis lupulicum deputatum est, si quem improbum vobis notum ad hujus mensae participationem admittatis. Sanguis ejus exquiratur de manibus vestris. Quamvis dux quipiam sit, quamvis perfectus, si res ipse, qui diademate sedemur, si indigne accedat, cohibet: majorem tu, quam ille possitatem habes. Ex paulo post pag. 790. Si non audeas, mihi adduc: nec permittam hujusmodi lapsus. Animam autem potius amittis, quam indigo Sanguinem Domini cum praebam: & sanguinem potius profundum, quam tremendum Sanguinem domini, cui non par est. Hec de his, qui manifesti sunt, dicta sunt. Tillemonius Nova 112. agnovit difficultatem in his verbis, duxque non videri debet dici potuisse ob alio, quam ad episcopo.

437. Verum nihil ego hic invenire possum praeter ingenuum & praedictum dignum liberatum. Nihil enim movet Ver facilius, quod sub gravi peccato sciendum non erat admittis sacrosancti Corporis & Sanguinis Domini: nec videri episcopum dignitatem esse necessarium, ut qui vera dicit & monas. Ego sane magis miror Chryllosum in Homilia 20. ad Populum, dicta in Quadragesima anni 387. ubi tom. 2. pag. 113. sic loquitur: Jam igitur denuncio & protehor, si conveniam singulos, & experimentum fumam (nam haud dubie fumam) quod si deprehendam aliquos hac vitia non correxisse, ponam interrogabo, edicam, ut foris extra sacra mysteria consistant &c. Hec sane magis videntur esse episcopi. Attamen nullus dubium, qui praebetur fuerit Chryllosum, dum hoc peroravit. Quare obijcit illa autem est momenti. Pergamus igitur ad octavum praesentem inquirendum.

438. Tillemonius art. 143. suspicatur, sub finem praebetur compassas esse Homiliae in Mattheum, sed rationem allegat mihi minime probatam. In Homilia 72. aut 73. pag. 703. locum exponit Matth. 13. §. 6. ubi Pharisaei dicuntur amare primos concessus, ita loquitur: Hae, et si parva videntur esse, gradum tamen sunt causa malorum. Hae & civitates & ecclesiae evenerunt. Neque a lacrymis abstinere possum, cum primos concessus audio & iustitias, & engio, quanta hinc mali Dei ecclesiae pariantur: quae cum vobis recentis opus non est. Seniores quippe id a nobis edicere non debent. Existimas Tillemonius, Chryllosum loqui de ecclesiis maxime Antiochensibus, quae ad vocationem Pontici, scilicet anno 352. usque ad ibidem ipsius, anno 388. desinunt, & interim usque ad ibidem Evangelii, qui Pontico fuit successus, id est, usque ad annum 391. aut 392. sub duobus divi Jo. erat episcopus Catholici. Facile credidero, Sanctum, licet generatim loquatur, eo maxime sensu intendisse.

439. At non placeat observatio, quam addit Tillemonius, Sanctum de his loqui tamquam de rebus iraniactis & quidem viciis. Nec placeat, quod inde inferri videri Chryllosum illa servasse post mortem Pontici & Evangelii sui finem praesentis fuit: Non placeat, inquam, data observatio, nec

Haec cura
Antiochia
fuit hab.
161.

et aut
Mattheum
in Episto-
lam ad
Corinthios.

C.

Perlatum
est, quod
obijcit.

h. v. v.

E.

ad illa et in
viciis, ut
fuit ap-
priet, sed
liber praesentis
divine.

Tillemonius
ita con-
stat de
tempore
episcopatus
Matthei.

F.

nulla enim
res fundamen-
talis.

AUGT. Romanos, non Constantiopol. Tercio Chrylo-
J. S. Romanus ipse mihi persuadet, Epistolam ad Ro-
manos ex omni S. Pauli Epistola primam
fuisse, quam Commentarius illustrandam suscepit.
Itaque ordo, quem holumus tenuerimus, cuius o-
mnino, ut hujus Epistola expositionem referam
ad annum 391.

1907 anno
publ. a
dilectis
doctis
1801

443 Tillemonius art. 142. dubitat, verum An-
tiochie non Constantiopol. dista sim laudam He-
mitas, prout dubitaverat Savolin in Notis tom.
3. pag. 325. Utique tamen in eam propendet
sententiam, ut Antiochia habitus credat, secun-
dum regulam criticam Photii, qui elegantior &
auctorior Chrylosomi scripta Antiochie tem-
poris assert. Verum hac regula tam curia non est,
ut non fallat, sicut ipse Tillemonius agnovit. Quo-
re ceterorum sum argumenta, qua ad id ostendendum
affiguntur Tillemonius & addidit Montfaucon
in Praefatione ad Homilia in Epistolam ad
Romanos, tom. 9. editas, pag. 418. Primo Chry-
losomus in Homilia 8. pag. 108. eandem pasto-
rem fuit & suis audieris attribuit. Verba ac-
cipit: Non omnes vides intru eodem parietes,

B. in uno eademque ecclesie septo, ... sub eodem
pastore, simul clamantes, simul dicta audientes?
Et. Sic inducit loquentes, quibus discordiam en-
probrat, audientes; & non ad illam obiectio-
nem respondens, hoc habet verba Graeca, minus
accurate ibi Latine dicit: ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ, ἢ ἐπὶ
τοῦ αὐτοῦ ἐκείνου ἐκείνου ἐκείνου, ἢ ἐπὶ
τοῦ αὐτοῦ. Video enimvero, quae video, scioquid
nos sub eodem vestro esse & pastore. Ita sane lo-
qui poterat Antiochia, ubi Flavians episcopus
erat pastor: non item Constantiopol., ubi ipse
erat pastor & episcopus.

1907 anno
publ. a
dilectis
doctis
1801

446 Scrutatio in Homilia 30. pag. 743. in-
firmat, legi in eo loco, ubi S. Paulus fuerat.
Nam si nos, legimus, post tantum tempus ip-
sum ille ingreditur, ubi Paulus manebat, ubi li-
gatus esset, ubi sedet & differunt, quasi ultis assump-
tionis eriguntur, & ad dicit illius recordationem ex
loco ipsi remittitur? Et. Hec nequaquam Con-
stantiopolitani congruunt, cum non sitamus,
S. Paulum unquam fuisse Byzant. Nam quan-
do in Graciam aut Macedoniam ex Asia pro-
cessit, ubi in illis proximis reverteretur,
semper per mare iter instituisse legitur. Verum

* rursus
1801

C Antiochia frequenter & duo sunt S. Paulus, ut
ut Antiochenus apud sic aliquos post Chrylosom-
um. Utrum tamen ut Antiochenus quidem omni-
no congruit, illud videlicet, Ubiliganus est: ne-
que ratio novimus Paulum Antiochie antiquam
fuisse in vincula conjectum. Quapropter suspicor,
vocat Graecam istud legitur est, corruptum esse,
legendumque prius istud occurrat: non sicut apud
Antiochenos error Epistolam. Montfaucon ex-
istimat, Chrylosomum ita legi, quia Antioche-
ni facile adiri poterant locum aliquem, in quo
Paulus fuerat vincit. At nullum invenimus locum
Antiochie tam vicinum, qui Pauli vincula nobili-
tatem suam. Malum igitur credere, nam antidi-
so litteram & vocem Graeca. Quidquid sit allegata
verbo non futurum prolatum totam Constantiopolita-
nam, relique omnia est detinuit, illa Antiochie
poterat Chrylosomum.

1907 anno
publ. a
dilectis
doctis
1801

447 Contra allegata argumenta Tillemonius
objicit verba quodam ex Homilia 39. quibus
Chrylosomus videtur se pastorem suum nominare,
& in quidem modo, inquit, ut verba difficulter
congruere possint praebere. At ego minime per-
spicio, cur sic loqui non poterit Chrylosomus,

ad quem Flavians episcopus tunc fere decendi D
populi curam transulit. Loquitur ubi sanctus
de bono pastore, docetque quantis difficultatibus
obnoxium sit pastori officium. Tum adducit al-
legatur his verbis: Propter vos, labore con-
gnocentes, cooperamini precibus, solitudine,
alacritate, amicitia, ut non vestra gloriano, &
vos nostra fuit. Et mox: Hec porro u me di-
cta sunt de optimis pastoribus, non de meipso,
& de nostris similibus: sed si qui talis sit, qui
Paulus erat, qualis Petrus, qualis Moyses.
Hos itaque imitemur & praestit & subdit. Li-
cet enim laudari pro parte pastores numerari,
dum, in amicos, in domesticos, in uxorem,
in filios. Hec verba Tillemonius impeditur,
qua minus pro curae habere, Homilia in Epi-
istolam ad Romanos Antiochie dicta esse.

448 At inanis mihi videtur ille scriptus: ut
nam pastor reverto erat Chrylosomus, cumque
bona dicit pro pastore habere populum Antiochie
nos, quem quousque aut sex annis doctrina sua
egregie poterat, dum in laqueatibus. Agnoscat
quidem sanctus Doctor Flavians ut episcopus,
pastorem, & patrem: sed non ignebat, se ab
eo electum ad populum perpetuo possidendum: &
E. quas ignem erat populo, cujus maxime doctri-
nae praestaret. Itaque Vir humilis amaret a se
laudam istam, quem optimis pastoribus attribue-
bat; cumque non sui auctoritate, sed aliena, of-
ficio pastorem pro magno parit sui omni obvisit;
ut pastorem elere se dicit, non negat; sed solum
ment, allegatas pastorem laudes suis non invenire,
Malus alius loci eodem fere modo Antiochie
locutus est, de quibus aliqua videri possunt apud
Montfauconum.

449 Porro Epistolam ad Romanos non modo
Antiochie capiamus esse, sed etiam ante reliquis
Pauli Epistolas, consuevit etiam Chrylosomus,
qui praefationem suam in hunc Commentarius si-
ordinat pag. 425. Cum Epistolam S. Pauli le-
ctionem frequenter, ac inperter quaerere per sin-
gulas hebdomadas audiri, quando sanctum mar-
tyram memoriam celebramus, gaudio & exul-
tatione, tuba fruens spiritali, dulcissimeque ardeo,
cum amicis mihi vocem suscitatis; itaque mihi
videtur illum praesentem ac differenter conspi-
cere; sed angor ac discrucior, quod non omnes
tantum viderem, ut par esset, cognoscant, & utique
videtur quidam ignorent, ut nec numerum quidem
Epistolam ejus sciant. Illud vero non hinc e-
venit, quod dicitur non vident, sed quod no-
lunt cum sancto viro frequenter verari. Neque e-
nim nos, quae scimus, si qua tamen scimus, ex
ingenio acrimonia novimus: sed quod ejus scri-
pta assidue irascimus, illumque affectu maximo
complectimur. Nam qui amant, amorem istum
plurimum alii omnes orant, utpote qui de istis
soliciti sint Et. Hae verba videtur esse ordi-
ne capitulum Epistolam S. Pauli, praefatum
cum de ordine illarum Epistolam non etiam
multo plura differat, quod ad istam aliam Epi-
istolam. Accedit initium prima Homilia pag. 429.
ubi Sanctus inquirat, cur Paulus magis quam
Moyse, Mathaeus, alique Evangelistae, nomen
suum omnibus praeposuerit Epistola, excepta so-
lam Epistola ad Hebraeos: illa cum inquisitio ad
singulas Epistolas erat opportuna: sed non amplius
erat necessaria, ubi ferebat idem erat alia ratio.
Hae rursus ut notent, ut existimem Pauli ca-
pitulum a Chrylosomo monitionem fuisse per Ho-
mitas in Epistolam ad Romanos.

1907 anno
publ. a
dilectis
doctis
1801

1907 anno
publ. a
dilectis
doctis
1801

*per Homi-
lium 20.
mox jam
dicitur
dicitur.*

A 430 Homilias illas, numero triginta & duas, præter præfationem, quæ aut pars prima Homi-
lie videtur esse, aut brevis Homilia alia, magis
semper fuerant tunc antiqui quàm antierici.

Monseigneur illas numerat inter elegantiores & præstantissimas Chryllosum conciones, adducen-
tes hæc in finem sequenti S. Iuliano Polistina
verba lib. 1. Epist. 39. In Commentario maxi-
me in Epistolam ad Romanos sagacissimus Joan-
nis sapientia Ihesauri deprehenduntur. Puto enim
(ac ne quis me ad gratiam loqui existimes) si di-
vinitus Paulus, Antica ulius lingua, semetipsum in-
terpretatus fuisset, non alio modo expoliturum
fuisse, quàm memoratus conspicitur Vir. Ita nem-
pe sentio, elegantiæ, & verborum propicietate op-
us interpretatio oratur. Porro cum Iulianus Pe-
lagius contra S. Augustinum obijceret auctoritate
S. Chryllosum ad arguendum peccatum originale,
S. Augustinus longe rectius ad dicitur ejusdem San-
cti verba in Homilia 10. ad peccatum originale as-
serendum, nec sine insigni eloquio Chryllosum. Verum
quæ elos quoque Sancti nostri loci laudat Au-
gustinus, mensque Chryllosum de peccato originali
elata est, videri interiri potest Monseigneur, &
Augustinus suo loco uberrimè laudandus, qui hæc
habet lib. 1. contra Julianum cap. 6.

*Antichie
sua cap.
Antichie
que Ep.
Antichie
ad
Corinth.*

431 Utramque ad Corinthios Epistolam Antichie
etiam expoluit Chryllosum. De prima id ipse
testatur in Homilia 11. apud Monseigneurum
tom. 10. pag. 188. ubi dicitur aliquem re-
prehendens, ita loquitur: Et hæc Antiochia, ubi
primum appellati sunt Christiani. In Homilia
16. ad Secundam aut loquitur Chryllosum de
Constantinopoli, ut satis aperte insinuat, se ibidem
non fuisse, quando Homiliam illam habuit. Ostan-
dit numerus, specula sacrorum Christi servorum
majori in bonum haberi, quoniam regem & impe-
ratorem: & atque his pergit pag. 613. Atque id
non Romæ solum fieri quicquid videri, sed etiam
Constantinopoli. Nam & hic quoque Con-
stantinus Magnus filius ita demum ingenti ho-
nore effectus exultavit, si cum in pica-
toris vestibulo cederet. Non ita de Constantinopoli
locutus esset Sulpicius, si illic fuisset præfatus,
ut jam observatur Tillæmonius art. 143. & Mon-
seigneur in Præfatione tom. 10. pag. vii. Rursum
igitur, ut dicemus utramque ad Corinthios Epi-
stolam Antichie expolitam esse. Periculis quoque
est, hanc interpretationem esse servam post
vulgarium Epistolam ad Romanos circa annum 392.

*Antichie
sua cap.
Antichie
que Ep.
Antichie
ad
Corinth.*

432 Utramque Epistolam interpretatus est eleganti-
am & auctoritatem ab eruditio multum laudan-
tem, & merito. Homilias tamen in primam Epi-
stolam ab aliquibus præfati, natus in Præfatione
Monseigneur. Ad præfationem autem in Ho-
milias præfatum in dubium revocat Tillæmonius,
& Chryllosum indignum præfationem. Hæc cer-
tum est, in pauci præfationem verbis tres loci
errores, quosque contrarios sacre Scripturæ. Præter
hæc sunt: In hac quoque (de Corinthis agitur)
demon exiit, quem Iudæi adjuvantes, gravia ab
illo passi sunt: in hac item quidam poenitentia
dedit libros magicos combusserunt, & viis sunt
quingentesima milia: in hac demum Gallione pro-
nuntio in tribunali sedente, Paulus verberatus
est. Non facile omnino crediderim, hæc versatim
Septembris Tomus IV.

fieri in sacris Literis esse Chryllosum: nam ex Auct.
Alis Apostolorum cap. 17. constat, deo prius
factis Epistolis contrariis, non Corinthis, & modo
paulatim diversis. Idem enim illi, Scimus prin-
cipis sacerdotum septem filii, qui demonem ad-
jurabant, non legimus cum expulsi, sed male
excepti ab hæreticis, in quo erat demonum pesti-
fimum: Deinde presens liberorum, qui combusti
sunt, erit devotiorum quinquaginta milium. Hæc
vero dici videntur, ut idem esse comites. In ter-
tis, quod narratur Act. 18. quodque Corinthi
eroribus contrariis, perperam datur Paulus erant
Gallione præfatus verberatus, cum ibi verbera-
tus sit Sulpicius princeps Synagoge. Hæc Chry-
llosum esse arguimus crediderim.

433 Monseigneur quidem S. 1. non audit hoc
errores Chryllosum placere abundare, cum non
infrequenter, itaque, memoria libatur, & alium
pro alio Scripturæ librum commemorat. Ad nos
invenio, id recte prædicatum, sed nimis facile as-
serum & sine idoneo fundamento. Certe quod
ibi offert argumentum, nihil omnino probat. Ad
Chryllosum in Commentario Epistolæ ad Ga-
latas tom. 10. pag. 660. memorie lapsu Mileti
posuisse pro Ephesius. In locis allegatis Chryllosum
loquitur de sermone, quem Paulus habuit
Mileti Act. 20. Audistis vobis & universo gre-
gi &c. 9. 26. dicitur Paulum verba fecisse viti
Mitariorum apostolorum, Miletiorem presbyterum aut
senioribus. Id vero ibi in Annotatis corrigi, dicitur
Ephesiorum senioribus alloquebatur, quos
Miletiorem evocaverat. Verum non videtur, hæc
apud esse correctionem. Nam missi quidem Paulus
Ephesum, ut Epistolis veritatem Mileti: at non
solum allocutus est Epistolis, sed etiam Mileti,
sive versatim, sive plures contrariis adnotat
Mileti quàm Epistolis Mileti enim clara erat ci-
vitas, & caput Jonæ, teste Iuliano lib. 5. cap. 19.
Paulus igitur non minus laqueabat Mileti quàm
Epistolis, ordinemque sermonem non dirigit ad
suis Epistolas, sed ad omnes Asiæ præfatus,
dicitur 9. 18. Vos scitis, a prima die, qua in-
gressus sum in Asiam &c. Mileti igitur non
memorie lapsu posuit Chryllosum, sed quod
omnis Mileti habita esset, ideoque maxime ver-
similiter pars concionis fuisset Mileti. Hæc po-
nit, ut quis temere in citandis sacris Scripturis
ausus Chryllosum, aut relatus non errores
eodem facile attribuat.

434 Attamen nescim totum illum prologum
Chryllosum abundare: tum, quia exceptis illis dem in-
ter, prologus tam apud continetur est, itaque
Monseigneur, ut mihi ipse Chryllosum loqui
videtur: tum quia ante alias Pauli Epistolas si-
milis præfatus est Sulpicius. Quare suspexit, in-
ceptum esse consensum additorem, iussu forte ad
mergiam scriptum, ac deinde in verum infer-
tam. Certe, si loci ille resistatur, qui nihil
præfatus facit ad præfatum, epistolam tenebatur
terre. Accipe, lector, antecedentia & con-
sequenda, ut id perspicuas. Multa solum in hac
urbe passus est Paulus, & Christus in illa appa-
rens ei, dixit: Ne scias; sed loquere: quia
multus est mihi populus in hac civitate. Et
mansit ibi duos annos Videns ergo diabolus
civitatem magnam & populosam, veritatem ac-
cepisse &c. Omnia sequentia sic recte congruunt
antecedentibus.

*Antichie
sua cap.
Antichie
que Ep.
Antichie
ad
Corinth.*

AUCT.
J. S.

§. XXX. Sanctus item Antiochie scribit in Epistolam ad Galatas, ad Ephesios, ad Philippenfes; utramque ad Timotheum, ad Titum, & probabiliter etiam ad Philemonem,

Epistola
Pauli
ad
Galatas
et
ad
Ephesios
et
ad
Philippen-
ses
et
ad
Timotheum
et
ad
Titum
et
ad
Philemonem

PRAETER ISTE S. Pauli Epistolas, quas a Chrysolomo Antiochie expofitos videmus, sex aliae eidem illustratae cunctae, ut & liberum Pfalterium, aut totum aut magis ex parte. Tantae haec & scripturae mase, ut vix facile totum impleretur, si tota Pfalterium expofitis ad variationem nostram pervenisset. Quare illis occupare se potuit Chrysolomus ab anno 393. ad quem error pertinet expofitis vixim priorem Pauli Epistolarum, usque ad finem fere anni 397. quando Constantinopolim transiit videretur. Poteat, inquam, ut occupare se quatuor aut quinque vixim posterius, quibus ducit Antiochiae, praefertim cum & alias subinde Homilias huius evolutae interpretatione integram liberam versimiliter interposuerit, licet illa majori ex parte audierim. Jam vero, quantumvis multum investigaverim, nullo tamen modo reperire potui, quo ordine reliquas Chrysolomus Epistolas expofuerit. Nihil magis mirum, ut expofitis Pfalterium sit postremum Opus Antiochie elaboratum. Quare satis mihi erit, si ostendere poterim, quoniam ad hoc habuimus Antiochie scripta, & in Pauli Epistolis sequor ordinem, quo edita sunt.

Epistola
Pauli
ad
Galatas
et
ad
Ephesios
et
ad
Philippen-
ses
et
ad
Timotheum
et
ad
Titum
et
ad
Philemonem

456 Hic ordinis primis occurrit praefatus Commentarius in Epistolam ad Galatas, impressus tom. 2. pag. 657. Hic Commentarius in Homilias diversus non est, sedque suspicari erri potest, non esse dictum ad populum, sed aut populo praedicatum, aut admodum, ut legitur; cum alia nomen, quo Sordus in novum Testamentum editus, in Homiliis suis diversis. Atamen totum istam Commentarium per partes in ecclesia aut populo praedicatum, aut concinamus more promissionum castrorum, & quidem Antiochie, ubi certe curans est. Etiam in cap. 1. pag. 673. invenio quaestiones, cur Paulus non sit vocatus cum aliis Apostolis, audire non allegatur. Fortassis iustitiam avertis hoc ab initio audire, cur tandem non cum duodecim Apostolis vocaverit. Verum ne ego digressus ab eo, quod magis urget, prolixiorum scilicet sermonum, et caricatum vestram; ne omnia ex me velim dicere, sed ex vobis etiam ipsis inquiratis. Dnum obsecramus, ut vobis poscescat. Quamquam & nos super hac re alius sumus loquuti, cum de mutato Pauli nomine apud vos differretur, causamque redderemus, ob quam Deus prius dictum Saulum, Paulum appellaret. Quia si vobis e memoria exciderent, ex eo libro hac omnia cognoscitis. Haec sunt loca legimus ad populum Antiochiam; non Homilia, quo assignatur, videtur esse prima de Mutatione nominum, dicta Antiochie anno 388. & impressa tom. 3. pag. 98. ubi certe non in illa, quo de Mutatione nominum eidem sequitur.

457 Hoc igitur certum est iudicium, Antiochia scriptum esse Commentarium in Epistolam ad Galatas, ita ut necesse non sit, alia hinc in finem adducere argumenta. Ex eodem loco versimilimum fit, Chrysolomum Epistolam ad Galatas etiam ad alias eorum populo expofisse: eadem enim exponendi methodo puit, qua in ceteris Epistolis: interpretatione vixim immixtos praecipua moralia, et dissertationes contra vicia habitum, et scilicet fuisse in Homiliis. Quare verbum meum suspicari, Commentarium hunc in Homiliis recte fuisse diversum; sed ab editore falsam diversitatem ut minus necessariam. Quidquid sit, in hoc certe Commentario, inquit idem fuisse in Praefatione, Chrysolomus longe accuratius Apostoli dicta explorat & explicat, quam in multis aliis Homiliis & Commentariis. Anonymus non tam egregie relictus, necnon Marcionitis & Manichaeis. Contra Antiocheos multos declamat, qui iudaicis ritibus testabantur &c.

458 Porro in laudatam ad Galatas Epistolam & aliam Homiliam expofitis Chrysolomus ut exponeret nominatum ille Pauli verba Gal. 3. Paulus &c. xi. Cum tamen venisset Cephas & Graecus Petrus) Antiochiam, in faciem ei relictus, quia reprehensibilis (Graecis reprehensibilis) erat. Eandem materiam verbatim Chrysolomus, in Commentario populo breviter. At multum invenio indicium temporis, quo dicta est Homilia illa particulariter, nisi quod fuerit habitus, quando locus ille istius erat in ecclesia. Certum tamen est, Antiochie habitum esse, cum Sordus dicit pag. 364. Sed & in laudem urbis vestrae edam, qui dicuntur. Illa quoque carissimam accepit, illa pugnam: imo vero non pugnam, sed quo videbatur esse pugna, exterius puer quavis utiliter exhibuit. Non enim ita membra nostra servorum amplexibus iuxta se junguntur, ut Apostoli caritatis erat inter se vincula copulati. Haec clare ostendunt, Homiliam esse dictam Antiochie, ubi res contigit.

459 Insinuat etiam opinio Chrysolomi, in tota Homilia multis expofitis ac egregie probam, armum vixim fuisse esse, collata opera iuxta Petrum & Paulum, ut iudicetis vergeretur. Illud miror, cur editor verba Apostoli, de quibus agitur, partim dedit secundum itum Graecum, partim secundum vulgatum editionem Latinam. Etiam cum Graecus habetur reprehensibilis & Petrus, Latine reprehensibilis & Cephas; ipsi Latine dicitur Petrus, & quo reprehensibilis erat, cum Graecus habetur: quia reprehensibilis erat. At intelligere poterat, multo sine culpa esse reprehensibilis; adeoque vixim Graecus fuisse erat exponendo Latine, ac scilicet Chrysolomus materiam. Certe, dum hic sermone, quoniam solus, vocem ex Latina vulgata mutavit, quoniam obscurum Latine auditibus reddidit orationem Chrysolomus, etiam in Commentario Epistola ad Galatas. Ceterum suspicari, laudatam Homiliam a Chrysolomo dictam in praefatis praedicationibus fuisse omni.

460 Epistola ad Ephesios Homiliis viginti & Epistola quatuor Antiochie etiam expofita est, ut vixim & c. deinde Tullientis art. 144. & Nota 113. quoniam illa in sequitur blasphemias in Praefatione tom. 2. a. 148. &c. in Homilia illa sunt impressae. Rati praecipue prius ex Homilia xi. in qua fuit fuit Chrysolomus graviter percutus contra schisma, quo diversis erat ecclesia Antiochie, & de quo jam va-

Epistola
Pauli
ad
Galatas
et
ad
Ephesios
et
ad
Philippen-
ses
et
ad
Timotheum
et
ad
Titum
et
ad
Philemonem

Epistola
Pauli
ad
Galatas
et
ad
Ephesios
et
ad
Philippen-
ses
et
ad
Timotheum
et
ad
Titum
et
ad
Philemonem

Epistola
Pauli
ad
Galatas
et
ad
Ephesios
et
ad
Philippen-
ses
et
ad
Timotheum
et
ad
Titum
et
ad
Philemonem

Epistola
Pauli
ad
Galatas
et
ad
Ephesios
et
ad
Philippen-
ses
et
ad
Timotheum
et
ad
Titum
et
ad
Philemonem

A *ria diximus: Atque unguis assentiri conestare*
Tillemontii, nullius in parit Epistolarum super-
fuisse epistolam, quoniam suspicatur Evagrium anno
395. epistolam, quante ita contra illud scribitur
peracta Sanctus. Contra Epistolam videntur episco-
pos caruisse, quante Chrysothomus illa differat: et
quante, epistolam, et causa, cur tam gravibus verbis
illam causa impetretur. Ideo hac diximus, inquit
pag. 88. hac loquimur, ne illo die liceat vobis di-
cere: Nemo nobis dixit, nemo distinxit, igno-
ramus, nullum existimamus esse peccatum.
Propterea dico & protestor, Ecclesiam scindere
non minus esse malum, quam incidere in haeresim.
Dic mihi, si quis alicui regi subiecit, ad alium
quidem non defecerit, neque le alicui regi dedi-
derit, sed illius acceptum & denarium purporam a
fibula totam demiserit, & in multa fragmenta dis-
rupsit, an minus puniret, quem qui ad alterum
defecerat? Hec satis clare videntur insinua-
re, animum fuisse episcopum illis, qui uelant
ex tempore cum Flaviano episcopo communicare, sed
sub aliquo preteritis aut aliis Epistolam par-
it ecclesiasticis fuisse diffusam.

et quid
 videtur
 eo, p. 88.
 quam Ep-
 istolam
 caruisse
 episcopo.

B *461. Hec etiam colligitur ex iis, quae sub-*
junctis de personis schismaticis additis. Dieis quotquot
adhuc: nam magnus ex parte hoc est delictum
mulierum: abentibus narrare hoc exemplum: eas
terrete. Et pag. 89. Ex iis enim, qui hac faciunt
in Ecclesiam, alii quidem aut numquam accedunt,
aut semel in anno, & tunc temere & quomodo-
cumque. Alii autem frequentius quidem, sed ipsi quoque
temere & leviter differunt, & de nihilo nuga-
ntes. Alii autem, qui videntur serio agere, hi
sum, qui sunt auctores hujus calamitatis... Ea
rei est adulterium... Si hac ergo de nobis vos
suspiciamus (non fuisse videlicet legitime constit-
ti) parati sumus cedere regendi munus, cui vo-
lentis: modo uos sit Ecclesia. Si autem legitime
creati sumus, persequere, ut deponantur, qui se-
des praeter legem ascendunt. Hec insinuat,
plures fuisse doctores Epistolam: idque con-
forme est differis illius differunt: nam post mor-
tem Evagrii duo sunt episcopi Epistolam aliqui
schisma omniauerunt. At auctor ex illis verbis,
Parati sumus cedere regendi munus, colligere de-
bet, Chrysothomum uos fuisse episcopum. Nunc
ita loquitur de se, quia simul cum Flaviano re-
gendi & docendi ecclesiam. Apertissime id dicit pag.
87. his verbis: Non dominamur vellez fidei, o dile-
cti, nec domini more hac imperamus: doctrina
verbi praefecti sumus: non est autem nobis
mandatum magistratus, nec data auctoritas. Con-
siliariorum admodum locum tenemus. Consiliarii
dicit, quae a se procedunt, non necessitan
affertent auctoritati, sed in opus potestate
dimitrit, ut facienda eligat, quae dicta sunt.

com tan-

C *462. Ex his etiam colligitur, quod presbyterum tant*
fuisse Chrysothomum. Eodem versissimissime insin-
uant, episcopo tant peracta fuisse Epistolam;
& consequenter dicta ex esse post mortem Eva-
grii circa annum 393. Hanc epocham satis con-
stat, quod de bellis & calamitatibus referuntur
sul fuisse Hionis de. nam anno 393. census est
Valentinianus imperator, itaque etiam est bellum
gracianum inter Theodosium imperatorem &
Eugenium tyrannum anno 394. finitum, occiso
Eugenio. Barbari quoque anno 391. & 392. con-
tra imperium bella gesserunt, ut refert ipse Til-
lemontius, qui ab illis & terra minus ibi memo-
riat ad annum 397. Homilia illas differendas
fuspiciat. Verum, quidquid sit de uos aut al-
September Tonus IV.

ea ante; audiamus insinuant Chrysothomus etiam
ad aboleendum schisma Antiochenum ex Hemilia
xi. non laudat, in qua pag. 88. ad evaniles fuit
ita loquitur: Nam si nos vis ueluti, ego tibi do
modum, quo abique damno tuo ueluti, imo
vero non abique damno, sed cum minori ialem
damno possis ueluti. Colaphos mihi impinge,
conspice in publico occurrentes & plagas inflige...
Horrebitis hac audiens, horrebitis, si dixeris,
Colaphos mihi impinge: & Dominum tuum discer-
pis, nec horrebitis? Membra Dominidilaceras,
& non contremis? Ecclesia est Domus pater-
nae, unum corpus, & unus spiritus.

D *463. Sed vis me ueluti, ad me uique consilite.*
Cur pro me Christum uelutis? Hoc est extre-
ma infamia. Non per ironiam dico, quod iam di-
stus, neque temere, sed ita ut sentio & iam as-
fectus. Vellem unumquemque eorum, qui vo-
luntatem in nos uelutis sunt animo, & nobis mala
volunt, & propter hunc laum animi dolorem
epistolam infligere, & alio vadunt, nobis in ipse
plagas infligere, & nudatos flagrit eedere, hie
pure live in ipse acculer, & iram in nos immittere
potius, quam ea, quae nunc audent, facere. Si
hoc fieret, nihil esset haminem nihil & nullus
affimationis hac pati. Alioquin autem ego in-
juriam & contumeliam afflicti Deum rogarem, &
vestra peccata dimitteret: non quoniam tantum
habeo fiduciam, sed quoniam qui est affectus in-
juriam, quando rogat pro eo, qui fecit injuriam,
magnam habet fiduciam... Si autem non possum
ego, alios Sanctos querere & rogare, & hoc
efficerent. Nunc autem quem rogabimus, Deo a
nobis affecto contumelia? Miror autem quid
insinuant Sancti eburitatem. Magis etiam mirabilis
sum, quod de uos uelutis. S. Pauli in
eodem habet Opere; sed aliqui in illis alia
insinuant dabimus.

E *464. Transio ad Epistolam ad Philippenses, quoniam*
item Antiochia a Chrysothomum epistolam
credo, licet Monachus non statim sententiam
amplexus sit in Praefatione tem. xi. pag. 128. ubi
dedi Hemilia quidem, in hanc Epistolam
excitata, & praesentem Chrysothomum suam pro-
lixum, ut credatur alia brevis Hemilia. Ratis
sententia mea, quae mihi certa videtur, patitur
in Hemilia 15. pag. 319. ubi Chrysothomus lo-
quitur de aliquo imperatore de uelutis mi-
seris, de uolente uolente, qui erat Theodosius
Magnus, ita persequitur: Alter vero, qui nunc
rerum potitur, nomine, ex quo diademata gestat,
perpetuo uelutis in laboribus, in periculis, in
inlestitis, in meretricibus, in calamitatibus, in
insidiis? Hec optime congruunt Theodosio, qui
singulis fere annis ad bellum praefectus est, pluri-
misque adfuit praefectis, partim contra barbaros
imperium uolentibus, partim contra tyrannos,
Maximianum & Eugenium. Dolores item & cal-
umnias expertus est, dum Gratianum uelutis in-
uolentem, postea Valentinianum II. Italia pulsum,
atque tandem post aliquot uos circumuenit
& uelutis, & cum andros indigne Antioche-
nam ecclesiam, ac postea Tarsum uelutis,
ut miram alia miris. Arcudem uero, cui al-
legas uerba improbabilius attribuit Monachus,
juuenis erat, & per legatos pante tantum bella
gessit, ita ut de eo sit loqui non posset Chrysotho-
mus. Praeterea et ipse Theodosium clare designat.
Nam ubi tacite uos uelutis de alio pante di-
rectus, Valentinianum episcopo successorem, qui Theo-
dosius est, ita insinuat: Eorum uero, qui succel-
le.

Aver.
 J. S.

disputat
 Antioche-
 na con-

Episto-
 la ad Philip-
 penses.

F

AUCT. IUD. IUD. alter quidem (*scilicet Valens*) combullus est... Alios vero, qui tunc rerum potius Cre-
J. S. li. que loquuntur de Theodosio dicunt. Theodosius
mortuus est mensis Januarii anni 395. Quapropter
ecclesiam, Epistolam ad Philippenses episcopiam esse
post predictam ad Ephesios anno 395. est 394.

465 Quod pro sua sententia allegat Monas-
tium, nullum mihi videtur difficultatem habere
contra nostram. At, Chrylolum non affirmare
proferam episcopum in Homilia 9. ubi ille, sequi,
inter sacerdotes & populum iudex sedere vide-
tur. Et ibi pag. 375. dicit: Sed quid agam? Pa-
ter sum. Verum non loquitur ut iudex Chrylolum,
sed contra obsecrationes & desideria populi
se defendat sacerdotes, ut addat praedictum, nullo
se sacerdotem criminibus liberare, si qui excedunt,
sed populi non esse iudicem ferre de sacerdotibus.
Ubi vero se patrem dicit, populum alioquin
non sacerdotem, ut in tota Homilia. Patrem vero
non in hoc tantum Homilia, sed aliis frequenter
se Antiochie vocat Chrylolum, ut summe
populum declaratorem auctor. Audi igitur,
B quod occasione se patrem dicit. Oportebat, inquit,
vos in hac dubitatione scilicet, nullamque
afferre questionis explanationem; sed hanc a vo-
bis poenam exigere pro ea, qua in Scripturis uti-
mitur, negligere. Inde enim omnia huc exi-
stunt. Propterea de aliorum peccatis acerbis in-
quisitores sumus, de nostris autem oecogitamus
quidem, quoniam Scripturas non tenemus, quoniam
in divinis legibus non erudimur. Erat igitur
hanc a vobis poena repemita. Sed quid agam?
Pater sum. Multe etiam ultra, quam oportet,
filii gratificaverunt patres &c.

466 In istamque Epistolam ad Timotheum
Antiochie etiam commentatus est, quantum existima-
mus Monasium. In praeter habet Homilia obli-
vita, in posterius deest. Prima ratio Monas-
tium in Praefatione tom. xi. pag. 346. petitur ex
laudatione monachorum: non ea frequenter fuit in
Homilia Antiochie, non item in Constantiopolita-
nis. Videri potest Homilia 14. in Proterum, in qua
monachi prolixe laudantur, una repetitis viris
invocantur auctoritas, ut ea invisent? Perge ad
Sanctorum tabernacula, inquit pag. 689. quali a
terra in cubum, ita licet ad monasterium sancti
viri confugeret. Media fore pars hujus Ho-
milie de monachis est, utrumque mores egregie de-
scribitur. Tullentius ipsa, velum monachorum
prope Antiochiam tempore Chrylologi degentium
describens art. 6. & 7. frequenter laudat memo-
ratam Homiliam, ita ut tunc non dubitaverit,
quod dicta sit Antiochia. At hujus iudicii obli-
tus videtur, quando art. 144. Savinio utrumque
acquiescit, hoc Homilia Constantiopolim amanda-
re, ob rationem inferius referendam, ipsique
Tullentio non probatur. Aliud argumentum in-
de mutuatur, ut Monasium, quod licet in
his concionibus de episcoporum officio passim
agitur, quia Paulus Timotheum episcopi munere
fungentem alioquin, quid exercere episcopus,
quid vitare debet, perpetuo decantet; nihil ta-
men iocundum Chrylolum, nihil in tanto concio-
nium decuria vel carpeim tangit, quo possimus
vel suspicari, illum tuos episcopum fuisse. Quod
tamen in illis Commentariis, ubi par oculo non
habebatur, saepe fecit.

467 Hic rursus ad primum fere totam E-
pistolam pertinet: neque enim in Homilia ad
secundam de monachis agitur aut de officio epi-
scopi. Atamen dubitare neque, qui post expo-

sitionem primum, statim ad secundam pertransit. Sna. D
de hoc brevissima praefatio, ubi quare, cur secun-
dam ad Timotheum Epistolam scripsit Paulus,
& de priore sit mentio, ut etiam de priore Epi-
stola significavit. Nimirum necesse non erat multa
praefari, quia spectanti ad Timotheum decurrit in
praefatione ad primum. Porro & alia ratio me mo-
vet, cur prius Antiochie quam Constantiopolim a-
ntiochie praefationis auctor hanc facile exponi po-
tuisse, non desitisse tempus sufficiens, cum perperam
ibi cautionaretur Chrylolum; & Constantiopolim
vero multis aliis argutis occupata erat Sanctus, ut
potebat per decuriam, ubi recessimus gressu San-
cti Constantiopolitana.

468 Epistolam ad Timotheum item Antiochia Ho-
milis seu expostio Chrylolum, ut affertur
Tullentius art. 144. & Monasium in Prae-
fatione sua tom. xi. pag. 328. ubi hanc dicit
Homilia. Res lata est in Homilia 3. pag. 746.
ubi adhaerens superfluitas Iudeorum & Grae-
corum ritibus perstrinxit haec verba: Quid de
iis dixeris, qui una cum illis (Judeis) jejuniat, E
qui Sabbata servant; de iis, qui ad consecrata
illa loca pergunt, in Daphne, inquam, etque
in speluncam Matronae dictam, in locum illum
Cilicia, Saturoi appellatum? Haec Antiochia dicit
poterat, ubi iudei frequentes perstrinxit,
& cuius suburbium erat Daphne: et Constanti-
opolim ea non dixisset, cum loca nominata longe
avis intervallum ab ea urbe distarent. Scrupulum
tamen mover Monasium an Homilia 1. pag.
735. Defendit ibi Chrylolum an episcopum, in-
numeris dicitur expostio, atque in utrumque
verbum: Sic est qui ex subditis talis sit, atque ex
criminatioibus hostiis labores nobis macro-
etque intulerit, ulcisci non audemus: id enim
a patre animo procul est; sed necesse est mo-
lestiam ferre, donec ille ad sanam mentem re-
ducatur. Videtur ibi episcopum adnumerare se
Chrylolum. At ante & post multa habet, ubi
de solo loquitur episcopo. Loquitur igitur de se
quoque, non quia episcopus erat; sed quia istum
expostio erat obsecrationibus, utrumque praedixit
auctor patrem, ut missi nullo. Quare modus illa
loquendi non sinit rem dubiam, certumque est ex
allata argumentis, Antiochia composita esse pra-
dictas Homilia.

469 Magis obscurum est, quo loco Chrylo-
Rimus Homilia illas tres composuit, quia ha-
bentur in Epistolam ad Philimonem apud Mono-
stium tom. xi. pag. 774. Dilectus sane est
maxime hujus Epistola expostio. At sate-
latus edior, nullam sibi accurre loci aut tem-
poris notam. Ego vero vel doctrina decessa ma-
gis credo, Antiochie expostio esse normantem
Epistolam, cum quia in Operibus Constantiopo-
litans saepe aliquid infunditur de episcopali digni-
tate aut de aula imperatoria, ita quia tempus
sanctus videtur inveniri Antiochie quam Constan-
tiopolim. At leve haec sunt rationes, ideoque res
valde incerta. Sanctius in Notis ad Chrylolum
pag. 225. laudat Photius verba, dicens in
Commentariis Chrylolum in Epistola 5. Pauli
est, qui exteris accuratioribus fuit, esse Antiochie
composita; minus vero diligenter elucidat esse,
qui exarati sunt Constantiopolim. Hoc autem cri-
terio usus Savinius est, quando non invenit argu-
menta contraria, & sic Homilia in Epistola ad
Ephesios, ad Philippenses, utrumque ad Timo-
theum, & ad Philimonem annoverat Constanti-

A neapolitanis. Verum illud errorum adeo mihi incertum & fallax apparet, ut prorsus ab eo abstinendum conferam. Cum enim Ptoleus nullius edisat, quoniam ex Epistolis S. Pauli sint praeteritis magis accurate elucidata, scire non possumus, an iudicium Serenus cum Ptoleio iudicio dicto de rebus confentiat.

B 470 Merito enim dubitamus, an Ptoleus ipse, ut patet plus quam quatuor seculis Chryllostomum posterior, recte avertit distinguere inter Opera ipsius Antiocheni & Constantinopolitani. Ratio Ptoleii est, quod Chryllostomus in episcopatu plures habuerit occupationes, ideoque minus aut ad medicandum, quae exponeret. Verum repenti facile potest, Sautium Constantinopoli idem non adeo frequenter mentionem esse quàm Antiochia, ubi in Quadragesima singulis diebus ad concionem dicebat, & subinde etiam extra Quadragesimam saepius in hebdomada. Contra Constantinopoli nunquam videntur quotidianas habuisse conciones; sed semel aut bis in hebdomada dicebat ad populum, quoniam minus distrahitis suis externis negotiis; denique vix multo rarius concionatus est, ut suis locis videbitur. Inque non facile admittam, Chryllostomum Constantinopoli passim minus paratum ad dicendum accessisse, quàm Antiochia: ac Ptoleii errorum, quod fallere in multis dudum observavit Tollemontius art. 124. ubi & Montfauconius laetis variis, praesens iuvale casibus. Ceterum quatuor reliquis S. Pauli Epistolis, de quibus eundem meminit, Constantinopoli a Chryllostomo expasit esse suis locis ostendam.

§. XXXI. Interpretatio Psalmorum, non tota ad nos ducta, item Antiochia conscripta & ad populum dicta, annis verissimiliter posterioribus.

I Nter Scripta Antiocheni S. Joannis Chryllostomi numeranda etiam videntur *Expositio Psalmorum*, ab antiquis aequae ac venteris mirae laudata, cujus partem edidit Montfauconius tom. 3. non totam Psalmorum Expositionem eundem habemus editam, quae potius major aut perdita est, aut lateo in involutis. Verbo Suida, *Expositio Psalmorum elegantioribus Chryllostomi Operibus adnumeratur*, dedit num. 431. Ptoleus ead. 174. agit de Hamiliis Chryllostomi in Graecum, variorumque Sautii Opera inter se comparat, eumque locum adducit Montfauconius in Praefatione in Psalmos §. 4. At nostro loco verba Graeca accurata expressit Juss. Lottius. Haec de causa dabo versionem Montfauconius tom. 13. pag. 378. ubi Ptoleus, eandem deum Lottius, ita habet: Tanto rament inferior est dictio (Chryllostomi in Graecum) in humile loquendi genus delapsa, stylo Homiliarum in Aetha, quanto illa a Commentariis in Apostolum & in Psalmos superantur. Ubique enim in Operibus suis puritate, splendore, sagacitate cum suavitate conjuncta, atque artificioso usus est, ut uno verbo loqueretur, dictione, constructione, methodo, sententiis, ac reliquo apparate, has Expositiones mirae exornavit.

Septembris Tomus IV.

473 Haec de vocis sunt dicuntur. At de O. AUCT. J. S. malis laudibus laudat, 474 perire in Psalmos nominatum deinde sic loquitur: Commentarios autem in Psalmos quondam fecerit, scitu difficile est; nisi quia fortasse dixeris, vim & praestantiam lectionis miraris, ipsum ponis in oculo degenem, quam in publicis vellentem negotiis, haec emulasse. Si qua tuem dicta, quae vel interpretaciones, vel profundiores speculationes egeret, non ita diligenter a seo expulsi faceret, nihil mirum. Namque quidem, quae auditorum capiti accommodata erant, vel quae ad eorum salutem & utilitatem pertinebant, nunquam praetermissi. Quamobrem mirari subit beatissimum illum Virum, quod semper in omnibus suis hunc sibi scopum proponeret, auditorum nempe utilitatem; cetera autem vel non curaret, vel levissime attingeret. Sed & auditorum utilitati solum advigilans, illud contempsit, ita ut alicui, ipsum vel sentis quoddam ignorasse, vel ad profundiores quendam penetrare recusasse, vel id genus alia praeterisse, videri posset. Sensus Ptoleii est, Sautium negasse ad auditorum utilitatem, quod aliqui posset suspicari, ipsum aliquam ignorantiam ad praetermissi. Montfauconius in Praefatione §. 4. non dubitat dicere, in Operibus Chryllostomi nihil praestantius, nihil ad mores instituendos aptius esse *Psalmorum Expositionibus*. Et non ipsum num. 2. Haec vulgata fuit omnium opinio, has (*Expositiones*) inter praestantissima illius Opera censeri. Id ipsum potius exultantur sunt, quotquot exploraverim, quotquot attente legent. Nam hic, omni superbia resecta, inventionis ipsius sancti Doctoris specimina passim reperies. Ea vero in re ceteris omnibus ceterioribus, quotquot vel fieri vel profani fuerant, antecellereprehenditur, ut argumentum omni ex parte, singulari quodam inextinguibile modo convertat, sic apertamen, sic genuino, & ad rem, quae de agitur, accommodato, ut nihil super. Ad disciplinam item morum hi Commentarii apprimè idonei sunt, nullum ethicae stricatum hic non tractatum invenias: occasioneque sumpta ex Psalmorum argumentis, omne genus virtutum hic commendatur, vicia nonis exagitantur. Exemplis semper illique frequentibus, & ad rem, quae tractatur, aptis, modis fugiendum peccatum, modis amplectendum virtutem esse iudetur. Haec sunt Montfauconius de praestantia Operis.

473 Idem observet §. 1. tanta molis Operis esse, ut duos tomos bene spiritus implere debuisset, si integram ad nos pervenisset. Verum vix tertia pars Operis ad nostrum nostrum pervenit, viginti quinque & octo Psalmorum expasit, atque obfusa longissimorum Psalmorum Commentarii. Autem prae expositionem Psalmorum illarum quinque & octo, qui ibi laetis enumerantur inveniunt atque integre expasit, Sautius etiam aliquot habet Homiliis, videlicet in Psalmum 3. cujus titulum exponit, (sed de hoc aliqui dubitant, an sit Chryllostomi: ut principium Psalmi 41. de quo agi num. 389. & dicit Constantinopoli dictas in illud Psalmi 48. Ne timaris, cum dixeris factus fuerit homo. Hic autem ad paginam Montfauconius pag. 335. dictam in Sabbato hebdomadae Sautius, sicut in periculis Passiois, in illud praecipue. Lauda anima mea Dominum Psalm. 145. Clarum non est, quae eam em loco illa fuerit dicta; ac Chryllostomo plana digna, &

Ti 3 pro.

AUCT. **J. S.** *probabilis solum Antiochia habita, quia num. 6. memorantur monachi in monibus degentes. Alium quoque breviter ibi subiungit adior pag. 335. in Psalmum 50. sed ut dubium, & mirum, cum videtur Hyla differre a genuinis Chrylthomi Hamilis: multo enim brevius multa eligamus & attingamus in Hamilia illa, quam sciam Chrylthomam tractare materiam sibi propriam. Deu etiam Monasterium pag. 539. brevis promissum in librum Psalmorum; sed illud Chrylthomam obijciat, proinde multa alia in Psalmis curata, que non in spurcia subtilis.*

474 Porro dubitari possit, an Chrylthomam veritas omnes Psalmos expofuerit. Etiam non tantum hoc tempore pars major desideratur; sed non Poeticus plura habuisse videtur Chrylthomi scripta in Psalmos, quam nos modo habemus, & non & potenter habuit, ut colligitur ex ipsius verbis apud Monasterium in Praefatione §. 6. Ex illius tamen Monasterium ibidem, totum Psalmorum a sancto Desiderio Commentarii illustratum esse, etiamque sententio, saltem ut probabiliter, sequendum existimo. Primum argumentum defumum leuatur etiam ut videtur Psalmorum, quarum habemus Commentarios. Etiam utrum consequatur Psalmorum expofitum ad nos pervenit, & quarto videtur usque ad duodecimum item expofitum; deinde eorum septem habemus continuos Commentarios elucidatos a quadregesimo usque ad quadregesimum nonum. Tertia series incipit a centesimo octavo, pergit usque ad centesimum decimum septimum. Quarto demum, amissa Psalmo 118. annuum longissimo, reliquorum continuum usque ad finem habemus expofitionem. Sic igitur in partes distrahitis Expofitionem in Psalmos ad nos advenit, aut Monasterium, ita ut latius singula multos Psalmos habuerit. Hiocum jam eo pocius, siquidem nullum aliud addit ad rem probandum argumentum, totum Psalmorum librum a Chrylthomo explanationibus illustratum: nam si delectu habito hos explanationes, alios praetermittere voluisset, illa serie Psalmorum consequenter positurum non haberetur, sed alium hinc, alium inde, supplesset explanationem. Verisimilis admodum apparet hoc conjectura, praefertim cum eorum posterorum Psalmorum habemus Expofitiones: neque enim

C iocuositas, Chrylthomam unquam posterorum altius libri fieri partem suscepisse explanationem, praetermissa parte prioris: neque illi in his Commentariis insignat Sautis, aliquem sciam Psalmos expofitionum se, alios vero se praetermittere aut praetermissura.

475 Verisimile igitur est, Commentarios Psalmorum per partes fuisse editos, & in variis voluminibus; ut hisse vero partibus alios ad nos pervenisse, alios latere non esse deperditos. Nam plura Chrylthomam in Psalmos edidisse, quam modo habemus, ipse quoque est testis, in Commentario Psalmi 149. pag. 427. offert initium Psalmi 61. Deu Deus meus, ad ta de luce vigilo, obiterque in illa praefata ad praefatum suum exponens, non adijungi hoc verbum: Sed non eo, qui est pra maximis, relicto, alium obiter introducimus, transmissio audire ad ea, que de illo dicta sunt, ad ea, que sunt nobis proposita, accedamus. Expofitionem igitur Psalmum 61. illa quoque Expofitione factum esse patet. Quare cum est, hoc Expofitionem videtur esse per partem, & cum tamen partes nobis transmissae. Illis argumentis

illud ex Photio addit Monasterium, ubi illi videtur dicere, se accepisse fragmentum Chrylthomi, interpretantur Psalmum 50. de locis quibus ministrat. Verumtamen vera apparet hoc Photii obijciat, etiam pro sua Psalteria: Unda auctoritatem licet, etiam non non loqueremur, divinum tamen illum Virum ipsum interpretatum esse. Haec ille quidem de suo Psalmorum libro non dicit: at de suo Psalterio verum esse missum, cum ad rationes jam allegatas, tum quia videmus Antiochia id praefato potuisse Sautis: nam ibidem huius scripsit, & ad eundem debet esse Commentarius, modo ostendit discipulus.

476 Tillemonius Nota 107. dubitante discipulo de loco, ubi compofitus est Psalmorum expofitio, magis tamen suspensum in eam partem, in Oportet illud Antiochia adhibere. Haec autem sententiam completitur, & confirmat Monasterium in Praefatione §. 1. Sane non videtur, has de re merito dubitari posse. Primum in Psalmum 110. pag. 271. sic loquitur sanctus Deus: Multa autem videri possunt & privatum, & in domo, & in civitatibus facta miracula. Sedque lumen generis, & omnibus manifestis & cognita, & que sunt in unaquaque generatione, videmus. Quos Juliano imperator, qui omnes impietate superavit, dum oppugnaretur Ecclesia, facta sunt: quos Maximiano? quos ante istos imperatores? Sed si vulgi ex etiam, qui in nostris generationibus evenierunt, namque crucis reposita in vestimentis impressa, Apollinis templum fulminis deiecit, sancti martyrii Babilon, qui in Daphna erat, translatio, & apertis adversus demonem victoria, quosiora imperatoris pecunia inopinata morti, & admirabilis ipsius imperatoris cadet, ipsius, inquit, Juliani, qui omnes impietate vicerat, & evenculi illius incertis, varium fortis, aliaque innumerebilia: famae, fecit & flibitas, aequum pueris, que vas cum eo civitatem invellit, & alia ubique innumera. Ea quod, qui in Palaestina tunc evenerunt, cognovimus. Quando enim illud templum, divinis tentans dirutum, rursum adificas volebat Iudei (sub Iuliano,) ignis, qui e fundamentis exulit, omnes abegit, & id testatur opus, quod manifestum imperitum.

477 Haec omnia Antiochia, ubi pars magna contigerat, notissima erant, non ita Constantinopoli, ubi Daphnem, Apollinis ibi templum, S. Babilon, ejusque translationem plerique verisimiliter non noverant; ac certa nimis noverant, quod Julianus, ejus quosior, & ipsius avunculo, nem Julianus dicto, contigerat. Ea Antiochea narraverat variis vicibus Chrylthomam, videlicet in libro de S. Babilon tom. 2. pag. 360. & seqq. in Hamilia 4. de Landibus S. Pauli tom. 2. pag. 494. omnia enim fere profectur, ac nominatim daturam obtem ita refert: Post quoque ipsius regis (Juliani) avunculo, qui profano ista gesta consecrata Deo vasa temeraverat, verbum exultu interit. Praeposuit quoque regis aratri aratorem, quam Ecclesia inulceret, injuriam modius reposita diruptus est. Tunc etiam regionis nostrae fontes, qui prius flumina ipsa caru inaudientem vincebant, subito in se reticendo fegerunt, nequaquam hoc ante perisse, nisi postquam loca illa rex sacrificiis ac victimis impugnavit. Adhuc alia, que ibidem legi possunt: nam etiam illi ex jam allegatis, Chrylthomam ut iam breviter non disturum fuisse ad Constantinopolitanam populum

Probabilis
est, antea
Tillemonius
autem re-
positus

Photius
fuisse de-
bitum ex-
positus

ex Juliano
in Psalterio
non igitur
dicitur

verisimile
est aliquos
Psalmos
non fuisse

A item, cui plerique erant ignoti; idemque dicendum esse, ipsum in Expositione Psalmi 100 loqui ad Antiochenos.

Idem in
Epistola
ad Antiochenos
scribitur.

B *Alia argumentum subijci Montfauconii* hic vixit conuenit: Nullum unquam tantum Opus emisit Chryllostomus; Opus, inquam, magno labore coëctum, quod vix posset duobus amplius voluminibus comprehendere, siquidem integrum ad nostram usque aetatem pervenisset. Quomodo autem posui Constan- iopolit tantum etiam censuram, ubi præter solitam concionandi officium, ... præter episcopales illas curas in præcipua illa & populosissima totius Orientis diocesi, cui reprobæ sanctus Antistes assiduus & insatigabili studio advigilabat; aliis etiam nique gravissimis ex transforis accidentibus negotiis potest obrutus erat. Ex quomodo porro sit lex totum ipso inter tot tumultus atque curas hos tam amplios Commentarios, exploratis etiam veterem interpretationibus adornare? Hoc argumentum nullum nisi relinquit dubitationem, modo aliam addamus observationem. Eorum patuit quidem fuisse Chryllostomum illo tempore, quæ fuit Constan- iopolis, eam omnibus curis officii episcopali conjungere Commentarios in Psalmos, etque ibidem persicere, si alias Scripturas ibidem interpretari non esset aggressus. Verum expostui tibi Alia Apostolorum & quatuor S. Pauli Epistolæ, ut suis locis ostendat. Homilia autem in hoc libro dicitur, si conjungatur cum aliis fuisse istam assidue, ut impleretur omnis episcopatus officium, ut non relinquendum sit ipsam vocem concionandi illi, quæ in Psalmis habuit. Nam hæc, necessarium, dicitur fuisse: ut debita, in multis plures quam decimas Constan- iopolis nunquam habuerit; namque assignata præfata, ut nulliis vacatibus suis fuisse vacuum, ut ut nec istam esse fuisse exponendum Psalmum.

C *Alia* Talmannus Non 170. dicitur, in Psalmorum Expositionem ad Antiochenos dicitur Chryllostomus, in tamquam præpararet opinionem, ut suscipiatur scripta tantum commendat, ut ad nos quoque legi posset. At consilium illam improbatem egregie refellit Montfauconius §. 2. ubi multos adducit locos, qui loquentem ad populum & non solum sermone ostendunt Chryllostomum. Itaque, ut præstatum sit in ve satis demonstrat, eo lessem remitto, & pones a multis hoc trans- fere. Expositionem Psalmi 7. sic dicitur pag. 49. Operetur quidem Scripturam & historiarum adeo accuratam habere cognitionem, ut longiora ad earum doctrinam oratione non egeremus. Sed quoniam alii quidem in rebus secularibus occupati, alii vero scriptis sociis deditores, ea non audierunt, necesse est paulo longiori mi oratione, Psalmi argumentum explicantes: sed attendite diligenter. Quid longior oratio, nisi loquentem designat? Quid illud Nos audierunt, & Attendite, nisi audientes? Quod tamen concitus nisi concionem? Ad Psalmum 45. pag. 146. sic reperit vocem Audite. Psalmum 44. expostui, ita loqui incipit pag. 160. Vellem nunc videret omnes Judæos & Gentiles, & hoc libro a Judæis accepto Psalmum ita legere. Hæc sunt scribentis non sunt, sed concionem alloquens, utrumque Psalmorum eodem ostendat. Item igitur in verbis hic sequentibus, quibus talis, cur Judæi & Gentiles concilio adire vellet, non subjunguntur Sed sine adiectione, sive non, non nostro officio fungamur, & aggrediamur interpretationem.

Alia item turrim loquitur tu verbis Sauli ad

Psalmum 49. pag. 118. Sed et, quid, quæ Auct. dicunt, antiodite Or. Responsum Psalmum 109. pag. 249. Moxem nam exorta, archa sibi sint auct. Iudeos primum studium. Psalmum 137. Confitebor tibi Domine Or. pag. 405. sic expone incipit: De hoc apud vos sapie differat. Quocirca eo prætermisso, venient ad id, quod est proximum. Quid dicitur dicit potest, ut sustineamus loquentem? Eorum si Commentarius solum scripsisset, non eis scripsisset solum, apud quos sapie differat, sed omnibus legere valentibus. Loquentem similiter indicunt verba dicit num. 475. in Psalmum 140. Or. respice num. 476. in Psalmum 110. Minus igitur sententia alia, quæ offerri possunt ad ostendendum, auct. Psalmorum Expositionis pro concione fuisse dicit. Atque scripsit Talmannus breviter commentum. Objicit hæc verba in Psalmum 47. pag. 306. Itaque significavit Hebræus per dictionem, quam vultis causa adiectionis in lectione concionæ: hæc erudit legentibus potius scribi, quam dici audientibus. At contrarium est verum. Nam dicit, se vocem Hebræicam adiectione in lectione concionæ, id est, quando concionem exponendam prælegebat, prout solum videri potest pag. 199. Præterea, Hebræicam vocem se adiectione non dicit in gratiam lectionis, sed præfatus alloquens, dicit, in gratiam vestram, igitur 249. Hæc itaque sunt populum alloquens, non scribens. Altera objicit est, quod aliquos Psalmorum Expositionem breviter sit, quam ut integrum solum Hebræicam: aliorum vero non longo, ut ante vixit dici non poterit. Vera hæc sunt: sed nullam habent difficultatem: non parat facile, Psalmos brevis expositionem, aliam quam ut illam parum explicare; longiorum vero quæ paratior parum, non fuit in exponendis reliquis fuisse Scripturam libram.

Alia Rostus ostendit v. quæ fere semper in Psalmis scripsit & dicitur Chryllostomus. Montfauconius §. 3. considerata hujus Operis amplitudine, in tam ducitur consilium, ut suspicetur scriptum fuisse tempore concionum, antequam auct. 386. posthæc erat ordinatus, & concionandi manus suscepit. Rationem hujus consilii re exprimit huius verbi: Magni quæ oia Opus fuit auturnique laboris. Oia autem parum habuit Chryllostomus ab eo tempore, quo capis concionari, perque antiododecim concionarius § est: & nunquam ab hoc officio deficiit; super etiam cum morbis confiditatus. Hæc labor ut vix admittat, sed alius præfatus conclusionem formale. Per auct. fere duodecim Antiochia concionatus est Chryllostomus. Necesso igitur est, ut memoriam populi prædicandum anni fere duodecim etiam præpararetur. Parum tam illotempore oia habuit ad alia agenda, multum ad similitudinem concionandas, & præparando, quæ dicitur ad concionem. Porro enumeratione Operum Chryllostomi non potui implere nisi anni circiter novem, & ut hoc quidem ita, ut subinde spaciis non relinquatur vacuum, vel quæ Sanctus subinde agnoscit, vel quæ non pauca in Homiliis singulis ostendit. Itaque ut autem fere duodecim conciones habuerim, Expositionem Psalmorum reliquis operis adungere: non illi dicit facile & fuisse tres annos respondere potuit.

Alia dicitur, huius studio, brevis exemplum solum coram Antiochia prædicandis. Auct. in quo est. 386. aliqua ex huius & ex principio Concionum ex fuisse.

Alia Rostus ostendit v. quæ fere semper in Psalmis scripsit & dicitur Chryllostomus. Montfauconius §. 3. considerata hujus Operis amplitudine, in tam ducitur consilium, ut suspicetur scriptum fuisse tempore concionum, antequam auct. 386. posthæc erat ordinatus, & concionandi manus suscepit. Rationem hujus consilii re exprimit huius verbi: Magni quæ oia Opus fuit auturnique laboris. Oia autem parum habuit Chryllostomus ab eo tempore, quo capis concionari, perque antiododecim concionarius § est: & nunquam ab hoc officio deficiit; super etiam cum morbis confiditatus. Hæc labor ut vix admittat, sed alius præfatus conclusionem formale. Per auct. fere duodecim Antiochia concionatus est Chryllostomus. Necesso igitur est, ut memoriam populi prædicandum anni fere duodecim etiam præpararetur. Parum tam illotempore oia habuit ad alia agenda, multum ad similitudinem concionandas, & præparando, quæ dicitur ad concionem. Porro enumeratione Operum Chryllostomi non potui implere nisi anni circiter novem, & ut hoc quidem ita, ut subinde spaciis non relinquatur vacuum, vel quæ Sanctus subinde agnoscit, vel quæ non pauca in Homiliis singulis ostendit. Itaque ut autem fere duodecim conciones habuerim, Expositionem Psalmorum reliquis operis adungere: non illi dicit facile & fuisse tres annos respondere potuit.

Alia dicitur, huius studio, brevis exemplum solum coram Antiochia prædicandis. Auct. in quo est. 386. aliqua ex huius & ex principio Concionum ex fuisse.

Alia Rostus ostendit v. quæ fere semper in Psalmis scripsit & dicitur Chryllostomus. Montfauconius §. 3. considerata hujus Operis amplitudine, in tam ducitur consilium, ut suspicetur scriptum fuisse tempore concionum, antequam auct. 386. posthæc erat ordinatus, & concionandi manus suscepit. Rationem hujus consilii re exprimit huius verbi: Magni quæ oia Opus fuit auturnique laboris. Oia autem parum habuit Chryllostomus ab eo tempore, quo capis concionari, perque antiododecim concionarius § est: & nunquam ab hoc officio deficiit; super etiam cum morbis confiditatus. Hæc labor ut vix admittat, sed alius præfatus conclusionem formale. Per auct. fere duodecim Antiochia concionatus est Chryllostomus. Necesso igitur est, ut memoriam populi prædicandum anni fere duodecim etiam præpararetur. Parum tam illotempore oia habuit ad alia agenda, multum ad similitudinem concionandas, & præparando, quæ dicitur ad concionem. Porro enumeratione Operum Chryllostomi non potui implere nisi anni circiter novem, & ut hoc quidem ita, ut subinde spaciis non relinquatur vacuum, vel quæ Sanctus subinde agnoscit, vel quæ non pauca in Homiliis singulis ostendit. Itaque ut autem fere duodecim conciones habuerim, Expositionem Psalmorum reliquis operis adungere: non illi dicit facile & fuisse tres annos respondere potuit.

Alia dicitur, huius studio, brevis exemplum solum coram Antiochia prædicandis. Auct. in quo est. 386. aliqua ex huius & ex principio Concionum ex fuisse.

Alia Rostus ostendit v. quæ fere semper in Psalmis scripsit & dicitur Chryllostomus. Montfauconius §. 3. considerata hujus Operis amplitudine, in tam ducitur consilium, ut suspicetur scriptum fuisse tempore concionum, antequam auct. 386. posthæc erat ordinatus, & concionandi manus suscepit. Rationem hujus consilii re exprimit huius verbi: Magni quæ oia Opus fuit auturnique laboris. Oia autem parum habuit Chryllostomus ab eo tempore, quo capis concionari, perque antiododecim concionarius § est: & nunquam ab hoc officio deficiit; super etiam cum morbis confiditatus. Hæc labor ut vix admittat, sed alius præfatus conclusionem formale. Per auct. fere duodecim Antiochia concionatus est Chryllostomus. Necesso igitur est, ut memoriam populi prædicandum anni fere duodecim etiam præpararetur. Parum tam illotempore oia habuit ad alia agenda, multum ad similitudinem concionandas, & præparando, quæ dicitur ad concionem. Porro enumeratione Operum Chryllostomi non potui implere nisi anni circiter novem, & ut hoc quidem ita, ut subinde spaciis non relinquatur vacuum, vel quæ Sanctus subinde agnoscit, vel quæ non pauca in Homiliis singulis ostendit. Itaque ut autem fere duodecim conciones habuerim, Expositionem Psalmorum reliquis operis adungere: non illi dicit facile & fuisse tres annos respondere potuit.

AUCT. *psalvii, alioque plures habuit Homilias paritales. Anno 387. de rebus moralibus & omnia Antiochia iussu danti, in Quadragesima Paschali occasione seditionis Antiochensibus habuit, post Pascha quatuor ab nominatione de Anno & Davidis sermones habuit, deinde etiam contra Iudeos disputavit. Anno 388. in Quadragesima Genesim exponere cepit, interruptaque multis aliis Homiliis Genesim expositionem finivit eodem anno. Secuta videtur interpretatio Evangelii Joannis, cui forte assignamus annum 389. quemadmodum Homilias in Matthaeum tribuimus annum 390. Neque vero dicat, singula Evangelia uno anno explicari non posse, vident Homilias in Genesim eum intermediis, quae numero superant Homilias in Matthaeum aut in Joannem, esse circiter mensium spatium distare. Atque credimus, Expositionem Matthaei praecedisse esse usque ad medium, ita etiam usque ad finem anni 391. vel sic temporis abundantia fuerit Chrysostomo ad interpretationem Psalmorum praeparandam & dicendam. Nam superavit sex anni, quae dividere possumus ita, ut quae tredecim attribuimus ducentis fere Homiliis, quae (si Commentarium in Epistolam ad Galatas dividimus) duae in decem ante recedant Pauli Epistolae; aliae fere tres capituli in Psalmorum datas credamus. Haec utrumque impleremus duodecim Antiochensium praedicationis anni. Neque illis anni tam erant pleni, ut aliquot Homiliae superaret, quae cunctis anni enumeranda, facile addita non possint.*

*psalvii
et. anno
Psalmi
fere cap.
(8.)*

B *437. Ceterum, si de temporis incerta & finitae Psalmorum Expositionis conjecturam facere licet, atque observationem num. 427. de tempore stylo Chrysostomi a saeculo nostro semper magis magisque recedunt & ad styli veteris interpretis paulatim accedunt; necesse est, dicimus, interpretationem Psalmorum inter ultima Opera Antiochensia habendam, significandam non modo post expositionem Joannis & Matthaei Evangelia, sed etiam post decem S. Pauli Epistolas Antiochensibus elucidatas. Hoc pacto incerti patens anno 394. aut 395. & perfici anno 397. qui postremus est praedicationis Antiochensium. Assignamus temporis optime congruis quatuor Chrysostomi de infidelitate Barbarorum, de quibus in Psalmum 119. pag. 331. ut loquitur: Hic autem mihi videtur (David in Psalmis) subindicare Barbaros. Et ideo alios quoque interpretes hoc significans dicitur: „Libera animam a meram labio mendaci.“ Talia enim sunt verba, tales dolores, & tales insidiae, plena omnia fraude & maximo ictere. Ita, inquam, merito de Genesi loqui poterat Chrysostomus anno 396. aut 397. Nam Genesim frequenter vidit patrem doctrinae Theodisii Magni. At, eo desinente, Alvarius Galbarum rex, qui postea Romanus cretus, anno 395. & 396. Thraciam, Moediam, Thessaliam & Graeciam invase depergitur.*

§. XXXII. Ultimum Opus Antiochenum verissimiliter est Expositio Isaiae usque ad medium caput 8. quae ad populum dicta videtur.

Quandoquidem constat, Chrysostomum nihil tale cognovisse Antiochie discipulis, aut vi patris & deo inde abduci esse; dubitare viri possumus, quia egregius Interpres Opus aliquod abrupte coeclis sit, illudque aut imperfectum

*psalvii
et. anno
Psalmi
fere cap.
(8.)*

relinquere, aut perficere Constantiensi. Haec de D. causa credere aequum, Expositionem Psalmorum, quae tota Antiochia noviter perfecta, cunctis esse commendatam Antiochenis Chrysostomi, sed aliter libri sacri scripturae interpretationem, ablatam Psalmi, ab eodem superscriptam evanescit, & discessu inopina abruptum. Tali mihi sane apparuit sanctissima Paschalis Ista Prophetia, quae imperfecta mansit, perditaque est solum usque ad medium fere caput ultimum. Ipsa Operis imperfecta in hoc conjecturam praecipue ut velle, eam sic intelligimus, aut non fuerit perfectum, videlicet quae Chrysostomus non potuit amplius dicere ad Antiochinos, quae a sacrosanctis Scripturae libris paulatim praedicationes ad obscuras; nec existimabat, expedire, ut ad Constantinopolitanos ab istis auctis tantum in sacros libros Homilias, necnon ut ordinem ab obscurioribus. Altera ratio patitur in stylo, qui morum fere interpretem refert, ita ut Tullianus art. 33. vult, Commentarium esse scriptum legentibus, & omnium dictum ad populum.

435. Montfauconius quoque tom. 6. ubi hoc Opus imperfectum in Ilyam vidit, in Praefatione §. 1. Tullianus asseruit, multum tamen indigne dubitationem. Labet aliquae ipsius verba haec transferre. Hic Commentarius, inquit, non modo inter ysaia, sed etiam inter praestantissima computandus, & styli species, & orandi genus, & ethicae praecipue & morum institutionem. Quirur primo, non hac umquam concionando dixerit Chrysostomus, ac vero sibi tantum scripserit, atque in scrinio servavit. Et nos respondet: Primum quoniam, num videlicet hac praeterea populo concionando protulerit, solvere, non ita facile est. Certe non paucis in locis populum alloqui videtur, id quod animadvertere est per totum saeculorum caput, & interitio quae capite. Tum affert duos locos, qui id alere non videntur, subditque: Alia bene multa occurrunt in hoc Commentario; quae concionantem Chrysostomum exhibere videntur.

436. Vix tamen poterimus hac, ut hodie & nunc, in cuncto populi dicta umquam fuisse: aulum eorum in toto Commentario proaequum comparat, qualis soles adhibere Chrysostomus, orationis faciendae & ornandae auctor locupletissimus; oculus epilogus, nulla in fine moralis exhortatio, Christi vel Trinitatis laude terminata: qui mos tamen perpetuus est Chrysostomi in concionibus. Immo vero, est multa sint, quae concionatori & etiam alloquendi competere videantur, est multa afferantur ex Scriptura, quae ad perscrutandum maxime valeant, hic tamen non habentur tales deperit, quales conspicimus in Expositionibus in Psalmos. Quamobrem difficile crediderim, hac in cuncto populi vel dicta vel lecta fuisse. Haec non Montfauconius, cuius sententia nos assensum credidi, imo jam aliqui scriptam ad istam opinionem confirmandam, significandam tempore distinctus Commentarium in Ilyam. Verum contraria sententia longe probabilius demum mihi apparet, quia continuatum Chrysostomum in isto Opere multis locis alere deprehendo, nulli vero se convertentur ad lectorem agnoscit.

437. Hoc paulo pluribus ostendere placeat, quia non tam ab hac quaestione pendet etiam temporis compositi Commentarii: nisi cum dictum eruditorum ad populum, non existimarem semper in hoc praeparaverat. Accipio igitur, siquidem lectur, tantum fac.

*E
distantia
ad populum
hinc
moralis*

*& Montf.
fuerat
Ilyam
fere
pauca
dant*

*non tam
ab hac
quaestione
pendet*

A *sententia mea. Prime in toto Commentario, diligenter hanc in finem relicto, nullam sententiam potui sententiam, nullam peritiam, ac ne vocem quidem autem, quae apte non potuit nisi interpres eorum multitudine congregata; nihil quoque reperit, quod sermone parum inducit quam loquatur. Perisimile igitur est, non minus hunc Commentarium fuisse pro concione dictum, quam reliquas Chryllostomi sacra Scripturae interpretationes. Secundo Interpres ubique sermonem dirigit ad populum, videturque ubique praesentes alloqui, neque modo in expositione capitis secundi & tertii, sed ab initio usque ad finem. Poeta afferam e malis ad id ostendendum. Haec clariora erunt, quae Opera ante praesbyteratum scripta attulerint. In caput. al. pag. 16. Ut dicitur, qualescumque sit ira Dei & vindicta, eam non in malum, & tot poena inferantur, solum in bonum, sed ut illi, qui puniuntur, ad meliorem frugem revoquantur... Non ergo cum castigamur, sed cum peccamus, nos dolere par est. Rursus inferat. Illud vero nobis non parum utile erit, cum Iudaei a nobis petent vocem ESMANUEL interpretatim: Elais namque dixit Christum sic vocandum fore, & tamen nunquam sic vocatus est. Respondemus ipsi &c. Haec omnia sunt allegorice populum,*

populi
negotii

418 Verba populum clarissime allegantis item sunt hae in caput. a. pag. 13. Si autem dixit, Domum Dei Jacob, ne turberis, dilecte; etenim Unigenitus Dei Filius, Deus Jacob erat. Max ibidem: Quod autem haec non captiose dicamus, quae dicta sunt, vel impudentioribus fidem facere possunt. Rursus ibidem: Ad haec Iudaei supra modum impudentes ne hilare quidem poterunt. Deinde pag. 47. Quod si Iudaei de talibus accusantur, quomodo veniam consequimur, quam defensionem, quae post tantam gratiam & ineffabilem honorem, spemque immortalem, in parum, quam illi, decidimus inopiam? Multi namque iam sunt, qui hoc morbo laborant &c. Similia sunt haec pag. 46. Si igitur Iudaei mulieres ob talem ornatum iuvare habere penas,....an non perspicuum est, nos graviora passuros esse, qui in eadem peccata incidimus? Cur utroque loco Sanctus dicit nos, licet primo agas de angariis, secundo de errantibus mulierum, in qua peccata certe non incidit? Induit personam auditorum, ut reprehensionis auctoritatem tollat, ut aliis frequentissime facere solet. Eadem modo rursus loquitur pag. 47. Cum igitur eadem scelera admittimus, quae admitterat illi, qui supplicio affecti sunt, nec eadem, quae illi, patimur, ne confidamus, sed magis timeamus... In hisce porro non sine causa sum immoratus; sed quia noxiussimus morbus in hominum aditus ingressus est ob mulierum molliem, amor videlicet ornamentorum &c.

iamque
propheti

419 Manifeste audientes allegant pag. 31. Ibi verba: Scitis igitur alios Scripturae libros multis hodieque ne de nomine quidem notos esse; Psalmorum autem Opera omnes in ore ferre. Pag. 56. Et q. 34 mirari, si iniquitas tanta fertilitatem abundat hominibus fecunditatem, quando etiam propter nos corruptibilibus facta est. Rursus pag. 65. Et ut dicitur, rem non conjectura tantum nati, sed hanc illi morem fuisse, ex alio quoque propheta id pulchre facere tentabo.... Verum haec Iudaeis relinquimus; ut colligant & apponant, & utriusque prophetae consonantiam adducant, ut jam dixi, eam, quam nobis pro-

posuimus, jam accurate tractemus, pro virili Auct. nostro singulas dictiones expendentes. Ita enim & nobis & vobis dilucidiora erunt ea, quae dicta sunt. Nescio, an quid clarior afferri possit, ut intelligamus Sanctum loqui ad multitudinem. Ita pag. 15. prae, ut attente sit audire. Haec porro omnia, insequentibus subindicavi. Animum autem adhibe. At verere, ne tadium pariam, si omnia occurrere volueris. Quare multa id genus alio praetermittito.

420 Verum alio argumento nunc ostendam, diu post diacronum Chryllostomi compositum esse hunc Commentarium. Expositionem capitis septimi pag. 73. orditur hoc modo: Id quod saepe dixi, id & nunc dicam, prophetias olim non ideo emissas fuisse solum, ut Iudaei futura dicerent, sed ut edocti lucrum inde perciperent &c. Haec verba ostendunt, Chryllostomum diu concionatum esse, antequam haec praefaret: loquitur enim de dictis in concione. Atqui concionatus non est ante praesbyteratum. Diu igitur erat praesbyter, quando hunc compositum Commentarium. Rursus pag. 81. & 82. ita loquitur: Prophetia etiam id, quod dicebatur, & sub umbra annuntiari debebat, ut saepe dixi, ob ingratum audientium animum, ne omnia clare dicentes, libros omnes comburerent. Hoc autem modo dixi, sed etiam probavi in Homilia 1. de Prophanorum absurditatem, & pag. 174. & seqq. Idem probavi etiam, quae habet in caput. b. pag. 83. & seqq. Si conferatur cum praeter Homiliis de Oeja & Seraphim, quae dixit prius praesbytericus, ante, ut ostendi §. 21. Etenim de Oeja rursus praedixit in tribus differens Homilia, ut rationem redderet, cur a morte eius tempus propheta indicaret. Et in hoc Commentario breviter totam eandem assertis, impute eam abunde disputatis. Contra in ultimo in illis Homiliis, praetermittit in expositione verborum Isaia 6. Vidi Dominum sedentem super solum, qualem fuisse dixi, cur videtur sedens, cur super solum. De hisce vero omnibus eleganter et erudite hic differi. At non emississet, opinor, Chryllostomus de iis in laudat Homilia ad populum loqui, si jam in diacrono compositus fuisset iste Commentarius.

421 Argumenta, quibus Tilletius art. 38. & Mensaenius in Praefatione §. 1. ubi sunt, ut ostendunt, Commentarium in Isaiaem scriptum fuisse, non dictum, non fuisse magis memini. Nullum, inquit Mensaenius, in toto Commentario aliquis Homiliae proemium comparat,....nullum epilogus, nulla in fine moralis exhortatio, Christi vel Trinitatis laude terminata. Respondet, proemio item eorum Homiliae praefata Chryllostomi in Markum, in Epistolam S. Pauli, in Acta Apostolorum, & vel maxime Expositiones Psalmorum: nam Homilia illae passim incipiunt ab interpretatione loci sacrae Scripturae, ad quem in praecedenti Homilia Sanctus pervenerat. Haec proemio non sunt necessaria, ut ostendimus, Isaiaem in publica compage a Chryllostomo positum. Quod spectat ad epilogum, exhortationemque in fine, illa similiter non abstruuntur in Commentario in Psalmos & in Epistolam ad Galatas, ita ut nequeat dici, nisi in conjectura, ubi loquimur, ubi sermoni finem imponimus Chryllostomus. Haec autem commisit videtur, quia videtur diversitas Homiliarum, ac laudandus Christi ac sanctissime Trinitatis, tamquam non necessitas lecturibus, videtur ostendisse, ut concione interpretari appareret clarius. Si quid valet illud ex epologo argumentum Mensaenii, valet etiam

Etiam

Augr.
J. S.
ad epe-
dram
Nativita-
tis.

Expositionibus Psalterium, quae tamen coram po-
pulo dictas erant.

492 At, inquit laudatus edior, hic tamen
non habebat tales apostrophas ad audientes, qua-
les conspiciuntur in Expositionibus in Psalms. Fa-
ctor, praeterea subinde sermones morales ad po-
pulum reperti in Psalterium Expositione, quoniam
in hoc Commentario. At socii ibi perpetuam pro-
fusa sunt; neque hic defuit observatio moralis
facta longe ad populum erudiendum. Quare illa
differentia admodum exigua est: & parum vinci-
eret, etiam si esset major: nam Chrysostomus
methodum concionandi & interpretandi frequenter
variavit. In Oratibus contra Iudeos vix alia
misit documenta moralia, quoniam ut ad eis
carere Christiani, & eorum ritus everteretur. Ad
refutandum autem & confutandum Iudeos oppor-
tuit adducere etiam Ista expositio. Itaque mi-
randum non est, si hic brevitas est in advertendo,
praeteritum cum per totum decursum moralia ad-
miserat. Sic in Joannem, ubi hereticos frequen-
tissime impugnat, breviter fuisse in moralibus,
longius in Matthaeum. Itaque non non haberi da-
ta obijctiones contra argumenta a nobis producta,
quae & loquens arguunt interpretem, idque faci-
entem diu post dicendum.

Psalms
ad Tullianum
et alios
veteres po-
etas.

493 Tullianus agnovit verba, quae de pace
impertit Romanis leguntur pag. 25. Quod si alibi
cubi aunc bellis gerantur, ex procul lunt & io
exarant imperti homini limitibus, non per sin-
gulas urbes & regiones, ut olim. Tunc coim,
ut jam dixi, vel to uoa gente innumera saepe
seditione oriebatur, & diversa bella. Nunc au-
tem quantum terrae spaium illi respicit a Tigride
uque ad Britannicos insulas, ipse tota, & cum
illa Africa, Aegyptus, & gens Palaestinarum,
imo quodcumque Romano imperio subiacet, to
pace degit. Hoc Chrysostomus temporibus, maxi-
me ante annum CCCLXXV. movetur dicit Tulle-
mum, indeque suspicatur, Opus esse compo-
situm aut in salutem aut in discrimen. Verum
similiter conjecturis deceptum aliquoties Tulle-
mum jam vidimus. Degebat ante 377. in solitudi-
ne Chrysostomus, petrasque eo de imperio
Romano dicere, non auge. At tam Jovius de
Ista interpretando non cogitabat, opinor. Certe
non poterat dicere, Quod saepe dixi, id & ovoc
dicam, & Ut saepe dixi &c. aut jam tam ra-
tiones de prophetis tarumque obscuritate frequen-
ter alligasset. Post annum 377. minus magnifice
de imperio Romano laudatus fuisse Chrysostomus ex
Gothorum bellum, clademque Valens anno 378.
acceptam, praeteritum cum anno 383. secuta sit
tyrannis Maximus & eadem Gratiani. Hinc modo
morum diversis de statu imperii Romani laetatus
est Chrysostomus tom. 1. pag. 324. in Opuscula
ad Vulcanum junierit, quod scriptum in dactylis.

Secutus sit
etiam
alios
expositum
obijctione
intra.

494 Verum allegata verba optime emgrauat
ante 397. cui non Commentarium inactum:
nam relevata erat imperii Romani gloria multis
Theodasii videretur, & ex anno nullum in im-
perio Romano bellum gestum certare. Cumque an-
nus 395. & 396. Hanni & Goths aliquoties provin-
cias vastasset, res subjugandi Chrysostomus,
permisisset calligatorem ignorare Christianum,
ut Barbarorum adhuc incuriosus esset. Verum,
subdit Tullianus, non videntur tantum viti ba-
buisse Chrysostomus, postquam creatus est pre-
biter, ut tantum Opus fuisse aggressus. Incepta
versum observato. Nam, si Joannem, si Roma-
nelos Joannis & Matthei, si plerisque Pauli Ex-

pistolas, si demum maximum Psalterium librum D
suscepit expendendum; cur, ut absolutis Ista non
aque aggressus esset exponere, idque etiam defuit?
Obijctio verisimilis est, si interpretante esset su-
scripta praeter continentes ordinarias. Verum non
obijctum, ad populum quoque dictam esse hunc
Commentarium, non est amplius de otio quaten-
dum.

§. XXXIII. Homiliae aliae incerto tem-
pore Antiochiae habitae, aliquae
etiam loci incerti.

Tandem pervenimus ad finem eorum doc-
trinae, quibus populum Antiochenum sin-
dissime erudit Chrysostomus. Attamen necdum
omnes enumeravimus Homiliae ipsius Antiochenae;
sed restat brevis spategium, ut enumeremus
Homiliae aliquot hactenus inditae, quae notie
certi temporis sunt distinctae. Agitur hic moris
duces Homiliae septem, de laudibus S. Pauli,
quae apud Montanensem habemus tom. 2. pag.
476 & seqq. Quoniam in hys Antiochia dictae
esse, clare indicant verba ex illa num. 477. data,
etiam ibidem pag. 493. & 493. legende. Haec
septem Homiliae in Graecis Latinis feci Aduersus
Pelagianum, quod erudit, in his reperti aliquot
falsitatem hactenus Pelagianus contra Augustinum a-
lueque Catholicos fidei defensores. Verum S. Au-
gustinus, sua laus laudandus, eorum inuolter co-
notus erudit, ostenditque Chrysostomum a quo ha-
re Pelagianus contrarium, ac alios sanctos Patres.

Homiliae
de Antio-
chia
S. Pauli.

496 Montanensis in Additione praevia, non
certum tradit, has omnes septem conciones
Antiochiae habitas fuisse. Attamen non videt, id
certis argumentis evincit posse. Omnes Antiochia
sunt dictae, si dictae sunt consequenter. Hoc quidem
verisimile est, quia mira est in singulis argumentis
varietas: nam in omnibus eadem indat S. Paulum,
in singulis diversam adducit laudem materiam. Haec
tanta argumenti diversitas forte non reperitur, si
diversis essent habita temporibus, & maxime si
eorum pars dicta esset Constantiensi. Quare proba-
bile est, annis consequenter Antiochia habitae.
Da anno nihil est certum: neque asseruit Monta-
nensis, credendi unum ex illis dictam esse ante
Homiliae in Calendar, ut dictum est num. 381.

Antiochia
de Antio-
chia
S. Pauli.

497 Homiliae de Paracletico eorum edidit
Montanensis tom. 2. pag. 379. & seqq. in hys
vero seu priores certe attribuit Chrysostomo; po-
steriores tres inter geminas quidem edidit; sed
cum qualicumque dubio ad minorem Syli elige-
tiam: alii etiam addiderunt plures hoc titule; sed
non omnes videntur Chrysostomi. Porro Monta-
nensis credit, plerisque dictas esse Antiochia;
sed fateor, si certa non invenire indicio, quo
ordine fuerint pronuntiata, nisi quod tertiuscum-
dam statim sit fecit. Hoc certum videtur, quae
secunda varia docet pauperum genera, eaque ut
superrime dicta repetitur in tertio pag. 395.
Verum haec duas praestitit alia de Pauperum ge-
nerum dicta, eaque mihi videtur esse, quae quae
est apud Montanensem pag. 309. ubi sit in-
choatur: Leta nobis hodie ac festiva celebras,
solitoque illustrior catus. Quoniam ergo causa?
Jejuni praclarum opus hoc esse novi, jejuni
non praesentis, sed expectati. Hinc autem una
praedicta duas esse habemus, eundem hoc de cen-
so. Letae huc Sanctus jejunium ac pauperum
generum, ut diaboli terribilis ac Deo grata,
vota.

Homiliae
de Paracletico
et alios
quoniam
alios
vota.

A quibus paenitentia ostendit exemplo Petri, & maxime Neronianorum. Hoc igitur videtur respicere, dum secundum verbum est hoc modo pag. 287. Videtur quidem deus solus, victoriam autem Christi? Videtur, ut paenitentia laudaretur, & diaboli plagas non ferret, sed trepidaret & horreret.

498 Inque versissime est, has tres consequenter Antiochia dicitur, ubique sentiam quatuor, in qua circa initium pag. 303. Saulas ita loquitur: Hac quarta jam die ad paenitentiam modum hunc palcimus gregem, neque vel hodie digrediamur.

Postremo verba infrenant, autem voluisse Saulam Homilias de paenitentia abrenuere, ita ut sentia Menseonem pag. 316. edita, post quatuor laudatas sentia esse posse, maxime cum dicitur sit post medium Quadragesimam, ut liquet pag. 317. Sane si consideramus argumenta quinquaginta dictionum Homiliarum de Paenitentia, invenimus apertissime sequentes, videturque habere Dominica Quadragesima, ita ut prima sit dicitur Dominica, quae Quadragesimam praecedat. Hae etiam conveniunt et consensum Chrysostomi,

qui solus dicitur Dominica Quadragesima plenamque, intermissione tempore subit Scripturarum repetitione, facilius erudiri ad moris custodiam. Nihil tamen dicitur suspensum ut anno seriem dare, non quidem certi de anno statueret. Id solum addo, in singulis fore reperiri etiam non probabilius indicia, quod dicitur sit Antiochia.

499 In quinta, quae ubi prima, sub finem pag. 316. ait Orator: Quare necesse est dicendi finem facere: nam cupio patriam (id est, Flaviam respici) audire vocem. Quoniam ipsi quidem quasi postiores pueri subiti calamo subilamus, veluti huc quicquid aut sergo quidem ad umbrae sacrorum hoc unum ledebat. Hic quem velut mulas optime, aurum cithararum modulamus, soporant concita universum excitat ibicorum. Ex his patet est, Homilium esse Antiochie dicitur: verbaque aliate optime congruunt primo praedicationis anno 316, quo iam commenda agere solent Chrysostomus. Tertia, quae secundam dicitur sit secunda est, Antiochia item habita est, ut colligitur ex his versis: pag. 304. In anim laudum est cumulus civitatis nostrae, non tumultum & lubrica, non domos decurat trahibus & uricibus, sed diligenter populum habere atque excitatum.

Etenim de Constantiensi sit locutus esset, aniam, senatum, aliquos plures offerre potuit. Posterea anno primo cursum optime quadrem allegorizaverat: nam sentis predicatione multus erat in laudanda populi diligentia. In quarta non invenimus indicia tam clara, utrum Antiochia, an Constantiensi dicitur sit.

300 Tillemonius ait. 37. Antiochia habebat crediti anno 306, quae pag. 304. hoc dicitur: Quandoquidem & notum exagiashamur vexati fame, peste, grandine, siccitate, incendiis, hostium incurru, noxae quodvis ecclesia multitudine convenientium angustabantur? Haec namque a quibus anno 309, veniens est Orientem, inaccessibiles designat eruditus Tillemonius. Verum sepe solent ejusmodi conjicere, & beliam quodam finis in Oriente anno 385, ut refert esse Tillemonius in Theodosio l. art. 14. Non sentia sentia sunt calamitates singulorum annorum ad argumentum in eis firmatum, quod sit sanctum. Inque nihil aliquid certi statueret, neque de ordine, neque de tempore hujus Homilia: ideo de hoc quidem: nam quarta illa dicitur esse

postquam post tres alias de Paenitentia, & aqua Constantiensi et Antiochia, quemadmodum & prima Menseonem & sozia. Quare de hisce nihil addo, nisi primam fuisse dicitur, postquam Saulam agnoscimus, neque de sentia aliqua tempore degerat. Faceret, & hanc posse fieri ante secundam, & sit quatuor prius Menseonem consequenter dicitur esse posse; sed Menseonem id est sentia ipse Menseonem, & secunda magis videtur locanda post quatuor, quatuor dicitur, quatuor Chrysostomus notum dicitur producentibus.

301 Tenuis secundum offerri aliter non potest Homilia notum memorat. De duabus in Pro- de Com- ditionem Jude dicitur iam mentis num. 404. ubi Quasi, quod & alia dicitur attingi ibidem pag. 403. sequentes de Cruce & Lavacro. De his breviter dico, non similes esse, ut uno parvis sit letior materia. Etenim priorem Antiochia, secundamque, sive priorem parum mutatam & aulam Constantiensi dicitur esse. Alia ibi habetur pag. 397. dicitur de Cameterio & arce, quae ante urbem habita est, in Martyrio, sive in aliqua martyrum ecclesia. Post hanc non tantum viginti dicitur sentia est Oratio panegyrica de Sanctis martyribus Beatoe & E. Prodoce virginibus, & Domina matre earum, hoc vixit edita ann. 2. pag. 434. Etenim hoc non ordinem Sanctas: Nondum elapsi hanc dies viginti, ut quo memoriam Crucis celebramus, & ecce martyrum meminit celebramus. Tunc dicitur: Concurrit portus aerea, & vestes in sacris confregit, & Cr.

302 Hae verba indicant Homilium de Cameterio & arce, in qua ann. 2. de istis differunt. Inque, cum laudatis Martyres Antiochie celebrant, antea Homilia notum ante ibidem sentia dicitur, prior de Verum simile: ut modo loquimur, sive in sollicitate. Postquam Dominica, ut supra dicitur est, altera dicitur vixit ibidemque post Polcha - Tillemonius Notis 34. antea sentia ad annum 393, quae eruditus 3. Dominum ejusque filias Antiochia sentis fuisse dicitur XIV. Aprilis, in quo facile assumptus est Menseonem. Verum Antiochia non videtur, quae illa die in Martyrologis reperitur Domina; ideoque dies aquae non videtur esse. De Domina ejusque filias accuratius apud nos agi poterit ad xv. Octobris. Alia brevior Homilia item Antiochie sequitur de eisdem Martyribus pag. 646.

303 Antiochia quoque agnoscimus Homilium in festo Ascensionis Domini dicitur extenuatum, ut pag. 447. praefixus est hoc titulus: In Ascensionem Domini nostri Jesu Christi Sermo, recitatus in martyrio Romanorum, ubi martyrum corpora sub pavimento prope cadavera haereticorum condita, ablata fuerunt, & editione loco separatim sepulta. Vel solummodo episcopi, qui martyrum corpora, ut dicitur pag. 448. seorsum in puteo mundoque loco collocavit, sufficit, ut intelligamus, prope Antiochiam fuisse habitum Homilium. Idem probari potest ex initio: sed ante inde erui nequit, secundum hanc dicitur. Porro sequentes ibidem pag. 457. de Homilia de sancta Benedicta, de qua, uti & de praedicta, non breviter memini. At non invenimus indicia satis certa, in qua illa sentia dicitur.

304 Homilia panegyrica de Sanctis Antiochie dicitur, praeter commemorat ante, habemus rem, 2. sequentes. Concepta de S. Pelagia virginis Antiochie & martyris, de qua apud nos ad xv. sentis aliam est, ubi & arceque data, impresse est pag. 515. & sequ. Alia pag. 591. sequentes simili.

Aug. J. S.

et Com-
pinto de
Quasi, quod
fuerit est

altera in
Beatoe
Prodoce
& Domina
matre earum
et de
Antiochia

aliqua de
ante me-
morata.

Homilia
Antiochie
et Martyris

AUCT. *Homilia de S. Ignatio episcopo Antiocheno & martyre*, in qua circa hanc auctoritatem: Nuper puella plane adolecens & virgo, beata martyr Pelagia, magna cum laetitia convivium nobis exhibuisti hodie celebritatem illius beatae hic ac generosus martyr Ignatius vicem excepit. Huc ignar dicitur esse post aliquam de S. Pelagia, sed consuetudine. *Alia S. Ignatii apud nos data & elucidata sunt ad diem 1. Februarii. De S. Epiphano episcopo item Antiocheno similiter differamus. Majoris nostri ad xvi. Julii. Hunc quoque Chrysostomus celebravit Antiochia cum incerto panegyrico Oratione, quo edita est pag. 603.*

305 *Mox ibi subiungunt Laudatio S. Romani martyris Antiocheni gemina pag. 611. Harum alterutra verisimiliter dicta est paucis diebus post Homiliam de S. Epiphano. Certe utramque Sanctum laudavit Chrysostomus, ut non videbimus. Verum observat Menestanus in secunda de S. Romano non perperam solum Chrysostomum, idemque observaverat Tullianus in art. 137. Faret illius Homilia solum magis vetere iurgium, quam solus esse stylus Chrysostomi. Autem verba sub hanc pag. 611. Chrysostomum utrumque insinuat. Valuisse equidem, inquit, in huius martyris argumentum existantem orationem ad finem atque deducere: ut ipsi ipsius tempus advenit, et ut silecium hortatur: non illi necessitas luos patris documenta, ut dicta illa persequatur. Hoc sane insinuat Flavianum presertim & cunctis rationibus. Invenit autem arguo, alium presertim sub Flavianum cunctis insinuat esse, quando illud memini obviis Chrysostomus. Magis ignarum, ipsius revera esse Homiliam: utque enim dictum multum differt a stylo aliarum quatuordecim Chrysostomi Orationum in Sanctis. Neque mirandum est, si junior Chrysostomus in laudationibus aliquando solum plebsum servaverit.*

306 *Post Homilias de S. Epiphano & de S. Romano secuta est alia, tom. 6. pag. 157. impressa, in verbo Irenaeus cap. 10. §. 23. Domine non est in homine vis ejus &c. quare abstergeretur haereticus, & nominatus Menestebus, ad oppugnationem liberam beatissimi arbitrium. Nam ibi pag. 158. Chrysostomus rationes allegat, quo modo secleris trailis, munda diffidit, eaque occasione erat Homiliae illi praevias sic enumerat: Propter ea nuper, cum de Petro & Paulo discursimus, & de exorta inter ipsos Antiochiae controversia; pugnamque illam, qui inter eos esse videbatur, pace quavis utiliore vobis ostendissemus, cumque ad praeruptam & asperam viam illam deduxissemus; quoniam defatigatos vidimus, sequenti die ad aliud argumentum vocatraduximus, dum beati Eusebii praecula narravimus, & post illum generosi martyris Romani laudes percurramus, cum illustri ovis solum est theatrum, amplior applausus, ac major strepitus acclamantium. Ex hisce quatuor Homiliis sequelem habemus. De prima opinio 458. necesse est Epistola ad Galatas, in qua auctoritas illa Principum Apostolorum contraxerunt. His solum de sanctis addo, certe Antiochenus esse, ut mihi dubium apparere, quo dicta est praevius Antiochena praedictumque navi, quando solus Chrysostomus in transire ab una materia ad alteram, atque audientibus fundatioris auxilii sui rationes reddere, prout etiam facit in Homilia de Petro & Paulo, ubi & pergrationis sua cum Flaviano episcopo. memini pag. 36. non omnia ille non solum superius in Homiliis posteriusque auctoritas.*

307 *Redeo ad remem fecundam, ubi pag. 628. D. & segg. 100 habentur Homiliae de Sanctis Machabaeis. Harum una prius duobus consequentibus duobus Antiochia habuit Chrysostomus. In prima fere sola laudatur Machabaeorum mater ut Ignatius ipse observat in secunda pag. 628. his verbis: Hic siquidem in solius matris laudes ieremone totum impendimus. Curram ferros in Homilia, pag. 631. cum hic modo: Sed jam tempus est, et finem dicendi faciamus, quo pluribus illi laudibus a communi doctore (Flaviano) cumulentur. Meminit illa Flaviano consistorii non modo Antiochiam indicat, sed etiam, verisimiliter etiam aliquam ex praevius cunctis Chrysostomi: neque enim alibi invenio mentionem dicitur ad populum Flaviano, nisi in Homilia, qua ad omnia priores videtur pertinere. Tertia de Machabaeis Homilia ob remem breviorum, & qualemcumque styli differentiam, ut dubia est de se; itaque aram frequentius Chrysostomi in Machabaeis in S. Joanne Damasceno.*

308 *Post Homilias dictas, est aliam quandam de Machabaeis, subsecuta est Homilia praevius de Martyribus, tom. pag. 650. haec praeparat utitur: Cum episcopus martyrismum diem tunc celebratum abisset, habitus est in urbe Sermo E. in martyres, & de compunctione cordis & electio. In illa de Flaviano, & de super cele. beata Machabaeorum solus meminit Sanctus pag. 651. Multum in eadem est sermo de martyrum reliquiis. Accitit vera persequatur, qui Sacrosanctum Christi Corpus indigne praesumit suscipere. Hinc intelligitur, paucis post factam esse Homiliam, cui pag. 658. est haec titulus: Rem esse periculi plenam cum in, qui dicunt, tum illi, qui audiunt, ad gratiam concionari. Et. Hinc ita erudit: Satis, opinor, me super inceptavimus, ac profundioris plagam indiximus. Itaque necesse est hodie medicari, ac mirura medicamina quidam apponimus. Et post pauca: Diximus, quid sit, "Reus erit Corporis & Sanguinis, ut Domini", eadem omnium patrum dixerunt, quas & illi, qui Christum crucifixerunt, insolent. Hoc iterum in praecedenti dicta pag. 654. nam. 3. ita in sequela fit certe.*

309 *Ambo haec Homilia pariterque vehementer commendat, & occurrat consuetudo sua. Antiquam ad seferam Mensam qui accedit. Et ad Non itaque revocat in posterum, qui in priore sanctorum dicta, sed potius confirmat & magis explicat. Occasionem autem secunda narrat pag. 660. his verbis: Atque hac non sine causa omni conquerret, sed quoniam permulto eorum, qui dicta sunt, acciderant non sperantes, ac bine recitissent, accedentes indignabantur & excorescebant. Vocat nos, arbitri, a sacra mensa, & a Communionis expellit. Idcirco hac dicere sum coactus, ut intelligatis me non accere, sed potius convocare, non repellere nec accere, sed potius reprehensiones magis allicite. Et max: Non est igitur ob ea, qua dicta sunt, succedendum, sed ea approbata sunt & laudanda. Quod si forte imbecilliores sint quidam, neque defensionem hanc nostram ferant, ita cum illis agam, ut moveam me non a me ipso latus leges exponere, sed de calidissimis Literis legere, ac proinde necessarium esse, ut, cum hoc mihi creditum sit ministris, aut, qui continentur illis, confidenter ac libere cuncta dicam, & acriterque abique, non volupcatem, quam audientium, aut recitandum odium reformidam, &*

Homilia de Machabaeis, ut supra dicitur.

Homilia de 22. Martyribus, ut supra dicitur.

Homilia de 22. Martyribus, ut supra dicitur.

qua observat, non esse ad Non itaque revocat in posterum, qui in priore sanctorum dicta, sed potius confirmat & magis explicat.

A & hoc intemptivo beneficio salutem meam simul & illorum prodam.

310 Post istam Homiliam sequitur apud Monifacum pag. 667. alia perbrevis de Martyribus in agro Antiocheno dicta, ut liquet ex toto contextu, maxime circa finem, ubi dicitur, ut madesse ad urbem cernerentur. Aliqui hanc uisam credunt: neque id improbabile apparet. Antiochenae quoque episcopi Chryllosum Oratio in S. Julianum Antiochenum martyrem, quae sequitur pag. 671. nam corpus S. Juliani erat Antiochiam translatum, & mentis suburbii Antiocheni Despectus fit pag. 677. De S. Juliano egreditur Majoris aetatis ad XVI. Martii. In agrum Antiocheni S. Chryllosum celebravit S. Barlaamum martyrem, cuius memoria Martyrologio Romano inserta est ad XII. Novembrii. Homilia illa scribitur pag. 681. est impressa.

311 Post laudatam Homiliam die sequente aliam habuit in illa Apostoli verba 1. Cor. 10. 9. 1. Nolo vos ignorare fratres &c. editam tom. 3. pag. 228. Nam pag. 229. ita legitur: Horum omnium vultus estis, qui in certaminibus beati Barlaam heri oblectati, ... leves & expediti domum rediitis. Perse tempore videtur dicta haec Oratio, cum in ea paulo ante Chryllosum dicitur: Ego hanc anni tempestatem maxime deligo, non quia liberati sumus hieme, nequod quidam suum apophoro lausierit affantia; sed quia defuncti spirituales portus, qui nos frequenter excipiunt, festi semper sanctorum martyrum dice. Ex allegatis duo colligunt, nimirum Antiochia hanc quoque Homiliam esse habitam; priorem vero de S. Barlaam nuppi dictam mense Novembrii, sed vix tempore aut nocte affanti.

312 Reducunt ad Orantem panegyricos. Quae ten. a. pag. 688. habent, S. Dositheum martyrum Laudatam, vero Antiochenae est, cum pag. 690. memoretur hanc Flaviani: at eadem urbem dicta est, ubi etiam hujus sancti Martyris reliquiae, ut ibidem dicitur. Ceteram sancta Dositheae parum nota est: aliqui tamen credunt, nomen ipsius in aliquo Martyrologio reperiri ad XIV. Decembrii, sed non parum corruptum. Deo in Opere vultu disputari poterit sua loco. Apud Monifacum pag. 699. sequitur Laudatio martyrum Aegyptiorum, quam Tolemeus opinatur Constantino poli potius quam Antiochia dictam, ut observat Monifacum in Mente prolo, rem tamen reliquias necitat. At ubi videtur mutem Chryllosum non recte intellexisse. Nam credunt Homiliam fuisse habitam occasione reliquiarum ex Aegypto cum in urbem, in qua hac concio datus est Chryllosum, translaturum. Verum non legitur Chryllosum de translatis corporibus, sed de martyribus Aegypti, qui non solum in Aegypto, sed in aliis quoque provinciis sunt passi. Cidebant univiam Aegyptios martyres, qui ad metalla effundenda fuerant condemnati, eoque de cruce in Syriam missi, ubique martyrie coronati.

313 Non dicit, in Aegypto allata esse martyrum corpora aut reliquias, sed ex Aegypto martyres haberi, in Aegypto missos esse religionis athletas, ex Aegypto missos esse viros, qui urbibus, quos illi obvenirent, post obitum etiam praesentem securitatem. Hae enim vocis martyres designat, non defunctorum corpora, sicut haec Antiochia aut certe in vicinia conferantur, & magis fieri, ut subjungit Chryllosum. Itaque nullam mihi esse dubium, quia haec Homilia sit dicta apud Antiochenam, veram aliam de S. Phoea, utpote Constantino Tomus IV.

Constantinopoli dictam, translatam. Sequitur deinde pag. Auct. 711. Homilia Chryllosum facta a Monifaco asserta, cui hic praefiguntur tituli: Laudatio Sanctorum omnium, qui martyrium 300 terrarum orbe passi sunt. Ita haec ordinat Sordani: Nondum septem dierum elapsus est numerus, ex quo lacram Pentecostes solemniter celebravimus, & ois rursus martyrum chorus affectus est. At nulla moris indicia sunt, in quo haec habita fuit. Ex hoc ipso tamen magis sit verisimile, Antiochenam esse Homiliam; quoadquidem Constantinopolitana passim aliquid habent, quo locum possit innotescere. At quacunque loci fuerit dicta, circa Chryllosum est, cuius in ea stylus agnoscitur.

314 Post haec sequitur pag. 717. Homilia post terrae motum. Dicta haec est ab Oratore agrotante, ad quem audientes accesserant, immo etiam de decubitu, ut videtur; item Monifacum in alia sit opinione, concenque in ecclesia aliqua habitum credat extra urbem. Sic incipit Orator: Etsi adversa valeudo impedirent, quomodo vobiscum spirituales choros ageremus, vos tamen inieria labor non deteruit. Licet enim labor ille vos multo sudore perfusus huc adduxerit: at verbi doctrina cum agnitum meam in bonam valetudinem mutavit, nam laborem vestrum per pismodiam recevit. Idcirco neque ego ob infirmitatem linguam coercui, neque de defatigatione ergo audire abnuisti. Hae enim infirmitas, vultus audientes ad Orantem agrotantem; hanc vero, non obstante morbo, brevem ad illos habuisse sermonem. Adde quoque multa, per decubitu se ferrent. At addenda sunt verba aliqua Graeca, quia Latine in aliquam deversa sunt sensum: ut dixerit illi aliqui res non videretur. Ad hoc illi respondit, quod non videretur. Non petimus tum ac hodie quicquam potius, haec festivitatem. Sed hactenus quidem lectio nostra afficit; Deus tamen non permittit, ut aequo penitus deiceretur. Ut enim vobis famet est non audire, sic & mihi famet non concionari. Clara videtur dicere, se lecte afficit; non enim famet non festivitatem, cui interesse non paucos, privatus esse, quia venerat audire, ad quos brevem hunc habuit sermonem. Itaque hactenus, concenque esse adhaerentem agrotanti Chryllosum ad paucos circumstantes, qui terra motibus caecati ad ipsam confluxerant. De tempore aut loco mihi in eo invenio. Forte dicta fuerit Constantinopoli anno 398. ut observo anno 553.

315 Alia brevis Homilia subdixit pag. 721. de Juda proditricem inscribit, quae certo est Antiochena, quia Daphne suburbium in ea memoratur; sed fortasse non est Chryllosum, in ipso observat Monifacum. Hic addit ut dubius subjicit sequentes, videlicet pag. 724. de S. Basilii episcopo & martyre, pag. 730. de S. Petro apostolo & S. Elia propheta, pag. 741. de S. Abraham patriarcha, pag. 749. de S. Thecla virgine & martyre, pag. 751. seu Orantem de Fide & providentia, & deinde pag. 778. dea de Predestinatione. Hae igitur omnes sanctissimae: neque enim aliam ex illis Chryllosum asinus habuerit. Rursum vero, ut qui admodum vixisse videretur, videri poterant & Monifacum praesentem apud Monifacum locum assignare. Porro relata modo Homiliae omnes de Sanctis, aliisque cum in memoratis ad priores praedicantes Antiochenae aures referantur potius, cum quia illis annis maxime videtur de Simplicio perorasse, tum quia Homiliae alia numerate familiariter concenque metebant, quae priores

Alia de
martyribus
in agro
Antiocheno
dicta

Alia de
martyribus
in agro
Antiocheno
dicta

Laudatio
S. Dositheum
martyrum
in agro
Antiocheno
dicta

Alia de
martyribus
in agro
Antiocheno
dicta

Alia de
martyribus
in agro
Antiocheno
dicta

Alia de
martyribus
in agro
Antiocheno
dicta

Alia de
martyribus
in agro
Antiocheno
dicta

Alia de
martyribus
in agro
Antiocheno
dicta

Auct. *ignis animi usus* Chrysostomus, *pro se ferat.*

J. S. 516 *Ceterum Hemulus Antiocheni addidit*

tautis *est* *Sermon peroratus in laudem Diodori Terfenis*

Diodori *episcopi, dictus ante interitum, sed ante Antiochiam,*

tautis *cum Diodoro aliquo ante ante episcopatum Chry-*

stomum sit defunctus. Editus primum est hic Ser-

mo ab Eusebio Rigitiis, et deinde recensit apud

Montausium tom. 3. pag. 747. Diodori Chry-

stomum prius laudaverat, ut ille tunc Sermo-

nis exposuit his verbis; Sapientia illa et generosus

doctor, nuper depositis infirmitate corporis, cum

ad sedem hanc alioquidisset, a me sermonis fecit

exordium, Joannem Baptistam, & vocem Ec-

clesiæ, & virgam Moysis, & alia cum his mul-

ta me appellavit. Ille tunc laudavit, voce exila-

massi ego procul sedens amare ingemui... Ego

ingemebam, quod leodum mole obstrueret.

517 Laudum quid magnitudo, non minus

quam petra, mordere tolei comitientiam? &

cum qui sibi nullius boni conicius, alios audit

multa magnaque bona de se predicantes, & pre-

sentem opinionem, & futurum diem reputat, in

quo omnia nuda & aperta sunt: quodqua is,

qui tunc iudicabit, non ex vulgi opinione, sed

ex ipsa rerum veritate iudicabit... Hæc omnia

cogitant, cruciatur ludibris, & bona opationa vul-

gi, magnum perspicuas illam inter & futurum

judicium discrimen... Hæc igitur omnia mecum

reputant, amare gemebam. Ideo alacriter hodie-

que præsto sum, ut vobis auditoribus hujus-

modi opinionem excitam. Tum incipit laudem si-

bi datam ad Diodorum deferre, dicitur pag. 748.

Nam Joannis quidem nomen ad nos, animus ad

ipsum pertinet: nos ejus appellationem habemus,

ipse ejus philosophiam nactus est. Illud vero de

Diodoro usque ad finem assidue conatur, de se

nihil adjungere. Aliud Hemulus ejusdem frag-

mentum in laudem Diodori ibidem pag. 750. ex

Fecundæ Hermocriti subjunxit Mithrascentum.

§. XXXIV. Virtutes aliquæ Chrysostomi, quæ innotescent ex concionibus Antiochenis.

QUæquam ex enumeratione Operum, quæ
Santus Antiochia composuit, non parva de
virtutibus ipsius jam innotescent: labor tamen de
recensitis modo serpsit aliqua hoc tangere, ut
magis pateat, quanta humilitate, quanta chari-
tate in Deum & homines, quanta fortitudo et
constantia, & quibus denum virtutibus Antio-
chie vixit suam exornaverit sanctus Presbyter.

Ad humilitatem, cujus jam varia data sunt spe-
cimina, tanta libenter ordiatur, quanta tam fre-
quentius commendavit Chrysostomus, præsertim
cum inimici delatæ superbiam & arrogantiam
modestissima Viri objecerit. Primum quam ne-
cessaria sit Christiana humilitas, declarat in Ho-
milia de Presbitero Evangelisti tom. 3. pag. 301. Hæc
cum seismus, dilecti, sequi, etiam in ipsum
virtutis fastidium pervenerimus, nos omnium ex-
tempo existimamus... Philothopia quippe nostrum
fundamentum est humilitas. Sed innumera forsitan
edifices, est eleemosynarum, preces, jejunium,
omneque virtutes coegras, nisi tam profunda-
mento posueris, omnis frustra & incassum ad-
ificati, citoque corruunt, perinde atque edificium
illud super arenam constructum. Nullum quippe
opus bonum non illa eget, nullum sine illa sta-
re poterit. Sed etiam continenter dixeris, ex-

istam virginitatem, etiam si peccatorum contem-
ptum, etiam si quidvis aliud, omnis immunda,
exigenda & abominanda, oblate humilitate,
lunt. Ubique igitur illam in verbis, in operibus,
in cogitationibus assumamus, & cum illa hæc ad-
ficemus. Similia frequenter alii loci dat monito.

519 Quid autem alii prædicabit, ipsa ex-
tempo studisse canebatur. Vidimus variis locis hu-
milita ipsius verba ante prædicatorem. Vidimus frequen-
ter, quanta humilitate episcopatum fugerit. V. l.
dimis h. 17. quibus verbis usus sit, dum præ-
dicat. Tom. 2. pag. 455. et: Tunc & vos rapimur,
sed meo ita dolo corrigi: Non equidem me
ipsum in numerum ac calculum sapientiorum (ob-
viam Christi) referens, dixi nos: non equidem
ita sum expertus sensus ac rationis, ut propria
ignorem peccata. Et nisi jam tuemur conturbare
leuitiam præsentis seculi, ætatem sane
amarissimè istius dièti memor, & ætatem peccata in
memoria revocans. Tom. 4. pag. 339. humilita-
tem verbo & felle docet, ita loquitur: Veru-
tem humilitas est, quando ordinis vie, qui nobis
videntur assemiores, & nos veneramus, qui nobis
inferiores esse videntur. Quod si recte sapi-
mus, aulicos etiam nobis assemiores arbitra-
mur, sed nos superari ab omnibus dominibus
dicimus. Et hoc dico non da nobis, qui inno-
meris immeriti sumus peccatis: sed etiam qui
sibi plurimorum bene gestorum confisus sit, nisi
apud se sentiat, la omeiam esse postremum,
nulla ei futura utilitas ac omnibus bonis suis
operibus. Similia alia præterimus.

520 Humilitatem petitor erat & amor Dei, quod præbuit & gratia pro Deo pati desideraret. Hoc animus dicitur tom. 1. pag. 453. Vocem
qui ex illis infidelibus, non indiget fero...
Et quid dico, vocat me infidelem? Me solum
in Christo appellat: & hæc de re quali de coro-
na gloriabor: etenim cum Paulo iuxta eam epi-
dem appellationis venio. Ait quippe: "Nos solum
propter Christum", Rom. tom. 7. pag. 443.
Contingit mihi & contumeliam affici & con-
temni propter Deum potius, quam honorari ab o-
mnibus regibus & vobis, nihil uique huius
honoris par est. Alii sunt incedit carbones, ac di-
vino amore quasi ebrius loquitur tom. xi. pag. 53.
agens de vinctis & Pauli. Nihil autem acque
preclarum, inquit, atque vinculis propter Chris-
tum, atque catenas lætis illis manibus imposi-
tum. Vinculum esse propter Christum esse præclarior,
quam esse Apostolum, quam esse doctorem, quam
esse Evangelistam. Si quis amat Christum, novit
esse Evangelistam. Si quis in Domineum infans, & ejus
amare vitur, novit vinctum vinculo. Maluerit
esse vinctum propter Christum, quam habere car-
culos. Quævis tunc ipse indidit eis esse debet ma-
nus; & quovis regali diademate. Non enim tam
splendidum facit caput viri ex gemmis composita
et imposita, quam catena ferrea propter Christum.
Tunc erat regis adibat carcer præclarior. Quid
dico regis milibus? ipse quoque caro & habebat
anlim vinctum Christi. Si quis Christum diligit,
novit hanc dignitatem, novit hanc virtutem, no-
vit, quantum generi hominum sit gratificium,
quod propter ipsum sit vinctus. Hoc fortasse est
preclarior, quam sedere a dextris ejus: hoc est
mignificatius, quam sedere super duodecim sedes,
vinctum esse propter Christum. Et quid dico de
rebus humanis? Me potest conferre divitias & or-
narum aureum cum vinculis. Sed magna illa mis-

C
factus
humilitas
est Chry-
stomus
quæ mag-
nis de-
corantur
veritatibus

admirabilis
est hoc
amor

F

fa

A la faciens, etiam res nullam haberet mercedem, hoc solum est magna merces & sufficiens remuneratio, hac grava pati propter eum, qui amatur. Sciunt, quod dicitur, qui amant, si non Deum, at homines: qui magis letantur, si male peccantur pro eis, quos amant, quam si honorentur.

B 321 Hoc laudat eorum solum est intelligere, Apolloniorum, inquam. Audi enim beatum Lucam dicentem, eos redisse gaudentes a conspectu concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine Christi consummationem pati. Atque alius quidem videtur esse ridiculum; si probro & contumeliis esse affectum, sit esse dignitatem assequutum; si probro esse affectum, sit letari. Iis autem, qui sicut Christi desiderium, hoc esse existimamus omnium beatissimum. Si quis mihi offerret totum calum, aut illam casenam, ego illam praeferrem. Si quis me apud superos collocaret cum angelis, aut cum Paulo vinetio, eligerem carcerem. Si quis me faceret nam ex postulatibus, quae sunt circa calos, aut circa thronos, aut talem esse vinetum, potius optarem talis esse vinetum. Ex iure quidem. Nihil enim illa casena beatius. Vellem tunc esse in illis locis, in quibus dicitur manere illa vincula, & videre, virosque illos admirari propter Christi desiderium. Vellem videre casenas, quas perimelunc quidem & horrent daemones, reverentur autem angeli. Nihil est melius quam male pati propter Christum. Non tam beatum prae dico Paulum, quod rapus fit in paradisi, quam quod coniectus sit in carcerem. Non tam eum dico beatum, quod audieris arcana verba, quam eum censo beatum propter vincula: non tam beatum dico, quod rapus fit in certium calum, quam propter illa vincula. *Habitus Chryllosum, qui se legem non poterat, nisi enim ipse fuit valere duntaxat amari velletur fuisse famulari.*

B 322 *Negus orationum filio: neque ex amara amara verba tollere subtrahenda carnis, sed pauca tantum breviter sensa refertur.* Mihi est optatum, inquit, male pati pro Christo, hoc honorari a Christo. Hoc magnus est honor, hoc est gloria, quae omnia exsuperat. *Alioque exemplo Christi, pro servis & peccatoribus passus, vultus extulit: O beata vincula! o beata manus, quas ornatis illa casena! Non erant adeo honoranda Pauli manus, quae claudum, qui erat Lystra, crexerunt & fecerunt surgere, ut qui indute erant vinculis, si ego fuisset illis temporibus, tunc maxime eas esse amplexus, & pupillis*

C meis admovissem: non cessassem deoculari manus, quae dignae sunt habere, quae pro Domino meo vincerentur... Si quis mihi dederit tunc, ut suscitem mortuos; non hoc elegerim, sed casenam. Si ab ecclesiasticis curis esse remotos, & esse mihi corpus sanum ac validum, non regulari hanc suscipere peregrinationem, ac solum viderem casenam, ac carcerem, in quo fuit vinetum. *Deinde Christi testimonio videtur vinculum probat, & pag. 55. subdit: Dignum quoque est habitus Petrus hac casena... Si quis ergo mihi dicat: Quid mallet, an esse angelus, qui Petrum pupit; an Petrus, qui salvus evasit? Mallet esse Petrus, propter quem venit angelus. Illa mihi prodidit vincula... Revera est maxima gratia (pati pro Christo) & major illis omnibus, quam solum & innoxiam sistere, quam mandum movere. Hoc majus, quam vincere aut expellere daemones.*

B 323 Non propterea bonum est vinetum esse propter Christum, quod ea res regnum conciliet, sed quod ea fiat propter Christum. Non propterea

beata prae dico vincula, quod transmissa in calum, *Auct. J. Si* sed quod sunt propter Dominum calci. Quanta est gloriose scire, quod propter Christum vincimus!... Vellem hac perpetuo effari, vellem habere casenam, etsi respa tam privata; ac ratione per affectionem amicum ea circumdare. *Unde, epian, Modeste testis, Petrus vinctus pugilum ardentissimae amoris crucifixum. At tunc a Pauli vinculis abscedit Chryllosum, neque ego ad hoc Chryllosum servissimum verba de fero. Parum mihi concedere, inquit pag. 57. & permittite, ut dum i verba abicerem Apostolicis & in factis Apostolicis me expleverim deliciis, in Pauli casena convivari: dote mihi in ea paulo amplius versari. Apprehendi vinculum, nemo me abducat. Tuus ego nunc sum vinetum desiderio, quam ille tunc ligno. Hoc nemo toties vinculum: qui enim a Christi desiderio. Hoc neque angeli, neque regnum calorum potest solvere. Licet audire ipsum Paulum dicentem: "Neque angeli, neque principatus, neque inflatus, neque futura, neque aliquid, neque profundum, potest nos separare a Caritate Christi."*

B 324 *Mos multa subtiliter de casena Apostolorum differis, usque iterum pag. 64. subijungit: Quid agam? Voluisset, sed non possum... Volo captum interrumpere orationem: ea vero non finit. Nam... apprehensio admirabili carceris poculo corum, qui vincti sunt propter Christum, non possum cessare, non possum flectere. Habitus Chryllosum, qui male de vinctis pro Christo subiungit, & in sapientia quoque Humilis eandem materiam attingit. At data verba mihi videtur sufficere, ut ardentissimum deus Viri charitatem possint agnoscere, propter quam tota ipsa vita allegantur vinctis sita conditio. Nam fuit Chryllosum, postquam in deum materia celebratum fuit in cramo monachum, fuit Antiocheni ecclesia diavolum, fuit dactorem Antiocheni prochyronem, fuit in cathedra Constantinopolitana rectorem, fuit ex exilii multis calamitatibus affectum, modo dicit ipsos & solia manere expendantur, reperimus tam propter quam aduersis supererunt, miraque ardore ad Deum velle volentem.*

B 325 *Ab exilio Scythi amore in Diem transiens ad dilectionem proximi, ea ille tamquam exsente profectum. Amorem suum ergo Antiocheni declarat scilicet. 3. pag. 361. ubi Humilis de controversia inter Petrum & Paulum sit exordium: Unum a vobis abini diem, & perinde quasi anno integro separatus a vobis fuisset, his tristis maestulique permansi. Atque hac vera esse ex iis, quae vobis acciderunt, ipsi cognoscitis. Ut enim loquens puerulus a materni avulsus uberibus, quocumque tandem abductus fuerit, crebro se hac illicque convertit, & matrem suam circumspicit: sic ego quoque procula materno sine translatus, crebro circumspiciebam, & andequaque sacrum hunc vestrum consuem requirebam. Sed ea merces tamen satis consolabatur, quod dum amantissimo patri (episcopo Flaviano) pariter, id mihi accideret, & concepit ex ita paratione maiorum obedientiae premium abstergebat. Est enim hoc mihi vel quovis diademate illustrius, & corona gloriosius, ubique cum genitore peregrinari. Hoc mihi ornatus est & securitas; ornatus quidem, quod sic eum manciparim, & ad amorem meum pellexerim, ut nullam sine Filio velit appere; securitas autem, quod dum praesentem intercor atque certantem, omnino futurum etiam precum auxilium nobis suppeditat. *Hac verba simul &**

A 531 *Hinc tom. 8. pag. 66. Homilia 12. in Joannem sic auditur:* Forse pluit, quam par erat, vobis nuper onerari & molesti fuimus, acriori est sermone, & longa contra multorum desideria oratione habita. Verum si id mordendi solum causa fecissemus, jure nobis singuli succenderent; si vero utilitatem vestram spectantes, auditorum gratiam inire non curavimus, etiam illam profectus vestri curam, quam gestimus, acceptam habete nolitis, amoris saltem nostri veniam concedatis oportet. Admodum enim timeamus, ne nobis cum studio multo concionantibus, vobis autem dictis attendere negligentibus, graviores vobis rationes reddende sint. *Hoc de consuetudinem suam iterum declarat in Homilia sequenti pag. 71.* Numquid frustra cuttimus, & frustra laboramus? Nam supra petras semen jacimus, non secus viam vel inter spinas iusta semina latent? Anxius sum & timeo, ne inutilis nobis agricultura sit; etiam nullum in hocce labore mercedis detrimentum passuros sum... Attamen, licet hanc firmam consolationem habeamus, licet de retributione fidamus, quando vos nihil operi proficere videmus, nihil melius efficiamus, quam agricola, qui genuit & lucrum parat. Hoc doctoris misericordia, hoc patris cura est. Et *mon. an. se melius de ipsi considerare, subdique:* Hec vobis dicimus, ut studium vestrum augeamus, & vice probatius in dies accrescere euremus. Similia modis aliis locis reperit.

B 532 *Ecce denique impetebat Chrysothomum ad causam pauperum frequenter ac fortiter agendam, dicensque immisericos & avaros gravissimum verbum perscrutandus.* Terrorem avari imaginem differit verbum pugni tom. 10. pag. 78. & seq. cum serm. & demeritis avari comparat. *Tum addit pag. 80.* Scio multos esse, qui ob hac verba non odio habent. Ego vero ita non odio, sed eorum mileror, & eos, qui sic affecti sunt, lacrymis prosequor: etiam si perire velint, libenter id tulerim, si ab hac feritate abstinere velint. Neque enim ego solus, sed etiam propheta nobiscum dupli modum homines ab humana cognatione expellit. *Tante autem liberius poterat pro aliis postulare, quanto minus aliquid pro perpetua concionandi labore desiderabat, patri merito facit illam.* *Hinc ita loquitur tom. 10. pag. 40.*

C Et ideo quidem, quod multi ex iis, qui una assident, non rursus reprehendere, cum de his differamus. dicentes: Ne, rogo, ne sit gravis & molestus auditoribus; sed permittite libero arbitrio & voluntati auditorum... Sed hae verba non feram. Neque enim Paulum pudebat pro his assidue esse molestum, & mendicantem more loqui.

533 Nam si hoc dicerem, Da mihi & deponae in meis audibus, pudendum foret esse, quod dicerem, imo vero ne tunc quidem. Nam, qui altari, inquit, assident, altaris sunt participes. Ceterum locasse quisquam me reprehenderet, ut qui pro me verba facerem. Nunc autem supplico quidem pro agentibus: imo vero non pro agentibus, sed pro vobis, qui praebitis; & ideo loquor libere... Non ergo erubescam, sed libere dicam: Date agentibus, & majori voce, quam qui egent. Nam si quisquam posset ostendere & probare, quod hac dicentes, ad nos ipsos traheremus, & pretextu pauperum ipsi lucraberemur, non solum probro ac dedecore digni essemus, sed qui vel a mille fulminibus feriremur, & qui hoc egerent, ne mercedem quidem vi-

vere. Si autem Dei gratia pro nobis minime molesti sumus, sed sine jumpu vobis posuimus Evangelium; non laborantes quidem fuit Paulus, sed contenti propius, dicam cum omni fiducia, Date agentibus; nec cessabo hoc dicere, & eorum, qui non dant, ero gravis accusator. Si enim essem dux exercitus, & miles militibus, non me pueris alimentis petere pro habebat: valde enim amo vestram salutem. *Hilarius Amster pauperum.*

534 *Labes etiam paucis ostendere, quanto avari fortitudinem vegerat praestantissimus Presbyter. Egregium sane exemplum dat in Homilia, post terram manum distulit. t. pag. 775. ubi sic loquitur:* Alii quidem omnes ob terram morum timore correpti erant, ego vero propter causam terrae motus. Septuaginta capitis, quid dixerim? Illi quidem perimerebant, ne concideret civitas, & interiret: ego vero, quod nobis Dominus iratus esset; metuere. Non enim grave est morem obesse, sed grave est Dominum irritasse... Noli unquam supplicium timeere, sed supplicium parentem peccatum. *Or. Tom. 7. pag. 790. ad hunc locum:* Sed, qui sanctissimi Sacramenti sunt dispensatores: etiam si praestantissimus ille (indignus) ad Communionem accedat, cohibe illam, netimes. Illi Deum, non hominem. Si times hominem, a illo irideberis; si Deum, etiam hominibus venerabilis eris. Si non audeas, mihi adduc, ne permittam huiusmodi aulias. Animum potius emittam, quam indigno Sanguinem Domini cum praebem: & sanguinem potius profundam, quam tremendum Sanguinem dem, qui non par est. *Hae de virtutibus sancti Presbyteri veterem nobis sufficiant, licet plura addi possint in Operibus ipsius.*

535 *Labes etiam Sanguinem audire, de fructu praedicationis Antiochie loquitur lib. 8. cap. 2.* Erat Amiochie ad Orientem presbyter quidam, nomine Joannes, nobilissimae stirpis, vici integri, dicendi perusidusque artifex egregius, & omnium sui temporis oratorum praestantissimus, sicut Libanius Syrus Iosophia testatur est... Multos porro, qui in ecclesia ipsum audiebant, ad virtutis studium impulsi, & in doctrina fidei: ut idem cum ipso sentirent, effecti. Nam cum vitam ageret plane divinam, ad emulationem virtutis lux auditorum animos excitabat. Post hac vero facile eos adducebat, ut eandem lecam sententiam amplecterentur: quippe qui non arte quidam aut eloquentiae vi istud ageret; sed sincere, tamquam veritatis studiosos, literas Scripturas exponeret. Etenim oratio, quae operibus exornatur, merito videtur fide digna. Si vero operibus destituta sit, oratorem impostorem esse arguit, ac suorum ipsius dictorum repebatur, tamen si in docendo magnam sit diligentia. Porro Joannes utraque laude et aequo floruit. Nam ejus quidem vivendi ratio & conversatio, gravis fuit ac severa; dictio vero perspicua simul ac splendida.

536 *Et postea quidam:* Vici enim illa (persecutionis vi) eos, qui pari (infirmis) dicebant ac persuadendi facultate pollebant. Hac ipsa populum etiam ad se pertraxit, eo maxime quod peccantes eredo coarctaret in ecclesia, & adversus eos, qui injurias faciebant, tamquam injuria affectus, commoveretur. Quae res gratia quidem erat multitudini; molestum vero opulentioribus ac potentioribus, in quibus fides committi solent. *Hilarius Sacramentum, Sanguine nostrae acutis proximo. Quam irreprehensibilem*

V u

fas-

Auct. J. S.

Falsus Iamfortis.

E

Falsus Iamfortis.

F

Quia Iamfortis.

AUCT. J. S.

facti una Chrysolomi toto tempore, quo unius
Anno, colligitur etiam ex Dialogo Pauli-
us, ex reffe pag. 49. cum patris unius refist
missis primum Anuochim, adolefcentia ejus
(ita et fupranat) et hanc debet etiam prefby-
terum) delicta persequitur, delecerunt legerat
scruis (uicis, et ubi) invenit. Geratius
Alexandrus pag. 180. duo varas meatus, vi-
delicet filium Eulie mulieris primaria febi di-
vinitur liberatum, et conjugem profecti, qui
Marcellae fuffo divinitur, ex dyfcoetia ad in-
teritum fevictum, fimplici ad fidem cum ma-
jore perducit. Nihil quidem in hisce prodigiis
eff, quod fidem fuperni: fed aufter tamem non
meetur fidem, ut ex, incertis auguribus, a
pro certis habere poffimus. Ceterum quoniam
Chryfolomus ad Antiochem, laudat pater
ex modo, quo claudium abduxit eff Confessio:
ex. alim.

§. XXXV. Chrysostomus iussu Arcadii
imperatoris dolo evocatus Antio-
chia, Constantinopolim per-
ducitur, ibique consecra-
tur episcopus.

DE modo, quo S. Joannes ad episcopatum
promotus sit, consensum scriptore, Iuvatore
lib. 6. cap. 1. tempus, quo decesserit ipsius obit,
aliquos tunc Constantinopolim fecit, exposuit his verbi-
bus: Νεκταριος Κωνσταντινουπόλεως τunc episcopus ex-
tremum diem habuit, Celsio et Attico consuli-
bus (ad qñ. ann. 397.) quinto Calendas Octo-
bris. Siatim iussu de ordinando episcopo con-
sensus extorta est, alius alium postulantibus. Com-
que hac de re consilium (sepius itatum fuisse),
placuit tandem, ut Joannes Antiochenis ecclesiis
presbyter Autiochis accreteretur. Fama animi
de illo inebuerat, eum doctrina simul & eloquen-
tiam polleere. Medico iugiter temporis spatio interse-
lesio, imperator Arcadius communi omnium (sub-
C) regio, cleri videlicet ac populi, cum accitit.
*Callistus in Dialogo pag. 41. de hisce habet se-
guntia: Tunc hac de Christi fidulium gubernationem
optime loci succedat (conveniant) Chry-
sostomus (dumtaxat) moritur beatus Νεκταριος,
episcopus Κωνσταντινουπόλεως ecclesie.*

518 Tunc concurrunt quidam, qui non querentes, ambientes episcopatum vixi quidam maleficio indigui; alii pratorum fatigantes, alii donis concupentes, alii vero ad plerumque exas procumbentes. Super his commovetur orthodoxa gens populi, imperatoris sollicitudo, sacerdotum periculum requiritur. Summam autem rerum tenebat Eusebius aeneas, praepositus civi cultui. Cum Johanne operari praeparetur civitati (eius enim vixit nota ei fuerat, cum imperatoria negotia ipse ad iohannem Crimsem abduxisset) efficit ipse, ut imperator litteras scribas ad comitem Orientis, ut sine strepitu nihil conturbans Aenochiam, Johannem emitteret. Itaque, acceptis litteris, hortatus ipse, ut extra civitatem usque ad martyria iuxta portam Romanensem discurrat, filiusque & publicum thesauri imperium, eunuchus id militem cum milite magni tradit. Sic adductus ordinatur episcopus Constantianopolitanae ecclesiae.

339 *Sextonius lib. 8. cap. 2. bifce conjuncti* D
et aliqua mente explicatis hoc modo: Cum igitur *ante du-*
apud oculos quidam illo ipso & consisteretur, *bus*
apud eos vero, quibus erat ignotus, fama ex *conferre*
comore per universum orbem Romanum clarissi- *reperit*
mus evasisset, ium orationum, ium virtutis *depre-*
causa; idoneus visus est, qui Constantianopolita-
nam Ecclesiam gubernaret. Quod cum populus
sumel & clerus uno consensu decrevisset, imperator
quoque comprobasset, missique, qui eum
adducerent. Episcoporum præsertim synodum
convocavit, ut in patio illustriorum redderet
ejus orationem. Non multo post Alerium con-
mes Orientem, cum imperatoris literas accepisset,
Joannem ad se accivit, quasi quidpiam ab eo
postulatus. Qui cum venisset, confestim Alerium
eum una lecum in vehiculum impulit, &
comisit curi Pagas usque cum deduxit, qui
slatio est ita dictus. Ibi cum Joannem illis, qui a
principe missi erant, tradidisset, Asiaticam
reveritus est. Præsertim autem hoc orgonium
curasse visus est, antequam Antiocheni quodcumque
telequeant, qui ad specti erant in seditionibus, oer
unusquam sua sponte Joannem dimissuri videretur,
priusquam missi quidpiam sui passisset ipsi,
aut passi essent. Porro discussis ille sancti quo
meato aut de congreget, nullibi expressum loco
. *Amant necesse est, illum fygant circa finem*
anni 397 aut incertum sequenti. Nam episcopus
arduerum videbitur xxvi. Februarii anni 398.
Aliquot autem hebdomada interim longissimi
attribuenda sunt, & Constantiopolis missum ordina-
tionum injeper Theophrast Alexandrinus, ac modo
videbitur.

540 *Laudes Severorum ad populum mo-*
strum illi pergit. Porro cum vassitis Confidit
nopolim, cumque episcopi, qui vocati fuerant, ac-
tū jam descensit, ordinationis aut imperatoris sta-
tulit Theophilus, favens lidoꝛo, qui tum quā
dam presbyter erat ibi libi constitutus, & pau-
perum se peregrinorum curator io arbe Alexan-
dria. Ceteros aut iocuncte mense apud Scetim
egregie philosophatus fuerat, sicut a quibusdam
viri, qui cum illo versari furraꝛ, accepti. Seve-
rates adeo fore avaras, & tamē adduci,
se quam lidoꝛo favere Theophilus. Uoque eis
ordinatioꝛ, supꝛa, plus accedente auctoritate,
ex imperatorio mandato adjuerunt cum aliis com-
plexus episcopi, tum Theophilus Alexandria.
Qui quidem summo studio laborabat, ut Joani-
nem quidem gloriam desisteret, lidoꝛo, vero pre-
fictum suum ad episcopatum urbis regis pro-
moveret. Huic enim principis diligebat, pro-
pterea quod periculosoꝛ quoddam negotio ip-
sius causis iussisset. Quodcum vero illis factis,
jam dicendum est. Dum Theodosius imperator
adversus Maximum syracano bellum gereret,
Theophilus per lidoꝛoꝛ monera mitatus ad im-
peratorē, bioas ei tradidi epistolas, mandata
ut victori manera simul us liceras offerret. Quo-
bus mandatis obsequens lidoꝛo, cum Romanis
venisset, eventum belli expectabāt. Verum ea
res dio latere non posuit. Nunc lectoꝛ, qui cum
pomicebatur, epistolas clam furtivꝛ, qua lidoꝛo
conteritur lidoꝛoꝛ, illico aufugit Alexandriam.
Hac fide caule, et Theophilus lidoꝛoꝛ isotope
fuideret. Hec quidem Severas. At via dubia,
guis fit tantum rumor popularis, aut uera po-
testis fabula.

541 *Certa Squameus, alide nimis facile di-*
Ba

4.

சென்னை, 15
மார்ச் - தமிழ்
நாட்டின்
பெரிய
நகரம்.

1. The name of
 2. the person
 3. who is
 4. the
 5. the
 6. the

*Ad huc
procurat
Maurum
uolunt
que de
causa,*

A *Si Socratis adaptare solent, eandem illam solum
refert ut iudicatum ab aliquibus, sed non audent
verum dicere. Palladius enim filius de comiti Theop-
philo pre iudice, quomodo narrant Theophilum S.
Chrysofostomum fuisse contrarium. Tempus ipsum,
quod assignatur a Socrate, videtur maxime ipsius
relatum contrarium. Nam bellum cum Maximo gef-
sit Theophilus, cumque viuis anno 388. Poni tunc
Remem iudicari, si Sectari credimus. At Palladius
in Historia Lausiac cap. 2. testatur, se venisse in
Egyptum & Alexandriam secundo consulatu
Theodosii Magni, id est, anno 388. ibique inven-
nisse quendam virum admittendum, & omni ex
parte oratum iarmos, moribus & scientia,
nempe Theophilum, qui erat & presbyter, & sene-
doctus Alexandrinae ecclesie. Hec dato opud nos
fuit ad xv. Januarii tom. 1. pag. 1916. ubi de S. Li-
dere ille est essum. Jam vero si consideremus maxi-
mum distans, qua est inter Romanum & Alexan-
driam, difficillat illi conciliare poterimus. Res
quoque ipsa non est verisimilis, cum propriam eximiam
Theophilus putaret, tum quia Theophilus ille causis mi-
nime erat necessarius, cum tempore esset a loco,
ubi bellum geriebatur, & consequenter nihil sperare
debere, sive Theophilus, sive Maximus fuisset vo-
lunt. Mirum namque scilicet causam, ab adver-
sariis Theophilus confutari. Tillemonius suspicatur,
alium forsasse scilicet Theophilum, quem Theophilus ad
munera veluti offensa destinaverat, ut videri po-
test Nota 6. in Theophilum.*

*At vero
Socratis
causa
Chrysofo-
stomus,*

B *544. Palladius pag. 43. aliam adducit rationem,
cur Chrysofostomum adverseretur Theophilus, ut
scribitur. Ab initio igitur Theophilus Alexandri-
nos episcopos, cum ad ejus ordinationem venis-
set, irreperibilibusque loquendi libertatem
videns, ejus ordinatione exanimatus est. Vases
anim est ex ipso aspectu oculorum ejusque ho-
minis consilium & mentem discipulare. Ex post
alia pag. 44. Sic & Theophilus, ex quo in Jo-
hannem aspectu non invenit, quod oculis suis
reponderet aut gravum esset; consuevit, non
certa scientia, contrarium suspicatus est. Hec qui-
dem Palladius, neque ad displicentiam Tillemonius
art. 40. Verum latendum est, Palladium fuisse acer-
biter in videri posse in Theophilum, praefertim cum*

C *statim sequens addat: Nos ipsi talis erat, ut bo-
num & cordatos non ordinaret, nisi quando sua
eum conjectura scelerisset, omnibus imperare vo-
lens et stupidis, latius iudeana insipientibus im-
perare, quam sapientibus parere. A labiori tamen
providentia volens nolens superatus est. Ita ille,
quo non negaverim sincere dixisse, que sibi per-
suasero. Certum quoque est, Theophilum multis
precepsse divinis in Chrysofostomum. Atque, cum
existimus, nonita clare edixisse Theophilum, que
de causa iudicari, virum sane probum & dignum,
Chrysofostomum praefert, videtur ege de intentione ip-
sius ferre iudicium: fuisse enim iudicium praefere-
bat, ut melius sibi cognatum, aut in sibi magis ad-
dilectum, & ecclesie sue presbyterum.*

*in 1019
ordinatio-
nem causam
causam
illa figura*

D *545. Placet igitur tantis Socrati, sic loquen-
tur. Verum si haec de causa, si va tamquam
virum bonum, ordinare illum (iudicium) vo-
luerit Theophilus; tandem Joannis electioni asen-
tiam praebeat, Eutropium variis, imperialia
cubiculi tunc propositum, qui Joannis ordina-
tionem magnopere favebat. Hic anim palam ei
demonstrare dicitur, ut tot reliquorum sacerdo-
tum suffragia accederet, ut sit, qui accusare
ipsum volebat, responderet. Quippe multi tum*

aderant, qui coram synodo tum accurrant. Aug.
Socratis cap. 2. idem afferuntur dicit. Verum, J. S.
inquit, qui in palatio erant, Joannem praele-
runt. Et quomam multi Theophilum accusabant,
& libellos varia crimina continentes episcopis,
qui tum aderant, offerrebat, Eutropius propo-
situm imperialis cubiculi acceptos libellos ostendit
Theophilo, aligere eum jubens, utrum mallet,
Joannem ordinari, an de criminibus ipsi ob-
jectis iudicium subire. Hii perterritus Theop-
hilus, Joannem ordinavit. Ordinatus igitur Jo-
hannes in episcopali sede constituitur quarto Calen-
das Martii, consulatu proxima insequenti, quam
Romae quidem imperator Honorius, Constanti-
nopolis vero Eutychianus praefatus praetorio, ad-
tentionibus ludique celebravit. Consulatus ille desig-
nat annum 398. Hec igitur anno, die xxv. Februa-
rii ad episcopatum evectus dicitur Chrysofostomus.
Cum enim Pascha eo anno incidit in xviii. Apri-
lis, secundum datum calculum tri peracta est die Ve-
neris ante Dominicam Quingagesimae.

*E.
24. Fe-
bruarii
anni 398.*

E *544. Pagini tamen in Critica ad annum 398.
num. 20. se opponit, atque in loquitur: Socra-
tes dom illum non ad Chrysofostomi ordinationem,
sed ad ejus antonionism manifestum refert, & ex
dicendis patet, episcopos Constantinopolitanos
Joannis haereticos diebus Dominicis ante festum
sollemnioribus semper consecratos fuisse. Verum
Tillemonius Nona 43. refutat Pagium, dicens:
Axioma est, quod propria auctoritas statuit:
nihil enim citat. Non vero dicere non dubita-
mus, ordinatum S. Chrysofostomi factis clara
fixam alia die Veneris, ut ex sa probari possit
scilicet regulam illius. In Epistoma Vita S. Chryso-
fostomi apud Bignatum pag. 228. dicitur Chryso-
fostomum ordinatum archiepiscopos Constantinopo-
litano, Arcadio imperante, vigesima quinto
mensis Decembris, Indictione quarta. At illa
epocha plane vitiosa est, ut liquet ex hodierna
quarta, que sub Arcadio non currit ante Se-
piembrem anni 405. Tota quoque illa Epistoma
varios continet errores. Quare standum videtur
hic calculo Socratis, xxvi. Februarii signum or-
dinationem sancti.*

S. XXXVI. Homilize aliquot Chrysofostomi habitz Constantinopoli anno 398. quo verisimiliter satis diu ex-
grotavit.

V *In debitori potest, quin celeberrimus ille doctor
Predicator illa ipse die, quo episcopus fuit
consecratus, Sermonem habuerit ad populum Con-
stantinopolitum. At prima ipsius Homilia ant
perdita est, aut latet haerens. Secundum vero ha-
bemus tom. 1. pag. 541. ubi de prima sic lo-
quitur: Tunc enim (in prima) da armis David
& Goliath apud vos philosophabamur, offendentes,
hunc quidem omniagera gravium armatura
undique munition, illum autem armis nudum,
fide munitionum, & hunc quidem anfractu
sulgidum thorace & scuto, illum autem intus
speciem & gratia radiantem; atque haec ob cau-
sam a pueris carmine vilium juvenem, a modo
superatum armatum, a pastore prostratum mili-
tem, a pastoralis lapidis ictura ballici aris eam-
dem contrariam, & labefactam. Proinde & nos
lapidam illum in manus accipimus, angularem
illum & spiritalem, inquam. Hec sequenti quoque*

in-

AUCT. *injunctum*, Chryſoſtomum in prima Homilia promiſſe, ſi diſſertum contra hereticos, maxime Arianos, aſſerunt hunc in ſum ſacris Scripturis. Nam pag. 341. ait: Pollicemur vobis nihil ex rationibus dicturos. Ex mox: Proinde quia tanta rationum infirmitas eſt: age Scripturis contra adverſarios poſtemus.

346 Quid autem in prima Homilia promiſſum eſt, in hoc ſecundo preſtate cupis, diſputans ita contra Arianos, ut alios quoque hereticos & Judæos non negligas. His de conſeſſis, ſe argumens ſumptum ex veteri Teſtamento. Iracundiam, oco illos tantum, ſed & multos alios hereticos, ſimul proſterere poſſemus, videlicet Marcionem, Manichæum, Valentinum, Jurdoſumque ceteros omnes. Porro obſeruo, Chryſoſtomum, quando Conſtantinopolim cepit accitari, ſtrictum eſſe ſemidari alio audientes aliquid modo, quem aſperſum prioribus amant apud Antiochenos. Nam laudatam Homiliam ſic exorditur: Unum apud vos diem diſſerui, & inde exitum vos dilexi, quantum ſi ubi initio vobis cum eſſet educatus: ita ſum vobis caſtius vniuersis conſuectus, ac ſpſimo tempore fructus diſſiſſimæ conſuectudinis a vobis percepſiſſem. Quid ſit, oon quia ego admodum ad amicitiam & caritatem ſum idoneus, ſed quia vos deſiderabiles, omniumque maxime amabiles. Quis enim oon admiraretur ignem ædium, caritatem oblique ſimulatione, benevolentiam iſo præceptores, concordiam inter vos, que ſane omnia laus eſſent, ut vel lapideam animam vobis conciliarent?

347 Propterea oon minus vos amemus, quam eccleſiam illam, in qua aſſi, educati, & eruditus: ſoror enim illius hæc eſt, volque cogitationem illam opere declaratiſſim. Quamvis autem illa tempore ſi antiquior, hæc tamen fide ſeruentior eſt; & illæ major conventus eſt ac celeſtius theatrum, ſed hæc major patientia, moriſque fortitudinis iudicium. Nam viden undeque hæc lupos obambulans, ovile autem non immoſi. Circumdant ſanctam hanc ovem continuo tempeſtas & hyems, procellarumque vis: non ſubmerguntur tamen, qui in ea navigant. Undecumque invadunt hæretica flammæ, & qui in medio luxat camino, rore ſpirituſuali perfruuntur. Ne mirabatur leſſer, plures fuiſſe audientes Antiochie, quam Conſtantinopoli, ſi conſideraveris verba Chryſoſtomi, Hom. 86. in Mattheum de Antiochenis ita loquentem, tom. 7. pag. 310. Per Dei gratiam poſto eos, qui hic congregantur, ad ceterum mille perſingere. Noli tamen exiſtimare, illas ſuaſe omnes veniſſe ad ſchoolam.

348 Certe conſtante Conſtantinopoli numerus auditorum Chryſoſtomi. Nam Homiliam ſermonem, in Paralyticum & contra Arianos dictam, ita exorſi eſt tom. 1. pag. 347. Benedictus Deus: ſingulo quoque convenia videtur arum creſcere, ægros comatos florere, arcem impleri, multiplicari manipulos; tametsi non multi dies præterſeruat, poſtquam ſementem hanc ſecimus. Ecce vero quæſitum dives nobis obedientia ſpica geſſitavit. Mox pag. 348. clare aſſendit, hæc Homiliam præcedentiſſe eſſe ſequens, ita loquens: Quodam igitur & vos pauco ex labore magnum nobis præbuit provenum, magna cum attentione ad hanc accedimus agriculturam, & eorum, que aſſa dicta ſunt, reliquias vobis diſtributuri venimus. Tunc igitur ex veteri Teſtamento diſputationem illam teximus, qui do

gloris Uigeniti Filii Dei habebatur: nunc ex eodem hoc ipſum ſacimus: que illud offerbamus, quod dicebat Chriſtus: "Si crederetis Moysi, crederetis utique & mihi." (Vide illa verba in præcedenti aliaſe num. 2.) Nunc autem dicimus hoc: a Moysē dictum: "Propheta vobis ſuſcitabit Dominus Deus." &c. Sub ſicem heretatur, ut diligenter interſus conſideratis, quem admodum prophetas ſecutus in præcedenti.

349 Non diu poſt dictam modo Homiliam, vel et in qua agitur de paralytico, qui poſt morbum ſurgens & alio annorum ad poſſum a Chriſto ſanatus eſt, dicta eſt alia de Paralytico, que poſtea diſtingue ad Chriſtum, ibique ſaneſci eſt. Edita hæc eſt tom. 3. pag. 31. ubi tale eſt exordium: Cum in paralyticum iuxta piſcinam in leſio ſacientem nuper ſecidiſſimam, malum & ingrotem theſaurum invenimus, non terram effugiemus, ſed ejus ſentis ſera ſerutantes: theſaurum invenimus, oon aurum & pretioſos lapides continentem, ſed totitramiam, philoſophiam, patientiam, & multam iſo Deum ipſem, quem nro quovis & lucro quavis eſt pretioſior. Hæc revera traſſerit in dicta Homilia, ita ut non poſſimus dubitare, quin hæc poſſit poſt dictam illam ſi ſeruta. Nam & in illa ſi diſſerit contra Arianos aliſque hereticos, ut egregia ſimal modis documenta moralia, & in his moraliſis ſi docet, ut adverſus gentiles & adverſus Judæos & adverſus multos hereticos, ſicut dicit pag. 37. de Evangelioſum concordie diſputat, æquo Arianos deinde ruſum aggreditur, ſtudent Chriſti diſtinctionem.

350 Porro ſi interpretationem Luthani duntaxat ſpectaverimus, dicendum eſſe, tribus diebus continuis quinquaginta eſſe ſermones: nam illa ſi habet tom. 8. pag. 43. Hæc igitur omnia, & que heſtero die ac poſtueris diebus ſunt, diligenter memoria teneamus. At verba Græca non ſunt interpretanda. Tertia ſi dicatur, vel et vix eſſe ad ea quæ indies ſermones ſi poſit poſt dictam illam ſi ſeruta, inquit Chryſoſtomus. Latine autem ſi ſe reddenda: Hæc igitur omnia, & que nuper, & que ante illum diem dicta ſunt, diligenter memoria teneamus. Itaque heretatur Saneſci, ut memoria teneamus, que dicta erant in tribus ultimis Homiliis; novis ſiſſis ultimis debuit. Exerit cura episcopalis non permittet, ut in conſuetis diebus conſideraretur Conſtantinopoli, ſicut ſecuratur Antiochia; etiam in Quadrageſima: nam in Quadrageſima veriſſimiliter habita eſt Homilia iſta. Teſtem habemus Chryſoſtomum ipſum, qui Hom. 44. in Alia Apoſtolorum de conſuetudine ſua conſuetudinis in episcopatu ſi loquitur: Ecce per gratiam Dei nos tricenarius jam habemus, non quidem oſte & die hortantes, ſed poſt tres ſæpe dies, aliquando poſt ſeptem, hoc facientes. Conſideratur igitur Chryſoſtomus aliquando ſeruti, aliquando ſi in habebamus, quando alii negotiis non erat continuo ſupeditus.

351 Aliam quoque Homiliam contra Arianos eodem anno a Chryſoſtomo habuimus exiſtimamus in illa Chriſti orantis verba: Pater, ſi poſſibile eſt, tranſe a me calix iſte Matth. 26. ex quoſi Arianos argumentum mutabatur contra eum quæſitum Fili cum Patre. Edita illa eſt tom. 3. pag. 15. dubitatur Monſtanconi, Antiochianis dicta ſi, in Conſtantinopoli. Ego vero Conſtantinopoli dictam credo, quia plane videtur conſiſſis præpoſiti Chryſoſtomi, qui, ut dictum ſiſſis tom. 346.

in ſervata
et, in hoc ſecundo
brevitate
maxime
ad rationes
preſentat
lat.

quæſitum
magis
ubi erat
enunſtat:

C

ſerutiſſis
etiam de
conſuetudine
habita,

que non
ſiſſis dicta
poſt dictam
aliam
dictam
poſt dictam
poſt dictam
poſt dictam

E

alio
enunſtat
hereticos
in verbo
Chriſti
habita

A 546. *Anomae* in Veteri etiam Testamento referendus creditur, ut simul resisterent *Marcionibus*, *Manichaeis* & *Valentinianis*. Nam in hac Homilia frequenter adducit locos Veteri Testamento, & memorat hereticos pag. 12. ut nomen: Sicam hic omnibus gentibus, malignum et diaboli per Marcionem Ponticum, & Valentinum, & Manichaeum Persem, ... heremonem de dispensatione ponit, quantum in ipso erat subvertitur. *Or. Fratres* christiannam illam *Anomae* Antiochia refutavit in alia Homilia, quae apud Montanensem tom. 1. pag. 501. est septima contra *Anomae*, ut videri potest pag. 508. & sequentibus. Hic vero verba illa explananda suscipit ut necesse est sapientia, mirum quia Constantiensi non erant explicata.

Et quidem Constantiensi. *Apoc. 12. post annum* *ant. phryg. latine dicit.*

552. Itaque debuerunt non videri, quin hoc Homilia habuit sit Constantiensi, ubi & alius contra *Anomae* anno 398. dictas verisimile est, quandocumque Chrysoströmum promiserat, se dispensationem contra memoratos hereticos. Favor tamen, non videtur habuam statim post praedictos: immin enim tali suspitione repugnat. Profundam, inquit, lectionem asper infliximus, qui praedicator, & alios per avaritiam fraudare conatur: non ut eos vulneremus, sed ut eos corrigamus, nec quod homines odio prosequamur, sed quod improbitatem aversemur. Quam hic verbi Homiliam designat, non ausus. Porro non parvas ejusdem semi Homiliae eandem anno habuit, eundem. At quia illorum ordinem negare repugnat, illas deinde eadem ordinem rescribere: atque interim ad alia transire.

Homilia prima dicitur a Montanense non fere anno 398.

555. Montanensem tom. 11. pag. 332. & sequentem dedit Homiliae antiochiensis, & Constantiensi dictas, quae omnes dicit habuit anno 398. & 399. & quidem ante fugam eandemque *Eutropii* Verum rationes non allegat de omnibus, nec in Montano praeter pag. 319. offerre audeat, omnes fuisse homines eo ordine, quo sunt edicta. At ego intelligere augeo, quia ratione certum sit, ut loquimur, habuit esse omnes ante lapsum *Eutropii*, quomodo certissimum, omnes annis 398. & 399. habuit, si non constet de ordine, cum plerique nullum habuimus temporis notam. Quia tunc adeo praeteris non habeo, ante lapsum *Eutropii* praedictas Homiliae esse habuit, ut ipsam primam casibus *Eutropii* posteriorem sit ostenderit §. 38. Creditur Montanensis, in ea agi de aliquo terra motu, Verum alendam, non vera consensientem, sed lapsum *Eutropii* in illa Homilia commemorari, dictamque esse mense Februario anni 399. Siqua Homilia habita est tempore terra motus anni 398. poterit illa esse, quae ab egressu distat, ut ostendi num. 514. non verisimile ademptum est, Sanctum anno 398. Constantiensi agnosce.

Et Homilia in veteri Apoc. 12. post montanensem dicta.

554. Certe apud Montanensem tom. 3. pag. 150. Homiliae post mortem satis diuturnam habita, quem distam Constantiensi omni mihi persuado. Rarior est, quia idem fere habuit Homilia est eundem cum exordio Homilia de Debitis decem millium talentorum, quem anno 387. Antiochia habuit Sanctus, ut distat est num. 382. Utinamque Homilia exordium prociat similis fuit Montanensis in Montano praeter. Atamen non audeo inde inferre, bene Constantiensi distam esse: Cum, inquit, Chrysoströmum Antiochia frequenter adversa velitudine laboraverit, ut ex multis ejus Homiliis arguitur; &

alioquin eadem in urbe Antiochia non modo Auct. J. S. proxima, sed etiam conciones integras, recitatae & parumper mutatas, incurrerent quodam anorum ipsam, repraesentari solent, ut jam saepe videmus. Ita quidem vir eruditus loquitur. At hoc praeter tangam Chrysoströmum, quoniam in diebus statim transeerit eundem. Quoniam potius castra, non satis percoluisse Opera Chrysoströmum, & Montanensem Constantiensi illis praeter, ut afferre possum, nullibi probare Montanensem, nullibi probare possum, quod hic leviter afferri de repetitis Antiochiae integris concionibus.

in qua fere repetitur eundem alterius Antiochia.

555. Creditur ille quidem, ambas Homiliae de Juda praedictas, ambas item de Cruce & latrone fuisse Antiochia dictas, & sic fere integrae prope modum Homiliae fuissent in eadem urbe repetitae. At non ostendi, ambas fuisse in eadem urbe dictas; neque id ego verisimile existimo. Imo dubitari potest, an etiam Constantiensi fuerit repetita, tam illarum diversitas tam sit modesta, ut videretur acri posuisse ad esurientes in vultu auditis. Verum, quidquid sit ea de re, fuerint illae repetitae Constantiensi, non satis est probabile: certe non alias alienius monari repetitiones Chrysoströmum in scriptis Antiochia reperiri potui, nisi quod in explanatione liberum secretum aliquid panta alius verbis repetit in illis, quae in Homiliis particularibus suis probaverat. Quapropter laudatam Homiliam in illa Apostoli verba, Scimus autem quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, amicos Constantiensi figendum nascitur. Praeter verisimile mihi est, mortuum Sancti, post quem bene habuit Homiliae, extigisse anno 398. autem illam fuisse Scripturam liberam per consueque illi interpretatione susceperat Chrysoströmum, & quando illas abstinuit & gravitate illis reprehensibilibus, quibus vicia Constantiensiopolitanae deinde exagitate capis Sancti.

constat ex. ... Item anno 398.

556. Exordium tale est & Quasi longa viam ad vos intervallo, sic affectum hodie die me sentin. Quamquam enim domo conclusus propter corporis infirmitatem manebam: tamen perinde quasi alicubi prociat a vestra caritate transilus degerem, sic animo afflictebar. Qui animi sincera diligere navit, cum eo congressum videri non datur ejus, quem diligit, quamvis eandem urbem incolat, non aliter afficitur, ac si in aliena regione viveret. Hoc oranti, qui vere diligit. &c. Hoc alique sequenti indicem non modo obedientiam Chrysoströmum, sed etiam congruentiam primo anno praedictam Constantiensi, cum quo per totam Homiliam ab omni abjurcatione abstinet, tum quia statim etiam addit sequentia: Ac vos quidem gaudere auct omnes ideo, quod agnitionem depolarimus: ego vero gaudeo non modo quod agnitionem depolarimus, sed quod operatus vultus vestros rutilum intueri possem, & caritata vestra secundum Deum oblectari. Congruat haec primo anno, quo tam amice & familiariter Constantiensiopolitani aliqui capis Chrysoströmum, ut etiam fecerat Antiochia. At utroque loco paulatim severius agere cupio; licet magna semper usque sit obediencia.

F

Auct.

L. b. §. XXXVII. Sancti in episcopatu vita sobria, austerā & solitaria: semper solus cibum sumit, nec reditus episcopales pro se usurpat: hospitalitatem tamen exercet.

Justus
semper
fuit
comes
deus

QUAESENTIO Chrysostomus clericorum vitam emendandam ab initio episcopatus suscipere, non videbitur, ubi expostulamus, quod ad se spectantia ordinant, unde, ut exemplo non minus doceret quā verbo. Palladius variis locis alijs breviter memores de more vivendi Chrysostomi. Primo cum sibi legem datus, et semper solus comederet, neque accedens ad aliena convivia, atque alios ad mensam suam invitans. Hoc enim postea Chrysostomo criminis vertitur: et ad laudatū amari. Hoc de causa sententia illius confutandis allegat Palladius pag. 107. ubi Theodorus interrogat hoc modo: Dic nobis libenter,

B quā causa facit, cur locus ille cibum solumerit, & an vere solus, ut aiunt, ederet. Respondet Palladius: In consilio quidem est, quod solus ederet. Sed nollem, lepidissime Theodoro, quæ sunt gelosorum infantum, quævisse te. Vir enim cum sis, virorum virtutes acquirere debes; quemadmodum effectus inepidus, qualis effectus in peccatis, in temperantia, in mansuetudine & iustitia, in elemosinis, prudentia atque fortitudine, in oblivione vel memoria. Ipse vero solus edebat, ut ex parte dori, hac ob causam.

quæ
vult
non
esse
quæ
est
just

C 558 Primum quidem vinum non bibebat ob capiti calorem; nisi forte per alium roscaco uteretur. Secundo, quia stomachus ejus ob quandam infirmitatem inordinatus erat, ita ut edulia bene preparata ipsi injucunda viderentur; & requireret alia, quæ non adessent. Deinde aliquando edera obliviscatur, ad vespam usque disparens; partim curis ecclesiasticis occupatus, partim divinis contemplationibus abstractus. Contendebat enim, ut nihil divinarum Scripturarum sibi impervium esset. Talis autem aus inedium aut levem cibum amant. Porro non est convivis, nisi quæcum ipsi fudet aus forbes, aut iadecenti risocachinetur, fumis digitis tepidum poculum gestans, mensam civitatem in maledictum vertere. Ad summam autem, ut puto, & verissime, valde parcas erat erga convivas luxuriosos, sacrilegium ratus sumptus, qui in tales fierent, simul & economus suarum occasiones prædicant, ne desuperares preteropositorum in brevibus, necessitates pauperum sibi viadicantes.

aliquis
et aliquis
fuerunt
alio
fuerunt
fuerunt
fuerunt

C 559 Præterea civitatis multitudinem confiderans, videbat, aut omnes honoratos debere se tali honore dignari, ut Christi discipulosorem, aut nulli rem illam præbere. Respiciens quoque & ad mentis tumultus, & ad magnitudinem imperium, exhorruit rem illam, longam valeat ejusmodi maledictis; illud de Actibus Apostolorum sibi succienas: Viri fratres, non licet nobis ministrare peris; sed constitutus viros religiosos ad hoc opus; non vero vacemus prædicationi & orationi. Hæc sunt Palladius, qui præfatum subjunctis disputationem ad prædicandum Chrysostomi consilium. Ea ex hac aliquo transferam, et de moribus & intentione Chrysostomi inde quid locis affligent. Ostendit primum, non

esse episcopo epulis instruendis quærendam hominem amicum aut inonem gloriam, imo ne cum quodam infamem, ut non male audit. Ad obsequium vero, ex mandata episcopo hospitium peritum, hoc repetit pag. 105. Oportet autem hospitium suceptorem, & prædicantem serpenti habere, & simplicitatem columbae, ... ne lupum pro ovis admittens, aut ursum pro ovæ, damno lucium permittet.

E 560 Primo autem locum probare debet; in quo constitutus est, an desertus, an frequens; deinde ingenium suum, an possit absurdos mores tolerare: tunc dignoscere, qui beneficio affici debet, an dives sit an pauper, an sanus an infirmus, an cibo eget an vestibus: in his nam a schola misericordiae occupatur. Deos enim Abraham non consulit, non ducit, non præcellens hujus terreni sæculi viros, ... sed desertum habitans locum, eo coarctantes expulsi. Porro si quis civitatem optime morum habitans, qualis Constantinopolis, in qua omnes sunt hospitium suceptores, superfluo forte quis & presbyteris, relicto prædicationis ministerio, examinatis opulentiore: brevis vacans, oblitus sui, cauponem pro doctore se reputans. Hæc rationum longius præterit, attendens, instruendum populi pro concione multiplicitatem esse eo infirmitate, quæ in mensa cubitibus. Certum autem est, non posse sanctum Theodorem tanto in dulitate populum docere, si voluisset quædam convivia aliquis in mensa habere, etque non solum epule, sed sua quoque præstantia honorare.

E 561 Porro cum pag. 118. Theodorus hoc obijciat: Porrit, ... solus episcopos vocare, & ex his præfatum religiosorum, & ex his bos, saltem populum clericum, imitans Domini, velicatem cum duodecim Apostolis. Respondet Palladius: Valde consentanea responsio, hominum verissime: si quidem passi fuissent clerici cum Joanne prædere, qui post horam & post diem inierunt edebat: ipsi vero multo cum apparatu tantas epulas quā celeriter seiebantur. Et pag. 120. Etsi enim ille se mensis devovisset, aut magistralibus & honoratis sufficere poterat, cum magnam civitatem habitans, singulis ut propter benedictionem, aut propter inopiam, aut propter gulam, apud ipsam veluti pollulantibus? Ubi autem locum habuisset Dei mediatio, populi procuratio, scientia Scripturarum, sollicitudo vigilarum, virginum solatium, infirmorum curatio, afflictorum auxilium, errorum conversio, contritorum cura, carcere detentorum visitatio. Ad hæc aliqua varium Theodorus pag. 121. Poterat eos quoque certo tempore curare, & ecclesiasticum rerum curam habere, an in eo male audire videretur, qui in cæteris magnus erat. Tam Palladius: Hoc nomen est, quod in sacerdotem requiritur, videre, an male audiat, seu potius, ut largitur sermonem præbeat, curam, zelum, atque reliquum sacerdotalem affectum. Quomodo autem est, in divinis eloquiis exercitatum, & auris divinis veracula audire afflicta, mensa loquacitatem tolerasset?

E 562 Hæc similes rationes offert Palladius pag. 122. ubi expetit, cur ad convivia aliorum aus accedat. Pasrum imitator Johannes, inquit, ut in gimus filius, non autem ipse, patrelem variis cupiditatibus hominum gregem suare desiderat; ad arctus vici genus sui puer & ingulstos sup. constituit propolus se roborans, a con-

aut ante
vivendi
propter
ipsa pa
rem tunc
hominis

qui non
capit
propter
tempus
detentum
conterit

et

autem
aut non
fuit
fuit

A convivii & convivibus sacrorum, ridiculariorum, luctuarum, reorundem, mentis suae oculum spiritali armatura muniens, ne per epulas, & intempestivos sermones ingressum natia vecordia custodiamus oculis. *Rursum pag. 183.* Quem (*Christum*) pro viribus imitans optinuit Johannes, & ipse turbis se subducebat, cunctos maxime delectabatur, qui veraciter aliquid dicere vellent. *Tam Theodorus:* Quid autem ad hoc dicis, quod contumeliosus fuisse dicitur, nec solum multitudinem fugisse, sed vel unum, aut duos? *Respondit Palladius:* Breve quidem: etiam novus inutilis & agryta, turba est. *Et pag. 184.* Quo autem modo dixisti, contumeliam cum fecisse, ejusmodi est. Primo quidem, nunquam confuervat cuivis obvis sacrorum & urbanus esse, multo minus contumelia facere.

B 563 Si vero quoddam e germanis discipulis fuit, aut clericis aut episcopis, vidisset propter rei abstinentiam, aut propter rectum corporis alicujus virtutis opus superbie, ipsos objurgans, contritus nominibus appellabat: veluti aqua potorem, ebriosum, & nihil possidentem, plus habendi cupidum; & misericordem, furem nominans. Hac enim gravisola est institutionis forma erga veros discipulos, per ea, quae non iustus, ea, quae infans, approbata. Ceterum hoc certum est, temperantem adolescentem pluri assiduebat, quum intemperantem senem; & senem discendi cupidum, quum adolescentem indoctum; & indoctum nihil possidentem, quum doctum pecuniam avidum; quum faciliorem virtutis praedictum, quum monachum interitum ac otiosum. Quae forte contumelia vocant, qui honores sectantur.

C 564 Deinde resumpta magis ille inimicorum calumnia, pag. 191. afferendi, Chrysostomum fecisse, quomodo autem fieri debet optimas animarum medicus, qui non solum placere paucis divitiis, sed omnibus suis praedisse. Hoc enim vitae institutum, inquit, Magistro convenit, tempus cum multitudine non terre, sed quiete & sollicitudine perquirere variam morum atque ingeniorum differentiam, sicut periti medici faciunt. Nam illi saepe libris immorantes, morborum causas praedicunt, & remedia tradunt, tantum cum aegris versantes, quantum sufficit ad inveniendam causam morbi, & ad remedium adhibendum, nec cum ipsis ludentes, nec praeferentes. Hae enim medicae virtutis professio non est, cum aegris convitari aut ludere, sed eos ad salutem reducere. *Relle hoc ac prudenter Palladius:* Per te non mirare aegros lesos, si hinc diutius immorari videas. Errum in illo Chrysostomi consilio tanto major felix virtutis splendor nobis apparet, quanto illud magis displicuit vanae aliqui sui ac mundi amorem.

565 Socrates, qui tanta iniquitas fuit esse in Chrysostomo, quanto addidit est Neovianus, lib. 6. cap. 4. de his, ad discipulos: Ut multi audientium criminatibus (*contra Socratem*) fidem accommodarent, id praecipue faciebat, quod Episcopos cum nemine unquam vefci velle, nec vocatus ad convivium accedere. Qua potissimum ex causa fuisse adversus illum calumnia invaluit. Ceterum quo consilio solus cibum capere instituerit, nemo unquam pro certo potuit exponere. Nam qui illum defendere cupiunt, sicut illum imbecillioris fuisse stomachi, & morosum

ac difficilem in sumendo cibo; atque idcirco solum comedere solum. Alii dicunt, propter disciplinam vix disciplinam id ab illo factum esse. Sed utrumque se res habuerit, non parum momenti attulit hujus acculatoribus ad fruendum in eum calumniam. Populus iam ob conciones, quas ille in ecclesia habebat, ei saeviebat, eumque singulari amore persequabatur, ipseque illi, qui accusare illum consueverat.

566 *Sergentius lib. 8. cap. 9. item aquasit, vehementer aliquos calumnias esse Sanctum ad diffamandum causam.* Tenebant etiam ejus vitam criminari apud populum, etque potissimum ratione fidem dictis suis adstruere, quod ille cum nemine cibum sumeret, nec ad convivium vocatus accederet. Hujus autem rei causam nullam aliam asserere possunt, praeter eam, quom quidam vir, ut opinor, minime mendax, interroganti mihi retuli; eo quod scilicet ob assiduum in virtutis studio contentiorem capitis & stomachi ingratitudine laborans, praediorum cunctis ac frequentiam detestaretur. Et isti quidem hinc potissimum adversus eum calumnias texebant. *Et adria loquitur, quomodo offendere aliqui ac clerici & divites Constantianopolitani solertia illa commisit Sancti; ut dubitari possit, quia episcopi illi, qui malebant aulam imperatorum frequentare, quam diligenter gressu sui curam habere, in eadem fuerint sententia. Illorum peccata de re iudicium non fuisse omnino quoniam Chrysostomum, verissimum autem. Atque ille omnia contempsit, cogitavitque cum Apolloni: Si adhuc hominibus placeret, Christi servus non essem.*

567 Consideras modo aquas loquitur, quomodo fortitudinis, constantiae, magnanimitatis, bonitatis & gloria contemptus, apud fuerit facile Praefati, ut consilium amore Dei capium essentierat exasperaret. Poterat aule imperatoris, cujus tantum Chrysostomus Constantianopolim transiit erat, gravior esse. Poterat procerum aulicorum facile sibi conciliare, ut potest diffusi episcopatus epibus abbas. Poterat episcopi & clerici venerabili esse & amabili, cum tradidit & eloquentia omnes superaret, si eorum moribus se omnino accommodare, usque familiaris esse voluisset. Poterat ipse tanta ac delicta mensa, juvenidus aulicorum solentia frui. Facisset hoc Chrysostomus, si gloriam, honorem, vicia hujus & commoda & oblectamenta, sibi secunda credidisset, si per unum latum moluisse videret, quum per altum & angustum ad regnum caelorum contendere, si, quae sui erant, magis quaesivisset, quam quae sunt Jesu Christi. Verum ob ea tanta longinquitas aberat Sanctus, qui ad aliorum se natum moverat, quum ut corporis sui commodis inutilis praestaret servitium, aut popularis aera, vix foret inconvictum. Hinc studiose considerandum erat, quid perpetui hominum convitiis ad fidem sibi praeparatum commodi afferre posset, quid contra incommodi de detrimentis.

568 Illos omnes considerantes praeval debuit longe majore deum in aliorum in vultu solentia videri sibi praeparat Sanctus, quum tanta commodum. Sane non poterat eodem tempore hujusmodi relaxare ad inuitas convulsiones, & flammam devoti amoris in corde sui celestibus contemplationibus perficere. Non poterat cum familiaribus convivium ad nuptias bonas praeparare, easque simul impendere ad vitandum aegre capitisque, ad consolandum afflicti & miseri, ad erudiendum pro concione populum, ad meditando in bonis sicuti scripturas, ac denum ad suscipiendum

quam si-
quidam
vera magis
maior.

at omni-
bus magis
praedisse.

atque
fuit in-
fuit in-
fuit in-

perpetui.
hui & de-
sunt de-
sunt de-

in se ten-
ti magis
sunt de-
de se ten-
ti magis
sunt de-

qui solen-
tiam illo-
gle mien-
tem ac sili-
verum in
dilectio in
modum in
per se ten-

AUCT. *duo perficiendumque negotia qualiter ecclesiastica.*
J. S. *Non potest crucis et reditus ecclesia sine effundere*

et effundenda sumptus necessaria, paucosque expensas dante ut, ut famelicis cibis, nudis vestibus procuraret, ut ager solatus, egentibus quibuslibet praeberet subsidia. Denique non potest familiaritate sua divitiis, proceribus, episcopis & clericis tantum prodasse, quanto ea illa profuisse avaritiam operum solaria. Hic, episcopus, de causis Chrysostomum mensum elegit solitariam ac solariam, fugitque congestas hominum, ut omnes tempus, omnes facultates, ac se totum deivum servare, & salutem populum decesseret.

569 Ut porro reditus ecclesia servarentur in causas suas, nihil ex eis pro se accipiebat Sanctus, nisi Palladius pag. 166. ubi sic habet: Johannes tamen, ipsoque missus, qui exemplo esset, ut ita dicam, venientia episcopis, quomodo vivere debeant, decreverat secundum Paulum suis lapideis predicare pauperibus, nihil ecclesiasticarum rerum attingens, quotidianum dumtaxat cibum sumebat, talem semper curam fugiens. Apertum autem, reticendis affectu viliu, dum sensibili verteretur cibo. Quomodo modum in poma, in ramo permanere non sustinet, domini manum pollicetur: sic & Jo. Saepe, cum supra modum calidum rerum pulcritudine capti sunt, eorum definitum vita exitum sui promissa beatitudine sustinet.

Ad hoc cum respondisset Theodorus, eadem de Chrysostomo fama fuisse vulgata, addit: Hoc autem dico, nihil oneri ecclesiae futurum fore videri Episcopi, si ab ecclesia non accepisset beatus Johannes. Peram illi esse agnovit Palladius pag. 168. sed vult fuisse Chrysostomi exemplum ostendit, ita differens: Quotiam autem, qui post nos futuri sunt, nobis et magister utatur, legem nostram de consuetudinem sibi propinquant; non nobis ipsis tantum vivere necesse est, sed ei, qui pro nobis mortuus est & resurrexit: atque populi infirmitatem roborantes exemplo nostro ad temperantiam & frugalitatem vitam adducere, ois ipsos corripientes.

570 Hae scitis manifestant, Chrysostomum ne quotidianum quidem viliu sumpsisse in bonis Ecclesia. Verbis veterem dicit, Quotidianum dumtaxat cibum sumebat, nimirum Chrysostomus, non dicitur viliu accepisse in bonis Ecclesia, sed liberalitatem S. Olympiadi, de quo ante agitur. I. dem clarius dicitur pag. 165. ubi, dicitur Theodorus de S. Olympiade, Dicitur etiam ipsa malum curasse beatum Johannem; sic respondit Palladius: Ecquid dignum eius virtute io eum praeferat? nisi quod nos permittit quotidiano cum cibo distinguere: quod quidem minimum non est Christi operantia, interdum nocturne de rebus Christi sollicitis. Similis servitio admittit Sanctus, ut liberis saluti numerum prescriberet. De S. Olympiade, vidua nobilissima & divissima, quae non solum Chrysostomum, sed alios quoque pluribus liberaliter servare studuit, frequentes redibit sermo. Nomen ipsius Martyris Romae infernum est ad xviii. Decembris, ubi insignis ipsius virtutes laetis exponi poterant.

571 Porro velum ex velis inferat aliquis, curam hospitalitatis neglegentem fuisse a Chrysostomo. Sane non erat Sanctus ille ex iis, qui dicitur & non facinus. Hospitalitatem autem gerens verbis frequentes commendat Constantino-politano, ut videtur post in Humilis in Ales a-polestem Constantino-politano dicit. Preterea ad hunc

572 Porro velum ex velis inferat aliquis, curam hospitalitatis neglegentem fuisse a Chrysostomo. Sane non erat Sanctus ille ex iis, qui dicitur & non facinus. Hospitalitatem autem gerens verbis frequentes commendat Constantino-politano, ut videtur post in Humilis in Ales a-polestem Constantino-politano dicit. Preterea ad hunc

venerem est adverte in Humilis 45. ubi pag. D 342. dicit: Et, ut nefas incredulus, supplicium (Chryseus) decernit non recipientibus, honores recipientibus, desipere videntur. Et paulo post: Hac quippe omnia oportet habere eum, qui peregrinum excipit, fervorem, hilaritatem, liberalitatem. Et pag. 344. Sit Christi padocheum nostra domus... Circumcurremus usque, trahamus, venatum abripimus: majus beneficium accipimus, qualem damus. Plura non offero, quia in ipso Opere quati facile possunt. Verum scilicet Chrysostomum, quae de hospitalitate dicitur, habemus ex Theodoro in Opere, cujus compendium superest opud Photium ed. 273. ex quo col. 1513. haec verba: Si hospites curandi, omnia factus, benignum se exhibet. Sic postea videntur, a Chrysostomo suscitatum fuisse S. Epiphonem, ut hospitaretur in episcopali domo, sed vivere voluisse, ut & Theophrastus Alexandrinum, manifeste hujus comites. Aliis bene exceptis amittit.

573 Attenta omnino dicendum videtur, Chrysostomum de sumptibus, qui ad excipiendos hospites mansionem intrandam adhiberi solent, multum detentum, quod multum praestitit administratione bonorum ecclesiasticorum multum prodasse, quod profusa liberalitate in eis, qui minime indigebant, magnificentia videri videri. Habemus illud ex Palladio pag. 46. ubi sic legitur: Post hac economi tabulas levavit, & reperit sumptus Ecclesiae inutiles, & horum subsidium cessare jubet. Venit inde ad examinandos sumptus episcopi, & ioveni immodicum profusionem: atque illorum profusus sumptus ad necessarium transferri jubet. Non suspensus igne Vir humilis magnificentiam deservit sui Nobilitas. Hinc verisimiliter contingit, ut deinde decessit Beronensis episcopus se agerebatur crederetur. De eo Palladius pag. 48. sic habet: Contigit autem, ut id temporis Accacius, episcopus Beronae, qui advenerat Constantino-polim, haudquaquam bonum hospitium ostenderet, ut dicebat, & hoc hoc merens, ira intemesceret, quae neglectus a Joanne. Nimirum religiosus Sancti periculis non modicus placebat, licet ille optima procul dubio intentione uteretur.

§. XXXVIII. Varil conatus Chrysostomi ad clerum & populum emendandum: scripta hunc in finem aliaque praeclare praestita.

Quod primum ad correctionem clericorum Chrysostomus tentasse videtur, Palladius pag. 45. ita capere: Raro quidem adhibens eadem pedum increpatum, iterum dicitur sermonem adveniens hunc fororibus, ut vocant, viliu facientem (id est, subhabitationem clericorum cum mulieribus) revere autem adversus inverecondam & improbam vitam eum mulieribus illis, quae dicitur subintroductae ostendens, & malorum deum optio, meliores illi leniores esse. Illi enim longe a medicorum officina habitantes, apud le morbum habent, sed volentibus. Hi autem in salubri officio habitantes, eum inopiam pellunt ad morbum: laede pars cleri minime religiosa, quum morbo illo tenebatur, commota est. Quam fore viliu studii impleat illam consuetudinem exornare cunctis sit Chrysostomum, subinde dicit Opuscula hunc in finem conscripta, quae opud Constantino-politano edita sunt. tom. 1. pag. 228. &

Deo Opuscula de vita cleri Constantino-politano

A sequentibus. *Primo hic titulus: Adversus eos, qui apud se habent virgines subintroductas. In hoc elicitur ipse allegorice. Alterum vero, in quo firmamentum ad mulieres dirigit, bene habet significatum: Quod regulares semine viris cohabitare non debeant.*

374 *Utrumque hoc tempore scriptum esse, non in disquisita, ut voluit Socrates, evincunt prima allegata Palladii verba. Item confirmatur ex articulo illius accusationum apud Photium pag. 55. qui salu est, Quod lycophantia plenum librum in clerum conscripuit: primum enim ex predictis Opusculis clare in verbis indicatur, licet non solenniter Sanctus, sed pericula, mala, scandala illius cohabitatiois solum ab oculis ponat, frivolae rationes, quibus illa coloratur, refutat. Non fuisse pro contraria dicta illa O. postula, nunc Sanctas ipse in secundo pag. 253. nobis libellum vocat. In eodem pag. 255. priorem allegat. Unde constat, eo ordine scriptis esse, quo est reversus. Secundum autem iustitiam, quantum de sacris quoque virginibus curam gesserit Chrysothomus. Hinc Tillmannus art. 48. insignem Sancti librum de Virginitate ad hoc quoque tempore revocat. At illum fuisse Asiaticae edidit, & verisimiliter in disquisitione, attendit num. 179. & seqq.*

B 375 Palladius post data sua verba, de concilio in Sanctis ad clerum populumque corrigendum ita pergit: Post epulmodi sermonem, aggressor inultum, deservens malorum omnium metropolim avaritiam, ut edificium justitiae construeret. Hoc calum proprium est sapientum archiepiscoporum, prius mandatis edificium destrueret: deinde veritatis pacem fundamenta, ut dicitur apud Prophetam: "Constituit te supergentes & regna, ut avellat & placent, ut destruas & reedifices: ut illud quidem ut agricola, hoc autem ut architectus. Et eo rursus perturbatur pura eorum, qui multiplia sperant. Quam vehementer avarus, rapulus, raptores, quomodo frequenter in Homiliis suis magniter vituperat, in ipso opus Operibus quibus videri potest. Redit ad Palladium, qui hoc subiungit: Post hac curam visus eorum (ut mirum clariorum) habet, hortatur eos, ut contenti sint loco opsonis, nec divitum nubes inquantur: ne, dum diuina habent sumum, impenitentiam igni tradantur, adulterum & parafitorem vitam sectati. Hinc plerique a lurconibus emergere incipiunt, & copulantur calumniam artificibus. Posthac economi tabulas scrutantur, & reperit sumptus Ecclesiae inutiles, & horum subsidium cessare iubet.

C 376 Contra, ut bis & ea sumptibus propriis usui suberatis augeret sumptus ad usum infernum & pauperum destinatos. Nam Palladius non esset, nisi datum esse, quod illi subtraheret, itaque prosequitur: Cum autem necessitas invalereceat, plura solocomia edificat, praeponens prebiterios pios duos; praeerea & medicos, & coquos, atque bonos opifices a calibus ordine ad aorum ministerium, ut advenientes hospites, & morbo correpti curarentur; idque cum propter bonum ipsum, tum propter gloriam Servatoris. Alia verba Latina, quibus Graecae respondent, sic mihi videntur intelligenda, ut in dictis usumque recipereat hospitium sive peregrini, nisi morbo non laboraret, & infirmi tam Constantino-politani quam alii. Tillmannus art. 45. credit, solis peregrinis infirmis destinata fuisse ea usumque. Agnoscit tamen fuisse Constantino-politani arduum, in qua recipiebantur peregrini.

Septembris Tom. IV.

ut. De eo meminit Chrysothomus Hom. 45. in *Ab. Apostolorum*, ubi hortatur Constantino-politanos ad hospitalitatem erga exhibendam. Est, inquit, sem. 9. pag. 345. communis domus Ecclesiae, quam xreos vocamus. Et pag. 347. Ao, si a communibus Ecclesiae pecunia labitur (peregrini pauperes) id vobis proficere poterit. ... Hae enim ratione nihil facies, omnia ei remittis. Ideo comitate domum illam ab Ecclesia alligatam, ut hac non dicta ... Cur ergo non adjuvas medicorum etiam? &c. Plura ibidem de hospitalitate videri possunt. Nos ad Palladium redimus.

377 Post hoc, inquit, advocat viduarum ordinem, undeque quareos, quoniam inter eas non recta vivarent: & si quis inveniisset corrupti dedecus, admoneret, ut aut ieiunaret, abstinentes a balneis atque equis vestibus, aut proximus ad lacunas nuptias concederet, ne lex Domini injuria patreter. Item pag. 66. expauit, quibus rationibus interpret viduas, quod ne aetio quidem ingravescentes viciatetur deducatur: Quid, inquit, utae iam tuas, atiam corpus E repubescere cogitis, cinctiois valuti mactricula gerantes in fronta, consuetudine afficientes animi honestas reliquas, & decipientes eos, qui vobis loquuntur, idque viduas? Similia non raro repetebat Chrysothomus, atque ita divites aliquos viduas, quae viciatetur dedecus, sibi innotat reddidit. Solebat enim, teste Palladio, Beata illa exemplo Pauli & publicae privatum honestum & decorum adocere, praeterit tales assidue increpant. At eulibet huius quidem placet; non item viciatetur & improbis. Verum eo animo erat Sanctus, ut Deo placere vellet, non hominibus.

378 Palladius pag. 47. praedictis hae subiungit: Deinde hortatur populum, ut io coeternis precibus assidue essent; horum autem uxores domo mactarent, eas ieiunare ore exhortans, quod viri interdum non vacarent. Hae autem omnia agebant negligenter & clero, nosiam totam dormire solent. Ad orationem mactarent vero fervore Constantino-politanos hortatur Chrysothomus in Homilia 26. in *Ab. Apostolorum*, ubi sem. 9. pag. 212. eos ita alloquitur: Non ideo facta est vox, ut per totam dormiamus & otioimur. Hoc testificatur artifices, negotiatores, mercatores. Ecclesia Dei medius lurgis nota. Surge & tu & vide stellarum chorum, profundum scientium, quietam multam. Obliqua de Domini tui providentia. Pursor tuus est anima, levior, subtilior, subtilis, apertus. Tenebra ipse, silentium multum, in compositionem inducra possunt. Et pag. 213. Hic vero mihi & ad viros & ad mulieres sermo est. Flecte gaudia, ingemiscit. Deum precare, ut tibi sit propitius: nocturnis illis precibus magis flectitur, cum requirit tempus in lulum veritatis. ... Hoc fac & tu vir, non sola mulier. Si ecclesia domus viri & mulieribus collans ... Si tibi sint liberi, excita illos, & si omnino oculos tempore domus ecclesiae: si vero sint tenebrae, nec vigilare possunt, unam aliteramve amittant orationem, & quascumque. Tantum surge, & illud io consuetudine pone. Perantiam non hortatur hie Sanctus, ut nobis ad ecclesiam veniant: sed ut domi orant: idque clarum est pag. 214. ubi dicit: Non te ego, ut sub duo circumamas, ... sed io pecuario vel cubiculo flecte gaudia.

379 Theodoretus, cuius quingentos libros, de huiusmodi Chrysothomi conscriptis, compendia recitavit Plinius in Bibliotheca col. 1514. & seqq. memora-

X E

arguebam
verum
de domo

Auct. *no de inflama per Chrysoſtomum modulatione*
J. S. *Psalmorum*. Cujusque est, *inquit* ad. 515.
illa concinno modulatione Psalmorum, in hanc
aliquem diem publice indicatus *Sergenus lib. 8.*
cap. 7. & 8. inflama, hymni illos uoluerunt &
Sancti iussu inflamas orationes Arsenorum, qui
familia fastidire cuperant, quique chorum Catho-
licorum ut quoque & pugna adorti sunt, ut in
Arcadius imperator eorum violentiam cohiberet.
Ecclesie vero, *inquit* *Sergenus*, magnopere
florebat, & in cultu diuini Neminis amplius
proficiebat. Sed & populus Constantinopolitanus
matutinis se nocturnis hymnis exinde promptius
uti cepit hanc ob causam. Nem cum Ariani,
quibus regnans Theodosio eademque fuerant eccle-
siae Constantinopolitanae, extra urbes mona-
chianae ecclesiae agerent, noctu in publicis
porticibus primum congregabantur. Et in eorum
dispositi, antiphonam psallebant, clausulas quasi-
dem iuxta ipsarum dogma compolitas adicientes.
Prima eorum luce, tandem publice canentes, per-
gebat ad loca, in quibus collectas celebrabant.
Atque id facere conueuerant in celebrioribus
quibusque festiuitatibus, & primo ac sapimo cu-
jusque hebdomadis die. Tandem vero cantica
quoque adiecerunt, quae ad ritum & conuentionem
spectarent. Unum sunt, qui seos dicunt
esse usum potentem? & alia hujusmodi hym-
nis suis intermiscerent.

proinde
Arsenius
inquit

¶ Joannes itaque, uariis ne quis ex ec-
clesia sua per hanc in fraudem induceretur, plebem,
quae sub ipso erat, ut similiter psallere,
incitauit. Qui breui tempora illustrioris festi,
Ariens & multitudinis & apparatus splendore
longe superauit. Nem & crucium argentea signa,
praecedentibus cereis, eos antebant: & cunctis
imperitrie hinc rei propulsae erat, qui
idoneum ad hac sumptum & hymnos ad eundem
modum praepararet. Hinc Ariani seu inuidie moti,
seu uindictae cupiditate, Catholicos pugna adorti
sunt. At nonnulli quidem ex utraque parte ceci-
derunt. Briso uero, id enim nomen erat imperi-
stricia cubiculario, saxo in fronte percussus est.
Qua re imperator commotus hujusmodi Arse-
norum conuentus deiocens inhiuit. Catholici uo-
lo, eum ex hujusmodi causa hymnos eo, quo
diximus, modo canere coepissent, in hoc uique
diem ita perlatuauerunt. Ex his rebus, & ex ec-
clesiasticis concisionibus, populi quidem beneuo-
lentiae erga Joannem in diem uigebatur. *Hactenus*
Sergenus. Eadem habet Socrates lib. 6. cap. 8.
in hoc tamen differunt, quod dicit sumptus ab
Eudocio imperatrice suggestos, cum id a Briso
factum dicit Sergenus.

utque de
proinde ef-
fectu

¶ Chrysoſtomus ipse in Homilia 5. ex no-
tatione ante indicat, quos tem. 11. edidit *Monacho-*
sum, pag. 349. contra *Psalmorum uirgines*
lental, in loquitur: Ecce namque ingressus *Psalmi-*
stas uoces misuit, & ut unum cum harmonia
cantum efflueret, effecti. Iuvenes & senes,
diuites & pauperes, mulieres & uiri, serui &
liberi, melius unum omnes animus. Si enim
athoribus diuino uerbo et temperantia, si
non multos unum effici, quid mirum, si & *Psalmi*
& spiritualis cantu uel id ipsum faceret?
Neque autem non solum praesentis, sed etiam
mortuum cum uitis misuit. Ille namque nobis
cum psallebat beatus propheta. . . . Loquitur
propheta, & omnes respondemus, omnes una
casmus. Neque sicut hic seruum uidere, nos
liberam, nec diuitem, nec pauperem; sed pel-

lior illa seculari inaequalitas: unus chorus ex
D omniibus congregatur; aequalitas quoque multis
in uocibus, & ex calum terra imitatur. Tota
ait Ecclesie nobilitate. Neque enim dici potest,
dominum quidem cum multis conficere psalle-
re, seruum eum reprimi; aequo rursum, di-
uitem quidem linguam mouere, pauperi autem
silentium imperari; neque uerum, uirum quidem
cum fiducia canere, mulierem uero tacere & sine
uoca flere. Sed omnes pari aequalitate fruente,
commune offerimus sacrificium, communem ob-
lationem. Neque plus habet hic quem ille, nec
ille quam hic; sed omnes in eodem honore, &
una vox a diuersis linguis ad oibis Creatorem
amittitur. *De Sanctis*, qui multa quoque de di-
uine uoluntate *Psalmorum* cantu loquuntur in *Ho-*
milis post terra motum habita, & apud *Blasi-*
senium tom. 3. pag. 717. impressa.

¶ Ut porro coniungam omnia, quae de so-
cietate *Sancti* ad emendandum urbem *Constanti-*
nopolitanam coniungunt pag. 47. *Palladius*, *Julij-*
us reliqua. Posthac, *inquit*, appropinquat pla-
cium reprehensionis aduersus diuites, abiectionis
animi eorum secus, humilitatem ipsos elocens,
& cum hominibus talique modeste agere, Apo-
stolico sermone morem gerere, qui est ad Ti-
motheum. "Diuitibus huius uiculi praecipe, non
sublimis sepe, neque sperare in incerto di-
niturum." *Enimmodi admonitionis referre fuit*
Sancti *Hemilia*. Cum igitur, ex *Palladio*, res
ita se haberent, ecclesie in dies efflorescere in
melius, & tota ciuitas in pietatem transfor-
mante, eminebatur castitate & plaudia exultan-
tibus, non tunc honorum aliorum clamor fugam
eorum, qui ab ipso uenebatur, quos Domini
sermo per Joannis praedicationem ab eo amo-
uerat; ita ut qui ceteri omnes inaniebant & thea-
traliu spectaculorum, relictis diaboli stris,
eorum ad caules Seruitoris accedebant, capiti
emore fistula Pastoris ouium emittit.

¶ Socrates & *Sergenus* conueniunt de co-
muni Chrysoſtomi ad alium corrigendum, &
de fructu, qui in antiquis ipsis uidebatur.
Audiamus primo *Sergenum lib. 8. cap. 3. ubi*
haec scripsit: Porro Joannes, simulque in episco-
pato collocatus est, ante omnia clericorum suo-
rum vitam emendare studuit: & in processu ex
uictum ac reliquam eorum conuersionem dili-
genter inquirere, redargueret illos & corripere.
Ex illo studio aliquid offensionis ortum fuisse,
inducit *cap. 8. his uerbis*: Potentium eorum ho-
mionum & clericorum odium in eum gliscit ex
loquendi libertate, qua aduersus eos uidebatur.
Hoc enim ille, quos iniuste agentes uiderat, re-
prehendebat. Illos uero, operibus & impietate, &
fandis voluptuibus corruptos, ad uictum reuoca-
bat. *Haec dicit ante ex Palladio reile consensu.*
Theodoretus quoque consensu apud Pinnium ed.
1814. qui comprehendit dicit scripsit Theodoretum.
Quomodo sacerdotium & summum sacerdotium ad
antiquum morem omnino? reuocare nitentur. *De. om.*
Haec de insigni seruire Chrysoſtomi. An uero hic
iusse uidebatur fuisse, deinde examinandum.

¶ De fructu *Sergenus* *cap. 5. ita loqui-*
tur: Insane Joannes *Constantinopolitanam* ec-
clesiam egregie administrans, multos tum ex ge-
nilibus, tum ex haereticis alliciebat. Confitebat
ad illum quosdam multitudine, parum eorum,
qui utilia ex ea discere, parum eorum, qui
periculum ejus facere crepabant. Crepabat autem
illa uireris, utque idem cum ipso de Diui-

diuites
uero multi
ex agere
dicitur

Saluatore
de illa
rem inuen-
dendum

de minor
procurator
fructibus

A nitate sentirent, eis persuadebat. Parro populus tantopere ejus sermonibus inebriatus, nec illis satiare illo modo poterat, ut, quoniam secula multo impellentes se prementis periclitabantur, dum singulis propriis metabatur accedere, ut illum dicentem exultius audirent de proximo; ipse in medio omnium consistens, ex lektorum suggesta populum sedens docuit. Magnam in sermone Chrysostomi festum fuisse, insinuat quoque Socrates, licet possim in Sanctum inquirere, lib. 6. cap. 4. ita scribit: Quales portio fuerint ejus conciones, seu quae ab ipso edunt, seu quae ex ore dicentis a notariis exceptae sunt, quam illustres & ad alliciendos auditorum animos accommodatae, quid nunc attioce dicere, cum laetetur illis, qui voluerint, eis pervolvere, & uiderem ex illis fructum percipere? Hactenus ille, cuius decemium statim examinamus.

585 Ad prius hoc transire prodigium, quod mulier haereticæ, Catholicam se fingens, accidisse narret Irenaeus lib. 8. cap. 5. Hic verum inquit, opportunum mihi videtur, miraculum, quod illius temporibus accidit, Historiam nostram inferre. Vir quidam ex scitâ Macedonianorum uxorem habebat ejusdem sectæ. Hic, cum Joannem aliquando docerem audisset, quomodo de Divinitate sentiendum sit, fidem ejus amplectitur est: uxoremque hauriri cepit, ut idem secum sentiret vellet. Sed cum illa priore consuetudine & familiarium sibi mulierum congressibus quasi captiva raseretur, nec maritus crebra admonitionibus quodamque promitteret, tandem ille: Nisi, inquit, in Divinis mysteriis tecum communicaveris, nec vix conloquar tibi eris in posterum. Tum mulier per sollicita, consilium suum aperit ancillæ, quam sibi fidam esse judicabat; cumque loci locum adjungit ad fallendum maritum. Allapso igitur tempore Mysteriorum, intellegunt fideles quod velim dicere, mulier, quod acceptaret, retinens, quasi Deum oratura, caput submisit. Ancilla vero, quæ ei adstabat, id quod domo attulerat, clanculum ei tradidit. Quod cum mulier dentibus admovisset, instat lapidis obduruit. Tum mulier, veritatem quid sibi gravius eveniret, tanto erga se patrato misculâ, confestim ad Episcopum pergens, scipsum accusavit: simulque lapidem ostendit, qui morsus vestigia ranebat, materia quadam prius ignota, & colore inusitato prædum: cumque effusa lachrymis posuisset, ejusdem fidei cum viro deinceps perpassit. Quod si cui forte hæc minus credibilis videretur, scilicet est lapis ipse, qui in thesauro ecclesiæ Constantinopolitane ætatem servavit.

§. XXXIX. Insignis Chrysostomi modestia & humilitas in episcopatu: charitas proximi, alique virtutes: ex quibus orta est mira ipsius in loquendo libertas.

Chrysostomus cum Apostolis, Propheta, & cum ipse etiam Christus Domino, qui omnia bene fecit, remansit facit, amicos habere & iuvare, laudari ab aliis, ab aliis uti parari, variisque impati calumniis, nequaquam mirari possumus, cum quoque Chrysostomi fuisse sermone. Id tamen vehementer miramur, non de fuisse historicis, qui post mortem Sancti, post Septembris. Tom. IV.

Sanctitatem ipsius a calumniis vindictam, post Auct. fensam ipsius ab adversariis resistit, meritis ejusdem acerbe calumnia carere non dubitaverunt, ipsamque ut omnis secretum, incedendum, violentiam tradidit. Quapropter, ut horum calumnia clarius refutaret, variis Sancti virtutes ex Operibus ipsius Constantinopolitanis colligit Hæretici, quomodo ex Operibus Antiochie virtutes ipsius virtutes jam didici. §. 34. Ex his cum studiosius lectis prius innotuit, Sanctum in omnibus vixit statum sui semper fuisse simum. Deinde etiam scilicet perspicere poterit, ex quibus orta fuerit mira illa loquendi libertas, & qualiscumque in distinguendis severitas, quæ tot calumniis occasionem præbuerunt.

587 Quævis Christianum humilitatem faceret Chrysostomus, quæque necessitatem Christianis omnibus crederet hanc virtutem, indicat in Homilia 30. in Acta Apostolorum tom. 9. pag. 137. audientes suos ita alloquitur: Vis vere magnam quidpiam facere: ne unquam præsumas inquam de magnis operibus... Nihil humilitatis par: hæc mater est, radix, nutritrix, fulcimentum & vinculum bonorum. Sine illa abominandi, execrandi & impuri sumus. Etenim tam quis, si placet, qui mortuos lucitet, claudos erigat, leprosos mandet cum arrogantia; nihil hoc imparet, nihil magis impium, nihil sceleratius. Nihil tui ipsius esse repata. Facultatem verbi & doctrinæ gratiam habes? Ne idem te putes plus quam alios habere, ideo maxime humilitari te oportet, quia pluribus dignatus es dominis. Or. Deinde contra illos, qui ad planum populi sermones suos accommodant modesti candore pag. 139. fensam sancti capite: Credite mihi, non abire dicenti, cum prædicatis locis accipio, illi quidem tempus humanum quid patior. Cui enim vera non dixerim? Lætor & effundor. Ubi vero domum reveris, cogno plaudentes nullum exceptis fructum: sed, si quid utilitatis accipiendum erat, illud ex planu & laudibus petisse, distrucio & ingemisco, lachrymos, acsi omnia frustra dixerim, ita affectus Or. Max multa subiungit ad illam plaudendi licentiam emans abbreviandam. At dum illa de ei loquebatur, rursus notate applaudebant.

588 Preces subditorum suorum magne humilitate variis locis flagitat Chrysostomus. In Epistolam 2. ad Thessalonicenses lib. 4. serm. tom. 21. de precibus pag. 533. id prius facit, variisque utitur rationibus, ut persuadeat. Nemo, inquit, ex immodica humilitate tanto non privet auxilio. Neque enim eodem animo dicimus, quod dicebat Paulus. Nam illi quidem hæc dicebat, volens consolari discipulos: nos autem, ut magnam quid & bonum consequamur. Et valde credimus, si velitis omnes unanimes ad Deum manus extendere pro nostra vilitate, futurum ut omnia nobis recte succedant. Et max: Nunc autem cum gratia Dei aucta sit, & inter subditos invenimus multos, imo longe plures, qui in ira imperantem longe sperant, ne nos hoc committit privetis. Erigite manus nostras, ne solvantur: aperta os nostrum, ne obstruatur: Deum rogate: propter hæc roga. Rursum pag. 534. Vestris precibus valde egeo. Nemo me, ut dixi, ex immodica humilitate hæc privet ape & auxilio. Plane credo futurum, ut vestras preces multum possint, cum cum tanto consensu fiunt. Eadem humilitate subditorum preces postulat Hieron. 21. in Epistolam 1. ad Thessalonicenses, Virgo lo-

X x 2

AUCT. *in humilissimis verbis infusant, se etiam pro suis preces fundere. Nos autem, inquit pag. 504. & pudore suffusi sumus & fiduciam non habemus (ad movendum & orandum pro aliis.)* Sed quoniam ad hoc confituti & ordiati sumus, hoc agimus, nisi indigni quidem sumus & adfistere, & vel ultimorum discipulorum locum tenere. Quoniam autem etiam peccato indigno operatur gratis, non propter ipsos, sed propter eos, quibus sunt profutura, nostra asserimus.

589 *Miranda quoque modestia utitur Sanctus in Homilia 4. in Epistolam ad Hebraeos, etiam si isidem pari fortitudine superstitiosam quandam exequiarum consuetudinem omnino abrogandam decernat, & inebriationibus minuit eucommunionem.* Nam, inquit tom. 12. pag. 49. etiam si non sumus miseri & oibilli, & digori, qui despiciamus, sicut revera digni sumus, non tamen nos ulciscimur, neque iram referimus, sed salutis vestrae curam gerimus... Ignoscite, nemo vincula contemnat ecclesiastica. Non est enim homo, qui ligat, sed Christus, qui nobis dedit haec ligandi potestatem... Nam nos quidem nil volumus potestate ad solvendum. Immo vero vellemus, ne hoc quidem vobis esse necesse. Nul- lum enim volumus esse apud nos vinculum: non adeo lumen inflicere & miseri, etiam si sumus plane nihili. Sed, si necesse habuerimus, igno- scite. Non enim lubentes nos valentes, sed mi- gis quam vos vincti dolentes, vincula iniicimus.

Hec non modo Sancti humilitatem, sed etiam charitatem ostendunt. Quantum autem neglexerit ho- minum de se existimationem, quando id exigebat deorum servitium; tam alia placere ostendunt, tam verba ipsius, quae sequuntur pag. 50. Melius est enim, inquit, ut vos me suspicemini audeam, levem, & arrogantem, quam ut vos faciatis ea, quae Deo non placeant. Hec sufficiens de sinistra minimeque soluta Chrylologi episcopi humilitas.

590 *Posteriora insignem quoque ipsius charita- tem ostendunt. Insuavis hanc alius loci Operam suam declarat. At pauca tantum adducere pla- cet. In Homilia 44. in Actum Apostolorum tom. 9. pag. 335. ingratum dolorem de aliquo audientem suam profectum indicat his verbis: Cum autem animo deficiamus, videntes vos nihil proficere, an non major pars virium nostrarum coarctat?*

Quid enim, quæso, factum est? ... Ohjurga- mus, increpamus, lacrymamus, dolemus, cum non palam, sed in corde... Nisi quis me puta- ret aoram superfluum captare, quotidie me vi- deres fontes lacrymarum emittere. Harum vero conficis sunt domusculæ & solitudo. Credite nam- que mihi, de salute mea desperavi (ut est, mul- tum timuit, operari?) & cum vestra legem, non esset etiam malum meae plangere. Sic vos mihi omnia estis. Si sentiam vos in virtute augeri, prae voluptate mala mea non letario: sin oibilli proficere videam, per maiorem rursum mea missa fiet. Latus quidem sum de bonis vestris, licet mille malis onustus: mestus de tristibus, quæ vobis accidunt, est innumera esset præclare ge- stis mihi. Quæ sper enim Doctori, grega cor- ruptio? qualis vita? qualis expectatio? cum quæ fiducia stabit ante Deum? ... Usinam vo- bis salutem nactus, dem ego de vobis rationem, & acculer, quod officium meum non imple- rim. Non enim ita cum, ut per me vos serve- mini, ne cum ut a quavis servemini.

591 *Noo oostis spiritualium partum tyrannidem, quomodo it, qui ita paritur, militet in frustra concedi peroptat potius, quam unum ex gentis pævere vel corrumpti videat... Possu- mus & nos docere, nos nihili luterfugisse: as- sumeo dolemus... Etdi possuimus dicere: Quid mihi curæ est? Ego quod meum erar sed. Ego mandus sum a sanguine. At hoc non sufficit ad consolationem. Si posset cor nostrum discendi & parari, videretis vos omnes illic esse in magna latitudine, mulieres, filio, viros. Tota quippe est carnis virtus, animam calidiorē reddidit.*

Capite nas, inquit Paulus, neminem laesimus, non anguste in nobis estis... Hoc & nos ome dicimus: Capite nos. Totam in se Corinthum ille habebat, & dicebat: Delatamini & voc, non in angustia estis, sed hoc non ego dicere possem. Nam hene oovi, quod vos me diligitis & ca- patis. Sed quid lucri vel ex ma vel ex vestra caritate, quando ea, quæ Dei sunt, in vobis non recte procedunt? Hinc majoris causæ do- lor, majoris pernicietis occasio. In nullo possum vos inculcare: Tessor enim vobis, quia si fieri potuisset, neulos vestros eussis & dedissetis mihi. Vicissim daremus oon modo Evgan- gelium, sed etiam animas nostras. Amamus ergo Christum primo: primom quippe mandatum est &c. Hæc sunt ardentes ille subditorem, at mini- me multo amaret.

592 *Ex tanta parre charitatis oritur infatigabile studium subtilis in via virtutis promoven- di, ut illa ipsa verba, quæ dedit, abunde indi- cant, & sententia alia humiliter loca. In Ho- milia 39. pag. 130. ita loquitur: Semper statui ego flere, videris nihil ex sermonibus nostris vobis hui accedere. Forta tamen accedit, & ego, quod insatiabilis & cupidus sim, id ipsum passor, quod illi, qui circa peconiam insaniunt. Nam sicut illi, quantumvis accumulent, nihil se potari ba- bere: sic & ego, quia salutem vestram admodum cupio, donec videro vos profecisse, nihil me fecisse puto, quod multum desiderem, ut ad ip- sum culmen ascendantis. Vellem ita se habere; id- que ex affectu meo, non ex vestra ignavia pro- fectis: Sed timeo, ne forte bene coniectem... Quid ergo faciendum? Non enim objurgandum est tantum. Obicere & aro, ex id totum ipe- stis, ut in ecclesiam veniat, sed ut etiam do- mum regressi, accepti contra vitia pharmaco, si non a nobis, saltem a Scripturis, congruen- tia habeatis remedia.*

593 *Tantum vobis corrigendi studium efficitur, ut acris subinde invehatur in peccata, quod ut id sine offensione audiret, quæ vanita- tis erant amantiores quam virtutis. Ita in Ho- milia 7. in Epistolam ad Colossenses acerrime per- severat dicens, qui in luxum profusi erant, in pauperes vera immisericos: deinde intellu- rat multos fuisse offensus. Sequens igitur Ho- miliam ita orditur: Scio multos esse offensus ea, quæ hanc præcibus, disceptatione. De post pauca contra aversionem dicit, subdit: Ne agra firatis: non enim lubens, neque temere vobis habere inimicos. Sed valim vos eo venire virtutis, ut ego de vobis audiam, quod oportet. Quamo- brem oon sunt, quæ dixi, auctoritate, neque im- perii, sed tristitia & doloris. Ignoscite, igno- scite: oolo me indecore gerere de iis differens, sed cogor. Non pro dolore pauperum hæc dico, sed pro*

*de probi-
the judi-
cium ap-
dian*

*facillime
semper &
facili.*

*que chari-
tas non
tantum
proficit, &
capitum a*

*adversus
sua ius-
tu de fa-
lone*

*indigne
alliganda
littere re-
prehende-
bat*

A pro vestra salute. Peribunt enim, peribunt, qui Christum non aluerunt. Quod enim si alit puerum? Sed quædam felicitas & delicias indulget, sunt omnia supervacantia. Non enim queritur, multat dederit, sed num minus dederis, quam leuiter facultates. *Or. Vider, lector studioso, Sanctum quidem se excusare; ut ipsum se ad facere modo, ut non reuocet recte dicta, sed magis confirmet. Similia demum vana: & avaros effodebant: maluisse enim blanda quam vera audire. Verum Chrysostomus subdit: sicut amabat propter Deum, malebatque Deo placere quam hominibus.*

Item ut
Deum ip-
sodidit.

394 Testem hoc de re habemus Chrysostomum ipsum tam altit loci, quam in Homilia 9. in Epistolam 1. ad Thessalonicenses, ea quæ tom. xi. pag. 494. ita loquitur: Nam si lapidibus appetit prophetæ non flectant: multo magis nobis ferenda sunt inimicitie: & non est vobiscum loquendum ad gratiam, ne, si vos decerpimus, ipsi delinquamus. Sequenter deinde Homiliam in ordinaris verbis, ut satis loquatur, liberam illam & flentem Sancti eberitatem aliquibus displacuisse. Necesse est, inquit, ut, qui præstet, multas habeat similitudines occasiones, sicut medici necesse habet in multis molestis esse agrotis, & cibos & medicamenta parantes, quæ voluptatem quidem non habent, sed multam utilitatem: & si ut patres crebro filius sunt molesti; ita etiam doctores, & multo magis. Nam medicus quidem, etiam si ab agrotis habetur odio, a cognatis tantum & propinquis ejus placide excipitur, & lape ab eo, qui agrotat. Pater quoque tam natura quam exteriori factus lapsus, magna facilitate suo vitatur filium imperio, & si inuicem castigaverit & increpauerit, nemo est prohibetur; sed nec ille ipse cum audebit ex adverso supplicare, in faciendo autem magna est difficultas. Atque primum quidem debet imperare ac præcise volentibus, qui ei gratiam habeant, quod imperet. Fieri autem non potest, ut hoc cito accidat.

hominibus
displectens
non ut
veritas
aut pro-
pria a-
mau.

395 Nam qui arguitur & reprehenditur, cuiusmodicumque sit, omnino omittens habere gratiam, est inlicitus. Similiter faciet is, cui haudetur, qui monetur & rogatur. Si itaque dixerit, Pecunias tuas effunde in egrotos, dixi quid grave & molestum. Si dixerit, Soda iram, animi C extingue furorem, ceteram compescere libidinem, ex deliciis aliquam partem amputa, sunt omnia gravis & molesta. Et si castigaveris locordem & ignavum, ut abduxeris ab ecclesia, aut ei communibus precibus interdixeris, doles, non quod ab eis exciderit, sed propter commune probum se deducis. Hæc enim Chrysostomus, multa restat exponens originem inlicitarum, quibus impetitus est, quem cum expulserunt seriores postea exsolvendi. Ex istis quoque verbis abunde liquet, non ignorasse Sanctum, libertatem suam in monendo, arguendo, increpandoque malis adit fuisse. Veram misero animi laudem amicitiasque hominum non curabat, qui terrena omnia pro nihilo habebat. Audiamus loquentem Homilia 9. in Epistolam ad Hebræos tom. xi. pag. 500. ut intelligamus, quanti omnino mundi gloriam faceret. Quid enim, inquit, sumus res humana? Cinis & pulvis, & tamquam pulvis ante faciem venti, fumus & umbra, & solum, quod circumferretur, & flos, & somnium, & oaratio, & fabula, ventus, & aer molles temere diffuens,

Septembris Tomus IV.

penna non consistens, fienum perierunt, AUG. & quæ sunt, quam hæc, magis nihilo. *Hebræi* J. 5. in hys vult amorem mundi, quæ meditentur. Habent amos, quod admiratur in Chrysostomo, ut amorem quæstus fuisse rerum vobis similitudinem, at veram mundanorum vanitatem alius animus suo lapsus. Neque semel ita locutus est, sed frequentissime.

396 Porro ut careret amore rerum transiuntium, ita vacaret erat timore illarum omnium, quæ adversa & mala nominat humana infirmitas, quæque sapientia illa rerum Estimaret multarum bonarum originem consideraret, si quis ita sapienter non vivit. Jam dudum ante exitum sensa habebat, quæ in exitu præcetera integra libere expulsi, videlicet veniam ledi, nisi a se ipso. Sic veritatis lucis loquitur: ad satis de eo loquentem audiamus, quando confitebatur in verbis agendum videbimus. Tanta igitur erat magnitudinis animi, ut nihil in vita magnæque timendum, nihil fugiendum crederet, præter peccatum. Hæc vero mens prædictis, libere nunquamque monachis pro officio suo, & delinquentis argueret. Faciebat id quidem cum dolere, faciebat tanta. Audiamus loquentem Hom. 23. in Epistolam ad Hebræos tom. xi. pag. 217. Unusquisque est valde sollicitus, quomodo suis addat pecunias: omo quomodo suam servet animam. Hæc digna sunt lamentationibus, hæc acculatione, hæc reprehensione. Sed hæc nolebam dicere: verum dolor me cogit, ignoscite: cogit me laus multis dicere, quæ nolebam. . .

397 Fleamus, o dilecti, fleamus, ingemificamus. Sunt fortasse quidem, qui dicunt, Nihil aliud nobis dicitur, quam lamentationis, nihil aliud quam fletus. Nolimus, credite, nullum, sed laudes persequi & encomia. Nunc autem est hoc tempus. Non est grave, o dilecti, lamentari: sed digna facere lamentationibus. Ne peccatis, & non lugeo! ne moriaris, & non doleris. Sed non possum esse pater, si non fleam: pater sum amans & benevolus. . . Ucinam liceret videre ipsum ardorem mentis, & videri, quod magis uror quam quævis mulier & quævis puella, quæ immaturam posita est viduitatem. Non ita lugeat illa suum maritum, neque pater filium, ut ego hanc, quæ est apud nos, multitudinem, oec ullum video proletem. Hæc iterum de exim Chrysostomus viriatur ad propatium nostram suffragant. Nam si quid diligenter expendat signum Sancti modestiam & humilitatem, si inmensam in subditis oritur sinceritatem charitatem: facile intelliget, ac vel ipsius reprehensionem nos ex superbia, arrogantia, aut amia irrandis fuisse eras: sed ex ferventi studio saltem omnium subditorum, quos ut beati Pater omni modo in suam virtutem reducere, & ad æternam felicitatem perducere conabatur. Nunc Socratis ageris, sententia ipsam in quibusdam Sermoni, examina-

et multi
admon-
ferenda:
Rita ex-
faciles
dicitur.

E

et sup-
placens
amorem
egle, libe-
ritate opten-
bat.

E

Auct.

- J. S. **XL.** Chrysostomus Novatianus infestatur; horum causa acerbior in Sanctum videtur Socrates, cujus asserta examinantur, uti & aliqua Socrizomeni,

Chrysostomus
non tam
doctus
quam
Socrates
fuit

QUANTO magis considerare omnia, quae de S. Chrysostomo & de Constantino Napolitano episcopis scriptis Socrates, tanto mihi verisimilior apparet, scriptorem illum, Novatianum ubique patet, & pene dubia Novatianum, accipere in Sanctum styli ipsum esse, quia ipse contra Novatianum zelus habebat perspicuus. Certe Chrysostomus, qui minus sui temporis peritissimus aequi ac Socrates & gentiles in scriptis suis aggressus est, Novatianum similiter impetivit. Jam *Antiochia*, cum exprobat Epistolam S. Pauli ad Ephesios, non. 21. pag. 105. de ipsi dixit: Ubi tunc, qui dicuntur CATHARI, id est, mundi, qui omni foedo pleni ita te vident nominare? At plures Novatianus erant Constantino Napolitano, ubi & episcopum habebat, & tolerabantur in urbe. Hic igitur aggressus est Chrysostomus in *Homilia 6. de viciis* ante ineditis, quam *Misraecum* dedit sem. 12. pag. 353. ubi ille insignitur: *titule*: Homilia habita in ecclesia Apostolorum in die Theodosii imperatoris, adversus eos, qui se Catharos appellabant, postquam duo alii episcopi locuti fuerant. *Multa est Homilia*, ita ut videtur excidisse pars illorum, quae contra Catharos sive Novatianos in ea fuerunt disposita, praesertim quia contra ipsos pag. 355. ita loquitur magis, ut videretur alia praefuisse, & resecta parte ante duas paginas desisse videtur editur.

Novatianus
disputat
186

509 Audiamus tamen aliquam. Quamnam ergo, inquit, est haec arrogantis? quamnam peccatoris? quamnam infania? Homo cum his, se Catharum sive purum esse dicit, & se purum esse periculum habet? Et quantum hoc solania est? Nam cum se purum dicit, perinde facit, ac si quis doceret, mare fluctibus esse purum. Sicut ergo ei fluctibus numquam deficiunt, ita neque nobis peccata. An non noli quinam simus? Gaudentes, merentes, divites, pauperes; contumelia afflicti, laudati; pulsi, bello impetiti, reque fructus; elurientes, satietati; sexcentis lunt antea motus ac perturbationibus, sexcentis negotiorum circumstantiis, sexcentis corporis morbis, sexcentis rerum inquietudines: & audeo dicere te in evirgo procellarum talium purum esse? Et quid impudens fuerit eo, qui ita effusus sit? *Paul prima ad hoc praeparat dicit, subdit*: Vos autem vestramque caritatem rogo, hae omnia cogitantes, ab illorum peccatis vos eximatis, & illorum arrogantiam vitetis: & cum omni studio acussis accusa peccata abluere, & accedentia depellere. Et quomodo id evenitum sit, audi. Si in ecclesiam nos conferamus, si de peccatis nostris iniquitatem, si ipsa peccata confiteamur &c. Novatianus rursus refertur in *Homilia 20. in Epistolam ad Hebraeos* 100. 12. pag. 186. ubi solvit argumentum, quod illi favebant ex verbis S. Pauli male expolitis.

600 Socrates ipse satis indicat, Chrysostomum allaborasse, ut Novatianus compelleret Constanti-

napoli. Verum ad hoc addidit erat ipse hereticus, ut signum quendam suae relativitatis emittent. Nam lib. 6. cap. 32. ubi Sisinium Novatianorum episcopum celestis urbis laudat, de gelis inquit ipsius & Chrysostomum sic loquitur: Cum aliquando a Joanne episcopo perhiberetur (Sisinium,) Joannesque diceret, civitatem non posse duos episcopos habere; respondit Sisinium: Nec profecto habet. Hic cum Joannes indignaretur, ac diceret: Solus, ut video, vis esse episcopus. Subiecit Sisinium: non hoc dico, sed quod apud te solus episcopus non sim, qui tam eo episcopus sum aliis omnibus. Quo responso exasperatus Joannes, Faciam, inquit, ut in posterum concioneris, haereticus enim es, Cui Sisinium facere respondit: Atque, inquit, mercedem tibi solvam, si me tanto labore liberaveris. Mollius eo dicto Joannes, Ego, inquit, non faciam, ut ne in posterum concioneris, si quidem molestum tibi est concionandi munus, hic alium Chrysostomum respondens ut videtur. *Idem quidem habet verisimilitudinem: atque a miris sancti abhorret. Ex uno vero estotum, quod band dubie ab aliquo Novatiano acceptis Socrizomeni, id enim tale alium posse existim, Chrysostomum constans esse effluere, ne idem concionaretur Sisinium; at id ipsum perferre non potuit.*

601 Idem scriptor cap. 35. ubi refert mortem Chrysostomi, ineptissimum Novatianorum contra absolutiorem peratorem argumentum adeptus, Chrysostomum corpus sic verbis: Vir, ut antea dixi, propter abstinentiam studium ita exordia magis indulgens quam recedens dicit: & qui ob singularem sanctimoniam immodica oris libertate perpeuo usus est. Porro mirari non immerito lubet, cur, cum tanto studio flagrant temperantiae, eam tamen contemendam esse in concionibus suis docuerit. Nam cum a synodo episcoporum semel damnatus sit, qui post baptismum peccatiss, concessa fuisset poenitentia, ipse pronuntiare non dubitavit: Licet milles poenitentiam egeris, accede. Ob quam doctrinam, tum a familiaribus suis raphechens est, tum etiam a Sisinio Novatianorum episcopo, qui illud quoque adversus hoc dictum consensit, & ob id ipsum graviter exagitavit. Verum haec duo ante consigerant; alio autem ante mortem Chrysostomi. *Valeat in Annotatis pag. 88. ad hoc locum istud esse observari. Ex hoc loco certum, quod ex ullo alio colligi potest, Socratem Novatianum fuisse. Nam & Chrysostomum sententiam perperam interpretatur, & Sisinium Novatianum pariter episcopo palam faveat adversus Joannem Chrysostomum.*

602 Imo etiam utique argumento Novatianorum, qui distabant, remissive peccatorum poenitentiam, quasi omnium peccatorum concedi ad peccandum. Nunc haec sunt haereticorum, ab omni recta ratione abhorrentes. Quis enim sapienter dicat, sacerdotem, qui peccatorum sermo poenitentiam absolutiorem impertit, permittit ipsi, ut peccata repetat, praesertim cum absolutiorem non impertiat, nisi sermo poenitentiae peccata omnium repetere? Quia pauci sacerdotes poenitentiam dicit cum Christo Jo. 5. 9. 14. Ecce sanus factus es: jam noli peccare, ne deteriores tibi aliquid contingat. Tillemonius art. 49. Chrysostomum ita contra Socratem defendit, ut ipsum pauci nomen ad Socratem & Novatianum scriptis ap-

Pauli aut
non fuit
autem
Chrysostomus
autem
Socrizomeni

episcopus
autem
Socrizomeni
autem
Socrizomeni

A propinquum facere videtur, quam vere desiderat. Non invenit (sacerdos) S. Chrylolum promittere unquam abolitionem illis, qui illum semel violaverat, inquit Tillemontius, qui varia deinde addit, sed animo nihil, quo intelligi possit loqui de penitentia publica ac solemniori, quam non iterabatur.

B 603 Aliqua alia Tillemontii evocatio, mihi potius videtur gravis occasio Chrylolum, quem videtur facere tam durum & immisericordem, iam Chrysi præceptis & Ecclesie moribus contrarium, ut perpetuo quidem ad penitentiam hortentem frangeret, sed post penitentiam semel elapsis veniens deinceps non indulgentem. Tam iniqua videtur hæc evocatio, ut nullum accusari a Sacerdote, quantumvis servilis sit, satisfaciendum, quam acceptis talis expulsiis attribueret verbis Chrylolum, quomodo immiseris duritia & immiserentia tanta attribueret Sacerdoti præsertim tam innocuo Chrylolum similiter accusaverit de animi facilitate peccatoribus acquiescere. Quippe inter alia deinde accusatorem capta, quæ Chrylolo ad illam, obsequi nemini episcopo, in conciliabulo

B Chrylla narrat Photius col. 48. hoc erat septimum: Quod licentiam peccatoribus præbueret, dicens: Si iterum peccaveris, iterum penitentiam age, & quoties peccaveris, veni ad me: & ego te in laqueo. Insuper quidem hæc est evocatio, præsertim cum præferatur contra Chrylolum, qui tanta tantæque ut homines a peccando deterret, ut nullus ex his in porta palmam præcipuerit.

C 604 Attamen hæc ipse accusatio locustuler ostendit, quam iniquum se deservisse, aut accusatorem potius, huiusmodi Tillemontius. Nam ille verba, Veni ad me, & ego te in laqueo, non possunt aliter capiatæ quam de remissione peccatorum, scilicet penitentibus danda: Sic multi alius locis remissionem peccatorum confessionis & penitentia inveniendam præmittit. Videri possunt verba mem. 599. data, Accipe, lector, & alia. In Homilia 3. de Davide & Samuele tom. 4. pag. 668. & 669. graviter objurgat illos, qui præfata spectacula advertebant, valique ut tamquam excommunicati manerent extra ecclesiam septa, donec satisfecerint. Deinde pag. 770. ita loquitur: Quapropter equidem horum rogatoque, ut prius confessionis ac penitentia aliisque remediis omnibus sese a peccato ex theatricis spectaculis contrahito pergerent, atque ita divinos audiant sermones. Ibidem pag. 775. in Homilia 20. in Genesim de gravibus peccatoribus ita loquitur: Attamen qui hæc fecit, si voluerit, ut decet, uti conscientia adjuvamento, & ad confessionem facinorum festinare, & ultius ostendere medico, qui curat & non exprobat, atque ab illo remedia accipere, ac soli se loqui, nullo alio conficio, & omnia diligenter diligentia, facile peccata sua emendabit: confessio enim peccatorum abolitio etiam illi delictorum.

C 605 Si qui hæc aliique plurima, quæ de penitentia ac confessione peccatorum in Operibus suis habet Chrylolum, restringere ita voluerit, ut ne intelligere contendas de confitendis primario, neque ipsius sunt veri: atque enim verba sua restringit sanctus Dilectus. Contra frequenter insistunt, penitentiam & confessionem suo tempore iterari sepe consuevisse, quemadmodum hodie quo fieri solet. In Homilia contra Iudæos tom. 1. pag. 613. rationem dat, cur institutum sit quadragesima dierum jejuniis verbis: Mul-

ti quondam temere ac sine iussu, præcipue vero hoc tempore, quo Christus tradidit, ad iacere Mytheria accedebant. Cum igitur intelligerent Paucos, quantum ex temerario accessu delictorum capere, convenienter quadragesima dies jejuniis, precum, sadiis verbis Dei, & consensum delinquerent, ut in his diebus omnes per preces, per elemosinam, per jejunium, per vigiliam, per lacrymas, per confessionem, ac per cetera omnia diligenter expurgari, in procapulo nostro cum non crederis pura accedamus. Qui non videm, Chrylolum hic confessionem exigere, ut quis ad sacra Mytheria accedat. si confessionem habet peccatis amissam? Quis viam non perspicit, annuam solum confessionem ab ipso requirit? Non igitur negabat abolitionem illis, qui in peccata etiam elapsi post penitentiam.

C 606 Sic frequenter confessionem aliis locis infirmis, & nominatim in Episcopum ad Hieronymum. 9. in quo ratum refert Neotestamentum deinde, dicitque, qualis debet esse penitentia & confessio. Iterum lapsi sumus, inquit pag. 48. & ne sic quidem punit, sed dedit medicamentum penitentia, quod sufficit ad delenda & abstergenda omnia peccata nostra, si modo videmur, consiliumque medicamentum, & quomodo id sit applicandum... Primum est ex iuramentis peccatorum condemnationem, & ex consolatione.

E Deinde post varia expulsi de confessione bona, pag. 100. Nunc autem cum es deiecit, per quem scite agitur penitentia & remissio, & quod omnia poteritis effugere, si ea statur, ut oportet, quemnam assequimur veniam, si ne in mentem quidem nobis veniant nostra peccata? Non hic esset, omnia essent conficta. Sicut enim, qui ostium est ingressus, sit istius: sic qui propria mala cogitat, si illa soporitur, omnino veniet ad eorum curationem. Sin autem dicit: Sum peccator; es vatem per species non egies ac lupputet; & non dicit: Hoc & illud peccatum admisi, nunquam cessabit, semper quidem confitens; curam autem nullum generos correctionis. Mito alia multa, quæ de iterando peccatorum confessionis, & de remissione adiungunt, vixit locis habet Chrylolum, ita ut capere nequeam, quomodo allata superior verba præferro potius Tillemontius; nisi forte verba illa vixit impressa facini. Ego certe illa sensu commodo explicare nequeo, sed cum mente Chrylolum considero.

F 607 Inquiramus modo, unde nota videtur ille Neotestamentum & sacramentum Chrylolum accusatio. Quoniam consilia allegari possum, de sumpta ea est in Homilia de Penitentia oblativa edita apud Montfaucon tom. 3. pag. 340. apud Dilectum vero tom. 4. pag. 487. nam ibidem multa est Chrylolum in exhortatione Dei dementia, atque in commendanda utilitate penitentia & confessionis. Comperit primo ecclesiam cum atque Nos, atque præsentem ostendit. Erant enim, inquit, circa animalia excipiebant, & animalia conservabat; ecclesie vero animalia excipit & immutat exempli causa... huc Agnelus accipitur, exit columba; ingressus lupus, exit ovis; ingressus serpens, egreditur agnus, non mutata natura, sed explota forma. Ideo frequentem de penitentia moveo sermonem. Est enim penitentia molesta & formidabilis peccatorum, media delictorum, columpino iniquitatum, effusio lacrymarum, fiducia apud Deum, & armatura contra diabolum, gladius ejus caput abscindens, ipse salutis, deprecatoris profigit. Hæc ho-

AUCT.
J. S.

Inducta
si alibi
facilem
esse in prae-
sentem
notat.

F

Colonia
Neotestamentum
sacramentum
notat.

non modo
ad peni-
tentiam
& confes-
sionem
pertinet

AUCT. homini calum aperit... Peccatores, ne desperes.
J. S. Non desine vos iugiter hinc medicamentis al-
limere... Si lo peccatis sis, ne desperes: hac di-
cendis nullum suum facio: Si quotidiana peccas:
quotidie potestumque age... Invenietur et hodie
a peccato? Renova te ipsum per penitentiam.

608 Licetne, inquit, per penitentiam salu-
tem consequi? Plane licet. Totam vitam in pec-
catis coarctavi, & si penitentiam egero, salvus
ero? Proferas. Id unde liquet? Ab ipsa Do-
minoi tua erga homines benignitate... Nam malitia
quidem tua meam habet, remedium vero
meum non habet; malitia tua, quaticum-
que sit, humana est malitia; Dei vero clemen-
tia est immensa: confide fore ut ea tuam vincat
malitiam... Hec dico, non ut vos sepiore reddam,
sed ut diligetiores efficiam. Hic alia ad-
dit similia, non lapsus ad penitentiam perducit,
ut nominatim allegatur illis, qui eundem ad pro-
fana ipsissima peccaverant, & deinde etiam re-
peteret, qui fornicatores. Mox vero se convertit ad
illos, qui inordinata pudore a confessione peccato-
rum suorum deterrantur; docuit eum esse sollicitum
diaboli, qui pudorem avertit in peccando,
in penitentia vero pudorem innotat. Facinus per-
petrat, inquit pag. 343. & non pudore afficitur, &
de verbis erubescit? Diaboli astutus est: in peccato
non finit eum erubescere, in penitentia vero
erubescere facit; ovis enim cum pro pudore
potestum non avertit, Duo mala facit,
ad peccatum pellicit, & penitentiam arceat. Cui
te jam pudes? Cum fornicareris non erubescabas,
cum remedium admoveas, pudore suffunderis?
cum te ipsum a peccato liberat, erubescit?...
Cum peccator fieres, non erubescabas; cum ju-
stus efficeris, erubescis? Dicit tu inquiras
"tunc primum, ut iustificeris". Non dixit, ut
non plures supplicio, sed, ut iustificeris.

609 Tum affert exemplum boni laicis, se
peccatorem in cruce confessi, & statim iustitiam
adepti; iudicium: Admodum benignus est Deus,
Filio non peperit, ut servo parceret: tradidit
Unigenitum, ut ingratos servos redimeret: San-
guinem Filii sui in pretium depoluit... Ne mi-
hi rursum dicas: Peccavi multum, quomodo po-
tero salutem consequi? To non potes: Domini
non tuis potes; atque ita potest, ut delectat pec-
catorum. Attende diligenter: ita delet peccata,
ut ne vestigium quidem eorum maneat. Hec sa-
pe non poterat non displicere Novatianis hereti-
cis. Nihil magis ipse plures potest composui-
tate potestatis regem & sacerdotem, quam sic in-
stans pag. 344. Medicamenta puro medicorum
remedia praeparationis, qua ex regis quidem ad-
orare possunt. Quid rex potest? Et carcere
errare, a gehenna suum eximere non potest;
pecunia largi, animam vero servare non valet.
Sed io manet penitentia via tradit, ut vim
ejus edocuit, ut dicatis peccatum non te pre-
valere, neque ullam esse iniquitatem, quam vim
ejus superare possit. Hactenus Chrysostomus; qui
non late ostendit nullum esse peccatum, quod peni-
tentia deleri nequeat.

610 Itaque mirari non possumus, Novatia-
nis hanc esse similitudinem Chrysostomi hominem dis-
plicuisse. Quia suo inquit Chrysostomi ex
similitudine quosque verbis calorem aliquem calumniae
suae quassavit, non ita vehementer mirabimur, si
confiteremur, quam multa saepe plane & fru-
stra eadem obijciunt. Nam si Sanctus eodem sen-
per modo misericordiam Dei erga penitentes ex-

tulisset, ejusmodi sermones pervenissent effere, ut D
aliqui peccatum suum detraherent. At sapienti il-
le Medius unus laudis vobis medicamentum,
ut peccatores ad penitentiam ardeant; alius
ferum & ignem innotat, ut sublevis a pec-
cando deterrere, atque omni modo homines con-
cubant ad vitam virtutis adducere, & a semina
peccatorum abstrahere. Hoc autem innotandum me-
thodum non poterat merito necesse: neque be-
nignitas Sancti in penitentes de peccatis. Certe S.
Augustinus in libro de Agno Christianis cap. 30.
vere Catholica sanctitatis effudit, peccatores
misericordiam exhibere. Nulquam enim, inquit,
tam vigere debent viscera misericordiae, quam in
Catholica Ecclesia, ut tamquam vera mater,
nec peccantibus filiis superbe insultet, nec cor-
rectis difficile ignoscit. Hae ille sententia dicitur
Luciferianorum.

611 Deinde cap. 31. Novatianis non minus
acriter perstringit huiusmodi: Nec nos audiamus,
qui oremus Ecclesiam Dei omnia peccata posse di-
mittere. Itaque miseri, dum io Petro peram non
intelligunt, & volunt credere datus Ecclesiae
regni calorem, ipsi eam de manibus amitte-
runt... Qui nomen suum si vellent agnoscere,
mundandos se potius quam mundos vocarent. E
Nolentes enim, si peccatores, corrigi, nihil
illud elegerant, ovis cum hoc mododamneri.
Nam quibus veniam peccatorum negant, non eos
aliqui scilicet custodiunt, sed ut ipsi sublevis
medicamentum. Hae sufficiunt contra Novatianum ar-
gumentum Societatis: nam, si in aliquo frange statu-
tum sit, quemadmodum vult Societas, in lapsis so-
lum tantum penitentes conceditur, statum illud
satis de peccatis solent, quae ob gravissima crimina
imponi tam solebat, quoque non iterabatur; non
vero de penitentia vulgari, de qua loquitur Chry-
sostomus: nisi forte Societatis consuetudinem aliquam
memoret Novatianum, ceteris minus rigidum.
Porro an huius tam inopie criminatio Societatis
facile videbitur Societatis, quam nullam fidem
nervatur in eo, quae de iracundia & nimia Chry-
sostomi libertate venenosa calamo confregit.

612 Audiamus tamen dista veniens, praemis-
sione jam data. His monitis, inquit cap. 4.
praeclitus Joannes, & ad episcopatus honorem
profectus, majorem, quam par erat, severitate in
subditos ulis est, dum clericorum suorum vitam,
sicut sperabat, corrigere vellet. Statim igitur lo
ipso episcopatus exordio, cum ecclesiasticis viri-
bus aspersior vilis esset, io odium aliquam vocet,
multique eum averari, & tamquam iracundum
visare ceperunt. Sermones huius nimis de more
credulus, innot cap. 3. in philosophum: Nam
cum ad redarguendum suapte ingenio proclivis
esset, & adversus eos, qui iniuriam fecissent,
iusta indignatione commoveretur, eos affectus
multo magis auxit in episcopatu. Naturae enim
beantiam multa, linguam ad arguendum facile im-
pellebat, & iram adversus delinquentes promptius
incitabat. Et ratione explicare vixit scilicet
ille, modo oritur nimia Chrysostomi severitas,
nimisque in arguendo & reprehendendo libertas.
At prius examinare debuit, an revera in his
negans excessus sanctus Episcopus; nec iam sa-
tis Societatis quae innot Chrysostomi credere.

613 Quis enim sperat, Sanctum vellem
passim calumnias impet ad illis, quorum vitam
reprehendebat, & quorum perniciem libertas ju-
stus innotis accendit? Sane, si memoret Sancti
in similitudine passim expressam consuetudinem, abunde

in aliquo
de obijci-
tione.

B

In ex Dei
misericor-
dia nota
facies
clemente
dicit.

C

Nam tan-
tus huius
modi po-
tenti ad
peniten-
tiam con-
ducit.

quodam
modo S.
Augustinus
novitatem
dicit mo-
derat.

Novatianus
Episcopus
novitatem
dicit mo-
derat.

F

recedit
tunc affert
non ex huius
modi
sed ex alio
proposito.

A videmus, cum nec arrogantia nec iracundia immoderate incitatum fuisse ad vitia subditorum reprehendenda, sed odio delictorum, sed ingenua cura de omnium salute, sed sincera & foris charitate, quae molebat subditorum animas solvari facere, quam veram laudibus applausibusque frui, ac se omnibus cum eorum detrimento cherum reddere. Hae sententiae colliguntur ex deducitis supra §. 19. Palladius in Diálogo pag. 175. docet, quid S. Joannem incitaret ad vitia acrius perstringenda. Novit ex sacris Literis, quantum immoretur periculum peccatoribus illis, qui subditorum correctionem negligunt. Ejusmodi periculum, inquit, nequaquam dormiens infidelitatis somno, neque voluptatis prigritia piger, beatus Johannes ante oculos habens, alius suba clamabat, non obsecrum edens somnum, sed asperam plane scientiam dans diabolici gladii, fugere omnes hortabatur.

614 Quicumque autem conscientiam puram, veluti signum in anima fronte habuerunt, per gratiam Dei cum vobis Romanis fidelibus servati sunt: qui verum rursus iniquitatem, populos ac sacerdotem in mutuum certamen accenderunt.

B Deinde ostendit, praecipue querere et non Testimoniis sanctis utra in vitiis reprehendis libertas sit, eoque de causa personarum possit, interque ipsos adduci Christum ipsum Dominum nostrum, cuius ut reprehendendo libertas certe mala non erat, etiam ipsi impetiti quidam ac superbi se ostenderunt. Ne igitur, inquit pag. 176, admiseris eos, qui cum quidam inceptatione Sanctorum loquendi libertatem culpant. Genitum enim & pectus tuo lapientum illis consuetudo est, qui amore hujus vitae etiam martyrum constantiam irident. Neque enim vel gladium obtusum, vel inanis esse loquendi libertatem oportet. Et quoadmodum ad arguendo fragrantia separari non possit, sic neque a loquendi libertate benevolentia. Ac siquidem eorum famulus aut amicus aut suis reprehensio feret, carum quibus erubescere molestum est, forte accusandum esset, qui libere redargueres, quippe qui tempus & locum ignorares.

615 Si autem in ecclesia, velut in macella, proborum cunctis sunt & increpationes negligentium; quid exasperamus adversus increpationes, qui sine nomine & utiliter sunt?... Hoc igitur modum in ecclesia libere loquebatur Johannes: immo potius esurientibus parciebatur virtutis cibum, peccatum manifestis reprehensionibus exterminans. Porro si qui superbi aut venis morbo laborantes, valint etiam voluptates suas cum laudibus efferre; hanc consuetudinem non habent Dei servi. Qui enim indignatur ob vituperatam avaritiam & fornicationem, aut aliam quamvis sedam libidinem, nihil aliud ipsa dicunt, quam hujusmodi perniculorum virus debere admittere. Hicimus Palladius, cuius verbo facti ostendunt, Secretum adoptasse calumnias inimicorum Chryllosum; Secreti vero nimis facile accessisse Sergenium. Hae autem sufficiens ad retrahendum generalem illum accusatum. Venimus modo ad pericularem contra diaconum sancti institutum.

C 616 Secreti cap. 4. in pergam. Incitabat enim illum Serapio ejus diaconus, ut omnium animos a se alienaret. Qui quodam die coram universo clero contenta voce Episcopum sic allocutus est: Numquam istis dominari poteris, o Episcopo, nisi una virga omnes agens. Hoc

ejus dictum cunctis modum adversum Episcopum Aver. pum cecitavit. *Sergenius lib. 8. cap. 9. sic habet:* Odium porro clericorum adversus illum auxit Serapionem, quem ipse archidiaconum constituerat, homo Aegyptius, penitus ad iracundiam, ad concumeliam paratus. *Idem quidem illi.* Ita talem fuisse Serapionem, qualem Secreti & Sergenius describit, nequaquam esse verisimile: arguerem infancie tradidero, Chryllosum adeo fuisse deceptum. Hoc sane constat, Serapionem amicum Sancti consuevit gravissimum esse. Nam primo diaconum consecravit, deinde presbyterum, ac demum, ut de Secreti cap. 17. Heraclum in Thracia episcopum constituit. Hanc autem primariam Thraciae sedem Serapionis attribuit Chryllosum, postquam ille variis vicibus fuerat accusatus, ut videmus, ita ut videtur Serapionis innocentiam a maxima habuisse perfellam.

617 Qua occasione Severianus Gabalorum episcopus, qui inter praecipuos Thraciarum bojes locum habuit, in Serapionem concubitus fuerit, postea videmus. *Idem ut videtur fuisse causa rei calumniorum, quibus Serapionem apud se ipse Chryllosum fuisse impetiti.* Verum vero non data, quae Serapioni attribuit Secreti, nequaquam sunt verisimiles, nisi forte dicta fuerint in carta Neocaesariae, & de clericis Neocaesariis. Hae enim urbes exigentes fuisse potius Serapionem. At omnes simul Gabalorum egero, aut praesentibus tale consilium dare Episcopo, non erat hominis fami insulam vero semetipsum plevisse Chryllosum multas ardet, modo sane sit fudisti.

618 Redes ad Secretum, qui sic praecipitur: *clericus aliquis auctoritatem depone,* Haud multa post Episcopus multis variis de causis ecclesiae eiecit. Illi vero, sicut in violento domine fieri soles, contra eum conspiravit, eumque apud populum calumniis suis. *Sergenius cap. 3. dicit:* Quodam etiam ecclesiae eiecit. *Hic ex accedat Throdoretus lib. 5. H. l. cap. 28. ita scribens:* Porro magnus Johannes, simulatque Ecclesiae gubernaculum admittit, inique quorundam facinora libere capitis reprehendere... Sacerdotes quoque, ut jura Ecclesiae leges viverent, ammonerat; eos vero, qui leges illas transgredi soderent, ad altare accedere prohibebat, nefas esse dicens, ut sacerdotum habore fruerentur ii, qui vitorum sacerdotum viam nolens imitari.

619 Palladius pag. 65. inter accusatores Chryllosum fuisse dicit duos diaconos, quos ille ex ecclesia ex enormis itelera ejecerat. *Idem autem, ait, eorum crimen, hujus quidem adulterium, illum vero homicidium. Hanc eundem cum Joanne diacono, qui primus est Sancti accusator apud Photium ant. 54. suspiciatur: Tillmonius.* Porro ejusmodi homines Ecclesiae a Sancto ejus non dubitantes. *Idem innotuit fuisse ejusdem, neco probat.* Magnam quoque fuisse expulsum numerum non negamus, cum aliae enumeratae ad offensiones non inveniam, nisi forte Martyrius archidiaconum illis se addidit, de quo agitur inter accusatum capite apud Photium ant. 55.

620 Secreti cap. 4. in pergam. Incitabat enim illum Serapio ejus diaconus, ut omnium animos a se alienaret. Qui quodam die coram universo clero contenta voce Episcopum sic allocutus est: Numquam istis dominari poteris, o Episcopo, nisi una virga omnes agens. Hoc

AUCT.

§. XLI. Quam late se ad omnes homines & ad plures provincias extendit charitas & cura Sancti, qui pro conversione hæreticorum & idololatrarum varia præstat.

Theodoretus, apud Photium cal. 1515. com-
pendio datus, miram Sancti charitatem ad
juvandos annos epe indigentes tali celebris elo-
gia: Alius illum raptores in auxilium trahit,
alius judicatus patronum vocat, alius famelicus
cibum orat, nudus vestem, alius illum exuit,
alius dolens consolationem parat, alius ligatus
solvi postulat, alius trahit illum ad morborum
inspectionem, peregrinus hospitium efflagitat,
alius seles debitorum deplorat, alius arbitrum
& pacificatorem domesticarum turbarum accer-
sit; nec servus ad alium fugit, amatam domini
indignationem exponens. Vidua clamat, Mi-
serere; alia viduitatem deplorat. Multa * ac va-
rie Patrum (quotidie) re nata in singulos pro sin-
gulis mutationes. Raptur quis, & patronus Pa-
ter: famel vexat, & nutritor ex patrono fit:
aliquis agrotat, & in medicum Pater mutatur:
dolore aliquis concidit, & in locum Curator lo-
latum adfert. Si hospites coramdi, omnia factos
benignum se exhibet. Et quid singula scirent,
quæ per omnem epæ vitam gesta sunt, com-
memorare, cum de solo sacerdotio referre ne-
queam; tanta homines operum salutarium varie-
tas supra dictis non reliquit. *Hæc ille de carnis
Sancti obitatu.*

611. *Idem Theodoretus lib. 5. Historie cap. 25. de cura ecclesiarum na loquatur:* Neque vero ur-
bem dumtaxat regionem hujusmodi cura ac solici-
tudine gubernabat; sed & universam Thraciam,
quæ in sex provincias divisa est; & Asiam totam,
quæ ab undecim præsidibus regitur; Ponticam
præterea illidem legibus cõronavit, quæ totien-
tem reffortis habet, quos Asia. *Relata hic pro-
vincia hodierno patriarchatus Constantinopolitani
conatus inclusa sunt. Verum longius viam fa-
pertraxit Chrysothomi studium: nam & Græce in
Palestina & in Phœnicia magno zelo contra ido-
latrismum bello moventem deinde videmus. At
prius indicamus, quid ad conversionem Gethorum
præstitit Constantinopolis. Laudatus Theodoretus
cap. 30. de his scribit sequentia: Præterea cum
Scythiarum gentem (Gethos et vocantur indici)
Arianæ perditionis laqueis irretitam teneri cerneret,
ipse quoque machinis omnes adhibuit; & ut
prædam caperet, hæc arte usus est. Eiusdem
enim cum ipsis linguam presbyteros & diaconos
ac leffores cum ordinasset, unam illis ecclesiam
assignavit; eorumque opera multos a præsilio
errore revocavit. Nam & ipse eo sapienter
concionem habebat, utrens interprete quopiam,
qui utramque linguam calleret; & eos, qui di-
cendi facultate præditi essent, ut idem facerent,
hortabatur. Et hæc quidem intrinsecus in ipsa urbe
ageret non desinebat; multoque, qui decepti
fuerant, veniebatur. Apostolicam prædicationis
veritatem eis ostendens. Ecclesiam Gethorum an-
na 400. & miliaribus combustam, quando Gethi,*

Gethi adhaerentes, in amonasterium, refert S. D
generat lib. 8. cap. 4. ac dicitur videtur,
quæ fuerit illa ipsa ecclesia, quom Gethi atri-
bueret S. Chrysothomus.

612. *Erato nuper e tenebris est Chrysothomi ad Alen
Humilis, quæ Gethorum conversis Constantinopolis
confirmatur. Editio ea est apud Marfanorum,
inter ante reductas edisse, tom. 12. pag. 371.
ubi hic præfertur similis: Eiusdem Humilis
habita in ecclesia S. Pauli, Gothis legentibus,
postquam presbyter Gothus conconstatus fuerat.
Atque etiam aliquæ ex Humilis ipsa: Vellem
hodie adesse Græcos, ut, quæ lecta sunt, audi-
rent, & dicerent, quanta sit Crucifixi virtus,
quanta crucis potestas, quanta Ecclesie nobili-
tas.... Non tunc illa (Christiana dogmata) in
Iudæo solum, sed etiam apud Barbaram lin-
guam, ut hodie auditis, splendidum, quam foli
ipse, fulgent. Et Scythæ, & Thracæ, & Sar-
matæ, & Mauri, & Indi, & ii, qui ad extre-
ma orbis sedes habent, ita, quæ scripta sunt,
in lingua suam translati, philosophantur. Et
pag. 372. Non ergo quis putet, id potiori esse
Ecclesiam, quod barbaros in medio surgere & lo-
qui præceperimus. Hoc enim Ecclesie oramus
& decor, hæc demonstratio est virtutis, quæ
in fide sita est. Cæ. Pura videtur posuit in ipsa
Humilis satis prævia, quæ commendat Ecclesiam.
Superfuisse Constantinopolis aliquos Gethos Catho-
licos, postquam inde Gethi erant duo cum
suis expulsos est, colligit ex Epistola, quæ ad
Gethos monachos in cubili scriptis Chrysothomus,
ut videbimus §. 75. de finem motu sit me-
rito.*

613. *De Gethorum, qui præpe Domitium de-
gethos, conversos Theodoretus cap. 31. ita lo-
quitur: Jam vero cum accepisset (Sanctus) Scy-
thas quoddam Nomadas, qui ad litterum tenacius
hærant, salutem quendam scire; sed qui lautes
ipse præberet, nomenque reperiri; viros conqui-
sit, qui Apostolicos labores æmularentur, eor-
que Barbaris illa præfecit. Ego certe litteras epas
perlegi, ad Leonium Ancyra episcopum scrip-
tas, quibus & Scythiarum conversionem ei signifi-
ficat, & viros mitti postulat idoneos, qui salutem
viæ eis demonstrarent. De harum conversione &
episcopo ad ipsos missi loquatur Chrysothomus ipse
in Epistola 14. ad Olympiadem, apud Mense-
num tom. 3. pag. 600. na scribitur: Narraverunt
mibi Marci ne Gothi monachi, apud quos Se-
rapio episcopus perpetuo delectabatur, Modu-
rium diaconum venisse, illud afferentem, ad-
mirandum illum episcopum Uniam, quem non
ita pridem ordinavi, atque in Gothiam misi,
multis ac magnis rebus gestis, diem tuum extre-
mum elausisse; ac regis Gothorum licentia atro-
lisse, quibus, ut ad eos episcopus mutaretur,
petit.*

614. *Quid de his tum faciendum censerit
Chrysothomus, sua loca videmus. Interim vide-
mus, Uniam episcopum a Sanctis pro Gethis longe
Constantinopolis distitit ordinatum fuisse, ita ut
non videretur dubitandum, quin illi sit Scythæ
ad litterum degentes, de quibus loquitur Theodo-
retus. Quæ ante Uniam sit missus, non invenio: at
non potest res congeriis diu extra aut post annum
400. cum congeriis in episcopatum, & aliquæ
tempore ante cæsionem Chrysothomi. Puto etiam
aliqui ad Gethos instruendas missi sunt a Chry-
sothomo, atqueque Uniam, qui videretur Go-
thi*

611. *Idem
Theodoretus
lib. 5. Historie
cap. 25. de
cura ecclesiarum
na loquatur:*

C

611. *Idem
Theodoretus
lib. 5. Historie
cap. 25. de
cura ecclesiarum
na loquatur:*

F

614. *Quid
de his tum
faciendum
censerit
Chrysothomus,
sua loca
videmus.*

A *his erat Constantinopoli conversus, episcopus ordinatus.*

655 *Laudatus Theodorus post allegata verba non ne persequitur: Sed & in regione nostra (Syria) viros quosdam Maronis hurch laborare cum didicisset, episcopo, qui tunc praesidebat, litteras scripsi, horatis, ut morbum illum repelleres, & imperialium legum auxilium offerres. Qualiter igitur ecclesiarum curam ac sollicitudinem, juxta divinum Apostolum, animo suo circumtulit, ex his abunda cognosci potest. Baroni ad annum 398. num. 76. existimat, severissimam contra Eunomianos & Montanistas legem ab Arcadio imperatore conditam esse, suadente Chrysostomo. Lex ipsa tibi poterit videri: ac praemissa a Baroni verba hoc transferre: In sublimem jam thronum Joannem erectus, primum omnium curavit, ut Catholicae fidei in omnibus prospectum esset, auctorque exhiitisse putatur, ut severissima lex adversus Eunomianos detestabiliores ceteris, & Montanistas, post dies sex tantum a sua ordinatione sanciretur. Verissimillimum est hoc conjicere, praesertim cum Sanctus in Homilia suis Anomae, sive Eunomiani mox fuerit aggressus, ut vidimus h. 36.*

656 *Ananias Tullimontius art. 5a. quodam Chrysostomi verba apponit Baroni, in usque episcopus, Sanctum non videretur fuisse solitum de veris legibus contra hereticos obtemperare. Ad epe verba assignata, testor Studios, & confidete, ex ea tu recte omnino aliquid, quod conjungas Baroni adversus. Habetur illa apud Montanistas rem. a. pag. 705. atque ita sonat: Palmarum liquorem hodie in aciem contra haereticos non educit: non ut illos stantes profernamus, sed ut jaceant arguamus. Episcopi namque nostrum esse bellum: non ex vivis mortuos reddat, sed ex mortuis vivos effici, manifestum est ad multa redundans benignitate. Non enim falsis interfectores, sed verbi persequor; non haereticum, sed haereticum: non hominem avertor, sed errorum odio prosequor, & avellere eum. Non est mihi bellum fuscipsum cum substantia; Dei siquidem opus est substantia: sed corrigere meum volo, quam diaboli corrupti. Si & medicus, dum egrotum curat, non corpus oppugnat, sed corporis vitium tollit.*

657 *Sic igitur ego quoque, si cum haereticis bellum gesserim, non cum hominibus bellum gero, sed errorem expellere volo, ac putredinem*

C expurgare. Mihi coniectum est persecutionem pati, non persequi; vexari, non vexare. Sic & Christus vincebat, non cruci affligens, sed cruci affixus; non alapis cadens, sed alapis catus. Hoc quidem Chrysostomus, ostendens se amore patris quam odio moveri ad impugnandum haereticos. Verum eadem ebrietatis afflicta poterat extorri ad leges contra eos obtemperandas, quia vultus dei intellegendus, eoque modo multi facilius convertuntur, quam eradicis disputatione. Sane, si imperialium legum auxilium, teste Theodoro, obtulit contra Montanistas; si edicta imperialia imperatoris contra idololatram, ut mox videbimus, si Novatianis & Quartodecimaniis multas ecclesias adema, ut dicitur h. 48. non video, cur non potuerit Arcadio eandem lege legis praestitit. Certe id ex allegatis verbis nulla modo potest colligi.

658 *De re Sancti contra idololatram Theodorus ap. 19. hoc habet: Porro cum didicisset, incolas Phoeniciae circa cultum simulacrorum ad-*

hoc insanire, monachos quoddam zelo Diest. Auct. venies collegit; coque imperialibus edictis munus, adversus idolorum templa direxit. Pecunias vero, quae sacrificibus templa diruendis, utrumquam mendicis praebentur, non ex regis thesauris deprimebat; sed opem et fidem religionis insignibus matronis persudabat, ut hos sumptus liberaliter suppeditarent, benedictionem, quae ex hujusmodi largitione proveniret, ne offenderent. Hac ratione demonum templa, quae adhuc supererant, solo aequavit. Baroni ad annum 399. num. 59. recitat legem Arcadii imperatoris, ut illa templa idolorum diruerentur, quae essent in agris. Data est illa lex xii. Julii anni 399. ibique videtur potest. Observat Tullimontius art. 56. bene legem Damasii austinianis publicatam esse. At labitur memoria, dum Damasum vocat Phoenicia metropolitam, cum illa urbs non sit Phoenicia, sed Caele-Syria. Verum hinc liquet, in alia quoque provincia fuisse esse, quod de Phoenicia narrat Theodorus. Ceterum S. Chrysostomus mire sollicitum fuisse de conversione gentiliam in Phoenicia, quando debebat insui in Armenia, hoc loco videtur.

659 *Auxilium insuper S. Chrysostomus praestitit S. Porphyrio Gaza episcopo ad exstirpandum idololatram Gaza in Palaestina. Verum hoc loco tantum referam, quod modo per Sanctum fuerit obsecratum, ut post imperatoris templa idolorum Gaza clauderetur; ad annum vero 401. laetini distantes de eueris, apud rursus conflarent Chrysostomo, inde templa, quae absecrantem hujus bilis, cum aliis quoque committat, quos recte ad invicem haereticos videret, non involvit & corripit Tullimontius. Mandatum vero de templo claudendo recte usque sanctum anno 398. art. 5. Porphyrio Marcum diaconum legens Constantianum quem hucusque ad Chrysostomum datus. Falsum narravit Marci ipse in Vita S. Porphyrii, apud nos data pro. 11. Februarii, ubi sep. 4. pag. 450. Marcus ita scribit. Videtur autem sanctus Pater noster Porphyrius nefarius, qui quotidie fiebat ad idololatras, statim me mittere Byzantium, ut paterem ad imperatores, ut dirueretur templa simulacrorum: Gaza enim adhuc maxima celebrabatur, quod vocatur Maeneum. Ex scriptis litteris ad sanctissimum Episcopum Constantinopolitanum, eujus laus & gloria memoratur ab omnibus, navigavimus, & spatio viginti dierum eo pervenimus: & redditus litteris B. Joanni, ore cum omnia docui.*

660 *Cam primum aulam audivisset, id significavit Eutropio cubiculario, qui tunc erat assiduus apud imperatorem Arcadium. Cumque ai legisset apostolas beati episcopi, & petisset ab eo, ut concurreret cum litteris; acceptis ab eo promissis, auxilii, & dixit mihi: Quietis animo esto, o fili. Spero animi in Dominum Christum, quod tuam, sicut solet, sit salutaris misericordiam. Ego vero non cessabam quotidie cum ad-movere: ille unum mittebat & iustabar Eutropio. Septem vero post diebus pronuntiavit edictum imperatoris, ut clauderetur simulacra Gazaeorum civitatis, & ne consuleretur amplius. Traditur autem hic iussus in manus ejusdem Hilarii, hominis Sobadum magistri. Ego vero tribus post diebus egressus sum Byzantium, & spatio decem dierum pervenivi civitatem Gazaeorum, sapienterque preveniens Hilarium. Inveni autem sanctissimum Porphyrium egrotantem;*

post-

*Idola-
tri an-
ciendi
contra
de Theod.
et 1*

*et manda-
tum imper-
atoris
pro S. Por-
phyrio con-
stituit;*

*per rem.
fide idola-
tri clau-
deretur.*

Ayer. postquam vero et tradidi responsum beatissimi Joannis episcopi Constantinopolitani, & id legit, laetitia affectus convulsus febre. Dicebat enim, se in morbum incidisse ex multis afflictione idololatrarum. *Habeamus ille scriptor, qui non habuit, quando advenit Hilarus, & templum fuerat clausa. Rem fuisse peritiam anno 398. liquet ex episcopatu Chrylologi & officio Eutropii. Nam prior ante illum annum non fuit episcopus. Eutropius vero consulatum suum initio anni sequentis, & non diu post omnino de gradu dejectus est, ut videbitur §. 43.*

S. XLII. Sanctus operam suam confert ad conciliandas Flaviano Antiocheno ecclesias omnes: accipit reliquias aliquot Sanctorum, maximeque cum sollemnitate aliquas transfert.

B

*Probatum
avertit de
alio de
Hilary.*

I Am variis locis mentionem fecimus de diuturna illa controversia, quae ecclesiam Antiochenam in duas divisit partes, effectusque in duos episcopos Catholici in eadem sedentes urbe. Cuius illa erat una cum ordinatione S. Meletii anno 361, quia ille multis erat suspectus de haeresi Ariani, licet contra probe esset Catholicus. Postea deinde in exilium Meletius per Constantium imperatorem Arrianum, anno 381 ordinatus est Peninus item archidiaconus: atque hinc adherens Catholici illi, qui Meletium recusabant ut suspectum, aut certe non illegitimum ab Ariano ordinatum. Inter duos istos episcopos, qui singuli varias habebant ecclesias suis partibus servantes, pars aliqua videtur domum compessit. Verum recedat divisio post mortem S. Meletii anno 381. desinit, quando in ejus locum ordinatus est Flavianus. Nam Flaviani ordinationem improbatum Ecclesia Romana cum Occidentibus ecclesiis, nisi & Alexandrinis cum Aegyptiis & Cypriis. Eam vero ratam habuerunt pleraque ecclesiae Orientales. Mansit ita divisio etiam post mortem Paulini: nam in hujus locum successit ei Evagrius anno 388. desinensque Evagrius circa annum 392. necdum sublata est divisio.

*quo non
excepit
fuit ante
episcopatu
non Chryl
scimus.*

633 Theoderetus lib. 5. cap. 23. dicit, diuturnam illam similitudinem durasse septemdecim annos, illam nostram ordinis abordinatione Flaviani fuisse anno 381, & consequenter finem anno 398. At memoria lapsus est, quando alii, ut sedam esse tempore Innocentii Papae, qui Pontifex non fuit ante annum 402. Palladius in Dialogo pag. 51. videtur viginti annos diffusi inter Flavianum & Theophilum Alexandrinum attribueret. At suspicor, cum secundo numero usum esse, ut ante fere Ariani significationem, quia fere ut necesse nostrum accretis non narrat. Secretus lib. 5. cap. 15. conciliationem Flaviani cum Alexandrino priorem & mox cum Romana Ecclesia ponit sub Damaso Papa, qui jam anno 384. defunctus est. Verum Secretus ipse lib. 6. cap. 9. in contraria sententia, accedens ad tempus non assignandum, quo Symmachus & Palladius rem peritiam affirmant. Ex diffusi colligit studiosius labor, quem parum fidere possumus scriptoribus modo relatus pro figendo tempore, etiam illi non longe abstrahi a seculis, qui existerent.

633 Certe Symmachus lib. 5. cap. 2. initio episcopi. Dicitur Chrylologi Flavianum cum Romano Ecclesiae conciliationem opera Chrylologi & Theophili fuisse sua verba. Neque vero suam ipsam donavit, sed & reliquis obsequium locorem ecclesias, tanquam bonus & exalto animo gradum, corrigere conabatur. Proinde in ipso episcopatu sui exordio, cum Occidentales & Aegyptii Iacerdotes Paulini gratia ab Orientalibus episcopis adhuc dissiderent, & publicum quoddam discordium ob eam rem totius imperii Romani ecclesias obtrinebat, ipse Theophilus rogavit, ut suam ipsi operam commodaret, & Romanum Episcopum Flaviano reconciliaret. Quod cum placuisset, electi sunt ad negotium Acacius episcopus Beroe, & Hieronymus in cuius gratia Theophilus Joannis ordinationem adverterat fuerat. Hi Romam delati, cum legato ipsi ex animi licentia successisset, in Aegyptum navigaverunt. Inde Acacius in Syriam egressus, Aegyptiorum & Occidentalium consensum literas pacificas attulit Flaviano. Sero tandem huic modum ecclesiae ad diffensionem libenter, in pristinam rerum suam concordiam redierunt. Antiochiz vero ita, qui Eustathianum dicebantur, aliquando peritiam collatas sanctorum celebrantes, etiam fiam episcopo. Evagrius scilicet, qui Paulino haereticus, hanc temporis spatio supervenit; ut jam diximus. Atque idcirco, ut opinor, episcopi laetitia fuit reconciliatio, cum nullus superesset adversarius. Populus vero, ut mos est vulgi, paulatim laetitia adjuvans ea, qui sub Flaviano conventus ecclesiasticos agebant, progressu temporis majori ex parte in unum coalescit. Haec non Symmachus.

634 Hujus relationem atqueque confirmat Palladius, pag. 50. ita alloquitur Theoderetum. Tu vero & ipse nosti hominem de Hilaria presbytero laqueum quando cum Acacio venisset, Flaviani cum Theophilo communionem attulit, viginti annos abruptum beati Evagrii causa. Evagrium solum nominat, episcopus, quia ille fuerat ultimus episcopus Flaviano oppositus. Eodem versu pag. 39. Antiochiz Beroensis Romam venit, ferens ordinationis Johannis apiscopi decretum. Theoderetus lib. 5. cap. 23. ait, egregius quidam episcopus... cum aliquot presbyteris & diaconis Antiochenis ecclesiam ab ipse Flaviano Romam misisset. Horum omnium, inquit, princeps erat Acacius, Beroe urbis Syriac episcopus, vir ubique gentium terra marique celeberrimus. Hic una cum reliquis Romam veniens, diuturnam similitudinem, quae septemdecim annos duraverat, sedavit, pacemque inter ecclesias compulsi. Ex hisce omnibus liquet, ad concordiam componendam concurrese variis. At, cum S. Chrysostomus omnium diffensionem tunc esset aversus, facile credi potest, ipsius maxime opera factum esse, ut Theophilus & Flavianus in legationem consensissent.

635 Martirius aliquot reliquias priore ante fuisse, quando episcopus ante accepit Chrylologum, eo quod occasione aliquas habuit Hilaritas, celebratissimaeque sunt reliquiarum translatio, quoniam imperator Endemius voluit sua praesentia honorari, ipseque imperator sequenti die ad solemnem accessit, ut habemus ex Hilaritas datus ante sedem, quoniam anno 12. dedit Monasterium & pag. 330. Circa ex illis est, reliquias fuisse ex ecclesia magna Constantinopolitana delatas ad ecclesiam suburbanam §. 160.

*hujus ma-
trix spe-
rante in
et cal-
prie.*

E

*emissionem
Flavianum
cum Ro-
mali.*

F

*reliquias
translatio
in a. 12.
ad. in
Terra de
capit.*

A S. Thoma tunc dicant: *as ex illis Homilii nequis colligi, cuius martyris no effem reliqua. Attamen verisimile apparet, agi de reliquiis S. Phoca martyris Sinopensis: nam bar ad Chrysothomum in Pontopariatis consuetis in alia ejusdem Homilia tom. 2. pag. 704. edita: Hanc Sanctus ibi orditur: Splendens nobis hactenus die facta est civitas, splendida & illustis: non quia columnas, sed quia martyrem habuit cum pompa incedentem, qui ad nos ex Ponto advenit. Vidit vestram hospitalitatem, & vobis benedictionem cumlavi... Beatos illos, qui convenerat, predicavi, quique suavis ejus odoris participes fuerant: & est, qui aberant, miseri appellavi. Verumiamen, ne damnum eorum fiat irreparabile, rursum ipsum altera die predicavi, ut & il, qui ob negligentiam abierunt, a martyre impetium duplicem diligencia benedictionem. Nec estitandis, praestitit alteram Homiliam in advenit reliquiarum dicitur: et illam nosipsum edium invenio.*

B 626 *Sequentia vero indicunt, transferendas fuisse magne cum solemnitate S. Phoca reliquias, trajiciendisque multis cum lumine maris suam, ita ut omnino videretur infusur maxima illa solemnitas, quae max enarratur, praestitum cum predicat Orator, imperatores solemnitate fere percipere. Certe Chrysothomus audientes suas fide allegat: Absuisti heri? Saltem hodie adesse, ut cum io proprium videas locum deduci. Vidisti cum per forum doctum? Certe jam ipsum per mare navigantem, ut elementum utrumque ejus benedictione repleatur. Nemo ab hac sacra solemnitate absit: non virgo domi remaneat: non mulier adibus se continet. Exauriamus urbem, & nos ad sepulcrum martyris confestim: nam & imperatores una nobilium choros ducunt. Quasnam igitur veniam meretur privatus, cum regis palatii deserant imperatores, & martyris sepulcro assident. Et non pag. 705. Iterum mare ecclesiam effusam, cum lampadibus illic producentes, & ignem humilitatis, & aquam igne complentes. Nemo pelagus reformidet: moriem martyr non reformidavit, & tu equam perimefci? Denique Sanctus ad consolandas Avenas heretici sermone dirigit. Omnia autem, ad quae audieris*

C hortatur, in translatione abunde peracta esse docet Homilia modo assignata tom. 2. pag. 330.

637 *Titulus Homiliae hic est: Cum imperatrix media nocte in magnam ecclesiam venisset, indeque reliquias martyrum tulisset, misissetque per medium forum usque ad Drypium: cum martyrium ab urbe distaret novem ligur seu milliarius, dicta est in martyrio ipsa praesente cum tota civitate & magistratibus. Homiliam vero cum vehementi admiratione ita orditur Sanctus: Quid dicem & quid loquet? Exultio, & infansio: sed infansio, quae ipsa sapientia melior est. Volant & choros agens, sublimis feror: ebrius tandem sum ex hac voluptate spiritali. Quid dicam & quid loquet? Martyrumque virtutem? an caritatem? alacritatem? an imperatricis zelum? an principum concursum? an diaboli infamiam? Et non pag. 331. Mulieres in thalamis versantes & cera mollioris, relictis adibus & testis, cum robustissimis virorum alacritate certabant: tantum itineris pedibus emensa, non juvenes modo, sed etiam annu: neque natura infirmis, neque solia virum mollioris, neque celebratis pompa, impedimento fuerat. Principes rursum, relictis curribus, listibus & scutibus, plebi sese ostendunt. Ecquid*

mulieres principisque memorem, quando illa ipsa, AUG. quae diadema gestis & purpura induitur, per totam viam ne tamillum quidem a reliquiis seprari voluit: sed ancillam instat Sanctos sequebatur, thecam & velum superpositum tangens, & humilium saltem omnem calcitr: atque in tanti theatri media a populo videbatur illa, quam ne cunctis quidem omnibus illis, qui in imperatoria aluntur aula, conspiciere licet. Sed martyrium amor pene tyrannicis & caritatis flammis ipsi, ut larvas omnes illas abiceret, fudit.

638 *Rursum pag. 331. post expulsum reliquiarum virtutem de solemnitate sic pergit: Propter exultio, quia desertum civitatem efficit, postquam ex urbe exiit. Mare ab urbe ad hunc usque locum extensum est. Mare a fluctibus procellis liberum, vafragium non habet, a scopulis vacuum est... Neque aberravit, qui hoc mare fluvium ignis vocaverit: ita nempe lampades, quae noctu frequentes ac continue ad usque martyrium hoc ferebantur, huiusmodi imaginem videntibus exhibebant. Ad imperatorem laudandum redit pag. 333. modicum ipsum habuit in exponens: Imperium quidem, diadema, & omnem hinc orici solium saltem constantissime abiecit: induit vero pro purpura vestimentum vestem, per quam magis respiciendae... Hec namque sola imperatrix cum tanto honore, studio inque pietate martyres comitatur, est plebiternitas, cum stellitium omne amovisset, & ferre omem vita conditionis inaequalitatem cum multa exuperantia abiecit. Iero non minus quam martyres populo profuit. Quam admodum enim reliquias aspiciant omnes, ita quo assiduitate mirabantur & divites & pauperes, videntes illam sine intermissione per tantum via ipsius ostibus inhaerentem, nec unquam desessam vel restituentem, sed aera semper assistentem.*

639 *Denique sermone ad ipsam convertit Eudociam, ita loquitur: Propter te beatam predicare non cessamus... Sed te beatam predicabunt omnes, quod Sanctos hospitio excipiat, quod ecclesiam patrocinetur, quod zelo per in Apostolis... Ideoque nos non aberrabimus, si tu, cum quia tu ecclesiarum omnium portus es, & praesentis regno uteris ad futurum regnum acquirendum, ecclesiam erigens, sacerdotes honoras, haereticorum errorem dissolvens, martyres excipiens, non ad mealum, sed animo tantum. Haec Eudocia laudes emittit voluit, etiam si postea Sanctum fuerit persequa. Nam in aliis quos occasionebus videbimus, prae fatis fuisse Eudociam, bonarumque sacerdotibus antebere soliam. Felix fatis fuisse, si audire Chrysothomum semper voluisset, equo potius obediens quam affectibus animi inordinatis, quibus gloriam suam deinde maculavit. Laudes eam deum Chrysothomum, quod carissimam, ut imperator sequenti die, & non eodem, utentes, ut tantum equum numerum, inquit, neve aratorum militum tumultus, utiae proveffis virginibus seniotheis viris molliam pareret.*

640 *Quare audieris quoque hortatur, ut adfuit, hic verbis: Quoniam agitur celebratur illac spiritualis insequentem quoque diem extendi debet, idem rursus studium exhibeamus: ut sicut hodie illam Christi amicum cum civitate vidimus, sic die crastino religiosum imperatorem cum exercitu videamus accedentem, & idem sacrificium Deo cum pietate offerentem. Adhuc revera posthodie Aradent, utique in Homilia istidem*

quem in
Homilia
eum habet
et ab eam
placitum

multum
laudes
Chrysothomum

F

ad causam
solemnitatem
postea
die quod
Aradent

sc.

AUG. *sequens pag. 335. cui talis profugius similis:*
 J. S. In frequentia die, adveniente imperatore in martyrium in ecclesiam Apostoli & martyri Thomae, quævis est in Drypis, cum recessisset ante concionem, hæc Homilia habita est ad populum tantum. *Exordium subiungo:* Benedicite Deo: quante sunt martyrum virtutes! Hæc nobis illi totam civitatem cum imperatore; hodie imperatorem cum exercitu & privata malis nobis attraxerunt, non viculis, sed carere caritatis.... Ideoque & ipse diademate, & satellites omnes, alii clypeis, alii lanceis depositis, & fatis illo depulso, cum dimisso animo accesserunt omnes, quæ in terra in eum ingressi. Reliqua ibidem videri possunt. Nunc aliqua sunt observanda.

Constituta
 drypensis
 ad quam
 exarsit
 fons illa
 reliquæ:

641 Primo non invenio, ubi sit locus Drypis dicitur, in quo erat ecclesia S. Thomae, ad quam portata sunt ea reliquia. Abest ab urbe novum æquale, adque artem militaria implens Monsiæconus, ut non non raro sumitur. Alii dicit possit ad novum ab urbe lapidem, quia lapides aut alia signa ponantur ad singulas mille passus. Secundo ecclesia illa in Drypis sita erat ad mare, nam loca una erat juxta mare evrosam. Non aliud vix more intelligendum existimo, quam situm istud, quod tunc. Constatimpositum est & Pontum Euxinum, quodque Secum olim appellarent Græci, ut ostendit Caugius in Constantinopoli Christiana lib. 4. pag. 167. ubi etiam docet tractum illum maritimum, qui a Galata usque ad Pontum Euxinum extenditur, a freto subinde Stenem dicit. Assignat autem pag. 128. S. Phoca monasterium vicinum, situm in eo transporens in Steno dicto, quod prædicta freto dicitur, quodque Cœlius a Basilio Macedone iustitiam scribit pag. 58. Transmutatus igitur sit expositus ille fons, qui Constantinopoli a Galata distat, atque urbis præmii custodit. Fateor tamen conjecturam de loco non esse certam.

monia
 quædam
 per 2. passus
 ex fons
 & alia
 rem.

642 Vixim quidquid sit de loco ecclesie, prædestinatum isti, translatas fuisse in illa solennitate S. Phoca martyris reliquias: nam ea, quæ sacra videntur, optimo conveniunt cum his, ad quæ faciendum in Homilia de S. Phoca vertitur Sanctus. Attamen non sufficit, aliquid mihi narrare, quod suspicari non ingereat, in colere illa solennitate non solum S. Phoca reliquias fuisse translatis. Etenim Chrysothomus in atque Homilia de pluribus semper loquitur martyribus, & nullam mentionem præmit, ita ut videretur reliquia simul videretur translata. Aliunde etiam habemus, reliquias aliquam rem aliorum martyrum ad Chrysothomum fuisse missas a S. Vigilio episcopo Tridaceno.

certis
 aliorum
 martyrum
 reliquias
 accepit
 sanctior.

643 Certe Majores nostri ann. vii. Mact pag. 38. assignant Alia Sanctissimum martyrum Sifonem, Martyri & Alexandri, qui anno 377. in agro Tridaceno coronam adepti sunt, utique deinde Episcopus S. Vigilius episcopus Tridaceni, & cum in eorum Patrum hoc erat simulacrum. Incipit Epistola S. Vigilius de laudibus beatissimorum martyrum Sifonis, Alexandri & Martyri, quorum reliquie per Jacobum virum illustrem ad Joannem patriarcham archiepiscopum Constantinopolitana pervenerunt. Rorant verba virorum in fine Epistole, ubi vocatur Joannes sanctus episcopus Constantinopolitanus, observansque Papadobus iustitiam temporis regere, ut non alius intelligatur quam Chrysothomus. Itaque verum situm & fuisse aliorum martyrum reliquias in solennitate illa translati possent.

§. XLIII. Quomodo Sanctus egerit cum Eutropio cubiculario, qui anno 399. consul factus, ac deinde relegatus est & occisus.

D

Celeberrima apud scriptores est historia Eutropii eunuchi, qui ex religiosissima & servitit condicione ad summam potentiam exstitit honoris, & præcipuum in aula Arcadii auctoritatem aliquam annis habuit. Verum ad consilium tendam evectus, diu in illo culmine stare non potuit, sed tam graviter occidit, quanto altius erat elevatus. Videmus §. 35. Eutropium maxime consilio factum esse, ut Chrysothomus ad episcopatum pertraheretur. Videmus ann. 630. cum Eutropio Sanctum exisse, ut idololatram Gorgæ exterminaretur. Ab hujus colligimus, amicitiam inter Chrysothomum & Eutropium fuisse inane episcopatum. Et cum Sanctus pariter Eutropio necesse brevi haberes perperam, ipsum finem mentis in vitam reducere studuit: necesse cum finem amare, non turpiter adulari. Etenim modo cum Arcadio & Eudocia præfuisse Chrysothomus, qui tam imperatori, tum augustæ, iustis monitis suggererebat, testis Theodorus lib. 5. cap. 28. Virum Eutropium illis Sancti monitis adeo non obtemperabat, ut potius enterbatur in Mamlarum, & ad peiora potentiam progredieretur. Hæc vix hæc ex ipso Chrysothomo, qui Homiliam in Eutropium dicit, quando ille ad ecclesiam confugerat. Editio illa est apud Monsiæconum tom. 3. pag. 381.

Con Ex.
 eutropio ad
 magnam
 potentiam
 pervenit.

645 An non assidus tibi dicebam, inquit Eutropie, fugitives esse divites? Tu vero non non ferebas. An non dicebam, esse ingratos domesticum esse? Tu vero credere nolabas.... Nonne dicebam tibi, cum mihi indecenter objugares vera moerentem, me tibi potius amicam esse, quam adulatorem? Me, qui arguerem, majorem tui curam gerere, quam eos, qui tibi per omnia obsequerentur? Nonne & hæc eddebam, fide dignior esse vulnera ab amicis, quam voluntarius oscula inimicorum? Si mea vulnera tulisses, haudquaquam tibi illorum oscula hoc ravium attulisses: mea enim vulnera sanitate afferunt, illorum oscula morbum inmedicabilem tibi concitaverunt... At non sales eos, sed & tunc, quævis agre ferentem non desistimus.... Theatra magnis obsequiis a te culta, quorum causa sapientia obis insensu fuisse, & prouiderem te & perdidit. Attamen nonquam desistam his te verbis alloqui: Cur illa facie? In Ecclesiam debueras, ut te ipsum in exitum precipitem egeris: & tu hæc omnia moribus negligenter prætercurrebas. Hæc Chrysothomus, qui deinde non infans, Basilium indecenter impugnavit fuisse ab Eutropio.

sepe monuit
 eos, ut
 Chrysothomum

646 Quid autem fecerit contra bonum Ecclesie, Invenit & Invenimus utique explicitum. Prior lib. 6. cap. 5. dicit habet Eutropius eunuchus, præpositus imperialis cubuli, & qui consilium dignitatem ab imperatore primis ex omnibus episcopis acceperat, cum de novissima, qui ad ecclesiam confugerat, pueri sumere vellet, operam dederat, ut lex ab imperatoribus præ-

legem iust
 ita
 fuit
 facta.

A promulgaretur, jubens, nequis ad ecclesias promulgetur, sed, ut ubique ad eas confugissent, inde abstraheretur. Verum Dei vindicta contumeliosa fuit. Sequens lib. 2. cap. 7. de Eutropio ista scribit: Hic enim cum propositus esset imperatoris cubicularius, primus ac solus ex omnibus, quos aut vidimus aut audire accepimus, consulis ac patricii honorem adeptus est. In hac vero potentia constitutus, cum oec futurum tempus animo reparet, nec consuetas rerum humanarum vicissitudines sibi ob oculos propo-neret, supplices divini Numinis, qui ipsius cau-sa ad ecclesias confugerat, inde extrahere conatus est, atque inter ceteros Pentadiam uxorem Timasii, quem ille magistrum militum, antea potentem & cunctis formidabilem, perpetuo exilio in Oasim Aegypti deportaverat, affectatam tyrannidis crimen ei impingens. Verum hic quidem, siva fuit oppressus, ut a quodam viro accepto, sive mecum, ne quid peius patere, dum per arenae regionis illius vagaretur, mortuus repertus est. Eutropius vero legem ferri curavit, qua ver-batur, ne quicumque ad ecclesias confugeret, & qui jam confugissent, expelli juberetur.

B 647 Legem aliquam contra honorem Ecclesie la-tam scribit Bezaeus in Annalibus ad annum 398. ann. 88., ibique data notatur illo anno vi. Kalend. Augusti. Eiusmodi legem Eutropii consilio tantum, insinuat ipse Chrysostomus pag. 383., quando ita loquitur, dum ille ad ecclesias con-fugerat: Dices: At praecellens huiusmodi loci refugium legitur scriptis, quibus hoc irritum fecere con-atus est. At nunc re ipsa dicunt, quale sit, quod fecit; & in omni fusto legem suam primus ab-roga-vit, fectus orbis totius spectaculum. Porro dicendum mihi videtur, an lex illa, quam laesit as-signavit regibus barbaris, eadem consilio sit cum ista, quae contra asylium ecclesiarum dicunt laudari scriptores: Eadem non videtur illa lata contra omnes ad ecclesias fugientes, sed potius contra unum hominum genus, quae clera capien-tiam adferri. At in illa lex non videtur ordina-ta, ut homo quilibet, qui ad locum sacrum fu-gerit, inde expelleretur, aut abstraheretur. Chryso-stomus contra armatus de pluribus legibus Eccle-siae contrarius. Praeterea Socrates lib. 8. cap. 7. dicit: Et lex, quae promulgata fuerat, ex mo-numentis publicis penitus sublata est. Itaque magis existime, tam non casura, Hellenus de lege Eutropii consilia lata, ob quam ipsum a Deo pu-nitum multis existimamus.

C 648 At deinceps modo videmus, quid cause fuerit Arcadio ad Eutropium, quem seniper ostio-verat, quemque dignitate patriaria & consulem anni 399. ornaverat, subitis de gradu deiciendum. Aliqui scriptores, quos laudat Tillomontius in Ar-radio art. 13., praecipuum causam rursus Eutropii attribuisse Gubio ductivo, Gaina & Tribigilda. Hoc certum est, praefata ista duci multa molestia effusa Arcadium, molestiae ab ipso evictas esse motus, ut videmus. At non aequi constat, an illi id fecerint ad Eutropium deiciendum: & multa minus probabile apparet, sibi ipsarum ambi-tionum id datum ad Arcadio, ut Eutropium deiceret; praeterea cum illam causam non quidem assignent So-crates, Socrates, Philostorgius, ipsique Chryso-stomus; sed alias aliquas rationes. Primus solum dicit, effusum ad Eutropium imperatorem: alter im-peratricem Eudoxiam injuriam allegat. Chrysostomus causam non exponit, sed culpam Eutropii generatim agnoscit in Nemesio de capta Eutropio tam. 3. pag. Septembris Tom. IV.

390., subito rerum mutationem ita exponit: Auct. J. S. Sed venit peccatum, & omnia profusa sunt: famuli pedes, adulatores carnicibus, effecti sunt: qui manus ejus osculabantur, ipsum ab ecclesia abripuerunt: qui heri manum ejus osculabantur, hodie inimici illius est. Quare Quia heri non vere illum diligebat. Venit tempus, & larva deprehensa sunt. Or.

649 Philostorgius a Gotsfredo editus, praes in compendium contractus est, lib. 21. num. 6. fu-bina Eutropii ruinam ita exponit: Quo tem-pore (Eudoxia) jam duorum liberorum mater er-at, ab Eutropio contumelia affecta, sic quidem, ut ei minaretur, se eam regia propediem expul-sorum, liberos utraque manu tamen miserum ac-censu, simul & infantes offensas, lacrymarum subtem emisit, aliaque fecit, qualicumque ma-luerit irata muliebri arte, ad eandem affectum convenientissimum, marito commovendo facere so-lent. Arcadium vero miserum infansem subit, ex sympathia una cum matre ejulantium, itaque incensa fuit. Ex verotum & ira, & exinde verborum atrocitate Arcadium imperator (revera) ex-erat. Unde statim Eutropium omni honore exuit, opelque ei abstinuit, inque Cyprum insulam in exilium misit. Men & mortem subiungit. At-tamen compendii auctor haec addit observationem: Et haec quidem Philostorgius de Eutropio ait. Alii vero alias causas dignitatis adempni, exili-que tandem & mortis narrent.

650 Zozimus lib. 3. Philostorgius pag. 793. de le Gaina factum ait, ut Eutropium, postulatam Tribigilda, qui in armis erat, & variis Minaribus Asia provincias percurreret, dignitate ejuerent. At non potuit erroris casus manifesti sibi missos Zozimus, ut non videmus. Praeterea & Zozimus credimus, Tribigilda postulatam haec erant: Ut malorum omnium maximus auctor Eutropius sibi dederetur, in quem ipse statueret, quidquid vellet. At constat, nec re tempore, nec posse, Eutropium Tribigilda fuisse deditum; ita ut mihi non credibile sit, voluisse Arcadium ante Tribi-gilda Eutropium deicere, nec tamen barbare sa-tisfieri amicos voluisse. His auditis Tribigilda postulatam, an Zozimus, Arcadius & arcetis Eutropium, & abrogata dignitate dimisit. At haec non potest Tribigilda. Subiungit: Eutropius se curio Christianorum ad ecclesias confert, F quae ad illo jus asyli habebat. Ita patet, sui jus asyli auferre erat conatus.

651 Restius igitur Socrates cap. 3., postquam dixerat, legem contra asylium ecclesiarum fuisse la-tam, ita pergit: Vix enim lex proposita erat, cum Eu-tropius in offensionem veniens imperatoris, ipse quoque ad ecclesias confugit. Episcopos igitur, dum Eutropius sub mentis altaris paceret metu percussus, lectos in ambone, modo etiam ante concionari solebat, quo facilius ab omnibus exau-diretur, obprobriatorem in eum habuit orationem. Quo facto vitus est adhuc quorundam animos a se alienare, quod hominem adversa usumque fortuna non modo miserum non esset, verum etiam corripisset. Socrates quoque lib. 8. cap. 7. ita habet: Nec multo post (legem de abrogan-do asylo) Eutropius calumnia appetitus, quasi imperatoris conjugem coniunctis affectis, quasi imperatoris legem transgressus est, & ex palatio se se precipiens, fupplex ad ecclesias confugit.

652 Quo quidem tempore Johannes in illam sub sacra mensa jacentem elegantem quendam oratio-nem invenit, tum potentium hominum sapie-

ita pherit
baesi co-
alyte con-
stat.

Eutropi-
um non
dignitate
tantum

aliquos
ipso pri-
mo ad
ecclesias
fugit.

Eutropi-
um non
dignitate
tantum

Perit
tam de-
cavit ob
rationem

AUCT. cilium deprimens, tum populo ostendens, nihil esse in rebus humanis, quod eodem in statu diu permanere possit. Hi ergo, qui Joano infensi erant, hoc illius factum criminari sunt, quod, cum ejus vicem militari debuisset, qui de capite periclitabatur, eum reprehenderas, insultans ad verba illius fortune. *Hilarem se gerere, huius animi facile crediderim, non desisse homines alicui, quibus displiceret oratio Chrysostomi in Eusebium, qui ut magis iussu esset, quod videretur factum suum libera voce deprimi, aut iterum suam merita reprehendi, quam Eusebii causa, omnino mihi persuado. Nam in Eusebium quidem benignissimum se exhibet, et omnes servasse se velle incutere ostendit. Et quia vero immisit, quod dolorem ipsius utrumque angere putaret; in profect, ut paucis animis audierim in Eusebium omnia exciperet, vel ut alios fragilitatem humane conditionis doceret, superbiae quod deducit, et arrogantiam. Etenim sanctus Orator perperam immisit in ostensionem ostendens, venturam terram humanarum; hoc autem tunc in B. finem epistola erat.*

maximam
verum
monstra-
re, ut
intelligat

B. 613 Quare securus? Semper quidem, nunc vero maxime opportuum est dicere, vanitas vanitatum, & omnia vanitas. Ubi nunc inclytus ille conulatus splendet? ubi illustres illae facies? ubi applausus illi ac choreae, epulaeque & festi conventus? ubi coronae & aulae? ubi strepitus urbis, & illa Circensium saeva acclamationes, spectatoremque adulationes? Omnia illa perirent, procella vebemens solia deiecit, arborem spoliatam reddidit, jam radicibus vacillantem; tanquam vis venti impasta est, ut cum nervos ejus universos enervasset, tum ipsum funditus praesterneret miserum. Ubi nunc focati illi amiet? ubi computationes & census? ubi parastorum examen, & merum per totam diem exhaustum, variaeque coquorum artes, & potentius cultores illi, ad gratiam omnia dicere ac facere assueti? Omnia illa nihil nisi nox & somnium fuerunt, & appetente die evanuerunt: flares fuerunt verbi, & vere casello emarcuerunt omnia: umbrae erant, & praeterierunt: fumus erant, & soluta sunt: bullae erant, & dirupta sunt: araneae erant, & lacerata sunt.

arguit in
rebus
vanitatem

C. 614 Quapropter spirituale hoc dictum oculis, frequenter dicentes, "Vanitas vanitas", tum, & omnia vanitas. Hoc enim dictum in periculis, in vestibulis, in foro, in aedibus, in viis, in januis, in atriis; sed potissimum in ipsa eujusque conscientia castissime intripsum esse oportet, omnique tempore cogitationis obversari: quandoquidem negotia fraudulenta & perlonata ac mimica veritatis opitiosum apud plebem sibi paraverunt: hoc dicto, in prandio, in cena, in coetu hominum, quemque proximum suum compellere oportebat, idemque ab illo versum audire, nempe "Vanitas vanitas", tum, omnia vanitas. *Hilarem de vanitate totum amicum, ad quem demonstrandum deinde iterum quidem regredieris. Non pergit ad insidulam illam, qui Eusebii additi erant, & ipsum tunc deservit, aut magis perscrutandus. Cum enim vere insulsum constantiam Ecclesia sit computat: At non tales non, sed & tunc quamvis agere feracem non desistimus, & aucto lapsam protinus ac curamus. Ecclesia & te hostiliter habet, expulso sine te iulso. Et Ecclesia quidem multatudo, exhausta in se tota secularibus, gladium in te acuit. Ecclesia vero*

importuno tuo furore exagitata, ultro citroque ducitur, si quo passio te ex his casibus implicium extricare queat. Et haec nunc dico, non quoniam prostratissimum, sed quod eo, qui adhuc stant, tutiores reddere cupiam; nec ut plaga vulnerati refricem, sed ut nondum vulneratos in sanitatem cohercem. *Or.*

615 Deinde, epistola misera, & ingratum timere Eusebii, utrum tamen dolum aliorum dolum dolum, hoc modo: Haec dico non exprobranda, neque insultans ejus infortunio, sed ut vestrum animum molliam, & ad commiserationem pertraham, eoque inducam, ut praesentis hominis poena sit contentus. Quoniam enim multi sunt & nostris adeo inhumani, ut nos etiam incutens, qui cum lacrimis exceperimus, illorum duritiam nostris sermonibus mollior volens, mitius illis traduco. Quid enim, qualem, est dilectio, quod indigne lers? Dices, quis in ecclesia coniugit, qui eam infideliter impugnas, Atqui hoc potissimum nomine glorificandus erat Deus, quod permisit cum in tantis constitui necessitate, ut & potentiam ecclesiae & clementiam diceret; potentiam, in quod in tantum inciderit mutationem ob bella, qui ipsi insulerat; clementiam vero, quod ipsum obiecto nunc fecit protegat, & alarum abentia tueretur, praeteritumque injuriarum oblita, sinus ei amantissime pandat, quod huius exipio pareat, & ab omnibus delictum ac contemptum sola ut amantissima mater suis velamentis occultet, imperatoris simul ire, & intolerabili populi furoris se opponens: hoc ipsum est eximium altaris oramentum.

616 Pergit plures populum mitigare, ut deinde majorem pacem, ita loquens pag. 384: Nam igitur mollior vestros animos, aut indignationem expulsi? non inhumanitatem exhibui? num ad commiserationem adduxi? Equidem adduxisse me opinor, idque ex vultibus vestris ac lacrymis colligo. Quandoquidem igitur pectus cordis vestri in pinguem & fertilem agrum versa est: age, jam fructum quoque misericordiae profertem, ubi reique commiserationis spem per nos habueris, procumbamus imperatori ac genibus; vel potius deprecemur benignissimum Deum, ut mollior iram imperatoris, & cor illi tenerum dare dignetur, quo hanc gratiam integram ab ipso sultere possimus. *Non daret, imperatorem utrumque jam mitigatum esse, & rursus ita hortatur: pag. 385: Ne igitur qui vestrum accessideris, neve agere ferat, sed potius ministrum. Quam deprecemur, ut reo vitam prorogat, eumque ex impendite eade eripiat, ut ipse etiam lucum carigat: & communi opera interpellemus clementissimum imperatorem per ecclesiam & aliarum, omnem hominem iustissimae mentis donari oblectantes. Or. Haec sane misericordia & passio Chrysostomus; non meriti fortissimum Eusebium suscepit descendendum, quandoque manet in ecclesia, ut liquet ex Homilia de capite Eusebii, quam praecedenti subiungit in sua editione Mansueto.*

617 Dicitur est Homilia illa, postquam Eusebii erat caput, qui exierat ecclesia, sine quo ipse etiam exegisset se & exilium, sine quo alienigena dele suum circumveniret; neque enim expellere poteris, qui de ecclesia fuerit exegit. At exegit fuisse, & dicitur caput ecclesiae Chrysostomus pag. 386. hoc verbum: Ne dicas tu, qui proditus est, ab ecclesia proditus esse. Nisi deliquisset ecclesiam, caput non fuisset. Ne dicas, ipsum

ostendit
de populo
tam Eusebii
etiam

mitigare
fueris
ad fructum
tam res
quam

eximium
in ecclesia
nunc
Eusebii
propt

A ipsam confugisse & prodium fuisse: non ecclesiam ipsam dimisit, sed ipse ecclesiam dimisit. Non enim proditus est, sed fors. Cur reliquit ecclesiam? Te servatum volebas? Altare completi oportebat: non hi muri, sed Dei providentia te tutum praestare poterat. *Hic utinam Homilia est.* Cum extra ecclesiam deprehensus Eutropius abruptus fuit. *Deusque ignis sui mentis fuit Zeymii, quando scripsi, Eutropium tu ab ecclesia abstractum esse. Fateor tamen, militer vim minuit esse. At mira Chryllostomi fortitudo mentis eorum irritas reddidit, miserumque servavit, quamdiam ille non est regressus.*

638 Ante dies aliquot, inquit pag. 386, obfessa fuit ecclesia: venit exercitus, qui ignem oculis emittebat, neque tamen nilivam marcidam reddidit: nudabantur entes, nemoque valnus accepit: imperatoria officia inassecrere verfabantur, & ecclesia in tuto posita erat, etiam si hic bellum eruperit. Hic quaerebatur in, qui hac confugerat: illorumque furorem non formidantes additimus. *Ex post multa in laudem Ecclesiae praestata iterum pag. 387. Adversus illo die, ac*

B vidistis, quanta moverentur arma: militibus furor igne vehementior erat: nosque ad aulam imperatoriam properabamus. Sed quid? Per Dei gratiam nihil eorum nos terruit. Hac porro dico, ut & vos imitemini. Cur non perterretis fures? Quod aulicum praecantum malorum socredimur. Quod enim grave est? an mors? Nequaquam gravi est illa, citius enim ad tranquillum portum devenimus. An bonorum publicationes? Nudus egressus sum de utero matris meae, & nudus revertar. Num exilia? Domini est terra, & plenitudo ejus. Num calumniae? Gaudete & exultate, cum dicunt omne malum verbum adversum vos inveniuntur, quoniam merces vestra multa est in caelis. V. Videbam gladios, & calum cogitabam. Expectabam mortem, & in mentem veniebat resurrector: has infirmas arumnas cernebam, & superius praemia numerabam: insidias observabam, & supernum coronam meditabar: certaminum argumentum satis erat ad consolationem. Abducebat utique, sed id mihi contumelia non erat: una quippe consumelis est peccatum &c.

C 639 Quae hic narret Chryllostomus, solita videtur eodem die, quo Eutropius ad ecclesiam confugerat, & antequam Sanctus habuit Homiliam in Eutropium, ad mitigandas popularium animos dixit. Milites autem, qui vim tantum Ecclesiae minabantur, id scilicet videtur in iussu Arcadii, & fortasse mandatis Gainae Getherum ducti, si ille tunc erat Constantinus. Quia iam, inquit imperatore, illo fuisse solita, cessavit Chryllostomus pag. 388. humanorum rerum & divinarum novitatem ex illo solita sic ostendit: Vi. distine divinitas, quas semper fugitives dixeram, non modò fugitivas, sed etiam homicidas?... Cam milites, cum gladio aderant, cum urbes urdeabatur, cum diademata nihil poterat, cum purpura contumeliis afflictebatur, cum omnia furore plena erant, abinam divinitas? ubi vasa argentea? ubi argentei lecti? ubi domestici? In fuga omnes. Ubi eunuchi? Omnes le proripuerant. Ubi amici? Larvas pocebant. Ubi domus? Claudebantur. &c. Adhuc ut ignis sui Chryllostomus ad imperatorem, quo fustigatus fuisset, & Eutropium tradere recusat. Spectatum

Septembris Tomus IV.

verisimiliter illi, si imperatorem illatissimè premoriam ad mandatum aliquod, quo ant Chryllostomus Eutropium tradere egeretur, aut vim ecclesiae inferre juberebatur.

660 Verum decepti illi fuerunt: non praesentia aditus, forsitem Anisitis effugisse videtur, ut Arcadii antierant tandem praecavissent. Certe Chryllostomus in Homilia in Eutropium pag. 387. exponit gesta ex tempore hic coram: Jam enim ex illo die, quo hac confugit iste, non parva est facta motio. Postquam enim cognovit imperator, cum ad aylum hinc se recepisse, effluente exercitu & concitato ob ejus crimina, depolentemque hominem ad supplicium, longam habuit orationem, qua militum indignationem compesceret, postulans, ut non exasperato modo, led etiam recte factorum rationem haberent... Cam autem illi de integro urgent ad vindictam laesi imperatoris, clamantes, exsultantes, ad mortem depolentes, hails vibrantes: tum vero feros lacrymarum clementissimis luis oculis effundens, & sacrosanctam mentis, ad quam perfluerat, religionem illis inquepiens, negre tandem iram eorum sedavit. *Vix dubitare possum, quin hoc praesente Chryllostomo fuit peraliti. Itaque erda rerum gestarum ut continendos est. Arcadius graviter verbi objurgavit Eutropium, omni que dignitate privavit. Hic vero mortem timent ad ecclesiam fugit. Ubi hic innotuit militibus, hi ad arma concurrerunt, ac vim ecclesiae minari sunt, recusante Chryllostomo remittenda. Deinde Simplicius ad palatium abducentem, ipsamque imperatorem terrerunt: sed tandem mitigati sunt.*

661 Post diem anam alterantem Chryllostomus orationem habuit coram tanta audientia multitudine, ubi scilicet solenniter Praefatus, ut diei pag. 389. eoque unione populum inducere studium, avitum Eutropio succurrere apud imperatorem. Deinde Eutropium ecclesiam deseruit, & capiti atque in exilium abduci, eoque occasione Chryllostomus alteram habuit Homiliam de capto Eutropio. Dubitavit tamen aliqui, & merito quidem, an illa una sit Chryllostomi, cum pars posterior sancti Basilii non videatur digna. Verum merito dubitare non possumus, quia pars prior, in qua de Eutropio agitur, omnino sit Chryllostomi, cujus sensus in illa pallores relucet. Si vero stylus utriusque concisus videatur, quoniam si hoc esse stylus Chryllostomi, locum habere possumus argumentum, de quo agitur, & fortasse Homilia ex tempore habita fuit. Pars vera posterior, in qua exponebat illud Psalms 44. Altius Regna a dextris tuis, non satis videtur coherere cum prima, nequeque existimo, priori affectum esse, quem a Chryllostomo compatiemur cum dicitur, soltem eodem tempore.

S. XLIV. Exilium Eutropii sigendum mense Januario anni 399. bellum Tribigildi ceptum anno 398. chronotaxis molitionum Gainae & belli cum eo gesti.

R. Est, ut exanimatus, quo tempore lapsus sit de ecclesia, non anno 399. consulatum suscepit: eodemque anno in Cyprum primo relegatum, deinde vero excoctum, & Chalcidense exilium, confectum scripserat. Verum de mense dissentiant, cum

Y y 3

10.

AUCT.
J. S.

taueri les *Arcadii*, qui *Entropius* omni dignitate spoliatur & in *Cyprum* relegatur, data anno xvi. Kalend. Febr. id est, die xvi. Januarii anni 399. tempus sufficere videtur ad lapsum *Entropii* figendum mensis Januarii. Et revera necesse lapsum *Entropii* figi *Pagius* ad annum 399. num. 3. ubi etiam satis apte respondet ad obsequium *Beronii*, qui circa tempus *Paschale*, & ad argumentum *Guthfredi*, qui solium *Ariadis* in *Quadragesima* figendum crederet. *Pagium* ego ipse statui sum in *S. Polycratis*, sive tem. 111. Septembris pag. 305. et ibidem utrisque non credidi, sententiam meam multis rationibus stabilitam, aut argumentum *Tillemontii*, ut ea longe recedant, fuisse examinatum, quia res ea magis pertinet ad hunc locum, in quo epocham datam hic magis probabo, & contraria argumenta refutabo.

663 *Tillemontius* in *Arcadio* Nota 32. verba colligit, ut ostendat, lapsum *Entropii* contigisse potius sub finem anni 399. quam sub initium. Verum omnia, quae alioque, non modo dubium

B apparet, sed plerumque etiam falsa. Primo supponit, ad postulationem *Trigildis* deiectionem esse *Entropium*, ut ostendit *Zacharias*. At id non modo dubium, sed etiam parum probabile est, quia omnes antiqui eam causam recunt prae *Zacharii* frequenter monentem. Secundo contendit, rebellum *Trigildis* captem esse tempore verum anni 399. aut potius media aetate, inquit: sed non videt ad tempus verum, ut statim bellum circa finem aetatis, cumque interitu *Entropii* ab *Arcadio* abierat, At ex abundantia usque conuicti omni malitiam verum a *Trigilde*, & contra ipsum *gesserat*, quos *Tillemontius* ipse narrat in *Arcadio* art. 14. Quapropter necesse est, dicimus bellum *Trigildis* captem esse anni 398. finem vero sequenti anno. Accepit, *Hadrianus* scilicet, quid scilicet in illo bello. *Trigildis* dux erat *Gratuzgerum* & *Allegesthorum*, cum quibus locutus erat *Natolus* in *Phrygia*, quando rebellare cepit, inligente clauicium *Geina*, praecipue *Gubernum* ducere. Primo *Natolus* ipsum uolebat, ut mox alias *Phrygiae* urbes: cum plurimas *Phrygiae* urbes occupavit, magnamque hominum suorum fecit, inquit *Philargius* lib. 21. cap. 8. *Entropius*, cedit illa rebellare, manibus placere studuit *Trigildis*. Frustratus vero hac spe *Entropius*, contra *Trigildis* missi agnom militari, cui praefecti *Leones*.

C 664 *Leo* autem, in *transmissa* *Basilica*, cum agnitus fuit dum bestit in *Basilica*, non casus progressi. *Trigildis* vero, populum *Phrygiae*, *Pisidianum* transiit, cumque facinorae uastaret. Verum, dum in *Pisidia* in *Pamphiliam* ducere fuit tentat, in angustia via per collisum & *Volucium* quendam montem ad tentum adductus est periculum, ut uox eius trementis evaserit. Aliud *Trigildis* periculum subdit *Zacharias* pag. 792. dicens, ipsam eam tractant, qui servauerat, inter dux *Pamphyliae* autem inclusum fuisse. At hoc missi *Tillemontius*. Interim cum aliter recessit in *Afiam* missus est *Geina*; ipsi *Leones* praemissis aduersus *Trigildis*. At hic agmen *Leones* improvise aggreditur & cecidit adeo, ut ipsi quique *Leo* in loco circumstaret. Hec omnia aetate in *Tillemontius*, adducit reditum *Trigildis* in *Pamphylia* in *Phrygia* aut exilium *Entropii*. Nam, dum *Trigildis* & *Geina* erant in *Phrygia*, ruinam *Entropii* fuisse postulat pro condicione pauci custum, *Entropium* vero ad petendum in *Cyprum* primo

relegatum, indeque postea revertentem, & ante finem anni 399. *Chalcidiae* uiciniis foribus.

665 Verum locum differentiae non satis confidit. esse videtur *Tillemontius*, quando ea omnia verba aut quatuor mensibus inclusit aetate ad exilium *Entropii*. Ipsa *Zacharias* relatio, quam praeter omnia amplius, praeterea intervallo tempore videtur: & *Claudianus*, cuiusque verba arguuntur a *functi*, omnia non videtur indicare, *Trigildis* in arma aditus fuisse, quando in *Cypro* remanserat *Entropius*. Quapropter multo rectius & probabilius abundantem se disponemus. *Phrygiae* uastatorem captem *Trigildis* anno 398. tempore aetate, agmenque *Arcadii* cum dux *Leones* sub finem aetatis omni profugavit, ac libera populi potestate usque ad exilium *Entropii*, mensis Januarii anni 399. figendum.

666 *Epiphanius* eorum uastatorem *Claudianus* eugit. Eorum dum illo scribitur librum secundum in *Entropium*, casus hic erat, & *Trigildis*, casus ante *Leones*, populi peribit, pace uicini in uia. Primum dicit lib. 2. pag. 108. hic uerba:

At vos egregie purgatum creditis aniam, *Entropium* si *Cypros* habet &c. Idem uariis modis dicit pag. 106. & 107. Alium non minus clare, relata pag. 119. *Leones* elade, efflat pag. 122. inducunt *Orientem* se loquuntur:

Nec iam mihi *Caucasus* hostes,
Nec motus pelidus *Phasis*. Nascitur in ipsi
Bella sine. Legio pridem *Romana* *Gruthungi*,
Iura quibus uictis delinemat, quibus arma com-
molique
Præbimus, *Lydos* *Afrique* uberrima va-
stans
Ignibus, & si quid tempestas prima reliquit,
Nec dæ, nec numero freti; sed incerta mu-
tris
Prodicionem decem, quorum pericrimina mi-
les
Captivum dat terga fuit, quo testis regebat
Danabio, partemque timet, qui reppulit a-
monet.

De *Geina* ne quidem geminis *Claudianus*, ita ut hoc contra *Trigildis* profectum videtur, quando *Entropius* de gradu suo erat deiectionis. Hanc suspitionem confirmat ea, quod de *Geina* nobis erant explicita.

667 Quae *Tillemontius* objicit, ut ostendat, *Trigildis* anno 399. rebellare cepisse, haereticus sunt in *Claudio* male intellexit. Aut primo, *Claudianus* initio libri 2. in *Entropium* memorare sollicitus alique, solis uerisimile, quando consilium suscepit *Entropius* 2 bellum uere *Trigildis* postea ab eodem uenturi. Verum incepta plane est ea observatio. Nam & casum *Entropii* ibidem praemissis bello *Trigildis*. At inde inferimus, *Entropium* in exilium fuisse eodem aut *Ariadis* bellum, imo etiam ante ipsas sollicitudines causa consilii sui daret? Nam & hic casum praemissis. Secundo objicit, *Entropium* munus obtulisse promissaque fuisse *Trigildis* rebellanti; sed ea fuisse rejecta ab eia, teste *Claudio* pag. 116. ubi haec addit verba:

Nam quis non consule tali
Vilis honor?
Erat igitur consilium *Entropii*, inquit *Tillemontius*, dum *Trigildis* rebellantem dux placare studebat. Respondet, designatum fuisse consilium pro anno sequenti, si uere dicit *Claudianus*. Si uere dicit *Claudianus* uox libris primo miri debet

sed in
affert an-
ni 398. an
pro uide-
tur?

Arca-
dius
qui ad
soluere
Entropi-

E

Altera
est Tille-
montii
in Clau-
diano

composita
dantur,
non anno
119.

A *chaus est in Eusepiam consilium designatum; in & hic Tribulidum induci futurum consilium consuevit commemorari. Quare christiani Tillemonianae uelle modo prodit Claudianus.*

*Zeuxipus
Philoge-
nos puerus.*

668 *Perus & Zeuximus in auxilium aduocati. Nam ille pag. 795. affert, Gaius cum imperatore passimque tractatum esse Aurelium, qui eparanni consilium gereret. Aurelianus autem consulatum gessit anno 400. Hic sane ratio suadet, apertam Gaius rebellium usque ad annum 400. differe, si ualentes Zeuximus tanta esset, ut nec praepararetur. At ea de causa uero non esset, quodpian uenire in data epocha exisset Eusepius, cum huc ab alia Aediliani consuetudine non deprenderet. Obiit tertia Tillemonianae Consilium Paschale, quod habet, S. Palcherius ex Eusebio natum esse xix. Januarii, anno 399. Atque, ut narrat Philogergus ann. 649. laudat, Eusebio duas habebat filias, quoad uenit ad Arcadium de Eusepio consociatura. Itaque serius uidetur contigisse lapsas Eusepi, cum Palcherio secundam illamque sit secundam Arcadii filia, uno & uno iudicio primo.*

669 *Respondens, tenem admodum esse auctoritatem illius Chronici, multis erroribus iniquis, maxime pro seculis secali xv. Perus in S. Palcherio tom. III. Septembris pag. 305. attendi, natales S. Palcherii potius figendos esse anno 396. aut 397. quoniam tempore per Chronici Paschale designato. Et igitur tollerare temere. Nihil praeterea attulit Tillemonius, quod altius sit momenti. Quapropter nulla effundenda ratio, aut credamus epocham legit, qua Eusepius mense Ianuaria in exilium pulsus est, corruptam esse. Praeterea cum uisibilem de gestis ab Eusepio in consilio, ex ratione uerisimile sit, ipsum post aliquot dies sustulit in exilium decessit. Propter in Chronico ad hunc annum id aliorum dictis hic uerbis. Cum hoc (Theodora) consilium intererat Eusepius eunuchus, qui mox honore & uita exutus est.*

*Eusepius
filius
non cogni-
tus re-
giam.*

670 *Hic item sit uerisimile ex his, quae de aucto Eusepius narrat Philogergus lib. II. num. 6. post relationem ipsius exilium ita profertur: Nec multo post, cum nonnulli cum accusassent, quod consilium factum ornamentis ita uisus esset, quibus nemini praeter imperatorem uis licebat, ex Cypro reuocatus est. Cumque iudices Panichio (inter Chelodorum & Nivemediam) confidissent, Aurelianus uero praefectus praetorio, & alii, qui praecipue magistratus gererent, ad exercendum quoniam constitutus essent, Eusepius conuictus criminis, cuius accusabatur, capite pallas dedit. Si hoc sit causa impetit Eusepius illare, fuerit uerisimiliter & causa effusio prima Arcadii. Etiam, cum ueriti uerbus Chryllothem dicit, Eusepius in imperatorem saepe impetuit; satis uerisimile est, ipsam ea de re iam saepe accusatum, quando Arcadii gressu primum excedit. In uero ornamentis alium esse statum ad hunc consilio, idque ad Eusepius obsecrationem esse, suspicari possumus. Quicquid sit, ueritatem, mox Tribulidum causam saepe exilium. At minus improbabile uidetur, Gaius & Tribulidum praefectis ab exilio reuocatum & capiti dante.*

671 *Nam chronicon ultimum Graecae machinationem, quae tandem in apertam tyrannidem eruptum, examinatum, postmodum narratur, quod fuisse re crudeli homini oppressum S. Chryllothem, Marcellinus comes in Cere-*

*Apria
ab alio
chronico
lib. cap.
cent 139.*

672 *Constantinopolim ad praeparandum civilia bellum barbaros suos oculis admonet: ipse ualerudinem simulans urbe digreditur. Capio aduersus Byzantium praefectus, plerumque hostium cadunt, ceteri fugientes ecclesiam nostram succedunt; ibique relictis ecclesiam colmine, postquam de super lapidibus obruuntur. Idem ad annum 400. Bellum oryale contra Gaium tyrannum inter Chironem & Hadeliponem bellum est: multa milia Gothorum caesa uel demeriti sunt. Gaius comit de hoc bello fugiens exiit. Ipso tamen anno occisus est mense Februarius. Hic mensis est mundus, ut omnes passim uocant. Videt, epone, tellus, bellum illud in duos annos diuidi. Eadem uidetur mensi Socrati: nam sub. 6. cap. 6. de fine belli sit loquitur: Ceterum hoc bellum finem recepit consilium Sultichus & Aureliani, id est, anno 400. Quoadquidem fuerit bellum inter annos 400. insinuat, captem fuisse ad illam annum. Tota series totum gesserit, si memore consideretur, fere hinc epone. Verum tamen Tillemonius Nota 28. in Arcadium, & Pagus in Critica ad annum 400. omnia in unum annum conueniunt, aut potius in paucos menses. Verum illi uis uidentur satis considerasse multitudinem totum gesserit, quas annis inter medium Julii & fenum anni contigisse statuant.*

673 *Accipit, tellus, breui compendium totum, nam fere quae a die xii. Julii usque ad xii. Januarii gesta ponunt Tillemonius & Pagus. Ego uero magis aduocatum, annuuntium distis mensibus adiuuandum esse. Gaius per Gaius fuit Constantinopolim occupare conatus est. Hinc deelarator hostis, & Constantinopolitani occidit Gaius comes in urbe repperit. Hoc factum xii. Julii figunt ex Chronico Paschali. Tum Gaius Thraciam populari caput; sed urbes montes dum capere non possit, in Chersonesum ducit, ut per Hellespontum in Asiam transiret. Per uero Arcadium, ubi insolentem id ipsum militum, Frasinum ducem cum exercitu misit in Hellespontum prouinciam, ut se transiret barbarum apponeret. Ubi uidit Gaius Frasinum sit ab altera Hellesponti parte appropinquum, multa ad transiendum tentandum parare coactus est, longaeque in Chersonese moras traxit, neque enim ueris habebat, quibus barbari fuit per fretum transiret. Contra Frasinus uis modo exercitum habebat in litore appositum, sed etiam classem naualem. Itaque, teste Zeuximo, in litore Chersonesi ligna occidit, atque ita inter se tenentur, ut sit demerit & aqua imponent ad fretum transiendum.*

674 *Inopia commouit tam audax & temerarium suggestit consilium. At illa inopia effertur non potest, ut ita itat, quot erant necessaria ad exercitum transuendum, breui tempore adteritur, ad fretum transiret, ac demum apto consideratur ad tot homines equosque uolendum, Paratis tandem omnibus, Gaius transiit tentauit, sed Frasinus nauibus instructus in ipso exercitu fuit, multaque Gothorum milia occidit, aut ueris demerit. Hinc fractus animo Gaius, ex Chersonese in Thraciam se recepit, ac per Thraciam uersus Istrum perrexit, ubi quaque derelicta, Remonesque, quos secum habebat, occidit. Cum barbaris uero, inquit Zeuximus pag. 798. traiecit Istrum, ad huc reuerti, atque ibi deinceps vivere cogitant. At aliam ibi inuentionem habuit. Nam principis Thraciam, qui fides habebat trans Istrum, Gothos inuadere coactus exercitus statuit. Gaius uero, cum non nisi paguandis uocare possit, non semel, sed multoties monens*

*nam fere
reuerge-
rentur ab
causa re-
bellium*

*apud ad
mensem
dante*

AUCT. cum Hauis conseruit, & strene aliquot praelis
J. S. restitit, sed tandem etiam Gainas ipse ... inter-
fectus est.

674 Tum princeps Hunorum ad Arcadium
mostru occisi caput, quod Constantianopolim adve-
nit die 30. Januarii anni 401. ut hebe Marcellina
et Christiana Alexandrinum. Fravito vero,
postquam videtur Getici occisisse, vocat Constanti-
anopolim, ubique pro anno 401. consilium designatur
est. Christiani Alexandrinum pagum nobilem,
que vixit sunt Getici, fignis anni 400. die XXII.
Decembris, & cum eo Targius. At fateri Talle-
montius, eam epicham defendi non posse: nam
Gainas, cuius caput die 111. Januarii sequentis
proutum est Constantianopolim, non parum certe
hebdomadis, & verisimiliter aliquot mensibus post
illam pagum vixit. Fravito quoque non poterat
consilium designari, postquam occisus erat Constanti-
anopolim, si ille die pagum illi in Hellesponto, ita-
que ille pagum multum cura corrigi, & sic Talle-
montius nullum sue christianitatis habet autorem.

675 Quotemmo modo videtur sequenda Mar-
cellina sententia, resque hoc sermone ordinanda.
Gainas, postquam anno 399. basili declaratus e-
rat Constantianopolim, Galloga ibidem occisi, reli-
quum celsis portum inaccessibile vastanda misera
Thraciam. Legatus hinc, contraxit in Christo-
stomum, ut assistat sequenti Asiam similiter vastan-
dam. Parvum hiemali tempore omnibus ad transgre-
dam, tuncque transivimus, sed magna cum elade
expulsi est. Hoc sermone Februarii consilium
nam verba Marcellini, que mandata edita sunt,
levissimum mutationis sic exponi possunt, ut vo-
luerit scribere, Gainam mense Februarii anni 400.
navati praelis vixit, ac deinde eodem anno oc-
cisum. Verum, siue illum eladem excepit mense
Februarii, siue serius, & sub initium Asiatum,
aliquam tempus dandum est seneri ipsius non
exercent ad Afrum, varisique praelis cum Hunis,
a quibus sub finem anni vixit occisusque
est: cum occisi caput 111. Januarii venerat Con-
stantianopolim. Tota haec chronologia optima coha-
ret, consensuque est Marcellino & Sacras. En ea
C recte intelligitur, quomodo Thracia devastata, reli-
quaque omnia fieri poterat per Gainam, que
idem attribuitur scriptoribus, ac pro ceteris fide
referi Zozimus. Secundum hanc quoque chrono-
logiam optima exponi poterat gesta S. Chrysostomi
in Asia, omniaque, que de consilio Antonini
Episcopi viderent enarranda. Quod de consilio
Aureliani obijciunt, exanimatum infra, ubi
Chrysostomum pro Saturnino & Aureliani salute
sollicito laborasse videbimus.

§. XLV. Quid Sanctus apud Gainam egerit pro Saturnino & Aureliano: compexit Gainam, qui pro Go- this Arianis petebat ecclesiam: ad eumdem legatur ab Arcadio.

Postquam Tribigildus depredationis suae ali-
quo tempore continuaret in Asia, Gainas
imperavit, ut ipse contra Tribigildum dux
interiret. Hoc quidem modo oculis inimicus in-
perit cum operis duxte conjungatur. At Arca-
dus magis studebat Gainam deterrere, quam ab

ejus infidelis carere, & strenue aliquot praelis
vero fuit vastare etiam Phrygia, in qua tam Gainas
quam Tribigildus exercitum habebat, ambe
versus Thraciam anno 399. ducentes, Gainas in
Bithyniam; alter versus Hellesponto, laqueus
Zozimus pag. 794. rebus omnibus, que semet
offerrent, Barbararum constantium dreptioni
concessit. Postquam ille Chalcedonem, hic Lam-
plicum finitima tenebat; extremo in periculo rum
Constantianopolim, tum ipsum Romanum imperium
verlabatur. Hisce consensu scribitur alii. Et
sane non poterat non esse magnus Arcadius timor,
cum tamis non haberet exercitum, quos Getici
opponeret, quoniam illi habebant; nec militis ad-
duci equo exercitatus. Legatus igitur Arcadium
mitti ad Gainam.

676 Verum hanc insolentissimum veluit, ut i-
psa imperatoris venisset Chalcedonem, secum trahe-
ret. Fuit hoc Arcadius: & aliquis ita in ecclesia
S. Ephraemi pan in ignem ruit est, & mirum
que peramone firmata. Arcadius omnia concedere
conceditur Gainas, qui communis est equum per-
ducentem Romanorum praefectus. Verum etiam
prout vixit, maximum dignitate conspiciat, sibi
tradendum: utque in illud ipsum etiam concessit
Arcadius. De illis Severus lib. 6. cap. 6. ita ha-
bet: Cumque ille obides fidei tradit postulat
duos ex Senatoris ordinis primoribus consularis
vixit, Saturninorum & Aureliani, quos quidem
conaribus suis obfistere posse existimavit; im-
perior temporis necessitas cedens, iovitus eos
tradidit. Et illi quidem pro republica mortem
oppetere parati, imperatoris mandato libenter ac
forti animo obtemperarunt, & procul a Chalce-
done, in loco, qui Hypodromus dicitur, bar-
baro obviam processerunt, parati quidem, quid-
quid illi placuisset. Sed illi quidem nihil perpessi
sunt mali.

677 Brevis Zozimus lib. 8. cap. 4. haec
modo: At ille (Gainas) Saturninum & Aureli-
num consulares viros, quos adversari sibi suspici-
batur, dedi sibi postulat. Cumque accepisset,
ita pcepit. Utroque traditionem hanc viro-
rum praeposito colloquio imperatoris cum Gaina. F
At Zozimus traditionem postquam colloquio, ita-
que rem refert, ubi Arcadius in colloquio illi-
rum traditionem concessisset. Proutis ad mortem
traditum offerit, & duobus numeratis terminis ad-
jungit Iacuum, de quo alii non meminerunt.
Malum credere, Saturninum & Aureliani,
tamquam obides, a Gaina postulat, siue est
ante colloquium siue in ipso colloquio postula-
verit, quomodo ad mortem: sed transisse Constanti-
anopolim, ne eos occideret. De duobus (nam
tertius ad nos minus attinet) sic legitur Zozimus.
Hi erant, Aurelianus, qui eius anni consulatum
gererat; & Saturninus consularis. Et mox:
Quomodo viros illos Gainas accepisset,
eisque gladium admovisset, eorum tamen, ut
eum tantummodo fringeret, satis habuit eos
exilio dumtaxat poenas luere. Ita ille. Quid per-
ro videtur de gladio viros illi adducto, non in-
quire.

678 Id solum obferre, Anselmum non vi-
deri consulem fuisse ante illa, quo eruditus est
Gainas; sed ante sequenti. Fortis consul ante de-
signatus, aut etiam postulat. At malum credere, si-
cutque Zozimus, prout in multis aliis felle-
rum ordinariis illius anni consulem fuisse An-
selmum; si ille id amicus dicere voluerit illis
ver.

habet
consilium
an Paul
gely an-
ter dicitur

ducesque
pani cum
decentis
vixit mar-
pau.

perit
Saturninus
Aurelianus
agge 27.

Archiep-
nor non
vixit ante
anno 400.

A verbis à vobis dicitur *Exor. . .* *Exor.* id est, con-
sularum habens honorem. *Certe Saturninus, qui*
consul fuerat anno 383. ab omnibus nominatur
ante Aurelium, præterquam apud Zenonem.
Præterea in Legibus anni 400. consularis Scilicet
et Aurelianus consulariter utatur, etiam illo
tempore, quo fuisse in exilio, si exilium consi-
gisse ille annis. Contra anno 399. quo præfatus
erat prætorius Aurelianus, nullo reperitur lex ad
Aurelium data his mensibus, quibus exulare
potuit: sed altera ad ipsum data legitur mense
Januario de pace Eutropi, ut videri potest in
Codice Theodosiano apud Geofredum tom. 3. pag.
314. altera de Maximo, data vi. Non. Octobr.
eodem anno. Prior data est ante Aurelium exi-
lium, quod verisimiliter inchoatum est mense Maio
vel Junio: nam hujus Julii in apertam tyrannide
erupti Græci, non nisi cæsili auxilio. Altera
data est, postquam redierat Aurelianus, quod con-
tingisse quidem circa mensem Augustum.

at ex legi-
bus datis
videtur se
verisimi-
le.

B 679 Lex XVIIII. de Pace apud Geofredum
tom. 3. pag. 316. data est VIII. Kalend. Augusti
eodem anno ad Eutychianum, qui Aurelianus,
apud, etiam tunc in exilio erat, & verisimiliter
detentus a Gothis. Hæc potest lex istam chro-
nologicam æstimationem fieri verisimilem: la-
te enim videtur, ut multi, qui Gothis fuerant am-
ici, familiares aut affines, multa pars ad ipsum
transfugerunt. Nam late est duodecim circiter die-
bus post apertam Gothis tyrannidem; neque ita
habet: Sanctissimus ille esse putamus, ubi & nota
est. Prosequitur, notos, familiares proci & ca-
lumnias lubimovemus, quos reos sceleris societates
non fecit: quos tam affinis vel amicitia nefas-
tium crimine adiunxit. Peccata igitur suos te-
nebat auctoritas: nec ulterius progrediebatur meus,
quam repariur delictum. *Ex. Legem hanc de-
bebit Eutropius quædam latam eruditus Geofredus.*
Verum jam sex menses præterierat ab exilio Eu-
tropi, ut in multis verisimiliter sit, latam esse
ob tyrannidem Gothis, ut multis eorum ipsius au-
genter, calamitatem veriti ab amicitia aut fa-
miliaritatem, quam cum ipse habuerat. Hæc
sufficiens ad transigendum chronologicum ante da-
tam; aut potius ad sciendum arguendum, quod
contra chronologicum satis firmatum prolatum fuit.

Saturinus
& de-
stant

C 680 Nunc eximemus, quid pro Saturnino &
Aureliano effugisse videatur Chrylologus. Tille-
monius art. 18. & Monfauconius in Moxio ad Ho-
miliam non laudandam, existimant, apud Chrylo-
gum vitam in conservatam, quando tradit fuit
Gothis. Bæticus vire ad annum 400. num. 46. er-
dit, ipsos per Sanctum exilium liberatos post apertam
tyrannem rebellentem, quando ad ipsum legatus est
Chrylologus. Hæc sententia mihi probabiliter ap-
paret, tum ex titulo Homilia, tum ex ipso Homilia,
in qua de his agit Chrylologus. Habetur illa apud
Monfauconium tom. 3. pag. 405. sub hoc titulo:
Homilia, cum Saturninus & Aurelianus aëti as-
seor in exilium, & Gothis egressus esses a civitate:
& de avaritia. Certe opusculum æstima fuit, quod
habetur de Gothis civitate egressi: hic enim, quando
per suas Consiliarios necesse occupare tenuit, ante
egressus est, cum Gothis in vicinia degentibus
ex civitate strampere. Hæc de causa Tillemon-
tine Nota 25. in Arcadium contendit, titulum hæc
ex parte mondesum esse.

exilii li-
brarii
sancti,

681 Nam existimant, Saturninum & Aureli-
um in exilium missi esse, quando Gothis in-
venit rediit. Respondet, eos verisimiliter in regem
aliquo fuisse depositos, ubi tamen custodes custo-

diremur a Gothis; indeque ad aliud exilium lon-
gum amandari potuisse, quando Gothis videret,
sedes sibi mutandas esse, alioque migrandum
fuit. Quare verba illa, Cum aëti essent in exi-
lium, fassie capere possunt, post exilium, sive,
Postquam aëti erat in exilium: nam verba Chry-
sostomi insinuant, ut fuisse liberatos, in quo er-
rant, calamitate, mirum deventum illa in exi-
lio. Accipe, lector, verbum Hæmilia, in quo
ad videtur colligi: Multo tempore filio, inquit
Sanctus, & post longum temporis spatium ad ca-
ritatem vestram reversum sum. Verum id non ac-
cidit illa vel amicitia societas, vel corporis desi-
dia, sed abfui sumulus componens, fluctus ac-
que tempestatem sedans: coque, qui jam demer-
gi cœperat, ad portum & in tranquillum portu-
ci maou reducere studens. Sum enim communis
omnium pater, eoque occitit illi curam agere non
tantum coram, qui fluit, sed eorum quoque,
qui collapsi sunt: non illorum tantum, qui se-
cundis navigant ventis, sed & illorum, qui tem-
pestate jactantur: non eorum modo, qui in ru-
to sunt, verum etiam illorum, qui periclitantur. E

682 Hæc sunt rerum gratia reliqui vos ad
temporis spatium, obambulant, exhortant, ob-
secrantes, supplicantes, ut a dominis ex calamitate
depelleretur. Postquam autem inanimem illis ac-
tristibus finis est impositus, deum me ad vos re-
cepi, qui in tanto exilio, qui multa cum tranqui-
litate navigatis. Ad illos profectus eram, ut tem-
pestatem sedarem: ad vos reverens sum, ne quo
tempestas exoritur. Ad illos discessi. Ut eos
a molestis liberarem: ad vos redii, ne in mo-
lestis incidatis. Quomodo enim oportet
habere curam, non eorum modo, qui fluit, sed
eorum quoque, qui lapsi sunt: ita parum non im-
piti tantum vobis debent esse curæ, sed & flante-
bus illis, ut erigantur, hi, ne cadant illi, ut ab-
urgensibus malis liberentur, hi, ne occurrant in
arumnas imminentes. Nihil enim est in rebus ho-
manis stabile, nihil inconcussum, sed ex sunt
quasi mare veiansia, quotidie parturientia naufragia
stupenda gravissimaque. Omnia tumultum ac
turbam plena sunt, omnia tempesti & precipitia,
omnia rupes sob aquis latentes, omnes terre-
tores, dicteris, suspiciuosi, tremores & ang-
gore. Nemo cuquam fidit, a suo quique pro-
ximo meuit. Hædrius S. Chrylologus, ad eu-
jus verba modo consulit observabo.

683 Præterea abfuerat Sanctus multo tempore, ut
eos fervores. At nullas afferant, nam ad Gaium
fuisse profectum, quando illum accesserunt Satur-
nus & Aurelianus, & si cum illis tunc adfuisse,
neque non erat, ut diu abfuisse, cum ille convales-
centibus sit non longe ab urbe, sed præpæ Chalcedonem.
At proximis Sanctum ad Gaium fuisse missum, dum
ille Threiciæ papulabatur. Extempore longe abfisse
poterat, obambulant, exhortant, obsecrantes, sup-
plicantes. Gaium eam comitatus videtur, donec im-
perasset, ut a dominis ex calamitate depelleretur.
Græce videret vobis supplicare. Certe maxime, si
suppetisse, quod poterat, diceret: Postquam autem
inanimem illis ac tristibus finis est impositus. *Ex.*
Hæc verba etiam insinuant, illos manibus tyranni
fuisse amato liberatos: non quando in ipsos erat
potestas, non modo erat in statu tristi, sed etiam
in periculo periculi. Hæc alii que faciunt, ut existi-
met, tantum effugisse Chrylologum apud Gaium,
ut Saturninum & Aurelium redierunt. Mirum
est esse non inficit. At non regem modo pium, sed
hædrius quoque torda in moas Dri sunt; & moas
videt.

A qua precaretur, haberet: Omnes, inquit magnus Joannes, tibi aperte fuit ades sacra, ne ullus aditus prohibet, si orare volueris. Tum Gaius: At ego, inquit, alterius sum scilicet; & cum confortibus meis unam ut habeam ecclesiam, peto: idque jure mihi petere videor, quippe qui multa pro Romanis bellorum discrimina periculi. Ad hæc Joannes: Sed habes, inquit, præmia laboribus tuis multo majora, Nam & magister militum, & consulari veste oratus es. Consideres oportet, quid olim fueris, & quid nunc sis: & quanta quidem fueris prior egestas tua; quanta vero nunc rerum omnium copia: quibus vestimentis usus, priusquam litram trajiceret; & quibus nunc indutus. Pende igitur, quam exigui sint labores tui, & quam ampla sint præmia: nec ingratus esse velis erga eos, qui te honoribus auxerunt. Hujusmodi ulius sermonibus Doctor ille orbi secretorum, ut Gaius obsecravit, & sacres eum compulsi. Hæc Theodoretus.

690 Perro non modo Constantinopoli tanta erat Chryllostomi fiducia: sed illa etiam clarior demonstrat est, quando barbarus ille republi-
ca hostis fuerat detentor. Nam Theodoretus ita pergit: Aliquando propterea Gaius in apertam tyrannidem erupit: collectioque per Thraciam exercito, vastare omnia ac prædare cepit. Quibus notitiam, omnes metu percussi sunt, tam magistratuum quam privati. Nec ullus erat, qui prælio congressi cum eo vellet: nullus, qui legationem ad eum obire tutam crederet, cum singuli barbarum ejus ingenium reformidarent. Tunc ergo, omisso ritibus omnibus, quippe qui metu percussi essent, locissimum huic Virum rogarunt, ut legatus ad Gaium proficisceretur. Qui nec susceperat advenum aum alterationem considerans, nec orationem ex et simulatorem, statim a lecto animo perrexit ad Thraciam. Porro Gaius de Legatione adventu deprecari fecit, & præstam e-
jus pro pietatis devotionis fiduciam memoria re-
petens, libenti animo obviam ei processit iogis-
tunc, & ejusque dextram oculis suis imposuit, & filios suos sacris illius genibus admovit. Adeo virtus infestissima cuius severitatem ac terrorem injecere solet. Hæc Theodoretus. de pace hac legatione obsecrat non dicit: certumque est, Gaium deinde hostem fuisse agere ad mortem.

691 Cæterum inter Opera Chryllostomi apud Dacum tom. 6. pag. 324. & apud Monsse-
num tom. 8. inter spuria pag. 14. existit Sermo in
S. Theonem apostolum, in quo videtur mentio fieri
de Gaius ejus ex Thracia & ostia. Obser-
vantes edidit, Germanum illum nomine S. Chryl-
lostomi contra Monachos situi in duobus concil-
iis: prout etiam notat Tillemontius Nota 26. in
Averdam. Videtur sane Oratio esse dicta circa
notitiam facti ut sed Styas non est Chryllostomi,
ut omnes obsecravit. Quod vero ex illa usque Til-
lemontius, videtur Averdam deesse Gaius the-
saurum ecclesie Apostolorum: nequaquam est pro-
babile, nec ex illa Oratio colligi potest. Sane
Chryllostomus non permisit, ut hoc fieri: ut
Averdam id eo tempore fecisset, inquit Chryl-
lostomo.

5. XLVI. Homiliae Chryllostomi in Epistolam ad Colossenses & aliæ quædam ad annum 399. spectantes.

Quemquam ad annum 399. etiam spectare
videtur accusatio Annianus episcopi Ephre-
sim, coram Chryllostomo facta, de ea an-
dam agere statui, quia causa illi fuit non est
impulsus ante medium fere annum 400. sed in-
terim præcipua Sancti scripta ad hunc annum
pertinentia revolvimus. Prima se offert episto-
la Episcopi S. Pauli ad Colossenses, quæ exposta
est circa finem anni 398. aut initium 399. ut
ex duobus notis invenire collatis clare videtur
colligi. Nam in Homilia 2. tom. xi. pag. 339.
inducit, paulo ante variis fuisse terra motus.
Hi autem fuerunt sub finem anni 398. postquam
consul designatus erat Eutropius, & ante initium
ab eo consulatus, sive ante Kalendas Januariæ
anni 399. Quia expressisset ea, inquit, quæ
nunc sunt in diversis locis, terra motus, &
urbium everfiones? Antiquam modo Claudianum
lib. 2. in Eutropium pag. 108. hec terra motus
etiamque tempus deprecantem:

Induerat ædium trabes: mugitus ab alto
Redditus, infernas rabies arcana cavernas.
Vibrat, & altissimæ consurgunt culmina la-
plu.

Batchatus per operta tremor Chalcidona
movit,

Promissæ et io geminas nutavit Bosphorus ur-
bez. &c.

692 De hisse terra motibus loqui Chryllostomum, liquet ex Homilia 7. in qua pag. 374.
lappas Eutropii, ut recent admodum, clare in-
finitur his verbis: Et, si vultis, examina-
mus, non prius, sed præsentia, eum omnia
instat pulveris & aque ista reperimus. Quid
enim vis nos dicere? magnificatus de principa-
tus? Nihil enim in hac via videtur magis esse
amalandum. Sed magis invenere pulverem
io vere stantem, quàm hæc, nunc maxime.
Cui enim oon sunt subiecti? Iis, qui ipsos a-
ment, evanescit, iis, qui pecunia gratis faci-
unt omnia, ita populi, potentiorum indigna-
tioni. Qui huius sublimis in tribunal habebat
præcibus alia voce clamantes, & multos pro-
currentes, & in fora superbe & gloriose inceden-
tes, est hodie vilis, humilis, obiectus,
ab omnibus illis detestatur & nudus, tamquam
pulvis eventilatus, itaque una, quæ præ-
terit &c. Hæc aperte insinuat Eutropium de
consulatu reliquisque honoribus distulisse mensis
Januarii, de XVII. Optime igitur congruunt hæc
duo nota. Nam Homilia secunda scriptam alio-
quo hebdomada prædictis: sicut terra motus præ-
cessit consulatum & magis lapsum Eutropii.
Utique etiam consideremus Monsseum, ex-
positum eo modo, quæ & ut utrumque capta-
mus. Verum etiam ex mirisque collatione dis-
cere debemus, Eutropii lapsum consurgisse sub me-
tium anni, neque etiam probabile est, motus me-
tus interstitiis inter Homilia secundam & ter-
tiam: neque ullum habere exemplum in
Chryllostomo triens tam diuturni in expostione
alioquin libri fieri.

AUCT. 694 *Tota hujus Epistolæ expolitio consulas Homilias duasdecim, 12 quibus preces aliquæ verisimiliter dictæ sunt ante finem anni 398. reliquæ prioribus mensibus anni 399. Locum in quo vehementer infestatur sanctis Orator, aliisque Constantinopolitanorum peccata. Hærenici etiam variis subditis impugnati. Venerale Pauli in Homilia 10. miræ astutis, brevis tamen, quàm sanctus Augustinus, in dictam est sum. 510. Hoc autem assidue Eudociam pag. 402. attingit huius verbis: Sed li congereret, & Paulum eo tempore vinculum, & imperatricem ingredi ecclesiam, omnes ab illa in eum convertere oculos, & merito. Videre enim hominem humana natura superiorem, & qui nihil habet hominis, sed est angelus in terra, est admirabilis, quàm videre ornatam mulierem. Nam hæc quidem licet videri & in spectacula, & in pompis, & in balneis, & malis in locis, & ubique etc.*

695 *Constat Constantinopolitani dictas esse Homilias, clarum est ex locis variis. In tertio versu videtur se dicit episcopum. Quamdiu inquit pag. 349. in hac sede sedemus, quamdiu prædicemus, habemus & auctoritatem & virtutem, etiam si sumus indigni. Et rursum pag. 350. Legationis argo fungimur: honore autem frui volumus; non propter nos, ablit: scimus enim, quàm sit vilis; sed propter vos, ut vos, quæ deusmus, diligenter auditis; ut utilitatem accipiat, ut non eo facio di & negligentia es, quæ dicuntur, attendamus. Non videmus, quomodo legatos cuncti circumstant & observant? Nos autem Dei legationis munus obimus apud homines. Si autem hoc vobis durum videtur; non nos, sed ipse episcopus: non illa vult ille, sed episcopus. Nemo me audiat, sed dignitatem.*

696 *Perre Homilias istas interjelle fuerunt due in Europam dictæ, & S. 43. memorate. Hæc accedit alia, non diu post lapsum Europæ dicta, quæ promissa inter audientem ante medietatem, quæ tam. 12. dedit Manufactorem a pag. 323. Editor quidem pag. 319. existimavit, Homiliam istam fuisse habitam ante finem anni 398. post terræ motus a Clandio memoratos, de quibus in hac agi creditur. Verum ingentem verbi Constantinopolitana motum, quem peperit lapsus Europæ, in Homilia ista locustiter expolitum invenit; sed nihil de terræ motu. Decepit Manufactorem vox æneis, quæ frequenter pro terra motu sumitur, non tamen semper: nam C* *ante illa generatim significavit motus, concussio, aliquando etiam tremor. Tamen Homilia hæc est: Homilia habita in martyrio sine in ecclesia, quæ est in Antiqua veteri petra, ubi pauci ob delapsum pluvium convenerant, quod frequenter conveniendum sit, neque oportet eos, qui in peccatis sunt, de silis depicere, sed punitionem exhibere. Enervatur Sanctus a panemque verum, qui aderat; dicitur non pluvie aut juve attri-*

bundum, quod nisi alius, sed secularibus curis affluat, & pecuniarum amor, qui omnia perfundit, vehementer incenset, a præclara illa festivitate abstinere.

697 *Deinde solummodo ita opponitur? Quo pos-*

sum hac pecuniarum rebus? ... Si autem gerentem

eam depicere, ... saltem fructum amor pecuniarum

oporteret exhiberi? An non huius rei monumentum

ob oculos habet? An non mihi adducunt

tantum exiti demonstratio? Urbis tota plena est tantis

nufragiis reliquis; & quocunque etiam procul

abierit, quasi navi magna demersa, alius tribunal,

alios remora, alius velum, alius sarcinaram

partem penes se servat & circumfert. Sic in eo, D *qui nuper accidit, terræ motu, alius domo,* *alius agris, alius mancipiis, alius argento, alius* *auro relicto & distributo, latum exhibuere ca-* *lamitatis spectaculum, effeceruntque, ne tanti mo-* *tus ubique monumenta diliperentur. Et alius* *quidem infomnes transire in noctes, cum tot pec-* *cata ex tali habendi cupiditate accumulasset, domo* *& urbe relicta, fugitivus extra fines le con-* *sulit, rebus ad victum necessariis privatis, quod-* *tidie in extremo periculo vidans, gladios, car-* *nifices & basarias imaginans, nulla moribus gra-* *vioram vitam ducit. Alii vero æque bonis & pos-* *sessionibus fruuntur, & qui pridem illi adula-* *bantur, nunc ipsi infidias fruantur. An hæc nos* *laes fuerint valde autem, qui omni sensu careat,* *ad sanam mentem redeundam? Verum post tam-* *tam plagam, post tantam tempestatem, post tam-* *ta mentis eversionem, post tantam & talem mutatio-* *nem, quæ non ante totos triginta dies intercedit, &* *quæ excolationem habuerint? Hærenici Chry-* *solomus, & clarissime designant lapsum Europæ non* *tant triginta diebus præteritis, quæque existimant.*

698 *At in versione Latina per terræ motu* *habita dicta est illa erant triginta diebus post* *lapsum Europæ, five mense Februaris anni 399.* *Constat major parte Homilia, cui in medio ali-* *quid desit, continetur est ad amandandum pecca-* *torum, ne desperes, sed ad ecclesiam accedens, &* *paritatem de peccatis agens.*

699 *Quæ isti sequuntur Homilia, secunda &* *tertia, jam recensitis sum S. 42. habita quæ sunt.* *Verum quarta verisimiliter circa illi tempore est* *dicta. Hæc talem pag. 349. habet titulum: Homilia* *hortatoria, habita in templo S. Antihæzæ* *adversus eos, qui non adherent: ac demonstratio* *de ignibus & certaminibus beati & iusti Iobi.* *Elegans est Homilia, in qua subi exemplum* *ad varias virtutes audientes excitantur. Quinta* *eiusdem rursus sit temporis videtur. Nam &* *in hac audientes excitat ad frequentem contrivendum,* *& ad divitiarum contemptum eos excitare* *docet. Accipe, licet, verba pauca, quæ habet* *pag. 348. Sed o pecuniarum tyrannus, quæ multos* *fratrum nostrorum ab hoc orbe amoves? Nihil enim* *aliud eos hinc amove, quàm gravia ille morbus &* *numquam extincta foras. Mox de* *extremo iudicio contra istos loquitur, ita in gra-* *viter audientes exprimitur, illique vultum pro-* *currunt. Censum Psalmorum in hoc quoque com-* *mendat Homilia, cuius titulus est pag. 347. Et* *quidem Homilia habita in templo S. Irene de* *studio præsentium & de ignavia absentium. Quod* *sit plendum, & quod mulieribus sexus non* *impedimento sit ad virtutis cursum.*

700 *Utrum fens eodem anno sit habitæ, placet* *tem dubio. Verum si alio dicta sit anni, vultum* *est, septem aut octo annis postea.*

A. *Explicit totum Humilia argumentum his verbis:*
Homilia habita in ecclesia Apostolorum in die
Theodosii imperatoris aduersus eos, qui te Ca-
tharos appellabant, postquam duo illi episcopi
loquuti fuerant. In laudem Theodosii hoc habet
pag. 354. Neque parum erga beatum Theodosium
officio obstricti sumus; non quia imperator, sed
quia pius ille erat; non quia purpura amictus,
sed quia Christo indutus erat. *Et. Prosequitur*
hinc in modum, & vtiliter ipsius contra Ma-
ximum & Eugenium tyrannos breuiter attingit.
Post haec subleuitur pag. 356. Homilia habita in
templo Sanctae Anastasiae, quam Mansuetus
in oculis M. inuenit post Hemilianum in festiuitate
Paschali habentem. *& mox laus memoranda.*
Id. delecta una facile ipsi assensero, bene
fuisse et ordine dictam in delectanda Paschali.
Nam quae inter has una est, post dictam in die
Paschali prima fuit, in clara celebrata. Qua-
propter vel ante Pascha descripta habita, vel pan-
ta diuina post Pascha. Eodem fere tempore cele-
brata, de qua gressum meminit num. 642. habi-
tam ecclesiae: non utramque fere eisdem est argu-
mentis, in utraque nempe extollitur mira fidei pre-
rogatio in Ecclesia. Utraque satis probabitur si
g. post inter Pascha & Pentecosten.

701. Quae in ipsa festiuitate Paschali anno 399.
habita fuit, data est a Mansueti num. 6. pag.
373. & ad eadem iterum inuenta inter alias
necnon ineditas. Varia haec ad praeparatum nostrum
suggit. Primum, anni die vi. Aprilis, siue die
Marcelli ante Pascha, nimis indre missis per-
citeretur, in ista sunt supplicationes, de quibus
Chrysostomus pag. 273. ita loquitur: Ante tres
dies, iterumque pluvia ingenti, atque omnia
fecum trahente, & ab ore, ut ita dicam, agricola-
rum mensam respiciente, comatas spicas depiciente,
ceteraque omnia per humidam materiem copiam de-
stante, itaque & supplicationes fuisse, totae
que ciuitas nostra quae totiens ad loca Apo-
stolorum currebat: aduocatosque implorabamus
sanctum Petrum & beatum Andream, per illud
Apostolorum; Paulum item & Timotheum. Post
haec vero, cum ira sedata esset, audacter traje-
ctis pelago fluctibusque, ad corymbos accu-
rimus, Petrum fundamentum fidei, & Paulum
vaselectionis, festum celebrantes spirituales, co-
mune certamina pradicantes, tropa victo-
rialia contra daemones. *Hec facta sunt die Mer-*
curii hebdomada sancta. Non dicit Sanctus, ille
dicendum esse missis periculum; sed te die effu-
sa. Inter Homiliae Chrysostomus olim attribuit
habitu aliquo de laudibus SS. Petri & Pauli a-
pod Mansuetum num. 8. inter Sparis pag. 7.
Postea quae assignare, cum hac occasione suis
dictam; sed Stylus non est Chrysostomi, ut ag-
noscat edictum.

702. Petre post supplicationes praedictas ipsa die
Petrus sanctus fuerunt iudi Circensii, siue eus-
que equorum, & die sequente spectanda iuda-
lia. Utrisque iudici interfuerunt Christiani inuicem,
utque egerint illi Chrysostomus, ita ut in ip-
sa festiuitate Paschali haec Homilia egerint in il-
lus fuerit inuoluita. Haccine, inquit pag. 273.
ferenda? haccine toleranda? Post longa sermonum
curricula, post tantam doctrinam, quidam, nobis
relictis, ad spectaculum concertantium equorum
transfugerunt, atque ita debauchati sunt, ut totam
urbem vocibus clamoribusque repleverint in con-
dis, multumque risum mouentibus, imo potius lu-
lum atheniensibus. Ego itaque domi sedens, & c.

Septembris Tausi IV.

rumpentem vocem audiens, grauiora patiebar, Auct.
quam si, qui tempestate iactantur. J. S.

703. Et non de die, quo hoc festum fuit. Hecce-
ne agitur populus Christi amant, ne ipsam quidem
diem reueriti, in qua symbola salutis generis
nostri consummatum sunt? Verum in Paraclete, cum
Dominus unus pro orbis crucigebatur, & sacri-
ficium sale offerebatur, paradisi aperiatur, & la-
ro in antiquum inducatur patrum, maledi-
ctio dissoluebatur, peccatum debeatur, diutur-
num tollebatur bellum, Droque reconciliaba-
tur cum hominibus, atque omnia mutabantur;
in illa die, in qua iunior oportebat, confiteri,
& gratias precando referre ei, qui tot bona orbi
contulit: tunc in, ecclesiae relictis & sacrificio spi-
rituali, frangere comae atque ieiunij grauitate,
capivus a discipulo ad illud spectaculum abdu-
ctus est. *Non quoque addit, id festum esse, uno*
santum interpositum die postpaschalem iam di-
ctas. Deinde pag. 274. Nec ibi satis hoc priore
die id egisse, etiam in sequenti, cum a nequitia
pristina paulum quiescere oportuisset, ad ibeata
iterum concandisti, a fumo current ad ignem, E
seque in aliud deterius barbarum coniecisti. Se-
quent canos suos dehonebant, adolescentes iu-
uentem suam praecipitabant, putres filios suos
eo adducebant, iam a principio iramem nequitiae
experient in improbitate barbari inducentes:
ita ei non aberat quispium, si illos, non patres,
sed filiorum interfectores appellet, qui nequitia
sua animam liberorum in exitum impellunt.

704. Pergit aceti sermone turpitudinem illo-
rum spectaculorum & manifestissimum animae pe-
riculum, si quis ea videt, exponere, ita ut
audientes commoverentur ad dolorem. Denum pag.
275. ubi pauca spectacula illis interfuisse in-
ducat, ita minatur: Ideo praedico, & perspi-
cisque voce clamo: si quis post haec cohortatio-
nem atque doctrinam, ad iniquam theatro-
rum perneciem descenderit, non illum intra haec septem
recipiam, non administrabo ei Mystris; non
permitam, ut sacram Mram suam attingat. Sed
quemadmodum pastores oves scabie plenas a sa-
nis sequestrant, ne ceteris morbum communi-
cant; ita & ego faciam... Unus enim primo co-
hortatione & consilio usus sum; sic & nunc post
tantam adhortationem & doctrinam, necesse est
demum sectionem etiam infligere. Etenim annus
tandem est elapsus, ex quo in vestram ciuitatem
aduectus sum: neque cessavi hac de re vos fre-
quenter cohortari. Quia igitur quidam in hac lo-
cale permanferunt; ego demum sectionem in-
feramus...

705. Quomvis enim viles admodum ac mis-
erabiles simus; astutem a divina graui dignitatem
acceptum, quia possimus hac efficere. Episcopus
ergo huiusmodi homines... Si vero perboru-
it hic audientes sententiam: viden namque
omnes ingemiscunt & compunctos; respiciant,
& sententia soluta est. Quomodo enim ali-
ligandi potestatem accepimus; sic & solvendi,
ac rursus sententiam ferendi... Nemo itaque ex
eis, qui in eadem permanent fornicatione, in ec-
clesiam veniat; sed s vobis corripitur, & com-
munis sit hostis. Si qua non obedi verbo no-
stro per Epistolam, hunc notat, & ne com-
municemur cum illo... Hoc autem facit:
neque colloquimini, neque domi recipiatis, neque
mensa participes adimitatis, neque ingressus,
vel egressus, neque in foro cum illis versemini;
& sic facite illos recuperabimus. Adhuc pag. 278.

Z a

ta.

Exul-
at missi
periculum
supplicat
atione ha-
bit

populu
audient
obscure
quod ad
hanc pro-
fano

Exul-
at missi
periculum
supplicat
atione ha-
bit

Exul-
at missi
periculum
supplicat
atione ha-
bit

AUGER, ratione alius hujus ferocitatis, miram quod rationem de omnibus effere reddideris.

706 Quamobrem, inquit, non finem faciam omnia appendi & dendi, etiam vos merore afficere oporteat, etiam si molestus videat & onerosus; ut possim addere ante tribunal illud horrendum, nullam habere maculam aut labem, vel quid humilimum. Ceterum dubitas *Homofententiam*, an sententiam excommunicacionis *spira* interit Chryso-
stomus, an solum fuerit commotus. Respondet, an-
tulum videri esse dubium, quin *Sanctus* revera sententi-
am intulerit, non in eo, qui jam damnatus erat, sed con-
tra illas, qui impellerent ibi adirem, ut in ad-
versariis deira in sententiam modo laiam inderem.
Nam id elatum vultur ex verbis, Non excommunico-
vit ignis illos, qui objurgat; sed vultis sub excom-
municacione late sententia. (ut lejanior theologi) ne
quis deinde spiritibus illi turbis interstet.

707 Bona animo videntur excepisse *Constantinopolitani*, saltem plerique, eximium hunc *Sancti* colam.
Certe id iniquum caligine ex *Hamilis*, quo post
predicatum primo sui senta. Hec apud *Homofen-*
tiam. 13. pag. 38a. una ponitur, & talis ha-
bitus similis. Evidet, quod non oportet ad eum
vel ad theatra ascendere: & dum illi molestiam
erasset, deinde in conventu loquenti post
illam Domitiam cum concessisset apicopo cui-
dam, qui ex Galatia venerat, exactionis facultatem,
& ipse tacuisset, atque in hoc quoque illos
offendisset, hanc habuit *Homilium* in magna ec-
clesia, in illud: "Pater meus ilque modo opera-
tur, & ego opere. Hactenus titulus, qui *Homi-*
lia totissimum tempore cepisset. *Sanctus* orditur
hoc modo: Nuper valde vos pupae de theatris &
de equestribus lais loquenti.

708 Tam gaudium sum de fructu illius re-
prehensionis declarat, fructumque illum probat
hoc modo: Etenim qui hic increpatus fuerat, ut
doleres & animo deficeret, adveniente Domi-
nica illam insequente splendidus nobis theatrum
exhibuitis, numerosiore conventum & major-
em alacritatem. Omnesque suspensierat, sicut
hirundinum pulli a nido pendentes, & ad linguam
nostram inhiantes. Deinde quia fratri nostro, qui
ex Galatia venerat, quem & propter ipsam Ec-
clesiam legem, peregrinos ita suscipere jubentem,
& propter venerandam canitatem honorabamus,
locum celsissimum, ut concionaretur, oculantes
recedebat, graviter ferantes, quasi jam diu sa-
me premeremini, & linguam nostram ita tesan-
tem exoptantes. Et. Max etiam declarat abor-
tus, quoniam letetur, se tam gratos habere au-
ditores, qui non modo plaudere, sed etiam cor-
rigi volent, qui increpati non resistunt, sed ad
increpantem confugiant. *Maxime*, vixi partem
sententiæ contra *Constantianos* dirigere ex allegatis in
istis Christi verbis.

709 Quæ ibidem sequitur *Homilia* 10. ad idem
quoque tempus referenda est. Titulum hunc habet
pag. 387. Eisdem *Homilia* habita in ecclesia A-
popholi, postquam episcopus (alibi) paucis con-
cicionatus fuerat, in illud: "Melis quidem multa,
operetur autem parva. Locus episcopum illam,
consequitur de aliquam oblatione. Neque enim,
inquit pag. 388. multos tantum hic adesse vel-
lem, sed omnes. & neminem in ecclesia delin-
quere. Quapropter quidam extra eam illi sunt,
dirumpere & dolores discideri. Explicit de
de predica verbo, & maxime agit de propo-
sitione *Homagii*, *Homilia* xi. pag. 395. habita
est, ut habet titulus, postquam alius admodum

seque concionatus fuerat, de Elcaxaro & de se-
D ptem putris, *Meababai* videretur. Chryso-
stomus *Homilia* laudas sentem illum, seque vocas
Juvenem rier, lites quingagenario major esse.
Quin & sanctum ipsum teni faciet, ut tam
perveneris tacere cogitaveris.

710 Car autem non taceris, exponit his ver-
bis, quibus una audierim satum alacritatem
commendas: Sed quod sapo dixi, nunc etiam di-
cam: neque vestram ferotyrannidem, neque ho-
rum necessitatem. Ideo rursus ad concivios cur-
sum me comparo, rem difficilem, nempe loquen-
di, cum facilitate multa tractans, non propter
facultates meas, sed propter vestram audientium
alacritatem. Nam nuper ad tantam profunditatem
deducis sermo, non suffocatus est, & tentum
pelagus emens, non naufragus passus est. . . .
Vestrum nempe audiendi studio ad tranquillum
portum appellabamus. Statim enim ut a ling-
ua sermo proferbatur, omnes supinus illum
manibus excipiebant, etiam si multam haberet
difficultatem. . . . Neque enim in peram, neque
in ipsas, neque secus viam cadere sinebat; sed
omnia in pingue & profundum arvam exci-
piebas, in profundum nempe mentis vestra.
Ideo singulis diebus comatas legetes videamus,
sephyrt loco Spiritus auris innotuit; & thea-
trum nobis quotidie splendidi effellum. Hec
ostendunt, *Constantinopolitanis* plerique non mi-
nus, quam olim *Antiochenis*, gratas fuisse Chry-
stostomi conciones.

711 Turris habetur & alia quondam *Homilia*,
maxime tom. 3. que *sermon* hoc anno jam dixi.
At cum notas temporis non habeamus satis certas
hoc loco duas tantum commemorabo, que videntur
habita post turbas *Constantinopolis* per *Gaium*
excitatas. Utraque edita est tom. 5. utraque in
illa *Psalmi* 48. verba: Ne timearis, cum dives
factus fuerit homo &c. Utraque vanitatem rerum
humanarum nativis coloribus representat. At que
ponitur secunda, fessisse primo est dixi, & ha-
bita est, postquam alius breviter peroravit, ut
ex titulo & ex enim liquet pag. 418. Hinc
porro statuerim ubi laudaverat *Sanctus*, ita per-
git: Age ergo nos quoque, tumultum, qui
jam contigerunt, procella liberati, tamquam hu-
milibus quibusdam aquis, aures nostras lectione
Scripturarum abluamus. Ita facies & aures,
postquam tempestatem evaserunt, & multum pe-
lagus emens, ad tranquillum portum pervenerunt,
dimissi velis, deposito remo, & exensum a
navi facto, balneo, cibo, potu, somno se de-
lectia corpus refinellant, ut vegetius illis & ap-
tius ad reliquam navigationem addant. Hoc imi-
temur nos quoque, ac supra illa perturbatione,
tumultu, fluctibusque perfuncti, tamquam ad
quietum quemdam portum animam nostram ad
Scripturarum lectionem appellamus. *Tamulus* &
fluctus hic memoratos non alior est suspicet, quem
que existeret *Gaius*, quando *Constantinopolis*
occupare voluit; ita ut *Homilia* dicta videntur
prima post sedatos illos tumultus.

712 Altera pag. 504. prolixior est, distigue dicitur
videtur, postquam enim audierim ad tranqui-
litem magis erant rediit, ut in initio insinuat. hoc a na-
la hoc de divitiis pag. 507. ita sequitur *Sanctus*: non erui-
Sæpe namque non cum homine desinunt, sed
etiam ante hominem. Notitia vos innotuit exam-
pla in hac urbe circa inopellitiam hujusmodi
divitiarum jacturam: & didicisti, vivente pos-
sessori possessionem perisse; divitiarum enim 6.

A nis est mutatio in paupertatem. *Deinde pag. 508. observat, divitem rapacem adu esse amicum, atque plures ipsi adulterum, utque probat his verbis.* Quod autem hac illo modo se habeant, ingruente vento, cadentibusque solis, cum scilicet mutatio rerum advenit, tunc ementiti amici compertur, tunc affectuatus larva nolumur, tunc manifestus evadit simulacrum choros, tunc ichena aperitur. Aperitur ora omnium dicentium Sceleris ille, improbus, perdidimus. Quid ais? An non heri ipsi adulteris; an non manus ejus osculabaris? Hæc larva erant: venit tempus, & larvam posuit mentemque aperui. Quid ergo times, quæso, cum, qui a tot hominibus accusatur?

avertit de veritate de dolo. 713 Hæc videtur infinnare Gaium utbe edictum & hostem declarat, de quo hand dubio laqueabatur, qui ante ipsi fuerat adulter. Quare utraque Hamilia videtur dicta, antequam Chrylostomus ad Gaium legatur. Corie ru hoc pag. 509. indicat, aliquot egra tulisse, quod ius legatur contra divites & contra rapiores.

B In Hamilia vera post illam legationem dicta 100. 3. pag. 406. id ipsum indicat his verbis: Hanc ob causam & nos, quæ prius dicebamus, nunc dicere non desinamus, tametsi ouper complures incassabant nos, talia loquentes: Itaque nunquam defines adversus divites armam habere linguam? *Cic. Hæc de scripsi anni 399.*

S. XLVII. Antoninus Ephelinus episcopus apud Chrylostomum accusatur: causa illa in annum secundum usque ad mortem Antonini protracta: Sanctus in Asiam profectus: horum omnium chronotaxis.

avertit: non episcopus: qui Episcopus: fuit ab: dicitur in: episcopo D E accusatione Antonini episcopi Ephelini apud Chrylostomum solus fere ex antiquis agit Palladius in *Diogene*, casus relationem dabo, prorsusquam ex aliis adjunctis temporis eorumque elucidanda suspicamus. *Rom pag. 125. in narrare incipit:* Tertia decima Indictione venerunt Constantianopolim Asiam episcopi necessitatum quarumdam gratia: ii nobiscum commorabantur, presentibus etiam aliis ex Scythia episcopis, Theonimo scilicet, atque ex Thracia Ammonio, & ex Galatia Arabiano, metropolitibus omnibus ac senibus, usque ad viginti duorum episcoporum numerum. Et omnibus congregatis, atque communicantibus, Eusebius quidam e Ciliciis iugis, episcopus Valentinopolitanus, congregat synodum cum observasset, una sabbati adventum, libellos tradidit synodo: præpositos scilicet, ut consequens erat, Johannis nomine, coarsa Antoninum, episcopum Ephesi, septem capitula inferens.

C quædam quædam gratia: ii nobiscum commorabantur, presentibus etiam aliis ex Scythia episcopis, Theonimo scilicet, atque ex Thracia Ammonio, & ex Galatia Arabiano, metropolitibus omnibus ac senibus, usque ad viginti duorum episcoporum numerum. Et omnibus congregatis, atque communicantibus, Eusebius quidam e Ciliciis iugis, episcopus Valentinopolitanus, congregat synodum cum observasset, una sabbati adventum, libellos tradidit synodo: præpositos scilicet, ut consequens erat, Johannis nomine, coarsa Antoninum, episcopum Ephesi, septem capitula inferens.

de septem capitulis: aversionem 715 Primum quidem, quod confatis sacris vasis arguentum in usum filii scilicet. Secundum, quod ablatum de ingressu baptisterii marmor lo balneum suum transivisset: deinde columnas ecclesiasticas, a pluribus annis jacentes, intra suum stativisset trichionum. Quarum, quod puer ejus eodem perstrasset, quem adhuc haberet in ministerio irreprehensum. Quintum, quod prædix Ecclesie relicta a Basilina, Juliani imperatoris matre, vendidisset, sibi que vindicasset. Sextum, quod dimissa uxore sua, cum ea rursus congressus es-

set, filioque ex ea procreasset. Septimum, quod Auct. pro lege & constituto habere odio rationes episcoporum vendere iuxta rationem reditum. Adfuit & qui dederunt, quique ordinati sunt, & ipse qui accepit: ac præterea probationes habeo. *Hæc accusator Eusebius secundum Palladium, qui pag. 124. ait, se tunc iudicio assidue.*

716 Audiamus modo, quænam moderatae satisfactionem excepit Chrylostomus, quænam tandem potius quam præcipitantes proferret. Patienter licet me, obsecro, ait Palladius Theodorus pag. 127. ut hinc quoque Johannis moderationem admittat, qui iudicio interim zelo, dixit Eusebio: Eusebi frater, quoniam sapere sis, ut accusationes, quæ sunt a perturbatione animi, facili probationes non habent: sine te exorari, ut etiam Antonium fratrem scripto acculare, nobis causas molestis corrigendis. Ad hæc rursus accessit, durioribus nescit verbis adversus Antonium, totus se effrensus, & in accusatione persistens. Hortatur Johannes Paulum episcopum Hæresia: nam is Aconino favere videbatur; ut eo is amicitiam compelleret. Surgenque ecclesiam ingressus est, una cum episcopis. Erat enim Sacrificii tempus: pacemque populo ex more precatus, sedit cum reliquis episcopis. Clam autem subingressus accusator Eusebius, coram omni populo & episcopis libellum alium offert, eodem continentem, adjuvantem Jobasem horrendis juramentis, quibus salutem quoque imperatoris complexus est, multa eam perturbatione; ut putaret populi ejus imprudentis perterriti, cum a Johanne petere, ut vitam sibi ab imperatore impetraret. Johannes vero, ut vidit instantiam hominis, stodeas imperurbatum tenere populum, libellum recepit, lætisque divinis eloquiis, Panfophium, Pithæ episcopum, orat, ut divina dona offerat: ipse cum reliquis episcopis egressus est. Nolbat enim animo turbido Sacrificium facere, bis Evangelii obtemperans: Quamvis occurrere tuum, & reliqua.

717 Ex post dimissionem populi, considerans apud se, & sedens in baptisterio cum reliquis episcopis, accusatorem coram omnibus advocat, dicens ei: Rursus eadem tibi dico, quod multi morore vel ira compelli multa & dicunt & scribunt, quæ probare non possunt. Si igitur manifeste ea nosti, de quibus illum acculare vis; neque enim si possis, repellimus; neque trahimus, si non possis: anrequam enim libellus, elige, quod expedis: postquam enim læstus fueris, & in aures omnium veneris confessus Asiam, non amplius licebit, cum sis episcopus, abolitionem petere. Post hæc rursus ille in proposito persistit. Tum jubent legi libellum & læstusque sunt supra dicta capita. Dicunt seniores episcopi Johanni: Audite tenorem libelli, estis unumquodque ususque capitis maxime impium est, & undequeque sacris legibus interdictum, ne videamur in his, quæ leviora sunt, temporis omne insumere; ab eo, quod est horribilius, fiat inquisitio. Si enim illud inveniam fuerit verum, nullus de capitibus reliquis erit contradicendi locus: cum illius capitis radix omnem iniquitatis speciem progerminet, juxta illud, qui ait: Radix omnium malorum est avaritia. Qui enim super innocentem munera accepit, & Spiritus sancti distributionem argento vendere non dubitavit: quo pacto jam parcat sacris vasis, aut lapidibus, aut prædix ecclesiæ.

AUCT. *in dies redierunt Constantinopolim. Horum itaque*
 I. S. *ordines sequentes est quinque viventes mensuras post*
totam causam circa mensem Septembrem aut Octo-
berem. Secuta est mors Antonini, qua totiusque sub
finem anni 399. aut initium sequenti. Post hanc
anno 400. universi mense Januario aut Fe-
bruario, ad Ephesum convenerunt est Chrysostomus.
Ille vero biennio tempore, forte mense Februarius
aut Martii, iter suscepit. Absit aliter centum
diebus, reversusque pariter, non paulo post Pascha,
quod nullum apud antiquos dicitur, sed tempore
aprilis, & fortasse transiit magna aestate pariter,

ta, ... quod Heraclides sacerdotio indigne vi-
 dereur. Verum, quoniam sit illius relatu
 antea, verisimile est, cum consensu, qua post
 modum emiserunt, cum scilicet tempore ordina-
 tionis: non Heraclides revera accusatus deinde
 est una cum Chrysostomo, decessitque & con-
 traclusus. Utrum iuste fuerint satisfactiones, hic
 non inquirere. At saltem Chrysostomum vtrum do-
 num eridit, & non alius habuit accusatores &
 iudices, quam Chrysostomus ipse.

730 Postquam Heraclides ordinatus erat, de-
 cessitque causa illarum, qua ab Antonino episcopi
 decesserunt erant ordinati. Nam Palladius pag. 133.
 relate Heraclides ordinatus, hac subiungit:
 Dum hac geruntur, accessit ad nos episcopo,
 prolixi sermonis causa, Eusebius accusante. Et
 hic corrigenda est interpretatio Bigonii. Pal-
 ladius enim verba hac sunt: *episcopus est de paucis*
episcopis quos aliam vitiis decesserunt videri Heraclides
Ep. Accessit, qui nobis prolixo sermonis est
causa, ad omnes episcopos, Eusebius Ep. Verum
andamini sequitur: Accessit... inquit...
 Eusebius accusator lex reliquorum episcoporum,
 rogans ut ad communionem admisteretur. Con-
 tradicunt quidam episcopi, addantque, calum-
 niator cum esset, non oportere ipsum admitti.
 Post hac supplicat, dicens: Quoniam causa
 ista biennio maxima ex parte examinata est, &
 ad testium adventum facta est delatio: rogo pi-
 tatem vestram, ut hodie ipsam testes producam.
 Etsi enim Antoninus mortuus est, qui nuncius
 accepit, & ordinavit, atamen superius & qui
 dederat, & qui ordinati fuerat. Iustum vilius
 est praesenti synodo rem perquiri. Incipit causa a
 lectione Actorum, qua prius facta fuerat. In-
 gressi sunt testes: ingressi & lex illi, qui pecu-
 niam dederant, & ordinati fuerant. Et iocito qui-
 dem negabant. Instantibus autem testibus pariter
 laici, partim presbyteri, quibus confidere vi-
 debatur, necnon mulieribus quibusdam, qui
 etiam pignorum, seu munus specie dicebant,
 & loca, & tempora, & quantitatem: cum vero
 eorum conscientia rursus non esset, alio con-
 stentur, levi auctoritate necessitate: dedimus, co-
 cessionem est: & ordinati iomus: talem putantes
 esse consuetudinem, ut videretur a curis liberari. F

731 Ex nunc oramus, si fas est, sumus in
 ministerio Ecclesiae: si minus, aurum, quod
 dedimus, recipiamus. Quidam enim a nobis
 uxorum suppellectilem dedimus. Ad hac Johannes
 synodo pollicitus est: quod ad curiam quidam
 attinet, ego cor, Deo iuvante, liberabo, exor-
 ato imperatore. Vos autem mandata, ut ab he-
 redibus Antonii ipsi accipiant, qua dederunt.
 Praecipit synodus, ut aurum acciperent ab he-
 redibus Antonini, & communicarent intra aliarum:
 essent autem iam non sacerdotum, sed ex sacer-
 dotibus. Ne si ista concederetur, mos fieret Ju-
 daicum sive Aegyptium, vendendi atque emendi
 sacerdotum. Ita Palladius, qui non pag. 133.
 dicta sua conformata his verbis: Horum omnium
 exstant Acta & iudicium omnia: neque uno die
 facta est discussio, ut monuit est Theophilus,
 (hac de causa Chrysostomum accusans) sed per
 biconium, forte duos annos non locutus. Atque
 acquieverunt, qui fuerant depositi, ut in futuro
 iudicio liberarentur: ita ut unus ex illis factus sit
 publicorum negotiorum defensor: & in eorum so-
 cio iussit sunt alii, non conjugati, viis &
 doctrina ornati. Porro dissipationem illorum epi-
 scoporum sine ulla virore a Chrysostomo per-
 am

S. XLVIII. Gesta Sancti in Asia: nu- merus episcoporum tempore illius iti- neris depositorum: Gerontius Nico- medianus item depositus.

Ex verbis Palladii num. 731. datis habemus,
 Chrysostomum in Asiam parum per mare,
 parum terrestri itinere praefectum esse, postulant-
 bus ad Ephesum, ut hinc ecclesiae praesideret, ac
 totius provinciae Asiae, cujus metropolis est Ephe-
 sus. Socrates lib. 2. cap. 6. dicit, non solum
 Asiam stricte sine sumptu, sed alias quoque His-
 panias Asiae praevenerat apud habuisse curatorem,
 ita scribens: Porro Joannes, cum audisset Asiam
 & limitatam provinciarum ecclesiam ab indignis
 sacerdotibus gubernari, & alios quidem domus ac-
 muneribus, alios vero gratia corruptos, sacerdotia
 venders, Epulum perrexit. De episcopo ibi
 a Chrysostomo congregatis, & ordinatis Ephe-
 sum episcopo, sit laqueum Palladius pag. 134. Et
 congregatis Lydiae episcopis. Asia atque Caria,
 numero septuaginta, ordinationem (non episcopo
 Epulum) faciens, cum plures spontanea alacritate
 occurrerent, maxima & Phrygiis, ut ovis
 sapientie fruerentur. Heraclidem iussit ibi ordina-
 tionem, consensum scripsit. Illam Palladius pag.
 139. nominat virum ancyliis disciplinis opemque
 institutum, & divinarum Scripturarum peritum,
 qui in eremo monasticam vitam egerat, & qui
 per tres annos diaconus fuerat.

719 Socrates cap. 6. consensit his verbis:
 Epistulae autem ecclesiae, cuius episcopus tum
 forte moerem obierat, Heraclidem praesecit, vi-
 rum origine Cyprum, qui olim quidam mona-
 chus fuerat apud Sectum, & discipulus Evagrii
 monachi, tum vero unus erat ex Joannis diaconis,
 Socrates lib. 6. cap. 11. plura habet; neque admo-
 dum variat. Forte conigit, regnum, ut ad-
 dem Epheborum eo tempore migraret e vita,
 Quam ob causam necesse habuit Joanni eo pro-
 ficilli, ut episcopum ordinaret. Cum igitur
 Ephebum venisset, & alii alium ad episcopatum
 promovere studerent, & eorum causa, quibus
 quisque suffragabatur, acriter inter se contende-
 rent, certum Joannes utrumque pariter perve-
 nit alacritate, iussitque hortationibus nullatenus
 obsequi velle, iurgium illorum sine ulla offen-
 sa distimere statim. Ipse ergo Heraclidem quem-
 dam diaconum suum, genere Cyprum, ad epi-
 scopatum illum promovit. Atque ita eandem
 partes, pertinaci contentione deposita, que-
 verit. Hanc ob causam coactus est Joannes in ur-
 be Ephebo diutius morari. Alia in hisce ecclesiis
 relata est in an, qua Valentinus addidit libro 2. So-
 crati pag. 233. obque dicitur Seditione Ephesi oc-

A. S.
 credens
 prius.

A Nam, *Asiaticis*que non integrum fuisse testatur Palladius pag. 223. ita loquitur: Novi quidem lex episcopos merito a Johanne depositos, ut sacerdotalis dignitatis cunctiores, de quibus superius dixi. Quis Iserymasus est? Cujus et narius filii, domi sanguis? Quare etiam tunc conficis est? Quis domus sui pulvis est? Quis vel obolo multatus est? Quis vero Asia circulator, aut opifex, aut agricola, aut tutor, aut plebeius gratior non audit, quod accideret pro vindicanda sacris legibus? ... Ubi enim Deus operatur, omnia sunt in patientia. Hec ille, ut moderatorem Chrysothomi opponat violentie, qua usi sunt ipsius accusatores & judices.

732 Numerus episcoporum, qui in concilio illo Epheso depositi sunt, ambigua dubitatione est obnoxia, cum ipse antiqui vocet ad modum de numero suis locum. Apud Palladium pag. 124. ita loquitur Theodorus: Theophilus (Alexandrinus) Chrysothomum aduersarius) iemeritatem suam maxime honestare sive operire volens, in libello suo ait, beorum Johannem dominandi libidine permotum, die una sexdecim episcopos deposuisse, & eos loco illorum onassisse. *Respondit Palladius:*

Nihil a suis moribus alienum fecit mirificauit, & cum contra Johannem scripsit, & cum fallia scripsit... De his autem, qui in Asia depositi sunt, non sexdecim, sed sex tantum episcopos, ut eorum Deo iudice dicam, nihil de numero quantitate iudicium est. Post expostitam rem totam pag. 140. rursus dicit: Hec autem sunt, qui in Asia gesta sunt, de quibus interrogasti, eo quod Theophilus scripsit, sexdecim episcopos a Johanne depositos fuisse. Certe scias, quod lex fuerit, eorum etiam acta exstant, que servantur apud nos cum subscriptionibus viginti duorum episcoporum, qui ab initio (Constantinopoli) causam audierunt, & septuaginta eorum, qui deposuerunt, & causam (Epis) terminauerunt. Hec verba mihi perscrutans, sex tantum episcopos in illo septuaginta episcoporum concilio depositos esse.

733 Attamen facile eraderim, multo plures fuisse depositos, priusquam Constantinopolim reuerteretur ipsi Sanctus. Nam Palladius loqui solum videtur de episcopis Epheso in concilio depositis; non vero de aliis in eodem rione de dignitate merito dejectis. *Socrates lib. 6. cap. 13. generatim dicit:* Joannes multos in Asia deposuit episcopos, tunc cum Heraclidis ordinandi causa productus est Ephesus. *Sergenus lib. 8. cap. 6. ait:*

C Ac sexdecim episcopi depositi, parum in Lycia & Phrygia, parum in ipsa Asia, alios in eorum locum substituit. De *Geramo Nicomedensi* similiter depositus cum *Sergeno* inferius agemus. Vel solum illud *Geramo* exemplum abunde probat, non omnes a *Palladio* enumeratos episcopos, quos depositos Chrysothomus. Nam si nullo, de quibus ille loquitur, ordinati erant ab *Antono* Episcopo: quod non conuenit *Geramo*. Præterea in concilio Chalcedonensi apud *Leobannem* tom. 4. col. 700. *Philippus* reverendissimus presbyter Constantinopolitanæ magnæ ecclesiæ dixit: Sanctæ memoriæ *Joannes* episcopos Constantinopolitana quindecim episcopos deposuit, profectus in *Asiam*, & pro eis alios ordinavit. Si hos quindecim addideris *Geramo*, qui non erat in *Asiæ* *Antono*, sed in *Pontica*; habebimus episcopos fundum, quos depositos dicit *Theophilus*. At certe *Calmazabum* *Theophilus*, si dicat die una illos fuisse damnatos. Eius vero columnam morane re-

ferre voluisse videtur *Palladius*, qui non omnia *Auct.* narret; sed aliqua etiam distinguat, ut vel ex J. S. hoc loco etiam mihi videtur.

734 Chrysothomus in *Hæmelia*, quem habuit post reditum ex *Asia*, tom. 3. pag. 412. dicit, se in *Asia* fuisse ad corrigendas ecclesias. *Sacerdos* de *Asiæ* in *Asiæ* cap. 22. hec addit: Qui cum obiter *Nativitatis* & *Quaradecimas* multis ecclesiis accessisset, Constantinopolim rediit. Et ibi *Geramo* fieri passus consuetudine ad implendum numerum sanctorum episcoporum, quos a Chrysothomo depositos accivisse asseruit *Theophilus*, eosque reuera dejectos de dignitate suspexit. Et quidem omnes in provinciis Episcopi eadem subiecti, præter *Geramo* *Nicomediensem*. Nam & episcopi *Lycia* & *Phrygia*, in quibus provinciis aliquos depositos asserit *Sergenus*, *Ephesus* tanquam primam erant subiecti. Et illi porro quidem saltem fuit ob *Geramo* ordinatum fuisse damnatos, habemus ex *Palladio*. Fortasse reliqui novem *Quaradecimas* fuerunt aut *Nicomitani*, quos numeravit *voluerit* *Palladius*, quosque cum aliis misere potuit *Theophilus*, ut *Geramo* argueret contra Chrysothomum. Quidquid vero fuit de numero & criminis aliorum, diversa hand dubie fuerunt iudicia, primoque depositi fuit *Geramo* *Simoni*, quorum causa jam Constantinopolim fuerat reposita.

735 *Sergenus* lib. 8. cap. 6. depositum *Geramo* episcopi *Nicomediensis* non narrat post *Geramo*, non ut videtur infirmare, illam eodem anno contigisse. Attamen dubitare non possumus, quin Sanctus cum ob causam convocatus episcopo per *Bithyniam*, quorum caput erat *Nicomedia*, cui potius *Antonia* totius *Pontice*, sed qui erat provincia *Bithynia*. *Andreas* *Sergenus*: Sed & *Geramo*, ait, *Nicomediensi* ecclesiæ expulit. Hic enim cum diaconus esset sub *Ambrosio* *Mediolanensis* ecclesiæ episcopo, nescio quid passus, utrum fucum facere volens, an demonis arte & vobis imaginibus deceptus, retulerat quibdam, se noctu *Oao* ecclesiam comprehendens, capite raso, in pultriam concessisse. Qua de causa *Ambrosius* cum, utpote qui indigna ministro Dei locus esset, domi ad tempus manere, & penitentia expiari iussit. At *Geramo*, cum & optimus esset medicus ac diligetissimus, & ad dicendum ac persuadendum, parandoque amicis aptissimus, quasi *Ambrosio* deridenda, Constantinopolim perrexit. Illi brevi tempore spatio in amicis quorundam, qui in palatio plurimum poterant, se infirmavit: ac multo post *Nicomediensi* ecclesiæ episcopatum adeptus est. Ordinavit autem illum *Helladius* *Cæsare* *Cappadocum* episcopos, hanc illi gratiam referens, eo quod iustitiam suo splendens in palatio plurimum filio ipsius comparasset. Quæ cum audisset *Ambrosius*, scripsit *Nectario* episcopo Constantinopolitano, ut *Geramo* iscerdotium amitteret, nec le, & ecclesiasticam disciplinam consumula assisteretur. Verum *Nectarius*, quamvis omni studio id perficere conatus, nunquam tamen obtinere potuit, universi simul *Nicomedienses* ei fortiter resistentibus.

736 *Joannes* vero cum illum deposuisset, eum loco *Panlochio* ordinavit. Hic uxoris *Arca* *Arca* imperatoris *padagogus* fuerat, vir pius quidem & placidis moribus ac moderatus, *Nicomedienses* tamen minime gratus. Itaque ledionem crebris excitantes, tum privatum, tum publicè, *Geramo* beneficia recitebant, & uberrimam ui-

De illo con-
silio fuit
solum
videtur
dixisse

Episcopi
fuit
fuit
fuit

C
Episcopi
fuit
fuit
fuit

Episcopi
fuit
fuit
fuit

Episcopi
fuit
fuit
fuit

Episcopi
fuit
fuit
fuit

De illo con-
silio fuit
solum
videtur
dixisse

Episcopi
fuit
fuit
fuit

C
Episcopi
fuit
fuit
fuit

Episcopi
fuit
fuit
fuit

Episcopi
fuit
fuit
fuit

Episcopi
fuit
fuit
fuit

A cum, & amplius (*abſolvi*.) & inveni vocatantes & philophanes, & in Dei timore perleverantes.... Ideoque etſi ampliori tempore demoratus ſum foras, non me poenitet, quia confidentiam de vſtris caritatis affectu & integritate ſidei ſciebam enim uxorem mihi deſpoliatam caſtitate eſſe muniam... Et cum paululum mihi iohannis corporis accidiſſet, non me iniquitavit vſtra abſentia, ſed ſervus de vobis, aggragationis meæ expectavi ſocetatem... Nam etſi tardavi parumper a vobis, non hoc ad detrimentum vſtræ, ſed ad divitiis puto proficere vſtras: quæ enim per me, imo magis per gratiam Dei correctæ ſunt, vſtra corona eſt, vſter profeſſus eſt...

743 Quid ergo faciam? quomodo indicabo exultationem mentis meæ? In teſtimonium voco conſcientiam vſtram, quoniam video ex adventu meo gaudio aſſe repletiſſimam. Poſt alia de populi & ſua diſſenſione, non de gaudiis declaratis pridie in adventum ſas ſas loquar: Quid dicam deſiderio vſtro & favori, quem heſitans offendiſtis die, quomodo voces vſtras cum gaudio celum penetrant? Ipſum ſanctificantes aërem, elevantes ſciliſſimæ eccleſiam. Honorabam ego, & Deus glorificabatur: hæretici conſuſcebantur, eccleſia vero coronabatur: quia magna lætitia eſt mater, cum exultant filii: & grande gaudium paſtori, cum exultant agni greges. Veni ad gaudia virtutum vſtrarum: audi vi quia cum hæreticis colluſtat eſtis, & quiniſque cęrunt in baptiſma, redarguiſtis. ſas ipſe laudari pergit, & ſe excuſat, quod in Paſcha obſervat: at nullam in vobis verbum de Severiano aut ejus concubitis, ſaltem in laudem, ſas in ſervitium illud ipſas non videtur magis ſeſſe. Forte etiam tatiſſimam iſtam ſeagis, quando dicit pag. 472. Florete video vineam, & nuſquam ipſam, neque ſenſum ulla veſtigia & exultant oves, & nuſquam lupus. Quod ſi etiam alicubi repertus fuerit, demittatur, & ſit ovis. Tanta enim vſtra eſt fides & caritas, ut æmulatione vſtra ceteros provocet. Ipſe Dominus vos conſervavit, & ipſe me reduxit, & in inſimilitudine poliſus occasionem vſtrarum ſenſi auxilium, quas mihi quotidie in ſuffragium poſtulo. Max ad charitatem illarum redit, ſas loquar: Peregrinatio mea coronavit civitatem vſtram. Et quia diligebatis ex initio, nunc omnibus maniſeſtum eſt: ſic enim me abſentem tamquam præſentem habuiſtis. Nam

C in Aſia cum eſſem ad corrigendas eccleſias, hinc illo venientes narraſſi hanc nobis, dicentes: Inſtammæſti civitatem &c.

743 Ex datis hæſtiam Chryſoſtomi verbis veſtigium eſt, multitudine Severianis ſenſi ſuſſe perſonæ Sancto vſtro: ex hinc maſſe diſſimilitudine uti, quare gaudiis de amala ſas. Verum non dia poſt gaudium eſſe diſcordia inter Severianum & Severianum Chryſoſtomi doctorem, ager ad ipſum quæque perſone eſt Sanctum. Severianus ſanctum illud primis narravit, ſed ſolito uſus æſtimate contra Severianum. Attamen verba ipſius audimus, ut ſi debita addamus correctionem. Severianus vero ſanctum & arrogantiam, inquit cap. xi. nemo erat, qui ſerre poſſet. Nam quoniam apud episcopum Joannem plurimum liberatis ac ſiducie erat: conſecutus, ultra debiti modum omnibus inſultabat. Unde etiam odium adverſus Episcopum gravius exarſit. Quodam etiam tempore præterenti Severiano honorem, qui episcopum debetur, non præſtavit: ſed

in ſeda ſua, ſicut erat, permaſit: offendens eo ſeſto Severianum præſentem a ſe quidem perſuaderi. Hanc Severianus contumaciam non tulit Severianus: ſed contenta voce coram omnibus dixit: Si Severio moriatur Chriſtianus, Chriſtus homo factus non eſt. Hanc natuſi cauſam Severianus Severianum Joannem aperte reddidit inimicum: prius quidem ſenſentium membrum reſicent, hoc eſt: Si Severio moriatur Chriſtianus. Id verum ſolum a Severiano dictum eſſe aſſerunt: Chriſtus profecto homo factus non eſt. Multos autem ſas ſanctiſſimos viros producebat, qui id ita dictum fuiſſe reſtituerant. Joannes itaque nihil cuſtans, Severianum urbe expulſit. Hæſtiam autem ille Novatianus, qui vero ſas adoptavit columnas hoc occasione contra Severianum ſperſas. Tam vero parum illa in ſidei Catholice dogmæ verſata eſt, ut non videtur advertere, quam gravis blaſphemia ſanctiſſima iſta diſſe, quod Severianum attribuit. Sane tam improprium illud eſt blaſphemum, ut necesse non fuerit Severianum, priorem partem emittere, ad offendendam urbem illam non episcopum tantum indignum eſſe, ſed etiam quoniam homo Chriſtianus.

744 Adiamus Severianum de eadem hiſtoria ſcribentem cap. 10. Cum Joannes reverſus eſſet ex Aſia, ſorta accidi, ut Severianus alicubi præteriret; Severio vero cum conſpiciſſus miſeræ aſſurgeret, de induſtria offeſſens iſi, qui aderant, ſeſe illum contemneret. Ea re comitibus Severianus exclamavit protinus ſis verbis: Si Severio moriatur Chriſtianus, Chriſtus natuſi homo factus eſt. Ob hæc Severianus aculeus Severianus, urbe expulſus eſt a Joanne, tamquam contumeliſſus, & impiiſſe locus in Deum. Quam enim rerum iſtes quidam induſit iunt. Quidam vero ex Severianis ſamiliaribus, integram dictum ſupprimeſſentes, id ſolum a Severiano dictum eſſe aſſerunt, quod Chriſtus homo factus non eſt. Joannes porro utramque Severiano objecit: neque enim, aſſerit, ſi Severio non moriatur clericus, ideo Chriſtus homo factus non erit. Hæc ſerunt, utcumque miſſiſſe diſſe Severianis: plura tanta adeptas, quam cura eſſe exiſtimo. Primo dubitari poſſet, an ex contemptu ſanctum ſis, ut Severianus non aſſeruerit Severianum: neque enim crediderim, Severianum illud eſſe ſanctum. Et revera id contemneret poſſet in inadvortentia aut leviter negligentiæ. Secundo nequaquam veriſimile eſt, Severianum aut ipſius ſanctum maſſe diſſimilitudinem Severianum, ſi forte id Severianus dicit, qui ſanctum diſſimilitudinem præcipue occuſebat.

745 Tertio diſſimilitudinem aliquam poſſuit expulſe Severianus in urbe, cum cum non haberet æſtimationem Chryſoſtomum, ut Severianum cui poſſet expulſe. Forte aliquid loci aſſurgere poſſet in articulo 7. accuſationem contra Chryſoſtomum, qui apud Ponticum an. 33. hic eſt: Iſi xeræ Teſtariæ excedat ſanctum, xeræ xeræ xeræ xeræ xeræ; quod inſidiarum adoratione appetiſſet Severianum, commoveos contra ipſum decanos. Pax decani ambigua ſis eſt, cum ſignificatione: habet varias. Tiliſſimam eſt. 63. intelligi iſi, qui pauperum ſepultura habent curam. At non puto ex modo vocem decanos hic exponendam. Chryſoſtomus in Homilia 13. in Episcopum ad Hebræos decanos memorat, ut verſantes in aula imperatoris, ibique iſſimam locum tenentes, ubi liſtores interpretatur Manſum.

a ſas maſſe ſenſus ſas exiſt. gret.

Exiſt. Severianum & Severianum diſcordiam

E

gret. ſenſus diſcordia. Severianus & Severianus

F

gal. xeræ ſenſus. ex aula ſas. gret. xeræ

AUCT. *Joannis. Sed & alie vocis illius significatio, que videtur passiva in utroque Causa Ghisario. Quatenus sit hoc loco vocis interpretatio; et diligenter verbis hibernis, in unum populi ortum esse contra Severianum, idque etiam habere ut verbum ipsius Chrysostomi nom. 748. dandi. Hinc vero populi tamatum, cuius timore fugit Severianus, (visi forte vi expulsi sit, & a populo trahi Bosphorum deperit) S. Chrysostomus impetravit calumnias ipsius, desque fecerat est Severianum, cuius dicta adaptavit Severianus. Verum a tali violentia semper abhorret Chrysostomus, & quam longe ab hoc conciliando absteris, patet ex verbis, quibus Severiano populum conciliat.*

746 Severianus post verba de expulsi Severiana allegata, sic pergit: Quibus cognita, Eudoxia augustinus Joannem quidem graviter reprehendit; Severianum vero Chalcedone Bithynia quamprimum revocari iussit. Et hic quidem statim usum Joannes vero ab illius familiaritate se removet, nec ulli ipsum ad hoc hortanti obtemperavit. Donec tandem Eudoxia Augusta in ecclesia Apostolorum filium suum Theodosium, qui nunc feliciter regnat, tunc temporis admodum puerum, sed genus Joannis abiecit, & per illius caput Severianum cum obesset, egre ab illo obviavit, ut Severianum in amicitiam suam admitteret. Ad hunc modum ambo illi palam quidem reconciliati sunt: Insuper tamen alter adversus alterum exulcerum animo permansit. Hinc Joanni adversus Severianum causa iurgii fuit. Sequens eodem nominis missa tractat huiusmodi: Imperatrix vero simulatque hanc gesta fuerant, ex Severiani fratribus relicvis: Illisimque puer Chalcedone revocavit. Sed Joannes, quavis multis cum obsecrantibus, colloquium quia detrectavit; donec Augusta in ecclesia Apostolorum, imposito Joannis genibus Theodosio filio, illum identidem obsecrans atque adiuvans, egre in gratiam reduxit cum Severiano. Et hac quidem ita gesta esse accepti. Verum non dubio, quin fabulosa sit, qua dicuntur de Eudoxia filium Theodosium interponere ad pacem conciliandam, nisi forte post primum Chrysostomi exilium Eudoxia studuisset pacem inter Chrysostomum & Severianum conciliare, cujus tempore quid simile contigerit.

747 Certe sanctus Presul hoc tempore facilem se prebuit ad pacem cum Severiano instaurandam, petente Arcadio imperatore, ut id faceret. Testis est brevis ille Chrysostomi Sermo, qui inferbatur, De recipiendo Severiano, Latine tantum editus, que Sanctus Severianum studiose in gratiam populi reducit. Illum tom. 3. pag. 412. ita editur: Sicut capiti corpus coherere necessarium est, ita ecclesiam sacerdoti, & principi populum; utque virgula radicibus, & fontibus fluvii, ita & filii patri, & magistro discipuli... Adornata nam, fili, & imposita mihi obedientia vestra coronam: facia me apostolice beatorum iudiciorum, & doctrinae meam magnificentiam per obedientiam vestram... Pater enim sum, & necesse est me filii consilium habere... Pater sum, & pater nimis super filios tremem, ita at sanguinem meum pro vobis fundere paratus sum... Hac autem premissis, ut cum omni effectu, qua dicimus, iudicium; neque aliquis vestrum incipiat perturbari. Loquimur rem, quam dignum est in ecclesia loqui, & quam dignum est libenter audiri. Pro pace loquimur ad vos... Pro pace lo-

quimur, pro qua Filius Dei descendit ad terras... D Pro pace loquimur, pro qua Filius Dei passus est. Tem multa premittit, primum ad gratiam populi sibi conciliat, deinde ut nomen pacis amabilem ostendat; utque ad rem ipsam perveniat, ut sciam reuelarent.

748 Non paulatim obsecrans ad premissum suum accedis, ita pergis: Nolite mihi incedere pudorem, nolite legationem meam turbare: acquiescite mihi, quoniam vos. Multa dudum tristitia gesta sunt in ecclesia. Deum confiteor, sed non laudo perturbationes, seditiones non amplectar. Sed omittamus jam hac: desinite, conquiescite, cobibete animos, refranate iracundiam. Sufficit jam, quod laboravi ecclesia: finis sit, desinas turbatio. Hoc enim & Deo placium, & piissimo principi acceptum est. Oportet enim & regibus obedire, maximum est & ipsi obtemperari ecclesiasticis legibus. Dicunt enim Apostoli: "Principibus, sicut & potestatibus subditi estote", quanto magis religioso principi, & pro ecclesia laboranti? Si ergo preparavi animos vestros ad suscipiendum legationem meam, recipite fratrem nostrum Severianum episcopum. Affert nam populus orationem christianam & arte presul infirmis; cum Sanctus ita pergit: Habeo gratiam, quod fecerim ineam laudibus prosequi alius. Dedisti mihi fructus obedientie... Raribus vobis Dominus premium benignitatis, & obediens mercedem. Nunc animi veram hostiam paci obediens Deo, quis nemo turbatus est auditu hoc nomine, sed cum caritate suscipitis: simul ut sermone loqui sumus, omnem ex animo fugatis iracundiam. Suscipite ergo cum plano pectore, aperta manibus. Si quid triste gestum est, omittite; quia tempus pacis, recordatio dissensionis nulla est, ad firgadium in celo, gaudium in terra, iustitia & exultatio spiritualis in ecclesia Dei. Et oreus da rali quo, ut pacificum Deum custodire dignetur Ecclesiam, pacem fixam & perpetuam dare etc.

749 Ex hoc Sermone certum est, sanctam pacem desideratam fuisse a Chrysostomo, & ex ipsius certe parte fieri animo ceitum: neque enim de re dubitare nos fuit eximus Sancti cetero. Ex eodem etiam Sermone loquitur, petens imperatore gratiam Severiano premissam a Chrysostomo, cui verisimiliter Severianus utcumque satisfecit, temerarium dictum suum imprudendo, & forte subita indignatione attribuenda. Quidquid sit, sequenti die brevem quoque Sermone habuit Severianus, qui in ea die nequaquam fidei, sed invidia diaboli, etiam fuisse dissensionem, ita ut videtur suspensum fuisse ad dictam illam temerarium, & revera blasphemum. Chrysostomum pag. 414. communem vocat patrem; ab eoque se hactenus die die in verbo pacis excepit. Ceterum pacem plurimum commendat, dicitque in fine: Videtis laetantiam firmitatem fidei, stabilitatem in ea piezate dogmatum septem; videtis & bonorum operum fructibus abundantem: & ideo pro his omnibus ad infaniam vena, & rabie furoris exaruit, ut scinderet amicitiam, & evelleret caritatem, ut discerneret pacem: sed pax Domini semper fuit nobis. Pater hac fieri extempore dicitur. At certum est, ipsum postea multa contra Chrysostomum militum esse. Fero etiam Sanctus ipse non tanta familiaritate deinde complexus est Severianum, nec toties ipsum conciliare permixto, quae etiam antea fecerat, amicitiam ipsius non esse fuerant.

S. L. Exponit utramque Epistolam ad Thessalonicenses: S. Porphyrium benigne excipit & juvat ad idololatriam excidendam: Eudoxia Sancto irata.

Utrunque Epistolam S. Pauli ad Thessalonicenses Constantinopoli expositum esse Chrysolomum, consensum Tollemontis & Montfaucon: neque id observandum est, cum Sanctus non semel in illis Homiliis clarissime loquatur ut episcopus. In priorum Homiliis habet unde cum, in secundam quingies. Imprime hoc fuit apud Montfauconem tom. xi. Operum Chrysolomi a pag. 423. In priorum Hom. 8. pag. 434. ita loquitur Sanctus. Unusquisque quidem ex vobis de suis timet animis: ego tamen sum obnoxius reddende rationi hujus praefecturae, ita ut ego omnia maxime eligere sequerem. Item Hom. xi. pag. 504. Orate etiam pro nobis. Nam etsi non magnum meo admirandum a vobis accipitis utilitatem, sed tamen propter ipsum honorem, propter ipsam appellationem... Propter nos quoque dicimus: Orate etiam pro nobis, non temere hoc dico, sed vestras preces valde desideramus. Si enim sum obnoxius omnium vestrum curae gerere, & sum reddendus rationem: multo magis debeo vestras assequi preces. Propter vos sum magis obnoxius reddendus rationibus, & vos ergo mihi debetis majus dare auxilium.

751 In secundam Hom. 4. pag. 534. Audite istam fudidiorum preces effugiat, & hoc addit eximius: Ad id enim, quod est vobis utile, sumus collocti, & de rebus vestris sumus solliciti. Rogate unusquisque & privatim & publice... Acrem solum & vehementiam habemus hostiam: unusquisque enim vestrum res suas curat, & de eis est sollicitus: nos autem simul omnem. Scimus in ea parte belli, quo laborat. Adversus nos diabolus armatur vehementius. In bellis enim ante alios omnes belliducem sternere conetur advectorius. Pergit eximius preces flagitare, & alias addere rationes ad movendos auditores, ut pro se erant. Rursum pag. 536. ita loquitur: Multos ex vobis genui, sed postea fuerunt dolores partus. Et mox: Nem enim alius super genuit, ego autem curis dilanor. Neque enim ex nobis generamus, sed totum est Dei gratia. Ex his habemus, dicitur esse huius Homiliae, quando jam multas baptizaverat Chrysolomus, & verisimiliter posteriores habitas esse post Pascha anni 400. quando multi fuerant baptizati, obfente in Asia Chrysolomus, in ipso die in Homilia post reditum tom. 3. pag. 414. Praeterea habita videtur Homilia illa, quando aliquam turbationem timeret Chrysolomus, quod verisimiliter de causa in illa frequentia, quam in aliis Operibus, & Audientibus audientem preces postulat.

752 Quare eximius, Expositionem Epistolarum ad Thessalonicenses completam esse anno 400. & partem scilicet post de Asiatum: Eudemum vero imperatorem Chrysolomum fuisse iratum, atque non ita Episcopum fuerit fuisse. Etenim id illi etiam saeculorum. Nam Homilia 10. sic exorditur: Necessum est, ut, qui praestit, multas habeat simulacrum occasiones, sicut medici necesse

habent in multis molestis esse iugocis. Huius rei rationes late reddat, ostendens episcopum esse diligendum, ista subiungens pag. 496. Nemo scilicet nescit, nemo contendit: qui Christum diligit, eummodicumque sui sacerdotis, eum diligit, quod per eum in venerande ecclesiae Sacramenta. Quae haec alique, in istis Homiliis occurrentia, abunde insinuant, apud poentes aliqui in effensa fuisse Chrysolomum, dum eximius laudat Epistolam. Praecipuum autem ex his fuisse Eudemum, facile mihi persuadens; nam illa Chrysolomus infensa erat, quando anno 401. mense Martii Constantinopolim venit S. Porphyrius, de quo max agam. Deum vero Chrysolomus in secundam Epistolam Hom. 3. pag. 343. cum me in mense Iemeli, aut bis, aut ne semel quidem audiant, apertissime dici poterant sub finem anni 400. aut initium sequentis, non item alius temporis tom. apud. Nam multas frequentius emendat solent Chrysolomus: sed aberrantia habuit impedimenta anno 399. & 400. ita ne sepe obesse cogitaret, & ad melius consequenter mensu anno 400. absciret.

753 Vidimus h. 41. quam Audite S. Chrysolomus anno 398. juvenis Marcum diaconum quem S. Porphyrius Graecis Constantinopolim miserat ad opem imperatoris obtinendam contra idololatriam. Anno 401. S. Porphyrius ipse Constantinopolim venit mense Martii, ut templorum penitus posset destruire. Ret in Vita S. Porphyrii tom. ii. Februarii pag. 631. narravit hoc modo a Marcia diacono S. Porphyrii amato. Venit Porphyrius ad Iohannem Caesarem Palaestinae episcopum, eumque rogavit, ut secum navigaret Constantinopolim. Ille primum dixit: Non est optum iamque (ad navigandum) iam enim imminet conversio hiemalis. Et bis verbis liquet, hiemate tempus fuisse, quando navigatum suscepit: non ulterius instanti Porphyrio meo acquiescit secessus, & post aliquot dies final salutaris. Dies assignatur viginti tertio mensis; at mensis non exprimitur. Hieronymus in Annotatis observat, designari viginti tertium mensis Petrii, cujus dies xxiii. apud Graecos incidit in xvii. Februarii. Deinde spatio oracum dierum, id est xxvii. Februarii, appulerunt ad Rhodum insulam. Bi consueverunt S. Praeceptum sanctorum, prophetia deo reseruit. Hoc enim episcopus ita allocutus est: Primum convenit sanctissimum episcopum Iohannem, & cum eo per nos ad Deum fundite, & ai rem exposita: & ipsa est vobis consultor ex, qui ipsi revelavit Dominus. Non potest enim loqui in palatio, quoniam ei insulit imperatrix Eudoxia. Ipse ergo vos commendabit Amantissimo cubiculario domini, viro pio, & qui habetio honore sacerdotis: ipse vos introducet ad imperatricem. De hoc addit: Est enim praeagnus, & hic est mensis bonus. Haec verba ostendunt, non integro mense post hoc colloquium sigendum esse anteas Theodosii junioris.

754 Max sequitur in Vita: Et solventes illo die, navigavimus: & post alios decem dies pervenimus Byzantium. Et accepit hospitio, die sequenti vivimus de sanctissimum archiepiscopum Iohannem. Itaque die 12. Martii venerunt Constantinopolim, & die 2. adierunt Chrysolomum. Pergit Vita: Cum vero cognovisset, quoniam effemus, nos excepti magno honore & observantia. Nos autem rogavit, quantum de causa hanc via

Auct.
J. S.

E
S. Porphy-
rius Gra-
ecus anno
401. mense
Februarii,

F

navigat
Constanti-
nopolim,
et eo ve-
nit 12.
Martii,

AUG. labore sustinueris, & elatissimus. Et cum cognovisset, recordans est, non longo ante tempore hoc regisse lictis. Et cum me agnovisset, benignus est complexus. Rogas vero nos, ne amemus animo, sed ipem habeamus in Dei misericordia. Dixit autem nobis: Ego quidem non possum loqui cum imperatore, cum enim in me irascitur imperatrix, quoniam cum reprehendi propter possessionem, quam cum concupissem, evipui. Et mihi quidem non est hoc eum, quod irascantur. Scilicet enim laesant, non me: Nam et illi laesant meum corpus, animam multo magis proderunt: hoc tamen relinquantus Dei misericordiae.

De nostro tunc edicto, si videatur Domino, cras aeternam aemulatum Amantissimum, qui est eunuchus imperatrix, & multum potest apud eam, & est vere Dei servus, & ei rem exponam, & est magnum studium adhibuit, Deo inuenire. Non vero, cum ille sic nobis promississet, & nos Deo commendasset, iuvimus in nostrum hospitium.

755 Die autem sequenti (xi. Martii) iuvimus ad Sangium, & invenimus apud eum cubicularium Amantissimum: rei enim nostrae curam gesserat: & eo secretis, de re nostra cum doceret. Postquam autem ingressi sumus, & cognovit Amantissimus non esse eos, de quibus cum ipso fuerat locutus, largens adoravit sanctissimos episcopos, facie inclinata in terram. Porro autem eis quod posui cubicularium docere de re tua. Sanctissimus autem Porphyrius ei omnia narravit de idololatriis, quemadmodum libere & confidenter facimus res nefarias. Et. Mox opem suam addidit Amantissimus apud Eudociam augustam, iussitque Porphyrium sequenti die ad tem accedere, ac sic episcopis valeret. Nos quoque, inquit Marcus, cum multa ipsa locuti essemus cum sanctissimo archiepiscopo Joanne, ilique nos Deo commendasset, recessimus. Obvenerant amicae hoc modo, quae petebant, agente Amantissimus apud Eudociam. Eudocia vero ipsa apud Arcadium, prout ibidem legi potest. De Chrysostomo hoc solum addit Marcus nam. 43. Et ibamus quotidie ad sanctissimum Joannem archiepiscopum, & fruebamur sanctissimis eius eloquiis, dulcioribus super mel & favam. Verum stabilis modo est ebrietas Hefsebeni, & Vita ipsa S. Porphyrii contra objectiones Tillemontii.

756 Etiam scripsit ille tom. 10. Memm. Eudocia S. Porphyrie agnovit quidem manifestissima veritate indicia in hoc Vita valere: ostendit Nota 1. multas in ea reperti difficultates, formatque objectiones non paucas, quae conantur ipse solvere. Inter objectiones autem praecipuae crediti sunt, quoniam post ea chronotaxi praeterit sed ea nonnullas habet in chronotaxi nostra. Inque nonnullas difficultates in vniuersa chronotaxi sua natae, statuit, & probare conatur. S. Porphyrium duobus mensibus ante discessisse, quam ipsius discessum figit Hefsebenius. Rursus prima, quae minime probare, mense Decembri discessisse S. Porphyrium, hoc est, imminet conuersio hiemalis, quod ante discessum dicebatur Porphyrio, ut dixi mem. 753. non potest, inquit, aliud significare quam solitudinem hiemale. At nec quidem iudicio nullus unquam probare poterit, quod tam obscure dicit Tillemontius: neque patem, eius significari per conuersum hiemale, quam insolubiliter hiemalis temporis. Itaque non debetur ex multis significationibus sacrae argumentum

manari Tillemontius, praesertim cum Vita non sit D scripta Latine, sed adeoque scripta non possit, ut videri Graece accipitur effectus Latine capere. Non habet Vita Graecam Hefsebenius, quando dedit Latinam interpretationem Gertrudis Heruetae, at tam deinde accipimus in dubitatione Casarea.

757 Quare ipsa verba Graece hoc transferre: & ostendit, quod exulatus episcopi accipitur accipitur. Hae verba ita Latine capere possunt: Nam hiemalis temporis (hiematus) nunc apprehendit exurgentes videlicet. Certe vox episcopi apud Platonem, in variis locis laudatur, ita semitur, dum dicit, zanyphos nisi vis aia zanyphos, Ficta acris mutatione, sine coeterea tempore. Deinde est vox episcopi etiam solitudo aliquando significat: ut idem temen vocem illam pro solitudo usurpant iuvemus, quando ita ponitur, sicut in verbis allegatis. Nam additur sola solitudo, non ponitur in numero plurali episcopi, quibus exempla offeruntur in Leone Haurio Stephano. Praeterea, totum episcopi de compellat non insubstantia hiemalis patet caperendum esse, praesertim alia. Primum est navigantibus nocere aquat solitudinem, sed modum nocere praeterea hiemalis. Secundo, si consideremus intervallum temporis, quae Constanthinopolis habuit S. Porphyrius, discessit xviii. Aprilis, quae demum rediit: clare videlicet, ipsum non vixisse Constanthinopolim die vii. Januarii, ut vult Tillemontius, sed probabilius die 12. Martii, ut statuit Hefsebenius. Vnde ipse Tillemontius, in quo decessit fuerit augustinus chronotaxi sua: nam factus, non esse verisimile, Porphyrium duobus mensibus manifeste Constanthinopolim post exposita negotia sua: non tamen revocare poterit rationes idem, quibus aliter dicit, id fieri non debuisse, si causam conueniret chronotaxi.

758 Accipe breviter, lectis statim, quam concinne omnia eadem ad hunc Hefsebenium. Discessit Porphyrius Casarea xvi. Februarii, & ibi vixit viginti diebus venit Constanthinopolim, sicut die 12. Martii. Die 2. Martii accessit Chrysostomum: die 21. hunc simul & Amantissimum; sequenti xii. primum ad Eudociam: rursus ad Eudociam vocatus est die 21. Et tunc ei dixit mem. 43. Vita: Labors propter Christum, & ipse pro tuo labore est iudicatus filium. Et mem. nam. 44. Paucis autem post diebus patris imperatoris malicolum. Dies non additur: et conspectus Hefsebenius, notum esse x. Kalendas Aprilis, indeque coniugisse, ut Socrates, emissa ante Kalendas, scribere, notum esse die 2. Aprilis: non enim hoc Vita liquet, notum esse ante diem 2. Aprilis. Item diligenter ex praedictione S. Procopii, qui die xxvii. Februarii dicebat, non mense gravidum esse Eudociam. Perse cum impleri esset leporem dies a puerperio, secundum Hefsebenium, die 22. Martii, rursus Eudocia advenit Porphyrium, dixitque resistentem baptizandum paucis post diebus, notumque, ut tunc adesset, libellum supplicem molari. Baptizatum vero fuisse post paucos dies die 2. Iulianus, colligit clare ex Vita nam. 47. ubi habetur: Cum autem dies praesentissimus, (simul pauci ab Eudocia praedicti) venit dies, in quo erat illuminandus novus imperator Theodosius. Tam decessit: conuenit. Haec tam vniuersis Tillemontius, quoniam aliquid effugium. Nam dicit, non esse a Martio, baptizatum revera fuisse daturum paucos dies postea, sicut futurum dicitur Eudocia. Verum quicquam, qui attente legent affigere verba, videbit, baptizatum.

descriptio a
Chrysostomo
episcopo
contra
objectiones
Tillemontii.

descriptio
Tillemontii
contra
objectiones
Hefsebenii.

A primum fuisse collatum Tibodasie tempore ad Eudonia praedisce, ita ut ceris collatus sit sub initium Aprilis.

75) Die autem sequenti post festissimum, ad di-
citur nam. 50. iuxta ad Eudamum vocatur off 52
Phrygiis, ac rursum postero die accipit referen-
tiam deificationis, quo jubentur everti idola. Ita-
que hoc anno connumerat ante Pascha, XIV. Aprilis
se anno celebratum. Denique post celebrationem Pasche
valetudinem imperatoris, & differens dies XVII.
Aprilis, ad dicitur nam. 54. Hoc omnia esse in-
ter se connumerant, ita ut nulla dies officiat, nul-
la redudens. Unum forte obijci posset ad aliquam minus
attento, quod habetur nam. 53. Cum transiret festum
vero reliquum hincis, & fecissimus sanctos
dies festos Paschales, & diem Resurrectionis, pa-
rabamus nos sd navigandum. Ad eundem arguunt
est Tillamensis, hoc verba expressam esse de eo
tempore, que surnat Constantino negotio suis
occupati. Et tunc, inquit, diffuciler eredi potest,
ipsum (Phrygiis) fuisse duobus mensibus
Constantinopoli post sbolus negotia sua &c. Verba
Græca omnino sunt de expostioni. Nam hoc
scit: Inter-Latris 22 est imperatoris et vocatur

B &c. consumpio vero reliqua hiemis &c. Ven-
tana post medium horem, & reliqua hiemis
partem negligit suis ibi suspendenda. Omnia sic
reverti debent, & consequenter duas mensis re-
sident in choroisati Tillemoniani.

760 Altera obiecta Tillemonii contra Hen-
seleum, quae sola modo quidem iudicio ipsius
impulsi in choroisatum iam restant, & prout
in innere S. Chrylologi in Affian. Etiam hoc
inter ipse figit anno 401. & quidem mensis Ju-
nensis. Non potest igitur Perphyrus Chrylo-
Romani Constantiopolis invenire eodem an-
no mensis Martii. Verum S. 48. ostendi, iter illud
sequendum esse anno 400. & sic ita sola diffi-
citas evanescit. Caput Tillemonianum ab anno 398.
sola ab choroisatum Vna Chrylologi spectantia
anno ante hunc figere, quem epistolam, indeque
consequenter adnotam Perphyrus jam loco invenire
debat. Nimirum rebellionem Tribigidi, quem
nos figimus anno 398. diffisil assue ad annum
399. Hae postea principis, Gaiae rebellionem
quem tradimus contrigie anno 399. non potuit
figere ante annum 400. Quamvis tempore simul-
tati expressit re rebellionem Gaiae interea sic consue-
Antoniis Ephoriz, iter Chrylologi in Affian
secundum suam choroisatum necessarij differre de-
bet.

Cibus in annum 401. Hinc Porphyrium Constanti-
nopolitanum docet coetibus esse duobus mensibus
diesque, quam se erroris peruenit. Hinc & in aliis
incidit innotandum. Nam coetibus esse dicitur
Theodosium iuxtaque mese Januarii usum esse,
non integris decem mensibus post Arcadium fore-
ren, cuius antecessorem sem. 5. Imperatorem in
Arcadio aet. 30. ipse figns die 113. Aprilis annum
400. Confidens aequis letibus, quam improbabili-
sit, Theodosium novum mensibus & duobus fore
aut tribus hebdomadis post foretum suum esse na-
tum. Interim cuiusdam abbreviationem suam, sen-
quam precipuum difficulterent, causa fuerint
Pute S. Porphyrii obijci. Adde alia mino-
rum momenta difficultatis. Isti bas juos exami-
nandos moda praeterit, quia ipse Tillmontani
erant. Viam non sinece habebant.

die XVII. Februarii, bonique diu conquirere cum Auct.
XIII. die mensis Geogorgium Positum. A. Notus
J. S.
Tullemensis, petiti Geogorgium saepe XVII. Februarii,
quo in Vita mem. a. Marcus ipsefuit: Precedunt
autem quatuor diebus eorum (Geogorgium)
mensis Rotomagensis. Loganes a. Marcus die mensis
Hydruntis (alibi Auduyro) qui coarsit cum sa-
lutaris, ne quomodo diutius procedat. Si apud
nos mensis Xanthicus quatuor diebus prestat
Aprilis nostrum, ne colligitur in Vita mem. 34. a.
dicit mensis positum diu omnibus Geogorgium
vobis: nam singulis eorum menses Jan. daturum tri-
ginta, ne post obsequio mensis duodecim additis
omnibus dies intercalares: in ostendit Nervicus in
Opera de anno Syro-Macedonum diffusi. 5. cap.
2. ubi O' pag. 480. Schema exhibet, et quo ligati,
nilominus Geogorgium mensum, Hyperboreorum di-
nam, totis alii diebus intercalari ante Oliberum no-
strum. Quare verba Marcus georgium sanctorum
non sunt: sed tantum talisq. passus de vrbis
mensibus, quando non est anni deficientis. Vide-
re, quibus Schema apud Nervium asseritur.

762 *Nilad Nilad obsequi*, at *ligatus* Henfene-
bit *calidum esse accipiam*, *mensum Perisum* *hu-*
diebus curare ante Februarium, *quo Janu-*
arius, *quem Augurum praedicti quatuor diebus*,
habet die triguia *& nam*. Contra Dyflro Ge-
gorum quatuor tantum dies praedicti Martium
nistrum, quia Februarium, quando non est dis-
finitus, habet dies novum viginti *& duo*. Rursum
Iacobus quatuor diebus praedicti Aprilum, quia
Martius habet dies 31. Quod minus de Dyflro
quatuor tantum dies ante Martium curare, col-
ligitur ex ipsa vita in fine, ubi dicitur obisse S.
Porphyrus secundum mensis Dyflro. Nam memo-
ria Sancti Dyflri inferat illi die XVI. mensis Fe-
bruarii. Et ex quoque, Martium quatuor diebus
Dyflro posterius esse, laque erroris Tillema-
nium ipse, dum creditur esse Henfenebitum, tam-
que errare veluti in chronologia scientia, hoc
et recte, sibi non sciri nota.

763 Porro *Enchiridion* num. 753. & 754. *En-*
chiridion *imperatoris* *Chrylosolomo* *fuisse* *offensum*, *quo* *sub-*
dam *S. Porphyry* *contra* *Constantianopolim*, *qui* *sub-*
reprehensio *intra* *a* *Sacris* *propter* *reptum* *alici-*
us *possessionem*. *Nata* *videtur* *illa* *offensa*, *ver-*
gente *ad* *scilicet* *anno* *400*. *ant* *his* *testimoniis*
sequitur, *quia* *tamquam* *eternis* *exponitur* *a* *Chrylosolo-*
mo. *Pagius* *in* *Critica* *ad* *annum* *401*. *num.* *16*.
de *de* *causa* *baptismi* *Theodosii* *junioris* *Chry-*
losolomo *abjunctis*, *additis* *tamen* *filiosum* *Marci*. *E*
in *Vita* *S. Porphyrii*. *Verum* *scito* *se* *fuisse* *qui*
condidit *ita* *Enchiridion*, *si* *voluerit* *filium* *sumum* *ab*
ab *baptizari*, *quam* *ab* *ipso* *archiepis* *Episcopo*,
quem *maxime* *semper* *fecerat*. *Possit* *offensa* *alici-*
us *facile* *impedire*, *ut* *quis* *gratiam* *qualemcum-*
que *petere* *velit* *a* *persona* *sibi* *offensa*, *prout* *hic*
consequi *Chrylosolomo*. *At* *persona* *atque* *quicquam* *alici-*
us *creta* *non* *aque* *facile* *ipsam* *impediret*, *quo* *mi-*
nus *edictis* *officium* *ordinarium*, *proferimus* *illam*
alunde *magis* *faciat*, *et* *ab* *omnibus* *possum* *ma-*
gis *in* *honore* *haberi* *se* *at*. *Silvestrum* *Martii*
opiniões *meas* *prodest* *magis* *quam* *obest*: *non* *sile*
de *Chrylosolomo* *silere* *poterat*, *quia* *ordinarius*
Constantianopolis *erat* *baptizandi* *collocatus*. *Si* *quero*
alios *baptismi* *numquam* *consuevit*, *illam* *memoria* *fuisse*
magis *opere* *pretium*. *Quare* *magis* *credo* *En-*
chiridion, *libere* *fuisse* *a* *Chrylosolomo* *baptizandi* *di-*
cretum, *si* *obseruimus* *num.* *726*. *quam* *Pagius* *Theo-*
dolodorus *hic* *iusta* *causa* *ordinem*.

764 Quid porro spectat ad offensam Eudoxie,
A. A. A. Gror.

761. Laetis semem examinare, an Tullemonine
 velle Henschelium, ejus sententiam secutus sum,
 corrigere senserat in die discessus I. Perphyru

AUG.
J. S.
Falsum
adhuc in
Georgio

Georgius Alexandrinus aliqua narrat fabula, qua illi personam præbuerit, sed omnia saltemque uocata & falsis adiunctis sedata, licet non videretur singula æque improbabilia. Prima narrat pag. 95. Eudociam a Theodoro patris, viro admodum opulento, fuisse, ut perantiam sibi tantam daret; Chryllosum vero, ægens Theodoro, iussisse apud imperatricem, ut ad eam illa pecunia abstinere, idque impetrasse: deinde Theodorum magnam pecuniam non dedit Chryllosum re usum æmendibus Constantinopolitani; quod audiens Eudocia ægerime tulit, ita ut ira fuerit æterna in Chryllosum. Hoc fuisse refert Georgius, missus ad ipsam non potest parum probabilis. Eminentissimus Baronius ad annum 401. num. 61. idem factum breviter narrat ex Leone Augusto, nec ullam de veritate insinuat dubitationem. Lubet agnosco, non improbabile videri, donatum aliquem personam, aut certe in usus pauperum, scilicet a Theodoro; etque effrasam fuisse Eudociam. Verum rem eo plano modo peractam, quo narratur a Georgio, et quo alii hauserunt, mihi non facile persuasura.

^B 765. Modo etiam magis improbabili Georgius pag. 203. & seq. narrat primum historiam de videri Alexandrina, qui nomen Callistræ. Hanc ex Leone breviter dedit Baronius num. 60. Rem ita demum compendit. Paulinus Ægypti presbiter venerat a Callistræ auctor quingenti. Defunctus presbiteri videri Constantinopolim, quo secuta est Callistræ, repetens nomen ipsi dedit. Apud præterit videri agit, et nihil obstat. Accedit per amicum ad Eudociam, que statim aures a Paulina per multa postules, ut in usque triginta & sex tantum des videri. Hæc igitur occurrit ad Chryllosum, qui dicitur eversisse Paulinam, eoque rem die reuocasse, mandante aliquando imperatrice, ut domum dimitteret, donec ille quingentes aures videri restitueret. Addit ad euentum fabula (ex cuius dubitare possum, quin fabula potius sit, quam vera historia) milites ad Eudociam misit ad Paulinam vi o manibus Episcopi abstrahendum, sed res aspectu minantur oculi terrere, et insola, redisse. Verum Chryllosum non erat vires primarias violentur desinere, ut debuit solueret. Res utamque probabilis appareret, si diceretur vinculis circumneciationis adstridum fuisse inquam ac violentum abducere; sed istud Georgius non affirmavit.

^C 766. Tertiam historiam, apud Baronium num. 56. ex Leone datam, refert Georgius pag. 215. & seqq. sed eo loco & ordine, ut illa potius anno 401. fingenda esset, quam citius, ita ut non potuerit occasione præbere effusioni, qua benevolentia Eudocia in Chryllosum restrinxerat sub initium anni 401. Hoc de causa laudatus Baronius existimat, scilicet istud citius conuicisse, quem referunt biographi, cum omnino sibi persuaserit, illud ipsum esse, quod Meron in Vita S. Paphryi dixerat autem verbi non. 754. dedit, ubi Eudociam a Senio reprobusque uni propter possessionem, quam cum concupiscit, eripuit. Verum, principum de anni, illud ipsum a Marco insinuari, querendum est, an historia a biographis relata satis apparet certe, aut saltem verisimilis et probabilis. Ad hoc examinandum uerum est, scilicet ipsum compendit reuocare. Narrat Georgius, Theodotum senemque castro relegatum fuisse, tam ipsius sibi adscriptis pater uerum videri, idque moriturus. Hanc videri em-

fasitane Chryllosum, & ex bonis Ecclesiæ cum videtur cum liberis. Interim Eudocia tempore videri ad suburbanum egreditur, transiit per vicum illius videri, at eorum in ea ascendit comelique. Porro, si credimus Georgio, lex erat antiqua, que prædium quocumque, per quod transiit imperator aut imperatrix, si ex illius fratribus mandauerit, in ipsa transiit imperatrix aut antiqua vere illius prædii domus pro ea accipit aut aliud simile aut pretium æquivalens. Itaque Eudocia iussit vicum illum alteri secundum legem iuri imperiali. Chryllosum vero, re intellecta, dicitur multis verbis iussisse apud Eudociam, ut vicum restitueret; neque eidem acquiescere, simile prædium, aut iustum pretium offerenti, ita ut in dura etiam transiret verba. Quia in & in septe Enaliationis scilicet Crux, tam imperatrix veniret ad ecclesiam, dicitur foret ecclesiæ sibi soli clausis reperiisse, quod et Chryllosum videri imperatrix iussisse oculis. Ad dicit, manum exaruisse videri adstant, cum ianitorum ecclesiæ gladio feriri videri, illum tamen senem, postquam se lauerat, mandante Senio. Hæc sunt compendit historia, ut porro fabula: nam figmentum alienum potius magis videri esse, quam vera historia.

767. Certe lex illa, que Eudocia vicum videri dicitur, persus videri fuisse. Chryllosum vero tam fingitur alius, quam reuera fuit. Neque enim Vir mirissimus linguis cum Eudocia pro re nihil. Quod enim interuenit videri, videri in illam haberi aut aliam æque videri? Non linguis Senio sine ulla videri contra legem imperii: non si reuera talis lex existisset, qualem fingunt biographi, culpanda non erat Eudocia, videri reuera existimanda. Si ad unquam a Chryllosum scilicet esse, foret iussisse Palladii; at minime iussisse Senio & Senio, ad fabula ipsius autem iussisse. Quapropter non debet asserere, totam illam Georgii relationem aut mihi fabulosem videri, adeo a meritis Chryllosum abstinere in iussisse in Senio; adeo etiam ab indole Arcadii, qui eundem Eudociam non esse iussisse fingitur, ut vii aliquid magis aperte fabulosem in tota incubitatur Georgii peritiam. Pessimo profecto meriti sunt de senio Episcopo, qui illum filiois fuit aliquando exhibuit, non modo magnanimum, fortem, & constantem, qualis reuera fuit; sed imprudentem quoque non raro & violentum, qualis nunquam fuit, sed qualis subinde finierat impudentissimi aut luminatiore. Hæc igitur repudiatis, que pleribus argumentis, si opus esset, falsitatem conuincere possunt, ad scripta Senio redeamus.

S. LI. Acta Apostolorum exposita Homiliis 55: hæ Chryllosum asseruntur, ceptæ sunt in Paschate anni 401.

Temporis ordo non deducit ad prædium Chryllosum Opus in Acta Apostolorum, quem librum exponere cepit anno 401., mense Aprili. Hæc tempore Paschali, itaque expositionem ab- soluit Homiliis quinquaginta & quinque. Hæc de- dit Monasterium tom. 9., præmissa præfatione ad dubia aliquo examinanda. Ordine autem hoc modo. In nullum incidimus S. Joannis Chryllosum Opus, a consuetis & eleganti tati Artificibus Byzantinis, ut sunt Homiliis in Acta. Hæc

D

E

quod for-
saltem
& a me-
dici Leo-
ni au-
tem if.

F

Homili-
is de d-
de Arc-
biscopum
& Baron-

A. Aenus orationis polenda & ornanda auctorem locupletissimum vidimus: hic Oratorem concipimus plerumque humilem, jejunum, intricatum. Si cuius autem primum eloquentia gradum resumat, iubinde recedit in obiectum & strigosum dicendi modum. Hinc suborta dissensio fuit inter criticos, alii Homilias hanc Chrysostomum vel aliorum scribitis, vel ut suspensas habentibus; alii illas ut omnino elegantes descendentes; alii, quibus nos assipulamur, plerumque incultas illas, sed *pietas* & vere Chrysostomi esse pugnantes. *Hebentis Montfauconius*. Verum omnia ipsius dicta plus exaggerationis mihi habere videntur, quam soliditatis.

ubi non
geritur
Montfau-
conius?

769. Hinc *montfauconius* eandem *Montfauconium* in *Vita Chrysostomi* pag. 138. sic loquens: Hinc fortasse accedit, ut alius distentus negotii Chrysostomus, minus cultus, jejuno, & plerumque intricato stylo has conciones scripserit, maxime initio Homiliarum, ubi quidam videntur olere aut sonare peregrinum. Nam in ethica adhortatione, que Homilias claudit, hic temper sua similis est, imo etiam aliat conciones superat.

B. In *Præfatione* etiam pag. 4. ait, non multas esse apud Chrysostomum conciones informandi: moribus aptiores. *Hic de causa, episcopi, Plotinus asseruit*, Homilias in *Alia* totius elegantiam esse Homilias in *Genesim*, quante ille eandem Homilias in *Genesim* in *Psalmis* & in *Epistola* S. Pauli. Verba etiam jam data sunt nom. 419. & *Plotinus* extant apud *Montfauconium*. Ex dictis autem colligit, non esse temere conquirendum de styli humilitate: nam, cum adhortationes morales magnam singularem Homiliarum partem occupent; si haec non videntur aliarum Homiliarum partibus etibus; imo si in his, iudice *Montfauconio*, alias etiam conciones fuerint, non habemus hic Orationem plerumque humilem, jejunam, intricatam 2. sed in magna Operis parte sui semper similem, mores egregie informantem, & se ipsum frequenter superantem.

ubi non
erant
Montfau-
conius?

770. Velim modo scire, quare sine aliis criticis, qui Homilias in *Alia* Chrysostomo obijciunt, ut asserit *Montfauconius*: nam auctorem cominus: neminem quoque cominus invenio apud *Saviliam*, eo quo ille exaggerationes suas haurit: neminem indicavit *Tillemontius*, qui de hisce agit Nota 51. Dubitationem tamen illi adduxerunt *Erasmus*, Opus Chrysostomi plane obijciendum neminem. S. *Erasmus* in *Epistola* ad amicum aliquando dicit: Nihil unquam legi indoctius. Ebrui ac stertenti scriberem meliores: quis imprudens eras de consuetudine magni satis? Quis non potius credas, ebris aut dormitanti similia evadisse verba, quam sobrii vigilantique atque omnia mature consideranti? Certe *Erasmus* ipse, postquam haec Homilias in *Grecis* *Latinas* fecerat, modestius tacuit est, dixitque subdubitare se, quod *idyllus* haberet concilium quiddam & abruptum, id quod a phrasibus Chrysostomi videbatur alienum. Si docti tamen, inquit, consuebant Opus Chrysostomi dignum, se libenter hoc, quicquid est, suspitionis positurum. Ita *Erasmus* verba adduxit *Savilius* tom. 3. pag. 624., ubi & Opus Chrysostomi asserit, quemadmodum & *Tillemontius* & *Montfauconius* fecerunt.

ubi non
erant
Montfau-
conius?

771. *Montfauconius* attribuit multis Chrysostomi occupationibus, quod in expendendis *Alterum Apostolorum* verbis jejuniis solis fuerit & humiliter. Nolim quidem hanc rationem omnino improbare. Atque enim existimo, Sessum de industria heretici studuisse, quo librum expendas mani-

ma ex parte hostis eam, quemadmodum brevis est in verbis *Genesios* expendendis. Occupantibus nem allegat *Montfauconius*, ut ostendat, mirandum non esse, si tumultuarius aliquid in hoc Opere deprehendatur. At mihi magis placeat, quae *subdit* hoc modo: Alia veru perplexa & connullis in locis huiusmodi serici causa non abire essetur, quod videlicet librarii, qui dicta sancti Doctores excipientes describebant, in tumultuarius illas, & ex tempore perolias compositum partibus alii aliud contoribent. Hinc laud debet actus est illa tanta varietas, que in codicibus, hos Homilias afferentibus, observatur. Ut enim in ima pagina aliquoties monimus, tanta in manuscriptorum occurrit ledionum diversitas, ut, si omnia excelsissimum, novum seriem, concionibus longitudine pene parem, at ubilem.

ubi non
erant
Montfau-
conius?

772. Hec non quidem iudicio præcipue tamet minus elegancia, videlicet que *Sanctus ipse* Opus illud non currentis aut editi, prout editi *Opera Antiochie* composita, & aliis versissimiliter *Genesios* ostendunt. Qui enim verbi dicimus videt saltem excipimus, facile aliquo prætermittit, aut minus accurate exarant. Dubitat *Tillemontius*, utrum Homilia ille omnino pro concione fuerit dicta, an solum præparata. At se dubitatio eam fundamene: tunc cum firmam ad populum dirigis *Sanctus*, tunc pro re nata ex tempore aliquo præfert, ut clarum sit, Homilias eorum populo fuisse habitas. Verum neque in scriptis Chrysostomi editas putat, neque ab ipse revocari aut correctas, quando sunt editæ, sancte post quoniam non etiam post mortem *Sancti*.

ubi non
erant
Montfau-
conius?

773. Jam vero tam rectum mihi & manifestum apparet, Homilias in *Alia* Apostolorum opus esse Chrysostomi, ut consuetum non multum in *Sancti* huius Operis versatum esse, si quis ut illis nequis agnosceret modum legendi Chrysostomi familiariter, utiqueque *Sancti* quoniam & *Stylum*. Verum cum haec delictis testibus melius possum deprehendi, quam brevi dissertatione ostendi, alia magis sequuntur ad idem attendendum. C. *Sanctus*, qui non tantum ipse post Chrysostomum flevit, de *Laodicea* divinarum litterarum cap. 9. na habet: Sed in *Adibus* Apostolorum *Sancti* *Joannis* episcopi *Constantinopolitani* in *Oratio* sermone *Commemoratus* reperimus, que amici nostri in duobus codicibus, quinquaginta quinque Homilias, juvene Domino, nuntiaverunt. Enumerat ille *Homilias* quinquaginta & quinque, quæ modo habemus, ite ut obici non debeat calculus *Plotii*, quinquaginta numeratus. Nam *Plotius* etiam erravit in numero *Homiliarum* in *Genesim*, & alii frequenter in enumerandis aliquot Operis partibus errantem deprehendi. Nolim tamen asserere, eas esse *Plotii* errores, cum magis verisimile sit, numerum in ipsius Opere descriptione negligenter subinde esse corruptum. Hic autem tale mendum facile potius irrepere, eam pro re 35., solum scribendum fuerit 1., 50., omnia nunc ea littera. Opus Chrysostomi in *Alia* Apostolorum laudatur etiam *Damasius*, *Oronimus* & alii, qui jam memoravi *Savilius*.

ubi non
erant
Montfau-
conius?

774. Vel ipse Homilia prime intus invenit Chrysostomi eas esse Homilias. Multi perinde ignoramus, inquit, an hic liber exisset, & quis sit ejus auctor. Quæ mihi potissimum causa fuit, ut hoc opus aggrederer, quo bujus rei ignaros illustrem, nec tantum latere thesaurum fierem. Non minus enim nobis quam ipsa Evangelia nihil esse poterit: tanta nimirum plena est philosophia,

AUG. 18014 dogmatum sinceritate, miraculorumque copia, eorum maxime, quæ a Spiritu laetitia parata sunt. Ne itaque deinceps hunc librum prætercurramus, sed cum maxima accurate exploremus. Eadem *sermo* *die* *ante* *disertus* *Antiochensis*, quando ex *Abbas* *Apollonius* aliquæ *capitula* *scripti*, *num.* *3.* *pag.* *34.* *ubi* *hæc* *legimus* *verba*: Multis quidem certis nec noxis est liber iste *Or.* Et mox: Prius sciamus opus est, quis librum scripserit. Quemadmodum hic eodem modo *Alterum* *librum* *expositus* *scripti*, quo de *illo* *primam* *loqui* *super* *Antiochia*, sic *alio* *plurimum* *sibi* *familiaria* *expositioni* *hinc* *immissit*: *enim* *enim* *hæc* *enim*, *Judeusque* *Or.* *gentiles* *fratresque* *enim*, *sicut* *sicut* *in* *aliis* *quæque* *Operibus*: eundem quoque *enim* *contra* *juramenta*, quem *secundo* *Antiochensis* *predicationis* *ante* *causaverat*, *et* *rescripti* *Constantinopoli*. Hæc *enim* *paulo* *latius* *libet* *ostendere*, *quia* *simul* *spēdas* *ad* *virtutem* *Sacili* *declorandam*.

775 *Interp* *agere* *contra* *jurandi* *consuetudi-*
nem *in* *Hieremia* *h.* *pag.* *66.* *aque* *ita* *loquitur* *1.*
Ponamus *itaque* *nobis* *quotidianas* *leges*, & *a*
facilibus *incipiamus*. Juramentorum frequentiam
abiciamus, frenum imponamus lingue. Nemo
per Deum juret. Nullus hic tametsi est, la-
bor nullus, sed diuturna meditatio sufficit
velle, & totum perfectum est. Nam consuetudi-
nis res est. Etiam oro & obsecra, talem curam
adhibeamus. Dic, quæso, mihi, si pecunias in-
ferre juberem, in non lingui pro viribus aliter
conferretis? Si me in extram periculis videretis,
an non de carnis vestra exitum partem, si fieri
posset, daretis? In magno igitur sum periculo;
ita ut, si in carcere essem, si mille plagas
excepissem, si in metallis egerem, non
magis doleam. Manum ergo purgite. Cogitate,
quantum sit periculum, quod ne vel hoc
minimum, minimum vero dico, quantum ad
laborem, possitis pericula. Quid diem tunc
accusatis? Cur non hortatis? Cur non præcepistis?
Cur non legam posuistis? Cur non obtemperantes
non cobibuisse? Non satis eris mihi dixisse, Admoqui.

776 *Et* *mox* *Timeo*, ne intempestivum & nimis
indulgentem in futuro illo die rationem reddamus.
Ideo magna & clara voce omnibus prædico
& testificor, ut, qui sic prævaricatur, quisque
ex, qui maligni sunt, loquuntur (hoc est enim
juramentum) ne luminis ecclesiasticae ascendant.
Pervicacium vero tempus sit vobis hic mensis,
ut corrigamini... Scio quosdam esse, qui nos
iridebunt: at melius est non nunc irideri,
quam tunc iri. Ridebunt sane inani. Quis enim,
quæso, sane mentis de servato præcepto ridebit?
Quod si irideant, non nos, sed Christum
iridebunt... Ecce rursus dico & testificor:
videat & subsonat, qui voluerit: (In hoc positi
sumus, ut rideamur, substantiamur, omnisque
petiamur: Purgamini mundi sumus, secundum
beati Paulum:) si quis voluerit hoc præceptum
perficere, hunc verbo quos tuba prohibeo,
ne luminis ecclesiasticae pertranseat, si
perceptis sit, si illa ipsa, qui dædemonia cingit.
Ante hoc principia deprecatur, aut momentum
ne in periculis consuevit. In hunc thronum
ascendite non audent, nisi quid magni præstitero *Or.*

777 *Post* *alio* *ad* *fundendum* *idoneum*, *pag.* *69.*
communionem *de* *encomiasticis* *eorum*, *qui*
allem *se* *corrigere* *de* *jurandi* *consuetudine*, *re-*
bus *his* *verbis*: Ecce iterum denotavi & clara vo-

ce clamo: nemo jocum esse putet. Excludam D
& arcebo non obtemperantes, & domus in hoc
throno sedebat, nihil illius justificationis præferam.
Si quis me deiecerit, jam non obnoxius ero.
Donec vero obnoxius sum, non possum cegitare,
non sum metu supplicii, quam propter verum
solum, quam admodum copio: pro illa crucior
& doleo *Or.* *In* *Hieremia* *p.* *secundum* *proinde* *disputat*
contra *jurandi* *consuetudinem*, *sed* *sus* *communi-*
catione *incommuni*, *quia*, *inquit* *pag.* *76.*,
Hodie necesse est, ut vobis manifestum loquamur:
quia enim auditis, magna pars rei a
vobis perfecta est. *Idem* *enim* *pag.* *79.* *ut* *princeps*
& *apostolus* *loquitur*, *De* *juramenti* *utrum*
disputat *sub* *fieri*, *Hieremia* *10.* *In* *Hieremia*
21. *de* *illis* *disserens* *incipit* *hoc* *modo*: Interim
legem de juramento implete ac firmiter teneite:
& qui lervat, non lervantem manifestum faciat,
inquit, vehementerque increpet. Præstatum enim
tempus prope est, & rei perquisitionem faciam,
deprehenzionemque legem & excludam.

778 *Hieremia* *pag.* *95.* *inquit*, *admonitiones*
fieri *de* *hijce* *mutum* *professio* *audientibus*, *ita*
loquitur: Etiam obsecro per caritatem, per dolorem
perquisit, quo vos parturitis. Filii mei, quod
sequitur aon addam) quod iterum parturio,
(acque dicam) donec formetur Christus in vobis.
his... Credo enim Christum in vobis formatum
esse. Sed alia vobis dicam... Fratres mei dilecti,
& desiderati, gaudium & corona mea... Credo
mihi corona regis gemmis ornatis capiti meo.
Si quis mihi coronas regias gemmis ornatis capiti
meo imponeret, non ita gauderem, ut gaudeo
in profectu vestro: imo nec igitur imperatorem
ita gaudere puto, ut ego de vobis gaudeo.
Quid dico? Si, omnibus ad veris gentibus
acquiratis, victor rediret, ac præter igitur coronam,
aliam acciperet coronas & diademata victo-
rie symbola, non puto illum de tropæis ita
gaudere, ut ego de profectu vestro gaudeo.
Nam ita exultet, ac si mille coronas capite gestaret,
ac jura marito *Or.* *Hæc* *enim* *mutum* *emendatione*
efficitur *videtur*, *ut* *in* *sequenti* *Hieremia* *de* *juramento*
in *non* *agit*, *nisi* *brevis* *enim*: *ac* *propter* *tantum* *ad-*
monitionem *refertur* *in* *his* *decima* *serie*, *ubi* *ita* *lo-*
quitur *pag.* *109.* *Ne* *simus* *ergo* *negligentes*, *dis-*
cedi, *sed* *multum* *adhibeamus* *diligentiam*: *qui*
se *se* *emendamus*, *ut* *id*, *quod* *emendandum* *est*, *p*
conserveat. ... Qui autem adhuc retro relinqui sunt,
ut relinquant, & curent id, quod deficiit, imple-
re. Iterumque it, qui se emendaverunt, illa, qui
pondum id posuerunt, quasi in periculo animabus,
manus porrigentes, ipsos in porta a juramento
vacuo recipiant *Or.* *Hæc* *enim* *de* *servare* *Sacili*
contra *præceptum* *jurandi* *consuetudinem*.

779 Optimo enim Chrysostomum momentum pro
spere licet in ut, quo de planibus audiamur
egregie disputat in Hieremia 30. Sæpe enim
brevis delevatur, alio appropinquat dispendio
hic vero prælatore sermone illum consensum
omnis abrogare tenet. Panta in periculis, qui
habet pag. 239, huc transfert. Sæpeque cogita-
vit legem proferre plausus prohibemur, & per-
suadere vobis, ut cum silentio auditis, & cum
decenti modestia. Sed sustinete, quæso, ac de-
dicite mihi) 20, si placeat, hanc firmam legem:
ne qui auditorum licet loquentem plausibus
interpellare; sed, si admirari voluerit, silens admi-
retur: nemo prohibebis: omnis cura, omnis studium
sit, ut dicta excipiantur. Quare applausus?
Hæc de ea legem pono: vos vero ne auditis quidem
sullis

qui in M.
hi xtem
nem in
interior
pauca
quædam
disputat
deinde
phie.

refertur
in
venerat
venerat
nem
militat

C

admiratur
se
et
tam
disputat
maxime
non
repe-
tuo

refert ad
encomi-
asticum
plausum
qui, de
qua re
est.

E

p

per
vultus
laetis
quibus
plausus
abrogare

A sustinetis. Id mulierum causa bonorum erit, philosophiarumque disciplina. Externi philosophi differant, nemina unquam plaudente; & Apostoli concionabatur, neque ipsam legatur, ipsi loquentes ab auditoribus fuisse plausu interpellatos. Magnam hoc nobis lucrum erit: sed stabilius illud, & cum silentio omnes audiamus, omnesque dicamus. Etiam si post plausum disliceremus, quæ audivimus retinentes, neque sic etiam utilis laus esset. Verum non ubiarius discuram, ne quis me rulleitanti accuset. Quia vero nihil hoc lucrū, imo potius damnum, solvamus impedimentum; animæ salutis illos tollamus extendamque. Christus in monte concionatus est; & nemo quidpiam dixit, donec finem dicendi fecit. Nihil damni facio isti, qui plaudere vellent: imo id officio, ut magis admirarentur.

780 Malo melius est, cum silentio audiant, in mente & memoria omni tempore plaudere, domi, in foro; quam ambire omnibus, domum redire vacuum, nullam habere plausum causam. Quomodo animi non rideamus erit auditor, quomodo non adulator & irrisor patitur, qui recte loquatur esse docuerim declarat, nec quid dixerit, proferre potest? Hoc adulacionis est.

B Nihil ita deo evalfiam, ut silentium & modestia. Tumultus ad theatrum pertinet, ad balnea, ad pompas, ad forum... Hec, ornē oblectro, o-mocionat. Omnes circū modos exploro, quales potero vultu prodele animabatur. Non exiguus est mihi modus videtur, qui non vobis tantum, sed etiam mihi proderit. Non sicut nos proferat, neque laudes & gloriam amare, neque oblectantia loqui, sed utilia. Hec & plura de illis Chryllosum, cui ante factum Homiliam iterum applausum. Attamen eflum habuisse videtur illa auctoritas: neque enim de plausu mramem invenire in pollicentibus Homiliis in Aila, neque in ferata deinde expostione Epistole ad Hebraeos. Porro ea allegat vocat plurimum est, habuisse dicto ad populum, ut eo mure, ea de re dubitare potuisse Tillemontium.

781 Perro re dicit Sueti verbis nam. 775. & 776. Inquit, episcopum fuisse, & ann. 778. sic loquitur de imperatore, ut eo illis colligatur, episcopum fuisse Constantianopolitana. In Homilia vero 32. pag. 395. vocat quoque sum reprimit, dicit: Non sum Joannes, sed vocor. Quis & Joannes Apostolus temporibus vinctis se testatur Hom. 41. pag. 311. dum dicit: Nostris quippe temporibus acciderunt aia, quæ beatum Babylam spectant, quæ Jerololymis gesta sunt. Nam loquitur de morali sub Iuliano factis, dum illa esse S. Babyle transferenda curavit, & dum cenat esse effulsare Hierofolymis templum Judæorum. Itaque tempus, cum, episcopum Constantianopolitana, fletus & scusa toti Operi inferna, omnia drum confusant, Chryllosum esse revera antecessor Homiliarum in Aila Apostolorum. Nullum vero alijunt momentū arguuntur hifce opponi potest, ut ut nulla de antecessore Operi draba esse dubitatio. Equæ certum est, Constantianopolis hifce Homiliarum fuisse habitas, atque ea quoque de re vinctis consensum.

C 782 Iohannem vero videri tempore Paschali expostitionem Ailorum, observavit Tillemontius Nota 30. quia in Homilia 1. pag. 10. bar loquitur. Inquirir Sanctus, cur non eque in Præneste baptizaverit crederetur, quā ille tempore, quo loquebatur ad populum. Respondet v-

Septembris Tenuis W.

ra hoc modo: Respondabimus, inquit, gratiam Aug. eandem tunc fuisse (lege etc.) quæ nunc est, J. S. sed rectem sublimiorem nunc esse, quod p-nto preparatur. Loquebatur igitur Paschali tempore, in quo confertur baptisum. & tunc primum est baptizatum. Hoc suppositis expostitionibus in Aila, in quod Tillemontius & Montanensis assensu, prius neque respondere de anno, quod ille sicut 400. Et sunt Tillemontius solum videtur expostitionem totum anno 400. fuisse, quia credidit, Chryllosum in Paschate anni 401. quem 190 lege preferendum existima, non fuisse Constantianopolis. Itaque scripsit ille secutus est vinctum a se possum, & jam ante refutatum, non ipse autem vinctum, quæ in hoc Opere suggerit S. Chryllosum. Hifce tamen sententia sua conatus est accommodare. Nitra vero vinctum, secundum quam har expostitionem in Paschate anni 401. inchoata est, cum dicit Chryllosum episcopum congruit, ut modo palam ferre studeat.

783 Primo Chryllosum in Homilia 44. pag. 335. expostit caput 32. Ailorum, ubi 9. 31. Paulus dicit: Propter quid vigilare, memoria stantem, quoniam per tricenarium nocte die non cessavi, cum lacrymis monens unumquamque vestrum; ita de se loquitur: Quid enim, quæ, factum est? Ecce per gratiam Dei nos triennium jam habemus, non quidem nocte & die hortantes, sed post tres lape dies, aliquando post septem hoc facientes. Ultima verba Latine eque expostit possunt, per tres lape dies aut per septem hoc facientes: nam Grace habetur, In igitur 21 vinctis epistole 21 trienni. Atque anno 400. non expostit Chryllosum triennium in epistola, quem suscepit anno 328. die xxvi. Februarii. Quapropter illa a Sathia omnes videtur dicta anno 401. Respondet quidem Tillemontius, intelligendum esse triennium inchoatum, non completum. Ad illa responsio epistole vinctum potius est necessaria, quā monens Chryllosum recte declarat. Certè in Homilia contra Iudeos tom. 6. pag. 176. non loquitur de anno incompleto, quæ dicit: xai 746 trienni 1-24 vincti &c. ad litteram, Etenim jam annum habeo &c. Sic dicit: xai 464 vincti 746 ad litteram &c. Et nos jam triennium habemus &c. At prius verba dicit in Paschate anni 399. seu die 2. Aprilis, quando jam anno inchoato, & sussepe debemus fuisse Constantianopolis; posterius vero, quando triennium & septem anni esse nescis idem fuerat.

784 Alterum argumentum, quo vinctum certum, Communitatem in Aila fuisse caput anno 401. petunt ex terra motu, quo agnata est Constantianopolis, anno 400. Testis duntaxat terra motus est Synodus episcopos Palæmaria in Epistola 61. in quo meminit Aurelianus cæcilius, quando tempore illius terra motus Constantianopolis discedebat. Diffusus igitur eque ac terra motus contigit ann. 400. quo consalatum fuisse Aurelianus. Atque antea, inquit, quo tempore dicebamus ab urbe, terram morbat Deus in die lapsum, laplicaqua Drum precabantur homines, proni complures: nam lolum concutiebatur. Quo tempore rarus mare terra tutas esse & pelagus, tendo curli ad portum &c. De hoc terra motu meminit Chryllosum in Homilia 41. pag. 311. ita loquitur: An non meminitis, idipsum rium nostrum temporibus accidisse. Die animi mihi. Noone anno Iuperiora concussit Deus civitatem totam? Quid vero? Nonne omnes ad baptismum

colligitur
Homilia
hifce ab
eo ad po-
pulum di-
ctæ.

adducit
ab eo Con-
stantianop-
olis, cu
alio per-
tinet.

Expofitio
Ailorum
ducenta
in Pascha-
li.

A cum deberetis esse magistri propter tempus, ne discipulum quidem locum teneatis *Or.* Episcopum fuisse Chrysostrum, dum hoc scripsit, non ostendit.

790 *Ex hisce igitur liquet*, Expositionem hujus Epistolae passim esse Homilias in Asia, consuetudinemque esse in annum 402. quo nolumus aliud habemus Sancti Opus, quod alijus sit melior. Episcopum autem fuisse Chrysostrum, dum Epistolam ad Hebraeos exposuit; colligitur ex Homilia 4. pag. 48. ubi excommunicationem committitur illi, qui praefatus adducere ad sancta Christianorum. Non aliter enim dico, inquit, quam sum affectus: qui velis, irascatur, cum longo tempore arcebitur ab ecclesia, tamquam idololatram. *Ex paulo post*: Illi autem iusticiis & miseris mulieribus per vos prohibemus, ne usquam ingrediatur in fideliū sacra, qui effertur, ne revera ipsas cogamus sua mala desistere, & crudam eas non in alienis hoc facere, led suas potius deplorare calamitates. Etenim pater quodque benevolus, quando habet inoletem & immodestum filium, non illi soli suadet, non concludendum habeat cum improbia, sed B illos quoque terret.

791 Ecce ergo nos quoque & vos & illas per vos hortamur, ut nec vos illos vocetis, neque illis accedat. Et sicut quidem Deus, ut sermo aliquid efficia: amplius, & vulcant minae. Sin autem, quod abist, contempui simus habui, necesse habemus de cetero minus deducere ad effectum; vis quidem erudientia legibus ecclesiasticis, illas autem, ut illis convenit. *Ex pag. 49.* Si qui autem contemnit, qui sunt apud nos vincula, cum rursus Christus tradit, & dicit: "Quicumque ligaveritis super terram, erunt ligati & in caelo, & quicumque solveritis super terram, erunt soluti & in caelo." *Respondit*: Neque enim hoc dicimus volentes ostentare potestatem. Quomodo enim? Qui optamus, ut nec ad eorum remanet experientiam; sed de vobis dolentes & plangentes. Ignoscite, & omnia vincula contemnat ecclesiastica. Non est enim homo, qui ligat, sed Christus, qui nobis dedit bene ligandi potestatem *Or.*

792 *Erasmus*, qui rursus de hoc Opere dubitationem iniecit, satis refutat Minutionem in praefatione hoc verbum: Erasmus autem nemo assensit: qui cum in titulo videret parva vice nupuerit, POST ORITUM; dixit, "titulum ipsum latin veraciter sateri, Opus hoc non esse Chrysostrum." In his quippe Homiliis Chrysostrum stylus, dictio, sales, ethica praecepta, a lesthore perito sicut percipiuntur. Erasmus vero levissime non semel cecus huiusmodi protulit, quae res serio tractantibus levissimae vix sunt. *Hic adde gravissimum testimonium Cassiodori*, qui lib. de Institutione cap. 8. ubi ait: Ad Hebraeos vero Epistolam, quam sanctus Joannes Constantino-politanus episcopus triginta quatuor Homiliis Attico sermone tractavit, Mutianum virum disertissimum transferre fecimus in Latinum. Habemus apud Mousaenum quoque modo Homilias triginta quatuor Graecas, sed istam ipsam quoque Mutianus scholasticus interpretatus Latinum, ut ut vultum de eisdem illarum Homiliarum passim esse dubium. Ceterum observat Mousaenensis in praefatione numer. 4. miram fuisse lectionem varietatem in eisdem Graecis. Id vero contigisse existimo, quod non ipse Chrysostrum Homilias hasce ediderit; sed ut

alii fecerint aut tempore existit, aut potius post ipsum mortem.

793 Porro, enumeratis modo praecipuis Chrysostrum Operibus, restant Homiliae aliquae Constantino-politanae habita, quas hoc loco debet recognoscere quae certis annis sequenda illigari. Prima se offert tom. 3. pag. 157. Homilia deinde prolati & elegans, cui hic est titulus: Adversus eos, qui ad collicem non occurrerunt, & in dictum illud Apostoli: "Si eluxerit inimicus tuus, ciba illum, & de inimicis tuis memoria." Dilectam hanc esse Constantino-politana, colligitur ex iis, quae tom. 4. de aula imperatoris dicuntur. Fieri inquit, ut pag. 162. ut ex alio congressu convenire tantum lucrum reportet, quantum ex eo, quod hic verbera; sive iudiciali forum conationem, sive coram, sive ipsam regiam. Rationem subiungit, *hae pergens*: Non enim gentium orbiumque regum, neque ductum exercituum his, qui hoc ingrediuntur, committimus; led alium principatum angustiorum ipso regno; vel potius non committimus nos, sed Spiritus gratia....

794 Docetur absurdus passionibus imperare, de prava libidine regere, iram moderari, ievitiam subigere, inane gloriam in fervore temperare. Non perinde veneratione dignus est imperator in regio confidens solis & diemate regnans, atque homo, qui rationem in solium dominatus servilium passionum subvertit, & imperio, quod in illis exerceat, tamquam splendidi quodam revinctum caput habet diemate. *Or.* Hae aliquae multae praefatus Chrysostrum, ut ex his audiret ad frequentandum conciones: ordine enim a paucitate, qui conveniunt, tali adhibetur modum facile partem Homiliae impendit, laudes & applausus audiantur se nobis sacra distinet, nisi videret eos in pietate progressum facere. *Respondit* eis dicit pag. 159. qui illam se nimium affum pro exultatione non conveniendi afferbat. Habita igitur est Homilia tempore istius, sed anno incerto.

795 Tres alias Homiliae, consequenter Constantino-politanae dicuntur, servatis tom. 3. pag. 193. & seqq. De nuptiis & matrimonio in illis agitur, modum tamen diversis. Prima titulus hic est: De verbis illis Apostoli: Propter fornicationem autem unusquisque suam uxorem habeat. In hoc autem Sanctus vehementer improbat lascivios nuptiarum pompas, ac deinde adversus adulteria differt, refutatque errorem illorum, qui putabant, non esse adulterii crimen, si quis matrimonio iunctus cum muliere non maritata peccatum commiserit. *Post aliquot dies secuta est secunda*, ubi pag. 203. hic praefatus est titulus: In illum locum: "Mulier alligata est legi, quanto tempore vixerit vir ejus; si autem dormierit, libera est, cui voluerit, nubere, tantum in Domino. Beatior autem est, si sic manserit." Haec vero esse praedictis sequalem, cu inius dicitur. *Suo enim ordinar Sanctus*: Nuper nobis beatus Paulus de conjugio conjugii iuribus legem tulit, Corinthiis sic scribens accedens: "De quibus autem scripsisti mihi; bonum est homini mulierem non tangere. Propter fornicationem autem uxorem habet, & suam quare virum habet." Et propter & non totum sermonem in hoc insinuat. Itaque accessit hodie de eodem argumento iterum vobiscum differre, quandoquidem de eodem etiam ipse Paulus hodie differt. In hoc autem Homilia dicit Sanctus, inseparabile esse matrimonium,

AUG. J. S.

Homilia in illud. Sanctus. de nuptiis. cap. 193.

de aula. Constantino-politana. huius anni. incerto.

Tres Homiliae de nuptiis.

mc

alio an. non. qm. Epist. pau. scrib. dano. fiam.

dum hac. huius. Epist. mulier. &. claret. t.

Ha. Homil. de. circa. sent. Chry. scholam. sed. forte. p. 157. non. ipsius. edita.

AUCT. ut titulum esse, quicunque de causa repudiata, vivente marito, ducere audent. Hinc Homilia ista inscribitur, de libello repudii. Disserit quoque istam contra adulterii, & totum explicat locum in titulo allegatum.

796 Tertia, quae pag. 211. titulum habet, Lius Maximi, quae de quaestione de sine uxore, quae est, postquam ab uno convecta, in qua alius episcopus eas concionans, adhaerens Chrysostomus, ut ipse docet, ne cordium: Quod quidem proxima collecta interesse mihi non contingit, dolui: quod vero ipsi tum magis operam meam aucti sitis, gavissus sum. Meus enim in trahendo iugo compar nuper prolesso sulco ubere lingens inperfit etiam semina, omniaque diligenter vestris excoluit animas. Tum miscebat illis eloquentiam illam, qui titulus Maximus dicitur, quique ab aliquibus creditur Maximus Seleucensis episcopus, quem in juvenute sua ad vitam religiosam tranxit Chrysostomus, ut dictum est num. 71. At, quidquid sit de locis episcoporum, episcopum fuisse credimus, quia saepe Constantiopolitani aliorum locorum episcopos concionari soles Chrysostomus, & quia ille vocatur in trahendo iugo compar. Itaque in hoc loco colligimus, Homiliam hanc Constantiopolitani fuisse habitam, ubi & duo praecedentes ex de causa collocamus, quia has illa brevis fronte est.

797 Etenim, ubi Sanctus confecta sibi modestia suam dicens facillimum, cum alius episcopus eloquentia collatum, mire conciones aggrederet: Attamen nihil legimus orationem aggrediri: notis enim a Paulo doctis, & saturati & elurire, & abundare & egere, mirari divites, nec tamen pauperes contemnere... Quod autem hanc non loquar ad gratiam, proximo, quem nuper ad vos habui, iterum latius apparuit. Cum enim multa verba faceremus de conjugio, docentes merum esse adulterium dimittere uxores, aut dimissas, vivo etiam nuper priore marito, ducere; allegaremius legem ab ipso Christo latam, ... animadverti multos, demisso capite, cadere sibi faciem, ac ne vultum quidem posse attollere: ad quod spectaculum lubatis in calum oculis, Benedixisti, dixi, Deus, quod non mortuis inelamemus auribus, sed nostra verba vehementer tangerent auditorum animos. Tum laudamus illum dolorem, declarari velle se de eodem agere argumentum, in quibus cordi sunt nuptiae, mature de hoc negotio delibarent. Deinde in majori parte Homiliae, quae longissima est, praesclare docet, qualiter ac virriter multarum maxime considerandas esse volentibus noscitur docere; allatoque Abrahami exemplo, ex occasione de hospitalitate etiam disserit. Ceterum Homiliae Constantiopolitani interea tempore dicta annoveranda etiam sunt ex Homiliis sex de Seraphim prima & quarta.

798 Haecena recensui Homiliae aliquae ante incerto Constantiopolitani, ut videtur, habitae. Per hanc modo aliam annoveramus, de quibus probabilis satis conjectura statim negat, nimirum Antiochia, an Constantiopolitani fuisse habitam, licet certo videamus Chrysostomum, inter has prima se offerre tom. 3. pag. 25. praesclare Homiliae hoc titulo insignita: De insinuanda secundum Deum vita, & in illud: Angusta est porta &c. Item explicatio orationis, PATER NOSTER. Dubitamus aliquid ad Hallelujas suggestum de audire hujus Homiliae merito recusat Monfauconius. In hac Sanctus vult, ut vire ferretur quia hominum studia copulat, ut loquatur: Velle utique lubrum quendam repa-

re speculum, quae universa mihi hominum genera oculis subiecerit; vocemque dari mihi, quae pollet ab universis terris sinibus exaudiri, ut Davidicum illum ionam ediderim: "Filiis hominum," ut quae gravi corde ut quis diligitis vanum, etiam, & quavis mendacium, dum terrena caelestibus, temporanea aeternis, corruptibilia incorruptibilibus antepositis. Agitur deinde de procedendi modo, ut statim ampliat orationem Davidicam.

799 Altera eadem habetur pag. 140. Chrysostomus sane dignissima, sive elegantissima Ispolemonis, sive materiam Sancti sanctiorum, ita ut ubi suspitionem qualescunque Hermanni de suppositione, apud Monfauconium satis refutatum, merito negligamus. Titulus est: In dictum illud Apostoli: "Non solum autem, & de gloriatur," in tribulationibus, letentis, quod tribulationis patientiam operatur, & reliqua. Agitur autem de tribulationibus totius Ecclesiae & particularium personarum, ita ut suspicio esse possit, dictam esse anno 403., quando ipsi persecutionem patiebantur. At ea conjectura nimis est incerta, tum illud argumentum saepe transverberis. Constat pag. 149 talis est: Hec igitur omnia cum nobis explorata sint, dilectissimi, genere quocumque accidunt adversa toleremus, quod, cum ita Deo visum fuerit, ad utilitatem nostram id sit; neque ipem abiciamus: nec animis concidamus, afflictionem impetitione prostrati, sed foriter stantes, pro collatis in nos beneficiis perpetuo gratias Deo agamus &c.

800 Alia loci & tempore aequae incerti, sed certo Chrysostomi, Homilia sequitur pag. 240. hoc titulo: In dictum illud Apostoli: Operietis & heredes esse in vobis, ut qui probati sunt, manifesti fiant. Locum hic aggere expetit, & perperam eorum commendat. Hujus tituli meminit de Homilia alia, quam tradidit eussimae, ita legimus: Satis nuper hoc spirituale thesaurum incaluit, cum Ierolymitanis oratione vobis inducerem, & plorantem & proprias calamitates annuntiantem. Vidi enim oculos vestros lacrymarum flumina parvire: vidi ex affectu vestro singulorum animorum gemitibus oppletis atque turbatos &c. Rursum alia anni incerti sequitur pag. 328., cui titulus: In Heliam, & in viduam, & de elemosyna. Hoc nam de tempore constans, & dictum esse non diu post Jesum quatuordecim diebus: sic enim ordinat: Diebus illis, quibus Ierusalem omnes, cum Ierusalem omnem in statuere de elemosyna statuisse, superveniente vespere sum impeditus, qui nobis coram orationis interrupit. Tum dicit, se illa die de elemosyna distulisse: arguit idcirco Hieronimum Eisa & vnde Scripturae deinde exponendum alius, tanquam opportunum ad praeparandum fuisse.

801 Alia Homilia, quoniam loci aequae de temporis incerti patet, sequitur pag. 337. Existimus quidem Monfauconium, eam Antiochia annoverandum esse, quia extra urbem dicta est. At incerta est etiam conjectura: nam Constantiopolitani etiam habende extra urbem tractantur Chrysostomus, ut satis liquet ex §. 42. Titulum hunc habet: De iocundorum deliciis & praesentium vitia. Dicit illi tempore affert, quia saepe Orator ita oratur: Vehementem esset, & molestus ardor. Attamen alacritatem vestram non debilitavit, nec audiendi cupiditatem repressit. Tum observat, diligenter episcopum commendat non ferre, negligentes vero ne mentis quidem commotis ad audiendum astanti; pergitque hoc

alia de
sermo
religiosi

E

alia in
dictum
Gloriam
hominis
et alia
in dictum
et videtur

F

alia de
fascinatione
Antiochia
et alia
vult
vult

A modo: Vos autem tales non estis; sed iis, qui nostram incolunt urbem, multo meliores estis: sequendum vos urbis caput ac vertex estis, adeo erecti ac vigilantes, & qui ea, quae dicuntur, perpetuo perlegitis studiose sciscitis. Hoc mihi thesaurum regum aulis et augustius. Nam illic quidem ea, quae tribuantur, una cum hac vita finiturus es. Et mox: Nolo enim mihi commoventes eum, qui sedet in curru, superstitia atollas, multoque sis fastidiosus cingulus, neque cingulum & vocem praemis. Nolo mihi magistratum inde deliquis; sed ab animi statu: si affectibus imperet, si vicia lubigat, si non invidia tabescat, si non transi gloriæ perturbatio- nem distrahatur, si egellacem non metuat & tremat, si non in desertis mutationem, si hoc timore non exanimetur. Talem mihi magistratum ostende: hoc enim est gerere magistratum. Quid si hominibus quidem imperet, sed affectibus animi serviat, hunc ego dixerim plus quam omnes homines esse: servitium obnoxium &c. *Hec tantum, ut mirum, suspicorum ingerant de Homilio prope Constantinopolim dicti, quamvis obli-*

B servitium obnoxium de eo dicti prope Antiochiam. Lenis itaque meritis est.

803 *Past hoc autem mea duo a se sequuntur temporis dicta: i. certis; et hoc consequenter sunt dicta: Priori pag. 344. titulus est: Quid non oportet peccata istorum evulgare, neque inimicis imprecari. Id hoc quem servit vobis mentionem facit de Homilio dicti precedentis: Hic quidem certe audistis, inquit, quo pacto virtutem orationis laudamus, quo pacto eos, qui negligenter orabant, vituperamus, nec ullam tamen eorum peccata notari. Et pag. 347. Difficillimum apud vos bellorum die de orationis virtute: ostendi, quo pacto tam temporis diabolus, ut molibus est, insidias faciat. Et pag. 348. Audistis hanc quo pacto tres pueri vincti impetum ignis represserint, quo pacto flammam calcaverint, quo pacto fornicem superaverint, quo pacto virtutem elementis devicerint? Hec porro dum attente considero, & instantiam his verbis Homilium quere, cum tandem invenisse me suspicio. Etiam allegata verba optime congruunt Homilia 5. de Incomprehensibili Dei natura, edita tom. 1. pag. 160. habetque annis 386. mense Decembri, ut ostendi a. 348. & seqq. si non solus hoc conjectura, ambo hoc Homilio spectans ad mensem Decembrem anni 386. distatque fuit Antiochia.*

C **803** *Quare panes duo offero in laudatio contra Arianos Homilia, ut loquar, quam apte allegata verba illi congruant. Hortatur Antiochenos tom. 1. pag. 488. ut orent pro Anomaei, subditque hanc rationem: Magnum enim telum oratio, thesaurus inderictus, divinus inesthaustus &c. Orationem dico, non hanc levem & legitime plenam, sed ferventem, quae animo dolante, & intentis mente funditur &c. D. idae pag. 489. Verum quidnam ille frigidus multorum sermo? Vereor, inquit, pudore iussu odor, neque possum vel os deducere. Satanicus est hoc veraculus, sequitur obtemperans. Tibi namque diabolus aditum ad Deum occludere tenet. D. idae pag. 490. de tribus pueris in camino ardentibus ita loquitur: Orantibus vis vim ignis exstinguit &c. Itaque fas est clare istam Homiliam videri designare.*

804 *In sequenti Homilia simul de publicano & phariseo meminit Chrysostomus, dum tom. 3. pag. 356. ita loquitur: Sed quam tandem ob casum*

publicanum tam cito exadivertit Deus, istae autem viginti annos orare permittit, eique pro uxore reus supplicare? ... Sunt enim vobis bellorum doctrina reliqua perloquenda. *Hec dicta de I. facit, quo vocat bellorum doctrinam, clare ostendunt, Homilium istum fuisse scriptum post istam de nos evulgandis scriptum peccatis, jam memoratam. In hoc enim pag. 351. docet. Neque vobis viginti annis orasse per exare stitit. Quid vero adducit de publicano, diffidentem non habet. Nam de publicano ite exaratus meminit in quanta contra Anomaeum pag. 490. & rursus in principio Homiliae, de qua agimus, & cui tom. 3. pag. 354. si vultis dicat: Non oportere quemquam de ipso desperare, aut preces contra inimicos fundere, aut animo deficere, quamvis peccatis non accipias &c. Hec igitur sententia est post duas jam memoratas, neque alium ea de re mihi superasse videretur debemus.*

805 *Nam & istam hanc sequela epistole congruat. Magnas, inquit, sanctas, vobis ago gratias, quod cum animi alacritate habitus de precibus sermones exceperitis, ... Id mihi non ex plausibus laudibus tantum, sed & ex iis, quae fieri a vobis cernebam, persuasum est. Cum enim, ut advertuimur precibus minime fundereis, vos cohortaret, ac dicerem nos, dum id agimus, Deum servare, ... multos inter vos cernebam faciem percutientes & petus, graviter ingemiscerent, manus in caelum tendentes, veniam a Deo propter ejusmodi preces solas postulantes. Tum vero ego labialis in calum oculis Deo gratias agi, quod tam cito nobis doctrina sermo fructum protulisset. Plura non offero: nam ut dixi abunde probatum videretur, docet hanc Homiliae invicem sententia post quantum contra Anomaeum, in quo docet pro illorum conversione orandum, et in hisse vero dicitur, ut creati contra istos, quos revera erant Anomaei. Poterat igitur hoc Homiliae sub finem anni 386. suo loco memorare; sed satis mihi fuit, illa ibi breviter agitare, qui frequentius serius observavi.*

806 *Homiliae sacris temporis & loci, quo tenetur sermo sit Chrysostomus, namque offero iohannis 5. ubi dicitur pag. 535. hoc tale inquit: Homilia habita to mignam hebdomadam, in qua docetur, cur ea magna hebdomada appelletur: & in illud: Lauda anima mea Dominum: ac de custodiæ carceris in Aethi. Inimicis est: Confusio peccati navigationem, & per Dei gratiam ad portum jam pervenimus: sed ne ideo negligenter agamus, quod ad portum appulerimus: imo ideo majorem adhibeamus, quia finem attingimus. Deinde docet, vacari hebdomadam magnam, quam alidi Sanctam dicimus, propter ingentis beneficii vobis ille hebdomada a Deo collata. Idem quoque pag. 537. ostendit, Sanctis nobis psalmis canentibus adesse, multaque eleganter diffinit, ut eorum hymnorum precesque mirasque agat ac ore prelatas audirentibus fuit commendat.*

807 *Plures incerti loci Homiliae continent sermones sacras. Prima, neque praefata & elegant habet pag. 145. hoc tale: In prophetae dictum titulus: "Ego Dominus Deus scilicet lumen, & tenebras faciem parit, & creans mater. 3. Dicta est, postquam erat quiescent, quem omnis multum laudat, breviter peroravit; & quendam ex libris oratio Iulii Ciceronis. Manichaei impugnant, docent omnia a Deo creata, emittunt res arduas, hunc domo est & nihil. Anomaeum sermo ergo 5. Paulum*

Antiochia anno 386. ostendit dicta.

E

Homilia dicta loci homilii.

F

Antiochia anno 386. ostendit dicta.

I

Dea Homilia ista mitem in omni.

qua omni. in pag. quatuor.

omni de. omni.

AUCT. *Iam apostolum locutur declaratur pag. 149. his verbis: Lecta sunt etiam flagitia Pauli, vulnera, carceres, abjectiones ad iudicia, naufragia, vineola, cotenae, sedulae diversae ac continuae, quotidianae morres, fames, sitis, nuditas, instantia quotidiana. Sed quid faciam? Magno cum impetu me propensius hinc aufugiam necesse est, ne sursum non deiciens Paulus a proposito argumento abducatur. Nam, ut scitis, lapsumvero alibi me incidenssem & conversum occurrentem in medio sermone detinuit, & ita cepit, ut in ipso finire sermonem videretur.*

808 *Altera item prolixior Homilia, ac digna Chrysolommo, sequitur pag. 187. ubi hic profugatur titulus: Chrysolommi de perfecta caritate, de mercede operum pro merito retribuendo, deque compunctione. Almet Savilius apud Montfauconem laudatur, multa reperiri in Homilia octava in prima ad Theossalonicenses affinita tunc, quae hac in Oratione habetur. At erudit, eundem de iidem rebus eodem pene modo diversis temporibus dixisse. Id ego etiam facile credidero, praefertim cum non admodum vacillat similis. Post illam porro Homiliam pag. 199. sequitur alia, cuius initium Graece, reliqua Latine tantum edita sunt, huculo: Eiusdem, de continencia. Habita haec est ad reos baptizatos. Mox vera pag. 301. sequitur alia duo, De consolatione mortis inferis, & Latine solum edita. Omnes illas tres Chrysolommo sine dubitatione attribuit Montfauconius, quia stylos & inventio Chrysolommi in Latina quoque versibus videtur deprehendi. Attamen observo, clasulam illam, quae sensuissima Trinitatem laudem & gloriam ascribit Chrysolommo, ad usitata ipsius sermo diversam esse hystoriam. Sed hoc facile contingere potuit, quia interpretis non omnia verba Graeco Latine exprimeret eorumque.*

§. LIII. De Homiliis aliquot dubiis, de Commentario in Daniele Prophetam, de Liturgia Chrysolommi.

Inter ista duo sunt Fonti. Oratio in laudem illi Homilia in laudem pag. 187.
P *Retor scripta Chrysolommi satis certa, quae resensit usque ad perfectissimum infra memorandam, alia quaedam reperitur ejusdem nominis edita, de quibus dubitatur, an sincera sint ipsius locutiones, multaque plura, quae amicus creditur spuria Scythiae supposita. Inter dubia jam memoravi num. 407. Homiliae aliquae de Parentia; ita ibidem §. 33. omnes recensui, de quibus dubitatur in dubio prioribus totis. Duas aut tres invenio tom. 3. huc spectantes. Prima aetiam pag. 750. inscribitur: In laudum Patris conio. Montfauconius ibidem hoc praenotat: Hanc Homiliam inter spuria abiecit Fronto Ducerus. Illem coarctat melioris esse eorum dixit Savilius in notis. Ut genuinum etiam habere alii docti viri, inter quos Tillmonstius. Notat Savilius, in eo multa haberi in similia, quae in Homilia contra Ebricos & de Resurrectione legitur supra tom. 2. pag. 441., quae loca in notis indicantur. In principio etiam Homilia quaedam habetur eadem, iidemque pene verbis, quae in Homilia de Comerio & de Cruce pag. 398. Alia quoque leviora hinc inde deprehenduntur, quae in aliis Chrysolommi Operibus habentur. Hac fortassis Frontonem Ducem virum fuisse in-*

duserunt, ut hanc Homiliam inter spurias abieceret.

810 *Puravit haud dubie esse econtem ex variis Chrysolommi locis contrinatum, non cognatis Chrysolommo eadem ipsa, quae pridem dixerat, laepe repetere, & aliquando Homiliae totaque retroflectas, mutataeque iniitiis ad eociones adhibere suas. Non dubio certe, hanc Homiliam a Chrysolommo vere habitam distamque fuisse. Cum enim annis octiduum econtem fuit, recurrens Pachasis iolemnitate, eadem ipsa aliquando repetita: neque enim in promptu est cuius concionatori, qui iam longo temporis circulo in Pachate quatuordecim oraverit, nova semper effere, & ex prius dictis nihil unquam admittere. Ita quidem Montfauconius: et nunquam probari poterit, Chrysolommo totidem in Homilia fuit repente, quam hic & alibi leviter asserit.*

811 *Non satis quoque consideravi distigam, quae uberrime Chrysolommo videntur, quando insinuat, in promptu non fuisse nova semper effere. Sane eisdem rationibus, si quid vultis, Chrysolommo etiam alibi poteri sermo 2. in Alerissemum Damian, quem inter spuria locutus tom. 3. pag. 778. De illo tamen ob repetitiones mirum moneo §. pag. 776. ita praenotat: Nam libenter crediderim esse econtem ex variis Chrysolommi locis coarctatum. Idem de hoc Homilia credere poterat, cum in hac multis plura alimide de promptu fuit quam in alia. At certe utramque poterat dubiam relinquere, prout utraque mihi dubia apparet, non solum ob repetitiones, sed etiam ob methodum disputandi probandique minus solidam, stylumque languidiorem, quam passim fit styli Chrysolommi, maxime in hortationibus moralibus.*

812 *Quae apud Montfauconem sequitur Homilia admodum prolix, hoc titulo pag. 758. impressa: Io ascensionem Domini nostri Iesu Christi, & io principium Aeternum a certis Chrysolommo abijcitur possit. Attamen Montfauconius illam editit inter dubia potius quam spuria Opuscula, quia existimat, parum aliquam ad Chrysolommo pertinere. Porro illa Montfauconius conjectura idemque caret videtur fundamento, ut jam insinuat §. 27. quoniam differt de Homilia Chrysolommi in Principium Aeternum. Elucida Montfauconius in praefatione duas, quinque Homiliae a Chrysolommo Antiochia habuit, secundumque ex illis prolixae hinc de Alerissemum parum inferam. Opinione suam hic verbis probare nititur: Ex his (Chrysolommi verbis, quae allegorizantur) liquidum est, Homiliam secundam in principium seu in titulum Aeternum illam esse, in qua disquirebatur, quis esset auctor libri Aeternum Apostolorum. Haecque res: nam Chrysolomus id ilare dicit.*

813 *Sedis vera: Neque minus econtat, illa omnia, quae articuli 8. & 9. infra complectuntur, ad hanc homiliam pertinere. Audiamus, quae modo id probent. Nam ibi, inquit, primo quatuor, quid significet titulus ille ACTA APOSTOLORUM: deinde pluribus disquirunt, quis sit istius libri auctor, probaturque esse Lucam: effique differtatio illa vere Chrysolommo digna: neque dubitare licet, ni fallor, eam ad Homiliam jam memoratam pertinere. Verum tamen hoc rationem tam parum sepius senam distigam, ut non modo dubitare liceat, an Chrysolommi sit illa, quae eadem attribuit laudatur scriptor: sed*

ob repetitiones
 hinc alibi
 distigam

argueret
 tam
 distigam
 hinc
 distigam

Homilia
 in laudem
 Aeternum
 distigam

E

ita probatur
 tam parum
 distigam

A ut etiam ipse *Montfaucon* verba amanturum prius
faciens *Montfaucon*, quid significet vitula: *Alta*
Apollonium. *Al* in *Chrylostomus* non expojit
in *secunda Hemelia*, quae perditio est; sed in ter-
tia, quae etiam ipse dicit. 3. pag. 60. ubi secunda
vocatur, quia hoc latet; *Et rursus* in quarta,
quae etiam dicitur sequitur. Deinde pluribus disquisi-
tur, sequit, qui sit istius libri auctor. *Has proba-*
tionibus melior est, si in magna *Hemelia* parte de
nile argumento ageretur, *Et non praecipue* ex-
positio simul, ac deorum, si non sequeretur anti-
ea alia, quodam imitum, differens expojitur.

814 *Verum autem nunc argumentum, ac primis li-*
bris verbis recte deditur, breviter ostendit, Latine
esse illius libri Chrylotti. At ea brevitas maxime
convenit Chrylotti, qui sec. pag. 74. *de*
Hemilia verba in Principium Ailiani ita loquitur:
Post illam secundo die, qui liber est illius auctor,
quarivimus, & invenimus Dei gratia Lucam
evangelistam, multique vobis demonstravimus,
rem in quatuor posuimus probavimus, quarum
alix clarescere, altiores alix fuerunt. *Hae*
verba ostendunt, negare saltem Hemilia porcum
quodammodo fuisse ad probandum, 5. Latine esse libri
autorem? nonne rem nunc argumentum esse pro-
batum, ut si in laudata Hemilia. Quare non
debemus afferre, Monitoremque in margine illius
suffragari Hemilia pag. 76. perperam utasse nos.
Hac, qui numerus 8. & 10. loquitur, vere Chry-
lotti sumit. *Plena sane ratio, nudi veligeris, ex*
quo nos. 9. & 10. differamus de Theopisto, cui
Lucas Alti inscripsit, & de Cerylli appositionem,
Chrylotti illis: negare enim illam invenire
rationem & Monitorem aliquem. Quapropter
melius rectius circa hunc professioni Hemilia vo-
catur coetus, a Greco quoque variis ex lo-
cis constrictis. Patet autem ex scriptis Chry-
lotti aliquam mutari, sed minus sancte devari-
ari, si officere valuerit, qui quantumque de-
sumpserit ex Hemilia omnino nobis remota.

815 Ceterum Opemur quoniam nec dū
efficit nos sperio, transis ad quantam, nisi primo
locus ponatur Epistulae Plalmi versu, aut potius fe-
lissimis illis, eaque tunc rationibusque impugnetur
ad Halesi, ut merito debuit Manifestacioni, non
Chryllofomi. Rationes apud ipsam videri possunt
in prefatione §. 8. ubi adducit Halesi versus, re-
tinet nos parum abhincant. Mibi scilicet, si non certe
supplicium, feltem admodum apparet debita. De-
ducenda erodem sum, p. pag. 357. edita est Hemilia in
Plalmis §. hoc infirma apostoli: Ejaldem to David
regem & Paulum Apostolum, & in varia de
His Plalmista etc. Non quidem aliense & omine
a Hyle Chryllofomi aliena est brevis haec Hemilia.
Vix tamene crediderim, aut Manifestacione, esse
verum Chryllofomi sacrum: nam scriptor iste ni-
mis effe jejuna, exclamacionibus tamen & interro-
gacionibus abundans, ac nescio quid olet per-
grinum. Si emine Chryllofomi isti Hemilia, per-
sum potui aliquando laetioris formosis crediderim,
quod Hemiliam integram. Perire ipse, pag. 359. bre-
vis sequitur in Plalmis praegnum, ut debium que-
re editum. Attamen praemonet Manifestacione, non
videri amine Chryllofomi.

816 *Humilis in Natalum Christi diem*, impressa tom. 6. pag. 392. longiori dissertationi occasionem dare potest, cum fuerit laudata a S. Cyrillo Alexandrino duobus locis, & vel sic innotet dubia ab aliis, ab aliis inter spuria obliuiscitur. Attamen non invenio rationes magis moventes alios.

gatos ad Hysianum illam Chrysothomo abjedi- Auct.
antendat. Nemo Hysianus verborumque sensus, J. S.
autendat aliam. Hyle Chrysothomo quide
desumit. De istis abjediis verum, apud T
lupianum Nemo 114. Primo, ut, Eadem
reperitur: nimirum, qui quidem reperiunt
aut verba: Quid dicit, aut qui loquit? Verum
scire illi hae abjediis: nam effugium adminis-
tratio illa verba promittit Orator, quos transiit
ad illa monstranda merabilia carceranda. Secunde
abjediis, verba prius a S. Cyrille citari, tam-
quam dicta de beatissima Virgine Maria; nec
vero eandem in hoc Homilio legi de Babilone. Hic
quoque observat Montfauconius, indeque conclu-
dit, centonem videtur, modo Athanasio, modo
Chrysothomo tribuam. At mihi nec accuratum est,
quod dicit, hanc Homiliam atqueam Athanasio
attributam esse. Nam Homilia Athanasio illa at-
tributa, et ab ipso Montfaucone missa spuria esse
dicta pag. 410. habet intimum et alia quaedam
ex hoc desumpta, et ipse ibidem advertit. Verum
hanc nonnullum Athanasio attributa fuit.

847 *Umen igitur contra hanc Homidum dif-*
ficulitas est, quod non de sanctissima Virgine dic-
tum sit videretur, quod de illa dicit laudat S. Cy-
rillos lib. ad Reginas apud Labbeum tom. 3. Con-
ciliarum col. 128. Virum ad hanc difficultatem
affigere nolum, merum esse centosentum, ubi is,
qui illam variis ex locis consecravit, ut facilius
fucum faceret, dum illa loco a Cyriello allata in-
tereretur, sicut loquitur Monfalconius. Nam si quis
tali usas affe- dat, ut Homidum Chrylostomus
supponeret, studisset utique de beatissima Virgi-
ne dicere, quod de illa laudaretur Cyriellus. Quo-
propter longe mihi probabilius apparet, Chrylosto-
mi verba esse Homidum; sed verba quaedam ex-
cidisse ante iectum a S. Cyriello laudatum: nam
verba non multa cadendo deberant, ut videretur
an desinens referret, quod Sanctus de Virgine promi-
seratur. Levius emineo vocum resectione, aut vocum
aliquot corruptio, minus bene mutationem inducere
potuit. Locum modo ita habet: Hodie Bethleem
caelum imitata est, quod Bethlaram quidem loco
socios canentes excepit, foliis autem loco iussit
Solem incircumferitque complexa fuit. Neque hic
quaesieris, quomodo hoc factum sit: ubi enim
Deus vult, libi naturae ordo cedit. Voluit enim,
posuit, defendit, salvavit, omnia Deo outem se-
quuntur. Hodie qui est, gignitur, & rursum qui
est, fit id, quod non erat; nam, cum Deus esset,
fit homo; ab ea tamen, quam habebat, Deitate
non exiit: neque enim cum Deitate ipsura
factus est homo: neque rarilium per succedentia
incrementa ex homine factus est Deus: sed Ver-
bum exsiliens, natura propria obfuit impati-
bilium manens immutata, factum est caro.

818 *Hec omnia addidit Cyrillus, exceptis*
præter, credens ab illis videri, sicut autem
loco Cr. Cum autem Orator *per priora verba*
Cyrille addidit me fuisse: Neque hic quæsit
rit, quomodo hoc factum sit: ut enim Deus
vult, tibi natura ordo cedit Cr.; *fatis innu-
dit, hoc locum scilicet de conceptione ante partu Virginis.*
*Nam immortali Virgini sine corruptione parven-
tis dicitur pag. 393. Cr. 194. late præfigurant,*
significantes religiose venturum docet, non vero
causæ involuntariæ. Hec igitur mihi persuasum,
Homilium Chrysostomi esse, præsentem cum aliis
locus a Cyrille citatur, cumque fides cum fide
que in similibus scriptis habetur agitur Chrysostomus
fatis congruit. Falsum Tillæmontium, adfertentem
Cr.

Red Ants
Spurious
and

Reprinted
with permission
of the
author.

Ami Na
in Narali
Chud
Ladana
S. Chilla

1. *medicus*
 2. *fulcrum*
 3. *alligat*
 4. *meridi*
 5. *deep*
 6. *to*

E F

*fed Chrysler
Banks and
judicial
etc.*

AUCT.
I. S.

Cyrelli, tempore iam propinquit, majorem esse debere, quam ut liceat de antiore Homilia dubitare, modo constet, hanc ab eo fuisse citatam. At non video, cur eo de re merito dubitare possimus, cum non paucula verba, sed loci satis notabiles adduxerit, etque distinctim, sicut in Homilia longe antiorum distat. Monas igitur ea Chryllo Homilia, sed in quam circa initium aliquid mendi irrepsit.

Homilia
de Epistola
ad
Hebræos
cap. 11.
qua illam
sequitur.

819 Non enim idem sermo iudicium de Homilia isti sequente pag. 403. ea titulus: Unum & eundem esse legistatorem & veteris & novi Testamenti &c. Item acciter ut sparium impugnetur Servitii, Tellematius & Montfaucon, quibus praevis Fronto Dancus, illum primo loco inter scriptas edendo. Montfaucon, promissit Servitii & Dancus verbi, allegat styli differentiam, aliterque frequentiam, sermum intricatum, alioque novitatem, qua Chryllo Homilia infusa videtur. Non inficit, illa fuisse posse ad dubitandum de auctore, non obstante iudicio Photii, qui Homiliam Sancti nostre attribuit. Attamen non a deo notabilis mihi illa omnia videntur, ut omnino accessit sit, inconvincibilem illam Chryllo Homilia sententia profus abjicere. Certius apparet, Chryllo Homilia non esse Homiliam, qua sequitur nec apud Montfauconem pag. 417. est illam Chryllo Homilia non place indignum crediderit primus editor Cotelierus. Habita est, ut praesertim titulus, in dictum illud: "In qua potestate hac facit?", estque admodum petula. Cujus sit, quare dicta loca, non inquirat. Chryllo Homilia certe non esse, ut esse ait Montfauconem, arguit omni moda styli diversitas, tanta licet, quantum vis libi omni quae deprehendat.

duo alia
dubia, re-
dunt ad illa
scripta.

820 Dux quoque Homiliae ut dubies editio Montfauconem tom. 12. Ex illis prime pag. 415. habita est in illud: "In principio erat Verbum." Pugnare autem contra Evagrium sive Ananiam, & contra Melchisedicum. At styli monas est servitii & amoris, quam ut videtur Chryllo Homilia habere auctorem, ut jam observavit Montfauconem. Idem ille casus de brevi Sermonis non pag. 422. sequente, qui titulus: De manuetudine. Quis ut observat, inter scilicet quas tales, itaque, vim elegantiamque diceodi, qua in sancti Doctores scriptis passim occurrunt. Ipsius de utrumque Homilia iudicio libenter assentior. Denique tom. 13. introductione editis Sermones, in Anglia acceptos, & plerisque perbreves. Ex his autem in multis primum duntaxat Chryllo Homilia attribuitur, ut videri potest in Monita pag. 185. Et sane dubito, an duos ipsos Sermones sancti Doctores fatis esse adscribere possimus. Non principium quidem tale est, ut a stylo Chryllo Homilia non multum abiduo videretur. At pars major Sermonis nequaquam videtur stylo & methodo Chryllo Homiliae confusa. Dicit quidem Montfauconem in Monita pag. 185. Chryllo Homilia omnino esse videtur. Styli sancti Doctores hic omnes: rationales adhortationes pro more suo adiecti: & tres affert causas, cur Deus permittit iustos, ut Abrahamum, Moysen & Davidem, in peccata incidere.

ut omnino
reduci po-
tuit ad illa
Montfau-
conem pro-
ferret.

821 Verum non solum Chryllo Homilia iudicio Domini esse examinare, quodque de Abrahamo pag. 206. dicitur, vel solum mihi sufficere videretur, ad Sermonem illum Chryllo Homilia abjicendum. Sic igitur, dicit auctor, Abraham quoque non credens peccavi, & penam a Deo immixta subiit: "Et serviet semini tuum annos quadraginta."

1105; Gen. 25. 9. 13. Numquam de Abrahamo, cujus sexcentus annos fides celebrat, esse locutus fuisse Chryllo Homilia; argue ita de illo loquitur, quando allegatum locum exposit in Homilia 37. in Graecum. Celebratur paulo ante Abrahamo fides 9. 6. his verbis. Creditu Abraham Deo, & reputatum est illi ad iustitiam. Omnia vero, qua sequuntur, huius sunt conformia. Insuper igitur Graecus ille, quicumque fuit, incredulitatem in Abrahamo quiescit. Longissime haec abfusa a mente Chryllo Homilia, uti & illa quodam in eodem Sermonem habetur, qua namque existimo distat fuisse Chryllo Homilia. Quapropter tam primum illum Sermonem, quam duodecim sequentes, sancti Doctores nostre suppedit omnia credo.

822 Examinanda supersit omnia Homilia, non inter dubia, sed sine ulla suspensio inter grammata edita a Montfauconem tom. 6. pag. 265. Titulus est: Euldem Homilia de Melchisedico. Observat Montfauconem, hanc etiam fuisse in codicibus Anglicanis, etiamque primum Upsalia ab Eriso Bezellio. At miter, non advenit Montfauconem, istam illam distationem, exceptis praeter ista fuisse, iam datam fuisse in Homilia 1. de Perpetuorum observantia, qua habetur eodem tom. 6. pag. 168. Initium duntaxat levisime mutatum est. Accipe, lector, utriusque initium. Prophetiam vobis habeo volo mecum intrare, atque in pelagus sapientiae Eliae meditor orationem immittit. Sed quid faciam? &c. Alter vero de vobis S. Pauli agere vultis, na Chryllo Homilia distationem materiam: Apolliticam hodie vobis mentem appropere volo, & ad pelagus vocis illius D. Pauli sermonem extendere paro. Sed quid faciam? &c. Habemus hic incipiam plagiarum, qui duntaxat Chryllo Homilia dux numerus exhibere ad litteram pergit, paucissimi verbis mutatis. Substituit nempe pro ista perperam Paulum Apostolum, mutavitque vocem conjugentem mutandis. Quomodo vero incepto, confidit.

823 Duntaxat Chryllo Homilia, se orationem in pelagus sapientiae immittit velle. Plagiarum est, si velle orationem extendere ad pelagus vocis Pauli, & eundem edit de qua Pauli vocis ager. Porro post dem numerus ex Chryllo Homilia sumptus, paucos addit nom. 3. contra Melchisedicum hareticum. At ea distationem stylo plane diverso, jejunat & arido. Haec a plagiarum addit existimo: nec potest id negandum ab illo, qui in Operibus Chryllo Homilia versatus sit, modo latius illam plane seigdem attente consideret. Inveniet ibique vocem Duntaxat, qua namque forte usus est Chryllo Homilia, licet sanctissimum Virginiam saepe agnoscat Dei Matrem. Pen enim Duntaxat ante Nestorianorum parum notata fuit: sed Patres agnoscebant rem ea voce significatam. Itaque Homilia illa de Melchisedico ad spuria videtur ableganda.

824 Inter dubia Chryllo Homilia scripta etiam examinanda vocis Commentarius in Prophetiam Danielis, a Cotelieris primum editus, ad duntaxat extensus apud Montfauconem tom. 6. pag. 300. Hoc certum est, Opus illud, si omnino Chryllo Homilia est, relictum esse imperfectum. Cotelierus credit, inconvincibilem esse sancti Doctores nostri, dum hoc praefatur: Interpretatio in Danielis primo fronte peritit videretur supposititia, qui forsitan, ex merito solennes illas doctores, consuetam periphrasem, aliaque librorum meliorum Patris dotes desiderabunt ac requirunt. Incredibile certe memoratu, quam pleraque omnia hic aut imperfecta, aut per-

Homilia
de Melchisedico
scripta
ipso
auctore.

et tunc
est plagiarum
est.

F

Comma-
tationem
in
Danielis
libro
aut
Basilium.

A persurbata, magisque teneata quam perorata, epimones demique ac relegarum praefectiois specie. Verumtamen, ut, quod res habet, dicam, inter conciones, ardens purpurea elucet, in turbida rivulis limpidissimi fontis vocis leaturni. Quare ita caeleo, Chryllosum, quem in ueritatem scripturam Commentarios scripsisse prodidit antiquitas, hujusce proliis parem esse: sed illam peripositum in eas incidisse manus, quae in tollenda parum operis potuerunt; eoque factum, quod inficianda parca loboles apparent. *Hic ut plane ostenditur Tillemonius art. 153. uti rem non alterius excoimasset.*

*Chryllo-
sum autem
habet non
tamen sine
proposito*

825 Monifancus in *Monte praeio*, ubi allegoratas verba Ceteris jam data, haec subiungit: Vtrum certe est, in tam hulca, tam frigida, tom compendiosa oratione, qualem hic omnes haud dubie animaduertui sunt, aliquot dictiois Chryllosum vestigia comparere, verba ipsa familiaria ululari, innotiam explicandi modum a sancti Doctoris sententia non decedere, ut cum dicitur, abominatione delationis positum esse tempora Hadriani Augusti, quae est ipsissima Chryllosum opinio, ut diximus in nota. At vitia & intricata serues, quae non paucis in locis deprehenduntur, hinc haud dubie procedit, quod unus tantum codex Ms. huius Operis comparet, qui codex melis in locis mendosus est. Quod vero tam compendiose hic explanationes offerantur, illud Chryllosum interpretandi modo admodum repugnat: qui uberiorum ubique praefert dicendi copiam. Unde fortasse dubitauit quidam, verum Chryllosum sit hic Commentarius, neque fauor non sine aliquo scrupulo hoc Opus inter germana illius Opera ponere. Verum potuit Chryllosum haec notulas prae scripsisse, ut ampliores deinde explanationes aggregaretur, ac com Tillemonio exillimo, possit huc Commentarium inter propria Opera connumerari. *Habuit Monifancus, qui simul repetit in praefatione totius tami. Ceterum tam, q. Antiorum sacrorum predictis omnia subscribit.*

*forte scri-
psit fuisse
quasi ante
existimo:
non in-
congruas
et.*

826 Porro haec doctorum vitiorum iudicia effertur, ac Commentarium variis vitiis praeuoluerem. Veram nullis in illo inuenire potui totum Chryllosum. Verba quidem & modis loquendi Sancti familiares multis locis inuenias, praefertim in expositionibus priorum capitum, masculum vero illam atque uberrim Chryllosum eloquium in illo Commentario sensu queras, mi & enim iam bastandis excutandisque animis vortant, quae mire euasunt. Hoc de cosa non possum non dubitare de auctore istius Operis; neque existimo, Opus esse perfectum. Non displicet tamen coniectura de breuissimis huius observationibus a Chryllosum scriptis, in duas praefatus Commentarius Praeparatio praecocit expositur: nam satis verisimile est, Sanctum, quando librum aliquem sacrum capere meditabatur, primo breues in illum scripsisse annotationes, ac totum contentum funditus habere perspectum; deinde vero eas meditationes aut etiam ex tempore, longiores deduxisse Commentarios, aliquos adhortationes morales addidisse. Si ita se res habet, scriptus fuisse hic Commentarius sine summo episcopatus, sententia deinde exilio imperfectus restitit. Haec praecogitatio.

*Allegoria
in Chryl-
losum in-
stantem,
dicitur d.
Proterio,*

827 Praefatus deum Liturgia Chryllosum, de quo breuiter saltem agendum, cum variis istius nominis circumferantur. De Liturgia a S. Chryllosum contraxit A. S. Proterio episcopus Septembris Tomus IV.

Constantinopolitani, Sancti discipuli, in *Tractatu de traditione divina Milla*, inter Opera S. Proterii edita pag. 580. ubi recenset Liturgias S. Clementis Papae, S. Iacobi episcopi primi Hierosolymitani, S. Basilii Magni, et deum S. Joannis Chryllosum. *Aliter vero Basilium & Chryllosum papali negligentia ac tado, quae praeterea Liturgia solent obesse, permixtus fuisse, ut breuiter faceret. Quomodo, inquit pag. 581. & diuus Basilus medica quacum ratione ulus, breuiorem tam concisioneque reddidit. Haud vero multo post Pater ille noster, aures praedius lingua Joannes, de ovium salute, ut pastorem decet, strenua cura sollicitus, naturae humanae socordiam ignauiamque respiciens, fibras omnes ac radices satanicis praetextus huius profus voluit euellere. Exiditque multa praedius, & conficior pressiorque oratione Sacrum conficendum statuit, o sensum homines, qui libertatem quamdam & inertiam quam maxime complacentur, fallacibus aduersariis rationibus decepti, ab ejusmodi Apostolica hac & divina absterri traditione, tam omiserunt, quemadmodum hoc ipsum multis variis lapsu in locis accidisse, ad huc usque diem deprehenduntur.*

828 Haec omnia, ut nunc sufferte, ac indubitanter credamus, Liturgiam aliquam a Chryllosum connumerat esse. Veramtamen Tillemonius art. 47. huc auctoritati opposuit *filium Leonis Byzantini, illudque alienum momentu esse credit; sicut reperta nullius sit volens, ut non potest.* Leonius Byzantios, inquit, citat Liturgiam S. Basilii; oibis dicens de illo S. Chryllosum, quoniam etiam esset aliqua occasio de illo alia loquendi. *Vtrum si consideremus verba Leonis paulo attentius, facile videbimus inceptum esse arguendum. Leonis allegatus est in opere Leonis contra Nestorem & Euphemium lib. 3. cap. 18. apud Henricum Constantium. 4. Antiq. Iellum. pag. 74. ubi Leonius arguit Theodorum Mopsuestenum, quod etiam conuincisset Milla, Mopsuesteni fardatam, neque reueritus illam Apostolorum, ut illam Magni Basilii in eodem spiritu conscriptam. Qua, obsecro, hic eras occasio loquendi de Liturgia sine Milla S. Chryllosum? Etenim Theodorus Mopsuestenus fex septemve annis ante Chryllosum fuit episcopus, & consequenter maxime est verisimile, Theodorum ante Chryllosum a F eodem fere tempore Liturgiam suam composuisse. Non erat igitur memoranda Chryllosum Liturgia Leonis, accusasti Theodorum, quod praecedentes Liturgias contempnisset. Neque ad praeparandum nostrum inuale est sileatium Palladii, Socrate, Theodori, choramque, quos de Liturgia Chryllosum finisse, obitus Crisostomi in Chryllosum art. 13. §. 4. Cum enim nullas eorum vel decimum partem scripturam Chryllosum recensat, quid sileatium ejusmodi scripturam apud ruidum effecto queris contra auctoritatem scriptoris contemporanei, clare & aperte loquens? Quapropter dubitandum non est, quin Chryllosum Liturgiam aliquam conuincisset.*

829 At non a quo certe dici potest, utrum ea ad nos peruenit sine ulla mutatione. Verum quoniam Chryllosum nomine circumferantur Liturgia, sibi invicem certo probari aequit, nullum ex eis esse Chryllosum. Unum editum Iacobus Geat in *Enchiridio* pag. 58. neque multas addidit observationes. Verum non aude afferre, Chryllosum esse Liturgiam illam, licet istius nomine tam edidit, credide-
B h b

*ita ut de-
bitionem
aut sit
quasi ali-
quid cum
fuerit.*

F

*editio-
nis Chry-
llosum
argue,*

AVET. rursus principat partes a Chrysostomo fuisse.

J. S. *Servilius Liturgiam Græcæ edidit hinc post in o-mnibus consensum, tamque recendis Montfauconus tom. 12. pag. 776. Hinc autem, siue prout edita est apud Gossam, siue prout in Servilio tam recen-dit Montfauconus, non esse totam Chrysostomi, solum aut; cum in illa Chrysostomus ipse invenit-eam alibi Sancti ipse posterioribus apud Gossum pag. 61. apud Montfauconum vero pag. 776. Hoc de causa Montfauconus tom. 13. pag. 183. ubi plura de Liturgia Chrysostomi disputat, siveque, eadem a se Liturgiam potius posteriorum temporum esse, quam Chrysostomi. In Moxis autem Litur-gia prævis non loquitur; imo vero, quæ Chrysostomus diversis locis de Liturgia sui tem-poris refert, mirè diversa sunt ab illis inferiori avi Liturgiis, ut videre erit in diatriba nostra de Liturgia totum sequenti, ubi omnia, quæ ipsam in Operibus suis Chrysostomus retu-lit, accuratè referentur. Verum existimamus Montfauconum nimis prædisse verba Servilii, quæ allegat. Certe hic placeo præparari, quam in diatriba, mon-tem, 13. assignat, præstare possit.*

que hinc
ipso
Chrysos-
tophano

830. Presbiter si quis autem consideraverit atten-ta a Montfaucone ex Operibus Chrysostomi, perspicua eripiet, quæ fatum ad præpositum nostrum. Etenim Liturgiam concinnavit Chrysostomus, quando erat episcopus. Inque ex in, quæ Ambrosius dicit, quando erat presbyter, nil habere possimus ad eandem Liturgiam a Chrysostomo compertam. Interim Montfauconus loca multis plene offert ex Operibus Ambro-sianis, quæ ex Constantianopolitana. Secunde ea solum conducere possunt ad cognitionem Liturgie Chrysostomi, quæ de ipse Liturgia ex Missa fore præstat. At Montfauconus offert multa, quæ extra illud tempus ab episcopo aut diacono fiebant in ecclesia. Hæc quæ omnia si omittamus, via paucæ invenietur, quæ ad rem faciunt. Quare facile quidem admiserim, Liturgiam, prout a Gos-sam, Servilio & Montfaucone edita est, non potuisse ad nos a Chrysostomo sine mutatione, quia in illa memoratur ipse Chrysostomus, Sanctique aliqui juniores; at non videt, ad eum ex illis, quæ concinnavit Montfauconus; neque enim videt aliquid ab ipse allatum esse, quod in Liturgia non invenitur.

alia
quæ

831. In Operibus Chrysostomi, prævis edita sunt a Ducae, & postea a Morelle, tom. 4. pag. 521. edita est Liturgia quondam diversæ hoc titulo: Sancti Joannis Chrysostomi sancta Missa, a De-lerio Erasmo Rotterodamo in gratiam episcopi Rossensis versa. In hac autem nec Chrysostomus memoratur, nec ipse Sanctus, qui non sit illo longe antiquior. In hac quoque nihil reperire pos-sumus, quod non congruat cum paucis illis, quæ de Liturgia in Operibus Constantianopolitana Chrysostomi collegit Montfauconus. Inque existimo hanc aliam mutationem esse, prævisque accedere ad præ-visam Chrysostomi Liturgiam. Hanc tamen aliquis etiam mutationem possumus, omnia personam habere. Etenim ad id existimandum sufficere mihi vi-detur ex Operibus Desipara, variis locis repetita, quam postdamum Nestorium additam suspiceo, ubi de sanctissima Virgine in Liturgia fiebat men-tio. Nam si Chrysostomus ipse vocem illam in Liturgia inseruisset, non prætermississet Patres meo-rum iam vulgari obliuiscitatem citare contra Nestorium, quod nunquam sancta videretur. Litur-gia alia existimandi additiones aut mutationes in-

adum fieri potuerunt iussu de causis. Attamen via dubia, quæ illa Chrysostomi Liturgiam prævis referat, quam edita a Montfaucone, in qua pag. 776. memoratur Joannes Eleusyniatus; pluri-quam duobus seculis Chrysostomus postior. Con-ram duas quoque Liturgias Syriacæ habemus æqui Chrysostomi insignitas, quæ editæ Renaudus in Collectione Liturgiarum Orientalium pag. 243. & scq. sed ipse edidit observari, eas magis differre a Græcis, quam ut credibile sit, au-theris esse Chrysostomi.

832. Patet aditæ Operum Chrysostomi mul-ta in collegant, quæ Sanctiomeni mentioant, si-ue in codicibus Mox. siue in editis. Verum spira-ria illa ad supposititia scripta examinare non lo-bet, ne prælixum hanc Commentationem ea quoque dispositione prælixerem faciam. Nihil igitur dico de Opere imperfecto in Mattheum, nihil de multis Homiliis aliisque Opusculis, quæ ad Imperia amandatum erudit. Videt ea possunt apud Atene-jocum in singulis ferè voluminibus sub prævis edita, ubi & prævis editis reperitur. Mox. Nihil quoque dicere statim de Elegis Chrysostomi, quæ Montfauconus prævis tom. 13. ubi etiam as-signat in margin, ex quibus Sancti Operibus singula fuerint collecta. Restant itaque aliquæ Sancti Opera, quæ memorabo in temporibus, quibus vo-centur comperta. Nunc vero ad personam illam, quæ in existim possumus, quæ, postquam concin-acti, prævis illius causas examinamus.

Thoma
Opuscula
Sancti
postior
advisio

§. LIV. Origo dissensionis inter Theo-philum Alexandrinum & monachos Ægyptios, Theophilus persequitur S. Ildorum Hospitalarium; deinde mo-nachos multos, qui Constantinopolim delati a Chrysostomo excipiuntur.

Thenderus lib. 5. cap. 34. reditur ea, quæ prævis est Chrysostomus, in prævis. Verum invidia splendorem ejus sapientie ferre non potuit. Itaque consiliis utroque aribus Constantinopolim, seu potius orbem terrarum ejus eloquentia & doctrina privavit. Ego vero ad hanc historiam partem delapsus, qualiter affectus sim, nescio. Nam dum iustitiam ei illatas narrare cupio, eorum, qui iustitiarum au-ctores fuerit, reliquos omnes virtutes mihi pau-dorem injiciunt. Quocirca ipsorum etiam nomina tegere conabor. Hi ergo cum diversis haberent odiis ac simultatibus causas, consensum quidem ejus Viri virtutem iocundi coluerunt, in Thenderus, reverens sancti quorumdam Chrysostomi personam, qui revera prævis operibus ætema adepti erant. Mentem quidem in persequendo Chrysostomum contran-tant. Verum cum Sancti etiam non pauci in pec-cata suis lapsi, eoque deinde pervertentia ac bene-meritis operibus delectantur; nunquam alii multi ex ore non raro mala commiserunt; quæ minime fissent, si omnia facti habuissent perfecti; non statim illi imitari, qui celum in persequendo Chrysostomi nunquam mihi videntur as-sisse; sed potius ea moderatione amplexari singula, ut innotescat Sancti potius, & immen-sum ipsius semine, quantum fieri possit, parcatur.

834. Caput illarum, qui Chrysostomum præ-vis.

A sicuti sunt, sub Theophilus Alexandrinus episcopus, ut magis comitis, sed iusto vehementer contra illos, quos aliqui in re contrarios habebat, ut et vortis soliti luculentius colligunt. Ad persequendum autem sanctum nostrum hys gradibus addidit est. Primum enim concepti cura S. Iulianum presbyterum novodis Alexandriae professum, quem antea amaverat. Cum vero Iulianus in terram Jerusalem, benevolente ibidem exciperetur a monachis, huiusmodi ad eos persequi cepit, ut fugerent Constantinopolim, atque epum Chryllosum implerant. Hinc, cum sanctus confecto sibi thetata monachis excepisset, resque Theophilus recitari studisset, vehementer Theophilus indignatio in ipsum accessit est Chryllosum. *Ep. brevissime expum postea occidit, quo Theophilus sanctum persequi.*

B *Ep. de hisce Iulianus Palladius, Secretis & Segementis.* Ex his Palladius quidem, reliquis aliis preferendum, iusto acrius videtur in Theophilum, in eo versum sit, ipsum facile credidisse numeribus quibusdam contra Theophilum sparsi. Nam fuit quopiam nimis habuit Theophilus, indeque sua debitor potest, quoniam de illo multa in vulgus sparsa sunt falsa, sicuti consuet, multa meminit esse Chryllosum inimicus. Non omnia igitur huc transferant, quae de Theophilo auctor Palladius, cum quis ad proprium nostrum necessarius non sunt, tum quia aliqua fortasse sunt ficticia, leviterque ab ipso adoptata.

C *Ep. Huius tamen pro certe habendum videtur, Theophilum sine iusta causa exacerbatum fuisse in S. Iulianum presbyterum, de quo apud nos atheni est ad xv. Januarii. S. Iulianus Prusota lib. 1. epist. 172. ad Symmachum docet, edum Theophilus adversus Iulianum fuisse causam, qua usus est ad persequendum Chryllosum; dumque infans lapidum amore flagrantem, atque apum pro nomine habentem Theophilum, ibidem nominare non dubitat, non obscure innuit, in avaritiam Theophilus edum adversus Iulianum fuisse exortum. Hinc admodum verisimilis est eadem causa, quae recitatur a Palladio pag. 51. his verbis: Hinc igitur Iulianus mulier quidam vidua e magnatibus dar mille aureos; adeoque iurejurando per Servatorem meum, emptis vestibus pauperiores Alexandri feminas coniecturam clam Theophilus, ne in nummos illos casperet, atque comparando lapidibus infunderet. Lapidum enim furor quidam Pharaonis ipsum possidet ad edificia (extruenda) quibus nihil indiget Ecclesia. Hoc, ut videtur, reservat Theophilus. Cum igitur Iulianus eos nummos accepisset, impendit pauperibus & viduis mulieribus. Aliunde id novit Theophilus.... Iulianum evocat, moderate interrogans, an ea ita haberent. Non negavit Iulianus, neque totius administrationem fallus est. Quo ille audito, scenam mutat, & qui paulo ante in interrogatio moderatus ac lenis apparuerat, momento post, audito Iuliano responso, totus ineamur murata furore facie.*

C *Ep. 172. ad Symmachum docet, edum Theophilus adversus Iulianum fuisse causam, qua usus est ad persequendum Chryllosum; dumque infans lapidum amore flagrantem, atque apum pro nomine habentem Theophilum, ibidem nominare non dubitat, non obscure innuit, in avaritiam Theophilus edum adversus Iulianum fuisse exortum. Hinc admodum verisimilis est eadem causa, quae recitatur a Palladio pag. 51. his verbis: Hinc igitur Iulianus mulier quidam vidua e magnatibus dar mille aureos; adeoque iurejurando per Servatorem meum, emptis vestibus pauperiores Alexandri feminas coniecturam clam Theophilus, ne in nummos illos casperet, atque comparando lapidibus infunderet. Lapidum enim furor quidam Pharaonis ipsum possidet ad edificia (extruenda) quibus nihil indiget Ecclesia. Hoc, ut videtur, reservat Theophilus. Cum igitur Iulianus eos nummos accepisset, impendit pauperibus & viduis mulieribus. Aliunde id novit Theophilus.... Iulianum evocat, moderate interrogans, an ea ita haberent. Non negavit Iulianus, neque totius administrationem fallus est. Quo ille audito, scenam mutat, & qui paulo ante in interrogatio moderatus ac lenis apparuerat, momento post, audito Iuliano responso, totus ineamur murata furore facie.*

C *Ep. 172. ad Symmachum docet, edum Theophilus adversus Iulianum fuisse causam, qua usus est ad persequendum Chryllosum; dumque infans lapidum amore flagrantem, atque apum pro nomine habentem Theophilum, ibidem nominare non dubitat, non obscure innuit, in avaritiam Theophilus edum adversus Iulianum fuisse exortum. Hinc admodum verisimilis est eadem causa, quae recitatur a Palladio pag. 51. his verbis: Hinc igitur Iulianus mulier quidam vidua e magnatibus dar mille aureos; adeoque iurejurando per Servatorem meum, emptis vestibus pauperiores Alexandri feminas coniecturam clam Theophilus, ne in nummos illos casperet, atque comparando lapidibus infunderet. Lapidum enim furor quidam Pharaonis ipsum possidet ad edificia (extruenda) quibus nihil indiget Ecclesia. Hoc, ut videtur, reservat Theophilus. Cum igitur Iulianus eos nummos accepisset, impendit pauperibus & viduis mulieribus. Aliunde id novit Theophilus.... Iulianum evocat, moderate interrogans, an ea ita haberent. Non negavit Iulianus, neque totius administrationem fallus est. Quo ille audito, scenam mutat, & qui paulo ante in interrogatio moderatus ac lenis apparuerat, momento post, audito Iuliano responso, totus ineamur murata furore facie.*

fuit a monacho, & aliqui ex illis pro eo inter. Auct. essent apud Theophilum, qui ea de causa illos J. S. quaque persequi voluerat cepit, si Palladius, aliique credimus. Mox voluerat, quoniam ex occasione contra monachos exercebat deus, utpote ad proprium nostrum non necessarius, & forte ex numeribus incertis non porum exegerat. Hoc certum est, Theophilum congregasse concilium episcoporum, in seque in Origenis faulsi damnetur aliqui monachi, quos danda curati expellendos, quique Constantinopolim venerunt. At non auge error consuet, an Origenis reuera fuerint, alii id affirmantibus, negantibus aliis.

C *Ep. 172. ad Symmachum docet, edum Theophilus adversus Iulianum fuisse causam, qua usus est ad persequendum Chryllosum; dumque infans lapidum amore flagrantem, atque apum pro nomine habentem Theophilum, ibidem nominare non dubitat, non obscure innuit, in avaritiam Theophilus edum adversus Iulianum fuisse exortum. Hinc admodum verisimilis est eadem causa, quae recitatur a Palladio pag. 51. his verbis: Hinc igitur Iulianus mulier quidam vidua e magnatibus dar mille aureos; adeoque iurejurando per Servatorem meum, emptis vestibus pauperiores Alexandri feminas coniecturam clam Theophilus, ne in nummos illos casperet, atque comparando lapidibus infunderet. Lapidum enim furor quidam Pharaonis ipsum possidet ad edificia (extruenda) quibus nihil indiget Ecclesia. Hoc, ut videtur, reservat Theophilus. Cum igitur Iulianus eos nummos accepisset, impendit pauperibus & viduis mulieribus. Aliunde id novit Theophilus.... Iulianum evocat, moderate interrogans, an ea ita haberent. Non negavit Iulianus, neque totius administrationem fallus est. Quo ille audito, scenam mutat, & qui paulo ante in interrogatio moderatus ac lenis apparuerat, momento post, audito Iuliano responso, totus ineamur murata furore facie.*

C *Ep. 172. ad Symmachum docet, edum Theophilus adversus Iulianum fuisse causam, qua usus est ad persequendum Chryllosum; dumque infans lapidum amore flagrantem, atque apum pro nomine habentem Theophilum, ibidem nominare non dubitat, non obscure innuit, in avaritiam Theophilus edum adversus Iulianum fuisse exortum. Hinc admodum verisimilis est eadem causa, quae recitatur a Palladio pag. 51. his verbis: Hinc igitur Iulianus mulier quidam vidua e magnatibus dar mille aureos; adeoque iurejurando per Servatorem meum, emptis vestibus pauperiores Alexandri feminas coniecturam clam Theophilus, ne in nummos illos casperet, atque comparando lapidibus infunderet. Lapidum enim furor quidam Pharaonis ipsum possidet ad edificia (extruenda) quibus nihil indiget Ecclesia. Hoc, ut videtur, reservat Theophilus. Cum igitur Iulianus eos nummos accepisset, impendit pauperibus & viduis mulieribus. Aliunde id novit Theophilus.... Iulianum evocat, moderate interrogans, an ea ita haberent. Non negavit Iulianus, neque totius administrationem fallus est. Quo ille audito, scenam mutat, & qui paulo ante in interrogatio moderatus ac lenis apparuerat, momento post, audito Iuliano responso, totus ineamur murata furore facie.*

C *Ep. 172. ad Symmachum docet, edum Theophilus adversus Iulianum fuisse causam, qua usus est ad persequendum Chryllosum; dumque infans lapidum amore flagrantem, atque apum pro nomine habentem Theophilum, ibidem nominare non dubitat, non obscure innuit, in avaritiam Theophilus edum adversus Iulianum fuisse exortum. Hinc admodum verisimilis est eadem causa, quae recitatur a Palladio pag. 51. his verbis: Hinc igitur Iulianus mulier quidam vidua e magnatibus dar mille aureos; adeoque iurejurando per Servatorem meum, emptis vestibus pauperiores Alexandri feminas coniecturam clam Theophilus, ne in nummos illos casperet, atque comparando lapidibus infunderet. Lapidum enim furor quidam Pharaonis ipsum possidet ad edificia (extruenda) quibus nihil indiget Ecclesia. Hoc, ut videtur, reservat Theophilus. Cum igitur Iulianus eos nummos accepisset, impendit pauperibus & viduis mulieribus. Aliunde id novit Theophilus.... Iulianum evocat, moderate interrogans, an ea ita haberent. Non negavit Iulianus, neque totius administrationem fallus est. Quo ille audito, scenam mutat, & qui paulo ante in interrogatio moderatus ac lenis apparuerat, momento post, audito Iuliano responso, totus ineamur murata furore facie.*

C *Ep. 172. ad Symmachum docet, edum Theophilus adversus Iulianum fuisse causam, qua usus est ad persequendum Chryllosum; dumque infans lapidum amore flagrantem, atque apum pro nomine habentem Theophilum, ibidem nominare non dubitat, non obscure innuit, in avaritiam Theophilus edum adversus Iulianum fuisse exortum. Hinc admodum verisimilis est eadem causa, quae recitatur a Palladio pag. 51. his verbis: Hinc igitur Iulianus mulier quidam vidua e magnatibus dar mille aureos; adeoque iurejurando per Servatorem meum, emptis vestibus pauperiores Alexandri feminas coniecturam clam Theophilus, ne in nummos illos casperet, atque comparando lapidibus infunderet. Lapidum enim furor quidam Pharaonis ipsum possidet ad edificia (extruenda) quibus nihil indiget Ecclesia. Hoc, ut videtur, reservat Theophilus. Cum igitur Iulianus eos nummos accepisset, impendit pauperibus & viduis mulieribus. Aliunde id novit Theophilus.... Iulianum evocat, moderate interrogans, an ea ita haberent. Non negavit Iulianus, neque totius administrationem fallus est. Quo ille audito, scenam mutat, & qui paulo ante in interrogatio moderatus ac lenis apparuerat, momento post, audito Iuliano responso, totus ineamur murata furore facie.*

Ebb a

ly.

Auct. synodus habet, ad me dirigit: quo possim iudicare. Si pontificis auctoritate firmus, liberum & consentaneum pro Chirillo ora roterare. *Inquit non videtur Hieronymus Iulio gressu istius synodi, sed iussu auctoritate Theopili videtur impulsisse Hieronymum, ut recte dominus crediderit. Missa tamen ad Hieronymum est generalis Epistola, de eorum damnatione ad omnes Catholicos scripta, non inquit in Epistola S. Epiphani, quid illam misit, iidem edux. Appellat Epiphanius damnationes: sed nec ipso quodam videtur scripto de mole procedendi, praequam ex illa Epistola, quam eadem transmissit Theophilus, scribens Epistolam iudici sui. (alii 67.) quando iam intellexerat, tres fratres novogisse Constantinopolim, ut habet illa Epistola vel. 830.*

840 S. Iuliana Pelusina non ita videtur sensisse de seipsum illorum damnatione, scilicet expulsi-
one. Nam in Epistola 51. iam laudata sic loquitur: Vicina Aegyptus hoc tempus in more habuit, ut iniquus & perditus legeret, Moysi videlicet repudiatus, & Pharaonem aspicentem, humiles ad oculum illius lacerant, laborantes opprimens, urbes exultante pobens, & mercedem negans: atque ad hoc usque tempus in istem istis haerens Or-
tum subdit, Theophilus auctor ad persequendum Chrysiostomum iussu odium videlicet atque inimicitiam, quam (sivebat) adversus eum, qui eodem, quo ego, loquitur, nomine appellatur; ad est, adversus Iulianum. Si idem Iulianus fuit contra Theophilum persequendi Chrysiostomum, videtur etiam causa fuisse persequendi istos fratres: non propter istos Constantinos receptus capis Sam-
tham persequi. In Dialogo Sulpicii Severi Posth-
mianus, qui sum Alexandria fuit, cap. 3. ambi-
guum mentem suam exponit. Primo dicit: Alexan-
driam pervenimus, ubi sedes inter episcopos atque monachos certissima gerebantur ex ea occa-
sione; qui congregati in unum saepius sacerdotum, in quibus diceretur Iulianus videbantur, ne qui Origenis libros legeret aut haberet. Si verae narrant Posthumiannus, non disputantur de dog-
matibus Origenis: sed ejus defensores saeculant, erro-
res isti in libro Origenis; non identidem omnia
libros obijciendos contendebant.

841 Advenit haec, inquit, Episcopi obstina-
tione remittentes, pro potestate cogebant recta etiam
universis cum pravis & cum ipso auctore dam-
nare & quia laus superque sufficeret libri, quos
C Ecclēsiā receperat, respondendum esse penitus lectio-
nem, quae plures oculos insipientibus, quod
profuturā sapientibus. Et post pauca: Illud me
alio modo permovet, quod Hieronymus, vir
maxime Catholicus, & sacra legi peritissimus,
Originem locutus primo tempore putabatur, quem
nunc idem precipue, vel omnia illius scripta
damnaret. Nec vero aulus iam de quoquam te-
mere iudicare: praestantissimi tamen viri & do-
ctissimi ferebantur in hoc certamine dissidere. Sed
tamen, siue illud error est, ut ego lentio; siue
brevitas, ut putatur: non solum reprimi non po-
uit multis animadversionibus sacerdotum, sed
etiam tam late le potuit effundere, nisi
contentione crevisset. Illiusmodi ergo turbatio-
ne, cum veni Alexandriam, fluctuabat ... Sed
non fuit animus ibi consistere, ubi recens fra-
ternam cladis ferebat invidia. Nam, eisi fortas-
se videantur parere episcopis debuisse, non ob
hanc tamen causam multitudinem tantam, sub
Christi confessione viventem, praesertim ab epi-
scopis oportuisset assilire. Ea illa, qui ante no-

averat, per Aegypti praefectum monachos ita suis-
se dispersos, ut nullus inveniret consisteret.

842 Ex dictis autem colligi videtur, Theophilum, veluti
cum omnes consensuisset S. Epiphanius, amicum Ope-
rum Originem scilicet praestitisse; hinc vero deinde
parere nullo modo dictis fratres. Videntur igitur et mi-
hi suspicio, illas non quidem prava Originis dogmata
dispendisse; maxime tamen & culpabiles fuisse, quae
a legibus Originis libris nullo modo dissimulant, & quae
maioribus improbare decreta episcoporum, illa pro-
hiberent, hinc ratione utrumque consilium patuerit
illis, qui Theophilum monachos illos violentiam
corpore, aliqui, qui velum ejusdem contra Origem
nostas laudant. Nam priores volunt, Origem
illorum non debuisse tam generaliter prohiberi, nec
tam severe procedi contra illos, qui omnia Origem
Opera statim non abiecerant. Quia vero aliqui
insistant, totum non nisi praestitum fuisse Theophilum
ad persequendum monachos fuisse iussus, At ea de
re iudicium mihi eragere nolum. Posterius pro
Origine habuerunt dictas monachos, qui eodem
bani improbare prohibitionem omnium scriptarum
Originis; nec plane immerito, etiam illi errores
Originis fortasse non dispendere.

843 Quidquid porro sit de culpa monachorum
atque intentione Theopili, hoc ad angustiam fuit
ad praefectum Aegypti venit: atque ab eo milites
pedites ad obsequium, ad monachos illos violentem
percellendas. Quam autem violentia in illa irru-
it Theophilus, narrant Palladius pag. 56. & 57.
sed forte non sine exaggeratione, ita ut verba ip-
sa nolum hic transferre. Cum autem, inquit pag.
57, impetores ejus ira paulum deservisset,
Alexandriam repetit, locum fugae datus sanctus
illius viri: qui lumpis statim melioris fuit, in
Palestinam profectus, Aliam (sic Hieronymus tunc
vocabatur) advenit. Cum ibi egressus fuisset, praes-
entes presbyteros & diaconos illius monis, recentem
optimorum monachorum: alii vero per divar-
la loca dispersi fuere. Secellum eorum non ferens
obliqui cursu colaber, rursum contra eos The-
ophilum fuit, qui ira saeculorum literas ex-
erat ad episcopos Palestinam. "Non oportebat, in-
quies, vos praer voluntatem meam in civi-
tates vestras hoc recipere: sed quoniam ignari,
id fecistis, vobis ignotico. Imposterum igitur ca-
vete, ne illos aut in ecclesiasticum aut io pri-
vum aliquem locum administratis. ... Illi multa
necessitate adii, cum in alia ex illis loca migra-
rent, tandem in comitatum (id est, urbem in Pa-
lestina) veniunt, ubi divina manu ad eorum
potentem agendam Johannes collocatus erat e-
piscopus: atque ad ejus genus provoluti, ora-
bant, succurreret animabus calumniam passis &
devalatis ab iis, qui id potius, quam benefici-
care, contulerant.

844 Sic Johannes & atque ut vidit quinquaginta
electorum hominum castrum, lacus lacibus
institam & ornatum; veluti Joseph, frater-
ni amoris cari dolore stimulatus, in lacrymarum
effusus est; parcuntans ex eis, quoniam aper de fili-
is aut singulari ferus hinc facundissimē viti
vidisset. Illi autem. Sede, Pater, & nobis mende-
re non mediocriter vulnerata a Theophili pagis
furore: si tamen poteris videremur nostrorum su-
mores ad ciceronem perducere & Nam si & ipse
nos negligit, Theophilus sui reverentia ex timore
datus, ut alii episcopi, nihil iam reliqui nobis
sit a vobis, nullus imperatorem adeamus, &
gravia illius facta in consummationem Ecclesiae expo-
namus. Si ergo ecclesiasticis mihi excommunicationis

Atque dam-
nationem
Iulianus non
persequi
habet.

Episcopi
Theopili
fuit causa
Originis
persequi
habet.

Episcopi
Iulianus non
persequi
habet.

Episcopi
Iulianus non
persequi
habet.

A cursa est, nobis innotuit, ipsique persuade, ut nobis nostrum in Aegypto domicilium concedat (qui nihil peccavimus, neque contra legem Servatoris, neque in tum ipsum. Ad hac Johannes, sperans facile se Theophili adversus eos odium demumstraturum, libenter negotium arripit, admonens eos, ut apud omnes religiose silentio advenius sui causam egerent, donec ipse, inquit, misero ad fratrem Theophilum. Et dato eis in ecclesia, dicta Anastasia, hospitio ad requiescendum, ipse quidem non suppeditabat, quæ ad usum illis necessaria erant: sed religiose mulieres viculum ipsis subministrabant, & ipsi quoque nonnihil conferebant ex opere manuum. *Hærenus Palladius.*

145 Sermones lib. 8. cap. 13. de successu monachorum illorum in Aegypto, eorumque ad Chrysostomum adventu fecerunt, ita scribens. Porro Theodoros & Ammonius ac reliqui, cognitis Theophili infidiis, Hierosolymam se contulerunt: atque inde perexerunt Scythopolim, commodum sibi ejus loci domicilium fore arbitratii ob copiam palmarum, quarum foliis ad consueta monachorum opera utebantur: sequebantur enim illos viri circiter octoginta. Eodem tempore Theophilus quosdam misit Constantiopolim, qui & calumnias adversus illos præstiterunt, & si quid illi ob imperatorem peterent, ipsi obstitissent. Quæ cum didicisset Ammonius, & qui cum ille erant, Constantiopolim navigarunt, comitante eos Isidoro. Junctique inierit se, id perhibere Judebatur, ut eorum imperatoris judicæ & Joannæ episcopo infidie ipsi comparate convincerentur. Et enim arbitrabatur hunc, utpote iuxta liberatis studiolum, in iis, quæ iusta essent, posse ipsi optulari. Joannes vero illos ad se venientes benignæ excepit, & in pretio habuit, & in ecclesia orare neque quæm prohibuit. Cum illis tamen haudquæquam communicædum sibi esse existimavit, propterea quod ante causam cognovit id fieri non liceret. Adhibita hæc cautela, non prudentia Chrysostomus desuisse videtur, nec charitatis. Nec perspicacia possum, peccasse pietas maiorem, ex quibus præcipue Iulii S. Olympias, vicum monachi illi subministrante. Verum quæ se modo Chrysostomus erga Theophilum & monachos illos gesserit, non latius dicemus.

B i circiter octoginta. Eodem tempore Theophilus quosdam misit Constantiopolim, qui & calumnias adversus illos præstiterunt, & si quid illi ob imperatorem peterent, ipsi obstitissent. Quæ cum didicisset Ammonius, & qui cum ille erant, Constantiopolim navigarunt, comitante eos Isidoro. Junctique inierit se, id perhibere Judebatur, ut eorum imperatoris judicæ & Joannæ episcopo infidie ipsi comparate convincerentur. Et enim arbitrabatur hunc, utpote iuxta liberatis studiolum, in iis, quæ iusta essent, posse ipsi optulari. Joannes vero illos ad se venientes benignæ excepit, & in pretio habuit, & in ecclesia orare neque quæm prohibuit. Cum illis tamen haudquæquam communicædum sibi esse existimavit, propterea quod ante causam cognovit id fieri non liceret. Adhibita hæc cautela, non prudentia Chrysostomus desuisse videtur, nec charitatis. Nec perspicacia possum, peccasse pietas maiorem, ex quibus præcipue Iulii S. Olympias, vicum monachi illi subministrante. Verum quæ se modo Chrysostomus erga Theophilum & monachos illos gesserit, non latius dicemus.

C **§. LV.** Quid pro monachis expulsi apud Theophilum egerit Sanctus: dicta quædam S. Hieronymi non de Chrysostomo, sed de Rufino & aliis prolata.

Reverendissimi **B** *Armenius, qui paulo severius ubique tractat monachos a Theophilo expulsi, ad annum 400. existimans, eis fuisse a Chrysostomo exceptis, quæ ipsorum consensum notum satis habere peripellat. De quo quidem, inquit ann. 62. illud in primis admonendum putamus esse lectorem, cum sapie coningat sapientissimos quoque falli, eodem tamen a sapientia & infusa probitate non excedere, cum nimium ad ea, quæ apud, recto sinceræque mentis serventur intentui. Qui enim adeo ingenio perspicax, industria solers, atque rerum ulus experimenter probatus, ut falsis subreptionibus, illorum maxime, qui omnem existimant sanctitatis speciem præ se ferre, non decipi interdum contingit, cum & ipsos etiam propterea, ad futura noverant spiritu Dei imbutos, quod non semper eodem Nomine afflari deat,*

Septembris Tomus IV.

acciderit sæpe aliqui ignorasse præsentia, obque præteritis ob oculos posita. Quamobrem evangelicæ illa norma sunt actiones hominum mentienda: "Si oculus tuus simplex fuerit, totum corpus tuum laudum erit, & sicut lucerna fulgoris illuminebit te," & dum videris aliquem recta mente puroque animo aliquid operari, etsi quid perperam inde oborti contigerit, ad eum revocamus principium operis, invenimus, unde auctorem exules.

147 Cum igitur de sanctissimorum virorum Epiphani, Hieronymi (ut de Theophilo dicere prætermittamus) atque Joannis Chrysostomi optima mentis dubitare religio sit, quæcumque ab eis acta sunt, in meliorem partem accipias necesse est. *Hærenus Armenius, cuius excusatio Chrysostomi forte non est necessaria. Atque verba illa offerre volui, ut ex illis liquet, quæ ratione fieri poterit, ut a Chrysostomo dissentirent SS. Epiphanius & Hieronymus; neque tamen hic peccaret, neque ille. Nam, si revero Origène fuerit monachus illi, quæ Constantiopolim exceptus a Chrysostomo vidimus, recte factum illud improbatur Epiphanius & Hieronymus; nec tamen eis excipiendo peccavit Chrysostomus; modo bona fide crediderit innocentem; si non peccatum Hieronymus & Epiphanius, si idem catenatus nixi, heretici esse crediderit; licet fuisse innocentem supponatur. Hæc ætatem veteris: verum nolim hanc inferat lesit, Hieronymum inter adversarios Chrysostomi a me computari.*

148 Quid per se pro monachis illis egerit Chrysostomus, *Palladius pag. 60. ita narrare incipit: Conisgerat autem sub id tempus, ut clerici quidam Theophili Constantiopolim adfuerint, magistratum, qui regenda Aegypto designabant, promotiones præmercentes, & benevolentiam Theophilo conciliantes in perniciem eorum, qui illi minime placebant. Hoc igitur ad se scitios Johannes personabatur, in præsentem monachos novissit. Illi candidè de ipsi testimonium perhibere, dicentes Johanni: Et norimus eos, & vim magnam perpessi sunt. At, si placet, Domine, spirituales eis communionem impetire noli, ne offendas Theophilum: in ceteris benignum se præbe; hoc enim te ut episcopum deceat. Sic Johannes eos quidem ad communionem non admittit Theophilo autem scribit, orans: In hoc mihi ut filio & fratri gratificare, hoc viros amplectitur. Adhuc Theophilus, gratiam quidem negavit Johanni: mitis autem quosdam ad consensiosos verborum pugnas exercitatos, de quibus superius diximus: & monet, dent illi libellos precum, quos more suo ipse dictaverat, qui concinchant aptum quidem mendacium, amicum vero varia & multiplex calumnia coram, quæ sunt invisibilia; cum nihil haberet, unde coram vitam calumniaretur; facique ut in palatio quasi præstigiatores digito monstrarentur. *Hærenus Palladius, scripsisse iusto exortur in Theophilum. Talis certe est Armenius, qui Origènelem credidit.**

149 At necesse non est, ut credamus Origènelem fuisse. Etiam si Catholico fuisse existimemus, non difficiat credere putari, & deservisse Chrysostomi sanctis præbuisse aures si omnibus, quæ contra Theophilum dicebantur, modo non essent aperta falsa. *Nec itaque Tillæmæum adeo minus Palladii in Theophilum dicta amplecti, ut antium de eis moras dubium, licet Syllus ipse excusatum autem Palladii sentis inf.*

Bbb 3

acti.

fulsus
pauca
parce.

A pie per Iſauriam atque Pamphyliam, & cætera-
rum provinciarum, quæ in vicinis ſunt, rei-or-
dinem pandas, & noſtrum, ſi dignum putas, E-
piſtolam ſubjicias, ut omnes unſpiritus congre-
gai, cum virtute Domini noſtri Jeſu Chriſti
eradamus eos latente interitum impetiat, quæ
poſſides aſos, Et ex elerius noſtris Conſtanti-
nopoliſ ſcripta perveniant, miſſe induſtrum virum,
& aliquem de clericis, ſicut & nos de ipſis Ni-
tris monaſterii patre monachorum cum aliis ſan-
ctis & contentiſſimis viris miſimus, qui poſſint
cunctos in præſenti docere, quæ geſta ſunt. Et
ſuper omnia quæſumus, ut impetias ad Domi-
num fundas preces, quo poſſimus etiam in iſto
ceramina victoriam conſequi. Hæc Theophilus,
præſentem aduocatur, quomodo monachi exſultet
Conſtantiſtopoliſ fuiſſe exceptis. Dubitandum igitur
non eſt, quia major etiam ſtudo partes ſuas
firmare ſoluerat, ubi intellexit, ſe a monachis
iſtis in periculum adductum, ſuique legatus in
carcerem deſcriptis.

Monachi
Theophilus
apud na-
gylarum
dixerunt

857 Non monachi, ubi intellexerunt Chryſo-
ſtomum nullo amplius ſe conſervaturuſi iſti in-
miſſere, ad eadem imperatoris recurrebant, in Pa-
ladium reſert pag. 62. na pergeat. Poſt hæc mo-
nachi, qui in iuria affecti fuerant, recedentes, li-
bellos grandes & verboloſos componunt, mona-
chos quidem (Theophilus legatus) tanquam calu-
mniatores, accuſantes; adverſus Theophilum ve-
ro, ne quid aliud dicam, ea interſerunt, quæ
arant Theophilus, & quot & quæſita quique no-
verat. Cumque libellos obſidiſſet auguſtus, im-
peratricem advenit in martyrio ſancti Johannis,
oravitque, ut adverſariorum quidem monacho-
rum libella apud præſectis examinaretur, Theo-
philus vero vel in vias deſſet, & coram Johan-
ne iudicaretur. Admiſſa eſt poſtulat, quæ hoc
acceptionum talis: Ut Theophilus volens oculos
exhibitis par magiſtrum, coram Johanne cauſam
dicere: monachi autem ex paribus Theo-
philus ut ſibi conſecraret in his, quorum ſanctos
leces accuſaverant, aut calumniarum poſuit
ſubirent.

ſuſtinet
que, ut
epiſcopi legat
cuiuslibet
monachi
per e

858 Sic igitur Alexandriam miſſus eſt Elaphius,
qui tunc ex principibus eſt, ut Theophilum ad-
duceret: reliqua reſponſi imperialis præſecti ex-
ſecuti ſunt. Cum accuſatio examinaretur, & in
interitum deſineret, leges quidem inſtabant gla-
dium revocantes, miſeri autem illi eventum ve-
riti, dilationem petunt aliquot ad Theophilum ad-
ventum; quippe qui ipſos ſubcraſſet, & ſup-
plicatorem doctaviſſet. Ita officialiter in carcerem
conſpiciunt ſiquæ ad adventum Theophilus,
miſentes in tali cauſa videri accipere. Et horum
quidem moriturus nonnulli in vinculis di de-
morati ad adventum Theophilus tarditatem: alii ve-
ro poſt adventum Theophilus, qui rem pecunia
facilem reddiderat, in poſtrema interrogatio-
ne tanquam calumniatores Proconſulem a iudicibus
relegati ſunt. Hæſitante Palladius, quæ de more ſe
Theophilus aduocaturum, & monachorum amicum
aſſendit. Porro ſi totum illum rerum geſſerant ſe-
ſiem attente perpendamus, non mirabimur, ma-
gnum in illis invidiam Chryſoſtomum fuiſſe con-
ſtata, præſertim quia Theophilus aut ſideri cau-
ſa monachos illos verba perſequebatur, aut ſcilicet
hos nomine perſequebantur præſentibus, multisque
ſaſti fui deſiderant perſequebatur.

has de
cauſa in
monachos
ſuas ſere

859 Certe S. Hieronymus Theophilum ea de
cauſa frequenter laudat, & in Epistoſta 87. (a-
liis 78.) ad Pamnochum & Marcellam ſimil

Theophilum laudat & in Origeneſis iohannis, AUG.
etiam verſum ſibi verba perſequebatur: Soli ſunt
huius hæreſeos ſeſtatores, qui cum accleſiſticis
non valent ſoderari; quia quod ſermone egun-
tur dicere, mente condemnant. Et quando aper-
ta blaſphemia publicis auribus fuerit revelata, &
viderint contra ſe audiantium turbam circum fre-
mere, tunc ſimulata ſimplicitate dicunt, auſiſſe
ſe primum, quæ magiſtrum dicere aſus neceſſe
ſiunt. Quumque eorum ſcripta tenentur, voce ne-
gant, quod literis conſentunt. Tam ad mona-
chos Conſtantiſtopoliſ præſentis ita ſe convertit:
Quid oſceſſe aſi obſidere Proponitiam, mutare
loca, diſverſas luſtrare regiones, & clarifiſſimum
pontificem Chriſti (Theophilum) epiſcopicis diſci-
pulis rabido ore diſcere per ſe vera loquimini, pri-
ſtimum erroris ardorem ardore ſidei commutare.
Quid maledictorum pannos hodie inde coſuſiſſe,
& eorum carpiſſe vitam, quorum fidei reſiſtere
non valetis? Num idcirco non eſſis vos hæreſis,
ſi non quidam aſſertiones veſtre credideritis peccato-
res; & os impietatis ſanctum non habebitis, ſi
eiſcitricum poteritis in noſtra aſe moſtrare?
Quid iuvas veſtrum perſidiam, vel prodeſt pellis
æthiopica & pardi varietas, ſi in noſtro corpo-
re navis apparuerit? Hæc emia clare aſſendunt,
in ea perſoſſione fuiſſe S. Hieronymum, ut gra-
diderit monachos revera fuiſſe hæreſicos, Theophi-
lumque laudabili reſe in illis conſentum.

860 Hæc de cauſa Emilianuſſimas Baranas Marſine
ad annum 403. nov. 2. exſtat, Chryſoſto-
mum inſuſuſari ſub nomine Baranas, quomodo He-
rocyas in Epistoſta 96. (aliis 16.) ad Principium
de Origeneſis ita loquitur: De Occidentis pa-
rius ad Orientem turbo tranſiſſe, miniſta-
tur plurimis magna naufragia. Refrigerata cha-
ritate multorum, pauci, qui amabatis fidei veri-
tatem, noſtro lateri iughebanur, quorum publi-
ce peccabat caput, contra quos oper omnia pa-
rabantur, ita ut Baranas quoque duceretur in
illam ſimulationem, ito apertum paritidum,
quod non virtus, ſed voluntas commiſit. Eni-
ſſimas Baranas, Theophilus caput poſitum fuiſſe
accuſationibus monachorum, Chryſoſtomum ve-
re Hieronymus fuiſſe ſuſperſum, tanquam illius
accuſationis mathematorem. Opinioni aſi aſſentior
Tillemontius in Chryſoſtomum art. 67. Verum (pa-
ca tentum viderem id dixerim) mihi adeo im-
probabili apparet, ut mirer, prudentiſſimum Ba-
ranum in eam cauſa cogitationem. Non loqui-
tur Hieronymus de Reſus, qui multa Roma tur-
baverat, Letius reddito Opere Origeneſis de Prin-
cipis. Contentio illa tranſiſt in Orientem per A-
poloniaſ Ruſſos, quæ S. Hieronymus reſtaſit.

861 Conſequitur autem Hieronymus, Reſum Chryſo-
ſtomus ſua ſtraſſe inſidias, morumque ſibi machi-
nari voluiſſe. Per Baranam vero obſcure deſignat
virum aliquem ſanctum Ruſſos ſeſerariſſum. Con-
ſtat porro, plures viros ſanctiſſimos & eruditio-
niſſimos Ruſſos fuiſſe, aut certe deſuiſſe, tam
graves inter ipſum & S. Hieronymum fuiſſe con-
tentiones, Inter hoſes ſuiſſe ſanctos Anguſtiniſ.
Itaque veris Baranas nomine deſignare poterat
Hieronymus, at nullum miſus inſuſuſari poterat,
quæ Chryſoſtomum, cui nullum amicum cum
Reſum aut Hieronymo fuiſſe negat. Ednor He-
rocyas in margine notat: Iohanneſ Jeruſolymita-
non voluit occidere Hieronymum. At id quæſe
ſine fundameto dicitur, quia Hieronymus Reſum
notat, nec aſſertit Baranam illum, quiſum-
gas ſacris, eo ſuſeris vniſſe, ut metum ſibi vo-
lenti

Auct. *heret. machinari. Hæc uero de solo asserti Rufinus: neque hoc tantum loco, sed etiam alius pluribus, ut mox videbimus. Interim in tempore, quæ scripta est Epistola, etiam quæque est, Rufinum designari. Etiam scripta est illa Hieronymi Epistola post captum ab Alario Romano, post mortem S. Marcelle viduæ, cuius ipsi Episcopatum, & post eundem Rufinus.*

*Id est de Rufino
post captum
quo quæritur*

861 Omnia illa eodem fere tempore contigisse, habemus in ipsa Hieronymo, qui in Prologo ad Ezechielum prophetam ita loquitur ad S. Eustochium: Finitis in laiam decem & octo explanationum voluminibus, ad Ezechiel ... transire cupiebam. ... Et ecce subito mors mihi Pamphili atque Marcelle, Romæ urbis obsequio, multorumque fratrum & sororum dormitio onerata est. Non autem obijssim modo, sed captam quoque Romanam intellexerat, ut mox clarior, & pluribus verbis dicit. Quin & captus est aliquis dubius ante mortem Marcelle, ut in hujus Epistola circa finem dicit. De morte Rufini in laudando Prologo sequebatur: Verum quia & tu indefinenter ita id agnoscis, & magno vulnere cicatrix psaltem obducitur; Scorpulique (Rufinus) inter Emeladum & Porphyrium Trismachum (id est, Scythiam) humo premitur, & hydra multorum capitum contra oculos aliquando fibulata cessavit, datumque tempus, quo non hæreticorum respondere solitiis, sed Scripturarum expositioni incumbere debeamus, aggrediar Ezechiel prophetam. Plurimum captam Romanam, mortemque Marcelle & Rufini signat ante 410. Pagini Romani ante eundem eundem captam continent: sed ea controversia non spectat ad propostum nostrum. Scriptis deinde Hieronymo circa post mortem Marcelle Epistolam ad Præsentem, in suis dicit, seu Epistolam Marcelle, in qua habet verba supra allegata, de quibus disputamus.

*Id est de Rufino
quo quæritur*

862 Post illa vero verba subiungit: Et ecce ueruerit tempestas, Domino stante, deleta est, expletumque vaticinium prophetales: "Auferes spiritum eorum & deficiet; & io pulverem laum reuerteretur. In illa die peribunt omnes cogitationes earum." Et illud evangelicum: "Scilicet hac nocte auferetur anima iua a te: quæ autem præparalli, ejus erunt?" Hæc tam clare insinuat mortem Rufini, ut nulla videatur reliqua dubitatio. Crisostomus igitur illa Orientis turbata, aut prius controversia S. Hieronymi, morte Rufini, ut ipse quoque dicit verbis mox dicit in Prologo in Ezechielum. Latet certaminis etiam designatur ad Hieronymum, qui allegat mox verbis hæc subdit: Dum hæc (economica) aguntur in Iesus, id est, Hierosolyma, quo Rufinus mittebat litteras suas contra Hieronymum, veritatis de Occidente tumore afficitur de capta Roma, ut subdit. Ad Chryllosum dudum erat mortuus ante captam Romanam, non item Rufinus, hæc illa certamina non erat cum Chryllosum, nec ante monachis, quos fugerant Theophilus; sed inter Rufinum etiam & Hieronymum, qui ante amicos habebant & iuncti.

*Id est de
hæc dicit*

864 Veritas hæc solute confirmatur ex scriptis Hieronymi contra Rufinum: nam quæ hic dicuntur, Rufinus variis locis exprebit Hieronymus. Lib. 3. in Rufinum circa initium ita ipsum alloquitur: Quid enim accessit tibi secularium voluminum mittere, & maledicta proferre in medium; si in ultimum partem Epistolæ demonstrata morte me decerneret, ne eundem respondere criminibus, imo laudibus tuis? Et post aliqua: Mortem me-

nam, quam & serpentes insere possunt. Mors d. miam est, homicidium pessimum. Quid enim? Nil tu me occideris, ego immortalis ero? Quin potius habeo gratiam, quod fecit de necessitate veritatem. Et mox iterum: Telum invoco Jesum conscientie meæ, qui & hæc litteras & tuam Epistolam iudicaturus est, me ad commotionem sancti papæ Chromatii voluisse reticere, & finem facere simulatum, & vincere in bono malum: sed quia maioris interitum, nisi tacuero, respondere compellor &c. Hæc alii verbi sepe repetit.

865 Denum sub finem ad eundem redit, ita idem Rufinus alloquitur: Veniam ad epilogos, id est, maledicta tua, in quibus me ad penitentiam cohortaris; & nisi conuerlus fuero, id est, nisi te acculante siluro, mihi minari interitum ... Scire enim te peccatissima, quæ tibi soli amissum sum concessit, & hæc io medium prolatum, meique me coloribus esse pinguem &c. Ex his colligi videtur, Rufinum moventem ipse accusationem in iudicio. Hinc iterum Hieronymus post pauca: Non occidit est, ut cum periculum tui capitis accules. Uno percussore conducto, satis potes facere desiderio tuo. Et scandalum timere te simulæ, qui dudum fratrem, nunc acculas, semper inimicum, se paratus occidere. Hæc iterum Hieronymus, qui in Epistola Marcelle repetit, quod hic tacet dicit. Au vero Rufinus, in quem uigilantior uoluntate est Hieronymus, tam peruersa fecit voluntate, animum ego definio. Ad S. Chromatium, qui pauca inter Hieronymum & Rufinum conciliare studuit, longe probabilis eroditur nominis Bernardi designatio, quæm alius alius: modo credimus, Bernardum illum capite tantummodo, quia capitis Hieronymum cum Rufino conciliare, & quia Rufinus non demeruit, ut non demonstraret malis alii sanctis.

§. LVI. S. Epiphanius venit Constantinopolim: quid illi cum Chryllosum & monachis negotii fuerit.

Inter eos, qui jam ante Theophilum serventur, sine Origines impugnavit, fuit S. Epiphanius. Hoc ante studia incitatur S. Epiphanius, atque exemplum Theophili servans, libros Origines in concilia prohibuit, eumque est interius persudare Chryllosum, ut idem faceret. Verum, ut scribit Socrates lib. 6. cap. 10. Joannes etiam, quæ tum ab Epiphaniis, tum ab ipso Theophilo significata fuerant, parvipendebat, doctrina ecclesiastica sedulo inezambat. Constat sequens lib. 2. cap. 14. Hic Chryllosum ipsum magis curavit S. Epiphanius, eumque impulit, ut ipse veniret Constantinopolim, contra Origines aliter, aut etiam defensum Theophilum, quæ hoc iter est persequisse dicitur. Socrates lib. 2. cap. 14. de malis contra Chryllosum hæc habet: Ex potentioribus vero & ex clero hi, qui Joanni prius innotuerant, cum intellexissent Theophilum id agere, ut Joannem episcopatum exeret, ipsi quoque operam suam ad studium conularunt, ut contra Constantinopolim maxima synodus fieret potuerant. Quibus cognitis, Theophilus adhuc magis inebuit, & episcopos quidem Ægypti ovigante posset Constantinopolim. Epiphanius vero & alii

*F. Epiphanius venit
Constantinopolim*

A aliis per Orientem episcopis scriptis, ut quamprimum in unum conveniret. Ipse pedestri itinere proficere. Nec minus post Epiphanium, cum primus ex insula Cypro solvisset, ad locum haud procul ab urbe Constantinopolitana, quem Septimum vocant, applicuit. Factaque oratione in ecclesia, quae illic est, in urbem introivit. Eum ingreditentem Joannes occurrit cleri totius honoravit.

867 At vero Epiphanium peripue decessavit, quod calumniis adversus Joannem concipiens idem habuisset. Jovianus enim, ut in edibus ecclesiasticis manere vellet, neutiquam acquievit. Et cum Joanne quidem congrederi penitus detestaretur: privatim vero convocatis episcopis, qui tum Constantinopoli morabantur, ea, quae adversus libros Originis decreta fuerant, illa ostendit. Ac nonnullis quidem persuasit, ut decreta subterficerent: plures vero id lacere reclusit. Quo & Theoninus episcopus Seytin palam reprehendit Epiphanium. Nam neque plium esse dicebat, eum, qui jam pridem mortuus esset, convellere afficeret: neque extra calumniam judicia antiquiorum reprehendi, & quae ah illis probata essent, damnare posse. Atque haec dicens, prolato Originis quopiam libro, locum ex eo citavit. Cuius ea, quae citaverat, ecclesiis utilis esse ostendit: Absterge faciem, inquit, qui ista visuperant. Cavendum enim est illis, ne & ea damnent, de quibus concipiti sunt hi libri.

Porto Joannes adhuc nihilominus reverentiam exhibebat Epiphanio, eumque hortabatur, ut collectis secum celebrare, & consubernalem ipsum habere vellet. Verum Epiphanium, se neque ejus domo usurum, nec eum eo oratum esse respondit, nisi Originis libros prius damnaisset, & Diolcorum una cum sociis expulisset. Sed cum ille ante causam cognitionem haec facere, haudquam iustum esse diceret, & procrastinaretur; die, quo collecta agenda erat in ecclesia Apostolorum, procurator Joannis inimici, ut Epiphanium in ecclesiam veniret, & publice coram populo tum Originis libros, tum Diolcorum & eos, qui cum illo erat, tamquam idem cum Origene sentientes, anathemate damnet: eademque opera Episcopum urbis perstringeret, ut qui illis addictus esset. Atque hi quidem illud moliebantur. Quippe existimabant, se hac ratione plebem ab illo alienaturos.

868 Postero igitur die, cum ad id agendum progressus Epiphanium, jam ecclesiam appropinquaret, obviam ei occurrit Scrapio, miles a Joanne. Praesentiar enim Joannes ea, quae pridie fuerant constituta: palamque denuntiavit Epiphanio, illum ea gerere, quae nec iusta essent, nec ipsi privatim utilis: liquidem tumultu ac seditione populi excitata, ipse tanquam ejus rei auctor periculum subitura esset. Haec ratione cohibitus est imperus Epiphani. *Hactenus Sequentes, ejus relationi similis habet Severus lib. 6. cap. 28. & 29. addeus tamen aliqua inferius exemplanda.* Porro Eminatissimus Baronius ad annum 402. num. 10. recte observat, Theoninum episcopum Syriacis fuisse virum magna sanctitatis. De eo breviter apud nos actum est ad xx. April. Deinde laudatus Baroniis multa in data *Sequenti relatione reprehendit, sed fortasse immerito. Contenda prius, non fuisse Epiphanium & Theophilum, ut istis librorum Originis comino damnetur, sed solum voluisse, ut error ipsos perferberetur. At non tantum Se-*

verinus & Severus id afferunt, sed etiam Sub-Auct. *pius Severi Palsamianus, testis sane omni casu- piosus major, cum eo tempore fuerat in Egypto. Verba dedit num. 241. Rationes vero Baroni talis mihi non apparent, ut evincant contrarium, praeterquam cum nullas dicatur aliquid aliquem erro- rem, quos damnavit praeparat, ex Operibus Originis continuisse.* Deit quidem S. Hierony- mus variis locis, non omnia in Origine male esse, scribitque in Epistola 56. (ultra 76.) ad Tran- quillum, ex parte legi posse Originem, sed praeva ejus dogmata non suscipienda.

869 Quin & labens credidero, in hac sententia Hieronymum semper perstis- se. At inde difficiliter concludi poterit, in eadem sententia fuisse Theophi- lum & Epiphanium, cum scriptores synchro- nizarum afferant, eumque illi credere possent, ex le- ctione Originis plus damni quam utilitatis eriri. Haec igitur videtur ratio, ear S. Epiphane Chryllo- mus & Theoninus non statim confiterentur, licet ab erroribus Originis essent alienissimi. Quapropter non existime, necessarium Chryllosono esse censu- ram Baroni, dicens, est non nullam causam, jellios saltem causae praetextu fuisse Chryllo- somum. Cum enim fateatur laudum scriptum, uno sermo ore afferre Chryllosomum deservire, contem- disse Epiphanium, ut damnetur libri Originis, meritis requiritur scriptores, qui id arguit, aut contrarium docent, praesquam non satis ea ad- junctis verisimilibus insistant. Verba Hieronymi ad Tranquillum, judicanti non prius respondendum Originem, aqua videntur, & partem huc transle- re: Nec enim propter doctrinam ejus, prava insci- pienda sunt dogmata: nec propter dogmata pravae- ritatem, si quos Commentarios in Scripturas sanctas utiles edidit, penitus respondendum. Quod si contentiosum inter amatores ejus & obsecra- tores sanum duxerint, ut nihil medium appareat, nec lervent modum; sed totum aut probent aut improbent, libentius piam rusticitatem, quam doctam blasphemiam eligam. Huc Hieronymus, antequam Theophilus Originis persequi coepit, Metuisti tibi de Faustino, qui volebat, ut Originis libris penitus responderetur. Quis modo responde- re poterit, in eadem sententia non concessisse Theophilum & Epiphanium? Imo potius legere mihi probabilis apparuit, cum revera alterum fuisse men- tem, ideoque respondisse Chryllosomum, rem tan- tam magis esse ponderandam.

870 Baroni aqua displicet, quae non sub- jungit *Sequentes, ita prosequens cap. 25. Inve- rea accidit, ut imperatoris filius (Theodosius Ju- nior) admodum puer morbo corripereetur. Mater vero sollicita, ne quid trillius ei contingere- t, misso ad Epiphanium nuntio, ut pro illo Deum precaretur, postulavit. Ille puerum viditum esse respondit, si angusta haereticos, quos angusta: Si Deus, inquit, filium meum eripere mihi valeat, isti sum. Dominus enim, qui dedit, idem & auferet. Adde plura, quae jam data sunt in S. Epipha- nio ad xxi. Maji, ubi etiam ad Baroni objectionem breviter responderetur. Illud scilicet obfero, angustiam usque ad ad tempus voluisse causam mon- eborum deferere. Afferunt etiam *Sequentes, Cri- spinum, Epiphani archidiaconum, haud multo antea fuisse defunctum. Haec autem mors si in iure contigerit, ut verisimile est, occasionem pra- bere poterit Epiphano diacono ordinandi prope Constantinopolim, ut solum ab Epiphano esset**

Se.

AUG.

J. S.

Sacerdoti, teneat Segmen. Fallum illud impugnet Baroni, ut plane immerito: alii tamen ut verum admittunt: nihil pro dubio habendum videtur. At ea ad Epiphanium potius spectant, quam ad Chrysostomum.

Polem.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

871 Magis hoc spectant, quae laudantur Segmenis subdit de ingressu monachorum cum Epiphania, ita scribitur: Ammonius vero, & qui cum illo erant, Epiphanium adierunt; id enim ipsi quoque Augustus placuerat. Cumque Epiphanius interrogasset, quoniam essent, respondit Ammonius: Longi sumus, o pater. Sed libenter equidem discerem, utrum aliquando in discipulis aut in libros nostros incidit. Illo negante, iterum quævisit Ammonius: unde erga hæreticos illos esse iudicatis, qui nullum habes argumentum, quo lenientiam illorum possis convincere? Ei cum Epiphanius diceret, id se auditu accepisset. Non vero, ait Ammonius, plane contrarium fecimus. Nam & discipulis tuos sapienter vidimus, & libros perlegimus: ex quibus unum est, qui Ancoratus interibit. Cumque multis vituperare te & tanquam hæreticum calumniari vellent, nos pro patre, uti pro erat, propagavimus, & caute tue defensionem suscepimus. Proinde nec tu ax toto auditu abienter dmonare debuisti, quos eoquam in ipse coris argumentis inuictus coovicerat: nec ejusmodi gratiam referre laudatoribus tuis.

et verum.

quædam.

ing dand.

diferat.

872 Possit hæc Epiphanius lenius eo: alioquin, tum quidem ab ille dimittit. Brevi autem interjecto tempore, Cyprium navigavit: seu quod Constantianopolitana professiois ipsum periret: seu quod Deus oraculo ipsum admonuisset, mortemque ipsi suam, ut verisimile est, præmonstrasset. Nam enim navigaret, priusquam appulisset in Cyprium, falso interceptus est. Ceterum cum navem conscendurus esset, episcopi, qui ipsum ad litus usque processit fuerant, dixisse ferunt: Urhem vobis & palatium, & scenam relinquo. Ego vero abscondo: festino enim & quidem valde. Hæc Segmenis, contra cuius auctoritatem Baroni allegat Leuen auxilium & Mazarinæ. Verum jam observatum in Epiphania, ut auctoritatem scripturæ sui seculi posteritum, nec alia Baroni argumenta sufficere, ut falsa credamus, quæ mox ex Segmenis dedit. Sane si perperam præperperum S. Epiphanius retesum, vix dubitari poterimus, quia ipsum consili sui peritum, præperam experientia didicerit, Chrysostomum in omnibus multis moderatus & prædentis præcessisse, quoniam Theophilum. Facile quidem extorsere passum suum videri, quia non modo Theophilus monachos illos ut hereticos accusabat, sed eisdem quoque damnandos curaverat in concilio episcoporum, quorum auctoritatem Epiphanius erat secutus. Atque, cum discessit ante ad concilium Theophili, cuius regem Constantianopolim venerat, haud dubie aliqua intellexit, quæ ante non viderat, & quæ ipso inducerent ad monum potius subrahendum ab illo arguta.

Sole.

Epi.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

L.

873 Tempus, quo fuit Constantianopolim, vixit affectus. Baroni & Papius ad annum 403. gesta ejus Constantianopoli referunt. Papiriusque esset in S. Epiphania, & Tullianus Nota 43. in Chrysostomum, tam gesta Constantianopoli quam videret S. Epiphanius signis anno 403. Hæc fortassis mihi certa videntur. Rationes illius obreantur sunt hæc. Discessit eodem fere tempore, certe eodem anno, ipse Segmenis, Epiphanius

per mare, & Theophilus iterum iterum. Dum vero Theophilus episcopus Epiphanius ad iter exiret, prius enim discessit S. Epiphanius in Cyprium, verisimiliter post Pascha celebratam, quod erat xix. Martii, fere fuit initium Aprilis. Epiphanius vixit diebus Constantianopolim pervenire punit in Cyprium, aut etiam citius, id est, circa xx. Aprilis. Ubi vero decem aut duodecim diebus Constantianopoli fuerat, aut fere etiam paucioribus, fobis iterum discessit, & in navem occidit die xii. Maji, si celatur ipse die, quævisit, ut verisimile est. Post discessum Epiphanius advenit Theophilus, & concilium celebravit, ut videmus. Haec conjectura de diebus & mensibus consensum fuit Segmenis, Socrati & Palladio, ut per discursum patet.

874 Ceterum quæ de mutis vocibus Epiphanius & Chrysostomi habet Socrati & Segmenis, ab eorum rerum adiutoria videntur. Prior cap. 14. ita scribit: Sunt, qui dicant, tum (Epiphanius) cum jam navem conscendurus esset, hæc Joanni decessit: Spero te non mortuum esse episcopum: Joannem vixisse illi fere respondisse. Spero te non perventum esse in patriam. Utrum porro vera mihi dixerit, qui ista narravit, equidem non possum affirmare. Utrique tamen illorum hujusmodi exitus contigit. Nam neque Epiphanius navem appulit Cyprium: post discessum enim mortuus est in navigio. Et Joannes haud multo post ex episcopatu sede decessit. Digna hæc fuit Socrati, inepia vixit aut Novatianorum narratamque passim amplexens; at indeque Socrati, de quibus narravit.

875 Segmenis item debitorum subelli quidam se referret. Aliud præterea quidpiam addidi, quod multorum lectionibus etiamnum circumferretur; Joannem quidem Epiphanius prædisse, illum in navigatione esse mortuum: Epiphanius autem præmonstrasse Joanni abductionem episcopatus. Nam dum inser te discederet, Epiphanius quidem Joannem scriptisse dicitur: Spero te nequam episcopum esse mortuum. Joannes vero rederipit Epiphanius: Nec ego spero te in urbem tuam ingressurum esse. Hæc sunt non prædicent, quia præfatus filius credo, nisi in multis libris reperirentur. Inter crimina, quæ Chrysostomo ad accusandis obiecta sunt, hoc sententia ponitur apud Photium col. 53. Quod S. Epiphanius decessit, & parvulum demonium appellavit. Verum tam alienum id erat a moribus Sancti, tam contrarium doctrinae ejus multis locis tradita, ut non dubitem calumniam dicere tam verisimiliter decessit.

S. LVII. Theophilus Constantinopolim advenit, multosque episcopos, clericos, monachos, ipsamque imperatricem in partes suas trahit contra Chrysostomum.

Jam vidimus, Theophilum eodem saltem anno Alexandria discessisse, ut iterum iterum con-
stantianopolim, quæ illuc navigaverat S. Epiphanius. Verum etiam ultra duxit magis locum, quædam interius ingreditur debuit, & verisimiliter non secessit, ut in ipso stare potius fuit formaret. Potius enim erat ab imperatrice, ut judicaretur, non ut judicaret. Atque ita sua fide-
bat

quæ de
mutis vo-
cibus
Epiphani-
us habet

per solen-
da.

F

Theophi-
lus vixit
diebus

A *huc industria, ut se iudicium speraret. Nam Chryllostomus, teste Palladio pag. 71. cum ad concilium citaretur, iudicium recusabat Theophilum, quem, inquit, revivico dixisset Alexandria et in Lycia: in comitum proficior, ut Johannem deponam. Tullianus Nova 67. advenum Theophilum fuisse circa medium Januarii: sed verisimiliter iusto tempore, ut ostendit 66. De illis advenum Segemonis cap. 16. sic habet, gesta Chalcedone simul referunt. Haud multo post ipse quoque Theophilus Chalcedonem Bithyniz advenit, & una cum illo complures episcopos, alii a Theophilo invitati, alii imperatoris iussu acciti. Verum studiosius quàm reliqui convenire, tum ii, quibus Joannes in Asia episcopatum ademerat, tum quicumque, alius aliam ob causam, illis infensi erant. Jamque aderant ex Egypto aaves, quas Theophilus expectabat, & Chalcedonem appulerant.*

*meis/que
ad h. tra-
bi man-
ne Cyri-
Chalcedo-
nem.*

B *77 Cumque univerti simul illic coeuvissent, atque inter se consolarentur, quo ratione conatus ipsius adversus Joannem ex voto luccederet, Cyrinus, qui tunc Chalcedonensem regerat eccle-*

siam, Theophilo fortassis gratificans ob generis conjunctionem: erat enim Egyptius, & alioqui a Joanne dimissus: multis eum probris & convitiis oneravit. Verum Divina iustitia contumeliam illarum brevi ab illo penitus eregit. Maruthas enim ortus ex Mesopotamia, qui una cum episcopis illis aderat, forte alterum ejus pedem calcavit. Unde affectus dolore, una cum reliquis episcopis Constantinopolim trajicere non potuit, licet ad struenda Joanni insidias admodum necessarius videretur. Postea vero, cum ex eo vellerent male habere, erus ei non semel a medicis discessum est. Superveniens enim putredo totum corpus depasciebat: adeo ut alter quoque pes idem passus sit ex multa doloris communicatione. Et Cyrinus quidem haud multo post in doloribus exspiravit. Hactenus Segemonis, cui concessit Socrates cap. 5. Atque tam cito non esset Cyrinus Chalcedonensis, quàm aliqui fuisse crediderunt ex verbis Segemonis non Palladius pag. 158. receptis insinuat persequens Chryllostomum, scilicet nomen de Cyrino sic loquitur: Alteri vero crura ad genua usque peulit per triennium diffusa sunt, crispelate videlicet materiam suppedante. Socrates cap. 19. iterum de Cyrino sic loquitur: Cyrinus Chalcedonensis episcopus, ... adeo male affectus est eo casu, ut, postresecato pedo, necesse habuerit eum abscindere. Neque vero id semel factum est, sed saepius iterata lesio. Totum enim corpus depascebat vir mali, adeo ut alter quoque pes, eo correptus malo, id remedium sustineret. Huius autem rei ideico mentionem feci, quod plerique affirmabant, Cyrinum hac passum esse propter probra & convitia, quæ in Joannem coniecerat; quippe quidam & inexorabilem eum identidem appellaret, sicut antea dixi. Hæc & pluriscriptores de Cyrino, enjæ columna id effere pernoctant, ut multi episcopi, aliqui minime mali, adversus Sanctum conseruunt.

*Arachne,
qui, & pro-
prium &
Antioch
episcopi.*

C *78 Annus inter precipuos Chryllostomi ieiunius Cyrinum non recusat Palladius, sed alii quidam ipse etiam fuerunt decessores, quamvis minus fortasse essent ingrediti, & meritis magis expulsi. Palladius pag. 34. precipuos ita recenset: Omnium malorum, ut quod dixerit, fons & principium Dei fieri demon, semper insidiana ut lupus rationalibus Christi gregibus, peritos quosque pastores variis malis atrociter infestans,*

locutos vero & falsos pastores terrenarum voluntatum fallacis saginas. Porro pessimi hujus fontis canales, ut omnis terrarum orbis novit, sunt Acacius, Antiochus, Theophilus & Severianus, qui vocantur quidem id, quod non sunt; sunt vero, quod diei se non ferunt. Ex ordine autem clericorum presbyteri duo, & diaconi quinque, parum quidem ex impuro, partim ex malechorum numero congregati. Ex imperatoris autem aula duo aut tres solummodo fuerunt, qui Theophilum roborarunt, militari præsidio opem illi ferentes. Ex mulieribus præter illas, quæ vulgo notæ sunt, tres, viduæ quidem, sed a viris divites factæ, multam ex rapinis pecuniâ possidentes in propriæ salutis perniciem, tumultum & seditionem commoverunt; Maria Promoti uxore, Calistria Saturnini, & Eographia quamvis aliquæque furis: reliquis autem pudet dicere. Ceterum hæcque illi, tardo corde in hunc cum sint, velus phalanx furore ebria, in unam sententiam odio doctrinæ adunati, exitii noxentem adversus Ecclesiæ pacem concitarunt. Tres tantum episcopos Theophilo hic adiungit Palladius. At S. Ildersii Polistia lib. 1. epist. 15 a. dicit, Theophilum quatuor sociis, imo concipulis septem ac monitum fuisse contra Chryllostomum, per quorum furiasse involigens Cyrinus jam memoratur.

79 Desingulis porro eo ordine, quæ recensentur, qualis est, paulo plura sunt dicenda. Acacius Severianus in Syria erat episcopus antea admodum proventus, & varium meritis illustis, Landa ipsam Theodorantem lib. 5. cap. 27. & ad hunc forte præteritis respectu, quando cap. 34. dicit, se taciturnum nomen Chryllostomi persequens propter alios illorum viros. Sic apud Plotinum col. 1518. idem Theodorantem accensum causas persequentes Chryllostomi, asseruatque illam persequens divina providentia permissum esse ad gloriam Sancti. At non vult in persequentes illas tam benigni fuisse, ac nominati in Acacium, quem ab alia meritis venerabatur Theodorantem. Inter capitula Chryllostomi obiecta apud Photium col. 55. hæc est vicesima: Quod iniuria sanctissimum Acacium afficeret, & se ad colloquium quidem ipsum admiserit. Insuper verisimiliter sibi illam crediderit vir ille, forte meritis suis nimium ferat, quando Chryllostomus aliqui ipsi dedit mîna, non quando gravitibus dissentat cunctis ipsum non statim ad colloquium admisit. Certe Chryllostomus monita solitaria dare solebat, vocantesque ad iudicium, excepti contra Theophilum, Acacium, Severianum & Antiochum, quæ generatim vocas manifestos inimicos, qui, inquit, ex sua negligentia erga me male animati sunt. Videtur igitur Acacium amico monuisse, nunquid se affradis.

80 Alium tamen affectum causam præterit Acacius, ut refert Palladius pag. 46. his verbis: Conigit autem, ut id temporis Acacius, episcopus Beroæ, qui advenerat Constantinopolim, haudquaquam bonum hospitium nancisceretur, ut dicebat, & ob hoc moriens iam inermescebat, quasi neglectus a Joanne. Cogitationibus autem immoderatis visus, absurdum sermonem ex abundantia cordis effert, dignum hæc mente, præteritis quibudam Johanna clerici, dicens: Ego ipsi olim condico. Exinde igitur conjunctus ad Severianum, Antiochum, Ilasico Synisco, circumforaneos, præpositi filii monachi, trito in perpetuum adversus episcopos calumnia. Hæc omnia hic testem affectum accusantem, & final quatuor Chryllostomi basem. Segemonis lib. 7. cap. 28. Acacium mire laudet ad besipialitate. Inde

J. S.

*Chryllostomus
non incho-
dat.*

AUCT. 1. S. *consecra possumus, ipsam agre tulisse, quod non adhiberetur ad mortem Chrysolitomi, qui semper solus eorum caperebat. Quocumque fuerit effectus occisi, Accusari solum sua maculam inuisti persequendo Virum sanctissimum, eidemque bona audie auctoritate sua non mediocriter ausus.*

881 Antiochus Ptolemaeus in Phoenicia erat episcopus, Severianus Gazarum in Syria, ambasciatorum ac eruditionis neminem adepsi, ac subinde concionati erant Constantinopoli. Si autem vera scribitur Severianus lib. 8. cap. 10. ambasciator gloria ac potentia impudenter erant, quid vera veritas, idemque mirandum non est, illos Chrysolitomo sevidisse, eoque fuisse adversarios, ut monita ipsius patienter tulisse, praesertim cum Severianum jam antea se Chrysolitomo iniquitatem praebisset, & cum in simula se habuisset, ut videmus §. 43. B. eadem dixisse insinuat, eam nemine illius temporis laudasse fuisse, ut vera veritas eratur, Chrysolitomum vero ipsum contra ipsorum iudicium se excepisse apud Palladium pag. 72. De Severiano & An. Iochu quid attinet dicere, quos citius excipies divina iustitia, quorum imitacione conatus etiam inculcari theatra canum?

B 882 Porro quod dicitur, Antiochus & Severianus una cum Ilacio monachorum praeposito ante adversum Theophilum contra Sontum melius sint, Palladium pag. 49. narrat his verbis: Deliberant amari licet aduersus Johannem, reuera autem contra gloriam Severianorum. Ceterum, cum misisset primum Antiochum, adolescentium ejus dicta persequuntur. Ubi vero delecerunt iterantes iteraciones, & ubi inveniunt: mittunt Alexandriam ad Theophilum valentem, qui dicebat Corbhorum, insillit illa molit. Qui statim replicans mentis sua volumina, cum otio & quiete laetiorialia euphoris etiam praetextus speciem diligenter persequitur. De Theophila plura dicuntur per decursum: nam vehementer obque in ipsius adversum Palladium, & forte ultra modum, ut uterque similiter accusacionibus inimicorum ipsius. Quidquid sit, saltem videmur semper fuisse videtur in adversarios suos, quod per erat, ac ratione conspiracione in Chrysolitomum fessum est an insignem. S. Nilus magna libertate episcopos illos variis locis capiti. Nam lib. 3. Epistola 199. non modo dicit, invidentem compulsum fuisse contra Joannem, in eumque egisse, divino metu valere iusto: sed & virum pellente vocat & malignos pastores. Eadem lib. 3. Epist. 279. nominat episcopos mente male valentes, prout liquet in ipsi Epistola postea tractandis.

883 Quod spectat ad Ilacium monachorum praepositum, illum etiam commemorat Severianus cap. 9. inter hostes Chrysolitomi. eorum ostentum ad insignem huius verbis. Fuit etiam illi similitas quendam ac dissilio cum monachis nonnullis, ac praecipue cum Ilacio. Huius enim philophilus sectatores, qui in monasteria suis quiete degere, magnopere laudabat; utque a nemine amiceretur superbia, & necessaria canella haberent, solliciti procurabat. Eos vero, qui fors excederent, ac per vicis turbis conspicerentur, iamquam qui professionem suam dedecore afficerent, carpebat atque obprobria. Huiusmodi ex causis clerici & monachi complures Joanni insillierant, & morosum atque iracundum, levemque ac superbum cum appellabant. Quid porro, praeter severos obprobria, affunderet potuerit monachis divites, ac forte etiam alios non pauci, tam dicitur inferiores quam episcopos, praemittit illi

dem Severianus, nactus ipsam fuisse mentis id effecisse apud S. Olympiadem, devotus abundantem ac liberalitate insumum, ut non temere bona sua in qualibet potestate effunderet, sed ea regentibus prudenter distribuere. Certe asserti ille auctor, molus in ipsius consilio effecisse fuisse. In omnia sancti scilicet discepte ergo ferant bonitas sui amantes, modo ea viderent aut avocare sua non inveniunt seroitobilia.

884 De ingressu Theophili in urbem eadem scribitur Severianus & Severianus. Hic cap. 17. ita loquitur: Porro cum Theophilus Constantinopolim trajecisset, nullus ex clericis urbis regis obvium ei praecellit. Jam enim palam factum fuerat, illam Episcopo infestum esse. Natus vero Alexandrini, qui tunc forte erat Constantinopoli, tunc ex aliis navibus, tunc praecipue ex frumentis, in unum collectis, cum gaudio & laetitia clamacionibus eum exasperat. At ille ecclesiam praetergressus, in imperialem domum concessit, in qua ipsi diversorium fuerat praeparatum. Denique illa Placidiana vocabatur, ut Severianus cap. 15. ubi addit: Exinde multa adversus Joannem accusationes moveri cepit: nec jam hororum Origenis illa se habet mentis: sed absurdas alias eriminationes intendebant. Palladius pag. 64. habet illa: Sic adveniens Theophilus, velut itarabibus fumo oculis, pulcherrimum iterum, qui in Aegypto sunt & in ipsa India, rarissimum odorem pro fœtida invidia largiens, sexta hora, quinta Sabbati, Constantinopolim venit, natus circumplacentibus, infamem referent gloriam, & suspitatur in renouis infestorum, fugiens ecclesiam &c. Praeparaverat tamen Chrysolitomus hostia, hancque ad Theophilum, ut ad se diceretur: ipsa vero non modo hostium, sed etiam congressus sancti renouit, ut ipse narrat Chrysolitomus apud Palladium pag. 12.

885 Perantiamen secundum ea loco apud Arcadium & Eudexium videtur fuisse Theophilum, quando primum adversus Constantiopolim, ut si necesse non debet. Nam primo confessum scribitur laudati, nullum ex clericis Constantinopolitanis ipsi obvium praecellit, ita ut illos necesse sibi severos habere, ut eosdem postea magnam parte habuit. Secundo ut vult erat vocatus ad causam dicendam, ut testatur Chrysolitomus apud Palladium pag. 11. neque ea in re nulla tum erat mutatio, ut Chrysolitomi Epistola ad Innocentium Papam ibidem habet pag. 12. ubi Sanctus hac scribit: Attamen facientes illi, quod non descriptio decebat, & assidue ipsum adhorones, ut congregaret nobiscum, & diceret, quod de causa statim ab initio tantum bellum accendisset, tantoque civitatis excitasset scandalum: neque ipsae causam dicere voluit: & cum urgent ejus accusatores, nos in ulteriorem urbem regionem, ubi degbat, pissimus imperator evocavit, atque causam ejus iussit audire. Nam & irruptionem & cadet, & alia innumera obijciunt.

886 Sed & nos, qui leges Patrum, & virtutum honore ac reverentia prosequemur, habentes etiam super hac re ejus literas: Non oportere iudicia extra limitatrab, sed in ipsi provincia re provinciales tractandas esse, non solum iudicium non obitum, sed vehementissime recusavimus. Ita Chrysolitomus ipse & moderate. Litterae autem Theophili hic commemoratae dedi sunt. 850. ibique ostendi, fuisse Chrysolitomum a iudicio illo abstulisse. Tillemonius pag. 71. ob-

Theophilus Constantiopolim ingressus Chrysolitomum vocavit

E

hic vero in fine p. 12, ubi dicit, ut sedes in ipse non

F

et nota, ibi dicitur, cum obprobria dicit.

quid alia quidem fuisse com-

qui tam aut Theophilus non dicitur post Theopila dicitur

A *seruat, nullas leges uenisse, quo minus episcopus aliquis iudicaret ab universali Orientis concilio. Verum ea obsequio non spectat ad propositum nostrum: neque enim universale concilium congregatum erat Constantiensi, nec tale ibidem congregatum, ut perpetua esset Tullio monitus, iam ea vocati non esset patriarcha Antiochenus & Hierosolymitanus. Multas quidem secum ex Aegypto duxerat Theophilus, aliqui aliquos Chrysolomum habuit se eidem adiunctum; sed ut ipse habuit generale Orientis concilium; non generale magis concilium habuisset Chrysolomus, si causam Theophilus in hac iudicandam suscepisset. Quare recte rationibus recurrendi iudici a Chrysolomo allati sequuntur Tullio monitus; & perpetua alias querere voluit.*

*Inducitur
Eudoxia,
quæ
dilectus
Theophilus*

B *887 Ex illis porro, que de obitu iudici contra Theophilum ostendit, & ex demonstratione legatorum Theophilus qui in exilium missi sunt, ipsa iam agere Constantiensi, ut liquet ex verbis num. 878. datis, recte colligi potest, errasse Sacramentum & Segementum, dum Eudoxiam jam ante adveniam Theophilus ad Chrysolomum contrariam fecerat, ut ostendit, Eudoxiam hereticam esse Theophilum, ut quæstiones adveniret, & synodum congregaret. In Segementum cap. 16. Verum se parum scilicet, postquam Theophilus cum suis Chrysolomum variis artibus imperatrici eduxit reddiderat. Causam mutata Eudoxia talem offert Sacramentum cap. 15. Etenim post dilectum Epiphanius, quidam Joanni resalerunt, Epiphanius adversus ipsum laborantem fuisse ab Eudoxia angustia. Ille, cum esset suapte ingenio ferventior, & ad dicendum paratus, sine mora orationem habuit ad populum, quo omnium generaliter maiorum supervisionem continebat. Eum sermonem vulgus ita accepit, quasi contra angustiam figurate dictus fuisset. Exceptus igitur a malevolis ad principum notitiam perferretur.*

*alligatus
arbitrio
dilectus
Theophilus
in villa*

C *888 Quo cognito, angustia illatam sibi conameliem apud imperatorem conquesta est, utriusque communem dicens esse hanc injuriam. Curat igitur, ut Theophilus quamprimum synodum convocet adversus Joannem. Idem quoque urget Severianus: adhuc enim reconciliam animo simularem adversus Joannem gerebat. Eadem habet Segementum cap. 16. sed addit: Utrum porro Joannes forisulo ad eam orationem provectus sit, an, ut quidam dicunt, eo quod suspicabatur, Epiphanius ab imperatrice impulsus fuisse, ut insidias ipsi strueret, eoque certo affirmare non possum. Id ego dubitare via possum, quia mira fuerit calamitas adversariorum Chrysolomus, que de suspitione ipsius & de intentione in perorando allata est. Si nimis mulierum delicias at luxum immergeretur aeris perfringeret Chrysolomus, ea quoque reprehensio Eudoxiam magis irritig, quàm aliam aliam; id fecit, ut ipsum eique similes mulieres emendaret; nam ex adorationibus ipsius colligebatur; non vero, ut se ulcisceretur, quod a moribus Sauli erat alienum.*

*citatur
dilectum
se dilectum
viti & illis
querere
mulierum*

889 Interim facile credendum, non unam solum, sed & plures Sauli Hamilis in iudicium vocatas fuisse apud Eudoxiam, sive a mulieribus num. 878. nominatis, sive a Severiano aliisque inimicis Chrysolomus. Ipsa quoque recensata iudici de Theophilo, licet agnoscitur & Ecclesia laudibus congrue esset, impericem mulierem offendere poterat, & in partem omnium contrariam vertere. Theophilus quoque sententias adhibebat mensis Septembris Tenui IV.

chinas, ut videretur consequenter, nulli magis Auct. I. S. quàm ipsi videretur sursum et retrorsum. Andreas Palladius pag. 64. Commotus autem igitur tres septimanas, neque cum Johanne episcopo congressus est, ut loqueretur episcopo, neque omnino accessit ad ecclesiam: verum assidue inierat & coetu contendeat, novum odium veteri accumulans, ut Johanne episcopo non solum Ecclesia expelleret, sed ipsa vna privaret, partim largitione auri contra veritatem superstitiosos & potentibus redimens, partim lauribus epulis gule deditis sibi mancipans, partim blanditiis & spe majoris dignitatis sui similes impotentes & clericos in suas partes adducens. Illos cum sine funiculo voluptatibus colligisset omnes, veluti iedatiles quidam demon, animorumque iudicium fascinaisset; ad fabule mitteretur demoniacam personam quæsit, quem quidem etiam esse afflictorum.

890 Testatur quoque Chrysolomus ipse pag. 13 Johanne fuisse clericum ad accusandum, ut improbi autem accuseret ad se caput Theophilus.
Nam cum diaconi duo a Johanne episcopo electi essent ex Ecclesia ob enormia scelera, horum ille levitate abusus, persuadet, ut libellos adversus Joannem dent, pollicens eis in locum ministerii sui se restituerum. Erat autem eorum crimis, hujus quidem adulterium, illius vero homicidium: quod & præstixit. Nam post exilium Johannis eos in loca sua reposuit, comisitque libellos dedissent, quos ille ipse distulerat, nihil quidem veri contentiones, præter hoc unum, quod admovebat, ut omnes post communionem aquam aut passillum degustarent, ne cum saliva aut pinguis aliquid & symbolo Sacramenti præter voluntatem expuerent: quod primus ipse faciebat, & eos, qui vellent, ad regionem ac reverentiam eruditabat. Acceptis libellis, coit in adibus Euphratis cum Severiano, Antiocho, Acacio, & reliquis Johanni insensim promer modestas ejus admoniciones. Solabatur enim beatus ille extemplo Pauli & publice & privatim honestum & decorum edocere....

*quæ
antiquitas
ad
viti
ad
viti
ad
viti*

891 Congregati autem querebant, quomodo iudicium ordirentur. Unus vero ex illis, qui aderant, suggestus: darent libello imperatrici, & Joannem vel invitum ad consessum traherent. Id igitur fit, sicut olim apud Judæos, auro omnia prona & facilia reddente. Hec quidem stylis fati amaro reuulsi Palladius. A tunc non videro, aliquid ex omnibus illis rejiciendum esse. Etenim Theophilus ipse clarissimus fuit contra legem, quoniam Chrysolomus præscripserat num. 870. cuiusque tempore tantum verum iuramentum mutacionem, ut in eo iudex sit salus, omnesque fero Chrysolomus clericos in mala causa sui faventes reddiderit, tum adveniens nullus occurrisset.

AUCT.
I. S.

**§. LVIII. Concilium ad Quercum prope Chalcedonem inchoatum : capta accusationum contra Chryso-
stomum cum aliquot in
illa observatio-
nibus,**

FAMILI-
ARUM
CON-
SILII
POTESTAS

Postquam Theophilus machinas suas contra Chryso-
stomum abunde instructas habebat &
paratus, conciliabulum inchoare decrevit in lubi-
urbano Chalcedonis, quod Quercus dicitur, in-
genitum Sacerdotum. Serapionem cap. 17. plura de loco
habet, non ferens : Patro cum multis esse a-
sumis & vestibus, qui Joannem indiffens & seculari
potenti obediens, preparatis omnibus, prout ipsi con-
cedere videbatur, ad Quercum perrexit. Id lubi-
urbanum est Chalcedonem, quod nunc ex Rufini
viri consularis nomine appellatur : in quo palati-
um est & ecclesia maxima, quam Rufinus ipse
in honorem Agnolorum Petri & Pauli con-
struxerat, & Apollinem ab id cognominarat.
Monachum quoque iuxta eam collocavit, qui elec-
torum in ea ecclesia munus explebat. Observat
Chryso-
stomum in Homilia, post radium a prima
exilii habita, rem §. pag. 417. non ante fuisse
inimicitias suas concilio illud inchoatum in ipsa
ecce celebrare, ita fere allegans : Hec mira-
bantur unctum virtutem vestram, carissimi
viri, amoremque mei. Nihil audemus, aj-
debant, in urbe. Eam nobis date intris. Hec for-
tasse etiam de causa Bosporum transierunt, et
interiores essent a tumultibus Constantinopolitanis
curam, nisi id forte fecerim, et secum habere
Cyrillum Chalcedonensem episcopum, & Chryso-
stomum adredatorem.

Iste sa-
cro de-
positus
fuit

§. 2. De numero episcoporum, qui illas conve-
nientes, satis videtur constare ex Palladio, licet
apud Photium aliter legatur. Nam apud Palla-
dium pag. 71. episcopi Chryso-
stomum adhaerentes,
numera quadraginta, Theophilus pro legatis ducunt;
Ta enim trigelimum sextus ex ex unica provin-
cia, pra maxima scilicet parte : dicuntque, se
numeros superiores esse. Rursum apud Palladium
pag. 31. dicuntur Romam illata conciliabuli
Alia, 10 quibus videbatur Johannes a trigen-
ta episcopis condemnatus, quorum undetrigi-
ta erant Aegyptii, septem vero abasiam regio-
nem. Ex his septem erant jam sepe dicti Acacius,
Antiochus, Serapionem, & Cyrinus, nisi forte hic
inter Aegyptios numerantur, quia in Aegypto erat
antiochus, S. Marcellus, de quo plura postmodum,
quoque episcopus erat in Bithynia, aliam ad-
fuisse videtur. Marcellus Magnesia episcopus, qui
accusatus Hierosolima, non erat Aegyptius, Apud
Photium etiam est Paulus Hierosolimita, & I-
sacius episcopus, qui versatissimus non erat A-
egyptius. At ultimus forte non erat episcopus, licet
ibi episcopus vocetur, Apud Marcellinum com-
tem etiam enumerantur episcopi triginta sex ad
antem 403.

Iste glo-
ria habet
Potestas

§. 3. Quapropter postponenda sunt Alia con-
silia illius, prout referuntur apud Photium col.
59. nisi commode sensu cum hisce consiliis quae-
dam Alia ibidem col. 59. habent, fuisse nampe-
omnes quingens & quadraginta, qui sententiam
intulerunt contra Chryso-
stomum. Forte numerus ille

corruptus esse, ut jam dixi. Forte aliqui episcopi
postmodum sententiam posterunt, & Alia idcirco
sunt adjecta. Forte Theophilus, ut videretur au-
mento prevalere, episcopos aliquos alium a Chry-
so-
stomum depositum ad sententiam dividendam ad-
iecit, aut Alia fuisse concilio inserbere iussit.
Certe illi ad concilium venerant, & ita apud
Photium nominantur, videlicet Serapionem olim Ni-
comediensis, Theophilum & Euphrosinum, libellum
obtulimus, ut in locum suum restituerentur, tam-
quam iniuste depositi. Forsem etiam ad augendum
numerus adjecti sunt illi, quos in locum depo-
situm creaverat episcopus. Quidquid sit, de na-
mera episcoporum, qui ad Quercum conveniunt,
standem est Palladius.

§. 3. De iactu conciliabuli Serapionem lib. 8. cap. 27. loquitur hoc modo : Hoc igitur in loco
Theophilus ana cum reliquis episcopis cum con-
fessis, de libris quidem Organis nullam am-
plius mentionem facit, sed Serapionem monachos
ad penitentiam invitavit, oblivioni tradidit
praeterita, nec mali quicquam facturum pollicetur.
Cumque fautores Theophili iactarent mona-
chos, at veniam peterant : & lyodiam pao illa
supplicare fingerent : aconitanti monachi, idque
sibi faciendum esse existimantes, confidentius
tot episcopis, id, quod insolens est ipsis dicere,
etiam iniuria affecti fuerant, PAREC scilicet di-
cunt. Cum autem Theophilus liberatus esset in
gratiam recepit, & communis in eum restitue-
ret, finem est quatio de injuriis monachorum
Sectionum. Quod men quidem iudicium factum
num esset, si Dioscorus & Ammonius ana cum
aliis monachis illis adhaerens, Nam Dioscorus
quidem, antequam hic foret, mortuus, & in
ecclesia Moen martyris lapidatus fuerat, Am-
monius vero paulo ante, & dum lyodiam para-
retur, languore correptus est. Cumque ad Quer-
cum trajecisset, ingravescens morbo, non mul-
to post excremum diem alacrit : & apud vicinos
illuc monachos, ubi caderet epus jact, splendi-
dam meruit sepulchrum. Ceterum Theophilus,
hoc audito, lacrymas sufficiens dicitur, consilium
audientibus dixisse, neminem inter sui temporis
monachos partem Ammonii existisse, quamvis il-
lum in maximas perturbationes concessit. Sed ta-
men hoc sibi ex animi lenitate successit. Hic
Serapionem, concensumque illi de receptis fuisse a
Theophilo monachis illis.

§. 4. Serapionem tamen brevius agens de illis mo-
nachis, videtur supponere gratiam illis praestitam
post depositum Chryso-
stomum. Constantinopolitanis, audita Sancti depositione, praecipue, inquit Se-
rator cap. 16. 10 Theophilum culpam homi-
cuniam conferebant. Neque enim amplius frates
eius in obsequio esse poterat : idque tam ex aliis
multis indicis, tum ex eo maxime, quod statim
post Joannis depositionem, cum Dioscorus ejus-
que fratribus, qui Longi dicebantur, communica-
ret. Haec de amonitione monachis impetrata
Palladius confirmari possunt : nam tradit, illas, qui
post amonitionem superaverunt, in solitudinem adse-
re. Palladius tamen Serator, dum Dioscorum
episcopum, qui ana erat defunctus, ad viventes
Theophilo conciliatum adducit. Defunctus quoque
circa id tempus est Ammonius monachus, Dios-
cori frater, ut habet Serapionem laudant. &
Palladius pag. 157. & 158. de quoque agens, &
Palladius in notis laudant. Solitudinem vero repo-
nunt alii quidam ab eodem longi clauis an-
te.

Iste glo-
ria habet
Potestas

A nti, inter quos pag. 160. nominatur Hieron. Eminentissimus Baronius, qui monachos illos pro Origenis habet, eorumdemque cum Theophrasto conciliationem narrat ad annum 403. num. 11. & 12. leviter praevertit argumentum, quod pro illorum innocentia in bis haberi potest. Ego vero, ut jam ante monui, nolui monachos istos in omnibus censere, nec tamen certo etiam credere, Origenem erroribus fuisse additum. Illud solum tuto observare me posse existime, innotationem Theophrasti in eam illam, qui Origenis vixum est persequi, ex conciliatione ista suspensum admodum reddi. Et minus certe laudabilem.

Abba con-
atitabili,
quo non
potestur
prophet-
alia;

897 Abba quatuordecim illius consilii dedit Plotius in Bibliotheca cod. 59. col. 54. Baronius ad annum 403. num. 17. notum suspensum fuisse accusatum, quo creditur Senilius de aliquibus fuisse accusatum, quo idem non legatur inter accusationem capite. Talemnotum Nota 68. epinonem fuisse suspensum Baronius refutat, observans, non omnia, quae in aliquo epinone sunt, Abba semper inferi. Certe nequaquam verisimile est, libellum oblatum contra

B Senilius in consilii libello graviter inferri fuisse criminis, quod legatur in Abba apud Plotium, praefertim cum Innocentius Papa, ubi vidit Abba Theophrasti transmissum, comperisset, teste Palladio pag. 13. nullas graves esse accusationes. Itaque data responsio suffragaret, etiam si constaret, graviter calumnias in Senilius fuisse iussitatas. Verum illud ipsum non recte ostendit Baronius, cum solum allegat Epistolam 125. Haec vero suspensum credimus, totumque solidum argumentum probabimus §. 69. & sic ipsum illius apertum fundamentum plane concedit. Non videtur itaque, cur illa Abba non possit admitti, certo ut in compendium contraria, ideoque fortasse in aliquibus mendosa.

Abba con-
atitabili,
quo non
potestur
prophet-
alia;

Epistola Plotii ea, prout Latine redditus est, sit ordinis **Lectum est illigatim coactum adversus S. Joannem Chrysostomum conciliabulum, cui praesides adfuerunt Theophilus Alexandria, Acacius Bertham, Antiochus Ptolemaidis, Severianus Gabalorum, & Cyrinus Chalcedonis episcopi: qui innotum in illum animo cum essent, simul omnia & iudices & accusatores & testes erant. Tredecim hac actionibus peractis; duodecimum quidam contra S. Chrysostomum, terdecima contra Heraclidum, quem Ephesius ille ordinaret. Hujus tamen depositionem validam reddere, alius nonnullis prohibentibus, minime poterunt. Heraclides accusator Macarius quidam nomine fuit Magneticum episcopus: Beatus Joannis vero palam hostis, primusque accusator, Joannes ejus diaconus. Macarius Magneticum in Abba ad Memorandum, quo urbe non longe Episcopo distabat, erat episcopus, aut Magneticum, id est, populi illius urbis. Ad dubitari potest, an forte non fuerit ut sit, quod anno 400. Chrysostomum excommunicaret.**

Capitulum
ex-
capitulum,

899 **Abba** **de** **depositione** **capite, quo Joannes diaconus, ob homicidium, ut ait Palladius, depositus, contra Chrysostomum insultat, huc transfertur cum brevibus observationibus, & Aurelio Latino textu, ubi et necessarium videtur. Accusat hic (primo) Chrysostomum actionis illatae sibi iniuriam, quod se ejecisset ob domesticum poemum Eulalium pulsatum. Tanta verisimilitudine sui peremptum, ut mors fecisset. Vix enim dubitari potest, quin hic diaconus censor sit idem cum illo, quem ob homicidium Palladius pag. 69. deponendum offerit.**

Secundo, quod Joannes quidam monachus, juvenis Chrysostomo, verberatus esset, ut ait, Septembris Tenuis IV.

acceptatus, ferreaque catena demoniacorum mo-
re adstrictus. Haec facta esse per missum impera-
toris, ducem num. 906.

Tertio, quod praeforum rerum magnam vim dividendisset.

Quarto, quod marmora S. Asaphis, quae Nestarius illi ecclesiae mactibus ornanda reliquerat, ipse vendidisset. Haec duo capite fano levissima sunt, cum SS. Anastasius, Augustinus, aliqui etiam sacra vasa vendiderint ad succurrendum capiti & pauperibus.

900 **Quinto, quod per contumeliam appelleret clericos, viles, corruptos, sua usus sponte paratos, triobolaresque. Similis potest Senilius nomine adhibere in concionibus aut scriptis suis, quando malorum clericorum vitam generatim corrigere studeret. Sed aliis a contumelia aliam inferenda erat alimentum.**

Sexto, quod S. Epiphanius dicitur, & parvulum demonium appellaret. Haec dubie vera est calumnia.

Septimo, quod Severiano infidias struxisset, incitatus contra eum decem. Memorandum est. **Pro E**
de dicto num. 745. & 749.

Octavo, quod synopsin plenam librum in clerum conscripsit. Designat assensum librum num. 573. relictum, contra eum, qui subintratus habet. Vel hic solus articulus ostendit, quod omnia sine exaggeratione, cum praeterea vitam solam pro criminibus obijcit fuit.

901 **Nono, quod totius cleri habito conventu, ites diaconos citari, Acacium, Edaphium & Joannem, & quibus humerale ipsius furati assent, seculari, quarent, utrum & ad alium illud nuntium aliquem cepissent. Haec aliunde ostendit. At res ipsa ostendit, augere esse exaggeratas, aut in detractionem parum detortas.**

Decimo, quod Antonium, ut sepulchrorum efflorem accusatum, episcopum ordinaret. **Aut calumnia est in Antonium, aut crimen ipsum Latini Chrysostomum.**

Undecimo, quod Joannem comitem in tumultu militari ipse prodiderit. Dubium nullum est, quin sit calumnia.

Duodecimo, quod oque incedens ad templum, neque ingrediens, Deum precatus sit. Haec accusatio visu digna, cum ab homine irreligioso praefertur in vitam pium.

Decimotercio, quod hanc aliam diaconorum & presbyterorum ordinationem faceret. Haec accusatio, quae sine dubio a quo ridicula aliis apparet, fundamentum ignorans.

Decimoquarto, quod una ordinatione quatuor simul episcopos crearet. Fortis id fecerit unica die. Certe melius oraret sapientissimus decessus, quid sibi huiusmodi, quid iniquum illis accusaret.

902 **Decimoquinto, quod mulieres fuscipat, solus cum solis, aliis omnibus foras emittit. Si Chrysostomus librum non memoratum, quoniam synopsin plenam... in clerum dicit calumnietur, perolvere voluerit, facile videtur, quod in casu cum mulieribus agendum consenserit Senilius, solus documentum alius tradidit ipse servare, & mirabiliter impudentem calumnietorem.**

Decimosexto, quod hereditatem a Tecla relictam per Theodulum vendiderit. Haec verum esse potest, si Tecla pauperibus aut Ecclesiae sua legaverit bona.

Decimoseptimo, quod Ecclesiam creditus oemo noverit, quod abeat. Ridendo duo illa capite obijcit. **hantur Viro quoniam maxime studisse, ut cessat Ex-**

Ccc a **delecta**

AUG. T. *desit, non in lucum aut delicias, sed in usus bonos.*

J. S. *uiles & pios converteret.*

Decimo octavo, quod Sarapioem accusatum, causamque etiam tum dicentem, prebiterum ordinavit. *Novitas scilicet Chrylottomo, multis Sarapioem impetis calumnias; ac causam ipsius in legitime iudicio agnoscum fuisse contempere, quod ordinatus est, non crediderit.*

903. Decimo nono, quod communicantes cum orbe universo, ipsius voluntate inclutos, & in custodia moriuos conspiceret, & ne corpora quidem ipsorum icpultura mandanda curavit. *Calumnias est: nam praestit dubia agitur de legatu Theophili, quon iudices imperatoris, ut calumniatores, caveret incurrant & condemnantur, postquam Chrylottomo a lite inter ipsos & monachos fratres vocatum omnino abstinerat. Vide dist. 12. §. 15.*

Vicelimo, quod ioteria sanctissimum Acaciam affecerit, & de ad colloquium quidem ipsum admittit. *Decepta hac Aiacii querela agitur num. 872. & 880.*

Vicelimo primo, quod Porphyrium prebiterum Europio, ut in calumiam perleteret, iraderit. *Hanc dubie falsis id impugnat Sento, qui nullas res foris ad iudicium faci defendendas. Idem dicendum de sequente capite.*

Vicelimo secundo, quod item Voerem (Gr. Berenium) lacerdotem contumelia malis male accipium dederit.

Vicelimo tertio, quod illi soli balneum faceretur, & ubi lavaret, Serapion claudat labrum, ita ut alius nemo lavet. *Quas nugae aut praefert insipia accesserit?*

Vicelimo quarto, quod sine testibus multis ordinari. *De mendaciis non dubio.*

Vicelimo quinto, quod solus edat, iotemperanter cyclopum vitam depena. *Impudens est calumnia. Cur solus edeat, dictum est §. 37.*

Vicelimo sexto, quod idem ipse accuset, idemque testis sit, ac iudex: planum id esse ex illis, quae cum Martyrio archidiacono, & cum Proterchio Lycie episcopo gesta referuntur. At multo clarius est, calumniam manifestum in similibus nullam mereri fidem.

904. Vicelimo septimo, quod pugna contuderit Memnonem in Apostolorum iura ade, & languine ex ore ipsius manasse, nihilominus Eucharistia obtulerit Mystra. *Forse inferentis Memnonem truxerit. Nam tam manifeste ubique sunt calumniae, ut consilio aliqua fortassis falsis praedibetata persequente afferri poterat. Certe calumnia est, cum Sanctas pergerit sacrum Officium. Quam autem facile abstergeri ab offende dillu Sacerdotis et qualemque inaudiam manam, etiam iustum, colligi potest ex distis num. 716.*

Vicelimo octavo, quod iothero exiit & induit, & passulum edit. *Hoc solum ut verum admittit Palladius num. 890. laudans, ubi & satis addit. Nimirum quia reliqua omnia, aut plane communis, aut nimis exaggeratione, aut praevi interpretatione suas corrupta. Quod sequitur, laudabile sunt erat: sed in eo etiam perverfa interpretatio erimen inuicem calumnias.*

Vicelimo nono, quod episcopia a se ordinata precant largitur, ut pet illius laboribus clemens opprimat. *Ius prius, ut ex sua abundantia aliorum sublevaris impie. Hanc accusationis in sanctum Virum capite sunt, inquit Phobius. Attonem & alia sequuntur deinde ex aliis libellis, neque hoc transferenda censeo, siue con-*

tra Heracidem, siue contra Chrylottomo fac. D. rum obijcia, quia Heraclides propter Chrylottomum, a quo anno 400. ordinatus est episcopus, maxime impetebatur.

905. Hinc, inquit Phobius, cesserunt io Heraclidem & Palladium Heleopolis, episcopos ambo, conquirere. *Ex Joannes monachus (en-jus Joannes diacono in suis besti Chrylottomo accusationibus memora) libellum idem porrexit, accusans Heraclidem, quod Origenista esset, & Caesarem Palestina io iure deprehenus fuisset, Aquilini diaconi vestimenta furatus. Et quamvis talis esset, inquit, Joannes episcopus Ephesiorum cum episcopo ordinavit. Accolai praeterea ipsum Chrylottomum, quod multa Origenistam causa advecia passus sit a Sarapione, quodque hunc ille a se miserit. Deinde verum libellum recitat Ilaacii episcopi. Ad suspitioni mihi est, Ilaacium episcopum non fuisse, quon praeter Ilaacium septem antea fuisse episcopos non Egyptus, ut dictum est num. 891. Foris Ilaacius fuit ille Ilyriae, inter praecipuos Sancti minime num. 880. & 883. memoratur. Quodlibetque fuerit calumnias alio, primum ipsius caput hac transiere, una cum dubio contra Heraclidem. Postea rursum, aut Phobius, Ilaacius episcopus Heraclidem accusat ut Origenistam, minimeque inscriptum a sanctissimo Epiphasio, neque io precatiois orque io eiborum communionem. Proculit & idem Ilaacius libellum contra Chrylottomum, hac continens.*

906. Primam de Joanne monacho sepius jam nominamus, quod propter Origenistas vapalasset, & ferro victus fuisset. *Hoc tapus praestit impudenter calumnias, Chrylottomo adferibimus, quae facta erant per iudices imperatoris. Cum enim propter Origenistas ex passis dicitur Joannes monachus, clare intelligimus, ipsum fuisse ex monachis a Theophilo missis, quon ut calumniatores in sacerem coniecerant praestit imperatoris, nihil in his agens Chrylottomo. Ex hac uno capite, quod clare monitus, colligit studius labor, quon multa alia Sanctis a calumniatoribus sacris inscripta, in quibus nullum illo partem habuerat. Quod spectat ad Heraclidem, malum erodere prode Catholico fuisse, iustumque & pinum, quia Chrylottomus ita de eo creavit, alios non ordinaturus episcopum; quon aut Origenista fuisse aut forem, licet impudens calumnias talis et eximia impingere non dubitaret. Si Heraclides ad communionem admittit voluit S. Epiphasio, quia forte statim voluit consensio in anno de communionem habuerat Origenis; ex eo non magis eruitur potest, additum fuisse crebris Origenis, quon id praestit probat de Chrylottomo, cuius fidem ne impudens quidem calumnias alii in dubium vocare sunt auf.*

Secundum in libello est, quod B. Epiphasio propter hos Origenistas, Ammoniam, Embymum, Eulbium, Heraclidem & Palladium, communicare cum illo voluisset. *De his abunde agimus §. 56.*

907. Tertium, quod hospitalitatem, solus quod tidie cibum capiens, delectaret. *Restaturum est §. 37.*

Quartum, quod in ecclesia dicit, mentiam esse furiarum plenam. *Facile erodere, simile quid a Sanctis in quapiam humilia diffam esse de monacha chrisferam aut incomperturam: sed non video, quid in eo sit criminis.*

Quotum, quod in ecclesia se ita iactet: *epi, palatium, id est, amn, infaniam. Similia seque-*

desaf-
retiam
Heraclides
des Ekho-
num epi-
scopi

conuila-
bile alio-
101

Capita au-
casatant

non deli-
cit in sa-
acced-
votum
101

F

ab Ilaacii

A *ter in Hemilia 2. ex amper editis tom. 12. pag. 330.*

Sextam oportuisse illum interpretari, quoniam illa furta essent: & quid sit, *epi*, *poiesis*: haec enim Ecclesia voces ignorat. Graviter illi Catacomas adferri negas: nam loquatur Sanctus eo fere modo subdite, ut illa hyperbole ingentem latitudinem ostendat.

Septimum, quod licentiam peccantibus praebeat, sic docet: "Si iterum peccaveris, punietur iterum: & quoties peccaveris, veni ad me, ego te sanabo." Dignus est Chrysostomus vix, saltem fere sensu immixtus. Dignus vero Novatianus magis quam Catholicus obiectus. Vide dicta §. 40.

Octavum, quod in ecclesia docent blasphemet, Christum orantem ideo non esse exandatum, quod non, ut oportet, occideret. Hic strenue calumnietur, aequo ac primus; uti & in sequenti articulo.

Nonum, quod ad seditionem populum concitaret, etiam adversus synodum. *Misus*, quo Sanctum arde videmus egredientem, satis restatibus hanc calumniam.

Decimum, quod ex gentibus quosdam, qui Christianos valde assiditum, suscepisset, & in Ecclesia haberet, atque descenderet. Obiectum est ineptissimum. Si enim S. Paulus, qui Ecclesiam est perfectus, vocat electissimos: quid est, qui perfectiores caeteros non suscepisset Chrysostomus?

Missus

Undecimum, quod aliorum invadat provinciam, ordinemque ibidem episcopos. Designat accusator gesta Episcopi anno 400. At eo vocatus est Sanctus, ut componeret antiochiam Episcopatum, videmus, & in solisimus fuisse. Vide dicta §. 47. & 48.

Dodecimum, quod episcopos injuria afficiat, & decipiat (non est ignota) domo sua pelli jubeat. Si summa quid unquam commiserit, solam fecit, usque Chrysostomus.

Decimumtertium, quod clericos inuitatis injuriis afficeret. At astrictus est consuetudo calumnietur, generationi accusetur, ut hic facit, quando deficit accusandi materia.

Decimumquartum, quod aliorum deposita violaretur. Calumniam procul dubio est.

Decimumquintum, quod sine conventu, praeterque cleri mentem ordinaret. Hoc idem forte est cum articulo 24. primi libelli, ubi aliqua observata.

Decimumsextum, quod Origenistas receperit; communicaret vero cum Ecclesiae monachis, nisi commendatissimè literas adirent, in carcerem conjecisset non dimiserit, quo & io eo morientes ne iocularetur quidem. De hisse calumniis vide observata ad articulum 19. primi libelli.

Decimumseptimum, quod aliena mancipia nondum manservisset, imo & acescens, episcopos ordinaret. Non dubito, quin sit calumnia: ut non invenio, unde hoc accusatori occisio fuerit data.

Decimumoctavum, quod ipsum hanc litem male lasepe multavit. Facile crediderim, mentum fuisse a Sancto, & forte etiam gravibus verbis castigatum. At haec ipsa accusatio satis ostendit, hanc litem fuisse vitia perversa, atque reprehensibilem dignum.

Observata

et in accusations

articulis

909 Hanc sunt accusationem capitula apud Ptoemum recitata, ubi in ultimo hoc libello Graeco tantum debentur supradictum, Latine vero addidit. Ratio est, quia Graeco duo capitula confugerent eodem numero antea, decimum videtur.

Septembris Tomus IV.

licet & undecimum. Suspendit, articulum quintum in duas fuisse divisum: nam apud Boetium, ubi etiam dantur solum supradictum articuli, quintus & sextus pro uno habentur: & revera tantum est quartus & quintus articuli qualiterque probet. Verum, quicquid sit de numeris articulorum, facile videtur illis erratum, nihil vere contra Sanctum fuisse obiectum, quod alienus sit momenti, aut quod citius vocari possit: sed facta aliena non pauci ipsi fuisse per calumniam imputata, aut facta ipsius laudabilia perversa interpretatione in vitium fuisse detorta. Si quas praeter Sanctum calumnias posuisti, eas tui loci videbimus. Interim transeo ad 908. concilii: nam libelli modo dati ante concilium erant & preparati.

S. LIX. Citantur ad concilium clerici Constantinopolitani, & quaedam accusationum capita examinantur: quo interim modo se haberet Chrysostomus cum suis: Sancti iteratae citationes & responsiones.

E

S Ocroneus lib. 8. cap. 17. de Synodo ad Quercum ad praepositi nostrum ita scribit: Porro synodus cunctos Constantinopolitanae urbis clericos ad se evocavit, depositionem illis interminata, qui non obtemperassent. De hisse Chrysostomus ipse ad Innocentium Papam scripsit frequentius, apud Palladium pag. 13. Porro ille (Theopistus) quasi cum prioribus certant, vocat archidiaconum meum magna cum auctoritate, quasi jam vidua esset ecclesia, nec episcopum haberet: per illum, clerum omnem in se transferat. Subvertentibus ecclesiam, cum abducerent singularum clericos, & laborarentur, ut adversas nos libellos darent, & ad accusationem accingeretur. Dubitari aequit, quis fover Eudexia, qua Arcadium in hisse rogebat, tantum Theopistum & concilium auctoritatem dederit. Praeterea vero advocandi clericos speciosus erat, nimirum ut concilium verum iustissimum non posset, ac regulas in causam inquireret. Porro negos ex Abbe Ptoemio, neque aliunde elatum est, utrum illa clericorum citatio fuerit facta ante iudicium tantum libellum, quibus accusabatur Chrysostomus, an vero aliquos accusationum capita prius fuerint examinata. Hoc igitur in dubio relinquit, & ad examen ipsum transeo.

911 Laudatus Ptoemius post datum libellum Joannis dicens, ob homicidium alium depositus de examine subdit sequens: Examinarent itaque, ut putabam, horum omnium caput primum & secundum. Primum erat de ipsius accusatoris depositione. Secundum de eis, quos posset erant Joannis monachos, alter accusator, qui Herodidem ut Origenistam, indeque Chrysostomum, qui ipsum consecraverat, accusabat. Libellus Joannis monachi item examinatus dicitur, ac mox caput novum Joannis dicens & vigesimum superius. Nam sic habet Ptoemius col. 58. Horum itaque cognitione peracta (secundum scilicet libelli) inquisitum deinceps est in caput novum accusationum, mox in vigesimum septimum primi libelli. Videri haec capita possunt nam. 907. & 908. Oportet deinde scribere libellum, post quem de examine subdit Ptoemius: Harum accusationum primum caput, quod

Ccc 3

id

Christ ad concilium invitatus

F

aliqua accusations capitula, deinde non examinata

AUCT. id potius (ut rebatur) examinandum esset, ex-
J. S. cere noluerunt: at in locundum (de S. Epipha-
nie) & sepium inquitidum. Quod sepium hi
dicunt, forte illud est, quod citurum posuimus
de Cossyle non exundum Or. Calmania hoc tra-
ducentur proculdubio.

91. Mox, ait Pabianus, tertium quoque accusatum a Iohanne dicitur fuisse caput examina-
tur. In eo capite Artiacius archiepiscopus, qui
p[ro] Chryso[stomo] fucellit, et Anticus presbyter
oecio cum modo testis adhibiti, contra B. Chry-
sostomum testimonium dixerunt; uti et Elpidius
presbyter. Idem, et cum iusticiam Acacius pres-
byter, in quantum criminatio caput testis iussit.
Dum illa sapit, quoniam fore supplicium, uoluit
iam contrahere omnes, cum tantum agitur de
veredictis aliquot rebis testis: neque enim de
iurare debemus, quin aliqua minus necessaria
utilitas videretur Sanctis, ut precium re alia
magis necessaria magisque utilis impenderet. Assen-
sus, cum similis non tamum rebus et dunc
tentatione fieri posset, sed etiam ex ueritate et in-
iustis et callidis calumniatoribus in illis quoque crimi-
nandi occasione arripuerunt.

913. *Quo enim esset S. Chryllogenus, quid ageret cum episcopis, qui apud fe habebat Constantinopoli, ferunt Palladius, ne loquar pag. 66. O Jerg.* Erant quodraginta episcopi cum Johanne episcopo, sedentes in triclinio episcopii; stupentes quomodo reus, & propter impia crimina inlus ad comitatus venire pisset, cum tunc episcopi advenissent: quoniam pater principum & magistratuum sententiam subito commutasset, plerique de clero in pejus perterriti. Ceterum admirantibus nobis, Dei spiritus afflatus Johannes omnibus dixit: Orate fratres, & si amatis Christum, primo me causa ecclesiam suam delectat. Ego enim jam delibor, & tempus reholutis meae instat, juxta Paulum, cujus est funt vera. Et multas perpessus afflictiones, vitam, ut video, reliquurus sum. Novi enim satana infidus; in quod non amplius sustinet pondus morum adversus ipsum sermonem. Ita misericordiam consequamini. In orationibus vestris memora estis me. Incredibile igitur merore correpti, aliquidem lacrymabantur, alii vero egrediebantur a consessu, nullo & sacrum caput atque facundum ac beatum ejus nec desulcabantur, in lacrymis effusi & singultus. Cum vero nos abieratset Johannis, ut ad analitica radia os, hac illuc volitantes, veluti apes circa alvearia obrepentes: Sedete, alii, fratres, & flere desinere, eo amplius me emolientes: Mihi enim vivara Christus est, & mori lucrum. Nam percrebatur, illum lacuri petiscum iri ob nimiam loquendi libertatem. Et si memoriam, memorias vestras replicare, quod semper vobis duxerim: Via est vita penalis, cujus liza atque meliora transeunt. Et mercurius est preteritum faculum: emimus, vendimus, & diledimus. Num meliores sumus Patriarchis, Prophetis, Apostolis, ut nobis hoc vizz immortale perma-
petat. 2

914 Tunc quidem ex illis, qui aderant, epulo-
 rum dixit: Sed lamentatum orbis terrarum nostram,
 ecclesiam viduistis, siccaram legem eversionem
 ambitionem coram, qui non timent Dominum,
 & Ecclesiam guberoacula invadunt, omni ope de-
 sistis pauperes, & doctrinam penuriam. Cum
 autem digno indite palmam finitram manus per-
 cumisset, & confunderet animi Christi, mansi inha-

nes, cum esset cogitabundus, id facere) se allo-
quenti ait: Sufficit, frater, ne plura loquere
sed, quod dixi, ecclesiam vestram ne dimittas. Ne-
que enim a me incepit predicandum munus, ne-
que in me desinit. Nonne mortuus est Maynes?
& non inventus est Jeldus? Nonne decessit Samuel?
& non unctus est David? Vitum reliquit Hama-
rius, annu exiit Baruch? Assumpsum est Elias,
nonne prophetam Elisham? Paulo amputatum
est caput, nonne reliquit Timotheum, Titum,
Apollin & alios innumeros? Post haec verba, Eu-
lytus, episcopus Apanae in Bithynia, ait: Ne-
cessesse est, nos, ecclesiam nostram obtinentes, cogi
& communicare & luberere. Dixit sanctus Jo-
hannes: Communique et quidem, ne scindatis Ec-
clesiam, sed nolite luberere: nullus enim fa-
cinorosis mihi cunctus sum, propter quod deponi
meruerim.

915 Hæc cum ita se habere: notuimus
 est, additæ, quæ à Theophrasto missæ essent. Jube-
 nos insinuare, ingresses introitusque, cuius gradus
 essent. Dicant, Episcopi, illa oser, ledentur, &
 dicant, eujus causæ adfint. Illi autem dicunt:
 Has solammodo thebædalæ legendas habemus: ja-
 bete igitur illas legi. Jubeat Johanne legi. Tum
 illi imperat Theophilum puero, ut dictata illa legeret:
 & legit. Textus autem erat epimodus: Sa-
 lute ista tyndus ad Quecum congregata, (locus est
 dictus trasomara, Rufini urbem, in quo
 erat congregatus) Johanni, (Osmirebani id, quod
 erat, Episcopo,) Solet enim ferre obsecratus
 nimis non recte cernere, sed eis sibi imaginari,
 quæ affectus illi fuggeat. Libello acceptum
 advertebat, infans crimina continens. Ade-
 tiniguit, recum adducens Serapientem & Tig-
 rium præbiterum: iis enim puo est, Erant au-
 tem, qui ad eum venerant, Dioscorus & Paulus,
 qui nuper in Lybiæ ariditate fuerant juvenes. Ma-
 celsius Palladius de citissime Chrylosinam ad co-
 nstitubulum. Socrates vero & Symeonem, hæse
 continentes, addunt citatis Paniam lictorem. Verba
 Symeonis hoc sunt cap. 17. Joannem quoque
 (tyndus) ad eamdem dicendum vocavit: & una
 cum illo Serapionem adesse jussit, & Tigrium
 præbiterum cum Paulo lictora.

916 *Adrianus* hac *citatione*, *primum* respondet
episcopi, qui *erant* cum *Chrylino* & *aliis*
secundis *Sacris* *et*, *Andreas* *Palladius* *pa-*
tr. *Letitius* *(civitanus)* *thoralle*, *inquit* qui
cum *basso* *Joanne* *craso* *episcopi*, *conradiunt*,
denunciante *Theophilo* *per* *res* *episcopos*, *Lu-*
cinum, *Demetrium* & *Eulysium*; & *presby-*
teros *duos*, *Germanum* *atque* *Severum*, *omnes*
quidem *viros* *sanctos* & *fide* *dignos*: *Noli* *res*
Ecclesie *subvertire*, *res* *Ecclesie* *incide*, *pr-*
estat *quam* *Deus* *in* *carnem* *descendit*. *Si* *autem*
ordo *istius* *Nicene* *canones* *subvertis* *trecento-*
rum *decem* & *octo* *episcoporum*, & *extra* *limi-*
tes *istius* *judicas*; *tu* *transis* *ad* *nos* *in* *urbem*,
capitis *legibus* *fundatis*, *non* *provocas* *more*
Caici *Abelam* *in* *campum*, *ut* *nos* *te* *prius* *au-*
diamus. *Habemus* *enim* *adversus* *te* *libellos* *sep-*
tuaginta *capum*, *manifesta* *piscula* *continentes* &
et *piuras* *lunas*, *quam* *res* *lyoudas*. *Dei* *gratia*
congregati, *non* *ad* *eversionem* *Ecclesie*, *sed* *in* *sa-*
lutem. *Tu enim* *tricenis* *fatus* *es* *ex* *unica* *pro-*
vincia: *nos* *vero* *sumus* *quadraginta* & *diversi*
provincis, *totus* *quoque* *sumus* *entis* *septem* *re-*
gionibus. *Et* *confutatum* *est*, *et* *minor* *nume-*
rus *a* *majori* *atque* *potiori* *secundum* *canones* *ju-*
dicat-

quiter po-
tem com-
pendar,
trahit-

1. கவிஞர் கதி
2. அகநாடு =

Myriophyllum
and all
other
species
from the
same
family

A dicitur. Habemus enim & epistolam tuam, per quam mones coepiscopum nostrum Johanne[m], accusationem extra limites non debere admittere. Unde legibus ecclesiasticis pareas, accusator tuus ora, ut ab actualando te desistant, aut ab accessu & persequo ad Johannem. *Hec episcopi libere, non minus sedit ostendentes, Temporalium ejusque affectus passim legitime carere ad accingendum sibi de Chrylosomio iudicium.*

917 Attamen Chrylosomio ipse, ut ostenderet equum iudicium sibi servandum non esse, sed hostium suorum iudicio nullo se fuisse, alius est exceptio. Palladius enim ita proseguunt: Ad hac primus Johannes, episcopus quidem suorum partium dixit: Vos, quod vobis videret, significare. Ceterum me oportet ad ea, quae mihi delata sunt, referre. Theophilus autem partium episcopos hanc scripsit: Ego, an quia contra me dicendum aliquid habet, haec non omnino nescio. Si quis vero adversus me dixerit, & adesse me vult, manifestos inimicos meos, qui ex sua negligentia erga me male animati sunt, ex conventu vestro eicie. Neque de loco coniendo, in quo iudicium fuisse me oportet; etsi illi maxime in civitate fieri oportuit. Sunt enim, quos rejecto, Theophilus, quem revoca dixisse & Alexandria & io Lycia:

B In comitatu proficiscor, ut Johannem deponam. Id autem verum est ex eo, quod postquam accessit, neque me allocutus est, neque mecum communiavit. Qui igitur ante auditum hostium fecit gestus, quid post iudicium facturus est? Similiter & Acacium coarguo, qui dixerit: Ego illi ollum eodid. De Severiano & Aniocho quid attinet dicere, quos citius excipit divina iustitia, quorum temerarius conatus etiam secularia theatra canant? Ignor si revera adesse me vultis, quanto eos quatuor, si quidem ut iudices, ex consensu ejicite; si vero accusatores, iudicio sustineat, ut sciam, quomodo me ad certamen instruat, an ut contra adversarios, an ut contra iudices. Et omnino veniam, non solum ad vestram caritatem; sed & ad quamvis orbis terrarum synodum. Scitote ergo, si decies milies ad me miseris, nihil amplius ex me vos audietis. *Huc usque Palladius de prima citatione, & gemino ad illam responsa, aliorum videlicet episcoporum, & ipsius Sancti, quod interius tres episcopi & duo presbyteri superiores nominant.*

C *918 Porius ex illis de omnibus simul citantibus hoc breviter tradit: Ille vero quater appellatus non comparuit, citantibus respondens: Si apertos hostes iudicio ordine submoveritis, praestolamur, meque solum, ut, si quis me accusaverit, causam dicam: sicut facere decessit. Haec citatis, nihil proficiscitis. Confessio Sacrae ita. 6. cap. 15. Severianus cap. 15. de legatis ad concilium profectus addit aliqua, haec scribit: At Johannes, missus ad eos quibundam electis familiaribus suis, & Demetrio Pelicaniis episcopo, summiis illis, se non subterfugere iudicium, immo paratum esse, dummodo prius accusatores cognoverit, & accusationis libellum inspexerit, coram maiore concilio causam suam defendere: neque enim velle se italem ac temerarium facinus admittere, & iudicium eorum labere, qui manifesti essent ipsius inimici. Verum cum indignarentur episcopi adversus Johannem, tamquam parere synodo recusantem; ex his, qui illi numeraverant, quidam metu terrore non amplius re-*

vererant. Demetrius vero, & quicumque Joannis consilium confis rebus anteposuerat, ad J. S. illum redire. Certe Demetrius & Eulysius, qui *Apama in Bithynia erat episcopus, uti & Germanus presbyterum palladium quoque pro Chrylosomio laborantes videbantur. At de Lapsione, aut Lappiciana, ut vocant pag. 13. Apraxius episcopus, plura deinde non invenit, ut nec de Severo presbyteri, nisi quod ad Severum aliquam presbyterum dicente scripsit Sanctus. Quare, si vera scriptis Severianus, illi fuisse periculo se subduxerant.*

919 Subjungit vero post allata verba Severianus: Eodem die cursor & notarius ex palatio venientes, Johannem quidem urgebant, ut ad episcopos accederet: illos vero horraui suos, ut iudicium acceleraret. *Hec Eudoxius palati, seu Arcadii per ipsam citatus, citatus erat, quoniam conciliabuli; paucum tamen, haec inter citatos quatuor numerari. Porro eadem citatio aliusdum, sententia imperatoris fratris Chrylosomii hostis, an vero legibus ecclesiasticis, quae volebant, iudicium sibi de sancto Episcopo arrogare. Palladius pag. 73. de illa imperatoris mandata sic habet: Illis egressis (conciliabuli legatis,) venit statim notarius, habens recripsum imperatoris, insinsecta erat supplicatio episcoporum, potentum ut Johannes inivit ad iudicium fiteatur, eumque ad iudicium urgebat. Porro hinc notarius eadem versimiliter dictum est responsum, quod modestum conciliabuli datum videmus.*

920 Itaque una fronte ad terram citatus, seu secunda conciliabuli, cum Palladius illi pergit: Post factum citatio responsum, prodierunt duo presbyteri Johannes, Eugenius quidam, qui Hieracae episcopatum conspirationis mercedem acciperat (Græci accepit, mirum pulchrum) & Isaac, ex monachus, ne quid eludis dicam, dicentes: Scriptis tibi teopodis Transi ad nos, ut obsequia crimina diluas. Ad hac Johannes per alios episcopos reuantiavit: Quosam tandem ordine iudicatis, qui neque inimicos meos eiecistis, & me per clericos meos accersistis? Episcopus autem, qui hac remonstratione, passim excepit surdum illud conciliabulum, teste Palladio: Illi autem, inquit, arreptus episcopi, alium verberibus affecerunt, aliterius viles conasperuerunt, alteri ferreas carceres collo circumposuerunt, quas sicutio Johanni paraverant, ut sic coniectus in ocellum, io ignorum locum amandaretur, damone illo velut leones effrante. *Sacra est haec dubia ultima citatio, de qua nihil nominatum habent scriptores. Porro subjungit Palladius: Et Beatus quidem, cogito impudenti eorum consilio, seipsum cohibuit: id est, nullis citationibus impelli paruit, ne ad violentum illud conciliabulum se conferret.*

§. LX. Sanctus depositus, & ab imperatore relegatus, interque hæc impeterritus, populo tumultum militante, tertio die se ultro tradit, & in exilium ducitur.

D E senectute nostra Chrylosomio in conciliabulo lata Severianus cap. 15. scribit hoc modo: Sed quoniam Joannes exceptione usens, eos, qui ipsum vocabant, tamquam inimicos rejectus, & ad generale concilium provocatus, illi nihil cunctatus, quæ me circumvenit. Cumque il-

*quædam
vix per
dixit
notarius
facta:*

E

*at collato
se invenit
ad hanc
fata:*

F

*Depositi-
o Joannis
ita in Chry-
losomio
scripta:*

il

*citatio el-
lectio 917,*

918 Porius ex illis de omnibus simul citantibus hoc breviter tradit: Ille vero quater appellatus non comparuit, citantibus respondens: Si apertos hostes iudicio ordine submoveritis, praestolamur, meque solum, ut, si quis me accusaverit, causam dicam: sicut facere decessit. Haec citatis, nihil proficiscitis. Confessio Sacrae ita. 6. cap. 15. Severianus cap. 15. de legatis ad concilium profectus addit aliqua, haec scribit: At Johannes, missus ad eos quibundam electis familiaribus suis, & Demetrio Pelicaniis episcopo, summiis illis, se non subterfugere iudicium, immo paratum esse, dummodo prius accusatores cognoverit, & accusationis libellum inspexerit, coram maiore concilio causam suam defendere: neque enim velle se italem ac temerarium facinus admittere, & iudicium eorum labere, qui manifesti essent ipsius inimici. Verum cum indignarentur episcopi adversus Johannem, tamquam parere synodo recusantem; ex his, qui illi numeraverant, quidam metu terrore non amplius re-

Accet. le fuisse et in iudicio noluisse, sed idem semper
J. S. eipsonem dare, condemnari eum, ac depo-
suerat, nullum ei crimine obijcientes, nisi quod
vocat non parulit. *Conferat Sermenus cap. 17. his verbis:* Porro cum ille quater vocatus, ad ec-
cumenicam synodum provocasset, nihil ei aliud
objicientes, quam quod vocatus non parulisset,
non deposuerunt. *Postea in Actis consilii ubi
paulo pira tradit, ita scribitur:* Postquam ita
excussa fuit hæc, (sine pocius post citationem
frustra peractis) prædicti presbyteri (Asclari,
Anticus, Elpidius, Aecius) ac pater hos Eu-
demon & Onesimus, sententiam accelerari po-
stularunt. Itaque primas ex synodo Paulus Hera-
clæensis omnes rogavit, ut sententiam dicerent.
Et stauerunt, ut ipis visum est, beatum Virum
sele pellendum, incipientem Gymnasio episcopo,
& seniori Theophilo Alexandrino, numero o-
mnes quoque & quadraginta (qui pocius triginta
sunt, sicut ante dictum.)

Et ad im-
peratorem
mactatum
non cum
delictis

923 Post missa est ad eandem Constantinopo-
litana (namque a synodo) epistola de Chryso-
stomo & throno dejectio. Relatio quoque ad
imperatorem facta. Ad hæc tres oblati libelli, a
Gerontio, Faustino, & Eugemonio, qui ite-
rante Joanne episcopo motos querebantur.
Imperatorem vicissim ad synodum missum est re-
scriptum. Atque in his fere duodecima actio con-
tinebatur: nam de iurisdictione, ut diximus, ac
continet, quæ ad Heraclidem Ephesi episcopum
pertinebat. *Hæc sunt verba:* *Palladius pag. 74.*
magis aperit periculis illius consilii iurisdictionem.
Illi generosi scilicet, inquit, consensu
dicis causa Actia, aranea tela inferioribus, de-
cernunt adversus Johannem, ejus vultum ne vi-
deant quidem, neque vocem audiant, longo
tempore contextam militiam uno die terminantes:
demonstrata enim audacia cohiberi non potest, nec
consilium admittit. *Quod auctor ait, uno die ter-
minantes, verisimiliter significat, post citationem
factam, sententiam eodem die latam & scriptam ad
imperatorem missam.*

de consilio
latum est
factum

924 De hoc vero subdit: Et missa ad impera-
torem relatione, sic oritur. "Quoniam quo-
rumdam criminum accusatus Johannes, & sibi
C consensu, noluit adesse, leges talem deponunt:
quod & ipse lubit. Libelli autem etiam laesæ
majestatis crimen continent. Jobebis igitur pie-
tas vestra cum vel inivum episcopi, & pomas la-
sæ majestatis dare; quandoquidem in hæc inquit
tunc nobis non licet. Ita illi, reliquis scilicet,
dicunt sibi illicitum esse in crimen laesæ majestatis,
quod morte expiri solet, inquirere: eodemque
tempore imperatorem sollicitant, ut hæc parum
insigni jubeat. Quare merito Palladius eis sic al-
loquitur: O ter miseri! quæ cogitatis & facitis,
ac vos pudes exequi, non Deum, sed homines
veriti aut pertimescentes. Quid autem criminis
obijctum fuerit Chrystosomo, quæ majestatis im-
peratorem contumeliam laesam, *Palladius expli-
cat his verbis:* Erat crimen laesæ majestatis con-
vitiis in augustinum, ut ipse retulerunt: quod em
vocatus Jerabab. *Est fortasse ex Hemila aliquo re-
fere voluit criminator, quicumque ille fuerit: non
in libello a Plotio dato illud non invenitur.*

ad missam
factam
episcopi

924 Pergamus ergo cum Palladio: Et illi quid-
dam mirabiles vires, ipsam gladio truncatum
cipientes videre, sic retulerunt. Verum Deus ab-
conditum eorum malum patefecit, & principem
eorum emoluit, ut Danieli Babylonem cognovit. Illi

enim Irenæ ecclesiæ sunt, parentes Danieli: ho-
mines autem effraus, non parentes prophetae. Sic
ab ecclesiis expulsi est Johannes, missi ad id co-
miste cum militari manu, non secus ac ad prælium
adversus Barbaros. Ejectus venit in prædiali ad
Præcium Bithyniæ. *Hæc sunt verba:* *Palladius, qui-
busque Arcadio & Eudoxio statim parere: ita-
men per similitudinem allatus ille sanguis non leviter.*
*Theodoretus lib. 5. cap. 34. condemnantem & ex-
pulsionem Chrystosomum breviter refert, in feri-
bens.* Hi ergo (qui auctor suorum tanta tra-
gædia) cum diversis haberent odiis ac simila-
ritatibus, convicantem quidem ejus Viri vitta-
tem intueri noluerunt, Intellectus vero quoddam ac-
culatores nati, cum calumniis manifestas esse
perpicere, procul ab urbe synodum congrega-
runt, & lenientiam tulerunt. Porro imperator
eridens sacerdotibus, cum procul ab urbe regia
relegavit. Joannes igitur, cum ore audisset ac-
culationem, nec defensionem attulisset, quasi
convictus fuisset de criminibus, quæ ipse obijci-
erat, coactus est urbe excedere, & ad nava-
le, in ostio Ponti suum, quod Hieron vocat-
ur, perrexit. Ita ille.

925 Verumtamen non ita statim post condemna-
tionem in exilium abductus est Chrystosomus,
quam allegati scriptores videmus dicere: neque
enim populus Constantinopolitanus permisit eum tam
cito abire, & Sanctus ipso ad legitimum con-
siliū appellabat. Exponendum igitur est, quæ se-
modi in his populus gesserit, ac quomodo Sanctus
ipse. *Sacerdos lib. 6. cap. 15. apertius breviter,*
quibus animis sententiam dejectionis intulerunt
Constantinopolitanis, hæc scribens: Ea res lab vileram
nuntiata, populum ad gravissimam seditionem
excitavit. Itaque tota nocte excubantes,
cum ab ecclesiis abduci æquum fuisse: sed
causam a ius in majore concilio judicandum esse
proclamabant. Verum imperatoris jussione
præcipuum fuerat, ac continuo expelleretur, &
in exilium abduceretur. *Conferat Sermenus cap.*
18. sic ordinat: At plebs Constantinopolitana,
cum hæc sub vesperam cognovisset, ad seditionem
prorupit. Ex prima luce concursu ad ec-
clesiam factu, tum alia multa vociferati sunt,
tum majorem synodum de hac causa cognoscere
debere. Et cum illi, quibus ab imperatore man-
datum fuerat, ut eum in exilium abducerent,
id ipsum urgerent, illi reluctabantur. *Hæc plura*
*significat, mandatum impulsisse ab imperatore flo-
re fuisse datum: sed nimium populi multitudinem*
impedisse, quo minus ad executionem mandatorum
Nescio igitur, unde Tallemonius art. 75. colligere
possit. Arcadium non libenter id mandasse.

Populus
multus
Constanti-
nopolitanus
fuerat

926 Testis est ipse Chrystosomus immensa po-
puli in se benevolentia, quæ imperatorem munda-
re resistebat. Nam in Hemila ante exilium ha-
bita sem. 3. pag. 417. sic ille alloquitur: Tota die
bus vigilans, ubique vos indifferenter potuit,
non temporis diuturnitas emoluit, non timor,
non minæ. Ad omnia strenua vos arbi-
trabam. Verum ex his verbis multum colligit, pla-
uisse Chrystosomo obsequium illam populi volun-
tatem, quæ diebus noctibusque ipsum observabat, ne
abduceretur, paratissimæ erat ad eum non repellendum.
Nam si quis hunc illam Sermenus strenue per-
penderit, ea tota dirigit, ut populus exilium
Sancti patienter ferre dignus. Hinc post allegata verba,
quibus nimis laudat constantem populi bene-
volentiam, non vix, neque paratissimam obsequium
926

Sanctus
vere in
Hemila
non ha-
bita

A voluntatem, statim te corrigis, & ad alia magis laudabilia feruorem inuenis, ne perges? Et quid dico, vos exhibuistis? Quod semper optaueram, secularia despectuistis, terræ vale dixistis, a vinculis corporis vos expeditistis, ad beatam illam philophiliam certam propertistis. Hæc mihi corona fuit, hæc consolatio, hæc uictoria, hæc vita, hæc immortalitas argumentum. Hic finis est illius Sermonis, ut recte obseruatum Monfauconius: nam id colligitur ex uerbi interpretatione Latina, quæ hoc usque tantum protenditur. Reliqua uero uidentur aliunde addita.

927 Quanto autem anima calamitatem illam contempnas Sanctus, tota illa Hemula luculenter ostendit. Ejus initium, ledus, ovis: Multi fluctus infant græuelque procellæ; led non timeamus, ne iuhmergatur: nam in petra constitimus. Saviat mare, petram dissolvere nequit: insurgant fluctus, Jelu nauigium demergere non possunt. Quid, quisque, timeamus? Moriemine? Mihi uerera Christus est, & mori lucrum. An exilium, dic mihi? Domini est terra, & plenitudo. B. ejus. An factus publicationem? Nihil intulimus in hunc mundum, ceruicque est, non nihil hinc efferre posse: terrarumque hujus mundi mihi despectus fuit, & hinc ejus ritu digna. Non pauperatem timeo, non diuitias concupisco: non mortem metuo, nec vivere opto, nisi ad profectum uestrum. Ideo præsentia commemoro, rogoque caritatem uestram, ut fiduciam habeat: nullus quippe non leparare poterit. O. Max in epistola ostendit, Ecclesiam in persecutionibus semper esse uictam. Hanc autem disputationem aggregat est, ut Constantinoepolitani de Deo confiderent, prout insinuat hæc uerba pag. 416. Ne vos conurbet ea, quæ acciderunt: hæc mihi gratiam præbeat, immobilen fidem. Tum in eadem disputatione pergit, suauisque de opti diuina fiduciam declarat.

928 Ariana nullis resistet, ut tendere ea Sancti rationibus, ut Constantinoepolitani ipsum pergent descendere contra uiam inferendam; neque eum dubitare possumus, quin Chryllostomus, quando illa perorabat, jam statueret se uero in modo præfati dedere. Eum igitur in finem hoc modo loquebatur, ut, quicquid sibi accidisset, ad illi constanter se patienter ferret. Hinc fiduciam suam egregie declarat his uerbis: Ejus (Christi) pignus habeo: non propriis sum uiribus fretus? Scriptum ejus reneo. Hic mihi baculus: hæc mihi securitas: hic mihi portus tranquillitas. Esi conturbetur orbis totus, relictum teneo: ejus litteras lego: hic mihi murus, hoc præsidium. Quar litteras? "Ego uobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem seculi. Chryllostomus mecum; quem nimeo? Ex fluctibus aduentum me concitauerat, estimaria, eisi principum furor: mihi hæc omnia aranea sunt uibora. Ac, nisi caritas uestra me detinuerat, ne hodie quidem abuissem alio profectui. Semper enim dico: Domine, fiat uoluntas tua: non quod talis aut talis, sed quod tu vis. Hæc mihi uirtus: hæc mihi petra immobilis: hæc mihi baculus non uictilans. Si id Deus uelit, fiat. Si uelit me hic manere, gratias habeo. Utrumque ualuerit, gratias refero. Nemo vos conurbet: precibus vacate. Hoc efficit diabolus, ut uestrum circa supplicationes studium interciperet. Sed nihil proficit: imo vos diligenter alacriorque inuenimus. Grat ad sup-

plicationem uobiscum pergam. Atque ubi sum Auct. ego, illic & vos estis; ubi vos estis, illic & J. S. ego. Unum corpus sumus: neque corpus a capite, neque caput a corpore leparatur. Loco diffusus sumus, led caritas pinguitur: neque mors opia poterit abscindere.

929 Posterora hæc uerba clare innuunt, quæ sensu Sanctis diuersi. se semper cum ipso sumum, ac mirum charitatis & dilectionis, ut & sequenti ostendunt. Esi enim corpus meum, inquit, moriatur, uiuet tamca anima, quæ populi recordabitur. Vos mihi patres estis: qui possum uestrum obliuisci? Vos mihi patres, vos mihi uita, vos mihi gloria. Si vos proficiatis, id mihi in gloriam uertitor, ita ut uita mea ceu diuitem quidam in uestro reposita sit thesouro. Paratus sum ad uiam sexcenties pro uobis effundendam; nec gratiam exhibeo, led debitum soluo. Nam bonus pastor animam suam dæ pro ouibz. Milites iugulent, toties caput abiciunt. Mortem enim tali mihi immortalitatis est argumentum: hæc mihi infideli securitatis fuit occasio. Num ob diuitias infideli obiectus sum, ut doleam? sum ob peccata ut loquam? Id patior uestrum amorem, quia nihil non ego, ut uos in uita collocemini, ut nemo alienus sit in orile ingratas, ut illius grem maneat. Certaminis a gremio mihi iussit ad coronam. O. Facundus Hermianensis in Disputatione trani Capitulorum lib. 4. cap. 1. ostendit, nullum Chryllostomum cunctanter ut illa populi seruire ad se defendendum, ne fas carere fenderet Ecclesia. Qui, inquit, pro unitate seruanda Ecclesie, quam dilexit, maluit uis causæ scire pectatam. Nam si eam uellet asserere, sicut erat uix probabilis, & facienda singulari, habens etiam magnam gratiam populi Christiani, cui pro malioribus uis meritis erat acceptus, & defensionem ledit Apollonius, sine cuius rei iudicio condemnatur, facile posset obtinere uictoriam, quæ illam etiam fugientem est pericula post mortem. Sed metuenas, ne abiolatos aliorum iudicio, per oblationem ad uictoriam suorum non reciperet al alius; atque ita, quibuldam ei communicantibus, quibuldam uero auertentibus ejus communionem, Ecclesia scinderetur, pro causa utilitate sciebat se episcopum factum; elegit consilium & admodum mirabili peccate, cathedram episcopatus sui relinquere, quem ut per ejus defensionem unica Christi diuideretur hæresis. Hæc non prima tantum, sed secunda etiam Sancti exilis congruent.

930 Precipue tamen ratio, quæ Chryllostomum ad scedendam impulsit, ea fuisse uidetur, quod timeat, ne pugna oritur & cades, simulque impetratur præfati uis inferna uis. Insuper nam ea de causa uocatis se illis diuersi post lotum sententiam tradidit. Hinc uelle, opinor, Socrates cap. 15. post celestem Arcadii mandatum de expellendo Chryllostomo hæc habet: Quo comperto, Iohannes tertio post damnationem die circa meridiem aliro se ipse tradidit, incitia populi multitudine. Cavebat enim, ne ipsius causa tumultus excitaretur. Confessio Sermonis ap. 18. his uerbis: Sed Iohannes, ueritas ne alterum ubi crimen attingeretur, uel quod principi parere nolisset, uel quod populum ad seditionem concitasset, triduo post laram depositionis sententiam, disperlo hinc inde populo, circa meridiem latenter ex ecclesia discessit. Cumque jam abduceretur, populus grauit tumultuosus est, &

im-

non modo
dicitur
dicitur
dicitur
dicitur

fiduciam
populi
inducit

Deinde
non alio
impetratur
ut in
his fuit
bis

Aver. imperatorem totamque synodum, sed precipue
J. S. Theophilum & Severianum, maledictis appellat:
ambo enim isti auctores fuerant injuriarum.

Laudatus Severianus de tumultu illo plane confusus.

U. vespere ad navim adducitur.
931 Sanctus interim abducebatur in Bithyniam mari vehendus, sed non nisi vespere per nocturas ad portum ductus est, ut ipse narrat Innocentius apud Palladium pag. 15. Igitur procedente jam vespere, inquit, cum nos omnia populos comitaretur, trasset a Curioso urbis per mediam civitatem vi abductor, & in navim conjecior, & noctu abnavigo, quia synodum ad justum judicium appellabam. Ceterum quam pie hic omnia Sanctus se gesserit, quantumque amicos omni populus ipsum vel absentem fuerit profectus, abunde patet ex Hemilii epistola postredam dista. At abstinentium vestitus ab altera Hemilia ante euntem, adna apud Monfalconem scilicet. 3. pag. 417. quia nihil esse videtur praeter fortis quendam alique, quorum alia Chrysofolomi quidem esse putat, sed ea in praesentia Hemilia habentur, alia vero nunquam fuisse a Chrysofolomo prolata sunt. Certe laudanda illa Sancti nostri videri indigna, talisque visa est etiam Monfalconi.

§. LXI. Theophilus, Severianus, alique veniunt Constantinopolim, & contra Sanctum loquuntur: hinc major populi tumultus: orto etiam terrae motu, revocatur Chrysofolomus, reduxque concionatur, fugiente Theophilo.

Theophilus episcopus cum Constantino populo adducitur.
Ubi Theophilus intellexerat, Chrysofolomum ab urbe expulsum esse, ipse cum suis venit Constantinopolim, ut conciones, quantum appareret, et alium ibidem ordinaret episcopum. Hic enim non obscure infamem ipse Chrysofolomus in Hemilia post reditum habito tom. 3. pag. 417. in cuius principio Theophilum comparat cum Pharaone Saram capientem, sed huius pudicitiam servare non volentem, & post aliquo sic loquitur: Huc tunc in Abrahamum gesta sunt, gesta item hodie in Ecclesiam. Egyptus hic (Theophilus), ut ille Aegyptius erat: hic facilliter habuit, ille protectores: ille Saram, hic Ecclesiam rapuit: una nocte ille decimavit, hic per unum diem occupavit; ne ne quidem per unum diem occupare permittus est; sed solum ut sponte castitas nota esset, quia illo ingredienti ejus castitatem decor corruptus non est: iametsi machinam (id est, episcopum ordinandum) paraverat, & tabella adornata erat, & multi & domo (id est, clerici) subsciperant. Adornata est machina, sed exitum non habuit. Eluxit simul ejus nequitia, & Dei benignitas. Deinde tandem impedita electionis ac ordinationis praesentis auctoritate populo Constantinopolitano, ut non videbamus:

at Severianus contra EA cum pergit.
932 Tenuit Severianus illum populi pro Sanctis ardorem provocans ad colendam castitatem; sed illum magis accendit. Hic de re Socrates cap. 16. ita habet: Tunc etiam Severianus, cum in ecclesia Verbum Dei predicaret, visus est importune Joannem carere, ita dicens: Etsi ob nihil aliud esset condemnatus Joannes, apud tamen infensibilis factus grave crimen est, ut ob eam solum deponi mereretur. Cuncta enim reliqua peccata hominum condonantur: superbus vero

Deus resistit, ut sacra Scriptura docent. Hic dista plebs animos ad majorem pervicaciam provocavit. Sequuntur quoque cap. 18. Severianus vero cum in ecclesia per id tempus sermonem haberet, depolitionis Joannis sententiam laudavit, utpote in hominem arrogantem, et si nolum aliud crimen esset, prolatam. Cetera enim delicta, ut aiebat, Deus hominibus indulget: superbus autem resistit.

934 Hunc quoque Sanctum condemnandi praetentum anathema in ipsa concilio Aetacis Beraracis, ut habemus ex Epistola Cyrilli Alexandrini ad Aetacium, scripta post concilium Ephesum, edictaque a Balugio in Nova ecclesiastica conciliorum, abest, 759. Cyrillus Aetacium ita alloquitur: Quando enim in magna Constantinopolitana synodo congregata est, tunc quando Johannes est secutus, ... cum sanctorum esset, ut contra cum definitio proferretur, & esset ego una adstantium, scio me audisse sanctissimum tam sancta synodo sic dicentem: "Qui si scirem, quod tu fueris semetipso, & recederet a duritia & asperitate, quia in eo est, omnia vos rogarem pro eo." Hinc liquet, Cyrillum istam synodum adfuisse, licet necdum esset episcopus. Liqueat praeterea ex allegatis, intinuit Chrysofolomum non alia magis praeterea condemnationem ipsius missis, quam quod superbum, arrogantem, durumque & irratiabilem vocarent. Hic Aetacis, Cyrillus, Severianus, & praesentibus Theophilus etiam & Antiochus ingerebantur apud Aegyptios episcopos, quorum nullus fuisse Sanctum unquam vocerat, quos idcirco speciose rursus mendacis facile circumveniri poterant.

935 Verum non ita facile decipi potuit S. A. de populi duri Pelasgia, qui lib. 1. Epist. 152. ad Symmachum hoc de re sic loquitur: Petia a me, ut divini viri Joannis tragediam tibi exponam. At eam explicare nequeo. Mentem enim res ista superat. Deinde, ubi de eo quoque procedendi iudicio aliquo dixerat, affirmat, Theophilum quatuor locis, imo conspiciat, scriptum est munus facisse, ut piis Virum ac divinarum rerum doctrina praeditum expugnaret. Non minus graviter iudicium inimicorum Chrysofolomi improbat S. Nilus in variis Epistolis postea dedit, ad nominationem lib. 1. Epist. 309. defendit Sanctum contra modo distas adversarios columnas. Nihilominus Constantinopolitani, qui humilitatem theocraticam Chrysofolomi probe perspicuum habebant, imponere potuit columellas Severianus. Verum ob ejus columnas populus magis excussus, ut subjungit laudatus Sequens, non pergit: Ob hoc populus indignatus est, iramque cum renovavit. Nec jam amplius a seditione revocari poterat: sed tunc in ecclesia non in foro tumultuabatur. Denique ad ipsum usque palatium progressi, cum ululatu & lamentis orabant, ut Joannes revocaretur. Hactenus Sequens.

936 Attamen sedulo non videtur incobante ad istos, qui stabant pro Chrysofolomo; quippe praesens magis, quem alia re alio, miraque concordia impellere conabantur, ut Sanctus daretur successus. Theophilus vero ut illata ecclesiae occuparet, eosque qui Chrysofolomi partes iniebant, & ecclesiam servabant, videntes sustulit appellati convitiis, quantum colligi potest ex Zozimo, si ipsum addamus Chrysofolomum. Eodem Zozimo lib. 3. pag. 800. scribit, compertum fuisse a monachis Chri-

stis in
severianum
in de
severianum
probat

et populi
duri Pelasgia
indignatus
auctor

et

Theophilus
in ecclesia
cum eo
1599

AUCT. iplo primo de litteras misit, quarum hæc erant
j. S.

dr. var.
hic libet

Recordor, per manus tuas filios i meos fuisse baptizatos. Nos crediderit verisimiliter sanctis, immunes a culpa fuisse Eudæmum; sed poterat dissimulare & ignoscere: neque necesse erat ea verba aperte refutare. De ea tamen dixit: Quæ Deo offerebat lacrymas, confessionem & penitentiam, non pro Sacerdote, sed pro Ecclesia, pro populo disperio: ita obsequens procedentem ipsius infamiam culpam, quæ populo non erat ignota.

peruen-
tum est
desiderium
verum.

943 Non vera expetit, quanto studio sanctum quereret investigandum. Sacerdotes porro omnes, inquit, invidiam excitati, locum ignorabant, quo diceretur. Quodque mirabile dictum est, illi, ut filio timeret, quoquoque ibat, non corpore, sed militaris genus missione. Neque enim telesbat locum, ubi degeret. Quoquoque mittit, ne Pastor dolo circumventus occideretur, & venatus amitteretur. . . . Hostes undique circumbant, expandentes tela, ut caperent, & in illorum manus adducerent. Hinc illa rogabat imperatoris genus tangebat, ut virum faceret venationis conlorem. . . . Perdidimus, inquit, Sacerdotes, sed reducamus. Nulla nobis imperii spes superest, nisi illum reducamus. Non possum eum quopiam eorum communicare, qui hæc peccarunt, iterumque fundens, Deo supplicans, nullamque machinam non movent. Hostem de Eudæmo Chrysolomum, qui cum, apertor, tam prole laudet, ac pluribus deinde orat utitur, ut populo Constantinopolitane eundem reconciliat: neque enim dubitare possumus, quin in Eudæmum aquas ac in Arcadium, Theophilum, & episcopos ipsi adhiberent, populus fuerit communis ab episcopis Chrysolomum.

Chryso-
stomus
voluit
fieri
congrega-
re

944 Attamen sanctis, postquam circa Prene-
tum Bithynia oppidum, quod ex aduerso Nico-
medie fluitat Sacerates, a Bithynia fuerat inuen-
tus, voluit statim Constantinopolim tendere; sed in
ejus vicino aliquo tempore subsistit. Certe Sacerates
cap. 16. hæc scribit: Missus igitur Briso,
eunuchus augeus, ostendit illum Præneti, quod
emporium est ex aduerso Nicomedie situm; &
Constantinopolim eum redire jubet. Sed quoniam
Joannes ab exilio revocatus, negabat le urbem
ingressum esse, nisi prius in majore judicio
conscripta innocentiam suam probasset, manifeste
interim in subutano, quod Marianæ appellatur.
Porro dum moras necceret, nec civitatem ingre-
di vellet, plebs ad indignationem prorupit; fla-
stique ius ipsos imperatores maledicti congesti.
Qua de causa Joannes eodire coactus est.

Idem
monitus
fuit
Joanne

945 De hoc Sacerates cap. 18. At Joannes
reverens, in suburbanis imperatrici ipsius circa
Anaplum residit: nec ante judicium majoris syno-
di, quo palam fieret, episcopos ipsi in iuste
ademptum fuisse, ingredi in urbem sustinebat. Sed
eum populus d-nuo indignaretur, & imperato-
res contritus inclementer, coactus tandem introire.
Reclerus jam Sanctus in Bithynia in Thraci-
am, quando hæc contingerent: non Anaplum es-
se in Thracia inter Constantinopolim & Pontum
Euxinum, colligitur ex Procopio de Edificiis lib.
1. cap. 8. Porro dum Sanctus ibi morabatur in sub-
urbano imperatrici villa, commissa eximio il-
lam pugnam inter Constantinopolitanos & Ale-
xandrinæ, de qua monuit Sacerates cap. 17. Re-

no eis videretur, quod Theophilus eum collectis ad D

Quoniam episcopus, quæ Chrysolomum damna-
rent, item profectus vellet contra Heraclidem
episcopum Ephesium, qui cum Chrysolomum ne-
cessarius erat, sed necesse eundem.

946 Certe laudat Sacerates hæc scribit: Prius
vero Heraclidis ordinationem in quaestionem vo-
vari curavit Theophilus, ut inde, si posset, oc-
casioneem arripere ad Johannem excommunicandum
(imo prius ad confirmandum ipsius depositionem.)
Et ipse quidem Heraclides non adeat: abiecit
tameo judicabatur, quasi quoddam in iuste verbe-
rasset, & catenis vinclis per media m Ephesiorum
urbem iraduxisset. Cumque Joannes episcopus
fuerat dicerent, de abiectionis iudicium fieri non
debere, contra Alexandrinum concedebatur, admi-
tendos esse accusatores Heraclidis, licet eum ab-
lentionem accusarent. Gravis inde seditio, & con-
certatio inter Constantinopolitanos & Alexandri-
nos conflata est: commissaque pugna, multi vul-
nerati, quidam etiam interempti sunt. Hæc cum
videret Theophilus, illico Alexandriam profugit.
Idem alii quoque seceant episcopi, præcep-
tos, qui Joannem pacem turbarent iustitiamque,
arcepe fuga, ad sua sedes revererunt. Hic ita
gestis, Theophilus omnium iudicio condemnabatur.
Hæc Sacerates, cui de his consensit Sero-
monis cap. 19. dicens, fuisse Sacerates omni-
que Theophila adherentes.

Theophilus
non prius
contra He-
raclidem
scripsit

E

947 At deinde: Ipse etiam Theophilus illico,
nihil cunctatus, inuenit jam hieme, fugiens tunc
cum Iliacio monacho, in Egyptum navigavit.
Hæc utcumque confirmari possunt ex illis apud
Phetum. Nam alibi ducuntur sententia con-
tra Chrysolomum lata dicitur: ut decima tertie
habita est contra Heraclidem. Hoc tamen in
cautione necesse est condemnari: nam de Hera-
clides cap. 34. dicit in Actis Phetis: Neque tamen
depositionem valdam reddere, alii nonnulli pro-
hibentibus, minime poterunt. Mirum autem
necesse est causam, latamque sententiam, interueni-
merato pugna, indeque sententia omni fugit. Hæc
jam verisimiliter pugna esset Zetimus, Chrysolomum
cum columenister viderentissimum, ausus est assertere
pag. 800. Chrysolomum jam reversum testasse in
urbe simulvis excitare. Nam utcumque reversus
erat, quomodo urbem necesse esset ingressus? &
homo abiectionis facile patuit Episcopo attribuire, quod
cap. 19. erat a temeritate quibusdam, qui seditioni
suo serie ex capite amatores erant quem Chry-
solomum. Quidquid fit de occasione illius summa-
tus: certa Sanctus illum non excusari: majorque
culpa fuisse videtur in Alexandrinis, fove in Jo-
annibus Theophilum; quam in Sancti amicis.

pugna ubi
non con-
fessionem

F

948 De illo, apertor, summis loquitur Chry-
solomum in Homilia sepe laudata, ubi pag. 430.
& 431. habet sequenti: Miratus locum concilia-
tionem vestram. Hæc dico, non ut ad seditionem
vos excitet. Nam qui illi paravere, seditio summa;
quæ vos fecit, zelus. Non enim rogatis illos
occidi, sed impediri, quomodo illud eveniret vel
vobis vel Ecclesia, ne rursus submergeretur.
Virtus equippe vestra non fuit ingruere tempesta-
te: sed illorum sententia fluctus concitari. Ego
vero cem non secundum exitum, sed secundum
illorum meotem assitum. Tu homo, qui al-
tari aditas (aut Theophilum aut alium ex adve-
rsariis intelligit) cui tanti populi cura commissa,
cum hæc istius comprimere deberet, tempesta-
tem auxilii, contra teipsum gladium viduisti, fi-
lios tuos consumpsisti, si non tripla & experi-
mentis

Idem
monitus
fuit
Joanne

A mento, carere animo. Sed Deus prohibuit. Inique vos (*audientes allegantur*) demerit & laudo, quod post bellum peccata conciliata, cavatis, ut perfecta pax maneat. *Hæc omnia iustitiam, pugnam aliquam scisse utrum culpa inimicorum Chryso- stomi. Non dubium videtur, quin illi essetis tempore interdicti inter revocationem Sancti ejus- que in urbem rediit. Utrum verum sit, quod ecclesiam occupatis dimittere nullo assente Theo- phili, an quod violentum suum concilium omni- nare vellent contra Hieratidem, idque fortasse Constantiopolim, an utraque simul de causa; non ita clare liquet.*

949 *Parce cum Chrysostomus dicit: Non enim regalis illos occidi, sed impediri, quo minus illud eveniret vel vobis vel Ecclesie, ne rursus submergeretur; satis insinuat, Constantino- politanæ potestati militarem manum contra violentum inimicorum Chrysostomi; idque post revocationem Sanctum, ut colligitur ex his, na rursus (Ec- clesie) submergeretur. Nam per revocationem San- cti, causa Ecclesie & pericula emergeret; sed ea rursus demergi poterat novis inimicorum multitudine, quas pati mulerant Constantiopolitani, qui antea iam habebant severum. Hinc Theophilus cum grege suo satis advenit, nihil sibi superesse præter fugam, quod vehementer exacerbat effectus Constantiopolitani. Ita Theophilus, an Pella- dius pag. 75. cum Ægyptis suis fuga saltem querit: cives enim cum conrebant, ut in mare demergerent. Et ipse Chrysostomus pag. 430. Quid opus clamore? Abierunt, & desuli loci, nemine insequente in fugam versi. Non homo illos, sed conscientia secutus. Nam triumphum Sancti in urbem ingressum videamus.*

950 *Theodoretus lib. 3. cap. 34. breviter de re- dictis sic loquitur: Quod cum cognovissent fidelissi- mum populum (revocatum) scilicet esse Sanctum) statim ostium Propositus in navim obtexit. Uni- versis enim obviam processerunt, ceteras facies pre- sentes. At tum quidem cætera inimicorum dissi- cipata est. Hic Chrysostomus ipse ad Populum pag. 430. celebrans suum in se amorem his ver- bis: Beatus ego propter vos, Sciebam & emica, quantis instantibus essem divitiis, id samentunc miratus sum. Procul eram, & civites alio trans- ferebatur. Hominis unius causa pelagus in civi- tatem mutatum est. Mulieres, viri, immaturo ætatis parvuli: mulieres infansulos gestabant, pe- lagus adire non dubitabant, fluctus spercebant. Non metuebat herum ferus, mulier infirmitatis sue non meminere. Forum in ecclesiam ver- sum est, omnia ubique propter nos movebantur. Hæc Chrysostomus. Ex his autem Tille- montius art. 37. suspicatur, Sanctum ex villa imperatricis navigasse Constantiopolim. Sed istud admodum est incertum: ea enim, quæ de pelage & navigio dicuntur, jam satis videntur, quæ de Chrysostomo ex Bithynia trajicit in Thra- ciam, ita ut dubium sit, an rursus se navigio com- miserit, dum ex villa illa subarbore processit ad urbem.*

951 *Hæc ultimam iter deseribunt Sacerates asp- pectus. Et Socrates cap. 18. nec quidquam mem-orat de navigio. Chrysostomus in Epistola ad In- nocentium apud Palladium pag. 16. an se rediisse, inducentibus triginta episcopis, & piissimo impe- ratore, qui noscitur ad id miserat. Omisse Socrate, satis erit audire Socratem, qui sic habet: Retro populus plausus canens ad præsentem nego-*

rium compositor, plerique etiam cereos accen- sos manibus gestantes, obviam ei progressi, ad ecclesiam eum deduxerunt: & quædam recu- lantem, ac lapsus affirmantem, prius necesse es- se, ut, qui ipsum eodem maverant, prius necesse es- sent, nunc ebullirent, compulerunt, uti mox est episcopis, pacem populo dare, & in episco- pali solio conledere. Coactus hique, exempto- ralem quoque habuit orationem: sumptum ar- gumento ex elegantissima similitudine, figurate indicavit, Theophilum quidem tenasse vim in- ferre Ecclesie suæ, perinde ac olim regem Æ- gyptium uxori patriarchæ Abrahami, ut referretur in laceris Hebræorum libris. Populum vero ob propitium erga se animum, & imperatores ob proximam benevolentiam, ut patres, laudibus profectus, tantis multitudinis plausu torque acclamationes in laudem imperatoris & angeli excitevit, ut orationem imperfectam abrupte sit coactus.

952 *Ad hæc Socratem verba observo primo, hanc loci negatque certe videri ea, quæ ipse cum Socrate offert de revocato a Chrysostomo regredi- fu ad sedem episcopalem. Nam de ea revocatio- ne nihil ulli habet Palladius, nihil Theodoretus, nihil Chrysostomus ipse, qui contrarium prius insinuat videtur: nego ulli in duabus primis post reditum Hemilii insinuat, se invitum loqui. Repetit quidem Chrysostomus actum concilium ad se defendendum, ut postea videbitur; ac illi ad se invitum, nullum esse ipsam ad coherendum regredi, priusquam in ille ipse absoluit. Huius igitur mihi non modo incertum, sed etiam minus proba- bile apparet. Secundo Hemilia illa, de qua loqui- tur Socrates, illa ipse quoque, quem frequenter jam laudavimus. At ea nec prima est post reditum il- le, nec ultimo videtur anteposita, sed me- diata utramque, & sequente post reditum de il- le, ac constantino Tillemontius Nata 73. & Mont- fauconius in Mæne tom. 3. pag. 423. Ad hæc ostendendum sufficiunt dicta Chrysostomi, decessit populum, quid sibi reversæ navium jussit Eudoxia. Nam pag. 430. hæc habet de imperatrice: Dicemus ardentem aiam amorem? Dicam ejus erga me sollicitudinem? Hæc vespere hæc ad me verbe misit: "Dicitis ei: Oretio mea im- pleta est, rem imperavi: melius coronata sum, quam per ipsam didicim. Recepti Secerdotem, caput corpori restitui, gubernatorem navi, pa- storam gregi, thalamo ipsam. Pudore affecti sunt adulteri. Secu vivam, seu moriar, nihil mihi curæ est." Hæc usque patem esse verbe Eudoxie, a Chrysostomo relata in Hemilia, de qua disputamus. Ex his autem manifestè colligitur, illum non esse habitum ipse rediit die, cum ea pridie Hemilia dicta navium jussit Eudoxia Chrysostomo jam reversæ.*

953 *Quare anteposui Oraticulam, San- cti potius & eloquentia dignam, ex Montfaucon- no pag. 424. præ meriti parte hæc transcribo: Quid dicam, aut quid loquar? Benedixit Deus. Hoc egressus sum, hoc usum profuso; imo il- lic cum esset, non intermisi dicere. Meministi me Iobum in medium adducere, ac dicere: Sit nomen Domini benedictum in sæcula. Hæc vo- bis pignora extensa reliqui, hæc gratiarum actiones rapeto: Sit nomen Domini benedictum in sæcu- la. Diversæ res, sed una glorificatio. Pulus gra- tias agebam, reveris gratias ago. Diversæ res, sed finis unus hieuit & æternus, unus finis, agri-*

D d d

tel-

hæc cum
satis aufer-
re Theo-
philus.

Paladius
Ecclesie
plausu
transmis-
sit.

interim lo-
quutus, an
tempore.

hæc loci
offert de
revocato
a Chrysostomo
regredi-
fu ad
sedem
episcopalem.

E

Mont-
fauc-
conius
in Mæne
tom. 3.
pag. 423.

tel-

Auct. felicitas. Benedixit Deus, qui permisit egredi, benedixit iterum, qui ad cedium evocavit. Benedixit Deus, qui tempestatem permittit, benedixit Deus, qui tempestatem solvit, & tranquillitatem paravit. Hæc dico, ut vos ad benedictionem Dei infirmum. Bona conigerant? Benedixit Deo, & mala solvantur. Quandemque & Iohannes cum esset, gratias agebat, & pauper esset, Deo gloriam reddens. Neque suum rapuit, neque postea blasphemavit. Varia tempora, & una mens fuit. Gubernatoris virtutem nec tranquillitas resolvit, nec tempestas demergit. Benedixit Deus, & cum a vobis separatum sum, & cum vos recuperavi. Utraque ejusdem providentiæ fuerunt. A vobis separatus sum corpore, sed nequaquam mente.

934 Vide, in qua fecerit inimicorum infidit: studium loquendum, desiderium incendunt, & sexcentis mihi procurant amatores. Antehac me mei amabant, nunc etiam Judei honorant. Sperabant, & a meis me separaturos esse, & alienos adiecerunt. Verum non illis, sed Dei nomini gratias referendæ, qui illorum nequitiæ ad honorem nostrum usus est: nam & Judæi Dominiqum crucifixerant, & servatus est mundus: neque gratiam Judæis habeo, sed Crucifixio. Videtur, quomodo Deus nosse videt: quam pacem coram infidit pepererunt, quam gloriam paraverunt. Antehac ecclesia sola implebatur, nunc locum universis ecclesia factum est. Unum caput iode huc usque locum occupat. Nemo choro vestro silentium imprævit, & tamen omnes in silentio, omnes in compunctione verabantur. Alii psallebant, alii beatorum prædicabant eos, qui psallebant. Hodie Circenses sunt, & oemio adest; sed omnes in ecclesiam eos torrentes confluerunt. Torrentes vero vestri cætes, & flumina sunt voces, quæ in caelum ascendunt, quæque amore erga Patrem perhibent. Preces vestræ diademata splendiores mihi sunt. Viri mulieresque simul: in Christo enim Iesu non est masculus neque femina. Quomodo loquar potestias Domini? Scitis, quam sit verum id, quod dico: si quis fortiter tentationes ferat, magnum illud fructum demerit. Ideo vos ad Apostolos convocavi. Venimus pulsi ad eos, qui pulsi sunt. Nos infidit sumus appetiti, illi pulsi sunt. Venimus ad Timotheum, novum Paulum. Venimus ad sancta corpora, quæ Christi signata venerunt. Nunquam times tensionem, si amicos instruis generoso: Sancti omnes sic coronati sunt. **Hæc enim Chrysostomus, qui aliquando de amore suorum & fuga inimicorum. Verum de eis fuit multa sunt prelo ex Hemilia sequenti dicit, nam per partes feretorum redierat, ita ut necesse non sit de his quoque plura addere.**

935 Post aliquos teres dies, & fortasse post plures hebdomadas, Chrysostomus nunc habuit illam, in qua versum loquitur de præteritis inimicorum suorum molitionibus. Interdicitur hæc de Chanaana, aut in dimissionem Chanaana, apud *Monsæonem* tom. 3. pag. 432. Aliqui volunt, illam non esse præteritis Opus Chrysostomi, sed non attulerunt rationes, ut eis possum afferri. Quin potius cum *Servile*, *Tillemontio* & *Monsæone* Hemilium Chrysostomum omnino attributam christiano. Retinetur tamen possessus apud *Monsæonem* in *Monsæone prævis*. Perre *Sanctus* cum sic orditur: Tempestas ingesta lavit; sed eorum, qui convenerunt, alacritatem

non cohibuit: multas tentationes, sed desiderium vestrum non solverunt. Non esset Ecclesia oppugnari & vincere; infidit impetui & lupere infidit. Quoties magis alii infidit, tanto magis illa suggerit: fuchus dissipant, & petra illæ immobilitas. Quis non obloquatur? quis non miscuit? Non modo, qui molit sunt, non abstruunt; sed etiam, qui molit non sunt, accesserunt.

936 Et post pauca: Quo in statu sunt res nostræ? Laudibus celebrantur. Quo in statu res illorum? Ignominia emulatur. Quis signavit illos? Nemo. Sed domesticum habent hostem, conscientiam post peccatum. Sciant, quid fecerint. Nam & Cain volebat fratrem suum occidere. Hi vero, licet repta non occiderint; ut voluntatem occiderunt. Perperata est cædes, quantum in illorum malignitatem fuit; sed vita concessa est Dei benignitate. Verum... finem nos fugere, oemio ne persequente... nolique consuevit mecum vobis apponamus. Tam iacipit ducere, & memoras Hemilium pridem habuit ex *S. Paulo*, *Hinc Tillemontius* Nota 76. *Psalmista*, *designat Hemilium in illa S. Pauli verba*, Sufficit tibi gratia mea &c., quæ apud *Monsæonem* tom. 3. inter *Spuria* pag. 24. edita est. *Habet reuera ex ea fuisse Hemilia illa aliquam, quod prælatum videtur de persecutore Chrysostomi. Verum stylus longissimus abest ab elegantia Chrysostomi, & oratio tam inepta, ac Monsæonem, ut meo iudicio indigna sit, quæ legatur.*

§. LXII. Chronotaxis persecutionis Chrysostomi: an omnes ejus inimici fugerint ad sedes suas: an in alia synodo sit absolutus: gesta Sancti post reditum: Eudoxia iterum irata.

Tillemontius Nota 65, dat chronotaxis persecutionis Chrysostomi, & de aliis circa Chrysostomum differtis Nota 82. At non videtur attendisse ad omnia, quæ conducere possunt ad temporis singularem rerum exactius investigandum. Itaque fundamenta totius chronotaxis primam assignabo, ne ex his vero clarior clarior. Primo secundum Sancti exilium sortitur anno 404. die 22. Junii, ne clare habet *Servatus*, & admittit *Tillemontius*. Hunc epocham suo loco magis stabilium. Secundo certum æque est, primum exilium contigisse anno 403. Tertio *Palladius* pag. 80. de molitionibus contra Chrysostomum dicit: Dum hæc res atque alia aliter geruntur, novem aut decem menses præterierunt &c. Hinc saltem habemus, persecutionem ingressæ ad octavam aut decem, ut minimum: non casus minandum erit, ut tempus persecutionis tempus his verbis designatur, ac vero præteritum: & unde illi menses imbandi fuit, ubi fuerunt. Quarto *Symeonius* cap. 19. offert, Theophrastum revocato in herdem Chrysostomum, fuisse in *Epiphanio*, in eundem jam hæretico. Hæc verba apud *Tillemontium* nullibi laudata invenio; & ita non videtur ad ea attendisse; itaque docetur ad Quartum fuisse eundem, quem apertebat. Nam ex his liquet, causam illam fuisse non fuisse postea ante hunc, cum fugerit Theophrastus.

Hemilia de Chanaana.

in qua de persecutione Chrysostomi dicitur.

E

Contra Chrysostomum dicitur.

E

ph

A philiis statim post concilium, imo etiam uocatum uisum, sed postea abrupto concilio.

978 Jam vero ex allegatis Serapioni uerba alterius quædam, per menses illos uocem aut decem, quos memorat Palladius, aut totum perfectionis tempus intelligendum esse, a compingendo Quercum concilio usque ad secundum cassinum, aut solum totum tempus, quod utriusque cassili est intermedium. Nam si menses illos finemur initio Quadragesime, uti in Paschate anni 494. ut fuit Tallemonius; equine cum eodem incubemus uocem Chrysolomii ex prima cassili, ut est, a fuga Theophili, dicendum necessarium erit, fugisse Theophilum mense Julio, aut potius Janu, aut etiam iunio; quod non solum Serapionem, sed ipsi quoque Tallemonius est contrarium: nem ha synodus illam fuisse mense Julio. Contra, si synodus incubemus circa initium Septembris, facili usque ad xii. Junii sequenti anni repetimus menses uocem aut decem, simulque intelligimus, fugam Theophili contingere potuisse circa initium Octobris, quod cum uocem bene satis congruit. Retra igitur solum, ut ostendamus, nihil quidem occurrere, quo manus violentiam illud concilium circa initium menses Septembris fuisse possumus.

979 Si supponamus Theophilum Alexandria discessisse una tantum alterate hebdomada, postquam S. Epiphanius ex Cypresu uenit, fere certum mense Aprili; mensis non erit, ut dicimus, ipsum uenisse Chalcedonem ante initium Augusti, cum iter longissimum influere deberet, ac tardo processerit, ut dicitur apud Palladium pag. 64. Ipse itidem pag. 62. scribit, Septuaginta quinque diebus itine Constantinopolim discessit Alexandria. Fuit igitur facile tres menses, et purum quæsti, tanto itinere impendere, cum uocem uocem, et per viam episcopos aliquos sibi seruos reddere cuperet. Præterea, si quis tot menses itinere ualerit auterit: non cegetur idcirco credere, ipsum uenisse Augustum uenisse Chalcedonem, cum non habemus idoneam ueritatem, ut potius mense Aprili quam Maio discesserit. Statim igitur, Theophilum uenisse Chalcedonem ante initium Augusti.

980 Porro dies aliquot Theophilum mansisse Chalcedonem, habemus in gestis ibidem, §. 37. relatis. Diuina Constantinopoli, testis Palladius pag. 64. menses tres septimanas uero concilium. Itaque geminis hæc metu docere poterit usque ad initium Septembris: circa quod tempus concilium incubamus cœtinum. Hoc uero constet altissimis traditum, ut in facile existimare possumus, uocatum durassentibus aut quatuor hebdomadis, cum in concilio non solum diebus singula uerba conueniret iustitiam. In Actis duodecim dominatis est Chrysolomus, ut est, secundum dictum, uocem ad finem Septembris: diuina tertio post die ab urbe expulsi. Uoc enim dies post expulsum reuocatus est, ac rediit post dies tresque dies: quo tempore Theophilus fugam cepit. Hæc igitur fugam circa initium Octobris signata.

981 Post dies menses quatuor decem, teste Palladio pag. 75. iterum fratre incipit hostes Chrysolomus, qui erat Constantinopoli, ut circa initium Decembris ad Theophilum mittunt. Idem in Syria, aliisque prouinciis, alios accersit episcopos. Effusus fuit mense, autem iam ha amant, alique a Theophilo missi, adueniunt, ita ut tradere possumus, secunda hac uocem consensum Chrysolomii septem examiniari mense Februarii. Mense uero Martio, aut certe in Quadragesima,

Septembris Tonnus IV.

mandauit Arcadius, ut Similis ecclesia egredere. Auct. J. S. rector, quod facere uenit, nisi uis uocem. Iterum est hoc mandatum die xvi. Aprili in perisilio Resurrectionis Domini, redimque die uocem uocem uocem uocem. Mense itaque die de Constantinopoli discessit fere mensibus, ut tandem xii. Junii discessit in cassinum. Hæc omnia latius referemus.

982 Nunc et alia dubiorum breuiter exami-
nando est. Videmus anni 494. et 499. scriptores, qui loquuntur de fuga Theophili, ut generatim loqui de fuga inimicorum Chrysolomii, ut nullas uideatur manifeste Constantinopoli. Attamen sanctus Doctor in Epistola ad Innocentium Papam apud Palladium pag. 17. dicit: Hic enim remanent Syrorum quidam, qui tunc adueniunt, et una cum ipso (Theophilo) omnia pertrahunt. Tallemonius Not. 77. obseruat, uulgatis uerbis non alius inuoluisse quam Severianum & Antiochum, cum Arcadio, qui alibi hise addi possent, apud Socratem & Sozomenum diuide cum aliis episcopis Constantinopolim uenisse dicitur. Accurata est hæc obseruatio. Verum non a quo illi possum afferant, dum suspicant, omnes episcopos, qui aduersabantur Chrysolomus, in Constantinopolim redonate, aut subdedit suis fuisse reuersi. Tantum facendum autem putem auctoritatem Socratis & Sozomeni, præsertim cum ne bi quidem aperte dicant, in Syriam reuersos esse Severianum & Antiochum, aut inde posset habuisse, sicut ueritas de Arcadio. Quapropter conuincit, illos quidem uocem a urbe fugisse, sed non diu post, potatis omnibus, in urbem rediisse, ut necessarii Chrysolomum expellentes euaserint iuniorum. Penetrans illi aliquo tempore apud Cyrium Chalcedonensem, cum alibi in uicinis subsisteret, ac deinde in urbem ad uicinos suos elementum redire.

983 Porro Chrysolomus, postquam reuersus erat in urbem, imo etiam uocem uocem uocem uocem, dum in suburbano Eudocia uilla morabatur, rogatus Arcadium imperatorem, ut synodum congregandam careret, iam ut Theophilum gestum suum contra Similis eorum rediret, tam ut Chrysolomus ipse in se innocentiæ suam probaret. Testis est busephus palatialis ipse Similis in Epistola ad S. Innocentium, datam h. 65. ubi etiam narrat, se uocem uocem illis iterasse apud imperatorem; et ut primum quidem episcopi palatium Theophilum iam fuit fugisse; ad secundum ab Arcadio reuocatum esse, sed perire uoluisse; tertium uero palatium fuisse, ut solum episcopi Syri, Severianus nempe & Antiochus, secum in iudicio conducerent, ut præterea, ait pag. 17. ut aut Acta odia darentur, aut libelli accusatorum, aut calumniam genus examinaretur, aut ipsi accusatores: & nihil horum imperatorem. Hæc Similis ipse, ita ut certum uideatur, eam ipse non fuisse eo tempore in synodo examinatum. Verumtamen a quo apparet indubium, tertium iudicatum fuisse synodum depositum, in allegatis ad Quercum Synodo latum.

984 Hinc Serapionem cap. 19. hæc scribit: habuit tamen uocem concilium iudicium. Porro cum eo tempore triginta circiter episcopi Constantinopolim conuenerint, statutumque ab illis esset, ut ea, que apud Quercum gesta fuerant, arcta essent, uocem episcopos uocem reuocaret; ille deinceps Missarum solemniam celebrare, ordinationes facere, et alia in ecclesia disponere, proat

D d d a

lacet-

Auct. J. S.

Et talia
all p
p. 17
reuerentia

E

Constantinopoli
aduenit
mense iun
Eudocia
fugam p
mense

F

habuit
concilium
iudicium
p. 17
reuerentia

AUTH. sacerdotibus jus saepe est, perseveravit. Quo
J. S. quidem tempore etiam Serapionem Heracleum
 Thracia episcopum constituit. *De his apud*
Labbium tom. 7. Concilium col. 1321. ex libelo
synodici restantur haec verba: Verum haud ita
 multo post (*depositionem Sancti*) regiam Con-
 stantinopolim synodus alia veritatis patrona se-
 xaginta patrum conveniens; beatum Chryso-
 stomum pro fraudem electum, suo throno resti-
 tuit. *Tillemontius Notæ 38. Serapionem erroris*
accusari, creditur non posse sustineri synodum
fuisse congregatam Constantinopoli, quæ delibe-
rat & cum auctoritate decedit, ut loquitur.
Alia res existimat, non aberrare Sacram, quan-
do cap. 18. assertis, Chrysostomum accusatoribus
 suis de usurpato munere episcopali respondisse,
Quinque & sexaginta episcopos; qui ipsi com-
municaverant, id decreverit:

B. 965 Verum non video, magnam esse assidue
 assertionem differentiationis. Si enim sexaginta & quin-
 que episcopi decreverunt, ut Chrysostomus in se-
 de episcopali maneret, id non sine deliberatione
 sine sine auctoritate decrevisse censendi sunt; neque est
 ratio, cur dicamus, non fuisse simul congregatos,
 quando id decreverunt. Quare, si vera sunt ver-
 ba Sacram; non est, cur negemus, verba dixisse
 Serapionem. Ego sane non dubito, quin utraque
 vera dicatur; neque ullam in illa concilio dissi-
 militatem reperio. Etenim episcopi illi venerant,
 Chrysostomum non fuisse profectum, aut subiectum
 synodo ad Quærentem habere, sed merito & legiti-
 me velisse iudicium illud agnoscere, aut illi se
 submittere. Itaque episcopi cum Chrysostomo
 congregati facili judicium poterant, veritatem esse
 sententiam depositi Chrysostomi, cum lata esse
 ab hominibus, qui legitima jurisdictione carebant.

C. 966 Hoc ipsum respondisse Chrysostomum;
 testatur Theodoretus lib. 5. cap. 34. ita scribens:
 Pauci vero mensibus elapsis, iterum convenerunt,
 penalesque ab eo exerceant, non iam salorum cri-
 minum illorum, sed quod post depositionem mi-
 nisterio suo functus fuisset. Verum ille siebat, se
 iudicatum non fuisse (*legimus videlicet iudi-*
catus, & nec criminis objecta audisse, nec in
respondisse, nec præsentem condemnatum esse;
sed ab imperatore expulsum, ac denuo esse re-
vocatum. Quapropter aliud est plene concilium,
quod erratum iudicatus depositionem Chrysostomi
ab jurisdictionis & debite forme defectum; aliud,
quod insuper flagitium Sanctus, ut se non modo
causam depositum, sed etiam innocentem probaret.
Nam hunc in finem examinandi fuisse accusato-
res, discutierendoque accusatorum capite. Non
agere tali concilio Sanctus, ut iudicio suo ex-
ercere posset; illud tamen agere, ut publico iudi-
cio de innocentia sua constaret.

D. 967 Interim Chrysostomus, dum digna epis-
 cope libertate praece abusus tollere ac corrigere
 vellet, in odium Eudoxiae, & per eam An-
 drea, rursus incurrit: quod corrigisse videtur men-
 se Decembri, aut non die ante. Occasus reser-
 tus a Sacram cap. 18. ubi dat sequentia: Ac-
 gentes illius Eudoxiae augustinus supra columnam
 purpuream erecta fuerat, amictus muliebris stola.
 Stabat hæc in editis basilis, nec admodum conti-
 gas ecclesie, quæ Sophia cognominatur; nec ab
 eis procul distat: sed inter utramque media dum-
 taxat platem via interiecta erat. Ad eam statum
 popularium blasphemias celebrari consueverat. Porro
 Joannes, cum ad concumiliandam Ecclesiam ista fieri
 cerneret, pristinam loquendi libertatem resus-

citavit, contra eos, qui hæc agebant, linguam
 suam denovo armavit. Et cum blanda hortatione
 potius persuadere debuisset principibus, ut ab
 huiusmodi ludicio abstinere, illud quidem non
 profuit: sed eloquentia sua impetu abreptus,
 probis eis appetit, qui illa fieri præceperat.
 Hoc sacrum augustinus iterum ad te rapit: & Jo-
 annis verba concumiliandam suam episcopo, rursus
 episcoporum synodum adversus illam congre-
 gari curat. Id ubi sensit Joannes, celeberrimam il-
 lum in ecclesia babuitorationem, cuius initium
 est: "Rursus Herodias furis: rursus turbator:
 rursus salit: rursus Joannis caput in dico-
 ni accipere contempsit." Ex res augustinus mul-
 to amplius exacerbavit.

968 Serapionem cap. 301 idem festum nostris
 his verbis: Haud multo post, cum argentea im-
 peratrix stans purpureae columnae impio de-
 ducatur, hanc animum cernitur ad meridianam
 ecclesie plagam, ante admodum magnificam, su-
 per excelso tribunali collocata; plausus illi &
 salutorum ac minorum publica spectacula ede-
 bantur, sicut tunc mos erat in dedicatione im-
 perialium imaginum. Hæc Joannes ad contumeli-
 am ecclesie gesta esse, in sermone ad populum
 trinitus est. Imperatrix vero, cum recensend-
 bus esset memoria officiorum præteriti temporis,
 quasi injuriam passa, denuo exarduit: deliquit
 operam, ut alia rursus synodus congregaretur.
 Joannes tamen haudquaquam cessit; sed adus-
 pertus erat in ecclesia vituperari, ad iram ex-
 citavit. Quo quidem tempore celeberrimam illam
 orationem habuit, hunc in modum exortus: Rur-
 sus Herodias furis: rursus salit: rursus Jo-
 annis caput in disco gestis accipere. *Hæc Ser-*
apionem, Sacram fecimus. Verum aliqua ad
istiusque tolerationem venimus observanda.

969 Theophastrum pag. 68. de steno Eudoxie
 erecta scribit sequentia: Hoc anno imperatrix Eu-
 doxia suam statum argenteo consili, & ad S.
 Irenaeum templum, loco, qui Pictæa dicitur, co-
 locari iussit. Praefectus autem urbis Manichæorum
 hæresis vicarius, & adhuc gentium ritibus addi-
 ctus, ex plausibus, chorois & saltationibus, ibi-
 dem loci æstis, tumultum & strepitum, cunctis
 immoediis, Pontificem angustas, nec pacate &
 eum sibi quiete, cantoribus frequentibus inter-
 ceptis, divina mysteria cum permittit cele-
 brare. Quare facit Joannes verba in ipsum ve-
 hementer investit est. Is autem Eudoxiam in
 Joannem, quasi ejus imaginem commotus populi
 cultu honorari indignaretur, commovit. Inde
 rursus odia in Joannem, iode rursus ira. Ex
 hoc Theophastrum loco facile intelligitur, justissimos
 fuisse Chrysostomum rationes improbandi lodes il-
 los, quæ bene Manichæorum prope ecclesiam edebat,
 non solum quia strepitum inde vero divina officia
 perturbabantur, sed etiam quia gentes, & quorum
 impietate Manichæorum parum aberrat, superstitiosus
 & idololatras ritus similes ludii miscere solebant.

970 Quod certe ait Sacram, blande horti-
 tione principes fuisse ab eo cessare avocandos,
 frivolum est, tum Eudoxiam non tam facile ejus-
 modi moniti audire, & fortasse periculum in
 mora esse. Sane de libertate in reprehendendo, Jo-
 annis est Chrysostomus, non ita judicavit S. Ni-
 las, quandoquidem lib. 1. Epist. 399. Joannem
 commentariis, similes ungat objurgari, se respo-
 det: Fatuum te indoluitque esse deprehendo.
 Nam si desiderum virum Joannem episcopum Con-
 stantinopolitanum, itaque rursus deducit, &
 nis.

Ex causa
livorum
transit
refugium

libertate
Christoph
mi in ab-
rogando

A nimium se injurios in facinorosis reprehendendis oblectantem, & illis, qui praedicta se a sepe rebus periculis, duriter aspergunt obprobria, culpas; tempus jam est, ut & Joannem Baptistam, & MINIMA VIRGILII NOMINIBUS, qui venenosis moribus erant, nuncupantem infimularet; & Apostolum injuriosum esse, his Galatas insensatos appellatorem, judices; injuriosque dicam Prophetas impingat, cum equorum feminis deperitotum, & canum latenter mordentium, & luporum, & cornicum nominibus, rationis compositis infingant, reprehensibus pertrahant in meliorem frugem revocantes.

971 Quid porro de omnium Deo & providore Christo humili, qui propria clementia & mansuetudine omnes mansuetudinem superaverat, cum audis ab ipso insultos & carcos, & filios diaboli, & gignia, & canes, & porcos, & alia quibidem mordacibus peccatoribus vocitari, promentibus? *Hactenus S. Nilus praeclaret & solide* Ne quis tamen dicat, minus agendum fuisse Sanctis, ne imperatrix Eudokia offenderetur; ille considerare dignetur, an S. Ambrosius non laudaret se celebrare abominatus, quia Theodosium imperatorem ab ecclesia arceret infans, donec episcopi praesentem? Consideret deinde, an Ambrosius id agenti nihil timendum videretur a Theodosio, praecipue quidem praesentissima, sed ab iracundia subitis motibus minus immuni? Nam hisse considerantibus intelligit, non posse laudari Ambrosium, ac emendatorem argui Chrysostrum, nisi quis ab eodem facto probanda aut improbanda enervet.

Henricus,
reperit
tunc
Rursum
Herodas
et.

972 Quod spectat ad Hemilium, cujus initium dicit Socrates, Socrates & Theophrastus, major est dubitandi ratio. Edita quidem est olim inter Opera Chrysostrum Hemilium, cujus auctoriam cum allegatis a Socrate verbis satis congruat: & Baroniis ad annum 104. num. 3. illam assignat, utque a Chrysostrum dictam. Verum reventer Opera Chrysostrum editores illam Hemilium Sanctis abjudicant, nec immerito: cum nihil habeat ingenio atque eloquentia Sancti Dilecti dignum; nihil, quod styli ipsius sapient, ut videri possit apud Montanensem tem. 8. ubi inter Spuria prime lito est edita. Savinius ibi laudat in Monte judicium suum exponit his verbis: Cum Graculus quipiam ineptus & indoctus Orationem cum hujusmodi principio a Joanne nostro habitam esse apud ecclesiasticos scriptores Historici reperisset, affinxit homo impudens humanum caput corpus placentium, nobisque pro vero hunc spiritum & falsissimum totum suppositum, vix lectione, nedom emendatione dignum. Ita ille recte meo iudicio, quatenus statim, Hemilium non esse Chrysostrum. Idem existimat indubitanter Montanensis: sed non minus recte refutat episcopus ejusdem scriptor Gallus, quem nominare non est necesse, tam id opus pretium nunquam existimaverim.

Suppliciter
ita est, sed
antiquis

973 Credebat ille, Hemilium esse Graculi rector. Verum ostendit Montanensis, magnam illius Hemilia partem nomen Chrysostrum laudatum esse ab Anastasio Sinaita, qui floruit saeculo vi. Max vero addit: Quodque mirum, eadem ipsa, nec plura nec pauciora, ad verbum habentur in Opusculo ep. S. Ephraemi, cui titulus: Contra improbas mulieres. Sine alio discrimine, quam quod interpretum diversitas intulerit. Unde colligitur, ineptum scriptorem ex S. Ephraemi Septembris Tomus II.

no hoc assumentum mutatum esse. Si quid an Hylas Auct. Chrysostrum reperitur in Hemilia alia ineptissima, vel solum illud plagium evincit, foris non esse Chrysostrum. Verum alia ex dictis erit suspicio, quam equis lederebus in conspectum proferre lubet.

974 Vehementer suspicio, Socratem & Socratem loqui de dicta Hemilia, tamque Sanctis Dilecti fuisse suppositum de ianitorum ipsius, *Henricus* & exhibuit Eudokia, ut ipsam contra Sanctum exacerberet. Magnam quidem id sacra flagitium, si ita factum est. Verum si consideremus, ab inimicis Sancti nihil fere sceleris suis praetermissum, ut ipsam a suis decederent, magnam de flagitiis non obstat, qui minus rectis verisimilis. Certe nihil longe verisimilius apparere, scilicet ab inimicis Sancti consilio esse, quam ab eo pro comitatu dicta. Quamvis enim cum mira esset Chrysostrum in dicenda libertas, quanta spebat, eo modo deserta corrigi posset, gravis tamen & sine militate uidebat offendere aliquem, autem imperatricem, ut facile esset potest. Praeterea suppositum testem habemus Hemilium ipsam, a seculo saeculo saeculo ipsius nomine laudatum; aliam vero, quam cum tali initio dixisset Chrysostrum, nullas unquam producat.

975. Denique si consideremus ipso verbo, quae Socrates auctori, non modo videlicet indigno esse *Henricus* Viri mansueti & prudentis, sed nihil esse digniora Viri crudeli & in Sceleris constantissimi, cum duas mulieres aperte in eam confundant. Rursum Herodas furi: rursum turbatur: rursum iactat. Dae priore Herodiadi congruat; iterum *Henricus* filius, quae salutaris. Non ita male in Scriptis versatus erat Chrysostrum; non credibile sit, duas personas ab ipse confusas, ita ut caput non minus sit bellum, quam totum corpus. Quapropter verisimile est, Socratem adipsam has solennitates iniunctorum Chrysostrum; scilicet alias non paucos adaptavit, & Hemilium suppositum, deinde in vulgata scriptam, pro vera Sancti Hemilia vendidisse: hanc vero sanctis esse aliam.

§. LXIII. Novae molitiones contra Sanctum, qui a congregatis rursum episcopis pro condemnato habetur, & ecclesia jussu imperatoris ejicitur.

DE nova contra Chrysostrum conspiratione *Henricus* me Polladius pag. 73. ita aperit incipit: Post duos menses, cum (habet Chrysostrum) a plaga tantillum respirasset, decuo adversus Joannem fecerant (animos ita hanc dubie suggerens Eudokia, iterum Sanctis irata) nec habentes, uode speciole ordirentur, mistum Alexandriam aditum artificem Theophilum, scribentes: Aot rarus accurre adversus Joannem dux sacras; aut, si plebem reformidas, nobis modum quendam suggere, uode sumamus exordium. Adhuc Theophilus ipse quidem non venit, memor quomodo effugisset: misit autem miserabiles tres apocryphos, Paulum, Pammenem, & alium recent ordinatum. Cum in missi & quodam canones, quos adversus beatum Athanasium Ariani confecerat, ut ejusmodi canonibus otenet, Joanni licet ostenderet, quod post depositionem per se dedisset. Audax enim nature est Theophilus, praeterea, tamerarius, & admodum contumacius.

Auct. 973. Nam nihil est, quod ipse sub aspectum
J. S. venerit, quod cuius, quem par est, non ap-
petat, in seipso neque iudicium neque delibe-
randi moram sustinet, irrationabili autem im-
petu abruptus, inordinate ad eius approbationem
fertur: & decretis sententiis firmiter insidens,
peripatet & contentiose oblitus cunctis, qui
voluerint contradicere; contendens semper, ut
iudicium suum adque sententiam vincat & obtineat.
Quod certe etiam fecerunt, qui ingenium eius
norant. Nam convocatus e Syria, Cappadocia,
Ponto, & Phrygia universis metropolitibus &
episcopis, Constantiopolim eos congregant. *Has*
iste de convocacione episcoporum, quam etiam Ar-
radio attribuitur possumus, & Eudocia. Nam & Ar-
radio, prout Chryllosum, episcopos convocavit,
& Eudocia rursus inquit res quaque vacandas cu-
risse dicitur, Attamen facili credendum, ab in-
iuria Chryllosum illos esse movit, qui sancti
adversari evocant, & pro ceteris Theophilum,

978. Et ita, qui primis adversariis, plerique
non fuerant in consilio ad Quercum. De his vera
intelligenda sunt sequentia Palladii verba: Illi
cum venissent, iuxta canonum ordinem communi-
carunt cum Johanne, ne eadem, quae prius (*Græce*
præter) committerent, Quod ubi relinere prin-
cipes, apud tulerant eorum cum Johanne com-
munionem. Nam, inquit *Socrates*, Arcadius ipse
communione cum Chryllosum abrupit. Interea
vero, inquit cap. 18. cum Natalis dies Serva-
toris illuzisset, imperator ad ecclesiam, sicut
consoleverat, non processit: sed Joanni manda-
vit, si non prius communicaturum cum illo,
quam illac ibi crimine disjunctus. Idem assertit
Socrates cap. 20. Et episcopi vero, qui circa
id tempus adveniant, iuxta ordinem, quem in
necando servaverat *Socrates* & *Symeon*, aut
qui forte post ruptam ab Arcadio communionem
prius adfuerant, hi nominantur apud *Socratem*,
Leonius scilicet episcopus Anycræ, quæ est in Ga-
latia: Ammonius Laodiceus, quæ est in Pisidia:
Basilio Philipporum Thraciæ: Acacius Beroæ, quæ
est in Syria, & quidam alii. *Ex his tres priores,*
C. qui in priori consilio non fuerant, cum Chryl-
losum communicasse iussu iussit: non item Ar-
radio, inter ceteros sancti iussit.

979. Porro novisse aliquot episcopos, quibus non
constabat de conspiracione contra Chryllosum,
satis liquet exemptis Theodori, secunda Cappado-
cie metropolitani, de quo Palladius pag. 77. hæc
scribit: Et Theodorus quidem Tyzorum epis-
copus, vir ornatus, isellecta conspiracione ex-
hib, quæ ad apus aures venerant, ne Theophilus
sanctitatem sequeretur, insulatus resistit omni-
bus, ecclesiam suam repetit, longum vale dicens
Comitatus, suamque provinciam pietatis muro
permuniens, ad finem usque in communione fi-
delium Romanoorum perleverant. *Leonius &*
Ammonius similiter venisse animo non modo,
verum etiam, quia Palladius pag. 78. illas princip-
um minis viles & ipse decipit asserit. Contra
Phartrius, aliter Cappadocia metropolitani, ve-
rire sumus, et non timere conspiciere cum in-
imicus Chryllosum, Theophilum imitans. Phar-
trius autem, ait Palladius, episcopus Cæsarea,
quæ est ad Argem, supra modum formidans,
ut larvas puerili, sua civitate ne egressus qui-
dem, per litteras cum adversariis Johannis con-
tentis, quamvis oon vacans in medium, inpe-
rit in episcopatu dicit gerens, meliorum incipia,

Plures episcopi nominatos non reperio, quoniam
multis plures adfuerant præter antesignanos, *Soc-*
ratem, Ammonium, & Crisimum, qui non-
quam diu obfuerant, & hic rursus cum Acacio
primis egerunt pariter.

980. Inter posteros, & forte omnium ultimos, *Episcopi*
adfuisse videmus tres illi Egypti, quos faberis
Theophilus. Nam illi serini discipuli, & ceteri
longius abierant, itaque ante hanc advenant, &
que audiam Theophilus consilium, congrege puen-
to, quæ Socrates cap. 18. narrat his verbis: Qui
(episcopi priores) cum adfuerant, hi, qui prius
Joanem acculerant, iterum excitati sunt. Ac
Joannes coram illis iudicibus silentii erat animo;
postulabatque, ut de criminibus sub obsecris inqu-
reretur. Porro cum accusatores Joanon ob excel-
lam illius fiduciam cadere animis videretur, &
Symeon ait: Cum vero Joannes responderet,
parum me esse ad causam dicendam, accusa-
tores ejus metu perculli, accusationem prolequi
non sunt ausi. Ita quidem ante acceptum Theophil-
consilium. At postquam illud audierant, quid mo-
liti sint, statim subjugati his verbis: Joannes
vero vitum est, cum, qui quomodocumque de-
positus fuisset, ad secundum iudicium admitti
non debere. Ac de aliis quidem criminibus nul-
lam questionem habuerunt, de hoc autem uno
Joannem respondere debebant, quod depositus,
antequam synodus ei licentiam dedisset, in epi-
scopatu solio confederet. Constat laudat Socrates,
ita scribit: Episcopi, qui aderant, reliquis qui-
dem omnia scrutari superederunt: de hoc autem
uno questionem habendam esse dixerunt, quod
post depositionem absque synodi auctoritate, suo
episcopus arbitrio in episcopatum sedem intrasset.

981. Quoniam itaque illius consilii post Theophi-
lii auctoritate fuerant, expetit Palladius, ut ar-
dus pag. 77. Deoque Leonius, Anycræ Ga-
latiæ episcopus, conjunctus est cum Ammonio
episcopo Laodiceæ Adulæ, & consensum red-
didit Ecclesiam. Hi non solum vidit principum
minis, sed a contrario imperialium donorum ipse
accepti, in secunda synodo improbam sententiam
Acacio & Amiocho suggerunt, ut valeret Theo-
philus non iudicium consilium, & nullo modo
locus daretur Johanni defensionis allegatione cano-
num a Theophilo missorum, quos compellere
quadraginta de Aril communione, qui sic
habent. "Si quis episcopus sub presbyter jure aut
abique synodo, talis non habet amplius locum
defensionis, sed absolute expellatur." *Canon præ-*
sent datus est concilio Antiocheno, quod ante 341.
celebratum est ab episcopis magna ex parte Ar-
rianis, qui ibidem prævaluerunt. Antiochæ nullum
id iudicium canonem istum plane verbi expres-
sam, ita ut patrum, canonem sic datum a Pall-
adio, ut simul adjungas sentiam, quæ episcopi istis
canonibus attribuerant. Submissa verisimiliter
Theophilus canonem istum concilio quartum & dno-
dicatum. Quoniam veret, ne episcopi, a synodo
depositi, propria auctoritate essent munia epis-
copalia; si vero id fecerit, ut nullam amplius spem
restitutionis sperni eripit episcopi, si a syno-
do depositi, ausus fuerit cooperari acribus
motibus exhibere, cum oportet ad majorem
synodum converteri, & jux, quod se habere pu-
tat, ad plures episcopos referre. Phetis passus
est.

A integri hi canonis apud Lobbeum tom. 2. col. 563. & 567. ubi etiam sequitur decimus quartus; quem forte niam uisus Theophilus; sed et non fuit usi.

ab Ari-
ano reu-
to Ari-
ano
restitu-
to

982. Probatum quidem erat adversarii S. Chry-
sostomi illos allegare canones, quos Ariani com-
posuerant, ut S. Athanasius, iniuste ab eis depo-
situs, diffidenter restitui posset; quoniam Ecclesia Ca-
tholica usque ad illud tempus nunquam admisit
eos, sed constanter neglexerat, immo etiam abrogaverat
in concilio Sardicensi, ut assertis Palladius. Verum
necessitas & odium adversus Sanctum effecerant,
ut hanc machinam, non minus laudem suam, quam
vultu sua consilia aperit tulissent, quam pro-
fusa erat & ignominiosa, non dissimulat arripere
& scripturibus amictus hanc eorum avaritiam
improbantibus. Sequens est, canonem esse ha-
reticorum. Nam, inquit, cum Ariani, concinnati
adversus Athanasium calumniis, Alexandrinam
ecclesiam eis adessent, mutationem temporum
formidantes, eam regulam condiderunt; Rudiole
videlicet caventes, ut ea, quod adversus illum ma-
chinati fuerant, indicibilia remaneret, Caspensis

B Chiasii fuerant, indicibilia remaneret, Caspensis
Secretas, Ariarum fuisse canonem, id ita probat:
Episcopi enim omni Antiochia congregati ad ever-
tendum Consilium illi fidei, pro odio, quo
adversus Athanasium flagrabant, eum canonem
condiderunt. Hoc sane non ignorabant defensores
Chrysothomi, qui ipsius inimici in summas sua
conjecturas angustias eorum A totis impetare,
ita ut his facile scilicet aperire potuissent, si aque
voluisset videre turpitudinem episcoporum suis ser-
vitiis, quod amos modo profecto damnationem
sancti delictis.

quod ipse
eum de-
finitur

983. Ammoniam tamen, inquit Palladius pag.
79. & Leonius, per admirabile, consilium A-
tacio, Aetiochio, Cyrino Chalcedonensi, ac
Severiano, ingressi sunt ad imperatorem, moni-
turi evocandos esse ex parte Iohannis decem e-
piscopos (erant autem plures quadraginta) ad
conciliandum canonibus auctoritatem, aliis qui-
dem contentendibus, orthodoxorum esse eos, aliis
autem Ariarum esse demonstrantibus. Ingressi
autem Elpidius, episcopus Laodicea Syria, lenex
& mence & canit, sique Tranquillus, suadebant
imperator, non oportere indicta causa epi-
scoporum. Primum rationem iussa dabo. Secunda
haec est: Et quos nunc proferunt canones, haereti-
corum eos esse ostendimus; ajunt Elpidius
& Tranquillus. Cum autem Iohannis adversarii
inmediatim altercatu persisterent, alii quidam
contumaci voce; alii tumultuoso pectoris motu im-
pudenter agitant eorum imperatore; canonem lei-
disimum atque observatissimum Elpidius, mo-
dica facta quae veluti malicia, leniter imperato-
ri dicit: Imperator, ne diutius mansuetudinem
eam vezemus, sed etiam id fiat. Subscribant
fratres nostri Aetacio & Aetiochio, eisdem esse
se fidei, ac eos, qui canones ediderunt, quos
etiamque ab orthodoxis edictis proponunt: &
soluta controversia est, Imperator, animadver-
sationem simplicitate, subridens dixit Aetio-
chio: Nihil isto mihi videtur quilius. Erat au-
tem omnium; quae ista sunt, insons imperator
(id est, non erat primus aut principis illius tem-
poris auctor) alii mutantis, qui bene con-
siderata erant (Evidens praeter cetera, quantum ve-
derat, sed id Arcadius permittit non debuerat.)

C 984. Verum audiamus, quomodo se gesserint
persecutores Chrysothomi, ab Elpidio sic ad au-
gustin sedisti. Verissime igitur alii, inquit,
sique in le converfi, qui eum Severiano erant,
institit aequi instabili, ubi id, quod fuerat pruden-
tius ab Elpidio dictum, & imperatoris iudicio
comprobatur, obtulerunt facie lividecente. Augu-
stinus tamen loci confecti, aiam nolentes pro-
mittunt lubrificare. Sic egressi promissum quidem
non implere, upore involuntarium, metuentes
ne vincerentur: machinabantur autem, quo pas-
to expelleretur Iohannes. Ita ille. Porro illi au-
gustinus non ignorabat, Ariarum canonibus se
incontra Chrysothomum & ad ad eam eorum An-
tacio satori arduis, ut pernicioso mendacia
se angustis illis evolvere sancti fuit. Praeterea de
canone contra Chrysothomum allatis ab Palladius
pag. 78. Et hic quidem, canon, ut impetus hic im-
pulsus eduxit, in Sardicensi concilio a Romanis,
Italis, Illirys, Macedonibus atque Graecis abro-
gatus est, ... quando Liberius ac Julius, Con-
stantis principum, Arianismum in communionem
admisit & Marcelum Galatum, propter quos &
hic canon factus fuerat, Palladius dissipaverat. E
Iuvencius Papa in Epistola ad Clerum Constanci-
anopolitanum apud Mansuetum tom. 3. Opus-
cum Chrysothomi pag. 554. ubi canones contra
Chrysothomum producit, tamquam ab haereticis
evulgatos, plane improbandos assertit, quem-
admodum, inquit, & antea in Sardicensi syn-
odo ab episcopis, qui ante nos fuerunt, fa-
ctum est.

985. Porro inimici Chrysothomi tam male se-
ferunt prima eorum imperatore dissipatione, quam
eum paucis Sancti defensoribus laque voluissent
in sterna vice ad certamen non viderent proci-
fisse. Certe alterum dissipationem nemo memorat. Sa-
ne, si vel maxime Catholici sui fuisse allegatos ca-
nones, ne sic quidem vim habuissent contra Chrysotho-
mum. Nam primo depositus non fuerat Sanctus, sed
solum ejus ab imperatore, ut observas laudatis
Elpidius, ita Arcadium alloquentem apud Palladium
pag. 77. his verbis: Neque enim prius depositus
fuerat, sed ejectus a comite: neque per se redierat,
sed iussu tua pietatis, missus ad id notario.
Depositum non fuisse Sanctum, facile insinuar
potuisset Elpidius, quia ille se iudicem non subjecerat,
ne, ut se illi subderet, fuerat obligatus. Hinc
etiam observat Theodoretus eum laudatum, id res-
pondisse Sanctum. Verum, inquit, ille sicbat, in
iudicatum non fuisse. Secunda, aequo probare po-
tuit, se non sua auctoritate, sed plures epi-
scoporum iudicio munia sua resumpsisse. Nam tem-
pere inquit illius ad Quirium concilii seum ha-
beret episcopos quadraginta, qui omnes pro ipsa
stabant, & iudicatum munia episcopos ipsum
suis obviarent. Quia & Secretas dicit: Cum-
que ille (Chrysothomus per se) diceret, quin-
que & sexaginta episcopos, qui ipsi communi-
caverant, illud decrevit: Leonius contra: Ple-
res fuerant, O Iohannes, quic in synodo con-
demnarent. Verum haec Leonius resposio, si nu-
quam data est, falsissima erat. Sane itaque viden-
tus hostes Chrysothomi, alterius sibi rationem
non esse.

Auct.
J. S.
canon de
hinc Sar-
dicensi di-
citur ab-
rogati.

ut per-
ficeret ab-
fio iusto
Chryso-
thomi.

E

Mox illi
persecutores
dividit.

etiam

AUCT. ejus doctrina frueretur. Solet enim vana gloria
J. S. ejus animos in effluviis jucundiorum &
potentiorum sermonum effundere. Intra efflu-
vit Dominicum jejuniis, instar veris post an-
num adveniens. Ingressus igitur privatum cum
suis Antiochus, sic de Johanne imperatori lo-
coras est, tanquam is jam victus esset, ut im-
minente Palcha jubere eper. Imperator, cum
eb illis urgeretur, iis, utpote episcopis, fidem
necessario adhibuit. Qui cum vere presbyter aut
episcopus est, mendacium non novit. Ita ille
excausat Arcadium, quam parat. Dicit autem
Palladius consensu Theodoretus, ita scribitur:
Altere igitur synodo congregata, iudicio opo-
non habuerunt Joannis inimici: sed cum impe-
ratori persisterent, iustam et legitimam fuisse
sententiam, non urbe totam regie cum cap-
turi erant.

987 Itaque non praesentibus novam sententiam
contra Chrysostrum, licet Socrates & Soge-
monus id dicere videntur, sed Arcadio persua-
serunt, non esse amplius inquirendum, sed cap-
tendum Sanctum, qui id ipse in Epistola ad
B. Iovincentium satis confirmat, dicitur, se vi rapul-
tum esse, quando adhib flagitabat, ut adduc-
tar in iudicio. Itaque iuxta me frusum enpa-
nenda sunt verba Socratis, hac scribens: Leo-
natus & ceteri, repudiata ejus defensione, sen-
tentiam in illum dixerunt, illud minime reputan-
tes, quod hoc regium (id est, canonibus prae-
dicti) uti, ipsam etiam Athanasium deposuissent.
Hac gestis fuit festo Palcha die appropinquan-
te. Imperator igitur Joanni significavit, non pos-
se de ecclesia venire, eo quod ille duabus
sem synodis esset eodemamnis. Itaque Joannes
decepit quievit, nec amplius ad ecclesiam per-
rexit. De relictis a Chrysostramo ad mandatum
imperatoris ecclesia consensit Sogemonus cap. 21.
assumens non dubio, quia interrogat scilicet, cum
causarum afferat Palladius, qui adfuit.

988 Audiamus igitur Palladium pag. 81. Jo-
anni ergo denuntiavit imperator, ut ecclesia e-
grediator. Ille renuntia: Ego & Deo Servatore
accepti ecclesiam hanc, ut eam gerem salutis
populi, nec possum eam relinquere. Si autem id
vis (ad te enim civitas pertinet) vi me ejecto,
ut deseri ordinis exultationem habeam, tuam
C. florantem. Itc cum verecundia quadam mi-
tentes ex pelatio, cum expulserunt, jubentes in-
terim, ut in domo episcopali maneret, divina
ira eventum eliquem expectantes; ut, si quid
ipsis iuste accideret, citius illum ecclesia redde-
rent, & Deum placerent: sin minus, ut rursus
insidius strarent, veluti Pharo Mytili. Hellen-
us Palladius, ex consensu & Sogemonis relatione
constat, non solum ecclesiam sive relictam a ser-
vatoribus Chrysostrami: licet Socrati id infirmum,
multas violentas, in eorum ejulatione potestas,
cuius praevenientes.

§. LXIV. Clerus & populus Sancto ad-
hærens, violenter ecclesiis expelli-
tor: alie violentias extra urbem pa-
tratae iisdem diebus.

Observat Tillæmunt Nota 81. diver-
sum quendam reperiri in relatione Chry-
sostomi & Palladii, dum audent violentas in-
rupturas multum in ecclesias, que quingentes in

pervigiliis Palchis circa vesperam & medium D
noctem. Verum ex modo considerando videntur.
Gentia fuit multum turpia, ut habet Soge-
mon cap. 21. Primum ex his sub vesperam fign
Chrysostramus. Verum, cum vellet dissidium ser-
bere, sed debeat ecclesie violentias in tempore pa-
tratas, videntur consensisse factis in utraque in-
ruptura. Hoc de causa, quoniam, dicit, militis
in ecclesiam ingressus, non in ecclesiam, ut di-
cisset, si unum solum irruptionem memeraret.
Itaque militis primum ex principis ecclesia popu-
lum expulserunt sub vesperam. Deinde vero, cum
in levare Constantinum iterum congregatas es-
set, iterum circa medium noctem expulsi est
per milites, ac verifimiliter majori violentia.
Palladius primum irruptionem breviter transiit,
& narrat maxime, que circa medium noctem
facta sunt in balais Constantinis, que passas
scilicet populus & Clerus suscepit. Palladius
pag. 82. ad illam hystoriam pertransit, prae-
mittit sequens: Interce vinit magni Sabbati dies,
quo Servator crucifixus expoliavit infernum:
rursumque illi (Chrysostramo principi) denun-
tiant, ut ecclesia egredieretur. (Forse ob festi-
tatem ad ecclesiam redierat.) Relinquit ille, que
conturbante erat.

990 Ceterum veritus imperator dici sensu-
mnam & motum civitatis, ecessit Accocium
& Antiocham, ipse dicens: Quid factu est o-
pus? Videte, ne non recte consuluerim. Tunc
peripsum illi, & supra modum magnemini, di-
xerunt imperatori: Imperator, io caput nostrum
fuit Johannis depositio. Ultimam tubidum, qui
cum Johanne erat, episcopi quadraginta, fectis
perunil diebus numero pares, ceteros angulum
aque cugulam in martyrie, orantes cum le-
crymis, in Christi Ecclesie percerat, maxime
propter Palcha, & propter eos, qui regnaren-
di erant, cum jem ceterisqz aliis, ut Sa-
cerdotem suum ce recipere. Non audis fuit
super ea re; ite ut sanctus Paulus episcopo
Crataz impetretur fiducia diceret: Eudoxie,
Dum time: tuorum te liberorum miferet: ne-
que viola sanctum Christi sollemnem scaginie
effusione. Hec verba ostendunt, minis fuisse in-
struati de violentia iohannis. Illam porro sen-
tentiam circa vesperam, restis est Chrysostramus in
Epistola inferiori remuendo.

991 Sogemonus Chrysostramo consensit, sed ex omni
paulo tardius multum irruptionem fign, quam
apostolat, ita scribens cap. 21. Exerunt autem
Quadragesima, in ipse secrete nocte (imo sub ve-
esperam pervigiliis) in qua convenerit festivitas
in memoriam Resurrectionis Domini celebrat-
ur, feunores Joannis pelluntur ex ecclesia, militi-
bus & quibusdam Joannis inimicis in eos, baptismi
sacramenta adhuc peragentes, impetum facientibus.
Que res cum prater expectationem accidisset,
ingens tumultus in baptismo exoritur, mulie-
ribus ejulantibus et turbatis, pueris ploranti-
bus; sacerdotibus vero ac diaconis vapulentibus,
& in eo, quo erant, culta etque onem violenter
fugient. Cetera, que in ejusmodi perturbatio-
ne evenisse verifimile est, fidelis quidem non
ignorat: ego vero de industria silentio praeteribo,
ex quis forte oondu initiatu ex hic conscrip-
ta legat. Hic recte sub jungitur, qua de quadra-
gesima episcopis habet Palladius post data mea verba
pag. 83. Reversis igitur quadregine Episcopi,
in diversis suis pervigilant, et cum laery-
mis,

In pro-
prio To-
piano

mi,

A mis, alii cum morire, alii denique insuperabilis hope mētia deunt, prout unumquemque suus affectus regabat.

deinde
transgredi
in lazarum
Constanti-
anensem

992 *Sergenus, delecta prima militum ierarchia in gregem Chryllosum, mox sua profugatur.* Reliqua autem populi multitudo, cum infidias intellexisset, postquam (imo sequens ante) relicta ecclesia, in publico lavacro admodum spatioso, quod imperatoris Constantii nomine nuncupatur, Pascha celebrabant sub episcopis & presbyteris, & ceteris aliis, quibus res ecclesiasticas administrare ius falque est: qui cum, ut Joanni faventes, cum populo verabatur. *Secundum Palladium non fuerunt ibidem episcopi, sed tantum presbyteri Constantiopolitani.* Expulsi inde, breviter affertur *Sergenus.* Verum, quousque antichristus, quousque cum visio. *id festum sic, dicit Palladius pag. 83, sic exordium Johannis tamen presbyteri, qui Dei timorem habebant, in publico lavacro, quod Constantianus vocant, convocatis populi, vigilas agebant; alii Scripturas divinas legentes, alii catechizantes baptizantes, ut par est, propter Pascha.* Hæc enim pravæ mentis atque impostoris Antiochus, Severianus & Acacius ad patrones referunt, rogantes ut populi ab episcopis conventus arcerentur.

hæc
transgredi
in lazarum
Constanti-
anensem

993 Reditur itaque tunc magister erat, dicitur: Nox est, atque ingens est multitudo: ut quid temere sis. Respondit Acacius: Nemo in ecclesiis manet, & timentis ne forte imperator ecclesias ingressus, & omnem inveniens, feriat populi erga Johannem benevolentiam, vultque ut invidios condemnem, præsertim cum ipsi dixerimus, unicuique omnino esse, qui libenter Johannem adhæret, utpote homini iusto. Ita magister eis consiliatus, quæ eventura erant, tradidit illis Lucium quemdam, gentilem, ut dicebatur, rectorem numeri leutorum, mandavit ut moderate ecclesias ingressus, populum convocaret. Profectus ille, & oon auditus, rediit ad Acacium, populi ardorem & frequentiam indicans. Post hæc illum suppliciter orant, auribus verbis deprecatur, adjungit etiam promissis majorem processum, ut impeditur Domini gloriam, præcipientes ei, ut vel oratione persuasos populos ad ecclesias adducere, vel vi turbatos compellere, non solum celebraret.

deinde
transgredi
in lazarum
Constanti-
anensem

994 Hic ergo subito, assumptus secum clericis ex parte Acacii, egressus est secunda vigilia noctis ad id, propter quod missus erat. Nam in eos, qui populum in paribus nostris usque ad primum pallacium deinceps, de repente coetu impetu fecit, ipse trionem habens, distictos gladios gestans, iussit Eisus, quadragenos, egregie impudentes, cum iudicibus clericis & militibus, insolenter ut lupus, coruscante ferro multitudinem peremptæ, penetrat usque ad sanctas aquas, ut prohibere eos, qui iurabant sacramento Dominice resurrectionis. Et in dictionem procciter illas, symbola effudit: presbyteros vero grandævos subitus in capite feriens, sacrum foetem cruore transperit. Tunc videre erat angelicam illam noctem, in qua etiam demones caruere perterriti, in labyrinthum conversam. Nox enim mulieres cum viris meum mortis aut turpitudinis, turpi fuga se dabant, iudeorum curiam præferentes. Alius manu vulneratus abibat plorans, alius virgini trahere volucissis vestibus, omnes autem depraudantes sa-

era vala sibi rapiebant. Sic presbyteri & diaconi, Autem, qui capiti erant, in carcerem deinde dabantur: qui autem in populo erant honorati, urbe regia peliebantur. Deinde edicta alia super alia per compissa per-pontabantur, varias minas continens; nisi quis cum Johanne communione abnegaret.

995 Cum hæc maxime fieret, & plura is, qui impetant ecclesias episcopi, in publico morentur: convenit tamen coram, qui Ductorem laum aut potius qui Deum amabant, non mindebant. Sed, ut in Exodo legitur, quosvis nigrum occidebat, sanctos plures habebant. Die sequenti egressus imperator, ut se exerceret in vicino campo, vidit agrum circa Pempum seu Quintum, non consuetum & candem, & stupefactus adipea coloris nuper baptismorum, (erant enim ad tria ferme milia) satellites rogat, quoniam esset illic congregatorum cætus. Ille autem mentiti, dicitur hæreticorum esse, ut iram imperatoris excitaret. Re-arguit, statim hujus rei minister & invidus patroni, acrociore & lequacibus a respoluntis, ad auditores diffundens, & doctores compendendos: qui illos profecti, demum paucos & clericis, plures vero & laicis corripuit.

996 Ille Palladium interpellat, qui cum ipse transgreditur, Tiberium, postquam car tanta multitudo se non descenderit. Cum vero illi respondisset, ad mensurandum instituit fuisse & sancti Ductore sui, in præfatur pag. 87. Cum clericis igitur & laicis, qui decati erant, comprehendit loci virorum nobilium conjuges. Sunt, & quibus rapiti maritales, alii inanes cum ima parte aurium simul detraxerunt: adeo ut, cum videret Eleutheri cupidum exor opulentissimam, relicto maritales, & veste ancillari assumpta, curia civitatem perhibet, ut pudicissimum suum servaret: ut cum profecto detora specie ornata & eleganti forma. Hunc ergo in modum impleti variorum magistratuum carceres, mutabantur in ecclesias. Et hymni quidem atque oblationes Mytheriorum in carceribus peragebantur: flagra vero & cruciatu & horribilibus jurameis in ecclesiis certatim adhibebantur, ut anathematizarent Joannem, qui ad mortem usque cum diaboli malitia depugnabat.

997 Testatur ipse Chryllosum, gregi suo fuisse celebranda variis locis extra civitatem. *Sergenus vero de hisce ad præfatum nostrum dat sequentia:* Verum cum inde (ex balneo maris Constantiane) expulsi essent, convenerunt in locum extra urbem, quem imperator Constantinus, civitate unondum condita, ad Circusium ludorum spectaculum complanaverat, & ascribitur circumplectens. Atque ex eo tempore modicis, modislibi, prout copia dabatur, locum collectas egere, & Joannem vulgo dicebantur. *Hæc consensu Sacrorum exp. 18. in scribitur:* Erant cum illis multi episcopi ac presbyteri, alique ecclesiastici ordinis viri, qui quoniam exinde collectas variis in locis locum agere iultuerunt, Joannem sunt nominati. Joannes vero bimessis ipso in publicum non processit, donec imperatoris præcepto pulsus est in exilium ductus. Tunc ille tempore persequens illo contra adhaerens Chryllosum duravit.

998 Verum & alia Saulo creata sunt pericula, quæ Sergenus cap. 31. narrat his verbis: *que sunt pericula, per idem tempus vir quidam demonicus, aut demoniacus simulans, dependit, pugionem habens, tanquam ad Joannem occidendum paratus, nondum tamen id facinus aggressus. Qui compreh-*

E
quod in
transgredi
in lazarum
Constanti-
anensem

E
huius
transgredi
in lazarum
Constanti-
anensem

E
huius
transgredi
in lazarum
Constanti-
anensem

Auct. henus a multitudine, perinde ac si precio com-
 J. 3. ductus fuisset ad eandem facendam, ad praefectum
 urbis perductus est. Sed Joannes, missis quibus-
 dam episcopis ex numero eorum, quos circa se
 habebat, hominem liberavit, priusquam tormen-
 tis subiceretur. Posthac servus quoque Elpidii
 presbyteri, qui diaconi aperte erant inimici, ci-
 sulo cursu in adit episcopales irrupit. Quem
 quidam ex iis, qui forte illic aderant, cum igno-
 visset, impetum ejus repressit, eamque cursu in-
 terrogans. Ille, nullo responso dato, protinus ho-
 minem sic percussit alterum deinde, qui prius
 percussio inclamaverat, similiter vulneravit.
 Tertium quoque praeter illos transiit. Tandem
 vero, cum omnes, qui aderant, commoti, clamorem
 ingentem iussissent, ille avertens fugere coe-
 pit. Et cum it, qui illum persequerentur, procul
 positis inclamarent, ut fugientem comprehende-
 rent, accurrens quidam ex balneo, qui jam lo-
 tus domum redibat, hominem apprehendit: levi-
 terque vulnerat ab eo percussus, exanimis conceidit.

939 Ad extremum, cum a populo undique cir-
 cumdatus, usque admodum captus esset, ductus
 est in palatium. Testatque eives, has esse infidias
 B inimicorum Joannis, clamabant, & sicarium, &
 eos, qui illum ad hoc incitavissent, penitus dare
 oportere. Praefectus autem urbis, cum cum tan-
 quam judicaturus accepisset, populi forem com-
 pelcavit. Abhinc it, qui ferventiores erant ex ple-
 be, Joannem custodire cuperunt, noctis atque
 interdiu episcopalem domum alternis circumfiden-
 tes. Palladius pag. 197. postea fustibus breviter
 narrat hoc modo: Elpidii vero presbyteri sumus
 lus, quinquaginta, ut ajunt, aureis conducti,
 ut Joannem dolo interficeret; cum des-
 prehensus esset tres gradus habere, septem ex iis,
 qui ipsum apprehenderant, singillatim peressit:
 quorum quatuor continuo sepulti sunt, alii autem
 tres post diuturnam carcerationem salvi evalerunt,
 abluo homicide. Tres ille vulnerat, quos quatuor
 percussit addit Palladius, versimiliter valuerunt
 C usque suffulti sunt, quando viri simul homicidam
 comprehenderunt. Obviantur resata exempla, quan-
 to citius inimici Sanctam persequerentur, nullique
 potuerunt sedari, ut ipsum de medio tollerent. Ex-
 cessum habuerunt, cum subdactum amorem in An-
 thimum suum, tumultuatum Sancti, ejusque in suis
 quoque persecutores decesserunt & obdormierunt.

§. LXV. Theophilus ad S. Innocentium
 Papam scribit de damnatione Chryso-
 stomi: Epistola Sancti ad Innocentium:
 hic acceptis variis ea de re nuntiis,
 stat pro Chrysostomo.

F. X. it, quae Romae nuntiata dicuntur in Dio-
 nyso, lege Palladii pag. 9. utrumque colligunt,
 Theophilum de damnatione Chrysostomi in syn-
 ode ad Quirinum scripsisse ad Innocentium Papam
 ante 400. quando jam sperare inciperat, senten-
 tiam illam a coequegati nemine Constantinopoli
 diaconos Paulum & Cyriacum, & exsecratione mandon-
 dam. Nam ipse nuntiis Romam venit ante litem
 a Joanne Chrysostomo ad Innocentium per-
 latus, quae post Pascha ejusdem anni fuit scripta,
 ut videmus. Non potuit quare expellere, do-
 nec intelligeret, sententiam suam esse Constantino-
 poli confirmatam, eoque videtur tunc, eam illam

Epistolam ad Innocentium solus scripsisse, & sine al-
 la rerum gestarum narratione, Theodorus dicunt
 apud Palladium pag. 9. de variis nuntiis Romam
 perlatis hac promissa: Non enim unus aut alter,
 aut tres, aut decem, aut cuiuscumque generis
 homines, ea, quae Constantinopoli contigerit,
 nobis denarrarent, sed plures, & ex illis aliis e-
 piscopi, alii presbyteri, atque ex ordine mona-
 chorum. Quod si nosse vis, quae ad Ecclesiam
 Romanam pervenerint, breviter exponam.

1007 Tam recipi hoc modo: Primum omnium
 ad nos venit Alexandrinus lektor cum Theophili
 papae litteris, in quibus referebat se deposuisse
 Johannem. Quibus lectis, beatus Papa Innocen-
 tius parum abhuc, quin, temeritate Theophili
 atque superbiam condemnans, exarceiret, quod
 & solus scripsisset, nec claram ejus rei notitiam
 misisset: aut cur, aut quibus assumptis sociis, Jo-
 hannem deposuisset. Ad haec debuit animi man-
 cebat, referre nolo: ob rei gravi levitatem.
 Interea Eusebius quidam Constantinopolitanae ec-
 clesiae diaconus, qui tunc Romae erat ecclesiasti-
 carum rerum causa, adit Papam Innocentium,
 & supplices libellos dedit, adiurans eum, ut mo-
 dium temporis expectaret: fore enim ut brevi
 factionem potestatem videret. Interea post tri-
 duum advenierunt quatuor episcopi e partibus
 Joannis, viri religiosi, Panophilus Pridae, Papas
 Syrtis, Demetrius Galatiae Secunda, Eugenius
 Phrygii, qui tres Epistolas reddiderunt, in
 nam quidem Joannis episcopi, alteram qua-
 draginta episcoporum de communionis Johan-
 nis, tertiam vero cleri Johannis, omnes inter
 te consentientes, & imperiorum quorumdam
 tumulum significantes. Ex istis hisce
 sola exiit Chrysostomi, in qua referuntur gesta
 omnia ab initio usque ad tempus Paschale, & ulte-
 ra: non vero usque ad ultimum Joannis exilium,
 ita ut scripta certe sit ante ultimum exilium, &
 versimiliter non diu post Pascha, quod ante 400.
 celebrabatur die xvii. Aprilis.

1008 Edita est illa Sancti Epistola apud Pal-
 ladium, & in Operibus S. Chrysostomi, ubi a-
 pud Moschosianum tom. 3. pag. 515. sic habet
 Lector: Etiam, antequam reddi & sunt litterae
 nostrae, opinor pietatem vestram audivisse, quid-
 nam hic patrare aula seeris iniquitas. Ea enim re-
 ram est magnitudo & gravitas, ut nulla ferme
 orbis pars relicta sit, quae tristitem hanc trago-
 diam non audierit. Quandoquidem fama usque ad
 fines terrae perlata, plurima ubique lamina &
 ejulatus excitavit. Verum quia non licet eis plan-
 gere, sed opus etiam, ut cura geratur, & pe-
 tetur, qua ratione, & quo consilio gravissima il-
 la Ecclesiae tempestas sedet: necessarium esse du-
 ximus, ut persuaderetur Demetrio, Panophio,
 Pappo, & Eugenio, dominis meis maxime ve-
 nerabilibus, priusque episcopis, relicta ecclesiae
 propriis, pelago ita committere, susceperat
 quoque longinqua peregrinatione hac, ad vestram
 praeperat Caritatem, de omnibus vos manifeste
 doceret; quo quantocius rebus succurratur. Mis-
 simus autem cum eis venerabiles dilectissimisque
 diaconos Paulum & Cyriacum: & nos quoque pau-
 cis Caritatem vestram, qua fusa sunt, in episto-
 lae formam docuimus.

1009 Theophilus enim ille, qui Alexandrinus
 ecclesiae episcopatum regendum suscepit, cum a-
 missimo imperatore, cui aduersus illum quaedam
 nuntiata erant, iussus esset venire solus; collecta
 mul-

scribit ad
 Innocen-
 tium Pa-
 pam: ut
 & Theophilus
 scribit

E

F

quoniam
 alter
 Theophilus
 hoc nunti-
 um se
 probavit
 sic

Theophi-
 lus de
 Constantino-
 poli ad Inno-
 centium

A multitudine episcoporum non paucorum, huc veniunt qui praesidio quasi declinare volebas, se ad bellum & aciem pergere; cumque in magnam divino cultui deditam urbem Constantinopolim ingressi esset, oia pro more & consuetudine veteri intravit in ecclesiam, neque ad nos accessit, neque participem se fecit vel sermonis, vel precum, vel communionis: sed egressus est navi, & praetercursu ecclesiam vestibulis, alioquin extra urbem diversatus est; tamen ois plurimum obsecratum est & ipsum & eos, qui cum ipso adveherent, ut apud nos diverterent: erant enim diversoria, & omnia alia, quae oportebat, bene instructa: at neque illi, neque ipse, nobis morem gerebant.

*Episcopi
autem non
eam amissi-
onem non
deseruit;*

1004 Unde nos eis videntes, valde consternabamur animo: & quavis insularum inimicitiarum causam nullam invenire possemus, nihilominus tamen officia eis impendimus, quae per erat nos illis exhibere. Ac frequentes ipsum obsecravimus, ut se nobis conjungeret, diceretque, cuius gratia statim ab initio tantum excitaret bellum, totaque urbe discordiam induceret. Verum cum ille causam dicere nollet, neque urgens accusatorum ejus, vocatus nos imperator pietissimus, & iussit ire ad locum, in quo ille agebat, & illic crimina, quae ipsi offerrentur, addidit. Nam in cursione, & caelestis, & alia plurima obijciabant: nos autem fideles leges parum, viroque honorem deferentes, habentes etiam super hac re ipsas litteras, oportere in quibusque provincis sua negotia tractari, neque extra limites illatum trahi, vehementer detestabamur, ne causam suscipere iudicandum.

*quo modo
constituit
hanc illi
habere;*

1005 Porro ille, quasi prioribus conatibus casum addere conatens, multa auctoritate vocato archidiotono meo, quasi iam ecclesia viduata esset, ac episcopum non haberet, clerum omnem sibi periculum adposuit: stabantque deserta in dies ecclesiae, dum ea singula ecclesiis abducebantur clerici, & instruebantur, ut nos accusarent, & libellos adversus nos producerent. Post hac vocavit & nos ad iudicium, nondum dilatis sibi obiectis criminibus, id quod maxime contra omnes canones & leges erat. Porro scientes, nos non ad iudicium; nam ubi quis lex caecus venisset, sed ad hostiam & inimicum venturos, id quod satis declarant, quae prius ac postea sunt facta, missimus ad eum episcopos, Dimerium episcopum Paphlagonum, Eulysium Agamem, Lupicinum Appiariam: praebuerunt autem Germanum & Severum, respondimusque modello ex nostro instituto: Non vitare nos iudicium, sed inimicum apertum, & hostem manifestum. Nam qui oondum acceptis libellis statim ab initio talia fecit, & seipsum abstraxit ab ecclesiae precibus & communionem, & insuper accusatores laboravit, clerum ad se traxit, ecclesiam desolavit: quomodo idoneo censeri possit huiusmodi, ut in iudicio thronum conficiat sibi minime congruentem? Neque enim congruum est, ut in, qui in Aegypto sunt, iudicemus eos, qui in Thracia, & praeterquam illa, qui ipse reus est, inimicus & hostis.

*Quia autem
que nobis
impellunt
idem coram
nobis.*

1006 At ille nihil horum reverens, magno studio anabellabat, ut periceret ea, quae mentis consepserat. Cum autem conessetoremur, paratos nos ad diluendum crimina, & ad innocentiam, sicut & innocentes sumus, declarandum coram eum vel mille episcopis, non assensit: sed liberos abentes censem, & ad synodum appellaremus, iudiciumque requireremus, & non tribunal, sed manifestas inimicitias fugeremus: ipse tamen

accusatores suscepit, excommunicatos a me abiolit. Auctavit, & ab illis, qui nondum se de suis purgaverant criminibus, libellos accepit: & Acta perhibuit, quae omnia legibus & canonibus prohibita erant. Ex quid opus est multa dicere? Non desinit omnia facere ac moliri, donec nos vi & potentia & civitate & ecclesia ejiceret, etiam iam provecta vespere, & univerto populo nos prosequente. Tractus igitur vi & abductus a carioso urbis in media civitate, & io oavim conpressas, per noctem oavigavi, eo quod ad lyondam & iustam iudicium provocarem. Quis hac sine lacrymis, etiam cor lapideam habere, audiret? Verum quia, sicut prius dixi, ea, quae perperam fiunt, non solum deploranda, sed & corrigenda sunt: Ideo Caritatem vestram obsecro, ut provoveat ad consolandum, faciendamque omnia, quae mala habentur. Neque enim hic facitorem illis fuis, sed ad priora adjectorem & alia.

*deinde
dixit
sancta
synodus
quod vult
ad*

1007 Nam postquam eos, qui ecclesiam impudenter invaserant, piissimus imperator eiecit, & multi episcopi, qui aderant, cognoscentes iniquitatem & invasorem illorum, quasi incensum depalcens omnia, fugientes in suas regiones concellerant, neque iterum io urbem & in ecclesiam, in qua iusta ejecti eramus, vocati sumus, indignantibus nos episcopis supra triginta, & noario ab imperatore piissimo in hoc misso, ille statim auspicat. Car & quae de causa? Eo quod ingressi nos obsecravimus religionis sumus imperatori em, ut consilium coe peret, quae facta habet pensaretur. Male igitur concilio sibi, & reprehensionem petitionem, cum imperatoris literis in omnia loca mitteretur, & undecunque omnes congregarent, beculis, in diuque nocte ipse cum suis omnibus consensit navi elatus est. Porro nos, utpote conscientia nostra silentes, nos prope desolatus, fecit eadem iterum a religiosissimo imperatore petivimus. Qui & pro sua pietate missis ad illum nuncios, vocati sumus, qui cum eo erant, ex Aegypto vocati, ut rationem factorum redderent: neque putarent ea, quae ipsi una lolam praesente parte, nobiscum abentibus, contra canones injuste atque arant, esse sibi ad purificationem satis.

*Episcopi
autem sicut
dixit
prius*

1008 At regis literis ille non obtemperavit, sed domi mansit, praetextens seditionem populi, studium mirum quorundam intempertivum, qui ei savebant; tamen populus ille quoque ante litteras conviciis eum innumeris proficerat. Verum huc nunc exatle proliquis nolumus, sed hac tantum idcirco diximus, ut eum in acrissoni concilio deprehensum offenderemus. Itaque nos non quierimus, sed in hoc incubamus, orantes imperatorem, ut haberetur iudicium, in quo agere & responderi liceret: dicebamus autem nos paratos ad ostendendum, nos non esse reos, sed illos legum extremos transgressores. Erant autem relicti hac Syri, qui cum eo assuerant, & cum illo communiaver omnia fecerant; ad hos accessimus, ad dandum rationem parati, atque super ea re saepe eos interpellavimus, obsecrautes, ut dignarentur nobis libellos & accusationem Acta dare, vel genus criminum, vel accusatores ipsos significare. Verum nihil horum impetravimus, sed iterum ea ecclesia ejecti sumus.

*quod
dixit
prius
episcopi
prius*

1009 Quomodo, quae iunc gesta sunt, & ommem excedunt tragidiam, enarraverim? Quis ea sermo explicabit? quae auris sine horrore percipiet? Cam enim illa, quae dixi, praesentemus, ipso magno Sabbato collecta manus milium, ad vespere

Auct. vesperam diei in ecclesiam ingressa, cherum om-
J. S. nem, qui nobiscum erat, vi eiecit, & armis
 hostiarum nodique obedit. Mulieres quoque
 iterarum medium, quæ per illud tempus se exeun-
 tes, ut dixerant, metu gravissimum incur-
 sus nuda auferunt. Neque enim concedebatur,
 ut se velarent, sicut mulieres honestas debet. Mul-
 tæ etiam acceptis vulneribus spiciebantur, & tan-
 guine implebantur pedibus, & cruore sacri la-
 ces rubescebant. Neque hic rerum finis erat. Nam
 & locum, in quo tanta condita servabantur,
 ingressi sunt milites, quorum aliquos scimus vul-
 ni iustitiam mytheris, & viderunt omnia, que
 intus erant. Quin & sanctissimus Christi Sanguis,
 sicut in tali tumultu contigit, in prædictorum
 militum vestes effusus est, sicque quasi in
 barbarica captivitate omnia: vulgus anim in fo-
 ludinem fugiatur, multitudo omnis extra civi-
 tatem verberatur, erantque in tantissimo vacuum
 populo ecclesie, & plures quàm quadragesima
 episcopi, qui nobis communicantur, cum popu-
 lo & clero sine causa fugabantur.

1010 Ex hoc prodigiola flagitia, ubique per
 fora, per domos, per solitudines, per omnes
 civitatis partes, omnia lamenta, epistulas, &
 sonitus luctuum plena erant: ut non modo,
 qui adfugebantur, sed & qui nihil tale patiebantur:
 & non solum qui nostræ fidei erant, sed & hæreti-
 ci, & Judæi, & Gentiles, ob celeris atrocitatem
 nobiscum dolerent, & quasi per vim capta ci-
 vitate, tumultu, repudiatione ac planctu plena
 erant omnia. Talia sunt præter sententiam
 piissimi imperatoris, nocte multa, episcopi hæc
 intruuntibus, & multis in locis ordines ducenti-
 bus, nec erubentibus, quod pro diacanis
 campidiflores præsentem habuerunt. Ubi vero
 illuxit dies, omnis civitas extra muros sub ar-
 bores, & in nemora emigravit, ibi festum
 diem celebrans, quasi omnes disperit. Licet vo-
 bis ex his & cætera omnia peniare: nam omnia,
 que facta sunt, sigillatim sermone complecti,
 ut dixi, impossibile est. Est autem & hoc per-
 quam molestem, quod talis tantaque mala vul-
 lum adhuc finem accipiant: neque spes sit ea si-
 nem bibitura: sed augmentur in dies magis ac ma-
 gis, nolque plerique ridiculi facti sumus: imo
 ridet nullus, etiam valde sit perverfus; lugent
 autem omnes præter extremam & insaudiam
 hæc malitia, maiorem facili colophonem.

1011 Quis vero reliquiarum ecclesiarum per-
 turbationes eloqui possit? Nam enim hic cessavit
 hoc malum, sed usque ad Orientem pervenit.
 Nam sicut a capite malis humeribus defluen-
 tibus relique membra corrumpuntur: ita nunc
 quoque tumultus, qui in hac magna civitate
 coeperunt, quasi ex fonte in omnia loca lentim
 effluent, & clerici ubique in episcopos insurgant,
 & episcopi ab episcopis, & populi a populo
 scissimæ sunt, & alii propedem scinduntur, & ex-
 pectant ubique malorum partus, orbis to-
 tius subverbo. Igitur, domos mei maxima ve-
 herandi & piti, cum hæc ita se habere didicis-
 sis, studium vestrum, & magnam diligentiam
 adhibere, quo revocatur hæc, quæ in ecclesia
 irruptit, iniquitas. Quippe si morbo invaluerit,
 & sis fuerit curvis in alteram partem irrum-
 pere, idque ex tantis intervallis, & episcopo, quos
 voluerit, & auctoritate propria quoque pro li-
 bidine sua facere, scire quod brevi transibit
 omnia, & totus orbis premaris bello inextinguibili,
 umbras vestris, & amara episcopis.

1012 Quapropter ne confusio hæc omnem, quæ
 sub celo est, rationem invadat, obsecro, ut scri-
 bas, quod hæc tam inique facta, & ad uns so-
 lum partem, abintibus nobis, & non declinanti-
 bus iudicium, non habent robur, sicut neque
 sua natura habent illi autem, qui adeo inique
 egisse deprehensi sunt, potius ecclesiasticarum legum
 subjaceant: nobis vero, qui nec convicti,
 nec redarguti, nec habiti ut rei sumus, literis
 vestris & caritate vestra, aliorumque omnium,
 quorum scilicet & aures locietate fruebamus, frui
 concedite. Si autem adversarii nostri, qui ita in-
 ique egerunt, adhuc fingunt crimina quædam,
 propter quæ nos iniuste ejecerunt, non datis
 nobis Ales, neque libelli, neque manifestis
 accusatoribus, si deus iudices incorrupti, æqui
 mos & iustitiam etiam nos libenter causam,
 monstrabimurque, nos non esse reos eorum, quæ
 nobis obijciunt, sicut & plane innosci sumus:
 & contra, quæ ab ipsis facta, contra omnem
 iustitiam ordinem, contra omnia leges, contra o-
 mnes ecclesiasticos canones. Ex quid dico canones
 ecclesiasticos? Neque in Gentilium iudiciis, neque
 in barbarorum tribunalibus talia attentata sunt
 unquam: imo vero neque Scythæ, neque Saur-
 metæ unquam iudicant, iudicium dandum uni
 parti, adientem, quæ accusatur, & vitæ non
 iudicium, sed inimicitias, & invocant multa millia
 iudicum, & propestant coram tota orbe, de-
 clarantur se non esse ream, depulsiuramque crimina,
 & ostensuram suam in omnibus innocentiam.

1013 Hæc igitur omnia cum ita se habere
 intellexeris, a dominis meis piissimis fratribus
 nostris episcopis, obsecro, ut præstetis id, quod
 petent, assistit. Quo non solum nobis gratificabi-
 mur, sed & ecclesiarum universitas, mercedem
 acceptamque illis a Deo, qui nihil non
 propter ecclesiarum pacem facere dignatur. Semper
 vale, & omni pro me, Domine reverendissima
 & sanctissima. *Hæc sunt Epistola apud Montfauconem.*
At apud Palladium additur pag. 82. Hæc ipsa etiam scripta est ad Venerium episcopum
 Mediolanensem, & ad Chromatium Aquileien-
 sem episcopum. *Ambo hi Sancti sunt, nisi Innocentius*
inquit Papa. De Venerio apud nos dictum est ad p.
Maj. de Innocentio ad xxviii. Julii: de Chroma-
tio agendum est ad 2. Decembris.

1014 *Thendens autem apud Palladium pag. 82.*
subdij sequens: Ad hæc venit Innocentius Papa
 utrique parti partes literas communionis misit,
 improbandi iudicium, quod a Theophilo factum vi-
 debatur, dicens, deberi aliam regi synodum irre-
 prehensibilem Occidentalem & Orientalem: primum
 quidem secedentibus ab illo confectis amicitia,
 deinde & inimicitia: a neutris enim, ut plurimum,
 rectum proficiscitur iudicium. *Hæc illa: at litteræ*
communione videtur excidisse. Epistola vero ad
Innocentium ad Chrysostrum exiles apud Montfauconem
tom. 3. pag. 52. ubi hæc habet superscriptionem:
Dilecto fratri Joanni Innocentio. Hæc scripsit,
ad consolandum utique Chrysostrum, communio-
nationis Litteræ sunt addite. Certe circa initium
perfontium iteratè videtur scripta. Quare non
apud Montfauconem Litteræ subijciuntur: Esti Insuper
 omnia expectare bona, & a Deo misericordiam
 petere deat, tamen etiam a nobis, qui patientiam
 suademus, competentes litteræ per Cyriacum
 diaconum sene transmissæ: ne contumelia
 plus virum habet ad opprobrium, quàm bona
 conscientia ad sperandum.

1015 Neque enim in doctri debet, tot po-
 pulo.

Non Inno-
centius alia
sem litteræ
ad præ-
sentem scri-
psit.

Innocen-
tius non
impro-
bans post
ea scripsit
ad Joannem

AUCT.
J. S.

sei Joanni, ut id faceret, interii populi custodibus; qui ex plebe ipsam custodiebant, clam tregressus est: id tantummodo questus, quod contra leges per vim ejicerent, denegato ipsi iudicio, quod homicidii & maleficii & adulterii iuxta leges concederetur: per quoque impositus navigio, proximus in Bithyniam transportatur: atque inde consilium iter arripuit. *Plano de hisse Palladius pag. 89.* Ita Johannes episcopus, inquit, post apertam ac minime adumbratam iustitiam, ex episcopio discedens cum episcopis, dicit omnibus: Venite, oremus, & angelis ecclesie valedicamus. Latus quidem ob res ipsas, mœrens autem ob populi mœrorem. Proximus quispiam ex religiosis proceribus hæc Johanni significat: Quandoquidem Lucius, vir audez & fœle impudens, paratus est in publico lavacro cum militibus tuis, si forte contradicas aut differas, vel invitem te trahere atque expellere, plebs autem civitatis commoveatur; festina clam egredi, ne te defendens populus cum militibus pugnam committat.

B
fuit vultu
diversa
das mule
tes

1021 Tunc Johannes cum lacrymis aliquos ex episcopis bicultatus, reliquos enim oculari non sinebat dolor, valedixit cæteris intus in sacro: Manete, inquit, hic interim, ut profectus modicum quiescam. Ingressus autem habisserum, Olympiadem vocat, quæ ob ecclesiam non discedebat, simul & Penadiam, & Proclam discessit, & Silviam beati Nebridi uxorem, quæ viduitatem suam honestate ac modestia decorabat; atque eis dicit: Venite, o filii, audite me. Quæ ad me autem, finem, ut video, habent: cursum meum consummavi, & forte vultum meum non amplius videbitis. Hoc unum est, quod rogo, ne qua vestrum a solita ergæ ecclesiarum benevolentia avellatur: & quicumque relictus fuerit ad ordinationem deductus, ex consensu omnium, noxio ambiens, ei tanquam Johanni caput vestrum submitte: non potest enim ecclesia esse sine episcopo. Ita misericordiam consequamini, & memores efflor mei in orationibus vestris. Illæ lacrymis perfusa ad ejus pedes advolebantur. Tunc innuens cuidam & venerandis presbyteris ait: Tolle eam hinc, ne populum perturbent. Sic igitur paululum reatæ, vix lumen sequelæ.

C
videtur
esse
diversa

1022 Et sic ibi in partem Orientalem: (nihil enim apud illum erat Occidentale.) In Occidentali autem parte, ubi est magnam ecclesie visibulum, iamentum, cui solebat Joannes insidere, stare ante portam iussu, ut populum ea ex parte expectantem ab se dimoveret. Una cum eo egressus est angelus ecclesie, solitudinem ecclesie non ferens, quam principatus nequam & potestates sceleratæ, speciem theatri iniquitatum exhibentes. Erat enim ut in theatro sibilus impiorum expulsiu & irridicuum, Judæorum ac Gentilium immodeie deridentium ac subsannantium: ut autem in carcere plagæ & in viscera illius cruciatus & mulleribus: & omnium mentis viriam distentio, cum ob ablatum Doctorem, som ob blasphemiam in Deum. Ubi enim peccatorum sit remissio, ibi sanguinis fletus effusio, *Hassem Palladius, qui subiungit incendium ecclesie non referendum.*

D
1023
transiit
transiit

1023 *Leodatus Serapionis ait, Hassem, ubi transiit Bosphoro in Bithyniam venerat, confusum se videri dedisse. Id festinus curabant ianuarii ipsius, ne viciis rediret posset, quemadmodum*

liquet ex illis, quæ narrant de clausa per ipsos D ecclesia. Nonnulli vero, inquit, ex Joannis insidiatoribus, providentes, si populus id sensit, fore ut inquiete in ea cursum cum redire cogeret, fores ecclesie occulte preperant. Porro qui in plantis erant, cum hæc cognovissent, alii ad mare cucurrerunt, tamquam cum affecuti: alii metu conterriti, singam arripuerunt, cum post tantum tumultum tantamque perturbacionem, seditu & imperatori ira culpebatur. Hi vero, qui in ecclesia erant, adhuc magnitudine obstruebant ad portas confluentem, & semetipsos minus impellendo. Tandem vero æge portas magna vi reterarunt, cum alit eas lapidibus perfessissent, alii ad se reiraherent, & turbam, quæ a tergo erat, reitioris repellentem.

1024 *De incendio ecclesie non meo scribere pergit: Dum hæc agitur, ignis repente exortus ecclesiam undique corripuit: & cum universam percurtisset, ædem quoque amplissimam fecerat, quæ illi ad Meridiem vicina erat, combussit. Cujus rei culpam sibi minus adscribebant: E Joannis quidem insidiatores, accusando fautores illius, quod synodi iudicio moleste iussissent: isti vero calumniæ se pati asseverantes, & itaque impudenter facinus illorum, qui ipsius una cum ecclesia incendere voluissent. Stræter, calumniæ suis adaptare solent, ait: Quidam autem ex Joannis eo ipso die ecclesiam incendierunt. Quæ dnm arderet, subfolano vento vehementius flante, curia etiam, in qua senatus haberi solet, conflagravit... Porro quibus malis Operta prædicta urbis Constantinopolitaneæ religione gentibus, atque ideo Christianis infensis, Joannis amicos propter hoc incendium affecerit, & quomodo multos eorum capitali animadversione insulerit, omittendum puto. Multo enim rectius emiserit, quod dicit de ecclesia per amicum Chrysolomi in causa: nam ex ipsa verisimiliter calumniæ illam adoptantem scriptores aliqui multa recenserunt, quarum præcipua est Theophrasti. Zozimus quidem scripsit gentibus, Christianis postea calumniæ aspergere, amicus Chrysolomi pag. 801. gravem etiam accusat, ac si urbem igne perdere voluissent: sed illi in similibus fidem non solent ullis habere, & ad ipsam referunt plane falsa; imo utam pag. 802. statuit, consummendum non fuisse deprehensam. At si causa non sit inventa, illis certe non vixi temerarias suspitiones ad causam narrandum habuit.*

1025 *Palladius pag. 91. ignem ecclesie divinitus missum asserit, ac de re tota rationatur hoc modo: Post illum autem inenarrabilem atque inexplicabilem caliginem, flamma & media sede, in qua solebat Johannes sedens, veloci modo in corpore cor, membri ceteris Domini eloquia interpretat, visa, verbi Dei interpretem requirere; quo non invento, sedem deprecabatur: in altum arborelescent per caenas ad iectum usque pergit, atque viperæ insitit ventre caelo, ad posteriores ædificii ecclesie ferebatur, Deo mercedem iniustitie veluti defensionem ad id penam redente, ac correptionem & ad monitionem eorum, qui nelesionem respicere ad ipsam maiorem divinitus immisissorum. Non solum autem eam eo casum, sed ut serm illius synodi monumentum relinquere. Nec mirum de ecclesia, cum fœsum, qui apud externos dicitur, multis passibus distitum ex adverso ecclesie ad meridiem, ignis illic, interiectam populi multitudinem pontis insitit*

la.

A lapienter praeparasset, pessumdederit, non prius partem ecclesiae viciosa, ne damnum illud vicinitati adscriberemus: sed partem palatio imperatorum proximam, ut rei miraculum (apocriticon) a Deo factum esse probaret. Videre enim erat inter duos igneos montes illas populos ad ipsa negotia committentes.

toas In hunc igitur modum ignis circumvolans
et inundans itaque magno violento tumultu
jactat, valenti signo dato progrediens, vicinam
circumque adit cetera dilicenter corripuit, et
foliis edulce, in quo sacrorum valorum repodis
erat copis, peperit: aurum non revertis
reliquit argenti suppellectilem, sed ut in locum
meminidi calumniarioribus daret ad varias Jofum,
quo ipse pulcherrime quaque libi vindicasset.
Ita ignis agitato retrorsum se rediebat, per
vestigias invidiam eorum, qui hac perperarant,
ad revincendam Thaphili iniamiam, in quo quod
ob facra valde Johanne effecit la comminior.
At nullius quidem anima peritio tali actanto

tumidus, non hominis, 800 animantis. Ceterum
Iulius ibi fecisse conuersionem ignis virtute
allobantur ab hora sexta ad nonam, tribus diebus
horis mortuorum annorum opere cecidit. **Ma-**
ternus Pellidius de incendio. Cum uero Theodorus
interrogaret, ubi Chrysolomum aliquis epis-
copi sunt affert; respondet hoc modo: Episcopi
quidem reliqui alii inclusi deincepsuerunt, alii tra-
hebantur, alii autem delictauerunt. Porro Johan-
nes una cum Cyriaco et Eulysio uinctus in Bi-
thyria deiturbatur a prefecti militibus, suppli-
cium moliantibus ob incendium ecclesie. Non
puduit episcopus Chrysolomum fatiscere in Epistle
ad Innocentium Papam de eodem incendio San-
ctum ascribere, ut uideri potest apud Pollidum
pag. 35. Peram tanta calamitudo horrore ipse
magis, quam Chrysolomum, suspensus fuisse
pudet, si consideret humana spero etiam facile in-
cipiam.

1027 *Perro Palladius datus modo verbis fobdis*
sejunctis: Pollas Cyriacus & Eulyfiut cum re-
liquis claricis vincti adducti, atque innocentes
nonnuntiar] dimissi sunt. Suetonius autem Iohann-

nes ad reliquos fiduciam, quae semper antea uf-
que factas, hunc quoque ultimum adiecit, scriben-
tes hac verba: "Etsi in aliis nos dedimus mi-
seri legem dedimus, saltem in rebus ecclesiae
audiam, quo auctor sim, ut dicatis, ejus inco-
gniti. Ila ne io eo quidem seditis, nocte dis-
que per militem ducitur in desiderium Armeniae
oppidulum, Ctesius id est, ab lauris obdolum,
ut cruciaretur. Ibi Pelasios, longum Saadi-
ter, de qua mox tunc narranda, quae breviter
persequenda, ad alii fuerunt iherici. Porro
Chrysothomus in aliquis epistolis postea remem-
orari eos dubitat calumniam dicere, quod ipse
asseretur de iis per fuit in ecclesiam iniecit. Ma-
xime non solum Pelasios iam laudatos, et Prae-
cellentes in Chrysothomae de omnia 404 videtur a-
gnovere, itaque fuit dicens adhibere.

1038 *At quare clarior ad eumque audire con-*
spicimus: Hylister consiliabulo contra Chrysolomum
habuit, cuius verba Græce edidit Cyprianus in Con-
stantinopoli Christiana lib. 3. pag. 8. ubi se sic
fieri Lesus: Ille dicit, quo fidelium Sol ab ira
expulsi sunt, divinus ignis e medio throni, in
quo sedens sacra doctrinæ auditores inflammabat,
nulla burnas ante accensas, & eo alium per ca-
tenas incensum inquit proferens. ad Andream a.

gitar, episcopi materiam confamari. Tum vero venus libolani videremur flant, & ab ecclesia in regiam domum iconas, quæ de Meridiam sua est, ignem transferre, ipsam tandem contumplunt. Iura igitur illi tres horum operum diuturnorum constructio, & inanis laboris pelchritudo absumpta sit. *Hec sunt probabiliis rei sententia: at salus, apur, ferpitem aut feru veram illis israelitiis conam. Quo autem modo capitulo Sumli & mendum ecclesie novitate atque audita fin Rama, capenti Theodori discipulo, in legenti apud Palladium pag. 14. Modico post tempore advenit prebryar Confamianopolitane ecclesie, Theonemus nomine, reddens epistolam synodi Johannis, vigeni quoque episcoporum, ant paulo plus, (videlicet que a legiti episcopi ex quadragesima ipsi adherentibus sunt ipsi abuterant, alii fuerant aut epti erant) quibus docebant, & Johannem militari manu urbe expulsum, & Cusum in auxilium esse milium. acque succentam * rila ecclesiam.*

1809 Constituit deinceps Innocentium communi-
catoribus litterarum ad Johanne[m] episcopum et ad
omnes et communicantes episcopos, cum opem
ferre non possit, eo quod ad malam potestate[m]
quidam abierant. Paulo post vana hominibus
et ad viliu[m] deformis, et qui difficile intelligi possit.
Paterna omnia, preterquam fa Constantino-
politana ecclesia successu qui ipse totus affe-
rent, inimicis adversus Johannem vultu ipse
prodens, multique cum probri lacras, late-
re paucorum episcoporum reddidit, Acacia, Fe-
li, Antiochi, Severiani, et aliorum quorundam
in quibus calumnia[n]t[ur] Johannem, quasi ecce-
siam incederet. Tam falsa nihil oratio apparuit
et Jo[hann]es quidem in calcei [fano] b[e]n[e]d[i]c[t]i
rei defensionem attulerit: quoniam una eo [re]p[re]s-
entat Innocentium, ad respondere dignus non sit.
Perfugium est illa calumnia vana sententia
Chrysolomus natum eodem h[ab]ere de[be]re, et eade[m]
genit[ur]a derivat[ur] in calceum San[cti] Africa.
hic premissi fuit persequentes auferre, qui delib[er]at
et quia etiam parte se non agnosci, sed [re]p[re]s-
entand[um] vultu ecclesie specie[m] esse presentem
monendam, persequentes iustitiam.

§. LXVII. Arsacius pro Sancto ordinatur episcopus, Porphyrius Antiochenus: primum agnoscere recusant plurimi, qui gravem patiuntur persecutionem.

S Ocrum, relicta expulsiōe Chrysolōmi, mox
sup. 19. die p̄gati: Paucis post diebus Ari-
can Coactioanopolos episcopus constituitur
qui frater quidem erat Nestoris ejus, qui apico-
patum regis urbis ante Joannem optime admini-
straverat, sed admodum secer. Jam enim ob-
gessum iactis annum impleverit. In Chronico
Falschold ad hunc annum ordinatio Arzand figu-
rat vi. Kalendas Julias, id est, die xxvi. Janu-
arii, qui erat dies Dominicus; sed additur feria
secunda: Quoties Tillmannus ait, vi. calendas,
ordinatio eius peractam die xxvi. Julii. Peran-
tibus Chronico quae errata patuit in die hebdo-
madis quāvis mense: nec videtur, qui potuit feriam
secundam, quāvis dies Dominicus, pro ordinatio-
nis abbreviari. Surrexerunt de illa ordinatio-
ne

* L. S.

* 2. com.
bailon
R. com.
ajudar
dada r/ ca
sustentação.

E

மீதிமுறை
காலம் அம்
விவரங்கள்
அம் உ து
காலம்.

1. *Artemisia*
 2. *Artemisia*
 3. *Artemisia*
 4. *Artemisia*
 5. *Artemisia*

ॐ नमः
 शिवाय
 श्रीगणेशाय
 नमः

AUCT. 23. *hæc memorat*: Haud multo post Constantiopolitana ecclesie episcopus ordinatur Ariacius, frater Nestarii episcopi, qui ante Joannem episcopatum illum rexerat, vir mansuetus & erga Deum religiosus. Verum laudato illum, quem omnium consensu adeptus fuerat presbyter, imminerunt postea clerici quidam, qui quodcumque ipsi lubum fuerat, agebant: facta vero illi imputabantur.

1031 Sed præcipue iocundabantur illum ea, quæ Joannem fautoribus postmodum acciderunt. Nam cum illi baudquaquam iustitarent, nec cum ipso, nec cum consistoribus ipsius, communicare aut precationem facere, eo quod permixtos illa videbant Joannis inimicos: atque idcirco seorsum, uti diximus, congregati, in extremis civitatis partibus collectas celebrarent, ipse ex de re ad imperatorem recedens: *De persecutione hinc una inferius. Erat Ariacius archiepiscopus sub Chrysostomo, & testamur e contra ipsum dixerat, ut videmus num. pti. Palladius pag. 94. ipsum graviter amiserat, ita scribitur: Ariacius autem,*

B *frater huius Nestarii, substitutus est in locum Johannis, magni iserorum interpretis, homo pice magis mutus, & tota rebus agendis minus idoneus, ... violato fin in Evangelio juramento:* Quippe fratri suo Nestario ioraverat, nullum unquam episcopatum ordinatorem admitturum se, quando Nestarius exprobravit ipsi, quod noluisse Tarlensis ecclesie præfieri, quasi mortem ipsius specularetur. Fuit causæ perjurii, primum quidem vana gloria, propter quam ambebat, ut ita dicam, nuptias uxoris fratris sui: deinde podor ineprecationum, ipsi a fratre prophetice salutarum. *Ita sit de Ariaco, qui communionem Ecclies Romanæ nunquam obtinere potuit.*

1032 *Et tempore ad prefatores Chrysostomi accessit Porphyrius, innotis Flavianis substitutus episcopos Antiochenus. Hinc tempore hominum pessimum, dolique male ordinatum, describit Palladius pag. 142. & seqq. Ad præfatum nostrum sufficiens observasse, ordinatum fuisse ab Ariaco, Antiocho & Ieronymo, idque saltem innotis populo & clero Antiocheno: nam hi desiderabant Constantium presbyterum, amicum Chrysostomi frequenter memorandum, itaque Porphyrius Antiocheni cum Porphyrio communicare noluerunt, sine Constantinoque illi nihil communis habere voluerunt cum Ariaco. Virumque testatur Palladius pag. 149. ita scribitur: Clerus quidem*

C *Antiochenis insignis clam plebem colligit, ne ipsi quidem ecclesie parietibus appropinquarent; nec non & tota insignis mulierum locietas, propter quas maxime innotis pecuniarum avidi flores. De rebus autem Constantiopolitanis quid attinet dicere, quanta multitudo ab ecclesiis recesserit, conveniens sub dio, ut superius diximus? Ita ut, qui rerum ecclesiasticarum portientes, non habent totidem audientes præsentis sui: nullumque enim apud nos sermo. Præterea Porphyrius, ut communionem obtineret, iussu Theodori apud Palladium pag. 141. ad Ecclesiam Romanam scripsit; & respondit dignos habitus non fuit. Ordinationem Porphyrii Basilidis noster in Historia Chronologica pariter eorum Antiochenorum pag. 64. probabiliter fignit mense Julio. Ad præfatum nostrum nihil interest, ubi mense Julio sit mense Julio, an Augusti aut Septembris.*

1033 *De persecutione, jam ante ordinationem Ariaci cœpta, sic sup. 22. loquitur Socrates.*

Alii episcopos & clericos, qui una cum Joanne profecti fuerant, Chalcedonem abducentes, custodia mancipaverunt. Alii per urbem circumventi, eos, qui delati fuerant, quod Joanni faverent, comprehenderunt; & in ecclesiam datos, ut Joanni anathema dicerent, convergent. Præterea hæc faciendi erat incensum ecclesie. Porro Chrysostomus illos per litteras consilari & revocare non dubitavit, ut ostendit, quando scilicet in sinu ipsius late refectam. Pæne hoc solum transierit, in quibus liquet, quanto illi sum p. 151. Epistolam ad Episcopos & presbyteros ob peccatum in carcere inclusos, tom 3. pag. 526. edidit; quæ tertio videatur ad illos data, sic ordinat: Beati vos ob carcerem, ob cœtens, ob insecta vincula....

1034 Nihil, quamvis grave videtur, vos deterruit: non carnifices, non tormentorum multa genera, non minæ, quæ ionerant mores numitabant: non iudex, qui ignem ab ore spirabat; non adversarii, qui fredebant dentibus, & innumerat infidias struebant; non tanta calumnia, non impudentissima accusationes, non mori ante oculos quodlibet proposita: sed hæc omnia vobis ubere potius ac sufficientem consolationem morientium præstiterunt. *Et paulo inferius, ubi illas martyres dixerat: Vos quodque dissilist: An exposte sunt etiam vestra corpora panis, suspensio, tormentis: absume, confice illi, quibus vobis supplicia: adduct non possimus, ut clamemus; sed milles mari nobis satis est. At expite truncati non estis: imo longe æteriora tulistis. Non enim idem est brevi temporis momento caput amittere, & ita eo tempore cum talibus laetari doloribus, terroribus, moris, carceribus, abduktionibus ad tribunal, carificum moribus, sycophantarum impudentissimis linguis, convitiis, libus, & dicacitibus. Similia mox repetit, & verba adiungit ad gladius arant.*

1035 *Postquam Ariacius transgressus erat, quod Joanni Chrysostomi scissum congregaverat, graviter oris est pressum, de quo Socrates tom 3. sic habet: Tribunos isque cum militibus, in congregatos impetum facere iussus, plebem quidem subitus & faxia cadens fugere compulsi. Nobilitates vero, & cœ, qui Joannis partes ardentius tuebantur, custodia credebant. Tum vero, sicut fieri solet, cum militibus licentia conceditur, mulieres ornata suo per vim spoliatae sunt, dum alii monilla, zonas autem, & itaque diripiunt: alii innotis simul cum surculis ipsi detrahunt. Cumque ingens perturbatio ac luctus in urbe existisset, ne sic quidem pristinam erga Joannem benevolentiam abjicerent. Ad publicum quidem non amplius conveniebant: multi vero nec in forum nec ad balnea procedebant. Quibusdam vero nec tutum quidem erat domi manere; sed iudicium sub ipsi auxilio, arce excedebant, cum ali multi viri boni, tum honesta mulieres. Ex quibus fuit Nicetate Buthyna, nobili genere apud Nicomedienfes orta, ob perpetuum virginatent, & ob viam testimonium celebrantia. Præterea hinc fuisse Virginii pergit devere obliqui, quod daret poterit ad XXVII. Dæmonis; quæ Moniphanis Romano inscripta est. In fine dicit, tum modestam fuisse, ut nec hominum diecipulis amantibus ambiret, nec virginibus ecclesiasticis præfieri, ita ut Joanne lapsus cum hauriente, voluisset.*

1036 *Mox vero ne periret: Camille ingens merus omnibus injectus est, tandem ubi apparet populum non amplius quiescentem, præstet*

*Antiocheni
viri nota
Porphyrii
ut, testamur
mense
Iulio
Chrysostomus.*

*D
Epistolam
ad Episcopos
& presbyteros
ob peccatum
in carcere
inclusos.*

Tom 3. pag. 526.

E

*Arant
impetum
facere
iussus
plebem
quidem
subitus
& faxia
cadens
fugere
compulsi.*

F

et

Epistola
de incendio
diacrisi
in
amici
danti

Athenis in publicum procedens, tamquam
questionem habuerat de incendio & de curia
conflagratione, multis gravibus suppliciis affecti.
Nam cum esset paganus, ecclesie calamitatibus
insultans, eo, quod neciderat, oblectabatur. Tum
cap. 24. aliquem ominum producit. Primum est
S. Eutropius testis, qui post terram gravissi-
mum obit martirij. De eo apud nos altum est ad
xii. Januarii, ubi simul agitur de Tigrio pre-
bytero, quem paulo post Severus memorat, ut
Epistola 12. Chryllosum deprementant. De
atque similiter in Dialogo pag. 196. & seq.
scribit Palladii, mortem Eutropii memorat, &
omnium Tigrii. S. Olympias, diaconissa nobilissi-
ma, quem effusus laudibus persequitur Palladius,
& frequenter etiam ipse Chryllosum, ad idem
certamen vocat est, & a prefesto mris suis en-
gignat. Alia quidem hujus Senile illustrando ve-
niam ad xvi. Decembris, ideoque necesse non est
enim ipsi videretur sufficit hoc recensere; atque
aliqua habet afferre in li. que sancti Dilecti sui
causa confessor suis persequi, prefestum cum mul-
tis laudatariis fuisse inter, & Chryllosum ad
Olympiadem datus.

Inter hos
agitur
diacrisi
S. Olympi-
as

1037 Severus in ea hoc memorat: Jam
vero Olympias quoque diaconissa, in hoc rerum
discrimine fortunam animi sui deelaravit. Nam
cum eandem ob causam in iudicium adducta esset,
interrogata prefesto, cur ecclesiam incendisset,
respondit: Non est hoc vitia mea institutum. Ego
enim facultates meas, que multe erant & ma-
ximae, templis Dei insaurandis impendi. Cum
quille diceret, sibi probe cognitam esse illius
vivendi rationem, subiecit illa: Tu ergo in ac-
cusariis locum transi, & alius de nobis iudices.
Porro cum necessario testibus destitueretur, pre-
festo nihil habens, quod iure culpares, paula
elementis ad aliud crimen se convertit. Ac ve-
luti confecta gestia, tam Olympiadi, quam re-
liqua mulieribus amicitiam approbavit, que
companionem episcopi sui averteretur: cum re-
spicere ipsi liceret, seque ipsas molestias omni-
bus liberare. Sed cetera quidem prefesto illa
praeceptis cesserunt. Olympias vero; Minime
aquum est, inquit, ut quia in malitudine per
calumniam capta, in iudicio vero ualuit crimi-
na convicta sum, ad defensionem trahar quere-
larum, quae in iudicio non venerit. Permite
igitur mihi, ut adversus priorem accusationem
patronos adhibeam. Nam si contra ius ac leges
coacta fuero communicare illis, quibus non o-
porteret, non faciam id, quod pili nefas est facere.
Prefesto ergo cum ei persuaderi non posset,
ut cum Arisco communicaret, tum quidem
cam dimisit, quo adveniens suae instrueret. Al-
tero autem die, cum eas exhiberi iussisset, ma-
gis mris pondere multavit. Sic enim illam a fan-
tentia sua sepe abduci putabat. Verum illa
pocenas contemnens, uallatenas cessit: & reli-
cia Constantinopoli, in urbe Cysico domicilium
fixit. Haec illa: sed postiora scribis conigernus,
ut videamus.

ad vitem
incendit
diacrisi
fuit abje-
ctus

1038 Obijciunt Olympiadi fuisse incensum cri-
men, testatur Chryllosum Epist. 7. pag. 198.
his verbis: Gaude igitur & exultis. Non enim
parvum, sed perquam ingens hoc certamen est,
nimium calumnia: ac prefestum cum ob tam
ingens crimen existit, ejusmodi nunc nobis as-
sumeretur, in publico nimirum tribunali nobis in-
cedendum obicentibus. Hinc Epistolam illam fuisse
Septembris Tonia IV.

dicit: Quid sit? Tropaeum non crederet; nec Aug.
perclaram victoriam obtinuit, nec perpetuum vi-
rentem coram adeptus est. Patria pollicetur,
doma, amici, cognati. In exilium missa est. Quo-
via die mori non desisti. S. S. nimirum Per
sanctus, cuius fave animi ferendine, de arma-
m pro portis toleratis ubique loqui solent, tan-
quam de corone, benigne inquisi expetenda.
Eadem fensa Olympiadi inspirare conatur, & si-
mul armatur ejus membris in epistola 16. pag.
603. ut Senilem allegorem: Nam quod araneae
tela, & umbra, & fumus est, & si quid hic vi-
lium fingi potest, hoc sunt amnes tibi hostilia a-
cerbitates, si cum iis prae mica conferantur, que
hinc tibi tribuenda sunt. Quid enim est civitate
pellis, & ex aliis locis in alta tabinde migrare,
atque undique exiguini, & procribi, & ad tri-
banalia trahi, & a militibus rapiti, & ab in-
qui sexcentis beneficiis affecti fuerint, contraria
nunc perpeti, neque tum a famula, tam a libe-
ris vixit, cum horum premium calum sit, &
purissima illa bona, quae nec verbis ullis expli-
cari queunt? Hic dicitur de S. Olympiadi, quae E
inferius saepe redit.

1039 Plures similia passas discimus in Sen-
ti Epistola. Inter haec praecipuum locum meretur
Pentadia diaconissa. Ad haec in Epistola 49.
pag. 643. scribit sequentia: Proinde gaudeo & ex-
ultum, maximamque etiam in tam deserto loco
degens consolationem mihi possum esse dico in ea,
quam in amibus rebus adhibere, fortitudine, en-
stanti sententia, ingenti prudentia, lingua li-
berate, ac sublimi fiducia, per quam & adver-
sarios ignominia perfidiss, & mortiferam dia-
bola plagam inflixisti, & eos, qui pro veritate
decebatant, ad dimicandum acculisti, ac fortissi-
mi mille inftar praecursum in bella tropaeum ex-
erxisti. Quomodo gaude & letare, quod
hujusmodi victoriam affecuta sis, atque hujus-
modi bellarum ora facili negotio compresseris,
impudentique eorum linguae & rubida ora ab-
struxeris. Veritas enim, cum qua pugnavisti, & pro
qua jugulantes, hanc vim habet, ut paucis saepe
verbis de lycophantia triumphet.

1040 Et pag. 644. Et quod enim insidiarum
genus praetermiserunt? Et quod machinarum ge-
nus non moverunt, dum solida tua, ac Deo
fidei, generalique & fortissimi animi insidias
struere conantur? In forum ie, quae prae-
ter ecclesiam & cubiculum nihil noras, pertraxerunt;
a foro ad tribunalia, a tribunali ad carce-
rem. Falorum igitur linguas acuerunt, impu-
dentem calumniam concinnantes, eadem perpe-
trantes, eorum sortentes profuderunt, igitur ac
ferro juvenum corpora consumperunt, multis ac
praeclaris viris innumeratas plagas & cruciatus in-
tulerunt, nullum deoque lapidem non moverunt,
quo te metu perterritum huc adigerent, ut iis,
qui videras, commaria dicerent. At ut insular aqua
in lubile volantes, eorum rebus fractis, ad li-
bertatis fastigium virtuti tuae constantem ascen-
disti, sic te comparas, ut ab ipse minime cir-
cumferberis, imo etiam, quantum ad hujus
incendii crimen attinebat, ejus nomina miseri
atque infelices homines praeterim gloriari vide-
bantur, eis calumnia conveener. Haec de Pen-
tadia nobis diaconissa, ac Timasii consuli videtur,
quae Chryllosum ipse de omnibus cororem red-
didit, ut in eadem Epistola dicitur.

1041 Fuere & alia mulieres, quae gravio pas-
sa

A carcere liberatur, & ad ecclesiam suam ejus-
sus. Verum ibi non potuit diutius morari, cum
statim videtur fugisse, aut intellexerit legem xxi.
Noveritis latam. Advenit ipse in Urbem fign-
necit ante incensum annum 405, cum lingua
iter tempore biennali audire fuerit infatuus.

Inde En-
gine, vel
huc Pa-
ladium,

1047 Post Cyrillum, inquit Theodorus, ad-
venit Eulysius, episcopus Apamee Bithyniae,
reclaudens litteras quidem episcoporum e syno-
do Johannis, & optimi senis Anylii, Theodo-
pores episcopi, in quibus & priorem & presen-
tem tunc Constantinopolis direptionem patre-
bant. Anylius vero scribat, se Judicio Roma-
nae Ecclesiae acquiescere: qui & ipse Eulysius
omnia Cyrilli constantinae narravit. Elapso men-
se, accessit Palladius, episcopus Helenopolis,
abique litteris: qui & ipse fugasse magistratum
suorum dicebat, & nobis omnia expressis de-
claravit, ostendens edicti exemplum, quod sic ba-
bet: "Quirumque occultaverit episcopum aut
clericum, cui omnino exceptum in domum loem
aliquem, qui committit Johanni, domus ejus
publicetur." Non absente hac lege, qua lata
est xxix. Augusti, ac dicitur, non paucos episco-
pos monent aliquo tempore Constantinopoli, sed

B ibidem latuerunt, ut colligitur ex Epistola t. 1.
Chrysolomi ad Palladium. Inquit Eulysius & Pal-
ladius haud diu aliquo modis in latuerunt, in-
deque ad se transfugerunt se Romanam consulentes.

1048 Post Palladium, ait Theodorus, advenire
Germanus presbyter una cum Cassiano diacono,
qui erant e partibus Johannis, viri religiosi, litteras
totius clari Johanni reddentes, quibus scribunt
ecclesiam ipsorum vim aequa tyrannidem persua-
sum esse, ipsorum Euporo militum manu e-
jecto, atque in exilium adeo per factionem Acacii
Berzæ episcopi, Theopili Alexandriae, Anio-
chi Ptolemaeae, & Severiani Gabalorum. Inter
haec brevium praeclari ostendunt, quo pre-
dicti adeo tradidant coram iudicibus, studio
praefecto urbis, & Eusebiano praefecto p. a-
nisi, & Johanne comite thesaurocorum, & Eustathio
quondam, ac tabularius, in auro, argento, & ve-
stibus, calumniam a Johanne episcopo depellun-
tes. Noverunt quae S. talis fuerat manifestus, quod
praefatus eulysius supellectilem vendidisset. Ad lit-
teras clari Constantinopolitani respondit Innocen-
tius, cujus litterae huc datur.

C 1049 Interim Theodorus us pergit: Palladius
denuo venit Domestichus Palaemontis episcopus, qui
Orientem percurserat, producens Romanorum
communionem cum Johanne episcopo, ostentus
Papa Innocentio litteris, effertur epistolas ab
episcopo Caris, quibus illi Johannis commu-
nionem complectuntur: atque alias a presbyteris
Aniochiis, quibus Romanorum disciplinam se-
quuntur, & deplorant Porphyryi dedicationem,
factam contra jus & fas. Post quos omnes venit
presbyter Domestichus, oconomus ecclesiae Con-
stantinopolitanae, & Vallagus quidam presbyter
Nisibenus, avarus monasteriorum, qui sunt in
Mesopotamia afflictionem. Qui nam reddiderunt
Optati cujusdam praefecti Acte, in quibus boni-
ficia mulieres ac genere consoluntur (Olympius vi-
delicet, Praxidia, & alia) dissonantia ecclesiae
Constantinopolitanae, in oculis populi ad eum
ducuntur, coacti aut communicare Aristo, aus
fisco dare ducentas auri libras. Non dissimulans
haec accusacionem interfecti ecclesiae, si illa solu-
mnia ab Optato infamata fuisset, ut aliqui vo-
luerunt, addit Theodorus. De alicui & virginio-

bus quid attinet dicere? Qui ostendebat ful-
ta latera in oculis, & io tergo verberum animas. J. S.
Hilarius Theodorus de avaris Romanos posuit.
At ea avaritia non potuerit ante annum 405.

1050 Variis porro exemplis cruciatum in a-
micos Chrysolomi, multorumque episcoporum
presbyterorum & monachorum exilium narrat Pal-
ladius in Dialogo suo. At aliqui fortis facti sunt
neque ad praesentium nostram accessit ejus caecum
numerare. Quare praeter solum huc recensere.

Serapionem prima diaconum ac deinde presby-
terum amantem sentus, ac tandem eandem an-
dinaverit episcopum Heraclis in Theoria, ut di-
ctum est ann. 964. Lunares ille aliquo tempore
apud monachos Marci, iusto Chrysolomo in
Epistola 14. verum destitit fuit, pressumque tra-
dante, Palladius enim pag. 195. de eo haec scribit:
Serapionem autem, post innumerat abiqua illa
probatione calumnia, lumina cum iudicio cru-
delitate calum, ad excusationem uique dentium,
ut fama est, in patriam suam relegavit. Magnam
quoque & fidem Chrysolomi amicum fuisse He-
lerum episcopum, liquet ex laudata mea Episto-
la 14. De eo veritatem loquitur Palladius,
qui supergit: Hilarius, vir sanctus & iocax, in
iocium Postum pallius est, plures concilios, non
s. iudex, sed a clerico: qui decem & octo abhinc
annis pante non gressus, olera sola & frumantum
eodum edens. De Heraclide, qui Episcopum ec-
clesiam commiserit Chrysolomo, post paucos
legimus: Heraclides Episcopus quidam annis jam
Nicomedia in carcere inclusus est. Reliquae
ut videmus, quo animo tantam ecclesiam vastantem
intolerantem sanctis Pontificis Innocentii.

1051 Hic attente clari Constantinopolitani li-
teris, quae antea clari Germani & Cassiani, re-
scripsit ad clarem Constantinopolitanum litteras a
Serapione primam edicta lib. 8. cap. 16. Eas igitur
inde huc transire. Innocentius Episcopus
presbyteris & diaconis, & universis clero ac po-
pulo ecclesiae Constantinopolitanae, qui est lib
Joanne episcopo, dilectis fratribus salutem. Ex
litteris caritatis vestrae, quae per Germanum
presbyterum & Cassianum diaconum missae, fre-
ntum malorum, quem ob oculos passus, anxia
sollicitudo cognavi & quantique gremis & ca-
lumnias filis labore, repetita sapientia lectio-
ne percipi. Quam quidem rem sola cohsolatio
patronis sanare possit. Dabit enim brevi Deus
nostre finem tanti tribulationibus, & hac sole-
tasse proficere. Enimvero hanc ipsam necessariam
consolationem, in exordio litterarum caritatis ve-
stra posuimus, propositum vestrum laudantes, agno-
vimus, multis testimoniis ad patientiam caritatis
vobis confirmamus. Nam consolationem nostram,
quam per litteras nostras vobis offerre debebamus,
vni ipsi litteris vestris praevenimus. Hanc liquidem
Dominus nostrae patientiae laborantibus praebera
solet, ut famuli Christi etiam in tribulationibus
semetipsos consolationem: apud se reportantes, san-
ctis viris jam ante concessisse ea, quae ipsi patiun-
tur. Sed & nos ex ipsi litteris vestris consolationem
vobis mutuari possumus. Neque enim a do-
loris vestri consolationem aliter sumus: quippe qui al-
ligimus in vobis. Quis enim ferre possit ea, quae
ab illis admissa sunt, quos praeter cetera decet,
tranquillitatis ac pacis & concordiae est studio-
sus. Nunc praeposteri more ex sedibus eccle-
siarum suarum exsturbantur innotui sacerdotum.
Quod quidem primus ac precipuus innotui per-
petuus est scatur & communis noster Joannes,

Et non
expulsi
innotui
innotui
innotui
innotui

E

innotui
Papa ad
innotui
innotui

F

4

epi-

sem Ger-
manus
presbyter
cum Cas-
siano dia-
cono:

Post illas
litteras
episcopus
ad clarem
des pre-
fectorum.

Auct. episcopus vester, qui in iudicio audicus non est.
J. S. Nullum crimen proferatur, nullum audireur.

1034 Et quodam esse hoc periculum consilium?
Ne sit, nam ne quatuor ulla species iudicii, in lo-
cum vivendum sacerdotum alii subsistuntur: qua-
si qui ab hoc facinore auspicati sunt, aliquid boni
habere, seu aliquid recti egisse, a quoquam iudicari
possint. Neque enim talia unquam a patribus no-
stris gesta esse comperimus, sed potius prohibita,
cum nemini licentia data sit in locum vivendi
alium ordinandi. Reproba enim ordinatio hono-
rem sacerdotis auferre non potest: quandoquidem
is episcopus omnino esse nequit, qui iniuste substi-
tuitur. Quod autem spectat ad canonum observan-
tiam, solis illi parendum esse dicimus, qui Ni-
cæa definiti sunt. Quos solos canones lectari &
agnoscere debet Ecclesia Catholica. Quod si a qui-
busdam alii proferantur, qui a Nicæna canonibus
diffident, & ab hæreticis compositi esse arguo-
tur, hi a Catholicis episcopis rejiciendi sunt. Nam
qui ab hæreticis sunt excogitata, ea Catholicis
regulis adungere non licet. Quippe illi perpetuo
ad agunt, ut Nicænam Patrum concilium ever-
tant. Non igitur illos canones non sequen-
dos esse dicimus, verum etiam una cum hæreticis
ac schismaticis dogmatibus penitus condemnandos,
quemadmodum etiam in Sardicensi synodo
jam condemnati sunt ab episcopis, qui ante nos
fuerunt. Satis enim fuerit ea condemnari, quæ
recte facta sunt, quam ea, quæ contra canones acta
sunt, firmitatem ullam obtinere, fratres carissimi.

1035 Sed quid adversus illa in presenti facio-
mus? Necessaria est cognitio synodi, quam &
nos jam pridem congregandam esse diximus. Hoc
enim sola est, quæ hujusmodi tempestatem nos
sedare possit. Quam quidem ut obtineamus,
utile fuerit medicinarum horum malorum ex vo-
luntate ac nutu Dei optimi maximi, & Christi
domini nostri, interim expectare. Omnia siquidem
que nunc per invidiam diaboli ad fideli-
um probationem contrita sunt, pacabuntur. Firmi
ac stabiles in fide, nihil non sperare a Domino
debemus. Nam & nos diu multumque cogita-
mus, quoniam modo œcumenica synodus congre-
ganda sit, ut turbulenti motus celestis Numinis
arbitrio tandem conquiescat. Sustinemus igitur
aliquantisper, & vallo patientie committimus, cum
His auxilio Dei nostri restituenda esse speramus.

1036 Omnia porro, quæ vos perferre dixistis, jam ante
a coepiscopis nostris, qui Romam, licet di-
versis temporibus, confluxerunt, id est Dime-
trio, Cyriaco, Eulysio & Palladio, qui nobis
eum fuit, accurata interrogatione didicimus.

1037 Hæc Innocentius, ex capis vestris posse
viribus legi, hæc litterarum non esse data, an-
tequam Dometrios Presbiterus in Galatia episcopus,
qui anno 404. cum alio Theodoro Chryllo Romam
venisset, indeque in Orientem reversus erat,
Romam rediisset anno 403. cum Hieronimo episcopo
Caria. Dilectus Innocentius litteras forte Constantino-
polim tulit Stephanus monachus, de quo ita Pala-
dus pag. 167. Stephanus monachus, qui Roma-
norum epistolam desinit, ob id ipsum verba-
tur, decem menses Constantiopolim in carcere vi-
tam egit. Cum autem et communio proposita
esset, & non acquiescisset, lateribus & pectore
ungularum violentia laceratis, cujus rei ipse ocu-
lus testis fuit, Christi providentia in servanda for-
tasse certamine servatus, post decimum cursio-
nis sue mensem, Pelusium relegatus est.

1038 Honorius imperator scripsit etiam scripsi

ad fratrem suum Arcadium, impediens omnia, id
qua contra Chryllosum etiam parata. Epistolam
illam primum edidit Eusebius Hieronymus Bar-
nabas, indeque illam recedit Monasticus inter
Opera Chryllosum tom. 3. pag. 514. Non satis
liquet, utrum data sit anno 404. an 405. neque
refert, hanc ab illo anno fuisse scriptam. At in
illa ad præpositum nostrum aliqua delibata. Memi-
ni primum Honorius de alio ad nos per nos spellan-
tibus, deinde conqueat de istis, quæ Constantino-
poli parata erant sacratissimo Pascha venerabilis
die, quando asserit, clausis subito Catholicis ec-
clesiis, reclusis in custodiam sacerdotibus, omnia-
que bellicum in modum turbata Mytheria, non-
nullos in ipsa ecclesia sacratis interemptos, tan-
tum circa altaria vim invasisse, ut & venerabi-
les episcopi in exilium traderentur, & sanguis hu-
manus, quod dictu nefas est, calcibus Sacramen-
tis perfunderetur. Deinde docet, non fuisse Atti-
dis immixtum iudicium ecclesiasticum, cum... episco-
pale oportuerit esse iudicium: ad illos enim, in-
quit, divinarum rerum interpretatio, ad nos reli-
gionis spectat obsequium. Non deplorat commotum
ecclesiam, sedque digne videtur acturus.

1039 Non minus queritur tantum perturbatio-
nem religionis inducitur, ut omnem Catholi-
cæ fidei statum necesse sit fluctare. Erat, in-
quit, inter episcopos causa, quæ collato con-
tractoque concilio deberet aboliri. Missi ad
sacerdotes Urbis æternæ, & aque Italæ utraque
ex parte legatis, expectabatur ex omnium au-
thoritate sententia, inobservata regulam discipli-
næ: integrum nempe esse deberat, oque quid-
quam novari, dum definitio de liberata precederet;
cum interea mirum quoddam principium
sestinationis exarsit, ut, non expectatis literis
sacerdotum, qui fuerant multis partium lesione-
bus confusi, non examinatis rebus, in exilium
traderentur antistes, & omnia verba prius addi-
ta, quæ sententiam iudicii episcopalis experti.
Denique quam immatura illa damosa foret, re-
probavit. Namque il, quorum expectabatur au-
thoritas, pacifica Ioanni episcopo communi-
onem præmissa, sancendam concordiam censuerunt,
nec quemquam putarunt ante iudicium consorcio
repellendum. Hæc alique ibidem Honorius, qui
plura cum S. Innocentio deinde pro Chrylloso
tentavit, ut suo loco videbimus.

1040 S. Nilus non minus improbitate gesto
contra Chryllosum, mentemque suam miro
condere exposuit in Epistola ad ipsum Arcadium,
quem ad penitentiam hortatur, verisimiliter an-
no 404. data. Impressa est illa lib. 3. Epistolæ 179.
atque na habet: Ioannem, maximum illius Or-
bis secretarum lumen, Byzantium urbis præsidem,
præter rationem omnem extorrem fecisti, obli-
gentem animi levitatem ab episcopis mente ma-
le valentibus permissi. Itaque incolpata sincere-
que doctrina Catholicam Ecclesiam privas, ne
aliquo dolore vitam transigat. Idem Sanctus lib.
2. Epistolæ 165. ad Arcadium, precebat & frequen-
ter terra concussiones petentem, ita testifit: Qua-
nam ipse ratione & frequentibus terre motibus in-
therique ignis confusibus liberam ac immensam
Constantinopolim cerere cupis, cum lætetur
propemodum ibidem scelera perperantur, & in-
quitas pro lege multa cum libertate & audacia
præfatur; quando jam solo ejus est Ecce-
lesie columna, veritas lumen, Christi tuba, Io-
hannes beatissimus episcopus? Quomodo me adhor-
taris, ut preces largiar urbi, iracundia divina
con-

Ex hanc
epistolam
litteras
respon-
dit

qua dicit
hanc
epistolam
respon-
dit

Ita scripsit
anno 401.

Epistola
Honorii
imperatoris
ad Arcadium

Epistola
Honorii
imperatoris
ad Arcadium

Epistola
Honorii
imperatoris
ad Arcadium

Epistola
Honorii
imperatoris
ad Arcadium

Epistola
Honorii
imperatoris
ad Arcadium

con-

AUCT. de hac memisse videtur, cum dicas, *sejanse*
 J. S. *ad nam scripsisse, corpus suum firmius red-*
ditum, prout hic facit.

1063 *Iuxta bona mea dactam & aliam ad*
Pauli sum S. Olympiadem intercessit illa, cujus partem in
Pellada num. 1017, audimus, de calaniam in-
teresse ecclesie, nisi forte hoc sit emium prima.
At malim credere, Sanctam ad Olympiadem scri-
psisse, priusquam aliquid de ille introducere audire-
rat. Nam, ubi illud ab ipsius custodibus inveni-
tum erat, aliquo tempore detentum est in tracu-
lis, & minus benigne habitus. Similiter autem dicit
 111. *Julii scriptum crediderim Epistolam 118. em-*
ius inscriptum est, Episcopi & presbyteris in car-
cerem detentibus. Ingentem hac rebus delectat San-
cti animam, ac fortissimum Viri Christiani dignis-
simam. Quare itam subijcit: Carcerem incolens,
& catena victi esis, & cum lustralis & lardis
inclusus, & quid tandem hoc nomine bestius vobis
fingi queat? Quid enim tale habet aurea corona
capiti cingens, quae catena manum propter Deum
circumdans? Quid tale ingentes & splendidi dom-
us, quae carcer, caliginis, iordum, ingentis
saevioris & calamitatis plei: ut, Dei causa toleratus?

1064 *Quia cum ita sine, gaudente, exultante,*
coronis caput cingite, tripudians, quod mole-
stia, in qua incidistis, magnam vobis commu-
nicorum materiam acceriat. Hoc nimirum lemen
est, messim copiosissimum pronuncians: hoc lu-
stra, victoriam & palmas afferentes hoc navi-
gatio, amplum & uberem quillum concilians.
Hac igitur omnis cum animis vestris repansas,
revertendissimae ac religiosissimae domui meae,
quid Deum in omnibus rebus laudatis, ac mor-
tiferis diaboli plagis interitis, ingentemque vos
ipsi in calis mercedem reconditis. Non
enim condigna sunt passiones huius laciuli ad fu-
turam gloriam, quae retribuitur in vobis. Ad nos
autem quam lapsissime scribite. A vobis etenim,
qui Dei causa victi esis, literas, quae afflictio-
nes vestras exposant, magno opere accipere cupi-
mus: hincque ingentem, etiam in externa terra
degentes, consolationem capiemus. Ita sanctus Pau-
lus, qui bene verisimiliter scripsit, simulacrum
carcerem intellensis. De ea enim per amicos custodes
suos accersi potuit, quando Caesariensi palatio man-
dentibus, ut ipsum interitus ad lacum transfili per-
duceretur, alius vero in carcere detineretur.

1065 *Post haec vere literas Notam perdu-*
ctae est Sanctus, quae permissa videtur circa san-
ctum Julii, ibique datus est arduus dictus sub-
stissis. Nicaea dictum, locum exilii sui esse Con-
stantiam, Armenia Minoris oppidum. Poma autem ca-
veretur, Subestum, quod dicitur in Poma, alius in
Minera Armenia ponitur, utendum esse Sanctum.
Nicaea variis Epistolae Chrysostomus scripsit, cu-
jus jam ista colligitur. Brevis est ad Olym-
piadem 111. Julii data, quae inter alias ponitur
decima, atque ita habet pag. 396. At hunc quo-
que metum excusius velim, quem ex itinere no-
stro concepisti. Etenim, ut jam ante per literas
tibi significavi, corpus vobis & sanitas & robo-
ris affectionem habuit. Si quidem & aer benignus
nobilis est, & si, a quibus in exilium ave-
himur, curam omnem & studium, etiam supra
quam volumus, subhibent, ut nos recreas ac re-
friciant, etiam in te operam navare. Com solum
Nicaea differens est, hanc epistolam ad se
des circa die Julii.

1066 *Hic igitur ad nos de tua valetudine quam*
sempiternum scribas. Ad eam enim rem operam ti-
bi navabis domui meae Pergamus, cui magno
pere confido. Nec vero de tua dumtaxat bona
valetudine certiores nos facias; verum illud etiam
significes velim, moror illud nubem a se dissi-
patam esse. Nam si hoc ex vultu literarum inelle-
ctimus, lapsus quique ad te literas dabimus, ut
qui scribendo aliquid predicemus. Quamobrem
si crebras a nobis literas accipere cupis, illud no-
bis aperte indica, ex frequentibus nostris literis
aliquid commendi pronuntiare: ac videbis nos id
muneri largissime praestantes. Nam quoniam
cum multis, qui literas ad nos afferre poterant,
hac iter facerent, nec epistolam a te accepissem,
agere admodum ad tui. Tollebantur aut. 94. in
hac & prius ad Olympiadem Epistola collegi ali-
qua, quae in istis minime habetur. Primo aut, iter
Sancti incommensurabilem valitudinem iniecit, sed ben-
igne aere Nicaea utique reventum esse. Nondum
habent allegata litera: nam in ambobus de san-
itate sua, & de pure aut benigno aere loquuntur.
Deinde asserit, perditas esse literas, quae San-
ctus scripsit ad Olympiadem ante diem 111. Julii,
excepta una et. At vultus, opinor, ostendit,
plures a Sanctis fuisse scriptas: nam de una ten-
tem memini in audire.

1067 *Nicaea etiam scriptam sospiter alioam dicitur.*
Epistolam, quae apud Nicomacum est 174.
Episcopi, presbyteri & diaconi Chalcedone in-
clusi. Nam responsum verum interius accipere po-
tuit, quod & huius, ubi detentatur, & eorum-
dem custodiam sublevar. Tollebantur etiam art.
94. suspensus, hanc Nicaea conscripsit: quod cer-
te probabile est, quia etiam ad ad ferendum ha-
bitus, sed non amicum verum. In priore res solum
hortatur ad ferendum patendum: in hac vero si-
mul ad alacritatem ac moerore agendum stimulat ad-
dit. Beati, loquitur & vos & ob vincula, & ob
ammonit, quo ancilla toleratis, & in his Apo-
stolica fortissimae speciem exhibetis: quando-
quidem illarum, dum figillarentur, vexaren-
tur, ac vincerentur, hac multa cum voluptate
tolerabant. Neque vero tantum multa cum vo-
luptate tolerabant, sed etiam dum catenis vin-
cti essent, sub munere fangebantur, & de toto
terrarum orbe lubrici erant.

1068 *Quocirca vestram etiam caritatem oro,*
ut ne idcirco nimio ebriodatis, sed quanto ma-
giorem vobis sentitis inibi dolorem ex his, qui
patemini, tanto etiam magis animi elacritatem
ostendite, vobis singulis diebus ecclesiarum cu-
ram gerite, quod io totum orbem terrarum, ut
convenient malis remedium adhibeatur, neque
idcirco raddamali legione, quod numero pau-
cos vos esse videtis, & quod undeque re-
xemini. Non enim dubium est, quia, cum ex his,
qui patimini, maiorem vobis apud Deum fidu-
ciam concitatis, majores inde quoque vires a-
deputi suis. Date igitur operam, ut cum se-
le offert occasio, studium & alacritatem exhibe-
bitis, ac tam per vos ipsos, tum per alios quos-
cumque, per quos licuerit, ac facere ac dicere
studet, quo procellam poterunt exortum fa-
dera. Sic eum maxime profici poterit, si
vos studium adhibueritis: quod si nihil profici
posuerit, vos nihilominus ob hanc animi
alacritatem mercedem a benigno Deo recipie-
tis.

1069 *Præfuisse Chrysostomum, quod in do-*

Nicaea
 Julii
 data

1068
 1069

A 12 Epistola faciendum movet, discimus ea alia, quae certis Nicæae compulsi sunt, datique ad Constantinum presbyterum Antiochenam, illam ipsam aemulam, quam Antiochici desiderabant episcopum, quemque auditis Porphyrii non modo catibda arant, sed etiam Antiochiae spectat, ut dicimus passim. Epistola haec ponitur 221. & pag. 721. sic incipit: Nicæa quarto mensis Julii die (Græce quarto die Panem mensis) soluta, hactec ad potatem tuam dedi litteras. Hæc ipso non caret difficultate, cum Patrem meum antiochiam xxv. Junii, sive diebus fructu Julium. Attamen adiores Opusum Chrysostomi, uti & Hieronymus lib. 7. cap. 4. Tillemontius art. 94. & Mossemeus in Vita pag. 157. sine scrupulo affectum, hactec litteras dicit 14. Julii: quia & Mossemeus addit, Patrem esse Juliam nostram. Verum Patrem pro majore quidem parte contemnit cum Julio mense; sed hoc diebus præcedit. Suspicio igitur mendum irreprehensibilem Græcorum, & pro ipso quarto, forte legendum fore decimo decimo, nisi Epistola sit data xxviii. Julii, qui tunc quarto Patrem concurrebat. Poterat certe jam Nicæa esse Chrysostomus xxviii. Julii, si eo usque celebriter profectus esset, ubique deinde ad quatuor aut sex dies detinuit. Attamen id mihi necesse apparet verisimile, uti et magis credam Græcorum textum esse corruptum. Quisquid sit, tertio die Julii Nicæa erat, ut patet in Epistola ex die ad O'popyndem data; atque eodem die eo sequens discessit.

B 1070 Scribit vero ad Constantinum, ad id te cohortans, iugiter, ad quod nunquam cohortari desisti, ut ne intermistas ea, quæ officii tui sunt, in ea, quam ab initio cepisti, admittis stratione adimplere; Græce: ut persequitur interminationem dico, ecclesiæ constructionem, animarum curam; neque hic supinum aut locum detrahere adimplere fecisti. Tunc rationes addit, ad dicendum sic præcipi. Hæc igitur tacum reputans, dominicus, ut videtur Phœnicie, Arabie, & Orientis ecclesiæ curam gerere. . . . Neque tibi grave sit idemdem ad nos scribere, sed & ceteras litteras dabo. Nam, sicuti nunc cognovimus, non Sebaltham, sed Cuculum, exilium esse justissimum, quo tibi litteras missas facilis erit. Scribe igitur nobis, quot anno quolibet struere sint ecclesie, & qui viri sancti in Phœniciam commigraverint, & si qua majora accesserint incrementa. Nam cum Nicæam quemdam monachum inclum repperissem, ei, ut ad potatem iurarem, & in Phœniciam proficere crederetur, persuasi. An is ad te venerit, faciam.

C 1072 De Salamine, quod optatum est in Cypro situm, & ab hæres Marcionitarum opprimitur, acturus, cum quibus oportuit, & rem omnem feliciter consuevitur, mihi ejusdem fuisse. . . . Quid si dominum meum Cyriacum episcopum Constantiopolim esse cognoveris, scribe ad eum hac de causa, & persuadere si omnia poterit. Cohoritate omnes, & potissimum eos, qui fiduciam apud Deum habent, ut multum & assidue orent, ut præcursus orbis terrarum naufragum conquirat. Inolerabilia enim Asiam, Asiæque urbes & ecclesias invaderunt mola Græ. Hæc Chrysostomus, in casibus etiam & in ipso itinere autem gerent, non modo ecclesie Constantiopolitane ablatumque eidem subiecturam, sed simul quoque ecclesiarum ad provinciam movens distulit. Quæ autem in illa Epistola memoratur Cyriacus episcopus, non est Cyriacus Syandorum omnibus, qui Chalcedone erat in exilium, sed alius

Cyriacus, de quo iterum v. cibus fecimus, & Auct. que rector erat Constantiopolim, ut ibidem sunt patet; sed causam videtur prosequi & iurari.

D 1073. Nunc per Cyriacum episcopum me movet, ut hoc loco tractem controversiam, quam antiochiam non licet, de Epistola 121. inter Epistolam Chrysostomi, quam aliqui supposititiam esse dicunt, alii defenderunt. Patet quidem postea hoc: quod si ego & sed tamen illa Epistola adducitur in Tillemontius in enarrando Sancti iurari, ut melius hoc late, quam ferat, iudicium meum proferre. Supposititiam credit Hælesi Agas apud Sanctum in Notis. B. col. 846. rationesque attulit varias, quas utcumque discuti Januarius Bæstius apud Synodum col. 888. arguere hylis diversitatem in operatur, Epistola hujus auctoritas non Chrysostomum saltem, sed alium aliquem, cum Chrysostomum non ingenio nec eloquentiam comparandum. Illud præcise dubioque est ipse Synodus, cum Hælesi iudicium in Notis fuit assertum, & eodem ubi apparet. Tillemontius Notis 91. dicit Epistolam præparare mitti ut præcise, adducitque auctoritatem Pintii, qui col. 1165. de illa Epistola, tamquam de facta genuina Chrysostomi non movet. Eam quoque totis viribus defendere tenetur Mossemeus in Mente prævio loc. 3. pag. 565. & fere. Porro enim rationes Hælesi non videntur mihi convincentes, nec Bæstius aut Mossemeus respoñdentes mihi facient satis, oculis frequenter in hac Epistola totius habui in enarrando Sancti gestis, ut prosequerem, ut aliunde confirmari posset, que in illa dicitur. Verum quævis dicitur suspensio iudicii in singulis investigari, immo tamen Epistola illa mihi congruere videtur cum moribus ac gestis Sancti.

E 1073 Quæ propter vim usum dabitur, quia supposita fuit sit supposita, etiamque male casus, partem ex scriptis Chrysostomi, patem aliunde. Notum tamen, si velis illud nec acquiescat iudicium, nisi rationes, quas allegabo, id videtur evincere. Prima ratio hæc est. Epistola illa habet aliquod, que cum litteris Chrysostomi negantur conciliari. Nam primo intus est: Cyriacus episcopo exilium. Exilium illud Cyriacum affertur in Epistola ipsa pag. 669. At, licet inter amicos Chrysostomi dicitur agnoscam Cyriacum episcopum, alteram Synodorum, alterum circumstantiam non satis nota, nec erat in exilio, quando hanc Epistolam scripsisset Chrysostomus: scriptum enim supponitur, vivente Eudonio, & Cuculi anno 404. ut credit Mossemeus, & quidem, ut vult Tillemontius art. 103. quando non dicit fuerat Cæsar, seu circa finem Septembris. At Cyriacus Syandorum episcopus anno 405 missus est in exilium, aliter fortasse negemur. Quapropter intus ipseque Epistola in posterum esse videtur.

F 1074 Secunda nullibi in Chrysostomi Epistola, nec alibi reperire potui, quod in illa Epistola fuit fuisse dicitur hoc verbum: Ut autem in Cappadociam, atque etiam in Thuro-Ciliciam venimus, majorem agmine sancti patres, ac monachi & virgines omnem nobis prodibant, insistenti lacrymarum vim profundentes. Hæc, inquam, nullibi invenio, æstima igitur, præsertim pro Thuro-Cilicia. Nam in Cappadociam quidem, atque in Cæsaream venimus, Sancti obitum venerunt tunc multi et mulieres. Attamen nec agmina sanctarum patrum, nec monachorum aut virginum multitudines ibi quævis memoret, velum in Thuro-Cilicia, quem Tillemontius art. 97. expressit. Super.

I. S.

De Epistola 121 ad Synodum præparatam.

E

Supposita autem, immo potius nota ha-

F

que alibi reperire potui, quod in illa Epistola fuit fuisse dicitur hoc verbum: Ut autem in Cappadociam, atque etiam in Thuro-Ciliciam venimus, majorem agmine sancti patres, ac monachi & virgines omnem nobis prodibant, insistenti lacrymarum vim profundentes. Hæc, inquam, nullibi invenio, æstima igitur, præsertim pro Thuro-Cilicia.

ut aliam promissionem ecclesie facerem.

Auct. J. S. Superiorem Cilicium, ubi Taurus transierit, venisse et *Sanctis Ceteris Cunctisque pertransire, non esse transfundere Cilicem, neque in Taurum, sed solum Americam, ita ut illa Taurus-Cilicis aliud quiddam significare debeat, ut omnino transfundere non facit. Verum, quidquid vox illa significaverit, statim multae patrum sanctorum virorum, ut *Isidorus* vocat *Græcum*, diffiniasque ab his multitudinis monachorum & virginum, Chrysostomo in *Taurus-Cilicem* obviare velle, cum deus enim credam, quando id in aliquo monasterio magis probate invenire.*

107. Terris in his quaque Epistola legitur, Chryſoſtomum ſaepe accusatum de concubitu cum muliere; uti & de communicando aliquibus imperitiis post Epistolam. Verum haec criminatioes sunt in Aſia apud Phetium, nec in Syacrae aut Egeae, nec apud Palladium aut in illis genuis Chryſoſtomum Opere, nec demum in illis monumentis probate fidei reperimus. Quarto in omnibus editionibus, recepta editioe Maffucensis; Carcol in illa Epistola dantur Cileicia oppidum, cum sit in Armenia Maiori, ubi semper memoratur a Chryſoſtomum in multis litteris; aut certe in Cappadocia latius extensa, ubi posuit

B ad *Abukasis* in *Historia Anacorum* ad *Moschorum* tom. 1. pag. 348, dum narrat S. Paulum *Constantinopolitanae* quoque *Sauire* *Caesulium* *Capodocia* ad *diecta Tauri* *Thenderis* lib. 8. cap. 5. narrat, S. Paulum *Caesulium* *Caesulium* *relegatum*, additque: *Id euzum opidum* *est*, *olim quidem provinciae* *Capodociae*; *nunc vero Armeniae* *Secundae* *attributum*. De *Chrysolani* *ore relegationis* lib. 5. cap. 35. *sequitur*: *Cum imperatori persulfidit*, *passim* *caelestium* *fuisse* *sententiam*, *non solum* *orbis* *regis* *eum* *expulserunt*, *sed in paruum* *quoddam* *ac* *delectum* *Armeniae* *opidum* *relegatum*, *cui* *nomen* *est* *Cicaflo*. *Potest igitur* *ut* *Capodocia* *attribui* *Caesul*, *ut* *Armenia*; *at* *nullo* *modo* *Caesul*, *quoniam* *ab* *illa* *parte* *terminat* *Taurus*, *inter* *Caesul* *et* *Cilicium* *mediat*: *neque* *nullo* *modo* *inveniri* *possunt*, *qui* *Caesul* *in* *Cilicia* *attribueret*, *neque* *ullum* *inveniri* *Trilementis*, *ut* *fateretur*.

107. *Monumens in editione sua emisit il-
lus vocat, Quod Cilicis oppidum est, dicitque,
non nos reperiri in duobus manuscriptis. Verum
duorum, viz. auctoritas tanta esse nequit, ut cre-
damus, mox illas ab aliis editoribus invenisse,
fuisse antea. Neque majori ponderis est re-
sponse Tillæmori, ejusdem terminis provincia-
rum fabule mutari, idcirco Cœnani alim for-
sa Cilicis fuisse. Et non videtur hic*

lus, qui calumnias in Epistola memoratis referre fugiunt. Nonne utique in Operibus Chrylologi veritas igitur, quam frequenter quamque graviter illi damnatorum iuramenta temere prestat: quis igitur ferat impollent illum, qui Virum sanctum sine occasione, sine ultione, temere cum sui exsecratione iuramentum subicit, ut rejiciat calumniam, de cuius falsitate evasit amito, ad quem feribit? Quis tam inceptum credas Chrytologum, ut non volens defendere falsum, quod cum sui exsecratione argas, cesset non jurans quidem falsum mereretur? Quis tam invidiosum dicat Chrytologum, ut non videtur deduxisse iater huiusmodi passim sumptum, & sectosum Chrysi Corpus illi communicare? Hoc tamen omnia simul habemus in contrarium: pro quo, utique pro genuina Sancti Epistola, pugnavit viri crediti. Latius Epistola fuit: Multa adverbum me struxerunt: auctorem quoque nulli epulas quibetdam communione impetivisse. Hoc si feci, de episcoporum libro nomen meum ex-pungatur, nec in orthodoxa fide volumine peribit, quoniam esse si quidem ejusmodi scripserat, Christus et regno suo me abijcit. Quod si mihi obstinata mente id obijcere pergunt, Paulum etiam de dignitate gradi cepisse, qui cunctos universam domum baptizavit? Domino inter ipsi auctoritatem elargenti, qui Apollonia eorum nulli communionem dedit.

1078 Eodem verbis atqueque mutatis legitur
in *Emilia* nunc exultare posse superstitum. 3.
pag. 417. & 418. ubi de *felice Pauli* dicitur, quod
post eamdem callosi carceris basipia contulerit.
Fallum narravit *Ath.* 16. ut ad marginem quoque
notatur. Verum *causa* ille carceris coarctus est post
mediam *causam*, ac deinde dapsitum cum *anul*
ditto fuit. Post basipium vero 9. 34. appoluit
cui mensiam. Itaque *sejsum* est, quod allegatur
de *Paulo* quod vire de *Christo* affertur, neque
techi in exemplum *sue* summa impudentia. Hoc
igitur *Chrysolomus* attribuit non passum, nisi
veram eruditissimum, & mirissimum, maxime in
exilio, impudissimum *finis* & impudentissimum *facer*
re videmus, pleneque denique *se* diffidimus.
Quare inimit ipsa, si *verus* valuerat concu-
rere *callositas*, eadem talia scripta sapienter po-
tuerunt. Reges a moribus *Sancti* aliam *sent*, que
se *Epistola* *max* pascunt. Quin et quoque, ut
cum muliere concubuisse criminator. Exiit cor-
pus meum, & membrorum meorum mortificatione
reprehit. Quisquis *Tullianum* aut *Man-*
scavens dixerit, nunquam mihi profertur *finem*,
verbo illa esse *Chrysolomus*, profertur cum scri-
psisset illa ad *amicum*, cum *ipsum* *causam* erat ut
to, cumque *omnium* de tali crimine *accusatus*
fuisse *amicum*. Non erant *sent* verba illa *Viri*
sancti *amicum* ad *potentium* *influere*; sed *vani*
& *impudenti*, qui se *inverecunde* *pluribus* *defendit*.
ubi nulla *defensio* erat *necesse*.

... *... ...*

5000
 5000
 5000

1. *ejafque* 2. *am-*
 3. *millit* 4. *ari*
 5. *adurfa* 6. *am-*
 7. *am*

A res Asiaticus in illa Epistola nominatur, & graviter perstringitur: imperatrix vero nominatim iterum attribuitur culpa celsit. Neque in illa alia Epistola fecit Chryllosum, admirabili sane modestia & pariter a nominandi iunctis fuit abstinens, quemvis aliis solis adversum se generatim iunctis impræbat. In sola Epistola ad Theophilum nominat Theophilum Alexandrinum, ut accessisse plane erat; alium nullum nominat expressum accensum, imo vix ullam duris perstringit expre-
nem imperatricem. In Epistola 14. ad S. Olympiadem narrat ex, quæ postus erat Cæsar in Cappadociam, ibique nominat Pharetram celsitissimam illius episcopum, cuius culpa egredi utatissimæ sed pag. 589. hic nominat Olympiadem, ut ea cuiusque tunc erat. Itaque non crediderat, Chryllosum nominatim imperatrici culpam celsit fuisse attribuisse veluisse, aut in verba Asiaticum perstringere, quæ leguntur in Epistola. Quamvis enim nolui contradicere, id ei fuisse illius, ex perpetua tamen ipsius in exilio modestia & paritatem id scilicet non esse posse, maxime cum Epistola alius argumentis abunde Sancti abjuncti possit.

B 1080 Nam & tertia attendi ratio, quæ in alia Monsæus & Tillæus soli frequenter sufficit. Ut recte observavit Holstius, Nylus Chryllosum non refert; nisi in illis locis, ubi Chryllosum place compulsi. Præterea monasterii literas ad episcopos Sancti scribere solet, sed ad pias mulieres tam proximas dedit Epistolam consolatorias. Nullam reperio ad episcopum Epistolam tante prolixitatis, usque infamiam argumentis ad consolandum, ut Homiliæ magis congruere quam Epistolæ. Si id præ S. Olympiade fecit Sanctus, fecit, quia querebatur se ipsius doctrina orbatum. At episcopum tam prolixè in sacra Scriptura rationibus consolari voluisse, apud Chryllosum, non debitor velle docere videtur: Unde tamen magis videtur illa Epistola occurrere. Flagitum scribere ad episcopum tantiscentem; nec alium tamem directe præferi verbum; ut utrumvis castis ipsius levis reddere conetur; sed aut de præputio adversus semper loquitur, aut generalia præferi documenta. Quid multa? Ita scripta est Epistola, nisi Cyrillus tantum delinisset de consilio Chryllosum, non itum de proprio. Quid, obsecro, sane iudicio magis est contrarium? Nam si recte Chryllosum, quando scripsit ad episcopos & presbyteros carceri inclusit; sed ubique ipsorum adversa constantique & patientiam loquitur, nec sua ipse prædicat; aut in hac sanctis Epistola.

C 1081 Quæpræter ceteros esse maxime indicat, qui non tanto valeret iudicio, ut congrua personis contradicere sciret. Tunc initium ex prima Epistola ad Olympiadem desumptum est, sed manifestè contrarium. Tum aliqua sequuntur ex Sermonibus ante exilium habitis, & parum suspensibilis, quæ plane contra sunt in Epistola illa. Post alia, quæ in variis Chryllosum locis desumpta poterant, rursus multa subducunt ex prima ad Olympiadem Epistola, ex qua multa in hac translatæ esse sentit ipse Monsæus. Verum ut, frequenter eadem sententia occurrere in Epistola Chryllosum; in hac autem omnia apte fluunt. Neque igitur in hoc reperire potui. Nam frequenter de iis sententia ferebatur ad varios; sed non ita, ut altera Epistola ex altera videatur compulsa. Adhuc vero non apte omnia fluunt in Epistola ad Cyrillum, ut aliter iterum videtur omnino refutari ad argumentum præpositum, sæpe etiam
Septemberis Tomus IV.

omnis fiat incipit, imo etiam sacre Scripturæ contrariis.

1082 Certe apte non coheret cum præcedentibus, quod pag. 668. dicitur: Monet me his verbis Apostolus: "Deus hominis personam non accipit &c." Nam statim subditur in, quæ aliter ad ostendendum vix calaminis non esse tarditas. Et si plura reperimus, non sunt cum præcedentibus contraria. Incipit vero est illud de Evulone dicitur deum pag. 664. Uhi hideris? Ubi videris? &c. Alia verba aptiora minime videri tamen possit non. 1077. Chryllo exemplum inopitissime adducit, ibidem quoque monuit, Scripturæ contrariam esse, quod de Paulo præferat. Equæ contrariam est Evangelio Marci 15. quod habetur pag. 670. de Petro & Paulo Apostolis. At postea (post aliquam personarum) hominibus planè & facili fuerunt, Contrarium loquitur Scripturæ, & ex ipso frequenter Chryllosum. Quorum hanc dispositionem paulo præferimus scilicet, quia alia tunc traditis Epistolam illam prætermissa habuerunt, ex eaque sola aliqua de Chryllosum narratur: cum eam Sancti suspensibilis, neque profus indignum posuit, a sanctis in ea sola relictis consuetudine abstinere solent.

§. LXX. Aliquot Epistolæ scriptæ: Sanctus graviter ægrotans venit Cæsaream, ibique alias scribit Epistolas.

J Am ostendi, Chryllosum verosimiliter Non celsit discessisse die 17. Julii. Necnon autem, quæ vix est Bithynia, versus Galatiam dicitur. Huius vero provincie metropolis erat Ancyra, cuius episcopus, Leontius, scribit, ut videmus, contra Sanctum regitur in posteriori episcoporum congregatione Constantinopoli. Itaque alium forte invenit in Epistola 14. ubi ait: Nam cum Galatia illo, qui etiam nobis montem pene minuitus est, defuncti, iam (ex Galatia) in Cappadociam ingredi parerem, multi nobis in via occurrunt, dicentes: Dominus Pharetram (Cæsareensis in Cappadocia episcopus, tunc innotuit) te expectat, ac quaquaverum vires facit, necno conspectu fraudetur, oibique non opere ac laboris succipit, quo te videat & complectatur, atque omne charitatis specimen tibi exhibeat. Monasteria etiam, tum viciorum, tum mulierum, commovit. Ego autem hac audiens, nihil quidem horum calpetebam; verum contenta omnia animo efformabam: tamen eorum, quæ mihi hæc auxiliabatur, nemini quidquam horum eloquebar. Neque enim nimirum Chryllosum, Pharetram sibi faterem non esse amicum, nec quidem ad ille boni exspectabat. Verum, utrumque reliqua illius miris & meritis laudanda videbam, vix agnoscere placeat Epistolæ ante verbum, ut aptior, scripta.

1084 Hic forte occasione dedit Epistola, Epistolæ quam accepit ab Arabis amice Constantinopoli, ubi ad Ancyram, qui de Sancti celsit multum dolebat, & dicitur suam, quam Scholæ, quantum apparuit, illa possidebat, aut certe in ejus vicinis, præ Sancti testimonio offerebat. Respondit Chryllosum Arabi per Epistolam 121. probè sibi cognitam esse ipsius dolorem ex litteris acceptis, nec ante suscipi ignotum, utque leandat, quod tantum Ecclesiæ perturbationem lugeat. Tum dicitur, ut pro Eccl. F i f delecta

AUCT. *stefia erat, & luxuriae frequenter ad se misit. Deum hae subiungit:* Quoniam cum nos in domum suam divertere iussit, ut post profectum (suo casus, aut egressus, Graece *ἐξήλθον*) didici; scito inimici nostris non iam placuisse, ut Sebastium abduceretur, verum in desertissimum locum Armeniae Caeicum, etque ob Iliaorum incuriosum periculissimum. Tibi tamen gratiam habemus, honoremque accepimus, quod etiam cum abessemus, teote te nostri cura tenuit, in hospitium quoque oobis perieris, atque, ut domi tuae diverteremur, oblectares. Verum, si quos Caeici amicos habes, ad eos litteras mites, velis. *hae Chryllostomus, quem eodem tempore dedisse Epistolam ad S. Olympiadem non dubit, cum in ea sic hohent:* Quandoquidem oune, cum carissimus dominus meus Arabius ad me scripserit, adnotavi sum te nihil ad me litterarum misisse, idque cum domine mea, ipfius uxor, valde te amet.

B *1085 Urinque autem Epistolam fuisse scriptam ut itinere ante mortem, qui laborare caput, antequam Caesarum perveniret, colligitur ex his, qui in officio ad Olympiadem scribit his verbis:* Quod si etiam aliam consolationem queris, nos qui tot et tanta mala pertulimus, commoda valetudine utimur; atque in securitate degimus, varias domitiaeque nostras afflictioes ac calamitates quoad insidias in lumina quiete recolimus, earumque recordatione nos ipsos perperalitate persolvendos. *Hae, inquam, ostendunt, Epistolam hanc esse scriptam, antequam in mortem incidit, & prorsquam eo usque pervenisset, ut timenda esset Iliaorum incuriositas: nam atque verba illa liberatus omnino est in itinere, atque Iliaorum incuriositas sinere desistit, antequam Caeicum perveniret. Initium quoque Epistola hinc sinit concluditur. Quippe de occurfione sibi in via ita loquitur, ut verba ista, ipsam de sit actum ad Olympiadem scripserit. Hoc certe futurum erat, inquit, ut nequidem, cum ab urbe recessissem, iis, qui animam nostram comerunt, liberar. Nam qui mihi in via obvium sumi, partem ab Oricis, partem ab Armoia, partem ex alia quavis orbe parte, lacrymarum fontes profundunt, cum nos intuentur, & gemitus edunt, ac toto itinere lamentis nos prosequuntur. Hae autem idcirco a me commemoratae sunt, ut intelligatis, non multos habere, qui in eodem, quo vos, dolore versentur. Hoc poero ad consolationem non parum momentu esset &c.*

C *1086 Tallemtanis art. 97. duet illas Epistolas fuisse inter Caesarum & Caeicum, verissimiliter propter ea, quae dicuntur de occurfione ab Oricis & ab Armoia. Verum inter Caesarum & Caeicum Sanctus nunquam commoda usus est valetudine, nec in securitate fuit, sed in itinere perperam, ut videbimus. Orientalium autem & Armeniarum occursum praeterit memorat, quia magis mirandum erat, tam multos in provinciae suis diffusi usque in Cappadociam, aut forte etiam Galatiam occurrere. Hinc paulo post dicit, istud magnam consolationem afferre, nimirum orbem universum moris locum habere. Itaque tertio hae est Epistola in via, quas ad Olympiadem scripsit habemus, siquidem est mense Iulio, quando Sanctus erat in Galatia, aut Cappadociam non disgressus.*

1087 In fine nominis illius, quod ipsam movetur in praecedenti Epistola, ut, Iulio data, ita scribens: Gravem hanc morosis leream cibem, deque te nos fac certioris, ut, quemadmodum eadem ad te scripsit, cum mororum tum litteris nostris levare periculum habuero, crebris huiusmodi pharmaco adhibeam. *Liber hic aservare, quem dixeris modo Sanctus ita leream cibem tempore S. Olympiadem & Arabium, pro diversitate personarum, Nam, qui tunc erat dolor Olympiadi, ut merito timere, ut nimis illius iacumberet, nihil non agis ad ipsius infirmitatem depellendam. Contra, quia iussissimum quibus esse dolendi causam, neque excessum daret in Arabis timoribus, si scribit: Horum (Iulianum) tu mercedem a benigno Deo capella: ostendit etiam morosis merces magno atque ampla &c. Ad Arabium quoque data est Epistola qh. sed incerte tempore, & nihil habet singulari.*

1088 Tertia Epistola, quae forte eodem tempore aut certe in itinere paulo antea aut fortis data est, patitur 119: Ad Theophilum presbyterum. Erat ille unus ex presbyteris, qui populum Chryllostomo adhaerentem pro consilio sustinebat. Mortuus igitur ipsam, ut sermo id faciat, atque de re crebra scribat. Mox autem, si primum scribit, ut ipsi praebus scribendi fiduciam. Tum, Mihi litterarum, inquit, quae de nominis tui claustra, qui quanto, per caveam, non ignoras, certiorum faciant, ingentem copiam misit: nec permittit, ut morosis tyrannois lo silencium te coniciat. Verum cum quavis araez tela facilius durum, atque alacrem te in acie praebat, per ingentem fiduciam ac libertatem edvlerationi sternas. Nunc adipiscendo gloriae, atque ingentis quibus facienti tempus est... Hae igitur ipse quoque animo complendens, nempe periculorum, laci etiam magnoque gloriae, ne periorum animi sermone praestiosorum, tempus esse, fac animi tui penam excites, atque caeculis morosis pulvere, magna cum facilitate universum phalangem obens, omnemque inlustras, acas, cecites, corroboret, promptiorque ac diligentior reddas. Atque hae nobis per litteras suas exponit &c. Hae ostendunt, Sanctum suam curam non abiecit, nec voluisse, ut illi Arfacium agnosceret episcopum. Mox dicitur quidem ante discessum, ut, si quis omnium consensu, & sine ambigione elatus esset episcopus, illi obediret, ut dictum est nam. 1088. Verum eo modo alius non erat Arfacius. Praterea Innocentius Papa cum Occidentalibus episcopis & non paucis Orientalibus amica contra Sanctum gesta improbaret.

1089 Hec tunc Sanctum de ulla corporis infirmitate consequentem audivimus, nec de metu Iliaorum in via tolerato: nec dubio, quin Tallemtanis art. 95. nunc ita ages de morbo Sancti, & de timore ab Iliais illato. Verum morbo jam erat corruptus, quando scripsit Epistolam 9. ad Olympiadem, quem ex ea causa perbretem esse opinor. Nihil quidem in ea de morbo suo memorat, sed nos dicit, si finis ante est, ut aliis semper ad ipsam scripserat. Locum scriptae Epistola exprimit his verbis: Hae cum jam Caesares non longe abessem, ad te scripsi. Quae autem animi populi ipsum aspicere, simul memorat, simulque eam consolatur, ita scribens: Cum viros ac feminas magno agmine per manfones, per urbes, scilicet effundentes, atque ad nostri aspectum collacrymantes inceder, quo in statu ipsi tuis animadverto. Nam cum ii, qui nunc primum nos viderunt, morore ita franguntur, ut

et hanc ad Olympiadem ante mortem scripsit

non tunc interfectum & Caeicum

et hanc ad Olympiadem ante mortem scripsit

Mox Theophilum presbyterum ad Olympiadem scripsit

et hanc ad Olympiadem

A ut emergere quidam facile possint; verum, cum eos rogamus & obsecramus atque admonemus, severiores lacrymarum fontes profundant; dubium profecto non est, quin gravior apud vos tempellus sit. Sed quo gravior tempellus est, eo quoque empiora premia futura sunt, si perpetuo ac cum gratissimo ardore iusseris, ut etiam iusseris. *Hic quidam addit ad consulandum vocat.*

1090 Perro multo plures Epistolas Scaetum scripsisse, praequam Caesarem perveni, & non potuit esse perditus, liquet ex Epistola 120. ad Theoderam, quae Caesare scripta est. Affirmat enim, hanc esse quartam, aut. aliam quintam, quam ad ipsam miserat, cum tamen ex praeteritis nullam habuisset. Nulla perro laudenter dicitur, quam gravia passus sit, antequam Caesarem perveniret. Nam si ardentius consilii atque consilii demus: lexentis mortis genera oppellimus, idque accuratius ac certius narrare poterimus, quae hae literae tibi reddent: quamvis aliqui perexiguo temporis puncto mecum fuerint: quibus cum tenebris, dies noctelque iter facere cogebat, sic videlicet, ut & alii oppelleret, & vigilis conficeret, & rerum necessarium penuria, eorumque, qui mihi curam gerere possent, inopia, perditia consilii. Siquidem ut, qui ad mala ista damna sunt, & in vincula tenentur, graviora & atrociora periculum, atque etiam minus periculum. Tandem autem aliquando & aegre Caesarem perveni, parinde atque a tempestate ad tranquillitatem & ad portum. Verum me hic quidem portus cum vim habuit, ut me ex illis malis, quae ex tempestate contraxerem, recrearet: usque adeo me, ut jam dixi, peius tempus consecraret. Sed tamen Caesarem ingressus, animi aliquantulum resumpsit, quoniam puramque bibi, potantque minime timidum ac praeudum comedi: quoniam in doliorum fragmentis non ut antea (lege, non in doliorum fragmentis, ut antea) corpus lavi, sed balneum, quaecumque tandem illud, nactus sum: quoniam deinde potestas interiri mihi lesio decumbendi facta est. Plura dicere licebat: verum ne nimium iocum conturbem, hic sermoni finem impono. Ita Scaetum ad Theoderam, cui omnia sine dissimulatione tunc perisse autem pro bona causa severitatem faceret: nam in fine Epistola videtur ipsam modeste pungeret, quod non praeteritis emula, quae possidet.

1091 Caesare item scripti ad S. Olympiadem Epistola 12. quae ad ipsam est quinta. Verum ne ipsam nimis afficeret dolere, multa dissimulat. Cum, inquit, a te morbo evasissem, quo in itinere laboravi, cuiusque reliquias Caesarem usque tui; jamque ad integram valetudinem rediissem, ex ipsis Caesares hae ad te scripti, in quae multis mihi adhibitis remediis melior habui, praestantissimos nimirum celeberrimisque medicos nactus, a quibus, non tam artis subtilis, quam commiserat etiam amicitia curabar. Quorum etiam unus nobiscum una se profecturum impondit: atque item alii complures ex istis, qui dignitatem praestituerunt. Ita quidem ibidem Chrysolomus, & febris fortasse liber ex die, quae scribas, disensque de sanitate sua, quantum poterat, ut Olympiadem suam non magis curaretur. Perro in duabus Epistolis, deinde Cucus scriptis, quando revera melius habebat, abunde declarat, verbis suis non omnino effusse Caesarem, hae

September Tenuis W.

atque ibi fueris reclusus. In Epistola 13. fortasse, se antea valuisse mala atque Olympiadem expone. Nunc enim, inquit, postquam ea, quae dolorem nobis afferebant, effluerunt, jam tibi ex exponimus. Nam cum in ipsis adhuc versarer, hoc facere nolui, ne se in magnam mentorem conieceram. Tergina enim propemodum dies, hae etiam amplius, cum acerbissimis febribus colluctari non desisti: atque ita longum hoc & molestum iter agebam, alioque item gravissimis stomachi morbis obiectus.

1092 Jam quae hinc sequerentur, consideri: tempus cum nec medici praesto essent, nec balneo, nec res necessariae, nec alia commoda: ac praeterea illarum metus non undique premeret, aliaque mala, quae ex itinere difficultate nasci consueverunt, hoc est cura, sollicitudo, animi consensio, inopia eorum, a quibus curari possem. At nunc omnia hae evaserunt. Panduisti autem: limeris molestiam fecerunt febribus graviores esse duco. Siquidem peregrinationis homines diffidulas ad ipsas morbis peritas non detulit. Necdum in illa Epistola statum exponere voluit, sed plura non addidit in Epistola 14. ubi de sermo scripta, ubi pag. 395. sic habet: Postquam autem tandem aliquando Caesarem ingressus sum, labore ac meia confectus, in ipso febri ardore positus, laqueos atque extremos dolores perpetuos, hospitium in ultimo orbis recessu sum nactus sum, dabamque operam, ut medicos convenirem, ac forsamen illum exstinguam. Eram enim in ipso febri ardore ardore. Quo etiam accedebat limeris aerumina & fatigatio, eorumque contritio, eorum, a quibus auraret, inopia, rerum necessarium penuria, illudque item, quod nullum medicum praesto haberem, quodque & labore ac lassitudine, & caloribus, & vigilis divararet, ac denique penae exanimis in urbem ingressus essem.

1093 Tum vero mihi clerici omnes, populus, monachi, monacha, medici affuerunt: a quibus perquam officiosa accipies tum, omnibus famulantibus, & omnis mihi sollicitudo transibit. Nihilominus tamen ingenti flamma ardore deflagans, in extremo periculo versabar. Deum paulatim remittere ac ledari morbus cupi. Atamen non ita emane morbus remissus, ut non premeret vehementer, quando certum est Caesarem discedere, ut paulo post ipse affirmat. Rursum pag. 397. dicit, febris se laborasse, quante egressus est. Ubi vero pag. 398. enumerat mala, quae jam urbe excessus, passus est, inter ea recenset, quod febris urgeret. Ita hae liquet, tergina illi propemodum debet, quibus se febri laborasse se dixit, annumerandum esse totum tempus, quae Caesare; & verissimiliter etiam tempus illud, quae Caesare praesens est Cucusum, nam ibi statim evasisse febrem existime, cum satis aperte dicit in Epistola 13. Cucus morbi finem esse impositum. Ut enim, inquit, pag. 395. Cucusum venimus, tum morbum omnem unicum reliquias abiecit. Hae quoque epistolae facit Epistola 193. ubi ait, se Cucusum non medicamentis ex itinere contraxit infirmam in laore passus: Epistola 194. ubi quae dixit, se morbi reliquias exanimam circumferre.

1094 Accedit Epistola 195. ubi mihi miri auribus dicit ferme lepraugnis, adque: Urde potest amplitudo tua colligere, quod & quanta mala passi fuerimus, cum & a lauro metus nos

F i f

Aug. J. S.

Scaetum id interius praestitit magis

E

Scaetum id quod cum interius praestitit in illa

S

Cucusum id quod cum interius praestitit in illa

A bas nonnihil conquiescerem. Verum hoc Sancti consilium impetrorum Ilauri, de quorum incur-
sionibus hic primam in virore suo Sanctus nomi-
ni, ita ut exultim, ob ipsi nihil ante periculi
fuisse in itinere, nisi forte prope Caesarem.

Rite Ilauri
de monte
Ilauri
habuit
Ilauri.

1099 Sicut Ilauri, quam inlecebat Ilauri, per-
petuis fere depredationibus vicinarum provinciarum
famuli, id etiam persequitur. Nam Ilauri, regio
aspera & montana, quam hi latrones inlecebat, in
Tauto fere sita est inter Ciliciam & Pamphiliam.
Nec longe distabat ab ea Cappadocia pars, in qua
est Caesarea, sed longius aberat a Galatia, & ea
Cappadocia fere, qua Galatiam attingit; & per
quam Caesarem proficiscuntur Chrysolomus. His
obsecro, ipsam miseriam suam evocantem audiam-
us. Cum hoc statu, inquit, res nostrae essent,
subito ad nos affuerunt, Ilauros cum infinita homi-
num manu Caesariensem agrum populari, ac in-
gens quoddam oppidum incendere, cum ingenti
clade. Quae res audita, tribanus acceptis his mili-
tibus, quos habebat, ex urbe excessit. Timebant
eam, ne urbem quoque adirentur. Atque o-
mnes in metu ac trepidatione erant, de ipso quo-
que patrio solo periclitantes: adeo ut sentis etiam
ipsum murorum custodiam fulscentem.

Nam ap-
pelle Ilauri
ab urbe,
Ilauri
episcopus.

1100 Cum res eo loco esset, repente sub aurorum
monachorum cinctibus, linearum enim mihi ad eorum
furorem exprimentum hoc vocabulo, uti ad hanc
domum, in qua eramus, accesserunt, eam incen-
dunt, nobisque extremae quoque mala illatos minis-
trantes, nisi abiceretur. At nec Ilauros metuus,
nec morbus iam vehemens nos premens, nec ali-
ud quidquam humaniores eos ac moderatiores ef-
fecit: verum inflabant aique urgebant, tantum fu-
rorem spirantes, ut etiam ipsi praefecti milites me-
u afficerentur. Nam ipsi plagas denunciabant: &
gloriantur, quod multi praetorios milites fuisse
verberassent. His verbis auditis, praetorici milites
ad nos confugerunt, neque rogantur atque obsecra-
runt, ut etiam in Ilaurum manus nobis venien-
dum esset, tamen eos hi bellum liberarem. Quod
cum ad urbis praefectum allatum esset, ipse quoque
domum, ut nobis opuscularetur, accurrit. Verum
ne ipsius quidem precibus monachi peccati sunt,
sed ipsa quoque elanguit. Cum igitur nullum rei
exitum perliceret, nec nobis ad periculum eam-
dem exeundi auctor esset, nec rursus ob tantum il-
lorum furorem intra urbem ut maneremus, fon-
dere auderet, ad Pharetrium misit, precibus ab eo
contentum, ut tam ob morbum, quo constabat,
tum ob impendens periculum, paucos aliquot
dies nobis concederet.

Apelle urbe
excessit
exiit ad
Ilaurum.

1101 Nec tamen hinc quidquam profectum
est: imo acriori aiam postmodum impetu adfuerunt
nec praetoriorum ullum opem nobis atque auxi-
lium ferre audebat: verum pudore suffusi ac ru-
bore affecti; nam hic de Pharetrii voluntate &
sententia fieri dicebant; sese addebant & occu-
sabant, nec, cum a nobis accelleremus, obtem-
perabant. Quid longa oratione opus est? Quan-
vis terrores imminerent, morisque pene certa
& ante oculos posita esset, febrique me coacta-
ret; necdum enim hic malis liberatus eram; bo-
ra ipsa meridiana in lecticum me conjiciens, il-
line excessi, universa plebe lamentante, ejulan-
te, harum rerum audientem exacerante ac diris
devocente, omnibusque plorantibus ac lugentibus.
Posteaquam autem ex urbe excessi, quidam etiam
clerici venientes lento gressu, lugentes nos pro-
sequerentur. Cumque nonnulli dicerent, Quoniam
eum ad periculum moeetem abducat; alter ex illis,
Septembris TOME IV.

qui nos plurimum amabant, ad me dicebat: A-
Auct, obsecro: in Ilauros etiam incide, modo e-
nobis elabaris. Nam quocumque incidere, tuo in-
cides, dummodo manus nostras effugas. Haec
audienti ac percipienti egregia matrona Seleucia,
domini mei Rufini uxor (nam ea perquam offi-
ciosa nos coluit) precibus mecum egit, ut in
ipsius Iteburbanam villam, quam quique passum
millibus ab urbe distabat, hospitis causa me con-
ferrem, ceterisque homines nobiscum misit, qui-
buscum illuc profecti sumus.

1102 At ne illie quidem hac adverterum nos
comparari infidia finem habitura erant. Ut enim
Pharetrius hoc relictum, multas ipsi, ut dicebat,
minas intantavit. Cum autem me in villam suam
excepisset, nihil quidem ipse harum rerum scie-
bam: nam ipsa ad nos egressa, haec nos celavit,
procuratori autem suo, qui illie erat, ea expo-
suit, ipseque mandavit, ut nobis omne officium
nobis imperiret, ac, si qui monachi venissent, ut
nos consumulm incescerent, aut male afficerent,
ex aliis villis suis agricolas egeret, atque ita
cum monachis manum coneretur. Quin me quo-
que rogabat, ut in domum suam, quam arceam ha-
bebam, nec ullis viribus expugnari poterat, con-
fugerem, ut ex epilepsi ac monachorum mani-
bus elaberer. At ut id facerem, adduci non po-
tuit: verum in villa eram, horum omnium igna-
rus, quae postea in me comparabantur. Ne hoc
quidem ipsi ad compellendum suum adverterum
nos furere latissit. Postea enim media nocte,
me nihil horum sciente, accitit enim in illam
Pharetrius, graves in eam, ut ait, minas iustas,
comque cogens atque impellens, ut me etiam e
suburbio egeret; hominis imperitiam non
serena mulier, insinuat me, barbaros adesse si-
gnificavit, quod scilicet tum cum, quam patre-
tor, dicitur praepotere minime sustineret. Atque
media nocte ingressum Pharetrius praetor, meque
e summa excitans, in quo clamore hac
dicebat: Surge, obsecro, adventant barbari,
nec longe absum. Hic tecum repetes velim,
quoniam animo eram, cum hac audirem. Cum
autem ex ipso, quid facto opus esset, quavis-
sem, neque enim nosio urbem confugere posse,
ne gravioea illie perpereremur, quam quod
nobis Ilauri illatum esset, exire nos cogit.

F
per magna
pericula
necesse
est.

1103 Nox illius erat, nox media, caliginosa,
teires; id quod etiam nos in summam consi-
liti inopia conjiciebat: nec quisquam nobis per-
ficeret, qui opem ferret: omnes enim nos reli-
querant. Metu tamen compulsi, ac iamjam mor-
tem expectantes, arumnis confectus fuere, ad
faciem accendi iussi. Verum has quoque praetor
extingui iussi, ac barbari, atque, lucis splen-
dore excitati, in nos impetum facerent. Extinctis
itaque facibus, manus, qui lecticam nostram gra-
vabat (aspera enim admodum & ardua ac petro-
sa via erat) in genu lapsus, me, qui lectici in-
telus eram, humi prostravit, parumque absum,
quin inciderem. Dolens exurgens, traxim am-
bulabam, Evethio praetor, qui etiam ipse ex
equo desiliat, manibus me tenente; atque ita
mauductus, vel, ut rectius loquer, pertra-
sus, asperabam: aequo enim in tanta loci difficul-
tate, periculosisque montibus, media nocte in-
cedere poteram. Cogita, quid, quid hic mihi
animi esset, cum tantis malis constitutus tenerer,
ac febris urgeret, nec eorum, quae in me stru-
cta fuerant, quidquam noverem, verum barbaros
timere ac perhorrescere, nihilque aliud expe-

Eff 3

Sta-

AUCT. starem, quàm ut in eorum manus incidere. An non exillimus, vel his solat calamitates, etiam si nihil aliud accessisset, multa nobis peccata obliterare, atque ingenium mihi gloriæ materiam suppeditare posse? *Hæc autem Chrysostomus, qui dicitur in epistola Paulæ, cuius erat amantissimus, in calami- tibus suis gloriari, calissimam et æternam perpetuam cogitare, & terræ amara ubi facient.*

J. S. *De his autem dicitur in epistola Paulæ post iterum declarata his verbis: Et quis tandem alia, quæ nobis in via perferenda fuerunt, oratione complecti queat? timores? pericula? Quæ quidem ipse quotidie recordans, animoque circumferens, præ læticia voluit & exultio, velis ingenium in laetis rerum conditum haberi. Nam hoc animo atque hoc affectu prædictum lum.* Ob idque te oblecto, ut hoc nomine læteris, gaudeas, exultes, Deumque, cuius beneficio hoc contempsisti sumus, ut tanta perpereremur, laudes ac celebres. Atque apud te velim hæc continere, nec cuiquam cunctis; etiam si aliqui prætorum (qui Chrysostomum dixerunt) potissimum ha-

B rum rerum fama universam urbem implere possunt, ut qui etiam ipsi in funem viæ periculum venerint. Cæterum ex te nemo id recuset: imo etiam eos, qui narravit, comprime. *Ideo solenne commendat Paulus, jam memorata, in Epistola 204. ubi sic habet: Quæ ad Pharesium spectant, molesta valde sunt & istia: verumiamen- tum ejus presbyteri neque commercium & consuetudinem cum adversariis habuerint, ut sis, neque cum illis communicare statuerint, sed, ut dicunt, adhuc sicut a patribus nostris, nihil horum cum illis commuicet; quandoquidem, qui in nos romanis Pharesius, nullam omnino veniam meretur. Clerici certe ipsius omnis & ægre ferebat & gemebat, ac totus in nostras partes animo transibat. Sed, ut forte in causa simus, ut hi resistent, & asperiores reddantur, ubi cunctis ex prædicti militibus cognoveris, ea apud te continere, ac perhumaniter illos tracta. Novi quippe, quum prudens sis ac providus: [§ 6] signifi- ca, nos quoque audivisse, multum ipsum ista, quæ contingerant, indoluisse, ac paratum fuisse quidvis pati, ut omnia illa, quæ nefarie sunt perpetrata, facerentur. Hæc consimiliter jactantes Phari- trias, et presbyteres, nihil suo consilio fuisse so-*

C *Blas. Cæterum Paulus ille iuxta prædictum erat Chrysostomi amicus, proinde & indignitate con- stitutus, ut potius esset in aula.*

1105 De itinere Sancti ultimum panta habet- *1105 De itinere Sancti ultimum panta habet- 1105 De itinere Sancti ultimum panta habet-*

1105 De itinere Sancti ultimum panta habet- 1105 De itinere Sancti ultimum panta habet- 1105 De itinere Sancti ultimum panta habet-

1105 De itinere Sancti ultimum panta habet- 1105 De itinere Sancti ultimum panta habet- 1105 De itinere Sancti ultimum panta habet-

1105 De itinere Sancti ultimum panta habet- 1105 De itinere Sancti ultimum panta habet- 1105 De itinere Sancti ultimum panta habet-

1105 De itinere Sancti ultimum panta habet- 1105 De itinere Sancti ultimum panta habet- 1105 De itinere Sancti ultimum panta habet-

1105 De itinere Sancti ultimum panta habet- 1105 De itinere Sancti ultimum panta habet- 1105 De itinere Sancti ultimum panta habet-

1105 De itinere Sancti ultimum panta habet- 1105 De itinere Sancti ultimum panta habet- 1105 De itinere Sancti ultimum panta habet-

1105 De itinere Sancti ultimum panta habet- 1105 De itinere Sancti ultimum panta habet- 1105 De itinere Sancti ultimum panta habet-

1105 De itinere Sancti ultimum panta habet- 1105 De itinere Sancti ultimum panta habet- 1105 De itinere Sancti ultimum panta habet-

1105 De itinere Sancti ultimum panta habet- 1105 De itinere Sancti ultimum panta habet- 1105 De itinere Sancti ultimum panta habet-

1105 De itinere Sancti ultimum panta habet- 1105 De itinere Sancti ultimum panta habet- 1105 De itinere Sancti ultimum panta habet-

1105 De itinere Sancti ultimum panta habet- 1105 De itinere Sancti ultimum panta habet- 1105 De itinere Sancti ultimum panta habet-

1105 De itinere Sancti ultimum panta habet- 1105 De itinere Sancti ultimum panta habet- 1105 De itinere Sancti ultimum panta habet-

1105 De itinere Sancti ultimum panta habet- 1105 De itinere Sancti ultimum panta habet- 1105 De itinere Sancti ultimum panta habet-

1105 De itinere Sancti ultimum panta habet- 1105 De itinere Sancti ultimum panta habet- 1105 De itinere Sancti ultimum panta habet-

1105 De itinere Sancti ultimum panta habet- 1105 De itinere Sancti ultimum panta habet- 1105 De itinere Sancti ultimum panta habet-

itinere incommode. At nunc, quævis, omnia hæc D evaquerunt. Ut enim Cæciliam venimus, tum morbum omnem unum cum reliquis abierimus, ... tum Haurorum metu defuncti sumus; quippe cum multi hic milites sint, & quidem paratissimo animo, ut cum ipso conflant. Rerum quoque necessitatem copia nobis undique affluit, omnibus lumens rerum benevolentia nos experientibus, etiam si aliqui dederunt omnino hic locus fit.

1106 At causa quodam dominus meus Desio- *constru- fuit, ut* rus hic erat, qui etiam famulum deitis opera Ca- *lucrum me-* saream militi, rogatum atque obsecratum, ne do- *ere cess-* mu iuxta alteram miserem. Alique item plures idem fecerunt. Verum hæc alii præstendam ne- cessitas mihi exillimus vi: itaque admodum diver- simus. Atque ipse nobis quidvis est: ita ut ob in- gentem ipsius liberalitatem & largitatem, quæ erga nos uti cupit, perpetuum cum eo expectulemur. Quippe nostra causa etiam ex arduis suis in vil- lam migrauit, ut nos omni officii genere com- plecteretur: atque insuper domum nobis ad to- lerandam hiemem idoneam exstruit, pro eaque re nihil non agit ac molitur. Denique nullum o- mino officii erga nos genus ab eo prætermittimus est. Ad hæc plerique ipsi procuratores & rerum administratores, domitiis ipsos per litteras im- perantibus, subinde hæc accedunt, parati quo- vis ratione nos efficere ac recitare. Hæc socum omnia idcirco commemoravi, atque alii quidem, hoc est, priora, deservi, alia autem, hoc est, læta & jucunda, tibi exposui, ut ne quis temere nos hinc emoveat. Nam si it, quod nos benefi- cio assequere cupiam, arbitris hoc nostri faciant, ut quo loco velimus, nobis esse liceat, nec rur- lum nobis alterum locum arbitrari libetque finem assignari sine, hoc beneficium accipe. Sin au- tem nos hinc amovet in alterum locum abba- gatui sunt, nobisque rursum iter subire, ac pe- regrinari necesse est, mihi sane hoc longe gra- vius ærebulque fuit. Primum enim illud me- tuendum est, ne nos in longiore aut in al- periorum locum ducant: deinde itinere molestiam lætentis exilibi graviorum esse duco. Siquidem peregrinationis hujusmodi difficultas ad ipsas moris portas nos detulit, neque, Cæciliæ degentes, perpetua sessione ac quiete nosmet recreamus, at- que tam diurni temporis ærumas, confractis- que nostris ossibus, & fatigam carni, quietis ope ac subsidio medemur.

1107 Affuit etiam domina mea Sebastiania dia- *constru- fuit, ut* conissa eodem ipso die, quo venimus, fracta qui- *lucrum me-* dem ipsa & obiecta, ærumamque affecit, utpote *ere cess-* ea jam ætate, in qua moveri quoque difficile est: cæterum juvenili animi alacritate prædita, nihil quod adversum rerum periculis. Peratam enim te esse dixit etiam in Scythiam proficisci, quando- quidem constans hic rumor erat, fore ut illie deportaret. Cæterum est autem ei, ut ait, non jam ad suos reverti, verum illic, ubi fuerimus, commorari. Atque hæc etiam perquam humane ac studiose, magnæque cum benevolentia eccle- siæ alumnæ exceperunt. Quin dominus quoque meus Constantius, religiosissimus presbyter, jam pridem hic erat. Nam & mecum per litteras egerat, ut ipsi huc veniendi perestatem facerem. Ne- que enim se citra voluntatem matris atque senten- tiæ id facere audent, quamvis aliqui magna hujus rei cupiditate flagrant. Addebarerum, se ne illie quidem manere posse: nam læteras quarit, ac sese occulat.

1108 Itaque precibus ab te contendo, ut da *constru- fuit, ut* lo-

constru- fuit, ut

constru- fuit, ut

constru- fuit, ut

constru- fuit, ut

constru- fuit, ut

constru- fuit, ut

constru- fuit, ut

constru- fuit, ut

constru- fuit, ut

constru- fuit, ut

constru- fuit, ut

constru- fuit, ut

constru- fuit, ut

constru- fuit, ut

constru- fuit, ut

constru- fuit, ut

constru- fuit, ut

apud

Metast. et

qui sunt

propositi

constru-

constru-

constru-

constru-

constru-

constru-

constru-

constru-

constru-

constru-

constru-

constru-

constru-

constru-

constru-

constru-

constru-

constru-

constru-

constru-

constru-

constru-

constru-

constru-

constru-

constru-

constru-

constru-

constru-

constru-

constru-

constru-

A loco minime aliter facias. Quod si rursus, quid ipsi in animo habeant, periclitandum ducis, tu quidem a te nihil dicas; verum pro tua prudentia, quoniam me abducere constituerint, explorat: id enim potes. Ac, si videris ipsi in animo esse, non longe abhinc to maritimum aliquam urbem, puta Cysicum, aut non longe a Nicomedia, me avertere, hoc accipe. Sin autem longius hinc usquam, aut hic procul, ut hic locus est, ne accipias. Hoc quippe mihi grave ac permolestum fuerit. Hic enim in magna quicque animique remissione veriamur: ita ut etiam contrariam omnem ex itinere molestiam biduo abstergerimus. *Hollatus Chrylostomus, cuius alius verba innotuit, Epistolam hanc esse datam biduo, postquam venisset Cucusum. Quod vero dictum de omni verbo debeat, non ita regis accipiendum est, ut liquet ex aliis Epistolis. Melius habebat & scribere cessabat, opinor; non item debilitas ex morbo orta. Disforam bispitem suum iterum laudat in Epistola 14. & in aliis. At nullibi infirmum, utrum esset dominus aliqui Constantianopolitanus, in Antiochenus potius, aut alterius vranatis. Sebastianus verisimiliter Antiochena erat.*

B 1109 Certe Antiochenus presbyter erat Constantinus jam ante memoratus, qui Porphyrii episcopi causam laedere cogeretur. Nescio, quo de causa Theophrastus ait, quod dicitur, utrum Constantius Constantium venisset aut Chrylostomum, cum hoc id eadem edicet. Constantius ipse in Epistola ad matrem suam, quo est inter Chrylostomi Epistolam 137. iussuiter delectatur, quanti fuerit Chrylostomi consuetudinem, ita scribens mense Octobris aut Novembri: Nos hic multa voluptate perfrundimus, dum sanctissimi Episcopi consuetudine, eo loci huius quiete otioque summo ablectamur. Etiam: Enimvero mirifice nos recreavit fructuosum cum sanctissimo Episcopo consuetudo, sic ut nos prope modum in alios viros mutaverit, nec ulla perniciem peregrini regionis sentio afflicti tanta bonorum iucunditate regundamus: tot ipsius opibus circumsumus, & eam ob causam Deum continue glorificare non cessamus. Ceterum exis, quo scribit Chrylostomus, Constantium noluisse venire Cucusum, nisi Sancti confessionem, alere colligere, iussus Constantis, confessionem illam petens, ad Chrylostomum perlatas esse, dum adhuc erat in Galatia, aut certe dum ante quidem venisset Caesarem: nam alibi Sancti responsum Antiochia accipere non potuisset, ad deinde ante ipsum venire Cucusum. Hoc aliter intelligimus, quo modo aliqui ex Oriente Sancti usque in Galatiam, aut certe usque ad parietem Cappadociae vicinam Galatiae occurrerint, ut didicimus est. 1083. non sine Constantis litteras ad ipsum missis, ut facere possumus Sebastiani alique amari, quo Antiochia habebat plurimas.

C 1110 Porro & alias litteras post adventum suum Cucusi statim scripsit Sanctus ad amicos varios. Inter his impetranda est 1094. ad Brissonem, utrum in aula poterant, primum & Sancti amicum, de quo dudum mentio facta est. Inter Epistolas jam laudavimus: illud tamen non transferre: Septuaginta ferme consumptis in itinere diebus... Cucusum totius orbis tertiarum desertissimum locum eodem aliquando pervenimus. Et haec dico non rogamus, ut molesti ulli sitis, ac petatis, ut hinc transferamur: quod enim erat gravissimum, jam periculum, nempe vim molestim: sed hanc a vobis peto gratiam, ut ad nos

assidue scribis: neque propterea quod longius a vobis relegatis sumus, idcirco non ista consolatione privetur. *Or. hic, ut frequenter ad se scribam, in singulis fore litteris amicos suos regis. Quod vero monuit, petendam non esse loci distantiam, similiter regit in Epistola 193. ad Pantheon. Data haec eisdem plane tempore, ac certe non multa post. Loci vero causa, inquit, oem aliis negotiis faciat. Quamquam enim desertus locus est Cucusus, hic tamen & quiete fruimur, & non mediocriter ex itinere contrariam infirmitatem sanare potuimus, ex quo corpulentus domi perpetuo residere. Quod si nos rursus cogere veluis in ca subinde mutare, summis confidabimur malis, praeteritum cum biemis sit pro foribus. Nemo igitur importunus ulli aut molestus hac occasione sit Or.*

1111 Huius autem Epistolae initium Paucis summal & Chrylostomi pietatem insignem ostendit. Sic enim orditur: Mignopere me exiisti, ac lumen laetitia perfudisti, quod cum tristitia nuntiaris, verbum adieceris, quod omnibus, quae acciderint, accendimus est, diuque: Glorificetur Deus in omnibus. Hoc verbum leibale diabolo vulnus infligit, hoc in quoque periculo securitatis & voluptatis occasionem offert. Nam simul atque illud quis protulerit, confectum moribus nubes discitatur. Numquam igitur hoc dicere intermitte, atque alios docere: sic enim, quae vos invasit tempestas, licet asperior fiat, in tranquillitatem mutabitur: sic, qui tempestas iustitiam, majorem accipiet mercedem, simulque a malis liberabitur... Perge igitur omnibus, quae contingunt, illud accingere. Tristitia porro, quae Paucis nuntiaris, illa fuisse saltem majore ex parte potest, quae nuntiare poterat de episcopo, presbyteris & diaconis sacris infectis, contra quos ille tempore quatuordecim crudeliter contrabatur ab odium in causa ecclesiae.

1112 Inque versum est, Epistolam Sancti ad praefatos illos confessores, quae extra ordinem edita est. 1083. pag. 326. eodem autem tempore fuisse datam, praefatum cum non possit fieri multa sunt aut serias. Nam liberati sunt carcere 1082. Augusti per legem num. 1041. datam. At liberationem illorum necdum novit Chrylostomus, dum scribetur. Circa hoc enim sic habet: Expectate: brevi instantio finis erit, liberationis pericula. Orate etiam jugiter pro nobis. Nam et si longo viarum intervallo disjungimur, multoque tempore a vobis segregati sumus; utamen vos ut praesentes & nobiscum versantes complectimur: vestrum amicum caput excolamus, coronatos victores vos expansis manibus excipimus Or. Quod ait de intervallo loci & temporis, quo erat ab illis separatus, satis ostendit, Epistolam Cucusi esse scriptam. At non aquo certum est, inter primas inde fuisse missam, cum etiam una altera debet modo fieri scribi potuisse. Major illius Epistolae pars recitata est num. 1034. ubi ostendit, quanto quadraginta confectus Confessores illi fuisse possit. Duas alias ad illos Epistolas jam deinde nam. 1064. & 1069.

1113 Epistola 194. ad Gemellum inter priores quoniam Cucusi scriptas. Erat Gemellus vir quidam, sed necdum baptizatus, & postea ad magistratum promotus, ut liquet ex Epistolis deinde ad eundem scriptis. Praesentem autem ea orditur Sanctus: Desertum quidem locum habitamus Cucusum, ac totius orbis huius nosse desertissimum. Quam-

Auct. Quamvis tamen ad ipsos terra terminos relegemur, obliuisci tuæ caritati minime possumus; sed in externa deferamus regione dum veriamur, & morbi reliquias etiamnum circumferimus; ac merito latronum obidemur: neque enim abiciscimus, sed itinera intercludunt, & omnia cruore complent fluari; perpetuo te mente circumferimus, ac fortitudinem tuam, loquendi libertatem, iuuentem ac sinceram beneuolentiam apud nos effingimus. *Epistola 196. ad Atticum, aliamde nobis ignotam: nam & in hac dicit: Multa in solitudine degimus, ac merito latronum obidemur, morboque detinemur. Reliquæ solum spectant ad amicitiam Sancti cum Actio declarandam. Eodem tempore aut non diu post, certe antequam Sancti abisset in regnum suum, scripta est Epistola 143. ad Polychium, cui amicitiam quoque suam beneuolentiam.*

§. LXXII. Aliæ Epistolæ Cuculi non diu post aduentum scriptæ: quæ scriptæ ad Theodoro episcopo, non est data ad Mopisestenum, sed ad Tyanensem.

Epistola ad Cornelianum Cæsariensem.

Multæ superant litteræ præter modo memoras, quas nos 404. Censui scripsi. In hisce tantum recensendis aliquam locorum, quantum fieri poterat, aut perscrutari ordinem seruauimus. Inter primas uero sunt, quas dedit ad silas, quarum beneuolentiam experire erat Cæsaria. Talis est 236. ad Cæsarium Cæsaria pressulam, cui gratias agis, quod temulenti Cæsaria a monachis excubitas sedare conatus esset, ita ardens: Delectissimus quidem mirum in modum locus est Cuculus. Verumtamen haud ita solitudine sua contristat, ac quiete exultat, quodque nulla ex parte noxi negotium faciat. Quocirca tamquam ad potum quemdam ad solitudinem hanc delati sedemus, & a malis, quæ in via periculosi, respiramus, & morbi atque malorum, quæ sustinamus, reliquias hac quiete depellimus. Hoc apud amplitudinem tuam sermone ideoque utor, quod intelligam mirifice te nostris quiete laetari, quandoquidem nulla nos carere potest eorum obliuio, quæ illic a te sunt gesta, dum perposteriores illos

C & importuniorum tamulosis sedare, & omnem lapidem mouere, ut in incurritur versaremur, & que tuarum erant partium, omnino prælatæ. *Epistola addita beneuolentiam ostendit, atque, se beneficium ejus ubique predicare.*

*1115 Tota res mihi resque ad Tyllemontis est. 99. videtur Epistola 81. ad Hymetium archiepiscopum, trum, quem item se apud omnes predicare dicit, tam ut probum virum, tam ut præstantissimum medicum, tam ut eum, qui sincere amare nouit. Nim cum hic, inquit, de morbo nostro sermones excitantur, in ejusmodi commemoratione tu quoque subesse necesse est; tumque ipsi eximie tua peritæ ac beneuolentia periculum fecerimus, beneficia a te accepta flere non possumus. *Epistola 111. ad Theodorum medicum, qui se ob occupatos excoherat, quod nos uocasset Cæsarium. Hic gratias respondit Sancti, & de bona ipsius uoluntate grauius agit. Videtur quidem hæc Epistola paulo ferius data, sed simul inuuit, aliam fuisse ad Theodorum datam, nisi hic sensum discerneret.**

Cæsaria Chrysolomo se ueneram promiserit, ac postea ob negotia se excoherat. Ceterum laudat Hymetium & Theodorum Chrysolomo uersum illis curauerat Cæsaria: ut non malis tantum Cæsariensis, sed & alius, quorum amicitia ibidem usus erat, humanissimas de aduentu suo Cæsarium litteras misit Chrysolomo.

*1116 Tota est Epistola 80. ad Firmum, quem fæ alia semel tantum conuenerat, quia & ille agebat. Hæc autem post significationem amoris nostri de se hac significat: Bona ualitudine sumus: iter tu te coadecimus: quiete atque utio gaudemus: magnam omnium beneuolentiam obuenimus: inenarrabilem denique consolationem percipimus. Nemo hic est, qui non ex-gitur, aut nobis negotium faciat. *Epistola 82. ad Cyberrum, cui similia scribit de comoda ualitudine sua, ac de quiete & otio. Cæsariensem uero fuisse uisum, dum dicit: Brevis quidem coher uobiscum illic fuit consuetudo. Talem quoque esse Epistolam 83. ad Leonium, inueniat inuenit, quod ita habet: Civitate quidem uestra pulcherrima: a caritate uero tua non item pulsi. Illud enim, hoc est, ut illic mageremus, aut eijceremur, in aliorum potestate sumus erat: Hæc autem in nostris. Maxime dei ipsius amorem, studium, prudentiam, comitatem, hospitalitatem &c.; ita ut uerissimè sit, Leonium illum Sancti hospitium fuisse Cæsaria. Quæ sequitur Epistola 84. ad Cassianum, illa item annueranda est, quæ scripta ad amicos Cæsarienses, ut persuadent inuenit. Cuculum, inquit, incolunt uenimus: ... ac locum tamulibus vacuum reperimus, quicquid atque cui plenissimum, nec quemquam habemus, qui nobis molestiam exhibeat, atque infestus sit. Addit, iter quoque, quod delectissimum uocet, ac periculorum & insuper, consensum esse sine meo & negotio. Accedit Epistola 179. ad Helladum & 175. ad Euerham: nam in priori effert, suam cum Helladio amicitiam breui tempore coadecisse, Euerham uero aduentum suum docet his uerbis: Ego enim, via omni tranquille ac tutodetur, Cuculi ergo, loci quietem atque otium pro delictis habens, atque ingentem omnium obseruationem & beneuolentiam obuenit.**

1117 Eodem sero tempore complures misit Epistolas ad varios episcopos, quæ sibi adherentes nouerat, aut certo credidit. Inter hæc maxime uenerandi sunt episcopi Palaestina. Epistola 87. est ad Eulogium episcopum Palaestina, ut eo ipse Epistola colligitur. Nam in ea dicit: Quod autem, pietate tua ad hunc modum te gerente, omnes domini mei reuerentissimi & religiosissimi Palaestina episcopi uelutis tuis haberi sint, minima tibi dubium esse credo. Inque dubitandum non uidetur, quin fuerit Eulogius Cæsaria Palaestina episcopus, & de quo meminit Palladius in Dialogo pag. 300. Verum ex laudat Palladii hæc loquitur, eum a paribus Chrysolomo deinde resiliisse. Eulogium tamen ut sui studiosissimum prædicet Sancti, nec dubitandum, quia talis inuicem fuit. At uel solum hoc exemplum ostendit, non omnes fuisse constantes. Epistola 88. scripta est ad Iacuum Hierosolymitanum episcopum, quem item ut sibi seruentem laudat, & ad consilium hortatur. Sic Epistola 89. celebrat Theodasium Sympneum episcopum, & hortatur, ut pergit in beneceptis. Hi tres certe erant episcopi Palaestina. Forte illius quoque provincia erat aliqui ex illis, quorum sedes non exprimitur, sed quibus ipsam argum.

A. *venit scriptis epistolas. Ad Lucium episcopum est Epistola 87, ad Marcum episcopum 86, ad Mepesium episcopum 90. Horum antequam statum probat casus, diversis tamen verbis utro commendat, usque ad persequendum citatur.*

et ad
deus coll.
vix scribit
et ad
Theodori
epistolam

et 18. Similis fere procedentibus est Epistola 239. ad Porphyrium episcopum Rhodensem in Cilicia, cui & Epistola 111. ad Anatolium episcopum Adamesem in eadem provincia. Antiquum desce non adeo fuisse ad constantiam vertatur. Non multum dissimilis argumenti est Epistola 118. Theodoro episcopo inscripta. At alii credunt, Theodorum hunc esse Tyanensem in Cappadocia Secundae, alii Mopsuestensem in Cilicia. Ut autem dubitatio illa clarescat tolli possit, Epistolam totam subjicit: Si fieri possim, ut ad te proficiscer, coramque maxima cum voluntate caritate tua fruer, fecissem id quidem diligenter, magnaeque cum celeritate: quoniam auiem id nunc arbitri nostri minime est, per litteras hoc ipsum praestamus. Quamvis enim ad ipsos quoque orbis terrae fines relegati sumus: siocera tamen ac germane minimeque faciat caritatis tuae, quam & jam pridem, atque ab initio, & nunc etiam ostendisti, memoriam adipisci minime possumus. Nec vero clam meti, reverendissime ac religiosissime domine, quos quoque nostris casus et dicere & facere haudisti. Quod si nihil hinc profectum est, et Deum tamen hujusce studii prompitudine animi debitorum habes, mercedemque perfectam ac numeris omnibus cumulata.

At nos etiam tam sanctitati gratiam habere, tamque pietatem apud omnes predicare minime definimus: teque hortari atque obsecrare, ut eandem caritatem perpetuo vigentem retineas. Neque enim, in hac licet solitudine afflatus, vulgarem consolationem aspicimus, cum tamen in corde thesaurum, tantaeque operis recordationis habemus, huc est vigilans in generosi animi tui caritatem. Haec ad Theodorum Chrysothomam.

quod ali-
vel tam
Tyanensi
Mopsue-
stem
posuit.

step. Porro jam saeculo vi. medio, fere tempore concilii Constantiopolitani, quod quatuor est generis, aliqui voluerunt, Epistolam illam esse datam ad Theodorum Mopsuestensem. Nam in Calistum quinta illius concilii, apud Lobbeum tom. 5. col. 490. haec legimus: Praesumpserunt vero Theodori defensores etiam Joannis sanctae memoriae episcopi Constantiopolitani litteras proferre quasi ad

C Theodorum factas, hodei a iudice Theodori continentes. At Patres concilii id sed jam esse dicunt. Antiquum Facundus Hermianensis episcopus, in Opusculo scripto pro defensione minime Capitulorum lib. 7. cap. 7. pag. 309. indubitanter adducit dillam Epistolam, tamquam ad Theodorum Mopsuestensem scriptam. Facundus officiosius Tillemantus in Nota 89. & Mopsuestensis in Auctoritate ad Epistolam; et utrumque allegant ea loca Epistola, quae Facundus jam fuerat adduxit. Verba ipsa Mopsuestensis haec transferat: Duo solum Theodororum novimus, ad quos haec epistola missa esse potuerit, Mopsuestensem nempe in Cilicia, & Tyanensem in Cappadocia. Cum Tyanensem autem nulla intercessit videatur cum Chrysothomo consuetudo familiaritque; cum Mopsuestensi autem a potiori amicitia conjunctus fuit Chrysothomus. Idem porro Epistola magna ecclesiasticis familiaritatis testimonio componere. Haec quidem Mopsuestensis: sed non omnia sunt vera, ut patet. Ita Facundus pag. 310. ex hac Epistola probare nititur, Theodorum Mopsuestensem in juvenute fuisse amicum Chrysothomi. De hac utriusque amicitia in juvenute casus. Porro semini fidei fignit, si quis existimet, ut illa Epistola deduci possit

Theodorum illum, ad quem Sanctus scribit, ipsi a Auct. patris fuisse amicum. Quia potius existimo, ut I. S. ex hac Epistola ostendi non posse, alterum ab altero unquam fuisse visum.

1120. At Chrysothomus de caritate Theodori: Porro 8. Siocera tamen ac germane minimeque faciat caritatis tuae, quam & jam pridem, atque ab initio, & nunc etiam ostendisti, memoriam adipisci minime possumus. Ridiculus disputat et Facundus Hermianensis, qui ex his dicit, Theodorum fuisse Chrysothomi audisepalum. Neque radesius erit, quisquis ex his colligere voluerit, magnam familiaritatem fuisse Chrysothomum inter & Theodorum illum, praesquam perfectum illam, quae ultra annum duraverat, dum seribebat ad Theodorum, jam capis Sanctus. Hic enim de nulla necessitudine aut amicitia antiqua mentitur, sed charitatem Theodori celebrat; charitatem vero jam pridem & ab initio perfectissimam dicit declaratam. Haec sensu respondentis esse verba data, liquet ex his, quae Chrysothomus mox subiungit, ita pergit: Nec vero (Graecis yam eam) clam me est, reverendissime ac religiosissime domine, quot quantaque nostris casus et dicere & facere haudisti. Probat Sanctus, charitatem Theodori fidei esse perfectam: nec alia allegat, quam dila-facundus tempore istius perfectissimam, ut eorsum patet ex sequentibus: Quod si nihil hinc profectum est; id est, si hoc efficeret non potuerat, ac non minuter in casum: at Deum tamen hujusce studii promptitudine animi debitorum habes &c. Nihil horum antiquam amicitiam aut familiaritatem insinuat; sed omnia designant finem Theodori charitatem, quae Chrysothomi casum defendenda, ac pergebat defendere.

1121. Haec primum argumentum contra Facundum Irenaeum post primum in sileno Chrysothomi de amicitia, quae in juvenute cum Theodoro Mopsuestensi fuerat conjuncta; neque enim similia in litteris suis fuisse solus. Secundo ex nulla Opere historico, ex nulla Chrysothomi voce, probari potest, Theodorum Mopsuestensem fuisse pro Chrysothomo, aut eodem illa in re profuisse tempore istius perfectissimam. At inter Sancti defensores celebratur Theodorus Tyanensis Cappadociae Secundae metropolitae, & vel ex sole Palladii Dialoge probatur, omnia dila Chrysothomi in allegata Epistola Tyanensi continere. Nam pag. 77. testatur, Theodorum Tyanensem recessisse Constantiopolim, ac tunc Chrysothomi consensisse capere, & pietatis merito perennium suum mansisse, ac deum ad hoc usque in communionem fidelium Roma orem perfectum esse. Rufinus pag. 100. affirmat, Theodorum illum ab ipsa Chrysothomo multum fuisse laudatum, ita scribitur: Ceterum laudabat, & mirabatur Secundae Cappadociae episcopos, ut qui plurimum cum lacrym cum doluissent axillis apicopis, praeteritum misissimum Theodorum Tyanorum episcopum &c. Hic fere optime congruunt verba Chrysothomi in Epistola: Ac nos etiam tui sanctitati gratiam habere, tamque pietatem apud omnes predicare minime definimus. Omnia haec insinuant, laudatum Epistolam fuisse datam ad Theodorum Tyanensem, qui etiam vicariis erat, quum Mopsuestensi, & quum in via per Cappadociam videri potuisset, si inter pro suo arbitrio diversisset, & Mpsuestem invenire non fuisset timenda.

1122. Quod speles ad auctoritatem Facundi Hermianensis, Epistolam indubitanter referunt ad Theodorum Mopsuestensem, illam ego certe non existimo magis sentendam, quia videtur & alia, quae

Porro 8. Epistola h. p. 100. dila-facundus

E

F

AUCT. que ad prepositum suum condecibant, temere as-
 sumere. Quin & pag. 340. ait, Theodorum
 Mesopotamum semper laudatum fuisse a Theophi-
 lo Alexandrino, aut prius Dionysio Antioche-
 num ad asserendum prædica. At parum verisimile
 est, laudatum fuisse a Theophilo, si pro
 Chrysostomo ferretur. Iuxta vero Chrysostomum de
 Theodoro Mesopotamensi aliquos Cilicie episcopos mi-
 cet fuisse Iulianum, patet ex Epistola 204. ad Peta-
 cum, circa eam tempus data, in qua ipsam
 laudat, quod eum gerat Palæstina, Phœnicia,
 Cilicie negotiorum, quæ, sequi, potissimum
 curare debet. Nam Palæstina quidem ac Phœni-
 cia, ut probe novi, hominem illum ab adver-
 saria missum non admittunt, Agensinaurum &
 Teriolum (utque in Cilicia) & patribus illorum
 fuit, ut videtur. Et admodum quendam ex anti-
 quioribus Callabulorum episcopos, ipsos (id est,
 episcopos Cilicie, in qua etiam est civitas Cys-
 tina) & Constantiopolitani cœgi illorum iniqui-
 tati assensum, led interim tamen resistere. Multam
 igitur adhibens sollicitudinem oportet, vigilanti-
 am multam, ut huc quoque parvi remedium affe-
 rat, & ad confonsum illum, dominum meum
 Theodorum episcopum scribas. Hic Theodorus
 hunc dicit ad Mesopotamum, cum agatur de epis-
 copis Cilicie. At non videtur, eos Sanctus Petrus
 fuisse maluisse, ut ad ipsam foret, nisi ipsam
 metumque & hinc suspensum; aut certe, si tan-
 tum ipsi consensisset, quantum sufficit Theodoro,
 ad quem dicit Epistolam 113.

B 113. Relat igitur tanta difficultas, & quon-
 iusque arges Mesopotamum, præsertim item, 6.
 pag. 350. quia ibi edidit antiquum versum
 illius E. Hic in codice M. Verum cuiusque illa
 versio, quantum consuevit possimus, ex ipse Pa-
 cendi in eodem illam transcripsit est, ut certe
 a versum Facendi non differt. Haque nec qui-
 dem indicat illa versio nihil addit ad antea
 Facendi, præsertim cum non omnino expri-
 mitur amorem integrum tantis Græci. Argumen-
 tum vero, quod ex illa versum sumi debet, hoc
 est. Ut circa fœm Chrysostomus ait, Cum
 rastum in corde (id est, in Cilicia) thesaurum Græci
 Facendi præ, in corde, legi, in Cilicia. Mes-
 opotamum autem conatui, gentium hanc vide-
 ri lictum, immo illi dicit: Hæc itaque l. Hic
 pro assertis jam & indubitata haberi debet. Po-
 tum ipse illius Mesopotamum, annotatione ceteris
 ad illa locum, ut patet illi acquiescere ne-
 queam. Nam item, 3. pag. 655. foret, ex qua-
 tur codicibus illis, quibus usus est, dicitur omnia
 verba habere, sicut ipse edidit cum Francæ
 Ducæ & Savinio; in aliis duobus observat ali-
 quid differre, sed non in verbis se nãp in
 corde: necessitas, ut ille legi in Kaniy in Cilicia,
 licet aliis in hanc Facendi lictum se præpositum
 ostendat. Quisq; igitur legem annotata ibidem
 a Mesopotamum, indolenter dicit, in omnibus
 quatuor versibus legi id est, in corde.
 Nam, cum alio modo memora differant
 duorum codicum hancq; observat & malis magis
 hanc observare debuisse, si in ille inveniri
 dicit Græci.

C 1134. Quapropter non possum non dubitare, an
 Mesopotamum codices suos iterum consulerit,
 quando in Moxie fœm. 6. pag. 350. assertit,
 in uno codice Vaticano & in Constantini legi in
 Kaniy, quod id mihi non videtur consuevit
 annotari, quod dicit, quando ipse codices habet
 præstanti. Ceteri codices illi dudum depo-

nerat, quando ad petiam paratibz totum suum
 etque multum scilicet in deperenda edi-
 tione sua, parat, non consilii ipse codicibus,
 memora licti, crediderat in duobus illis codi-
 bus, quia in aliis quibusdam & reliquis differant,
 illam quoque haberi lictam diversitatem, quam
 reperit in Latino Epistole versio. Rem fœm
 potius illi, qui ex lictis illis etiam possident,
 & mihi suspensum illam exiverit. Hanc fœm
 cito deponam, si qui codices voluerit consule-
 re, & in eis reperiri in Kaniy. At nesci quidem
 conatui, lictum illam esse vocem & genu-
 nam. Quia cum dicit codices, qui etiam mendo-
 si sunt in fine illius Epistole, ut liquet ex ipso
 Mesopotamum annotatis tam, 3. pag. 655. præ-
 dicit præsertim ceteris omnibus, quos Francæ
 Ducæ, & Savinio & ipse Mesopotamum
 habuerat. Nisi etiam Epistolam Chrysostomi
 habeam in trani codicibus M., quæ sunt
 licti in fœm conatui. At in conatui non me-
 reperi voces in nãp, sed cum ea non alia,
 quæ sequuntur, sicut in editi sunt capitulo. Ha-
 que unius sunt duo illi codices Mesopotamum,
 in quorum altera aliqui voces sunt amisse, in alie-
 ra plures mutæ.

E 1135. At, inquit, lictum in Kaniy con-
 firmat codex noster Sangermanensis. Respondet,
 eandem illam, si quod antea addit Facen-
 de Hermenensi, etiam prædici posse ad deinde
 eandem itam conatui. Nam titulus est: Incipit
 Johanni Constantiopolitani ad Theodorum
 Mesopotamum episcopum. Verum, si non totam
 accuratius examinamus, Epistola illa Latina
 ab illi fœm ad prepositum suum, & fœm
 antea possidet. Eodem vel ipse velius ostendit,
 Epistolam ex Opere Facendi fœm transcripsit,
 & quæ confirmat conatui tantum Latino consuevit.
 Cum enim Epistola unius in codicibus Græci
 indicat scripta ad Theodorum Mesopotamum,
 id ex Facendi versum illi, qui Epistolam transcri-
 psit; præsertim cum non possidet Latinum Facen-
 di tantum tantum melle reddere, nisi illam ex ipse
 Facendi occupasset: nam Latino interpretatio non
 respondet ubique eandem tantum Græci. Hoc ipsum
 confirmari patet ex codice San-Germanensi 326.
 in quo Epistolam edidit Mesopotamum. Nam i-
 dem scripser in Bibliotheca bibliothecarum tom. 2.
 pag. 1128. eandem codices San-Germanensi
 exhibet omnia, quæ habetur in codice illi 326.
 sed nihil habere spiliens ad Chrysostomum præ-
 ter illam epistolam, & maxime Gregorius
 Nazianzenus Epistola tres ad Theodorum. Verum
 nempe videram Opuscula terminet ille codex,
 & illius scripser ea collegit, ubiqueque invenit ali-
 quos scriptos Opusculum. Apud Facendum au-
 tem invenit Epistolam illam Chrysostomi, ubique
 & dicit Nazianzenus in introitu parit, ita ut
 codex Facendi nihil addat ponderi.

1136. Quam vero in his faciendo sit ipse
 Facendi, facile colligi possit ex epistola Græci
 ad Nazianzenum, quæ item ad Theodorum Mes-
 opotamum scripta affirmat, videlicet Epistolam
 230. & 28. At de obsequio illius licti clari
 est, datam esse ad metropolitani Secunde Cæp-
 denæ, qui erat Theodorus Tyrensis, cum ager-
 et circa habenda ecclesie Nazianzenus, quæ
 erat sub Tyrensi metropoli. Preterea in quibus
 episcopos erat Mesopotamum, quando decessit
 ad Nazianzenum, ut recte advertit Tillemontius
 tom. 12. in Theodoro Mesopotamum art. 3. Non-
 quam vero metropolis fuit, non episcopos erat

de qua de-
 scribitur
 in libro
 de
 hancq;

de qua de-
 scribitur
 in libro
 de
 hancq;

A in Cappadocia, sed in Cilicia. Pauci igitur, studio lecti, intelligi assensum hominum schismatici, multis temere & sine malis delictis afferunt. Ex Epistola, quam dat pag. 313. liquet, scriptam esse ad episcopum, & ad caput provincie, in qua erat Nazianzus, civitas Cappadociae. Sed sic tamen expressi scriptam esse ad Theodorum, qui episcopus fuit in Cilicia, quique episcopus non fuit, nisi aliquo tempore post mortem Nazianzeni, & nunquam alius provinciae, nunc Cappadociae Secunda caput. Patres concilii quatuor generalis, apud Leodum tom. 3. col. 476. & seqq. multis plures Nazianzeni Epistolae recensent, quas defensor Nazianzeni Epistolae proferbant ut ad ipsum scriptas, ostenduntque id falsum esse. Quapropter istas quoque libenter crediderim, non gentilibus Epistolae in Chryllosum ad Nazianzenum esse datam, quoniam faciendo id temere affirmanti, praefertim cum idoneis fuisse nostrae rationis allegaverimus.

B §. LXXIII. Aliis Epistolae ad varios datas; ac praesertim ad plurimos amicos Antiochenos.

P Rater Epistolae modo datas, quos Sanctus ad varias dedit episcopos, ut bonam causam iure pergeret, ad alios quoque scripsit episcopos, ut eis amicitia sua daret testimonium. Huius argumenti est Epistola 108. ad Urbicum episcopum, olim Sancti autem, versumiliter Antiochie. Similis quoque est 109. ad Rufinum episcopum, quem fuit Antiochie cognovimus fuisse Sanctus expressit. In editione autem Sancti invenit habet Rhodi fuisse episcopum. Primum in Epistola 235. de qua iam igitur, Porphyrius ex tempore erat Rhodi episcopus. Hanc malum credere, illud Rhodi apud Scythiam redundare; nam in auditis fuit illius vocem non invenimus. Fronte Dacae & Mousaeorum; non enim est in nostris. Tallemanius Nova 90. propebat in editione Sancti, quae in Epistola 235. Chryllosum Porphyrius scribit: Non longe a vobis absimus. Antiochia, inquit, longius aberat ab episcopo Rhodensi, quoniam ab aliis Ciliciae episcopis, quibus similis non scribit.

C Fera est observatio: Rhodum enim fuit erat ad sinum Ilicum, & ad confinis Syriae & Galaciae, ita ut ab aliis Ciliciae, ab aliis Syriae attribueretur. Vim tamen non habet allegata ratio, quia Sanctus etiam Antiochenis, longius distans, aliquando similis de praeparatione scribit. Omnibus certe multis praeparatur erat, quoniam dum erat Constantinopoli, idcirco fuisse aliquibus scribit se non longe abesse, esse intervalla ab illis distans fuit longe. Itaque sequenda videtur editio Dacae & Mousaeorum, quibus adscriptum est saltem praeparatur.

B §. 118. Accedat epistola fere argumenti Epistola 110. ad Rufinum episcopum, quem superiori tempore & nuper Constantinopoli amicum fide fuisse Chryllosum arguit, ita ut etiam sperasset eum ad se vocaturum. Hi porro tres episcopi alimur non invenimus, nec alios habemus Epistolae ad illos datas. Haec vero fuisse ex prioribus Caelesi autem invenimus scriptis, colligitur ex his, quae singulari dicuntur de iurisdictione huiusmodi. In locum totius nostri orbis desiderissimum, abduci sumus, ac singulis pene diebus huiusmodi incursionibus obnoxii. Simi-

lis quoque scribit in Epistola 30. ad Evarium vel Auct. Hieronymum Episcopum sedis item igitur, ut & ad Nazianzum episcopum nihil magis aliunde notum in Epistola 26. ita ut & illa Epistola ad idem tempus fuit referenda. Venerem amicum celebrat, & ad frequentem epistolaram commercium hoc instituit, uti & tres alios memoratos iuvit. Ac incertum est, an illi in amicitia resisterent furinti, & Chryllosum amicum responderent. Hic certe causa fuit, ut amicus ceteris fatisque devociret: sed meum persequens non pueri, opinor, deterruit. Ille tamen, saltem initio non impedit Dominum episcopum, qui minit ad Nazianzum & scriberet & presbyterum mitteret. Testatur id Chryllosum in Epistola 27. circa idem tempus scripta: sed ne de Domino quidem plura decerne habemus.

1129 Inter Epistolae Sancti quatuor existant Hesychie inscriptae. Erat ille vocabilis, & versimiliter Antiochenus, etiamdum Sanctus in Epistola 74. se non magis intervalla ab ipse distans: neque tam magnum amicum intervallum putabat inter Antiochiam & Caesarem. Tallemanius art. 100. existimat, diversos esse Hesychie, ad quos praedictae litterae sunt datae, quia in Epistola 198. ita intelligit Chryllosum verba, ut credat, Hesychie fuisse fuisse Sancti fuisse vocatum. Ac Chryllosum aliam quidam dicitur apivari, ac loqui de fama adventum ad se Hesychie, quae capitis & existant ad istam prius scriptis. Itaque nulla est ratio, cur data sit, non esse has quatuor Epistolae ad tradenda Hesychie datas. Ordo porro illarum hoc videtur. Prima est Epistola 235. quae data, se priorem scribere, ut ipsum ad frequenter scribendum existit, ac menti de amonitione fuit ad ipsos orbis terrarum finis, ut fubinde de Caesari loquatur, quia non longe aberat a limitibus Persici imperii. Secunda vero ad Hesychie videtur esse Epistola 74. quae ipsum vocatum, ut ad se scriberet, hortatur, ita fuisse: Equidem ipse te videre cupere, meque nec huiusmodi meum, nec corporis imbecillitas prohibere possit, si mihi locum esset, quo vellem, proficisci. Te socum, cum aliqui ad arbitrium tuum, nec quidem traho, nec ut domo migret, atque ad nos accurat, te rogo. Sed quomodo id per anni tempus liceat, itaque illud inter brevis exequi possis: neque enim magno intervallo disjuncti sumus; tamen ob huiusmodi motum huius trahere minime velim. Verum hoc decem ab te peto, ut de tua valetudine crebro ad nos scribas &c.

1130 Tertia ad eundem est Epistola 198. quae de silentio Hesychie conparatur, epistola raram ad scribendum hortatur. In hac insunt, Hesychie advenit ex fama se sperasse, atque per Modis omnibus sibi negotium licetissimum, nisi coniugas ac frequentem ad nos epistolae mittas, & praesentis voluptatem litterarum frequentia admodum concedas. Quarta ad Hesychie data est post acceptum ab eo litteras, ex quibus intellexit, modum oblati, quo minus illi Caesarem succurreret. Haec in hac Epistola, quae est 14. epistolam ipsius voluntatem gratias admodum laudat. Haec data est, quando huius erat incerta, sive quoniam per anni tempus non liceret iter agere. Quinta denique est Epistola 276. quae data est huiusmodi tempore, modum essent Hesychie morbo. In hac rursus ipsius litterae peti. Multum in amicitia intendit familiaritatem cum Hesychie, qui forte eo in morbo obita. Corruptio-

Reliquae
ad remiss
Hesychie
235. 236.

E

F

scribit 2.
Epistola

AUCT. *non ad eum non invenio litteras. Ultima fgi debet*
J. S. *sub finem anni 404.*

172. Agrippam, ad quem exhiat textus Chry-
stostomi Epistola, vocem seculum forte Antiochen-
sam, persequens Epistola 73: quae prima est
ad Agrippam, et inter prima. Causae scriptae
hauriuntur per: Etsi iam longum tempus exiit,
cum abis te seculum meum. Et. Sic numerum
aut sequebantur autae effluunt, quando dicitur
discessit Saulius. Epistola tunc creditur ad salu-
mandum assignat amicum. Hanc sententia est
Epistola 10 ad eundem data, et ex ipso modo
arguuntur. Atque per dicitur Agrippa desiderium
vincendi ad Chrysostomum. De hac est forte
merito Olibri, et bene valente aut ingratum.
Tertio ad Agrippam est Epistola 171: quae ipse
commendat Epistolam presbyterum qui multis
laboribus Anani, Cilicis monti, incensae et imper-
toris ad fidem convertetur, quae ad ipsum pro-
fitebatur. Hec forte data est, cum ipse

1131 Inter omnes Chryſoſtomum Antiochenum non infimo loco traxit Marciannus & Marcellinus, quæ præclarum præ ſingulis vehementer charum dicit in Epistola 120. ita ut illi viderentur fratres. Sen habemus Epistolam ad Marciannum ſummi & Marcellinum datas, quarum prima eſt 24. Scripturam illi ad Conſtantium præbiterum cum Chryſoſtomo degentem, æque indicaverunt, non audere ſe priores ad ipſum ſcribere; non poſſe vero ad ipſum venire ad aliquod impedimentum, quæ non exponitur. Hanc ſententiam excauſationem Sautius accepit, non item cauſationem de non miſſis litteris; ſedam tamen & Sena ſane æque habet ſuffic conſentienti dementi: ecce & hæc ipſa nunc vobis ſcripſimus. ſi litterarum poſſus vos huiusceſſum & Marcellinum litteras ad ipſos accipit, & litteras reſcripſit præ Epistolam 22^{am}, quam C. augetur: Nobis ænigma ſoluitur. Non enim ad deſolationem luſſerit illam excauſationem, quæ tam ſupplebatur, quæ non minus indicat, cum, non dum acceptis litteris noctem, non lucentes poſuiſſet. Ea poſſe quæritari eſt natura, o ſilere miſerabile poſſit: verum, quomvis periculofum ſit, ne accuteſceat audient, munere loco longior. Tam laudat res, quæ generis ſcripſiſſet, & reſcribit, ſe minime diſſiditære ærum conſultum, ob ſeruo ſuorum litterarum. Sena ita autem eſt poſt Epistolam 120. ad eſſendum: nam hoc data eſt, dem Sautius attulit præſentem: hæc ſententia veneratione, id eſt, ante ærum. Epistola 63. ad eſſendum data eſt, non ad ærum. Perſimilior poſt acceptam litterarum ad primam reſponſum. In illa miſer Sautius laudat Marciannus & Marcellinus in aduſſetis conſultum. Sena ad eſſendum data eſt Epistola 71. quædam ſententiam jam hinc ita, iſteque impeditur. Hinc demum ſentia eſt Epistola 100. ſed poſt diuinationem ſententiam, ita non hac ante 405. data, & ſentia videretur eorum, quæ Marciannus ſummi & Marcellinus inſcriptæ ſunt.

6112 *flabrum* *in*super *duos* *Epistolas* *na*

Marcellinus scriptus, et dicitur foli Marcellini. Hujus a praedictis elasegit, amantissimè verificum, cum quia non inferibatur utriusque folii, tum quia prior ad Marcellinum, quo fuit 188. ammentum est prioriori Caelefi scriptis: non inbebat hoc modo: Non quidem in omnium delictorum locum Caelefiom relegi somus &c. Alter ad Marcellinum est Epistola 31. quo postea dicitur filium dicitur ad dicit, forte ante 405. Interdum etiam est, ad ille Marcellini est Antiochum. A euangelistis fidei fuerit, magnum in ipsum deuterocanonum infusus Chrylthomus. Ad Marcellinum vere tempore hiemali data est Epistola 123. quo Chrylthomus viri illius virtutes, acutum liberalitatem in pauperes ac charitatem in officium mire commendat. De hoc autem Marcellino incertum est, utrum Amaseus esset an Constantianopolitani, quo alterius euangelium citatur. A. in Epistola 311. videtur tribuere fuisse, cum ille Sordis dicit, ad Marcellinum tribuere se scripsit. Certe virutes & amantissimum Marcellum magis fecerit Sordis, a quo haec Epistola vere traditur. In hac Epistola Chrylthomus dicit: Nam & Ilaunici meum obsequio, & loci inpositus, et hancis meritis non vehementer permit. Epistola 311. ad Timotheum presbyterum paula post data est. Ad Timotheum etiam scripti, quando scribent ad Marcellinum, sed excidit illa Epistola.

1734 *Asiuchem* *tiem* *amiois* *apparent*
Chalcidus *&* *Alysiidae*, *ad* *quos* *funt* *res*
habemus *Sancti* *Epiphani*, *ad* *singulos* *vero*
seruam *quosque* *alios*. *Tellurionem* *en.* *103.*
Ispicitor *fuisse* *fuerunt* *Constantini* *praesbyteri*;
quo *consequenter* *admodum* *est* *prohibitum*. *Dofideruerant*
etiam *ad* *Chrysolitum* *veros*; *sed* *ausu* *non*
fuerunt, *quo* *praedatum* *&* *hinc* *maius*, *tum*
corpi *infirmum*, *ut* *dicitur* *in* *Epiphani* *129.*
quo *enim* *primum* *ad* *ea* *data* *eussime*.
Illam *ita* *edidit*: *Nihil* *opus* *est* *illius* *exculatio-*
ne *utami*, *quod* *non* *ueneritis*; *nam* *mihi* *qui-*
dum *animo* *&* *affectu* *uenitis*, *&* *nihil* *in-*
tere *lo* *apud* *nos* *est* *illius*, *quoniam* *qui* *huc*
uenerunt. *Et* *Secunda*, *ad* *stragulum* *finitis* *scripte*,
est, *opere*, *Epiphani* *29.* *quo* *matronas* *illius* *pie*
consolatur *in* *afflictionibus*, *quo* *potest*. *Non*
aliam *autem* *huc* *est* *solus*, *quod* *praefationem*
in *Perpetua* *&* *Epiphani* *contra* *Constantinum* *pre-*
sentat *perpetua* *in* *Epiphani* *129.* *quo* *perpetua*
poterat *non* *redire*, *praefationem* *Constantini*
ipse *latere* *maluit*, *quo* *Antiochia* *huc*
causa *est*. *Nihil*, *magis* *Sanctus*, *ex* *hinc*
in *omnibus*, *quo* *uenerit* *perpiscitur*, *quo* *per-*
turbet *huc* *de* *negotio* *non* *subus* *animis* *uultis*
tumultum *affricare*. *Epiphani* *modum* *est* *affric* *illius*
& *angustia* *uis*, *complures* *difficultates* *ac* *multos*
suores *&* *labores* *habens*. *Verum* *huc* *fluunt*,
ut *non* *cum* *hac* *uis* *exiguorum* *est*.

1133 Epistolæ 60. *offendit. Conflanti confite*
facti. Epistolæ: nam hi mirumque se aliquos: Non
me fingi, crebras castigationes, quo domino
reverendiſſimo & religioſiſſimo preſbytero illa
litteræ, magnam vobis perturbationem attulit.
Tam confuſumque ſubjunctis. Pro byzantiſtis
nam offe. Conflanti, ſignificat ex hoc Epistolæ,
ſoluta 61, in qua Conflanti ſcribitur.
ſcripſit. Nam ſi ſtragem agitur de perſe, qui
perſonationem patitur, ſiquis letiſſe Chryſo-
ſtomum, Antiochiam rediit. Verum de radiis
Conflanti agitur. Et enim 405. per ille contin-
que. Interim notandi ſolent, Epistolam 60. iſte

A tempore datam esse, cum Chalcedia & Asyncria solatium habuere dicatur per ipsius sententiam. Porro ante hoc ultimum ad ambas datam alia quidem ad singulas sanctum sum scripta. Eorum autem quatuor, quae ad Asyncriam datae sunt, hic ordo videtur esse. Prima est Epistola 77. quam sic orditur: Etiam ante hoc illud tibi per litteras (numerus 242.) significavimus, nos te, quotcum ad caritatem attinet, in eorum, qui ad nos venerunt, numero reponere: & nunc rursum istud ipsum dicimus, nimirum te animo ac voluntate venisse. *Ors. Hec clare evincunt, Epistolam hanc 77. perperam fuisse a Tillmannio art. 104. ante Epistolam 242. nam hac ad utramque simul processit.*

1136 Cum autem agra esset Asyncria, hortatur Sanctus, ut scribat, ut morbum depulerit. Illud videntem sciebat, quando ad ipsam scriberet Epistolam 42. quae brevis sententia, & eodem anno 404. data videtur, ad ipsam consulendam. Dia post sententia est Epistola 99. quae se causae Sancti, quod raro ad Asyncriam scripserit, ita ut hoc figende videatur. anno 405. Ultima, episcopus, ad Asyncriam est Epistola 106. quae inscribitur, Asyncria: ipsiusque localibus. In ea dicit: Litterarum quidem assidue ad vos dare cuperem: verum Itaurorum metus, vbi omnibus interclusis, non me nancisci sinat, qui ad eam rem nobis administram operam praebeat. Hortatur eas ad constantiam in persequendo huius vitae calamitatis. In hac Asyncriam sic alloquitur: Hec igitur omnia tecum consideras, illudque item, res praesentes nihil a fumo & insomniis differre; Hortor-temque hominum statum vernis solui, qui simul atque oriturus statim exarscunt, nihil praestantioris esse, de operam, ut omnibus humiliori telia superiorem te praebeas. Licet enim, si modo velis, ipsam quoque viam pompam contemners ac proculcare. Unum id spectat, quoniam pacto magno cum studio ac diligentia viam arctam, quae ad caelum vehit, consecrare queas. *Hec sanctus Basil anno 405. ut asserit.*

1137 Prima ex quatuor ad solem Chalcediam datis est Epistola 98. scripta anno 404. quando ipsa agraebat. Secunda est verisimiliter Epistola 39. plena beatus effectus declaratione. In hac nulla morbi fit mentio, scriptaque potius videtur anno 405. quam 404. Certum tamen ad eundem 405. reverenda est Epistola 76. cum scripta sit paulo ante reditum Constantii ad forum sive Amicibum. Hanc Sanctus ita orditur: Equidem dominum meum reverendissimum presbyterum nobiscum esse vehementer cupio. Sin autem ipsum illis proficisci commodum esse censes, eum periculi metu carere, atque urgente tumultu liberari, quoniam hic esse malo. Quamobrem ne illud existimes, ipsum a nobis prohiberi, si proficisci velis. Nobis enim tum adhuc revidenda causa ea fuit, quod negotii natura ipsius praesentiam nos admodum requireret: atque item ea, quod ne in Itaurorum manus forte caderes, metueremus. Quod si cum illis proficisci tam valde necessitas est, cum & moerum & hortamur, ut iter suscipiat *Ors.* Hae tempore agraebat anni 405. Ultima ad Chalcediam est Epistola 105. quae consulatur ipsam, monente in adversis constantem se praebent, quando ipse in multis versabatur calamitatibus. Eleganter sane est consulatur, tantoque pluris facienda, quod ostendit, quibus vultus Vir fortissimus omnia adversa, viam suam, fuerit intatus.

Septembris Tomus IV.

Quare finem illius Epistolae huc transfero: Quem admodum igitur viatores, sive per prata, sive per salebrosa abrupta loca iter faciatis, nec ullam illinc voluptatem percipitis, nec ullam hinc molestiam sentitis; viatores enim sunt, non cives, utique praeterentes, atque ad patriam suam condescendentes, eodem modo te rogo atque obsecro, ut nec praesentis vitae jucunditatibus inhires, nec rursus molestiarum rerum powdere deprimaris: verum hoc nunc spectes, quoniam pacto ad communem patriam nostram cum ingenti fiducia pervenias. Quandoquidem hoc demum fixum & constans atque immortale bonum est: cetera autem omnia, flos feni & fumus, & si quid his vilius fingi possit. Hae Chrysostomus verisimiliter eodem anno 405.

1138 Ceterum praeter Epistolam modo datam, a. *alia ad Asyncriam.* post Frequentem Ducum etiam Asyncriae inscribitur Epistola 191. quae consolatoria est de obitu filiae. Hinc Tillmannus art. 103. confectus edictum, observat, Asyncriam fuisse mulierem maritatum esse viduam. Verum Montassenus in Amati ad Epistolam 191. observat, in suis codicibus Mss. legi inscriptam Onysicratia, neque ita quoque legisse Severum. Ex codicibus nostris vult ille, quam sanctus est Ducem, habet Asyncriam, alii duo Onysicratia. Quapropter omnes assensum cum Montasseno, veram lectionem esse Onysicratia. Hinc sponte concilio observatio de matrimonio Asyncria, quod aliunde notum non est. Porro agra igitur est Onysicratia, quae hae unita Sancti ad ipsam Epistolam, ex qua mirum vultus, utrum Antiochena fuerit in Constantinopolitana. De tempore, quo scripta est Epistola, nihil quoque ex ea liquet. Quare hic eam memorasse sufficiat.

§. LXXIV. Venit ad Chrysostomum Libanius Antiochenus, per quem ad varios Epistolae mittit Sanctus, qui & ad alios scribit, & dona aliquorum remittit.

Iter motus Antiochenus, quae mira cum Chrysostomo amicitia fuerunt postea, locum vulgari fuit Ceteria, ad quam eundem quatuor Sancti Epistolae, videntur, ut videtur, anno 404. datae. Desideravit illa Sanctum interferre, postquam Cursum venerat: sed morbo impeditus fuit, atque hoc ipse per litteras significavit. Ad hoc ita respondit Chrysostomus per Epistolam 217. quam orditur hoc modo: Quid aio? Continui tibi morbi non permittunt, ut ad nos venires? Atque venisti, & nobiscum es, & ab animi tui afflicto ac voluntate totum illud obtinimus, nec ulla tibi haec in re excusationis ingentis latuit occulationem. Adde multa de sua benevolentia, & postea, ac Ceteria de sua voluntate scribit. Hae prima ad Ceteriam. Secunda videtur Epistola 34. quae Ceteria gratias agit de uxore quodam transmissa, quod ipsa per se efficere voluerat. At litteras non addiderat, quae peti Sancti, ut sciat, ex ut infirmis emersisset. Tertia ad Ceteriam videtur Epistola 18. quae suam eadem benevolentiam declarat Chrysostomus, de morbo Ceteriae sollicitus.

Auct. J. S.

alia ad Asyncriam.

1

T. 113. 21. Ceteria fuisse Epistolae anni 404. F

AUG. 1140 *Quarta denique ad Ceteriam est Epistola* 123. *qua data est, postquam aliquot Epistolas ab ea acceperat, neque insidit, Libanus ad Chryso- stomum pervenerat. De eo scribitur in his verbis:* Quod autem non litteras tantum miseris, sed etiam domino meo, dilectissimo fratri nostro Libanio persuasit, ut Alinc solveret, & peregrinationem istam suscipere, quare istud est bene oeconomicum? quare sollicitudinis? *De Libano in variis Epistolis loquitur Sanctus, semperque maxime eadem tribuit titulos, & fratrem alibi etiam nominat. Virum tamen ecclesiasticum fuisse non existimo, sed secularem potius, & fortasse Sancti consanguineum. Athenis ille Cucusus mense Octobris anni Novembri, in consilio ex Epistolis aliquot, quas infra datas videbimus mense Septembri & Octobri ante adventum Libanii. Mense hic perexiguo tempore cum Chrysostomo, ut habet Epistola 120. Alinc vero multas sciam tui Sancti Epistolas. Videtur autem transisse dona Ceteria, qua ad Chrysostomum attulerat. Coris Sanctus ea remisit.*

B fit, sed mira cum immunitate. 1141 *Labet etiam ipsius satisfactionem hoc trans- ferre, ut Viri sancti civitas appareat eque ac generosi spiritum contemplant. Laudatur Ceteria vir- tutibus, epistologas sua de eis insinuationes, sic pergit: Quocirca te obsecramus, ut de nostra caritate securus, minime doleas propter ea, que a tua veneratione transmissa sunt, quod ea ni- mirum remiserimus: liquidem affectu ipso & acce- pitimus, & illi potius sumus. Sed quoniam nullo egesset premisur, significavimus, ut nobilitas tua illa conseruet: quod si forte prematur egesset, videbis quam libertate fiduciaque scribemus, ut ad nos mittatur, & in hoc quoque tuis dilectis parcamus. Sic enim sub finem episto- lam dixisti. Offende, tuam pietatem nobis con- siderare, ac rebus nostris tamquam propriis uti. Quando igitur hic animo nos affectus esse vis, ut procul dubio vis, & tuis rebus tamquam propriis uti, cum te scripsero, tum transmittes. Hoc enim maximum est indicium, me illa prop- ria censere, si, cum voluero, tum illa mittatur, non cum illis non indigeo.*

1142 *In hoc ergo quoque sinceram tuam ob- stende caritatem, & qua reverentia nos obviases, quod in hac re nos toleraveris, & quomodo literas mitte, que te minime agere tuisque signifi- cant. Nisi enim hoc feceris, non perpetuum societatem & sollicitudinem nos concipies. Non enim solis esse designamus, nam forte molesti fore- rimus: siquidem multo studio caritatis tua tecum- tur, & tuam nobilitatem recreandi. Postquam igitur excolatione isti sumus, quo pecto illam acceperis, nobis significo. Nam ut intelligere possit suavitatis tua, apud alios, qui idipsum proficiant, nobisque admodum cari erant, nolla nobis utendum excolatione fuit, sed satis fore repudiare transmissa: verum apud tuam venerationem & excolationem utimur, & ne agere ferus obsecramus, neque prius hac idemidem dicere intermitteremus, donec te nobis minime succensus- se significaveris. Quod si huiusmodi literas obti- nuerimus, duplo ac triplo ac multoties maiora, quam quæ missa sunt, non accepisse arbitrabimur. Id enim maxime potest argumento esse, quoniam reverentia & honore nos colas. Hæc enim Chry- sostomus, quem dona sepius repudiavisse videmus. Plures vero ad Ceteriam literas nos habemus. Factus aliquando Sanctus, quia illa Antiochia non*

erat, & longam peregrinationem interat, ut scri- bit in Epistola 44. ad Theodoretum dicentem. An in illa peregrinatione obviat, nos tantum laus.

1143 *Libanus etiam insisse videtur Epistolam 123. ad Constantium presbyterum, cuius virtutes laudat & obsecrat. Ut acciperetur, se milles ab eo accepisse litteras, & laque, inquit, cum nos hæc longe a vobis advenissemus, & mihi plurimum coledus & clarissimus frater Libanus ad nos per- geret. Hæc verba clare ostendunt, hunc Constau- tium distinguendum esse a Constantia sape me- morata: nam hic eo tempore erat cum Chrysostomo. Præterea, ut aliis jam monui, hic Ammibis di- citur non longe Cucusi abesse, nimirum quia Con- stantinopolis, ubi ante fuerat Sanctus, multa le- gibus Antiochia distabat. Alia Epistola Libania commissa, qua 120. ponitur, data est ad Severum, nunquam a Chrysostomo visam, sed cuius so- lum ac studium... pro rebus fide Libanus San- ctis capesserat. Adoleo quoque Antiochia eadem occasione scripti: sed eadem jam ante alias mis- erat litteras.*

1144 *Sic ad Adolium datas habemus, eo ad quam- rumque hoc etiam potest assignari. Primum enim non illem, qui inter Epistolas est 123. Hæc tunc autem Sanctus Adolium, tum ut mandatis ne- gatis amicum remittat, tum ut Cucusum veniat. Hoc ultimam ut persunderet, inter alia dicit: Nam & exiguu iuniter intertrallo dividimus, & anni pars ad peregrinandum perquam idonea est, ut quæ oec frigore nec alio mollis sit. In- firmus hæc verba mensem Septembrem. Hæc quoque epocha confirmatur ex eo, quod Epistola ni- hil habet de morbo, in quem Adolus eodem an- no incidit. Quam semeliter Adolium alloquitur Sanctus, quomodo studens ipsam ad milti- res perducere, inculetur docet laudata Epistola, cuius hoc est initium: Quidam? Rursum insidiam luger, gravibus calamitatibus affectum te esse in- quis? Quid autem obstat, quin, quin in tran- quillum portum te conferas, atque his orationibus fluctibus libereris? An non hæc mihi semper occasionem (dum erat presbyter Antiochie talia ipsi monita dare possit) nec tamen unquam mihi ob- temperandum duisti? Quia potius ipsa quoque tibi ad huiusmodi negotiorum lato lætente ma- la accetia, in eorum perpetuo illabens; ut no- bis, dum hæc pataria, crebros ac perpetuos mor- rores affert.*

1145 *An me lævi morore affici censet, cum a mendo- sis cunctis avelleris* 1146 *audiri, quæ ad me scripti, nimirum te a propinquis, vel potius alienis, ipsi enim tui ver- bis uter, proditam esse, gravique tragedias per- tulisse? Quo utique fumo assides, & clarum ani- mi oculum turbis? Numquamne te ab hac acerbis- sima servitute in libertatem vindicabis? Quid au- tem impediabat, quo minus hac venires, nosque de his rebus consilium tua capremus &c. &c. Ur- get eam deinde, ut venias, & subdit: Illud tu- tem iniquo atque acerbis animo sero, cum te in- numeris negotiis implicat teneri, ac secatanis curarum huiusmodi fastidias circumferre aodio. Ac nisi me casibus necessitas tamquam compellens adstrictum teneret, tibi negotiorum non ficerem: verum, siam si graviore adhuc, quam quæ sunt sum, corporis imbecillitate laborarem, ipsam ad te excurrissem, neque prius quidem agere ac moliri desissem, quam te ea hæc tempestate ut- que innumerorum malorum causa & colluvie ex- traxissem &c. Iterum dicitur, ut venias ut mien- do.*

1140 *Quarta*

1141 *Labet*

1142 *In hoc*

1143 *Libanus*

1144 *Sic ad*

1145 *An me*

1146 *audiri*

1147 *Quæ ad*

1148 *me scripsi*

1149 *nimirum*

1150 *te a propin-*

1151 *quis, vel po-*

1152 *tius alienis,*

1153 *ipsi enim*

1154 *tui verbis*

1155 *uter, prodita-*

1156 *m esse, gravi-*

1157 *que tragedias*

1158 *per tulisse? Quo*

1159 *utique fumo*

1160 *assides, & cla-*

1161 *rum animi ocu-*

1162 *lum turbis? Num-*

1163 *quamne te ab*

1164 *hac acerbis-*

1165 *sima servitute in*

1166 *libertatem vin-*

1167 *dicabis? Quid au-*

1168 *tem impediabat,*

1169 *quo minus hac*

1170 *venires, nosque*

1171 *de his rebus con-*

1172 *silium tua capi-*

1173 *remus &c. &c. Ur-*

1174 *get eam deinde,*

1175 *ut venias, & sub-*

1176 *dit: Illud tu tem-*

1177 *per iniquo atque*

1178 *acerbis animo*

1179 *sero, cum te in-*

1180 *numeris negotiis*

1181 *implicat teneri,*

1182 *ac secatanis cu-*

1183 *rarum huiusmodi*

1184 *fastidias circum-*

1185 *ferre aodio. Ac*

1186 *nisi me casibus*

1187 *necessitas tam-*

1188 *quam compellens*

1189 *adstrictum teneret,*

1190 *tibi negotiorum*

1191 *non ficerem: verum,*

1192 *siam si graviore*

1193 *adhuc, quam quæ*

1194 *sunt sum, corpo-*

1195 *ris imbecillitate*

1196 *laborarem, ip-*

1197 *sam ad te excur-*

1198 *rissem, neque pri-*

1199 *us quidem agere*

1200 *ac moliri desissem,*

1201 *quam te ea hæc*

1202 *tempestate ut-*

1203 *que innumerorum*

1204 *malorum causa*

1205 *& colluvie ex-*

1206 *traxissem &c. Iterum*

1207 *dicitur, ut venias*

1208 *ut mien-*

1209 *do.*

A datus relinquit. Omnia insinuant, hanc Epistolam sub initium Septembris esse datam.

1146 Secunda ad Adulium est Epistola 53. optat, quae missa est, postquam gravem ipsius morbum sustulerat. Quod in morbum incidens, natus, didicimus, & quidem ita gravem & acerbum, ut ad ipsas quoque mortis portas accesserit. Scimus etiam te e morbo convalescere, ac periculo jam liberatam ad sanitatem progressi. Miror conquisit, sed ut alia, non ex ipso, didicisse, rursusque hostatur, ac scribit, aut etiam vocat. Hinc in finem dicit: Nam & huius regionis huius amantissimi veris speciem hactenus imitatur, & Armenia liberis liberata est. Hec inani mensum Obsequium, quia non scilicet de huius suscipienda sunt verba Sancti, qui eadem fere habet in Epistola 14. ad Olympiadem. In ea scribit pag. 539. Quid si ex insitis conjectura duci potest, nisi hoc calum orientale esse videatur, neque minus quam Antiocheum. Igitur igitur, ea cili temperies. Astomen in eadem Epistola paulo post dicit: De Iauris solem nihil est, quod posthac meatus: etenim in regionem suam receperunt: idque ut facerent, a praefecto nihil est praetermissum. Et mox: Iaque de Iauris nihil metuit: etenim recesserunt, ortaque huius domi le incluserunt, nescio, an post Pentecosten egredior. Urugue loco primam autem frigus videretur huius vocari, forsasse quia iam jam subinde decedebat in memet. Quare haec Epistola mensis Obsequii scripta optat, & quidem patet sub initium quidem sub finem illius mensis.

1147 Paul memorat Chrylolum litteras Adulii de morbo fac ad Sanctum scripsit, aut certe hic eas litteras accepit post suas iam missas. Licet ad ea Epistola 33. quae scribit ad Adulium, quaeque ad ea litteras accepit respondit, & de praeteritis meminit. Secunda videtur post aliquot dies Epistola 53. in qua Sanctus optat dicit: Iaque periculum periculi sublatum est: amorem ad fructum suum. Quia, optat, est Epistola 179. Libani perferenda est illa, quae hic inchoat: Frequenter quidem ad pietatem tuam litteras dedimus, sed hac frequentia nobis non sufficit: verum ad agere singulis debet capere. Consequenter dicit, quod non scripsisset, verum Libani, & litteras peti. Eodem denique anno data est secunda & ultima ad Adulium, quae in collectione est Epistola 179. Encasus ipsam, quod non videretur propter corporis imbecillitatem, non item quod raro scripsisset. Hanc autem, inquit, a me dicere dicatur, quod cum sextam, usquequidem arbitror, ad te miserim hanc Epistolam, duas tantum a nobilitate tua receperim. Hanc datam esse tempore huius, liquet ex his verbis: A latronibus omnino quieti sumus. Tit. Lemnius art. 104. ordinem harum Epistolarum mire turbatum posuit. Veram illam esse omnium primam, quod et talem memoravi, ex hoc etiam probatur, quod in ea Adulium aperte & vehementer arguit, ut secunda Causam. In reliquis vero id aut indolere tantum agit, aut ipsam, quod non videretur, excusat. Bis tantum scripsit Adulio, semel aut Chrylolum de difficultatibus suis obortis, deinde de morbo. Postea, optat, omne litterarum commercium abrupit, quia nescit sequi consilium remittendi manda, a Sancto datam, aut alia de causa nobis ignota.

1148 Inter amicos amicos, qui Chrylolum deinde desiderare comati suae Constantiopoli, amicum Epistolam Leodiceum in Syria episcopus, ut videtur est ex collatis 6. 63. Quapropter dubitan.

1149 Secunda forte ad Epistolam Leodiceum est Epistola 25. per presbyteros, qui versum Leodiceum Causam venturam, transmissa huiusmodi tempore. Nihil illa sentent praeter amicum salutem. Ternam Libani insit, nisi haec secunda, & ante Epistolam 25. missa. Hanc 130. in Chrylolum dicitur: Magnam dominum meo amantissimo Libanogratiam habeo, quod & domo sua exisset, & huc venit, ac rursus ad reverentiam meam profectus est. Id enim omni animi contentione studio, ut ubi ad omnibus honor obsequiumque deferat. Quam igitur & acceptam habent ipsius benevolentiam, domine mihi reverentissime ac religiosissime, cum ab eo diligenter cautela didiceris, quae Antiochia, quaeque apud nos geruntur: nam & illa narrabit, qui tamen peregrino tempore nobiscum veriusque, quid tamen rerum geramus didicit, laetum illam liberemque dimitte.

1150 Forte plures Epistolae Antiochiam vult Libani, sed incertum ad est, quia in aliis de eo non fit mentio. Certe Antiochiam etiam videtur Symmachus presbyter, ad quem data est Epistola 47. versum illam anno 404. scripta. Consolatio est elegans, ceteris haec est inania: Minime novum ac praeposterum videri debet, si it, qui angustiam iter tenet, premittit. Nam hic veritatis natura est, ut laboribus & sudoribus, atque insidiis & periculis careat. Ar. Nomen autem, ad quam scripta est Epistola 47. Antiocheus fuisse videtur, cum iter ad Sanctum suscipere non recitaturus fuisset, nisi morbus obstitisset. Excesserant illa se, quod prior scripsisset, sed illam excusationem videt Chrylolum, monentem, ut sapienter scribat. Non ita comati, nisi huiusmodi Ruffian, ad quem scripta est Epistola 46. At Tranguilliam, cui missa est Epistola 63. etiam An-

dam non est, quia ad hanc data fuit fex Sancti Augustini. Epistola, Epistola episcopo inscripta, quorum una comissa est Libano ad Epistolam perferenda; sed hancque praeter, videtur Epistola 114. quae data videtur sub initium Obsequii. Nam Sanctus, ut reverenter amicum, variis liberationis presbyterorum & aliorum, qui carere solent suis per legem xiii. Augusti datam. Huius videretur natus iura quaque aut fex hebdomadae pervenire Causam pariter asserit tempore, cum in res esset publica, non dicit pariter latere, Sanctus morandus studium quique Epistola pro bona causa, dicitur: Nihil quippe nobis, licet tanto ipso in diffis, laet eorum, quae ad te spectant. De sua autem statu haec memora: Si habeo, non Cuiusmodi quidem, haec est in desertissimum locum, relegatos esse; ceterum multo sollicitissimum sensu affici tanta scilicet quae, tanta securitate fruimus, tantis omnium officiis quidem. Nam & morbi reliquis precum tuarum ope atque auxilio depulsi, bene nunc valeamus, & laetiorum metu liberati sumus, atque in securitate veriamur, integre ocio nosmet oblectamus. Ad-

1151 Secunda forte ad Epistolam Leodiceum est Epistola 25. per presbyteros, qui versum Leodiceum Causam venturam, transmissa huiusmodi tempore. Nihil illa sentent praeter amicum salutem. Ternam Libani insit, nisi haec secunda, & ante Epistolam 25. missa. Hanc 130. in Chrylolum dicitur: Magnam dominum meo amantissimo Libanogratiam habeo, quod & domo sua exisset, & huc venit, ac rursus ad reverentiam meam profectus est. Id enim omni animi contentione studio, ut ubi ad omnibus honor obsequiumque deferat. Quam igitur & acceptam habent ipsius benevolentiam, domine mihi reverentissime ac religiosissime, cum ab eo diligenter cautela didiceris, quae Antiochia, quaeque apud nos geruntur: nam & illa narrabit, qui tamen peregrino tempore nobiscum veriusque, quid tamen rerum geramus didicit, laetum illam liberemque dimitte.

1152 Forte plures Epistolae Antiochiam vult Libani, sed incertum ad est, quia in aliis de eo non fit mentio. Certe Antiochiam etiam videtur Symmachus presbyter, ad quem data est Epistola 47. versum illam anno 404. scripta. Consolatio est elegans, ceteris haec est inania: Minime novum ac praeposterum videri debet, si it, qui angustiam iter tenet, premittit. Nam hic veritatis natura est, ut laboribus & sudoribus, atque insidiis & periculis careat. Ar. Nomen autem, ad quam scripta est Epistola 47. Antiocheus fuisse videtur, cum iter ad Sanctum suscipere non recitaturus fuisset, nisi morbus obstitisset. Excesserant illa se, quod prior scripsisset, sed illam excusationem videt Chrylolum, monentem, ut sapienter scribat. Non ita comati, nisi huiusmodi Ruffian, ad quem scripta est Epistola 46. At Tranguilliam, cui missa est Epistola 63. etiam An-

1153 Forte plures Epistolae Antiochiam vult Libani, sed incertum ad est, quia in aliis de eo non fit mentio. Certe Antiochiam etiam videtur Symmachus presbyter, ad quem data est Epistola 47. versum illam anno 404. scripta. Consolatio est elegans, ceteris haec est inania: Minime novum ac praeposterum videri debet, si it, qui angustiam iter tenet, premittit. Nam hic veritatis natura est, ut laboribus & sudoribus, atque insidiis & periculis careat. Ar. Nomen autem, ad quam scripta est Epistola 47. Antiocheus fuisse videtur, cum iter ad Sanctum suscipere non recitaturus fuisset, nisi morbus obstitisset. Excesserant illa se, quod prior scripsisset, sed illam excusationem videt Chrylolum, monentem, ut sapienter scribat. Non ita comati, nisi huiusmodi Ruffian, ad quem scripta est Epistola 46. At Tranguilliam, cui missa est Epistola 63. etiam An-

Auct. trochenus fuisse videtur, quia Sautius dicit se dis-
tincto tempore ad ea abijisse. Ad illam rem alios
J. S. miserat Epistolam, quae existimant. Haece parva
dicit Epistolam, quae temporis nota desinitur, ad
hunc annum 404. veniunt, quia pleraque Epistola,
quae ad amicitiae dilectionem solum scriptae sunt,
quales haec sunt, perduntur ad annum 404.

1151 Eodem autem, forte mense Septembri, de-
dit est Epistola 75. ad Hermatium, qui Sancto
emiserat, ut arbitratu suo imperaret servis ipsius,
in eis rebus, in quibus eorum opera indigeret.
Haec enim gratis agens, utique literas petens,
ita loquitur: Desine, quae, cum hominibus im-
petare, ut nobis in his rebus, quibus corpus e-
get, inferuiat: neque enim his rebus ullo modo
indigemus: quippe cum omnia vobis perinde ac
que a fonte affluant. Et. Tum petit literas, ut
et praesentium ipsius se petentium sciret, ut
laurorem metu id prohiberet. Ad eundem quo-
que annum spectare videtur Epistola 200. Calli-
strato Illustri episcopo scripta. Haec per litteras si-
gificaverat, desiderata se ad Chrysostomum ve-
nire. Ipsius vera clementia solita humanitate respon-
dit Sanctus, se illum deinceps beneficium,
et multa laetitia complectum, si id fiat, fore-
turque ad nec suspicandum, si tempus huius ido-
neum. Itaque bene tempore scripta est Epistola.

1152 Ad annum 404. etiam referendam potius
duas Epistolas Euthymio inscriptas. Prima est Episto-
la 178. quam Chrysostomus ita orditur: Magnopere
sincera et ferventi caritate eodum fuisse littera-
tur, vero minimeque fucato amore. Quocirca in-
gentes tibi gratias habemus, et quod scribas, et
quod scribae tua erga nos benevolentiae maximum
specimen edas. Secunda est Epistola 32. huius initio:
Quomodo pauciores ab te epistolae accipiam, quibus
ad te mittam, non tamen propterea scribere desi-
nam. Erat et illa versissimae una ex antiquis
Sancti amici Antiocheni. Antiochenum etiam Tul-
lemaurum ait. 100. credit Alipium, ad quem hoc
ipsa anno data est Epistola 186. Erat illa certa ex
antiquis Sancti amici, et prior ad Chrysostomum
scripta, atque huius libertatis excusationem ad-
diderat. Petam Sanctus bene excusationem brevo-
le accusantem recipi, laudans eum, quod prius
scriptis, diversisque occurrentibus potius propter
tarditatem. Alia, velle se quidem crederet ad
eum scribere: Sed, inquit, quocumque id nobis est
difficile, qui a vobis adeo leuissimi sumus. Haec
verba dandam iugiter, ut reuera Antiochenus es-
set Alipius, licet aliae antiquae amicitiae Antioche-
num scire insinuat.

1153 Antiochenus certe non fuisse videtur Pre-
sbyter, ad quem Sanctus eodem versissimae an-
no dedit Epistolam 187. sed cum in littera Con-
stantini versus Chrysostomum insinuat, quoniam
id insinuat hoc Epistola ostendit. Quamquam ex-
igua nobis tecum istae consuetudinis fuit, domo
plurimum suspiciendo, magnam tamen sincere
tuae caritatis, animi quietis, sincerae ac serventis
amoris periculum fecimus. Hinc gratis agit San-
ctus, ac suam benevolentiam declarat, ex tanto
licet intervallo, inquit. Non erant tamen Casareu-
si Praesbyteri illi, sed ex aliquo urbe magis Con-
stantinensi dignis versus Constantinopolim, quantum ap-
paret. Antiochenus, ad quem eodem anno Chry-
sostomus misit Epistolam 189. quomodo miris
esset laudibus, ut Antiochia non Constantinopoli
habitalet, insinuat hoc verba: Quocirca vel in
iplam nostram huius ordinis rerarum solitudinem,
Cuculum umbram relegat, quamvis haud facile,

qui litteras preferant, nanciscitur quomodo, omoem
adhibuimus diligentiam, ut investigaremus, ac re-
periremus, qui nostram haec Epistolam ad te
perferret. Et. Vel bene vel alium Antiochenum San-
ctus commendat in Epistola 177. ad Antiochenum,
quam ita orditur: Magna te complectamur li-
terum benevolentia dominus meus Antiochus ac-
bitatus est, si cum cum litteris nostris tunc suavitatis
se lisset. Et. Commendat illi brevis, carere
certo tempore amicum. Antiochenus quoque non
magis nobis est notus quam Antiochus.

1154 Nihilis ueris est Malibus, cui Chry-
sostomus scripsit Epistolam 71. consilium de
obitu sine ipsius: sed certa temporis nota desinitur.
Igitur quoque sunt illi non parvi, quibus
anno 404. uenerunt litteras misisse ad amicum
insinuat. Cum Murem presbyterum et mona-
cho, ad quem data Epistola 36. coram quidem
ac benevolentiae vinculis acerbissimum se fecit San-
ctus, utique preces ac litteras figit. Ad inde
nobis non magis immisit: neque enim, (ut su-
spicatur Tullemaurum ait. 130.) videtur designari
S. Murem anachoritam juxta Cyrum in Syria, de
quo apud nos alium est ad 219. Februarii: non
dum aut videtur fuisse defunctus.

1155 Murem presbyterum, cui scripta est Epi-
stola 92. ad Sanctum prius litteras dederat,
etiamque multis laudibus anachoritam, aut prius
necruerant. Nam ut iudicissimum responsum suum
ordatur hic verba: Laudum eorum, quis nobis
litteris tuis tribus, magnam tamen tenuitatem nostram
longe superat. Quomodo, hic omisit, velim,
tum pro publicis ecclesiarum commodis, tum pro
me vili Homunculo preces ad Deum adhibere
non desinas. Et. Adit varia, ut id ei persuaderet,
et litteras postulat. Secum praesentem, cui jam
litteras scripsit se totum. Sed illa littera exci-
derunt, ad amicum postquam conferendum mo-
di Epistolam 180. ait et ex non liquet, utrum
presbyter esset Antiochenus, an Constantinopoli-
tani: nequeque loco multum habuit amicum. Episto-
la 130. inscripta est Theodoro Syriae consiliario, qui
petens Sancti litteras petens. Et illa excusa est,
quod praesentem non habere hominem, qui ad eandem
tem huius operam navaret, rogatque, ne carita-
tem suam Epistolam numero metatur. Murem
vixit viriatus, et hospitalitatem laudat, misit
Epistolam 171. Et hospitalitatem laudat oritur suspici-
onem, in tenere Mantium Sancti insinuat, et
que in deo fuisse exceptum.

1156 Acetio presbytero scripsit Chrysostomus in
Epistolam 208. postquam iam semel atque iterum
litteras dederat, modo perditas, ut ipsam ad
scribendum excitaret. Ad incertum est, utrum
Antiochia, an Constantinopoli esset illa presbyter.
Salviani aut Galbioni (nam tunc in omnia
nationes, teste Hieronymo, et dea ex vestris
etiam habent Galbioni) scripta est Epistola 209.
tempore hierno ad insinuatam amicitiam. Erat
et Salvianus, aut Galbion, vir maritatus, ut li-
quet ex Epistola, et versissimae Antiochenus. Ex
suis argumentis est Epistola 214. ad Salvianum
non presbyterum misit, ut Epistola 115. ad
Pelagium presbyterum. De utroque ex litteris ali-
quid, utrum Antiochia habitaret, an Constan-
tinopoli. Epistola 216. tempore hierno data est ad
Majonem, utrum forte Antiochenus, cui jam
aliam Epistolam misit Chrysostomus, sed res-
ponsum non accepit, quoniam hoc videretur.
Prior modo perditus est, et fuit namque ad
Majonem perditus.

A 1157 Eodem anno 404. ad Chrysolomum venit, *inchoata dicitur, Seleucus episcopus civitatis ignota, cuius necessitas Sanctus scripsit Epistolam 37. ad Tranquillum episcopum. Et sequentem ad Hymetium medium Caesareensem, cui iam ante scripserat, ut dictum est num. 1115. Præsertim sic inchoat: Reverendissimum dominum meum episcopum Seleucum, ut relicta domo huc te conferret, nostri desiderium excitaret; ut autem hinc rursus domum rediret, tui amor. Hæc ultima non recte expressa sunt Latina. Nam domum non redibat Seleucus ad Tranquillum accedens. Græcæ verba sic habent: Hinc vero (exstitit ad te) tui caritatis amor. Tunc pergit: Nem hic cum iadaxit, ut & hiemem, & iulienis difficultatem & gravissimum morbum contemneret.*

B 1158 Ad Hymetium de Seleuco habet: Reverendissimum dominum meum episcopum Seleucum ad tuas manus, non secus atque in portum transmittimus. Nam ipse gravissima tulla vexatur, quam etiam infestius anni tempus augeat, gravioremque reddit. *Hæc dubitationem regum, priusquam Caesarem ad medium proficisceretur Seleucus, ex rella pergetur ad Tranquillum episcopum, cuius episcopatus forte erat inter Cæsariam & Caesarem. Verisimile est, Tranquillum fuisse episcopum in Cappadocia Secunda, quæ tota fletu pro Chrysolomo. Fere idem est cum Tranquillo, qui Sanctum sternens defendit Constantinopoli, ut dictum est num. 983. Certe Tranquillum Episcopum aliquem miserat ad Chrysolomum, ut auxilia mitteret, ita ut artem cum Sancto amicitiam coluisse videretur. At Episcopatus non venerat, ut habet Epistola 37.*

§. LXXV. Epistola ad Olympiadem anno 404. datæ, quarum tres consolatoriae librorum instar prolixæ: aliæ ad Pentadiam, ad Ampruclam, & ad alios.

I Ngeat Epistolarum numerus, quas Antiochiam, Caesarem, & ad alias urbes missi Sanctus, diu non abstraxit Constantinopoli, quo non paucas etiam annis 404. litteras destinavit. In his recensendis ordinem personarum sequar, & a 5. Olympiadi duum exordium. In Epistola 14. ad Olympiadem mense Olibri, ut videmus, datæ, de præcedentibus Causis scriptis non loquitur? Quomodo nullas te litteras recipere ais? Tres jam ad te Epistolæ missi, unam per prætorios milites (hæc est Epistola 13. huius post adventum scripta, & jam memorata) alteram per Antiochum, aliam per famulum tuum Anasolium, longè omnes; præsertim autem duas ejusmodi, quæ laudis medicamentis instat, quibus morore afflicto, atque scandalum patientem recreare, atque ad integram animi tranquillitatem revocare possint. Hæc igitur cum accepit, subinde atque assidue pervolvans. *Hæc illæ prælaconsolatoriae sunt Epistolæ prima & secunda, quarum prima saltem missa est mense Septembri, ac verisimiliter etiam secunda ante finem ejusdem mensis. De illa, quæ tertia est in collectione, paulo post subiungitur: Est autem penes me tertia quoque ejusdem argumens, quam onne ad te mittere nolui: magno enim dolore hinc fume afflicto, quod te acerbas cogitationes cumulare Septembri Tenuis IV.*

scribis; atque ea, quæ non sunt, effingere. *Ma-* Auct. J. S.
lur nimirum Sanctus tunc veritatem interim retinere, & alterius generis consolationem submittere per Epistolam 14. Attema dubitationem non est, quia & Epistolam tertiam paulo post ad Olympiadem transmissit, ita ut hæc exarata sit ante Epistolam 14. sed post illum mense Olibri aut Novembri transmissa.

1160 Hic de quantum Epistolarum ordine prima & obsequens, modo de singulis paulo plura dicenda sunt. *Præsertim Sanctus exordium hoc modo: Age veromodo istis tui ulcus rursum * mitigabo, atque cognationes eas, quæ hanc nubem cogunt, discutiunt. Quid enim est, quod animum tuum perturbat, cur doles, cur excruciaris? An quod lava & caliginosa est hæc tempestas, quæ ecclesias occupavit, eundemque in obdormitum nohem commutavit, atque in dies augeat, & acerba quædam naufragia parturit, orbique terrarum interitus ingravescit? Id ego quoque perspicuum habeo, nec quisquam est, qui inficis ire queat. Ac, si vis, eorum etiam, qui sunt, imaginem quandam effingam, quo clariorem tibi tragodiæ reddam. Mare cernimus ab imis ubi quæ purgibus undique revellunt, nautas mortuosumunda natantes, alios pectus ementes, navium tabulas dissolutas, perruptas & laceratas vela, malos effractos, remotes nautarum manibus claspos, nasculos gubernaculorum loco tabulæ incidentes, manus genibus innidentes, atque iocum consilii inopium redactos, ut tantummodo luceant, ac gemitis & ejulationibus eorum calum, non mare conspiciant, sed densas atque obcuras tenebras, caliginemque tantam, ut ne propinquas quidem perspicere fiant: ingentem denique fluctuum sonitum, ac marinas bellas totos, qui osrigant, omni ex parte impetum facientes. Imo verò quo usque id periculum, quod consequi non possumus? Quamcumque enim præsentium calamitatum effugere exquiram, oratio vimolorum superata, pedem referet. Ite Sanctus, mali gravitatem ab oculis preponens, ut aptum subiungat consolationem.*

1161 Facti hoc sane non modo apertissime, sed elegantissime etiam se deserunt. *Hæc autem potest esse fundamentum: Etenim una domaxat res, inquit, gravis ac periculosa est, o Olympias, una tentatio, nempe peccatum; atque hoc verbum nunquam tibi occurrere desisti: reliqua autem omnia, mera fabula; sive insidias dixeris, sive inimicitias, sive calumnias, sive maledictas, sive accusationes, sive bonorum proscriptioes, sive exilia, sive gladios præcurios, sive mare, sive totius orbis terrarum bellum. Hæc deinde late præbat, & pag. 534. finem Epistolæ imponit verbis aliquot, quæ ex Missi. primum oritur Montfauconii. Monet utrumque Sanctus, ut, si velis longiores ejusmodi epistolæ accipere, moneat, se omnem animi materiem depoluisse, & in tranquillitate agere. Nam in hoc, inquit, finem est litterarum mearum remedium, ut tibi magnam animi levitatem parant. Et.*

1162 Secunda Epistola hoc habet exordium: *Quamquam Epistola ea, quam super ad te misi, ad doloris tui tumorem compendium abunde sufficiebat: tamen quia materiam acerbitas maiorem in modum te afflicto, ideo necesse mihi esse exilimavi, alteram Epistolam superiorem ad jungere, quo tu copiosius & uberem consolationem percipias, ac jam valeudo tua io tuo ver-*

Autr. tur. Age igitur, aliunde quoque pulverem cum, quem ex animi dolore contra xilli, dicitur. Si quidem cum ex ulcere gravissimisque tumoribus in pulverem convertem esse existimo: verum ne sic quidem valitudine tua cura deferenda est. *Hec verba clarissime designant primam epistolam, praefertim cum in ea aliter sit usus ipsius medicamentum. Quo autem anno Olympiadem mala Ecclēsia avarare vellet, paulo post exposuit hoc verbum: Cum ad te altarium fuerit, ecclesiarum a liam pestem iuste, aliam tempestate iudicet, a liam laetis fluctibus obruit, aliam etiam lupum pro pastore, aliam carolicem pro medico accepisse, dolens quidem licet: neque enim hac sine doloris sensu ferre oportet: verum ita dolens, ut modum dolori imponat. Deinde per istam Epistolam, qua prima etiam multe praetior est, pulcherrima tradit documenta, multosque Olympiadis admiserit laudes, ut hoc etiam anno animam ejus dolor decessum erigeret.*

163 Ubi autem pag. 518. aliquid de iudiciis timore breviter attigerat, ultra humilitate se vertit, hisceque verbis: Verum imprudens orationis impetu abstractus sum: atque, cum id tibi Bominis conveneret, hoc mihi lapsus, ut te monerem: mihi enim, itaque, qui mei iustas scelera mole deprelli quique obtuli sunt, necessarius est haec oratio. Rursum pag. 548. ait, ipsam dolere, quod a me, inquit, vili bonumculo lejanctis sit, illudque legere, atque apud omnes dicere: Linguam illam non audimus, oec ea, qua solentur, doctrina fruimur. Haec quere Olympiadem, de ipsius aut altarium interit intellexit, impulerat Sanctam ad scribendam litteras tam praetior, tamque studiose composuit, idque se facturum promittit. Quia & spero magnam de sedem sui idem ingeri sui verba: Quod si doctrinam nostram vera etiam voce audire cupis, forsalle hoc quoque emittet, ac nos rursus, permittente Deo, visura es. Imo non fortasse, sed certo: cave dubites. At illud certo non est in Graece, sed solum vult, ut ipse non dubites. Ea his verbis, quibus similia etiam scripsit annis posterioribus, intelligimus, Sanctam spero de radice ad ecclesiam suam nunquam abieisse.

164 In Epistola tertia, qua ex ordine composita est, ut videmus, sed post aliam transmissam, datam praecedentem meminit, post brevem autem ordum, ita scribit: Esi mortoris tyrannidem superioribus litteris subulimus, ipsaque areem everimus: tamen orationi nostrae roganti adhibe assidue apus est, ut aliam tibi pacem conciliet, ac dilectis perorationibus omorum, quae ex illo angore fluant, memoria, credidam tibi ne certam tranquillitatem ostendat, atque in magnae animi alevitiae te collocet. Idem nunc ego, atque in eo elaboro, ut non modo tristitia te liberem: verum etiam ingenti ac perpetua voluptate perfundam. Sub finem longissime hujus Epistolae, qua ingens calamitatem laetis sacramento calamo exponit, Olympiadem aliquoties hoc modo: Longiorum adhuc Epistolam facere cupiebam: sed quia huc quoque, quae scripsi, epistolam modum longe superavi, hic finem scribendi faciem, illud aut te petens, quod nunquam petere desinam, nempe ut de mortore abjicias, &c., quod temper fecisti, nec facere desinam, Dei gloriam predicare, ac de gravidis & acerbis omnibus his rebus ipsi gratias agere ne intermitte. Oe. Tunc aurea ejusmodi verba sancti

Epistolae calamo effluarum, ut vides sit dubita. D re, quia ex abundantia cordis pressantior.

165 Epistola 14. qua ante veriam transmissa est, omnino figenda est mense Octobri, atque in ea Sanctus de brevis etiam mentionem facit, imo etiam potius sub initium ipsius mensis, quam circa finem. Nam, dum tam scribitur Chryllosomus, atque adhuc avarat de certaminibus Olympiadis ac Penadiis, qua contingunt ante finem Augusti, tunc inguisset de incendio ecclesiae lxxix. Augusti fuerit finis. Alitamen certamina noverat, quando eodem anno post ludicium hie men ad Olympiadem scripsit Epistola 17. inferius sub finem Octobris aut ante finem Novembris figendam. Paterat quidem Epistola, quibus illa Chryllosomus unita sunt, duntaxat in via tenere, quod tunc perficere esset per homines, ad id missos, qui vestigiales non vellet movere, sed per circuitum ad ipsum tendebant. Atque non accedens, certamina praedictorum ducentissimum ultra duo menses Chryllosomus fuisse magnam, sed ex mense Octobri eidem immovisse per Epistolam Penadiis, cui etiam ex Olympiadis Sanctum de his gratulationibus fuisse videbimus. Quod vero de otia brevis dicit, tam parum arguit ad Epistolam mense Novembris figendam, ut ex his verbis ne quidem certi reddantur, Epistolam esse post finem Septembris datam. Locus enim frigens iudicia, quolia jam oritur mense Septembris, sufficere poterunt ad id dicendum, praefertim cum ex Olympiadi perficere vellet, non amplius tunc datum esse ab Iovis.

166 Nunc ea longo alia Epistola, ea qua ante dedimus, qua Sanctus Responsum passus est, a Sanctis quidem hoc mense. Responsum est ad quas res Olympiadis, cupit Epistolam acceptam, at quae tam ipse mense sit allegantur? Quid luges? Quid te ipsam emittis, calque, quos ocolles quidem tunc exigeret perorant, paterat se i. pla. emittit, ut quod animum tuum mortoris tyrannidi atque atque addixerat? Etiam litteris illis, quas per Patricium ad nos misisti, ipsa a. oia, tua vultura nobis declararunt.... Quid animi rogeris, quod nos e Cuculo alio transferre nequissim? Quamquam aliquo modo nos transulisti, dum nihil non ideo ab te temeratum quod estum est. Quod si res perire non potuit, non tamen probe aogi oportet. Nam fortasse hac de causa Deus longior carulum spatia nobis propoi voluit, ut splendidiore coronas consequamur. Quid igitur ob ea in dolore versaris, ob quam laudibus afficimur, cum contra te ob eam causam extulare ac tripudiare, capere colla redimere par sis, quod divino beneficio rem totam, ac meritis nostris longe praestantior consequissimam. At hujus loci solitudo tibi mortorem affert? Et quid tandem hac sede jacuosis? Solitudo, tranquillitas, ingens quietas, corpori firmitas. Quamquam enim hoc forum, nec venale quidquam hac arbor habet: nihil tamen illud mea interet. Mihi quippe omnia tamquam e fonte affluunt. Siquidem & dominum mentem hujus loci epicopum, & dominum meum Diodorum habeo, qui nihil aliud memoris etiam opere habere videntur, quam ut mihi recitent. Quam praeterea quoque vir Patricius tibi narrabit, quoniam passio in animi hilaritate, in oblatione, in multis obsequiis degamus, quantum quidem ad haec commemoratorem attinet. In solibus sic Deo dilectis cum Agathe in armis

Avis suis letari, atque incommenda sua commendare, ut Olympiadem consularer.

scripsit
de Roma
ab octavo
novembris
Ps

1167 Deinde pag. 599. ait, se jam ante ad Olympiadem scripsisse, ut conaretur officere, ut Caezari amoveretur. Idcirco scripsit in prima Epistola Caezari data; sed cum nunc accepisset Olympiadem, quando per Patricium dilectam epistolam misit, idcirco monuit Sanctus in Epistola tu. Caezari data, ut de ea verisimiliter loquatur. Sed hoc ipse forte fecit ad Olympiadem pervenit: Porro Sanctus pag. 600. de vultu regis Olympiadi scribere incipit. Scripsit ipsa de tu, que postebatur Hermides episcopus Epistolam, quoniam Palladius in Dialogo pag. 196. ait auctori iudicium fuisse Nicomedia. Ad hoc Sanctus respondit hoc modo: Quotiam autem de Heracleide quoque episcopo ad me scripsisti, licet ipse, si velis, instantiam dare, atque in molibus omnibus defuigi: nihil enim aliud sapere. Ego vero, et si nihil admodum prohibeam, tamen dominam meam Penamiam monui (forte ante euntem, alia Epistola tradidit) ut omni diligentiam adhiberet, quoniam calamitatem solacium aliquid inveniret. Ambiguum est, quid verba Latina, instantiam dare ibidem significet, & ut vocis Graecae iterum iterum recte interpretetur: nam Moniam conatus in Amoniam convertere, forte legendum esse loquens, aut Chrysothomum dicere, licet ipse abiectionem dare. An non facile crediderim, Sanctum ad voluisse. Cur, cum euntem se Olympiadem, quod iam missa conaretur, quoniam illa facienda sit vera forte & Deum amari, declarata his verbis: Nuncquid igitur hoc dicere desisti, nec desisti, quoniam solum rem mollem esse, nempe peccatum: reliqua omnia pulveris ac fumi fastidia. Quae molles carceris clausi, ac seculi viciis? Quae molles calamitatis poeni, cum calamitas tantarum opum causa sit? Quae molles, relegatio ac bonorum proscriptio? Mira verba haec sunt rerum acerbiorum vana, verba ex motore profecta. Piane addit ad hoc probandum.

1168. Ita ostendit Sanctus, quantum expectet ad Dei gloriam promovendam illorum etiam opera ut, quae ut calamitatem sua auctoris intueri poterat, aut certe quae inter adversarios sui novitatem locum habuisse. Meritum episcopi Tagricensis seu Mariyepolisensis in M. septuaginta annis Chrysothomi adhaerens in synodo ad Quercum, quod species praeterea deceptus esset vir alius egyptius. Nam viderat sancta postea Constantiniensis cum ipsam epistolam contra Chrysothomum, cui, si eo tempore statim contra Sanctum egi, hic se ipsum indicat esse, videret contra primum ad officium reditus posse. Itaque haec de eo scribit Olympiadem Meritum episcopo, quantum in te fuerit, omnibus officiis complendi ne desinas, ut eum e barbaris extrahas. Nam eius opera ob Perilum negotia magnopere ego. Atque, si id se fieri potest, ex eo intellige, quoniam illic ipsius studio atque opera perfectum sit: & ear istud profectus sit, faciem, & cum ei daret epistolam, quas ad eum misit, revidere. Si ad me scribere velis, rursum scribam, si revideri graveat, scilicet, quid illic profectum sit, tibi exponas, & nonquid rursum eodem profectus praestitum sit.

1169. Nam ego hac de causa ipsum convenire Rudham. Ut quomodo sit, quidquid tuorum partium est, praestis, munusque tuum exple; etiam si omnes prono capite in preceptis ferentur. Hactenus enim tua numeris omnibus absoluta erit. Hactenus

aut Vir sanctus, sincerus ac benignus charitatis auctor. Illi gratias debemus Seraphino Euxinus Aemmonas, qui super illa martyrum Orientalium & Occidentalium ipsas Romanis unigenis, in praefatione generali pag. 58. aliqua de S. Marutha scribit rursus a nobis conveit. An autem rem, Marutham Chrysothomum fuisse charissimum, insensaque ipsum non fuisse in concilio ad Quercum, nisi damnum est Sanctus, sed ante illud concilium in Metropolitano venisset. Deinde pag. 54. ait, Marutham anno 484. postea in concilio Chrysothomo, Constantiniensis rediisse, ut quantumque posset operis Chrysothomum pariter tueretur. Vellem sane, ut ostensa illa firmata possem. At absque allegata non verba: neque enim videtur, cur e charitro emendatus fuisset, si eum Chrysothomum fuisse statui. Inque nulla est ratio, cur dicamus, Marutham non fuisse in concilio ad Quercum. An vero amicum inter Meritum & Chrysothomum deinde voluerit, non constat. At simul, si de S. Marutha egregie praedicatum fuisse in Perside, ut laus caput posterius ad 14. Deinde, ut Sanctus ille Martyrologio Romanensi inseratur. Epistola a Chrysothomo ad ipsum scripta non invenitur.

1170. Ita Sanctus in laudanda Epistola pergit ad epistolam ad aliud negotium, quod perinde ad fides propagationem in provincia Gothorum, ita scribit: Noveramus tibi non verum, sed per litteras, ut videtur, Marii ac Gothi monachi, apud quem Serapion episcopus perpetuo dilectus erat. Modicorum diaconum venisset, illud afferentem, admodum illum episcopum Uniam, quem non ita pridem ordinavi, atque in Gothiam misi, multis ac magnis rebus gestis, diem suum extremum clausisse: ac regis Gothorum litteras intulisse, quibus, ut ad eos episcopos invitaret, esset. Quoniam igitur ad subversionem eam, quae mihi non nobis intenditur, depellendum, nullum aliud adjuvamentum conspicio, quem cunctationem ac dilationem; neque enim vult ipse in Boiporum, aut in illius partes navigare possint; de operam, ut illius tentipet ob huiusmodi remoretis: haec, quatio, ne negligentem praeterea: illud enim maximi momenti est. Duo quippe lura, quae li contingant, quod Deus avertat, maxime me excruciant; nempe & quod non illis erandus ille sit, quos tua perpetravit, & a quibus creari coles est; & quod simpliciter quicumque creetur. Nam F quod non hoc studeant, ut probum virum infirquant, tibi quique periculum est. Quod si hoc fiat, quod unam ne fiat, qui deinceps loquentur, haud se fugit. Ac proinde, nequid horum fiat, omni studio contendere. Quod si Moluarius clam se sine ullo strepitu ad nos excurrere poterit, id opere precium esset. Si eum id nequeat, fiat, ut licet, quae fieri poterant. Haec Sanctus, qui huius sane ostendit, se autem sententia de Merutha, easque opera non desistat, quoniam de Asioque easque adherentibus, a quibus episcopum ad Gothos misit non vult.

1171. Scripsit Sanctus haec in finem duas alias Epistolas 206. & 207. Haec prae scripta est, & vultis eandem tempora cum Epistola laudanda ad Olympiadem. Inferuntur Monachus Gothicus, qui in Permeto agro (Greece in velle Hispania, quod ambiguum est) degant. Negare debuerat, quoniam ipse fuit monachus, et quoniam non tantum Chrysothomus se insensibile significat. Non ad nos litteras acciperem, cum de persequente, quoniam praestaret, tam de vultis Gothia. Respondenti vera, primum ut per consularer, atque ita conveit: Au-

de Merutha
episcopo
Ps. 1167
opera aut
capitulum

ad Romam
de Periculis
periculis

de epistola
ad 14
Gothiam
ad 14
de 14
E

F

quoniam
vult
ad 14
de 14
de 14

AUCT. Antequam vestras litteras accepissem, quantas
 J. S. passus fuisset afflictiones, quantis sensationibus,
 quantis molestiis, jam cognoveram: coque no-
 mine vos bestias admodum cetero, cum mihi
 venient in motum epomae, brevis, & penita,
 cum vobis paratur &c. Ad secundam ita re-
 spondet: Sed & gratiam illam habeo propter id
 studium, quod exhibuistis, ut nullus in ecclesia
 Goticorum tumultus fieret, sed dilectione aliqua
 oecogium extraheretur. Neque tantum non re-
 preheo, quod oecumenicum miseris; sed etiam
 laudo & suspicio. Hoc enim illo multo est op-
 titius, ut vos omnes in ejusmodi opus iocun-
 detis.

1173 Hec innotuit, monachos illos Gombas
 in quibus episcopus erat mutendus, primis suis
 dilectionis amplexibus, remque perscriptis ad Chry-
 sostomum, qui illud constitutum approbavit, quod
 speraret se ad ecclesiam suam apud Romanam Ponti-
 ficis atque episcoporum Occidentalem rediturum.

B Dilatationem porro illam iterum vehementer com-
 mendat in Epistola 106. ad Theodulum discipu-
 lum. Hinc vere paulo serius, & verisimiliter
 mensis Decembris, aut certe sub finem Novembris,
 scriptum esse, liquet ex iis, quod iam habet:
 Etili gravis auctu hiemis laevi alperitas, & ad-
 tumnum solis est evecta; neque illum celestis
 movere lapidem, qui ecclesiam Gothicorum labo-
 rantes coarctat, dum uodique discurrunt; vos
 tamen, qui vestrum loci partium, prestare ne
 desinat. Ad hoc pluribus dantur, ut etiam
 ad orandum pro pace Ecclesiae; morisque iterum,
 ut nequid dilacionem aliquam obducant. Quam
 demum citius res illa habuerit, nullius invenit.

1173 Duo anni Chrysostomi in Epistola 14.
 de vita, in suis memorationibus, de quibus etiam Palladius
 meminit. Hilario episcopo, inquit Sanctus, ma-
 ximas gratias ago: per litteras enim & me petiit,
 ut sibi in urbem suam abunde potestatem face-
 rem, & compotitibus rebus se ad nos rediturum
 spondidit. Quoniam igitur ipsius praeciois com-
 parum utilitas est: nam vir pius est, consuetudine
 ac servido animo, cum hortatus sum, ut, cum
 eo profectus fuisset, statim rediret. Ac proinde
 de opere, ut Epistola nolles & celeriter & tuto
 ipsi reddatur, ac non projiciatur: siquidem mag-
 na cum cupiditate ac vehementia nostras litteras
 postulat. Ingenteque ipsius praeciois utilita-
 tem offert. Velim igitur ac diligenter cures, ut,
 nisi presbyter Helladius illic sit, per prudentem
 aliquem virum ac cetero praedium amicus red-
 dentur. Ex his liquet primo, litteras Chrysostomi
 ad amicum & horum ad ipsum, canite per-
 ferendos fuisse, ut incidere in manus inveni-
 rent, idcirco mirandum non esse, si aliqua Con-
 stantinopolitana facta fuerit inveniunt Chrysostomus.

1174 Secundo non dubito, quod idem sit Hi-
 larius, de quo Palladius in Dialogo pag. 195. hoc
 meminit: Hilarius, ver sanctus & leox, in intui-
 tum Pontum pulvis est, plagis concitus, non a
 iudice, sed a clero: qui decem & octo ab hinc
 annis pacem non gesserat, olera sola & frume-
 tos coctum edebat. Non quidem vocatur hic epi-
 scopus, sed inter episcopos recensetur. Hilarius
 igitur, postquam aliquandiu latenter, disprehe-
 sus fuerat, & in exilium ductus: eoque forte est
 exilio, cum Epistola Chrysostomi ad ipsum sit per-
 dita, Helladius vero presbyter, de quo Sanctus
 meminit, esse illic praedictus, de quo Palladius
 pag. 196. ita loquitur: Helladius, presbyter pa-
 laui, iusgello suo Babyoniam vitam agit. Illi igitur

per postea persequenti se subdunt, ut fuit ipsa D
 Olympias.

1175 Alia anni 404. Epistola ad Olympia. Epistola
 dem, & quoniam Cuncti datus, est inter omnes E-
 pistola 17. Hec scripta est, postquam Sanctus in
 villam egressus Olympiadis, Pentadia & alia
 certamina. Tillemonius Nov. 93. de anno veniens,
 data hujus Epistolae ambigui disputat; in tam-
 men parum propendit, ut datam credat anno
 404. sub finem Novembris. De anno nullum mi-
 hi videtur relinqui dubium, cum data sit iube-
 ta hieme, cumque sit prima, quae de certaminibus
 Si Olympiadis mentionem facit. Ad non videtur ul-
 lam necessitatem, cur Epistolam remittamus usque
 ad finem fere Novembris, cum iuxta istius mensis
 dari poterit, aut etiam ante finem Octobris,
 atque una alterius habundantia post Epistolam 14.
 sed hanc ipsam iussu ferat finit Tillemonius, at-
 que inde in necessitatem incidit alteram quoque ser-
 vatis collocanda.

1176 Porro epocha Epistolae ferri fere in
 aliam errorem impellit. Nam ille prima Olympi-
 adis certamina, quando calumniam mensis ecclesiae
 ipsi impada est, figit in Olympiade art. 7. mense
 Novembri, aut paulo ante. Hec de causa in
 Chrysostomo art. 90. quaestiones de incendo,
 quae fuit erat ad relictum Sindi praefecti per
 legem 2010. Augusti ad Attadio laetam, respo-
 nsum dicti circa mensem Novembrem ad Optato,
 quem circa illud tempus Sindi in praefectura urbis
 successorem facit. Verum hoc omnia dicuntur sine
 fundamento, & sine auctoritate ullius antiqui
 scriptoris, ex solis ratiociniis male deductis. Cre-
 didit Tillemonius, certamina S. Olympiadis, si
 contigissent anni 404. Augusti, non potuisse le-
 gere Chrysostomum, quando hic scriptis Epistolam
 14. hancque ipsam Epistolam non illi ante Augustum
 fere ante Novembrem, quia de incendo hieme in
 ea sit mentio. At mirumque illius ratiociniis fun-
 damentum plane infirmum est. Infirmum est, quod
 dicitur de Epistola 14. non ante Novembrem scri-
 ptam, cum hieme mentio illud nequaquam evincat.
 Ego postea nititur ratione, quod credidit Ti-
 llemonius, certamina Olympiadis & Pentadia, si
 fuisse fuissent ante finem Augusti, non potuisse le-
 gere Chrysostomum post medium Octobrem, aut
 etiam fere usque ad finem illius mensis. Nam San-
 ctus omnis dicitur ex Epistola Pentadia, quae fer-
 re tantum scripta est mense Septembri, certe post
 finem incensionem de incendio, quae tam cito
 perferri non potuit, quam ille existimas.

1177 Primo non satis considerasse videtur dis-
 tinctionem regionum, eoque fere modo cognasse de
 hiemis initium Cuncti, quae de Gallis loqueretur.
 Nam si cognoverit, Cunctum esse finem ad Se-
 ptembrionem altissimi montis Tauri, non mirabi-
 mur, ibidem frigora prima incipere ante finem
 Septembris, & Chrysostomum de initio hiemis
 loqui potuisse sub initium Octobris. Secunda atque
 parum considerasse videtur, quanta tempore Olympi-
 adis Epistola in via esse deberet, ut ad Chry-
 sostomum perveniret, cum propter itineris lon-
 gitudinem, quae quadraginta fere dierum esse po-
 tuit, tam propter cautionem addubendam, ut in-
 terpreteretur. Septuaginta fere dies itineri impe-
 dit Chrysostomus. Si autem hic origines diei quatuor
 sacras dati, restant quadraginta itineri impedi-
 ti. Secundum Theoprophum Alexandrinum, teste Pal-
 ladio pag. 61. Alexandria Constantinopolim distat
 septuaginta quinque dierum itinere. Ceteras
 vera secundum tabulas geographicas Constantinopoli

ma.

qui multa
 passus est
 de deo
 laudis prof
 dyre.

habet pri-
 mo ante
 certamina
 in illa me-
 moratur
 E.

A magis distare videtur, quam distat adria, neque sita est in via minor urbis ad alteram, ita ut necesse sit dicere, saltem quodregula sunt duorum minorum distans fuisse Constantiopolim. Haec, qui a Pentadie mitterentur ad Epistolam perforandas, facile sex aut septem hebdomadis in via herere poterant, praeterquam cum non essent curiores ordinarii, & cum exegerant iter suum celare, & consequenter minus sollicitate possent. Quare contingere potuit, ut Chrysostomus circa medium aut sub finem Octobris iterum didicerit, quod Olympius, Pentadi, aliquo postea sub finem Augusti; nam, re peracta, etiam aliqui dies impendi debuissent scribendis Epistolis & dimittendo earum latorum.

1178 Porro, ubi Sanctus intellexerat, quid Olympius aliquo postea esset Constantiopolim, variis Epistolis scripsit, interque eas Epistolam 17. ad Olympiadem, cui mira alacritate gravatur, ita videtur: Nihil alieni ac praepositi in se contigit, quin potius quod idemodum rationi consensusneum esset, nempe ut per assiduas tentationes tuas animi tui nervi plus firmitatis, plique ad labeunda certamina alacritatis ac roboris accideret, hincque magnam voluptatis perciperes. Deinde com ad

confessionem extitit hoc verbum: Illud quidem precamur, ut & praesentes tentationes exstinguantur, nec aliae insuper succedant. Dominicum scilicet legem explices, quod nos, et in tentationem incitamus, precari jubet: si enim Deus rursus exoritur finis, de aures tua animi, quae hinc etiam simplicissimis tibi opes aggerie, bono ac fidenti animo jamus.

1179 Etenim quamvis te terrorem tibi inficere poterant, qui in suum caput suamque perniciem quidvis aggressi sunt? Opumne detrimento? At illud probe scio, te eas pulveris instar habere, ac quovis loco viliorem existimare. An pariter ac domus amissionem? Ast ut amplas etiam ac frequentes urbes non secus ac solitudines incolere noli; ut quae in otio ac quiete omnia vite tempus transigeris, atque hujusce vite pompas semper prosteris. At mortem minianur? Tu vero anteverens huiusmodi tempus omisit, quia de ea cogitares. *Cre. Pergit tam animare, & in hac sit habet:* Gaudet igitur & oblectare, tum tuo nomine, tum eorum, qui beatam mortem obierunt, non in lecto, nec domi, sed in carcere & vinculis ac tormentis. Etenim solos lege, ac lacrymis prolequere, qui hac perpetrarunt. Nam istud quoque in philosophia dignum est. Quoniam autem de corporis quoque nostri valitudine certior fierisquis, non ex co morbo, qui nuper in te nuper fuisse & deinde molestiam nobis exhibebat, emerissem: nunquid meliorem valitudine sumus, modo ne rursus huiusmodi: hi nostri imbecillitate adversa suo lardat. Nam de laetitia omni metu vici sumus. Hec ad Olympiadem.

1180 Eodem tempore ad Praxidiam diaconum Chrysostomus scripsit Epistolam 94. quae ipsi similiter obvia certamine religiosus triumphus gravatur. Nam & Pentadi ad iudicium peracta fuerat, & tunc totam per litteras Chrysostomus expresserat. Summopere, inquit Sanctus, te laudo atque admirror, non eo dumtaxat nomine, quod ad me scripseris, sed etiam quod ea omnia, quae conigerant, expolueris. Huius Epistola pars magna jam data est num. 1039. ubi narrativum iudicii ob calamitatem incerta ecclesiae habita. Sub finem de se Chrysostomus dicit: Vivimus, vale-

mus, modo omni liberati sumus. Pentadiam vero per totam E. solum nos solum miramur laudat, sed simul ad nova certamina, hauriant, exhortat. Eodem etiam tempore figenda est Epistola 103. interponit Amprucis diaconus equique comitibus, quam ita exorditur Sanctus: Etsi longo hinc intervallo a vobis disjunctus sum; tamen praeterea & fortia vestra facinora, non minus quam quod sunt, cognita & explorata habeo, vehementerque vobis de hac fortitudinis, patientis, constantis, atque adamantina quadam animi firmitate loquendique libertate ac fiducia gratulor. Ita pluribus Ampruciam animas Chrysostomus; sed conquisit, quod nullas ab eis acceptas litteras; ac praeterea, inquit, cum res ejusmodi istis contigissent, litteras ab te accipere in primis exoptabam. Atamen scripserat Amprucia ante Chrysostomum, sed prima ipsius Epistola hactenus in via, ut habemus in Epistola 101. ad eandem nos duo post data, cuius huiusmodi. Secundum accepi, quam te priorem misisse scribis Epistolam, domine mea reverendissima & osantissima. Et meum: Noli audaciam appellare, quod litteras ad nos prius scripseris. *Cre. Hauriat Ampruciam ad frequenter scribendum.*

1181 Restant & aliae Epistolae anno 404. ad Olympiadem, Pentadiam & Ampruciam diaconum. fcs eodem versimiliter lente date. Nam haec una die quorundam post depulsum calumniam incensa ecclesia, sed cito ad alia vota sunt certamina, quae cum Asclatis vellent committere, & fortasse etiam, quod clerici peregrini praebent hospitium: hac enim veritas erat tandem legi, XXIX. Augusti lata, quae finis fuit inquisitio de incendio. Ubi vero nova haec certamina intellexit Chrysostomus, ad Olympiadem scripsit Epistolam 5. enas hoc est exordium: Vestre auctor sunt stram, laetiora rursum vobis laetantia, cursumque longiora ipia conciliata sunt; atque eorum, qui vobis insidias moliantur, iracundia in majorem flammam afflavit. At minime properes commoveri ac perturbari debeat; veram hoc ipso potissimum nomine letari & exultare, coronis caput redimere, ac choros agere. Nam nisi mortificas prius diabolo plagas intulisset, non usque adeo foret huius bellus, ut ultra progredi audeat. Adisti molera ad consolationem rationes, annum. 2. ad Olympiadem dicitur se scribit hoc modo: Hae igitur, religiosissima domine mea, tum ibi ipsi, tum in, quae recum praeterea hoc certamen obeant, accitens, da operam, ut omnium animos erigas, tumque aciem infundas, quod idu duplex & triplex, ac multo etiam copiosior virtutis corona comparetur, tam per ea, quae ipsa perpetis, quam quia alios ad eodem subeunda impellis, coque adducis, ut leviter se placide omnia ferant, & umbras contemnant. *Cre. Tota Epistola hactenus ad constantiam, quia cinchet Chrysostomus, ne alique urbem relinquerent.*

1182 Certe de discessu egredietur Pentadi, ad Praxidiam tunc Epistolam 104. deservit Chrysostomus. Hanc primo coronamur nomine dicit beatam, quodque per animi magnitudinem quidvis pro veritate perficere in animum induxisset. Hauriat deinde ad consolationem, subique sequitur: Quia autem intellexi te de discessu cogitare, atque istinc migrare velle accepi, pero abs te, ne quidquam hegemidum: cogites, aas in animo habes. Primum ob hoc ipsum, quod civibus tuis subdum est, simplicissimique potius, & semina-

E. allatim
patri con-
taminat,
ad quam
rebus ac-
cessit?

F

ad Praxi-
diam quo-
que in ha-
bitu huius
modi
Epistola
104

Auct. lum, ac tucus murus his, qui laboribus & aru-
J. S. mibus confectus. . . Deinde de anni quidem tem-
 poris hoc facere patitur. Neque etiam, qui cor-
 poris imbecillitate sit, igitur; neque tibi facie
 efficio ita ut vi frigoris acque hiemis pedem mo-
 vere. Huc accedit, quod, ut rumor est, Ilauro-
 rum reanue viget &c. *Ex hisce habemus, Epistolam esse scriptam hiemali tempore, ideoque anno 404. forte sub fine Novembri, aut prius mense Decembri, quo & alias Epistolas a Sancto Constantinopolim missas videmus num. 1188. Scitudo ex aliis verbis colligitur, Ilauros, qui in-
 sis hiemali demum se recepisse credebantur, iterum novus invulsi terrores sub fine anni 404. idque etiam apparet ex aliis Epistolis; Ceterum rursus ad Penadiam Epistolam 185. que tertia est ad ipsum, & verificatur anno 403. scripta, postquam ipsa diuturno silentio oia erat. Verisimile quoniam Penadiam revera Constantinopoli discessisse, aut non diu post transisse, quia de ipsa postea nulla fit mentio.*

*1183 Epistola 96. inscripta Amprucel diacono-
 nisse, atque illi, qua cum ipsa lunt, eadem em-
 tatione data est, eademque celebrat certamina,
 ita ut & hoc referenda sit ad tempus hiemale an-
 ni 402. mensure Decembrem. Iamque huc trans-
 ferre. Fluctus rapibus illi, eas quidem nec ta-
 pillum commovere possent: ipsi autem sele posuit
 ob vehementem impetum frangunt ac de medio
 tollunt. Quid etiam nunc in vobis, & in his, qui
 vobis infidus frustra molimur, peripoi poeet.
 Etiam hinc vobis, & major apud Deum fidu-
 cia, & major apud homines gloria comparatur;
 illis contra condemnatio & ignominia &c. Deinde
 consilii pergit, & ad constantiam hortari. Tel-
 lemonius arg. 101. obstruit, Amprucel aem fuisse
 Græcam, idque colligitur ex Epistola 103. ubi
 Chrysostomus mones ipsi patria lingua scriben-
 dum fuisse, & antea prælo esset, qui pro ipsa
 scriberet. Ulterior laudatur scriptor suspicatur,
 ipsam Antiochie potius habuisse, quam Constanti-
 nopolim. Perum ex ipso Epistola 96. loco, quem as-
 signat, potius intelligitur, demetrium ipsius fuisse
 Constantinopolim. Siquidem caritatem eam, inquit
 Sanctus, quam animum inieci, perpetuo
 vigentem retineamus; ut etiam si nobis diutius ad-
 huc a vobis abesse contingat, ne sit quidem ta-
 men ipsa imbecillitas effici queat. Quia, sebari-
 tatem conservatam, nisi oportet. diutius adhuc
 abesse, a Constantinopolitana videlicet: nam An-
 tiochie admodum aulla erat apparentia. Proterea
 non videtur dubitandum, quin de iisdem cer-
 taminibus ad Amprucel scriberet, de quibus ad
 Olympiadem & Penadiam.*

5. LXXVI. Epistolæ aliz Constantinopo-
 lim missæ de rebus variis: aliz quædam
 ad personas locorum ignotorum.

Epistola ad Theodorum
 EXcessu quædam Epistola Chrysostomi ad Pa-
 nimum, inter amicos Constantinopolitanos ac
 potentes Sancto præ ceteris charum, quem, ubi Co-
 nstantiam venerat, de adverso suo morbo per Epi-
 stolam 193. rogavit ut non conceperet consilii lo-
 cum mutare, ut dictum est h. 71. Deinde circa in-
 itum Octobris ad Panimum dedit Epistolam 204.
 in qua mentionem facit de malis Casares per Pla-
 veria in episcopum illius, qua eodem tempore re-
 tuerit Olympiadi in Epistola 12. eademque etiam

in utraque memorat de invigis Januæ sibi resti-
 tate ita ut plane eodem tempore ambe videan-
 tur data. Peramum porro miri laudibus Chry-
 sostonum præsequitur, detraque enim civitatem con-
 rigere universam. In Latino etiam est regere, sed
 non Græca corrigere significat. Ex his paulo post
 dicit: Multos enim eorum, qui illic sunt, po-
 tell vel sola pietate sua meliorem ad frugem
 traducere, firmare, instruere, corroborare. Ad-
 dia alia his similia, & in fine sic habet: Faxit
 autem (Deus,) ut nos quoque jucundissimam fa-
 ciem, tuam invicemque primum possimus &c.
 non cum iuvicem Concilio, episcopi, sed finem de-
 clarari desiderium reditendi Constantinopolim.

*1185 Tertia ad Panimum est Epistola 95. quam scripsit Sanctus post audiam persequendum
 Constantinopolitanum, ut inquit vel ex ipso initio,
 quod ita habet: Gravia sunt ea, qua congre-
 runt: ut non ob eos, qui passi sunt, fortiter
 que in acie steterunt, verum ob eos, quia per-
 petravimus, legendum est &c. Quarta ad Panimum
 & ultima est Epistola 210. Hæc forte serena scrip-
 ta est, videlicet anno 403. nam gestaturus Sa-
 lus rediit ad urbem, & ceterum dignitatem, at-
 que ita quidem verbi, ut iuvicem videretur, Pa-
 nimum arde cedere concilio fuisse, ac deinde
 vocatum: Relservimus, inquit, exultavimus:
 non jam exieram sui peregrinum amplius regio-
 nem incolere nos arbitramur, cum ad eam urbem,
 que tam multa perpessa est, sua sublimitas sit re-
 veria. Hæc autem idcirco nos voluptate perfundimur,
 non quod dignitas tibi maior obigeret: di-
 gnitas enim tua, virtus est animæ tuæ, nec ullus
 ipsam tibi aerea potius inferre, neque quæ reddi-
 dit: quo eorum patio, cum ablatæ minime fuerit.
 Sed idcirco exultamus, quod magnam consolatio-
 nis occasionem asseuerit tuas in urbem illam redi-
 tus in, qui vexabatur, mæstabantur, in vincula
 coquebantur, cum communis illorum periclitoe
 sit, & ad te omnes illi tanquam ad iussissimum pos-
 tum confugiant. Utrum ipsi, quam de ipso contem-
 peras Chrysostomus, deinde respondit Panini,
 deserta aliarum litterarum ignoravit.*

*1186 Ad Theophilum presbyterum jam in itinere
 scripsit Chrysostomus, etiam est num. 1088. De ad
 alteram ad eum dedit Epistolam 115. postquam
 advenit Concilio. In hac Epistola ostendit, se
 non vulgarem sarem habere de commodis tem-
 peralibus Theophilus, cui curam commiserat gregem
 suum pascendi doctrina spirituali. Cum domino
 meo Theodoro prioriora, qui Concilio non
 accessit, inquit, multum de hac re lermone habu-
 imus: & cum ad molos scriberemus, hoc
 quocumque ipsi per litteras mandavimus. Agi de pro-
 curandis Theophilo commodis, ut latius ibi vide-
 ri potest. Verum neque Theophilus, neque Salu-
 stius presbyter, Theophilus ad papalem iussendum
 collata, sicut responderunt inquisitionem & ipsi,
 quam de eorum diligentia habebat Sanctus. Hæc
 tres habemus Epistolas: quas ad negligentiæ il-
 lam corrigendam anno 404. scripsit Chrysostomus.
 Una ex his est Epistola 210. ad Theod-
 rum data. Miratur fuit, inquit, quod salum sit,
 ut ex aliis Salutis presbyteri obligentiam inuili-
 gerem. Siquidem significatio mihi est, viz cum
 quinque homines Octobri mense (Græce In-
 octobris mense ad est, uique ad mensem Octobrem)
 habuisset: atque ipsum & Theophilum presbyte-
 rum, alterumque pignit, alterum præ metu,
 minime ad collectam venire. Sed Theophilum qui*

aliam pte
 eorum &
 plan.

E

1186
 De ad
 concilio
 dam dila-
 gnam

F

dem

Adem per litteras vehementius increpavi, Salustii vero causa ad reverentiam tuam scribo, quod illum ab te vehementer amari sciam. *Ora. Moneo deinde, ut Salustium ad majorem extiterit dilectionem.*

1187 *Haec conjunctio est Epistola 203 ad*
Salsinum phrygensem data, quem ita adiungit:
Non medicinas doli, cum alioquin est ad me, te
ac Theophrastum phrygensem legioris fatis ille.
Scio nequeum prout et vobis quare Homiades
Octobrem ulque mentem habuisti, alterum nul-
lum: etque id mihi gravius hoc solitudine accidit.
Adde mentissem gravem, ac negligenciam emendat.
Estem fere modo abijctus Theophrastum in Epistola
118. eundem inscripser. Haec tres Epistolae eodem tem-
pore suis dedit. In illa autem, quae ad Salsinum
data est, variis acceque coactis in illis versibus in
vo Oxyrhysi quae ad Octobrem: tametsi Froben-
Deusis ostendit non esse Nepesin, ulque ad Novem-
berem, prout legitur in ea coactis, ulque, et illis ius

B est, & in una Mensa sunt, ut testatur cu Anno-
 tat. Consonat etiam collectio Mr. Zambuci; sed in ea
 ad marginem notatur O'vredia. Verumtamen aliter
 eodem modo cum tribus Mensa sunt habet O'vredia,
 namque esse veram lectionem, liquet ex Epistola 310.
 que confertur in unius diebus habet, in die
 O'vredia, usque ad Octobrem: nam de eadem
 re in citata Epistola agit.

1188 Dicit igitur Scaurus, alterum ex duobus
presbyteris sanctis quoque Homilias habuisse
tunc tempore, quae ab eis, et ad .xx. sunt, ut
quae ad mensam Obsequii; non vero, ut
ecclesiasticis ad Latina, quoque Homilias mensae
Obsequii habuisse. Ex his alteras habuisse, illam
presbyterum negligentem ad Sanctum fuisse per
scriptam fuit initium Obsequii; et consequenter,
tres laudantes Epistolae a Sancto scriptas habuisse
Noverunt vel sentiant Decembris, verisimiliter
cum aliam ad Olympiadem, Pentadiam et An
tonium, ad eam illa, quam ad Theodolum di
cimus data decimus ann. 1179. Ceterum
laudes presbyteri constant Chrysolomum adhae
rent, et hisque suis Constantino ipsi gratia
relatare; nam utroque inter presbyteros Con
stantinopolitanos exilio relegatos memorat Palli
dus in Dialoge pag. 196. ubi sit habet: Theo
philus in Paphlagonia degit. Et inferior. Salu
stius in Creta esse dicitur.

zu funguntur, tum cum familiarium &c. Fig. possit hoc *Epistola* mense Septembri. Altera ad Cyrum est *Epistola* 102, in qua cum ipse expellatur Sardiniam, quod ne semel quidem foris ipse, neque famulus silentii inquirat. Scripta hac est, postquam perfectam Consanti-nopolitanam Santhi intellexerat.

desque *Pegge taira maxime* Novemberem.

1190 *Pero* Tiberionum Nota 1888. *acquiris*, *niram* *Cyriacus episcopus*, ad quem data sunt praedictae litterae, *alius* *hic* *Cyriacus Synadelphus apostepa*, et *se forte* *hic* *Cyriacus Eusebius*, de quo videtur loqui *Polladius* in *Dialogo* pag. 124. Respondit autem primo, *agnotendum* *vereturis* *hic* *Cyriacum episcopum* *et Synadelphum diffinitum* = *niram* *Cyriacum Synadelphum* in *carcerem* *transmissum* *est* *Nicomedia*, *idque non ignominis* *Christo* *hominis*, *qui ad episcopum abiecit* *carere* *deus* *non* *se* *fecerit* *Episcopus*. *Carere* *liberatus* *Cyriacus Synadelphus non* *manet* *Crassianus* *episcopus* *sed* *prout* *forte* *ad* *ecclesiam* *suam*, *deinde* *Romam* *profectus* *est*. *Ad* *Cyriacum*, *ad quem* *existit* *Episcopus* 101. *Crassianus* *episcopus* *erat*, *non* *quidquam* *fuisse* *passus* *videtur* *in* *Carere* *Sensum* *in* *lustrata* *Episcopo* *data*. *Est* *illius* *qui* *istic* *venit*, *idcirco* *la* *lanam* *esse*, *se* *propterea* *se* *trui* *valerunt*; *ex* *memoria* *de* *illis* *illis* *Cyriaci* *adversus*. *Praeterea* *jam* *vi*. *Iulii* *scripsit* *ad* *Crassianum* *praepositum*, *se* *Cyriacum* *episcopo*, *et* *existi* *Crassianus* *episcopo*, *commendaret* *esse* *Cyriaci*, *et* *videtur* *posse* *in* *Episcopo* *est*. *Necesse* *igitur* *est*, *in* *hunc* *Cyriacum* *diffinitum* *et* *Cyriaco* *Synadelphum*, *qui* *erat* *erat* *in* *carcere*.

1191. Sicunde tamen esse differre Tillæom
tine, non esse bene *Cyrtium* habendum pro *Eni*
fem episcopo, nec apud Palladium fieri mentionem
boni de *Cyrtio* Episcopo. sed locum cuiuslibet al
signari, qui debet et *Cyrtius* *Spondan*is. Et
de loco *Enlphæ*, qui episcopus erat *Apocæ*
Myliæ, male vocatur *Doctus episcopus*. Inter
pres in hoc incidit error, quia non semper scilicet
illi debet insisteri in historicis *Chrylologi*
Prætera *Cyrtus* etiamdum articulus *r*, ante vocem
Episcopi positi, & interpositi videm vixi sub
jella. Accipe, lector, verba *Cyrtæ*, proos fieri
pote esse videtur. *Enlphæ* præpæ uocatum de
vixi debetis agnoscere. *Kajus* placet *Episcopi* in
dignis episcopatui cuiuslibet illi *Plaxidii*, in vā
desper quiesce, *Enl*. Vixi vœuati enim discipu
lus, qui cum ipsi non fecerit, narravit *Cyrti*
cum quidam ultra *Emefam* militibus obsequiis
Palmyræ in *Perisurum* castello esse. Hoc si
sensu frequenter sustentanda: nam quatuor episcopi
sunt simul memoraverit, neminem *Cyrtius* *Sy*
nædæsi, *Enlphæ* *Apamensis* in *Babylonia*, *Pal*
ladino *Heinopolitani*, & *Demetrii* *Priani*
est, qui simul de legatione ad exilium missi sunt
in se nullum relinquatur dubium, quin *Cyrtus*
Emefensis & *Enlphæ* *Bleffensis* in sola interpret
tatione mendis vixit ducatur, ac delendi sui ex
catalogis episcoporum *Emefensis* & *Bleffensis*
apud *Isidorem* *Legem*, qui allegatus dei per
one adaptatus.

1192 Epistola 190. Brudoni, qui Endocia imperatricem erat amicum, et Chrysothomum priorem exilio in urbem reducere, inferre fecit. Brudoni iam scripserat Theodosium finem ad Cæsarem peruenire; sed nullas ab eo litteras accepit, atque id augurium in hac Epistola 190. Epistola argumentum est Epistola 95. ad Clementinum, quod item Constantinepoli habitasse, colligitur ex verbis. An vero post diebus aulicis se animum suo quo non excedit. Et. Similis querela est

187) Quomodo illi praedixit non satis
formas tuncque Sancti Iudei pro salute gregis qui
ita Cyrenae episcopus, aliter a Cyrenae Synodum
constituit, non tamen Chrysothomo vultu vi-
detur exhibuisse amicitia indicio, quibus ab ipso
capituleretur. De Cyrenae episcopo jam conquis-
sit erat Chrysothomus in Epistola 13. *Cafaree*
ad Olympianum scripta, quod maluit ab eo ac-
cipere litteras. Porro illi Cyrenae Synodus, si vultum
impediret, forte illa de causa vultu ignota. Attamen
Chrysothomus ad ipsam (sine) auctoritate locum
de Ipe scriptis se dicit in Epistola 101. Porro non
amici illi Episcopo ad nos pervenerunt. *Ad*
duobus, quod exibat, prima videtur Epistola 40.
Comendatio bene est, quae illi orator Sancti I.
Dionisii meae Sacerdoti, Armeniae huius praefectus,
ioque quod aucti iaculis tenebatur, Armenia
quidem praefuit ut pater; plus autem officii erga
nos exhibuit, quem a patre postulantem viden-
tibus. *Huius* autem beneficii gratia filium Sepa-
rii, Constantinopolis litteris operam dedit, Cy-
renae episcopo commendat, rogante ut ipsi am-
plius mittimus, cum eorum. *monet* qui magnitudo

AUGT.
I. S.

சுயர் அமைப்பு
தேர்வு அமைப்பு
உள்ளே உள்ள
அமைப்பு

D

apri tām
Erasmo
fuit apli
fignus .

E

பி.பி.சி.பி.
தமிழ்நாடு
நிர்வாகக
தமிழ்நாடு

Auct. in Epistola 119. ad Severianum & Romanum, aut
 J. 3. serie conquiratur propter longum eorum silentium,
 cum ipse se frequenter litteras ad illos dedisse as-
 serat. At nulla alia casat ad Severianum & Ro-
 manum, quod habuisse Constantiopolim scripsit,
 quia magis in eis benevolentia indicia desin-
 dit, ut memoret aliquid, quod Antiochiam in-
 fuisse. Constantium est in Epistola 58. Theodo-
 sio ex ducibus, id est, qui datus officium gesse-
 rit, scribit. Nam hanc ita incipit: Multo mel-
 lior litteras tuas deditisti, vel, ut rectius loquor,
 melles dulciore eas fecisti. Multa minus anti-
 cipa signa essent Epistola, quam potius anno
 404. quam serius scriptam patet. Id tamen cer-
 tum non est, siue certo non incerto, Theodosium
 illum habuisse Constantiopolim. Eiusdem serie ar-
 gumenti cum praecedentibus est Epistola 101. ad
 Hieroniam, qui se exultaverat, & cui amicus-
 sum respondens Chrysostomus, dicitur toti civitati
 notum fuisse, quantum ab ipso amaretur. Unde
 atque colligitur, ipsum degisse Constantiopolim.

1193 Constantiopolim quoque erat, ibique tum
 alio laudat Constantii episcopum, ad quem data est
 Epistola 117. anno 404. signata. Ex huius initiis
 colligitur, Palladium prius scripsisse ad consolan-
 dum Chrysostomum. Hinc vera responsam suam
 scribit hoc modo: Pro eo quidem statu, quo res
 nostrae sunt, consolatio nihil opus habemus.
 Siquidem ad consolationem nobis abunde est re-
 rum, quae contingunt, argumentum. At vero
 communem ecclesiarum impellentem, ac non-
 frugum illud, quod terrarum orbem invasit, lue-
 sta lacrymaeque prosequimur: utique omnes ob-
 secramus, ut precibus iuvenis, quod hoc interne-
 cio tandem aliquando depellatur, cunctisque ad
 summam tranquillitatem redeant. Debitari
 potest, an hoc Epistola sit scripta ad Palladium Hale-
 polisitanum, an ad alium Palladium episcopum,
 Dialogi scriptorem. Epistola 117. data est ad The-
 odorem, Constantiopolim habitantem, ad quam iam
 in iunioribus, & Caesarea scripserat Sanctus, ut eisdem
 est §. 70. Rata scribendi erat, quod Theodorus Eu-
 statium quendam deus sua scripsit: nam eisdem
 prius rationibus persuaderi conatur, ut illi ignoscant,
 ac praesentem benevolentiam reddat. Hanc scribendi
 ratio facit, ut dubium sit, utrum Epistola anno 404.
 an 405. sit data: tunc enim temporis nota. Constan-
 tinopolim quoque missa est Epistola 127. ad Studium
 praefectum urbis. Consolatoria est elegans et murem
 fratris ipsius. Illud solum absorbo, nullo verbo in-
 sinuavi, Studium Sancti amicum fuisse aut benevol-
 um. Et sane talis non fuisse videtur, cum ipsius au-
 gustitate inquisitio de incendio ecclesiae traudeliter sit
 iussione contra amicum Chrysostomi. At Sanctus eo
 erat ingenuus, ut secerat etiam inimici benefecerit,
 & pro urbanitatis officio ipse non deiecit. Ad-
 dulari tamen videbatur, ut in hac ipsa Epistola
 utique colligitur: nam ita continetur, ut ma-
 gis instruat Studium, quam laudet.

1194 Valentianum, Chrysostomi amicum, ad
 quem tres casant Sancti Epistolae, habuisse etiam
 Constantiopolim, colligitur ex Domitiani presby-
 tero, in uno ex illis memorato. Eodem Domitiani
 munitis infusum, Epistolae illas potius ad an-
 num 404. spectare, quam ad annum exsequentibus,
 saltem duas probat. Nam Domitiani presbyter
 ante arcem ecclesiae Constantiopolitanae, &
 Romanam anno 405. non medium provellit, ut
 narrat Palladius pag. 38. ita ut videatur Con-
 stantiopolim discessisse hominem tempore sub finem
 anni 404. aut certe prioribus mensibus anni 405.

At Chrysostomum ad gravem ac diuturnum morbum,
 quo laboravit intra anni 405. nullas Constantiopo-
 lim discessisse litteras ante mensis Aprilis aut Ma-
 jam suo lapsu videmus. Et de consilio & deo ad
 Valentianum, & alia quaedam, scribit ad alios fere,
 ad annum 404. revocanda sunt. Prima ex tribus mi-
 hi videtur Epistola 116. quae necem dignitatem
 Valentini sit gratulatur, ut simul amissionem cum
 eo expellat, quod cum non ex ipsius litteris,
 sed ex aliis, intellexit. Nulla anterioris Episto-
 lae in hac sit mentio: sed Valentini veritates Sanctus
 celebrat, praefertim liberalitatem in pauperes.

1195 Eandem in pauperes largientem Chryso-
 stomus laudat in Epistola 117. quam servadam
 ad Valentianum pertinet, nisi aliam prima sit
 nota de duabus prioribus dubitari potest, utra
 praefertur. Laudata vero in regem liberalitatis
 sit pergo. Quando igitur nobis reverendissimum
 presbyter Domitianum, cui viduam ex virgi-
 nem istius cura commissa est, significavit, ex virgi-
 nemodem fame vexari, tamquam ad portum
 quendam, ad manus tuas conlegimus, ut ad istius
 hoc famis naufragio videretur. Tam ratione
 profert ad excusationem idoneam, subditque: Nihil
 enim amplius est dicendum, cum ad clementissimum
 & benignissimum hominem scribamus: quippe
 qui novetur, te etiam sportulas (id est, subdi-
 tum videtur) nobis debere: verumtamen si hoc
 praestes, quod tarum nomine debet, nobis per-
 solutum arbitramur. Praefert Valentianum,
 quod potius Chrysostomus, ut hic habet in Epistola
 41. ad ipsum scribit, quem sic exorditur: Tertium
 hanc Epistolam mitto, cum ipse te nullam accep-
 taverim. Verum quod magna cum animi voluptate
 litteras nostras acceperis, utique qui ex reddidit,
 quod debetur honore afficeris, atque item ad omne,
 quod tuarum parium erat, in his rebus, quae tuam
 opem requirebant, praestiteris, intelleximus, nec
 quidquam horum nobis laetit. Hec anno 405. fer-
 pta existimo, quia tres fere menses transcurrere de-
 buerunt, antequam Sanctus scriberet, quid ad pro-
 prias suas Constantiopolim scripsit Valentini: nec ta-
 men conquestrat de bono, sed de gravi oblatione;
 id est, de excusationibus honorum, quae gravissi-
 ma erant anno 405.

1196 Ad Gemellum Chrysostomum, ut memini
 ante, scripsit, quando iam dies erat Quasi. Euen-
 tus ut erat ad aliquem magistratum, quem ipse
 Sanctus gratulatur per Epistolam 114. vixit il-
 lum egregius laudibus prosequitur. Hanc gratulans
 signata videtur anno 404. quae prius anni se-
 quentis mensibus litteras non scripsit Chrysosto-
 mus. At Epistola 79. quae de filio diuturno
 Gemelli, tunc magistratum gerente, conquestrat,
 potius anno 405. videtur scripta, nisi fors loquatur
 Sanctus de responso non accepto ad primam Epi-
 stolam. Certius anno 405. figurat Epistola 132.
 & ultima ad Gemellum, qui propter Sancti postula-
 verat, atque non declaraverat desiderium huius-
 modi per ipsum suscipiendi. Narratur itaque, illud
 se differat. Si a nobis, inquit, mora aliqua in-
 terveniat, huius tamen rei ne mora afferatur, cura.
 Omnia enim, etiam si ipsi abierimus, homines
 nobis amissionem non defuturi sunt, qui re ad hanc
 mysteriorum initia deducere conatur. Quod si con-
 tingat, eadem voluptate afficeretur, quae afficeretur,
 si caeteris huius beneficii largitioni ad mini-
 stram ipsius operam praebissimus, quando-
 quidem etiam eadem est gratia.

1197 Epistola 147. data ad Antiochiam,
 qui anno 405. consulum fuisse & praefectum
 Ort.

Vari
 Episto-
 lae ad
 Valentianum,
 aut magis
 nota

postquam
 in eam
 Constantius
 scripsit

E

alio ad
 Theodorum
 de fide
 pudentia
 et
 pietate
 et
 clementia

E

A Orientis, eadem potest scripta esse sub finem anni 404. Gratulatur Ambrosius consulationem & praefationem, virique virtutes & amicum laudat. At id facere potuit, simul atque intellexerit consulum desideratum, magisque verisimile est, id revera se tempore scriptum esse, quam ante sequens, postquam Ambrosius tribus aut quatuor mensibus consulationem gereret. Sub finem ejusdem anni 404. Chrysostomum litterae dedit ad aliquem presbyterum Constantinopolitanum, personam ibidem vigentem participem. Talis est Epistola 118. ad Euthymium presbyterum, qui a schola, quam regeret, pulsus erat, & quem Sanctus consolatur, ita incipit: Nihil vos commiserit, quod a schola pulsus foretis, sed commanibus vestris repugantes, quantum hunc etiam mercedem receperitis, & quo pacto eorum vobis augeretur, gaudere & exultare ob ejusmodi afflictiones & solidas &c. Euthymium idipsum verisimiliter ad Chrysostomum perscripturum. Nam de silentio ipsius non queritur.

1198 At in Epistola 113. eodem tempore ad Philippum presbyterum data, de hujus queritur silentio, sicut alius Philippum laudibus celebrat, & consolat. Lacer nio scribas, inquit, de rebus tuis sollicitus, & vos didicimus a schola pulsos fuisse, cum eam loquendi libertatem, quam pererat, exhibuissetis. Hoc vobis merces, hoc celestis aliquid negotium, hoc immortalis corona, hoc congeries premiorum &c. Causus est deinde hic Philippus Constantinopolitanus reliquere. Palladius enim in Dialogo pag. 196. de re sic habet: Audivi Philippum monachum & presbyterum scholarum, in Campania negotare. De alio Philippo presbytero Constantinopolitano laudatus scripsit paulatim dicit: Philippus in Ponto exul mortuus est.

1199 Inter presbyteros, qui Chrysostomum peras Constantinopolitani anno 404. strenue defenderunt, laudandi etiam sunt Hypatius & Daniel. Ad primum datus habemus Sancti Epistolam, quorum prima est Epistola 97. Rursum tale est contentum: Nostrum, domine mihi reverendissime, quantum vobis calamitates ex, quae Dei causa subeuntur, mercedem, quamque praemia, & quantas coronas ferant. Quamobrem nihil eorum, quae sunt, te concubet: siquidem eos dentum, qui scelerare aliquid faciunt, lugere convenit &c. Altera est Epistola 180, in qua mire laudat Hypatium ob patientiam, fortitudinem, tolerantiam, quam, sequa, exhibuit & exhibet in tentationibus. Id ipsum quoque prioribus tibi litteris significavi, duplicem ac triplicem horum causa te moerere mercedem, ... dum in rursus caecum tantam pro populo persequutionem passio alacritatem animi exhibes &c. Mox quoque memorat diaconos Eusebium & Lamprotaum, qui tibi consules erummarum fuerunt, inquit. Adde hic diffusius scribere possis, nam propter hibernum tempus, tum propter meam praeconem, locique, in quo degimus, inquit, solitudinem. Epistola 99. ad Danielum presbyterum, cuius patientiam & constantiam miris etiam laudibus persequitur, eodem tempore data est. Nam & in hac dicit: Etiam in solitudinem constitui, ac metu praeconum obiecti, tanquam hiemis tempore divexati, nihil illorum pen eximia vestri nominis celebrare fecerunt.

1200 Tillemantius art. 118. has Epistolas fit sub finem anni 405. quia in his fit mentio de metu praeconum simul & hiemis. At ipsae Epistolae 104. in qua item fit mentio de metus praconum Septembris Tonus III.

rerum incursione, ut sicut art. 111. figit sub Auct. finem anni 404. Quapropter dicendum, ut sicut J. S. quendam laurum incursum fuisse sub finem anni 404. Nam dicta nulla modo congruat biennio sequenti, quae Sanctus ne quidem Causis consistere ausus est, sed frequenter sedes monere coactus est, ac tandem etiam se inclinare Arabibus, ut videbimus. Epistola 105. scripta Anastasio praefectiano, id est, episcopo, qui praefecturam aliquam grasset, mihi etiam referenda videtur ad annum 404. licet Tillemantius art. 112. eam referat ad annum 405. Nam gratias eidem agit Sanctus de benevolentia ipsius: Non enim nos fugis, sed post discessum nostrum, quosdam nostrae causa facere ac dicere studueris. Etenas autem se, quod fecerit, & morbum allegat, alium volentes, quem contraxit in itinere, non sanatum, ut patet Tillemantius: non se servasse fuisset conatus. Aque est improbabile, quod susceptor, Anastasium custodem fuisse Sancti se inire.

1201 Restat hic loci commemoranda quatuor Epistolae ad Diogenem, singularem Chrysostomi amicum, cuius tamen habitationem et sit colligere cerio neque, licet Constantiopolim videtur habitasse, cum Sanctus dolens, se ab eis sequebatur. Prima ex illis est Epistola 134. data verisimiliter mense Septembris, quando vigeat laurum incursum metu, & quando Sanctus ovio atque ingenti quere subiret, magna tranquillitate, ac mediocri corporis sanitate. Haec solum scripta est ad amicum elendum & litteras petentis. Altera ad eundem est Epistola 144. ad petenda quoque litteras conscripta. In hac dicit, se jam secundo scripsisse, ita ne una ad Diogenem Epistola existeret videtur. Mire laudat viri benevolentiam & gratiam: ac nullas se accepisse litteras conque. Tertia & quarta ad Diogenem eodem tempore ad ipsum transmissae videtur, signa quoque sunt anni 405. Sicut haec Epistola 50. & 51. Octavo scribitur de hoc etiam.

1202 Misera Diogenes Aphraatem quendam cum monitione ad Chrysostomum. Huic vero data illa mere sue remissura, declarata suo in Diogenem animi, cum aliquo pergo hoc modo in priori Epistola: Quapropter eorum munus causa, quae ad nos misisti, ne nobis succedat. Postquam enim honorem eum, qui ab ipsis manabat, tamquam & vindictam quadam iram expressimus ac percepimus, muera ipsa remissimus, non quod te asprobaremur, aut animi tui nobilitati inioime consideremus, sed quod in non indigeremus. Quod etiam in multis alius fecimus. Nam alii quoque quam plurimi, tibi quoque obilitate pares, ac nos ardentissime amantes, ut amplius tua poteris edificare, idem istud fecerunt: ac apud eos nobis eadem hac exultatione sufficit, quam tu quoque admiras velis. Nam si in penuria versemur, majori cum animi fiducia, tamquam si nobis essent, exposceremus, idque tu re ipsa percipies &c. Ita Sanctus.

1203 At Aphraates iam scribit infirmis apud Chrysostomum, ut hic aliud sua pietate dignum consilium suggerat. Quid illud sit, dicitur Epistola 51. cuius hic est principium: Cum fu- periorum epistolam scripsissem, acque reverentissimum ac religiosissimum virum Aphraatem ita nobis affixum esse conspicerem, ut nec hinc abire vellet, nec litteras quidem nobis accepturum esse me minaretur, nisi muera ea, quae ad nos misisses, accepissem, typum, qui tunc no-

qui moni-
ta sunt
etiam

etiam de
fuit in
habitu
huius
Epistolae

H k h

AUG.
J. S.
bilis et maxime gratus futurus, et nimis quæ-
reteretur fit, huic rei impolui: quæ tu cum
ad ipso intellexisti; cum prædarii hujusce
consilii admittendum fieri jube. Nec enim se-
quentia hujus rei utilitatem futura sit, tum ob
Phœnicis aduentum, cum ob tuam liberalitatem
ac munificentiam. Atque utriusque hujus rei
cedendum ipse capit: ut qui erga eos, qui in Phœ-
nicis gentes Christianæ fidei tutumien-
tibus, atque ecclesiarum confractionibus opem
impedunt, liberalitatis tæ specimen edideris,
ac præterea ejusmodi virum excitaris, ad eoque
excolendum miseris: nec præstiterim in tanta
difficultate variatur, acque a multis oppugna-
tur. Quamobrem considerata præclari hujusce ne-
gotii magnitudine, ea cum vel tantillum con-
tulari patrie: verum hoc effice, ut nulla interpo-
sita mora hoc iter suscipias. *Haec scripsit: hic de-
cessit* Chrysolomus, qui plurimum adhibuit la-
borem, ac gentes in Phœnicia ad fidem conver-
teretur. *Agat latine exponamus* S. 78.

§. LXXVII. Gravis morbus, quo San-
ctus laboravit primis mensibus an-
ni 405. Epistolæ eodem an-
no ad Olympiadem &
ad alios quosdam
data.

Tempore illis hiemali, quod polliciores acci-
ses anni 401. & prius ante sequentis com-
plectitur, multa maxime incommoda et frige-
re inteso possit esse Chrysiostomum, ac tandem in
periculisum ac gravissimum incidit morbum. De
superficie illa breviter memini in Epistola 134.
ad Elpidium episcopum, dicere si feribere se ru-
pidum fuisse corporis morbo, Qui, inquit, non
vehementer attrivit, & pene confecit, ac per
totam hiemem lecto assisit. Convalescit vero tem-
pore, & tunc primus hujus anni Epistolam scrip-
sit ad Olympadum, in sollemnem festum, quo
maribus proutique capitis. Scriptum esse mense
Aprilis aut Maio, colligitur ex testamento. O-
lympicus ipse quoque humilis tempore graviter lu-
boraverat, & melius habebat. Hanc omnia docet
Epistola istiusdem, quod subjungo; Ah ipsis, inquit,
moribus jam revocatus hac ad te scribo: aequa
etiam nomine putres totos nunc denique ad nos
accessisse, vehementer gavisus sum, cum jam
ad portum appelleremus. Nam si morbi, cum ad-
huc in mari pingeret, gravemque morbum dedis-
set aspectum, occurrisset, pietatem tuam fallere
mihi non facile fuisset: tunc per tristitia con-
sumeretur. Hieme enim gravior, quam solebat, ex-
orta, graviores quoque nobis stomachi hiemem
invenit: nihilque melius ac commodius, quam
qui mortem obierunt, imo etiam gravius, hos
duos menses confecti.

1803 *Haeremus enim lucis hujus ubi frus-*
tror, ut malarum, quibus undique cingebat, fen-
su affligeret; omniaque mihi noctis insisterant,
hoc est tam diu, quam disculcor, atque ipsa
meridies: torquere dies laetis affinis exagebat.
Cumque innumeris rationibus commiserisset,
contractum iamque acerrimo frigore detrimantem
haudquaquam excutere poteram. Quamvis enim
ignem etiam accenderem, & gravissimum fumum
perferam, & cubile inclum treper, sextumque

siquē penia mamei obvolverem, ac ne limen
quidem excedere auderem, nihilominus extremos
cruciatos patiebatur: quippe cum vomitus subinde
eriscent, capitis dolores, cibi fastidium, perpetu-
umque vigilie. Noctis ergo pelagus usque adeo
longum intolerari exigeram. Verum ne commo-
randis robis molebus diutius immorans, animi
tum tuum vesca, his omnibus nunc liberati
sumus. Nam fecim atque verasidit, atque exigi-
tuam quendam aere mutatione coarcti, omnia sponte
tu dilapsa sunt. Assamen magna mihi adhuc
in vietus ratione cara opus est. Ac proinde o-
peram deo, ac levem ferocem stomacho impo-
nem, quo cum facili digerere queas. Illud vero
non vulgari sollicitudine non affecti, quod te
extremo vite spiritui conficili intelliximus.
Quamquam pro ingenti meo erga te amore ac re-
rum tuarum cura & sollicitudine, atqueam etiam
litteras tuas recipere, hac cura solutus
sum. Peruulsi animi istius ad nos remeare,
etque comoda valentine effe nunciatur. Ac
nunc majorem in modum laetor & gaudeo, non
tantum quod morbo liberati sis, sed etiam postquam
quod ea, quae accidant, adeo feraciter ne gene-
rosae faras, fabulam nimirum huc omnia vocas.
*Loquitur Similis de persequunt, quem per-
suarat S. Olympius, quod vellet communicare cum
Aristea.*

1306 Quippe in reliquis parte illius Epistola
que prole est, ipsius constantiam, fortitudinem
ac potentiam in illa perfectione miranda mi-
ris effere laudibus, simulque insinuat cum stium
tum Confamissipoli sua. Læce, inquit, p.
580. ac voluptate perfundor, deque tua ami-
mi magnitudine crebrisque victoriis vehementer
glorior, non tua dumtaxat, sed etiam magna
illius ac numerosissime civitatis caula, cui etiam
tutis ac portus ac mori loco existit. O. Deinde
et vehementer persequitur, et multum
lapis viris allegorici appositi hanc in modum
p. 381. At tu, cum feceritis veni, sum tot
immanes fluitus omni ex parte ieter te collidan-
ter, cum eare ab imis aque gurgitibus eo tem-
pestatis acerbissime rursus erumpat, atque alii
pectum leriut, alii existit supra naves emicant,
caneri in tabula mudi ferunt: ipsa in medium
malorum pelagus insilient, omnia hec subulum
appellat, prospero curio in tempesta navigans
O. Rursum p. 58. Hæc igitur nomine ta
quoque sumptuose admirari ac suspicere con-
vertit, quod, cum tot viri, tot femine, tot fe-
nes, qui maxima virtutis axillamione flore-
bant, terga verteret, atque non omnium o-
culos prostrati jaceant, non auxiliandi belli impetu,
aut acri hostium consilio, sed ante pugnam
peccati, sine dimicatione victi ac prostrati,
tu contra post te pugnas ne sentiant, non
modo malorum agmine frustra confectaque non
as, sed etiam majorem inde animi vigorem col-
legisti, ac certaminum incrementum roboris ac-
cessionem tibi affert O.

1207 *Nemo in prelo bene Epistolam Constanti-
nopolitani differis si. Olympius, frater suus Cyprianum
secundum, et vultu Scymonem lib. 8. cap. 30. fi-
cit etiam in exilium misit, et magis infirmum
verbo Chrylologi. Foris prius suscipiendi diffe-
ris, ac deinde sententia castris subsecutus est. Quod-
dam de hisse fit variis, quando ad laudatam
Epistolam benevolens respondit, iam abesse verbum
& fortasse bene ipsum Epistolam in exilio acce-
pit.*

1. *Plasma* of
 2. *Plasma* of
 3. *Plasma* of
 4. *Plasma* of
 5. *Plasma* of
 6. *Plasma* of
 7. *Plasma* of
 8. *Plasma* of
 9. *Plasma* of
 10. *Plasma* of
 11. *Plasma* of
 12. *Plasma* of
 13. *Plasma* of
 14. *Plasma* of
 15. *Plasma* of
 16. *Plasma* of
 17. *Plasma* of
 18. *Plasma* of
 19. *Plasma* of
 20. *Plasma* of
 21. *Plasma* of
 22. *Plasma* of
 23. *Plasma* of
 24. *Plasma* of
 25. *Plasma* of
 26. *Plasma* of
 27. *Plasma* of
 28. *Plasma* of
 29. *Plasma* of
 30. *Plasma* of
 31. *Plasma* of
 32. *Plasma* of
 33. *Plasma* of
 34. *Plasma* of
 35. *Plasma* of
 36. *Plasma* of
 37. *Plasma* of
 38. *Plasma* of
 39. *Plasma* of
 40. *Plasma* of
 41. *Plasma* of
 42. *Plasma* of
 43. *Plasma* of
 44. *Plasma* of
 45. *Plasma* of
 46. *Plasma* of
 47. *Plasma* of
 48. *Plasma* of
 49. *Plasma* of
 50. *Plasma* of
 51. *Plasma* of
 52. *Plasma* of
 53. *Plasma* of
 54. *Plasma* of
 55. *Plasma* of
 56. *Plasma* of
 57. *Plasma* of
 58. *Plasma* of
 59. *Plasma* of
 60. *Plasma* of
 61. *Plasma* of
 62. *Plasma* of
 63. *Plasma* of
 64. *Plasma* of
 65. *Plasma* of
 66. *Plasma* of
 67. *Plasma* of
 68. *Plasma* of
 69. *Plasma* of
 70. *Plasma* of
 71. *Plasma* of
 72. *Plasma* of
 73. *Plasma* of
 74. *Plasma* of
 75. *Plasma* of
 76. *Plasma* of
 77. *Plasma* of
 78. *Plasma* of
 79. *Plasma* of
 80. *Plasma* of
 81. *Plasma* of
 82. *Plasma* of
 83. *Plasma* of
 84. *Plasma* of
 85. *Plasma* of
 86. *Plasma* of
 87. *Plasma* of
 88. *Plasma* of
 89. *Plasma* of
 90. *Plasma* of
 91. *Plasma* of
 92. *Plasma* of
 93. *Plasma* of
 94. *Plasma* of
 95. *Plasma* of
 96. *Plasma* of
 97. *Plasma* of
 98. *Plasma* of
 99. *Plasma* of
 100. *Plasma* of
 101. *Plasma* of
 102. *Plasma* of
 103. *Plasma* of
 104. *Plasma* of
 105. *Plasma* of
 106. *Plasma* of
 107. *Plasma* of
 108. *Plasma* of
 109. *Plasma* of
 110. *Plasma* of
 111. *Plasma* of
 112. *Plasma* of
 113. *Plasma* of
 114. *Plasma* of
 115. *Plasma* of
 116. *Plasma* of
 117. *Plasma* of
 118. *Plasma* of
 119. *Plasma* of
 120. *Plasma* of
 121. *Plasma* of
 122. *Plasma* of
 123. *Plasma* of
 124. *Plasma* of
 125. *Plasma* of
 126. *Plasma* of
 127. *Plasma* of
 128. *Plasma* of
 129. *Plasma* of
 130. *Plasma* of
 131. *Plasma* of
 132. *Plasma* of
 133. *Plasma* of
 134. *Plasma* of
 135. *Plasma* of
 136. *Plasma* of
 137. *Plasma* of
 138. *Plasma* of
 139. *Plasma* of
 140. *Plasma* of
 141. *Plasma* of
 142. *Plasma* of
 143. *Plasma* of
 144. *Plasma* of
 145. *Plasma* of
 146. *Plasma* of
 147. *Plasma* of
 148. *Plasma* of
 149. *Plasma* of
 150. *Plasma* of
 151. *Plasma* of
 152. *Plasma* of
 153. *Plasma* of
 154. *Plasma* of
 155. *Plasma* of
 156. *Plasma* of
 157. *Plasma* of
 158. *Plasma* of
 159. *Plasma* of
 160. *Plasma* of
 161. *Plasma* of
 162. *Plasma* of
 163. *Plasma* of
 164. *Plasma* of
 165. *Plasma* of
 166. *Plasma* of
 167. *Plasma* of
 168. *Plasma* of
 169. *Plasma* of
 170. *Plasma* of
 171. *Plasma* of
 172. *Plasma* of
 173. *Plasma* of
 174. *Plasma* of
 175. *Plasma* of
 176. *Plasma* of
 177. *Plasma* of
 178. *Plasma* of
 179. *Plasma* of
 180. *Plasma* of
 181. *Plasma* of
 182. *Plasma* of
 183. *Plasma* of
 184. *Plasma* of
 185. *Plasma* of
 186. *Plasma* of
 187. *Plasma* of
 188. *Plasma* of
 189. *Plasma* of
 190. *Plasma* of
 191. *Plasma* of
 192. *Plasma* of
 193. *Plasma* of
 194. *Plasma* of
 195. *Plasma* of
 196. *Plasma* of
 197. *Plasma* of
 198. *Plasma* of
 199. *Plasma* of
 200. *Plasma* of
 201. *Plasma* of
 202. *Plasma* of
 203. *Plasma* of
 204. *Plasma* of
 205. *Plasma* of
 206. *Plasma* of
 207. *Plasma* of
 208. *Plasma* of
 209. *Plasma* of
 210. *Plasma* of
 211. *Plasma* of
 212. *Plasma* of
 213. *Plasma* of
 214. *Plasma* of
 215. *Plasma* of
 216. *Plasma* of
 217. *Plasma* of
 218. *Plasma* of
 219. *Plasma* of
 220. *Plasma* of
 221. *Plasma* of
 222. *Plasma* of
 223. *Plasma* of
 224. *Plasma* of
 225. *Plasma* of
 226. *Plasma* of
 227. *Plasma* of
 228. *Plasma* of
 229. *Plasma* of
 230. *Plasma* of
 231. *Plasma* of
 232. *Plasma* of
 233. *Plasma* of
 234. <

Salmon
gratified
made the
liberal.

[illegible]

A *pit.* Hominem autem fuisse Olympiadis ad tantas laudes respondendum, colligatur ex Epistola 7. quae circa medium anni 405. Chrysothomus Olympiadem sic incipit elogiare: Quid autem tropaeum nec crexerit, nec praeclarum victoriam ob-inuisti, nec perpetuo virentem coronam adepti est? An non hac obis universis affirmas, qui ubique terrarum tua recte facta decantant? ... Tu vero es auctorior reddere, ac palmas amplificare student, eas quoque, quas animi lubellio parit, coronas ipsis adiungis, dum te tantum ab huius tropaei abesse afferis, quoniam mortui a vivis remoti sunt. *Non vero Olympiadis triumphus ostentatus, hoc memorat: Patria pulsa es, domo, amici, cognatis. In exilium missa es. Quoniam die mori non desisti: atque, quod natura decuit, voluntatis & animi amplitudine supplivisti.* *Ex his loquitur, Epistolam esse scriptam, postquam Constantinus intellexerat, Olympiadem discessisse Constantinopolim.*

1208 Mala vero ista, quae sustinuerat Olympiadis, enumerat Chrysothomus, ut ex illis evincatur, quantum potestate ut fortitudinis suae evincere respiciere deberet: nam tota Epistola, quae admodum prolixa est, eo tendit, ut ostendat Sanctum, quodammodo & latendum esse iter, qui pro Christo persecutiones & vexationes patitur, ut vero laudatus, qui rei malorum sancti causa. *Hinc pag. 583. observat, illa a Deo permixta esse ad ampliorem mercedem & largius praemium Olympiadis conciliandum; inferreque: Quamobrem nihil est, quod perturbetur ac commutetur. Eorum enim unquam animo elingui, opibus circumfusi? Equis periturus est, ad summam dignitatem ascendens? ... Theodorus enim ille, quem collegisti, turbo ludibrio non potest: nec decus illud, quod per has calamitates tibi comparatum est, succellendum novis, sorsione expectat.* *Ex his: Quod si visum lugere animus est, eos, qui hac perpetravit, luge; bonum, inquam, malorum auctores.* *Ex his: Revera legendum salubre probat & eleganter. Ex sane nemo prudenter negaverit, peccatores maxime esse legendos: etiam si omnia huius mundi negotia felicitate ipsis succurrerent, modo fidem habent, & non solum nomina sit Christiani.*

1209 Post haec eodem anni 405. scribitur est Epistola 16. quae data est, postquam Olympiadis iam locum exilii sui caussa fuerat mutare. Hoc enim evincitur hac verba Chrysothomi ipsum consolantis: Quid enim est civitate pelli, & ex aliis locis in alia lubinde migrare, atque undique exagitari & proferri, & ad tribunalis trahi, & a militibus captari? *Ex his: Ex passim procul dubio perferretur Olympiadis, ita & illa, quae pertinebat a servitio & libertati. Sed illa omnia nihil esse, si comparatur cum gloria inde vitiorum, prudenter observat Sanctus. Corporis infirmitatem etiam ad Olympiadem gloriam, inanis Chrysothomus, de casu respondet: At corpus tuum ob labores & aerumam male affectum est, hostiumque insidias morbum adduxerunt? Nimirum ingenitum alterius atque ineffabilem quæstus materiam mihi rursus commemoras. Scis enim, scis, inquam, place, quanta laniis sis, corporis morbum generoso animo atque cum gratiarum actione ferre. In fine huius Epistolae, quae minus prolixa est, Sanctus Olympiadem laudat, quod non modo prudenter ac fortiter in illis certaminibus se gesserit, sed etiam, quod, inquit, & libitibus & ingenuis, ut te dignum erat, defuncta, ejus-*

modi relinere impoluerit, ut nec ex igne abjiceretur, nec rursus renouaret, ac tribunalibus, iisque, quae hinc oriuntur, malis etiam transigeret; verum medium iter ingressus sis, tamque, quae tibi convenerat, libertatem perciperet. *Ex his: Chrysothomus per medium iter intelligit sanctum Olympiadem ex arce Constantinopolitana. Relatus de Epistolis huius anni ad Olympiadem.*

1210 Inter praecipuos Chrysothomi amicos est Epistola ad Elpidium Laodiceum in Syria episcopum, ad illam quem tres Epistolae anno 404. scripsit Chrysothomus, ut videmus. Epistola 123. ad eundem anno 405. data est ad servandum amicum mutuum. In hac rationes, cur frequentius scribere non potuisset, allegat Sanctus hoc veris: Nam & anni tempus, & loci, in quo quavis, quam in illo carcere, conclusi rotemus, solitudo, secretum, qui huc venimus, infrequentia; quodque item hos paucos non omnes sinceris & bonis nati sumus; ac danique corporis morbus, qui non vehementer attrivi, & pene conficit, ac per totam hiemem lecto sistit, longum hac silentium mihi attulit. *Ex his: Notanda est Sancti querela, quae hoc loco primam occurrit, de infidelitate quorundam, quibus litteras committit. Nam tempore haec periculis officere potuit, ut malis paucis art. Epistolae anno 405. & sequentibus ad amicos exoraret, quibus scripserat anno 404. Forte etiam competeret aliquis: ex his, quos ante pro amicus habuerat, nunc aut alio pretentis in transforsum a se.*

1211 Verum aliqui ad amicitia Sancti resisterent, ut aliquorum etiam auctor est amor, ex his: Quod nonnulli ad Sanctum accesserunt. Inter hos est Theodorus diaconus, ad quem cassius scriptum Chrysothomi Epistola, anni 404. corpe. Theodorus illum Cassius apud Sanctum fuisse, legimus ex illarum sententia, quae est Epistola 19. Epistolae vera 120. insinuat, formalis tempore Theodorus vixisse ad Chrysothomum. Nam huius insinuatione habet: Nec me quidem hoc fugit, te pridem ad nos venturum fuisse, nisi illarum meorum vias tibi praeculisset. Nam cum omnibus frigore rigentibus, atque in tantam nivem vi hac occurrere minime dubitavi, multo sane minus exorto vere, ac celo ingenti tranquillitate praedito, illic manere sustinuissem. *Attentum Theodori, quoniam hic attingit Sanctus, Theodorus art. 120. refert ad initium anni 405. Verum cum Epistola tempore vero illius anni data sit, illud iter Theodori per nivem convegitur patet sub finem anni 404. aut potius quæsi Februario aut Martio anni 405. Quis enim se vero tempore exoruit, quod dudum ad aliquem nos occurrerit, si huius praecedens eundem anni? Quapropter, cum cassius Theodorum diaconum apud Chrysothomum fuisse prima hieme sive sub initium anni 405. non aliud ipsum iter per nivem quæradum existimus.*

1212 Si perit Theodorus diaconus ad Chrysothomum duxit Theodorus laetorem, Theodori consularis filium, qui sub disciplina exstantis Chrysothomi sacris tibi litteris cupabat, ne sis qui lectus. *dem aliud tempus quære oportet: non enim mihi videtur, commemoratum Theodori laetorem cum Chrysothomo fignandum esse anno 405. non anno 406. ad quem illam referi Theodorus art. 120. Haec chronologia laetum accipit ex ordine Epistolam ad tres Theodori: nam praeter Epistolam scriptam ad Theodorum diaconum, cassius duo ad Theodorum laetorem, duo item ad huius patrem Theodorum consularum.*

Hhh 2

1113

Epistola
ad ipsum
animam
dam in
advocato

B

E

Theodorus
diaconus
art. 120.
refert
ad initium
anni 405.

scribitur
aut
ad eundem

C

F

apud con-
sulum
art. 120.
refert
Theodorus

AUG. 1213 *Prima ex amplexibus hic est Epistola 44. ad Theodotum diaconum, qui cupiebat Chryl-
somum vivere; sed propter tempus haberem me-
dum auditum, idque per litteras significaverat. Hæc enim insana laudata Epistola initium; quod
hic habet:* Scio utique, te per litteras nos mini-
me convenire rebus, si coram id liceat. Ver-
um, omnibus rebus omissis, ad nos te confer-
re, nisi & anni tempus, & negotiorum diffi-
cultas, & hujus loci solitudo quorundam ingrave-
scens, maximum impedimentum afferret. *Or-
deinde Theodotus gratias agit, quod monuisset
Saulum de episcopis ad aliquos exorandis. Inter
hos fortasse fuit Bassianum, ad quem data est Epi-
stola 43. quoniam in eordum Saulus: Tu qui
dem perdidisti filioli, idque, cum reverendissimum
se religiosissimum diaconum Theodotum prae-
lo haberes, per quem facile omnium posses, qui
isthinc ad nos veniant. Deinde Saul delectat de-
voluntariam, moventem Bassianum, ut vicissim
scriberet. Porro Theodotus diaconum eandem bene-
viam ad Chryllosomum, ut colligitur ex Episto-
la 59. sequenti epistola scripta: & tunc servatum
et vixit Theodotus lether, quem discessisse a Chry-
llosomo videlicet ante diem sequentem.*

B 1214 Epistolam 59. Chryllosomus hoc verbis
orditur: Cito nostri quibus es, ad ingentem
eam molestiam, quam ex digresse tua accepimus,
alium ex diuturno tuo silentio maxorem
adjungens. Nec vero ad temporis angustiam
persequi patet: nam diurnum multitudine ingentem
ad ridendum facilitatem visitori præbere pos-
set. Quia ex lauricis quidem meus causetur
poterim, quandoquidem te magis opere ama-
mus. Mali quippe fuit, qui post discessum tuum
isthinc ad nos venerit. *Or. Max benigne ad frequen-
ter scribam. Dilecti de Istanis congruunt anno
405. sed malum eodem anno erexit. Jam vehementer
incutitur, quando Chryllosomus ad eundem
Theodotum dedit Epistolam 67. non Arabiis anno
406. sed Cæsari anno 405. figendum.*

C 1215 *Ista talis est eordum: Ipse quidem, re-
verendissime ac religiosissime mi domine, ista
litem malis, quibus Armenie laborat, defunctus es:
nos autem pater eos tumulus, imo quotidianas
moetes, quia hic vigor, illud nos volgariter discer-
ciot, quod a tuo quoque fuvante, ac vera & sincera
benevolentia divuli sumus. Accessit etiam ad
hujus metoris cumulum diuturnum tuum silen-
tium. Nam ex quo die hoc discessisti, secundum
hanc dimittat epistolam accepimus. Max fatetur,
illud attribucendum esse Istanis incutitionibus, quibus
iter erat viciatibus clauum. Tum longiores
epistolam pro frequentibus post, quia pericula, in-
quit, quotidie ingravescunt. Hæc verissimiliter sub
sua est illam sui scripta. Restat Epistola 137. quod
similiter illiganda videtur anno 405. sub initium bene-
viam. Responsum est amicum ad litteras Theodoti,
qui scripserat, se frequentibus litteris carissimum
ad scribendum. In ista Saulus rursus meminit de
digresse Theodoti, frequentiusque pulchra litteras,
vix anni tempus aique Istanicorum malorum
acerbitas id prohibet. Reliqua ad Theodotum di-
cimus ad amos postulationes referenda sunt.*

E 1216 Tam bene initium, quoniam ingravescens
timor Istanicorum incutitionum effectum, ut The-
doto daret litteras a Chryllosomo discederet, & ad The-
doto daret litteras se transferret. Habetur quid ex
Epistola 61. ad Theodotum consularum data, & ex
altera ad ipsum Theodotum letherum non affigenda.
Theodotum consularum laudet Chryllosomus,

D quod agere non fecerat, filium suum a se abesse, ut
veram sapientiam profiteretur. At non filium duntaxat,
sed munera etiam transfuserat Theodotum
consularum. Hinc Saulus eam alioquin hoc mo-
de: Ob eamque causam ingentes tibi gratias ha-
bemus: atque admirari sumus, quo pacto, cum
a te tantum munus, hoc est, filium haberemus, tu
tamen duxeris nos alii quoque muneribus orando
esse. Nos vero honorem quidem illum, qui
ex muneribus missis oritur, depreciamur, quod
vix ipsi remissum: non quod te despiciamus,
qui eam illud, cum a te valde ame-
mur; verum quod supervacaneam esse celestes
munera eorum rerum fructum consecrari, quibus
minime indigemus.

E 1217 Sane bellum letherum Theodotum apud
nos retinere, ac fingere & erudire nobis cordi
erat. Verum quoniam omnia hic credidit, tu
multibus, cruore, atque incendia plena sunt, I-
lauris nimirum evictis ferro atque igne popula-
tibus, nolque sedes quorundam mutamus, neces-
sarium proutem esse duximus cum bene emittere,
domino meo religiosissimo diacono Theodoto et-
iam inquectiam mandantes, ut ipsius curam assidue
gerat. *Or. Affera sedem mortis carnisque
posterioribus mensibus anni 405. Epistola vero,
qua Saulus letherum Theodoti diaconum commenda-
vor, videtur extitisse.*

F 1218 Ad Theodotum letherum, qui Chryl-
lomo se transfuserat ob discessum, dedit Saulus
Epistolam 136. scriptam paulo feriat, & variis-
simè anno 406. cuius hoc est initium: Nihil
est, quoniam eo quod maturus hinc ab oculor-
leris exculatorem queras, ac tum ad oculorum
infirmitatem, tam ad vim frigoris eousquis, ista
que discessum tuum sollicitus. Quamvis enim
biens te ab Armenis abdukerit, minime tamen
ex animo postro eiecit. Ac ossi Istanorum bel-
lum, interclusit omnibus infortibus, io tabellario-
rum peruriam nos adduxisset, frequentissimas ad
te litteras misissemus. Addita memia quodam,
ut adverso fuvieret seras, omneque genus in divo-
rum Scripturarum lectione consummat, totum i-
psa temporis imperitiam, quantum oculorum
infirmitas permittit, quo videlicet, inquit, si
quando occasio se offerat, ut earum quoque fosi-
la nobilissimo animo tuo iolerere commodè pos-
simus, magis cum facilitate id faciamus. *Respon-
dit deinde Theodotus lether, dantesque Saulum,
plura sibi oria esse adversa. Hinc ad ipsum re-
scripsit Chryllosomus in astante anni 406. per E-
pistolam 101. qua ipsum pio consularum, borta-
turque, ut de oculis mole affectis mediet consulat.
Sub finem hac addit: Certe nobiscum esse te
cupimus, quia tamen oon biens duntaxat, sed
etiam istas aquatibi gravis ac molestia est, illud
vetiam sumus, ne te ob oculorum præteritum mor-
bum in interperim conjiceremus.*

G 1219 Eodem anno 406 data est Epistola 141.
ad Theodotum consularum, alterum patrem, qua
ipso gratias agit, quod filium benevole excepisset.
Hæc autem nonnulli suspiciunt ingereat, adver-
se illa fuisse a patre minus benigna sed filium
petri reconciliatum fuisse alius Chryllosomum litteris.
Certe initium laudata Epistola id utique tenet,
cum Saulus ista loquitur: Multa tibi bona cre-
dant, qui tam honorifice filium excepisset. Istam
ipse nobis exposuit, nec occurrat, cum suum erga
patrem affectum ostendens, tam non ingenti
luctu tumulans. Siquidem hac in re deplixit nos hos

*J. S.
Primo ad
Theodotum
diaconum
Epistola
anno 404
data*

*Secunda
ad eundem
Theodotum
diaconum
Epistola
anno 405
data*

*Epistola
ad eundem
Theodotum
diaconum
anno 405
data*

*Epistola
ad
Theodotum
consularum
anno 406
data*

*Or. ad
Saulum
Saulus*

E

*Armenia
ad Theodotum
letherum
Episto-
la, anni
406. data*

F

*Alia ad
Theodotum
letherum*

A nore affici censemus, tam quia, quidquid ille beneficii accepit, idem nobis impendium ferimus, tum etiam quia a litteris nostris huiusmodi benevolentiam incrementum accepisse conigit. *Alia Theodoretum boratur, ut passim studia ferat. Nullius de litteris ad tres Tondum datus, quorum tres ultima libet materia convenienter circumstantia sunt, licet spectet ad annum 406. Tres alie ejusdem anni ad Theodoretum datus restant suo loco recensentur. Ceterum suspensio, Theodoretum illis fuisse Antiochenis, etiam si in uoluntate id clare evincat possit.*

1220 Antiocheni certis erant quatuor presbyteri, Celsus, Valerius, Disphanus & Cyriacus, ad quos exstant Chrylologi Epistola sex, omnes anno 405. datae, excepta fuisse prima, de qua dubitari possit. Esi haec Epistola 22a. forte anno 404. scripta, & plena maneat amicitiae significationibus. Ictum ostiale: Et quod ad nos scripserunt, & quod litteris nos lacessere voluerunt, ac litteras a nobis petere, modumque epistolae excedere julerint, id argumentum fuit, vos insubribili & infano erge nos amore flagrare &c. Unde charitatem tota Epistola commendat. Altera, ad laudatos presbyteros data, videtur Epistola 61. qui ipsi commendatur Constantius presbyter. Fuit autem Constantius Celsi cum Chrylologo, discepulo vocis ante Sanctum, ut videmus suo loco: ad disceptum Antiochiam anno 405. non multum prorelo, quantum apparet ex variis Chrylologi epistolis. Hincurum, de qua agitur, forte ab ipso Constantio prelati, aut certe non diu post disceptum ipsius missa est.

1221 Chrylologus versatulus presbyteris, Constantius amicus, de eo se compellit: Quid reverendissimus ac religiosissimus presbyter Constantius non reliquerit, dolco: quod autem ad vos se comulerit, labori ac magni hinc labor, quam illine doleo. Neque enim mihi dubium est, quia ad tranquillam portum, hoc est, ad verum caritatem appellat. Nam quamvis fecerit amicitiam vos undique circumflectit, magnosque fluctus tacite tamen epistolam statuerit vestra sunt, ut ob eam, quae praeclara illi, fortitudinem, & constantem caritatem amicum affectionem, etiam in mediis procellis magna tranquillitate fruamini. Quod porro Constantio desideret Chrylologus,

C deinde exponit, unum ut ne ipse per injuriam vexetur, temereque huc atque illuc circumagatur, ac per judicium irrisibilis tam ob causam distrahatur atque laceretur, ob quam eum corona ornari, ac publico preconio celebrari par erat.

1222 Hoc scripsit laudati presbyteri initio efficeret potuerunt, ac certo non diu, prevalente Porphyrio episcopo, quoniam communicare cogebant omnes perlegere Averdi. Secuta est ad eundem presbyteris Chrylologi Epistola 66. qua initio Sanctus se excusat, quod raro ad illos scripserit desultu tabularum: deinde gratias agi, quod probum monachum, inquit, cum ea, quae a vobis postulabatur, benevolentia suscepisset, eoque, qui importune adversus eum rixari cupiebant, ratiocines cecidissent. Per monachum illum probum non alium designat, quam ipsam Constantium presbyterum, qui Celsi monastice vitam persequi imitatur, & feraciam vitam monasticam alio profectu erat, ut ipse foveret Chrylologus. Certe sequentia Epistole verba omnino reverentur ad Epistolam precedentem. Sic enim pergit Sanctus: Quare non frustra, nec adulandi studio illud dicebam, vos etiam si ionueri ondique fluctus excitentur, in tranquillitate tamen esse. Nam cum ab aliis naufragia facile propalceis,

Septemberis Tomus IV.

non est dubium, quia ipsi procul a tempestate Aver. ramoti suis. *Scripti haec Epistolam Chrylologi, J. S. gaudent arum, bellis, tumultibus, perturbationibus, quotidianisque moribus undique cingebatur, prout continet in effate anni 407.*

1223 Quarta ad Celsum, Valerium, Disphan- tam & Cyriacum videtur esse Epistola 130. in eadem ostale, quantum videtur, scripta. Exegerant illi litteras Chrylologi, qui se brevi hoc temporis spacio siluisse dixit, quod Epistolae minus necessarias crederet, non vero an aliquis suspitione de ipsi, acti in amicitia langueret. Deinde vero de rebus suis haec memorat: Quoniam autem scio magne vobis laetitia esse, quo statum nostrum fini, intelligere; igitur nos stomachi imbecillitate liberatos esse atque valere, ac nec obidione, nec letroon incuriosibus, nec loci solitudine, nec lectionum crum adversorum turba, nec denique ullo alio hujusmodi incommodo dejecti & conturbati a vobis securitate, oio ac quiete frui &c. Haec Epistola ostendit, imbecillitatem stomachi, quo Sancti ex morbo huius praecedentis remanserant, dia durasse.

1224 Quinta ad eundem est Epistola 107. data quia in autumno aut hieme initio. Laudati presbyteri jam tum ipsi persecutionem patebantur, ut liquet ex tota Epistola ad ipsos consulendum compellit. Circa medium aut Sanctus: Haec non eo scripsi, quod hac in re me magistro opus haberet: mihi enim prudentia vestra explorata, quippe quam rebus ipsi testatam fecerint. Nam quae non termine nunc docuimus, hac ipsi perferendis calamitatibus praedicant. Sub finem aut: Epistolae modum fortis excessum: ut non apud vos, a quibus tam impense amatur, sua vero in fine memorata, monasti, & solitudine, & sumit, & pestis, & lauricorum bellorum, & morborum omnium, quibus, inquit, omnibus melis non vexamur. Adhae evocantur viri inquam, qui tota astate Armoniam erant depopulati.

1225 Sexta denum est hiemali tempore ultia ad finem ad laudatos quatuor presbyteros Epistola 28. ad hiemali tempore ipsi senta: quam se iubet Sanctus: Quod longam nostram epistolam brevem dixerit, haec equidem miror. Unde charitatem verum celebrat, charitatisque praestantem more suo eleganter commendat, pulcherrime complens illud Apostoli: Nemini quidquam debeatis, nisi in invicem diligatis, de debito, quod semper persolvendum est, nunquam cessantur, quod eadem semper solvatur, tempore tamen debetur. Hiemali tempore scripserat Epistolam Chrylologus insinuat, ubi dicit, paucos viatores esse tum propter anni tempus, tum propter itineris difficultatem.

1226 In eadem Epistola ait: Quis religiosissimus quoque domino meo presbytero Romano, ut iussisti, scripsisti. Addit, se tunc primum scripsisse Romano, quod ejus litteras accepisset. Haec Epistola prima ad Romanum presbyterum signata est tempore hiemali, vergente ad finem anno 405. Est autem Epistola 91. qua Chrylologus iurati declarat benevolentiam, ac sibi de Romani amicitia constare testatur, ejusque vicissim litteras petit. Secuta sunt aliae duae ad Romanum presbyterum, quae ejusdem fere sunt argumenti, & vicissim petunt ad annum 406. Sunt autem haec, Epistola 23. & 78. Et non satis liquet, utra prima sit scripta aut posterior. In utraque Romani amicitiam Sanctum multum celebrat, in utraque suam quoque declarat, in utraque denum non modo litteras, sed etiam praesentem desiderat.

Hhh 3 R. LXXVIII

Epistola
laudatos
quatuor
presbyteros
ad Celsum
Valerium
Disphanum
&c.

quatuor
laudatos
presbyteros
ad Celsum
Valerium
Disphanum
&c.

ad Celsum
Valerium
Disphanum
&c.

Epistola
ad Celsum
Valerium
Disphanum
&c.

Epistola
ad Celsum
Valerium
Disphanum
&c.

Epistola
ad Celsum
Valerium
Disphanum
&c.

Epistola
ad Celsum
Valerium
Disphanum
&c.

Epistola
ad Celsum
Valerium
Disphanum
&c.

AUG.

J. S. §. LXXXVIII. Aliæ Epistolæ anno 405. scriptæ; ex quibus fere omnibus intelligitur insignis Sancti zelus ad promovendam fidem dei prædicationem in Phœnicia.

Sancti de
fide in
Phœnicia
pessimum
fuerit ad
monachos

Multis ante exilium suum annis Chrysostomus variis præfuit pro conversione gentium in Phœnicia. In itinere eorum ad eam promovendam litteras dedit ad Constantinianum presbyterum Antiochenum, ac videmus ann. 105p. Ex his gentiliaram secta levis, multis plura tunc in finem Constantinopoli a Sanctis præfuit, quàm ad amicum nostrum pervenerunt, quia cæles fere litteras ab ipso scriptas habemus præter illas, quas in exilio exaravit. Arcus illud studium conversionis ipsius etiam efficere videtur, ac Chrysostomus ardem ligens amicum eam monachi S. Pauli præp. Zeugma, appidam ad Ephratem, in Syria. Monachi illi erant partim Græci, partim Syri, & singuli separatim habebant monasteria, ac superiorem suum; prent referat te Vita S. Pauli fundatorem, quæ ex Theodoro apud nos edita est ad xxv. Jeanz. Iisdemque legantur nomina Superiorum, qui factum tempore Chrysostomi Græcis animam præerat Theodorus, Syri vero Aphibemus, ab ipso Pauli statutus, & senior Theodotus, qui in locum defuncti Theodoti successerat. Hæc, quæ latius videri possunt in laudata Vita, sufficiunt ad intelligendam stiles Epistolaram, quas memorabimus.

1128 Epistola 93. quæ ad illos prima est, datæ, legat hiemali tempore, sub finem anni 404. hæc forma latine veris anni 405. inscribitur Aphibonio, Theodoro, Chæren presbyteris & monachis, universosque vestro sodalium. Unæ scripta videtur hæc Epistola ad amicum eam sanctis illis monachis itandum, & eorum præceptis imitrandis, quas Sancti magno studio flagitavit. Ad hæc Sancti litteras Græci saltem responderunt, ostenderuntque desiderium ratitandi ad Chrysostomum, nisi obstaris motus Isaacorum. Ligitur hoc ex Epistola 146. data in æstive anni 405. inscripque Theodoro, Nicolao, Chæren, presbyteris & monachis. An hi triam monasteria vicinorum superiores ostendunt, ac potius tres præcipui ejusdem Græci S. Pauli monasterii, una defuncti. Epistolam Sanctis ita arduum: Vos quidem Isaacorum incursionem atque impetum obtemperare vestra causam esse dicitis. Ubi hæc exasationem approbat, de se hæc memorat: Ut autem rerum quoque, nostrarum statu cogniti latet, ingent quiete atque otio fruimur, corporique nostrum, nisi aliqui mola sint, quæ ipsius valetudinem labefactent, satis commode se habet. Quosquam enim & medicorum inopia, & rerum necessarium penuria (nihil enim hic venale est, nec medicamenta ulla suppetunt) & cæli imperies (neque enim istas nobis minus quam frigus molesta est, ut quæ frigoris sermone in contrarium imitetur) & gravis ac perpetua obdolio, crebrique Isaacorum incursionum motus; hæc, inquam, omnia, & alia plura sunt, quæ valetudinem nostram labefactent: nunc tam gravi periculo, acque hujusmodi morbo liberati sumus, ac mediocrem quandam sanitatem obtinimus. Hæc congruunt eam aliis de sanitate sua a Sanctis illa æstive scriptis.

Cicero, ac potius tres præcipui ejusdem Græci S. Pauli monasterii, una defuncti. Epistolam Sanctis ita arduum: Vos quidem Isaacorum incursionem atque impetum obtemperare vestra causam esse dicitis. Ubi hæc exasationem approbat, de se hæc memorat: Ut autem rerum quoque, nostrarum statu cogniti latet, ingent quiete atque otio fruimur, corporique nostrum, nisi aliqui mola sint, quæ ipsius valetudinem labefactent, satis commode se habet. Quosquam enim & medicorum inopia, & rerum necessarium penuria (nihil enim hic venale est, nec medicamenta ulla suppetunt) & cæli imperies (neque enim istas nobis minus quam frigus molesta est, ut quæ frigoris sermone in contrarium imitetur) & gravis ac perpetua obdolio, crebrique Isaacorum incursionum motus; hæc, inquam, omnia, & alia plura sunt, quæ valetudinem nostram labefactent: nunc tam gravi periculo, acque hujusmodi morbo liberati sumus, ac mediocrem quandam sanitatem obtinimus. Hæc congruunt eam aliis de sanitate sua a Sanctis illa æstive scriptis.

1239 Perro Nodum presbyter & monachos, & qui in eisdem Epistola eam Theodosius ponitur & Chæren, idem versimiliter est cum Nicolao presbytero, ad quem essent tres Sancti Epistolæ. Nam in prima ex illis, quæ est Epistola 145. declarat, se teneri desideria Nicolai videnti, æque tamen, id scilicet fieri non posse propter incursionem Isaacorum, qui terræ quondam infestabant. Nodum morbo plene liberatus erat, dum hunc scribat Sanctis, ita ut signum videatur vero tempore anni 405. circa aut jam memoratam Epistolam 146. Ex illa Nicetas, qui præcipuum habebat curam de prædicatione Evangelii in Phœnicia, Chrysostomum videtur intelligisse, ardem ibi contra operarios Eucangelici curam esse anni 405. persecutionem, gentilibus tunc rursus insurgentibus. Nam illam persecutionem Nicetas intulisse, liquet ex Epistola 53. inferius alleganda. Forte enim Theodotus presbyter, qui ad Chrysostomum vocasse dicitur in Epistola 116. ad amicum de persecutione illam ad Chrysostomum excurrit, cum ad Sanctum venisset circa id tempus, quæ illa persecutionem dicitur, ut ex eadem Epistola colligitur.

1230 De turba vero illis Sanctis facta celebris circa medium æstivæ, & non scriptis ex eadem Epistola 126. ad Rufinum presbyterum & monachos, versimiliter monachum, cujus hoc est æstivum Phœnicie mala rursus exarsisse, ac gentium furorem ausum esse accepti complerique monachos partim vulneribus affectos esse, partim animam moriem obisse. Ideo majorem in modum te urgeo, ut quàm celeriter te ad iter accingas, atque in acie sis. Certe enim habeo fors, ut, si preces, & lenitatem, & mansuetudinem, & tolerantiam, & patientiam, eamque, quam solus, animi fortitudinem adhibueris, vel aspectu solo adversarios in fugam conjicias, ipsorumque furere extinguas, atque eorum, qui costras partes tuorum, noimos receres, multaque bona efficias. Quare nunc cuncteris, nec procrastines, sed majorem celeritate utaris, neque hæc, quæ a me commemorata sunt, alacriorem reddant.

1231 Non argueris addis rationes ad eas animæ rationem rastandum, quæ ita concludit: Certe, obliero, ut tantas opes arripas, ingentique celeritate utaris: atque quàm primum illuc veneris, ad nos scribas. Nam si vel hoc audierimus, te Phœnicie sinea accigisse, jam sine cura erimus, requiescimus, in securitate degimus. Nam quæ hinc consequuntur, scimus: nimirum ut generosus rai bellica peritus imperator, sic su omnia peragrabis, jacentes excitas, stantem confirmas & constabulis, errantes in viam reduces, perditos requiritos & inveniens, universis diaboli copias concides. Est enim mihi perspecta, mihi, inquam, perspecta est animi tui vigilantia, mentis tua cura & sollicitudo, sagacitas, concinnitas, comitas, fortitudo, robur, constantia.

1232 Deinde crebris petis litteras. In magna enim, inquit, cura & sollicitudine sumus... quæ si res prosperum eorum tunc, gaudio ac voluptate afficiamur, sin autem impedimenta objiciantur, omni ratione ac studio de de medio tollere nitamur. Neque enim ante conquiescimus, quàm & per nos, & per alios, hoc effecerimus, etiam si milites vel in urbem Constantinopolitanam miros necesse sit, quo nimis tibi valde prope reddamus, ne id quidem facere recusabimus. Hæc igitur cum tibi nota fiat, quæ tui munusculi, nobis præ-

Epistola
vel ad
Nicolai
presbyterum

F
Certe perfer
veniens in
Phœnicia
& Sanctis
vixit

R. Nodum
presbyterum
& monachos
vixit

F

hæc
editur
apud
Joannem
de prædi
catoribus

A ita; vigilantiam ac diligentiam. Quod si fratres etiam nutu oportere putet, id quoque fac sciam. De sanctorum vero martyrum reliquiis sine cura esto: consilium enim religiosissimum domum meum presbyterum Ieremiam ad domum meum pmissum Orestem Arabum episcopum mihi. Nam ipse & multas, & minime dubias habet, quot paucis diebus (id est, inter paucos dies) in Phoeniciam ad te mittimus. Quare de operam, ne officio tuo ulla ex parte desis. Nam quæ nostris muneris sunt, quæque cum animi promptitudine præsitemus, vides. Festina itaque, ut ante hiemem ecclesiam, quæ sine te cæto fuit, perficere queas. *Hæc Hieronymus Chrysostomus.*

Tempus data Epistola. 1233 Epistola figenda est circa Julium anni 405. nam data est post Epistolam 146. æstivo tempore scriptam, ut videmus anni. 1228. Data quoque est iam citæ, ut Ruffinus, acceptæ hæc Epistola, non modo perficere in Phoeniciam, sed ibidem etiam ante hiemem perficere possit ecclesiam, eaque de causa scribit figi inquit. Tullianensis Nota 95. Epistolam ad Ruffinum figi ante 405. Verum eo anno Sanctus erat Arabus, nec Cæsari, ubi scripta est hæc Epistola, ut scaturit. Quod autem existimas, Chrysostomum Arabum deinde Cæsarem redisse, taret fundamentum, & sua loca restatuerit. Verum ad Ruffinum presbyter reversa in Phoeniciam profectus fuit, nullibi reperimus. Si desideria Sancti faceret, profectus est satis diu ante Iannem presbyterum, de quo non egimus.

1234 Alter ex presbyteris, quos Chrysostomus ante tempore in Phoeniciam esse desiderabat, est Gerontius presbyter, ad quem exstas Epistola 54. hæc in finem scripta. Illam sic ordinat Sanctus: Et jam ad pietatem tuam litteras dedi: (qua consideramus) existimatis te in Phoeniciam esse: & nunc iterum eodem, quæ prius, scribo, vobis huic maxime quidvis agendum ac perscrutandum esse, ut ne segetem vestram vanam & ianem deseras, non quidem eorum, quæ recte, & cum laude gesta sunt, labefacti utque interru finatis. Ex his habemus primo, Gerontium jam antea fuisse in Phoeniciam. Secundo allegatis verbis infirmat persecutionem jam memoratam, de qua mox iterum fit mentio. Utrum vero Gerontius ob persecutionem, an causa morbi, quæ laborabat, in Phoeniciam recessisset, nos cæstat.

1235 At Chrysostomus gravissimis rationibus cum ad reduendum hortatur, & mox ita pergit: Quocirca te obsecro, ut, quo major est tempestas, & plura mala & turpia impedimenta obiciuntur, plerique sunt, qui insidiam struant, eo etiam magis ipse te excites, alioque item hortoria, ut præclaram hanc curam tecum suscipiant, illucque quoniam celeriter pervenire maturent.... Siquidem buxiformi peregrinationes suscipere longe præstantius atque conducibilis est, quam domi desidere. Illic enim degens, hæc etiam habere potes, quæ nunc habes, hoc est, ipsum vigiliis, cæteraque Christianæ philosophiæ generis. Domi autem desidens ea lucrari non potes, quæ, si in illa regione commoreris, adipisci potest, nimirum vos animarum salutem, periculum mercedem, tantæque animi promptitudinis præmium....

1236 Et mox: Ne, quæso, eunectis aut differas verum, ubi et morbo convalescis, max ad iter te accinge, de rebus ad usum tuum necessariis nihil curans: siquidem reverentissimo ac religiosissimo presbyterum Constantino negotium dedit, ut, si ad adiuvandum structiones, si ad labilem

vandam fratrum inopiam, impensis opus fu, her. Aug. ge volis ac prolixè omnia suppeditet, acque adeo nonnetem largius ac profutius, quam ante. Cum igitur & promissæ faciles inde sumptus habeas, & quod caput est, rem Deo gratam sacratissimam, depulsa omni cunctatione, consilium iter maiorem, quæso, atque ex ipsa Phoenicia hoc nobis significes, ut licet in gravi ac molesta solitudine hæreas, ingens tamen hinc solatium consequamur.... Quamvis enim te quoque huc venire, ac tuo conspectu frui cupiamus: tamen, quia hoc, quod dixi, magis necessarium est, periculumque est, ne hæmiser illud tibi præcludas, propterea te urgemus; atque, ut proficisci matures, obsecramus. Hæc Seneca mense Augustæ aut Septembris, quamvis appareat in amore, ut hiemem iter impediat, si dem moraret Gerontius. Idem de Gerontio repetit in Epistola 53. ad Nisiphan presbyterum, quæ aut eodem tempore, aut paulo post data est.

1237 Secunda hæc est soli Nicolao presbytero inscripta, atque ita incipit: Magnopere nos irascisti, atque ingenti voluptate perdidisti, cum illud significasti, permagnam tibi Phoeniciæ curam esse, atque, tanto licet intervallo distitum, eor, qui illic degunt, per litteras ad pietatis studium accurre atque hortari: quæ in re zelum apostolicum præstat, eaque cause te admirari ac beatum prædicare minime intermitimus, quod & monachos antea misisti, & nunc in tanta negotiorum difficultate non modo eos non abduxisti, sed etiam monere coegisti.... Rem virtute sua dignum fecisti, quod, cum agras res esse ac seditione laborare conspexisti, non potissimum operam dedisti, ut eis, qui illic degunt, aciem desererent, verum remaneret, ac partes suas expleant. Tunc venit, ut me gerat Gerontium presbyterum, si convalescit, ... ut iter illud ineat: & os in via longum iterum teratur, hiemisque intervenientes iter ipsi intercedat. At significasti, se velle, ut ad se veniat.

1238 Continua de alio allegante hinc subdit: Illudque curas, ut vir suavissimus ac mihi carissimus, Iohannes presbyter, inuicem comitem se ipsi adiungat. Scit enim regionis illius negotia nunc eo pluribus correctionibus indigere, quo longius serperunt mala. Pergit excitare Nicolæum ad curam diligentem, ianem quoque ejus quidem volentis desiderio teneri: sed præsertim ipsum diligentem in illis curandis. Nam, inquit, ut nunc res sunt, est alioqui tui videndi atque amplectendi magna cupiditas tenetur, te tamen illic manere necessarium esse ducimus. Nec enim dubitamus, quin tu omnia facturus curaturusque sis, quo strenuis viris Phoeniciam impleas, atque eos, qui illic remanserunt, magis ac magis falcias ac corrobores, ut ne relictis regionis illius negotiis pedem referant: & eos, qui vicini ac propinqui sunt, exquiras, atque cum ingenti animi elacritate ac studio emittas &c. Non scilicet spero Chrysostomum Nicolæum: nam Sanctus in Epistola 69. sequenti anno scripta, Tibi vero, inquit, ingentem gratiam habemus, quod, cum in tot tantique perturbationibus verleris, non parvam tamen negotiorum Phoeniciæ curam geris. Iohannes quoque presbyter ante hiemem iter suscepit. At de Gerontio nihil certi habemus.

1239 Ut vero Iohannes presbyter apostolicam illam expeditionem susceperit, alleborari etiam Aliphium quidem, cui ea de re gratias egit Chrysostomus per Epistolam 21. quem sic excusatur: Te beatum ac iter beatum, atque iter insignis beatum, qui

ut illis ibi de negotiis, habetatur.

1239. Ut vero Iohannes presbyter apostolicam illam expeditionem susceperit, alleborari etiam Aliphium quidem, cui ea de re gratias egit Chrysostomus per Epistolam 21. quem sic excusatur: Te beatum ac iter beatum, atque iter insignis beatum, qui

Landat Aristand presbyterum de eodem Phoeniciæ.

hortatur, qui se plus vix speraret, de amicitia. Aliphium presbyterum, qui se plus vix speraret, de amicitia.

Aliphium quidem, cui ea de re gratias egit Chrysostomus per Epistolam 21. quem sic excusatur: Te beatum ac iter beatum, atque iter insignis beatum, qui

AUCT. qui ejusmodi re efficit, atque ejusmodi oegonia
J. S. animi adici, quæ ingentem in calis relicturum
 tibi recondunt. Neque enim vulgariter animi
 nostrum erant, sed de domino nostro Joanne
 presbytero nobis illud expoliuit, te malum o-
 peræ adhibuit, ut cum excitares, atque in Phœ-
 nicem mitteres. Quod autem aurum quoque ip-
 si dedisti, quamquam tu pro cetera tua pietate
 hoc reiecit, mihi tamen id nobis olearum
 fuit: nam id etiam compertum habuimus, ac li-
 beraliter emant, qua usus es. Ob eamque causam
 te admirari ac laudibus in celum ferre non desinim-
 us, quod in his rebus dives sis, in quibus divitem
 te esse convenit. *Deinde litteras ipsas sequitur.*

*1240 Prima hæc videtur ex quatuor Epistolis
 ad Aliphiam. Non diu post ad eundem datæ est
 Epistola 79. quæ Aliphiæ gentem liberalitas com-
 mendat: nam scripta est ante hiemem, sed quan-
 do hiemem mala ingruverant. Post hæc etiam
 scripta est Epistola 35. quæ videtur tertio ad Al-
 phium: nam datæ est, quando magis ex hiema
 prædumum impetu vinctum difficultas oriebat-
 ur. Gratias in hoc igitur Alphis, & de munere
 ad se missi ita respondit: Quod autem te nobis
 misisti scribis, hoc orno hoc attulit: verum,
 qui id assebit, prædum metu perterritus pedem
 remittit. Ceterum, si me amas, ne hoc facias,
 ne difficultates atque negotia tibi ipsi exhibeas.
 Quarta denique est Epistola 49. datæ, dum vi-
 gebat hiemem meam, & hiemis asperitas. Est
 amica saluatio, & exortatio de non mittendis ad
 diffusiorem crebra litteris.*

B *1241 Hæc invenitur de ydine illatum littera-
 rum obsecrat, redamni ad curam Sancti de re-
 bus Pergæ, ad quem Joannes presbyter profes-
 sus est ante hiemem, forte mense Septembris aut
 Octobris anni. Eodem tempore Chrysostomus de-
 dit Epistolam 129. cuius hæc est inscriptio: Phœ-
 nicie presbyteri & monachi, gentilis in Chris-
 tianam religionem institutus presbiter. Hunc verisimili-
 ter condita presbyteri persequenda commisit. Dignum
 puto, quam hoc itam transferam, ut ex illa ar-
 dentissimum Sancti studium ad excusandam impet-
 ratam, & religionem Christianam propagandam,
 qualiter perspicere possit. Gubernatores, inquit, cum
 marcfurore percipium & excitatum, atque ingentem
 tempestatem ac turbam cernunt, non modo
 navim non deferunt, sed etiam tunc majore solici-
 tudine ac studio utuntur, rum ipsi vigilantes, tum
 alios excitantes: medicos rursus, cum febrem
 excitatam vehementer fovere propiciant, agrotum
 non modo non relinquunt, verum etiam tum deni-
 que, & per te & per aliorum operam ad profi-
 gandum morbum ipsi studii atque opere adhibent.
 Quorum hæc commentatio? Nimirum ut ne quis
 vos ob exortum tumultum in fraudem impellat,
 adducat, ut Phœnicem relinquas, ex ea-
 que leceat: quin potius, quo plures difficulta-
 res vobis obijciuntur, gravioreque fluctus ac ma-
 jor perturbatio, eo quoque constantius labore-
 tis, exuberis, majorem animi promptitudinem
 adhibeatis, ut ex præclarissima vestra lubistructio
 corrumpat, nec ideo vestre labor fructu careat, sus-
 ceptaque in animarum cultu opera deleatur.*

*1242 Potest enim Deus & hunc tumultum
 sedare, & patientiæ mercedem vobis conferre.
 Neque enim tanta vobis merces constituta erat,
 cum negotia sine ulla difficultate ac molestia con-
 ficebantur, quanta nunc est, cum magna diffi-
 cultas proponitur, ingens perturbatio, multique
 obseculo sunt. Quocirca laborem cum, quem*

perrulisti, & ærannam, quam sustulisti, &
 ea, quæ præclare gessisti, vobiscum repositas,
 illudque item, Deo favente, tantam jam impet-
 ratam parcam a vocis extinctionem esse, Phœnicie-
 que rati id melius processisse, ac majorem nunc
 mercedem amplioremque remunerationem vobis
 fore, denique Deum impedimenta quoque brevi
 sublaturum, & omnia vobis patientiæ præmia par-
 tulariurum esse, illis quæto permant atque confi-
 stite. Nam ne nunc quidem vobis quicquam desisse
 potest: ego enim, ut omnia, tam in indumentis,
 quam in collocamentis, ac fructum alimentis, ean-
 dem, qua prius, copia & assiduitate vobis suppe-
 ditentur, imperavi. Quod si nos, cum in tanta
 calamitate atque acerbitate versemur, ac Coculi
 solitudinem intolamus, tantam operis vestri curam
 gerimus, multo sane magis vos etiam, cum
 abunde vobis omnia suppetant, quæ vestrarum
 parium lupa, præstare convenit.

*1243 Rôgn igitur, ne quis vos terreat. Nam
 & oegonia meliorem jam ipem obfident: idque
 ipsi ex litterarum, quæ a reverendissimo domi-
 no meo presbytero Constantino missæ sunt, exem-
 plis facile intelligitis. Ac si permentaria, etiam
 si excenta impedimenta oboriantur, omnia tamen
 frangens. Nihil quippe patientiam ac toleranciam
 aqua potest: rupi enim similis est: contra mo-
 rus it omnes exque indidit, quæ adversus Ec-
 clesiam struuntur, fluctibus non dissimilis sunt, qui
 rupi illiduntur, atque in ipsum abeunt. In
 meorum vobis venias, quæstus Apostoli, tom a
 suis, rum ab existeris periculum: & ut omne
 predicationis tempus per temptationes, per pericu-
 la, per iohannis confecerint, nunc carere & vin-
 culis, nunc casibus, nunc flagris, nunc fame &
 nuditate consumpti. Et tamen, etiam cum in car-
 cere degerent, a munere sibi commissio oco ad-
 sistebat: verum beatus Paulus, etiam cum in vin-
 cula conjectus ac flagris coctus esset, & erore
 dilueret, & ligno alligatus esset, & rot malis
 premeatur, tamen in ipso quoque carcere iustis
 facris muneris suagebatur, & carceris eulodem
 baptizabatur, eaque omnia, quæ sui muneris e-
 raor, exsequebatur.*

*1244 Hæc igitur omnia, aliaque id genus
 soimo volentes, ut vos jam hortatus sum, &
 firmi atque immobiles stite, & a fraudibus ca-
 ve, Deiopem atque auxilium, cui nihil par
 esse potest, exspectantes: ac de omnibus his re-
 bus, ut responsum a vobis feramus, curate. Hæc
 anim de causa etiam Joannem religiosissimum
 presbyterum missimus, ut vos cohoretur, nec vos
 a quoquam perturbari sinit. Ego enim ipse, quod
 mei muneris erat, præstiti, tum vos communibus
 cohortans, tum consilios erigens, tum ea, quæ
 opus erant, proluxe subministrans: quo nihil o-
 mino vobis desisset. Quod si me perferre minime
 volueritis, verum si positis, qui vos decipiunt,
 ac velut pennas vobis addens, fidem habeatis,
 extra culpam ipse sum. Scitis autem, in totius
 caput hæc condemnatio atque iustura ead. Ne
 igitur quidquam buxumodi contingat, vos etiam
 aique etiam rogo, ut me, qui vos impole uno,
 perferatis. De rebus vobis necessariis, vel ad nos
 scribite, vel, si ita lobet, hominem miscite: hic
 vobis quidquam omino defuturum est. Hæc enim
 Chrysostomus, servidus Christi amatur, & insignit
 imitator S. Pauli Apostoli, cuius exemplo sue
 memorat facta, ut alius ad anulationem veniet.*

*1245 Verum aliquid dubitationis hæc obortit
 potest. Nam quæres nunc, unde istam pec-
 unia*

*Presbytero-
 rum ut me-
 moratur in
 Phœnicem
 latuerat
 etc.*

*tum muneris
 enim quod
 presbytero
 servidus ad-
 ministravit.*

*servidus
 latuerat a
 alitem
 de pædlo
 etc.*

per Alphi-

*Epistola
unde er-
pente lan-
the, in
proprie
colam &
capituli
designat*

A via tum habere Chryllosum, ad necessaria omnia procurare possit laborantibus in Phœnicia, praesertim cum dona a variis oblata passim erant, & ad hoc respondendum, & alia quæ sancti opera commemorantur lib. 8. cap. 27. Joannes vero inquit, etiam in exilio degens, magis inclamavit. Nam cum pecunia abundaret, quas cum aliis multi adferebant, tum Olympias diaconissa ad eum miserat, plurimos captivos ab Ilauro redemit, ac suis restituit. Multis etiam egenis necessaria subministrabat. Eos vero, quibus pecuniis opus non erat, oratione sibi conlatabat. Eratque admodum carus tum Armenis, apud quos degerebat, tum finitimis omnibus. Multi quotidie ad eum confluere ex urbe Anisochia, & ex reliqua Syria, ac Cilicia.

*alia ex
data Epi-
stola pro-
fessio*

1246 *Sensum queri potest, quoniam illa sint arguta, quæ molurum spem ostendebant, ut sol-
ligebatur ex litteris a Constantino presbytero missis?*
Respondet, debuerat non posse, quin Chryllosum hic inquam de suis & Ecclesie negotiis, pro quibus laborantibus Innocentius Papa, Honorius imperator, & omnes passim episcopi Occidentales, qui de causa Chryllosum erant instructi. Horum statim conatum citius id tempus intellexit Chryllosum ex litteris Constantini, tam Anisochia degentis, qui intellecta ibidem ad Sanctum perscripsit; his vero eadem laborantibus in Phœnicia communicavit.

*Epistola
unde er-
pente lan-
the, in
proprie
colam &
capituli
designat*

1247 Ad conatum Chryllosum pro fidei propagatione in Phœnicia spectant adhuc due Epistolæ, anno item 405. figende. Prior est Epistola 28. Basilii presbyteri scripta. Vin dubitari potest, quin presbyter ille in Phœnicia degeret, cum Chryllosum cum aliquantulum his verbis: Esi nobis conspectu tuo atque congressu frui minime con-
sigis, tamen cum de tua virtute ad nos afferret, ac zelo eo, quo adversus gentile flagras, ipsorum errorem evertens, equique velut porrecta manu ad veritatem ducens, non secus ac si adfesses, rectiusque diuinitus usum ac vitæ consuetudinem habuisses, bonore se veneratione se complectimur. Eaque de causa priores ad te scripsimus &c. Per-
viximus Basilii litteras. Hæc Epistola alicui in Phœnicia proficiscenti commissa videtur anno 405. sed incertum, quæ fere mensis.

*alia ex
data Epi-
stola pro-
fessio*

1248 Altera est Epistola 55. inscripta Symeonis & Marci presbyteris, atque in Apamensi regione monasticam vitam proficientibus. Scripta est Epistola post discessum Joannis presbyteri, & biennio tempore. Unde liquet, scriptam esse sub fine anni 405. forte mense Novembri. Priores pro Ecclesie tranquillitate & litterarum monachorum illorum studio passim Chryllosum. Deinde hoc addit: Nos quidem certe permagna voluptate assecuti viri carissimos & suavissimos Joannes presbyter, quod in tanta temporum difficultate domo excedere, atque in Phœniciam proficisci animus induxerit. Quapropter a vobis peto, ut præclari hujusce operis magnitudinem animo perpendas, si quæ prastantes ac generosus viros nanciscamini, qui ad egeriarum harum rerum magnitudinem auxiliarem manum afferre possint, eos magis cum animi alacritate quam eo missis, quoniam hinc mercedem labori suis, cogitantes. Ita Sentius, audeque operarios ad vicem domini ducere studeas.

*Epistola
unde er-
pente lan-
the, in
proprie
colam &
capituli
designat*

1249 At, quando hœc scribitur, usum eo, 11 est, cum Joanne alios mittit, id eo sensu intelligendum non potest, ut voluit eos uno cum Joanne pro-

ficisci, cum his autem has litteras proficiscenti videantur: sed desiderat, ut alii ipsam sequantur, atque una cum ipso in Phœnicia laborent. Urbis Apamensis Syria ad Orontem, & regio Apamensis, in qua habitabant monachi illi, non adeo longe distabat a Phœnicia, ita ut illi facile eo proficisci possent. Ceterum eadem biennio data est Epistola 56. inscripta Romulo & Byzon monachis, quibuscum amissionis jugere, & litterarum commercium inori studuit Chryllosum, fortasse eundem in finem. Certe Epistola scripta est, quando nec erat difficile, tum ob biennium tempus, tum ob Illurocorum morem. Nunc ad alia tempus de-
vertendum.

§. LXXIX. Mortuo Arsacio, Atticus consecratur episcopus: conatus Innocentii Papæ & Honorii imperatoris ad Synodum Thessalonicensem congregandam irritus, & eorum legati ad Arcadium pessime excepti.

*Dispositio
Actus &
in idem
Contextu
supradicti
ad*

Vidimus, quante studio Chryllosum anno 405. laboraverit ad fidem dilatandam. Nunc, eo tempore relicto, exponendum est, quid mutationis contigerit Constantinopoli, ut deinde etiam videamus, quantum laboraverint Occidentales, ut inchoatis Ecclesie statum componerent. Sacrosancti lib. 6. cap. 28. hæc scribit: Ceterum Arsacius post sulcepum episcopatum anno duu supervixit. Sequente enim anno (405.) id est, Stilichone iterum & Anthemio consulis die tertio Idus Novembris mortem obiit. Cum autem multi episcopatum illum ambirent, ramque ob causam multum jam temporis elapsum fuisset, altero post anno (406.) Arcadio lectum & Probo consulis, ad episcopatum promotus est Atticus, vir religiosus. Hic ex Sebastia Armenie generis sui originem ducebat, Ceterum monasticum vitam genus ab incaute adolescentie sectatus fuerat. Ac discipulis quidem mediocriter institutus, naturali prudentia magis valens. Ita ille, Atticum passim laudat.

1251 Symeonem lib. 8. cap. 27. de illis scribit, hæc sequuntur: Sed & Arsacius, cum ecclesiam Constantinopolitanam brevi temporis spacio administrasset, ex hac luce migravit. Cujus lucescens cum multi essent qui ambirent, quarto post obitum illius mense ordinatus est Atticus ex presbytero cleri Constantinopolitani, qui unus fuerat ex Joannis insiditioribus. Plura de Attico ibidem videre possunt. Palladius in Dialogo pag. 94. quatuordecim menses solum attulit cathedra Arsacii. At proferenda videtur sententia Severi, secundum quem desinuit esse decimo septimo episcopatus mense, sive die 21. Novembris anni 405. Si ergo quarto post mense electus est Atticus, fuit hic in sedem intrusus mense Februarie aut Martii anni 406. De Attico electio primisque ipsius molitionibus Palladius pag. 95. hæc habet: Huic Arsacio succedere Atticus & presbyter, omnium adversus Joannem molitionum arces.

1252 Qui cum videre: neminem Orientalem episcoporum secum communicare, & ne civitatis quidem populum, propter ea, quæ tam nefarie & inulte in Joannem ab ipso acta erant, aspersum esset sacrum Scripturarum, perfecti, ut imperialibus scriptis cogenterentur, qui cum ipso

qui morte
conatus
eget ad
fidem re-
moniam
dum.

ACT. *iplo non communicabant. Rescriptum autem contra episcopos, tales minime habebat: "Si quis episcoporum non communicat Theophilo, Paphrogyrio, & Attico, ecclesia quidem ejus non est & a propriis facultatibus abigitur." Hinc alii qui bonorum onere praevarii erant, etiam in viti cum iplo communicabant; alii vero pauperes & in fide fana infirmiores, donorum quorundam pollicitationibus ad communionem adducebantur. Alii genere & possessionibus & patria & corruptibili gloria, & aique corporum venatione in super habitis, animi nobilitatem fuga cultodiebantur.*

1833. *Letteris Innocentium* pag. 88. ubi intel-
ligitur in variis episcopis aliisque cleroicis antium
Chrysolomii; & alia dicitur in Orientem
parata, quemadmodum episcopum ad p. 68. f.
requisitas ad remedia in malis adhibenda. Et
eum cum reliquis communis q. 1. esse Theodori
apud Palladium pag. 88. ita ut non amplius fu-
erint: Papa Innocentius, miserat ad eum imperato-
rem Honorium, sigillam quid ferretis Epis-
tolo (*de his rebus acceptis*) i. iulianum. Quibus
permonita pte pietas, quibus Occidentem iyno-
dum cegi; & cum unam simul sententiam
tulissent, cam ad ius pietatem referre. *Hae fce*
videtur in affate anni 405. At syndes con-
tum videtur eadē fuisse in episcopis helie
ut haberi possent, licet forte ad alia provin-
cia quosque scriptis Innocentius, in istud
concilio egerent, aut primaries aliquos altaram
provinciarum amittens consuleret. Cuius ius as-
episcopos, quibus delata gratias ex Chrylustomo,
reperitur etiam Aurelius Carthaginiense, Africa
primas.

1. *Algunos de
 los autores
 sugieren
 que este
 estudio
 genera
 dudas.*

1234 *Quid autem episcopi Italiae, ante die-*
bus venerabiliter congregati, faciendum credi-
derunt, subdixit apud Palladium pag. 29. de
modo: Qui quidem Italici episcopi congregati,
orant imperatorem, se scribat fratri suo & con-
sorj imp'rii Arcadio, et jubeat Theodosio
synodum fieri, quo facilius utraque pars Orientis
& Occidentis in unum accurrere possit, &
synodus non in episcoporum numeru, sed in
pondere sententia perfectu certum & indubiu-
m ferat judicium. Honorius huic episcoporum
judicio plane confertur. Nam Theodosius apud
Palladium ita pergit: Quibus accessu ejus prestat,
Episcopo quidem Romano Ecclesie scribit: mitis
est quique episcopus, presbyteros autem Romane
Ecclesie duos, & diaconum unum, qui
ferant suum ad fratrem suum epistolam, cujus
huc sententia erat.

quam volu-
ntatem
partis fidei
ad Altra-
torem Ipo-
pocis.

1255 Tertio jam scribo ad manifestandum
nam, rogans, utque ex compello coetus Jo-
hannem episcopum grata sunt, emendatorem. Et
ut videtur, nondum perfectum est. Quare deo
scripsi per hoc episcopos et presbyteros, mal-
tum solliciti de pace ecclesiastica, per quam
nostrum imperium pacem obtinet; ut jubere di-
gneris Orientis episcopos Thessalonice conveni-
re. Eximium Occidentis nostri episcopis, lectis vi-
sis adversum malum ad mendicium firmitatis,
miseram episcopos quinque, presbyteros vero
duos, & diaconum unum magna Ecclesia Ro-
mana. Quos vestrum omni hominem dignetur: ut si
perfusa fuerint, quod iure expulsi sit Johannes,

docent me ab ejus communione recedere : aut si congerit ipsius malignis esse Orientis episcopos, ab eorum in communione averant. Quam eorum sit Occidentalium de Johanne episcopo sententia, ex omnibus epistolis, quæ ad me scriptæ sunt, dum subjunxi, ejusdem cum ceteris sententia, unam Romanis, alteram Aquileiensibus cepi. Porro hoc ante omnia obiter elementum tuum, Theophilum, Alexandri episcopum, etiam noverim, sibi fuisse, qui omnia maiorem maxime auctor esse dicitur, ne episcoporum, qui adfuerint, lyndus nostris impedit, convenientem imperibis nostris pacem sociat, ita Honoratius apud Palladium. Mandata autem ipsius nos videtur ante hancem venisse Romanæ. Certe legati, qui Invenientes mihi, nos dixerunt ante annum 406. Non quædam Constantiopolim venerant, Attilam invenientes episcopum.

1856 *Quapropter, cum iter per mare infestum-
ritus, et per Græciam navigaret, in max-
imam periculis, ventis, et aliis, esset obnoxius, extra me-
re Mariæ, ante Aprilis, in Portu promissa adfer-
vissent, sequebatur. Item hujusmodi Communi relatione,
in Palladio Dialogue pag. 30. Comm. igitur
factus Familii, Benevoti episcopus, & Cy-
rillus, & Gaudencia, una cum Valentiniano
& Bonifacio presbyteris, acciperent litteras im-
peratoris Honorii, Innocentii, & Italium epis-
coporum, Cromatici Aquileiensis, & Veneti
Mediolanensis, a quo aliorum non, non com-
monitionum typodi totius Occidentis publica
evangelice Constantinopolim profecti sunt cum
Cyrillio, Demetrio, Palladio & Eulysio epis-
copis. Commonitionum autem consuevit, Johan-
nem judicium ingredi non debere, nisi ipsi prius
refractus fuisset & ecclesiæ, & communi; ut sub-
lata causa detestandi iudicii, sua sponte con-
cessum iniret.*

887 Profecti igitur Constantinopolim, post
quassor mentes redierunt, narrent facinora Ba-
bylosios. Cum praeferat Graecia Athenas naviga-
ntes, detenti sumus ab infesto quodam urbe-
no midium, qui statim conuentionem unum nobis
adjuvanti, non finem nos Thessalonicam accede-
re. Illic enim propositum nobis erat lustras pri-
mum dare Aysio episcopo. Confectis igitur nos,
iuvant, in duo navigia dimisit. Ingressus postea
iuxta vehementer, tribus diebus Aegzum mare & F
referta sine cito trajecimus: circa duodecimam
terti diei horam apollimus autem urbem regiam,
intra suburbana vicinior. Ubi recensiti ab exasylis
portuum, retero distansus; cupis autem
nulla, ignoramus: & conculsi sumus maritimo
Thracia castello, Asbyra dicto. Romani quid-
em in una domotecta, in pluribus vero, qui-
bus Cyzico erant, illicque versati; ita ut ne-
simulus quidem praesto esset, qui ministraret. Cum
lustras petissem, non dedimus, dicentes: Qui
lucerni potest, utque legati sumus, literas imperato-
ri nostro reddamus? Cum autem eas non dare
perfuissetur; primus venit nos Patricius nu-
quarius; deinde quidam alii: postremum venit qui-
dam Valerianus nomine a Cappadocia, propo-
situs autem militaris numeri: & rupto Mariani es-
piscopi pollute, signatum Imperatoris epistolam
cum reliquis abtulit.

frustrated
fulfilled
adventure
new dawn
effort

1538 Pultridie ignor miserunt ad nos, an aucti
 1539 imperatoris, an Articus, nescimus, (ipse enim dicebatur ecclesie thronum ierosolime) qui no-

A his etia millia nominatum dabant, orantes, ut periculi A-rico communicaremus, & de Johannis iudicio saceramus. Quibus non silentiores, periculum orare, cum ubi pacificum perage- retur, ut sine periculo ad nostras aeternas redire- mus, vili tali inhumanitate. Idipsum variis reve- lationibus Servator Deus nobis declaravit, adeo ut sancti etiam Emmilius diacono Paulo, viro mi- sistimo & prudenti, in navi apparuit beatus Paulus Apostolus, dicens ipsi: Videte, quomodo am- bulatis, non ut insepeliretur, sed ut sapienter vi- dentes, quod dies mali sunt. Significante som- nio varium illorum fraudem, tamque donis & blanditiis ad adulterandam veritatem.

1359 Instans igitur idem ipsa tribunus Vale- rianus, coniecit nos in deterrimam navam, marte- ced, ut rumor ait, nuclearo dux, ut perde- res episcopos navigantes, cum viginti militibus variorum officiorum: & statim nos Athyris as- pulit. Cum navigassemus Hadia plurima & jam- jam perituri adfuerunt, appulimus Lampiacum; & inde mota nave vicissim die applicuimus Hydruntem Calabriae. Neque amplius nobis di- cere poterunt, qui in statu esset beatus Jo- hannes episcopus, neque ubi sint Demetrius, Cyrillus, Eulysius, sicut Palladius episcopi, qui cum nostris episcopis legati profecti erant.

Habebat Theodorus diaconus, qui in ea lega- tis insensit, ubi ipse forsitan fuerit diaconus ille, qui inter legatos non nominatur. Praeterea Hono- rius de quibus episcopis legati memini. At ex illis Theodorus initio tantum erat nominatus, & Emmilianus Brucorianus, Cythegianus sedis vicius ignota, & Gaudensius procul dubio Brizianus. Feste tamen memorati Mariani episcopi, qui etiam non esset factus notus. At ex Mariano ante o- missa, & deinde alia occasione nominata, meli- gimus quoniam eodem modo amini potuisse, non credendum fide, quibus episcopos Occidentales esse misit, praeter quatuor Orientales, qui illis fa- vorati adfuerunt.

1360 Quid porro Orientalibus illis accidisset, ignorabant legati, postquam reversi erant in Ita- liam, quia ab illis separati erant prope Constanti- nopolim. Deinde vero fama erat, illos mari de- merfos: et demum innotuit, longe in exilium de- portatos fuisse. Nec dubitandum est, quin id fa- ctum sit, postquam recusaverant communicare cum Aetio. Andrianus Palladium, qui de illis ita

C scribit pag. 194. Episcopi quidem, ut initio sa- ma vulgavit, in mare demersi sunt; ut autem ha- bet veritas, in exilium longinquum pulsati sunt in barbaras regiones, ibique etiamnum a servis publicis custodiuntur. Nam cum venisset quidam diaconus, qui simul cum eis iter fecerat, retulit, Cyriacum quidem Palmyra in Persiam ca- stello esse, octoginta miliaribus ultra Emasam; Eulysium vero in castello Miophysa dicto, Sarcacenis adiacente, trium dierum itinera ultra Bos- tram Arabie; Palladium in vicinia Blemmyum aux Athiopum custodiri, in oppido, Syane dicto: Demetrius intarum in Oasi, Masicibus proxi- mus: sunt enim & aliae Oases. Habebat Palla- dius, respondit Theodorus, qui cum interroga- torum pag. 195. hoc modo: Ubium sunt episcopi, qui cum nostris missi sunt, Eulysius, Palladius, Cyrillus & Demetrius? Obicere quidem audivi- mus in exilium pulsos esse. Inaque nullum est du- bium, quin agnos de quatuor episcopis, qui cum Occidentalibus missi erant Constantinopolim.

1361 Hoc de consue Latina Sigis interpretat-

in, quae Cyriacum fuit episcopum Emesensem, & AUG. Eulysium Bafroensem, hic notanda sunt, cum 1. S. Cyriacus Emesensis & Eulysius Bafroensis ex solo praevi in eodum deponen- tur. interpretis erroris originem trahunt, ut jam ob- servavi cum Tillemontio ann. 1191. Palmyra, ubi fuit Cyriacus, urbs est satis nota in Syria, & metropolis illius regionis, quae etiam Palmyra- ne vocatur. Aliquantis Persarum sub, aliquando Romanorum. At Romanis peribat, dum ibi fuit Cyriacus. Bafra est urbs natissima in Arabia Pe- traea: et castellum Miophysa, ubi fuit Eulysius, non eque notum est. Syane, ubi locatus est Palladius, urbs est Aegypti ad Nilum, prope confines Aethiopiae, nec longe a Blemmyum regione. Deme- trius in Oasi, Masicibus proxima, dicitur fuisse. Verum non invenio Oasim prope Masicibus, qui locatur in Maeritania Caesariensi, ut non in notis fuit constet, ubi ille locum exsili habuerit; nisi fuisse in deserto aliquo Africae loco. Porro lan- datus Palladius pag. 198. etiam refert, quoniam antea illi in mare pulsati sunt a militibus, qui eos deducebant; & ab aliquo episcopo, per quo- rum urbes transibant. Verum hoc, ut minus prope ad Chrysolomum spectant, hoc non trans- ferrem. Illud saltem obiter, maxime attuleri epi- scopum Turci, cuius nomen certo non innotuit; Antiochie, ubi erat Pappyrus, Chrysolomum innotuit; & Eulysium Caesarem Palaestinae, quem sanctus ante sui amicum credebant. Ante omnes autem, teste Palladio pag. 100. episcopos An- cym (Hierosol.) & Ammonius Pelusi (in Ae- gypte,) parum bonis, parum minus, dedalibus militibus advenit eos magis exasperantes (e- rant) ut in laevi quidem eos exciperet volentibus id permitterent. Contra landatus humanitas episcoporum Cappadociae Secunde, & Serapheus Odracinae in Aegypto Episcopi. Ceterum aliorum multorum exsilia, quae circa idem tempus con- tingerant, videri possunt apud Palladium pag. 195. & seqq.

1365 Lubus tamen audire Theodorum, genera- tium de his loquentem lib. 5. cap. 34. Porro quot episcopi ejus causa pulsati sunt acclisati, & in extremos imperii Romani fines deportati; quos item monachi eandem calamitatem perpessi sunt, superfluum arbitror commemorare, & prolium historiam texere; praeterquam cum ea, quae tri- stia sunt, contrahenda esse censuerim, & aucto- rum, qui ejusdem nobiscum sunt fidei, errata obvianda. Plurique certe eorum, qui iniuria E- fecerant, poenas dederant, & per ea, quae passi sunt, emolumentum alii auverunt. Ceterum hanc injuriam praecipue directam sunt episcopi Europae: a communione enim eorum, qui hac fecerant, se ipsos isperant. Illyricani quoque omnes eorum partibus se adjuverunt. Orienta- lium vero urbium quoniam plurimi communionem quidem sceleris refugerunt, corpus tamen Eccle- siae baudquaquam discedunt. Ita ille.

1365 Ex Palladio vero utrumque colligimus, Innocentium & episcopos Italiae a communione amplius amoveri, eorum cum hostibus Chrysolomum amoveri, male acceptos esse legatos, qui ad pacandam concilium erant missi. Verum pag. 114. Palladius Theodorus diaconus dicit: Verum ipse mihi exponit Occidentales synodi scopum ac de- cretum. Respondit vero Theodorus: Scopos Ec- clesiae Romanae ista est, non communicare un- quam Orientalibus episcopis, praeterquam Theo- philo, donec Dominus dederit locum universalis synodo, quae puritatis membris eorum, qui

hac

in Syria,
Bafroensis
est.

Occidentales
episcopi,
qui lega-
tis dunt
adfuerunt.

pag. 195
tam illam
episcopos
Innocen-
tium & in
adversariis

adversariis
episcopos
amoveri
eorum cum
hostibus
Chrysolomum

AUCT. hae paratur, medetur. *Sergentis lib. 2. cap. 18. existant, ex legatione modo relata in mentem memoriam Chrysolomi venisse, ut curaret eum ad alium locum transfusum amandandum.*

J. S. 1264. Nam de re ita hoc scribit: Porro Innocentius Romanæ urbis Episcopus, cum, sicut antea scripserat, impense studeret, ut Joannes restitueretur; una cum episcopia, qui ex Oriente legati ad eum venerant, misit episcopos quinque et duos Ecclesiæ Romanæ presbyteros, ad Honorium et Arcadium angustos, qui synodum aique celebranda tempus ac locum postularent. Verum hi, qui apud Constantinopolim Joanni infensi erant, quibz in evotumelium Orientalis imperii hæc acta essent, caluminiis cæperunt. Atque hos quidem, opoite qui cæterno imperatori molesti fuissent, eam ignominia dimitti curaverunt: ipsum vero Joannem edicto imperatoris longius transferri ad oppidum Puyuntem persequuntur. *Natha quidem in hac relatione defuere: nec translatio Chrysolomi statim facta est. Verumtamen satis probabilitate exponitur, quo præterit nisi fusi hostes Chrysolomi apud Aradum, ut legatus nihil concederet: nec improbabile est, ubi tamen Chrysolomi relegationem inde actam esse. Verum, quod autem Sanctus egerit, modo videmus.*

§. LXXX. Sanctus ob Isaurorum incurSIONES multa patitur, & Arabifum transfertur: gravis ipsius morbus: Epistolæ variæ anni 406. & liber geminus exaratus.

Chrysolomus de his diebus pag. 96. de Chrysolomo hoc scribit: At beatus quidem Johannes Cucus moratus annum unum, plurimos Armeos pauperes pavit, non tam pane quam verbo. Iovaleat enim per id tempus magna fames regione illam. Cum autem & ob id ipsi ioverent illi fraticide, Arabifum eum transferunt, variis venionibus subficiens, ut visam tandem relinquere. Hac in Epistola Sancti locum accipere possunt: nam in quarta, anno 406. ad Olympiadem scripta, Sanctus ipse de quocumque sanitate corporis sua loquitur: Nec vero levem hanc consolationem existimare debes, quod vivimus, quod valeamus, quod cum in tanti verum difficultatibus ac molestiis versemur, a morbo tamen & adversa valetudine liberi (penus liberati) sumus: quod quidem hostes nostros, ut compati, non mediocri tristitia & dolore afficit. Ex his verbis verificabile est, non modo translationem illam, quo Arabifum ductus est Sanctus: sed etiam frequentes illas locorum mutationes, quas videmus, deinde inimicorum Chrysolomi evulgasse. Neque enim credibile est, custodes Sancti existimasse, illam ab incursione Isaurorum evasisse, nisi ab incursione Isaurorum evasisset, ad quem post arduas locorum mutationes productus est anno 406. sub finem biennii, forte mense Februario, ante paulo ante.

C 1166. Tot locorum mutationes hominis temporis grævia de diversorum morborum Chrysolomo eveniunt, ut liquet ex variis Epistolis post biennium scriptis, quarum verba adducam. Verum antea de persequendo est, non proferendum esse verba Palladii, ubi dicit, Cucus moratus annum

unum, sed adjuvandum esse tres quatuordecim menses, ut liquet ex epistolis sub finem anni 405. innotata jam bene, scriptis: nam si nulla illarum nota sit mentio de mutata sedis loco. Tullianus nota 97. de hisce antiquæ dispositæ, credidit Chrysolomum, ubi aliquæ tempora Arabifum subfuerat, iterum rediisse Cursum, ac rursus deinde Arabifum fuisse translatum. Hujusmodi tamen opinionem nullum aliud habet fundamentum, quam quod Epistolam 126. ad Romanum presbyterum fuisse anno 406. ab illa error tam aperte mihi videtur, nullam Epistolam certis ad annum 405. pertinere existimem. Quare in Epistola Chrysolomi lectis sape relictisq; ac innotum est, hæc satis certa creda, Venit Sanctus Cursum ante 404. sub finem Augusti. Menfisidem usque ad finem fere anni 405. saltem usque ad mensem Novembrem, ac versimiliter usque ad Decembrem. Deinde media hieme ad varia loca circumductus est, ut modo Cucus efficit, modo Arabifum, modo in silvis locum defecit. Post hæc migrationes Arabifum sedem fere anni 406. ibique mensis reliqua anno 406. decessit anno 407. ad alium tamen casum proficisci cœsus est, ad quod nunquam pervenit, ex itinere defecit.

1267. Nunc videmus Epistolam, in quibus incursiones Sancti latius exponuntur. Quod dicit confirmatur. Inter primas anni 406. est Epistola 127. ad Polychium, qui Constantinopolitanus erat, ut colligitur ex alia ad eundem Epistolâ, num. 123. memorata. Illam hæc item transfert, quia est vera imago miseriarum, quibus Sanctus illa hieme fuit oppressus. Aliis fortasse, inquit, intolerandum hujus regionis frigus, vastum loci solitudinem, acerbissimum denique morbum: hinc enim id morbum incidimus: Jussisse ac deplorasse: ego autem, his omnia, disjunctionem vestri in loco, quæ mihi & solitudine & morbo, & die me est acerbior. Quam acerbiter hæmi quoque mihi auxii. Nam quod unum molestissimum disjunctionis solatium suppetebat, hoc est, ut vobiscum per litteras colloquerer, hoc quoque diem acrius mihi ademi: ut quæ ob ingenium nivis vim viat intercluserit, ac neque aliunde quemquam hoc venire, ac nobiscum congressi, neque item hinc excedere, sique ad vos proficisci flect. Quod & ipsum haud minus, imo etiam magis, Isaurorum terror efficit, nobilique solitudinem auget, omnes videlicet submovet, utque in fugam concipiens, caluleque reddens. Neque enim jam quisquam ullus est, qui domi manere audeat: verum unusquisque, relictis adibus suis, profugit. Atque urbes quidem, portus & tecta omne sua: prærupte enim voragine & typhæ, urbes. Quemadmodum enim ruolenta fera, ut pardi ac leones, tutorem urbibus solitudinem sibi esse existimant: sic etiam homines, qui Armeniam incolimus, quotidie ex aliis atque aliis locis in alia arque alia loca migrare cogimur, visum Harma cohortum & Nomadum ageat, nec aliquam fidenti animo confidentes: utque adeo hic omnia tumultu & perturbatione plebs laet.

1268. Etiam illi alios adventu suo jugulant, auturum, itaque ex liberis servos efficiunt: alios autem spatio ramore to fugam verant, sique rebus pelunt, imo, relictis loquar, occidunt. Quæque enim adolescentis mediti enim pro-rumque nobilium, ac frigore omni obdurant, tepente eorum profugere cœssit liqui, metu ramore eos sunt infus abigere: atque ad mortem appetendam ac Isaurico quidem gladio opus ha-

*postea
anno 407
et alio
modis
fuerit
enig.*

*Græg.
m. 407
et
Isaurorum
incursio*

*postea
anno 407
et alio
modis
fuerit
enig.*

A bucrant, verum in nive obhigentes exierunt spiritum edidant; et quæque ipsi fugende mortis causa fuerat, eadem illis occubitus mortis causa fuit. En quo statu res nostra sit. Quæ quidem non diximus, ut te in mororem conjiceremus: scio quippe hæc tibi dolori fore; verum ut diuturni silentii nostri causam aperiamus, quidque causæ fuerit, cur tero ac tarde ad te scripserimus. Ita enim ab omnibus relictus sumus, ut nec aliqui, qui illuc proficerecerent, nancisci posuerimus, verum nobis presbyterum contubernalem nostrum excipere, atque ad te mittere necesse fuerit. Quapropter cum eum, ut te dignum est, exceperis, celeriter ad nos remitte, qui de tua valetudine læta nobis nunciet. Scis enim, quanto nobis studio sit hoc scire. *Hicemus Chrylstonum. Ad conspectum Tillemanus, presbyterum illum alia quoque de causa Constantiopolim fuisse missum. Has enim de re agemus §. 81.*

1159 *Relle idem observat, eodem presbytero commisso fuisse Epistolam 128. ad Marinianum, qui verisimiliter etiam habitabat Constantinopoli, sed fors in via ex diuturno. Nam in hac etiam dicit: Presbyterum eum, quicum mihi vix contactu est, hinc ad vos missum etc. Ex hac parvo colligitur, primo vere utramque esse scriptam, posteaquam tempus jam intra periret. Causa scribendi erat, ut Marinianum rescriberet. Mense Martio aut Aprilis utraque videtur scripta. Circa idem tempus, aut paulo post, scripsit Chrylstonum Epistolam 69. ad Nicolaum presbyterum, in qua de rebus suis hæc meminit: Nuper quidem asperissima hieme loca subinde commutantes, nunc in urbibus, nunc in terra sanctibus & silvis commorati sumus, ab Iaurorum incurribus undecumque expulsi. Tandem autem aliquando, his malis nonnullis lectatis, loca dactera relinquentes, Arabibus confugimus, quod videlicet illius oppidi arcem reliquias loca tutiorem invenissemus. Neque enim in oppido degimus, quia ne id quidem tutum est. Est autem nobis hæc lades quovis carcere deterior. Præter id enim quod singulis in dies, ut ita dicam, pro foribus nostris mora est, Iauria omnia invadentibus, atque igni & ferro tum corpora, tum ædificia delentibus, famem etiam, quam loci angustia, & eorum, C qui hæc confugimus, multitudo minatur, pertimescimus. Ac præterea diuturno morbo, quem nobis hieme & perpetua fuge peperit, conficti, est vim ipsius & acerbiter nunc effugimus, nonnullas tamen adduc ipsius reliquias circumferimus. Diode suam delictat benevolentiam, peritque, ut verba de Plinilla sibi communit.*

1170 Eodem tempore data est Epistola 70. ad Apthemonium, Theodorum & Cherson, presbyterum & monachos, quarum præter magno ardore flagrant. De his hæc narrat: Quamquam enim multis fluctibus noderemus nos circum, nimirum & loci solitudo & oblidio, & Iaurorum impetus, & quotidiana mors: nam perpetuo cum mortis virimus, in hac arce non secus ac in carcere quodam ioclosi, atque cum gravi corporis agitudine colluctantes: nihilominus tamen, etiam si malis sint nostre calamitates, hæc parum huiusmodi malorum solatium in caritate vestra posui habebimus. Et post panes: Ac quidem exæcra hæc hieme, atque exortio vere, gravi morbo liberati sumus: verum ipsius reliquias adhuc circumferimus, quas sument etiam Iauriel tumultus, qui nunquam intermittunt.

Septembris Tenuis IV.

1171 Eodem etiam tempore data est Epistola ADET. 131. ad Elpidium episcopum Luticem, qua omnia confirmantur. Non contempni sui, inquit, nec incuria, superiori tempore insinuimus. Vetur res advenit, quibus oblidemur, diuturnum hoc silentium effugimus. Nequa enim certo illo loco defixi sumus verum nunc Cuculum, nunc Arabibus, nunc vallis, ac præcipua desertaque circumimus. Uique adeo eundem tumultibus ac perturbatione plena sunt, flammaque & ferro tam corpora quam ædificia omnia conficit. Ac jam etiam urbes una cum viris multis funditus excidit sunt, novique quotidie rumoribus percussis sedes musamus, grave quoddam ac novum exitii genus perperies, mortemque in dies axipetantes. Nam ne castello quidem, periode atque carcere, nunc inclusi, fident animo esse possumus; propterea quod Iauri ejulmodi arce: oblidere non dubitem. Ad hæc gravi etiam morbus accessit: cujus novæ ægra acerbitate depulsa, reliquias adhuc circumferimus; & quemadmodum in insulam quandam, non navigabili maricircumfulam, relegui, eodem modo neminem fore illa ex parte cerere E possumus, quod via omnis tumultuum metu interculia in Ora.

1172 Hicemus & tres hujus anni Epistolæ Theodorum ditionem, et quibus religitur Haurices irruptiones per asilem anni 406. causis nunciis esse, ut & Iauricem Chrylstoni episcopo in arte Arabibus commorationem. Ex his primo est Epistola 140. in qua se excusat, quod frequenter non scripserit ab mala Iaurica. Exortio enim vere, inquit, illorum quoque impetus florere coepit, ac per omnes vias efflui sunt, etiam omnibus prorsus in vias redeuntibus. Sane jam & in genibus manibus caput hinc, & viri obtruncati. Quoniam autem non dubio, quin de valetudine nostra certior fieri cupis, scito nos superiori hieme gravioem in modum agrosisse, nunc autem paulum recreatos esse. Quin etiam acris inconstantia rursus perturbati, (nam nunc quoque hiems hic viget) tamen speramus fore, ut, cum æstas plane effulserit, morbi reliquias deponamus. Neque enim corpus nostrum ulla re æque liberabitur, ut frigore: nec rursus ulla re æque juvatur, ut æstas & caloris solatio. In Sanctis circa Aprilis anni 406. Nam nequis hæc Epistola referri ad annum 405. quod Theodorus hiemali tempore scripsit apud Chrylstonum.

1173 Altera ad modum est Epistola 135. qua scripta videtur mense Maio aut Junio, etiam fore exortio vere, & cælo ingenti tranquillitate prædito, immo etiam in luxu & æstiva anni parte, sed quando multis bellis omnia in Armenia flagrabant. Etiam, inquit, oblidio nostra in dies ingravescit: atque in hac arce (Arabibus) iamquam in laqueo didemus. Quippe jam etiam media nocte præter ipem omnem & expectatorem trecentorum Iaurorum agmen oppidum percuravit, penitusque cepit. Verum Dei manus confestim nos, nobis etiam nihil tale sentientes, hinc avertit, ita ut non modo periculo, sed etiam metu vacui effusius, oroque die, tum denique, quod contingat, relinquerimus. Quæ cum ita sint, gaude ac letare, Deumque indelicenter ora, ut nos in omni incurrituræ constituit, atque urgente morbo liberet. Quamvis enim jam extra periculum sumus, tamen morbi reliquias adhuc habent, morbi memoriam mihi perpetuo refr-

lii

castra.

Auct. cantes. *Deinde iterum peccata populus, etque Theodotum ledere commendat.*

J. S.
per a-
tem gra-
vitate in-
ferius de-
monst-

1274. Nihil melius hoc res erant, quando eodem assidue ad eundem scriptis Epistolam 68. versum hujus anni & ultimum ad Theodotum dixerunt. Hic, inquit, te trahere minime jam audeamus: tot Armenia mala sunt, ac tempestas altera omnia excrepit. Nam quocumque tandem quippiam venerit, erantiores torrentes, cadaverem agmina, domos solo aequas, arbes aretibus periclitat. Nos autem, tamen periculo vacui esse videamur, in hoc presidio, tamquam gravi quodam carcere consili; iamque ad quodvis metas, ob riores cedibus plenos, ac perpetuas lituricarum excelsionum expectaciones, ob corporis denique imbecillitatem, cum quoad hanc aique diem luctamur, tranquillitate ac securitate frui minima possemus. *Or. Has alima est, ut nesci, ad Theodotum dixerunt Epistola, fortasse quia Theodotus iterum ad Chryllosum vocat, censens sub fine hujus anni populaturos Ilyriorum.*

B
ante pro-
prio vici-
ty & 2 an-
tismum
de agri-
ter

1275. Epistola 15. ad Olympiadem eadem quoque affatus scriptus est ad eam consolandum, sicut initio eleganter scribit, *deinde hoc subiungit: Quia autem scio, te de rerum nostrarum statu certiores fieri cupere; siquidem die iacui hoc habere, nos & gravissimo quidem morbo emeruisse; exterius morbo reliquias eorum circumferre. Optinus certe medicus praebo habemus: sed necessaria rerum inopia medicum utilitatem labefactat. Hic enim non modo accessiorum medicamentorum penuria est, ceterarumque rerum, quibus egrum corpus relevari possit: verum etiam lames ac pestis imminet. Atque hac mala perperam Iasonem imperis jam paritur, qui quidem longissime grassantes, atque omnes undique vias intercludentes, hinc quoque non parvum in, qui iter faciunt, periculum creant. Sane Andronicus, ut ipse ait, in eorum manus incidit: atque ad ipsos dispositus, iam salvus evasit. Quamobrem te rogo, ne quem posthac hoc mittis. Est enim verendum, ac profectionis ad nos caesa ei, qui iter hoc facit, necesse accersit... Verum, si quem ipse fidei hominem nanciscaris, qui ob alia negotia hac se conferat, per eum, quo statu valueris tu sit, fac sciam. Or. Haec auct. Majum aut Junium scripta videtur. Quare van praeficit alio de morbo hic memorat, quoniam videtur: aem sit di non siliisset.*

ganter
librum
p. 101. in-
f. 100. p. 101.

1276. Quamvis quidem ex illius Epistolae abunda videmus, quod miseris & calamitatis anni 406. scilicet Chryllosum, insigni autem exemplo videamus, quod inter illas auct. fuisse animae fructu aut de-
fuisse. Nam si verba ipsius non danda accurate con-
sideremus, facile videbimus, Sanctum illa ipso tem-
pore, quo in aere Arabis, reliquisque morbi alique-
reliet calamitatis pulsat, ubi affertur: aut
illam librum, cui tom. 3. pag. 444. titulus est: Quod,
qui se ipsum non laedit, non nemo ledere possit.
Compendium breviter tunc libri hoc est. Non praeparat-
tem, non ignominiam, non morbum, nec exilium,
non merem ipsam. nec ulla denique maadi intempe-
da, nec alio homini, aut alio creatur, id effi-
cere posse, ut quis ledatur aut damnum patitur,
modo ipse, divina adiutus gratia, omnia velle pos-
sit. Or. in periculis non laborat. Ratio pos-
ita a sua homini: neque enim bene creatus est,
ut dicitur sit, honoratus, sanus, aut ut alii ejusmodi
commodis fruatur, immo neque ut diu vivat: sed
natus ut velle vivat, Deoque servet, ac velle

meretur aeternam. Le hoc igitur sita est vera hominis D
felicitas, quam nullis viciis, ac per Dei gratiam
vigilanti, auferre potest.

1277. Hoc sensu Sanctus expressit juvenis in demo-
materna, in eximo, in diavolus. Hoc veritate u-
berius dicitur virili aetate in aetate fuerit. Hoc
demum sententia, non sicut digna, quam ple-
risque ignotis, integra libro & consilia sibi facienda
prout dicitur in eadem, in morte, in effluvia
angustia, quodammodo fore expertus erat velle
succumbere. Quamvis autem scilicet, qui com-
moda omnia superius volebat, Est. a. dicitur sa-
lutaris in omnes vanitatem, ut fortissimus ac
sapientissimus Pater deserte ostendit, cum, qui se
ipsum non laedit, a nemine laedi posse, eumque
totus orbis grave contra illum concitet bellum.
Neque enim, inquit, pag. 457. difficultas erum,
nec temporum mutaciones, nec penitum inparie,
neque insidiarum samquam nivium imbras, ne-
que calamitatum multitudine, neque omnium, qui-
bus homines premuntur, malorum collectas ac-
ceruus, generosam, sobriam ac vigilantem ad E-
parum labefactare poterit Or.

1278. Haec legatur egregius Pauli Imitator, ac si
alio verba dicitur ut videtur illud Apostoli Rom.
8. Quis ergo non icparabit a ebrietate Christi? tri-
bulationis? an angustia? an fames? an nuditas?
an periculum? an persecutio? an gladius? (si-
sat scriptum est: Quis propter te mortificaverit
tota die: ultimus lumen, sicut oves percussoris.)
Sed in his omnibus superamus propter eum, qui
dilexit nos Or. Sicut iam erantem Deum am-
verit quod Paulus ait Chryllosum, *sententia
de Dei ego admittere fidem, verissime esse
strispe dicit facit perficere. Interim obsecra-
te habet, non fortis locum videtur Chryllosum,
quod operatur. Tunc enim in Epistola 15.
ipsum elicit Dei amor & proximi, tanta fortitudo
& constantia, tanta modestia & patientia, tam
concinna omnium virtutum palatrina, ut, si in
in reliqua vna alia plerisque deum virtutum
praestantia videtur superasse; ita & plerumque
videndi rationem in exilis superasse videtur.*

1279. Restat, ut tempus, quolibet ille scriptus
est, assignemus. In Epistola 4. & ad Olympi-
adem alima, pag. 576 de ea fit loquitur San-
ctus secundam interpretationem Latinam: Mitto
ad tu id, quod nuper litteris mandavi, nempe F
eam, qui se ipsum non laedit, a nemine alio
laedi posse. Hoc quippe contandit, atque in eo elabo-
rat ea oratio, quam nunc ad te mitto. Quare hac
eam assidue pervolvat, immo etiam, si per vale-
tutinem licet, recitet. Tillamontanus. 118. con-
firmat, de duobus simul libris hic loquitur Chryllosum,
quo Graecus est ad Ilyriam: Misi ad
te, qui scripti super, eum, qui se ipsum non laedit,
a nemine laedi posse: & hoc certamen cre-
tavit hic sermo, quem tibi nunc misi Or. Sane
haec verba, prout Graecus legatur, omnino insinuant,
aliam librum, cuius titulus indicatur, aut mis-
sam, aliam vero ejusdem fore argumenti missam
esse cum laudata Epistola 4. atque eos etiam
sententia Montfauconii.

1280. Porro in hujus additione liber ille seu-
dae non dia querendus est, cum adnot sit statim
post priorem pag. 463. hoc titula: Ad eum, qui
scandalizati sunt Or. Haec liber praecedente multo
est priorior, atque pulcherrima dispositum de pro-
videntia divina. Nam initio sanctus Scripsit pro-
hinc probat, non esse investiganda consilia Dei,
cuius

ventum
laedi hujus
alia calu-
mitati-
bus?

est le-
tari a p
ipso

liber ille
scriptus
Arabis
anno 406

et paulo
post alter
priorem

A cuius omnia opera bona & laudabilia esse deinde ostendit, etiam si talia primo intuitu hominibus non appareant. Paulatim vero ea deducitur sermo, ut probet omnia esse utilia, usque nullis malis aut scandalis laedi ruit. Hoc dum agit Chrysothomus, pag. 503. librum priorem clare laudat his verbis: Noli ergo mihi hoc commemorare, qui pereunt: quod enim in priore libro dixi, nullus ex eis, qui seipsos in iuriis non sufficiunt, ab aliis laedi possunt, quosvis de vitiis ipsis sit periculum subeundum. Ex his colligitur, utrumque librum scriptum esse ante Epistolam 4. quam sub finem anni 406. datam, non ostendam. Utique igitur exaratus est ante 406. quando Sanctus debebat Arabibus, iunueris praefixis calamitatibus, ut partem vidimus, & etiamnum videbamus.

In Epistola 4. ad Simplicianum de sancti dei.
1381. Porro Epistola 4. quoniam aliusliber misissus est, de statu Chrysothomi varia memorat, scriptaque est huiusmodi tempore, sed initio hiemis, & ante finem anni 406. Initium tale est: De hiemis acrimonia, & stomachi nostri imbecillitate, atque laboriosa incurtionibus, nihil est, quod nostri causa sollicita sit, curisque te conficiat. Hiems quidem

B fuit (Græce *ψύχρον* facta est) qualis in Armenia esse solet: nec enim amplius quidquam dicendum est: non tamen haud magnopere lædi. Hoc quippe propitius, ac incommodum, quod hinc contrahitur, propulandum multa molimur; nimirum, & ignem perpetuo accendentes, & cubiculum, in quo comoratur, undique obsepientes, & pluribus vestibus ac stragulis utentes, & domi semper manentes. Quod est nobis molestum est, tamen ob lucrum, quod hinc capimus, tolerabile est. Quamdiu enim domi nos tenemus, frigore haud admodum delectamur, sin autem aliquotulum progredi, atque in externo aere versari cogamur, non periri hinc detrimentum afficiunt. *Memoramus Olympiam fuisse infirmam, ut ipse quoque valetudinem diligenter curaret, & medicamentis uteretur: Quod quidem, inquit, nos etiam paucis ante diebus, cum ab aeris flatu proclivia nobis ab vomitu stomachus esset, atque alia curationis generibus, & pharmaco eo, quod a domina mea lectissima & ornatissima Syncretio missum est, osi essemus, nec ultra tres dies illud adhibere nobis necesse fuisset, ipsius imbecillitatem correximus.*

C 1382. Haud dubie illud remedium Sancti missum est, postquam Olympiam accepisset Epistolam 15. in qua de medicamentorum penuria Chrysothomus querebatur. Rogat itaque, ut huiusmodi medicamentum ad se rursum mitteret. Nam, inquit, cum quendam stomachi subversionem rursum sedissemus, eodem rursum remedii genere usi, malum omnino prodigimus. Quippe & inflammationes in ima pectore candidas ledas, & punitas exhaure, & mediocri calore præditum est, & vigorem haud vulgare afferit, & ciborum appetitum excitat: quæ harum rerum nobis paucis diebus experientia præbuit. Fac igitur dominus meus cum prius venerandus Theophilus comes & soror, ut nobis rursum idem medicamentum conficiat, atque ad nos mittat. Nec verò hoc nomine dilaceretis, quod nos hic hiememus. Multo enim meliore nunc atque commodiore, quam superiori anno, valetudine sumus. *Hæc ipsi respondent, hiemem non fuisse ferre huiusmodi, dum hæc scriberetur. Consequenter ostendimus, antea hiemem idem Sancti statum permansisse: utque eum illam habuisse Epistolam anno 407. scriptam. Quapropter, si consideremus, Chrysothomum noratque diuina præcedens graviter egresse,*

vobementer suspicabatur, ipsum ultima hæc diebus nobis missum fuisse officium.

1383. Quidam sament de hisce sit, que certo fieri se ratione non possimus, Sanctus apertius tunc erat animi, & spera Constantiopolim aliquando revolvendi animum abiecerat. Hinc, ubi Olympiam eleganti & prolata oratione consolatus erat, hæc de se ad consolatorem ipsius addit pag. 575. Quod si tibi memorie evasum id affert, quod a nobis seculum sit, huius etiam rei latum finem exspecta. Atque hoc non consolandi animi tui causa nunc dico: sed quia exploratum mihi est ita fore. Nam nisi ita futurum esset, iamperidem, nisi me opinio fallit, quantum quidem ad dilatas mihi calamitates attinet, & vicia cessissem. Ut enim etiam omni, que Constantiopolis perperis lum, præterea, quanta, postquam ex urbe excessi, in tam longo ac molesto itinere pertulerim, quorum molis erat ejulandum, ut mortem afferre possent; quanta postquam hac veni, quanta postquam Cucus migravi, quanta denique postquam Arabibus commoratus sum, intelligere tibi licet. At hæc omnia effugimus, ac nunc percommoda valeudinem utimur, atque in magna securitate sumus: adeo ut Armenii ad stuporem usque mirentur, me in tam imbecilli, & gracili corpore, tam intoleraunda frigoris vim perferre, ac spiritum docere posse, cum mihi etiam, qui hiemi affusus sum, hinc non vulgare in modum afficiuntur.

1384. At nos ad hanc usque diem illi atque incolentes mansimus: & prædum minus effugimus, qui lape in nos impetum fecerant, & rerum necessariorum inopis laboramus, ac ne balneo quidem uti nobis licet. Atque, cum istis degeremus, eo nobis affide opus erat: nunc autem in eum statum atque habetum evasimus, ut se huiusmodi quidem solliciti cupiditate tenemus, verum maiorem sanitatem consequuti sumus, quod ut illud adhibere necesse habeamus. Ac nec calis interperies, nec locorum solitudo, nec rerum venalium angustia, nec eorum, a quibus curemur, inopis, nec medicorum insectia, nec balneorum penuria, nec quod perpetuo in cubiculo ramquam ergastulo clausi tenemur, nec quod progredi nequeamus; quod quidem nobis assidue facere necesse erat; nec quod semper cum fumo atque igne simus, nec prædum metus, nec perpetua oblidio, nec denique quidquam aliud huiusmodi non fregit ac superavit: verum melius commodiusque, quod cum istis essemus, adhibita tamen ingenti cura, valeamus. *Hæc usque Chrysothomus, qui statim subiungit, quod deimus de genio libro ad Olympiam missum, eamque hortatur, ut dolorem nimium deponat; cumque ipsa confiteretur, ex illa morbum sibi esse eritum, ait, se fidem non habituram de morte passa, nisi ad sanitatem rediret; quæ conditio promissit, littera rursum, quæ orationis modum excedat, ad ipsum se missurum. At id facere non potuit, apert, quia debet ipsius, quod de quatuordecim sanitate sua dolere observat, efficeretur, ut in verum ageretur consilium initio esset sequentis.*

1385. Porro in fine Epistolæ Chrysothomus hæc adiit: De Pelagio monacho magno dolore affectum sum. Cogita igitur, quot quantisque coronis digni sis, qui sorti animi in acie steterunt, cum viros, qui tam pie ac sancte tantoque cum tolerantia vixerunt, abripiaque in fraudem impelli viderimus. Ex his, quæ Eusebii Hieronymi Beronius ad annum 407. num. 7. recitat, observat, Pelagium hereticum in tempore innotuisse: nam de lo-

AUG.

I. 9.

de ratione

mea desig-

nat.

E.

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

F

AUC. *Ep. Pelagii in haerem laudatus Anathema Chry-*
J. S. *stomum explicat. Tellemeatus est. 129. non reject*
expositionem de Pelagio, qui falsus est haereticus.
At creda, delecta sunt Chrysothomum, quod capis
se committere cum inimicis suis. At hac epistola
est improbabili, quia Pelagius erat in Occidente, ita
ut versumis eum sit, cum a Chrysothomo ad ipsius
summitas transisset, si de haereticis agatur. Ver-
ram Petrius, Gaudius, Nestius, & post illas
Pagius in Orientem ad hunc annum, ne Natalis An-
axodet ad Saeculum 4. cap. 3. art. 1. q. 2. existimant,
de alio Pelagio monacho loqui Chrysothomum.
At ratiocinatio, quia ab ipso pro sua opinione afferuntur,
ne potius propellat ad contrariam.

qui videt
hanc ha-
ereticam.

1285 Observant metrum; Pelagium eo tem-
 pore fuisse Romae, magisque sanctuaris fama ve-
 gurasse. Agnoscat etiam, cum divitissime, & cum au-
 te suam fecit vi. Romae fuisse, ibique Rufinum Pe-
 legio fuisse errorum suorum magistrum. Hec autem
 mihi persuadem, de Pelagio haereticis omnino lo-
 qui Chrysothomum, praeterquam cum Natalis A-
 laxodet epocham ante haeretic Pelagione non figat?

B cdo. illamque epocham ex Epistola aliqua Pe-
 legii accipiamus probet. Etiam loquitur Chrysotho-
 mus de monacho, cujus magna fuerit sanctitatis fama.
 Epistola autem ejus data est sub finem au-
 tu 406. & ex ipso tempore, quo non diu ante
 multas ex Urbe ipse Roma accepit litteras, ut
 videbimus §. seq. Praeterea dubitandum non est,
 quia etiam J. Olympius, de resurrectione Chryso-
 thomi maxime scribit, subinde litteras accepit
 ab aliquo ex Orientalibus, qui erat Roma. Hoc
 verisimilissimum est, de erroribus & haereticis Pe-
 legio, ne praecedentes sanctitatis ejus fama, litteris
 Romanis mentionem fuisse Chrysothomum cum O-
 lympio, etiam utrumque & etiam tunc scripsit
 Chrysothomum, quo ex Epistola deducimus. Hec
 amant non considerant vixi erant, qui de alio
 agi Pelagium crediderunt. Si autem de alio agi
 arderem, lapsam illam non interpretarer haeretic;
 sed recessum a bona causa, & necessum ad inimi-
 cos Chrysothomi. Hec breviter, quo ad Sanctum
 C castrum minus pertinet.

Epistola
ex ad
Epistolam
129. 129.

1287 Restat una Epistola huc loco recensenda,
 quae item sub finem anni 406. data est ad Elpidi-
 um Lodicensem. Ea Epistola 129. cujus inci-
 pio se omnes Chrysothomum, quod vero poterit
 litteras ad Elpidium mittere. Deinde de se hoc
 addit: Quia autem probe scio, te quoque de
 rebus nostris certiores fieri cupere, commodam
 valetudinem laetum, ingenique otio & quiete fruimur,
 atque in securitate degimus, haec mihi animi
 tumultibus liberati. Nam quod ad Armeniam
 hiemem atque, cum jam usque ipso fecerit diei.
 Quamquam enim signis quidem nihil offendor,
 ut solet is, qui tam imbecilli corpore praeditus sit
 superior tamen exilio, dum domi me perpe-
 cum frigus saepe, intus, raroque et limine pedem
 effero. Num ceteras quidem anni pertinet
 ta iunctura de saeva letitia, ut cum etiam mor-
 boni, quem ex hiemis asperitate contraxi, per-
 facili depellere queam. Hec ultima est ad Elpidi-
 um, qui Chrysothomum consenserat dilata. De
 re Polladus in Dialogo pag. 191. memorat sequen-
 tiam: Epistola magna ille Laodicea Syriae episcopus,
 & Pappus (item episcopus Syriae, ut habet
 pag. 104.) per totum viciniam de Italia domum suam
 non descendentes, precationibus vocantes. Ha-
 beant de litteris ad vocem in Orientem missis.

§. LXXXI. Litterae Chrysothomi ad
 legatos Constantinopolim missos,
 aliosque aliquot episcopos:
 aliae deinde ad Innocen-
 tium Papam, vari-
 osque episco-
 pos &c.

Videtur §. 79. legationem, nomine Innocen-
 tius Papa & Honorius imperatoris utroque praesentem
 episcoporum concilio missam ad Arcadium impera-
 torem, ut universale concilium congregaretur
 in causa Chrysothomi. Hunc Orientalem concilium
 Socrates non ignorat, nec patribus suis de-
 fuit. Etiam multas habemus Epistolas ad lega-
 tos istos datas. At nomina eorum non nisi non ex-
 primuntur, ita ut Socrates non videatur ignorasse.
 In omnibus vero Socrates dicit, se missis praesentem
 quoniam veris iurante tempore cum litteris ad Pe-
 legium missis Chrysothomum, hanc eandem tempore
 Constantinopolim petierit, ut eandem singulis
 distribueret secundum inscriptum addit. O-
 mnium porro illorum Epistolaram fere est ar-
 gumentum: nam ut omnibus gratias agat de
 scriptis pro se laboribus, beneque ut ad finem
 usque pergant. Inscripserunt monacho, etiam ex
 ipso littera hoc transierat, quo suspensa vide-
 batur ad intelligendum Chrysothomi in illis veri-
 bus praesentem.

1289 Epistola 126. item inscribitur Episcopo
 pio. Missa tamen suis ad episcopos legatos, atque
 na incipit: Clamant quidem ubique ipsi quoque
 rerum natura, quavis tibi luculentior vocem
 emittens, praclarissimum vestrum zelum, ani-
 mi que pro veritate desiderio alacritatem, quam
 non iunctura longitudo, non temporis diminutionem,
 non hominum innumeri morbo laborantium va-
 siana contentio, non denique aliud quidpiam hu-
 jusmodi oppressit, aut etiam debilitavit. Hoc gra-
 tias agit, desideriumque declarat nos eorum viden-
 di: Quoniam autem id, inquit, minima fieri po-
 test, quod exiliis vinculis adstricti teneamur; idcirco
 dominum meum reverendissimum ac religio-
 sissimum presbyterum natli, per eum scribi-
 mus, vobisque debitum salutationis munus per-
 solvimus; illud vobis significantes, vos non solum
 Orientem vestri desiderio iustissime, ingenique
 vestri amore ipsi attulisse, etque innumeros
 homines iusta hujusmodi etque asperitatis, quae
 perpetua sunt, indignationis focios habere. Vos
 itaque hortamur, ut item studium ad extremum
 usque praestitis. Tres sequentes Epistolas eandem
 fere sententiam exhibent, licet diversis verbis sit
 enotata. Primum illa, hinc 127. inscribitur: Epi-
 scopis, qui ab Occidente venerant; dea sequen-
 tes, hinc. In singulis de presbytero a se missi
 eisdem fere verbis meminit, ut de difficultate ali-
 quoniam reperendi, qui litteras perferat, ob lei-
 solitudinem.

1290 De iunctura legationum, de qua perperam
 illorum deinde in Epistola 129. ut videtur
 Et quidem prius quoque nodum vestrum, &
 affectum, quem ad ecclesiarum decus la-
 cico.

D

E

F

cico.

A ciendi praestitit, firmam etiam ac sinceram benevolentiam, fortitudinem animi, constantiam ac inalterantiam, quam tandem pro vobis talibus, maiorem in modum admirabar. Nunc autem ex ingenti animi veluti rigore stupore affectus sum; quippe qui tam longam ac marinam, laborumque & sudorem plenam peregrinationem vobis, ut Ecclesiae commenda consuleretur, suscipiendam duxeritis. *Epistola similis est Epistola 160. quae inscripta legitur, Episcopo, qui ab Occidente venerat. Differt tamen ab aliis, quod in hac nomen passum allegatur, in aliis plures; in illa vixit destinata fuisse pro illa, qui epos erat legationis. Epistola 161. inscripta est, Romanis presbyteris, qui enim episcopis venerant. Huius initium est: Plurimum laboris ac sudoris subistis, tam longa & marina peregrinatione suscepta etc. Reliqua videri poterunt. In hisce porro Epistolis observari possunt, multae legati amentes illis expressae. Unde colligitur, ut jam mense, de legatione quidem edocui fuisse Chrysostrum, non item de nominibus eorum, qui fuerunt ad legationem electi.*

1591. *Noverat item Chrysostrum, auxilium aliquot Orientalibus ad Occidentales mittendum. A quo ignoratur, quoniam ad id essent deputati, ut colligitur ex Epistola 165. 166. & 167. ad illos eodem tempore, & per eundem presbyterum destinati. Priora inscripta est: Episcopis, qui enim Occidentales venerant. Altera conscribitur Episcopis, qui cum Occidentalibus episcopis venerant; serie, scilicet. In singulis rursus sit membris presbyteri ad illos missi, & hoc in primis dicitur parum firmo corpore praeditus. In singulis laudatur praecedente illorum episcoporum laboris, ut & suscipio tantae peregrinationis. Porro ad enumeratos eadem Epistolas, quae eodem presbytero commissa sunt, illud observari possit, nullam forte ex illis passim Constantinopolim legatis tradidit, cum ipsi eodem tempore expositi fuerint, aut potius in urbem non adduxit, sed aliquo tempore extra urbem quasi in carcere conservati, ac deinde remissi, ut vidimus ann. 1579. Hinc dubium est, an Epistola illa illis illorum, ad quos data erant, fuerint tradita. Certe verisimile non est, traditas fuisse Constantinopolim. Conferente tamen sunt & forte etiam ab eodem illo presbytero simul Romam directae, aut postea eo missae.*

1592. *Quidquid de his sit, laudatus presbyter & aliae Epistolas cura sua commissas habuisse videtur. Sane cum in Macedoniam quoque, Graeciam, Dalmatiam, & aliter Aquileiam usque profectum evideretur, qui in variis Epistolis de eodem, quantum apparet, sit memio. Immo laudat verisimiliter Chrysostrum, Thebanicam Macedoniam metropolitam pro synodo habenda designari ab Occidentalibus; nec ignorabat, Augustum Thebanicam episcopum sibi additum esse. Hinc ad eum missi Epistolam 162. quam sit eandem & Sero quidem ac tarde ad te scriptam. At non sponit nostra distans hoc silentio esse sumis, verum ob hoc, quo inclusi tenentur, solitudinem, non tamen ob locordium in te ullam ac negligentiam. Nunc quippe reverendissimum ac religiosissimum dominum meum presbyterum aucti, quam jam pridem debeamus, satisfactionem tibi persolvimus, ingensque fore ac contentione se fortitudine, quam ecclesiarum causa praestitit, gratias agimus. Deinde hortatur, ut fortiter pergit. Eiusdem forte argumenti est Epistola 163. ad omnes Macedonicos episcopos eodem tempore data, cuius haec est inscriptio: Anylio, Numerio, Theo-*

do, Eustropio, Eustasio, Marcello, Eusebio, Aucto, Maximo, Eugenio, Gerontio & Thyrio. I. S. atque omnibus Macedonicis orthodoxis episcopis. *Hic cum gratiarum actione hortatur Sanctus, ut suscipiet pro Ecclesia laboribus eum etiam, quem par est, finem imponat.*

1593. *Per eundem presbyterum perlata est Epistola 164. ad Alexandrum Ciriacum episcopum, quem fovimus profectus, quemque ut anticum accusat, quod ne semel quidem scripseris. Deinde ait, se misisse laudatum presbyterum, ac literas post eum ille rediret. Rursum ejusdem presbyteri sit mentio in Epistola 155. ad S. Chrysostomum Aquileiensem episcopum, cuius eburneum Chrysostrum celebrat his verbis: Clarissima serventia tua ac sinceram caritatis tuba ad nos usque sonum tuum distulisti, magnam quiddam ac diffusimilem ex tanto interis intervallo spirant, atque ad extremumque terrae finem pertingent. Nec nos, licet aliquot tam longe disjuncti, minus quam si, qui adsum, vehementissimum atque igitur plenam caritatem, sinceramque & ingenti libertate ac fiducia persalam legatum, atque adamantinum contentionem exploratam habemus. Deinde dicit, se presbyterum misisse, rogatque ejus literas, cum ipse reveretur, insuperque etiam, si tabellarii occurrant. Nullus autem major cum energia verborum & amplissima gratiarum actione eburneum magis celebrat. Mansuetum ad haec Epistolam notat, Chrysostomum literas ad Chrysostrum distulisse, laudatque pro eo Palladium. At mirari lapsus est: nam Palladium istum, literas Chrysostomi quaque nomini datas esse ad Arcadium pro Chrysostrum, non ad Chrysostrum. Id forte etiam fecerat Chrysostomus sed res incerta est. Nomen S. Chrysostomi Martirij Romano adscriptum est ad diem 2. Decembris.*

1594. *Dabitur possit, an eodem etiam tempore data sint Epistola 149. 150. & 184. videlicet ad Arcadium Curiaqueensem, ad Maximianum episcopum, & ad S. Gaudentium Brindisensem. Si crederem, presbyterum praeditatum Epistolam latere Romae usque praestitendum fuisse, ut suspicatur Tillamontius art. 121. illas tres Epistolas eodem quoque presbytero commissas existimarem, quia de iis legationis successu non meminimus. Attamen quia verisimile non est, presbyterum illum ulterius quam Aquileiam fuisse missum, cum quo ratio debet ad Chrysostrum, cum quo in aliis Epistolis de eo non sit mentio, ut si in omnibus non enumerati, malum credere, tres illas fuisse seruis missas cum aliis maxime transmissis. Porro Epistolas modo enumeratas misit Chrysostrum, ut ex parte sua concilium promoveret, causamque suam in eo tractandam, ut sperabat. Verum post menses aliquos exortum, contentum illum Innocentio Pope & Occidentalium episcoporum frustratum esse, atque quid legationem insidit extra terminum, sive id ipse Innocentius, ut satis verisimile est, ad Chrysostrum perscripserit, aut alius quispam ex episcopis Italia, sive id per presbyterum suum redierit, hoc alio domum modo audiretur. Certe Sanctus in Epistola ad Innocentium, statim recordanda, satis ostendit, sibi omnia illa nota fuisse.*

1595. *Eandem vero legationem per literas Baldassari Chrysostrum non facile intelligere possit ante mensem Augustum, aut potius ante Septembrem. Non discessum legationem ad Arcadium non. 1596. fuit circa mensem Martium aut Aprilis. Redierunt autem post quatuor menses, forte non omnes, ne compleret, ita ut redire videretur signum cir-*

AUCT. *ca Julium. Novum vero, qui literas Roma ad-*
J. S. *ditum perferret, duobus facile mensibus in via esse*
potuit, etiamsi felici navigatione uteretur. Itaque
literas Chrysolomum ad Innocentium cum illis eodem
tempore missas circa Septembrem aut Octobrem anni
406. figendas puto. De anno dubitationis minime ne-
cessario memini sibi Tillemontium Nota 99. cum Jo-
hannem in laudato Epistola suo loquatur. Nam & nos
tertium nunc annum in exilio versantes, in fame,
peste, bella, continuis obidionibus, solitudine
incredibili, quotidianis morte, & Haericis gladiis,
non mediocriter consolatur stabilis ac constantis
vestra affectus ac fiducia, misericordique oblectus be-
nedicta & sincera vestra caritas. Tertius assilii an-
nus anno 406. incipiens est a die xx. Junii, qua
dissolvi Sanctus Constantinopolis. Eodem anno na-
git, quamvis illi alteri, congruunt omnia illa exilii
incommoda, quae recenset.

scribit ad
Innocentium
Episcopum

1296 Epistolam ad Innocentium, cujus inscriptio
tem. 3. pag. 531. talis est: Innocentium Episcopo
Romae Joannes in Domino salutem, tuum hoc
transfere. Corpus quidem nostrum uno tantum lo-
co tenetur; carnis autem ala in univario orbe
circumvolat. Proinde licet tanta itineris in-
tercapidine separati simus, a perate tamen vestra
non absumus, sed quotidie vobis praesentes sumus:
caritatis enim oculis videmus vestram illam fir-
mitudinem, sincerum affectum, constantiamque
non mirabilem, consolationemque illam magis
perpetuam, atque stabilem, quam nobis affertis.
Quanto enim fluctus extolluntur sublimius, &
plures latent scopuli, vehementius celsae sunt tem-
pestates, tanto magis vigilantia vestra augetur:
neque vos tanta viae perlicitas, neque tantum
temporis intervallum, neque rerum difficultates
segregiores reddiderunt: sed perseveranter imita-
mini optimos gubernatores, qui tunc maxime vi-
giles sunt, cum excitari fluctus, mare inume-
rable & multum aequorum fragorem, profundis-
simamque interdiu noctem ingruere vident.

scribit
Joannem
presbyterum

1297 Ea praepere & gratias vobis habemus
molles, & desideramus quidem ad vos dare cre-
bras literas, sed quid nobis maximo foret solatio.
Verum quia nobis hoc denegat solitudo hujus
laci, neque facile ad nos parvenire valet, non
modo, qui illuc pergit, sed nec ii, qui in
vicinio habitant, tum quod longe distet, at-
que extremis nobis locus iste situs sit, in quo
residemus; tum quod laevae vias illas undi-
que obducant: precatur ut diuturnum silen-
tium nostrum efficiat, ut magis nobis condole-
atis, quam ut eos nos putatis negligentem. Quod
enim nos ex incuria silentium ortum sit, vel in-
de liquet, quod post laequm temporis spatium
venerabilem & dilectum Joannem presbyterum,
Paulumque diaconum nostri, & scribendi & gra-
tias vobis agendi finem non facimus, quia pa-
terna majorem erga nos benevolentiam declara-
vis. Nam quantum in vestra pietatissimo sunt,
jam res omnes sedatae & amandae, & suble-
vata omnia seruida fuissent; gauderentque ecclesiam
tranquilla & sincera pace: & assens plane facun-
da, omnia, ac contemper leges, violataque pa-
trum constitutiones vindictae forent. At quoniam
scilicet nihil tale contigit, cum ti, qui priora ag-
gressi sunt, novae ex sceltribus cumulare contem-
dant, nobis quidem omnia, qui terribiliter gesta
sunt, sagillatim referentes, quandoquidem non
solum epistola, sed & biliora modum transce-
deret narratio. Ceterum vestram aequo vigilantiam,
ut licet illi omnia tumultibus impleverint, labo-

raverintque morbis incurabilibus, & poenitentiae
non capibus: cum tamen curare morbos il-
lorum statueritis, malis ex caditis, neve an-
imum dispondatis, confidatis tanto operis ma-
gnitudine.

1298 Certamen enim illud ferme pro toto orbe
est, pro ecclesiae deiectione atque prostratis,
pro populi dispersis, pro clero divasato, pro
episcopis exulibus, pro constitutionibus potum
violatis. Es idcirco iterum atque iterum, & in-
pina vestram oramus diligentiam, ut quanto ma-
jor est tempestas, tanto majus adhibeatur stu-
dium. Expectemus quidem futurum, ut res al-
liquo amplius corrigatur. Quod si minus fiet,
vos vestram coram paratam apud misericor-
diam Deum habetis: & hi, qui injuria afflicti-
tur, consolationem ex fervore caritatis vestrae
non parvam accipient. Nam & nos tertium nunc
annum in exilio versantes, in fame, peste, bal-
lo, continuis obidionibus, solitudine incredibili,
quotidiana morte, & Haericis gladiis, non me-
diocriter consolatur stabilis & constantis vester af-
fectus, ac fiducia, misericordique oblectus beneficia
& sincera vestra caritas. Hic ostendit morus, hic
securitas, hic portus absque fluctibus, hic inno-
microzum bonorum thesaurus, hic laetitia mirifi-
caque voluptatis causa est. Est in desolatoriam,
quam sit ille, locum iterum abigimus, non pa-
ram hinc habentes nostrum afflictionem consola-
tionem abimus. *Haec Joannes Chrysolomus, cujus*
Epistolam tolerat Joannes presbyter & Paulus dia-
conus. Joannes hic primum memoratur, episcopus
in Italiam profectus propter persecutionem in Ori-
entali imperio vigentem, quomodo et Paulus
diaconus, qui etiam priorem Epistolam ad Innocen-
tium tulit cum Cyrano diacono.

1299 Epistolam istam, quae data est ad S. Ve-
nerium episcopum Mediolanensem, eodem tem-
poris scriptam fuisse, abunde ostendit argumentum si-
militudo, licet multo sit brevior. Nam in illa quae
data est: Quantum in vobis sit, omnia be-
ne succedunt, neque ulla pars officii vestri
desiderata est. Sed quoniam illi, qui turbas exci-
tant & excitant, eo dementia sua progres-
si, ut non modo priora gessisse illos non pu-
deat, sed illis etiam gravari putare con-
tendunt, omnes vos simul exhortor, ut fortis-
simam alacritatem animi adhibeatis, neque de
tanto studio quidquam remittatis, sed illud em-
plius etiam augeatis, licet innumeris difficul-
tates occurrant. *Ex. In hac Epistola non fit mentio*
laevae aut laevae, quia, ut sensisse, nec Joannes
presbyter, nec Paulus diaconus, decesserant
Mediolanum profecti; sed Epistolam eo Roma
per alium mittere. De S. Venerio apud nos altum
est ad iv. Maji. Nulla quoque laevae mentio fit
in Epistola quatuor modo recensenda, de quibus
notumque duimus, illi, ut missa non fuerint, quan-
do Chrysolomus nondum novit in seculum legati-
onis exitum. Arctius quia in omnibus Episto-
lis, quae eo tempore missae sunt, res novissimas,
mentio fit presbyteri laevae, probabilius puto,
quatuor modo commemoratis post suum legati-
onis exitum a Chrysolomo missae esse per Joannem pre-
sbyterum & Paulum diaconum, qui illas Ro-
mae ferre poterant, & aliter ad episcopos lan-
dantes delivare.

1300 Prima ex illis quatuor inscripta est Ho-
sychio episcopo Salernensi in Dalmatiam, quem
Sanctus haereticus, ut ad juvenandis Orientis eccle-
siae conversionem studium adhibere, quia nondum

& Paulus
diaconus

E

E

ad Neph-
thium Te-
laurum
ad S. Vene-
rium
pres-
by-
terum

AVCT. *sem Ecclēsia conciliandam. Hætenus de Epistolis Chrysostomi ad usitum nostrum perierit. Inter hæc autem non recensui Epistolam 233. ad Episcopum Agiocheum inscriptam, Periphrasimque, quæ potius videtur esse Constantii præsertim, quam Chrysostomi, ut patris attente rem legenti.*

§. LXXXII. Epistola ad Cæsarium monachum, post Chrysostomi Epistolas modo edita, de qua diu disputatum, nec Calvinianis faver nec Lutheranis, sed solis Catholicis: attamen illa Epistola non est Chrysostomi.

Epistola ad Cæsarium.

Postquam de Epistolis Chrysostomi abunde egimus, cavenda est alia Epistola, quæ inter Opera sancti hujus Doctoris edita nunquam fuit, sæpius tamen scriptum excusa, docet Montfaucon in novissima editione Operum Chrysostomi illam locum habere voluit post geminas sancti Epistolam tom. 3. pag. 743. nō talis præfigitur titulus Latine: Incipit Epistola beati Johannis Episcopi Constantinopolitani ad Cæsarium monachum tempore secundi exilii sui. Epistola hæc nunquam reperta est Græce; sed solum fragmenta quadam Græca sacra collecta ex scripturis Græcis, qui eandem laudaverunt. Latina interpretata in una solum codice Florentino invenio est, ræque imperfecta admodum, obstruatur & subinde mendosa. Vel sit remota de juvenia illa Epistola mira constaret ac triumpharent quidam heterodoxi, aut pro heresi fluctuanda ingens thesaurus fuisset locutus. Verum præparare nimis est interceptum inanes cececerunt triumphos, quandoque illa vel maxime declaratur, quàm non contraxerunt traditionem Ecclēsie, verbi Sanctarum Patrum ad nos perlatam, si illam quocumque demum ratione heresi sue fecerunt habere possent. Utinam aliquando etiam intelligamus, doctrinam Sanctarum Patrum docili potius memis sequendum, quàm captanda aliquot eorum obsequia verba ad novitas erroris defendendi!

C 1307 Quæ porro ratiōne dista Epistola paulatim & tenuiter emersit, caput Montfauconi in Menio prævit, ita scribit: Interpretationem ejus Latinam ex codice quadam Florentino descripsit olim Petrus Martyr Florentinus, qui a Catholica religione defecit, ac de latam locum in Angliam in Cranmeri archiepiscopi Cantuariensis bibliotheca repositus. At post Cranmeri necem, ejus bibliotheca direpta fuit, & Epistola direpta nusquam comparuit. Cum autem illa ab iis, qui transubstantiationem negabant, in testimonium adducta fuisset; ab eisdem transubstantiationem propugnatoribus negatum est, cum ipsam exhibuisse, cujus exemplar nullum proferri posset. Anno MDCLXX. vir Cl. Emericus Bledius interpretationem illam Latinam ex codice Florentino in bibliotheca Dominicanorum D. Marci descripsit edidit post Palladii Hebrum de Vita Chrysostomi. At censor quispian Epistolam hanc cuius supprimendam esse putavit, ac reuera suppressit cum notis Rigoni. Anno autem MDCLXXXV. Stephanus le Moyne in libro, cui titulus VARIA RARA, tom. 1. hæc Epistolam ad eandem edidit, ut in Ms. habetur; mul-

tis mendis reserpsit, & aliquot in locis deformatam, ut vix aliqui sensus elici possent. Edidit etiam V. Cl. Jacobus Bainsæ Rotodamii anno MDCLXXVII. eum parte illa præstationis Bogiana, quæ hæc Epistolam respiciebat, quare cum Epistola ad Cæsarium expuncta fuerat; adjectis etiam fragmentis Græcis, quæ Bogiotus collegerat. Alia quoque apud heterodoxos prodierunt hujus Epistolæ editiones.

1308 Denique vir eruditus Joannes Harduinus ex Societate Jesu anno MDCLXXXIX. eandem publicavit, remque Catholicam adversus heterodoxos, qui hæc ad sua tuenda dogmata usurpabant, strenue vindicavit. Hic iterum illam proferimus, aliquot in locis emendatam; fragmenta autem Græca, quæ ex Anastasio presbytero, ex Joanne Damasceno, & ex aliis delatam fuerant, auctoribus damus, beneficio doctissimi amicissimiq; viri Michaelis Lequien ex Ordine Prædicatorum, qui hæc ex Anastasio & ex Joanne Damasceno diligenter collegit. *Montfaucon* Montfauconius, cujus ille tenet auctorem 1731. legitur impressus. Circa idem tempus Jacobus Basnagius *Basnagius* capitabat laudatam Epistolam, quam ante ediderat, inserere thesaurum monumentorum ecclesiasticorum, sive recens & oculis Lestibus æstigmatibus Hæretici Censuræ. Id ubi intellexit illustrissimus marchio, Scipio Massinus, vir eruditus Operibus urbi litterarum novis, Epistolam illam, accuratè ex codice Florentino exscriptam, ad Basnagium transmisit, addiditque Epistolam Italianam, in qua miram suam de contraversione illa Epistolæ eleganter solerique expavit, ac refutat aliqua Basnagii dista, quæ hic in Translati Operis sui prænotat.

1309 Hinc Basnagius in præfatione sua in E. & Interpretationem ad Cæsarium tom. 1. laudat Operis pag. 219. ait: Observationes viri celeberrimi Massini, ut & Harduini notas, nostris adjecimus. Attamen itam non dicit Massini Epistolam, aut certe illa non est tota impressa in ista præfatione: nam Opus prodit post mortem Basnagii anno 1725. Ubi porro illam vidit eruditissimus Massinus, non potuit non simul videre, observationes suas magna ex parte a Basnagio fuisse suppressas. Hæc de causa Epistolam ad Cæsarium tum tota sua ad Basnagium Epistolam edidit anno 1727. post Historiam diplomaticam Italiane scriptam pag. 263. Varias autem in præfatione allegat rationes, easque pag. 262. ita concludit: Verum quoniam ex illa (Epistola ad Basnagium) hic non reulit nisi duo fragmenta, atque observationes mea magis ex parte dissimulavit, applaudens ut antea iam opinioni, necessitatem mihi existimo imposuit & publicandi Epistolam meam, quæ a paucissimis potuerit esse visa, & adjungendi animadversiones aliquot in illa, quæ ipse ibidem scripsit. Urinque facta ipsam Massinus pari diligentia & moderatone. Observationes ipsius elique cum illis Basnagii conferam, ubi prius exposuere, quàm curio variorum fuerint iudicia de Epistola ad Cæsarium.

1310 Rigoni, qui illam primus edere meditabatur, credidit geminam esse Chrysostomi Epistolam, sed minime contrariam vera Catholicæ fidei de præsentia Christi in Sacramento sacra, aliter. Urinque liquet ex istis præfationibus apud Montfauconium pag. 741. Basnagius aliquot heterodoxos, cum Lutherani tum Calviniani, Epistolam Chrysostomo attribuerunt, nunquam hæ-

*auctores
locos post-
eriores fuit
Jacobus
Basnagii*

E

*et interpretatio
Massini*

g

*Foris non
debatur, credidit geminam
esse Chrysostomi Epistolam, sed minime contrariam
vera Catholicæ fidei de præsentia Christi in Sacramento
sacra, aliter. Urinque liquet ex istis præfationibus apud
Montfauconium pag. 741. Basnagius aliquot heterodoxos,
cum Lutherani tum Calviniani, Epistolam Chrysostomo
attribuerunt, nunquam hæ-*

*Vita
Martyris
Florentini
Cranmeri,
archiepiscopi
Cantuariensis*

A si fide favorem, prout deum fecerat Petrus Martyr, miris quoque triumphis et suis et Carducio accitantes ad suppressam Blisti editionem, Blistius certe in sua laudata prefati hoc suppressum idem vult iniquitatem publicam, et consilium iniquum. *Andronicus patescitur ipsum verbe.* Hoc Quicquid, *aspice*, in lucem erat proditorum cum Vira Chryotoni et Palladio scriptis, et scriptis Parum, quo Blistius stuerando transcripserat: sed cenores librorum eius hunc tentaverunt circa lucum ipsum a nobis indicatum, mentuente licetis triumphos, quo ex verbis Dicitur ecclesie restituimus fides pollicebantur reformos (Calvinus), eustoriatorum regiam intercesserunt. Julia rex Epistolam ad Cezarium jam edam dilacerari. Et mox: Puerat ergo deus hoc Epistola, et aeterno damna fides filio, nisi nostris in manus incidisset exemplar aliquod Epistolam, quod publicis juris fecimus ab anno MDCLXXVII. Ha Blistius, nec pergit ad edendum Haradin. Primum ad stymia querat aliunde respondet Blistius in sua litera ad Blistum, et insensibiliter dande addit. Haradin quoque Epistolam redans querat illam ita refutavit, in pollicum proferi non debuit. Haradin autem errandis graminis esse Chrysiotoni Epistolam, sed Calvici eius minime contrarium. In auctore confutatorum habuit Tillmanium art. 130. Primum Mihi bel legio ex Orator Predicatorum ante Opera S. Joannis Dunslovi anno 1712. edita Digiti. 3. vana aduasi ergomera ad Epistolam illam Chrysiotomo abstantidum, licet Calvici contraria non sit et a quo hinc sententia arguatur Monasterium, Blistius, Cezarius, alique: et ideo cum necesse sit omnes utroque parit paromem commutare, cum rationibus putat, quod auctores scribitis. diphenda sit hoc contravertit.

1311 *Attamen cum Bofagius maluerit de Cethe-
liis conquiri, & triumpfos & uera, non dicam in-
guareri, fed quos sibi ne imaginari quidem possit, si
tanta uoluit eruditione ac prudentia, quantum ipsi
attribuunt heterodoxis, uerba ipsius breuiter prius ad-
pendam cum Magistro. Agnosce Bofagius, Hardu-
sum sublimissimam dissertationem circa Sacramentum
Altaris gloriosae conatus, Englisham ad Conferentiam
non esse Cethebii conseruam. Mos uero hic pergit:*

Cum non a consensu verius penitus alieni, hanc obtrahuntur fides. Primo mittitur, quamvis haberi debet, qui antea penitus opiniois hanc tenet addit, nec periculum immortibus obijcere ideo audentes, praefata fronte negare, quod veritatem fuit, et metu perculsi erigunt ipsam advenit, non veritas lux aliam possit affigere: deinde, ubi subeundum est periculum, levementi munit, et interpretationibus aliis verborum illius immutare conatur, ut scilicet Patris ab illis alienissimis declinare possint. Nunc indubitate est Epistola Chrylomi, confutibus ipsi, qui majori partem laudum reatantur. Deinde qui prima clementia Gregorius norant, confitetur debet, et apud Gregorius, et auctorum apud interpretes Lajnos significare, non acciderit, fed substatum ipsam, fide naturam panis, quod remanet. Denique, si Chrylomis audistis, alementum liberatur solummodo appellatio panis: mutatur nomen et substantia remanet. Si penitus igitur transubstantiatio: et confubstantiatio faveret multo potius Chrylomis, nisi Eucharistia Sacramentum esse Apollinaria sententia de anima Christi, quam Divinus abobstruat, aliter conitit, non licet

rei. *Ite Bujagani crasse miserum accusat dissipat.* Auct. que. *At exanimam tamperfragile, videmus.* J. S. que, *an aliis exprobratio non magis ipsi Bujagani inaperta, eodem Cretol.cis.*

1321. *Primum*, je a conspectu sua penitus alienum. Nihil aut arduum in *Harum*, omnes negotium illi asserit, de vera *Epistola* intelligentiam non conferre, in mundo patim fieret, quam in velle *Calvini* illi non convenit, quod sua traditio in locum missum gloriabatur. Non tamen quasi ad pugnam profuit, non examini argumenta *Harum* et aliorum *Calvini* verum, namque reposita, quod nimis erat periculosum sed multa tunc conquirent, agereque aperte falso, ut vel sua pagina tropum posset erigere, magnificque canere triumphos. Quod clare falso sua *Harum* asserit, ledit, accipit. *Epistola* est prima, quod ait, *Calvini* et non iuste asserit periculum imminens ut illa *Epistola* le obijcere. Certe *Bigenis*, qui promissum illam *Epistolam* invenit, nam eandem imprimendum curavit et in locum publicum dare voluit non eruditae perferre, nam apud *Montanum* aliat, su qui locum controversiarum de *Eucleris* a aliat, explorat, deinde, insuper alius quidam *Chryostomi* de *Eucleris* producit, ad asserendum veram ac realem, ut vocat, *Corporis Christi* in *Eucleris* praesentiam, claret et manifestum. Non idem hic *Eucleris* verba: Insuper librum conscribere, hoc *Chryostomo* locos omnes excerpere, in quibus de *Eucleris* illa *Eucleris* similiter loquitur. Hoc fons sunt verba bonum minime mirari, sed alio certe invenit.

1232 Non misisse etiam alios possum Catholicos, sed potius deridendo, ac Epistola integra immixta, et publicis foris, et rursus ante Augustum, circa totam praefatus sit personis et Primas, qui ultimus temporibus huius memorie Epistola, fuit Petrus Mar. y Florentinus, qui ex ea locum quendam protulit in locis communibus. Infinitis loquendi de Eucharistia modis, qui ex ea referebantur, et Johannis Chrysostromi phasi de genio prius alios, lectores in diversis vixi sententias, alios suppositum esse affirmantibus, aliis per virili commendandis videri esse ac gemum: omnes integram videri

AUCT.
J. S.
et supra

scribere audet, Catholici non fuisse asus certamini se obijcere.

1314 Verum & confessionem falsa illius querela examinetur. Si Balsagus eruditus, Metu percussit regem ipsum adire, ne veritati lux aliqua possit affulgere. Neque hac ita gloriose profuerunt, acsi erudit Galis fuisse agnus ad regem accessum, deprecatur, ut Epistola illa videret lucem? Attamen de auctore suppressio Balsagii ipsi se loquitur: Pannitit postmodum D. Faure, amicum Bigotii, & tamam consilii tam iniqui auctorem. Si dominum Faure suppressio auctor erat, ut Balsagus ipse asserit: quae equitate Catholici amari accusat? Si dominum Faure consilii sui praeiuit postmodum, non idem asserit: agnovit ergo ille ipse, nihil mali merendum esse ad illa Epistola. Editio Harduini non du post fecit, uteribus se non opposuerunt, abunde confirmat, vanum fuisse timorem, si ex timore ad editione illi Epistola consensit aliquid abstergebatur. Quid porro illi timeretur, aut qua de causa publicitatem Epistola se opposuerunt, ne pro se igitur, habent agnoscat. Et certe non timeretur, ne veritati lux aliqua possit affulgere. Si enim timeretur ob idem contraversum, timeretur ne intercedens non sui abstergeret loci abscis & ambiguo ad oppugnandos Catholici & haereticum stabilendum.

refellitur
et re-
guatur

1315 Verum labes observare, quantis hic tenebris gregalium forum agnoscat imprudens Balsagus. Habemus certa & indubitata Chryllofomi Opera dedimus antea, non tamen edita. In his sanctus Doctor frequentissime loquitur de Sacramento Eucharistiae ac clarissime. Interim lucem aliquam, in tot incubationibus frustra quaesitam, haec fuit quae res cogitatur in Epistola Latina Doctoris Graeci, cuius lucubranda meritis adeo conspersa est ut igitur interpretis, ut subinde intelligere nequeamus, quid auctor dixerit, aut dicens voluerit. Interim illi, (in volumine tenebrarum suarum) quaerere student in Epistola de Sacramento Eucharistiae non compitio, in qua non nisi unica similis de illa materia adfertur, quoniam habemus in genuina Chryllofomi Opera, in quibus prolucet de Sacramento Eucharistiae multis locis dispensatur, & in quibus verum de illa fidei capite lucem benevolumus. Lucem quoniam in loco obscura, quem aliter exponunt Lutherani, aliter Calviniani, Calvinus & restit. Catholici. Sane qui ita lucem quaerere se praestiterunt, videntur diligere tenebras magis quam lucem: magis praesentium quaerere ad errorem descendendum, quam sententiam Sacrorum Patrum de Eucharistiae Sacramento ad eam amplectendum.

alio loco
affertur
falsitas
& im-
proba.

1316 Secunda falsum est, quod asserit de Catholici Balsagii, Ubi subeundum est periculum, sententiam mutare. Etenim ad introdivis in eo fuerunt opiniones, utrum Epistola esset Chryllofomi, an alterius. At in eo concordat fuerunt Catholici, eam non obesse fidei suae de Eucharistia. Bigotius, qui primus Epistolam edere voluit, simulque in certamen descendit, & Epistolam Chryllofomi attribuit, & Catholici de Eucharistia fidem propagaverunt. Idem fecit Harduinus, & utique eadem asus est interpretatione verborum loci contraversi, quomodo ad & alii postmodum fecerunt. Illi autem in interpretationibus alienis non steterunt, sed propriis, ut non viderentur. Tercio falsum est, quod insinuat, Nunc indubitata est Chryllofomi Epistola. Nam quae huc scribitur Balsagii, Epistolam Chryllofomi multis argumentis obpugna-

verant anno 1712. Legitur, & anno 1715. D. Massini & Montfalconis. Daturum certe prius sententiam ignorare non potuit Balsagus, cum accepisset Massini Epistolam. Maluit igitur gloriose quidam vera scribere. Quare quae solus est, quod meo addit, apud Graecos quae & naturam apud Latinos significare substantiam; si vultis, bene unicum esse vocem illorum significationem. Etenim Harduinus in Dissertatione sua cap. 3. solide probat, Graeco vocem hanc proprietates naturales apud Graecos Patres intelligi eandemque esse significationem vocis naturae apud Patres Latinos, ostendit cap. 4. Harduini argumenta aggredi debet Balsagus, si causa sua fideret: non ad primo clementia linguarum provocare sine ulla probatione. Nam si qui modo Latina consuleret voluerit, facile ex variis maxime significationibus vocis naturae perspicit, quam inepte ad primo linguarum elementa provocet.

1317 Item statim insupponit agit theologum, Epistola dum dicit: Si Chryllofomus audierit; clementia liberatur solummodo appellatione panis: movetur nomen, & substantia remanet. Ita loqui potest bene quilibet scriptor & rusticus, si sciat quae sententia consideret dicit, & nihil probat. Certe Harduinus cap. 5. luculentius ostendit, loci Epistola contraversa transubstantiationem clare docere. Disscutienda igitur erant Harduini argumenta, antequam haereticum suum Chryllofomum attribueret Balsagus. Verba Epistola contraversa haec sunt: Sicut enim, antequam sanctificetur panis, panem nominamus; divina autem illem "sanctificante gratia, mediante sacerdote, liberatur est quidem ad appellationem panis; dignus autem habetur Dominici" Corporis appellatione, etiam si naturae panis in ipso permansit, & non duo corpora, sed unum "Corpus Filii praedicator. Explicatio vero Catholicoz huc erudit. Secundum Epistolam auctorem hanc consecrationem panem nominamus, namque quia panis error est; post consecrationem, liberatur est quidem appellatione panis, dignus autem habetur est Dominici Corporis appellatione, unumque quia substantia panis mutata est in substantiam corporis Christi, etiam si naturae panis, id est, panis odor, sapor, color, aliaque proprietates naturales, in ipso (Sacramento) permansit: & non duo corpora, sed unum corpus filii praedicator. Et; non alia resum de causa unum corpus Filii praedicator, quod quoque unum tantum est corpus in Sacramento Eucharistiae, sicut tantum tantum est Persona in Christo. Auctor utitur hac similitudine, sicut in Sacramento Altaris duo sunt, videlicet Corpus Christi & natura sine accidentibus aut proprietatibus naturales panis; ita duo sunt in Christo, videlicet Divinitas & humanitas. Praeterea sicut in Sacramento unum solummodo est Corpus Christi, non duo corpora; ita Divinitas & humanitas in Christo, licet duo sint naturae, in una substantia Persona divina, non in duobus.

1318 Jam vero breviter ostendit, additis si placeat similitudinem tam Colvini quam Lutheri errorem reprobare; approbati vero Catholici de Eucharistia sententiam. Stennum Calvinum panem post consecrationem manet panis. Itaque, iuxta illam haereticam, non habebatur duo illa, quae in Eucharistia simul habentur: sicut duo naturae in una substantia Christi Persona. Lutherus voluit, panem in Eucharistia manere cum Corpore Christi. Quare, secundum hanc haereticam, duo in Sacramento Altaris essent corpora. At au-

Epistola
de Ca-
tholici de
Euchar-
stia

at. Mod

at. Thom

at. omni

F

si placeat
similitudinem
tam Colvini
quam Lutheri
errorem re-
probare

A dicit. *Hac verba, quibus primum Eusebium, non Nestorium, ac deum Apollinaris demonstrat, mihi scripta non videntur, nisi post concilium Chalcedonense heresi, cum tantum Christo naturam attribueretur; idcirco enim, ut mirum, quadraginta post mortem Chrylologi.*

Imo & post Chalcedonense concilium, ut quibus ab Apollinaris.

1326 Quinto objicit Massius, Epistolam ad Cesarium post concilium Chalcedonense videri scriptam, atque ita ratiocinatur: Certe non fuit citata in illo concilio, neque in lexio contra Monothelitas, neque in Lateranensi sub Martino I. insuper non fuit laudata a Theodoro, neque a Leone Byzantino, neque ab Anastasio Sinaita, neque a defensoribus Nestorii, qui alios Chrysolomi locos minus efficaces adduxerunt. Idem argumentum latius persequitur L-giens, ita istud ait: Non solum vero ex his, quae attulit, apparet, Epistolam ad Cesarium monachum Chrysolomi obitu, imo & Nestorianae heresis aetate, recentioris esse: verum & levisimam aulam affirmare post concilium Chalcedonense. Ad hoc probandum offert in Epistola aliquot loquendi modos, aut concilium Chalcedonense minus iustitiae. Ipse quoque Massius probatio ex Lequien desumpta. Verum ad istud argumentum ratiocinatio nihil repens Bassagium, imo & partem illam Epistolae Massius cum omnibus sequentibus, quae contra Calumnias & Lutheranos disputant laudant scriptis, plane praetermisit in sua praefatione. Solum in fine movet, hanc Epistolam partem, quae Massius probata constat verbe Chrysolomi transsubstantiationis non adversari, a se praetermissam, cum, inquit, controversia non agitur pollicetur simus. Inmerito ille pugni Calumnias necesse ad argumentum duo levisimam respondit, supplevisse silentia reliquis, ac si omnia respondisset, ipse opinioem verbis finaliter, imo & triumphum caeteris suis pugna.

Bassagium male dicit, quod dicitur.

1327 Verum quae tam certi sit, ut non videatur, Bassagium ipsum credere non potuisse, quae tam confidenter assertit Accipit Epistolam a Massio, quae Epistola ad Cesarium Chrysolomus obijciatur, quaque lecter remittitur ad Disputationem Michaelis Lequien, apertius probante eam Chrysolomus esse suppositum. Audent tamen imprimenda dare hac verba? Nunc indubitata est Chrysolomus Epistola, consentibus ipsis, qui majori partium studio coehebant. Qui nunquam aperit magis prout mendaciam? Puerilis Massius quinget aut sua argumenta ad Epistolam Chrysolomus obijciendam. Ille vero ait, ad eam facere remissam duplici ratione: & ad argumentum duo ceteris levisimam respondit. Quid fieri potest fraudulentius? Nonne necesse videtur, nolle se controversias agere. Et tamen post pauca verba de vobis pueri & naturae imperio prolata, confutatur exclamatur: Sic potius sui transsubstantio. Quid hoc iustitiae seu magis aut puerile? Ignoscere aequum lecter, si acriter usque videtur style contra Bassagium, consideretque, ne ipse potius respondisset ad querelas contra Catholicos acerbo salamo & sine ulla ratione prolatus, quod priorem illi stylum esse. Accusavit ille Catholicos generatim, acsi praefata fronte uergetur, quae vestigia sunt. Quare, cum ejusmodi accusacionem suis saltem persequere vellet, eumque in factum mendacitatem ac male fide ueretur, id paleo edicere & ostendere non dubitavi. Nam dixeram, duntaxat penitus Bassagium, ad eam rem redeamus Epistola, in qua non solum Nestorii pro-

ducent, sed etiam quique Nestorium, neque potest. Auct. J. S. bavinus.

1328 Porro quoniam magis expende illam Epistolam, tanto certius mihi apparet, illius auctorem non disputare praecipue contra heresim Apollinaris. Sed contra Eusebianam seu Monophysitarum heresim, quae assertoribus uocatur in Corinthe natura. Nemo igitur Eusebianorum refert & refutat: Apollinaristas ueritatem memorare videtur ut hereticos antiquiores, quorum praecipuum errorem insinuat heresi Eusebiana. Mentem humanam Christo negantem Apollinaris, dicitur Divinitatem ejus locum supplevisse, utroque imperfectam Christo attribuitur humanitatem. Imperfectam quoque divinitatem Eusebius facit, cum dicitur, Divinitatem ac deum naturam in uenit carnis ueretur. Ambiguit ueretur perfectam Christi humanitatem. Hinc post tantum auctor de libro, quae Cesaris in errorem erat lapsus, quique praedicatio concilium essentialem & mixtionem lacram, fassum est Divinitatem & carne &c. Item dicit, secundum Graecum textum: Hic est insipiens Apollinaris abiectus. Atque vero heresim illam compari cum erroribus Arii, Apollinaris, Sabellii, & Marcionis, quatenus ex illarum erroribus sequatur, Divinitatem esse passum. Hic Apollinaris ponitur inter antiquos hereticos, quorum prava dogmata reuocantur ab istis, qui Cesarium desertant. Paulo post iterum ait: Doctores enim eorum est liber, Apollinaris. Et sic, utcumque de Apollinaris loquimur, loquimur tamquam de heretico, qui ut talis erat omnis. Id liquet ex uerbis uim. 1329. dicit: Sicut impius Apollinaris dicit. Ex dictis ueretur simile est, librum Apollinaris ad Eusebianum datum esse Cesaris, igitur librum esse illius heretico, ut illum ad heresim Eusebianam pertraheret.

1329 Certe, quoniam inter Apollinaristas & Eusebianos motus fuit assensus, singulis tamen diversis habuerunt hereses suas exprimentes & defendendi modos. De perfecta Christi humanitate disputabatur aduersus Apollinaristas, motum Christo humanum negantes, ut uideri possit apud S. Epiphanius in heresi 77. seu Dimeritarum, ut Apollinaristas uocabantur. Contra Eusebianos uero disputabatur de duobus Christi naturis, quia illi unam tantum Christo attribuebant naturam, ex utraque naturam, adeoque Monophysitam sui dicit. Jam uero aduertamus, quod probato inuocant auctor Epistola, ne intelligamus, contra quae disputant. Nullibi auctor ostendere conatur, Christum nec carnis mente humana, ut disputandum erat contra Apollinaristas. Hic igitur non aggreditur, subinde tamen scribi de essentia ueretur heresim. Verum absque ostendere intendit, duas fuisse in Christo naturas, easque perfectas & impermixtas, quod probandum erat aduersus Monophysitas. Etenim post tantum, quae dixerat, illum heresim cum antiquioribus & maxime cum heresi Apollinaristarum coincidere; statim describit utramque naturam, afferensque utramque in Christo esse.

1330 Tum eo ueretur argumento, quoniam de duobus tu mendacissima interpretatione colligere passum. Christi agere agere fuit.

A eis fuisse in eodem vultu iustitiam; sed potius iustitiam, se in eandem iustitiam persecutorum. Verum, qualescunque fuerint iustitiae scribitur Epistola, satis clarum est, non fuisse Chryllo-

neque negant facile obtemperavit. En hoc episcopo, quamvis eussim, in eam iustitiam est, I. S.

ut eussimaret, Chryllosum forte eussimatum esse Cucusi. At illud ipsum, quod assertis de Cucusi episcopo, eorum idem fundamentum: non solum legitur in Epistola 125. quam supposititium, & inceptis quibusdam sedentibus oblectis h. 69. Laudat Sanctus episcopus Cucusi in Epistola 14. ad Olympiadem, ut de eodem in se. At de eodem episcopo aequo ibi, nec alio loco, quodpiam dicit, cum tamen similis non facile eorum Olympiadem. Hoc igitur forsitan aequo fiditum est, ut alia quaedam eadem Epistola.

1337 Attamen longe apertius suboles videtur, quae scriptis Georgii Alexandriani apud Saviliam pag. 235. de primis Chryllosum gestis postquam venerat Casum. Assertum ille, potestatem additum esse ad Sanctum, ab eoque factum, quod solum per se non exordii verisimilitudinem. At non adiungit, ut miraculo conversam ad fidem esse numerum episcoporum multitudinem; praeter hoc vere a Chryllosum eussimaretur septem episcopos, multisque presbyteris & diaconis. Hoc plane incredulum fuit & aperte fabulosa, cum Cucusi esset loci desertissimus, parumque commercii habens cum aliis civitatibus, augentibus etiam loci solitudinem perpetuis Insuperant inaccessibus. Hoc aequo incredulum fuit, quia addatur de exposito Armeni Plateto, Nervique primum, ac deinde Petri Tellavato, si de publica expositione intelligatur. Peritiam vero expositio non est improbabilis: nam potest Sanctus habere ecclesias aliquas discipulos, quibus privatim sacras Literas exponeret, sicut videmus anno 405. apud ipsum fuisse Theodorum Ithorem, h. 77. memoratum. Hic obversus, ad posterora Sancti grilla accedamus.

1338 Ex Epistola sub finem anni 405. scribitur, Chryllosum in tempore saepe se uno quidem atqueque tamen bona voluntate idque mole habuisse ipsius adversarii. Hoc tamen non esse iactantiam, sanctum Sancti tunc illa hieme non fuisse ulla morbo tentatum, tum venerationem magis se verisimile. Verisimile quoque non est, Sanctum illa hieme fuisse Cucusi. Certe Palladius non meminit de reductione ipsius Casum, postquam semel Arabibus diutius perditum, & postea ante refoctum suis rationem, ea quibus in eam episcopum delatus est Tullianus. Audiamus Palladium pag. 96. Cum autem, inquit, ob id (id est, ob fiam Cucusi obitum) ipsi inviderent illi fratribus, Arabibus sum transfuerunt (eiusdem finem anni 405.) variis vexationibus iubeientes, ut vitam tandem reliqueret. Et illic rursus non mediocriter virtutibus splandescens (non potest enim civitas alioquin supra modum posita, neque lucerna splendide lucens ligato modio contigi) excitavit veluti ex ignorantiae somno ad lumen divini lucis ex omni vicina regione eos, qui gravi insiditibus oppresse erant.

1339 Porro vehementius iovida flamma accensit Severianus & Porphyrius, ac quidam alii episcopi Syriz, ut ipse illius quoque transferret, molivunt. Nam gravis ipsorum non solum in prosperis, quae potantur, rebus, sed multo magis in adversis. Ignorabat scilicet teatationem osurum: neque meminerat divio ad Apostolum in afflictionibus oraculi: "Sufficit tibi gratis mora: virtus enim mea in infirmitate per-

S. LXXXIII. Vita S. Gregorii Illuminatoris non habet Chryllosum auctorem: neque hic umquam Cuculi concionatus videtur: locum exilii mutat, in itinere multa patitur, ac tandem de obitu monitus a S. Basilico martyre, pie moritur.

Enimvero Gregorius dicitur

Monsfauconius tom. 12. Operam Chryllosum pag. 812. editis Letrac Escomius laudat Gregorii Armenorum Illuminatoris, auctore S. Joanne Chryllosum. Eius ipsius habetur in tribus Homiliis Armeni Bibliotheca regiae Parisiensis. Titulum in secundo codice eius antiquiore bene Encomio praefatum esse observat: Beati Joannis Chryllosum Homilia, dicta de vita & iupliciis magni patriarchae & martyris Gregorii Armenorum Illuminatoris, pronuntiata Kokili, quae est Armenica urbs (dum erat ibi in exilio) effulgente quodam doctore & episcopo Armenorum, qui Doctores vocabatur, atque consanguineus erat martyris Gregorii; postulatibus quoque magno cultu & copiosa plebe, qui ab eodem Sancto perebat, ut Illuminatoris partium Orientalium in ejus die festo memoriam faceret. Idem fere titulus est in altero codice. Encomium istud ex Armena in Latinam linguam translatum esse a D. abbate de Villefroy, linguarum Orientalium perito insigni, testatur Monsfauconius. En allegata autem titulo, non modo scriptum a Chryllosum esse istud Encomium, sed etiam praeter conationem dicitur Cuculi, sive eorum omnium mutatione Kokili, ubi ultra annum in exilio mansit Sanctus.

1336 Inquiries porro Monsfauconius, an Encomium istud Chryllosum sit credendum, sententiam suam declarat his verbis: Exordium certe nihil habet a Chryllosum alienum: verum in progressu tot tantaque occurrunt a Chryllosum nomina, serpentes & dracones orantes, Tirsidiam regem in aprum cooversum, & portenta similia: quae tamen ipsa in Vita sancti Gregorii Illuminatoris leguntur, cujus Vita manuscriptorum duos codices vidi, alterum Bibliothecae regiae, alterum Casilianae. Possit fortasse dici, Chryllosum concionem in laudem sancti Gregorii Illuminatoris habuisse; sed illam ab Armenis ita immutatam fuisse, ut jam Chryllosum stylus ibi fere nulum comparet. Hellenus Monsfauconius, cui labor effugit, Encomium tam fabulosum non posse prudenter Chryllosum ascribi. Quia ita nihil magis erudit, Chryllosum umquam Cucusi ad concionem duxisse, cum quod illud nullas asperperum afferret, tum quod iudicium ipsius, si ibi videret fecisset, nonnullum calumniam asperperum arripere potuisset. At, inquit Monsfauconius, Episcopus Cuculi episcopalem ipsi sedem suam concedere voluit,

Septemberis Tomus IV.

alia de p...
fuit Sancti
in exilio
ad Armeni-
am.

E

Michiel...
fuit Sancti
in exilio
ad Armeni-
am.

E

Michiel...
fuit Sancti
in exilio
ad Armeni-
am.

AUCT.
J. S.

„fuerit“. Videntes enim Antiochenam ecclesiam in Armeniam migrasse; & illuc rursus Antiochia poudissimum Johannis philosophiam predicari, operante vel vitam abrupte, his narrationibus velut flagris torri. Hujusmodi est bonorum hostis invidia: adeo ut clerici, qui eos sequebantur, cum id viderent, misabundi dicebant: Vidua morituum terribilem, vivos victoresque terrentem, ut poteros terrant larva. Pape! i, qui secularibus paucitibus atque ecclesiasticis opibus fucioctis sunt cum paucitate & cum rerum imperio, Sacerdotem solum, extorrem, corpore infirmum, exularem timent, & pallent titubantes.

De transi-
tione
Prophetarum
Prophetarum
Prophetarum
Prophetarum

1340 Cum igitur non possent amplius ferentem talia conditum erimere, mittentes ad comitatum, curiam rescriptum acriter obtinent cum molesta, intra breve tempus ut transferretur Priyatum, locum regionis Tzanorum desiderissimum, ad litus Pontici maris litum. Constantio Theodoretus lib. 3. cap. 34. ex Ammiano Priyatum fuisse amandatum. De sin lacradia: Optidum est suum in extremis finibus Ponti & imperii Romani, quod acclivum crudelissimi Barbari. Optidum ipsum non erat in divinis Barbarum, sed Romanorum, siquidem est in conspectu Ponti & Calchidit. Priyatum fuisse in Insula, obscurat Palsius in Annotat. ad Theodoretum ex Ammiano Marcellino; sed apud alios id non invenio. Tzani, alibi Sarmi, Thanoi, & Zoni etiam dicti; etiam fuerunt Romanorum, & sub ipsi militibus. Non erant igitur illi Barbari, quibus Priyatum vicinam facit Theodoretus. At hi Lari ferant, epiani, quibusdam vero bella gesserant Romani; non Lari etiam maritimum Calchidit incoluntur. Inque Chrysolitum, qui fuerat prepe fuit Romani imperii versus imperium Persicum, metubatur in Septentrionem ad extremum imperii Romani litum, cum ut laupis abesset a Syria, tum ut itineris laboribus frangeretur.

De transi-
tione
Prophetarum
Prophetarum
Prophetarum

1341 Mandatum illud imperatoris, ubi ad iuvencum Chrysolitum pervenerat, sem celestiter ac crudeliter perscrutandum curavit, ut antum Sault fuisse videtur atum, quo literas eo de re ad amicos daret. Certè nullam ipsius Epistolam habemus annos 407. quo hoc contigerit, datum. Seregnus lib. 3. cap. 28. de consuetudine mandati solum dicit: Milites igitur coactum advenientes, edictum alexandri mandaverunt. Paladus vero hysce diuini innotatur, atque in orditur pag. 98. Milicia autem prefecti pratorio, qui cum ducebant, per viam cum maxime urgebant, dicebant id habere se in mandatis; tamquam, si mortuus esset in itinere, ad majores gradum evchendi. Ex unoquidem ex his de penanti militia minus sollicitus, nonnulli humanitatis quodammodo furim olescebat. Alter autem usque aden crudelis erat apud atrox, ut blandicias, qui sibi ab occurrentibus fiebant, ut Sault parceret, injurias repuaret; illud unum curans, ut mala more Johannis encaretur. Cum anim imber esset voracius, nihil curas egredior, ita ut per doctum & per pectus aquarum rivi decurreret. Ingeant rursus soli solum pro dicitis habebat, cum vocem et beati Johannis caput, Elisai instat celum, vctari. Ceterum in urbe ad vico, ubi balnearum solatium erat, ne manent quidem infelix ille permittabat Saultum morari. In his omnibus ad mentes 1342

difficillimum illud iter facien Saultus, veluti si D os coruicant peribat, habens carpiculum, ut possum in laprem ramis, a sole rubens.

1342 Difficultatem illi parvi tempus trion mensium, quod itinere atroxiter videtur Paladus, cum urbe Comana Palsia, prepe quam Saultus obit, non videtur tam longe iterandum distare, ut trimesse spatium itinere iterandum fuerit. Tillemanius Note 102. testatur, Chrysolitum primo Casio Archifium fuisse translatum, indeque pallas ad alterum casum; atque utique itinere sicut ad alterum casum; apparet trimesse spatium. Porum conjectura illa Paladus contraria est: hic enim clare itinere soli iter attribuit menses, totumque spatium interit later utraque translationem, ut iterum illud tempus mensibus conciliat nequeat. Quare imprebabilis opinio est illa Tillemanii conjectura & dicendumque est, cum vocem restituer, trimesse spatium, corruptam esse, aut crasse Paladium, aut demum doctores Chrysolitum non precepisse tota via, sed de utraque per multos circuitus Saultum fuisse ductum, ut in via viam faceret. Corruptio vocis mihi non satis fit convincit, quia eadem plane voces saepissime Georgius Alexandrinus. Errore Paladium niam non custum, quo iter fuisse videtur distans: nam ita si la aslate nullam a Saulto scriptam fuisse Epistolam, niam saltem mirabimur, si credamus, ipsum perpetuo fuisse in itinere, neque Epistolam semerum eadem fuisse permittum.

quod tris
mensium
fuisse distan-
tiam

1343 Sole igitur mihi placet conjectura nitidissima, quod de circuitibus in itinere a militibus ultra quafit, ut Saultum armis labore non modo fatigaret, sed etiam ad finem vite perducere. Sic, anno 405. ad finem vergens, Chrysolitum loca perpetuo mense misere afflictorum, & in morbum gravissimum conjunctus, cum facili negotio ipsum Casio Archifium statim producere potuisset. Præterea trimesse spatium apud Paladium versissimè tantum significat menses duos, & dies aliquot excurrentes. Verba etenim Paladii inhonant, iter fuisse pedestre, ita ut singulis diebus parum via conficere possent Saultus, corpore ita ac macilentis dubitare adeo valeat, ut modico itinere fatigari nomum possent, a prolixo ambulatione impeditus. Modica itinera frequenter repetita, qua militibus commoda erant, sufficerebant ad morum Saulti tam debili allevandam. Hæc omnia consideratis, iter, quod inter Archifium & Comana Palsia, tam breve videtur non debet, ut illi non parum impendi ultra duos menses, ut solum essent Paladus, ad quem modo redeunt.

1344 Cum autem Comanis appropinquasset, Comanen inquit, pontis instar ea prætargessit, ætera mox in martyris, quinque aut sex milibus distans, manserunt. Eadem ipsa nocte appropinxi loci illius martyri, nomine Basilici, qui apiscopus Comanorum cum esset, martyrium passus est Nicomedia in Bithynia fuit Maximiano (Græc Maximiano) una cum Luciano presbytero Antiocheno, dicens: Macte animo, frater Johannes: crastina enim dies una erimus. Prædixerat quoque, ut aiunt, & ibi permancere presbyteri: Para locum fratri Johanni: venit enim. De hoc apparitione Seregnus lib. 3. cap. 28. sic habet: Ceterum piam Johasem, cum a militibus abduceretur, in itinere diem obitus sui prævidisse, apparence ipsi Basilico martyre in opida

distans
fuit per
convictus
ad locum
martyris

fratrem

Comanen
inquit
pontis
instar

E. Baffin-
fius mar-
tyr, quod
non audie-
bat episcop-
us bafin-

1998
 1999
 2000
 2001

*Apulum episcopus
fraternum
alio Inter
pore Lani
1882.*

^a *See text*
^b *See text*
^c *See text*
^d *See text*

516

— *maestri*
— *maestri*
— *maestri*
— *maestri*
— *maestri*

Auct. *sure daturus in loco ignobili quinquagesima sex milibus ab urbe sua distet? Quomodo ille locus sepultura omnino infamis f. Basiliscum martyrem, de quo apud nos altum est die 31. Martii: nam hic extra urbem martyrio coronatus est, corpusque, quod praestitit in flumen iactum fuerat, receptum petente a Christianis, nullumque abduclum, & in eam sepulchrum dicitur. Quare non opus, quia et si dicitur Tallemontius, verisimile non esse, Basiliscum, qui coronatus est Comenis, tam longe ab urbe sepulchrum esse? cum simul Christianorum, ut iuvenerent, ipsi necessario persuadere debuerit, ut paulo longius a loco supplicis & ab urbe recederetur.*

1351 Porro Palladium ipsum non locum esse de alio Basilisco martyre, nec episcopatum ipsius a Palladio affectum, praestitit mihi persuadere ex ipso loco corrupto. Nam prima vocatur, loci illius martyri: quibus vocibus videtur designari martyrem, qui eidem passus erat. Episcopi titulus cum hic omittitur, tam postea, ubi iterum nominatur in sepulchra Chryllofomi. Secunda quoque de episcopo Comanensem subditur, non videtur spectare ad S. Basiliscum, sed ad episcopum illa temporis vocatum, qui laudatur ut iustus apparitionis. Invenimus autem veteris scripturae, praestitit qui tot dicitur, pro quibus forte scriptum fuerit in papaeque ut testatur, & tunc fractus essentioris perfectus, una tantum materia littera. Minus recte de S. Basilisco explicatur illa vox: & ut enim amicum verbum papaeque variis usurpationibus pro patri martyrum; etiam scriptum uti debuisse alio tempore, quod praeteritum significabat, disjunctaque praestitit non pauperum, si locutus fuisset de praeteritis Basilisci martyris: & non de praesentis Comanensis episcopi testimonio.

1352 Tertio vocis quae haec una cum Luciano, referenda sunt ad apparitionem, non ad martyrium, uti retulit Leo imperator, scribens Basiliscum cum Luciano apparuisse, reliquaque missa faciente, quemadmodum & Cismat Vestitor in Manuscripto. Hac autem modo si exponamus Palladii verba, quae etiam transposita videntur, erit dicit Palladius, raptus verisimiliter, nimirum Basiliscum, qui sub Maximiano prope Comenam passus est, apparuisse Chryllofomo; id idem episcopum Comanensem; atque apparuisse simul Luciano praebitum Antiocheno, qui passus est Nicomedia in Bithynia. Ceterum, quidquid sit de corruptis sentis expositione; vel solus locus abunde declarat, non alium querendum esse Basiliscum, qui Chryllofomo apparuit, quam Basiliscum martyrem, quem prope Comenam in Pontis Polemonio passum esse scimus, ibique sepulchrum. Porro Comana urbs, ubi ubi Chryllofomus, non in Aemena erat, ut perperam habet Seguerius; sed in Pontis, ubi corpora sancti fuisse asserti S. Proculus, postea in translatione londoniensi. Vicina autem erat Comana civitas Neocaesarea, ubi fatis nota Pontis Polemoniaci ut probatum est ad 21. Augusti in S. Alexandro Ceretariis, quem primum episcopum Comanensem constituit S. Gregorius Thaumaturgus, Neocaesariensis civitatis.

1353 Hisce asseruimus, redeo ad Palladium, qui post laudem apparitionem pag. 100. subdit sequentibus: Oraculo fides Iohannes, sequenti die oravit militem, ut ad hostem quoniam aliquem permaneret. Illi vero, non solum a ius precibus, inde abdicentibus. Confessio circiter ingenua fudit, etiam ad martyrium, unde discerneretur.

cederetur, cum graviter ille fatis haberet. Sic igitur revelatur, candidas velles, virum, quam dixerat, dignas, requirit, exculcusque prioribus, sas sibi populus induit, omnibus ad calcamenta ulque muris: atque reliquis praesentibus distribuit. Et semper Dominici symbolis, eorum adstantibus ultimam orationem facit. Ita cum dixisset more suo Gloria Deo propter omnia & ultimum amen obsequasset, cunctis ipsoque pedes, qui concurrerant ad salutem eorum, qui elegerant penitentiam, & ad reprehensionem illorum, qui peccata copiose excoluerant. Quod si ejus reprehensiones nihil improbit profuerunt, casis non est imbecillitas Doctoris libere loquentis, sed impudentia hominem, qui est oon insinuerunt.

1354 Appellatus ad patres suos, & abjecto polvere, ad Christum transiit, ut scriptum est: Venies autem ad sepulchrum tuum, tanquam frumentum maturum, quod tempore suo messitur: impiorum autem solum imitatorum morientur. Tantis autem multitudine virginum, monachorum, & qui sanctissimis testimoniis habebant, aderet & Syria, Cilicia, Pontus atque Armenia, ut plerique putarent, quali dato signo eos advenisse. Postquam igitur ad sepulchrum, & secta celebrata honoratus, velut videtur adiecit, una cum Basilisco sepelitur in eodem martyrio. Quod autem auctor dicit, qui in Syria, Cilicia & Armenia adjuvant sepulchra, exponendum videtur de illis, qui abstant faciem subiecit. Ea variis vero Pontis locis facilius occurrere poterant, morte sancti intellexit, aut etiam ante mortem occurrere ad videndum virum tam celebrem. Socrates lib. 6. cap. 21. tempus meritis declarat, non scribitur & Iohannes vero in exilium abduclis, Comanis la Buxio Pontis extremum diem obiit, octavo decimo Calendas Octobris, Honorio septies & Theodosio iterum coeolibus, id est, die XIV. Septembris anni 407.

§. LXXXIV. Quis fuerit ecclesiarum, & praecipuum illius temporis virorum, sensus de Chryllofomo: elogium quaedam necdum data.

Celebrem fuisse Chryllofomi post obitum famam, tum ex libris, quos scriptos reliquit, tum ex multis testimoniis, quos pertulit, agnoscat Socrates lib. 6. cap. 1. quasi ad mirum, quae ratione plenas honoris post obitum conclusus sit, quam dum viveret. Verum Novationis ille scriptor non est ex illis, qui merita Chryllofomi aequae laudis commendaverunt. S. Nitus monachus, episcopus Epistolae ad Ariandam, laudibus Chryllofomi plenus, episcopus assilum roborantem improbatum, ann. 1057. iam dedit, a quo de hisce est iudicium. Hoc autem in Epistola ad Severum, verisimiliter non duo ante mortem Chryllofomi scripta, sive lib. 3. Epistolae 199. mentem suam declinat hic verba & Invidiam compulsionemque episcoporum eo famam Iohannis episcopi Constantinopolitani viderem, diu non meo valere iussu, hominem eundem, ut ore orbis universi laudem, insidias aggressi sunt, iterumque, ut & imperator postquam in sinu suo non invidiam eorum cederet? & Verum quoniam faceret extorem. Cum iussu sine patribus, & malignis postoribus, non libere, sed aptis: nec probaverit, probe propheta clama-

non alio
martyre
nisi f. f. f.
dicitur

B

qui Leo
tamen
apparuit
ut f. f. f.
dicitur

C

in illis, ut
habet ad
exilium
redditi &
f. f. f. f.
sunt vici-
tate mendi-
ci pla-
mori

at Apol-
lone, m. p. f.
dicitur

E

F
Socrates
admirat
dicitur
lib. 6. cap. 1.
quasi ad mirum,
quae ratione
plenas

laudaret
non de f. f.
imprimis

A bat: Extendit manum suam cum homine peccatissimo. Nihilominus postulavit auxilium, pari positivissimè, nam eorum, qui in comitatu participaverunt, Deo poenitis peritaverunt, & cum his & clamore conciliis sunt, se vehementer in Virum sanctum deliquisse. *Nihil reperi, si forte Epistolam eorum, sive post mortem credimus causatam, nam eorum sententia de S. Joanne evangelizatore antiquam depositam f. Nihil, ut ex aliis quoque scriptis Epistolae patet.*

1356. Quod entem affertur de paucis dicitur
Pliny per *Lucretium*, *consequens* est *debiti* *Prius*
quod, qui *multas* *consequens* pag. 157. et 158.
verba *aliqua* *memoria* *pag.* 157. et 158. *et* *con-*
sequens *in* *Chrysolito* *et* *in* *factis* *in* *morbi* *no-*
mine, *et* *in* *maxime* *in* *indivisi* *affertur*. *Item*
in *5.º* *in* *indivisi*, *in* *per* *in* *indivisi*. *Ex-*
cerpta *in* *aliqua* *affertur*. *Item*, *lib.* 5. *cap.*
34. in *scribitur* : *Plerique* *certe* *norma*, *qui* *im-*
puras *fecerunt*, *parum* *deducunt*, *et* *per* *ea*, *qui*
passi *fun*, *emolumentum* *alio* *aditum*. *Item*

fabacum, panemque deorefores, domumque ipsi
que deorefores multitudine augeretur, quemadmo-
dum affirmat S. Iheronimus Polifolia in Epistola ad
Symonem jam ante laudata, exiit pariter et
quis dedit. Alium illius patrem hoc transire
Est in lib. t. Epistola 152. aqua hoc habet
nomen: Petrus me, ut dicitur isti Joannis tragedi-
um tibi exponam. At cum explicare neque. Men-
tem enim per ille superat. Tam, improbus gra-
vissimè verbiis Saebii exilio, Epistolam claudu-
re modo: At Davidis iamque domos invaleat
domosque Saulis, ut carnis, debilitatur: ta-
meti Virile, superata vim rempelle, ad ce-
lestem tranquillitatem migraveri. Impleveris
Davidis domus, id est, par Christifortum addi-
to, parque ipsi adverso debilitatur, velis. Et
sciat. Hoc autem quam fortis est in improbandi
T. Epistola Andreas contra Christifortum gressu
liquet in Epistola 310. lib. t. et 32. Crystallu, T. Epi-
stoli ex fortis nequeat ad faciemque, in quo de
Thespis se loquitur: Ut nomen ille periculum
adverum divitibus efflatum, ac Deo charum vi-
rum Ioannem. furor effudit etc.

1137 Lesdams Theodorus post verba mea
dedit ad presens scriptum subiungit sequens
Ceterum hanc injuriam (sa Chrylottomom com-
miseram) praecipue deservit nisi episcopus Euro-
pa: a communione non eorum, qui hac fecerant,
in ipsi separarent. Illyriciani quoque om-
nes eorumque partibus se adjuverunt. Orienta-
lium vero urbium quamplurimam communionem
quidem sceleris refigerunt: morpas tamen Eccle-
siae haudquaquam discederunt. Et post mortem
magis Doctoris orbis terrarum, Occidentales e-
piscopi episcoporum Aegypti & Orientis, & Bo-
sophori ac Thraciae communionem non prius ad-
miserunt, quam divini illius Viri necesse, un-
cum reliquis sua sanctis episcopis (a nostris
Chrylottomi alim amice) confignasset. Et Ar-
facium quidem, qui post illum ordinatus est, ne sa-
lutate quidem digni sunt. Ita Theodorus, de
Aetioe quos subiungens, postmodum danda.

1138 Porro inter episcopos Occidentales, qui
nostra studia benevolent Chrylottomi imitantes, cum
nobis iuncturam Remover, Cretarius Aquile-
ensis, Veneris Mediolanensis, Gaudensis Bri-
tanni, Aurelius Carthaginensis, ceteros sanctis
et meritis illis. Nihil enim addi posset
S. Augustini Hippolyti, & eius Doctorum

1399 S. Proclus, *Episcopus Constantinopolitanus*, & Proclus
qui ab aliquibus inter discipulos Chrysostomi nu-
meratur, et quoque etiam duobus jurem concurrit, & qui
episcopus contra Constantinopolitanos erroris transse
revidens, ante incerta, sed ante postis translatum
in seclatate Suedii postquam in ea oratione
dixit, Hujus Oratoris pars, proat Latine red-
dita fuerit, primum edita est a Barone, et deim-
de inter Opera S. Procli pag. 567. restitit a Vi-
centio Riccardi, unde itum hoc ita ferat: Certe
gratias Deo, fratres carissimi, quod modo in-
corrabili in domo ista, in qua sacra insonant tuba,
pacifice agitur lex prelia: in qua laxissime mo-
dulante lyra, audientium spirituale replebatur
spectaculum: in qua Evangelice canavie replebitur
& floribus orchidois portum adimplevit. Est fa-
cta Joannis memoria omni civitati recte, sic re-
cto fidei trahat: non enim hic pifcet irasit pif-
citurum rete, sicut rectus fidei trahit Joannis iolemi-
um. O gratiam, finem, & locum, & tempus
vincentem! Tempus enim speravit amor: quid
autem invitis invia fecit meum finem: locus quid-
am clausit sacerdotum miracula. Sed in Ponto ja-
cet, & in Orie terrarum ludatur: & longa ma-
nu osculans, vobis clamat: Opus meum vus estis
in Domino.

1360 Item Joannes in verbis prelozioribus
dicens margaritæ: Scripserunt a Deo inspirati
impolluta bibliotheca: divinus thesaurus
inerrabilis: studio multo adversus imperium
avaritiam multissima fide: vehementer diluvium
hæreticorum: qui non blandientur præ summo
potestatis, vel odio ex aviditate de hac ætate
peritimus, sicut Joseph Ægyptum. Sed pavo,
ex minore laudibus avium magnas res gestantem
mergam ætatem. Nullus etenim dignus lau-
dibus Joannem, dum non sit Joannes. Sicut
enim in unda frequenter immorabiles est
undæque multitudo: sic & in hujus arduis
induftris multitudine, ubi magister præ inaudant,
atque concurrant, inibi liberatis splendens radi-
bus. Ab altero radiatus solis conciliari, et altero
emundato fit erroris: ab altero indolens perditio
innocetis, ex altero orthodoxorum fit emendatio.
Ab altero Synagoga nuditas lingæ depen-
denditur: ab altero ædificia splendunt, ex al-
tero morum conversiones verborum vi sunt: ab
altero tentatio invalens in terra, ex altero em-
corona fulgens gratiæ. O Sacerdos, cupis
tantum induritia luctum, quantum veris lusu-
fium flores! O nomen non regens æta!

1265 O peccatores rediens speciem amentis et vi-
ti! O lingua calis ipsi! alior! O magister! Euan-
gelistes, contra temperantia! Joannes ille, Joannes
iste ille predicator, ille tibi: ille imperfec-
tus, iste sine servitute: ille sine scitis, ille singularis: il-
le virgo, ille caritatis defensor! ille in heremo ba-
ptista, ille in civitate recta mitrena: ille corrip-
tor adulterum, ille improprie bar raptores: il-
le capiv amputatos est, ille cadem confusum
prae ferre non dubitavit! ille in carcer inclusus
est, ille in exilio deportatus. Congessit vinum cer-
tamina, propter hoc et monachos corripuit. Oh id Jo-
hannes cum bea tridino Paulo nunc clamat: Christi
bonus

AUCT.
J. S.

bonae odor fumus Deo. Omnem enim locum ab errore liberavit. In Epheso artem Nuda nudavit. In Phrygia marem, quae dicebatur deorum, sine filiis fecit. In Caesarea publicanos meretricibus honoris vacua despoliavit. In Syria Deum impugnantem Syagagum evacuavit. In Perside verbum pietatis feminavit: ubique orthodoxae fidei redies deposuit. Lingua mundum Dei oratione relevit. Libros concipit: reiecit salutis expandit: cum Jocone de paterno Verbo theologiazavit: cum Petro piam confessionem fundavit: cum Paulo propter orthodoxyam rete conculcavit. O Joannes tua quidem vite aetatis, mors autem gloriose, gratia, & misericordia Domini nostri Jesu Christi cum Deo Patre & Spiritu sancto, gloria, & potestas, atque magnificentia in saecula saeculorum, Amen.

Alia in
Theodoro
Oratio
habetur

1362 Titulorum, praeferat ea, quae in Historia de Sanctis narratur, quippe Oratores in laudem ejus composuit: sed illas non debemus, nisi in compendio, quod Ptoleus dedit in sua Bibliotheca. Ex collata Sancti elegium dedit num. 650. Alia quaedam hic addit. Post data ibidem verba col. 1515.

B hac sequitur: O Gregem post mortem Duces! O tristem etiam hostibus post sepulcrum Militem! O lyram omni harmonia praedicam, morte jam solutam! O cibitum tanto iudicis orbatum! O salutarum hominum saginem, in calum raptem! O orbem in calum sem & terram extensum, & hinc quidem corpus, illi vero animam tradentem! In sepulcro O Ecclesiae conclusum est. Quenvis ocellus pietatis hominum raptus est? Quo mortuus es, sancte Pater, sed ut sol occidisti: non te ut mortuum doleamus, sed ut nobis abscondimus: non te ut mortuum querimus, sed ut in calos elevatum. *Hae ex sermone Oratiois contrae Placitis. In quarta ibidem Sanctus vocatur, Intellectus sine malitia, Mens occulta, Evangelicae experientiae Liber, & sapientiae Divinae Labyrinthum* (ad est, certa facilius ad differentias te fingens, quasi diversa, facillimus ut omnibus vicissitudinibus te accommodares.) Pelagus gratiarum, contra dolos hostium infractus, Ecclesiae monumentum. Nullus illum byprocritos celebrem? eb bolpeliuere? Equis Joanne magis hospitalia? A gravitate in honore? Equis illum portibus prostravit? A studio in Ecclesiam? Cuiusnam est illa concinna moduletio Pietatum, in bene usque diem publice tollimus? *Habemus ex Oratiois quarta.*

Chrysostomus
in Epist.

1363 Ex quinta vera offert sequentia: Da nobis, o Peter, mutuum lyram tuam, & tuum ad tuam laudem concede plectrum. Etenim tuam netum soluta lege lute, sed lyre per omnem terram sonat dono gratiarum. Da nobis illam immortalem linguam. Sola animi tus lingua per est ad enarrandas res tuas. Propitiae Joannes Joannem anteceffat, libera loquens moribundum: qui morte reprobatus, praedicationem post mortem, deserui incolae totius orbis sapientem (tunc totius orbis doctorem.) Hebrae alios cum Apostolis cognoscit: prius epus Scythiae, qui... Hama xobit dicit, nas creavit, & barbarus vix ab equis desiliens, didicit genu flectere, & ad pavimentum incedere, & qui exproborum lacrymis non movebatur, didici per peccata Bere. Quot etiam jaculatorem Parum vulnerare (Graece vulnere) praedicatione, & ferrei (animae) didicerunt Crucifixum adorare. Vicit tuus lingua Chal-

deorum & magorum impolluta; & Persarum id-culce natio templi germinavit: non amplius Babylon pietatem evasit est. Hac te similem Apostolis fecerunt: athen apud eos semina linguaz vident. Quando Joannem aliquem nominat, meos sonus caedunt. Ecclesiasticae lyre antiquum plectrum cogocit: & prodigii sufficiens syllabas cominis tui. Constantino videri Syrorum vela, & contempsit. Vidit lepillos Indicos, & irrisit: nec Tyri illam color purpureus deiecit. Luteum concupivit linguam, qui immortales doctrinae liquores deiecit. Vidit te totique Ephelus, & Joannem novum appellavit. Vidit & Evangelici recordata est contrui. *Mox aliqua de iumentis Sanctis infans, resque consuevit amatur, ad divinum providentiam amia referendo. Arcane quidam providentia, inquit, ad Sanctum se dirigunt, itamque tibi & certaminis locum preparavit... debuit clara vix clera etiam mors addi Or.*

1364 S. Joannes Cassianus, Chrysostomi discipulus, scribens contra Nestorem, lib. 7. de In-carnatone cap. 30. Sancti auctoritatem adducit hoc elogio: Joannes Constantinopolitanorum concilium decus, cujus sanctitas abique ulla gentilitia persecutionis procella ad meritum merne pervenit, quid de Filii Dei Incarnatione sceleris, evasit... Hujus ergo fulem etique doctrinam, atiam illorum ignoras, sequi ac tenere debebas: cujus utique amore et desiderio te assuetum filia plebs religiosa deiecit. Quia cum de Antiochia ecclesia te sibi lumeret sacerdotem, ex quo illum aeta praelegeret, recepturus se in te credidit, quidquid in illo habere desisset. *Rursum cap. 31. Chrysostomum scribens: de eius se ab ipso discipulo ordinatum hic verba: Adoniam ut enim & beatissima memoria Joannes episcopo in ministerium lazarum, atque cibitum Deo, est corpore cibum, affectu illic lum: & illi dilectissimo m-his ac venerandissimo Dei populo ensi nunc praetoris ooo admittor, tamen mcoce conjungor.*

1365 Unde obsecro deprecor omnes vos, ... de Chrysostomo praeferat rubricas. Nestare sanctimonie insignia, Joannis sicut ac puritate mirebilit: Joannes, inquam, Joannis sicut, qui ree ad simulatorem Joannis Evangelistae & discipulus Jesu & apostolus, quali super potius Domini semper effectumque discubuit. Illis, inquam, memento, illum inquam, illius puritatem, illius sicut, illius doctrinam ac sapientiam monem cogitata. Illius memento temper doctrinae vestrae nutritionis, in cujus qualemque quodammodo amplexuque crevit: qui communis mihis ac vobis magister fuit: cujus dulcissimi nasque institutio lute. Illius scripta legite: illius informatio nem tenet: illius sicut ac meritum amplexamini. Quod est assequi grande est ac difficile, loqui tamen pulchrum etque sublimis. Quoniam si forma rerum non adepto sensu, sed etiam intuitu ipsa laudanda est Or. *Nestore Cassianus. Praefatus Sancti elegium unguis librum de Socrate ex Modera Cassianus, a quo vocatur opus ecclesiarum oculis, dedit num. 223. malique alio ex versu per decessum Commemori.*

1366 S. Nilus, jam frequenter laudatus, sed & illis sermone contra persequentes Chrysostomi, scripsit ipsius non videri sua, quae Constantinus & h. fidens Polistina. Nam lib. 1. Epist. 184. ita scribit illis: Quos pias se ipse deos ducunt, quod

A quod divini Joannis Constantinopolitani episcopi Sermonibus ut digni habui tunc? Eorum in cum admirator eulogique peregrinus sit, animus laudabitis judicabiturque fortunatus. *Roriam lib. 3. Epist. 13. si habet* Cum mirum in modum requarad & deiseri Joannis Constantinopolitani Sermonibus delecteris, ac illius lenis per ea, quae nunc expostulasti, respondebo. *Lib. 1. Epist. 183. primum vixit aliquot praedixit sui temporis memoraverat, de Chrylostomo subiungit* Hic jam laudatis admirabilibus viris major a Deo mundo proficiens, auctis sonibus conspicuit datus est Joannes Constantinopolitani episcopus, cujus laudes multa sunt sapientem lingua dispergit. Hic enim quoniam verissime carbonculus est, a renella mihi potius splendore etiam in saleis obvoluit, & in divino grano ignitarum cogitationum contritus, & ardenti desiderio per profectionem carpi in incensumque in sublime elevans flammam doctrinae, pro qua de omni moralium genere bene promissus est, ab illis separatus, ut tamenque praedixit illis, qui antea propter virtutem in maxima omnium admiratione erant. *Posteriora sunt obscura Latine. Verum indicat auctor, Chrylostomum reliquis excellentiorum esse, utque exemplum & scriptum veterum.*

1367 Idem lib. 2. in Epistola 294. ad Anastasium episcopum alia Sanctum celebrat elegia, hisque verbis concepta Byzantini magnae ecclesiae, immo orbis universi laudato, Joannes admirabilis sacerdos, cum sine oculorum videret, impecunio conspexit, omnibus fere horis Dominicum *(Græca domus Domini, id est templum)* angelorum evocationem profectionem, namque ab illis constitutum, & postmodum tempore sacerdotum iacruentique Sacrificii. Quod ille admiratione & letitia plenus, amicum illi spiritus consensum genuinis eura turba emaravit. Aiebat etenim ille, *Autum atque sacerdos sacrum incipit oblationem, plerique derrepente ex beatissimis potestariis de caelo descendentes, & splendidi quibusdam vestibus circumamictas, nodo pede, iacentis oculis, & demissa facie aliter circumvenientes, cum veneratione & multa quiete & silentio, utque ad terribilibus Mytheri consummationem afflicti tum deum per venerandum Dominum undique effusas, hac atque illae singulari obvis episcopi & sacerdotibus, & singulis discipulis, qui Corpus ac venerandum Sanguinem alius disperunt, miscerant, auxiliari, vireque confirmare. Hæc se narrare ait S. Nilus, ut loquitur, quanto tum reverentia assistendum sit sacrosanctis Sacrificiis.*

1368 Porro hoc elegium viri sancti ac synchro- *1369 Idem lib. 2. in Epistola 294. ad Anastasium episcopum alia Sanctum celebrat elegia, hisque verbis concepta* Byzantini magnae ecclesiae, immo orbis universi laudato, Joannes admirabilis sacerdos, cum sine oculorum videret, impecunio conspexit, omnibus fere horis Dominicum *(Græca domus Domini, id est templum)* angelorum evocationem profectionem, namque ab illis constitutum, & postmodum tempore sacerdotum iacruentique Sacrificii. Quod ille admiratione & letitia plenus, amicum illi spiritus consensum genuinis eura turba emaravit. Aiebat etenim ille, *Autum atque sacerdos sacrum incipit oblationem, plerique derrepente ex beatissimis potestariis de caelo descendentes, & splendidi quibusdam vestibus circumamictas, nodo pede, iacentis oculis, & demissa facie aliter circumvenientes, cum veneratione & multa quiete & silentio, utque ad terribilibus Mytheri consummationem afflicti tum deum per venerandum Dominum undique effusas, hac atque illae singulari obvis episcopi & sacerdotibus, & singulis discipulis, qui Corpus ac venerandum Sanguinem alius disperunt, miscerant, auxiliari, vireque confirmare. Hæc se narrare ait S. Nilus, ut loquitur, quanto tum reverentia assistendum sit sacrosanctis Sacrificiis.*

solent allegasse Severius, ut perspicere possent, AUGUSTINUS *quo magis dissoluit ad cum fruentium Chrylostomo attribuendam: atque enim alibi in Operibus Chrylostomi reperit, nulla sua tempore facta fuisse miracula, aut gratiam sanationum ita dedisse, ut sanationes nulla divinitus perficeretur. Paris quidem locis affert Severius, totius sua tempora facta miracula, quoniam tempore Apolloniorum, ac nulli affirmat, nulla sua temporibus fuisse parata, sed potius contrarium.*

1369 In libro de Compassione ad Demetrium *tam. 1. pag. 136. docet, ad eternam salutem non requiri miracula, sed vitam probam, subditque de gratia miraculorum num. 9. Itaque licet illa gratia nunc contraria sit, id nihil nobis nocebit. Contrarium dicit gratiam miraculorum, non ablatam. Contra in Pselmum 110. tom. 5. pag. 471. perseverantem affert gratiam miraculorum: atque Pselmi verba, Memoriam fecit mirabilem operum, ita explicat: Numquam, inquit, miracula facere praetermisit. Hoc enim est, MEMORIAM FACIT, non cessavit, non desistit per omnem generationem facere miracula, & per res admirabiles excitare cruci-fixos. Hoc pluribus non verbis declarat, & post pauca subdit: Quæ in diem etque hodiernum sunt. E... Multa autem videri possent & privatim, & in domo, & in civitatibus facta miracula. Tum publice & omnibus nota subsurgunt.*

1370 Deinde Henrich 31. alide 33. in Mat. facta fuisse miracula, tom. 7. pag. 373. sanationes contrarium narrat divinitus imperatorem, ita loquens de ecclesia: Etenim hic majores nostræ possessiones depositas tuas, hic ipse nostra omnia. Quid enim hic non magnum, non tremendum est? Siquidem hæc mea longa honorabilior & iuvior est, quam tua, & lucerna, quam lucerna tua. Id vero licuit, quoniam cum fide tempore odo uncti a more bis liberati sunt. Arca etiam hac longe melior est, quam illa, & magis necessaria, quæ non vestes, sed elemosynam inelasma lervat. Clara edicta Sanctis, aliquot alia lampada fuisse sanationes, non naturaliter, sed miracula, tum dicat quosque cum fide. Hæc alendum, Chrylostomum non saltem credidisse, miracula sua quæ tempore in Ecclesia fuisse facta; sed etiam vixisse fuisse facta, ipsos quoque innotuit agere fuisse facta. Quapropter miraculorum gloria non videtur objudicanda Chrylostomo: neque enim solentum Palladii, Secretis, Secretis, aliorumque contrarium magnopere arguit, tum nullis eorum gesta omnia Sancti, aut etiam plerique contraverit, aut contraria suspensio.

§. LXXXV. Chrylostomus ab Augustino mire laudatus, & ab eodem contra Julianum vindicatus: minime fuit obnoxius errori semipelagianorum.

Pelagiani, quænam heresi aucta est circa finem vite Chrylostomi, hanc Sanctum cum aliorum potius, tamquam episcopi sui fuisse patronum, fuisseque erroribus consensum laudaverunt. Verum affert S. Augustinus, Chrylostomum non minus, quam alios Petri ad ipse addidit, novella heresi esse contrarium, ac fruentem Catholicorum consensum. Præterea in Operibus Augustini locum a Pelagiano in Chrylostomo obfistum invenit in libro de Natura & Gratiæ cap. 64. ubi argumentum sibi breviter tamum refellit Augustinus. *Augustinus*

ad mirabilem Sancti in Actis & Epistolis.

Sanctus fuisse talis, ut non miracula recedens;

J. S.

consequenter Chrylostomus, non vixit cum.

E

F

Augustinus, in Operibus Augustini locum a Pelagiano in Chrylostomo obfistum invenit in libro de Natura & Gratiæ cap. 64. ubi argumentum sibi breviter tamum refellit Augustinus.

Augustinus

AUCT. *Iheron deinde Chryllosum auctoritatem contra praevarum originale allegari Juliano Polemiano, etc. ubi respondit Augustinus lib. 1. contra Julianum, cap. 6. ut ostendit, ac Juliano adhaerens: Sed quid mulliter, novi. Dic jam, dic, audiamus...* Sanctus Johannes, inquit, Constantinopolitani orat esse in parvis originali peccatum.

ad his sen-
tias des-
derat de-
re puto
solum
origina-
le p.

1372 *Aliaque argumenta Juliano, in respon- dere scripsit: Itaque ista verba sancti Johannis episcopi audeo tamquam e contrario tot insulmque sententia collegarum ejus opponere, eumque ab illorum controuersia societate sejungere, & eis aduersarium constituere? Absit, ubi hoc malum de tanto Viro credere aut dicere. Absit, inquam, ut Constantinopolitanus Johannes de baptismo parvulorum, eorumque paterni chirographo liberatione per Christum, tot tantique coepiscopis suis, maximeque Romano Innocentio, Carthaginiensi Cypriano, Cappadoci Basilio, Nazianzeno Gregorio, Gallo Hilario, Mediolanensi restitit Ambrosio. Tum, supposito degnat Catho- licis, subiungit: Hoc locuti, hoc credidit, hoc didi- cit, hoc docuit & Joannes; argumentumque Ju- liani pellice soluit.*

magis
cum sancti
Chryllo-
sum,

1373 *Deinde auctoritatem Chryllosum allega- turus contra Julianum, lacerare non potuit ut apud Operis pro peccato Originali producat, sic rursus allegatur aduersarium. Nam vis audi- re, quid etiam ipse de hac re aperissime dixerit? Ecce etiam ipsum numero illi ad iungo Sanctorum. Ecce inter meos testes, vel inter nostros consti- tuo iudices, quem putasti patrum tuum. Ecce & ipsum dilutus es Manichaeum. Ingredere, sancte Johannes, ingredere, & confide cum fratribus tuis, a quibus te nulla ratio & nulla temeritas separavit. Opus est & tua, & maxime tua sententia: quoniam in tuis literis iste iuven- tis invenisse se putat, unde tot tantorumque coepiscoporum tuorum se arbitrat percellere & evacuare sententias. Quod si vere tale aliquid invenisset, & quod ipse sensit, te sentire claris- set: nunquam te unum, pace tua dixerim, tot & talibus praesere in ea causis possemus, de qua omni quum fides Christiana & Ecclesia Catholica variavit. Sed absit, ut tu aliud sciperes, & in ea tam*

C *peripetias emineres. Dic ergo & tu aliquid, unde iste juvenis confundatur & revereatur, quia querit maculam meam; & ignoico mihi, quia eum illi de hac re quid sentias, demonstravero, quatuor est & tuam: dicende videram, Manichaeum ejus esse sententiam, ut sequitur. Hinc post alia quaedam ex Chryllosum argumenta, subiungit: Dic, Juliane, dic etiam istum (quid enim jam dubitas dicere?) Manichaeum &c. Et post aliud argumentum: Audine hominem in fide Catholica & eruditione & eruditione &c.*

nonnulli
apud Ju-
liano

1374 *Post pauca iterum Lege etiam, quemadmodum exponat idem ipse Vix sanctus eundem ipsum Apostoli locum &c. Rursus post plurima ex Operibus allegata: Numquid dubitare jam poteris, laetum Johannem tam longe esse a sensu vestro, quam non recedit a sensu Catholico? Numquid in ejus disputatione, qua exponit Apostoli locum, huius questionis, qua inter nos vertitur, peroccuramus, ubi scripsum est: Per unum hominem peccatum intravit in mundum, & cetera, quae conata sunt, alicubi redeo, quod vos dicitis, propter imitationem hoc esse dictum, non propter carnalem naturam? Non-*

ne illo uno peccato contaminata dicit esse omnia &c. Et concludens argumentum, ait: Ecce cui Viro, quam magno Christianae fidei, atque hujus Catholici dogmatis defensori, voluit vestrum dogma supponere &c. *Mis vero cap. 7. Quid te igitur adjuvit, quod Johannis Constantinopolitani, tamquam tibi suffragaretur, testimonium posuisti? An ut unum verbum, quod ab eo prae- termisum, velut acuta calliditate caperes, & tot verborum ejus, quibus obiceris, tam ingentem tibi apperem commoveres? in tantum improvi- dum & incautum, ut nec in ipsa Homilia, ubi vix unum, de quo male intellecti decepti deciperetis, testimonium reperire potuisti, adverteas sanctum Johannem Constantinopolitanum istis evidenter expressisse, omnes homines, exceptis debitis propter, paterni esse chirographi debi- tores. &c.*

1375 *Deinde Juliano auctoritatem Chryllosum, atque ut Ambrosii & Basilii argere incipit hoc modo: Conviceris iudice: luce clara sunt testimonia tanta Sanctorum. In quorum conventum te introduxerim, conspice. Hic est Mediola- nensis Ambrusius, quem magister tuus Pelagius tanta praedicatione laudavit.... Hic est & Constantinopolitanus Johannes, quem tu in numero eruditum ac Sanctorum excellentissimum in hac ipsa tua, cui respondeo, disputatione posuisti. Hic est Basilius, cujus te verbis ad id, quod nunc agitur, non pertinentibus, putasti aliquid adjuva- ri, Rursus post multas Patres breviter laudatos, ad Chryllosum redeo nom. 33. ut itaque plu- rima repeti, ita sedens: Postremo sanctus episcopus Johannes dicit, quem tu honorabiliter commemorasti, quem tu sanctum Sanctorum eruditumque laudasti, quem tu testimonium & gloriam de consortio veritatis suscepisse dixisti, etiam ipse dicit &c. Ex circa finem aliarum ex Chryllosum ait: Qua sententia imitatio illa vestra, quod est novum Pelagiani erroris machinamentum, Paulo apostolo scilicet, & Johanne episcopo exponente, subvertitur &c. Rursus lib. 2. contra Julianum inter praecipuos Ecclesiae doctores, quos miris persequitur laudibus, Chryllosum curis videris celebrat. Testis vix lib. 6. cap. 22. observat, se satis respondisse ad locum a Juliano obiectum.*

1376 *In Opere imperfecto contra Julianum lib. 6. cap. 7. auctoritatem Chryllosum Juliano interque Augustinus his verbis: Et mihi obijcis peccati primi hominis graeditatem, quae tanti mali hominum omnium existit causa, quasi hoc ego solus vel primus dixerim? Audi Johanne Constantinopolitanum, excellentis gloriae sacerdotem. Tum geminum adducit Chryllosum locum. Verba ibi alia non sumus est, ut in hisce infusum: Ut verbis sancti Johannis utar. Porro tu allegas S. Augustini loci aliarum est, quoniam fecit Chryllosum, quoniam circa finem ultimi Operis sit non modo contra Julianum, sed laudat, sed etiam excellentis gloriae Sacerdotem vocat, quoniam a Juliano io numero eruditum ac Sanctorum excellentissimum dicit observat, nec lau- dem tantam improbat. De quo ipse etiam dicit: Sed absit, ut tu aliud sciperis, & in ea (Ecclesia) tam praecipuos emineres, quibus vestrum Chryllosum multum in Ecclesia comere si- gificat.*

1377 *Observa praeterea, S. Augustinum in O- peribus posterioribus multis laudatissimum loqui de S. Chry-*

per eum
Originali
locum pro-
ducit
E.

quoniam
lib. 6. cap. 7.
auctoritatem
Chryllosum
Juliano
interque
Augustinus
his verbis:
Et mihi obijcis
peccati primi
hominis graeditatem,
quae tanti mali
hominum omnium
existit causa,
quasi hoc
ego solus vel
primus dixerim?
Audi Johanne
Constantinopolitanum,
excellentis gloriae
sacerdotem.
Tum geminum
adducit Chryllosum
locum.
Verba ibi alia
non sumus est,
ut in hisce
infusum:
Ut verbis sancti
Johannis utar.
Porro tu
allegas S.
Augustini loci
aliarum est,
quoniam
fecit Chryllosum,
quoniam circa
finem ultimi
Operis sit non
modo contra
Julianum, sed
laudat, sed etiam
excellentis gloriae
Sacerdotem
vocat, quoniam
a Juliano io
numero eruditum
ac Sanctorum
excellentissimum
dicit observat,
nec lau-
dem tantam
improbat.
De quo ipse
etiam dicit:
Sed absit,
ut tu aliud
sciperis, &
in ea (Ecclesia)
tam praecipuos
emineres,
quibus vestrum
Chryllosum
multum in
Ecclesia comere
si-
gificat.
F.

A S. Chryſoſtomo, quā fuerat in primis, in quibus res Sacriſimul eidem attribuit, nec erant, ut ipſi celebrat. Raro eſt, quia antea dicitur in Opera S. Chryſoſtomi legatur Auguſtina, ut ipſe ſuavit in Epistoia 82, aliis 19. ad S. Hieronymum, circa annum 405. ſcripta. In libro de Natura & gratia, ſcripta anno 415. etiam deſcribit tantum reſpoſitū ſcriptū in Chryſoſtomo, ſive ille huius dogmatis, aut talis Sacriſ: quia forte ſe ut tunc quidem Chryſoſtomi Opera videret. At ex certo accepit, curquam anno 431. libros ſex contra Julianum exaravit & indeque factum, ut merito tunc Chryſoſtomo laudat celebrare cepit, cumque in poſtremo etiam Opere ſuo quā maxime celebraret.

1378 Parca hic poſteti leſſori conſiderandum propro, quoniam fidem merentur ſcholaſti dicitur, qui erant, ut Chryſoſtomo ſui in errore Sempelagianorum. Etenim errores Sempelagianorum non ignorat S. Auguſtina, qui poſterioribus tunc ſua annis varia contra Sempelagianos ſcripta Opuscula. Qui modoſi imprudens caſiſſime, non poſſunt Auguſtina invenire in Opera Chryſoſtomi errores Sempelagianorum, ſi illiſi errorum legentur; aut poſſunt eandem alios Sacriſ & Deſcriptionem adſcribere poſſum eſſe, & quoniam in libro contra Pelagianum ſcripta, ſi error Pelagiana bareſi eſſet in illis nunquam reperiſſet?

1379 Atque ſi conſideremus, quolis fuerit opinio Janſeni Irenaei de bareſi Sempelagianis, minus mirabimur, quod ſcriptores aliqui, ipſum ſecuti, Chryſoſtomo equa ac alios Patres Auguſtino pariter, eandem cum Sempelagianis ſenſiſſe contententur, cum notum ſit ac maniſeſtum, dogmata quodam Catholice pro erroribus Sempelagianis fuiſſe tendente a Janſenio. Verum magis mirandum eſt, quod ex de re Janſen alii quidam conſentiant, Deſcriptionem ab Auguſtina adeo laudatam nunquam de errore ſuſpectam habuerint: Capere ſibi diſſe aliquos Sacriſ, quos quidem ſui, ſi recte exponatur; ſed quoniam in ſenſu Sempelagianorum torquere ſurio poſſum, quos Sacriſ non erant, omnia ſibi ſemper capiendo, & libere ſubinde loquebantur, eandem nota bareſi Pelagianam.

1380 At facile nos quidem iudicio utradi poſſe, decaſſe Chryſoſtomo variat Catholice Sempelagianis erroribus directe opoſitas. Primo in Epistoia ad Epistoia Ham. 6. Chryſoſtomo clare edit, fidem eſſe doctum Dei, ipſamque fidem inſinuationem non homines attribuendum eſſe, ſed Deo. Non enim, legimus, a oobis ipſiſ accipiſſimus, ſed ab ipſo (Chryſo) adducti ſumus. "Nam nemo, inquit, venit ad Patrem, niſi per me." Et rurſum: "Ego ſum via, veritas & vita." Iſteſ verbiſ nos ſolum affirmat, ſed etiam probat, fidem a Deo deſcendere eſſe. Hic de cauſa obſervat, in verbis illis ad Epistoia cap. 3. 18. Quomodo perſum habemus accipiſſimus ambo in voce ipſius ad Patrem? vorem Græcorum, (hanc interpretantur) accipiſſimus expreſſiſſimus. Græci non eſſe verbiſ accipiſſimus, ſed voce poſſunt adduſſionem. Hinc poſte poſt, recte vocantur S. Pauli ad fidem, recte poſſunt vocari ipſiſ ad Epiſtola 3. 2. & 3. iterum ſubſequitur: Hic attende, quid omniverſum ſit Dei, quod niſi ſi attulimus. Quid enim, dic, quæſo? Nos ipſe magnus ille ſaculus & admiranda, qui legem didicit, qui ad pedes Quamlibet recte hanc erudit, gratia ſunt ſalvus? Etenim modo gratia ad fidem vocat adduſſimus; ſed etiam ſum conſiderant merita prævia. Plac-

ta adduſſimus poſſunt ex eadem ſententia; ſed adduſſimus. Hic ſuſſiſſimus, ut intelligamus, Chryſoſtomo J. S. longe uſuſſimus a præcipuo errore Sempelagianorum, qui ſententiaſ fidei attrituſſimus hominiſ.

1381 De interna autem vocacione per gratiam autem & ſuſſiſſimus loqui Chryſoſtomo in multis quoque locis aliaſ poſſit. In Epistoia 115. tom. 3. pag. 3. o. aliaſ Apoloſi verbiſ, Habentes autem eundem ſpirituſ fidei &c., ut deinde ſeruat: Quare autem non dicit, Habentes autem eundem fidem; ſed, Habentes autem eundem ſpirituſ fidei? Tunc ad propoſituſ noſtrum ſi reſpondet: Oſtendens opus eſſe iuſſuſſionem ſpirituſ ad conſcendendum ad alitrudinem fidei, & vilipendendam rationem imbecillitatem. Tam diſtinguit fidem intrinſecam, & illam, per quam iuſus omnes fideles. De hoc vix max ſubdit: Aſqui hic quoque eſt oſiſ opus aſſuſi ſpirituſ. Etenim de quadam ſcribit Locaſ 4. "Apoſt. 1. 1. ruiſ cor opus, ut attendat ad ea, quæ dicitur hauriſ a Paulo." Et Chriſtuſ: "Namo venit ad me, niſi Pater traxerit eum." Idem aliter oſtendit, ſententia� hanc ſententiam contra liberum arbitriuſ: Si ergo hoc Dei eſt, quomodo peccat, qui non credunt, cum nec ſpirituſ opem ferat, nec Pater trahat, nec io viam ducat Filiuſ? De ſeipſoſ enim dicit: Ego ſum via. Hoc autem dicit, oſtendens ſe opus eſſe ad hoc, ut adduſſimus ad Patrem. Multa plura ad hoc propoſituſ addit, ut ſi luce ſcitare ſi, Chryſoſtomo intelligere per vocacionem ad fidem, gratiam internam eſſentiam & adjuſſionem.

1382 Item Sacriſ in 2. Epistoia ad Timotheum Rom. 6. num. 2. expreſſioſ ille verbiſ cap. 1. 1. 15. Na quando Deus deſ illiſ ponitiam, &c. ſi loquitur: Non dixit, Ne forte poſſint; ſed na forte deſ illeſ Deus reſponſore; & ſi quid ſi, totum Deſerit. Tu planius, ut irriguſ ille ſeminat, & fruſtuſ parere curat. Hoc autem non de dogmatibus tantum dicitur; ſed etiam de viis. Hic Sacriſ & fidei & bonorum opum initium nos homines meritiſ aut virtutib, ſed divina gratia variſ adſcribit: ac directe iterum contrariuſ eſt erroribus Sempelagianorum, quoniam admodum in Mutheum Rom. 69. el. 70. tom. 7. pag. 681. poſſit hic verbiſ editiſ: Vocamur autem non ex merito, ſed ex gratia.

1383 Plurima eſſeri poſſunt, quoniam clariſſime edicta Chryſoſtomoſ, gratiam Dei nobiſ eſſe neceſſariam, non ſolum ad rectiſ opantiam, ſed etiam ad pie credendum; neque modo neceſſariam eſſe gratiam ad iuſſionem in opere, ſed etiam præventiſſimam & excitantem ad credendum ac bene opantiam. Verumamen plura non eductum; ſed ſolum expreſſum, quæ ratioſe ſiſtam videntur, ut ſubinde Chryſoſtomoſ aliquo dicitur, quoniam primoſ inſum non longe videntur abſiſſe ab erroribus Sempelagianorum, neminem libro archiſe videntur.

1384 Præcipuo ratio eſſe videntur, quod multuſ eſſet in adhibenda ad vitam piam, probum ſuſſiſſimū, ad ſuggerend præſentia, & conſervanda præſentia boniſ multuſ quoque in adſcendendo libro arbitrio contra Manicheos & alioſ. Conſueſ accedens nota eſſet bareſi Pelagianæ aut Sempelagianæ, non curabat divina gratia æconomice aliquo excitare, ſed ſecuriſ laqueum, ut uſuſſimus S. Auguſtini lib. 1. contra Julianum cap. 6. expreſſum illa Chryſoſtomi verbiſ de Ideo & infantibus baptizantur, quam ſi perſonaſ non habentes, quæ ſalutem contra prævium originale ſhyncron. Intellige propria, (ſive perſonaſ peccata, ſiveque

Chryſoſtomoſ
ſiſſimus
ſiſſimus
ſiſſimus
ſiſſimus
ſiſſimus

Chryſoſtomoſ

Chryſoſtomoſ

Chryſoſtomoſ

Chryſoſtomoſ

Chryſoſtomoſ

Chryſoſtomoſ

Chryſoſtomoſ

Chryſoſtomoſ

Chryſoſtomoſ

Chryſoſtomoſ

Chryſoſtomoſ

Chryſoſtomoſ

Chryſoſtomoſ

Chryſoſtomoſ

Chryſoſtomoſ

Chryſoſtomoſ

Chryſoſtomoſ

Chryſoſtomoſ

Chryſoſtomoſ

Chryſoſtomoſ

Chryſoſtomoſ

Chryſoſtomoſ

Chryſoſtomoſ

Chryſoſtomoſ

Chryſoſtomoſ

Chryſoſtomoſ

Chryſoſtomoſ

Chryſoſtomoſ

Chryſoſtomoſ

Chryſoſtomoſ

Chryſoſtomoſ

Chryſoſtomoſ

Chryſoſtomoſ

Chryſoſtomoſ

Chryſoſtomoſ

Chryſoſtomoſ

Chryſoſtomoſ

Chryſoſtomoſ

ſiſſimus
ſiſſimus
ſiſſimus
ſiſſimus
ſiſſimus

ſiſſimus

ſiſſimus
ſiſſimus
ſiſſimus
ſiſſimus
ſiſſimus

ſiſſimus

AUG. *Augustinus*) & nulla contentio est. *Addique*: At, inquit, cur non ipse addidit propria? Cur patamus, nisi quia disputans in Catholica Ecclesia, non se aliter intelligi arbitrabatur? Tali questione nullus pulsabatur, vobis nondum litigantibus, securus loquebatur. *Isque mirari non debemus*, si in Chrysostomi Operibus inveniantur verba aliqua, quæ & sensu Catholicis recte exponi possunt, & in pervertit etiam sensum trahi, quod & in aliorum Patrum scriptis, & in ipse quoque sacris Literis contingit. Videmus igitur, non nos fecisse aegrius verba Chrysostomi exponi possunt.

1385 *Idcirco*, obiectum a nonnimine esse Homiliam 12. in Epistolam ad Hebræos. Pagani ibi num. 3. Chrysostomus prælibero hominis arbitrio, neque occasione dicit sequens: Oportet enim non primum bona eligere, & cum elegerimus, tunc (Deus) affert quæ ius sunt. Non prævenit nostras voluntates, ne perdat nostrum liberum arbitrium. Quando autem nos elegerimus, iam nobis multum offert auxilium. *Et ipsi peccati*: Nam nostrum quidem est præcipere & velle: Dei autem est perficere, & ad finem deducere. Rursum sub finem Homilia in allegatis ibi hæc verba sic ratiocinatur: Vides, quod oportet nos priores mandare, & tunc Deus mandat. Nam, cum prius dixisset (Propheta:) Lavamini, mundi estote, tunc subiunxit: Ego dealbabo. Quid hæc amaris vult Chrysostomus? Id enim, nisi quidem iudicare, nimirum electionem bonam non fieri, nisi hominis consensus accedat, siue non perfecti opera bona per solum Dei gratiam sine hominis consensu. Non arguit Sanctus, hominis intellectum illuminari ad voluntatem existeri, utique in opus bonum consentiat; non negat, in ipsum ipsum consensus gratiam adiuvantem infundere; ut solum negat, electionem perfectam a sola gratia sine consensu nostre; siue observat, bonum opus non fieri sine electione nostre, siue voluntate nostra, siue libere arbitrio nostra.

1386 *Hæc significat illa*: Oportet non primum bona eligere. Et: Nostrum quidem est præcipere & velle. Quasi diceret: Sine electione & voluntate nostra opus bonum non possumus. Necesse est, ut velimus. Illud vero nostram voluntatem (Græce sanctioribus voluntatem) nostras voluntates, ut loquuntur theologis) solum significat: Non prævenit Deus consensum nostrum perinde electionem sine voluntate nostra. Ultimus loci, quod oportet nos priores mandare, & tunc Deus mandat, agit de gratia iustificante seu sanctificante, quam Deus adhibet non infundit, nisi præcedat hominis assensum necessarium. At bene se non disponit ad illam gratiam sine prævio Dei gratia actuali, excitante nimirum & adiuvante. Neque id vult Chrysostomus, ut clarum est ex aliis in ipse locis, ubi dicit contrarium. Quare non utque sanctioribus libere prævenientem, illuminantem, quæ & constantem; sed solum de illa hic tacet; ostenditque liberum hominis arbitrium non tali a gratia Dei, quæ opus non posuit, nisi bene velit, nisi libere consentiat, nisi ipse etiam opus illud eligat: hoc ille tenet bene scire in gratia.

1387 *Perre tamen solum*, non autem argui gratiam prævenientem, liquet ex aliis Chrysostomi locis, secundum quos exponenda sunt allegata verba. Scribens in Epistolam 1. ad Corinthios Rom. 12. mem. 2. ita loquitur: Non enim hæc tua, inquit, recte facta sunt, sed ex Dei gratia proveniunt. Si fidem dixeris, ex vocatione illi vocati: si remissionem peccatorum, si charismata, si doctrinæ verbum, si virtutes: omnia inde accepti.

Quid ergo habes, quæso te, quod non acceperis. Dicitur: sed ex triplo recte acquisitis? Nihil dicere possis. Idem Sanctus Hom. 1. superius illa Pauli verba: Paulus vocatus Apostolus &c. ita interpretatur: Vide, quomodo statim a principio arrogantiam deiecit, & humi breviter omne illorum exultationem, vocatum se dicens. Neque enim iocundus, inquit, id, quod didici: neque ex mea sapientia apprehendi; sed cum Ecclesiam persequeretur & devastaret. Hic autem totum vocatus est, vocatus nihil, ut ita dicam, nisi quod obedisti. Et max: Nos enim nihil præclare egimus; sed per voluntatem Dei salutem invenimus: & quia id ipsi placuit, vocati sumus, non quod digni essemus.

1388 *Hæc omnia ostendunt*, obiectum autem verba velle Chrysostomum docere, electionem deus operis in nobis esse ante gratiam Dei, ad opus illud vocatum non invitatum, sed nos docere, electionem nostram esse necessarium, ut opus in altum earet. Idem rursus in laudata Homilia clarissime præstat ad hæc verba: Vocati Sancti. Nam ite loquitur: Etenim hoc ipsum, inquit, ex hie salutem consequi, non ex vobis est: non enim primi accessistis, sed vocati estis. Et rursus: Neque enim vos credendo prævenistis, sed vocati obedistis. Hæc alique similes, quæ locis variis habet Chrysostomus, insistentem evincunt, longe cum abfuisse ab ea mente, ut crederet, electionem nostram præcedere, gratiam vera subsequi, cui solum dari eligentibus bonum virtutis autura. Verum non omnia omni loco explicanda erodit, idcirco subinde exhortatur, ut audientes se præparati ad gratiam ex dona Dei suscipiunda; sed minime vult, ut id sentiant sine gratia, hæc subinde de ea docet, tamquam de re audientibus sua. Sic in Galatensi 1. tom. 2. pag. 137. multum hortatur baptizandos, ut digni se præparent; subdique: Dignum itaque optimi huius consilii retributionem a Deo expectate, qui præmissi obsequium sibi præstitum sperant. Quoniam vero oportet, quæ sua sunt, conservari conferre, & nostra conferamus. Hic iterum habuimus, quod corperet, qui Sancti Opera præstarenti voluntur, ut verum aliquem in præstantissimo Ecclesie Doctore deprehenderet; nisi ipse nos dicta sua exposuisset, hæc subiungens: Imo potius hæc nos nostra, sed Domestica tuot: "Quid enim, inquit, habes, quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris, quasi non accepisti? Pali igitur Sanctus, ut sua per gratiam Dei conferant: atque eo sensu explorandas viam est, quando illud non edungit; sed sua ad bona opera excitare conatur.

1389 *Secundum dicta facile poterant exponi* verba Chrysostomi, atqueque sic loquitur, ut sancti qui prime tutam iustitiam posses, iustitiam bene operis adscripti libero hominis arbitrio: quod sanctus loci negat Chrysostomus. Verum Monitionem aliam locum in indice notavi, continere legendum memini in libro de Compositione ad Domestium mem. 9. siue tom. 1. pag. 137. Sanctus ille est dissolutus, quia de variis gratiis ibi loquitur Sanctus, nimirum de gratia moralium, de gratie sanctificantis, & de gratia etiam actuali, ut loquuntur theologis: siue de illa, quæ ad bona operum excitat, & operantem adiuvat. Hinc videtur nonnulla obscuritas, ita ut incertum teller existimare possim gratiam Dei arguere omnibus esse præstipulam. Attamen non tamen, cum fuisse Sancti memini; sed solum vult, nulli deesse gratiam, quæ sufficit ad rectum & accuratum vitam induci.

* ad sublimem

Idcirco Chrysostomus ad aliquid allegat

B

facile exponitur per hoc

C

Idcirco secundum illud aliter emittit etiam gloriatur

quia solum de prima gratia sancti, sed illam non negat

E

E

A institutum, ut legimus paulo ante, siue ad imitandas *Apostolorum* virtutes: nam repleti praeceptis illorum, qui, dum imitantur exempla *Apostolorum* ad praestanda eorum opera imitandum, statim dicunt: Ille Paulus erat, ille Petrus, ille Iohannes. Respondet, legitimam fere exactitudinem, si quis miracula eorum subiciat; non item, si quis iubentur facile credere, & Dei mandata servare. Denique obferuit, *Apostolos* potius adiuuandos ac laudandos esse propter vitam probitatem, quam causa miraculorum; & ad vitam autem probitatem post & cum Dei gratia concurrere etiam liberam homini electionem. Siquidem, inquit, beatos illam non obigna miramur: nam illa ad divinam profectionem perducit; sed quod vitam angelicam exhibuerit: hoc autem cum superno nutu (Gratia potius, impulso aut iussu) etiam illorum propositi opus est.

1390 *Missa obsequiaria*, facile de gratia satisficientia, cuius augmentum bonis operibus acquiritur, capitulum possunt obsequiaria *Sacris* dila, qua paulo post sequuntur. Nam si illi, inquit, non ex proposito suo se mirabiles evadissent, sed per Christi gratiam tantum, quid impediat, qui minus omnes tales efficiuntur? Gratia namque, nisi operam nostram prius requireret, conferret in omniam animas effusa esset: neque enim petitionum acceptor est Deus. Sed quia operam nostram requirit, ideo alios quidem sequitur, & cum illis permixtus; ab aliis evolat, reliquos autem non princeps quidem assignat. Quod vero propositum prius servatus, sic gratiam dederit Deus; antequam beatus ille quidpiam mirabile exhibisset, audi, quid de illo dicat: "Vas electionis", est mihi, ut poterit nomen meum eorum gratibus, & regibus & omni genere Israel... Hac gratia nondum praesente relictus est in, qui corda nostra servavit.

1391 Omnia illa velle intelligimus de gratia satisficientia, aut satisficientia, de qua legitur *Sacris*. & de qua paulo ante dixit: Tuin baptismo divina potius est gratia. Ime & potissimum loquitur de magna illa gratia satisficientia, quam emiserunt *Sacris*. Haec autem aderat, dum illa loquebatur Christus: ad bene Paulum destinabat, post praevia bona ipsius opera, quibus illam cum Dei gratia acquireret. Deum de gratia satisficientia & praecedente Chrylustomi verba velle intelliguntur, videlicet quod operam nostram seu disposicionem adulatorum prius requirit Deus, ut illam infundat, quod cum aliis permixtus, ab aliis abscedit, alios ut attingat quidem. Ad obtinendum quoque bene gratiam non requirit Chrylustomus quae natura viribus facile, sed, ut superius loquitur, facile parat vix dicitur parat, facile cum divino iussu, siue in gratia actuali exstantia & adjuvante, ut loquuntur Theologi. Ita intelligitur, prout verba intelligenda videtur, nihil plane debet, quod offendet, aut sine theologia repugnet, ut non servent heresi Semipelagianae.

1392 Plures non adducam Chrylustomi locum, licet non ignorem plures abijci posse, si quis malit verba *Sacris* in praeconium sensum detorqueat, quodam semadam traditum ad ipse malis in locis doctrinae recte exponere. Hoc tamen asserere non dubito, nullum in Chrylustomi Operibus locum deprobare non potuisse, quem non facile agnoscam doctrinae Ecclesiae Catholicae de gratia concilii posse existimari. Quapropter non aliunde notam esse patrum qualemcumque suspensionem de sententia Septembris Tomi IV.

tia Chrylustomi? quod quod aliqui dogmata quaedam Catholica pro Semipelagianis tradiderunt? J. S. nam ex illo errore dictulum consequenter erat: Semipelagianis servare Chrylustomum, imo etiam Augustinum: utique enim datus, Christum pro omnibus hominibus esse mortuum: atque sustinuit, divinam gratiam non esse totalem, ut homines voluntas eadem nequaquam tollere aut assensum negare. Qui verissima haec dogmata pro Semipelagianis tradidit? infertur, a quo Augustinum servare poterat, quod Chrylustomum, aliosque Patres Graecos.

1393 Quod spectat ad Catholicos: inter haec doctrinae ipsae non omnino convenerunt de erroribus Semipelagianorum, neque de mensura Augustini in hac materia: idcirco mirandum non est, si ex istis quidem omnibus aequaliter placuerit doctrina Chrylustomi de gratia. Deum si tunc illis ipse, qui errores Semipelagianos satis habere cognovit, nomen forte fuisse repositus, qui doctrinam Chrylustomi, tamquam illis essentem, habere fassum, veli auctoritate vehementer commoveri non deberemus. Eximio merito traderemus, Opera Chrylustomi non satis diligenter fuisse a talibus legentibus, sermonem Graecum non fuisse intellectum, punctos tunc interpretationis Latinae occasionem dare potuisse iudicio tam iniquo, quodque tempore abhorret ab eorum illi laude, quam cum Augustinus doctrina Chrylustomi attribuerat passim illi ipse, qui tempore Semipelagianorum floruerat, ac illorum errores maxime improbaret.

1394 Apud Montfalconem tom. 13. pag. 286. laudatur S. Cyrillus Alexandrinus, qui, quoniam tunc usque & successus esset Theophrasti, inquit Chrylustomi dicit, ut videamus, narratur; saltem doctrinam & eloquentiam Piri agnoscat, quando de Nestorio, prout deinde incipimus, sic loquitur regendi: Numquid eloquentior est Iohanne? I. Idem non addit lacum concilii Ephepsi, imo prius ejusdem S. Cyrilli, lacum Chrylustomi elegantius contra Nestorium. Adde postea, quod in concilio episcoporum Orientalium, qui tempore concilii Ephepsi sanctam congregaverunt, iam tunc laudabatur cum praecipua Ecclesiae doctrinis, ut videri possit tom. 3. Conciliorum apud Labbeum col. 739. Sed haec minores momenti sunt ad propositum nostrum.

1395 At maxime ad bene finem adducit auctoritas S. Calixti Papae, cui & Pelagianis & Semipelagianis apertae fuerunt cognitae. Haec autem in Epistola ad clerum & populum Constantinopolitanum tom. 3. Conciliorum col. 365. illos monet, ut dogmata Nestorii respuant, & permoneant in his, qui sermone superiorum pellicorum docere didicerunt. Scientes, inquit, fuisse vobis haec sacrosanctos doctrinae & sanctissimos polientes, qui nunquam a paternis traditionibus deviantes, Ecclesiam Domini lumine quae reueretur. Nam ut a recentioribus inchoemus, quid non animia vestra eruditio sanctam memoriam episcopi Iohannis infundat, cuius sermo astrictus Catholicam fidem, toto ore diffusit est? Qui nullum per doctrinam suam desuit, qui ubique lectus est, praedicatus. Illius diligenti prudentia constanti celebrata successu. Redit enim sanctae memoriae Archiepiscopus Christianum populum Decebarum exemplo, & sanctissimos populos et haereticorum foveos; exemplo Pelagianorum, ut idem scribit in Epistola ad Nestorium, qui videri possit ibidem col. 353. ubi laudatur etiam *Asterius*, tamquam bene

videtur
aliter
suspensionem
de ablatum

Christo
et sem
Semipela
giant.

E

doctrina
Chryl
et sem
dogmata
& alia

F
inter
etiam
Calixtus
Papae

AUCT. beati Joannis etiam ad ista accessit, *Ista scripsit*
J. S. *Celsinus* eadem fere tempore, quo & ad Galatas
episcopos luteris deesse ad defendendam S. Angu-
stini sententiam contra impugnationes Semipelagianorum.
Videri possit hoc Epistola num. 3. Concil. ed.
1851. Magnificum ibi est de S. Augustini doctrina
elogium & si tamen confiteri eum elegit, quod
Chryllosum auctoritate Celsinum, dimittere poter-
imus, utram pleris fuerit sententia Pontificis.

2. *De Te-
pe, ali:
que pla-
m*

1396 S. Leo Papa, qui videntibus Semipela-
gianorum discipulis fuerat, in Epistola 106. a-
ctus 71. ad Antiochiam Constantinopolitanam an-
sprax se talem habere consensum: ut mihi, in-
quit, de sanctis prædecessoribus, nec Joannis Ipi-
stimalem copiamque doctrinam, nec auctorita-
tem Auctoris, nec industriam Procli, nec fidem
beati Flaviani deesse sentirem. Cum omnes illi
episcopi fuissent laudabiles, in solo Chryllosum
doctrinam commendat S. Leo. Concilium Chalcedo-
nense, sub Leone Papa habuit, inter præcipuos
doctores Chryllosum contra Eutychemus allegat
B. rem. 3. ed. 819. & iterum §32. Idem ed. 912.
Schelkianus episcopus ad Leonem imperatorem post
Abasasium, Basilium & utroque Gregorium
lendas Chryllosum dei verbi: Et post Joannem
Constantinopolitanum, verborum simul & cogi-
tationum plenam benedictionem, Theodoretus in
Dialogo 1. contra Eutychemum, auctoritatem Chry-
llosum adducit, de rebus præfatis: Joannem
autem, magnæ orbis terrarum lumen, qui pri-
mum quidem Antiochenum ecclesiam maximo il-
lus die irradiavit, deinde regiam urbem sapienter co-
luit, non potius Apostolicam fidei terrarum regu-
lam? Ad hæc prædixit: interrogatorem, an pos-
set Eutychemum ita respondere: Valde quidem ad-
miracione dignum cum Doctore tantissimo.

qui temp-
re semip-
lagianum
aliquem

1397 Vigilius Tapsensis episcopus, qui eodem
seculo v. floruit, reliquit tamen est junior, lib. contra
Eutychemum citius fuisse hortator Eutychemum,
ut malum Gregorium Patrum sententia, quæ hære-
ticae opinioni adhaeret, deus ante oculos: Unde
hortamur omnes homines, ... Gregorii po-
tius augeat Eusebii, Theophili quoque, & Joannis
civitas Constantinopolitanae episcopatus antici-
vis, nec non & Cyrilli Alexandriae episcopi, & alio-
rum quàm plurimorum ... insistant doctrinam &e-
Blad observo & in hoc elegit, & in verbis de-
bent

C. Ritus episcopi non datus, non etiam in S. Angu-
stino, ad re. talis, quæ Chryllosum allegat, id
possum ad ipsi fieri magna cum laude Sancti, sum-
mamque auctoritatem de doctrina Chryllosum
in Latino æque ac in Graeco insinuat. Verum &
prætermissa alius quærit eum sancti sancti scriptoribus,
in datus modo elegit tunc inferri posse censui, ut
et de erroribus Semipelagianis suspensum fuisse do-
ctrinam Chryllosum, quæ de veritate & etiam
et fuit de semipelagianis.

Semipela-
gianorum
et om-
nia co-
muni-
candi
Chryllo-
sum

sententiam errorum suorum laudare Chryllosum, D
si bene fidei serventem crediderit? Certe Cassianus
Chryllosum auctoritatem adducit in libro de in-
terventionem contra Nestorem, Dubitare igitur non
sunt, quin scripto ipsi habuerit & legere. At-
tamen nullus unquam scripti, in materia de gra-
tis Chryllosum auctoritate ab eis de Semipelagianis
non, Hinc multis postmodum seculis nullus ab eis
credidit, Semipelagianis sententiam fuisse illius San-
cti doctrinam. Quæ propter soli ignorantia impu-
tando videtur suspicio ille quorundam, postea
ribus seculis nota, & ad hæresim, quænam op-
paret, primum inventa, de officina episcoporum
Chryllosum & Semipelagianorum. Verum hoc de
illis sufficit.

§. LXXXVI. Inquirunt, an S. Hiero-
nymus de Chryllosum male senserit;
an Theophilus famosum librum scri-
pserit contra Sanctum; illumque Latinum
reddiderit Hieronymus.

Videtur, quædam præfata de Chryllosum sen-
sentiam Ecclesie nota Latina, tam in Europa
quàm in Africa. At inter Patres Latinos cum in-
fimum locum habet S. Hieronymus, qui in Pala-
stina degens, quædam Chryllosum episcoporum
administrabat Constantinopoli, et deinde rusul-
erat in Armenia; quibus aliquos anni amicitia
fuit arte junctus fuit cum Theophilo, præcipuo
Chryllosum adversario. Hæc vero scriptores ali-
quis posteriores seculis, igitur non vulgari er-
rore, indubitanter scripserat, S. Hieronymum
non esse fuisse de Sancto nostro propter excep-
tos Constantinopoli monachos de heresi Origenerum
suscepit, attuleruntque aliquos in Hieronymum, qui
hæc illud multis postmodum. Res quædam ille magis
pertinet ad Hieronymum quàm ad Chryllosum,
cum alioquin nequis obesse judicium. Armon cum
huius Sancti Vita opus non præcedit, & dubitatur
ad utrumque spectat, examinandi censui rationem,
quibus in eum opinionem addidit fuit laudat scri-
pserat, neque illam mutaverim hoc loco tra-
dendum; neque enim librum opinionem acquiescem
dum credimus.

1400 Jo. h. 15. observari, S. Hieronymum
occurrit involvitur esse in monachos istos, qui Con-
stantinopolim fugerant, ibique Theophilum ex-
ceperat. Verum ibi quoque cum. 859. & feg. re-
sponsum opinionem Baroni, Tillemontii, & aliorum,
qui crediderunt, Hieronymum Baruchæ nomine de-
signasse Chryllosum in Epistola ad Principem,
alioquin graviter accusasse. Gravissima illa acu-
fata, quæ videtur ad Hieronymum præfata, non
nullis plene fundamentis contra Chryllosum
probata videtur, ut ne umbram quidem præbuit
in eo epistola habet. Vel sic tamen indubitanter
fuit a viri eruditissimi. Tamen post præ-
dicant, quæ crediderunt aliquos, Hieronymum
re-
quæ fuisse in Chryllosum animo, non tamen
diligentem inquisitionem mihi tandem perscrutari
neque in Operibus Hieronymi, nam in illis fere
pateat contemporaneum cum suspensum, probat posse
unquam male de Chryllosum sentiam esse Hier-
onymum. Quare diligenter expugnanda sunt, quæ
effugerunt, et se servare poterunt singula, non
vero judicium de viro sancto.

1401. Farnandus Hieronymus in Opuscula præ
Defens.

est
nec ali-
qui. S.
Hierony-
mus

Chryllo-
sum
contra
eum
scrip-
sit

A Defensio trium Capitalium lib. 6. pag. 158. & seq. affert, librum a Theophilo Alexandrino scriptum esse, tenuis refertum calumniis, ut etiam nos, inquit, quod ea vel memoramus, sola possit necesse exulare. Deinde pag. 160. scribit, innotum Joannem nos petisse in illo libro cognosci; itaque recte. Quid vera spectat ad librum ipsum, quem Theophilo tanquam auctori, & Hieronymo ut interpreti attribuit Facundus; multa sunt impedita, quae minus eadem hoc in re fidem indubitata habere possunt. Facile quidem credidero, Facundum tempore ejusmodi librum uerum Theophili fuisse circumlatum. At magis existero, illum fuisse ad impossibile aliquo, quam ad ipsa Theophilo compositionem. Praeterea non sufficere, videri apologeticum aliquem a Theophilo editum, in quo rationes damnationis Chrylologi allegare conatus est. At minus credidero, nisi solidior allegatur ratio, quam sit auctoritas Facundi. S. Hieronymum illius apologetae fuisse interpretem, natus talis libri, qualem Theophilo Facundus attribuit.

B 1403. Quis potius miror, Hermasium & Tillemontium auctoritates scriptorum, qui aevi fere eorum & quaequeque post Chrylologum scripti, tantum tribuisse, ut afferta ipsius improbabilia pro oraculis habuisse videantur. Etenim, si eadem lance Facundum percutere voluissent, quae exciperent Georgium Alexandrinum, modis citius sceleris iuvencem, apprehendere potuissent, ueneri credendum fuisse sine maturo examine; Facundumque, licet Georgii discipulum, non habendum pro ipsis irreverentibus in illis, quae ad Chrylologum, aut ad ipsius tempora spectant. Sane h. 72. ubi Facundum allegare oportuit, eundem quoque cessare necesse fuit, quod Epistolam Chrylologi, quam ad Theodorum Tyranensem datam essendi, ad Marcellinum datam velle, quemadmodum & variis Gregorii Nazianzeni Epistolas. Plures Facundi lapsus observat Sirmondus editus in Annotationis, una & alii passim adiungi, si feres opere pretium. Verum dista sufficiunt, ut perspicat studiosus lector, non esse in dista Facundi statum parandum, praesertim pro rebus tam diu praeteritis.

C 1403. Porro jam observari, aliquid scriptum videri a Theophilo pro sua defensione. Nam Palladius pag. 124. meminit de scriptis ipsius, in quo diebus, die una sexdecim episcopos deposuisse a Chrylologo. Hoc autem scriptum forte est Epistola aliqua ad Innocentium Papam: nam Theophilum in aliqua Epistola ad Innocentium varie contra Chrylologum scripsisse, una & contra S. Olympiadem, colligitur ex Palladio pag. 150. & 151. ubi observat, Epistolam Theophili innotum non esse, eam in illi S. Epiphanium Theophilum antea viderasse, qui, inquit, postea in sua ad Innocentium Papam Epistola, viroperans deum Joannem, Epiphanium nominat locutionem. Idem verum fit in Palladio, in una saltem & versimiliter in pluribus Epistolis Theophili ad Innocentium calumniis aliquos de Chrylologo fuisse persequens. Verum, cum ipse Palladius insinuat, calumnias illas, contra quas dispersi in Dialogo suo, partim in ejusmodi Epistolis, partim in Aliis conciliabulis ad Quercum fuisse sumptas; nihil ipse profert ad librum tantum.

D 1404. Etenim, (ut missum faciam Theodoretum, cum illa similia facili emittentem) filius de libro illo Iuvenis, ad corradendum qualibet calumniam, contra Chrylologum sparsas, astraxissimas, qui non videretur librum illum praetermissurus fuisse, si unquam suis tempora comparasset, cum Theophilo non minus contrarium se prestat, quam inquam Chrylologi. Silvanus de libro Theophili libro Severianum, similia praetere minimi solitus. Silvanus de libro illo S. Nilus & S. Isidorus Pelusiota, licet uterque demonstrarent inquam S. Chrylologi iteratis verbis in Epistola fuisse improbat. At illi non minus improbatum librum calumniis plenum, si illum habuissent cognitum, quam sententiam iniuste latam. Silvanus de libro eodem Georgius Alexandrinus, aliique postea biographi, quibus ille non minus potuisset iuvare, & quae Facundus Hieronimus, qui auctorem revera habuisset Theophilum. Ex horum omnium silentio credibile est, Facundum multa caecitati pro defensione trium Capitalium idem contigisse, quod accidit Georgio Alexandrino compertis filium Chrylologi, similiter ut inter vera monumenta in eum suppedita quidem colligere acclisita: nam & alia sunt argumenta, quibus ille libro Theophilo abjudicandum videtur, qui neque a Genadio in Catalogo scriptorum, ubi cap. 34. de Theophilo agit, neque ab illis, qui de scriptoribus ecclesiasticis agunt, memoratus fuit.

E 1405. Praeterea non ignorat Theophilus, gesta sua adversus Chrylologum ad omnes passim vehementer improberi; neque erat eo, ab quem anno 404. Constantinopolim eodem non auderet ad arguendum caputem Sancti. Itaque, quantum violentiam in agendo credamus & in scribendo acerbum, cum saltem prudentia humana & calliditate instratus esset, providere poterat & debuit, quantum arduis fere viribus indignum, quantum bonorum omnium adium, liber totius calumnia, tantaque acerbitate infusus, quatenus profert Facundus, in se coactisset, quatenus sibi majorem ille scribendo, quam Chrylologo creasset infamiam. Credibile igitur non est, talia scripta esse a Theophilo, fama sua nequaquam prodigio, qualia ne quidem contra bonum possim scribere poterat alius sine detrimentis fama sua. Ego sane multo facilius crediderim, ab Ariano, Iudeo, Graeco, aut quocumque ipsi dei proculum effugerant illum Theophilo auctori, quam ab illo Catholico compositionem. Adde horrenda sunt & impia, quae in illo produnt Facundus. Idem & S. Cyrillus multa adversus contra Chrylologum dista, quae nihil magis a S. Cyrillo prelate suspicio. At de eo nunc non agimus.

F 1406. Stratonem nostrum de libro illo confutari ipsa Theophili fama, quae virginitatem meretur. Nam de Theophilo haec scripta locuti sunt saecula v. Partes concilii Ephesini; S. Vincentius Lirinensis concilio, apud Leobonium tunc, ed. 1623. inter libros approbatae recenset eodem modo sine ulla exceptum Opuscula Chrylologi & Theophili. Verum nec priores, qui Chrylologo addidit

is refertum calumniis, quantos ex sua veritas FAUCT. cundus, Theophilo ad judicandum. Quia vero, cum J. S. Palladius de libro suo eorum ad verum Theophilo nuppiam memorat, potius auctoritatem est alius scriptoribus spectant, qui de libro ejusmodi sacrum, & quorum silentium tantum videtur ponderis, ut loquens pro tantum tempore Facundus velat praeparare.

1404. Etenim, (ut missum faciam Theodoretum, cum illa similia facili emittentem) filius de libro illo Iuvenis, ad corradendum qualibet calumniam, contra Chrylologum sparsas, astraxissimas, qui non videretur librum illum praetermissurus fuisse, si unquam suis tempora comparasset, cum Theophilo non minus contrarium se prestat, quam inquam Chrylologi. Silvanus de libro Theophili libro Severianum, similia praetere minimi solitus. Silvanus de libro illo S. Nilus & S. Isidorus Pelusiota, licet uterque demonstrarent inquam S. Chrylologi iteratis verbis in Epistola fuisse improbat. At illi non minus improbatum librum calumniis plenum, si illum habuissent cognitum, quam sententiam iniuste latam. Silvanus de libro eodem Georgius Alexandrinus, aliique postea biographi, quibus ille non minus potuisset iuvare, & quae Facundus Hieronimus, qui auctorem revera habuisset Theophilum. Ex horum omnium silentio credibile est, Facundum multa caecitati pro defensione trium Capitalium idem contigisse, quod accidit Georgio Alexandrino compertis filium Chrylologi, similiter ut inter vera monumenta in eum suppedita quidem colligere acclisita: nam & alia sunt argumenta, quibus ille libro Theophilo abjudicandum videtur, qui neque a Genadio in Catalogo scriptorum, ubi cap. 34. de Theophilo agit, neque ab illis, qui de scriptoribus ecclesiasticis agunt, memoratus fuit.

1405. Praeterea non ignorat Theophilus, gesta sua adversus Chrylologum ad omnes passim vehementer improberi; neque erat eo, ab quem anno 404. Constantinopolim eodem non auderet ad arguendum caputem Sancti. Itaque, quantum violentiam in agendo credamus & in scribendo acerbum, cum saltem prudentia humana & calliditate instratus esset, providere poterat & debuit, quantum arduis fere viribus indignum, quantum bonorum omnium adium, liber totius calumnia, tantaque acerbitate infusus, quatenus profert Facundus, in se coactisset, quatenus sibi majorem ille scribendo, quam Chrylologo creasset infamiam. Credibile igitur non est, talia scripta esse a Theophilo, fama sua nequaquam prodigio, qualia ne quidem contra bonum possim scribere poterat alius sine detrimentis fama sua. Ego sane multo facilius crediderim, ab Ariano, Iudeo, Graeco, aut quocumque ipsi dei proculum effugerant illum Theophilo auctori, quam ab illo Catholico compositionem. Adde horrenda sunt & impia, quae in illo produnt Facundus. Idem & S. Cyrillus multa adversus contra Chrylologum dista, quae nihil magis a S. Cyrillo prelate suspicio. At de eo nunc non agimus.

1406. Stratonem nostrum de libro illo confutari ipsa Theophili fama, quae virginitatem meretur. Nam de Theophilo haec scripta locuti sunt saecula v. Partes concilii Ephesini; S. Vincentius Lirinensis concilio, apud Leobonium tunc, ed. 1623. inter libros approbatae recenset eodem modo sine ulla exceptum Opuscula Chrylologi & Theophili. Verum nec priores, qui Chrylologo addidit

AUCT. *sum, laudibus celebrasset Theophilum; si Vici*
 J. S. *facillimum forem, etiam post exilium tam impie*
atque crudeliter calumnias lacerare voluisset, ut
non posset non impius videri, qui tota peralisset.
Galeatus vero minus minus Opuscula ipsius sine
exceptione legenda preposuisset, si solum librum ha-
buisset perspicuum aut equum. Quare asserere
non dubito, Factum dicta nimis facile & sine ex-
cusatione ac iudicio fuisse adoptata; adeoque non esse
certum, librum illum impium, quem vidit Fa-
stinus, fuisse esse Theophilum Alexandrinum, ut
illud emendo patet apparet improbabile.

1407 Multo etiam magis improbabile est, quod
 esse alicui, ab Hieronymo presbytero translatum.
 Etenim, si librum illum ante 404. aut saltem vi-
 ventem Chrysostomum scripsit, eodem tempore cum Til-
 lemonte, siue post mortem Sancti cum Hermanno; au-
 tho uideretur probabile, quod temere asserit Foca-
 dus. Primo nullum ex Operibus S. Hieronymi verbum
 profertur petierit, quo de Chrysostomo male la-
 turus est, aut fuisse ipsum laesit. Nullus quoque an-
 tiquiorum inter adversarios Chrysostomi recensit S.
 Hieronymum. Utrumque sane mirabile esset, si ini-
 micus Chrysostomi reversus fuisset. Sane Hierony-
 mus Theophilum etiam amicum, durante ipsius exilio,
 ne contra Chrysostomum; nec deest occasio sciden-
 di contra Sanctum illum, si Hieronymus partem ali-
 quam in ille disputante habere voluisset. In Episto-
 la 89. ut dictum est §. 55. Hieronymus corpus mona-
 chi Cassianus in episcopum presagis; et nullum de Chry-
 lostomo adnotat verbum. Alium Hieronymi letum,
 quem Beatus & Tillemontius de Chrysostomo
 praefat improbabili expositum, de Rufino ejus-
 que amicus intelligendum, ibidem probetur.

1408 Contra Chrysostomum jam tam insulsum
 tem cum laude allegat Hieronymus in Epistola 74. a-
 liti 89. ad S. Augustinum, in qua tractans contra-
 versiam reprehendit a Paulo Petri Chrysostomum pro
 sua opinione sic laudat post illas: Quid dicam de Jo-
 anne, qui dudum in pontificali gradu Constanti-
 nopolitano rexit ecclesiam, & propterea super hoc
 capitulo laudatissimum exaravit librum, (id est, pro-
 pheta in Hieronim, de quo agitur, 43.) in quo Or-
 igenis de veterum sententiam esse servavit? Si quid
 me reprehendit errantem, patere me, quod
 errare cum talibus Or. Item addit, nolle se occasio-
 ne virorum illustrium a rationibus proferendis abste-
 nere. Hieronymus autem hoc scripsit circa annum

C 405. ut ipse agnoscit Tillemontius Nota 71. in S. Hier-
 onymum. Quare credibile non est, eodem fere tem-
 pore Hieronymum interpretari voluisse acribissimum
 librum, iam fuisse & insensu plenum contra eundem
 Sanctum, quem ex verbis quidem antea nunquam lae-
 disse videtur. Certe non videtur pervisse Augustinum,
 quando ad laudandum Hieronymi Epistolam respondit,
 male de Chrysostomo sensit Hieronymum, notum
 librum, quo fuisse ipsius tam acribiter laceraba-
 tur, ab eo laudatissimum. Neque enim tacuisse
 Augustinum de de re in Epistola 89. (alibi 19.)
 quo respondit ad objectionem Chrysostomi & alio-
 rum audientium cap. 3. Quippe ex septem scri-
 pturis objectionibus contra Hieronymum, & quidem
 contra deus in illis posterioribus autem his verbis
 Origenem vero de Didymum reprehendens ab te
 lego in recentioribus Opusculis tuis, & non me-
 diocriter, nec de mediocriteribus questionibus, quan-
 vis Origenem mirabiliter ante laudaveris. Hec
 Augustinus, qui bene debet etiam contra Chry-
 lostomum & dicit alios, quibus Cypricum appo-
 sitis & Andreas, cuiusque possit, si videtur in

bram & Facundia veneremur, & ipsius interpre-
 tem scripsit Hieronymum; tam in ille non so-
 lum ante Chrysostomum, sed etiam doctrina, tan-
 quam improbatum & in Chrysostomum blasphemum.
 Reposuisse tantum de Chrysostomo non minus, quam
 de aliis quatuor: Cum ut ergo errore puto quia
 nec istic patitur. Verum librum illum nunquam
 optare, vidit Augustinus, ne illius Hieronymus
 aut Augustinus ante, quantum exilium.

1409 Non minus existens, Hieronymum a-
 micum Theophilum renouasse Chrysostomum gentem,
 cum non inveniam ulla post annum 404. aut sal-
 tem 405. inter filios committit videtur. Et sane
 mirari non poterunt, si Theophilus amicum deinde
 repudiaverit Hieronymum, si ante eum eo com-
 muniorem abierit. Etenim si consideramus Episto-
 lam 14. alibi 17. ad Damasum Papam, statim
 videbitur, quod aliter esset ab amicitia illis
 sit, quibusque non communitatis Romanae Eccle-
 siae. Libet hoc praeter transire, quia inde alie-
 rum ratio habetur ad praesentium nostrum. Quoniam
 namque, inquit, vestro Orientis inter le popula-
 rum furore collisus, indicissimam Domini tunicam,
 & deluper textam, minutim per frosta discerpi-
 tit; & Christi vitam exterminavit vulpes, in-
 ter lacus contritus, qui aquam non habent, diffi-
 cile, ubi fons signatus, & horum ille conclusus
 sit, possit intelligi: ideo dicitur Cathedram Petri,
 & fidem Apostolicam esse laudam cunctis consulen-
 dam. Laqueus Hieronymus de diversis ecclesiis An-
 tiochenis Meletius & Paulus tempore, et ipseque ad
 Damasum rogasse, quantum committitur debet.

1410 Idem plane casus erat post damnationem
 Chrysostomi, quem alii Orientis imperii anti-
 stite cum Theophilo evertebantur, alii vero fe-
 quebantur, ac Theophilum repudiabant. Hinc du-
 bitare non possumus, quin Hieronymus in causa
 Chrysostomi ac Theophili Augustinum Solem es-
 que sequendum crediderit, quod in causa antistiti-
 um Antiochenorum; praesentem cum eis allegat
 rationes, quae aequales in omnes casus nostrorum
 tem sequendi Romanam Ecclesiam praesentem ad-
 dunt. Ego, inquit, nullum primum, nisi Chris-
 tum, sequens, Beatitudinis tuae, id est, Cathedrae
 Petri, communionis confector, super illam Pos-
 tram adificatam Ecclesiam scio. Quicunque ex-
 tra hanc Domum agnum comederit, propheta
 est. Si quis in Arca Noe non fuerit, peribit re-
 noante diluvio. Hec non minus vera erant tempo-
 re Innocentii Papae, quam Damasus. Non vero sub-
 jungit, nullum ex episcopis Antiochenis sequi se
 velle, sed solum Damasum iudicium. Non novit, in-
 quit, Vitalium, Meletium responsum, ignoro Pauli-
 num. Quicunque rectum non colligit, (pergit,
 hoc est, qui Christi non est, Amichristi est.

1411 Rufinus in Epistola 16. alibi 38. cum
 Damasum necem respondit, eundem se allo-
 quitur: Hinc in tres partes scissa Ecclesia ad se
 rapere me sollicitas.... Ego interim clamabo: Si
 qui Cathedra Petri jungitur, meum est. Meletius
 Vitalis, atque Paulinus tibi herere le dicunt. Pote-
 st me credere, si hoc unum asserit. Nunc aut dum
 decurritur, aut omnes. Idcirco obsecro Beati-
 tudinem tuam, per crucem Domini, ut mihi
 litteris tuis, apud quem in Syriam debeam com-
 muniare, significet. Noli despicere animam, pro
 qua Christus mortuus est: Hactenus S. Hierony-
 mus, in quo & alia multa dicere possunt Til-
 lemontius, & quod fecit solam ad praesentem no-
 strum, debet perspicere, quod improbabile pro-
 batur Fastidus; dum Hieronymum possit con-
 tra

Ep. magis
 quod non
 erat ad
 Hieronymum
 me, qui
 non erat

male re-
 quirit de
 Chrysosto-
 mo, sed
 bene tam
 laudat al-
 terum.

Longe pro-
 babiliter
 est Hiero-
 nyum an-
 tisse
 Chrysosto-
 mum

omnes tu-
 que con-
 Theophilus

E

et a im-
 merito
 cum in de-
 fructu.

tra

A *tra* Chrylſtoſomum libri ſecū inſcriptum. Neque enim probabile eſt aut credibile, contra Chrylſtoſomum ſenſuſe Hieronymum, poſtquam Sedit Apoſtolicam cauſam ipſius defendendam ſuſceperat. Quis igitur prudenter erudit librum columnis, ſuſcepitque ut inſcriptum plenam, ad eo Lucianum ſcilicet, ut Theopſilum contra Chrylſtoſomum, & contra iudicium Sedit Apoſtolicam perſequeretur. Hoc ipſe non credidiſſe Tillemontius, non tantum tribuendi ſcriptori ſchiſmatico, poſt totum & quicquid ſeruat Opus ſuum componendi, modo tamen ſcripſit iudicium & communicatio Eccleſie Romanæ, quoniam cum ſecū S. Hieronymus. Itaque librum illam ualuit memorat in ſcripturis ſyncretis, quia Hieronymus tempore oculis uenit; nullus eſt autem libri interpretatio Hieronymus obſeruat, aut de eo ſolentem ſuam opinionem ſignificandi; Hieronymus ipſe amicum de eo ſe reſcribit; quia nec librum uidit, nec interpretatus eſt.

B *Fragmentum Epistolae, quod alii Theophilus;* *1418. Redit tunc examinandum obſeruat aliquam Epistolam fragmentum, de quo aliter Oportet Hieronymum non mirari. Sicut ſe diſtinguit, quod alii ſcriptum et. Joannes Martenius in ſua editione Perſeius editis fragmentum librum tom. 4. col. 717. ſequitur partem Epistolam S. Hieronymi ad Theophilum, Contra uelut editione Perſeius tom. 1. col. 750. & ſeqq. Epistola illa, quae Martenius tota Hieronymum tribuitur, in duas diuiditur, ut prius pars, ſpectans ad Chrylſtoſomum, Theophilus; altera uero S. Hieronymo adſcribitur. Valeſius quoque, Tillemontius, alique priorem Epistolam partem, ſive fragmentum non dantem, Theophilus attribuit mactenas, quod Hieronymo. Atque Martenius in contrarium diſſert, pluriſque paginis uerbis ad afferendum Hieronymum totum, quod in codice M. uenit inueni, Epistolam. Atque, ſcilicet, laudat editionem uenerabilem. Hanc, inquit, Hieronymi Epistolam tranſcripſit & uetulo codice S. Theodorici aucta laudat, ubi ultimo loco inuenitur poſt Epistolam ad Pamachium & Marcellam, poſt tres libros, ſive Epistolam Peſchale Theophili, & poſt Epistolam S. Epiphani ad Hieronymum, quae incipit: GENNAELI ERATOLA &c. Ex quo intelligimus, ſcriptam fuiſſe poſt annum Chriſti corv. & obitum S. Epiphani, quem ipſe Hieronymus hic ſancta memoria hominem Dei appellat. Hoc de tempore obſeruatione auctoris momenti eſt. Quis enim dicat, emiſſa ab Hieronymo ſcripta eſſe eo ordine, quod in codice aliquo reperitur? Redit tamen in prima parte Epistola inferat, ſcriptam eſſe poſt mortem S. Epiphani, uerſa Maje, & anno 403. deſinit.*

C *Martenius uero Hieronymum adſcribit;* *1419. Redit ad annotationem Martenii;* Nec quicquam mirari, inquit, quod S. Hieronymus in S. Chrylſtoſomum uerſus inuehat; quoniam hoc tempore innocentie & ſanctiſſimi Chrylſtoſomi obruta criminibus & accuſationibus inimicorum ejus delatuerat, & ſoli Deo manſiſſet, a paucis totaretur. Neque uero perſuſum poſuit eſſe Hieronymo, emeſſe & ſententiam concilii triginta ſex episcoporum, & patriarcharum totius Orientis, laſſe in condemnatione Johannis Chrylſtoſomi maxime cum uenit eſſe omnibus, Johannem offendendi animo S. Epiphani propter ſuſcepſos Originistas, & reſcribam ab eo condemnationem Originis. Quis eum non poteſt tunc temporis Chrylſtoſomum, & uerum iudicium episcoporum Orientis? &c. Ita quidem laudat editionem, ſed magnum accuratam non ſolida, Etiam pro omni-

bus Orientis patriarchis, quos ille ſanctiſſimo AUG. 1. S. gnaſſe ſen episcoporum ſanctis, uenit in illo ſanctiſſimo patriarcha ſen Theophilus. Quod uenit iudicium episcoporum O ſenit, erat potius uocandum iudicium episcoporum Aegypti, quibus pauci alii ſe ianarunt. Pre poſuit, qui cauſam Chrylſtoſomi, ut iudicet, uenit. ſuſcipere poſſent ſen Occidentem, & majorem quoque O ſenit ſenit partem, ſen & episcopos Palaſtina, in qua deſerbat Hieronymus. Itaque non adeo delatuerat innocentia Chrylſtoſomi, quoniam uoluit Martenius, ſed oppreſſa erat imperiali potentia; adque ipſam latere non poterat.

1412. Verum ipſam Epistolam initium hic tranſ- *quodque* *terum hic* *reſcribitur;* ſerit, in eadem patet, illud non poſſe ſano iudicio attribui S. Hieronymo. Inſcripta ita habet: Dilectiſſimo atque amatiſſimo papa Theophilo episcopo, Hieronymus in Domino ſalutem. Quis non uidet, corruptum eſſe haec incipit? Quis greſſerit episcopum aut patriarcham uerſus dilectiſſimum atque amatiſſimum in Epistola inſcriptum? Quid tandem in eadem inſcriptione & papam uenit uenit & episcopum? Certe non E ſen Hieronymus, qui in eadem Epistola ad Theophilum habet: Beatiſſimo papa Theophilo. Epistola deinde incipit: Pauci in exordium placet iudicium ueritatis dicente auctore Dominio prophetam, "Et iudicium meum quaſi lux egreſſa eſt, qui tenebras horrore circumdatis ſunt, nec naturam rerum clara mente perſpicunt, pudore operuntur aeternum, & cauſas habuiſſe conatus ipſo fine cognoscunt. Unde & nat Johanneſem, qui ſuam Conſtantiopolitanae ſenit eccleſiam, Deo placere ſemper optauimus; & cauſas perditionis ejus, in quas ſerebatur imprudens, nequaquam credere uolimus. Sed ille, ut cauere eſt ſen ſenit tacere, Originistas in ſuam recipere familiaritatem, & ex his plurimos in ſacerdotum proceſſus, atque ab hoc ſecula beatae memorie hominem Dei Epiphaniſm, qui inter episcopos clarum in orbe ſidus eſſuſit, non paruo dolore contriſtans, meruit audire: Cecidit; cecidit Babylon. Sciens ergo Dominus a Salvatore. "Nolite iudicare ſecundum ſacilem; ſed juſtum iudicium iudicate, ne quoquam uerſus beatiſſimam tuam Latino ſermonem tranſlatum librum tuum remittere multe in medio impedienda ſecutus &c. Hoc enim cum reliquit, in quibus de libro Latino reddidit agitur, Hieronymus attribuitur apud Martenium; licet conuictus non reperitur; nec poſt uenit cum altera uideretur illo modo conſcribere. Epistola uero ita ſignat anno 405.

1415. Hiſce expaſſis, Epistolam propius inſpi- *reſcripto* *Theophilus* *de iudicio* *tem;* *clamus, ut examinemus, aucta uidentur S. Hieronymi lucubrati. Primo, ut jam oſtendi, inſcriptio plena ridicula eſt, non quidquam habet conſerue cum alii inſcriptis episcoporum Hieronymi ad Theophilum; imo talis eſt, ut diuina Epistolam inſcriptione in unum conſuſe uideatur. Nam uenit dilectiſſimo atque amatiſſimo congruam & uſitata ſen Theophilo ad Hieronymum ſenit. Contra uenit Papa uſitata ſen Hieronymo, quando ſcribat ad Theophilum. Secundum datum Epistolam initium hominis eſt, qui laſe contra Chrylſtoſomum iudicium adſcribat, aut certe contra ipſam egerat, cum ſe utrumque cauſet, ſuſpicionem ad ſe amouet, iudicium deſerdat, ut illius rationes breuiter allegat. Ea congrue ſcribere poterat Theophilus ad Hieronymum poſt ſen-*

AUCT. J. S. *serpens contra Chrysolomum latum, aut etiam contra 40q. p[er] rectum ad eccl[esi]a[m], aut ad mare, Sandium. Perum Heterozygum non erat ratione reddere de iudice, nisi Theopbilus ipso, ad quem scribat, prescribat r[ati]o midum consilii narrare, aut quia sandianorum mentem credidit Chrysolomum. Perum multas ante n[ost]ras anno 40q. p[er] Quadezephum in scripsit Heterozygum r[ati]o negat ante eo tempore ignorare facile poterat, pro Chrysolomum flare Inuocatum Perum cum ante Occidente & parte Orientis non modica.*

2000-01
 2000-01
 2000-01
 2000-01

1416 *Feltis sanguinolenta* illa, aut patet
morsifica. Ut cetera ejus siccam flagitis, ac
Ex his (*Oxyglossis*) plurimos in lacertum
proveniens &c., non *Hieronymum*, sed *Theopis-*
tium infansit forpescere. Certe *Hieronymus*, quon-
dam circa annum 405, ad *Augustinum* Iordabem
verba fecit. 1408. data, optimo sensu videtur
ad Chrysolomum. Perforabile igitur una est, opum
tam acerbis locum esse de *Piro* tanto, quoniam

b. *qui fecerit. Quare aliquid Scripserit verba 2*
Nolue iudicare telegum faciem; sed iudicium
iudicium iudicare, *rursus Theophrastum deliquisse*
scriptum, non Hecateum. Nam ita potest
ut, *per se ipse, si in iudicando saltem ju-*
stissimus fuisse propostus et non sumam Chrysothomi,
non delinquat nisi eloquentius, et aliat Vir-
gatus dicit. Is quoque ait potest causa Hec-
ateum, si nequeamur Chrysothomi ad i-
psa inproderet veritas. Sane prima Epistola verba
de Paucis in exordio placet iudicium veritatis,
insistenti fortis ad aliquid, cui non placuit
condemnat Chrysothomi. Nam in referentia vo-
lunt, non placet sit iustitia. Quapropter dubita-
et utique, quoniam fragmentum illud Epistola, quod
cum epistola item mittit Hieronymus in hanc quam
Epistolam consilium habuerit, Theophrastus sit, aut
primum Hieronymus condemnauerit Chrysothomi
condemnat, et cum eam descendere quatenus opera
iudicium Hieronymi.

දිගු කාලීන
කාර්යයක්
විවරණය
කිරීමට .

1417 Verum, dicit aliqui, quomodo ducunt Epiphiolum fragrans in unum quasi Epistolam celsiores potius? Respondeo, dicit certe non posse, quod ad casu contigerit, sed fieri potuisse modis variis. Potuit et cadit excidere saltem illud, quod prius passetur Epistola Thompkins continuatur et sequens initium. Et casu qui codi-

What are
 Marriages
 made of?
 Not of
 flowers
 and
 honey

sem enſeribit, & dno fragmento amplexari po-
terat, uſqꝛ male ſolentur fuiſſe, quādo poſſim ſu-
perſcribi liberari. Puto enim regulam liberario ſu-
ſum jam dictum præſtare. Et ſic ea duobꝛ
fragmentis namqꝛ Epiphila, & Quacumqꝛ
modo conſpiciat, uſum ſcilicet ſe conuenit in
ſer partem præſentem ad poſteriorē, & ad uerū
dictum Hicronymꝛ, cuiusqꝛ ſimilis eſt Hierony-
mo ad Theophrastꝛ ſeribentem quo conſtat, uti
uſe tota pars prior; non uero dictum eſt, ſi
dno eſt Epiphila, ſed ſic dno Epiphilaſum
parit male fuiſſe conuenit, & itaqꝛ fragmentum
dictꝛ litterarum non minus ſimile eſt, quā ſi illa
ſumma aut allegata, ad ſubſcribentem S. Hiero-
nymꝛ de S. Chryſoſtomo unquam male ſon-
ſiſſet, aut male fuiſſet locutum.

Haec fuisse Chrylolum. Ceterum, utique affert, male de Chrylolo lectum esse Hieronymum, ita quoque negare affert Maritimum, verba Hieronymi de Chrylolo interpretari, quando in Epistola ad Crispinum tom. 4. col. 476. ita loquitur: Ita ille unus Joannem in ipsius libri poluit principio, quem & Catholicum & sanctum fuisse nos eubemus etc. Etenim Hieronymus ita loquitur de libro Eusebii Praeterea de monachis, si quis maluit ab eis monachis aut memorari. Agit igitur de Joanne monacho fuisse eremita post Lycipodum in Aegypto, ut jam observatum est apud actum. 131. Morit pag. 609. in S. Joanne eremita. Hoc sciamus sufficiens de mente S. Hieronymi. Plura dicit posterius ad XXX. Septembris in S. Hieronymo, si bene ad proprium nos illi esse videtur.

§. LXXXVII. Memoria Chrysothomi
ubique restituta, & nomen ipsius An-
tiochie, Constantinopoli, Alexan-
driæ, & in toto Oriente diptychis
inscriptum: hac occasione Epistolæ
aliquot ostenduntur supposititiæ.

S Olicitum de restituenda Chrysothomi videretur in saeculo 5. Innocentium Papam, variis locis saepe videtur. Contra illam non saepe depositum ad Innocentium post mortem Sancti, liquet ex variis Theodoretis num. 1377. dicitur, ubi affirmat, negatum saepe commoveretur ad Innocentium cum illis illis episcopis, qui nomen Chrysothomi in saepe dicitur referre solent. Eminentissimus Balesius in Annotibus ad annum 407. num. 10. C. leg. alia quaeque Innocentii rogatus arcebat, varietate rectius litteras tamquam ad Innocentium ad Arcadium C. viii. ad Arcadium ad Innocentium dotes hunc in fuisse. Verum apostolica illa de iussione addendum iussisse sunt, aut potius fuisse etiam iussione. Priores debemus autem Gregoriam Alexandriam, qui ex fere locutione istae illa ad litteras componenda, quae differunt proinde quodque formae componi, etque attributionem personis principibus, prout secundum verum addendum illis differendum iussu credunt. Certum manifestum in litteris illis se offerunt iussione inde, ad indubium videtur, non esse seripsum ad illis, quorum nomines iussu nominum. Neque rursus, litteras illas a Gelya alique Graeci scripturae adaptatas, et in aliquo tunc endos Venerabili iocundis esse. Evident dubitandum non esse, quin reventores Graeci illas haurire ex Gregorio, addendum scripta compiler additis illis libidine Patristica; prout non raro reperimus codices, qui tales monumenta in variis scripturibus fuerunt conuella.

1230 Prima Epistola ad Innocentium ad An-
drem de latine: Vox sanguinis fratris mei Joan-
nis clamat ad Deum. Legitur illa apud Savi-
nam in Vita per Georgium scripta pag. 248.
Eadem a Majoribus nobis adaptata fuit in Vi-
ta S. Antici ad VIII. Januarii, fide tem. 2. pag.
476. Et ab aliis multis. Antiquo vero dubi-
tamus fuisse dicere, cum in illa de Eudokia
agatur et vivente, aliquo continens parva vo-
ciferissima, cumqueque antiquis imaginibus. Altera
apud Romanum est calpurnia Arandi, quod Sa-
vianum Giese pag. 250. quae vixit septuaginta
anni.

A sibiis; cum Eudoxia non modo vivens fuerit, sed etiam agnoscens in dote de conjugio contra sanctum. Tertio ad Arcadium ad Innocentium, isdem eorum vitiis laborans, adducitque alia sedulosa de consilio in carcerem episcopus Chrysolomus inquit. Hinc in Gregorii Vita apud Severum non invenio. Quarta apud Baroniū est Epistola Honorii ad Arcadium, apud Salsum pag. 249. in qua non tam clare de Eudoxia tempore vivente agitur. Attamen & hoc pro suppositum habenda est, cum dicit Honorius, Arcadium summum committere semetipsum? quibus verbis Eudoxiam videtur viventem designare. Stylus quoque non congruus majestati imperatoris, acceperitque praejudicium illud, quod reperitur apud Georgium, indeque videtur ab aliis accepta.

1481 Ceterum non acquirit Baronijs epocha mortis Eudoxiae, quam dixerunt ann. 1059. resulti ad annum 409. Locusta Epistola maxime, opinor, moveant Baroniū, ut serius desinam credere. Hinc ad annum 407. ann. 20. se-

B lum allegat Zonaram, quibus scilicet posteritatem, ex quo ait, ipsum obisse, post obitum Joannis nondum tribus mensibus elapsis. Ad annum 404. ann. 112. Eudoxiam Baronijs oppressus prole concedit, Eudoxiam illa aetate 404. non esse defunctam; adducitque litteras jam illas, ac Leonem augustum, Anastasium, Nephthum, Constantem, Zonaram, Gregor. At sacre respondere possit, an non illis scriptas, utpote minus ab aetate Chrysolomus distaret, & Georgio Alexandrino posteritatem, nullus esse momenti in illa controversia. Addit Baronijs: Si verum est, cum hoc anno (404.) adeo prologio interitu extremum classissem diem; quemodo Palladius, unus ex Joannis favoribus, cum recenset lesivum omnes, qui ob persequutionem illam Chrysolomum a Dio male multati sunt, de malis illis Eudoxia et verbum quidem, quod ante omnia fuerant recensenda Respondeo, illud argumentum aliquid ponderi videri posse ut, qui non considerant, quamperae honori Eudoxiae & Arcadii pepererit Palladius, At, cum clarum sit, cum nihil scribere voluisse, quod Arcadium effundere posset, aut Joannem Eudoxia constanter ledere; mirum videri non debet, morem digne a Palladio praetermissum.

1482 Quarta majoris haec in re ponderi suat testimonio Severi & Sozomeni, qui eo tempore vivebant, quo defuncta est Eudoxia. Prior lib. 6. cap. 19. ait, Eudoxiam obisse quarto die post consensum multitudinis gradinem, qua pridie Calendas Octobris ann. 404. deciderat. Alter lib. 8. cap. 27. secretis plene castrum. Cum enim hi scriberent, imperante Theodosio Juniore cum socero Pulcherio; qui eratis, haec de illorum matre scribere coepit, nisi eorum iussu & indubitata Arcadii in Constantinis fuit ad eundem annum 404. S. Praxer, qui eodem fere tempore floruit, & Macrobius comit. qui saltem antequam est scripturus, annos a Baromlandatis. Prohabet haec dissonant Tillivontius tom. 5. Imperatorum, Nota 50. in Arcadium, ubi pro sententia auctoris Gregoriam Alexandrinam valge dicit, & Eudoxiam in Ponto.

1423 Mihi sufficit auctores allegari: nam non sufficere quidem possint controversia illa Epistola, maxime responsio Arcadii, atque eius decessus, Eudoxiam vixisse fere mensibus Chrysolomus superavisse. Exim cum obire in Ponto, multum temporis requiratur, antequam e-

bitas sancti Roma posset invenire, ab immo-
 tem iterum & marium intervallum, quo Roma
 a Ponto dividitur. Quae verificatio ante
 sex menses mortis Chrysolomus: maxime Romanum
 portus non est, cum & brevi praeparata esset,
 dum abiret, ac nullis fere adfuerit, qui recte
 Romanum praesi- fca vellet ex tempore. Hinc facile
 quilibet percipere poterit, non, offensa saltem
 menses, ut mortis nuntius Romanum veniret, in-
 deque missa ab Innocentio litterae Constantinopolim
 perferrentur ad Arcadium. Hic tamen fugiat,
 vivente Eudoxia, ad Innocentium litterae respon-
 disse, nisi & ad litteras Honorii: atque ipsa quo-
 que Eudoxia respondisse auctor apud Georgium.
 Verum satis haec de litteris illis, quae alimur
 rem sufficiens habere suppositum auctor. Equod
 de illis Epistolis inter Innocentium & Arcadium
 nihil erant, Arcadium vero anno 408. mense
 Maio, id est, non nisi alio mensibus post Chry-
 solomum, ex vita decessit.

1484 Quod praesentenda Chrysolomus memoria
 deinde egerit Innocentium, non curavi anlysis, nisi
 quod certum sit, ipsum nullum communicare cum
 Theophilo Alexandrino, Porphyrio Autoceno, Au-
 ricio Constantinopolitano, aut cum episcopis ipsius se-
 quentibus, datus autem Chrysolomus in sacra auctoritas
 referretur. Alii vero de periculis reatsum id
 facere. Primum nullis defunctus est Theophilus A-
 lexandrinus anno 412. necdum inferius decessit
 Chrysolomus mortuus. Vixit enim Theo-
 philus pacem desiderasse cum eo, qui Chrysolomus potius
 erat fecit: nam id colligitur ex Epistola 66. Syno-
 distae Theophilum, post mortem Chrysolomus scrip-
 sit, in qua Theophilus dicitur Arcadium hereticum, ut
 scilicet Chrysolomus huiusque suspicer. Verum-
 tamen non videtur nunquam cogitasse de reproban-
 dis actis suis contra Chrysolomum, nisi forte
 in morte superasse.

1425 Nam eo tempore imaginem sancti a hic dicitur
 Theophilo honoratam credit Baronijs ad annum
 412. anni. 41. cumque setatus Sollicitus molles
 in Hillarie Chronologia patriarcharum Alexan-
 drinarum in Theophilo pag. 52. Ambrosius fuit
 antecessorem S. Joannis Damasceni, qui Orat. 3.
 de Imaginibus in editione Billii pag. 480. ita ha-
 bet: Peccavit Theophilus, Joannem Chrysolomum
 apud Eudoxiam regiam afficiens concumescere
 illa... Theophilus ob illud peccatum non poterat
 animam agere, donec allata fuit imago Chryso-
 stomi: quam ille cum adorasset, spiritum emisit.
 Allegat Damascenus auctorem, ex quo illud
 accepit, his verbis: Ex temporis descriptione Ma-
 dori discimus. Insequens est hystoria illi discimus,
 indeque fit, ut docto negantur, quasi aucto-
 ritas ipsius valere debeat. Praeterea confusio,
 Cyrellum Theophilis successorem non statim confu-
 sisse post mortem Theophilis, ut novum Chryso-
 stomi in disputatione referretur. Haec de auctore
 illud mortuus Theophilis pro indubitata veritate
 non videtur: atque praeterea, apud, illud habuit
 Saltem iussit; quomodo enim de eo dubi-
 tationem iussit, utpote brevissimi saeculi agens
 de Theophilo, & soli fere obnoxiius iussit.

1426 Attamen verissime est, Theophilum po-
 nitisse gloriam contra Chrysolomum, sedem
 in hoc mortis. Nam apud Constantium in E-
 clefia Graecae Manasterii tom. 1. pag. 465. inter
 Apocrypha seu dicta Patrum illud mortuus
 Theophilus dictum legitur: Beatus est, abba Ar-
 men, quia haec horum semper in memoria ha-
 buis. Haec fere verba scriptum ac temore in-
 sunt

Eudoxia
 angusta
 defuncta
 est

ante eam
 mortem
 fuit ante
 Chryso-
 stomum

Armenius
 ante eam

Theophi-
 lus anno
 412.
 decessit
 ac mortem
 Chryso-
 stomi
 1425.

saltem
 iussit
 ut
 412.
 1426.

AUCT.
J. S.

venire cum cura de aeterna salute; quibus i-
dem praedicti Theopili Sermo, clare
atque ostendit, utrum illum non ignoret, quam
terribile mercedem excipiat iudicium. Perisimilis
igitur est, inquam, parentia Theopili, quoniam
se posuit, se injuria oppressis Vinam sentiam,
indique alicui scilicet a Demostheni relatum non
est improbabile. Verum, inquit Tillemonius, il-
le falso, si verum est, peram censetur Theo-
philus; et malum accusatur S. Cyrillus ipsius ne-
pos, qui sua septemque anni perennis se opponit,
ne fama Chrylostomi resisteretur. Respondet,
hanc inscriptionem prima fronte speciem viden-
ti, sed minus scilicet esse. Etiam, si omnia
tam diu se opposuisset, quod infuso negabatur, non
alio ratione melius versari potest S. Cyrillus,
quod si dicitur, in ea ipsum persuasione fuisse,
non esse ac legitime falso credens, quae contra Chry-
lostomum erat perata.

perisimilis
causa
Theopili
mari.

1427 Juveneri erat Cyrillus, quando adfuit
constituta, contra Chrylostomum ad Quercum
habuit. Praesidebat ibi Theopilius, quem praedi-
cto non solum mire venerabatur, sed etiam ad
dilectum, & patrem, fidelique Catholicae videretur
suspectum; adeam & alia auxilium magis non
minis. Apud hoc necessarium, multisque saluam-
inimpechibus Chrylostomus verberis ac scriptis
libellis, & demum condemnabatur. Nemo igitur
voluerit memorem potius, si Cyrillus legitime so-
lam crediderit, quod scilicet hoc episcopi,
inter quos videretur plures erant, qui ipsi asser-
bant, iussuque se ferro sementiam. Credamus mo-
do, pervenisse Theophilum, ejusque auxilium &
parentiam Cyrillus sustinuit: an illa Theo-
philus parentia max adeo mota erat Cyrillum,
ut praemortem atque auctorem infamem opinionem
peritus esset transire? Id ego quidem non video.
Quare quante diutius memoria Chrylostomi re-
sistentia obstitit Cyrillus, tanto probabilius ap-
paret, ipsum non ignorare obstitisse; magisque
credidisse Theophilum volens & agens, quoniam
non de matrem. Verum satis de his, quae soli
verum Scrittori nota sunt.

Alexander
pariter
theo-
philus
cyrillus
id.

1428 Etenim incertum est, an Theopili motus
multum concitatus ad resistendam Sentis in O-
rientali ecclesia memoria. Ad plurimum hunc
in finem profuit mors Porphyrii episcopi Ancyra-
nensis, quae apud nos in Historie chronologiae
C. Parvitarum Antiochenorum signat anno 413.
Porphyrius enim successit Alexandro Chrylostomi
veneris patris fratris discipulis laesum, studium
effugere, ut & alii id facerent. Theodoratus
lib. 5. Hist. cap. 33. de Alexandro agit, nec
enim sublatam ab eo divinationem later Basilianus
et Melitensis, de quo saepe memini scienda
sunt. Deinde vero hoc ad propositum nostrum sub-
jungit: Porro hic omnium primus praestantissimi
Joannis nomen ecclesiastica tabula inseripit.
Porro igitur id Alexandrum, prout Innocentio
Papa, liquet tam ex Epistola Innocentis ad Bo-
nificum praebyterum, & Apostolica Sedis lega-
tionem apud Theodosium imperatorem, quam re-
citat Bonaventura ad eundem 408, tum ex alia Bo-
nificii ad ipsum Alexandrum data, quae eodem sta-
tu subiungitur ann. 33.

Innocentio
Papa, au-
tem Chry-
lostomus
id.

1429 Constantinus ad eundem, resistens ab Alexan-
dro iussu episcopos, qui pariter Chrylostomi am-
fici, Elpidium & Pappum. Verba Innocentii
ad Alexandrum huc scripta sic habent: Liben-
ter praeterea de episcopis Heliadio atque Pappo
cognovi, quod sine quaestione suas ecclesias

recuperaverint. Et multum in Gessis (ut subscri-
ptae sunt) sollicitus inquiri, utrum omnibus
esset conditionibus satisfactum in causa huius &
verit Deo digni laudandi Joannis. Et cum per
singula assero legatorum ex voto compleri esse
fateretur; gratias agens Domino, communionem
ecclesiae vestrae recepi, in praemissis scilicet, Ap-
postolice Sedis condiscipulis primos dedit ca-
teram viam pacis, in qua firmavi vos omnes Domi-
ni Christi dei benignitas amplectatur atque
communi, ut nullo de cetero unilamento vel
levi cujuscumque contentione pudore pulsetur.

1430 Porro Alexander etiam obtinuit ab In-
nocentio, ut Acaianum Berensem, unum idem
ex principibus Chrylostomi carnis, sub eodem
condicionibus in gratiam rescriberet. In laetitia
etiam Epistola Innocentis ita perspicitur: Scripta
autem Acaici episcopi quoniam cum vestris fuit
potestatis, iussuque; ne per vestram injuriam
ille, qui olim a nobis lapsus fuerat, repedi-
retur. Et tamen lata ab eo, quae in Actis sta-
tuitur, licet dignam debet legere procurari, quia
in eius persona debet custodiri: ut si per omnia
vestris consiliis adhibuit tam sanctis la roga-
verit esse communem, praestitit ita favore ve-
stro, vestroque iudicio communis atque litem-
terum scriptis, sed missis ad Alexandrum, ut
Acaianus tradideretur, ubi conditiones propostae im-
pletis.

Alexander
etiam
cyrillum
fuerat.

1431 Epistola talis est: Adgredere literis fra-
ternitatem suam de receptis Paulini & Evagrii
episcoporum clericis populique, & de rebus
Heliadio atque Pappo coepiscopis percursum,
& vel sero receptis pacis gratiam te fovere,
postea omni contentione, per videmus. Unde huius
ad praestantissimum fratrem & coepiscopum nostrum
Alexandrum tuum transmissum unanimiter vide-
licet ut, si omni inimicitia, omni emulatio-
ne de nomine S. Joannis mirandi episcopi,
quam de omnibus ejusdem communionis partici-
pibus a tua amicitia disceris, hic nostra
societate recipias literas, frater carissime, modo
ut omnia, quae hic Actis firmata sunt, apud me-
diatorem nostrum amabilem Alexandrum, cum
proprio (ut communicantem convenit) faciat.
Ut enim nobis hac unanimiter charitatis causa
venerabilis est, sic inharet sollicita, ne quid
obliquum aut succellum in quoquam residere co-
gnoscit. Hactenus Innocentius ad Acaianum, cui
nequaquam blanditus, ut liquet ex verbis allatis.
Implevit Acaianum omnia, quae exigit
Innocentius, & omnia Chrylostomi ab eo in sa-
crata discipulis relatum, asseruit Bonaventura,
probatque hoc ratione, quae consistit, Acaianum an-
drem Constantinopolitanae episcopum labora-
visse, ... ut ab eo redderetur Joannis nomen in
discipula. Nec quidem ratio ex dispensationis fuit
dubia; ceterum de re ipso dubitare non possumus.

1432 Mithobius Callistus lib. 14. cap. 31. per-
tinet uerba de laboribus Alexandri Antiocheni
per memoria Chrylostomi ubique resistenda. Alexan-
der itaque, inquit, & vicia & doctrina opor-
tuit, zelo ingenti Joannis causam fovens, primum
illius nomen in ecclesiasticum retulit alium:
atque ad imperatorem omnesque ubique episcopos,
ut idem & ipsi facerent, & ea re pacem certam &
constantem Ecclesiae conciliarent, scripsit. E-
tenim quidem est huius scriptura, aperte recitatur
& minus asperat, antea. Perisimilis ten-

tenet

A nona fuit, quae de concilio Alexandri hic scribitur. Verum non aequa placet Epistola, quam cap. 25. subiungit ut Epistolam Arius ad Cyrillum Alexandrinum hoc transferret. Cum vero nonnulli nomen tantum beati Joannis mysticis tabulis intercribuerint; beatus episcopus Alexander, Antiochenum illam dico, Constantinopolim venit, & multa ore confidendi verba fecit: vehementerque excitate populum voluit, ut vel nobis invitis, necessario epus, quem diximus, nomen ita intercriberetur. *Hec Arius ad Cyrillum, si covera sit Arii Epistola: at neque hoc verum sit, neque ea vera esse existimamus.*

1413 Arius tamen conatus est reconciliari sibi Romanum Pontificem Innocentium; ad fructum, dante nostro Sancti in album episcoporum retulit. Tatardetui lib. 5. cap. 34. ad testatur hoc verbis: Et Aitacum quidem, qui post illam (Chrysolomum) ordinatus est, ne luitare quidem dignatus fuit (episcopi Orientales). Arius vero Ariaci luctellorum, qui multas ad ipsos legationes miserat, & pacem cum ipsi habere postularaverat, tandem luteperant, postquam in nomen illius in sacras tabulas retulisset. Arius patrocinatus est Minianum, ante ea episcopi Macedonia, ad quos erat Epistola 153. Chrysolomii. Verum Innocentius in Epistola ad Minianum, edita tom. 4. Constitutus col. 186. & apud Barium, respondit, notum fuisse Arium, qui ipsos facere episcopos, ut communione litteras acciperet, Communionem suspensa, suam, restituit de monstrantibus causis, quibus id acciderat, iam esse deterfas, & profecti conditiones pacis impletas. Quod neque apud vos, neque apud nos (ut praedixi) Arius, amissus aliquibus iurum, vel dice-re voluit, vel demonstrare complexum, quemadmodum Antiochena ecclesia frater & coepiscopus noster Alexander digna legatione & pro-curatione est & probavit. Exspectamus ergo & professionem memorati (Arii) de complexis omni-bus conditionibus, quas diversis temporibus praediximus, & petitionem communionis, ut rite & petenti, & probanti si eandem mereri credamus, frater carissime. Ex hisce signis, Arius non veras esse, non voluisse statim conciliantes sibi propo-sita implere.

1414 Arius tamen exemplum Alexandri tandem sibi sequendum credidit Arius, utique sibi inferre voluit, ut pacem plane necessariam habere mereretur. Luidas Nephros cap. 25. de eo sic habet: Ceterum quomodo Arius quoque episcopus propter Joannem Ecclesiam esse scissam videret, de principum licentia ipse quoque meritum illius fieri in precationibus pisset; quemadmodum id & in aliis episcopis, qui vita excelsissent, fieri solent. Ex quo ex eo tempore pax extitit, donec postea quoque religio epus urbi imperatoris sita. Arius invidiam, inquam propter divinum Joannem deciderat, hoc modo magnifice solvit. Nec ille modo id fecit: sed alius quoque, Iamvis memoriam precibus inferre regulantibus, & Cyrillo maxime Alexandriae praeluli, qui hostiliter Joannem oderat, quod ille a Theophilo parum vis diffidisset, persuasit. De Nephros, amicum praecipuum rationem, vellet communione cum Romana Ecclesia. Quid vera ad-juga de eis Cyrilli, non abunde videtur habere, quod ex ipsius Epistola. Hec vero supplicium credimus, taliaque variis argumentis probare con-abimur. Neque sibi tamen credimus Epistolam no-mine Arii ad Cyrillum de eo se scriptam.

1415 Utramque Epistolam de Nephros: et Aug. utraque Beronius aliquae non vulgares non histo-riae tam fore hylarem reconciliationis Arii ad Cyrillum cum Romana Ecclesia mereretur, ut ut in hoc plurimum videtur corrigenda. Personae autem veras Aitac cap. 26. ita ordinat: Incidimus eo, quo non putaveramus & acquiescimus necessitate eo, quod minus ex licentia nostra processit, unitatem iussit praeposcentes. Ex cogitationibus nostris ad populi concordiam inclinati, amouibus quidem Patrum divinitum nullum afferimus: easque autem verbotum ob-servationi universi orbis potest putaverimus. Hec quidem non sunt verba damnantis gesta contra Chrysolomum, quemadmodum & tota Epistola sit est conscripta, ut nihil iustitia aut innocentia Chrysolomii, sed omnia necessitati attribuerentur. Nam ubi expulsi, se dicit resistisse, quae tandem de tem-pore confiteri, caput hoc modo: Ad nos ex Oriente Dei amantissimus episcopus Acaus litteras dedit, religiosissimum acutissimum Antiochia Theodorum (anno 417. ante Joannem Alexandro deinde factum) a populo, ut nomen Joannis in sacras tabulas referret, coactum esse, ut veniam tibi, quam necesse fuit illi adductus fecisset, darem, petens.

1416 Et tunc bonus ille, qui litteras ad nos per-tulit, prebiter, easdem adventus sui indicans, rem hanc in vulgus magis urbis propagavit, & sententiam datam ad nos episcopis populo vulgavit: adeo ut parum abfuerit, quin tumultu plebis univer-sa urbs repleta sit. In vero ego, qui tunc demum perturbatus, & de rebus maximis dicerem sum-mum verum, postquam imperatoris adi, & cum eo de pace & tranquillo rerum statu ego. Atque ille nobiliter esse peritus aut incummodum respon-dit, si defuncti Viri nomen, tranquillitati, pa-cis, & populi concordia gratia intercriberetur. Ita-que ego ea re persuasus, ... nomen id in album re-ferri iussi. Hec scilicet illud, quod revera ludi-cabile erat, dissimulante cunctare utatur, veras praetermittens rationes, ut velletur improbare gesta contra Chrysolomum; servatasque allegans aut falsas. Denique Cyrillum horruit, ut exem-plum sequatur, hoc utique veritas. Quam ob cau-sam ipse quoque Aegypti ecclesiam, ecclesiarum or-bis totius pacificandam gratis, ut Mortuus illius nomen interibant, praecipit. Ita enim cum Patrum con-siones non transgredere, tum ecclesiarum simul omnium concordiam plurimi facies. Adhuc & aliam Epistolam Arius ad Petrum & Aitacum dia-conum Alexandrinum de Joanne lacris tabulis, non ut episcopo, sed qui aliquando episcopus fuerat, inserto. De solam fuisse inscriptum, insinuat etiam, abscutis tamen, in laudata ad Cyrillum Episto-la. Hec praecipue sent, quae habetur in duabus Epistolis nomine Arii a Nephros data.

1417 Epistola vero Cyrilli nomine ad Arium re-sponso factum Arii verberatur improbat, quo-riusque prius Epistola capite in falsa refertur. De hoc refutatione auctor erudit hoc modo: Lactis, quae a pietate sua ad me missa sunt, litteris, Joannis nomi-nem sacris incipitque esse tabulis intellexi. Ubi vero eos, qui inde ad nos venerat, interrogavi, non id lateor, sed episcoporum, catalogo ad-scriptum esse audivi. Porro si dici mihi, atque in animo reputavi, an, qui hoc fecerit, Ni-cenotum Patrum decreta sequantur, & aliquantum meum luminibus in magnam illam synodum intendenti, universum sanctorum illorum Patrum collegium quibaldam veluti oculis remittere, & vi-tibus omnibus, quae minus ad rem esse compo-bas.

1 S. Epistola de eo nomine Arii scripta.

1 quae de-claratur se esse ante consensum episcoporum

g

1111 omni-um Cyrilli respondit.

AGG. bandam accuratam, obfistere videntur. Deinde ostendere conatur, non fuisse refutandum nomen Chryso-
 J. S. stomi, hancque Antium, ut illud abbat. Duo solum ad hoc obfero, primo datus nomen o-
 diuifque comparationis ut Cyrillum; secundo ne-
 que Antium neque Cyrillum attinge totorum pra-
 cipuum, ab quon refutandum erat Sancti nomen,
 nimirum quia in Epistola & illegitimam erat, idcirco Romanus Pontifex cum toto Occidente re-
 futationem illam merito exigebat.

Epistola
 Antium
 non habet
 falsam

1418 Per q. primam utrumque dubitari, an lau-
 datae Antii & Cyrilli Epistolae illorum verba sint;
 quaeque ad diuites exornantur, ut magis credidi su-
 ppositas, quales habemus plures de rebus ad Chry-
 stomum spectantibus apud eundem Nicephorum.
 Rationes vero, quae de scriptoribus illorum literarum
 dubitare cogunt, haec sunt. Primo utraque Epistola
 autem, uti attribuitur, profus videtur indigna.
 Nam prior quidem ita est scripta, ut Antium falsi sui
 causae iussus, ut facile posset, minime alleget;
 sed perinde frivolum timore sui praeceps. Imo & men-
 dacio utitur, affirmans nomen Chrysothomi non fuisse
 adscriptum inter episcopos, quod initio Epistola
 sua solum esse, statim obferat veras aut persona-
 rum Cyrilli. Secundo parum verisimilia loquitur
 prior Epistola auctor, quando narrat in Epistola
 Antium tantum Constantiopolitano esse inuoluntum,
 ut inde in necessarium incidere nomen Chrysothomi
 dypocritis inferendi. Id verisimile non esse, sicut
 obferat in responsa pag. 498. adducto Alexan-
 dri Antiocheni exemplo, qui profens non posset
 adeo populum commouere. Hinc repetit auctor
 de illo populi commotione, cui necessitas adscribitur:
 Quod omnino est incredibile.

Incredibi-
 le, cau-
 pta.

1429 Quia & magis nobis incredibile videre
 debet, quia Socrates, sibi ex tempore Constanti-
 nopol. lib. 7. cap. 25. de illa tumultu auctor dicit,
 sed solum Antium narrat his verbis: Interus ve-
 ro Anticus episcopus res ecclesiae mirum in mo-
 dum amplificavit, eum & singulari prudentia cuo-
 sta administraret, & predicationibus suis popu-
 lum ad studium virtutis impelleret. Cum autem
 Ecclesiam diuina esse cerneret, eo quod Joa-
 nate collectas extra illum celebrarent, Joannis
 mentionem in orationibus fieri, iussit, sicut alio-
 rum quoque episcoporum, qui facti sancti erant,
 mentio fieri solebat; hac scilicet ratione con-
 fident, multos ad ecclesiam rediuros. Si falsa nar-
 ratur personae Antium, ut liquet ex debitis, qui-
 bus sensus addi possunt, quod dicuntur de gestis A-
 lexandri Antiocheni Constantiopol. & de ecclesiae
 Theodoti successores; si, inquam, falsa narra-
 tio; nihil mouet incipio auctori.

Antiochenus
 videtur
 indignus.

1440 Tanta certe haec sunt. Nihil enim Davi-
 d obtulit honoris Sauli sepultura; neque Apo-
 stolus Ari impetrat seclatorem Eudoxium, sub e-
 dem sanctiore sacrificii ara positus; neque Paulinus
 & Euegrinus ecclesiae, qui iehismanis & diffidi
 duce in ecclesia Antiochena fuerat, quod post o-
 bium odo paucis hinc ab anno propter populi
 pacem & concordiam mysticis tabulis suot inseriti.
 Sed nihil facit ad praeparandum; Eudoxius A-
 rianus, si iouisset cum Apostolis sub eodem altari,
 ut habet Epistola, id sanctum fuisse, non
 tolerari deberet, aut in exemplum adduci; Pau-
 linus & Euegrinus, Eustachiae partii episcopi non
 multo tempore, ut Graeci habet Epistola, sed ab
 Alexandro demum, utraque partem auctore, in
 tabulis eae ecclesiae Antiochena commemorantur relati-
 o, ut habebantur iehismanis, Deum vero Epistola
 sic compuncta est, ut nihil deinde iudicio famuli Rom.

estici & Occidentalem episcoporum, unanimi con-
 sensu pra caesa Chrysothomi statum; sed am-
 nita ratio a sola necessitate petitur, ostendere edi-
 cet; 2. Vides quidem nequa & iussu peti a po-
 pulo Constantiopolitano; sed cum ostendere nequam,
 ostendum est necessitas; ut idem facto. Talem E-
 pistolam Antio indubitanter tribuere neque.

1441 Nihil magis auctor alteram habere pra Epistola
 indubia Cyrilli Epistola. Nam in illa quidem rugor
 epistolae apparet, sed nequaquam tanta modesta-
 ritas, quanta sanctum deest episcopum, nec tanta
 veritatis cura. Non ignorabit Cyrillus pra Chry-
 stomum iterum pugnare Occidentem, nequaquam
 Arrianis partem; ipsi quoque a pluribus non solum
 ad eloquentiam & doctam, sed etiam ad sanctum
 prodicari. Adhuc illis igitur ab edictis compari-
 tionibus: nec Veram adeo celebratum compari-
 sonem eum Iuda prodicere, nec cum Iudaea rege
 reijctis, ut profanum diuifque, quantum caustissimo.
 Neque negat, resistuntem nominis Chrysotho-
 mi esse viam ad amicum ecclesiae & ad po-
 pulum Antio conciliandum.

F
 Antiochenus
 falsus
 qui
 habet
 Epistola
 la.

1442 Castibus, multae a Constantiopolitano
 nolle cum Antio communicare Chrysothomi causa;
 quae igitur fronte Cyrilli scriptis pag. 492.
 Itaque quemnam ad salutem revocari, aut ad be-
 nignius in ecclesia conventus reducam, quin om-
 ni potius Ecclesiae moribus opitens Aegyptum,
 regionem etiam Aeghalem, & Arcadiam, &
 Thebaidem, & Libyam, & Pensepolim, & tot
 ecclesiae dolore affici? Non ut quemquam lu-
 crificias: omnes namque lucrificas gratia Salu-
 toris. Quam incerta haec sunt, quam falsa, quam
 Cyrillo indigna? Nigat aperte vera: affirmat
 manifeste falsa; cum certum sit, mecum ecclesiae
 Constantiopolitane partem maluisse pra Antio
 committere agere. Antiochis eorumque provinciae
 subijctas, easque dicit adfendi ab Antio; ac si nihil
 ferendum esset, quod abfesse esset ab Ecclesia
 Romana utroque Occidente, ab ecclesia Antiochena, Hiero-
 solymitana, non verbo ab omibus totius mundi eccle-
 siae Alexandria non subijctis. Coniungat haec Antio
 ecclesiam totius orbis Chrystiani, idcirco sacra pa-
 vorum Cyrillus, praui reuera scit; & ut sit in Ep-
 istola legatur pag. 498. resurrexerit Chrysothomi non
 minor scindi Eusebium. Quare incipit de laudis non
 hanc quam praedictum Epistolam esse existimo, non
 Antio, non Cyrilli.

1443 Antio & alia ratio ad hoc ostendendum.
 In utraque Epistola idem apparet stultus, deli-
 matoris magis, quam solutus. Quomodo concipit
 se dictum, ut duo ille Epistola invicem sibi magis
 sint conformes, quam secunda congruat cum sibi
 S. Cyrilli, cui attribuitur? Non aliam sane in-
 venire rationem, quam quod parum impellenti en-
 jusdam utraque videtur, quam illorum partem
 quorum nomine intelligimus ambis. Inscribitur
 prior ita habet: Auctori Epistolae ad praeparandum.
 Nec non
 usitata quidem fuit praesentis scriptoribus. Du-
 bita tamen, an facile repudianda sit in litteris
 p. p. episcoporum illius temporis. Cum S. Cyrilli Ep-
 istola habet praesentis in Epistola ad praeparandum, ut & de
 Epistola ipsius Antii, velina a Socrate lib. 7. cap.
 25. Praeterea non videtur Antio Cyrilla scriptu-
 ras fuisse sine debitis titulis, quales reperimus in
 Epistola S. Cyrilli & aliorum, quando inscriptiones
 sunt fuerunt consuetudine.

F
 Antio
 generum
 in sibi
 p. p. p.

1444 Rursum haec omnia, quae Epistola illas
 tanto magis suspectas faciunt, quoniam plures alias
 de illis rebus habemus suppositas; verumtamen
 non infirmum iungere possunt, non modo situm
 Socrate.

Antio
 brevis
 diversa
 lachry

AVCT. inchoantem, ante annum IV. Julii pag. 67. Vtr-

q. 5. que agnoscit, alienationem suam non posse satis
coherere cum quaestione Attici & Cyrilli tam
Innocentium: nam quæ sententia figurat anno 417.
die XII. Martii, apud Tillemontium Noto 7. in
Innocentium. Quæ igitur modo Theodorus, anno
417. ante series episcopos scribit, primum regi po-
tuit Antipatri ad nomen Chrylosomii diptychi
inscribendum: hujus rei nomen pervenit Constan-
tinopolim, quoque similiter regi Atticus: ad hoc
Epistola multis Alexandriis, qui non solum negoti-
verunt Cyrillus: ad utroque dromum legati Romanum
destinati ad Innocentium? Quæ, inquam, modo
hoc contra, que insignem fere annum interposi-
tioni, interduci poterant anno 417. & ante diem
XII. Martii ipsam sententiam? Hæc tam cito
fieri non potuisse agnoscunt laudat scriptores, He-
schius aperte, Tillemontius magis vixit in
hæc sententia an. 21. credendumque sub Zozimo, In-
nocentium fuisse, peractam esse reconciliationem
Attici & Cyrilli. Peram suspensio illa cum infere
verbis Bonifacii, qui stare assensu, sub Innocentio
reconciliationem esse peractam.

1451 Quapropter nequis Epistola Bonifacii con-
ciliata cum litteris Attici & Cyrilli, indeque con-
tenta hanc fuerit sententiam novum suum argumentum,
quod adungi potest ad alia superiora data. Nihil
igitur ex illis Epistolis neque de causa neque de
tempore, que nomen Chrylosomii diptychi adscrip-
tum est, ademptum sentio, sed illas prorsus rap-
tulas. Non igitur, aliquem ex Epistola Cyrilli
arbitratu fuisse produsse a Focunde Hermianensi:
sed Focundam veras gestis tam vicinis non est, non
scriptor tam accuratus, ut Epistolas antiquas in-
lauderet sua auctoritate fatis fuisse passas. Nesciebat
enim, qui præcipuum rationem, que Cyrillus æque
ac Atticus, compellat fatis nomen Chrylosomii
diptychi inferre, omnes prætermissis, duas alias
esset cap. 18.

1452 Prior facta est probabilis, & facile con-
currere potuit cum ratione præcipua, utramque ut
sic obiter communiorem Ecclesiam Romanam ac totius
Occidentis. Petrus illa ex crebris reprehensibus &
monitionibus S. Iuliani Pelagiani, quem Cyrillus in
patrem colebat. Hinc sunt probabiliter trahi potest
Epistola S. Iuliani doctoris ad Cyrillum, quo lib. 1.
ad Epistola 370. ubi post modum concisionem de
monitione sic loquitur: Quamobrem ne & ego con-
demnet, & tu divinum iudicium subas, simul-
tatem ac diffidiam comprime. Ne privata ac dome-
sticæ contumæzie obnoxiem, que tamquam æro
quodam alieno a mortalibus obstrictus es, in vi-
centem Ecclesiam derideat, atque iterum ipsi dis-
sentitionem pietatis specie atque obiectu compara-
ret, inquam, fatis versatilibus referri possunt ad
dissentium cum Romano Ecclesia ad Chrylosomium
erant. Attamen res certa non est, tam & a
his conversationibus, ad quod dista referri possunt,
subvenit Cyrillus. Et certum est, fatis amonitum
fuisse Iulianum ad monendum Cyrillum: cumque sum-
mus sacri Chrylosomii estimaret, versatilis est,
ad ipsos causa ad Iulianum subsum.

1453 Posterior Niciphorus ratio ponitur a vici-
ne, quam ita narrat: Videre namque videtur est,
seipsum fuisse adhibere expulsum esse a Joanne
comitatu, & divino, qui circa eum erat, latellio
maxime fero: & Matrem Domini pro ipso depre-
cantem Joannem, atque cum multa oratione alia,
tam illud præcipit, quod pro ipsius gloria phari-
sæum ille decreverit, erat dicere, referentem, ut
in sacra templa reciperetur, orare. Namque hanc

fit videtur fuisse, que Cyrillus dudum restituerat
memoria Chrylosomii Alexandria, quando cepit
pro honore Sanctissimæ Dei Genitricis contra Nesto-
rium ipsius hæresim devertare. Quare, licet Bar-
nani & Pagini ad annum 412. hoc videretur pro-
certo habere, nonque tamen Majores nostri tam, 2. Ja-
nuarii pag. 848. dederunt in Niciphorus sine alterius
examine, illam nequaquam assequi pro vera adscrip-
tione: neque tamen auctoritas Niciphorus ullius ad hoc est
memoria. Quod vero an de Cyrilla laudat Bar-
nani? Haud dubium divina eam oportuit visio-
nem exhibuerat: solum habetur ex Epistola, quam
suppositam credimus. Sane nullas antiquas ser-
pior inter præcipuos hostes Chrylosomii reosque
Cyrillum? nullus nō, ipsam tam debementer ob-
stinuisse, que monitum Sancti omnes in depreda refer-
retur: atque tanto magis mirandum est, quanto
plures dande tempore nulli Epistola adversus
eum habuit S. Cyrillus.

1454 Porro Niciphorus an, Cyrillum paritissimè
se commisit adversus Chrylosomium; & sub-
dit: Proinde diversum omnino ac prope conclusio-
nissimum, Ipyodum provincialium coegit, & Jo-
annem omen simul & ipsa & reliqui magnam sedi-
m antistites in sacro alio proposuerunt. Illi vero
minores recte dicere videntur, qui Cyrillum liberos
ohos magis Patris abolevis perhibent. Hæc & re-
liqua de his an Niciphorus, se invenit in ur-
cano Nicetæ Philolochi, qui & David distinxit,
Historia, indeque Operi suo inseruit. Verum Ni-
ceus ille magna in hisce auctoritatibus esse nequit,
cum non vixit ante seculum 12. Equæ versatili-
ter quidem est, secundum aliquam Cyrilli sententiam
esse ad omnes Chrylosomii diptychi inscribendum.
At illud ex Niciphorus nequis fatis recte certum.
Ubi vero ille legere, libere Chrylosomii a Cyri-
lo combussis, non videtur, nisi illud ipsum non est
firmaverit aut negaverit Nicetas. Verum, quæ-
cumque fuerit primæ auctor, res ipsa non versatili-
ter est nec credibilis. Multis & vixit & de-
fuit hostes habuit Cyrillus, præcipuos contra Ne-
storianos duxit. Illi talia de viro fuisse consue-
re poterunt: atque etiam sup. memoratas Episto-
las Attici ac Cyrilli supponere.

1455 Ceterum breviter examinanda est senten-
tia Nestorii, & Pagini non multum ab eo abhæren-
tis, de tempore inscripti ad Attico & Cyrille di-
ptychi Chrylosomii. Etiam notandum est in
qua distat contra Epistolas suppositas, si vera
esset eorum opinio. Nestorius lib. 1. Historia Pri-
mæ cap. 6. recte observat ex Commemorative Ma-
rii Memoriam, Zozimum (Papam) ad ecclesiam
Alexandriæ, Antiochiæ, & Constantinopolis de
Pelagianis ab eo donavit scripsit. Unde, in-
qui, licet Cyrillus & Atticus id temporis non
dum Chrylosomii nomen in diptycha revocasset,
ut proxime dicebamus, voluit tamen Zozimus
Innocentium velutque habere, sed ex dissensionis
omissa, eodem pro litteris convenit. Refert
hæc apud eum Tillemontius tom. 10. Notæ 6.
in Innocentium, totam apud Nestorium opinionem. Pa-
gini ad annum 417. rejicit opinionem Nestorii, &
aliam fuisse illius sententiam. An numerum
non. 14. contra Nestorium? Verum Zozimus non
alio modo se gerit ergo episcopos Orientalis me-
moriam Chrylosomii inimicis, quam fide Inno-
centius & Zozimus: atque per Romanam inter Ec-
clesiam & Orientalem restituit ante Bonifacii po-
nitissimum. Sed cum duas illas Ecclesias (Romanam
aut & Orientalem gentium) ibidem divinis

que rep-
tione B.
Epistola
Bonifacii
Tate.

S. Iuliani
Pelagiani
litteræ S.
Cyrilli
ad parum
impulsi.

lib. 1. ult.
quo est
vixit in
non. 14. ult.
ad Nesto-
rium.

Epistola de
Cyrillo
ad Nesto-
rium.

Epistola de
Cyrillo
ad Nesto-
rium.

A non essent, Zozimus, damnatis Pelagianis, tra-
storiam suam non minus ad Orientales, quam
ad Occidentales episcopos misit. Ita Pagani,
qui decem pluribus probare aut potius explere
solent, non modo Zozimum, sed etiam Innocen-
tium, id genus literas misisse ad episcopos Orien-
tales, inter quos etiam Cyrillum & Atticum.

1436 Verum utroque derivavit sine fundamen-
to, utroque improbabiliter, ne non modo sine au-
thoritate veterum, sed contra aperta contempora-
neorum testimonia. In hac abrupta totas alias
eruditae conjecerunt Epistola Attici & Cyrilli, quas
quante distans considero, tanto certius existimo
supposititias. Nulle se scribere ad Atticum testatur
ipse Innocentius in Epistola ad Maximum ante
te laudata, quam sic scribitur: Miramur, pru-
dentium tuum scripta ad Atticum episcopum Con-
stantinopolitane urbis a nobis & protectione
propria, & dato libello, qui subter annexus est,
postulare: a quo nec missas ullas talium Epi-
stolas ad nos, vel ad velleam synodum usque
peruulsi: idque non petenti tribuendum existi-
mes, quod vides deprecantibus, discussa ratio-
ne, concessum. *Liquor de Alexandro Antioche-
ne aliquis episcopus, cum ex simul in gratiam
recepit, denique horum exemplum Attico sequen-
dem esse, ut communio suspensa restitueretur, suos
litterarum commercium estimatur. Paruisse At-
ticum ceterisque Orientalis episcopos tempore In-
nocentii, testatur Bonifacius Papa verbis ann.
1448. allegatis. Itaque neque Zozimus neglexit
dissentientem illam, ut divites Nerisius; sed Pon-
tifice est saluti post pacem existimavit: neque In-
nocentius aut Zozimus, ut vult Pagani, litterarum
commercium habuerunt cum patriarchis Orien-
talibus ante reformationem concordiam, neminemque
Chryllosum digneque inseripsum. Aulicis Theo-
phylactis, qui hoc saltem signum anni 430. parum
nos commemorare debet: cum chronographi, tunc
tempore postestiter, quandoque ad plures etiam an-
nos a rectis chronographis aberrant. Multo etiam ma-
ius attentionem caltram meretur Cedreus, qui
istud refert ad annum 431. Ne mirari quidem
possimus, eorum chronographum hic casum non esse,
cum Severus & Theodoretus, in quibus illi rem
discere poterant, annum non assignaverint.*

B
C
§. LXXXVIII. Festivitas Sancti cele-
brari cœpta: corpus anno 438. ex Pon-
to magna cum solemnitate Constanti-
nopolim translatum.

H Allentis egimus de nomine Chryllosum testi-
mo, tamquam preclari Episcopi. At nondum
innotuit forma de festivitate ipsius ad Sancti instituta.
Hinc scilicet celebrantem ante annum 438. quo San-
cti corpus translatum videmus, colligitur ex Ora-
tione S. Proci jam data, in qua num. 1359. dicitur:
In Pontis jacet, & in orbe terrarum laudatur. An-
num etiam & diem solvitiuitis capite assignat Mar-
cellinus comes in Chronico ad annum 438. ita scri-
bens: Beatissimi Joannis episcopi, dudum malo-
rum episcoporum invidia exulanti, apud
comitum capie memoria celebrari mense Septem-
bris die xvi. Dubitari parum, an dies ille & an-
nus innotuit cultus satis sint certi, cum quia nul-
lus memorat Cultus in Fastis sacris reperiatur ad
xvi. Septembris, tum quia tanta nos est auctori-
tas Marcellini, ut illa sola, recentibus eorum
Septembris Tomus IV.

scriptoribus, omnem antesse habitatum possit. Auct.
Verum, quidquid sit de anno & die, incertum
solum Sancti cultum ante corpus translationem,
jam minus. Trinitum Sancti dicente annum 438.
Chryllosum attribuit Innocentius P. p. 1. ut vi-
dere est in duarum Epistolarum 2. item S. Augustini,
cujus verbo dicit §. 35.

1459 De corporis translatione Marcellinus ad
annum 438. ita habet: Reliquis beatissimi Joan-
nis, auguste urbis quondam episcopi, eidem red-
dita civitati, ibique sepelita, mense Januario
die xxviii. Forse diem sepultura Marcellinus his
verbis designare voluit, non vero ipsum diem,
quo sacrum corpus Constantinopolim advenit. Cer-
te translato illa apud Græcos celebrata est die
xxvii. Januarii, eoque die translationem signi-
ficat, qui tam presens videre possit. De an-
no 438. hic Marcellino consenti, lib. 7. cap. 45.
ita scribens: Idem autem contigit lexico decimo con-
sulare Imperatoris Theodoli, die vi. Calendas
Februarias. Quare etiam Theodorus Lestus in-
ligendus est de solemnitate per urbem translatione ad
depositionem in templo Apostolorum, non autem de
advento in urbem, quando lib. 2. pag. 368. de
hisce ita loquitur: Eisdem Theodoli temporibus,
Proclus patriarchatum administrante, aliam
sunt reliquie Joannis Chryllosum, & depositi
sunt in basilica Apostolorum ante diem
quintum Calendas Februarias. Hæc de anno &
die translationis sufficiunt.

1459 Severus de aulice & causa transla-
tionis scribens, multa sua more nugas, quæ non
nisi invideo otale vidisse videntur triumphum illum
Viri, Nervatæque sui alim contrari. Audiamus
tamen dominum ac corrigamus. Nec malo pos-
sumus, Proclus episcopus eos, qui ob depo-
sitionem Joannis Iesu ad Ecclesiam corpore hujus-
modi, ad unitatem revocavit, eorum dominum
prudenter consilio demulcerat. Quia autem ratio-
nem illud perferret, jam dicendum est. Joan-
nis corpus, quod Comanus sepulchrum erat, an-
nuente imperatore, Constantinopolim deportavit,
anno post ejus abdicationem quinto ac trigesimo.
Idque solemnè pompa per urbem traditum,
ingenti cum honore in ecclesia Apostolorum de-
positum. Hoc igitur modo pacati hi, qui Joannis
causa seorsum convenit agebant, ad unitatem
Ecclesiam redierunt. Dubio enim, an eo con-
silio opus fuerit Proclo ad Joannem ad ecclesiam
reducendum. Nam eodemmodum versum est,
eum fore reditum fuisse ad Atticam, quando Chry-
llosum nomen digneque inseripit. Si quæ vero
illa Attici consilium nesciam reverteretur ad ec-
clesiam, ut fieri potuit, quia Atticus contra
Chryllosum egerat, & eo vivente erat ordi-
natus: saltem illis reducere deberat infestis
festivitatibus, præsertim cum Proclus nunquam
aliquid contra Chryllosum fuisse videtur.
Hinc Proclus ipse ait in Oratione ante transla-
tionem habita: Est festus Joannis memoria omni
civitatis rete: non enim hic pisces trahit pira-
torum rete, sicut rectos fides trahit Joannis so-
lemnitas.

1460 Itaque videtur Severus politicam trans-
lationis causam quaerisse, ut verum, ex mori-
tate Sancti & omnium in ipsam amentem repen-
dem, facilius tacere possit & obtere. Certe id igitur
facit, dum statim subjungit sequentia: Ceterum
hoc loco mirari lubet, qui factum sit, ut in-
vidia livor Origenem quidem mortuum apper-
tuerit.

M m m

Ann. 438.
die xxviii.
Januarii
sepelitus

E

Ex Pontis
translatum

F

Festivitas
Sancti in-
stitutæ
Constanti-
nopolim

Ann. 438.
die xxviii.
Januarii
sepelitus

Ann. 438.
die xxviii.
Januarii
sepelitus

Digitized by Google

Auct. rierit, Joanni vero perpercit. Nam ille quidem annis cruciatu decens post obitum ipsius a Theophilo excommunicatus est. Joannes vero anno post mortem quietus ac nichilino a Proclo receptus est in communionem. Tamen deitatem fuit inter Procli moris atque Theophili. Verum hac qua ratione facta sint & quocumque fient, prudentes viros minime latet. Assensum ille Origenistam defensor, et perpetuo Novatianum prae; eorum repertis a diversis scriptis Pradi & Theophili, nulli nulla fuisse differentia inter Chryllosum & Origenem. Verum & Chryllosum & Theophilum aequo erat infensus, prius propter Novatianum exagitant; alteri propter Origenistam domant. Hinc lib. 6. cap. 19. debet, an Joannes non fuerit iuste damnatus, eo quod olim in Asia ac Lydia constitutus, multas Novatianorum & Quartaecimanorum aliorumque ecclesiarum invalider. Theophilum vero ab eorum caeteris Sanctis gloriam arrodere tentat: cum primo stantissimum fuisse quinto ac trigesimo anno post mortem Sancti, cum dicendum fuisset trigesimo primo secundum scripta ipsius Secretis. Secundo dicit, 1. a Chryllosum receptum in communionem; cum ipse narraverit cap. 25. jam ab Antio ad Iasum esse, qui Joannis mentionem in orationibus fieri iussit &c. Hoc autem contrarium esse dicitur anni post beatum Sancti idem.

B

C

C

non Chryllosum a dipterygiis erat ejellum; & Procle attribuit anatem non episcopi utrumque, quando ab imperatore petro, ut corpus Sancti transferretur. At, ut jam videmus, plus quam viginti annis antem Sancti ad dipterygia retinebatur, quando facta est translatio. Quare erravit illa sententia pro commentis hebentis est tota. Id idem verum est, Pradiam infusum apud imperatorem, ut fuit translatio.

1463. Idem nom. 5. in M., Latine reddidit, refert autem, legatus ab imperatore Theodosio Comana misse; quod res ipsa persuadet. At verisimiliter ecclesiastici missi sunt, cum ipso solum dicit, nonnullos tamen missos, qui ecclesiasticos adhiberent. Legatus vero apud Comanos ab tribuit orationem utrumque naturalem aut verisimilem, utroque committend. Uti aperius fuit sepelire, corpus duntaxat reperiunt immortale. Hic scripsit legatus reatorem imperatori. Illi vero impo-
E
sunt, procer sancti, tandemque corpus suppliciter ad Chryllosum, tamquam ad venerandum, litteras dandas. Hic litteras carissimas litteras apud Bavianum, Hieronymum, & Nicephorum, videre poterit. Ego alia non dabo, qui non minus compulsi a Vestitio episcopo, quam vixit ferminatissimi eadem Opusculo insertas. Idem prout debet de hisce litteris creditis Tillemantius. At si alud tam facile credere putat de his litteris, quae & Theodosio & Chryllosum eorum honorificae; idem meo iudicio credere debemus de litteris dictis & Cyrilli, quae & scribitur probrasse Chryllosum & Chryllosum imperasse, quaque & apud eundem Nicephorum traduntur, ac pluribus argumentis tam recte rationi tam vera historia repugnare ostendunt, quam haec Theodosio attribuit.

1464. Petri littera haec, si debet credere Cosma Vestitio, petri corpus exanimis fuisse impasit, ac fuit corpus facile mori potuit, ut captaque petri, quem imperator transfudit, impoi. Deinde magis cum pompatorum obitu Chalcidone asque reliquis. Theodosius imperator & Pradi patriarcha Chalcidone praetendit obitum. Hoc fene est verisimile, si sacrum corpus carceris litteris Chalcidone fuisse petant. Verum si littera vestitio & Theodosio eorum videtur, quae nos subiungit autem de eorum ingenti impasit, quae avertit eorum fene dispersa; sola vero illa auctori, si fabulatore credimus, cui sacrum corpus erat impasit, sine ulla aut remige Bosphorum transiit, reliqua iterum ad fundum illius videtur, utque causa Chryllosum ita Eudoxia caputis dicitur. Inde, nisi verum ad tranquillitatem redidit, sacrum corpus deletum dicitur ad templum S. Thomae, quod cognominatur Amantii, ibique tota nocte servatum. Multa collegit Cezarius in Constantiensi Constantino lib. 4. pag. 116. de ecclesia illa. En in liquo, Amantii cognomen, quod debet a creditur aut petri inflaturae, tam illi ecclesiae non fuisse, cum Amantii multis feris floreret, mirum imperante Anastasio. Existimam tamen Cezarius, eodem loco fuisse adtem Sacram S. Thomae, quo tempore Leonis imperatoris, et aliqui referant, incendio destruita fuisse, & postmodum ad Amantii inflaturae.

1465. In illa S. Thomae ecclesia Theodosius pro matre deprecatum videtur Vestitio, quae legem attribuit orationem, in fene ingenti compulsum, episcopo, minimeque probabilem. Nicephorus vero in hisce dissentit a Vestitio, vixit an-

In refertur
de illa
translatio
1464.

corpus
petri de
posuit
fuerit ad
S. Thomae
ecclesia

F

C. episcopo
revertitur
falsitatis
admissio

deinde fa-
lsum erat
litterae ad
S. Theod.

A defuit, quæ consequenter sacrum corpus excep-
runt, ita comenat. Eumque (Chrysoſtomum)
primum circa Amanitum magni Thomæ templum
excepit: inde vero in Sanctæ Pacis* delubrum de-
latus: poſtea porro imperialis curru tumulus ve-
ſtutus ſanctorum Apoſtolorum ſanctum illatus eſt.
*Hic denum Theodoſium exhibet Sancta ſupplican-
tem, ſed modo probabili, & Theodoſius doliſis
cognita. Ibi imperator, inquit, ſacro loco
chlamyde reſto, & fronte atque oculis urnæ im-
poſitis, commanens ſupples precationem pro
parentibus fecit. Quod vero non addit, ruſum
ex Veſtuario deſumptum eſt, & ſiliſium videtur:
Securum vero pro matre quoque preceſus eſt, ut
tumuli epiſ morus atque ſtrepitus conſiſteret.
Triginta enim & quinque annos jamis quaſci-
batur... Nec ille id non exoravit: conſilium e-
nim una ejus conſuiſit. Veſtitaris triginta & tres
annos metum tumuli duſſe ait, quod reſiliſ
cognoviſit cum tempore abſens Eudoxia. At mo-
tus ille antiquariis incognitiſ eſt, & plene
apparet ſiliſium.*

B 1466 Nihil magis ſolem merentur alia qua-
dam mirabilia, quæ præſtavit apud Veſtitarium,
breveſ apud Nicophorum narravit hiſ verbis:
Atqueſtazeti Proculus Virum ſanctum in eum-
dem ſecum thronum collocaſit, plebs circum-
ſula una ore exclamavit, Recipe, iaqueſ,
thronum tuum, o Paſer. Fecit ipſe quoque tum,
quæ dñm clauſa fuerant, labris rurlum apertis,
ad populum diſſeſ: Pax vobis, ſicuti id
circumſtantiſ hominibz, & Proculus paraſartha,
ſe audiviſſe teſtati ſunt. Adſit Veſtitaris, ipſum
dicendi & ſu loco duſſe. Hæc requies mea,
& plura alia. At quæſtazeti prædigiſ ſineſſiſ
multitudo & antiquariis non credimus. Quæſ
de hiſ ſolum adſe ſebia magis moſſeſque vera
Theophaſti verba ſunt annu 437. & 438. Hoc
anno ſanctiſſimus Conſtantiſnopolitanus epiſcopus
Proculus, permiſſiſ ab imperatore Theodoſio pe-
ſito, Joſuſ Chryſoſtomi reliquiſ a Comaniſ
in regiam civitatem tranſiſit: & in ſequentiſ anno
exacta nimirum annorum triginta trium pe-
riodo (ab exitu Sæcū) eiſdem publica conſe-
croſque proceſſionis pompa deduſſas, imperatore
& beata Pulcheria comitiſtribz, in Apoſtolorum
depoſuit eccleſiſ. Tranſlata nimirum inchoſta eſt

C anno 437. & reliquiſ advenenſi Conſtantiſne-
polim xlvii. Januarij anni 438. ſequentiſ vero die,
ſolemſ inſtuta ſupplicatione, in templo ſanctiſ-
ſum Apoſtolorum videntur depoſite. Ceterum ne-
ceſſe non eſt reſtare Annum Noſtarianum ſeculi
xiv. ſcripſerem, qui Noſtariſ ſuſtranslationem cor-
poris Chryſoſtomi attribuit, apud diſſamatum in
Bibliothecis Orientalibz. tom. 3. pag. 585. ubi ipſe
quoque diſſamatum memoria lapſuſ eſt, quando
ait, Noſtarianum erroſſe, ut nomen Sancti in di-
ſſipibz reſſerent: nam id die ante Annuſ jam
ſecuratiſ. Tabulam magis inſuſſam de Chryſoſto-
mo diſſam pag. 565. habet Simon, penſtyer
Noſtarianuſ.

§. LXXXIX. Examinantur duæ viſio-
nes in laudem Sancti relaxæ: in-
quiritur a quo tempore eidem fuerit da-
tum cognomen Chryſoſtoſus.

E Minutiſſimus Baroniſ, multique ſcriptarum ſecundum
ipſum ſecurati, mirabileſ de S. Chryſoſtomo
narrum viſionem, quæ delirium Sanctiſ malitiam
paſſet commoſdori, modo ſatis videntur erroſ. Ipſa
Breuiſ verba hæc tranſſera ſum ſcriptaribz
ab eo laudatiſ: Illud vero, inquit, quod ad ex-
juſdem Joſuſ ſcripta perſinet, haud ignora-
ndum, habuiſſe ipſum in ſacris Litteriſ perſualiter
doctorem ſanctum Paulum apoſtolum, ejuſ
immo tenebatur amore. Fidem ſaciſ huiſ rei S.
Proculus, qui poſtea Conſtantiſnopolitanæ eccle-
ſiæ ſuit creatus epiſcopuſ, rem geſſam ſe nar-
rans. Oſſerens, ſeſſer, laudari quidem S. Pro-
culum, tanquam illum, qui ſanctum vidiſſe cre-
ditur; nam vero tanquam autorem, qui illud ſeri-
pta mandaviſ. Scripſer vero ſe margine aſſigna-
tur Leo Auguſtiſ in Viſa, ejuſ addentem At-
taphaſtaſi & aliſ. Graæa Leonis verba videri poſ-
ſunt apud Saviliuſ tom. 8. pag. 377. ann. 15.
Leoneſ reddita ſic ſe dat Baroniſ: Cum diſſinas
Pauli apoſtoliſ Epiſtolaſ earum interpreſ & expoſi-
tor percurſerem, erat (ut eſt verſimiliſ) dubia
& ſuſpenſa cogitatione, diſcens: Quis ſciit, an Deo
grata meſ ſit interpretatio? Hæc cogitant, ro-
gabat, ut de ea re a Deo ſiceriſ certior. Quod
etiam eiſo hoc modo ſaſtum eſt.

1468 Quidam ex hiſ, qui imperatori erant
ſamiliariſſimi, oſſendū imperatoreſ: qui mortem
minuſ. Et miſſer, qui apud diſſinam Poſtumi-
um interceder, ut moſſuſ ad eum venireſ pro-
priet metum imperatoriſ, & ſua eſ exponeret.
Quibus aſſentientiſ Sanctuſ; per Proculum jubet,
ut veniat. Nox erat, & limuſ etiam aderat iſ,
qui erat ſupples. Ut eum admonet, quod ope-
ram Proculus. Deinde primuſ aſpiciſ per quod-
dam ſorameſ, & videt Poſtumiſ, ut conſu-
verat, in ſede ſedentem & ſcribenſem (ea ſuſtem
erat interpretatioſ diſſinatum Epiſtolaſum.) Tunc
autem ille terribiliſ illo dignuſ habetur ſpectacu-
luſ. Videt enim Proculus diſſinam apoſtolum Pau-
luſ, ioclinatuſ poſt ſedem ad ejuſ Poſtumi-
ciſ, & oſadmoventem auri ejuſ dextera, & cum
eo colloquentem. Proculum inceſſit illoſque & ad-
miratio, quæſam iagrelluſ eſſet, quem cernebat.
Ignorabat enim quiſ eſſet: & rogaſ homineſ, ut
paſum exiſpeller. Rorſum paulo poſt aſpiciſ &
ſemel & hiſ, & erat idem ſpectaculuſ. Repre-
beoſdicitur Proculus ab illoſ optimatē, qui diſit: Non
oportebat te, eum videret mortem, quæ mihi
exiſpeltat, aliuſ ad Sanctuſ adducere. Ille
autem ei aſſirmat, ſe de eo nihil cogitaſſe. Hiſ
adhuc dubitantibz, præſo ad matutina canticaſ
excitat ligni pulſibz. Homo itaque revertitur, in
ſecundam noctem ſpem reſuſcitans. Acceſſit ſecun-
da nox & tertia, & erat rurluſ ſimile ſpectaculuſ.

1469 Hiſ obſuſpectuſ, viſuſ tandem ſenſit
Proculus, nemine videntē, a Deo miſſum eſſe eum,
qui loquabatur. Diſcit itaque illiſ optimatē: o opti-
me, Deo reſiſtente ſtudiaſ omneſ, labor eſt inu-
tiliſ: roga ergo Deum, ut tibi opem ferat. Dies
aderat, & cum ſoppliciſ recordatuſ eſſet Poſtumiſ,
rogavit, an exceſſiſſet. De eo ergo ſignificat eſt Pro-
culus, qui hæc etiam diſit: Cum ea præteritiſ no-

* alibiſ
Graæciſ
inter di-
ſſam.

at diſſam
ad tropuſ
diſ. Apo-
ſtolum
adſerit.

Chryſoſto-
m. Pauliſ
Epiſtolaſ
interpretat
1468

officiſ
1469
Pauluſ
ſpectacu-
1469

A quod talis est tantus Vir, orbisque magister, la-
rificans Ecclesiam Dei, a throno suo ex alto deflexit
Aurea. Deprecatur ergo, inquit, Deum cum
multis lacrimis, ut ostenderet mihi dignitatem, in
quo stans effret, et a patriarchis adnumerari, qui
esset. Cum ergo diuina oratione, in ecclesiis effret
staret, alpeque virum nimis speciosum, qui
tenent mandum decemam meam, adduxit me in
locum quemdam illustrem et gloriosissimum, ostend-
deruntque mihi ecclesie doctores. Ego vero cires mi-
spiciebam videre quarens, quoniam episcopus, ma-
gnam Joannem dilectissimum meum. Cum ergo ego
stenderis mihi omnes, et uisuiqueque proprium
nomen expressisset, rursus tenuens me per manum
eduxit me foras. Ego autem insequar illum tristis
quod non viderem cum patribus et Ecclesie magis-
tris beatum Joannem. Cum itaque egrederer, is qui
preparat basem, apprehendens me, dixit mihi: Qui
habes? ego tristes me! Nemo umquam habet ingressus
tristis exiit. Tunc dixi illi: Hec mirabilia mor-
talis est, quod iam mortuissimum me Joannem epis-
copum Constantinopolitanae una cum ceteris
doctoribus non vidi. Rursus dixi mihi: Joannem
dixi penitentie docem? Aio ergo: Ille laus.
Respondeas autem dixit mihi: Ipsum homo in car-
ne vivens videmus non potest, illie enim affuit, ut
thronus esset Dominus. Haec mihi Moyses, omnes
sanctissimi et beati ceteri in visumque me non in facie.

1474. *ditamen illud mecumque decessumque percipere*.
etiamque alios Barroque ad annum 407, num. 35
 & Tillmannus Nova 103. In Chrysostomo
 rursus, ad hunc usque locum detrahenda.
 Quod primum Barroque, Adelpheum non fuisse
hijus episcopum, sed Truam, in E. Ad. 136. Chry-
 sostomo memoratum, ubi dicitur Orsino. Re-
 spondens, ad verum ego, sed nihil facere ad
 primum. Orsino erit Arabij episcopus, utrum
 Chrythosmo; sed nullibi occurrat, Adelpheum
 suae fuisse episcopum. Erat Adelpheus cum 451
 in concilio Chalcedonensi ad theopropius, &
 non post hunc erant episcopus Arabij, ut videtur
 et apud Epiphan. in Orsino Chrythosmo. 1.
 pag. 4. 15. Tillmannus vidit, illum ad episcopum
 fecimur, aliamque sublimis nihil meliorem
 videri: Molechus affert, Sanctum fuisse holi-
 tum Cucusi apud Adelpheum illum Arabij
 episcopum. Respondens, ad falfum ego. Dixit
 Adelpheus fuisse: In domo olim masii. De qua domo
 iustelligenus, nisi de domo paravento arripere? Er-
 go paravento erat Adelpheus, iustelligenae fore iustell-
 & filij illius Diffusi, qui Sanctum Cucusi holi-
 tum accepit & fovei: sive enim Cucusi, natl.

1475 *Idem obijcit Beroni petitor a comparatione Chrylologi et aliorum doctorum. Sane quidem, inquit, et illa invidiosa omnis assertio est, omnes, qui unquam fuerunt lo Ecclesiæ doctores in inferiori ponere gradū, et super omnes Chrylologum collocare: cum præterea ea etia compleret martyrio fuerint coronati, et inter alios Hippolytus et Methodius: ut itæam de reliquis aliqui sanguine vite fuerint Sanctis, utpote Basilio, duobus Gregoriis, Thaumasio, atque Theologo. Itemque omnibus sine invidia præterendo Magno Athanasio, Tullientium sine doctis, et his vitiis Chrylologum præferri Athanasio, Cypriano, reliquisque desideratis etia ipsum deservit. Porro neque his obijctis magis ponderis videri videntur. Neque enim videtur, Chrylologum cum Athanasio, et aliis nominatis doctis fuisse prælatum. Nullas terre nominare, et fisci Chrylologismorum illes, qui ostendebantur, non fuisse detritos. ita et alii pæ-*

de saepe illi numero deesse poteram. Tam naturalis AUG.
 & propria est hac expolitus, aut non auderem afferre. I. S.
 Chrysolomum ulli nominem dollari in creta
 gloria prelatum, nedum omnibus, etiam si videretur
 de videretur & indicata.

1376 *Nolo* tamen *studium* habere in hac mea con-
tione suspensum, meritis Chrysolomus me amicum
dixisset, et aliorum quorundam, qui in compari-
tationem adduxerunt, meritis mihi maxime videri. *A-*
de longo abest et me talis apud, ut ingere solent non
dubitem, nullius fuiti Dilectus votum me tantum in
admiracionem & amoris rapisse, quoniam & ipse
vix ita, meritis & fortis Chrysolomus. Si
vel levi talis vixit talis cursum pertransierim,
talem mihi quoniam in omni et in omni
in omni efficit, in omni libere, in prospectu
adversus, et vel testat Dilectus perfectissimus
servituti, in quoque cum contemptum rerum omnium
mandatum nunc quod eruditissimus oblatione dilexisset
Creatorem. Talis fuit juvenis, in domo Matris In-
fantis carissimi vixit, talis in solitudine, au-
sterrimum videri non corpus exilium, talis in
dilectione, nullius scriptis aut peritis operibus
se complacens, talis in presbyteratu, talis in
episcopatu, talis in castis. In his sane egregius
ipse fuit totius apparuit, ita in omni
paulo dicere poterit. Abundantius omni labora-
rati. Certe nullus Patrum tam parvis omni
seripia edidit, qui in laudem eius Chrysolomus,
& omni pro maxime divinis, itera admodum sine
necesse credam presbyteratus & episcopatus amor. Et,
quod caput est, in his omni amari vixit, quod
non dubito de Dilectum tendit & amorem
salutem. Fallor, nisi quilibet, modo divinis. Vixi
nullius avarit perlegere videri, tantum in se
proprie pro sanctissimis fragrantiam, quoniam
elegantem abstricte.

1477 Si de martyris quatuor, ne bene quid-
dam volumus Chrylolum digne videamus. Eiusdem
cum fideles veterum Chrylolum caritatis
inducim Improbam suadens; indeque auscultans
fuerit, iuxta se condemur, et in ratiocinationibus,
facile videamus Martirem esse ad diffideli, etiam
facile non sit pro fide non sua principis infidelis. Hinc
recte non iudicio de Chrylolo dum ante Cessum
anno. 1264 laudatur: Cupis sanctitas obsequio
la gremio persecutionis protella ad martyrii me-
rita pervenit. Non pauci sane in Ecclesia colantur
et martyres, quorum martirium non minus clarum,
aut certe glorioius non est, quam si Chrylologi.
S. Constant Duximus rex ut martyr colline, quia mi-
cus est a subditis, quorum animo regnum per
admirationem sibi attraxerat. Tale improbum
odium Chrylolum in eo communis sunt fandi-
que spiritibus, reliquis indicationibus & correptionibus
gregis sui. S. Martinus Papa ut martyr colline,
quia in exilio erumnis confectus obiit. Sic in
exilio defunctus est Chylolum, & quidem
morte per nimis interitus laboribus accelerata, li-
que Sanctus ostendit eandem martyrii talem habuit,
qualem S. Constant martyr, aliique patres, viden-
tibus exercitiis virtutum ad fidem relaxatam &
morem vero similem habuit cum S. Martino Pa-
pa martyre, & alii quoque non pauci. Qua-
propter non dubitabis, opinare, de martyrie Chry-
lologi, quisvis voluerit attente perlegere, &
cuiuslibet Chrylologi conferre, que fides & ero-
dium de martyria est martyri causa different Sanctifi-
catus Domini; noster Brachidis XIV. in Opere de
Servorum Dei Consecratione lib. 3. cap. x. & se-
quentibus. Prudentes sanctorum martyrum tituli suis

Mmm z ouic.

AUCT. *emissas in Chrysothomo, cum illis istas utrobique non posset sine infamia multarum magistratumque turbarum, & gloriam Suetii parum aut nihil augere potuisset.*

1478 *Ex obitu obsequium Beronii & Tillenmarii*
factu habuimus gratissima, etiamque nuncius Sanctae
congratulatione, meritisque omnia debita bene pro-
per, quae deservit de euentibus antea per nunc.
Eodem die fecimus ad praeiur, quo aduocatus Beronius,
familia mea dilectissima. Tullius Tillenmarus & aliam
adit obsequium. Veritasque vtriusque, meritisque
laudem viximus ad Melchior peruenire nos potuit per
idius peruenit, quae munus, quae Melchior nos scripsit
nos munus. S. Beronii & Aueruorini, quae anno
608. defensionis patet, & tunc peruenit nos facimus
peris deo, nos 608. Veritas, si verba scripturis re-
spondent, illa quaeque difficultas euasione. Mel-
chior iudicium iustitiam in abbate Aueruorini. Auer-
uorinus et Aueruorini nos episcopo Petre in Pelagius &
Aueruorinus nos episcopo Petre in Pelagius &
Aueruorinus nos episcopo Petre in Pelagius &

*Et felix
per i. quod
ta non pro
civis non
habeat.*

1470 Porro Joannes, quae verissimiliter frater
fue Adolpho esse jactat, futiliter veros patris esse
ad se facere fecit. Vt, ac ceptis fide Abba-
monti jamvisis voluminibus errare. Deinde vero se-
quitur Abbatissae eandem voluminibus juvenis Abba-
tissae refertae patris eam medium seculi vi. Senex
etiam Abbatissae Majore idem seculum commo-
niter patris fuit finem seculi vi. Nulla sunt in
hujus ad diffinitum non illas ex illis pervenire
debuit ad eundem tractandum. Non quidem sa-
tis legem verbi addit, Abbatissae sunt relatione di-
stinguere, sed id adjuvare in solo praesente,
sive Joannes dicitur non Abbatissae. Inque can-
tibus Abbatissae non legimus.

(continued)

2481. *Molire autem ante Suidam feculis afflu-
tum fuit nomen Chrytholomus: acm eo annuat
notae biographi ab initio seculi VII. quo flevit
Georgius Alexandrinus. Eodem cognome affus est
Hilpianus, illi contemporaneus: aliquot tunc iam tunc
in Hispania notum erat, ut loquitur ex S. Hilario
Hispalensi. Hoc nomen in libro de Scripturis eccle-
siasticis sap. 6. allegat Chrytholomus utriusque
verborum: Joannes Constantiopolitani laudat lan-
thomus episcopus, cognomen Chrytholomus,
cujus oratio & plurimum cordis compunctionem
& mergam fluviocolorum tribuit. Multa reliqua,
tam quod fatis dicta sint, nam quod aliquis nomen
fuit ascriptum. Unum ascriptum patet, jam vocat
Sancti Opuscula Latine fuisse lecta tempore Suidae,
quo initio seculi VII. Antiquae Hispani Confes-
sus jam seculo VII. affus est cognomen Chrytho-
lus in libro de Illustribus sap. 6. ascriptum
in ante dicta, curiose quo, ut Henricus Chrytho-
lomis Episcopus ad Hebraeos in sermone Latino
convertitur. Eodem Sanelio nomen Chrytholomus
titulum attribuit Episcopus Antiochenae patriar-
chae dicti seculi VII. non tantum, breviter.*

1483. *Quæ* *Græcæ* *linguæ* *verbum* *significans* *fulgur* *videtur* *Chrysothronum* *sequebatur* *ita* *ut* *videtur* *capitulum* *circæ* *tempus* *per* *periphrasim* *Chrysothronum* *translati* *esse* *Chrysothronum* *in* *communem* *Chalcedonem* *secundum* *4. Cæsariem* *col. 830.* *allegatus* *locus* *5. Joannis* *et* *aliquo* *Græce* *Chrysothronum* *etiam* *videtur* *licet* *hic* *sit* *intuitus* *per* *omnes* *in* *versum* *Latine* *Thæodonius* *videtur* *intelle* *aliter* *videtur* *nam* *hic* *secundum* *Historiam* *ubi* *enarratur* *multis* *episcopis* *alium* *Chalcedonem* *politum* *ita* *reconferat* *Joannes* *Chrysothronum* *et* *Artaxius* *Atticus* *5. Minimus* *Idem* *Chrysothronum* *intuitus* *erroris* *apud* *Thæodonem* *in* *Dialogo* *3. qui* *de* *consecrationibus* *Præfatus* *fertur* *5. Præfatus* *non* *eodem* *quidem* *utemur* *Chrysothronum* *sed* *concedimus* *eandem* *habebimus* *per* *significationem* *nam* *in* *statu* *de* *Traditione* *arum* *Missæ* *Sacramenti* *laudatur* *hic* *modo* *et* *etiam* *in* *alio* *loco* *apud* *Thæodonem* *id est* *in* *acta* *per* *penditur* *lingua* *Joannis* *col. ad* *Galatam* *lingua* *circæ* *Joannis* *sequens* *de* *8. de* *1. de* *1.*

10. *Stylidium* *stylidium*
 11. *Stylidium* *stylidium*
 12. *Stylidium* *stylidium*
 13. *Stylidium* *stylidium*
 14. *Stylidium* *stylidium*
 15. *Stylidium* *stylidium*

— R

and the
and the
and the

A manifestum est, circa medium seculi v. usitatum fuisse agnomen Chryllosimi apud Græcos, idemque nomen post, ante seculo vi. invaluisse apud Latinos.

1481 *At non satis fundatum invenio, quod ex Metaphraste adeptus Baroni ad annum 386. num. 37. sit servatus* : Rursum sortus de illo, quod, cum tublime aliquando dicendi genus arripuisset, atque ob eam causam simplicioribus minus intelligeret, redarguam fuisse a pia muliercula, quod ejus orationes infingitæ essent; ipsum vero mutasse vestigio juvenili animi, cuius est alia petere, institutum, dictionemque faciliorem unis auribus accommodasse. Quæ ex pietate illi est conciliatus, ut ab omnibus facillime audiretur, atque publicis frequentibusque acclamationibus ob aptam diceretur. Quod perinde ac iudicium divinitus comen, veluti egregius titulus, in ejus scriptis hæcenus perierat. Hæc tunc ex Metaphraste Baroni. Verum Metaphrastes antioribus modis omnino in hisse est. Præterea, licet consiliis de crebris acclamationibus, quibus audientes Chryllosimo dicenti applaudebant, de hoc tanto videretur dare nullas meminit scriptor ætatis. Quod vero dicitur de subtili genere dicendi, quo usus esset iustus Sanctus, fassum videtur: non semper non minus familiariter quàm eloquentes ad populum distille videtur. Naturalis est Sancti eloquentia, claresque & perspicua; idque in primis humilis non minus apparet, quàm analiti; neque facile erudiderit, nullum unquam amplexum esse, quod videretur subtilis minus nec fatis intelligendi genere dicendi. Summi est Orator, non solum quia maxime vult et copiose dicere, sed vel maxime quia clare perspicueque differendi modo alius omnes videtur superasse.

§. XC. Cultus Sancti, sive festivitates variae: forma corporis iconibus expressa: ecclesiæ eidem dicatæ: corpus Romæ: reliquæ nonnullæ aliis locis.

Mulus S. Joannis Chryllosimi festivitates recensitis Bellandus noster in Præfatione ad XXVII. Januarii. Essi breviter solum assignat, omitti fere elegit, quia hoc nihil novi afferamus.

C & erroris in subinde inspecti suis locis jam satis sunt correcti, cui certo corrigi possunt ea disputati. Dies beati obitus ad hunc XIV. Septembris memoratur in Mirali & in Menologio Sirletiani; sed addit, dislatum esse in mensem Novembrem Sancti festivitatem ob festum sanctæ Crucis exaltata. In Martyrologio Romano similiter memoria habetur de beato Sancti obitu; sed festivitas remittitur ad XXVII. Januarii. Consuetum Græcorum, Gallicorum, & alia quidam recentiores. Ique hoc obitus die festivitatem Sancti nullum invenio. At præcipua Sancti festivitas apud Græcos celebratur die XIII. Novembris. Ad hanc diem in Menologio Sirletiano hæc habetur: Nativitas sancti patris nostri Joannis Chryllosimi archiepiscopi Constantinopolitani. Consequens Menæ impressa, in quibus Officium de Sancto ad eundem diem legitur, et quo præfatus est officium Chryllosimi, quod alibi vero fit. Officium eodem die habetur in Antologia Græca, quod impressum est anno 1738. Itaque præcipua festivitas eodem XIII. Novembris celebrata est, & nunciam celebratur.

1483 Quare corrigendum est Menologium Bellandum, quod impressum est Urbini anno 1737.

ubi ad XIII. Novembris festivitas S. Chryllosimi sic commemoratur: Commemoratio exhibitioque patris nostri Joannis Chryllosimi. Adjunctum etiam inchoatur hoc modo: Ecce Chryllosim commemoratio, non autem dormitionis eius nunc celebratur eam ob causam, quod hac in idem tempus incidit, quo prævius Cruci Exaltatio recolitur. *Ita crediderim, hoc ita fuisse scriptum a collectore Menologi.* Cris ceptissime datur ratio, cur obitus Sancti non celebratur die XIII. Novembris; sed potius indicatur causa, ob quam translati sunt illa festivitas a die XIV. Septembris. Itaque existimo, autorem illius Menologi non minus quàm alios Græcos ad XIII. Novembris amovisse obitum Sancti in exilio; sed transference tantum vix munda sem dila strepsisse. Cris reliquum elegium cavens brevis vix comprehendam, relique omnia est, ut congruat festivitas præcipua, quæ in omnibus Græcorum Fassis, quæ consuevit, eo die memoratur. Præterea constat, consilium Sancti non incidisse in XIII. Novembris: neque analiti, existim Chryllosim, quod lecti prius præsequendum erat, illa unquam festivitas fuisse honoratum.

1485 De celebrantia festivitatibus præcipua XIII. Novembris hoc jam observavi Bellandus: Secundum Novellum Manulii Comneni hic dicti ob memoriam S. P. Chryllosimi ab omnibus orgiis & vitiis immania agitur. *Majest Græcorum festivitates passim sequentes, eodem die præcipua Sancti festivitatem celebrant, ut videtur quæ in Fassis eorum figuntur, quæ etiam meminit Græci de illi Episcopatus constantiam I. Mait. Capite similiter in Egypto & Aethiopia præcipua Chryllosimi festivitatem agunt mensis septembris, die XVII. qui coincidet cum XIII. Novembris, ut habetur eorum Fassis & Joh. Leontio editi.* At quidem editi in Antiquis: Translatio corporis sui potius reliquiorum ejus Constantinopolim facta hoc die narratur. At hoc verum esse negat, nisi fortasse hoc fuisse, quod XIII. Novembris corpus Comneni puerit esse elevatum, atque ita translatio inchoata. Potius sane id contingere, eoque esse ratio, ob quam præcipua festivitas die XIII. Novembris potius, quàm alio die sit fixa. Verum dum illius elevatæ nupsum invenio, indeque nota esset devotio, si illud affirmarem. Quidquid fuerit causa, videtur die XIII. Novembris, quæ Sancti etiam est in Typica Sabæ, commemoratio ecclesiæ Orientalium præcipua festivitate S. Joannis Chryllosimi agnoscere.

1487 Ecclesiæ Romana festivitatem Chryllosimi, ut Dilectus Ecclesiæ, etiam duplici celebrat die XXVII. Januarii, excepit aliqui ecclesiæ, in quibus die figurata non aliquo non impedit celebratur Officium. Dilecti de in omnibus fere Martyrologis Latinis memoria Sancti commemoratur, excepit tamen vniuersis. Præterea in Latino Chryllosimom amovisse videtur antior Romanus partus, a Reformatis editi, quem alii deinde sancti sunt. Itæ breviter sic habet: Constantinopolis Joannis Chryllosimi. Hæc non exprimitur, nem sit dies obitus, translationis, an alia quævisque festivitas. Sicuti deinde Ado, Ungerus, Nodding, & alii plures recentiores, quæ omnes enumerare longum esset. Tres illi, quæ memorant, videtur credidisse istum esse beati mortis diem, cum natalis terminus. Ea tamen observatio non est omnino certa, cum natalis recurre et die celebratur in Ecclesiæ Latina, idque festum tantum insinuat volueris. Illud certum est, præprie die

AUCT.
J. S.
peripha
Sancti fe
stivitas an
post Gra
ecis

**negus fo
derat de
Bellandus
recit
et apud
Mirali
et Sirle
pote**

p

**apud La
tinos ad
tam et festi
vitas
XXVII. Jan
natis**

note

AUCT. *anteli*, *flor. aiv.* Septembris, non fuisse memoratum a *Lucio* medi aui. Præterea, ut observavit *Sollertius* in *Ussario* suo ad xvi. Januarii, de Chrysolomo nec Hieronymiana, nec Beda, aut ejus lequaces, nec Wandelbertus quidquam memorant. *Mons Martyrologium Romanum*, a *Haye* recensere, Chrysolomum eodem die certatim annuntiare. *Attamen* labi observare, eundem tamquam presbyterum a *Gregorio* memorari apud *Sollertium* in *Anclatus*, ubi sic legitur: *Item Joannis presbyteri Antiochani, qui testis Hieronymo lib. de Viris illustribus, sanctitatis & sapientia sub Theodosio seniore insignitus fuit. Est hic ipse Joannes Chrysolomus, de quo in Catalogo veterum illustrium scriptis S. Hieronymus, dum ille adhuc erat presbyter Antiochenus.*

1488 *Epistola* *Græca*, *Solent Constantinopolitana*, quæ eodem festo habita fuit, aut certe illam sequuntur, qualis est & *Regium* seu *Melchiorum* ecclesia, die xvi. Januarii celebrat festum eundem translati Constantinopolitani temporis S. Chrysolomi. *Solanus* *B* *his* *hæc* *annuntiat* *in* *utroque* *Menologio* *ante* *laudes*. *Sirietianus* *annuntiationis* *addit*: *Celebratur* *autem* *die* *festus*, *sicut* *in* *xix. die* *Novembrii*. *Menses* *quoque*, *aliqui* *Græcorum* *Festis* *recreantibus* *repleti*, *ubi* & *Festis* *Melchiorum* *de* *hæc* *translationis* *seculatitate* *conferunt*. *Item* *tamen* *fata* *clare* *non* *reverti* *in* *Festis* *Capitulum* *ad* *diem* *a*. *mensis* *terram* *suam*, *qui* *respondit* *xviii. Januarii*. *Narrant* *quidem* *ibidem*. *Abba* *Joannes*; *sed* *in* *verbo* *Joannes* *Chrysolomus* *designari* *non* *videtur*, *sedem* *ipsius* *translationis*. *Vetus* *Capitulum* *in* *Festis* *sancti* *terram* *habuit* *S. Joannem* *Chrysolomum* *ad* *xi. mensis* *novi*, *ad* *q.*, *ad* *vii.* *At* *in*. *Itaque* *velum* *divinitus*, *utrum* *in* *die* *in* *alia* *translationis* *celebratur*, *an* *vero* *preter* *festum* *proprium* *habere* *aliam* *quandam* *seculatitatem*.

1489 *Alia* *festivitas*, *quæ* *de* *tribus* *simul* *deservit*, *a* *Græco* & *Melchiorum* *celebratur*, *videlicet* *de* *S. Basilide*, *Gregorio* *Nizæno*, & *Joanne* *Chrysolomo*. *annuntiat* *in* *Mensis* *impressis* & *in* *Festis* *Melchiorum* *ad* *xxi. Januarii*. *Occasio* *insinuat* *hujus* *festivitatis* *pro* *hæc* *consecratur* *in* *Mensis*, *in* *loque* *Basilianis* *in* *Præteritis* *ad* *eundem* *diem* *de* *in* *his* *habere*: *Agg* *inde* *ab* *Alexii* *Comenii* *temporibus* *Constantinopolitani* *festivitas* *in* *let*, *ob* *eorum* *tunc* *de* *in* *contentionem*, *quia* *sanctitate* & *eruditione* *alios* *præstitisset*: *quam* *sed* *dabant* *ipsius* *Sancti*, *apparere* *Joanni* *Eucharistiam* *episcopo*, *momentis* *que* *ut* *ab* *in* *utili* *disputatione* *desisterent*; *unum* *in* *est* *apud* *Deum*, *nec* *invicem* *pugnare* *aut* *diffidere*. *Inde* *extra* *ag* *una* *omnium* *celebritas* *xxi. Januarii*. *Hujus* *idem* *vide* *tem. 2. Junii* *pag. 924.* *ubi* *ex* *Mensis* *data* *est* *in* *S. Basilide*. *Hujus* *quoque* *festivitatis* *Officium* *exhibet* *Antilegionis* *Græcum* *novissime* *impressum*.

1490 *Demum* *ad* *av. Decembris* *in* *Mensis*, & *apud* *Cyberiam* *est* *mensis* *de* *electione* *aut* *ordinatione* *Chrysolomi*, *quæ* *ille* *die* *solus* *asserit*. *Ordinationem* *factis* *peractam* *xxvi. Februarii*, *re* *ob* *servat* *Bollandus*. *At* *non* *aque* *idcirco* *certum* *est*, *Græci* *de* *electione* *loqui*, *cum* *illi* *in* *die* *ordinationis* *errare* *potuerint*. *Alias* *quædam* *annuntiationes* *ex* *Floriano* *M.* *apud* *Bollandum* *legit* *invenimus*. *Inter* *hic* *non* *repeto*, *cum* *non* *existimem* *in* *illas* *designari* *festivitates*. *Quæ* *vere* *causæ* *reliquiarum* *ab* *aliquibus* *memorantur*, *non* *debent* *inferri*, *ubi* *agitur* *de* *reliquiis*.

1491 *Porro* *in* *Officio* *mon* *dicto* *de* *S. Basilide*.

lis, *Gregorio* & *Chrysolomo*, *in* *regularem* *habitu* *castiter* *corporis* & *animæ* *deservierunt*. *Cum* *autem* *illa* *relatio* *videatur*, *pro* *hæc* *a* *Joanne* *Episcopo* *episcopo*, *qui* *primum* *singuli* *sanctum*, *deinde* *tres* *simul* *approbasse* *dicuntur*, *elogium* *Chrysolomi* *hic* *transfere*, *prout* *Latine* *reddatum* *est* *tem. 2. Junii* *pag. 925.* *Divinus* *Chrysolomus*, *quod* *speciem* *corporis* *erat* *edmodum* *bevis* *statura*, *magnæ* *eloquio* *capite*, *summa* *gracilitate*, *justo* *naso*, *deductis* *non* *indecore* *aureibus*, *pallidissimo* *alboque* *vultu*, *oculis* *cavis* & *tubulis*. *Hinc* *sebat*, *ut* *eius* *aspectus* *reddideret* *gratiosior*, *etiam* *triste* *aliquid* *reliquis* *formæ* *præ* *se* *ferret*. *Erat* *nuda* *magna* *fronte*, *et* *moliti* *perarata* *rugis*; *ampli* *item* *aureibus*, *sed* *barba* *tenui* & *rutilissima* *canique* *pila* *veneranda*. *Maxillas* *habebat* *interiorum* *depressas*, *præ* *rigidissima*, *quæ* *se* *in* *maceras*, *incedit*.

1492 *Hoc* *vero* *memisse* *est* *de* *eo* *dicere*, *quod* *omnibus* *etiam* *Græci* *Sapientibus* *intellebatur*, *tum* *scientia*, *tum* *maxima* *cogniti* *omnino*, *floridior* *genere* *dicendi*; *laudatus* *etiam*, *quod* *codices* *sacros* *totæ* *explicationis* *claritate*, *quantis* *aliorum* *nemo*; *quodque* *flueret* *promulgatum* *Evangelium*, *ut* *nisi* *fuisse* *hic* *Sanctus* *sed* *hoc* *dictum*, *videatur* *confidentius* *opus* *fuisse* *altero* *Christi* *in* *terris* *adventu*: *olque* *adeo* & *virtute*, & *virtutis* *exercitatione*, & *commentatione* *divinarum* *verum* *præstatis* *exteris*. *Potius* *reiam* *misericordiam* & *carnalis* *nuncupatus* *fuit*. *Et* *verre*, *sive* *fulgebant* *doctrina*, *ita* *etiam* *a* *redibus* *zelo* & *incredibili* *ergo* *proximum* *caritate*. *Vixit* *annos* *tres* *supra* *sexaginta*, & *ter* *gubernavit* *Christi* *Ecclesiam*. *Hollatus* *est*, *vixit* *laudes* *in* *his* *tem* *vera* *visionis*, *quæ* *in* *superioribus* *etiam* *et* *memorariis*; *quod* *inferius* *de* *nostro* *alterius* *Christi* *adventu*, *si* *Chrysolomus* *non* *fuisse*. *Retet* *hic* *asserit* *cum* *clerici* *nostre* *relio* *congruit*.

1493 *Quod* *spelat* *ad* *corporis* *formam*, *an* *descriptio* *antiqua* *accurate* *fit*, *adire* *arguo*. *Datis* *est* *ipso* *figura* *apud* *nos* *longe* *aliqua* *non* *est* *in* *conibus* *S. Basilide* & *Nizæno*, *inter* *que* *madant* *se* *est* *Sanctus* *vester*, *prout* *eam* *die* *antibus*.

Aliam *Chrysolomi* *scenam* *dictæ* *Gregorius* *in* *Constantinopolitani* *Christiana* *lib. 4. pag. 110.* *ubi* *tabetur* *medius* *inter* *S. Nivolum* & *S. Basilium*. *Hanc* *dictæ* *Gregorius* *in* *tabella* *opere* *Græcorum* *expressam*. *ex* *mole* *RR. PP. Canonorum* *regularem* *sanctæ* *Georgetæ* *Perficenti*. *Aliam* *variam* *dictæ* *Monasterium* *in* *linis* *Opere* *imperi* *restiti*, *sed* *ex* *factis* *diversis* *videtur* *ad* *Almæ*, *voluntate* *exhibet* *piorum*. *Alia* *etiam* *dictæ* *non* *est*.

smm.

alia *festivitas* *1493* *Demum* *ad* *av. Decembris* *in* *Mensis*, & *apud* *Cyberiam* *est* *mensis* *de* *electione* *aut* *ordinatione* *Chrysolomi*, *quæ* *ille* *die* *solus* *asserit*.

ordinatio *Sancti* *a* *ren* *Festis* *sanctis*.

propter *in* *agium* *in* *tem* *2. Junii* *pag. 925.*

A omnia sunt similia. Quare, omisso tertio, quae potuit, poterit quilibet utramque considerare & Auctori
aut Opere Sancti facile videri potest, aliam de
exhibere, prout illum theologus vellet amari
insinere, ac pro arbitrio eligere. J. S.

Ex libris 1494 Porro non modo variis festivitatibus ab
Chrylosopho pro imaginibus honorato est Chrylosophi memora-
tio; sed etiam nemini ipsius ecclesie non pauca
Constatantia; sed etiam nemini ipsius ecclesie non pauca
negligi.

Deo sunt dicenda. Illi omnes reansecte majoris es-
set laboris, quod utilitatis. Nunciatas tamen affi-
guando. De ecclesia S. Joannis Chrylosophi, quae
erat Constantinopoli seculo ix. merito fit in Vi-
ta S. Iosephi Hymnographi, data ad 11. Aprilis:
nam in ea num. 24. dicitur: Postquam vero jo-
hannis viginti que confectus Joannes, (discipulus
S. Gregorii Decapoli, max etiam memorandi)
ad Deum migravit, eam sedem relinquendam si-
bi esse Iosephus existimavit, petendumque tem-
plum, magno Joanni, quem ab aucta eloquen-
tia Chrylosophum nominant, dicatum, sacrosan-
ctum Gregorii ejusque affecta Joannis corpora,
tanquam opulentissimum thesaurum transferens.
Atque ibi tam ingentes fiebant hominum con-
ventus, ut illius oratione, quae melle dulcior ex
ore fluere, aures animarumque pascere, plane
ut a loci angustia excluderetur. Itaque licet lo-
cus antiquus vultu desertusque esset, ibi tamen
monasterium excitatum est, magis discipulorum
frequencia celeberrimum, in quo, velut in tu-

cissimo stylo, sacra D. Gregorii ejusque socii
Joannis reliquias collocavit. De tempore adifica-
tae hujus ecclesiae ibi invenio.

1495 Cornelius le Brun in Itinerario per O-
rientem, quod habemus Gallici redditum & anno
1700. impressum, cap. 70. pag. 377. narrat, se in-
sula Cypso se fuisse in monasterio Franciscorum,
quod monti impositum est, & S. Joanni Chrylosopho
ma dicatum. Narrat autem occasionem struendi hujus
monasterii per principem mulierem a Templariis
sibi metuentem, & morbo, quo laborabat, mi-
serabili modo liberatam. Si verum est, quod de
Templariis dicitur, fundatis figenda erit seculo
xiii. aut innotuit xiv. Penitus inter plurimas ma-
gna illius nobis ecclesiae, repositur patresialis a-
liqua S. Joanni Chrylosopho dicata, quae adifi-
cata traditur a nobili familia Cattana anno sa-
lutaris humanae MCCC. ut habet Excellentissimus
demum Flaminio Cornelius, senatus Venetus,
in Opere uspermo de Ecclesiis Frenis Decade
3. pag. 335. ubi placeat illa videri potuisse.
Auctores de Civitate in Vita Hispanica S. Secundi
Abulensis lib. 1. fol. 98. narrat, exstruendum esse
anno 1584. altare nomini S. Joanni Chrylosopho
di.

Auct.

J. S.

datum, in *Ecclesia monasterii S. Mariae de Gen-
tia mensium Ordinis S. Augustini*, quia de
miser singulari beneficio in argenti rursus monasterio
monasterio illius, rursus illi conuictus de xxvii.
Januarii in ipsa S. Chrysostomi festiuitate. Plura
non inquis de ecclesiis aut altariis Sancti
dictis, quia nulla eligenda sufficere possent ad
omnia investiganda, & nota iterum erigi possunt
ante singulis.

Caput
Laudis Re-
mota de-
lati p.

1496 De corpore & reliquiis Chrysostomi
pluribus relictis dicenda. Beatus in Martyrolo-
gio Romano ad xxvii. Januarii geminum Chry-
sostomi translationem asserit hoc modo: Eius sa-
crum corpus tui Theodosio Iunioris hac die Con-
stantinopolim, inde postea Romam translatus,
in basilica Principis Apostolorum conditus fuit.

De prima translatione in Amoniam multa ad-
dit Barnius; ad nullum verbum de secunda. In-
terque neque occasione, neque tempore, neque mo-
do offerit istius translationis exparte. Nihil
omnino minus scripserat cum Barnius affirmat.

B. S. Joannis Chrysostomi corpus conuictum in ba-
siliica Vaticana. Flauianus Martialis in Roma
facta pag. 283. de templo Vaticano agens, corpo-
raque inde exposita enumerare se incipit: In eo
corpora SS. Petri, Simonis & Thaddaei apo-
stolorum, S. Joannis Chrysostomi, S. Gregorii
Nazianzeni & Caroli Bartholomaei Praetere
in Hemerologio sive Diario factis ad xxvii. Januarii
de Chrysostomo agens, scribit: Festiua & tole-
mans memoria hujus sancti Doctoris pergitur in
basilica Vaticana, ubi in ara chori ad angulum
Romae feliciter iacet venerabilissimum ipsius
corpus, & exponitur insignes ejus reliquiae. His-
torie conspectus Joannes Severanus in Monumentis sa-
crae Italiae scriptis pag. 126.

1497 Joannis Ciampini in Opere de Sacris
edificiis cap. 4. basilicam Vaticanam varaque vi-
ciarum edificiorum perstrinxit, ubique scilicet 12. agens de
ecclesia S. Petri & scilicet 13. de ecclesia S. Mariae
de Febribus, &que ecclesiae exponit, ubi olim
seruatum fuerit corpus S. Chrysostomi. Verba in-
ipsa haec transferre: In medio autem praedicti aditus,
sive transiit in Orientem (ex S. Petri & ad eccle-
siam S. Mariae de Febribus) ara S. Joannis
Chrysostomi videtur, quatuor columnis por-
phyreis sulca, nobilique marmoreo tegmine coop-
ta. Sub hac epistula S. Joannis Constantinopo-
li translatus corpus maxima populi & prae-
ceptorum laudum frequenter colebatur.... Cor-
pus vero S. Joannis Chrysostomi (deinde trans-
latum fuit) intra templum sanctae Mariae de Fe-
bribus. Hisce deinde addit scilicet 13. Item in hoc
lucello repositum fuit, ubi supra diximus, corpus
S. Joannis Chrysostomi, cui etiam altare a Julio
Antonio Sancto S. R. E. Cardinali, ... tunc S.
Severinus Archiepiscopo, dedicatum fuit. De
tribus locis diversis basilicae Vaticanae, in quibus
conseruatum fuit Sancti corpus, ad Januarii
notis tom. vii. Janu pag. 157. meminit: Tran-
seuntis et templo S. Petronillae ad S. Mariae de Fe-
bribus, occurrat in media ista ambulatione ali-
tate, quod S. Joannis Chrysostomo sacrum fuit. Ha-
bitu columnae porphyreae, & supra illas exten-
sum cyborium marmoreum: ubi altare vero cor-
pus ipsius sancti Doctoris: quod deinde translatus
fuit ad vicinam ecclesiam S. Mariae de Febribus, &
repositum sub altari SS. Lamberti asque Servatii
iterumque post Urbani VIII. ad choram novum
conuictum, ac sub altari Petri abie reconditum.

1498 Quae habuerat ista fuit de corpore San-
cti Roma feruore, luculentius ostendunt, nullam
dubitationem esse Romanis de possessione sacri illi
sui thesauri. Detinere nullibi seruit, quo occa-
sione, quo tempore, aut quomodo opera translatio
sacris parata. Neque obiecta est translatio cor-
poris S. Gregorii Nazianzeni, quod Basilicae Ro-
mae modo feruore, ut videri potest apud nos
tom. 2. Mai pag. 455. & 456. in S. Gregorio
Nazianzeno. Hoc interim notandum est translatio-
ne, qua corpus Nazianzenum saeculo x. Constanti-
nopolim fuit portatum, non videri sanctis Docto-
ribus aliquando in eadem Apolloniarum ecclesia Con-
stantinopoli reueruisse. Nam ubi in pag. 453. ubi
antior narratur, deus N. & c. de detinere
Oreochor non longe a parietibus Chrysostomi,
doctrina sua orbem terrarum illuminantis, scilicet
reponi eum, qui non multo ante hunc tem-
poris regionem nostram civitatem praedicare excolle-
bat, non dissimilibus temporibus negotiis
implicitus: par enim erat, ut illi propius nan-
ciceretur monumentum, & communem habere
sepulcrum, a cuius in uenda pietate zelo & fer-
uore non multum lateat abscondit: par erat, ut,
juxta magnam illius & dilectum aque indicium
perueniens Doctorem & misericordiam Praetorem
optimum ac religiosissimum sepeliretur, qui super-
ne & beate Trinitatis sacerdos fuit & cultor etc.

1499 Porro cum saeculo x. facta sit illa trans-
latio, dicendum est, corpus S. Chrysostomi fuisse
se illo saeculo adhuc Constantinopoli, deinde, cum postea per-
tulerit in eadem iustitiam ecclesiam ad illa corpora trans-
latum fuisse, fuisse eadem tempore Romam delatum.
Tertio quidem est translatum esse saeculo
saeculo xiii. postquam Latini corporum Constantinopoli-
tium, praefectum eo tempore, quo in summas re-
dacti erant, principum Latinarum eae ege-
bant, ut fecerit Graeci descendunt. Quarta
verisimile est, delatum saeculo esse translationem per
Latinos, non Constantinopolitanos nomina exacer-
barentur, ideoque non saeculo scriptis mandatum
fuisse Constantinopolim adducere delatum possessionem.
Et non video meriti dubitari posse de translatione
edidit S. Chrysostomi. Verum dubitandum
videtur, an totum corpus aut quod intem sit fura-
tum Roman delatum, ut nihil remanserit Constanti-
nopolim. Cetero Andreas Villotius in Additioni-
bus ad Opus Ciacconii de Romana Pontificum est.
16. scribit, S. Joannis Chrysostomi dignum ad
Hieronymum parareba Constantinopolitane missum
esse ad Gregorium xiii. Romanum Pontificem. Ita-
que verisimile est, peritum aliquam sacrum es-
sum reliquiam fuisse Constantinopoli, ut plerum-
que fieri solet in translationibus.

1500 Caput S. Joannis Chrysostomi multa re-
delata sibi ascribit. Olibertus Capponius in Mar-
tyrologio Simo ad xxvii. Januarii illud attribuit
reliquias Messanenensibus S. Salvatoris, ut scribit:
Messane, in monasterio S. Salvatoris, translatum
capitis S. Joannis Chrysostomi. Sanguis in Sup-
plementis Martyrologii Gallicani ad raudem dico
idem ascribit Bernardinis Parisiensibus. Lucius
Parisiorum, inquit, in gymnasio Bernardinarum
ecclesiae officio & venerato pretiosius capitis S.
Joannis Chrysostomi, doctoris Ecclesiae illustris-
simum. Addit Baillet in Chrysostomo, quod in
supplicatione circumferri, Papae beatus noster in
litteris suis Mo. de Reditu ex Urbe in Belgium
pag. 211. notat, Placentiam in Carthusia obsequia si-
bi esse quatuor grandes veteris operis hermas,
quorum una integrum S. Joannis Chrysostomi caput
continebat. Narca, inquit, quod fuit
dictum; sed nihil ipse affirmat. Nam & in

Scito
adhibet
Constanti-
nopolitani
corpus
Nazianzen-
si

E

1499
trans-
latum
fuit
saeculo
xiii.

1497
1498
1499

F

Caput
1497
1498
1499

A *Dionysio* *Mt. ex Belgio Romano* pag. 31. ad
excessum *Belgionis* status pectorales, in qua
ram una alicuius cuiusque caput Chrysolitoni.
Hocque caput inter reliquias summi templi Mo-
guntini memorat *Nicolaus Serranus* lib. 1. Mo-
guntinorum rerum cap. 17. *Antonius Arundellus*
Rayssii in *Homoephyllant Belgico* pag. 198.
recessit thesaurum ecclesie cathedralis Bragensis
in Flandria, qua S. Donatiani sacra est, non ha-
bet: Cranio integrum S. Joannis archiepiscopi
Constantinopolitani, propter autem eloquentie
flumen cognomen Chrysolitoni. Quamquam
asserat *Nicolaus Serranus*, ... Moguntia in eccle-
sia metropolitana affervat.

1501 Ex hisce habemus, in quinque diversis
preteritis caput S. Chrysolitoni affigunt. Itaque
aut caput illud non fuit integrum, aut annus esse
negamus S. Chrysolitoni. Alterum est certum,
et verum verum, quantum conjuncto. Fre-
quenter fuit fit, quando agitur de reliquis, ut
pars, caput, brachii, aut aliorum membri, cap-
ut vocat aut brachium, vel nomen illius mem-
bri, ejus modum servare est portat, libera-
liter infiguntur. Contigit etiam, ut reliquia ali-
cujus sancti mini celebris ad sanctum aliquem
synonymum transferatur. Utinamque de videtur
solum in allegari Rayssii verbis. Certe *Sanderus*
in Flandria illustrat lib. 2. Rerum Braganum
cap. 1. exhibet catalogum reliquiarum ecclesie S.
Donatiani, ex libro privilegiorum & statutorum
eisdem ecclesie, nec tamen de integro Chryso-
litoni erant membra, sed ita habet: De capite
sancti Joannis episcopi. Hic autem verbis parti-
culari itaque erant videtur designari, & san-
cti quidem Joannis episcopi, sed non nomen
Chrysolitoni. An *Joannem*, *Pariser*, *Fla-*
rentium, & Moguntia aliorum subdare funda-
mento, non ita facile exanimat passim respon-
dum quadam partem de ipsi S. Joannis
Chrysolitoni, quodamque accurate, non tam
et a quo accipimus: prout *Pichas* noster anno
1712. asserpsit in *Epitaphio* *Mt. monasterii* S.
Lucei *Esperien* *Montis*. Nam illam partem
subdare majorem illustrissimus *Domini Gaspa-*
rus de Solus, regis *Hilpanorum* apud *Proven* tra-
vit, accepit dicitur a R. D. *Francisco de Gas-*
sis, parochi S. *Enrichii* *Veneti*. Parochi S.

C *Enrichii* dei jam ante laudatus *Cervinus* det. 3.
pag. 391. ubi ad ante 1569. usque ad 1576.
necnon *Franciscus de Gassis*, simul comitatus S.
Merei, ita ut bene recte congruent. *Fructus*
capitis S. Joannis Chrysolitoni inter reliquias re-
lictas majorem *Piscensis* in *Etoria* recessit *Ughelmus*
in *Appendice* tom. 9. col. 597.

1503 In ecclesia S. Chrysolitoni, quam *Ven-*
etia esse jam moni, conversatur, 1569 *Corne-*
lius det. 3. pag. 136. Os brachii S. Joannis Chry-
solitoni, argenteo brachio *Graciani* operis im-
closum. Hoc *Franco* sanctus imperator paterunt,
quidam alii plerique *Occidentales*, cum patriarcha
Latino habuerunt *Constantinopoli*, & *Leona-*
rdus *Bolli*, parochi S. Chrysolitoni sacra ex xia.
sacerdotibus deputatis eligendum patriarcham
Constantinopolitani, ut eadem obferret *Le-*
onardus *Cervinus*. Brachium S. Joannis Chryso-
litoni praeclarissimi doctoris Ecclesie reliquias alii
ecclesie metropolitane *Conventus* B. *Maria* vo-
caturat *Rayssius* pag. 334. *Egidius* *Georgius*
Dentis in *Theatre ecclesiasticum* *Constantinopoli* & re-
lictis cathedralibus *Constantinopoli*, agros de ecclesia
cathedrali *Constantinopoli*, lib. 3. cap. 1. inter ejus ve-

ligat numerat brachium S. Joannis Chrysolitoni. *Aug-*
ustinus in *Philosopho* *Pragensi* pag. 101. reliquias
metropolitane *Pragensi* enumerat S. Joannis
Chrysolitoni episcopi brachium, & alia adhuc
pars vulgus allata per *Dionisium* episcopum *Pr-*
agensis de *Italia*. Hoc tamen difficultatem non po-
nitur, nisi plura consideratur, cum et aliquid
brachii pro brachio haberi solet a plebique ad
genus scripturibus.

1503 *Leodanus* *Rayssius* pag. 451. *Reinoldus* *allen-*
burgensis ad ripam *Meisa* adferret S. Joannis Chry-
solitoni oscula. Idem pag. 41. ecclesia *Constantinopoli*.
S. *Amati* *Dionysius* & pag. 315. *Constantinus* *Mont-*
fronsi, monasterium *Ordinis* *Cisterciensis*, aliquid
de S. Joanne Chrysolitoni. *Lazarus* *Beyrim*
in *Theatre vite humanae* tom. 6. ad vocem *Reli-*
quia pag. 303. aliquid reliquiarum S. Joannis
Chrysolitoni memorat inter reliquias ecclesie S.
Maria de *Sapientia* *Napoli*, ac similiter pag.
304. in *concordia* S. *Martini* *Laodani*. In *Messina*
in *Bosonia* *perlastrum* tom. 1. pag. 214. aliquid
reliquiarum attribuit quatuor diversis ecclesiis,
nimirum S. *Domitii*, S. *Petri*, S. *Francisci* &
S. *Ignatii*. *Geleusius* in *Opere* de *Colonia* *Agri-*
pina *Constantinopoli* pag. 356. desiderat idem
solum *sanctum* *Constantinopoli* *Constantinopoli*, memorat
inter alias magnum de S. Joanne Chrysolitoni.
Idem pag. 370. aliquid de S. Joanne Chryso-
litoni adferret thesaurum ecclesie B. *M. V.* ad
Gradas. *Gabriel* *Buceliones* in *Securis* *Branden-*
burgensis ad *xxvii*. *Joannem* monasterium *monasterium*
Brandenburgensis insignitum autem Chrysolitoni reli-
quias attribuit his verbis: *Maxilla* ejus cum den-
tibus in S. *Basilii* de *Cataldo* *Veneris*. Verum
hoc sufficiens de reliquiis sancti, nec enim fieri
potest, ut amari *Constantinopoli*, quod in *Constantinopoli*
tribus in *Constantinopoli* habere aut pie habere se
videtur *fideliter*.

5. XCI. Compendium chronologicum gestorum & scriptorum secundum di- putata in Commentario.

U T studius lectus insignis sancti gesta feri-
pueque breviter perlostrare possit, habet ad
qua fuisse disposita sunt, compendia hic exhibere.
Singulorum proutque ordine datam inveniet
poteat nemini exceptis, quo in de causa affigenda:
Circa annum 344. natus est S. Joannes Chry-
solitoni.

Circa annum 369. absolutis eloquentie studiis,
sacras Literas discere incipit, capiente S. *M-*
erito episcopo, qui Joannem baptizans illa tem-
pore. Hinc deinde lectus ordinatur.

Circa initium anni 371. relegato S. *M-*
erito, Chrysolitoni magister acutus *Carterius* & *D-*
iodorus, ad quorum disciplinam deinde pertrahit
Maximus & *Theodorus*.

1503 Circa annum 373. scribitur duo primo O. & *foli-*
pasale, seu *Epistolam* *gemina* ad *Theodorum*
laxam.

Circa annum 374. *Stullus* *quatuor* ad episcopo
passim 2. ut se *Constantinopoli* *Constantinopoli*.

Sub finem anni 374. aut initium anni 375. *Sanctus*
amplius *vitam* *monasterium* in *Constantinopoli*.

Circa annum 375. scribitur *sanctus* *Constantinopoli*.

Anno 376. scribitur *sanctus* *Constantinopoli* *Oppug-*
natus *Constantinopoli*.

Fere non diu post, ac *Constantinopoli* in *Constantinopoli*
Constantinopoli, scribitur *Constantinopoli* & *Constantinopoli*.

Item

ita ut plu-
res partes
illius fuit
habitus.

esse in-
clotum
necnon
fuit for-
matus

J. S.

que in
pluribus
ecclesiis.

E

Com-
pendia
Chrono-
logica

O. & foli-
pasale
Constantinopoli

AUG. Item in *solitudine scriptus liber de Compositio-*
J. S. ne ad Demetrium: post hunc vero aliter de Com-
 positione ad Silestium.

Anno 377. aut 378. probabiliter scripti tres li-
 bri ad consilandum Sigeisium eurgumentum.

in decem
 1506 sub finem anni 380. aut interius anni
 381. Sanctus, ob mortem ex tremis Antiochiam
etate reversus, et cunctis diacris.

Anno 381. scriptus liber ad Viduum Junivem,
 ac probabiliter ad eandem non diu post scriptus est
 liber de non iterando Conjugio.

In diacris probabilius sacras est liber de
 Virginitate.

Circa annum 382. compositus liber in S. Baby-
 lam contra Julianum & gentiles.

In diacris verisimiliter scripta Synopsis in
 variis sacra Scripturae libros: sed tota, quam
 edidit Menfaucom, non est Chrysostomi.

in postre-
 1507 Circa initium anni 386. Chrysostomus
in prima ordinatur presbyter, munusque concionandi ordien-
 ti, primam habet Homiliam.

Post hanc mense Januario aut Febuario, ha-
 bet Homiliam de Orig. cum amorem, que de
 ea agitur sermo secunda est impressa: secuta sunt au-
 tem Quatraginta tres alie de Orig. aut de Sa-
 cramentis, videlicet tertia, quinta & sexta. De
 his: *idem* est §. 27.

La principis Quatraginta inebriati sunt Ode
 Sermones in Græcis, amplexus in ea Quatrage-
 sima dicti. §. 18.

In eadem Quatraginta, consequenter mense
 Martio habita videtur alia quinque Homilia,
 tempore dæ de Prophetarum obsequiis: tertia
 contra Manicheos, dicentes, Demones gubernare
 mundum; quarta contra Ignoriam, & quinta de
 diaboli tentatione. §. 21. ann. 393. & seq.

Eodem anno, verisimiliter mense Maio, habita
 Homilia in S. Melitum, ann. 390.

Eodem verisimiliter anno agnoscitur Chrysosto-
 mus, habuisse Homiliam in illud Apostoli: Hoc
 autem laboro. *idem* §. 312. & 313.

Mense Augusto habita est Homilia prima contra
 Anomæos. Post hanc sub finem Augusti aut in-
 initum Septembris, Sanctus dicere cepit contra Ju-
 daeos, habuisse consequenter duas priores Oratio-
 nes contra Judæos, & serie alias modo perditas.
C §. 18.

Mense Novembri Sanctus refutavit certamina ad-
 versus Anomæos, illique & sequenti mense con-
 tra illos habet Homilia secundam, tertiam, quar-
 tam & quintam de Incomprehensibili. §. 19.

Post tertiam habita videtur Homilia de Anathe-
 mate.

Post Quartam vero secuta videtur dua alia
 nimirum de non Vulgandis fratrum peccatis, &
 de non desperando. §. 22. ann. 392. & seq.

Die xx. Decembris Homilia in S. Philagonium
 habita. Nam. 390.

Die xxv. Decembris, habita Homilia in Na-
 talem Domini. Nam. 396.

Aut finem anni, sive prima Homilia in eban-
 ter illa Apostoli dicta: Sive per occisionem
 Cr.

1508 Primo die anni 387. dicta Homilia in
 Kolindam.

Die 1. Januarii, habita Homilia 1. de Lega-
 to & Drute, post quam deinde secuta est secun-
 da, ac etiam tertia mense Januario.

Die vi. Januarii verisimiliter dicta Homilia in
 Epiphaniem, ac postea in S. Lucianum.

Die xxiv. Januarii, dicta in laudem S. Babyla,

ac paulo post in laudem SS. Joannis & Maxi-
 miani. Nam. 285.

Post illas de Martyribus concione, habet quæ-
 ram Homiliam de Lege & Drute.

Deinde secuta Homilia in illud Apostoli: De
 dormitionibus Cr.

Mense Febuario, Chrysostomus iterum An-
 omæos impugnare incipit. Dicit tunc Homilia
 quinque contra Anomæos hoc ordine, primo se-
 cunda tom. 1. pag. 501. edita, secunda alia tom.
 6. pag. 255. tum octava, non & post aliquas
 serie intermedium decima contra Anomæos, tom.
 1. impressa.

Inter prædictas media fuit Homilia de Resurre-
 ctione mortuorum.

Foris etiam Homilia de Viduis, mense Februa-
 rio signata.

Mense Febuario etiam signata, Homilia in Ter-
 tia monum, aliisque hæc secuta.

Aut Quatraginta habita Homilia contra
 Quatraginta, alia tertia contra Judæos no-
 minata, sive circa finem Februarii. §. 20.

Circa finem Februarii aut initium Martii, di-
 cta Homilia in illa Apostoli ad Timotheum ver-
 ba: Modico vino utere Cr. Nam. 313.

Circa initium Martii, contra Antiochia gravissi-
 ma sedicio, in qua dejecti sunt Theodotus impera-
 toris filius. §. 23.

Homilia prima post illam seditionem, vocata
 secunda de statuta, dicta est paucis diebus ante
 Quatraginta; deinde alia hoc ordine, Dominica
 ante Quatraginta seu xiv. Martii, tertia Homi-
 lia, tum quarta, quinta, sexta, septima, octava,
 decimaquinta, sex diebus consequentibus prima
 hebdomada. Deinde die Luna sequenti hebdoma-
 da nona & postea decima, post quam nuntio An-
 tiochenorum terræ exire cepit Sanctus. Pri-
 oribus illis hebdomada diebus dicta Catechesis
 prima. Nam. 374.

Die xxviii. aut xxviii. Martii, habita est Ho-
 milia decima sexta, necnon incipit iudicium 2
 post iudicium vero decima septima, signata est die
 3. aut 3. Aprilis (aut Catechesis secunda) tum
 decima octava, undecima, duodecima, decima-
 tertia, consequentibus diebus habita.

Deinde post unum saltem aut plures dies, di. F.
 ha est decimaquarta.

Circa Dominicam Palmarum, aut in illa ipse
 Dominica, xviii. Aprilis, habita Homilia deci-
 ma nona, post verbum Sancti.

Deinde in Hebdomada sancta, dicta vigesima,
 alia vigesima secunda.

In festo Paschali, xxv. Aprilis, dicta Vigeli-
 ma prima.

Post Pascha Sanctus Homilia quædam hebda-
 mada perditas, deinde mense Maio & Junio Ser-
 mones de Ane, ex quibus supersunt quinque,
 amissa aliis cum Homilia in Pentecoste dicta.

Circa finem Junii, Sanctus morbo scitis distur-
 bus correptus est. Post mortem vero dicta Homilia
 de Decem millium debitoribus, tum tre alie de
 Davide. Non diu post habita videtur Homilia de
 Dilectis inimicorum.

Circa mensem Augustum editus liber contra
 Judæos & Gentiles ad probandum Christi Dei-
 nitatem.

Deinde mense Septembris & Octabri quinque
 posteriores contra Judæos Orationes dicta. Nam.
 368. & seqq.

Post octavam Octobris habita Homilia in Psal-
 mum 41. Nam. 369.

A Ab Oſtendi fore finem, quæ ad Quadrageſimam
anæſequentis, forte habuit ſunt Hæmiſta de quæ-
quo, primo de Elemeſſopæ, autem tres in locum
Pæthi: Habentem verumdem ſpiritum, ac deſum æ-
litæ in illa Pæthi: Urinam luſtrætiæ mo-
dicum quid &c. Num. 391. & ſeqq.

1910. Anno 383. de XVII. Frömberg, Fru Du-
minis ante Quodraginta, diebus Hamili-
ma in Graecia; sequens tunc continuus fru
diu habet, inde tam cito interitum per Hami-
litas modo praeterea. Ha priores arguunt de con-
sequens illa, utriusque ex illis die Moratini
v. Aprilis habet. Polidris in Cato Domai, di-
gram de Jada proinde, cum de Cruce, ac se
sollicitus Polidris habet Hamiliis Contra ebrici-
os scriptis: 3. quod Dominica, 27. Aprilis. Su-
per eadem Hamiliis quique consequens habet
in Principum Alitum. Deinde dispartit
cepis de Moratini nomina, utriusque ex eo
rationaliter usque ad systema Principes, man-
tione de Moratini nomina Hamiliis videretur
Principes illa. Hic forte interitum Hamiliis

12 *Afarafionem Domini*, & altera in *Pentecosten*.
Resumpta vero *Genesim Expofitio* circa *Junium*,
 in *Septimo* mensis *Septembris* aut *Octobris*.

as flos mensis Septembris aut Octobris.
Flos sub flos anni 388. lobis Hamilis duo
uilld Apulio: Saluete Prucillam et Aquilam.
1510 Sub flos anni 388: aut iuitum 389.
figendum iuitum expositionis in Isaacum, qua in-
tra annum videtur flos 6. 28.

Deriv. ann. 389, ant. 300, corpus Nimble in Murchison, oblique ann. 200, ant. 201.

— *Annus 201* - *quintuscentesimo Eodem ad Romanos*.

Circa annum 392. *figenda probabiliter* Epistolis
attribuitur Epistola ad Corinthios.

Ab anno circiter 393. usque ad annum 397. videatur comparsae interpretationes Epistolarum S. Pauli ad Galatas, ad Ephesios, ad Philippenses, etiamque ad Timotheum, ad Titum, & verisimiliter ad Philemonem.

Item aliter omnia, *Expositio Psalmorum comparsae,*
difficilis ad populum.

Anno 397. probabiliter figuræ Interpretatio pri-
orū aliquot capitulū Iſoie, quod alioquin videretur
Opus in præſbyteratu, 6. 21.

C 15. Tempore practicois dicituribus, id est, ab initio fore anni 186. usque ad praeteritum anni 187. mensis, & maxime quidem anni dicitur prius, habita videlicet sequenti familia videlicet familia de reprobis Ferro. Num. 458. familia supra de laudis S. Pauli. familia novum de Ponticorum, majori aut parte. familia de Cameraria & arce, quam supra dicit viginti fuisse et altera de SS. Mercurii Bernae, Profundae, & Damiani: alia de bifis Mercurii: familia de duobus prodeus, de Cruce & latrone, de Alfordem. Gemina de Ponticorum et loci interci, familia ponticorum, intertempore Assensio habita, gemina de S. Praxidis, de S. Ignatii, de S. Eustachii, de S. Romani gemina. familia in verba Hieronymi de Domine, non est in homine S. familia duo de Machabaei praeter alia in dubium. familia de Sanctis Mercurii: bene fecit est, qui probat, non esse ad gratiam commendatum. Acta de Mercurii, de S. Juliano deagribus, de S. Barlaam: familia in laudis apud nos. Nobis videretur, fratres: familia de S. Draude, de Mercurii Regibus, & alia de Mercurii. familia post arce vocem loci magis interci. et veris similitudine dubia. Gratia in laudis Plinius Tarquinii dicit. A. 33.

September 1894

1512 *Mortuo Nubem episcopo Constantiense. Auct.*
litano, Chrysiotomus, deo Anacris edictis, J. S.
perduciq[ue] Constantiensem, ibidem consecrat[ur] *nota &*
episcopus xxv. *scripsit*
Febronius anni 163.

Non sanctis Confectionibus contra hereticos, præ-
ferimus contra Amicos, concionatores, de prima Hære-
se perditæ. Secunda vero Oratio fuit, quæ totis
1. informatur 21. & 22. contra Alogomorphos. Scilicet
Hæresis in Paralipomenis per 10. ann. existim. tem. 3.
edat; iam penitus ferat alio obitu in prælo, in ver-
bo Cælesti: Pater, te possidet et Or. Perisimile est
Sanctum draco enim, ante agros, dicitur quæ per
merum Hæresim in verbo Apostoli 2. Scimus, quod
iam diligenter. Deum Or.

Anno 398. item comparitas videntur duo Opus-
cula, primum contra Clericos, qui cum virginibus
cohabitant; alterum contra Regulares sumi-
nat, quæ cum viris habitant, impressæ tom. 1.

*Eodem anno Sanctus iuvis S. Porphyrium ad
impetrandum Argadii castrum, quo templa ido-
lorum standuunt Gore in Palestina.*

Eodem versimiliter cum Flaviano Antioche-
num cum Ecclesia Romana & Alexandria con-
cilium Sanctum.

Endem eas sequenti aucto, translate solemniter
religiose ad ecclesie substructionem, affertur. En-
demia imperatrix, & ad solemnissimum pœstridie ve-
dientis imperatoris. Dicitur hac occasione aliquos Ho-
milia, videlicet de S. Phœbe martyre, & de om-
ni edictis apud Mousfontanum ann. 11. secundo
& tertio.

*Anno item 1598. tempore afflictis, capta rebel-
lit Tridigaldi contra Amadium, eoque continuata
sequenti anno. §. 42.*

Sub finem anni 398; aut initium. 399. cepta
Epistulae Epistolae ad Colossenses. 4. ad.

1413 Anno 330. mense Januario, Eurapius cum
omni, omni dignitate orbatus. Et relegatus, ad
ecclesiam fugi: quo tempore habito Humilis in
Eurapius. Post aliquos dies, ubi Eurapius re-
latus reliquos, equos occasione captos erat,
dicit Humilis de Capis Eurapius.

*Mrafo Februarius, habitus est Homilis 1. ex
anno indicis 1601. 2. Habitum eadem verosimili-
tatem annis quarto, quinto, sexto, septimo & octa-
vo. In Paschate vero dicta Homilis contra Lan-
do & rheatra. Deinde ex indicis anno, ne ver-
osimilitudine duntaxat & undecima. Eodem anno, co-
ram Chrylostomo accusatus est Antonius epi-
scopus Ephesus.*

Anno eodem, mense Julio, Græci Gothorum
deperit contra Arcadium rebellare incipit. A
iste ipsius rebellatorem Chrysothomum impeditur, ut
Arcium ecclesiam haberet Constantinopoli. Post
bellum ad Gaium legatos profectus est Theodorus,
ne Saturninus & Aurelianus castris liberetur,
sedque, Humiliam domum de Saturninus &
Aurelianus liberatione. §. 26.

*Aut praelibam legationem, habita videtur ge-
minis Homilia de poenitentia divitiarum in illud :
Nescitis, cum dives factus fuerit homo &c.
Num. 712. & seq.*

1514 Anno dno. circa Februarium ani Martij
 Scilicet Scilicet proficiscens in Africam, ibique in
 auxilio episcoporum septuaginta Heroldum Episcopi
 huius ordinis episcopum, deinde vices deponit
 episcopum, Simoniaco, Quartodecimo. Novem-
 menses; aquo assensu tempore rediit Constantiniam
 in. Prima Sancti Iohannis post rediit Africam
 habita. Tam cunctis huius oritur inter Scilicet O
 Severianum Galesium episcopum, qui se inuicem

AUCT.
J. S.
maße &
für die
epische
in den
1841.

உரை: இவ்வாறு உரைப்பது உண்மையானது. இவ்வாறு உரைப்பது உண்மையானது.

AUCT.
J. S.

anno papali regere coepit. Perum, petente Arcadio, Chrysolomus Iherosolymam benignè se praestit, ut eamque heretici exaratione cum populo conciliaret.

Anno item 400, versimiliter capellam utroque Epistola S. Pauli ad Thimotheum, & partem saltem post iteri Asiam.

Anno 401, mense Februario, S. Prophyrius & Gregorius vniuersi Constantiopolim, iuxtaque ad Chrysolomum ad chinandum edictum imperatoris ad destruenda Graecae templis idolorum. Eodem et tempore ipsam erat Chrysolomus.

Eodem anno, in Paschate eubodica est Epistola libri alteram.

Circa annum 402, Chrysolomus cepit Epistolam ad Hebraeos.

1515 Homiliae aliquot ante inuicta, sed ante primum exilium, Constantiopolim debita, ut inuenit Homilia in diffam istud Apostoli, Si eliceris inimicus tuus etc. tom. 3. pag. 157. Homilia de Seraphim prima & quarta tom. 6. ut inuenit Homilia inuicta secunda de scriptis & conuersione. S. 37.

Homiliae aliae, quae non inuicta, utrum Antiochia in Constantiopolim sine illis: videlicet Homilia de Augusta porta & oratione Dominica tom. 3. pag. 25. Homilia de Gloria in Tribulationibus pag. 140. alia in locum Apostoli Opportet haereticis esse etc. pag. 210. alia in Eliam & Ysidoram pag. 328. Homilia de Penitentia delictis & praesentiam vanitatem pag. 337. Homilia in Magnam habundantiam tom. 5. pag. 333. Homilia in illud Prophetarum: Ego Dimittit Deus facti homines & animalia etc. & contra Monachos maxime dista tom. 6. pag. 145. alia de persequente carnalis, alia de Communicatio, & de oblatione mortis pag. 187. & seqq. De hisce emittit S. 53.

De Homiliis aliisque scriptis dubitatur agitur S. 53. ubi etiam de Commentariis in Danielis & de Liturgia.

1516 Anno 403, mense Aprili, S. Epiphanius vocat Constantiopolim, indeque post aliquot dies discedit, ut mense Maio in reditu moritur. S. 56.

Eodem anno, circa Augustum, Theophrastus vniuersi Constantiopolim: circa Septembrem eodem consilium ad Patrem, in quo commendatur Chrysolomus, forte sub fine Septembris.

Habita a S. Epiphanius ante oblationem Homilia, tom. 3. pag. 415. impressa, non item alia, quae pro supplicio habenda.

Tertio post laicam in conuictulo sententiam, S. Epiphanius vniuersi urbi capellatur, & in Babylonem ducitur: postea vero reuocatur, & post paucos dies rediit in urbem.

Die ipse radium habita Homilia brevis pag. 422.

Postea dista altera Homilia pag. 427. Post aliquot dies ante oblationem, dista Homilia de Chanaan.

Circa mensem Decembrem, Eodem item inuenit exortatio contra Chrysolomum occasione laudum, qui ad laudem ipsius agitatur: Arcadius vero in synodo de Naxos Domini cum Chrysolomo inuocatore decessit. Interim episcopi variae vocauerunt Constantiopolim ad iudicandum.

1517 Anno 404, circa Novembrem, causa S. Basiliani vocatur, ut tandem sine voce canonice prius sententia ad aliquos episcopos confirmatur: Basilianus vero ab Arcadio ecclesiae interdictus.

Die xvi. Aprilis, in parapsalma Paschalis; & D. nolite sequere, alius & papalis Chrysolomus adducens per manum militum violenter ecclesiam eiecit.

Non die post, Chrysolomus literas & legatos mittit Romam ad Innocentium Papam, cuius illa aduersum se scripta, & contra eum scripta.

Die xx. Iunii, Chrysolomus urbi capellatur in exilium, & ecclesia cum cura eodem die committitur.

1518 Post annum alterumque diem scripta ad S. Olympiadem Epistolam xi.

Die xxvi. Iulii Arsacius Sanctae substitutione episcopos. Hinc erat persequente porta cui, quaeque commutationem sequebantur.

Circa finem Iulii ante initium Iulii, Scripta Epistola 118. ad episcopos & presbyteros succedenti causa in carcere degente.

Die iii. Iulii, Nicaea scripta Epistola 10. ad Olympiadem.

Eodem quoque data videtur altera ad detentum in carcere, sive Epistola 174.

Eodem quoque ante xxviii. Iulii, aut probabilius xv. Iulii, data Epistola 221. ad Constantium presbyterum Antiochenum.

Mense Iulii, in Galatia aut Cappadocia, scripta est Epistola 121. ad Arabiam; altera ad Olympiadem, & versimiliter Epistola 119. ad Theophilum presbyterum.

Sub finem illius mensis, antequam Sanctus vocaretur Casares, scripta Epistola 9. ad Olympiadem, sub initium grauis morbi, quae laboravit in via ad Casarem.

Casares deinde scripta Epistola 120. ad Theodorum, & duodecima ad Olympiadem tempore morbi.

1519 Consensum perdidit Chrysolomus, sub fine Augusti ante initium Septembris, scribit Epistolam 12. ad Olympiadem, Epistolam 234. ad Brisconem, & 192. ad Pacem: & eodem tempore data Epistola tercia, ad detentum in carcere, extra ordinem impressa tom. 3. pag. 326. Eodem versimiliter tempore, data Epistola 194. ad Gemellum, 195. ad Antium & 143. ad Polydorum.

Circa idem tempus altera Epistola 236. ad Cartherium Casarem praefectum 2. 81. ad Hymonem & 228. ad Theodorum, modicus Casares scribit item 80. ad Firmianum, 82. ad Cydriam, 83. ad Leontium, 84. ad Paulinum, 172. ad Heliolum, 173. ad Euerchium, amicus Casares scribit.

Eodem fere tempore scribit ad multos episcopos, numerum Epistolam 87. ad Eulogium Casarem in Palaestina constitutum; 88. ad Iuvenem Hierosolymitanum; 89. ad Theodorum Syriacum; 85. ad Lucium; 86. ad Mariam, 90. ad Myseum, episcopos: item Epistolam 235. ad Perphyrium Rhodensem; 111. ad Anacletum Achaicum, episcopos in Cilicia; quoque 112. ad Theodorum Tyroensem in Cappadocia.

Non die post aduentum, versimiliter mense Septembris, scripta Epistola 102. ad Uchiram episcopum, 109. ad Rufinum, 110. ad Bassianum, 90. ad Euerchium, 86. ad Magnam, 37. ad Dionem, episcopos omnes: item 232. ad Hesperium; & non die post 74. ad eundem: item 75. ad Agapetum, 69. ad Condidionem, 224. ad Marcellum & Marcellinum, & paulo post 226. ad infidem: 228. ad Marcellinum a priore distiguntur; 229. ad Chalcidionem & Asynethum; non die post 77. ad Asynethum solum. Item ad Adilianum dista 113. & 115. ad Theophilum presbyterum. Mense item Iulii

scripta in
1511 anno
1511.

B

scripta
propter
laudem
anno 403.
scripta.

C

scriptum
non est.

Epistola
scribitur
ante
oblationem.

A ptenbri, data ad Cacterium Epistola 127. ad Hermianum 75. ad Olympiadem 1. usque admodum prolixo: item 64. ad Cyriacum episcopum & 134. ad Diogenem.

Data ficuti Septembri, ut videtur, data Epistola 129. ad Marcellinum & Marcellinum, 34. ad Cacterium, ad Olympiadem 2. aequo longissima.

1520 Sub initium Obsebris, data Epistola 114. ad Elpidium episcopum: item 3. & 14. ad Olympiadem, 207. ad monachos Gmbos, & 204. ad Pannum. Mense Obsebris scripta 198. ad Hefychium, 20. ad Agaprium 29. ad Chalcidiam & Alycurium, 98. ad Chalcidiam, 18. ad Cacterium, 52. ad Adulium, ad eandem non diu post 33. & post aliquot dies 57. & 25. ad Elpidium episcopum. §. 74.

Mense Obsebris aut Novembri, scripta Epistola 122. ad Cacterium: 215. ad Constantinum presbyterum, a priore alio: 129. ad Severum: 231. ad Aetium: 210. ad Elpidium episcopum: item Epistola 17. ad Olympiadem, 91. ad Pentadum, 103. ad Amprucium, & non diu post 191. ad eandem: item 93. ad Pannum.

Circa Novembrem, data Epistola 24. ad Hefychium, 41. ad Marcellinum & Marcellinum, 40. ad Alycurium, 179. ad Adulium, 202. ad Cyriacum episcopum.

Sub finem anni, data ad Hefychium Epistola 176. & 19. ad Marcellinum & Marcellinum, 122. ad Marcellinum alterum, penult post 211. ad Timotheum presbyterum: item 200. ad Callistratum Hantre episcopum: 208. ad Theodatum diaconum: item 5. ad Olympiadem, 104. ad Pentadum, 98. ad Amprucium, item 110. ad Theodatum, 203. ad Solutum presbyterum, 212. ad Theophilum presbyterum, 147. ad Antimachum, 205. ad Euthymium presbyterum: 213. ad Philippum presbyterum, 97. ad Hypocritum presbyterum & 180. ad eundem, 199. ad Dorotheum presbyterum: item Epistola 44. ad Theodatum diaconum, & versimiliter 43. ad Bassianum.

Anno 404. item scripta Epistola 45. ad Symonem presbyterum, 47. ad Nemaum, 178. ad Euthalium, 32. ad eandem, 186. ad Alypium, 187. ad Procopium, 189. ad Antiochum, 36. ad Maronem presbyterum & monachum, 37. ad Tranquillum episcopum, 38. ad Hypocritum medicum: item 190. ad Brucium, 193. ad Claudianum, 219. ad Severum & Romulum, 58. ad Theodasium eu ducem, 201. ad Herodium, 123. ad Palladium episcopum, 197. ad Syndrum archiepiscopum, 116. & 117. ad Valentium, 114. ad Gemillum, 105. ad Anostolium presbiterum, 144. ad Diogenem. §. 76.

Anno 404. aut 405. data Epistola 39. ad Chalcidiam, 210. ad Pannum: item Epistola 212. ad Callum, Valerium, Diophantum & Cyriacum: & 99. ad Aphebonem, Theodatum & Cheraem, monachos & presbyteros.

1521 Circa initium anni 405. Santhas ingratum incidit morbum, qui usque ad tempus verum aut initium assidue duravit. Post morbum illum, necesse annuo sublatum, circa Aprilum aut Majum, scripta Epistola 6. ad Olympiadem, deinde 7. & 16. ad eundem.

Eodem anno data Epistola 128. ad Elpidium episcopum, 39. ad Theodatum diaconum, deinde 67. & 137. ad eundem: 61. ad Theodatum consulem, 61. ad Callum, Valerium, Diophantum & Cyriacum, & deinde 66. 120. 107. & 22. die-

Septemberis Tenuis IP.

uali tempore data ad eundem: 91. ad Romanum presbyterum.

Eodem anno Chrysothomus usque ostendit studium pro conversione gentium in Phoenicia, eo- que occasione multas scripsit Epistolas.

Scripta Epistola 146. ad Theodatum, Nicolaum, Cheraem, presbyteros & monachos: 145. ad Nicolaum presbyterum: 116. ad Rosinum presbyterum: 54. ad Geronium presbyterum: 53. ad Theodatum presbyterum: 21. ad Alphonum, & deinde 72. 35. & 40. ad eundem: 123. ad presbyteros & monachos in Phoenicia fidem praedicantes: 28. ad Basilium presbyterum: 55. ad Synonem & Maronem, presbyteros & monachos: & 56. ad Romulum & Hyrum monachos. Denum eodem anno scripta Epistola sequentes: videlicet 175. ad Agaprium, 100. ad Marcellinum & Marcellinum, 31. ad alterum Marcellinum, 60. ad Chalcidiam & Alycurium, 99. & 106. ad Alycurium, 76. & 105. ad Chalcidiam, 185. ad Pentadum, 41. ad Pannum, 79. & 132. ad Gemillum, & 50. & 41. ad Diogenem. Sub finem anni 405. Santhas frequenter loca mutare coegit, gravissimum petivit.

1522 Anno 406. post varias legationum mutationes, Santhas Archiepiscopus habuit. §. 80. Data Epistola 136. ad Theodatum diaconum, 201. & 202. ad eundem: 241. ad Theodatum consulem, 13. & 72. ad Romanum presbyterum & item Epistola 127. ad Polybium, 218. ad Mercurium, 69. ad Nicolaum presbyterum, 70. ad Aphebonem, Theodatum & Cheraem: 122. ad Elpidium episcopum: 140. 135. & 68. ad Theodatum diaconum, 15. ad Olympiadem. Eodem anno ad Olympiadem scriptis liber, quo ostenditur, Nemaum tunc non esse scriptum, & penult post alios de viris, qui secundatissimi sunt: item Epistola 4. ad Olympiadem: Epistola 149. ad Elpidium episcopum.

Eodem anno Santhas ad legatos Roma Constantinopolim missos varias dat Epistolas, videlicet 156. 157. 158. 159. Episcopis inscriptas: 160. episcopo, 161. Romanis presbyteris, quibus aderant: 165. 166. 167. ad episcopos legatos additis: item 162. ad Anysium Theofalensem: 163. ad omnes Macedonia episcopos: 164. ad Alexandrum Carinibis episcopum: 155. ad Cheraem Aquilejensem, Drinde, interfectis in saepe legationis curis, scribit ad Innocentium Papam, & probabilius 182. ad Praximum Mediantensem: & probabilius 183. ad Hefychium Salonensem: 184. ad Gendatium Brucensem: 149. ad Archemon Carthagenensem: 150. ad Maximum episcopum: 151. ad Asellum Episcopum: 152. 153. 154. & 181. ad episcopos: 148. ad Cyriacum, Demetrium, Palladium, Eulysium, episcopos Orientales: 168. ad Probum matrem Romanum: 169. ad Julianam, Proba matrem: & 170. ad Iulianum etiam nobilium matrem.

1523 Epistola temporis incerti sunt, 48. ad Alypium, 195. ad Diophantem, 46. ad Rufum, 63. ad Tranquillum, 179. ad Artemidorem, 71. ad Melchior, 92. ad Moysen presbyterum, 101. ad Severum presbyterum, 139. ad Theodatum Syria consulem, 171. ad Maronem, 208. ad Asenium presbyterum, 209. ad Salvonem aut Galbinum, 214. ad Sebastianum presbyterum, 215. ad Pelagium presbyterum, 216. ad Masconium, 117. ad Theodatum.

1524 Anno 407. Santhas usque interu ex-

Nan 2

multa tem-
poris, etiam
ad scriptas
manebat.

alia tolli
aut, &
aliqua
scripta fu-
erunt.

Epistola
auti opti-
data.

E
alia ante
opt.

F

alia ante
opt.

multa tem-
poris, etiam
ad scriptas
manebat.

ADVER. *non laboravit, in ipso itinere prope Comana in*
 3. S. *Ponte xlv. Septembris moritur, ibique in ecclē-*
ſia S. Baſiliſia martyris ſepelitur.

Circa annum 416. nomen Chryſoſtomi, au-
gentis Innocentius Papa, ſecus Nicęſenſis ſynodus
primam ab Alexandro Antiochenſi, deinde etiam
ab Arta Conſtantinopolitano & Cyrillo Alexan-
dino, aliſque omnibus imperii Orientalis epiſco-
pis. §. 87.

Anno enim 438. feſtivitas Sancti & Conſtanti-
nopolitani celebrari cepit.

Anno 458. ſacrum corpus Conſtantinopolim ma-
gis cum decore translatum. §. 88.

Hec ſufficiunt pro brevichronologi, cum omnia
ſubſe in Commentario ſuis probata. Atamen pro
Epitola non cenſui tota aſſignanda, ubi de ſim-
gulis diſputatum eſt, quæ omnia facile reperiri-
tar, ſaltem ſpe indulti hiſtorici.

PRÆMONITIO

In Orationem ſequentem,

DE Oratione panegyrica, quæ S. Joanne Da-
maſcenſi ſandatus Chryſoſtomem, breviter
est in Commentario notum. Et, ſequens de ma-
namine, quod neceſſarium non eſt ad res geſtas
S. Joannis accurate exponendas, quia Damafce-
nus juxta eſt, quæ in magnum in iſtâ auſtenti-
tatem habere poſſit, præſertim cum ſacram ſeſti-
ſſimæ Orationem panegyricam, uti videtur o-
mnino antiquiorum ſcripta examinaſſe ad conſe-
crandæ reliquæ geſtæ omnino celeſtium. Verò
hæc ſunt & cetera, æque de cauſa Damafcenæ O-
rationem non credidi magnopere cogniſcendam. Re-
ſepara nihil habet Oratione illa, quod in Comen-

tario non ſit abundantiſſimum, & authoritatē ſeri-
pturæ antiquiorum confirmatam. Atamen, poſt-
quam olimam Operum Damafcenſi editionem, quæ
nobis daret, eadem excepimus, quædam potiſſi-
ma hujus Commentarii eras impreſſe, Orationem
illam ſaltem legere volui, ſcilicet etiam recu-
dare ſtatui, ut lectores, qui præſentis Commen-
tarii legere volent, et brevi Orationis utrumque
poſſint intelligere, quæli quantuſvis ſatis Chry-
ſoſtomus.

Et tamen, quævis accurate geſtæm cogno-
ſcitatio non ſit petenda ex Damafcenis, hujus tamen
authoritas Sancti, qui etiam inter præſentiaſſi ſe-
culi viros ſcriptores, cum doctriſia ſua ſublime,
aliquid ponderis habere poſſit in magnitudine illi o-
logio, quibus Chryſoſtomus doctriſiam, virtutem,
ſanctitatem mirè commendat. Poſſit, ſequam, Da-
maſcenſi authoritas ad hoc valere & ſufficere, ut
intelligamus, quænam Chryſoſtomem ſeculo vi-
ſitantes Orientalis, quænam ipſe Damafcenſi
ſanctitatem crediderit æquænam quæ Græcorum
amiam doctorem, Elegia ſecit illa, tamquam vo-
ce nobis videretur, quænam magnificam, maxime ut
impulerat ad Orationem accedendum ex admo-
niſſione Legumini, qui tam primis ſcholiſtis tam. S. Ope-
rum Damafcenſi pag. 486. ſollem & interpreta-
tozem Latine Legumini integram daret; et illa
ſolui mihi non videtur, ut nulla egeret correctione.
Certe multis locis obſcurior eſt, quæ in meos
ſcriptores clare poſſit perſpicere ſalubrem etiam ali-
quid irrepiſſe videtur, quod cum Græcæ orationis
non ſens conſonat, ſive id impræſentem augmen-
tationem emiſerit, ſive alio de cauſa. Quare in-
terpretationem Legumini ſolam ſervavi, quoniam
ſenſum poſſe erudiri, et diſſimilem Latine mu-
latum, utrumque ad in æmulationem ſtillatam con-
cedere cenſui, Græcorum vero ſententiam nullam mu-
tare volui, ſed talis in Annotationi aut ſolus in
marginis notare, ſive aliter legendum eſſe, niſi
clare ſit æquum typographicum.

ORATIO PANEGYRICA

Authore S. Joanne Damasceno.

Ex Editione Legumini, cum ejusdem interpretatione ſubinde
 emendata.

CAPUT I.

Ratio ſcribendi: generalis elogis virtutum & ſcripturæ Chryſoſtomi:
 ejus adoleſcentiæ, & vita monaſtica.

*ADVER. *non laboravit, in ipso itinere prope Comana in**
*3. S. *Ponte xlv. Septembris moritur, ibique in ecclē-**
ſia S. Baſiliſia martyris ſepelitur.

Circa annum 416. nomen Chryſoſtomi, au-
gentis Innocentius Papa, ſecus Nicęſenſis ſynodus
primam ab Alexandro Antiochenſi, deinde etiam
ab Arta Conſtantinopolitano & Cyrillo Alexan-
dino, aliſque omnibus imperii Orientalis epiſco-
pis. §. 87.

Anno enim 438. feſtivitas Sancti & Conſtanti-
nopolitani celebrari cepit.

Anno 458. ſacrum corpus Conſtantinopolim ma-
gis cum decore translatum. §. 88.

Hec ſufficiunt pro brevichronologi, cum omnia
ſubſe in Commentario ſuis probata. Atamen pro
Epitola non cenſui tota aſſignanda, ubi de ſim-
gulis diſputatum eſt, quæ omnia facile reperiri-
tar, ſaltem ſpe indulti hiſtorici.

DE Oratione panegyrica, quæ S. Joanne Da-
maſcenſi ſandatus Chryſoſtomem, breviter
est in Commentario notum. Et, ſequens de ma-
namine, quod neceſſarium non eſt ad res geſtas
S. Joannis accurate exponendas, quia Damafce-
nus juxta eſt, quæ in magnum in iſtâ auſtenti-
tatem habere poſſit, præſertim cum ſacram ſeſti-
ſſimæ Orationem panegyricam, uti videtur o-
mnino antiquiorum ſcripta examinaſſe ad conſe-
crandæ reliquæ geſtæ omnino celeſtium. Verò
hæc ſunt & cetera, æque de cauſa Damafcenæ O-
rationem non credidi magnopere cogniſcendam. Re-
ſepara nihil habet Oratione illa, quod in Comen-

CAPUT. II.

*Sanctus in Patriam reversus, fuit presbyter ac deinde episcopus: praeterea
doctus: enchiridionem relegendum, revocatusque iterum pellitur:
mors, sepultura, corpus Constantinopolim
relatum.*

Aug.
S. Jo-
Anne
Dana-
cham

Aὕτις ἐν αὐτῇ τῇ ψαύσει παύσονται, ἢ τῇ
ἐκκαύσει ἐν ἀποστροφῇ αὐτῇ συνήσονται,
ἢ τῶν αὐτῶν ἐξ ἑξήκοντα πέντε ἢ ὀκτὼ καὶ ἑξή-
κοντα καὶ ἑξήκοντα, ἀπὸ τῆς ἀκαύσεως
ἐκ τοῦ αὐτοῦ ποσότητος, καὶ τῇ ἀκαύσει ἐκ τοῦ
αὐτοῦ ἑξήκοντα ποσότητος. ἢ γὰρ οὐκ ἔστιν αὐτῶν
ποσότης ἐν τῇ ἀκαύσει, ἀλλ' ἐν τῇ ἀκαύσει
αὐτῶν ἐστὶν ποσότης, ἀλλ' ἐν τῇ ἀκαύσει αὐτῶν
ἐστὶν καὶ ποσότης ἀκαύσεως. ἢ ἐν τῇ ἀκαύσει

[illegible][illegible]

In patriam itaque rediens, presbyterii gradum accepit. Cuiusque tamquam gratus filius, auctori-
tati auctoritatisque premia expendit. Deo providente ad urbem principem transfretus, magnaeque
potestatis fulgore decet exornatus. Aequum ei quidem
auctoritas, ut insignis adeo religionis interna, in qua
Lumen veritatis nullo obaculo et agnitionis requiesce-
bat, sub modis occultaretur, sed super undulans
emulans omnibusque conspicuus flammaretur,
ut ex alio potiusque in modiculis specula, cum Tu-
bo ei auro deditur, ad universi extantes quique per-
tinerent. Quo ecclesiam hic rexit ordinavitque, et ho-
minum nihilominus sensum per se talem in ecclesia
dignitatem gradu? Quo iam antiquis vehemētius
sic compunctus, se manifestum ad pulvis la-
queum exierat. consequens effect, qui coerceret, quid
quid exhiberet virtuti, pollicetur ab insulis vindicta
victor. Quo tantis fidei ornate, ex qua misericordia
necesse, quia virtutis indicia animam columnas
benedixit gessum? Omnia fons illius de misericordia
erat, quique cum verba faciemque undebant, ad ha-
bitum continuo cum misericordia liberalitatisque pro-
vehetur. Sanebat fani Deo sanari, et corporali-
bus et sedula largiendo illi, qui permansit et in-
tercepit vicissim daret, et excedere in cultu mila-
ritatis symbolum, non confundens, sed facit au-
sultandos; potius elemosinis pargere, et iniqui-
tatem misericordiae erga cunctas; frangere pauperibus pa-
nem secundum prescriptum Evangelii, sententia-
que potius daret; audire regere audirent, veli-
bus delictis induere, sub dio agnoscere colligere, vi-
tium infirmos, carcerem vitare, et misericordia
misericordiam impetere.

atque in hoc mundo incedendum hic adegit, progreſſu
ſubire perſeſſe, quia divina miſericordia videri in
qui illi tunc obnoſce, clamantur? Nam quemadmo-
dum ſecula ſibi, accideſſe tibi, inquit, et quia miſe-
ricordia miſericordia, venietur tibi. Et quippe, qui di-
ſiderat, diſiderat. Et ex conſequenti inquit clama-
vit. Non diſiderandum viſi illi, qui non diſiderat. Et
qui invidiam adducit ſic conſideravit, et con-
siderare docuit? Invidiam qui epinoſum ait, qui
bonum videri invidiam obnoſceſſe illi. Aſi invidiam
perit edocuit capſi danielis ait, omnium prae-
ſentium officium iniquiſſima, miſericordia boniſ-
ſima miſericordia illi danielis invidiam obnoſceſſe,
invidiam videri bonum, non ſimplici oculis, ſed ipſi, qui
illi efficiunt. Iſta per ſecula bonum augmen-
tum ſolus augere, et per illud videretur, qui bonum
poſſidet. Ad hoc conſiderare non poſſunt docuit, et
juſto iudicio illi, qui ſola ait iudex, quippe enim
ſecula videri poſſet, iudicantur, et ſic utique
domini dignitate: uno enim ait iudex, qui nequit
iudicat, qui diſiderat, et ſileno ſolus docuit. Di-
mitte, et diſiderat enim clamatur, et diſiderat
vult. Quod docuit, qui ad nocentem docuit, et re-
poſit: et diſiderat docuit, qui diſiderat docuit?

[illegible]

eloquiorum divinarum Parvo & perseverat, donec **Auct.**
 Christus iterum veniat, quocum honoris & gloria **S. Jo-**
 affuerit laetis & pulcherrimis ejus delictis affluens. **anne**
 Mox sunt ista, Pater patrum, ad te balbutientia **DAMA-**
 voca. Tu vero ad nos respicias rogo, qui tu cogno- **SCINO.**
 scimus fumes, vicissimque largire, ut famulantes evadamus **h**
 Creatoris, qui est Christus, sempiterna illa **h**
 laetitia; cui gloria, & imperium, ubique, aunc, &
 & semper, & in perpetua saecula amen. Amen.

A N N O T A T A.

² Vox Graecae, quae respondet verbis æquum erat, non invenitur, nisi forte pro bene legendum sit aliter.

b *Scripta Sancti designat: nam ex illis hoc usque liquet, quoniam Chrysostomus fuerit charitatis*
misericordia.

c. *Foris ex Ort, ex Dco, que adduntur in Græco, videntur a loco suo avulsa, penultima ex loco, ubi est Latina ante inclusas dedit.*

ad De Histeria huius videtur, quam ex Georgio Alexandrino haurire potuit Democritus, egi in Commentariis meo. 766. Et 767, inque ostendi, falsum istud, si verum est, melius certe fabulis adiunctis durisquam esse. Quae hic ex de re perscrutantur, vix esse possunt; licet non facile crediderim, senta verborum asperitate apud Eudemum usum esse Chrylosiorem, quantum attribueretur ipsi scriptoris mediis aevi, aut ingressis in ecclesiam imperatorem fuisse prohibita. Certe id carui non crediderunt.

^B e Hic aliquid in Graeco desit, quae sanctus reddidit imperfectas, ut notavit Editor.

† *As episcopi, qui Chrysostomo pro reliquis inimici fuerant, aliando satis innotuerunt*

§ *Istud minus fuisse Endocem, non facile credidero, cum de minis istis tacuerim scripseret*

h. Hic rursus aliquid in Graecis desse videtur.

i Clara alludis anthe ad verba Apostoli: Mihi vivere Christus est, & mori lucrum. Quare legendum patrem Xpiste, non xpcvrie, ac legis Legemur.

k. In libris videlicet suis praeclari. & divinae semper predicabis Chrysostomus.

DE S. NOTBURGA ANCILLA VIRG.

IN ARCE ROTTENBURGICA CO-
MITATUS TYROLENSIS.

COMMENTARIUS PRÆVIUS.

L. P.

4. I. Sanctæ, apud vulgatos ante seculum xvii. scriptores parum notæ, gestorum Synopsis & hujus antiquitas.

*Etiam cum
de F. aucto
spad an-
thony m.
g. 1711*

[illegible]

contra, primum subjuncta perspicitur Albia S. Leopoldi Marchionis Austria, cujus aenea memoria reperiitur in Fastis ad diem xv. Novembrii, quodque documenta deserviret, unde diem Sanctae nostrae apud Tirolenses festivum perdidicere.

[illegible]

Q q q

indraw

ANNO. *instrumenta Mss. aliquae ad cultum antiquum ac
J. P. instrumentum probandum necessaria subsistit, insigni
derivatione & fatisa statio nobis illius trans-*

ad Red-
rem &
quasi a
hoc refer-
aliquo
3. Laudatus nam. 1. *Mentibus Raderus*, po-
tius *laudatus* in Tyrol, & Societatis nostrae sa-
cerdos, omnino, quae nati, primi S. Noiburgae
aut Nuppurge, vel, ut serbatur alii, Noiburgae
Vitam pulchre parvi fecit tom. 3. *Beveria Saale*,
typis edita fuit annu 1637. collectam, cui loco
duplici insunt, ex Francisci Goleit & Hippo-
lyti Guazconii monumentis, de quarum aetate ali-
que auctoritate inferri agendum est. Subsequent
est deinde *Andreas Brunerus*, patrie Holstein in-
tem in Tyrol, & ejusdem Societatis sacerdos, qui
pariter veris *Amalthea Brunerus*, poete vulgata
anno 1637. Vixit compendium dedit desumptum
ex *Rader*. Idem praefat *Joannem Adhemer*,
artium consilio Brevitatis cancellarium, in *anno An-*
salum Brunerus collectam, edita sub anno 1663.
Praeterea *Joannem nominatus* noluit novitatem scrip-
tore, qui nobis ad elucidanda *Saale Alta* ad-
juvare essent, nec illis suppetebant instrumenta
Mss. ad remdum fere idonea.

Plurima
historia
auti inde
deriva-
4. Dicit tandem ad annum 1736. vir clarissi-
mus *Antonius Rofchmannus*, juris utriusque in-
terpretatus, sacre Caesareae ac Regiae Majestatis biblio-
thecae publicus praefectus, & servitoris nobilitatis pec-
tus, Occupato ad nos destinavit Relationem,
Trentino itineque impressam, de elevatione sa-
cri corporis petrae anno 1735. pluribus deinde
expansam. In litteris autem relationis adjunctis
speci scilicet fore, ut post perfortata archiepis
chartas plurimas, & antiquas ac recentia docu-
menta subministraret, tum ad vitam elucidandam,
tum ad gloriam populumque deservitorem patri-
ae. Quod quoniam plenissime transmissum est, expe-
ctis enim documentis tanta exultavi, ut non sesceris
ipsum multa domumque transmissere documenta bene
multa; verum telesper illis deitas observatissimas
praenitire dignitas sit, non paucis, alio idemque
te continens, Latina facere; pleraque historiae,
geographicae, diplomaticae ac criticae Annotationis il-
lustrare. Nos quidem ea non domus hic aucto non
intercepta petra, quia alium vobis ordinem praes-
tamus; & ita itamen viri clarissimi studii ac la-
boris, cui compendium vobis nostrae, ut facile di-
spiciat lectae, quae illius sit, quae vestra, & qua-
ritur & hoc libere ipsi auspicio referamus;

ad prima
et de
Ms.
5. Inter jam memorata instrumenta privatum
tam sit pifolus *Vita synagoga*, quam, ut *Anto-*
nio Rofchmann *Latine transmissa* est, prius
vulgaribus hi: integrum census, quoniam de hoc no-
do desumpta est, de aetate ejus & auctoritate di-
fferent. In hac: Erit aliquando nobilitas viri;
hic habuit Deum timentem piam famulam, quae
nominis hoc vocabatur Noiburga: hac erat lux
chura coepa, & dabat pauperibus valde libentes
fide domum domini sui cibum de omnia reliques;
hic domus hanc valde omnia. Idem his re-
liquis hanc pifolus petra inferro. Noiburga
cibus secum accipiem, ut domum regnum ac-
cedere parati obvia sit hic ut interrogem: No-
iburga quidquid sit? Ubi respondit illa ex timore:
Scribis vero: cum inperat illi, non alius res
ipfi apparuit. Noiburga domum redit petra a
domina excipiebant.

non a
et de
aliquo
6. Petra meretur hac, & venibat legu-
lu nobilitas in hanc, & gratias illas sua;

rune demumque expositis adhiberi voluit: postea
respondit illa, poccaver peccavi, quia cibos pro-
lucui porcinis mittere pegeret & totius libitaxi.
Post hac Noiburga operum suum locabat rustico,
sibi expresse retinens, die profecto ante vesper-
um labore abluere; & accidit, ut die Sabbat-
hi nitum decerneret in agro, cum forte ve-
spertinus essent. Sui praedebat Noiburga salcem,
& discendebat, orabat, & peragebat laborem suum
domesticum sicuti prius; ubi dilectus a rustico de-
ficiat in corpore & animo.

7. Postea ducbat nobilis aliam conjugem, & ut
conducebat iterum Noiburgam, & dicit ad illam: *per*
Noiburga, quod prius fecit, illam adhuc facio.
Dein rogabat Noiburgam suum, ut quan-
do noceret, hoves duos eurus juvenger, ca-
daver ipsius eidem imponeret, huius abire, quae
vellet, foveret, quoque ipsam traheret, & uhi
sublitterent, ubi sepulchrum staderetur: cum
pbiisset, factum est ill. Tunc dicit hoves per Oem
& supra excelsum montem capras archeba-
bat, & sublitterant; ubi sepeliebant, & nobi-
lis ille templum ad laudem Dei omnipotentis sub
nomine sanctae Noiburgae de sublimis hae coe-
strui curavit. RENOVATUM per Joannem Walck
orundum ex dynastis Kustilain, & hoc tempo-
re dicographia provinciali Rasteneburgae inre-
vina, qui hoc honorabili huius templo in hono-
rem S. Noiburgae obiit anno Domini MDXV.

8. Hanc *Vita synagoga*, tabella inscriptam, *tabella*
prius jam ab obitu S. Noiburgae temporibus in
apud templo appendit omnium patrisse acula, *tabella*
synagoga
aut post-
erit
nos *Rofchmann* in *Notitia Mss.*, & postea *inter-*
ius pergit: Licet ea tabella scriptis eam ex de-
votione (ut ex ultimo apographo apparet) tran-
scripta, ut in quibusdam verbis, fortasse anti-
quitas, non nihil mutata fuerit, restamen illi
paeupat haud dobie, licet brevitate sua non se-
mel laborantem involgatque, complexa sit. In-
terior iam non aspernanda videtur hae donia,
praecipue cum huiusmodi diffons sit Alti ple-
rioribus. Dicit post pauca, quae inferri referam-
us, non repugnat ut prius a *Saale* sepulch-
ra temporibus stylum tabella vernaculam, *Gere-*
minatione *pura*, quae *varia* *et* *idonea*, & qua
etiam pro majore fide, ut loquimur, illam, sicut
die XXI. Aprilis anni 1731. in membrana deseri-
ptam invenit, hoc transmissit, cum cum jam data
interpretatione *Latina* & *Stylis* Germanico simpliori-
re accommodata.

9. Non attigimus hic ut singulari in tabella
enuncietur & juxta laudatum antierem heronae
sua non semel laborantes involutaeque; & re *avim*
ex *dicendi* *per* *deparum* *paulem* *hujus* *sponte* *evol-*
ventis. Attamen cum de ejus antiquitate & au-
thentia positum ferri sit, brevis aliquot exa-
mra postulat pifolus ejusdem pifolus: Nobilis illa
(*Henricus* *is* *fact*, *dynastis* *Rasteneburgae*, & de qua
plura etiam per *deparum*) templum ad laudem
Dei omnipotentis sub nomine sanctae Noiburgae de
indubia sua constituit curavit, ad annum fuisseque
1233. quae passim *Saale* *communalis* *statuim*,
vel saltem paulo post *idem* *annum*. In hac enim
periode, manifestum errorum cohere existimus *Gua-*
nnimus, *enclis* *Vita* *legimus* *6.* *proxime* *hac*
enda, & *enclis* *enclis* *tabella* *antiquitatem* *ex*
eadem *periode* *factum* *argumentum*, *quod* *et* *re-*
li *percipis*, *duo* *obit* *referenda* *sunt*.

In *Primum* *et*, *aliquo* *juxta* *ipsum* *Guazcon-*
ius *et* *juxta* *Raderum*, *Rofchmannum* *enclis*
enclis

Difficul-
tas *enclis*
enclis
enclis
enclis

et non
enclis
enclis
enclis

A omni certissimum, quod Henricus dynasta Roten-
burgicus in arce sua, non ab olim sancta Virgi-
nis, sacellum construxit curavit ipse in loco, quo
ante steterat illius cubiculum. Secundum est, non
juxta eisdem minus certum, quod sacellum Ebe-
nense (hoc nomine compellatur locus, ubi sancta
traxit Osmum sepulta fuit, & ubi appensa est ta-
bella) consecratum esset S. Ruperti Salisburgensi
antiqui, cujus valde angusta structura nihil im-
mutatum fuisse valuit usque ad seculum XV. quando
exhinctis jam dynastis omnibus Rotenburger-
sibus, verba sua Guariniavit, vere piosum, ut
littere autographae, quae superant, commemorant,
construxerit sacellum novum templum, & S. Notburgae
memoria, mutato nomine, dedicatum ante MCC-
XXIV. expressè legatur in litteris consecrationis,
quae dabitur integra & examinabimus, quando
de Gloria Postuma differemus; sufficiens illa ad
rem praesens.

11 Hic ita positum, primum recte monti Gua-
riniano, verba tabellae intelligi non posse de tem-
plo S. Notburgae Ebenensi; sed alterius deinde
procedenda sit conclusio: Ex quo patet, scriptura-
m hanc in novo templo primum sumptam, ac
post hujus frustrum, examine non satis curato,
confectam fuisse: extructum enim in arce sua a
Rotenburgico dynasta sacellum cum aedula S.
Ruperi confudit (auctor) seu unum per altero
sumptis, scriptisque. Primum Guariniavi monium
adparuit, ut debuit, clarissimum Reschmannus
in Observantibus suis; at alteri ejus clausula,
quae aliquis tabulae antiquitatis & auctoritatis hanc
parum addebat, agnoscitur se non posse esset,
constatque ab ejus postrema periodo abesse omnem
confusionem, & auctorem in illa vera designare
voluisse, non Eberhardum S. Notburgae templum, li-
cet hujus arce sufficiens tabula, sufficiens Roten-
burgicum.

12 Et sane nullum in data periodo particulam
deprehendo, unde necessario colligam, auctori ser-
monem fuisse de templo Ebenensi: nullam quidem
etiam, unde probem designari sacellum Rotenbur-
gicum: verum dum suppono cum Reschmanno,
appensum fuisse tabellam Rupertum scilicet primiti
a Sancta sepultura temporibus, non video, quid
verosse fuisse auctori hujusmodi particulam adje-
cere, quoniam populo notissimum erat, quod ex-
pressè Rupertum sacellum ante Sancta obitu-
m, quoque sacellum Rotenburgicum in arce, hanc
ita longe distat, extructum esse a dynasta in hono-
rem Dr. & S. Notburgae. Nec praevideri debuit
idem auctor fore, ut post seculum integrum an-
gusta S. Ruperti aedula transferretur in templum am-
plius, indecirque nomen S. Notburgae, atque sit
post alia duo secula non verius videretur sermo
esse in tabula de vero templo, nisi hoc indicio-
re constructum a dynasta Rotenburgico.

13 Sed, inquit, non ipsa templum Guarini-
avi constructum confirmat. Respondet, legi in a-
pographo Germanico, hic nunc consulendo, cum
Gotthabius, quae non proprie ad eam Deo sacram
fuerit, quoque sita pro majeri templo, sic de mo-
nasterii seu scellum fons potuit: & hic praesertim, se
tale fuerit sacellum Rotenburgicum, quale id de-
scribit ipse Guariniavi apud Reschmannum, ita
ingimus: Heoricus quippe Rotenburgicus, mo-
ta omni remota, post sepulchrum cubiculum il-
lud, ubi Dei Familia dormire solita, atque de-
fensa fuit, purgari, luteplum pavimentum li-

Septemberis Tomus IV.

gum tolli, fornicem elegantem seu concame-
rationem extrui, in sacellum aedari, atam & fe-
stissimam oblongam, quae talia loca decet, atque
hodieum superest, constructi, atque in turri cam-
pazam, quae ad divitias illi celebranda populum
vocaret, erigi jussit. Præterea particula cin, vici
Gotthabius praeposita (quae si esset auctor Littere huius
scellum facit: Nobilitatem unam seu potius auctorem
idem Deo sacram constructi curavit) necum-
que inveni, auctorem noluisse indigitar eodem sa-
crum, cui tabellam appendit, alioqui apud feri-
pserat fuisse diem vel diem Gotthabius, hanc ad-
dem sacram.

14 Denique, hic etiam omnibus sepelitis, ipsa
tabella, unde nostrum apographum a Reschmanno
transcriptum fuit ante 1735. Guariniavi auctori-
tatem minus verisimilem fuit; ea enim ibidem
jam tum consecrata fuerat ante annos centum
supra viginti, renovata scilicet ante 1615. Igitur
ante istam auctoritatem altera, quae tempore deinceps
hanc dicit renovatam indiguit: quando au-
tem hoc eidem consecratum fuerit antea, non li-
quet; verumtamen nihil vetat, quominus ei totie-
dem annos attribuamus; atque ita non perverit-
um ad finem seculi XV. quo eodem seculo tem-
plum Eberhardi extructum fuit. Supponamus ergo tem-
plum, auctorem fuisse tabellam circa annum 1500.
templumque absumptum & perfectum circa 1630.
Istas fuit verisimile, auctorem aliquem usque
eodem eorum fuisse ignorantem & incurium, ut Roten-
burgico dynasta, tum altera ante centum quin-
quaginta defuncto, adscribere structuram templi
ab annis circiter septuaginta aedificari, atque
notari in tabula eidem templo auctore & omnium
oculis expulsa? Nam, ut mittam litteras au-
tographas, quae sui tempore superstitas fuisse ta-
bellam Guariniavi, & in quibus dicebatur ex-
tructum templum vere piosum, nunc tabella au-
thor maluit edoceri potuisset ac dehisce ab homi-
nibus citantem videretur, qui in juvenum sua
eisdem templi primordia conspexisse potuerat,
vel certe intellexisse a suis parentibus?

15 Confutans ille omnia, ut concedentes in
clarissimi Reschmanni epinomen, nullum hoc tem-
plum loco in Vita synopsi, tabella inscriptum, tri-
tum, nullum sacrum eidem confusum agnos-
cimus ab eisdem auctore profectum, neque mul-
to probabilius nobis appareat, appensam fuisse di-
ctam tabellam auctori scilicet S. Ruperti; atque cum
seculo XV. illud ampliatum fuit, seu constructum
Eberhardi S. Notburgae templum, cuius ara tam
vetus monumentum immo sufficiens fuit. Nec a
vero abstracta est, ipsam plura fuisse renovatam,
indeque factum esse, ut non modo veteris a-
liqua fuerit immutata, sed novae per interitum
prætermissa; prout observat Landau Reschmannus:
verba dabitur in auctoritate ad illa pro ipsam
Guariniavi clausula, ut non dicatur.

S. II. Enumerantur auctores, qui seu
in Mss., seu impressis libris gesta
Sanctae litteris consignarunt; Acta
hic danda.

Clarissimus Reschmannus in notitiis suis Mss., Praeceptis
quae semper intelligi, quovis tempore ipsum
laudabimus, reversione statim ordine scriptorum, qui
de gestis S. Notburgae aliquam litteram consignarunt,
ordinat in hunc modum: Primus, qui de Diva
Ooo 2

AUCT. nosse mentionem, testibus Guarino et Rodol-
J. P. pho, ingenti, Franciscus Gozenius est, ita e Ra-
 derus & legacibus compellens. Guarino autem
 tam dedit, dum Franciscus a Gozeno ob nobili-
 tatem compellens, sed Guzerum in scriptis cum
 fratre suo. Hinc antequam fuisset Gozeno,
 non Gozeno, pergit deinde prole pluribus & al-
 legat primo a se visum instrumentum autogra-
 phum anni 1514. in quo cum fratre Joanne Gre-
 gori compositi Franciscus Gessner, & in quodam
 receptaculo vocatur Sigismundus Krippius, quod
 notandum est, quia apud hanc familiam Gu-
 riniotus Francisci codicem invenit. Præter illud
 instrumentum, alterum similiter a se confectum
 fuisse ait, quod anno 1497. consilium suum pro
 vobis virginis Magdalena Græcetini.

17 Secundo advenit, non oblitere tempus,
 quo servus Franciscus Gessner, & quo Franciscus
 Gessnerum suum scriptis cum Raderus & Guarino
 compositi, hic enim in præfatione ad Viam Sanctæ
 editam anno 1646. Gregori monumentum eius, ante
 annos centum quinquaginta octo conscripsit &
 ille ad eam Viam ejusdem Sanctæ, ad annum 1617.
 prælo vulgavit, ejusdem Gregori monumentum conscrip-
 sit antea annos admodum centum & amplius
 triginta; ut utique per totum ad hunc
 seculi xv. quo jam Reformationis æstimatione
 floruit ad hunc Gregori. Item Raderus Gessnerum
 suum suale equitatis ordinis insignit; Guarino
 suum rursus nobilem (& alia sua nobilem,
 strenuum & doctissimum equitem) appellat, cu-
 jus vii & majorum suorum nominibus inscriptam
 elegantemque formicæ sepulchralem Halensis ad
 sanctum Nicolai parochie adhuc servat. Confes-
 sores & tituli & loci; nam laudatur Reformatio-
 nis adfuit Machie Burglekeers & Maximilian-
 ni comitis de Meib. scriptorum Tyrolensium, Gu-
 riniotum carcerum, testimonium, probatorum, gen-
 tem Gregorianam nobilitate illustrem existisse sub
 eodem tempore Hale ad Oceanum servatum, quo in ci-
 vitate apud Krippius Gregorianæ familia sanguis
 conservatus, monumenta rapta Guarino, ut
 supra observatum est.

18 Post hac facta copiosa, tandem emulavit
 Reformationem: Nobilis ergo hujus gratia homo
 Franciscus Gessner illustris avus proleque mem-
 morata, insignemque provincie Tyrolensis collegit;
 cumque præcelsit Rotenburgicorum dynasti-
 rum stirpem, una & sanctæ hujus Virginis tam-
 quam ejusdem familia, brevi sed fundito elogio,
 meminit; ut majori dignis fide, quod a paren-
 tibus provolvit Hale commemorantibus & hinc
 vix ultra dimidium diei a certum gestarum loco
 (Ejusdem templo sunt & ara Rotenburgæ)
 remota, illa haurire poteris, quod omne ab
 his intellegere, qui val præteritis aderant, aut ab
 his ipsis perperant, aut forte in templo Rupertino
 depicta viderent. Sed cum tam parum a loco
 remota esset antea, seu credibile est, ipsammet
 legacem insidisse templum illud, prælegit Viam
 scriptum inscriptum tabellæ; unde deprehendit, quæ
 decessit Sanctæ Operi fuit inferat: hoc enim pater
 Amasius, nec diffina ejusdem tabellæ verbis.

19 Porro, inquam, si semper plura non
 scripsit, quia quæ in ipso reser Guarino, autem
 libellum suum anno 1646. Gessnerum impressum
 in eadem clausit: Sequitur nobilis, Armentis doctissi-
 mi equitis Francisci de Gozeno, artium libe-
 raliū & philosophiæ magistrus de S. Notburga
 Notburgæ conscriptum ante annos exxviii.

non proprie insigne in Stematologia sua Tyrolen-
 si fol. lxxv. testimonium, in hac verba idem
 Germanico expressum: Sancta Notburga, quæ
 sepulsa est in Eben in via regia versus Achen,
 dicitur coque fuisse domini de Rotenburg in
 arce Rotenburg, & in hac obisse, a duobus
 rotobobus ad vicum Eben, ut sepeliretur,
 tracta fuit &c. SANCTA NOTBURGA ORA 150
 nona. Illæ Notburga sancta virgo in univer-
 sa regione comitatus Tyrolensis, & Bavaria ce-
 lebris præcipue per miracula, quæ apud illius
 templum, in quo tumulata est: traditur, illius
 monibus, qui eam in necessitatibus invocant,
 variis modis obveniant, præter sanctitatem &
 divinam viam, præcipue clementiam erga pau-
 peres, in vivis exhibuit. Videri hic possit in ver-
 bis Gregorianis elegis præmissi seculum ipse nota-
 re Guarino, quibus illius testimonium conscrip-
 sit ante annos exxviii cum auctore, ut mani-
 festum. In præfatione sua ad Viam sanctæ ejus-
 dem Gregori monumentum ante annos centum & quin-
 quaginta octo conscripsit; sed in eadem digressum
 filium abruptum, notam distulit unde in An-
 notatis nostris ad cap. 3. Viam lxx.

20 Præter hæc itaque nihil ex M. Gregori
 seu Gregori monumentis habemus, præter saltem
 ipsius verbis expressum; quo autem illa deuen-
 rit, passim in illi Guarino & Raderus,
 vel ut legimus Reformationem, ubi terra-
 rum hodie sunt armo facile dicitur; longe tam-
 plura ad hæc materiam spectantia a Gregori
 scribis mendata fuisse testibus idem vix storifi-
 mas, deliquit, quod Guarino, ingenti bilita-
 tis damno, post verba a duobus rotobus ad vi-
 cum Eben, ut sepeliretur, tracta fuit, narratio-
 nem abruptis per alios & cetera. Certe in-
 ducta clausula ista, prætermissa est, quæ
 sepulchram subsecuta fuit, ut similiter quæ
 præcesserat, præfata dicitur est; quandoque
 Guarino in præfatione sua dicit, in Opere
 Gregorii brevem esse mentionem S. Notburgæ,
 atque sic, paucis licet, ejus servatam esse me-
 moriam.

et Post Gregoriam atque proximos sequitur
 Marcus Sittius liber Bero de Wakenstein &c.
 qui oratione fuit xvi. & innotat xvi. Historiam
 antiquam & eam partium illarum præcipue libris
 quatuordecim completis est. Laudatur Reformatio-
 nis ex M. in Opere, quod plurimum commen-
 dat apud Meriti superius, excellentissimum domi-
 num Dominum comitem a Wakenstein &c. regni
 scriptis nobis elegit a Gregori de Sanctæ elegit,
 ut via dubium, quia ex ipso deprehendit
 vixisse est tam hie locum tenentem. Sancta Not-
 burga, quæ sepulsa est in loco Eben, in via re-
 gie versus Achen, dicitur coque fuisse totius ex
 domini de Rotenburg in arce Rotenburg, ubi
 & mortua fuit. Inde per duos rotobus tracta fuit
 in memoratum locum Eben. Sancta hæc virgo
 Notburga celebris est per viam Tyrinim, tum
 ob vix sanctissimam, cum ob beneficentiam in
 pauperes, unde & singularia prodigia facta sunt,
 & sunt omnibus illam in suis arceffratibus in-
 vocantibus in templo illi, ubi tumulata est
 dicitur.

21 Secundo tandem sepe laudatur Hippolytus Guarino
 Guarino; fuit in patria Traduntini, familia
 nobilis, præfata artium & medicæ doctor, ab
 ipso

ex M.
 jam dicitur
 dicit.

1512
 1512
 1512
 1512

1512
 1512

Guarino
 nobilis
 1512

A ipsa *Cesares Majestas honoraria archiepiscopi titulo*
condecoratus, atque ad annum 1607. servatissimis
archidiaconis Maria Christiana & Eleonora, Per-
domandi postea imperatrix II. favoribus, fides &
per regis parthenonici Halesi, cui religiosissime
ista principis se adscripsit, datum medicus. Cum
hucus morare discessit, anno 1619. nullus est
apud Joannem Jacobum Krippium, in Halesi ci-
uitate precipue nobilitatis virum, memorati Fran-
cisci Gregori conditum Mti., in quo sub Rutenbur-
gum dynastiarum simul deus occurrit de co-
rudem sancte familia Noiburgis moris. Ex
occasione eorum subit, & la spudem sancte, quan-
tum licet, imago colligere reddereque, quod
habetur a omnia profectum fuerat; cum aggressus
est simulacrum eorum servatissimis ac piissimis
archidiaconis Maria Christiana & Eleonora, in cam-
per per trionem civitatis summa studia curant,
prout laus ipse curat in profectum ad vitam
impresso.

B ipsa presant expedit similiter, qui-
 bus adjumento Opus suum confectum 2 ac prima
 quidem prout tabulam Episcopum & elegiam Gre-
 gorianam laudat reverendissimum dominum Eber-
 hardum Agricolam, tam tempore principis ac

C episcopi Bratislavi vicarium generalem, & deus
 in ipsa episcopatu successorem, ejus singulari fa-
 vore & auxilio se suffragium fuisse profectum; seu-
 de allegis antequam instrumentum ac tabulario
 electum esset in San-Georgium, millaria cerulis
 distans ab area Rutenburgica, qua Holam us-
 que fides sue concordia fuerat. Tertia citat alia
 instrumentum ac similium Rutenburgicum specta-
 tia, quoque profectum, quo in voluntate ac des-
 derio servatissimum archidiaconum ac tabulario
 archidiaconi Orontianae colligat, Holamque trans-
 ferat Matthei Berghelmann nobili illustris.
 In ipsa domum libelle impresso, ann. 18. *Anna-*
les memorat, usque quo.

D Hec nos cum in finem praestanda judi-
 cimus, non solum, deus biographum producimus
 altera anni tractatus rebus gestis posteriorem, su-
 spiciat, obtrudi sibi vitam pra magna parte, pu-
 ta in adjunctis, quo nos in tabella Ebonasi o-
 scantur, nec in Opere Gregori, nimis leviter
 concessit, quo traditionibus non sit fundatis &
 discussis. Sed neque per hoc contentum, quod
 ostendit omnia ac singula ac instrumentum honoris

E nihil quidem concesserit concessit, nihil in so-
 lu traditionibus promittit; quandoquidem ipse in
 edita libelle non solum expressit suas conjecturas in-
 ducit haec particulari. Quantum cooperitur loca
 est: Credere hoc est. In fragmentis eorum
 Mti., in quibus libellum istum contrarium fuisse
 dicunt, sepe provocat ad concordem traditionem
 populi & nobilium, atque ad testimonium suum,
 quo id a majores suis didicerunt, ipsique nos
 roborant; ac vel se elocutis ejus ingenuitas & fi-
 des in alia.

F Praeterea telem praedictum Guariniam suam
 Tyrolensem, ad fidem ejus vel in debum vocare
 vult. Habet deus ejus elegiam in Opere
 nostro, tom. III. Julii in Commentariis Histori-
 cis de B. Andrea, prout Rutenburgi a Judaei tra-
 ditus, pag. 463. quod auspicias anno 1731.
 ex vultu Ordinis Praemonstratensis canonice
 abbatissae Wilhelminae in Tyrol. Accipit aliud ex cla-
 rissimis Rutenburgi Nuntiis Mti. Vic fuit Guar-
 inensis, eruditus Sanctorum Tyrolensium Abas
 novus datusque, & ipse jamjam inter Venerabi-
 les illos Tyrolenses, qui nempe magna pietatis
 Septembris Tomus IV.

fama decesserat, a scriptoribus non uno ex ti-
 tulo politus, hac prerogativa, nisi me omnia
 fallant, dignissimum. Hinc pergit cum laudare,
 a sancta ac ferventi pietate, Germana celebrare,
 vela religionis, aliisque virtutibus, quas sperant
 ubique conscriptae ab ipse & a se parata Opera,
 & propter quas etiam meritis sit, non inveni
 summis vita periculis mirabiliter conservari.

G Amplius laudem eorum eandem Guar-
 inam celebrat R.D. Adriani Kemper, pra-
 dila abbatissae Wilhelminae tamen, in Opere na-
 per edito de Alia nominat B. Andrea, ubi a pag.
 18. usque ad 37. vitam Guariniam describitur
 eadem per modo praedicta: Innocentissimum ejus
 moris & vitae sanctimoniam viri gravia suis li-
 teris commendat & omnis fama celebrat, ac
 etiam inter venerabiles ac singularem pietate con-
 spicuas patrie nostrae personae locum consecra-
 tos sit. Post haec virtutes a Rutenburgis recitat
 aliasque complures fuisse curat, & adducit con-
 ventionem testimonium confirmat, usque immisit cas-
 sus aliqui, qui Guarinam eadem obigerunt,
 plene mirabiles ac prodigiosae, ac deum sancti-
 dent; Hac fuisse, inquit, profectum famam, ac
 civi de patria optime merito etiam apud postero-
 rum auctoritatem conciliamus, ejus Historiam
 de B. Andrea prout, ... calci nostri Operis sub-
 jicimus. Quae verba non adaptantur, quae non
 alia de nosse ista elegia de eadem Guarini B.
 Notburga biographo libe praestantissimum.

H Superest, ut, quo & qua ratione scrip-
 sit Guariniam, prout indicemus. Ab anno 1619.
 not dictum est, concessit undecumque passis mun-
 mentis, ingenium & calorem applicat ad Alia
 S. Notburga, usque impugnat invidiam per annos
 curat; & Opus vultu diffusum, quoniam con-
 sistent in fragmentis, diffinit in partes septem,
 persueque singulas in plura sepe: sed radi dem-
 onat & confuso ordine. Nam praeterea quod
 novallia in concessit, quo parum aut nihil ad
 S. Notburga pertinebat, vel qua scilicet pastorem
 verbis amplexu ponerem, respectu subinde ad lan-
 guam in sua parte, quod in altera citam leti
 concessit. Id scilicet erudit, quae successit temporis
 alias aliisque nominis adepta mori erat totum O-
 pus ad linam revocare & reficienda praestare,
 proutque id publici juris foret, seu per se com-
 mitteretur.

I Sed cum verissimiliter alia tunc aegritudine
 gerent, atque id temporis Radras noster vocaret
 componenda tome 3. *Bovaria Sancta, illi sua &*
Gregori Mti. communicavit, quicquid selegit quid-
quid ad deus videretur Historiam conductum, &
in Germanica lingua in Latina versis; prout ip-
se testatur de la tome 3. pag. 169. ad eadem Vi-
ta S. Notburga verba sequuntur: Hac ex Fran-
cisci Gregori, ordinis equitum, monumentis au-
thographia ante annos sedem centum & am-
pulum triginta; & Hippolyti Guarini, nobilis
medici calamo excerptis & Latin donavi. Adde
et Alia Sancta Latina praedictis anni 1617. au-
dit omnia videretur, antequam primis col-
ler Guariniam in Germanica drolgerit anno
1648. Imo, quod observari digere est, etiam
tricesimo ante, anno scilicet 1641. comparare in
Belgio nostrae cura & labore R. D. Gabrielis Ja-
kemini, presbyteri, canonici ecclesiae collegii S.
Petri Caesari in Flandria Occidentali, qui ex ea
Radere Flandriae itineraria donata, sub hoc ti-
ulo: Mirabilia Vita S. Notburga virgini, inferius
libello, quem Solatium pie famulatum inferius,

AUCT. *cujusque opusculum, prole eleganti cecidit*
J. P. *Brugi in Flandria, servatum in bibliotheca ma-*
jori domus nostrae.

29 *Denique Guarinioni ipse, haud dubie perspi-*
citur, se neque per Latinam Rederi editionem, neque
per Jakemanii Flandro-Belgicam (si tamen hanc videret)
unquam) tantum scire esse contentum, quip-
pe qui vitam Germanicam meditatatur fuerit, ut ad al-
ligentis omnibus ac vicinis populis prelegi posset, la-
borum resumptis, & Rederum imitatione ex subser-
bas suis Historiarum monumentis Alia Senila principia
contraxit, ac patrio idiomate in lucem edidit anno
1646. Verum etiam hic libellus Germanicus, sive
quod pauciora exemplaria excusa fuerint, seu quod
continuo telluris usque ditra deperiret prope omnia,
adeo rarus est bodiedum, ut afferret Rosenmannus,
se, licet multieties quatuordecim & altera viginti biblio-
thecae excussisset, non nisi unum exemplar, titulo
distictum, invenisse potuisse, in quad, bono quodam
genio ductus, incidit apud nobilissimum matronam
de Kleiberg, ex nobili admodum Krippnerum
domo progenitam.

B 30 *Vitam istam Germanicam laudatus laborum*
astrorum officiosissime adiuxit jam Latinam
fecerat, & uberissimis annotationibus instruerat,
quando prodire tandem, inquit ipse, fragmenta
hujus Historiae Notburgicae, a Guarinione con-
scriptae, uberius omnino, sed, nescio quo scito,
missa in plures, atque a multis avorsae. Dum
eodem anno MDCCXL. bibliothecam publicam
adornare decrevisset Augustissima Domina nostra
Maria Theresia, atque libros suos ex arce A-
meracenae & aulicae hujus elementissime indul-
set, hoc exemplo incitati illustres complures
magnis beneficis illam (bibliothecam Orsinovianam)
asseverunt; atque inter hos illustrissimus
dominus Carolus comes de Welberg in Primor
& Langenham hereditarius prov. Tyrol. stabuli
ac culinae praefectus, S.C.M. a cubiculo & con-
siliis etc., quatuor ingenio tomis autographorum
venerabilis Guarinioni bibliothecae dono dedit;
horum quartus anecdota continet, & fragmenta
Admum de B. Notburga nostrae.

31 *Ex sepeam disti Operis Mi. partibus sola fer-*
ta illa est septima; cetero desiderantur priores
tres integre, quanta defuit capta tria, & scute sua
praeio. Haec aliquando dubit, an consulum esset
illis hic locum considerare: ut concedere impellebat
me rationes sequentes: prima erat, quia advertebam,
id in vultu esse eruditissimos Tyrolensibus atque in primis
clarissimos Rosenmanns, qui ea, ut thesaurum soluer-
reperirent, descripta, Latine reddita, & anno-
tationibus suis elucidata huc desinere; secunda,
quia ex istisdem plenius docendum erat tellur, quod de
aliorum auctore & hujus feribendi ratio proli-
beru hoc & praecedens h. tertia autem, quia in
his novissima commentum, quod brevissimis casu in
olitra Historia fuerant praetermissa. Verumtamen
omni Opus adeo consensu, majari parte mutatum
ac multis relationibus, huc maxime pertinentibus a
notisam perspicuum, etiam laborum radia consi-
derandum censui. Quapropter ut utriusque quodam-
modi fiat, disti fragmenta breviori Vite sub-
stantum, sumpto exordio a cap. 7. parvis 6. quia huius
narratio incipit atqueque esse arduata; reliquis utar
in Annotatis ad eandem breviter vitam, scilicet
maiore elucidatione egeat.

32 *Radari autem elegantissima Locutionis fa-*
pordebo, tum quod Bavaria ejus sanctio satis volu-
derat, & nota sit & obvia, ut curiosa lectori facili ad com-
mentum, patent aditus; tum quod parum admodum dis-

et quod substantiam vitam narratarum a jam
disti breviori Vite Guarinioni, praeter ejus, &
Georgii Mst., nulla videtur insigniū Rederi.
Sicubi tamen notabile discrimen occurrat, modo
testem; sed neque negligam disti observantias;
quod Rederi adfert clarissimos Rosenmanns;
cum tales sit, ut rebus a Guarinione narratis a-
lissique in hoc Commentario distinctione plurimum
locus offerre queant.

33 *Post Guarinonium & Rederum in serie*
biographorum locum postulat R. D. Mathias Fle-
ner Brinonensis, ecclesiae S. Notburgae Eberensis
curatus, qui circa eadem tempora Viam Sanctae
in una tabella atri incisam, auctibus distictis i-
conculis & illustrissimis ac reverendissimis dominis
Joanni episcopo Brinonensi, S. R. J. principi dedi-
cationem voluit. Porro ex dedicationis titulo tabe-
lae etiam erant Rosenmanns verbis sequentibus:
Rexit autem hic episcopus Joannes Plazinger...
ecclesiam Brinonensem, ut caralogi ejus libi Mst.,
qui mihi ad manum sunt (certissime, qui inferior
est tamen VII. Specielegi Germanici) edocent, ab
anno MDCCXI. ad MDCCXLV. a doctrina, mori-
bus, vigilantia, ac zelo omnium ore commen-
datus. Ante annos igitur circiter centum huc se-
ries rerum, quae divae Notburgae amment, atri
incisa sunt. Primum ejus auctor, ut meo iocundo,
Guarinione ac Rederi aequalis erat.

34 *Tabella exemplar, curante eodem Rosen-*
manno, illius accepimus, dignumque reparavi-
mus, quod hic demo in et incisam ac resusum
Altit praestigiat, tum quod hic etiam videret,
tum quod sub unum quasi aspectum proponat, qua
etiam ad longum referatur, imo etiam aliqua,
quae in Altit brevioribus praetermissa testasse sunt,
atque ut longioribus Guarinione Historia frag-
mentis, modo perditis, accepta. Errorum pro-
pria sunt, quae representantur in iconicis t. 3. &
t. 8. Ceterum in nova tabella typis servare i-
fas est scilicet eandem antiquioris formam &
eandem intercolumnum ordinem ac situm; sed im-
scripserunt, quae singulis, praeterquam media, Ger-
manico idiomate subangebatur, Latine delinunt,
prope ut clarissimos Rosenmanns cor interpretatus
est in sepe disti Notisae suis.

35 *Superfuit auctores tres, qui gesta S. Not-*
burgae prelo commiserunt: cuius primus est P.
Georgius Seyfers Sincensis nostrae sacrae, sed cu-
jus Locutionis neque ad manus nostras pervenit,
neque, ac peremerit, laborumque ad rationes
per Rosenmannum in Notisae allegatis, atque
ejusdem verbis in compendium contractis: R. P.
Georgius Seyfers S. J. editit (Germanice) com-
plurimum Tyrolensium Sanctorum vivendi syno-
psum, stylo brevi, libello tenaci, Oeniponti MDCC-
XXI. publicatum, atque censuissimum Sigismundo
Francisco archiduce Austriae dedicatum, qui tum
sua ex Gozeio & Guarinione (quem auctor
hic Oeniponti degens tanquam Halensis collegii
medicum, viventeque tuncque de facie noverit)
sele contraxisse asserit, adiecti huius loco,
quae singularia videntur, quod notasse suffi-
ciat. Vide inferius Annotata ad cap. 1. Vite lit. f.

36 *Alter, cui nomen Silvestro a Plan, scrip-*
tor Germanicus quoque est, sed ejus conditione
non etiam vix, incompertum. Quodquidem in
ejus notisum deprehendimus dominum in aucto-
re italo auctore, qui inter praedictos scribitur
notis est, quippe in epistola ad lectorem hic prela-
to: Viam S. Notburgae virginis Tyrolensis per
Silvestrum a Plan Germanice curantem, & li-
lice

A licet redditum, typis commendamus &c. Verum hac Italia interpretata, quam perveneri, & de qua, propter fabulam illi miracula sua benefica quendam, apudante S. Noiburga, divinitus advenit, uberior sermo insinuat paret. Gloria posthuma §. 1. & 2. hoc, inquam, Italica interpretatio talis est, ut non dubitavi, qua & Germanus auctor vel Guarnicionius vel Roderum pro oculis habuerit, atque idcirco in ipsam aut ipsam librum alterius indagare, opera pretium non judicavi.

§. III. De loco natali & emortuali S. Noiburgæ.

P Rinsperu Alia extendamus, discutienda sunt annalla, qua ampliores explicationem requirunt, quæ ut commode inseri possint Annaliis nostris. Prælo se offerit difficultas quædam locum Sanctæ natiem & emortualium, inde orta, quod historici plerique & geographi hanc locum confuderint & locum domini. Notandum est igitur, quod etate S. Noiburgæ, civitas esset in illis partibus & ara, quarum nemine hanc malum dissepavit. Civitatis novæ erat Rattenberg seu Rodenberg compellitur ex voce Germanica Rud Latine Roia & Berg, Mons, & significationali congruat erroris insignis, teste Reischmanno, etiam nuntiis ipsorum representantia. Enitas riam hodie cum monumentis non ignobilis, ad Oream flumen inter Saugum & Kossfildium civitates, pertinentque olim ad Bavarium, unde Tyrolensi civitati adnecta est.

B 38 Testis hinc locus Saugum versas, distans ara, dista Rutenberg, confuso nomine ex Germanico Rot, Rubum, & Burg, Castrum seu Arx. Hac autem in Tyrolensium principum, verba sunt Reischmanni, consensio semper fuit, nec ullo unquam tempore ad Boiam perinuit. Eiusdem dynastie in senectute diplomata, quæque se vidisse plurima testatur idem Reischmannus, domini de Rutenberg testam audimus, nequaquam de Rattenberg, & denominationi consensum erandum insignis gentilitio, referentia in clypeo candido æstium coloris sobri. Nunc audiamus, quid de loco natali S. Noiburgæ prodant scriptores antiqui & antiqui. De eo filius tabella Eberhardi recitata ann. 5. Franciscus Gregorius & Marcus Sittus supra laudati. Parentibus probis & civibus natum, eis Guarnicionius, at civitatis nomen subueni, solum in tabella impresso: quid in fustula Vita tradiderit, ignoremus; cum pars ejus prior deperierit.

C 39 Roderus in Bavaris fons ad Vitam Sanctæ præstat in hunc modum: Cum B. Noiburgæ Rutenburgica, modella Christianella & virgo, centum & octoginta annis, etque amplius Rutenburgica antea vixerit, quam Rutenburgum, Kossfeldium & Kizpobel & Bavarica ditione eximerent, aut Tyrolis accesserant, quod post annum denum m. d. v. Maximiliano I. Augusto est factum, pure suo B. Noiburgæ in eccliam Bavaricæ sanctæ relicta est; cum illa tempestate, qua intar mortales fuit, in solo Bavarico nata & denota sit. Ita ille; qui non de natiuitatis loco idem repetat, Noiburgæ, inquit, Rutenburgi id temporis in Boia, nunc Tyrolis, nara. Brunnensis part. 3. Annalium Boicorum lib. 5. sic scribit: Nata (S. Noiburgæ) Rutenburgi, Boica olim urbe, nunc Tyrolensibus addita, operam dynastis, quibus ab urbe nomen, addidit. Brun-

ran fecutus est Boicorum erram analista alter Auct. J. P.

Joannes Adlzreiter part. 1. cap. 35. Martinus Zellnerus in Topographia Tyrolis, edita per Mo-

thæum Moravianum, pag. 148. de civitate Ruten-

burgica, quam etiam emortuam Rutenburgum

appellari significat, in rem nostram adjectis sequen-

ter a Germanice Latine responsa: ubi data est

sancta virgo Noiburgæ. Hinc abunde liquet, fons

emortuæ inter: auctor de ipso loco natiuitatis,

quædamque diversa modo non expresserit & erro-

retur in alio, emortuæ, dam Virgine nostram

Rutenburgi vel Rutenburgi mundo edic-

tam scripserunt, respicisse non ad attem Ruten-

burgicam, sed ad civitatem Rutenbergum.

40 Et vixit Rutenberg actum est, confirmat

Reischmannus ex traditione ac testimoniis ibidem

acceptis. Ex tibi ipsius verba: Accessi locum i-

psium anno MDCCCXXVII. quid rei subit indaga-

tus: confirmabatur vero idem superiores, prin-

cipius ecclesiastici, fide sacerdotum, manu pro-

pria, ac sigillis suis; & quidem hinc ex magistra

re civico etiam. Seculares autem seniores aliquos

jurjurando, se a parentibus suis maxime senibus

id accepisse, testati sunt: nempe fuisse natam ex

parentibus civis in domo Stetterianæ angulari

ad forum publicum, patre pilorum artifice. I-

mo consensum quoque populi vocem hanc esse us-

queque Magistratus affirmare non dubitaverat. Do-

mus quoque isthac mihi offensæ est, quæ tantis

natalibus nobilitata: & consilii urbis, ejus possi-

tor, profunde sitam ob frequenter Oeni aliovi-

ones afferuit, dumque anno MDCCCXXXIII. illam ornari

curasset, deprahendisse vestigia antiquæ officine,

ad fabricandum pilos requirit. Ita vir clarissi-

mus, qui deus inter instrumenta Notis suis

subijcit ann. 8. sequens testimonium: produci,

& tribus laudantibus suscipiendum, & etiam in

ora magistrali sigillis manant.

41 Ad requisitionem domini Reischmanni;

notarii Apostolici in causa translationis D. No-

iburgæ deputati, attestamus nos infrascripti sub

fide sacerdotali, eo quod vox populi vox Dei,

qui vigore traditionum, ab omni tempore per

lentes habitatum (licet propter magnam antiqui-

tatem nullas probationes ex libris baptismalibus

& mortuorum, quales nullus ultra ducentos an-

nos possidemus, adint.) Filia pilorum artifice

in modis Stetterianis Rutenburgæ nata fuerit.

Datum in parochia Reit, Kundl, & Rattenberg.

Magister Joannes Georgius Schmid matris quinquaginta annorum, & texensis loci parochus,

nec non plus xx. annis in his canonis exposi-

situs curatus, auctor, ut supra. Ego Joannes

Paulus Reichartinger, natus Oenipontanus, xlv.

annis vicarius parochialis in Kundl, & antecederet

vi. annis vicarius in Rutenberg, aetate lxx.

annorum, testor ut supra. Ego Joannes

Baptista Waldberr, aetatis xlii. annorum, ultra

sax annos loci vicarius, nec non aetate xvi.

annos cooperaverit, similiter auctor. Accipit

& aliorum, supra a Reischmanno memoratorum,

testimonia.

42 Actum Rutenbergæ xvii. Septembris MDCCC-

xxviii. Coram pænobilis & clarissimo domino

Antonio Reischmanno, Juris utriusque Licentia-

to, S. C. & R. C. M. superioris Austriae univer-

sitatis secretario, tamquam in causa S. Noiburgæ

notarii Apostolici & assuario eccl. Affectibus

& testibus requisitis illustri domino Christo-

phero Frolich de Frolichspurg, provinciali Ty-

rolens. & C. ac R. M. Teloni, cambi ac urba-

AGCT
L. P.

rit iudice; et premissis ab exzell. decesso Andree Micheler, medicus doliore ex physico Ratisbergensi: Aduante Josepho Angerer lenatus ibidem civici diegraphis; requisitis juratis comperit dominus Simon Steinler, Ratisberg. quod auctoritatem, et proderit diploma originale insignum Ferdinandi I. Romanorum regis, datum Occasioni vii. Octobris MDLV. et litteras empiois adum fuerat, datas xxv. Februaris MDCLIII. cum alia scriptura fide digna, quod Steinler consules fuerit ab anno MDKKK. usque MDLIII. et deponit ulterius, se bene recordari, quod circa annum MDCCXIII. ann MDCCXV. pater ipius Wolfgang Steinler tibi deponens tamquam parvulo narraret, quod in adibus suis ex fama publica anverfali nata S. Norburga fuerit ex patre pileorum confessor. Id ipsum repetitis filium patrem suum circa annum MDCCX. quod deponens contraxit matrimonium, quodque ipsemet frequenter hocce vidisset; addidit ulterius hactenus, invenisse se etiam vestigie officine pileatoris, cum domum hanc suam anno MDCCXCV. restituerat et exornari curasset; fundamenta etenim profunda omnino, quod tamen allambere Oemus allata arena opplevit, ex quo deduci possit, adde perantiquas esse. Relecta confirmavit et se subseripit.

(L. S.) Simon Seidner.

43. Requiritur jurgis dominus Joannes Georgius Salzburger, stiris ab anno mccc. m. confiliis interortis civici & ex-diographis status civici, quod flatus populi adventus, nam in iure occasione, sic praequie a domino patre modernis domini confiliis, Wolfgangus Stettner insauierit, quod S. Nourburg in adibus Sertinianis nata & piteatoris illa ferit. Interrogatus, quod diographi fuerit, an nihil in scriptis inveniri, respondit, se reliquios protholochis quam ab anno mccc. non invenisse: quod autem illas, locum lenae antiquiorum esse, hac periculis erudi posse ostendit. Relecta confirmavit & se subscripsit.

(L.S.) Joannes Georgius Salzburger.

44 *Requies & juratus Christophorus Lenderberg, deponit, quod a patre LXX. annos, & a matre XCII. annos natus, impati curari audierit, quod S. Nobergae, civis ac pilatoris filia, & in domo Sattermaris progenita fuerit: idem se audisse, addidit ad edicium vicarius hujus, LXX. annorum viri & in his rebus admodum peritus, nato Rattenbergensi, aliquo virum tam ecclesiasticum tam secularibus per omnem vitam, Quapropter & deponens, cum sive alio Kellenberg, singulari affectu fuerit laticia, dum peresset anno mdcocviii, fuissent elationis sacri corporis, est quod Civis Rattenbergis fuerit, quam sepius profectione quoque impie ex civitate huius publica (Erzurgau) deducta in locum Eber venerat fuisset. Rectoris confamvis &c.*

(L. 5.) Christoph. Lenderer.

45 N. B. Domini affectum manu propria hac
adceperunt: Quod persona prius nominata, si-
ves nempe nostri, in nostra quoque presentia
juramentum depoluerint, bonae fide ac rerum

perici sunt, presentibus requisiti testatur. Adhuc D
ut supra.

(L.S.) Joannes Christophorus Frolich de
Frolichpurab, urbanus iudex, &
propositus ad vestigial principis pri-
marium in Rattenberg.

(L. S.) Andreas Michter, philosophiae &
medicinae doctor, civitatis & dis-
trictus judicialis physicus ibidem.
Concordat cum protocollo autographo, atque
sigillis suis rite munito, de verbo ad verbum.
Ita testor facta collatione

Antonius Roschmannus, cui sumus

46 Confili neque, quantum in ludo veterum
documentorum penitus condere possit, statim esse
fidei sententiam in civitate Rutenburgica, quae civitas,
verisimiliter post destructum castrum Ruten-
burgicum, postquam corrupta nomine impellerit
causa Rutenburg, Rutenberg & Rutenburg.
Corrupte, loquamur, nunc, nam si loci insignia
non. 37. capitulo, verum omnino stygiumque
adumbrant, de qua mihi dabitur avis et, necesse
est debui Rutenberg; quomodo etiam vocatur in
jam recitatae inscripturae. Hic nominis corruptio
confusioque perperam apud ceteros, & prima tamen
apud Rederum ascripta, et nequaquam ef-
fugae, quid fidei valuerit, dum ex eo, quod Ru-
tenburgum, inscripte forent, Kipfstein & Kie-
pabel & Bavaricae editione adjectis fuerint Tyrolis
finitissimis sub anno duntaxat 1504. concin-
dit, quod Sankle in solo Retovio nata & de-
nata sit.

47. Non in Rotenbergium certe intelligitur, idem eruiatur Rotenbergum, cum subdus, id temporis in Boia fuisse, nunc Terolis; et quae sit sententia sequitur notem esse id Rotaria sine Boia; et uero item id notem dantem esse. Neque enim Rotenberg, ubi data est, etiam deinde est; sed in eam Rotenbergia, prout ipsimet soli Gregoravi Marcum Sultum et Guearnium tradidit in ista sententia artem Rotenbergium semper ad Tyrinon pertinuisse, emendat Rotenbannum, non patem fuisse offensum rei contrarium. Hoc sane nunc indicabim, adfines Rotenbergium, apud quod famulatus ad defunctum est S. Norburg, nouissim Tyrinensibus aduocaturus fuisse, uero illa Tyrinensibus ad provinciam praeferre laum etiam, et Carie magister huius praefectura fuisse insignem. Hoc etiam Guearnium, Rudera ipse, Bartholomaeus alique rerum Tyrinensium et illa Tyrinensia Rotenbergia famula scriptores, a Rotenbannu citati etiam consensu assensum: in hoc manifestum fuisse varia diploma omniographa ad eodem allegato, et quoniam hoc spectant, notasse. Utinam duntaxat feruissim gratia sententia hoc transferri ha. One enim Tyrinon et Cariebus data in diplomate anni 1303. Hactenus apud nos cituissim conceditur, inter testes hic appellat Henricum Sen. Ha nostra detrum et huius fratrem esse cognoscitur: Fidelis noster Henricus de Rotenberg magister aduocare curae, et Sigisfridus de Rotenberg, iudex in Hallia.

48) *Brassica* nom. 39. *lenticula* lacum Sem. Carls-
he *emutata* *non* *prodit* *aperte*; *assum* *ita* *feri*
us, *ut* *sepius* *in* *pacis* *ipsum*, *quod* *in* *1790*
inde *Ravensberg* *semitata* *fit* *ac* *domina*,
quoniam *dictis*, *cum* *formata* *esse* *dynastis*, *qui-*
bus

ILLUSTRISSIMO ET REVERENDISSIMO PRINCIPI AC DOMINO DOMINO HANNI DEI GRATIA EPISCOPO
BRIXINENSIS. S. R. I. PRINCIPI DOMINO SUO CLEMENTISSIMO.

				
1. Labores suos amicus inter pices pergit	2. Bene exemplo praebeant, mala verba, et mores corriguntur circa versus Deum	3. Dum filia tremunt, pauca, ac pacem dant	4. Egois ciborum, et pauca, ac pacem dant	5. Flor a Otalia, ciborum, religiosa auctus dant pauperi
				
6. Hic a Nicias pro dicitur latissim pro vno dequid				7. S. Nicias pro dicitur latissim pro vno dequid
				
8. Max agrotat et moritur domina Otalia	Invocant episcopi principis Brixinensis	9. Nicias pro dicitur latissim pro vno dequid	Invocant episcopi principis Brixinensis	10. Apparet Otalia, videri latissim pro vno dequid
				
11. S. Nicias pro dicitur latissim pro vno dequid	12. Nicias pro dicitur latissim pro vno dequid	13. Nicias pro dicitur latissim pro vno dequid	14. Nicias pro dicitur latissim pro vno dequid	15. Nicias pro dicitur latissim pro vno dequid
				
16. Nicias pro dicitur latissim pro vno dequid	17. Nicias pro dicitur latissim pro vno dequid	18. Nicias pro dicitur latissim pro vno dequid	19. Nicias pro dicitur latissim pro vno dequid	20. Nicias pro dicitur latissim pro vno dequid
				
21. Nicias pro dicitur latissim pro vno dequid	22. Nicias pro dicitur latissim pro vno dequid	23. Nicias pro dicitur latissim pro vno dequid	24. Nicias pro dicitur latissim pro vno dequid	25. Nicias pro dicitur latissim pro vno dequid

A bus ab urbe nomen: in que certe corrigendus: ab arte Rotenburg illis nomen erat, non ab arte Rotenberg, ut ex ante dictis colligitur. Corrigendus similiter Adelzeinerus, ubi Henricum Sancti herum vocat Rotenburgum. Illis item jungendus Martiana Zellerna in Trallata dedecem circulis imperii Romano-Germanici, edita Ulma ad annum 1660. non pag. 67. sic habet Germanice: Est & Rotenburgum in Tyrolis, quod ad Bavaricam pertinet, priusquam ad eam adiv Maximilianus I. imperator illud una cum Kopflensteinio & Kitzpach Tyrolis adjunxit: & hic sonus fuit S. Nosburga, que de egeia optima meruit, & vivere debuit anno MCCCLXII. Nam præter ea, que ad Raderum observavimus, anno 1660. ex arte Rotenburg non nisi rudera supererant: igitur de civitate Rotenberga illi auctori ferre est, ubi non eaque fuisse legatur S. Nosburga, nec certe vivere debuit.

VITA

Auctore Hippolyto Guarinonio
Germanice impressa anno
MDCXLVI. & Latine
reddita,

Interprete clariss. viro Antonio Ro-
schmanno, in alina universitate
Oenipontana J. U. Licen-
tiate Or.

PRÆFATIO.

Quamquam ab eo, quo diva hac Virgo ad
superos transit tempore (sub Rudolpho
quippe primo imperatore Austriaco a viasse heri-
tus) ejus memoria semper celebris, cultus ac pe-
regre advenantium numerus ob concessa ad ejus
tumulum divinitus, ipsi intercedente, beneficia
in annos usque frequentior fuit; temporum
semen illorum ruditas atque tempor nullum, quod
rite fidem faceret, intercedente, litteris confi-
gatum (si exiguum detrita atque tabellam plera-
que, dum viveret, notatu digna, statem tem-
pe, locum, herum, ac simulatum ejus, com-
plexum & excipimus) nobis haud minus indulsit,
utque dum annis verteretur a repatore Salustio post
millefimum saeculorum decimus natus.

Hoc enim currit, ducta haud dubie pro-
vidi Numinis, contigit, et vir & quidam Helm
ad Oenon in servitii servitissimum olim archi-
ducentum Maria Christierni, & Eleonore Ferdi-
nandi II. imperatoris sororum F. M., regio ibi-
dem parthenoni adscriptum constitutus, forte
fortuna apud insignem avite proleptis vatum do-
minum Joannem Jacobum Krippium &c. pie de-
functum, in librum incidit perveculum, fumo-
sus Tyrolensium provincialium ceras, titulos &
insignia pingentem, quem auctori genere, doctri-
na & laurus philosophia nobilis Franciscus de

Geros d. (cujus uti & majorum suorum nomi-
nibus inscriptam elegantemque fornicem insul-
chram Halensis ad S. Nicolaum precibus ad
huc dum servat) annis annos centum & quinque
Gua-
ginta octo conscripserat. In h. e, cum latus quo-
simo-
que enarratio illustrissima Rotenburgorum mo-
familia locus fuisse, metatiam breviter, &
tamen omnem fidem faceret, de eodem sancta
gentis hujus nobilissima Oeconoma commodum
infecta, atque sic, paucis licet, ejus servate est
memoria.

Idem igitur, quem diximus, officialis, pia
etiam a praeclatis lereantibus archiducibus anima-
tus, insuperque singulari favore reverendissimi
quondam, etque litteratissimi viri DD. Hierony-
mi Ottonis, tunc temporis celsissimi principis ac
episcopi Beixianensis vicerii generalis, ac dein
ipso episcopo successore clementissimi P. M.,
ac singulari auxilio suffultus non sine intimo pe-
flectis lenis, alacri animo & omni studio in id
perstratum circiter incubuit, ut ad diva Vir-
ginis, quantum liceret, integra colligeret, red-
deretque, idque omnia peritumque autographo-
rum, quae in tabulario celeberrimi alacerrimi San-Geor-
giani & inter ejus religiosos Ordinis S. Benedi-
cti viros & dynastas Rotenbergaes archa inter-
cesserant familiaritas) accurate domino Christo-
phoro, postea reverendissimo praetore, reperta,
fideique ajutem hagiographi Halam utique con-
credita sunt.

Accesserit his etiam alia, eisdem sacrasp
spectantia, instrumenta: uti & illa omnia, quae
ex voluntate ac desiderio Sacrosanctarum prae-
bilis ac excellentissimus dominus Mathias Burgle-
haerus, excell. regiminis superioris Austriae
vice-Cancellarius, insignis historicus & tabulario
Archiducum Oenipontano indefesse conentione
condidit, & in ordinem redacta his principibus
xiv. Id. Octobris m. d. c. x. transmissit: stemma
nimium & conjugis Rotenbergaes ab anno
metar. usque ad ultimum familiae saeculum Hen-
ricum f. qui bina conjux, Agnes utraque & co-
mes, prima Kirchbergia, altera Wertenbergica
fuerat, cuius ob perductionem erimen multa
omnium reddituum xx. aureorum milium a Fer-
derico Austria duce dista fuerat g.

His igitur instructus subditis distinctam re-
rum ac temporum notitiam auctor (qui si de-
vois legentium precibus impense commendat)
se consecutum ratus, ut piti clementer ac pe-
grinansium desideris consularet, comperta hac
singula pleribus cunctis est anno m. d. c. xvi. d.

ANNOTATA.

a Gloriosissimus imperator iste, cujus enomen
brevis virtutibus salustia, apud scriptores plu-
rimis obvia sunt, obiit anno 1591.

b Verba illa in Aenontis suis Re principis Kri-
stianus: Antiquiores igitur mea (quae, utpote
anno m. d. c. x. descripta, illi utique recens esse
debuisset) vidit Guarinonius; immo ut videtur su-
fuerem: statem enim, locum, herum in mea de-
sidio. Utinam Guarinonius hac tabulam descrip-
tisset!

c Scipsum designat auctor Guarinonius, de quo
ac plerisque his subjunctis sese agimus in Com-
mentariis praevio.

d Ad Comment. praevium num. 16. & seqq.

e Monumentum hoc utiliter servavit distat a can-
stro

A Nominis item. Ad haram & porcos suos semper de noctu elleta hera Onitla, adeo grunius & rixus sues relique dixerat, ut reboos per amplexum cæstri erant sonitus, in cubicalia relaxas, horribili omnibus terrore sonum exultetis.

gravior
pastor.

B 13 Qui melo modelam allaturus arcis domini religionem & San. Georgiano aliterio virum advocat, qui ipsam ex rura Ecclesiam adjungit, conjugem Henrici esse comperit, distincte profertem, haud gravior se quidem in vita peccasse, quam ubi nepotes arumolis dapum reliquis hinc inferri jussisset. Dammum igitur indigentibus illudum, ut vir relactere, animamque precibus adjuvare haud graveceur, vehementer rogebat, nec misera sicut matris conjux defuit, ut pluribus inferius exequat.

ANNOTATA.

a Inter diplomata, quætem. 2. Genealogia Angusta Gravi Hebburgie inferius Margardus Hertzog, nam exiles ad annum 1268. Germanico curatam desampungit ex archibus archiducali Onipomano sub hoc titulo: Rudolphus comes de Habburg & Meinhardus comes Tyrolis suis invicem fidejussore constituit. Inter nobiles autem, qui a patre Meinhardi constituntur, pater Henrici eoo Reichenburg, Henricus de Reichenburg. Reichenmannus in Notitiis videlicet se testatur eumque diplomata fundationis monasterii Stamblesis in Tyrolis de anno 1273. ubi inter nobiles comparat Henricus de Reichenburg; ut debitorum autem, qui in ipso sit Henricus, de quo legitur hic: Guerinus. Ceterum sub illa temporis dynastia Reichenburgie curie magister fuit, officio in Commentario prævio nom. 47. b. Nam hoc loco sequitur Reichenmannus: Dicitur bona Guerinus vocat, Feidburgum autem, eoo dynastiam esse, sumque hoc esse in ipsa Reichenburgensi dynastia: hinc tamen ortum ad principem pertinet; a Meinhardo enim nostro apogonem fuit anno MCCXV. ecclesiam Tridentinam, ut ejusdem epigrapha docet; & anno MCCXVI. ab Henrico rege (Meinhardi filio, qui aliquando Reboia regnum tenuit) in locum totius dotis conjugis sue, ut ex Burglehnerio docet Brendius comes part. II. pag. CLXVII. primumque, telle hoc auctore, post annum MCCCLVI. ad Reichenburgensium delatum est.

c Hic domo Reichenmannus: De Marticensi dynastia pariter hic auctores (Burglehnerus & Brandinus comes) testantur, primum ad principem, ad equite deio de Martay, atque ab hac ad illam. Strissimus Transfusionis non interperio serie pertinuisse, & ad duos domos alios per intervallum venisse; eo tamen tempore Reichenburgici jam diu exstiterant. Ita illa. Loco hodieum, ipse teste, Gregorius Symonographus, Burglehneri Commentarii de genealogia & successu domorum de Reichenburg tractatus inserit; non ad modum ubi ab Brendii amicitia incutitur, non deinde possunt, ut hic delucide ostendat, dynastiam illam derivatam non esse ad Reichenburgensium. Cui Burglehnerus in alio Opere, ad lit. h. laudando, Henricum eodem conjugem attribuit ex Marticensi familia, & Henricus de Reichenburg ejusdem Henrici nepos in diplomate inferius sapienter, pro fundatione diei anniversarii a lorumque pium opem designat primo prin-

dum in Tyencasio parochia Marticensi. Ma. Auct. item, vulgo Martay, in defuncti Brendius: Hertzog-Castrum comitatus Tyrolis in Germania ad 2 di. Lyroce Alpium & iusta amom Uliz duobus milia. Gubasibus Germaniensibus Onipomane distans in Marticensi Reichenmannem vertit.

d Ad Annotata ad præfationem lit. C. & P. Porro Radarus filius suppositi, quæcumque hoc nomen habet Guerinus.

e Reichenburgus, prout ostensum est in Commentario prævio h. lit.

f Radarus: tunc a nom Chriſti ducentefimum sexagesimum septimum super millefimum. Quod mirum; cum præ scitis habebat Mit. Inter Guerinum. Perisse in numeris erravit, ut scilicet coniungit; forte etiam ipse Guerinus, post melius instructus, numerus calculos. Sed augui momenti discrimen est; neque alio modo verum gestarum seriem pervenit; præ scitis, si audientes hic esset Seyferus, qui, teste Reichenmanno, Scilla natalem assignat annum 1527. Verum ut errorem suum suffragaretur prædixit, dum suo ex Gregorio & Guerinio se contraxisse ostendit. Ad Commentarium prævio nam. 33.

g Annoti igitur non elidit; quod diserte expressit Radarus verus non citatis subditi sequentia: Octavo decimo post anno, rerum possidente Rodolpho Austriae comitis primo, a Reichenburgie id temporis fortissimam & nobilissimam provinciam proceribus conductu, cultum, cuius peritissima habebatur, curare jussa est. Sed hoc incidit in annum 1285.

h Eodem nomine Henricus conjugem compellat etiam Radarus. Burglehnerus tamen, ad lit. c. laudando, in Opere Mit., quo quærit nobiles tum rei Tyrolensis & nobilis familiae mita, ut scribit Reichenmannus, diplomatum hinc compellat, aliud ipse commemorat. Fides radarus Notitiis suis idem Reichenmannum ex tem. a. qui comitatus alii afferuntur hodie in tabularum fustibus consiliis Onipomane Casaro-Regi, atque sic habent: Dominus Henricus de Reichenburg rector curia Tyrolensis MCCCLXVI. Huius uxor Reichenmannus. Si alendi possit, eodem tempore parti ostium fuisse, ut nomen duplicaretur in Epistola, suspicatur, ut nomen fuisse conjugis; quod & ego crederem, nisi eodem præfate tempore Henricus compareret cum Reichen apud Burglehnerum, quo apud Guerinum & Radarus cum Guis. Sed quid si Burglehneri Reichen nomen proprium non sit? Cur non Germanice Reichen dicunt sonat, Reichite distinetur: Marteyrio autem Marticensi; adeo ut in instrumento Germanice Burglehneri nihil aliud ferat induitur, quam quod Henricus noster fuisse dicitur aut distinetur Marticensi familia femine.

i In similibus Henricus vocabatur, atque ex hinc conjugem præsumi fascepi; ex priore filium autem, cui Henrici item nomen indidit; ex altera, præter duas filias, filios erit, quorum nomen noster etiam Henricum compellat. Hæcque, inquit Reichenmannus, hoc nomen semper illi eximita, cui hereditarium magistris curie officium fuit, quemadmodum ex diplomate eorum sit; ut adeo consule ita hujus gentis historem sit. Diplomata illa, ubi apud facta, allegamus; sed delicta consensum mutando gratia hic florum in accessum. Henricus Guis maritus nobis erit Han-

ADCT. Henricus I. *horum filius, Henricus II. hujus ex prima conjugio filius, Henricus III. non major ex secundo conjugio Henricus IV. id est, Henricus, in quo scripta illa desit sub anno 1215. Henricus nonio, ultimus.*

k. Primum Henrici II. nomen sit appellatum fuisse, constat ex diplomate anni 1235. quod infra post fragmenta Vite suspirii debet integrum.

l. Inque Jussu Guarnicionum ante circiter 1269.

Raderus spicium temporis non determinans dicit esse paucis post annis fete fuisse esse.

m. Aulus natus in fuisse Historiam inferias pari. s. ann. xi. dicit, quod industria obvium se fecerit Henricus, ut, quod ferret, asperiret.

n. Raderus rem se conatus: Voluit erga harum illius ipse in rem presentem venire, & coram Notburga studia in egentem explorare. Cum igitur illa certo die spicium suum ex arce in publicam viam, ubi elephantiaci stipem illius ex, pestabans, deferret, eam propius ad austrum asperare nulli amplius miserorum licebat, Henricus descendens occurrit, & quid in fœu ferat stomachabundus querit, deprehensa illa exhibebat mentis sue crustula, quæ, mirum! Deus repente vel in affulus & schidia mutavit, vel oculis

b. ejus fascinois obiectis, ut qualem animum in pauperes gereret, ralem videret cibum. Cum & hydrum a Notburga petaret, libaretque visum, iuxivium sibi gustare videbatur, idque ab Ancilla ex composito in suam consumelium factum inperpetuas, graves apud conjugem domi adversus Ancillam querelas deposuit: cum tamen illa nec factam a Deo metamorphosin cogaovisset, nec omnino sciret, quid domino usum venisset. Hæc Raderus: quæ, licet peram aut nihil ex substantiam differens a Guarnicioni tracta, bonitatem illi ob sequentem nuntiationem.

c. Guarnicioni & Raderi prorsus hic diffinita

tebula Ebrensis, factum ita capere: Notburgæ cibos lecam accipiens, ac domum egenorum accedere paranti obviam sit herus interrogans

Notburga, quid gestas? Ubi respondis illa ex timore: schidia fero: cum inlaxisset illa, non aliter res ipsi apparuit. Quid suspicamus intaxa

relativum appositione? An piam Guarnicionum dixerim fuisse quincunquos spicis menduci tabula verbus involuta, & hanc curvæ modo

tam vagantem Virginis magis congruo? Vel respice, sicut etiam, ita legisse in vices ac dentatobab-

c. h. adeo ut omni opposito præfiteri obit, qui anno 1215, tabellam invenerat & huc inde iuxta

mutaret? Postremam hoc non caris verisimilidive. Deum tunc, primum esse verum, non

erit mendaci letum. Quippe merito præfumi potest, aviam Virginem, post patrum ipsi in-

fecta miracula, divinos insinuat respondisse: Schidia fero, quæ modo S. Nulonis Tulentinas simili omnia casu casu se fero dixit, teste Baptista

Montanus in Vite ipsa mortis, sit canonicus:

Sua omneque solebat

Prandia partem in miseris & porgero egentibus

Clandestina manum poterat qua dona piam.

Hoc animadvertebat, peccatis cui cura, seren-

tem

Tristitiam aliquando dapes deprendere lesse

Tempore consuevit. Cum candida bruma per

Alpes

Hyperbæarum

Occurrit igitur, graminis, quid ferret consilio

Postulat: ille totus (spiravit in illius ora

Hæc dicenda Deus) dixit (se ferre recentes): D

Ex premium solvens, rufos (mirabile!) flores

.

Protulit exemplo

n. Lixivium dicit Raderus. Tabula Ebrensis

de pira filis.

p. Tabula Ebrensis postum hoc cum rufis

perit duntaxat post Ostia obitum. Affertur

Raderus: Mirata, inquit, Christi Famula herum

sux intemperiem & raderum, cum neque ullius

in horum consumelia sibi consilis esset, nec uli

le culpa assinem, capis convalescere, susque

reculas colligere, ut emigraret. Sed ecce tibi em-

isse quædam Ancillam suam vindictarum, heram

in gravem morbum conjecit, & quo illa decessit,

prius alas, quam Notburga pedem ex arce ef-

ferret. Deis pluribus profectus, quæ noster habet

huc sequentes numeri, subdit tandem: Not-

burga vero alium incertum parentis milia quævis,

splendidaque aulas exila ad agrum implicita-

taim le cootuli: salueque in eulam mutata,

maluis in stabulo innocuum pecus curare, quam

aulas delicias sectari. Quamvis enim multe no-

biles famina famulorum illius, propter virtutis

odorem, quem late spariet, ambirent, illa tamen

agresti colono suam operam in agris, qui millibus

passuum quinque Rotenburg distabat, addixit. E

Oportet igitur ut alterius iuxta operam gestam or-

da invenis sit: vel totum negotium sit postum,

ut Notburga, acceptis obediendi mandatis, non

egressa sum rusticæ, sed antequam, ostia jam so-

phistile, supremum anni videret, merbas op-

preffert Ostiam, cui ad mortem usque adfuerit,

ut spaciari numeris noster ipse significet & in

fulsione Historie nam. 22. bis: viderit: Sed domi-

na ante discessum Famula sua incipit moras

sublatæ, arque ex arce ad tumulum perlata fuit.

q. Is est, quem Henricum tertium compellat

mus ad lit. l.

CAPUT II.

Sanctæ simulatus apud rusticum; falsæ in
ere suspensio; rediens ad Rosen-
burgicum, & hujus inde
prosperitas.

Um igitur operam rusticello Ebrensi, ut apud nos
dictum aotes, non praelu a D. Ruperti in
cello, ejus ambitus hucus ehoris spaciari in ita
era diva Virginis ad complectitur, locaret Not-
burga, conceptissimis sibi verbis pacta, ut a pen-
lo servili libera tum precibus vacare liba lice-
ret, cum de more diebus profectis ab opere cas-
saretur a. Accidit autem, ut melius tempore die
quodam Sabbati colligenda manipula ultra con-
dilem prius horam operam urgeret agricola, pre-
ces a Notburga omissum iri postulans. Sed illa r
Pacti legitimi iudicem saltem meam volo, in-
quit: hique dictis in altum platum in arce, ve-
lut a clavo suspensum, pendulamque ita locum,
messorum oculos animoque labubrier perfrin-
gentem, post moras iterum retraxit Virgo &
hæssæ ad preces suum in locallum dimissa: missum
ceteroquin infima quoque iervitia, inter qui an-
imalium curam ovesam, deprehendit: aque te
propter a sancto obitu in publicis res pecuniarum
necessitatibus singularibus opta & propria. 15. Gra-

ANNOTATA.

A 15 Graves interim Deo vindicti patris uxoris
conveniens Henricus dedit, & Notburga dilectis
non uno cum solo confidit. Sub annum quippe
millefimum ducentefimum nonagesimum, quo ad
plures sibi Otilia, belli calamitas Oeni vallem non
leviter afflicta, fratricide Henricus & Sigefridum
interneceit odii commisit. Henricus enim sola
Tyrolensis praefectus, & partibus laici principis stetit,
Sigefridus adversarius Ottonis Bavariae duci
& Conradi Salisburgensis signa secutus, &
dynastias Rottenburgicam, Traubergensem & Rot-
tenbergensem satque Fridbergicam & misere devota-
bat, adeo ut fere ad incitias redactus Henricus,
errore tamen agnitus, sibi tandem restitutus, Super-
erie vota fecerit paulo post uberius enarranda.

B 16 Alpes igitur & calum rusticam equo perit
Henricus, servulum ruerum Notburgam futuram
conjugi Margaritae virgini Hocheneckii k, archi-
episcopi Rudolphi Hocheneckii l, olim Rodolphi
imp. I. a libella, paulo ante a vixia subla-
ti m, aut forori aut affini proximae conciliaturus;
expellat illamque annuo recreatus, laetus domum
reperit. In castrum igitur rediit Notburga, &
suum illud solenne tenere iussa, mox ab hero
cepit, ut, si quando illam mori contingeret,
cadaver suum curru imponi, huius jugales boves
jungi, libere hos abire, atque ubicumque decum
cesserent, exuviae terrae mandari curaret.

C 17 Infelix interim agricola damna non modica
rei familiaris passus, paulatim phibiti consue-
matur, quem tamen quantum coniectura locu-
cus est) invensum diva Virgo pie mori edocuit.
Rottenburgicus & diversis calum adeo sibi sensu
propiat, ut intra quinquaginta spatium boni sua,
belli calamitatis attrita, non tantum in inter-
rum restituta sanavit, verum etiam insigniter ad-
milita: idque ex eo precipue tempore, quo Famu-
la suam curam quoniam, & pauperum pauperum
suam opere exultavit, indulgentissime commisi-
tis; quod per annos subin octodecim p, quos
Henrico & conjugi Margaritae Hocheneckii fideliter
impendit Notburga, strenue factitatum est.

D 18 Hinc etiam dynasta, promissi sui & con-
jugis desinitio memor, anno MCCCXXXIII. la-
cia pro hac, atque se ipso rite quinquaginta cele-
branda, simulque quingentos pauperes pane ac
carne, sui carnis loco, calce palcentos, quoniam
semel in San-Georgiano cenobio instituit q;
satisfactumque pie fundantis voluntati tandem,
quomodo temporum ratio permisit r. Preterea
paris vestigia ambrosii, aliter Otilia filius f,
aliter ex Hocheneckia relicti, piissime Notburga
instituit, atque in miserorum solacia educati, si-
pem hanc annuum mille omnino egenie porrigi,
eandemque in proximis quibusque lacrimae adhibe,
Dominicae bini precedentes, & cathedrae pro-
mulgari jubentes: ut adeo etiam Henricus pa-
per immitteret, quem suo priori coojuge in ege-
nos inducat enim, eximie emendaverit, &
immemor compulaverit.

E 19 Ipse interim non minus bonis, quam di-
gnitatibus cumulatus est; demerito enim anno
MCCC. Mainhardi patri s, Tyrolensem princi-
pi, successit filius Henricus p, anno proximo in
regem a Bohemis electus r, qui Henricum no-
strum sola iux iam regis atque insuper ad Arhe-
fio praefectum dicit. Verum quiescit appetere pa-
ter, & animam curatorem regis valedit, filio,
quem Otilia suscepit, annuente rege, dignita-
ti substituto. In arcem igitur Rottenburgicam
reduci, saluti negotium praeparavit, atque, reli-

quos monia sancti Georgii, quibus semper fa-
milisiter usus erat, frequenter adhibuit.

F *Natus hic Rejehmannus sequens:* Dies profes-
sionis adhaec celebrant ibidem rustici, atqueque,
istud ex voto & majoribus edito fieri, quod cum ali-
quod tempus neglectum fuisset, grandine per con-
tinuum septennium vapulasse, atque ex hoc tempe-
re religiosum ad horam vacationis extendi.

G *Prodigium istud, quod eodem modo, sed alia
ac salsior praefati rectori Roderus, non expli-
cat tabula Ebenesit, in quo leguntur nuntii in-
sta:* Notburga operam suam locabat rusticis, sibi
expresse referens, die profecto ante vesperum la-
bore obtinere; & accidit, ut die Sabbathi tritici
omnem decemeret in agro, cum feris vespertinis es-
scent. Suspenderat Notburga saltem, & discende-
bat, orabat, & peragebat laborem suum sicuti
prius. *Uade nihil dissonum, quoniam quod ista die
tunc quam alii dicunt laborem abruptis, ac sanctum
propositum religiosus servavit; atque ita etiam na-
gella pia consensuindis tacite congeruit. Constat*

H *Rejehmannus, a posteriori tabula descriptura angli-
cam fuisse vocalem aliquam, qua S. Notburga
saltem in aera suspendisse indicatur: nec immerito:
quippe Guarinnus, qui antiquum tabulum
vidit, vir fuit, in quem tanta fidelitas suspicio non
cadat, nec cadere huiusmodi iussa causa, maxime
cum abunde liquet, antiquum tabulum in elitis di-
versum fuisse ab hodierno. Accidit ad prodigii
confirmacionem non interrupta traditio, quo, testis Ro-
jehmannus, in statui & pidiarum omniis antist
& memoria per totius Tyrolensis praefecti amantibus
Sancta exhibetur cum fatis in manu, quod ipse
propter hoc prodigium fassus esset, quocirca,
non iudicat, plus aliquid potius quam simpli-
ter pia consensuindis religiosum asseruam.*
*Ager, in quo prodigium accidit, inquit idem
Rejehmannus, hodiernum monstratur & vocatur,
Ager domus canonica.*

I *Quoniam vera ista sit, demonstratur in Glo-
ria postrema.*

K *Illam istud eodem anno fuisset in Chro-
nico Salisburgensi, quod seculo XII. per canon-
icum Salisburgensem scribi coepit, deinde per
canonem ad annum usque 1398. ubi desinit,
continuat fuisse, allatis testibus praenotari edi-
tor Hieronymus Frey tom. I. de Scrip. archiepis
Austriaci. Verba autem Chronici haec sunt: MCCC.
Cum Albertus dux Austriae cum Chantado Salis-
burgensi archiepiscopo discordaret, & ex utraque
parte sibi damna gravia intulisset, idem archie-
piscopus confederavit sibi Octonem ducem Ba-
varum & una cum praedicto duce Karinthiam est
ingressus, fiduciatu ab incolis, quod posset ter-
ram Syrix obtinere, sed tandem eos redire in-
fecto negotio desinitis nivium compellibat. Se-
quenti vero tempore praedictus archiepiscopus cepit
filium duci Karinthiam, cujus liberatio magne
ocasio fuit, quod per totos ipsius exilii rebus
mata. Memorati haec laes Carinthia duci Main-
hardi filium Elisebethum habebat uxorem Alberti
dux Austriae, ac postea imperator ejus nunc
primo. Quod anno hic de fratribus Rot-
tenburgicis refertur, alterius monitionum non reperit
apud scriptores antiquos. Quoniam autem, cujus de
fratribus incipit, annum praedictum Gregorius
ita scribitur: Duo fratres Rottenburgici eodem
tempore notabilis sibi damna intulere: horum e-*

AUER,
HYPO-
LYTO
GUARD-
NOMIO.

nim unus Boica domus, alter comitatus Tyrolensis adhaesit. *Gregorio adde Resheimannus Alarcum Sinton, qui ea monumenta a se videri inter gestationis filius Rotenburgeris noni sequenti:* Erant olim uno tempore vel duo cognati vel fratres, unus adhuc Boavia & alter Tyrolis, hinc bellum gestum est. *Idem Commentariorum nostrorum puer. 47. ubi nomen utriusque seu fratris seu cognati inferius legimus anno 1203.*

Resheimannus de Notis: Adverio Traibergum dynastiam una esse, sed duxerat castrum, cuius dimidia pars in Rotenburgensi, altera in Frensdorffensi dynastia sua est, quod nonnihil ultra dimidium horum Suavia distat.

Resheimannus de Notis: Adverio Traibergum dynastiam una esse, sed duxerat castrum, cuius dimidia pars in Rotenburgensi, altera in Frensdorffensi dynastia sua est, quod nonnihil ultra dimidium horum Suavia distat.

Idem annotata ad cap. 1. lit. b.

In fustora Historia ad S. Notburgæ precibus adferendis posse, etiam Guernicus, sic scribit: Necque latuisse hæc morantem in oppidis, sed multum ab iuri ac solitaria nonnulli, vicina Notburgam, hique domini miseris rodeluisse, nec & precipue cessasse, donec ad le totus Henricus radisset, satis credibile est.

Prætermissa hic sunt, quæ in fustora Historia his verbis refulent: Proprius igitur miseris edocuit Henricus, prioreque eum præsentis fortunam pensant, ac quantum, curante penum ac cellum Notburgæ, abundavit; rursumque quæ angustia domi res, hac discendente, illi, atque copiosa jam rustica sit, Virgineam Taumaturgam (*Marci dolensse imaginem*) sub titulis in Monte S. Georgii veneratur, simulque alterius illius præfulem, conscientiam suam arbitrium, consulit: singularis enim cum his viris religiosi illi intercesserat confidentia, cuius documenta complura huius scriptoris auctor ibidem se deprehendisse affirmare potest. Quasi autem ibidem abbas dynastem, urante omnia reditum ad servitia Notburgæ procurat.

Idem vocatum fuisse secundum ejus conjugem; videmus in diplomate filii eorum natum fore, subaddente Fragmentis Vita fustoria.

Chreacum Salaburgensem, cuius unicum dicitur ad lit. 6, sic habet: MCCXXXIV. Fridericus Salaburgensis archiepiscopus obiit; cui successit Rudolfus, Romanorum regis vice-cancellarius.

In Chronico max citatum mortem ejus eligit ante 1250. per curis: Eodem anno 12. Non. Augusti quatuor filii domus Rudolfus Salaburgensis archiepiscopus... deputavit autem (*Pentecostes Nicolaus IV.*) in archiepiscopum eisdem ecclesia Chetradum Laventium episcopum, Isteque bullam, ad lit. 6. relatum, verissimè innotuam fuisse duxerat antequam anno 1250. archiepiscopus etiam significat Guernicus in Fragmentis dicens, de servitio bella calamitatem a. 1250. anno MCCXXXIII. ultique ad initium anni MCCXXXIII.

Pluribus ista exponit auctor in Fragmentis: Quibus conjugæ ac filii Famula, frater infans tuus, quæ multum diffusi peragunt implicam, acque unico tacito decem fidei propebunt tibi videri Henricus, de duenda iterum conjuge cogitat; antea tamen, testis scriptura in ecclesia Lubæ, Notburgam ipsam, ætate venationis ibidem in finibus obrepit, expostitque calamitatem, ac ducebat illudem principis ac vicinibus virginem Salaburgensem de Notburgæ propolam, Notburg-

gam ad rei domesticæ curam vehementer jussit. D oblata libera pauperibus elargiendi in peribus ciborum potestate, Pauci hæc innotu Historia in templo suffusa. Et accepti nobis aliam compungem, & iterum conducti Notburgam. Rem compoivit cum rustico herus, os, ipso potius animo, Famula discederet.

Hinc colligit auctor in Fragmentis, revelatum fuisse Sæculæ tempore mortis & locum sepulture. Sed & aliud ejus cum heru quasi pactum, ipse ostijam, ibidem memorat in hunc modum: Concoro tum populi tum nobilium traditio, pmoctum fuisse ardentibus precibus ab Oeconoma herum, ne ulterius eum fratre discederet; sed, nisi discellum suum a servitio maverit, de hoc sibi conciliando eo magis sit sollicitus, cum & ipsi principes putem inter le intererit. Facile id persuasit Henrico Notburgæ. Is igitur, ut negotium hoc omni sollicitudine ac cautela curaret, vehementer rogat Famulam ejusque arbitrio totum selemente, Id egit ac peregit egregie Notburga: qui autem ratione hodiernum latet.

Cræderem, annis obitum hic expressum obari per auctorem a scriptis Henrici cum Henricus, forte hæc alterum anno videri possit, idem S. Notburgæ, qui, in diserte scribit Rudolfus, & auctor satis iocundus, illigatur ante 1253. Et a quo usque ad annum 1253. iuxta annos Sæculæ nostre eternitatem, plures intermissum.

Pluribus ista dilucide explicata videri in diplomate, saps memorato.

Ad hæc Resheimannus: Ao immortuus sit numerus nefcio. Interim hæc elemosyna adhuc singularis sonis largiuer præbuit in Quadregesima, ut tellis oculatus sum, qui ideo de aduflus Oeniponco accessit.

De eo sic in Fragmentis fustoris Historia: Filius ille uicinis Henricus, ubi in virum evasit, tamquam ceteris natu major partem in officio tulle magisterii succellit, quæ tam dignitatem dignavit non est, utpote anno nati sui quadregesimo primo & vixi sublimis, verissimè sub annum Christi 1224. etiam ad annum circiter 1253. puer erat annorum decem, ac colligit in cunctis supra ad lit. 6. & 7. Ejus jam defuncti memora frater Henricus IV. in diplomate anni 1250. cuius initium ac eugraphia apud Sen- Georgium servata, videtur Resheimannus in hæc verba: Ego Henricus de Rotenburg junior, curæ magister, a vigore presentium notum facio pro me, & omnibus hæreditibus meis, hica literis, omnibus nunc presentibus & futuris, quod plene deliberatione ac voluntate & consensu omnium hæredum meorum legaverim pro animabus suis ipsorum, cum chari frater mei Henrici de Rotenburg quondam curia magni, quibus Deus propitius sit, Missam perpetuam, singulis diebus celebrandam, in monasterio Montis S. Georgii in Oeni-vale Ordinis S. Benedicti, diocesis Brinkenensis &c.

Reliquum Henrici II. & Notburgæ prolem ita enumerat in Fragmentis: Illi peperit educavitque conjux hæc altera, in allicto propolam, Notburgæ maris scilicet tres, filius datus: Henricum, Gebhardum, Nicolaum, Elisabetham & Guttam.... Omnes ad proveciorem ætatem pervenere. Notax his major frater in officio successit: duo germani reliqui etiam animos bonores sortiti sunt. Ex quibus filiabus Elisabetha domino de Schoenstaile, altera domine de Freindberg pupa: hique liberi omnes, defunctis per-

CAPUT III.

*Sacella obitus; mirabilis sepultura; cultus
mum inchoatus; templum
de sacella ipsi
erecta.*

A. renibus, anno MCCCXXV. superfluit fuerat. Nec mirum, credere in virtutis a teneris dace Noeburg; quid mirum, quod in bonis animi ac fortunae proficiat. *Vide diploma subactum Fragmentis, & annotata ibidem ad lit. k.*

u. Nec & alia consensu ex jam dilecto diploma, quod habuisse se testatur in Fragmentis auctor noster.

x. Rescribamus ad hunc locum corrigi Guerinum dictas: Errat hic optimus vir: teste enim Burgkheerottum. l. lib. xxi. cap. v. Chronico Stamburgi Gayano, & Mortilio, imo ipso epitaphio hujus principis ibidem, mortuus est MCCXCV. Burgkheerotti Opus non habemus, sicut nec Pauli Geii Chronicon nec Mortiliogium, nisi sit non aliquid brevis Chronicon; sed aliunde ut suppetunt scriptorum testimonio, ut de Guerinonil error procedat dubitare nequeam. Nam ut ceteris sciam, Meinhardi obitus effugit anno 1293. apud Hieronymum Preyem. l. conyungit Lindemsi chronico & Vitae Arcepiscopi chronica Adriaui: 1290. 2. apud eundem Preyem noster Arcepiscopus brevis Chronici Stamburgi ab anno 1253. assignat ad 1296. producit, quod vidisse patet Petrus Gais, quodque ne habet & anno MCCXCV. in Vigilia octonem Sanctorum obiit Meinhardus dux Carinthia, comes Tyrolis, & Goritiae, Aquileensis, Tridentinis & Brixianensis ecclesiarum advocatus, fuodator noster, vir spectabilis & preclarus, hic tumulatus. Epitaphium autem meo memoratum hujus versibus tandem amam indicat:

B. Bis quingentesimo nono deciesque vicesimo
Et domogenos jungas, medius quoque decies
Post ortum Christi, tunc lux hac solitior istsi.
p. Meo iudicio rubet hic error alter: nam Mein-
hardus quatuor filios, Ottomem natum majorem, Al-
bertum, Ludovicum & Henricum natum minorem
tribus noster brevis Chronici Stamburgi, Arcepiscopi
& alii paginis, quibus de ipsius genealogia
sermo est. Albertus jam jam assignat chronicas
satis testis anno 1292. Ludovicus anno 1305. Anno
autem MCCXX. (verba sunt Stamburgi Chronici bre-
vis) in die S. Urbani Papa obiit illustris dux Ot-
to, primogenitus fundatoris nostri, hic tumulatus.
Hic deum successisse patet Henricus: nisi quis

C. vult, non solum primogenitum non patri successisse;
sed una cum ipse ambo juniores fratres,
Joannes de Rabell in Monumentis ecclesie Aquile-
ensis part. 1. col. 738. diploma producit, datum
ab Ottone anno domini MCCXX. die xvi. No-
vembri, inductione quintadecima; quo Syniacen-
sis Ordinis Cisterciensis monasterii privilegia pro
se & pro fratribus confirmat & exopt. Diploma-
tis initium hoc est: Nos Otto, Dei gratia dux
Carinthia, comes Tyrolis & Goritiae, Aquile-
ensis, Tridentinis & Brixianensis ecclesiarum ad-
vocatus, pro nobis & fratribus nostris carissimis,
Ludovico & Henrico proficemur de.

x. Unum superest locum, nam majorem
fratrem Henricum Bohemorum regis septimi; quo-
modo autem huius, sub anno 1306. & videretur
pro, & Bohemum successisse electis sit, quomodo
vicia ejus fortune, videtur est apud Bohemos.

C. Correpta demum sub unoquoque redempti orbis
millefimum trecentefimum decimum tertium
a supremo morbo Noeburga, sacrolundis
mura Mysteria, Hentico prius dace sepulcra
admonito, tabernaculis marore univarsis, &
pauperibus, si unquam, hic certo luctu in-
tedibili squallidus, & diversorio moralitatis pi-
tissima simul ac felicissime ad beatam immor-
talitatem transiit.

at Apparatur igitur euras fnebris, juugos-
tot bores, impolitique sacris corporis xnavis,
apertis castri valvis, libet discissas panditur;
ubi alacres hic in viam regiam se dedat. Sacrum
hoc funus post sacerdotum (quem religiosum
fuisse Benedictum ex sacro divi Georgii mona-
stio, credens fuit) Hentico pater & filius & equi ve-
sti, domestici reliqui pedes comitabantur. De-
lato in viam publicam plangor & ululatus me-
dicorum, dolori suo gregatim indulgentium, ac-
cepit, qui per omnia interiora (spatium suspensa in-
terpolatus triste iacuentibus spectaculum prae-
buit. Longe tamas magis atrociores bores reddiderit, qui
illuc rellum callem dclarentes transversum Oeni
fluminis ripas pretebant: nec ponte tam junctum
erat litus adversum, trajectum vero ipsum &
navicula & onera in opposito margine moram
erantes inhiabant.

22. Varam obstupescit prodigium & opus daz-
tera Ecce! Non deterruit bores fluminis rap-
acissimi impetus, nec hic tam stram undis & (ci-
ca festum Virginis una daz & id quippe accidit)
multum farocior. Difficilis igitur fuisset, & si-
cut olim mare rubrum Israeliti, & Jordania
fluenta Arca Foderia, ita hic Oenotumba Vir-
ginis, aialque vestroribus secum praeiit transi-
tum e.

23. Io pagum deinde Yenbachiam f. servatur
juveni, in eajna medio velis expectantur fune-
ris comites, ope primam oavicala traiciendo
quietem capias. Locum hodieum SERAM, ob
arcam fasallum & circumfusa ad oblationes di-
vae lucie Virginis, ob rei hic grisa memoriam,
offerti solitus recipiendas, probe custodiam vo-
cant. Comitibus paulo post adnotis per viam
campesivam ad sortentiam, cui a caso & onero,
proprant.

24. Ardum dein iter usque ad planitiem su-
periore amale, rursumque versum sacram divo
Ruperto miculalem sub pragmatodis corryl umbra
muro sacelli adnotat, quiescent. Jamque omnia
funeri ritu Christiano ducendo, praecedente Gra-
tis signo, & insequente mylu, patiebantur, cum
nemine advertente bores cum funere ex impro-
vilo in templum irruerit. Accurtesibus proximis
quibusque, illi jamjam in sacello reducti, depoli-
so ad aram sacro coere, praeforibus erant, sin-
gulis iterum prodigi novitatem stupentibus; cum
tantillo spatio Divi aedes circumambieretur,
quod stentendo bonum iugo curruque daz se-
me sufficeret.

ADUCT. 25 Novissimis hîcâ intimo commotus animi
Hippo- sensu Rosenburgensium sacra, in rebus locum
LYTO illum in pago medium, ubi primum jumenta
GUA- respirant, designari, & arcem, qua piam offe-
2100- rentium liberalitatem pro archiepiscopo Rupertum ex-
2100- cipere, marisque, quo arcam regentes, & vestigio
2100- tollitur: rubicundum vero, a quo Diva celum
2100- petiit, in facellam mutari, ac Sacris celebra-
2100- tis inferre jussit, quemadmodum in archæ hac
hodieque cernimus.

26 Rerum autem gestarum, & beneficiorum
statim ab obitu, per ipsius preces concessorum, &
magnitudo longe lateque vulgata, a remotioribus
etiam, ne dicam & vicinis regionibus, clientes
conferunt, velte Historia primigenia, & sociaversi.
Quare & oblati prolixè munerâ, agros & census,
& post ceterum ac viginti abeato antecellâ annos
etiam ampliores templi rubro & murorum fa-
bricam, divi Ruperti sacello ebori dantur
ipsonum (ut ex pavimento antiqui fornici colligi-
tur) occupare, concilaverant, cui nova quo-
que turris accessit.

27 Recens hac equidem templum sine ac-
cusâ concameratis anno nati Rademperi MCCC-
XXV. absolutum reverendissimus pro-episcopus
Brixinensis Albertus solenni ritu diva Virginis
memoria sacrum esse jussit. Fornicem denique,
adificium omnia complans, post annos octum-
ginta & unum Maximilianus I. imperator Au-
striacus & reverendissimus Brixinensium pater
Christophorus Schradenstadius imponi curavit.

28 Nos defunctæ ætatis post hæc res super
necem viam & ordinem a Notburgæ effecit, non
magis etiam omnino clientis vel devotior vel
gratitudini, ut fuisse Annalibus perhibet. Scieps
autem Kettenburg, forensis hac sacra De-
comens, in eam gloriam apicem clare est, in
nobis famulæ hinc ferenda impat, Superum
multiplicat immemor ac fortasse oblitus, cum
Ferdinando Austria archiduce bello contendere sit
ausus, annos viginti militum Rosenorum pedibus
(hanc animi summe illi viginti quæque, quibus
impetabat, dyssidia iure hoc tempore per-
debant) videtur aratro transcribere iussit ab m.

29 Denique æneodochium Caldarense con-
struxit curavit, proventibus a sibi necessariis donat-
um. Bimis aras junctis æneodochio, ac sub æneodochio
datis separatim sacris concessit, sacris concessis, ut
in pleniori Historia edocetur. At illa Notburgica
bis intendisse totis consumpta est, ut vel hodie
monstrum patet. Non aulæ tamen
io sacra Virginis aulicorum, ut ex omni parte
ligno constructum, peccato æneodochio, intactum
nobis in hunc diem servatur.

30 Sequitur nobilis, strenuus ac doctissimi equi-
tis Francisci de Gozzan, actum liberalium &
philosophiæ magistri, de S. Notburgæ Rosenbur-
gum conscriptionem anno MCCCXXIII. & eandem
propius inquisit in stemmatologia sua tyrolensi fol.
1244v. testamentum, in hac verba idiomate Ger-
manico expressit. "Sanctæ Notburg, quæ sepul-
crum est in Ebern in via regis verius Achen, dici-
tur etiam fuisse dominæ de Rosenburg in agro
Rosenburg, & in hac obit: a duobus inde
hodie ad dictam Ebern, in sepeliretur, gratia
suis... Sancta NOTBURG; OIA PRO NO-
BIS... Illæ Notburg sanctæ virgo in uni-
versis regionibus committitur Tyrolensi & Bavaria
celebris, præcipue per monachos, quæ apud illos
templum, in quo tumulata esse traditur, illis

omnibus, qui cum in necessitatibus invocant, id
variis modis obveniant; præter sanctitatem &
divinum virum, præcipuum incrementum ergo
pauperes, in vivis exhibet p. 111

ANNOTATA.

a Nullos Guarinon & Raters antiquior
omnes exprimit; sunt tamen cum memoratis scri-
ptoribus omnino recondendum patemus; quia Guar-
inonius in præfatione testatur, Sancta monachum
durina suo tempore tabula Ebernsi fuisse expressam,
& quia non ardeamus cum, qui alibi se-
pe, præsertim in fustis Historia, indicat, quod
in conspectu tantum referat, tam absolute no-
minant, inebat & densit atque iterum temp-
te sentiant, ab eis demum annis & tempora
fixurum fuisse; nisi una saltem epocham (quodam
capite notatum invenimus, unde, alii adjectis
monachis, reliquam Vite finem deducunt.

b Natus ex hoc loco, neque ex fustis Historia,
atque in quo pars illa desideratur, deservit,
an memoratis hic Henrici filium fuerit ejus
etiam, ut quatuor. Quatuor fuisse in-
venimus Raters videri sequenti: Henricus cum na-
tore majore filio, qui id ætatis tantum decimum
annum agebat dec. Nam licet Henricus tertius
pater omnium Henrici fuisse filium non ma-
jor esset, obitus tamen adjectis erat, quoniam
ipsius designatur intelligimus: quippe ejus pater
Ottolius jam ab anno 12, (sub anno 1290.)
vixerat defunctus, quousque, ut dicitur dicti Guar-
inonius in fustis Historia, decemque erat, tempore
de secundis scriptis cognoscere cupis. Venerat
igitur Rademperi Henricus 10. nato majorem filium
resplendo ad progeniem Henrici II. & Mar-
garite Habsburgæ; quousque & assignata ad cap.
1. l. 1. p. 1. Notatur circa annum 1295. ut pater
Henricus IV., Habsburgæ primogenitus, anno
1312. emortuus parvi ætatis fuisse.

c Indistinctum aliquid (Responsum hoc omnino
est) p. 111 cognoscit Guarinonius, hoc enim
tempore auctis undis series solus hoc flumen in-
tumescente: sæterum tamen suo rapiditate æcha
ferribus infidus & periculosis factis.

d Asseri hic potuisset (aliter ejusdem est
inadversus) dies xiv. Septembris, quousque di-
va Notburga colitur; hoc enim ad Superos de-
latam ex perpetua traditione & cultu & concor-
dia, hæc die solito majori, ad nos propagari
potuit.

e De hoc prodigio plura videbimus in Pro-
genitis fustis Historia, part. 2.

f Locum sic desertum Responsum: Pignus est
liquandis metallis hodie celebre, ad Oenâ ripam
Rosenburg obtinens seu limitro postum.

g De isto sacello amplius sermo relatus alibi,
præsertim ubi de Giaris postibus: interius ejus
prope hodie assilist, sicut monachum inadjuncta
habet.

h Casbach vocatur ab indigenis, decurritque
per vallem ad lavam via regis in Bavariam de-
centis, ut monachum Responsum.

i Sæpe verisimiliter fustis indigit; nam
de his nihil in tabula Ebernsi.

k Tempus hic descriptum novum successit, ab-
soluto & consecratum anno 1738. prout fusa
edocuit in Historia translationis eodem anno
factæ. Plura autem, hoc capite atque observan-
da

Occidens

VICINI YENBACH SIS

Meridies

Septentrio

1. Sacellum parvum in passu Yenbach, cum Arca Oblationum ad Tulam
 ubi boves expectanturini funeri Comites.
 2. Via Regia in Bavariam, quæ etiam ducit in locum Eben, et per
 quam boves S. Corpus trahere.

Oriens

A de aut elucidanda, prateritus; quo similiter
placuit eorum capisus recurren frus in Historia
sistere, frus in Gloria posthuma.

I Quae hic Annales citat, incomptum nobis
est.

in Si recte notavi Arcepschus, auctor sup-
par, transscripti sunt ista videri arce, seu po-
tius dux Fredericus omnia (Henrici nimirum Ro-
senburgi) caltra, domitia ac bona... in pos-
sessionem recepit, statim post mortem diti Hen-
rici. Vide Annotata ad praefationem in. l. & g.

n Deperit pars ista plenaria Historia: Hoc
tamen dicendum, equis Rosenmannus, omnia
probe dixisse Guatinnonium, ut praeat nostros
codices etiam fundationis Caldarandis diploma,
epitaphium (in quo integre tamen chronologia
non aditipes est, fortasse ipso vivente lapida per-
rato) & reliqua confirmant; in solo anno mu-
tuali mcccxcvi. de quo multi tacent, mendum
cabare. Illustrissimus enim Brandisus baro in
Opere sapius laudato de Praefecto provinciae, il-
lum anno mcccxcvi. decessisse ait, cui assipula-
tur Troyerus in Chronica Bullaensis, qui apud
se testamentum vidisse affirmat. Annum 1411.
figurat similiter Arcepschus & Adigretus.

Parte Caldarandis, ubi nomenclatum ab Henrico fun-
dationem fuisse dicitur, idem verisimilitudine laus est
Abbatum provincia, unde agnomen capitanei a
Chalutero adeptus fuit; ut debemus ex chroni-
co Arcepschii, laudati in annotatione ad praefatio-
nem in. l. i. Nominis autem utriusque hic quoque
memorata ipsidem Henrici auctoris expressa sunt in
ipsa praefatione num. 4. Denique quod subdit
Guatinnius de combello his arce Rosenburgi,
illase Sanctae ecclesiae seu sacellae, subius explen-
ditur in Gloria posthuma.

o Idem auctor noster in praefatione ante annos
centum & quinquaginta octo conscriptam offert.
Quae sic emulanda: Franciscus de Gerges seu
Gergerus Opus suum curavit anno aliquot ante
finem saeculi xv. atque hinc Guatinnius, qui Hi-
storiæ Sanctae, anno 1619. inchoatam, comple-
vit post elapsam tricenariam, illud Opus conscri-
ptum dixit ante annos cxxxi. Sed idem Guatinnius
anno 1646. distem Historiam in Compre-
dium redactam typis vulgavit eademque praefatio-
nem affixit, in qua consequenter monuit, Gergeri
Opus tam ante annos centum & quinquagin-
ta octo fuisse conscriptum.

p Ista breviorum Fatum concludit Guatinnius,
verisimiliter ad cultum Sanctae praefationem
pertinente, & expressa praefatio in Historia lan-
guore, ut videremus in Gloria posthuma, ubi
pleroque tentabimus, & in Fragmentis, quae hic
subiungimus ex modo et ordine, quo divinus in
Communiaria praevis num. 31. Duximus ex in
partes binas, insinque more nostro illis praefati-
mus.

FRAGMENTA VITÆ FUSIORIS

Auctore Hippolyto Guarinio.

Ex Mss. autographis bibliotheca publi-
ca Augustae Theresinae Oeniponti
descripta, & ex Germanico ser-
mone in Latinum translata, inter-
prete Clarissimo domino Antonio
Rosenmanno.

P A R S I.

Mirabilis hominis sacrum Demorsus corpus de-
votionem per Ocnum transiit;
reliquum itineris ordo
ac sequentia.

A Ttonitus interres popular in lixore boves ^{Revis, per}
cum Desunda cadavere Oeno jam jum im- ^{Ocnus}
miorare, imo eundem ingredi, & transiit
superare ingenti stupore confusus innotuit. Quo
aucti tamper hoc perpetratum prodigium fuerit,
ex scriptis huius constat. Circa Virginis nata tem-
poris id contigisse cum umbra illius, tam trajectio
fluminis, quae usi dynasta & se populus funeria
oomitas, argumento est. Umbrae illius exhibent,
si soliti abundanti, adalto nimirum vere, astatia
& autumno adhuc medio: trajectio autem utro-
que veris & astatia tempora plerumque usui con-
est; cum Ocnus, liquefactis calore solis ovibus,
haec lixora egredi solent; interim tamen etiam
aestumni tempore viri mensuram profunditatis
hoc in loco sua facile his superat b.

3 Constat itaque ex testimonio senem in lo-
co ad radices collis, cui arx Rosenburgica su-
perstructa est, sito & Rotholz dicto, a me in-
terrogatum, illos a maioribus suis audivisse,
boves in medio Oeno intraquevisse paululum,
ac deinde alacres adversum litus, nullo, ut hodie,
tam aggerie munitione, ac pago Venabachio
proximum petivisse. Hoc cernit, nulla inarposi-
ta moea, pagum praedictum petuit, & aliquae ad
Crucem in bivio posuim, quod per campum ad
rivum Kashaeh ducit, pergunt, ibique quietem
captant, donec funaria comites advenirent, qui
centro sibi, his viis, perisulerant, huius pagi
cometerium sibi elegisse Divam nostram. Noa
est hic emittendum, quod multi huius Historiae
scriptori unanimi ore reulere, traditum a pro-
prio esse, Oeni aquas, sicut olim Jordanis, ex
utraque Oeni parte recessisse, liberumque transi-
tum praebuisse bobus, sacras exuvias ducentibus a.

Auct. 3 Pagi Venbachensis incolæ, ubi solos sine
Hippo- ducere boves conpexere, non immerito aironi,
LYTO quid hoc sibi sensu velit, atque unde aliam
GOAR- su, queriantes, dimidium horæ effuxisse tra-
NO- sili, ibi ante aram terræ mandata fuerunt: dis
NO- pœstera iusta funebria perfolia, quibus peractis
NO- non sine lachrymis a piffima Famula sua, cui
NO- leipsum ac domum universam totum pectore com-
NO- mœdavit, dilectis herus Henricus.

¶ Cum redire a sepultura & æque ad inter-
 vallum secundum locum illum, ubi alie-
 ra vice sub umbra arborum se dimorari quie-
 vere boves, pro-coffis, locum signata ulum-
 que plantare præcepti, quæ ad nostra usque tem-
 pora semper contraxit, fœderibus etiam cu-
 stodiuntur temporibus &. Ubi vero ad primum in-
 terrallum in pago Venbachensi pervenis, in me-
 dia via parvulum sacellum cum pictura prodigi-
 osi per Ocum statum cum arcu obstrata
 pro oblationibus exitu curavit. Sacellum hoc
 longe episcopus tempore totum exolevit reman-
 sis vero in hodiernam diem arcu cum nomine:
 ARCA SANCTÆ NOTBURGÆ, & quidvis ibi
 offertur, ejus templo in Eben cedit sperandum
 hanc dubio etiam sacellum cum tempore extir-
 pationem esse. Acque hic fuit author lectam
 partem & Vitam hujus ære magis instituta
 Dei Famula, atque ad totulum apud mentem æ-
 pectore paululum dimocetur.

¶ Iter hinc via regia est in valem Achenem &
 vicinum Bavarium, atque ad monasterium To-
 genleense & via ipsa alia horam satis ardua est,
 & vilis ac rusticorum calis hinc inde adifici, hinc
 & æcclesiis numerum crevisse hoc mirum.
 Mœdium ubi iat conficere, iterum interquie-
 re per horæ quadrante animalia. Tum mox sur-
 sum sacra typica decore, hanc tandem alti-
 tudinem cœnula sunt. Sinistra hic in Bavarium
 iter est; sed boves viam regiam delerens, iter
 dextrum versus Eben f, ad amœna sic dictum
 planitie, ingreditur.

¶ Nota erat Diva nostra in hac dedom, ut
 audivimus, vicina g; consuetum deo magnum
 factum esse, satis est evidens. Elegisse hunc locum
 sanctam banc Famulam, vel eo ex capite credi-
 dit Henricus, quod ex arce sua oculo recto se-
 pius hanc sacram ædulam prospexerat, saluta-
 verit ac valde dilexerat Notburga: nec procul
 inde tanta demissionis reliquerit apud rusticum
 exemplum, notisq; hac ipsa ædula ad intensissi-
 mum potestis cœnula sit.

¶ Quæ de imperio hactenus boum iuvare
 exoptat sumus pluribus in Historia, a diverso in sa-
 bulis in templo publice suffra, lavit omino &
 his dumtaxat verbis inepte comprehensis sunt: "Ex
 cum mœreter, fiebat, ut petite, & boves il-
 lum per Ocum ac per exocum montem sur-
 sum irrobant, cum quiesci stabant, & illa tu-
 mulstatur. Et quamvis via hæc, mons, loc-
 us, omnes essent notissimi, hic tamen scriptor
 singula neglexit, supplavit tamen plures nobilitabi-
 litas Gozenius*, ac constans in posterio mo-
 menta. Ille igitur felici traditus ac immo ita
 scribit: "Et ibi obiit: inde per boves domus in mo-
 mentum locum Eben ad sepulcrum suum du-
 citur fuit d. 13."

¶ Circa hunc sepulcrum plura & senioribus
 loci hujus indagare non omisit hujus Historiam scrip-
 tor. Inter alia "boves ante facellum divi Ruperti
 ambitum ad euryum fessos iterum perfolisse,
 donec pararentur omnia. Vir quidam nobilis ac
 famio admodum gravis auctori narravit, se a mo-
 jœusibus suis (æspote qui originem nobilitatis
 fere ad tempora buius Divæ referant) nudivisse,
 boves ex improvviso sacellum cum sacro funere
 intrasse, quod cum advertissent, qui aderant,
 æmplumque accedentes, pœvili his ad fores cum
 exonerati jam curra boves fuere, spero funere
 ad pedem altaris depositio. Manifestam hæc præ-
 digium erat, cum sacellum tam angustum fuit,
 ut versando curra non dederat spatium f.

8 Voluit igitur Deus, ut sacra hæc æuvia, D
 quæ nulla humana ope non sine prodigio ad hunc
 locum venire, utque ad tumulum ipsum pœve-
 nirant, Cæremotus igitur ex more Ecclesiæ per-
 actis, ibi ante aram terræ mandata fuerunt: dis
 pœstera iusta funebria perfolia, quibus peractis
 non sine lachrymis a piffima Famula sua, cui
 leipsum ac domum universam totum pectore com-
 mœdavit, dilectis herus Henricus.

¶ Cum redire a sepultura & æque ad inter-
 vallum secundum locum illum, ubi alie-
 ra vice sub umbra arborum se dimorari quie-
 vere boves, pro-coffis, locum signata ulum-
 que plantare præcepti, quæ ad nostra usque tem-
 pora semper contraxit, fœderibus etiam cu-
 stodiuntur temporibus &. Ubi vero ad primum in-
 terrallum in pago Venbachensi pervenis, in me-
 dia via parvulum sacellum cum pictura prodigi-
 osi per Ocum statum cum arcu obstrata
 pro oblationibus exitu curavit. Sacellum hoc
 longe episcopus tempore totum exolevit reman-
 sis vero in hodiernam diem arcu cum nomine:
 ARCA SANCTÆ NOTBURGÆ, & quidvis ibi
 offertur, ejus templo in Eben cedit sperandum
 hanc dubio etiam sacellum cum tempore extir-
 pationem esse. Acque hic fuit author lectam
 partem & Vitam hujus ære magis instituta
 Dei Famula, atque ad totulum apud mentem æ-
 pectore paululum dimocetur.

ANNOTATA.

a Henricus Notenburgensis pater & filius.
 b Interpretæ nostri æmulo-versores ad hunc
 locum deduxerunt in æmulo-versores ad cap. ultimum Vi-
 ta lit. c & d.

c Monet Resheimannus, desse hic lineas tres a
 muribus duxisse.

d Idem Resheimannus in Brevis descriptione Ty-
 rolis, Germanice edita. Onipoint anno 1740.
 Vallis est, hujus, domini Notenburgici in im-
 perio Ocum-Vallæ.

e Gabriel Rudolphi part. 3. Germanie sacra:
 Potentissimum esse ait, atque amplissimum super-
 ioris Bavarie monasterium intra Ilaram & Ocum
 nam in finibus Alpium prope lacum Tiguri-
 nam.

f Eben Latine plenum fœus.
 g In ea quippe rustica famula erat, & pro-
 digio solus in ære suspensus inlœnerat.

h Nisi plura, quam cunctis suis, scripta re-
 liquerit Gregorius, explicatis, meo judicio, res
 narravit in talia. Expressit ille quidem Eben
 lacum sepulcrum; sed nihil addit, unde prodigi-
 osum Ocum transiit intelligat.

i Jonas Resheimannus, latum a. 1740. tres
 tantum æpys & dimidum; longum vero septem
 ac dimidum.

k Tilia illa, res Resheimannus, post Guar-
 nieri tempora viciniorum ædium incendia conspexerat
 fuit: Eadem tamen ad conservandam rei gestæ
 memoriam supplicata est alia, quæ paulatim
 cretens in altum affurgit.

l Consule super his æmulo-versores partem
 2. f. 2. nam. & f. seq. in Gloria posthuma.

P A R S I I

Prodigiorum in vita, morte ac sepultura patratum repetitio.

Triplexis generis sunt miracula seu bonores, quibus Deus ter optimus maximus femulos suos orbi notos et honorabiliter reddit in vita, obitu, sepulture & postea aliteris. Et quemquam quocumque in vita ipsius peractum sit, iam narraverimus. Ordine tamen suo edubdum commodi rependite sunt. Et inprimis quidem confias, quod ibi, abs in servitute morante est hac Dei Famula, omnia bona corporis & animi famulata aliata se commemorata fuerunt: a diverso fix loco quidem dilexerit, etiam hac bona simul omnia evenientes. B. rine, quod pluribus in ipsa narravimus precedere. H. Royle.

prodigia, In Prodigium durentis ejus vita alterum fa-
 exorcismo oculorum heri & famuli fui dom-
 enim cibos fusi detractis, potumque ad pauperes
 deferre Nosburg, de industria obviam se fecit
 Hincerus, ut, quod ferret, experiretur: dum
 inque circumgessit, vita se illius, ac sicili-
 da effert; vinumque delibatum illi visum effu-
 aciem ex rationibus in Hincero cecidit. *

13 Testium, mora inferens heri sua Ottilia, qua Femalem suam propter eorumlynas et sevitiis dimisit; Idem domine adhuc nos discitum Femula sua inopie morie fublate, atque exacer ad tumulum perlatis fuu. Omnes enim in inferos duri, ob sllatas in Illifiora caafas, longae haud futuri funt. Quareum, terribilispapirio praeditis Ottilie in haec inter fusus, atpote quibus reliquias ciborum libentius, quam pauperibus indultis. See Numen ultum effigrocy iniuriam. quam heri Dei Female inful-

13 Quinsum, admiranda falsis in aere suspensi,
 quom tot infestis huius personis praestata fuit.
 Sextum, praedito suororum, utpote, quo ex
 scientia, te in erce hae moriturum, ac quid
 eorum post fauce fieri velis, cum haec huius patia
 fuit; licet posthac annis edebat octodecim
 in ipsum mores facit servitum. Neque dubito, quin
 plures educt alie acciderint, quo aut per illorum
 temporum formolismum, aut forte etiam ierem
 iudicando b perire.

14 Et imprimit et quidem dominum suum in
merito ultimo promissa edemoniis: quid nempe
post mortem cum eodem sine faciendo sit.
Secundo, ductus propriis ac liberi homin, qui tam
rectas, commodas ac prout fieri, ut is omnem
hominum prudentiam ac intellectum superet. Tercio,
edmonas huius per Oremum cum sacro pri-
gnoretendiss, ab uno nempe litore ad aliud e
diverso obijctum: nam & semel in ille vicinis oc-
culis viventes scriptori affirmant, le aliud non
cassidisse, nisi quod secum eadem, curas &
bores nallatens humanes, sed omnes ficti io
continentem emersit. Quod ego in Historic
filii, hic eadem praeterendum non est; aliquid
super nodas inaccessibiles boves affirmant: alii ne
potiores, inter quos aliqui summe pii, & a Deo
etiam miraculis honorati, scriptori hac ipse ho-
ra, cum hac linea scriberes, ad eas domum de-

Jaci confirmarent; aquas nempe infirmariern. **AUCT.**
 bri nilim divites siccamiser praeuisse bobus: cui Hippo-
 effertioni proen communis fama, siccam suis LYTO
 transiunt. innitunt.

15 *Quatin, scientia remoti & ignoti loci fe-*
licitate sua, ed quem stupidi boves te proce-
dera & ascendunt, ut outemq, ad erronea
licet vies delati, impeditur felici passu, certis in-
dicite, secreta xuvia boveque angelorum doctus d
ac comitatu in locum hanc deitas esse. Quinto
intervallo certis locis deindeulit, primum in
medin Ymbachensis pagis, facta, a Domino Deo
hunc in finem dispositi, ut per hanc perpetuis
temporibus memoria tam prodigiis sepulchrum
remanere, populique in posteris suis satis fi-
delitimas esse possit. Sexto, mirabilis templi in-
troitus & veris bono carruque in tam angusto
secello, quod ebori ipsatum in hodiernae s. e-
legantis ecclesie condito; simul ex depositio funeris
ante artem & loco illi, in quo hodie colitur f.

ANNOTATA.

a Gualtero fuisse eſum ad hunc, nos auſim
iſſe dari in contrarietate Vita, nos Reducere, nos
tabula Ebraeſis, nos demum uerſimile mibi eſt
Quis enim eredit, hominem, cui per prodigium
vires reſperſaſtabat ſolidia, recurſu ad gaſtrum?
b De ea redidit ſermo in Glicia poſtremo.
c Hinc et ſuperſtatibus uamets it uindas pro-
ſuſe eſt in Ma. Prodigis in morte a ſepultura.
d Piam auſim uerſum ad ſubſtatit etiam
tabula Matthei Platonis enſe, quam dedimus
ad ſolam Commemorationis hanc.

¶ *Vide annotata ad sup. Vix ultimam lit. k.*
 † *Sabbidi auſer nouella antiqui ſalutis iudicij ac ſuffragij; que in Gloriam poſtquam referamus.*

MONITUM.

Diplomati hinc subnoti, uti aliud verbo suffragari, anagrapsum possident in tabularia sua reliquis Ordinis S. Benedicti in Monis S. Georgii, illudque & alia hinc inde memorata exhibuit mihi (verba sunt clarissimi Ruffiniani) & communicare reverendissimus, per illius etiam amplissime dominus Lambertus ibidem adhibet, universitatis archiepiscopi Salinhergenis effusius, vir doctus & diva Nourburg singulari cultor. Nulla quidem beyer Sancta in ipso mente, vulgo tamen illi, id date integram prout in Germanis si lingua Latine redditum transmissi laudatus Ruffiniani; quia post tabellam Eberhardi solidissimum & Alterra fundamentum, & non debili inditum de fide, qui illa fuerunt peracta. Non per hoc diploma liquide probatur citare, quod in Altit fieri subfistit per contractus curat Gaarminut de antiquo stirpi Rutenburgum splendore, dignitate ac potentia, de dyocesi eorumque conjugibus ac liberis, de quo sunt fundamentum & in pauperis beneficium. Diplomati autem subnotum, sed brevissimum, quae fere duntaxat, unde quod jam monui confirmari, uti erroris corrigendum, qui in illud irreversibile videtur.

AUCT.
HABIT.
CON. DY.
NABITA.

DIPLOMA

Henrici dynastæ Rottenburgici an-
no MCCCXXXV. con-
scriptum.

Ex tabulario San-Georgiano.

profecto
per ipsum
paravit

Ego Henricus de Rottenburg junior, curiæ
magistræ, notum facio pro me & pro omni-
bus meis heredibus, ac successoribus cunctis,
has patentes litteras inspecturas, lecturas vel legi
audientibus, quod ego ad honorabilem ecclesiam Con-
radi abbatis ecclesie ad Montem S. Georgii, &
omnem conventum ibidem ad monasterium illo-
rum venerem, & illis exhibuerim, ostenderem &
probarim pura conscientia & testimonio litterarum
ac sigillorum illorum antecessoris abbatis Ruperti P.
M. & conventus, eum testimonio ac litteris rever-
endi domini episcopi Landolphi a tunc temporis
episcopi Brixenensis & capituli ibidem, datis anno
a Nativitate Christi millesimo ducentesimo nona-
gesimo octavo & proxima die Solis ante festum S.
Georgii: quod dominus Henricus de Rottenburg
senior, curiæ magistræ, pater meus P. M. ipso-
rum monasterio dedisset xx. marcas Veronensium,
& ut opusculis diebus in capitulo S. Joannis per-
petuo ipsi Missa legatur, & post mortem tuam
anniversarius celebretur cunctis annis octo diebus
ante festum S. Andree vel octo diebus post illud
annocommemoratio, Missa, Vigilia ac ele-
mosynæ & aliis bonis operibus, postea an-
notatis.

et in feli-
citate

Incertum igitur ac agnoscens magna & fi-
delia beneficia ac favores a dicto patre meo
monasterio illorum præstita, & a me Henrico suo
filio adhue dum præstita, & a me Henrico suo
consilio renouare, & confirmare omnia pro-
missa & facta, sicuti postea annotantur: Pri-
mo dicti patris mei domini Henrici de Rotten-
burg, uxoris primæ domine Ottiliæ, & domi-
næ Margarethæ de Hochnegg secundæ uxoris,
matris meæ a anniversarium cum Missa, com-
memoratio, & Vigilia celebrant, & eodem die
quingentos circiter hominibus in elemosynam
dant cibum & panem, vel carnes & panem,
quod commodius haberi potest. Et si in hac die
anniversarii ex predicto numero aliquid defuerit,
insurgens alio tali anniversario & distributione in
ea summa, quæ inferius notata est, in totum
suppleri debet. Sine omni dolo & omissione:
omnibus etiam annis bina hæc distributio duobus
proximis diebus festis, has binas anniversarias dies
antecessoribus, publicetur, ut prospera hæc
elemosynam quantam d.

profecto
per ipsum

Conventus etiam mane & vespere detur in-
tegra portio, & quique sacerdotum eadem dis-
paratio sit ad Missam pro defuncto legendam;
& hanc anniversariam celebrare velint, hoc ad
Rottenburg & Rottenburg notificare debeant, ut
quatuor eorum officialium & servorum adfuit,
cum hic anniversarius celebratur. Et si ipsi ac
omnes successores perpetuo hanc diem celebrent.
Omnia insuper dicta in capitulo S. Joannis ge-
neralem Missam legant, die Solis de sanctissima
Trinitate; Sabbati de beata Virgine, & cæteris

diebus Lunæ, Veneris, Jovis & Mercurii Missam
defunctorum legant per eam ac omnium illo-
rum honorabilium antecessorum & successorum
animarum salutem, & omnium fidelium defun-
ctorum auxilium & solatium. In festo vero sancti
illi, in cujus honorem ecclesiæ concessa est,
Missam legere possunt de sancto illo, &
predictarum animarum remissionem cum colle-
cta: omnia fideliter prout & sacerdoti hæc
Missam legenti cunctis diebus mensura vini in
meliorationem pensionis suæ debeat.

Si vero, quod Deus avertat, hæc præ-
dictam obligationem suam non firmiter observa-
rent, ego, mei heredes vel officiales mei ipsos
hujus obligationis admovent, & adhortentur in
ipsorum monasterio, ut illam adimpleant, ut su-
perius scriptum est. Si proximam quatuordecim
diebus non adimpleverint, tunc, sine omni
admonitione a superioribus suis propter caren-
tiam, omni officio divino in eorum monasterio
careant, donec hæc omnia cum præscrip-
tis articulis in totum adimpleverint, & quod
omnium compensent; & si hoc fecerint im-
pleverint, iterum officium divinum celebrare
possunt, ut prius.

Si autem id quatuor septimanis omiserint,
& infra tempus, quo deberent, scilicet, quod Deus
avertat, non impleverint, ego, mei heredes
vel successores plantam potestatem habemus vi-
ginti libras pecunie in binis illorum urbanis, in
Nieders. xiv. libras pecunie, & in Clapin sex li-
bras ad aliam ecclesiam vel monasterium dandi,
ubiunque nobis magis placebit, pro viginti
marcis, quæ dictus pater meus huic monasterio
dedit; & si hæc pecunia ad aliud monasterium
vel ecclesiam daretur, divina non celebraretur se-
quendo episcopi sui voluntatem & consilium, do-
nece mihi & meis heredibus satisfecerint.

**Insuper dicti patris mei P. M. do-
mini Henrici de Rottenburg, qui post illum
mortuus est, frater meus ipsorum ecclesiæ quin-
quaginta libras pecunie dedit in meliorationem
in bonis infrascriptis, ut dictam obligationem eo
magis exequantur & adimpleant. Et sunt hæc
bona: Primo in Wulpenack viginti septem libras
pecunie, pro canone uxoris meæ rapsum, Cito-
ra, & sex pullos gallinaceos in Chalsperch, vii.
libras pecunie, pro canone xxx. ova, unum
agnum & xv. pullos gallinaceos; in Alsthal vi.
libras pecunie, pro canone duos pullos gallina-
ceos, xxx. ova & quarum partem vervecis; &
dictis bonis utantur ac fruuntur ut propriis sine
omni vinculo.**

Uterius sciendum, quod si dictus abbas
Cunradus, ejus conventus & cuncti illorum suc-
cessores præscripta negligere & ea non imple-
rent, ego, mei heredes vel successores plenam
potestatem habeam cum quinquem libris pecu-
nie discedendi, prout inferius scriptum est, pro
viginti libris pecunie omni ex ratione ac opor-
tuno, quæ jam promouetur. Uterius sciendum,
quod sæpe dictus abbas & ejus conventus pro
omnibus illorum successoribus cum bono consilio
& voluntate mihi denominatis & confirmatis al-
tare S. Stephani, in illorum ecclesia situm, in quo
pro me, meis fratribus Henrico, domino Gebhardo,
domino Nicolao & domina Elisabetha Gersthaus,
& domina Gotta Fraundberg & dicti mei fra-
tris & uxore domina Elisabetha de Brembo &
do-

et pro

in eam
signata,
factum a
patre

f

et a fratre
aditum

et

b

f

et pro

i

i

i

A dominica Elisabetha Lefebvia, & amicum eorum hereditas & successoribus perpetua Missa legatur sine otio intermissione, & illud elatit nulla ratione mutetur, & ibi Missa legatur die Solis de sanctissima Trinitate, Mercuri de S. Nicolae, & die Sabbati de beata Virgine, ceteris autem diebus Missam defunctorum legant per sua suorum heredes & omnium successorum suorum animarum salutem & omnium antecessorum suorum remissionem in auxilium & salutem omnium fidelium defunctorum per illorum animarum salutem.

plura opera
peracta

B Si autem Sancti illius, in cujus honorem dictum altare consecratum est, festa dies celebratur, tunc de Sancto illi Missam legent & praedictorum animarum remissionem cum collectis, annis fideliter, prout alias. Devoe insuper Deo supplicet pro mea ac mea uxoris dominum Trunbergica, dum vivimus, salute, & si nostrum alteruter vel bini ex hac vita discesserimus, fideliter nostrum & antecessorum animarum remissionem, & cuius fecerit hanc Missam apud S. Stephanum legant cunctis diebus tres denarii aurei in mortem Mersensis densus.

prope
fuerunt
nati

C Postea dictorum dominorum ac dominorum & omnium eorum heredum anniversarium celebrare quovis anno octavo diebus ante festum beatissime Virginis in calum effusum cum Missa, commemoratione ac Vigilia; eodem etiam die quingentesi currat, ut supra notatum est, hominibus in elemosynam deat calum & panem, vel ceras & panem, quod commodius haberi possit: & hac ipsa die quilibet sacerdos parvus sit ad Missam defunctorum legendam, & pro hac ab abbate vicarium habet, & universis conventui magis & vesperti integra portio detur; & si hanc anniversarium celebrare velint, hoc Rotenburghi & Reitenberge notificare debeant, ut quatuor mensum officium aut servitum adfuerit, cum hic anniversaria celebratur: & idcirco ipsi & ipsorum ecclesiam xv. marcas pecuniam dedit ex bonis inferius notandis, ut has Missas legant, & dictorum cognatorum mensum ac successorum suorum anniversarium celebrare omni ex ratione, qua praescriptum. Et tunc hac bona:

fundus
in
"

C in Primum praedium in Tyngent in parochia Marnyensis, quod Omeriaci colit, pendat duas (sic dictas) a Gallung hordci, & duas libras, & pro canone duas humeros, in panem, tres pullos gallinaceos & capreolum, xxx. ova: deinde praedium in Ffont, quod nunc Zandius Conradus gener de Pulle colit, & pendat x. mutas, parum filigine parum hordci; & xi. modios leuorum, libras duas & asses xax. pro dimidio porco, duas humeros, . . . panes, lex pullos gallinaceos, quinqueaginta ova. Praedium in Pas, quod Paer colit, pendat vi. modios filigine, vi. hordci, vi. avenae, libras duas, humerum unum, panes duas, duas pullos gallinaceos, xxx. ova. In Ellenspoggen unum praedium, quod Guilielmus colit, pendat v. libras, & lex vicenarius pro canone; & unum praedium, quod Marcus colit, pendat iras & dimidiam libram, duas panes, humerum unum, unum pullos gallinaceum & xv. ova; & unum praedium, quod colit Conradus Gail, pendat xviii. libras, hamos duas, duas panes, unum capreolum, xl. ova; & unum praedium in Malchal pendat v. libras, xv. panes, humeros duas, xv. pullos gallinaceos, xl. ova.

11 Una curia in Ramen pendat xxiv. libras, xx. majores panes, x. calcos, centum ova, x. pullos gallinaceos, unum libram pro dimidio porco, x. aieo maiores panes, xv. panes, & dimidium caput Dymaperci: & unum praedium in Vorph pendat xli. sta. libras, xli. modios filigine, humeros duas, xv. pullos gallinaceos, xl. ova: & una curia in Q. bergalleig pendat xlii. libras, xli. modios filigine, humeros duas, xv. pullos gallinaceos, centum ova. Et si praedicta bona plerumque xlv. merces ferant, hoc illis in meliorationem concessum sit: & omnium dictorum bonorum ego & omnes mei heredes illa & illorum monasterio evictionem praestabimus ad normam Statuti Tyrolensis.

de sed. de
millibus
redditis
sunt ad
pauli

12 Si vero ipsi aut illorum successores praescripta negligerent, aut non implerent, panem xv. marcarum lauat eo modo, quo superius scriptum, de xx. marcis pecuniae p. Si autem, quod Deus avertat, contingeret, quod ipsum eum monasterium magna calamitate provisa ac in eundem affligeret, praedictas Missas celebrare ac elemosynas darent, prout possunt, fideliter sine omni dolo. Si autem postea maiore deest vel cognati aut servi mei illis adveniente, ac praescripta iterum obliviscere & implant; tunc illud facere penitus obligati sint omni modo, quo superius scriptum est fundatum est.

affirm. con-
cladit.

13 Dicitur hujus rei testes sunt: D. Henricus Prior, D. Petrus, D. Ludovicus, D. Conradus, D. Dietericus, D. Fridericus, D. Bercholdus, D. Nicolaus, D. Otto, D. Ludovicus, D. Henricus, omnes de conventu, D. Bertholdus de Freundspitz, D. Fridericus de Reitenburg, . . . da Caltern, Henricus iudex da Reitenburg, Seyfridus de Harlschan, Henricus Wartel, Ulrichus Specht, Seyfridus Mayr, Nicolaus Probst, Henricus de Kradnegg, Ulrichus de Zaching, Dietrichus Ulmanus illorum praepositi, & complures alii honesti viri. Et ut hac compositio ab ipsis & illorum successoribus perpetuo ac firmiter observetur, has litteras domini Wilhelmi de Gerrensheim & meo appenso sigillo munitis dedi: Actum anno a Nativitate Christi millesimo trecentesimo trigesimo quarto, die Solis post festum S. Nicolai.

(L.S.) (L.S.) F

ANNOTATA.

a De eo sic scribit Handius in Metropoli Saltiburgensi: Landolphus episcopus Brizientis anno mcccxvi. mcccxvii. mccc. Catalogus hunc Mediolanensem fuisse dicit, medicum apprime experium, a ministerialibus occisum.

b Eundem annum signat Guaricinus in Vita sua. 18.

c Et tibi Henricum fundum cum duabus vicariis, in Vita memorat. Et Henricum ip. illius Et Henricus filium diplomatis cultorem.

d Hic inserit cum narrat in Vita sua. 18.

e Vetus hic panthe omnia sunt, quia in autographo verisimiliter legimus, idemque censendum, quoniamque simile specimen passim de notatum reperitur.

f Vide annotata inferior ad lin. p.

g Eius nomen verum & Ostia filius.

h Illius costas, unde filius proficis pariter vo-

figia, ut narrat biographus dicto suo. 18.

i Conspectum annuata inferior ad lin. p.

in Habet hic integram Henrici fundi in bi-

AUCT.
HEN-
RICO
DYN-
STA.

vir conjugibus susceptum sobolem, quam ipsam
nominibus eodemque ordine deditur ex Guar-
vici Fragmentis in annuario ad cap. 2. *Vita lit. i.*
Nam quod non filium hic vocatur Gerstmann,
altera Freundbergia, idem sobolem hanc dabit,
quia hoc nomen erat domus de Freundberg, ut
loco citato asserit Guarvici; illa demum de
Gerstmann. Atque inde caute meam irrepisse
in lectionem Guarvici locum, ubi dicitur Eli-
sabetha vixisse demum de Schrottenstein. Nam
Elisabetham uxorem fuisse Gerstmanni confirmatur
hic Burghleineri verbis, quæ Reschmannus, alia
semel de causa, rectius in suis notis. Elisabeth
de Rottenburg, uxor domini Henrici de Ger-
stmann anno MCCCLXIV.

Interpretantur hæc est de Henrico tertio Guar-
vicius, monuit in Fragmentis, binas illi con-
juges fuisse, Elisabetham de Rotten, & Eliza-
betham de Leschan, non legi, quod ex alterutra
pauca fulsissent.

Super his pauca annotavimus ad cap. 1. *Vita lit. c.*

Verificavit verba hæc incursa interpretis
sunt, qui non invenit vocem Latinam, ut sequen-
tem Germanicam exponeret.

Legendum erit xv. marcos, totidem enim
se dedisse ut supra fundator, & decessit obsequen-
tem totidem repetenda esse videtur. *mon. seg.*

Morem autem pluribus libris voluisse, non
est quod mirum 2. cum ann. procedens, negli-
git alit, commemorat libris 99. integre ad con-
sistens marcos 15. sed bene adverte, binos er-
rores irrepisse in epigrapham nostram. Nam di-
citur hic, quod in penam negligentiæ, refunden-
da fuit marci 15. id est, integre summa, pro
fundatore assignata, idque eo modo, quo super-
ius scriptum de xx. marcis pecunie. Itaque su-
perius ann. 6. ad lit. i. pro viginti libris legem-
decim viginti marcos; & ann. 7. ad lit. i. pro quin-
decim libris legemdecim quinquaginta libris: talis
enim erat summa pro fundatore ac moleratone
statuta, ut perspicuum est.

Elisabetha Rottenburgica hic sacer erat vir-
ginitatis ac levit; nam, si recte maris nomen
expressit Burghleinerus cit. lit. k, si Henricus
vocabatur.

GLORIA POSTHUMA.

P A R S I.

Cultus antiquus & modernus in E-
ben & hujus vicinia.

§. I. Monumenta cultus ab ipso Sanctæ obitu inchoati.

Ad quem
colunt
pauca
ha

Unum prodigium, quibus omnipotens Deus vi-
tam, mortem & sepulcrum distulit. An-
te hoc illustre dignatus est, intelligimus, non pos-
sumus non proficere, hanc inveni esse Tyrolensi-
um traditionem, quæ cultus ejus primordia re-
perit ab ipso ejusdem obitu temporibus. Tra-
ditionem ita refert Guarvicius in Fragmentis fu-
sioris Historiæ: Devotionem agit, quam Deum

tam in propinquisquam multum remotis populis D
excitavit per peregrinationes ex Tyroli & Bava-
ria statim post ipsius mortem ad sepulchrum ipsius
instituit, per ipsius intercessionem moles gratis
remuneratus est. Cupus rei tota posteritas, & præ-
teritus memoratus paulo ante nobis scripserat...
lit. cit. Franciscum Guarvicius inveni, ejusdemque
verbis completi sunt, visum est nobis plenius ex-
plicare, & servare, quantum liceret, ordines
chronologos, antiquum non unquam interruptum ad
hæc usque tempus commemorare cultum per monu-
menta & scriptorum testimonium.

Præcipuum inchoati non ab obitu cultus testem
ac veneratorem argumentum est sacellum Yenba-
chense, cujus nomen Guarvicius in Vita con-
trahere, atque iterum in Fragmentis Vita fusio-
ris in hunc modum: Ubi vero ad primam inter-
vallum in pago Yenbachensi pervenit (Henricus
Rottenburgus a sepulchro sui casque sanctæ Fe-
nula domum rediens) in media via parvulum sa-
cellum cum pictura prodigii per Oseum transi-
tus cum arcula oblectata pro oblationibus extru-
curavit. Sacellum hoc longe æquidem tempore
totum exolevit; remansit vero in hodiernum
arcula cum nomine: ARCA SANCTÆ NOTBUR-
GÆ, & quodvis ibi offertur, ejus tempore in
Eben cedat: sperandum hanc dabit, etiam sa-
cellum cum tempore extruendum iterum esse.
Verba ista, licet ante recitent, hoc loco repeten-
da judicavi; quia paululum distorserat ab ho-
dierne pagum insensibilis traditio.

Clariorum Reschmannus in super lectionis No-
ticiis de eodem sacello servatum insigne loco di-
cunt: Hoc statim a morte sanctissimæ Virginis,
inquit primo loco, a Rottenburgi dynasta in
memoriam primæ post locum Oseum transitum quies-
tis sub istis a hodie caput, extructum fuisse, tum
constant traditio perhibet, tum ratio ipsa laudet;
itaque est enim hoc sacellum in pago Yenbach,
cujus equidem pagi a templi parochialis ibidem patro-
natus Wolfgangus etiam hodie singularis quæ-
dam & extraordinaria causa adhaeret, arcem in pa-
go publice constitit illi eisdem Sancto, quam loci F
patrono, hanc potest scindere unquam: minus
oblationes (quas ibi & ego inveni, lapidem nem-
pe aliquot mineralium & fudibundis metallicis,
cum arcula munita ac clausa) alio pertinere,
quam ad illum loci templum; sicuti ista, quæ
omnes omnino ad templum & Notburgæ desce-
runt. Hoc sacellum anno MCCCLXIV. A-
prilis ex officio, dum quæ vocatus Apostolicus
a superioribus ecclesiasticis instrumentum solitu-
m ante accreditationem sacri corporis, ut consuetum,
requiritur fuerat, accessit, & inter ibi ipsam
imaginem dñæ Notburgæ, ad quam lapides,
quos dicit minerales, appositus erat, ibique ad
patrem fuisse inveni arculam octaviam laterici-
am pro oblationibus numerum. Edypus me-
morat hie sacelli debet in adjuncta tabella.

Reliquis igitur etiam non sacellum eodem lo-
co, ubi suo ætate totum exolevit, fuisse restat
Guarvicius, ac transisse iterum arculam. An,
ut speraretur ipse, deinde iterum extructum
fuit? Reschmannus videtur incertum tradere. An
de Reschmanni cum aliis claris supponitur?
Superest vel hodie hoc sacellum, & in hoc dñæ
Notburgæ imago depicta eternitur, & ad hanc
plac.

responso
aliquando
in
Notburgæ

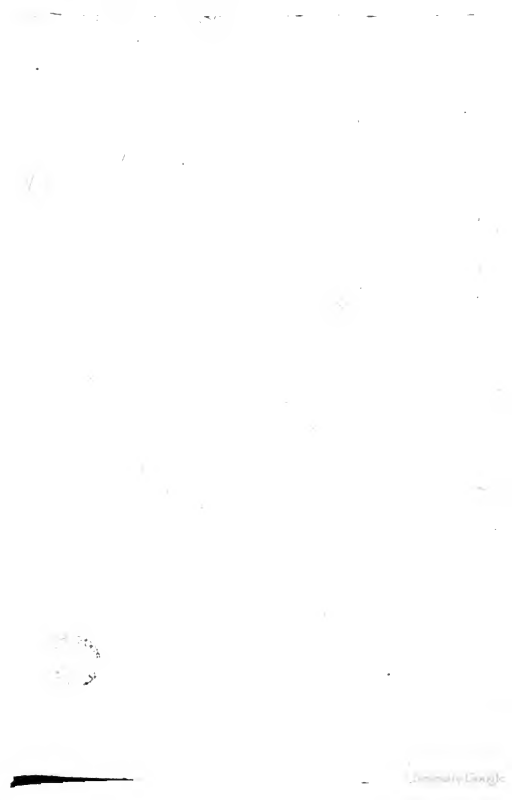
quod est
qui non
testatur
existere

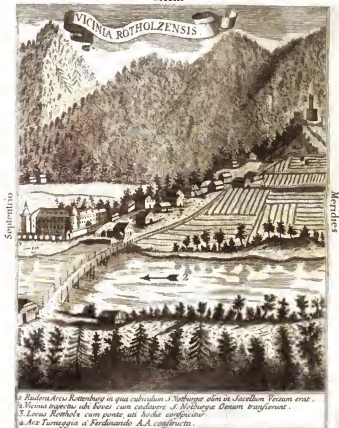
Sacellum parvum in Yenbach cum
Arca oblationum

Oriens

Occidens

A plerumque oblati aliquot lapilli miterati, quos solent met abet in gratiarum actionem offere, si Sancte hujus ope dives in monibus vixit fornicator. Ex parte sinistra hujus sacelli arcula ocellus lateralis, in Gastrophylicum pium dolum, pro oblationibus pecuniariis occurrat. Sacellum hoc, ut a viris ibi lenioribus accepto, ab omni hominum memoria ibidem in veneratione ac cultu fuit, credimus idem esse, quod post obitum Dei Famule statim est totitum.

*sed vultu
miser ex
mentis ex
dentis ex
dentibus
dentibus
dentibus
dentibus*

§ Equidem, cum aquas non sit negare fidem Guernoni, qui portus illas ipse perstravit, tam dila illas, tam inoletem traditionem senio ac commoda attingendo existima, atque in hunc modum temperanda: dum igitur Guernoni sacellum sua aetate totum exolutum fuisse scripsit, & ex oppositis remansisse atque 2 vides na destruit indicare voluit, ut, si hoc superest parietis aut parietis radex ac fundamina, facile restitui non possit, sed de novo & integrasse existendum. Isola vero sacellum hodieum existens, eadem esse reputat cum eo, quod post obitum Sancti statim exstructum fuit, quia ex ipsa loca, supra eandem fundamenta, atque etiam adhibitis antiquioribus sacelli reliquiis demonstrat fuit; verumtamen ipsam hodieum, in & diligenter ad promeritis Guernoni. Id suspexit prima, quod in constructio sua, ultra omnes viginti ipsi edata post conscriptam fuisse, de sacello na loquuntur, ut, ad hunc tempus, nullas & secundo quo ipsum in huiusmodi opera magnopere afflicto fuisse loquunt. Adhuc Actibus Komitatus laudari in Commentariis praevis: Hic autem est ille Guernoni, qui plurimum parva solita venerabilium personarum, Sanctorum, singulariter suum S. Noiburge virginis & S. Andree marituri Ruspensis Hillorum ammenio labore restituit, culum proxima, & episcopi & Andree ecclesiam constituta dicitur, qui denique S. Caroli Borromeo solitus templum, quamvis divitiis minime abundaret, exhaivit. Ita ut adeo delatibus est, ut non tantum sedulum acres archiepiscopum, & piosorem .. verum etiam fabrum munitum, ut scribitur ac probat idem Komitatus.

*alterum in
anno R.
judicij*

6 Succedit itaque sacellum ante Rutenburgae, de quo na differunt in Commentariis praevis ad 10. Vltima octaviana tabula Eboracensis, ut nosse non sit, pluribus ibi ostendere, existitum ad fuisse, fuisse scripturam testamur ibidem allata, eodem tempore eandem curavit, qua sacellum Rutenburgae, ac prior altarium ipsa & praeterquam vltima fuisse. Sed et nostra alius monumentum. Monumentum in quoque; non licet hodie dicitur sit, ut fuisse tamen ipsi reliqua, superestque integram Guernoni testimonium, ut conjunctis an ejus nobis, vltima in dila Comitatibus nostra nam. 13. Antea illa in Frequenti & Sacellum hoc (in quo scriptum indubie antiquis) sapienter renovatum, & digne usque ad aetate super elapsos circiter viginti hactenus fuit. Duxit hominum quidam, probo ioculi oblati, aram ex sacello & arce alio repositum, et elegantem locum mittere decessit in rellam penamur computat, ruat; quod age, fecit hujus Historiae auctor cum lectis huiusmodi adnotis, penum removit, locum purgavit, aram ac iterum lapides, silem restituit, donec res in meliorem statum deveniat.

7 Conservata quoque fuit hujus sancti Vir.

guis capella in bino sem incedit, quod artem amonem huius & totius corporis. Narravit scriptor ex huius artem, colorem, vir probus & Deum sime, quod nocte illa, quod diem, quo ara cum reliquis & sacello remota fuit, indecussit, in illa ipsa sacella, per quam hac trahantur, in gentem exortus summus a la iustique non sine tremore auditis fuerit: luculento indicio, hanc irreverentiam, loco sacro illatam, Supera certo displicuisse. Praeterea sacellum ac incendio immunitatem remansit cultus & hypocaustum (sancti), licet totum tabulatum & foras ipse ex ligno fuerit constructa, & adhuc dum superest cum cultus a tempore S. Noiburge restituit, qui omnia abique singulari ope divina, usque sacellum, & omnia consummavit circumqueque flammis, levati non possunt; qui ipsi non sine motu iterato conspexi.

8 Et statim erat post sacello ante Rutenburgae sub annum circiter 1630, quando illa scriptis Guernoni, Statum hodieum exibat ad iustitiam tabula, eandemque descriptis elegantissimè Resistant, testis non solent, supra vides ibi: si miter transfero: Eandem pariter tempore ac de (xix. Aprilis anni 1733.) accessit ipsum sacellum Rutenburgicum, ibique monasterii nobis curiam cubiculum, quod per tria & ultra sacella inter tot tempore hominumque injuriis, divisa ac collapsa tota arce, remansit, atque ante avos adhuc non multos integram perhibuit, u peregrinantibus (ut ex vltis testibus auctoritas) iust per orem & lecturam vltimum. Ingressum per ingentem acrum rudem adhuc per iustitiam illam, qua cubiculum seu sacello proprium arce: verum prae parietes primarios omnia diruta ceciderunt. Apud columnam locum tunc aram ligneam cum integram hodie, atque in medio, ut vocant, tabulamque aram impeditam invenit acceptum pro illustrissimo domino dynastia afferenda statuas lignae, sed duorum circiter palmorum, antiqui & totum ad maximum locorum operis, SS. Augustini, Wolfgangi & Hedwigia Meranx ductis, quam ulumam ob singularem antiquitatem & vltimum, non levio domino, bibliotheca nostra publica iustitiam, quam omnes, qui viderunt adhuc, admirati sunt. Hec illa. Adhibi autem istam scripturam subiungi illa. Verum Diva nostra statua, Suanium jam olim ad rthendum allata, restituta non fuit amplius, quam tamen per aliquam vltimam opere restituit. Succellit autem hodie in locum antiqui cubuli ad podium arce ex ligno sacellum aliud, magna pariter devotione cultum, ubi inter oblationes lapidem minorem tam grandem spectavit, ut ejus magnitudine nullum alium templum Eboracensis possit ostendere. Affertur jam duobus antiquissimis vltimam monumentum, subdi debent ibi totum, tabula vltimam vltimam compendii completum, & prima oblati S. Noiburge temporibus, fuisse. vltimam Resistanti conspectum, ejus templo vltimam. Ad integram restituitur in Commentariis praevis, fuisseque vltimam super ipsam antiquitate abunde aperitur: fuisse ergo, ut quae de ipsa templo comperta nobis sunt, proferamus.

*Auct.
J. P.
ex dila
in medio
sacello
sacello
sacello*

*sed hodie
sacello
sacello
sacello
sacello*

8

AUCT.
J. P.

§. II. Sacerdote S. Rupertii in Eben succedit seculo xv. templum S. Notburgæ nomine insignitum; continuasti cultus argumenta alia.

In amplis
notis
S. Notburgæ
p. 100

S Tertia alia in Eben sacellum humile & angustum, S. Rupertii nomine insignitum, in quo S. Notburgæ sacra carnis terra demandata fuerant, ex anecdotis sufficiens notum est. Dicitur quippe esse in Vitis com. 26. qualem ibidem nos autem obtinuerunt; sed istum Vitis sententiam de iure repere, ut, quæ ejus elucidatione in confirmatione subsisterent, commodius & magis orationis adjiciamus. Rerum autem gestarum, & benedictorum statim ab obitu, per ipsius prece concessorum, magnitudine longe lateque vulgata, & remotioribus etiam, ne dicam & vicinis, regionibus clientis confertim, teste Historia primigenia, acciperet. Quere & oblate prelate munera, agros & census & post centum ac viginti a beato excessu annos etiam ampliorum templi rubra & maiore libertatem, divi Rupertii sacello chori duntaxat ipsorum, ut ex pavimento antiquifortis colligitur, occupavit, reconcilaveram, cui nova quocumque turris accessit. Recenset hoc equidem templum sine arcibus concameratis, anno natu R. demptum seculo xxi. absolutum, reverendissimus pen-episcopus Brixinensis Albertus solensis pater dux Virginis memorie sacrum esse iussit.

monasterio
in vico
S. Notburgæ
p. 101

In Non sapienter nobis insinuatia eorum, quoniam eorum. Insinuat quidam hic & alibi generatim offerunt dogmatibus de tot perperatissimis ad sepulcrum Sanctæ insinuat, de obitu istius beneficii, & oblati deus et muneribus ita eorum insinuat, & annum 1434. etiam istius & S. Notburgæ dedicat templi episcopo. Merito etiam dubitamus, an ipsius dogmatibus ad eorum sacellum simile insinuat; cum in Francigenis offerit sui insinuat appelles duntaxat posteritatem nos cum Francisco Gernera, scriptoris sacelli xv. ascriptis. Utat rei se habere, offerunt Guarimontis nobis omnino credibile sit in istius praesentia h. tunc & indubium ex ipsa nobis templi ascriptis: neque enim videmus, cur in velle non videmus, ut apparer, ante Sanctæ obitu frequentata, nec ab hominibus divinitus habitata, neque sacella substitutionem fuisse templum, ut videri patet S. Rupertii subrogata vel solius adjectæ S. Notburgæ, nisi occasione præbisset insinuat primam, et deus consenserunt venerationis populi, beneficii illius, ad sepulcrum eorum insinuat insinuat videri etiam insinuat insinuat deorum malis tempore insinuat.

quod anno
1434

11 Ceterum oblati & consecrati templi episcopum Guarimontis & hoc fecit Roderus alioque insinuat annum 1434. ex autographis istius, quas servos Eberhardi tabularum, quasque, et a scriptis Raskomans transscriptas accepimus, hic insinuat. Albertus Dei & Apostolice Sedis gratia episcopus Salomonensis constata volumus universis Christi fidelibus presentes litteras inspecturis, quod anno Domini mcccxxv. scilicet vi. idus Oðevas assumptionis Mariæ humiliter & devoto conlaturimus capellam S. Notburgæ in valle, quæ nuncupatur Eben, altere vero & prædictam capellam in honorem sanctorum Rupertii

& aliorum sanctorum sanctorum, quorum reliquias per nos inclam & recundia; quorum ordinem ordinavimus inlemalem & perlegendum emodo futuris temporibus Domus proxima ante scilicet S. Bartholomæi.

11 Capientes igitur, ut prædicta capella & consecratur altare maioribus honoribus ac devotionibus frequententur, & ut deis a Christi fidelibus jugiter veneretur, omnibus vestra penitentibus, confectis & contritis, qui prædictam capellam in dedicatione seu parochiam viderint, nec non in subsecutis festivitibus; videlicet in festo Nativitatis Domini, & tribus diebus sequentibus, Circumcisionis Domini, Epiphaniæ Domini, in die Cnæ, Pasche, die sancti Pathe, & tribus diebus sequentibus, Joannis Baptistæ, Petri & Pauli & omnium apostolorum, in festivitibus B. V. Mariæ, in festivitibus S. Michaelis & omnium angelorum, & Commemoratione omnium fidelium animarum, nec non singulis diebus Dominicis per curriculum anni, & quando de mane aut herodias pulsatione ter Ave MARIA oraverint, seu ad fabricam dictæ capellæ, ornamenta seu alia necessaria minus suas portaverint adiutores, & eidem sacrum elemosynam, quocumque nomine seu conditione ardeat, dimiserint, & pro omnibus fidelibus defunctis suis orationes, & alia opera pietatis, impenderint devotas; quocumque huiusmodi cum devotione fecerint, eorum de omni potestate Dei misericordia, & beatorum apostolorum Petri & Pauli, & apud autoritate confisi, quadraginta dies criminalium & eorum venialium de imperiis sibi penitentia in Domino misericorditer relaxantur, in eorum rei & evident testimonium, sigillum nostrum pontificale duximus appendendum. Datum & actum anno, die & loco, quibus ut supra.

(L. S.)

12 Idem sacra, quam Notera capellam tenent S. Notburgæ compellunt, atque cum aliarum etiam in honore S. Rupertii ac sanctarum aliorum dedicatam fuisse invenit, consenserunt templum S. Notburgæ servituri in multis instrumentis, quæ eorum rei videri Raskomans, Majorem eorum. Idem partem consensit littera autographa capitulum per eodem templi sacellum sacelli xv. & xvi. unde non modo colligit, sed S. Notburgæ nomen ipsi deinceps adhibere; verum etiam certo cognoscit, perferre semper & occurrere populo, illos ad Sanctæ sepulcrum accurrere, ac deus essent, multitudinem. Primum omniumque venerationis instrumentum, anno scilicet 1467. notatum, fuit littera, ut scribit Raskomans, venditum centum sex redditum, quod habetur in Acheni valle vici illustrissimi fratres de Freinberg, & de Monas S. Petri episcopi. Emptores fore Leonardus Walch ab Eben, & Sigismundus Well in Perlshu, economi templi S. Notburgæ in Eben &c. Alterum instrumentum eorum post 1470. quo eodem (eodem eorum) aliud eodem eodem templo.

S. Notburgæ
et nomen
sacelli

F

14 Tertia autem sententia est, notabilis scriptum (verba sunt rursus tendent Raskomans) eorum pro domo habitari etiam & in perpetuum sacellum ad templum S. Notburgæ, fuit etiam eorum economo Joanne Blater anno mcccxxv. Eorum notabilis est, quia per eorum desinuit, quæ de

proprietatem
sacellum
sacelli

A denum ecclesia ista habere experiri propinquum sacerdotum. Sed nos nonnulli utabiles fuit litterarum anno proximo subsequenti conferre, quibus quatuor S. R. E. Cardinalis indulgentias in eodem templo interducat conferant, populumque ad decorum & piam liberalitatem coherant sum. Litteras istas Reichenstadi dignis consuit, quas integras transcribere, nec quas prae committeremus. Ita fuit.

U. Indulgentia

15 Stephanus titulo S. Adriani, Aulicus titulo S. Vitalis, Joannes titulo SS. Petri & Achillei, & Joannes Baptista titulo S. Basilidis, presbyteri, misericordiae divinae Isidorianae Romanae Ecclesiae Cardinales, universis & singulis Christi fidelibus praesentes litteras inspecturis salutem in Domino sempiternam. Quatenus ferventius fidelium montes et opera devotionis iudicamus, tanto salubrius animarum salutem providemus. Copientes igitur, ut fideles ecclesiae S. Notburgae aulicis, parochialis ecclesiae B. Virginis Mariae in Munster, Brizimundis diocesis, congruis frequentibus honoribus, & in suis structuris & aedificiis debite repararetur, ac calcibus, luminariis, libris & aliis ornamentis ecclesiasticis, divinae cultui secretariis, augeretur, conservetur & manuteneretur, fidelesque ipsi eo libentius devotione causa constant & ad eandem reparatorem, conservationem & manutentionem huiusmodi manus promptas porrigant adiutrices, quod ex hoc ibidem dono cunctis gratis uberius cooperatorum fa reflector.

Roma transmissa

16 De omnipotentis Dei misericordia, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, omnibus & singulis Christi fidelibus utrumque lexar vere penitentiis & confessis, qui dictam ecclesiam in S. Ruperto & S. Sigismundi, & SS. Joannis & Pauli, nec non S. Augustini, & ipsius ecclesiae dedicationis festivitatibus & diebus a primis Vespere usque ad secundas Vespere inclusive, & devote visaverint annuatim, & ad praemissa manus, ut perferat, porrexerit adiutrices, nec Cardinales praefati, & quilibet nostrum per se pro singulis festivitatibus & diebus huiusmodi, quibus id fecerint, centum dies de iunctis ejus penitentis misericorditer in Domino relaxamus, prioribus, praetereuntibus, foras temporibus daretur. In quorum omnium & singulorum fidem & testimonium, ad humilem supplicationem dilectorum nobis in Christo parochiarum dictae ecclesiae, praesentes litteras fieri, nostrorumque solitorum sigillorum iussione & fecimus appositione communiri. Datum Romae in domibus nostris anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo septuagesimo quinto, die vero viciesima tertia mensis Aprilis, Pontificatus sanctissimi in Christo patris & domini nostri, domini Sixti divina providentia quarti anno quinto. H. Brasus.

basilica seu domus

17 Sixtus IV. iussu Paviano & aliis passim, Pontificatus Maximi renunciatus est anno 1471. v. Idus Augusti, & anno 1473. Novis Maii parva ornavit cum expensis supra titulum Stephanum Nardum, archiepiscopum Mediolanensem; Antonium de Padua, archiepiscopum Montis-regalis in Sicilia; Joannem Arcemboldum, episcopum Nevrastensem, & Joannem Baptistam Cibo, episcopum Melitenensem, qui demeritis Sixti Septembris Tenui IV.

W. in Sedem Apostolicam successit, & Innocentius VIII. appellatus est. Haec sufficiens ad litterarum, quas recitavimus, elationem. Redeo ad monumenta tabularum Ebensensium. Diploma in membranis, inquit Reichenstadi, possidet eadem ecclesia Ebensens de anno MCCCCLXXX. autographum, de sigillo principis (Sigismundi Archiducis Austriae) mihi bene percepto, atque integro munitum, quo ius feudale, sibi debitum in certis fondis remittit pro ecclesia ab ejus economis emptis. Hanc apographum dabo sequenti §.

Auct. J. P.

18 Adhuc quoque, pergit idem, de anno MCCCCLXXX. littera venditionis eujusdem feudi in pago Munster, salvo jure Sigismundi Archiducis Austriae, & economis ecclesiae S. Notburgae Leonardo Kindlinger & Udalrico Veldeker. Anno MCCCCLXXXVIII. similis littera de emptio censu annuo trium librarum Veronensium „Venerabili ecclesiae S. Notburgae.„ Prater jam allegata memoros generamus instrumenta authentica annorum 1468. 1482. 1510. 1516. 1518. 1525. & 1537. quibus emptiois aut donationis eadem ecclesia facta auctoritas. Aque bis abunde confirmantur dicta a nobis anno 13. de perseverantia & incrementis cultus ac pia populi consuetudo ad sepulcrum liberalitatis.

fu. descripta dea. prole de. tant.

E

§. III. Virorum principum, maxime ex Augustissima Domo Austriaca, in Sanctam pietas ac munificentia, seculo XV. & XVI. cultus usque ad nostra tempora continuatus & auctus.

Quae hoc titulo praefertur, ita complens est Gubernans in Fragmentis: Ingens illa reverentia et devotio, qua principes in hac Sanctam ferebant Virginem, omni tempore suis castris. Maximilianus primus imperator fontem lea concurationem templi, qui per LXXX. annos caruit, cum suffraganeo Brizimundis de Schrofentain erigi curavit. Sigismundus Archidux Austriae magni habuit hanc Divam. Verbis ista Fragmentorum aliorum subiungit sequentis Reichenstadi: Cetera omnia delius; in saltem suspensum licentia, alia ejusdem generis ab auctoritate collecta & annotata fuisse: in temporum raiginate deprimisse; necesse, quod in Vita contrahitur nam. 28. afferat, nunquam defuisse magni etiam nominis clientes vel devotioni vel gratitudini, ut fulsus Annales perhibent. Ignorare nos, quod hic Annales indigent, jam monemus in Annaliis ad eandem locum.

fron. princip.

20 Afferat autem a Gastrione venerabilis Sigismundi Archiducis erga S. Notburgam elucet in diplomate, quod allegavimus num. 17. & anno praefertur auctoritas: Nos Sigismundus Dei Gratia Archidux Austriae, Carinthiae & Carnioliae, comes Tyrolis, idem facimus. Cum economus templi sanctae Notburgae in nostra dyocesis Rottemburg libi mox describenda bona, quae nobis & Domui nostrae Austriae pure feudi subiecta sunt, cum licentia nostra pro praedicto templo emerit, quae nos amore Dei & singulari propensione, quae semper in memoratum templum, mox designanda bona eidem templo appropriavimus & tamquam alioquin ad propria dedimus. Datum & appropriamus hac etiam tam

similia. rim. descripta. notitia

Qqq

nomi

Auct.

J. F.

antiqua
descriptio

nomine nostri quàm heredum & successorum nostrorum ex certa scientia atque harum tenore litterarum.

at littera quidem, ut templum illud seu illius prepositus, quicumque illi fuerit sine, pro se ex nunc & temper pro propriis loco illius ecclesie tenere, possidere, uti, frui, commutare, vendere atque quocumque alio modo agere debeant ac possint, sicut cum aliis bonis propriis illius ecclesie abique nostra, aut alius nostri nomine faciendis, interruptione, impedimento, aut contradictione, salva tamen cujuscumque jure alio. Nam nos jure feudali & omni alio plenarie abdicavimus fideliter, & fraude omni submota. Hi autem sunt fundi & agri: Primo ager in Lindenfeld; item ager in Eggarten; item ager in Kortenfeld; item ager in Greizfeld; item ager in Oberfeld; item ager in Arbeitsplum. Rursus primum parvam sepe clausum; item area pro herco. Hæc bona proveniunt a seniori Leigeb. Rursus quoque in Greizfeld agri quatuor, in Lindenfeld unus, atque iterum ager in Eggarten in angulo, in Oberfeld quatuor agri, terram unam in Occam, & aliud hortum, agrum in Arbeitsplum, & parvulam harum scilicet in litterarum. Datum Onegiposi die Mercurii post Dominicam EXAUDI, post Nativitatem Domini MCCCLXXXII. anno.

(L. S.) D. D. per se ipsum in Cons.

Vita scriptio, que in diplomate parte prefertur posterius igitur non ferunt, nec corrigi, nec quomodo corrigi debent, sunt perspicui. Credideram primam, attributa esse esse discernendum in caria; et sicut ipsum consilium clarissimum Responsum, rescripti die verbi: Utium ipse diplomate, inscripti quoque ejus materiam in titulo nostro, nec aliter ibi verba lonsat.

21 Maximilianus Casaris in S. Notburgam plenam ac manifestam celebrant post Guarantiam scriptores omnes pene, qui Sancta nostra gesta litteris consignaverunt. Atque in primis Ruderus in Pica, ita sequitur: Hæc (videlicet S. Notburga) post annis unum & octoginta a Maximiliano primo Austrio Augusto & proepitopo Schœffelstain perfectæ & ornata fuit. Summe in Annalibus Bæci: Illuc, regni, cum tamolim are proximum Notburgis accepisset, ne sic quidem pro dignitate litteras mortales celebrata, templum augustius a porphyretico lapide edificaverunt, cui Maximilianus, primus eo nomine imperator, ultimam manum impoluit, & illum olim servum, Augustus Patronum salutavit. Bræuorum fecerat est Adversarius imperii, cum vero Vice Italica eodem anno, fundavit ann. 36. Cunctis illi peris & gloriam jam sollicitudinem dedit ostendit, sup. 6. ferunt in hunc modum: Augustissimus monacha Maximilianus I. hunc sancta Virgini genus tunc submisit, quando sancta Casaria maritum cum illusterrimo Christophoro Schœffelstain, episcopo Brixiani, formicem ejusdem templi extraxit curam, pluribus illas presidebat manibus daretur, Sandæque elegit in patronam peculiarem ac protectricem: quod pî monacha exemplum imitari principes & magnates ali cum venerat tum tempore.

23 Responsum in hunc modum esse ait, scriptum & scriptum hoc dicitur fuisse videlicet

& in sagax ædes manifestissimum principem D. Maximilianum occasione venationum & picationum in vicinis locis Acheni celebratissimum. Venationem apertissimam esse portæ ipsi fecit ostendit, antea tamen iterum Rajchmannus in Disputatione academica de regno animalis, degenit & mirabili modico Tyrolensi, edita anno 1738. Regnum quoque animale, inquit pag. 12. non tantum per Germaniam, sed nec per Europam ab his hinc animalis quippe alpibus & sylvestris præcipuos, quocumque Europa nostra progredit, & in provinciis hanc alias ipsam devolat, conjuncta tota Tyrolis producit Novit hæc perbene Germanus & litterarum celebratissimus antiquissimum Tyrolensem conservat Augustus Maximilianus Ligu venationum iustarum in hac patria nostra, ut cuiquam alibi res monumentis reliquit, hoc præcipuum dicit evasit, in Valle Halcensis, inferiori Oenno, Stainacensis, ad arcem Tyrolis, & Rupem denique D. Mariani hodieum celebratissimam. Secuti sunt hunc principem Archiduces nostri complures, Ferdinandus junior, Ferdinandus Carolus, & Sigismundus Franciscus E. Rex. Horum verissimiliter Archiducum aliquos designare voluit Guarantiam in Pica, ubi, postquam memorasset Maximilianum Casarem, non solum, namque de hisse magni pomis clientem vel devotionis vel gratitudinis regis S. Notburgam, vel certe antiquissimam nam, præcedens laudem, dum offerat, Maximilianum exemplum imitari suis principis alios.

24 Ad hancmodi consilium reverendum non esset, si modo ad manus esset Annales, qui aditio Guarantiam, vel scilicet videretur illustra testimonium, que a templo subdita fuisse aliquos autem, atqueque scribere, ut deservit ut eas Pragmatici, que si haberi: Servabatque olim in templo certam genus (sic prætermittit est) enim sola propriam, dum viveret, manibus consecratis Notburgam, monstrabatque pie ad ejus iussum peregrinantibus, quemadmodum vel hujus viri aliquos, nobilitate ac senio venerandi, probe meminerunt. Subdita tamen hæc sunt: una cum aliis illustribus testimoniis ante annos circiter quadraginta vel quinquaginta tam ab his, qui illustram hanc provinciam impii ac perditis libris perverterunt, tum a tepidis illis temporibus lacerantibus. Constat enim, insignibus ac magnis anathematibus ornatum, ac plenum fere totum templum fuisse, quemadmodum ex testimonio nobilis equitis Gocenii abunde patet. Ista etiam illustra testimonium atque insignia ac magna anathemata aliquot hinc dubie utas: præferimus, unde & tempore & profectus atque adeo in Sanctam venerat: proprias & distinctas vestigia.

25 Tota testimoia de Maximiliano Casaris & illustrissimis Schœffelstain pî in sanctam Pragmaticam studa ad nostram usque atatem conservata ibidem fuisse, & non semel a Reschmanno visa, ut ipse affirmat, utraqueque illustra insignia cum anno MDXV. in choro ecclesie depicta. Atque hinc, scilicet, iterum Guarantiam aliorum firmavit, primum templum Rupertina sacella locedem, quod nomen a diva Notburga sortitus est, octoginta annis hinc sedto seu formis fuisse, & ad hoc servatum, non fuisse ante Maximilianum ævum, ut testimoia demonstrat adducitur, tametsi hinc illud diutius temporis fuisse per Tyrolis conspectu maluit. Descriptio totius ædificii ex veteri anno 1525, qui a templi constructione

scilicet
notat
non
probat

per
scilicet

et
Maximilianus
Casaris, qui
in Tyrolis

ac
illud
scilicet

fina

AUCT. Rita Rotenburg ad Deum in laetis excolio monte
J. P. in Ebea magna deenacione in ipsius templo ibidem
 coluit: *Bravorem in Aenallibus Baniis sua fide-
 bilitate* Terrena etiam hodie populi studia sua
 & agripecoris salutem nunquam sanis votis ab
 illius manu repetebant: *Adgremium denique,*
qui in Aenallibus sua Baniis hoc notavit Col-
 ligit hodieque peregrinatione frequentia, qui suam
 illi petitorique salutem non sine conspicuo bene-
 ficentiae experimento commendant. *Hoc spectat*
etiam Et jam releta scripturae verba plenius
 emittunt, quod se Notus fuit moni Rastman-
 nus, in ipsius se nimirum in tabulario Ebeu-
 si tria volumina bene magna in lino (ut vo-
 cant) ab anno MDCC. ad nostra tempora con-
 servata, in quibus ratin redditur oblationum pec-
 petuo fieri solitarum; addit insuper, ex hinc qua-
 rum huiusmodi volumina etiam antiquis; verum
 id a se visum non fuisse, quare iam missum
 fuerat Briviam, quando causa de elevando S.
 Notburgæ corpore portallabatur.

B 33 Ceterum oblationes voluminibus istis inseri
 praestitit, ut ipsiusmodi verba uter, lapidibus
 marmoreis, vitulis, agnis, hordis, pellicibus vi-
 tularum, lino, ac proutque baryro, ceteris obla-
 tis fuisse videtur, singulis annis, ultra centenaria
 quatuor. Nihil his addita de tabulis veteris tem-
 plo appensa, nihil de flammis similibusque impen-
 trationum beneficentium monumentis, nihil de sup-
 plicationibus illarum constant instituta ex variis
 ac remanentibus etiam peribit; nihil denique de
 huiusmodi cultus splendore, de omnia festivitatis
 solemnitate, de templo cum altariibus nuper con-
 structis; quin hoc & huiusmodi alia sufficienter
 illustrata sunt re velant, quam amplexu claris-
 simus Rastmannensis vestis oculatus, Et in causa
 invenimus ac elevacionis sacrae officii notitiam
 Apostolicam.

RELATIO

Inventi hoc seculo XVIII. examina-
 ti, solemmniter translati, ac
 publice expositi sacri cor-
 poris, & nonnullorum
 prodigiorum.

*Auctore clarissimo viro Antonio Ro-
 schmanno, in eadem causa no-
 tario Apostolico.*

CAPUT I

*Offa S. Notburgæ et terra elevacionis anno
 MDCCXVIII.*

Perpetua beatus sancto diei Virginia ex
 cessu per secula omnino quatuor altum in Ru-
 petum scelli ambuio humana offa ejusdem diei
 Virginis; cum communitas Ebeusalis, una cum
 loci dynasti perillustri ac generoso domino Jo-
 sepho L. B. de Tannenbergo, S. R. J. principi ac epi-
 scopo Brunsvicensi Caspero Lynato ex comitibus
 de Klinge ordinario suo supplens facta est, ut per

potestata, ipsi tanquam summo hic locorum pa-
 stori concessa, licentiam imperiretur, sit, qui-
 bus deest, inspectantibus, lepulchro aperire, cul-
 tum ab ipso Dei Famula obitu cadaver cubaman-
 di eirgineum, quod deinde suis ribus extrahi, or-
 nari, atque sit (venerationem dumtaxat anti-
 quam continuanda) omnium conspectui pro tan-
 tis fidelium desideris exponi posset.

Annuebus piis supplicantibus votis gelissimus, *notitia*
 constituitque in re tam ardua commissarius reve-
 rendissimus ac illustre dominus Joiephus Anto-
 nium Frazz de comibus, decanum hic loco-
 rum, ut vocant, ruralem seu forensem, qui in
 testes assumpti admodum reverendum dominum
 Joannem Sebastianum Axwanger parochum in
 Manster, & reverendum dominum Franciscum
 Xaverium Spreng, curatum in Ebeo.

3 Datur igitur per trios suffores (quorum u-
 nus ab ipso cellissimo designatus erat) initium;
 quarantur muri antiqui scelli, ambuioque illo-
 rum circumque illustra, atque ex omni par-
 te detecto, tandem ipsarum interiorum scelli noti-
 qui ex quatuor partibus omnino & perfecte clau-
 lum, atque ab ipsius hodierni templi muris no-
 tabil remotum distans, invenitque vel hodie
 organus erat & dimidiis, longum septem & dimidia-
 am: murus Orientem versus sub ipsa, quae vel hodie
 superest, ara lociebatur latum, atque huc frustra-
 reus erat fodientium labor; cum hunc locum in
 antiquo scello ara congrua & claustra necessa-
 rio occupare debuerit; lacrumque corpus, vel
 Historia, sine gradum prodigie depositum,
 ibique condidit fuit.

4 Facillime suffores (ut postea hoc & o-
 mne reliquum jurato consistit) nullum negotii
 terra compacta & solida prout, ut adeo oblique,
 & ab omni avo intacta sit vix ab omnibus, nec
 ab alio unquam instrumento penetrata; muri quo-
 que ex omni parte depicti compare, adeo tam-
 en nigredine obducti fuerant, ut nihil amplius
 dicere potuerit. Egredia igitur tam profunde hu-
 mo, ut altitudinem viri cum dimidio facile lu-
 peraret, illustratoque spatio sic prout nudi, sep-
 timo tandem die post pradium, praesentibus,
 quos supra dixi, reverendissimo commissario ac
 scellis decriptis, inventum est corpus anicum,
 integrum, suum spouial ex parte Epistolae pro-
 pe scama virorum, atque pedibus circiter duode-
 cim a muri initio remotum, zonula coriace mul-
 liehri tenui (quae postea constat in minima scu-
 lla abici) in medio circumdatum, una cum
 vestis muliebri particula, in tres plicas pro mo-
 re relictas.

5 Exulavere reproto hoc thesauri merito u-
 niversi, & pari in jubilo, pari in preces &
 gratiarum actiones converta, hoc sacra lipiana
 tanquam ipsum diva virginis Notburgæ corpus
 pissime vel ex ea ratione quoque moti devotio-
 nantur, cum ex immemoriali & constanti tradi-
 tione, continuato ab ejus obitu, nullibi aliis u-
 sitato cultu, frequentissimo etiam remotissimu-
 rum peregrinorum accessu, communi fama, at-
 que ipsa etiam terra, in qua sepulta credebatur,
 in morbis animalium pro medicina ex hoc loco
 adhibita, semper dictum crediditque ac com-
 muni biliariorum ac monumentorum consensu
 firmatum sit, iura ambuio hujus sepulchri esse
 sanctum hanc Famulam; insuperque hoc in lo-
 co, antiqui semper sacelli spatio, nullum aliud
 membrum, immo & nuda quidem, prout hoc
 cor.

A corpus semineum reperiunt fuerit, imo occurrerit potuerit; cum certis testimoniis laetatur, nullum adfuisse comemerit, nullum lapidem sepulchralem, memoriam ac documentum nullum, alium quempiam fuisse sepultum, nisi sanctam Nothburgam nostram. Quod omnia ita se habuisse, etiam postea iurejurando manibus prothocolla, quod mihi ad manus fuit, abunde testantur.

6 Haec igitur sacri corporis reliquiae suo loco relictæ, in officia rursum terra suis confundi ac etiam offendi possent, firmo asserere superimposito custodias, ac prius egressa, nunc iterum injecta gleba, iussu reverendissimi domini commissarii iterum tamdiu consumulatae sunt, donec modico post intervallo ipsæ reverendissimus ac celatissimus S. R. J. princeps ac episcopus hunc locum sua dignitas eff. praeclata, & omnia auctoritate sua corroboravit.

7 Die enim xxi. Septembris mccccxviii. ad locum hunc Eben cum multo delatus comitatus, in quo etiam reverendissimus dominus commissarius Piazza fuit, assumptoque lectum non ignobili cibario R. fratre Vitale Wagner, Ordinis S. Benedicti in antiquissimo monasterio Monis S. Georgii profecto, ipsum iterum tumulum aperiri iussit, ossa ac vestis particulam diligenter examinavit, ac deinde munda sindone involuta ossa omnia, sacrum prius caput reverenter decolatum, eadem lignea in hunc finem confecta, tribus foris & sex sigillis occlusæ inseruit, ac iterum terra mandari iussit.

8 Cum autem post aliquid tempus sit in humo recondita arca ligorea ob humorem ac putredinem vitium facere timeretur, eodem reverendissimo domino commissario habente, sepulchrum tertio vice apertum, arcula illius sigillis repleta, elata, ac in aëreum tabernaculum vacuum, in latere dextero patiens extructum, ac fetris clavis probe munitum, reposita fuit.

de iussu
suo iter
reposita

CAPUT II.

Post iterata examina super cultus antiquitate, corporis identitate, & obtentis beneficiis, publica reliquiarum expositione decretur.

C Um igitur veneranda divæ Virginis exuviae decem, quam diximus, custodie fuerint inclasæ, examina de identitate instituta, ac cum reliquis Actis Brizianæ missa, plurimum reverendus ac clarissimus P. Antonius Soli S. J. laeæ Theologiae ac sacrorum canonum doctor, antea in universitatibus Omipontanae, Ingolstadtensi, ac Dillingenae sacrae Theologiae & sacrorum canonum professor, a communitate Ebenaesi ac illustrissimo ejus dynasta constitutus procurator, tria præcipue examinanda ac probanda in se recepit: quod singulari scripto egregie præstitit. 1. Utrum constet de cultu immemorabili hujus beatæ Virginis. 2. Utrum constet de identitate corporis. 3. Quod fit de utroque constet, qua auctoritate, & qua joris solemnitate, præmissa ossa reposita publico cultui exponi valeant.

10 Ad primum ex auctoribus, qui ex illustri hoc argumentum trahant, fuisse probavit, quod cultus publicus ac spontaneo concursu, libera veneratione cum obligatione tabellarum, celebratione Missæ Brati vel Beate, ex cultu ima-

probato
cultus

gium cum nimbo publice expositorum a tempore immemorabili, ac sanctissimis fama, nomine Antiochæ. probrer. At obid horum hic desiderari pro cultu S. Nothburgæ immemorabili mox offendit: Roach id constare quippe ex recreatione similium tabularum votivarum a tempore immemorabili, de Nothburgam visu ac carta scientia a temporibus reconditis, ac de auditu ac suis majoribus & senioribus testes adfuit omni exceptione majores.

11 Item ex epitaphiis & interpositionibus, ex immemorabili assidueque ad sepulchrum concursu, ex celebratione Missæ, ac communi ac publica voce, & fama sanctitatis atque miraculorum, orta in vita & statim ab obitu continuata. Hac autem omnia insuper probari ex templo consecrato, ex titulo Sanctæ in literis authenticis, ac plus quam ducentos annos, & libris oblationum addito: ex celebratione Missæ tam in choro, quam in foro, & quidem sub ritu duplici primæ classis cum translatione facti in illum diem incidentis exaltationis sanctæ Crucis; item in sacello Silestadi prope Sierasingam, alia tamen die a ex testimonio historicorum Gozneri, Guarionis, Marziani, Kaffleri &c. & sic absolvit punctum primum.

12 Quoad punctum secundum ita præter alia scripta: Hic sepultam esse Divam ostent habemus per traditionem constantem, per concilia & ultra aonon continuatam; nullus est alius locus, ecclesia aut comitatus, in quo cineres hujus Virginis celebrantur; nullus populus, qui hanc umquam in dubium vocasset, aut asseruisset, illius corpus ibi fuisse sepultum, aut asseruari; nulla ecclesia aut comitatus, aut locus, qui sibi æqualem reliquias vindicaret; unde semper manifeste ac manes prior traditio in sua nunquam turbata possessione.

13 Addatur insuper consensus historicorum, concursus ad sepulchrum, reposita sola ossa probabilissima summa in antiqui sacelli spatio clauso, quod ex toto perfectum est. Nulla de translati obitus suspicio vel memoria; quod etiam neque etiam, neque invito populo fieri potuisset. Rebus his omnibus per testes juramento confirmatis, conclusit iterum per auctoritates doctorum, declarationes congregationum Tridentini concilii (in omnibus tribus punctis, his allegacionibus usus est vir consiliosissimus) id sibi videri sufficienter probatum, quod episcopus ex argumentis tam multis, solidis ac ad eundem finem tendentibus, possit pronuntiare pro identitate hujus sacri corporis.

14 Ad tertium conclusit ex Tridentino sacro concilio Sess. xiv. de invoc. vener. & reliq. Sanctorum statuente: "Nulla admittenda esse nova miracula, nec novas reliquias recipiendas, nisi eodem recognoscant & approbent episcopo, qui, simulatque da ita aliquid compertum habuerit, adhuc in consilium theologiae & alia pia viris, ea faciat, quæ veritati & pietati conciliantur judicavit." Adde doctrinam commoem canonislarum, etiam post Tridentinum doctorem, reliquias da oovo inventas alicujus Sancti auctoritate episcopi publice venerationi exponi posse.

15 Poterit argo episcopus, inquit, a foriori reliquias S. Nothburgæ, frequenter populi concursu cultas, pro majori ejusdem devotione in altiori & commodiori loco collocare in eadem ecclesia; cum auctoribus Sanctorum reliquias transferendi etiam ab uno loco in alium concessa

quidam
reliquias
non capio
attenti.

AUCT. fit episcopo. Non enim in nostro hoc casu & questione agitur de quadam canonizationis aut beatificationis forma; sed præcise de obitus cultum. **RUSCHMANN.** in eodem loco ab immemoriali tempore cultus, ibidem propinquitatem, & antiquo cultu honorandis, de qua re nec in authoribus, nec in iure certa forma præscripta est. **NO.** Et ut finit inclytus hic, atque ab edibus Operibus canonicis celebris, turn-consultus.

16 Occasione mota hujus controversie etiam mihi fors ter optata obigit inutilem laborem meum pro honore Divæ colitæ præstandi. Quærebatur enim occurrere Apostolicum, qui in sequentibus indagaret. 1. In tabellis miracula Divæ Virginis enumerantes, & vocatissimas in ejus templo appensas. 2. In cultus & sepultura traditionem per testes probandam. 3. Ad verum tabernaculum an non sit possibilis penetratio, illis sigillis, & quæ sigillis illud sit munimen.

17 Requiritur igitur a reverendissimo, prænotabili ac excellentissimo domino Petro Josepho Ramblayre de aurea valle sacra Theologie doctore, reverendissimo ac celatissimo principis & episcopi Braxinensis consilarii ecclesiastico actuali, insignis collegiæ ecclesiæ Soricensis canonico, nec non decano ac paroco in Figen (supra), qui iussu celatissimi in commissariis munere in hac causa, uti & officio suo, desinendo haud pridem reverendissimo domino decano de Piazza, successit) me ad hunc reverendissimum consuli, & de deo xxj. & xxiij. Aprilis in templo D. Notburgæ in loco Eben & Schwazii rem desideratum, ac desuper instrumentum conseci, ex quo hic addam, quæ quondam in his Actis retuli.

18 Ex primum, quod tabellas, miracula continentes, struere, inveni unam de anno MDLXXXVII. in qua præter alia prodigia dictum fuerat illud, quomodo boves sarcophagum, cui interierum erat S. NOTBURG, per Oceanum flumen traxerint; simileque picturas hinc vexillorum sacrorum de anno MDCXXX. & MDCXII. ibi quoque inveni tabellam illam, quam his Actis picturæ & Ebenensis compellavi. Tabulas votivas autem enumeravi xxvj. quarum statamen ad hunc seculum non ascendit; binæ e signo fluitas, figurantes taurinos, bovinas, ac viatulas & unum equi, singula ex ferro sedecim; ex signo novemdecim, & ex cera viginti: æreos item duos prægrandes; frusta lapidum mineralium viginti; & ad scelestam latuque Epistolæ cornua vix juveni, ante sexagesimum ad templum traxit atque oblati; septem denique sinesiones baptismatis, indusculi, ut vocant, sacri Chrismanis.

19 Ad secundum. Testes adhibiti hoc affirmant: Primus LXXX. annorum iusto depositus, totam eam tumulo Divæ Virginis per LXX. annos oblatam, pectoribus & hominibus fuisse salutarem: unico anno oblatos baptizati centenarius xiv. juvenum supra dictum oblatum fuisse a pago Vomper; peregrinos quatuor plurimos etiam ex Bæaria advenire. Secundus LXXvj. annorum natus esset, se subdixisse a patre sexagenario, & ab avo (nam & reliquos majores suos hoc in loco ultra duo & dimidium seculum habitasse) perpetuo hac cultam fuisse; confirmavit etiam dista actus primi de bove seducto & peregrinantis Boce.

20 Tertius LXX. annorum reperit ea de terra submissa, hancque sibi ipsi fore laborantibus laborum arduis mensulam, atque ab eo hoc male

afflictum fuisse unquam. Semel economiam D. hujus templi fuisse, & uno anno tredecim supplicationes publicas cum sacris vexillis huc insinuas fuisse: Quodlentes fere diei iuvore remotos singulis trimestris ad peregrinare; Pingvientes etiam frequenter huc peregrinatum adventare. Prænotburgenses autem famulos, liquas eandem scriptos, singulis annis die profecto salutata Virginis Sacrum solenne fieri curare.

21 Bavarum quoque se præsentem palam fassum fuisse, quod præsentissimam Divæ Virginis opem in lue pectorum fenteris, quæ vicino suo jam tria oblumposset animalia, salva sua & insula mansisse; factistatimque ad alias lapsus, si se, si putrem lere: verbo, fuisse commune asylum omnibus & ipso omnibus hanc Divam suam. Hic idem testis attulit una ex templo parietorum, ligneum unum, coriaceum strum, addens, se ex aditu intellexisse, parvulum quemdam rectoris pedibus post preces huius effusus exaditum, restitutum, & testa postea incesisse, hancque calcem anasibematis loco reliquisse. Testis quatuor confirmavit fere omnia, quæ primus de processionibus & oblationibus retuli.

22 Quoad tertium punctum, inveni impossibile esse penetrationem illius sigillis. Ubi celatissimi & reliquis sigilla appressa non tantum integra & illata reperi, sed eadem in ipsis fuisse, quæ olim appressa fuisse, evidenti demonstratione comperi; dum duorum præsentium propria sigilla mihi extradi peti, atque in horum præsentia & conspectu sigilla sigillationibus, antehæ ab his ipsis arcule impressis, impoliti, & ad omnem apicem quadrare, omnibus commonstravi.

23 Hoc instrumentum illi. Junij MDCCLXXXvj. per reverendissimum dominum decanum Figensem ipsi reverendissimo ac celatissimo principis & episcopo Braxinensi traditum fuit. Quatuor deinde huius ipsi primum dictus reverendissimus mihi retulit, hanc rem totam post reditum suum se confelaturum fore, sibi promississe celatissimum. Braxinensem igitur redax celatissimus causamque aggressus, ad preces procuratoris supra memorati consensu imprimis promovorem fidelem, itaque canonicos cathedrales, viros virtute, genere & doctrina illustres in arbitros cum astutario suo, qui rem accurate expenderent, ac rite examinerent.

24 Tandem xxvj. & xxvij. Junij MDCCLXXXvj. in binis sessionibus, coram ipso episcopo insistentia, idem celatissimus decrevit, reliquias distas in ecclesiis in Eden publicè expoi, atque eodem, quo hactenus ipsa beata virgo Notburga ibidem consuevit, culta officii posse permittere, ut decretum desuper xxvj. ejusdem mensis & anni confelsum, sigillo & subscriptione ipsius rursum episcopi firmatum, fuisset omnia continens, quod proig ex ipso autographo hic sub numero vii. affertimus.

ANNOTATA.

a Die 21. Octobris, ut videlicet parte 2. Glorie posthumæ, ubi de loco isto & cultu S. Notburgæ agitur pluribus.

b Dixerunt hoc sub sacra Notburgæ sacrum cultus inter instrumenta prænotati collocavit, me ad majore legentium commodum ipsorum testimonio inferimus & sequenti capiti præfigimus.

CAPUT III.

Decreta, quibus Brixinenfis amplexus reliquas publice exponi, atque praevis Schwaesium, in aedibus illustrissimi comitis Tannenberghici exornandas, transferri permittit.

AD perpetuum tui memoriam. Nos Casparus Ignatius Dei & Apostolica Sedis gratia episcopus, & S. R. I. princeps Brixinensis &c. omnibus & singulis presentibus nostris visuris & lecturis salutem & Dominum, & gratiam nostram. Notum sit omnibus, quod cum communis loci in Eben, diocesis nostrae Brixinensis, cum toparcha suo perillustri Josepho Antonio Ignatio L. B. a de Tannenbergh, superioris Austriae cameracensilio, offia sanctae virginis Notburgae publico cultui exponi ardentibus ac continuis votis desideraverit, atque per venerabilem ac religiosum patrem Antonium Soll S. J., sacrae Theologiae & sacrorum Canonum doctorem, procuratorem a se in hunc finem constitutum, humillimas preces nobis porrexit.

B Nos eorum votis piis ac desideriis favere, cultumque memoratae beatae Virginis promovere, attamen in tam sancto maximeque movendi negotio debita cum cautela (ut par est) procedere volentes, impensis venerabilem ac nobilem Franciscum Georgium Peimner, U. J. licentiatum, collegiae ecclesiae Immaculatae canonicum, consiliarium nostrum ecclesiasticum & parochum in Albeins, probat causa promorem fidelem, qui Acta diligenter perulstravit, tum tres alios iudicatos & doctos viros, videlicet perillustrem ac rev. Joannem Philippum Carolum comitem Fieger, cathedrales ecclesiae Brixinensis canonicum & iurum penitenciarum; illustrem ac rev. Joannem Jacobum Carolum de Recordin & Nein, canonicum cathedrales ecclesiae Ratisbonensis, curiae nostrae ecclesiasticae vice-praesidem ac decanum & parochum Stillsensens; nec non prae-nobilem ac rev. dominum Joannem Sebastianum Benedictum a Pach in Hantenheim, cathedrales ecclesiae Carientis canonicum & parochum Brizenselem, consiliarios nostros ecclesiasticos, ardua hujus causae arduos, & venerabilem Joannem Grungrum Spillmann, curiae nostrae ecclesiasticae secretarium, in adhaerentem constitimus.

C Coram nobis pro eo, ac hisce praesentibus in residentia nostra hinc Brixinae, diebus XXVII. & XXVIII. mensis Julii anno MDCCXXXV., comparuit praefatus promotor causae, & cultum immemorabilem n. ecc. & amplius annis constanter vigentem ex historiis antiquarum & recentium monumentis, fama conservata, traditione, seu testimonio, coeclisla populi, celebratione &c. authenticis instrumentis, simulque beati corporis identitatem ex jurato ac iolemi, tum sessorum, tum medicorum, tum plurium sacerdotum ac ipsius notarii publici testimonio demonstravit, nec non procuratori fidei obiecta, nostris & praefatorum consiliariorum nostrorum iudicio, satis superque dissolvit.

D Nos, cum ad publicam canonizationem, sive ad universalem illius in Ecclesia cultum non speretur, neque causa hac unquam ad Sedem

Apostolicam delata fuerit; inluper cultus immemorabilis ante decreta Urbani VIII., ac de re editi Antonii, demonstratus sit, auditis praedictorum consiliariorum nostrorum, tum aliorum eorum ac R. SCH. in Theologia & iure canonico veritate, sententia, potestate nostrae episcopali, vi sacri concilii Tridentini nobis concessa, tenore praetentium, reliquias dictas in ecclesia in Eben publice exponi, atque eodem, quo hactenus ipsa beata virgo Notburga ibidem conlervat, cultu affici permittimus, ac permittendum esse in Domino duximus, non dubitantes, quin cultus hic ad honorem Dei & multiplex supplicantium solacium cessurus sit, in quorum fidem &c. Datum in residentia nostra episcopali Brixinae, die XXIX. mensis Julii anno MDCCXXXV. Calp. Ig. episcopus Briz. Ad mandatum celsissimi & reverendissimi D. D. episcopi ac principis Briz. proprium: Joann. Georg. Spillmann secret. confist.

Eg. Laetissimo hoc nostro exhibita tam communis Ebenensis, ac omnis circumquaque vicinia, quam tota illustrissima dynastia domus, nihil aliud jam quam de orandis sacris exultis cogitabat. Implevit haec praedictorum vota, imo occupavit illustrissima ac generosa domina Maria Anna Elisabeth Helena libera baronissa de Tannenbergh vidua, nata libera baronissa de Risenfels, ac se ad mundanda haec sacra offia, in ordinem anatomicum disponenda, ac elegantior suis sumptibus exornanda obivit.

Fg. Resultit haec proin laepe dictas procurator ac pollulator in causa, plurimum rev. pater Soll reverendissimo ordinario prima Octobris anni jam dicti, qui insigni liberalitate commotus, decima deinceps mensis & anni hanc cum reverendissimo & illustrissimo domino domino Ferdinando Gabrieli comiti de Sarenheim pro-episcopo Brixinensi, ac vicario loco in ipsiuslibus generali &c. committere dignatus est d.

G Calpar Ignatius D. G. episcopus & S. R. I. princeps Brixinensis. Praemissa salute. Plurimum reverende, illustrissime ac dulcissime amice. Postquam ad humiles preces R. in Christo parit Antonii Soll S. J. lacerdoti, tamquam in causa, auctoritate nostra consensu pollulatoris, offia illa, quae in ecclesia S. Notburgae in loco Eben ex nostra dispositione, & respectu in nostra praesentia e terra elevata, & hucusque in antiquo tabernaculo praedicti templi, nostro etiam sigillo custodita, clausa & asserta fuerunt, post accuratissimam investigationem, & examen publiciter allatorum documentorum, nec minus post maturam deliberationem cum viris in Theologia peritis ac conscientiosis, consensu potestate illa & auctoritate a sacro Tridentino concilio nobis concessa, pro illis ipsis agnovimus & declaravimus, ut quibus beata anima hujus pie & a seculis plus quam quatuor iamque sanctae magae Patronae tam in Tyrolensibus quam exterior celebrata ac culta: Dei famula virginis Notburgae, dum viveret, habitavit, & consequenter, quod expolitio & cultus magno fervori, devotioni ac fiducia Christi fidelium concedi debeat.

Hg. Ideo nobis praefatus pater pollulator sub prima hujus curatio mensis ulterius obsequio significavit, quatenus perillustri Maria Elisabetha Helena L. B. de Tannenbergh, nata L. B. de Risenfels in hunc finem se obulerit, ac resolverit, praedicta offia mundare, involvere, & suis sumptibus eleganter ornare. Cum igitur hac pia obla-

offertur
de domo
de Tannen-
berg

ad curiam
de reli-
giosis

de archi-
episcopo
de Tannen-
berg

F

pro-epi-
scopo
de Tannen-
berg

CAPUT IV.

Acce. oblatio nobis summopere placeat, hunc presio-
 limum thesaurum illi conficere non sumidimus.

32 Cum vero etiam ordo ille, a sacris Cla-
 r. sch. nonibus præcipitur, & casu debita observan-
 da sit, nobisque eo magis incumbat; cum ba-
 rum omisso honori hujus sanctæ Virgine da-
 mum irreparabile suo tempore foret paritura: non
 hac in re fiduciam nostram in vestra amicitia col-
 locare & laborem impoere volumus, ut eadem
 in prædictum locum Eben, quam primum fieri
 possit, in persona se conferre, & una cum ali-
 quibus sacerdotibus tamquam relictibus sanctis re-
 liquas ex tabernaculo (ad quod clavem tradimus)
 tollere & ante omnia nostra sigilla bene reco-
 gnoscere, & si in his nulla, consideratione digna,
 lesio aut violatio appareat, illas Sussium in mun-
 dum & ab aliis profanis usibus saltem pro tempo-
 re liberum conclavare in ædibus lib. B. Tannen-
 bergii transferre possit & curare, ne eadem per-
 illud lib. baronissa de Tannenberg iotutu, quod
 major Dei & Sanctorum gloria hic veretur, re-
 ceter cum suis binis perillustribus domicelliis si-
 libus simul cum nos vel altera, approbante
 B amicitia vestra, adhibenda adjutrice coram ipsa
 juramentum deponere.

34 Nempe 1 quod de prædictis offibus nul-
 lum luberare; 2 nullum aliud, hoc est, ali-
 num his immiscere velit; 3 eadem ossa etiam
 ad aliorum subfationem vel irreverentia sollicito
 custodire; 4 & tandem, post exaltatum tam
 laudabilem laborem, ad nostram ulteriorem or-
 dinationem ac dispositionem, ut ad locum suum
 iterum perferantur, restitueri velit. Præter hæc
 nostra mens foret ulterius, ut in illo conclavi,
 ubi & quondam Sancti ibi custodiuntur reliquie,
 lampas perpetuo arderet, & præter iterum ordi-
 nariam una alterave adhuc sera proliis adhibere-
 tur, quarum claves illo tempore, quo nemo in
 illo moratur cubiculo, ad manus sacerdotis, in
 illis ædibus aliunde commemorantis, Scalpi deponen-
 dae sunt; qui pariter circa articulos paulo ante
 recensitos juramento se obstringere non recu-
 labit.

35 Nos igitur una ab amicitia vestra relatio-
 nem, quam primum in commodum vestro fieri
 possit, simul cum protobollo super omnia &
 singula conficiendo expellimur, prudentia & di-
 cretione vestre relatuantes, & re ipsa unum al-
 terumve, etiam hic non interitum, ad inveniendum
 C hœp ordinandi: & perennamus eidem amico ac
 benevolenti animo probe additi. Datum in no-
 stra residentia Brixina x. Octobris MDCCLXXV.
 Caspar Ignatius episcopus.

ANNOTATA.

a A tempore dati hujus diplomatis, ab aula
 Viennensi comitis sine entrance est vir illustris-
 simus; uti in Rescriptum didicimus.

b Mundum scriptum hanc dubit de irrepsit;
 legendum cccc.; ut infra num. 31.

c Von Milla, quam additum fuisse credimus,
 in epigrapha vestra præmissa est.

d Locutus in eum finem, ad diffundendum illustri-
 simum delictum, etiam ad eadem revalenti Rescrip-
 tumus, nos commodius hic inferendus ordinari
 sumus.

e Nomina perillustrium illustrissimi comitis so-
 vorum habet infra num. 49.

f Vide num. 50.

Sacra ossa ex Ebenensi ecclesia Schrevo-
 zium deportata illustrissime sa-
 milia Tannenbergica fidei
 committuntur.

IN hunc igitur finem hic ipse reverendissi-
 mus dominus pro-episcopus cum comitate
 suo XVIII. mensis Octobris Schrevo-
 zium XVIII. mensis Octobris Schrevo-
 zium, in quo a potiori parte venerabilis cleri to-
 tius hujus decanus Figenis decemissim
 exceptus fuit, moxque in sacris lete divæ No-
 burgæ ades comulsi: sacrum ipsum in ara
 summa huic sanctæ Virgini dedicasse fecit, ac
 dein huic actui rite se accinxit, qui in hunc
 modum peractus est.

37 Occupabat nempe idem reverendissimus
 ad aram & laus Evangelii locatam solum, &
 ante omnia decretum clementissimum episcopale
 de concedenda sibi commissio hœ., de quo prius
 dictum, & cujus tenor hic sub num. VI. ad finem
 & legendus est, exhibuit. Deo comparat
 plurimum Rev. P. Soll tamquam procurator in
 causa ad Acta legitimam & demissim infir-
 mitat pro recognitione sigillorum d'arcule, in qua
 inclusa sunt reliquie B. V. Notburgæ, atque
 ut testes desuper, præmissis juramento, serva-
 tiq; servandis, adhiberetur, ac demum proce-
 deretur ad actualum extradiationem, & reli-
 qua omnia, quæ videbantur ad hanc finem &
 alium necessaria & opportuna.

38 Hæc petitione percepta, electisque duo-
 bus auctoribus, reverendissimus, perillustri ac
 amplissimo domino domino Lamberto, antiquis-
 simi monasterii San-Georgiani Prelato & abba-
 te insulato, ac jam supra nominato reveren-
 tissimo domino decano Rambelmayr, imposi-
 tum fuit mihi Antonio Reichmanno tamquam
 notario Apostolico, ad hunc sctum specialiter
 requisito, juramentum, quod omnia fideliter,
 uti geramur, nosare, ac protobollo inserere
 velim; quod etiam ante aram flexis genibus
 ad sancta Evangelia, eadem excolamus; præ-
 stitit.

39 Idem eodem modo deo juramentum tam-
 quam testes rogati & adhibiti deponere reve-
 rendissimus & illustrissimus dominus dominus
 Josephus Leopoldus S. R. J. comes de Saren-
 thein, dominus in Kellerburg, Rottenburg &
 Kranzthal, feudatarius in Reinegg &c. eccle-
 sia cathedralis Brixinensis canonicus; Illustris-
 simus dominus dominus Godfridus S. R. I.
 comes de Sarenthein, dominus in Kellerburg,
 Rottenburg, Kranzthal, dynasta feudat.
 dynastia Reinegg, sacra Cisterciensis ac R. g.
 Cuth. Majestatis cubicularius actualis, & ex-
 cellæ cameræ superioris Austriæ vice-præses.

40 Perillustri ac generosissimo domino domino
 Joannes Georgius L. B. de Sternbach in Suck,
 Angerburg & Windeck, dominus dynastum
 superioris Falkenhausen & Groppeffstain, cum Gra-
 fendorf & Rolenberg & Meibour, etc. Cef. &
 Reg. Cathol. Majestatis excellæ cameræ super-
 ioris.

A prioris Aulicæ consiliarius actualis. Admodum R. D. Franciscus Fluri, parochus in Munster inferioris Orosi-vallis, Mülten R. D. Joannes Penzer, reverendissimi D. pro-episcopi sacellanus. Illustris D. Felix Jacobus de Graben in Sasin provincialis Tyrolensis excell. cameræ in bellis secretarius.

48. Apertum deinde antiquum tabernaculum f, ad quod apertendum ipse reverendissimus ac cellissimus episcopus clavem submisit. Ex hoc allata est arcula & ad recognoscenda melius sigilla, in menula ad aram reposta: recognoscitque ac illius undique reperitis sigilla, apertum reverendissimus pro-episcopus arculam, & sacra omnia reverenter ac caute in aliam, elegantem in hunc finem constructam, arculam reposuit, hancque suo dominorum affluorum praeiorum ac mcooarii sigillo clausit, ac clavem ad se recepit.

43 Post prandium dein, cum parata iuenerit efficit omnia, arcula hæc, ex omni parte decen-
tissime ornata, sub umbella, præcedentibus facris
vestitis, per mediam horam usque ad viam re-

vestibus, per mensas horum uoque ad viam regiam ad iocendum Kathacham & depositis suis, reverendissimo pro-episcopo ac p-muro clorio, ac præsente nobilitate insigni cum cetera ardentissima inter campanarum sonitus comitantibus. Processum deinde cum lacra lacrimis nunctis, uique ad octavam illam in Historia & Noburgica titulum pedesit universi, ubi aliquantum temporis quiesit datam fuit. Illius rei hic reverendissimo pro-episcopo pertinet, ut introducendo huc thesaurum Schwartzii opipendium commodiusque pararentur omnia, præsente. Ceterum per positionem viam pariem ferendo huc sacro oneri reverendorum dominorum iacerdotum, ac reverendissimi etiam nealium hameri lubricant.

4) Arculum deinde a tiliis remotum jam iterum lacta Yembachensium & vexillis ac aris campani sonitus excepit, & feruluta horam comitatus est. His conticentibus campana alie templi parapolitani castri Trazbergis & incerpere, doceet & illis pugi Stamfensis Jonus cretus succulferis, cum cujus vexillis & univerva plebe R. D. Prior San-Georgianus factum pignus Schvazzium alicue comitatus est.

44. Janque Schvezan appropinquans sacra
exuvias campanae majoris formae et nuncio ce-
lebriter alterius San-Gregarii, nunc Viecheri me-
regione Schvezani populi, omniabatur, cum Schve-
zense campana, p'cipue maxima inter principa-
regionis vagata, respondebat. Ventum dein in
via nostra ad noloconium Schvezanense templum,
ubi paululum quiescebat, donec introducti
sollemniter daretur initium. Proferre igitur tri-
bus & confraternitates omnes cum ceteris in man-
ibus, hos sequentur R. R. P. Franciscus
hujus loci, pariter ceteri introducti, uti & clerus
omnis viciniae perquam numerosa, a quatuor
sacrum corpus sub umbella inter facies poria-
tur.

45 Sequens pro-episcopus & cum frequen-
tissimiffima nobilitate miserans domini ac
paterfamilias cum officialibus mineralibus ac superio-
ribus reliquis inter aliquot millia concurrentium
spectatorum, quibus per omnes itineris spatium
spectacula novissia, inventeris in hanc Divam pias-
tam, atque implens tandem quatuor seculorum
vota, inter pia Infirmita, ac affectus devotionis
tenerrimis permixtis etiam lacrymis pro gaudio
exultat.

45 In *Arripium diuine parochiale* (quod amplitudine & maiestate sua vix ulla in tota provincia erdat, ac totum eorum obsequium est) inter tubarum tympanorumque strepitus delatum pium Virgineum in ara sancta Crucis sub baldachino collocatum fuit, inchoante hymno Ambrosiano impto in pontificalibus pro-episcopo. Acta deinde dei, vigesima nempe Odostris, a summo mane & confertissimo ioppanissimo numero inter Missarum sacrificia collocatur feruida pressata hac lacra lipiosa. Canebatur dei a reverendissimo ac illustrissimo domno eadem communi Sarumheim officium solenne de laudibus Eucharistie (erat enim dies Iovis solatiati) festivi celebri laudatissimo Sacramenti festivo) quo finito, reverendissimus domnus pro-episcopus ad extradendum lacrum corpus debuit cum ioppanissimis se accingere.

47) Vocabat igitur omnium primo idem reverendissimus reverendissimum & amplissimum dominum praelatum Montis S. Georgii, reverendissimum item & excellentissimum dominum decanum Figeniensem & me notarium Apostolicum ad recognovenda huius impressa signilla collata, cumque insacta ac integra fuissent reperta omnia, hac omnia protuballo inferere me iussit reverendissimus dominus commissarius.

48 Scellam deinde ad aram fides heri occupas, expectabat adventientem ad se perilluissimam ac generosum dominum Iosephum Antonium Ignatium L. Baronem de Taanenberg, dominum dyasthlarum Rotenburg ad Osnung, Trasberg, Campen, Lubentz, Griesenburg et Schonvort, dominum et proutualem Austrie inferioris (supra Analaum, dyoallam in Freundliperg, Schvearg et Nubauag, lacum Cufarum et Regie Carh. Maximilias exallam cameram imperioris Austrie consanguineam exallam.

49 Qui alchemiam a meotario juramentum repetens, quod omnium laica hac aetate in mibilibus suis reventer callosior, clavem ad hypocaustum revolvendum nemini, quam prout perfontis tradere, eadem laeta offe, ius temporis ad locum suum restituere velit etc. tacite Evangelicaj ut jurandum promittit, eademque osculatus est. Simili quoque juramentum, mutato samentamento, dominia Maria Anna Elisabetha Harde L. B. de Taanenberg vidua, nata L. Baronissa de Rifenfels, io Oberachter, Engelfinger, & Graue, dominia dynastiarum Rilliger, & horbach, Klagenbrunn, Schvab & Rilliger etc. cum bis, ejusdem illiuslibus fidibus dominia Maria Anna, & dominia Elisabetha liberis baronissae de Taanenberg, nati & pronobilis dominia Maria Anna uxoris Borgklicherne, nata Saylerin: quod arripe omnes hac de hac facia offibus notium iustitrahers, nullum alioquin bis immittere, eademque etiam a subfrahiera aliorum & irreverentia fedele condicere velint.

50 Et domine etiam admodum reverendus,
nobis et clarissimus dominus Joseph Scalfi,
Sacerdos Theologicus licentiatum, eandemque pillula-
ria domini baronis Tansenbergi facillime de-
mentis; aique in eodem ius obtemperat ad impe-
dientem, admodum reverendus dominus Maxi-
milianus Wagner, parochus Tansvagenae, pariter
iurejurato obstricti sunt, quod eivem ad
hypocorismum, hac sacra esse consuecunt, fideli-
ter apud se custodire, nemini extrahere, et quo-
vis

AUCT. idia hypocaustum illud sollicita velus claudere.
ANTONIO His ita persens levabantur lacra reliquæ ab ara,
ROSCIO atque ex templo parochialis per chorum, & ac-
MANNO cessum domesticum, comitantibus heri æchodie
 patientibus cum ceteris in manibus accensis, in
 palatium Tennenbergicum ac proprium hinc rai
 destinatum hypocaustum deferbantur.

Ubi ut arcuata sagittas sagittas a reveren-
 tissimo pro-episcopo diffusas, clavis ad hanc ad-
 modum reverendo domino Scalpi, tamquam ca-
 stodi, concedere suis; minuioreque & vix nota-
 biles parochie quædam sacrorum officium a reve-
 randissimo donatæ, ac prius sigillo suo apertipali
 pro mora motus; notabilis vero celsissimo domino
 ordinario, minus notabilis consiliarius & promo-
 toribus causæ; major perillustri domus Tannen-
 bergicæ; & demum iocundis reverendissimo &
 amplissimo domino prelato Lamberio ad Montem
 S. Georgii ad emissa ejus preces, & cum di-
 va Notburga nostra in vivis his tamquam patri-
 bus spiritalibus & curas ejus parochias, cui
 Rosinoburgum suberat, familiariter ois fueris,
 atque ut de diva hac Virgine cum toto suo mo-
 nasterio Officium & horas celebrare possit, per-
 benigne concessa. Ex sic congratulantibus univer-
 sis perillustri domui de commissio ejus fidei, piau-
 titi, liberalitati & castodis tuoto thesauro tam
 sanctæ Oecoomie, hic actus finitus fuit.

A. N. N. O. T. A. T. A.

a Schvæxionem seu, ut scribit subinde Resch-
 mannus Sugzum, alii Sebastianum vel Sevntum,
 vulgo autem Schvætz, pagus est ad Ottonem Ro-
 mæ, qui non modo memis celebris est, verum
 etiam qui, teste eodem Reschmanno in Brevis Ty-
 rolensis comitatus descriptio Germanica, hujus
 regionis erantur & appida, paucis admodum
 conceptis, pulcherrime suo superat. Præsertim
 ejus habet nom. 7. adjuncta tabula, quæ, in su-
 per montis, illustrissimi domini comitis Tannen-
 bergici mansuetio, delimita est, depicta, in
 ar. iustia & excusa atque ad nos transmissa, quamque
 hactenus duntaxat arbitratus sum, qui hoc præcipuum
 capite loco plurima notant, quædam ipse situm
 tabula. Perno Schvæxionis pagi descriptio su-
 per debitor cap. 6. hujus Relationis nom. 64.

C b Insuper tabulam nom. 1.
 c Insuper insinuatam probante scribit; notum de-
 cretum dudum præcedente capite nom. 31.
 d Sigilla ista ibica appressa fuerant ante 1718.
 quædam scera esse & tercia circumfusa sunt. Vide cap.
 1. nom. 7.

a Vide infra lit. m.
 b Cresula nomen, si lubet, cap. 1. nom. 2.
 c Torrens hujus brevis notitiam dudum in
 annotationis ad caput ultimum Vite. Hic etiam nota
 eodem nomine appellata, ut liquet ex annexa ta-
 bula nom. 6.

h Parte prima Fragmentorum Guarionii nom. 9.
 i De pago Yeobach altum in annotationis ad cap.
 ultimum Vite lit. f; de familia etiam illius in hæn-
 omæ Scellæ erectæ, tum in dictis annotationis, tum
 scilicet parte I. Glorie posthumæ cap. 1. nom. 1.
 k Situs hic ostenditur in adjuncta tabula nom. 6.
 l Habet & hujus finitio dicta tabula nom. 17.
 m Insuper iterum tabulam eandem nom. 10.
 n In Alenstadi hujus finitio dicta est in Com-
 munitate, per hunc cap. 17. in annotationis ad Res-
 schmannum, Vite lit. c. Reschmannus tamen, quædam
 titulus

bidem verbi usi sumus, ascriptionem ejus notitiam
 jussu in Notis suis ad cap. 1. Vite, ubi ille
 scribit: Lubet hic præter jam superius allata
 brevem apamque ejus (Alenstadi) descriptionem
 ex comite de Mohr afferre, ita afferre: "Si-
 tum est hoc monasterium in inferiori Oeni valle
 in dynastia Frendburg. (arum Freundbergi-
 um archiepiscopi tabula nom. 8.) a tergo pagi Stao-
 in in faucibus variis Septentrionem rapti super-
 struatum, Alpius undique circumdantem, ad
 caput pedem duo torrentes sibi occurrentes." Et
 na suum contexit ipsius. Hic subdit auctores alios
 apud quos dicit ascriptionem firmam esse, ac deus Ho-
 die, inquis, restaurato paulisper ex incendio hoc
 aliterio ac templo per paucos religiosus, mo-
 nasterium ipsum translatum est Viethum Sux-
 zio oppositum. Urisque, videri nemo ac no-
 vi, monasterii conspectum præbet tabula nom. 18.
 Or. 19.

n Confusa hæc sunt conspectu Guarionii, in-
 dicentia semel & iterum in Vite, nominatum cap.
 3. nom. 21. ubi agitur de sacerdote, qui S. Not-
 burgæ sacrum suum ad sepulcrum comitis fuit,
 sic debet: Religiosum fuisse Benedictinum ex sa-
 cro divi Georgii Monte credere fas est.

C A P U T V.

Templum Ebenense de novo constructum &
 munusce decoratur; episcopus ac
 princeps Brinimensis Schvæ-
 zii examen instituit
 super custodia &
 eternæ reli-
 quiarum.

T Radit igitur illustrissimæ familie Tannen-
 bergicæ lacris liliis, cognovit idem illu-
 strissimus domus comes, ad liliis palamibus con-
 ferentibusque tum ecclesiæ oecoomie leuvario
 templi, tum vicinæ Ebenensæ, de loco exstren-
 do tanta Hospitæ digno: distata navi in longitu-
 dinem per passus xxv., in latitudine per passus no-
 vum. Potissimum ergo penam sumptuum idem
 illustrissimus consulit pro tota ovis ecclesiæ &
 fundamenta erigenda: addidit hic trinus altaræ co-
 ramque ecclesiæ inaus opere vermaculato ex gy-
 plo, picturisque, ut apographum docet, &
 decondidit ut nati carav. Paramenta, ut vocant,
 pro tribus his altaribus & vasa ita insinuatæ &
 argenteæ luppæ hæc episcopi illustrissimæ domini
 parente, ovis lib. baron. de Rientfels, illa
 ipsa, quæ sacrum corpus ornavit.

53 Quam hæc ageretur in Ebenensi templo.
 strenue interim Schvæzii elaboratum in erigen-
 do toto sacundum oñologæ regulas sacro divæ
 Virginis corpore; præstuit hæc omnia suis pos-
 tissimum expensis eadem illustrissimæ domus
 baris superius memoratis, una cum illustrissimis filiis
 bonis filiabus, tororibus compemgerant ejusdem
 illustrissimæ domus comitis, D. D. Maria Anna &
 Maria Elisabetha. Sacra ossa vestibus preestis-
 simis, quæ virginem civicam, qualis diva Not-
 burga fuit, decent, rescutulo opere, ut per-
 spicua essent, & margaritis undoque & gemmis
 elegantissimè contexta fuerat.

54 Extructo interim, ut diximus, templo
 fce

Decoravit
 munusce
 templi d.
 Ebenens

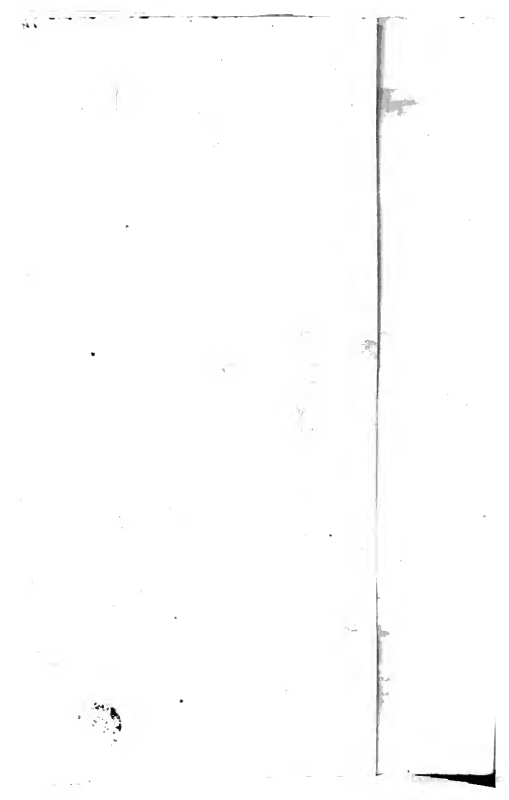
ac sacro
 Notburgæ
 corpore

6

1. Templum, et Vicinia Ebenensis ubi sacra ossa D. Notburgae publicae. 2. Cadaver S. Virginis a bohus per Oenun traction fuit. 3. Arx Thurneggia. 4. Ipergia. 5. Locus ad S. Margaritam dictus. 6. Pagus Straßa. 7. Arx Kropfi. 8. Charta Armonis Brillechi. 9. Rattenberga Civitas. 10. Pagus Wiling. 11. Te cems erectum Ord. S. Benedicti in loco Viercht dicto. 12. Pagus Stans. 13.

Septentrio

Epistola
ad pri-
mum
librum
ad
paulum

fessuribus lucidissimis illustrato, pictura ac-
 cius elegantissimis elevaribus ornato, lacris et
 viis decantissimis conspectis, visum esse ipsum
 reverendissimum ac celsissimum S. R. I. prin-
 cipis episcopus B. incunient per singularem, quo
 sacram hanc Virginem ferretur calere, et lo-
 cum restituendum ecclesie Ebenensis lacris
 reliquiarum pompam invitare. Nec defuit ar-
 tiffimis his votis plenissimum hic princeps,
 anno MDCCLXXVIIII, die XIII. mensis Septem-
 bris, cum nerullis ac reverendissimo domo
 Fracisco Christophoro Fraegin de Maris et
 zenberg, ecclesie cathedralis Brixioensis ca-
 nico capitulari, decano ac parcho ad S. I-
 rentium in Valle Puffris, uti et reveren-
 ditus ac illustrissimus domino Antonio Felice
 mitz Troyer &c. de Gaisbach, Strauf-
 Troyenstain, ecclesiar cathedralis Brixioensis
 canon capitulari, decano et parcho in lo-
 superiiori Oeni-Vallis, fratre Eminentiissimi
 timelisi episcopi Olmuccensi hodierni, aliisque
 fidelibus Schwartzium delatus, illis vespere,
 omnia rite parata flos. ledolo indicavit.

omnis iure parva sit, ledulo indagine,
35 Hiscip pro rei gravitate exornata,
xime dei Dominica, xv. nempt September,
quam sacrum corpus christum ex altibus
nemburgis rite se solenniter in proximum p
chialiter ecclesiam fuisse deducum, ac in
mure ar collocatum in eodem templo publico
sociali, proxime ad aram sanctae Crucis, in
Arae tecto confestim holpium ac omni
cia delecto ac populo univro, coram co
reverendissimo ac celissimo S. R. I. principi
episcopo Brinzan, ac reverendissimis S. R.
firmissis ebus domini, canonicis cathedrali
primis, vicariis, effloribus, ceteris de
ut palatium domus Lambert, infans pro
le Montis S. Georgii &c., uni ac plurimu
veris, venerabilibus, ac reverendis p
re Josepho Raimbaldi de Galles, du
sacrali ac parcho in Figen; testibus rogati
requiriti perhibitis ac genitro domino Jo
georgio L. B. de Sittbach, exaltis tam
superioris Austrie consulari alicui; prae
domino Felice Jacobo de Graben &c. et
mon. interitus Austrie ac bellis &c.

Cognovit me Antonin Reichmann J. U. H.
tato, universitatis Occidentalis notario,
prioris & huius aequum notariis Ap-
lico vocato & fecerit.

56 Tum laici propositionum plurimum re-
soluit ac clarioribus patet promissio An-
tonii S. J. referens se ad prelo, ac, quid
hactenus in hac re fuerit, pluribus enar-
tatis maximas videm cellissimum principi
pro insignibus laboribus, quos in erendis,
minuendis expensisque ferre exovis divi-
ginis Norborge hactenus insuperabili modo reve-
rentissimus episcopus, huius ecclesie summi
essentis decessit hunc rogant.

17 His presentis, iheramentuin stipulato ma-
gnitua fideliter neque acta esse & nunc perage-
re intendimus ut celsissimus dominus primus
episcopus a domitia a ffefforibus, scilicet ab
omni exigit: quod praesentis publice ab omni-
bus & singulis in manus ipsius celsissimus, uti et
in procuratore illustrissimus Tannenbergers
filiis, praesentibus excellentissimo domino Leop-
oldo de Eyberg in Wessergau, Schwarzau
& Aichperg, prefecto dynasti Saratensis

58 Hic igitur le mini in primorum nominum illudritus homini communi Ignas de T. ocoberg episcopus eadem illudritus na na na Elisabeta, nata B. de Rieleofs, ac illudritus primorum Iorum Maria Arne, ac Maria Elisabeta, sique prae nobis domine Mariae Annae Burgholtz, nata Sadlern, mandatis propriis manu subscriptis, ac singulis cuoque propriis firmis, fidem eidem cellisimam fecit, in omnes et singulos secumdam iuramentum ab eo habere, etc. Octobris diebus hie rite peregris, ab eis laicis omnibus lubra- stis, religiosis cultuosis, nollumque aliud sub- stituit etc. quam fidem de clavis libi tradidit ac collidit, tam plurimum reverendae ac cle- rissimae domus Scals, ac admodum Reverendae domus Maximilianus Wagner jam antea cellis- simae ac Reverendissimae iuramentum confectum

59 His Igitur praemisſis, etque ordiſe praecipi-
propterea, rogavi idem pal. R. P. promou-
auctum eſſiſſimum ac reverendiſſimum dumi-
num epiſcopum, ut licentiam Imperiis dignare-
tur, ſacra oſſe publico & antiquo cultui expo-
nendi; quod & benigniſſime indulgiſſiſſiſſiſ-
ſimum eſſe celiſſimum S. R. I. princeps ac
epiſcopus, uti & omnes ſupre memores oſſe pro-
pria manu protholoco ſuſcribere; quod etiam
eſſiſſimum eſſiſſimum eſſiſſimum eſſiſſimum

ANNOTATA.

⁂ Exteriorum templi formam exhibet adiuncta tabella, interioris vero forma specimen præbentium altaris ellipticum, capitis sequenti inferendum. Adversus interum latus nomenclaturam domus Teneberrime picturam erga Sinistram nostram.

b *Adi* man menstruationem non altioris effusum
in ejusdem medio Virginitate formant, prout hic de
scribitur, eorumque inveniuntur.

C A P U T VI

Satella offa, *Sibrovatzii* summo splendore
honorata, ad Ebenense templum
reducatur.

Solemnis igitur deducitio seu processio per amplificationem pagum Suzzanien hec ordinatorem est initium, eodemque feliciter peractum est. Præstabitur igitur tabis et tympanis, inter perpetuos campanarum et mortuorum frigus egredi equitum cataphractorum primus duxit qui speciem Herculis a, equitis de Rotenburg præbuit. Mox incensere singula artificum corpora, quibus via enigmatica in sacra vestris. Testamentis hitoris re nostra conveniens; ferat, teleducit, ut vocant, isopropium fuerat, quo numerum undecim viram divæ virginis Non horum exhibebat. Invenit, fuit.

61. Spēchū priz erētis dignum erat corpus soforum ueriliōriam cum soli baculi ac magistra-
tus infingebat ac peccatori uellus montano. Ance-
strum triumphantem terram agnum equum defol-
torium duxit, qui Maximilianum fili imperato-
rem tētebat. Currus precedebat gemitu oīlo, in
pulvinariū infingit diu Nuberg, letum oempe
per fligūm, liliū, falcem, ualculum uinerium,
rosarium, elaua ac pabem praferentes. Currum
ducebat equi sex, tui effluū lūmie ac glōria
circuebat infidatū illu Nocturnu: aethera

1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525

*de Jhonny
Santander,*

१०००
 १०००
 १०००
 १०००

1. *...
 2. *...
 3. *...
 4. *...****

F

F

networks.

AUCT. autem supplices quatuor provincie Tyrolensis
AMTO. Ordines, illam in purum patriæ eugentes.

63. Feiulus domum sub quatuor alius tria
ROACH. SS. Prodi ad Emilii, ut & S. Illuminata com-
MANNO. pona, ad RR. PP. Ordinis S. Francisci fructio-
pampa

64. Epulum laetum diva Virginis corpus fians
erectum, vestitusque de plurimis margaritis, gemi-
s, auri & urgenti hinc tenuissimis splendidi-
mo tralucidoque, ita ubique sanctorum ossium
structura anatomica discerneret posset, totidem an-
ealique pretiosis ornatum, eum salce ac valcula
exurgente elaboratis d, eleganti cista ubique per-
vix, ut vitis ingentibus munita, inclusum ab
oſto vel decem laetotibus portabatur: pueris
Hispanici indolis, facie aculeis incantibus,
ex omni horre illud communibus. Post laetum
corpus incedebat illustrium funtium complu-
re etiam Onipontæ delati hospites, utque
e innumerales omnium ordium frequentes.

64. Durcitur hæc fieri pompa, seu potius
triumphus, longo itinere per amplum pagum
Suzzenum (quem merito scriptoribus plerique mul-
tis rivatibus præferunt, utpote valde aptabili
emplaudine seu, ædium elegantiam multitudine,
dubus monasteriis ut templo parochiali, per
totam Tyrolis maximo, lais insignem.) Inter
spectatores innumerales ex omni etiam late dis-
persu multorum miliarum sui vicinis feudistis
a quoque iterum in templum reducebatur, fyo-
que in ara summa loco restituebatur, ut antea:

65. Tum rathedram conscendebat reverendi-
simus, perillustis, ac simplissimus dominus pen-
cul Lambertus, Monis S. Georgii abbas, inter
assistentes habens in nostris memoratus, & ad
euntestissimam huiusmodi juxta ut Suzzenum ce-
remoniam verba adit, quem descriptum, solus
fecit apudiam, ac plausu unguam recepte. Fi-
nino hoc sermone laus, ipse reverendissimus ac
eulissimus S. R. I. princeps ac episcopus Brizi-
prolis salentissimus Mille pontificalis officium
fecit, legere Evangelium reverendissimo ac
perillustis domino canonico de Franzin, Episto-
lam reverendissimo ac illustissimo domino comi-
te Troyero, paulo ante vespere fere toto templo pa-
rochiali, solebant Episcopi Lauretana decantata
finem fecere festissimum huic luti.

66. Aliquo idem die, Luna nempe, sacrum
autorem agendi animorum motu egit reveren-
dissimus ac illustissimus decanus comes ut cano-
nicus. Troyerus; officiorum vero in ara summa
coram sacra reliquis muere sanctus est reve-
rendissimus, perillustis ac simplissimus dominus
penul Monis S. Georgii. A prundio ut reveren-
dissimo ac eulissimo S. R. I. princeps ac Brizi-
prolis praelate, hospitesque illustissimos, reve-
rendissimos aliisque innumeros omnis ordinis ac

condicionis hominibus spectulandi theatralis in
orchestra huic loco Suzzenis propriæ, & jam ab
uno alterove seculo inditis his ubibus extru-
tha. Ma erut: "D. Notburga in arce Rosenburg,
" sancta funale, pauperum mater, juvenus
" nobilis magistra, exaltatur omnes, & exem-
" plar eorum, qui a lervinis sunt, in gratiam
" memoriam morte triennalis Suzen. " Plus certe
camicus. Acti D. Notburga non fuit spectantium
commotione & plausu io ierum detat, & mo-
dulis mulcis apte dolorem expressit, quo Su-
zenum, tunc Holpitie mora recreum, egre a
se tantum thesaurum io locum Eben avelli pe-
tatur: continuati sunt sacri hi ludi die Mariæ
Mercurique sequentibus,

67. Decima sexta hujus mensis Sacrum solemn-
fecit reverendissimus ac perillustis dominus cano-
nicus de Franzin: ut populum vero dixit admo-
dum reverendus pater concionator regi parthe-
nonis Hulenſis se Societate Jesu. Die insequenti
decima septima, in ara summa Sacris operatus est
reverendissimus ac illustissimus dominus comes de
Troyer: & cubedra vero dixit plurimum R. P.
Theophilus Perckhofer, conventus RR. PP.
Franciscanorum hujus loci Guardianus.

68. Die tandem ultima, decima octava, Sa-
crum ad aram summam peregit ieripis laudum
reverendissimus, perillustis ac simplissimus do-
minus praelatus Monis S. Georgii abbas, qui,
perſello Sacra, insula ut paſtorali sup ornam-
ta, sacra liliata una cum venerabili clero, illustri-
simis quibusque ut coſentissimum populo ad Ont
ripas dederit. Hic iterum Ono commissa liti
sacra eximia, secundoque flumit, confonantibus
ad utrumque litus temporum campanis;
moriatorum iustitralis, feris hymnis & pre-
cibus, Venedictum parata sunt.

69. Exonerata sacro hoc pigore & comitatu
devotissimo navi, prælo fuit agmen equitum de-
fultoriorum, qui duce illustissimo domino comi-
te de Sturzburg hæc Diva murtules reliquias ad
locum aliquo Eben delatit. Jaque templo E,
benedi, quod eodem die una cum tribus ulia-
ribus consecrate dignatus est idem reverendissimus
ac eulissimus episcopus Brizienſis, propinquus
eramus; cum his obvium per aptabile itineris spa-
tium proreſſit idem eulissimus, quo ut ceteris
comitibus, in recess exstructum ac detentissi-
me ornatum Ebeneſe templum deportuit, ut-
que in ara summa (ut typus fert) & perperis
futuris temporibus ex utraque porte spectabiles
collocatæ sunt.

70. In hujus rei memorium perpetuo duran-
tam prævia exhortatione plurimum reverendat
clarissimi patris promotoris Amosii Sall S. J.)
(qua gratias eidem eulissimo pro ut impens-
conatibus, illustissimæ familiæ Tapanbergiæ
pro tot sumptibus & curis, eemissimæ omnia
perimpsegit) rogavit ut præfiores reveren-
dissimum dominum praelatem San-Georgianum,
reverendissimos ac illustissimos dominos cano-
nicos, ac plurimum reverendum, præmonibilem ut
excellentiſſimum dominum decanum in Figen Pe-
trum Joſephum Rasmayr, sacra Theologie
doctorem nunquam adſeſſent; oti & testes re-
quisitos perillustrem ut generalem dominum Jo-
annem Georgium L. B. de Sernbach, ac admodum
R. D. Franciscam Fluri, parochum in Mauth,
ut protobocellum meum, cui hæc omnia per-
ſecta inſcribantur, ſubſcribant; ac ut deſcript-
io.

monstran-
ter dictum
aliquos.

Adnoto-
ter fano
ad ad
templum

Stenep,
in ara
primo
caligant
tar,

F

2

et cum can-
horatit
standit
festitatis,

dele ad
gipulum
dum ab-
ban, qui ex
ſubſcrip
1791.

ſubſcrip
ſit de ſi-
ſtente

A instrumentum publicum arigeretur instante reposit.

ANNOTATA.

a Apud quem nimirum famulatus est olim Sanctus regis.

b Monasterium imperatoris pietatem in S. Norburgam, & monasterium in templum Ebronense exposuimus in hac parte l. Gloria postuma §. 3. c. Supra Victrix scribitur novum monasterium, de quo nonnulli annotavimus capite precedente lit. m.

d Vide corporis eracti formam in subeunda tabella.

e Oenipontum alias Oenipont, indigenis Inspruck, vicinis est Germaniae, comitatus Tyrolensis caput, ad Oeniam situm.

f Hic apud nos est citius comitatus Tyrolensis in Oenivalle, vulgo Hall in Inrbul.

g Cervinus in medio hujus magnifici altaris S. Norburgae sacrum corpus ex cruce, quo descriptum fuit supra mun. 61. Imago superius collata representat, quantum scimus, S. Rupertum, episcopum Salisburgensem, cuiusque Ebronensis sacris potestatem; Alia ejus apud nos illustrata sunt ad diem cy. Martii. Paulo alius conspiciuntur insignia illustissima atque in hoc templum manifestissima familiae Tannenberga. Imagines vero laterales exhibent S. Ignacium Societatis Jesu fundatorem, cuius membra regis comitis Tannenberga, & S. Leopoldum, marchionem Austriae, de cuius familiarum nomine, uti scripsit ad nos Reichmannus, appellatur dicti comitis conjux, illustissima domina Maria Anna Leopoldina, comitissa de Tannenberg, domina in Naseradetz, nara comitissa de Starenberg, ex familia illa celebrissima, quae tot heredes Augusti Domini peperit.

CAPUT VII.

Euniam principum personarum aliorumque liberalitas in novum templum S. Norburgae, hujus quoque in clientem munificentia beneficiis probata.

Sed jam de beneficiis a diva hac Virgine post translationem suam collatis, & oia insignibus quibuldam donis, eidem a cultoribus suis in grati animi memoriam oblatis, sermo acrius faciendus est. Inter dona etiam id unum ex principis est, quod saepe memorasse celissimus princeps ipse hoc, quem primum descripsimus, epio translationis die, Thauraturge nostra obtulit, duo milia nempse florentorum Rhenensium, apud rarum provinciae deposita, ut pater reverendum dominum curatum loci eius adhuc sacerdos in perpetuum ali possit.

72. Atrium quoque templi, licet ad fabricam etiam non parva attulerit, its brevi usum est, ut elegans domus conuicia, trinam ad minimum sacerdotum capax, ex fundamentis erigi poterit. Sic & pavimentum templi ex nigro candidoque marmore brevi conlevisit expensis eleganter sterneret. Ipsa quoque templi luxuriosa laeta ab hoc tempore mirum acta est: dono enim submissa est impensae argenteae, thesaurum argen-

teum, casula seu vestis cruciata elegans a feratissimis Holsteinsis dactilis; calix praeclarissimus ab excellentissimo L. B. de Firmian Salisburgo missus; nec non a pluribus aliis illustribus personis calices complures, & eleganter confecti manna-

73. Exhibet autem praecipue se propitius S. Norburgae nostrae omni beneficiorum genere; praecipua autem in periculis partem difficilis, in bonis fortunae, adeo ut etiam eripuerit quosdam ad extremam pauperiam redebros. Plurima autem beneficia etiam holsteinsis praestitit in anxietatibus animi, adeo (quod aliqui in sacra Confessione ingenui fessi sunt) ut interdum multo tempore excruciantur, nec quies remaneant; docet se diva huius Virgini in Eben fuisse.

74. Ceterum ut palam fiat, quantum fides hic beneficiis habenda, afferam instrumentum, quo mihi libumissis admodum reverendis domitis curatus eodem sermone, quo usi sunt attestantes, tantumque ex veracissimo sermone transieram Latinam; si sigille appressa his sit, addam eorum signa; si epigrapha inhiis sit, reddam sine sigilli signo; si pemet dominus curatus quidam mihi testatus sit, monebo iterum, solo ordine chronologico, qui mensuratum praeter interpretationem labor est, addo.

75. Georgius Goriuh ex pago Damshall, malo pecorum contagio iudicis increscente, remedium naturalibus incusum adhibitis, diva Norburgae in Ebenfeld a sui supplex, atque in testimonium devotionis suae citius munus offeri, & pecora sua, omni privilegio submissa, sanitati restituta sunt. Jacobus Gregorovich in Bollur cum eodem constitabatur isfortiano, jureque isfecto tumulario bove alter periculo promissus erat; sed mediam attulit D. Norburgae, lecto in ejus honorem Sacro, ac firma invocata fiducia, & pecus omne iterum a male hoc epidemico liberatum est.

76. Michaeli Vaupschick seu Mohafier bim jam vacca perierant, ac pecus reliquum cibum jam dudum capere renuebat. Tum ille ad vesperum ante formam D. Norburgam invocavit: dumque mane armentum visitat, integrum ac incolume invenit, pebalumque omne, jam ante diet aliquot appositum, consumptum videri; quo letus beneficio, in gratiam altissimi Sacram peregi curat, & manus divae Virgini in Ebenfeld offert.

77. Copia attestatione beneficiorum quorundam, qua iofra scripsi per intercessionem D. Norburgae (qua primum in Cerniolie innovit) accipere, ac de his a subscripto in fieri domino cooperatore loci rigorose examinari etiam cum testibus fideliter depoluerunt. "Anno hoc mdcxxvii. divinum Numen contagiosum iscem pecorum nobis immisit, quo malo vehementer etiam parochia nostra Manipurgensis afflicta fuit. Suppliers parochiani optem non sine singulari auxilio S. Norburgae implorant, praecipue in templo filiali SS. Hermagore & Fortunati in Ebenfeld, loco ad illusterrimum dominum Franoicum Berberum comitem de Lamburg pertinet. Ut gratias alias ac complures taceam, tres tantum afferam, quo athenice testibus firmam sunt, nempse Caspary Kherichetich & Franoico Klebig. Dabam Manipurgi, i. Decembris mdcxxvii. Raymundus Dietrich coop. loci.

AUG.
ANTO-
NIO
RICH-
MANNO
Vires
pales
sept

78 „Instrumentum da anno millesimo septi-
gentesimo trigesimo septo. Cum anno mccc-
xxv. periculo ad moriem utique per hebdo-
madis omnino xxi. decursum, nihilque
omnino subsistit ars medica afferre possit; adeo
accrevit denique malum, ut in vehementissimis
stomachi torminibus, nemo consilium operam
asserere posuerit. Tandem illustissima domina
parcos mea S. Notburgam plena fiducia con-
fugit, aliquid terere da apud sepulchro aqua mi-
scuit, mihiq; praeberi iussit. Vix posueram
ales, jam dolores remittere &c. Cumque quid
immiscuisset mihi domina parens revelasset, in-
gemi & ipse accensus fiducia, altera vice posum
repeti, & cum paululum quiescem cepisses, &
omnes remota dolores adeo, ut totus simul ac
semel respiraverim, adeo quidem ut ipsa lan-
guor, ex hoc diuturno morbo contractus, in
horas singulas cessaverit, & ego integrè san-
tatis restitutus fuim.

pro pre-
sentibus
affert

79 „Quod ingens beneficium post Deum ter
Optimum Maximum omnino alteri, quam huic
magna Evergetæ adhibere possum & debeo.
Quapropter ad commemorandam summam,
quam illi debeo, gratitudinem, & ad ulterius
incrementum honoris ac gloriæ divina in San-
ctis suis singulis, hoc instrumentum id mecum
secreta confectum, atque in fidem horum omnium
illud propriis manibus subscipit & sigillum genti-
lium apposuit. Datum Onisiponti c. Maii mccc-
xxxix. Sacra Caesares ac Catholice Majesta-
tis Camerarius, excellēti camera superioria Au-
strie conficiarius, L. B. in Kellburg, & Auf-
sen, domus in Saugen & Niegberg &c.

(L. S.) „Franciscus Carolus L. B. de Rost.

pro pre-
sentibus
affert

80 „Ego infra scriptus vigore presentium tes-
tor, quod cum anno præterito in loco Zesho-
witz, atque in armentis Regio Bohemica cam-
meralibus inhereret lues horis, quæ multum ex
bis jam neci dederat; ego vero a nobili viro
Kilian Josepho Kalivoda, rei forestalis præ-
fecto regio in Beandea, d. paucillum terra de
tumulo D. Notburgæ sacripsem, hanc in po-
tū ego & alii plenus spem adhibui, & statim
auxiliarem manum dñæ Virginis expectavi. Fun-
datum in regis curia publicè aditus Zesho-
witz a xxvii. Martii mcccxlvi.

(L. S.) „Joanna Bona Polharum Præf.

pro pre-
sentibus
affert

81 „De hac terra sepulchrali S. Notburgæ
meis prætoribus adhibuit decessor. Ex domo
castronica parochialis Zeshovata xxvii. Martii
mcccxlvi. (L. S.) „A. Samuel Ignatius Voch-
lon curatus Zeshovici. Idem & mihi consigit,
causa quæ jam ad ultimum pecora evacuat,
& decessor evasit. Zeshovitz xxvii. Martii
mcccxlvi.

(L. S.) „Joannes Ignatius Sladerk
„civis in Zeshovitz.

pro pre-
sentibus
affert

82 „Ego infra scriptus testor in conscientia,
quod cum lues epidemica, hic locorum longe
peragressa, plerique exinaxisset animalia,
& ego hunc malum remedium allaturus, terram de
sepulchro dñæ Notburgæ, mihi a meo do-
moco affor admodum K. P. Franciscus Timo-

„thes Ramblesay ex Tyroli submisit, in po-
tu animalibus exhibuisse, per hujus Sanctæ in-
tercessionem (Deosini lues maxima) salva
& immunis omnis contrivisse sit: quod &
amici mei cetera sua pecora contigit, quibuscum
hanc terram communicavi. Actum in regia do-
mo venatoria Albi-Bunzlarr apud Brandeis ad
Albim xxvii. Martii mcccxlvi.

(L. S.) „Kilianus Josephus Kalivoda
rei forestalis præfectus regius.

Classico
ad aram
sanctam
affert
pro pre-
sentibus
affert

83 „Ego infra scriptus presentium renore fi-
dem facio, quod Jacobus Schmoeck, in Pil-
stein ex Styria natus, non solum anno elapso
mcccxlvi. in hujus templo beatæ Virginis in
insula Werth seu Maria loci dicto, sed etiam
præterito hoc anno mcccxlvi. decimus nonus hujus
mensis Junii, seris nempe Dominicis post Prote-
costen, iterum peregrinationem ac devotionem
suam peracturus, locus claudas se miser, pedes
nempe unico iniqui foveolis alaribus subhi-
xum se lateret; ubi in processu ac genua, dura-
ta sacro, antea in diva Notburgæ effusa per
intercessionem beatissimæ Virginis at S. Not-
burgæ, insectis quibus ac attentis multis præ-
sentium, ac lani numerofo peregrinationum al-
fusa, sub Massæ benedictionem plurimum homi-
ni foveolis alarum insidius fragora contra-
fusa, ubi vero locutus, lapsus & ere-
ctus, nullo remanente vestigio vel impedi-
mento, a templo discessit, postquam ante
gratias perique Auxiliatrix præstatis, in perpetua
rei memoriam prædictis foveolis alarum
ibi reliquisset. In fidem sigillum apposuit. Da-
tum Maria See in Carniola superiori xx. Junii
mcccxlvi. Thomas Wallack capellanus loci.

Hoc prodigium esse verissimum, asper admo-
dum mihi viri nobiles, qui a presentibus istud
audierant, Brinxen (ad quam ecclesiam loca
ista in Carniola spectat) tamquam templi scilicet
simo defuncto, ac non regenti clarissimo ac effi-
cualibus pluribus nostrisum testati sunt: nec du-
bitatur instrumentum solennius, & necessarium,
& consilio aulico Brinxenensi præsto futurum.

84 Ex litteris admodum reverendi dominici
rati Ebenensis Andreæ Maniager. „Dominus Jo-
sephus Veldnerin, archigrammatæ Rastavensis
uxori, polypos in naso erigere incepit, sep-
ties equidem filo serico a spiraculis subligis
ac remouit; sed ita demum nulum imperis,
ut scilicet inevitabilis foret; jamque dies ope-
rationis dista fuerat, cum vespere præcedenti
amicus opem implorandam D. Notburgæ sus-
cit; & natus aqua, cui terra de Sancta in-
pulchro injecta, madefactus est; altero die po-
lypus ita recessit, ut facile reliqui posuerit.
Verum adhibitis iterum ex consilio medicorum
rebus præstantibus, erigere peniculum sen-
sit: in sola igitur, relicta his omnibus, D.
Notburgæ spem omnem misera poluit; posum
terra sepulchrali mixtum repetit, nullo asper-
sit, ac demum evanescente polypo convales-
cit integro. Post anni dimidium, die nempe
xxiv. Septembris anno mcccxlvi., locum
Ebenensem peragrata successu, nulum arguere
tantum beneficii scilicet gratissimo animo obulit,
reique totius seriem ceteris spem.

85 „Virgo Catharina Jellig Vamensis Au-
„ris-

ut ap-
p-
p-

12 strica apostemate in collo tam periculo de-
13 cumbat, ut alicui de vita medici deum in-
14 vent. Agram curabant moniales Elisabethae,
15 susceperunt cultum per 12 dies D. Norburgae
16 coram hujus imaginem. Die octava, cum coram
17 hac imagine fureret, apostema feliciter erupit.
18 Hic in gratissimum argenteum anathema
19 submisit.

grandis
fingens
regiam

20 85 Vicinia Scheffauensis in inferiori Oeni
21 Valle die 12. Maii spect. grato animo testat
22 est, quod a decennio, licet antea incredibili
23 damno per gradinam continuo affecta fuerit,
24 a quo semper annis singulis saltem semel voto
25 secundo aliqui ex vicinia peregrinationem accessissent,
26 nec Sacrum decantari cessant, nullam amplius
27 gradinam agros suos afflixisse.

gratia
gratiam
hujus

28 87 Apographum archiepiscopi mibi o-
29 perime libenti. LAUDATE DOMINUM IN
30 SANCTIS SUIS. Gratias non minus abhinc
31 annis horrenda in circumvicinia nostrae anima-
32 rum luc, pro avertendo a limitibus nostris tam
33 gradali malo unicuique possit Deum sperare & fidu-
34 ciam in patrocinium divae virginis Norburgae
35 posuimus. Eapropter ex voto praerogatum

36 B in honorem hujus Thaumaturgae spectabilis eam-
37 dem exhibens pictura a oibus in ecclesia pu-
38 blice venerationi fuit exposita, & coram ea
39 per otidium ardentes fuisse sunt preces. Nec
40 frustrato, sed optato effectu; siquidem, ut pia
41 credimus, per validam hujus Auxiliatricis in-
42 tercessionem nos ab imminenti periculo libera-
43 ti, & animalia nostra ad unum omnia (Deo
44 propicio) ab omni contagio sana & salva con-
45 servate fuerunt. In quorum fidem, & D. Nor-
46 burgae debitum honorem & devotionem dila-
47 tandam, matrem & sigillum abbatiale proprium
48 appono. Ex praeposita collegii Novacellensis
49 canonicorum regularium Luvenciosum S. Augu-
50 stini, diocesis Brixioensis, comitatus Tyro-
51 lensis, die 2. Novembris MDCC.

(L.S.) 52 Antonius abbas Lateranensis, pre-
53 positus insulatus, securarum com-
54 promissarius, & statuum deputatus
55 intimus.

Abbas
abbas
capituli
d-
hujus

56 88 Omnia ad maiorem Dei Gloriam. Cum
57 1000 MDCCXXX. una sororum in coenobio no-
58 stro Viennensi profectarum (cujus nomen ex
59 animi demissione scilicet) probabiliter obser-
60 vatum agrae eadem, quae ex morbo, cui ele-
61 phantia nos multum afflicta erat, decum-
62 bebant, impetram, ingentem corruptionem in
63 massa sanguinis, quae putridae materiae, quam
64 sanguini similis erat, atque sic continuum ca-
65 pitum dolorem sibi contraxisset, durassentque hoc
66 malum ab anno MDCCXXX. usque ad annum MD-
67 CCXXX. omnibus medicorum auxiliis, votis ac
68 peregrinationibus, per alias personas obita,
69 omnino irritis, medici cum consilio agrae ad
70 incanescendum procedere voluerunt, sola reo-
71 tione tunc temporis superiore conventus. Agra
72 hoc in articulo confusa, filiali fiducia opem
73 sanctae Tyroleensis famulae, divae Norburgae im-
74 pletae, liberationem vel a malo vel a corpo-
75 re. Vilum deus medicos oream, oti vocant,
76 curam inchoare; cumque secundo die
77 12. Novembris, festo divae Elisabethae, sancti
78 Ordinis patronae, sumptisset, insolvibilis ite-
79 rum capitis dolor micram per horas aliquot
80 Septembris Tomus IV.

81 excruciat; postea vero penitus desit, nec am-
82 plius rediit; cum tamen decessu adhuc viderem ANTO-
83 nianum fuisse; ut adeo literis medicis NIO-
84 coctus fuerit, quod tam promptam sanationem KOSCI-
85 nouquam pharmacia, sed major ac imperio MANNO-
86 turali vi adscribere debeat. Conficta deinde hanc
87 collocatam in diva Norburgae fiduciam fuit hac
88 lorae, adscribitque in hodiernam diem recupe-
89 ratam salutem, qua modo, ut jam proventhoris
90 gratis, ex integro usitur. Hae in eadem ad ma-
91 jorem honorem ac gloriam Dei & famulae ejus
92 D. Norburgae, atque in humillimam gratia-
93 rum actionem testati debui. Vienne v. Julii
94 MDCCCLII.

(L.S.) 95 Maria Aloysia Blömin, Tertiz
96 Regulae S. Francisci, Ordinis
97 S. Elisabethae P. T. superior g. 98

ANNOTATA.

a Locus est in ducatu Carnioliae, ubi insignem
cultum habet S. Norburgae, ubi patet in parte
secunda Glorie posthuma.

b Etiam loci hujus, in Carniolia sita, frequent
memoria recurrit in eadem secunda parte.

c Tres gratiae hic memoratae, non ex his sunt,
quae subdantur, sed eadem, quae testificationis jam
premissae sum a num. 75. in manifestum fieri ex
memorata parte secunda Glorie posthuma, ubi
inter plurima beneficia in Edwefeld & per inte-
gram Carnioliae ducatum Sanctae nostrae patrocinio
impetrata, redditus haec ipsa testificationis cum is-
dem tribus gratiis paulo postius exponitur.

d Brudufum seu Brandisium oppidum regni
Bohemiae ad fluvium Albim, juxta Brandendae,
vix tribus miliaribus Germanicis distat Praga.

e Alter locus dicitur hic Bohemiae locus est, at
quem non reperio; nisi fortasse ex his natis sit,
sive scriptis hanc praesent Brandisio: Czakovitz,
Czervitchevitz, Cztrakovitz.

f Ratlarum, incolae Ratlarum, & Ratlar, te-
ste Brandendae, oppidum est Germaniae in Suevis
& in marchionatu Badenensi superius.

g Hujus testimonii autographum, Vienna Au-
striae in Tyrolum ad ecclesiam S. Norburgae destina-
tum, deferendi curavi, & ex Germaniae Lo-
sinae a se redditum nobiscum communicavi cla-
rissimus Ratschmannus, datis literis Vienae die
23. Julii anno 1752. in hisce autem monet, se
ex alia jam prius intellexisse, quod ipsa hodie-
na memoratae coenobii superior Maria Aloysia Blö-
min, nata fuisse Schreyer in Tyrol, eadem
sit soror, cujus in relatione, teste nominat, si mem-
or, quodque insperatam aliam tam rari sanitatis
cooperationem S. Norburgae patrocinio attribuit
aliam hodie: nec profecto ad aliam absque infirmas,
dum scribit, se hae in humillimam gratiarum
actionem se referi debuisse.

AUCT.
J. P.GLORIÆ POSTHUMÆ
PARS ALTERA.

Cultus in alias regiones diffusus;

§. I. Altaria Sanctæ extructa in Ty-
roli, Istria & Carnioliâ, in qui-
bus aliisq; regionibus pecu-
liariter colitur.Sæpe
colitur pro
salutari
boni viri
sunt.

P Radigia, quibus Dom. Auxilium suum de-
ceci in Eben, & benedicta, que præstavit
ipsam invocantibus, non modo causa fuerunt, ut
celebre evaserit ejusdem Sanctæ nomen per Ty-
rolis amplexum & fidelitatis regiones, atque ad
distans locum transfusum magna pietatem peregrin-
antium capis, ut ex rebus patuit; verum etiam,
quædammodum fieri assueti, dum Sanctus
aliqui beneficium se præbet erga dicentes, ut &
in Tyrolis & in aliis Germaniæ partibus cultum
specialem obtinuerit, vestigia fuerit in petram
castralla vel ejus tatele domus fuerit sacella &
edes sacre, ecclesia altaria, effigies publicæ venerationi
capitis, & in privatis domibus summo honore
asseruere, ac cultu; ut sine ulla genti hominum
cum infirmitatibus cum adversitatibus possiderunt
emulante. Non habemus quidem documenta
sua impressa seu manuscripta, quibus singula
speciemus ac fide probemus de singulis regionibus
est, Austriâ, Bavaria, Bohemia, Carinthia,
Croatia, Gortia, Istria, Savaria, atque de
numeralis ea jam non colligi poterunt ex rela-
tione beneficiorum per clarissimum Rosenmannum
adornata; de reliquis vero colligi eodem poterunt
ex relationibus & documentis, quæ ex Tyrolis
Istria & præsertim Carnioliâ nobis submisit sunt.

De Tyrolis
Istria &
Istria &
Istria &
Istria &

C De Tyrolis quoque speciatim notamus, accepta
donum referimus laudum Rosenmanni, qui se
anxietate ad Viann S. Notburgæ, per Gaumenm
colleclum, seque in hac vivit. Ceterum non
tantum Giegem, verum & Guarionis, Raderi
ac Brunneri temporibus, non tantum eximie cul-
ta, sed & beneficiis suis Beata nostra, imo tam
rebus ejus veneratio evasit, ut etiam ejus ho-
noribus facellum perquam elegans non procul
Serechinga in parochia Stille, loco non multum
ultra quatuor horas Brizina distanti, extructum
fuerit, ejus ara S. Notburgæ imaginem &
omnes circum muri Divæ gesta tam artificioso
agregis capellam in hacce vici depicta sunt pe-
nitentiæ, ut nullibi aliis de Diva hac eleganter
quid videam. Ipsum facellum pro-episcopus Bri-
zinenfis (anno) MDCLII sanctæ Thaumaturgæ no-
stræ honoribus cîte consecravit, ut litteræ topo-
graphiæ, a me inspectæ, & deinde authenticæ mi-
hi jam MDCCXXVII submisit, pluribus enarrant.
Memorat litteræ ipse in fiam Notburgam suam
consecravit, ut his submittimus.

Istria &
Istria &
Istria &
Istria &

§. Iesse Perkofer, Dei & Apostolicæ Sedis
gratia episcopus Belinensis, suffraganeus Bri-
zinenfis &c., universis & singulis Christi fidelibus
præteritis & futuris salutem in Domino tem-
peram. Recognoscimus per præteritis, quod an-

no a Nativitate Domini nostri Jesu Christi mil-
lesimo sexcentesimo quinquagesimo primo, die
vero decimo octava mensis Julii in capella ex-
istenti in cimiterio prope ecclesiam parochialem
sanctorum Petri & Pauli apostolorum loci Stilis-
sæ, Brizinenfis diocesis, altare ad nomen & hono-
rem S. Notburgæ virginis consecravimus, & dedi-
cavimus, ac in eodem locis SS. Joannis Baptis-
tæ, Simonis & Judæ apostolorum, Foris mar-
tyris, Celsi martyris, unius martyris ex cimiterio
Calixti, unius martyris ex cimiterio Prætextati,
Firmiani & Celsi, Tertulii martyris
ex cimiterio Calixti, Vincentii martyris ex
cimiterio Prætextati includimus, recondimus
& pelvimus,

4 Insuper festum anniversarium dedicatio-
nis & consecrationis hujusmodi die Dominica
ante festum S. Cassiani episcopi & martyris quo-
tannis ac perpetuis futuris temporibus celebra-
ndum, cupentes præterea, ut dictum altare de-
bitu colitur honoribus, ac Christiano populo
jugiter & devore frequenter, omnibus & singu-
lis Christi fidelibus, qui prædicta die Dominica
ante festum S. Cassiani episcopi & martyris de-
votionis causâ eandem capellam & altare visita-
verint, ac in ea pro exaltatione sanctæ matris
Ecclesiæ, hæcolum exstirpatione, aliisque tam
publicis quam privatis propriis, vel proximi ne-
cessitatibus, vel prout devotio in suggererit, preces
ad Deum pie effuderint, de Omnipotentis
Dei misericordiâ, beatorumque Petri & Pauli
apostolorum cunctis suffragiis, quadraginta dies
de vera indulgentia, in forma Ecclesiæ consueta,
misericorditer in Domino concedimus & re-
laxavimus, prout harum testimonio litterarum,
manus nostræ subscriptione, & sigilli nostri pontifi-
calis appositione monuitur, concedimus & re-
laxamus. Datis in Stilis die decimo octava men-
sis Julii anno Domini millesimo sexcentesimo
quingentesimo primo. Iesse episcopus, ut supra.

3 Præter festum dedicationis in litteris præsti-
tutum, habemus etiam ibidem festum peculiaris San-
ctæ nostræ die xxiij. mensis Octobris, prout disti-
mus ex duplici testimonio, quod, teste Rosenman-
no, litteris additum fuit ex Calendario ibidem ec-
clesiastico a bonis plurimum reverendis dominis
decanis ruralibus, ut vocant, quodque his trans-
scribitur. Primum sic habet: Post festum S. Ursule
die immediate sequenti celebratur festum S.
Notburgæ cum officio de Communi Virginum in
eiusdem sacello. Alterum sic: Post festum S. Ursule
die immediate sequenti celebratur festum S.
Notburgæ cum officio de Communi Virginum in
eiusdem capella, & communiter etiam habitus
fuit sermo ante altare S. Notburgæ, tanquam sin-
gulari patronæ hujus parochiæ, conflante etiam
multo peregrino populo. Hinc in Carnioliâ
precedimus.

6 Magnus est Sanctæ nostræ cultus in omnibus
hujusce provincie partibus; ac nullibi major quam
in Ebenfeld, quicquid subjectus est parochia Man-
purgenti band proci a Saxo fluvio. De beneficiis
ibidem abeatis præstata sunt numera in collectio-
ne clarissimi Rosenmanni cap. 7., sed fassa insuper
communicata nobiscum fuit Relatio historica illi-
ta, in qua cultus ante 1736 inchoati octavo & non-
dus, progressus ejus & hodiernus splendor, con-
structio altaris, sanctitatis reliquiarum & legum be-
neficiorum numerus tam plene explicata sunt, ut
et quidquam superaddere necesse non sit. Confirma-
tio

De Tyrolis
Istria &
Istria &
Istria &Cultus tot
prope cap-
tatione pro-
fuerit in
Ebenfeld

A pra autem & hoc transmissa est dicta Historia Germaniae idcirco ut proinde, ut prolo committitur, in Latium fuit translata.

de quo lo-
quitur Hi-
storia
Latina

7 Sed, ut verum fatear, non tamquam melle-
m crederet prius abesse Germaniae obse-
rari & impleri, deinde tunc bene inde accurren-
tes & in illis haud dubie partibus usitate, sed
nobis et ipsius Latini Germaniae incognita, adeo
ut pro quarundam interpretatione recurrendum
fuerit ad alios ejus linguae peritiores, & his etiam
determinantem significationem ignorantes,
assuile fuerit evitanda, ut videretur in eun-
tatis, non possum indubitanter, si quid vel omis-
sum vel dubitauer possum sit. Nihil tamen hinc
passa est rerum narrationem substantia, ad quam,
ut enim videretur, fore nihil fecimus vices o-
missa, vel sub dubio expressa. More autem divi-
sum Historiam in capita ac numeros, & singulis
suis titulis effinximus; in reliquis autem in con-
tinentis modo iam fuisse Germaniam, quantum li-
cet, adhaeremus, non multum curatius necesse
Latium, ut fideles invenirentur. Ceterum cum
valde prolix sit memoriae Reliquae historiae, col-
locavimus eam ad calcem hujus secunda partis

B Gloria postremo: necesse autem erat, parci ista
hoc loco prohibere, quia cultus Ebersfeldensis splen-
der, & beneficiorum illius imperatorum caput,
incantamentum videtur fuisse praecipuum ad promo-
vendum S. Norburgae gloriam alius etiam laus,
de quibus agendum restat.

Titulus
de Historia

8 Prodit anno 1744, typis Lubecensibus in Car-
nalia libellus, ad amicum S. Norburgae cultus
Italici narratus, sub illi tunc Compendium
prodigiosa vite ac mortis S. Norburgae virginis
Tyrolensis, lucidissimi speculi & exemplaris
Immanuelis paciferae, quod obfamae laudatiss
& miraculorum per Tyrolitum, Bavarium, Au-
striam, Sibiriam, Carinthiam, Carniolam super
celeberrimam, beneficiorum splendore illustris, & tam-
quam peculiaris pauperum ac pecorum patrona
& fœderis honorata, hodieque novis in clientis
suae gratia collatis clarificis in comitatu Pilsen-
si in ecclesia RR. PP. Franciscanorum reforma-
torum. Opusculum suum dicitur autem in obo
capite, quorum sex praecipuis complexus est vita
sua, mortem & hanc adhaerentia, aliaque, quae
in diversis documentis nos hactenus pervenimus.

C Capite tandem septimo exponit cultum, quem ha-
bet Sancta in ecclesia dierum petrum Franciscanorum
Pisum, viciniae illius ad Neuportum (il
Queto) fluvium, praefici Picinum dicta, Bla-
vie & alius Piliu noto.

ad ad
omnes
alios
locos

9 Examinat autem a notatibus, quibus mo-
tetur isti beatorum S. Norburgae in ista promo-
vendum consuetudinem. Primam fuisse significat con-
templationem datam in Ebersfeld, ubi Sancta, simul
fama ejus, tamquam peculiaris pauperum ac pec-
torum patrona a Deo constituta & beneficiis vo-
catur decorata, in Carnoliam perveniat, sustin-
tam suam aliter & bene subdit plane singu-
laris. Aliter item fuisse indicat exemplum RR.
PP. Augustinianorum abbascentem prope Lu-
becum, quo Ceratolicus civitas est episcopalis, par-
ticipans ad Augustissimam Duxem Austriam,
Bav. Labiani. Germani Laubach: quod, quia
alibi tunc moenia non recurrit, ipsosmet auctor
verum Latine addidit hic exponere: Idem, quod
Ebersfeldis fœdum fuerat, locerunt etiam RR.
PP. Augustiniani dicalcanti in ecclesia sua, S.
Johanno dedicata, extra civitatem Lubecensem,
ubi de consensu illustissimi principis dioecesis

8 Septembris Tomus IV.

universis edificatam esse locellum & clare conse-
cratum in honorem Sanctae: eo in loco Deus per
merita Ancilla sua quotidie beneficia confert eis,
qui in suis calamitatibus vera cum fiducia ejus
opem implorant.

10 Hic subdit tamquam rationem tertiam, & notat
& priores duas confirmantes, beneficia quodam ex
colata sit, qui Ebersfeldis S. Norburgae patro-
niam venerant; & eo non transiret, quia jam
partim data sunt a clarissimo Reichenau, par-
tem dabatur in Historia Ebersfeldiana. Post hoc
sic pergit auctor Italici: Hic de casus RR. PP.
Franciscani reformari cultum Servae Dei altissimi
promovere cupientes in sua ecclesia beate Ma-
riae de aurifodina, dicta de Visitatione, quae mo-
nasterio juncta est, & anno Domini MCCCCLXXI,
Sexto IV. Pontificis Maximo, & Frederico IV. im-
peratore, primordia accepit, altare erexit in
odo rectorio depictum, atque in medio pala Sa-
ctae posita est. Itaque habetur: almetto la palu
della Santa. Palu autem Italici aequae ac Latini
infractum rusticum est; si forem sit, ad
fundendum terram, si lignum, ad invadendum fru-
mentum, aut purganda sterula destinatum.

11 Festum id est, verba auctoris sunt Latine
versa, die IV. Junii anno MDCCLXXI, Feria ter-
tia Proteccos. Praevia tamen ad solemnes cere-
monias invitati fuisse reverendi domini parochi
locorum adiacentium, qui solus suo ardore &
studio, ut veripastores, oves sibi commissas ad
davidicam S. Norburgae incitarent. Adhuc ingens
hominum multitudo. At postquam eminus ar-
dor R. D. Andreae Matthei, rectoris ecclesiae
Vermetis (Vermonasterii in tabulis ad fluvium
Neuportum supra laudatum haud procul Pilsae)
qui, contentibus duobus alius venerabilibus sa-
cerdotibus, & numero populo, supplicentium
ritu procedente, comparuit. Ut autem solemnis
plus splendore accederet, sub meridie Feria
incedebat & turri atri campani sonitu signum
daturum fuit eo ritu, quo dari solet in canoniza-
tione vel beatificatione Sanctorum Ordinis. Si
incola magis populi veneratione erga Norbur-
gam, quam NOVÆ SINCERAE titulo ibidem ap-
pellant; tantis insequenti die finis concursus,
ut altera videretur festa dies consecrationis ec-
clesiae beate Mariae de Portiuncula, latentibus
plerumque dictis patribus ac Deum in Sancta sua
collaudantibus, quod ejusdem cultus iacta funda-
mento conspicerent eorum tanta multitudo ho-
minum: horum devotio accensa est amplius post
audiam orationem paenitentiam Illyrica lingua
recitata per ejusdem monasterii virum religio-
sum, propagatorem cultus S. Norburgae, ad cu-
jus aram cum solemni musica decantatum fuit
sacrum Missae officium.

§. II. Beneficia S. Norburgae Pilsae in Istria honoratæ adscripta.

A Uthor, procedendo §. laudatus, capite 2. as-
serit, max post erectum altare solita fuisse tra-
beneficia ista, qui firmo cum fiducia opem S. Nor-
burgae invocarent, afferuntque suam probat
sequebantur exortationes. Die tertia, postquam
erectum esset altare, mensis Junii episcopi, Jo-
achimum filium domini Antonii Porich, comita-
tus Pilsensis (nomen officii Italici contracticia-
no interpretatur non sem, quod latet, quomodo
Latine exponendum esset) subita plebs cum quo-

R. E. 2

tinus

Auct. **J. P.** tinuo alio corripuit, eoque deduxit ut de salutis ambigeretur. Anxi parentes, quibus propter indolis probitatem mulierem curat, humanis remediis ubi sunt, tercio itaque illi aperta fuit vana. Sed memento medico, imminere periculum, se videre fisci, dicam quare puerore fore ultimam, ad calcem medicinam securorum, ad apem, inquam, S. Notburgæ, iussurumque ad ipsam aram Sacrum celebrari die 13. mensis ejusdem.

quorum al-
ter pluvius-
satis

13 Difficili tamen beneficium Sanctæ, ut liqueret, salutem divinam concessam fuisse. Itaque die mensis decimo, qui erat agrestis quietus & juxta præfagium lechalis, utque adeo mali vehementer æger oppressus fuit, ut sensibus destitutus luctari cum morte videretur. Non deposui spem in S. Notburgæ possam pius genitor; ad adem iterum R.R. P.P. Franciscanorum reformatorem se festinanter consilii, ibidemque firma cum fiducia vixit Sanctæ aram prostratus, postulatam flagitavit; nec diuvis diffidit illa exaudire humiles preces: concessit gratiam. Eadem domum reversus meliore loco & ab omni periculo liberum invenit filium, qui postmodum Servastrii surgentis astutus venit, & ad ejus aram Missam celebrari voluit.

alter gra-
vis fuit, la-
tente ipso
auctore.

14 Die XIV. Septembris anno MDCCCLXII., præfatus dominus (*Auctor Patris*) non minus benedictum obtinuit alteri filio suo Josepho. Hic sub initium dissi mensis Tergella (*veritas est Maria, incaluit Trille*) morbo afflicti est, &, licet cum vena igneo non remedia alia adhibita fuisse, acuta febris in eum fissum perductus, ut reliqui juvenes, studii illic operam dantes, cum tempus revivenda patrie advenisset, postquam vultus formam in ipso non dederant. Hunc tristem nuntium Plinium appelli ad parentes detulit, affirmantes, se credere, quod jam tum vita sanctus esset. Gravissimam dolore percussis parentibus in memoriam rediit collatam supra Sanctæ beneficium alteri filio; itaque die XIV. dissi mensis Sacrum ad ipsam aram fieri curavit, humilior consili fore, ut & illum sanum reciperet. Nac spe sua frustrati sunt: quippe paucis post diebus allatus est nuntius, quod melius esset filius in itaque ab ipso domum revocatus esset.

C

15 Sub initium mensis Julii anno eodem, Laurentius Juliae et parocia Lindaro (*hæc est tunc Maria, hanc præcavit Verro, de quo supra*) ex agrestis ad statum iam miserum redactus erat, ut mortuo similis esset; jamque sanctissima Sacramentis munus, non solum cum diuturno malo consistebatur, sed præterea loquelam profus amiserat, ingressio tamen præsentissimus. Quapropter ad S. Notburgam se convertens promissi fore, ut Plini ejus altaria inveneret, & Missam proferret. Facto voto, sanissem conscientus est, non tamen simul loquelam. Spectans nihilominus aram hanc consecraturam se, assumpto socio, interprete ligonum, quibus lenia vix indicata egebatur, Pliniam comendit, ubi sacerdoti, cui signis monasterium demonstrabat, modo junctis

manibus modo extensis desiderium suum, ut D. ibidem Sacrum fieret, aperuit. Huic ille inter suis devotissime, sed absque loquendi facultate. Ablatum autem Sacro, templo eadem cum prædicto sacerdote loqui cepit. Quod prodigium, per insignia S. Notburgæ merita obtinuit, ubi divulgatum est, multum auxit veneratorem erga Sanctam, maxime apud illos, qui ipsam aule mutum cognoverant, pullos vero loquorem audiverant.

16 Gasparina, uxor Andrea Pejkovich, die V. mensis Julii anni MDCCCLXII., jam sexto mense gravida, infelici casu & supremo scilicet calumnia ad solum utque delapsa est, atque in abortus periculo constituta. Montis per matronam, qua illuc in ejus auxilium accurreret, ut se S. Notburgæ commendaret, votum pœnucipavit respiciendi, quamvis viveret, diebus singulis semel orationem Dominiacæ & Anglicanæ illuminationem, & sanum gestaret utque ad condictum tempus. Adhuc addidit, indolueram se prolem, quam sniveretur, ut Sanctæ simile tributum penderet. Emisso voto, delicta est præpulo. Deinde, cum parienti tempus adesset, iudicio paritativ, & nihil juvenibus remediis per oblectricem adhibitis, prius emisso votum confirmavit, atque alterum adiecit, procurandi Sacrum ad aram Sanctæ, si modo prolem vivam, quæ salutaribus Baptismi podis ablut posset, mundo cederet. Procius felicitate peperit die XXI. Septembris, atque infans utque nunc vivit, ipsa vero votum perlovis.

17 Joannes Vodopia, incolæ civitatis Plinensis, jam per dies septem morbo triplici, ardente scilicet febre, dysenteria, & pleuritide laborans, die XXV. mensis Julii ad extremam viam peridym perductus erat, munus ergo sanctissima Ecclesiæ Catholice Sacramentis, ad transiitum hæc vita in alteram parabat se. Misera ipsius cœnux auditis gratias, quæ Omalipocens per magnam S. Notburgæ meritis indulget omnibus, ad eam vix cum fiducia recurrerantibus, aliquid dissi die ad Sacramentum delegavit, si sine constitutione Res divina petagretur ad altare S. Notburgæ pro persona in agone constituta; quo tempore ipsa assistens moribundo marito, ferventibus supplicibus invocavit Sanctæ patrocinium: ipso momculo reditus valere capitille, & sanissemque recuperavit.

18 Laurentius Auster creata febre ita correptus fuit, ut post tertium & quartum diem longioris viæ ipem deponeret: tandem die VII. Augusti anni MDCCCLXII. postior ipsius pars inferior glaciis instat frigebat, superior vero ardebat rolag ignis. Quapropter, cum se sanctis Ecclesiæ Sacramentis muniri curasset, advenit, nihil quicquam præfide humana medicamina, confugit ad celestia; conversus itaque ad imaginem S. Notburgæ, quam penes se servabat, apique patrocinium implorans oravit, ut sui, conagis suis, ac parvulorum infantium miseretur. Votum adject recitandi per novem dies continens quondie in ejus honorem oovies Orationem Dominicam & Anglicanæ salutationem, ac procurandi in super sacro-sanctum Missæ sacrificium ad illius aram. Exaudivit benigna misericordum patrona clientem suum Notburgæ, operam illi salutem contulit, & ipsa die postero recepis viribus vix executionem excoluit.

19 Cucharina, uxor Josephi Trich, præclaris S. Notburgæ meritis adscribit felicem exitum partus sui, qui contigit anno MDCCCLXII. die VIII.

præclaris
meritis
adscribit
felicem
exitum
partus
sui

monstrum

subis/ae
necesse

Monis
gravi
auctore
de quo
supra

ag. par-
turiens
solventur.

MDCC

A mensis Novembris, prout sequitur. Consiſtabatur illa cum acerbiſſimi parvi doloribus & ſemper matutino uſque ad vespertinum, nihil proficiantibus humana remediis, per obſtetricem ſoppeſcitavit. Interijt hic auctor novella, ex quibus diſcimus, adhibitis ei etiam fuiſſe res ſacras, a quibus benediſſimam, ac puerum, uſque quem; ſed poſt vixiſſe uſque ad mortem ſui uxor aliquam, ut integram non fuerit illa tranſferebat; & ne autem proſequitur: Videnti illud marito, & quo ad lubendam conjugem ſe variaret, ignaro in mentem venit, aſſe penes ſe imaginem S. Norburgae, quam ſirma fiducia peſtori mulieris admoveat, Sanctae operem invocavit. Et ecce prodigium! Viſum laborantis peſtus attigerat Sanctae imago, quin mox ſubque doloris ſcitu proles in lucem edita ſit.

Mariti
per
ſolam
tandem

20 Tenebris hic narratio ſeriem interrumpit auctori ſeſſenti hanc, Sanctam noſtram, qua vivens imitata fuerat Chriſtam Dominam dicentem apud Mariam Evangelicam cap. 10. Simile parvulus venire ad me, peculiarem eſſe Patronam parvulorum, & quae exemplum duarum matrum, quae pro infantibus ſui ſperem ejus exſperant, & eſſe. Prima eſt, regis, promobilis dominae Catharina Milloſch de Mildenhof, quae binas gratias conſtituta eſt filiole ſuae, opulenta Sancta: unam mense Octobris, quando eidem filiole, menſibus octo aetate, aequa in animi dilaquio conſtituit, neſcia quid opus eſſaret, in loſidium advocavit S. Norburgam, & infancie ori applicuit aſiudem eſſigiem, quo ſeſſo, illa oculos aperuit, reſpiravit & vagitus edidit. Alteram mense Martio anni MDCCCLIV. modo decurrebat: quando eadem (infans) gortuſi dolore & gongivatum inſuſione laboravit, illam animi (maior) Sanctae commendans ad ejus alare Miſſam celebrari juſſit, & optatum tranſitionis beneficium infanti exoravit.

quandam
per.

21 Secunda autem domina Margarita, conjux Simonis Durinich, quae prolem ſuam, lethiſeſis ſymptomatis his afflicta, Sanctae patrocinio devotens & utraque vice Rem divinam ad ejus aram faciendam curans, quidquid expeſſeret, a Patronis noſtris obtinuit; prout ipſamet reſtulit collectori hujus Operis die XXII. Septembris anno MDCCCLIII. Finem hic narrationis beneficiarum impetrat auctor, plura ſeperoſe ſe ait, quae praeſentis, quia pleaam cum omnibus adjunctis earum novitiam adeptus non erat, quaque in ſemper appetituum typis ſorſumant. Deinde promiſſe brevis orationis, quae fideles ad colendum, in ſuiſque ſolemnitatibus invocandum S. Norburgam, novum Vſum patronum exſtimulat, caput obſervum & alium libelli ſui claudis huius ſue uniſſimis, quae a eodem Sanctae decerni ſit geſſet.

Wynne
in
ſeſſenti

22 O Norburga virgo ſalve,
Digna coli omni laude,
Pauperum auxilium.
Gaude decem Tyrolensia,
Refugium Pinocole,
Tutrix uſualium.
Tun ter atque igitur
In prodigii & ſignis
Obedis imperio,
Lumen caecis reparatur,
Vita mortuis donatur
Tuo patrocinio.
Tibi Hannus viam ſtravit,
Qua manus tua pavit

Pauperes innumeratos:
Plauſtrum boves ſine ducā
Tibi fulſi clari luca
Ad monia advehunt.
Egenorum Procuratrix
Eſto & Auſpiciatrix
Pecis pūne Chriſtiadum:
Preces ergo noſtras audi,
O Norburga, & exaudi
Voſa tibi luppicum.

Accipe modo diſſertationem reſponſum, cujus praeſentem noſſiam dedimus §. 1. uem. & Titulus ei preſentis ad auctorem pertinet, et qui nominis & capitis affiguntur, a nobis adjecti ſunt, ut non ſua ſua ſitata.

ADCT.
J. P.

DILUCIDA HISTORIA

De origine & progreſſu cultus S. Notburgae Tyrolensis ancillae in ecclesia filiali SS. Hermagorae & Fortunati in Ebensfeld prope pontem fluvii Feiſtriz, ſub parocchia Manſpurgensi, cum annexa relatione de quibſdam praclaris ac declaratis beneficiis.

Ex Ms. Germanico Latinae
reddita.

CAPUT I.

Innotuit Sancta in Ebensfeld; alſare ei erigitur; reliquiae exponuntur; conſuunt undique peregrini; cultus late diffunditur per totam Carnioliam & finitimas regiones.

SI umquam Sanctorum aliqua in peregrina regione, ut primum cognitus eſſet, mox arida in patronum uſumque ſit, aſiſque cultus longa laetique proveſtus, id proſpectu in ducto Carnioliam ſuper accidis S. Norburgae ancillae Tyrolensis, aetate plane incognita. Adde ut ibidem ante hac nihil quidem compertum eſſet de vita aſiſque inſtituto, nec facile per integram regionem repere imaginem ſanctae hujus Tyrolensis. Paucis vero ubi hinc annis in tantum innotuit aetate aſiſque ſit, ut in univerſa provincia Carniolia non parvuli quidem pene pauci reperiantur, qui totam ejus Vicis ſeriem non poverint vel accurata enarrare, vel Germanico patrii ſermone decantare. Quam autem uide Sancta per univerſam Carnioliam adoptata ſit in patronam, elucet ex ſequenti enarratione.

Sanctae in
Carniolia
ante igitur

EX M.S. 1. Eximius S. Notburgæ color, cui nulla ante epidemiam fuerat notitia, postea domo accepto imaginem sanctæ hujus Ancillæ, vestita Tyrolensibus rusticis proprio adumbravit, atque mendicis & vero pecunio alimentorumque genere circumcinctis cum illa subterfugione Latina: **SANCTA NOTBURGA PAUPERUM ET ANIMALIUM PATRONA.** Huic ille effigiem, marginibus auro purpuris circumlatis inclamavit. Ebersfeldis in supra memorata ecclesia filialis SS. Hermagora & Fortunati, annuuntis ecclesiasticis superioribus, primum exponi & vacuo pariete suspendi curavit anno MCCCXXXV.

2. Haud ita dudum post, benignissimus Drus, qui sanctorum etiam Patrum scriptis mirabilis semper in operibus suis celebratur, in eum fortasse firmo, ut Sanctam istam hic genium novam & celebrem rediret, permisit, ut per Carnioliam, ac proutem per territorium, Ebersfeldis circumjacentem, dire grassaretur pecunia lues; in iplo autem loco Ebersfeld iamquam in multitudinis congerimus pecus illo eodem tempore

3. Apud ipsum nuper expoliata Patronam integram servaretur se sanam. Cum interea tempus ad manus venisset ejusdem S. Notburgæ Vitis delictio, tradita illa est perlegenda reverenda dominus curatibus, & ob his universis communitati enarrata. Hinc in tam urgente necessitate corripuit ad ejusdem S. Notburgæ patrocinium confugere. At pro erga eam ardore & fiducia officii adeo ut in eam puerum communitatis cum deputatis clericis Ebersfeldiam conducerent, & lauro sanctæ Misse sacrificia pro averrendo malo in honorem S. Notburgæ celebrari curarent in altari proximo, nam sub initium, ut supra dictum est, ejus effigiem apprais aram dimittere vacui parietis in ante memorata filiali ecclesia, atque altari fuerat impolita. Interveniente autem S. Notburgæ, exaudita lues & Deo illa peregrinantium preces, & solatio restitit dampnum reversi sunt.

4. Cum autem postmodum Misse sacrificia ingentis numero ibidem celebranda offerrentur, & insignem pietatis rationem erga hanc Sanctam memo non possit advertere pietatem, insequentis mox anno, ante acceptis ab ecclesiasticis superioribus facultate, laboratum est, ut pro loci se sitis opportunitate exiguum altare erigeretur in prædicta filiali ecclesia Ebersfeldensi eodem in loco, ubi ante effigiem hujus pariete penderat. Tantum exaudie pietas & assidens in sanctam hanc Tyrolensem Ancillam incrementum cepit, ut sufficientes sacerdotes habere ac impetrari non possent, qui numerum conditum Missarum adimplerent, utque intra unius anni spatium numerata fuerint ultra obsequia Misse sacrificia, quæ celebrata sunt ad cetena extruendam aram; qui profecto numerus exigui censeri non debet in obdita ruri filiali ecclesia.

5. Expropter haud dissimulata etiam Roma impetrare sunt hinc Bullæ Pontificiæ, quarum altera indulgentiis plenarie concedantur in festivitatem S. Notburgæ, incidende in diem XIV. Septembris, sacrum quoque Exaltationi sanctæ Crucis, altera quoque privilegium annexitur supra memorata alitit S. Notburgæ in Ebersfeld ad liberandas animas in igne purgatorio dantes singulis Festis sextis hebdomadæ parvorum anni decursum, & singulis diebus per octavam Commemorationis omnino fidelium defunctorum.

6. Cum autem Brising, atque sacrum S. Notburgæ osium reliquias cum annexis ordinari

visentis authenticitate animis essent, atque a nostro ordinario examinata fuissent & approbate, autem ex auctoritate Mantipurgensi parietis per hujus domum redierunt, altissimam ejusdem parietis & comitantibus supplicantiis ritum tum loci incolæ universis, tum quatuor viciorum parietis longo ordine communitatis, ad laudem filialis ecclesiæ in Ebersfeld tenentis & primum publice expolita sunt. Tum vero in eminenti ara, ob populi multitudinem ad templi valvas erecta, cuique impolita erat S. Notburgæ effigies, solemne Officium decantatum est. Deo ab extraneo parrocho recitata est oratio in honorem S. Notburgæ eleganter composita; postremum sacra reliquia, pio osculo venerandæ, porrecta lani devoto populo, & sic hinc altis magna profus celebrata impolita sunt.

7. Non ea tantum tempestate, verum etiam ante ac post narratam translationem sape & remotis parietibus ad S. Notburgam in Ebersfeld integre parietum communitatis cum suis faculantibus, supplicantiis ritu instituta agmina, peregrinatae sunt, seu ad averrendum pecorum filium, seu ad exorandum imbrem fructiferum, seu ad potendum auxilium in aliis id generis calamitatibus; & preces earum exaudita sunt semper. Quanta autem deinceps incrementa cepit S. Notburgæ cultus, non alia inferri debent, quam nostri archiepiscopi, pictores ac statuarii; utque quibus per aliquot jam annos continuus vix vires fuissent effugandas imaginibus extruendique altaribus. Hinc fit quod singulis Carniolis partes perhibetur, nullam facie reperiatur, in qua elegantia hinc inde & splendide exornata altaria non fuerint erecta, ne magnifice edificata sacris in honorem S. Notburgæ.

8. Ad cum gradum per universam Carnioliam ascendit pietas, devotio atque fiducia in S. Notburgam, ut seu in ciuitatibus seu ruri vix ullum occurrat templum, domitium, aut tugurium, ubi saltem D. Notburgæ effigiem chartæ impressam videre non sit. Unde jam nunc quidem multis ejusmodi imaginum mollia in Ebersfeld distributa fuerunt; ac nullus tamen distributandam finis est ad modum. Nec intra solos Carniolis nostræ fines contineri potuit tanta in S. Notburgam devotio; verum etiam diffusio lele per integras regiones finitimas, Catiniam, Sariam, integram Mittarburgensem, Goritiam & Croaticam, in illis ubi erratum ejus cultus promouus est, astricta sunt jam nunc aliquot S. Notburgæ altaria, ipsaque magis Sancta plurimis iactantur beneficiis.

9. In Ebersfeld autem, temquam apud fontem, ubi, sicut dictum est supra, S. Notburgæ primum expolita fuit, in variis necessitatibus hominum precocum agitandisbus consuevitque status, conditionis aut gratias homines, religiosi & seculares, divites & pauperes, seniores ac juvenes, qui firma cum fiducia ibidem castre auxilium implorant, plura ac ingrois per potentem mirabilis hujus Sanctæ intercessionem a Deo coniecuti sunt beneficia; quibus habent multis eccleris possuisset volumine; si modo vigilans cura collecta fuisset, aut in promptu fuisset vie religiosus, qui singula examinaisset atque diligenter adnotasset, verum utrumque lapp neglectum est. Quam ob rem sequenter hic exornata impetrata beneficia, quæ ab ipso cultus exordio, & subsequenter aliquot annis, qua opportunitate, relata & concredita sunt domina cura.

*Ex ejus re-
sponso re-
sponso re-
sponso re-
sponso re-
sponso re-*

*Idem, post-
scriptum re-
sponso re-
sponso re-
sponso re-*

*Idem, post-
scriptum re-
sponso re-
sponso re-*

*D. Dr. Dr. Dr.
na re-
sponso re-
sponso re-*

*Idem, post-
scriptum re-
sponso re-
sponso re-*

*Idem, post-
scriptum re-
sponso re-
sponso re-*

*Idem, post-
scriptum re-
sponso re-
sponso re-*

A corarioribus, de potissimum ejusdem Sanctae cultori cuidam perquam studioso, ex quorum conscriptis beneficiis pauca ista excerpta sunt.

CAPUT II.

Febri, capitis et laterum dolor, epilepsia sublati; puerpera periculoso partu trussa, pecora interitus discriminis subducta.

Mulier febricitans

ANNO MDCCXXVIII. Alanka a Mosehinkha e pago Demickball per integros quatuordecim dies continuos valida febris correpta fuit; cumque in publicis concionibus de diva Norburg multum inaudisset, ad illam animo conversus est; Resurrexit in ejus honorem uno die Veneris jejunare in solo pane et aqua. Nec mora, febris eam prorsus deseruit, ipsique die secunda Novembris anni MDCCXXVIII. qua scilicet etiam in Ebensfeldi solita quorantur officia ecclesiastica, habito ad populum sermone, peraguntur, coram eodem Sanctae gratiarum actionem persolvit, rogavitque, ut obtinuum a se beneficium e cathedra promulgaretur; parata quoque fuit, quodcumque emergeretur, iurejurando testari, se ad averendum febrem nulla profusa humanae medicina subsidia adhibuisse.

puerpera sublati

ET DICXY. JUNII MDCCXXXII. Margareta Kerschbaek obsterit Labacensi & huc peregrinationem instituit, ac sequenter ovaria histeriam. Praegnavit quidam mulier vestris in suburbio Labacensi, nomine Maria Anna Merlekin, per dies omnino quatuordecim acutus laterum doloribus se vehementer afflicta veniens, domo tandem die secunda Junii sub vesperis inter gravissimos dolores, et duodecima quidem ante diem hebdomade, cuius est prolem mortuam, quam excrepit mox omnia obsterit; hac primum, ut simili in casu fieri soles, immatori fatus statum exploravit secundo ac tertio insubstans, et malum vix indicium apparuit. Denique diva Norburg recordata est obsterit, obulsi ei se devovit prolem, atque huc leniter infosillavit, quia ita le movit, ut mox ad divi Petri praesentiam lateribus undis abluenda deportari poverit, & die totum tertio e vita discessit.

capitis

CAPIT. ANDREAE OULIS Munkendorffensis parthenonis.... e parocia Siermigwaber vehementi capitis dolore cruciatur adeo, ut prorsus deficeret; urgebat insuper his, cui implicatus erat. Quapropter ab uxore ei suam est, ut sece novae Sanctae, qui in Munkurgensi parocia colant, committeret. huc ille consilio obsecutus, vovit, huc peregrinationem se, ac dici curarum sacro-sanctum Missae sacrificium. Sub hac incidit in placidum somnum, & (sicut ipsemet non sine lacrymis retulit reverendo domino curatori Munkurgensi) aura suaviter refrigerante perfusus est. Exasperatus deo se saluum & incolumem se, plane veritatem comperit atque adeo, ut die proxima subsequenti abique incommodo se periculo Leopoldi a dia aedificia ergo dilectore peroravit, quod illic ejus praesentia non tantum fuisset ante necessaria, verum etiam tunc illuxisset dies ultima ac decretoria.

13 Causa demon, in qua de centum boreis

agebatur, feliciter quoque ipsi adjudicata fuit. **E**xtra. Notandum, quod memorata Oelica precibus ipsa sanum effecit apud reverendum Munkurgensium parociam refoverit, ut ipsemet huc ingressarum affectionem sacro-sanctum Missae sacrificium celebraret. Procin post diebus morbo etiam correpta fuit ejusdem uxore, ac per tres dies cum acerbis laterum compunctionibus conflicta, et post promissum sacrificium Missae huc celebratum ipsa similiter capis convalescere.

14 ANNO MDCCXXVIII. exaunte mense Octobris, forte a pago Topalsh ad haec ecclesiam venit Achasis Fingrot, adolescens rusticus annos natus circiter viginti, qui antea per brevissem integrum epilepsia laboraverat; quam ob causam a Labacensi pelione, cui arvis adflictae gratia commissus fuerat, missus fuit. Veram Ranioburgi e in virum incidit, qui morbum abegit, ab eoque liber fuit per annum omnem; ac hoc epilepsia, ad praesentem malum rediit, a quo per alid nocturnum singulis diebus semel iterumque prostratus fuit. Cum igitur, ut dictum est, ecclesiam hanc ingressus esset, innotuissetque milia ipsius consuetio, monitus est incitatusque, ut ad hujus Sanctae petrocinum confugeret, quod ipse plane stupidus ac mente perturbatus facturus se adpromisit. Sacro deus interitus, quod opportune faciebat ad aram diva Norburg P. Wolfgangus Oel, Ordinis S. Francisci religiosus in Suisa f; sed mox post pontis & vias in Christi Corpus ac sequentem conversionem miser in templo ante ipsam aram tam milare in terram prostratus est, ut omnes, qui aderant, servore perstringerentur, atque aliqui commiseratione moti, promissa etiam Missae sacrificii, eo ferventius miserum Sanctae commendarent.

15 Nec oblique felici exitu: nam isti hunc templum permittit Osmoprens, ut periculum indicaret ac eam ipsa Sancta testaretur, in unicuique notum velle, quod sae mihi hominis talem admittit, probavit evenisse, quod hac vice postremum mali afflicti passus sit, quodque mentis stupiditas ac perturbatio paratim evanuerit, adeo ut paucis post tempore prorsus sanus ac hilaris protectus sit, postera die sibi ter virum fuisse, ad terenda frumenta, idque reipso a se factum. Circa diem vero Christo natalis in pago Thernous apud arigam famulatum adiit. Recolis autem quotidie brevi orationula optime meritis de se Virginis memoriam, ac frequenter hiemali tempore hac Rei divinae interfuturus advenit laetus & alacer. Viliam est porro operis pretium, inique istud beneficium, in tabula vovita depictum, iuxta aram e pariete suspendere.

16 ANNO MDCCXXIX. die tertio Junii huc perscriptis vir molem crudicus dominus doctor Weinzer, accepisse se ex Grassenweg pradio suo litteras ab uxore, hisse verbis conceptas: "Hora post tuum hanc discessum serm, cum majore vages, scio quid, delectatiff, subit interram corruit, atque intra quatuor horarum partem ad sapra modum intumuit; adhuc equidem quid, quid utile cogitarem; ad nihil quicquam admemoravi: simulque tamen pollicia somnium, ut Missam in honorem S. Norburg, dici curarem, illico omnia tumore sublevis. In mihi vere hanc vivam servavi. Expensum quoque in gratiarum actionem Missae sacrificium mox peravi est.

17 DIE XLIV. JUNII ANNI MDCCXXXII. Jers Ro-

Ex Ms.
prohibet
propter
julia par-
ter. non
esset.

derin ex Demiehall anno proximo clauso in se-
liviuse Saadiorum amicum lummo mase in par-
tus labores incidit, nec toto isto die exiit parit.
Credabant omnes, nullam spem superesse; ædum
esse de vita maris ac prole. Ancilla ipsius foris
imaginem S. Notburgæ mentis impulerat, quam
perstruens conspexit, manibus apprehendit, pul-
sant delectata est frequenter, ac simul alia vo-
ce et ipsam S. Notburgæ commendans cœcum et
dum spopondit: quod ubi inaudivit præ for-
tibus cubiculi expectans maritus, ipsam in hac si-
ductu us perieverserat, quo posuit, effectus ad-
hucratat est per senectutem, in eandemque finem se
quoque pater suus additurum ad S. Notburgam,
pellicius est. Post hæc oras ingressus est pomar-
ium: led cum inde domum rediret (erat enim
tum hora noctis undecima) infantis vagitum per-
cepit. Nam conjux ejus interim facili priores ac
felici partu exiit erat puerulum robustum; post
partum vero mater cum prole valeudine frue-
batur plens ac prospera, & præfatio de promit-
tum donum afferens grates percoluit.

B
sibi Die
XIII. Junii
MDCCXXXIX.
Alexius Clau-
men ex ppa Demiehall vacce ad tempus ulque
quadragimalis junii, ut sapienter assultet rustici-
bus, portezaret raptu cubice; led bis illa jam pe-
te suffocatur: accutens una omnes, quilibet,
quam poterat ac cooverat, animalia remedia & auxi-
lia suppeditat, rictus diducitur, ut bolus eam
suffocans evellatur. Sed neque hoc perfici potuit:
vacca respiciens nequius jam immensum intume-
lebat, nec ipse erat foras, ut evaderet. Rustici
uxor eo casu plurimum perturbata et tristis, le-
tem reputare cepit, saltem sapienter Deum ex-
audire preces parvulorum. Quapropter binæ, quæ
habebat, ad le vocavit, æque hinc verbus alloca-
ta est: En parvuli mei sum superiorem abstin-
tis nobis Omnipotens dilectum pecus, jam vero i-
dem amicitie vacce noctis periculum ob o-
culus versatur.

to Quam ob causam vos mecum pueri S.
Notburgam invocare, ut per ejus intercessionem
Deus nobis vaccam conservet. Max una cum
illis in cubili non se projecit penitus ante San-
ctæ imaginem, & orare cepit. Inter preces au-
ditus est vacca mugitus, respexit per fenestram
patrem, vaccam stabulo egredientem conspexit,
cuius gressu cubile deseruit, vinctus convocavit,
ac lævi omnes experti sunt, vaccam de cuius
vita ante desperatum fuerat, postus incolorem
esse ac vegetam. Cum autem mulier pellicia el-
set, fore ut ad S. Notburgam in gratiarum sa-
ctionem aut voluam tabellam afferret, sui Mil-
læ laetitia celebrari curaret, visa sibi est im-
pius, cum velper cubili conecderet, intrare S.
Notburgam humis specie adstantem, quod si
semper lacrum humorem incussit cogitant, æquum
non esse, tamdiu voti solutionem differre: do-
nos tandem die XIII. Junii hic Sacrum heri eu-
ravit ac cœcum anarbia obtulit.

C
voti sag-
gationem
ac cœcum
per cœcum
voti est
dum.

ao Revertens dominus Joannes Paulsch, fa-
cellanus domelherus apud illustissimum dominum
Carolus ab Hochenwath in Gerlachstia, ali-
quo idem tempore ager decessit: invisit eum
aliquando sub velperam illustrissima arcis domi-
ni, sed sensibus destitutum offendit & linguam
ejus crebris moribus cruciatam. Unde illustrissi-
ma, miserrone ex comminationis affectu vocit eo-
mine exanimi ac miseri hominis huc peregrinatio-
nem; nec sine felici successo, quandoquidem a-

Joannes Paulsch
domelherus
apud Carolum
ab Hochenwath
in Gerlachstia
vixit.

ger die mox interueniens ad eum statum redierit, D
ut sacra confessione animam purgaret, & post
oculo alius prius sanitati summi relictus: mox
vero religiose per densissimos etiam imbre quo
vehit huc properavit, ac debitas grates per Mil-
læ laetitia S. Notburgæ devotissime excoluit.

ANNOTATA.

a Nomen istud proprium aliquo personarum
et locorum sibiade occurrit, quorum vera
interpretatio me latet, nec facile colligi po-
teat ex adjectis, retuli, ut in Germanico exem-
plari raptu sui, ut divinando cœramperem
vel concluderem.

b Labacum, Germanis Labach & Laybach,
Ital. Lubiana, civitas est primaria ducatus Car-
nialis, sita ad fluvium cognomen.

c Munkedors seu Minkedors, teste Zellero,
parthenon est Geruaria, quæ huc parit distans
ab oppido Sava. Porto consi hic vocem nam,
ita Germanice cognomen: Suppan; quæ simul
mau reperi in aliis Lexicis: suspit tamen ad-
signari efferam, quo in dicta parthenone sauge-
batur vir ista.

d Ademas Kirchsbus in Levia Germanice sic
vixit nomen oppidi in Carniis ad Zyrum flu-
vium, vulgo Stichoflack, quod Lexis putat
esse Antea Prætorium Lazonicorum, lapidum
municipium; Bandradus Lakom appellat.
e Germanis Craynbach, oppidum in Carni-
lia ad Zyrum fluvium, distans, teste Bandra-
de, quingis millibus Germanicis Lebus.

f Oppidum quoque est in Carniis ad Vestri-
am amem.

CAPUT III.

Incunabula presentis periculo crepta, amena
rationi redditus; variis variis do-
loribus, morbis & defecti-
bus liberati.

Die XXIV. Junii MDCCXXXIX. Michael Ze-
gan ex Demiehall tribus abhinc hebdoma-
diis, cum duobus plauris equo instructis
trans Feistricem (fluvium) ad montes perre-
xerat, illic plauris stramentum impulerat,
& jam cum ita onerata domum repebat. Sed
in lummo mantis cacumine incidit in angulum
callem, juxta quem grande et prægulum im-
minet precipitium: coniigi inerea, ut ex
improvisi alitione extra aruam ageretur eor-
tus, æque alter eorum uni cum equo ever-
tus præcepti abiret in subiectum froadilque
vallem, cujus profunditatem æquipari potest al-
itudini turris Ebernfeldianæ. Alter equus al-
litione furfæ perierat sed sine lateralibus lo-
ris prælus expedit, ac sine corpa præcipitum
egit. Hæc conspicuas rusticus, de equis suis
certo ædum esse, credebatur: quapropter extre-
mo dolore percussus est. Diva Notburgæ ta-
men recordatus, rem Deo se sanctis serventi de-
votione commendavit, votumque addidit, si casu
illius, de quo desperaverat, infortunio caril-
set, venturum se hoc & in gratiarum actionem
allaturum cœcum munus.

Agitatus
lucubratus
S. Notburgæ
za, dicit
1799

A 28 Quo festo, confestim accingit sese, ut tam per abrupta viam reperiret exploret, que tandem fors obviasset equis. Et ecce unum e fratribus, avis instar laqueo capta, capistro pendens cum reprehendit hinc attonitus certo stragulum esse repavit: adspexit tamen, extricare conatus est, ac felicitate eximit. Alter equus multo profundius pectus inter virgulta, implicatus ad eum modum pedibus, ut neque debitor, quoniam ejus crura et minimum disticta essent; verum non sine spore hunc similiter illatum crexit; atque utrumque jumentum, sine nocumento aut damno, nec lina ingenti gaudio domum reduxit sanum & integrum: hodie vero gratias cum promissa psaltemata retulis.

E 29 Die xvi. Julii anni MDCCXXXIX. Georgius Gispus ex Demeiball abhinc diebus aliquot vacans consuetudinis redactum habebat, ut spirans difficultate laborare inciperet; majorem illud originem duxerat ex laesa: hoc quippe, quod dabo stiam parcellis, nec parum erat nec sapientum; tumque igitur apponitur mox in forum abduci. Inhibebat autem vicini, quomodo illa cum reliquo sano pecore ad pascua decerneret.

B credentes tempe futuram, ut per illam revivisceret exultantia lues pessima: quod non medicis nullum cum conjugem merore affixit: ac simulque, ut & ante annum fuerant, si voto obstrinxerant in honorem divae Norburgae curam de Missa facienda, vixitque convalescere.

A 24 Die tv. Julii MDCCXXXIX. Jusephus Killea ex Buckle sua parochia Commenda, per dies quatuor altissimae metes comperat: quod animadversum est eo, quod homines terrore ac atroci vulnere interiret. Cum interius die quadam cum servo vicinis mactaret, laqueumque in sibi conseruit, equos instructos in tybam abcurrunt, suspensio viam finem quaesivisse. At, qui adparet, inferni cum sunt, deprehenditque domum reducere. Mox pater cum Sincinim decessit: ubi quinque simul et sperat inat veng: duo simum mediani in fronte, sub lingua, & in pedibus. Adhuc pater huc ad S. Norburgam cum filio peregrinationem vocat: cum in finem conduci illius loci sacerdos domino Michla Raster hoc cum impetravit filio advenit, ac die 2. Julii sacro Missa sacrificio adfuit: quo finito, filius ad patris exemplum odis pombus ac summa pietate terram perrexit, aliam circum perfecti, & praefato die supra nominatus sacerdos denno ad aras fecit, delectavitque, quod memoratus Jusephus Killea se plane restitutum comperit, qui & ipse testatus est, quod habuisset mox a sacro Hostiae consecratione leni ac jucundo vasso sibi vilis esset efflari, ac deinde liberis & lucidior sibi sensus redisset.

C 27 Die xvi. Julii MDCCXXXIX. Ananias Teemmer Veldz, die facit SS. Petro & Paulo maritus, antequam se ad portum suum Sacro interfecturus contulisset, equum suum in stobelo plecti laetare reliquit: rediit autem a Sero ex agitudine huius profectionem offendit. Harebat interius, unde tam subita mortis effectus exorta: sed illi cogitationibus haud dudum inharens, uxorem suam huc statim direxit cum dono pecuniariorum, eo ipso tempore, quo ex Mantuaensi parochia huc supplicatio infirmitas fuerat. Cum mulier, peracta ad S. Norburgam precibus, domum rediisset, equum profusum adjuvavit. Quare & praefato die xpi maritus huc

properavit, & in gratiarum actionem Missa la-
criticium fieri iussit.

A 26 Cum die xxviii. Junii anni MDCCXXXIX. parochia Zirklach huc ad S. Norburgam supplicanda ad vesperam advenisset, agnoscebat domino Urbano Hieronymo ejusdem cooperatore: sui inter plurimos piamceter periona, qui apud eundem in sacra Confessione se acutavit, quod eadem die, erat nempe Dominica, non adfuit sacro-sancto Missa sacrificio: quoniam vehementibus pedum doloribus correpta a laesa iugere non potuerit. Cum autem 2. meridie ad indistinctam supplicationem signum ere campana datum fuisset, vehementer illud flagitavit quod desiderium ipse ipsam peregrinationem cum aliis ad S. Norburgam. Sub hac furens a lecto, minores pedum dolores peripit, la max relique parietis communitati compari, & abique ullo incommodo, difficultate, aut aliteriore dolore leu peregrinationem & eas pro accepto beneficio gratias explevit.

A 27 Die xii. Julii anni MDCCXXXIX. Praefatus dominus Urbanus Hieronymo cooperans in Zirklach hoc accessit ad S. Norburgam Rem divinam peracturus, idque pro ingratis parochia la-
E virgula sonorum septemdecim, qui deorson languere afflicti fuerat, ac deum graviter agitudine laeso stitit: adeo ut ipse sacerdos, iugiterque mislo, cum haud supervivere posse opinaretur. Die 2. mensis ejusdem ex Christiana charitate infirmis ipsam sacerdos nominatus, spiritali solatio recreavit, perisulique ipsi, ut in S. Norburga ipem collocaret. Ipsi, utopis quoniam magna devotione Sanctam venerata fuerat, ostendit se voto hoc veniendi curandique, ut Missa sacrificium celebraret, quod ipse decessu sacerdos memorato die xii. Julii se praestitum spondidit, & non recte valere cupit, adeo ut eodem ipso die capax esset, quo pedes, sicut xiam desiderabat huc peregrinationem perolveret, nisi obfussisset ipso, laetique differe huiusmodi peregrinationem totumque aliud, quo paulo plus virtutis comparasset: sique hoc sacerdos sine ipso huc apparisset, & votivum Sacrum ad S. Norburgam celebravit.

A 28 Die vi. Julii anni MDCCXXXIX. Joannes Colas... a monasterio in Michelstern 40, gravi morbo nger decemebat. Quapropter auctor ejus S. Judoco aliusque in hit partibus Sanctis vota faceret, hic demum viribus debilitati cepit, F ut jam oculi frangerentur ac obliterent, atque idcirco facer cereus ei in manus daretur, nec dubium superesset, quis illico animam efflet exhalaretur. Interes temporis moniales ex Michelstern uxorem xpi moneri curant, ut ad S. Norburgam auxilium recurreret, voveretque huc peregrinationem. Non modo placuit et consilium sed etiam statim una cum convinctis, quos plures habebat, liberis S. Norburgae opem invocavit, atque in xpi honorem preces fudit. Dum mulier ac pueri etiam vota orabant, maritus rigentes ante oculos morit, circumspexit, crexit laeto, indistincte deinde convalescit. Expropter ipse cum uxore sua supra scripto die huc gratias efflavit advenit.

A 29 Die vi. Julii anni MDCCXXXIX. Venerabilis lig dominus Maria Theresia, nata de Pettenagel, praefata parthenonissia in Michelstern praefata, in sinistra manu rubram maculam instat metragm primum cognoverat, quae magis ac magis laeso dila.

in prelo-
regina ge-
rencia il-
lasi mui-
pla 2

altissimae
sa serva-
tio impo-
nat

adventu ad
parochia
ipem re-
ple.

Eque fa-
mularum red-
pionis

Ex Ms.
Primo de
Jure 2

mult

E

peripit
ad

F

peripit
ad

Ex M. dilatans et excrecens in ingens damon apostema
evadit, idque acrum, lividum & aspectu horri-
dum. Chirurgus nihil inentatum reliquit, im-
plestis applicatis, incisiones fecit nihil egit :
gravelebas malum adeo, ut ipse omnem abjici-
endi brevi statum credere, ut ipsi amputandum
esset brachium. Illa interim votum concepit eu-
randi hic celebrationem Missæ (quam atiam illi-
co peregit R. D. Joiephus Schuiffert ejusdem par-
theneonis quondam iacellanus) emissio voto de-
stitit malum serpere ulterius, brachii amputan-
di consilium depoluit chirurgus, illud de die in
diem melius se habuit, se plena tandem felici-
ter subleata est sanitas. Ipse vero admodum
venerabilis dominus Theresia in gratiarum af-
fectionem novum (suis manibus Corpore & confectio
se per ejusdem partheneonis pillorem d. S. Not-
burgæ dono misit.

to Dm xxi. Junii mdcxxxix. Antonio Pro-
dux ex Nodgoria sub Manipulorum paratia trian-
si erat filiola, cui diffundum ex notabile
B exerecebat in gutture; quomobrem hic ad
S. Naborum Missa sacrificium promissu, quo fi-
nito, puella stroma diminutum est, imo pro-
fessaeuavit. Votum Sacrum R. D. Raymundus
Dietrich cooperator jam a multo tempore cele-
braverat; ac vapo obtentum beneficium laudans
Produx notato jam die primum declavit.

31 Die Vuli. Julii anno MDCCCXIII. Antonius
Jermón de S. Lucia apud Koruthene fabi par-
ticipia Vodie, condidisse faber Haudric, iam elap-
sus quatuor hebdomadis, hanc procul Labano ce-
peram prostrata fabricae indurata, nesciat infen-
tum; quippe ponderosa trabes in manum epae
fessuras de lapsa erat, unguis auricularum digiti
laterali miserum in modum. Adhuc manus ap-
pate insinuat, ut neque laborem continuare po-
tuerit, neque pra dolore quiescere aut capta
somnum. Unge dum heri nox ipsi molier ex
Vodie perflavit, ut voverit hanc peregrinationem.
Haud neglexit consilium: illuc enim le gressu pro-
duxit ut Oranionem Domitriam ex iocis An-
gipicci Salutarionem recitavit. Quo facto, pro-
ximam noctem placidissimo somno transiit; ha-
die vero mita contempsit, omnem recessu ma-
nus tumorem, atque, licet adhucdum latio di-
gito, peregrinationem explevit firma cum fidu-
cia fore, ut per intercessionem magae, de superi-
ori istius fabi cognita, S. Nouthaga, brevi
propositi laborem relinqueret.

ANNOTATA.

2 Germanice loq; Ein closter-boch, qu
mori terre indicum demissum fu; officium
assessit, sed vanae irrita vana; habuerunt non
affecit, sed quae tenet infra ann. 29. scribitur
boch; fassius, passum designat, non Germani
non tantum in promissum sepi; vram & in
scribitur aliquando, confundunt litteras b & p,
e & o: piter autem dicitur beck aut beiter,
h Locum, quem incolunt in Caroleis popu-
lus Blavus & Meranus, sed hic Mühlstein
scribitur. 107

• Sic vocat scriptores ecclesiastici sacrum librum, qui dicitur in officio divinis, & cuius faciemus sacrificium Domini nostri Corpus.

d. von Germanien durch daffigen closter bo-
hen , für interpretationem seu ex conjectura ad liti-

1998

C A P U T IV.

*Junioribus & infantibus varia benefi-
cia collata; morbi a pecoribus
abacti.*

Die xxiv. Augusti. Puella amorum xix. nomine Ursula, filia Marci Geum xxi. pago Herutche huius proci Labao ad Sanctum Eusebium, pater illius infirmatus gravissimus in finitimo oculi dolore perperam fuerat ab incute quadragesimali jejuniique ad proximum S. Jacobi sollicitum: jamque obducta ocula membrana vitium prohibebat. Mater ipsius Mauteha¹ adhortata illam eci, ut infirmum fiduciam conceperet in novum Sanctum Eusebium, Linnaum, & una vocat illuc peregrinationem ad Mississinickum. Die igitur xix. Julii in hoc fiem Labaci comparavit certum oculum pro filia offerendum: & protinus capitis melius se melius effecit: ut quae deo vi die xix. Julii ipsa Ursula cum parente suis oculis peregrinam huc venerit, proculdubio Sacrum siliu caraverit, ne quom in gratiarum actionem sic obtulerit.

23 Die vixit. epidemice mentis iustitiam ex-
cessu prella, et trisuitum demeteret; sed infelici
casu accidet, immo oculos rjus vultu adacta
fuit acuta-tituli epica, qua vultu fuit, olim
male affecti, populum cum in modum dilata-
vit, ut sanguis gustatum diffunderet, se sili-
via amittit, et rebarat, oculum multis la-
mentis deploraret. Miser homo, quo potuit,
melioris ipsam consolatus, fuit, ut demum ad S.
Norburg parocianum rediret; memor itaque
super accepti beneficii vultu hac veniens re-
novavit, se vixit post die omnium confusa
iugumque de sanum cum eadem morte iter hac
fulsit.

54 Die xlv. Augusti anno mdcxxviii. Ursula Weiskind vidua ex Siepranz-Vulff apud St. Sepulchrum haud procul Labaco, trex vixit se feliciter decesserat; quarta item jam morbum contraxerat, & quinta eodem tempore peritum campat relinquit. Susus autem Ursulae Weiskindae ante nomena Marthea Grunpach; et ipam suam repositam in S. Nourburg. Isterius imperpetuum vixit, moribundus idolo, in passam, qui pelius tempore laboraverat, & bauli educat, et puto aequam ad arborem allegere; na saltem (supote de cupis valeat ducere nulla superari) reliqua priore, malumve iustus extendere. Dedit omnipotens afflicta mulier, agnum aequali quam deduxit; ad iocundum novit S. Nourburg pervenisse hunc & Mia laetificum, prout peritum ipse fuerat & praela muliere.

ag. Sub vespere ab agriculturæ demum ortu-
deusibus famulis, inter conquisitas luorum vasa
vacua simul mugitus percipit, nec tiora foras
proficiens vixit tum admiratione comperit, ex-
disum fuisse mugitus a vacca, quam paulo ante
agrum arbori prope aquam alligaverat, ut ibi
bident incinerit: sed aliquid non ponat, quo per-
tio felicius esset. Adhuc recentis illi exempli re-
centis gramen portavit, quod & hinc avido ore

A arripuit & comedit: Quapropter eam in stabulum coegit, atque aliter famelicæ antea linguas recens graminis obulis, nec minus avidè id ipsa devoravit. Suscepit igitur promissam peregrinationem, & voti fidem cum gratiarum actione implevit. Derivatum hoc beneficium plures e vicinis permovit, ut pro conservatore pecoris huc vicissim peregrinatio fieri.

et in loco
modo fe-
licitate.

35 Die xix. Septembris anno mdcxxxix. Aleksej Siebio ex Tverin infeliciter obdixit, ut pullus equinus, approprians ad equam, transiret palum seu sepimentum; verum sub pectore ad utroque crura antecurrit tam graviter se contudit, ut miserum animal pedibus consisteret nequies in terram coerceret. Cum autem mulier pro ipso votum huc veniendi emisisset, intra biduum convalescit, atque adeo illa hodie cum promissio domo gratias agit.

Infans
pedem do-
loribus at
virescit
sanctis.

37 Die xvi. Septembris anno mdcxxxix. Mariæ Vasilievæ parvula ac pigo Mansburg filiolus animum habebat, ea agitudine per integrum hebdomadam lecto assiduus; tantis quippe in utroque pede doloribus tantaque debilitate tenebatur, ut nec illis uti, nec lecto se erigere valeret, quibus accesserat omnis alimenti fastidium. Simulacque autem mater puerulum, addito voto, commendavit S. Norburgæ, curare cepit, cibos expavit ac ingenti aviditate comedere, lumen omnium adstantium splendore.

B Deinde a seculo profusus, pristino etiam pedum ului restituitur, pro qua repentina sanitas debitas illi hic gratiarum actiones peregit.

et infan-
tibus pe-
nitenti fe-
licitate

38 Die iii. Decembris anno mdcxxxix. Aleksej Wids ex Jeriche sub Mansburgensi parvula infans habebat, cui necdum suppositum mentem maris decimum octavum, atque etiam tum signis ubera, huc obigitur fortunatum. Sepem noctibus infans (cui nomen Micks) custodis sollicita, praeludens ipsi assensu fragmento, quod infans, scissilis manibus apprehendens, ori domum adducit & ad guttur demittit, quo infelix infans suffocari cepit, toto corpore atrum livorem conserbere atque plorandi facilitatem amittere; ita ut poella ad astra per fortibus ingentem occurreret, tamque in auxilium advocaret. Cum mater omnino confectata compertisset, infans ne flendi quidem superesse potentiam, mox ausu genibus se prostravit in terram, ferventissimæ devotissimæ preces ad S. Norburgam effudit, votumque addidit, si per potentem ejus apud Deum intercessionem proles præsentis vitæ periculo eriperetur, hic cum illa, ubi frigus aliquantum remissus, huc peregrinaturam ac domum animam simul allaturam. Nuncupato vix voto, infans, anulo ad stomachum dimisso, ploratibus edere cepit, atque ipsa hilari animo ubera porrexit, unde plena lactis illi vedidit, præsertim cum paulo post anulum cum sordibus emisit feliciter. Res digna fuit, ejus integra ferret nix in tabella asperimeretur, & una cum iplomet anulo suspenderetur juxta alare ad publicam capulibet admirationem.

C

39 Die iv. Januarii mdcxxxix. Aleksej Mckenhouk, abas juxta marii comen, appellatus etiam Zgonka, ex Damichali die prænotato erravit bina sequens beneficia a te obrepit. Die festo S. Alexi proinde elapsi anni mdcxxxix, domi vacare habebat, quo jam a duobus diebus omne lac recularaverat; postquam autem hic Missa sacrificio assistens, S. Norburgam illam devotissime commen-

pile

peravit, die xx. Augusti in gratiarum actionem adimplere pergit peregrinationem.

Septembris Tomus IV.

dasset, die eodem ad consuetum mulgendi tempus Ex Ma. ex ipsa quoque lac eliceret parturavit, & non sine stupore tantum unica vice assumpsit, quantum si vacce nihil unquam deflisset.

40 Die Dominica post assumptam in celum Mariæ Virginis festivitatem annis nem inferioris, leprosa epulans filiolis quatuordecim diebus non interruptis tam gravi infelicitate dyenteria, ut demum ea cum simul cum terrene alii prostratus, nulline cibos admitteret, sed indeclinabile potum expeperit. Cum autem inferta illius quædam e vicinis mulier apium agris edulium destinasset, attingere illud noluit puer, potum continuo ac impacienter ingeminas. Interca temporis mater huc ad Sacrum venit, ac simul ad S. Norburgam pro filii incoluntate præcece dirigit. Post abiectum Sacrum matris domum reverte puer lauo ore emittat, quod, dum abisset, cibos, quem ante attingere voluerat, tantum hili supposuit, ut nihil esset reliquum. Deleaturat eum quoque ardere sinit, atque sic tandem melius habuit.

41 Die xi. Novembris mdcxxxix. Reverendo domino ab Itzehaen, rectori parvula Mansburgensi infeliciter accidit, ut vacca ejus omnino pulcherrima & electissima in conglutinationem herbarum acervum inciderit, ac seles in ubrum impleverit; ac avidè comedenti faucibus inhaesit oculis oblongus, quem neque ad stomachum dimittere valuit, neque fortasse pueri: atque mox adeo ei spirandi mentis omnis interclusus est, ut in terram corrueret, nec dubitari quiquam, quin altum esset de vacca, sic certo suspensum. Nihil tamen minus schibitus est eoolus omnis ad detrudendum per fauces caulem: sed frustra. Simulacque autem denuo pronissum fuit lacrofissum Missæ sacrificium, erupit vacca in terram vehementem, & oculis proculat fœcibus exilit. Sic melum evasit vacca, & postero die lapridi sui reverte domum parochus in gratiarum actionem hic Sacrum celebravit.

42 Die ii. Augusti mdcxxxix. Huc peregrinatum venit Maria Anna Merlikin civis & terræ Labensis, idque ut gratias ageret pro acerno duplici beneficio, ac primo quidem pro beneficio, quod illi obigit proxime præteritis festis diebus Prætextes, quando æsore assu agrotans, decima ante tempus hebdomade sanum emortuum provalerat, & immaturo illi fructui (postquam obsterit, quæ & ipsa huc peregrinata die xvi. Junigratias egit, illum S. Norburgæ patrono commisit) vix demum concessa fuerat, ut in parviali ecclesia S. Petri rite baptizari potuerit, nec obierit ante diem sequentem b.

43 Secundo pro eo, quod accidit lætænie ejus filiola, quæ cum diuturno morbo graviter conficiata, decum sub finem mensis Julii ad extrema dedotta fuerat, ut exigua vix indicia luperesset, & jam animam ægentis manibus faceceret imponendus fuisset. Quæprimam vero mater Deo ac S. Norburgæ filiam ardentissime commendasset, melius habere cepit, & intra paucos dies omnino sibi restituta fuit, ac occurrente superioris die xx. Augusti in gratiarum actionem adimplere pergit peregrinationem.

44 Die ii. Septembris anno mdcxxxix. Mariæ Anna Mikalichin, civis Labensis, cui septem filiolis, cui nomen Franciscus, huc peregrinata est, quod intervenit S. Norburgæ præfatus ejus filiolus vilius, in variola amissum, recuperasset.

Infans
est, et
multis

b
proleat

per
ol
fue
regr
pat.

Ex Mr.

ANNOTATA.

a Supra nam. xi. ubi idem beneficium ex obsteris religionis descriptum est, dicitur peperisse duodecima ante diem hiberniade.

h Loco mox citato die tantum tertio a vita descriptis scribitur.

c Notatur superius dies 2. Augusti; latetigitur alterare loco descriptum error.

CAPUT V.

Amentorum lues depulsa; oculis, auribus aliisque hominum membris persane affectis integritas impetrata.

B

Die 1. Decembris anno MDCCXXXVII. Raymundus domus Raymundus Dietrich, copiator in Maniburg, tria subepta beneficia annotavit, coram iurisperitis testibus homines, qui imperata beneficia declarabant, rite examinavit, eademque dein fide summa communicavit in hæc verba: Hoc a anno MDCCXXXVII. visitatis nos Omnipotens lue pecudum atrocissima, quæ per Maniburgensem parociam haud modicum grassata est; quæ ob rem parocia communis magno cum froitu confugit ad periclitarem in simili calamitate parociam D. Notburgam, quæ colitur Ebnfeldia in fiscalis ecclesia SS. Hermagari & Fortunati. Ut pluribus beneficiis supercedam, ego infra scriptis tria demtaxat sequentia in medium adducere constitui, easque rite comprobare per testes, Gasparem nimirum Kherleth & Franciscum Shleiching & Raymundum Dietrich copiator loci. M. P. e

pl. amicus
te

C

46 Georgius Garieb ex pago Demichali (ubi lues eadem dictum in modum invaluerat) oculis remediis malo lubventiri periclitans, celestis medicina usus est, ac per collegam meum, dominum Michaelen Wreng, Missam celebrari curavit in honorem S. Michaelis archangeli. Verum, cum neque sic profecisset quidquam, seposita deinceps omni alio remedio, spem omnem in S. Notburga epoculis, æque summa devotione hoc donum attulit; ex quo agrum pecus cessantem sanum & iaculume evasis, ac periculo ereptum est. Coniungit hoc die festa S. Agudio. Testatur est postea idem vir utique honestus, nihil, quantum sciret, sibi subsidio fuisse, præterquam solum S. Notburgæ potentis patrocinium.

prim. m.
te puerum
d

47 Item Jacobus Gregorius seu Dollar, d. lugebat similiter calamitatem, quam asperiri jam ceperant pecora sua cernigera, quorum anum iam infecta terra tumultum erat, alienum in artibus periculo proximam. Miris negotiis confecti animam sebit magna auxiliatrix S. Notburga. Quæpostea plene cum fiducia in ejus honorem Sacrum celebrari jussit, & illico agrum junctum ad sanitatem rediit; cetera vero omnia præsentissimo periculo præservata sunt. Interpretet eum, quicunque volueris, quis ei opem iulerit S. Notburga (reponet) panperum atque periculum paratam.

48 Item Michael Vaupelich, dictus alius D. Klobaffar, e. idem infirmitatem passus est: quippe binæ jam ei vacce deperierant; quando he animo cogitare cepit: Res ista si ulterius percedat, quaritandi sunt mihi apud Deum intercessores. Accessit interim, ut universum ejus pecus per duos dies continuos nihil nutrimenti sumeret, adeoque sic identissimo versaretur in discrimina intareundi, sicut priores duas vacæ. Verum quod miseris, fuit rutilicus sub vespertim cuborum sededna, firmam anse fiduciam concepit in S. Notburgam, invocavit eam ferventi precibus, eique pecus suum devotissime commendavit. Mane haud parum sollicitus ad stabulum perrexit, & non modo omnes armentum sanum offendit, verum etiam (quod equidem inaudita per gaudium lacrymas non tenebam) pueri spem omnem nutrimentum, quod ab aliquo diebus appositum non comederant, tum plane contumplum. Ipse illico gratus hic Missam fieri voluit, ingentique cum lætitiis donum obtulit. Tria hæc beneficia, ut supra dictum est, coram comitis testibus examinata fuerant.

E
ludo au
dicit res
calore.

49 Die XXVIII. Septembris anno MDCCXXXII. Reverendus D. Joannes Sigismundus Reych audiendi sentum amiserat, quæ ob rem varia remedia, ut usum ipsi fuerat, diligenter adhibuit, sed nullam ei profuit. Se potius per octo integras hebdomadas in sudra orbiæ perdurandum ei suis: donec recordanti D. Notburgæ, sacrum Missæ sacrificium illi votis; quo facta, statim aurum usum recepit, ac notato die votivum Sacram hic peregit.

50 Die XI. Junii anno MDCCLXXII. Declaravit Maria Korbka, matrimonio juncta elvi Labuceni, quod ab ipso prægnationis suæ exordio afflicta fuisset gravibus & assiduis ut utroque ubere doloribus, quodque, cum die tertio Aprilis mundo dedisset filiolam, non tam quidem remissis pristini dolores, sed majori continuo atrocitate invaluisse adeo, ut le sex omnino cava ulcera manifestarent, quæ ei tam acris dolorum mortuus creaverant, ac ex eorum vehementi perpetuam ei lætis esset, idque instanti primum rarissime, deinde nunquam sine ingenti cruciata peabere posset; neque tamen indigenti negare lullieret. Donec tandem ex intimo corde promissit fore, ac prægnationem hoc institueret: illico enim cessavit dolor omnis, sanata suas ulcera, unico excepto demtaxat, quod tamen & ipsum jam sanari incipiebat.

obvia p
fuit ali
ta con
ta.

51 Die xvi. Junii anno MDCCLXXII. Venit in Ebnfeld de obtentis beneficiis gratias persolutora Margarita Wisigkhum ex parocia Moravisch pago Ribitsch (vicinitas S. Nicolai episcopi.) f. Hule anno proximo elapso circumagratia ea festivitatem S. Michaelis in messe... g. tam misere graviterque doluerant oculi, ut colorem nullum, omissa agrorum fruges valere discernere; cum autem opportuno Maniburgensis aliquot lei mercatoris apud ipsam pernactassent, perloassentque, ut ea in calamitate confugeret ad S. Notburgam, de qua minorum patrona oibis sustinens inaudierat, venit Sacrum, & mox subsecutam est quidem beneficium; ac non tam celeriter adimpletum votum; gratiam le stabulo ac in casa neglexit.

Multitudo
nulli f
rebat d
fid puer
apud m
gignere
f

52 Postmodum vero Martinus, ejusdem quindecim annorum filius, malq. tam horribiliter per-

cal

A cussus est in & circa partes verendas, ut undecim-
que computretent, & carbonarent. Rediit
matri in memoriam beneficium per S. Noiburg-
ensem sibi ante praestitum; votum pro illo emisit;
iterato convalescit. Filius alter Mathias, annum

maris agetis viginti quatuor, incepit & deli-
care, pene citam punctiones ad delirandum
expertus; ahi facto voto ad S. Noiburgam, ve-
getus exsistit aliter mox dies quare percipit his
gratiis, superius notato die comparuit eum suis
prohibitis gratias adura. Celebravit Raymundus
Dietrich Sacrum votivum.

52 Die ix. Julii anno MDCCCL. Misa Perne-
thin ex Lagh sub Manipurgensi parocia vacan-
tem habebat praterito anno, qui sub initium
mensis Augusti lubio morbo correptus nutritum
omne fallidiebat, indies minus lactis praebe-
bat, ac tandem omnino defeciebat. Sualcat illi
sapius maritus, ut vacam, omnium iudicio
certo perituram, mactari juberet; sic saltem ex
ipsa referri posse carnem fumo siccandam. At pra-

sa Perneith de mactanda vacca secum non
haberi remeabat; sed spem suam in S. Noiburga
reponens, votiv Missa sacrificium. Cum autem
Manipurgum perrexisset, sacerdotem, qui Mis-
sam faceret, rogatus, exorassetque R. D. Jo-
sephum Scholker, redeunt occurrat bubulcus
latum annuum afferens, quod vacca jam tam
melius esset, quodque iam capisset comederat;
atque intra triduum post calcstratam Missam, ita
cessit ut esset vacca, nisi non laborasset ante.

54 Die ix. Julii anno MDCCCL. Prædicta Mi-
sa Perneith in Natalis Domini proxime trans-
fuso subito enervatum est brebre dextero.
Erat illud omnino gravidum, manique, qui
semper frigecebat, neque ad laborandum exten-
di poterat, neque ad comedendum labus ad-
moveri. Ita misere afflicta ab alio consilio &
auxilio exspectabat. Sausum est illi ab universis,
ut, quodquidem paralyticum esse crederetur, bra-
chium vino adfuso perlineret; sed nihil id pro-
fuit. Donec rursus votiv peregrinationem & Mis-
sam, quae celebrata est festo die S. Arbati. Il-
leo enim abiit debilitas & eodem ipso die inte-
gram ei fuit supra caput elevata brachium.

55 Die ix. Julii MDCCCL. Valentinus Goux ex
Lagh sub Manipurgensi parocia, a triduo
tam acutus in oculo dextero erociatus persensit,
ac si quis eum cuticulis confidisset. Accensit bre-
vi post pterygium & membranula alba, quae ti-
videndi usum ademit. Sudentibus autem oculis,
ut in statu iam misero in S. Noiburga spem collo-
casset, atque hic auxilium expoleret, betati-
onem cum oculo capessit statim hoc, superius no-
tato, die peregrinationem huc suscipere, & eodem
die disparuit cum membranula pterygium,
visus ipsi rediit, atque remansit dumtaxat rubor
quidem cum tolerabili dolore. Sic hodie pere-
grinationem peregit, & oblate ceruo duno
gratias persolvit.

ANNOTATA.

a Sequentia asque ad num. 49. habuimus et-
iam in elevaria clarissimi Raschmanni, suborta
pari prima Gloria postrema, sed aliis ad pau-
curibus long inde verbis.

b In relatione Raschmanni legitur Kleinrich,
c Apud Raschmannum testimonium hoc cum
subscriptis testibus postponitur relationi trium de
Septembris Tomus IV.

officium 2 ut ibidem observatum est.

d Ibidem legitur Hollac.

e Ibid. Vaupetich & Mobassac.

f Vacca huius auij inclusa sic Boissac scripta
fuit in exemplari Germanico.

g Germanicus habuit in haiden schnitt. Schnitt
verm hic missam sentit; ac incertum an huius, quem
interpretationem exigit vox altera. In uno dam-
natu lexico haid invenio, reddere Latine cam-
pus: iualis bride seu heiden kraut legunt Latine
erica: in alio deum heidel seu heid-Korn.
Latine panicum, quod quia speciosus est frumentis,
verisimiliter hoc loci designatur.

h Ab hac voce usque ad finem numeri, Latine
sunt emula in exemplari nostro.

CAPUT VI.

Hominibus & iumentis ad extrema deductis

sanitas concessa; pedum dolores ac

univera curata.

II

Die xii. Julii anno MDCCCL. Mathias Mer-
khan, ex Lagh sub Manipurgensi parocia,
hoc die mane taurum ad palca coegerat;
sed hic subito in terram corruit; erectus est sta-
tim, porrectumque ei recens extraxit gramen,
quo ne alfecto quidem, taurum ac tertio in ter-
cam abiit. Infelix homo da vita iumentis contum-
elatum esse & lesionem, qui id abique mora
mactaret, accellendum arbitrabatur. Supervenit
tandem uxor ejus, quae hac perspicuitur huius-
modi verbis incitum aggressa est: Stolidus, quid
uique adeo hic argeris de iumento? Nonne po-
tuit voveri Missa sacrificium in Ebensfeld? Hae-
c ille variis non impari comitate conceptis ex-
plicit, Stolidus, inquit, cum tales tibi cogitationes
incidunt, quin meo loco statim id executioni
mandas? Demum raimo paululum sedato, quon-
iam & antea staterat Ebensfeldiam ad Sacrum
contendera, votum extemplo illucundi ac sa-
cro Missa sacrificium ad S. Noiburgam pro-
curandi adiecit; vix hoc votum adstantibus pa-
tesceterat; quic erexerit laia in pedes taurum,
& quasi ante nil malia expertus, carperit pre-
mina. Ille autem, ut promiserat, confestim huc
se coactus & Sacrum procuravit.

57 Die xii. Julii anno MDCCCL. Anno elapso
in salubritate S. Bartholomaei morbus invasit Tho-
mam Hunzl, cultorem horti ordinarium apud
PP. Franciscanos in Stein, ejusque vix tantum
indies per septem hebdomadas continuas ingre-
vescebat, ut tandem extremis Ecclesiae Sarrama-
nentis munus, rationis usum amitteret, nec
ut apertio ferebat omnium, periculum esset eva-
surus; licet desumptis ex medicamentis officina-
rii PP. Franciscanorum, ne transmissa illuc per
venerabiles domos in Mankendorff remedia
variis & subsidit, a publico medico in Stein
ipsi adhibitis, pro eius sanitati plurimum la-
borum fit. Cum ad eum modum decumberet,
nihilque preter obitum expectaretur, incidit ux-
ori ejus cogitatio commendandi ipsam S. No-
burgam; quapropter, celsita ejus cura alteri mu-
lieri, huc Gellianae; ubi ex animi lenientia co-
dem tempore occasione missa audiendi Sacrum,
sapienter cavuit, ut pec inaccessibilem S. No-
burga intra breve tempus reuocetum foretetur
conformem divini voluntati. Post hac celeriter

Sff 2

do-

Ex Ms. domum repetens, non sine stupore mortuum quem rationis uls delictum ac ieiunium reliquerat, in lecto sedentem, & paulo ante magno cum dolore relictum iuculo invenit, qui decidens convalescens, atque haud ita dudum post plene relictus, simul cum ipsa supra scripta de peregrinationem & gratiarum actionem hic explicuit.

58 Die 22. Julii anno mdcxci. Marjetha Starbucka ex popo Depsallch filioletas quinquenis nominis Miska, quæ abhinc anno undecimæ mensis tempore, cum frater vesperæ detestem tritum domum deveceret paulatim tam graviter onusto, ut equus validus ei protrahendo vix sufficeret, cursibus per agrum juxta plastrum; nec desin infortunium. Nam cum cursum ille peragere intra agrum jam deductus ad solium quendam insidendum esset, infelix B infans, haud tempestive ipse dimota, solo prostrata est, non advertens fratre, qui pariem altissimum tenebat. Ita lapsa puella per dexter onusto curru prostrata est tam misere, ut præincolabili cruciatu innitit illo non tantum non valeret, acutusque poterat brachii sulcitem deponere domum debeat; verum etiam ea in parte, quam rota petranserat, atra macula ad tritum digitarem latitudinem comperta fuit, nigra omnes judicare fore, ut nunquam infans integro pedum ulul resistere.

59 Vito infans mater, tota nocte subfugens ex commiserationis affectu oculos somno aperit nequies, inter assidua suspiria & plangitum enixissima ac devotissima preces fudit, & commendans miseram puellam S. Notburgæ, promissa, se in ejus honorem proximo mane curaturam Missæ sacrificium in Ebersfeld. Cum advenisset surgendi tempus, accessit ad filiolam matrem, quam etiam tam dulci immo loquax alloquitur, & submissa voce compellat: Miska, non cupis lectulo forgere? Quæ eodem temporis momento erigens respondit: Etiam mater mea, mox surgam, & te ipsa statim, oblupeferente matre, non tantum pede fixo surrexit, sed nec

C atra macula dignosci amplius ullo modopoteat. Sed cum mater promissum Sacram divinus distulisset, accidit denique, ut etiam vacans; quo in agrum deducta fuerat ad volendum hoc sono malum necessitas, eundem puellæ pedem protuberavit, ac nonnihil dilaceravit. Simulac vero mater huc peregrinationem & Missæ sacrificium rursus venisset, protinus res sanatus est pes, ac nil mali ipsi obvenisset. Proximo die veniens huc mater cum filiole unam ex voto Missam fieri cum curavit, & altera alio tempore faciendam condixit.

60 Die xxv. Julii mdcxci. Marjetha Reparata ex Dentschall declaravit, se quatuor, intercedente S. Notburgæ in Ebersfeld, beneficia obtinuisse. Ac primo quidem vacca ejus hoc anno ante festivitatem Pentecostes & pascale die quadam domum rediit immensum inflata, & accendens indies rumpere, passum omnem respuebat, caput in terram demittere incipiebat, atque & naribus emittere sudorem liquorem, videbaturque mori strumpeba. Cum itaque de via ejus plangitum desuper esset, ceteris absentibus, in ram sollicito negotio tota domi relictæ est cum vacca mulier; quæ rursus spem omnem minima deposuit: verum firma cum fiducia votum fecit huc ad S. Notburgam peregrinandi, in ejusque hono-

rem procurandi Missæ sacrificium. Subfedit continuo tumor, pabulum coepit apperire vacca, ipsa mulier huc iterum, advenit ad Sacrum, & domum reversa vaccam in stabulo pios lacrimarum reperit.

61 Secundo. Marini ipsius matrem, cui nomen Nelscha Reparata, affligebat malum togens in pede sinistro adeo, ut a sebo perficitur Maris Virginis utique ad drem-S. Marco sacrum ecclesiam frequenter non posset; donec tandem ipsa eum pravitata nura sua Marjetha Reparata posponit fore, ut huc ad S. Notburgam proficere & Missæ sacrificium procuraret. Evelligens malum, de ejus curatione ante misera desperaverat, sanari coepit; relictæ domum huc exultante.

62 Tercio. Cum ejus maritus terram araret (quod conigit hebdomade proxime elapsa) aqua semel & iterum in agro prolapsa est, ut ipsa a laboribus delibere coacta fuerit, & agro illum domum reducere posuerit. Suddenitatem uxore, huc cum equo ariculum perficitur Crucis magis, quæ est extra Dentschall; sed ad stabulum deducta equa tercio retrorsum lapsa est tam subito & tam graviter, ac si fulmine percussa esset, neque ulium deinceps vix indicium adebat. Hinc homo, de equa iam altum esse ratus, præ dolore domo se protulit. Mulier vero firmata de S. Notburgæ auxilio spem concipiens, professionem huc & Missam pollicita est. Sub hec corpus nonnihil apertit equis; mulier vero proximus excurrere, domum revocavit conjugem, qui illam demum corpus agitantem compescit. Paulo post passum agressa est & inextinguibili vigori relictæ.

63 Quarto. Novem abhinc hebdomadis forte ejus Ursula Dinka ex Stude, altera post partum hebdomada, per integros dies quatuordecim accrepta fuit pleuritide ac dolore colico adeo vehementi, ut omnium iudicium, præ nou effect toleranda diutius torminibus & acerrimis cruciatibus. Et quavis ex variis medicis petita fuisset diversa afferbant; contra vero incrementum capiebant tormia; ut ipse præ doloris vehementia a lecto se precipitem daret & humi vermis inlar se voluaret. Liberi interea summa animi perturbatione discerebant obique ordies, clamantes, ajuatores, &, Mater moritur, mater moritur, ingemientes. Erat vera exasperata misera mulier debiliatæ adeo viribus, ut ipsamet de salute desperaret. Quapropter oravit, quam potuit enixissime, prædictam sororem suam Marjetham, ut post obitum suum liberum eam curam suscipere: hac consolata illam pro viribus, de S. Notburgæ, ut presente ac iurificis apud Deum patrona, sermonem iuravit, quo animos ei iam permutos, ut sum cum fiducia iter huc & Missæ sacrificium voverit: nec mora, recessit dolor omnis, & intra quadratum presens convalescit.

64 Die xxvi. Julii anno mdcxci. Retilla Antonia Winnot ex Dentschall, quod Feria sexta ante festivitatem Pentecostes, quando una cum famulo in agro terram ferando milio præparabat, sub horam secundam postmeridianam subito vocatus fuerit ad communia prope Festilicem amnem palus, ubi magnam amni sensu probandem huius coepit vaccam soam, adeo torpidam, ut simile quid nomen ejus præcipue xisse professus sit. Abique mora passum evelligens

puella per
curru huc
prostrata

intercipit
refluens
ter.

puella
mox pro
strata

mulier, cui
per iurificam

fontem
de capite
ut præpararet

E

mulier ad
novam
rediens

ex voce
si autem
jan jam

rem

A rem advocari iussit, qui mox aures ei incidit, omniaque remedia, quae oporteret, adhibuit; sed nihil quidem effectum est. Jacebat vacca sine respiratione aut motu exanimis. Itaque vir afflicta corio tandem exanimis illi tradidit, ea conditione, ut destrictam pellem ad se domum referret; & suum collo destrictum malum auxilium ac tristis abisset. Sed in via incidit ei D. Noiburg recordatio, cui inebrians pervenit ad castrum Ebenfeldianum, ubi via est recta ad templum ducentes: mox ante ipsum castrum versus templum in genus provolutus sub dio S. Noiburg calamitatem suam exposuit, ejusque iniunctis precibus opem implorans, sacrum hic Missae sacrificium rogavit.

multa
fuerunt

65 Sub hac venit in mentem cogitatio redire ad pecus; sed illuc vaccae, magna circumstante hominum multitudine, praeter, ut ante, exanimem reperit. In una tamen ejus vasa vitum aliquid indicium aderat, & paulo post vitulum pedem straxerat moxum; quo viso, accessit propius, & capitis solum signatam immutavit; quando iterato attraxit pedem, & post brevi temporis intervallum, non sine summo adstantium stupore, sese sponte sua erexit, atque ad alias ibidem depalcantes vaccae gillens accurrens. Insecutus eum vir, maxore jam iolantiam converso, ac brevi affectus, meliora ei passus concessit; ad pratum quippe, quod pone domum suam habebat in Demichall, deducta copiam feris existimande famis recenti gramine. Atque hoc passio vaccae, juxta priorum opinionem deperdit; penitus integra ac sana in stabulum rediit, ac die postero mane laet, sicut ante semper, nullatenus vitium protulit.

CAPUT VII.

*Dolores oculorum, capitis ac dentium;
ulcera, oris corruptio, & febris
sanata; agra pecora
servata.*

Multis
voluntate
dolerent
fuerunt

C In x. Augusti anno MDCCXL. Jerns Premek ex Peras praepe Stato, huc hodie cum uxore, Spela nomine, peregrinatum adventit, gratiaque apud S. Noiburgam per solvit pro beneficio impetrato dicte uxori tum Spela, quae stapla hieme dolore in lapsissime exparta fuerat in oculis; post Paicha vero per quatuor hebdomadas excouierat & vehementes capitis ac oculorum cruciatus fuerat perpessa. Rubebant multum tollant palpebrae & utriusque pupillae obducta erat membrana, ut misera mulier se tristit maritus certo crederent, nunquam restitutionem iri videri. Tandem S. Noiburg recordati, ad eamque conversi, iter huc & Missam promiserunt: quo facto, statim non tantum dolor delictus est, membrana, rubor ac tumor evanuerunt, rediit recte videndi facultas; sed praetera disparuit verruca, quae ei, dum continuus oculorum doloribus agebatur, supra nasum inter utrumque oculum media excreverat, cujus usque nunc leve demittat indicium videri potest.

et
spela
fuerunt
fuerunt

66 Die xiv. Augusti anno MDCCXL. Georgius Pogatzar ex pago Depallach, anno precedente autumnii tempore equae suae infernalium doluit, hujus quippe coxendos suppurare coepit: ea

Septembris Tamas B.

de causa accius veterinariae varicellae in febribus Ex Ms. infectam carnem amoverat adeo, ut crudum os & nervi oculis potenter. Equae ad hunc modum concissa in stabulo decumbere necesse fuit; neque enim pedibus eouiterni facultas ei erat, nec ipsa cuiquam magna spereretur fore, ac curaretur. Tandem rustici uxor consilium cepit recurrendi ad spirituales medicinas. Huc itaque iter suscepit, & in via repetitis precibus induxit reverendum dominum paroniam rectorem, ut sacrum celebraret, eodem ipso die, quo ex paroniam S. Viti prope Labacum supplicatio huc instituta est. Post absolutum dicto die Sacrum magna cum fiducia domum reversa mulier, rogavit maritum, ut equam in stabulo ad pomarium deduceret. Et revera jumentum magno utriusque stupore plenam incedenti facultatem jam receperat, cumque se recenti gramine abunde cassetat; tertio exinde die plane vegetam ad graves agri labores applicari posuit.

Paga
ad
clavum
ne
ad
fuerunt
fuerunt

68 Die xi. Septembris MDCCXL. Ursula Dolnitherin virgo ex Nagdoris longo jam tempore singulis menibus gravissimo capitis dolore laboraverat, qui tamen ad invocationem S. Noiburgae mox imminutus est, aut potius omnino cessavit. Verum anno posteriore sub festum S. Andree prodidit se aperte malum cum intolerabili capitis cruciatu. Corpis caput vehementer intumescere, paulo post in una parte colli apparuit apoplema, eoque demum disrupit, alterum se manifestavit in parte alia, & sic saepe aliud alteri succedebat. Perlevarat illa infirmitas a festo S. Andree usque ad Feriam tertiam sequentis Paschae; quo tempore jam per integram hebdomadam ne equam quidem calidam socbare, necdum aliud quidpiam introsumere potia fuisset, nec per mensum itam longum pro doloris vehementia vel oculum eludere vel quiescere capere. Ad hoc horrendum in modum disrupta undequeque tum interius tum exteriori apoplema, tum scitum odorem sahabeat, ut ab omnibus derelicta sit. Eo denique miseriam redacta fuit, ut verbum ad commutationem sat composuit ipsam explicare oqueretur.

liberata
multis
petula
capitum

69 Extremis Ecclesiae sacramentis praemonitum reverendus dominus cooperator, quoniam spes nulla relinquit, hortabatur sollicit, ut & patienter toleraret calamitatem, & seic ad proximam & vira decessum compararet. Ipsa vero libens animo divinae voluntati se totam subiiciens, pissima ac saepe repetita suspicia ad Deum dirigebat. Sanctam quoque Noiburgam orabat serventissime, ut, si saluti animae expediret, sanitatem sibi Deo impetraret. Sic autem ad Sanctam illa cooverfa major robur adipisceretur ad tolerandos fortis & aequo animo dolores qualescumque. Quadam vice, nam in S. Noiburgam semper ipsa erat intensa cogitatio, visum est illam huiusmodi formae praesentem intarsi in somnio, moventemque, ut hic auxilium quaerere. Nec inane fuit somnium, cum brevi tempore iam convalesceret, ac intra dies quatuordecim omnes dolores omniaque apoplemata abiecerit, atque vocata superius Feria tertia Paschae ecclesiam primam frequentare ipsi licuerit. Prospero amen valedudine donata est, quam unquam ante se habuisse meminisset: sed & dein tanta pietate satque amore in D. Noiburgam accensa est, ut nihil aequo optaret ac disideraret, quam oe honor ejus & cultus magis magisque extendere-
tur.

Si 3

Ex Ms. tur. Quapropter etiam speciatim expetiit, ut præfens beneficium publice annuntiaretur.

70 Die xxi. Septembris mdcxci. Aufschê Stralsfræ ex Goldenfelde, pægo ipsellane ad Aich, binas habebat vacas eodem morbo simul prostratas adeo, ut intra paucos dies earum una resciperet interierit. Sub hac advenabat illuc forte pullorum gallinæcorum venditor, an quid e re sua esset, exploraturus, & cum, qui valeret, interrogabat. Is subintravit jecturam vacca unus coquoctus est, & alteram brevî similiter interituram, expoliit. Consolatus ipsum pullorum venditor, fuisse, ut buce converteretur. Placuit homini misero consilium; moxque fassa ad S. Notburgam brevi oratione, promissis iter hæc, & Missæ sacrificium. Eodem tempore vacca antea desperata melius fuit, die postero comedere cepit, atque indies convalescens, intra octiduum plenam sanitatem adeptæ est. Ipse vero reverendum dominum Joannem Baptistam Wromm, sacerdotem in principali arce Egkh prope Pospetich, præbibus induxit, ut in gratiarum actionem Sacrum hic perageret; quod factum est die vii. Julii, atque idem sacerdos seia obstringit ad testandum tempore quolibet rei veniens.

71 Die iv. Septembris anno mdcxci. Ursula Roimanzia ex vicinia S. Sepham sub parocchia Vodie, insigni pictate erga banc Sacram incensam, datus silentio premere non potuit, quod nudiustertius, Feria sexta scilicet (contigerat.) Vacca ejus, qui ante nihil quidquam deliquerat, magne viæ deducta ad pascua, derespente pulsi abstinere ac strepitare coepit: idcirco domum rediit ad stabulum, in terram prolapsa est etiam subito, non secus ac si jam jam expiratura. Mulier interitæ eam aqua lustrali aspersit & pronuntiata hac precatione: Deo simul ac S. Notburgæ commissa esto, stabulum occlusit, tristitque campum & operarios suos repetiit. Submerididum domum reversa, puerum suum recens sanum gestantem compexit, eumque compellens, quo statu esset vacca, exquisivit: repoliit is, secundo le jam comedenti desitit pabulum: quod cum verum esse compexisset, impar sibi vila est ad dignas Deo & S. Notburgæ agendas gratias de celsitute pristinae sanitati vacca. Cum autem in agro eorum operarius obstrictisset le, si vacca convalesceret, huc peregrinandi voto, cui libenter vel Missam addidisset vel cerium munus, dummodo per facultates id sibi licuisset, prænatio die gratias altius advenit.

72 Die xxi. Septembris anno mdcxci. Præterito die Sabbati, novati meos xvii. aqua periens ad Aufschê Meraex, habuissent in partibus inferioribus Vodie, vespere post adquisitionem vagans domum reductus est, ac stabulo repositus. Verum hic illi perstitit æreus, pabulum respuit, denique ex ista positione dimovere non quivit, in qua proinde relictus est per totam noctem, atque in eodem repertus mane sequentis diei Dominica. Hinc bonus senex valde constitutus, tandem alius consulentibus, rovis hic Missa sacrificium: deinde experimentum gratia pisset est per nomen circumducere equum. Et vere duci le passus est, sed lente ac pedetentim, usque ad proximum Crucis signum; hic autem pabulum capis appere, & subsequenti die Luna Joegra sanitas reductus est. Porro supradicta nominata die, fissa S. Marthæ, tenet huc sum

deduxit, promissum Sacrum fieri jussit, & debitas apud Sanctam gratias egit.

73 Die xx. Septembris anno mdcxci. Nesha Gregorizha ex Demischall fassa est, sic transitorio, dum primus hic innotuerat S. Notburgæ, ejusque imago quodam in altari, sed in prædello tantum pariete exposta erat, habuisse vaccam, quæ per dies quatuordecim usque adeo agrosaverat, ut certissimum interitus unice esset suspensio: hinc a reliquo pecore segregata, remota ac vago stabulo inclusa fuit. Et die Dominico operibus levibus vacare necesse foret, maritus ejus Sabbato vespere serobem ptapaverat ipsi postredie inhumanda, firmius quippe credidit fore, ut illa nocte periret: tam mox constituta erat loco vacca. Ingenicibus interea continuo mulier lupus immensus iactabat: convertit se tandem ad sanctum nostrum Notburgam, quam de nomine necno aoverat, & ex anima vovit hic Missæ sacrificium. Et prædello eadem ipsa nocte vacca capis comedere, atque omnibus, qui eam examinavit le reperiunt oporabantur, ingentem stuporem iniecit. Sic illi melius ac melius esse perrexit, atque intra triduum plena sanitas rediit. Cum autem id temporis necdum ara erecta esset in honorem Sanctæ, ut supra insumus est, ad proximam S. Andree dedicatam celebratum fuit promissum Sacrum.

74 Anno mdcxci. Hoc anno post festum Purificationis B. M. Virginie prædicta Nesha Gregorizha contaxit tumorem ad sinistram colli partem, qui magis magisque excrevit æreosis aut doloribus afflixit, ut neque caput movere ei integrum fuerit, neque de nocte quietem capere præ illorum vehementiam. Hinc plurimum constituta perimitus, ne, cum ulcus tumeretur, vel si contra purida sanies tardius maturaresceret, in graviore molestia, imo in præfens vitam periculum conjiceretur: præterit quia lemes, quod, suadentibus quibidam, collo & ulceri applicatum fuerat, effectum nullum fortiteratur. Itaque decrevit tandem celsitè remedium adhibere, & hic apud S. Notburgam cerium domum pollicita est. Eadem ipsa nocte placidissime & quiete dormivit, quod ipsam ita sublevavit, ut mane evigilans, id aliis cum gaudio indicaret, atque una anhelaret ad tempus, quo ulcus in F sperceretur: quandoquidem dolores leniret multo tolerabiliore ac sanis. Et sane non absque admiratione tum compexum est, ulcus notabiliter assit diminutum; quod autem admiratione dignius est, omnis tumor nec rufus nec ad maturitatem productus, brevi disparuit, ipsaque intra biduum incolumis evasit.

75 Anno mdcxci. Haud ita dudum post, eodem ipso anno, die decima quarta ante quadragesimale jejunium, filius ejus nomine Georgius, ætate annorum sedecim, gravibus deorum & capitis doloribus torquebatur, adeo ut ejus facies immensum incumesceret; undique inquisita fuerant remedia, & a vix præcipuis petita consilia. At magno animorum luctu observatum est, prævaluisse jam tum oculis putredinem, & ingens subesse periculum, ne, prout ante annum puero & vicina contigerat, omnia juveni pigroga computresceret, quasi eadem corroderetur lingua, atque ita misere ad interitum pergeret. Superius memorata mater ejus Nesha Gregorizha miseriam illam perpendens, eum, promisso ite-

Inter
molestias
ulcus ipse
se movit
et ad
spem.

F

Dracum
dilect. &
mox conv.
pote ref.
fuit.

cum

A rum Missæ sacrificio, S. Norburgæ commenda-
vit, & ut firmam in hac sancta Thaumaturga fi-
duciam conciperet, admonuit. Quo factò, intra
paucos dies melius habere cepit, ac brevi per-
sanatus est; præterquam quod ex mala binos
dentes amiserit, quorum iacturam ipse, perpe-
ctis doloribus, associare & periculo habuit, li-
benti animo petiit. Atque hinc præfata Grego-
rizia habet, quod sibi applaudat & lateat de
triplici per S. Norburgam obsecro beneficio.

Polir. res- Anglor. 76 Die xxi Septembris anno mdcxli. Joan-
nes Schos, sacer clauvini ex Stein oppido, præ-
teritis die Exaltationi sanctæ Crucis consecrata in
morbum incidit, una cum quatuordecim anno-
rum filia, nomine Alenka. Alternis diebus inva-
debat ipsum febris valida, conjuncta cum inte-
rabilis capitis dolore: utque consolationem nul-
lam admittit, faciebat magnus liberorum nu-
merus, cui per laborem suum prospicere ac me-
reri vidum non poterat. Jam ternos sustinuerat
proximos vehementes, quibus ipse pariter ac
filia adeo debilitati sunt, ut lectum tenere co-
gerentur. At vero æque primus de vicinorum con-
silio S. Norburgæ promississet hic Missæ sacri-
ficium, & ingressus prolixius cum filiis ante S.
Norburgæ imaginem iussisset ferventem oratio-
nem, robustius facilius cedere potuit. Eadem ve-
ro nocte reliquit utrumque debilitat omnis & do-
lor capitis, adeo ut sub horam secundam noctis
ipsidem plane vegetus in officinam se conferre &
gravem laborem cum ponderoso mallo resume-
re valeret. Cum autem alias remanens semper ex
febris ingens debilitas & languor, atque ipse ta-
men cito post nuncupatum votum voti-
cipi restitutus sit, mirari id satis non possit vir
bonus (Joannes) Schos, nec laudes S. Norburgæ
sufficienter impetire ac referre gratias.

intercessitorem, nisi id animæ saluti obesset. Ex ms.
pristinum oculorum alium recuperaret.

78 Hoc factò, a puero huc ad templum se-
duci voluit. Dum autem domum repeteret, ali-
quid pristini humani recepit, & in ira paucos,
nullo duce, hac migrare valuit. Adepta
ergo post octo hebdomadas aliqualem oculorum
ultram, atque ingenti gaudio affecta, ut alteri-
ve incumbere operi domesticò. Verum cum
aliquando legimus fideliter, ac per incantam se-
peliisset securum loco postmodum ignoto, ex-
plois est ad alius accitica, non hoc ingenti ani-
mi sensu; statuit idecirco per octiduum recitare
diebus singulis in honorem S. Norburgæ quin-
que Oratioem Dominicam, ac toties Angeli-
cam Salutationem, ut & securum rediret
tetur, & deinceps similibus non laceretur con-
vicium. Tantum ei profuit ista devotio, ut se-
curis demum reperta sit in horreo, quod ipsa
foli S. Norburgæ acceptum retulit.

79 Die xix Septembris anno mdcxli. Hoc
anno die v Septembris, incidente in Feriam
secundam, Nicolaus Urm, natus in Lugh,
equum amiserat sub vespere in pascuis publi-
cis: cumque præter morem post diem integrum
domum non redisset juvenum, carpi perulstra-
re singula totius pagi stabula, sed nec repetit, nec
ubi esset, potuit edoceri. Quare & ipse summo
dolore affectus est, & pariter uxore ejus, quam
Ebensfeldiam abire jussit, ibidemque in hono-
rem S. Norburgæ procurare Missæ sacrificium.
Sed quoniam ei celebrandum nullus ista die so-
pererat sacerdos, in proximam diem Jovis sub
horam septimam maximam edire jussa est. Cum
autem constantibus binis filiis circa horam
tagrum novam, ac proinde secus iterum redi-
isset, ipsi (que jam minores equo solent eras
ac tristis quam de matris; it quippe postmo-
dum longe domo absconderat, nec quo signifi-
caverat) persuasum est, ut cum inonibus po-
tulis ad S. Norburgam devotas interim preces
funderet, promissumque fore, ut crastina die
Veneris juxta ejus intentionem proci omni du-
bio sub horam septimam Sacrum fieret, si ve
ipsa præfata esset, si ve abiret. Adhuc expresse
mnestatur, ut accurate ad octava horam ad
diem, qua celebrandum erat Sacrum, advertet-
ret, an non eadem fortasse invenirendus esset
equus. Et vere ita contigit.

80 Etiam vir bonus, postquam jam dudum
investigasset, ac aliter semper processisset, tan-
dem in rusticis ejusdam pomarii, multis milia-
ribus ab arboribus suis remoto, putes in Wohsin lon-
ge ultra Locopolim, pascentem equum deprehendit.
Quapropter dominum aditus intellexit,
equum furto ablatum fuisse a pascuis, & illi di-
venditum nummis quatuordecim. At ipse fugitiosum
ileum, redditus sex nummis, maluit rem cum
rustico siccice composcere. Cum ergo equum sic
recuperatam migro uxoris gaudio domum re-
duxisset, ex habitis utrimque sermonibus pa-
ruit, quod eodem ipse tempore, quo hic ad
distam intentionem celebrata erat Missa, re-
perit istic fuisse equum. Hoc ipse, sicut &
quod ad illam locum decessus fuerit, soli ad-
scribit S. Norburgæ. Sed post breve tempus ad
eum modum egrotavit idem equus, ut loco
moveri non posset. Hoc etiam in casu denno
S. Norburgæ auxilium implorant, & brevi il-
le sanitatem recuperat.

Si Die

CAPUT VIII.

*Caca oculorum & sardo aurium usus resti-
tutus; jumentum, vel amissa vel ablata
furto, inveniunt; usque mortuus reita,
alibi alia beneficia concessa.*

Die xiv Septembris anno mdcxli. Jera Mus-
seithka ex Terschlain anno præterito die Sab-
bati infra hebdomadam Patrecessem jam omnino
agrum solis purgaverat, cum tanta illam subito
perculsit cecitas, ut sequenti die Lunc a labo-
re abstinere fuerit coacta. Perleverat malam
per octo hebdomadas continens, quo temporis in-
tervallo ea caligine offusi fuerunt oculi, ut no-
them a die discernere non valeret, & nihil præ-
ter murum album observari sibi videretur. At
cum æque animum in pervigilio SS. Petri & Pauli
communis parocia Zerkhach supplicia banda
hoc ad S. Norburgam advenisset; id ipsi post
domi expulsum est, atque imer ista relatam,
quod in ieremoæ, ad conspectum habito, S. No-
burgæ propolius fuisset tamquam peculiaris in va-
riis calamitatibus patrona, idque relations quo-
rundam mirabilium beneficiorum fuisset confir-
matio. Statuit igitur memorata Jera Musseithka
hic quoque subsidium querere, & propolium
conceptu recitandi quotidie per sex dies coronam
Marianam in honorem S. Norburgæ, ut per ejus

ablati
re repen-
der.

4

Febr. 21 Die XVI Odobris MDCCCL Alecia, uxor Michaelis Zierer ex Terleis, difficillimo pariu lub hoem decimam matutidam mundo protulerat emoriturum factum, eo litu corporis, ut contra naturalem nascendum ordinem, ambo pedes ad caput uique distendissent. Advenerat illuc Ursula Ershanka obsteris, quæ, memor beneficii ad intercessionem S. Notburgæ marito iam collati, caelesti quoque remedio necitere parturienti meditata est. Ipsi ergo, jam tam antequam puerperæ, livelcentibus labris in aperto vitæ discrimine versanti, elata voce in patrem inclamavit, ut firmam in S. Notburgæ fiduciam conciperet, voveretque in ipsius honorem Missa sacrificium. Sumpsit illa animos & rasum sibi esse votum, capitis inspiratione significavit.

8a Paulo post prodiit sanguis, ut ante dictum est, lumino cum discrimine, & cum eum tollere vellet, pedes infantis demorui statim lubiderunt. Advenerat etiam mater ejus (puerpera) Nerha Shupanka, futura testis editi pueruli deserti. Post elapsam horam eum pueri jam servitum ablato umbilico ligaretur, ante memoratam Ursula Ershanka aliquid ad infantem illa votum percipit; hinc, ut una omnes ad S. Notburgam preces dirigerent, locavit; mox vere coepit vivere ac se movere puer, ut statim post meridiem ad salutares Baptismi undas deportatus fuerit, & Lucas appellatus. Nunc post expulsum votum ac peractum sacrum Missæ sacrificium, outime valet cum infante puerpera, & præfata Ursula Ershanka paratum se exhibet, ut in verita is confirmatum peramentum revertere eam quolibet tempore requirit.

83 Die XVI Julii anno MDCCCL Aleich Reichey, pullum gallinaceum venditor, annorum septuaginta senex ex Terleis, edixit, se per annos octo ita cessatum fuisse audienti facultate, ut, heri juxta templum existentis aris campanæ ac hujus mollii motum oculis perciperet, sonitum, tamens nullum exciperet auribus. Quobis abhinc annis votum, huc profectum, tum festo die SS. Hermagore & Fortunati; quo tempore recuperis hic aliorum patrocinia celebravit, oravit Deum ardentem, ut per intercessionem S. Notburgæ ac ductum martyrum donum audiret recipere. Et sine gratiam obtinuit vir bonus, quandoquidem, facto Missa sacrificio, quadammodo saltem sermone ad coactionem habitum potenter intelligere, & post explicatam exortitionem cum vicinis domum rediens, distans audiret verba cum unus de comitibus interrogaret vicinam, quo projectisset aut ubi humasset agrum aliam vaccam, cum illius respondenti, vaccam, ut omnes rebantur, minime intervisse; verum, post emissum a se votum procurandi Sacrum in honorem S. Notburgæ, convalescere; nunc autem domi suæ pasci plene vegetum. Miratus ista est laudatus Reichey, tamque apte sermone profectus, ut, qui aderant, facile judicarent, quod narrata audivisset ac simul conceperisset senex. Hinc inticem consensu dixit: Ecce, ecce lundus noster senex auditum recepit, Missa confirmavit ipse, sicque turba ista meritis gratiarum adiones & laudum Sanctæ hujus promissiones domum perrexit.

84 Die XVI Julii anno MDCCCL Michael Schorman, Junio prope S. Petrum de Commenda, (ahaci in magnis die confectus commensationi conversionis S. Pauli par bonum emi-

rat, animo apios malitias. Huius post meridiem domum de duclurus, nullum reperire posuit, utpote ab alio subdolos. Quam ob causam plenus cutarum, quid cohibili caperet, ignorabat. Denique incidit de S. Notburgæ cognita, novit Missa sacrificium, & juxta ipsius testimonium, tranquillior ei animus rediit, multumque obsecris anxietatis. Itaque dimissa aliquo, qui iter versus Carnoburgum insisteret, ipse ad Savi pontem contendit, ardentibus interea ad S. Notburgam precibus insistent. Vix postquam attigerat, quito homo, in viam Carnoburgensem dimissus, viri utriusque egerat boves antea perditos, & a se in Schühis prope Labacum apprehensos. Quapropter hic hodie gratias persolvit, & postmodum Særam fieri curavit.

85 Die XXII Julii anno MDCCCL. Die festo S. Alexii præteritis circa meridiem huc ad templum advenit Sacri interfectura Jera Poushuk ex Sipp; quia ex tempore lub meridiem statum sebat sacrum diebus singulis coenam nobilissimis dominis loci. Sed quantum ad ipso die sberant nobilissimis domini, & maxie propter semi-festum de huc ad sacrum conflueret ingens multitudo hominum, in hacrum gratiam ad horum octavam celebravit sacerdos dyalla domus, ut, eo Sacro finito, quales ad laborer reverteretur. Neque alius deinde adventus facerdos, & sic præfata Poushuk Missam hic nancilei huc pcutit. Hinc laborata querit ex vicinis sua, ut quid huc ad Sacrum venendi sibi datum esset consilium, ubi nulla eis audiendi iussu esset copia. Atamen eo adduci se passa est, ut templum ingrederetur, atque aliquandiu eorum S. Notburgam precaretur. Post hæc domum rediit, illico ad agrum properavit demersura triticum. Sed infelici casu in oculum ejus dexterior involavit ipsa risticæ, que tantum ei doloris attulit, quoniam si pupilla propria ardentibus & novaculis excrucietur, Quocirca aliorum voce lamentant, oculum depeditum eximibatur. Verum melioris consilii recordata elatione lono urapit in hæc verba: OS. Notburgæ libera me hac calamitate. Quo dicto, adstantem laboris locum rogavit, ut ipicam evelleret; quod ipsa tam facile ac feliciter excutit est, ut non modo omni procul dolor ab ea recessisset, verum etiam nullo oculo adhærentis macula, & eo ipsa tam recta us fuerit, oculi lesus non fuisset ariet.

86 Die XXIII Julii anno MDCCCL. Francisca Kuchnera, virgo nata in Semo, promissa die Jovis vespere infantulum gestabat brachia, iudicem officulo, quod tenebat: moibus, ignorabat novitatem, an ipsamet habitu lub attraxisset adie obfistulum, an vero ab infante in asse fuisset intratum; in hæris certe gustari epus magna cum dolore ulque in hodiernum diem. Peria votum fecit huc ad S. Notburgam peregrinandi, quam primum offerret seie opportunitas; venit hodie, atque ad S. Notburgam ferventem orationem fudit; quando mox altissimum fauces pertransivit de ipsa malui se habere. Quapropter grati animi ergo mox etiam id palam declaravit, devotè consuetudine maculat confessione absterit, & ad caeleste Epulum accessit. Eodem, diei quatuordecim ante elapsam proximè quadragesimale jejuniæ, periculosa malo laboraverat per tres hebdomadas, que similiter liberata fuit per solam S. Notburgæ intercessionem.

87 Die XXIII Julii anno MDCCCL. Ursula

Summa de
rebus
notis.

Idem de
rebus
notis.

E

F

Summa de
rebus
notis.

autem
alio &
capitis do-
loris ac-
tingen-
ter.

Dollnsherza, virgo ex Nadgoritz, nuperimo die Veneris sub meridie vehementer adeo alvi cruciatu & capitis dolore perleserat, ut animo caderet, maxime quia parentes erat & corpore fracti erant, ipsaque illo in statu minime idonea perficiendis necessariis rei domesticæ laboribus. Autem dicto die & sequenti Sabbato vincti infirmitas, oportuit, quamvis agere admodum, explevit. Die vero Dominica ob festam commemorationem B. Mariæ Virginis de monte Carmeli Labacum se comitit percepta sanctissima Sacramenta. Ubi vero domum reveria est, ilique adeo secreverunt alvi & capitis dolores, ut prae eorum vehementis die Lunæ proxima secho surgere haud valuerit. Hinc more perflua, ita lecum cogitavit: Deus bone, an illam fortasse admonitionis causa mihi obvenit; quia erga S. Norburgam, per quam utique ego, multas peccatis obnoxia & nil tale merita, ut beneficiis cumulata sum presterim antio clapo e, basienus me non lat gratiam exhibuit? Volo itaque o S. Norburga, te deinceps, ut par est, diligentius honorare, & tuam in me benevolentiam nunquam dare oblivioni. Huiusmodi suspensum tibi vespem indormivit, ac sequenti die Martis mane primo diduculo matrona hominanti apparuit, quæ leniter ei fronte invigebat, quomodo sibi vias effrasi in hunc modum: Mitte me, nec per molestiam illam inunctionem mihi caput contutia, quod ulque adeo me exerceat. Cui contra matrona: Noli timere, filia, excellentem enim & salutis hanc inunctionem est. Post hac evigilavit, ita omnes intestinorum & capitis dolores recessisse perlesit, acsi nunquam ut antea caput doluisset. Idcirco hic hodie noxam confessionem vere penitens instituit, finalque propitium renovavit colendi in postero diligentius ac sine intermissione sanctam hanc Patronam.

ANNOTATA.

a Germanice habetur fiv rs. sitente: sed nota huius vocis Latine ac valorem ignorat, vocem genericam substituit.

b Sic haud dubie appellatur dies, quibus fas est quidem opera juvenalis exerceri, sed obligatio auditur: Sævi.

c Vide sup. 7. huius relationis num. 68. & 69. Cognitionem virginis utraque loca scripsi, prout in exemplari Germanico repert.

CAPUT IX.

Pecundum morbi abacti; lesiones, pœnentis, calculi, febres, apostematata sanata; insans opinione mortuus vi-
ta, & vir morti pro-
nimus sanitati ac-
redditus.

Pecun-
tam
sua pro-
prie reli-
quit.

Die xxiij. Julii anno mdcxlii. Jacobus M. koltich ex minore Manspurg vacam habebat sortis gravidam, quæ circa festum S. Georgii nuper paraveritum agrosibat, & cum tempus adveniret, sanum edere haud valebat. (Ille primus solus, dein cum alio istuc accio homine, ut adhibita evellere conatus est; aderat & uxor

ejus, quæ metus & anxia, ne ex remedii violentia & vetuli & vacæ pectura faceret, S. Norburgæ patrocinium imploravit. Missam vocat, reliquæ ex animi lenientia successit; servata est cum vitulo vacca a.) Hoc ipsa mulier ad majorem sanctæ venetationem & honorem hodie declaravit; ac prout summum Sacrum jam dudum ante perlesit curaverat.

29 Die vii. Augusti anno mdcxlii. Anno feriori, assignato die, huc peregrinatum advenit Gregorius Gorizianz & vicinia S. Stephani sob paroria Vodia. Autumno præterito, cum uxor ejus prægrandem etiam, aqua ebulliente plenam, ad proximum utrum collocasset in foet angulo, Metha quædam eorum filiola, mane necdum dissipatis tenebris ad matrem accurrens, infusa in illam impiegit, & ejus lubverit aqua misere indecumque perfusa, tam horrendum in modum adusta est, ut non modo plures & ingentes pustulæ exurgerent in cute; verum etiam hinc dissolutæ succedere fonsida laevis, & inde mox progignerent vermes. De via infans ita misere constituta penitus desperatum esse, credebant omnes. Cum tamen parentes huc veniendi cum puella votum nupcepissent, illico cepti convalescere; & si voverant, supra dicto die peregrinationem, comitante filia, ambo expleverant.

30 Die xxi. Julii anno mdcxlii. Maria Anna Fadin viro, foror germana hodierni paruchi in Krieken, atque id tempore paritru in Habsbach, integro vere elapso tōquebatur vehementi capitis dolore, cui sublevando varia remedia, nomination alvi purgatio ac venez incisio, adhibita sunt; sed frustra. Denique ei facies alium intumuit; accessit & ingens apostema in ore, ac vehementer dolere dentium. Dentem quidem avelli sibi peroptasset, si modo corruptum determinasset assignare poruisset; omnes etiam aque magnam dolorem afferrebat. Triduo post festum S. Joannis vōis se obtinuerat huc peregrinandi & offerendi exilis muneris. Eodem nocte disrupsum est oris apostema, ipsa necidente, nec percipiente, quomodo fieri posset, ut tam mirabiliter tamque celeriter integrum ulcus ac dolor omnis abscederit: quandoquidem in ore foramen nullum aut vulnus, per quod erupio facta fuerat, advenire posset. Sic cogitans ac recognitans, sedentis in modum corpus compoluit, & caput in manū inclinavit; cum ex ore ejus humor, aque non absumis, magna vi effluxit. Hodie autem debitas grates perlovens, animam novis pla confessione expurgavit, ac sacrum Missæ sacrificium fieri voluit.

31 Die xxi. Julii anno mdcxlii. Martine Hebian ex Tertslein præterito die sacra conversioni S. Pauli, brumali tempore sub vespere filium ænorem tredecim, Martinum ænem nomine, ad stabulum dimiserat, qui pabulum pecori porrigere: cui operi dum hincumberebat, accidit, ut inopinato corruens, retræ affixus remaneret exanimis. Patre ac matre diu ejus reditum præstolati, ad stabulum perretere, exploraturi, quæ causa esset mortis adeo diuturnæ. At præter omnem expectationem reperiunt homi prostratum ac demortuum similem. Hinc viæ & anster oppido percussit illum ex parte una in alteram inversum, ac neque sic spiritus revocabatur. Denique mariti opinio erat, apostrophia haud dubie tactum esse poernum, quandoquidem ante omnino sanus exstiterat ac vegetus; sed fortiter de illi opponere uxor.

Infans m.
fiv m.
m.
m.

E

m.

F

m.

E. Ms. 92 Sie illis inter se altercantibus, respiravit puer, suspexit, ac, ut e stabulo deponeretur, expectavit, quandoquidem hic plurimum sibi timeret. Cautam igitur illis respondit, quod labori intensius re quadam oppressus fuisset, tanquam vi in terram afflatus, ac si integra mundi moles totum ipsum corruisset. Itaque a parentibus e stabulo ad focum delatus est; sed illic animi deliquia sibi continuo succedentia passus, plurimum anxiari se indicavit gestibus. Convocati illius vicini arceffendum esse succedentem monuerunt, quod & ipse desiderabat ager, at exequi id prætermisit pater ob aeris inclementiam & magnam nivium copiam, eodem ipso tempore decedentem. Mulier interim multis precibus ac supplicis filium S. Notburgæ commendans Missam vocit, & statim puer sibi melius esse periecit, inciditque in placidum somnum. Post binas horas expergefactus, ante omnia ad matrem inelamavit, elurire se.

93 Sic meliore continuo valitudine usus est, utque ad diem tertium, sed hocipso phrenitide correptus est, quo ipsum lapidissime & miserum in modum vexabat. Mater, Iera nomine, nuncupati voti recordata, persuasit marito, ut huc cum filio ad promissa Sacram properaret, ad quod celebrandum jam tum conductus erat facerdos. Sed utrique, viro scilicet ac mulieri, multum negotii puer faciebat; donec huc perventum esset: quippe pes viam his cum phrenitis interfecerat. Postquam vero Saero interfuerant, in reditu alterum ejus sed postremum impetum subivit, ac deinceps plena sanitate gavisus est.

94 Anno item postremo in festis Natalitijs, die Iera S. Stephanæ, supra dicti vir & mulier vitulum suum, binis dumtaxat diebus astum, morbo affectum peremerunt, ejus vis in iunctum deoque inivit, ut nec pedibus insisteret nec potius sumere valeret, & expiranti similibus procumberet. Utrimum veni mulier Missam denique in honorem S. Notburgæ promississet, convaluisset etiam vitulum.

95 Die iv. Augusti anno MDCCLXII. Primas Smeckhar ex Depallab declaravit hodie, quod abhinc annis duobus vehementi febre correptus fuerit, idque per annum integrum, scilicet usque ad incertum autumnum anni proxime elapsi. Adro ut ex temporis durantiis, & ex eo, quod a necessaria agricultura arceretur, animum desponderet. Quoniam autem per impatientiam nihil proficiebat, saniora cepit edicula: votum fecit fore, ut si quando vires suppetarent, hac venisset & Missa sacrificium procuraret. Die proxime subsequenti votum istud, deleavit ipsum febris & omnis agritudo.

96 Circu octavissimum ætatis Domini festivitatem, malam ejus dextera infecta scabies, ex qua, per dies quatuordecim continuos urescens, astum ipsi est apostema ejusmodi, ut per triduum dextera oculo concutiret. Ita constitutus cogitare cepit, ac recordari S. Notburgæ: fatebatur quidem, se deliquisse in eo, quod nimum dissimulasset promissum prima vice Sacram, verum cum ad illud media deficerent, regravavit propositum procurandi Missam, ut primum omnis celebrandi stipendio pecunia succideret. Adhuc devotæ ad S. Notburgam supplicans, instantè oravit, ut per ejus opud Deum intercessionem brevi liberaretur miserabili isto malo. Mox die postera instantum oculum aperire, eoque uti valuit, quæ

hanc ipsa dudum possit, decedente scabies, D perlatius est.

97 Post festa Pentecostes diebus juveni, quod recurrit quatuor anni temporibus, in terram calamitatem incidit; quando scilicet per tres dies vehementibus nimibus colitis, & atrocibus doloribus affectus fuit. Quapropter primo conceptum votum tertio renovavit, simulque S. Notburgæ exiguum pretium porcionem adpromisit: sed & mirabili prout modo mox omnes dolores morius, omniaque tormine unico momento temporis defuerant. Hinc ipse tandem hodie voto satisfecit, & promissum munusculum obtulit.

98 Die xv. Octobris anno MDCCLXI. Michaelis Pergaula, nati in Lagkh, exor prægnans die tandem vii. super irradati mensi Septembris partum emixa est; sed non sine magna mariti & obstetricis agitudine; quoniam infans protulit totum corpore lividum, omni motu destitutum, &, omnium iudicio, jam tum demortuum. Nihil minus vir mortuus pollicitus est hic Missæ sacrificium in honorem S. Notburgæ, addens precantes fore, ut, si feliciter S. Notburgæ patrocinio puer vivus evaderet, mater cum puero bae peregrinationem susciperet. Hoc emissio voto, motum aliquem in puera advertit obstetric, & consilium aqua infans Baptismo, in necessitate coacti solio, movit. Cum autem quolibet tempore momento majorem albedinem iaderet, ac plura viam indicia præberet, corpus ejus de more lavit obdormit, & ad parvam Manspergentem deportatus est rite baptizandus, ubi Michael nomen ei inditum. Hodie vero vir ac mulier cum puero promissam peregrinationem insisterunt, Missam procurant, & grates persolverunt.

99 Die i. Novembris anno MDCCLXI. Declaravit uxor Marthæ Heberæ ex Tepallab, quod filius suus viz sex mensibus ætatis, nomine Michael, lapidissime, dum urina emittenda erat, magnos dolores perpeffus esset, & frequenter etiam fuisset ipsi urinae præcilius transiit; unde singula visibus istrici puer se torqueret, & in gemitus ululatoque vagitus erumperet. Mater, qua horum causa esset, ignara, ludentibus vicinis, infans ventriculum variis rebus non temet obleserat. Sed misero infanti ea calamitas toleranda fuit usque ad himatum suum, quo tandem expleto, oblatum est, quod sape cum urina arenam emitteret. Afflicta mater varios consuluit, quomodo puero subveniri posset. Alii quatuordecim aquarum asum proponebant, alii purum deopari volebant ad Laberoselem.... & aliterum chirurgum, ut seu sessione seu remedio alio curaretur: quoniam id temporis præ cruciatum vehementia miseri infantis corpus iam extenuatum erat, ut nihil si sperasset præter assiduum curam, ac mortui potius quam vivi ipsam præferret.

100 Mater tandem ad sequendum hujusmodi consilium induci non potuit: sed ejus loco hic in honorem S. Notburgæ ex vero corde promissum, curaturam se Missæ sacrificium, quamprimum tantum pecunie suppetere, quantum ad ejus stipendium persolvendum operaret. Cum mater votum istud mucupasset hoc anno, diebus aliquot ante festivitatem Pentecostes, mæsum infans die supra notato sub vesperum placidum somnus inerat: quod non mirari aliquantum non potuit mater: denique vigilans puer lamentari cepit per breve temporis intervallum, quo scilicet eodem tres lapillos emiseras, ac datus quæ-

altare
mole de
præsum.

infans
materia, in
credula
fuit, & sic

infans
fuit

infans
fuit

infans
fuit

infans
fuit

infans
fuit

infans
fuit

A vit, capique indies convalescent. Maior vero statim iolictia, ne totum beneficium tamque eundem ad maiorem bujale magnæ Patronæ honorem, diuini lateret, atque hic tres distos lapillos, ioramque rei teriem enervavit addens, quod revera post Deum hoc beneficium accipiam referre non posset aliterquam S. Norburgæ. Sed & puer, qui jam satis est duorum annorum & medi, alios jam nunc etiam pueros novit adhorari, ut & sanctissimam Dei Parentem & S. Norburgam diligenter colat, ne simili morbo, quo ipse antea, affligatur.

Pro e febri
hæstia
mæstia
mæstia
pæstia

101 Supra nominatus Mathæus Hebiam infans pater præterita hieme incidere in morbum, cui superveniens febris hæstia ipsum per quinque debdomadas tam misere læsto affixit, ut tandem extremis morientium Sacramentis munendus foret, afferente ipso domino facellao, qui illi assistebat tunc temporis, brevi ex hac vita discessit. Et vero frequens vomitus, cui inmixtus erat semper sanguis, summum omnibus de conervatione injiciebat dubium. Consilium tamen quoddam pium et vicinis hominibus, studens, ut se dono aliquo, conditioni sue consentaneo, hic ex animo obstringeret S. Norburgæ, quoniam per plures alii hoc loco beneficium institutionis consecuti fuerat, complexus est tandem æger, extraximque & maritupio omnium mensis, læsto proxima, imposuit, & S. Norburgæ Missæ sacrificium, exiguum illud munus, ac peregrinationem vocis ex animo. Quo facto melius se habuit & post paucos dies, licet subdebilis adhuc, destinatum summum hoc dono attulit, promissum Sacrum hori iussit, ac deinceps integra valetudine gavisus est.

B

ANNOTATA.

a Quæ hic ancis innotata sunt, non transmissi de Germanica lingua de verbo ad verbum, at auct; d'aplicibus enim adjuncta quidam animis vixisse exposita. Habes tamen integram rei narratæ substantiam.

b Præter unum præterniss, Germanicus Freyman, quod non constaret de determinata significacione; ex adjunctis tamen vix dubite, quæ obviæ aliquæ primariis designant, quæ obviæ etiam in arte positæ, vel immunes est a communibus vellegetibus & overibus læti, vel etiam denotat mercede ævæ, ac pauperibus liber sit ad eum accessus. Frey autem liberum fuisse, man videtur.

C

CAPUT X.

Præter defectus subtilis; hydrops curatus;
morbus comitialis exstinctus;
moribundis sanitas observata;
morbi a pectoribus depulsi.

Puella
cedendi
gustationem

D E 11. Novembri anno mdcxcvi. Tellarus est Andreas Kollida, ex Podgatz sub Manipurgensi præsentia, filiolam suam, annu semperque natam, primum aetivitate, prout infans omnis fieri solet, saltem sollicitè involutam fuisse; sed, cum post medium aoom

pedibus tam humi collocare tentasset, comperit fuisse, quod ambo pedes defectu articularum essent rigidi. Sic igitur atque crescent, absque eo quod umquam valeret immitti pedibus, truncum perhumilibus, continenter læsto affixit miserans infans. Adhibita sunt varia balnea & remedia plurima, ut ad restum incedendi usum perduceretur, sed superveniente suis conatus omnis. Denum, hoc anno mater ejus ad S. Norburgam votum emisit, & dilectos filios capillos eumceæra mulieris imagine hic obtulit die xvi. Julii, in quem auper incedebat annus templi consecrationis festivitatis. Postridie mane advertebant parentes, quid perita, læstulo innixa, se sponte sua nonnihil erigeret: at rigescentibus etiam tum pedibus, læsto, sicut sæpe, inherere coacta fuit.

Ea Ms.

102 Cum hoc eodem anno ante diem S. Michaelis lacram reverendus dominus Michael Weich, facellanus in Manburg, ibidem de more totitum collegisset, invisit dictam puellam, & illi summa ejus commiseratione læsto expulserunt non sine dolore parentes totam sigillatim statum ipsius feriem. Desiderium illis quidem erat vovendi Sacrum S. Norburgæ in Ebenfeld, sed facultas de erat perolvende Missæ stipendio: si tamen (subdebant) ipse dominus facellanus pecunie loco in stipendium Sacri illius celebrandi admistere dignaretur mensuram aliquot tridit, sic commodè obtineri posse, ut promissum Sacrum perageretur.

adip/ib
101

Facile ille conditioni assensum præbuit, & nem tertium ipsis indicit, illo, nisi aliqui necessaria & non prævix excursione præpediret, certo in bonorem S. Norburgæ pro dicta puella Rem divinam facturus. Adhuc præfinito tempore parentes, advecta etiam filiola: sed, dicto domino facellano, quominus hoc venire, præpedire, nisi adveniant, etiam cum impotente filia domum reversissent parentes. Die tamen quarto Sacrum hic peregit dominus facellanus, eodemque die post absolutum Sacrum quinquennium illa infans usque se erexit, & læsto abique aliteris adminiculo egressa est, & deinceps, humo omnium stupora, articulis pedibus incessu usum retinuit.

hydrop
aliquæ
mæstia
mæstia
mæstia

103 Hydropisium humano ex corpore expelli sine ulla naturali remedio, res inaudita est omninoque naturæ vim superat, non item magnam S. Norburgæ potentiam. Id res ipsa experta est Maria Kolmaria, nata Labaci. Hæc etenim seculo assumptæ in calum Virginis anno mpcxcvi, vehementi febrî vexabatur, quando ea tandem degeneravit in Hydropem tam gravem, ut quilibet, etiam ipse medicus, ob ingentem tumorem altitudinem de vita ejus desperaret. Sed quod malorum summum erat, eodem anno fructum conceperat, ut merito censeretur, de matre æque ac prole brevi ætate fore. Quocirca de confessorii consilio se exutemis Ecclesiæ Sacramentis præmonendum curavit. Die quadam, enim ad lummum mali apicem perdocta esset, animo plena cum fiducia ad S. Norburgam converterit; nec ejus auxilio frustrata est. Quippe sub medium octidem, dum confessorius suum ejus aduversariis iter emigraturum existimabat, viâ sibi est cefrigerante auro perflari, & postea in placidum somnum incidit. Die atque postera evangelica usque adeo delimitis sibi esse dolores perstent, usque aulâ sirobambularum cubiculum, unico fulore sustentata, & iora breve tempore tumore liberata est, ut ipsamet sine adminiculo hic in E-

bens

Ex Ms. bensfeld, de recuperata sanitas se gratiam præstura, comparavit die XIX. Augusti anno MDCCXLII.

107 Agnes Polakkin, nata in Leggh, veris tempore vacem amiserat in pascuis publicis, quæ cum post diem integrum de more domum non redisset, putabat illa, quod ad alienum stabulum diversisset, & integrum pagum perlustravit; sed nec tunc reperire nec quidquam de eâcivite potuit. Hinc multum contristata est mulier. Die tertio plena morborum ad montem perrexit promissis interm. Missa sacrificium, si, patrocinator S. Notburgæ, sibi vacca restitueretur. Hicce cogitationibus intensa strepitum in monte percepit, & viam ulterius profectura, vaccam impetuoso mugitu discurrentem conspexit, atque eam ipsam esse cognovit, quam a triduo amiserat. Montem ipsius festinanter ascendit, & vaccam in viridi prato gramina carpentem affectu, magno cum animi gaudio domum reduxit. Quia autem præfata mulier defectu pecunie promissum Sacrum citius procurare non poterat, sibi ipse hic die secunda Septembris, & iuxta votum Missam fieri curavit.

108 Lucia Selselkha in pago Nargarz ex morbo periculosisimo decumbebat, ita quidem ut jam morosa potius videretur, quam viva, & nec medico nec chirurgo de sanatione ejus spes ulla affligeret. Sepasit ergo omnibus humis insularibus remediis, monita est, ut se S. Notburgæ commendaret. Et facie, simulatque S. Notburgæ opem invocasset, melius se habuit, ac tertio post die, x. nimirum Junii, anni MDCCXLV. ipsamet coram S. Notburgæ pro accepto beneficio grates persolvens adfuit. Testis est Josephus Schidler fac.

109 Margarita Dönnin ex parocia S. Martini in inferiori Carniola, sex continenter annos, tertio quoque die, correpta fuerat morbo comitiali. Sed anno MDCCXLIII. diebus quatuordecim ante festa Domini Natalis, quotidie ejusdem insulsum passa est. Vixit quidem in locis laetitia gratiam quæsierat, sed apud S. Notburgam denique illam affectus est adeo, ut nullum plane diuturni mali impetum, nullum veligium experta fuerit. Quapropter die XIII. Septembris anni MDCCXLIII. hic gratiam se exhibuit.

110 Die x. Augusti anno MDCCXLIII. Mercurius Anselbin ex pago Stobenim testatur, esse se beneficia impetrasse, intercedente S. Notburgæ. Primum est, quod tribus abbas annis, cum duo ex ejus vitulis ad eum modum morbo infestis essent, ut spes de eorum perlanatione nulla superesset, voverit procurare Missam ad majorem honorem S. Notburgæ, & mox voti sui effectum sortitus sit, pecoribus brevi post tempore plene restituti.

109 Secundum, quod præfatus Martinus magnam ac potentem S. Notburgæ intercessionem expertus sit in bove, qui in Nativitatis Domini festis morbum contraxit, & post inspectionem atque exame judicatus est habere in capite ulcus ingens, tabo ac sanguine permixtum, & lingua eorum patria Schabza vocitatum. Noo præfatus quidem vir affectus applicare omnia ma-

lo depellendo, remedia: ad calestem tamen medicinam recurendum fuit. Quippe, simulac vie idem pollicitus esset fore, ut jubere Sacrum fieri, malo lubentum est, & bos eodem ipso die absque ullo alterius remedii adminiculo sanus cessit ac vegetus.

110 Die VI. Octobris anno MDCCXLIII. Adfuit hic Jera Kompalla ex pago Kompalla, & præclarum hoc a beneficio S. Notburgæ maou obtentum beneficium testificata est. Maritus ejus hienem equum emerat agriculturæ laboribus perficiendis, & postquam collegisset panicum maritus ejus & die secunda hujus mensis iritum seminaverat: quapropter, ut moris est, occurrere tam mox voluit, & hunc laborem pater filio, annis sedecim nato, exsequendum commendavit. Morem gerit adolescent, domum propter, equum iussit & rastum jungit. Sic ad agros reverto equi ducentis ipsi euta iovebuit, acutilla vero gubernandi rastri. Verum ita ipse agrum colebunt, supervenit pater duos boves conduens; quos ut cooptaret equum, freni impetore serocire cepit: impetum colubere eorum est quidem adolescent, led i furioso jumento raptus est ulque ad hostiam paterum: ubi equus tandem subleat.

111 At vero adolescent in docti ipsa infus erat adeo dense unorastri, ut intestina (quemadmodum ipsa testis) facile deingerentur. Infelix calus mox reuonatus est matri, & hæc miserabili aspectu plurimum perculsa. Adolescentem interim domum deportatus lecto impolitus est, ejusque extremus spiritus expectabatur in momenta singula. Quippe jam in ipso apparebat luridus expiratorum color. Ambo tamen parentes, cum in sermone ad concionem habito festa die S. Notburgæ multiplici ejusdem prodigia didicissent, fiducia pleot filium et commendarunt, addito voto procurandi Sacri, & ad lectum accedens mox mater adhortata illum est, ut magis istos dolores ex amore Domini Crucifixi patienter ferret. Ad hæc admonitionem somni obrepit adolescenti; & ecce post applicata exigui momenti remedia domestica, tertia die, quæta nimirum hujus mensis, absque fulcrorum subsidio cætile obambulare cepit.

ANNOTATA.

a Nisi auctor aut initium faverit intra diem 13. Septembris & 13. Decembris, quod vixit. Is non est, latet hic error: neque enim intelligi potest, quod anno 1743. diebus quatuordecim ante Christi nati sollicitatem, aucto morbo, primum, ut patet ex contextu, conjugerit ad S. Notburgam, & die 13. Septembris anni ejusdem eidem Missa gratias agerit propter obtentam sanitatem.

b Apertum interpretationem non invenio hinc subleat sensat Germanice: Di ih echeman den Heyden gefeet: potum enim pui biigefest pot gefasset, seu potum zultamen gefasset, a verbo fassco seu zultamen fassen, colligere, in fuculcol colligat: heyden vero pro heyden-korn, quod frumenti genus Latino panicum dicitur. Vide annotata ad cap. 3. lit. g.

AD DIEM XIV. SEPTEMBRIS

D E

SS. CORNELII ET CYPRIANI MM.

RELIQUIIS AC MIRACULIS IN ABBATIA
NINOVIENSI IN FLANDRIA.

§. I. Monumenta quædam Ninovia accepta, partim edenda; SS. Cornelii & Cypriani cultus & reliquiæ ibidem seculo XII. præsertim prioris Lipsanotheca.

B

E

Post Com-
mentaria
de SS. Cor-
nelio &
Cypriano

DE S. Cornelio Pontifice martyre, sanctique Cypriano Carthaginiensi in Africa episcopo & pariter martyre, ad diem XIV. hujus mensis cum Romano Martyrologio optime, idcircoque in Commentariis historicis de priora gestis, libris 16. & in posterius Gloria posthuma, num. 45. mentionis de antiquis reliquiis in S. Cornelii abbatia, Ordinis Præmonstratensis, prope Ninoviam in Flandria, Antiquis & archidiaconi Mechliniensis, sita, jam ab aliquo seculo magis in veneratione habita. Verum utroque loco non sufficeret ad descriptum instrumentum, ex quibus consilium illius colamus mirantibus illastratum locum exponemus. Hinc prius loco duo testimonio testimonio præstatum; nam in Aualibus Præmonstratensibus tom. 2. col. 380. ubi venerabilissimi domini Carolus Ludovicus Hugo episcopus Fuldenensis & Sugewiensis abbas, commendat auctor sit scribit: Insignes SS. Cornelii & Cypriani reliquias possidet Ninovia, multis curatorem generibus, erebrique peregrinorum votis famulissimas. Alterum testimonium est pars Officii ibidem die 9. Novembris de Translatione eandem reliquiarum recitari solus.

C

a nobis g-
dus, qua-
dem ad nos
spectant

2. Neque plura in S. Cypriani Gloria posthuma, loca citata dicenda habuimus, præter incertam de translationis tempore conjecturam, & item aliud testimonium Cornelii vna Gestis in eisdem Historie sanctæ & presens archiepiscopus Mechliniensis, tom. 2. pag. 199. & seq., quod juxta eum hic repetit. A pluribus, inquit, seculis ad ecclesiam abbatialem frequenter missus semper fuit, & hostie perseveranter concursus episcoporum, seu morbo caduca & aliis infirmitatibus laborantium, qui ad reliquias sanctorum martyrum æque potissimum Cornelii & Cypriani, ut auctoritas probant testimonio, integram sanantem consecuti sunt, & consequuntur. Hinc addit Auctorem Miraculorum, qui in Chronico Præmonstratensi, ad annum Christi 1137. pag. 104. ad præpositum nostrum has habet: Advenit in hac abbatia reliquia S. Cornelii martyris, ad hanc usque diem miraculis celeberrima, de quibus ibidem exstat liber vetus manuscriptus Septembris Tomus II.

in pergamento, quem ipsi vidimus: solentque morbo caduca laborantes, eo potissimum confluere.

3. Ex hoc porro libro, quem transcripsi, ait & usualis alia hoc spectantia, excepti dominitate ac benevolentia reverendissimi domini Ferdinandi vander Negen, XLVI. ejus loci abbas; sed tam primam cum utriusque Sancti Acta ipsius alia a nobis jam essent, ita ut hoc loco ea dari non potuerit. Quod itaque superaret, sciendum erudit, fuit, ut in tota culpe per medium appendix ad utriusque Sancti gesta exhiberetur, ut Sancti gloria, quam insensibile apud mortales ipse conciliant, & ut libenter huiusmodi has quoque parte fruerent. Antequam id aggredier, præmittenda est prædixi M. libri antea, & temperis, quo in scriptis, notitia. De hisse Ninoviensis abbatis canonici Præmonstratensis, qui curam colligendi instrumenta, ad nos transmissenda, habuit, §. 2. sequentibus observis: Exstat in abbatia vetus quadringentorum ut minus annorum codex membranaceus, manu scriptus a quodam domino ejusdem abbatii canonico, qui primis prologi verba sic ait: "Quia per multos annos in ecclesia Niniviensi S. Cornelio, ministravi, multa signa & prodigia per merita ejus fieri, sæpius annotavi, quo ipsius fretus, adjutorio, ad utilitatem eum diligentem utcumque scribere temptabo, ad hoc etiam precibus & obedientia provocatus."

4. Post hoc idem Præmonstratensis adjutor noster de ejusdem scriptis ante subdit: Author vixit sub Gerardo abbate, qui regere cepit anno MCXLII. idque ex ipsius anonymi libri folio 19. probat, verba, que subjicit, inde recitant: "De consilio abbatum, qui forte adveniant, in electionem domini Gerardi Laudunensis canonici omnes unanimiter consenserunt, qui anno Gratæ MCXLII. in abbatem promotus, morem bonitatis præcipuus, ut fidelis servus & prudens in administratione sua annis XLV. fere, nunc militavit. Hic autem de Brabantia finibus insigni prolapia oriundus, tam veracundus & quodammodo angelicus videbatur habere

assumptant
Ninovia
pariter
in ecclesia

revelant
omnes
Præmon-
stratensis

Tat

n. 16.

AUCT. faciem, ut in omni tam statum, quàm formam elegantiam vix aliquam me totidem similem ei aliquando videris primum. Hactenus a prae-
 C. S. dicto libro membrante, laudatis etiam Præ-
 monstratensis, qui non duntaxat prædicat in hunc
 modum: interitus (anonymus) lori autem & lu-
 gubri statum, in lumina angustia cum sacris reli-
 quiis, perlocutoribus suis obviare parantibus a-
 llium; de quo vide infra nom. xi. Denique lu-
 peravit etiam Gerardus (Grimbergensis) perle-
 cutum; nam verbis infra citandis expresse asse-
 rit, se de filiorum ejus amicitia gaudere. Verò
 ille ex anonymo refert §. 7. sed faciem secun-
 dam suam peritiam.

3. Quo anno Gerardus Grimbergensis, ut au-
 per Mordelstam autem suum etiam Ninoviensis
 domum, abierit, non cessat mihi; sed cum Ger-
 ardus Ninoviensis abbas ex illis ipsi abbatia,
 cui anno 1143 præfuit ceperat, anno 44. præse-
 rit, consequens fuit, ut hic anno 1186. desce-
 rit, aut etiam habet laudatus anonymus, qui Et-
 dico xxviii. Septembris addit; que in re ante
 anno disceptat a Catalogo abbatum ipsius loci
 apud Golestem supra citatum edite, ab anno
 1185. assignatur. Verum ea discrepantia ad pro-
 prium nostrum nil refert, cum anonymi auct.
 quam inquirimus, sic fuit manifestum fuit. Ad hoc
 noscitur Præmonstratensis abbas nosse: Cum autem
 abbatia tantum ceperit anno mcccxxviii. li-
 quet auctorem ejus primordia videre potuisse,
 atque adeo testem esse synchronum, & tanto ma-
 gis irrefragabilem, quanto postea apparuit, vi-
 tum fuisse doctissimum & piosimum. Ita ipse
 ego certe putarem in illo & sinceritatem in hic, quod
 in ipsius libro transcriptis habeo, libere agnosce.

6. Porro Mr. And. ex tadem desumptum, & ad
 me transmissum duas veluti partes continet;
 quarum prima quædam abbatia primordia, sa-
 tislateque ipse perscrutator, quibus tandem sceler-
 atum interitus; nos non adhibetur molitiones, &
 cetera hoc præstante continet; altera miracula
 ac beneficia S. Cornelii præsertim invocatione &
 reliquias imperiosa recessit. Ex prima parte ea
 tantum præstingam, quæ ad Sanctos nostros pri-
 mus spectant. Secundam integram dabo, præmissa
 sit §. 2. novellus alio, quod dudum post anonymi au-
 tatem excipere; & ab aliis annotati sunt. Tunc
 præterea hic observandum fuit: primum quod oritur
 C. tale ille non eodem ordine nobis descriptus esse;
 quæ laudata anonymo annotata fuerit. Id autem
 collige ex locis anonymi, ex quibus dispremissa
 sunt, ex marginibus nostri Mr. hoc modo & ordi-
 ne continet: Fol. 11, fol. 21, fol. 25, fol. 15,
 verio, fol. 12, fol. 13. Alterum est, quod non
 omnia ab anonymo enumerata miracula nostrum
 Mr. continet; cum descriptus ipse noster, ea
 nonnullis etiam omittit; ex lapso citato anonymo
 fideliter excipit esse. Tertium denique est, quod
 in miraculorum, quæ debemus, narratione sæpe
 hoc figit... quædam quibus indicatur aliquod
 omnino esse. Quæ autem quædam omnia sint, in
 Mr. nostro non observantur.

7. Ninovienses SS. Cornelii & Cypriani reli-
 quias depositas fuisse censent, dum ea ex In-
 dultis populi Augustiniani abbatia Rothnacen,
 quæ dudum Flandria Austriaca in antiquo
 Brachibano oppidum, transferrentur; ea quippe
 æquavit, dum Ninoviam latere pertraherent,
 aliquam ex iis partem ibidem relictam esse.
 De translatione hæc mentem nostram in Commen-

taris historice de S. Cornelio, §. 15. explicavit D.
 mon; ad Ninoveas redeamus. In hæc gemine
 autem, ut ipsi auct. Officiis inter cetera hæc
 leguntur: Postquam (SS. Cornelii & Cypriani
 reliquias) ad aliquod tempus in eo monasterio
 (Indultis) quieverunt, loci abbas; latus domi-
 nus ieritoni Rothnacen, loco aliquid melius
 ordinante, iussit ex illo deseri beatissimas di-
 ctorum Martyrum reliquias, quarum magis
 partem in transitu apud Ninovienses esse relictam,
 antiqua attestata traditio, confirmata pluribus
 annorum centuriis confluentibusque peregrino-
 rum multitudine, illorum luculentius crebra mira-
 culorum patravit, fidem irrefragabilem facit trans-
 lationis in populo festivitatis, ac secunda de Pen-
 tectolice celebrata per urbem Ninoviensem, vi-
 cinoque agros cum lacris iopiana translatio. Ha-
 ctenus Officiis.

8. In Commentario historice de S. Cornelio fuit tate
 mon. 304. & in Gloria postrema S. Cypriani,
 mon. 45. ex Joannis Mejeri Analibus Flandriae,
 ad annum Christi 1160. sequentia testamur:
 Translatum eodem anno Calendi Junii Rothna-
 ceni corpus divi Cypriani episcopi & martyris,
 cui in transitu translationi Arnulphus abbas E-
 hamensis. Hæc ibidem daturamur, utram hic
 festum translationis ex Indultis abbatia Rothnacen
 fuit signatur. Sed, ut ex transmissis Mr. me-
 do intellige, Ninovienses gradum quævis SS. Cor-
 nelii & Cypriani reliquias ad hunc usque annum,
 cum etiam ante abbatia tunc, quæ ex dictis ad
 annum Christi 1137. referunt, Ninovia in par-
 tibus S. Maria Virginis cultu jam quævisse. Pro
 hoc sententia etiam anonymum Ninoviensem su-
 pra dictum, qui Americam avum, & Americam
 patrem Gerardi funditoris abbatia laudant,
 coramdem solent bellicæ expeditionis præter
 eorum in SS. Cornelium & Cyprianum adferunt,
 & horum Sanctorum reliquias abbatem tunc bene-
 ratas fuisse cum obsequio infans. Juvet hic au-
 tem anonymi dicta revolvit. Principes, inquit,
 Ninivianes Americus, & filius ejus Americus,
 viri quidem generosi & dignitate famosi, eccle-
 siam (parvam) R. M. Virginis primus Ni-
 nive exaltare ceperunt, & cum summo studio
 Sanctorum pignora decorantes, tres canonici
 sacerdotes, qui inibi deservirent, statuerunt. F

9. Diu post laudatam eorundem piam mo-
 nitionem, bellicæque laudes, ut præstat;
 Et merito tunc vixerunt, quia in Domino spem
 suam omni modo posuerunt, ut vix umquam ad-
 dimicandum contra hostes exirent, nisi prius ec-
 clesiam causa orationis petissent, & inde aliquid
 de Sanctorum reliquiis ob certitudinem victoris
 locum desuissent... Sic læpe triumphaverunt;
 quia Dei auxilio per SS. Cornelii & Cypriani
 merita muniri meruerunt. Hactenus anonymus,
 qui dum ait, veros illos Sanctorum reliquias
 fuisse de Indultis ad prælia, & eorum præsertim
 successum SS. Cornelii & Cypriani tam principes,
 quàm populi Ninoviensem tamam habebant fi-
 dem & devotionem, at quotiens eos hostibus
 obviam exire conigerent, ecclesiam intrantes, &
 Sanctorum de orationibus committentes, in si-
 gnum & securitatem futuræ victoriæ vexilla ec-
 cle-

anonymi
 præfuit
 11.

qua par-
 tibus
 11.

Mr. And.
 præfuit
 præfuit
 præfuit

qui tate
 præfuit
 11.

E

ante tro-
 fiam ab-
 batiam, in
 Indultis
 præfuit

A ecclesie secum devota consecratione deferrent. *Hæc ibi, ex quibus Præmonstratensis adjuvat noster non inuenter colligit, eas Sanctiorum reliquias initio seculi 11. Nervie fuisse, asseruntque easdem ab electo Antierico, potenti atque viri, secuta impetrari potuisse, dum ex Iudensi abbate Ruthnæm transferretur.*

10. *Parro Carolus vna Gellertum. 1. Historia sacra & presens archiepiscopatus Meibitensis, pag. 196. & fup. quædam diplomata exhibet, in quibus distinet, veterem illam paravalem ecclesiam S. Marie Virginis, sanctique Curoelio ac Cypriano sacram fuisse, licet id non eodem modo in omnibus exprimitur. In horum primo, quod Nicolaus episcopus Cameracensis est, datumque signatur anno 1138. ecclesia beatorum martyrum Christi Corneli & Cypriani vocatur. Alterum instrumentum est Eugenii III. PP. Bulla, in qua ecclesia B. Corneli simpliciter dicitur. Tertium denique est Theoderici Assisii, Flandriae comitis, diploma, in quo in illam abbatiam (in eam quippe jam erecta fuerat) in honore sanctæ Dei Genitricis semperque Virginis Mariæ, & sanctorum martyrum Corneli & Cypriani instituta est.*

Sed ad Sanctiorum reliquias redeamus. Anonymus auctor Nivornensis de solus S. Corneli reliquias suo tempore, ad eam circa medium seculi 11. & sub abbate Gerardo ibidem servatis fol. 9. versis distat meminisse. Ibi enim agens de translationibus, quæ Præmonstratensis post Gerardi funditoris, anno 1144. defuncti, mortem ab huius beatitudinis passis affirmat, inter cetera habet: Plaustra nostra segetibus coacta tempore messis violenter abstrulerunt, & ad castrum duci fecerunt; nec pro reverentia scilicet S. Corneli, a fratribus ante plaustra in via positi, dimittere voluerunt. Tunc unus servorum scrinium pede suo uia dimovit, nec diu supervixit.

11. De eodem S. Corneli sermone, sive lipsanthea idem deinde sermo meminit, dum aliam iterum exorationem refert, ait: Clangentes autem buccina adjuvatores suos convocaverunt, & ut officina ecclesie cum pomerio abscinderent & publicarent, statuerunt. Unde nos pavore perterriti, & quid nobis contingeret, expectantes, discalceati & superpelliceis induti, scrinium S. Corneli paravimus, ut illis iure sepe clausis venientibus, vestram deprecari cum reliquiis veneramus. Sed illi, mutato proposito, claustrum & circumjacentia circumetunt, & prætorum uoluntatem sepe detrahentes, & pecora intramittentes, redierunt etc. In quædam autem M. auctori ex recentiori Chronica, quod cellarer noster alibi conscriptum dicit ab amplissimo domino Joanne Nervie ejusdem loci abbate XLII. annorum ante Clævis 1161. quo se coniungere debuerunt. In miraculis quoque infra dandis recurret ejusdem sermone meminit; sed miror, de S. Cypriano nihil tale occurrere.

12. De eodem S. Corneli sermone, sive lipsanthea idem deinde sermo meminit, dum aliam iterum exorationem refert, ait: Clangentes autem buccina adjuvatores suos convocaverunt, & ut officina ecclesie cum pomerio abscinderent & publicarent, statuerunt. Unde nos pavore perterriti, & quid nobis contingeret, expectantes, discalceati & superpelliceis induti, scrinium S. Corneli paravimus, ut illis iure sepe clausis venientibus, vestram deprecari cum reliquiis veneramus. Sed illi, mutato proposito, claustrum & circumjacentia circumetunt, & prætorum uoluntatem sepe detrahentes, & pecora intramittentes, redierunt etc. In quædam autem M. auctori ex recentiori Chronica, quod cellarer noster alibi conscriptum dicit ab amplissimo domino Joanne Nervie ejusdem loci abbate XLII. annorum ante Clævis 1161. quo se coniungere debuerunt. In miraculis quoque infra dandis recurret ejusdem sermone meminit; sed miror, de S. Cypriano nihil tale occurrere.

S. II. Nivornensis ecclesia Præmonstratensibus tradita, a quibus nova cum monasterio ædificata, in qua SS. Cornelli & Cypriani reliquie repositæ: aliquot miracula seculo XVII. & XVI. ibidem impetrata: sodalium erectum, nova ecclesia condita.

QUæ præcedenti S. revolvimus, ad SS. Corneli & Cypriani cultum in veteri parochiali ecclesia Nivornensi, eorumque reliquias in illa asseruimus spectant, nunc de eorundem in nova ecclesia abbatiale translatione, colligamus, quæ ibidem gaudere perseverant, aliqua dicenda sunt. Gerardus Nivornæ dominus ecclesiam Nivornensem cum præbendis suis, novissimè redditibus adjectis anno 1137. Præmonstratensibus tradidit, siquæ abbatiam ipsi fundereat, quem ætati ex Partheni in agro Lovaniensi abbatem canonici primi incoluerunt, Gilbertus, Londrensis abbatem canonicus, prius abbas ipsius præpositus. Hinc deinde cadente successu est Gilbertus alius, Patheusius, cui etiam post aduersionem huius regimini Parvum reversa successit Gerardus, Londrensis item canonicus Præmonstratensis, qui novam ecclesiam ac monasterium tactibus perfecitque, quemadmodum ex Nivornensi anonymo narrare nunc aggrediamur. It fol. 80. ad præpositum nostram scribit sequentia: Sedato modicum turbine adveniens, & multiplicato numero fructum, templum, in quo primum collocati fuerant, eos pariter cum parochia capere non poterat: quapropter aliud majus scorum cum exteris edificia claustralibus constituta coeperunt; in qua adificatione præ nimio & sumptuoso labore fratres citius defecissent, nisi eos maxime virtus divina juvisset.

13. Nam dum lapides foderentur, visum est in sompniis domino Arnoldo eisdem ecclesie Priori (postea abbas IV.) quod S. Cornelius in fores cum fratribus adlaret, & lapides magna virtute egeret. Hæc visio frater ad laborandum utimur confortavit. Dum autem arcus, qui chorum & sanctuarium dividit, ante quem lampades pendens, a cementariis consummatus esset, duo canonici, Alardus sacerdos, frater prioris, & alius diaconus, Priorem distus, ascendit, ut sustentacula lignorum de sub arcu deponerent. Deposita magna congerie lignorum, etiam immensa pondera lapidum totius arcus secata, & fratres pariter ab alto currerunt. Tanto fragore ætoni ceteri fratres concurrerunt, ut eorum fratum suorum saltem collisa membra colligerent; & venientes ad consilium acerum liguerunt & lapidum, invenientes viuentes, quos putaverant mortuos; qui cito in columinatis & solito operi redditi sunt. Res mira, & insensita; sed S. Corneli dignitati congrua: qui cum multis sociis immeritis laivat, earum saepe maribus famulos suos in tali periculo non servaret, ne de iuribus eorum gauderet inimicus, & opus sancti edificiis impediretur. Hæc anonymus, a quo eadem alio in loco repeti vides collecta esset, ob-

AUCT. servatque, de lapsis eisdem clariis dicit: Reperti C. S. sunt leni & incolores & nichil aliis habentes.

14. *Baldobius* diaconus *Ninovenfis* in *Chronicis* primam hujus ecclesie fundamentum anno 1157. positum esse scribit; *quod si ita est, oportet, ut apud quod edificatum terro promissum, prout ut dicendum apparet: ut credibile est hujus more causam veniens desisse.* Anno MCXXIX. *Nonus* Julii consecrata est ecclesia nostra a domino *Elchillo*, archiepiscopo *Landensi*, *Dagiz* & *Sacra* primas, & *Apostolicis* Sedis legatis; inquit *idem* *Baldobius* in *Chronico* tom. II. *Sacrarum antiquitatum editio ab Hageno. At ad-*

juver nasser *Ninovenfis* gannicus in eodem *Chronico*, quod apud ipsos *Mt.* servatur, legis Anno *Dagmii* MCXXIV. *Nonus* Julii *Cy.* monach. quod etiam vicia amonensis ascribendum sit ut videtur, legendumque, MCXXIX. *in.* *Nonus* Julii *Cy.* *Rationem* allegat, quod ut recentiori *Chronico*, per *Joannem* *Ninoven* *Abbatem* collecta, SS. *Cornelius* & *Cyprianus* reliquias in nova ista ecclesia jam ab anno 1171. depositas fuisse dicantur. *Quidquid sit de errore isto, qui ex mala interpretis effusi facile potuit irrepere, quoniam ipse vix* *Nonus* *irrepsisse* insinuat, ecclesiam illam *Sandiburg* *Pargis* *Maria*, sanctisque *Cornelio* & *Cyprianis* dicatam fuisse, *idem* *Promonstratus* *causatus* *obfirmat* *ex* *clavis* *seculi* *Pontificum* *Bullis* *ex* *opinionem* *ex* *Adriandis* *III.* *Bullis*, anno 1178. data, *cujus* *hoc* *in* *textu* *rationis*: *Dilectis* *filii*, *Georgius* *abbas*; *S. Maria*, *sanctorumque* *martyrum* *Cornelii* & *Cypriani*, & *universis* *fratribus* *Cy.*

15. *De reliquiis in eam ecclesiam illatis hec habet mon* *landensis* *Ninoven* *in* *Mt.* *nostra* *rele-* *gata*: Anno MCXXI. repositas sunt reliquie SS. *Cornelii* & *Cypriani* cum diversis aliis reliquiis, ab *Amelrico* *vico*, & *Amelrico* *potere* *fundatoris* *ecclesie*, & *Terra* *Sandiburg* *allatis*, in nova ecclesia abbasiali. *Unde* *tamen* *has* *didicisti* *Ninoven*, *non* *capimus*. *Porro* *curia* *miracula*, *que* *inferius* *ad* *has* *sacras* *reliquias* *anaglyphicis* *divina* *Bonitas* *continuit*, *anonymis* *Ninovenfis* *sapo* *latus* *in* *am* *librum* *membrante*, *qui* *etiam* *existat*, *consequi*. *Debitus* *ea*, *ut* *dicimus* *Cy.* *ammonis* *illustrabimus*; *sed* *quia* *nonnulla* *etiam* *alia* *post* *anonymi* *etiam* *imperato* *Ninovenfis* *conveniens* *humanissime* *nobis* *transmissi*, *quoniam* *est* *et* *hic* *reverte*, *ne* *quid* *pius* *scilicet* *desideret*. *De* *his* *ipse* *sic* *loquitur*: *Sequentibus* *etiam* *fructibus* *non* *desere* *populi* *fideliter* *ad* *S. Cornelium* *pro* *luis*, *fortunae* *amissionum* *curacione* *consequere*, & *leu* *miracula*, *leu* *beneficia* *ingentis* *obtinerere*, *que* *reliqui* *domini* *sacris* *prepositi* *aut* *non* *judicantur* *anonatibus*, *aut* *si* *notaverunt*, *temporis* *lapsum* *oblivione* *facere*, *preterquam* *que* *anno* *MDCLX.* & *sequentibus* *usque* *ad* *annum* *MDCLXX.* *anonatibus* *dominus* *Petrus* *vander* *Hagen* *cum* *sacris*, *varias* *telestas* *puerorum* *ab* *epilepsia* *curaciones*.

16. *Qua* *etiam* *has* *sua* *miracula*, *sua* *beneficia* *sacras*, *promissis* *his* *verbis*: *Decima* *quarta* *Maii* *MDCLX.* *coram* *proseminario* *Apostolico*, *domino* *Martino* *de* *Clerck* *deposuit* *Judocus* *vander* *Guchter*, *vilius* *in* *Erpe* *prope* *Aloftum* *(appellatum* *Belgi;* & *Flandrie* *imperialis* *caput)* *quod* *duo* *illi* *sui* *gemini*, *Jacobus* & *Joannes* *duos* *et* *medium* *annos* *nati*, *diu* *jaecerint* *crebrius* *morbo* *caduco* *afflicti*; *quodque* *visitata* *ecclesia* *abbasiali*, & *per* *sollicitis* *omnibus* *requisitis*, *tubio* *contraherent*; & *quidem* *Judocus* *in*

ista ecclesia ad *Elevationem* *Missa*, *quam* *pro* *D* *eo* *pater* *devotus* *orans* *audiebat*; *quodque* *desuper* *neuter* *in* *eundem* *morbum* *relapsus* *est*. *Vigilantia* *tertia* *Februarii* *MDCLXII.* *coram* *eodem* *notario* *declavit* *Henricus* *de* *Baver* *nomine* *Judoci* *Robryns* *vilius* *in* *Meldert* *(pagus* *est* *non* *miliarius* *cum* *quadrante* *Alfio* *divinus)* *quod* *Margarita* *Robryns*, *praefili* *Judoci* *filia* *circeiter* *septembris* *XIX.* *Januarii* & *sequentibus* *usque* *ad* *XXIII.* *morbo* *caduco* *terribiliter* *afflicta* *fuerit*; *sed* *post* *terciam* *peregrinationem* *ad* *S. Cornelium* *ab* *eo* *morbo* *immunis* *evaserit*.

17. *Duodecima* *Februarii* *MDCLXII.* *comparuit* *coram* *notario* *Petrus* *Huygens*, *operarius* *in* *Pamela*, *declavit* *se* *a* *simili* *morbo* *bis* *recurren-* *te*, *peractis* *omnibus* *ad* *S. Cornelium* *Ninoven* *requisitis*, *subiactum* *quoniam* *fuisse*. *Perperam* *Pamela* *vulgo* *Pamela* *Aldernade* *ad* *Sandiburg* *fluvium*, *quo* *ab* *eo* *oppido* *dividitur*, *adjacens*, *ejus* *etiam* *nomine* *pagus* *est* *cum* *omnibus* *arceis* *dynastis* *ad* *Tamnam* *fluvium*, *ut* *perat* *Ninoven* *distans*, *quoniam* *propter* *hanc* *locum* *viciniam* *hic* *reverti* *credibile* *est*. *Landens* *Ninovenfis* *comunicis* *hic* *interfuit* *et*, *quo* *nam* *15.* *de* *beneficiis* *vel* *beneficiis* *a* *revertendo* *domino* *Petro* *vander* *Hagen* *realimus*, *ex* *mon* *de* *patriis* *epilepsia* *liberatus* *ne* *perga*: *Inter* *cetera* *(revera* *praedictus* *Petrus* *curatorem)* *cujusdam* *Joannis* *D'* *hanti* *septem* *annos* *nati*, *etiam* *parentes* *ad* *hanc* *pluribus* *medicis* & *chirurgis*, *in* *sanabilem* *judicantibus*, *multis* *quoque* *peregrinationibus* *ad* *loca* *pia* *in* *venum* *obatis*, *Ninoven* *tandem* *ad* *S. Cornelium* *venientes*, & *magni* *fide* *atque* *de-* *votione* *potum* *officientes*, *plenum* *illi* *sanita-* *tem* *obtinuerunt*, *ut* *parentes* *fideliter* *attestati* *sunt*, & *coram* *testibus* *figurate* *vixit*. *Aprilis* *MDCLXII.*

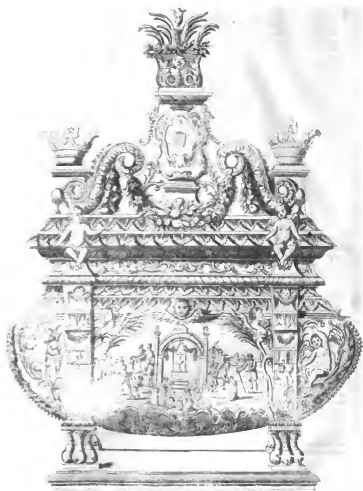
18. *Similiter* *anno* *MDCLXII.* & *sequenti* *Petrus* & *Arnoldus*, *filii* *Stephani* *Muylders* & *An-* *ne* *Kins*; *item* *Guillelmus* *vanden* *Eynden*, *fi-* *lius* *Nicolai* & *Barbara* *Joannae*, *ab* *eodem* *ca-* *duco* *morbo* *meritis* *S. Cornelii* *ita* *curati* *fuissent*, *ut* *quatuor* *annorum* *spatio*, *quando* *parentum* *attestatio* *datis* *est*, *postea* *non* *recurreret*. *Statim* *Ninovenfis* *amicus* *vester* *de* *miraculis* *vel* *beneficiis* *a* *domino* *Petro* *vander* *Hagen*, *quoniam* *apparet*, *anonatibus*; *dabit* *tamen*, *ex* *omni* *con-* *fessione*, *eam* *nullam* *hic* *recurrat* *serius* *quam* *anno* *1663.* *impatientem*, & *nihilominus* *superius* *ducentis*, *ea*, *que* *ab* *anno* *1659* *usque* *ad* *1670.* *scilicet* *fuissent*, *a* *laudata* *seculis* *anonata* *esse*; *in* *aque* *vel* *aliqua*, *fuerint* *quia* *minori* *momenti* *videbantur*, *vel* *no* *eodem* *sepius* *repetendis* *te-* *derunt* *poterit*, *hic* *pratermissis*; *aut* *anno* *1670.* *error* *admissus* *est*. *Alterum* *denique* *in* *figura* *ben-* *eficium*, *omississimum* *domino* *Adriano* *Wassellis*, *Ninovenfis* *alium* *abbate* *concessum*, *ut* *nonnulla* *alia* *ad* *S. Cornelii* *entium* *spatiante* *subjungo*, *que* *ejusdem* *verbis* *his* *perier* *subiungo*.

19. *Neque* *hic* *praterendum*, *inquit*, *quod* *anno* *MDCLXII.* *prodigiose* *ae* *dit* *amplissimo* *domino* *Adriano* *Wassellis*, *Ninovenfis* *abbati* *XXVI.* *qui* *ab* *hereticis* *conquisitus*, *gravi* *epilepsiae* & *lano* *multandus* *(uti* *jam* *plurimos* *dominos* *tan-* *tonitis* *abduxerat)* *jamque* *ab* *his* *in* *tabulis*, *ut* *humani* *industria*, *vel* *ope* *eorum* *rationem* *evade-* *re* *se* *posse* *discederet*, *prostratus* *in* *genua*, & *Cypriani* *patrocinium* *implorare* *cepit*, *solus* *ap-* *phorus* *SAHETI* *DAI* *SURVENTE* &c. *Et* *ecce*

Idem
probatum
probi, *pro-*
bi *17.*

Idem
probatum
probi, *pro-*
bi *17.*

A quasi nude obombratas, hostibus coram se eurentibus invisibilibus redditus est, & ab eorum furore divinitus protectus. Ita Chronicon Joannis Nevii, fol. 46. ex ejusdem Adriani abbatis, in moris consiliis continui, declaratione. *Hujusce admirabilis evasione memini etiam Cornelius van Gelle tom. 2. Historia sacra & profana archiepiscopatus Mechliniensis, pag. 202. ubi in serie abbatum Ninoviensium sequens ipsi elegiam tenet. XXXVL Adrianus Walstius Ninivna, vere inter tot arumnas vie desideriorum, & ad spem erga Deum, Devotique pius, specialiter SS. Cornelium & Cyprianum ecclesiarum paronorum, quorum ope miraculosa (ut in extremis fassus) a predonibus est liberatus. Ad Ninoviensem convenerunt edicant.*

*Idem hic
significat
nova res
sive re-
fusa.*

so Movit ea miraculorum, inquit, beneficiorum & assuetudinem peregrinorum frequentiam amplissimum dominum Joannem David, ecclesiarum hujus abbatem XXXIX. ut in honorem SS. Cornelii & Cypriani fraterstratiensem institueret, quem anno MDCCXVI. Urbanus VIII. Pontifex Maximus plurimis indulgentiis, a confratribus lucris facienda confirmavit. Neque hodie dum definitus fidelem, preteritum roricularem, tum pro salute sua, tum pro animalium infirmorum curatione vota hac sua defecitum concurrit; nec abique frode. Quibus omnibus permota pietas reverendissimi domini Ferdinandi vander Haeghe (qui antea hoc omnia suppeditari humanissime curavit) abbatia XLVI. magnificam integramque hostilem arex super fundamentis a laculo praeparatis, atque sumptuum procurandorum desperatione a tot intermediis abbatibus destituta, Deo fretus contra spem in spem erecta, templum adoriorum ejus anno MDCCXXVI. ad culmen perfectum benedicti anno MDCCXXVII. demum ab Eminentiſſimo domino Thoma Philippo S. R. E. Cardinali Alistero, archiepiscopo Mechliniensis, anno MDCCXXVII. conferatam, parietotum lapide constravit, sacris altaribus quinque, musoleis, organo, cathedra concionatoria & confessionum sedilibus, varisque per utrumque ambitum cimeliis, singulis mira arte confectis, exornavit. Basilicæ huic spectanda multis etiam nomina consuevit, quos oporems pietate magis, et oim, quim curiositate adduci. Benedictus in Sanctis lux Deus. *Hæc est Præmonstratensis canonici Ninoviensis in M. ad nos transfuisse.*

B facienda confirmavit. Neque hodie dum definitus fidelem, preteritum roricularem, tum pro salute sua, tum pro animalium infirmorum curatione vota hac sua defecitum concurrit; nec abique frode. Quibus omnibus permota pietas reverendissimi domini Ferdinandi vander Haeghe (qui antea hoc omnia suppeditari humanissime curavit) abbatia XLVI. magnificam integramque hostilem arex super fundamentis a laculo praeparatis, atque sumptuum procurandorum desperatione a tot intermediis abbatibus destituta, Deo fretus contra spem in spem erecta, templum adoriorum ejus anno MDCCXXVI. ad culmen perfectum benedicti anno MDCCXXVII. demum ab Eminentiſſimo domino Thoma Philippo S. R. E. Cardinali Alistero, archiepiscopo Mechliniensis, anno MDCCXXVII. conferatam, parietotum lapide constravit, sacris altaribus quinque, musoleis, organo, cathedra concionatoria & confessionum sedilibus, varisque per utrumque ambitum cimeliis, singulis mira arte confectis, exornavit. Basilicæ huic spectanda multis etiam nomina consuevit, quos oporems pietate magis, et oim, quim curiositate adduci. Benedictus in Sanctis lux Deus. *Hæc est Præmonstratensis canonici Ninoviensis in M. ad nos transfuisse.*

C at Perro M. her, tanta humanitate nobissem communicum, occasu fuit, ut ultiorum notitiam super reliquis præferri utrumque Sancti existeremus, tamque consuevit finis per litteras effere plangitmas, ab admodum reverenda domino Norberto Hendriche, ejusdem abbatia canonice, & appidi Ninoviensis vice-parecho, die mensis Septembris anno 1752. ad nos destinatas, dignosque, quæ pro majori parte die restitueret. In habent: Reverendissimus dominus abbas noster lipplomotheam xi. Augusti (dñi anni 1752.) aperiri iussit, in qua sanctorum Cornelii & Cypriani cauvit reverenter asservantur, quæ statim die, seu Feria secunda Pentecostes, per opudum circumferuntur, atque per octavam publicè exponuntur; uti & tertia Novembris & sequentibus octo diebus, quando celebratur translatio sanctorum reliquiarum. In ea theca præter plura, atque insigniora martyrum Theozorum aliorumque Sanctorum ossa, inventa est arcula argentea, decem circiter digitos oblonga, tres

*Theca
lipplomo-
theam
theozorum
aliorumque
Sanctorum
ossa
argentea*

lata, quinque alia, lamina argentea in medio inscripta, in ejuſ una parte æperum est os S. Cornelii, Papa & martyris, ad longitudinem quatuor fere digitorum, crassius digiti & mediæ diametralis: in altera vero parte os S. Cypriani martyris, & episcopi Carthaginensis; uti expresse notat dominus Roelofs, notum monasterii abbas anno MDCCXVI. os autem illud tribus facile digitis longum est; et non nisi unius digiti crassitudinem habet.

lata, quinque alia, lamina argentea in medio inscripta, in ejuſ una parte æperum est os S. Cornelii, Papa & martyris, ad longitudinem quatuor fere digitorum, crassius digiti & mediæ diametralis: in altera vero parte os S. Cypriani martyris, & episcopi Carthaginensis; uti expresse notat dominus Roelofs, notum monasterii abbas anno MDCCXVI. os autem illud tribus facile digitis longum est; et non nisi unius digiti crassitudinem habet.

aa Involutæ sunt utraque reliquie separatim passio serico, ac deinceps byſſo mundissima. Hæc involucre non dissolvimus, ne infringereſſet sigillum Eminentiſſimi domini Cardinalis, archiepiscopi Mechliniensis, qui anno MDCCXLVI. die XXVI. Aprilis eas recognovit. Utriusque reliquie affixa est respective lamina argentea cum calais Sancti utriusque nomine. In prima: Reliquia S. Cornelii P. M. In secunda: Reliquia S. Cypriani episc. et M. *Hæc sunt utraque reverentissimè abbatibus suis, num. 10. nominati; subdatis deo, curantur eundem reverentissimè, et major illa theca cum arca, quod omni die adventantibus exhibetur, & in cujus medallio utriusque sancti Martyris & Pontificis præstant pariter reliquie, piis fidelium oculis honoranda, in lamina ænea caletur, ac in excaſe imagines nobis suppediunt, quæ tunc nobis xv. Septembris imprimenda sunt exemplaria; idque piissimè erga Sanctos suos & benevolentissimè in opus nostrum confectis manifestum perficim est. Imaginem habet in adjuncta tabula. Nunc miracula, ex memoratis superius M. anonymi ejusdem abbatia seculo XII. canonici libere membranaceo descripta, subdatis, mutata capium partitione, quam in duobus recensebo.*

*est hinc
& ad nos
dies 1187
m. 1.*

E

MIRACULA

Auctore anonymo Ninoviensis ecclesiarum Canonico Præmonstratenſis, sub finem seculi xxi. ex Ms. codice membranaceo Ninoviensi. **F**

CAPUT I.

Ecclesia Ninoviensis ab igne servata: variis morbi depulsi: lipsanotbeca S. Cornelii facta, qua incendium extinguuntur: brachium aridum vigori restitutum: Ninovia immunis igne iudiciali: multi eo laborantes, ibidem sanati;

PRAMISSI & his, quæ pro titula vel vindicta ecclesiarum per merita S. Cornelii operatus est Deus in medio nostrum & ad signa ianatum, quæ vult vel aliorum fideli narratione didici, feribendo me converto. Quodam tempore domibus circa ardentibus, ignis super ecclesiam S. Cornelii

*est hinc
& ad nos
dies 1187
m. 1.*

A. 440. **nebulosus**, ex quo jam ardere incipiat. Un-
homo, de eum desperant omnes, eum posse extingu-
 i, conturbatur dominus Ocius, eisdem ecclesie
 sacerdos, dixit: Sancte Cornelii, si finis domum
 tuam exiit, iuro tibi, quod omnes Sanctorum,
 tuque reliqui non effugeris, sed simul com-
 burende intus relinquuntur. Mox divinus ille
 ignis exstinguebatur. Pro quo miraculo virtus
 Christi, meritoque S. Cornelii iusta lauda-
 batur.

ecce **illa** **mulier** **de** **Rambecca**, exca-
 tata posuit sibi candelam preparari, ut ecclesiam
 S. Cornelii adiret, & pro cecitate sua ejus au-
 xilium postularet; sed, sicut audivi, priusquam
 candelam perficeretur, visum recepit, & mox cum
 gaudio ad ecclesiam veniens, pro receptione la-
 minis meritis S. Cornelii gratias egit. Puella quodam
 igne judiciali cruciata, ob recuperandam
 sanitatem suam S. Cornelii se obtulit, & statim
 sine lésione de illa infirmitate convaleuit. Ut au-
 tem ad nobiles annos pervenit, & more seculari-
 um superbiat, negligens aut erubescens aliquod
 monimentum praeferre infirmitatis in se reman-
 sisse, annualem censum, quo se redemerat

B Benefactori restituit; igne autem tabifico reducitur,
 iterum cruciatur, donec reatum suum cog-
 noscat, facitque, & ut prius, convaleuit.

C Puerum & quendam in villa Niniveni ca-
 duco morbo agrotantem parientem S. Cornelio ob-
 tulerunt; & quendam censum solvit, liber ab in-
 firmitate permisit. Qui adoleverat factus, & quid
 puer passus fuerit, non reminiscens, annualem
 censum restituit. Quid plura? Infirmitas rediens,
 contemptum Benefactoris vindicavit, & i... per
 aliquos dies torquendo, semivivum decitavit...

D Nos vocati, ut illum communicaremus, & ne-
 quimus; quia prae nimietate & assidue cadu-
 ca infirmitatis moris lingua ejus sic insumme-
 rat, ut nec loqui, nec gloriari aliquid valeret.
 Tunc nos ad ecclesiam redeuntes squasione pa-
 rentis, illum portantes seminare, & alari S.
 Cornelii iterum cum oblatione obcurrunt; & sic
 domus retulerunt. In spatio autem illius oculus
 tantum convaleuit, ut sequenti die loqui & com-
 municari posset. Sequens vero nocte ammonitus
 est in sompnis, quatenus ad satisfaciendum eum
 fornice & icopa ad ecclesiam properaret, & sic

E sanitatem recuperaret. Quod sic fecit, & omni-
 no gratiarum actionem trinitati se ponderavit, & benefactori obtulit.

F Quodam mulier de propinqua villa mi-
 hi dixit, quod meritis S. Cornelii, cui se tradi-
 derat, liberata fuisset a quadam magna infirmitate;
 sed quamdum censum, quem voverat, solvit.
 Nam dum eundem censum casualem, eadem
 infirmitas rediit. Tunc mulier recurrit, censum
 restituit, & infirmitas cessavit. Hec mihi con-
 stebat, cum postea fabricari, iterum auxi-
 lium supra dicti sancti Patroni postularet. Ta-
 lia multoties de multis comperimus; sed alius
 illi sufficiunt, ut Benefactori beneficia repen-
 dere dicant.

G Quodam Dominica die puella quodam,
 Beatrix dicta, in villa Niniveni contractione
 manuum cruciatur: pro qua re nos vocati a
 parentibus ad consolandum eos, confitium eis
 dedimus, ut quatuordecim puellam ad ecclesiam
 portarent, sanchoque Cornelio offerrent, quod
 post vesperras fecerunt, & cum eadem in eccle-
 sia pernoctaverunt. Sed puella passionem non sus-

ferens, nos in ecclesia dormientes scitis & cla-
 moribus inquietavit, & parum, ut ei manum
 abscederet, prae anxietate rogavit... Ego pa-
 trem ad sidem hortabar, & in proximo, licet
 crederet, ei a Deo subveniri promisi; quod ita
 conigit. Nam nocte fugata, & die teris reddita,
 ceteris horam tertiam reliquit Spoforum ma-
 nus ejus teigi, quae ecclesiae priori officio resis-
 tebantur. Hinc exilarati, signa ecclesiae pullu-
 siverunt, clerus & populum convocavimus, &
 Dominum, qui facit mirabilia magna solus, u-
 nique lingua sua laudavimus.

H Proinus ibi & multis aliis miraculis nos
 omnes laeficari, sermum S. Cornelio condoncas
 fabricare decrevimus; quod ipsi adjutorio, &
 sine mendica postulatione honorifice consumma-
 tum est. Post hac a non longe ab ecclesia acci-
 dens incendium domorum, & exaltata flamma pe-
 riculum domibus in ordine positae minabatur, ...
 & vit ignis hominum vires superaret, nisi pie-
 tas Domini in ecclesiis jussisset. Nam cum ser-
 mum S. Cornelii circumferretur, & illi super
 tellum flammis, & miserabili voce clamantes,
 auxilium de caelo petissent, subito flamma, qua-
 si vim deluper patere, in seipsum recolligebat.
 Seduo autem igne per divinitus potentiam,
 sermum ad ecclesiam cum honore retulerunt.

I Frater Lambertus, laicus nostrae religionis
 de cenobio Florentis, ... curiam de Herky-
 mont regens, nostris in Reynaldi plurimum con-
 solationis & adjutorii praestiterat. Accidit, ut
 ejus brachium prae nimis infirmitate mortuum,
 sine ullo officio corporis edideret. Cumque di-
 midio anno hoc sustinisset, quendam nocte in
 sompniis visum est ei, quod abbas noster ei dice-
 ret: Veni ad petronum nostrum S. Cornelium, &
 sanitatem recipies. Venit nocte Purificationis
 ad Ninivensem ecclesiam; & cum matutino Ho-
 ris inierat cum ceteris fratribus, Deum com-
 petit rogare per merita sui Genitoris, & conver-
 tens se ad S. Cornelium, cum lacrymis inquit:
 O sancte Cornelii, per merita fidelium tuorum
 hac tibi sanationem te confessor, ut, sicut in
 visione mihi promissum est, misericorditer res-
 tituas mihi brachium.

J Continuo tantum fragor ejus capiti incidit,
 ut illud findi medium putaret, & membra ex-
 cedere, quid sibi evenisset ignoraret. In le-
 revellus, sensit brachium suum esse sanatum. Un-
 de quantum exultavit, quantas in corde Deo
 gratias egit, nondum voce, sed profusus lacry-
 mis demonstravit; quia tacendi tempus interrumpere
 aolem, tempus loquendi expectavit. Comple-
 tis vero matutinis Laudibus, hospitalem frater
 ut hospitium reduxit. Mane autem facto, Prior
 oceller pro eo in oratione sollicitus, & facti in
 eo tanti beneficii precibus, ut infirmum visita-
 vit, ducturus ad locum reliquias continentes,
 gratia imperande sanitatis. Tunc ille Prior ad
 pedes corruit, & se esse sanatum indicavit. Du-
 ctus est ad capitulum, sanum fratribus ostendit
 brachium &c...

K Quodam tempore plaga ignis judicialis
 Dei, ut credo, iusto iudicio contigit in provin-
 cia nostra, ita ut multi, membris amissis, alios,
 ne talia paterebantur, formidare facerent. Hic quip-
 pe vallator ignis putrida carnes, & ad omnium
 nauseam facientes, etiam cum offibus paulatim
 consumit, & oco humas, sed divina medicina

*Episto-
la de
Cornelio
sacer-
dote, qui
fuit in
Niniveni.*

*Brachium
mortuum*

*probus
niger in
Niniveni*

1

*Alauda
sancti
ignis
moris
fren-
taria*

A. R. N. D. N. E. M. O.

q Id est, cui cura besipium demandata erat.
 a Titulus subsequenter mirabilis ad finem usque hujus capiti, in Ms. est talis: De plurimis ab igne iudiciali sanatis. De hoc autem igne seu morbo vide dista superius ad litteram f.

l Nigra hoc locis mihi notus est, nisi forte sit Hautem S. Livini, pagus medius fere inter Gauderum inter & Nivernum fluit, quem Cornelius van Ghesl parte 2, pag. 378, in diplomaticis Holsthes appellatum affirmat.

n Nescio, an hac ita intelligenda sint, ut dicatur mulier post medium annum ab aditu S. Cornelii ecclesia, an vero statim post iterum ad eam ecclesiam accessum, elapsa jam a contractu morbo fere semestris spatio, sanata fuisse. Si primum, multum sane beneficium decedit; quod si minimum hinc dubium redditur; si secundum, de eo praeponderare dubitari non potest.

o Okegem cuius pagus, seu vicus est medio circiter militari Niverni distans ad Teuram fluvium. Ecclesiam parochialem sanctissimae Dei Genetricis sacrum habet, de qua non memini antiquius nescire.

x Sienchuyse pagus est, principatus simile insignis, non circiter cum dimidio militari Niverni distans versus Aldeardam.

y Pagus est comitatus Alstani, vane Aulre & E Oulre dicitur; distansque medius circiter militaris Niverni.

z Velge Haelert seu Aelers, praedicti comitatus pagus est, non circiter militari Alsto distans.

aa Situs hic pagus est ad Teuram fluvium medio militari Niverni, Gerardi-montem versus.
 bb Velge Mierbeck municipium cum pago est in finibus Brabantiae prope Nivernum, a qua modo militari distans.

cc Vide dista ad litteram f.

CAPUT II.

Varii ubi morbi per eundem sancti patrum prodigiose subleati.

A Quae etiam sanctorum reliquiarum invocatione sanctissima quantum medicinam varis languoribus, & eam cum fide praegnantibus (conculcatis b.) magis semper mirari potui, quam ad iterandum memorie retinere. Quidam scilicet saepe nosse Wagerus, vir bene religiosus lumine oculorum pene amisso, fere inuiculis effectus est, baculo viam temptans. Quodam die dum flaret in ecclesia, ubi presbyter parochianus, nomine Baldinus e, reliquias S. Cornelii ad mediam languentium aquis ingereret, ipsa eum devotione secedens, de eadem aqua libavit, & oculi ejus ex ea liniti sunt. Adiecit, & qui omnimodo debilitantes fuerat, jam viso & omnibus sensibus corporis sui validus redditus, baculum etiam debilitatis suae abiecit, & toto corpore incolumis postea vixit.

14 Experimentum d didicimus, quod non solum ad ecclesiam cum quarentibus magnus Cornelius subvenit, sed ab eumque in necessitate invocatus, si fides promeretur, nihilominus pius Adjutor existit. Nam multi ex villis remotis filios suos, caduco vel alio morbo infirmantes, S. Cornelio tradere voverunt: & statim, licet ecclesiae absentes, domi convalescerunt. Mulier quaedam de prope Gandensium duos liberos habuit, caduco morbo miserabiliter agrotantes, quos

ipsa domi S. Cornelio obtulit, cujus crebra miracula, fama volante, dudum cognoverat; & qui nulgum deest in necessitate invocantibus, meritis praefati Martyris optate sanatus eos restituit. Haec per matrem cognovi, cum in ecclesia nostra pro filiis absentibus solvere oblationem, & pro incolumitate eorum gratiarum Deo reddere scilicet.

15 In Flandria etiam, in urbe nomine Vurvis f., a Priore loci alius fratres nostri audierunt, quod filius ejusdem militis caduco morbo ibi valide infirmaretur, & quod ad invocationem S. Cornelii subito convalesceret. Mulier quaedam procella maris de Aloft g cum oblatione & gratiarum actione venit ad sanctum alare nostrum; quia caduco morbo quatuor dies, graviter cruciaturus, sed S. Cornelium invocato, morbus ipsum liberabatur. Mulier & juvenis quidam de Flandria ad ecclesiam Nivernensem simul venerant, & votum, quod S. Cornelio voverant, reddiderunt. Infirmabantur autem caduco morbo in suspiria, sed audito rumore miraculorum S. Cornelii, ipsius auxilium invocare, & statim convalescere.

16 Ava uxore Hugonis de Okegem, & prius auditum amiserat... Habuit & filiam, quae ita caduco morbo aggravesaret, ut tribus continuis diebus & totidem noctibus sine intermissione venata,.... patriculam linguam suam deatibus sibi absciderat... Vovit mater eam, & quicquid ex ea proveniret, S. Cornelio, si ei subveniret, & mirum in modum senianimus puella, Gaillewis vocata, repente caput elevans relictum. Mater recordata tam celeriter recuperatae sanitatis, cum lacrymistaliter loquitur: O sancte Cornelie, sicut reddidisti mihi filiam desperatam, ita antequam crastinus dies adveniret, amissum mihi reliquias auditum; ut hoc signo patenter agnoscam, quod non casu, sed tuo beneficio reddita sum sanitati: & sicut dedi filiam, ita me ipsam tuam iradem servituti. Occasionem loquitur effectus, & infra iterum consilium integrum recepit auditum. Haec, matre sapus arrante, quia vicina & nota nobis erat, & aliis referentibus, vera esse cognovimus.

17 Mulier quaedam in villa nostra filium habuit, qui caduco morbum patiebatur, & filiam parvulam, quae cruribus ita contrahatur, ut calces ejus natibus, genus vero pectori ejusungeretur. Sed filium S. Cornelio offerens, statim incolumem recepit; filiam sine spe sanationis domi retinuit. Consilium ei dedi, ut baze etiam S. Cornelio offerres, promittens ei per Spodil merium, aut subitam sanationem, eam mortem obvenerat; quod de aliis hic oblationibus probaveram: ideo huc fanitatem, & tamen ipsam mortem promisi. Mulier vero meis consiliis acquiescens, puellam ita contraxit astatu, & serinio S. Cornelii obtulit, consumpsit carnibus, pellem tantummodo ossibus adhaerentem habentem. Talem dum vidimus, spem nullam sanationis ejus habuimus; sed dum sepeliretur, subito erectis cruribus, contra spem omnium, qui eam voverant, jam ambulasset, si viret habuisset; quod in brevi fecit, postquam vires recuperavit. Quod ego a matre audiens, viri credidi, nisi illic issem, & oculis meis vidissem.

18 Homo quidam, de Volensdorp, tres liberos suos caduco morbo pariter agrotantes ad ecclesiam Nivernensem attulit & S. Cornelio obtu-

D

demoratio
S. Cornelii, voverat
qui ipse
falsus.

g

E

sen aut
ma licta
an dicit
reddiderat.

F

Per morbo
comulati balneum
necesse a
concreta
vixit.

t

alii morbo
comulati
graviter
afflicti.

h

A recte vel Flithersle, pocius est deus circiter
milliaribus, aut paulo minus, Missa diffusi.

P In Tabula archiepiscopatus Mechlinensis una
pocul Nivaria Seetium Lebbeke reperit: bano-
ne, ad aliam locum anonymus defignat, inexplora-
tum mihi est, nec ardeat pluribus inquirere.

q In laudata Tabula pocius Goyche non circiter
cum dimidia milliari Nivaria diffusi cubatur.

r In Ms. nostro substante hic aliqui alio seu
miracula seu beneficia, quibus recensera, & ab
aliis sanctorum, quae nos supra §. 2. recensuimus.
Nomen etiam Nivariaeque amine noster, praedile-
cta miracula, quae duobus capitulis delinimus, non-
nullis etiam omissis, ex saepe citato anonymo
Ms. fideliter excipienda esse.

DE S. PULCHERIA IMPERAT. VIRG.

J. P.

APPENDIX AD TOMUM III. SEPTEMBRIS.

Use & opere differretur in assignato anno &
pag. 504. Stilingus noster de gestis sanctae
virginis Imperatricis, & non sine qua-
dam animi sensu insinuat §. 1. Commemorari
historici, non effugit se, quid cause fuerit, cur
illa, quam scriptores Latini & Graeci summi
possum extollunt laudibus et elegis celebrant pro-
fessionis, cultum non habuerit tam celebratum.

Benedictionis, cultum non habuerit tam celebratum,
quam meriti videatur extima virtute quibus
tam forentis amari consuevit. Hec ille, in-
quam, insinuat, quando non ita dudum post
saeculi ejus votis ac precibus supplicationibus
annuit Sanctissimus Dominus noster Benedictus
XIV. Pontifex maximeque Maximus, pro suo ad
promovendum Sanctarum venerationem studio vere
singulari, datis Litteris in forma Brevis benignis-
sime cunctis, ut angelo de Ecclesia Ro-
mana mirabilissima Virginitatis memoria festo anno
revelaret tam apud Canonice regulares in Lus-
tania, tam apud Sacerdotes Societatis nostrae,
ubique terrarum degentes. Solebamus quidem fere
verba omittimus, post edita Sanctarum Alla
venerabilis committimus, seponere etque in suppli-
catione voti Operi deinde subjungenda referre,
ne ipsis frequentius recurreret studium & statu-
ti edictum intermissum; et vero quoniam tam ter-
mini Septembris, Alla S. Pulcheria completione,
C. praevidet praeterea, ac proinde quodammodo
convenit est, dictum ordinem hanc munitam in-
tercedendum esse existimamus, tunc prout solenne
hoc cum gentem nos solenne cunctis sumus, si
Litteras istas, quas ipse Sanctissimus Dominus
pro benevolentia sua, utique continuo declarata be-
neficio, erga humilitatem nostram animi propen-
sione, splendide compasit Amoremque delicta-
ri voluit, hic ad saltem committimus.

SANCTISSIMI IN CHRISTO
PATRIS ET D. N.

DOMINI

BENEDICTI

DIVINA PROVIDENTIA PP. XIV.

LITERAE APOSTOLICAE, IN FORMA BREVIS,
In quibus Officium & Missa propea S. Pul-
cheriae virginis imperatricis die VII. Julii sub
ritu duplici majore pro Canonice regularibus
Lusitania, extenditur ad omnes sacerdotes So-

cietatis Jesu, simulque ad collegiales & semina-
riorum alumnos, cum ipsis conviventes, Missa
vero etiam ad omnes sacerdotes in eorum ec-
clesiis celebrantes.

Sanctis-
sima Lu-
sitanica Be-
neditio
PP. XIV.

BENEDICTUS PP. XIV.

E

Ad perpetuam rei memo-
riam.

Religiosum Sanctarum cultum, quod is trium-
phum Ecclesiae cum Christo duce regnat,
quoties pio fidelique corde a mulieribus Ec-
clesiae civibus invocati fuerint, opportunos fa-
voremque porrectis precibus operi accommoda-
re credimus, Catholica Ecclesia, & Spiritu san-
cto edocta, ea potissimum ratione promovere
ac precipere studuit & contraxit, ac Christi
fideles non solum praefata heroicorum virtutum
exempla ab illis relictis assidue imitari, Arum
eiusdem suis in angustiis precantissimum totum-
dem Sanctarum penidium implorare satagerent
& adirentur.

Atque ad eorum praesentem Domesticorum
Dei & beatae patriae Civium venerationem magis
magisque provchendam propagandamque incu-
bit, qui non tam eximius Christianae pietatis
operibus & assiduis Christianae poenitentiae exerci-
tationibus additi sese dignos ac participes mer-
ita felicitatis reddiderunt, quam incredibili stu-
dio, ardenti zelo & laboribus nunquam intermis-
sis enarant, ut divini honoris cultus edage-
retur, Catholica fides sortis testasse servaretur,
ac propagaretur, suprema Apostolica hujus San-
ctae Sedis auctoritas ac reverentia ubique terra-
rum maxime fieret, debitaque obedientia cole-
retur, atque filialis erga Beatissimam Virginem
Dei Genetricem Mariam pietas & amor in
omnium Christi fidelium cordibus excitaretur &
exardesceret.

Nos autem, qui illustrandis Sanctarum
tam recentium quam antiquorum Aedibus, co-
rumque cultu promovendo, per omnem fere
viam nostram aetatem non omissimus, saepe mira-
bimur (quemadmodum deinceps observavimus,
ipsos quoque Sollicitudinis Sanctae Jesu presby-
teros, de Beatissimae Sanctarumque gestis Aedi-
busque in lucem emittendis, videriendi, con-
dignoque honore habendi meritis, & A-
postolicam etiam predicationem encomas iudican-
dos,

promove-
re Sanctae
venerabilis

F

peractis-
ter sum-
mus, &
de S. Pul-
cheria

PULLA
S.D.N.
BENE-
DICTE
XIV.
PULLA
PULLA

dolore inflatendo fluxit cura; eumque, ubi
opus esset, mira quadam dexterae coniecit:
qui quidem talis est efficitur, ut absolutum
optimi vereque Christiani principis exemplar
fuerit, dum Pulcheria consiliis obsequatur.
Pulla diuturnam cum fratre concordiam, turba
malevolorum fraude atque obsecratione in au-
tenti excitata, tempus acta, quo sibi iam uni-
tatem vacare posset, secutis in Hebdomam,
locum Byzantii suburbanum, ibique vitam
agere pene monasticam aliquandiu se continuit:
cum vero felicitas imperii una cum ea exula-
ret, et fratre accessit, ubi deesse vidit, qui
pulchra Domini pugnaret, Deborah imitata,
fide, ac religione armata processit, & missis in
omnem partem epistolis, hortando, monen-
do, mimando, non pecunia, non laboribus
potens, digna effecta est, quam Parens con-
cilio Chalcedonensi una omnium voce atque
præconio cubodem fidei, pacis conciliatricem,
expultricem hæreticorum, piam, oribodiam,
novam Helenam (sicut Marcianum tunc im-
peratorem, novum Constantinum) consue-
rent; cuius S. Leo totius Romæ Ecclesie
nomine plurimum gratularetur, rursus cau-
sa exultare se diceret, ac digna Deo vota per-
tolvere, quod de Nestorianis primum impie-
tate, mox de eisdem Eusebii errore pe-
rempto duplicem illi & pulchram contulcrat, &
coronam.

II. LECT. VI. Atque hæc ita curarum mo-
des, quos præterit in Epheso ac Chalcedo-
nensi concilio, Romanorum Pontificum auctori-
tate convocatis, necessario suscepit, nihil
illis ad cetera Christianæ pietatis officia
obediens secrete legione. Aditum celestium
reus contemplatione, interorum Librorum le-
ctione, corporis afflictionibus ipse suscep-
tus se exercebat. Palatos de nocte iugra
una cum regis familiaribus decantabat,
Dei ac Sanctorum (quorum & colloquio non
semel dignata est) cultrix eximie, quæ etiam
luminescentem semper contendit, ut erga eorum
reliquas cultus augetur. Deiparam in primis
coluit, cui hanc ipsam Deiparam appellationem
contra Nestorianorum blasphemias asseruit:
voluit namque summa sapientie hæc dispositio-
ne divina providentia, ut per Virginem summa
Virginis dignitas inoffensa penitus servaretur:

C. quæ etiam est imitata servando perpetuum in
ipso conjugio virginitatem: cuius denique cul-
tus implicando complens templi regali plane
magnificencia excitavit, donata esset, redi-
tibus locupletavit. In placanda divina iustitia
mira pietate cunctis. Fuit erga pauperes mis-
ericordia plane singulari, eus & materiam quidam
caritatis complexa est, quod visit, &
morum eorum, quas fidei cultusque libe-
ralitas reliqua fecerat, scripsit hæc edict. Quid
enim ab ipse testamentis, diligenter cu-
ravat Marcianus, quem pari religionis studio
rebelles omnibus imperio dignissimum ipsa eve-
nerat imperium, sibi hæc ipsam obse-
ram, saltem, quem Deo voverat, virginitate,
conjugem delictis. Obiit anno quadragesimo
tertio, maximisque sanctorum Patrum carero-
nicis, quæ ipse scripsit laudibus celebrata.
II. IV. TERTIO NOCTURNO. LECTIO S.
EUGENII SECUNDI JOHANNEM. c. XVII. 3.
In illo tempore dixit Jesus. Hæc est autem

via æterna, ut cognoscant te solum Deum
verum, & quem misit Jesus Christum. Et
reliqua. HOMILIA S. CYRILLI EPISCOPI ALEXAN-
DRINI. De Fide ad Pulcheriam, & oratione re-
gum. LECT. VII. Sane vos sacras, callidissimas
que Christi omnium nostrum Salvatoris Iponas,
religiosissimas ac Deo dilectissimas Imperatrices,
orbis terrarum ornamentum, sanctissimumque
que ecclesiarum decus optimo jure quilibet ap-
pellaverit, in quibus nimirum omne virtutum
genus, omniique ornatus Divinæ Majestatis
oculis gratæ acceptulque mirifice splendet. Ne-
que his opibus contentæ, omnem quoque cu-
ram, omneque studium adhibetis, quo fide re-
sta, nullamque in partem vacillantes, excelsis.
Neque Christi regnum capessere, & ea, quæ il-
ligata sunt, facere, & sentire omittitis, rursum
quidem præclaris actionibus, perim rursum
cum vestris, tum principum quoque vestro-
rum aular virginitatis gloria concordantes,
partem denique sumptuosissima templa Christo
Domino exstantis; nam & hoc quoque pie-
tatis studium inter cetera ille sanctis vestris sui-
mia imperitius est.

13. LECT. VIII. Igitur ex sacris Literis vo-
lunt vere sancti Christi Sponsa (quamquam ad
quod vitæ opus abinde illustris videamus)
aliquid depremam. Hinc etenim, & Em-
manuel verum ac naturalem Deum, & Vir-
ginem Mariam, quæ eum peperit, veram per
ipsum Deiparam esse, plausum hæc. At Christus
Hæc est via æterna, ut cognoscant te
solum Deum verum, & quem misit Jesus
Christum. Si cum soluereturque Dei cognitio-
ne, Jesu Christi cognitionem attestantem, co-
sociatamque esse oportet, & hoc ipsum æter-
nam vitam conciliat; cui obsequium esse po-
tuit, Christum verum esse Deum? Verbum sancte
claro factum est, sed manifestum invenit. Verbum.

14. LECT. IX. Et ego claritatem, quam de-
disti mihi, dedi etiam, sicut & uti usum, sicut &
nos unum sumus. Qualem itaque gloriam Fi-
lius ac Pare acceptis se narrat, quæ nobis
deinde communem fecerit? Sane ipse ab hac
questione non liberat, dum eic: Ut unum sint,
sicut & nos unum sumus. Nem enim Dei Patris
Verbum, secundum propriam hypostasin, elius
ac Pare esse dignoscitur, naturali tamen iden-
titate unum plane, & idem est cum illo. At
quo pacto Verbum illud, unum quoque no-
biscum factum est? Ad eundem ordinem meo-
rum, puta secundum essentialem, & natura-
lem identitatem. At cum divine naturæ tanto
ac creatura distret intervallo, ut secundum essen-
tiam cum ea coire nequaquam valeat; Ergo,
inquit, modo secundum naturam unum ille
factus est nobiscum, quoniam omnes crea-
turam excelsis? Verbum factus est homo: ut
quemadmodum in Deitate usum & idem est
cum Pare; ite secundum naturam humanam ha-
bitudinem fit usum quoque nobiscum.

15. Die VII. Julii in Festo S. Pulcherie Vir-
ginis Imperatrix duplex pro omnibus Sacra-
mentis in hoc templo celebrantur. MISSA.
INTRAORTUS. PSALM. XLV. Vultum tuum de-
precabantur omnes divites plebis: adducunt
Regi virgines post eam: proxime ejus adu-
centur tibi in lætitiis & exultatione. PSALM.
ibid. Eroflavia cor meum verbum bonum & di-
co ego opera mea Regi. 9. Gloria Patri. Or a-
vto. Deus, qui Beatam Pulcheriam Virginem
tuam

et non
distret
in huma-
na

E
S. Cyril-
lus Alexan-
drinus

desum-
ptis

F

ap-
pse
san-
ctam

Apostolici auditores, & S. R. E. Cardinales iudicari & deserviri debere, ac irrogari & imari, si secus super his a quocumque quavis auctoritate sententia vel ignominie contigerit attentari. Non obstantibus Constitutionibus & Ordinationibus Apostolicis, cunctisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, ut eorumdem prefectorum litterarum transumptis ita exemplis eadem impressis, manu alicujus notarii publici subscriptis, & signis

in persona in dignitate ecclesiastica constitutum munus, eodem prioris fides adhibeatur, quae ipsi presentibus exhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae. Datum Romae apud Sanctam Mariam Majorem sub anulo Privatorum die 11. Februarii anno MDCCCLX. Pontificatus Nostri anno duodecimo.

CAJETANUS AMATUS,

INDEX HISTORICUS

IN TOMUM IV. SEPTEMBRIS.

A

- Aaron Perferam rex** 340 b d f
Ablatus episcopus in Gallia 98 d
† Abrahama patriarcha a S. Joanne Chrysolomo laudatus 505 f, eundem patriarcham idem **Sanctus imitatus est** 707 f
Abramius, Alexandrinus 95 f
Abruculus episcopus Treverensis 366 c, 400 f
Acacius episcopus Beroe 516 c, 518 d c f, 573 d e f, 576 a b, 577 c, 578 d e f, 579, 580 a, 583 b, 586 d, 591 d e, 594 b c d e f, 595 b e d, 596 c, 597 b c, 601 d a, 603 c, 604 b, 607 b, 680 d e f, 681 d, 682 b
Acacius presbyter S. Joannis Chrysolomi 628 f
Acacius presbyter in concilio ad Rhodum 582 a, 584 a
Acacius diaconus Constantinopolitanus 579 c
Acephali heretici Eutychem 406 f
† Adalbaldu maritus S. Rostandi 127 a, 128 b, 131 a
† Adalendis filia S. Rostandi 129 b, 131 a
Adamus Catholicus in Scotia episcopus, inter Praeternitios 51 d
Adelbertus episcopus Treverensis 398 c
Adelbertus monachus & scholasticus S. Martini Treveris 378 d
Adelmus episcopus Regii Lepodi 114 f
† Adolphus abbas Halandensis 95 b, 96 b, 100 d c, 101 c d e f, 102 d
Adolphus episcopus Arabis 622 f, 629 a b c, 690 a b c
Ademarus abbas Cluniacensis, inter Praeternitios 4 a
Adolia Antiochena, S. Joanne Chrysolomo addita 646 d e f, 627 a b c
Adrianus II. Papa 61 f
Adrianus comes Theodori, nominatus episcopus Cantuariensis 124 f
Adrianus episcopus Metensis 383 d f
† Adolphus abbas ensifer, inter Praeternitios 50 c
Adelius diogenes Alexandrinus 681 f
Aegidius Aurea-vallis monachus, scripti de rebus Tangensibus &c. 340 c d
Emilianus imperator 178 c, 291 f
† Emilius 744 a
Emilios episcopus Bravennensis, Occidentalis 646 a f, 647 a b
† Eozus Unifaber, martyrologus Hibernus 269
Eozus rex in Hibernia. Vide Regulus.
Regulus rex in Hibernia 30 b c d
Actius amicus S. Joannis Chrysolomi 628 a
Agapetus vir nobilis, amicus S. Joannis Chrysolomi 624 a b
† Agatho Papa 89 d, 113 c
Agatho abbas, inter Praeternitios 50 c
Agnoia monachi heretici 88 b, 91 c d e f
Agobardus episcopus Lugdunensis 340 a b
Agrestinus vel Agrestius monachus diocesis Halandensis 97 a & l e q q, 98 a & l e q q, 99 b
Agricola (Hieronymus) episcopus & princeps Brinnensis 712 b, 717 d, 735 b
† Agrecolus episcopus Treverensis 387 c
† Agrippinus episcopus Angulomedensis 60 a c
Agrippinus episcopus Corinthensis 244 f, 205 a, 256 b c d e, 258 d, 299 c f, 300 b c
† Agrinus episcopus Treverensis 190 d, 264 c, 305 d, 306 a b d e, 307 f, 308 a c, 373 d c, 374 d e, 378 f, 379 a d, 387 f, 394 d, 396 c, 400 f
Ahyminus episcopus incerta sedis 170 a d
Aimo abbas S. Joannis Baptista & S. Cypriani 34 a b c
Alardus sacerdos, monachus Nivernensis 773 f
Aleaxis Gubernus rex 500 c, 572 a
† Albertus patriarcha Hierosolymitanus, inter Praeternitios 140 a
Albertus pro-episcopus Brinnensis 734 b, 733 b c, 735 b
Albertus dux Austriae, postea imperator 721 c
Albertus marchio Brandenburgicus 395 d
Albertus Mirabendi maritus Tyresensis filius 723 b
† Alea

† Alexander *Arcumetum fundator* 107 e
 † Alexander *Carbovarius episcopus Cumanus in Pona* 666 e
 † Alexander *martyr in agro Tridimino, ejusque reliquia Constantinopolim translata* 510 c
 Alexander III. *Papa* 772 b
 Alexander IV. *Papa* 81 b
 Alexander *episcopus Antiochenus, nomen S. Chryso-
 stomi Diophysius inferius, & ab aliis inferi
 euvotus* 680 e daf, 681 ab, 682 b c, 683
 a b e f, 685 b
 Alexander *episcopus Corinthi* 653 d
 Alexander *dicemus Alexandrianus* 94 d
 Alexander *imperator* 307 a
 Alexandrius *martyr decc, inter Pratermissos* d
 Allertius *dicemus de Leos interfuit translationi
 corporis S. Amati Senensis* 133 a
 Alphius *S. Joannis Chrysostomi amicus, de con-
 versione Plauricum solutus* 643 f, 644 a b
 Alypius *S. Joannis Chrysostomi amicus* 628 b c
 Amachius *presbiter in Phrygia secundo quarto* 30 b
 d e f, 31 a
 † Amandus *episcopus Rhedunensis, inter Prater-
 missos* 51 a, 142 f
 † Amandus *episcopus Trajectensis* 126 e, 127
 b e, 129 b, 131 a b, 187 c
 Amantius *ecclisias ecclesie Carthagenensis* 320 cf
 Amantius *conditor vel instaurator ecclesie Con-
 stantinopoli* 686 f
 Amantius *cubicularius Eudoxie imperatricis* 351
 f, 352 a b o a
 † Amatus *Sedunensis episcopus perperam creditus*
 99 f, 200 a, 121 e f, 113 ad seqq., 114
 a b e f
 † Amatus *episcopus Senensis* 99 e f
 † Amatus *abbas martyr, inter Pratermissos* 50 f
 † Amatus *abbas Maderensis* 123 def, 124 v d
 Ambasius, *inter Pratermissos* 141 e d
 † Ambrosius *episcopus Mediolanensis* 66 cd, 79
 f, 547 e f, 579 d, 193 b, 670 b d e
 Ambrosius *episcopus Senensis* 353 e
 Amelricus *avus Gerardi, fundatoris abbatis Ni-
 vernoensis* 770 a, 771 a, 772 b
 Amelricus *pater Gerardi, fundatoris abbatis Ni-
 vernoensis* 770 c, 771 a, 772 b
 Ammatas *frater Galmieri, Pandalarum regis in
 Africa* 317 d
 Ammo *Aegyptius, episcopus metropolitae in Tor-
 na* 543 e
 Ammonius *episcopus Ladicensis in Pisdia* 594
 b e c
 Ammonius *episcopus Polesis in Aegypto, S. Jo-
 annis Chrysostomi inimicus* 647 e
 Ammonius *monachus in Aegypto* 567 daf, 568
 569, 570, 574 a b, 578 e f, 580 f
 Amprula *diacossa, S. Joannis Chrysostomi ad-
 dicta* 605 f, 606 a, 632 d e, 634 a b c,
 635 b
 † Anastasius *evangelista, inter Pratermissos* a n
 † Anastasius *Persa martyr, inter Pratermissos*
 140 c
 Anastasius *episcopus Antiochenus* 90 bd
 Anastasius *secundum aliquos episcopus Treventis*
 364 e f, 365 a & seqq., 366 a b c
 Anastasius I. *imperator* 16 d, 18 e, 19 c
 Anastasius *monachus Raginensis* 115 b
 Anastolius *episcopus Adonensis in Cilicia, amicus
 S. Joannis Chrysostomi* 621 n
 Anastolius *episcopus Constantinopolitanus* 674 a
 Anastolius *dicemus, S. Gregori I. Papa aper-
 tioris Constantinopoli* 91 df, 93 bc
 Anastolius *presbiterius, amicus S. Joannis Chry-
 soptomi* 627 d

† Anstolius *secundum aliquos episcopus Treventis*
 364 e f, 365 a & seqq., 366 a b a
 Andronicus *ad Chrysostomum missus* 650 b
 Angela *de Arca, virgo Carmelitana, inter Pra-
 termissos* 51 b
 Angerer (Josephus) *vir primarius Rutenbergae
 in Tyrolis* 716 a
 Angli *ad Christianam religionem conversi* 91 def
 † Anicetus, *inter Pratermissos* 51 a b
 Anisimus *Pilagranus, S. Joannis Chrysostomi Ho-
 milias in Martham primas Latina reddidit*
 489 f, 502 e
 Anna *ab Assumptioe virgo, Ordinis S. Clarae,
 inter Pratermissos* 3 f
 Anna *filia Henrici, Bohemiae regis* 713 e
 Anomani *sive Eunomiani a S. Joannis Chrysostomi
 reclusi* 450 d, 451, 452, 453, 463
 a f, 428 b c, 494 d, 499 f, 500 a, 511,
 512, 517 a b c, 529 b
 † Ansanus *Senensis parvus* 352 a
 † Anserius *episcopus Rotomagensis translatus, in-
 ter Pratermissos* 140 c
 Anselmus *canonicus Leodiensis, scripsit de rebus
 Tangensibus etc.* 360 c
 Ansbemius *presbiter & confessor in Oriente* 636 f,
 637 a
 † Antherus *Papa martyr* 147 d
 Anthus *mater S. Joannis Chrysostomi* 608 b e,
 410 a b c, 413 c, 416 b c d e f, 416 d
 Antiochus *episcopus Senensis* 351 a, 352 e
 Antiochus *episcopus Ptolemaeus in Phoenicia* 248
 d e, 375 d e f, 376 a b, 377 e, 378 cd
 seqq., 379 b, 383 b, 391 def, 394 def,
 395 b e d, 396 a e, 397 b, 601 e, 603
 e, 604 b, 607 b
 Antiochus *S. Joannis Chrysostomi amicus* 618 d
 Antiochus *episcopus ignota sedis* 81 b
 Antonianus *episcopus maris sedis* 145 f, 146 a
 b c, 159 b e f, 163 f, 163 a f, 164 ac,
 168 d e, 170 acf, 173 e f, 174 ef, 176
 f, 357 c d, 258 a b e, 165 e f, 166 ad
 seqq., 167 a b c
 Antoninus *episcopus Ephesus* 405 b, 526 c,
 139 d, 343 b c d e f, 544, 545, 546 n
 d e f, 547 a b c
 Antonius *Pius imperator* 367 e
 † Antonius *Megani abbas* 148 abc, 775 c
 † Antonius *monachus Larentis* 82 bc
 Antonius *episcopus, forte idem cum cognomine
 Sancti Carpentariensis* 83 e f
 Antonius *a S. Joannis Chrysostomi episcopus or-
 dinatus* 579 a
 Antonius *episcopus Carpentariensis, forte idem
 cum Sancti cognomine* 81 a
 Antonius *abbas Lateranensis, testatur est bove-
 ficiam S. Neuburgae* 747 b
 Antonius *late limetanus S. Joannis Chrysostomi*
 620 e
 Anytus *episcopus Thessalensis, S. Joannis Chry-
 stomi amicus* 607 a, 646 a, 653 c
 Aphrasius *a Diogene ad S. Joannis Chrysostomum
 evasum missus* 637 a e, 638 n
 Aphthonius *abbas monachorum S. Pauli in Sy-
 ria* 644 b, 649 c
 Apollinarius *episcopus Alexandrianus* 81 bed
 Apollinarius *episcopus Raginensis* 114 cdef, 119
 b, 120 d
 Apol.

- Apollinarium baronii 660 e f, 661 a d e, 662 a b e
 Apollinarium barofarcho 457 a f, 458 a
 Apollonius episcopus Laurentis 113 c
 Apothemius episcopus Andegavorum 69 a c f
 † Aquilinus Joannem aliquot episcopos Calamensis 370 a
 Aquilinus diaconus Cafarum Palaestinae 380 d
 Arabitanus episcopus metropolitae in Galatia 543 c
 Arabius Constantiopolitani, amicus S. Joannis Chrysostomi 613 f, 614 a d
 Arbus, ut ferat, tyrannus in pagis Ardennensibus, ad frangem amoveris 389 a
 Arcadius Arcadii imperatoris filius 553 c
 Arcadius imperator Orientis 403 e, 466 c f, 467 a b, 495 f, 510 b c d f, 511 e, 518 a b, 519 a c d e f, 518 f, 519 b f, 530 a d e f, 531 e, 533 c d, 534, 535, 536 a d e f, 537 a, 538 c d e f, 539 a b e, 547 d, 550 b e d e, 552 a b, 571 b, 574 f, 575 a, 576 e, 577 a, 581 e, 583 d e, 584 a & leqq., 585 f, 587 a d e, 589, c d, 591 d e f, 592 e, 594 a b, 595 b c d e, 596 a b e, 597 b d, 598 f, 599 d n, 601 d e f, 602 a, 605 a b e f, 608 d e f, 609 a, 613 e, 614 e, 646 a b c, 648 a, 651 d, 653 e f, 666 f, 678 e f, 679 a b c d, 779 c
 Archanaudus diaconus Tarconensis 46 d
 Archelaus abbas Antiochenus 433 a
 Arcimboldus. Vide Joannes Arcimboldus.
 † Ardo discipulus S. Benedicte, primi abbatis Indulsi 185 f
 Ariani repressi a S. Joanne Chrysostomo & imperatore Arcadio 518 a b c
 Arnet barofarcho 661 e
 Arnoldus abbas Bruns-vallis 347 b
 Arnoldus Prior Niorenensis, postea abbas 771 f
 Arnulfus abbas Vergerensis 113 f
 † Arnulfus episcopus Moxensis, deinde monachus Haberdensis 98 f, 99 a b e, 101 b
 Arnulphus abbas Eichenensis 188 a, 343 a, 770 c
 Arnulphus Flandria comes 431 a, 133 c
 Arriacus archiepiscopus, deinde episcopus Constantiopolitani intrusus 582 a, 584 a, 603 c f, 604 a & leqq., 605 b e, 606 b e d e f, 607 c, 613 a, 614 e, 631 f, 633 n, 643 e f, 667 c, 681 a
 Arsenodorus amicus S. Joannis Chrysostomi 618 d
 Atellus episcopus, amicus S. Joannis Chrysostomi 615 b
 Aspasius Paternus praefectus Africae 193 b, 193 a c, 318 b c d, 321 b, 323 c, 330 c, 331 f, 332 d e f, 333 a
 Asterius comes Orientis sub Arcadio imperatore 510 d
 Asyacrida Antiochenus S. Joannis Chrysostomo additus 614 e, 615 a b d f
 Alymercius presbyter Laodicenus, S. Joannis Chrysostomi amicus 617 c f
 Athalaticus Offregestherum in Italia rex 338 c
 Athanasius Vigenberum in Hispania rex 34 c
 † Athanasius episcopus Alexandrinus 370 d, 444 e f, 445 b, 446 e d e f, 447 a b c d e, 593 f, 595 a b d, 660 d e, 674 a
 Athanasius abbas 688 f, 690 a b
 Athenogenes episcopus Petri in Palaestina 690 a b c
 † Atticus presbyter, deinde episcopus Constantiopolitani 582 a, 584 a, 645 n f, 646 a d f, 647 a b, 673 f, 674 a, 679 e, 680 f, 681 a & leqq., 682, 683, 684 a b c f, 685 a b f, 686 b c
 Anticus consul 69 b
 † Auxilius virgineus & martyris transilicis, inter Praetores 4 f
 † Auxilior l. secundum aliquot episcopos Trevirensis 364 e f, 365 a & leqq., 366 a b e, 373 d e f, 374 a
 Auxilus episcopus Trevirensis 366 f
 Augendus cressifer 165 b e, 250 f
 Augendus diaconus, Novatianus antipapa legatus 161 d, 162 d, 164 f, 165 a, 166 b & leqq.
 Augendus febimaticus in Africa 248 f, 249 c, 250 b e e f
 † Augustinus episcopus Hipponeus sententia de dissensionibus S. Cypriani a S. Stephano Papa 300 c f, 301 a b c d e, 304 e f, 308 a & leqq., 309 a d & leqq., 310 a & leqq., 311 a & leqq., 312 a b c d f, 314 a d
 † Augustinus episcopus Hipponeus 334 c, 335 d e f, 336 a b e d, 338 b, 443 b, 579 d, 609 & leqq., 671 a b f, 672 a, 673 d f, 674 a b e, 676 b e, 781 e
 † Augustinus episcopus Genuensis 91 d e f
 Augustus imperator 440 c
 † Aurelianus episcopus Arlatensis 33 f
 Aurelianus praefectus praetoris & consul in Oriente sub Arcadio imperatore 535 a e, 536 c f, 537, 538 a b c
 † Aurelius Carthaginiensis episcopus 646 b, 653 c, 655 b, 667 e
 † Aurelius episcopus, inter Praetores 141 e f
 Aurelius hic confessor, ecclesiae Carthaginiensis inter 114 f, 218 e, 236 b, 238 b, 243 e f, 244 a b c d e
 Aurelius edilescens, confessor Carthaginiensis 27 b
 † Auspicius secundum aliquot episcopos Trevirensis 359 e, 364 e, 365 a & leqq., 366 a b e, 368 a d, 369 d e, 373 d e f
 Austriacus augustissimus domus principis erge S. Nithurgam devoti, & in eius templum laborales 733 c f, 734, 735 b
 Auxias de Podio, archiepiscopus Monsus regalis, S. R. E. Cardinalis S. Vitalis 733 a
 Auxilius an episcopus Andegavorum? 69 a c
 Aymarus abbas Cluniensis. Vide Ademarus.
 Azwanger (Joannes Schellhaus) parochus in Munster adjunt inventum S. Nithurgae 736 d

B

- † Babilas episcopus Antiochenus martyr 439 a & leqq., 440, 441, 442 a b. Babilas solum Antiochus 460 a b. Eusebium transilicis 498 e, 557 c
 Baquerreel (Agidius) domus capituli Romanensis 189 e
 Baisus episcopus Tervorensis 121 f, 130 a, 131 e
 Balbi (Lemardus) parochus Vianensis 695 c
 Baldinus archiepiscopus Trevirensis 384 d
 Baldinus diaconus Niorenensis 772 a, 777 n
 Baldinus Constantiopolitani imperator, Florentiae comes 132 b
 † Barbare virginis martyris reliquia in Hispania 399 c
 Bardatus (Stanulani) Societatis Jesu presbyter, de Nafon cultus bene meritis 125 b
 † Barlaam martyr, a S. Joanne Chrysostomo laudatus

datas 503 a b
† Barnabæ apostoli cupitis & cinerum translatio, inter Pratermissos 140 e f
† Basilianus abbas, inter Pratermissos 49 e
† Barinorius abbas, forte idem cum Basilianus, inter Pratermissos 40 e f, 50 a
Basilides episcopus Hispanus, in persecutione lapsus 169 a, 306 c f, 317 b c, 319 b c, 393 d e, 394 b c, 302 d, 316 e, 317 c d e
Basilina Juliae apostolice imperatoris mater 343 d
† Basiliscus mortuus 664 f, 665, 666 a b c d
Basiliscus episcopus Cemaus, non admittendus 665 & seqq.
† Basilion episcopus Cæsariensis in Cappadocia 413 b, 415 d, 419 b c, 565 d, 670 a d e, 674 a b
† Basilus episcopus Lamefis 112 b
Basilus episcopus Bibli in Phœnicia 415 f
Basilus episcopus Seleuciensis 415 e
Basilus S. Joannis Chrysostomi fidelis, deinde episcopus, ferre Raphanensis 408 d, 409 f, 412 a b c d e, 413 b c, 410 b, 421 d e f, 422, 423, 424, 425, 426 a b, 428 d a f
Basilus Prior Regensis 115 b
Basilus presbyter, S. Joannis Chrysostomi amicus, Evangelium in Phœnicia prædicans 645 b
Basilus Phœde imperator 530 b
Basilus Porphyrogænos imperator 52 e
Basilus consulis 85 c
Basilus Protophronus, scriptis de S. Joanne Chrysostomo 406 f
† Basilus episcopus Trevirensis 366 e f, 400 f
Baloage (Jacobus) reclusus 656 d e f, 657 & seqq.
Bassiana S. Joanni Chrysostomo addita 640 a
† Bassus episcopus mortuus, a S. Joanne Chrysostomo laudatus 505 f
Bassus episcopus, S. Joannis Chrysostomi amicus 623 e
Bassus consul Romanus 323 e, 333 a
† Batheneus confessor, inter Pratermissos 50 a
Baudry (Petrus) Prior monasterii S. Guleu in Hannonia 366 c d
Bauters (Jacobus) diaconus ecclesie Pameiensis, subscriptus instrumentis de reliquis SS. Cornelii, Cypriani &c. 189 d
† Bedæ sententia de S. Cypriani diffensione a S. Stephano Papa 312 d a
Behlarius Julianus I. narentitanus dux 337 b c d
† Benedictus primus abbas Indensis 185 f
Benedictus VII. Papa 364 b
Benedictus XIV. Papa 150 a, 363 e, 689 f, 778 b, regis Opus nostrum munificentissime benevolencia affectus ibid. c
Bencostas episcopus Carthagensis 310 c
Bercarius comes in Italia 118 d
Berchojod religiofus monasterii Montis S. Georgii in Tyrolis 729 e
Bericius monachus Aganensis 103 e
† Berodius episcopus in Gallia, inter Pratermissos 1 e c
† Bernhardus confessor, inter Pratermissos 143 d
† Bernice virgo mortuus, a S. Joanne Chrysostomo laudata 503 e
† Berulim virginis elevatio, inter Pratermissos 140 b
Bertollus episcopus Trevirensis 366 e, 400 f
Blair (Joannes) accusatus & templi S. Nurburgi in Eden 732 f
† Blasii episcopi martyris reliquia in Hispania 390 d
Blackarius (Jacobus) diaconus Chrysostomi in Roten-Septemberis Tomus IV.

nacensis 189 a b d
Blumin (Maria Alexia) superior monialium Pienae 747 d f
Bona virgo, inter Pratermissos 6 a b
Bona mulier Aiza, ad sacrificandum idola in via vi adducta, & pro fide extorris 235 f
† Bonifacius archiepiscopus Niguanus, mortuus 363 a
Bonifacius I. Papa 683 d e f, 684 a b f, 685 b
Bonifacius presbyter, Apostolica Sedis legatus apud Theodosium II. Imperatorem 680 c
Bonifacius presbyter, Occidentaliū legatus pro causa S. Joannis Chrysostomi 646 e
Bonifacius diaconus, S. Gregorii I. Papæ apocrypharius Constantinopoli 94 a d
Bonosius episcopus Trevirensis 366 e, 400 f
Brandilius comes nobilis scriptor 719 b c
Brantes (Josephus Antonius de) apostolicus domesticus thesaurarius & penitentiarius, de Massæ nostræ optime meritis 81 b, 82 b
Breitanus martyriusque Hibernus 36 c
Breythbach (Otto a) archidiaconus Trevirensis 395 a
† Briceius episcopus Tarenensis 61 f
Brecius presbyter Carthagensis 218 e d, 252 f
Brilo episcopus Philippensis in Thracia 504 b c
Brilo Eudoxie imperatricis cubicularius 518 b c, 527 e, 528 b c, Amicus S. Joannis Chrysostomi 619 e, 635 f
Britonius episcopus Trevirensis 368 e
Brito episcopus Trevirensis 366 e, 400 f
Bruno I. archiepiscopus Coloniensis 383 b c, 384 a b, 390 c
Buren (Joannes) scriptis testamentum de deservio S. Nurburgi 745 b c
Burgkheburin (Maria Anna) 744 f, 745 d
Burgkhehorus (Mastardus) nobilis scriptor Tyrolensis 712 b, 713 b, 716 f, 717 e, 719. c a, 723 a, 735 f
† Burgundofora abbatissa 97 e
Bynius (Simon) pastor Etichensis, subscriptus instrumentis de reliquis SS. Cornelii, Cypriani &c. 189 d
Byzo monachus, ad quem scriptis S. Joannis Chrysostomi 645 d

C

† Cæcilie virginis reliquia Duasi 132 c, ejusdem corpus translata 482 b
† Cæcilia abbatissa Halabensis 102 b, 102 a
Cæciliatus episcopus Carthagensis 309 d, 314 a b, 371. c d e f, 372. a b c
† Cæcilius presbyter Carthagensis, A. Cypriani in fide magister 195 c, 196 b c d, 197 a, 198 e, 200 f, 201 b, 326 e f, 327 e f
Cæcilus episcopus in Africa 209 f, 274 a c d
Cæcilus rebet, Diadumeni imperatoris præceptor 107
† Cælestio corpus Romae 187 d, 188 b c d f, 189 a, 343 f
† Cælestinus I. Papa 29 a, 188 e, 192 c, 673 e f, 674 c
Cælestius beraitus 683 d
Calat Ellensis dux Regii & Mintae 115 a
Calarius consul 69 b
Calarius Judicis Amicreus iudex a Theodosio Magno datus 473 f, 473 a c f, 474 475. 478 a
Calarius monachus; epistola, quæ ad hunc conflat, non est S. Joannis Chrysostomi 656 & seqq.
Vuu 3 Cal

- Caldonius episcopus in Africa 154 f, 159 f,
 160 a b, 161 e, 162 a b d e, 163 b c f,
 164 d, 171 a, 218 d, 223 e, 235 e f,
 236 a, 247 f, 219 a b e, 250 a & seqq.,
 260 e d e, 261 a c d
 Callosistratus Ihsaria episcopus, S. Joannis Chryso-
 stomi amicus 628 ab
 Callitrope vidua Alexandriae 554 b
 Caloni (Alchimena) matrona Mainensis 137 e,
 138 d
 Calvinista in sacra impietate 22 d, 24 d, 35 d,
 36 d, 62 a, 81 f, 188 f, 189 a b c
 Candida in persecutione Dei lapsa 227 c
 Caprio episcopus Donatista 371 d
 Capello (Mariae Ambrosius) episcopus Antver-
 piana 150 b
 Carmundica. Vide, Bona virgo
 † Carolus Brevernensis 731 b
 Carolus Magnus imperator 114 f, 181 e, 183
 a b, 185 e d e f, 186 a, 340 a b e d f,
 341 a c, 342 e d, 343 b
 Carolus IV. imperator 384 c d e f, 399 b
 Carolus Calvus Francorum rex & imperator 63
 a b, 121 a, 182 b c d e f, 183 a b e d f,
 184 a b, 185 a d e, 186 a, 341. b d e f,
 342 a b c e
 Carolus Crassus imperator 353 e
 Carolus Simplex Francorum rex 181 d, 184 b,
 341 f
 Carteria Amiebrina, S. Joannis Chrysostomi sa-
 cere 625 f, 626 a b e d
 Celerius Celsus in Cappadocia praefectus, a-
 micus S. Joannis Chrysostomi 620 b c
 Celerius monachus, magister S. Joannis Chry-
 stomi 415 e d e, 419 f, 420 a, 421 d
 Ceras imperator 440 b
 Calimirus maritus Brandenburgensis 395 d
 † Celsianus episcopus maritus 748 d e
 Celsianus secundum aliquos episcopus Treverensis
 364 e f, 365 a & seqq. 366 a b c
 Celsianus diaconus, S. Joannis Chrysostomi ami-
 cus 607 b c
 Celsii maritus iuvencus, inter Praeternissas 91 f
 Celsiodorus senior, deinde monachus 559 e
 Celsius pater S. Celerii Papa & matris 150
 c d
 † Celsus corpus reasclatum 376 a, 400 e
 Celsus presbyter Habendensis 106 f
 Celsus malier, inimica S. Joannis Chrysostomi
 575 d
 Celsus presbyter Amiebrina, amicus S. Joannis
 Chrysostomi 641 a & seqq.
 Celsus hereticus Novatianus 168 b
 † Celsus filius Adonis, inter Praeternissas
 142 b
 † Celerina maritus 243 f, 244 a
 † Celerius confessor, ecclesia Carthaginensis le-
 gitur 218 e, 210 e, 217 c, 236 d, 238 b,
 243 e f, 244 a & seqq.
 Celerius testis ecclesiae Carthaginensis 144 a, 238 b
 † Celsus maritus 748 d
 † Celsus secundum aliquos episcopus Treverensis,
 364 e f, 365 a & seqq., 366 a b c, 368
 a c, 373 e f
 Celsus monachus Regensis 115 b
 Celsus vetustus scriptor Christianus 347 d
 Cencius (Thomas) Ordinis Pradictorum testis
 Maritus 135 d, 136 f, 137 b f
 † Censurinus maritus 176 d
 Cerevalia (Franco) matrona Mosiacensis 118 b d
 Chabon (Jachon) abbas Augustinensis Calvini-
 sta 24 d
 Chazera presbyter monachus S. Pauli in Syria
 641 b c d, 649 c
 Chaleidia Amiebrina, S. Joannis Chrysostomi ad-
 dicta 624 e, 625 a b c d
 Cham filius Noe 708 f
 Charentionus secundum aliquos episcopus Caleni-
 ensis 370 a
 Charpinus (Stephanus) presbyter Lugdunensis
 842 d
 Chiffetius (Petrus Franciscus) Sacrosancti Jesu
 presbyter, de Massas auctore epistole meriti 93
 e, 101 f
 Childebertus I. Francorum rex 32 d f, 33 a e
 e f, 34 a d e
 Chilpericus I. Francorum rex 129 a, 130 f
 72 b c
 Chislerius, Vide Maria Christiana
 Christophorus abbas Montis S. Georgii in Ty-
 roli 717 c
 Christophorus meritis Badenensis 395 d
 † Chromatius episcopus Agathensis 572 d e,
 600 e, 646 e, 653 d e, 667 c
 Chrysoptellus comes Andegavorum 63 b
 Cibo. Vide Joannes Baptista Cibo.
 † Clara abbissa Habendensis. Vide S. Catilin-
 andianus Constantianopolitans, amicus S. Jo-
 annis Chrysostomi 615 f
 Claudius episcopus Massiliensis, legatus regis
 Francia 395 d
 Claudius monachus Regensis 115 b
 Clavus Domini sessivus Casana, inter Praeternissas
 141 e
 † Clemens L. Papa & maritus 29 b
 † Clemens primus episcopus Aletensis 376 f
 383 d e f
 † Clemens secundum aliquos episcopus Treverensis
 364 e f, 365 a & seqq., 366 a b c e,
 373 d e f
 Clemens II. Papa 19 b
 Clemens V. Papa 23 a
 Clemens VIII. Papa 6 e, 114 f, 115 a
 Clemens XII. Papa 27 a, 143 b
 Clementianus in persecutione lapsus, parvus 168
 f, 170 b e, 256 b c d, 270 e d e f
 Clerck (Marinus de) praeternissas Apostolicus
 772 c d
 Clido forte abbas Habendensis 69 b, 102 b
 Clodoveus I. Francorum rex 34 a
 Clodoveus II. Francorum rex 130 e
 † Clodulphus episcopus Menseis 383 e
 Clotarius II. Francorum rex 71 b c, 96 e d
 Clotarius III. Francorum rex 124 f, 129 a,
 130 f
 † Clotendis filia S. Radbrudi 129 b, 131 a
 Coenbura virgo. Vide Quimbura.
 Coens (Petrus) comacensis ecclesiae cathedralis Am-
 vorpie 149 b
 Colloredus (Leander) S. R. E. Cardinalis 363 e
 † Columbinus abbas Boicensis 96 d, 97 a b c
 d e, 98 c d
 Columbinus abbas Lutteraci, inter Praeternissas
 52 b d
 † Commicus Constantiensis episcopus 26 f
 Conradus archiepiscopus Salzburchensis 721 a f,
 725 c
 Conradus abbas Montis S. Georgii in Tyroli
 718 a f
 Constant imperator 370 a b, 370 d, 408 d e,
 409 e
 Constantia Roberti Francie regis mater 184 e f,
 341 f
 Constantinopolitanorum concilio per S. Joannis
 Chrys.

- Chrysofome reuocando* 584 d e f, 585 a & leqq., 586 e f, 587 588 b cef, 589 a bcd
Constantinus presbyter Antiochenus, forte idem cam Constantino 558 f
Constantinus Magnus imperator 16 d, 18 a, 332 e, 371 c d e, 372 a b c, 376 e, 378 f, 385 c, 387 a, 408 e f, 409 a b, 440 c, 493 b
Constantinus II. imperator 68 a
Constantinus iunior imperator 62 a, 408 e f, 409 c
Constantinus Prophyrogenitus imperator Orientis 406 f, 407 a
Constantinus episcopus Mediolanensis 311 c
Constantinus presbyter Antiochenus, amicus S. Joannis Chrysofomi 604 b, 611 a b c, 618 f, 619 b c, 624 b e f, 635 a c, 646 d, 637 d, 635 d, 641 b c, 642 a, 643 d, 644 d, 645 a b
Constantinus presbyter Antiochenus, aliter S. Joannis Chrysofomi amicus 616 d
Constantinus Celsus caesar, deinde angustus 377 e f, 378 a b c d e
Constantius imperator 16 d, 20 c, 62 a, 370 d, 408 c, 409 c d, 415 a, 435 d, 518 b
† *Conuallus monachus, inter Praeternissos* 141 c
† *Cornelius Papa martyris* 193 d, 204 e f, 205 b, 255 d, 256 f, 257 d, 259 b c f, 260 a & leqq., 261 a b c d f, 262 a b c e f, 263 a, 264 b d, 265 a b e f, 266 c f, 268 b c, 276 d e f, 277 a & leqq., 278 a & leqq., 279 e f, 280 e f, 281 a & leqq., 282 a, 283 c, 291 c, 294 a, 315 d e, 316 f, 317 a b, 327 b, 338 d e, 339 a, 341 e f, 342 b c e f, 343 a b d, 346 e, 348 a d
† *Cornelius cernuus, inter Praeternissos* 49 c
Cornelius (Flaminius) senator Pannus, de Mofon uoluit, episcopus merinus 6 e, 7 d, 38 b c
Cornelius hospes S. Antonini martyris 15 f, 16 a, 17 d e
Colmas Aegyptius, scriptor reuelas 444 c d e f, 445 a b
Colmas diaconus ecclesiae Apostolorum tempore S. Chrysofomi 406 b
Colmas Veltner, scriptor de relatione corporis S. Joannis Chrysofomi 406 c
Crematius subdiaconus Carthaginiensis 218 f, 219 a b f, 220 b c d, 232 a
† *Crescens primus episcopus Vinnacensis in Gallia* 355 a
† *Crescens episcopus Cretensis, interfuit concilio III Carthaginiensi de Baptismo haereticorum* 298 a, 301 c
† *Crescentianus martyris in Africa* 325 d
† *Crispi presbyteri martyris translatio, inter Praeternissos* 50 a
† *Crispianus martyris* 376 f
† *Crispius martyris* 376 f
† *Crispio archidiaconus S. Epiphani* 573 f
† *Crispus caesar* 408 f, 409 a b
† *Croy (Robertus) archiepiscopus Cameracensis* 134 d
† *Cruen exaltatus, inter Praeternissos* 141 c
† *Cubo (Dominicus de) Ordinis Praedicatorum, inter Praeternissos* 142 b
† *Cunctus edigius Montis S. Georgii in Tyrol* 749 c
† *Cuperus (Martinus) coepiscopus Cameracensis* 134 d
† *Cyprianus episcopus Carthaginiensis & martyris* 143 c e, 144 a d e, 145 f, 146 a b f, 147 f, 150 f, 151 c 152 a b c, 153 b f, 156 a, 157 d e f, 158 d, 159 b & leqq., 160 a b, 161 d e f, 162 b & leqq., 163 a & leqq., 164 a & leqq., 165 a & leqq., 166 a b c d, 167 a b c d e, 168 a c d e f, 169 f, 170 a b c e, 171 d e f, 172 a & leqq., 173 d e f, 174 a b c d e, 175 c d e f, 176 a b c, 177 d e, 179 d e f, 180 a b c e, 182 e, 184 e, 185 d, 187 c d e, 188 a & leqq., 189 a & leqq., 190 a c e f, 348 b c e f, 670 a
† *Cyprianus martyris Nicomediensis, perperam confusus cum cognomine sancto episcopo martyre Carthaginiensi* 193 e f, 194 e f, 195 f, 201 a, 318 f, 339 d e, 341 d e, 347 b f
† *Cyricus episcopus Constantinopolitanus* 90 d, 493 b
† *Cyricus Syriacus in Phrygia episcopus* 493 e, 603 b, 605 f, 607 a, 608 e, 611 c, 635 c d e f, 645 e f, 647 a b c d, 655 c
† *Cyricus aliter episcopus, amicus S. Joannis Chrysofomi* 611 c f, 635 c d e
† *Cyricus catalogo episcoporum Eusebii perperam insertus* 635 d e f, 647 c d
† *Cyricus presbyter Antiochenus, amicus S. Joannis Chrysofomi* 642 a & leqq.
† *Cyricus diaconus Constantinopolitanus* 598. f, 600 f, 614 c, 655 c f
† *Cyrellus episcopus Aleandrianus* 89 d, 406 b, 586 d e, 660 d e, 667 b, 673 e, 674 b, 675 f, 679 f, 680 a b, 681 a c d e f, 682, 683, 684, 685 a b
† *Cyrellus Hierosolymitanus* 444 f, 445 b
† *Cyrianus episcopus Chelodensis* 575 a b c, 578 b & leqq., 579 b, 591 e, 594 d, 595 b, 601 d e, 600 b
† *Cyrianus episcopus in concilio Constantinopolitano sub Chrysofomo* 544 f
† *Cythereus episcopus ignota sedis, Occidentalis legatus pro causa S. Joannis Chrysofomi* 646 e f, 647 a b
† *Cytherius amicus S. Joannis Chrysofomi* 620 d

D

- Dagobertus I Francorum rex* 103 c, 104 b, 128 f, 130 e
† *Dagobertus II Austrasie rex* 126 b
† *Dagobertus II Francorum rex* 99 f
† *Damasus Papa* 147 d, 153 a b, 676 d e f
† *Daniel, inter Praeternissos* a f
† *Daniel episcopus Praenestis* 695 d
† *Daniel presbyter Constantinopolitanus, amicus S. Joannis Chrysofomi* 607 b c
† *Danorum irruptiones* 120 f, 121 a, 131 a
† *Dacivus episcopus in Africa, ad metallo damnatus* 191 f, 319 a b, 330 f
† *David propheta regius* 701 a
† *David (Joannes) abbas Nivocensis* 773 a
† *Deboras propheta* 780 a
† *Decentius episcopus Euginus* 378 d
† *Decius imperator* 144 a b c, 145 e f, 146 a c d e, 150 e, 151 b c, 152 e f, 153 a & leqq., 154 a b c, 174 f, 175 a, 177 f, 211 d, 212 a d, 267 c d e f, 268 a b c, 350 a b, 356 f, 439 d, 440 b, 441 f, 442 a b
† *Decius filius imperator* 145 e, 146 d e, 151 e, 152 f, 153 a b c, 177 f, 267 d
† *Decius (Hilarius) Cister* 146 d e, 173 b
† *Declanus episcopus Hibernus* 29 b c d, 30 a b c d e
† *Defendens martyris translatio, inter Praeternissos* 140 b
† *Defenitus episcopus Andegavensis* 62 e, 69 a c e Del.

- Dolay (Joannes Baptista) decanus capituli Rutenensis 188 e d f, 189 e
† Demetrius episcopus Antiochenus 173 b
Demetrius gaudis magnificus in Africa 184 b c d e f, 186 e, 188 a & seqq., 189 a b c d e
Demetrius episcopus Pisanus, S. Joannis Chrysostomi amicus 401 c, 582 f, 583 a e d, 598 ef, 599 c, 607 c, 608 c, 635 f, 646 d e f, 647 a b c d, 655 c
Demetrius monachus, S. Joannis Chrysostomi amicus 431 e f, 432 a b c
Diodoricus episcopus Treverensis 400 f
Dido. Vide Clido
Didymus Alexandriensis 444 c, 676 c
Dietricus religiosus monasterii Montis S. Gregorii in Tyris 729 c
Dietrich (Raymundus) sacerdos, collegii aliquo beneficii S. Norburgae 746 a, 758 a b
Difredus abbas S. Willonis Massiliensis, inter Prætermissos 3 e
Dignus episcopus Donatista 371 d
Dionisianus imperator 16 c, 17 d, 193 e f, 351 b c e, 352 c f, 353 a b, 377 c f, 378 b
Diodorus præceptor S. Joannis Chrysostomi, postea episcopus Tarfensis 415 c d e, 419 def, 420 a, 421 d, 506 a b
Diogo episcopus Septimugensis 301 d
Diogenes, singularis amicus S. Joannis Chrysostomi 637 d e f, 638 a
Dionysius Papa, inter Prætermissos 52 e
† Dionysius Papa 141 f
† Dionysius Ecclesie Romanae presbyter, deinde Papa 311 b e f, 312 b
† Dionysius episcopus Alexandrinus 141 f, 143 a d, 164 c, 167 c, 173 a b e, 214 b, 296 f, 306 c, 311 a b e f, 313 b c d
† Dionysius episcopus Mediolanensis 66 f
† Dionysius episcopus Parisiensis 381 d
Dionysius, inter Prætermissos 141 f, 143 f
Dionysius legatus Novesium 165 a b e, 166 b, 171 a b c, 164 f
Diophantus presbyter Antiochenus, S. Joannis Chrysostomi amicus 641 a & seqq.
Dioscorus episcopus in Lybia 582 c
Dioscorus monachus, deinde episcopus Hierapolitanus 567 d e f, 568, 569, 570 a e, 573 b f, 578 c f
Dioscorus, in cuius domo Cyprii hospitatur 615
Joannes Chrysostomus 618 d, 619 a, 689 c
Domitius episcopus Carthaginensis 327 c
Domitianus episcopus Melitenensis 26 e, 87 ef
Domitianus presbyter Constantinopolitanus, S. Joannis Chrysostomi amicus 606 a, 609 e, 698 c
Domitianus subdiaconus 387 c
Domitianus imperator 387 c
† Domitius viri SS. Bernards & Pufflers, a S. Joanne Chrysostomo laudatus 503 a
† Domini diacni corpus Placentie in Italia 30 h c d
Donatus episcopus, S. Joannis Chrysostomi amicus 612 d
Donatista diacona 381 d
Donatista heretica 302 d e, 304 e, 309 b e d e f, 314 a b c d, 371 e d f, 372 d
Donatus episcopus interius fidei 270 c d
Donatus episcopus Carthaginensis 104 e f, 270 f
Donatus episcopus Cabilonensis 201 c
Donatus presbyter Carthaginensis 208 b, 216 e, 252 a b
Donatus amicus S. Cypriani episcopi Carthaginensis 196 d e f, 198 a b, 202 a & seqq.
Donatus Donatistarum amicus 314 a, 371 e d e f, 372 a b c
Donatus schismaticus episcopus Carthaginensis 309 d e, 314 a b
Dorotheus Aricæorum episcopus Antiochenus 451 c
Dositheos hereticus 88 d e f
Dolihrus viri beatiensis 88 e
Dolihus seu Dositheus Samaritanus impioles 88
Drogo episcopus Tullensis 101 e
† Drohis maritus, a S. Joanne Chrysostomo laudatus 505 b. Ejus reliquie prope Antiochiam ibid.
E
† E Anaida virgo abbatissa in Anglia, inter Prætermissos 2 d
Eberhardus episcopus Treverensis 367 b, 400 f
Eberhardus monachus & scholasticus S. Martini Treveris 358 e f, 359 a e
Ebonius, inter Prætermissos 2 f
Ebrinius Theodoricus III. Francorum regis majordomus 99 c, 121 c, 123 d, 124 e, 125 d e f, 126 a, 130 f
Eckbertus episcopus Treverensis 367 a, 400 f
Edaphius diaconus Constantinopolitanus 179 e
† Edippa virgo, inter Prætermissos 80 b c d
† Eftrem abbas Placentie 80 b c d
† Egbertus episcopus Treverensis 383 c, 384 b c
Egilbertus episcopus Treverensis 367 a b, 400 f
Egilvardus episcopus Wicoburgensis 343 b
† Egnatius viri Ignatii maritus 243 f, 244 a
Elicus viri Vergerensis 214 f
Elphius viri primatus Constantinopolis 371 b
Eliazarus Petrus Legi maritus 217 f
Eleonora archidux Austria 712 a, 717 c, 715 b
† Elias a S. Joanne Chrysostomo laudatus 505 f
Eundem prophetam item Isachias imitatus 68
706 c, 707 c f
† Elisi corpus translatum 383 b
† Elisabeth 747 d
† Elisabeth Alberti I. imperatoris conjux 721 f
Elisabeth de Erenusius uxor Henrici III. dynaste Rotemburgi 728 f, 730 a
Elisabetha filia Henrici II. dynaste Rotemburgi 721 f, 728 f, 730 a b
Elisabetha Leschavia uxor Henrici III. dynaste Rotemburgi 729 a, 730 a
Elpidius episcopus Landianus in Syria, S. Joannis Chrysostomi amicus 595 b e f, 627 c d e f, 638 b, 639 d, 649 d, 651 b c, 680 c d e
Elpidius presbyter vir apostolicus, S. Joannis Chrysostomi amicus 654 a
Elpidius presbyter in civitibulo ad Queriam 582 a, 584 a, 598 a b
† Emaus maritus 40 e d e
Emerus episcopus Treverensis 366 e, 400 f
† Emmo episcopus Treverensis 121 d, 124 f, 125 a, 128 c, 130 e
Enarrandus monachus Clara-Vallensis, inter Prætermissos 51 e
† Engelbertus episcopus Coloniensis 396 f
Eosius episcopus, S. Joannis Chrysostomi amicus 623 d
Eparchius episcopus Arverensis 120 f, 141 a
Eparchius Engelmensis 141 a b
† Epac-

- † Eparchus vel Eparchius episcopus, inter Prætermissos 140 f, 141 a
- † Ephrem Syrus 445 b
- † Epiphanius Affricanus forte episcopus 273 a c
- † Epiphanius presbyter 351 c, 352 ac, 353 d
- † Epiphanius episcopus Salernitanus 404 d e, 516 d, 568 ad, 569 da, 570 bcf, 571 a, 572 a f, 573, 574, 577 b a, 579 d, 580 e f, 582 a, 677 b a e
- Epiphanius diaconus S. Gregorii I. Pape 94 d
- Erethius marchio Badenſis 375 f
- Erichius archiepiscopus Loudensis, anteaſſam Norwicensis conſecratus 772 a
- Episcopi episcopus Duranſis, S. R. E. Cardinale 351 f
- † Erilberti regis translatio, inter Prætermissos a b
- Evagrius episcopus Antiochenus 435 f, 436 a, 442 b, 457 c, 490 f, 491 a, 495 a b c, 528 e e, 532 c, 404 a
- Evagrius Ponicus 404 a
- Evagrius episcopus ſchismaſticus 161 a b, 165 a bde, 166 ab, 172 a b e, 164 f, 165 a b
- † Eucharis episcopus Treverensis 354 b, 315, 316, 357, 358, 359, 360, 364, 365, 361, 364, 365, 366 a b d e, 367 def, 368, 369 a, 371 abce, 375, a b, 376cd e f, 377 a c, 378 e, 379 b e f, 380 a & ſeqq, 381 a & ſeqq, 382 e & ſeqq, 383 e, 384 b, 385 a b, 392 b c, 394 a d c, 396 c, 400 a e f
- Eucherius forte episcopus Tarenſis in provincia Byſtana 209 a d a
- Eucia mulier primaria 510 a
- Eudamon in concilio ad Quercum 184 a
- Eudocia imperatrix 193 e f, 201 a 779 f
- Eudocia imperatrix Ariadæ uxor 528 f, 529 b c d e f, 530 e, 531 a d f, 378 abc, 545 d, 547 f, 548 d, 550 a b, 551 edf, 552 a b e f, 553 acf, 554 abcd, 571 b, 573 f, 574 a, 576 e, 577 a b c d, 581 a, 633 d, 584 a b e d, 587 d e f, 588 abc, 589 d e f, 591 e, 592 d e f, 593, 594 a a, 596 a, 609 b a, 678 f, 679 a bcd f, 709 e b
- Eudoxius episcopus Conſtantiopolitanus, Ariannus 415 a, 682 a
- Eudoxius presbyter, inter Prætermissos 141 e f
- Eudoxius hereticus Ariannus 90 d, 91 df, 415 a
- † Euergilius episcopus Calanenſis & martyr, inter Prætermissos 142 g
- Evergilius episcopus Calanenſis 370 a, 371 d
- Euerius, episcopus Catanenſis 5 d
- Evethius presbyter, amicus S. Joannis Chryſoſtomi 617 e f, 647 e
- Evethius amicus S. Joannis Chryſoſtomi 620 c
- † Eugenia virgo martyr 51 e f, 53 a b c da f, 54 a
- Eugenes II. Papa 113 c
- Eugenius III. Papa 396 b, 771 a
- Eugenius episcopus in Phrygia, S. Joannis Chryſoſtomi amicus 598 e f
- Eugenius presbyter, diſciple episcopus Heralanenſis 583 c
- Eugenius episcopus in Macedonia 613 d
- Eugenius tyrannus a Theodoſio Magno devotus 405 e, 541 a
- Eugononius episcopus, a S. Joanne Chryſoſtomo depoſitus 518 a, 528 d, 584 a
- Eugraphia mulier, inimica S. Joannis Chryſoſtomi 575 d, 577 e
- † Erius abbas S. Alibani in Hibernia 57 b a
- Eulalius pater deſignatus Joannis diaconi Conſtantiopolitanus 579 a
- † Eulogius episcopus Altranſinus 690 a
- Eulogius Caſarca in Palaſtina episcopus, aliquando amicus S. Joannis Chryſoſtomi 620 f, 647 e
- Eulogius Paſadelpheia episcopus 89 a
- Eulysius episcopus Apameenſis, S. Joannis Chryſoſtomi amicus 402 e, 582 d f, 583 d, 590 e, 603 b, 609 a b, 608 c, 615 e f, 646 da f, 647 abcd, 655 c
- Eulysius catalogo episcoporum Baſilienſis ſynodi inferius 655 ef, 647 d
- Euphanta episcopus Calanenſis 370 a b c d e, 372 c, 392 e
- † Euphrosyna virgo, inter Prætermissos 1 f
- † Euphras, inter Prætermissos a c. Item 5 abce f, 62
- Euphychius a Tranquillio ad S. Joannem Chryſoſtomum miſſus 649 b
- † Eusebia filia S. Ruffredi 127 edcf, 129 b, 131 a. Hinc reliquis 132 bf
- † Eusebius episcopus Mediolanenſis 79 e
- † Eusebius episcopus, inter Prætermissos 1 a
- Eusebius episcopus in Macedonia 652 cd
- Eusebius episcopus Valentiopolitanus 543 edcf, 544 abcd, 545 f, 546 de
- Eusebius diaconus Conſtantiopolitanus, amicus S. Joannis Chryſoſtomi 617 c
- Eusebius diaconus Conſtantiopolitanus 598 d e
- Eusebius monachus in Aegypto 567 def, 568, 569, 570, 580 f
- † Eustasius abbas Laonicenſis 96 cd f, 97 abc d f, 98 a c, 99 b, 102 a, 104 f, 105 f, 123 f
- Eustasius episcopus Meſſanenſis 82 e
- Eustathias Asiaſtica 457 e, 495 a bcd e, 528 b d e, 610 e c
- † Eustathius episcopus Asiaſticus, a S. Joanne Chryſoſtomo laudatus 504 a c
- Eustathius quaſtor Conſtantiopolitanus 607 b
- Eustasius episcopus in Macedonia 653 c
- Eustasius Prims, ſcriptis de S. Joanne Chryſoſtomo 406 f
- Eustasius, pro quo interſeſſus S. Joannes Chryſoſtomus 626 b
- Eustochius episcopus Tarenſis 61 f
- Euthalia verſimiliter Antiochena, S. Joannis Chryſoſtomi addita 628 b
- † Euthymius pater S. Creſcentii martyris 311 b a, 332 c d, 353 d
- Euthymius presbyter & ſcholaſticus Conſtantiopolitanus 637 a
- Euthymius monachus in Aegypto 567 def, 568, 569, 570, 580 f
- † Eutropius martyr, amicus S. Joannis Chryſoſtomi 605 e
- Eutropius episcopus Aſtranſinus 82 f
- Eutropius episcopus in Macedonia 653 a d
- Eutropius episcopus Samonienſis 354 f
- Eutropius monachus Arcadii imperatoris 510 ad, 511 e d, 527 f, 528 e, 530 d e f, 531, 532, 533, 534, 535, 539. a f, 540 b c d e, 580 a
- Euryches hereticus 78 e
- Eurychiani heretici 660 f, 661 a d a f, 662 a b c e, 674 a b
- Eurychianus preſbiter preteritus in Oriente 512 d, 606 c, 607 b
- † Exuperius episcopus Bijaſternſis 12 bf, 12 bcd f
- Eymarten (Hermogenes mon) abbas Induſis 187 a
- Eyparg (Leopoldus) abbas Tyrolenſis 743 a

F

- † **Abianus** *Papa* *martry* 143 b, 147 d, 150 c, 151 d e, 152 a d e, 153 e f, 154 d, 156 b, 157 a, 179 b c f, 180 a, 184 c, 204 f, 212 c, 213 b c d e, 219 b, 220 b, 270 f, 440 d
- Abianus** *episcopus Antiochenus* 154 f, 156 c, 160 d, 168 b, 169 d, 172 f, 173 a b, 180 b a
- Abundus** *Hieronymus* *refutatus* 621 c d e f, 622, 674 f, 675, 676, 677
- Africanus** *scylitibus* *ecclesie* *Orthodoxis* 238 a
- Aquila** *imperatrix* *Constantini Magni* *uxor* 408 f, 409 a b
- Aquilinus** *episcopus Lugdunensis* 292 f, 293 a
- Aquilinus** *episcopus*, a *S. Joanne Chrysostomo* *depictus* 578 a, 578 d, 584 a
- Aquilinus** *amicus S. Joannis Chrysostomi* 620 c
- † **Aquilus**, *inter Praemissos* 2 d
- Aquilus** *Regius* *episcopus* 82 f, 674 c
- † **Felicianus** *episcopus*, *inter Praemissos* 51 d
- † **Felicianus** *ausilius* 174 d, 271 c d, 276 d e
- † **Felici** *Papa* *martry* *corpus* *translatum* 182 d
- † **Felici** *episcopi* *reliquia* *in Hispania* 299 d
- † **Felicitissimus** *confessor* *Carthagine* 224 b e f
- Felicitissimus** *schismatis Africani* *ausiliarius* 157 d e f, 158 d d, 173 e f, 174 d & seqq., 205 b, 205 b, 241 c, 247 f, 248 a & seqq., 249 a & seqq., 250 a & seqq., 251 a b d, 252 a d e f, 253 c e, 255 c, 258 d, 259 d f, 260 a, 261 b, 265 c, 275 d e f, 276 c f, 277 a & seqq., 278 a & seqq., 279 a & seqq., 315 c 330 c, 346 c
- † **Felix** *Papa* *martry* 147 d
- † **Felix** *episcopus in Africa*, *ad metallum* *damnatus* 319 a b, 320 f
- † **Felix** *alter episcopus in Africa*, *ad metallum* *damnatus* 320 f
- † **Felix** *episcopus Treverensis* 339 c e, 346 c, 362 c, 400 f
- † **Felix** *alter secundum aliquos episcopus Treverensis* 362 c, 373 d f, 374 a
- † **Felix** *confessor ad metallum* *damnatus* 192 f
- Felix** *episcopus Apragionensis* 371 c
- Felix** *episcopus Carthagenus* 319 d
- Felix** *episcopus* *forte Casertangellensis in Hispania* 23 f
- Felix** *Episcopus incerta sedis* 270 c d
- Felix** *forte episcopus in Hispania* 293 e f
- Felix** *presbyter* *Alex*, *in persecutione* *lappus*, *deinde per fide* *extorris* 225 c f
- Felix** *presbyter* *Legionensis* 293 f, 294 a
- Felix** *convictus* *Treverensis*, *subscriptus* *convictus* *Artemius* 1 374 c
- Felix**, *inter Praemissos* 241 f
- Felix** *pseudo-episcopus in Africa* 270 f, 275 d e f
- Ferdinandus** *episcopus & princeps* *Leodiensis* 198 e
- Ferdinandus** *Ballacius* *Ordinis S. Francis*, *inter Praemissos* 141 f, 142 a
- Ferdinandus** *II* *imperator* *713 a*, *717 c*, *735 b*
- Ferdinandus** *de Tolosa* *sedis* *dux*, *Belgii* *gubernator* 189 c
- Fernandez Pacheco** (*Joannes*) *regis* *Castellae* *apud Paulum V. Papam* *inter* 149 c
- Fidolius** *episcopus Treverensis* 366 c, 400 f
- Fidolius** *episcopus* *Donatista* 371
- Fidus** *episcopus in Africa* 271 f, 272 a b c d
- Fieger** (*Joannes Philippus* *Carulus*) *confessorius* *ecclesiasticus* *episcopus* *Brinnensis*, *in causa* *elemeosin* *reliquiarum* *S. Nithurge* *arbitr* 739 b
- † **Firmianus** (*libro* *horo* *de*) *monachus in templum* 745 d
- Firmianus** *episcopus* *Cesarensis in Cappadocia* 173 b, 296 b, 299 b e f, 302 a f, 304 a c d e f, 305 b & seqq., 306 & seqq., 307 a, 311 b c d e, 314 c, 315 f
- † **Firmianus** *episcopus* *Ugentis* 34 a b
- Firmianus** *amicus S. Joannis Chrysostomi* 620 a b
- † **Flaccilla** *Theodisii* *Megaimperatoris* *conjug* 465 f
- † **Flavianus** *episcopus* *Constantinopolitans* 246 b, 25 f, 98 d, 107 b, 108 d, 674 a
- † **Flavianus** *martry in Africa* 325 c, 334 f, 335 b
- Flavianus** *presbyter*, *postea episcopus* *Antiochenus* 419 d, 428 c, 435 e f, 436 a b, 447 f, 448 b c d, 452 f, 457 c, 463 a, 465 c f, 466 a b d, 467 c, 470 b c f, 473 c, 478 a d a, 479 a, 491 d a, 495 a, 503 b, 504 b c d e, 507 f, 528 b & seqq. 604 b, 606 c
- † **Flodericus** *presbyter*, *inter Praemissos* 141 b
- Florbertus** *monachus S. Martini* *Treviris*, *scriptor* *de* *caecidio* *Treuerorum* 158 c
- † **Florentii** *martry* *in iuventia*, *inter Praemissos* 51 f
- Florentinus** *episcopus* *Vicentis*, *martry* 181 b
- Florentius** *secundum aliquos episcopus Treverensis* 364 c, 368 f
- Florentius** *vel Florentinus* *pater S. Martini* *Lugdunensis* *episcopi* 32 c
- Florentinus** *amicus S. Joannis Chrysostomi* 419 a
- Florentinus** *Papianus S. Cypriani* *obdilectus* 294 c d f, 295 a & seqq.
- Florianus** *episcopus* *Plestinus in Italia* 79 c f
- Florus** *in persecutione* *lappus*, *paenitent* 168 f
- † **Florus** (*Franciscus*) *pauca* *in* *Monaster* *loco* *Tyralis* 741 a
- Folmarus** *episcopus* *Coloniensis* 382 c
- Folcuinus** *abbas* *Lobensis* 358 b
- Fontana** (*Alexander*) *pater B. Margaritae* *Fons* *virginis* 126 b
- Fontana** (*David*) *musicus* *in B. Margaritae* *Fontana* 139 f
- Fontana** (*Herules*) *transfugiens* *B. Margaritae* *Fontana* *virginis* 135 b
- Fontana** (*Jacobus*) *religiosus* 138 d
- Fontana** (*Joannetius*) *Societatis* *Isis*, *transfugiens* *B. Margaritae* *Fontana* 135 c d, 139 f
- Fontana** (*Nicolaus*) *medicus* *Missinensis* 138 f
- Fonticus** *episcopus* *Vasivensis* 82 e
- † **Fortis** *martry* 748 d
- Fortunatus** *episcopus* *Affronensis*, *lappus* *in* *persecutione* 169 b, 273 d f, 273 abcd, 202 d
- † **Fortunatus** 745 f, 751 d, 752 a
- † **Fortunatus** *secundum aliquos episcopus Treverensis* 364 c, 368 c d e, 373 d e f, 374 a
- Fortunatus** *episcopus in Africa* 154 f, 159 f, 160 a b, 161 c, 162 a b d e, 163 b c f, 164 d, 171 a, 160 d e, 261 a c d
- Fortunatus** *episcopus* *incerta sedis* 270 c d
- Fortunatus** *episcopus* *Tuchobornensis* 218 a b
- Fortunatus** *presbyter*, a *monachis* *credens* *Vitam* *S. Martini* *Andegavorum* *scriptis* 64 d c f, 65 c f, 66 a b
- Fortunatus** *ex presbytero pseudo-episcopus* *schismatice* *in Africa* 173 f, 174 a d, 202 b, 246 c, 252 a b, 270 f, 271 a, 275 d a f, 276 d e, 278 a bcd, 279 a & seqq., 316 b f, 317 a b c
- Fortunatus** *hypodiscanus* *ecclesie* *Carthagenensis* 238 a b c
- Franciscus** *Tuchelmaus* *Ordinis* *Cepwinorum*, *im.*

iuxta Fratrem 4 b a d
Petrus secundus abbas Affligemensis, iuxta Fra-
terem 51 a
Francin (Franciscus Christophorus) canonicus
Bruxellensis 743 a, 744 a
Fravita dux austrinus sub Arcadio imperatore 535
a f, 536 a b
Fredericus rex Austriae & comes Tyrolis 717
f, 718 b
Fredericus Borussiae dux 395 d
Fredericus marchio de Brandenburg 395 d
Fredricus Caroli Simplicis Francorum regis uxor
184 b
Freundsparg (Bertholdus de) 729 e
Freundspargia (Gura) filia Henrici II dyna-
stae Rotemburgensis 728 f
Fridericus archiepiscopus Salisburgensis 728 e
Fridericus religiosus Monachi S. Georgii in Tyro-
lis 729 e
Frolich (Christophorus de Felschburg) vir
umbilis in Tyrolis 715 f, 716 d
† Froase episcopus Patruerierum 381 a
Freumundus miles Gallus 341 a b
Fullo (Petrus) episcopus Antiodonensis, hereti-
cus 662 c
Foncinus an episcopus Andegavensis? 69 a a
Fuonius baronius in Africa 441 b, 471 a

G

G *Aianus episcopus Alexandrinus, hereticus* 87 a
Gaius Gethorum dux 526 d e, 531 e f, 533
e, 534 b e, 535 a c d e f, 536, 537,
538, 539 a b c, 542 a, 543 f,
551 b
Gajus presbyter Diddensis 528 e f, 537 f, 552 b
Galerius Maximus praefectus Africae 192 b a,
198 f, 518 e, 522 b c, 524 e d e f, 528
b e d e, 524 e d a, 525 a b, 531 f, 539
a c f, 533 a b d e
Gallienus imperator 178 a, 181 b, 182 b,
193 a b, 185 d, 318 a d, 324 e, 339
e, 322 d e f, 333 b c d, 334 b
Gallus imperator 145 c, 146 a a, 148 d, 151
a, 170 a b, 174 f, 175 a b e, 176 d e,
177 e d f, 178 e d e f, 181 b, 193 b,
195 d, 197 d f, 199 f, 171 a b, 180 b,
182 a e f, 183 a & seqq, 184 a & seqq,
185 a & seqq, 186, a b, 191 f
Gallus caesar 408 e, 409 e
Gammara (Joannes) Societatis Jesu presbyter, de
Musae officio bene meritus 64 b, 71 d, 185
d, 393 f,
Garietramus abbas Mahadensis 96 b
Gaspar ab Incorporatione reformatorum Cracoviorum
regularium in Luthera 781 e
† Gatanus episcopus Tarnensis 61 e f
Gatin (Franciscus de) parochus Pannili 693 b e
† Gaudenium episcopus Braxionensis, Occidentali-
um legatus pro causa S. Joannis Chrysostomi
646 e f, 647 a b, 653, e, 655 a, 667 e
† Gebetrudis abbissa Mahadensis 103 a f
Gebhardus filius Henrici II dynastae Rotembur-
gici 722 f, 728 f
† Gergoberga abbissa Helimundensis. Vid. S. Can-
cilio.
† Gelsa pueri corpus Placentiae 80 a b
† Gelasius I Pope 146 d, 196 a, 344 a b e
d, 674 e, 675 f, 676 a
Gelimor Vandalarum in Africa rex 337 b d
Gemellus vir nobilis, amicus S. Joannis Chryso-

stomi 419 f, 436 e f
Geminianus monachus Regiensis 113 b
Gemiatut Paulianus presbyter Farnensis in Afri-
ca praefectus 210 f, 211 a e
Geminus Vithor Afer 210 f, 212 a b c
† Generalis martyr in Africa 325 d
Geslericus Vandalarum rex 336 d e f, 337 e
Gentilis a S. Joanne Chrysostomo appellatus 440
& seqq.
† Georgius episcopus Valaunorum 381 a
Georgius patriarcha Alenodensis, scripsit Vi-
am S. Joannis Chrysostomi 402 f, 406 b c,
407 e f, 408 a
Georgius episcopus Bambergensis 395 d
Gerardus episcopus Catalaunensis, adfuit eleva-
tioni corporis S. Amati Scavensis 131 f, 132 a
& seqq.
Gerardus II episcopus Cameracensis 381 f, 390 b,
40 b e d, 46 e f, 131 e, 132 a
Gerardus abbas Bonifontis 399 f
Gerardus abbas Clara-vallensis 382 a b c d e
Gerardus Landuensis, abbas Nimovicus 769 f,
770 a, 771 b, 772 b
Gerardus fundator abbatis Novervici 770 c,
771 b a, 775 d
Gerardus Grimbergensis, Novervici abbas ad-
versarius 770 a
Gerardus civis Verulanensis 112 f
Gerbardi Lambertus II Lovaniensis civis uxor
39 e d
† Germanus episcopus Antiodonensis 58 e
† Germanus episcopus Parisiensis 56 e f, 60 a,
b 64 d e f, 65 a b e
Germanus presbyter, S. Joannis Chrysostomi ami-
cus 382 f, 583 a d, 599 e, 607 b
Germain (Henricus de) 730 a
Germain (Episcopus de) 729 a
Germainis (Elisabetha) filia Henrici II dyna-
stae Rotemburgensis 725 f, 730 a
Gerontius episcopus in Maconia 673 d
Gerontius episcopus Nicomedensis, a S. Joanne
Chrysostomo deprecatus 547 c d e f, 548 a,
578 d, 584 a
Gerontius presbyter, ad conversionem Phoenicis
a S. Joanne Chrysostomo iocatus 643 b e d e f
† Gertrudis uxor 127 e d f
Gerwolff (Andreas) parochus in Munster, lues
Tyrolis 735 f
Gessner (Franciscus) nobilis Tyrolensis, primus
scripsit de S. Disiburga 712 a
Gessner (Joannes) nobilis Tyrolensis 712 a
Gessneria (Magdalena) uxor nobilis Tyrolen-
sis 712 a
Glilconius (Stephanus) entarius Regiensis 115 b
Gilbertus Landuensis, primus abbas Nimovicen-
sis 771 e, 775 d
Gilolicon decanus de Segnius, interfuit transla-
tioni corporis S. Amati Scavensis 133 a
Godelricus praepositus ecclesiae S. Amati Disi-
ci 130 b
Godelricus hyem archidiaconus Cameracensis,
interfuit translationi corporis S. Amati Scav-
ensis 133 a
Godelricus Normannorum rex 359 b
Goldcherus monachus Treverensis, scriptor ge-
lorum SS. Eusebii, Valeri & Maximi 358
b e d e f, 359 a
Gordianus imperator 359 d e, 410 a e d
Gordius presbyter Carthagenensis 202 b, 246 e,
252 a b
Gulwinus episcopus Tarnensis, adfuit elevationi
corporis S. Amati Scavensis 131 f, 132 a b c d e
Go.

Gothfr. 437 a b, 300 c, 308 c, 326 c-d e f,
327 d e f, 336. *Baron conversus S. Jo-*
annis Chrysostomi allabatus 631 c f, 633 a b
Gozhildus presbyter, *Ludovicus I Germanus re-*
ge archiepisclitatus, deinde episcopus Wir-
zburgensis 343 c
Gozhildus presbyter Ochsenfurtensis 341 c
Gozm (Franjeus) proprius vacandus Gezm.
vide Gezm.
Graben (Felix de) vir nobilis in Tyrol 742
a, 741 b
Gratien subscopus instrumenti de reliquis, *Fra-*
ncien. in Hispaniam missi 399 f
Grado insula magnitudinis Constantinopoli 669
b c
Gratianus imperator 408 c, 409 d, 411 c,
420 c, 425 f, 508 c
Gratus consul Romanus 151 f, 153 c, 180 d,
356 f
† Gregorii corpus translatum 383 b
† Gregorius I Papa 65 c f, 85 f, 86 a, 90
a & seqq., 91 c & seqq., 92 a & seqq., 92 a &
seqq., 94 a & seqq., 111 b c e f, 116 a,
117 b c, 144 d, 337 c, 338 f, 339 a, 779 c
† Gregorius episcopus Liogouensis 21 c
† Gregorius eliminatus, episcopus Armenia 663
a b c d
† Gregorius Nazianzenus 435 d e, 444 f, 445
b, 625 f, 623 a, 668 c, 670 b, 674 a
Ejus corpus Roma 694 d
† Gregorius Nyssanus 674 a
† Gregorius Thaumaturgus episcopus Mesasariensis
666 c
† Gregorius Tarentensis 64 d e f, 65 a & seqq.,
66 a b d e
† Gregorius Thessalonius 693 c
Gregorius II Papa 383 a
Gregorius IV Papa 397 d
Gregorius VII Papa 723 b
Gregorius XII Papa 141 d
Gregorius XIII Papa 363 a f, 694 f
Gregorius presbyterialis, deinde patriarcha A-
lexandrinus 89 f, 90 a
Guarimonus (Hippolytus) vir pius et vir-
tuosus spelebiti, multa collegia de gesser S.
Neburga 710 & seqq., 713 & seqq.
Guzza monacha Veronensis 611 f
† Gudula virginit corpus translatum 40 c d
Iren inter Pratermissus 140 c
Guido pater B-zinarum Nicellatum in Bra-
centia, inter Pratermissus 3 c
Guido comes Elnetie 139 c f, 190 b
† Guidonis abbas Pompeiani corpori transla-
tum 41 d
Guilbertus taparbus in Item, pannonius milis
Ss. Caranti & Cyprici 190 c
Guilielmus II episcopus Andegouensis 63 c f
† Guimbertus episcopus Lemovensis 400 f
Gundericus episcopus Treverensis 51 c
Gumelius monachus, inter Pratermissus 51 c
Gutta filia Henrici II dynasti Rotenburgensis 732
f, 768 f
Gutta mater Henrici I dynasti Rotenburgensis
hemina erga S. Neburgam, sanctam suam
718 d, 719 c f
Gymnasium episcopus in montibus ad Dur-
cam 348 a

H

† H Adrianus I Papa 181 f, 182 a
† Hadrianus imperator 347 c

Hagen (Ferdinandus vander) abbas Nivouensis, de
Opere nostro episcopus mortuus 769 c, 773 b c d e
Hagen (Petrus vander) scriptor Nivouensis 773
c c
Hamelaus vel Hamelarius episcopus Treverensis
344 f, 368 b
Harduinus & Joannes S. J.) editis epistolam ad
Cesarium & illustravit 638 c, 637 a b d
f, 638 & seqq.
Harmatus amicus S. Joannis Chrysostomi 428 a
Harmatus scriptor miraculorum S. Marcelli An-
dogouensis 66 a b, 68 c, 74 c, 78 f
Hartdium (Josephus) Societas Jesu, doctor sa-
cræ Theologia Colonia, scripsit dissertationem de
vitio fidei in Germania secunda 335 c, 336 b c
† Hedwigs Merania dux 731 f
Heidenbergh (Fredericus de) abbas S. Mothie
Treverensis 394 c
Helens, inter Pratermissus 50 b
Helens episcopus Tervostis 173 b, 199 b f,
318 b c
Heliusus suaver cunctissimus S. Nivouis Leu-
dis 308 a
Heliadon pater S. Anati abbas Babuacensis
96 b c, 103 c, 104 c
Heliadus Casarensis in Cappadocia episcopus 347 f
Heliadus presbyter, amicus S. Joannis Chrysostomi
418 b c d
Heliadus amicus S. Joannis Chrysostomi 620 c
Hellebichus seducit Antiocheni judex a T. be-
neficio Magna datus 478 f, 479 a c f, 474
Hendrick (Netherius) vice-paresus Nivouen-
sis, de Opere nostro bene notatus 773 c d
Henricus episcopus Treverensis 366 c, 400 f
Henricus Prior monasterii Montis S. Georgii in
Tyrol 719 c
Henricus religiosus monasterii Montis S. Georgii in
Tyrol 720 c
Henricus III imperator 41 a
Henricus IV imperator 364 b, 400 d
Henricus VII imperator 384 f
Henricus rex Bohemæ 719 b, 717 c, 723 c
Henricus abbas primus, dynasti Rotenburgensis,
ade Tyrolensis prefatus, S. Neburga beatus
718 c, 719 b e f
Henricus II dynasti Rotenburgensis, curia Ty-
rolensis magister, S. Neburga beatus 710 f,
711 a, 717 f, 718 c, 719 f, 720 a, 721
a b c, 722 c, 723 d, 724 d e, 726 a,
727 b, 728 b c, 729 f
Henricus III dynasti Rotenburgensis, curia Ty-
rolensis magister 719 f, 720 f, 721 f, 728 o f
Henricus IV dynasti Rotenburgensis, curia Ty-
rolensis magister 719 f, 720 a, 720 c f, 724
c, 728 a b, 729 f
Henricus ultimus dynasti Rotenburgensis, curia
Tyrolensis magister 717 c, 718 a, 720 a,
725 a,
731 c
Heraclia, inter Pratermissus 31 c
Heraclides Episcopus episcopus, S. Joannis Chry-
sofoni amicus 346 b d, 347 c, 379 c,
380 d e f, 381 f, 384 b, 388 d c, 389 a,
607 c, 631 a
Heraclianus episcopus in Africa 118 d, 147 f,
149 a b c, 150 a & seqq.
Mercurius amicus S. Joannis Chrysostomi 636 c
Herenianus hypodacesis ecclesie Cerinthianensis
350 c f, 351 a
Herigerus abbas Lobensis 358 b f, 359 a,
360 c d
† Hermogen episcopi Aquilejensis translatus
inter Pratermissus a b
† Her-

† Hermagoras 745 f, 758 d, 75a a
Hermant (*Theodorus*) scripsit *Psalm* S. Joannis
Chrysolomi 407 c

† Hermetus martyris corpus Rinaaci 187c, 188
f, 189 a & seqq.

Hessel (*Jacobus*) eques natus, Catholicus mo-
nasterii consiliarius 399 f

Helychius episcopus Paris 544 e

Helychius episcopus Saloniensis in Dalmatia 654
f, 655 a

Helychius monachus prope Antiochiam 426 d,
435 a

Helychius vir nobilis, amicus S. Joannis Chry-
solomi 623 d e f, 624 a

Hetti episcopus Treverensis 366 e f, 376 a, 400 b f

Hidollus episcopus Treverensis 466 f

Hierax monachus in Aegypto 579 a

Hieremias patriarcha Constantinopolitana 694 e

Hiericus amicus Opprum S. Joannis Chrysolomi
668 f, 669 a

† Hieronymus Rethia deffer 147 d, 153 ab,
445 b, 567 f, 568 ac, 569 d c, 570 b c,
571 c d e f, 572 abc d e, 573 d e. *Non sen-*
sus male de S. Joanne Chrysolomo, nec Theo-
puli epistolam veris 674 c f, 675, 676,
677, 678, a b c d

† Hilarius episcopus Arelatensis 670 b

† Hilarius Philoensis 318 b

Hilarius episcopus, S. Joannis Chrysolomiamicus
607 d e, 613 b c

Hilarius monachus Regensis 412 b

Hilarius subadjuba sub Arcadio imperatore 527
f, 528 a

† Hilarius Pope 59 c d f, 82 d a f

Hilduinus abbas San-Bonifacii 145 b c d

† Hippolytus martyr 329 b

Hochnekin (*Margareta*) Henrici II. dynastie Ro-
manburgi nati S. Nithurga hera benigum
721 a b, 722 d e, 724 c, 728 c, 729 f

Hochnekin (*Rudolphus*) archiepiscopus Salis-
burgensis 721 a

Hollstania strenuissima dux, in templum S. No-
burgae manfusa 745 d

Honoratus episcopus in Numidia 186 f, 187 a
& seqq.

Honorius imperator Occidentis 402 e, 511 d,
608 c d e, 609 a, 645 a, 646 b c d e f,
647 b, 648 a, 652 d, 679 a d

Honifim (*Zegerus* van) canonicus & parochia-
nus ecclesie cathedralis Antverpae 149 c

Honifim (*Joannes* ab) episcopus suffraganeus
Treverensis, scripsit *Historiam diplomaticam*
eiusdem archidiaconi 355 c, 400 c d

Horiabien (*Seyfridus* de) 729 c

† Hugo episcopus Limousinensis 775 c

Hugo episcopus Riscianensis 101 c

Hugo episcopus Tullensis 393 d

Hugo abbas S. Petri de Chant, interfuit transla-
tioni corporis S. Anani Semmenfis 123 a

Humbermus episcopus Winneburgensis 343 b c

Humericus Vandalorum in Africa rex 336 f,
337 c

Hungari in Latharingum irraupant 101 c

Hunni Romanorum provinciae vastant 502 c

Hymneticus archidiaconus, S. Joannis Chrysolomi
amicus 610 c d, 619 a b

Hypatius presbyter Constantinopolitanus, amicus
S. Joannis Chrysolomi 637 b c

I

Jacobi fratris Domini reliquia 132 c
Jacobus archiepiscopus Treverensis & elector
399 c d a

Jacobus monachus Regensis 115 b

Jacobus vir illustris, reliquias SS. Soffiani, Alen-
nandri & Maritryi deusit Constantinopolim
510 c

† Jader episcopus in Africa, ad metalla danna-
ras 310 f

Jakemin (*Gabriel*) canonicus Castelli in Flandria,
edidit *Vitam* S. Norburgae 712 f

Jamocius episcopus Treverensis 366 e, 400 f

Jantenius (*Cornelius*) episcopus Iprensis 671 b,
672 d

Jauarius episcopus in Numidia 186 f, 187 a &
seqq.

† Jason martyr, inter Praeternissos 51 d e

† Ibarus episcopus Hiberus 10 a b

Idolorum templum, eorumque SS. Joannis Chryso-
stomi & Porphyrii divitia 527 c d e f, 531 c
f, 532, 533 a

Jesabel regina Israel 707 e f

† Ignavius episcopus Antiochenus martyr, ab Jo-
anne Chrysolomo laudatus 504 a

† Ignavius sandaler Societatis Iesu 745 b

† Illuminata 744 a

Ingenius Episcopus Ehedunensis 82 c

Ingoledus abbas Luarvensis 99 c

† Innocentii Papa corpus vramatum 182 a

† Innocentius I. Papa 376 d, 402 c, 404 a,
576 f, 579 b, 586 a, 591 d e, 595 d,
598 c d e f, 599, 600, 601 a b c, 603
d e, 604 c, 607 b c e f, 608 a b c, 614
f, 645 a, 646 a & seqq., 647 f, 648 a,
652 d, 653 f, 654 a, 655 d, 667 c, 670
a, 673 c, 678 a c f, 679 a d e, 680 e d
c f, 681 a b, 682 a, 683 d e f, 684 a f,
685 a b d

Innocentius III. Papa 131 b

Innocentius VI. Papa 186 e d, 187 a, 384 c

Innocentius VIII. Papa 723 c

Joanna soror Adelpbi episcopi Archiepi 688 f;
689 c, 690 a b c

† Joannes Baptista 707 e, 748 d

Joannes Baptista Cibo episcopus Mithensis, S.
R. E. Cardinalis S. Balbinae, postea Innocen-
tius VIII. PP. 373 a c

† Joannes Demoftricus 406 d

† Joannes Elecmfynarius episcopus Alexandri-
nus 33 b, 35 b c d, 406 c

† Joannes Cassianus 668 d e f

† Joannes discipulus S. Materni 388 c d

† Joannes cremita juxta Lyopolim 678 d

Joannes VIII. Papa 182 c

Joannes XIII. Papa 364 b c

Joannes XIX. Papa 24 d

Joannes Arcimboldus episcopus Neuvontis, S.
R. E. Cardinalis SS. Nerei & Achillei 735 a c

Joannes Eucharum metropolitae 407 d, 692 e d

Joannes I archiepiscopus Treverensis 395 a b,
396 a

Joannes episcopus Alzandrinus 85 b

Joannes Michael episcopus Andegoravensis, inter
Praeternissos 3 c f

Joannes III. episcopus Andegoravensis 63 f

Joannes episcopus Cesarenensis in Palestina 531 c
f, 552, 553

Joannes I episcopus Cameracensis 121 a, 131 c,
132 a b

Joan-

Joannes *Jejunator* episcopus *Constantinopolitanus*
90 b d
Joannes episcopus *Epheſi*
580 d
Joannes episcopus *Hierofolymitanus* 404 d e, 410 f
Joannes decanus *Andegavorum*
63 f
Joannes decanus *Archiepiscopus*, interſuit *translationi corporis S. Amati Senonensis*
133 a
Joannes presbyter, ad *propagandam* in *Thonasia ſidem* a *S. Joanne Chryſoſtomo exciſus* 643 b e f, 644 a b f, 645 b c d
Joannes presbyter, later *epiſtola S. Joannis Chryſoſtomi ad S. Innocentium Papam* 654 c e f, 655 c d e
Joannes diaconus *Constantinopolitanus* 579 e
Joannes diaconus *Constantinopolitanus*, *S. Joannis Chryſoſtomi accusator* 535 e f, 579 e d e f, 580, 581 f, 582 a
Joannes monachus, *S. Joannis Chryſoſtomi accusator* 579 e d, 580 d e, 581 f
Joannes comes *Constantinopolis* 579 a
Joannes comes *theſſalorum Constantinopolis* 607 b
Joannes marchio *Brandenburgensis* 395 d
Joannes discipulus *S. Gregorii Decapetita* 693 e f
Joannes filius *Publici diaconus* 408 e
Joannes anus ex *exatibitoribus Auſtaſii imperatoris* 18 b e
† Job propheta 707 f, 708 b
Jobianus diaconus abbas in *Porta Pomeris* 111 b e f
† Jonatus abbas *Marchianensis* 127 e
Jonny (Jacobus de) *dominus Pamella* 189 a
† Josephus *Hymnographus* 693 e
Jovapianus tyrannus tempore *Philippi imperatoris* 442 a
Jovianus imperator 408, e 409 e, 415 a
Jovinus episcopus in *Africa, lapsus in perſecutione* & *ſchiſmaticus* 159 f, 271 a, 275 d e f
† Irenaeus episcopus *Lugdunensis* 315 f, 356 a b, 357 d, 444 e
Irene mulier *ſchiſmatica* *Carthagini* 350 e f
Ilacius ignota ſedis episcopus, *S. Joannis Chryſoſtomi adjuſtor* 512 e, 578 e & ſeqq., 580 d e f, 581 a b e
Ilacius *ſcripſit, ſermonem* *idem* *comprobandum* 575 f, 576 b c, 580 d e, 582 e, 588 e
Imperatorum *monuſiones* 603 e, 609 b, 612 e, 614 f, 615 d f, 616 b, 617, 618, 619, 620 e, 623 c d e f, 624 e, 625 b, 627 a b c d, 628 a, 633 c, 634 a, 636 e, 637 c d e, 639 e, 640 b e d e, 641 d e, 642 e d, 644 a b, 645 a d, 648 e & ſeqq., 649, 650, 651, 652 a b c, 654 a b c d
† Iſidorus presbyter *Alexandrinus* 510 e f, 511 a b c, 512 d e, 567 a b c d e, 568 b, 569 e, 570 e, 581 e
† Iſidorus *Palaſtina* 404 e f, 406 b, 588 a b, 586 e, 607 b, 695 d, 684 b c
Iſidorus diaconus *S. Eulogii episcopi Alexandrini* 60 e, 64 d
Iſidorus diaconus, incerte *notae ſcripſit* 679 f
Italica nobilis *matrona Romana* 655 f
Jubaianus episcopus *ignota ſedis* 196 c d, 198 e d e f, 599 a, 301 d e, 303 f
† Jacunde *virginis reliquia Regni Lepidi* 114 e
Judei & Judaizantes a *S. Joanne Chryſoſtomo impugnati* 450 e f, 451, 452 & ſeqq., 463 e f, 480 e f, 481 a b, 483 b c, 486 e f, 491 b c, 494 d e, 496 d e, 499 f, 500 a, 501 a b c
† Judas apellatus
Juliana *Olyſſii conſulis* *uxor* 615 f
† Julianus martyr *corpore reliquiarum*, inter *Pratermiſſos* 50 b

† Julianus *Ancyranus martyr*, a *S. Joanne Chryſoſtomo laudatus* 505 a
† Julianus martyr 84 a b c
† Julianus martyr in *Aſia* 337 a
† Julianus martyr, inter *Pratermiſſos* 4 d
† Julianus *Bravennſis* 58 e
Julianus *archidiaconus S. Eulogii episcopi Alexandrini* 83 f, 84 a
Julianus presbyter *epiſtola* *Carthaginiſis* 335 e
Julianus ſubdiaconus *ecclieſia* *Carthaginiſis* 333 e, 334 e
Julianus apoſtata imperator 10 b c, 66 c d, 72 e, 408 e, 409 e, 411 e, 412 f, 415 a, 418 e f, 439 a, 456 e, 460 b, 498 d e f, 557 e
Julianus annuncius *Juliani apoſtatae imperatoris* 498 e f
Julianus *Polegiani verbiſ* *S. Joannis Chryſoſtomi abſus* 493 a, 670 a & ſeqq., 671 u f
Julianus quaſter *Julianum apoſtatae imperatoris* 498 e f
† Julius I Papa 595 d
† Julius martyr 56 a
Julius Valens *aſarperſis imperii* 154 b, 168 a
† Juliana virgo martyr *Nicomedenſis* 193 e
† 194 e, 195 f
Juſtinianus I imperator 84 e f, 337 b
Juſtinus I imperator 15 e, 18 e, 19 e
Juſtinus conſul, poſtea imperator *ejus* *amici ſecundus* 34 e f, 35 a
Juſtus presbyter, ſcripſit *de geſſis S. Manuſii episcopi Andegavorum* 64 b, 65 d, 66 e, 72 a
Juvenius presbyter in *Hiſpania*, inter *Pratermiſſos* 3 a b c
† Juvenius martyr *ſebus* *Antiochia* 460 a b
† Juvenius *Ticinſis*, inter *Pratermiſſos* 1 e, 4 f

K

K Aliroda (Kilianus Joſephus) *vir nobilis, aſſeſſumarius* *dedit de beſſion S. Nitharige* 746 b d
Kandlinger (Leonardus) *monachus* *templi S. Nitharige* 733 d
Kempfer (Adrianus) *canonicus* *Wiltbionſis abbatie in Tyrol* 713 d
Kiranus episcopus *Hibernae* 30 a b
Knaigle (Caſpar Ignatius *excomuniſtus* *de*) *S. R. I. princeps, episcopus* *Brinſionſis*, *pius* & *munuſicus* in *S. Nitharigen* 735 e, 736 e, 737 a, 739 d e, 742 a & ſeqq., 744 c d e, 745 c
Kirchbergia (Agnes) *uxor* *Henrici ultimi dynaſtae* *Rottenburgiſis* 717 e
Krippius (Joannes Jacobus) *nobilis* *Tyrolenſis* 713 a, 717 e
Krippius (Sigifmundus) *nobilis* *Tyrolenſis* 712 a
† Kunialdus, inter *Pratermiſſos* 4 e

L

L Melius diaconus *Emeritenſis* 193 f, 294 a
† Latius paſtor *ovium*, inter *Pratermiſſos* 142 e
Lamberg (Franciſcus Bernardus comes de) 745 f
† Lambertus episcopus *reliquia* *Leodi* 397 e
Lambertus abbas *Montis S. Georgii* in *Tyrol*, *apram* *omnibus ad colligendam* *Alſa S. Nitharige* 718 a, 717 f, 742 a, 743 b, 744 e, 744 e f
Lambertus II comes *Leuſenſis* 39 d, 40 d
Lamprouus diaconus *Constantinopolitanus*, *amici* *S. Joannis Chryſoſtomi* 637 e
Landberta *monialis* *Eboracenſis*, inter *Pratermiſſos*

- missis
 Landebertus episcopus Sontanus 51 b
 Landolphus Brimonsiumensis 126 a b
 Landolphus Brimonsiumensis 718 b a
 † Laurentius seu Laurencius martyr 343 f, 344 a
 Lazarus episcopus Lannensis 111 b, 116 a b c
 Latz gens barbara 664 b
 † Legomius episcopus Treverensis 366 c f, 400 f
 Leiridius episcopus Lugdunensis 33 a, 340 a c d f
 Lenderer (Cönsulherus) civis Rancobergensis, testimonium dedit pro patris S. Nosterge 716 bc
 † Leo I. Papa 83 b, 84 a b c d, 85 f, 86 a, 98 d, 107 b, 108 d, 144 d, 145 d, 147 f, 148 a, 181 f, 182 b, 674 ac, 779 c, 780 a b
 † Leo IX. Papa 101 ef, 102 a, 184 f, 185 a, 342 c, 364 b
 Leo IV. Papa 177 c
 Leo X. Papa 395 f
 Leo I. imperator 674 a
 Leo Septimus imperator Orientis 406 ef, 407 c
 Leo duxer exercitus sub Arcadio imperatore 534 c d e
 † Leodegarius episcopus Augustodunensis martyr 130 d
 Leonardus episcopus Bivincensis 190 f
 Leonardus abbas monasterii Montis S. Georgii in Tyrol 735 f
 † Leontius episcopus Augustodunensis 21 c
 Leontius episcopus Ancyra 516 e, 594 b c d e, 595 b f, 596 a b, 613 c, 647 c
 Leontius episcopus Autricensis Arvenus 440 b, 441 f
 Leontius episcopus Arlatensis 82 d e
 Leontius hospes S. Joannis Chrysostomi 620 d e
 † Leopoldus marchio Austria 709 f
 Leontobertus episcopus Lannensis. Vide Lintecarius.
 Leudebertus monachus Evreuxensis, inter Prætermissos 51 b
 Leudemundus episcopus Sedunensis 104 ab d
 Leudolfus episcopus Treverensis 400 f
 Libanius vir Autricensis, S. Joannis Chrysostomi amicus 616 a b c d, 617 b d ef
 Libanius rebus gentilis, S. Joannis Chrysostomi præceptor 410 b d e f, 411 a b c d e, 415 e, 419 ef, 438 e, 439 a, 466 e, 467 a b c d e, 704 c
 Libellarius in Africa qui diffidit furiis 215 f, 216 a & seqq., 217 a & seqq., 218 a b, 216 c.
 Hi ad pacem admisi in comitis Caribagienfis 235 c d, 237 b & seqq., 258 a & seqq., 259 a b
 Libelli martyrum & confessorum lapsi dati 226 f, 227 a & seqq., 228 a & seqq., 229 a & seqq., 235 b c d, 259 c
 Liberialis episcopus in Africa 160 b, 261 a
 Liborius Papa 595 d
 † Liborius episcopus Commenensis 70 a
 † Licinius episcopus Andegavorum 78 a, 79 a d
 Licinius imperator 16 d, 34 b, 55 a ef, 371 a
 Licontius episcopus Lugdunensis 32 c d
 † Lidorius episcopus Turrensis 60 f
 Lietherius episcopus Comenensis 38 a
 Lignerville (Philippus de) præpositus S. Dondati, transfudit corpus SS. Amati & Adelpi 101 f
 Lintecarius episcopus Lannensis 109 a f, 113 b c d, 118 c d
 † Lutwinus episcopus Treverensis 366 c, 400 f
 Longinus legatus Novosiani antipapa 161 d, 164 f, 165 a b, 261 b & seqq., 264 f
 Lotharius I. imperator 114 b, 145 b c, 188 d
 Lotharius Lotharingie rex 383 d
 † Lucas evangelista 702 b
 Sepandus Thomas IP.
 † Lucas monachus Ordinis S. Basilii, inter Prætermissos 32 a
 Luciana matrona. Vide Lucina.
 † Lucianus presbyter Avinionensis martyr, a S. Joanne Chrysostomo laudatus 460 c, 661 b c d f, 666 a b
 Lucianus episcopus Dyantia 371 d
 Lucianus confessor Caribagienfis 226 c, 227 a b c, 335 b c d, 336 d
 Lucianus presbyter in Mauritanis 197 d
 Lucianus scalybus ecclesie Caribagienfis 310 c f, 311 a, 312 a
 Lucifer Coloritanus, Apostolica Sedis legatus 435 c
 Lucina matrona Romano 144 c, 145 d, 247 a
 † Lucius Papa martyr 148 d, 163 d, 168 e, 176 c d, 177 d f, 178 c f, 179 a c, 281 f, 282 a b c d, 283 bc, 292 c, 293 c
 † Lucius episcopus in Africa, ad metallum damnatus 320 f
 † Lucius martyr in Africa 325 a
 Lucius episcopus, amicus S. Joannis Chrysostomi 611 a
 Lucius episcopus Lannensis 109 b, 112 b, 114 b c d e f, 113 a b, 117 b, 118 b
 Lucius Afer 12a persequens lapsus, deinde pro fide torrens 235 f
 Lucius Priscus tyrannus 522 a b, 268 a
 Lucius rexler suaverum sub Arcadio imperatore 597 b c, 602 a
 Ludolfus forte episcopus Treverensis. 367 a b
 Ludovicus religiosus monasterii S. Georgii in Tyrol 719 a
 Ludovicus Pius imperator 101 d, 114 a b c d e f, 119 b, 185 d f, 187 a
 Ludovicus II. imperator 182 b, 187 c d e, 188 d
 Ludovicus II. Italia rex, deinde imperator 114 b
 Ludovicus I. Germania rex 343 c
 Ludovicus Transmarinus Francorum rex 341 f
 Ludovicus comes Palatinus rei Rhenani 395 d
 Ludovicus Monardi comitis Tyrolensis filius 732 b c
 † Lupicinus episcopus Vinnensis 280 ef, 281 a b
 Lupicinus episcopus Apierie, S. Joannis Chrysostomi amicus 582 f, 583 a d, 599 c
 † Lupus episcopus Semnensis 122 d, 124 f

M

- † Macarius episcopus Magnesi 578 c & seqq., 579 c
 † Machabei martyres, a S. Joanne Chrysostomo laudati 504 d
 Machrus legatus Novosiani antipapa 161 d, 164 f, 165 a b, 261 b & seqq., 264 f
 Macharius confessor Romanus, schismatici aliquamdiu additus 158 e, 160 d, 265 c f, 166 a & seqq., 167 a b c d e, 264 b c d
 Macrobius diaconus Agrippinensis, interfuit concilio Arlatensi I. 372 b
 † Macrobius martyr 34 f
 Macchledis prima abbatisse Habondenfis 105 d e, 106 b
 † Madelbertus virginis abbatissæ reliqua Lendii 397 b
 Mafficus (scilicet, maritus) solius epistolam ad Cæsarium & illud rursus 616 c f, 657 & seqq.
 Magnocius tyrannus 408 e
 † Magnus episcopus Treverensis 400 f
 † Magnobodus episcopus Andegavorum, scripsit Vita S. Mauricii ejusdem sedis episcopi 64 b, 65 d e, 68 b c, 72 a & seqq.
 † Magnus, inter Prætermissos 2 c
 X x x a Ma-

- Megusus episcopus, S. Joannis Chrysostomi ami-
 cus 633 d
 Magnus Christianus, fectus clericus in Africa 307
 b d e
 Majoranus episcopus Flavianus in Italia 79 e f
 Majorianus episcopus Paternus Carthagenensis
 809 d e, 371 c
 Malchus S. Joannis Chrysostomi amicus 618 d
 Malderus (Joannes) episcopus Antverpiensis 149
 d e f
 Mamertinus orator sub Maximiano imperatore
 377 e d
 † Mamertus episcopus Fionensis 82 d
 Mandilius, inter Paternus 51 f
 Mansueti archiepiscopus Romanus 132 b
 Manes bartholomaeus 661 a
 Manichaei refutati a S. Joanne Chrysostomo 463
 f, 464, 465 a b, 483 a, 494 d, 504 c,
 512 a, 513 a, 561 f
 † Mansuetus episcopus Tullensis 354 f, 374 f
 † Maculoneus secundum aliquos episcopus Trevi-
 ensis 364 e f, 365 a & seqq., 366 a b a,
 373 d a f
 Mamiager (Andreas) curatus templi Ebraeorum
 in Tyari 746 f
 Manzolus (Lucas) ex Odino Humiliatorum
 episcopus Falsensis & S. R. E. Cardinalis,
 inter Paternus 171 d
 † Mappalicus martyr Carthagenensis 116 b d,
 127 b
 Marbodius episcopus Redonensis 64 f
 † Marcella Romana vidua 572 a b
 † Marcellinus episcopus, inter Paternus 3 c
 Marcellinus Antiochenus, amicus S. Joannis Chry-
 sostomi 624 b a
 Marcellinus verisimiliter alius, amicus S. Joannis
 Chrysostomi 624 d
 † Marcellus secundum aliquos episcopus Trevisen-
 sis 364 e f, 365 a & seqq., 366 a b c, 368
 e f, 373 d a f, 174 a
 Marcellus episcopus Galatae 195 d
 Marcellus episcopus in Macedonia 653 c d
 Marchettus (Hieronymus) notarius Romanus 149 a
 Marcianus episcopus Arelatensis, Neomianus 163
 d e, 173 d, 233 e f, 292 f, 293 a b c d,
 298 b, 302 d, 316 e, 317 e
 Marcianus imperator 89 a b, 779 a, 780 c
 Mercienus Amnicenus, amicus S. Joannis Chry-
 sostomi 624 b c
 Mercienus verisimiliter alius, amicus S. Joannis
 Chrysostomi 624 d
 Marcionius persequens sub Valeriano auctor 317 f
 Marcionellus a S. Joanne Chrysostomo impugnatus
 483 a, 494 d, 512 c, 513 a, 517 a. Et
 eundem reverentem idem Sanctus alioquin 517
 a, 612 c
 † Marcus evangelista 391 c
 Marcus episcopus, amicus S. Joannis Chrysostomi
 621 a
 Marcus episcopus Arelatensis 33 a f
 Marcus secundum aliquos episcopus Trevisensis
 364 e f, 365 a & seqq., 366 a b c
 Marcus diaconus & baptizans S. Prophyrii
 episcopi Gazensis 527 c, 528 e, 553 e f, 553
 553
 Marcus Aurelius imperator 356 a f
 † Maria Virginia SS. Nominis Commemoratio,
 inter Paternus 132 a, Eusebius Duci 132 a
 Maria Theresia augustissima imperatrix regina
 austri 714 b
 Maria Blanca Maximilian I. imperatoris conjux
 395 c
- Marin Christianus archidiaconus Aquila 713 a, 717
 a, 735 b
 Maria diaconissa saepe quarto in Etyopia 18 a
 Maria u. S. Paulo virgo Clarissa, inter Paternus
 141 f
 † Marius u. Mattyr 331 b c d
 † Marianus Gormanus abbas Cellis Apollonius
 26 e
 Marianus episcopus ignatus sedis, Occidentalem
 legatus pro causa S. Joannis Chrysostomi 646
 f, 647 a b
 Marianus amicus S. Chrysostomi 649 a b
 Marinus episcopus Arelatensis, 375 d e f, 378 b c
 Maria presbyter & monachus in Apamensis 643 b
 e d
 Mariscotti (Elisabetha) matrona Mutinensis 137
 f, 138 a d
 † Maro anachorita 618 d
 Maro presbyter monachus, S. Joannis Chrysostomi
 amicus 618 d
 † Maria mulier inimica S. Joannis Chrysostomi
 575 d
 † Marialis episcopus Lemovicensis 354 f, 355 a,
 364 f, 365 a, 381 e
 Marialis episcopus Hispanus, in persecutione
 lapsus 169 a, 206 a, 217 b c, 219 b c,
 293 d e f, 294 a b c, 302 d, 316 e, 317
 e d e
 † Marini reliquia Duci 132 a
 † Martinus Papa martyr 689 f
 † Martinus episcopus Tarentensis 61 a f, 62 a,
 66 a d, 68 c d e f, 69 a & seqq., 700 &
 seqq., 71 a & seqq., 72 c d, 73 e f, 356 d
 Martinus I. secundum aliquos episcopus Trevisen-
 sis 364 e f, 365 a & seqq., 366 a b, 368 f
 Martinus II. secundum aliquos episcopus Trevisen-
 sis 364 e f, 365 a & seqq., 366 a b c
 Martinus presbyter generalis Ordinis Camaldu-
 lensis, inter Paternus 50 f, 51 a
 Martius abbas Agoranensis 24 b
 Martinus monachus Regimontis 215 b
 † Martyrius martyr in agro Tridatino, ejusque
 reliquia Constantinopolim translata 530 c
 Martyrius presbyter Antiochenus 406 d
 Martyrius archidiaconus Constantinopolitani 325
 f, 580 b
 Martyrius diaconus Constantinopolitanus 601 b
 † Martus episcopus Trevisensis 364 e, 400 f. Ejus
 reliquia in Hispania 399 c
 † Maruthus Misopontinus episcopus 375 b, 378
 e & seqq., 631 a d e f
 † Maternus episcopus, inter Paternus 51 f
 † Meihis apostoli reliquia in Hispania 399 d
 Mathildis domina Nivernensis, uxor Gualdi
 Grimbergensis 770 a
 Mathaeus episcopus Garzeus 395 d
 Mathaeus Comarista 407 d
 Mathias (Andreas) parochus Veronensis in Ithria
 749 a
 Maconvent (Jacobus) presbyter Familienis, cele-
 bris religiosus SS. Constanti, Cyprici & Calo-
 rini 189 a b d
 † Maurilius episcopus Andegavorum 69 f
 Maurilius archiepiscopus Rotomagensis, inter Paternus
 50 e
 † Maurilius episcopus martyr, inter Paternus
 50 a
 † Mauritius I. secundum aliquos episcopus Trevisen-
 sis 364 a f, 365 a & seqq., 366 e b c,
 374 a
 Mauritius episcopus Trevisensis 366 e, 400 f
 Mauritius imperator 28 e f, 49 a b
 † Mau-

- † Maurontus abbas *Broylesis* 120 c e f, 121 e, 126 e f, 127 a & leqq., 128 b c, 129 b & leqq., 130 a b c d e, 141 a b c. *Ejus reliquie* 131 f
- † Maurus *martyr, inter Pratermissus* 52 d
- † Maurus monachus *Regensis* 155 b
- † Maximi *episcopi titulum* 182 b
- † Maximi *episcopi iuvencie, inter Pratermissus* 52 d
- Maximianus *episcopus in Macedonia* 653 d, 681 a b, 685 c
- Maximianus *episcopus Treverensis* 366 f, 400 f
- Maximianus *Germanicus imperator* 13 f, 377 e f, 378 c
- Maximianus *Herulius imperator* 351 e, 352 c e f, 353 a, 377 c d e f, 378 b c
- Maximilianus I *imperator* 395 b c, *monachus in templum S. Michaelis* 715 c, 717 a, 714 b, 733 c, 734 b & leqq., 735 a c, 743 f, 745 a
- † Maximini *martyris festum Antiochie* 460 a b
- † Maximinus *episcopus Treverensis, inter Pratermissus* 2 b, 50 a
- † Maximinus *episcopus Treverensis* 366 a, 368 a c e, 394 c d, 400 f
- † Maximinus *episcopus Tugavensis, inter Pratermissus* 50 a
- Maximinus *secundum aliquos episcopus Treverensis* 364 e f, 365 a & leqq., 366 a b c, 368 f, 374 a
- Maximinus II *imperator* 13 f, 16 b
- † Maximus *episcopus, inter Pratermissus* 52 d
- Maximus *episcopus, forte Silencensis* 160 a
- Maximus *episcopus, ad quem scripsit S. Joannes Chrysostomus* 615 e, 644 b
- Maximus *episcopus in Numidia* 286 f, 287 a & leqq.
- Maximus *sedulo S. Joannis Chrysostomi, decano episcopi Seleuciensis* 415 e f, 425 d e, 560 a
- Maximus *episcopus, in persecutione lapsus & schismaticus in Africa* 259 f, 271 a, 275 d e f
- Maximus *presbyter Romanus, confessor* 290 c, 351 e, 352 a, 356 f, 358 e, 360 d, 364 f, 365 c e f, 366 a & leqq., 367 a b c d e, 378 c, 379 b c d e, 386 c, 380 a d e, 344 e f, 361 d e f, 364 b c d, 365 a, 366 c, 345 b c
- Maximus *presbyter schismaticus, Neopolitanus antipapa legatus* 161 d, 162 d, 164 f, 165 a b, 167 d, 171 c d e, 261 b & leqq., 264 f, 265 d, 276 c d e, 278 b
- Maximus *antipapa ecclesie Carthaginiensis* 320 c f, 321 a
- Maximus *consul Romanus* 178 c d f, 180 d
- Maximus *per tyrannidem imperium afflicto* 467 e f, 429 c, 502 c, 510 f, 511 a b, 541 a
- Maximus *praefectus Comitanus* 55 f, 56 a
- Maximus *philosophus gentilis, de magna suspensio* 413 f
- Mayer (*Syphobas*) 729 c
- Mechaw (*Melchior a*) S. R. E. *Cardinalis episcopus Brivensis* 735 a
- Meingaudus *episcopus Treverensis* 367 b, 400 f
- Meinhardus *comes Tyrrolis & Carinthiae* 718 c, 719 b, 721 c, 723 a b
- † Melchisedech *Papa* 314 a b, 371 d a f
- Melchiorani *qui dicitur Antiochie* 457 e. *Eorum cum Eustathio de sensu compo* 680 c e
- † Melitus *paterfamilias Antiochenus* 408 d, 410 d e, 412 a, 412 e f, 413 a b, 415 a b c, 419 d e, 421 d, 428 c, 435 c d e, 436 a, *Septembris Tomo IV.*
- 450 e, 457 e, 528 b, 676 e f, 703 c, 704 c
- † Memmius *episcopus Catalaunensis* 374 f, 376 f, 381 d, 388 d e
- Mennon *ignota conditionis vir Constantinopolis* 407 b c
- Memorialis *episcopus Dinensis* 82 f
- Menas *abbas Tugavensis* 53 c, 54 a
- Meolutus *episcopus Carthaginiensis* 371 e
- Merocius *episcopus Mediolanensis* 371 e f, 371 b
- Metaphrasia, *Josiphi Vitam S. Joannis Chrysostomi* 407 b c
- † Methodius *episcopus Patavensis, martyr* 360 e f
- Methodius *episcopus & scriptor, ignota sedis & temporis, forte siliensis* 360 d e f, 361 a
- Metropolis *secundum aliquos episcopus Treverensis* 364 e f, 365 a & leqq., 366 a b c, 368 e f
- Mertius *hypodacoms Carthaginiensis* 164 f, 161 b e f, 365 a
- Michael *Comanus interpres Orientis* 691 e
- Micheler (*Antreas*) *abbas Rutenbergensis* 716 a d
- Miletus *episcopus Treverensis* 366 e, 400 f
- Milo *episcopus Treverensis* 365 e f, 400 f
- † Modestus *episcopus Treverensis reliquie in Hispania* 399 d
- Modestus *episcopus Treverensis* 366 c, 400 f
- Modianus *episcopus in Numidia* 286 f, 287 a & leqq.
- † Mododaldus *episcopus Treverensis* 359 c d, 366 c, 399 e, 400 f
- Modularius *diaconus in Oriente* 516 f, 621 e f
- Mohr (*Maximilianus de Jacobitis scriptor*) 712 b
- Molavianus *abbas Damianensis & episcopus, inter Pratermissus* 2 a
- Monachi *pro sustinendis Antiochenis funeribus & societate intercedunt* 474 c d e f
- Monachi *de Origenismo accusati & expulsi* 567 c d e f, 568 e, 569, 570, 571, 573, 574, 578 d e, 674 e f, 676 b, 677 c e
- † Monica *S. Augustini mater* 355 a b
- Monophysitae *Eusebiani heretici* 351 c d
- Montanista *lege imperatoris coartati* 527 a
- † Montanus *martyr in Africa* 314 f, 335 a
- Montebun (*de*) *Cabalinsterum dicitur* 315 f
- Montfaucon (*Bernardus de*) *scripsit Vitam S. Joannis Chrysostomi* 407 e
- Monius *amicus S. Joannis Chrysostomi* 628 e f
- † Monophus *episcopus Trajectensis* 387 c d e
- † Morandus *abbas Broylesis. Vide S. Maurontus.*
- Moroni (*Franciscus*) *mater B. Margherita Fontana virginis* 326 c e
- † Moyses *propheta* 445 f, 704 a, 707 f, 708 b
- † Moyses *presbyter Romanus martyr* 150 e, 151 c f, 152 a & leqq., 153 f, 156 f, 157 a e, 158 a b c d, 165 e, 168 a, 212 c, 213 b c d e, 236 b c, 239 d, 240 a d e, 244 c f, 265 a, 266 d, 345 b c
- Moyles *episcopus, amicus S. Joannis Chrysostomi* 621 a
- Moyles *secundum aliquos episcopus Treverensis* 364 e f, 365 a & leqq., 366 a b c
- Moyles *presbyter, amicus S. Joannis Chrysostomi* 628 e
- Mundicorda. *Vide Bona virgo.*
- Musonius *amicus S. Joannis Chrysostomi* 628 f
- Mutianus *scholasticus* 559 c
- Munus *Vincelicus praepositus generalis Societatis Jesu* 351 f

N

N^o Abob *Jegeabitis* 786 c
 Namex *uoluer*, *verisimiliter Autobena*,
S. Joanni Chrysofostomo addita 627 f
 Namatius *episcopus Arvernonis* 140 f, 141 a
 Nampulus *episcopus in Numidia* 185 f, 187 a
 & seqq.
 Nardinus. *Vide* Stephanus Nardinus.
 Narius *anaphus ecclesia Carthagenensis* 147 b
 Nastiutius *episcopus Decensis* 371 d
 Natalis *episcopus Oceanus, interius concilio Carthagenensi III de baptismo haereticorum* 301 d
 † Navitus *secundum aliquos episcopus Treverensis* 164 e, 167 e, 368 b c f, 369 a b c d e
 † Necharius *serius episcopus Angulodunensis aliter ab illo, cujus Epistola habetur* 39 f, 60 a & seqq., 61 a d
 Necharius *episcopus, inter Pratermissos* 31 e
 Necharius *episcopus Constantiopolitaneus* 510 b c, 516 e, 547 f, 579 d, 603 f, 604 a b, 608 e
 Nefingus *episcopus Andagovenis* 63 b c, 76 e f, 77 a b, 78 f
 † Nemesianus *episcopus in Africa, ad metella damnatus* 319 a b d, 320 f
 † Nemesianus *confessor, ad metella damnatus* 192 f
 Nemesianus *episcopus in Numidia* 186 f, 187 a & seqq.
 Nerius *Monechus, inter Pratermissos* 141 f
 Nero *imperator* 167 e, 440 e
 Nestoriana *haeresis* 660 d & f, 661 a, 662 a b e, 780 b
 Nestoriani *haeretici* 780 b
 Nestorius *haereticus* 673 e f, 683 c, 684 d
 Nevius (Joannes) *abbas Monvicensis* 771 c, 772 a b
 † Nicarte *nobilis virgo, S. Joanni Chrysofostomo addita* 604 f
 Niephorus *anaphus* 165 e, 166 a b c, 167 b, 172 b, 182 b, 184 b, 185 b
 † Nicetas *Gothus maritus* b c
 Nicetas *exiles sacrorum vasorum, scriptis de S. Joanne Chrysofostomo* 406 f
 Nicetas *Paphlagon, scriptis de S. Joanne Chrysofostomo* 406 f
 Nicetas *philosophus* 684 c
 † Nicetius *episcopus Lugdunensis* 31 e d, 38 b d e, 37 a b d
 Nicetius *episcopus Treverensis* 366 e f, 400 f
 Nicetius, *inter Pratermissos* 31 e
 † Nicolaus *Tolmianus* 710 c
 Nicolaus IV *Pontifex* 728 c
 Nicolaus V *Papa* 213 c
 Nicolaus *episcopus Cameracensis* 771 a
 Nicolaus a Salodio *abbas Regiensis* 115 b
 Nicolaus *archidiaconus Cameracensis, interius translationi corporis S. Amati Senonensis* 133 a
 Nicolaus *presbyter monachus in Syria* 643 c d, 645 d e f, 649 b
 Nicolaus *religiosus monasterii Montis S. Georgii in Tyris* 723 e
 Nicolifus *Cibastus* 407 d
 Nicolifatus *dicionis Romanus confessor, deinde schismaticus pseudo-episcopus* 150 e, 151 c, 151 e, 156 f, 158 e, 164 f, 165 a b c d e, 166 a b, 172 a b c e, 174 c, 175 b c d e, 176 b e, 180 a d c, 182 d e f, 184 f, 185 a b, 176 d, 345 b
 † Nilus Magnus 406 b, 528 b c, 580 e f, 591 f, 593 a, 608 f, 609 a, 666 f, 668 f, 675 d

† Nioibour *episcopus in Sentia, inter Pratermissos* 142 b
 Nioma *in persecutione lapsus, penitens* 168 f, 170 b e, 176 b c d, 179 c d e f
 Nizo *abbas Framensis* 400 d
 Noderbertus *episcopus Regii Lepidi* 184 f
 Normanoti *Treveris, schismate evictus vestitus* 358 e, 359 a b d e
 Normannorum *irruptio* 118 e, 119 f, 120 a
 Notkerus *episcopus Lindensis* 359 a
 Novatianus a S. Joanne Chrysofostomo *impugnatus* 321 a & seqq., 324 327 e, 341 a, 547 d, 609 c
 Novatianus *presbyter Romanus, deinde haereticus antipapa* 86 a b c d, 146 b c, 152 a, 154 f, 155 a b c d e, 156 a d & seqq., 157 & seqq., 158 a & seqq., 159 a & seqq., 160 c d e f, 161 a & seqq., 162 a & seqq., 163 a & seqq., 164 a e f, 165 a & seqq., 166 e d, 167 d e f, 168 a b c d, 169 b c d e f, 170 a d e f, 171 a b c, 172 a d, 173 b c, 176 f, 177 a, 179 d e, 180 b, 184 b, 187 e, 139 d e, 151 b, 156 f, 157 e f, 158 c d, 160 a & seqq., 161 a & seqq., 162 a f, 163 c, 164 e f, 165 a b d e f, 166 a d, 167 a b, 176 d, 193 a b, 198 d, 307 b c d e, 313 b c, 316 a, 330 c, 346 a b c d e, 348 a
 Novatus *presbyter Carthagenensis, Novatianus schismaticus impulsor* 152 a, 155 a, 156 c d e f, 157 a & seqq., 158 a d e, 165 a b c d e, 166 a b, 173 a b c, 173 e, 146 c, 148 a b c d e, 151 a & seqq., 152 a & seqq., 153 c e, 159 e f, 160 b, 162 f, 164 f, 165 f, 166 f
 Numeria *in persecutione Duxi lapsa* 227 e
 Numerianus *episcopus Treverensis* 366 e f, 400 f
 Numerianus *imperator* 441 f
 Numerius *episcopus in Macedonia* 632 d
 † Numidicus *presbyter maritus, in eorum Carthagenensem captivum* 147 e, 145 a b c d, 147 f, 149 a b c, 150 a & seqq., 151 f
 † Nomicus *presbyter Carthagenensis & confessor* 218 d

O

† Oceanus *maritus, inter pratermissos a S. Oda abbatis Habundensis* 101 e
 Odardus *episcopus Cameracensis* 38 e f, 39 b, 40 c d e, 48 e f
 Odilardus *episcopus Nannetensis, inter Pratermissos* 141 e
 Odo *episcopus Cameracensis. Vide* Odardus.
 Ocius vel Otatus *canonicus secularis Nicovensis* 774 a, 775 d
 Olybhai *episcopus Inelacensis* 31 d
 Olybrius *confes* 655 f
 † Olympias *diavoissa Constantiopolitana* 510 b c, 569 b, 576 d, 602 b, 605 a b c d, 607 e, 609 e f, 610 a c d e, 613 a b, 614 a c d f, 615 c d, 616 d, 818 c, 617 a b, 619 b c d e f, 620, 621, 622 d e f, 623 a b c e f, 624 d, 625 b c, 628 b c d e f, 639 a b c d, 645 a, 648 c, 650 a b c, 651 b c d, 652 b, 653 d, 655 c
 Onesimus *in concilio ad Quercum* 584 a
 Oolycriata *S. Joanni Chrysofostomo addita* 615 d
 Opitius *de Ardesione* 112 f
 Opitius *episcopus incerta sedis* 170 c d
 Opitius *hypodiscus ecclesia Carthagenensis* 198 e f

- e f, 337 e c
Opratus presbiter urbis Constantinopolitanae sub Arcadio imperatore 603 c, 606 d c, 607 c, 632 e
Origenes 676 c, 677 c, 686 a
Origenista; vel de *Origenis dogmate suspecti*, anagisti 567 d a f, 568, 569, 570, 571, 573, 573, 574
† Origenus diaconus, inter Prætermissos e c
Origenus deaconus Lendensis 597 c f
Oritius dynasta Rutenburgi noster, dux in saulana factus S. Notburgam 718 d f, 719 a, 730 d a, 737 b
Otto religiosus monasterii Monii S. Georgii in Tyrolis 739 b
Otto Bavariae dux 731 a f
Otto comes Tyrolis & Carinthia dux 716 f
Otto Membradi comes Tyrolensis filius 713 b c
Ozias rex Jude 463 c d
- P
- P Ach (Joannes Sebastianus Benadictus a)** oritur in causa elevationis reliquiarum S. Notburgæ 739 c
Paganus vir illuster & pius, amicus S. Joannis Chrysofolomi 616 c, 618 b, 619 d a, 623 a b, 634 c d c
Pagell (Lampertus) abbas monasterii ecclesie S. Notburgæ in Tyrolis 735 f
† Palladius Sacerdos apostolus 18 f, 39 a b
Palladius episcopus Helensopolitani, alius est ab autore Dialogi de gestis S. Joannis Chrysofolomi 403 c d e f. Eiusdem Sancti pariter rector, & propria consilii ibid., 403 a, 607 a b, 608 c, 635 f, 636 a b, 646 d e, 647 a b c d. Non fuit Origenista 404 e & 1099.
Palladius Helensopolitani deinde Asprensis episcopus, alius ab autore Dialogi de gestis S. Joannis Chrysofolomi 403 c d e f. Non videtur fuisse Origenista 404 a & 1099, 405 a b c d, 544 b c f, 545 f, 580 d f, 615 c
Palladius episcopus amicus S. Joannis Chrysofolomi, & autor Dialogi de ejusdem Sancti gestis 403 c e f, 403 a b. Alius est a eodem episcopo Helensopolitano ibid. c d a f, 403 a. Eius gestis pro ejusdem Sancti causa ibid. c d e f. Non fuit Origenista 404 a & 1099, 405 d. Eius scriptis & gestis in causa prelati Sancti 408 a, 581 b & 1099, 636 a b
Palladius episcopus temporis S. Epiphani 404 c
Palladius diaconus, a S. Epiphano reprehensus 404 a f, 405 a
Palladius subdiaconus tempore S. Epiphani 404 f
Palladius sceleris tempore S. Epiphani 404 f
Palladius galata, Origenista 404 d c
Palladius hereticus tempore S. Hieronymi 404 f
† Palmaris Treverensis martyris cum sociis 377 b
Paloni (Disiderius) Ordinis Prædicatorum, transmissus corpus B. Margerite Fontane 135 c d
Palude (Henricus de) presbyter Brabantensis 399 f
Pantophilus episcopus Nicomedensis, a S. Joanne Chrysofolomo ordinatus 517 f, 548 c
Pantophilus episcopus Poldie 543 c, 598 a f
† Pantalconis martyris reliquias translata 340 b c e f, 341 a c
† Papas martyris, inter Prætermissos 140 c
- Pappas episcopus Syrie** 598 a f, 612 c, 680 c d a
Palcal (Joannes Ladericus de) thesaurarius & cantor ecclesie Romanensis 188 c d f, 689 e
† Pachelis L. Papa 182 a b
Pactenus presbyter Constantinopolitani, iunioris S. Joannis Chrysofolomi 604 d a
† Pactus episcopus Lugdunensis, inter Prætermissos 2 a
† Patricius Hibernia apostolus 28 f, 39 a b d c, 38 d
† Patricius junior. Vide Sen-Patricius.
Pastorius sacer literarum S. Olympiadis 630 f, 631 a
Patricius antistes Ahyra 646 f
Patricius antistes Constantinopoli 601 c
† Pastochi corpus translatum 383 b
† Paula vidua Romana 404 f, 405 a b
Paula uxor schismatici Corinthie 350 c f
Pauliacus Aegypti presbiter sub Arcadio imperatore 554 b
† Pauli apostoli corpus translatum 144 c, 147 a b
† Paulinus episcopus Treverensis 366 a, 368 e c, 394 d, 400 f. Eius reliquie in Hispanie 399 a
† Paulinus martyris secundum aliquos episcopus Coloniensis 370 c
Paulinus episcopus Antiochenus 435 d e f, 437 c f, 458 a, 470 f, 518 b c, 676 c f, 681 c
† Paulus apostolus 308 a, 312 b, c, S. Joanne Chrysofolomo laudatur 458 a f, 459 a b, 492 b c e f, 493 & 1099, 502 d e, 506 e f, 507 a b c d, 519 f, 540 a, 551 a, 562 a, 563 a, 564 d, 566 d
† Paulus episcopus Constantinopolitanus, martyris 611 b
† Paulus primus cæcæ 148 a b c
Paulus IV. Papa 18 e
Paulus V. Papa 149 c e, 190 c
Paulus episcopus Gratie, S. Joannis Chrysofolomi amicus 396 c
Paulus episcopus Hierosolymensis 343 c, 544 f, 545 f, 578 c & 1099, 584 a, 593 f
Paulus episcopus in Lyba 582 c
Paulus episcopus, inimicus S. Joannis Chrysofolomi 593 f, 603 e
Paulus diaconus Constantinopolitanus 358 f, 654 c e f, 655 c d a
Paulus diaconus, legatus pro causa S. Joannis Chrysofolomi 647 a
Paulus sceleris Constantinopolitanus 581 c
Paulus confessor Carthagensis 229 b c
Peitrus diaconus, monachus Niuvincensis 711 f
Peitrus (Franciscus Gregorius) promotor fiscalis in causa elevationis reliquiarum S. Notburgæ 739 b
† Pelagia virgo Antiochena martyris, a S. Joanne Chrysofolomo laudata 503 f, 504 c
Pelagiani heretici 669 f, 670 & 1099, 684 f, 685 a
Pelagius II. Papa 86 e, 87 b c, 89 c
Pelagius presbyter, amicus S. Joannis Chrysofolomi 618 f
Pelagius hereticus 324 d, 612 f, 613 a b, 683 d
Pentadie Timasti consilii vidua, diacônissa 531 a, 603 b, 605 a f, 607 c, 670 d e, 631 e, 632 d e, 633 c d a f, 634 a, 635 b
Perckhofer (Theophilus) sacerdos in ordine S. Fren.

- Francisci* 744 c
Peregrinus episcopus Carabitanus 319 d
Peregrinus praefex gentilis 9 c, 30 d
Petes (Beatrice) inter Praeternissos 141 f
Pergamentum vir nobilis, amicus S. Joannis Chrysostomi 609 f, 610 d
Perikletz (Jesse) episcopus Balinensis 735 b, 748 c
Perpetua abbatisa Alensis S. Romanici, inter Praeternissos 3 d
† Perpetuus episcopus Tarraconensis 61 c f
† Peruerius miles comitis Bercaris de Italia 178 d
† Petrus apostoli corpus translatum 144 c, 147 a b. *Ejus beatus* 383 a & seqq., 384 a & seqq., 385 a, 395 f, 396 c
Petroaldus episcopus Lanensis 113 c f
† Petrus apostolus 308 a b, 312 b, 314 f, 315 a & seqq., a S. Paulo reprehensus 494 c f, 748 d
† Petrus archiepiscopus Tarraconensis, inter Praeternissos 140 c
† Petrus confessor, inter Praeternissos 51 f
† Petrus de Arbuz martyris, inter Praeternissos 142 b
Petrus Monachus episcopus Almandrinus, Eutychianus 86 f
Petrus praepositus S. Petri Dunali, interfuit translationis corporis S. Anai Semensis 132 f
Petrus presbyter Theophili Almandrinus 604 a
Petrus diaconus Almandrinus 91 a, 483 f
Petrus subdiaconus in Sicilia 338 f, 339 a
Petrus religiosus monasterii Alensis S. Georgii in Tyro 719 c
Petrus monachus Almorali, inter Praeternissos 51 c
Petrus monachus Regiensis 115 b
Petrus confessor ordinis Cisterciensis 142 a
Petrus Maria monachus Regiensis 115 b
Pezet (Joannes) sacerdos 741 a
Phaetorius episcopus Caesarensis in Cappadocia 394 c d, 613 f, 616 d e f, 617, 618 a b, 614 c
Philemon Ecclesia Romana presbyter 311 b c f, 31 b
† Philibertus episcopus confessor, inter Praeternissos 50 b
† Philippi apostoli reliquiae in Hispania 389 d
Philippus archiepiscopus Coloniensis 395 d
Philippus presbyter Constantiopolitanus, amicus S. Joannis Chrysostomi 637 a b
Philippus presbyter Constantiopolitanus 547 c
Philippus alter presbyter, S. Joannis Chrysostomi amicus, exsul 637 b
Philippus senior imperator 150 c, 151 f, 208 c, 121 b d, 439 d e f, 440 a b c d, 441 f, 442 a
Philippus junior imperator 150 c, 208 c, 111 b d, 440 a
Philippus I. Francia rex 121 b
Philippus II. Francia rex 121 b
Philippus III. Hispaniarum rex 399 c d
Philippus marchio Badois 395 d
† Philogonius episcopus Antiochenus a S. Chrysostomo laudatus 451 c
Philothheus patriarcha Constantiopolitanus 407 d
Philumenus hypodiscus ecclesiae Carthaginiensis 238 a
† Phocas saevus a S. Joanne Chrysostomo laudatus 501 c. *Ejus reliquiae ad eundem Saevum translatae* 510 a & seqq., 530 a b c
Phocas imperator 93 f, 94 a, 116 a, 117 b c
Phocianus concubitus urget S. Joanne Chrysostomo 642 a & seqq., 643, 644, 645 a b c d
Piazza (Jesepus Antonius, de comibus) praefatus invenienti corporis S. Niburga 736 d, 737 a
† Pirminius confessor 178 d
Pius IV. Papa 189 e
Placilla Theodoli Magni uxor, inter Praeternissos 141 c d
Plan (Salvaster a) Vitam scripsit S. Niburga 714 f
Platon (Martinus) sacerdos, galle S. Niburga 714 d, 717 c, 735 f
Platzgumer (Joannes) princeps & episcopus Brinnensis 714 d
Pomarius episcopus, dominus S. Joannis Chrysostomi 393 f
† Polianus episcopus in Africa, ad metalla domat 310 f
Polybius amicus S. Joannis Chrysostomi 610 a, 648 c f, 651 c
Polycarpus episcopus Hadramitanus 160 a b c, 161 a
Pompejus episcopus in Africa 154 c, 161 c, 161 a b d e, 163 h f, 164 d, 165 d
Pompejus episcopus Sabrensis 300 c, 301 d
Pomponius episcopus, probabiliter Diacynthensis 309 c f, 310 a
Post (de) Prior & parochus Malmensis 81 c
† Pontiani Papa martyris corpus translatum 181 c
† Pontius Papa martyris 147 d
† Pontius diaconus & historiographus S. Cypriani episcopi Carthaginiensis 191 c e f, 192 a b c d e, 193 b, 319 c f, 310 a, 314 c, 315 a & seqq.
† Pontius martyris Cusellanus 191 c, 193 d
Pontius archidiaconus Aretensensis, interfuit translationis corporis S. Anai Semensis 133 a
Poppo episcopus Treverensis 367 h, 394 c, 395 a, 400 f
† Porphyrius episcopus Genensis 327 d e f, 328 a, 545 c d, 551 d e f, 552, 553
Porphyrius episcopus Antiochenus, inimicus S. Joannis Chrysostomi 604 b c, 606 c d f, 607 c, 611 a, 619 b, 641 c, 646 a b, 647 c, 655 f, 663 f, 679 c, 680 b c
Porphyrius episcopus Rhefensis, amicus S. Joannis Chrysostomi 621 a, 623 b c, 624 c f
Porphyrius presbyter Constantiopolitanus 350 a b
Porphyrius amicus S. Joannis Chrysostomi 419 a
Pollidus pater & historicus Hibernus 16 f
Posthumianus Salpini Severi 568 b c, 573 c d
Postumianus sepulchrum S. Cypriani levissit 336 b c
† Pothinus episcopus Lugdunensis 357 d
Presbyteri Antiocheni pro seditionis intercedum 474 d e
Primitivus presbyter 160 a b, 161 f, 164 b, 161 c f, 162 c
Primus legatus Nevanis antipapa 165 a h c, 166 b, 171 b c, 164 f
† Principius episcopus Sacchonenis 82 b
† Priscus episcopus Lugdunensis 35 a
Priscus frater Philippi imperatoris 442 a
Priscus philosophus gentilis, de magia suspensus 413 f
† Priscus corpus translatum 383 b
Priscianus episcopus incerta sedis 270 c d
Pris

Privatus Lembofianus episcopus, berricus 304 f, 341 a b c d, 370 a f, 371 a c, 373 d e f
 Proceres Lycin episcopus, a S. Joanne Chryso-
 stomo decessit 548 a, 380 b
 Proba Falcone illustris matrona 655 a f
 Probst (Nicolaus) 719
 Procia diamesia 601 b
 † Proculus patriarcha Constantinopolitanus 406 b,
 667 d e f, 674 a, 685 c d e f, 686 a d
 e, 687 c b d e f, 688 c e f, 690 f
 † Procopius anachorita in insula Rhodo 551 f,
 552 f
 Procopius S. Joannis Chrysostomi amicus 618 c
 Procopius tyrannidem arripit 413 f
 Proculus episcopus in Numidia 186 f, 187 a &
 seqq.,
 † Prodoce virgo martyre, a S. Joanne Chryso-
 stomo laudata 503 a
 Prolyp episcopus Andegavensis 69 a e f, 73 d,
 76 b
 Prosper monachus Reginus 115 b
 † Prospici episcopi Regii Lepidi corpus 114 c,
 115 a
 Protetius episcopus Capuanus, interfuit concilio
 Arelatensi l, 376 b
 † Prothus 744 a
 † Prothus, inter Pratermissus 2 a f
 † Publia diocessia Constantinopolitana 408 c
 † Publius abbas monachorum in Syria 641 b
 † Pulcheria imperatrix 535 a b, 687 b

Q

Quadragesima sex tantum hebdomadis consti-
 bat Antiochia tempore S. Joannis Chryso-
 stomi 408 a & seqq., 469 a b
 Quatridecimani a S. Joanne Chrysostomo impu-
 gnati 453 d u f, 454, 455, 527 c, 547 d,
 609 c
 Quimburge virgo, inter Pratermissus 4 d e
 Quinus episcopus in Mauritania 197 d e f,
 198 c
 Quintus presbyter in Africa 165 f
 Quirillus episcopus Treverensis 366 c f, 400 f
 Quirinus amicus S. Cypriani episcopi Carthagi-
 nensis 304 b c d e
 Quirinus Christianus in Africa 310 f, 311 a
 † Quodvultdeus episcopus Carthaginensis 336 c

R

Radbodus episcopus Treverensis 356 c, c,
 400 f
 † Radegundia regina Francie 356 d
 Raderus (P. Mathias) Societatis Jesu, Alia
 S. Niburge, Latine conscripta, omnium pri-
 mus editus 709 f, 710 a, 713 f, 714, 715,
 716, 719 & seqq.,
 Radulphus episcopus Arelatensis adlium eleva-
 tioni corporis S. Amati Severensis 121 f, 122
 a b c d e f
 † Ragnobertus episcopus Bajocensis 12 c d e
 Rainaldus monachus, datus abbas Angeracem-
 sis 34 a b
 Reizo episcopus Andegavensis 65 c d, 66 a
 Rambimayr (P. Franciscus Timotheus) 746 d
 Rambimayr (Petrus Josephus) presbiter exa-
 mini de reliquis & eund. S. Niburge 739
 b, 740 c, 743 b, 744 f
 Recordin (Joannes Jacobus Carolus de) in con-

sa elevatioris reliquiarum S. Niburge consti-
 tutus arbitrer 739 b
 † Regina virgo, inter Pratermissus a d
 Reicharinger (Paulus) sacerdos, sessimanum
 datus pro patria S. Niburge 715 f
 Reineck (Christophorus a) canonicus Treveren-
 sis 395 e
 Reinoldus vel Reinardus abbas Indensis 127 f
 Remarus presbiter scilicet S. Amati Duaci
 132 b
 Remigius abbas Mediolanensis, scriptis concilio
 de SS. Eusebio, Valerio & Meisere 358 d
 † Renetus episcopus Andegavensis 63 b, 67 d
 f, 68 a b, 72 f, 73 a, 76 a
 Repollus episcopus Savarniensis, in persecutio-
 ne lapsus & schismaticus 150 f, 173 d
 c f
 Repollus schismaticus Carthagine 150 b e f
 Reticus vel Reticius episcopus Augusladensis
 371 d e f, 372 b
 Reverosianus monachus, inter Pratermissus
 8 c
 Reuffenberg (Henricus de) 719 a
 Richardus archiepiscopus Treverensis 394 f, 395
 b c d f
 Richardus II episcopus Bisturicensis 190 f
 Riclaus Verus praefectus in Gallia 377 a b,
 † Riktrudis abbatissa Marchianensis 127 ebc e,
 129 b c f, 131 a. Ejus reliquia 138 b f
 Rimodas episcopus Treverensis 366 c, 400 f
 Roa (Antonius de) presbyter Ordinis S. Au-
 gustini, inter Pratermissus 142 a
 Robertus Francie rex 184 c f, 341 f
 Robertus L. Flandria comes 132 b
 Roelofs abbas Nivorensis 713 d
 † Rogationis presbyter Carthaginensis & conses-
 sor 218 d, 219 e f, 124 a & seqq., 245
 f, 246 c d, 247 b c d f, 249 c, 250 b c
 d, 252 f
 Rogationis episcopus, forte Nervensis 120 c d
 Rogationis scilicet Carthaginensis diaconus 303
 a b, 306 a d
 Romanus ecclesie solitudo, fides & laus 150
 f, 151 a b c d, 173 f, 174 a, 175 f, 176
 a b c, 218 f, 219 a & seqq., 210 abcd,
 236 b c d, 238 e f, 239 a b c d, 240 d
 c, 241 a b c
 † Romsus martyr Antiochenus, a S. Joanne
 Chrysostomo laudatus 441 c, 504 a b
 Romsus presbyter, S. Joannis Chrysostomi ami-
 cus 641 f
 † Romaticus fundator monasterii Habradensis
 95 b, 96 d e f, 97 a b c d, 98 a & seqq.,
 99 abc d, 100 f, 101 b c d e f, 102 a c
 e, 105 a b e f, 106 a, 107 d f, 108 a
 † Romualdus abbas Camaldulensis 111 d
 Romulus S. Joannis Chrysostomi additis 636 a
 Romulus monachus, ad quem scriptis S. Jeo-
 annes Chrysostomus 645 d
 Roichmannus (Antonius) scriptor Tyrolensis, de
 studio nostris optime meritis, collegit, illus-
 travit & ad nos transmisit monumenta, quae
 habemus, pent omnia de Albia S. Niburge,
 Viam ejus Germanicum Latine interpretatus
 est; corporis inventiorem, translationem, eleva-
 tionem aliaque hac spectantia, tamquam
 veteris Apostolici promoveo & fidei deseri-
 ptis 710 & seqq. per totum Commentarium,
 Annotata &c.
 Roß (Franciscus Carolus lib. bare de) 746 b
 † Rosula martyr in Africa 315 d
 Ro-

- Rotgerus episcopus Treverensis 366 e, 400 f
 Rottenburg (*Fredericus de*) 729 a
 Rottenburg (*Sigfridus de*) 716 f, 721 a
 Rottenburgi dynasta, alimtarie Tyrolensis magister, postea Henricus vocabatur 719 f. *V. de Henricus*.
 Robertus episcopus Treverensis 366 f, 367 a
 Rudolphus archiepiscopus Salisburgensis 721 a, 722 e
 Rudolphus episcopus Treverensis 375 e
 Rudolphus I. imperator 717 e f, 719 b e, 721 a
 Rufina nobilis matrona Romana 339 e
 Rufinus Aquileiensis 347 d
 Rufinus episcopus, S. Joannis Chrysostomi amicus 623 b e
 Rufinus presbyter Aquileiensis 371 e f, 372 a b e d e, 453 a
 Rufinus presbyter, ad Phronimem conversum a S. Joanne Chrysostomo excitatus 643 e f, 643 a b
 Rufinus diaconus Romanus, confessor 240 a d e
 Rufinus monachus S. Sabini 80 e d
 Rufinus amicus S. Joannis Chrysostomi 627 f
 Rufinus vice consularis Chalcedone 378 a b
 Rufus episcopus Macedoniae 683 e
 Ruothbertus episcopus Treverensis 366 e, 400 f
 Rupertus episcopus Salisburgensis, scellum olim habuit in Ehen, loco Tyrolis, ubi nunc templum est S. Nuburge 721 b e d, 720 f, 723 f, 724 a, 723 a e, 745 b
 Rupertus abbas Montis S. Georgii in Tyrolis 728 b
 † Rullicus I. secundum aliquos episcopus Treverensis 364 e f, 365 a & seqq., 366 a b e, 374 a
 Rullicus episcopus Treverensis 366 a f, 400 f
- S
- Sabaudus episcopus Treverensis 400 f
 † Sabellus hereticus 661 e
 Sabinaiana diaconissa, Cusumam venit ad S. Joannem Chrysostomum 618 f, 619 e e
 † Sabinianus Senonensis episcopus 381 d
 Sabinianus diaconus S. Gregorii I. Papa 90 b
 † Sabinius episcopus Piacentinus in Italia 79 b e c f, 80 a b c d e
 Sabinius episcopus in Hispania 205 f, 293 a f, 294 a, 317 d
 † Sacerdotis episcopi Lemovicensis reliqua 35 e f, 36 a d
 Saffaracus episcopus Persicus 34 a b
 † Salsarius vel Solorius episcopus Lugdunensis 112 b
 Salisburger (*Joannes Georgius*) vir primarius Rottenberge in Tyrolis, testimonium dedit pro patria S. Nuburge 716 b
 † Salvatoris reliqua 122 e
 † Salvini Perusensis episcopi corpus Verone 25 f
 Salvium amicus S. Joannis Chrysostomi 628 f
 Salustius presbyter Constantinopolitanus, amicus S. Joannis Chrysostomi 634 f, 635 a b
 Samaritanus hereticus 88 b
 Sombatus episcopus Metensis 141 e
 Sanctorius (*Julius Antonius*) S. R. E. Cardinalis, archiepiscopus S. Severine 694 e
 † Santinus, inter Pratermissus 2 e f
 Sapor Persarum rex 440 d
 Saraceni in incursione 113 e d f, 114 a b, 116 e, 119 b, 120 a b
 Sarenthain (*Ferdinandus Gabriel comes de*) prescriptus Brinensis, exanimis reliquis S. Nuburge 739 e, 740 & seqq.
 Sarenthain (*Godefridus S. R. L. comes de*) 740 f
- Sarenthain (*Josephus Leopoldus S. R. L. comes de*) canonice Brinensis 740 f, 741 d
 † Saturnalis martyris translatio, inter Pratermissus 2 f, 3 a
 † Saturninus primus episcopus Tolemaeus 356 f, 357 d
 Saturninus confessor Carthaginensis 329 b, 326 b
 Saturninus vir consularis Constantinopolis 326 e f, 327 a b c
 † Saturnus vel Saturninus 143 b c
 Saturnus analysibus Ecclesie Romanae 1742, 177 b
 Saturnus lektor ecclesie Carthaginensis 205 e d, 216 f, 217 a, 218 e, 240 f
 † Savinus Senonensis Patrum 352 a
 Scalci (*Josephus*) scellum domus ecclesie comitis de Taunenberg, curam habet ecclesie eligiorum S. Nuburge 740 b, 741 f, 742 a, 743 d
 Scevz principis Joerdunum filii 493 d
 Schatenberg secretarius regis Brunellii 399 f
 Schiferer (*Josephus*) sacerdos 768 b
 Schmid (*Joannes Georgius*) sacerdos, testimonium dedit pro patria S. Nuburge 715 f
 Schroffenstainius (*Christophorus*) Brinonius amicus, munus in templum S. Nuburge 724 b, 733 f, 734 b f, 735 a e
 Schroffenstainius (*Oswaldus*) eques avarus 721 a
 † Sebastiani reliqua Oshfortis 341 e
 Sebastianus episcopus 674 a b
 Sebastianus presbyter, amicus S. Joannis Chrysostomi 628 f
 † Secundinus, inter Pratermissus 2 e
 † Secundinus, inter Pratermissus 4 d
 Secundus pater S. Joannis Chrysostomi 408 b c, 410 a b
 Sedarus episcopus in Africa 209 f
 Seditio Amicorum 465 e f, 466, 467, 468, 469 e d e f, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 477 f, 478 a b c d e
 Seleucia matrona Cæsariensis in Cappadocia, amicus S. Joannis Chrysostomi 617 d e
 Seleucus episcopus, amicus S. Joannis Chrysostomi 629 a b
 Semiplegianismus nunquam detectus S. Joannes Chrysostomus 671 a & seqq., 672, 673, 674 a b c d
 Senecius episcopus Senonensis 122 e, 124 f
 † Sen-Patricius archiepiscopus Armacanus 29 d e, 30 a b c d e
 † Serapion episcopus, inter Pratermissus 2 c
 Serapion Ostracina in Aegypto episcopus, S. Joannis Chrysostomi servus 674 a
 Serapion diaconus S. Joannis Chrysostomi, deinde presbyter, deinceps episcopus Hircanensis 325 e d e, 326 f, 348 e f, 149 e d f, 373 e, 380 a, 382 e, 392 a, 607 d, 621 e
 Serapion Alexandrinus, in persecutione lapsus 231 d e f
 Sergius II. Papa 114 b
 Serio monachus Meibersensis, inter Pratermissus 31 d
 † Servatius episcopus Tasciensis 368 f, 369 b, 373 d e, 374 a b c, 386 f, 387 a b d e f, 389 a
 Severa mulier pia & S. Joannis Chrysostomi aduersa 626 d
 Severianus Gabolorum episcopus, S. Joannis Chrysostomi inimicus 444 a, 325 d, 345 e, 348 e def, 349 b def, 350 a & seqq., 175 d e f, 376 a b, 377 b c e, 378 e & seqq., 379 b e, 382 b, 383 f, 386 b & seqq., 388 e, 391 d e f, 394 d, 395 b d, 397 b, 602 d e, 603 e, 604 b, 607 b, 603 f

- Severianus *Aste vel Achaia praefectus feralis*
guarto, 16 d
- Severianus *Alexandria Treadis praefectus, forte idem*
cum praefectus 16 d, 18 a b, 19 c
- Severinus S. Joannis Chrysostomi additio 336 a
- † Severion *virgialis martyris translatio* a f, 3 a
- † Severinus episcopus *Calanensis* 370 a b c f, 371 a, 372 a, 389 f
- † Severinus secundum alios episcopus *Treventis* 364 c f, 365 a & seqq., 366 a b c, 368 c f, 373 d e f
- Severinus episcopus *Catonensis* 5 d
- † Severus episcopus *Treventis* 366 c f, 368 a, 400 f
- Severus episcopus *Lanenſis* 113 c
- Severus presbyter, cui scripsit S. Joannis Chrysostomus 618 c
- Severus presbyter, S. Joannis Chrysostomi amicus 581 f, 582 a d, 599 c
- Severus hereticus, pseudoe-piscopus *Antiochenus* 86 c f
- Seylers (P. Georgius) Societatis Jesu, gesta S. Norburgae editio 714 f, 719 d
- † Sidonius Apollinaria episcopus *Arvernenſis* 83 b, 140 f
- Sidonius confessor Romanus, aliquandiu schismaticus additio 138 c, 160 d, 165 c f, 166 a & seqq., 167 a b c d e, 164 b c d
- † Silvestri, reliquiae *Carpentorensis* 81 c
- Silvestrus abbas S. Victoris *Majilicensis*, inter Praeternissos 3 c
- Sigefridus *Normannorum rex* 359 b
- Sigehardus monachus S. Maximini *Treventis* feralis x, 159 c
- Sigericus filius S. Sigismundi *Burgundiae regis* 107 f
- Sigismunda uxor Jacobi *Fontane* 126 f
- † Sigismundus rex *Burgundiae* 107 c f
- Sigismundus archidux *Austriae*, pater O. manifestus erga S. Norburgam 733 d f
- Silva (Gefmannus a) regis catholici apud *Prunus orator* 695 b c
- † Silvester I. Papa 314 b, 372 c, 379 a
- Silvina *Nephridis vidua* 602 b
- † Simon apostolus 718 d
- Simon magus 88 d
- Simona vidua, inter Praeternissos 51 b
- Simoniaci *Alexandriae* 93 d c f
- † Simplicius episcopus *Augustodunensis* 31 c f
- † Sinicius episcopus *Saraguntensis* 354 f, 376 c
- f, 377 a b, 381 d
- Simulacrum hereticum 661 a b
- † Sifonius martyr in agro *Tridentino*, ejusque reliquiae *Constantinopolim* translatae 530 c
- Sifonius episcopus *Novatianorum Constantinopolis* 511 d c f
- † Sixtus II. Papa martyr 394 c, 311 a b c, 313 b c d e, 321 d f, 323 ab, 330 c, 331 f
- † Sixtus episcopus *Romensis* 314 f, 176 f, 377 a b, 381 d
- Sixtus IV. Papa 733 c
- Sladerk (Joannes Ignatius) scripsit testimonium de *desensio S. Norburgae* 746 c
- Socrates scripser *Novatianis* additio 169 d e f, 170 a b c, in S. Joanne Chrysostomum *ſepto* iniquus 405 c f, 514 a & seqq., 532 a f, 535 a f, 535 c d e f
- Solifilius schismaticus *Cerinthianus* 350 c f
- Solinus episcopus *Calanensis* 372 d
- Soll (P. Antonius) Societatis Jesu, procurator *coelestatis ad elevationem reliquiarum S. Norburgae* 737 c, 739 b c, 740 c, 743 c, 744 f
- Sopater praefectus *Armeniae*, S. Joannis Chrysostomi amicus 633 c
- † Sophronius episcopus *Iherosolymitanus* 89 d, 406 d
- Sophronius schismaticus *Carthaginensis* 350 b c f
- Sorcius (Mathens) *notarius Caputianus* 149 c
- Sosthenes princeps *synagogae Corinthi* 432 d
- Sozomenus scripser *galerum S. Joannis Chrysostomi* 405 c f, 406 a
- † Sperat *Scilliani martyris reliquiae translatae* 340 b c d e f, 341 a
- Spillman (Joannes Georgius) episcopus *Brixianensis a soceris* 739 c d
- Sprong (Franciscus Xaverius) *curatus in Eben, adfuit inventio corporis S. Norburgae* 736 d
- Singirius monachus *emergentis* 432 f, 433 a, 434 a & seqq.
- Starenberg (comes de) 744 c
- Starenberg (Maria Anna Leopoldina comitissa de) uxor comitis de *Taunenberg* 745 b
- Stelechius amicus S. Joannis Chrysostomi 432 c d e f
- † Stephani protomartyris translatio, inter Praeternissos 4 f
- † Stephanus I. Papa martyr 155 f, 156 a, 163 d, 168 c, 173 c d, 178 c f, 179 ac, 180 c, 233 f, 282 a, 292 c f, 293 a b c d e, 294 a b c, 296 a b c f, 297 c f, 298 a c, 299 a & seqq., 300 d e f, 301 c e f, 302 a b d, 303 a f, 304 a & seqq., 305 a & seqq., 306 a & seqq., 307 a c f, 309 a & seqq., 310 a & seqq., 311 a & seqq., 312 c f, 313 a b c d, 315 e f, 316 d e, 319 d c
- Stephanus IV. Papa 397 c d
- Stephanus V. Papa 398 c
- Stephanus IX. alias X. Papa 351 a, 353 c
- Stephanus episcopus in *Africa* 154 c, 161 c, 162 a b d e, 163 b f, 164 d, 161 d
- Stephanus abbas S. Joannis *Leontidis*, scripsit *Vitam S. Medaaldi episcopi Treventis* 359 c d
- Stephanus monachus, inter epistolares *Romanorum ad Constantinopolitanos pro causa S. Joannis Chrysostomi* 608 c
- Stenbach (Joannes Georgius lib. burs de) 740 f, 743 b, 744 f
- Stettner (Simon) *consul Rastenbergae in Tyrolis* 716 b
- Stettner (Wolfgangus) pater *Simonis* 716 a b
- Studius praefectus *urbis Constantinopolitane sub Arcadio imperatore* 606 ab d e, 607 b, 632 d e, 636 b c
- Succellus episcopus in *Africa* 321 d c f, 331 f
- Sulpicius Severus discipulus O. biographus S. Mariani *Tarentensis* 69 c d f
- Superius episcopus in *Africa* 170 b
- Superius episcopus *internus sedis* 270 c
- † Syagrius episcopus *Augustodunensis* 60 b c
- Symeon presbyter monachus in *Aphonia* 645 b c d
- Symmachus presbyter, forte *Antiochenus*, amicus S. Joannis Chrysostomi 627 f
- Symposium episcopus *Selencientis in Hircania* 423 a
- Syncretus metropolitae *Trajanopolis* 546 b
- Synodus episcopus *Ptolemaeus aut Cyrenensis Lybiae* 557 f, 667 d
- † Syrus episcopus *Genensis* 117 b
- † Syrus primus episcopus *Ticinensis*, inter Praeternissos 1 f, 4 f, item 13 d

- T**
TAbicha, *inter Pratermissus* 52 a
Talafius *episcopus Andegavensis* 48 c
Tamburion (*Forasani*) S. R. E. Cardinalis 781 c
Tanenberg (*Anna Maria Elisabetha Helena de*) L. B. de *Rufenfels*, *pia admodum & munifica erga S. Norburgam*, *mater comitis de Tannenberg* 733 c, 739, c f, 741 c, 742 c, 743 d
Tannenberg (*Josephus Antonius Ignatius de*) comes S. R. L., *de Opere nostro optime meritus*, *cultui S. Norburgae plurimum addidit & in eius templum munificentissimus* 735 c, 736 c, 739 a, 741 c, 742 c, 743 d, 745 b
Tannenberg (*Maria Anna Leopoldina de*) Comitissa de *Starenberg*, *uxor comitis de Tannenberg* 745 b
Tannenberg (*Maria Anna de*) cultui S. *Norburgae addidit*, *seuer comitis de Tannenberg* 735 c, 741 f, 742 f, 743 d
Tannenberg (*Maria Elisabeth de*) cultui S. *Norburgae addidit*, *seuer comitis de Tannenberg* 735 c, 741 f, 742 f, 743 d
Tella mulier *Constantinopolitana* 579 f
Tentemont (*Philippus de*) 777 a
Terentius presbyter, S. Joannis Chrysostomi amicus 643 a
Terz motus *Antiochia* 461 d c, *Constantinopoli & alibi* 539 d c f, 557 f, 587 c f
Tertullius *episcopus in Africa* 809 f
Tertullus presbyter, *ut apparet in Africa* 218 d, 222 d c, 223 c, 243 d, 245 f, 246 a
Teutonicus abbas *Fajstense*, *inter Pratermissus* 51 c
Thebaeorum *martyrum reliquia in Hispania* 399 e
† Thecla *virgo martyr, a S. Joanne Chrysostomo laudata* 505 f
Theoclet *martyr, inter Pratermissus* 141 c
Theodisius *episcopus in Palestina* 173 b
† Theodardi *reliquie Londi* 397 c
Theodinos *episcopus Londiensis* 388 a b
† Theodolus *episcopus martyr* 21 a b
Theodora *Constantinopolitana*, *favens S. Joanni Chrysostomo* 615 a b, 616 b c, 636 b
Theodoretus *scriptor gestorum S. Joannis Chrysostomi* 405 c, 406 a
Theodoricus *archiepiscopus Treviricus* 364 c
Theodoricus *archidiscipulus Tarnovensis*, *interfuit translationi corporis S. Anani Senonesis* 133 a
Theodoricus III *Francorum in Neustria & Burgundia rex* 99 c, 120 c, 121 c d, 122 c, 123 b d, 124 a b c e, 125 a & seqq., 126 a b c, 128 a b c f, 129 a b, 130 d c f, 131 c
Theodoricus *Alfatus, comes Flandriae* 771 a
Theodoricus *vir potissime Constantinopolitanus* 534 a
† Theodorus *episcopus in Aegypto* 56 f
Theodorus *patriarcha Alexandrinus seculo octavo* 21 c
Theodorus *Scribo episcopus Alexandrinus* 85 b
Theodorus *episcopus Cantuariensis nominatus* 114 f
Theodorus *episcopus Darnensis in Lybia* 84 a
Theodorus *episcopus Tyranensis in Cappadocia Secunda*, *amicus S. Joannis Chrysostomi* 594 c, 621 a & seqq., 622, 623 a
**Theodorus Trimebitus episcopus 401 a, 407 b c
**Theodorus fidelis S. Joannis Chrysostomi, pulchre episcopus Mopsuestinus 415 c f, 416 a & seqq., 417, 418, 419, 420 a, 365 c, 621 a & seqq., 622, 623 a, 660 d c f, 704 c
**Theodorus Romanae Ecclesiae discipulus seculo quinto 401 c e f
**Theodorus monachus, praefectus sculae S. Matthis Treviris 358 c d
**Theodorus consul 535 b
**Theodorus Syriae consularis 628 e
**Theodorus medicus, S. Joannis Chrysostomi amicus 620 c
**Theodorus notarius tyrannidem afflicto 413 c f
**Theodorus Metochita 407 d
**Theodorus vir Constantinopolitanus, S. Joannis Chrysostomi amicus 624 f
**Theodorus praetorianus, qui S. Joannem Chrysostomum donavit Caesarem 634 f
**Theodorus Proedemus 407 d
**Theodolus episcopus Alexandrinus, hereticus 85 f, 87 a
**Theodosius episcopus in Macedonia 653 c
**Theodosius episcopus Sympolititanus, amicus S. Joannis Chrysostomi 620 f
**Theodosius Magnus imperator 405 a, 408 c, 409 c, 436 f, 437 a b, 438 c, 465 f, 466, 467, 470 f, 471 a, 472, c f, 473 a b c, 477 f, 478 a d c, 489 c, 495 c f, 496 a, 500 c, 503 c, 510 f, 511 a b, 518 a, 528 d, 541 a, 593 b
**Theodosius II imperator 545 c, 550 a b, 551 f, 552 c f, 553 a c f, 557 f, 685 d c, 686 b d e f, 687 a b, 779 a c f, 780 a & seqq.
**Theodosius officio ducis suavit, amicus S. Joannis Chrysostomi 626 a
**Theodorus episcopus Antiochenus 681 d, 682 e, 683 b f, 684 a
**Theodorus abbas monasterium S. Pauli in Syria 642 b c d, 649 c
**Theodorus discipulus, S. Joannis Chrysostomi amicus 639 c f, 640 a b c d e, 641 a, 649 c, 650 a
**Theodorus iulior, S. Joannis Chrysostomi discipulus 639 f, 640 a c d e f, 641 a, 650, 665 c
**Theodorus vir consularis, S. Joannis Chrysostomi amicus 639 f, 640 c d f, 641 a
**Theodulus discipulus, S. Joannis Chrysostomi amicus 621 a b, 635 b
**Theognostus fenestor Constantinopoli 554 c
**Theopactibitz hereticus 662 c
**Theophilus episcopus Alexandrinus 510 c f, 512 a b c d, 528 c d e, 546 f, 547 a b c d, 566 f, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576 b & seqq., 577 a, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585 f, 586 b & seqq., 587 a 588 d e f, 589 a b, 590 f, 591 a & seqq., 593 f, 594 a c d e f, 595, 598 c d e f, 599, 600, 601 a b c, 602 a, 606 c d f, 607 b, 622 a, 646 1 d, 647 f, 667 b, 671 c, 674 c f, 675, 676, 677, 678 a b c d, 679 c f, 680 a b, 681 c, 686 a
**Theophilus presbyter Constantinopolitanus, amicus S. Joannis Chrysostomi 614 d e, 634 c f, 635 a b
**Theophilus presbyter Ordinis Praedicatorum, inter Pratermissus 51 c
Theo

- Theophilus, *Episcopus*, amicus S. Joannis Chrysostomi 413 b
- Theophilus comes 651 c
- Theotectus abbas monachorum S. Pauli in Syria 642 b
- Theotectus presbyter Constantinopolitanus, S. Joannis Chrysostomi amicus 603 d
- † Theotimus episcopus metropolis in Syria 543 c, 573 a b c d
- Therapius episcopus in Africa 355 f, 356 d, 372 f, 373 a
- Therastius vidua liber scriptus a S. Joanne Chrysostomo 436 f, 437 a & loqq.
- † Theclurus abbas generalis Ordinis Vallis-Umbrosae, S. R. E. Cardinalis & martyr, inter Praeternissos 1 a b
- Thomas episcopus Regii Lepidi 114 c
- Thomas Philippus de Allatia S. R. E. Cardinalis, archiepiscopus Neobrivensis, templum Nivinsiae consecrat 773 b, reliquias S. Caroli & Cypriani, Nivensis servat, congemens ibid. d
- Thyfeus episcopus in Macedonia 653 d
- Tiberius imperator 440 c
- † Tiburtius corpus Translatum 182 b
- Ticagaudus episcopus Treverensis 400 f
- † Tigris presbyter Constantinopolitanus, martyr 582 c, 605 a
- Timotheus magister militiae sub Arcadio imperatore 531 a
- † Timotheus martyr Antiochia, inter Praeternissos 2 d, 30 b
- Timotheus Aelorus intrusus patriarcha Alesandria, haereticus 86 c
- Timotheus presbyter, amicus S. Joannis Chrysostomi 624 e
- Tiridates rex Armeniae 663 c
- Tiricus (Jacobus) Societatis Jesu presbyter 149 d
- † Tirlus martyr a Thebae legione cum sociis 377 b
- Tiuelmannus (Franciscus) Vides Franciscanus.
- Titus imperator 440 a
- Tollenaar (Joannis de) praepositus domus professorum Societatis Jesu Antwerpae 149 d c
- Trajanus imperator 367 c
- Tranquillinus episcopus, amicus S. Joannis Chrysostomi 619 a
- Tranquillus verisimiliter Antiochenus, amicus S. Joannis Chrysostomi 627 f, 628 a
- Tranquillus servus S. Chrysostomi 593 b c
- Tribigildus Gratianorum dux 531 c c, 534, 535 a c, 536 c d, 553 b
- † Trophimus primus episcopus Arelatensis 351 a
- Trophimus episcopus in Africa 161 a b
- Trophimus, verisimiliter episcopus, lapsus in persecutante, paenitentis 161 a b, 171 d ef, 165 f, 166 f
- Troyer (Antonijs Felix comes) canonius Brinensis, frater eminentissimi Cardinalis episcopi Olivetensis 743 a, 744 c d
- Troycus audier ebronici Balseonensis 725 a
- † Trudo 383 c
- Turingus presbyter discipulus, deinde paenitentis 118 f, 119 a
- Turpilius vel Turpius praefectus gentilis Perusia 353 b c, 353 d c f, 353 a
- Tulcius confessor Romanus 323 c, 333 a a f
- V
- V Alens imperator 408 a, 409 a c, 421 e, 413 c f, 414 a, 415 a b c, 419 a & loqq., 430 a & loqq., 433 c, 436 f, 437 a, 467 c d, 495 f, 496 a, 502 c
- Septembris Tomus IV.
- Valentinianus haereticus, a S. Joanne Chrysostomo impugnat 482 a, 512 a, 513 a
- Valentinianus presbyter, Occidentalis legatus pro sancta S. Joannis Chrysostomi 646 c
- Valentinianus I. imperator 408 c, 409 c d, 411 d e, 413 f, 429 b
- Valentinianus II. imperator 409 c, 467 f, 495 c f
- Valentinus secundum aliquos episcopus Treverensis 564 e, 568 c f
- Valentinus Constantinopolitanus, amicus S. Joannis Chrysostomi 636 c d c
- Valentinus militum dux sub Arcadio imperatore 524 c
- † Valeriani martyris corpus translatum 182 b
- Valerianus caesar 324 c, 333 b c, 334 b
- Valerianus caesar Romanus, deinde imperator 146 d, 178 e, 193 a b c d e, 283 e, 286 a, 291 f, 317 f, 318 a c d, 319 a, 321 d e f, 323 a, 324 c, 330 c, 331 f, 332 d e f, 333 b c d, 334 b
- Valerianus praepositus militum in Syria 646 f, 647 a
- Valerianus puer, inter Praeternissos 141 b
- † Valerius episcopus Treverensis 354 b, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366 a b c d c, 367 d a f, 368, 369 c, 373 abcd, 374 d, 375 a b, 376 cd ef, 377 a c, 378 c f, 379 b c, 381 a & loqq., 382 a b, 384 a b, 392 b c, 394 c d, 396 c, 400 a c
- Valerius presbyter Antiochenus, amicus S. Joannis Chrysostomi 641 a & loqq.
- Valerius amicus S. Joannis Chrysostomi 419 a
- Vallagas presbyter Nisibensis, amicus S. Joannis Chrysostomi 607 c
- Vandali Arianis in Africa 336 a f, 337 b c d
- Vardaus (tiago) Minoritis Hieronymus 26 c f, 27 b
- Udo episcopus Treverensis 367 b, 400 f
- Udo primicerius Tullensis, deinde episcopus 101 c
- † Vedalis reliquiae Duaci 123 c
- Veldeter (Udalricus) accensus templi S. Norbarga 733 d
- † Venantius episcopus Lunensis 111 b, 112 b
- † Venerius episcopus Mediolanensis 600 c, 646 c, 654 c f, 667 c
- Venerius presbyter Crastianus impoli 580 b
- Venerius eremita Taburnensis 110 d, 111 d
- Venerius Taburnensis monachus, inter Praeternissos 510 c
- † Verranus Venericus 82 a
- Veronica virgo Ordinis S. Clarae, inter Praeternissos 510 c
- Vespasianus imperator 440 a
- Viccomes (Ligarius) praepositus generalis Societatis Jesu 781 d c
- † Victor episcopus in Africa, ad montem damnatus 319 a b, 320 f
- † Victor primus episcopus Placentinus in Italia 79 f
- † Victor vel Victurus, episcopus Genoaensis 69 f, 70 a b
- † Victor confessor, ad montem damnatus 192 f
- † Victor martyr in Africa 325 d
- † Victor Senonensis patronus 351 a
- Victor II. Papa 350 a
- Victor III. Papa 350 a
- Viduae Afflictae episcopus 273 a
- Viduae episcopus Carthaginiensis 319 c d
- Vidua episcopus in Africa 118 d, 450 c d e
- Vidua episcopus in Numidia 186 f, 187 a & loqq.
- Vidua

- Victor presbyter in Africa, lapsus in persecutio-
nem, panem 255 f, 256 a b, 271 b d e f,
272 a
- Victor ecclesie Corthagiensis decanus 218 e,
223 f, 224 a, 245 b
- † Victoria sive S. Sabini episcopi Placentini 80
b c d e
- Victoris miles Afric. in persecutione lapsus,
deinde pro fide exierit 235 f
- † Victoris diaconi corpus Placentia in Italia 80
a b c
- Vigilius Papa 419 b
- Vigilius episcopus Toppensis 674 b
- Vigilius episcopus Tridentinus 530 e
- Vignote (Jannes de la) Andegavensi capitali
decano, reliquias S. Marcelli presbyteri thesa-
urizavit 65 f
- Villena (marcio de) minor regis Hispaniarum
apud Romanos Pontificum 190 d
- † Vincencia martyr 748 d
- † Vincentius abbas & martyr, inter Prætermis-
sus 1 f
- Vincencius episcopus Copuanus 370 d
- Vincencius episcopus Tiberianus 280 b
- Vitalis episcopus Apollinariarum Antiochie 457
e f, 676 f
- Vitalis episcopus Regii Lepidi 814 d f
- † Vlgantii consistorii reliquia 132 b, 133 a
- Ulicus den. Wissemburgensis 395 d
- † Ullanus abbas Peronenis 120 e, 123 b, 124
b e, 125 e d e, 126 b c d, 129 a b, 131 a
- Ulrogotha Childeberti I. Francorum regis conjux
33 a c
- Unia Gothici episcopus ordinatus a S. Joanne
Chrysostomo 526 f, 561 e
- Vodilon (Johann Ignatius) sacerdos, scriptis re-
stitutionis de beneficio S. Nidurgen 748 e
- Vollmarus episcopus Treverensis 306 e, 400 f
- Vollmarus imperator 145 e, 146 a, 148 d, 151
e, 174 f, 175 a b e, 177 f, 178 e d e f,
181 b, 193 b, 271 b, 273 a b, 286 b,
391 f
- † Urbani Papa martyris translatio, inter Præter-
missus 50 a
- † Urbani corpus translatum 185 b
- Urbanus VIII. Papa 115 a, 117 b, 124 f, 125
a, 142 a, 187 a, 351 f, 694 e, 739 d,
772 a
- Urbanus professor Romanus, aliquandiu scrib-
tari additus 158 e, 160 d, 165 e f, 166 a
& sequ., 167 a b e d a, 264 b e d
- Urbicius episcopus, S. Joannis Chrysostomi amicus
623 b
- Uriel archiepiscopus Maguntinus 395 d
- † Uriula 748 f
- Urtius episcopus Senecensis 82 f
- Vuimodius episcopus Treverensis 366 e f, 400 f
- Vuizo episcopus Treverensis 366 e f, 400 f
- W
- Wachsendonck (Johannes de) abbas Iudensis
prope Aquasgranum 125 d e, 186 a b
- Wachtela (Johannes) abbas Nidurgen 772 f,
773 a
- Wagner (Johannilianus) parochus Schwerzensis
in Tyrol 741 f, 742 d
- Wagner (Vitalis) religiosus Montis S. Georgii in
Tyrol, excommunicatus S. Nidurgen 737 a
- Wahner (Henricus) parochus in Mitten 142 a
- Wals (Baldwinus) comitis Nidurgen 775 d
- Walch (Leovardus) arciepiscopus templi S. Nidur-
gen in Tyrol 712 f
- Walck (Johannes) reuocatus synopsin Vita S. Ni-
durge, tabule inscriptam 710 e
- † Waldebertus abbas Luvetensis 99 d e
- Waldher (Johannes Baptista) testimonium dedit
pro patria S. Nidurgen 715 f
- Waleranus abbas Ursi-Compi, inter Prætermis-
sus corpus S. Anselmi Senecensis 133 a
- Walterus castellanus, in S. Amosum Senecensem
transfuit 131 e, 132 b
- Warinus archiepiscopus Treverensis 383 e, 384 a b
- Walo episcopus Leodensis 188 b
- Well (Sigismundus) arciepiscopus templi S. Ni-
durge in Tyrol 731 f
- Wellberg (Causus de) comes in Tyrol 714 b
- Weneclaus Bobenrus rex 723 b
- Wermus abbas de Castro de Moretogen, interfuit
translationis corporis S. Anselmi Senecensis 133 a
- Wertenbergica (Agnes) uxor Henrici alimidy-
nasti Rutenburgensis 712 e
- Wilhelms abbas S. Vitoris Massiliensis, inter Præ-
termisus 3 e
- Wilcarius episcopus Sedunensis 124 e
- † Wilfrida obdormi, inter Prætermisus 50 e,
141 b
- Wilhelmus episcopus Argentinensis 395 d
- Willelmus cognomento Caput-stapæ, Aquitanen-
sam dux & Pictorum comes 24 b d
- Willelmus cognomento Longipars, Normannien-
sam dux 24 b c d
- † Winandus uxor solis equinus 40 e f, 41 a
- Winghene (Ludovicus de) presbyter capitali
Rutenensis 189 a
- † Wolfgangus 730 e, 731 e
- Wolkenstain (Dominicus comes a) 712 f
- Wolkenstain (Marcus Silius de) nobilis scriptor,
habet elogium de S. Nidurgen 712 e f
- Wolkenstain (Proculus a) 715 b
- Wondulphus decanus Anderlacenensis in Braban-
tia, inter Prætermisus 3 a. Item 39 a f, 43
b c d e f, 44 a d e
- Wreck (Mithael) sacerdos in Carnialis 767 d
- Wromani (Johannes Baptista) sacerdos in Carnalis
172 a
- Wurtel (Henricus) 769 e
- Y
- † Y Polytus, inter Prætermisus a e f
- Z
- Zeillet (Mortuus) membris S. Nidurgen in
Typographia Tyrolensi & in Trullat de de-
cem Circulis 715 d, 717 a
- Zeno episcopus Hierosolymitanus 412 f, 413 a
- Zeno episcopus Mojmæ 413 a
- Zeno episcopus Tyri 413 a b
- Zeno imperator 16 d, 86 f
- Zetus incerta sedis episcopus 164 b, 181 d
- Zoeching (Ulricus de) 729 e
- Zoilus episcopus Alexandrinus 850
- Zozimus Papa 683 d, 684 a f, 685 a b
- Zwischen (Vigilius a) presbyter ecclesie S. Bruno
in Gandavi 399 f

INDEX TOPOGRAPHICUS.

A

- A** Abbe Germaniciensis, civitas Africa 381 d
 Acben, locus Tyrolis 712 d f, 714 c
 Acheois vallis 726 a, 725 f
 Aegyptus mare 646 f
 Aegyptus 404 c, 405 a, 468 c, 469 b, 505 c, 528 d, 568 a & leqq. 570 c, 599 c, 647 d, 667 c, 677 d, 678 c. In Aegypto cultus S. Joannis Chrysostomi 691 c
 Aelia, sic vocabatur olim Hierosolyma 568 c
 Emilia, Italiae regio 534 c
 Ethiopia 403 a, 647 d. Cultus S. Joannis Chrysostomi 691 c
 Affligemiensis abbatia in Belgio 51 c
 Africa. S. Cyprianus episc. martyris 191 & leqq. 55. Crescensius, Vider, Refula, & Generalis 348 b c f
 Africae concilium, anno cdxix. 683 d
 Aganensis concilium in Valtellina. Incelsus S. A. mon. abbas Heroldensis 96 c, 99 f, 104 f. An etiam Amatus dicitur, qui deus episcopus Sedunensis creatus est? 123, 125
 Agrippinense concilium, anno cccxlv. 370 d
 Aich, locus Carniolae 761 a
 † Albi, locus Germaniae 747 c
 Aldenarde, oppidum Belgii in Flandria 187 c, 188 a f, 189 a, 772 d, 776 a
 Alegia. Vide Elegia
 Alexandria, urbs Aegypti. S. Theodorus martyris 10 b. Huius episcopus non fuit idem Theodorus 11 a. S. S. Crispinus aut Hieronimus diaconus, Lomius, Serapion &c. MM. 13. c f. S. Philippus martyris, ut nomen illius urbis episcopus fuit 51 c f. 53 a f. S. Theodorus episc. mart. 56 b c f. S. Eusebius episc. 83 & leqq. Alexandria a Persis occupata 85 b c
 Alexandria 568 a b c, 571 b, 574 f, 575 a, 576 b, 579 b, 583 b, 588 d, 591 b, 607 b, 646 d
 Alexandria, urbs Troasidis, provinciae in Asia Minor 19 c
 Alosum (Alois) oppidum in Flandria imperiali 133 b c e f, 772 c d, 776 d, 777 c f
 Alpes 718 f, 719 d, 721 a, 726 c
 Aliaia 357 f, 381 f, 381 c. Ecclesia hieronymi struitur S. Maurus episc. 385 f, 386 a b, 393 f
 Amendopolis, oppidum cum abbatia in Belgio 127 c, 131 a
 Amanus, mons Ciliciae 644 b
 Ambianum (Amiens) urbs Galliae in Picardia 120 c
 Anapim, suburbanum prope Constantinopolim 518 c
 Ankyra, urbs Galatiae. S. Iulianus presb. mart. 54 b c f. S. S. Selenus & Valerianus MM. 56 b d. Ankyra 594 b c, 613 c, 616 a, 647 a
 Andrinum, anno ad S. Hubertum (S. Hubert) oppidulum & celestis abbatia in Arduenna 388 f
 Andegavum, civitas Galliae. S. Maurus episc. 61 & leqq. 62 b
 Andensis provincia in Gallia 62 b
 Anderlacum, alias Anderlechium, vicus Brabantiae prope Bruxellas. S. Guido conf. 36 & leqq. Saetium supra huius Sancti sepulcrum illis primo castrum, deum templum, in quo ejus corpus hodie servatur 40 b d c, 45 b
 Angeliacense monasterium. Vide Angeriacense
 Angeriac, villa. Haec ecclesia dicitur S. Remigii 38 f, 43 a
 Angeriacense, in Sanctonia, Galliarum provincia oppidum & monasterium Ordinis S. Benedicti 42 f, 24 b d e
 Anglia 656 c
 Antarsudum, oppidum Syriae 426 a
 Antiochenum concilium, saeculo iii. 170 a, 173 a b c. Antiochenum Arianorum concilium, anno cccxli. 594 f, 595 a b
 Antiochia, urbs Syriae. In synodo damascena Notationes 179 a b c. Antiochia parva. S. Joannis Chrysostomi 408 b, 412 b, 413 & leqq. Hic diaconus ordinatus est idem Sanctus 415 d e f. Presbyter consecratus 417 c. Antiochia sedatus servatur 465 f, 465 a & leqq. Antiochia ad episcopatum Constantiniopolitanum evocatur S. Joannes Chrysostomus 510 & leqq. Antiochia concilium ab Arianis celebratum 594 f, 599 a. Antiochia episcopus flammatur Perpetuus, nimirum S. Joannis Chrysostomi 604 b c, 606 c d. Antiochia plures amicos habuit idem Sanctus 619 & leqq. Antiochia nomen S. Joannis Chrysostomi diptychis inseritur 680 c, 681 d e, 683 c
 Antitaurus, mons Cappadociae 612 a
 † Antonii, archaemachium in Delphazatu 775 c
 Antverspia, civitas Belgii. Corpora S. Feliciani, Cypriani, Innocentii & Cerealis MM. 149. b & leqq. 150 a b
 Anyeliach. Vide Cliaach
 Apamea, urbs Asiae minoris 544 f, 581 d, 583 d, 599 c, 607 a, 635 c, 645
 Anamene, regio in Syria 645 d
 Apollodium, ecclesia prope Chalcedonem 578 b
 Apparia, urbs Asiae minoris 569 b
 Aquila. S. Eusebius & S. Irenaeus MM. 57 a b d e
 Aquileia, urbs Italiae 600 c, 613 c d e f
 Aquilejense concilium, anno cclxxxi. 79 c
 Aquigranum, urbs Germaniae inferioris 183 a b, 185 c, 186 c, 187 c, 187 c, 770 c
 Aquitania, Galliae regio 394 d
 Arabissus, urbs & arx Armeniae 643 a, 648 b c d e. In hoc insularum S. Joannes Chrysostomus 649 b, 651 d, 663 c f. Arabissus alia dicitur sanctus Eusebius 664 a & leqq. Arabissus urbs Y y y a

- urbis episcopalis* 689 b, 690 c
 Arcadia, regio Peloponnesi 681 e
 Arduenna, sylva ampla Gallie & Belgii 388 f
 Arca Macrobius Candidianus, prope Carthaginensem
locus sepulchri S. Cypriani episcopi, mort. 245 a,
 332 d, *Templum hic eldem sancto etiam fuit*
 336 a
 Arelate, urbs Gallie 118 e, 119 f, *Drusillum*
seculo viii. a. Suetonii 120 a. *Hic olim de-*
positum fuit corpus S. Cypriani episcopi, mort.,
ex Africa delatum 340 a & seqq. *Arelate in*
concilio causa Donatistarum examinata 378
 a b
 Arelatensis *conualium* L. 313 f, 314 a b, 372
 a b c, 374 b e
 Argentanum, oppidum in Bruttia 349 b e
 Argemoraem, Argentina, civitas Germanie in
 Allasia 386 b
 Argus, mons Cappadocia 394 c
 Armenia, regio Asia 603 c, 610 e, 612 a
 b c, 614 a b c, 617 a, 625 c d, 640 b
 e, 641 e, 645 b, 648 b. *In Armenia casus*
multis pastor S. Joannes Chrysostramus 649
 650, 651, 665 a, 666 d e, 674 e
 Asia. SS. *Diadotus, Maron, Teila, & Hira-*
clius 12 c f. *In Asia aliquem episcopum deponit*
S. Joannes Chrysostramus 346, 347
 Alpina, civitas in Galatia 401 b, 404 d
 Aloriz, civitas Africa 272 c f, 273 a
 Alia, civitas Italia 32 a b
 Alisceni, al. Nicomedienfis sinas in Bithynia
 15 f, 19 b
 Africa, urbs Hispania 393 d f
 Athenae, urbs Graeciae 411 f, 648 e
 Athelens praevincia 723 b
 Athyra, castellum in Thracia 848 f
 Atrebatum, civitas Belgii 123 a
 Avenio, civitas in Gallia 186 e, 187 a
 Augulodunum, urbs in Gallia. S. *Evagrius*
episcopus 11 a & seqq.
 Auguloritum, urbs Galliae 69 d
 Aure, amia in Gallia 82 a
 Aurelianensis *civilitum* III. anno DCCCXVIII. 21 e
 Aurelianensis IV. anno DELI. 33 e. *Aurelia-*
nensis V. anno DCLIX. Interitum S. Sacerdotis
Eugeniastrum 31 e, 33 f, 34 a, 60 e
 Austria. *Calvus S. Notburga* 748 b
- B
- Babilon, urbs in Asia 668 d, 677 e
 Baderus marchionatus 747 e
 Bajocae (*Bajina*) elvica Galliae episcopalis in
 Normannia inferiori. S. *Reverentissimus* *preb-*
ens 11 a & seqq., 23 a & seqq.
 Barenus ducatus in Gallia 184 a
 Bavaris, regio Germaniae. *Calvus S. Notburga*
 712 d, 714 c
 Baveghem, locus Belgii 124 d
 Beduinum (*Beduin*) vicus in Gallia. *Calvus S.*
Aulianus vel Antonius, episcopus, 21 *creditor*,
Carpentracensis 81 a & seqq.
 Belgium 36 & seqq. *Plures hic ecclesias exarisse*
traditur S. Martine 385 & seqq.
 Bellia, Gallia provincia 76 b
 Beacaventum, urbs in regno Neapolitano 646 e
 Berona, urbs Syria 518 d e f, 575 e f, 579 b,
 594 b, 607 b
 Bertheim, urbs Palastina 405 b, 456 b
 Bithynia, Minoris Asiae provincia. S. *Antonius*
mort. 14 e, 15 f, 19 b. *Bithynia* 534 c,
 536 d, 547 e, 575 a, 583 d. *Hic in exilium*
- dulius S. Joannes Chrysostramus* 586 a, 587 e,
 588 b c, 603 a c, 603 b, 613 e, 616 a,
 644 f, 665 b & seqq., 666 b
 Biscutensis ducatus in Gallia 61 b
 Blemmyum regio in Aethiopia, 647 d
 Bobiaria monasterium in Italia 96 d
 Bohemia 747 e
 Bonaria, abbatia in diocesi Caruteni 347 e
 Bona, al. Bonna, civitas Germaniae *Namen-*
us combussit 359 b, 381 c. *Templum hic olim*
constructum traditur S. Martini episcopi 390 e
 Boonina, urbs Italiae. *Reliquiae S. Joannis Chry-*
sostrami 605 d
 Bosphorus, fretum angustum prope Constanti-
 nopolim 466 d, 536 c, 539 a, 578 b, 587
 e, 601 e, 631 e, 667 c, 686 b f
 Boltra, urbs Arabiae Petrae 635 f, 647 c
 Brabantia, Belgii provincia 36 & seqq., 770 a,
 776 b
 Brachbanum antiquum, tractus Belgii 770 c
 Brandisum, alius Brundisum (*unigo Brandis*)
 oppidum Bohemiae 747 e
 Brixia, alius Brixino & Brixianum, civitas Ty-
 rollis 736 a, 737 c, 738 c, 739 c d, 740
 e, 746 e, 752 c
 Broylas seu Broylensis monasterium, Mervilla in
 Flandria Occidentali. *Hic casarius & obitus*
S. Amatus episcopi *Sentenentis* 120 & seqq. usque
 ad 132
 Bruges, civitas Belgii in Flandria. *Reliquiae*
S. Joannis Chrysostrami 695 a, 714 a
 Bruxella, urbs Brabantia in Belgio 36 & seqq.,
 44 d
 Bulgaria 36 a
 Bulis, civitas Africa 272 a
 Byzacena provincia in Africa 209 c f, 215 a,
 270 c
 Byzantium 492 b. *Vide Constantinopolis*.
- C
- Caducensis provincia in Gallia 343 e
 Calii seu Culi Mons, monasterium Hispaniae
 in Coriana diocesi 353 b
 Calicea, urbs Cappadociae 399 b, 303 a, 305
 b, 306 a c, 415 d, 547 f, 594 c, 612 f,
 617 a f, 618 b c. *Caliceum aliquandiu ager*
subiit S. Joannes Chrysostramus, cum ad exi-
lium tenderet 615 a & seqq., 616 a & seqq.
 Calares *exordia agitavit idem sanctus cum*
summo ab Isaac, vicinis loca infestantibus,
perennis 617 & seqq. *Calaream ad vicinas*
scribit S. Joannes Chrysostramus 610 b c d e,
 619 a b c
 Calares, urbs Palastina 551 e, 580 d, 620
 f, 647 e
 Calabria citerior, provincia regni Neapolitani
 349 a b c d e, 350 d a
 Calcaria, civitas Germaniae 393 e
 Calones, vicus in Gallia 63 b. *In eo habita-*
re traditur S. Maurus episcopus 66 f, 67 a,
 71 d, 72 d, 73 a b, 76 a
 Cameracensis ager in Belgio 390 c
 Cameracum, civitas Belgii 120 e, 126 e, 129
 c, 141 b. *Reliquiae S. Chrysostrami* 695 e
 Campania, Gallia provincia 184 a
 Campania, Italia provincia 637 b
 Cana Galilee 137 f
 Canosum, civitas in Apulia 40 e f
 Cappadocia, regio Minoris Asiae 173 b, 311
 b, 490 c, 594 a c, 611 f, 612 b e, 613
 a f, 614 c, 616 a, 617 a, 619 c, 621 c e
 c f,

- e f, 643 a, 646 f, 655 a
 Capis, civitas Africa 315 a, 370 c
 Caria, regio 346 b, 607 c, 608 c, 669 b
 Carinthia. *Cadus S. Norberge* 748 b, 753 f
 Carinoburgum (vulgo Greyenburg) oppidum
 Carinoliu 753 d, 754 c
 Carniolia, ducatus. *Cultus infigne S. Norberge*
 745 f, 747 d c, 751 & seqq.
 Carnoviensis crastus in Gallia 76 b
 Carpentoracra, civitas Gallia 81 u & seqq.,
 83 a & seqq.
 Carthaginense concilium primum de lapsis sub S.
 Cypriano 168 a c d e, 170 f, 171 b, 184 c
 d e f, 355 a & seqq., 356 a & seqq., 357 a
 & seqq., 358 a & seqq., 359 a & seqq., 350 a
 Carthaginense secundum de lapsis sub S. Cypriano
 175 d, 371 a & seqq., 380 e f, 381 a b
 c d. Carthaginensis synodus Iulius M. anno
 acti habita, altera a precedenti concilio 370
 d e f, 371 a & seqq., 373 a b c d. Cartha-
 ginense concilium primum de baptisimo barre-
 tinorum 366 a f, 397 d i secundum 397 d e,
 398 a u, 399 u b c; tertium 399 d, 300 d,
 301 c d u f, 303 a & seqq., 303 b f, 305
 a & seqq.
 Carthago, urbs Africae. *Hic S. Cyprianus &*
episcopus Africani, relictus schismatici legatus,
S. Cornelium Romanum Pontificem legitime ele-
ctum agnoscens 161 & seqq. Carthagine
 probabilius natus S. Cyprianus episc. mart. 195 c
 d. *Ad Carthaginensem cathedram euectus idem*
Saulus, & quando 205 & seqq. Carthagine
 persecutio excutitur a Decio 211 c & seqq., 213,
 214. Carthagine scilicet movetur contra S.
 Cyprianum 227 & seqq. Carthaginam de iheru-
 salu redit S. Cyprianus 233 d e f. *Prope Cartha-*
ginem martyrium subit idem Saulus 205 d
 199.
 Caste nigra, civitas in Africa 378 a
 Casbach, interius in Tyrolit 714 f, 715 f, 726
 u, 741 c
 Castellanus ager in Flandria Occidentali 131 b
 Caslerum, oppidum Flandriae Occidentalis 713 f
 Castilia, civitas Hiberniae 10 a b
 Castabula, Civitas in Sicilia 632 a
 Castrum Petri in Gallia 74 d
 Catalaunum, civitas Gallia 376 f
 Catana, urbs Siciliae episcopalis. S. Serapion
 episc. mart. & Socia forte addendi 5 a & seqq.
 Caihem, locus in Belgio 777 b
 Caucasus, mons Asiae 334 c
 Cenacum, oppidum Leodienfis ditionis. *Eccle-*
siam extruxisse traditur S. Materanus episc.
 388 c
 Cenomannum, civitas Gallia 74 c, 76 b
 Cenumcella, urbs Hetruria. S. Cornelius PP.
 martyr 142 u, 144 f, 145 c. *Hic exulavit*
& probabilius obiit idem Pontifex 146, 147,
 177, 179, 180
 Chalcedon, urbs Asiae Minoris in Bithynia 334
 a, 335 f, 336 d e, 337 f, 339 c, 339
 u, 375 a. *Prope Chalcedonem conciliabulum*
instituit contra S. Joannem Chrysostomum 578,
 579, 580, 581, 582. *In eo disputatur idem*
sauus Episcopus 584 a & seqq. Chalcedone
 multi ejus sectantes in carcere conjunguntur
 604 d, 611 c
 Chalcedonensis aequidum 621 u, 779 c, 780 b
 Chersonesus 335 u f
 Cilicia, regio Minoris Asiae 173 b, 312 b, 415
 f, 416 a, 420 c, 613 a b c, 617 a, 621
 c, 621 a b c d, 623 u e, 624 b, 666 d e
 September Tomi IV.
 Cimella, oppidum in Alpibus maritimis 191 e
 Civitas vetus (Civitas viciaria) urbs Hetruria
 177 d
 Claravallis, abbas in Gallia 381 a
 Claudopolis, civitas in Honoriade, provincia
 Minoris Asiae. *Ubi Evangelium praedicasse dic-*
itur S. Automus M. 16 a, 17 e, 126 b
 Clinch, regio Hiberniae. *In hac, ut fertur, na-*
vus est S. Albani seu Albanus episcopus 37 c
 Coele-Syria, regio 327 d
 Colchia, regio Asiae 664 b
 Colonia Agrippina. S. Materanus episc. 354 a. *De*
causis ejus caelestis dispensationis traditur 355 & seqq.
 Colonia Agrippina a Normannis comburitur
 319 b. *Observatur pars basilis S. Petri, quo*
S. Materanus a morte suscitatus creditur 384
 u & seqq. *Variae Coloniae & per universam*
dioeceseos ecclesias construxisse creditur S. Ma-
teranus 389 d e f, 390 a & seqq. Coloniae to-
 ristimulensis martiris est idem Saulus 392 d e f,
 393 a & seqq. Reliquia & cultus S. Materani
 396 c f, 397 a
 Colonienfis Carnelia. Reliquia S. Joanni Chryso-
 stomi 605 u
 Collis, pagus in Tyrolit 722 u
 Comana, urbs in Ponto, Asiae regione, prope
 quam mortuus est S. Joannes Chrysostomus 408
 a, 664 d e f, 665 a & seqq., 666 a & seqq.
 Comaenis transferatur Constantianopolim corpus
 ejusdem Saulus 685 a f, 691 a
 Commoneus, pagus in Gallia 74 d
 Compendianae cenobium 182 d e, 183, 184
 185
 Compendium, oppidum in Insula Francia. *Huc*
translatum fuit olim corpus S. Cornelii PP. 183
 b & seqq., 182, 184, 186, *Item agitur S.*
Cyprianus episc. mart. 342 a f, 343 a & seqq.
 Concordia, oppidum Italiae 301 a
 Conscientia, urbs Germaniae 376 a
 Consuetia, civitas in Calabria citeriori 349 c
 Constantinopolis 401 c, 402 c, 404 b, 406 b
 f, 407 b, 406 c d, 408 c, 471 c, 490 b
 c, 491 a, 492 a b, 493 b, 496 c d e f,
 497 a b f, 498 f, 499 a b, 500 d. Constanti-
 nopolit episcopus consecratur S. Joannes Chry-
 sostomus 511 c d e. Constantinopolit infestum
 edificat idem S. Joannes 517 c d. Constantino-
 poli contra eandem sectam varias machina-
 tiones instruat ejus inimici 575 u, 576, 579
 In conciliabulo depositus idem saulus Episcopus
 Constantinopolitans sedem deserere cogitur,
 & in exilium ducitur 584, 585. Ori-
 tur sedit Constantinopolit 586, & urbem terra
 metu concutitur 587. Revocatur Saulus ac co-
 elestium Constantinopolitansum denno gubernat
 588 & seqq. Constantinopolitansum synodus habetur,
 in qua depositus saulus deponitur irrita
 591 a b. Novum Constantinopolit ab adversariis
 Sauli conciliabulum cogitur 594, 595, in hoc
 iterum demortuus Joannes Chrysostomus ecclesia
 expulsi 596 b, & urbe Constantinopolitans
 601 d a f, 602 a, 603 a & seqq. Constantinopoli
 alter episcopus substituitur S. Joanni, &
 gravis persecutio eruit in hujus sectantes 606,
 607, 606. Constantinopolim ad clerum ferri-
 335 S. Innocentius PP. 607 e f. Honorius item
 imp. & S. Nilus ad Aradum imp. pro S.
 Joanne 608 d e f. Constantinopolit multa ma-
 le illas 609 a b c. Constantinopolim ad anti-
 quos varias in auxilia scribit lateres S. Joannes
 Chrysostomus 620 & seqq. Constantinopolit gra-
 uyy 3 uem

veum persecutionem patitur sancti Ensalit am-
ici 623 & seqq. Constantinopolim literas ad
amicos mitti idem Sanctus 652 d e f. Con-
stantinopoli apertum S. Joannis Chrysostomi di-
ptychum inscribitur 681 a b c, 683 c. Constanti-
nopolis scholas ejusdem Sancti constituitur 681
e d, episcopus corpus tunc transferre videtur,
686 b & seqq., 687 a b c, 691 c. Ecclesia
olim eidem Sancto dicata Constantinopoli 691 c
Constantinopolitimum concilium sub S. Joanne
Chrysostomo in causa. Antonius episcopus Ephe-
sus 543 c d e f, 544 a b c d, 545 f. Con-
stantinopolitanum pro S. Joanne Chrysostomo
591 f, 592 a. Aliud concilio S. Joannis Chry-
sostomum 593 f, 594 & seqq. Constantinopoli-
tatum concilium anno ecclesiarum 475 f. Quan-
tum generale 621 b c. Constantinopolitimum
secutum 407 b
Coria, civitas Hispani episcopalis 312 b
Corinthus, urbs Peloponnesi 493 c d, 633 d
Carneliatum (Cornelly le Coureux) monasterium
in Gallia 190 c f, 343 d
† Cornelli abbatia Ordinis Præmonstratensis in
Flandria. Reliquia cultus, reliquia & ecclesia
Ss. Cornelii & Cypriani 769 & seqq. Vide
Ninoviensis abbatia.
† Cornelli Monasterium (Cornellus - Munster) pro-
pe Aquiligranum. Reliquia, cultus & mira-
cula S. Cornelii PP. 185, 186, 187
Corfica insula 112 d c, 117 c
Cordia, urbs Bithynia 596 a
Crete, insula 635 b
Crimæo, locus prope Aneyram in Galatia 542
Croata, regio. Cultus S. Naboris 742 b, 754 f
† Crucis cenobium in diocesi Ebroicensi in
Normannia 49 c f
Cuculini, oppidum Armenia. Hic die celebratur
S. Joannis Chrysostomi 603 c d, 609 d, 610
c, 611 b f, 612 a b, 614 a b c, 615 c f,
616 a d a. Cuculi, loco admodum deserto, cu-
piscus S. Basilii 618 c & seqq. Inde varias epi-
scopus ad amicos scribit 619 & seqq. usque
ad 643. Cuculo ad alia loca Armenia trans-
fertur sanctus Basilius 643 d c, 651 d. Cuculi
non videtur contentus fuisse S. Joannis 663
b c d
Culatro seu Culatona, ita appellata quodam fuit
Gratiopolis, civitas Delphinorum 104 c
Curubis, civitas Africa. Hic celebratur S. Cypria-
nus episcopus mart. 193 a c, 312 d, 319 c &
seqq., 321 a b c, 329 a, 330 c, 339 c f
Cyprus, insula 402 a, 407 b, 532 c, 533 f,
534 a, 570 c, 573 a, 574 b c d, 591 b,
612 c. Ecclesia monasterium Præmonstratense in
Cypro S. Joannis Chrysostomi facit 693 f
Cyrene, civitas in Africa 607 d
Cyrenus, insula mediterranei maris, Latius Cor-
fica 116 d, 127 c
Cyrus, urbs in Syria 628 d
Cyzicus, urbs Myliæ 603 c, 619 a, 638 f

D

Dacia, regio 357 a b
Dalmatiorum, pars in Laguna, Hiber-
nicæ Provincia 50 c
Dalmatia, regio 653 c, 654 f
Damaleus, urbs Syria 405 f, 485 d, 527 d
Daphne Ioburbenis Anniobensis civitatis 496 e,
505 f
Darna, civitas in Libya 84 a
Decimum, locus in Africa 337 b c d

Delphionius, Gallia provincia 96 b, 104 b,
775 c
Demichall, loca Carniolia 745 e, 752 a, 754
a b f, 755 a, 757 c, 758 b, 760 c d f,
762 d
† Desodati (Saint-Dizy) oppidum Lotharingia
101 f
† Dertusa, civitas Hispania Tarraconensis. Reliquia
S. Crescentii M. 351 f
Dionantem, al. Dinanum, oppidum Leodiensis
diocesis. Ecclesiam extraxisse traditur S. Ma-
thæus episcopus 388 d e
Dionysiana, civitas Africa 289 f
† Domioici ecclesia Bononia in Italia. Reliquia
S. Joannis Chrysostomi 693 d
Drypia, locus haud procul Constantinopoli. U-
lino ad ecclesiam, S. Thomas apostolo confes-
sorem, reliquias Sanctorum translatis S. Joannis
Chrysostomi 529 a & seqq., 530 a
Ducum, urbs Belgii. Corpus, cultus & cul-
tus S. Anati episcopi 120 b f, 121 a b c,
123 b, 131 a c

E

Eben, locus Tyrolis, ubi sepulta est, & in-
signitur cultus S. Naboris 712 d f, 714
b, 732 a & seqq., 742 c f
Ebenfeld, locus Carniolia, cultus S. Naboris
celebris 745 a, 747 d c, 748 f, 749 c d,
751 & seqq.
Eboracensis diocesis in Anglia 49 f
Ebnus, locus prope Treviros 394 d
Ebroicensis diocesis in Normannia 49 c
Egkha, locus Carniolia 702 a
Einhamum, abbatia in Belgio 128 a
Elegia, al. Alegia, Legiacum, Hellom, & He-
lletum, olim civitas, nunc pagus in Alatia.
Hic, ut fertur, huculo S. Petri apostoli a mar-
te suscitatus est S. Materius 381 a f, 382 c,
393 c
Elno, nunc Amundopolis, monasterium in Bel-
gio 127 d
Emaria, urbs Hispania 293 d, 294 a
Emals, urbs Syria 635 e f, 647 c
Engeriacensis monasterium. Vide Angeriacensis.
Ergioz, locus Belgii in agro Insulensi. Reli-
quia & cultus S. Cornelii PP. 190 c
Ephesinum concilium 779 c, 780 b
Ephesus, urbs Asiae Minoris in Ionia 493 d
c, 544 f. Ephesi in concilio deposuit aliquos
episcopos, novisque ordinis S. Joannis Chryso-
stomi 546 & seqq., 658 a d
Erpe, vicus Brabantia in Belgio 42 a c
Eriosa, locus in Anglia 401 b
Etruria. Vide Hetruria.
Euphrates, fluvius 449 d, 642 a

F

Faltria, fluvius 751 e, 754 f
Fiecht. Vide Viecht.
Figen, locus Tyrolis 738 b, 742 b
Flandria, Belgii provincia 120 & seqq., 123
b, 693 a, 713 f, 769 b, 770 c, 775 c,
776 d, 777 c
Fliedersle. Vide Villaderale.
Florentia cenobium monialium in Belgio. Re-
liquia S. Joannis Chrysostomi 695 d
Florentia, civitas Italiae in Hetruria 637 f. Reli-
quia S. Joannis Chrysostomi 694 f, 695 b
Flo.

Fluresia, abbatia Ordinis Praemonstratensis in Belgio 774 c, 775 f
 Forum Flaminii, urbs Umbriae 178 c
 † Francisci ecclesia Boconensis Italia. *Reliquiae S. Joannis Chrysostomi* 695 d
 Freundberg, dynastia in Tyrolis 788 a, 741 c
 Fridberg, castrum in Tyrolis 718 c, 719 b, 721 a
 Frigidus mons, monasterium Ordinis Cisterciensis in Gallia 370 b
 Fernx (*Ferne*) oppidum Flandriae 776 d, 777 c
 Furnensis civitas episcopalis in Africa 210 f, 211 a b c

G

G Abela, urbs Syriae 548 c d, 576 a, 579 b, 607 b
 Gasterbrant tractus in Belgio 46 c
 Galata, oppidum, seu suburbium Constantino-
 polis trates portum 530 b
 Galatia, provincia Asiae Minoris 401 b, 454 d, 543 c, 594 b, 608 c, 613 c, 614 c, 616 a, 617 a, 619 c
 Gallia. *Antiquus cultus S. Cornelii & Cypriani* 339 c. *De fundatis variorum Galliarum civitatum ecclesiis inter crudites contraversis* 354 & seqq.
 Galliarum, insula in Italia 69 d
 Gandavum, civitas Belgii, caput Flandriae 133 c, 776 a
 Gandensis portus, idem locus verisimiliter, qui hodie Gandavense Bassum dicitur, vulgo het Sas van Gende 776 d, 777 c
 Gaza, civitas in Palaestina 49 c, 526 b, 527 d e f
 Genocensis ditio 129 e
 † Georgii monasterium. *Vide* Mons S. Georgii, Gerardomontium seu Gerardi-mont, oppidum Belgii 776 b, 777 f
 Gerciscum vel Gerciscus, villa in Gallia 74 f
 Germania. *Contraversa traditum de fundatis in Germania ecclesiis* 354 & seqq.
 Giffensis abbatia virginum Ordinis S. Benedicti 10 diocesis Parisiensis 22 c, 24 c
 † Gislens monasterium in Hannonia 366 c, 367 a b, 400 c
 Glasen, flumen in Hibernia 26 b
 Gouka (vulgo Goyke) pagus in Belgio 777 d, 778 a
 Goldenfeldt, locus in Carniola 768 a
 Goritia, cultus S. Niviburge 748 b, 752 f
 Gochia, regio 632 b
 Gracia 492 b, 500 c, 546 d a, 653 c. *Gracia Mahometis erroribus infesta* 781 c
 Gratianopolis (*Grenoble*) civitas Galliae in Delphinatu, in cuius suburbio natus creditur S. Amatus abbas 96 b, 103 c, 104 b c
 Grienburg, dynastia 741 c

H

H Abendense monasterium in Lotharingia, cui primus abbas praefuit S. Amatus 95 a & seqq. *Ejusdem cum primo fundationis fuit idem Amatus cum S. Romarico* 96 f, 97 a b, 109 c
 Hadrumetum, urbs Africae 161 a
 Mala, oppidum Tyrolis ad Oenam flumen 712 b c, 713 b, 716 f, 717 c c, 721 a, 744 d, 745 a

Haletta (*Haleters seu Aleters*) pagus in Belgio 721 b, 776 b
 Hammaticum, conobium Gallo-Flandriae 126 d f, 127 a b d, 129 c f, 131 b
 Hannonia, Belgii provincia 160 c
 Halteria, antiquum conobium Ordinis S. Benedicti in comitatu Namurceno. *Ecclesiam hic construxisse traditur S. Materius episcopus* 389 b c
 Haucem S. Livini, pagus in Flandria 776 a
 Hauchem, locus Belgii 114 d
 Hichdomum, locus Byzantio suburbianus. *In hunc fecisse S. Palcherus imp. virg.* 780 a
 Heisterbacensis abbatia Ordinis Cisterciensis 382 c
 Helenopolis, civitas in Bithynia 402 b & seqq., 544 b, 580 d, 607 a
 Hellepootus, provincia Asiae minoris 531 cf, 536 a
 Hellum seu Helellum *Vide* Elgia.
 Hem, locus Belgii in agro Indulsi. *Reliquiae & cultus S. Cornelii PP.* 192 b c, 343 d
 Heracles, urbs Thraciae 545 d, 592 a, 607 d
 Herleymont, villa in Belgio 774 a
 Hermopolis, civitas Aegypti 567 c
 Heruchae, locus Carnioliae 716 d
 Herraria, Italiae regio 695 c
 Hibernia 50 c d
 Hierosolyma. *Ex peregrinatione apud S. Godefridum* 43 a b c. *Hierosolyma* 487 c, 557 c, 569 a, 615 a
 Hippon, civitas Africae 336 d
 Hilsaia. *Cultus antiquus S. Cypriani episcopi, mart.* 339 b. *Reliquiae S. Materius episcopi.* 399 c d & f
 Moiten, seu Hautap S. Livini, pagus in Flandria 775 b, 776 a, 777 b f
 Hesperias, provincia, olim pars Bithyniae. *Evangelium hic praedicasse creditur S. Antecampus M.* 16 a, 19 b
 Hoyum, al. Hujonum, Hujonium & Huum, oppidum diocesis Leodicensis. *Hic ecclesiam edificasse traditur S. Materius episcopus.* 388 a b c d
 Hux, Silva in Gallia 182 f
 Hydruntum, urbs Calabriae 647 a
 Hypeza, urbs Lydiae 544 b

I

I Caena, fluvius Galliae 121 a
 Iconensis conobium 399 f, 504 b c
 Iconium, urbs Lyciconiae. *S. Constantius vel Constantinus sacerdos martyr* 9 b c e f
 Ierusalem. *Vide* Hierosolyma.
 † Ignatii ecclesia Bononia in Italia. *Reliquiae S. Joannis Chrysostomi* 695 d
 Igniacum, locus Galliae 782 d
 Imbri, locus Tyrolis 743 a
 Imelaca (*Emely*) olim urbs, nunc vicus in Macedonia, Hiberniae provinciae. *S. Ailbertus seu Ailbertus episcopus.* 26 & seqq.
 Iebber-dacile, monasterium in Hibernia 50 d
 Ieda & Iodensis abbatia, olim Monasterium S. Cornelii (*Cornelius-Monaster*) prope Aquigranum. *Reliquiae, cultus & miracula S. Cornelii PP.* 125, 126, 127, 343 c, 770 c d, 772 a
 Insulensis ager in Belgio 190 a b, 343 d
 Isocratea, urbs Umbriae 178 c
 Isara, fluvius Galliae 104 b, 716 c
 Itauria, regio Asiae. *Ubi Evangelium praedicasse creditur S. Antecampus M.* 16 a, 17 d, 19 b, 182 a

- b. *Isauriae incolae latrones olim vicinis suis infesti* 617 a & seqq., 640 a c, 643 c & seqq., 644 c, 645 b c, 647 a & seqq., 648 a, 646 c, 647 c d, 649 a b. *Multa ob Isaurorum incursiones patitur vulgi S. Joannis Chrysostomus* 648, 649, 650, 651, 654 d
- Illicus Sinus prope oram Syriae & Ciliciae 643 c
- Ilher, fluvius 526 e, 535 f, 538 b, 609 b
- Iliria, Italia provincia. *Calvus S. Netherger* 748 b, 749 c
- Italia. *Colores antiquae S. Cypriani episc. mer.* 338 c
- Italica *syndus seculo tertio* 169 c d
- Jelliniazorum monasterium vel ecclesia Antiochiae. *Præfatus S. Eulogius episc. Alexandrinus* 84 = f
- K
- Karinthia. *Vide Carinthia.*
- Karbach. *Vide Carbach.*
- Kiephel, oppidum in Tyrolia 715 c, 716 c, 717 a
- Klingeburan, dynastia 741 f
- Kompala, pagus 768 d
- Kornbeent, locus Carniolie 765 b
- Kuefftain, dynastia in Tyrolia 710 c, 715 b, 716 c, 717 a, 715 f, 738 d
- L
- Labacum, civitas Carniolie 749 c, 753 b d, 754 d a, 756 b d a, 757 a f, 760 d, 764 c d, 765 a, 767 f
- Lea, vicus prope Bruxellas in Brabantia, cultu beatissime Virginis celeberrimus. *Hujus ecclesie cultus fuit S. Guido* 39 b, 41 a & seqq., 43 b, 44 b c
- Leidus (*Le Lair*) fluvius Gallie 76 b a
- Legraia, provincia Hibernie 87 b
- Lighb, locus Carniolie 759 a b a, 763 c, 766 d
- Lambertians Colonia in Numidia 870 f
- Lampiacum, *el.* Lampacus, urbs Afrie minoris in Myria 326 d, 647 a
- Laodicea, civitas in Pisidia 594 b c
- Laodicea, urbs Syriae 595 b, 627 a, 651 c
- Laodiceae conventus seculo quarto 444 f, 445 f
- Latenda, civitas Lyconiae 540 c
- Laternensis conventus *sub Martiano & Pope* 68 a
- Lavasram Constantianum, locus Combustionopolis 596 d, 597 a
- Lavallium, civitas Gallie 76 c
- † Laurentii monasterium in Hispania. *Reliquiae S. Materii episc. 399 c & seqq. S. Joannis Chrysostomi* 695 b
- † Laurentii monasterium virginum Venetiarum. *Reliquiae & cultus S. Ligarii mart.* 57 f, 58 b & seqq., 59 a d
- Lebecca, locus in Belgio 777 c f
- Leidus (*le Lays*) Gallie amnis 76 b
- Lessia, abbas Ordinis Praemonstratensis in ditione Leodiblen. *Enclitium astravit traditur S. Materii episc.* 388 a
- Lessia, fluvius 388 c
- Legia. *Vide Lila.*
- Ligacum. *Vide Elegia.*
- Legio, urbs Hispaniae 393 d f
- Leia. *Vide Lila.*
- Leodium, urbs Germaniae. *De hujus seu potius Tungrodis ecclesie primordiis controversia inter eruditos* 354 & seqq. Leodium a Normannis invadit devastatur 359 b, *in diviso Leodientis varias ecclesias erexit traditur S. Materii episc.* 388 a & seqq. *Reliquiae & cultus S. Materii* 397 b & seqq., 398 a & seqq.
- Lericensis celebre monasterium 81 f
- Levenbergica praefectura in Germania 393 a
- Libya, regio Africae 481 a
- Liebeneich, dynastia 741 a
- Ligeris, flumen Gallie 61 c, 71 d, 76 a
- Lignicem S. Martini in Belgio 46 c
- Ligniacum S. Quintiani in Belgio 46 c
- Liguria 128 c, 119 c
- Lignicem mara 108 b, 119 c
- Lindard, locus Iliriae 750 c
- Lila, Legia, & Leia, flumen Belgii 120 c
- Locopolis (*Bischofskell*) oppidum Carniolie 753 c, 754 c, 763 f
- Longa-Sera, villa in Germania 394 b
- Lovanensis ager in Brabantia 770 e
- Lovaniam, civitas Brabantiae 775 d
- Lucania, Italiae regio. *Cultus S. Cypriani episc. mart.* 338 a
- Lugdunum (*Lyons*) urbs in Gallia. *Hic episcopus fuit S. Savardus* 31 & seqq. *Templum S. Pauli constructum, & forte olim monasterium palatiale SS. Georgii & Felicitatis* 38 c f, 31 ab.
- Lugdunum olim depositum fuit corpus S. Cypriani 340, 341
- Lua, urbs olim Metensis 108 c f, 113 f, 114 b & seqq., 118 a, 120 a
- Lunenensis ager 114 a b c
- Laenenis portus 108 c
- Lusitania. *Cultus S. Paleherie imperatricis virginis* 778 b d, 779 d, 781 c
- Lucetia Parisiorum. *Cyprii, seu potius pars caput S. Joannis Chrysostomi* 694 f, 695 b
- Luxemburgum, urbs Belgii 394 c, 396 c
- Luxovienis monasterium in comitatu Burgundum 30 f. *Incolun S. Amatus, abbas Hebrum* 96 d. *Nun fuit tamen abbas Luxovii* 99 d a. *Ex deductus fuit a S. Enclitico* 104 f, 105 f. *An etiam Amatus alter, qui Sedunensis episcopus fuisse creditur?* 123 f, 124 a
- Lycania, Minoris Afrie regio. *Evangelium hic predicasse creditur S. Antoninus M.* 14 a, 17 d, 19 b
- Lycia, regio 547 c, 548 a, 575 a, 580 b, 583 b
- Lycopolis, urbs in Aegypto 678 d
- Lydia, regio 546 b, 684 a
- M
- Macedonia regio 466 b, 493 b, 500 a, 653 c d, 681 b
- Maceria, civitas in Campania Gallia 145 c
- Marca, fluvius Italiae 112 a b c, 118 d, 119 c, 120 a
- Magnesia, urbs Ioniae 578 c, 579 c
- Malcmort, vicus in Gallia. *Cultus & festum S. Anthonii de Beduno* 81 b c
- Manfalcensis conventus anno DCLV. 124 f
- Manfalgum, locus Carniolie 743 f, 748 f, 751 c, 755 c, 756 a, 757 a b d, 758 b, 759 a b c, 767 c d
- Mantinium, civitas Papiliagonia. *Evangelium hic pra-*

- gradierse creditur S. Autonomus*, M. 166, 17
c, 19 b
- Maestum** *civitas anno DCCXXV.*, 114 f
- Mappalia**, locus prope Carthaginensem. *Hispul-
tas est & templum habet S. Cypriani epist.
mer.* 316 a e
- Mappalicensis via** prope Carthaginensem 336 a
- Marchisioensis monasterium** in Gallo-Flandria
127 b d, 129 b, 131 a
- † **Marci civitas** in Calabria cisterne. *SS. Socrates,
Victor, Cossidorus, et ceteris mater Demetrius
M.M.* 349 a & seqq., 350 e
- † **Maris ecclesia** Nivaria in Flandria 770 e,
771 a
- † **Maris Virginis ad Gradus ecclesia** Colonie.
Reliquia S. Joannis Chrysostomi 695 e
- † **Maris Monasterium** Compendii in insula Fran-
cie 183 a
- † **Maris monasterium vel ecclesia** Antiochie.
Præfatus S. Eulogius Alexandrinus episcopi. 84
e f
- † **Maris monasterium** in Tyro majore, maris
Ligustici insula 112 f
- † **Maris Munsteriensis monasterium** Luxembur-
gi 392 e, 396 c
- † **Maris de Gratia monasterium** monialium Ordi-
nis S. Augustini in Hispania. *Altare S. Joanni
Chrysostomi dicatum* 695 f, 694 a
- † **Maris Montis Olivæ monasterium** Neapoli
349 f
- † **Maris de Sapientia ecclesia** Neapoli 695 d
- Maris lacus**, in Carniola 746 d e
- Marians** suburbanum prope Constantinopolim
588 e
- Martensia temeritas** 150 a b
- † **Martini conebium** Neapoli. *Reliquia S. Joannis
Chrysostomi* 695 d
- † **Martini parochia** in Carniola 780 b
- † **Martin conebium** prope Treviros 358 b c,
*Hic primus sepultus fuisse creditur S. Marci
episcopi.* 394 a & seqq. *Reliquia S. Alarici*
396 b e
- Maticonensis concilium secundum** 334 a b; *ter-
cium, tunc eundem DCCXIII.* 97 e, 99 b
- Maurum (Meret)** castrum in Tyrol 718 c,
719 c d
- Martona**, fluvius Gallie 182 f, 184 a b
- Mauritania**, Africa provincia 108 b, 107 d f,
300 d, 306 d
- Mauritania Cæsariensis** 647 d
- † **Maurici Aguentis monasterium** 96 e, 103 c,
104 e. *Vide Aguentis monasterium.*
- Mauronii Villa**. *Vide Mervilla.*
- Mazices**, populi Mauritania Cæsariensis 647 d
- Meander**, fluvius Asia 579 c
- Mechlinia**, civitas Belgii archiepiscopalis 189 e
- Mechliniensis archiepiscopatus** in Belgio 433 b,
769 b, 770 c
- Medisum monasterium** in Lotharinga 366 f
- Mediolanensis concilium** anno CDLI. 79 e
- Mediolanum**, urbs Italiae. *Partis S. Mauricii
episcopi.* 73 c. **Mediolanum** 600 e, 654 f
- Mediomatricum civitas** in Gallia Belgica 359
b. *Vide Metz.*
- Meduna**, fluvius Gallie 76 c
- Medusa**, urbs Gallie 76 c
- Mehon**, vicus prope Maceris in Campania
Gallie 141 c
- Melfort**, pagus haud procul Alofto, Belgii oppi-
dum 773 d
- Mensensis pagus** in Flandria Occidentali 129
e, 131 b
- Mentia**, urbs Silesie 51 f
- Mentivilla**. *Vide Mervilla.*
- Merbecia** (vulgo Merbeck) pagus in finibus
Brabantie 775 b, 776 b
- Mervilla**, Minor Villa, Morandi Villa, Mauroni-
ci Villa (*Mervilla Gallie, Belgii Marghem*) oppi-
dum Flandrie 120 cef. *Ecclesia, tunc &
miracula S. Anasti Senonis episcopi.* 121 d ef
- Merus**, oppidulum Phrygiae Salutaris. *SS. Ma-
jorinus, Theodulus & Tarsus* MM. 10 a
& seqq.
- Mesopotamia**, regio Asia 575 b, 578 e, 631 c d
- Messana**, urbs Sicilia 349 f. *Cepus seu putius
pars capitis S. Joannis Chrysostomi* 694 f, 695 b
- Metu**, civitas in Gallia Belgica 383 c d f
- Michellitico**, monasterium in Carniola 755 ef,
756 c
- Milvius pons**, prope urbem Romanam 353 a &
Minariacum, locus Flandrie, nunc Singsap-
pellatus 120 c e
- Minor Villa**. *Vide Mervilla.*
- Misphas**, castellum in Asia 647 c
- Mitterburgensis comitatus**. *Cultus S. Nebrga*
751 f
- Moenus**, fluvius Germanie 343 c
- Mosia**, regio 442 a
- Moguntia**, civitas Germanie 384 d. *Reliquia
S. Joannis Chrysostomi* 695 a b
- Mosicium**, oppidum Gallie in Cadurecorum pro-
vincia 343 e
- Mosheimium**, oppidum Germanie. *Ecclesiam
hic creasse traditur S. Alaricus apst.* 386 a
- Mosonia**, Hibernie provincia. *S. Albani in Ad-
diti episcopi* Imoleensis 10 a b, 17, 3. *Seqq.*
- Mosteriolum** S. Aulrebertæ, parthenon Ordi-
nis S. Benedicti in sanctis Ambrosiani 742 d
- Munster Major**, abbatia in diocesi Arelatensi 61 b
- Mons S. Georgii**, celebre alacriterium in Tyrol
712 b, 717 e f, 718 a, 719 a, 721 b, 723
b f, 723 e, 727 e, 728 a, 731 f, 742 e
e, 744 ecd, 744 cef
- Mons S. Romarici**. *Vide Romarici. Mons.*
- Mons Sanctus** in Volago. *Vide Habendenis mo-
nasterium.*
- Montensis ducatus** in Germania 393 c
- Montes Hannonia**, civitas in Belgio 375 c
- Mopluellia**, urbs Cilicie 415 f, 416 a
- Morandi Villa**. *Vide Mervilla.*
- Mota**, fluvius 388 a d e, 389 c
- Motella**, amnis 95 b, 390 e
- Munkendorff**, parthenon in Carniola 755 c,
754 d, 759 f
- Munstar**, locus Braxinensis ducatus in Tyrol
713 a d, 736 d, 744 f
- Munsteriensis B. Maris monasterium** Luxemburgi
392 c, 394 e
- Mutina**, civitas Italiae. *R. Margherita Fontana
vrg.* 134 b c. *Hic natus est eundem Brax* 136 b
- Mutinenis ducatus** in Italia 109 c, 114 a

N

- N** Atolia, urbs Phrygie 574 b
- Namurcensis comitatus** in Belgio. *Varia
in eo ecclesie creasse creditur S. Marci
episcopi.* 189 b c
- Namurcum**, civitas Belgii 379 f. *Ecclesiam hic
creasse creditur S. Marci episcopi.* 388 f, 389
a. **Namurcum** 771 f
- Nargaze**, pagus 766 b
- Nauportus**, fluvius 740 c e
- Naxianum**, urbs Cappadocie 330 c d
- Nca**.

- Necropolis, urbs Italiae. *Reliquia S. Joannis Chrysostomi* 695 d
 Neoclaudianensis concilium saeculo IV. 155 c, 423 b
 Neuharff, dynastia 741 c
 Nicca, urbs Bithyniae 620 a c d a, 611 a b, 613 c, 616 a
 † Nicolai abbatia Ordinis Prémonstratensis in Flandria 777 c
 Nicomedia. *Hic nata fertur & passus S. Nicasius* M. 6 b, 7 b. *Scilicet Ammon maritus & sanctus Iohannis* 13 a b d c. Nicomedia, Bithyniae metropolis 19 b, 193 c f, 335 c, 607 c, 619 a, 631 a, 664 f, 665 b & seqq., 666 b
 Nicomedesius, al. Aflacenus filius in Bithynia 15 f, 17 d, 19 b
 Niepenis sylva in Flandria comitatu 120 f, 275 c f, 276 f
 Nilus, fluvius 647 d
 Ninive, *hic olim vocabatur Ninovia*, oppidum Belgii in Flandria 775 c
 Ninivensis ecclesia. *Vide Ninovienfis abbatia.*
 Ninovia, oppidum in Flandria Austriaca 769 b & seqq., 770, 771, 772 & seqq.
 Ninovienfis abbatia in Flandria. *Cultus insignis, reliquiae & ecclesia SS. Cornelii & Cypriani* 190 a, 343 a, 769, 770, 771, 772, 773 & seqq.
 Niria, mons Aegypti 587 c
 Niria, solitudo Aegypti 54 a
 Nodgaritz, locus Carnioliae 736 a
 Normannia 49 c
 Nova, civitas Africae 218 d
 Novicellense collegium canonicorum regularium S. Augustini in diocesi Brinacensi. *Cultus S. Norberti* 747 b
 Novesium, oppidum Germaniae, a Normannis conditum 359 b
 Nucetrum (Nouere) in Turonia, Galliae provincia 22 b, 24 a
 Naia. *Vide Novesium.*
 Numidia, Africae provincia 173 a, 308 b, 370 c f, 380 f, 387 a, 396 c f, 397 d c f, 398 c d, 396 d, 310 c
 O
 Oases variae 647 c
 Oasus, locus Aegypti 521 a
 Oasus, locus castri Demetrii episcopi 647 c d
 Occidentale concilium sub S. Joanne L. Papa, de causa S. Joannis Chrysostomi 402 c, 646 b c
 Ochsenfurtum, oppidum Germaniae 343 b c
 Ockengem, vicus haud procul Ninovia, Flandriae oppidum 775 b, 776 a d
 Oenipontum (Ispruck) caput Tyrolensis comitatus 710 b, 714 f, 719 d, 744 b, 745 a, 747 c
 Oesi-Vallis in Tyrolis 743 a, 745, 747 a
 Oemus, flumen 712 d, 711 a, 712 b, 715 h, 716 a, 717 c, 723 c, 715 c f, 726 c f, 727 c, 735 f, 744 a, 745 a
 Oitem, locus in Belgio 775 a. *Vide Holtem.*
 Oltra, (vulgo Aulre & Oulre) pagus in Flandria 775 b, 776 b
 Orontes, fluvius Syriae 412 b, 426 a, 645 d
 Ostracina, urbs Aegypti 647 c
 Palmacia, aliter Palmacia, insula maris Ligustici, *Paetio nostrum S. Paetii presb. armenia* 108 c. *Hic nos mortuus, nec sepultus est idem Scellus* 109 b. *Distingueda a Palmacia maris Tyrreni insula* 111 a f
 Palmaria, insula in mari Tyrreno 111 c
 Palmyra, urbs Syriae 635 a, 647 c
 Palmyrene, regio in Syria 647 d
 Pamele, pagus haud procul Ninovia, Flandriae oppidum 775 d
 Pameila (Pamele) locus adiacens Aldenarde, Flandriae oppidum 775 d
 Pamellesius arx in Flandria 188 f, 189 a d
 Pampilius, Minoriae Asiae provincia. *Probabilis hic passus S. Symonis* M. 13 a b d a. *Item* 334 c, 417 a
 Pannonia, regio 448 a
 Panormus, urbs Siciliae 719 d, 781 d
 Panichium, locus Bithyniae 535 b
 Papii, al. Ticinum, urbs Italiae 13 d, 379 f
 Paphlagonia, Minoriae Asiae provincia 19 b, 635 b
 Parchensis abbatia in Brabantia 771 c, 775 d
 Parisianse concilium secundum 34 a, *quantum ad* DLXXV, 35 a, *sententiam* 155 c
 Parisi, *Hic obitus S. Sacerdotis Longuensis episcopi* per 34 d c. *Vide Lusina.*
 Parium, oppidum Myliae 544 b
 Parmesia ducatus in Italia 119 m
 Pelusium urbs Aegypti 608 c, 647 m
 Penbrechialis Anglorum comitatus 26 c c
 Perons, oppidum Galliae in Picardia 120 b
Salvatus hic S. Amatus Severoniensis episcopi 143 b, 124 c, 125 a & seqq., 126 c d c, 129 a b
 Persis, Asiae regio 631 c d, 668 a
 Pertensis pagus in Gallia 184 a b
 Pertinensis provincia in Gallia 76 b
 Perusia, civitas Italiae 351 b cef, 352 d, 353 d
 Pefinus, urbs Galliae 583 c, 599 c, 687 c, 688 c, 635 f
 Petra, urbs Palaestinae 690 a
 † Petri ecclesia Bononiensis in Italia. *Reliquia S. Joannis Chrysostomi* 695 d
 Phasis, fluvius 324 c
 Phrygia, regni Asiae minoris 534 b c, 536 d, 547 c, 548 b, 594 a, 598 c, 606 f, 668 a
 Phrygia Salutaris, provincia Phrygiae Magnae 20 c
 Philadelphia, urbs in Arabia Petraea 89 a
 Philippi, urbs in Thracia 594 b
 Phoenicia, Asiae regio 425 f, 468 a, 490 c, 516 c, 527 d, 576 a, 609 b, 611 b c, 638 a. *Multum laborat S. Joannes Chrysostomus ad promovendam in hoc regione fidem Catholicam* 642, 643, 644, 645
 Picardia, Galliae provincia 180 b
 Pictavienis S. Radegadis monasterium 22 c, 23 a, 24 a
 Pictavienis S. Cypriani abbatia 23 f, 24 a
 Pilsain, locus in Syria 746 d
 Pilsia, oppidum Italiae in Hetruria. *Reliquia S. Joannis Chrysostomi* 695 c
 Pilsida, regio Asiae minoris 534 c, 594 b, 598 b
 Pilsium, oppidum in Istria 749 c f, 750 c
 Pitsacia, locus urbis Constantinopolitanae 102 a
 Pitius, oppidum situm in confinio Ponti & Colchidis. *Hic Arabibus in exilium ducitur S. Joannes Chrysostomus* 664 b c, 665 a
 Placentia, Italiae civitas. *S. Mariani episcopi* 759 m & seqq.
 Pociensis villa in Gallia 72 c
 Pod.

P

Palaestina, Asiae regio 173 b, 405 a b, 468 a, 469 b, 526 c, 568 c f, 620 c f, 674

Podgaris, locus Carniolie 767 c
 Pollar, pagus in Flandria 775 b, 776 b
 Ponticum mare 664 a
 Pontignis villa in Gallia 184 a b
 Pontus Euxinus 17 c, 164, 530 b, 588 a, 666 c
 Pontus, provincia, medio ævo Scythia fuit dicta, nunc pars est Bulgaria 56 a
 Pontus, regio Afæ minoris 594 a, 610 c, 632 c, 637 b, 664 b, 665 a f, 666 c d e, 667 e, 679 d
 Portus Venerii, seu Veneris. Cultus S. Venerii presb. eremite 109 b. De loci nomine varia varietum sententia 110 f, 111 ab c
 Porpetich, locus in Carniolia 765 b
 Præoctum, urbs Bithyniæ 584 d. Hic exfulavit S. Joannes Chrysostomus 587 c, 588 b
 Praga, urbs Bohemiz. Pars basilicæ S. Petri apostoli, quæ S. Matronæ a morte suscitatus creditur 384 b & seqq. Reliquia & cultus S. Matronæ 399 a b. S. Chrysostomus 695 d
 Prileicum, collis in Gallia 63 b, 73 a
 Proconectus, insula Afæ minoris 544 f
 Projecti ager in Gothia 631 f
 Propontis, mare inter Europam & Asiam Minorem 686 b
 Pramienfis abbatia 400 c d
 Psolennæ, urbs Phœniciz 576 a, 579 b, 607 b
 † Publii monasterium in Syria 642 a b c

Q

Quætes, locus prope Chalcedonem. Concilium hic instituitur contra S. Joannem Chrysostomum 578, 579, 580, 581, 582. In eodem conciliabulo depulsus est idem sanctus Episcopus 584 a & seqq. Interfuit istis conciliabulo S. Marcellus episc. 631 c d

R

Rambesbecæ, locus in Belgio 774 a, 775 d, 776 a, 777 d
 † Raphaelis ecclesia Venetiis. Corpus S. Nectæ M. 6 c & seqq.
 Raphana, civitas in Syria 426 a
 Rastatium (Raststadt) oppidum Germaniæ 747 c
 Rattenberg, civitas Tyrolia, non confundenda cum castro Rottenburgico, patria est S. Neuburgæ 715 b e d f, 716 abcde, 717 a
 Regium, urbs Italiæ. Cultus & corpus S. Venerii presb. eremite 108 f, 109 b e d, 114 a. Huc delatum corpus miraculis claret 119 c
 Reilling, dynastia 741 f
 Reit, locus in Tyroli 715 f
 Remensis concilium sub S. Leode IX. Papa 184 f, 348 c
 Remi, urbs Galliz 82 b, 184 f, 185 a, 376 f
 Renenberg, dynastia in Tyroli 718 a, 719 b
 Rhebus, fluvius 390 c, 393 c
 Rhodbach, dynastia 741 f
 Rhodus, urbs ad confinia Syriæ & Ciliciæ 623 b e
 Rutenegg, dynastia 741 f
 Rovennatus, pars urbis Venetæ 7 f, 9 d
 Rodericopolis, seu Roderici civitas in Hispania 352 b
 Roma. Illic peregrinatus est S. Guido 43 a. Roma. S. Cerealis & Salustiana cum xxi. sacris martyrum passu 143 a f, 144 abc, cultus antiquus S. Cornelii PP. ibid. d e. Romæ passum esse S. Cornelium non probatur 147 c d e f, 148 a & seqq.; novum tamen Romæ est delictum Pontificis 150 c d. Contra eundem Romæ seclis-

ma suscitatus Novatus & Novatianus 155 & seqq. Roma synodus habita contra Novatianum 168 b e d, 170 def, 171 a & seqq. Osius perfectissimus contra Eusebium & S. Cornelium 175 c f. Romæ primum translatus fuit corpus S. Cornelii, & basilica ipsi constructa 181 c f. Romæ cultus antiquus S. Cypriani episc. mart. 338 d e f. Romæ S. Crescentianus M. 351 b & seqq., 352 c f, 353 a & seqq. Roma 598 c d. Romæ impudens S. Innocentius PP., quæ gressu sacrant Constantiæ contra S. Joannem Chrysostomum 600 f, 601 abc, 603 d e. Romam se receperunt multi sectatores S. Joannis 606 f, 607 a & seqq., 608 c. Romæ concilium 609 S. Innocentius PP. de causa S. Joannis Chrysostomi 646 ab. Roma Constantiæ episcopum legatos misit idem Pontifex, ne cogatur synodus generalis, in qua causa illa decidatur ibid. c d f, 647 a & seqq. 648 a. Romam ad Innocentium PP. scribit S. Joannes 654 a. Item a' amicus Romæ digressus 655 c & seqq. Romæ corpus S. Agnelli ejusdem diebus servari creditur 694 a & seqq.

Romanum auxilium sub S. Cornelio Papa 166 c d, 168 a b c d e, 169 b c, 170 d e f, 171 a b c, 159 f, 160 a. Sub S. Melchioris Papa 314 a, 371 d e f, 372 a. Sub S. Agathæ anno DCLXXX., 113 c. Sub Eugenio II. Papa anno DCCXCVI. ibid.

Romariici Mons Remiremon civitas cum nobilissimo Canoniarum collegio in Lotharingia 95 b. Corpus & reliquiæ cultus S. Amati abbatis 101 f, 102 a & seqq. 124 c

Rombeth, mons. Vide Romariici Mons
 Rotterodam, civitas Hollandiæ 656 d
 Rothnacum, Roimacum, Roturacum (Reule) oppidum in Flandria. Reliquia S. Cornelii & Cypriani 187 c, 188, 189, 342 f, 343 a, 770 c d e, 771 a

Rothornacum. Vide Rothnacum.

Rottenburg, dynastia & arx in Tyroli. Hic famulata & mortua est S. Neuburga 711 abc, 712 cf, 713 b d, 716 d, 718 c, 721 a, 724 a b, 731 b d f, 733 f

Rottholz, locus in Tyroli 745 f

Rubenkirche, Rudenkirche, Rodenkirche, locus hand procul Colonia Agrippina. Reliquia & cultus S. Maurici episc. 392 c, 393 d e

† Ruperti sacellum, nunc templum S. Notburgæ in Tyroli 711 bec, 740 f, 741 f, 724 a, 734 a b, 745 b

Ruzilemsis cartula ad ripam Moisi. Reliquia S. Joannis Chrysostomi 695 d

S

Sabis, fluvius 775 f

Sabrate, oppidum Africæ in provincia Tripolitana 300 c

Salamina, civitas in Cypro insula 404 c, 611 c

Salona, urbs Dalmatiz 654 f

Salus (Saas) fluvius in Gallia 184 a b

† Salvatoris monasterium Messanz in Sicilia 349 f. Corpus seu pueri pars capitis S. Joannis Chrysostomi 694 f, 695 b

Salutaria, plateæ prope Carthaginem 323 c, 333 a, 334 a

Saponaria, vicus in Gallia 75 b

Sardicent concilium anno CCCCLXII., 370 d, 374 b, 395 d c

Sardinia, insula 117 c, 350 b

Sarmacia, regio 317 a b

Sar-

- Sarta, fluvius Gallie 76 b c
 Sarzana, civitas in diuione Genuensi 113 a b c d
 & f, 117 b. *Ecclesia recipiendo corpori S. Venerij extruatur* 113 c, 118 d
 Saturni vicus prope Carthaginensem 323 c, 333 a
 Saum, fluvius 180 f
 Savi, fluvius 748 f, 754 d
 Scaldit, flumen 187 c, 188 a, 754 d
 Scarpus, fluvius Belgii 131 a
 Scenis, locus in Aegypto, quondam conobitatus frequens 167 d
 Schoenwort, dynastia 741 c
 Schwazium, celebris Tyrolensis comitatus locus 712 a, 731 c, 738 b, 740 a d, 741 b c e
 f, 742 b c f, 743 a c f, 744 b c
 Schwend, dynastia 741 f
 Scythia, regio 343 c, 373 a c, 618 f
 Scytopolis, urbs Palaestina 569 a
 Sebaste, que alius Ptoemi, alius Armenia minoris civitas est 610 c, 612 b, 613 f
 Sedunum, urbs Gallie in Vallesia. *Antiochus episcopus fuit S. Amatus?* 115, 117, 118 d
 Seguntia, urbs Hispanie episcopalis. *Hinc non profuit episcopus S. Sacerdos Lugdunensium antistes* 31 a b, 146 c
 Seledadium, civitas in Alstia 382 g
 Seledia, civitas in Ioria 415 f, 415 c
 Seledia, civitas in Syria 415 c
 Senna, civitas Hetruria. *Reliquia S. Crescentii M.* 352 a, 353 c f
 Senna, flumen in Belgio 42 c, 44 d
 Seonensis abbatia in Voligi montibus 104 f
 Seonones, civitas Gallie archiepiscopalis. *Episcopus habuit S. Amatus* 121 a, 122 c & leqq., 123, 124, 128 c f
 Septimum, locus haud procul Constantiensi 573 a
 Sexti ager prope Carthaginensem. *Hic martyrio coronatus S. Cyprianus episcopus* 323 a f, 324 f, 325 a, 330 c, 331 a b c. *Templum & altare hic constructum, Memia Cypriani appellatum* 331 c f
 Sicilia g a & leqq. Sicilia novemvallis Trinacria appellata 571 a
 Sicoma, urbs Palaestina 445 f
 Sigonica metropolis in Africa 380 c
 Smyrna, urbs Asiae minoris 344 b
 Sommo, fluvius Gallie 120 b
 Sorei, locus Bithyoniae, ubi passus creditur S. Antoninus M. 16 a, 17 g f
 Spoleum, civitas Italiae in Umbria 490 d
 Strain, oppidum Carniolie 713 c, 739 f, 761 c, 763 a, 764 f
 Stambienfe monasterium in Tyrolis 719 b
 Stambienfe pagus in Tyrolis 741 b
 Strenghuylen, pagus principatus titelo oceanus in Flandria 775 b, 776 a
 Stegra & Stegensis comitatus in Flandria 140 c e
 Stenum, *fo. olim appellatum fuit stenum, quod est inter Constantianopolim & Pootum Euxinum* 530 b
 Stepanus-Vall, locus Carniolie 736 c
 Sternitzwaster, locus in Carniolia 713 c
 Sterranga, oppidum Tyrolis 737 c, 748 c
 Stiffes, locus Tyrolis. *Cultus insigni S. Nuberge* 747 f, 748 d, 749 c, 749 c, 748 c d e
 Suisio 747 f, 748 d. *Cultus S. Nuberge* 748 b, 754 f
 Stobenium, pagus 768
 Strop, locus in Carniolia 764 d
 Suazium. *Vide Schwazium.*
 Sueffiones, urbs Gallie 82 b, 376 f
 Suevia. *Cultus S. Nuberge* 748 b
 Syene, oppidum prope Aethiopiam 402 f, 403 a, 447 d
 Synada, urbs Phrygiae 606 f, 611 cef, 635 c
 Synodensis concilium 199 f, 304 c
 Sysiconie Ordinis Cisterciensis monasterium 723 c
 Syria, Asia regio 425 c f, 446 a b. *Valens imp. monachos persequitur in Syria* 439 b & leqq., 505 c

T

Taricina, urbs Italiae 111 c f
 Tarlos, urbs Cilicia 173 b
 Tauro-Cilicia, ignota regio 612 f, 612 a b c
 Taurus, mons Asiae minoris 425 c, 612 a b c, 632 f
 Tegereolense monasterium in Bavaria 746 c
 Temcia seu Tempia, civitas in Calabria cisterciensis 349 c
 Tempia. *Vide Temcia.*
 Tenara, flumen Belgii 47 b, 772 d, 776 ab
 Tepallah, locus Carniolie 733 d f
 Tergette (Trigle) civitas Ithria 750 b
 Terlain, locus Carniolie 757 a, 763 c, 764 a b, 765 f
 Thebis, Aegypti regio 148 b c, 682 a
 Thensa, civitas Africae episcopalis 209 c
 Theffalia, regio 500 c
 Theffalonica, urbs Macedoniae 466 b, 607 a, 646 b c e, 653 c
 Thracia, regio 500 c, 525 d, 526 b, 535 c f, 536 a b, 537 f, 539 a b c, 541 c, 548 c, 594 b, 599 c. *Thracie ab Hunis vastata* 609 b
 Thyrbenum mare 111 c, 119 c
 Ticinum, al. Vapio, urbs Italiae 13 d, 190 c
 Tigris, fluvius Asiae 501 b
 Tigurinus lacus 916 e
 Tineto. *Vide Tyrus minor.*
 Tino. *Vide Tyrus maior.*
 Tippersienfis comitatus in Momocis, Hibernia provincia 16 b
 Tolbacum, al. Tulpiscum, oppidum Germaniae a Normannis constructum 359 b
 Tolosa, civitas Gallie 356 f, 717 d
 Tomi, alias Tomis, metropolis Ponti provinciae 56 a
 Tornacensis ager in Belgio 190 c
 Tornacum, civitas Belgii in Flandria 187 c
 Trajapopolis, urbs Thraciae 344 b
 Trajectum eultrum, nunc civitas Brabantiae ad Mosam fluvium, a Normannis constructum 359 b. *Ecclesiae hic constructae traditur S. Maronius episcopus* 326 c f, 387 a & leqq. *Cultus eiusdem Sancti* 398 c
 Trexbergium, castrum Tyrolis 721 a, 722 a, 735 c, 741 b o
 Trevisensis civitas a Normannis occupata & devastata 359 b c d e
 Treviri, urbs Germaniae. *De iuribus huius ecclesiae disputant gradus 354 & leqq. Hic formatur pars totali S. Petri, que S. Maronius a morte suscitatus creditur* 384 a & leqq. *Corpus eiusdem S. Maronius in ecclesia metropolitana, reliqua in aliis ecclesiis, cultus insigni* 395 & leqq.
 Tredensium concilium 737 f, 739 d
 Trimbis, civitas in Cypro insula 401 a, 407 b
 Tri-

Trinacria, *ſic a quibusdam diſto* Sicilia 572 a
 Tripolitana provincia in Africa 300 c
 Troas, provincia Aſie Minoris 19 a
 Tullum Leucorum, civitas Gallie 376 f
 Teugrenſis civitas a Normannis incendiata 339 b
 Tugri, urbs Germanie. *Eruditorum contraver-*
ſio de hujus eccleſie primordiis 354 & ſeqq.
Hic eccleſiam B. Mariæ Virginis exſtruxiſſe cre-
duntur S. Materani epiſc. 386 c d e. *Reliquia*
S. Materani 397 a b. *Cultus ejuſdem Sancti*
398 b & ſeqq.
 Turones, urbs in Gallia S. *Lodovici cultus &*
reliquie 61 a & ſeqq.
 Turoſia (Tearaiæ) provincia Gallie 21 b
 Tulcia, regio Italiz. S. Felix & Socii MM.
 350 c f, 351 a d
 Tyrenſes, locus in Tyrolis 719 c, 719 b
 Tyrannus S. Venerii monaſterium. *Vide Tyrus*
major.
 Tyrolis comitatus. *Cultus celebriſ S. Nithurge*
 709 c f, 712 c d f, 714 a b, 715 e, 718
 b c d, 748 a & ſeqq.
 Tyrolus. *Vide Tyrus minor.*
 Tyrrus major, maris Liguriici inſula, alius Tino
 appellata. S. *Feuerus preſbyter eremita* 108
 c, 111 c d. *Ad ejus hic demorati ſepulcrum*
exſtructa eſt eccleſia cum monaſterio 116 d e f,
 113 b d, 118 c
 Tyrus minor, inſula maris Liguriici, alius Tino-
 co & Tyrolus 108 c
 Tyrus, urbs Syriz 413 a, 668 d

V

Vallis Graiz, parthenon Ordinis S. Broedi-
 ſi Parisii 143 c
 Veneria, platea prope Carthaginem 123 c, 133
 a, 314 d
 † Venerii monaſterium in Tyro-majoræ, maris
 Liguriici inſula 116 f, 113 a
 Venetia, urbs Italiz. *Compas S. Nieme M. in*
eccleſia S. Rophæus 6 c & ſeqq. *Reliquie &*
cultus S. Ligori mart. in monaſterio S. Lon-
rentii 59 & ſeqq. *Item reliquie (ut creditur)*
S. Cypriani epiſc. mart. 343 b. *Eccleſia S. Jo-*
anni Chryſoſtomi conſecrata 693 f. *Reliquie*
ejuſdem Sancti 695 c
 Verno, locus in Iliria 749 c, 750 c
 Verona, civitas Italiz. S. *Silvini vel Sylvanus*
epiſc. conf. 25 a & ſeqq.
 Verrano, locus diſtans Geomenſis 113 a

Viecht, novum monaſterium S. Georgii in Ty-
 roli 741 c, 742 d, 744 a, 745 a
 Vienna Aulicæ 747 d c
 Villipacum, locus Germaniz 319 b
 Villa nova, in Avenioneſi diœceſi 186 c, 187 a
 Vimma, Arctem vicus 51 d
 Viſidacinus comitatus in Gallia 812 b, 816 c
 † Viti paræcia in Carniola 761 d
 Viſderzele, alius Viſderzele, Fliderſele, Fliter-
 ſele & Flitherzele, vicus agri Aloſiani in
 Belgio. S. *Fleſchicus preb. conf.* 133 b c f,
 134 b d, Item 777 c f
 Ulz, amnis in Germania 719 d
 Umbria, Italiz provincia 190 d
 Vodia, locus Carnioliz 755 c, 756 b, 762 c,
 765 d
 Volders, pagna in Tyrolis 722 a
 Voſcelia (owiga Voſceſele) pagus in Belgio
 776 f
 Voſagus, mons, eremus & ſaltus 101 f, 104 f,
 105 c
 Ulica, civitas Africz 122 c d e f, 123 b, 131 f
 Valumna, fluvius Galliz 14 b
 Varoz. *Vide Furaz.*

W

Walcia, oppidum in comitatu Namur-
 cenſi. *Eccleſiam hic erexiſſe traditur S.*
Materani epiſc. 389 c
 Wallia, ſeu Vallia, pars Angliz 16 e
 Wambeka, locus Belgii 47 c
 Weingarſenſis monaſterium Ordinis S. Benedi-
 ſi in Survia 384 f
 Werch, locus Carnioliz 746 d
 Wilahantenſis celebriſ abbatia in Tyrolis 716 c

Y

Yebachium, pagus in Tyrolis. *Cultus & fa-*
otium S. Nithurge, ab ipſo ejus abbas
exſtructum 723 f, 724 f, 725 f, 726 d, 730
 c f, 742 c, 744 a

Z

Zechowitz, locus Bohemiz 746 b c
 Zeugiana provincia in Africa 319 c
 Zeugma, oppidum Syriz ad Euphratem 642 a
 Zeyra, fluvius Carnioliz 754 c
 Zirklach, locus Carnioliz 755 d, 763 c

INDEX ONOMASTICUS.

A

- A** Celamari, *aduncari* 183 f
 Ambasiatores, *legati* 393 d e
 Analogia, *suggestum* 337 e
 Anomali, *heretici, cui ita appellati* 453 d
 Atrium Sauciolium, *locus, in quo rei damnantur* 333 b, 334 a b
 Atrialiter memoria, *imprimere memoria* 181 e, 183 e
 Audientes, *satechumeni* 231 f

B

- B** Aronus, *princeps* 9 a, 393 d
 Beneficium, *donum* 90 c f, 91 b
 Birrum, Byrrum, Byrrum, *viridis vestimenti genus* 333 c, 334 b e

C

- C** Emeteria, *crypte subterranea* 332 f, 333 e
 Caveminiari, *culta exarsere culera, adu-* 333 b
ra 2 b
 Camera, *subiculum* 184 f
 Capulum, *thura* 8 e
 Caudale, *onus* 474 e
 Castra, *aula* 168 b, 322 b c
 Chitatus, *mundus, purus* 77 b
 Clemica, *litta affixa* 90 f, 91 a
 Colatum, *patio quodam* 479 a, 568 f
 Comitatus, *aula imperatoris* 332 d f
 Commentarii & Commentarienses, *carcerum ca-* 8 b
stades 7 f, 9 d
 Coniciniatus, *religiose vivere* 774 e
 Coniata, *vicius aut platea urbis* 394 b
 Corbana & Corbona, *thesaurus oblationum* e d
 Curia, *villa seu praedium* 774 e
 Curtes, *pradia* 394 b

D

- D** Almatica, *vestimenti genus, primum in* 333 c,
Dalmatia (ut fertur) egyptiam 314 d
 Digledibile, *atrox, crudelis* 183 f
 Dominicam, *aliquando ecclesiam seu templum* 292 a d
 aliquando *sacrificium* 181 a

E

- E** Quisitor, *qui dominum suum in equum* 333 e f
ascendendum levare solet 94 e
 Eulogix, *munera*

F

- F** Alanx, *Phalaen* 184 a
 Filiolus, *filius spiritualis ob susceptionem* 100 d
facere factus

- Frumentarii, *milites, qui omnia per provincias* 332 d
explerant

G

- G** Laos, *tumor seu turbulencia pessilens* 8 c

I

- I** Gola judicialis (*diffus etiam inter & inferoa-*
lis) *verbum pateritur* 774 a, 775 e, 776 a
 Infirmitas, *infirmus* 776 e
 Innotescere, *notum facere* 90 f
 Intimare, *inducere* 183 e
 Iurithcam, *seu Virithcam, patio quodam* 90 f,
 91 a

L

- L** Egatio, *legatus* 393 d
 Libellatici, *quinque olim in Africa appel-* 215 f, 216, 217, 218 a b, 254 e
lati sunt

M

- M** Anollia, *judicia* 332 c, 334 d
 Martyrium, *ecclesia martyrum* 413 c
 Memoria Martyrum, *loca, ubi servabantur mar-* 336 b
tyrum corpora
 Mensura divisio, *stipendium mensuram* 238 b
 Mercatum, *summa publica* 7 f, 9 d
 Migrare, *mittere* 106 e, 108 a b

N

- N** Egere, *submergere* 119 b, 120 d
 de Novo, *recensere* 183 c

O

- O** Observantia foederales, *castagna* 393 e
 Orarium, *verisimiliter sive sacerdotale* 90 f
 Oru, *Horu* 193 e

P

- P** Rebenda, *portus* 184 e
 Parliamentum, *supremum Anglia consilium* 26 b
 Patrioticus, *patrius* 67 b
 Purnola ebdomada, *Herbimada sancta* 395 a
 Presbyterium, *convocatus presbyterorum* 166 f

R

- R** Econmittere, *committere* 8 a
 Regere, *cogi* 41 e
 Reliquaria, *theca reliquiarum* 289 d
 Retulenti, *referens* 8 b
 Ruellus, *arbitrium* 331 a, 332 b
 Sacri-

S

T

Sacrificati, quoniam in Africa appellati olim
fuerunt 215 c, 234 c
Sauciolum atrium, locus, in quo rei depinguntur
333 b, 334 a b
Scholaces, vel Scolaces, funalis seu facies 333
d, 334 c
Serinium, lipseantibus 771 b, 774 d
Sequesterare, segregare 441 b
Sommata, reliquia seu caput 43 c, 77 a
Synaxes, conventus 477 d

Tentatio, fidei desertio 233 b
Tesserarius, miles, qui tesseram, seu praeposum ducti per castrametum militum annuat
331 b, 332 b
Thurificati, quoniam in Africa appellati sunt 215 c

V

Ventilatur, agitur 184 d
Virichum, seu Jurichum, poena quaedam
90 f, 91 a

INDEX MORALIS

A

Aborus periculum sublaqueum ope S. Nabor.
750 d
Abstinencia mirabilis S. Maurilii, visibilibus
semper cibis concecti 75 b, item S. Amati
Habendensis crebris jejuniis conjuncta 103 d
e f. Abstinencia a deliciis commendatur 450 c
a. Abstinencia S. Joannis Chrysostomi, sapientia
non esse vesperam cibum fumentis 514 b, 700 c.
Abstinencia S. Naborge 718 d
Accidiam, quo animae vires excutuntur, impugnat
S. Joannes Chrysostomus 706 a
Adversitates homini obviatentes divina benignitas
sua testimonia 391 e d. Adversitates, quas
aliam pati videmus, amicitiam augent, odium
castigant 433 b c. Adversitates homini
immituntur a Deo ad hominis bonum 390 b.
Ex Adversitatibus erexit solatium S. Joannis
Chrysostomus 609 c f. Adversitates hominis
vicia suscipiende sunt 629 c f. Adversitates
fortiter Adversitates S. Olympiadem & Pentadiem
horatior S. Joannes Chrysostomus 633 b c e f.
Adversitas nulla gravi accidere potest homini, si
modo recte vivas 650 c d e f. Omnia hominis
vicia Adversitatibus & eveniunt excelsiorem
se exhibuit S. Joannes Chrysostomus 651 e f
Admonitio minime credendum est 330 f. Adulter
fervens separatur, & ex amicitia subdito
amicus fuit 531 d, 548 a
Aegri sanati invocato S. Niceta amicus 7 c. Item
vibrans de aqua, sub altari ejusdem Sancti
securante, sanati restituntur 8 b. Aegri
viresciunt sepulchrum S. Gaudens sanatur 45 b.
Uallone & oratione S. Maurilii curatur sub
dito mulierum amorum ingritudo 73 d, item
alms XXVIII. avarum Ager in ejusdem Sancti
sepulchro famulatum obtinet 75 f. Aegri sanantur
cunctis ferri, quod S. Amatus Semoneus
vivens & cello appressum gestat 130 c. Aegri
evacuati ope aquae, cui miscella fuerant reliquia
S. Cornelii PP. 776 c
Eternorum tum praenitium, tum suppliciorum
Septembris Tenuis W.

confutatio ostendit vita hominis incommoda
gratiam suscipienda, voluptates contra fugiendas
esse 418 b e d. Eterni tantum praemia in
quorundam nocera vel potest 437 c
Affectiones animi pravae continuum bonum delin-
tum inferunt 291 b. Affectiones pravae quomodo
castiganda sunt 421 b c. Illorum nutrienda
ibid. Imperium in illis geriturum 559 d e. Affectiones
animi pravae quae rationi subiacent, vero magistram gerere dicenda est
561 a. Quam felicitate Affectiones pravae com-
prefferit S. Joannes Chrysostomus 702 b c, 703 d e f
Afflictiones corporis susceptae a S. Maurilio 75
b, a S. Amato Habendensi 103 d e f, 104 c, item
a S. Amato Semoneus 130 a, a B. Mercurio Fontana
136 c f, a S. Joanne Chrysostomo 426 c, 703 f, item
a S. Fulcherio 780 b
Afflictionum hominis vicia utilitas 434 b c, 441 a.
Afflictionum praevientium memoria ad exhibendum
gratum animum conservanda 475 d. Afflictiones
fortiter ferenda sunt 560 c. Afflictiones pro pietate
sacerdotum carnarum iustarum habenda sunt
605 d
In Agone mortis anxiosus. Vnde Moribondus.
Alacritas animi S. Cypriani ad mortem praeparantis
330 f, item fidelium, cum ipso mori desiderantium
331 d e, 333 c. Alacritas audientium conciones
S. Joannis Chrysostomi 543 d e
Altaris & ostiose Laerensis murei invigilat S. Guido
41 c. Altare in Hispania erectum honori
S. Joannis Chrysostomi 694 a, item Rome in basilica
Vaticana & aliud in templo S. Mariae de
Febris ibid. b c. Altaris S. Naborge erecta
748 a b d, 749 b d, 752 b c e
Alvi dolores sublati parentis S. Naborge 705
a b
Amans in amari ruina non potest non dolere 254
b, in ejus gloria non potest non gaudere 320
d e. Amans ab amato revelli non potest 307 f, 308 a b c
Am.

Z z z

- Ambitio Neoticum impulsu ad sciendum
Ecclesiam 156 e f. Ambitio primum con-
sensus gradus male progreditur 490 f
Amentis rationis usque donati patrocinio S. Ni-
burgae 755 b, 759 a
- Amor perfectus non est, nisi ad imitandum aium
anteceat 213 e f. Amor filialis S. Mater-
ni erga beatissimum Virginem 389 a. Amor
sanctus non potest 480 a. Amor S. Joannis
Chrysostomi erga populum, patri se comparat-
us 496 b e, item Amor ejusdem Sancti vi-
ce studentis audientium utilitatem 497 d e. Amor
in Deum ardentissimus ejusdem Sancti, vin-
cula & contemplatio pro Christo exsistentis 506
e f, 507 a b e d. Amor ejusdem Sancti pla-
ni singularis, subditum saluati & profes-
sum modis omnibus promovere conatus 520
c d e. Amor ejusdem Sancti, vulgari probi-
tatis mala, e Pharetra sibi illata 616 e
Amore Dei perfectissimo ipse emittit S. Jo-
annis Chrysostomi vita 689 d e
- Anathematizans vincula liget S. Cyprilianus illis, qui
leptis sine gravia penitentia poenitentia & Eucha-
ristiam indifferenter 229 a. Anathematizans vin-
cula e S. Stephano Papa S. Cyprilianus namque
fuit innotuit 309 a b & seqq., 310 a b
& seqq. Anathematizans ecclesiasticis vinculis no-
mine contemnenda esse, docet S. Joannes Chry-
sostomus 520 b, 559 b
- Angeli orationem decimus vult S. Guidonis 37 c.
Angelorum frequentia familiarique colloquio
fructus S. Amatus Semonis 128 f. Angeli
duces de eis in aliam locum diffusi opor-
de de translatore dicitur S. Maternus 391 a.
Angeli Missa sacrificii reverenter assistentes
nostram in tremendis mysteriis rapiditatem re-
verentiam 669 b c
- Animae primum exitus S. Joannes Chrysostomus
417 c. Anima vel animae solas studiose qua-
renda est 461 f
- Animi anxietates. Vide Anxietates.
- Anxietates animi solas S. Niburgae 745 d
Apolloniam subleat ore S. Niburgae 747 a, 753
f, 756 a, 761 e f
- Apparitiones. Apparet S. Nicetas Christianis eui-
dem, praedictis adventuratur tribulationibus 7 f.
Apparet idem Sanctus mulieri alteri, aique
verborum vigorem reddit 8 a. item presby-
teri cuidam, eumque a peste sanat ibid. c.
Apparet militi S. Antoninus praecipiens, ut
sobrietatem in loco isto, in quo venatus fuit,
custodiat 12 e, item suas ista reliquas
quiescere indicat idem Sanctus ibid. Apparet
senex quidam militi furdo amonens, ut lumi-
naria deservat ad sepulchrum S. Guidonis c. Ap-
paret S. Legerius martyr puero longevum,
ei sanitatem sponte, jubensque diem passionis
Sancti populare 57 f, 58 c d. Columba su-
per caput S. Maurilii Apparet in ipsius ad
episcopatum electione 73 f. Stella mira magni-
tudinis videtur e montis quadam egredi de mo-
nasterio Habendensis, moriens venerabili Ne-
phelide 101 c. Apparet S. Amatus Habenden-
sis non diu post mortem 107 d e. Apparet
Demianus Agrestis euidem, monens, ut S. Ve-
nerium invocet 115 d, item Lucia episcopo
Lanceti, ut super tamulis ejusdem Sancti ec-
clesiam aedificet 118 b. Episcopo longiorum
vitarum desiderans Apparet juvenis quidam,
eumque increpat 191 c f. Apparet S. Cypria-
nus S. Moventi, eque inebriatum animae mo-
culum discordia cubit 335 a Apparet S. di-
centur Gerardo abbati Clerovalensi SS. Eu-
stachius, Valerius & Maternus 381 a b c.
S. Maternus servatur Apparuit SS. Eucha-
rius & Valerius, praenuntiatio illi mortis
diem & pervenit in Celo gloriam 398 b c
Apparet S. Maternus episcopo Treverensi, eum-
que de transferendo S. Cassici corpus monet
400 b c. Apparuit dicitur angelus Flavio-
no illum monens, ut S. Joannes Chrysostomus
ordinet sacerdotem 448 d, item ipse Chrysosto-
mus ut dignitatem illam detestetur ibid. Colum-
ba super caput S. Joannis Chrysostomi in or-
dinatione servus visus ibid. Apparet S. Jo-
annis Chrysostomus S. Basiliscus, eique laborum ter-
minum praedicat 644 f. Apparet Joanni Eu-
stachio episcopo SS. Basiliscus, Gregorius
Nazianzenus & Chrysostomus, & invicem
conversantes sedent 691 c
- Aqua sub altari S. Nicetas securus variis mor-
bos sanat 8 b d e. Pani variis languoribus vo-
catus libenter de Aqua, qua S. Guidonis
abluo sacra, sanatur 46 c, 47 f. Eadem
Aqua militi febrem auget, hydropicam san-
at, aliisque calculi dolores & filium ejus febre
liberat ibid. e f, 48 a. Aqua de fene, bantia
S. Amati Habendensis perussu, mirabiliter
praestat 103 f. Aqua infra ecclesiam S. Ve-
nerii sanantem febrientes sanat 118 c. Aqua
intestinos soligatorem S. Cereali PP. san-
ctifica morbos depellit 776 c
- Arca Noe, animalia recipientis, cum Ecclesia,
pociores levitante, comparatio, & hujus sa-
epe illam praestantia 523 f, 524 a
- Archid. Catholici fidei defendenda causis in S.
Palchore 779 c
- Arrogantia Neoticorum, parvi sese jactantium
108 b, illam retendit S. Joannes Chrysosto-
mus 522 c, item S. Augustinus 524 d e
- Aylum ecclesiasticum sui domus violas Euro-
paei comitibus 531 a b. Aylum ecclesiasticum im-
munitatem servat tueretur S. Joannes Chrysosto-
mus 532 a b
- Avati terra imago 509 b. Avaton graviter in-
crepat S. Joannes Chrysostomus ibid. e d. A-
vari insatiabiles sunt 520 c. Avatonum in-
constans fortuna 540 c d
- Avaritia tur ditatur idolorum servitio 702 d
Audium recuperans surdi inveniunt S. Guidonis
exultum 45 c f. Auditus surdo restitutus,
patrocinio S. Niburgae 758 e, item multi-
ti surdi morituri S. Cereali PP. 776 c
- Aula Constantinopolitana per S. Palchorem asce-
toris virginem similis efficitur 779 f
- Auspicio Divae Virginis operibus suis militiam
querit S. Maternus 389 a
- Austeritas vitae S. Maurilii corporis robur mini-
mo adeo 75 b. Austeritas & persequens
amoris ejusdem Sancti vita, ibid. c d. Vita S.
Amati Habendensis praegram Austeritas 103 d
e f, 104 c, item S. Amati Semonis 130
a, eadem post ejus mortem deserta ibid. c.
Austeritas vitae B. Margarina Fontana, ma-
ximo in cubando 126 e f. Austeritas vitae S.
Joannis Chrysostomi in domo maris 420 f.
Austriam sub rigide fene in eremo vitam du-
cit idem Sanctus 426 c, 703 f

B

Baculus S. Guidonis terre infusus vivit, & in altissimam arborem crevit 37 d. Baculus S. Petri, cujus attacta, ut ferunt, ad vitam revocant fuit S. Maurus 381 a & b, in veneratione habitus Colonia, Treviris & aliis 384 a & b & seqq.

Baptismus infantibus recens multis conferendus est 373 b c d

Bellum spirituale non contra hominem, sed contra vitium geritur, ejus utilitas 337 b

Benedicendum Deo tam in adversis, quam in prosperis 389 f, 390 a

Beneficentia S. Maurilii in pectore de se meritis 73 c d. Beneficentia admirabilis S. Cypriani erga carissimum, a quo non capite truncatus erat 314 b. Beneficentia S. Joannis Chrysostomi erga siccitatem, conatum Scytharum inferre 307 f, 308 a

Beneficia varia imperato meritis S. Nictae 71 f, 8 a & seqq., item S. Guidonis 45 d & seqq. Pauci languini sanitatem spendit S. Ligorius 37 f. Mulieri filium suum impetrat S. Maurilius 72 f. Prædæ a demone correptus Sancti ejusdem Beneficio liberatur 73 c. Mira frugum copia exstitit tempore episcopatus S. Maurilii 74 c. Cæci visum recuperat, vitium S. Antonii nuncupat 81 c d. Beneficium geminum a S. Pneris imperator 115 c f. Beneficia varia impetrata venerabilibus S. Cornelii PP. reliquias 185 d c, 190 a b. Beneficium geminis oculis auro & corporis aperit mulieri eundem S. Crescentius 333 a. Beneficia plurima memorantur impetrata parvulus, S. Mauri 300 a b. Beneficio S. Joannis Chrysostomi dysenteria fertur curata 300 a b. Ejusdem Sancti Beneficio mulier morbo liberata curatur 699 f, item moniales in ingenti monasterio ruina illece conservantur 694 a. Beneficia multa S. Niburge patrociniis obtinent 743 & seqq., 749 & seqq., 753 & seqq. Beneficio S. Cornelii sub ingenti arce, recenter structi, ruina collapsæ, illasi servantur 771 f, 772 a, morbo epileptico laborantes curati ibid. c & seqq., multi igitur judiciali liberati, alii ab eo immunes forent, variegis morbi alii sanati 774, 775, 776, 777

Beneficii accepti memoria conferendo 47 c. Beneficia Dei gratis animo revocanda sunt 369 c

Benivolentia S. Cypriani admiranda in obrebellatorem fuit 306 d

Benignitas Christi, ovem unam querentis, sacrilegum Nivoriani impietatem condemnat 258 d s. De Dei Benignitate namque disputandum est 289 d. Benignitas Dei electis etiam tunc, cum adversitatis homini insimulantur 291 c d. Benignitas Dei in excipiendo peccatore, esse sepius lapsi 323 f, 324 a. Benignitatem Dei commendat laico & cruce 324 b c

Blasphemia puniunda 459 c. Blasphemiam non puniunt que domus vultus Antiocheni ibid. f. Bone sue, ad indigentes subleuandas, dividit S. Cyprianus 316 b c

Boni tam malis communicantes non propriam impatiuntur 309 c d s

Boves domat S. Niburge corpus mirabiliter ad sepulcrum voluit 710 d, 712 d f, 723 a f, 745 c f, 746 a & seqq., 727 c. Bo-

Sipentis Tenus IV.

ves deperdit invenitur, invocata S. Niburge 704 d

Brachium male affectum curatur episcopo S. Nictae 759 b. Brachium mercedem prorsus vigori restituit meritis S. Cornelii PP. 774 d c

C

Cæci duo ad sepulcrum Wendelphi illuminantur 43 c, item pater Cæcus ad tumulum S. Guidonis 45 d, 46 a, item mulier Cæca 47 a, item Cæcus alius, sed accepti beneficii immemor iterum cæcitate percutitur ibid. b c, et paterius domus visa donatur ibid. d. Cæcum ab inversisignis Cæcus illuminatus S. Maurilius 74 a, alius vestrum Sancti ejusdem tangens visum recuperat ibid. c, item alii duo in ejusdem Sancti sepulchro 75 a, item alius ad ejusdem Sancti tumulum indoluerat arans 77 f, 78 a b c. Rustici pietate percussus, quia lapides crateris S. Anselmi abstulerat, Sancti videm nuncupato vultu, liberatur 81 c d. Cæci in expositis S. Anselmi Scenecensis turuntur 130 c. Cæci tres ad tumulum S. Cornelii PP. 184 c. Cæcum illuminat S. Crescentius 333 a. Cæci visum recuperant, patrociniante S. Niburge 757 f, 763 c d. Cæca visa donatur meritis S. Cornelii PP. 774 a b

Calectis tantum querenda 437 c, certius praefenda 460 d

Cærimoniarum Judaicarum post adventum Christi inutilitas 436 f

Calculi doloribus liberatur mulier, bibens de aqua, quo ablata fuerant S. Guidonis visa 47 f, 48 a. Calculi liberatio post Wendelphi Niburge 766 c f

Calumnias impetrat S. Guidonem confunditur 37 b c d. Calumnias in viros probos pergenti non facile credendum 456 b. Calumnias conatorem datus nec S. Cyprianus, nisi cum virgini in Christi nomine deditur 288 c f. Calumnias tam vitiosas, tam meritis impetratis fuit S. Joannis Chrysostomi 319 d. Calumniam invenisse Constantiopolitanæ ecclesiæ a se amoluit S. Olympius 605 b c

Candor S. Nili, Atracium imperatorem libere reprehendens ob expulsum S. Joannem Chrysostomum 608 f

Capitis tumor sublatus meritis S. Nictae 8 a. Capitis dolor sanatus episcopo S. Niburge 747 c d, 753 c, 761 c, 763 a b

Capitvix ingenti prodigio liberatus ferunt, invocans S. Nictae p. a. Captivi duo vinetis liberati meritis S. Guidonis 48 d. Captivus & servitute creptus episcopo S. Maurili 73 b. Captivos fideles de barbarorum possessione redimendas curat S. Cyprianus 287 a b & seqq. Eodem Sancto iudice, illor qui redimunt, Christum edimunt ibid. Captivus barbarorum moribus subdatus patrociniis SS. Cornelii & Cypriani 771 f, 773 a

Castimoniam studio concubinae alienae non frequenter S. Joannes Chrysostomus, nec sua necesse convocat adhibet 515 a

Castitas fovenda studium singulare in S. Pulcheria 779 a b. Ad Castitatem fovendam severi sunt induci admodum Sancti ibid. b f. Pro Castitatis sua suela epulenta domo largitur eadem Sancta ecclesiæ Constantiopolitana ibid.

- Catechi S. Pauli nihil est beatius 705 f, 509
a b c
- Cartholica doctrina contra errores descriptum
ergregio suscepit S. Fulgentius 779 e, 780 b c
- Cella, in qua moritur S. Amatus Leviticus,
juvari solet edere 130 c
- Centurum ecclesiasticum tollere possit etiam dia-
cono, ab episcopo delegatus 351 c d
- Ceulurendi alios incensibus levitici reprehense e
S. Joanne Chrysostomo 457 c f
- Ceulur ecclesia sua non sibi, sed egenis im-
pudic S. Joanne Chrysostomo 516 a b
- Charitas infirma S. Albei ergo pauperes ab E.
Charitas S. Gaudens in parentis 37 c. Vera
Charitas locum distantia separari non potest
93 a. Charitas S. Cypriani dolentis, se ab
solusimicorum fraudes suorum necessitatibus co-
ram perspicere non posse 333 a, item lapsu-
rum riuat iniquum vulnera sua reputans
354 b. Admonenda ejusdem Sancti Charitas
tempore graffantia pudentia 286 d e f, item
Christianoem Confessionem, Praefati sui ver-
bis encyclopes mactatum ibid. Ejusdem San-
cti Charitas ad redimendum a barbarorum po-
testate captivos 287 a b & seqq. Charitas
ejusdem Sancti, in exilio res pauperum dispo-
nunt, & censiles missa liberaliter pecu-
nia juvenis 380 b c d e. Charitas Christiano-
rum Confessionem S. Cypriani commoti vo-
luntum 324 f. Charitas S. Cypriani ergo posse
infirma, S. Tetrici Charitate admirabiliter suis
318 f, 329 a. Charitas S. Joanne Chrysostomo
Ammonensium heresim easum cupiens 452
b, item male effusa cupiditate conciones
heretice 465 d. Charitas ejusdem Sancti, legantia
Antiochenorum miseris, vestia in Joanne
pauente consensum 469 f, 470 a b. Charitas
Flevari episcopi, pro solutis Amicheis
ordum iur suscipiens ibid. t. Apostolorum
Charitas admirabilis 494 c. Infirma Charitas
S. Joanne Chrysostomi, vulnera & plagas sibi
opante, ne amplius funderetur Ecclesia 495 d
c. Flagellorum Charitatis sua ergo Antio-
cheni vana exempla exponit idem Sanctus
507 f, 508 a b c. Charitas ejusdem Sancti fer-
riat, ut Joanne, interponit 508 d, item
redditis ecclesia sua in egenis effundens 516
a. Charitas ejusdem Sancti in omnes omnia
indignes moraliter diffusa 526 a b, ad
plures etiam provincias causa ibid. Pro Go-
thorum conversione mactantia & Charitate
multo melius idem Sanctus 526 c e f. Eja-
ndem Sancti non peccatorem, sed peccata in-
firmis Charitas 527 b, item non tantum la-
pso erigens, sed & sanos roborans 537
d a. Multa Charitas populi Constantino-
pauli in S. Joanne Chrysostomo 597 d c.
Charitas ejusdem Sancti in Drom, nulla ad-
versitate a Deo nulli patit 650 c d e f. Tota
ejusdem Sancti vita non fuit nisi nutum per-
fectissima Charitatis exercitum 689 d e
Christianis religum extrema mactando esse offerit
S. Cypriani, si episcopi perditum meas
reversum 174 b c. Christiani omnes digni-
tatem & consensum gloria dignis moribus sus-
tendo 246 c d e. Christiani omnes unum cor-
pi sum & se mutuo juvare debent 287 b.
Christianos captivos redimere Christum redime-
re ibid. c.
- Ciborum subsidium sublarum beneficio S. Neobur-
go 757 abd
- Claudi tres ad sepulchrum venerabilis Benedic-
phi gressum recipiunt 41 e, item puer utra-
que prae Claudas ad somnum S. Gaudens 45
b c. Gressu amantur Claudii tres ad somnum
S. Cornelii PP. 284. c. Claudas intercessione
Sanctissima Virgini Mariae & S. Neoburgo gres-
sum obtinet 746 d c
- Conspiciencia & sacra cordis alieni suspensa
S. Amatus flabundus 106 d
- Conspiciendi veri Dei consilii vitam eternam 780
d c
- Conhabitatione clerorum cum fabriliteratibus, ad
est, contrarius virginibus, periculosa est 516
f, 517 a
- Colici dolores cessant, patrociantes S. Nisibonga
766 d
- Colloquio Sanctorum non semel gressa est S.
Fleberia 780 b
- Comitatu morbolaboreant mactis S. Cornelii PP.
senati 774 b c, 775 c d f, 777 a
- Commoda corporis aspernat S. Joanne Chry-
sostomo 525 f
- Compositio cordis animi mactat, & avocet
a sensibus desideris 431 c f
- Conciliorum studium in Ecclesia militatim macta-
tionem promouitque a Benedicte XV. Papa
779 c
- Concionatores sine perscrutari acceptione viti
inceptat, sed cum levitate 308 f, 509 a b
- Idem planum ne querens 308 c f
- Concionum fructus sit audis saepe repetere & a-
liis communicare 450 b. Conciones sacra ef-
ficacia frequentande sunt 460 d c. Conciones
saep audis appetunt sui amatores 464 ab c.
- Conciones exemplo S. Joanne Chrysostomi
vixit dirigenda sunt ad utilitatem audientum
497 d e. Concionam S. Joanne Chrysostomi
macti fructus 518 f, 519 a, 561 c
- Concordia & pacis studium in S. Cypriano macta-
tum 298 f, 299 a, 308 d e f. Concordia
cum Ecclesia consensum antiqua praefanda
455 d c. Concordiam in celebrando Natali
Domini stabiliere conatus S. Joanne Chry-
stomo 458 b c. Concordia & pacis amare
egregio fuit idem Sanctus 530 c d e
- Concupiscentiam carum amos, qui veniens luce
vult perfundit 298 d c
- Conscientia nomen Christi, & p id exsili nihil
desse potest 329 c
- Conspicuum non iterare videtur fuit S. Joanne
Chrysostomo 437 c, non tamen praecipit
ibid. f
- Conscientia domabilis in lapsis sine penitentia
ad pacem emittendis 173 a
- Conscientia bona mactum in adversis solentia
601 a
- Constantia viti gravi necessaria est 366 a. Con-
stantia fidei Christiane immutis colonatibus
ne frangatur 390 a c & f. Constantia S. Cypri-
ani, Christum mactide consensum 318 c, aliis
salutari exemplo fuit 319 b c. Constantia
S. Crescenti in consensum Christum 353 c, f
353 a b. Constantia S. Joanne Chrysostomi,
bonum iustitia contentum, & salis Des pla-
cere cupiens 515 c f. Constantia amicum
ejusdem Sancti in serendis adversitatis 604
d c, item S. Olympiadis 633 b c, 638 c
- Conversio mala cui studio deporanda est
455 d e
- Contemplationis altissima dona cessant S. Joanne
Chrysostomi 704 a. Contemplationi as-
sidue dedita fuit S. Fulcheria 780 b
- Con-

Contemptus rerum temporalium generatus. *S. Maurili* 72 c. *S. Mauri* 80 a. *S. Amati Hebræus* 204 b. *B. Margaria Fontana* 136 c d. *S. Cyprianus* 203 c. Contemptus rerum mundanarum verum sollicitudinem concipit ibid. Contemptus rerum mundanarum insignis in *S. Joanne Chrysostomo* capitulum 414 f. Opus in ordine Sancti Conscriptus 664 b c. item rerum corporis necessarium 638 a

Contemptio inter sacerdotum periculosa est 368 c. Continuitas perpetua sub ipsum conversionis ævum amplius *S. Cyprianus* 198 d e. 326 b. Continuitas *S. Joanni Chrysostomo* admiranda 203 b c. 703 d. Continuitas perpetua *S. Felberia* in matrimonio 780 c

Contracta membrorum vigorem recuperat meritis *S. Nectæ* 2 a. item puer Contractus meritis *S. Gaudens* 45 d. & *S. Maurili* 74 c. Puella membrorum usu destituta in translatione corporis ejusdem Sancti corpus 72 b c. Contractus *S. Amati Hebræus* probus famulus 105 c d. Contractus manus resistunt meritis *S. Cornelii PP.* 774 c d. Contracta membrorum, & aliter Contractus manuum usu donati meritis ejusdem Sancti 777 c d

Contumelias pro Christo pati gloriosissimum est 306 f. 307 a b c. Contumelia vixit propter Christum appetenda ibid.

Conversio mirabilis barnice ejusdem 319 b. Conversus ad fidem sermo apud *S. Joanni Chrysostomum* Maroniam quidem cum conjugio a postquam illam dyabolo liberavit 310 a

Corpus *S. Antonini* docuit a morte, vivis incorruptum repositum 15 e. d. 19 d. *S. Maurili* quærit ab omni finibus 63 c d. Corpus ejusdem Sancti juvenis singrat odore 76 f. Corpus *S. Petri* divinitus repositum 118 b. Corpus *S. Cornelii PP.* gravi prius pondere levitate, postea levitate, deponitur 285 f. 284 d.

Corpus *S. Mariani* ingenti prodigio translatum ferunt, vixi sine vitæ impetum 328 c. Corpus *S. Netherge* ad sepulchrum suum devoti mirabiliter devenerunt 710 d. 713 d f. 723 e f. 745 e f. 726 & seqq.

Correctionem peccatorum per infirmitas punit intendit Deus 301 a

Creaturæ omnes, præter peccatorem, insuntur ad laudandum Deum 462 d a

Crimen alicui non facit peccatorem innocenter 372 d e

Crucis signum vim suam habet contra tentationes demonum 137 a

Crudelitas Novati in pacem & pacem gravem, aliisque ejus sceleris 156 c d. 159 d e. 251 e d. Crudelitas persequendum Christianos a *S. Cypriano* expellit 284 b c. Crudelitas persecutorum *S. Chrysostomus* in Streptem alioque 607 d. 608 c. 617 b e d e f. in legem pro pace missis 646 e f. 647 a b c f. in ipsam *S. Joannem Chrysostomum*, crebra existit mutatio ab utriusque criminis meritis Sancti auctores desiderantur 648 a. 649 d. 663 f. Crudelitas militum in itinere eundem Sanctum ferociter vexantur 664 c d

Cubiculum *S. Netherge* in sacellum mutatur, & in dupli incendio illesum remansit 713 b c. 724 a b e

Cultus *S. Cypriani* per totum orbem diffusus, & ab ipsis Ecclesiæ hostibus agniti, causæ dant SS. Angelus & Martinus 338 a b. Cultum Sacerdotum promouit Ecclesiæ, at fideles, obtruncat profanum Sacerdotum, & ætiam quim-

as imitatur 776 e. Sacerdotum & præcipue Sanctissimæ Virginis Cultum promouit *S. Felberia* 780 b c

D

Demoni infidia ad convellendum sanctissimam *S. Gaudens* 42 d. Demones in aere ululantes element, se ubique a *S. Maurili* fugari 73 a. Demones d. furibundis viris ejusdem Sancti 74 f. Demones Genio signa abigit *S. Amati Hebræus* 138 f. Demog. variis modis pugant *B. Margaria Fontana* ab ea superatur 136 f. 137 a. eadem Beata terribilis est spiritibus immanis 138 e. Demones veras Dei sermone impugnat, improbi vero intuitu præterit, usque jam sua 177 a. A Damona corpora mulier, quæ Christum sponte ejecerat, linguam dentibus dilaniat, & viscerum dolore cruciata deficit 215 a. Damona rebelles in episcopum sustinet, ut, restituta subleat, facilius membra Christi dispergat 228 a. Demones Ecclesiæ crucifixa ad illi veritatem Christianæ religionis non solum commantrant 229 c. idem patem profestant infesta sibi esse Sacerdotum corpora 394 d. Damona nominem vivit, nisi volentes 464 c f. Demones post admissam peccatum, pudorem in parietibus incutit, fallacia 514 b. Demones multitudine ad pacem frangendam 550 f

Debilitas vixit & membrorum curata meritis *S. Cornelii PP.* 776 c

Defendit se *S. Olympius* contra impium sibi incense Ecclesiæ Constantinopolitane erum 605 b

Dei uniti dividunt omnia 563 e

Dentium dolor subleat paternitate *S. Netherge* 761 f. 763 a

Desiderium pro Christo patitur, quod a *S. Joanne Chrysostomo* 507 a b. Ejusdem Sancti ardens saluti avarum Desiderium 520 c d a

Diligentes Deum amant, quam his fuerit & gloriosum adversus pro Christo pati 305 f. 307 ab

Disciplina ecclesiastica observantia insinuat ab membra humanam, iniquum esse probat *S. Cyprianus* 210 a b. 277 c d e. 279 e d e

Discordia *S. Mariani* cum Julianus in vestigio a *S. Cypriano* reproberetur 235 a

Dispicere demones non timet *S. Joannem Chrysostomum*, modo Deum non offenderet 521 b c

Dispositio ad suscipiendum Baptismi gratiam adultis necessaria 755 d e

Diffinitiones barbarorum ostendunt veram esse Ecclesiæ Catholicæ sententiam 28. a. Diffinitionem a *S. Stephano* non laudari *S. Augustinus* in *S. Cypriano*, sed eamdem auctoritatem & passu 308

Diffinitio quædam laude digna 423 a b. Diffinitio *S. Joanni Chrysostomo* & Ecclesiæ & Basilis præfuit ibid.

Divinitus Christi a *S. Joanne Chrysostomo* probata 456 b

Divites in misericordia graviter incipit *S. Cyprianus* 392 c. Eisdem vehementer addipit *S. Joannem Chrysostomum* 309 c. Divitibus salutaris dei mentis, postquam male agere docet idem Sanctus 518 e

Divitiarum servus est, illas qui possidet 205 a b. Divitias veras habet, quæ omnia dispici 430 f. Divitiarum amor novum 540 c d f. illorum inimitas & inconstans possessio 543 f. 543 a

Doctrinam Catholicam adversus errores invulsa de.

defraudat S. Polycarpus 779 c, 780 b c
Documenta vitiosa alia animo ingredia sunt 469 c
Dolium vitium, divitiis vix repletum 137 c f
Dolor S. Cypriani, ab multorum in persecutione
lupulorum ignem, ac ipsius in gregem suum
amore pressum 254 b c, Dolor S. Joannis Chry-
sostomi ab insipientium monachorum persecutionem
429 d a f, Dolor ejusdem S. Basilii ab eorum
sacramentum profanum 521 a, Dolor de peccato sa-
lutaris est, qui vix erit in volupatum pri-
vatione, ut superius dignus 706 a
Dolores calendi sublevisque aqua, quo S. Gaudens
affa fuerat oblata 47 f, 48 a, Dolor capitis
ingens curatus amulo S. Nithardi 747 c d,
953 c d, 761 c, 763 ab, 765 a b, Dolores
lacrarum 753 d, pedum 755 d, 757 a b,
oculorum 761 c, dentium 762 f, 763 a, item
alios invocatione ejusdem S. Basilii oblata 765 a b
Domesticorum prius, quam extraneorum cura bo-
nanda est 450 c
Dominicum diem violens divinitus puniunt 74 b
Duritia gentium tempore grassantis pestilentie a
S. Cypriano & Pontio, fugillata 386 b c d,
Populo foris duritiam cordis explorat S.
Joannes Chrysostomus & ad commiserationem
hortatur 532 d a, Durities erga pauperes pa-
vina 710 c d, 718 f, 719 a
Dylentaria corrumpitur temere abundantes ra-
tione dylentia de gressu, S. Gaudens nomi-
ne 145 g h i 37 d, Dylentaria fertur curata
merito S. Joannis Chrysostomi 510 a, Dylen-
taria sanata parvula S. Nithardi 750 c
757 d

E

Ebrietas non a vino, quod creatura Dei est,
sed a malo voluntate ducit 484 c
Ecclesia Catholica non nisi una est 187 c, Ecclesia
cum ab impietate laetatur, cum ab infidelium glori-
fiam confusum infignit triumphus 426 c, 253
f, 254 a, Ecclesia perseverans, nisi in eo pre-
bui actum sit reprobis 309 c d e f, Ecclesiam
fundera est Christus discipere 495 d e, Ec-
clesia mater est misericors, & pietatem habet
contra peccato dimittendi 524 d a
Ecclesiam S. Pauli, & alteram S. Enliae con-
dit S. Sacerdos 31 c f, utramque malitiam
promoveat Chulibetibus rem cum Ultragusta re-
gina 33 a, Primam Christianam cum Ecclesiam
in civitate Turanensi statuit S. Lidenus 42 a,
Ecclesiam fidelibus edificat S. Maurilio col-
la, quo ante fletus laborum sanum, igne ta-
litas impetrat, in civitate redatum 72 d, San-
ctus Dei Genitoris idem S. Basilii Ecclesiam
erigit in rupe, a superstitionum ferdibus purgata
74 d, Ecclesia supra S. Veneti sepulcrum a
Luceo episcopo in Tyro majore ecclesia dicitur
309 b, 322 d e, 128 b c, Maurilio Eccle-
siam condit S. Martinus sacra Virgini Dei
Parenti & S. Amati Semoni 121 a f, S. Car-
neli PP. Ecclesiam castrensi Roma S. Leo I. 181
f, Gemina prepe Carthagini castella Eccle-
sia memoriam S. Cypriani veneratur fideles
335 c f, 336 a b c, utrumque violentia a Van-
dalis, divinitus punia ibid. Ecclesiam templa-
ret fundisse traditur S. Martinus in Africa
386 a b, item Tugens ibid. c d, Trajelli ad
Mysum ibid. a f, item Hiri, Dianotis, Liffa,
Cronaci, Andani & in civitate ac comitate
Nonnerosi 388 ab & seqq., 389 a b c, Ec-
clesie plures, quos idem Sanctus constituisse

alicuius Colonia 389 c f, 390 a b c, unum
item Beata edificasse traditur ibid. d a, Eccle-
sia S. Martinus ecclesia in ea laus, quo navan-
ti, sacrum corpus deiecit, cursum stitisse
ferunt 391 d e, Eadem Sancta Ecclesia Tro-
coris ecclesia 194 b, Ecclesiam qui de bono-
ras, miserantis moris castigantur 498 f, Ec-
clesiam Constantinopoli vocat Theophilus 586
f, 587 ab, Ecclesia S. Joannis Chrysostomi di-
cata Constantinopoli 693 c, alia in Cypro &
Pentis ibid. f, Ecclesia ecclesia in honore S.
Nithardi 724 b, 732 a & seqq., 774 c f,
744 a, Ecclesia S. Cornelii & Cypriani edi-
ficatur Ninovia 773 b, Ecclesiam amplius
Christi Domus & Sanctissima Virgini Maria
erant S. Pulcheria 780 a d

Egens sublevisque villem pretio emit S. Mauri-
lius & ecclesie sue addit 71 f, In Egiptorum
usum predia sua dedit S. Cyprianus, ad hoc
attribuunt 198 a f, 386 b c, Egens im-
pendit S. Joannes Chrysostomus redditus ecclesie
sue 517 a, anni modo opem us fere idem San-
ctus 516 ab, Illi & vixit & mortis ani-
ma liberalitate sustentum S. Polycarpus 780 c
Eleemolynas libenter largitur S. Silvanus 25 c,
S. Gaudet f, B. Margaria Fontana 137 c d
Eloquentia gravitate temperanda est, cum vir-
tutem Dei predicatur 101 d e, Eloquuntia vici-
tudo potentior, si concurre habet vix integri-
tatem 309 f, Admiranda & efficacissima S.
Joannis Chrysostomi Eloquuntia Oris duci co-
gentem ipsi peperit 690 d e, Eloquuntia ejus-
dem Sancti, operibus animata, virtutis admi-
rabili 702 a b c

Emendationi gregis sibi commissi statim ab adiu-
episcopis soleriter profecti S. Cyprianus 108 c,
Emendationem vix ab auditoribus suis vix de-
bit augere cencensarios 308 a f, Ecclesia Con-
stantinopolitana Emendatio a S. Joanne Chryso-
stomo soleriter suscepta 518 c, De obtinere per
orationes suas morum Emendationem mirum in
modum casulit idem Sanctus 356 f

Emerguntia meritis S. Nitha liberata 6 f, 7 d,
Emerguntia eadem deferit diaboli, simul ac
S. Maurilio effertur, equos ab omni infirmita-
te convalescit 72 c, Emerguntia liberat S.
Amatus Hadenensis 105 d, S. Venetus 119
a, Emerguntia in exsurgit S. Amati Semoni
liberati 120 c, In translatione S. Maximini
Emerguntia ab immunda spiritus curatur 394 d
Epilepsia curata brevitate S. Nithardi 752 f,
Multi Epilepsia laborantes patrocinio S. Cor-
nelii Papa, Ninovia culti, sanantur 772 c d
n, 774 b c, 776 c d e f, 777 a b
Epileptico morbo medetur S. Cornelius Papa 185
c, 186 d, 187 a, 190 b, 773, 774 &
1009

Episcopatum, quo indignum se habebat, S. Jo-
annes Chrysostomus fuga deditur 422 d e, Ad
Episcopatum abiectionem se dedit Basilianus, ejus-
dem Sancti fideles 422 f, Indigni Episcopatum
ambientes papalem contra se commoverunt 510 c
Episcopo morandus non esse imprudens moris,
docet S. Cyprianus 174 b, Episcopus postula-
tem gubernandi Ecclesiam a Deo habet ibid. c,
Episcopus de vigore discipline Ecclesiasticae nil
remittit 277 c d e, Episcopi manus principum
est gregem suum recte regere & collapsam
erigere 315 c, Episcopi honorandi sunt a fide-
libus 540 b
Epularum sumptus inanis devotus S. Joannes
Chrysostomus, ut amplius gregi suo profici 514
c,

- c. Epulis instruendis non est episcopo querenda
bonum gratis 514 d. Epule S. Joannis Chry-
sostomi vixit fani protius temporis iustitia 514
f, 515 f
- Equus forte ablatas reperitur, invocato S. Na-
burga 763 c f
- Errorum suum, ex qdo contra hereticos & fra-
gilitate bonum erant, elui S. Cyprianus 308
a, ius verisimilitudinis expresse revocavit 312 a b
& seqq., 313 a b & seqq.
- Erubescere Christum quoniam sit deus debile in bo-
minis Christianis 216 a b
- Eucharistia vixit submissas contra hostes anime
173 c. Eucharistiam profanas, qui illam indi-
gnis ministras, & illis des, quod est in eorum
perniciem 227 c f. Eucharistiam indignis sumen-
tis panis 269 n d e. Mulier heretica Eucha-
ristiam sibi suscipiens punitur 519 b
- Exorcismi Ecclesia & imperium in demonis Chri-
stiane religionis veritatem probant 289 c
- Exilium e. S. Cornelii PP. aliusque fortiter suscep-
tum multis laudibus celebrat S. Cyprianus 173
f, 176 abc. Exilium Christianis grave non est
194 c, 319 b c. Exilium ferri animi suscipi-
t S. Joannes Chrysostomus, non suam expulsi-
onem, sed Ecclesie desolationem lugeat 602 ab.
- Exilium illud subuenit aliquam amicit S. Jo-
annis Chrysostomus 604 f, 606 f, 607 abc. Exi-
lium ejusdem Sancti divinitus punitionem credi-
tur 609 a b c. Pulsio in Exilium S. Jo-
annis Chrysostomus, boni omnes & ordo omnis merito
laetatur. 708 a b

F

- F**elix S. Nathurgae prodigio in aere suspen-
ditur 720 f, 721 dc, 722 b
- Febris liberatus opo aqna, qua S. Gratianus esse
abitus fuerat qd, opo advenit mltis Febres
nager ibid. Febribus ad extrema pro deo vitam
oratione sua fover S. Maurilius 67 a. Duxer-
unt Febris laborantem curas idem Sanctus 93 a
b. Febris vehemens ad convulsionem S. Venent de-
pulsio 119 v, 120 d. Febris liberatus ferit mori-
tus S. Joannis Chrysostomi Ecclesie filius 510 a.
- Febres Joannis beneficiis S. Nathurgae 750 b f,
753 a b, 763 a b, 764 c, 767 a
- Felicitatem in hoc vita concilias gratias rerum
mundanarum contemptus 202 c. Felicitas bu-
jus vite vera est soli Deo servire 650 c d.
- Felicitas imperij cum S. Palestrina casulato vi-
sa est 780 a
- Ferum, quod e mlla gesserat S. Amatus Scenoc-
ris, post illius mortem agris salutare 130 c
- Fides in Deum miracule remunerata 103 c. Fi-
dei vis miranda a S. Cyprianus laudata 198 c
d. Fidei in S. Cyprianus ruerat converso ingru-
tia incrementa 203 c. Fidem hominis probant
immissa a Deo calamitates 290 c. Ex Fidei de-
fectu oritur querela de rebus adversis & hor-
ror moribus ibid. c f, 391 a. Fide instruitur Da-
vid Goliathum armis & robore militum de-
bellat 511 f. Fidem populi Constantinopolitani
de malitiosis adversariis suam grum-
phum celebrat S. Joannes Chrysostomus 587
b c. Ex Fide origines trahit humilitas 701
c. Fides sine operibus inutilis est, & opera
sine Fide 702 c. Fidei Catholica defendenda
ardor singularis in S. Pulcheria 779 c
- Fiduciam in Deum abjicere non debet penitus
524 a c. Fiducia in Deum armatus S. Jo-
annis Chrysostomus adversis nihil reformidandum
- sibi esse ostendit 587 c, 650 c d e f
- Fuor maximus agredior de loco, o quo demo-
ni segit S. Maurilius 74 d
- Fonitum & fano elui S. Amatus Habentensis
103 f
- Forensia uergia volubili eloquentia ambitione tra-
henda, non sit verbum Dei 201 c
- Fortitudo SS. Macedonii, Theodoli & Tatia-
ni, post desertis idolorum statuas, ultra pra-
sidi se sistendum, cum alii pauciores 20 f,
corundem in sermonis Fortitudo admiranda
21 a. Fortitudo S. Burgundisara, impium
veteratatem virili animo repellens 97 c. For-
titudine S. Amati Semmonensis, ad adversa qua-
vis toleranda se offerentis 129 d. Fortitudi-
nem S. Cornelii PP. celebrat S. Cyprianus
145 f. Fortitudo S. Cyprianus improbum mi-
nat contumaciam 174 c d. Fortitudo S. Cor-
nelii PP. alius feliciter exemplo fuit 176 a
c. Fortitudo S. Cyprianus in defendenda Ec-
clesia disciplina cum insigni moderatione con-
juncta 237 d e. Fortitudo S. Nematidis in
suis uariisque sua cruciatibus 245 a. Forti-
tudo egregia S. Babyle martyris 441 b, i-
dem S. Joannes Chrysostomus, postea et mani-
festus sine ulla personarum exceptione atroci-
pientis a Sacro Mense 490 d, 509 c. Aliud
Fortitudinis ejusdem Sancti specimen ibid.
d. Mira Fortitudo ejusdem Sancti defenden-
tis iura ecclesiastici regij 533 a b, item Ar-
cadium imperatorem deterrentis a concedenda
Arianis relictis 538 e f, 539 a. Idem San-
ctus imperatorem Fortitudine ultra se militi-
bus offeri, ut in castrum anseretur 585 f.
- Fortitudo animi S. Olympiodoti, cum Arsa-
ro, utpote intrinse, communiore valentis 605
b c, item Pentadias dimittit ibid. a f. For-
titudinem in servandis pro Christo vivendis ul-
tissime evellit S. Joannes Chrysostomus 610 a
b, ad illam fuit hortatur ibid. c f. Ejusdem
Sancti Fortitudo transiens omnibus occulser
fuit 612 c f
- Fraudes demonis vigilantis uicerem non possunt
466 d b f
- Frugum mira abundantia fuit tunc tempore epi-
scopatus S. Maurili 74 c. Ob Frugum por-
tulum supplicationes insignis S. Joannes Chry-
sostomus 541 b
- Fulmen subito erumpens insulso fragore discordip
sawores percellit 97 f. Fulmine fulgurum tem-
plum Apollinis 408 c
- Funeribus adhiberi praefices, seu mulieres ad lo-
mentandum candulas, vocat S. Joannes Chry-
sostomus 559 a b
- Furtum divinitus punitionem 73 c

G

- G**audium populi Romani ob eorum, qui in
schisma prolapsi fuerant, reditum ad Ec-
clesiam 167 a, item S. Cyprianus ibid. c. Eju-
dem Sancti Gaudium ob gloriam S. Cornelii
PP. aliorumque confessorum 171 f, 176 abc.
- Gaudium S. Joannis Chrysostomi de conser-
vatione morum gregis sui, imperatorem Gaudio
imperatoris triumphantis 556 c. Ejusdem San-
cti Gaudium in insubstantibus 618 a
- Gingivarum infestis subactis beneficio S. Neobur-
ga 751 b
- Gloriam Dei in omnibus querere, quamvis utile
& gloriosum 619 c. Gloriam Dei contra pro-
pter omnis fultus S. Joannes Chrysostomus
646

646 d. *Vera Gloria ingentis damna* 705 a b, ab illo canonis fuit S. Joannes Chrysostomus ibid.
 Grado infelice magnitudinis Constantinopoli decida non dñi post S. Joannis Chrysostomi exitum, in illius, ut eridiam est, positionem 609 b c. Gradiorum frequenter cessant, invocato S. Nithurge 747 a
 Gratiam Beapisi ad finem vite usque conservavit S. Hieronimus 75 c. Gratia Dei facile reditur, quod care potest insuperabile 196 e f, illius vis admiranda in S. Cypriano, omnia divina Gratia adjuvante 198 abed, 199 d. Gratiam majorem qui habuerant, gratius peremerunt 501 b c
 Cinarum officio n. S. Cypriano ille pressit, qui cunctis ipse obulatorum de aliis bene meritis 1287 c. Gratia Dei agenda sunt semini adversi quomodo in prosperis, exemplo S. Joannis Chrysostomi 589 f, 590 a
 Gressu dante claudi test ad sepulcrum venerabilis Wendelphi 43 e, item puer utroque pede claudens ad tumulum S. Guidonis 43 be.
 Gressum recuperat, qui incedere diu non poterat, meritis ejusdem Sancti ibid., item claudi test ad sepulcrum S. Cornelii PP. 124 a. Gressum obtinet claudens, invocato Sanctissima Virgini & S. Nithurge analito 746 a b c
 Gula multis in lapsis sediffima induit 173 c. Gulum fugandam esse, ejusque damna ostendit S. Joannes Chrysostomus 517 b
 Gutturis duler sanatus beneficio S. Nithurge 751 b

H

Hereticos omnes zelo S. Fulgentii perfignat 779 c
 Hæreticorum in sacris reliquiis impinit 62 a, 188 f, 189 c. Hæreticorum mendacia detestatur illorum partes immunitas 276 b. Hæreticos confusit illorum a perfutione immunitas 283 c. Hæreticorum solatio, ad vocatus ortus propugnandis obsecrator alienas fecit Patis verba allegentium, clarissime pratermittunt 656 b c, 659 a b e d
 Heroia eurus meritis S. Cornelii Pape 777 b
 Hæreticorum aris professo Eusebium deditur, judice S. Cypriano 209 d, amurum eum est ibid. e
 Honor impetrandus est iis, qui pro Christo in carceribus moriuntur 243 d. Honoris & reverentia, episcopus debita, Papiam communit S. Cyprianus 125 a. Honor deferendus est episcopo, tamquam legatis Christi 340 b
 Hospitalitas vultus est necessaria 316 e d. Eam valenter exercuit S. Joannes Chrysostomus ibid.
 Humanitas & beneficium Constanti Coleri erga Christum 378 a b c. Humanitas S. Joannis Chrysostomi, secum loquens blande sapientia 706 b
 Humilitas insignis S. Gregorii Magni 92 a b, S. Remarii 96 e, S. Amati Hobendensis 103 c, 107 e, S. Mariani 129 c d f, S. Cornelii Pape 154 d, S. Cypriani, episcopo indignum se habens 205 e f. Humilitas ejusdem Sancti, nihil sine altero ac populi consilio decernens 208 b, suas preces alterum orationibus impetris agnoscentis 244. In Humilitatem S. Cypriani laudes S. Augustinus 302 a c. Humilitas S. Joannis Chrysostomi variis

suas occurrentis 420 f, 421 a b, episcopo indignum se habens 423 d e, 424 d e f, 425 b e d, postea sui frigus incensum 432 d e, pro concilio priorem dicitur & servatorem suum ac potestatem multitudine concilii 449 ab. Humilitas vultus est Christum perquam necessaria 506 e d. *Vera Humilitas* testera ibid. e, ejus gloria 519 e. Humilitas S. Joannis Chrysostomi, judicium suum preces pro se flagitavit 519 f, 628 c, laudes detestatus ibid., potestatem se agnoscentis 630 b. Humilitas in S. Joanne Chrysostomo virtutem omnium fundamentum fuit 701 e. Humilitas facta est, que ascendamus ad Drum 706 b
 Hydronicam sanas aquas, que ablata fuerant esse S. Guidonis 467 f
 Hydrophilis depulsa patrociniis S. Nithurge 767 f. Ex Hydrophilis meritis proximis judicatis cuivaleat, invocato S. Cornelii Pape 777 c d
 Hymnorum sacrorum iugis psalmeda in canonis Habendensis insinuat 106 e. Canon sacrorum Hymnorum Constantinopoli fletu tura S. Joannis Chrysostomi 518 e d

I

Idolorum simulacra deservit S. Advitius 73 a. Idolorum insinuationes dementis S. Cypriani 284 b c. Idolorum templa, curantibus S. Joanne Chrysostomo & Perphyrio, partem claudunt, partem diruunt 527 e d e f, 551 e f, 552, 553 a
 Jejunium in deliciis habet S. Silvanus 25 e. Jejunia sua diaboli scande angere gaudet S. Amatus Hobendensis, & Dei providentia adscribit 103 e. Jejunia & festa Judæorum Christianis cavenda 450 e f. Eodem Jejunia impie sunt & voluntati Dei contraria 456 e. Jejunium quadragesimale infirmum ad dignum frequentandum sacra Mytheria 468 b. Illius fructus est anima puritas 477 d
 Igne totius (quem judicalem vocant) pulvis liberata meritis S. Cornelii Pape, beneficiis invenit ac iterum accipit, ac duno sanatur 774 a b. Ab eodem Igne, patrocinate eodem Sancto, immutis servata Nicore 774 f, 775 a. Partis hujus Ignis verbo correptis & Novorem dacti ad S. Cornelii Pape reliquias curantur ibid. b e. Laborantes in miris liberantur ad sepulcrum S. Antonii eremite ibid. e
 Ignis, assumpta S. Petri ecclesia, cunctis corporis fieri non necesse 118 n f. Igne & fundamētis cunctis templi Judæici resurrexerunt impitit 428 e. Igne divinus, ut eruditur, immisso deflagrat ecclesia Constantinopolitana 603 f, 603 a b c
 Illi servamus collapsi sub invasione ingentis beneficiis S. Cornelii Pape 771 f, 773 a
 Illudentes S. Guidonis illustrium vite exitum servantur 45 a
 Imago S. Nithurge agris saluifica 751 a. Imagines ejusdem Sancti magne numeri & multis locis honorantur 752 a b d e
 Immanitas perferentis Deorum, modis omnibus egerit ad Christo commendandis 213 a b
 Imperium hominis in prout officinas regis fuit honorificum est 519 d e
 Impurus presbyter a domine correptus meritis S. Veneti liberatur 118 f, 119 a
 Incedendum ecclesie & curie Constantinopolitane divinitus insinuat ordine ab ipsius S. Joanne

- Joannem Chrysoſtomum 602 f. 603 abc. In Incendio his illaſum ſervatur ſacellum S. Niburge ſacrum 724 c. Eccleſia Niburgiſis oblationis prodigiſe ſervata 774 a. circumſtat S. Cornelii Pope reliquie domus multe, jam igitur anſaſe ab incendio præſervantur ibid. de Incorrupta Scelerum corpora reportata S. Antonii dicitur a morte annis 15 e d. 19 d. S. Mauricii quatuor ab omni ſeculo 63 c d. S. Peverii corpus Incorruptum & intactum invenitur 118 b
- Incredulitas Zacharia ſacerdotis divinitus poſita 339 f
- Incurſus tantum vitiis diabolus 464 d
- Iudicia & laboribus corpus ſuum extenuat S. Guidonis 43 a
- Inſanſum preter Dei gratia 754 b
- Inimicus diſcrum & gravis ſubletis meritis S. Cornelii Pope 777 de
- Ingratus Carthaginienſium animus ergo S. Cyprianum 318 f. 319 a
- Ingenium miſerabiliter ruptum, invocato S. Cornelii Pope analis, ſanatur 777 b
- Inhumanitas Nevoſiani, lapſi annuam ſpem venie præſentis 168 b. 169 b. Eſam gravi oratione perſtrangi S. Cyprianus ibid. f. 170 a. precantibus patrocinantem jactant ſynodus Antiochene 173 c. Contra Inhumanitatem illam cauſam additibus ſynodus Carthaginienſis 318 c d. Inhumanitas gentium ergo ſua peſte inſoluit 328 d e. Inhumanitas adverſus ſuam, S. Joannem Chryſoſtomum morem accelerare volentem 613 f. Item illam, S. Joannem videmus in iſtare ſervare vocationem 664 e d
- Inimicus & perſecutoribus gentilibus benevolentia ſua ducit S. Cyprianus 116 d e f. De ipſiſ etiam Inimicis bene morari Chriſtiſſima charitas præcipit 328 a f. Inimicitia ignoſcendum eſt & pro eis orandum 424 c. eorumdem miſericordiam eſt 333 d e. Pro Inimicis ſuis conſuetudine orare ducit S. Joannem Chryſoſtomum 361 c. Inimicum liberare curat idem Sanctus, poſtquam vitam Sancti neceſſario ſtudiſſe crepete 397 f. 398 a
- Injuriam toleratarum obſervio admiranda in S. Cypriano 206 d. 217 c. 337 a. Injuriam non recordari ſua ducit S. Joannem Chryſoſtomum, exemplo Davidic 480 b c
- Inſidia adverſariorum S. Joannis Chryſoſtomi gloriam auerunt 590 a
- Integritas vita S. Joannis Chryſoſtomi apud Antiochenos in nullo redargui poſuit 510 a. 576 b
- Intenſione metienda ſunt hominum effluvia 369 d. 700 c. 701 d
- Invidentia annuum prætorum affluſionum acquiſitiſſima eſt 705 f
- Invidia ſchismaſis Nevoſiani cauſa fuit 156 d e. Invidiam S. Joannis Chryſoſtomi ſuſcitet vita ſolida & ſalutaria 515 e d. Invidia eneeptis aliorum virtutem ferro non poſſum 366 f. aliorum commendare ferro nequit Invidia 616 f. Fame virorum S. Joannis Chryſoſtomi aſulſa adverſariorum Invidiam peroravit, ad magis nocendum 663 f. 664 a. Invidia adverſus S. Nilam reſiliunt & arantem S. Joannem Chryſoſtomum illant 666 f. Invidia omne bonum obſcurum eſt 705 f
- Jocos & ſocietas aſpernatur S. Joannem Chryſoſtomum 414 c
- Iracondiam, etiam juſtam, mox compreſſi S. Joannem Chryſoſtomum 421 ab. Ad eam compreſſendam ſua hortatur idem Sanctus 480 b c
- Irreverentia in S. Guidonis ſepulchrum divinitus poſita 36 f. 44 f. 45 a. Irreverentia ergo reliquie S. Cornelii Pope caſtigata eruditur 771 b
- Judicia Dei bene ut inſpiciat 47 de. Judicium de ſacerdotibus populus ferro non debet 496 a. Judicium ferro nec oportet de potestate propriis, non de alienis 496 b. Judicia Dei a Judiciis hominum magnopere differunt 505 ab. Hominum Judicia parvipendenda ſunt 515 c f. In Judiciis non eſt præſumptio agendum 543 d e f. Judicium de rebus eccleſiaſticis ad episcopos pertinere, non ad poſſibilem laicum, aſſertit Honorius imperator 608 d. Judicia Dei in omnibus operibus ejus laudanda ſunt 630 f. 631 a
- Jumenta pericula ereptæ beneficiis S. Niburge 754 f. 755 a
- Juramenta manutentionum calamitatem cauſe 477 a Juranda conſuetudo qua medio tollenda 472 a b. Jurantes ſe invicem corrigere jubet S. Joannem Chryſoſtomum multa cum ſentia 478 d. Jurandi conſuetudinem abolere ſtudet idem Sanctus, etiam excommunicationem mirant 356 b c

L

L Aica poſſit de rebus eccleſiaſticis judicare non debet, judice Honorio imperatore 608 d

Lapis in paucos miracula inſignia converſus 37 c

Legationes pro ſitulum ad deſtinationem idolorum templo 507 d

Lacerum dolores ſunt ſpe S. Niburge 753 d

Laudari ab omnibus nihil equum prodeſſe po- teſt 506 a b

Laudibus affigitur S. Joannem Chryſoſtomum 306 a b

Lenitas S. Joannis Chryſoſtomi 414 c. Lenitas ejusdem Sancti in emendanda poenitentia, cuique reprobata 522 c f. 523 b

Leproſos, ſiſtem poſcentes, mundos S. Mauricius 74 b

Lex contra Arianos ab Arcadio lata, ſandius verifiſimiliter S. Joannem Chryſoſtomum 337 a. Legem contra aſylum Eccleſie ab Arcadio impetrat Eutropius 531 a b

Liberi in judicio parentum ignavorum accuſatores erant 215 d. Liberi parentum deſectus ne propaleat 708 a

Libertas S. Joannis Chryſoſtomi in repreſendendo Theophilum Alexandrinum novelli ſertur, ne illius in episcopum ordinationi conſentiret 512 b. Libertas ejusdem Sancti in redarguendo, ex ſola xelo aſia 520 f. 521 a b. Libertas illa in iſta Sancta, aliſque Dei ſerviti laudabilis 525 a b c. Libertas S. Joannis Chryſoſtomi, prohibentis ludos ad Euthyria ſtationem, impe- cetravit odium in Sanctam eccleſiam 592 c d. Libertas illa a S. Nila laudata 593 a. Libertas S. Nili, Arcadium ad agendum poenitentiam de geſtis in S. Joannem Chryſoſtomum hortatur 608 f

Libertatem eſt homini arbitrium, & non ea neceſſitate, ſed male voluntate poſuit 464 d e f

Lignum manibus S. Guidonis mirabiliter adha- res 52 f

Lila

Liquam mulas, quæ vel pasta imple, vel locuta sacrilego fuerat de Christo, dentibus disceps 215 c
 Livoris & invidia parvus diabolus est 301 a b
 Loquela denotat muii ares ad sepulchrum S. Cerealis PP. 184 c. Loquelam amittit, qui Christo sponte renuntiaverat 214 d, item Zacharias faciens in parvam incredulitatis 329 f. Loquela reddita epo S. Norwige 750 a d
 Lucis S. Cypriani ante Baptismum, qua Christiane perfectioris integritatem impassibilem sibi repabat 196 c f. Lucium coram foris superat S. Iohannes Chrysostomus 426 d c
 Lucium Christianorum, gentili ritu moribus frangit, improbat S. Cyprianus 220 b d. Lucius hic gentilius usum præbet Christianis calumnians ibid. Lucius Christianorum in obitu propinquorum ordinatus esse debet 460 f, 559 a b
 Ludos ad Eudæiam Regem prohibet S. Iohannes Chrysostomus 591 c d c
 Lues procorum subita patrocino S. Norwige 738 d, 745 c f, 746 b c, 747 a b, 754 a d, 758 b c
 Lumine celesti versat domus, in qua moratur S. Guido 44 a
 Lupi ruidi duo fautores discordia misere dilacerant 97 c
 Lux divina, qua in errorem personas corrigamur, non dretur vobis, si ex charitate appetat 312 d

M

Magistratum gerere se vere dicendus est, qui posthæc animi ratione subditis 361 u
 Magnanimitas S. Cypriani, miles, fuit et gladiator peritorum concurrens 279 c d c, 279 b c d e, absque parentis neminem ad Ecclesiam pacem admittendum postulat predicans ibid. Magnanimitas S. Iohannis Chrysostomi, nolens Ecclesiam pro se scindi, mortemque præparans 582 b c d. Magnanimitas eiusdem Sancti terrena omnia, una & mortem ipsam contemnens 585 a b, item missus pro grege suo morti capivus ibid. d, item exiliu arumnas sustinet intransit 609 c f
 Mala seculi infecta sanatur, patrocinando S. Norwige 766 c
 Maledicentia hereticorum in probe quæque, conviciantibus ipsi nata 278 c. Maledicentiam Demetriam, columantibus Christianis impunitis, recusat S. Cyprianus 228 c f
 Maledicentibus sibi pacem optato solbat S. Iohannes Chrysostomus 308 c
 Mantipium servante & venditione liberat S. Marcellus 67 a, 73 b
 Mantuetudo S. Cerealis, lapsos patientes elementa recipiunt, laude digna 167 b, aberrantibus preculis Mantuetudo ista S. Cerealis aliorumque Cabalitorum antistitem 170 a b. Etiam a calumniant vindicat S. Cyprianus 171 c f. Admiratione S. Iohannis Chrysostomi Mantuetudo 597 f, 598 u
 Manus arida, Crucis signo super his salto, sanat S. Marcellus 72 c. Manus, in parvam violati duci Domini ad usum iuviles redditæ, restituit idem Sanctus 74 b. Manus Mystici extensa fuerat figura Crucis 445 f. Manus cum brachio amputanda, curatur mori-

tu S. Norwige 755 f, 756 a. Manus tumer subitæ eiusdem Sancti patrocino 756 b. Manus contrita ad usum habiles redditæ epo S. Cerealis Papa 774 c d, 776 f, 777 d
 Marix SS. Virginis nomine elum celeste Legationis acceptionem candidi Chibibertas rex vel Ultragutha regina 33 c. Supra sepulchrum S. Gaudis Austeriati erigitur sacellum, statu Marix insignitur 45 b. Marix invocationi templum consilium S. Marcellus in rups & superfluous sordibus ante purgata 74 d. B. V. Marix in Romanensi monte erarium conditam a S. Amato Habrodesi 100 f. Ecclesiam Beatissime Virginis sacrum Marcellus exstruit S. Manentius 121 c, 130 c. Ecclesiet omnes, quas edificavit, SS. Virginis Marix consecrat voluisse dicitur S. Maternus 386 d. Edes Marix sacras postit Tugris 386 c, Trajecti ad Moson ibid. d, Hui, Dronati, Walcuria 386 c f, 388 n b c c, & alias pluribus locis aliis idem Sanctus consilium 389 c f. Imago Marix Virginis, in ejus temple Lesefie miracula incipit, mirabili S. Marcellus facta credens 388 c. Marix filialis amor in dem Sanctis persecutus est 389 a, omnes laborum sanum scilicet sacellum Marix auspiciis & auxilio quævis ibid. Miraculum Marix Virginis, sine corruptione parentis, religio paucis silentio venerandum, quoniam curiose investigandum esse, docet S. Iohannes Chrysostomus 163 c f. Intercessione S. Marix claudis grege denatur 746 d c. Desperat calumnia modis omibus promoveit S. Polichre 779 c d. Maximam Marix dignitatem, divinam sollicitate maternitatem, contra errores stabiliti curamvis insigni vole eadem Sancta 779 c, 780 b c. Tempia plura auspicianda Marix cultu exortum eadem Sancta, integerrima Marix tur gloriam amulat ibid.
 Martyr dicit argus, qui separatim adveniat Ecclesia Catholica, a tyranno occiditur 310 a b
 Martyrium omni omibus concupiscit S. Cyprianus, ad illudque tam se iam alim præparat 320 c, 321 f, 322 a b c, aliud Corbagine subire desiderat, ut grege suo ad confitendum Christum exemplo sit 322 f, 323 a. Martyrium pro Christo videratum stitutum & gloriam quoniam consilium 345 c d c
 Matrimonii incommoda sapientia S. Iohannes Chrysostomus 418 c
 Medela vulnere reperta est, si acquiescit vulnere causa 315 c. Medela verba gratioribus sine dilatione adhibenda 450 f
 Medicus anime veras quis sit 521 c. Medicus anime prudentissimus fuit S. Iohannes Chrysostomus 514 d
 Membrum pulsa debilitas & vigor restituit 776 c, 777 c
 Memoriz beneficentiam Dei nullum 413 d
 Mors in celum elevata magnam civitatem gloriam 411 c
 Mercatorum animam applicans S. Guido divina castigatione ad primum vitam instaurant eruat 41 c f. Mercatura vix sine crimine exercere possit, ut, si fideliter agatur, a Deo non damnetur ibid.
 ob Mellis periculum supplicationes habita 421 b
 Metu personationis prædixerunt se argui Novatianos 156 c
 Miracula a Sanctis perpetrata in gloriam Dei referenda sunt 76 d. Miraculo insigni veneranda tam

cum dicitur corpus S. Marci 292 d c. Miraculo insigni convulsa mulier quodam festo Macedoniae 519 b

Mitria quia mortalit gravissima 291 b. Misericordia vite nulla gratis accideret possit homini, modo velle vivat 650 c d & f. Misericordia & clemenciam amicus misisset suis S. Joanni Chrysolomus autem 651 c f

Misericordia Christi, eveni enim quereamus, Noscuntur barbam emendatam 258 d e. Misericordia & gratia Dei veniunt deurgando est 292 b c. De Dei Misericordia nunquam diffidendum est 289 d

Misericordia S. Albi in pauperes animis 26 f, item S. Gudoni 41 f, 42 c. Misericordia Wondalphi in pauperes, divinitus remanens 43 e f. Misericordia S. Anati Senonensis in egenis Misericordia 128 f, item B. Margaria Fontane 137 c d. Misericordia S. Cypriani in ipsa enim inimicis gentiles, peste infectis 286 d e f, erga fideles copiosi 287 a b & seqq.

Misericordiam & clemenciam largiorem suis incitat idem Sanctus 292 c d, Misericordiam operibus idem Sanctus antiquis subvenit 286 c, item S. Joanni Chrysolomus 705 c, S. Niburga 749 b, S. Pulcheria 780 c

Missa Sacrificium vocatur Pascha Christianorum 554 c. Quam reverenter Missa Sacrificio assistere nos oportet 669 b c

Moderatio S. Cypriani cum insigni fortitudine conjuncta 237 c. Moderatio S. Joannis Chrysolomus admiranda 576 f, 597 f, 598 b

Modelle de se feminis Sanctis 448 e f. Modestia S. Joannis Chrysolomus, proci in animum tenuitatis sua postulare 449 c d. Rursus Sancti, comparantur se nuntio incuperis 463 c, item plures audientiam suam praebent 470 b, incensurabile ac dulcis de se in amicos passus a S. Diadaro Tarfensi 506 a b. Modestia videtur necessaria est 517 d e. Modestia Eudoxie imperatricis, a S. Joanne Chrysolomo laudata 529 c

Monachorum bonitas, clementia, penitentia, & perpetua in operibus pii mercedito commendata 427 b c e f, 448 a. Monachiregibus felicitas 431 a b c

Monasterium constituit S. Maurilius in loco ante demeritis sacre 73 a. Monasterium Habundense fundant SS. Romanicus & Amatus 95 b c, 96 f, 105 c. Monasterium in Tyro majore ascriptum ab episcopo Laurenti 112 c f, 113 a

Monasticam vitam, non seculari comparata, laudet 426 f, 427 a

Morbus variis partibus suis curas S. Maurilius 74 a. Morbus animae & corporis curandi gratia S. Cypriano sub initium convertentis videtur concessa 198 c d. Morbi S. Niburga medicis sublati 745 & seqq., 750, 751, 755 & seqq., 760 & seqq., 765 & seqq., item patronie S. Caneli Pape 774, 775, 776, 777

Morbundus sanitatem recuperat ad sepulcrum S. Gudoni 48 a b, item alius partibus S. Maurilius 74 a. Morbundus, pacem Ecclesiae amice flagrant, tandem in vita servatus, deus sibi Epule refici potuit 231 d e. Morbundi sanati intercessione S. Niburga 750 a e f, 755 c f, 757 f, 759 f, 760 a, 761 f, 767 a b, 768 b. Morbundus meritis S. Caneli Pape curatus 777 c d

Mori haui erodenti in Christum non reformi-
Septembris Tenuis W.

danda, sed paucis emperendo est 290 e f, 292 a, infideli meritis breviter incuit ibid. Mora inferis & difficili pugna liberat ibid. b. Mora stupenda Juliani apostatae 498 a. Avocatus ejusdem Juliani, & alterius, qui ecclesiam dehonorerat, Mora miserabilis ibid. Mora lassata Cyrii Chelidonicus, S. Joannem Chrysolomum maledictis acerbe persecuti 775 b c. Mortem pro grege suscitare, quam sit passuri gloriosum 535 d

Mortuum suis precibus suscitavit S. Maurilius 75 c. Mortuus res ad vitam revocasse servavit S. Venetus 115 f, 116 d e, 117 f. Mortuum S. Maternum suscitavit S. Eucharis, laetulo a S. Petro accepto, ut servus 381 a b c. Mortui quique vitam reddidisse dicitur S. Maternus 388 f. Mortuum patres, invocata S. Niburga, vivit & baptizatur 753 b, 757 e f, 764 a b, 766 d e

Morum correctioni studere debet episcopus, insuper magis verbe pascere, quam epulis recreare 515 c

Muli postea sepulcrum S. Antonii inmobiles, vivum nuncupante Severiano de celebrando Sancti memoria erant, alacres progreduntur 18 a b

Mundanorum serum egregius contemptor suis S. Marci 80 a, item S. Cypriani 202 c. Mundanorum serum aspernat suis S. Joanni Chrysolomus 414 f, illarum inamatum & damna idem Sanctus exposuit 418 b e d e, 473 b, 521 c. Vanitatem illarum comprobant lapsum Eutropii cuncti 530 d e. A Mundanorum serum extra animas avellere nititur S. Joanni Chrysolomus 616 f

Munificentia vera Christiani S. Cypriani esse necesse est, a quo derivanda est 324 b

Mutabilitas animi vires gravi indigna est 466 a

Miri tunc iniquam recuperam ad sepulcrum S. Corneli Pape 184 c. Mutus sibi reddidit, qui Christum sponte negaverat 214 d. Mutus factus est Zacharias sacerdos ob incredulitatem 319 f. Mutus ex gravi morbo sanatus & loquela donatus opo S. Niburga 750 c d

Mytheria divina polluit corde & manibus trahere, quantum sit sacrilegium 273 b. In Mytheria divinis constantis antiodam, quod Christus fuit & docuit 274 a b & seqq. Tremendis Mytheria quam reverenter assistere nos oportet, docet angelus 669 b c

N

Navis, ex humana fragilitate erit, visitetiam sanctissimi immunes non sunt 308 ab

In Navitate Christi avitus Beilew zelum imbuta est 563 c

Natura Dei incomprehensibilis est 457 d. Natura erda editi voluntati Dei 563 c f. Natura Dei immutabilis est 563 f

Nonfrigio periclitantes precibus suis servat S. Maurilius 71 c

Navi sine remige ad eum adducta flumen trajicit S. Maurilius 74 c f. Navim veniens ab eum & sine remige precibus suis ad litus applicat S. Venetus 115 f. Corpus S. Marci, Navi sine remige impostum, prodigio insigni transferat 392 d e

Neglectos salvis anima quam sit lassu & lamentis dignus 521 c

Nix, atqueque copia defluat, sepulcrum S. Aaaa Ser.

Servant non attingit 387 b c
 Nocturnarum precum commendatio 517 a f
 Nolocemis suspensus & cismis edificat S. Jo-
 annes Chrysostramus in sumptibus, proprii usus
 subtrahit 517 c
 Nox non est tota somno & otio danda 517 c f
 Nollis pariter cum furebus suis S. Paulus
 dictas laudibus impendit 779 b, 780 b

O

Obletamenta hujus vite ab umbris non dis-
 serant 418 c d
 Obliuiscit & gratias animus S. Cyprianus erga
 Ceciliam, suam opem ad Christum conuersas
 faciat 195 c, 196 c d. Obliuiscit S. Jo-
 annes Chrysostramus erga episcopum suum 507 f
 Observationes legales post mortem Christi in-
 stant 486 f
 Obsecratores S. Cyprianus de uoluntate pauperum 206 c
 Oculi precepta S. Joannes Chrysostramus, quam
 Eudocium indigne amittit 490 d
 Oculi loca sua uisibus mirabiliter restituit opem
 S. Numa 8 b. Oculi pro fide caligantes illu-
 minati meritis S. Gaudens 46 b. Oculum laesum
 subit sanus B. Margerita Fontana 138 a b.
 Oculi male affecti sanantur heresia S. Na-
 burga 716 d, 717 f, 718 f, 719 c, 761
 c, 764 d e. Oculorum debilitas meritis S.
 Cornelii Papa curata 776 c
 Odium Eudocia inuenit S. Joannes Chryso-
 stramus, quia inde ad imperatorem statum pro-
 hibet, quod in contemptum Ecclesie exhiberi
 putabit 591 c d n f
 Odore facit fragrat corpus S. Maurilius qua-
 rta ab acta secunda 76 f, item S. Veneti mul-
 tis ab excessu anni 118 b. Suauis Odore per-
 funditur cella, in qua moritur S. Amatus
 Habendensis 130 c. Odorem suum efflat se-
 pulchrum B. Margerita Fontana 139 a
 Officinos erga se militi laudat S. Joannes Chry-
 sostramus 609 f
 Officium diuino tribus in locis, inter se ad-
 uocandis diffinit, celebrasse ferunt S. Maurilius
 duo die 391 a
 Olcum a tunulo S. Veneti profectione inferunt
 amicum salutare 118 b
 Opere bone humilitate debent niti 452 d a
 Opera seruituti exerceat deo Domine pauperum di-
 uinitus 74 b, item alius, per seruitus sua ca-
 fieri imperat, accitum profectione ibid.
 Orandi studium singulare curat in S. Siluino 25
 c. Similis Orandi ferat in S. Gaudens 41 f,
 item in B. Margerita Fontana 136 c. In Orando
 curanda distanda & distanda 241 f, 242 a
 b c. Orandi studium eluxit S. Paulus 779 b
 Oratio ad perfectiendum necessaria est 177 a,
 181 f. Oratorium Ecclesie rei magna 449 f.
 Oratorium uoluntate studium sui uoluntat S. Jo-
 annes Chrysostramus 517 c f. Oratio seruus
 quantus sit obferuat 551 c
 Oratores sacri eloquentiam Christianam grauissima
 impetrat, exemplo S. Cyprianus 201 c d e. O-
 ratores sacri ab aliquam diuersa non debent
 a quibus intercedendi desistere 459 c d e. Item,
 nisi pauci euascent, moneta non desinant 452
 f. Oratores quidam est, uoluntate facere debet,
 sed dolorem suum lenire 456 a b. Oratores
 cum pastore eorum temporalia 480 f, item
 cum medicis 481 c. Oratores sacri crediderunt
 hunc debent, ne se & alios prodant, querendo
 emendationem uoluptatem 504 f. Orationes est ius

Bum & emendationem audierunt uisus spelle,
 re cum S. Joannes Chrysostramus 508 a f. Ora-
 toris uita ejus debet congrua sit oportet
 509 f

Ornamentum S. Antonia erectum ea loco, qua
 Scellus sepulchri fuerat 18 b, item prius de-
 struere, aliter pro more ibid. Aliter su-
 pra Scellum ejusdem sepulchri ab Anathema
 imperatore edificatum, & a Justina Julianeum
 ibid. c. Oratoria septem in monte Habenden-
 si a S. Amato Habendensi reuera creduntur 100
 f, alia septem, & inter hac noua SS. A-
 mata & Remota sacra, eriguntur ibid.,
 101 a b c

Originali potestate solo infecti baptizandi sunt 27 a
 b c d

Ornatum mulierum immoderatum acriter per-
 stringit S. Joannes Chrysostramus 101 b c. Ean-
 dem in uultu maxime improbat idem Sanctus
 517 d p

Officium gurguri inbreas sponte decidit, inuo-
 cata S. Norburga 764 f

P

P Anis pauperibus destinatus, hiberno tempore
 in res conuersus 137 c d
 Paralyticus duo, conuulsiu S. Gaudens uisus,
 curatur 48 c. Paralyticis membrorum usum re-
 cuperat in translatione corporis S. Maurilius
 65 d, 77 b c, alius ad usum Scellum tunu-
 lum 78 d a f. Paralyticus locutus, in quo
 S. Amatus Scouras corpus iactat, segetes
 curatur 130 c. Paralytici multo ad tunulum
 S. Cornelii P. P. feruntur 184 c. Paralyticus
 iacta profectione multos ut uirtutes docet 32
 d. Paralyticum sanasse tradit S. Joannes
 Chrysostramus 603 d

Paralyticus dia sancto balneo spirituum graui
 eratione perstringit S. Joannes Chrysostramus 341
 c d

Parta difficili laborantibus succurrit S. Norburga
 745 d, 750 d a f, 751 a, 754 a, 764 a
 Perniciosa sua profectione inuenit B. Margerita
 in Fontana 138 b

Parvulorum peculiaris parrena S. Norburga 751
 a. Parvulorum preces Deo acceptas 754 b

Palcha non possunt Catholici celebrare cum Ju-
 deis, neque eodem tempore 454 f, 455
 a b c

Patientia emicorum S. Joannes Chrysostrami in-
 tolerandi carcerum incommode aliusq. calu-
 mitatibus, ab Sanctis defensionem respicit 609
 d e f, 609 a b c seqq. Patientia ejusdem San-
 cti in persequenda exilio & minorum laboribus
 ac erumna 618 a b, 619 a f, 630 a f

Pauperes innotat iuuit S. Siluinus 25 c. Pau-
 perum insignis parrena S. Albus 26 f. Pau-
 peribus epistolarum S. Gaudens 41 f. Subleuan-
 di Pauperibus uillam cum S. Maurilius 74
 f. Manifestus erga Pauperes fuit S. Amatus
 Scouras 128 f, item B. Margerita Fontana
 137 c d. Pauperum parrena suis sapienter
 commendat S. Cyprianus 225 d, missi etiam
 pecunias & sacris suis illis subuenerunt idem Sanctus
 246 a b, 247 a b. Ad subleuandum Pauperes
 praedia sua S. Cyprianus, alius caecorum me-
 ritum 126 b c. Daurum erga Pauperes gra-
 uiter increpat S. Joannes Chrysostramus 109 c,
 illis et sumptibus proprio usui subtrahit, alio
 idem Sanctus 517 c d. Pauperibus & afflictis
 amicus mira charitate subuenerunt idem Sanctus
 525

- 326 a b, *corundum curam commendat & habitum laudat* 636 d e. *Pauperum patrum S. Nuberge* 749 b. *Pauperes & vniuersi & omnes eximie charitatis exempla est S. Polychron* 780 c.
- Paupertatis voluntarie loca* 72 b. *Ilam summeperu culat S. Amatus Habendensis* 104 b.
- P**at qd S. Iohannis Chrysostomi conciliata ecclesia *Ambrusio possit distorueri schisma* 328 d e. *Pacem quanto studio quaerit & suis inuoluerit idem Sanctus* 350 d e f. *Pacis amore, illata sibi mole a Pharrurio episcopo, vulgaris vntas S. Iohannis Chrysostomi.* 616 e.
- Peccata leuiter multis lacrymis eluere satagis S. Guido* 48 e. *Peccata omnia non sunt aequalia* 538 b. *Peccata, nisi oculis, paenitentia emponda sunt* 559 a b. *Peccati iura se morsum non fecero summa peccatoris malitia est* 430 d. *Ob solum Peccatum homini merita deducunt* qd 471 b. *Inquirenda sunt Peccata propria, aut aliena* 496 b. *Peccatum non excusat aliena Peccata* 571 d. *Peccata per huius vitam afflictioni aboleantur* 618 a. *Peccatum solum perueniendum est* 649 f, *solum aliud malitiam accideri debet* 631 b.
- Peccatores mensuris a sacra mensa repellendi* 490 d. *Peccatores si magis puniantur, qui maiorem habuerunt gratiam* 501 b e. *Peccatores in periculo ad Deum reuertuntur, sed illo liberati ad viciam rediunt* 557 f, 585 a.
- Peccata sanata sub periculo erapia, patrocinante S. Nuberge* 738 e d, 745 f, 746 b e d, 747 a b, 752 a, 753 f, 754 b, 755 a b c, 756 f, 757 a, c, 758 b c d, 759 a b e, 760 c d e f, 761 a b d, 762 a b c d, 763 f, 764 a, 765 d, 766 b, 768 e d.
- Pecunias, vel inuito relictas, constanter rapidas S. Amatus Habendensis* 104 b. *Pecuniarum cupiditas quia lesus multorum* 173 c. *Pecuniarum inestabilis possessio est* 540 c d f. *Ulorum notitiam amor virtutis de cordibus expellit* 703 d e.
- Pedes iocis ad naturalem suum redactis, patrocinante S. Nuberge* 738 d. *Pedum dolores subitari ejusdem Sancti meritis* 755 d, 757 a b, 760 d, *desistat aciem ingens Pedum* 767 e d e. *Pes etiam primum affertus integritati resistit* 760 a b. *Pedes, igne iudiciali miscebilibus infestis, qd S. Cornelii Papa sanati* 775 a b.
- Peregrinatio ad limina Apostolorum & Terram sanctam suscepta a S. Guidone* 43 a, *item a venerabili Wondulpho & suis, quibusdam iterum Haresajum visiti S. Guido ibid.* b c. *Peregrinationes vniuersae ad S. Cornelii Papa reliquias in abbazia Iadensi, cum fructu periculis a laborantibus morbo epileptis* 186 d. *Peregrinationes ad loca quaedam alia, ejusdem Sancti reliquias nobilitata* 190 a b. *Peregrinationes ad Eboracensem S. Nuberge templum* 733 a b, 735 c f. *Peregrinationes Niuernum ad S. Corneilium Papam* 774 c d e, 775 b c, 776, 777.
- Perfectionis desiderium singulare S. Guidone* 43 a b, *Amatus Sentensis* 128 d e f. *Perfectionis apertum sub ipsa Chrestiane vita accedat crescentius S. Cyprinus* 326 b c.
- Periculum animae animae magis dolendum, quam amissio multorum anni saeculorum* 418 f, 419 a.
- Persecutionem ad aliarum utilitatem declinat S. Antonius* 16 e. *De Persecutione sibi illata Septembris Tomus II.*
- perdet S. Amatus Sentensis* 129 a. *Persecutio Chrestianorum imperia Romana uenit* 175 a. *Immanes a Persecutione Nruatones, vel hoc ipso dicit S. Cyprinus extra Eudisiam fuisse* 177 a, 183 c. *Persecutionem a Deo utrum studiis delictis adhibet S. Cyprinus* 211 e f, 218 a b, *illi saepe se subducit idem Sanctus, non ex formidinis, sed ad sapientem populi sui utilitatem* 212 f, 214 a b. *Persecutio non patitur, sed illam inferentibus uenia est* 419 b c, 430 d. *Ex Persecutione erexit gloria S. Iohannis Chrysostomi* 590 d. *Persecutionem inferentibus similes sunt stabilibus marinis, qui rapiunt illi scilicet frangunt* 624 b.
- Perseuerantia sola coronatur* 246 d. *Perseuerantia orationis admodum obtinenda* 281 f. *Perseuerantiam orationis probat Deus* 777 a.
- Pesse insulsi ab apparente S. Niceta sanatus* 8 c.
- Pessilitas a Deo immessa uelut Dei munus amplectenda est* 291 c d. *Pessilitas Carthagine grassante, S. Cyprinus & ab eo excusati fideles charitatem suam mirabiliter exerceant* 328 d e f, *gentiles contra etiam in suis inhumani* ibid.
- Philosophia spiritalis omnium optima* 496 f.
- Phoenice liberatus puer, invocata S. Nuberge* 766 b.
- Pictas Theodosii I. imperatoris, carcere detentus in gratiam festiuitatis Paschalis dimittitur* 471 a. *Pictas monachorum & sacerdotum pro Antiochenis perorantium, & capitis sui depone-re voluntum* 474 d e. *Pictus Eudaeus imperatricis, translationis reliquiarum S. maritimi Picta assistente, a S. Iohanne Chrysostomo laudata* 529 d e f. *Pictus ejusdem Sancti, deuotus Deum in omnibus glorificandum esse* 619 e. *Pictus Honorii imperatoris, Areadem hortatus ad conuincendum Eusebium patrem* 646 d. *Pictas S. Nuberge erga pauperes prodigia comprehensa* 710 c, 712 d e f, 717 b.
- Pleuius sanata petrosile S. Nuberge* 750 a c, 760 e.
- Pocra contemptus & irreuerentia erga S. Guidonem* 45 a. *Immanes accepti a S. Guidone benedicti rursus caritate percutitur* 47 e. *La furti Pocra a demonio corripitur, qui asellum ferriperat, quo S. Mauritius uti solebat* 73 c. *Pocra visitatoribus dici Dominus irrogata* 74 b. *Cocitae panis, qui lapidat de socelle S. Antonii abstulerat* 81 c. *Pocra discordia fontibus irrigata* 97 e f. *Tempestas oritur nautis in Pocram repulsi S. Venerii* 217 e f. *Ob relaxatam disciplinam & delicta fidelium persecutio contra Chrestianum exaruit* 211 e f, 218 a. *Pocra diuinitus infusa aliquibus in persecutione Deum ignauiter lapsis* 215 d e. *Tormenta in eadem persecutione adhibita fuisse scribit S. Cyprinus ob immodestos aliquorum morem & arrogantiam* 226 a b. *Indigne famulentibus Eucharistiam Pocra diuinitus immissa* 269 c d e, *responsibus praenuntium ibid.* e f, *Pauleti euasit S. Cyprinus profanationis* 337 a b c. *Pocra a Theodosio ab seditionem Antiochenis infusit illis fuisse dicit S. Iohanne Chrysostomo* 473 b. *Pocra monastis, quibus suo erat in peccatis exarsit ira Dei, exaruerit idem Sanctus* 498 e. *Pocra tenerantis sacra uasa, & aliarum, qui inuenerunt ecclesiam inuoluerat, horrenda ibid.* f. *Pocra ad peccatorum correctionem uenit Deus* Aaaa a

- 301 a. *Pæna malitiae heretica*, ob Eucharistiam fidei suspectam 319 b c. *Pæna Cyriaci Chalcedonensis*, qui S. Joannem Chrysostomum probris & convitiis oraturus 375 b c. *Pænis gravibus orbem Constantinopolitanum afflicti* Deus ob expulsum S. Joannem Chrysostomum 608 f, 609 a b c, 667 a b. *Pæna detinuit erga pauperes* 710 c, 718 f, 719 a, 727 b. *Pæna neglecti voti* 721 d, 728 f, 719 a, 760 b c. *Pæna ingratis quibusdam inflicta*, detrahentibus persolvere id, qui se obstringerant benefacturi sui S. Cornelii Papa 774 b c.
- P**enitentia S. Amati Habradrafi dimittenda 106 f, 107 a. *Penitentia a Theodorico rege alla ob injusta expulsum & Ananiam Simonem* 130 d. *Penitentia via salutaris ad aliorum animas ob errore revocandi* 167 c d e. *Penitenciam excoisio servandi* facti lapsi 168 b. *Penitentia est, qui peius ceciderat*, fortius reddit 176 c. *Penitentiam agra respiciens* pauci 189 c f. *Penitentia nulla* servata, dum adhuc in vita sumus 189 d. *Ad Penitentiam & frequentem peccatorem confessionem* facti hortatur S. Joannes Chrysostomus 323 c. *Conditiones ad iustam Penitentiam* fructus percipiendi necessarie 323 e. f. *Nihil Arcadium imperatorem excusans ad agendam Penitentiam* de malitiosis suis in S. Joannem Chrysostomum 608 f. *Penitentiam* verisimiliter agit Theophilus Alexandrinus de suis in eundem Sanctum gessit 679 a f, 680 a.
- P**olypos abbas apud S. Nithurgae 746 f.
- P**oullas Clericum solis episcopi & presbyteris concessa 321 a b.
- P**redicationes S. Joannis Chrysostomi ingratum caris segetem 323 b c.
- P**redictio. *Infantem* via suam finem Predicti venerat. *Wendelphus S. Gaudii* 42 d. *Mortem suam Predicti S. Amati Habradrafi* 106 f. *Immunitatem a Gallis persecutionem Predicti S. Cypriani* 180 c d. *Predicti in visione Sancti eidem martyrii suum* 319 f, 319 d e f. S. Joanni Chrysostomo in visione Predicti infans vita exiit 664 f.
- P**redicti fueritis non sunt adhibenda. *Vide Fidei*.
- P**recibus, tamquam deliciis, uti solent S. Salvator 25 c. *Preces pro se humillime postulat* S. Cyprianus 144 f, item S. Joannes Chrysostomus 319 f, 351 a b c, 628 e. *Preces parvulorum Deo acceptae* 725 b.
- P**rimatum Ecclesie Romanae reverenter agnoscit S. Eugenius 90 c, item S. Cyprianus 314 f, 315 a b & seqq. 316 e. *Eiam unquam agnovit idem Sanctus* 316 a b & seqq. 317 a b & seqq.
- P**robitate vita magis quam verbis iudicatus fuit ad bonam excusatio oratoris, exemplo S. Joannis Chrysostomi 509 f.
- P**rologio in vita, morte ac sepulchro S. Nithurgae 727 a b c d e.
- P**rosecutio templi S. Cypriani, verisimiliter eo specie religiosis orta, inhibetur 336 c d.
- P**romissiones Sanctis felle servanda sunt. *Vide Votum & Pæna*.
- P**roprietatem vitium, quo laborabat monachus qui-dam, corrigi S. Amatus Habradrafi 106 d.
- P**rovidentia Dei dispendio in conversum S. Cypriani 196 a b. *Eidem Providentia* idem Sanctus adhibuit perfectionem, ad peccatorum emendationem 311 c, 312 a. *Providentia* divina idem Sanctus acceptum refert S. Nithurgae conversionem 245 b, item perfectionem in Chrysostomum motum eundem Providentia adhibuit, ad confutandas hereses 183. *Ex Dei Providentia* in errorem lapsus fuisse S. Cyprianum, excludit S. Augustinus, ut alii poeet & unitatis Catholica amorem ea ipso differret 308 d e f. *Providentia Dei ad aliorum eruditionem* presertim S. Cyprianum a furore persecutione Duci 328 b c d. *Providentia Dei Eudonia imperatrix* pro se submisit 373 f. *Providentia divina* committit S. Joannem Chrysostomum se quoque omnia 387 c, eundem se omnibus locis idem Sanctus 389 f, 190 a, 666 d.
- P**rudencia S. Pulcheria ante Constantinopolitanum imperio felicitatem attulit 779 b.
- P**udicium suam camera impudentem puellam defendisse traditur S. Nicetas, linguam, moxque praefixam, in sacrum ejus expulsum 79 b c. *Pudicium conservanda* studium insignis exemplum maritum 597 c.
- P**udor laudabilis Christianorum quomodo, in persecutione Christiani confiteri erubescimus 315 f, 316 a b c. *Pudor* a committendo peccato deterret nos debet, non a peccando de eo 324 b.
- P**uella misere adusta curatur beneficio S. Nithurgae 765 d e.
- P**uerpera. *Vide Partus, Parturientes*.
- P**uritas animi sacro erari necessaria 449 b.
- P**uritas animi quomodo acquirenda 512 c.
- P**usillanimitas Christianorum quomodo, quifolito amore & peccata sponte Christum arguit 215 b c, divinitus poeet ibid. d e.
- Q.
- Q**uadragesimalis jejunii finis 98 a, 323 d.
- Q**uereas eligenda curia traditur ex fide S. Gaudii locale, terra infes 37 d. *Quidam de eadem Quereas* eam totum comburentis dysenteria correpti ibid.
- Q**uiet firma & placida in hac vita est remuneratione seculo & adhibere Deo 102 c.
- R.
- R**adii solis eundem & manes S. Amati Seconensis sustinet 126 f, 129 c.
- R**ationem unusquisque reddit pro subditis 450 b.
- R**ationem de uniusquisque sua cura commisso reddere episcopus debet 551 a b.
- R**eligiosum vitam deserere, quam sit periculosum 417 c f, idem adulterio comparatum a S. Joanne Chrysostomo 418 a b.
- R**eliquias Sanctarum impie averfatur & profanant heretici 62 a, 188 f, 189 b. *Quoslibet Sanctarum Reliquias* manum aliam semper faciant Christiani fideles 324 d, 322 c, 323 d.
- R**edonia imperatrix, martyrii Reliquias domisse venerata, a S. Joanne Chrysostomo laudatur 329 d e f, item Arcadius imperator 530 e. *Reliquias SS. Cornelii & Cypriani* moralis illustrat 769 c.
- R**eprehensiones cum gaudiis suscipienda 486 a.
- R**espectus humani gressu Christum erubescere nefas est 374 d.
- R**etraxisse S. Cyprianum errorem suum, verisimilimum confert S. Augustinus 312 b c, Be-

de vero indicantur offerri. Ibid. d
 Revelatio. S. Antonius nudi nudum Revelat
 locum, qua facta sua raptus recedat efficit 18
 c. Pater languius Revelatur deus passus S.
 Ieroni 17 f. 58 e d. S. Germani Anisid-
 deratus Revelatur fuit dicit martirii S. Juliani
 Beatus ibid. S. Amatus Habendensis Re-
 velat, sua sibi semel esse peccata, sequi in
 conspectum Dei aditum 107 d. Revelatur
 autem fratri, Sancti ejusdem corpus alio
 translatum esse ibid. e. Locum sepulture S.
 Pater divinitus Revelatur 118 b. Perforatus
 Duci dicit ante Revelatus fuit, versimiliter S.
 Cyprinus 213 b e. Proprius Ecclesia paxem
 dandi Sancti Revelatur 141 e, Crebris reve-
 lantibus tandem Sanctum dignatur Domi 142
 b. Moxa ob profanationem ecclesiarum S. Cy-
 prius Corintheis Sancti Revelat idem Sanctus,
 violenter percutitur 337 b. Adipiscit Ara-
 biffi episcopo dicitur Revelata fuisse immensa
 S. Joannis Chrysostomi in aula gloria 628 f,
 699 2 b
 Ritus profani, Calendis Januarii merces solen-
 ti, a S. Joanne Chrysostomo gravi oratione
 perstringitur 459 c
 Romana D. Petri Cathedralis. Illius primatum re-
 verenter agnoscit S. Eulogius 90 e. Ab illa
 profanis entis sacerdotibus in Ecclesia Catholi-
 ca 174 a. Ab ejus unitate & communione se-
 gregens salvari non possit 263 b c. Roma-
 na Sedes predicationem deferre, quanta sit abo-
 rum pericula 296 a. Communionem cum Ro-
 manis Ecclesia nunquam rupit S. Cyprinus
 300 f, 301 b, Sancti hujus patris & unitas
 studium alius exemplum esse debet 308 d e f.
 Nunquam ab ea per S. Stephanum P. P. sepa-
 ratas fuit S. Cyprinus 309 a b & seqq., 310
 a b & seqq. Romanæ Cathedralis supra omnes alias
 ecclesias primatum adhibet S. Cyprinus 314
 f, 315 a b & seqq., 316 a. Illem num-
 quam negavit idem Sanctus 316 a b & seqq.,
 317 a b & seqq. Romanæ Sedes iudicium
 maxime semper fecit S. Hieronymus, omnem
 contra tem communionem respondens 676 d e f
 Ruinae altorum tantes nos debent reddere 418 c
 Rupem a damoclis subitaneam mondat S. Men-
 rilius. 74 d

S

Sacellum sub nomine Beatissima Virginis ero-
 nam supra sepulcrum S. Gaudiosi 45 b.
 Sacellum, olim Porta Cati, nunc S. Servatii
 aedium, Colonia 390 a. Sacella S. Niburga
 castrulla 711 a b e, 724 c, 726 d, 730 d
 e f, 731 a b c d e f, 748 c, 749 e, 752
 e. Sacellum eidem Sanctæ sacris diebus in cen-
 dia illatum servetur 724 b c, 731 d
 Sacerdotio cor circa Testamenti comparatum 921.
 Sacerdos ab ecclesia & alteris ministerio ne
 avocetur ob fraternalia negotia 310 f, 311 a.
 Sacerdotis improbi compertis S. Cyprinus
 cum presbyteris, Susanna pudorem labefactum
 omnes, eosque vitari jubet 252 e. Sacerdos
 iudicare ad populum non pertinet 496 n.
 Sacerdotii, peccata remittunt, postulas regie
 major dicitur a S. Joanne Chrysostomo 524 c
 Sacerdotium res veneranda & accessu difficilis
 429 a
 Sacramentum Calicis sile aqua constitui non po-
 test 273 f. Aqua vino in Calice admiscenda,

ut populus cum Christo unioentis significetur
 274 d
 Sacrilegio affectus suos sibi adstringit Neovianus
 161 b c
 Sacrilegis servitur pro dignitate sacerdotali resis-
 standum esse, docet S. Cyprinus 179 c d e,
 item S. Joannis Chrysostomi 490 d, 509 c
 Salutem animarum ardentissime desiderat S. Jo-
 annes Chrysostomus 520 c d e. Vide Amos,
 Caritas, Zelus.
 Sanationes. Vide Morbi, Moribundi, Lues,
 Pellis.
 Sancti per virtutem eorum imitationem maxime
 laudandi 41 d. Viri, utcumque Sancti, sum
 etiam aliquando integritatem levioribus moris
 commaculati 308 a b, Sanctorum exemplis
 perpetuo insisteri debemus S. Cyprinus 316
 d e. Sanctorum cultum promovere Ecclesia, ut
 eorum praesidium impetremus & virtutes imitemur
 fideles 778 e. Sanctorum collegium frequenter
 gaudia S. Pulcheria, ut erga eorum reliquias
 cultus augeretur, vixit concupit 780 b c
 Sanctimonialis sine licentia potum comedere a
 damna vocatur 105 d. Sanctimonialis abo-
 dinationem docet S. Amatus Habendensis 106 c
 Sanctitas S. Gaudiosi triplici miraculo declarata
 37 b c d. Item S. Amati Struensis Sancti-
 tas ingeni prodigio patefacta 126 f, 129
 c d
 Saxum grande, collo suo vixim illatum,
 Crucis signis fuit S. Amatus Habendensis
 104 a
 Scabies depulsa patrocinio S. Niburga 768 c
 Scandalum prudenter proceret S. Cyprinus 159
 e. Quam graviter delinquit, qui Scandalo est
 alior, cum deberet esse exemplum 273 b
 Schismaticis salvari non possit 263 b c, non so-
 lus ac postea vivendi est ibid. Schismaticum
 Christum discipuli ejusque membra dilacerat 495
 d e
 Schismata damna, suumque ob id dolorem ex-
 ponit S. Cyprinus 262 e. Schisma non minus
 malum est, quam heresis 495 a. Schisma An-
 tiochenum epe S. Joannis Chrysostomi subla-
 tum 527 d e. Schisma Ecclesie sua asilione
 vitat idem Sanctus 587 e
 Secretus S. Cyprini ab omni suspitione immunis,
 in eoque vixit veri pastoris pariter impletus
 211 f, 214 e f, 218 e & seqq.
 Secus corporis amissi resiliuntur moribus S. Cor-
 nelii Pope 777 b c
 Sententiam falsam mutare laudabile est 313 a
 Sepulcrum S. Maurilii fuerissimum odorem efficit
 76 f. Sepulcrum S. Petri divinitus reperiunt
 fueri odore adstantes perfundit 118 b. Sepul-
 crum B. Margarete Pontane aperire voluit ad
 mortuum in cocondendum, terrae immixtis ab
 incipit revocatur 138 f, idem suorum odo-
 rem emittit 139 a. Sepulcrum S. Servatii,
 locis vicinis deserta auro obfuit, ab ea immu-
 nis 387 b c
 Severitas erga lapsos salubri moderatione tempe-
 randa 168 d e. Severitas nimis in dispositio-
 nem iudicii ibid, 254 f. Severitas S. Cyprini,
 lapsi ante altam panitentiam potum re-
 ceptant, laude digna 258 f. Severitas nimis
 divisa elementa contraria est 256 e, 257 a,
 280 f, 281 a b, 293 b. Severitas nimis in-
 iuste accusatum fuisse S. Joannem Chrysostomum,
 ostenditur 515 a b
 Simoniaci hereses damna 93 f, ad eandem
 Alexander suaditis evellendam S. Eulogium
 ber.

horatur S. Gregorius Magnus ibid. c f. Simo-
nice ordinatus episcopus sex deponit S. Joannes
Chrysostomus 546 d f
Simulatio libellatiorum impia & illata fuit 217
c. Mors preferenda est Simulationi, quæ in
negotio fides alia offendente fit ibid. f
Simulatio & insidia domus 501 ad. Simulacra
& inimicitie improperam pastoribus animarum
non sunt metuenda 521 b c
Sinceritas S. Cypriani a S. Augustino laudata
302 b c
Sinceritas fons æquæ promeritis infra ecclesiam
S. Venerit 518 c
Sobrietates S. Joannis Chrysostomi 514 bc, et dis-
tinctioni mundi amatoribus 515 c d. Sobrietates
eisdem Sanctis quam fuerit admirabilis 702 c
Sodalitium Ninoe institutum in honorem SS.
Cornelii & Cypriani 773 a b
Solitudo & industria S. Joannis Chrysostomi
ad exaudientes preces animæ afflictae 421 abc.
Solitudo Macedoniarum ejusdem, ep. S. Jo-
annis Chrysostomi ad fidem conversi, ut conju-
gem quoque ad fidem perducas 519 b
Solitaria vita studii flagum S. Guida 42 a, S.
Mauritius 66 d, 72 d. Solitaria vitam im-
pletur S. Amatus Habendensis, & perquam
assidue vitio 103 d. Solitaria vitam in do-
mibus matris agit S. Joannes Chrysostomus 421 a
b. In episcopatu Solus cibum sumit idem San-
ctus, cujus consuetudinis multas, easque ju-
stissimas, habebat rationes 514 b c d a f,
515 a b & seqq.
Somnia sepe representant id, quod amamus 508 b
Spectaculum Christiano dignum est hujus univer-
si fabricam intueri 344 f. Spectaculum turpi-
tudinem eumque in hoc periculum gravi-
tatur perstringit S. Joannes Chrysostomus
541 c d a f
Spei in Deum pretium 512 d
Spectaculum Christiano dignum est hujus univer-
si fabricam intueri 344 f. Spectaculum turpi-
tudinem eumque in hoc periculum gravi-
tatur perstringit S. Joannes Chrysostomus
541 c d a f
Spei in Deum pretium 512 d
Spirituales patres qui vere sunt dicendi S. Jo-
annes Chrysostomus 426 c f
Omnes viventes illius partes capient S. Jo-
annes Chrysostomus ibid. d e f. Fide Amor,
Charitas, Zelus.
Sterilibus permixtus filius concessus meritis S. Ni-
cola 8 f. Filium suis precibus mater Sterili com-
petas S. Mauritius 67 d f, 72 f
Stomachi dolores sanari ep. S. Nuberge 746 a
Stomachum in gutture excrevisse, invocato S. Nu-
berge, convalescit 756 a
Submersus ad vitam mirabiliter revocatus meri-
tis S. Niceta 7 f
Suffocationis periculo crepta puella, subsidio S.
Nuberge 757 b c
Superbix & arrogantia arguit S. Cypriani Pa-
pianum, utpote volentem sine auctoritate legi-
tima de episcopo judicium ferre 293 b c
Supplicationes ob meritum periculum sistunt S. Jo-
annes Chrysostomus 541 b
Sordalitos turat S. Florentius 133 c, 134 a
Sordi auditum recuperant, invocato S. Gudent
auxilio 45 a f. Sordis auditum redditum, pu-
tracine S. Nuberge 758 a, 764 bc. Sordis
curatur beneficio S. Cornelii Papa 776 c
Symptomata latifera essent beneficio S. Nubur-
ge 751 b

T

Temeraria judicia ex Scripturarum neglecta
emittunt 496 b
Temeritate sacrilegam aliquorum, qui lapsi
sine prout penitentia potum & communione
largiebantur, acriter perstringit S. Cyprianus
227 a b & seqq. 218, 219, Ecclesie nocu-
vam esse & ipsi lapsi dicit elere Romanus
229 a, illam damnas excommunicat Carthagenen-
se 255 c. Temeritas sacrilega Filiofimi in
admittendis sine penitentia lapsi quo usque pro-
cessit 278 d
Temperantia insignit Hilarii episcopi 607 c
Tempellatum precibus sui sedes S. Mercurii
73 c, aliam in se habet in suis oleo 742. Tem-
pellatum sedes S. Praxedis 117 f
Templum S. Paulo & alind S. Eulalie sacrum
origi S. Sacerdos auctorit Childebicus regis &
Viregosthe regina 38 c f, 33 a. Primum
Christianis Templum conditum Thronibus a
Liderio 62 a. Subverso idolum fano, Tem-
plum Christi constituit S. Maurinus 72 d,
alind SS. Virgini Mariae consecrat idem Sanctus
in rupe, a qua demones fugavit 74 d. Lan-
centis episcopus Templum supra sepulchrum
S. Venerit in Tyre majore edificasse dicitur 109
b, 112 d c, 118 b c. Basilidis Virgini &
S. Amato Sacerdoti Templum dictum Mura-
villae S. Maurinus 121 c f. S. Leo I PP.
Templum Rome virgini S. Cornelii PP. 181 f.
Duo prope Carthagenum Tempia condita S.
Cypriano 335 c f, 336 a bc, nemineque vio-
lunt Vandali & puniuntur ibid. Templo mol-
ta in Germania Secunda constituisse traditur S.
Maternus 386 c d e f, 388 a b & seqq., 389
a b c f, 390 a b d c. Templum eodem San-
cto edificatum in loco, quo consuevit fuisse ex-
ditur novis, deinde ferrum corpus 393 d e,
alind eodem Sancto consecratum Trevis 394
b. Templum Apollinis fulmine dejectum 408
c. Templi Judæis frustra tentata restauratio
ibid. Templum idolatrum clausa Gerg, cruciatibus
SS. Joanne Chrysostomo & Perphyria 527
a f, danda etiam durata 552 c f, 553. 554
Templa Constantinapoli, in Cypro & Veneris
S. Joanni Chrysostomo edificata 693 c f. Tem-
pla erecta S. Nuberge 724 b, 732 a &
seqq., 742 c f, 746 c. Novorum Templum
splendidissimum SS. Cornelii & Cypriani con-
ditum 773 b. Argenda Christi Domus & Ma-
rie cultus Tempia multa exstiterunt S. Palche-
ria 780 c d
Tentationes demonis superat B. Margaria Fon-
tana 126 f, 127 a. Tentationes homini
generale metuenda non sunt 590 b
Terra sepulchri S. Nuberge multis saluifera 738
c d, 746 a b a f
Testimonium Dei solum sufficit ad gloriam
126 c
Tibia ulcerata, & jam jam refracta, opo S.
Niceta sanata 8 d c
Tormina veterum cessant, patrocinio
Nuberge 746 a, 766 d
Trabem breviterem artem sui auges S. Amatus
Habendensis 103 c
Traditionem Ecclesie Romanæ deferre, quam sit
periculosum 296 a
Tranquillitas diuturne homini reddit inveni-
ens 208
Tribulationes bonas vite flopidenda sunt 129
b, Tri-

b. Tribulationibus gloriatur S. Joannes Chryso-
stomus 616 e, 618 ab, eadem peccata de-
ferunt ibid. Tribulationes hujus vite ad breve
tempus durant 613 f. De toleratis Tribulationi-
bus gaudendum esse, docet S. Joannes Chryso-
stomus 637 a b c
Tribunali supremi Iudicii continuis memoria ob-
versari debet 418 e
Tristitia ob solum peccatum a Deo imminuitur
471 b

V

Vacca depredata reperitur, invocata S. Na-
burga 768 a. Vacca lanaiz. Vide Pe-
cora.

Vanitas eorum mandatorum eleganti oratione
proposita a S. Joanne Chrysostomo 418 b e,
332 b e, 533 e, 537 e, 539 f, 560 d,

615 b

Vasa sacra temerarie mors miseranda 408 f

Ubers passim afflicta curantur, patrocinante S.

Naburga 758 e f

Verdicia Novitiani, periculis in persequen-
tibus subiacere retulit 158 b, 169 b

Vocis peccatoris etiam in exitu vita a Deo non
negatur 189 d

Verecundia S. Joannis Chrysostomi 414 c

Vercibus carnis inter, qui vasa sacra temera-
verat 408 f

Via virtutis ardua est & difficilis 361 f

Viaior est hunc in terra, ad patriam unica as-
pirare debet 635 d

Victoriam de adversariis suis referant, SS.

Cornelius & Cypriani reliquias pie venerati
770 f

Vidui modestum incalescit S. Joannes Chrysos-
tomi 517 d e

Viduitario commendata commemorat S. Joanne
Chrysostomi mater 420 b c

Vigilantia & sollicitudo pastoralis S. Cypriani
impulsi ad petendas martyrii induit ad animum
drem 330 a

Vincula S. Pauli regio diadematis gloriosa 458
ef, eadem enim alibi bene preferenda sunt
506 f, 507 a b e. Vinculis & carcere pro
Christo nihil illatus 610 a b, ad illa fortiter
pro Deo toleranda fuit hortatus S. Joanne
Chrysostomus ibid. e f

Vindicta divina in Eutropium, lege beati Ecce-
sia censoria ab Arcadio extorquatur 531
a b. Vindicta divina ob casum S. Joannis
Chrysostomi 609 a b c, 667 a

Vinum a S. Naburga ad pauperes delatum,
illius bene accitum aut luctum apparere 718
f, 710 b, 727 b

Violatio ecclesie S. Paterii, a Saracenis inferen-
da, divinitus prohibetur 118 c

Violentiam dei Domitii, divinitus puniunt,
S. Maurus pro liberis 74 b. Vandalis Vi-
olatorum ecclesiarum S. Cypriani divinitus puni-
ti 327 b e

Violecia Ariarum, Catholicis infamantem,
reperit 518 a b. Violentia adversariorum S.
Joannis Chrysostomi 598 f, 597 dedef, 605
f, 606 b c

Viperam morsum saliva erit sui curat S. Mauri-
lius 72 f

Virginis continentie insignis tituli 208 c. Vir-
ginalem statum quanta dices modestus 208 d,
209 b

Virgines Deo dicata esse perseverare debent; do-

eam Deo scdm saltem quam graviter delin-
quant 210 ab e. Virgines penitentium pud-
icitie praeceptum S. Cyprianus 287 e, eam ex-
jusdem Sancti de Virginitate pudicitia, habitum
sub illam meritis, celebrat S. Augustinus 214
a b

Virginitatem Diopace imitata est S. Pulcheria,
perpetuam servavit in matrimonio continentiam
780 e

Virtutes suas aculeis studii S. Macarius 75 d.

Virtutes ejusdem Sancti enima ibid., item S.

Anastasi Nabundenis 104 f, 105 a, B. Man-
ganis Fontana 136 e f. Virtutes praclaras,
quibus se administrandi episcopatus solus S. Cy-
prianus 207 f, 327 a b, item S. Materone
391 f, 392 a. Virtutes omnes humilitate de-
bet uti 506 c d. Obsequium in Virtutibus
ad continentiam agrandiam contrahit S. Jo-
hannes Chrysostomus 515 d. Virtutes Sanctorum
venerantur ipsi illorum adversarii 539 b. Vir-
tutes admirabilemque S. Joannis Chrysostomi
sanctitatem celebrat S. Praxas, eoque cum S.
Joanne Baptista comparat 667 e f, 668 a,
item Theodoretus, Cassianus alique 668 b
leqq, 669 a, S. Damascenus 701 d e, 702
b c. Virtutes omnes cum verbis iustis dicitur
S. Joannes Chrysostomus 705 e f

Vit perisudendi mira S. Joannis Chrysostomi Theo-
dorum Mopsuestinum ad sanctas vite institut-
um revocavit 416 b f. Vita illa merendi animas
ex illis Sanctis altissimum integritatem promana-
bat 701 b

Vitium docere enstinguatur mulier, quo sponte
Christum angurat 213 c

Vitium mirabile, quo S. Eulogio obsequium narratur
83 e f. Vitio altera de SS. Eulogio & Leone
paganis 84 b e. Perfidio dicitur mirabile. At-
tentione diu ante decipitur 212 b. Ceterum
caelesti Visione monitur, ne sacris oratione
deserret 244 b e. Imminet a Gollis per-
secutio erudit Visionibus S. Cypriani obsequi
281 e d. Martyrium a S. Cypriano celebra-
tum admirabilis Visione ipsi praedixit 319 f,
329 d e f. Vitio, quo S. Cyprianus S. Mar-
tino exhibet fides animae, quae erat discordia
335 a. Gemina alia Vitio, quo a S. Cypriano
ad martyrium excitatur SS. Florentius &
Marinus 335 b c d. Visiones erudit, quibus
maestis Carthaginensibus promittit S. Cypriano,
presanationem ecclesiarum suarum vindi-
candam 337 b. Colaniam igneam in somnis
videt S. Servatius & eo loco facillime transit
330 a. Mirabile S. Joannis Chrysostomi Visiones
in Missa Sacrificio 669 b. Vitio oblata
S. Pauli, in quo Paulus Apostolus S. Jo-
hannes Chrysostomus scribitur multa distasse visus est
687 ef, 688 a c. Vitio altera de immensa
S. Joannis Chrysostomi gloria oblata traditur
Adolpho Arabis episcopo 688 f, 699 a b. Rur-
sus viti exsentimentum differunt in Visione a
S. Naburga meritis se putat 734 b c. Vitio oblata
Arnoldo Priori Novocastri, in quo S. Cor-
nelius Papa monasterium Novocastri edificium
laborando promovere visus 771 f. Vitio
altera, qua monasterium inferius pro sanitate co-
operanda adire ecclesiam ejusdem Sancti
774 c

Vitium ex morbo amissum, invenit S. Naburga,
curatur 757 f. Vitio debilitas solatio patroc-
nio S. Caroli Papa 776 e

Vitium longioris desiderium divinitus interceptum
291 e f. Vita S. Joannis Chrysostomi infidelis
appre-

appetit 597 f. 598 ab. *Ejusdem Sancti Vi-*
ta emit non sibi nisi unicuique perfectissimi a-
moris praedilectionisque virtutum caeterum
689 d e. Vita infantibus, qui morum
iridebantur, concessa meriti S. Niburga 753
b, 757 c f, 769 a b, 766 d e
Vita acriter reprehendat concinator, sed cum leni-
tate exempla S. Joannis Chrysostomi 508 f,
509 a b
Ulcera sanata auxilio S. Niburga 758 f, 761
c f, 766 c f, 765 f
Unitatis sacerdotales in Ecclesia Catholica ergo
a Romanis S. Petri Cathedra repetenda 174 a.
Ab Unitate Ecclesiae Catholicae, super S. Pe-
trum fundata, segregare salus speranda non
est 265 b c. In Unitate Ecclesiae cum S. Ste-
phano PP., contra quem disputaret, reman-
sit S. Cyprianus 300 f, 301 b. Unitatis Ca-
tholicae studium, quo segregari S. Cyprianus,
alios eximio esse debet 308 d e f. Extra U-
nitatem Ecclesiae Catholicae non martyria co-
norari dici potest 320 a b. Unitatis Ecclesiae
Romanae communicare Andelis S. Hieronymus,
unicuique extra eam communionem respiciat 476
d e f
Voce ecclesiae delapsa ad terras praemia con-
cedat S. Gaude 45 b, item S. Maurus 392 c
Voluntatem dantis, servanda ipsa, Dicit & San-
cti respiciunt 700 c, 701 d
Voluptas carnis superanda est vincendo veritatis
lucem Hieronimus 198 d e. Voluntatem carnis re-
damari S. Cyprianus ib. Eandem ita com-
posuisse S. Joannis Chrysostomus, nisi humiliter
carere f. 701
Voluntatem augere prebuit quidam Jesumonis in
periculo S. Nic. & S. Gregoriam illiquis
peccatis, Sancti Augustinus recuperata S. d.
Vultum S. Joannis Baptistae agnoscere libera-
re 81 c d. Vultu Hieronimus 781 d, 758 f,
799 a, 760 c. Vultu resurrectionem diffusi
apparere vultu S. Niburga 754 b c
Voluntatem regere curam decessit S. Niburga
766 d e

X

X Xenodochium Lugduni erebunt a Childerico
 regis viri avaritiae Ultrapontis 32 c. Xe-
 nodochia sepius & peregrinis Constantinopoli
 condita S. Joannis Chrysostomus 517 c d

Z

Z Zelus Chrysostomus querendum, idolorum
 simpliciter dejectionem 17 f, 19 f. Item

SS. Mattheus, Theodorus & Tullius idolorum
 flammis confragationem 20 f. Zelus S. Eulogii
 Alexandrini contra Novatianos 86 a b c, con-
 tra Eutychianos ibid. e f, contra Theodotianos
 & Galatas 87 a b. *Ejusdem Sancti Zelum*
contra haereticos laudat S. Gregorius PP. 90 c.
Zelus illius fructus sui multorum conversione 91
c. Zelus cleri Romani, partes omnes vici per-
suasit adimplet 150 f, 151 a b, S. Cyprianus
adulere carnis solibus Novatiani 164 c d &
169 q. 165 a. Zelum prudentia temperandum
esse, docet idem Sanctus 225 f, 226 f, 227 a.
Zelus S. Joannis Chrysostomi adducit juvenis
417 c, dicitur casusdem igiturque instructus
426 c. Zelus S. Joannis Chrysostomi prohibuit,
ut mulier Christiana ad Judaeorum festa
trahatur 431 a. Zelus ejusdem Sancti contra
Quartodecimarios, Jesumum invehunt ante Ca-
tholicos 453 c d, contra Joannem 471 d, pro-
hibuit planas, concubitus suis prohi-
bit, & audientiam praedilectum desiderant 488
d. Infans S. Joannis Chrysostomi Zelus ad a-
bolendum solibus Antiochenis 495 b d e,
item clerum & populum corrigere 505
518 c f. Zelus ejusdem Sancti infestabilis 520
c f. Ex ingenti zelo laesit idem Sanctus ex-
tinguit praedilectum subditum, animae solutum
arguebat 520 a. Zelus S. Joannis Chryso-
stomi, pro quibus conversione multa malicia,
ad varias excusatas pervenit 526 b c f,
item idolorum templa destruxit & idola-
triam extirpavit 527 d e. Zelus ejusdem
Sancti, ludus & spectaculo sub communicatione
prohibuit 541 c f. Eandem Sanctum
Zelus fuit rapit, ut ad res Africae dis-
poneret infirma malitiae ardorem nec cap-
isset 544 c f. Zelus ejusdem Sancti ad pro-
videndum in Romanis fidem 643 c f, 645 c d
e f. Zelum apostolicum elegit oratione com-
mentat idem Sanctus 644 c d e f. Zelus lega-
torum pro causa S. Joannis Chrysostomi, ob
eandem Sancto laudatus 652 c f. Zelus S. Jo-
annis Chrysostomi celebratus a S. Probo, cum
conversus cum Joanne Baptista 667 c f, 668
a. Zelus Alexandri patriarchae Antiocheni ad
reversandum in sacra discepta S. Joannis Chry-
sostomi venter, praemissa Ecclesiae concilia-
tionem 680 c f, item S. Innocentius PP. 681 a b.
Zelus S. Polichiae contra errores multum Ec-
clesiae praesentis turbulenti temporibus 779 a b.
Haerese omnes ejusdem Sancti Zelus profu-
gum 779 c, dolorem Catholicum destruxit
ibid. e

F I N I S.

135
H
1

